

ญาณสัมปันนธัมมานุสรณ์

ญาณสัมปันนธัมมานุสรณ์

*“**ใจ**” นั้นแลเป็นผู้จะก้าวทะยาน*
ออกจากมหาสมมุติมหานิยมอันเป็นเครื่องดึงดูดจิต
*สู่อวกาศนอกสมมุติคือ **“วิมุตติหลุดพ้น”***

๒๔ สิงหาคม ๒๕๒๕

อันเนื่องมาจากปก

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๑.๕๖ น. ระหว่างถวายการให้เลือดองค์หลวงตาได้ราว ๑ ชม. ในสภาพสังขารที่เพียบหนักหมดกำลัง แต่แล้วองค์ท่านกลับขอให้พยุงลุกขึ้นนั่ง ท่ามกลางความฉงนของพระและแพทย์ผู้แวดล้อม

จากนั้นปรารภธรรมะสั้นๆ ไม่ถึง ๕ นาที ด้วยน้ำเสียงแหบเครือมากต้องจดจ่ออย่างที่สุด จึงจะจับใจความได้บ้างว่า ด้วยนิสัยทำอะไรจริงจัง ไม่มีเหลาะแหละ ตรงแน่วต่อธรรมวินัยทุกอย่าง องค์ท่านจึงเห็นผลจริงกิเลสขาดสะบั้นประจักษ์ใจได้ในชาตินี้ ตอนท้ายสุดก่อนเอนกายลงนอนท่านเมตตากล่าวสรุปว่า

“พิจารณาทบทวนแล้ว ตรงกับคำพูดของแม่และคุณตาทุกประการ”

ปกหนังสือเล่มนี้ ได้ผสมผสานสื่อสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงตาเริ่มจากลวดลาย**พัดยศ**ประจำตำแหน่งพระราชาคณะชั้นธรรม ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ซึ่งองค์หลวงตาได้รับพระราชทานเป็นกรณีพิเศษจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แบบข้ามชั้นถึง ๒ ครั้ง ภายในเป็น**รูปเหมือนองค์หลวงตา** จากการประกอบพิธีที่สวนแสงธรรม เป็นสีทองผ่องผุดแสดงถึงพระธรรมเทศนาขององค์ท่านว่าเป็นธรรมแท้ ทรงคุณค่าอันประเสริฐยิ่ง

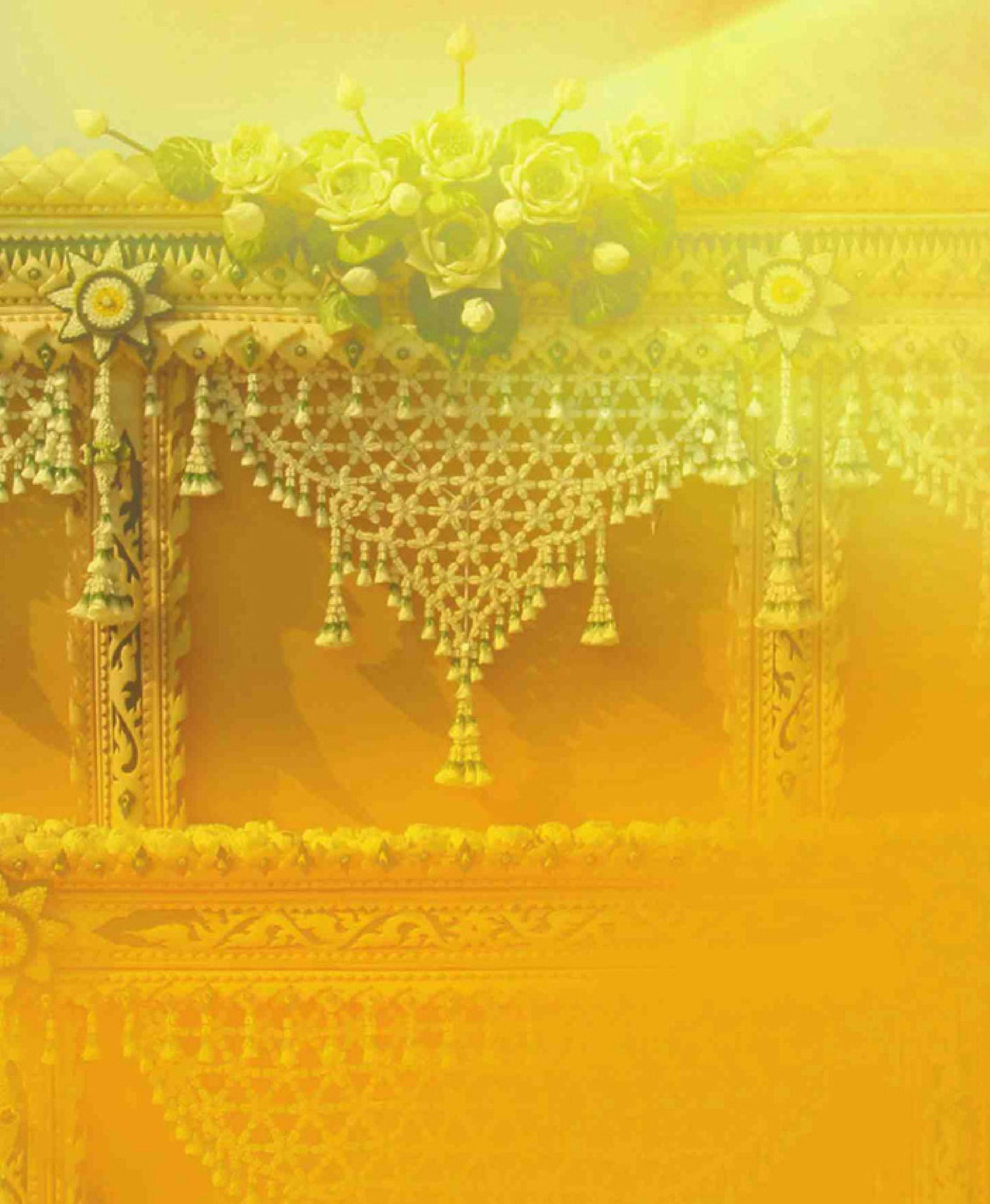
อีกนัยหนึ่งองค์ท่านเมตตาออกจากป่ามาเป็นผู้นำทองคำเข้าสู่ท้องพระคลังหลวงกอบกู้วิกฤตของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้แคล้วคลาดปลอดภัย จัดวางไว้เหนือคำว่า **ญาณสัมปันนธัมมานุสรณ์** บ่งบอกความหมายของหนังสือที่เกิดขึ้นจากความกตัญญูกตเวทิตาของคณะศิษยานุศิษย์ว่า “เป็นการน้อมรำลึกถึงธรรมแห่งองค์หลวงตาพระมหาเถระผู้ถึงพร้อมด้วยญาณ”

พื้นปก คือ **“ผิวบาตรเหล็กขององค์หลวงตา”** ที่ผ่านการบ่มตามพระวินัย เป็นบาตรลูกที่องค์หลวงตาใช้บิณฑบาตโปรดสัตว์ พิจารณาอาหาร และใช้ฉันจังหันยาวนานที่สุด พระผู้ดูแลได้เก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี

สันปก คือ **“สายบาตรขององค์หลวงตา”** แสดงถึงคำทำนายที่แม่นยำของคุณตาที่กล่าวถึงองค์หลวงตาขณะคลอดออกมาปรากฏมีสายรกพาดเฉวียงบ่าว่า นั่นคือ **“สายบาตร”** ต่อไปจะเป็นนักปราชญ์เหยียบแผ่นดินสะเทือน

ด้วยความเคารพบูชาคำกล่าวขององค์หลวงตาเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๓ ก่อนเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพาน ๔๙ วัน ซึ่งเป็นการสรุปทบทวนประวัติชีวิตและปฏิปทาขององค์ท่านด้วยองค์ท่านเอง จึงเป็นที่มาแห่งปกและรูปแบบของหนังสือนี้

ญาณสัมปันนธัมมานุสรณ์

อนุสรณ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิง
ถวายแด่พระสรีระสังขารพระธรรมวิสุทธิมงคล
(หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)

ณ เมรุชั่วคราว วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด)
ตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี
จังหวัดอุดรธานี

วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔
ตรงกับวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๔ ปีขาล
เวลา ๑๗ นาฬิกา

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสัมปันโน) อายุ ๙๗ ปี พรรษา ๗๗ เจ้าอาวาสวัดเกษรศีลคุณ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มรณภาพเนื่องจากปอดอักเสบ ณ กุฏิวัดเกษรศีลคุณ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๓.๕๓ น.

สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ พร้อมเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ ศาลาการเปรียญวัดเกษรศีลคุณ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานไตรครอง โกศโถ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ ปี่ กลองชนะประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ และทรงรับศพอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์โดยตลอด

การนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์ไปในการพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ ทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล แล้วทรงเชิญพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ และของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ วางที่หน้าโกศศพ

วันศุกร์ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๐.๐๐ น. เชิญหีบศพตั้งบนจิตกาธาน

วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๗.๐๐ น. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุชั่วคราว วัดเกษรศีลคุณ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี และพระราชทานพระราชานุญาตในการถ่ายทอดสดพิธีพระราชทานเพลิงศพทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย และถ่ายทอดเสียงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันอาทิตย์ที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๖.๐๐ น. พระราชทานผ้าไตรในการเก็บอัฐิ

นับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นพ้นหาที่สุดมิได้แก่พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสัมปันโน)

คณะสงฆ์วัดเกษรศีลคุณ ศิษยานุศิษย์ และญาติมิตรของพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสัมปันโน) รู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นที่ยิ่งนี้ตลอดไป

ขอถวายพระพร

พระสุดใจ ทันตมโน

(พระสุดใจ ทันตมโน)

เจ้าอาวาสวัดเกษรศีลคุณ

(แบบ ข.)
สำนักพระราชวัง

หมายรับสั่งที่ ๑๓๕๗๗

๓๐ มกราคม ๒๕๕๔

พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) อายุ ๙๗ ปี พรรษา ๗๗ เจ้าอาวาสวัดเกษรศีลคุณ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มรณภาพเนื่องจากปอดอักเสบ ณ กุฏิวัดเกษรศีลคุณ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๓.๕๓ น.

วันเดียวกันนี้ เวลา ๑๘.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ ศาลาการเปรียญวัดเกษรศีลคุณ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานไตรครอง โกศโถ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ ปี่ กลองชนะประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ และทรงรับศพอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์โดยตลอด

การนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์ไปในการพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ ทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล แล้วทรงเชิญพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ และของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ วางที่หน้าโกศศพ.

ประภาพรรณ/พิมพ์/ [signature] /ทาน.

วัน	**หน้าที่** พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

[signature]

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๕๗๒๒

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) ณ เมรุชั่วคราววัดเกษรศีลคุณ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๗.๐๐ น.
แต่งกายเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์.

ประภาพรรณ/พิมพ์/ /ทาน.

วัน	**หน้าที่** พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สำนักพระราชวัง

หมายรับสั่งที่ ๕๗๒๗

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ในการพระราชทานเพลิงศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) เจ้าอาวาสวัดเกษรศีลคุณ ณ เมรุชั่วคราววัดเกษรศีลคุณ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

<u>วันศุกร์ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๔</u> เวลา ๑๐.๐๐ น. เชิญหีบศพขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

<u>วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔</u> เวลา ๑๗.๐๐ น. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ

<u>วันอาทิตย์ที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๔</u> เวลา ๐๖.๐๐ น. พระราชทานผ้าไตร ในการเก็บอัฐิ.

ประภาพรรณ/พิมพ์/ /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

ด่วนที่สุด

ที่ อด ๐๐๑๖.๗/ ๒๔๔๔

สำนักราชเลขาธิการ สวนจิตรลดา
เลขรับที่ 1478
วันที่ 21 ก.พ. 54
เวลา

ศาลากลางจังหวัดอุดรธานี
ถนนอธิบดี อด ๔๑๐๐๐

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

กองราชเลขานุการในพระองค์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
เลขรับที่ 1884
วันที่ 22 ก.พ. 2554
เวลา

เรื่อง ขอพระราชทานพระราชานุญาตถ่ายทอดสดพิธีพระราชทานเพลิงศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)

เรียน ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

อ้างถึง หนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๔.๒/๑๐๙๘ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมประชาสัมพันธ์ ที่ นร ๐๒๐๑.๐๑/๕๔๗ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ตามที่จังหวัดอุดรธานีได้ขอพระราชทานเพลิงศพ และขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณาเชิญเสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) ในวันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ณ วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) บ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งจังหวัดได้รับแจ้งว่าได้นำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงรับเชิญเสด็จฯ ไปในการพระราชทานเพลิงศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) ในวันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมแก่คณะสงฆ์ ข้าราชการ อุบาสก อุบาสิกา พ่อค้า ประชาชน และคณะศิษยานุศิษย์ ทุกหมู่เหล่า หาที่สุดมิได้ นั้น

ในการนี้ จังหวัดอุดรธานีขอเรียนเพิ่มเติมว่า ในการพิธีพระราชทานเพลิงศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ จะได้มีคณะสงฆ์ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ อุบาสก อุบาสิกา ประชาชน และศิษยานุศิษย์ เดินทางมาร่วมพิธีพระราชทานเพลิงศพเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจจะมีคณะสงฆ์ และประชาชนบางส่วนไม่สามารถเดินทางมาร่วมในการพิธีพระราชทานเพลิงศพฯ ดังกล่าวได้ จังหวัดอุดรธานีจึงกำหนดร่วมกันเห็นควรให้มีการถ่ายทอดสดพิธีพระราชทานเพลิงศพฯ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย และถ่ายทอดเสียงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในวันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ณ วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) บ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท และขอพระราชทานพระราชานุญาตดำเนินการถ่ายทอดสดพิธีพระราชทานเพลิงศพฯ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย และถ่ายทอดเสียงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ด้วยจักเป็นพระคุณยิ่ง ทั้งนี้ การจะควรประการใด สุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ขอแสดงความนับถือ

(นายคมสัน เอกชัย)
ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

สำนักงานจังหวัด
ฝ่ายอำนวยการ โทรศัพท์ ๐ ๔๒๒๔ ๘๗๗๗

สำนักราชเลขาธิการ

ที่ รล ๐๐๐๔.๒/ ๑๔๔๓

สำนักราชเลขาธิการ
สวนจิตรลดา กทม. ๑๐๓๐๓

๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง พระราชทานพระราชานุญาตในการถ่ายทอดสดพิธีพระราชทานเพลิงศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสัมปันโน)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี (นายคมสัน เอกชัย)

อ้างถึง หนังสือจังหวัดอุดรธานี ด่วนที่สุด ที่ อด ๐๐๑๖.๓/๒๔๔๘ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้นำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระราชานุญาตในการถ่ายทอดสด ในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ไปในการพระราชทานเพลิงศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสัมปันโน) ในวันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ณ เมรุชั่วคราววัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) บ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย และถ่ายทอดเสียงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานพระราชานุญาต

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้โปรดติดต่อกับเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังและเจ้าหน้าที่กรมราชองครักษ์ เกี่ยวกับการนี้ต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ม. วณิกกุล

(ท่านผู้หญิงมนัสนิตย์ วณิกกุล)
ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

กองราชเลขานุการในพระองค์
สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
โทร. ๐-๒๒๘๒-๕๕๓๑, ๐-๒๒๘๓-๙๒๑๙
โทรสาร ๐-๒๒๘๐-๐๓๓๘
เว็บไซต์ : www.ohmpps.go.th

กำหนดการ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ
พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน)
ณ เมรุชั่วคราว วัดเกษรศีลคุณ บ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔

....

เวลา ๑๕.๐๐ น. - สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง จากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ไปยังท่าอากาศยานกองบัญชาการกองทัพอากาศ

เวลา ๑๕.๓๐ น. - รถยนต์พระที่นั่งถึงท่าอากาศยานกองบัญชาการกองทัพอากาศ
- ประทับเครื่องบินพระที่นั่งไปยังท่าอากาศยานทหาร กองบิน ๒๓ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

เวลา ๑๖.๓๐ น. - เครื่องบินพระที่นั่งถึงท่าอากาศยานทหาร กองบิน ๒๓ จังหวัดอุดรธานี
- นายคมสัน เอกชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
  นายสังคม เมฆอรุณลักษณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรธานี
  พลตำรวจโท สมพงษ์ คงเพ็ชรศักดิ์ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๔ และนาวาอากาศเอก นภาเดช ธูปะเตมีย์ ผู้บังคับการกองบิน ๒๓ เฝ้าฯ รับเสด็จ
- พลโท ธวัชชัย สมุทรสาคร แม่ทัพภาค ๒ กราบบังคมทูลเชิญเสด็จขึ้นแท่นรับการถวายความเคารพ
- ทรงขึ้นแท่นรับการถวายความเคารพจากกองทหารเกียรติยศ
- ประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังวัดเกษรศีลคุณ บ้านตาด (ระยะทางประมาณ ๑๕ กิโลเมตร ใช้เวลา ๒๐ นาที)

เวลา ๑๗.๐๐ น. - รถยนต์พระที่นั่งถึงวัดเกษรศีลคุณ บ้านตาด (วงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)
- นายสาโรจน์ แสงอรุณ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
  และพลตรี ธวัช สุกปลั่ง ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๓ เฝ้าฯ รับเสด็จ
- เสด็จฯ เข้าพลับพลา ประทับพระราชอาสน์
- เสด็จพระราชดำเนินขึ้นเมรุ
- ทรงทอดผ้าไตร ๑๐ ไตรที่จิตกาธานรอบโกศศพ (พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล เสร็จแล้วลงจากเมรุ)
- ทรงหยิบกระทงข้าวตอกดอกไม้จากเจ้าพนักงานพระราชพิธีวางข้างโกศศพ
- ทรงหยิบธูปเทียนดอกไม้จันทน์จากเจ้าพนักงานพระราชพิธี
  ทรงจุดไฟที่โคมตำรวจวังชูถวาย พระราชทานเพลิง (ชาวพนักงานประโคม ปี่ กลองชนะ)
- เสด็จฯ ลงจากเมรุไปประทับพระราชอาสน์ที่เดิม (พระภิกษุ ข้าราชการและประชาชน ขึ้นประชุมเพลิง)

เวลา ๑๗.๔๕ น. - ประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังท่าอากาศยานทหาร กองบิน ๒๓ (วงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)

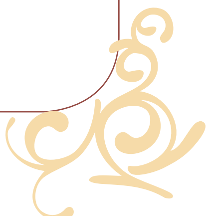
เวลา ๑๘.๐๕ น. - ประทับเครื่องบินพระที่นั่งไปยังท่าอากาศยานกองบัญชาการกองทัพอากาศ

เวลา ๑๙.๐๕ น. - เครื่องบินพระที่นั่งถึงท่าอากาศยานกองบัญชาการกองทัพอากาศ
- ประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จฯ กลับพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต เสด็จฯ ถึงเวลา ๑๙.๓๕ น.

<u>การแต่งกาย</u>
- ข้าราชการในพื้นที่ แต่งเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์
- ข้าราชการในพระองค์ แต่งเครื่องแบบปกติกากีคอตั้ง ไว้ทุกข์.

....

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสมณศักดิ์
ถวายแด่หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

พระครูญาณสุทธาจารย์	วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑
พระราชญาณวิสุทธิโสภณ*	วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๖
พระธรรมวิสุทธิมงคล**	วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

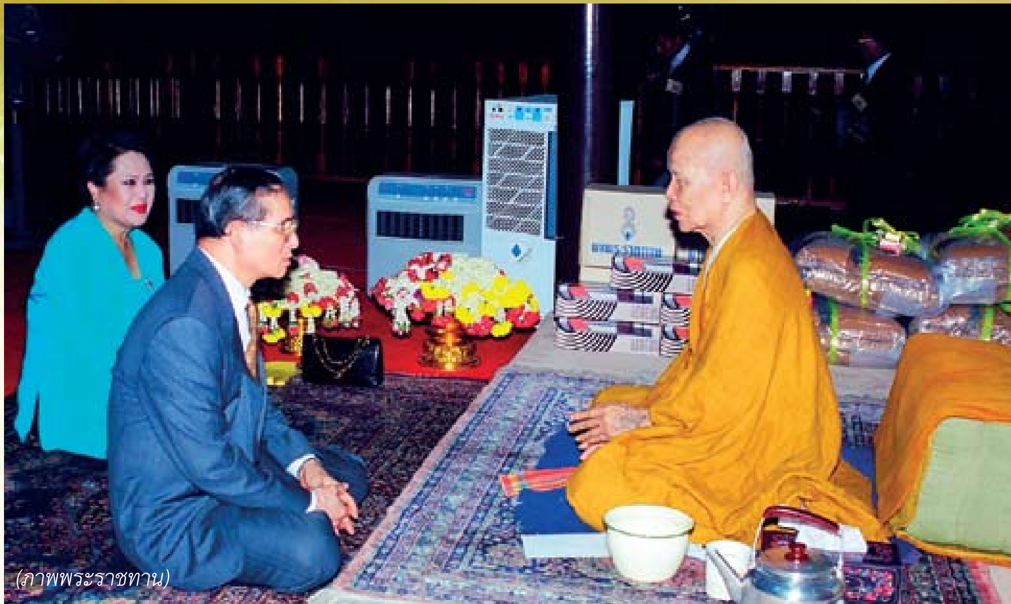
สมณศักดิ์

*พระราชญาณวิสุทธิโสภณ สมถวิปัสสนาวิมลอนุสิฐ ยติคณิสสร บวรสังฆาราม อรัณยวาสี

**พระธรรมวิสุทธิมงคล สมถวิปัสสนาโกศลธรรมธารี อรรถภาณีสรรพกิจ โสภิตเสฏฐคุณาภรณ์ ยติคณิสสร บวรสังฆาราม อรัญญวาสี

(ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสมณศักดิ์ในราชทินนามที่ พระธรรมวิสุทธิมงคล วิ. เป็นกรณีพิเศษ พระราชทานพัดแพรขาว มีฐานานุศักดิ์แต่งตั้งพระครูปลัด ในราชทินนามที่ พระครูปลัดศรีมงคลวัฒน์ นับเป็นพระราชาคณะชั้นธรรม ฝ่ายวิปัสสนาธุระ รูปที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ทรงนมัสการพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)

(ภาพพระราชทาน)

(ภาพพระราชทาน)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงนมัสการพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) ทรงสดับพระธรรมเทศนา และทรงถวายทองคำพร้อมปัจจัยร่วมโครงการช่วยชาติกับองค์หลวงตา ณ กุฏิองค์หลวงตา สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๑ เวลา ๑๙ นาฬิกา

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีปิดโครงการช่วยชาติ

(ภาพพระราชทาน)

(ภาพพระราชทาน)

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานในพิธีปิดโครงการช่วยชาติ และงานมอบทองคำและดอลลาร์เข้าสู่คลังหลวงครั้งที่ ๑๒ ณ เวทีใหม่ สวนอัมพร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๗ เวลา ๑๖ นาฬิกา

(ภาพพระราชทาน)

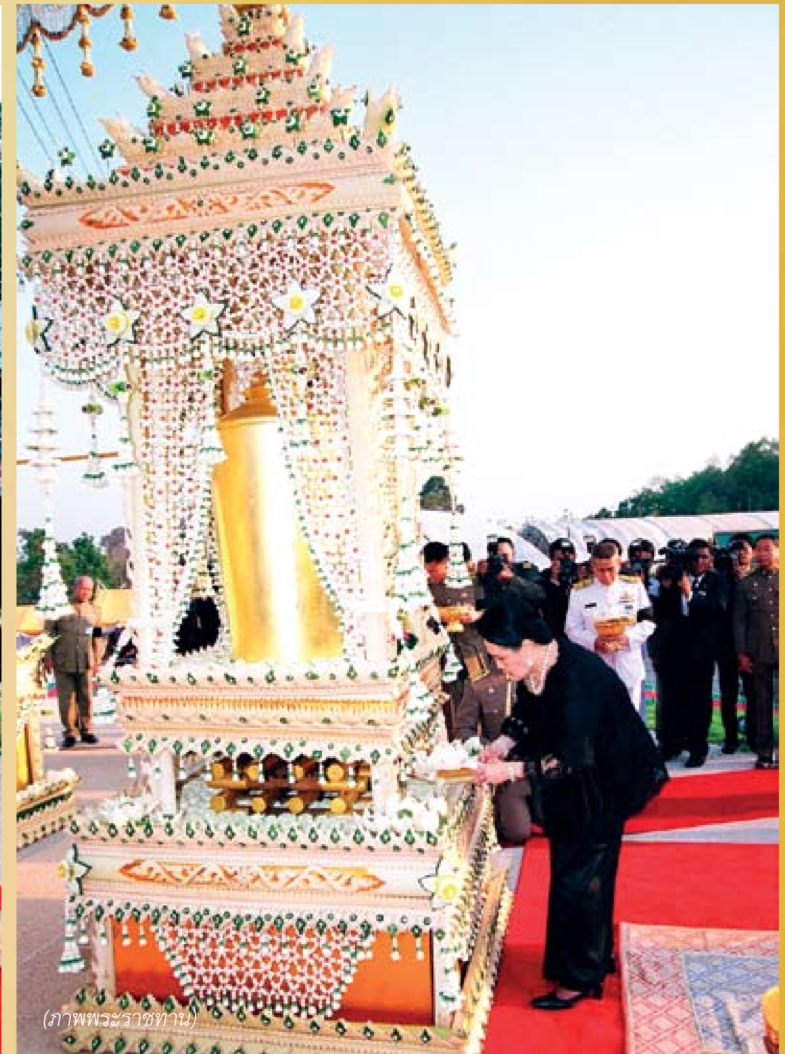
(ภาพพระราชทาน)

(ภาพพระราชทาน)

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานภาพชุด

(ภาพพระราชทาน)

(ภาพพระราชทาน)

(ภาพพระราชทาน)

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)
ณ เมรุชั่วคราว วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) ตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ เวลา ๑๗ นาฬิกา

ในระหว่างพิธีพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขาร

(ภาพพระราชทาน)

(ภาพพระราชทาน)

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขาร พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) ในโอกาสนี้ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ-วลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณโดยเสด็จในการนี้ด้วย

พระวรธรรมคติ

"สุโข พุทฺธานมุปฺปาโท สุขา สทฺธมฺมเทสนา
สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี สมคฺคานํ ตโป สุโข"

ความเกิดขึ้นแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลายให้เกิดสุข การแสดงสัจธรรมให้เกิดสุข
ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข ความเพียรของผู้พร้อมเพรียงกันให้เกิดสุข.

การอุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้าในโลกเป็นการยากยิ่ง เพราะเมื่อทรงอุบัติขึ้นแล้วได้ตรัสรู้โดยชอบด้วยพระองค์เอง แล้วทรงมีพระมหากรุณาสั่งสอน บัญญัติพระธรรมวินัยแก่โลก เพื่อความสันติสุข ทรงประทานอริยวงศ์ที่สืบสานต่อกันมาเป็นพุทธวิถีไว้ในโลก

พระธรรมวินัย เป็นสัจธรรมที่บริบูรณ์ด้วยพระปริยัติธรรม พระปฏิบัติธรรม และพระปฏิเวธธรรม เพื่อให้พุทธบริษัทสี่ได้ศึกษาประพฤติปฏิบัติตามแล้ว ทำให้เกิดสุข เกิดมรรคผลไปตามลำดับ จนถึงที่สุดคือพระนิพพาน

พุทธบริษัทสี่เมื่อได้ศึกษาประพฤติปฏิบัติตามแนวทางแห่งสัมมาปฏิบัติ ซึ่งสรุปลงในศีล สมาธิ ปัญญา ให้ถึงพร้อม ย่อมบังเกิดผลให้เกิดสุข ทั้งตนเอง ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ

บรรพบุรุษไทยนับแต่องค์พระมหากษัตริย์เป็นต้นมา กอปรด้วยสติปัญญา มองเห็นการณ์ไกล จึงได้รับพระพุทธศาสนามาประดิษฐานไว้ในแผ่นดินไทย จนเป็นวิถีไทย ชีวิตไทย เมื่อยุคสมัยใด เกิดความไม่สงบสุขขึ้นในบ้านเมือง พระมหาเถระสำคัญในพระพุทธศาสนา ย่อมมีบทบาทในการแก้ปัญหาให้แก่ชาติบ้านเมือง เกื้อหนุนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้ดำรงคงเป็นปกติ ดังปรากฏในประวัติศาสตร์ชาติไทย

ยุคกรุงรัตนโกสินทร์ ก็มีพระมหาเถระสำคัญ เช่น สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พฺรหฺมรํสี) เป็นต้น ต่อมาในปัจจุบันนี้ เมื่อชาติบ้านเมืองเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ ดังเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) พระมหาเถระฝ่ายอรัญวาสี พระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ก็ได้มีบทบาทที่โดดเด่นในการช่วยแก้วิกฤติดังกล่าวโดยออกเผยแผ่แสดงพระธรรมเทศนาตามสถานที่ต่างๆ เกือบทั่วประเทศ และเผยแผ่พระธรรมเทศนานั้นทางสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน ทางโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ชี้ชวนให้เกิดความพร้อมเพรียงสามัคคี เสียสละเงินทองค้ำจุนประเทศชาติได้อย่างมหาศาล

ดังนั้น พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) จึงเป็นพระมหาเถระที่ประพฤติปฏิบัติตนได้บริบูรณ์ตามพุทธโอวาทว่า "จงทำประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด" จึงสมควรที่พุทธบริษัทจะน้อมรำลึก น้อมนำมาเป็นแบบอย่างที่ดี ตามพุทธประเพณีที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่องสรรเสริญผู้ถึงพร้อมด้วยภูมิจิตภูมิธรรม พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) เป็นพระเถระรูปหนึ่งที่ได้แสดงภูมิจิตภูมิธรรมอันสูงส่งดังเป็นที่ประจักษ์แก่พุทธบริษัทโดยทั่วกัน

ขอให้พุทธบริษัทสี่ได้พึงสำเหนียกศึกษาแนวทางการปฏิบัติอันดีงาม น้อมนำเอามาเป็นแบบแผนแบบอย่างเพื่อเผยแผ่เพื่ออนุชนพุทธบริษัทรุ่นหลังได้รำลึกสืบสานอริยวงศ์ของพระพุทธเจ้า ให้เจริญไพบูลย์เพื่อความสามัคคีความสุขในหมู่ชนสืบไป.

(สมเด็จพระญาณสังวร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วัดบวรนิเวศวิหาร

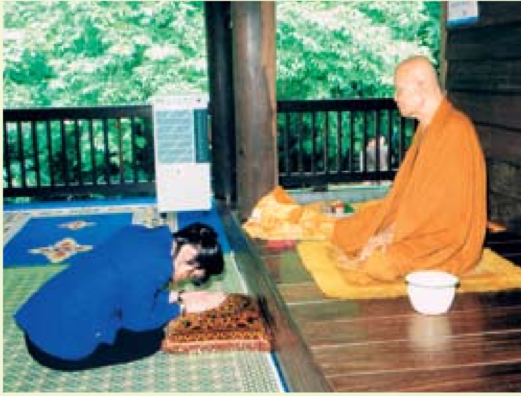
(ภาพพระราชทาน)

พระนิพนธ์ไว้อาลัยแด่
องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

Chulabhorn Mahidol

B.Sc. (Hons, First Class), Ph. D., C Chem., Hons. F. R. S. C.

(ภาพพระราชทาน)

หลวงตามหาบัว...ท่านพ่อมหาบัวของลูก ท่านพ่อเป็นอริยบุคคลที่ลูกรักและเทิดทูนมาตลอด ถ้าจะถามกันว่าลูกรู้จักท่านพ่อมานานหรือยัง...ก็คงต้องตอบว่านานมากกว่าเกือบสี่สิบปีแล้ว ลูกก็ได้ยินชื่อเสียงของท่านพ่อว่าเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่น ท่านพ่อเป็นพระที่เคร่ง และเป็นสายปฏิบัติ เป็นที่นับถือของชาวอีสานและประชาชนคนไทย ตอนลูกอายุได้ ๑๗-๑๘ ปี ลูกได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถไปกราบท่านพ่อ...ตอนนั้นก็แค่ได้ขึ้นไปกราบ กราบเสร็จแล้วก็ต้องลงมารอข้างล่าง (ใต้ถุนกุฏิ เพราะในช่วงนั้นยังถือว่าเป็นเด็กๆ อยู่)

ลูกมาได้กราบท่านพ่อและฟังธรรมจริงๆ ก็ราวๆ ปี ๒๕๓๘ ซึ่งตอนนั้นลูกกำลังทุกข์ทั้งทางกายและทางใจจนซึมเศร้า ต้องเข้าโรงพยาบาลวิชัยยุทธอยู่เป็นเดือนๆ ตอนนั้นลูกไม่พูดเลย เพราะไม่อยากพูด จนแพทย์ พยาบาลวิตก ประกอบกับลูกมีอาการเบื่ออาหารและผอมลงๆ จนน้ำหนักเหลือ ๓๗ กิโลกรัม ทุกๆ คนที่ดูแลลูก (แพทย์ พยาบาล มิตรสหายตลอดจนข้าราชบริพาร) พากันกังวล ทุกคนก็พยายามที่จะหาทางให้ลูกสบายใจ โดยหาญาติพี่น้องมาคุยด้วย เมื่อไม่ได้ผลก็พากันนิมนต์พระหลายรูปมาแสดงธรรมให้ลูกฟัง...แต่ก็ยังแก้ไขปัญหาไม่ได้ จึงมีคนรู้จักท่านหนึ่งมาแนะกับผู้หลักผู้ใหญ่ของลูกว่า *"นิมนต์หลวงตามหาบัวมาซิ"* ก็มีแพทย์ท่านหนึ่งแย้งขึ้นมาว่า *"หลวงตามหาบัวนะหรือจะมา ออกจากวัดท่านยังไม่ค่อยออกเลย แล้วจะให้ท่านนั่งเครื่องบินมาถึงกรุงเทพฯ คงเป็นไปไม่ได้"* (ช่วงนั้นท่านพ่อมักจะอบรมพระ และอุบาสกอุบาสิกาอยู่ในวัดเป็นส่วนใหญ่) แพทย์ท่านนั้นพูดไม่ทันขาดคำเสียงโทรศัพท์ก็ดังขึ้น และพยาบาลที่รับโทรศัพท์ก็บอกว่าทางวัดป่าบ้านตาดแจ้งมาว่า ท่านพ่อจะมาเยี่ยมลูกที่โรงพยาบาล...แค่ได้ฟังข่าวว่าท่านพ่อจะมาเยี่ยมลูก ลูกก็ปลื้มมากจนสุดจะบรรยาย คิดอยู่ในใจว่าเป็นบุญของลูกเหลือหลายที่ท่านพ่อจะมาโปรดลูก

เมื่อได้กราบท่านพ่อ ลูกก็เสมือนหายป่วยไปกว่าครึ่งหนึ่งแล้ว ครั้นได้ฟังธรรมของท่านพ่อ ใจอันมืดมิดของลูกก็สว่างไสวอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ท่านพ่อสอนลูกในตอนนั้นว่า อดีตเป็นสิ่งที่ผ่านไปแล้ว เราไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขอดีตได้ เพราะฉะนั้นควรปล่อยวาง ไม่ควรเก็บไว้ให้ใจทุกข์เปล่าๆ อนาคตก็ยังมาไม่ถึงไม่ควรคาดเดาหรือจินตนาการไปให้จิตฟุ้งซ่าน ซึ่งเมื่อจิตฟุ้งซ่านแล้ว ก็จะเกิดความทุกข์ได้เหมือนกัน ท่านพ่อสอนว่า *"จงอยู่ในปัจจุบัน ทำปัจจุบันให้ดีที่สุด อนาคตย่อมจะดีตามมา"* หลังจากจบการแสดงธรรมโปรดลูก ลูกรู้สึกซาบซึ้ง และศรัทธาท่านพ่ออย่างสุดจะบรรยาย จึงได้กราบขอเป็นลูกศิษย์ ซึ่งลูกก็ได้ยินท่านพ่อกล่าวว่า *"รับ ด้วยความยินดี"*

หลังจากนั้น จิตใจลูกก็สบาย ปลอดโปร่ง อาการเจ็บป่วยก็หายวันหายคืนจนออกจากโรงพยาบาลได้ หลังจากออกจากโรงพยาบาล ลูกก็นึกอยากตามขึ้นไปกราบท่านพ่อที่วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี แต่ในช่วงแรกๆ ที่ขึ้นไปวัดป่าบ้านตาด ลูกต้องยอมรับว่ากลัวๆ กล้าๆ เพราะเคยได้ยินมาว่าท่านพ่อดุ...จริงๆ แล้ว ลูกมาทราบหลังจากที่ลูกได้กราบท่านพ่ออย่างสม่ำเสมอว่าท่านพ่อไม่ดุเลย แต่กลับเมตตาลูกเหมือนลูกเหมือนหลานแท้ๆ ตอนคิดว่าท่านพ่อดุ ลูกก็เลยไม่กล้าขึ้นไปคนเดียว แต่ชวน ฯพณฯ องคมนตรี เชาวน์ ณ ศีลวันต์ (ซึ่งเป็นสามีของคุณหญิงไขศรี ณ ศีลวันต์ อาจารย์คณิตศาสตร์ของลูก) ซึ่งท่านก็เป็นศิษย์ของท่านพ่ออยู่แล้ว ไปเป็นเพื่อนฟังธรรมด้วย อะไรที่ลูกไม่กล้าพูดไม่กล้าถามในตอนต้นๆ ท่านองคมนตรีก็ช่วยกรุณาถามนำ เพื่อให้ลูกกล้าพูดกล้าถามด้วยตนเอง

ตอนลูกมาเป็นศิษย์ท่านพ่อใหม่ๆ ท่านพ่อ...ดูแลทุกด้าน นอกจากสอนธรรมะให้ลูกแล้ว ท่านพ่อยังดูแลเอาใจใส่แม้ในด้านสุขภาพของลูก อาทิเช่น ท่านพ่อเห็นลูกผอมมากถึงเวลาท่านพ่อฉันตอนเช้า ท่านพ่อก็ให้ลูกนั่งรับประทานอยู่หลังเสาที่ท่านพ่อนั่งอยู่ (ตอนนั้นศาลาวัดป่าบ้านตาดยังมีเพียงชั้นเดียว) ท่านพ่อจะหันมาถามลูกว่า *"ทานข้าวหรือเปล่า"* ลูกก็ตอบไปว่า *"ทานเจ้าค่ะ"* ท่านพ่อก็ถามต่อว่า *"ที่ว่าทานน่ะ ทานข้าวกี่เม็ดหรือกี่ช้อน"* อันนี้แสดงถึงความเมตตาเอาใจใส่ลูก แม้ประเด็นเล็กประเด็นน้อย

(ภาพพระราชทาน)

Chulabhorn Research Institute
54 Moo 4 Vipavadee-Rangsit Highway, Bangkok 10210, Thailand
Tel. 5740622-33, Fax. 5737109, 5740611

Chulabhorn Mahidol

B.Sc. (Hons, First Class), Ph. D., C Chem., Hons. F. R. S. C.

(ภาพพระราชทาน)

นอกจากนั้นตอนเป็นศิษย์ท่านพ่อเดือนแรกๆ ลูกยังงอแงอยู่มาก มีเรื่องอะไรกระทบใจเข้าก็มาร้องไห้ไปเล่าเรื่องต่างๆ ให้ท่านพ่อฟังไป ท่านพ่อก็สอนว่า *"ทูลกระหม่อมลูก น้ำตาเป็นของมีค่า ควรให้ไหลออกมาด้วยความปิติ ไม่ใช่ความโศกเศร้า"* (หลังจากมาเป็นศิษย์ท่านพ่อไม่นาน ท่านพ่อก็เมตตารับลูกเป็นลูกบุญธรรม)

ปีแรกของการเป็นลูกศิษย์ ท่านพ่อบอกให้ลูกนอนโรงแรมซึ่งขณะนั้นชื่อโรงแรมเจริญศรี (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น Centara) เพราะท่านพ่อเป็นห่วงว่าลูกจะไม่คุ้นเคยกับชีวิต *"ชาววัดป่า"* แล้วตี ๕ กว่าๆ ลูกก็จะเดินทางออกจากโรงแรมมาคอยใส่บาตรอยู่หน้าวัด พอใส่บาตรเสร็จก็เดินไปที่ศาลา ก่อนฉันท่านพ่อก็จะ *"ให้พร"* และหลังจากนั้นท่านพ่อและพระในวัดก็จะฉันพร้อมกัน ลูกก็ได้รับข้าวก้นบาตรท่านพ่อทุกครั้ง หลังจากนั้นแล้วท่านพ่อก็จะเทศน์โปรดญาติโยมที่มาทำบุญ ท้ายสุดท่านพ่อก็จะให้พรอีกครั้ง แล้วลูกก็จะกลับไปพักชั่วคราวที่โรงแรมและจะย้อนกลับเข้ามาที่วัดอีกทีช่วงราวๆ บ่ายสองโมง ลูกก็จะเข้ามาสนทนาธรรมกับท่านพ่อ และเรียนที่จะภาวนา การภาวนานั้นลูกรู้สึกว่ายากมากในตอนต้นๆ คิดๆ แล้วลูกก็ขำตัวเอง เพราะขนาดทั้งกำหนดลมหายใจเข้า-ออกแล้ว ยังมีคำบริกรรมกำกับก็ยังไม่วาย จิตแล่นไปคิดเรื่องโน้นเรื่องนี้ ลูกเลยต้องค่อยๆ หัดเริ่มจาก ๑๐ นาทีก่อน แต่ลูกก็ต้องซื่อสัตย์กับตัวเองโดยใน ๑๐ นาทีนั้น ลูกก็จะท่องแต่คำบริกรรม...กำหนดลมหายใจเข้า หายใจออกอย่างเคร่งครัด มาหลังๆ ลูกก็สามารถภาวนาติดต่อกันได้ถึง ๕๐ นาที แต่กระนั้นช่วงแรกๆ เพราะความช่างสงสัยของลูก ลูกเคยถามท่านพ่อว่า *"ทำไมลูกภาวนาแล้ว ลูกไม่เห็นสวรรค์ เห็นเทวดาฯ บ้างเลย ลูกเคยได้ยินว่าคนอื่นๆ เขาว่าเขาเห็นกัน"* จำได้เลยว่าตอนนั้นท่านพ่อหัวเราะ และถามลูกว่า *"อยากเห็นนักเหรอ"* ลูกก็บอกว่า *"เปล่า"* และท่านพ่อก็สอนว่าไม่เห็นน่ะดีแล้ว เพราะจุดประสงค์ของการภาวนาก็คือ ทำให้จิตรวมเกิดความสงบ ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดปัญญา ท่านพ่อบอกว่า ถ้าคนภาวนาแล้วเห็นนรก สวรรค์ เทวดา ภูตผี ก็อาจจะทำให้หลงเพลิดเพลินติดไปกับสิ่งที่ตนเองเห็น ทำให้ไม่สามารถเข้าสู่ทางสงบได้

ปีต่อๆ มา ท่านพ่อให้ลูกเข้ามาอยู่ในวัด ลูกก็ได้ใช้ชีวิตแบบ *"ชาววัด"* สมใจอยาก ที่กุฏิที่ท่านพ่อจัดให้มีห้องนอนห้องเล็กๆ เพียงห้องเดียว และลูกก็นอนกับพื้น ช่วงเช้าลูกก็ตื่นตอนตี ๕ (โดยมีไก่วัดเป็นนาฬิกาปลุก) เพื่อมาเตรียมตัว จัดอาหารใส่บาตร กิจวัตรตอนเช้าอย่างอื่นๆ ก็คงเดิม เพียงแต่ลูกไม่ต้องไปอยู่โรงแรม

ช่วงบ่ายหลังจากสนทนาธรรม ลูกก็ไปอยู่ที่กุฏิและภาวนาตามที่ท่านพ่อสอน เป็นความรู้สึกส่วนตัวของลูกว่า ภาวนาที่วัดป่าบ้านตาดแล้ว จิตลูกรวมเร็ว สงบเร็ว นิ่งเร็วกว่าภาวนาที่บ้านหรือโรงแรม คำสอนของท่านพ่อทุกคำลูกจดจำเสมอ คำสอนที่ลูกซาบซึ้งมากที่สุด คือ ท่านพ่อสอนลูกว่า **ทุกอย่างสำคัญที่ใจ ชีวิตนี้มีใจเป็นประธาน ถ้าใจเราดีแล้วทุกอย่างจะดีตาม** ดังนั้นลูกจึงพยายามทำใจให้ดีอยู่เสมอ ทำใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ไร้ตะกอน หรือความขุ่นข้องหมองใจ นอกจากนั้นท่านพ่อสอนให้ลูกรู้จักการให้อภัยแก่คนที่ปฏิบัติต่อลูกไม่ดี ท่านพ่อสอนว่า **ทานอะไรก็ไม่ยิ่งใหญ่เท่าอภัยทาน**

ท่านพ่อสอนลูกให้เข้มแข็งดุจหินผา ไม่ให้อะไรมากระทบใจแล้วเป็นทุกข์ แต่ในขณะเดียวกันท่านพ่อก็สอนให้ลูกอ่อนโยนเหมือนต้นอ้อลู่ลมกับคนที่แวดล้อม ท่านพ่อสอนให้ลูกละโทสะ (ซึ่งแต่ก่อนลูกมีมาก) และให้รู้จักปล่อยวาง ท่านพ่อยังอธิบายอีกด้วยว่า การปล่อยวาง ไม่ใช่ปล่อยวางไปเฉยๆ โดยไม่พิจารณาความถูกต้อง ทุกอย่างต้องผ่านการพิจารณาก่อน ถ้าเราเป็นฝ่ายผิดก็ต้องปรับแก้ไขตนเองแล้วจึงปล่อยวาง ถ้าเราพิจารณาแล้วว่าสิ่งที่เราทำเป็นสิ่งที่ถูกก็ปล่อยวาง *"สิ่งกระทบ"* นั้นไปเลย การได้รับการอบรมช่วงนี้จากท่านพ่อ ส่งผลทำให้ลูกมีสุขภาพดีขึ้น โรคบางโรค เช่น โรคนอนไม่หลับก็หายไปเลย เพราะจิตลูกนิ่งสงบไม่ฟุ้งซ่านอย่างแต่ก่อน

สิ่งที่ท่านพ่อเน้นสอนลูกอีกเรื่อง คือเรื่องความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ ท่านพ่อว่า *"พ่อแม่เลี้ยงเรามายากลำบากนัก เราฉี่เราขี้ใส่ตักพ่อแม่ ท่านก็ยังไม่เคยว่า คอยเช็ดคอยล้างให้ แล้วแค่พ่อแม่ตักเตือนจะมีปฏิกิริยาอะไรหนักหนา ไม่ได้นะ ถ้ากตัญญูไม่ได้ก็ไปเกิดเป็นลูกแมงป่องซะ"*

ท่านพ่อย้ำสอนให้ลูกมีสติทุกขณะจิต เพราะท่านพ่อสอนว่า คนเราถ้าขาดสติแล้ว ก็จะทำ

(ภาพพระราชทาน)

Chulabhorn Research Institute

54 Moo 4 Vipavadee-Rangsit Highway, Bangkok 10210, Thailand

Tel. 5740622-33, Fax. 5737109, 5740611

Chulabhorn Mahidol

B.Sc. (Hons, First Class), Ph. D., C Chem., Hons. F. R. S. C.

ในสิ่งที่ไม่เหมาะไม่ควร นอกจากนั้น ท่านพ่อสอนว่าเวลาภาวนาก็ต้องใช้สติกำกับ เพื่อจะป้องกันการหลุดจากการกำหนดลมหายใจ และคำบริกรรมอีกด้วย

คำสั่งสอนของท่านพ่อลูกจดจำ และพยายามปฏิบัติตามอย่างเต็มความสามารถ ทำให้ลูกของท่านพ่อในวันนี้เป็นคนเข้มแข็งขึ้น มีความสุขขึ้น มีความอดทน อดกลั้น มีความสุขุม เยือกเย็น สามารถสู้กับโลกมนุษย์ที่มีแต่ความทุกข์ ความเศร้า การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น ความอิจฉาริษยา ฯลฯ ได้อย่างไม่ทุกข์จนเกินไป ลูกเปลี่ยนไปเป็นคนละคนกับในอดีต ท่านพ่อเป็นผู้ชุบชีวิตให้ลูก ให้ลูกกลายเป็นคนที่ดีกว่าเดิมมากมายนัก

เรื่องที่ลูกกล่าวมาถึงช่วงนี้เป็นเพียงเรื่องที่ท่านพ่อเมตตาลูกทำให้ลูกในฐานะศิษย์คนหนึ่ง แต่พระคุณของท่านพ่อนั้นครอบคลุมไปถึงการที่ท่านพ่อเป็นห่วงประเทศชาติ ในปี ๒๕๔๐ ประเทศไทยอยู่ในภาวะติดหนี้ติดสินเป็นอันมาก มองไปแล้วดูอนาคตของเมืองไทยจะมืดมน นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านกล่าวว่า เมืองไทยคงต้องก้มหน้าก้มตาใช้หนี้กันไปหลายสิบปี ตอนนั้นท่านพ่อมีความห่วงใยประเทศชาติและประชาชนคนไทย จึงได้จัดให้มีการทำผ้าป่าช่วยชาติ ซึ่งในการนี้ทำให้ท่านพ่อต้องเดินทางไปแทบทุกจังหวัดในประเทศไทย รับบริจาคเงินและทองคำ ต้องเทศน์โปรดประชาชน และได้สอนว่า *“ทองอยู่บนตัวญาติโยม ก็ยังไม่งามสง่าเท่ากับอยู่ในคลังหลวง”* ตอนที่ท่านพ่อเริ่มโครงการผ้าป่าช่วยชาติ ท่านพ่อก็อายุ ๘๐ กว่าแล้ว แต่ท่านพ่อก็ยังปฏิบัติภารกิจในการทำผ้าป่าช่วยชาติอย่างไม่รู้จักเหน็ดจักเหนื่อย ลูกเคยตามท่านพ่อไปในครั้งที่ท่านพ่อทำผ้าป่าช่วยชาติในภาคกลาง ลูกเองอายุน้อยกว่าท่านพ่อมาก ก็ยังรู้สึกเหนื่อย

แต่ท่านพ่อยังคงนั่งเทศน์อบรมประชาชนทีละ ๔๕ นาทีเป็นอย่างน้อย และอย่างมากก็ชั่วโมงครึ่ง ท่านพ่อทำเช่นนี้ไปทุกๆ ภาค ทำให้ได้ทองเข้าคลังหลวงถึง ๑๒ ตัน (ก่อนที่จะอาพาธหนัก แต่ดูจากการบริจาคทองคำถวายท่านพ่อเพื่อนำเข้าคลังหลวง ตอนท่านพ่อละสังขาร น่าจะได้ทองคำเข้าคลังหลวงรวมทั้งหมด ๑๓ ตัน) และหนี้สินที่เป็นเงินสกุล Dollar ก็รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา และนำไปใช้หนี้เรียบร้อย เท่ากับประเทศไทยได้เป็นไทแก่ตัว และทำให้คนไทยทุกคนมีศักดิ์ศรีขึ้นมา

ท่านพ่อไม่เคยคิดถึงตัวเองเลย ไม่เคยหวังอยากได้โน่นได้นี่ เงินบริจาคที่ญาติโยมบริจาค ก็นำไปช่วยคน เช่นนำอาหารไปให้หมู่บ้านที่ขาดแคลนยากจน และได้สร้างโรงพยาบาลอีกด้วย ท่านพ่อบอกว่าวัดนี้ (วัดป่าบ้านตาด) อยู่อย่างพอเพียง ไม่ต้องการความหรูหราหรือฟุ้งเฟ้อ ทุกอย่างท่านพ่อทำเพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชนจริงๆ ความจริงท่านพ่อไม่ได้สงเคราะห์เฉพาะคนไทย คนในประเทศเพื่อนบ้านก็ได้ช่วยเหลือมาตลอด และที่สำคัญท่านพ่อทำทุกๆ อย่างแบบปิดทองหลังพระอย่างแท้จริง

แม้ ณ วันนี้ ท่านพ่อได้ละสังขารไปแล้ว แต่ท่านพ่อจะสถิตอยู่ในดวงใจของลูก และดวงใจของคนไทยทั้งประเทศ และลูกเชื่อว่าเมตตาบารมีของท่านพ่อจะคุ้มครองลูก คุ้มครองปวงประชาชนคนไทยตลอดจนคุ้มครองประเทศไทยให้มั่นคง และมีความร่มเย็นเป็นสุข

สำหรับลูก ลูกให้สัญญากับท่านพ่อว่าจะนำคำสั่งสอนของท่านพ่อที่จารึกอยู่ในใจของลูกมาปฏิบัติ เพื่อให้ลูกเข้าสู่ทางสว่างอย่างแท้จริง

“ ... คือ ความเย็น ชื่นฉ่ำ ของสายน้ำ
คือ ร่มเงา ลึกล้ำ ของพฤกษา
คือ ความสงบ แน่วนิ่ง ของวิญญาณ์
คือ ดวงแก้ว ล้ำค่า อยู่กลางใจ”

ท่านพ่อจะอยู่ในดวงใจของลูกชั่วกาลนาน

กราบเท้าท่านพ่อด้วยความระลึกถึงและเทิดทูนอย่างที่สุด

จุฬาภรณ์ (ลูกของท่านพ่อ)

Chulabhorn Research Institute

54 Moo 4 Vipavadee-Rangsit Highway, Bangkok 10210, Thailand

Tel. 5740622-33, Fax. 5737109, 5740611

คำระลึกถึง

อาตมภาพมีความคุ้นเคยนับถือกันกับหลวงตามหาบัว ตั้งแต่คราวไปพักที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ ตามพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อพ.ศ.๒๔๘๒-๘๓ สมัยนั้น หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ไปเรียนนักธรรมเอก และบาลีประโยค ๓ ที่วัดเจดีย์หลวง วันหนึ่งได้ขึ้นไปกุฏิพระเทพ-โมลี (พิมพ์ ธมฺมธโร) แล้วก็เห็นพระบัว ญาณสมฺปนฺโน นอนอยู่ไม่มีมุ้งกลด ต้องนอนตากยุง อาตมภาพได้ถวายมุ้งหลังหนึ่ง ก็รู้จักมักคุ้นกันมาแต่นั้น ท่านเป็นผู้ที่มีความตั้งมั่นในการศึกษาพระปริยัติธรรม จะเอาเพียงนักธรรมเอกและประโยค ๓ ต่อจากนั้นไปก็จะออกปฏิบัติกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งไปอยู่ศึกษาอบรมกับหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ๘ ปี จนได้หลักจิตหลักใจแล้วมาตั้งวัดป่าบ้านตาด แนะนำสั่งสอนพระเณรและประชาชนจนมีลูกศิษย์ลูกหา เป็นที่เคารพนับถือเลื่อมใสของประชาชนทั่วประเทศ แม้แต่อาตมภาพขณะใดจิตไม่สงบดับจากกิเลส ก็มาปรึกษาหารือกับหลวงตามหาบัวท่านก็แนะนำ อันนี้เนื่องจากบุญเก่าได้บันดาลให้มาพบกัน

ปลายปีที่แล้วในระยะหลวงตาอาพาธ อาตมาได้แวะไปเยี่ยมหลายครั้ง ในวันที่หลวงตามหาบัวจะละสังขาร อาตมภาพขณะพักจำวัดหลับเคลิ้มไป ก็ปรากฏว่าหลวงตามหาบัว แวะมาหากราบ ๓ ครั้งก็พูดว่า *"เจ้าคุณๆ ผมมาลานะ"* อาตมภาพก็ถามว่า *"จะลาไปไหน"* ท่านบอกว่า *"ไปที่ไม่เกิดอีก เพราะชาติสุดท้ายของผม ให้เจ้าคุณอยู่ต่อไป ให้ลูกหลานได้กราบไหว้"* แล้วหายไป ตื่นขึ้นก็จำความฝันได้ชัดเจน เวลาประมาณตี ๔ นาฬิกา ก็ยังนึกอยู่ว่า หลวงตามหาบัว คงไม่ได้อยู่กับพวกเราแล้ว ตอนเช้าก็รับทราบข่าว การมรณภาพ รู้สึกใจหายและรู้สึกอาลัยในการจากไปของหลวงตาเป็นที่สุด ซึ่งอาตมภาพมั่นใจว่า *"ท่านไม่กลับมาเกิดอีกแล้ว"* ท่านได้วางแบบอย่างอันงดงาม ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ดำเนินรอยตาม ขอให้ลูกศิษย์ลูกหาและประชาชนได้สืบแนวปฏิปทาต่อไป

พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)

พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)
ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธ)
เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ พระอารามหลวง

สัมโมทนียกถา

ตั้งแต่พ่อแม่ครูอาจารย์ละสังขารขันธ์ อาตมภาพก็ได้เห็นความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวของผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์ท่านในการจัดเตรียมงานต่างๆ นับตั้งแต่สถาบันพระมหากษัตริย์มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนาง-เจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตลอดพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างสูงยิ่ง โดยเฉพาะสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงดูแลอุปถัมภ์ค้ำชูด้วยจริยาวัตรอันงดงามของลูกที่มีต่อท่านพ่ออย่างไม่ทรงเห็นแก่ความเหนื่อยยากนับตั้งแต่เริ่มอาพาธจนลมหายใจสุดท้าย ต่อเนื่องจนถึงงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารพ่อแม่ครูอาจารย์ฯ ทรงอดตาหลับขับตานอนอดทนอดกลั้นสมเป็นขัตติยนารีอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นปวงคณะศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย นับจากพระสงฆ์องค์เจ้า ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนทุกหมู่เหล่าทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ จากทุกสารทิศทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีความพร้อมเพรียงสามัคคีร่วมมือร่วมใจทำงานในหน้าที่ของตนๆ เพื่อให้งานพระราชทานเพลิงของพ่อแม่ครูอาจารย์มีความเรียบง่ายแบบพระกรรมฐานแต่ยิ่งใหญ่อลังการสมพระเกียรติของพ่อแม่ครูอาจารย์ฯ ที่ทำประโยชน์อย่างกว้างขวางทั้งรูปธรรมนามธรรมแก่โลกซึ่งปรากฏผลภายในเวลาเพียงเดือนเศษทุกอย่างก็เสร็จสมบูรณ์ครบถ้วนในทุกด้านทุกทาง ดังจะเห็นได้จากภาพและเรื่องราวต่างๆ ที่เป็นข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ปรากฏในหนังสือเล่มนี้แล้ว

อาตมภาพขออนุโมทนาสาธุการในความศรัทธา ความสามัคคีกลมเกลียว ความกตัญญูกตเวทิตาของท่านทั้งหลายที่มีต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ฯ สมกับที่ท่านได้อบรมสั่งสอนและช่วยเหลือพวกเราทั้งหลายอย่างทุ่มเทตลอดมาทั้งทางโลกทางธรรมโดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากแม้สังขารขององค์ท่านจะแข็งแรงพอเป็นไปหรืออ่อนล้าทรุดโทรมเพียงใดก็ตาม แต่เมตตาธรรมของท่านดำรงอยู่อย่างมั่นคงเสมอ

ขอผลานิสงส์แห่งความสามัคคีกลมเกลียว กตัญญูกตเวทิตา จงเป็นเกราะกำบังภยันตรายทั้งภายนอกภายในแก่พวกเราทั้งหลาย ขอให้เจริญในธรรมยิ่งๆ ขึ้นไปทุกผู้ทุกคนตามลำดับแห่งธรรมตราบกระทั่งบรรลุถึงนิพพานในที่สุดด้วยเทอญ

หลวงปู่บุญมี ปริปุณฺโณ
ประธานคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์องค์หลวงตาฯ
๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

ญาณสัมปันนธัมมานุสรณ์

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ

“...อย่างพิมพ์หนังสือออกแจกทานซ่านเข้าหัวใจสัตวโลกชุ่มเย็นไปหมด ผลประโยชน์ออกมาจากจิตใจชุ่มเย็น มีหลักเกณฑ์กระจายออกไป หน้าที่การงานก็เรียบร้อยดีงาม ธรรมเข้าสู่ใจนี้กระจายออกไปเป็นมงคลทั้งหมด

ท่านจึงว่า การให้ทานธรรมนี้ชนะซึ่งทานทั้งปวง บอกว่าชนะเลย...”

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

วัดป่าบ้านตาด

ญาณสัมปันนธัมมานุสรณ์.- กรุงเทพฯ

: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน),

ไซเบอร์พริ้นท์ จำกัด, ๒๕๕๔. ๙๒๘ หน้า.

๑. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)

๒. พระธรรมเทศนา. I. ชื่อเรื่อง.

ISBN : ๙๗๘-๙๗๔-๓๕๐-๙๘๘-๙

พิมพ์ครั้งแรก : สิงหาคม ๒๕๕๔

จำนวนพิมพ์ : ๑๓๕,๐๐๐ เล่ม

แจกเป็นธรรมทานเท่านั้น

ไม่มีการจำหน่าย

คณะผู้จัดทำหนังสือมุ่งหวังที่จะน้อมนำชีวประวัติ ปฏิปทาและพระธรรมเทศนาของพ่อแม่ครูอาจารย์ หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ออกเผยแพร่ให้โลกได้รับรู้และก้าวเดินตามรอยธรรมของท่าน อีกทั้งเพื่อเป็นคติตัวอย่างอันดีงามแก่กุลบุตรสุดท้ายภายหลัง สืบไปตราบนานเท่านาน

ศึกษาพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาโดยละเอียด
ได้ที่ www.Luangta.com

บาตรขององค์หลวงตา

กาลานุกรม
แสดงอายุ พรรษา สถานที่จำพรรษา เทียบกับปีพุทธศักราช รัชสมัย และสารบัญ

ชีวิตฆราวาส

พรรษาที่
๑ - ๒ วัดโยธานิมิตร จ.อุดรธานี
๓ วัดท่าช้าง จ.นครราชสีมา
๔ - ๕ วัดสุทธจินดา จ.นครราชสีมา
๖ วัดศาลาทอง จ.นครราชสีมา
๗ วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่

พรรษาที่
๘ วัดป่าจักราช จ.นครราชสีมา
๙ เสนาสนะป่าบ้านโคก จ.สกลนคร
๑๐ เสนาสนะป่าบ้านนามน จ.สกลนคร
๑๑ เสนาสนะป่ายางบ้านท่าบ่อสงคราม จ.นครพนม
๑๒ - ๑๖ วัดป่าบ้านหนองผือ จ.สกลนคร

พรรษาที่
๑๗ วัดป่าบ้านหนองผือ จ.สกลนคร
๑๘ - ๒๑ เสนาสนะป่าบ้านห้วยทราย จ.มุกดาหาร
๒๒ สถานีทดลองการเกษตร จ.จันทบุรี

พรรษาที่
๒๓ - ๗๗ วัดป่าบ้านตาด จ.อุดรธานี

อายุ	๐-๒๐ ปี	๒๑-๒๗ ปี	๒๘-๓๖ ปี	๓๗-๔๒ ปี	๔๓-๙๗ ปี
พรรษา		๑-๗	๘-๑๖	๑๗-๒๒	๒๓-๗๗

เหตุการณ์สำคัญ: สูติกาล (๑๒ สิงหาคม ๒๔๕๖) · อุปสมบท (๑๒ พฤษภาคม ๒๔๗๗) · สำเร็จธรรม (๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓)

พุทธศักราช: ๒๔๖๐ · ๒๔๗๐ · ๒๔๘๐ · ๒๔๙๐ · ๒๕๐๐ · ๒๕๑๐

ช่วงรัชสมัย: รัชกาลที่ ๖ · รัชกาลที่ ๗ · รัชกาลที่ ๘ · รัชกาลที่ ๙

สารบัญ

คำทำนายของคุณตา

องค์หลวงตา ถือกำเนิดในครอบครัวชาวนาแห่งสกุล "โลหิตดี" เมื่อขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๙ ปีฉลู ตรงกับวันอังคารที่ ๑๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๕๖ ณ หมู่บ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยบิดา "นายทองดี" และมารดา "นางแพง" ได้ให้มงคลนามว่า "บัว"

ท่านเป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้องทั้งหมด ๑๖ คน มีรายนามดังต่อไปนี้

๑. คุณตาคำไพ โลหิตดี (ถึงแก่กรรมปี ๒๕๐๕) สมรสกับคุณยายตุ้ม (มิทราบนามสกุล) มีบุตรธิดา ๒ คน

๒. พระธรรมวิสุทธิมงคล (องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)

๓. คุณหม (ถึงแก่กรรมแต่เยาว์วัย)

๔. คุณยายอั้ว โลหิตดี (ถึงแก่กรรมปี ๒๕๒๓) สมรสกับคุณตาผง สารีจันทร์ (ถึงแก่กรรม) มีบุตรธิดา ๘ คน

๕. คุณสัว (ถึงแก่กรรมแต่เยาว์วัย)

๖. คุณยายคำตัน โลหิตดี (ถึงแก่กรรมปี ๒๕๕๔) สมรสกับคุณตาเหมิก นามวิชัย (ถึงแก่กรรม) มีบุตรธิดา ๔ คน

๗. คุณขาม (ถึงแก่กรรมแต่เยาว์วัย)

๘. คุณลัง (ถึงแก่กรรมแต่เยาว์วัย)

๙. คุณแข้ง (ถึงแก่กรรมแต่เยาว์วัย)

๑๐. คุณตาจัด โลหิตดี (ถึงแก่กรรมปี ๒๕๒๕) สมรสกับคุณยายหนู รักษาศิริ (อายุ ๘๕ ปี) มีบุตรธิดา ๑๓ คน

๑๑. คุณตาหนูพูล โลหิตดี (ถึงแก่กรรมปี ๒๕๓๙) สมรสกับคุณยายบัวลอง พิเคราะห์แนะ (ถึงแก่กรรม) มีบุตรธิดา ๕ คน

๑๒. คุณยายสวน โลหิตดี (อายุ ๘๕ ปี) สมรสกับคุณตาสมบูรณ์ สุรินทรัตน์ (ถึงแก่กรรม) มีบุตรธิดา ๑๓ คน

๑๓. คุณยายศรีเพ็ญ โลหิตดี (อายุ ๘๓ ปี) สมรสกับคุณตาวันดี บัวสอน (ถึงแก่กรรม) มีบุตรธิดา ๙ คน

๑๔. คุณแม่จันดี โลหิตดี (อายุ ๘๐ ปี) สมรสกับคุณตาชาลี พิมพ์ศรี (ถึงแก่กรรม) มีบุตรธิดา ๔ คน คุณแม่จันดีเข้าปฏิบัติธรรม ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อปี ๒๕๒๔

๑๕. คุณกล่ำ (ถึงแก่กรรมแต่เยาว์วัย)

๑๖. คุณแม่เถิง โลหิตดี (ถึงแก่กรรมปี ๒๕๔๓) สมรสกับคุณตาสงฆ์ ไชยกิจ (ถึงแก่-กรรม) มีบุตรธิดา ๗ คน

ในจำนวนพี่น้องของท่าน มีท่านผู้เดียวที่ดำรงอยู่ในสมณเพศ และกอปรด้วยศีลา-จารวัตรอันงดงาม ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมอันประเสริฐ เป็นที่เคารพสักการบูชาของชาวพุทธอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ

ถิ่นฐานบ้านเดิม

ต้นตระกูลเดิมขององค์หลวงตาอยู่ที่จังหวัดมหาสารคาม ต่อมาพากันอพยพไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ในครั้งนั้นได้ตามกันมาหลายบ้านหลายครอบครัวด้วยกัน ต่างก็เดินทางด้วยเท้า ด้วยล้อ และเกวียน มุ่งหน้าหาดิน-แดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ จนกระทั่งมาพบสถานที่อันเหมาะสมคือจังหวัดอุดรธานี จึงพากันพักอยู่ที่บ้านคำกลิ้ง[๑] บ้างก็ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่นั่นเลย บ้างก็ย้ายออกไปอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ เช่น บ้านโนนทัน บ้านตาด[๒] เป็นต้น และเจริญสืบมา องค์ท่านเล่าสาเหตุที่โยกย้ายจนมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนที่หมู่บ้านตาด ดังนี้

“...พวกที่มาจากมหาสารคามนั้น เดิมเป็นคนละหมู่บ้านๆ ตกลงกันเรียบร้อยแล้วก็ยกพวกมา มาตั้งรวมอยู่ด้วยกันจนกลายเป็นอันเดียวกันหมด เลยเหมือนกับว่าญาติกัน มีเหตุมาจากแม่น้ำชีท่วม ถ้าเวลาท่วมก็ท่วมซะจนไม่มีอะไรจะกิน มันจะตาย ทนไม่ไหวก็เลยมาหาทำเลดูที่ตรงไหน เลยมาได้ตรงนี้ เลยเอาตรงนี้

ถ้าว่าแล้งก็แล้งไปเสีย ถ้าว่าท่วมก็ท่วมไปเสีย มีแต่ท่าเสียท่าเดียวมาหลายปี มันเลยจะตาย คนไม่มีข้าวกินแล้ว ก็เลือกกระเสือกกระสนกัน จึงได้มาตั้งอยู่นี้ ทีแรก มาตั้งที่บ้านคำกลิ้งก่อน ยกมากันมากอยู่นะ ไม่ใช่คนหนึ่งคนเดียวครอบครัวเดียวนะ ..

มันมาหลายบ้านรวมกัน มาตั้งเป็นบ้านคำกลิ้ง จากนั้นก็แยกออกมาเป็นบ้านตาด

น้องสาวและหลานขององค์หลวงตา

ประวัติเมืองอุดรธานี

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่บ้านเชียง อำเภอหนองหาน และภาพเขียนสีบนผนังถ้ำที่อำเภอบ้านผือ พบว่า บริเวณพื้นที่ที่เป็นจังหวัดอุดรธานีในปัจจุบันเคยเป็นถิ่นที่อยู่ของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ประมาณ ๕,๐๐๐-๗,๐๐๐ ปี มีอารยธรรมความเจริญในระดับสูงและอาจถ่ายทอดความเจริญนี้ไปสู่ประเทศจีนก็อาจเป็นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บ้านเชียงสันนิษฐานว่าอาจเป็นเครื่องปั้นดินเผาสีลายเส้นที่เก่าที่สุดของโลก

ภายหลังยุคบ้านเชียงพื้นที่นี้ก็ยังคงเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์สืบต่อมาจนกระทั่งสมัยประวัติศาสตร์ของประเทศไทย นับตั้งแต่สมัยทวารวดี (พ.ศ. ๑๒๐๐-๑๖๐๐) สมัยลพบุรี (พ.ศ. ๑๖๐๐-๑๘๐๐) และสมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. ๑๘๐๐-๒๐๐๐) จากหลักฐานที่พบคือใบเสมาสมัยทวารวดีลพบุรี และภาพเขียนปูนบนผนังโบสถ์ที่ปรักหักพังบริเวณทิวเขาภูพาน ใกล้วัดพระพุทธบาทบัวบก อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี พื้นที่นี้ปรากฏในประวัติศาสตร์เมื่อราวปีจอ พ.ศ. ๒๑๑๗ พระเจ้ากรุงหงสาวดีได้ทรงเกณฑ์ทัพไทยให้ไปช่วยตีกรุงศรีสัตนาคนหุต (เวียงจันทน์) โดยให้สมเด็จ-พระมหาธรรมราชากับสมเด็จพระนเรศวรมหาราชยกทัพไปช่วยรบ แต่เมื่อกองทัพไทยมาถึงเมืองหนองบัวลำภูซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านของเมืองเวียงจันทน์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชประชวรด้วยไข้ทรพิษ จึงยกทัพกลับไม่ต้องรบพุ่งกับเวียงจันทน์ และที่เมืองหนองบัวลำภูนี่เองสันนิษฐานว่าเคยเป็นเมืองที่มีความเจริญมา ตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจ

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีนั้น พื้นที่นี้ได้เกี่ยวข้องกับการศึกสงครามกล่าวคือในระหว่างปี พ.ศ. ๒๓๖๙-๒๓๗๑ ได้เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์ยกทัพเข้ามายึดเมืองนครราชสีมา ซึ่งมีผู้นำคือ คุณหญิงโม (ท้าวสุรนารี) กองทัพเจ้าอนุวงศ์ได้ถอยทัพมาตั้งรับที่เมืองหนองบัวลำภู และได้ต่อสู้กับกองทัพไทยและชาวเมืองหนองบัวลำภูจนทัพเจ้าอนุวงศ์แตกพ่ายไป กระทั่งในปลายรัชสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๑๑ ได้เกิดความวุ่นวายขึ้นในมณฑลลาวพวน เนื่องมาจากพวกฮ่อซึ่งกองทัพไทยได้ยกขึ้นไปปราบปรามจนสงบได้ชั่วคราว

ศาลมณฑลอุดรอาคารหลังที่ ๒ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒ เปิดทำการเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓

ในปี พ.ศ. ๒๔๒๘ รัชสมัยพระบาทสมเด็จ-พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พวกฮ่อได้รวมตัวก่อการกำเริบเสิบสานขึ้นอีกในมณฑลลาวพวนและฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง และมีท่าทีจะรุนแรง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่-หัวโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่น-ประจักษ์ศิลปาคม เป็นแม่ทัพใหญ่ฝ่ายใต้ และหมื่นไวยวรนาถเป็นแม่ทัพใหญ่ฝ่ายเหนือ ไปทำการปราบปรามพวกฮ่อ

บ้านโนนทัน .. พอสงครามโลกครั้งที่ ๒ พวกทหารญี่ปุ่นพากันยกมาตั้งฐานทัพขึ้นใส่บ้านโนนทัน เลยยกบ้านโนนทันนี้แตกออกมาตั้งเป็นบ้านหนองใหญ่[๓] บ้านหนองตูม[๔] ทุกวันนี้...”

สภาพความเป็นอยู่สมัยนั้น

สมัยก่อน ณ บ้านตาดนี้เป็นป่าดงดิบ มีทั้งต้นยาง ตะเคียนทอง ประดู่ และต้นไม้อื่นๆ หลากหลายพันธุ์มากทั้งปริมาณและขนาด สัตว์ป่าจึงมีชุกชุม ไม่ว่าจะเป็นหมูป่า เสือ ช้าง กวาง เป็นต้น องค์หลวงตาเคยบรรยายสภาพความเป็นอยู่ในสมัยนั้นว่า

“...โอ๋ย...เป็นดงใหญ่ที่สุดเลยนะ ตั้งแต่กรมทหาร (ค่ายประจักษ์ศิลปาคม) มาเลยละ ตั้งแต่เราเป็นเด็กยังเห็นกรมทหารนี้เป็นดงทั้งนั้นนะ เขามาตั้งใหม่นะเนี่ย หลวงตาเกิดแล้วเขาถึงมาตั้งใหม่ แต่ก่อนกรมทหารอยู่ทางบ้าน

[๑, ๒, ๓, ๔] บ้านคำกลิ้ง บ้านตาด บ้านหนองใหญ่ บ้านหนองตูม เป็นหมู่บ้านอยู่ในละแวกเดียวกันระยะ ๑๐ กิโลเมตร

ในเวลานั้นเมืองอุดรธานีก็ยังไม่ปรากฏชื่อ เพียงแต่ปรากฏชื่อ “บ้านหมากแข้ง” หรือ “บ้านเดื่อหมากแข้ง” สังกัดเมืองหนองคาย ขึ้นการปกครองกับมณฑลลาวพวน และกรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคมแม่ทัพใหญ่ฝ่ายใต้ได้เดินทัพผ่านบ้านหมากแข้งไปทำการปราบปรามพวกฮ่อจนสงบ

ภายหลังการปราบปรามฮ่อสงบแล้ว ไทยมีกรณีพิพาทกับฝรั่งเศส เรียกว่า “กรณีพิพาท ร.ศ.๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) นับเป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สำคัญที่สุดครั้งหนึ่งของสยาม ไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามการล่าอาณานิคมของสองประเทศมหาอำนาจคือฝรั่งเศสและอังกฤษ ซึ่งมีนโยบายล่าดินแดนแถบเอเชียเป็นอาณานิคม ฝรั่งเศสนั้นผนวกเอาดินแดนประเทศเวียดนามและเขมรเป็นของตน ส่วนอังกฤษก็ยึดเอาประเทศพม่าและมาเลเซีย แต่ด้วยพระปรีชาญาณของรัชกาลที่ ๕ ในการเสด็จประพาสยุโรป ทำให้ฝรั่งเศสเกรงใจจนต้องยอมให้ไถ่ถอนบ้านเมือง อันเป็นที่มาของการใช้เงิน **“คลังหลวง”** ที่รู้จักกันดีว่า **“เงินถุงแดง”** รวมทั้งได้ทรงวางระเบียบแบบแผนในการปกครองหัวเมืองชายแดน เพื่อเผชิญกับปัญหานี้ จึงทรงแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัยไปปฏิบัติราชการประจำต่างหัวเมือง และหัวเมืองหน้าด่านซึ่งถูกล่วงล้ำอธิปไตยได้โดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอีสาน

ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๓๔ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระเจ้าน้องยาเธอ พลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม เป็นข้าหลวงใหญ่ (ซึ่งต่อมาภายหลัง ทรงสถาปนาพระยศเลื่อนเป็นกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม) พร้อมด้วยข้าราชการทหารตั้งอยู่ ณ เมืองหนองคาย เรียกว่า ข้าหลวงหัวเมืองลาวพวน รับผิดชอบเมืองใหญ่ ๑๓ เมือง เมืองขึ้น ๓๖ เมือง ซึ่งประกอบด้วยบางเมืองทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงด้วย ในขณะนั้นฝรั่งเศสต้องการจะแบ่งดินแดนที่เคยเป็นของเวียดนามก็ต้องตกเป็นของฝรั่งเศสด้วย ทั้งได้ส่งเรือรบเข้าปิดล้อมอ่าวไทย บีบบังคับให้สยามลงนามในสนธิสัญญายอมรับสิทธิของฝรั่งเศสเหนือดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงและให้ถอยกองกำลังทหารห่างจากชายแดนในรัศมี ๒๕ กิโลเมตร ภายในระยะเวลา ๑ เดือน

ด้วยเหตุนี้เอง พระเจ้าน้องยาเธอ พลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม ข้าหลวงใหญ่มณฑลลาวพวน จึงต้องย้ายที่บัญชาการมณฑลลาวพวนที่ตั้งอยู่ ณ เมืองหนองคาย พระองค์ได้ทรงเคลื่อนกองกำลังทหารและข้าราชบริพารลงมาทางใต้จนถึง “บ้านเดื่อหมากแข้ง” ในวันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๓๖ ที่นี่มีชัยภูมิเหมาะสมอุดมสมบูรณ์ด้วยแหล่งน้ำ จึงทรงตัดสินพระทัยสร้างบ้านแปงเมือง ณ ที่นี้ และได้ทำหนังสือกราบทูลไปยังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ทรงทราบ ซึ่งพระองค์ทรงเห็นชอบที่ตั้งกองบัญชาการมณฑลลาวพวนแห่งใหม่นี้

กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม

>>

หนองสำโรง[๑] เขาเพิ่งย้ายมาทีหลัง แต่ก่อนเป็นดงทั้งหมด...มีแต่ดงช้าง ดงเสือ เต็มหมด...

แม้หลวงตามาบวชแล้วบ้านจั่น[๒] ก็ยังเป็นดงอยู่นะ มาใหม่ๆ บ้านคำกลิ้งอยู่กลางดงเลย ช้างลงกินน้ำตอนกลางคืนเต็มไปหมด เพราะฉะนั้นการทำมาหากินจึงสะดวก...หารอบบ้านเอาก็พอแล้ว สมัยนั้นการซื้อการขายมันก็ไม่มี

ตอนหลวงตาเป็นเด็ก เราจำได้ ใครได้หมูได้กวางมาตัวหนึ่งเขาก็กินกันทั้งหมู่บ้าน แจกกันทั้งบ้านเลยนะ ไม่มีการซื้อการขาย ส่งบ้านนั้นบ้านนี้...เขาหากินกันตามท้องไร่ท้องนา พวกอีเห็น กระจ้อน กระแต มันเต็มแถวนี้หมด พวกปูปลาอะไรไม่อดไม่อยาก

ตั้งแต่เรายังไม่บวชเนี่ย เสือโคร่งนี้แอบเข้าไปกัดวัว โอ๋ย ข้างต้นเสาเรือนเลยนะ ติดกับบ้านเลยนะ เพราะดงติดกับบ้าน สัตว์เลี้ยงตามบ้านเขาก็ไม่ได้ผูกไว้ ดังนั้นเสือมันพอกินได้มันก็กินทันที เพราะมันกินได้ง่ายกว่าสัตว์ป่า สัตว์ตามบ้านมันไม่ค่อยระวังตัว

ช้างมันก็เข้าไปกินในสวนเขา สวนก็ติดกับบ้านนั่นนะ มันกินพวกกล้วยพวกอะไรตอนกลางคืนดังโป๊กๆ เป๊กๆ เขาก็ไม่ว่าอะไรนะ...เฉยมาก ขนาดนั้นนะ ทางล้อทางเกวียนอะไรก็ไม่ค่อยได้ใช้ เพราะไม่ค่อยได้ไปมาหาสู่กัน ทำนาก็ทำพอกินเท่านั้น เพราะว่าไม่ได้ซื้อได้ขาย พอเสร็จสรรพการทำนาแล้ว เขาก็สนุกสนานกัน เพราะไม่ได้ทำงานอะไร

การซื้อการขายการรับจ้างอะไรไม่มี แต่ก่อนไม่มี แล้วใครจะมีเงิน ครัวเรือนหนึ่งมี ๙ บาท ๑๐ บาท ถือว่าเป็นธรรมดาแล้วนะ ถือว่ามีฐานะพอสมควร ถ้ามีเป็นร้อยเป็นชั่งเขาถือว่ามีมากจริงๆ เป็นคนมั่งมีในบ้านนั้น..."

ครอบครัวของท่านทำนาเป็นอาชีพหลัก และเพราะเหตุที่อยู่ท่ามกลางป่าดงเช่นนี้ จึงย่อมหนีไม่พ้นที่จะเจอะเจอสัตว์เหล่านั้น ฉะนั้นยามว่างจากนา พ่อของท่านซึ่งเป็นนายพรานที่มีชื่อเสียงจึงเข้าป่าล่าสัตว์อยู่เป็นประจำ เป็นธรรมดานายพรานย่อมชำนาญในการแกะรอยสัตว์ พ่อของท่านนอกจากจะชำนาญในทางแกะรอยสัตว์ ยังขึ้นชื่อลือชาในการแกะรอยคนด้วย นิสัยช่างสังเกตช่างพินิจพิจารณาจึงน่าจะถูกถ่ายทอดมาถึง "เด็กชายบัว"

หากสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งหล่อหลอมให้

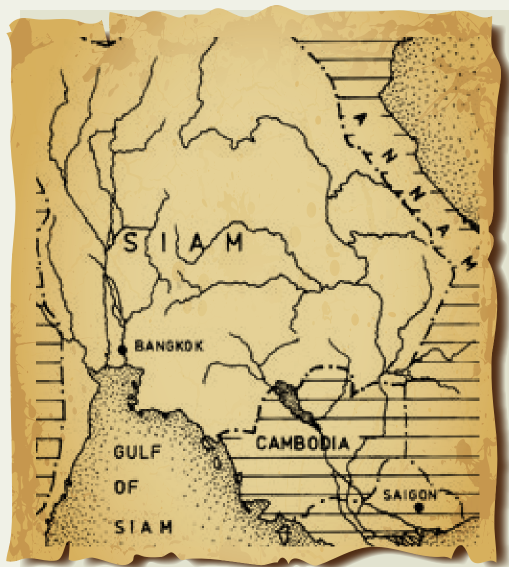
[๑] บ้านหนองสำโรงอยู่ห่างจากบ้านตาดประมาณ ๒๐ กิโลเมตรไปทางทิศเหนือ

[๒] บ้านจั่นอยู่ห่างจากบ้านตาดประมาณ ๑๐ กิโลเมตรไปทางทิศเหนือ

ประวัติเมืองอุดรธานี

>>

พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม ทรงวางแผนสร้างบ้านแปงเมืองอย่างจริงจัง ทรงวางผังเมืองและบัญชาการการก่อสร้างเมืองด้วยพระองค์เอง ได้ทรงสร้างศาลาว่าการเมือง ค่ายทหารและสถานที่ราชการ ส่วนวังที่ประทับได้ทรงสร้างใกล้กับต้นโพธิ์ใหญ่และทรงสร้างวัดขึ้นตรงข้ามกับบริเวณวังที่ประทับ ซึ่งมีโบราณสถานเก่าแก่อยู่เดิมแล้ว เพื่อเป็นพระอารามหลวงคู่บ้านคู่เมือง ทรงประทานนามวัดแห่งนี้ว่า "วัดมัชฌิมาวาส" เพื่อเป็นศูนย์กลางและศูนย์รวมจิตใจของชาวเมืองนับแต่นั้นบ้านหมากแข้ง จึงมีฐานะเป็นกองบัญชาการซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการตามลำดับ ดังนี้

เมื่อพลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม ได้ทรงจัดราชการบ้านเมืองมณฑลลาวพวน และวางระเบียบการปกครองหัวเมืองชายแดนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็เสด็จกลับกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. ๒๔๔๒ ไปดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงกลาโหมและผู้บังคับบัญชาการทหารเรือ พร้อมกับทรงเลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น "กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม" โดยมีพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า-วัฒนานุวงศ์ เป็นข้าหลวงใหญ่มณฑลลาวพวนองค์ต่อมา (พ.ศ. ๒๔๔๒-พ.ศ. ๒๔๔๙)

ปี พ.ศ. ๒๔๔๒ เปลี่ยนชื่อมณฑลลาวพวนเป็นมณฑลฝ่ายเหนือ มีเมืองต่าง ๆ ในปกครอง รวม ๑๒ เมือง ปี พ.ศ. ๒๔๔๓ เปลี่ยนชื่อมณฑลฝ่ายเหนือเป็นมณฑลอุดร แบ่งการปกครองเป็น ๕ บริเวณ คือ บริเวณหมากแข้ง บริเวณพาชี บริเวณธาตุพนม บริเวณสกลนคร และบริเวณน้ำเหือง ปี พ.ศ. ๒๔๕๐ พระบาทสมเด็จ-พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมเมืองกมุทธาไสย (เมืองหนองบัวลำภู) เมืองกุมภวาปี เมืองหนองหาน อำเภอบ้านหมากแข้ง ตั้งเป็นเมืองจัตวา เรียกว่า "เมืองอุดรธานี" และเป็นที่ตั้งที่ว่าการมณฑลอุดรอีกด้วย

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๐ พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร (โพธิ เนติโพธิ) สมุหเทศาภิบาลมณฑลอุดร พร้อมกับกรมการเมือง ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน

ศาลาว่าการมณฑลอุดร ณ บ้านหมากแข้ง ร.ศ.๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) ปัจจุบันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดอุดรธานี

หลวงพ่อนาค พระพุทธรูปนาคปรกหินขาว ซึ่งกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคมเป็นผู้อัญเชิญมาประดิษฐานเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองอุดรธานี ด้วยทรงเข้าพระทัยดีว่าราชอาณาจักรกับพุทธจักรเป็นของคู่กัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการหลวงปู่ดีเนาะ ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดมัชฌิมาวาส ในช่วงปี พ.ศ.๒๔๕๑ - ๒๕๑๓ เป็นช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกับปีเกิดขององค์หลวงตาจนกระทั่งได้มาตั้งวัดป่าบ้านตาด

บุคคลมีอุปนิสัยหนักไปทางใดทางหนึ่งจริง การอยู่ท่ามกลางป่าเสือดงช้างและสัตว์ร้ายนานาชนิดที่เป็นภัยอันตรายรอบด้าน ย่อมสร้างให้คนอยู่ด้วยความไม่ประมาท มีจิตใจเด็ดเดี่ยว อาจหาญและอดทนเป็นเลิศ "เด็กชายบัว" ก็น่าจะรับผลนี้อย่างเต็มภาคภูมิ

จัดพิธีตั้งเมืองขึ้น ณ สนามกลางเมือง มีการอ่านประกาศตั้งเมืองที่ปะรำพิธีและงานเฉลิมฉลอง รวม ๓ วัน ปี พ.ศ.๒๔๖๔ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้รวมมณฑลอุดร มณฑลอุบลราชธานี และมณฑลร้อยเอ็ด เป็นภาค เรียกว่า ภาคอีสาน ตั้งที่บัญชาการที่เมืองอุดรธานี และโปรดให้ยุบเลิกในปี พ.ศ.๒๔๖๘

ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตย ในครั้งนี้ได้ยกเลิกมณฑลต่างๆ มณฑลอุดรจึงถูกยกเลิกคงฐานะเป็นจังหวัดอุดรธานี จนกระทั่งปัจจุบันนี้

ตำนานการสร้างวัดมัชฌิมาวาสกล่าวถึงเหตุการณ์ในช่วงย้ายเมืองว่า

"ใช้เกวียนประมาณ ๒๐๐ เล่ม เป็นพาหนะเดินทางรอนแรมมาทางลำน้ำชวย (ลำน้ำสวยในปัจจุบัน) เสด็จในกรมหรือกรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม ทรงเห็นว่าภูมิประเทศบริเวณนั้นเป็นที่สูงๆ ต่ำๆ ไม่เหมาะที่จะสร้างเป็นเมืองใหญ่ได้ จึงทรงอพยพมาทางทิศใต้ห่างจากลำน้ำชวยประมาณ ๓๐ กิโลเมตร จนถึงบ้านเดื่อหมากแข้ง ได้พักกองเกวียนอยู่ใกล้ต้นโพธิ์ใหญ่ (ข้างวัดมัชฌิมาวาส) ทรงตรวจดูเห็นว่า พื้นที่ดังกล่าวเป็นชัยภูมิอันอุดมสมบูรณ์ด้วยห้วย หนอง คลอง บึง มีลำห้วยหมากแข้งซึ่งมีต้นน้ำจากภูพาน มีลำน้ำใสสะอาดไหลลงสู่ห้วยหลวง จึงตกลงพระทัยให้ตั้งกองบัญชาการ สร้างบ้านแปงเมือง ณ บริเวณนั้น เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ร.ศ.๑๑๒ (พ.ศ.๒๔๓๖) ควบคู่กันไปกับการก่อตั้งบ้านเมือง พระองค์ได้สร้างวังที่ประทับใกล้ต้นโพธิ์ใหญ่ (บริเวณที่เป็นสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดอุดรธานีในปัจจุบัน) พร้อมทั้งสร้างวัดขึ้นตรงข้ามบริเวณวังที่ประทับ เพื่อเป็นพระอารามหลวงคู่บ้านคู่เมือง และเป็นศูนย์กลางของชาวเมือง พระองค์ทรงประทานนามวัดแห่งนี้ว่า วัดมัชฌิมาวาส"

จังหวัดอุดรธานี ปัจจุบันอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๕๖๔ กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑,๗๓๐ ตารางกิโลเมตร (ประมาณ ๗,๓๓๑,๔๓๘.๗๕ ไร่) และยังเป็นแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศ มีสภาพภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ จังหวัดอุดรธานีเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางอากาศและการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งตอนบนและตอนล่าง

ต้นโพธิ์คู่บ้านคู่เมืองอุดรธานี (อายุมากกว่าเมืองอุดรธานี)

สกุลชาวนา ผู้มีอันจะกิน

คุณแม่ของท่านนามว่า "แพง" ถือกำเนิดขึ้นที่บ้านตาดเป็นบุตรของคุณตาพรมมา (มิทราบนามสกุลท่าน) กับคุณยายบับภา ไชยพรมมา ซึ่งย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดมหาสารคาม แต่พอคุณแม่แพงถือกำเนิดได้เพียงหนึ่งปีเศษเท่านั้น คุณยายบับภาก็เสียชีวิต และได้คุณยายลีซึ่งเป็นน้องสาวของคุณยายบับภาเป็นผู้เลี้ยงดู เมื่อครั้งเติบโตเป็นสาวพอที่จะมีครอบครัวแล้วทางบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ให้สมรสกับคุณพ่อทองดี โลหิตดี

ส่วนคุณพ่อทองดีนั้นถือกำเนิดที่บ้านคำกลิ้งเป็นบุตรของคุณปู่สามารถ โลหิตดี กับคุณย่าทุมมา (มิทราบนามสกุลเดิมท่าน) ซึ่งย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดมหาสารคามด้วยเช่นกัน ครั้นเมื่อคุณแม่แพงสมรสกับคุณพ่อทองดีแล้วคุณพ่อทองดีก็มาอยู่ที่บ้านตาด ปลูกบ้านสร้างเรือนและมีบุตรธิดาด้วยกันหลายคน องค์หลวงตาเป็นลูกคนที่ ๒ ในจำนวนนี้

แม้ท่านจะถือกำเนิดเป็นลูกชาวไร่ชาวนา แต่หากพูดถึงฐานะการเงินของสกุลของท่านแล้ว ก็ไม่ได้ต่ำต้อยกว่าใครในละแวกบ้านใกล้เรือนเคียง จัดเป็นอันดับหนึ่งในหมู่บ้านนั้นก็ไม่น่าจะผิดไป เพราะคุณตาของท่านประสบผลดีในการค้าขายจากนิสัยที่ขยันขันแข็งและฉลาด ท่านเคยเล่าความเป็นมาไว้บ้างดังนี้

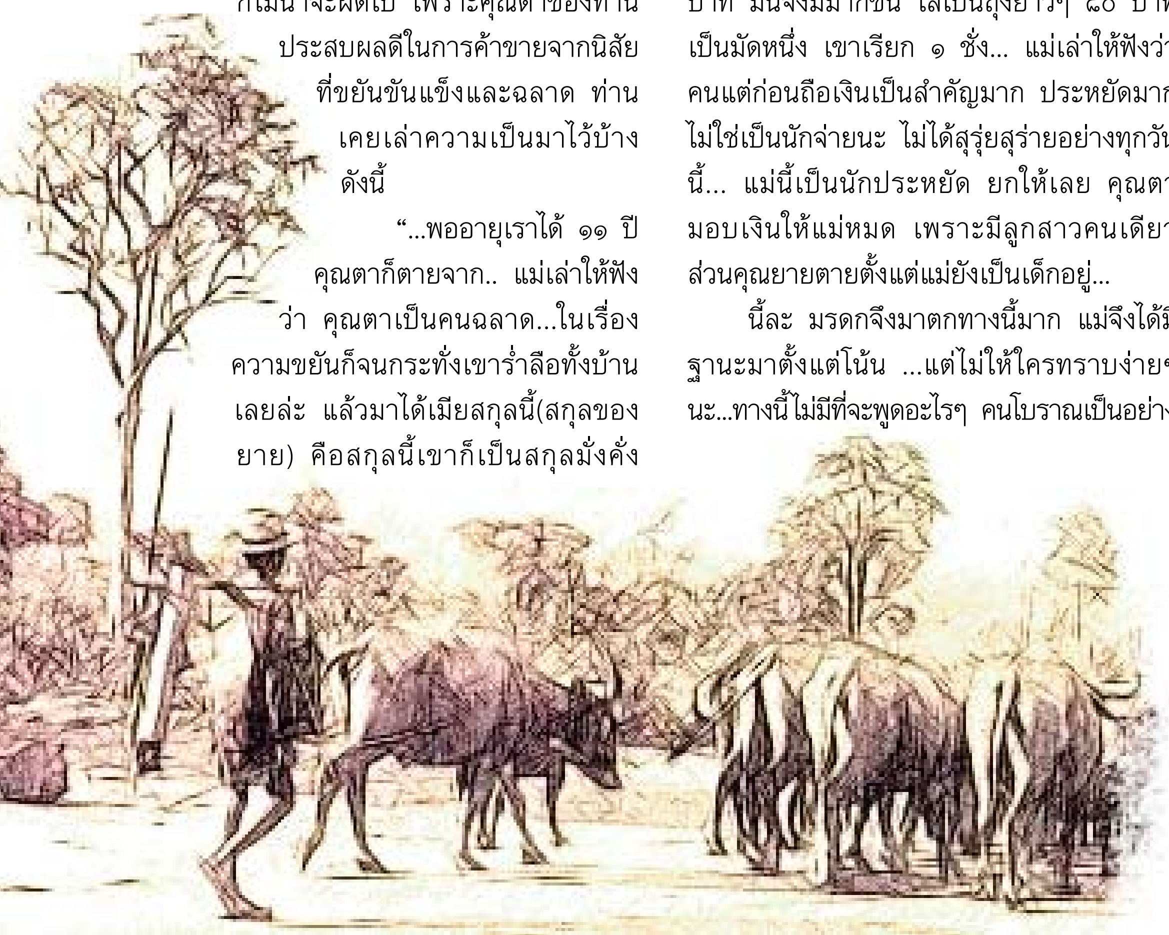
"...พออายุเราได้ ๑๑ ปี คุณตาก็ตายจาก.. แม่เล่าให้ฟังว่า คุณตาเป็นคนฉลาด...ในเรื่องความขยันก็จนกระทั่งเขาร่ำลือทั้งบ้านเลยล่ะ แล้วมาได้เมียสกุลนี้(สกุลของยาย) คือสกุลนี้เขาก็เป็นสกุลมั่งคั่ง ลูกสาวเขาก็สวยงาม คุณตาเลยมาได้กับลูกสาวคนนี้(คุณยาย) เขายอมยกให้เพราะเห็นว่าคุณตาเป็นคนขยัน แต่งงานแต่งการกันแล้วก็มาได้ลูกสาวคนเดียวคือโยมแม่

คุณตานี้รูปร่างลักษณะเดียวกับเรา ไม่ใหญ่โตนัก เป็นคนค้าขาย ทำคนเดียวแกนะ คนทั้งบ้านมีเป็นพ่อค้าอยู่คนเดียว แปลกอยู่ ซื้อนั้นซื้อนี้ซื้ออยู่คนเดียวไม่หยุดไม่ถอย ในป่านั้นส่วนมากมักจะซื้อของป่านะ พวกหนังสัตว์ พวกอะไรๆ เกี่ยวกับเรื่องของป่านี่ละซื้อมาๆ ไปขายเอากำไรๆ อยู่คนเดียวเงียบๆ..นี่แหละ พวกหนังอีเก้งหนังอะไรต่ออะไรเอาไปขายๆ ทำอย่างนี้อยู่ตลอดประจำมาตั้งแต่ไหนแต่ไร เวลาคุณตาจะซื้อวัวซื้อควาย ก็ซื้อมาราคา ๒๐-๓๐ บาท เอามาขายตัวละเท่านั้นเท่านี้ ได้กำไร ๒-๓ บาทก็เอา... แต่ก่อนวัวควายราคา ๓๐ บาทนี้ถือว่าแพงมากนะ ส่วนมากจะ ๑๕-๑๖ ไปถึง ๒๐ บาท ที่เรียกว่าควายตัวนี้สวยงามมาก คุณตาก็ซื้อมาขาย...

พอขายได้แล้วก็ไม่ได้ซื้ออะไร... ได้มาเท่าไหร่ไม่รู้ หากขายอยู่อย่างนั้นตลอด... มีแต่เก็บกับเก็บ... เงินแต่ก่อนเป็นเงินเหรียญ เหรียญบาท มันจึงมีมากขึ้น ใส่เป็นถุงยาวๆ ๘๐ บาทเป็นมัดหนึ่ง เขาเรียก ๑ ชั่ง... แม่เล่าให้ฟังว่าคนแต่ก่อนถือเงินเป็นสำคัญมาก ประหยัดมาก ไม่ใช่เป็นนักจ่ายนะ ไม่ได้สุรุ่ยสุร่ายอย่างทุกวันนี้... แม่นี้เป็นนักประหยัด ยกให้เลย คุณตามอบเงินให้แม่หมด เพราะมีลูกสาวคนเดียว ส่วนคุณยายตายตั้งแต่แม่ยังเป็นเด็กอยู่...

นี้ละ มรดกจึงมาตกทางนี้มาก แม่จึงได้มีฐานะมาตั้งแต่โน้น ...แต่ไม่ให้ใครทราบง่ายๆ นะ...ทางนี้ไม่มีที่จะพูดอะไรๆ คนโบราณเป็นอย่างนั้น มีแต่เก็บแต่หาอยู่อย่างนั้น พูดออกมาเขาจะหาว่าโอ้อวดเสีย โบราณเราถืออย่างนั้นถือแบบปกเอาไว้ปิดเอาไว้

แม่เอาเงินมาเทใส่ขันใหญ่ๆ ให้เห็น จึงได้ทราบชัดเจนว่า ฐานะของเราไม่ใช่เล่นเหมือนกันนะ เป็นขันลงหิน เงินนี้เต็มเลย ๒ ขัน ๓ ขัน เอามาสรงน้ำ

เสร็จแล้วก็เอาใส่ถุง ถุงละชั่ง เป็นถุงผ้านะ... เราจึงรู้ว่าพ่อแม่มีเงินมาก เรียกว่าฐานะเป็นที่ ๑ ของหมู่บ้านนี้เลย คุณตาเป็นผู้มอบมรดกให้ ถึงได้มั่งมีอย่างนั้น ถ้าธรรมดาแล้วโอ๋ย ไม่มีละ..."

คำทำนายของคุณตา

ในขณะที่แม่ตั้งครรภ์ท่านอยู่นั้น ได้ปรารภขึ้นในครอบครัวและวงศาคณาญาติว่า

"...ธรรมดาทารกในครรภ์ เมื่อเติบใหญ่ขึ้นมาต้องดิ้นบ้างไม่มากก็น้อยพอให้แม่รู้สึก แต่กับลูกคนนี้แปลกกว่าคนอื่น ตรงที่นอนนิ่งเงียบเหมือนไม่มีลมหายใจ จนบ่อยครั้งทำให้แม่คิดตกอกตกใจว่า *'ไม่ใช่ตายไปแล้วเหรอ? ทำไมจึงเงียบผิดปกตินัก'*

ครั้นเวลาจะดิ้นก็ดิ้นผิดทารกทั่วๆ ไป คือดิ้นเสียจนแม่เจ็บในท้อง แต่พอเลิกดิ้นแล้ว

ก็กลับเงียบผิดปกติอีกเหมือนกับว่า *'คงจะตายไปแล้วละมัง?'*

ครั้นพอถึงระยะเจ็บท้องจะคลอด ก็เจ็บท้องอยู่ถึง ๓ วันก็ไม่เห็นว่าจะคลอดแต่อย่างใด ตอนเจ็บท้องอยู่นั้นก็ชนิดจะเอาให้ล้มให้ตายเลย เสร็จแล้วก็หายเงียบไปเลยจนกระทั่งคิดว่าไม่ใช่ตายไปอีกแล้วหรือ? แล้วก็ดิ้นขึ้นมาอีก..."

องค์หลวงตากล่าวถึงเหตุการณ์ในระยะนี้ว่า

"...โยมแม่เล่าให้ฟัง ลูกทุกคนที่อุ้มท้องผ่านมานี้ ไม่มีใครลำบากเหมือนเรา มีเราคนเดียวที่ทุกอย่างผิดปกติไปหมดไม่ได้เหมือนใครกว่าจะได้เกิด มีเหตุการณ์ให้กระเทือนไปหมดทั้งครอบครัว..(อย่างเช่น)ลูกชายคนหัวปีชื่อ**คำไพ** อันนี้มีนิสัยอย่างหนึ่ง มันดุกดิกอยู่ในท้องแม่น่ะบางทีจนได้เอาผ้าปิดเอาไว้กลัวคนอื่นมองเห็นลูกดิ้นอยู่ในท้อง โยมแม่ว่าอย่างนั้นนะ มันไม่อยู่เป็นสุขว่างั้น ดุกดิกๆ อยู่อย่างงั้น ตึ๊กตั๊กๆ อยู่ในนั้น จนพูดกับพ่อ

'เอ! พ่อมันเป็นยังไงลูกข้อยถึงมาเป็นจั่งซี้ดิ้นกระด้อกระเดี้ยแท้' (แปลความว่า เอ พ่อมันเป็นยังไงลูกในท้องถึงเป็นแบบนี้ ดิ้นมากจริงๆ)

'ช่างหัวมันเถาะ มันเป็นตามนิสัยของมันดอก'

'มันก็โพดแท้ดี้ เฮาจนได้เอาผ้าปิดไว้ย่านคนเห็น มันดิ้นจนท้องกระเทือน ยุบยับๆ จั่งซี้' (มันก็เหลือเกินจริงๆ จนต้องได้เอาผ้าปิดไว้กลัวคนจะเห็น ลูกดิ้นจนท้องกระเทือนยุบๆ ยับๆ เลยนี่)

'คนมันเป็นจั่งซั้น นิสัยมันเป็นอย่างนั้นช่างหัวมันเถอะ' ..

เวลาเราจะมาเกิด แม่บอกว่ามีเรื่องแปลกๆ เช่น ตอนอยู่ในท้อง บางครั้งไม่ดีดไม่ดิ้น นิ่งเงียบเชียบสนิทเหมือนคนตายแล้ว แต่บางครั้งกลับดีดดิ้นเสียจนนึกว่าจะตายแล้วเหมือนกัน ยิ่งจวนใกล้วันจะคลอดเข้ามาเท่าไรยิ่งแสดงอาการหนักทุกอย่างเลย จนสุดท้ายเวลาจะคลอดมันก็ไม่ยอมคลอด..."

บางครั้งแม่ต้องร้องเรียกหาคุณตาของท่านว่า

'อีพ้อ! มาคลำเบิ่งท้องข้อยแน ลูกข้อยบ่แมนมันตายในท้องละบ๊อ? มิดออนซอนอยู่หลายมื่อ มิดอิ้งติ้งอยู่หลายวัน บ่มีดิ้นมีด่อยเลย บ่อแมนลูกข้อยตายละบ๊อ?' (แปลความว่า 'พ่อ..มาคลำดูท้องฉันหน่อย ลูกฉันไม่ใช่มันตายในท้องแล้วหรือ? เงียบสนิทอยู่หลายวัน ไม่มีไหวติงเลย ไม่ใช่ลูกฉันตายแล้วหรือ?')

คุณตาก็ว่า *'เฮ่ย! มันบ่เป็นหยังดอก เขามีลูกกันทั้งบ้านทั้งเมืองเขาบ่เห็นเป็นหยัง?'* (ไม่เป็นอะไรหรอก คนเขาก็มีลูกกันทั้งบ้านทั้งเมืองเขาไม่เห็นเป็นอะไร?)

แม่ก็ตอบคุณตาว่า *'มีมันก็บ่คือข้อยตั๊วล่ะ'* (เขามีลูกกันมันก็ไม่เหมือนลูกฉันนะ)

หลังจากลูกในท้องนิ่งเงียบเชียบสนิทอยู่หลายวัน ในที่สุดก็ดิ้นสุดแรงเกิด แม่ก็เรียกหาคุณตาอีกว่า...

'โอ้ย! ข้อยจะตายละอีพ้อ มาคลำเบิ่งท้องข้อยแน ยามลูกในท้องมันดิ้น มันดิ้นหลายเดี๊ยวหนิ มันบ่ดิ้นธรรมดา มันดิ้นคือท้องจะระเบิด ลูกข้อยมันตายแล้วบ๊อ' (พ่อ...ฉันจะตายแล้ว มาคลำดูลูกในท้องให้ฉันด้วย พอลูกในท้องดิ้น มันก็ดิ้นจนเกินไป มิใช่ดิ้นธรรมดา ดิ้นเหมือนว่าท้องจะระเบิด ลูกฉันไม่ใช่ตายไปแล้วหรือ)

ในช่วงเวลานี้พ่อและแม่ของท่านเวลาฝันมักจะฝันขัดแย้งกันตลอด พ่อมักฝันแต่เรื่องของผู้ชาย เช่น ฝันว่าได้ปืน หรือเห็นผู้ชายถือปืน ส่วนแม่มักฝันแต่เรื่องของผู้หญิง เช่น ฝันเห็นตลับขี้ผึ้ง หรือเครื่องแต่งเนื้อแต่งตัวของผู้หญิง และในที่สุดถึงคราวที่จะมาเกิด ท่านเล่าว่า

"...โยมพ่อฝันว่า *'ได้**มีดโคก** คือ มีดที่มีด้ามเป็นงา ฝักมันเป็นเงิน มีปลายแหลมคม'*

โยมแม่ได้ฟังดังนั้นจึงพูดแย้งขึ้นว่า *'อู๊ย! ฉันไม่ได้ฝันอย่างนั้น ฉันกลับฝันว่า ได้**ต่างหูทองคำ** เวลาใส่ต่างหูอันนี้ อู้ย! มันช่างงดงามหยดย้อยอะไรปานนั้น งามมากถึงขนาดอดใจที่จะไปส่องกระจกดูตัวเองไม่ได้ เมื่อส่องดูก็ยิ่งสวยงามแวววาวประทับจับใจ'*..."

ตามไปดูถิ่นฐานบ้านเดิมองค์หลวงตา

ต้นตระกูลขององค์หลวงตาได้อพยพจากเมืองมหาสารคามมาที่บ้านคำกลิ้งและแยกมาตั้งบ้านตาดก่อนที่จะมีการก่อตั้งเมืองอุดรธานีคืออยู่ในช่วงประมาณ ปี พ.ศ. ๒๔๓๕ โดยบ้านตาดก่อตั้งก่อนเมืองอุดรธานีประมาณ ๑ ปี มีผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือ หลวงคำแหง วังคำแหง ต่อมาได้เป็นกำนันตำบลบ้านตาด

ส่วนการสืบค้นถิ่นฐานบ้านเดิมขององค์หลวงตาที่จังหวัดมหาสารคามนั้น เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๔ คณะของหลวงปู่ณรงค์ อาจาโร แห่งวัดป่ากกสะทอนได้เดินทางไปที่บ้านแคน (หรือบ้านแคนพระบุหรือพระบู่) ตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ความว่า ที่นาซึ่งองค์หลวงตากล่าวว่าน้ำท่วมตลอดเวลานั้น ปัจจุบันมีนางพานทอง หุปดง เป็นเจ้าของ มีเนื้อที่ประมาณ ๒๔ ไร่ ที่ดินติดลำน้ำเสียว เดิมในฤดูฝนน้ำจะท่วมตลอดฤดู ไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ พืชที่ขึ้นได้ดีคือกอไผ่หนามที่ชอบขึ้นตามลำห้วย โดยนางพานทองเล่าว่า ยายคำพา วังดง ผู้เป็นยายของนางพานทองได้ซื้อที่ดินดังกล่าวจากเจ้าของเดิมในราคา ๒๐ บาท เมื่อยายคำพาเสียชีวิต นางมุกมารดาของนางพานทองได้รับมรดกสืบมาจนกระทั่งนางมุกเสียชีวิต นางพานทองจึงรับมรดกตกทอดและเป็นเจ้าของที่ดินในปัจจุบัน ส่วนเจ้าของเดิมซึ่งขายที่ดินให้ยายคำพานั้นจะชื่อใดไม่ปรากฏ

ในช่วงที่องค์หลวงตาครองธาตุขันธ์อยู่และอยู่ในช่วงระหว่างการไถ่ชีวิตโคกระบือนั้น องค์หลวงตาได้เมตตาแจกโคกระบือมาที่หมู่บ้านแคนนี้หลายสิบตัว และองค์หลวงตากล่าวกับชาวบ้านแคนผู้รับโคกระบือในทำนองว่า บ้านแคนนี้เป็นบ้านเดิมของญาติๆ องค์หลวงตาต้องให้โคกระบือจำนวนมากเป็นพิเศษ

และด้วยเหตุนี้ คุณตาจึงได้ทำนายฝันของพ่อและแม่ไว้ว่า

"เออ! ลูกมึงคนนี้ กูว่ามันต้องเป็นผู้ชายมันเกิดมามีทางเดินให้เลือกอยู่ ๒ ทาง

๑) ถ้ามันไปทางชั่วแล้วพังหมดเลยว่ะ ความโหดเหี้ยม มหาโจรสู้มันไม่ได้ มันยังเป็นนาย เป็นหัวหน้ามหาโจรอีก จะให้จับมันไปเข้าคุกตะรางไม่มีทาง ต้องฆ่ามันเท่านั้นถึงจะจับได้แล้วมันจะไม่ยอมตายอยู่ในเรือนจำนะสู มันจะตายแบบไม่มีป่าช้าสู้กับเจ้าหน้าที่อยู่ในป่าในเขา ต้องตายอยู่ในป่า ฟัดกันกับเจ้าหน้าที่เขาเพียงเท่านั้น

๒) ถ้ามันไปทางดีแล้วถึงไหนถึงกัน จะดีแบบสุดโต่ง ตรงกันข้ามกับฝ่ายชั่ว...

ชอบไปทางไหนเรียกว่าขาดเลยทีเดียว เป็นคนจิตใจหนักแน่น ลงได้ทำอะไรแล้ว ต้องจริงทุกอย่าง ไม่มีเหลาะๆ แหละๆ..."

เมื่อทารกคลอดออกมาปรากฏว่ามี**สายรกพันคอ**ออกมาและยังมีลักษณะที่ต่างไปจากเด็กทั่วไป องค์หลวงตากล่าวถึงเหตุการณ์ในตอนนั้นดังนี้

"...โยมแม่เล่าว่า *'พอเราตกคลอดออกมาแล้ว .. มีสายรกพันคอ เงียบเฉยไม่มีเสียงร้องแม้แต่น้อย ผิดกับเด็กทั่วๆ ไป เขาจึงเอาน้ำสาดใส่นิดหนึ่ง แทนที่มันจะร้อง กลับไม่มีเสียงออกมาเลยแม้แต่น้อย'*

โยมตาได้ทำนายความเป็นไปได้ ๓ อย่าง คือ

๑. สายโซ่ *หมายถึง ไปทางโจรขโมย ... ถ้าเป็นโจร ก็เป็นประเภทคุกตะรางแตก*

๒. สายกำยำ[๑] *หรือสายสะพายปืน หมายถึง เป็นนายพรานเดินตามรอยพ่อ ... ถ้าเป็นพรานจะมีความชำนิชำนาญลือลั่นป่า*

๓. สายบาตร *หมายถึง จะได้ออกบวชเป็นพระ ... ถ้าเป็นนักปราชญ์ก็จะเหยียบแผ่นดินสะเทือน...'*

พอเราตกคลอดออกมามีสายรกพันคอ โยมตาเห็นดังนั้นจึงรีบแก้เคล็ด สะเดาะเคราะห์ให้เป็นมงคลอย่างยิ่ง โดยแกร้องพูดให้พรในทางดีแก่เราขึ้นทันทีว่า

'โอ้! รกพันคอ นี่เป็นสายบาตร สายบาตร สายทางธรรม นี่สายบาตรๆ สูดูนี่! สายบาตร สายบาตรๆ เด็กน้อยคนนี้มันจะได้บวชเป็นพระ แล้วก็จะได้เป็นนักปราชญ์ นี่คือ ทางสายบาตร'..."

[๑] ปกติ นายพรานเวลาไปยิงเนื้อ จะสะพายถุงกำยำเพื่อเอาไว้ใส่ดินปืน

เหมือนไม่มีวัน "กล้า"

คุณตารักหลานคนนี้มาก จะเป็นผู้ดูแลด้วยตนเองทีเดียว คอยจุดไต้ส่องดูหลานทั้งคืน ไม่อยากให้ลูกสาวต้องมาเป็นกังวล เพราะทั้งห่วงหลานก็ห่วง ห่วงลูกสาวคนเดียวก็ห่วง ไม่อยากให้ต้องลำบากคอยลุกขึ้นดู คุณตาเลยคอยดูอยู่ทั้งคืน ดูแล้วดูเล่าคอยส่องอยู่อย่างนั้นบ่อยครั้ง พอมาดูอีกทีหนึ่ง ปรากฏว่าไฟจากไต้เลยตกใส่ตะกร้าลุกไหม้ผ้าอ้อมหลานเลย

เมื่อหลานเติบโตขึ้น คุณตาก็จะมีอุบายสอนหลานอยู่เนืองๆ มีอยู่ครั้งหนึ่งเมื่อเห็นหลานน้อยกินมะยมหรือกระท้อนเข้าไปแล้วกลืนเม็ดเข้าไปด้วย คุณตากลัวว่าเม็ดอาจจะติดคอได้ เพราะหลานยังเล็กเกินไป จึงบอกหลานว่า

"ระวัง! กลืนลงไปทั้งเม็ด เดี๋ยวมันจะไปเกิดเป็นต้นอยู่ในท้อง ใบก็จะงอกออกทางจมูกทางปาก รากจะงอกออกทางก้น ระวังให้ดี! เดี๋ยวจะตายได้นะ"

หลานได้ยินเช่นนั้นเกิดความกลัวจนถึงกับร้องไห้เสียใหญ่โต จากนั้นมาไม่กล้ากลืนเม็ดมะยมนั้นอีกเลยจวบจนโตขึ้นจึงได้รู้เรื่อง

อีกครั้งหนึ่ง ในตอนที่ท่านยังเด็กๆ อยู่นั้น จัดว่าเป็นคนขี้กลัวมากคนหนึ่ง คงจะเป็นเพราะผู้เฒ่าผู้แก่เคยพูดถึงเรื่องผีเรื่องปอบหรือเรื่องสัตว์เรื่องเสือให้ฟังมาก่อน เพราะแม้เวลาจะไปขับถ่าย ยังต้องให้น้องๆ เป็นเพื่อนคอยเฝ้าอยู่ใกล้ๆ กันนั้นอยู่ตลอด

"อย่าไปไกลกูหลาย..."

จากนั้นก็บอกให้น้องคนหนึ่งอยู่หน้า อีกคนหนึ่งอยู่หลัง เมื่อได้อยู่ตรงกลางเป็นที่สบายใจแล้วจึงยอมถ่าย

สิ่งนี้ทำให้เห็นชัดว่า แต่เดิมคนเราอาจเป็นคนขี้กลัวมาก่อนปานว่าจะไม่มีความกล้าได้เลย แต่เมื่อได้รับการฝึกฝนในระยะต่อๆ มาแล้ว ย่อมสามารถพลิกนิสัยได้อย่างสิ้นเชิง กลายเป็นนักต่อสู้ที่องอาจไม่หวั่นเกรงต่อสิ่งใดทั้งนั้น

การทำนาของชาวนามณฑลอุดรในช่วง ร.ศ.๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) เป็นภาพวิถีชีวิตในอดีต ก่อนองค์หลวงตาถือกำเนิด ๒๐ ปี

ไม่กินของดิบ

ทางอีสานในตอนนั้นความรู้ทางโภชนาการยังไม่ค่อยเจริญนัก ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงชอบกินอาหารสุกๆ ดิบๆ แม้คุณพ่อของท่านก็เช่นกัน ด้วยความรักของพ่อเมื่อได้อะไรแปลกๆ ใหม่ๆ ก็อยากจะให้ลูกได้ลองกินดูบ้าง

แต่สำหรับเด็กชายบัวนั้น เป็นมาแต่เล็กแต่น้อยแล้ว คือจะไม่ยอมกินอาหารสุกๆ ดิบๆ เลย แม้พวกปลาร้าอย่างนี้ หากยังดิบอยู่ ก็จะไม่ยอมเอาเข้าปากโดยเด็ดขาดด้วยเหตุผลว่า *"มันคาว"* แต่แล้ววันหนึ่ง พ่อไปล่าไก่ป่ามาได้แล้วนำมาทำเป็นเหมือนป่นปนน้ำเหลวๆ จากนั้นให้ท่านลองชิมดู ในวันนั้นใจพ่อคิดอยากทดสอบดูว่า ลูกชายคนนี้จะไม่ยอมกินของดิบๆ จริงๆ หรือ เพราะก็เห็นเด็กคนอื่นรวมทั้งพี่ๆ น้องๆ ก็กินกันได้เป็นปกติ ไม่เห็นมีใครบ่นว่าเหม็นคาวแต่อย่างใดเลย

การทดสอบหาความจริงของพ่อจึงเริ่มขึ้นหลังจากปรุงอาหารดิบสูตรพิเศษเสร็จแล้วจึงยกออกมาวาง และลูกก็คงจะมองสีสันและลักษณะดูแปลกตาไป จึงยกขึ้นมาดมแล้วถามอย่างไม่ค่อยวางใจเท่าไหร่นักว่า

"มันสุกแล้วจริงเหรอ? ไม่ได้หลอกข้อยเหรอ?" ("ข้อย" หมายถึง "ผม")

"ไม่ได้หลอกหรอก กินเถอะลูก ทำให้สุกแล้ว"

ความที่หวังดี ทั้งก็อยากทดสอบดูว่าลูกคนนี้จะไม่ยอมกินจริงๆ หรือ ทำไมมันจะแปลกกว่าพี่น้องคนอื่นๆ นักเล่า ?

ลูกไม่แน่ใจจึงถามย้ำเข้าไปอีกว่า

"ไม่หลอกจริงๆ เหรอ?"

"ไม่ ไม่หลอกหรอก" แต่แท้ที่จริงแล้วผู้ใหญ่ร่วมกันหลอกเด็กเสียเต็มประตู

เมื่อผู้ใหญ่ต่างก็ยืนยันเช่นนั้น ก็เลยเอาข้าวเหนียวปั้นเป็นคำน้อยๆ แล้วจิ้มอาหารดิบสูตรพิเศษเข้าปาก จากนั้นก็เคี้ยวไว้สักพักหนึ่งแล้วก็อมไว้ ไม่ยอมกลืนแต่อย่างใด แค่อมๆ ไว้เท่านั้น แล้วก็จิ้มคำที่สอง ก็ทำในลักษณะเดิมอีกคือพอเอาใส่ปากแล้วเคี้ยวอยู่พักหนึ่งแต่ก็ไม่ยอมกลืน ยังคงอมไว้เหมือนเดิม เหตุการณ์ในตอนนี้คุณตาแอบสังเกตเห็นโดยตลอด

พอคำที่สามเท่านั้น คราวนี้หลานอาเจียนแทบเป็นแทบตายชนิดในท้องมีอะไรเท่าไหร่ก็เอาออกมาหมดเกลี้ยงเลย ถึงตอนนี้คุณตาเห็นท่าไม่ดีเสียแล้วจึงรีบเข้าไปลูบหลังพร้อมพูดปลอบขวัญหลานด้วยความสงสารเป็นที่สุดว่า

"โอ๋ ลูกเอย ตาหลอกลูก จริงๆ นะแหละ ตาขอโทษนะ ตาอยากทดสอบดูลูกว่า ลูกเป็นยังไง บางทีพอตาหลอกให้กินก่อนแล้วเดี๋ยวต่อไปลูกก็คงจะกินเป็นเหมือนคนอื่นๆ เขา"

หลานตอบว่า *"ก็ข้อยบอกแล้วว่ามันคาว มันกินไม่ได้จริงๆ'*

ถึงตอนนี้องค์หลวงตาได้เล่าย้อนหลังถึงความรู้สึกในทันทีที่ชิมอาหารปรุงรสพิเศษของพ่อไว้ด้วยว่า *'โหย มันยังไงไม่รู้นะ มันพุ่งเข้าไปข้างใน อาเจียนแตกออกมา วันนั้นยุ่งใหญ่เลยไม่ได้หลับได้นอนเลย'*

น้องๆ ของท่านกล่าวถึงเหตุการณ์ในวันนั้นจากคำบอกเล่าของแม่อีกทีหนึ่ง ผลปรากฏว่าในคืนนั้นคุณตาเลยไม่เป็นอันหลับอันนอน สงสารหลาน เห็นหลานกินข้าวไม่ได้ ต้องคอยเทียวลุกไปดูหลานอยู่ตลอด เที่ยวหาฝ้ายมาผูกแขนผูกมือให้หลานถึง ๓ ครั้ง ๓ หน ทั้งปลอบขวัญทั้งเป่าหัวให้หลานอยู่อย่างนั้น เรียกว่ามีวิชาอะไรก็จะขุดจะลากออกมาใช้ให้หมดสิ้นเพราะอยากให้หลานหายโดยเร็ว

ในเรื่องนี้ แม้เมื่อท่านโตขึ้นแล้วก็ตาม หากเห็นน้องๆ พากันกินของดิบ ท่านก็มักจะดุเอาบ้างเหมือนกัน เช่น คราวหนึ่งน้องกำลังกินส้มตำผสมกุ้งสดๆ กัน อยู่ ท่านเห็นเข้าก็เลยดุเอาว่า

"เอาไปทำให้สุกเสียก่อน"

น้องตอบว่า *"โอ๊ย แค่กุ้งดิบมันไม่มีเลือดมียาง มันไม่คาวหรอก จะเป็นอะไรไป"*

ท่านก็ยังคงยืนยันตามเดิมเหมือนเมื่อตอนยังเล็กว่า *"มันคาว"*

เรื่องนี้องค์หลวงตาเมตตาอธิบายในภายหลังว่า *"นิสัยนี้มันเป็นเองไม่มีใครสอน ของดิบกินไม่ได้ พวกลาบพวกก้อย แม้ที่สุดปลาซิวตัวเล็กๆ ก็กินไม่ได้ กินของดิบได้แต่กุ้ง แต่ต้องกุ้งตัวเล็ก ตัวใหญ่ก็กินไม่ได้มันคาว เขาป่นกุ้งนี้กินได้ นอกนั้นพวกปลาซิวนี้กินไม่ได้เลย นิสัยทุกอย่างนี้เป็นเอง ไม่มีใครบอก มันเป็นในนิสัยเอง ไม่มีใครสอน จนถึงขนาดว่าพ่อต้องทดลองดูทุกอย่าง ก็ยังอาเจียนออกมาต่อหน้าต่อตา"*

อุบายฝึกหลาน คำสอนของตา

เมื่อท่านเติบโตขึ้นพอปีนป่ายได้แล้ว คุณตามักมีอุบายฝึกให้หลานชายทั้ง ๒ คน (คือพี่ชายและตัวท่าน)ปีนขึ้นต้นไม้แข่งกัน หากว่าใครปีนขึ้นไปถึงกิ่งนั้นกิ่งนี้ได้ก่อน คุณตาก็จะให้รางวัล ปรากฏว่า ท่านเป็นผู้ชนะพี่ชายทุกครั้งไป สำหรับของรางวัลก็คือผลไม้ป่าบ้าง หรือข้าวจี่[๑] บ้าง คุณตาจะให้เพียงปั้นเดียวเท่านั้นไม่ได้ให้อะไรมาก

เมื่อคนน้องได้รางวัลมาแล้ว คุณตาจะคอยแอบสังเกตดูอยู่ห่างๆ ตลอดมา พบว่าน้องจะแบ่งของรางวัลนั้นให้พี่ชายทุกครั้งไป และให้มากกว่าตัวเองเสียอีก คุณตาไม่เคยเห็นน้องหวงเลย จนต้องได้มาพูดกับแม่ของท่านว่า

"บัวนี่ มีน้ำใจมีความเมตตาแท้ๆ นะ มันรู้จักสงสาร

พี่ชายมันปีนสู้ไม่ได้ มันเลยเอาให้พี่ชายมันกินมากกว่า แทนที่ว่ามันผู้ไปปีนได้ จะกินมากกว่าพี่ชาย มันกลับกินน้อยกว่าพี่ชาย

ดูซิมันมีน้ำใจนะไอ้นี่ มันแปลกนะ แปลกทุกอย่าง"

ทั้งๆ ที่คุณตาก็ให้ความรักแก่หลานทุกคนพอๆ กัน แต่คงเป็นด้วยอุปนิสัยที่มีน้ำจิตน้ำใจเช่นนี้นี่เอง ทำให้คุณตามักมีข้อชมเชยหลานคนนี้อยู่เสมอๆ

[๑] ข้าวเหนียวสุกปั้นเป็นก้อนโรยด้วยเกลือเล็กน้อยแล้วเอามาปิ้งไฟให้หอมหวนน่ารับประทาน

นิสัยอีกอย่างหนึ่งของหลานคนนี้ก็คือ ตั้งแต่เด็กแต่เล็กมาแล้ว ชอบที่จะเล่นกับสัตว์ เฉพาะอย่างยิ่งคือสุนัข ยิ่งตัวไหนอ้วนๆ ดำๆ ด้วยแล้วยิ่งชอบหยอกเล่นด้วย จนถึงกับมีบางครั้งที่ทำให้แม่ต้องได้ดุได้ว่าเอาบ้าง อย่างไรก็ตาม แม้จะชอบหยอกสุนัขอยู่บ่อยๆ แต่ท่านจะไม่ยอมตีหรือแกล้งมันให้เจ็บ ตรงกันข้ามหากเห็นน้องๆ แกล้งมันคราวใด ท่านจะดุจะว่าทันที

องค์หลวงตาเคยกล่าวถึงเหตุการณ์ในตอนนี้ด้วยว่า

“...เราชอบเล่นกับหมาเป็นประจำ นิสัยกับหมาถูกกันแต่ไหนแต่ไรมา จนกระทั่งโตเป็นหนุ่มก็ยังเล่นอยู่อย่างนั้นแหละ หมาจะเรียบร้อยขนาดไหนครั้นมาได้รับการอบรมจากเราแล้วดื้อหมด เล่นกับหมาจนกระทั่งมันเหนื่อย มันเพลีย พอหลุดมือเราปั๊บวิ่งหนีเข้าป่าเลย คือลูกหมาเขาไม่อยากเล่นกับเรา เขาเหนื่อย

แม่มาเห็นก็ว่าขึ้นเลยว่า *‘เลี้ยงหมาตัวไหนไว้ มีเท่าไร เท่าไร ดื้อเหมือนกันหมด หยอกแต่กับหมา เล่นแต่กับหมา’* เราฟังแม่พูดแล้วก็เฉย เพราะมันก็เป็นอย่างที่แม่ว่าจริงๆ ก็เราเล่นกับมัน จะไม่ให้มันดื้อได้อย่างไร...”

อีกเรื่องหนึ่งสมัยที่ท่านยังเป็นเด็กอยู่ มีคนมาขอใบพลูกับแม่ ในคราวที่เขามาขอแม่ แม่มักจะให้ทุกอย่างไม่เคยเห็นปฏิเสธเลย แต่พอมีความจำเป็นไปขอเขาบ้าง ทุกครั้งเขากลับไม่เคยให้เลย เรื่องนี้หลานๆ มักได้ยินคุณตาสอนเป็นข้อเตือนใจว่า

“เขาไม่ให้ครั้งที่ ๑ ก็อย่าโกรธให้เขา บางทีของมันอาจไม่พอให้ แล้วก็คนเก่านั้นแหละ ให้ไปขอเขาอีกครั้งที่ ๒ เผื่อว่าเขาได้อะไรมา เช่น พวกของป่า ของอะไรๆ ก็ตาม

ถ้าหากครั้งที่ ๒ นี้ก็ไม่ได้ ก็อย่าเพิ่งไปโกรธให้เขา บางทีเราอาจไปขอเขาทีหลังไม่ทันคนอื่น ของมันเลยไม่พอกัน

ให้ลองกับคนๆ นี้อีกเป็นครั้งที่ ๓ ถ้าไม่ได้ก็เลิกซะ แต่ว่าอย่าโกรธให้เขานะ อย่าไปโกรธให้เขา”

คุณตาดัดนิสัยด้วย “อ้อย” เป็นเหตุ

ป้าฝ้ายเป็นญาติกับครอบครัวของท่าน บ้านอยู่ใกล้ๆ กันนั้น ป้าฝ้ายมีสวนอ้อยที่เป็นเหตุให้ท่านในวัยเด็กต้องได้กินอ้อยคลุกเคล้าน้ำตาดังนี้

“...ป้าฝ้ายกับเราเป็นญาติกัน แกเป็นสาวสวยงามมาก ผิวขาวเหมือนฝ้าย คนเขาจึงเรียก “ป้าฝ้าย” แกมีกิริยานิ่มนวล แกมาเจอกับเด็กอย่างเรา .. ตอนนั้นเราเป็นเด็กอายุ ๖ ปี พี่ชายอายุ ๗ - ๘ ปีอยู่บ้านตาด ... เราจำได้ทุกสิ่ง ...

วันหนึ่งเดินผ่านออกไปทางบ่อน้ำ แล้วก็ไปทุ่งนา ผ่านสวนอ้อยแม่ป้าฝ้าย มันอยู่ข้างๆ ทาง อ้อยก็ลำใหญ่น่ากินเสียเหลือเกิน เราจึงออกปากชวนพี่ชายว่า

‘พี่...ขโมยอ้อยเขาไปกินกันเถอะ’

จึงพากันลอดรั้วเข้าไปขโมยตัดอ้อยแม่ป้าฝ้าย ดึงกระชากลากออกมาคนละลำ ... พอดีในวันนั้นป้าฝ้ายไม่อยู่ แกไปทุ่งนา ... ขณะที่เรากับพี่กำลังกุลีกุจอลอดรั้วกลับออกมา แกก็มาพบเข้าพอดี จึงถามขึ้นว่า

‘เด็กเหล่านี้สูทำไมมาขโมยอ้อยกูหละ’ ป้าฝ้ายพูดพร้อมกับอมยิ้ม เพราะเห็นว่าทั้งสองยังเด็กเกินไปที่จะถือสีถือสา

เราก็ตอบไปแบบโวหารเด็กโวหารโจรว่า *‘ผมไม่ได้ขโมยอ้อยป้านะ ผมเดินผ่านไปผ่านมา ผมเห็นอ้อยผมอยากกินอ้อยมาก จึงให้พี่ชายเข้าไปตัดอ้อย ตัดแล้วจะแบกไปบอกป้าแล้วจึงจะกลับไปบ้านกัน เผอิญป้าผ่านมาพบพอดี ถ้าอย่างนั้น ป้าก็เอาคืนไปเสียเถอะ’*

‘โอ๊ย กูไม่เอาละ สูตัดมาแล้ว สูก็เอาไปกินเสีย’ ป้าพูดใจดีอย่างนั้น เรากับพี่ก็ยิ้มแต้เลย

พอกลับไปบ้าน ก็ไปอวดโยมตาละซิว่า *‘ได้ไปขโมยอ้อยป้าฝ้ายกับพี่ชาย’*

พอโยมตาได้ทราบดังนั้น... วันต่อมาก็เดินด้อมไปหาป้าฝ้าย ไปบ้านเขาก็เพราะกลัวหลานของตัวจะเสียคน ถ้าส่งเสริมเดี๋ยวหลานมันจะกลายเป็นขโมย เพราะฉะนั้น โยมตาจึงไปบอกเขาว่า

‘เด็กเหล่านั้นมันไปขโมยอ้อยสูเมื่อวานสูรู้ไหม?’

ป้าฝ้ายตอบว่า *‘รู้.. แต่พวกเด็กเขาไม่ได้ขโมยนะน้า เขาบอกว่าเขาหิวอ้อยมาก เขาตัดอ้อยแล้วเขาจะแบกมาขอที่บ้านนี่ก่อน แล้วพวกเด็กถึงจะไปบ้านเขา’*

โยมตาก็ว่า *‘พวกเด็กมันขโมยอ้อยสู สูรู้ไม่ทันมัน มันพูดกับกูชัดเจนแล้วว่ามันขโมย มันโกหกสู’*

ทางฝ่ายป้าฝ้ายแกก็ไม่ถือสานะ แกบอกว่า *‘โอ๊ย! ช่างหัวมันเถอะ ประสาเด็ก’*

ทางฝ่ายโยมตา ได้เอาเรื่องขโมยอ้อยนี้มาขู่ดัดนิสัยเรา ด้วยเสียงแข็งๆ โดยแกล้งบอกพวกญาติๆ ว่า *‘พวกสูไปหาพวกเครื่องอาหารการบริโภคใส่พกใส่ห่อไว้ให้เด็กสองตัวนี่ซิ เดี๋ยวตำรวจเขาจะมาจับมันมัดไปติดคุก เพราะมันไปขโมยอ้อยเขามา’...”*

พอหลานบัวได้ฟังดังนั้นก็เกิดความกลัวขึ้นมาจับใจ จึงวิ่งร้องห่มร้องไห้กระโดดขึ้นไปหลบบนบ้านเข้าห้องปิดประตู ครั้นพอเข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในห้องก็คิดกลัวอีกว่า

‘อยู่ในห้องแคบๆ แบบนี้..ตำรวจเขายิ่งจะมาจับเอาตัวไปได้ง่าย’

พอคิดได้อย่างนี้ก็ตกใจรีบกระโดดลงบ้านฟาดวิ่งเตลิดเปิดเปิงลงทุ่งกลางนาหาที่หลบซ่อนตัวแบบกะว่าจะไม่ให้ใครตามหาตัวเจอเลยก็ว่าได้

ท่านว่าคราวนั้นคุณตาดัดนิสัยสันดานหลานชายอย่างเต็มที่ เพราะกลัวหลานรักจะเสียผู้เสียคน ถ้าไปแก้ต่างให้หลานจะกลายเป็นการส่งเสริมแล้วเด็กจะเสียคนได้ ทั้งที่โดยปกติธรรมดานิสัยของท่านเองไม่เป็นเช่นนี้ จะมีก็เพียงตอนหิวอ้อยตอนนี้ตอนเดียวเท่านั้นก็เลยพาให้โกหกผู้ใหญ่ได้เก่งทีเดียวว่า *‘ไม่ได้ขโมย’*

ตอนไม่รู้ ก็ผิดบ้าง พอรู้แล้ว ไม่ยอมให้ผิด

ปกติอุปนิสัยเด็กชายบัวเป็นที่รักของคนทั่วไปทั้งผู้ใหญ่และเพื่อนฝูงวัยเดียวกัน เพราะที่เป็นเด็กมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือการงานผู้อื่นอยู่เสมอ หากไปไร่ไปสวนกับใครก็ตามมักจะช่วยเหลือทุกอย่างที่จะช่วยได้ เช่น ช่วยทำการทำงาน ช่วยหาบช่วยถือสิ่งของ ใครๆ ก็เลยรักทั้งนั้น ไม่มีใครคิดหวงข้าวหวงของอะไร

ชีวิตของเด็กชายบัวมิได้มีสิ่งใดผิดแผกแตกต่างจากเพื่อนฝูงวัยเดียวกัน แต่เล็กแต่น้อยก็ให้ความเคารพในพระศาสนา มีความเลื่อมใสในพระในเณรมาโดยตลอด ในตอนเด็กก็ชอบใส่บาตรกับผู้ใหญ่ เมื่อเข้าเรียนหนังสือชั้นประถมศึกษาแล้ว เด็กชายบัวก็รับผิดชอบในการเล่าเรียนดี จะมีบางครั้งที่ซุกซนบ้างตามประสาวัยที่กำลังรักสนุกเพลิดเพลิน แต่ก็ไม่ได้เป็นเรื่องร้ายแรงอะไรนัก เช่นครั้งหนึ่งท่านยกเอาเรื่องสมัยเด็กมาสอนนักเรียนว่า

“...นี่หลวงตาบัวเคยเป็นนักเรียนมาแล้วนี่ เป็นนักเรียนเป็นยังไงละ วันไหน ขี้เกียจเรียนหนังสือก็หาอุบายลาไปเลี้ยงน้อง

‘วันนี้ลาเอาน้องครับ พ่อแม่หนีหมด’ ว่ายังงั้นนะ *‘พ่อแม่บอกดูน้องให้ด้วย’* นั่น ว่าไปยังงั้นนะ ครูเขาก็ต้องอนุญาตนะสิ ใช่ไหมละ

พอครูอนุญาต ที่แท้ก็เผ่นแน่บเข้าป่าหายจ้อยไปเลย..เคยเป็นแล้วจึงเอามาพูด ...อย่าให้เป็นนะเด็กเหล่านี้ หลวงตามันเคยเป็นมาแล้ว...มันไม่ดี จึงได้เอามาสอนลูกสอนหลาน...

วันหนึ่งๆ นี้ ขาดโรงเรียนไป ขาดวิชาไป บางทีเขาโน้ต จดวิชาอะไรต่ออะไรนี้ เราไม่ได้จดกับเขา แล้วถ้าเราจะไปโน้ตหรือจดวันหลังเช่นนี้ก็จะเสียเวลาไปอีกมากมาย แล้วถ้าครูสอนอะไรมันก็ไม่ได้เรื่องได้ราว เพราะวันนั้นเป็นวันที่เราขาดโรงเรียน นั้นแหละ

เพราะฉะนั้นพอโตขึ้นมา พอรู้เรื่องรู้ราวแล้ว... รู้จักผลรู้จักประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียนแล้ว ทีนี้...โอ๊ย ไม่ยอมให้ขาดเรียนเลยนะ หมายถึงว่าตอนเล็กกว่านั้นมันเคยเถลไถลพอโตขึ้นมาพอรู้ภาษีภาษาบ้าง...เป็นไม่ยอม

แม้แต่พ่อแม่ให้ลาเวลาจำเป็นนี้ยังไม่ยอมลา มันจะขาด... ถ้าไปแล้วมันต้องเสียวิชานี้... วันนี้ครูจะสอนอันนั้นๆ บอกไว้เลย ถ้าไปแล้วจะไม่ได้เรียนไม่ได้ฟังวิชานี้...”

โดยปกติท่านเป็นคนรักกฎระเบียบ รักษาคำพูดและเคารพเชื่อฟังผู้หลักผู้ใหญ่ ครูบาอาจารย์มาแต่เดิม จะไม่ยอมทำสิ่งใด ให้เป็นที่หนักอกร้อนใจแก่ท่าน จึงไม่เคยถูกดุด่าว่ากล่าวรุนแรงอะไร หากจะมีอยู่บ้างก็คือ

ครั้งหนึ่ง ระหว่างที่ผู้ใหญ่กำลังนั่งพูดคุยกันอยู่นั้น ท่านก็เดินเข้าไปในบริเวณกองไม้ซึ่งอยู่สูงกว่าผู้ใหญ่ ทำให้ดูเหมือนว่าท่านไม่ให้ความเคารพ ครูใหญ่เห็นดังนั้น คิดจะสอนท่านจึงพยายามมองสบตา และส่งสายตาเตือนให้รู้ตัว ท่านก็เลยรีบลงมา

เมื่อผู้ใหญ่ไปแล้ว ครูก็พูดด้วยความเมตตา บอกให้ทราบเหตุผลว่า

‘บัวเอ๊ย อย่าขึ้นนั่งสูงกว่าผู้ใหญ่นะ อย่างนั้นมันดูไม่งาม’

ในตอนนั้นท่านไม่ทันคิดว่ามันไม่เหมาะไม่ควร ต่อเมื่อครูทำสัญญาณบอกดังกล่าว ท่านจึงทราบและรีบปฏิบัติตามทันทีด้วยความเชื่อและเคารพในเหตุผล

ภาพสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ ซึ่งองค์หลวงตาเคยกล่าวถึงสถานที่ตรงนี้ว่า “..สมัยเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนบ้านตาดนี้แหละ เขามาตั้งโรงเรียนที่นั่นใหม่ๆ เอาเด็กบ้านตาด-เด็กบ้านกกสะทอนมาเรียนรวมกันที่นั่น เขามาเริ่มสร้างตั้งโรงเรียน เราเป็นเด็กเรายังจำได้ เป็นเด็กนักเรียน แต่ก่อนมันอยู่ที่สถานีวิทยุทุกวันนี้มัง โรงเรียนอยู่กับวัดโรงเรียนบ้านตาดอยู่ที่นั่นละ”

เด็กชายบัวผู้เกรงกลัวบาป

มีอยู่ครั้งหนึ่งในวัยเด็กขององค์หลวงตาซึ่งท่านยังจำได้ไม่เคยลืมเลือน ท่านเล่นซุกซนชนิดที่เพื่อนรุ่นพี่ด้วยกันยังรับไม่ได้ ครั้งนั้นเด็กชายบัวเห็นพวกผู้ใหญ่เขาตัดต้นมะอีก (เป็นต้นไม้พุ่มมีหนามกอใหญ่ๆ) ทิ้งไว้ข้างทาง เกิดนึกสนุกอยากแกล้งคนจึงไปลากกิ่งไม้มะอีกที่มีหนามมาขวางทางเดินไว้ เพื่อนรุ่นพี่ที่ไปด้วยกันเห็นเข้าจึงถามขึ้นว่า

‘มึงจะทำอะไรนี่’

‘เอามาขวางทางคนเดินนะสิ’ เด็กชายบัวตอบ

‘มึงเอามาหาพ่อมึงอะไร มึงไม่รู้จักหรือว่าไม้มันมีหนาม มันกีดขวางทางคนเดิน?’

‘รู้..แต่กูจะทำ คนเขาเดินมา เขาจะด่าก็ช่างหัวเขา กูสนุกของกู’ เด็กชายบัวตอบไปตามประสาเด็กๆ ไม่รู้เรื่องกำลังซุกซน

‘มึงเอาออกไป..เดี๋ยวนี้’ หนุ่มรุ่นพี่ขู่เด็กชายบัวให้เอาออกโดยเร็ว

และแล้วในที่สุดเด็กชายบัวก็ยอมเป็นผู้เอาออกแต่โดยดี

เรื่องนี้ท่านอธิบายถึงอุปนิสัยในวัยเด็กของท่านเองว่า *“นิสัยนี้เป็นนิสัยของมันเองก็คือนิสัยกิเลสนั่นแหละ จิตใจคนเรามันมีเป็นขั้น...เป็นขั้น...ในเวลานั้นไม่ได้นึกถึง พุทโธ ธัมโม สังโฆ อะไร หนักเบาอะไรๆ ไม่นึกถึง มันดิ้นไปตามกิเลส ที่เป็นนิสัยดั้งเดิมของมันเอง”*

เกี่ยวกับการใช้ภาษาในการพูดคุยสนทนากันของคนในสมัยเมื่อท่านยังเด็ก องค์หลวงตาเคยกล่าวถึงไว้แบบขำขันว่า *“ก็เราเป็นลูกชาวนา พ่อแม่ทำไร่ทำนา ไม่ได้พาซื้อพาขายอะไร จึงไม่ได้ชำนิชำนาญในเรื่องตลาดภาษิตภาษาสังคมต่างๆ ไม่ค่อยเข้าใจ พวกกันก็ต้องพูดภาษาชาวนาไปเลย (หัวเราะ)”*

ด้วยเหตุนี้เองการพูดจากันระหว่างพี่น้องเพื่อนฝูงซึ่งมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันในสมัยนั้น จึงมักใช้ภาษาเป็นแบบกันเองไม่ได้ถือเป็นคำหยาบคายอะไร เป็นภาษาชาวบ้านทั่วไป ไม่ใช่ภาษาคนเมืองที่ต้องใช้เพื่อการติดต่อซื้อ

ขายเป็นการเป็นงานประจำระหว่างกัน

อีกเรื่องหนึ่งในวัยเด็กขององค์หลวงตาที่ท่านไม่เคยลืมเลือนเลยเป็นการพูดคุยกันระหว่างผู้ใหญ่ ๒ คน ครั้งนั้นท่านได้ยินผู้ใหญ่เขาพูดคุยกันเป็นเชิงทีเล่นทีจริง คนหนึ่งเป็นคนใจบุญสุนทาน อีกคนหนึ่งใจบาปชอบเข้าป่าเข้าเขาหายิงเนื้อยิงสัตว์ หาจับปูจับปลาเป็นประจำอยู่อย่างนั้นตลอด คนที่ใจบุญก็ชอบทำบุญทำทาน วันพระวันเจ้า ถ้าวัดใกล้บ้านไม่มีพระก็ไปทำบุญทำทานวัดอื่น ในวันพระไม่เคยละเว้น ทีนี้เวลาจะไปวัดก็เลยมาชวนเพื่อนอีกคนว่า

'เพื่อน... เพื่อน วันนี้เราจะไปวัด ไปวัดด้วยกันไหม'

'อุ๊ยๆ วันนี้กูไม่ไปแหละ มึงไปวัดแล้วมึงได้บุญกุศล มึงไปสวรรค์แล้ว มึงจะได้ไม่มาแย่งหาสัตว์ หาฆ่าเนื้อฆ่าปลากับกู กูจะสนุกหาตกปูตกปลาไม่มีใครมาแย่งกู'

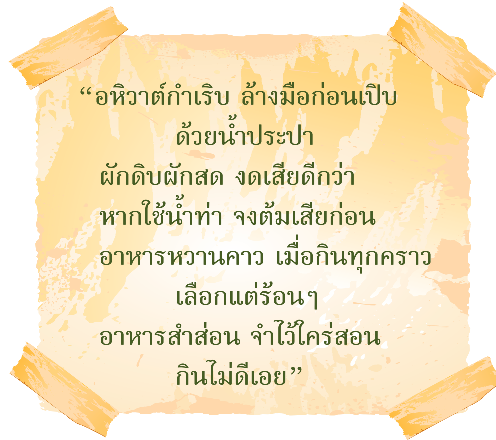
ท่านเล่าถึงความรู้สึกในครั้งนั้นว่า ทั้งๆ ที่เราเป็นเด็ก ทำไมมันจึงไม่ลืม สิ่งที่มันไม่ลืม ไม่เคยลืมเลยนะ คำพูดอย่างนี้เราได้ยินจริงๆ เต็มหูเราเลย เราอุทานในใจว่า

'โอ๊ย! ผู้เฒ่าทำไมพูดอย่างนี้ คนทั้งโลกเขารักบุญรักกุศล รักการให้ทาน เอ๊ะ! ทำไมแกจึงพูดอย่างนี้ได้ จะเป็นลักษณะคำพูดมันมีทีเล่นทีจริงก็ตาม แต่มันก็ไม่น่าจะเอามาพูด'

เรื่องในวัยเด็กทั้งสองเรื่องนี้สะท้อนถึงความสามารถในการแยกแยะผิดชอบชั่วดีตั้งแต่ยังเล็กของท่านแม้จะเป็นวัยที่ยังมีความซุกซนอยู่ไม่น้อยก็ตาม สิ่งนี้บ่งบอกถึงคุณธรรมที่ฝังอยู่ลึกในใจท่านทำให้ท่านในวัยเด็กรู้สึกได้ว่าการพูดจาของผู้ใหญ่เช่นนี้มันเป็นความเสียหาย และจะนำมาซึ่งความเสียหายต่อไปในอนาคตอย่างแน่แท้

คติธรรมมักจดจำไม่ลืม แก้หน้าให้พี่ชาย

ในสมัยนั้นโรงเรียนอยู่ตรงวัดร้างบริเวณป่าสักทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านตาด ในช่วงที่เรียนหนังสืออยู่นั้น โรคอหิวาต์กำลังระบาด ครูจึงเขียนกลอนไว้สอนเด็กนักเรียนให้ท่องจำว่า

"อหิวาต์กำเริบ ล้างมือก่อนเปิบ
ด้วยน้ำประปา
ผักดิบผักสด งดเสียดีกว่า
หากใช้น้ำท่า จงต้มเสียก่อน
อาหารหวานคาว เมื่อกินทุกคราว
เลือกแต่ร้อนๆ
อาหารสำส่อน จำไว้ใคร่สอน
กินไม่ดีเอย"

บทท่องจำบทนี้แม้จะท่องจำมาตั้งแต่สมัยเด็กนานมาแล้วก็ตาม องค์หลวงตาก็ยังสามารถจดจำได้อย่างแม่นยำตลอดมา ท่านเคยให้เหตุผลไว้เช่นกันว่า

"อันไหนที่มันติดใจแล้วมันจะจำได้ไม่ลืม เป็นคติธรรมดี จึงทำให้จำได้แม่นยำ"

ชีวิตในวัยเรียนของท่านนั้น ท่านเป็นเด็กนักเรียนที่ตั้งอกตั้งใจเรียน มีความรับผิดชอบสูง จะเห็นได้จากผลการเรียนที่ดีเยี่ยมของท่านคือ

ประถม ๑ สอบได้ที่ ๒ ประถม ๒ สอบได้ที่ ๑ ประถม ๓ สอบได้ที่ ๑

ท่านเล่าถึงเหตุการณ์ในช่วงนี้ว่า

"พ่อแม่มีลูกหลายคน แต่ไปเรียนหนังสือพร้อมกัน ๓ คน สมัยนั้นเด็กอายุ ๑๐ ปี เขาให้เข้าโรงเรียน ถ้าต่ำกว่านั้นเขาไม่นับเข้าในบัญชี ..

เรายังไม่ลืมนะ เขาให้เป็นลูกเสือ ไปซื้อชุดลูกเสือ .. เราเป็นน้องก็จริง แต่เรียนสูงกว่าพี่ พี่ได้ชุดลูกเสือ เราเป็นน้องเรียนชั้นสูงกว่าพี่ก็ควรจะได้เช่นเดียวกัน ตกลงเราทั้งสองก็ได้พร้อมกัน ราคาฟาดเสียตั้ง ๗ บาท เงิน ๗ บาทในสมัยนั้นไม่ใช่เล่นๆ ฝังใจลึกมาก

พ่อบอกว่า *'อุ๊ย! กูก็มีเงินเท่านี้แหละ กูหามาได้สองสามวัน สูก็เอาไปหมด'*

เรายังจำฝังใจไม่ลืม เวลาไปสอบ .. ได้เราได้ที่หนึ่งเสมอ ส่วนบัก**คำไพ**ผู้เป็นพี่ชาย ขาดเพียงคะแนนเดียวก็จะสอบผ่าน คือว่าคะแนนถึงสิบจึงจะสอบผ่าน มันสอบได้เพียงเก้าคะแนนจึงสอบตก เราจึงแซงขึ้นไปเรียนชั้นสูงกว่า พี่ชายเราเซ่อๆ นะ เวลาไปเรียนหนังสือ..."

การเรียนหนังสือในตอนนั้นก็ไม่ได้มีฝากั้นแบ่งแยกเป็นห้องๆ ดิบดีอะไร ทำให้มองเห็นกันและได้ยินเสียงครูข้างๆ ห้องสอนหนังสือนักเรียนชัดเจน เหตุนี้เองทำให้มีเรื่องน่าขบขันเรื่องหนึ่งเกิดขึ้นในระหว่างเวลาที่เรียนหนังสืออย่างเช่นวันหนึ่ง พี่ชายของท่านไปเรียนหนังสือและครูให้ไปเข้าแถว หากว่าใครเป็นคนที่ยืนอยู่อันดับแรกก็นับ..*หนึ่ง สอง สาม* ไปตามลำดับ

ในวันนั้นพี่ชายของท่าน (ชื่อคำไพ) อยู่ในอันดับที่สิบเอ็ด พอเพื่อนนับถึงคนที่สิบ อันดับต่อไปเป็นพี่ชายของท่านและจะต้องนับเลข *"สิบเอ็ด"* พี่ชายกลับมัวแต่อ้าปากค้าง *อ้า...อ้า...* อ้าปากค้าง...อยู่อย่างนั้นนับไม่ได้หน้าไม่ได้หลังอะไร เป็นที่รำคาญใจและอับอายแก่น้องยิ่งนักน้องซึ่งอยู่ในวัยเด็กกว่าและไปอยู่แถวๆ นั้นพอดี จึงตะโกนบอกพี่ชายในทันทีว่า

"สิบเอ็ด สิบเอ็ด สิบเอ็ด ตอบเร็วๆๆๆ สิพี่"

พี่ชายได้ยินเสียงน้องก็รีบตอบในทันทีว่า *"สิบเอ็ด ด ด ด"*

ท่านจะเล่าถึงเหตุการณ์นี้ในวัยเด็กระหว่างพี่ชายกับตัวท่านเองด้วยความขบขันทุกครั้งไป และอีกเรื่องหนึ่งท่านเล่าถึงพี่ชายทำขายหน้าตอนอยู่โรงเรียนขณะท่านกำลังเรียนอยู่ชั้น ป.๑ และพี่ชายของท่านก็เรียนหนังสืออยู่ห้องติดกันดังนี้

"...พี่ชายเรายังไม่ได้หน้าได้หลังอะไร ทีนี้เวลาครูถามเรื่องง่ายๆ มันน่าจะคิดได้ แต่มันกลับคิดไม่ได้ ทำให้เป็นเรื่องยาก เช่นครูถามขึ้นว่า *'คำไพ **ค้างคาว** ภาษาอีสานเรียกอะไร?'*

พี่ตอบว่า ***"เจีย**ครับ"*

ทีนี้ครูถามย้อนกลับอีกว่า *"แล้ว **เจีย** ภาษากลางเรียกว่าอะไร?"*

แทนที่พี่จะตอบว่าเรียกว่า ***"ค้างคาว"*** แกก็ย้อนกลับไม่เป็นนะ มันโง่จะตาย (หัวเราะ) เพื่อนเขาหลอกให้ตอบแบบไหนมันก็ว่าไปตามเขาหมด พอครูถามย้ำๆ อีก

*'**เจีย**เรียกว่าอะไร .. **เจีย**เรียกว่าอะไร .. คำไพ **เจีย**เรียกว่าอะไร?'*

พวกเพื่อนๆ ที่นั่งอยู่นั่นหลอกมันแอบกระซิบบอกเรียกว่า *'ดังวีก'* พี่จึงเหลียวมองโน้นมองนี้ แล้วก็ตอบครูตามเขาทันทีว่า *'เรียกว่า**ดังวีก**ครับ (แปลว่าจมูกวิ้น)'* ..."

ทันทีที่พี่ชายหลงเชื่อตอบคุณครูตามคำกระซิบของเพื่อนๆ ผลปรากฏว่าทั้งครูและเพื่อนในห้องนอกห้องต่างพากันส่งเสียงหัวเราะสนั่นโรงเรียน เด็กชายบัวในครั้งนั้นจึงทั้งจะหงุดหงิดทั้งจะขบขันปะปนกันไป ได้แต่คิดว่าเราเป็นน้องแท้ๆ เราคิดได้แล้ว นี่ครูเพียงให้แปลย้อนหลังเท่านั้น พี่ชายกลับทำไม่ได้

เคารพเชื่อฟังครูบาอาจารย์

ต่อมาเมื่อจบชั้นประถม ๓ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของการศึกษาภาคบังคับในเวลานั้นแล้ว ท่านก็ไม่ได้ศึกษาในชั้นต่อๆ ไปอีก ในช่วงที่เป็นนักเรียนอยู่นั้น ท่านเป็นที่รักที่วางใจของคุณครูอยู่ไม่น้อย

สังเกตได้ชัดเจนก็คือ เวลาไปไหนมาไหนคุณครูมักพาไปด้วย คงจะเป็นเพราะอุปนิสัยช่างสังเกต ขยันขันแข็ง ถึงคราวจะใช้จะวานอะไร ก็คล่องแคล่วว่องไว และเข้าใจกาลใดควรไม่ควร

สิ่งนี้ทำให้คุณครูให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับท่านตลอดมา แม้ภายหลังท่านจะเข้าสู่เพศบรรพชิตแล้วก็ตาม แต่การติดต่อสัมพันธ์ก็มิได้จืดจางห่างเหินแต่อย่างใดเลย

คุณครูชาลี สิงหะสุริยะ เป็นครูใหญ่โรงเรียนประชาบาลบ้านตาดในระยะนั้น เป็นผู้ที่ท่านกล่าวถึงเสมอมาด้วยความชื่นชมและซาบซึ้งในพระคุณไม่เสื่อมคลายว่า

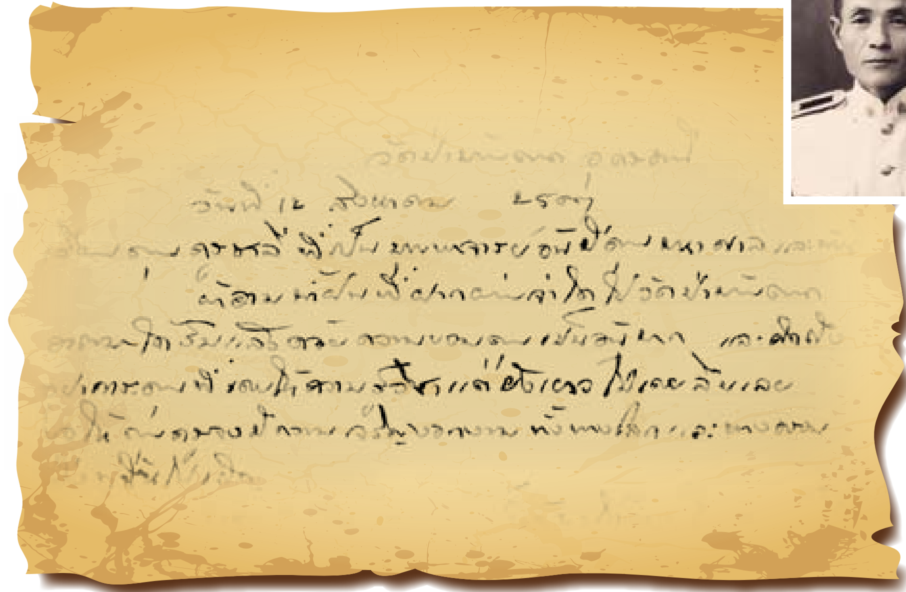
"...ท่านเป็นครูของอาตมา เป็นครูตั้งแต่อาตมายังเป็นนักเรียน ท่านเป็นครูที่ดีจริงๆ หายากมาก อาตมารักและเคารพครูของอาตมาคนนี้มาก ซึ่งความจริงแล้วอาตมามีครูที่สอนไม่รู้กี่คน ตั้งแต่ชั้นนั้นชั้นนี้ ตั้งแต่ ก ไก่ ก กา ก็มีครูท่านนี้แหละที่อาตมาติดใจมากที่สุด รักมากที่สุด เคารพมากด้วย ไปไหนชอบเอาไปด้วยนะนี่ ท่านชอบเอาไปด้วย

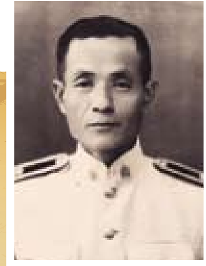
โอ...หายากนะนี่ คนไม่ลืมเนื้อลืมตัว คือครูคนนี้แหละ ไม่ลืมเนื้อลืมตัวเลย เข้านอกออกในได้หมด ไม่ถือสีถือสา ถือยศถาบรรดาศักดิ์ ความประหยัดนี่เก่งมากทีเดียว ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่ลืมเนื้อลืมตัว การเล่นเกะกะเกเรไม่มีเลย ไปไหนมาไหนเรียบๆ

ชอบทำบุญให้ทานเป็นประจำนิสัย และเป็นคนกว้างขวางมาก ไม่เห็นแก่ตัว เพื่อนฝูงรักมาก ช่วยเหลือคนไม่กลัวหมดกลัวสิ้น แต่ตัวเองรับทานและใช้สอยน้อย ประหยัดดีหายาก อาตมารักท่านมาก

โอ...หายากมาก อาตมารักมาแต่ไหนแต่ไร จนกระทั่งทุกวันนี้แหละ ความรักของอาตมา ความเห็นบุญเห็นคุณ ไม่เคยจืดจางไปเลย ฝังลึก อาตมาไม่ค่อยเหมือนใครง่ายๆ ครั้นว่าลงก็ลงจริงๆ ครั้นว่าไม่ลงก็ไม่ลงนะ ครั้นว่าลงก็ลงจนกระทั่งวันตาย ไม่มีอะไรมาแก้ให้ตกดอก

นี่ก็ลงแท้ๆ ลงเชื่อว่าเป็นครูของอาตมาให้กำเนิดวิชาความรู้อาตมามาโดยตลอด กิริยามารยาท การปฏิบัติตนอย่างไร อาตมาได้ยึดเป็นคติเป็นตัวอย่างมาตลอด เหมาะสมกับที่เป็นครู..."

ส่วนหนึ่งของจดหมายที่องค์หลวงตาเขียนถึงครูชาลี

ถ่ายเมื่อ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๔

ครูชาลีเริ่มรับราชการปี ๒๔๖๘ ในตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประชาบาลบ้านตาด อำเภอเมือง อุดรธานี

๒๑ มีนาคม ๒๔๗๑ ครูประชาบาลโรงเรียนเสนาบำรุง (ปัจจุบันโรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม) อำเภอเมือง อุดรธานี

๒๔๗๓ ครูใหญ่โรงเรียนเสนาบำรุง และโรงเรียนย้ายไปอยู่วัดโยธานิมิตรเป็นเวลา ๖ ปี

๑ มิถุนายน ๒๔๗๗ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านบ่อน้อย อุดรธานี เป็นเวลา ๔ เดือน

๑ กันยายน ๒๔๗๗ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านตาด อุดรธานี เป็นเวลา ๔ ปี

๗ กรกฎาคม ๒๕๑๐ ลาออกก่อนเกษียณอายุราชการ

ด้านการศาสนา ปี ๒๔๖๖ คุณพ่อของครูชาลีได้ถวายที่ดินเพื่อสร้างวัดโยธานิมิตร นับจากนั้นครูชาลีได้ทะนุบำรุงวัดโยธานิมิตรเรื่อยมา หลังจากท่านพระอาจารย์มหาบัวบวชเป็นพระแล้ว ครูชาลีได้ไปกราบนมัสการท่านพระอาจารย์มหาบัวอยู่เป็นเนืองนิจ

หยอกล้อประสาพี่น้อง

ย้อนมากล่าวถึงความผูกพันประสาพี่น้องในครอบครัว เริ่มต้นด้วยเรื่องที่น้องๆ เล่าถึงอุปนิสัยและความจริงจังของท่านในวัยหนุ่มว่า

"...ท่านเป็นคนดุเพราะนิสัยเป็นคนจริงจัง ทำให้น้องๆ เกรงกลัวอยู่ไม่น้อยทีเดียว บางทีถ้าหากท่านไม่อยู่หรือออกไปนอกบ้าน จะรู้สึกโล่งอกโล่งใจ แต่ถ้ากลับมาเมื่อใด ต้องได้แอบบอกกันว่า

'นั่นๆ บัวมาแล้วๆ '..."

โดยมากน้องๆ จะเกรงท่านมากเป็นพิเศษก็คือช่วงที่กำลังทำงาน เพราะท่านจะทำจริงทำจังมาก น้องๆ จะมัวมาหยอกมาเล่นกันไม่ได้ ท่านจะดุทันที

แม้ท่านจะจริงจังขนาดนั้น แต่อย่างไรก็ตามจะเป็นเฉพาะเวลางานเท่านั้น ถ้าเป็นช่วงปกติกันเองพี่ๆ น้องๆ ท่านกลับชอบหยอกล้อน้องๆ เล่น ดังเหตุการณ์ในวันหนึ่ง

ตอนนั้นท่านมีอายุประมาณ ๑๘-๑๙ ปี ขณะที่น้องๆ กำลังวิ่งเล่นกันอยู่นั้น ท่านก็คิดหาอุบายหยอกน้อง โดยเก็บมะละกอมา ขณะเดินผ่านน้องๆ ก็พูดขึ้นว่า

"จะยากอะไร ตำบักหุ่ง"

จากนั้นก็ขึ้นไปบนบ้าน แล้วก็ทำท่าตำส้มตำเสียงโขลกครกดัง โป๊กๆๆ อยู่ครู่หนึ่ง สักประเดี๋ยวก็เรียกน้องๆ ขึ้นไปกินส้มตำ

"กูตำแล้ว จะกินก็มาเด้อ กูตำแล้ว รีบมาๆ กูตำบักหุ่งเสร็จแล้ว มาเอาลงไปกิน"

ว่าดังนี้แล้วก็ทำท่าไปยืนอยู่ใกล้ๆ ครัวไฟ และไม่ยอมหันหน้ามาทางน้องๆ อีกด้วย จากนั้นก็ทำท่าเหมือนเอาใบตองมาห่อส้มตำที่เพิ่งโขลกเสร็จแล้วก็วางไว้

น้องส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงเพิ่งเล่นกันมาเหนื่อยๆ จึงต่างมุ่งมาที่ห่อส้มตำด้วยความดีใจว่าจะได้กินกัน พอคว้าได้ก็หัวเราะเริงร่าวิ่งลงมาข้างล่างเพื่อจะได้เปิดออกมากินพร้อมๆ กัน

พอเปิดห่อใบตองออกเท่านั้น ก็ได้ยินเสียงแหลมๆ ร้องประสานกันขึ้นทันทีว่า

"ว้าย เขียดตะปาด"

น้องๆ ผงะจาก "เขียดตะปาดตาโปนๆ" ในห่อด้วยกลัวว่ามันจะโดดออกมาเกาะ และต่างพากันวิ่งหนีไปคนละทิศละทาง วงส้มตำจึงสลายไปโดยฉับพลัน ท่ามกลางเสียงหัวเราะงอหายตามมาอีกยกใหญ่ๆ

ความรักของพ่อ

เวลาที่พ่อพาลูกๆ เข้าไปในป่า พ่อจะคอยแนะคอยเตือนถึงวิธีการรักษาและป้องกันตัวจากภัยอันตรายรอบด้าน โดยเฉพาะพวกสิงสาราสัตว์ประเภทต่างๆ เช่นคราวหนึ่งพ่อพาลูกๆ ไปเก็บลูกเร่ว[๑] ที่ขึ้นอยู่ตามป่า เพราะขายได้ราคาดี ดังนี้

"...เวลาเข้าดง ระหว่างเดินไป ให้ใช้สายตาคอยสังเกตดูแถวๆ ขอนไม้นะ เสือมันมักจะหมอบอยู่ข้างๆ ขอน ถ้าเห็นมันให้รีบวิ่งมาหาพ่อนะ .. ก่อนจะเก็บลูกเร่ว ให้สังเกตดูสิ่งรอบข้างว่า มีงูมีสัตว์ร้ายหรือไม่ ถ้าไม่มีก็รีบเก็บลูกเร่วได้

ตอนเข้าในดงในป่าลึกๆ โน่น ให้มองดูต้นไม้ที่เด่นๆ สังเกตว่ากิ่งไม้มันยื่นไปทางทิศไหน ตะวันออกหรือตะวันตก ให้สังเกตทิศของดวงอาทิตย์ด้วย ให้จำไว้ เวลากลับจะได้ไม่หลงทาง..."

พ่อมักจะพาท่านไปตีผึ้งอยู่บ่อยๆ (โดยตอกทอยฝังเป็นขั้นๆ ไว้ในเนื้อไม้ จากนั้นก็ปีนขึ้นไปเอารังผึ้ง) บางครั้งก็เอาน้องของท่านไปด้วย ในคราวที่พาลูกไปพ่อจะบอกหนทางไปกลับให้ลูกรู้จักหมดและจำให้ได้

เรื่องนี้น้องๆ ของท่านเคยเล่าไว้ว่า

"...พ่อพาท่านไปตีผึ้งบ่อยๆ บางที ก็เอาน้องไปด้วย พ่อจะบอกทางหมดว่าทางนี้ไปนั้น ทางนั้นจะไปนั้น ส่วนลูกมักกลัวเสือจึงต้องได้เหลียวดูอยู่ตลอด

ถ้าไปเอาผึ้งพุ่ม (ผึ้งโพลง)... เมื่อไปถึงทางแยก พ่อจะบอกว่า

'ทางเส้นนี้ไปหนองปากด่านนะ ออกบ้านคำกลิ้งนะ ไปทางนี้ไปเข้าดงใหญ่ดงหลวงไปได้เตลิดเลยนะ ถ้าไปทางที่เรามานี้จะคืนกลับบ้านเรานะ'

ท่านบอกไว้หมด พาไปไหนก็จะบอกไว้หมดเรื่องหนทาง .. พ่อคงจะคิดเผื่อไว้ว่า หากปีนพลาดพลัดตกต้นไม้ตาย ลูกก็จะไม่รู้หนทางคืนกลับบ้านได้ จึงต้องบอกกันไว้ก่อน .. พ่อเป็นคนปีนขึ้นไปตีผึ้ง ปีนเก่ง เป็นทั้งพราน เป็นทั้งหมอผึ้งด้วย..."

ในสมัยก่อนยังไม่มีธนาคาร เวลามีเงินมีทอง เขามักจะเอาไปฝังดินไว้ พ่อของท่านบางทีเวลาไปดงไปป่าก็จะเอาเงินไปด้วยทีละชั่ง แม้เข้าป่าล่าสัตว์ก็เอาติดตัวไปด้วย เวลาลงอาบน้ำในหนอง ก็จะเอาเงินไปซ่อนไว้ในพุ่มไม้ก่อน

การที่พ่อต้องเก็บต้องหา ต้องระแวดระวังทรัพย์สมบัติดังกล่าว ก็ด้วยเหตุผลที่พ่อเคยบอกลูกๆ ว่า

"โอ๊ย... สาธุ พ่อทำอะไรก็หาไว้เผื่อลูกเผื่อเต้าทั้งนั้นแหละ ตัวเองไม่รู้ว่าจะได้อยู่ได้กินยังไงก็ช่างไม่ว่า ขอแต่ให้ลูกได้อยู่ได้กินมีความสุขก็พอ"

[๑] เร่ว เป็นไม้ล้มลุก มีเหง้า คล้ายต้นข่า ผลใช้ทำยา

โยมบิดามารดาขององค์หลวงตา ถ่ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ หลังจากนั้นอีก ๒ ปี โยมบิดาก็จากไป

๒

น้ำตาพ่อแม่พลิกสายทางชีวิต

องค์หลวงตาสมัยเป็นฆราวาสในวัยหนุ่มตั้งใจจะดำเนินชีวิตทางโลกเช่นคนทั่วไป มิได้คาดฝันเลยว่าจะได้มาใช้ชีวิตแบบบรรพชิต แต่ก็มีสิ่งที่ทำให้ชีวิตเกิดพลิกผันขึ้น

แป้วใจเมื่อยิงหมี

โดยปกติแล้วการตีผึ้งจะทำกันในตอนกลางคืนเดือนมืด แต่ตอนท่านเป็นหนุ่มเป็นคนไม่กลัวอะไรง่ายๆ จึงอยากจะทดลองตีผึ้งในตอนกลางวันดูบ้าง

ครั้งนั้นผลปรากฏว่า ผึ้งจำนวนมากต่างก็บินตามไล่ต่อยตลอดทาง ถึงขนาดที่ว่าต้องได้ถอดเสื้อถอดผ้าออกหมด และรีบกระโจนลงไปอยู่ในน้ำ แม้ขนาดนั้นฝูงผึ้งก็ยังวนเวียนอยู่เหนือน้ำ แต่ที่สุดก็รอดพ้นไปได้ ครั้นเมื่อกลับมาถึงบ้านแล้ว มาดูตามเนื้อตัวปรากฏว่า มีแต่เหล็กในผึ้งฝังอยู่เต็มไปหมด

มีอยู่คราวหนึ่ง ท่านตามผู้ใหญ่ไปในป่า บังเอิญเหลือบไปพบหมีตัวหนึ่งเข้า ก็เป็นระยะที่ประชิดตัวมากแล้วเพราะอยู่ใกล้มาก ครั้งนั้นท่านช่วยพ่อแบกปืนอยู่จึงจำเป็นต้องยิงทันที ทราบว่าหมีตัวนั้นได้รับบาดเจ็บไม่น้อย ท่านบอกว่าวันนั้นทั้งวันรู้สึกไม่สบายใจเลย

เมื่อกลับถึงบ้าน จึงถามพ่อว่า

“ยิงหมีนี่บาปไหม?”

คงเป็นเพราะท่านได้รับการปลูกฝังมาแต่เด็กว่าการฆ่าและการเบียดเบียนสัตว์เป็นบาป หากเป็นวันพระด้วยแล้วยิ่งบาปมาก ทำให้ท่านแสดงความเสียใจปรากฏออกมาจนพ่อสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน ยิ่งลูกตั้งคำถามกับพ่อดังกล่าวด้วยแล้ว ความที่พ่อเกรงว่าลูกจะสลดหดหู่เศร้าสร้อยเกินไป จึงได้กล่าวปลอบขวัญพอเป็นกำลังใจแก่ลูกแทนการให้คำตอบที่แท้จริง

ภายหลังเมื่อบวชแล้ว ท่านยังรู้สึกแป้วๆ ในใจอยู่ตลอดมา ดังนั้นเวลาภาวนาไหว้พระสวดมนต์คราวใดท่านจะต้องแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศลให้หมีตัวนั้นทุกครั้งทุกคราไป ท่านเคยกล่าวกับพระด้วยว่า แม้จนทุกวันนี้ท่านก็ยังแผ่เมตตาให้มันอยู่ตลอดมิเคยขาดเลย

คำกล่าวของท่านตอนหนึ่งเล่าถึงความคิดในสมัยเด็กๆ เกี่ยวกับเรื่องความตาย จากนั้นก็กล่าวมาถึงเรื่องการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ดังนี้

“...พูดถึงเรื่องเป็นเรื่องตายนี้กลัวมาก ตอนเป็นเด็กเรากลัวมากพอพูดถึงเรื่องตายนี้ไม่อยากให้ระลึกขึ้นเลย มันเหี่ยวมันห่อในใจให้ระลึกเรื่องอื่นมากลบมันเอาไว้ เราไม่ลืมนะ นี่ข้อหนึ่ง

ข้อที่สอง มีเพื่อนฝูงเขาพูด เราก็พากันไปหากินตามเรื่องตามราวนั่นละ เขามาพูดว่า

‘วันพระนี้ทำบาปเป็นบาปมากนะ วันพระนี้ไปฆ่าอะไรทำบาปอะไรเป็นบาปมากนะ’

มันก็ฝังใจ เลยฝังมาตลอด วันพระนี้ไม่กล้าฆ่าสัตว์...”

คำกล่าวข้างต้นทำให้ทราบได้ว่า คนในสมัยนั้นท่านเน้นเตือนกันเสมอในเรื่องบุญเรื่องบาป ไม่มองข้ามหรือเพิกเฉยไป จะเห็นได้ชัดเจนอีกตัวอย่างหนึ่งเกี่ยวกับพ่อและแม่ของท่านเอง คือ ทุกครั้งที่พ่อเข้าป่าเข้าดงได้เนื้อมา แม่จะต้องเอาเนื้อนั้นมาทำแห้งบ้าง ทำแหนม หรือทำส้มบ้างเพื่อไม่ให้บูดให้เสียทิ้ง จะได้เอาไปทำบุญกับพระที่วัด แม่ทำเช่นนี้เสมอมา ทุกครั้งจะต้องอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับสัตว์ที่เอาเนื้อมาทำอาหารด้วยทุกๆ ตัวไปไม่ให้ขาด ความใกล้ชิดติดพันของพ่อและแม่ต่อพระศาสนาเช่นนี้เอง มีส่วนปลูกฝังความคิดที่ถูกต้องกอปรด้วยเมตตาธรรมแก่ท่านอยู่ไม่น้อย ให้มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปเป็นพื้นฐานประทับไว้ภายในจิตใจตลอดมากระทั่งก้าวสู่เพศบรรพชิต

นิสัยสัตย์จริง เลือกคบเพื่อน

นิสัยที่จริงจังของท่านเป็นข้อเด่นอีกข้อหนึ่ง ใช่แต่เพียงเรื่องการงานเท่านั้น แม้แต่การคบเพื่อน ท่านก็ยังชอบคนที่รักความสัตย์ความจริงไม่เหลาะแหละ ท่านกล่าวถึงเพื่อนสนิทคนหนึ่งในสมัยหนุ่มว่า

“...ผู้ใหญ่เถิง เป็นเพื่อนกัน แกขยันมากนะ เขาเรียกว่า หลานหลวงคำแหง เขาก็เรียกเราว่า หลานพ่อเฒ่าแพง **แพง** นี่หนะชื่อแม่เรา พ่อของแม่ขยันไม่มีใครสู้ ในบ้าน ถ้าหลานหลวงกำแหง กับหลานพ่อเฒ่าแพงได้ทำงานแล้ว ไม่มีใครสู้แหละ เราก็สนิทกัน ไปเที่ยวบ้านคุยกัน บางทีมันก็ไปบ้านเรา เราก็มาบ้านมัน...ผู้ใหญ่เถิงนี่

เวลาไป มีอะไรก็กินโน้นเลย เราก็เหมือนกัน มาบ้านเขาก็กินเลย ถือเป็นอันเดียวกันสนิทกันขนาดนั้นละ พ่อแม่ไม่เคยสนใจ ไม่เคยจะเล่าให้ฟัง ไอ้นั่นไปกินข้าวบ้านกูๆ เฉย เหมือนไม่ได้กิน เขามากินข้าวบ้านเราก็เหมือนกัน เราไปกินข้าวบ้านเขาก็เหมือนกัน...

...เรานี่จะว่าความฉลาด แต่ก่อนก็ไม่ปรากฏนะ แต่เรื่องความสัตย์ความจริงนี้เด่นเป็นมาแต่ครั้งเป็นฆราวาสคือเจ้าของรู้ตัวเองว่ามีความสัตย์ความจริง แต่ไม่ได้สนใจด้วย มันหากเป็นอยู่ในจิต ถ้าใครเหลาะแหละไม่อยากคบ ถ้าพูดเชื่อถือไม่ได้ก็ไม่คบ เวลาว่าอยู่ อยู่ เวลาว่าไป ไป นิสัยเรา ว่าทำ ทำ ไอ้ที่ว่าอย่างนี้แล้วไปเป็นอย่างนั้น เราไม่คบ

อันที่สองพวกฉกพวกลักขโมยนี้ไม่คบ พวกหนุ่มด้วยกันที่ชอบฉกลักขโมยนี้ก็หลีก ไม่คบ อันนี้เป็นนิสัยอันหนึ่งไม่ชอบคบคนเหลาะแหละ เรายังไม่ลืมนะ

พ่อของผู้ใหญ่เถิงเขาก็ขยันเก่ง... เขามาชวนเราไปหาล่าสัตว์ในป่าหาตะกวด หาอะไร เพราะหมาเราเป็นพรานดี เข้าล่าสัตว์ในป่าเก่ง มาชวนเราไปวันพรุ่งนี้

‘โอ๊ย! ยังไปไม่ได้หรอกเพราะได้รับคำแล้วว่าจะทำสวนตรงนั้นๆ ให้พ่อ วันพรุ่งนี้จะทำทั้งวันเลยจนเสร็จ ถ้าอันนี้ยังไม่เสร็จ ไปไม่ได้หรอก’

ก็เลยขอผ่าน เขาก็เลยเป็นอันว่าไม่ได้

ผู้ใหญ่เถิง วังคำแหง

ไป แล้ววันหลังเขาก็ไปถามพ่อ ถามลับๆ เรามารู้ทีหลังนะว่า *‘ไหน **บัว** ชวนมันไปหาล่าตะกวด มันบอกว่า มันได้ลั่นคำแล้วว่าจะทำอันนั้นๆ ให้พ่อ มันยังไปไม่ได้ แล้วเป็นยังไง มันทำงานอะไร ทำจริงไหม?’*

‘มันทำแล้ว ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว โอ้ย ไอ้นี่ถ้ามันได้ลั่นคำแล้ว เป็นแน่ทีเดียว ไม่สงสัยละ นอกจากมันเฉยละ อย่าไปใช้มันเลย ไม่เป็นท่า เฉย เหมือนหูหนวกตาบอด ถ้ามันลั่นคำแล้ว ตายใจเลย ไอ้นี่’

นี่คือคำสัตย์คำจริง ถ้าลงได้ลั่นคำแล้วเหมือนว่ามันเป็นไฟอยู่ในนี้ ไม่ได้ทำอยู่ไม่ได้ ต้องทำเสียก่อน ถ้าลงได้ลั่นคำแล้วขาดอยู่ในนี้เลย เป็นนิสัยแต่ฆราวาสมาก็เป็นอย่างนั้น ถ้าไม่ได้ลั่นคำแล้วก็เตร็ดเตร่เร่ร่อนอะไรไปได้ทั้งนั้นแหละ ถ้าลงลั่นคำแล้วลงช่องเดียวเลย ต้องไป ต้องทำ เป็นอย่างนั้น ..

นี่ผู้ใหญ่เถิงคนนี้แหละ เป็นเพื่อนของเราเพื่อนการเพื่อนงานเพื่อนคบ เพราะไอ้นี่มันขยันมากนะ ทำถึงใจๆ ทุกอย่าง ไม่เหลาะแหละ เอาจริงเอาจัง ขยัน

คนเหลาะแหละนี่เราไม่เล่นนะ มันเป็นนิสัยเอง มันเป็นอยู่ในจิตนะ เราก็ไม่รู้ว่ามันมีธรรมนะ จนไปเรียนหนังสือถึงรู้ คำสัตย์นี้เรามีมาแต่ดั้งเดิม มันหากเป็นอยู่ในหัวใจเราเอง...”

ผู้ใหญ่ให้การยอมรับ

อีกเรื่องหนึ่งเป็นที่ประหลาดใจอยู่ไม่น้อย แม้กระทั่งแม่ของท่านเองก็ยังรู้สึกแปลกใจว่าทำไมผู้หลักผู้ใหญ่ในหมู่บ้านมักชอบมาหาและมาปรึกษาหารือกับท่าน จนครั้งหนึ่งแม่ถึงกับได้ออกปากว่า

“พ่ออาวพ่อลุง (คุณอาคุณลุง) มาหาบัวทำไม? ปะสาเด็กน้อย”

บรรดาผู้ใหญ่จึงตอบว่า

"โอ๋ แม่อาแม่ป้า มันไม่ใช่เด็กน้อยนะ ถ้าทำอะไรไม่เอาตามคำมัน จะพลาดหมดเลย ต้องได้ทิ้ง

มันทำอะไรไม่พลาดสักอย่างเลย มันไม่ใช่เด็กน้อยนะนั่นนะ"

ในเรื่องนี้ น้องๆ ของท่านอธิบายเพิ่มเติมว่า "...เพราะท่านเป็นคนความรู้ดี.. เช่นอย่างทำแบบแปลนแผนผังนี้ ไม่มีทางผิดพลาดไม่มีทางตกทางเสียใดๆ

ชาวบ้านกะว่าจะเลื่อยไม้... คิดกันว่าจะทำยังงั้นๆๆ แต่พอทำจริงๆ แล้ว มันกะคำนวณผิดพลาดหมด คนอื่นๆ คำนวณ ผิดหมด แต่ท่านไม่เคยกะผิด จึงไม่เสียไม้ไปโดยเปล่าประโยชน์

อีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องไปตีผึ้ง ไม่ใช่เรื่องเล่นๆ

เพราะเมื่อก่อนเขาเอาเป็นอาชีพเลย ขายได้ราคาดีมาก จะมีผู้มารับเอากับบ้านเลยทีเดียว..."

ด้วยความสามารถเช่นนี้เองทำให้ผู้ใหญ่หลายต่อหลายคนในหมู่บ้านให้ความคุ้นเคยสนิทสนมกับท่าน อย่างไรก็ตามสำหรับการคบค้าสมาคมกับเพื่อนวัยเดียวกันนั้น ท่านก็ยังมีการละเล่นสนุกสนานแบบเด็กหนุ่มทั่วๆ ไป ไม่ได้มีอะไรผิดแผกแตกต่าง ตัวอย่างหนึ่งก็คือท่านยังเคยได้ฝึกหัดชกมวยเล่นกันระหว่างเพื่อนๆ แต่ไม่นานก็เลิกราไป เพราะคำขอร้องของแม่ว่า

"ลูกเอ๊ย! อย่าไปหาชกมันเลย แม่เป็นห่วง มันเสียตับเสียปอด"

การที่ผู้น้อยเคารพเชื่อฟังในเหตุผลของผู้ใหญ่นั้นเป็นเรื่องที่ถูกต้องดีงามแล้ว และหากเป็นผู้ใหญ่แต่ยังสามารถยอมรับในเหตุผลความถูกต้องของผู้น้อยได้ด้วย อันนี้ถือเป็นคุณธรรมยิ่งโดยเฉพาะพ่อแม่ของท่านเองที่ไม่มีทิฏฐิมานะกับลูกเลย ดังเช่นเหตุการณ์ในตอนหนึ่งซึ่งองค์หลวงตาเคยเล่าไว้ว่า

"พ่อกับแม่ของเรา แม่มักจะขี้บ่นมากกว่าพ่อ พ่อนานๆ จะบ่นซักที พอพ่อบ่น แม่ก็จะมีเสียงว้ากขึ้นมาบ้าง .. รู้สึกว่าแม่จะไว้ใจทางหน้าที่การงานอะไรๆ อยู่ในบ้านเหมือนว่าเราเป็นพ่อบ้าน ยังเด็กอยู่นะ .. บางทีพ่อกับแม่ทะเลาะกัน เราเป็นกรรมการผู้ตัดสินให้ เราบอกว่า

'ใครเป็นคนผิดคนถูกก็รู้กันนี่ ทำไมทะเลาะกันให้ลูกฟังบ่อยบ้าง เด็กเขาก็รู้เป็นถึงพ่อคนแม่คน ต้องรู้สิว่าใครผิดใครถูก'

พอพ่อกับแม่ได้ฟังดังนั้นก็แตกหนีกันไปคนละทิศละทาง ... ไม่พูดอะไรกัน ... เงียบเลย"

การกล่าวเช่นนี้มิใช่ว่าท่านจะไม่เข้าใจพ่อแม่ การกระทบกระทั่งย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดาในแต่ละครอบครัว สำหรับครอบครัวของท่านด้วยแล้ว พ่อและแม่มีภาระหน้าที่การงานมากมายหลายต่อหลายเรื่อง เนื่องจากมีลูกหลายคนด้วยกัน สิ่งนี้ทำให้ท่านแสดงความเห็นอกเห็นใจพ่อและแม่ไว้เช่นกันว่า

"พ่อแม่เรามีลูกตั้ง ๑๖ คน ตายไปแต่ยังเล็กๆ ๖ คน ยังเหลืออยู่ ๑๐ คน พูดถึงพ่อแม่เรา...ลูกหลายคนเท่าไรพ่อแม่ยิ่งจะตาย ไอ้ลูกน้อยคนค่อยยังชั่วหน่อย ไอ้ลูกหลายคนนี่แหม! ไม่ทราบจะวิ่งหาใครต่อใคร จะช่วยใครต่อใคร..."

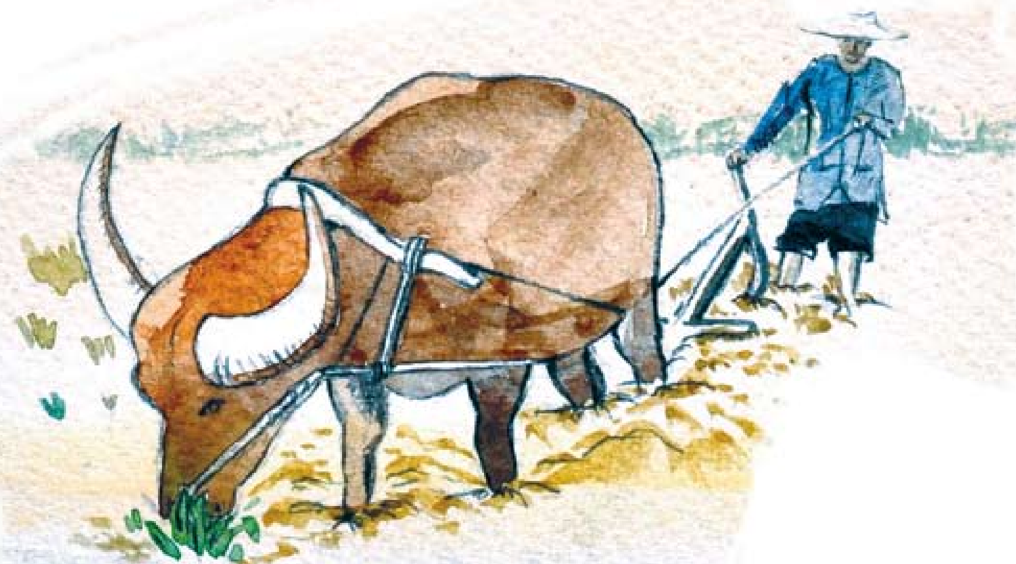
การงานจริงจัง

อุปนิสัยของท่านอีกอันหนึ่งคือเวลาทำการงาน จะไม่อยากให้คนรู้คนเห็น เช่นในตอนเช้าเวลาจะต้อนควายไปทำนา ท่านจะเที่ยวเก็บพวกไม้ไผ่หรือไม้กะลาที่หล่นอยู่ตามทางโยนขว้างออก ข้างทาง

มิฉะนั้นเวลาฝูงควายเดินผ่าน มันอาจเดินเตะมีเสียงดังได้ ท่านเกรงว่าชาวบ้านจะได้ยิน จึงโยนออกข้างทางหมด วันใดที่ออกไปนาท่านชอบไปตั้งแต่เช้ามืด ส่วนแม่ก็จะทำอาหารจนเสร็จแล้วห่อไว้ทันเวลาที่ลูกไปพอดี

การไถนาของท่านก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่บ่งถึงนิสัยที่ทรหดอดทน คือท่านจะทำไปเรื่อยๆ จนเสร็จ เช่น ควาย ๔ ตัว อย่างนี้ จะสลับให้มันทำงาน เมื่อตัวหนึ่งทำจนเหนื่อยแล้ว ก็ปลดไถออกให้มันไปอาบน้ำกินหญ้า เป็นการพัก แล้วก็เอาตัวที่ ๒ ที่ ๓ มาสลับแทนเช่นนั้นตลอดจนเสร็จ ถ้าไม่มืดก็ไม่เลิกหรือไม่ใช่เวลากินข้าวกลางวันก็ไม่ยอมเลิก

มีอยู่คราวหนึ่งพ่อแม่และน้องเขย ซึ่งปกติเป็นกำลังสำคัญในการทำนา บังเอิญมาป่วยขึ้นพร้อมๆ กัน ทำให้ท่านต้องเป็นหัวหน้าพาน้องๆ ไปแทน น้องสาวคนรองๆ ของท่านคนหนึ่งรู้ดีถึงนิสัยจริงจังโดยเฉพาะในเวลาทำงาน จึงนึกหวาดๆ ในใจว่า

น้องสาวองค์หลวงตา (คุณยายตัน นามวิชัย คุณยายศรีเพ็ญ บัวสอน คุณยายสวน สุรินทร์รัตน์ และคุณแม่จันดี โลหิตดี)

"ต๊ายกู คราวนี้ หมดทั้งวันมีแต่ทำงานก็ตายกันเท่านั้นแล้วทีนี้"

และก็เป็นความจริงอย่างที่น้องสาวคิดไว้ คือท่านเองไม่พาพักพาเลิกสักที ทำงานอยู่อย่างนั้นเรื่อยไปชนิดหากไม่ค่ำไม่ยอมเลิกรา น้องสาวของท่านเล่าถึงเหตุการณ์ในตอนนี้ว่า

"...แม้น้องพยายามบอกว่า

'อยากกินข้าวแล้ว...บัว' ท่านก็ทำงานไปเฉย ไม่พากินข้าวไม่พาหยุดพักสักที พาขุดพาทำอยู่หมดมื้อหมดวัน...

ตอนนั้นเป็นช่วงบุกร้างถางพงทำนาใหม่... ท่านขุดเองเลย ไม่ใช้ควายคราดเพราะมันเพิ่งตัดไม้ลงใหม่ๆ รากที่อยู่ในดินยังไม่เน่า (ไถยังไม่ทันได้)...

ท่านก็ทำงานไม่สนใจน้องเลย เดี๋ยวอ้อมทางนั้นแล้วอ้อมทางนี้ แล้วอ้อมไปทางนั้นอยู่อย่างงั้นไม่จบไม่สิ้นสักที จนน้องว่า *'โอ๊ย ไม่ไหวแล้ว คิดถึงแม่'*

เลยมีแต่จะร้องไห้นั่นแหละ .. ปรากฏว่าในปีนั้นได้ข้าว ๑๗ เล่มเกวียน จัดว่าได้เยอะทีเดียว ..."

อีกตอนหนึ่งคือในระยะที่ท่านพาน้องๆ มานอนเฝ้านา น้องสาวเล่าเหตุการณ์ดังนี้

"...สมัยแต่ก่อนมีแต่เป็นดงเป็นป่า เสือช้างก็เยอะ เสียงช้างหักกิ่งไม้โป๊กๆ เป๊กๆ อยู่ในป่า บ่างชะนีก็ร้องฟังดูโหยหวนน่ากลัว เดี๋ยวร้องขึ้นทางนั้นทางนี้ รู้สึกวังเวงใจทำให้คิดถึงแต่พ่อแต่แม่

นาที่เฝ้านั้นอยู่ติดกับป่ากับดงห่างจากตัวบ้านประมาณ ๔-๕ กิโลเมตร ในช่วงที่ต้นข้าวเริ่มโตขึ้น ชาวบ้านก็มานอนเฝ้านากัน ถ้าไม่เช่นนั้นแล้วช้างจะพากันมาถอนต้นข้าวกินหมด

ช้างเวลากินต้นข้าวจะต่างจากวัวควาย ตรงที่มันจะถอนทั้งต้นขึ้นมาแล้วเอาฟาดกับขาของมันเพื่อสลัดดินออก แล้วจึงม้วนเข้าปาก ถ้าชาวบ้านไม่มาเฝ้า มันจะถอนกินจนหมดเกลี้ยงนาเลยทีเดียว แต่วัวควายเวลากินข้าวมันจะกัดกินเฉพาะส่วนยอด ไม่ถอนหมดทั้งต้น

ฉะนั้นเวลาเฝ้านา เขาจึงต้องเอาปืนไปด้วยเพื่อใช้ยิงไล่ช้าง บางคนก็ยิงขึ้นฟ้าให้มีเสียงดัง มันตกใจก็ไป..."

พี่ๆ น้องๆ

ด้วยนิสัยจริงจังเช่นนี้ทำให้บางครั้ง บรรดาน้องๆ ที่ร่วมงานกับท่าน ถึงกับต้องนำเรื่องนี้มาฟ้องแม่ตามภาษาท้องถิ่นสมัยนั้นว่า

"...โอ๊ย อีแม่เอ้ย คันหมู่เจ้าบ่ไปเฮ็ดงานนำ บักนี่ มันเฮ็ดอีหยังบ่ฮู้จักขึ้นจักหยุด หมู่ข้อยเลยสิตาย...

มันบ่ได้พาขึ้นเด๊ะ พาเกี่ยวข้าวกะดี พาดำนากะดี มันบ่พาขึ้น คันหมู่เจ้าบ่ไปนำ มันสิเอาให้ตายอีหลี..."

หมายถึงว่า ถ้าพ่อแม่ไม่ไปทำงานด้วยแล้ว ท่านจะทำงานไม่ยอมเลิกราสักทีเหมือนว่าจะเอาให้น้องๆ ตายไปข้างหนึ่งเลยอย่างไรอย่างนั้นทีเดียว

แม่แทนที่จะเห็นคล้อยไปกับน้องๆ ด้วย กลับพูดตัดบทลูกทันที

"จังซั่นหละ สูบ่เป็นตาซะแตก"

หมายถึง "ก็อย่างงั้นละซิ พวกเรามันไม่เอาไหนเสียเอง" คือน้องๆ ของท่านทำงานเหนื่อยแล้ว ก็อยากจะเลิก อยากจะกลับบ้าน ส่วนท่านเองก็ไม่พาเลิกงานสักที

ท่านเคยกล่าวถึงอุปนิสัยดังกล่าวของท่านเองไว้เช่นกัน ดังนี้

"นิสัยมันก็ไม่เคยเหลาะแหละมาตั้งแต่เป็นฆราวาสอยู่แล้ว หากเป็นไปตามฆราวาสนั่นแหละ ตามธรรมดาฆราวาสก็ไม่มีกฎข้อบังคับอะไรๆ แต่นิสัยมันก็มีของมันอยู่ ว่างั้นเถอะนะ

ถึงจะเป็นแบบฆราวาสทั่วๆ ไปก็ตาม แต่ความจริงจังของมันมี มันฝังลึกอยู่ อย่างเช่นว่าจะทำอะไรอย่างนี้ ถ้าลงว่าจะทำ ยิ่งกับพ่อกับแม่ หากได้ลั่นคำว่า จะทำให้แล้ว...ไม่เป็นอื่นแหละ... อันนี้เป็นนิสัยเรา ถ้าเราเป็นหัวหน้าเราก็เป็นอย่างนั้นนะ...

ทุกอย่างเรื่องของเราต้องให้พ่อแม่ไว้วางใจได้เลยถ้าเราได้ทำอะไรแล้ว ถ้าเวลาไปทำงานกับพ่อกับแม่ก็เป็นอีกแบบหนึ่งนะ พาทำอะไรก็ทำ พาลุกพาขึ้นเราก็ขึ้น ธรรมด๊าธรรมดา ถ้าพ่อแม่ไม่ไปร่วมทำงานด้วย น้องๆ มันจะตาย..."

ท่านเคยกล่าวถึงพี่น้องในครอบครัวของท่านอยู่บ้างว่า

"...น้องๆ ก็ดีทุกคนนะเท่าที่ดูวี่แววของพวกน้องๆ ที่อยู่ในครั้งโน้น...

พี่ชายคนใหญ่...เน้นหนักไปทางการค้า จะเป็นไปทางคุณตา พี่ชายเริ่มค้ามาตั้งแต่เป็นหนุ่ม แม่เลยมอบเงินให้ไปหาซื้อวัวซื้อควาย คือนิสัยชอบทางสังเกตสัตว์ สัตว์ตัวไหนมีลักษณะอย่างไร ดูไม่ค่อยผิดนะ พวกใครใน

บ้านจะซื้อวัวซื้อควายต้องให้ไปช่วยหาดูให้

'ไปช่วยดูให้หน่อย'

แกดูเฉยๆ นะ ไม่ต้องทดลองใช้งานใช้การอะไรละ ถ้าแกว่า 'ควายตัวนี้ชนคนนะ' ก็ถูก...จับได้ตรงไหนก็ไม่รู้นะ *'ควายตัวนี้ดื้อใช้ไม่ได้นะ'* มันก็เป็นจริงๆ ถ้าว่า *'ดี'* ยังไงก็ถูกอย่างนั้นนะ มันแปลกอยู่นะ ดูยังไงไม่ทราบ เป็นแยบคายอันหนึ่ง

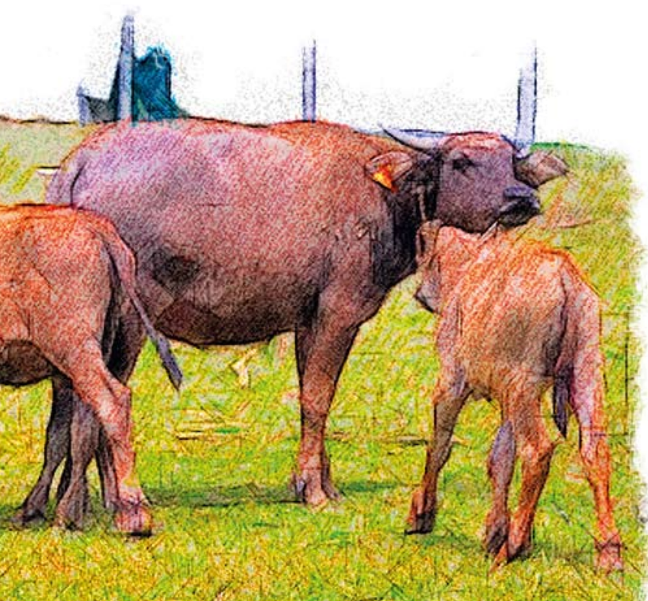
พวกคนหนุ่มด้วยกันในหมู่บ้านก็ไม่มีใครดูเป็น มีแต่ให้พี่คนนี้ไปหาซื้อ พ่อแม่ให้เงินไปซื้อ จากนั้นมาก็ติดต่อมาเรื่อย เป็นนักซื้อนักขายทางวัวทางควาย

เวลามีครอบครัวเหย้าเรือนอยู่โน้นแล้ว แม่ยังใช้ให้ไปซื้อควายให้มาเป็นหลักแหล่งของคอกเป็นหัวหน้าฝูง ก็เป็นจริงๆ นิสัยชอบเหมือนตา ตาก็ไปหาซื้อวัวซื้อควายมาขายไม่ได้ขาด แม่เลยปล่อยให้ซื้อขายมาเรื่อยจนกระทั่งตาย กับน้องๆ นี้รักมาก เพราะเขาใจดีกับน้อง แต่เรานี้ไม่ค่อยมีใครมาใกล้ นอกจากไม่ติดแล้วยังกลัวด้วย...

...พวกน้องๆ ไม่ค่อยชอบหละ เพราะเราเป็นคนดุ แต่ดุเพราะความจริงจัง นิสัยนี้มันมีนะ ไม่เหมือนพี่ชาย เป็นอีกแบบหนึ่ง อยากทำก็ทำ อยากไปเมื่อไหร่ก็ไป เฉย... ไม่ได้สนใจกับใคร

ไอ้เรานี้ โห...ไม่เสร็จเป็นไม่ยอม พี่ชายก็เป็นแบบหนึ่ง ทีนี้น้องก็รักละซิ เพราะไม่ดุ เวลาไปไหนนี้ พวกน้องๆ นี้รุมเลยทั้งหญิงทั้งชาย

กับเรานี้ โอ้โห...คนเดียวไม่มีไปเกี่ยว เขาเบื่อจะตาย เขาชังเราจะตาย แต่ก็ไม่กล้าพูด...เฉย เราก็ไม่ชอบด้วย เวลาใครไปยุ่งด้วย เวลาไปไหน..."

ดัดน้องด้วย "สิงควาย"[๑] ร้องเพลงไพเราะเหมือนแม่

ครั้งหนึ่งไปเลี้ยงควายกันตามประสาพี่ๆ น้องๆ ท่านเป็นหัวหน้าพาไป เมื่อถึงเวลาเที่ยงจึงเอานกแซงแซวมาปิ้ง ระหว่างนั้นท่านก็นึกครึ้มอกครึ้มใจ จึงสิงควายขึ้นว่า

"...อีตู่เขาเล่นะ ตั๊กเขาเลงก็ดั๊กเค้าเป็งเส่งดั๊ก เขาเด่งก็ดั๊กเค้าล้ำเด็งดั๊ก เขาเล็งกะดักเขาดำตั๊ก..."

น้องๆ ได้ยินดังนั้นต่างพากันหัวเราะชอบใจจนจะล้มจะตายกันเลยทีเดียว เมื่อปิ้งจนสุกได้ที่แล้ว จึงเอากระติบข้าวเหนียวและกับข้าวอื่นๆ มาวางเตรียมพร้อมจะกินกันอยู่แล้ว น้องๆ ก็ขอร้องท่านขึ้นว่า

"สิงควายตัวนั้นให้ฟังอีกหน่อยซิ ฟังแล้วมันม่วนดีหลาย (สนุกดี)"

"อะไรกัน? จะกินข้าวอยู่แล้ว ยังจะให้สิงอีกเหรอ?"

"เอ้อ สิงเลย มันอยากฟังหลาย"

ท่านเลยทั้งสิงไปกินไป กินไปสิงไปอยู่อย่างนั้น น้องๆ ก็มัวแต่ฟังเสียงจนเพลิน พากันหัวเราะพออกพอใจจนน้ำหูน้ำตาไหล และเมื่อหันมาดูนกปิ้งอีกครั้งหนึ่งปรากฏว่าหมดเกลี้ยงแล้ว ท่านเลยพูดขึ้นว่า

"ถ้าไม่อยากฟังกันหลาย ก็ไม่กินหมดหรอก เห็นอยากฟังกันเหลือเกิน ก็เลยแกล้งดัดเส้นเอาซะเต็มที่เลย นกปิ้งก็เลยหมดเลย"

การสิงควายเป็นที่พอใจของน้องๆ เป็นอย่างมาก แทนที่น้องจะต่อว่าต่อขานอะไรพี่บ้าง กลับพูดว่า

"ก็ไม่เคียดหรอก ถึงจะกินหมดก็ช่าง พวกเราก็หาเรื่องเองแหละ เที่ยวอยากจะมาฟังเอาตอนคนกำลังจะกินอยู่แล้ว แม้จะกินหมด ก็ว่าพอดีอยู่หรอก พอดีกันกับที่ขอให้ร้องอยู่หรอก"

แต่นั้นมา ท่านก็แกล้งพูดหยอกน้องว่า *"อยากฟังอีกไหมละ สิงควายนั่นหนะ"*

เกี่ยวกับการร้องลำทำเพลงของหนุ่มบัวนั้น ในหมู่บ้านทราบกันดีว่าไม่ใช่ธรรมดา ร้องเพลงเก่ง น้ำเสียงหยดย้อย ขนาดพ่อพอได้ยินลีลาการร้องของลูกชายคนนี้เข้าเท่านั้นถึงกับจำเสียงลูกไม่ได้ มาทราบภายหลังก็ยิ่งงงงวยในความเป็นศิลปินของลูกตัวเองใหญ่ ดังนี้

"...เราไปร้องเพลงที่ไหน เพื่อนฝูงชอบมาก มักชมว่า

'มึงทำไมจึงลำม่วนแท้น้อ' (แกทำไมถึงร้องหมอลำไพเราะจัง)

ไม่เฉพาะแต่หนุ่มสาวเท่านั้น แม้แต่คนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้านเขาก็ยังชมว่า *'เสียงมึงดี คือเสียงแม่มึงเน๊าะ'* แม่เป็นคนเสียงดี ไปลำที่ไหนคนติด มันหากเป็นของมันนั่นแหละ

จากนั้นไปไหนเขามักขอร้องให้ลำ ไปเที่ยวสาวที่ไหนกับเพื่อนกับฝูง ผู้สาวจับคอเรามัดให้ลำ ไม่ลำออกจากนั้นไม่ได้ เขาต้องให้ลำเสียก่อน เราไม่ลืมนะ

ขนาดพ่อได้ยินเสียงร้องลำในหมู่บ้าน ยังหลงชมกับแม่ว่า

'เสียงใครนะ ช่างไพเราะมากเหลือหลาย' คือพ่อจำเสียงเราไม่ได้ หลงเสียงลูกของตัวเอง

แม่ก็ยังย้อนพ่อไปว่า *'นั่น..เสียงบักบัว ลูกชายเจ้านั่นแหละ..ร้องลำ.. จำเสียงมันไม่ได้หรือ?'*

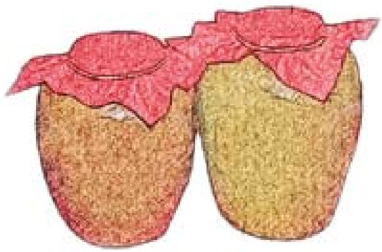
พ่อบอก *'คิดไม่ถึงว่า ลูกเราจะเสียงดีอย่างนี้'*

ตั้งแต่เป็นเด็กมาจนโต เราก็ได้ยินแม่ร้องลำมาตลอด แม่ชอบร้องหมอลำมาก เวลาไปทุ่งนา เสียงแม่ร้องลำลั่นทุ่ง เสียงแม่ไพเราะมาก..."

[๑] คนเฒ่าคนแก่ทางอีสานอธิบายคำว่า "สิงควาย" หมายถึงการขับร้องเล่นเพื่อความสนุกสนานหยอกล้อกันในระหว่างเด็กเลี้ยงควายมากกว่าจะเป็นเรื่องจริงจัง และอีกความหมายหนึ่ง หมายถึง การร้องเพลงกล่อมควาย

เมาหนเดียวก็เข็ดหลาบ

ครั้งหนึ่งในช่วงที่กำลังเป็นหนุ่มฉกรรจ์ เส้นทางชีวิตของหนุ่มบัวเกือบจะต้องกลายมาเป็นนักสุราอย่างสุดขีด วันนั้นเพื่อนๆ มาชวนไปกินเลี้ยงที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น และต่างก็ชักชวนให้ดื่มสุราท่านเองแม้จะปฏิเสธอย่างไรเพื่อนก็ไม่ฟัง จึงจำยอมโดยคิดให้เหตุผลตนเองว่าเพื่อไมตรีจิตกระชับมิตรภาพ แต่ผลของการดื่มสุรากับเพื่อนๆ ในครั้งนั้นถึงกับทำให้ท่านต้องเข็ดหลาบตลอดไปเลยทีเดียวดังนี้

“...เราไม่เคยคิดไว้ก่อนว่าในงานนั้นจะมีอะไรบ้าง เพราะไม่ใช่บ้านเกิดเรา แต่เป็นบ้านเพื่อนๆ ซึ่งอยู่ห่างกันคนละจังหวัด จึงไม่ทราบว่าประเพณีเขาเป็นอย่างไร พอถึงบ้านที่จัดงานเลี้ยง ต่างคนต่างนำขวดอะไรๆ มาวางไว้บริเวณรอบๆ เราเกิดความสงสัยจึงถามเขาว่า

‘ขวดอะไรมากมายนัก’

เขาต่างก็บอกเราเป็นเสียงเดียวกันว่า *‘น้ำอ้อยป่า คนไม่มีวาสนาไม่ได้กินแหละ’* แต่ความจริงเป็นเหล้าเถื่อน ..

เรานึกรู้ทันทีว่าคือน้ำบ้านั่นเอง เพราะเท่าที่เห็นๆ มาใครดื่มน้ำประเภทนี้เข้าไป โดยมากต้องเป็นบ้ากันแทบทุกราย ก็เรากำลังตกอยู่ในที่จนตรอกเสียแล้ว ไม่ทราบจะหาทางออกได้อย่างไร อีกไม่นานนักต่างคนต่างรินน้ำอ้อยป่านั้นยื่นมาให้เราดื่มแบบหาทางหลบหลีกไม่ได้

เราเป็นเพียงพูดออกอุบายว่า *‘เพื่อน...เราปวดศีรษะไม่ค่อยสบายอย่าให้ดื่มเลย’*

เขาไม่ยอมฟังเสียงแต่กลับจะให้ดื่มท่าเดียว โดยให้เหตุผลว่า *‘นี่คือน้ำยาสำหรับแก้ปวดศีรษะโดยตรง ดื่มแล้วไม่ต้องไปหายาอะไรมาแก้’* เขาเป็นคนหมู่มากและเป็นคอสุราแบบเดียวกันด้วย เราคนเดียวไม่สามารถจะต้านทานได้ จำต้องยอมรับโดยปริยาย

พอผ่านไปไม่นานนัก เราชักจะเปลี่ยนท่าทางและอาการทุกส่วนเปลี่ยนไปเสียแล้ว เพราะไม่เคยมาก่อน .. ร้องเพลงกลางวงเลย เราไม่ลืม ร้องเพลงกลางวง ทั้งๆ ที่เมาเหล้าอยู่ร้องเพลงเพราะอยู่นะ ..

ความคิดไว้เดิมว่าเพื่อรักษามารยาทและไมตรีจิตกับเขานั้น ได้กลายเป็นว่าทำลายมารยาทและไมตรีจิตปกติของตนเสียสิ้นไม่เหลืออยู่เลย ที่ปรากฏอยู่ชัดแจ้งในเวลานั้นก็คือ มารยาทของคนขี้เมาล้วนๆ เท่านั้น ร้องลำทำเพลงทั้งคืน .. จากขับลำแล้วก็หลับ .. ไม่มีทางทราบเรื่องดีชั่วของตัว และสุดท้ายนอนแผ่อยู่ที่นั้นอย่างไม่มีอาลัยกับอะไรๆ ..

พวกเพื่อนฝูงเต็มอยู่นั้นเขาหนีกันไปหมดตั้งแต่เมื่อคืนนี้แล้ว พอตื่นขึ้นยังเหลือแต่เรานอนอยู่บ้านเพื่อนนั่นแหละ เขาปล่อยให้เราหลับจนกระทั่งตะวันขึ้น ..

พอรุ่งเช้าจึงรู้สึกตัวขึ้นมา *‘อ้าว นี่ไม่ใช่บ้านเรา มันบ้านเพื่อนของเรา’*

จากนั้นมาลงจากบ้านเขาแล้วอาย ไม่ไปบ้านเขาอีกเลย .. เกิดความละอายเพื่อนๆ และคนในบ้านอย่างมาก รีบกลับบ้านเพื่อนอีกคนหนึ่งทันที .. แน่ะเวลาเมาเหล้ามันไม่ได้อายนะ ร้องเพลงสนุกไปเลย (คนเมานี่) ชอบโม้ชอบคุยคนเมาเหล้า น้ำลายไม่ทราบมาจากไหน พอหายเมาแล้วไม่ไปบ้านเขาอีกเลย อายเขา ..

นับแต่วันนั้นมาถ้าใครจะมาเชิญชวนไปบ้านคนอื่นอีกเป็นไม่ไปเด็ดขาด เพราะความเข็ดหลาบเป็นกำลัง...”

ศาสนาก็เลื่อมใส แต่หัวใจ...

ในระยะนี้เป็นช่วงที่หนุ่มบัวเติบโตเป็นหนุ่มเต็มที่แล้วทำให้เริ่มคิดคำนึงถึงเรื่องหญิงสาวที่จะมาเป็นคู่ครอง ท่านกล่าวถึงภาวะจิตใจในตอนนั้นว่า

“เรื่องความเคารพในศาสนา เลื่อมใสในพระในเณรนั้น เราเลื่อมใสมาโดยตลอดไปใส่บาตรแต่เด็กก็ไปกับผู้ใหญ่ เวลาโตขึ้นมาความเลื่อมใสในศาสนาก็มาก แต่กิเลสมันก็มีมากอยู่เหมือนกัน เห็นเขามีลูกมีเมียก็คิดอยากมีลูกมีเมียมีครอบมีครัวกับเขา”

และแล้วความคิดที่ตั้งไว้อยู่ภายในใจนี้ก็ได้ถูกเปิดออกมาเพราะผู้เฒ่าคนหนึ่ง เรื่องมีอยู่ว่าวันหนึ่งขณะที่ท่านกำลังสนทนากันกับ **หนุ่มเถิง**เพื่อนสนิทของท่านอยู่นั้น ผู้เฒ่าคนนี้อายุราว ๕๐ ปี มาจากอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ลักษณะของผู้เฒ่าเป็นคนสุขุมไม่ค่อยพูด แกนั่งอยู่ในบริเวณนั้นจึงได้ยินสองหนุ่มพูดคุยกันมาตลอด หนุ่มเถิงพูดแต่ว่าจะบวชๆ คงจะพูดเรื่องบวชอยู่นานจนผู้เฒ่าชักจะรำคาญละมัง จึงว่า

“ไหนพ่อขอดูลายมือหน่อยหนะ มานั่งฟังอยู่นี้มีแต่จะบวชๆ มันจะได้บวชจริงๆ หรือ ไหนให้พ่อดูลายมือหน่อยนะ”

ผู้เฒ่าดูลายมืออยู่เงียบๆ สักพักหนึ่งแกก็พูดขึ้นว่า

“...จ้างก็ไม่ได้บวช นี่ไม่กี่วันมันจะมีเมีย มันติดกันอยู่แล้ว นี่คู่ของมันติดอยู่นี่ มันแยกไม่ออก มันจะแยกออกได้ยังไง...”

ผู้เฒ่าไม่ใช่พูดแบบธรรมดาๆ แต่พูดแบบยืนยันเลย แกเป็นคนนิสัยไม่ค่อยพูด เป็นคนเคร่งขรึม พอเห็นผู้เฒ่าทำนายเพื่อนแบบนี้เลยทำให้หนุ่มบัวรู้สึกยิ่งคึกคักมั่นใจไปด้วย เพราะไม่ต้องการจะบวช แต่ต้องการจะเอาเมีย เมื่อเพื่อนดูเสร็จเรียบร้อย หนุ่มบัวจึงขอให้ดูบ้าง

“...ดูให้ผมหน่อย...”

หนุ่มบัวพูดด้วยความกระหยิ่มใจว่าอย่างไรต้องได้เมียแน่คราวนี้ แต่การณ์กลับตรงข้าม ผู้เฒ่าดูอยู่ครู่หนึ่ง แกพูดขึ้นว่า

“เอ๊อ! ผู้นี้ใช่ละนี่ ผู้นี้ถึงถูก ได้บวชแน่ๆ จะได้บวช นี่สายบวชเต็มแน่วแล้วเวลานี้ จะบวชเร็วๆ นี้...”

ผู้เฒ่ากล่าวด้วยความมั่นใจเช่นนี้ ถึงกับทำให้หนุ่มบัวหน้าซีดเผือดลงทันที ดังนั้นเพื่อความแน่ใจว่าผู้เฒ่าอาจจะดูผิดไปหรือไม่อย่างไรกัน จึงรีบบอกไปว่า

“เอ๊ะ! ว่าจะเอาเมียอยู่นะ ผมอยากจะแต่งเมียอยู่นะ”

แทนที่ผู้เฒ่าจะลังเลใจ กลับยิ่งพูดอย่างยืนยันเลยว่า

“...จ้างก็ไม่ได้แต่ง...!!”

และในที่สุดท่านก็ไม่มีครอบครัวเหย้าเรือนตามที่เคยตั้งใจไว้เดิม แม้จะมีหญิงสาวที่หมายมั่นตกลงปลงใจระหว่างกันแล้วก็ตามทีแต่ครั้นพอจะให้เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาครั้งใด กลับหาจุดที่เหมาะสม ลงตัวลงใจกันมิได้สักที

อีกทั้งด้วยนิสัยที่เป็นคนเคารพในเหตุผลเหนือสิ่งอื่นใด ดังนั้นเมื่อเหตุผลยังเป็นที่ลงกันไม่ได้ แม้ความรักจะมากเพียงใด ท่านก็ยอมอดยอมทนได้ และด้วยเหตุนี้เองความคิดของท่านที่จะมีครอบมีครัวจึงเหมือนมีสิ่งมากีดมาขวางให้คลาดแคล้วจนได้ทุกทีไป ชะรอยจะเป็นเพราะ **ปุพเพ จ กตปุญญตา** อำนาจบุญกรรมที่ท่านเคยสร้างสมอบรมมาแต่ดั้งเดิมให้ผลมากกว่าจะเป็นเรื่องการทำนายทายทักจากหมอดู บุญนี้จึงให้ผลอุดหนุนผลักดันชีวิตของท่านให้ไปในทางอันประเสริฐ

ทอดสมอความรัก

ท่านกล่าวย้อนอดีตถึงสมัยหนุ่มซึ่งเป็นเหตุการณ์ในช่วงที่กำลังคิดจะมีครอบครัวว่า

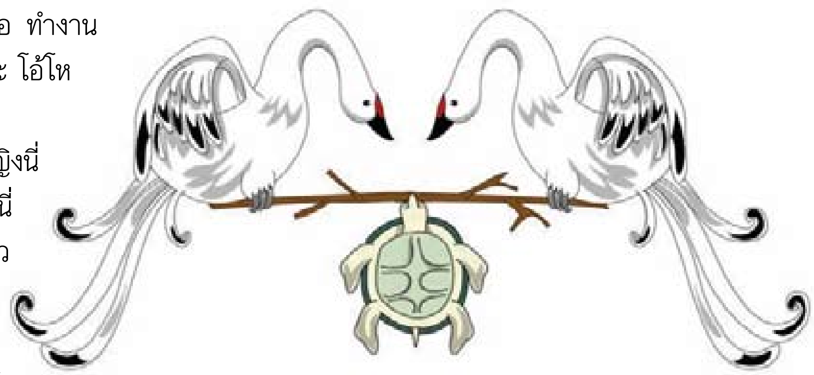
“...ถ้าจะเอาเมียทีไรก็ผิดก็พลาดไปทุกทีทั้งๆ ที่พ่อผู้หญิงชอบหมดทั้งนั้นแหละ พอเราขึ้นไปบ้านไหน แต่ก่อนเขามีทำงานปั่นฝ้ายปั่นไหมกันทางภาคอีสาน ทุกวันนี้ก็มี เขาไปเที่ยวกันแต่เขาว่าไปเล่นสาว ภาษาทางนี้

ถ้าเราไปขึ้นบ้านไหน โอ๋ย เสียงลั่นไปแหละ คือพ่อแม่ทางผู้สาวน่ะชอบมาก แต่ลูกสาวไม่เห็นชอบอะไร คือเขาอยากได้เรา เขาเห็นเรายันก็รู้กันอยู่แล้วนี่...”

ท่านเคยเล่าเกี่ยวกับเรื่องความรัก และการต่อสู้กับความรักไว้เป็นข้อคิดคติธรรมให้ลูกหลานฟังว่า

“หลวงตาบัว ก็เคยรักสาวเหมือนกัน เคยพูดมาแล้ว หลวงตาบัวเป็นบ้า โถ เราก็เห็นโทษของมันเหมือนกันนี่นา หลังมานี้จึงเห็นโทษ เวลานั้นมันไม่เห็นเลย นอนไม่หลับก็ยังไม่เห็น มันคิดเห็นหน้าแต่ผู้สาวคนเดียว

โห... ไม่มีอะไรในโลกธาตุ ไม่มีใครมีคุณค่ายิ่งกว่าสาวคนเดียวนี้นะ มันนั่งอยู่ในหัวใจตลอดเวลา ทำหน้าที่การงานใด มันก็เป็นพุทโธอยู่ในใจนี้ล่ะ สาวคนนั้น นั่น มันเป็นพุทโธแทน มันอย่างงี้ล่ะ หือ ทำงานทำการใดมีแต่อีนั่นล่ะ อยู่ในนี้นะ โอ้โห มันเป็น ก็บอกว่าเป็นซิ...

โห... อกจะแตกนะ รักผู้หญิงนี่ไม่ใช่เล่นๆ เราเคยรักมาแล้วนี่ โถ ถึงขนาดนี้ ถึงขนาดจะกินข้าวไม่ลงนอนไม่หลับ... อยู่ที่ไหนหากทำอะไรก็ตาม งานการอะไรก็ตาม ทำไปบืน[๑]ไป เดินก็เดินไป แต่พุทโธหญิงสาวนั้น มันไม่ได้พรากจากใจหนา มันติดอยู่นั่นตลอด ถึงว่ามันฝังลึก

ทุกข์มากที่สุดนะ โห พิลึก... ความหนักหน่วงถ่วงจิตใจ ความทุกข์ความลำบากทรมานที่สุดในเวลานั้น ทีนี้ความรักมันก็ดึงไปดึงไป มันไม่ให้เห็นโทษ ทุกข์ขนาดไหน มันก็ไม่เห็นนะ...”

แม้ว่าท่านจะไม่ได้คาดคิดเรื่องบวชมาก่อน แต่อย่างไรก็ตามสำหรับเรื่องความรักของท่านที่มีต่อหญิงสาวนั้น ถึงจะมีมากจนถึงกับทำให้ทุกข์ร้อนภายในใจเพียงใด ท่านก็จะไม่ยอมทำสิ่งผิดพลาดเสียหายใดๆ โดยเด็ดขาด อันอาจจะก่อให้เกิดความกระทบกระเทือนถึงจิตใจของพ่อแม่ และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ ดังนั้นถึงแม้สมัยเมื่อครั้งยังเป็นฆราวาสอยู่ ท่านก็จะพยายามใช้หลักต่อไปนี้ตลอดมา

“...เอ้า! มึงจะรักไปไหนรักไป มึงไม่ได้เกิดกับอีหญิงคนนี้ละน่ะ ถึงขนาดนี้ละน่ะ มึงทำไมมึงรัก ลืมพ่อลืมแม่ได้ บังคับ มัน เอ้า เคยเป็นนี่ เอาความจริงมาพูด... ก็เรื่องของเราเป็นมาแล้วนี่ แต่ทีนี้เวลามันจะแยกของมันได้ ก็เพราะศีลธรรมนะนี่ สำคัญอันนี้นะ ธรรมแยกออกได้ขาดสะบั้นไปเลยเชียว...ให้ถอยไม่ถอย จะแก้

แม้รักจนน้ำตาไหล รักเต็มหัวใจเจ้าของใครๆ ก็ไม่รู้ จนเจ้าของจะเป็นบ้า ไม่ใช่รักธรรมดา... ไม่ลืมนะจนบัดนี้ เพราะรักครั้งแรกด้วย เอ้าจริงๆ ... รักครั้งแรกถอนไม่ขึ้นง่ายๆ

โธ่ๆ แต่ดีอย่างหนึ่ง มันมีหลัก หัวใจมีหลักของมัน เป็นฆราวาสก็มีอยู่ ความสัตย์ความจริง ความเด็ดมันเด็ดอยู่ตลอด เมื่อเห็นว่ารักนี้จะทำลายเจ้าของแล้ว ก็ทอดสมอลงกึ๊กเลย ให้เรือมันไปไม่ได้ ให้มันหมุนอยู่นี่ มันถอนสมอไม่ได้... มันก็ดิ้นอยู่นี่ เรือหมุนอยู่นี่ มันไม่ออก ถ้าลงสมอหลุด เรือมันก็พาไปทะเลหลวงโน้นล่ะ นี่ไม่ให้มันไป...”

[๑] ภาษาอีสาน หมายถึง คืบคลาน

ฟังเทศน์พระกรรมฐาน “ปากเปราะ”

ในระยะเป็นหนุ่มจวนเจียนใกล้จะบวชแล้ว มีพระกรรมฐานท่านมาเที่ยวพักอยู่ที่ราวป่าบ้านตาด ท่านชื่อ “พระอาจารย์ดี” หนุ่มบัวจึงมีโอกาสเข้าไปฟังเทศน์ ในวันนั้นท่านเทศน์ให้ฟังเรื่อง “อียายปากเป็น อียายปากเปราะ” ดังนี้

“...ตอนนั้นเรายังไม่รู้เรื่องรู้ราวเพราะกำลังหนุ่มอยู่ จวนใกล้จะบวชแล้วแหละ พระกรรมฐาน เราไปฟังท่านเทศน์ มันจึงจำได้ล่ะสิ ท่านเทศน์ท่านยกนิทานชาดกขึ้นว่า....อียายปากเปราะนี่ ชาติก่อนแกเกิดเป็นเต่า งุ่มง่ามๆ คืบคลานอยู่ตามบึง อาหารการกินไม่บริบูรณ์ หงส์สองผัวเมียบินมาเที่ยวหากินในบึงนั้น มาพบเต่าเข้าก็เกิดความสงสาร จึงอุทานออกไปว่า

‘โอ้! นี่อาหารก็ไม่มีจะทำยังไง น้ำก็ไม่มี น้ำก็หมด สถานที่สมบูรณ์บริบูรณ์มีอยู่ ฉันจะพาแกไป แกจะไปกับฉันมั้ย?’

'ฉันจะไปกับพวกแกได้ยังไง ฉันไม่มีปีกบินเหมือนพวกแกนี่นา'

'เพียงแกรักษาปากแกให้ดี แกก็ไปกับพวกเราได้'

'รักษายังไง รักษาปาก' เต่าถาม

หงส์สองผัวเมียจึงว่า *'คือว่าเราทั้งสองจะไปนำไม้มา แล้วตัวหนึ่งจะคาบปลายไม้ไว้ด้านหนึ่ง อีกตัวหนึ่งจะคาบที่สุดไม้อีกข้างหนึ่ง ให้แกคาบตรงกลางไม้นี้ไว้ แล้วเราทั้งสองนี่จะคาบไม้พาแกบินไป ให้แกเอาปากคาบไม้ไว้ให้ดี แล้วเราจะบินไปส่ง แกจะสามารถรักษาปากของแกได้มั้ย?'* หงส์ทั้งสองถามขึ้น

'รักษาได้ ของง่ายๆ' เต่ารับปากอย่างนั้น

'เอ้า! ถ้าอย่างนั้นเราจะไปด้วยกัน'

หงส์สองผัวเมียก็ไปเอาไม้มาให้เต่าคาบ เต่าคาบแล้ว หงส์สองผัวเมียก็โผบินผ่านไปกรุงพาราณสี คนในพระราชวังมองเห็นก็ร้อง

'โอ้ย! มาดูสิ หงส์หามเต่า หงส์หามเต่า หงส์หามเต่า'

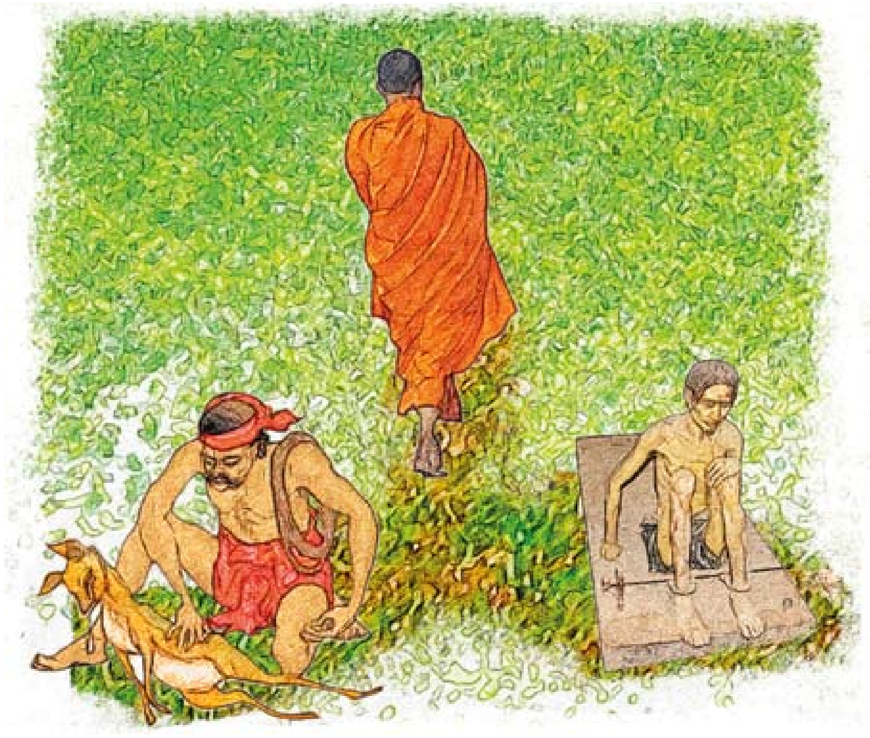
ใครๆ ก็รู้แล้วว่าหงส์มันมีปีกเข้าใจหรือเปล่า มันก็บินได้ มันก็หามเต่าได้ล่ะสิ ไอ้เต่าไอ้ปากเปราะนี่สิมันสำคัญ ไม่มีปีกแต่อยากอวดดี บินผ่านไปทางไหน คนก็ร้องว่า *'หงส์หามเต่า หงส์หามเต่า หงส์หามเต่า'*

ฝ่ายเจ้าเต่าก็เกิดโมโห จึงอ้าปากจะพูดว่า *'โคตรพ่อโคตรแม่มึง ไม่รู้หรือว่า เต่าหามหงส์'*

พออ้าปากออกโม้เท่านั้นหล่ะ โม้ยังไม่จบประโยค ก็ตกตูมลงกรุงพาราณสี ร่างแตกกระจุยกระจาย กระดองไปทางหนึ่ง ตัวไปทางหนึ่ง หัวไปทางหนึ่ง ขาไปทางหนึ่ง ตายทันที ...แล้วตายจากชาตินั้น จึงมาเกิดเป็นอียายปากเป็นคนนี้

อียายปากเป็นนี้ ไปไหนแกชอบพูดยุยงส่งเสริมให้คนนั้นคนนี้แตกร้าวจากกัน ให้คนนั้นหย่าร้างกัน ถ้าเป็นสามีภรรยาก็ยุยงส่งเสริมให้สามีภรรยาทะเลาะกัน แล้วหาเรื่องว่าสามีไปมีเมียน้อย ภรรยาไปมีผัวน้อย เอาเรื่องทั้งสองมาตีกันยุ่งไปหมด นิทานเรื่องนี้จึงสอนให้รู้ว่า 'ให้พากันรักษาปากนี้ให้ดี'..."

นิทานชาดกที่พระกรรมฐานเทศน์ให้ฟังในวันนั้นเป็นคติเตือนใจและยังจดจำตราตรึงอยู่ในใจของท่านตลอดมา

ลูกที่ไว้ใจ วางใจได้

ในระยะก่อนที่จะออกบวช ปรากฏว่าท่านเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงของครอบครัว เป็นที่ไว้เนื้อเชื่อใจในการงานทั้งปวง จนบิดามารดาหวังฝากผีฝากไข้ฝากเป็นฝากตายไว้กับท่าน ความไว้วางใจของพ่อแม่ที่มีต่อท่านและพี่ชาย เห็นได้อย่างชัดเจนจากคำกล่าวของท่านที่ว่า

"...แต่ก่อนพ่อแม่ของเรามีเป็นหลายๆชั่ง[๑] นะ คือเงินชั่งแต่ก่อนไม่ใช่เล็กน้อย เป็นเงินหมื่นๆ ทุกวันนี้ละนะ เงินมีหลายชั่งในครัวเรือนของเรา...

พอเดือนเมษาฯ สรงน้ำพระปีใหม่ พ่อแม่ถึงจะเอาออกมาทีหนึ่ง... ใส่ขันใหญ่นี้ออกมาเต็มเลย เวลาสรงน้ำไม่ให้ใครรู้นะ รู้เฉพาะเรากับพี่ชายคนหนึ่ง นอกนั้นไม่ยอมให้เห็นเลย ทำอยู่ข้างบนบ้าน เอาน้ำอบน้ำหอมมาล้าง จนถึงน้ำดำเลย เต็มขันๆ เสร็จแล้วเก็บเงียบ แต่ก่อนไม่มีฝากธนาคารนะ เก็บแบบลี้ลับของคนโบราณ..."

เกี่ยวกับเรื่องการเก็บรักษาเงินทองภายในครอบครัวของท่านนั้น แม่เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกว่าพ่อ เพราะเป็นผู้มีความจดจำดีกว่าพ่อมาก ประการแรกคงเป็นเพราะแม่ได้ความเฉลียวฉลาดจากคุณตามาไม่น้อย ดังท่านเคยกล่าวว่า

"...โยมแม่นี้ยกให้เลย ความจำนี่เก่งมาก อันนี้เด่นจริงๆ ลูกไม่ได้สักคนเดียว ทางนี้เขามีกลอนลำเหมือนเพลง พอเขาขึ้นลำนี่ โยมแม่ฟังอยู่นั่นแล้ว ฟังลำจบ จำได้หมดเลย เก่งขนาดนั้น อะไรๆ นี่จำได้หมด

ลูกคนไหนเกิดวันไหนเดือนไหน ข้างขึ้นข้างแรม ไม่ได้มีอะไรจดนะ แต่ก่อนไม่มีละหนังสือจะจด โยมแม่จดด้วยความจำทั้งนั้น ลูกทุกคนจำได้หมด ไม่มีพลาด นี่แหละเก่งจริงๆ ความจำความฉลาดก็ยกให้อยู่นะ แม่รู้สึกว่าจะได้สืบมาจากพ่อคือตา..."

น้องๆ ของท่านกล่าวเช่นกันว่า

"...ที่แม่มีความสามารถทางการจดจำดีกว่าพ่อก็น่าจะเป็นเพราะพ่ออาจจะต้องรับผิดชอบการงานหลายอย่าง ทำให้มักจะลืมสิ่งนั้นสิ่งนี้อยู่บ่อยครั้ง

ถ้าพ่อถือเงินไปไหนต่อไหน ความที่จำไม่ได้ทำให้เหมือนกับว่าอยู่ดีๆ เงินก็ถูกขโมยหายไป บางครั้งก็กลับมีเงินเพิ่มขึ้นทั้งๆ ที่ไม่มีใครเอามาใส่ให้ แต่สำหรับเงินที่เก็บอยู่กับแม่นั้นไม่เคยมีปัญหาใดๆ เหมือนของพ่อเลย

เวลาที่เขาหาบฟ่อนข้าวมากองที่ลานในนา ทางพ่อว่าข้าวมีเท่านั้น ส่วนแม่ว่ามีเท่านี้ จะนับได้ไม่เท่ากัน ท่าน (หมายถึงองค์หลวงตา) จะเชื่อถือในจำนวนที่แม่บอกเพราะท่านว่าแม่พูดมีเหตุผลมากกว่า ส่วนพ่อมักลืมเก่ง และสิ่ง

[๑] เงิน ๑ ชั่ง เท่ากับ ๘๐ บาท

นี้เองทำให้ท่านตัดสินใจพูดกับพ่อแม่ว่า

'เอ้า ตั้งแต่นี้ต่อไป ให้แม่เป็นคนเก็บเงินทั้งหมด เอาไว้ให้พ่อใช้นิดหน่อย ถ้าไม่มี จึงค่อยเอาจากแม่ไปใช้ เป็นการตัดปัญหาจะได้ไม่มีใครมาลักมาปล้นอีก'..."

การที่พ่อแม่ยอมให้ท่านได้เห็นเงินจำนวนมาก อีกทั้งยอมเชื่อคำแนะนำของท่านในเรื่องการจัดเก็บเงินดังกล่าว ย่อมชี้ชัดถึงความเป็นที่เชื่อใจวางใจได้ของพ่อแม่ที่มีต่อท่าน เพราะหากเป็นลูกที่ไม่ดี ก็ย่อมอาจจะคิดลักขโมยเงินทองของพ่อแม่ได้ หรืออาจแนะนำพ่อแม่เพื่อหวังประโยชน์เข้าสู่ตนเองโดยอาศัยจุดอ่อนในเรื่องความจำของพ่อเป็นช่องทางได้

ความซื่อสัตย์ต่อพ่อแม่ดังกล่าวนับเป็นคุณธรรมของบุตรที่หาได้ยากยิ่งในปัจจุบัน

หนุ่มบัวกับทางสามแพร่ง

ตามที่คุณตาได้เคยทำนายฝันท่านไว้ขณะอยู่ในครรภ์ว่ามีนิสัยทำอะไรทำจริง และเมื่อตกคลอดออกมาก็มีรกพันคอออกมาด้วยว่าสายรกนี้เป็นไปได้ ๓ อย่าง คือ สายโซ่ สายกำยำ และสายบาตร เพื่อแก้เคล็ดสะเดาะเคราะห์ให้เกิดศิริมงคลแก่หลาน คุณตาจึงรีบร้องพูดออกมาในทางดีขึ้นในทันทีว่า

"โอ้! รกพันคอ นี่เป็นสายบาตร สายบาตร สายทางธรรม นี่สายบาตรๆ

สูดูนี่! สายบาตร สายบาตรๆ เด็กน้อยคนนี้มันจะได้บวชเป็นพระ แล้วก็จะได้เป็นนักปราชญ์ นี่คือ ทางสายบาตร"

แม้คุณตาจะกล่าวเป็นมงคลต่อหลานไว้กระนั้นก็ตาม ชีวิตของท่านในวัยหนุ่มก็มิได้ราบเรียบตามคำพูดของคุณตาเสียทีเดียวนัก ต้องอดทนต่อสู้และเลือกเดินในเส้นทางที่มีทั้งฝ่ายถูกและฝ่ายผิดที่ผ่านเข้ามาในชีวิตอยู่เป็นระยะๆ ดังนี้

*"เราโตเป็นหนุ่มก็เดินตามรอยพ่อ เป็นพรานเหมือนพ่อ ปืนก็อยู่กับบ้าน ไปไหนฉวยจับไปเลย เริ่มออกยิงสัตว์แล้วแต่ยังทำไม่มาก เป็นแต่เพียงเริ่มฆ่าเท่านั้น นี่คือ**ทางสายกำยำ**หรือ **ทางปืน"***

นี่เป็นทางเลือกหนึ่งที่ท่านถอยออกไปเพราะรู้สึกแป้วใจไม่สบายใจที่ชีวิตสัตว์ต้องถูกพลัดพรากและทำลายไปโดยน้ำมือของท่าน และอีกเส้นทางหนึ่งที่ท่านเกือบจะมุ่งหน้าเดินต่อไปทั้งที่เป็นหนทางแห่งอันตรายยิ่ง แต่เดชะบุญมีเหตุทำให้ต้องได้เลิกราไป ท่านได้เล่าไว้อย่างน่าใจหายว่า

"สมัยเป็นหนุ่มน้อย เราเคยไปคบเพื่อนไม่ดี กำลังจะไปค้าฝิ่นกับเขา เขาชวนไปขายฝิ่น แต่ยังไม่ได้ขายนะ ซื้อฝิ่นมาแล้ว เตรียมตัวจะนำไปส่งขายครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ ก็ยังทำไม่สำเร็จ มีเหตุดลบันดาลให้ไม่ได้ทำ พอดีกับตอนนั้น พ่อน้ำตาร่วงขอให้ออกบวช เรื่องค้าฝิ่นจึงปัดทิ้งทันทีไม่ได้สนใจ และไม่เคยถามถึงจนกระทั่งป่านนี้ ฝิ่นนั้นไม่ได้อยู่กับบ้าน อยู่กับจุดศูนย์กลางกับเพื่อน นี่คือทางสายโซ่ ถ้าหากไปขายฝิ่นต้องติดคุกติดตะราง"

หากคำทำนายของคุณตาเป็นจริงก็เหลือหนทางเส้นสุดท้ายเท่านั้นคือเส้นทางสายบาตร ซึ่งขณะนั้นยังไม่อยู่ในความคิดความตั้งใจของท่านแต่อย่างใด เนื่องจากใจของท่านเวลานั้นแม้จะมีความรักในศาสนาแต่ก็ยังไม่พร้อม ใจไม่คิดอยากบวชอยากมีครอบครัวมากกว่าแต่เหตุการณ์ก็ไม่ค่อยเป็นใจ ทุกสิ่งทุกอย่างดูจะมีอุปสรรคขัดข้องเสมอดังนี้

"...ถ้าพูดถึงเรื่องรักผู้หญิง ... *'รักจนกระทั่งนอนไม่หลับ รักจนจะตาย คนที่รักก็เป็นเครือญาติวงศ์เดียวกัน'*

พวกญาติอีกฝ่ายหนึ่งก็เห็นดีเห็นงามว่า *'เอ้า! ดีแล้ว เป็นญาติเป็นวงศ์เป็นสกุลเดียวกันได้กันก็ยิ่งเป็นกันเองก็ยิ่งง่าย'*

พวกญาติอีกฝ่ายหนึ่งก็ทักท้วงว่า *'พวกแกจะมาทำลายวงศ์สกุลกันหรือนี่ คนนี้ชื่อว่าอย่างนั้น คนนั้นชื่อว่าอย่างนี้ เรียกกันว่าอย่างนั้น ทีนี้จะมาให้เรียกคนนี้เป็นปู่ คนนี้เป็นย่า คนนี้เป็นอย่างนั้น มันเรียกกันได้ลงคอเหรอ จะมาถือเอาสิริมงคลอะไรจากการทำลายญาติ'*

พิจารณาดูทางเหตุผลแล้วเราก็ยอม *'เอ้า! ถ้าอย่างนั้นก็ตัดใจ มันจะตายก็ยอมตาย เอามาแล้วมันไม่เกิดประโยชน์ ลงได้ขวางผู้ใหญ่ขวางญาติขวางวงศ์สกุลแล้ว เอาประโยชน์อะไรจากสิ่งเหล่านี้ เอามาแล้วมันก็กีดก็ขวางอยู่อย่างนั้นแหละหาความเจริญไม่ได้ เพราะเราเพียงเท่านี้ทำความเสียหายแก่วงศ์สกุลมากมาย ไม่มีใครเห็นดีด้วยแล้วเอาไปทำไม'*

มันจะตาย เพราะหัวใจมันรัก แต่ก็ต้องตัดรักลงอย่างขาดสะบั้นหัวใจ ต่อมาก็ได้มาหัวเราะเรื่องของตัวเองเหมือนกัน แต่ก่อนมันเหมือนไม่มีญาติมีวงศ์ไม่มีพ่อมีแม่ มันก็มีแต่มันคนเดียวเก่งกว่าพ่อกว่าแม่กว่าญาติกว่าวงศ์กว่าใครทั้งหมดจะให้ได้ดั่งใจ ทีนี้เวลาเรื่องทั้งหลายมันจบแล้ว เหตุผลเพราะเราไม่ต้องการจะเป็นคนเลวขนาดนั้น จะทำได้ลงคอหรือ มันก็ต้องยอม ยอมทั้งๆ ที่ตัวกิเลสมันไม่ยอม แต่เพราะเห็นแก่วงศ์สกุล จึงฟาดมันขาดสะบั้น..."

สะเทือนใจน้ำตาพ่อแม่

เมื่อท่านมีอายุครบสมควรที่จะบวชได้ แล้วตามหลักประเพณีของไทยเราแต่โบราณมา เมื่อบุตรชายอายุครบบวชมักจะให้บวชเสียก่อน ก่อนที่จะมีครอบครัวเหย้าเรือนต่อไป ดังนั้น บิดามารดาจึงคิดจะนำเรื่องนี้มาปรึกษาปรารภกับท่าน

ครอบครัวของท่านมีพ่อแม่และลูกชายหญิงหลายคน โดยปกติจะร่วมรับประทานอาหารกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา เย็นวันหนึ่งขณะกำลังรับประทานอยู่อย่างเงียบๆ พ่อก็พูดขึ้นมาชนิดไม่มีอะไรเป็นต้นเหตุเลยว่า

"...เรามีลูกหลายคนทั้งหญิงทั้งชาย แต่ก็ไม่พ้นความวิตกกังวลในเวลาเราจะตาย เพราะจะไม่มีลูกคนใดใจเป็นผู้ชายคิดบวชให้พอเราได้เห็นผ้าเหลืองก่อนตาย ได้คลายความกังวลใจในเวลานั้น แล้วตายไปอย่างเป็นสุขหายห่วง ..

ลูกผู้ชายเหล่านั้นกูก็ไม่ว่ามันแหละ ส่วนลูกผู้หญิงกูก็ไม่เกี่ยวข้องมัน ลูกผู้ชายกูก็มีหลายคน แต่นอกนั้นกูก็ไม่สนใจอะไรพอจะอาศัยมันได้ แต่ไอ้บัว(หมายถึงองค์หลวงตา)นี่ซิที่กูอาศัยมันได้น่ะ..."

ทั้งๆ ที่โดยปกติพ่อไม่เคยชมท่าน แม้เรื่องอะไรต่างๆ พ่อก็ไม่ชม มีแต่กดลงเรื่อยๆ ท่านว่านิสัยของพ่อและแม่ของท่านเป็นอย่างนั้น จากนั้นพ่อก็พูดต่อไปว่า

"ไอ้นี่ลงมันได้ทำการทำงานอะไรแล้ว กูไว้ใจมันได้ทุกอย่าง กูทำยังสู้มันไม่ได้ ลูกคนนี้กูไว้ใจที่สุด ถ้าลงมันได้ทำอะไรแล้วต้องเรียบไปหมด ไม่มีที่น่าตำหนิติเตียน กูยังสู้มันไม่ได้ ถ้าพูดถึงเรื่องหน้าที่การงานแล้ว มันเก่งจริง กูยกให้ ลูกกูทั้งหมด ก็มีไอ้นี่แหละเป็นคนสำคัญเรื่องการงานต่างๆ นั้น กูไว้ใจมันได้

แต่ที่สำคัญตอนกูขอให้มันบวชให้ทีไร มันไม่เคยตอบไม่เคยพูดเลย เหมือนไม่มีหูไม่มีปากนั่นเอง บทเวลากูตายแล้ว จะไม่มีใครลากกูขึ้นจากหม้อนรกเลยแม้คนเดียว เลี้ยงลูกไว้หลายคนเท่าไร กูพอจะได้อาศัยมันก็ไม่ได้เรื่อง ถ้ากูอาศัยไอ้บัวนี้ไม่ได้แล้ว กูก็หมดหวัง เพราะลูกชายหลายคน กูหวังใจอาศัยไอ้นี่เท่านั้น"

ท่านเล่าให้ฟังต่อว่า *"พอพ่อว่าอย่างนั้น น้ำตาพ่อร่วงปุบปับๆ เรามองไปเห็น แม่เองพอมองไป เห็นพ่อน้ำตาร่วง แม่ก็เลยน้ำตาร่วงเข้าอีกคน เราเห็นอาการสะเทือนใจทนดูอยู่ไม่ได้ ก็โดดออกจากที่รับประทาน ปุ๊บปั๊บหนีไปเลย นั่นแหละเป็นต้นเหตุให้เราตัดสินใจบวช มันมีเหตุอย่างนั้น"*

การที่แม่ก็น้ำตาไหลเหมือนกันกับพ่อเพราะว่าแม่ก็เคยอบรมและขอร้องลูกเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนแล้ว แต่ท่านก็ยังยืนยันทุกครั้งไปว่า

"ไม่บวช กำลังรักสาวอยู่"

หลบหน้าพ่อแม่ คิดทบทวน ๓ วัน

เมื่อหลบอยู่ตามลำพัง ท่านนำเรื่องนี้ไปคิดอยู่ ๓ วันไม่หยุดไม่ถอย และไม่ยอมมารับประทานร่วมวงพ่อแม่อีกเลยใน ๓ วันนั้น กลัวจะโดนปัญหาดังกล่าวนี้อีก เพราะตอนนั้นใจยังไม่คิดอยากบวช จึงทำเป็นทองไม่รู้ร้อนเรื่อยมา แต่คราวนี้เห็นเป็นเรื่องหนักหนาสาหัสสากรรจ์ ขนาดถึงกับทำให้พ่อแม่ต้องเสียน้ำตา ท่านจึงคิดเทียบเคียงหาเหตุผลในใจว่า

"...เอ๊ พ่อมาน้ำตาร่วง ยกลูกก็เรียกว่ายกแบบยกทุ่มลง พูดง่ายๆ ยกยอก็ยกยอเพื่อทุ่มลง บทเวลาจะให้บวชนี่ละทุ่มลง คิด เอ๊ พ่อน้ำตาร่วงเพราะเรา คิดเอามากจริงๆ นะ ไม่สบายหัวใจเลย

คิดสงสารพ่อ พ่อแม่ก็เลี้ยงเรามา ทั้งบ้านทั้งเมืองเขาก็มีลูกมีเต้า ลูกเต้าเขายังบวชได้ แม้แต่ติดคุกติดตะรางเขายังมีวันออก นี่ไปบวชไม่ใช่ติดคุกติดตะราง คนอื่นๆ เขายังบวชได้ เขาสึกมาถมไป บางองค์ท่านบวชจนเป็นสมภารเจ้าวัดจนตายกับผ้าเหลืองก็ไม่เห็นท่านเป็นอะไร ทำไมเราบวชให้พ่อแม่เล็กๆ น้อยๆ ไม่ได้ มีอย่างเหรอ เอาละนะทีนี้นะ คิด..

เพื่อนฝูงที่เขาบวชกัน ตลอดถึงครูบาอาจารย์ที่บวชเป็นจำนวนมาก ท่านยังบวชกันได้ทั่วโลกเมืองไทย การบวชนี่ก็ไม่เหมือนการติดคุกติดตะราง แม้เขาติดคุกติดตะราง เช่นติดตลอดชีวิต เขาก็ยังพ้นโทษออกมาได้ เราไม่ใช่ติดคุกติดตะรางนี่ หมู่เพื่อนบวชเขายังบวชได้ เขาเป็นคนเหมือนกัน และครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่ท่านบวชจนเป็นสมภารเจ้าวัด ท่านยังอยู่ได้ เหตุใดเราเป็นคนทั้งคน พ่อแม่เลี้ยงมาเหมือนคนทั้งหลาย อย่างอื่นๆ เรายังอดได้ทนได้ แต่การบวชนี่มันเหมือนติดคุกติดตะรางเชียวเหรอ เราถึงจะบวชไม่ได้ ทนไม่ได้ เราทำไมถึงจะด้อยเอาเสียนักหนา ต่ำช้าเอานักหนากว่าเพื่อนฝูงทั้งหลาย ถึงขนาดพ่อแม่ต้องน้ำตาร่วงเพราะเรานี่ ไม่สมควรอย่างยิ่ง..

สุดท้ายก็ลง เราเป็นคนทั้งคน เป็นลูกชายคนหนึ่ง เป็นคนๆ หนึ่ง คนอื่นเขาบวชได้ เราบวชไม่ได้เป็นไปไม่ได้ เอ้า บวชอยู่ในผ้าเหลืองมัน อยากสึกจนกระทั่งตายก็ให้

ตายดูซี พ่อแม่เลี้ยงมาก็ยาก ถึงขนาดที่ว่าร้องห่มร้องไห้เพราะเราไม่บวชเท่านี้มันพิลึกเหลือเกิน เราเป็นลูกของคนแท้ๆ..."

ท่านคิดวกไปวนมาอยู่นั้นได้ ๓ วัน จึงตัดสินกันได้

"...เอาละทีนี้ ตัดสินใจปุ๊บ เราทำไมจะบวชไม่ได้ ตายก็ตายไปซิ เขาบวชกันมาไม่เห็นตาย พ่อแม่ก็ไม่ได้บอกให้บวชจนถึงวันตาย หรือบอกให้บวชถึงปีสองปี พ่อแม่ก็ไม่เห็นว่านี่แล้วทำไมถึงจะบวชไม่ได้ล่ะ เราก็คนๆ หนึ่งแท้ๆ

...เอ้า! ต้องบวช..."

ความฉลาดของแม่รู้ใจลูก

เมื่อท่านตัดสินเป็นที่ลงใจแล้ว ท่านจึงกลับมาหาแม่ และบอกแม่ว่า

"เรื่องการบวช จะบวชให้ แต่ว่าใครจะมาบังคับไม่ให้สึกไม่ได้นะ บวชแล้ว จะสึกเมื่อไรก็สึก ใครจะมาบังคับว่าต้องเท่านั้นปีเท่านี้เดือน

ไม่ได้นะ"

แม่ตอบทันทีว่า *"เอ้อ สาธุ ถ้าเจ้าจะบวชให้ แม่ก็สาธุ โถ แม่ไม่ว่าอะไรหรอกเรื่องสึก ขอแต่ว่าได้บวชก็พอแล้ว*

ถ้าลูกบวชแล้วสึกออกมาทั้งๆ ที่คนที่ไปบวชยังไม่กลับบ้านก็ตาม แม้จะสึกต่อหน้าต่อตาคนมากๆ อย่างนั้น แม่ก็ไม่ว่า"

คำตอบของแม่เช่นนี้ทำให้สะดุดใจคิดทันทีว่า "...ก็ใครจะเป็นพระหน้าด้าน มาสึกต่อหน้าต่อตาคนมากๆ ที่ไปบวชเราได้ ไม่บวชเสียมันดีกว่า เมื่อบวชแล้วมาสึกต่อหน้าต่อตาคนมันยิ่งขายขี้หน้ากว่าอะไรเสียอีกนั่น"

เหตุการณ์ในตอนนี้ ท่านเล่าแบบขบขันถึงความฉลาดของแม่ที่รู้ถึงนิสัยจิตใจท่านเป็นอย่างดี ดังนี้

"...ฉลาดไหมล่ะฟังเอา ใครไปบวชแล้วออกมาจากอุปัชฌาย์ อุปัชฌายะก็ยังไม่หนี พระกรรมวาจาฯ ก็ยังไม่หนี พระสงฆ์ก็ยังไม่หนีกัน คนก็แน่นอยู่นั้น ออกมาจะมาสึกต่อหน้าต่อตาคนมากๆ นี้มันไม่ขายหน้าโลกกระเทือนโลกเหรอ ไม่บวชเสียไม่ดีกว่าหรือ มันดีกว่าบวชแล้วมาทำอย่างนั้นนี่นะ แม่ก็ต้องทราบว่ามันทำไม่ลง เพราะรู้อยู่แล้วว่านิสัยของเราเป็นยังไง

นิสัยเราไม่เคยเป็นคนเสียหายนี่ การประพฤติเนื้อประพฤติตัวแต่ไหนแต่ไรมา เราไม่เคยเสียหาย เราพูดคุยได้จริงๆ การประพฤติตัวไม่เคยเถลไถล พอแม่ว่างั้น เอ้า บวช บวชละที่นี้ พอบวชเข้าไป เราจะตั้งหน้าบวชให้สมบูรณ์แบบ ไม่ให้ตำหนิติเตียนเจ้าของได้ในหลักธรรมวินัยข้อใดเลย เราจะเอาจริงเอาจังจนกระทั่งวันสึก กะไว้อย่างนาน ๒ ปี คิดไว้นะบวชแล้วทำหน้าที่บวชให้สมบูรณ์ คือจะเรียนหนังสืออะไรๆ ก็แล้วแต่เถอะ จะทำหน้าที่ให้สมบูรณ์..."

เมื่อตกลงกันได้แล้วท่านจึงตัดสินใจบวช และเป็นที่น่าแปลกใจว่าการเตรียมการบวชนี้กลับไม่มีอุปสรรค ไม่มีสิ่งใดมากีดมาขวาง ทุกสิ่งทุกอย่างดูพร้อมไปหมดเลย การตัดสินใจในครั้งนี้สร้างความปีติยินดีแก่พ่ออย่างมาก ท่านเล่าเหตุการณ์ตอนนี้ว่า

"...พอมาบวชเท่านั้นนะ พ่อ แหมรู้สึกดีใจจริงๆ นะ อะไรๆ เตรียมให้หมดทุกอย่างเลย เรียกพี่ชายมา ให้พี่ชายเป็นคนจัดบริขาร เพราะพี่ชายเคยบวชเป็นเณรมาแล้ว เขารู้เรื่องผ้าสบงจีวร อะไรๆ มอบให้พี่ชายเลย ซื้ออะไรๆ ให้ก็เอาของดีๆ นะ .. บวชก็ไม่ได้คิดว่าจะอยู่นาน จะบวชปีสองปีเท่านั้นแหละ แล้วก็จะสึกตามประเพณีของโลกเขา บวชให้พ่อดีใจ..."

ป่วยหนักก่อนตัดสินใจบวช

เรื่องนี้เป็นอีกเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นในระยะก่อนบวชและมีส่วนหนุนนำให้ท่านตัดสินใจบวชได้เร็วขึ้นดังนี้

"...ทีแรกก็ไม่อยากบวช ค่อยขยับจ่อเข้าไป ถึงกาลเวลาป่วยหนัก ป่วยหนักจริงๆ แทบจะไม่พ้นจากคืนวันนั้น ถึงขั้นพ่อกับแม่มานั่งอยู่สองข้าง มานั่งเทียบสองข้างเลย เราก็กำลังเป็นหนักในขณะนั้น ที่ไม่ลืมเลยก็แม่นั่นละแม่เป็นคนใจอ่อน พ่อไม่ค่อยพูด แต่แม่เป็นคนใจอ่อน *'จะไปเดี๋ยวนี้เชียวเหรอลูก'*

แม่พูดออกมา *'อย่าด่วนไป ยังไม่ควรไป ลูกยังไม่ได้บวชให้แม่ ให้ลูกบวชเสียก่อน แม่จะได้หายสงสัย'*

แล้วกำลังอารมณ์ในการบวชนี่ก็เป็นหนักเหมือนกันหนุนเข้ามา หนุนเข้ามา คราวนี้คราวเราจะไปไม่รอด *'ถ้าวาสนาของเรายังมีอยู่จะพอสืบภพสืบชาติไปถึงชั้นสูงๆ บ้างก็ขอให้การเจ็บไข้ได้ป่วยเราซึ่งเป็นมากๆ ให้หายวันหายคืนไป'*

พอว่าอย่างนั้นกลางคืนนั้นละพญายมบาลดึง ทางพญาแดนสวรรค์ก็ดึง สุดท้ายก็เลยได้มาทางแดนสวรรค์หรือแดนอะไรก็ไม่รู้นะแต่มาทางแดนสวรรค์ ..

รำพึงนะ .. *'บวชคราวนี้เหมือนว่าเอาเป็นเอาตายเข้าว่า'*

พ่อกับแม่นั่งอยู่สองข้าง จะไปพูดก็จะพูดไม่ได้แล้ว แม่ไม่ต้องพูดมากละแม่ น้ำตาแม่เร็วกว่าน้ำตาพ่อนะ พอเห็นลูกเป็นอย่างนั้นแม่ก็ร้องไห้อยู่ข้างๆ นั่นละ กำลังใจของเราก็มุ่ง *'ขอให้หายในคราวนี้เราจะออกบวช พอหายคราวนี้เราจะออกบวชเลย'*

เราก็หายวันหายคืนจริงๆ นะทั้งที่ไม่น่าพ้นคืนนั้นกลับหายวันหายคืน พอหายวันหายคืนแล้วสายแห่งกุศลมากระตุกอยู่เรื่อย

'อย่างไรละว่าจะบวช หายแล้วทำไมไม่เห็นบวช'

ยอมรับทันทีเลย ยอมรับว่ายังไม่ได้บวชแต่จะบวชให้ได้คราวนี้ พอว่าอย่างนั้นการเจ็บไข้ได้ป่วยหายวันหายคืน ไม่กี่เดือนนะ เรื่องสะดุดจิตตายไปแล้วจะไม่ได้บวช ตายกับยังไม่ตายจะบวชหนักสองทาง การที่ยังมีชีวิตอยู่เพื่อ

โยมบิดา โยมมารดา และน้องสาว (ถ่ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕)

จะบวช เพื่อจะบวช จากนั้นก็หายวันหายคืน ... พ่อกับแม่นั่งอยู่สองข้าง เพราะเป็นหนักจริงๆ เป็นถึงขนาดพูดไม่ได้เลย ส่วนแม่น้ำตาพังนะแม่นะ

พอเราตั้งสัจอธิษฐานในจิตของเรา เพราะจิตมันไม่ป่วย จิตไม่เป็นภัย มันเป็นแต่สังขารร่างกายนี้เท่านั้น เราก็ค่อยดีดเลยหายวันหายคืนอย่างรวดเร็ว คำที่ว่าหายแล้วจะบวชนั้นกระตุกเรื่อยนะ หายไข้มาแล้วยังกระตุกเรื่อย กระตุกเราก็ยอมรับ บอกว่าเราจะบวช ไม่ปฏิเสธ เลยได้ออกบวชจริงๆ เรื่องราวนะ

เราเป็นมากๆ พญามัจจุราชก็จ้อเข้ามา นายยมบาลหรือ...ไม่ทราบละ ต่างฝ่ายต่างจ้อเข้ามา สุดท้ายก็หายไข้ หายจากไข้แล้วการบวชนี้จ้อเข้ามาเลย กระตุกเรื่อย หายจากเป็นไข้แล้วว่า *'จะบวชทำไมไม่บวช'* ว่าอย่างนั้นนะ สายกุศลกระเทือนใจเจ้าของเอง

ทางนี้ก็ยอมรับว่า *'จะบวชๆ ถึงวันแล้วจะบวช ให้เป็นอื่นไม่เป็นละ'* เพราะได้ยอมกับพญามัจจุราชมาครั้งหนึ่งแล้วแทบจะไปไม่รอด คราวนี้จะบวชกับสายใยแห่งการกุศลมันหนุนเรื่อยๆ ทางนี้สารภาพเรื่อยว่าจะบวชๆ

จากนั้นพอหายไข้แล้วบอกแม่ว่า *'จะบวชละ'* แม่มีคำสัตย์คำจริงมาก ทั้งศรัทธามีพอๆ กันแม่กับพ่อไม่มีขัดแย้งกันเลย เรื่องบุญเรื่องบาปเสมอกัน

นั่นละพอจากลั่นคำแล้วเรียกว่าเปิดเลยนะเพราะนิสัยนี้ไม่เหลาะแหละ จะทำ ทำ จะทำอย่างไรเอาทำๆ เป็นนิสัยจริงๆ จังๆ พอหายจากไข้แล้วเรื่องการบวชกระตุกเรื่อย กระตุกเรื่อย เลยลั่นคำออกมาให้แม่ฟังว่า

'นี่ตั้งใจว่าจะบวชหลายหน มันก็เคลื่อนคลาดไปเรื่อยๆ คราวนี้จะบวชให้แล้วนะ'

พอบอกแม่จบลงแล้วแม่ก็รีบไปบอกพ่อ เพราะเห็นเรานิสัยอย่างนั้น นิสัยของเราเป็นอย่างไร ว่าจะไป ไป ว่าจะอยู่ อยู่ ว่าจะทำ ทำถ้าลงได้ลั่นคำแล้วขาดสะบั้น ทีนี้แม่ได้ยินว่าเราจะบวชให้แม่ร้องไห้ พ่อก็เหมือนกัน ... เวลาบวช พ่อเรียกพี่ชายมาสอนมาสั่ง

'เธอได้บวชก่อนน้องแล้วรู้จักบริขารเกี่ยวกับการบวชจะเอาอะไรบ้าง แล้วหาของดีๆ มาให้น้อง'

น้องก็คือเรา ทีนี้พ่อกับแม่ก็ปรึกษากันให้เอาแต่ของดีๆ มาบวช เพราะเด็กคนนี้มันไม่ค่อยเหมือนใคร ถ้าว่าอย่างไรเป็นอย่างนั้น ว่าอย่างไรเป็นอย่างนั้น นี้มันลั่นคำลงแล้วว่าจะบวช เราเชื่อเสียเดี๋ยวนี้ว่าลูกคนนี้จะต้องได้บวช เพราะได้ยินคำพูดของเราจริงจังมาก จากนั้นเลยตกลงให้พี่ชายไปหาเครื่องบวชดีๆ

'เอาดีๆ นะ มึงๆ เคยบวชมาแล้วมึงรู้จักบริขารของพระบวชแล้วหาของดีๆ นะ น้องมึงมันไม่เหมือนมึงพูดเล่นอย่างนั้นล่ะ'

พ่อพูดให้พี่ชายฟัง *'มันเอาจริงๆ นะ เครื่องบวชทั้งหลายต้องเอาดีๆ ทั้งนั้นล่ะ มึงเคยบวชแล้ว'*

พ่อไปหากับลูกนั่นละไป ได้แต่ผ้าดีๆ ของดีๆ ทั้งหมดเลย ไม่มีขัดข้อง ... ธรรมดาประเพณีคนไทยเราลูกผู้ชายเมื่อโตขึ้นมาแล้วให้ได้บวชเป็นพระเป็นเณรเสียก่อน จึงเหมาะสมกับประเพณีของคนไทยซึ่งเป็นชาวพุทธ ... พ่อกับแม่เรียกว่าเทถุงเลย เงินมีเท่าไรๆ เอาอย่าเสียดาย ลูกคนนี้ถ้ามันได้พูดเรื่องนี้แล้วมันแน่แล้วตั้งแต่ยังไม่บวช มันจะบวชแน่ๆ ล่ะ นี่ลั่นคำแล้ว เป็นอย่างนั้นจริงๆ..."

คำสอนสุดท้ายของแม่

เมื่อใกล้จะถึงวันบวช ท่านพระครูฯ ได้เดินทางมางานบุญประเพณีที่วัดในหมู่บ้านตาด (บริเวณที่ตั้งสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ ในปัจจุบัน) พ่อกับแม่จึงได้ฝากให้ลูกชายเป็นนาคและเตรียมของเดินทางไปพร้อมท่านพระครูฯ ในบ่ายวันเดียวกันนั้น ก่อนไป ด้วยความที่แม่เป็นห่วง จึงเข้ามานั่งใกล้ๆ ลูกแล้วกล่าวกระซิบกระซาบพร้อมหยิบยกเรื่องๆ หนึ่งขึ้นมาสอนลูกด้วยความเป็นห่วงว่า...

"นี่ลูก ให้มานั่งนี่ ฟัง... นี่แม่จะพูดอะไรให้ฟังนะ นี่ลูกคนนี้ แม่ไม่มีที่ต้องติในหน้าที่การงานอันใด ไม่ว่าอะไรๆ แม่ตายใจได้หมดทุกอย่างเลย หน้าที่การงานอะไร การประพฤติอะไรนี้ แม่เห็นลูกเป็นที่หนึ่งเลยในลูกทั้งหลาย แม่ตายใจพ่อก็ตายใจ เรื่องทุกสิ่งทุกอย่างแม่ไม่มีวิตกวิจารณ์แล้ว แต่ที่แม่หนักใจที่สุด คือการนอนของลูกนะ

การนอนของลูกนี่ เหมือนตายเชียวนะ พี่ชายเขาเวลาบอกแม่ ตื่นเช้าแล้ววันพรุ่งนี้ ให้ปลุกหน่อยนะ จะไปนู้นแต่เช้า แล้วก็เข้านอน บางทียังไม่ได้ปลุก เขาไปแล้ว

ส่วนลูกนี้ ว่าแม่ปลุกหน่อยนะ วันพรุ่งนี้เช้าจะไปไหนแต่เช้า แล้วตายเลย ไม่มีคราวไหนที่จะลุกขึ้นด้วยตัวเอง นี่ละที่แม่หนักใจมากที่สุด กลัวจะไปขายหน้า เวลาบวชแล้วยังนอนหลับครอกๆ อยู่ เพื่อนไปบิณฑบาตกลับมาแล้วมาปลุกฉันจังหัน โอ๋ แม่นี่ ให้ตายซะดีกว่านะ อย่าให้ได้ยินนะลูกนะ แม่จะเอาหัวมุดดินตาย

นี่ล่ะที่แม่วิตกมากที่สุด นอกนั้นแม่ไม่มีอะไรเลยล่ะ วิตกการนอนของลูกเหมือนตายนะลูกนะ ให้ตั้งตัวใหม่นะ"

ท่านฟังคำสอนของแม่ตั้งแต่ต้นจนตลอด ภายนอกอาจดูเหมือนเพียงแค่การรับฟังไว้เฉยๆ แต่ความเป็นจริงแล้วจิตฝังลึกมาก ท่านแอบเก็บคำสอนระคนความห่วงใยของแม่ครานี้ฝังแนบแน่นจดจารึกไว้ภายในจิตใจอย่างเงียบๆ

และด้วยความห่วงใยนี้เอง ได้เปลี่ยนอุปนิสัยการนอนของท่านอย่างเด็ดขาด ทำให้ท่านประสบความสำเร็จในการศึกษาและปฏิบัติธรรมในลำดับต่อมา

อุดรธานี

บ้านตาด

48 Q
AB 11

581
5-48

แผนที่บ้านตาด กรมแผนที่ทหารบกสำรวจในปี พ.ศ. ๒๔๙๔-๙๕

๓

บวชเรียนค้นคว้าพระไตรปิฎก

องค์หลวงตาบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ วัดโยธานิมิตร
ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เมื่ออายุ ๒๐ ปี
เมื่อวันขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๗ ปีจอ เวลา ๑๔ นาฬิกา ๔๕ นาที
ตรงกับวันอังคารที่ ๑๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗
โดยมีพระเทพกวี (จูม พันธุโล) วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูปลัดอ่อนตา เขมังกโร
วัดโยธานิมิตร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พรรษาที่ ๑-๒

(พ.ศ.๒๔๗๗ - ๒๔๗๘)
จำพรรษาที่วัดโยธานิมิตร
ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี

ท่านพระครูชมเชย คนนี้ล่ะจะทรงพระศาสนา

นิสัยที่เป็นคนทำอะไรทำจริง ท่านจึงระลึกเตือนตนเองว่า *"พ่อแม่ไม่ได้ติดตามมาแนะนำมาคอยตักเตือนเราอีกแล้ว เราต้องเป็นเราเต็มตัว"* ด้วยเหตุนี้เองนับแต่วันเข้านาคเป็นต้นมา ท่านจึงฝึกฝนเรื่องการตื่นนอนใหม่ให้สะดุ้งตื่นทันทีที่รู้สึกตัวขึ้นมา

ช่วงเป็นนาคอยู่นั้น ท่านนอนอยู่หน้าโบสถ์กับเพื่อนนาคด้วยกัน ๓ คน ส่วนท่านพระครูวัดโยธานิมิตรท่านจำวัดอยู่หลังพระประธาน ทุกเช้าตอนตีสี่จะเห็นท่านพระครูลงมาเดินจงกรมเป็นประจำ ดูท่านจริงจังมาก พอสว่างก็กลับเข้ามาทำวัตร ทำวัตรเสร็จแล้วก็ไปบิณฑบาต

จนกระทั่งเมื่อถึงวันบวช พวกนาคทั้งหลายเขานุ่งแต่งเนื้อแต่งตัวเรียบร้อย นาคบัวเองก็เตรียมพร้อมแล้วที่จะบวชในวันนั้นเช่นกัน ท่านพระครูฯ ท่านเดินเข้ามาหามองเห็นนาคบัวแต่งชุดนาคซอมซ่อจึงดุเอาทั้งพ่อทั้งแม่ ท่านว่าเอาแบบเจ็บๆ แสบๆ ท่านตวาดเอาว่า

"อีแพง! บักทองดี! สูไม่มีเหรอ อะไรๆ สูก็ไม่มีเหรอ ดูซิ! นาคบัวเดินอยู่ในวงของนาคทั้งหลาย ซอมซ่ออยู่นั่น สูเห็นไหม ไม่มีสง่าราศีอะไรเลย นาคทั้งหลายเขาแต่งตัวเต็มยศทุกสิ่งทุกอย่างเรียบร้อย สวยงามน่าดูทุกอย่าง แต่ดูนาคบัวสิ! แต่งตัวซอมซ่อ ถ้าสูไม่มี กูจะหามาให้"

กาลานุกรม

พรรษาที่ ๑-๒
อายุ ๒๑-๒๒ ปี
(พ.ศ.๒๔๗๗-๒๔๗๘)

วัดโยธานิมิตร ต.หมากแข้ง อ.เมือง
จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๓ พรรษาที่ ๔ พรรษาที่ ๕ พรรษาที่ ๖

พอท่านพระครูว่าอย่างนั้น ทั้งพ่อทั้งแม่จึงรีบไปยกตะกร้าใหญ่ๆ ใส่เครื่องแต่งตัวทุกอย่างของนาคบัวที่เตรียมมาให้ลูกแต่งแต่ปรากฏว่าลูกไม่ยอมแต่ง ... ซึ่งตามนิสัยของลูกคนนี้เป็นคนไม่ฟุ้งเฟ้อ แม้แต่เป็นหนุ่มก็ไม่ฟุ้งเฟ้อ ผ้าอะไรๆ ถ้าแม่ทอให้แล้วลูกคนนี้จะนุ่งหมด ซื้อที่อื่นไม่ซื้อ พวกเครื่องนุ่งห่มนี้อะไรที่แม่ทอให้แล้วใช้หมด ถ้าเป็นของแม่แล้วใช้หมดเลย ... พ่อแม่จึงได้แต่เอาตะกร้าใหญ่ออกมาให้ท่านพระครูฯ ดู พร้อมกับกราบเรียนท่านว่า

"นี่!เครื่องแต่งตัวนาคบัว เตรียมมาให้ลูกบวช มีทุกอย่างจัดมาให้พร้อมบริบูรณ์ แต่มันไม่สนใจ"

ท่านพระครูสั่งว่า *"บอกให้มันมาเอาไปนุ่งเดี๋ยวนี้"*

พ่อแม่นาคบัวตอบท่านว่า *"ได้บอกแล้วมันกลับพูดว่า 'นุ่งอย่างนี้ ถืออย่างนี้แล้วจะเป็นอะไรไป ใครจะมาจับ' พอมันว่าอย่างนั้นแล้วมันก็เดินหนี มันไม่สนใจเลย มันจึงเป็นอย่างนั้น แต่งตัวซอมซ่อกว่าใครๆ"*

ท่านพระครูฯ พอฟังทราบเหตุผลแล้วก็กล่าวว่า *"เออๆ ! ไอ้นี่! คนอย่างนี้หละมันจะทรงพระศาสนา เอาละเข้าใจ กูเห็นด้วยเป็นอัธยาศัยของตัวเอง ไม่ฟุ้งเฟ้อ"*

ท่านพระครูว่าอย่างนั้นแล้วก็หันหลังเดินกลับ แสดงความดีใจยิ้มแย้มแจ่มใส กิริยาท่านพระครูในคราวนั้นทำให้ท่านไม่เคยลืมเลือนแม้จะผ่านเหตุการณ์นั้นมานานมากแล้วก็ตามดังนี้

"กิริยาท่านเราก็ไม่เคยลืม แทนที่จะดุไม่ดุกลับชมเชย เรารักสงวนเนื้อหนังของตัวเองมาตั้งแต่เป็นฆราวาส ถ้าเป็นเสื้อเป็นผ้าหรือเป็นอะไรๆ ที่แม่ทอออกมานี้นุ่งหมดเลย ไม่ไปซื้อให้เสียเงินเสียทอง นี่! เราพูดเรื่องการแต่งเนื้อแต่งตัว เรื่องรักสงวนเนื้อหนังของตัวเอง ของคนอื่น ไม่เอามาใช้ ไม่จำเป็นนะ เราผลิตขึ้นได้เราใช้ของเราเอง ดีไม่ดี ดีกว่าที่ซื้อเขา ของที่ไปซื้อไปหามานี้ไม่ค่อยสนใจ พวกเพื่อนฝูงเขาซื้อชุดโก้เก๋หล่ะ เราไม่โก้เฉยๆ เป็นอย่างนั้นหล่ะ"

เคารพพระธรรมวินัย ตั้งแต่วันบวช

ท่านกล่าวย้อนรำลึกอดีตถึงความตั้งใจปฏิบัติตนและความตั้งใจรักษาตนอย่างเข้มงวดกวดขันในสิกขาบทพระวินัยของพระตั้งแต่วันเริ่มอุปสมบทว่าจะไม่ให้มีข้อติเตียนตนเองได้เลยดังนี้

"...พอบวชแล้วก็เตือนตนเองทันทีว่า... *'เอาละนะทีนี้..ไม่มีใครจะตามแนะนำตักเตือนตลอดถึงการหลับการตื่นไม่มีใครปลุกละนะ เราต้องเป็นเราเต็มตัว ตั้งแต่บัดนี้ไปไม่หวังพึ่งพ่อแม่ดังแต่ก่อนอีกแล้ว ทำความเข้าใจกับตัวเองราวกับว่า* ***อัตตา หิ อัตตโน นาโถ****'...*

พระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล)

พระธรรมเจดีย์ มีนามเดิมว่า จูม จันทรวงศ์ เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวน ๙ คน เกิดที่บ้านท่าอุเทน ต.ท่าอุเทน อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ.๒๔๓๑ ตรงกับวันขึ้น ๖ ค่ำเดือน ๖ ปีชวด

การบรรพชาและอุปสมบท เบื้องแรกเมื่ออายุได้ ๑๒ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร ที่วัดโพนแก้ว ต.ท่าอุเทน อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๔๒ เมื่ออายุครบบวชแล้ว ได้อุปสมบทที่วัดมหาชัย ต.หนองบัว อ.หนองบัวลำภู จ.อุดรธานี ในวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ.๒๔๕๐ โดยมีท่านพระครูแสง ธัมมธโร วัดมหาชัย เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูสีมา สีลสัมปันโน วัดจันทาราม (เมืองเก่า) อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระอาจารย์จันทร์ เขมิโย (พระเทพสิทธาจารย์ วัดศรีเทพ จ.นครพนม) เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้รับฉายาว่า "พันธุโล"

การจาริกเพื่อการศึกษาธรรมปฏิบัติ เมื่อ พ.ศ.๒๔๔๖ ได้ติดตามพระอาจารย์จันทร์ เขมิโย ไปจำพรรษาที่วัดเลียบ จ.อุบลราชธานี อันเป็นสำนักของพระอาจารย์เสาร์และพระอาจารย์มั่น ซึ่งเป็นอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ได้ศึกษาข้อวัตรปฏิบัติในด้านสมถวิปัสสนากรรมฐานกับท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นเวลาถึง ๓ ปี จึงเป็นมูลเหตุให้ท่านมีอุปนิสัยนอบน้อมไปในฝ่ายวิปัสสนาธุระ และได้ประพฤติปฏิบัติสืบต่อเนื่องไปจนถึงวันอวสานแห่งชีวิต

การศึกษาทางปริยัติธรรม ได้เข้ามาเล่าเรียนศึกษาทางพระปริยัติธรรมต่อที่วัดเทพศิรินทร์ จนได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๔๖๓ เป็นพระครูสังฆวุฒิกร ฐานานุกรมของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร) ครั้งเมื่อเป็นพระศาสนโสภณ และได้ย้ายจากวัดเทพศิรินทร์มาเป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ จ.อุดรธานี เมื่อ พ.ศ.๒๔๖๖ กับได้ตราตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ด้วย

พ.ศ.๒๔๖๘	ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น พระครูสัญญาบัตรพัดยศที่ พระครูชินโนวาทธำรง
๖ พฤศจิกายน ๒๔๗๐	ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ พระญาณดิลก
๖ พฤศจิกายน ๒๔๗๓	ได้เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชเวที
๑๙ กันยายน ๒๔๗๘	ได้เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพกวี
๑๙ กันยายน ๒๔๘๘	ได้เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมเจดีย์

มรณภาพ ท่านเจ้าคุณจูมได้มรณภาพเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๐๕ เวลา ๑๕.๒๗ น. ณ โรงพยาบาลศิริราช สิริรวมอายุได้ ๗๔ ปี ๒ เดือน ๑๕ วัน พรรษา ๕๕

ครั้นบวชแล้วก็ตั้งใจเอาบุญเอากุศลจริงๆ *'พยายามรักษาสิกขาบทวินัยให้เป็นไปตามหลักของพระอย่างแท้จริง ขณะที่เป็นพระอยู่นั้นจะไม่ให้ต้องติตนได้แต่อย่างหนึ่งอย่างใด จนกระทั่งถึงวันลาสิกขาบท'* นี้เป็นความคิดเบื้องต้น...

ครั้นเวลาก้าวเข้าไปสู่วัดแล้ว ก็ปฏิบัติตัวอย่างนั้นจริงๆ ไม่เคยเถลไถลออกนอกวัดไปเที่ยวเตร็ดเตร่เร่ร่อนยังสถานที่ต่างๆ ดังเพื่อนฝูงที่มาฝึกหัดนาคเพื่อจะบวชเป็นกัน แม้ในการเรียนทางปริยัติธรรม ก็ตั้งใจศึกษาจริงๆ อยู่อ่านหนังสือจนดึกดื่นเที่ยงคืน ตีสองบ้างตีสามบ้างเป็นประจำ ตีห้าบ้างเป็นบางคืน แต่ก็สามารถตื่นทำวัตรเช้าและออกบิณฑบาตได้ทันทุกครั้งไป ไม่เคยขาดแม้แต่ครั้งเดียว..."

ในพรรษานี้ท่านได้ตั้งสัจอธิษฐานไว้ว่า

"ตลอดพรรษานี้ จะไม่ให้ขาดทำวัตรสวดมนต์เช้าเย็นรวมกันกับหมู่เพื่อนพระเณรแม้แต่วันเดียว แม้บางครั้งมีกิจนิมนต์ข้างนอกก็กราบเรียนขอให้ท่านพระครูอาจารย์เจ้าอาวาสรอทำวัตรรวมพร้อมกัน เพื่อไม่ให้ขาดตามที่ตั้งสัจอธิษฐานนั้นไว้"

แม้จะทำวัตรสวดมนต์ร่วมกับหมู่เพื่อนพระเณรแล้ว ท่านยังทำวัตรสวดมนต์ส่วนตัวอีกครั้งหนึ่งที่กุฏิของท่านเองเพื่อให้เป็นไปตามสัจจะที่ตั้งไว้

เรียนหนังสือจริงจัง

เมื่ออุปสมบทเข้ามาแล้วนิสัยทำอะไรทำจริงที่ติดตัวมาแต่เมื่อครั้งเป็นฆราวาสก็ปรากฏตั้งแต่เริ่มแรก ท่านตั้งใจศึกษาเล่าเรียนอ่านหนังสืออย่างหนักจนเหมือนกับจะไม่มีเวลาพักผ่อนหลับนอนเอาเสียเลยถึงกับทำให้ญาติโยมเริ่มสังเกตพบเห็นและเกิดความห่วงใยจนต้องรีบเข้าไปหาท่านพระครูฯ ดังนี้

"...เริ่มต้นตั้งแต่บวช.. เราตั้งใจเรียนหนังสือจนเขาไปฟ้องท่านพระครูเจ้าอาวาสวัดโยธานิมิตร คือ ช่างเขาไปทำหน้าต่างกุฏิชั้นสอง เราพักอยู่บนนั้น เขาไม่เคยเห็นเวลาเรานอน เราก็ไม่ทราบว่าเขาสังเกตเราเพราะเราไม่ได้สังเกตอะไรใคร นอกจากเรียนหนังสือเท่านั้น สุดท้ายเค้าไปฟ้องท่านพระครูว่า

'ขอให้คุณบัว ท่านพักผ่อนบ้าง ดูท่านไม่มีเวลาพักผ่อนเลย เท่าที่สังเกต ไม่ว่ากลางวี่กลางวันไม่สนใจกับใคร ออกจากห้องมาแล้วถือหนังสือจ้อมาอยู่นั้น นอกนั้นเข้าห้องๆ ไม่เคยสนใจกับใครมาเป็นประจำ กลางคืนท่านไม่ทราบท่านนอนเวลาไหน มองเข้าไปช่องหน้าต่าง เห็นแต่ไฟอยู่อย่างนั้น สักเดี๋ยวโผล่ออกมาแล้วเข้าไป ท่านนอนเวลาไหน นี่กลัวท่านจะเป็นบ้า'

ท่านพระครูท่านก็แก้ดีนะ *'โยม! คุณบัวนอนหนุนหมอนหรือหนุนมะพร้าว เรานี่นอนหนุนมะพร้าว สมัยไปเรียนสนธิ์เรียนมูล (การเรียนของพระในสมัยโบราณ) ที่จังหวัดอุบลฯ เราหนุนมะพร้าวพอมะพร้าวกลิ้งตกเราลุกทันที อันนี้คุณบัวนอนหนุนหมอน หรือหนุนมะพร้าวหละ'*

หนังสือปาฏิโมกข์ขององค์หลวงตา

พระครูศาสนูปกรณ์
(อ่อนตา เขมังกโร)

ท่านพระครูปลัดอ่อนตา เขมังกโร เป็นคนบ้านเหล่า ต่อมาบวชพระฝ่ายมหานิกายแล้วมาญัตติกรรม เมื่ออายุ ๔๑ ปี โดยท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ วัดโพธิสมภรณ์ เป็นพระอุปัชฌาย์ ท่านพระครูเป็นลูกศิษย์ของท่านพระอาจารย์สุวรรณ สุจิณโณ (เป็นคนพิบูลมังสาหาร อุบลราชธานี ซึ่งเป็นเพื่อนกับท่านพระอาจารย์สิงห์ ขันตยาคโม)

ท่านพระครูชอบพระธุดงค์และตั้งใจปฏิบัติในพระธรรมวินัยและกรรมฐานโดยอาศัยท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ ต่อมาท่านมาเป็นสมภารอยู่วัดโยธานิมิตร

อุปนิสัยของท่านนั้น ชอบการก่อสร้าง ชอบการพัฒนา แต่การปฏิบัติ ก็ไม่ท้อถอย เป็นคนจริง

มรณภาพเมื่อปี ๒๕๑๓ อายุ ๘๗ ปี องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ตอบแทนคุณพระกรรมวาจาจารย์โดยจัดการศพถวายท่านพระครู

'ท่าน...นอนหนุนหมอน' โยมตอบ

ท่านพระครูจึงว่า *'เออ! ถ้าอย่างนั้นไม่ต้องห่วงท่าน ถ้าไปบอกท่าน ท่านจะเสียกำลังใจ'...*"

ท่านทราบเรื่องได้เพราะมีคนอื่นเล่าให้ฟังในเวลาต่อมา ส่วนท่านพระครูท่านไม่พูดเรื่องนี้ให้พระบวชใหม่ฟังแต่อย่างใด ท่านเงียบเฉยไปเลย

หยอกล้อประสาพระ

สมัยนั้นการกินหมากสูบบุหรี่ถือเป็นประเพณีของคนไทยทั่วไป ชาวบ้านมักมวนบุหรี่จีบหมากถวายพระอยู่เป็นประจำ คราวหนึ่งท่านถูกเพื่อนพระพรรษามากกว่าหยอกล้อเอาชนิดที่ทำให้ท่านต้องจดจำชนิดไม่มีวันลืมเลยก็ว่าได้ ดังนี้

"...พอสูบบุหรี่เราก็ระลึกถึง **พระกอง** ที่วัดโยธานิมิตร ท่านเกิดปีเดียวกันกับเรา เป็นเพื่อนกันตั้งแต่เป็นฆราวาส ท่านอยู่บ้านโนนทัน หนองตูม นิสัยท่านชอบตลก เรายังไม่ลืมนะ ท่านบวชก่อนเราพรรษาหนึ่ง อายุเท่ากัน คือท่านบวชเป็นเณร พออายุถึงพระท่านก็บวชเลย เราบวชตอนอายุ ๒๐ ปี ๙ เดือน

ทีนี้เวลาบวชแล้วไปคุยกันที่กุฏิท่าน ท่านเป็นคนนิสัยชอบพูดตลกเหมือนจะหัวเราะ หากไม่หัวเราะ มันทำให้คนอื่นหัวเราะจะตาย เราไปก็ไม่เคยคิดเคยอ่านเพราะเคยสูบบุหรี่อยู่บ้างแล้ว เห็นหมู่สูบก็เลยสูบกับเขา พอจับบุหรี่มาจุดสูบปั๊บ

พระกองเห็นอย่างนั้นท่านก็ทักว่า *'ไอ้พระบวชใหม่ บวชมามันไม่มีธรรมมีวินัย บุหรี่นี้ได้พินทุอธิษฐานแล้วหรือยังก็ไม่รู้ สูบสุ่มสี่สุ่มห้าเดี๋ยวอาบัติกินหัว'*

ว่าแล้วเฉยนะ ใครก็ไม่เคยคิดว่าบุหรี่จะต้องพินทุอธิษฐานเหมือนผ้า เราก็สูบไปเห็นหมู่เพื่อนสูบก็ไม่เห็นองค์ไหนพินทุอธิษฐาน แล้วมาว่าให้เราซึ่งเป็นเพื่อนกัน ท่านพูด เราก็เชื่อล่ะซี คนหนึ่งพูดหน้าตาขึงขังเหมือนเราผิดจริงๆ นี่นะ ไม่ใช่ธรรมดา หน้าเคร่งขรึมนะ นี่ละเวลาจะตลกนะ

วัดโยธานิมิตร

พระอุโบสถ

วัดโยธานิมิตร ถนนทหาร ตั้งอยู่เลขที่ ๑๖๒ หมู่ ๘ บ้านดงวัด ต.หนองขอนกว้าง อ.เมือง จ.อุดรธานี สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ ๑๐๕ ไร่ แต่เนื่องจากวัดแบ่งทำถนนรอบวัดเพื่อความสะดวกสบายของชาวบ้านใกล้เคียง โดยไม่ต้องใช้เส้นทางผ่านวัด ปัจจุบันมีเนื้อที่ ๙๒ ไร่ ๒ งาน ๖๗ ตารางวา ซึ่งทิศเหนือติดเขตทหาร (ร.พ.ค่ายประจักษ์ศิลปาคม) ทิศใต้, ทิศตะวันออก, ทิศตะวันตก ติดหมู่บ้านดงวัด

วัดโยธานิมิตร สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ.๒๔๖๑-๒๔๖๒ ศาลาการเปรียญ สร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๖๖ ได้พระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ.๒๔๖๙ ซึ่งมีความกว้าง ๒ เส้น (๔๐ เมตร) ยาว ๓ เส้น (๑๒๐ เมตร) เดิมนั้นกองทหารตั้งอยู่บ้านห้วย บ้านเหล่า แต่เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นที่ลุ่ม จึงต้องย้ายมาตั้งกองทหารที่ริมหนองขอนขวางหรือหนองขอนกว้าง (ในปัจจุบัน) เมื่อปี พ.ศ.๒๔๖๑ ตั้งเป็นจังหวัดทหารบกอุดรธานี ได้รับพระราชทานชื่อ ค่ายประจักษ์ศิลปาคม มณฑลทหารบกที่ ๒๔ ตามลำดับจนกระทั่งปัจจุบัน

เมื่อกองร้อยทหาร ย้ายมาตั้งอยู่ริมหนองขอนกว้าง ทางด้านเหนือแล้ว กาลต่อมากองทหารรู้สึกเสียขวัญและกำลังใจ เนื่องจากฝั่งหนองขอนกว้างทางด้านทิศใต้ มีโบราณวัตถุ คือ วัดร้างที่เก่าแก่มาก มีพระพุทธรูปเป็นศิลาแลงคอหัก ตกลงมาอยู่พื้นดิน ผินหน้าไปทางทิศเหนือ เข้าใจว่าเป็นพระที่สร้างในสมัยอยุธยา ส่วนด้านหลังเป็นเจดีย์หรือสถูป เมื่อก่อนมีทางเข้าออกได้อยู่ ครั้นต่อมา กองทหารได้เข้ามาอยู่ใหม่ๆ ได้ไปตัดไม้หาของป่าในบริเวณนี้ เพื่อเอาไปทำประโยชน์มักจะมีเหตุการณ์แปลกๆ แผลงๆ อยู่ทำให้กำลังพลกลัวและหวาดผวา ข้าราชการผู้ใหญ่อันมีเสด็จในกรมคิดหาพระมาอยู่เพื่อปฏิสังขรณ์โบราณวัตถุแห่งนี้ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับทหาร พยายามหาพระมาอยู่แต่หาไม่ค่อยได้ง่าย เพราะพระสุปฏิปันโนนั้นหายาก ต่อมาเสด็จในกรมได้นิมิตต์เห็นพระรูปหนึ่ง มีรูปร่างลักษณะอย่างนี้ๆ อยู่ทางทิศนี้ จึงจัดให้คนไปตามหาอยู่นาน จนกระทั่งไปพบภิกษุรูปหนึ่งมีรูปร่างลักษณะที่ตรงกับนิมิตต์ ท่านผู้นั้นคือ พระภิกษุอ่อนตา เขมังกโร (เบ้าหล่อเพชร) จึงไปกราบอาราธนามาอยู่ที่แห่งนี้ ครั้นเมื่อ พ.ศ.๒๔๖๑-๒๔๖๒ ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม จึงได้มาอยู่ปฏิบัติธรรม พระภิกษุอ่อนตาได้ไปชักชวนญาติโยมชาวบ้านโนนทันอันมีพ่อใหญ่สิงห์ สิงหะสุริยะ และชาวบ้านพร้อมข้าราชการทหารมีจ่าบุญ เป็นต้น ได้มาทำการแผ้วถาง จัดทำห้างให้เป็นที่อยู่อาศัย เมื่อพระภิกษุอ่อนตามาอยู่ได้ปฏิบัติศีลปฏิบัติธรรมจนกระทั่งอยู่จำพรรษาและในปีนั้นข้าราชการทหารอันมีเสด็จในกรมได้ชักชวนข้าราชการทหารและชาวบ้านทำถนนจากฝั่งกองทหารมายังโบราณวัตถุ (วัดเก่า) เพื่อความสะดวกสบายในการสัญจรไปมา วัดแห่งนี้ไม่มีชื่อปรากฏเพราะไม่มีหลักฐานอื่นใดบ่งบอกได้ว่าสร้างมา

>>

องค์หลวงตาในพรรษาต้นๆ ของชีวิตการบวช

'อ้าว! บุหรี่ยังต้องพินทุอธิษฐานด้วยหรือ?'

'อู๊ย! นี่ยังไม่รู้หรือบวชมาขนาดนี้แล้ว ยังไม่รู้พระวินัยอีกหรือบวชมาขนาดนี้แล้ว' เราฟังแล้วก็ยิ่งร้อนใหญ่เลยนึกว่าเราผิดวินัย

'แล้วบุหรี่นี่มันพินทุอธิษฐานว่ายังไงล่ะ' เราถามเพราะไม่รู้นี่นาเพิ่งจะมาทราบเดี๋ยวนี้

'โอ๊ย! บวชมาขนาดนี้ยังไม่รู้พินทุอธิษฐานตายๆ นี่เป็นอาบัติมาเท่าไรแล้วพระใหม่นี้น่ะ' ยังขู่เราอีกด้วยนะ ไม่มียิ้มนะ ยังขู่อีก

'นี่บวชมานานเท่าไร มันเป็นอาบัติมาเท่าไรแล้ว'

'แล้วมันพินทุอธิษฐานว่ายังไง?'

บทเวลาบอกคำอธิษฐานนี่ที่มันขบขันนะ พอขู่เราเต็มเหนี่ยวแล้ว *'คำพินทุอธิษฐานเท่านี้ก็ไม่ได้ มันจะไปยากอะไร มันไม่ยืดยาวอะไรเลยยังไม่ได้อีกเหรอ คำสั้นๆ เท่านี้ก็ว่าไม่ได้'* ว่างั้นนะ

'ไม่ยากแล้วมันว่ายังไง?'

*'**อิมัง ควันถมดัง อธิษฐามิ** ควันถมดังคือควันถมจมูกเข้าใจไหม'* ท่านว่าแล้วก็แสดงหน้าตาเฉยด้วยนะ นิ่ง

มันน่าโมโห คนหนึ่งจะตายร้อนเป็นไฟ เราโมโหเลยไม่ลืมจนกระทั่งบัดนี้ (หัวเราะ)..."

ท่านสรุปสุดท้ายให้ฟังด้วยความขบขันว่า แท้ที่จริงแล้วคำอธิษฐานเหล่านี้ไม่มีในพระวินัยอะไร เพื่อนพระท่านตั้งขึ้นมาเพื่อหลอกอำพระใหม่ให้ตกใจเล่น เป็นการหยอกล้อกันเล่นตามประสาพระกับพระด้วยกันเท่านั้นเอง

ไม่มีใครขโมยผึ้งแล้วนะ

คราวหนึ่งขณะกำลังบิณฑบาตท่านได้พบกับจ่าทหารคนหนึ่งที่รู้ฝีมือการจับผึ้งของท่านเป็นอย่างดีตั้งแต่ก่อนบวชจึงพูดหยอกเย้าท่านดังนี้

"... นี่ (เรา) เป็นคู่กันกับผึ้งจับแต่ผึ้งอยู่ต้นไม้ทั้งสูงทั้งต่ำ (จ่าเบ้า) แกอยู่กรมทหารอุดร แกเป็นจ่าเบ้าทางทหาร เราอยู่บ้านตาดได้ยินว่าผึ้งอยู่ที่ไหนๆ เขาตามเองนะว่าให้หลวงตาบัวนี่ล่ะไปหาเอาหมดผึ้ง ผึ้งอยู่ในป่าเขาผู้เสียภาษีเขาอยู่อุดรอยู่เก้าอี้ เราผู้ไม่เสียภาษีอยู่ในป่า ผึ้งที่ไหนรู้หมด ไปเอาหมด ทีนี้เวลาบวชแล้วออกไปบิณฑบาต (แกว่า)

'โอ้ พอบวชแล้วทีนี้ไม่มีใครไปขโมยผึ้งแล้วนะทีนี้นะ'

เราก็ยิ้มๆ แกพูดหยอก พอบวชแล้วไม่มีใครไปขโมยผึ้งละทีนี้ ไม่มีจริงๆ ตั้งแต่เราบวชแล้วเราก็ไม่ไป แกพูดหยอกเราชื่อจ่าเบ้าจ่าทหาร แกเป็นคนถือภาษี เสียภาษีผึ้ง แกเป็นเจ้าของทั้งหมด เป็นคนเสียภาษีผึ้ง เราไม่ได้เสียภาษีแต่ผึ้งอยู่ที่ไหนรู้หมด ขโมยเอามันก็ได้ ยินถึงแกซิ ขึ้นต้นไม้ก็เก่ง ผึ้งนี่มันมีอยู่กี่รังอยู่ที่ไหนเห็นหมดละ อยู่เก้าอี้ไม่เห็น ไม่เห็นเขาก็รู้ว่าบัวมันตัวขโมยผึ้ง .. เราไปตีผึ้ง กลางคืนก็มีผึ้ง กลางวันก็มี ได้ทั้งกลางคืนกลางวันเรา กลางคืนก็ได้กลางวันก็ได้ เขาอยู่โต๊ะเก้าอี้เขา เราอยู่ในป่าเอาเมื่อไรก็ได้ เรารู้หมดล่ะ เรื่องขโมยผึ้งเก่ง เรารู้หมด แกพูดหัวเราะพูดหยอกเล่น .. แล้วก็ไม่ได้สึกไปจริงๆ เลยไม่ได้ขโมยผึ้งอีก ถ้าสึกไปไม่แน่นะ .. ขโมยผึ้งเก่งขึ้นต้นไม้ มีมากมีน้อยรู้หมดเราก็เก่ง เก่งเหมือนกัน .. ไม่สึกไปก็เลยปลอดภัย ผึ้งทั้งหมดไม่ถูกขโมยละ..."

ปฐมฤกษ์แห่งการภาวนา

ในช่วงเริ่มต้นของการเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ท่านเล่าเหตุการณ์ในช่วงนี้ไว้ว่า

"...ท่านพระครูท่านชอบภาวนานะ ท่านให้เราไปอยู่ในโบสถ์ด้วยกัน ท่านอยู่เตียงนอนทางหลังพระพุทธรูป พวกเราก็นอนในโบสถ์นั่นแหละ แต่เป็นหน้าพระพุทธรูป ออกไปโน่นประตูออกโน่น พวกนาค ๒-๓ คนนอนอยู่โน่นท่านสวดมนต์เก่งนะ แล้วก็ภาวนา

ตื่นเช้าออกมาตั้งแต่ตี ๔ ท่านออกไปเดินจงกรมที่หน้าโบสถ์ มันโล่งหมดนะ แต่ก่อนเราเป็นนาค เราเห็นอยู่ ท่านออกไปเมื่อไหร่เราก็เห็นอยู่ เวลาท่านเดินจงกรมเราคอยสังเกตดูอยู่

เมื่อบวชแล้วเราจึงเดินจงกรม แล้วไปถามคำภาวนากับท่าน เราไม่ลืมนะเพราะเราชอบภาวนา

"กระผมอยากภาวนา อยากจะเดินจงกรมอยากจะนั่งภาวนาจะต้องทำยังไง" เราถามท่าน

ท่านพระครูตอบ *"เออ ให้ภาวนาว่า **พุทโธ** นะ เราก็ภาวนา**พุทโธ** เหมือนกันแหละ"*

"แล้วท่านพระครูนั่งภาวนาสวดมนต์หละ"

"อ๋อ! เราสวดมนต์หลายบทหลายสูตร" ท่านพระครูว่าอย่างนั้น...

เมื่อทราบดังนี้ภิกษุบวชใหม่ก็จับใจความได้ทันทีแล้วน้อมนำไปเป็นหลักปฏิบัติของตนบ้าง ท่านยังเล่าถึงความตั้งใจในช่วงอุปสมบทใหม่นี้เพิ่มเติมด้วยว่า

"...ท่านพระครูก็สอนเท่านั้น เราก็ไปภาวนา**พุทโธ**ด้วยความเลื่อมใส พอใจในการภาวนาอยู่กุฏิใหญ่ทางด้านทิศเหนือ กลางคืนดึกๆ จะลงมาเดินจงกรมทุกคืนนะ... แม้บวชมาใหม่ๆ แต่นิสัยชอบภาวนา นิสัยอันนี้มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม ไม่มีใครสอนมันหากเป็นอยู่ในจิต มันแปลกมากเรื่องนี้...

นี่ละพอมันเข้ามาถึงนี้ก็ก็เท่านั้น โถ เดี๋ยวนี้ก็ยังไม่ลืมนะ นี่ละเป็น**ปฐมฤกษ์แห่งการภาวนา**ของเรา พอเข้าถึงนั้นก็ก็จะว่าเป็นสมาธิไม่สมาธิพูดไม่ถูกนะ พอเข้านั้นก็ก็ขาดหมดเลยโลกอันนี้ ปรากฏไม่มีอะไรเหลือเหลือแต่ธรรมชาติที่อัศจรรย์สุดส่วน คือใจดวงนั้น ขาดออกหมดนะอารมณ์ทั้งหลาย ขาดหมด

เกิดความอัศจรรย์ ตื่นเต้น ความตื่นเต้นในความอัศจรรย์เลยไปกระตุกธรรมชาตินั้นเสียรวมไม่ได้นานนะ คือขาดไปหมดจริงๆ เหมือนอยู่ในท่ามกลางมหาสมุทร เรามีที่นั่งอยู่ในท่ามกลางมหาสมุทร หรือว่ามีเกาะ ว่าเกาะก็กว้างไป เหมือนว่าที่นั่งกลางมหาสมุทร

'มันอัศจรรย์เกินคาดเกินหมาย โถ ทำไมถึงเป็นอย่างนี้'

เวลาจะหลับจะนอนจะเหลือเวลาไว้ คือหยุดจากอ่านหนังสือจะเหลือเวลาไว้ ๑ ชั่วโมงเพื่อนั่งภาวนาทุกๆ คืน... สมมุติว่าจะพักนอนตี ๒ ตอนตี ๑ จะหยุดอ่านหนังสือก่อนแล้วต้องทำสมาธิภาวนา ตั้งใจพุทโธๆ ไปเรื่อยๆ

ชั่วโมงนั้นแหละเป็นชั่วโมงภาวนาเป็นประจำนะ... ถึงเวลาก็ลงมาเดินเงียบๆ จากนั้นก็นั่งภาวนาแล้วก็หลับ..."

หลังจากสอบถามท่านพระครูแล้ว ท่านก็ทดลองภาวนาตามลำพัง ดังนี้

"...เราก็เอาพุทโธมาภาวนาตามประสีประสา ไม่คาดไม่ฝันไม่คิดไม่อ่านว่ามันจะแสดงความแปลกประหลาดขึ้นมา ก็พุทโธๆ วันนี้วันนั้นไปตามประสาอย่างนั้นแหละ โอ๋ย บทเวลามันจะเป็น พุทโธๆ สติติดอยู่นั้นสักเดี๋ยวกระแสของจิตที่มันคิดฟุ้งซ่านเหมือนเราตากแหนี่

ทีนี้พอจิตจะเริ่มสงบก็เหมือนเราดึงจอมแห พุทโธๆ นี่เหมือนจับจอมแหดึงเข้ามาตีนแหก็หดเข้ามาๆ จนกระทั่งเป็นกองแห ทีนี้กระแสของจิตมันรวมตัวเข้ามาๆ จนกระทั่งเป็นกองความรู้ที่อยู่เป็นจุดเดียว เท่ากับกองแหที่นี่

วัดโยธานิมิตร

>>

แต่สมัยใด เป็นที่น่าสังเกตว่าทำไมเศียรพระองค์นี้ถึงได้หักตกลงมา หรืออาจเป็นเพราะกาลเวลาทำให้เป็นไป เมื่อพระภิกษุอ่อนตามาอยู่ครั้งแรกได้เอาเศียรที่หักขึ้นมาต่อให้เหมือนดังเดิมโดยการใช้ปูนมาตกแต่งทำเสียใหม่เพื่อให้ดูดี ต่อมาจึงเรียกชื่อพระพุทธรูปนี้ว่าหลวงพ่อพระงามมากระทั่งทุกวันนี้ หลังจากมีพระมาอยู่จำพรรษาและบูรณปฏิสังขรณ์แล้วได้มีประชาชนหลายหมู่บ้าน หลายตำบล โดยเฉพาะอำเภอเมืองได้มากราบนมัสการอยู่มิได้ขาด

วัดโยธานิมิตร เริ่มก่อตั้งที่โบราณวัตถุหลวงพ่อพระงามเป็นครั้งแรก ครั้นต่อมาพระภิกษุอ่อนตา เขมังกโร มองเห็นบริเวณรอบๆ นี้เป็นที่ลุ่มไม่เหมาะที่จะสร้างพระอุโบสถ ศาลา กุฏิวิหารให้พระอยู่จึงได้ย้ายขึ้นไปสร้างวัดที่อื่นในบริเวณที่อยู่ปัจจุบันนี้

วัดโยธานิมิตร ผู้คนมักจะเรียกว่า วัดโยธา เพราะทหารได้มีส่วนช่วยสร้าง นิมิตต์นั้นได้มาจากความฝันจึงเรียกว่า วัดโยธานิมิตร เมื่อก่อนเขียนเป็นวัดโยธานิมิตต์ ปี พ.ศ.๒๕๐๕ ท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กรุงเทพฯ ท่านได้ดำริให้เปลี่ยนจาก นิมิตต์ เป็น นิมิตร จนกระทั่งปัจจุบัน

วัดโยธานิมิตรมีเจ้าอาวาสมาแล้ว ๒ รูป คือ

๑. พระครูศาสนูปกรณ์ เขมังกโร (อ่อนตา เบ้าหล่อเพชร)
๒. พระครูถาวรธรรมโกศล (ทองด้วง ถาวรธัมโม สารีโท)

นี่เราเป็นทีแรกนะ คือค่อยหดเข้ามาๆ พอกิริยาของจิตหดเข้ามา สติยิ่งจ่อเข้าๆ เข้ามาถึงจุดกลางก็เท่านั้น ทีนี้มันจ้าอยู่ภายในเจ้าของ

อัศจรรย์อันนี้ เหมือนว่าขาดหมดเรื่องอารมณ์ของโลกนี้ปรากฏขาดไปหมดในเวลานั้น เกิดความอัศจรรย์ขึ้นมา ตื่นเต้น

ความตื่นเต้นละไปกระตุกไม่ใช่อะไรนะ คือมันไม่เคยเห็นไม่เคยรู้ ความตื่นเต้นความอัศจรรย์ไปกระตุก จิตเลยถอนขึ้นมาเสียโหย เสียดายเสียจนวันหลังขยับใหญ่เลย ไม่ได้เรื่องๆ...”

กล่าวถึงเรื่องการภาวนาและกรรมฐาน ท่านมีความเคารพเลื่อมใสมาแต่เดิมแล้ว ตั้งแต่บวชทีแรกที่วัดโยธานิมิตรแห่งนี้ หากเห็นพระกรรมฐานมาพักด้วย ท่านจะต้องรีบไปถึงก่อนเพื่อจะได้พูดคุยเรื่องธรรมะเรื่องจิตกับท่านทันที

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์
(จันทร์ สิริจันโท)

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ มีนามเดิมว่า จันทร์ ศุภษร เป็นบุตรคนหัวปี ในจำนวน ๑๑ คน เกิดเมื่อวันศุกร์ แรม ๑๐ ค่ำ เดือน ๔ ปีมะโรง พ.ศ.๒๓๙๙ ที่บ้านหนองไหล จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๔๐๐ เส้น (๑๖ กิโลเมตร)

การบรรพชาและอุปสมบท เมื่ออายุ ๑๓ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร ต่อมาได้อุปสมบทที่วัดทุ่งศรีทอง โดยพระอาจารย์ม้าว เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้ฉายา "สิริจันโท"

ท่านศึกษาพระปริยัติธรรมที่วัดพิชัยญาติ วัดเทพศิรินทราวาส และอีกหลายๆ สำนัก ปี พ.ศ.๒๔๓๗ ท่านก็สอบได้เปรียญ ๔ ประโยค ซึ่งขณะนั้นจำพรรษาอยู่ที่วัดเทพศิรินทราวาส ท่านได้รับการยกย่องให้เป็นทั้งนักปราชญ์ นักเทศน์ นักปฏิบัติ และนักพัฒนา มีอุปนิสัยพูดจริงทำจริง ตรงไปตรงมาไม่เกรงกลัวใคร มีความเชี่ยวชาญแตกฉานด้านวิปัสสนาธุระ เป็นพระนักเทศน์ที่มีโวหารชาญฉลาด ทั้งยังได้แต่งตำราทางด้านวิปัสสนาธุระ และมีศิษย์เอกที่มีชื่อเสียงทางปริยัติ ได้แก่ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) วัดบรมนิวาส นอกจากนี้ท่านยังให้คำแนะนำด้านปริยัติธรรมแก่ครูบาศรีวิชัย วัดสวนดอก และพระครูวินัยธร (มั่น ภูริทัตโต) อีกด้วย

สมณศักดิ์ เมื่อพ.ศ.๒๔๕๙ ได้เป็นที่พระธรรมธีรราชมหามุณี ได้ครองตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส สมณศักดิ์สุดท้ายได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเลื่อนขึ้นเป็นพระราชาคณะที่ "พระอุบาลีคุณูปมาจารย์"

มรณภาพ เมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๕ สิริอายุได้ ๗๗ ปี

จำยอมเทศน์พรรษาแรก

การเรียนของท่านในเวลานั้นยังไม่ได้เรียนนักธรรมตรี เพียงแต่เรียนสวดมนต์และสวดพระปาฏิโมกข์ และด้วยความตั้งใจร่ำเรียนหนังสือท่องบทสวดมนต์ทำวัตรอย่างจริงจังเช่นนี้ทำให้เพียงพรรษาแรกของการบวช ท่านก็สามารถเรียนสวดมนต์ ๗ ตำนาน ๑๒ ตำนาน และปาฏิโมกข์จบหมด และยังได้ขึ้นสวดปาฏิโมกข์ในกลางพรรษาอีกด้วย นับเป็นสิ่งยากยิ่งสำหรับพระภิกษุบวชใหม่ทั้งหลายจะพึงกระทำได้

ครั้นเมื่อออกพรรษาตามฤดูกาลชาวบ้านเขาจะทำบุญลานข้าว เขาจะเอาข้าวขึ้นยุ้งขึ้นฉาง ภาษาอีสานเขาเรียก “ฟาดข้าว” ฟาดข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้วเขาก็นิมนต์พระไปทำบุญที่ “กองประทายข้าวเปลือก” แล้วจึงจะขนขึ้นบ้านขึ้นเรือน ครั้งนั้นชาวบ้านเขาพากันมานิมนต์ท่านพระครูฯ วัดโยธานิมิตร ทีนี้คนนั้นก็ทำบุญลานข้าวคนนี้ก็ทำบุญลานข้าว เมื่อมากต่อมากเข้าพากันมานิมนต์พระจนหมดวัดไม่มีพระให้เขา แล้ว ท่านพระครูฯ ก็เลยให้ท่านเป็นหัวหน้าทั้งที่เพิ่งบวชได้พรรษาเดียวเท่านั้นและก็ยังไม่เคยเตรียมตัวมาก่อนเลยด้วย

ท่านพระครูว่า *“มันไม่มีพระจะทำอย่างไรไปฉลองศรัทธาให้เขาหน่อยสิ”*

งานบุญประทายข้าวเปลือก

ลายมือชื่อบนหนังสือปริยัติของององค์หลวงตา

จึงตกลงให้พระภิกษุบัวเป็นหัวหน้า ครั้งนั้นท่านก็ได้พกเอาหนังสือเทศน์เล่มหนึ่งประมาณ ๑ กัณฑ์จบพอดี พกติดย่ามไปด้วย เผื่อว่าเวลาจำเป็นก็จะเอาหนังสือนี้ออกเทศน์ ท่านเล่าเหตุการณ์ตอนนี้ว่า

"...พอออกพรรษาแล้วถูกเขานิมนต์ไปในงานข้าวเปลือก ตามลานข้าว เขาถือเป็นประเพณีนิมนต์พระไปทำบุญที่ลานข้าวเขา เสร็จแล้วเขาถึงจะขนข้าวขึ้นยุ้งขึ้นฉางเขาเป็นปกติ ส่วนมากเขาทำอย่างงั้น แต่ไม่ได้หมายถึงว่าเขาทำทุกรายนะ แต่ส่วนมากมักเป็นอย่างงั้น เราก็ได้พรรษาเดียว เดือนพฤศจิกากำลังหนาวนะ ไปค้างที่ลานนั่นแหละ เขาจัดทำเลไว้ให้ค้างให้พักที่นั่น ..

เราก็ไป .. ไปก็ไปนอนค้างคืนที่บ้านหนองแวงตะวันออกบ้านดงเค็ง พอไปตอนกลางคืนสวดมนต์เรียบร้อยแล้วก็ค้างที่นั่นเลย ตอนเช้าฉันจังหันเสร็จ เขานิมนต์ให้ขึ้นเทศน์ เทศน์ตอนแรกก็ได้น่ะสิ มันมีหนังสือเล่มหนึ่งบางๆ กัณฑ์เดียวความว่า **"จิตเต สังกิลิฏเฐ ทุคคติ ปาฏิกังขา"** เมื่อจิตเศร้าหมอง ทุคติเป็นอันหวังได้

เทศน์จบกัณฑ์นี้แล้ว ต่อมาพวกหลังแห่กันมาอีก มาขอฟังเทศน์ทีนี้ตัวผู้เฒ่าศรัทธาเจ้าภาพก็ว่า *'ท่านเทศน์ให้ฟังก็ได้จะยากอะไร?'* เขาไม่ยากนะสิ แต่เรามันจะตายเอา (หัวเราะ) มันเหงื่อแตก นี่ขนาดหนาวๆ นะ โถ! เราอยากฆ่าเฒ่านั่น เรายังไม่ลืมเฒ่านั่น เฒ่าที่ว่า *'ย้ากอีหยังเทศน์'*

โธ่! ยากบ่ยาก แต่เรามันแค่นเสียแล้ว หัวอกมันคับแล้ว จะเอาอะไรมาเทศน์ละทีนี้ มันไม่มีอะไรแล้ว กูตายนี่...พอเขานิมนต์ให้เทศน์แล้วทีนี้มันก็อยู่กับหัวหน้าจะให้เขาเทศน์มันก็ไม่ได้นี่นา...ตกลงก็ต้องเป็นเราเทศน์ โถ หนาวๆ นี่แต่เหงื่อก็แตกหมดเลยนะ แต่มันก็ไปได้นะก็แปลกอยู่ เวลาจนตรอกมันไปได้นะ เทศน์ไปได้นี่นะ แต่ว่าอกนี้จะแตก มันก็พอบีนรอดตัวไปได้ ว่างั้นเถอะนะ

พอเทศน์เสร็จก็ออกมา เพื่อนพระมาด้วยกันมาพูดหยอกล้อว่า *'โถ! เวลาเทศน์ก็เทศน์ดีนะ'*

เราว่า *'อยากตายติ๊.. อยากตายอย่ามายุ่งเด้อว่ะ อย่ามาล้อเด้อว่ะ'*

'ฮ่วย! เจ้าเทศน์ดีอีหลีตั๊ว' (ก็เทศน์ดีจริงๆ นะนี่)

'ฮ่วย! อยากตายอีหลีติ๊เดี๋ยวนี้' (อยากตายจริงๆ หรือนี่)

เรามันโมโหนี่ว่ะ เหงื่อยังแตกอยู่บ่เซา (เหงื่อไหลไม่หยุด) เข้าใจไหมล่ะ ภาคอีสานทางนี้เขาเรียก "ข้าวโป่ง" ฉันเพลข้าวโป่งแผ่นเดียวก็ฉันไม่หมดมันสิตาย มันแค่น (จุกในอกกินไม่ลง) โน่นน่ะ

'โอ้ ทุกข์มากจริงๆ ชีวิตของพระก็มีครั้งนั้นละ เราจำไม่ลืมนะทุกข์มากที่สุด ยังไม่ได้อะไร ก็ยังไม่ได้คิดเรื่องเทศน์ ภาษิตหนังสืออะไรๆ เราก็ยังไม่เคยสนใจเรียน ก็คิดตั้งแต่เรื่องสวดมนต์สวดพร เรียนจบไปตามนั้นๆ หลังจากนั้นไปแล้วเราถึงจะเริ่มเรียนนักธรรม เรากะไว้อย่างนั้นนะ ปีนี้จะต้องเรียนสวดมนต์ และปาฏิโมกข์ให้ได้เสียก่อน พอปีที่สองตั้งหน้าใส่ฝ่ายนักธรรมเลย พอออกพรรษาเท่านั้นยังไม่ได้เรียนนักธรรมเขาก็จับไปเทศน์ แล้วมันจะไปได้ภาษิตที่ไหนจากไหนมา ยกเป็นคาถาเทศน์ขึ้นมา มันไม่ได้มีอะไรจะเทศน์ละทีนี้ โอ๊ยคับหัวอก ทุกข์ที่สุดเลย โธ่ ฉันขนมนางเล็ดครึ่งแผ่นกลืนไม่ลง เข้าใจไหม จะเอาอะไรเทศน์ให้เขาฟัง มันคับมันแค้นในหัวใจ นี่ละชีวิตของพระเรามีครั้งนั้นละทุกข์มากจริงๆ ก็เทศน์ให้เขาฟังได้นะ คนเรามันจะตายจริงๆ มันบีนได้นะ มันบีนไปจนได้นั่นละ'

จากนั้นพอกลับมาถึงวัด ก็หาค้นคัมภีร์เอามาท่องกัณฑ์เทศน์เลย ค้นหนังสือเทศน์ท่านเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) ค้นเอากัณฑ์เทศน์ของท่านที่เราชอบใจ ท่องขึ้นใจคล่องปากยิ่งกว่าท่องพระปาฏิโมกข์เสียอีก คิดในใจว่า *'คราวนี้ไม่ตายแล้ว ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องได้เทศน์ที่ไหนก็จะเอากัณฑ์นี้ออกเทศน์'* ก็เลยไม่ถูกนิมนต์เทศน์อีกเลย..."

นับแต่นั้นมาท่านกลับไม่เคยได้เทศน์ในลักษณะนี้อีกเลย และเทศน์หนนั้นก็ยังทำให้ท่านไม่มีวันลืมเลือนได้เลยด้วยเหตุผลว่า

"เพราะเป็นการเทศน์แบบจนตรอกจริงๆ ไม่มีทางไปเลย แต่ก็ต้องบีนเอา เอาตายสู้เลย ... เราไม่เคยมีจนตรอกจนมุม มีครั้งนี้ครั้งเดียว จากนั้นไม่เคยมีปรากฏ ในชีวิตของพระเรามีครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่เราฝังลึกมาก อันนี้ก็ไม่ลืม ... จากนั้นมาก็พอเทศน์ได้ธรรมดา ไม่อั้นตู้เหมือนตอนนั้น เพราะเรียนหนังสือไปด้วย จะมีเทศน์บ้างก็ยามจำเป็นจริงๆ หากไม่จำเป็นไม่เทศน์"

อยากเป็น "พระอรหันต์" เท่านั้น

ท่านจำพรรษาที่วัดโยธานิมิตร ๒ พรรษา นอกจากตั้งใจอ่านหนังสือธรรมะแล้วยังได้ช่วยเหลืองานก่อสร้างศาลาท่านพระครูอยู่บ้าง ดังนี้

แผนที่การจำพรรษาขององค์หลวงตาในช่วงนั้น

"...การก่อสร้างก่ออะไรก็มีที่มาจำพรรษาที่วัดโยธานิมิตร หนองขอนกว้าง ๒ พรรษาแรกอยู่นี้ พอพูดอย่างนี้ก็ทำให้ระลึกถึงท่านพระครูเหมือนกันนะ ท่านพระครูเป็นเจ้าอาวาสวัด ทำให้คิดเหมือนกันนะ

เราได้ช่วยก่อสร้าง คือว่าเลื่อยไม้ ท่านพาไปเลื่อยไม้ในป่าแถวๆ ใกล้นี้ไม่อดนี่ไม้แต่ก่อน อดอยากที่ไหน ท่านพาไปเลื่อยไม้มาสร้างศาลา เราก็ได้ช่วยท่านอยู่ปีหนึ่ง จำได้ก่อสร้าง เรียกว่าเราได้ช่วยก่อสร้าง .. ออกจากนั้นแล้วก็เตลิดเปิดเปิงจนกระทั่งป่านนี้"

เมื่อได้เรียนหนังสือตำรับตำราทางธรรม ธรรมะซึ่งเป็นของจริงอยู่แล้วกับนิสัยที่จริงจังของท่านก็รู้สึกว่าเข้ากันได้อย่างสนิทใจ ทำให้เกิดความซาบซึ้งอัศจรรย์ใจเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

"...เมื่อเรียนธรรมะไปตรงไหนมันสะดุดใจเข้าไปเรื่อยๆ โดยลำดับ นับตั้งแต่หนังสือธรรมะชื่อ**นวโกวาท**ที่เป็นพื้นฐานแห่งการศึกษาเบื้องต้น จากนั้นก็อ่าน**พุทธประวัติ**ทำให้เกิดความสลดสังเวช สงสารพระองค์ท่านในเวลาที่ทรงลำบาก ทรมานพระองค์ก่อนตรัสรู้ธรรมจนถึงกับน้ำตาร่วงไปเรื่อยๆ

จนกระทั่งอ่านจบ เกิดความสลดใจอย่างยิ่ง ในความพากเพียรของพระองค์ซึ่งเป็นกษัตริย์ทั้งองค์ ทรงสละราชสมบัติทรงออกผนวชเป็นคนขอทานล้วนๆ ซึ่งสมัยนั้นไม่มีศาสนาคำว่าการให้ทานได้บุญอย่างนั้น การรักษาศีลได้บุญอย่างนี้ไม่เคยมี พระองค์ก็ต้องเป็นคนอนาถาและขอทานเขามาโดยตรง และฝึกอบรมพระองค์เต็มพระสติกำลังทุกวิถีทางเป็นเวลา ๖ ปี ถึงได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมา

พุทธประวัติย่อ

"...เบื้องต้นเจ้าชายสิทธัตถราชกุมารเสด็จออกผนวช ทรงเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างโดยทรงตัดความห่วงใยอาลัยเสียดายทุกประการ กระทั่งประชาชนทั้งหลายที่เห็นแก่ตัวตำหนิติเตียนท่าน ว่าพระพุทธเจ้าเป็นคนคับแคบ เอาตัวรอดเพียงพระองค์เดียว.. โดยลำพังพระกำลังความสามารถที่ทรงทำประโยชน์ให้แก่โลก

ในความเป็นพระเจ้าแผ่นดินนั้นผลมีจำกัด ไม่สามารถทำประโยชน์แก่โลกได้มากมายทั่วไตรโลกธาตุเหมือนความเป็นศาสดาเลย อย่างมากก็ได้เพียงขอบเขตขัณฑสีมาที่พระสิทธัตถราชกุมารทรงปกครองเท่านั้น ไม่เหมือนความเป็นศาสดาสอนโลกทั้งสาม เช่น กามภพ รูปภพ อรูปภพ ที่เรียกว่าไตรโลกธาตุ

พระพุทธเจ้าพระองค์เดียวเป็นครูสั่งสอนเมื่อเสด็จออกผนวชก็ทรงบำเพ็ญพระองค์อย่างเต็มพระสติปัญญา สละตัดความห่วงใยอาลัยเสียดายทั้งสิ้นที่โลกนิยมกัน ก็ตำแหน่งพระราชามหากษัตริย์ใครจะไม่ต้องการ ยศถาบรรดาศักดิ์ ความเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ไพร่ฟ้าประชาชี บริษัทบริวาร พระชนกชนนี พระชายา พระราชโอรส สมบัติเงินทองข้าวของทั้งแผ่นดินเป็นของพระเจ้าแผ่นดินทั้งนั้น..

จากนั้นก็ทรงบำเพ็ญอยู่ในป่า การอยู่ การเสวย การใช้สอยต่างๆ เมื่อลดตำแหน่งจากความเป็นพระเจ้าแผ่นดินลงมาเป็นคนอนาถาหาที่พึ่งพาอาศัยไม่ได้แล้ว จะได้รับความทุกข์ความลำบากยากเย็นเข็ญใจมากน้อยเพียงใด .. ที่อยู่ที่หลับนอน การเสวย ตลอดยาแก้ไข้ ยารักษาโรคต่างๆ ไม่มีในสิทธัตถราชกุมารซึ่งกำลังเป็นอนาถานั้นเลย แม้เช่นนั้นก็ไม่ทรงท้อพระทัย ทรงบำเพ็ญจนถึงขั้นสลบไสลไปในบางครั้งซึ่งบอกไว้ในตำรา .. ปรากฏว่าทรงสลบไปถึงสามครั้ง หากไม่ฟื้นก็ต้องตาย นี่คือความทุกข์ความลำบากของต้นศาสนาเป็นมาอย่างนี้ เมื่อกาลเวลาที่ได้รับความทุกข์ความทรมานยิ่งกว่านักโทษในเรือนจำ ซึ่งเป็นอยู่ถึงหกปีผ่านไปแล้ว ..

ปฐมยามทรงบรรลุปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติย้อนหลังได้ที่ภพที่ชาติของพระองค์เอง ได้เกิดได้ตายท่องเที่ยวในวัฏสงสาร ทั้งภพน้อยภพใหญ่ทั้งสูงทั้งต่ำ คือขึ้นถึงขั้นพรหมโลกก็ถึง ลงจนถึงนรกอเวจีก็ลง เป็นอย่างนี้เหมือนสัตว์ทั้งหลายทั่วๆ ไปนั้นแล เมื่อพระองค์บำเพ็ญสมณธรรมคือ อานาปานสติถูกทางแล้วได้บรรลุธรรมนี้ขึ้นมา.. เมื่อได้ผล

>>

ในขณะที่อ่านประวัติของพระพุทธเจ้าที่ได้ตรัสรู้ธรรม รู้สึกอัศจรรย์อย่างยิ่งถึงกับน้ำตาร่วงเช่นเดียวกัน...”

แม้เมื่อได้อ่าน**ประวัติพระสาวกอรหันต์**ทั้งหลายที่ท่านออกมาจากสกุลต่างๆ กันตั้งแต่พระราชามหากษัตริย์ มหาเศรษฐีกุฎุมพี พ่อค้าประชาชน ตลอดคนธรรมดา ก็ยิ่งทำให้เกิดความซาบซึ้งใจ ดังนี้

“...องค์ไหนออกมาจากสกุลใด หลังจากได้รับพระโอวาทจากพระพุทธเจ้าแล้ว ต่างก็ไปบำเพ็ญในป่าในเขาอย่างเอาจริงเอาจัง เดี๋ยวองค์นั้นสำเร็จเป็นพระอรหันต์อยู่ที่นั้น องค์นั้นสำเร็จอยู่ในป่านั้น ในเขาลูกนั้น ในถ้ำนั้น ในทำเลนี้มีแต่ที่สงบสงัด ก็เกิดความเชื่อเลื่อมใสขึ้นมาทำให้ใจหมุนติ้ว เรื่องภายนอกก็ค่อยจืดไปจางไป...”

ท่านเล่าถึงความรู้สึกที่ค่อยแปรเปลี่ยนไปๆ เช่นนี้ว่า

“...ทีแรกก็คิดจะไปสวรรค์ คิดจะไปพรหมโลก พออ่านประวัติสาวกมากๆ เข้ามันไม่อยากไปละซิ อยากไป**นิพพาน** สุดท้ายก็อยากไปแต่นิพพานอย่างเดียว อยากเป็น**พระอรหันต์** อย่างเดียวเท่านั้น ไม่มีเปอร์เซ็นต์อื่นเข้ามาเจือปนเลย ทีนี้จิตมันก็พุ่งลงตรงนั้นลงช่องเดียว...”

ความตั้งใจเดิมว่าจะบวชเพียง ๒ พรรษา แล้วสึกหาลาเพศนั้นค่อยจืดจางลงไปๆ ทุกขณะกลับเพิ่มพูนความยินดีในเพศนักบวชมากเข้าไปทุกที เรื่องธรรมะก็รู้สึกดูดดื่มยิ่งขึ้นเรื่อยๆ จิตใจก็เปลี่ยนแปลงไป

ด้วยเหตุนี้เองในระยะต่อมาท่านจึงได้ออกจากบ้านตาดไปศึกษาเล่าเรียนในที่ต่างๆ จนกระทั่งได้ตั้งสัจอธิษฐานไว้เลยว่า

“เมื่อจบเปรียญ ๓ ประโยคแล้ว จะออกปฏิบัติโดยถ่ายเดียวเท่านั้น ไม่มีข้อแม้ ไม่มีเงื่อนไข เพราะอยากพ้นทุกข์เหลือกำลัง อยากเป็นพระอรหันต์นั่นเอง”

อุโบสถวัดโยธานิมิตรยามค่ำคืน ซึ่งองค์หลวงตามักหลบมาเดินจงกรม

>>
จากการบำเพ็ญอานาปานสติในปฐมยามนั้นแล้ว ก็ทรงทราบย้อนหลังถึงความเป็นมาของพระองค์ ว่าเคยเกิดเคยตายในภพในชาติเป็นสัตว์เป็นเปรตเป็นผี หรือเป็นสัตว์นรก ตลอดถึงเทวบุตรเทวดาอินทร์พรหมประเภทใด พระองค์เคยเป็นมาหมด แล้วนับย้อนหลังได้หมด ตามร่องรอยแห่งความเป็นมาของพระพุทธเจ้า นี่พระองค์ก็ทรงทราบได้อย่างชัดเจนเป็นผลประจักษ์ในคืนวันนั้น

พอมัชฌิมยามนั้นก็บรรลุจุตูปปาตญาณ ทรงพิจารณาเรื่องความเกิดความตายของสัตว์โลกทั่วๆ ไปไม่มีประมาณ ก็ทรงทราบตลอดทั่วถึง เช่นเดียวกับพิจารณาความเป็นมาของพระองค์ จนถึงกับท้อพระทัย ในการที่เกิดตายแบกหามทุกข์ตลอดมา ไม่มีสถานที่ใดที่จะปลงวางแห่งความทุกข์ เมื่อมีความเกิดผิดๆ พลาดๆ อยู่อย่างนี้แล้ว พระองค์จึงทรงย้อนพระทัยเข้ามาสู่ต้นเหตุอันใหญ่หลวง คือ อวิชชาปัจจยา สังขารา เป็นต้น อวิชชาคือความมืดบอดปิดในหัวใจของสัตว์ สังขารก็ผลักดันให้คิดให้ปรุงในเรื่องในราวต่างๆ ซึ่งเป็นทางเดินของกิเลสอวิชชานั้นไปเรื่อยๆ จึงพาสัตว์ให้เกิดให้ตายเรื่อยๆ

พระองค์ทรงพิจารณาย้อนหน้าย้อนหลัง ถึงต้นเหตุแห่งการพาสัตว์ให้เกิดตายคืออะไร ก็มาได้ความที่ อวิชชาปัจจยา ทรงพิจารณาลงที่จุดนั้นเข้าสู่ต้นตอแห่งภพแห่งชาติ แห่งความทุกข์ความทรมานทั้งหลาย ได้ทราบอย่างประจักษ์พระทัย แล้วถอนขึ้นมาบรรดาอวิชชาที่ครอบงำในพระทัยของพระพุทธเจ้า ได้ถูกถอดถอนขึ้นมาโดยสิ้นเชิง .. นั่นละที่ปัจฉิมยามก็บรรลุอาสวักขยญาณ คือสิ้นกิเลสโดยประการทั้งปวง สิ้นอาสวะกิเลสหมดในปัจฉิมยามที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ เรียกว่าตรัสรู้ขึ้นมาในขณะนั้น ตัดภพตัดชาติความเกิดแก่เจ็บตายที่เป็นมาแล้วก็จะนับจำนวนไม่ได้ ที่จะเป็นต่อไปนั้นก็เป็นอันว่าสุดสิ้นลงแล้ว ในขณะที่อวิชชาตัวพาให้เกิดให้ตายได้ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ในวันเพ็ญเดือนหกตอนปัจฉิมยาม..

นี่คือพระพุทธเจ้าทรงฝึกฝนอบรมพระองค์ คอยสังเกตสังกาการประพฤติปฏิบัติของพระองค์ เพราะไม่มีครูใดอาจารย์ใดจะมาสอนได้ เป็นลำพังของพระพุทธเจ้าเท่านั้น เพราะพระวิสัยของพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์นั้นเวลาตรัสรู้ จะตรัสรู้โดยลำพังพระองค์เองทุกๆ พระองค์ไม่มีใครแนะนำสั่งสอนเลย จึงเป็นการยากการลำบาก นี่ละการฝึกฝนอบรมพระองค์จนได้เป็นศาสดาขึ้นมาแล้ว ก็ประกาศธรรม .. ทรงนำมาแสดงสั่งสอนสัตว์ทั้งหลายเรื่อยมา นี่เริ่มเป็นครูของโลกแล้ว เป็นครูของมนุษย์และเทวดาอินทร์พรหมทั้งหลายในสามแดนโลกธาตุนี้...”

พรรษาที่ ๓

(พ.ศ.๒๔๗๙)

จำพรรษาที่วัดท่าช้าง[๑]
(ปัจจุบัน วัดป่าคิรีวัลลิ์)
ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดนครราชสีมา

พรรษาที่ ๔-๕

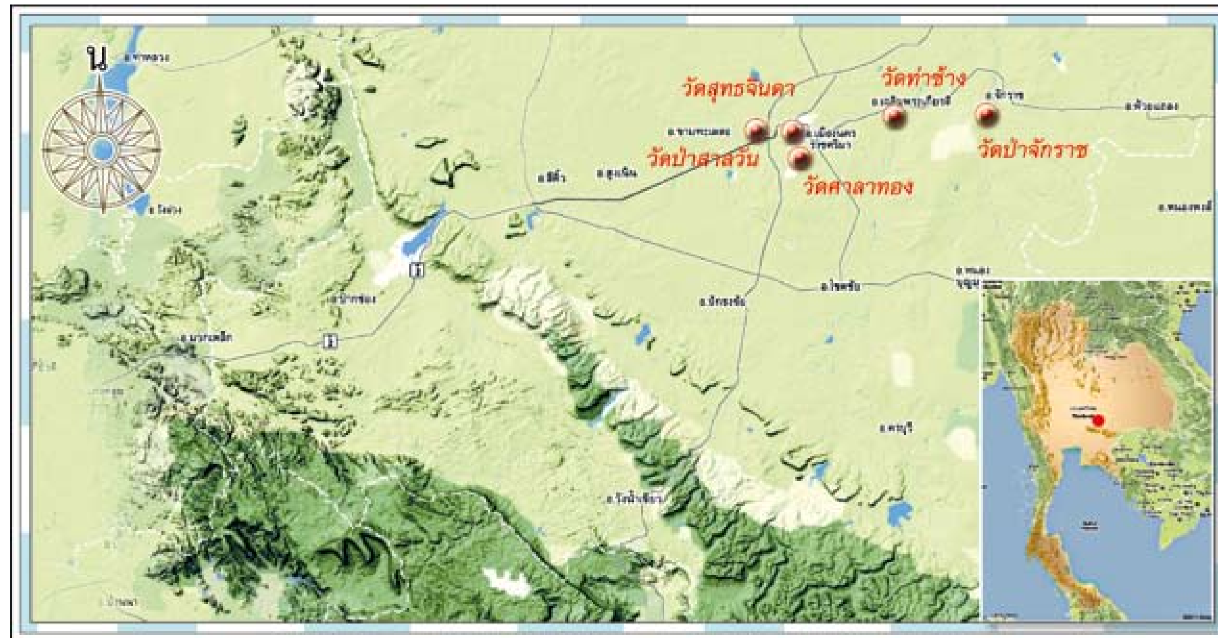
(พ.ศ.๒๔๘๐-๒๔๘๑)

จำพรรษาที่วัดสุทธจินดา
ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

พรรษาที่ ๖

(พ.ศ.๒๔๘๒)

จำพรรษาที่วัดศาลาทอง
ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

แผนที่การจำพรรษา ฟังธรรม และบริเวณการธุดงค์ขององค์หลวงตาในช่วงนั้น

ตั้งสัจอธิษฐานขอพบครูบาอาจารย์

ท่านได้เล่าถึงอุปนิสัยที่ติดตัวมาตั้งแต่ครั้งเป็นฆราวาสไว้ว่า

*“เราเคยพูดให้ลูกศิษย์ลูกหาฟัง พูดเพื่อเป็นคติเพราะเรามันมีนิสัยอันนี้ พูดถึง**นิสัย**ถ้าว่า **“ดื้อ”** มันดื้อจริงๆ แต่มันดีอยู่อย่างหนึ่งที่ว่า ความดื้อที่ว่านี้ เราไม่เคยทำใครให้เดือดร้อน หมายถึงว่า จิตนี้มันจริงจัง ถ้าสมมุติไปในทางที่ชั่วขาดสะบั้นจริงๆ เลย แต่ส่วนมากมันไม่ไปนะ ทางที่ชั่ว ไม่เอนไปเลย เช่นฉก เช่นลัก ไม่เคยเลย แม้แต่เพื่อนฝูงคนใดที่นิสัยไม่ดีเราไม่คบนะ ถึงคบก็ไม่นาน นั่นมันเป็นอย่างนั้นนะ มันเป็นอยู่ในใจนี้ มันชอบคบกับพระกับอะไรไปตั้งแต่สมัยเป็นฆราวาส*

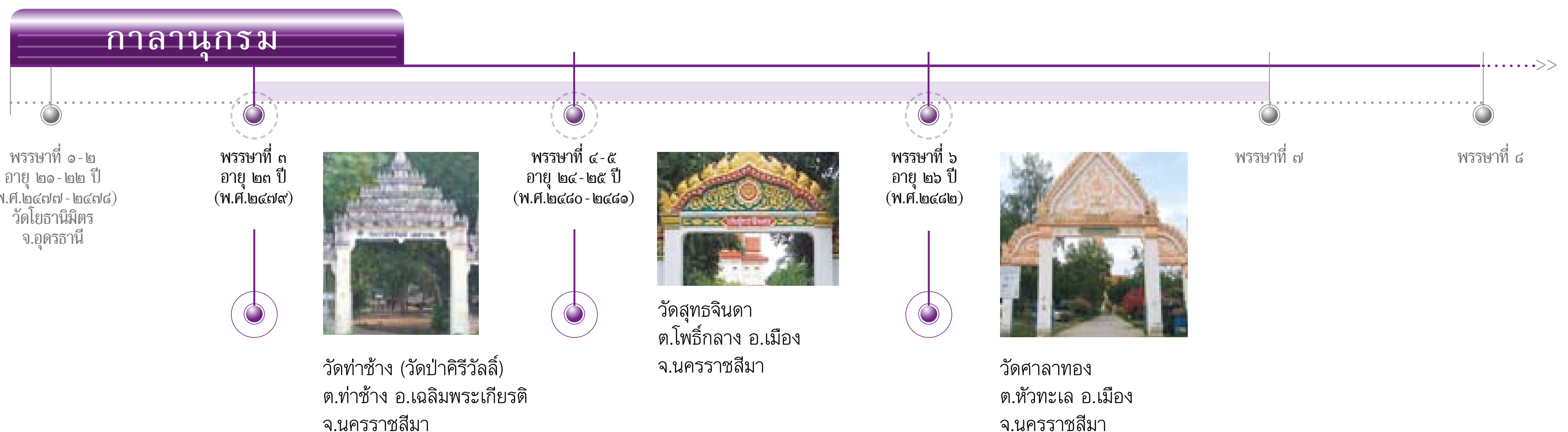
อ้อ! อีกอย่างหนึ่งคือ เราเป็นคนชอบหัวเราะ หัวเราะเก่งนะ ถ้าในพระธรรมวินัยห้ามพระหัวเราะ เราก็คงจะบวชไม่ได้ นี่ไม่มีห้ามไว้นี่!”

และด้วยอุปนิสัยทำอะไรทำจริงชนิดขาดสะบั้นไปเลยเช่นนี้ เมื่อมาทางสายบาตรตามที่คุณตาได้ทำนายไว้ ธรรมะที่เป็นของจริงอยู่แล้วจึงเข้ากับอุปนิสัยจริงของท่านได้อย่างสนิทใจกลายเป็นความมุ่งมั่นที่จะศึกษาเล่าเรียนและออกปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์โดยถ่ายเดียวเท่านั้น และด้วยความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวนี้ถึงกับทำให้ท่านเคยพูดเชิงทีเล่นทีจริงกับโยมแม่ของท่านเองว่า

---

[๑] ตามข้อมูลที่สืบค้นมาทั้งจากกัณฑ์เทศน์ การสอบถามครูบาอาจารย์และบุคคลต่างๆ ในสถานที่จริง ในระหว่างพรรษาที่ ๓-๖ ยังไม่พบว่าองค์หลวงตาได้เมตตากล่าวชี้ชัดว่าปีใดจำพรรษาอยู่ที่ใด จึงสันนิษฐานว่าองค์ท่านน่าจะพักจำพรรษาที่วัดท่าช้าง ๑ พรรษา วัดสุทธจินดา ๒ พรรษา และวัดศาลาทอง ๑ พรรษา ตามลำดับ

ที่ลำดับเช่นนี้ เพราะสันนิษฐานว่า เมื่อบวชทีแรกอ่านประวัติพระพุทธเจ้าพระสาวกซาบซึ้งอยากออกปฏิบัติเป็นพระอรหันต์ แต่ใจยังรักการเรียนจึงเริ่มต้นที่วัดท่าช้างก่อนเพราะเป็นวัดกรรมฐานที่ไม่ไกลจากสถานที่เรียนปริยัติจนเกินไป อีกเหตุผลหนึ่งท่านเคยกล่าวว่าพักท่าช้างทีแรกฉันข้าวไม่อิ่ม (ชาวบ้านใส่บาตรข้าวเจ้า) ด้วย ๒ เหตุผลนี้จึงให้น้ำหนักการจำพรรษาที่นี่ก่อนวัดศาลาทองและวัดสุทธจินดา จากนั้นองค์ท่านจึงได้ย้ายเข้ามาพักจำพรรษาที่วัดสุทธจินดา และวัดศาลาทองในที่สุด ซึ่งทั้งสองวัดนี้อยู่ห่างกันในระยะไม่ถึง ๒ กิโลเมตรเท่านั้น เมื่อยังต้องเรียนปริยัติที่สำนักเรียนวัดสุทธจินดาอยู่ก็ไม่น่าจะพักในที่ที่ไกลออกไปนัก

วัดท่าช้าง (วัดป่าคิรีวัลลิ์)
ต.ท่าช้าง อ.เฉลิมพระเกียรติ
จ.นครราชสีมา

วัดสุทธจินดา
ต.โพธิ์กลาง อ.เมือง
จ.นครราชสีมา

วัดศาลาทอง
ต.หัวทะเล อ.เมือง
จ.นครราชสีมา

“แม่ เสื้อผ้าที่ลูกเก็บไว้นั้น เอาให้หมู่เพื่อน เอาให้พี่ให้น้องนะถ้าเกิดตอนหลังคิดจะสึกมา จะหาถากเปลือกไม้เอามาใส่แทนหรอก”

อย่างไรก็ดีแม้ในตอนนั้นท่านจะเริ่มรู้สึกจืดจางในทางโลกและยินดีในเพศนักบวชมากขึ้น อีกทั้งยังมีอุปนิสัยจริงติดตัวมาแต่หากไม่มีบุญช่วยหนุนนำและเกิดมีอุปสรรคขัดขวางในช่วงเวลานั้นขึ้นมา ท่านว่าความตั้งใจนี้ก็อาจต้องสะดุดลงได้เช่นกันดังนี้

“มันแปลกอันหนึ่งนะ ถ้าคิดจะเอาเมียทีไรมันปรากฏมีสิ่งขึ้นมากีดขวางๆ จนได้ หรือแม้กระทั่งเราบวชแล้วก็ตามเถอะ ผู้หญิงที่เรารักกับพี่ชายเขาตามหาเรา แต่ไม่พบกัน เพราะเราออกเดินทางไปก่อนแล้ว นี่ถ้าได้พบกัน มีหวังเราจะบวชมาจนทุกวันนี้ไม่ได้แน่ๆ มันคงจะมัดคอติดกันไปเลย”

ส่วนความรู้สึกเกี่ยวกับสตรีเพศทั่วไปนั้น ท่านก็ได้เคยเล่าไว้เช่นกันว่า

“ออกบวชทีแรกอะไรงามหมด ขึ้นชื่อว่าผู้หญิง ขึ้นชื่อว่าสาวๆ ชอบทั้งนั้นแต่ไม่หนักเหมือนความที่จะไปนิพพาน สะเทือนปึ๋งเข้าไปก็ชัดกันเรื่อยนะ อันนั้นลบอันนี้ขึ้น ชัดกันเรื่อยนะ”

เมื่อไม่ปรากฏสิ่งใดขึ้นมากีดขวาง กลับเพิ่มพูนความเชื่อความเลื่อมใสในธรรม คิดอยากบำเพ็ญตนให้เป็นพระอรหันต์ตามเสด็จพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์มากกว่า แต่สิ่งที่เป็นอุปสรรคแก่ท่านในระยะเริ่มต้นก็คือเกิดความลังเลสงสัยว่า ปฏิปทาแนวทางการปฏิบัติที่เราดำเนินตามท่านเหล่านั้นจะบรรลุถึงจุดที่ท่านบรรลุหรือไม่ หรือว่าทางเหล่านี้จะกลายเป็นขวากเป็นหนามเป็นโมฆะและกลายเป็นความลำบากแก่ตนผู้ปฏิบัติไปเปล่าๆ อีกประการหนึ่งก็สงสัยว่า

*“เวลานี้ **มรรคผลนิพพาน** จะมีอยู่เหมือนครั้งพุทธกาลหรือไม่?”*

ท่านได้เก็บความสงสัยนี้ฝังอยู่ภายในใจเพราะไม่สามารถจะระบายให้ผู้ใดฟังได้ และเข้าใจว่าคงไม่มีใครสามารถแก้ไขความสงสัยนี้ให้สิ้นซากไปได้ แต่อย่างไรก็ตาม ท่านมีความรู้สึกเชื่อมั่นอย่างเต็มใจตามวิสัยของปุถุชนถึงการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าและการตรัสรู้เป็นพระอรหันต์ของพระสาวกท่าน จากนั้นจึงได้นึกตั้งสัจอธิษฐานว่า

“ขอให้เราได้พบครูบาอาจารย์องค์ใดองค์หนึ่งมาชี้แจงในเหตุในผล เรื่องของมรรคผลนิพพานว่า ยังมีอยู่ด้วยเหตุนั้นๆ ให้เราได้ถึงใจเท่านั้นแหละ เราจะมอบกายถวายตัวต่อครูบาอาจารย์องค์นั้นด้วย และเราจะมอบหัวใจเราลงสู่อรหัตผลนั่นด้วย ตายก็ตาย ยังไม่ได้ก็ตามให้ตายอยู่ในสนามรบ”

ด้วยความสงสัยดังกล่าวเป็นเหตุให้ท่านมีความสนใจและมุ่งหวังที่จะพบหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต อยู่เสมอ ทั้งๆ ที่ก็ยังไม่เคยพบเห็นท่านมาก่อนก็ตาม แต่เพราะได้ยินชื่อเสียงของท่านมานานแล้วตั้งแต่ตอนเด็กสมัยที่หลวงปู่มั่นมาจำพรรษาอยู่ทางอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ.๒๔๖๒ และ พ.ศ.๒๔๖๗ จึงทำให้รู้สึกเชื่อมั่นอยู่ลึกๆ ภายในใจว่าหลวงปู่มั่นจะสามารถไขปัญหานี้ให้กระจ่างได้

อดอาหารดัดความหิว

ระยะแรกที่มาถึงจังหวัดนครราชสีมา ท่านมาพักที่วัดท่าช้างก่อน ชาวบ้านที่นี่ใส่บาตรข้าวเจ้าทำให้ท่านฉันไม่อิ่มท้องดังนี้

“...เหตุที่จะได้ดัดเจ้าของให้รู้เหตุรู้ผล รู้หนักรู้เบากัน ก็เพราะตอนที่ธาตุขันธ์มันกำลังรุนแรง ฉันข้าวเจ้าเสียด้วย ข้าวเจ้ามันไม่ค่อยอยู่ท้องนานแหละเพราะเราไม่เคย ถ้าเคยก็ไม่เป็นไร อยู่โคราช วัดท่าช้างเป็นวัดกรรมฐาน เราลงไปทีแรกก็ไปอยู่**วัดท่าช้าง** ฉันเท่าไรมันก็ไม่อิ่ม จนกระทั่งรำคาญนะเราก็ดี เพราะเรามุ่งธรรมนี่แต่ธาตุขันธ์มันไม่ได้สนใจกับอรรถกับธรรมอะไรกับเรา ลิ้นปากไม่สนใจอรรถธรรมอะไรกับเรา มันมีแต่จะเอาท่าเดียว ฉันลงไปเท่าไรก็ไม่พอไม่อิ่ม เอามันอีก *‘เอ้า ฟาดมันลงไปให้มันอิ่มจนกระทั่งไม่มีท้องใส่’*

สมณะ ๔ ประเภท

“...**สมณานัญจ ทัสสนัง เอตัมมังคลมุตตมัง** การเห็นสมณะผู้สงบกายวาจาใจ เป็นมงคลอันสูงสุด ..

คำว่า “สมณะ” ตามหลักธรรมที่ท่านแสดงไว้ มี ๔ ประเภท สมณะที่ ๑ ได้แก่ พระโสดาบัน สมณะที่ ๒ ได้แก่ พระสกิทาคามี สมณะที่ ๓ ได้แก่ พระอนาคามี สมณะที่ ๔ ได้แก่ พระอรหันต์...”

โบสถ์และซุ้มประตู วัดป่าคีรีวัลลิ์ ต.ท่าช้าง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครราชสีมา (ปัจจุบัน)

ปรากฏว่ามันเต็มอัดเลย ขนาดนั้นอัดลงไปแล้วมันยังไม่หยุดความหิวความอยาก ยังอยาก เอาข้าวเปล่าๆ มาฉันมันก็หวานไปเลย *‘เอ๊ มันทำไมจึงเป็นอย่างนี้น่ารำคาญนะ’*

ออกจากนั้นก็ไปล้างบาตร ล้างบาตรกลับมาเช็ดบาตรยังไม่เข้าถลก หิวข้าวอีกแล้ว *‘หือ มันทำไมจึงเป็นอย่างนี้’* นี่นะต้นเหตุจะดัดกันก็ให้กินมาสักครู่นี้แท้ๆ ยังไม่ถึง ๓๐ นาทีเลย อิ่มออกมานี้มาล้างบาตรเช็ดบาตร ยังไม่ได้เข้าถลกเลยทำไมถึงอยากอีกแล้ว ตั้งแต่นี้ไปถึงวันพรุ่งนี้เช้าก็ ๒๔ ชั่วโมง มันทำไมมันเก่งนักเหรอ

‘เอ้า ลองดูมันจะตายจริงๆ เหรอ ไม่ได้กินมันจะตาย จะลองดูสัก ๖ - ๗ วัน’

เอาเลยที่นี่ดัดมัน ตัดสินใจปุ๊บลงไป ตายก็ตาย ช่วง ๗ วันนี้มันจะตายเพราะไม่กินข้าว เอาให้เห็นเสียทีว่ะ จะทดลองดูให้รู้ความหนักเบาของธาตุของขันธ์ มันจะเป็นไปขนาดไหน ก็หยุดกึ๊กเลยไม่เอา จนกระทั่งถึงกำหนดถึงมาฉัน มันไม่เห็นตายนี่นะ แน่ะ จากนั้นมาก็พอฟัดพอเหวี่ยง ถึงจะหิวจะอะไรธาตุขันธ์มันจะดื่มอย่างเดิมก็ตาม ทีนี้จิตใจก็ปล่อยกังวลได้เพราะเคยรู้เรื่องราวกันมาแล้ว นี่มันเป็นเรื่องของธาตุของขันธ์กำลังดูดดื่มมันเป็นอย่างนั้นๆ เราอดแล้วเท่านั้นวันเท่านี้วันไม่เห็นตาย

พูดถึงเรื่องความหิวก็ไม่เห็นมันหิวเอานักเอาหนา วันหนึ่งสองวันมันหิวมาก พอจากนั้นไปแล้วก็ค่อยเบาลงไป จนกระทั่งถึงกำหนดวันฉันก็ไม่เห็นหนักหนาอะไรพอจะให้ล้มให้ตาย อันนี้เราฉันให้มันอยู่ทุกวันๆ แล้วฉันขนาดอิ่มแล้วมันยังจะตายก็ให้มันตายไปซีเหมือนกับคนหมดกังวล ... ยังไงก็ขอให้มุ่งอรรถมุ่งธรรมเป็นสำคัญ ให้ฝังอยู่ภายในจิตใจอย่าให้เอนเอียง สิ่งภายนอกที่เกี่ยวกับเรื่องธาตุเรื่องขันธ์ให้เป็นอันหนึ่ง อย่าถือสิ่งเหล่านั้นเป็นใหญ่ยิ่งกว่าธรรม จิตใจจะค่อยเป็นไป และให้เข้มงวดกวดขัน

สิ่งใดที่จิตชอบ ๙๙% เป็นกิเลสถ้าเป็นจิตเราธรรมดา มักจะชอบในสิ่งที่เป็นภัย แต่ถ้าจิตมีธรรมขึ้นเป็นลำดับๆ นั้นอาจจะมีชอบหลายด้าน อาจหมุนเข้ามาชอบในธรรมภายนอกที่ยังชำระกันไม่ได้ ใจก็มีลักษณะชอบ แต่ก็รู้สึกตัวและพยายามแก้ไขไปโดยลำดับ จนกระทั่งความชอบเกี่ยวกับเรื่องโลกเรื่องสงสารจางไปๆ จนกระทั่งความรู้สึกชอบทั้งหลายหมุนไปทางธรรมะล้วนๆ จากนั้นใจก็สบาย แรงของโลกไม่ดึงดูดจิตใจได้ มีแต่จิตใจดึงดูดกับธรรมหมุนกันไปเลย...”

เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจ

ระยะต่อมาท่านมาศึกษาปริยัติอยู่กับพระราชกวีซึ่งภายหลังดำรงตำแหน่งเป็นสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร) เป็นอาจารย์ผู้สอนทางด้านปริยัติ ท่านกล่าวยกย่องเสมอๆ ว่า

"...สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร) ท่านเป็นพระนักเสียสละ ไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัว เราอยู่กุฏิเดียวกับท่าน เป็นผู้ดูแลของทุกสิ่งทุกอย่างของท่าน เป็นผู้สั่งจับสั่งจ่ายสั่งเก็บอะไรๆ ทั้งหมด เพราะฉะนั้นจึงรู้จักท่านได้ดี ท่านมีเท่าไหร่ให้หมด ท่านเด่นมากในทางเป็นนักเสียสละ...

เราอยู่กับท่านเวลาเรียนหนังสือ ท่านเป็นผู้สอนฝ่ายบาลีให้เรา ขณะเรียนหนังสืออยู่ถ้าเราทราบว่ามีพระกรรมฐานท่านมาอยู่ในวัดหรือมาอยู่ที่ไหนๆ เราจะต้องเข้าไปหาท่านจนได้ เวลาฟังธรรมะกรรมฐานรู้สึกว่าธรรมะมันกล่อมใจเคลิ้มไปเลย เราจะเป็นนิสัยอย่างนั้น..."

ที่นี่มีการจัดแบ่งพระเณรออกเป็นคณะ คณะของท่านมีเจ้าคุณอาจารย์เป็นหัวหน้าคณะ แต่เจ้าคุณมอบให้ท่านเป็นผู้ช่วยดูแลคณะ ภาระหลายประการจึงตกมาถึงท่านนอกเหนือจากภาระการเรียน เป็นที่ทราบกันดีในหมู่พระเณรถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อไม่ตระหนี่ถี่เหนียวของท่าน เมื่อมีจตุปัจจัยไทยทานเข้ามามากน้อย ท่านจะแบ่งปันสิ่งของต่างๆ ออกแจกจ่ายพระเณรอย่างทั่วถึงหมด เหตุนี้เองทำให้คณะของท่านมีพระเณรมาอยู่ด้วยจำนวนมาก ซึ่งท่านเคยกล่าวไว้ ดังนี้

"...ตั้งแต่เราเป็นพระหนุ่มน้อย เราไปอยู่วัดไหน หากสมภารตระหนี่ เราอยู่ไม่ได้นะ มันคับหัวอก เราเป็นอย่างนั้นจริงๆ ไม่ใช่พูดเล่นนะ เรียนหนังสือก็เป็นอย่างนั้นเหมือนกัน คณะของเรานี้มีเรามีเขาที่ไหน ของตกมาหาเรานี่พระเณรนี้รุมพรึบเดียวหมดเลย

นั่นแหละเป็นอันเดียวกันมาตลอด เรียนหนังสือก็เป็นอย่างนั้น ไม่เคยว่านี่เป็นของเรานั้นเป็นของท่าน... เหมือนครัวเรือนเดียวกัน... เราไปไหนมา ได้ของมากน้อย พระเณรนี้พรึบเดียวหมดเลย

พระเณรแย่งกันก็เหมือนกับเราอยู่ในครัวเรือน คือแย่งกันในฐานะพระเณรในวัด แย่งกันแบบพระ ว่างั้น แย่งแบบฆราวาส แย่งแบบพ่อแม่กับลูก ในครอบครัวเป็นอย่างหนึ่ง การแย่งกันมีหลายประเภท นี่แย่งแบบพระมันก็น่าดูด้วยความตายใจ พออะไรมานี้ตายใจแล้ว พรึบเลย...

ไม่เคยเก็บไม่เคยสั่งสมแต่ไหนแต่ไร คณะของเราช่วงเรียนหนังสือจึงมีพระเต็มไปหมด เราไปอยู่ที่ไหนคณะของเราจะมากที่สุด มากกว่าเพื่อน ลูกศิษย์ลูกหาเพื่อนฝูงเต็มไปหมด... เพราะความเสียสละ..."

หนังสือบาลีไวยากรณ์

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร)

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ มีนามเดิมว่า พิมพ์ แสนทวีสุข เกิดเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๐ ตรงกับวันเสาร์ ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๖ ปีระกา ที่บ้านสว่าง ตำบลสว่าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

การบรรพชาและอุปสมบท เบื้องแรกได้บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดสุปัฏนาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้อุปสมบท ณ อุทกุกเขปสีมา ในลำน้ำมูล ที่ท่าบ้านโพธิ์ตาก ตำบลพิบูล อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐ มีสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) ครั้งดำรงสมณศักดิ์ พระราชมุนี เป็นพระอุปัชฌาย์ พระศาสนดิลก (ชิต เสโนเสน) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ มีฉายาว่า ธัมมธโร

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๔๗๕ เป็นพระราชาคณะสามัญที่ พระญาณดิลก ในรัชกาลที่ ๗

พ.ศ.๒๔๘๙ เป็นพระราชาคณะเสมอชั้นราชในนามเดิม ในรัชกาลที่ ๘

พ.ศ.๒๔๙๐ เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชกวี ในรัชกาลที่ ๙

พ.ศ.๒๔๙๒ เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพโมลี

พ.ศ.๒๔๙๖ เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมปิฎก

พ.ศ.๒๕๐๔ เป็นพระราชาคณะชั้นหิรัญบัฏที่ พระพรหมมุนี

พ.ศ.๒๕๐๘ เป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์

มรณภาพ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๑๗ ณ โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช

<< บัญชีรายชื่อหนังสือปริยัติ ที่องค์หลวงตาจัดทำรายการด้วยตนเอง

บางส่วนของหนังสือปริยัติที่องค์ท่านเก็บรักษาไว้ >>

เจ้าคุณนักเสียสละ

ท่านให้ความเคารพนับถือเจ้าคุณอาจารย์อย่างสูง ไม่เพียงเพราะเจ้าคุณฯ เป็นอาจารย์สอนปริยัติธรรมให้เท่านั้น แต่ด้วยคุณธรรมของท่านเจ้าคุณฯ เฉพาะอย่างยิ่งความเป็น "นักเสียสละ" เป็นสิ่งที่ทำให้ต้องกล่าวถึงอยู่เสมอๆ อย่างไม่มีวันลืมเลือนได้เลย ดังนี้

"...เรายังได้คิดถึงสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร) เปรียญ ๖ ประโยคนั่น ท่านเป็นนักเสียสละนะ เราเคยอยู่ด้วยแล้ว ถึงไหนถึงกัน... ท่านไปไหนมานี้ พระเณรรุมพรึบเลย

หมดเลยๆ ท่านเป็นนักเสียสละ ไม่สนใจได้มาเท่าไหร่ บทเวลาท่านจะพูด ท่านก็พูดของท่าน พูดเฉยๆ เอาของมาเต็มอยู่นี่ มันมีผ้าไหมดีๆ อยู่ มาจากเมืองอุบล ผ้าไหมผ้าอะไรเขาทอมาถวายท่าน พอมาถึงท่าน

'เออ... ผ้าไหม ให้ระวัง ให้รีบเก็บนะ เดี๋ยวอีตา...จะมาเอาหมดนะ'

อีตา...นี้เป็นมหาและเป็นหลานของท่านเอง ท่านบอก *'ให้รีบเอาไปซะ ของไหนดีๆ เดี๋ยวมันเอาไปหมด'* ว่าเท่านั้นแหละ แล้วไม่เคยพูดถึงอีกเลย มีเท่านั้น นี่เรียกว่าคำพูดติดปากเฉยๆ ท่านไม่ได้พูดด้วยความหึงหวง

ความหมายก็คือว่า เอาไว้เผื่อว่ามันจำเป็นองค์ไหนที่ควร ท่านจะสั่งจัดให้เลย นี่เรียกว่านักเสียสละ เราเทิดที่สุดเลย... เพราะนิสัยท่านกับนิสัยเราเข้ากันได้ปุ๊บ ปุ๊บ เลย เราฝังลึกแล้วว่าท่านคือนักเสียสละ นี่องค์หนึ่งที่เป็นพระนักเสียสละ ท่านไม่มี ได้มาเท่าไหร่หมด ไม่มีเหลือ หมด หมดเลย..."

ท่านกล่าวยกย่องน้ำใจของท่านเจ้าคุณอาจารย์ว่า เป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง ไม่สั่งสมและไม่ตระหนี่ถี่เหนียวในจตุปัจจัยไทยทานต่างๆ เลย มีแต่นำออกจ่ายแจกแก่บรรดาลูกศิษย์ลูกหาพระเณรเสมอมา ท่านเจ้าคุณฯ เคยสั่งให้นำของจำนวนมากออกทำสลาก และให้พระเณรทุกรูปได้จับสลากแบ่งปันกัน

ท่านเจ้าคุณก็ไม่เคยให้ความสนใจในสิ่งของเหล่านั้นเพื่อตัวเองเลย ฉะนั้นในคราวหนึ่งท่านอยากให้ท่านเจ้าคุณฯ ได้ใช้ของดีๆ บ้าง จึงได้แอบเอาจีวรชุดหนึ่งแยกเก็บไว้ต่างหากเพื่อมิให้นำมาติดสลากร่วมด้วย คิดไว้ในใจว่าจะเปลี่ยนถวายใหม่ให้ท่านเจ้าคุณบ้าง ต่อมาภายหลังท่านเจ้าคุณฯ ได้สังเกตเห็นจีวรชุดนี้ยังคงเก็บอยู่ในตู้เช่นเดิม จึงถามท่านทันทีว่า

"ทำไมไม่ได้นำจีวรชุดนี้ไปจับสลากแจกให้พระเณร?"

ท่านให้เหตุผลเป็นอุบายแก่ท่านเจ้าคุณเพื่อจีวรชุดดีนี้จะได้เก็บรักษาไว้เป็นของท่านเจ้าคุณต่อไปไม่ถูกสั่งให้นำออกแจกจ่ายไปทางอื่นเสียว่า

"เพราะในบางคราว จีวรของเจ้าคุณอาจารย์อาจชำรุดเสียหายด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง เช่น ไฟไหม้ หรือหนูกัด ก็จะมีเปลี่ยนได้ทันทีครับกระผม"

คำตอบนี้ทำให้ท่านเจ้าคุณต้องจำยอมด้วยเหตุผล

เรียนปริยัติ แอบปฏิบัติ

บรรยากาศการเรียนหนังสือของท่านที่นครราชสีมาในครั้งนั้น มักมีเหตุได้เข้ากรุงเทพฯ อยู่บ่อยๆ และเมื่อต้องโดยสารรถไฟก็ต้องยอมอดอาหารในวันนั้นเลยทีเดียว

"...ตอนเรียนหนังสือ เราไปเรียนที่โคราช แล้วเกี่ยวข้องกับกรุงเทพฯอยู่เสมอ ไปกรุงเทพฯ จากกรุงเทพฯ มาโคราช ไปมาบ่อยด้วยรถไฟ คือตอนก่อนไม่มีรถยนต์ ทางถนนรถยนต์ไม่มี มีแต่รถไฟ รถไฟเขาก็ไปตามเวลาเช่นตอนเช้า ไม่ได้เหมือนทุกวันนี้ซึ่งมีรถเต็มถนน ไม่ว่ารถไฟ รถยนต์เต็มถนน มันไม่มีนะ ถ้าไปไม่ทันเวลาไม่ได้ นี่เราก็ไป คือออกจากโคราชแต่เช้า รถไฟออก คือว่าต้องเสียสละแหละ (ไม่ฉัน) ตอนเช้าก็ตอนเช้า

นี่อันหนึ่งมันก็แปลกๆ อยู่นะ ไปนั่ง คือวันนี้มาเรียกว่าตั้งใจเสียสละไม่ฉัน

อยู่ในรถไฟมันมีเทวดาอยู่นั้นจนได้ เทวบุตรเทวดามี เราก็นั่งอยู่ในนั้นไม่สนใจ เขาก็รู้นี่พระท่านฉันตอนเช้าตอนอะไร ก็เขารู้เรื่องของพระนี่ เราก็นั่งของเราเฉย

แล้วอยู่ๆ เขาเอาจานเอาอะไรในรถไฟตู้เสบียง เทวบุตรเทวดาอยู่ในนั้น เขาไปสั่งอาหารในตู้เสบียงเอามาถวายเต็มไปหมดเลย

หนังสือปริยัติที่องค์หลวงตาลงลายมือชื่อและวันที่ไว้

คือเราก็เหมือนว่าตัดสินใจไม่ได้ฉันละวันนี้ตั้งใจไม่ฉันละ ที่ไหนได้เต็มเลย แน่ะ มันแปลกอยู่นะ...”

อย่างไรก็ดีเมื่อว่างจากการเรียนท่านจะพยายามหลบหลีกจากหมู่เพื่อนที่เรียนหนังสือด้วยกัน โดยแอบนั่งสมาธิในกุฏิคนเดียว หรือ **เดินจงกรม** ในช่วงเวลาดึกๆ อยู่เสมอด้วยเกรงผู้อื่นจะพบเห็นอันทำให้ท่านเกิดความเก้อเขินในการปฏิบัติ ท่านเล่าแบบขบขันถึงเหตุผลที่ต้องแอบหลบเพื่อนมาภาวนา ดังนี้

รถจักรไอน้ำปี พ.ศ.๒๔๗๔ - ๒๔๘๙ เป็นรถไฟสายนครราชสีมาที่ใช้ในสมัยที่องค์หลวงตาต้องไปทำธุระที่กรุงเทพฯ

วัดสุทธจินดา

วัดสุทธจินดา ตั้งอยู่ ณ บ้านเลขที่ ๗๗๔ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ใจกลางเมือง มีเนื้อที่ ๒๔ ไร่ ๓ งาน ๙ ตารางวา

ประวัติความเป็นมา

พ.ศ.๒๔๖๗ คณะข้าราชการทหารพลเรือนและพ่อค้าคหบดี ซึ่งมีพระยาเพ็ชรปาณี (ตั๋ว รักตประจิตร) สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครราชสีมาเป็นประธาน ได้ปรึกษากันว่า เมืองนครราชสีมาเป็นหัวเมืองเอกในภาคอีสาน การพระศาสนายังไม่เจริญรุ่งเรืองเหมือนบางมณฑลที่เจริญแล้ว เนื่องจากเจ้าคณะมณฑลมิได้สถิตอยู่ที่มณฑล ควรจะอาราธนาเจ้าคณะมณฑลให้มาสถิตอยู่ประจำเมือง จึงมีความเห็นชอบพร้อมกันว่าควรจะรวมวัดสมบูรณ์จิ๋วสีมารามกับวัดบรมจินดา ให้เป็นวัดเดียวกัน และสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ให้สวยงาม ควรเป็นศรีสง่าแก่บ้านเมือง สมเป็นวัดที่สถิตของพระมหาเถระ ครั้นปรึกษาตกลงกันแล้ว จึงมีใบบอกลงไปกราบทูลพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงอนุโมทนา ประธานอนุญาตให้จัดการไปตามประสงค์ และทรงประทานนามวัดที่จะสถาปนาขึ้นใหม่นี้ว่า "วัดสุทธจินดา"

พ.ศ.๒๔๗๑ นี้ ท่านเจ้าคณะมณฑลนครราชสีมา ได้เป็นผู้สั่งการคณะมณฑลอุดรอีกตำแหน่งหนึ่ง วัดสุทธจินดาจึงเป็นแหล่งบริหารคณะสงฆ์ทั่วภาคอีสาน งานคณะและงานวัดมีมากขึ้น ท่านจึงขอพระธรรมปิฎก (พิมพ์ ธัมมธโร) เมื่อครั้งเป็นพระเปรียญอยู่วัดบวรนิเวศวิหาร มาเป็นผู้ช่วยเจ้าคณะมณฑลฯ อีกผู้หนึ่ง การศึกษานักธรรมและบาลีซึ่งเริ่มมาแต่รวมวัด ก็เจริญขึ้นโดยลำดับ

พ.ศ.๒๔๘๕ เนื่องแต่สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ เมื่อเป็นเจ้าคณะมณฑลฯ พิจารณาเห็นมานานแล้วว่าทางภาคอีสาน ก็มีของเก่าโบราณไม่น้อย ควรมีหอพิพิธภัณฑ์สำหรับภาค รวมของเก่าไว้เป็นที่ศึกษาของกุลบุตรภายหลัง และได้รวบรวมของเก่าเพื่อการนี้อยู่มากแล้ว

เจ้าอาวาสวัดสุทธจินดา

๑. สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสโส อ้วน)

๒. พระโพธิวงศาจารย์ (สังข์ทอง นาควโร)

๓. พระอริยเวที (เขียน ฐิตสีโล)

๔. พระเทพสุธาจารย์ (โชติ คุณสัมปันโน)

๕. พระธรรมบัณฑิต (ญาณ ญาณปาโล)

๖. พระธรรมโสภณ (โกศล สิรินธโร)

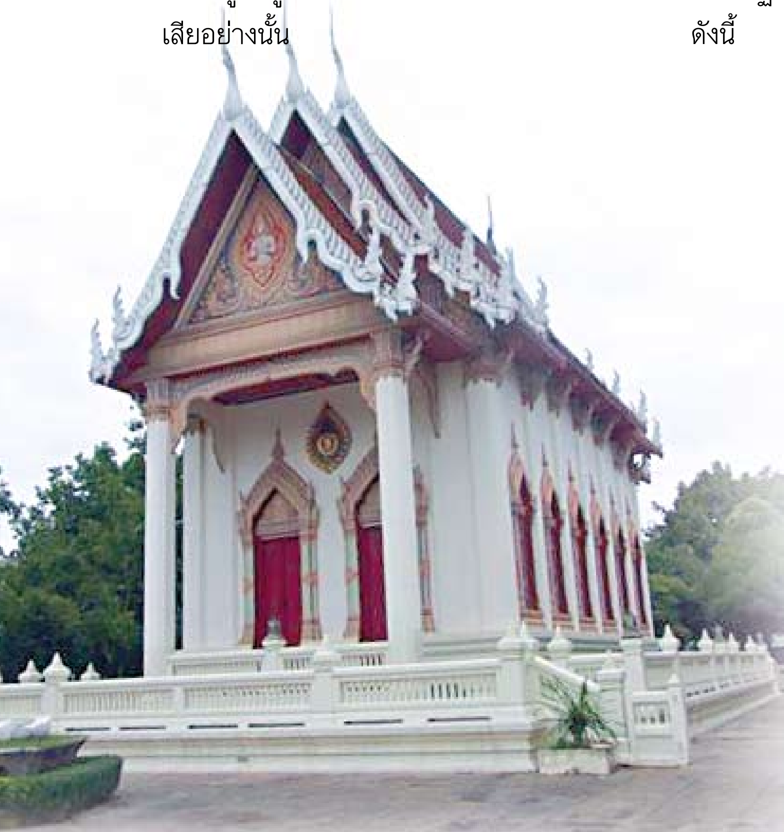
"...เราภาวนาอยู่ทุกวันนี่ เรียนหนังสือเราไม่เคยละนะ หากไม่บอกใครให้รู้ เพราะอยู่กับพวกลิงด้วยกัน ถ้าไปภาวนาเดี๋ยวมันมาพูดแหย่กัน บางทีไปแอบเดินจงกรมตอนดึกๆ เงียบๆ แล้วเพื่อนฝูงก็เดินผ่านมาเจอเข้าเขาถามว่า *'ทำอะไร?'*

เราเผลอบอกไปว่า *'เดินจงกรม'*

'โฮ้ ! จะไปสวรรค์นิพพานเดี๋ยวนี้เชียวหรือเพื่อน? คอยกันหน่อยน่ะ คอยกันเสียก่อนเรียนจบแล้วค่อยไปด้วยกัน' เขาพูดหยอกล้อกันเล่น นั่นน่ะ พวกเดียวกันมันพูดกันได้นี่นะ จะว่าไง ไม่ถือสีถือสากัน *'นี่ จะไปสวรรค์นิพพานนะนี่ พวกเราอย่าไปกวนท่านนะ ท่านกำลังเตรียมจะไปสวรรค์ นิพพาน'* ต้องมีแหย่กันอยู่อย่างนั้น

ตั้งแต่นั้นมาเข็ด เวลามาเจอกันกลางคืนขณะเรากำลังเดินจงกรม มีพระเพื่อนเดินมาถามว่า *'ทำอะไร เดินทำไม?'*

'โอ้ย! ผมเปลี่ยนบรรยากาศ นั่งดูหนังสือเหนื่อย จึงออกมาเดินเปลี่ยนบรรยากาศบ้าง' เราต้องตอบอย่างนี้จึงผ่านไปได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่ให้รู้ นั่งภาวนาเฉยไม่ให้รู้นะ ปิดประตูเราไม่ให้เห็น ถ้าออกมาก็เป็นลิงเหมือนเขาเสีย ถ้าเข้าในห้องเป็นแบบนั้น กลางคืนดึกๆ ออกมาเดินจงกรม มันเป็นอยู่ในหัวใจนี่จะว่าไงหากบอกใครไม่ได้ อย่างนี้ไม่บอกใครเลย เพื่อนฝูงอยู่ด้วยกันก็ไม่บอก เป็นลิงไปกับเขาเสียอย่างนั้น

ทางภาคปฏิบัติละเอียด ภาคปริยัติหยาบกว่ากัน หากอยู่ในขอบเขตของหลักธรรม-วินัยด้วยกัน เวลาเราเรียนหนังสืออยู่นี้ทำตัวเหมือนไม่เคยภาวนา เก็บเงียบเลย แต่อันหนึ่งมันฝังอยู่ลึกๆ ไม่จืดจาง มันรักมันสนิทมันติดใจในเรื่องกรรมฐาน เรื่องมรรคเรื่องผลเรื่องนิพพาน จากทำกรรมฐานจากการภาวนา หากไม่แสดงต่อใครให้ทราบ..."

ในช่วงที่ท่านกำลังเรียนหนังสืออยู่นี้ ทางบ้านเริ่มเกิดความสงสัยเกี่ยวกับความคิดที่จะลาสิกขาของท่านว่าคิดอย่างไรบ้าง ดังนั้นในคราวที่ท่านบวชได้ ๔ พรรษา มีโอกาสเดินทางกลับไปเยี่ยมบ้าน โยมพ่อจึงได้ถามขึ้นมาว่า *"ไม่อยากสึกบ้างเหรอ"*

ครั้งนั้นพระลูกชายได้แต่นั่งนิ่งไม่ตอบว่าอะไร แต่ในใจของท่านขณะนั้นคิดว่า

"ไอ้เรื่องสึกนี้ไม่คำนึง มีแต่หมุนตัวเข้าสู่ธรรมของพระพุทธเจ้า"

ซุ่มฟังธรรมพระปฏิบัติ

ท่านกล่าวว่าท่านใช้ชีวิตการเรียนหนังสืออยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา คือ วัดท่าช้าง ตำบลท่าช้าง ๑ ปี วัดสุทธจินดา ๒ ปี และวัดศาลาทองตำบลหัวทะเล ๑ ปี รวม ๔ ปี มีโอกาสออกปฏิบัติกรรมฐานระหว่างพักเรียนหนังสือดังนี้

ศาลาการเปรียญวัดสุทธจินดาในปัจจุบัน

"...เราอยู่โคราชมาหลายปี .. ท่าช้างปีหนึ่ง แล้วก็วัดสุทธจินดาในโคราชเอง ๒ ปี วัดศาลาทอง ๑ ปี .. เที่ยวแหลกหมดเลย แต่ก่อนอำเภอมีน้อย เดี๋ยวนี้เขาตั้งอำเภอใหม่เลยไม่ทราบว่าอยู่ที่ไหนๆ .. เรียนหนังสือก็มาอยู่ที่นั่น แต่ก่อนดูเหมือนจะไปทุกอำเภอละมัง ทีนี้เวลาเขาตั้งอำเภอใหม่นี้เลยไม่ทราบว่าอำเภอไหนบ้างนะ .. อำเภอจักราชนี่ตั้งทีหลัง ตั้งทีหลังหลายอำเภอ ที่มีดั้งเดิมก็อำเภอปักธงชัย สีคิ้ว สูงเนิน ปากช่อง มีมาดั้งเดิม .. วัดป่าแถวนั้นไปหมดนั่นแหละ ขึ้นชื่อว่าวัดป่าอยู่ที่ไหนหลวงตานี้ต้องถึงหมดเลย มันเป็นอย่างนั้นนิสัยกรรมฐานมีอยู่เป็นประจำตลอดเลยนะ รักกรรมฐานมาก

รูปเหมือนสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) ปฐมเจ้าอาวาส

จะเรียกว่าพระโคราชเราจะผิดไปไหน อยู่โคราชเวลาหยุดเรียนหนังสือก็เข้าป่า เข้าไปหลายแห่ง แต่ก่อนกลางดงไม่มีบ้านมีเรือนอะไรละ มีแต่พวกกอไผ่ เขาพริก เราไปเที่ยวทางนู้น ไม่มีบ้านมีเรือนแต่ก่อน มีเท่านั้นแหละ พอว่างๆ ก็ไปเที่ยวกรรมฐาน ชอบกรรมฐานอยู่นะ เรียนหนังสืออยู่กรรมฐานไม่เคยปล่อยวางนะ ไปอยู่ที่ไหนก็เหมือนกันพอว่างออกแล้ว พอว่างปิดโรงเรียนปั๊บนี่ออกเลย ไปเที่ยวกรรมฐาน ... เข้าป่าเข้าเขาไปเรื่อยๆ ... เราเรียนหนังสืออยู่ที่นี่ก็เรียน ออกปฏิบัติกรรมฐานไปทางเขาใหญ่ ป่าเขาทางอำเภอปักธงชัย ที่ไหนไปทั้งนั้น ไปเที่ยวภาวนาเวลาว่าง คือเวลาหยุดโรงเรียน...”

หลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม

(จากซ้าย) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่มหาปิ่น ปัญญาพโล หลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม

หลวงปู่คำดี ปภาโส

หลวงปู่สิงห์ มีนามเดิมว่า สิงห์ บุญโท เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ.๒๔๓๒ เวลา ๐๕.๑๐ น. ตรงกับวันจันทร์ ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๓ ปีฉลู ณ บ้านหนองขอน ตำบลหัวตะพาน อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี มีพี่น้องร่วมกัน ๗ คน ท่านเป็นคนที่ ๔ และพระมหาปิ่น ปัญญาพโล เป็นคนที่ ๕

บรรพชาและอุปสมบท เมื่ออายุ ๑๕ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณรเมื่อ พ.ศ.๒๔๔๖ ในสำนักพระอุปัชฌาย์ ป้อง ณ บ้านหนองขอน ตำบลหัวตะพาน อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่ออายุครบบวช ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ พัทธสีมาวัดสุทัศน์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๕๒ โดยสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) สมัยเมื่อดำรงสมณศักดิ์เป็นพระศาสนดิลก เจ้าคณะมลฑลอีสาน เป็นพระอุปัชฌาย์ นับว่าเป็นสัทธิวิหาริกอันดับ ๒ ของสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ พระมหาเสน ชิตเสโน เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระปลัดทัศน์ เป็นพระอนุสาวนาจารย์

การจาริกเพื่อศึกษาธรรมปฏิบัติ เหตุที่ได้จูงใจให้ท่านออกเที่ยวธุดงค์เจริญสมถวิปัสสนากรรมฐานนั้น สาเหตุด้วยได้คำนึงถึงพระพุทธศาสนาว่า หมดเขตสมัยมรรคผลธรรมวิเศษแล้วหรือว่ายังมีหนทางปฏิบัติดีปฏิบัติชอบในพุทธศาสนาอยู่ ในระหว่างพรรษา ปี พ.ศ.๒๔๕๘ ได้พบกับพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ทราบว่าเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เมื่อได้ศึกษากับท่านจนได้ความแน่ชัดว่าหนทางปฏิบัติดีปฏิบัติชอบนั้นมีอยู่ จึงได้ตกลงใจออกเที่ยวธุดงค์หาที่วิเวกเพื่อเจริญสมถวิปัสนากรรมฐานตั้งแต่นั้นมา พ.ศ.๒๔๘๑-๒๔๘๓ ได้จำพรรษาวัดป่าสาลวัน

สมณศักดิ์ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ขึ้นเป็นพระราชาคณะชั้นสามัญฝ่ายวิปัสสนาธุระมีนามว่า พระญาณวิสิษฏ์ สมิทธิวีรจารย์ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๐๐

มรณภาพ อาพาธด้วยมะเร็งเรื้อรังในกระเพาะ ได้มรณภาพเมื่อวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๐๔ เวลา ๑๐.๒๐ น. ณ วัดป่าสาลวัน อ.เมือง จ.นครราชสีมา สิริอายุรวม ๗๓ ปี

วัดป่าสาลวัน ในอดีตและปัจจุบัน

ระหว่างการเรียนหนังสือนอกจากท่านจะแอบปฏิบัติอยู่ภายในวัดแล้ว ท่านยังพยายามหาโอกาสไปฟังเทศน์ของพระปฏิบัติเช่น ท่านอาจารย์สิงห์ ขันตยาคโม ที่วัดป่าสาลวันอีกด้วย ดังนี้

"เราเรียนหนังสืออยู่วัดสุทธจินดา ก็มีวัดป่ากรรมฐาน เช่น วัดป่าสาลวัน วัดป่า-ศรัทธารวม เป็นต้น วัดเหล่านี้เป็นวัดใหญ่มาก วัดศรัทธารวมท่านอาจารย์มหาปิ่นเป็นเจ้าอาวาส วัดสาลวันหลวงปู่สิงห์เป็นเจ้าอาวาส พระเณรเยอะ น่าดูเวลาพระท่านออกบิณฑบาต ท่านจัดท่านแจกอาหาร

เราเป็นพระหนุ่มน้อยแต่ตามีหูมีมันต้องคิดซิ ดูไปงามตา ความสม่ำเสมอท่านถือเป็นสำคัญมาก จะมีมากมีน้อยไม่สำคัญ สำคัญให้สม่ำเสมอ มีมากมีน้อยแจกให้เสมอกัน เราเป็นพระหนุ่มพระน้อยได้ไปรับความเสมอภาคกับท่านในสองสำนักนี้ฝังใจไม่ลืมนะ .. น่าชมมีมากมีน้อยก็เถอะถ้าลงความเสมอภาคได้ เข้าไหนเป็นธรรมอบอุ่นด้วยกัน ตายใจกันได้ เห็นแก่ได้เห็นแก่กินดูไม่ได้นะ เข้ากันไม่สนิท ถ้าลงมีเท่าไรถึงไหนถึงกันให้สม่ำเสมอ ..

พอวันไหนว่างจากเรียนหนังสือ .. เป็นวันหยุดวันพระวันอะไรอย่างนี้ เราจะไปฟังเทศน์ท่านอาจารย์สิงห์ที่วัดป่าสาลวัน .. ที่วัดป่าสาลวันจะมีประชุม ๔ วันครั้งหนึ่ง ประชุมตอนบ่ายโมง เราได้ฟังเทศน์ท่าน .. ท่านจึงพบเราบ่อยไปตามประสาของเราที่มันชอบภาวนา ..

หมู่เพื่อนใครไม่ไปเราไม่สนใจกับใคร ถ้าวันไหนท่านประชุมฟังธรรมตรงกับวันที่เราว่างจากการเรียนเราก็ไป ไปบ่อย .. ถ้าวันไหนว่างจากนั้นอีกก็จะไปเข้าป่าไปทางวัดป่าดงขวางอยู่ทางตะวันออกของวัดป่าสาลวัน สงัดดีไปพักอยู่ที่นั่น ไปภาวนา .. แต่บอกว่าไปภาวนาไม่ได้นะ ต้องบอกว่าไปดูหนังสือบ้าง ความจริงคือไปภาวนา .. ท่านอาจารย์สิงห์ยังชมให้พระเณรฟัง อาจารย์คำดีก็ได้ฟังอยู่ด้วยว่า

'พระหนุ่มองค์นี้สำคัญนะ ภาวนาดีนะ'

และท่านยังไปเล่าให้พระฟังอีกด้วยว่า *'มานั่งฟังเทศน์เหมือนหัวตอ นั่งตรงแน่วไม่เอนไม่เอียง มาแล้วมานั่งข้างหน้า เทศน์จบแล้วหายเลย (ไม่คุยกับใคร)'* เพราะเราไปฟังเทศน์

วัดป่าสาลวัน สถานที่ตั้งแห่งกองทัพธรรม

หนังสือ ปรัชญาเถรภูมิ ที่องค์หลวงตาใช้ในช่วงที่อยู่ที่วัดศาลาทอง

คำว่า "ลิงค่างด้านปริยัติ" นั้นคือ กิริยาหยอกเล่นกันธรรมดา แต่ไม่ให้ผิดจากหลักธรรมหลักวินัย เราเรียนหนังสืออยู่ ใครมาดูถูกพระกรรมฐานไม่ได้นะ แต่ก็มีน้อยมากที่ปริยัติจะดูถูกพระกรรมฐาน ถ้าเขาพูดออกมาในเชิงดูถูกอะไรๆ เอาแล้ว เรารักกรรมฐานรักอย่างนั้น แต่ส่วนมากท่านชมเชย ท่านปฏิบัติได้ เราปฏิบัติไม่ได้ แสดงว่ายอมตนชมเชย..."

ที่วัดป่าสาลวันแห่งนี้เองทำให้ท่านมีโอกาสได้พบและสนิทสนมกับหลวงปู่คำดี ปภาโส ท่านได้บอกกับหลวงปู่คำดีในครั้งนั้นว่า

"พอจบจากการเรียนตามคำอธิษฐานแล้วจะออกปฏิบัติเพียงเท่านั้น"

กาลเวลาผ่านมาหลายต่อหลายปี ท่านทั้งสองถึงได้มาพบกันอีก ครั้งนั้นหลวงปู่คำดีพูดด้วยความตื่นเต้นมากทีเดียวว่า

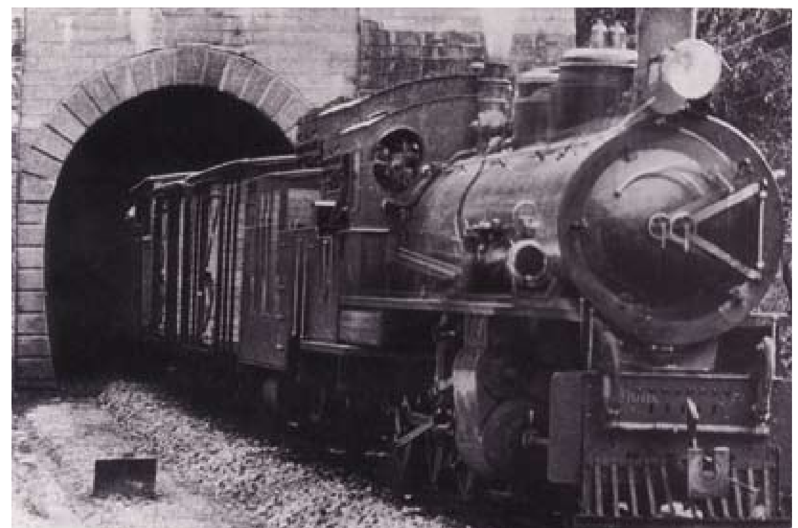
"โห! ท่านมหา (บัว) ผมไม่ลืมนะคำพูดท่านน่ะ ทำไมพูดมีความสัตย์ความจริงอย่างนี้ ตอนท่านไปเรียนหนังสืออยู่โคราช ได้บอกกับผมไว้ว่า เมื่อเรียนจบตามความมุ่งหมายแล้วจะออกปฏิบัติ ก็ออกปฏิบัติจริงๆ"

วัดศาลาทอง ในปัจจุบัน

ของท่านตลอด ตอนนั้นเราภาวนายังไม่เป็น ยังไม่ทราบว่าท่านเทศน์มีบทหนักบทเบาขนาดไหน แต่เรื่องวิถีจิตที่ท่านแสดงนั้น เรายังไม่เคยได้ยินมาก่อน ..

ไปวัดนั้นวัดนี้เขาก็ทราบว่าเป็นวัดกรรมฐาน แต่เราบอกว่าไปดูหนังสือ ความจริงไปดูหนังสือใหญ่คือภาวนา ไม่ให้ใครทราบ มันหากเป็นอยู่ลึกๆ ถ้าหากพูดออกมาหมู่เพื่อนขัดทันที จึงไม่พูด เฉยดีกว่า เขาเป็นลิง เราก็เป็นลิง เขาเป็นอะไรก็เป็นกับเขาไป

เมื่อองค์ท่านจบการเรียนที่นครราชสีมา ท่านได้ไปศึกษาต่อที่เชียงใหม่ โดยใช้ขบวนรถไฟหัวรถจักรไอน้ำสวิสส์ ที่ใช้ในเส้นทางสายเหนือช่วงปี พ.ศ.๒๔๕๗ เป็นต้นไป จากภาพเป็นรถไฟที่ผ่านถ้ำขุนตาน

๖ พรรษาที่ ๗

(พ.ศ.๒๔๘๓)

จำพรรษาที่วัดเจดีย์หลวง
ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่

แผนที่วัดเจดีย์หลวง อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พบเห็นสมณะผู้ประเสริฐ

ในระยะที่ท่านยังเรียนหนังสืออยู่นั้น กิตติศัพท์กิตติคุณของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต มิเคยได้จืดจางลงไปแม้แต่น้อยกลับยิ่งฟุ้งขจรขจายอย่างกว้างขวางมาจากจังหวัดเชียงใหม่ ว่าท่านเป็นพระสำคัญรูปหนึ่ง และส่วนมากผู้ที่มาเล่าเรื่องของหลวงปู่มั่นให้ฟังนั้น จะไม่เล่าธรรมขั้นอริยภูมิธรรมดา แต่จะเล่าถึงขั้นพระอรหัตภูมิทั้งนั้น ดังนี้

"ครูบาอาจารย์องค์ไหนที่เคยไปอยู่กับท่านมาแล้ว มาพูดเป็นเสียงเดียวกันหมด ไม่เป็นอื่นว่า *'ท่านอาจารย์มั่นคือพระอริยบุคคล'* เราก็ยิ่งอยากจะทราบ *'อริยบุคคลชั้นไหน มันก็หลายชั้นนี่นะอริยบุคคล'* *'ก็อรหันต์นั่นแหละ'* ว่างี้เลย *'อรหัตบุคคล'* ว่างี้ มันก็ยิ่งซึ้งน่ะซี"

ท่านจึงมีความมั่นใจว่า "เมื่อเรียนจบตามคำสัตย์ที่ตั้งไว้แล้ว จะต้องพยายามออกปฏิบัติไปอยู่สำนักและศึกษาอบรมกับหลวงปู่มั่น เพื่อตัดข้อสงสัยที่ฝังใจอยู่นี้ออกไปให้จงได้"

โอกาสอำนวยให้ท่านเดินทางไปศึกษาปริยัติต่อที่ **วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่** เมื่อเดินทางไปถึงเผอิญเป็นระยะเดียวกันกับที่ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์

กาลานุกรม

พรรษาที่ ๑-๒ อายุ ๒๑-๒๒ ปี (พ.ศ.๒๔๗๗-๒๔๗๘) วัดโยธานิมิตร จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๓ อายุ ๒๓ ปี (พ.ศ.๒๔๗๙) วัดท่าช้าง จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๔-๕ อายุ ๒๔-๒๕ ปี (พ.ศ.๒๔๘๐-๒๔๘๑) วัดสุทธจินดา จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๖ อายุ ๒๖ ปี (พ.ศ.๒๔๘๒) วัดศาลาทอง จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๗ อายุ ๒๗ ปี (พ.ศ.๒๔๘๓)

วัดเจดีย์หลวง
ต.พระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พรรษาที่ ๘

พรรษาที่ ๙

(พระอุปัชฌาย์ขององค์หลวงตา) ได้อาราธนานิมนต์หลวงปู่มั่นด้วยตนเอง เพื่อขอให้ไปพักจำพรรษาอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี หลวงปู่มั่นเมตตารับนิมนต์นี้ จึงได้ออกเดินทางจากสถานที่วิเวกบนเขาในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจะเข้าพักชั่วคราวอยู่ที่วัดเจดีย์หลวงนั้นเช่นกัน

เหตุการณ์ก็บังเอิญเป็นระยะเวลาไล่เลี่ยกันกับที่ท่านเดินทางไปถึง จึงมีโอกาสดีที่ได้เห็นหลวงปู่มั่น ดังนี้

"ท่านมาถึงก่อน ๒ วันหรือ ๓ วัน เราก็ไปถึง ท่านป่วยอยู่ที่**บ้านป่าเปอะ**[๑] ท่านออกมาครั้งนั้น เพราะรับนิมนต์ท่านเจ้าคุณอุปัชฌายะของเรานี่เอง ท่านออกมาเพราะนัดกันแล้วว่าเดือนนั้นๆ ระยะนั้นๆ ให้มา ท่านก็ออกมา มีท่านอาจารย์อุ่นกับคุณนายทิพย์ภรรยาของผู้บังคับ-การตำรวจ ทุกวันนี้เรียกผู้กำกับ มานิมนต์ ท่านอาจารย์อุ่นไปรับท่านมา...

พอเราได้ทราบว่าท่านมาพักอยู่วัดเจดีย์หลวงเท่านั้นก็เกิดความยินดีเป็นล้นพ้น สอบถามจากพระว่า *'ท่านไปบิณฑบาตสายไหนๆ'* สอบถามได้ความว่า *'เช้านี้ท่านพระอาจารย์มั่นออกบิณฑบาตสายนี้ และจะกลับมาทางเดิม'* ดังนี้ ก็ยิ่งเป็นเหตุให้มีความสนใจใคร่อยากจะพบเห็นท่านมากขึ้น แม้จะไม่ได้พบท่านซึ่งๆ หน้าก็ตาม เพียงขอให้ได้แอบมองท่านก็เป็นที่พอใจ

พอรุ่งสางเช้าวันใหม่ ก่อนที่ท่านจะออกบิณฑบาต เราก็รีบไปบิณฑบาตแต่เช้า แล้วกลับมาถึงกุฏิก็คอยสังเกตตามเส้นทางที่ท่านจะผ่านมา คอยจ้องดูอยู่ไม่นานนัก

สักเดี๋ยวพระมาบอกว่า *'มาแล้ว นู่นๆ กำลังเข้ากำแพงวัด'*

เราก็รีบเข้าไปในห้องเลย มันมีช่องอยู่ยังไม่ลืมนะ ก็ได้เห็นท่านเดินผ่านมา แล้วจึงส่งสายตาสอดส่องดูท่านอย่างลับๆ ด้วยความหิวกระหายใคร่พบท่านมาเป็นเวลานานแสนนาน เมื่อได้เห็นองค์ท่านจริงๆ ก็ยิ่งเพิ่มความศรัทธาเลื่อมใสในองค์ท่านขึ้นอย่างเต็มที่ ...

ส่องดู ลักษณะของท่านเหมือนไก่ป่านะ คล่องแคล่ว ตาแหลมคม ท่านเดินมา เราก็ดู... ฟังด้วยความสนใจ ดูด้วยความเลื่อมใส 'นี่มันซึ้งจริงๆ' เราไม่ลืมนะ ... แต่ท่านจะเห็นเรายังไงก็ไม่รู้นะ ..."

ขณะที่ส่องดูอยู่นั้นเกิดความรู้สึกเลื่อมใสในองค์ท่านขึ้นอย่างเต็มที่ในขณะนั้น คิดในใจว่า *"เราไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้เห็นพระอรหันต์ในคราวนี้เองแล้ว"*

ทั้งๆ ที่ไม่มีใครบอกว่าหลวงปู่มั่นเป็นพระอรหันต์ ในขณะที่ได้เห็นอยู่นั้นท่านว่า

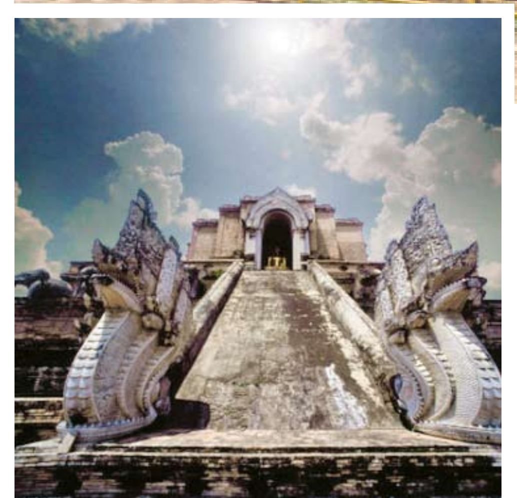
"ใจมันหยั่งลึกเชื่อแน่วแน่ลงไปอย่างนั้น พร้อมทั้งเกิดความปีติยินดีจนขนพองสยองเกล้าอย่างบอกไม่ถูก ทั้งๆ ที่องค์ท่านก็ไม่ได้มองเห็นเรา"

ฟังเทศน์หลวงปู่มั่นครั้งแรกในชีวิต

ที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ แห่งนี้เป็นสถานที่ที่ทำให้ท่านมีโอกาสได้ฟังเทศน์ของหลวงปู่มั่นเป็นครั้งแรกในชีวิตซึ่งตรงกับ**วันวิสาขบูชา**อีกด้วย ในวันนั้นหลวงปู่มั่นแสดงธรรมนานถึง ๓ ชั่วโมงพอดีถึงจบกัณฑ์ ท่านตั้งใจฟังธรรมด้วยความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

สภาพภายในวัดเจดีย์หลวง

[๑] บ้านป่าเปอะ ต.ท่าวังตาล อ.สารภี จ.เชียงใหม่

“เราก็อยู่นั้นเวลาท่านเทศน์ แต่ก่อนไม่มีรถนี่ เทศน์อยู่วิหารใหญ่ ทางรถผ่านหน้าวัด จนเขาแตกตื่นเข้ามาดู เขาว่าพระทะเลาะกัน มาดูก็เห็นท่านอาจารย์มั่นเทศน์อยู่บนธรรมาสน์ นั่นละขนาดนั้นละ ท่านเทศน์เปรี้ยงๆ เอาอย่างถึงเหตุถึงผล แต่เราก็เพลินไปด้วยความเลื่อมใสท่านนะ จะให้รู้เรื่องรู้ราวในเรื่องท่านเทศน์ เรื่องวิถีจิตวิถีอะไรก็ไม่ค่อยรู้เรื่อง แต่มันเพลินด้วยความเชื่อท่าน ความเลื่อมใสว่า เราเกิดมาไม่เสียชาติ ได้พบท่านอาจารย์มั่นที่ร่ำลือมานาน

‘ท่านพระอาจารย์มั่นเทศน์เป็นที่จับใจอย่างฝังลึก ไม่มีวันลืมเลือนตลอดมาถึงปัจจุบันกัณฑ์นี้เราได้ฟังด้วยตัวเองอย่างถึงใจดังที่ใฝ่ฝันในองค์ท่านมานาน’...”

ใจความสำคัญของธรรมที่หลวงปู่มั่นได้แสดงในวันนั้น ท่านลิขิตไว้ในหนังสือประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ดังนี้

“...วันนี้ตรงกับวันพระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน เราเรียกว่า “วันวิสาขบูชา” พระพุทธเจ้าเกิดกับสัตวโลกเกิดต่างกันมาก ตรงที่ท่านเกิดแล้ว ไม่หลงโลกที่เกิดที่อยู่และที่ตาย มิหนำยังกลับรู้แจ้งที่เกิดที่อยู่และตายของพระองค์ด้วยพระปัญญาญาณโดยตลอดทั่วถึง ที่เรียกว่าตรัสรู้นั่นเอง

เมื่อถึงกาลอันควรจากไป ทรงลาขันธ์ที่เคยอาศัยเป็นเครื่องมือบำเพ็ญความดีมาจนถึงขั้นสมบูรณ์เต็มที่ แล้วจากไปแบบ “สุคโต” สมเป็นศาสดาของโลกทั้งสาม ไม่มีที่น่าตำหนิแม้นิดเดียว ก่อนเสด็จจากไปโดยพระกายที่หมดหนทางเยียวยา ก็ได้ประทานพระธรรมไว้เป็นองค์แทนศาสดา ซึ่งเป็นที่น่ากราบไหว้บูชาคู่พึ่งเป็นพึ่งตายถวายชีวิตจริงๆ

เราทั้งหลายต่างเกิดมาด้วยวาสนา มีบุญพอเป็นมนุษย์ได้อย่างเต็มภูมิดังที่ทราบอยู่แก่ใจ แต่อย่าลืมตัวลืมวาสนาของตัว โดยลืมสร้างคุณงามความดีเสริมต่อภพชาติของเรา ที่เคยเป็นมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงและกลับกลายหายไปชาติต่ำทรามที่ไม่ปรารถนาจะกลายมาเป็นตัวเราเข้าแล้วแก้ไม่ตก

ความสูงศักดิ์ ความต่ำทราม ความสุขทุกขั้นจนถึงบรมสุข และความทุกข์ทุกขั้นจนเข้าขั้นมหันตทุกข์เหล่านี้ มีได้กับทุกคนตลอดสัตว์ถ้าตนเองทำให้มี อย่าเข้าใจว่าจะมีได้เฉพาะผู้กำลังเสวยอยู่เท่านั้นโดยผู้อื่นมีไม่ได้ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสมบัติกลาง แต่กลับกลายมาเป็นสมบัติจำเพาะของผู้ผลิตผู้ทำได้

ฉะนั้น ท่านจึงสอนไม่ให้ดูถูกเหยียดหยามกันเมื่อเห็นเขาตกทุกข์หรือกำลังจนจนน่าทุเรศ เราอาจมีเวลาเป็นเช่นนั้น หรือยิ่งกว่านั้นก็ได้เมื่อถึงวาระเข้าจริงๆ ไม่มีใครมีอำนาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะกรรมดีกรรมชั่วเรามีทางสร้างได้เช่นเดียวกับผู้อื่น จึงมีทางเป็นได้เช่นเดียวกับผู้อื่นและผู้อื่นก็มีทางเป็นได้เช่นที่เราเป็นและเคยเป็น

ศาสนาจึงเป็นหลักวิชาตรวจตราดูตัวเองและผู้อื่นได้อย่างแม่นยำ และเป็นวิชาเครื่องเลือกเฟ้นได้อย่างดีเยี่ยม ไม่มีวิชาใดในโลกเสมอเหมือน นับแต่บวชและปฏิบัติมาอย่างเต็มกำลังจนถึงวันนี้ มิได้ลดละการตรวจตราเลือกเฟ้นสิ่งดีชั่วที่มีและเกิดอยู่กับตนทุกระยะ มีใจเป็นตัวการพาสร้างกรรมประเภทต่างๆ จนเห็นได้ชัดว่า กรรมมีอยู่กับผู้ทำ มีใจเป็นต้นเหตุของกรรมทั้งมวล ไม่มีทางสงสัย ผู้สงสัยกรรมหรือไม่เชื่อกรรมว่ามีผล คือคนลืมตนจนกลายเป็นผู้มืดบอดอย่างช่วยอะไรไม่ได้

คนประเภทนั้น แม้เขาจะเกิดและได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่มาเป็นอย่างดี เหมือนโลกทั้งหลายก็ตาม เขามองไม่เห็นคุณของพ่อแม่ว่าผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูตนมาอย่างไรบ้าง แต่เขาจะมองเห็นเฉพาะร่างกายเขาที่เป็นคนซึ่งกำลังรกโลกอยู่โดยเจ้าตัวไม่รู้เท่านั้น ไม่สนใจคิดว่าเขาเกิดและเติบโตมาจากท่านทั้งสอง ซึ่งเป็นแรงหนุนร่างกายให้เป็นอยู่ตามกาลของมัน การทำเพื่อร่างกาย ถ้าไม่จัดว่าเป็นกรรมคือการทำจะควรจัดว่าอะไร สิ่งที่ร่างกายได้รับมาเป็นประจำ ถ้าไม่เรียกว่าผล จะเรียกว่าอะไรจึงจะถูกตามความจริง

ดี ชั่ว สุข ทุกข์ ที่สัตว์ทั่วโลกได้รับกันมาตลอดสาย ถ้าไม่มีแรงหนุนเป็นต้นเหตุอยู่แล้วจะเป็นมาได้ด้วยอะไร ใจอยู่เฉยๆ ไม่คะนองคิดในลักษณะต่างๆ อันเป็นทางมาแห่งดีและชั่ว

คนเราจะกินยาตายหรือฆ่าตัวตายได้ด้วยอะไร สาเหตุแสดงอยู่เต็มใจที่เรียกว่าตัวกรรมแล ทำคนจนถึงตายยังไม่ทราบว่าตนทำกรรมแล้ว ถ้าจะไม่เรียกว่ามืดบอด จะควรเรียกว่าอะไร

กรรมอยู่กับตัวและตัวทำกรรมอยู่ทุกขณะ ผลก็เกิดอยู่ทุกเวลา ยังสงสัยหรือ ไม่เชื่อกรรมว่ามี และให้ผลแล้วก็สุดหนทาง ถ้ากรรมวิ่งตามคนเหมือนสุนัขวิ่งตามเจ้าของ เขาก็เรียกว่าสุนัขเท่านั้นเอง ไม่เรียกว่ากรรม นี่กรรมไม่ใช่สุนัข แต่คือการกระทำดีชั่ว ทางกายวาจาใจต่างหาก ผลจริงคือความสุขทุกข์ที่ได้รับกันอยู่ทั่วโลก กระทั่งสัตว์ผู้ไม่รู้จักกรรม รู้แต่กระทำคือหาอยู่หากิน ที่ทางศาสนาเรียกว่ากรรมของสัตว์ของบุคคล และผลกรรมของสัตว์ของบุคคล”

หลังจากนั้นไม่นานหลวงปู่มั่นก็ออกเดินทางมุ่งหน้าไปจังหวัดอุดรธานีกับคณะลูกศิษย์ของท่าน สำหรับท่านยังคงอยู่เรียนหนังสืออยู่ที่วัดเจดีย์หลวงนี้ต่อไป โดยศึกษาบาลีกับนักธรรมควบคู่กันไป

วิหารหลวงปู่มั่น และวิหารบูรพาจารย์
วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่

นิมิตหลวงปู่มั่นและคำทำนายพระหนุ่มองค์หนึ่ง

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

มีเรื่องแปลกประหลาดเรื่องหนึ่งที่หลวงปู่-มั่นเกิดขึ้นทางนิมิตภาวนาขณะที่ท่านพักอยู่ที่ดอยคำ บ้านน้ำเมา อำเภอแม่ปิ่ง ก่อนที่จะออกเดินทางมาถึงวัดเจดีย์หลวงนี้ นิมิตดังกล่าวนี้หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท ซึ่งติดตามหลวงปู่มั่นอยู่ในขณะนั้นด้วยได้ยินได้ฟังด้วยตนเองและได้เล่าแบบย่อๆ ว่า

วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีชื่อเรียกหลายชื่อ ได้แก่ ราชกุฎาคาร วัดโชติการาม สร้างขึ้นในรัชสมัยของพระเจ้าแสนเมืองมา กษัตริย์ลำดับที่ ๗ แห่งราชวงศ์มังราย เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้พญากือนา พระราชบิดา แต่สร้างไม่เสร็จ ได้เสด็จสวรรคตเสียก่อน ต่อมาพระนางเจ้าติโลกจุฑาราชเทวี พระมเหสีของพญาเมืองมา ก่อสร้างต่อจนแล้วเสร็จในรัชสมัยพญาสามฝั่งแกน เรียกกันว่า "กู่หลวง" พญาติโลกราช โปรดให้หมื่นด้ามพร้าคตเป็นนายช่างใหญ่ดำเนินการปฏิสังขรณ์พระเจดีย์หลวง ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ.๒๐๒๑ ในรัชสมัยพระเจ้ายอดเชียงราย ได้ปิดทองภายในซุ้มจรนัมของพระเจดีย์หลวงทั้ง ๔ ด้าน

ในรัชสมัยพระเจ้าเมืองแก้ว เมื่อ พ.ศ.๒๐๔๖ ได้โปรดให้สร้างหอพระแก้ว และอัญเชิญพระแก้วมรกตลงมาประดิษฐาน สร้างมหาวิหาร ส่วนการบูรณะพระเจดีย์หลวงได้ดำเนินการเพียงเล็กน้อย

ในที่สุดเกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในปี พ.ศ.๒๐๘๘ ในรัชสมัยพระนางเจ้ามหาเทวีจิรประภา ยอดพระเจดีย์หลวงก็พังทลายลงมา เหลือให้เห็นดังสภาพปัจจุบัน (ก่อนการบูรณะของกรมศิลปากร) ไม่ปรากฏปีที่สร้างแน่ชัด สันนิษฐานว่าวัดแห่งนี้น่าจะสร้างในปี พ.ศ.๑๙๒๘-๑๙๔๕ วัดเจดีย์หลวงเป็นพระอารามหลวงแบบโบราณ มีการบูรณะมาหลายสมัย โดยเฉพาะพระเจดีย์ ที่ปัจจุบันมีขนาดความกว้างด้านละ ๖๐ เมตร เป็นองค์พระเจดีย์ที่มีความสำคัญที่สุดองค์หนึ่งในเชียงใหม่

วัดเจดีย์หลวงสร้างอยู่กลางใจเมืองเชียงใหม่ ซึ่งแต่เดิมถือว่าเป็นศูนย์กลางทางการปกครองของอาณาจักรล้านนา ตั้งอยู่เลขที่ ๑๐๓ ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ภายในวัดประมาณ ๓๒ ไร่ ๑ งาน ๒๗ ตารางวา

วัดเจดีย์หลวงแบ่งเป็น ๔ ยุคสมัยดังนี้

- ยุคที่ ๑ ช่วงปี ๑๙๓๔-๒๑๐๑ ยุคเฟื่องฟูแห่งอาณาจักรล้านนา
- ยุคที่ ๒ ช่วงปี ๒๑๐๑-๒๓๑๗ ยุคแห่งความมืดมนของอาณาจักรล้านนา
- ยุคที่ ๓ ช่วงปี ๒๓๑๗-๒๔๗๑ ช่วงต้นเป็นการฟื้นฟูบ้านเมืองศิลปวัฒนธรรมและวัดวาศาสนา
- ยุคที่ ๔ เป็นยุคใหม่ ยุบรวมสังฆาวาสรอบพระธาตุเจดีย์หลวงเป็นวัดเจดีย์หลวงหนึ่งเดียวเมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๑ โดยพระเดชพระคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) ด้วยการสนับสนุนของเจ้าแก้วนวรัฐ และได้รับสถาปนาเป็นพระอารามหลวงชนิดวรวิหาร มีเจ้าอาวาสในยุคใหม่นี้ ๗ รูปดังนี้

>>

หลวงปู่มั่นรู้วาระจิตหลวงปู่ฝั้น

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร แห่งวัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร ศิษย์หลวงปู่มั่นองค์สำคัญองค์หนึ่ง ได้เข้าพบหลวงปู่มั่น เมื่อครั้งที่หลวงปู่มั่นยังพักอยู่แถบจังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนั้นได้พบเหตุอัศจรรย์หลายอย่างของหลวงปู่มั่น ซึ่งองค์หลวงตาได้เมตตาเล่าเหตุการณ์ในช่วงเวลานั้นไว้ ดังนี้

"...ท่านอาจารย์ฝั้นออกจากโคราชนี้ไปหาหลวงปู่มั่นที่เชียงใหม่ (ราวปี ๒๔๗๙) ท่านอาจารย์มั่นอุตส่าห์ออกมาต้อนรับเลยนะ เห็นไหม เก่งไหม ที่วัดเจดีย์หลวง ท่านรู้ภายในข้างในนี้ ท่านอุตส่าห์ออกมาเมื่อท่านอาจารย์ฝั้นไปถึงนั่น

วันหนึ่งหรือ...ตอนเช้าวันที่สองตอนสายๆ ท่านอาจารย์ฝั้นเห็นท่านอาจารย์มั่นมาหาหน้ากุฏินั้นเลย พอมองเห็นก็คิดอยู่ในใจ

'โอ๊ย ท่านอาจารย์มั่นนี่' จึงรีบโดดลงจากกุฏิเลย ท่านเดินก็๊กกั๊ก ก๊กกั๊กมา

'โอ้ครูอาจารย์มายังไง? ยังไง?'

'ก็มารับท่านนั่นหละ'

นั่นเห็นไหม บอกว่า *'มารับท่าน'* แล้วก็พาไปเลยเชียว นั่นท่านทราบไว้แล้ว เก่งไหม บอกว่า *'ก็มารับท่านนั้นแหละ'*

พอไปอยู่กับท่านอาจารย์มั่นแล้ว ท่านก็พูดถึงเรื่องสถานที่นั่น ดีอย่างนั้น ที่นี่ดีอย่างนี้ ทางท่านอาจารย์ฝั้นก็เลยคิดอยากไปอยู่ที่นั่นที่นี่ แต่ในตอนนั้นท่านอาจารย์มั่นไม่เห็นอะไรสมควรยิ่งกว่าอยู่กับท่านในขณะนั้น สมกับเหตุผลที่ท่านมารับเอง

ตอนกลางคืนท่านอาจารย์ฝั้นก็คิดถึงเรื่องที่จะไปที่นั่นที่นี่ พอโผล่ออกมา ท่านอาจารย์มั่นว่า *'ไหนจะไปไหน?'*

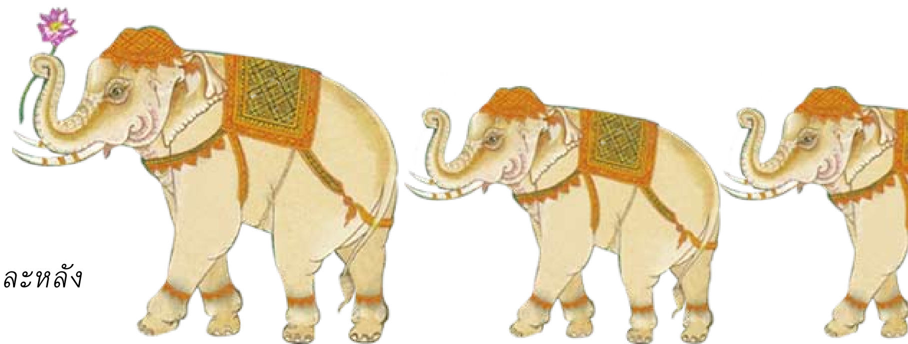
ว่าอย่างนั้นเลยนะ นั่นเห็นไหมล่ะ *'จะไปที่ไหนอีก?'* เปิดประตูออกมาตอนเช้า ท่านอาจารย์ฝั้นจะคอยรับบริขารท่าน พอเปิดประตูออกมา *'หา ? จะไปที่ไหน?'* ว่าอย่างนั้นเลยนะ

'ที่นี่ดีกว่า' ทางอาจารย์ฝั้นนั้นก็ปิดปากเลย เงียบไป แต่ก็ไม่นานละ ก็คิดอีก ท่านอาจารย์ฝั้นเล่าเองแหละ คิดอีกว่าจะไปที่นั่น ท่านก็เอาอีก...

พอวันหนึ่ง จิตท่านลงอย่างนั้นหละ จิตท่านอาจารย์ฝั้นนะ นั่งภาวนานี่ จิตลงอย่างอัศจรรย์เลยสว่างจ้าครอบโลกธาตุ ท่านว่าอย่างนั้นนะ

'พอมองไปหาท่านอาจารย์มั่นที่ไร เห็นท่านนั่งจ้องดูเราอยู่อย่างนี้'

>>

"หลวงปู่มั่นนิมิตเห็นพระหนุ่ม ๒ รูป นั่งช้าง ๒ เชือก ติดตามท่านซึ่งนั่งสง่างามบนช้างตัวขาวปลอดจ่าโขลง เป็นช้างใหญ่ พระหนุ่มสองรูปนี้จะสำเร็จก่อนและหลังท่านนิพพานไม่นานนัก"

นิมิตเดียวกันนี้ได้บันทึกโดยละเอียดไว้ในประวัติหลวงปู่มั่น ดังนี้

"...คืนหนึ่งมีเหตุการณ์โดยทางนิมิตภาวนาเกิดขึ้น เวลานั้นท่านพักอยู่ในภูเขาลึกแห่งหนึ่ง ห่างจากหมู่บ้านมากที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเหตุการณ์ที่ทั้งน่าหวาดเสียวและน่ายินดีพอๆ กัน คืนนั้นดึกมากราว ๓ นาฬิกา อันเป็นเวลาธาตุขันธ์ละเอียด

ท่านตื่นจากจำวัด นั่งพิจารณาไปเล็กน้อย ปรากฏว่าจิตใจมีความประสงค์จะพักสงบมากกว่าจะพิจารณาธรรมทั้งหลายต่อไป ท่านเลยปล่อยให้จิตพักสงบ พอเริ่มปล่อยจิตก็เริ่มหยั่งลงสู่ความสงบอย่างละเอียดเต็มภูมิสมาธิ และพักอยู่นานประมาณ ๒ ชั่วโมง หลังจากนั้นก็ค่อยๆ ถอยออกมา แต่แทนที่จิตจะถอนออกมาสู่ปกติจิต เพราะมีกำลังจากการพักผ่อนทางสมาธิพอสมควรแล้ว แต่กลับถอยออกมาเพียงขั้นอุปจารสมาธิ แล้วออกรู้เหตุการณ์ต่อเนื่องไปในเวลานั้นเลยทีเดียว

คือขณะนั้นปรากฏว่ามีช้างเชือกหนึ่งใหญ่มากเดินเข้ามาหาท่าน แล้วทรุดตัวหมอบลงแสดงเป็นอาการจะให้ท่านขึ้นบนหลัง ท่านก็ปีนขึ้นบนหลังช้างเชือกนั้นทันที พอท่านขึ้นนั่งบนคอช้างเรียบร้อยแล้ว

ขณะนั้นปรากฏว่ามีพระวัยหนุ่มอีกสององค์ขี่ช้างองค์ละเชือกเดินตามมาข้างหลังท่าน ช้างทั้งสองเชือกนั้นใหญ่พอๆ กัน แต่เล็กกว่าช้างตัวที่ท่านกำลังขี่อยู่เล็กน้อย ช้างทั้งสามเชือกนั้นมีความองอาจสง่าผ่าเผยและสวยงามมากพอๆ กัน คล้ายกับเป็นช้างทรงของกษัตริย์มีความฉลาดรอบรู้ความประสงค์และอุบายต่างๆ ที่เจ้าของบอกแนะดีเช่นเดียวกับมนุษย์

พอช้างสองเชือกของพระหนุ่มเดินมาถึงท่านก็พาออกเดินทางมุ่งหน้าไปทางภูเขาที่มองเห็นขวางหน้าอยู่ไม่ห่างจากที่นั้นนัก ประมาณ ๑ กิโลเมตร ช้างท่านเป็นผู้พาเดินหน้าไปอย่างสง่าผ่าเผย

ในความรู้สึกส่วนลึก ท่านว่าราวกับจะพาพระหนุ่มสององค์นั้นออกจากโลกสมมุติทั้งสามภพ ไม่มีวันกลับมาสู่โลกใดๆ อีกต่อไปเลย พอไปถึงภูเขาแล้ว ช้างพาท่านและพระหนุ่มสององค์เดินเข้าไปที่หน้าถ้ำแห่งหนึ่งซึ่งไม่สูงนักเพียงเป็นเนินเชื่อมกันขึ้นไปหาถ้ำเท่านั้น

เมื่อช้างใหญ่ทั้งสามเชือกเข้าไปถึงถ้ำแล้ว ช้างเชือกที่ท่านอาจารย์ขี่อยู่หันก้นเข้าไปในหน้าถ้ำ หันหน้าออกมา แล้วถอยก้นเข้าไปจรดผนังถ้ำ ส่วนช้างสองเชือกของพระหนุ่มสององค์ต่างเดินเข้าไปยืนเคียงข้างช้างท่านข้างละเชือกอย่างใกล้ชิด หันหน้าเข้าไปในถ้ำ ส่วนช้างท่านอาจารย์ยืนหันหน้าออกมาหน้าถ้ำ ขณะนั้นปรากฏว่า ท่านอาจารย์เองได้พูดสั่งเสียพระว่า

'นี้เป็นวาระสุดท้ายแห่งขันธ์และภพชาติของผมจะขาดความสืบต่อกับสมมุติทั้งหลายและจะยุติลงเพียงแค่นี้ จะไม่ได้กลับมาสู่โลกเกิดตายนี้อีกแล้ว นิมนต์ท่านทั้งสองจงกลับไปบำเพ็ญประโยชน์ตนให้สมบูรณ์เต็มภูมิก่อน อีกไม่นานท่านทั้งสองก็จะตามผมมาและไปในลักษณะเดียวกับที่ผมจะเตรียมไปอยู่ขณะนี้ การที่สัตว์โลกจะหนีจากโลกที่แสนอาลัยอ้อยอิ่งแต่เต็มไปด้วยความระบมงมทุกข์นี้ไปได้ แต่ละรายนั้น มิใช่เป็นของไปได้

อย่างง่ายดายเหมือนเขาไปเที่ยวงานกัน แต่ต้องเป็นสิ่งฝืนใจมากที่ผู้นั้นจะต้องทุ่มเทกำลังทุกด้านลงเพื่อต่อสู้กู้ความดีทั้งหลาย ราวกับจะไม่มีชีวิตยังเหลืออยู่ในร่างต่อไปนั่นแล จึงจะเป็นทางพ้นภัยไร้กังวล ไม่ต้องกลับมาเกิดตายเสียดายป่าช้าอีกต่อไป

การจากไปของผมคราวนี้มิได้เป็นการจากไปเพื่อความล่มจมงมทุกข์ใดๆ แต่เป็นการจากไปเพื่อหายทุกข์กังวลในขันธ์ จากไปด้วยความหมดเยื่อใยในสิ่งที่เคยอาลัยอาวรณ์ทั้งหลาย และจากไปอย่างหมดห่วง เหมือนนักโทษออกจากเรือนจำฉะนั้น ไม่มีความหึงหวงและน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะความพรากไปแห่งขันธ์ที่โลกถือเป็นเรื่องกองทุกข์อันใหญ่หลวง และไม่มีสัตว์ตัวใดปรารถนาตายกันเลย ฉะนั้นจึงไม่ควรเสียใจอาลัยถึงผมอันเป็นเรื่องสั่งสมกิเลสและกองทุกข์ไม่มีชิ้นดีเลย นักปราชญ์ไม่สรรเสริญ’

พอท่านแสดงธรรมแก่พระหนุ่มสององค์จบลง ก็บอกให้ถอยช้างสองเชือกออกไป ซึ่งยืนแนบสองข้างท่านด้วยอาการสงบนิ่งราวกับไม่มีลมหายใจ และอาลัยคำสั่งเสียท่านที่ให้โอวาทแก่พระหนุ่มสององค์ ขณะนั้นช้างทั้งสามเชือกแสดงความรู้สึกเหมือนสัตว์มีชีวิตจริงๆ ราวกับมิใช่นิมิตภาวนา

พอสั่งเสียเสร็จแล้ว ช้างสองเชือกของพระหนุ่มก็ค่อยๆ ถอยออกมาหน้าถ้ำหันหลังกลับออกไป แล้วหันหน้ากลับคืนมายังท่านอาจารย์ตามเดิมด้วยท่าทางอันสงบอย่างยิ่ง ส่วนช้างท่านก็เริ่มทำหน้าที่หมุนก้นเข้าไปในผนังถ้ำโดยลำดับ เฉพาะองค์ท่านนั่งอยู่บนคอช้างนั่นเอง ทั้งขณะให้โอวาททั้งขณะช้างหมุนตัวเข้าในผนังถ้ำ พอช้างหมุนก้นเข้าไปได้ค่อนตัว จิตท่านเริ่มรู้สึกตัวถอนจากสมาธิขึ้นมา เรื่องเลยยุติลงเพียงนั้น

เรื่องนั้นจึงเป็นสาเหตุให้ท่านพิจารณาความหมายต่อไป เพราะเป็นนิมิตที่แปลกประหลาดมากไม่เคยปรากฏในชีวิต ได้ความขึ้นเป็นสองนัย

‘นัยหนึ่งตอนท่านมรณภาพจะมีพระหนุ่มสององค์รู้ธรรมตามท่าน แต่ท่านมิได้ระบุว่าเป็นใครบ้าง

อีกนัยหนึ่งสมถะกับวิปัสสนา เป็นธรรมมีอุปการะแก่พระขีณาสพแต่ต้นจนวาระสุดท้ายแห่งขันธ์ ต้องอาศัยสมถวิปัสสนาเป็นวิหารธรรมเครื่องบรรเทาทุกข์ระหว่างขันธ์กับจิตที่อาศัยกันอยู่ จนกว่าระหว่างสมมุติคือขันธ์กับวิมุตติคือวิสุทธิจิตจะเลิกราจากกัน ที่โลกเรียกว่าตายนั่นแล สมถะกับวิปัสสนาจึงจะยุติในการทำหน้าที่ลงได้ และหายไปพร้อมๆ กับสมมุติทั้งหลาย ไม่มีอะไรจะมาสมมุติกันว่าเป็นอะไรต่อไปอีก’

ท่านว่าน่าหวาดเสียวนั้น ท่านคิดตามความรู้สึกทั่วๆ ไป คือตอนช้างท่านกำลังหมุนก้นเข้าไปในผนังถ้ำ ทั้งที่ท่านนั่งอยู่บนคอช้าง แต่ท่านว่า ท่านมิได้มีความสะทกสะท้านหวั่นไหวเพราะเหตุการณ์ที่กำลังเป็นไปอยู่นั้นเลย ปล่อยให้ช้างทำหน้าที่ไปจนกว่าจะถึงที่สุดของเหตุการณ์

<< บ่อน้ำที่หลวงปู่มั่นใช้ ขณะพักจำพรรษาที่วัดเจดีย์หลวง

วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

>>

๑. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท ป.ธ.๔) เป็นเจ้าอาวาสปี ๒๔๗๑-๒๔๗๔ โดยในช่วงปี ๒๔๔๕-๒๔๗๕ ที่เป็นเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส ท่านได้ขึ้นมาฟื้นฟูพัฒนา วางรากฐานการปกครอง การเผยแผ่การศึกษาและวัตรปฏิบัติของคณะธรรมยุตภาคเหนือและเป็นเจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวงด้วย

๒. พระครูวินัยธรมั่น (มั่น ภูริทัตโต) เป็นเจ้าอาวาสรูปที่ ๒ ในปี ๒๔๗๕ แล้วท่านก็ลาออกไปธุดงค์ตามป่าเขาชนบทภาคเหนือ เพื่อเผยแพร่ปฏิปทาวัตรปฏิบัติสมถะและวิปัสสนากรรมฐานของคณะธรรมยุตและของประเทศไทย ท่านขึ้นมาพำนักอยู่วัดเจดีย์หลวงตั้งแต่ปี ๒๔๗๒-๒๔๘๓ เพื่อช่วยงานพระเดชพระคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท)

๓. พระครูนพีสีพิศาลคุณ (ทอง โฆสิโต ป.ธ.๓) เป็นเจ้าอาวาสปี ๒๔๗๖

๔. พระพุทธิโศภน (แหวว ธัมมทินโน) เป็นเจ้าอาวาสปี ๒๔๗๗-๒๕๐๒

๕. พระญาณดิลก (พิมพ์ ธัมมธโร) มากำกับดูแลคณะสงฆ์ช่วงปี ๒๔๘๐-๒๔๘๓ ดูแลคณะสงฆ์ธรรมยุตล้านนาและวัดเจดีย์หลวง

๖. พระธรรมดิลก (ขันตี์ ขันติโก) เป็นเจ้าอาวาสระหว่างปี ๒๕๐๓-๒๕๓๔

๗. พระพุทธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสโล ป.ธ.๕) เป็นเจ้าอาวาสระหว่างปี ๒๕๓๔-๒๕๕๑

พระพุทธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสโล) ท่านมีความผูกพันกับองค์หลวงตามาตั้งแต่ครั้งเป็นพระภิกษุหนุ่มเพราะเป็นศิษย์อาจารย์เดียวกัน คือ พระญาณดิลก (สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ พิมพ์) องค์หลวงตาติดตามอาจารย์ขึ้นมาเรียนนักธรรมและบาลีไวยากรณ์ ณ สำนักเรียนวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร จ.เชียงใหม่ ท่านทั้งสองจึงเป็นศิษย์ร่วมสำนักเดียวกันที่นี่ในช่วงปี ๒๔๘๓-๒๔๘๔ ในครั้งนั้นท่านเจ้าคุณจันทร์เคยนิมนต์องค์หลวงตาไปฉันภัตตาหารที่บ้านมารดาของท่าน ณ จ.ลำพูนด้วย สำหรับความผูกพันในฐานะสหธรรมิก องค์หลวงตาเล่าว่า “เราเป็นเพื่อนกัน แต่ต่อมาท่านก็พยายามยกให้เราเป็นอาจารย์ให้ได้”

หลวงปู่มั่นรู้วาระจิตหลวงปู่ฝั้น

>>

ท่านว่าอย่างงั้นนะ มองไปทีไร มองจิต ส่งจิตไปทีไร ท่านนั่งจ้องเราอยู่แล้ว หมอบกลับมา พอตื่นเช้าขึ้นมาก็เปิดประตูเท่านั้นแหละ ประตูกระต๊อบนะ ไม่ใช่กุฏิอะไรใหญ่โตนะ กระต๊อบๆ ทั้งนั้น พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นอยู่ มีแต่กระต๊อบๆ ทั้งนั้นนะ หรูหราที่ไหน นั่นแหละ สถานที่อยู่ของธรรม หรูหราไหม สถานที่อยู่ของธรรมดวงเลิศ ผู้เลิศมักจะอยู่อย่างนั้น และอยู่อย่างนั้น

ทีนี้พอเปิดประตูออกมา ท่านอาจารย์ฝั้นก็ไปรอ เปิดประตูออกมานี่ ยืนก็เลยเชียวนะ *'เป็นยังไง เห็นหรือยังศาสนา ทีนี้?'*

เอาล่ะนะ แทนที่ท่านอาจารย์มั่นจะให้เข้าไปจับ ไปขนบริขาร (เพื่อเตรียมออกบิณฑบาต) ไม่ให้ไปนะ ท่านไปยืนกันอยู่ที่ประตูเลย ทางนั้นก็คุกเข่าหมอบนั่นอยู่

'เป็นยังไง? เห็นหรือยังศาสนาทีนี้? หือ? หือ?' ขึ้นเลย

'ศาสนา อัศจรรย์ที่ไหน? ศาสนาอยู่ที่ไหน? มรรคผลนิพพานอยู่ที่ไหน? เห็นหรือยัง?' ว่าอย่างนั้นนะ ยืนจ้อชัดอยู่ที่นั่นเลย เสียงเปรี้ยง เปรี้ยง

'เจริญที่ไหน เห็นหรือยังทีนี้?'

คือกลางคืนนั้นจิตสว่างจ้านี่นา ก็ท่านอาจารย์มั่นดูอยู่แล้วนี่ พอออกมาท่านถึงใส่เปรี้ยงเลย

'เห็นหรือยัง ศาสนาเจริญที่ไหน? หือ? มรรคผลนิพพานเจริญที่ไหน? ผมดูท่านทั้งคืนนะ เมื่อคืนนี้ ผมก็ไม่ได้นอน'

มันก็ยอมรับเลย พอท่านอาจารย์ฝั้นจ่อจิตไป ส่งจิตไปทีไร ท่านจ้องดูอยู่แล้ว มันก็หมอบถอย ถอย ดูทีไรจ่ออยู่

'ผมก็ไม่ได้นอนทั้งคืน เมื่อคืนนี้ ดูท่านนี่แหละ'

ว่าอย่างนั้นนะ เพราะฉะนั้นถึงว่า ไหน... ศาสนาเจริญที่ไหน จ้อเข้าเลยสิ นั่นเห็นไหม ท่านมาเล่าให้ฟัง ท่านบอก *'โอ้ย ขนลุกเลย ไม่ทราบมันเป็นยังไง ทั้งปีติยินดีในจิตอัศจรรย์ ปีติยินดีล้นพ้น และอัศจรรย์ท่านอาจารย์มั่นก็อัศจรรย์ล้นพ้น'* ท่านว่าอย่างนั้นนะ ชมความอัศจรรย์ทั้งวันทั้งคืนเลย นั่นแหละ ธรรมหาอย่างนั้นแหละ ธรรมอยู่ที่นี่แหละ ชี้เข้ามาที่ใจ เท่านั้นรับธรรม ใจเท่านั้นรับมรรคผลนิพพาน สิ่งอื่นใดในโลก ไม่มีอะไรรับได้..."

ที่น่ายินดีเช่นกันคือตอนที่นิมิตแสดงภาพพระหนุ่มและช้างให้ปรากฏขึ้นในขณะนั้น บอกความหมายว่า จะมีพระหนุ่มรู้ธรรมตามท่านสององค์ในระยะที่มรณภาพ ไม่ก่อนหรือหลังท่านนานนัก ท่านว่าแปลกอยู่อีกตอนหนึ่งก็คือ ตอนท่านสั่งเสียและอบรมสั่งสอนพระหนุ่มไม่ให้ตกใจ และมีความอาลัยถึงท่าน ให้พากันกลับไปบำเพ็ญประโยชน์ส่วนตนให้เต็มภูมิก่อน และพูดถึงการจากไปของท่านเองราวกับจะไปในขณะนั้นจริงๆ นี้ท่านว่า นิมิตแสดงให้เห็นเป็นความแปลกในรูปเปรียบว่า เมื่อวาระนั้นมาถึงจริงๆ พระหนุ่มสององค์จะรู้ธรรมในระยะนั้น..."

และในคราวหนึ่งช่วงอยู่เชียงใหม่ก่อนกลับภาคอีสานหลวงปู่มั่นได้ทำนายพระหนุ่มองค์หนึ่งให้หลวงปู่เจี๊ยะฟังว่า

"มีพระหนุ่มอยู่องค์หนึ่ง เวลานี้กำลังเรียนหนังสืออยู่จะมาหาเรา พระองค์นี้จะทำประโยชน์ใหญ่ให้โลกให้วงศาสนาได้กว้างขวาง ลักษณะคล้ายๆ ท่านเจี๊ยะ แต่ไม่ใช่ท่านเจี๊ยะ ตอนนี้อยู่เชียงใหม่ เขาอยากมาหาเรา แต่ยังไม่เข้ามาหาเรา องค์นี้ต่อไปจะสำคัญอยู่นะ เขายังไม่มาหาเรา แต่อีกไม่นานก็จะเข้ามา"

หลวงปู่เจี๊ยะเล่าถึงความรู้สึกภายหลังจากได้ฟังคำทำนายของหลวงปู่มั่นในครั้งนี้ด้วยว่า

"เมื่อท่านพูดอย่างนั้น เราก็จับจ้องรอดูอยู่ ไม่ว่าใครจะไปจะมาก็คอยสังเกตอยู่ตลอดเพราะคำพูดของท่านสำคัญนัก พูดยังไงต้องเป็นอย่างนั้น เรื่องนี้เราจึงเก็บไว้แล้วคอยสังเกตตลอดมา เพราะผู้ที่จะมาสืบต่อท่านต้องเป็นผู้มีบุญใหญ่"

เหตุการณ์นี้ (ราวเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๓) อยู่ในระยะเวลาเดียวกับที่องค์หลวงตาเพิ่งเดินทางไปถึงวัดเจดีย์หลวง แต่ในครั้งนั้นองค์หลวงตายังไม่เข้าไปหาหลวงปู่มั่น จึงยังไม่มีโอกาสได้สนทนากับหลวงปู่เจี๊ยะแต่อย่างใด

สอบได้คะแนนเต็มร้อย

ในการศึกษาวิชาภาษาบาลีของท่านนั้น ถึงแม้การสอบครั้งแรกจะยังไม่ผ่าน ท่านก็ไม่ได้รู้สึกเสียใจแต่อย่างใด ท่านยอมรับตามนั้น เพราะทราบดีว่าภูมิความรู้ของตนในตอนนั้นยังไม่เต็มที่จริงๆ

สำหรับการสอบในครั้งต่อๆ ไปนั้น ท่านมีความมั่นใจอย่างเต็มภูมิว่า แม้จะสอบหรือไม่สอบก็ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความรู้ ทั้งนี้ก็ด้วยความสามารถที่ได้แสดงให้ครูสอนบาลีของท่านคือสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร) เห็นในระหว่างที่เรียนเพื่อจะสอบมหาเปรียญให้ได้ ในการสอบเป็นครั้งที่ ๓ ครูของท่านถึงกับออกปากว่า

"ท่านบัวนี้ ได้แต่ก่อนสอบนะ ให้เป็นมหาเลยนะ ถ้าลงท่านบัวตก นักเรียนทั้งชั้นตกหมด"

ซึ่งก็เป็นจริงตามนั้น คือท่านสอบได้เป็นมหาเปรียญ โดยได้คะแนนบาลี**เต็มร้อย** ในเวลาต่อมาท่านเล่าให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังว่า

"การสอบได้ในครั้งนั้น ไม่มีอะไรดีใจเลย เพราะรู้สึกว่าความรู้ได้เต็มภูมิตั้งแต่การสอบครั้งที่ ๒ แล้ว แต่ในครั้งนั้นปรากฏว่าสอบตก เหมือนกับจะให้คอยการศึกษาทางนักธรรมเขยิบขึ้นมาตามจนถึงปีที่สอบมหาได้ ก็สำเร็จนักธรรมเอกพร้อมกันเลย ซึ่งน่าคิดว่าเหมือนมีสายเกี่ยวโยงกัน ทำให้การศึกษาทางโลกจบประถม ๓ ทางบาลีก็จบเปรียญ ๓ และทางนักธรรมก็จบนักธรรมเอกเป็น ๓ ตรงกันหมด ๓ วาระ..."

บริเวณกุฏิองค์หลวงตาสมัยเรียนที่วัดเจดีย์หลวง อยู่ห่างจากต้นยางต้นนี้ไปทางซ้าย ประมาณ ๕-๑๐ เมตร

พระธาตุเจดีย์หลวง

ด้วยผลการเรียนดีและเป็นที่ไว้วางใจของผู้ใหญ่ซึ่งเป็นครูบาอาจารย์ ทำให้ผู้ใหญ่หวังจะให้ท่านเป็นครูสอนนักเรียนในโรงเรียน แต่ท่านก็ได้ปฏิเสธอย่างละมุนละม่อมดังนี้

"...เรียนออกมา นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก เปรียญ ไม่สอนใครทั้งนั้น เป็นครูสอนนักเรียนในโรงเรียนก็ไม่เอา ผู้ใหญ่ท่านจะให้เป็นครูสอน... *'ไม่เอา ครูไม่อดไม่อยาก เอาองค์ไหนก็ได้'* เราว่าอย่างนั้นเสีย เราเลยหลีกได้ ถ้าหากว่า ครูไม่มีจริงๆ เราจะหลีกอย่างนั้นมันก็ไม่งาม แต่นี้ครูก็มีอยู่ ผู้มีภูมินั้นมีอยู่ที่จะเป็นครู

เราก็ทิ้งให้องค์นั้นๆ ไปเสีย เราก็ออกได้ เราจึงไม่เป็นครูใครเลย นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก มหาเปรียญ ไม่เคยเป็นครูสอนใครทั้งนั้น..."

ช่วงเวลาที่เชียงใหม่แม้ท่านจะมีเวลาไม่นานนัก แต่ท่านก็ใช้เวลาให้คุ้มค่าที่สุดคือพอมีว่างจากการเรียนท่านจะใช้โอกาสนี้มุ่งเสาะหาสำนักกรรมฐานอยู่ตลอดเวลา ดังนี้

"ทางเชียงใหม่เราก็ไปมากแต่จำไม่ได้ว่าไปที่ไหนต่อที่ไหนบ้าง ตอนเรียนหนังสืออยู่เชียงใหม่เราก็ซอกแซก เพราะนิสัยเรากับกรรมฐานนี้มันเป็นแต่ไหนแต่ไรมา เรียนก็เรียนเพื่อจะออกปฏิบัติอย่างเดียว เราไม่ได้เรียนเพื่ออื่น เรียนเพื่อปฏิบัติ เพราะฉะนั้นพอว่างเมื่อไรปั๊บจึงเข้าหาสำนักกรรมฐานวัดไหนอยู่แถวนั้นเราไปหมดนั่นแหละ ไปภาวนาพอถึงเวลาโรงเรียนจะเปิดเราก็มาเข้าโรงเรียนเสีย พอว่างเมื่อไรก็ปั๊บเลยไปแต่วัดกรรมฐาน เพราะฉะนั้นเชียงใหม่จึงไปหลายแห่งนะ ไปสำนักนั้นสำนักนี้ ส่วนมากก็มีแต่สำนักลูกศิษย์หลวงปู่มั่นทั้งนั้น"

ชีวิตการศึกษาด้านปริยัติของท่านเป็นอันสิ้นสุดลงที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ.๒๔๘๔ นับเป็นปีที่ท่านบวชได้ ๗ พรรษาพอดี โดยสอบได้ทั้งนักธรรมเอก และเปรียญ ๓ ประโยคในปีเดียวกัน

ค้นคว้าพระไตรปิฎก ขอเงินโยมแม่ซื้อหนังสือเรียน

ด้วยความมุ่งมั่นอย่างจริงจังที่จะออกปฏิบัติเมื่อจบมหาเปรียญและจะยอมมอบกายถวายชีวิตต่อครูบาอาจารย์ผู้รู้จริงเช่นนี้เอง ทำให้การเรียนของท่านจึงมิใช่จะหาความรู้เพียงแค่วิชาในชั้นเรียนเท่านั้น แต่หากความรู้ใดจะเป็นประโยชน์ต่อการออกปฏิบัติกรรมฐาน ท่านจะพยายามศึกษาค้นคว้าตำรับตำราเพิ่มเติมเข้าไปอย่างเต็มที่ เฉพาะอย่างยิ่งจากพระไตรปิฎก สังเกตได้จากความตั้งใจของท่านที่ว่า

หลวงปู่มั่นลึกซึ้งในพระวินัย

คราวหนึ่งสมัยที่หลวงปู่มั่นยังพักอยู่ทางจังหวัดเชียงใหม่ เป็นช่วงที่ท่านพระอาจารย์เฟื่องได้เข้าไปศึกษาอยู่ด้วย มีเหตุการณ์สำคัญแสดงถึงความลึกซึ้งรอบรู้ในพระวินัยของหลวงปู่มั่น ซึ่งองค์หลวงตาได้เล่าไว้ ดังนี้

"...ทีนี้**อาจารย์เฟื่อง**ไปอยู่กับท่าน (พระอาจารย์มั่น) ใหม่ๆ พอบิณฑบาต ท่านได้น้ำตาลมาก้อนหนึ่ง ห่อมาอย่างดี ท่านก็ยกขึ้นมาแล้วว่า *'นี่น้ำตาลนี่ดี ไม่เปื้อนอะไร ใครจะเก็บไว้ฉันในเวลาวิกาลก็ได้'*

ท่านว่าอย่างนี้ ท่านไม่ได้บอก ๗ วัน เพราะพระรู้เรื่องแล้วเรื่อง**สัตตาหกาลิก**นี่ สำหรับอันนี้เป็นสัตตาหกาลิก แต่เอาออกมาจากบาตรน่ะซี ที่ทำให้อาจารย์เฟื่องสงสัย *'นี่ก็บิณฑบาตมากับข้าวแล้ว ทำไมท่านอาจารย์องค์นี้ว่าเป็นผู้ปรากฏชื่อลือนามทางด้านธรรมวินัยเคร่งครัดที่สุดแล้ว ทำไมจึงต้องเอาน้ำตาลที่เขาใส่บาตรมานี่ เก็บไว้ฉันในเวลาวิกาล มันสมควรที่ไหน'*

คิด คิดแล้วไม่ลงท่านนะ พอเช้าวันหลังนี่ท่านว่า *'พระองค์ไหนมาอยู่กับเรานี่ แบกคัมภีร์มาตีหัวเราเมื่อคืนนี้ นั่นเห็นไหม แบกคัมภีร์มาตีหัวเรา เรานี่เป็นภิกษุเฒ่าไม่รู้คัมภีร์วินัยอะไรเลย พระองค์นั้นอยู่แถวนี้แหละ จะยกคัมภีร์มาตีหัวเรา คืนนี้จะพิจารณาให้ชัดเจน'*

ความจริงท่านชัดเจนแล้ว ท่านตีแต่ฉากไปฉากมาเสียก่อน เข้าใจหรือเปล่า วันนี้ยังไม่ชัดเจนเท่าไร เอาไว้วันพรุ่งนี้จะพิจารณาให้ชัดเจน อาจารย์เฟื่องหมอบ ต้องไปขอขมาท่าน ท่านก็เลยอธิบายพระวินัยให้ฟัง

'พระวินัยข้อนี้น่ะเห็นไหม กาลิกระคนกันเช่น สัตตาหกาลิก น้ำอ้อย น้ำตาล มาผสมกับข้าว นี่ฉันได้เพียงถึงอายุเที่ยงวันเท่านั้น หมดอายุ ฉันต่ออีกไม่ได้ แต่ถ้าน้ำตาลนี่ไม่เปื้อนเปรอะอะไรเลย ห่อมาเรียบร้อย ก็ฉันได้ตามกาลของมัน แม้จะมาในบาตรก็ตาม นี่เราทำอย่างนั้นนั่น'

เวลาท่านสอนท่านสอนอย่างนั้น หาที่ค้านไม่ได้ พระวินัยมีอย่างนี้ แต่คนไม่เห็นกาลิกที่แยกน่ะซี เห็นแต่กาลิกระคนกันแล้วใช่ไหม พระวินัยมีทั้งกาลิกระคนกัน และกาลิกแยกกัน แม้จะมาในขณะเดียวกัน เช่น เขาถวายอะไรมาพร้อมกับอาหาร ถ้าเป็นคนละประเภท เรายกตัวอย่างหมาก มันก็เป็นหมากไปเสีย ผสมกับข้าวไม่ได้ ก็จัดเป็นคนละประเภทๆ ไป..."

"...เราจะเรียนทุกสิ่งทุกอย่าง ที่พอจำได้ เราจะจำ เราจะจดโน้ตคัดเอาไว้ๆ มีสมุดเล็กๆ คัดเอาไว้ในนั้นๆ อันนี้มาจากเล่มนั้นๆ ชาดกเล่มนั้นๆ หน้าที่เท่านั้น จดไว้ๆ เวลาเราต้องการความพิสดารเราก็ไปเปิดดูง่ายๆ ที่เราจด

แต่ส่วนมากพอมองเห็นที่คัดไว้เท่านี้มันก็เข้าใจไปหมดแล้ว เพราะอ่านมาแล้วนี่ ก็ไม่จำเป็นต้องไปค้นดูพระไตรปิฎกละ เพราะฉะนั้น เวลาหนังสือผ่านมาที่ไหนๆ ถึงรู้ทันทีๆ เพราะได้อ่านมาหมด มันอยู่ในข่ายของพระไตรปิฎกทั้งนั้นละ

ทีนี้พระไตรปิฎกเราก็ค้นเสียจนพอก่อนที่จะออกมาปฏิบัติ เวลาว่างจากเรียนหนังสือปิดโรงเรียนนั้นละ เป็นเวลาค้นหนังสือ เวลาเรียนหนังสือก็เรียนไปตามหลักวิชานั้นเสีย

ครั้นเวลาหยุดเรียนหนังสือ ก็ค้นพระไตรปิฎก โน้ตๆ เอาไว้ เพื่อให้เป็นประโยชน์ในเวลาจะออกปฏิบัติ เพราะตั้งใจจะออกปฏิบัติเท่านั้นไม่เป็นอย่างอื่น..."

สมัยที่เรียนปริยัติอยู่นั้น แม้จะมีอุปสรรคบางประการที่ทำให้มีข้อเสียเปรียบเพื่อนที่เรียนหนังสือด้วยกันอยู่บ้าง แต่ด้วยความอุตสาหะวิริยะของท่าน ปัญหาดังกล่าวก็ไม่มีผลแต่อย่างใด ดังนี้

"...หัวสมองเรานี่เกี่ยวกับความจำ มันอยู่ในย่านกลางนะ ดีก็ไม่ใช่ ต่ำกว่านั้นก็ไม่ใช่ อยู่ในย่านกลางนี่แหละ เราจะเห็นได้จากพวกหมู่เพื่อนที่เขาเรียนหนังสือด้วยกัน ท่องสองหนสามหนเท่านั้น เขาจำได้แล้วนะ

เรานี่เอาจนแทบเป็นแทบตายมันก็ไม่ได้ผิดกันมากนะ ท่องสูตรเดียวกันนี้ เขาไปท่องมาชั่วโมงสองชั่วโมงเขาจำได้ แล้วสูตรหนึ่งเราฟาดมันจนไม่ทราบกี่ชั่วโมง มันก็ไม่ได้นะ ผู้ที่หนากว่าเราก็ยังมีอีก นี่มันเทียบได้ เราจึงอยู่ในย่านนี้ ไม่ใช่ย่านนั้น คือย่านสูงกว่านั้นเราก็ไม่ได้..."

เพราะเหตุนี้ทำให้ท่านต้องขยันหมั่นเพียรอย่างหนักแต่ก็ไม่ได้รู้สึกท้อถอยน้อยใจ กลับตั้งอกตั้งใจเรียนยิ่งขึ้นไปอีก ในช่วงที่เรียนหนังสืออยู่นั้นท่านได้เขียนจดหมายมาขอเงินโยมแม่เพื่อซื้อหนังสือเรียนโดยโยมแม่จะมอบให้ครูชาลีเป็นคนส่งเงินถวายท่านตลอดมา การใช้จ่ายของท่านเป็นไปด้วยความประหยัด เพราะรู้สึกเห็นอกเห็นใจพ่อแม่ ท่านเล่าว่า

"เงินที่ขอพ่อแม่มานี้ เราเห็นเป็นคุณค่าอย่างยิ่ง นำไปซื้อหนังสือทุกบาททุกสตางค์ ใช้เฉพาะเรื่องของส่วนตัว ไม่ขอท่านทีละมากๆ เราก็ประหยัดของเราเหมือนกันคือเห็นอกพ่ออกแม่ เพราะขอมาทีไรส่งปุ๊บไปเลยไม่มีอิดมีเอื้อน ขอเท่าไรให้ไปทันทีๆ เรื่องเงินนี้เราจึงไม่จ่ายทางอื่นเลย

นี่พูดถึงเรื่องเรียนหนังสือขอเงินจากทางบ้านไปเรียน เพราะเราเรียนหลายสำนัก ออกจากสำนักนี้ไปสำนักนั้น ออกจากสำนักนั้นไปสำนักนั้น มันถึงได้รู้ได้เห็นทางด้านปริยัติทั่วถึง วัดใหญ่วัดน้อยวัดราษฎร์วัดหลวงไปหมดเลย ทีนี้เวลามันผ่านมาหมดแล้วก็พูดได้ตามที่รู้ที่เห็น

พอหยุดจากการศึกษาเล่าเรียนก็เลิกขอเงินเลย ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาไม่เคยขอเงินแม่แม้สตางค์แดงเดียว"

ประกาศนียบัตรเปรียญ ๓ ประโยคขององค์หลวงตา

ภาษิตจำสอนใจสมัยเรียน

สมัยเรียนมีภาษิตคำกลอนสอนใจที่แสดงไว้ในที่ต่างๆ องค์หลวงตาเห็นว่าภาษิตคำกลอนอันไหนดีก็พยายามท่องจำจนขึ้นใจไม่เคยลืม ดังเช่นภาษิตคำกลอน ๓ บทนี้

๑. ใบลานมักบังพระธรรม ทองคำมักบังพระพุทธ
สงฆ์สมมุติมักบังอริยสงฆ์ฯ

๒. อันโคควายเลี้ยงไว้ใช้งานไถ เมื่อตายไปเนื้อและหนังยังให้ผล
วิสัยพาล พาลเพียร เบียดเบียนคน ประพฤติตนเลวร้ายยิ่งกว่าควายฯ

๓. วัดจะดีไม่ใช่ดีเพราะโบสถ์สวย หรือร่ำรวยด้วยทรัพย์อสงไขย
แต่วัดดีเพราะพระเณรเก่งเคร่งวินัย ยึดหลักชัยอรหันต์เป็นสันดานฯ

เรียน ๗ ปี จิตสงบอัศจรรย์ ๓ ครั้ง

ตลอดระยะเวลาแห่งการเรียนปริยัติของท่าน แม้จะต้องใช้เวลาในการเรียนอย่างหนักเพียงใดท่านก็พยายามแอบปฏิบัติภาวนาอยู่เป็นประจำไม่ลดละ ซึ่งในช่วงแรกๆ จิตใจก็ไม่สงบเท่าใดนัก แต่เมื่อทำอยู่หลายครั้งหลายหน จิตก็เริ่มสงบตัวลงไปโดยลำดับๆ จนเกิดความอัศจรรย์ ดังนี้

"...ตั้งใจพุทโธๆ ไปเรื่อยๆ ตอนแรกมันไม่ได้เรื่องเพราะคนไม่เคย วันไหนไม่ได้เรื่องก็ช่างมัน เราได้ภาวนาได้บุญก็เอา หลายครั้งหลายหนสุ่มไปสุ่มมา เหมือนสุ่มหาปลานะ สุ่มหลายครั้งหลายหนก็ไปเจอเอาจนได้...

นี่แหละที่ได้เห็นความอัศจรรย์ของจิต ทำไปสะเปะสะปะ ไปนั่งภาวนา พุทโธ พุทโธ... สำรวมจิตตั้งสติไว้กับพุทโธ พุทโธ... มันไม่เคยเป็น ไม่เคยรู้เคยเห็น ไม่เคยคาดเคยฝันว่ามันจะเป็นอย่างนั้น พอพุทโธไปๆ ปรากฏว่ามันเหมือนเราตากแหไว้นะ แล้วตีนแหก็หดเข้ามา หดเข้ามาพร้อมๆ กัน

พอนึกพุทโธกับสติถี่ยิบเข้าไปเหมือนดึงจอมแห กระแสของจิตที่มันซ่านไปในที่ต่างๆ มันจะหดตัวเข้ามา เหมือนตีนแหหดตัวเข้ามา ลักษณะมันเป็นอย่างนั้น เราก็ยิ่งเกิดความสนใจก็เลยพุทโธถี่ยิบเข้ามา หดเข้ามา หดเข้ามาถึงที่...กึ๊ก เลย...ขาดสะบั้นไปหมดโลกนี้... ขาดออกไปจากทุกสิ่งทุกอย่าง มีเด่นอยู่แต่จิต...

จิตนี้เป็นเหมือนเกาะอยู่ในท่ามกลางมหาสมุทร จิตที่รู้ๆ เด่นๆ อัศจรรย์นี้ นอกนั้นก็เป็นโลกสงสารเป็นมหาสมุทรไปหมด แต่เกาะนี้เป็นเกาะที่เด่นดวงอัศจรรย์สง่างาม อัศจรรย์ตื่นเต้น เราไม่เคยเห็น เลยตื่นเต้นเจ้าของเลยกระตุกตัวเอง ทีนี้จิตมันก็ถอนออกมา โอ๊ย เสียดายจะเป็นจะตาย

วันหลังขยับใหญ่เลย ก็ไม่ได้เรื่อง แม้ขยับเท่าไหร่ก็ไม่ได้เรื่อง นั่นแหละ เลยเฮ้อ เอาละทำไปตามประสีประสาก็แล้วกัน ทีนี้มันก็ปล่อยอารมณ์ความยึดอดีตน่ะสิ พอทำไปๆ ก็เลยเป็นอย่างนั้นอีกเลยขยับบ้าเข้าอีกๆ เลยไม่ได้เรื่อง...

จิตที่ว่าอัศจรรย์อย่างนี้นะ วันนั้นทั้งวันจิตไม่พรากไม่ห่างจากอัศจรรย์ที่ปรากฏในจิตนั้นมันกระหยิ่มอยู่อย่างนั้น เรียนหนังสือมันก็อยู่ด้วยกัน จิตไม่ส่งไปไหนเลย นี่แหละ เป็นหลักใหญ่ที่เป็นเครื่องยึดของใจเอามากอันหนึ่ง..."

ด้วยความตั้งใจเรียนที่หนักมากตามอุปนิสัยจริงจังของท่านประกอบกับการปฏิบัติจิตตภาวนาต้องแอบเพื่อนพระนักศึกษาด้วยกัน ทำให้การปฏิบัติไม่ค่อยเต็มที่เท่าใดนัก ท่านเล่าถึงผลการภาวนาในช่วงที่เรียนหนังสืออยู่ตลอด ๗ ปีเต็มว่า

"เป็นเพียงสงบเล็กๆ น้อยๆ ธรรมดาๆ จิตสงบของมันอยู่ธรรมดา ... เรียนหนังสืออยู่ ๗ ปี จะมีก็เพียง ๓ หนเท่านั้นเป็นอย่างมากที่จิตลงถึงขนาดที่อัศจรรย์เต็มที่ คือลงกึ๊กเต็มที่แล้วอารมณ์อะไรขาดหมดในเวลานั้น เหลือแต่รู้อันเดียว กายก็หายเงียบเลย"

ท่านว่าผลการภาวนาเช่นนี้มันน่าอัศจรรย์มาก สิ่งนี้เองเป็นเครื่องฝังจิตฝังใจของท่านให้มีความสืบต่อที่จะออกปฏิบัติให้จงได้และกล้าที่จะพูดเปิดเผยให้หมู่เพื่อนได้ฟังถึงความตั้งใจที่จะเรียนจบแค่เปรียญ ๓ ประโยคเท่านั้น

นิมิต "เหาะรอบพระนครทองคำ"

เพื่อมุ่งหน้าออกปฏิบัติกรรมฐานตามคำสัตย์ที่ตั้งไว้ ท่านจึงเดินทางเข้ากรุงเทพฯ มาวัดบรมนิวาสเพื่อหาโอกาสเข้ากราบลาพระเถระผู้ใหญ่เจ้าคุณพระราชกวี (พิมพ์ ธัมมธโร) อาจารย์ของท่าน แม้พระเถระผู้ใหญ่จะมีเมตตาหวังอนุเคราะห์ให้ท่านศึกษาปริยัติต่ออีกเพราะเห็นว่าในสมัยนั้นพระภิกษุที่มีความรู้ระดับมหาเปรียญมีน้อยมาก แต่ท่านเคยพิจารณาในเรื่องนี้แล้วว่า

"ความรู้ระดับมหา ๓ ประโยคนี้ ก็เพียงพอแล้วกับการจะออกปฏิบัติกรรมฐาน วิชาความรู้ขนาดเป็นมหาแล้วย่อมไม่จนตรอกจนมุมง่ายๆ"

และอีกประการหนึ่งท่านยังคงระลึกถึงความสัตย์ที่เคยตั้งต่อตนเองไว้ว่า

"ฝ่ายบาลีขอให้จบเพียงเปรียญ ๓ ประโยคเท่านั้น ส่วนนักธรรมแม้จะไม่จบชั้นก็ไม่ถือเป็นปัญหา ... แล้วจะออกปฏิบัติโดยถ่ายเดียว จะไม่ยอมศึกษาและสอบประโยคต่อไปเป็นอันขาด"

ระหว่างที่รอหาโอกาสเข้ากราบลาพระเถระผู้ใหญ่ในวันต่อไป ค่ำคืนดึกสงัดที่วัดบรมนิวาสในคืนนั้นท่านได้ตั้งใจไหว้พระสวดมนต์และตั้งสัจ-อธิษฐานต่อหน้าพระรัตนตรัยอย่างแน่นมั่นว่า

"๑) ถ้าหากว่าข้าพเจ้าออกไปปฏิบัติธุดงคกรรมฐานแล้ว จะได้สำเร็จตามความมุ่งหมายโดยสมบูรณ์ ขอให้จิตนี้แสดงนิมิตอย่างน่าอัศจรรย์ซึ่งไม่เคยรู้เคยเห็น ให้สมกับภูมิธรรมที่ข้าพเจ้ามุ่งหมายเถิด

๒) ถ้าหากข้าพเจ้าออกไปปฏิบัติธุดงค-กรรมฐานแล้วไม่สำเร็จตามความมุ่งหมาย ก็ขอให้จิตนี้แสดงนิมิต เป็นข้อเทียบเคียงว่าออกไปแล้วก็เถลไถลไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร ให้ทราบเถิด

๓) ถ้าหากข้าพเจ้าจะไม่ได้ประสบผลทั้ง ๒ อย่าง คือไม่ได้ออกปฏิบัติธุดงคกรรมฐานด้วย หรือออกไปปฏิบัติธุดงคกรรมฐานแล้วไม่ได้เรื่องได้ราวอะไรด้วย ขอให้จิตนี้แสดงนิมิตให้ทราบด้วยเถิด

ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ขอให้นิมิตแสดงใน ๓ วาระนี้ จะพึงแสดงให้รู้โดยทางนิมิตภาวนาหรือจะพึงแสดงให้รู้โดยทางสุบินนิมิตก็ได้"

ภายหลังไหว้พระสวดมนต์และตั้งสัจ-อธิษฐานต่อหน้าพระรัตนตรัยแล้ว ท่านจึงเข้าที่เจริญสมาธิภาวนาและเข้าพักอิริยาบถจำวัดเวลาประมาณ ๖ ทุ่มได้เกิดสุบินนิมิตอย่างอัศจรรย์ว่า..

"...เราเหาะปลิวขึ้นไปในอากาศอย่างสะดวกสบาย เหาะเหินวนเวียนรอบพระนครหลวงอันเป็นพระนครอัศจรรย์ดั่งเมืองสวรรค์ชั้นฟ้า มองไกลโพ้นสุดสายตา กว้างขวางสุดประมาณราวกะว่า เมืองไทยเราทั้งเมืองเป็นเมืองหลวงโดยสิ้นเชิง ตึกรามบ้านช่องเป็นประดุจหอปราสาทราชมณเฑียร

มิใช่เป็นบ้านเป็นเรือนของผู้คนธรรมดา มีความสง่าผ่าเผย ประดับด้วยแสงสีทองอร่ามแวววาวพร่างพราวระยิบระยับ เป็นประหนึ่งว่าลูกนัยน์ตาของชนผู้ที่มองเห็นจะถึงซึ่งอาการถลนแตกออกเป็นเสี่ยงๆ เพราะแสงสว่างแพรวพราวเจิดจรัสของสีแสงแห่งเมืองนั้น

วิชาป้องกันตัว

"...สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) วัดบรมนิวาส.. ท่านเล่าให้ฟังขบขันจะตาย เราอดหัวเราะไม่ได้ หัวเราะต่อหน้าท่านก็ไม่ได้จะทำไง ท่านไปต่างจังหวัด ท่านพูดมียิ้มๆ เท่านั้น แต่พวกเรามันจะตาย อดหัวเราะไม่ได้คนอื่นจะตายกันทั้งประเทศ ..

สมเด็จท่านก็เล่าให้ฟัง เราอยู่ใกล้ๆ ก็อดหัวเราะไม่ได้ ท่านออกไปบิณฑบาต ออกไปชนบท ที่นี้หมาพอเห็นพระออกไปบิณฑบาต มันก็วิ่งมารุมเลย มันจะกัดองค์ที่อยู่ข้างหลัง มันวิ่งดักหน้าดักหลังอยู่อย่างนั้น พระก็หลบไปอาศัยอยู่หลังท่าน แล้วท่านก็พูดแบบขึงขังว่า

'พวกนี้ไม่มีวิชาป้องกันตัว ประสาหมาก็ยังกลัว ข้าไม่กลัว ข้ามีวิชาป้องกันตัว'

ท่านว่าอย่างนั้น ว่าแล้วท่านก็ชี้มาที่นี่ ท่านสัก "ดอกผักแว่น" ลายดำๆ ดอกผักแว่น ท่านสักไว้ที่แข้ง ท่านมีวิชาป้องกันตัว ท่านว่า นี่.. วิชาของข้า ท่านก็ชี้ไปที่ดอกผักแว่น ดำๆ ตรงนั้น นี่มันก็แปลกจริงๆ นะ พวกหมานี่เป็นหมาเทวดา

วันรุ่งขึ้นก็ไปบิณฑบาตใหม่ ไปตรงที่บ้านเก่านั้นแหละ หมามันก็วิ่งมาซิทีนี้ คราวนี้มันไม่ไล่กัดองค์ไหน มันมากัดองค์ที่มีวิชาป้องกันตัวนี่ละ ก็องค์สมเด็จนี่แหละ ที่มีวิชาป้องกันตัวเต็มตัวว่างั้นเถอะ หมามันปรี่เข้ามาซัดเอาตรงดอกผักแว่นนั้นเลยนะ กัดตรงวิชาป้องกันตัว เลือดสาดเลยนะ

ท่านเล่ายังหัวเราะ ไอ้เรามันจะตาย กลั้นหัวเราะอยู่อย่างนั้น

สมเด็จท่านว่า *'ที่พูดมานี่เป็นการเตือนนะ พวกที่ชอบอวด พูดไม่ได้นะว่าข้ามีของดี ข้าไม่ได้อวดนะ ข้าเป็นคนเฉยๆ ข้าไม่ได้ตั้งใจอวด ถึงขนาดนั้นหมามันยังฟาดเสียวิชาข้าแหลกหมดเลย'*

ท่านว่าอย่างนั้นแล้วมันก็กัดตรงนั้นเลยนะ ตรงวิชาดอกผักแว่นนะ มันก็แปลกอยู่ ท่านพูดท่านเฉยเลยนะ เราเองยังไม่ลืมเลย อดหัวเราะจะตาย ตอนอยู่ต่อหน้าท่าน หัวเราะไม่ได้ว่างั้น ส่วนพวกอยู่ข้างหลังมันหัวเราะกันจะตาย ท่านสมเด็จท่านพูดขบขันดีจริงๆ ท่านพูดไม่ค่อยหัวเราะหรอก มีแต่ยิ้มๆ เท่านั้น แต่คนฟังมันจะตาย เราเองยังอดหัวเราะไม่ได้ นี่คือพูดถึงสมเด็จมหาวีรวงศ์..."

วัดบรมนิวาส เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ

ยิ่งเพ่งมองเข้าไปเท่าใด ยิ่งเหมือนกับว่าเป็นเมืองแห่งทองคำทั้งแท่ง ตึกรามบ้านช่องเป็นประดุจทองคำธรรมชาติ ส่องท่อลำแสงกระจายกราดกล้า

เราได้เหาะวนถึง ๓ รอบแล้วก็ลง”

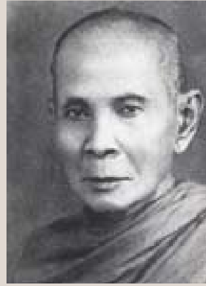
นิมิตนั้นยังติดตาตรึงใจท่านเสมอมาไม่มีวันลืมเลือน และทำให้แน่ใจแล้วว่าในคราวนี้อย่างไรต้องได้ออกปฏิบัติกรรมฐานอย่างแน่นอน และแน่ใจว่าจะต้องประสบผลสำเร็จ

พอตื่นเช้ามาเข้าไปกราบลาเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) เผอิญในระยะนั้นเจ้าคุณพระราชกวี (พิมพ์ ธัมมธโร) พระเถระอาจารย์ของท่านรับนิมนต์ไปต่างจังหวัด ท่านจึงถือโอกาสนั้นเข้ากราบนมัสการลาสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาสในขณะนั้น ท่านเจ้าประคุณสมเด็จก็ยินดีอนุญาตให้ไปได้ ท่านเล่าถึงเหตุการณ์ในตอนนั้นว่า

“บุญกรรมก็ช่วยด้วยนะ ผู้ใหญ่ท่านไม่อยากให้ออก ท่านห้ามไว้เลยเทียว ... ยังไม่ให้ออก ... ให้เรียนจบได้เปรียญ ๖ ประโยคเสียก่อน จึงค่อยออกแต่เรายังไงก็ไม่อยู่ แต่จะหาออกด้วยมารยาทอันดีงามเท่านั้นเอง สบโอกาสเมื่อไรแล้วเราจะออก พอดีท่านไปต่างจังหวัดละซิ นั่นละโอกาสมันก็เหมาะ พอท่านไปต่างจังหวัดพั้บเราก็ปั๊บออกเลย”

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสโส อ้วน)

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ มีนามเดิมว่า อ้วน แสนทวีสุข มีบิดาเป็นกรมการเมือง ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ.๒๔๐๐ ณ บ้านแคน ตำบลดอนมดแดง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

บรรพชาและอุปสมบท เมื่ออายุ ๑๙ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดสว่าง อำเภอวารินชำราบ ต่อมาได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดศรีทอง มีท่านเทวธัมมี เป็นอุปัชฌาย์ ท่านโชติปาโลเป็นพระกรรมวาจาจารย์

การศึกษาพระปริยัติธรรม ตำแหน่ง และสมณศักดิ์ หลังจากพระอุปัชฌาย์ท่านได้มรณภาพแล้ว สมเด็จฯ ได้เข้าไปศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมกับเจ้าคุณอาจารย์ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ที่กรุงเทพมหานคร เมื่อครั้งเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ยังเป็นพระครูวิจิตรธรรมภาณี ณ วัดพิชยญาติการาม สำนักพระศาสนโศภณ เป็นเจ้าอาวาส

พ.ศ.๒๔๓๙ ย้ายมาเรียนต่อที่วัดเทพศิรินทราวาสกับท่านอาจารย์อื่นอีก และสอบได้เปรียญตรี

พ.ศ.๒๔๔๒ ท่านสอบปริยัติธรรม สอบได้เปรียญโท

พ.ศ.๒๔๔๒ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าคณะมณฑลอีสาน

พ.ศ.๒๔๔๗ ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลอีสาน ต่อมาต้นรัชกาลที่ ๖ ได้แยกมณฑลอีสานเป็น ๒ มณฑล คือ มณฑลอุบลและมณฑลร้อยเอ็ด ท่านก็ได้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะว่าการทั้งสองมณฑล

พ.ศ.๒๔๖๖ ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลอุดรอีกตำแหน่งหนึ่ง ต้นรัชกาลที่ ๗ ทางราชการได้รวมมณฑลอุบล ร้อยเอ็ดและนครราชสีมา เป็นมณฑลนครราชสีมาท่านก็ได้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลนครราชสีมา

พ.ศ.๒๔๘๕ ดำรงตำแหน่งสังฆนายกองค์แรก แห่งประเทศไทย ตามประกาศ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๔๘๕

สมเด็จฯ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ตามลำดับดังนี้

พ.ศ.๒๔๔๗ พระราชาคณะที่ พระศาสนดิลก

พ.ศ.๒๔๕๔ ทรงได้รับสมณศักดิ์เสมอชั้นราชในนามเดิม

พ.ศ.๒๔๕๕ พระราชมุนี

พ.ศ.๒๔๖๔ พระเทพเมธี

พ.ศ.๒๔๖๘ ชั้นเทพพิเศษที่พระโพธิวงศาจารย์

พ.ศ.๒๔๗๒ พระธรรมปาโมกข์

พ.ศ.๒๔๗๕ ชั้นรองสมเด็จพระราชาคณะที่ พระพรหมมุนี

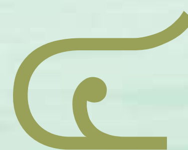
พ.ศ.๒๔๘๒ สมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์

การมรณภาพของสมเด็จฯ ท่านได้มรณภาพเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๔๙๙ ณ วัดบรมนิวาส ด้วยโรคชรา สิริอายุได้ ๘๙ ปี

ออกธุดงคกรรมฐานตามคำสัตย์

เมื่อองค์หลวงตาเรียนจบเปรียญ ๓ ตามที่ได้ตั้งใจไว้แล้ว
ก็มุ่งหน้าออกหาสถานที่อันสงบสงัด เพื่อเร่งบำเพ็ญจิตตภาวนา
เช่นพระอรหันตสาวกในสมัยพุทธกาล

๑ พรรษาที่ ๘

(พ.ศ.๒๔๘๔)
จำพรรษาที่วัดป่าจักราช
อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

สถานที่พักและจำพรรษาขององค์หลวงตาในช่วงเวลานั้น

เวทีแรก..มารรบกวนจิตใจ

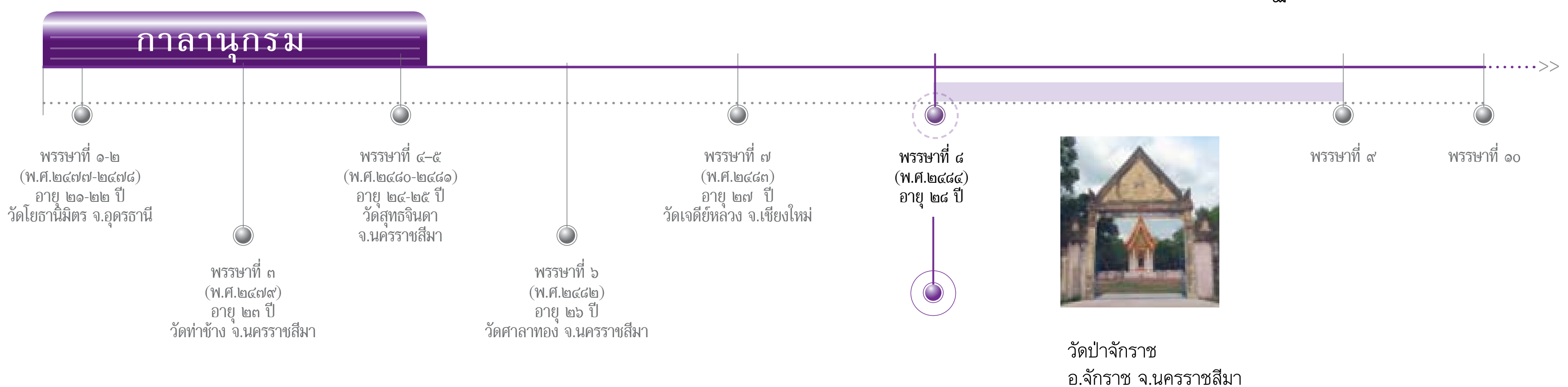
เมื่อภาระการเรียนเสร็จสิ้นลงและถึงคราวออกปฏิบัติเต็มตัว องค์หลวงตาจึงออกเดินทางมุ่งหน้าสู่จังหวัดนครราชสีมา โดยพกหนังสือปาฏิโมกข์เพียงเล่มเดียวติดย่ามไปเท่านั้น ตอนแรกท่านเจ้าคุณราชกวี (พิมพ์ ธัมมธโร) (ต่อมาเป็นสมเด็จพระมหาวีรวงศ์) ท่านได้เขียนจดหมายมาบอกว่า

“ให้มหาบัวกลับไปกรุงเทพฯ”

โดยสั่งไว้ด้วยว่าวันนั้นจะมารับแต่ท่านก็ไม่กลับตามคำสัตย์ที่ตั้งไว้ และได้เข้าจำพรรษาที่วัดป่าจักราช ในอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา นับปีบวชได้ ๘ พรรษาพอดี ท่านว่าพอเริ่มปฏิบัติอย่างจริงจังขึ้น กลับเหมือนมีมารมาคอยก่อกวน สิ่งที่ไม่เคยรู้สึกไม่เคยเป็นในสมัยเรียนหนังสือกลับปรากฏขึ้นเป็นความรุ่มร้อนฝังลึกอยู่ในใจ ท่านเล่าถึงความรู้สึกตอนนี้ว่า

“...แปลกจริงเวลาเราเอาจริงเอาจัง ตั้งแต่อยู่เรียนหนังสือจิตก็ไม่เห็นเป็น เวลาออกปฏิบัติตอนจะเอาจริงเอาจัง มันจะมีมารหรือยังไงนะ ได้ยินเสียงผู้หญิงก็ไม่ได้นะ ทำไมเรื่องของราคะมันแย็บทันทีๆ เลย จนเรางงเหมือนกัน

เอ้า เราก็ตั้งใจมาปฏิบัติธรรมไม่เคยสนใจ

กับผู้หญิงเลย ทำไมเพียงได้ยินเสียงผู้หญิงเท่านั้นมันก็แย็บ แต่มันแย็บอยู่ภายในจิตต่างหากนะ มันแย็บๆ ๆ ของมัน เอ๊ะ ชอบกลว่ะ ทำไมมันเป็นอย่างนี้...”

ท่านก็ตั้งใจอย่างเต็มที่ที่จะไปหาภาวนาอยู่ในป่าเพื่อฆ่ากิเลส แต่กลับโดนเข้าแต่เรื่องทุกข์ร้อนจากอารมณ์ที่คอยกวนจิตใจ สงครามการต่อสู้ในระยะนั้นท่านเล่าว่า

“...ไปหาภาวนาอยู่ในป่า ทั้งๆ ที่จะฆ่ามันอยู่นี่น่ะ มันเห็นสาวมันก็ยังขยับอยู่นะ โถยังงี้ซิ มันเป็นของมันนี้นะ ตัวนี้มันไม่ให้ภาวนากับเรานี่นะ มันจะหาแต่เรื่องของมันอยู่นั่นล่ะ

หือ ไปภาวนาอยู่ในป่า เราก็บอกตรงๆ อยู่นี่นะ พอไปเห็นสาวสวยๆ สวยในหัวใจมันเองนะ เขาจะสวยไม่สวยก็ตาม มันหาว่าสวย สาวคนนี้สวยว่ะ แต่มันสำคัญที่เราปฏิบัติอยู่แล้วนะ มันขยับมานั้น ตีกันพัวะเลยเชียว

ไม่ได้นี่ ทีนี้ภาวนาไม่ได้แล้วซิ มันจะเป็นเหตุแล้ว หนีเลย หนีเลยนะ แต่ส่วนมากชนะ เพราะมันตั้งท่าจะฆ่ากันอยู่แล้ว แล้วมันยังมาตั้งหมัดตั้งมวยต่อหน้าต่อตา นี่มันจะไม่ให้โมโหได้ไง...

นี่เรื่องกิเลส มันมีมากน้อยเพียงไร มันจะแสดงอยู่ภายในใจ มันเป็นข้าศึกของใจ มันเป็นอย่างนี้ เป็นตลอดมา เก่ง... มีมากมีน้อย มันจะเป็นของมันอยู่ในจิตนะ... เพราะเราจะฆ่ามันอยู่กับจิต...”

เกี่ยวกับเรื่องนี้ ต่อมาท่านได้พิจารณาย้อนหลังเทียบกับสมัยที่ยังเรียนหนังสืออยู่ กิเลสราคะตัณหาก็ไม่เห็นเป็นพิษเป็นภัยอะไรมากมาย คงสงบตัวอยู่เงียบๆ ครั้นพอออกปฏิบัติตั้งใจจะฆ่ากิเลสโดยตรงกลับดูเหมือนว่ามันกำเริบเสิบสานมากยิ่งขึ้น ท่านอธิบายเหตุผลที่เป็นเช่นนี้ว่า

“...เวลามาพิจารณาทีหลังไม่ใช่อะไรนะ คือเรามีสติสตังบ้าง เวลาแย็บออกไปมันเลยรู้ รู้ได้ง่าย... ไม่ใช่เราเป็นอย่างนั้น มันกลับขึ้นมาก็ไม่ใช่ เวลาผ่านไปถึงได้รู้

อ๋อ แต่ก่อนจิตของเรามันมืดมันดำ มันไม่รู้เรื่องรู้ราวเหมือนหลังหมีนี่ แล้วมันจะไปทราบอะไรสีขาวสีด่างสีอะไร มันเป็นหลังหมีเสียหมด

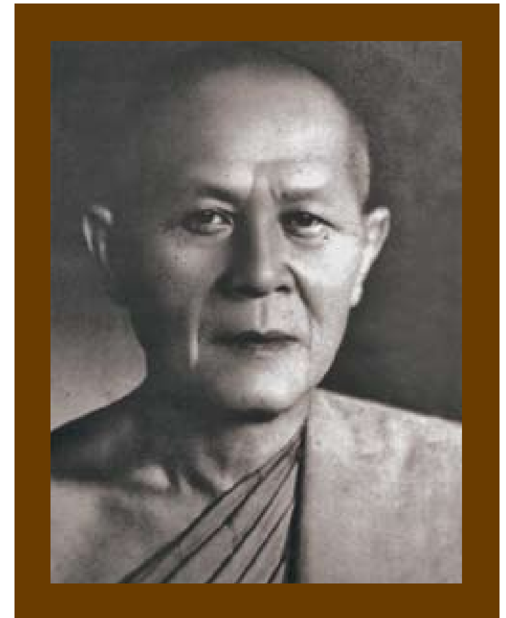
ทีนี้พอเราผ่านไปแล้ว ค่อยๆ รู้ เวลาจิตละเอียดเข้ามันรู้ได้เร็ว เป็นเหมือนกับว่ามันแสดงกิเลสขึ้นอย่างรวดเร็ว แย็บเท่านั้นละ พอให้รู้ไม่เลยจากนั้น จึงได้เร่งกันใหญ่...”

ยอมมอบกายถวายชีวิตต่อ “ธรรม”

ที่อำเภอจักราชแห่งนี้ ท่านได้พยายามเร่งทำความเพียรทั้งวันทั้งคืนตั้งแต่มาถึงทีแรกจนตลอดพรรษา โดยไม่ยอมทำงานอะไรทั้งนั้นนอกจากงานสมาธิภาวนาเดินจงกรมอย่างเดียว เพราะได้ตั้งใจแล้วว่า

“...คราวนี้จะเอาให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยเต็มเหตุเต็มผล เอาเป็นเอาตายเข้าว่าเลย อย่างอื่นไม่หวังทั้งหมด หวังความพ้นทุกข์อย่างเดียวเท่านั้น จะให้พ้นทุกข์ในชาตินี้แน่นอน

ขอแต่ท่านผู้หนึ่งผู้ใดได้ชี้แจงให้เราทราบเรื่องมรรคผลนิพพานว่ามีอยู่จริงเท่านั้น เราจะ

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร)

มาร ๕

“...**ขันธมาร** รูปขันธ์ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณไปเรื่อยรวมไปหมดขันธมาร

อภิสังขารมาร มารในจิต คือความคิด ความปรุง สังขารเป็นมารอันหนึ่งของเรา เราจะทำอะไรๆ นี้เราต้องคิดเสียก่อน แล้วกิเลสมาคิดก่อน สมมุติว่าเราคิดว่าจะไปเดินจงกรม กิเลสคิดปั๊บขึ้นมาว่าพักสักเสียก่อนเข้าใจไหม ..

เทวบุตรมาร เทวบุตรมารก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ยกไว้เป็นธรรมาธิษฐาน บุคคลาธิษฐานสิ ถ้าบุคคลาธิษฐานก็เทวบุตรมารฝ่ายดี ที่มีส่วนเป็นภัยบ้างในฝ่ายดี ดูอย่างพระพุทธเจ้านะ มีมารแทรกอยู่ได้นี้ฝ่ายเทวบุตรมาร ..

กิเลสมาร เป็นตัวสำคัญมากยิ่งกว่าขันธมาร.. สิ่งที่เข้ามาเคลือบแฝงกับจิตจนกลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวนั้นคืออะไร ท่านให้ชื่อว่ากิเลส ตามหลักธรรมให้ชื่อว่ากิเลส ท่านแปลว่าความเศร้าหมอง .. มันหากมีแง่ มีเล่ห์มีเหลี่ยม หลายสันพันคมที่จะหลอกเราให้เชื่อตามมัน ..จากเศร้าหมองก็มืดตื้อ ผลของมันก็คือความทุกข์ตั้งแต่น้อยไปถึงความทุกข์ใหญ่ เรียกว่ามหันตทุกข์ เกิดขึ้นเพราะอำนาจของกิเลสนี้ทั้งนั้น .. ถ้าจะทำความดีแล้วไม่ว่าเล็กว่าใหญ่ จะต้องถูกกีดขวางจากมารซึ่งแฝงอยู่ภายในจิตดวงเดียวกันนั้นแลโดยไม่ละเว้น.. เรียกว่ามาร กิเลสมาร.. การที่จะแก้ไขถอดถอน หรือกำจัดซักฟอกสิ่งที่แทรกซึมจนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับใจนี้ให้ออกได้โดยลำดับนั้น จึงต้องใช้ความพยายามเต็มที่ จะหนักเบาเพียงไรก็ตาม ..

มัจจุมาร คือความตาย ความตายทำลายทุกสิ่งในชีวิต บางทีกำลังก้าวหน้าในชีวิตทั้งทางโลกและทางธรรม ก็มาด่วนตายเสียก่อน ความตายจึงตัดโอกาสดีๆ ในชีวิต...”

ยอมมอบกายถวายชีวิตต่อท่านผู้นั้น และมอบกายถวายชีวิตต่ออรรถต่อธรรม ด้วยข้อปฏิบัติอย่างไม่ให้อะไรเหลือหลอเลย

ตายก็ตายไปกับข้อปฏิบัติ ไม่ได้ตายด้วยความถอยหลัง จิตปักลงเหมือนหินหัก...”

เหตุนี้เอง หลังจากนั้นไม่นาน ท่านว่าจิตก็ได้รับความสงบ ปรากฏว่าได้ผลดีตลอดพรรษา อย่างไรก็ตามด้วยความเมตตาสงสารของพระเถระผู้ใหญ่ อยากให้ท่านกลับกรุงเทพฯ เพื่อเรียนต่อในชั้นสูงขึ้นอีก

ทีแรกพระเถระท่านก็ฝากผ้าห่มผืนใหญ่ พร้อมแนบจดหมายมาถึงโคราช ข้อความในจดหมายมีเพียง ๒-๓ ประโยคมีใจความว่า

‘ให้มหาบัวกลับกรุงเทพโดยด่วน ให้กลับกรุงเทพโดยด่วน’

ท่านรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของพระเถระที่มีต่อท่านเป็นอย่างสูง แต่เพราะได้ตัดสินใจแน่วแน่แล้วจึงมิได้ตอบจดหมายกลับไปแต่อย่างใด และอยู่จำพรรษาที่นี่ตลอดพรรษา ครั้นพอออกพรรษาแล้วท่านจึงมารับกลับคืนและบังคับให้ขึ้นรถไฟไปพร้อมกับท่านด้วย ท่านเล่าถึงเหตุการณ์ตอนนั้นว่า

“...ทีนี้พอออกพรรษาแล้ว ท่านก็มา ท่านเขียนจดหมายมาบอก วันนั้นๆ เราจะผ่านไปโคราช บอกขบวนรถมันก็มีขบวนเดียว ออกตอนเช้าถึงอุบล ให้เราไปรอดักอยู่สถานี ท่านจะเอากลับกรุงเทพ ให้เราไปรออยู่สถานีพอไปถึงก็ว่า

‘มหาบัวต้องกลับกรุงเทพฯ’ จี้เลยนะ มีแต่ *‘ต้องกลับกรุงเทพฯ’* รถไฟมันจอดนาทีเดียวนี่นะ รถไฟก็ช่วยเราด้วยๆ พูดกันยังไม่สักกี่คำ

‘มหาบัวต้องกลับกรุงเทพฯ โดยด่วนนะ... ต้องกลับกรุงเทพ’

สักเดี๋ยวรถก็เคลื่อน เราก็โดดลงรถไฟไปรอดตัว แปลกอยู่นะ อะไรๆ ก็ดี รู้สึกว่ามันพร้อมๆ นะ อุปสรรคไม่ค่อยมี ว่าจะออกทางนี้นะรู้สึกว่าคล่องตัวๆ

อย่างผู้ใหญ่ท่านห้ามอย่างเข้มงวดกวดขันอย่างนี้ก็เหมือนกัน รอดไปได้ แม้แต่ขึ้นไปสถานีรถไฟ รถไฟยังช่วย สักเดี๋ยวรถไฟเคลื่อนที่ปึ๋งปั๋ง ก็โดดลงรถไฟได้เท่านั้น ท่านก็ไม่ทราบจะว่ายังไงไม่ได้รับคำตอบจากเราเลยตามขู่อยู่เรื่อยนะ

ท่านสงสาร ท่านเมตตามากนะกับเรา มอบให้เราหมดแหละในคณะนั้นๆ เป็นคณะใหญ่ เพราะท่านเป็นเจ้าคุณนี่ ให้เราเป็นผู้ดูแลคณะ เพราะฉะนั้นท่านถึงได้เข้มงวดกวดขันในการไปการมาของเรา ท่านไม่ให้ไปไหน เหมือนว่าผูกมัดในตัว...

เราเคารพผู้ใหญ่เราก็เคารพ แต่เราเคารพความสัตย์นี้สุดหัวใจเรายิ่งกว่าผู้ใหญ่ เราจึงหาทางออกจนได้...”

วัดป่าจักราช อ.จักราช จ.นครราชสีมา (ปัจจุบัน)

ขบวนรถไฟหัวจักรไอน้ำ มิกาโด ใช้ในช่วงปี ๒๔๗๙-๒๔๘๙

ได้พบกัลยาณมิตร

ขณะที่พักจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าจักราช จังหวัดนครราชสีมา ท่านมีความประทับใจในธรรมของเพื่อนพระรูปหนึ่ง ดังนี้

"..ท่านชื่อว่า "ชำนาญ" เป็นเพื่อนกัน เกิดปีเดียวกัน อายุเท่ากันกับเรา ตั้งใจออกปฏิบัติ ท่านเก่งอยู่นะ เจตนาท่านเป็นธรรมมาก ท่านพูดเป็นธรรมน่าฟัง เราไม่ลืมจนกระทั่งบัดนี้

ท่านว่า *'บิณฑบาตได้อาหารมานี้ที่จะจัดใส่บาตร อันไหนดีเจ้าของไม่เอา อันไหนดีต้องเอาไปแจกคนอื่นๆ เจ้าของแล้วแต่บุญแต่กรรม เพื่อนฝูงจะให้อะไรก็เอา บาตรเจ้าของไม่มอง'*

สถานีรถไฟจักราช จ.นครราชสีมา
ทางผ่านขบวนรถไฟสายอุบลราชธานี

ท่านเป็นธรรม เราฝังใจลึกไม่ลืม... ออกปฏิบัติทีแรกท่านภาวนาดีนะ ไปจำพรรษาที่อำเภอจักราช เราก็ออกจากกรุงเทพฯ มาจำพรรษา ท่านความเพียรดี จากนั้นมาท่านคิดอะไรก็ไม่รู้นะ ท่านก็ตั้งใจภาวนาดีอยู่ เวลาจะจากกันไป ท่านบอกว่าคิดว่าจะกลับไปเรียนเสียก่อน

'เรียนหาอะไร ผมก็เรียนมาแล้วจนเป็นมหา จึงออกมาปฏิบัติ ท่านไปเรียนหาอะไร' เราว่าท่านอย่างนี้

'ก็อยากเรียนให้มันรู้ทั้งปริยัติรู้ทั้งปฏิบัติ อันนี้ท่านก็รู้ปริยัติมาแล้ว ทางปฏิบัติกำลังปฏิบัติอยู่นี้มันก็พูดได้ละซิ คนหนึ่งยังไม่เรียนยังไม่ได้ปล่อย'

แล้วท่านก็กลับไปเรียนจริงๆ นะ พอท่านได้ "เป็นมหา" ก็กลับเข้าป่าทันที

ท่านเป็นธรรมนะ ตอนนี้ท่านเสียแล้ว ท่านองค์นี้ ออกปฏิบัติคราวนี้เอาจนกระทั่งอัฐิกลายเป็นพระธาตุ ท่านจริงจังมาก ท่านกับเราสนิทกันมากจริงๆ ..."

ให้ร่มเป็นทาน

ระยะที่ท่านพักอยู่ที่วัดป่าจักราชนี้ วันหนึ่งเป็นวันที่ฝนตกฟ้าคะนอง ท่านจึงต้องหลบฝนอยู่ที่กุฏิ สายฝนที่ตกจากท้องฟ้าทำให้ท่านหวนระลึกถึงร่มคันหนึ่งซึ่งเคยได้มาจากจังหวัดเชียงใหม่ เป็นร่มที่มีราคาแพงและสวยงาม

ขณะที่ท่านกำลังพินิจชมร่มอยู่นั้น มีชาวศรีสะเกษสองสามีภรรยาแต่ไปทำงานอยู่ทางภาคกลางได้เดินโซซัดโซเซด้วยพิษไข้เข้ามาหาท่านหวังจะขอยาแก้ไข้ เพราะเงินติดกระเป๋าแม้สตางค์หนึ่งก็ไม่มีเลย เหตุการณ์ตอนนี้ท่านเล่าว่า

"...เราได้ร่มเชียงใหม่มาคันหนึ่ง โอ๊ย สวยงามมากนะ ร่มคันนั้นแต่ก่อนมัน ถ้าราคาถึงสิบสลึง สามบาทเรียกว่า แพงที่สุด ร่มเชียงใหม่ทำนี้เป็นร่มที่ดีที่สุด ได้ร่มมาคันหนึ่ง เราก็เอามาชมของเรา ถ้าภาษาอีสานเรียกว่า มาแยงเบิ่งมันสวย พอดีสองสามีภรรยามา ผัวไข้สั่นงอกๆ แงกๆ มา ไม่มีร่มกั้น

มาขอยา ยาก็ไม่มี สั่นงอกๆ แงกๆ อยู่งั้นแหละ พอดีเราก็มีร่มคันหนึ่ง *'จะไปทางไหน*

ละนี่ ทั้งไปทั้งสั่นอยู่นี้ ทั้งฝนก็ตกฟ้าก็ลงอยู่นี้ จะไปได้ยังไง'

'โอ๊ย ก็ไปยังงั้นแหละ... จะกลับบ้านศรีสะเกษ โยมผู้ชายเป็นไข้ ตะเกียกตะกายมานี้ เวลาฝนตกฟ้าลงไม่มีร่มกั้น หนาวตัวสั่นตลอดมา ก็เลยเป็นการเพิ่มไข้เข้าไปอีก'

เราก็เลยว่า *'เอาซะร่มคันนี้ สวยงามมาก แน่นหนามั่นคงมาก เราให้'* เขาไม่ยอมรับ เพราะเห็นว่ามันเป็นของใหม่ของดีก็เลยว่า

'โอ๊ย แล้วญาคู (คำเรียกพระทางอีสาน) *จะใช้ไหนละ'*

เราบอกว่า *'ให้ด้วยความพอใจ ขอให้รับไปด้วยความพอใจเพื่อไปบรรเทาทุกข์นะ'* เขามองดูหน้าเราเลิ่กลั่ก แล้วก็มองดูร่ม เราก็ว่า *'เอ้า เอาไป'*

เขาจะไม่เอา เขาไม่เห็นแก่ได้อย่างเดียว เขายังเห็นแก่เราอีก

นี่ละธรรมต่อธรรมเข้าถึงกัน เขาไม่ใช่เป็นคนขี้โลภ ทั้งๆ ที่เขามาขอนะ แต่เวลาเราให้ของดีๆ เขาไม่อยากรับ เราก็ต้องบังคับให้เขาเอาไป เขามองหน้าเราแล้ว แล้วมองร่ม

เราว่า *'ใช้อันไหนก็ช่างเถอะ เรามีร่มใหญ่อยู่นี้ ร่มมีอยู่นี่ ก็กุฏิ ยังไง นี่แหละร่มใหญ่ของเรา เอาร่มน้อยไปเถอะ เอาไปบรรเทาทุกข์ เรามีกุฏิแล้ว ร่มในวัดนี้ก็พอมี ถึงยังไงก็ตามเถอะ ผู้ที่เป็นอย่างนี้มีความจำเป็นมากกว่าผู้อยู่ในวัด เอาไปเถอะ'*

เราบอกให้แล้วด้วยความเต็มใจ บังคับให้เอานะไม่งั้นเขาจะไม่เอา เราก็เลยไม่ลืม เรายังไม่ได้ใช้แหละร่มคันนี้ อย่างนี้ละน้ำใจ เขาคงจะไม่ลืมนะ ที่เขาได้รับจากเรา เราให้เขาเรายังไม่ลืม เขาจะลืมได้ยังไง นี่ละจิตใจนี้มันไม่ลืมกันนะ จากนั้นแกให้พรด้วยนะ

(แกพูดว่า) *'โอ๊ย เอาของดิบของดีให้ ขอให้ท่านจงเจริญรุ่งเรืองในธรรมเด้อ! ตั้งแต่เกิดมาก็ยังไม่เคยมีกับเขาสักที'...*"

ที่แกพูดเช่นนี้เพราะร่มคันนี้ยังเป็นของใหม่อยู่ ท่านเองก็ยังไม่เคยได้ใช้สักครั้งเลย เมื่อได้ร่มไปแล้วทั้งคู่จึงต่างดูแล้วดูเล่า พลิกทางนั้นหันทางนี้อย่างชื่นชมในความงามและด้วยความดีใจจนลืมทุกข์จากพิษไข้ไปได้ชั่วขณะ เพราะไม่เคยมีของดีๆ เช่นนี้มาก่อนเลย

เมตตาจิตของท่านที่มีแต่ให้ของดีๆ แก่ผู้อื่นเช่นนี้เป็นสิ่งที่มีอยู่ประจำนิสัยของท่านมาแต่เดิมและตลอดมา

นิมิตตาปะขาวบอก ๙ ปีสำเร็จ

ที่จักราช โคราช ขณะที่ท่านกำลังนอนภาวนาอยู่นั้น จิตรู้สึกสงบและค่อยยุบยอบๆ เข้าไป หดตัวเข้ามาๆ สู่ความสงบ แต่ไม่สงบมากนัก พอสงบรู้ได้ว่าสงบ ปรากฏว่าเกิดนิมิตแปลกประหลาดขึ้น เป็นนิมิตที่ท่านจำได้ถนัดชัดเจน ดังนี้

“...‘มีตาปะขาวคนหนึ่งเดินมายืนต่อหน้าประมาณสักวาหนึ่งเศษๆ ตาปะขาวนั้นอายุประมาณสัก ๕๐ หรืออย่างสูงก็ไม่เลย ๖๐ มีรูปลักษณะพอดี ทุกส่วนสัดพอดีทุกอย่าง แต่ผิวพรรณนั้นรู้สึกจะมีสีเนื้อค่อนข้างขาว

พอมานั้นมายืนตรงหน้าเรา เราก็ดูแก แล้วพอมองมาทางเราแล้วก็ก้มลงและนับข้อมือให้เราดู

พอถึงข้อที่ ๙ รู้สึกว่าหนักมือตรงนี้ เขาเงยหน้าขึ้นมาดูเรา แล้วบอกว่า ๙ ปี สำเร็จ’

พอจากนั้นจิตของเราก็ถอยออกมา

จึงพิจารณาว่า *‘นี่เราก็บวชได้ ๗ ปีแล้ว ทำไมสำเร็จง่ายนักนะ ใช่หรือภาวนา ๙ ปี สำเร็จ’*

จากนั้นมันก็ภาวนาเอาใหญ่เลยจะให้ ๙ ปี สำเร็จ พอครบพรรษาที่ ๙ ออกพรรษาแล้ว จิตมันยังเจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อมอยู่อย่างนั้น จะสำเร็จได้ยังไง จิตคนมันเป็นบ้าอยู่อย่างนี้ เอาอะไรมาสำเร็จ

‘เอ! หรือจะเริ่มนับตั้งแต่ ๙ ปีที่เราเริ่มออกปฏิบัติ?’ พรรษาที่ ๘ เป็นพรรษาแรกที่ออกปฏิบัติ...”

ท่านเก็บความสงสัยในนิมิตตาปะขาวนี้อยู่ภายในลึกๆ เพียงลำพังพร้อมกับความตั้งใจในการปฏิบัติจิตตภาวนาอย่างจดจ่อต่อเนื่อง นิมิตบอกเหตุครั้งนี้จะเป็นจริงหรือไม่อย่างไร ผลการปฏิบัติของท่านเท่านั้นจะเป็นเครื่องพิสูจน์

แพ้ผู้หญิง

เมื่อออกพรรษาแล้วท่านตั้งใจจะเร่งเดินทางไปหาหลวงปู่มั่นในทันที แต่ญาติโยมที่จักราชกลับพยายามชะลอท่านไว้ทั้งทางตรงและทางอ้อมจนต้องยอมในที่สุด ดังนี้

“...ทีแรกออกพรรษาแล้วเราก็เคยพูดแล้วว่าเราแพ้ผู้หญิง ผู้หญิงเขาดัดสันดาน เขาเอาผ้าสังฆาฏิเราเข้าไปในบ้าน เขาจะให้เราอยู่เสียก่อนรอรับกฐิน ไอ้เราออกพรรษาเราจะเร่งมาหาพ่อแม่ครูจารย์มั่น ความหมายของเราน่ะ เราบอกเราจะไม่รับเราจะไม่อยู่มาเถียงกันเสีย โธ้ ผู้หญิงคนนี้มันก็เก่งเหมือนกันนะ เป็นเมียนายจ่า ลูกตัวเล็กๆ น่ารักมาก

ตอนเย็นๆ แม่จะเอากาแฟให้ลูกส่งมาหาเรา เพราะฉะนั้นถึงสนิทกันเข้าใจไหม ผัวเขาเป็นนายจ่า จ่าสิบโทหรือจ่าสิบเอก เราลืมแล้ว ชื่อจ่าเบ้า แม่เขาชื่อแฉ่ง ลูกชายเขาตัวเล็กๆ ที่น่ารักชื่อเจริญ ก็มันติดพันกันขนาดนั้น

ทีนี้พอออกพรรษาเราก็เตรียมจะรีบมาหาพ่อแม่ครูจารย์มั่นเรา เขาก็รีบมาขอให้รอทอดกฐินเสียก่อน เขากำหนดกฐินวันนั้นๆ เราก็บอกเรารอไม่ได้ ไม่ได้ แกก็เอาใหญ่เลยมาร้องไห้ต่อหน้านี่ซิ ที่มันดัดกันสุดท้ายแพ้ผู้หญิง ไปที่ไหนแพ้แต่ผู้หญิงนะเราเป็นยังไงไม่ทราบ ซัดกันอยู่นี้มันร้องไห้ต่อหน้าเรา เราก็เฉยไม่สนใจ แต่เราเผลอซี

ผ้าสังฆาฏิ

ผ้าสังฆาฏิเราไปบิณฑบาตซ้อนผ้ามาแล้วก็มาพับวางไว้ต้นเสาข้างหลัง แกก็นั่งซัดกันกับเราอยู่นี่ พอเสร็จแล้วเราก็ไปจัดอาหารแจกกันตอนฉันจังหัน แกก็ด้อมมาข้างหลังเอาผ้าสังฆาฏินี้ไป แล้วแกก็ไปเฉยเลย พอจะลงศาลาปั๊บหันหน้ามา

‘ท่านจะไปอุดรฯ ก็ไปเสีย’

แล้วมีลักษณะยิ้มๆ นะ โอ้โห มันร้องไห้ตะกี้นี้ มันลงไปแล้วมาพูดท้าทายเรา *‘ท่านจะไปอุดรฯ ก็ไปเสียนะ’* มียิ้มๆ นิดหนึ่ง เราก็เฉย

ทีนี้พระเลยมาสะกิด *‘ไม่ใช่เขาเอาหมัดเด็ดใส่แล้วเหรอ?’*

‘หมัดเด็ดอะไร’ ‘ก็เห็นเขายิ้มๆ ไม่ใช่เขาเอาผ้าสังฆาฏิไปแล้วเหรอ’

‘กูตาย ไปแล้ว’

นี่ซิยอมเขา เขาเอาไปแล้วยังไม่แล้ว เขายังมาสืบหากับพระอีก เอาผ้าสังฆาฏิพระท่านไปนี้ผิดพระวินัยข้อไหนๆ พระท่านก็ชี้แจงให้ทราบตามหลักพระวินัย ออกพรรษานี้ปราศจากไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่งก็ได้ คือไม่ต้องอยู่ครบ ธรรมดาผ้าจีวรต้องมีอยู่ครบตลอดคืน ส่วนกลางวันไม่ได้กำหนดนะ แต่เวลาออกพรรษาแล้วนี้อานิสงส์พรรษาครอบไปได้ ๑ เดือน จึงปราศจากผ้าไตรจีวร เช่น สังฆาฏิ สบง จีวร ผืนใดผืนหนึ่ง ปราศจากได้

เขาเอาไปแล้วก็เรียกว่าปราศจากแล้วใช่ไหม เขาเอาไปผืนหนึ่งแล้ว เขามาสืบถามพระ ได้ความแล้วเขายิ่งมั่นนะ *‘ท่านจะไปเมื่อไรล่ะอุดรฯ’* มาใส่เรานะ

‘ท่านจะไปอุดรฯ เมื่อไรล่ะ’

เราโมโหพอแล้ว แพ้เขาอย่างหลุดลุ่ยนี่ละเรื่องมันน่ะ เลยต้องรอ พอรับกฐินแล้วก็บึ่งเลยเทียวนะ บึ่งมาไม่ทัน ท่านไปได้ ๓ วันแล้ว...”

พระอาจารย์กู่ ธัมมทินโน

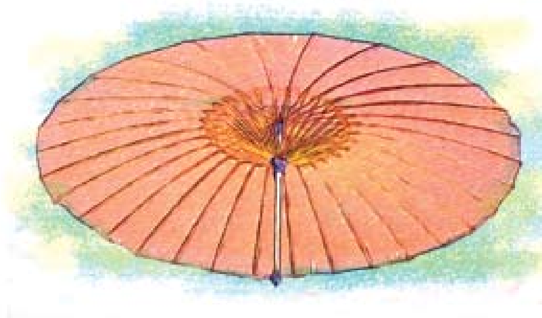
พระอาจารย์กู่ มีนามเดิมว่า กู่ สุวรรณรงค์ เกิดเมื่อวันเสาร์ เดือน ๕ ปีชวด พุทธศักราช ๒๔๔๓ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

การอุปสมบท ท่านได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุฝ่ายมหานิกาย ณ พัทธสีมาวัดโพธิ์ชัย บ้านม่วงไข่ ตำบลพรรณา อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยมีพระครูสกลสมณกิจ (ท่านอาญาครูธรรม) เป็นพระอุปัชฌาย์

การจาริกเพื่อศึกษาธรรมปฏิบัติ ตลอดเวลาที่ท่านบวชอยู่ ท่านเป็นผู้มักน้อย สันโดษ ชอบความเงียบสงัด เป็นผู้ยินดีในเสนาสนะเป็นส่วนมาก เที่ยวหลีกเร้นปฏิบัติเดินจงกรม นั่งปฏิบัติสมาธิภาวนาตามป่าชัฏ ได้มีโอกาสศึกษาธรรมเบื้องต้นกับท่านพระอาจารย์ดูลย์ อตุโล (พระรัตนากรณ์วิสุทธิ์) ที่วัดบ้านม่วงไข่นี้ และต่อมาได้เดินทางไปพบกับท่านพระอาจารย์-มั่น ภูริทัตโต และได้อยู่ศึกษาธรรมและปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

การขอญัตติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๖ ได้ญัตติเป็นพระภิกษุฝ่ายธรรมยุติกนิกาย โดยมีพระครู-อดิศัยคุณาธาร (คำ อรโก) เป็นพระอุปัชฌาย์ และพระครูวินัยธร (ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ณ วัดมหาชัย ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี (ปัจจุบันคือ จ.หนองบัวลำภู)

การอาพาธและการมรณภาพ ท่านอาพาธด้วยโรคฝีฝักบัวที่ต้นคอ ซึ่งเป็นโรคประจำตัว เมื่อออกพรรษาปี ๒๔๙๕ แล้ว ท่านได้ลาญาติโยมขึ้นไปทำสมณกิจที่ถ้ำเจ้าผู้ข้า บ้านทิดไท ตำบลไร่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เมื่อล่วงไปได้ ๓ เดือน อาการโรคได้กำเริบมากขึ้น จนกระทั่งท่านได้ถึงแก่มรณภาพลงด้วยอาการสงบในอิริยาบถนั่งสมาธิ ณ ถ้ำเจ้าผู้ข้า เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ.๒๔๙๖ สิริอายุรวมได้ ๕๓ ปี รวม ๓๓ พรรษา

มหันตทุกข์จากจิตเสื่อม

เมื่อรับกฐินแล้วท่านก็ออกจากจังหวัดนครราชสีมามุ่งหน้าไปจังหวัดอุดรธานีทันที ตั้งใจว่า จะไปจำพรรษากับหลวงปู่มั่นที่วัดป่า-โนนนิเวศน์[๑] อุดรธานี แต่ก็ไม่ทัน หลวงปู่มั่นเพิ่งไปสกลนครได้ ๓ วัน จึงได้มาที่บ้านตาดเพื่อทำกลด ขณะที่เริ่มทำยังไม่ทันเสร็จดี กลับปรากฏว่าในด้านสมาธิของท่านเริ่มเสื่อมลงๆ ท่านเล่าถึงเหตุการณ์ในตอนนี้ว่า

"...เราก็เดินทางมาจังหวัดอุดรธานี เพื่อตามหาท่านพระอาจารย์มั่น ใจที่มีความเจริญในทางด้านสมาธิ ก็ปรากฏว่าเสื่อมลงที่บ้านตาดซึ่งเป็นบ้านเกิดของตน การเสื่อมทั้งนี้เนื่องจากทำกลดคันหนึ่งเท่านั้น

และการมาอยู่บ้านตาดยังไม่ถึงเดือนเต็ม จิตรู้สึกเข้าสมาธิไม่ค่อยสนิทดีเหมือนที่เคยเป็นมา บางครั้งเข้าสงบได้ แต่บางครั้งเข้าไม่ได้ พอเห็นท่าไม่ดี จะฝืนอยู่ไปก็ต้องขาดทุน จึงรีบออกจากที่นั้นทันทีไม่ยอมอยู่

ก่อนนั้นสมาธิไม่ใช่เล่นเหมือนกันนะ แน่นปึ๋งเลยเทียว แน่ใจว่ามรรคผลนิพพานมีแล้ว เพราะจิตมันแน่นปึ๋งไม่สะทกสะท้านกับอะไร แม้ขนาดนั้นก็ยังเสื่อมได้ แค่ทำกลดหลังเดียวเท่านั้น..."

ภาวะจิตเสื่อมนี้เป็นทุกข์อย่างมาก ท่านเปรียบว่าเหมือนกับเคยเป็นมหาเศรษฐีมีเงินหมื่นแสนล้านมาก่อน แล้วจู่ๆ มาล่มจมสิ้นเนื้อประดาตัวด้วยเหตุอันใดอันหนึ่ง ผู้ที่เคยมีเงินมากมายขนาดนั้นย่อมร้อนกว่าผู้ที่หาเช้ากินค่ำ และไม่เคยมีเงินหมื่นแสนล้านนั้นมาก่อนเลย ผู้นั้นจะเอาอะไรมาเสียใจในความล่มจมของเงินก้อนนั้นได้ ในเรื่องนี้ก็เช่นกัน ภาวะที่จิตเจริญด้วยสมาธิก็เปรียบเหมือนกับผู้เป็นมหาเศรษฐีมีเงินก้อนใหญ่นั่นเอง ท่านกล่าวถึงภาวะนี้ว่า

"เป็นภาวะที่จิตรู้สึกเข้าสมาธิไม่ค่อยสนิทเหมือนที่เคยเป็นมา บางครั้งเข้าสงบได้ แต่บางครั้งเข้าไม่ได้ ภาวะเสื่อมนี้มันถึงขนาดจะเป็นจะตายจริงๆ เพราะทุกข์มาก เหตุที่ทุกข์มากเพราะได้เคยเห็นคุณค่าของสมาธิที่แน่นปึ๋งมาแล้ว และก็กลับเสื่อมเอาชนิดไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัวเลย มีแต่ฟืนแต่ไฟเผาหัวใจตลอดเวลา ทั้งวันทั้งคืน ทั้งยืนทั้งเดิน ทั้งนั่งทั้งนอน จึงเป็นทุกข์เพราะอยากได้สมาธินั้นกลับมา มันเป็นมหันตทุกข์จริงๆ ก็มีคราวที่จิตเสื่อมนั้นแลที่ทุกข์มากที่สุด"

ความเด็ดเดี่ยว ความมุ่งมั่นจริงจังของท่านเพื่อที่จะครองชัยชนะในการต่อสู้กับกิเลสให้ได้นี้ ทำให้ไม่มีสิ่งใดจะมาเป็นอุปสรรคต่อความตั้งใจจริงของท่านได้ เพราะยอมต่อสู้ชนิดเอาชีวิตเป็นเดิมพัน ท่านจึงมักพูดเสมอว่า

"ถ้ากิเลสไม่ตาย เราก็ต้องตายเท่านั้น จะให้อยู่เป็นสองระหว่างกิเลสกับเราไม่ได้"

ข่าวอันเป็นมงคล

และด้วยเหตุที่หลวงปู่มั่นรับนิมนต์ไปจังหวัดสกลนครเสียก่อน ทำให้ท่านต้องออกจากบ้านตาดเลยไปพักอยู่ที่วัดทุ่งสว่าง จังหวัดหนองคาย ท่านเล่าถึงเหตุการณ์ในตอนนั้นว่า

"...ตอนนี้ละตอนมาจากโคราช พรรษา ๘ มาจากโคราช มาว่าจะตามพ่อแม่ครูจารย์ให้ทันมันไม่ทัน ท่านไปได้ ๒-๓ วันแล้ว เราก็เลยออกไปเที่ยวทางอำเภอกุมภวาปี (จังหวัดอุดรธานี) ทางโน้นเป็นดงเป็นป่าทั้งนั้นนะ ไปที่ไหนสะดวกสบาย บ้านเป็นบ้านเฉพาะๆ ดงรอบหมดเลย .. ตอนที่เรามาพักอยู่วัดมัชฌิมวงศ์ (บ้านเหล่าใหญ่ อำเภอกุมภวาปี

---

[๑] ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์เป็นผู้อาราธนานิมนต์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ไปโปรดชาวอุดรธานีเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓ เมื่อเดินทางมาถึงอุดรธานี หลวงปู่มั่นได้พักที่วัดโพธิสมภรณ์ระยะหนึ่ง ต่อมาจึงย้ายไปพักที่วัดป่าโนนนิเวศน์ ซึ่งเป็นป่าช้าที่สงบสงัดรกทึบ ชาวบ้านเกรงกลัว ที่วัดแห่งนี้ขุนชาญอักษร (นวล) และนางพรหม สรรพอาษา เป็นหัวหน้าชักชวนชาวบ้านสร้างขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๗ และก็ได้นำชาวบ้านมาถากถางสร้างกุฏิที่พักและอุปถัมภ์อุปฐากถวายหลวงปู่มั่น ซึ่งท่านได้เมตตาจำพรรษาที่วัดนี้ ๒ พรรษา ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓-๒๔๘๔

จังหวัดอุดรธานี) นั้นเป็นดงทั้งหมด เราไปพักอยู่ทางด้านตะวันออก ไม่ได้อยู่ในเขตวัด ไปอยู่ในป่าอีก ทั้งๆ ที่วัดนี้ก็เป็นป่า มีพระอยู่ในวัดนอกเขตวัดไปนี้ไม่มีพระ เราไปอยู่ในป่าเหมือนกัน .. ต้นไม้นี่ โหย สูงจรดเมฆ ไม้ยางทั้งนั้น แต่ก่อนก็มี แต่ไม่ใหญ่อย่างนี้ มันเป็นดงจริงๆ ศาลามีก็ไม่ได้หลังใหญ่โตอะไรเลย มีศาลาหลังเดียวเล็กๆ กุฏิกระต๊อบๆ อยู่ในป่า ถึงอย่างนั้นเรายังไม่อยู่ ออกไปอยู่โน้นอีก นอกเขตนั้น อยู่ในป่าไปอีก เขาบอกว่าทางป่าช้า เราอยู่ทางป่าช้านั่นละ ไปพักภาวนาอยู่ที่นั่น

เป็นดงทั้งหมดรอบวัด เป็นดงทั้งหมดเลย ดงสัตว์ ดงเสือ ดงเนื้อ เต็มไปหมด จนกระทั่งถึงบ้านไชยวาน วังสามหมอ มันต่อกันไปนี้ เป็นดงใหญ่ .. พรรษา ๘ ออกจากนี้ไปหนองคาย ที่อำเภอท่าบ่อ ไปพักวัดอรัญญิกาวาส อำเภอท่าบ่อ อยู่ในป่า เป็นดงจริงๆ .. (ต่อมา) มาพักอยู่กับ**ท่านอาจารย์กู่ ธัมมทินโน** ต้นปี พ.ศ.๒๔๘๕ มันเป็นทุ่งกว้างขวาง แถวนั้นมีแต่ทุ่ง ทุ่งนาล้อมรอบหมด วัดทุ่งสว่างก็เป็นเกาะท่ามกลางทุ่งนา ท่านอาจารย์กู่ท่านอยากให้เราอยู่ด้วย ไม่อยากให้ไปไหน...

ไปพักรอที่วัดทุ่งสว่างเพื่อจะไปหาท่านอาจารย์มั่น ตอนนั้นยังไม่ได้มีกำหนดแต่จะต้องไปแน่ๆ ก็พอดีมีพระองค์หนึ่งชื่อ พระศรีนวล เพิ่งมาจากวัดบ้านโคกนามน แล้วเผอิญเข้าไปพักด้วยกันที่วัดทุ่งสว่าง...เราถามท่านว่า *‘มาจากไหน?’*

‘มาจากบ้านนามน จากท่านอาจารย์มั่น’

‘หือ? หือ?’ ขึ้นทันทีเลยนะ เพราะพอได้ยินชื่อว่า **ท่านอาจารย์มั่น** รู้สึกตื่นเต้นดีใจ จึงถามย้ำเข้าไปอีก ท่านจึงว่า

‘มาจากท่านอาจารย์มั่น’

‘เวลานี้ท่านอาจารย์มั่นพักอยู่ไหน?’

‘พักอยู่บ้านนามน’

‘แล้วมีพระเณรพักอยู่กับท่านมากน้อยเพียงไร?’

‘๘-๙ องค์ ท่านไม่รับพระมาก อย่างมากขนาดนั้นเท่านั้นแหละ’

‘ได้ทราบว่าท่านดุเก่งใช่ไหม?’

‘โห ไม่ต้องบอก พอไล่ ไล่หนีเลย’ พระองค์นั้นว่างั้นเลยนะ...”

พอท่านได้ยินดังนี้แทนที่จะคิดเป็นผลลบกับหลวงปู่มั่นกลับรู้สึกถึงจิตถึงใจกับความเด็ดของหลวงปู่มั่นและแอบคิดอยู่แต่ผู้เดียวในใจว่า

“อาจารย์องค์นี้ละ จะเป็นอาจารย์ของเรา ต้องให้เราไปเห็นเอง ท่านจะดุแบบไหนแบบไหนๆ ครูบาอาจารย์ชื่อเสียงโด่งดังทั่วประเทศไทยมานานขนาดนี้ จะดุจะด่าขับไล่ไสส่งโดยหาเหตุผลไม่ได้นี้ เป็นไปไม่ได้”

ท่านพักอยู่ที่วัดทุ่งสว่าง ๓ เดือนกว่า จากนั้นพอถึงเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๕ ท่านก็ออกเดินทางจากหนองคายไปจังหวัดสกลนคร เพื่อมุ่งสู่หลวงปู่มั่นต่อไป

๙ พรรษาที่ ๙

(พ.ศ. ๒๔๘๕)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านโคก
วัดป่าวิสุทธิธรรม ตำบลตองโขบ
อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

เทือกเขาภูพาน จ.สกลนคร

มอบกายถวายชีวิตต่อหลวงปู่มั่น

จากจังหวัดสกลนคร ท่านก็เดินทางต่อไปจนถึงวัดที่หลวงปู่มั่นพักอยู่ในระยะนั้นคือที่บ้านโคก ตำบลตองโขบ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ท่านกล่าวถึงเหตุการณ์ในระยะนี้ว่า

"...พอทราบแล้ว ๓ วันเท่านั้นนะ เตรียมของเลยไปเลย ไปก็ไปโดนเอาจริงๆ นี่ละมันมีแต่ผลบวกนะ พอไปก็ไปพักอยู่สุทธาวาส ๒ คืน พอฉันจังหันแล้วสายๆ ก็ออกเดินทาง ไปถึงบ้านโคกมืดแล้ว บุกไปอย่างนั้นละกลางคืนมืด ถนนไม่ต้องถามละ ไม่มี ไปตามทางล้อทางเกวียนธรรมดา

พอไปถึง เราไปถามชาวบ้านเขา เขาก็บอกไปถึงบ้านโคกมันมืดแล้ว *'วัดป่าบ้านโคกอยู่ที่ไหน แล้วท่านอาจารย์มั่นท่านอยู่ที่นี่ใช่ไหม'* *'อยู่ ท่านเพิ่งย้ายมาจากบ้านนามนท่านจะมาพักจำพรรษาที่นี่ในปีนี้'* *'ไหน วัดไปทางไหน'* เขาก็เลยพาไป *'ไป ผมจะพาไปเพราะทางเข้าไปวัดของท่านอาจารย์มั่นเป็นทางด่านนะ มันไม่ได้เป็นทางล้อทางเกวียนอะไร ทางเป็นด่านพอคนเดินไปพ้นตัวไปเท่านั้นแหละ'* ชาวบ้านเขาบอก...ออกไปนี้พอไปถึงกลางบ้าน เขาบอกให้มานี่ เขาก็ชี้ทาง

'นี่ละทางเส้นนี้ไปวัด ให้จับทางสายนี้นะ นี่แหละต้นทาง ให้เดินตามทางนี้ อย่าปลีกทางนี้ มันเป็นทางแคบๆ เพราะท่านเพิ่งมาอยู่ใหม่ ทางก็แคบๆ บุกไปอย่างนั้นแหละ ให้ตามทางนี้ อย่าปล่อยทางนี้แล้วจะเข้าถึงวัดเลย'

พอเขาบอกอย่างนี้แล้วเราก็ไป ไปทั้งมืดๆ ไปพอช่วมซ่ามๆ เข้าไปในวัด จากนั้นก็ดูนั้นดูนี้มืดๆ จนไปเห็นศาลาหลังหนึ่ง ทำให้สงสัยนะ

'เอ๊นี่ ถ้าเป็นศาลามันก็ดูว่าเล็กไปสักหน่อย' หมายถึงศาลากรรมฐานนะ...

'ถ้าว่าเป็นกุฏิ ก็จะใหญ่ไป' กำลังดูอยู่อย่างนั้นแล้วก็เดินเซ่อซ่าๆ เข้าไป ท่านอาจารย์-มั่นกำลังเดินจงกรมอยู่นี่น่ามันก็ไม่เห็น เอ้อท่านเดินจงกรมอยู่ข้างศาลา ท่านกั้นห้องศาลาพักอยู่นั่น พักจำวัดอยู่ที่ห้องศาลาเล็กๆ นั่นนะ

เสนาสนะป่าบ้านโคก (วัดป่าวิสุทธิธรรม)
ต.ตองโขบ อ.โคกศรีสุพรรณ
จ.สกลนคร

แผนที่การธุดงค์ขององค์หลวงตาจากวัดป่าจักราชถึงเสนาสนะป่าบ้านโคก

เราก็เดินซุ่มซ่ามๆ มองนั้นมองนี้ไป ก็เราไม่เห็นนี่ มันกลางคืนแล้ว ท่านก็ยืนอยู่ใกล้ๆ นี้...”

ท่านเดินไปจนพบหลวงปู่มั่นบนทางจงกรม หลวงปู่มั่นจึงถามขึ้นว่า *“ใครมานี่?”* ท่านกราบเรียนว่า *“ผมครับ”*

ด้วยคำตอบนั้นของท่านทำให้หลวงปู่มั่นกล่าวขึ้นอย่างดุๆ พร้อมกับใส่ปัญหาให้ได้คิดในทันทีนั้นว่า *“อันผมๆ นี้ ตั้งแต่คนหัวล้านมันก็มีผมไอ้ตรงที่มันไม่ล้าน”*

ถึงตรงนี้ท่านว่ารู้สึกเสียวแปลบในหัวใจ เพราะเข้าใจทันทีว่าไม่เกิดประโยชน์อันใดด้วยการตอบเช่นนี้เลย

ขณะเดียวกันทั้งๆ ที่กลัวเกรงหลวงปู่มั่นมาก แต่ก็รู้สึกถึงใจอย่างที่สุดกับคำดุชนิดหาที่ค้านไม่ได้เลยและยอมรับทันทีในไหวพริบปฏิภาณของหลวงปู่มั่น แม้จะกลัวเพียงใดก็ตามแต่กลับรู้สึกดีใจอยู่ลึกๆว่า

“...นี่แหละอาจารย์ของเรา...”

จากนั้นท่านก็เลยรีบกราบเรียนใหม่ทันทีว่า *“ผมชื่อพระมหาบัว”*

*“เออ! ก็ว่าอย่างงั้นซี่มันถึงจะรู้เรื่องกัน อันนี้ว่า **ผม ผม** ใครมันก็มี **ผม** เต็มหัวทุกคน แล้วใครจะรู้... ไป...ไปพักข้างศาลานะ”*

จากนั้นหลวงปู่มั่นก็ออกจากทางจงกรมขึ้นไปบนศาลา ภายในศาลาจะกั้นเป็นห้องใช้เป็นที่พักสำหรับหลวงปู่มั่น เมื่อขึ้นบนศาลาแล้ว หลวงปู่มั่นเตรียมจะจุดตะเกียงหรือโป๊ะเล็กๆ ตะเกียงมีแก้วเล็กๆ ครอบเหมือนดอกบัว พอได้ยินเสียงหลวงปู่มั่นขู่เท่านั้น พระเณรที่เดินจงกรมอยู่ในเวลานั้นก็หลั่งไหลมากัน ก็พอดีมีพระขึ้นไปจุดให้ท่าน เมื่อหลวงปู่มั่นนั่งลงแล้ว ท่านจึงถือโอกาสเข้ากราบเรียนถวายตัวเป็นลูกศิษย์และเรียนให้ท่านทราบถึงที่มาที่ไปพอให้ท่านได้รู้จัก ในตอนนั้นหลวงปู่มั่นยังคงฟังอยู่นิ่งๆ

ด้วยความมุ่งมั่นอยากจะมาศึกษาอยู่กับท่านเต็มเปี่ยมมานานหลายปีแล้ว ประกอบกับรู้สึกประทับใจในสติปัญญาฉับไวของหลวงปู่มั่น ความที่กลัวว่าจะไม่ได้อยู่ด้วย ทำให้ท่านเกิดความวิตกกังวลและครุ่นคิดอยู่ในใจว่า

“ไม่อยากได้ยินเลย คำที่ว่าที่นี่เต็มแล้ว รับไม่ได้แล้ว กลัวว่าหัวอกจะแตก...”

สักครู่หนึ่ง หลวงปู่มั่นก็พูดขึ้นว่า *“นี่พอดีนะนี่ เมื่อวานนี้ท่านเนตรไปจากนี้ แล้ววันนี้ท่านมหาก็มา ไม่เช่นนั้นก็ไม่ได้อยู่ กุฏิไม่ว่าง”*

คำพูดของหลวงปู่มั่นครั้งนั้นทั้งๆ ที่ก็เมตตารับท่านไว้ แต่อย่างไรก็ตามท่านเองก็ยังอดไม่ได้ที่จะรู้สึกใจหายใจคว่ำเป็นอย่างยิ่ง เพราะกลัวว่าจะไม่มีโอกาสได้อยู่ศึกษาด้วย คำกล่าวของหลวงปู่มั่นครั้งนั้นจึงทำให้ท่านไม่สามารถจะลืมได้แม้จนทุกวันนี้

ธรรมบทแรก “ปริยัติให้ยกบูชาไว้ก่อน แล้วปฏิบัติจะประสานกลมกลืน”

ถึงแม้ท่านจะเคยปฏิบัติด้านจิตตภาวนามาบ้าง และก็มีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้านปริยัติถึง ๗ ปี ก็ตาม แต่สิ่งนี้ก็ยังไม่ทำให้ความสงสัยของท่านในเรื่องมรรคผลนิพพานหมดไป ยังคงเก็บความสงสัยอยู่ในใจตลอดมา และก็ดูเหมือนกับหลวงปู่มั่นจะล่วงรู้ถึงวาระจิตของท่าน จึงพูดบทธรรมครั้งแรกจี้เอาตรงๆ ในคืนแรกนี้เลยว่า

“ท่านมาหามรรคผลนิพพาน มรรคผลนิพพานอยู่ที่ไหน? ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ ฟ้าอากาศเป็นฟ้าอากาศ แร่ธาตุต่างๆ เป็นของเขาเอง เขาไม่ได้เป็นมรรคผล นิพพาน เขาไม่ได้เป็นกิเลส

กิเลสจริงๆ มรรคผลนิพพานจริงๆ อยู่ที่หัวใจ ขอให้ท่านกำหนดจิตจ่อด้วยสติที่หัวใจ ท่านจะเห็นความเคลื่อนไหวของทั้งธรรมของทั้งกิเลสอยู่ภายในใจ แล้วขณะเดียวกันท่านจะเห็นมรรคผลนิพพานไปโดยลำดับลำดา”

เทศนาดังกล่าวนี้ ทำให้ท่านมีความมั่นใจในเรื่องมรรคผลนิพพาน และเชื่อมั่นในความรู้ความเห็นของหลวงปู่มั่นที่พูดไขข้อข้องใจได้ตรงจุดแห่งความสงสัย จากนั้นหลวงปู่มั่นมีเมตตาชี้แนะบทธรรมในภาคปฏิบัติให้ ด้วยทราบว่าท่านมีความรู้ในภาคปริยัติเต็มภูมิมหาเปรียญและนักธรรมเอก และมีความสนใจใคร่ต่อการประพฤติปฏิบัติ บทธรรมบทนี้แม้จนบัดนี้ยังคงฝังลึกอยู่ภายในใจของท่านตลอดมา ดังนี้

“...ท่านมหาก็นับว่าเรียนมาพอสมควร จนปรากฏนามเป็นมหา ผมจะพูดธรรมให้ฟังเพื่อเป็นข้อคิด แต่อย่าเข้าใจว่าผมประมาทธรรมของพระพุทธเจ้านะ

เวลานี้ธรรมที่ท่านเรียนมาได้มากได้น้อยยังไม่อำนวยประโยชน์ให้ท่านสมภูมิที่เป็นเปรียญ นอกจากจะเป็นอุปสรรคต่อการภาวนาของท่านในเวลานี้เท่านั้น เพราะท่านจะอดเป็นกังวลและนำธรรมที่เรียนมานั้นเข้ามาเทียบเคียงไม่ได้ในขณะที่ทำใจให้สงบ

ดังนั้นเพื่อความสะดวกในเวลาจะทำความสงบให้แก่ใจ ขอให้ท่านที่จะทำใจให้สงบ ยกบูชาไว้ก่อนในบรรดาธรรม

ที่ท่านได้เรียนมา ต่อเมื่อถึงกาลที่ธรรมซึ่งท่านเรียนมาจะเข้ามาช่วยสนับสนุนให้ท่านได้รับประโยชน์มากขึ้นแล้ว ธรรมที่เรียนมาทั้งหมดจะวิ่งเข้ามาประสานกันกับทางด้านปฏิบัติและกลมกลืนกันได้อย่างสนิท ทั้งเป็นธรรมแบบพิมพ์ ซึ่งเราควรจะพยายามปรับปรุงจิตใจให้เป็นไปตามนั้น

แต่เวลานี้ผมยังไม่อยากจะให้ท่านเป็นอารมณ์กับธรรมที่ท่านเล่าเรียนมา อย่างไรจิตจะสงบลงได้หรือจะใช้ปัญญาคิดค้นในขันธ์ก็ขอให้ท่านทำอยู่ในวงกายนี้ก่อน เพราะธรรมในตำราท่านชี้เข้ามาในขันธ์ทั้งนั้น แต่หลักฐานของจิตยังไม่มี จึงไม่สามารถนำธรรมที่เรียนมาจากตำราน้อมเข้ามาเป็นประโยชน์แก่ตนได้ และยังจะกลายเป็นสัญญาอารมณ์คาดคะเนไปที่อื่น จนกลายเป็นคนไม่มีหลัก เพราะจิตติดปริยัติในลักษณะไม่ใช่ทางของพระพุทธเจ้า

ขอให้ท่านนำธรรมที่ผมพูดให้ฟังไปคิดดู ถ้าท่านตั้งใจปฏิบัติไม่ท้อถอย วันหนึ่งข้างหน้าธรรมที่กล่าวนี้จะประทับใจท่านแน่นอน...”

ตั้งสัจอธิษฐานจะไม่หนีจากหลวงปู่มั่น

เมื่อได้อยู่ศึกษากับหลวงปู่มั่น ท่านจะคอยเฝ้าสังเกตทั้งทางหูทางตาอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าการชี้แจงแสดงเรื่องใด ท่านจะสนใจใคร่รู้ตลอดมาด้วยความอัศจรรย์ ท่านกล่าวถึงข้อปฏิบัติและคุณธรรมของหลวงปู่มั่นด้วยความเคารพบูชาว่า

“...เราก็อยู่กับท่านด้วยความพอใจจนบอกไม่ถูก แต่อยู่ด้วยความโง่เง่าอย่างบอกไม่ถูกอีกเหมือนกัน เฉพาะองค์ท่านรู้สึกมีเมตตาธรรมานุเคราะห์ทุกครั้งที่เข้าไปหา

ท่านชี้แจงแสดงเรื่องอะไร ไม่ว่าดูท่านทางตา ฟังท่านทางหู ไม่เห็นมีสิ่งใดจะคลาดเคลื่อนจากหลักธรรมหลักวินัยข้อใดเลย ปฏิปทาการดำเนินของท่านก็มีแบบมีฉบับมีตำรับตำรา หาที่ค้านที่ต้องติมิได้ การพูดอะไรตรงไปตรงมา

แม้การแสดงเรื่องมรรคผลนิพพาน ก็แสดงชนิดถอดออกมาจากใจท่านแท้ๆ ที่ท่านรู้ท่านเห็นท่านปฏิบัติมา ทำให้ผู้ฟัง ฟังด้วยความ

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

ท่านกำเนิดในสกุลแก่นแก้ว เกิดวันพฤหัสบดี เดือนยี่ ปีมะแม ตรงกับวันที่ ๒๐ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๔๑๓ ณ บ้านคำบง ตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

เมื่ออายุ ๑๕ ปี ท่านบรรพชาเป็นสามเณรที่วัดบ้านคำบง บวช ๒ ปี ก็ลาสิกขาตามคำร้องขอของบิดา

เมื่ออายุ ๒๒ ปี มีศรัทธาอยากบวชจึงได้เข้าศึกษาในสำนักท่านอาจารย์เสาร์ กันตสีลเถระ วัดเลียบ เมืองอุบล จังหวัดอุบลราชธานี และได้รับอุปสมบทเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ณ วัดสีทอง (วัดศรีอุบลรัตนาราม) อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พระอริยกวี (อ่อน) เป็นพระอุปัชฌาย์ มีพระครูสีทา ชยเสโน เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระครูประจักษ์อุบลคุณ (สุ่ย) เป็นพระอนุสาวนาจารย์ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๓๖ นามมคธที่อุปัชฌาย์ตั้งให้ชื่อ ภูริทัตโต

เมื่อท่านอุปสมบทแล้วก็ได้บำเพ็ญสมณธรรมกับหลวงปู่เสาร์ กันตสีลเถระ เป็นเวลาหลายปี หลวงปู่เสาร์ได้พาท่านไปเที่ยวศึกษาธรรมปฏิบัติในสถานที่ต่างๆ ทั้งทางฝั่งซ้ายเมืองหลวงพระบางและที่อื่นๆ ซึ่งท่านเล่าว่าเคยพากันป่วยแทบกลับมาไม่รอด เพราะป่วยทั้งตัวท่านเองและหลวงปู่เสาร์ด้วย ท่านเลยมาระลึกถึงธรรมปฏิบัติโดยไปในที่สงัดแห่งหนึ่งพิจารณาความตายจิตเลยลงสู่ภวังค์ขจัดโรคอาพาธไปได้ในขณะนั้น

ภายหลังท่านได้ออกไปโดยเฉพาะแสวงหาความวิเวกตามสถานที่ต่างๆ อาศัยพุทธพจน์เป็นหลักเร่งกระทำความเพียรบำเพ็ญสมณธรรมโดยมิได้คิดเห็นแก่อันตรายใดๆ ที่จะเกิดขึ้นในชีวิต

การบำเพ็ญสมณธรรมในที่ต่างๆ ตามราวป่า ป่าช้า ป่าชัฏ ที่แจ้ง หุบเขาซอกห้วย ธารเขา เงื้อมเขา ท้องถ้ำ เรือนว่าง ทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงบ้าง ฝั่งขวาแม่น้ำโขงบ้าง แล้วลงไปศึกษากับนักปราชญ์ในกรุงเทพฯ จำพรรษาอยู่ที่วัดปทุมวนาราม หมั่นไปสดับธรรมเทศนากับเจ้าพระคุณพระอุบาลี (จันทร์ สิริจันโท) ๓ พรรษา แล้วออกแสวงหาวิเวกในถิ่นภาคกลาง คือ ถ้ำสาริกา เขาใหญ่ จังหวัดนครนายก ถ้ำไผ่ขวาง เขาพระงาม และ ถ้ำสิงห์โต จังหวัดลพบุรี จนได้รับความรู้แจ่มแจ้งในพระธรรมวินัย สิ้นความสงสัยในสัตถุศาสนา

ท่านได้อยู่บำเพ็ญสมณธรรมไปจนได้ความรู้ความฉลาดในทางดำเนิน แล้วท่านก็มาระลึกถึงหมู่คณะที่เป็นสหธรรมิกทางภาคอีสาน ที่พอจะช่วยแนะการปฏิบัติให้ได้ ท่านจึงได้เดินจากภาคกลางไปทางอุบลราชธานี เที่ยวจาริกไปในสถานที่ต่างๆ อันเป็นสถานที่พอจะพาคณะเจริญสมณธรรมได้ ภายหลังครั้งเมื่อพระภิกษุสามเณรได้ยินว่าท่านมาทางนี้ก็ได้เข้ามาศึกษาธรรมปฏิบัติ แต่ครั้งแรกมีน้อย ที่เป็นพระภิกษุสามเณรถือนิกายอื่นแต่ได้เข้ามาปฏิบัติก็มีอยู่บ้าง โดยที่ท่านมิได้เรียกร้องหรือชักชวนแต่ประการใด ต่างก็น้อมตัวเข้ามาศึกษาปฏิบัติ เมื่อได้รับโอวาทและอบรมก็เกิดความรู้ความฉลาดเลื่อมใสเกิดขึ้นในจิตในใจ มีพระภิกษุจำนวนมากที่เปลี่ยนนิกายเดิมกลับเข้ามาเป็นนิกายเดียวกับท่าน บางท่านก็มิได้เปลี่ยนนิกายท่านเองมิได้บังคับแต่ประการใดแม้ว่าท่านพระเถระทั้งหลายนี้เมื่ออบรมได้รับความเลื่อมใสในธรรมแล้ว ต่างก็นำไปเล่าสู่กันฟังโดยลำดับ และเพราะอาศัยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ต้องการพ้นจากกองทุกข์ซึ่งอุปนิสัยวาสนาได้อบรมเป็นทุนดังที่ว่ามาแล้วแต่หนหลังก็ได้พยายาม

>>

ถึงใจ เพราะท่านแสดงเหมือนว่าท้าทายความจริงจังของท่าน และท้าทายความจริงของธรรม...

ทำให้ลงใจถึงกับออกอุทานว่า *'โอ้โห! นี่หละอาจารย์ของเรา'..."*

สิ่งนี้ทำให้ท่านเกิดความมั่นใจและเชื่อแน่ว่ามรรคผลนิพพานมีอยู่จริง ความสงสัยในเรื่องนี้ที่เคยค้างคามาแต่เดิมก็หมดสิ้นไป จากนั้นท่านจึงย้อนกลับมาถามตัวเองว่า

"...แล้วเราจะจริงไหม ?..."

ด้วยนิสัยทำอะไรทำจริง ทำให้ท่านตั้งใจแน่วแน่ว่า

"ต้องจริงซี ถ้าไม่จริงให้ตาย อย่าอยู่ให้หนักศาสนาและหนักแผ่นดินต่อไป"

ตั้งแต่นั้นมาท่านก็เร่งความเพียรต่อสู้กับกิเลสอย่างเต็มเหนี่ยว และตั้งสัจอธิษฐานว่า

"หากว่าท่านอาจารย์มั่นยังมีชีวิตอยู่ตราบใดแล้ว เราจะไม่หนีจากท่าน จนกระทั่งวันท่านล่วงไปหรือเราล่วงไป แต่การไปเที่ยวเพื่อประกอบความพากเพียรตามกาลเวลานั้นขอไปตามธรรมดา แต่ถือท่านเป็นหลัก เหมือนกับว่าบ้านเรือนอยู่กับท่าน ไปที่ไหนต้องกลับมาหาท่าน"

หลวงปู่มั่นทำนายฝันปฏิปทาทางดำเนิน

หลังจากที่อยู่กับหลวงปู่มั่นได้ประมาณสัก ๔-๕ คืนเท่านั้น ท่านก็ฝันเรื่องประหลาดอัศจรรย์เรื่องหนึ่ง ดังนี้

"...ความฝันนี้ก็เป็นความฝันเรื่องอัศจรรย์เหมือนกัน ฝันว่าได้สะพายบาตร แบกกลด ครองผ้าด้วยดีไปตามทางอันรกชัฏ สองฟากทางแยกไปไหนไม่ได้ มีแต่ขวากแต่หนามเต็มไปหมด นอกจากจะพยายามไปตามทางที่เป็นเพียงด่านๆ ไปอย่างนั้นแหละ รกรุงรัง หากพอรู้เงื่อนพอเป็นแถวทางไป พอไปถึงที่แห่งหนึ่งก็มีกอไผ่หนาๆ ล้มทับขวางทางไว้ หาทางไปไม่ได้ จะไปทางไหนก็ไปไม่ได้ มองดูสองฟากทางก็ไม่มีทางไป

'เอ นี่เราจะไปยังไงนา'

เสาะที่นั่นเสาะที่นี่ไป ก็เลยเห็นช่อง ช่องที่ทางเดินไปตรงนั้นแหละ เป็นช่องนิดหน่อยพอที่จะบึกบึนไปให้หลวมตัวกับบาตรลูกหนึ่งพอไปได้ เมื่อไม่มีทางไปจริงๆ ก็เปลื้องจีวรออก มันชัดขนาดนั้นนะความฝัน เหมือนเราไม่ได้ฝัน เปลื้องจีวรออกพับเก็บอย่างที่เราพับเก็บเอามาวางนี้แล เอาบาตรออกจากบ่า เจ้าของก็คืบคลานไป แล้วก็ดึงสายบาตรไปด้วย กลดก็ดึงไปไว้ที่พอเอื้อมถึง พอบึนไปได้ก็ลากบาตรไปด้วย ลากกลดไปด้วย แล้วก็ดึงจีวรไปด้วย

บึนไปอยู่อย่างนั้นแหละ ยากแสนยาก พยายามบึกบึนกันอยู่นั้นเป็นเวลานาน พอดีเจ้าของก็พ้นไปได้ เดี๋ยวก็ค่อยดึงบาตรไป บาตรก็พ้นไปได้ แล้วก็ดึงกลดไป กลดก็พ้นไปได้ พยายามดึงจีวรไป จีวรก็พ้นไปได้ พอพ้นไปได้หมดแล้วก็ครองผ้า มันชัดขนาดนั้นนะความฝัน ครองจีวรแล้วก็สะพายบาตร นึกในใจว่า *'เราไปได้ละทีนี้'* ก็ไปตามด่านนั้นแหละ ทางรกมากพอไปประมาณสัก ๑ เส้นเท่านั้น สะพายบาตร แบกกลด ครองจีวรไป

ตามองไปข้างหน้าเป็นที่เวิ้งว้างหมด คือข้างหน้าเป็นมหาสมุทร มองไปฝั่งโน้นไม่มี เห็นแต่ฝั่งที่เจ้าของยืนอยู่เท่านั้น และมองเห็นเกาะหนึ่งอยู่โน้น ไกลมาก มองสุดสายตาพอมองเห็นเป็นเกาะดำๆ นี่แหละ นี่เราจะไปเกาะนั้น

พอเดินลงไปฝั่งนั้น เรือไม่ทราบมาจากไหน เราก็ไม่ได้กำหนดว่าเรือยนต์เรือแจวเรือพายอะไร เรือมาเทียบฝั่ง เราก็ขึ้นนั่งเรือ คนขับเรือเขาก็ไม่ได้พูดอะไรกับเรา พอลงไปนั่งเรือแล้วก็

เอาบาตรเอาอะไรลงวางบนเรือ เรือก็บึ่งพาไปโน้นเลยนะ โดยไม่ต้องบอก มันอะไรก็ไม่ทราบ บึ่งๆๆ ไปโน้นเลย ไม่รู้สึกว่ามีภัยมีอันตรายมีคลื่นอะไรทั้งนั้นแหละ ไปแบบเงียบๆ ครู่เดียวเท่านั้นก็ถึงเพราะเป็นความฝันนี่

พอไปถึงเกาะนั้นแล้ว เราก็ขนของออกจากเรือแล้วขึ้นบนฝั่ง เรือก็หายไปเลย เราไม่ได้พูดกันสักคำเดียวกับคนขับเรือ เราก็สะพายบาตรขึ้นไปบนเกาะนั้น พอปีนเขาขึ้นไปๆ ก็ไปเห็นหลวงปู่มั่นกำลังนั่งอยู่บนเขาบนเตียงเล็กๆ กำลังนั่งตำหมากจ๊อกๆ อยู่ พร้อมกับมองมาดูเราที่กำลังปีนเขาขึ้นไปหาท่าน

'อ้าว! ท่านมหามาได้ยังไงนี่? ทางสายนี้ใครมาได้เมื่อไหร่ ท่านมหามาได้ยังไงกัน?'

'กระผมนั่งเรือมา ขึ้นเรือมา'

'โอ้โฮ ทางนี้มันมายากนา ใครๆ ไม่กล้าเสี่ยงตายมากันหรอก เอ้า ถ้าอย่างนั้นตำหมากให้หน่อย'

ท่านก็ยื่นตะบันหมากให้ เราก็ตำจ๊อกๆๆ ได้ ๒-๓ จ๊อกเลยรู้สึกตัวตื่น แหม เสียใจมาก อยากจะฝันต่อไปอีกให้จบเรื่องค่อยตื่นก็ยังดี..."

พอตื่นเช้ามาท่านเลยเอาเรื่องนี้ไปเล่าถวายให้หลวงปู่มั่นฟัง หลวงปู่มั่นก็ได้เมตตาพูดเสริมกำลังใจให้ศิษย์เพิ่มเติมอีก ให้พากเพียรดำเนินปฏิปทาตามความฝันนั้น อดทนประพฤติปฏิบัติจนให้กลายเป็นจริงขึ้นมา หลวงปู่มั่นเมตตาพูดอธิบายความฝันว่า

"เอ้อ! ที่ฝันนี้เป็นมงคลอย่างยิ่งแล้วนะ นี้เป็นแบบเป็นฉบับในปฏิปทาของท่านไม่เคลื่อนคลาดนะ ให้ท่านดำเนินตามปฏิปทาที่ท่านฝันนี้ เบื้องต้นจะยากลำบากที่สุดนะ .. ท่านต้องเอาให้ดี ท่านอย่าท้อถอย เบื้องต้นนี้ลำบาก ดูท่านลอดกอไผ่มาทั้งกอ นั่นแหละลำบากมากตรงนั้น เอาให้ดี อย่าถอยหลังเป็นอันขาด

พอพ้นจากนั้นไปแล้ว ก็เวิ้งว้างไปได้สบาย จนถึงเกาะ .. อันนั้นไม่ยาก ตรงนี้ตรงยากนา .. พอพ้นจากนี้แล้วท่านจะไปด้วยความสะดวกสบายไม่มีอุปสรรคอันใดเลย มีเท่านั้นแหละ เบื้องต้นเอาให้ดีอย่าถอยนะ .. ถ้าถอยตรงนี้ไปไม่ได้นะ

เอ้า! เป็นก็เป็น ตายก็ตาย ฟาดมันให้ได้ตรงนี้น่ะ .. มันจะยากแค่ไหน มันก็ไปได้นี่ อย่าถอยนะ"

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

>>

ออกติดตามขอปฏิบัติด้วยเป็นจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ

ด้วยความที่ท่านหวังเพื่อเป็นประโยชน์แก่ชนเป็นอันมาก เหตุนั้นท่านจึงไม่อยู่เป็นที่เป็นทางหลักแหล่งเฉพาะแห่งเดียว เที่ยวไปเพื่อประโยชน์แก่ชนในสถานที่นั้นๆ ดังนี้

ณ กาลสมัยนั้น หลวงปู่มั่น อยู่วัดเลียบนั้นมานาน จึงได้เข้าไปจำพรรษาที่กรุงเทพฯ และทางเขาพระงาม จังหวัดลพบุรี จนถึง พ.ศ.๒๔๕๗

วัดถ้ำสาริกา อ.เมือง จ.นครนายก

หลวงปู่มั่นมาหาสหธรรมิกทางอุบลราชธานี และจำพรรษาที่วัดบูรพา เมื่อปี พ.ศ.๒๔๕๘ ท่านมีพรรษาได้ ๒๕ พรรษา จากนั้นหลวงปู่มั่นได้จำพรรษา ดังนี้

พ.ศ.๒๔๕๙ จำพรรษาที่ ภูผากูด บ้านหนองสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

พ.ศ.๒๔๖๐ จำพรรษาที่ บ้านคงปอ ห้วยหลวง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี

พ.ศ.๒๔๖๑ จำพรรษาที่ ถ้ำผาบิ้ง จังหวัดเลย

พ.ศ.๒๔๖๒ จำพรรษาที่ บ้านค้อ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

พ.ศ.๒๔๖๓ จำพรรษาที่ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

พ.ศ.๒๔๖๔ จำพรรษาที่ บ้านห้วยทราย อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม

พ.ศ.๒๔๖๕ จำพรรษาที่ ตำบลหนองลาด อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร

พ.ศ.๒๔๖๖ จำพรรษาที่ วัดมหาชัย อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

พ.ศ.๒๔๖๗ จำพรรษาที่ บ้านค้อ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

พ.ศ.๒๔๖๘ จำพรรษาที่ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

พ.ศ.๒๔๖๙ จำพรรษาที่ บ้านสามผง อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

พ.ศ.๒๔๗๐ จำพรรษาที่ บ้านหนองขอน อำเภอบุง (ปัจจุบันอำเภอหัวตะพาน) จังหวัดอำนาจเจริญ

พ.ศ.๒๔๗๑ จำพรรษาที่ วัดปทุมวนาราม กรุงเทพฯ

พ.ศ.๒๔๗๒-๒๔๘๒ จำพรรษาที่ จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ.๒๔๘๓-๒๔๘๔ จำพรรษาที่ วัดป่าโนนนิเวศน์ จังหวัดอุดรธานี

พ.ศ.๒๔๘๕ จำพรรษาที่ เสนาสนะป่าบ้านโคก จังหวัดสกลนคร

พ.ศ.๒๔๘๖ จำพรรษาที่ เสนาสนะป่าบ้านนามน จังหวัดสกลนคร

พ.ศ.๒๔๘๗ จำพรรษาที่ เสนาสนะป่าบ้านโคก จังหวัดสกลนคร

พ.ศ.๒๔๘๘-๒๔๙๒ จำพรรษาที่ บ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ท่านปฏิบัติจนถึงที่สุดแห่งธรรมในพระพุทธศาสนา ที่จังหวัดเชียงใหม่ ขณะนั่งสมาธิภาวนาบนพลาญหินกว้างใต้ร่มไม้ที่ตั้งอยู่โดดเดี่ยวมีใบดกหนาร่มเย็นบริเวณชายภูเขาแห่งหนึ่ง ขณะที่จิตพลิกคว่ำวัฏจักรออกจากใจโดยสิ้นเชิงแล้ว ยังมีบทบาลีขึ้นมา ๓ รอบ คือ **"โลโป" "วิมุตติ"** และ **"อนาลโย"**

>>

รูปหล่อหลวงปู่มั่นภายในเสนาสนะป่าบ้านโคกในปัจจุบัน

ท่านฟังอย่างถึงใจพร้อมกับเก็บความมุ่งมั่นจริงจังอยู่ภายในว่า แม้การปฏิบัติจะยากเพียงใดเราก็จะต้องสู้อย่างไม่มีถอย เป็นก็เป็น ตายก็ตาย

คติเตือนใจจากฝัน "โรงเลี้ยงหมู"

ระยะที่ท่านเข้าอยู่ศึกษาใหม่ๆ ท่านรู้สึกเกรงกลัวหลวงปู่มั่นมาก อาจเป็นเพราะเหตุนี้เอง ทำให้วันหนึ่งในตอนกลางวันหลังจากเอนกายลงพักผ่อนอิริยาบถได้ไม่นานก็เลยเคลิ้มหลับไป ขณะที่เคลิ้มหลับไปนั้นปรากฏว่าหลวงปู่มั่นมาดุเอาเสียยกใหญ่ว่า

"ท่านมานอนเหมือนหมูอยู่ทำไมที่นี่ เพราะที่นี่มิใช่โรงเลี้ยงหมู ผมจึงไม่เสริมพระที่มาเรียนวิชาหมู เดี๋ยววัดนี้จะกลายเป็นโรงเลี้ยงหมูไป"

เสียงของหลวงปู่มั่นในฝันนั้นเป็นเสียงตะโกนดุด่าขู่เข็ญให้ท่านกลัวเสียด้วย จึงทำให้ท่านสะดุ้งตื่นขึ้นด้วยความตระหนกตกใจ ท่านพยายามโผล่หน้าออกมาที่ประตูเพื่อมองหาหลวงปู่มั่น แต่ก็ไม่พบ ท่านเล่าความรู้สึกของท่านในตอนนั้นว่า

"ทั้งตัวสั่นใจสั่นแทบเป็นบ้าไปในขณะนั้น เพราะปกติก็กลัวท่านแทบตั้งตัวไม่ติดอยู่แล้ว แต่บังคับตนอยู่กับท่าน ด้วยเหตุผลที่เห็นว่าชอบธรรมเท่านั้น แถมท่านยังนำยาปราบหมูมากรอกเข้าอีก นึกว่าสลบไปในเวลานั้น พอโผล่หน้าออกมา มองโน้นมองนี้ไม่เห็นท่านมายืนอยู่ตามที่ปรากฏ จึงค่อยมีลมหายใจขึ้นมาบ้าง"

พอได้โอกาสท่านจึงกราบเรียนเล่าถวายหลวงปู่มั่นก็เมตตาแก้ให้เป็นอุบายปลอบโยน โดยอธิบายความฝันนั้นให้ฟังว่า

"...เรามาหาครูอาจารย์ใหม่ๆ ประกอบกับมีความระวังตั้งใจมาก เวลาหลับไปทำให้คิดและฝันไปอย่างนั้นเอง

ที่ท่านไปดุว่าเราเหมือนหมูนั้น เป็นอุบายของพระธรรม ท่านไปเตือนไม่ให้เรานำลัทธินิสัยของหมูมาใช้ในวงของพระและพระศาสนา

โดยมากคนเราไม่ค่อยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของตัวว่ามีคุณค่าเพียงไร เวลาอยากทำอะไรทำตามใจชอบ ไม่คำนึงถึงความผิดถูกชั่วดี จึงเป็นมนุษย์เต็มภูมิได้ยาก...

พระธรรมท่านมาสั่งสอนดังที่ท่านปรากฏนั้นเป็นอุบายที่ชอบธรรมดีแล้ว จงนำไปเป็นคติเตือนใจตัวเอง เวลาเกิดความเกียจคร้านขึ้นมาจะได้นำอุบายนั้นมาใช้เตือนสติกำจัดมันออกไป

นิมิตเช่นนี้เป็นของดีหายาก ไม่ค่อยปรากฏแก่ใครง่ายๆ ผมชอบนิมิตทำนองนี้มาก เพราะจะพลอยได้สติเตือนตนมิให้ประมาทอยู่เนืองๆ ความเพียรจะได้เร่งรีบ... ถ้าท่านมหานำอุบายที่พระธรรมท่านมาเทศน์ให้ฟังไปปฏิบัติอยู่เสมอๆ ใจท่านจะสงบได้เร็ว...

เรามาอยู่กับครูอาจารย์ อย่ากลัวท่านเกินไป ใจจะเดือดร้อนนั่งนอนไม่เป็นสุข ผิดถูกประการใดท่านจะสั่งสอนเราไปตามจารีตแห่งธรรม

การกลัวท่านอย่างไม่มีเหตุผลนั้นไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย จงกลัวบาปกลัวกรรมที่จะนำทุกข์มาเผาลนตนให้มากกว่ากลัวอาจารย์ ผมเองมิได้เตรียมรับหมู่คณะไว้เพื่อดุด่าเฆี่ยนตี โดยไม่มีเหตุผลที่ควร..."

ฝึกฝนการฟังธรรมด้วยภาคปฏิบัติ

เมื่อเข้าพรรษา หลวงปู่มั่นพาหมู่คณะจำพรรษาที่สำนักป่าบ้านโคก จังหวัดสกลนคร ด้วยความผาสุกทั้งทางกายและจิตใจ ไม่มีการเจ็บไข้ได้ทุกข์ตลอดพรรษา ท่านเล่าถึงความรู้สึกในครั้งนั้นว่า

"ท่านพระอาจารย์มั่นได้เมตตารับเราไว้แบบท่อนซุงทั้งท่อน ไม่เป็นท่าเป็นทางอะไรเลย อยู่กับท่านแบบทัพพีไม่รู้รสแกง คิดแล้วน่าอับอายขายหน้าที่พระซุงทั้งท่อนไปอยู่กับท่านผู้ฉลาดปราดเปรื่องเลื่องลือระบือทั่วทั้งจักรวาลเบื้องบนเบื้องล่าง"

ศาลาโรงธรรมหลังเก่าภายในเสนาสนะป่าบ้านโคก ที่หลวงปู่มั่นเคยใช้ฉันและแสดงธรรมเทศนา

หลวงปู่มั่นประชุมธรรมเป็นประจำทั้งในและนอกพรรษา ๖-๗ คืนต่อครั้ง การแสดงธรรมแต่ละครั้งมีตั้งแต่ ๒ ชั่วโมงขึ้นไปถึง ๔ ชั่วโมงในขณะฟังธรรมผู้ฟังนั่งทำจิตตภาวนาไปพร้อมอย่างเพลิดเพลินลืมเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า แม้องค์ท่านเองก็รู้สึกเพลิดเพลินไปด้วยในการแสดงธรรมแก่พระเณรแต่ละครั้ง ท่านแสดงอย่างถึงเหตุถึงผลและถึงใจผู้ฟังซึ่งมุ่งมั่นต่ออรรถธรรมจริงๆ ท่านเล่าว่า

"ขณะที่ฟังท่านแสดง ทำให้จิตประหวัดถึงครั้งพุทธกาลที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงแก่ภิกษุบริษัทโดยเฉพาะ เป็นที่แน่ใจว่าพระองค์ทรงหยิบยกเอาแต่ธรรมมหาสมบัติ คือ มรรคผลนิพพานออกแสดงล้วนๆ ไม่มีธรรมอื่นแอบแฝงอยู่ในขณะนั้นเลย"

แม้ท่านจะได้ศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกมาไม่น้อย อีกทั้งมีความรู้ระดับจบนักธรรมเอกและมหาเปรียญ แต่ในระยะแรกการฟังธรรมภาคปฏิบัติขณะที่อยู่กับหลวงปู่มั่นกลับไม่เข้าใจเท่าใดนัก ดังนี้

"...ฟังท่านเทศน์เรื่องสมาธิเรื่องปัญญา ไม่ว่าขั้นไหน ไม่รู้เรื่องเลย เหมือนกับร้องเพลงให้ควายฟังนั่นแล แต่ดีอย่างหนึ่งที่ไม่เคยตำหนิติเตียนท่านว่า *'ท่านเทศน์ไม่รู้เรื่องรู้ราว'*

แต่ย้อนกลับมาตำหนิเจ้าของว่า *'นี่เห็นไหม ท่านอาจารย์มั่น ชื่อเสียงท่านโด่งดังกิตติศัพท์กิตติคุณท่านลือกระฉ่อนไปทั่วโลกมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่เรายังเป็นเด็ก เรามีความพอใจที่จะได้พบได้เห็นได้ฟังโอวาทของท่าน บัดนี้เราได้มาฟังแล้ว ไม่เข้าใจ เราอย่าเข้าใจว่าเราฉลาดเลย นี่เราโง่แค่ไหนรู้หรือยังทีนี้*

เราเคยฟังเทศน์ทางด้านปริยัติ ฟังจนกระทั่งเทศน์ของสมเด็จฯ เราเข้าใจไปหมด แต่เวลามาฟังเทศน์ท่านอาจารย์มั่น ซึ่งเป็นองค์ประเสริฐทางภาคปฏิบัติและจิตใจ แต่ไม่เข้าใจ เราเชื่อแล้วว่าท่านเป็นพระประเสริฐที่ปรากฏชื่อเสียงมานานถึงขนาดนั้น เรายังไม่เข้าใจ นี่เห็นแล้วหรือยัง ความโง่ของเรา'

ครั้นพอฟังเทศน์ท่านไปนานๆ เราก็ปฏิบัติไปทุกวี่ทุกวันทุกเวลา ฟังเทศน์ท่านค่อยเข้าใจจิตค่อยได้รับความสงบเย็นเข้าไป เย็นเข้าไปเป็นลำดับ ทีนี้รู้สึกว่าเริ่มค่อยซึ้งเพราะฟังธรรม

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

>>

ธุดงควัตรที่ท่านถือปฏิบัติเป็นอาจิณ ๔ ประการ

๑) ปังสุกูลิกังคธุดงค์ ถือนุ่งห่มผ้าบังสุกุล นับตั้งแต่วันอุปสมบทมาตราบจนกระทั่งถึงวัยชรา จึงได้ผ่อนให้คหบดีจีวรบ้าง เพื่ออนุเคราะห์แก่ผู้ศรัทธานำมาถวาย

๒) ปิณฑปาติกังคธุดงค์ ถือภิกขาจารยวัตร เที่ยวบิณฑบาตมาฉันเป็นนิตย์ แม้อาพาธ ไปในละแวกบ้านไม่ได้ ก็บิณฑบาตในเขตวัด บนโรงฉัน จนกระทั่งอาพาธ ลุกไม่ได้ในปัจฉิมสมัย จึงงดบิณฑบาต

๓) เอกปัตติกังคธุดงค์ ถือฉันในบาตร ใช้ภาชนะใบเดียวเป็นนิตย์ จนกระทั่งถึงสมัยอาพาธในปัจฉิมสมัย จึงงด

๔) เอกาสนิกังคธุดงค์ ถือฉันหนเดียวเป็นนิตย์ ตลอดเวลา แม้อาพาธหนักในปัจฉิมสมัย ก็มิได้เลิกละ ส่วนธุดงควัตรนอกนี้ ได้ถือปฏิบัติเป็นครั้งคราว ที่นับว่าปฏิบัติได้มาก ก็คือ อรัญญิกังคธุดงค์ ถืออยู่เสนาสนะป่าห่างบ้านประมาณ ๒๕ เส้น หลีกเร้นอยู่ในที่สงัดตามสมณวิสัย เมื่อถึงวัยชรา จึงอยู่ในเสนาสนะป่าห่างจากบ้านพอสมควร ซึ่งพอเหมาะกับกำลัง ที่จะภิกขาจารบิณฑบาต เป็นที่ที่ปราศจากเสียงอื้ออึง ประชาชนเคารพยำเกรง ไม่รบกวน นัยว่า ในสมัยที่ท่านยังแข็งแรง ได้ออกจาริกโดดเดี่ยว แสวงวิเวกไปในป่าดงพงลึก จนสุดวิสัยที่ศิษยานุศิษย์จะติดตามไปถึงได้ก็มี เช่น ในคราวไปอยู่ภาคเหนือ เป็นต้น ท่านไปวิเวกบนเขาสูง อันเป็นที่อยู่ของพวกมูเซอ ยังชาวมูเซอที่พูดไม่รู้เรื่องกัน ให้บังเกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้

ธรรมโอวาท คำที่เป็นคติอันหลวงปู่มั่นกล่าวอยู่บ่อยๆ ที่เป็นหลักวินิจฉัยความดีที่ทำด้วยกาย วาจา ใจ แก่ศิษยานุศิษย์ดังนี้

ดีใดไม่มีโทษ ดีนั้นนับว่าเลิศ

ได้สมบัติทั้งปวง ไม่ประเสริฐเท่าได้ตน เพราะตัวตนเป็นที่เกิดแห่งสมบัติทั้งปวง

เมื่อท่านอธิบายตจปัญจกกรรมฐานแล้ว มักจะกล่าวเตือนขึ้นเป็นคำกลอนว่า *"แก้ให้ตกเน้อ แก้บ่ตก คาพกเจ้าไว้ แก้บ่ได้ แขวนคอต่องแต่ง แก้บ่พ้น คาก้นย่างยาย คาย่างยาย เวียนตายเวียนเกิด เวียนเอากำเนิดในภพทั้งสาม ภพทั้งสามเป็นเฮือน เจ้าอยู่"* ดังนี้

ปัจฉิมบท

ในวัยชรา นับตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๘๔ เป็นต้นมา หลวงปู่มั่นท่านมาอยู่ที่จังหวัดสกลนครเปลี่ยนอิริยาบถไปตามสถานที่วิเวก ผาสุกวิหารหลายแห่ง คือ ณ เสนาสนะป่าบ้านนามน ตำบลตองโขบ อำเภอเมือง (ปัจจุบันเป็นอำเภอโคกศรีสุพรรณ) บ้าง ที่ใกล้ๆ แถวนั้นบ้าง ครั้น พ.ศ.๒๔๘๗ จึงย้ายไปอยู่เสนาสนะป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จนถึงปีสุดท้ายของชีวิต

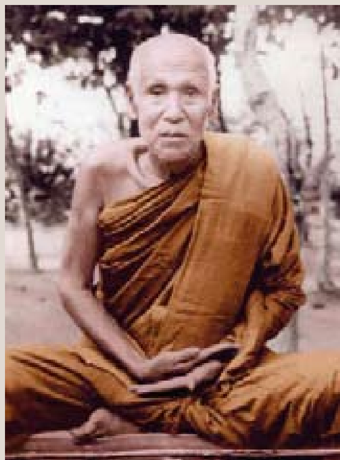
กุฏิของหลวงปู่มั่นที่เสนาสนะป่าบ้านโคก (ก่อนบูรณะ)

หลังวันมาฆบูชาปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ท่านเริ่มป่วย ครั้นเมื่อออกพรรษาท่านป่วยหนัก จึงปรารภให้พาท่านไปสกลนคร ลูกศิษย์จึงนำท่านออกมาจากหนองผือและได้พักระหว่างทางที่วัดกลางโนนภู่ ๑๑ คืน จนวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๒ ตอนเช้าราว ๐๗.๐๐ น. กว่าๆ รถแขวงการทางสกลนคร รับท่านไปวัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร ถึงวัดเวลา ๑๒.๐๐ น. และอาราธนาองค์ท่านลงจากรถขึ้นพักบนกุฏิ โดยที่ท่านกำลังหลับอยู่ หลับไปจนถึงเที่ยงคืนในราวตีหนึ่ง ลมหายใจท่านปรากฏว่าค่อยอ่อนลงทุกทีและละเอียดไปตามๆ กัน ลมค่อยอ่อนและช้าลงทุกทีจนแทบไม่ปรากฏ วินาทีต่อไปลมก็ค่อยๆ หายเงียบไปอย่างละเอียดสุขุม ครั้นถึงเวลา ๐๒.๒๓ น. ของวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ศกเดียวกัน จึงได้ถือเวลานั้นเป็นเวลามรณภาพของท่าน

สิริชนมายุของท่านได้ ๗๙ ปี ๙ เดือน ๒๑ วัน รวม ๕๖ พรรษา

หลวงปู่เสาร์ กันตสีโล

หลวงปู่เสาร์ กันตสีโล เกิดเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๐๒ ณ บ้านข่าโคม ตำบลหนองขอน (ปัจจุบัน ตำบลปะอาว) อำเภอเมือง (ปัจจุบัน อำเภอเขื่องใน) จังหวัดอุบลราชธานี

อุปสมบท ท่านอุปสมบท ณ วัดใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาได้เป็นเจ้าอาวาสวัดใต้ เมื่อบวชได้ ๑๐ พรรษา ได้ญัตติเป็นพระธรรมยุตที่วัดศรีทอง (วัดศรีอุบลรัตนาราม) มีพระครูทา โชติปาโล เป็นพระอุปัชฌาย์ เจ้าอธิการสีทา ชยเสโน เป็นพระกรรมวาจาจารย์

อุปนิสัย หลวงปู่เสาร์มีอัธยาศัย ชอบปลูกพริกหมากไม้ ลักษณะจิตเยือกเย็น มีพรหมวิหาร ทำจิตดุจแผ่นดิน มีเมตตาเป็นสาธารณะ เป็นคนเอื้อเฟื้อในพระวินัย ทำความเพียรเป็นกลางไม่ยิ่งหย่อน พิจารณาถึงขั้นภูมิธรรมละเอียดมาก จิตของท่านชอบสันโดษ ไม่มักใหญ่ใฝ่สูง หมากไม่กิน บุหรี่ไม่สูบ เดินจงกรมภาวนาเสมอไม่ละกาล น้ำใจดี ไม่เคยโกรธขึ้งให้พระเณรอุบาสก-อุบาสิกา

มักจะวางสังฆทานอุทิศในสงฆ์สันนิบาต แก้วิปัสสนูฯ แก่สานุศิษย์ได้ อำนาจวางจริตเฉยๆ เรื่อยๆ ชอบดูตำราเรื่องพระพุทธเจ้า รูปร่างใหญ่ สันทัด เป็นคนภูมิใหญ่กว้างขวางยินดีทั้งปริยัติปฏิบัติ ลักษณะเป็นคนโบราณ พร้อมทั้งกาย วาจา ใจ เป็นโบราณทั้งสิ้น ไม่เห่อตามลาภยศ สรรเสริญ

ปกตินิสัยของท่านเป็นคนไม่ชอบพูด พูดน้อยที่สุด ทั้งวันไม่พูดอะไรกับใครเกิน ๒-๓ ประโยค เวลานั่งก็ทนทานนั่งอยู่ได้เป็นเวลาหลายๆ ชั่วโมง เดินก็ทำนองเดียวกัน แต่ลักษณะท่าทางของท่านมีความสง่าผ่าเผยน่าเคารพเลื่อมใสมาก มองเห็นท่านแล้วเย็นตาเย็นใจ

การปฏิบัติ ในการเดินธุดงคกรรมฐานถือว่าหลวงปู่เสาร์ กันตสีโล เป็นพระอาจารย์องค์แรกและเป็นผู้นำหมู่คณะลูกศิษย์ลูกหา ท่านชอบพักพิงอยู่ตามป่าตามที่วิเวก อาศัยอยู่ตามถ้ำบ้าง ตามโคนต้นไม้บ้าง พักพิงอาศัยอยู่ในราวป่าห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๕๐๐ เมตร ท่านจะออกแสวงหาวิเวกในราวป่าห่างไกลกันจริงๆ บางทีไปอยู่ในป่าเขาที่ไกล ตื่นเช้าเดินจากที่พักลงมาสู่หมู่บ้านเพื่อบิณฑบาต เมื่อบิณฑบาตเสร็จแล้ว กลับไปถึงที่พักเวลา ๑๑.๐๐ น. ก็มี

ปฏิปทา ท่านจะสอนให้ลูกศิษย์หัดนอน ๔ ทุ่ม ตื่นตี ๓ ในขณะที่ยังไม่ได้นอน หรือตื่นขึ้นมาแล้วก็ทำกิจวัตร มีการสวดมนต์ ไหว้พระ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา อันนี้เป็นการฝึกหัดดัดนิสัยให้มีระเบียบ นอนก็มีระเบียบ ตื่นก็มีระเบียบ การฉันก็ต้องมีระเบียบ คือฉันหนเดียวเป็นวัตร ฉันในบาตรเป็นวัตร บิณฑบาตฉันเป็นวัตร อันนี้เป็นข้อวัตรที่ท่านถือเคร่งนัก

มรณภาพ ท่านได้มรณภาพในอิริยาบถขณะกราบครั้งที่ ๓ ในอุโบสถวัดอำมาตยาราม อำเภอวรรณไวทยากร นครจำปาศักดิ์ ประเทศลาว เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๕ แล้วเชิญพระสรีระมา ณ วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ทำพิธีเผาพระสรีระในเดือนเมษายน ๒๔๘๖ สิริขนมายุ ๘๓ ปี ๓ เดือน ๑ วัน

เทศนาของท่านก็เข้าใจ

พูดถึงเรื่องสมาธิแล้ว ใสแจ๋วภายในจิตใจ จากนั้นก็เริ่มเข้าใจโดยลำดับๆ ซาบซึ้งโดยลำดับๆ เลยกลายเป็นคนหูสูงไป **คนหูสูง** คือนอกจากท่านแล้ว ไม่อยากฟังเทศน์ของใครเลย เพราะเทศน์ไม่ถูกจุดที่ต้องการ เทศน์ไม่ถูกจุดของกิเลสที่ซุ่มซ่อนตัว เทศน์ไม่ถูกจุดของสติปัญญาซึ่งเป็นธรรมแก้กิเลส เทศน์ไม่ถูกจุดแห่งมรรคผลนิพพาน...”

ท่านสรุปความว่า การประพฤติปฏิบัติจากการอบรมตนอยู่โดยสม่ำเสมอนี้คือการสร้างวาสนาทำให้จิตมีการเปลี่ยนแปลงเจริญขึ้น ธรรมที่หลวงปู่มั่นแสดงจึงเหมือนกับเทน้ำล้างสิ่งสกปรกภายในจิตใจเราให้ค่อยสะอาดขึ้นมาๆ ใจก็จะปรากฏเป็นของมีค่าขึ้นมาโดยลำดับไป

หลวงปู่มั่นรู้วาระจิต หูทิพย์ ตาทิพย์

ตอนเข้าอยู่ศึกษากับหลวงปู่มั่นใหม่ๆ นั้น ในวันที่ไม่มีการประชุมฟังธรรม หลังจากหลวงปู่มั่นเสร็จจากการเดินจงกรม ราว ๒ ทุ่มจะได้ยินเสียงองค์ท่านทำวัตรสวดมนต์เบาๆ ทุกคืน เป็นเวลานานๆ กว่าจะจบ และนั่งสมาธิภาวนาต่อไปจนถึงเวลาจำวัด

แต่ถ้าวันที่มีการประชุม จะได้ยินตอนหลังจากเลิกประชุมแล้วทุกคืนเช่นเดียวกัน และได้ยินองค์ท่านสวดอยู่เป็นเวลานาน เช่นเดียวกับคืนที่องค์ท่านสวดตั้งแต่หัวค่ำ วันเช่นนั้นหลวงปู่มั่นต้องเลื่อนการจำวัดไปตอนดึก ราวเที่ยงคืนหรือตีหนึ่ง

ในระยะนั้นท่านเองอยากรู้จริงๆ ว่า หลวงปู่มั่นสวดมนต์พระสูตรใดบ้าง ถึงได้ใช้เวลานานมากกว่าจะจบแต่ละคืนๆ ท่านเล่าถึงเหตุการณ์นี้ในแบบขบขันตนเองว่า

"...เราแอบไปฟังท่านสวดมนต์ เรายังไม่ลืมนะ ท่านก็กั้นห้องอยู่ เราไปใหม่ๆ ไม่รู้ประสีประสาอะไร เราเดินจงกรมอยู่ ได้ยินเสียงท่านสวดมนต์ พึม พึม พึม พึม เงียบๆ เราก็ด้อมไปนะ ท่านสวดบทอะไรนา ไม่ลืมนะ

'โอ๊ย! เราขนลุกนะ กลัวย้อนหลังนะ เวลาทราบไปข้างหน้าไปเรื่อยๆ โอ๊ย! กูตายมันไม่รู้ประสีประสาอะไรเลย เหมือนลิง...' ว่าให้เจ้าของนะ

เราเดินจงกรมอยู่ ท่านอยู่ในห้อง สูงแค่นี้แหละนะ พักนี้เป็นพักต่ำสำหรับพระเณรอยู่ พักที่ท่านอยู่นี้กั้นห้อง ออกจากนี้แล้วก็เป็นพักอีกพักหนึ่ง ได้ยินเสียงท่านสวดมนต์ พึม พึม... *'โอ้โห ท่านสวดมนต์เก่งนะ'*

สวดมนต์ พึม พึม ... เราก็ค่อยแอบเข้าไป แอบเข้าไป พอไปถึงที่... ท่านก็หยุดสวดแล้ว... เงียบไป...เราก็คอยฟังอยู่นะ ท่านก็เงียบเลย ตอนนั้นเรายังไม่รู้ตัวนะ เลยว่าเดี๋ยวถอยออกมาซะก่อน เลยถอยออกไป พอเราถอยออกไปข้างนอกไม่นาน สักเดี๋ยวท่านก็ขึ้น พึม พึม สวดมนต์ขึ้นอีกแล้ว เราจึงแอบเข้ามาอีก คือไอ้วัวไม่รู้จักเสือ หนูไม่รู้จักแมว ว่าอย่างนั้นเถอะน่าโอ้ขบขันดีนะ

ทีนี้พอเข้าไปอีก ท่านก็นิ่งเงียบอีกนะ เราก็เลยยืนอยู่นานคราวนี้แต่ท่านก็ยังเงียบอยู่อย่างนั้น ก็เลยถอยออกมาอีก พอเราถอยออกไปทีไร สักเดี๋ยวท่านก็ขึ้นอีกแล้ว อย่างนั้นนะ ครั้งที่สามถึงรู้ตัวนะ ครั้งที่สามเข้าไปอีก ก็เงียบอีก เลยมา สะดุดใจ

'เอ นี่หรือท่านรู้เราแล้วน้า? ...'

พอครั้งที่สามนี้ มาสะดุดใจแล้วก็รีบออกมาเลย แล้วทีนี้ก็สังเกตดูตอนเช้า ออกมา โอ้โห ตาท่านถลึงจ้อใส่เราเลยนะ *'โอ้ย กูตายแหลกแล้ว กูตายเมื่อคืนนี้แหลกแล้วหละ'*

ก็ท่านจ้องดูจริงๆ เนี่ย นั่นแหละแสดงว่าบอกชัดเจนแล้ว นะนั่น ตั้งแต่นั้นมา เรากลัวยิ่งกว่าหนูกลัวแมว..."

ท่านจะได้ยินเสียงหลวงปู่มั่นทำวัตรสวดมนต์เบาๆ ทุกคืนเป็นเวลานานๆ ท่านสวดบทยาวๆ โดยจำได้อย่างแม่นยำ ธัมมจักกัปปวัตนสูตร มหาสมัยสูตร เป็นต้น จากนั้น

กุฏิหลวงปู่มั่น รูปเหมือนหลวงปู่มั่นในกุฏิ และห้องจำวัดบนกุฏิ ที่เสนาสนะป่าบ้านโคกในปัจจุบัน

นั่งสมาธิต่อไปจนถึงเวลาจำวัด ถ้าวันที่มีประชุมจะได้ยินเสียงตอนหลังเลิกประชุมแล้วทุกคืนเช่นเดียวกับคืนที่ท่านสวดมนต์ตั้งแต่หัวค่ำ วันเช่นนั้นท่านต้องเลื่อนการจำวัดไปพักเอาตอนดึกสงัด

ความรู้สึกในระยะแรกที่อยู่ศึกษากับหลวงปู่มั่นนั้นท่านกล่าวว่า

"รู้สึกเกรงกลัวท่านอาจารย์มั่นมาก เวลาไปพบไปเห็นท่านทีแรก โอ๋ย ตัวสั่นนั่นแหละ ตาท่านเหลือบมาพั้บเท่านั้น มันก็อยากจะหงายไปแล้ว ตาท่านสำคัญมากนะ ตามีอำนาจด้วย เสียงก็มีอำนาจ พูดออกมานี้แหลมคม ไม่ขนาดนั้นกิเลสก็ไม่หมอบจะว่ายังไง"

โยมแม่นุ่ม ชุวานนท์ (นั่ง) โยมอุปัฏฐากหลวงปู่มั่นกับน้องสาวทั้งสอง

ศิษย์อาจารย์เหมือนพ่อกับลูก

กล่าวถึงหลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท ซึ่งติดตามอุปัฏฐากหลวงปู่มั่นมาจากเชียงใหม่และอยู่จำพรรษากับหลวงปู่มั่น ๒ พรรษาที่วัดป่าโนนนิเวศน์ จังหวัดอุดรธานี ต่อมาได้ติดตามไปสกลนครตามคำอาราธนานิมนต์ของคณะศรัทธาทางสกลนครมีคุณแม่นุ่ม ชุวานนท์ เป็นต้น จากนั้นหลวงปู่มั่นได้มอบหมายให้หลวงปู่เจี๊ยะไปดูแลอุปัฏฐากอาการอาพาธของหลวงปู่เสาร์ที่วัดดอนธาตุ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

เหตุที่ทำให้หลวงปู่เสาร์ป่วยกระออดกระแอดเนื่องจากบ่ายวันหนึ่งเหยี่ยวตัวหนึ่งบินโฉบมาหาเหยื่อแล้วถูกรังผึ้งขาดตกลงมาด้านข้างขณะที่หลวงปู่กำลังนั่งสมาธิอยู่ใต้โคนต้นยางใหญ่ ผึ้งได้รุมต่อยหลวงปู่หลายตัวจนต้องหลบเข้าไปในมุ้งกลด ตอนที่หลวงปู่เจี๊ยะมาถึงวัดดอนธาตุก็ปรากฏว่ามีอาการหนักขึ้นโดยลำดับ ท่านจึงอยู่ปฏิบัติจนเป็นปกติดี จากนั้น

ศาลาโรงธรรมที่เสนาสนะป่าบ้านโคก

หลังบูรณะเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๗

หลวงปู่เสาร์จึงออกธุดงค์ไปทางหลี่ผี ประเทศลาว เพื่อทำบุญอุทิศให้ท่านแดดัง (พระครูทา โชติปาโล) ผู้เป็นอุปัชฌาย์ เดิมหลวงปู่เจี๊ยะคิดจะกลับไปหาหลวงปู่มั่นแต่ก็ให้หวนรู้สึกประหวัดๆ อยู่ในใจว่า

"เจี๊ยะเอ้ย.. ดูแลหลวงปู่เสาร์แทนผมให้ดีนะ ถึงการป่วยอาพาธของท่านจะหายก็อย่าได้ไว้วางใจเป็นอันขาด"

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

หลวงปู่เจี๊ยะเชื่อในญาณความรู้พิเศษของหลวงปู่มั่นว่า ต้องทราบเหตุการณ์ล่วงหน้าอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นแน่นอนจึงตัดสินใจออกธุดงค์ติดตามหลวงปู่เสาร์แต่ก็คลาดกัน ในกาลต่อมามีจดหมายแจ้งให้ทราบว่าหลวงปู่เสาร์ป่วยหนักกำลังจะมาถึงนครจำปาศักดิ์ประมาณ ๕ โมงเย็น พอมาถึงหลวงปู่เจี๊ยะพร้อมพระเพ็งจึงลงไปรับในเรือพบว่าท่านมีอาการหนักมาก จึงจัดเปลหามเข้าไปในอุโบสถวัดอำมาตย์ หลวงปู่ก็ทำกิริยาให้ประคองท่านขึ้นกราบพระ พอกราบลงครั้งที่สามเห็นท่านกราบนานผิดปกติ เมื่อพยุงหลวงปู่เข้าสู่อิริยาบถนอน ท่านก็หายใจยาวๆ ๓ ครั้ง แล้วก็ถึงแก่กาลกิริยาโดยสงบ เมื่อเวลา ๑๗.๓๐ น. วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๕ (สิริอายุรวม ๘๓ ปี)

หลวงปู่เจี๊ยะจัดเรื่องงานศพทุกอย่างสุดความสามารถ เมื่อตั้งไว้สักการะระยะหนึ่งแล้วจึงนำศพท่านลงเรือกลับมาอุบลราชธานี และรีบเดินทางกลับไปจำพรรษากับหลวงปู่มั่นเพื่อกราบเรียนเรื่องงานการให้ท่านทราบ พรรษานี้จึงเป็นพรรษาที่ ๓ ที่อยู่ร่วมกับหลวงปู่มั่นและองค์หลวงตาที่วัดป่าบ้านโคกแห่งนี้ องค์หลวงตาเพิ่งมาอยู่กับหลวงปู่มั่นใหม่ๆ ได้สังเกตเห็นความสนิทสนมระหว่างหลวงปู่มั่นกับหลวงปู่เจี๊ยะดูเหมือนพ่อแม่กับลูก ได้แอบคิดอยู่ในใจว่า *"ทำไมท่านถึงสนิทกันนักหนา"*

องค์หลวงตาได้เล่าถึงเหตุการณ์ในวันหนึ่งขณะกำลังเดินจงกรมอยู่ในป่าได้ยินเสียงดังขึ้นมาจากภายในวัดป่าบ้านโคกแห่งนี้นี่เอง ดังนี้

"...ท่านเย็บผ้าอยู่สององค์ ท่านอาจารย์เจี๊ยะกับท่านนั่นแหละเย็บผ้า ท่านปะท่านชุนผ้าเช็ดมือ ท่านประหยัดมากท่านไม่ลืมตัว ทีนี้เย็บผ้าไปเย็บผ้ามา ฟังเสียงบึงเบ็งๆ ขึ้น

'เอาแล้วทีนี่อะไรน้า' เราก็ไปอยู่ใหม่ๆ เสียงลั่นศาลาเล็กๆ เนี่ย

แต่ว่าเสียงมันไม่เล็กล่ะสิ เสียงลั่นกระเทือนไปหมด เรายืนฟังอยู่โน่น หากได้ยินไม่ได้ศัพท์ได้แสง ยืนไปยืนมาเลยตัวสั่นโดยไม่รู้ตัว ตัวสั่นอยู่ในป่าโน่นน่ะ *'ดูสินะ มันเป็นบ้าอยู่ในป่าคนเดียว ท่านไม่ได้ดุเรา เรายังเป็นบ้าไปได้'*

อนุสรณ์ที่กราบระลึกถึงหลวงปู่มั่น

คราวนี้พอเงียบเสียงไปสักครู่หนึ่ง เราก็ออกมา พอขึ้นไปท่านกำลังเลิก เก็บอะไรต่อมิอะไร กำลังเลิกกันประมาณ ๑๑ โมงเช้า พอเก็บของแล้วก็ลงมา

'ท่านดุอะไรตะกี้นี้ ท่านดุใคร' เราถาม

'ก็ดุผมล่ะสิ' อาจารย์เจี๊ยะตอบ

'แล้วทำไมท่านถึงดุ'

'ก็ผมเย็บผ้าผิดนี่' ท่านพูดดีนะอาจารย์เจี๊ยะท่านพูดตรงไปตรงมา

เราสังเกตดู เราไปอยู่ใหม่ๆ ท่านอาจารย์เจี๊ยะอยู่ก่อนเราแล้วนี่ อะไรก็ตาม เอะอะๆ อะไรๆ ท่านพระอาจารย์จะดุอาจารย์เจี๊ยะนี้ก่อน ทางนั้นก็ไม่ถอยนี่ ซัดกันเลย ซัดทีไรอาจารย์เจี๊ยะหน้าผากแตกทุกที สู้ท่านไม่ได้ ก็ท่านเป็นอาจารย์ฉลาดแหลมคม ในสมัยปัจจุบันใครจะเหมือนพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น..."

พระอนุรุทธะ รู้วาระจิตผู้อื่น

"...**พระอนุรุทธะ**นี้ก็เป็นเชื้อกษัตริย์ พระอนุรุทธะ พระอานนท์ เหล่านี้เป็นเชื้อกษัตริย์ในวงศ์พระศาสดานั่นแหละ เสด็จออกบวชเสียหมดเลย เป็นพระอรหันต์ล้วนๆ.. ***พระอนุรุทธะ***เก่งในทางเจโตปริยญาณหรือปรจิตวิชชา คือวาระจิตของคนอื่นคนใดก็ตาม แม้แต่เทวบุตรเทวดาพระอนุรุทธะก็ทราบได้ละเอียดลออ ..

ขณะที่พระองค์ทรงทำหน้าที่ปรินิพพาน เมื่อประทานพระโอวาทวาระสุดท้าย โอวาทวาระสุดท้ายนั้นเป็นภาษาไทยก็ว่า *'ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เราเตือนเธอทั้งหลาย สังขารมีความเกิดขึ้นและเสื่อมไปดับไปอยู่อย่างนี้เป็นประจำ จงพิจารณาสังขารอันนี้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด'* .. เวลานั้นไม่ใช่เวลาธรรมดา เป็นวิสามัญธรรมดาๆ เป็นวิสามัญ ๑) จะปรินิพพานอยู่แล้วในขณะนั้น ๒) พระสงฆ์ที่เฝ้าพระองค์อยู่เวลานั้นมีแต่ผู้เตรียมพร้อมแล้ว ตั้งแต่พระอรหันต์ลงมาจนกระทั่งถึงกัลยาณ-ปุถุชน คือภิกษุเรื่อยลงมาเป็นลำดับ ..

พอจากนั้นแล้วก็ปิดพระโอษฐ์ ทรงทำหน้าที่ปรินิพพาน ในขณะที่ทำหน้าที่นั้นพระสงฆ์สาวกก็ห้อมล้อมอยู่ *พระอนุรุทธะ*ก็อยู่ที่นั่นด้วย.. **พระอนุรุทธะ**ตามเสด็จพระพุทธเจ้าในขณะที่จะปรินิพพาน จนกระทั่งปรินิพพานแล้วนั่นแหละ เวลาพระพุทธเจ้าจะปรินิพพานเพียงเสด็จเข้าสู่ปฐมฌานเรื่อยไป ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ฌาน ๔ นี้เป็นรูปฌาน แล้วก็ก้าวเข้าไปถึงอากาสานัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ นี่เป็นอรูปฌาน ๔

จิตก้าวเข้าไปๆ ผ่านไปๆ ผ่านไปตรงไหน พระอนุรุทธะรู้หมดๆ จนกระทั่งเข้าสัญญาเวทยิตนิโรธ ดับสัญญาและเวทนาทั้งหมด สงบพระองค์อยู่นั้น พระทั้งหลายก็สงสัย มี**พระอานนท์**เป็นต้นนี้ สงสัยถามพระอนุรุทธะ

ว่า *'นี่ไม่ใช่พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้วเหรอ'* พระอนุรุทธะก็ตอบทันทีว่า *'ยัง'* นั่นฟังซิ

'เวลานี้เข้าประทับอยู่ที่สัญญาเวทยิตนิโรธ'

เพราะผู้ดูดูอยู่นี่ เห็นอยู่นี่ นั่นละพระจิตที่บริสุทธิ์นั่นดูซิสูญไหม ถ้าสูญพระอนุรุทธะเห็นได้ยังไง นั่นเอายันกันตรงนี้ซิ พระอนุรุทธะก็เป็นพระอรหันต์แต่เก่งทางปรจิตวิชชา ตามเสด็จตามพระจิตของพระพุทธเจ้า ตามเสด็จในเวลาเข้าฌานเรื่อยๆ พอเคลื่อนไหวออกมาก็บอก เคลื่อนออกมาจากสัญญาเวทยิตนิโรธเรื่อยมาจนกระทั่งถึงพระจิตอันบริสุทธิ์ธรรมดาแล้วก้าวเข้าอีก

พอก้าวเข้าฌานคราวนี้ก็ถึงแค่จตุตถฌานซึ่งเป็นรูปฌาน ๔ พอผ่านจากรูปฌาน ๔ แล้วก็ไม่ก้าวเข้าไปอรูปฌาน ๔ เพราะทั้งสองอย่างนี้เป็นสมมุติด้วยกัน พระจิตที่เป็นวิมุตติก็ผ่านออกตรงกลาง เมื่อผ่านออกไปไม่มีอะไรพาดพิงแล้ว ก็พูดไม่ได้ว่าไปโน้นไปอยู่ที่โน่นที่นี่ เพราะไม่มีที่พาดพิง รูปฌาน อรูปฌาน เป็นสมมุติ-สัญญาเวทยิตนิโรธก็เป็นสมมุติ พระจิตเข้าไปเกี่ยวข้องกับสมมุติใดก็บอกได้ว่า เวลานี้อยู่ตรงนั้นๆ

พอออกจากสมมุตินี้โดยประการทั้งปวงแล้วนั่นพูดไม่ได้ จิตดวงนั้นแหละ จิตดวงบริสุทธิ์นั่นแหละ เวลาไม่มีอะไรพาดพิงแล้วก็พูดไม่ได้ แล้วสูญไหมล่ะ ฟังซิ แต่อยู่ในนี้มีสิ่งที่พาดพิงอยู่นี้ก็พูดได้ว่า พระจิตของพระพุทธเจ้าเวลานี้เสด็จไปตรงนั้นๆ พระจิตที่บริสุทธิ์นั่นไปไหนก็รู้หมด เพราะมีสมมุติเป็นเครื่องพาดพิงกันพอให้ได้พูด พอออกจากนั้นแล้วไม่มีสมมุติก็ที่นี้ปรินิพพานแล้วเท่านั้น นั่นชัด

ท่านผู้รู้นิพพานพูดเรื่องนิพพานพูดได้เต็มปากซิ ก็พระอรหันต์เป็นผู้**สอุปาทิเสสนิพพาน** จิตเป็นนิพพานทั้งๆ ที่ยังมีธาตุมีขันธ์อยู่นี้ .. พระองค์ทรงรับสั่งข้อไหนเป็นพุทธพจน์แล้ว โอ้โห เด็ดมากๆ ทุกประโยคเชียวนะ พระไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องยุ่งเหยิงวุ่นวาย ปล่อยให้ประชาชนเขามีกษัตริย์ มัลลกษัตริย์เป็นต้นมาจัดทำ

เวลาจะทรงเคลื่อนไหวพระสรีระศพออกไป ทีแรกออกไปทิศใต้เทวดาไม่เห็นด้วย ยกไม่ขึ้น ***พระอนุรุทธะ***เป็นแก้วส่องทาง ***พระอนุรุทธะ***เก่งทางปรจิตวิชชา บอกว่า *'เทวดาไม่ยินดีด้วย เทวดาให้ไปทางทิศเหนือ'* พอหมุนปั๊บให้ไปทางทิศนั้นก็ไปเลย นั่นเห็นไหม**พระอนุรุทธะ**บอกเทวดาไม่ยินดีไม่เห็นด้วย เทวดาให้ไปทางนั้น ..

พอไปถึงแล้วบรรจุไฟละที่นี่นะ เอ้า ไม่ติดอีก *'ทำไมจึงไม่ติด'*

*'ยังรอ**พระกัสสปะ** พระกัสสปะกำลังเดินทางมาจะมาเฝ้าพระศาสดาเรา'* จึงต้องรอพระกัสสปะ พอพระกัสสปะมาก็พรึบเองเลย เทียวเป็นเองขึ้นเลยเทียว พอกราบฝ่าพระบาทของพระพุทธเจ้าแล้วไฟก็ขึ้นเองพรึบเลย..."

เสนาสนะป่าบ้านโคก วัดป่าวิสุทธิธรรม ทางจงกรมภายในวัด และกุฏิหลวงปู่มั่น

เทพบันดาลช่วยหลวงปู่มั่น

ปี พ.ศ.๒๔๘๕ นั้นเป็นปีแรกที่ท่านจำพรรษาอยู่กับหลวงปู่มั่นที่บ้านโคก พรรษานั้นมีพระ ๙ รูป เณร ๒ รูป ช่วงนั้นเป็นระยะที่สงครามญี่ปุ่นกำลังเริ่ม ผ้าหายากมีไม่พอแจกจ่ายกัน ช่วงนั้นกำลังอดอยาก พอถึงวันเข้าพรรษาฉันจังหันเสร็จแล้วหลวงปู่มั่นแจกผ้าพระเณรแต่มีผ้าไม่ครบขาดอยู่ผืนเดียว หลวงปู่มั่นก็เลยไปหยิบเอาผ้าอาบน้ำผ้าขาวที่พระท่านไปวางไว้ในห้องของท่านออกมาให้ แต่ท่านอาจารย์กงมาท่านเป็นคนตรงไปตรงมา เห็นอย่างนั้นจึงพูดค้านอย่างอาจหาญว่า

"อันนั้นก็สำหรับแจกท่านอาจารย์ต่างหากนี่เอามาทำไม ขาดก็ขาดไปสิจะเป็นอะไรไป ขอให้ครูบาอาจารย์ได้เถอะ"

พระเณรทุกองค์เวลานั้นก็พอใจเห็นด้วยกับท่านอาจารย์กงมา

แต่หลวงปู่มั่นท่านก็ตอบอย่างมีเหตุผลเช่นกันว่า *"โอ๊ย! เรามันเป็นผู้ใหญ่เมื่อไรมันก็ได้ ผู้ใหญ่ได้อยู่เรื่อยๆ อะไรๆ ก็ได้ ใครเอามาๆ ก็ให้แต่ผู้ใหญ่เองแหละ เอาล่ะ บุญมีหากได้เองแหละ"*

ท่านเองก็อยู่ในเหตุการณ์ขณะนั้นและคอยสังเกตดูอยู่ตลอด พอหลวงปู่มั่นพูดคำว่า ***'บุญมีหากได้เองแหละ'*** ขึ้นมาปุ๊บ ท่านก็จับคำพูดนี้เอาไว้ทันที จากนั้นก็คอยสังเกตว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น ปรากฏว่าตอนค่ำวันนั้นพวกบริษัทแม่นุ่ม ชุวานนท์ (องค์หลวงตากล่าวว่าแม่ของคุณแม่โยมนุ่มเป็นโยมอุปถัมภ์อุปัฏฐากหลวงปู่เสาร์และหลวงปู่มั่นมาดั้งเดิม ท่านเหล่านี้เป็นคนสำคัญที่อาราธนานิมนต์ท่านมาสร้างวัดป่าสุทธาวาส) นำผ้ามาถวาย

เขาพากันคาดคะเนพระเณรว่าน่าจะมีประมาณ ๙-๑๐ องค์ เขาจึงหาผ้าขาวด้ายเทศไม่ใช่ผ้าขาวด้ายบ้านแบบที่เราทอกัน แต่เป็นด้ายดิบอย่างดีเนื้อแน่นเท่ากันจากสกลนครจำนวน ๑๑ ผืน แล้วว่าจ้างโยมขี้ยาคนหนึ่ง (แกติดฝิ่น) ในราคาแพงให้ไปส่งผ้าที่วัดภายในวันนั้น ระยะทางจากสกลนครมาหาบ้านโคกประมาณ ๒๒ ก.ม. เข้าไปในวัดอีก ๑ ก.ม. รวม ๒๓ ก.ม. จนกระทั่งค่ำโยมขี้ยาคนนี้ก็ไปส่งผ้าจำนวน ๑๑ ผืนถึงวัดซึ่งเท่ากับจำนวนพระเณรที่จำพรรษาในครั้งนั้นพอดิบพอดี

ที่ท่านต้องคอยจับคำพูดของหลวงปู่มั่นขนาดนี้นั้นท่านให้เหตุผลว่า

"เพราะพ่อแม่ครูจารย์มั่นทำให้เราคิดไม่รู้กี่ครั้งกี่หน เหมือนว่ามีเทพคอยแทรกอยู่ตลอดคอยรับทราบความเคลื่อนไหวของท่านอยู่ตลอด เหมือนกับว่าเทวดาบันดลบันดาลนะแปลกอยู่ หลายอย่างที่เราไม่เอามาพูดมากหละ เอาแต่ว่าเทพบันดลบันดาลเทพเนรมิตแค่นี้ก็พอแล้วแหละ"

เคร่งครัดข้อวัตรปฏิบัติ พูดคุยเป็นอรรถธรรม

ในปีแรกที่ได้อยู่ศึกษากับหลวงปู่มั่น ท่านก็ได้ยินหลวงปู่มั่นพูดถึงเรื่องธุดงควัตร ๑๓ เพราะหลวงปู่มั่นเคร่งครัดมากตามนิสัย ด้วยเหตุนี้ท่านจึงถือเป็นข้อปฏิบัติเสมอมา ในการสมาทานธุดงค์เมื่อถึงหน้าพรรษาอย่างไม่ลดละ เฉพาะอย่างยิ่งในธุดงค์ข้อที่ว่า ฉันอาหารเฉพาะของที่ได้มาในบาตรจากการบิณฑบาตเท่านั้น สำหรับธุดงค์ข้ออื่นๆ ก็ถือสมาทานอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว เช่น การฉันหนเดียวในวันหนึ่งๆ เท่านั้น การถือผ้าบังสุกุล การใช้ผ้าสามผืน (สบง จีวร สังฆาฏิ) การฉันในบาตร การอยู่ป่าเขา เป็นต้น

ธุดงค์ ๑๓[๑] และขันธวัตร ๑๔ เป็นข้อปฏิบัติประจำโดยทั่วไปของพระกรรมฐาน ยิ่งนิสัยที่เคารพรักและจริงจังในข้อวัตรปฏิบัติของท่านด้วยแล้วก็ยิ่งให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้น ท่านจึงไม่ยอมให้ข้อวัตรทำความสะอาดเช็ดถู กุฏิ ศาลา บริเวณ ตลอดข้อวัตรใดๆ ขาดตกบกพร่องเลย ท่านพยายามรักษาทั้งความตรงต่อเวลา ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด ความพร้อมเพรียงกันในการทำข้อวัตรปฏิบัติ ความละเอียดถี่ถ้วน ความคล่องแคล่ว ไม่เหนื่อยหน่ายท้อแท้อ่อนแอ ทำสิ่งใดให้ทำอย่างมีสติ ใช้ปัญญาพินิจพิจารณาใคร่ครวญให้รอบคอบ ไม่ทำแบบใจร้อนใจเร็ว การหยิบจับวางสิ่งใดจะพยายามมิให้มีเสียงดัง ข้อวัตรต่างๆ เหล่านี้พระเณรท่านจะช่วยกันดูแลรับผิดชอบบริเวณอย่างทั่วถึง ตั้งแต่กุฏิหลวงปู่มั่น กุฏิตนเอง ศาลา ทางเดิน ตลอดแม้ในห้องน้ำห้องส้วม มีการเติมน้ำใส่ตุ่มใส่ถังให้เต็มไม่ให้พร่อง และข้อปฏิบัติต่างๆ เช่นนี้ พระเณรท่านจะพยายามทำอย่างตั้งใจ สมกับที่ท่านเป็นสมณะผู้รักความสงบ สะอาด และรักธรรมรักวินัย

การปฏิบัติจิตตภาวนาถือเป็นงานหลักอันสำคัญที่สุด ดังนั้นในแต่ละวันท่านจึงพยายามพูดคุยแต่น้อย หากมีความจำเป็นต้องพูดสนทนากันบ้างก็ให้มีเหตุผลมีอรรถธรรม ไม่พูดคะนอง เพ้อเจ้อ หยาบโลน พูดตามความ

[๑] ธุดงควัตร ๑๓ คือหลักปฏิบัติเพื่อการปราบปรามกิเลส ประกอบด้วย
๑ บิณฑบาตเป็นวัตร (พระเณรส่วนใหญ่จะปฏิบัติข้อนี้ เพราะถ้าไม่บิณฑบาตก็จะไม่มีอาหารฉัน)
๒ บิณฑบาตตามลำดับบ้าน
๓ ไม่รับอาหารที่ตามส่งทีหลัง
๔ ฉันในบาตร (นอกจากจะฉันในบาตร องค์หลวงตายังฉันด้วยมือเท่านั้น)
๕ ฉันวันละครั้งเท่านั้น (พระวัดป่าจะฉันมื้อเช้าเพียงมื้อเดียว เรียกว่า ฉันจังหัน และเมื่อลุกจากที่นั่งแล้วก็จะไม่ฉันอีก ซึ่งวัตรข้อนี้เป็นข้อที่องค์หลวงตาปฏิบัติจนถึงวันที่ท่านมรณภาพ)
๖ ถือผ้าสามผืน
๗ ถือผ้าบังสุกุล
๘ อยู่รุกขมูลร่มไม้ (อยู่โคนต้นไม้)
๙ อยู่ป่า
๑๐ อยู่ป่าช้า
๑๑ อยู่กลางแจ้ง
๑๒ อยู่ในเสนาสนะ (ที่อยู่อาศัยของภิกษุสงฆ์ เช่น กุฏิ วิหาร ศาลา) ที่เขาจัดให้
๑๓ ถือไม่อยู่ในอิริยาบถนอน (ไม่ติดการนอน)

วัดป่าสุทธาวาส ต.ธาตุเชิงชุม อ.เมือง จ.สกลนคร

องค์หลวงตาได้กล่าวถึงพระอุโบสถ วัดป่าสุทธาวาสว่า "เป็นโบสถ์ที่สร้างขึ้นครอบที่ประชุมเพลิงศพหลวงปู่มั่น ซึ่งท่านอาจารย์มหาทองสุกเป็นคนสร้างได้สวยงามวิจิตรมาก"

หลวงปู่เสาร์ กันตสีลเถระ กับหลวงปู่มั่น ภูริทัตตเถระได้รับการอาราธนาจาก อุบาสิกาสามพี่น้อง ได้แก่ นางนุ่ม, นางนิล ชุวานนท์ และนางลูกอินทร์ วัฒนสุขชาติ ผู้มีความเลื่อมใสในพระอาจารย์ทั้งสองมาจำพรรษา ณ เสนาสนะป่าบ้านบาก ในปี พ.ศ.๒๔๖๙ ต่อมาจึงได้จัดสร้างเป็นวัดป่าสุทธาวาสในเวลาต่อมา

ภายหลังที่ท่านจากภาคเหนือมาจำพรรษาที่วัดป่าโนนนิเวศน์ จ.อุดรธานีแล้ว คณะศรัทธาชาวสกลนครได้กราบอาราธนาท่านมาจำพรรษา ณ วัดป่าสุทธาวาสอีกครั้งใน พ.ศ.๒๔๘๔ แต่ท่านไปจำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านโคก จวบจนวาระที่ท่านใกล้มรณภาพจึงได้มาทิ้งขันธ์ ณ วัดป่าสุทธาวาสใน พ.ศ.๒๔๙๒

ภายหลังจึงได้มีการประชุมเพลิงศพของท่าน ณ วัดแห่งนี้ เมื่อวันอังคารที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ.๒๔๙๓ ต่อมาจึงได้สร้างอุโบสถในบริเวณที่ประชุมเพลิง และสร้างพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่นตรงบริเวณกุฏิที่องค์ท่านมรณภาพ

สภาพในปัจจุบัน

วัดป่าสุทธาวาสในปัจจุบันกลายสภาพเป็นวัดป่ากลางเมือง เป็นสำนักเรียนสำคัญของพระภิกษุสงฆ์ในสกลนคร ปูชนียสถานสำคัญภายในวัดนอกจากอุโบสถและพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่นแล้ว ก็ยังมี "จันทสารเจติยานุสรณ์" เจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่หลุย จันทสาโร อีกด้วย โดยเจดีย์นี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชกระแสว่า

"ควรสร้างเจดีย์ที่วัดป่าสุทธาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ที่วัดนี้ มีอัฐิธาตุของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ ท่านจะได้อยู่ใกล้กัน"

และยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ร่างแบบเจดีย์องค์นี้ ด้วยพระองค์เอง หลังจากนั้น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จทำพิธีเปิดเจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่หลุย โดยภายในมีการจัดแสดงรูปเหมือนของ หลวงปู่หลุย จันทสาโร และเครื่องอัฐบริขารของท่านหลวงปู่หลุยด้วย

พิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

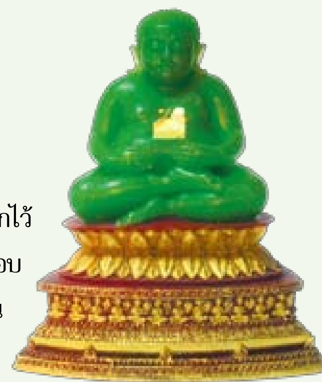

พระพุทธรูปที่หลวงปู่มั่นกราบไหว้ประจำ โดยท่านทำฐานพระเอง

จำเป็น และเป็นไปเพื่อความเจริญในธรรม การตักเตือนชี้แนะหมู่คณะภิกษุสามเณรให้เป็นไปด้วยความเมตตากรุณาต่อกัน เพื่อให้รู้ให้เข้าใจคุณและโทษจริงๆ ดังนี้

“...ควรพูดคุยกันในเรื่องความมักน้อย สันโดษ ความวิเวกสงัด ความไม่คลุกคลีซึ่งกันและกัน พูดในเรื่องความเพียร ศีล สมาธิ ปัญญา ในการต่อสู้กิเลส ... พระในครั้งพุทธกาลท่านไม่ได้คุยถึงการบ้านการเมือง การได้การเสีย ความรื่นเริงบันเทิง การซื้อการขายอะไร ท่านมีความระแวดระวังว่า อันใดจะเป็นภัยต่อความเจริญทางจิตใจของท่าน ท่านจะพึงละเว้นหลบหลีกเสมอ ส่วนสิ่งใดเป็นไปเพื่อส่งเสริมให้จิตใจมีความแน่นหนา มั่นคงจนสามารถถอดถอนกิเลสออกได้เป็นลำดับลำดานั้น ควรส่งเสริมให้มีมากขึ้น ให้สูงขึ้น...”

พระสังกัจจายน์

“...พระสังกัจจายน์ท่านแต่ก่อนรูปหล่อ ตามตำราที่บอกไว้ มองดูคล้ายคลึงกับพระพุทธเจ้า .. ไปที่ไหนผู้หญิงติด ผู้หญิงชอบ ผู้ชายก็ชอบ ไม่ใช่มีแต่ผู้หญิงนะ .. นี่ล่ะผู้ชายที่กลับตัวเป็นผู้หญิงได้ก็เพราะไปชอบท่านน่ะสิ พอมองเห็นท่าน *‘พระรูปนี้ทำไมจึงรูปหล่อนักหนา ถ้าเราได้เมียอย่างนี้จะดีมาก’*

จากผู้ชายแล้ว(เป็นกรรม)กลายเป็นผู้หญิงไปเลย แล้วอายใหญ่เลยหนีไปอยู่เมืองอื่น นี่ต้นเหตุไปที่ไหนเป็นอย่างนั้น พระกัจจายนะ ท่านจึงไปอธิษฐานเสียใหม่ ที่นี้เลยเป็นรูปพุงหลวงอุ้มบาตรไปเลย ทีนี้ไม่ว่าใครผู้ชายผู้หญิงเห็นท่านแล้วไม่อยากมอง

(คนที่เคยเป็น) ผู้ชายแล้วกลายไปเป็นผู้หญิงนี้ต่อมาก็ไปมีสามีมีลูกอีกตั้งสองคน ทีแรกเพศผู้ชาย พอไปรักชอบท่าน (กรรม) จึงพลิกเป็นเพศผู้หญิงไป ไปมีลูกอีกตั้งสองคน .. แต่ท่านก็มีนิสัย ต่อมาออกบวชก็ได้เป็นพระอรหันต์นะ ท่านมีอุปนิสัยอยู่ ไปที่ไหนอายคนใครไปจ้อถามเรื่องราวแล้วอาย...”

หลวงปู่มั่นเคารพธรรม

นอกเหนือจากความเคร่งครัดตามหลักธรรมหลักวินัยแล้ว หลวงปู่มั่นยังแสดงความเคารพในธรรมอย่างละเอียดลออลึกซึ้งอย่างหาได้ยากยิ่งในสมัยปัจจุบันดังนี้

“...ท่านอาจารย์มั่นเป็นตัวอย่างในสมัยปัจจุบัน ในห้องนอนใดที่ถูกนิมนต์ไปพัก ถ้ามีหนังสือธรรมะอยู่ต่ำกว่าท่าน ท่านจะไม่ยอมนอนในห้องนั้นเลย ท่านจะยกหนังสือนั้นไว้ให้สูงกว่าศีรษะท่านเสมอ ท่านจึงยอมนอน ท่านว่า

‘นี่ธรรมของพระพุทธเจ้า เราอยู่ด้วยธรรม กินด้วยธรรม เป็นตายเรามอบกับธรรม ปฏิบัติได้รู้ได้เห็นมากน้อยเพราะธรรมของพระพุทธเจ้าทั้งนั้น เราจะเหยียบย่ำทำลายได้อย่างไร! เอาธรรมมาอยู่ต่ำกว่าเราได้อย่างไร!’

ท่านไม่ยอมนอน ยกตัวอย่างที่ท่านมาพักวัดสาลวันเป็นต้น ในห้องนั้นมีหนังสือธรรมอยู่ ท่านไม่ยอมนอน ให้ขนหนังสือขึ้นไว้ที่สูงหมด นี่แหละ! ลงเคารพละต้องถึงใจทุกอย่างเพราะธรรมถึงใจ

ความเคารพ ไม่ว่าจะฝ่ายสมมุติไม่ว่าอะไรท่านเคารพอย่างถึงใจ ถึงเรียกว่าสุดยอด กราบพระพุทธรูปก็สนิท ไม่มีใครที่จะกราบสวยงามแนบสนิทยิ่งกว่าท่านอาจารย์มั่นในสมัยปัจจุบันนี้ เห็นประจักษ์ด้วยตากับใจเราเอง ความเคารพในอรรถในธรรมก็เช่นเดียวกัน แม้แต่รูปพระกัจจายนะ ที่อยู่ในซองยาพระกัจจายนะ พอท่านได้มา

‘โอ้โห ! พระกัจจายนะเป็นสาวกของพระพุทธเจ้านี่!’

ท่านรีบเทยาออก เอารูปเหน็บไว้เหนือที่นอนท่าน ท่านกราบ “นี่องค์พระสาวก นี่รูปของท่าน มีความหมายแค่ไหนพระกัจจายนะจะมาทำเป็นเล่นอย่างนี้ได้เหรอ?”

แน่ะ! ฟังดูซิ นี่แหละเมื่อถึงใจแล้ว ถึงทุกอย่าง เคารพทุกอย่าง บรรดาสิ่งที่ควรเป็นของเคารพท่านเคารพจริง นั่น ท่านไม่ได้เล่นเหมือนปุถุชนคนหนาหรอก เหยียบโน่นเหยียบนี่เหมือนอย่างพวกเราทั้งหลายเพราะไม่รู้นี่ คอยลูบๆ คลำๆ งูๆ ปลาๆ ไปในลักษณะของคนตาบอดนั้นแล ถ้าคนตาดีแล้วไม่เหยียบ อันไหนจะเป็นขวากเป็นหนามไม่ยอมเหยียบ สิ่งใดที่จะเป็นโทษเป็นภัยขาดความเคารพ ท่านไม่ยอมทำ นักปราชญ์ท่านเป็นอย่างนั้น ไม่เหมือนคนตาบอดเหยียบดะไปเลย โดยไม่คำนึงว่าควรหรือไม่ควร...”

หลวงปู่เจี๊ยะอุทาน “เจอแล้วองค์นี้”

หลวงปู่เจี๊ยะบอกว่าหลวงปู่มั่นมักเรียกท่านว่า “เฒ่าขาเป๋” หรือบางครั้งก็เรียกว่า “ผ้าขี้ริ้วห่อทอง” ตามแต่ท่านจะพูดเพื่อเป็นคติแก่พระเณร ท่านยังเล่าด้วยว่าในระหว่างพรรษานั้น หลวงปู่มั่นได้พูดถึงหลวงปู่ขาวขึ้นมาในวันหนึ่งว่า

“หมู่เอ๊ย! ให้รู้จักท่านขาวไว้นะ ท่านขาวนี่เธอได้พิจารณาถึงที่สุดแล้ว”

พอกล่าวชมหลวงปู่ขาวแล้วก็หันมาพูดเรื่องของหลวงปู่เจี๊ยะบ้างว่า

“เออหมู่เอ๊ย! มีหมู่มาเล่าเรื่องการภาวนาให้เราฟังที่เชียงใหม่ เธอปฏิบัติของเธอสามสี่ปีเหมือนเราลงที่นครนายก ‘มันลงเหมือนกันเลย’..” หลวงปู่มั่นย้ำอย่างนั้น

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

"ท่านองค์นี้ภาวนา ๓ ปีเท่ากับเราภาวนา ๒๒ ปี อันนี้เกี่ยวเนื่องกับนิสัยวาสนาของคนมันต่างกัน"

ต่อมาเมื่อการจำพรรษาผ่านไปได้สักระยะหนึ่ง หลวงปู่เจี๊ยะซึ่งได้สังเกตเห็นพระเณรที่มาเกี่ยวข้องกับหลวงปู่มั่นมาโดยตลอดเป็นเวลาถึง ๓ ปีจนกระทั่งคราวนี้ได้มาพบและร่วมจำพรรษากับท่าน (องค์หลวงตา) ในที่แห่งนี้ได้เห็นถึงความจริงจังและลักษณะที่เหมือนดั่งนิมิตคำทำนายของหลวงปู่มั่นที่เชียงใหม่มาก ท่านได้เล่าเหตุการณ์และความรู้สึกในครั้งนั้นว่า

"ในที่สุดพระอาจารย์มหาบัว ก็มาหาท่านพระอาจารย์มั่นที่เสนาสนะป่าบ้านโคก จังหวัดสกลนคร เราเห็นลักษณะถามความเป็นมาเป็นไป จึงแน่ใจเป็นอย่างยิ่ง จากนั้นมาท่านพระอาจารย์มั่นก็ไม่พูดเรื่อง (คำทำนาย) นี้อีกเลย...

หลังจากได้อยู่ร่วมกับท่านพระอาจารย์มั่นเป็นเวลา ๓ ปี ๔ แล้งแล้ว ผ่านฤดูแล้งปี ๒๔๘๖ ท่านพระอาจารย์มั่นท่านปรารภจะไปจำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านนามน เราเห็นว่าท่านมีลูกศิษย์ลูกหามากขึ้นแล้ว

ท่านอาจารย์มหาบัวก็เป็นที่ตายใจ ท่านเก่งฉลาด เป็นที่ตายใจในเรื่องเกี่ยวกับท่านพระอาจารย์ได้เป็นอย่างดีเยี่ยม เรื่องข้อวัตรปฏิบัติที่เราเคยทำมาเป็นเวลานานสมควรกับท่านอาจารย์มหา เพราะท่านมีวิชาความรู้ กล้าสู้หน้าไม่อายใคร และจะเป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่แก่หมู่คณะต่อไปในอนาคต เหมือนดั่งนิมิตที่ท่านพระอาจารย์มั่นทำนายไว้ที่ดอยคำ บ้านแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ว่า

'ท่านองค์นี้ ลักษณะเหมือนท่านเจี๊ยะ แต่มิใช่ท่านเจี๊ยะ จะทำประโยชน์ให้แก่หมู่คณะกว้างขวาง และท่านนิมิตเห็นพระหนุ่ม ๒ รูป นั่งช้าง ๒ เชือก ติดตามท่านซึ่งนั่งสง่างามบนช้างตัวขาวปลอดจ่าโขลงเป็นช้างใหญ่ พระหนุ่มสองรูปนี้จะสำเร็จก่อนและหลังท่านนิพพานไม่นานนัก และจะทำประโยชน์ใหญ่ให้พระศาสนา'

เมื่อเราเห็นท่านอาจารย์มหาบัวเข้ามา ก็ตรงตามลักษณะที่ท่านทำนายไว้ก็เบาใจเป็นที่ยิ่ง ถึงได้กับอุทานภายในใจว่า

'นี่แหละ องค์นี้แหละต้องเป็นองค์ที่ท่านทำนายไว้อย่างแน่นอน เจอแล้ว ทีนี้'

เมื่อท่านอาจารย์มหาบัวเข้ามา รู้สึกว่าท่านเมตตาเป็นพิเศษ ข้อวัตรปฏิบัติอะไรท่านตั้งใจปฏิบัติรักษาสุดความสามารถ สุดชีวิตเหมือนดังที่เราเคยทำ ความเพียรท่านก็แรงกล้า มีสติปัญญาไวเป็นเลิศ สมเป็นผู้มีบุญมาเกิดประเสริฐด้วยความดี อย่างนี้อีกไม่นานต้องพบพานธรรมอันเลิศ บุญเขตอันประเสริฐจะบังเกิดในวงพุทธศาสน์ เป็นปราชญ์ทางธรรมค้ำชูพระศาสนาเหมือนอย่างที่ท่านพระอาจารย์มั่นทำนายเอาไว้อย่างแน่นอน

เมื่อคิดดังนี้จึงดำริว่า สมควรที่หมู่ผู้ที่ไม่เคยมาจะได้ช่องเข้าศึกษาปฏิบัติ ในขณะนั้นพระเณรที่ติดตามและลูกศิษย์ของท่านพระอาจารย์มั่นมีมากขึ้นโดยลำดับ ชื่อเสียงเรื่องคุณธรรมของท่านเป็นที่เลื่องลือขจรไปทั่ว

ทางจงกรมภายในเสนาสนะป่าบ้านโคก

นิสัยเดิมของพระสารีบุตร พระสันตกาย

"...อัครสาวกข้างขวาพระสารีบุตร นิสัยของท่านแต่ก่อนเคยเป็นลิง พอมาเห็นคลองเล็กๆ น้ำมันไหลไปมาโดดข้ามคลองนั้นแล้วโดดข้ามคลองนี้ไป พระสงฆ์ยกโทษท่าน มาฟ้องพระพุทธเจ้า ว่าพระสารีบุตรได้รับคำยกย่องมา.. แล้วทำไมพระสารีบุตรขนาดว่าเป็นพระอรหันต์แล้ว เป็นอัครสาวกข้างขวาด้วย แล้วทำไมจึงทำตัวเป็นลิง ว่าอย่างนั้นนะ โดดกลับไปกลับมา ไปเห็นร่องน้ำเล็กๆ โดดไปโดดมา..

'พระสารีบุตรเธอเคยเป็นลิงมาตั้ง ๕๐๐ ชาติ นิสัยเดิมของเธอเป็นอย่างนี้แหละ ใจของเธอบริสุทธิ์แล้ว'

นี่ละกิริยาที่มันแสดงออกสู่โลกธรรม ๘ มีตำหนิติเตียนได้อย่างนี้ ส่วนธรรมชาตินั้นหมดโดยสิ้นเชิง.. พระองค์ออกมารับเลย เธอเคยเป็นลิงมาจนเป็นนิสัย เพราะฉะนั้นกิริยาอันนี้ยกให้ลิงเสีย อัครสาวกที่เรียบร้อยนั้นยกให้พระสารีบุตรของเรา ส่วนลิงนั้นยกให้ลิงไปเสีย ท่านตอบกันฟังซินะ

นี่พระพุทธเจ้ายืนยันรับรองไว้ นี่หมายถึงว่าผู้ที่มีนิสัยอย่างไร หนักทางไหนไปทางนั้น .. นิสัย**พระสันตกาย**ก็อีกเหมือนกันนะ ท่านไปไหนนี้เรียบหมดเลย พระสงฆ์ทั้งหลายในวัดนั้นน่ะค่อนข้างแน่ใจ เกือบจะทั่วทั้งวัดละว่าท่านเป็นพระอรหันต์ สันตกายคือว่าท่านมีกิริยามารยาทสวยงามมาก เคลื่อนไหวไปไหนปรากฏว่ามีสติทุกแง่ทุกมุม เหมือนว่าไม่พลั้งไม่เผลออะไรเลย ถามท่าน ท่านก็บอกว่าท่านยัง เลยเอาเรื่องนี้ไปทูลถามพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าท่านก็สอน มีเครื่องรับรองอย่างนั้นนะ ที่จิตเรียบร้อยมาตลอดนี้ สันตกายเป็นผู้มีกายวาจาใจอันสงบ .. พระสันตกายนี้เธอเคยเป็นราชสีห์ติดกันมาหลายภพหลายชาติ ไม่เปลี่ยนแปลงเป็นสัตว์อื่นเลย เป็นราชสีห์มา ธรรมดาราชสีห์มีสติสตังระมัดระวังตัวเหมือนเสือเหมือนแมว ไม่ได้เผลอตัวง่ายๆ นี่เธอก็มาจากสำนักราชสีห์ เพราะฉะนั้นกิริยาอาการของเธอเวลามาบวชจึงเรียบตลอด... "

ทุกทิศ เราจึงเข้าไปกราบลาท่านและปลีกตัวอยู่องค์เดียวเร่งความเพียร พยายามสืบเสาะหาว่า ท่านอาจารย์ขาวอยู่ที่ไหน เพราะท่านเป็นพระที่ท่านพระอาจารย์มั่นรับรองว่า เป็นพระถึงที่สุดแห่งธรรมแล้ว ได้ทำไว้ในใจว่า ถ้าทราบข่าวว่า ท่านอาจารย์ขาวอยู่ที่ไหน เราจะดั้นด้นเข้าไปกราบให้จงได้...”

กรรมฐานน้ำตาร่วง

องค์หลวงตากล่าวว่าเมื่อครั้งไปอยู่กับหลวงปู่มั่นนั้น จิตของท่านเคยคิดไปว่า องค์หลวงปู่มั่นจะสามารถทราบวาระจิตของท่านได้หรือไม่หนอ จากนั้นไม่นาน ท่านได้ขึ้นไปกราบพระประธานที่ศาลา เห็นหลวงปู่มั่นกำลังเย็บผ้าอยู่ จึงได้คลานเข้าไปเพื่อจะกราบขอโอกาสช่วยเย็บให้ ขณะนั้นเองหลวงปู่มั่นแสดงอาการแปลกกว่าทุกครั้งที่เคยเป็นมา โดยจ้องมองมาที่ท่านอย่างดุๆ พร้อมกับปัดมือห้าม แล้วพูดขึ้นว่า

“หึย! อย่ามายุ่ง”

ในตอนนั้นท่านคิดในใจว่า *“โอ้ย ตายกู...ตาย...”* และหลังจากเงียบไปพักหนึ่ง ท่านอาจารย์มั่นก็กล่าวต่อว่า

“ธรรมดาการภาวนากรรมฐานก็ต้องดูหัวใจตัวเอง ดูหัวใจตัวเองมันคิดเรื่องอะไรๆ ก็ต้องดูหัวใจตัวเองสิผู้ภาวนา อันนี้จะให้คนอื่นมาดูให้รู้ให้ กรรมฐานบ้าอะไร”

จึงเป็นอันรู้เหตุรู้ผลชัดเจนทันทีว่า ที่หลวงปู่มั่นแสดงปฏิกิริยาดังกล่าวขึ้นเช่นนี้ ก็เพราะความคิดสงสัยของท่านนั่นเอง คราวนี้ท่านถึงกับหมอบราบในใจอย่างสุดซึ้งว่า

“ยอมแล้วๆ คราวนี้ขออ่อนขอยอมแล้ว”

หลังจากนั้นท่านจึงได้กราบขอโอกาสเข้าช่วยเย็บผ้าอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้องค์ท่านก็ไม่ได้ดุหรือห้ามอะไรอีก เพราะทราบดีว่า ลูกศิษย์ผู้นี้ได้ยอมแล้วอย่างสนิทใจ

กล่าวถึงการบำเพ็ญภาวนาของท่าน โดยปกติธรรมดาท่านใช้เวลาในการนั่งสมาธิครั้งละประมาณ ๓-๔ ชั่วโมง ตอนกลางวันพอฉันจังหันเสร็จ ล้างบาตร เช็ดบาตรเรียบร้อยแล้วเอาบาตรไปวางที่ร้านแล้วเข้าทางจงกรมเลย ท่านจะเดินจงกรมไปตลอดจนถึงเวลาประมาณ ๑๑ โมงเป็นอย่างน้อยหรือถึงเที่ยงวันแล้วจึงพัก เมื่อออกจากพักแล้วก็นั่งภาวนาอีกราว ๑ ชั่วโมง แล้วก็ลงเดินจงกรมอีก ท่านทำอย่างนั้นอยู่เป็นกิจวัตรประจำ

แม้ทำความเพียรเป็นประจำอยู่เช่นนี้ตลอดพรรษา แต่ภาวะจิตของท่านกลับมีแต่เจริญกับเสื่อมทางด้านสมาธิ ต่อมาเมื่อเห็นว่าอยู่กับหลวงปู่มั่นพอสมควรท่านจึงอยากทดลองทำความเพียรโดยลำพังอย่างเต็มที่ดูบ้างว่าจะเกิดผลดีเพียงใด ครั้นพอออกพรรษาแล้วจึงได้ทดลองขึ้นไปภาวนาบนหลังเขา เพื่อความสงบสงัดและทำความเพียรได้อย่างเต็มที่ แต่เมื่อออกวิเวกจริงๆ แล้ว ความเพียรกลับไม่ค่อยเป็นผลเลย ต้องล้มลุกคลุกคลานอย่างหนัก จนหลายครั้งทำให้ท่านรู้สึกท้อออกท้อใจ แต่ด้วยใจที่ “สู้ไม่ถอย” ทำให้ท่านสามารถผ่านภาวะเช่นนี้ไปได้ในเวลาต่อมาดังนี้

“...เข้าไปอยู่ในป่าในเขา ตั้งใจจะไปฟัดกับกิเลสเอาให้เต็มเหนี่ยวละนะคราวนี้ หลีกจากครูบาอาจารย์ออกไปเข้าไปอยู่ในภูเขา ป่ามันสงบสงัด ป่าไม่มีเรื่องอะไร แต่หัวใจมันสร้างเรื่องขึ้นมาละซิ วุ่นอยู่กับเจ้าของคนเดียว เป็นบ้าอยู่คนเดียว

‘โอ๊ย อย่างนี้จะอยู่คนเดียวได้ยังไง นี่หนีจากครูบาอาจารย์ไม่ได้ถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว’

สู้มันไม่ได้จนน้ำตาร่วง ไม่ได้ลืมนะ .. น้ำตาร่วง โอ้โห สู้มันไม่ได้ ตั้งสติพับล้มผล็อยๆ ตั้งเพื่อล้มไม่ใช่ตั้งเพื่ออยู่ ตั้งต่อหน้าต่อตานี่มันล้มต่อหน้าต่อตาให้เห็น ปัดทีเดียวตก ๕ ทวีป โน่น สมมุติว่าเราต่อยเข้าไปนี้ มันปัดแขนเรานี้ตก ๕ ทวีป อำนาจแห่งความรุนแรงของกิเลสมันแรงขนาดนั้นนะอยู่ในหัวใจนี่ .. ก็เราตั้งหน้าจะไปสู้ แต่มีแต่กิเลสซัดเราๆ มันยังไงกัน ได้เคียดแค้น น้ำตาร่วง ไม่ลืมนะ อันนั้นละเป็นสาเหตุให้เกิดความเคียดแค้นมุมานะที่จะฟัดกับกิเลสให้ได้ เราจึงกล้าพูดซิว่าความเคียดแค้นนี่ .. ลงออกถึงกูถึงมึงทีเดียว ซัดกับกิเลสนี่ ฟังซิ ว่ากูมึง กูมึงในใจไม่ใช่กูมึงออกมาข้างนอก

‘มึงยังไงมึงต้องพังวันหนึ่ง กูจะเอาให้มึงพังแน่ๆ มึงเอากูขนาดนี้เชียวนะ .. ยังไงกูได้ที่แล้วกูจะเอามึงเหมือนกัน ยังไงมึงต้องพัง มึงไม่พังวันหนึ่ง มึงต้องพังวันหนึ่ง มึงไม่พังกูต้องพังต้องตายกัน’

มาก็เอากันแหละ ซัดกันไม่ถอย... ต้องตายกัน ต่างคนต่างสู้กันไม่มีถอยกัน

‘เอ้า กิเลสกับเราเป็นคู่ต่อสู้กันนี้จนกระทั่งถึงวันตายไม่ให้เป็น เอาให้ตายด้วยกัน กิเลสไม่ตายเราก็ตายเท่านั้น’...”

เหตุการณ์ในตอนนี้ท่านเคยยกเอามาสอนพระว่า ตอนที่กองทัพกิเลสมีกำลังมากกว่านั้นยังไม่สมควรที่จะอยู่คนเดียว ต้องเข้าหาครูบา-อาจารย์ เพราะการอยู่กับครูบาอาจารย์แม้จะยังไม่ก้าวหน้าอะไรแต่ก็เป็นที่อบอุ่นใจได้

พระโคธิกะ

“...**พระโคธิกะ** จิตท่านเสื่อมถึงหกครั้ง เจริญแล้วเสื่อมๆ ถึงหกครั้ง .. พอครั้งที่หกท่านเอามีดเฉือนคอเจ้าของเลย แต่ท่านมีนิสัยนะ เอามีดเฉือนคอเลือดกระฉูดออกมามองเห็น จึงพิจารณาอยู่นั้นบรรลุธรรมปึ๋งเดี๋ยวนั้นเลย .. ก็ได้บรรลุธรรมในขณะนั้นด้วยการปฏิวัติจิตเข้าสู่ธรรม .. แล้วมาเด่นตรงนี้

ตอนพญามารค้นหาจิตวิญญาณของพระโคธิกะจนควันตลบโลกธาตุ ว่างั้นในตำราฤทธิ์ของมารที่ค้นคว้าหาจิตวิญญาณของพระโคธิกะ พระพุทธเจ้าเลยตวาดเอาบ้างว่า

‘พญามารอันเพียงความรู้ของเธอนั้นน่ะ จะไปสามารถรู้จิตของพระโคธิกะลูกของเราได้ยังไง เพราะพระโคธิกะเธอเป็นพระอรหันต์และนิพพานไปแล้วนี่ เธอก็มีวิสัยแค่จะดูสัตว์ที่ยังข้องอยู่ในกิเลสนี้เท่านั้นแหละ พระโคธิกะเราไม่ได้เป็นคนประเภทนั้น เป็นผู้พ้นแล้วจากอำนาจแห่งมาร เพราะฉะนั้น เธอจะค้นหมดทั้งโลกธาตุ หรือจะไปโลกธาตุไหนก็ไปเถอะ เธอจะตายทิ้งเปล่าๆ นั้นแล’ ...”

บริกรรมพุทโธแก้ "จิตเสื่อม"

เมื่ออยู่กับหลวงปู่มั่นในพรรษาการภาวนาก็มีความสงบร่มเย็นบ้างและเสื่อมบ้าง ครั้นพอออกจากท่านกลับปรากฏว่ามีแต่ความฟุ้งซ่าน ท่านเล่าถึงภาวะจิตในขณะนั้นว่า

"...จิตมันยังไม่ได้เรื่องได้ราวต้องฝึกฝนอย่างหนัก กิเลสมันถอยใครเมื่อไร พอจากพ่อแม่ครูจารย์มั่นไปได้ ๒-๓ วัน จิตมันดีดมันดิ้นหาเขียงสับยำเพื่อเป็นอาหารกิเลสอย่างเห็นได้ชัดถึงขนาดได้ตำหนิตนเองว่า

'อ๋อ! เรานี่ มันกาจับภูเขาทอง เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์จิตสงบร่มเย็น พอออกจากท่านมาแล้วไม่ได้เรื่องได้ราว ทำความเพียรก็เดินไปเฉยๆ ไม่มีอุบายอะไรที่จะแก้กิเลสได้สักตัวเดียว มีแต่ความฟุ้งซ่านภายในใจ นับวันรุนแรงขึ้นทุกวันๆ ถ้าเป็นอย่างนี้อยู่ห่างท่านไม่ได้ หนีจากครูบาอาจารย์ไม่ได้'

เมื่อเป็นแบบนี้ เรารีบกลับคืนไปหาท่านทันที แต่เดชะบุญเวลากลับคืนไปองค์ท่านไม่เคยตำหนิติเตียน ไม่เคยขับไล่ไสส่งเลย

บางคืนไม่ยอมหลับนอนตลอดรุ่งเพราะกลัวจิตจะเสื่อม ถึงอย่างนั้นก็ยังเสื่อมได้ เฉพาะอย่างยิ่งเวลาจิตเริ่มก้าวเข้าสู่ความสงบ ความเพียรก็ยิ่งรีบเร่งเพราะกลัวจิตจะเสื่อม ดังที่เคยเป็นมา แม้เช่นนั้นก็ยังฝืนเสื่อมไปได้ ต่อมาก็เจริญขึ้นอีก แล้วก็เสื่อมลงอีก ความเจริญของจิตนั้นอยู่คงที่ได้เพียง ๓ วัน จากนั้นก็เสื่อมลงต่อหน้าต่อตา เจริญขึ้นไปถึงเต็มที่แล้วเสื่อมลงๆ..."

ท่านกล่าวถึงความพยายามในการต่อสู้กับความทุกข์ทรมานและต้องทนอยู่ในภาวะจิตเสื่อมนี้นานถึง ๑ ปี ๕ เดือน ดังนี้

"...ถ้าว่าทางก็ไม่เคยเดิน จึงไม่รู้จักวิธีรักษาเข้มงวดกวดขัน แล้วงานที่จะทำให้จิตเสื่อมก็คือมาทำกลดหลังหนึ่งเท่านั้นเอง การภาวนาไม่ค่อยติดค่อยต่อ ทีแรกมันก็แน่นปึ๋งๆ ของมัน ครั้นนานไปหลายวันไปรู้สึกมีลักษณะเปลี่ยนแปลง เข้าได้บ้างไม่ได้บ้าง อ้าวแปลกแล้ว

นี่ละจิตเราจะเสื่อมนะนี่นะ แล้วขยับเข้าใหญ่ รีบร้อยกลดให้เสร็จเรียบร้อย ดีไม่ดีช่างหัวมัน ออกปฏิบัติเลย ตั้งแต่นั้นเสื่อมลงไปเรื่อยๆ จนหมดเนื้อหมดตัวเลยนะ ไม่มีอะไรเหลือติดตัว นั่นแหละที่มีแต่ไฟล้วนๆ สุมหัวใจ เสียดายก็เสียดาย ทำความพากเพียรเต็มเม็ดเต็มหน่วย บางคืนไม่นอนตลอดรุ่ง

พอจิตค่อยก้าวขึ้นๆ ก็พยายามใหญ่เลย พอไปถึงขั้นที่มันเคยเสื่อม ไปอยู่นั้นได้เพียงสามวัน สามวันเท่านั้นแล้วก็เสื่อมมาต่อหน้าต่อตาอย่างรุนแรง หักห้ามต้านทานไม่ได้ ลงถึงขีดแห่งความหมดราค่าราคา เหลือแต่ตัวเปล่าๆ เอ้า ขยับขึ้นอีก ๑๔-๑๕ วัน ได้ถึงที่นั้นแล้วลงอีก อยู่ได้เพียงสามวัน เป็นอย่างนี้มาเป็นเวลาปีกว่า มันเริ่มเสื่อมตั้งแต่เดือนพฤศจิกา ส่วน พ.ศ.เท่าไรก็จำไม่ได้ จำได้แต่ว่าเดือนพฤศจิกาจิตเริ่มเสื่อม แล้วไปฟื้นขึ้นได้เดือนเมษาปีหน้านู้น พฤศจิกาแล้วก็ธันวา มกรา กุมภา มีนา เมษา เสื่อมถึงปีหนึ่งกับห้าเดือน นี่ละได้รับความทุกข์ความทรมานเอาอย่างมาก..."

ความทุกข์ทรมานในครั้งนี้ทำให้ท่านระลึกเทียบเคียงเข้ากับประวัติของพระโคธิกะซึ่งเป็นพระสาวกในครั้งพุทธกาลในสมัยที่เคยเรียนปริยัติดังนี้

"...ดังที่เคยพูดถึงเรื่องจิตเสื่อมมาเป็นปีกว่านั้น เสื่อมแล้วเจริญๆ หาบหามกองทุกข์แบกกองทุกข์นี้ แหม ไม่มีกองทุกข์ใดที่จะมากยิ่งกว่ากองทุกข์ของจิตที่เจริญแล้วเสื่อมๆ ซึ่งปรากฏกับหัวใจของเรา จนกระทั่งถึงความเข็ดหลาบเลย ถึงขั้นที่ว่าจิตพอได้หลักขึ้นมาเป็นความสงบแล้ว ต้องเอาตายเข้าว่า

'คราวนี้จิตจะเสื่อมไปไม่ได้ ถ้าจิตเสื่อมคราวนี้เราต้องตาย จะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ นั่นซิมันอาจเป็นได้นะ' สำหรับนิสัยเรานี้มันเด็ดขาดจริง ๆ

เราก็เทียบเอาพระโคธิกะนั้นมาเป็นตัวอย่าง ท่านฆ่าตัวเองตายเพราะจิตท่านเสื่อมในครั้งนั้นท่านบอกว่าฌานเสื่อมๆ ก็คือสมาธินั่นแหละเสื่อม ฌาน ก็แปลว่าความเพ่งความเล็งอยู่จุดเดียว คือจุดแห่งความสงบนั้นมันเสื่อมไป ทีนี้ไม่มีจุดไหนที่จะจับจะข้องจะแวะจะอาศัยพึ่งพิงได้ ทีนี้ก็มีแต่ความว้าเหว่ เสียดายความสุขที่เกิดขึ้นจากความสงบของฌานนั้นโดยถ่ายเดียว โดยไม่มีสิ่งตอบแทนคือสมหวังๆ ว่าเป็นความสงบตามความมุ่งหวังแล้วอย่างนี้ไม่มี นั่นละกองทุกข์เกิดขึ้นเวลานั้น ท่านแสดงไว้มีถึง ๕ ครั้ง ๖ ครั้ง พอครั้งสุดท้ายท่านก็เอามีดโกนมาเฉือนคอเลย

อันนี้ในตำราพูดไว้ไม่ค่อยชัดเจนนักแต่เราก็เข้าใจ เวลามาปฏิบัติแล้วเข้าใจ เวลาอ่านตำราไม่ค่อยเข้าใจ ลักษณะเป็นมัวๆ อยู่ ท่านพูดถึงเรื่องพระโคธิกะ ในภาคปฏิบัติของเรามันก็จับกันได้ทันที..."

เมื่อโอกาสอันควรมาถึง ท่านจึงเข้ากราบเรียนปรึกษาถึงภาวะจิตเสื่อมว่าควรแก้ไขอย่างไร และด้วยกุศโลบายแยบยลของครูบาอาจารย์ หลวงปู่มั่นกลับแสดงเป็นเชิงเสียใจไปด้วย พร้อมกับให้กำลังใจศิษย์ว่า

"...น่าเสียดายมันเสื่อมไปที่ไหนกันนา เอาเถอะ ท่านอย่าเสียใจ จงพยายาม ทำความเพียรเข้ามากๆ เดี๋ยวมันจะกลับมาอีกแน่ๆ มันไปเที่ยวเฉยๆ พอเราเร่งความเพียรมันก็

กลับมาเอง หนีจากเราไปไม่พ้น

เพราะจิตเป็นเหมือนสุนัขนั่นแล เจ้าของไปไหนมันต้องติดตามเจ้าของไปจนได้ นี่ถ้าเราเร่งความเพียรเข้าให้มาก จิตก็ต้องกลับมาเอง ไม่ต้องติดตามมันให้เสียเวลา มันหนีไปไหนไม่พ้นเราแน่ๆ ...

จงปล่อยความคิดถึงมันเสียแล้วให้คิดถึง **พุทโธ** ติดๆ กันอย่าลดละ พอบริกรรม**พุทโธ**ถี่ยิบติดๆ กันเข้า มันวิ่งกลับมาเอง คราวนี้แม้มันกลับมาก็อย่าปล่อย**พุทโธ** มันไม่มีอาหารกิน เดี๋ยวมันก็วิ่งกลับมาหาเรา

จงนึก**พุทโธ** เพื่อเป็นอาหารของมันไว้มากๆ เมื่อมันกินอิ่มแล้วต้องพักผ่อน เราสบายขณะที่มันพักสงบตัวไม่วิ่งวุ่นขุ่นเคืองเที่ยวหาไฟมาเผาเรา ทำจนไล่มันไม่ยอมหนีไปจากเรา นั่นแลพอดีกับใจตัว หิวโหยอาหารไม่มีวันอิ่มพอ ถ้าอาหาร พอกับมันแล้ว แม้ไล่หนีไปไหนมันก็ไม่ยอมไป ทำอย่างนั้นแลจิตเราจะไม่ยอมเสื่อมต่อไป...”

คำสอนดังกล่าวของหลวงปู่มั่น ทำให้ท่านตั้งคำมั่นสัญญาขึ้นว่า

*“...อย่างไรจะต้องนำคำบริกรรม**พุทโธ**มากำกับจิตทุกเวลา ไม่ว่าเข้าสมาธิออกสมาธิ ไม่ว่าจะที่ไหน อยู่ที่ใด แม้ที่สุดปัดกวาดลานวัด หรือทำกิจวัตรต่างๆ จะไม่ยอมให้สติพลั้งเผลอจากคำบริกรรมนั้นเลย...”*

หลวงปู่มั่นถ่ายรูป

เมื่ออยู่กับหลวงปู่มั่นได้ระยะหนึ่งทำให้พอจะทราบถึงอุปนิสัยของท่านที่ไม่ยุ่งกับใคร หลวงปู่มั่นจะไปไหนก็ด้วยความจำเป็นจริงๆ เมื่อทราบว่าวันนี้จะเป็นวันเผาศพของหลวงปู่เสาร์ (เดือนเมษายน) ท่านก็กำหนดไว้แล้วว่าน่าจะออกเดินทางวันนี้จึงไปเตรียมรอรับท่านดังนี้

“...พอเราไปถึงบ้านน้ำก่ำ แถวนี้สามแยกน้ำก่ำ นี่พระธาตุพนม นี้ไปอุบลฯ นี้มาทางอำเภอนาแก เรามาพักอยู่วัดป่าสามแยกนี่ เราถามโยมเขา ทราบว่าท่านมาเมื่อวานนี้

คือเราไปรับท่าน ท่านไปเผาศพหลวงปู่เสาร์มา กะว่าเผาวันนี้ วันนี้ท่านจะออก ตามธรรมดาท่านไม่ยุ่งกับใคร ท่านไปด้วยความจำเป็น เป็นอาจารย์ของท่าน ท่านไปเผาศพให้ท่านให้เราเฝ้าวัดอยู่ที่วัดนาสีนวน พอเผาศพวันนั้น กะวันนั้นเราก็ออกเดินทางจากวัดนาสีนวนไปเลย พองานศพหลวงปู่เสาร์เสร็จวันนี้ วันหลังนั้นท่านก็ออกมาเลย ท่านไปพักวัดอ้อมแก้ว เดี๋ยวนี้ดูไม่เรียกวัดอ้อมแก้วที่ธาตุพนม พอเราไปถึงสามแยกน้ำก่ำมาถามข่าวเขา ชื่อท่านไปที่ไหนดังละ ถามพอดีได้ความเลย ท่านมาถึงแล้ว มาที่ธาตุพนมแล้ว

พอเราทราบเราก็บึ่งเข้าไปที่วัดอ้อมแก้ว ไปก็ไปเห็นท่าน เราก็ไปนิมนต์ท่านมา เรากราบเรียนท่านว่า *‘สถานที่นี้มันไม่สะดวกสบาย รู้สึกว่าวุ่นวาย สู้สถานที่ที่ผมพักอยู่ไม่ได้ นั้นมันเป็นวัดป่าเหมาะสมดีเหลือเกินที่บ้านฝั่งแดงเวลานี้เป็นวัดร้าง กระผมมาพักอยู่องค์เดียว ที่นั่นดี สงัดมากทุกอย่าง’*

ท่านว่า *‘ฮือ! อย่างนั้นเหรอ ถ้างั้นก็ไปสิ’*

เพราะท่านเป็นไข้หวัดใหญ่มา จากโน้นมาท่านเป็นไข้หวัดใหญ่ ดูเหมือนอยู่นั้นสองคืนเท่านั้นล่ะมั้ง เดินมาๆ ท่านเป็นไข้หวัดใหญ่มาจากอุบลฯ เดินมาจากพระธาตุพนม มานี้ก็

ประมาณสัก ๗ - ๘ กิโล เห็นจะได้นะ จากวัดอ้อมแก้วนี่ พระธาตุพนมอยู่ทางโน้น วัดอ้อมแก้วอยู่อีกทาง เป็นวัดท่านอาจารย์-เสาร์เป็นผู้สร้างนะ พอตื่นเช้าวันหลังท่านไปเลยพอกราบเรียนท่านแล้ว ท่านเดินไปนะ

ออกจากนั้นมาก็มาพักบ้านฝั่งแดง ถ่ายรูป**ท่านั่ง-ท่ายืน**ที่วัดฝั่งแดงนี่ ที่มีต้นไม้อยู่ข้างหลังท่าน ท่านยืนอยู่ใต้ร่มไม้นั่น เราอยู่ที่นั่น ท่านอนุโลมให้ลูกศิษย์ของท่านพวกธาตุพนมทั้งลูกทั้งหลานเต็มไปหมดมาขอถ่ายรูป โยมทองอยู่กับโยมตั๊กลูกชาย โยมศรีเพ็งลูกสาว มาจังหันท่าน แล้วก็มาขอถ่ายรูปกับท่าน ท่านไม่ให้ใครถ่ายง่ายๆ นี่ท่านอนุโลมเต็มที่เพราะเป็นลูกศิษย์เก่าของท่านตั้งแต่ท่านยังหนุ่ม ก็เลยให้ถ่าย ท่านอนุโลมให้ทั้งท่ายืน ท่านั่ง

ถ่ายท่านั่งขัดสมาธิ ท่ายืนพาดสังฆาฯ ด้วย แกก็เห็น นี่ละรูปท่านอาจารย์มั่นเรา หลวงปู่มั่นเรา เห็นยืนพาดสังฆาฯ นั่งขัดสมาธิอยู่ที่บ้านฝั่งแดง ท่านเต็มใจให้ถ่าย เมตตาลูกศิษย์ของท่าน ธรรมดา โหย ใครจะไปถ่ายท่านได้ง่ายๆ เหรอ นี่ก็เป็นลูกศิษย์เก่าแก่ของท่าน ท่านจึงให้ถ่าย จึงได้เห็นรูปของท่าน เพราะฉะนั้นเราถึงรู้ว่าท่านถ่ายรูปที่วัดสุทธาวาสหนหนึ่งขึ้นนั่งบนธรรมาสน์ แล้วก็ถ่ายที่นี่อีกหนหนึ่ง นอกนั้นไม่เห็นมีเลย...”

พรรษาที่ ๑๐

(พ.ศ.๒๔๘๖)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านนามน
(วัดป่านาคนิมิตต์)
ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ
จังหวัดสกลนคร

สถานที่จำพรรษาขององค์หลวงตาในช่วงเวลานั้น

กุฏิหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ที่เสนาสนะป่าบ้านนามน

เสนาสนะป่าบ้านนามน
ต.ตองโขบ อ.โคกศรีสุพรรณ
จ.สกลนคร

กุฏิหลวงปู่มั่นที่เสนาสนะป่าบ้านนามนในปัจจุบัน

มารกระซิบ

การภาวนาอยู่โดยลำพังคนเดียววันๆ หนึ่ง ท่านไม่พูดคุยกับใครเลย ถ้าไม่ออกฉันข้าววันใดก็ไม่พบเห็นใครทั้งสิ้น จึงไม่มีสิ่งใดมารบกวนยุ่งเกี่ยวในการประกอบความเพียรของท่าน ตลอดเว้นแต่เวลาหลับ แม้อย่างนั้นบางวันพยายามต่อสู้อย่างหนักจิตก็ยังลงไม่ได้เลย บางทีกิเลสก็กล่อมเอาบ้างเหมือนกันว่า

“...โธ่!! มาอยู่อย่างนี้เหมือนคนสิ้นท่า ไม่มีคุณค่ามีราคาอะไรเลย โลกสงสารเขาก็อยู่ได้สะดวกสบาย สนุกสนาน ไม่ต้องมารับความทุกข์ทรมานเหมือนเราซึ่งเปรียบเหมือนคนสิ้นท่านี่ ทำไมจึงต้องมาทรมานอยู่ในป่าในรกกับสัตว์กับเสืออย่างนี้ ไม่มีคุณค่าราคาอะไร...”

ความคิดเช่นนี้ทำให้ท่านรู้สึกท้อถอยน้อยใจและอ่อนความเพียรลงไปบ้างเหมือนกัน ท่านเล่าว่ากิเลสมารมันคอยแอบกระซิบคอยสอดแทรกอยู่ตลอดทั้งๆ ที่ก็พยายามทำความเพียรอยู่อย่างนั้นดังนี้

“... วันหนึ่งเรายังไม่ลืม เราไม่ได้ดูนาฬิกาก็นั่งภาวนาจะไปดูนาฬิกาอะไร มันคงประมาณหกทุ่มหรือตีหนึ่ง มันดึกจริงๆ นะวันนั้น จิตมันยังลงไม่ได้ ... ก็พอดีเขามีลำกัน ทางภาคอีสานเขาเรียกลำ ลำยาวข้ามทุ่งนาไปจากบ้านนามน

เขามาเที่ยวสาวทางบ้านนามน เขาอยู่บ้านโพนทอง ด้านตะวันออกวัดบ้านนามนนู้นน่ะ เขาลำยาวไปตามทุ่งนา ฟังอาการเขาร้องเพลงเขาลำยาวเพลงภาคนี้ จิตมันยังวิตกขึ้นมาได้ในขณะนั้น

‘โอ้ เขายังมีความสนุกสนานรื่นเริงเดินขับลำทำเพลงตัดทุ่งนาไปอย่างเพลิดเพลินไม่มีความทุกข์กายทรมานใจเหมือนเรา ไอ้เรานี้กำลังตกนรกทั้งเป็น... ไม่มีใครที่จะทุกข์ยิ่งกว่าเราคนในโลกนี้ กำลังตกนรกทั้งเป็นอยู่เวลานี้’...”

ความคิดปรุงดังกล่าวมีขึ้นขณะได้ยินเสียงลำเพลงอยู่นั้น แต่แล้วท่านก็หวนระลึกเป็นธรรมขึ้นมาแก้ในทันทีว่า

“...อันรื่นเริงบันเทิงแบบนี้เราเคยเป็นมาแล้ว ทุกข์แบบนี้เราเคยเป็นมาแล้ว เราเคยตกนรกทั้งเป็นกับกิเลส ตกนรกทั้งตายกับกิเลสมากี่กัปกี่กัลป์แล้ว นี่เราจะตะเกียกตะกายตนให้พ้นจากนรกของกิเลส เราจะถอนตัวของเราด้วยความพากเพียรเพื่อความพ้นทุกข์ ทำไมจึงเห็นว่าเป็นความทุกข์ความลำบาก เราประกอบความเพียรหาอะไร? หานรกอเวจีที่ไหนเวลานี้ ยังจะอยากตกนรกกับเขาอยู่เหรอ ...”

ท่านว่ามันคิดขึ้นปุ๊บแก้กันทันทีเลย จากนั้นไม่นานจิตก็สงบลงได้

จิตตั้งหลักได้

หลังจากได้รับอุบายอันแยบคายจากหลวงปู่มั่น ท่านจึงนำมาตั้งเป็นข้อสังเกตขึ้น แล้วเร่งความเพียรนำคำบริกรรม**พุทโธ**มากำกับจิตทุกเวลาไม่ว่าเข้าสมาธิออกสมาธิ ไม่ว่าจะที่ไหนอยู่ที่ใดหรือทำกิจวัตรต่างๆ จะไม่ยอมให้สติพลั้งเผลอจากคำบริกรรมนั้นเลย ทำให้เริ่มรู้ถึงเรื่องราวภาวะเสื่อมของจิตได้อย่างชัดเจนดังนี้

“...คราวนี้เราจะตั้งใหม่ คราวนี้เอาคำบริกรรมเป็นหลัก ไม่ได้กำหนดเอาเฉพาะความรู้เหมือนแต่ก่อน ซึ่งเจริญขึ้นแล้วเสื่อมลงๆ เหมือนว่าตั้งต้นใหม่ ตั้งแต่บัดนี้ต่อไปเราจะภาวนาด้วยบทคำบริกรรมคือพุทโธ เราชอบพุทโธ นิสัยผมกลมกลืนกับพุทโธมาดั้งเดิม ก็ตั้งกำหนดกฎเกณฑ์ให้ใหม่ ทีนี้จะบริกรรมด้วยพุทโธ แต่สำหรับนิสัยเรานี้รู้สึกว่าเป็นคนจริงจังมากตลอดมา พอว่าตั้งกับคำว่าพุทโธก็เหมือนทำสัตยาบันสัญญากันเลย จะเคลื่อนเป็นอื่นไปไม่ได้ กับคำว่าพุทโธจะต้องตั้งกันตลอดเวลา ไม่ว่าอิริยาบถใดจะไม่ยอมให้เผลอจากคำว่าพุทโธนี้เลย ตั้งตลอด ตั้งแต่ตื่นนอนตั้งไม่ให้เผลอ ควบคุมกันตลอดเวลา ทุกข์ก็ให้อยู่กับพุทโธ สุขก็ให้อยู่กับพุทโธ

‘เอ้า! มันจะเสื่อมไปถึงไหนก็ให้มันเสื่อม มันจะเจริญก็ตาม เพราะความเสื่อมความเจริญนี้เรามันเคยมาพอแล้ว จนอิดหนาระอาใจต่อความเสื่อมความเจริญ คราวนี้มันจะเสื่อมให้เสื่อมไป เจริญก็เจริญไป จะไม่ถือมาเป็นอารมณ์ยิ่งไปกว่าการบริกรรมด้วยความมีสติไม่ปล่อยวางนี้เท่านั้น’

จึงได้ปักลงตรงนั้น แล้วปักจริงๆ นะ เอาอยู่กับนั้นเลย จะเจริญก็ตามเสื่อมก็ตามไม่เอามาเป็นอารมณ์ เพราะเราเคยเป็นอารมณ์แล้วก็สร้างความทุกข์ร้อนให้เรามามากขนาดไหน ปล่อยเลย เมื่อภาวนาเข้าไปๆ พุทโธเข้าไป พุทโธเข้าไป บังคับจิตตลอดเวลา สุดท้ายจิตที่เคยเสื่อมเคยเจริญมันก็ไม่เสื่อม ค่อยเจริญขึ้นๆ ค่อยสงบเย็นใจเข้าไปๆ ปักเข้าไปเรื่อยๆ ไม่ถอย จนกระทั่งจิตสงบ

ถึงบางครั้งนี้บริกรรมไม่ได้นะ คือจิตมันละเอียด สงบเข้าไปจนถึงขั้นละเอียด นึกคำบริกรรมไม่ออกเลย คือหมดจริงๆ ปรุงขึ้นมาไม่มีเลย ไม่มีเลย เหลือตั้งแต่ความรู้ที่ละเอียดสุดอยู่ในนั้นในจิตขั้นนี้ จนเกิดความงง *'เอ๊ นี่จิตของเราบริกรรมมาตลอด คราวนี้คำบริกรรมก็ไม่มี บริกรรมยังไงก็ไม่ปรากฏ ทำยังไงก็ไม่ปรากฏ เหลือแต่ความรู้ที่ละเอียด แล้วจะทำยังไง?'* งง กลัวมันจะเสื่อมอีกจึงได้งง

ก็เลยได้สติ *'เอ้า! ถ้าหากว่าคำบริกรรมมันหายไป เอ้า! ให้หายไป แต่กับความรู้อันนี้จะไม่หาย สติจะจับเข้าอยู่กับความรู้อันนี้ จนกว่าบริกรรมได้เมื่อไรจะบริกรรมทันที'* จิตก็ปักอยู่กับความรู้

พอได้จังหวะความรู้ที่ปรุงไม่ได้นี้ มีแต่ความละเอียด รู้อย่างละเอียดๆ มันก็ค่อยคลี่คลายตัวออกมา เรียกว่ามันถอยออกมาคำบริกรรมบริกรรมได้ เอาคำบริกรรมติดเข้าไปอีกเลยตลอด อย่างนี้เป็นพักๆๆ พอถึงขั้นมันละเอียดจริงๆ หมดคำบริกรรมหายเลย จับอันนั้นไว้ตามเดิมๆ ต่อไปมันก็ค่อยละเอียดขึ้นๆ จนถึงขั้นที่มันเคยเจริญแล้วเสื่อมๆ ไปถึงนั้นแล้ว

'เอ้า! เสื่อมไป อยากเสื่อมก็เสื่อมไป เราไม่เป็นกังวลกับความเสื่อมความเจริญ เพราะเคยเป็นมาแล้วไม่ได้ผลอะไรเลย แต่เราจะไม่ปล่อยคำบริกรรมนี้ตลอดไป'

เอากันตลอด มันก็ขึ้นไปเรื่อยๆๆ พอถึงขั้นมันจะเสื่อม มันก็ไม่เสื่อม

ทีนี้ก็ก้าวขึ้นเรื่อยๆ อ๋อที่นี้ถูกแล้ว จับได้แล้วนะ จากนั้นก็ย้ำคำบริกรรมเข้าไป จนกระทั่งจิตมีความแน่นหนามั่นคงปึ๋งๆ เอาละทีนี้เราจะจับเอาจุดแห่งความแน่นหนามั่นคงซึ่งเป็นจุดผู้รู้อย่างเด่นชัดนี้ด้วย สติอีก เอาสติจับตรงนั้นไม่ปล่อยอีก เช่นเดียวกับคำบริกรรมพุทโธไม่ปล่อยวางเช่นเดียวกัน จิตก็ละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไป จนกระทั่งปล่อยเองนะคำบริกรรม เมื่อถึงขั้นที่จะปล่อยแล้วมันปล่อยเอง มีแต่ความรู้เด่น อยู่กับความรู้นั้นด้วยสติๆ ตลอดไปเลย ...

นี่ทำจริงจังไม่ได้ทำเล่น ไม่ว่าอะไรก็ตาม บิณฑบาตในหมู่บ้านไม่ยอมให้เผลอเลย เดินจงกรมไปตลอด เขาใส่บาตรไม่ทราบเขาใส่อะไรไม่ได้สนใจ มีตั้งแต่คำบริกรรมพุทโธๆ ตลอดทั้งไปทั้งกลับ ทั้งขบทั้งฉัน กระดิกพลิกแพลงไปไหนคำบริกรรมจะไม่ปล่อยเลย นี่เรียกว่าบริกรรมโดยแท้ จนกระทั่งจิตมันตั้งได้แล้วก็เข้าอยู่ในสมาธิ มันถึงแน่นหนามั่นคง พอถึงขั้นแน่นหนามั่นคงจริง ๆ..."

ตั้งแต่นั้นมาท่านก็ตั้งคำบริกรรมมาเป็นลำดับ ไปไหนมาไหนอยู่ที่ใดเป็นกับตายจะไม่ยอมให้เผลจากพุทโธ แม้จิตจะเสื่อมไปไหนก็ให้รู้กันที่นี่เท่านั้นไม่ยอมรับรู้ไปทางอื่น จิตก็เลยตั้งหลักลงได้เพราะคำบริกรรมคือพุทโธ

หักโหมความเพียรเต็มเหนี่ยว

ท่านเริ่มหักโหมความเพียรมาตั้งแต่เดือนเมษายนและพฤษภาคมก่อนเข้าพรรษาปีนี้ หลังจากหลวงปู่มั่นเสร็จงานเผาศพหลวงปู่เสาร์แล้ว (๑๕-๑๖ เมษายน ๒๔๘๖) ท่านก็ไปรับหลวงปู่มั่นมาด้วยกัน และเดินทางจากพระธาตุพนมเข้ามาจำพรรษาที่**บ้านนามน** จังหวัดสกลนคร นับเป็น**พรรษาที่ ๒** ของการไปศึกษาอยู่กับหลวงปู่มั่น และเป็นพรรษาที่ ๑๐ ของการบวช

ในพรรษานี้ท่านเร่งความเพียรอย่างเต็มเหนี่ยวยิ่งกว่าธรรมดา หักโหมทั้งร่างกายและจิตใจ กลางวันไม่นอน เว้นแต่วันที่นั่งสมาธิตลอดรุ่งวันนั้นจึงจะยอมให้พักกลางวันได้ ถ้าวันไหนทำความเพียรธรรมดาๆ กลางวันท่านจะไม่ยอมพักเลย

"...กลางวันไม่นอน เดินจงกรม หมากพลูไม่แตะเลยในสามเดือน ทิ้งเลย ... แต่ก่อนไปที่ไหนมันมีหมากพลูเต็มไปหมดนี่ เขาเอามาถวายก็ฉันไปอย่างนั้นเองเลยฉันมาเรื่อยๆ...

การนั่งสมาธิตลอดรุ่งนี้มันของเล่นเมื่อไรใครเก่งลองดูสิ จะได้รู้ว่านั่งแต่หัวค่ำจนกระทั่งตลอดรุ่งเป็นเวลา ๑๓ - ๑๔ ชั่วโมงเป็นอย่างไรบ้าง บางวันนั่งจนกระทั่งถึงเวลาบิณฑบาตเพราะอยู่

กุฏิหลวงปู่มั่นที่เสนาสนะป่าบ้านนามนในปัจจุบัน

กับหมู่กับเพื่อน ถ้าอยู่คนเดียวยังไม่ออกอีกนะ จะกี่ชั่วโมงไม่รู้นะ แต่นี่ (มีข้อวัตร) เกี่ยวกับครูกับอาจารย์...”

ท่านกล่าวถึงสมาธิกับการพิจารณาในขณะเกิดทุกขเวทนาดังนี้

“สมาธิเริ่มแน่นไม่เสื่อมอีกมาแต่เดือนเมษายน แต่นี้ไม่เกี่ยวกับสมาธิ แต่เป็นปัญญาในเวลาจนตรอก มันเป็นปัญญาสายฟ้าแลบ สติปัญญากับกิเลสราวกับมัดคอติดกัน ไม่ใช้ปัญญาได้ยังไง เวลามันจะตายมันจนตรอกจนมุมก็ต้องใช้ปัญญาสิ เวลารู้ขึ้นมามันก็รู้ด้วยปัญญา”

ความอัศจรรย์ที่เกิดขึ้นจากการนั่งตลอดรุ่งนี้เกิดจากผลของการพิจารณาทุกขเวทนาในเรื่องนี้ท่านสอนพระเณรอย่างถึงใจ ดังนี้

“...ตอนที่เห็นความอัศจรรย์ ก็เห็นตอนนั่งภาวนาตลอดรุ่ง ตั้งแต่เริ่มคืนแรกเลย พิจารณาทุกขเวทนา แหม มันทุกข์แสนสาหัสนะ ทีแรกก็ไม่นึกว่าจะนั่งสมาธิภาวนาตลอดรุ่ง... ตอนจะนั่งภาวนาได้ตลอดรุ่งนั้น ก็จากนี่แหละ ทีนี้เริ่มนั่งกำหนด กำหนดลงไปๆ ทีแรกใจก็ลง เพราะมันเคยลง มันลงได้ง่าย เรียกว่ามีหลักมีฐานอันดี กำหนดภาวนาลงไป เมื่อเวทนาอันใหญ่หลวงยังไม่เกิด ภาวนามันก็สงบดี พอถอยขึ้นมาก็เป็นเวลาหลายชั่วโมง เวทนาใหญ่ก็เกิดขึ้น และเกิดขึ้นจนจะทนไม่ไหว ใจที่เคยสงบนั้นก็ล้มไปหมด ฐานดีๆ นั้นล้มไปหมด เหลือแต่ความทุกข์เต็มในส่วนร่างกาย แต่จิตใจไม่ร้อน ชอบกล

ร่างกายทุกข์มากสั่นไปหมดทั้งตัว นี่แหละตอนที่ได้เข้าตะลุมบอนกันในเบื้องต้นแห่งเหตุที่จะได้อุบายสำคัญขึ้นมา ตอนทุกขเวทนากล้าสาหัส เกิดขึ้นโดยไม่คาดไม่ฝัน คืนวันนั้นก็ยังไม่ได้ตั้งใจว่าจะนั่งจนตลอดรุ่งนะ เราไม่ได้ตั้งสัจอธิษฐานอะไรเลย นั่งภาวนาธรรมดาๆ แต่เวลาทุกขเวทนาเกิดขึ้นมามาก... พิจารณายังไงก็ไม่ได้เรื่อง

‘เอ๊ะ! มันยังไงกันนี่ว่ะ เอ้า! วันนี้ตายก็ตาย เราจะต้องสู้ให้เห็นเหตุเห็นผลกับเวทนานี้เสียวันนี้’ เลยตั้งสัจอธิษฐานในขณะนั้น เริ่มนั่งตั้งแต่บัดนี้ไปจนถึงสว่างถึงจะลุก

‘เอ้า! เป็นก็เป็น ตายก็ตาย ถ้าไม่ถึงเวลาลุกจะไม่ลุกจริงๆ เอ้า! สู้กันจนถึงสว่างเป็นวันใหม่ วันนี้จะพิจารณาทุกขเวทนาให้เห็นแจ้งเห็นชัดกันสักที ถ้าไม่เห็น แม้จะตายก็ให้มันตายไป ให้รู้กัน ขุดกันลงไป ค้นกันลงไป’

นี่แหละตอนปัญญาเริ่มทำงานอย่างเอาจริงเอาจัง ...เวลานั่งก็ไม่ให้มีข้อแม้ใดๆ เช่น ปวดหนักปวดเบา อยากถ่ายถ่ายไป ถ่ายไปแล้วเราจะล้างไม่ได้เหรอ ล้างไม่ได้อย่าอยู่ ให้หนักศาสนา ตายเสียดีกว่า เพราะฉะนั้น จึงไม่มีข้อแม้... แต่มันก็ไม่เคยปวดถ่ายนะ เรื่องปวดเบานี่ไม่มีหละ เพราะจีวรมันเปียกหมด เปียกเหมือนเราซักผ้าจริงๆ นะ ไม่ใช่ธรรมดา...เปียกหมดตัวเลยเพราะมันจะตาย

มันไม่ใช่เหงื่อละ ภาษาภาคอีสานเขาเรียกยางตาย อันนี้มันจะไปปวดเบาที่ตรงไหน เหงื่อมันออกหมด ส่วนการถ่ายหนักนั้นมันอาจเป็นได้ แต่ที่ผ่านมานี้มันก็ไม่เห็นเป็นอะไรนี่ หากเป็นขึ้นมาจริงๆ ก็เอาจริงๆ นี่ ขนาดนั้น... เราไม่ทราบ ไม่คาดไม่ฝันว่าปัญญาจะมีความแหลมคม เวลามันจนตรอกจนมุม ไม่มีทางออกจริงๆ ปัญญาก็หมุนติ้วเลย ปัญญาออกขุดค้นสู้กันแบบไม่ยอมถอยทัพกลับแพ้เลย เวลาจนตรอกปัญญาเกิด จึงทำให้เข้าใจว่า คนเราไม่ใช่จะโง่อยู่เรื่อยไป เวลาจนตรอกย่อมหาวิธีช่วยตัวเองจนได้ นี่ก็เหมือนกัน พอจนตรอกเพราะทุกขเวทนากล้าครอบงำ สติปัญญาค้นเข้าไปถึงทุกขเวทนา เมื่อเวทนาเกิดขึ้นมากๆ เช่นนี้ มันเป็นไปหมดทั้งร่างกาย ทีแรกมันก็ออกร้อนตามหลังมือหลังเท้า ซึ่งไม่ใช่เวทนาใหญ่โตอะไรเลย

เวลามันใหญ่โตจริงๆ เกิดขึ้นมา ร่างกายเป็นไฟไปหมด กระดูกทุกท่อนทุกชิ้นที่ติดต่อกันเป็นฟืนเสริมไฟในร่างกายทุกส่วนเหมือนมันจะแตกไปเดี๋ยวนั้น กระดูกต้นคอมันก็จะขาด กระดูกทุกท่อนทุกชิ้นที่ติดต่อกันมันก็จะขาด หัวจะขาดตกลงพื้นในขณะนั้น เวลาเป็นทุกข์อะไรๆ ก็พอๆ กัน และทั่วไปหมดทั้งร่างกายนี้ ไม่ทราบจะไปยับยั้งพอหายใจได้ที่ตรงไหน ที่ไหนก็มีแต่กองไฟ คือความทุกข์มากๆ ทั้งสิ้น เมื่อหาที่ปลงใจไม่ได้ สติปัญญาก็ขุดค้นลงไปที่ทุกขเวทนานั้น โดยหมายเอาจุดที่มันทุกข์มากกว่าเพื่อน อันไหนที่มันเป็นทุกข์มากกว่าเพื่อน สติปัญญาพิจารณาขุดค้นลงที่ตรงนั้น โดยแยกทุกขเวทนาออกให้เห็นชัดเจนว่า เวทนานี้เกิดมาจากไหน ใครเป็นทุกข์ ถามสกลกายส่วนต่างๆ อาการต่างๆ ต่างอันต่างเป็นอยู่ตามธรรมชาติ หนังก็เป็นหนัง เนื้อก็เป็นเนื้อ เอ็นก็เป็นเอ็น ฯลฯ มีมาแต่วันเกิด ไม่ปรากฏว่ามันเป็นทุกข์มาตั้งแต่วันเกิดติดต่อกันมา เหมือนเนื้อหนังที่มีอยู่ตั้งแต่วันเกิดนี้ ส่วนทุกข์เกิดขึ้นและดับไปเป็นระยะๆ ไม่คงอยู่เหมือนอวัยวะเหล่านั้นนี่

กำหนดลงไป อวัยวะส่วนไหนซึ่งเป็นรูปอันนั้นก็จริงของมันอยู่อย่างนั้น ทุกขเวทนาขณะนี้มันเกิดอยู่ตรงไหน ถ้าว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นเวทนาทั้งหมด ทำไมมันจึงมีจุดเดียวที่มันหนักมาก แน่ะ แยกมันออกไป สติปัญญาตอนนั้นหนีไปไหนไม่ได้แล้ว ต้องวิ่งอยู่ตามบริเวณที่เจ็บปวด และหมุนติ้วรอบตัว แยกเวทนากับกาย ดูกายแล้วดูเวทนา ดูจิต มีสามอย่างนี้เป็นหลักใหญ่

จิตก็เห็นสบายดีนี่ ถึงทุกขเวทนาจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงไร จิตก็ไม่เห็นทุรนทุราย เกิดความเดือดร้อนระส่ำระสายอะไรนี่ แต่ความทุกข์ในร่างกายนั้นชัดว่าทุกข์มาก มันก็เป็นธรรมดาของทุกข์ และกิเลสที่มีอยู่ มันต้องเข้าประสานกัน ไม่เช่นนั้นจิตจะไม่เกิดความเดือดร้อน หรือกระทบกระเทือนไปตามทุกขเวทนาทางกายที่สาหัสในขณะนั้น ปัญญาขุดค้นลงไป จนกระทั่งกายก็ชัด เวทนาก็ชัด จิตก็ชัด ตามความจริงของแต่ละอย่างละอย่าง

จิตเป็นผู้ไปหมาย ไปสำคัญเวทนาว่าเป็นนั้นเป็นนี้ก็รู้ชัด พอมันชัดเข้าจริงๆ เช่นนั้นแล้ว เวทนาก็หายวูบไปเลย ในขณะนั้น กายก็สักแต่ว่ากาย จริงของมันอยู่อย่างนั้น เวทนาก็

สักแต่เวทนา และหายวูบเข้าไปในจิต ไม่ได้ไปที่อื่นนะ พอเวทนาหายวูบเข้าไปในจิต จิตก็รู้ว่าทุกขเวทนาดับหมด ทุกขเวทนาดับหมดราวกับปลิดทิ้ง นอกจากนั้นกายก็หายหมดในความรู้สึก ขณะนั้นกายไม่มีในความรู้สึกเลย เหลือแต่ความรู้ล้วนๆ เพราะยังเหลืออยู่อันเดียว คือความรู้และเพียงสักแต่ว่ารู้เท่านั้น จิตละเอียดมาก แทบจะพูดอะไรไม่ได้เลย สักแต่ว่ารู้ เพราะละเอียดอ่อนที่สุดอยู่ภายใน ร่างกายหายหมด เวทนาหายหมด เวทนาทางกายไม่มีเหลือเลย ร่างกายที่กำลังนั่งภาวนาอยู่นั้นก็หายไปหมดในความรู้สึก เหลือแต่ความสักแต่ว่ารู้ จะคิดจะปรุงเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ไม่มี ขณะนั้นจิตไม่คิดปรุงเลย ถ้าไม่ปรุงก็เรียกว่าไม่ขยับเขยื้อนอะไรทั้งนั้น จิตมันแน่ว คือแน่วอยู่โดยลำพังตนเอง เป็นจิตล้วนๆ ตามขั้นของจิตที่รวมสงบ นี่ไม่ได้หมายถึงอวิชชาไม่มีนะ

อวิชชามันแทรกอยู่ในนั้นแหละ เพราะจิตยังไม่ถอนออกจากอวิชชา มันก็มีจิตกับอวิชชาที่สงบตัวอยู่ด้วยกัน เพราะอวิชชาไม่ออกทำงาน ขณะที่ถูกตีต้อนด้วยปัญญา อวิชชาก็หดตัว สงบลงไปแทรกอยู่กับใจเหมือนตะกอนนอนก้นโอ่งฉะนั้น ขณะนั้นเกิดความอัศจรรย์ขึ้นมา ทุกขเวทนาไม่เหลือ กายหายหมด สิ่งที่ไม่หายมีอันเดียว คือความรู้อันละเอียดที่พูดไม่ถูก คือสักแต่ว่าปรากฏเท่านั้น พูดนอกออกไปจากนั้นไม่ได้ สิ่งที่สักแต่ว่าปรากฏนั้นแล คือความอัศจรรย์ยิ่งในขณะนั้น ไม่ขยับเขยื้อนภายในจิตใจ ไม่กระเพื่อมไม่อะไรทั้งหมด สงบแน่วอยู่อย่างนั้น จนกระทั่งพอแก่กาลแล้วก็ขยับ คือใจเริ่มถอยออกมา และกระเพื่อมแย็บแล้วหายเงียบไป การกระเพื่อมมันเป็นเองของมันนะ เราไปหมายไม่ได้ ถ้าไปหมายก็จะถอน คือจิตพอดิบพอดีของมันเอง กระเพื่อมแย็บอย่างนี้มันก็รู้ พอกระเพื่อมแย็บมันก็ดับไปพร้อม สักประเดี๋ยวกระเพื่อมแย็บอีก หายไปพร้อม แล้วค่อยถี่เข้า ถี่เข้า

นี่ละจิตเวลามันลงถึงฐานเต็มที่แล้ว ขณะที่จะถอนก็ไม่ถอนทีเดียว เรารู้ได้ชัดขณะนั้น มันค่อยกระเพื่อม คือ สังขารมันปรุงแย็บขึ้นมาหายเงียบไป ยังไม่ได้ความอะไร กระเพื่อมแย็บแล้วดับไปพร้อม แล้วประเดี๋ยวแย็บขึ้นมาอีกค่อยๆ ถี่เข้า พอถี่เข้าถึงวาระสุดท้ายก็รู้สึกตัวถอนขึ้นมาเป็นจิตธรรมดา แล้วก็รู้เรื่องร่างกายเวทนาก็หายเงียบ เวลาจิตถอนขึ้นมาแล้วเวทนายังไม่มี ยังหายเงียบอยู่ก่อน จนกว่าจะถึงเวลาที่เวทนาจะเกิดขึ้นมาใหม่

นี่ได้หลักเกณฑ์ที่นี่และแน่ใจ เกิดความเข้าใจว่า ได้หลักในการต่อสู้กับเวทนาว่า

'อ๋อ เป็นอย่างนี้เอง ทุกข์มันเป็นอันหนึ่งต่างหากแท้ๆ กายเป็นอันหนึ่ง จิตเป็นอันหนึ่งต่างหาก แต่เพราะความลุ่มหลงอย่างเดียวจึงได้รวมทั้งสามอย่างมาเป็นอันเดียวกัน จิตเลยกลายเป็นความหลงทั้งดวง จิตก็เป็นผู้หลงทั้งดวง แม้ทุกขเวทนาจะเกิดตามธรรมชาติของมันก็ตาม แต่เมื่อยึดเอามาเผาเรามันก็ร้อน เพราะความสำคัญนี้เองพาให้ร้อน'

เมื่อนานพอสมควรแล้ว ทุกขเวทนาก็เกิดขึ้นอีก เกิดขึ้นอีก *'เอาอีก ต่อสู้กันอีก ไม่ถอย'*

ขุดค้นลงไปอีก อย่างที่เคยขุดค้นมาแล้วแต่หนก่อน แต่เราจะเอาอุบายที่เคยพิจารณาแก้ไขในระยะก่อนมาใช้ในปัจจุบันนี้ไม่ได้ มันต้องเป็นอุบายสติปัญญาคิดขึ้นมาใหม่ ผลิตขึ้นมาใหม่ ให้ทันกับเหตุการณ์ซึ่งเป็นเวทนาเหมือนกัน แต่อุบายวิธีก็ต้องให้เหมาะสมกันในขณะนั้นเท่านั้น เราจะไปยึดเอาอุบายวิธีที่เราเคยพิจารณารู้ครั้งนั้นๆ มาแก้ไม่ได้ มันต้องเป็นอุบายสดๆ ร้อนๆ เกิดขึ้นในปัจจุบัน แก้กันในปัจจุบัน ใจก็สงบลงได้อีกอย่างแนบสนิทเช่นเคย

(ซ้าย) กุฏิพระเณร (ขวา) กุฏิหลวงปู่มั่นภายในเสนาสนะป่าบ้านนามนในปัจจุบัน

ในคืนแรกนั้น ลงได้ถึง ๓ หน แต่สู้กันแบบตะลุมบอนถึง ๓ หน พอดีสว่าง

'โอ๊ย เวลาต่อสู้กันแบบใครดีใครอยู่ ใครไม่ดีใครไปด้วยเหตุผลโดยทางสติปัญญาจริงๆ'

ใจเกิดความอาจหาญรื่นเริงไม่กลัวตาย ทุกข์จะมีมากมีน้อยเพียงไร ก็เป็นเรื่องของมันธรรมดา เราไม่เข้าไปแบกหามมันเสียอย่างเดียว ทุกข์มันก็ไม่เห็นมีความหมายอะไรในจิตเรา จิตมันรู้ชัด กายก็ไม่มีความหมายอะไรในตัวของมัน และมันก็ไม่มีความหมายในตัวเวทนา และมันก็ไม่มีความหมายในตัวของเราอีก นอกจากจิตไปให้ความหมายมัน แล้วก็กอบโกยทุกข์เข้ามาเผาตนเองเท่านั้น ไม่มีอย่างอื่นใดเข้ามาทำให้ใจเป็นทุกข์..."

การพิจารณาทุกขเวทนาใหญ่ในครั้งนั้นทำให้ท่านทราบชัดเจนว่า จิตคนเราแม้ไม่เคยพิจารณาปัญญายังไม่เคยออกแบบนั้นแต่เวลามันจนตรอกจนมุมจริงๆ แล้วปัญญามันไหวตัวทันเหตุการณ์ทุกแง่ทุกมุม จนกระทั่งรู้เท่าทุกขเวทนา รู้เท่ากาย รู้เรื่องจิต ต่างอันต่างจริงมันพรากกันลงอย่างหายเงียบเลย ทั้งๆ ที่ท่านไม่เคยเป็นอย่างนั้นมาก่อนเลย ปรากฏว่ากายหายในความรู้สึก ทุกขเวทนาดับหมดเหลือแต่ความรู้ที่สักแต่ว่ารู้ ไม่ใช่รู้เด่นๆ ชนิดคาดๆ หมายๆ ได้ คือสักแต่ว่ารู้เท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนที่สุดอัศจรรย์ที่สุดในขณะนั้นท่านเล่าว่า

"พอถอนขึ้นมาก็พิจารณาอีก แต่การพิจารณาเราจะเอาอุบายต่างๆ ที่เคยพิจารณาแล้วมาใช้ขณะนั้นไม่ได้ผล มันเป็นสัญญาอดีตไปเสีย ต้องผลิตขึ้นมาใหม่ให้ทันกับเหตุการณ์ในขณะนั้น จิตก็ลงได้อีก คืนนั้นลงได้ถึง ๓ ครั้งก็สว่าง โอ๋ย อัศจรรย์เจ้าของละซิ"

ในคืนที่นั่งสมาธิตลอดรุ่งนั้น ท่านจะไม่ยอมให้มีการพลิกเปลี่ยนหรือขยับแข้งขาใดๆ ทั้งสิ้นเลย ท่านเล่าถึงความเจ็บปวดที่ได้รับจากการนั่งตลอดคืนเช่นนั้นให้ฟังว่า

"เหมือนกับก้นมันพองหมด กระดูกเหมือนจะแตกทุกข้อทุกท่อน กระดูกมันต่อกันตรงไหน หรือแม้แต่ข้อมือก็เหมือนมันจะขาดออกจากกัน ทุกขเวทนาความเจ็บปวดเวลาขึ้นมันขึ้นหมดทุกสิ่งทุกอย่างทุกแง่ทุกมุมในร่างกายเลย"

การโหมความเพียรหลายต่อหลายครั้งเข้าเช่นนี้ทำให้ก้นของท่านถึงกับพองและแตกเลอะเปื้อนใส่สบงเลย ทีเดียว ดังนี้

"...หากวันไหนที่หักโหมกันเต็มที่แล้ว จิตไม่สามารถลงได้ง่ายๆ วันนั้นมันแพ้ทางร่างกายมาก บอบช้ำมาก คือในเวลานั่ง จะแสบก้นเหมือนถูกไฟเผา ถึงขนาดต้องได้นั่งพับเพียบฉันจังหันเลยทีเดียว

จากภาพคือบริเวณกุฏิองค์หลวงตาเดิมเคยตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของกุฏิหลวงปู่มั่น

แต่ถ้าวันไหนที่พิจารณาทุกขเวทนาติดปั๊บๆ เกาะติดปั๊บๆ วันนั้นแม้จะนั่งสมาธิภาวนาตลอดรุ่งเหมือนกันก็ตาม แต่กลับไม่มีอะไรชอกช้ำภายในร่างกายเลย พอลุกขึ้นก็ไปเลยธรรมดาๆ เหมือนกับว่าเรานั่งแค่ ๓-๔ ชั่วโมงเป็นประจำตามความเคยชินนั้นเอง..."

รู้ทันเวทนาชัดประจักษ์ "ตาย"

พอถึงรุ่งเช้าเมื่อได้โอกาสอันเหมาะสมท่านก็ขึ้นกราบเรียนหลวงปู่มั่น ซึ่งตามปกติท่านเองมีความเกรงกลัวหลวงปู่มั่นมาก แต่วันนั้นกลับไม่รู้สึกกลัวเลย เป็นเพราะอยากจะกราบเรียน

เรื่องความจริงของท่านให้หลวงปู่มั่นได้รับทราบ และให้ท่านเห็นผลแห่งความจริงว่าปฏิบัติมาอย่างไรจึงได้ปรากฏผลเช่นนี้ ท่านจึงพูดขึ้นมาอย่างอาจหาญแบบที่ไม่เคยพูดกับหลวงปู่มั่นอย่างนั้นมาก่อน ดังนี้

"...ทั้งๆ ที่เราพูดขึงขังตึงตังใส่เปรี้ยงๆ ท่านก็คงจับได้เลยว่า

'โหย ที่นี้แหละกำลังบ้ามันขึ้นแล้ว'

ท่านคงว่างั้น *'มันรู้จริงๆ'*

ความหมายว่ามันรู้จริงๆ เพราะเราพูดแบบไม่สะทกสะท้าน เล่าอะไรๆ ให้ฟัง ท่านจะค้านเราตรงไหน ท่านก็ไม่ได้ค้าน มีแต่เออ... เอา พอเราจบลงแล้ว ก็หมอบลงฟังท่านจะว่ายังไง... ท่านก็ขึ้นเต็มเหนี่ยวเหมือนกันนะ ท่านรู้นิสัยบ้า ว่างั้นนะ

'มันต้องอย่างนี้ เอ้า ทีนี้ได้หลักแล้ว เอ้า เอามันให้เต็มเหนี่ยว อัตภาพเดียวนี้มันไม่ได้ตายถึง ๕ หนนะ มันตายหนเดียวเท่านั้นนะ ทีนี้ได้หลักแล้ว เอาให้เต็มเหนี่ยวนะ'...

ว่าอย่างนั้นเลยเชียว ท่านเอาหนักอธิบายให้ฟังจนเป็นที่พอใจ เราก็เป็นเหมือนหมาตัวหนึ่ง พอท่านยอบ้างยุบ้าง หมาเราตัวโง่นี้ ก็ทั้งจะกัดทั้งจะเห่า... มันพอใจ มันมีกำลังใจทีนี้จึงฟัดกันใหญ่..."

เมื่อได้กำลังใจจากหลวงปู่มั่นเช่นนี้ ท่านก็ยิ่งจริงจังเพิ่มขึ้นไปอีก คือพอเว้นคืนหนึ่งสองคืนท่านก็นั่งตลอดรุ่งอีก และก็เว้น ๒-๓ คืนก็นั่งตลอดรุ่งอีก จนกระทั่งจิตเกิดอัศจรรย์เข้าใจชัดเจนเรื่องความตาย ดังนี้

"...เวลามันรู้จริงๆ แล้ว แยกธาตุแยกขันธ์ดูความเป็นความตาย ธาตุสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ สลายตัวลงไปแล้วก็เป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟตามเดิม อากาศ ธาตุก็เป็นอากาศธาตุตามเดิม ใจที่กลัวตายก็ยิ่งเด่น มันเอาอะไรมาตาย รู้เด่นขนาดนี้มันตายได้ยังไง ใจก็ไม่ตาย แล้วมันกลัวอะไร มันโกหกกัน โลกกิเลสมันโกหกกันต่างหาก หมายถึงกิเลสโกหกสัตว์โลกให้กลัวตายทั้งที่ความจริงไม่มีอะไรตาย

พิจารณาวันหนึ่งได้อุบายแบบหนึ่งขึ้นมา พิจารณาอีกวันหนึ่งได้อุบายแบบหนึ่งขึ้นมา แต่มันมีอุบายแบบเผ็ดๆ ร้อนๆ แบบอัศจรรย์ทั้งนั้น จิตก็ยิ่งอัศจรรย์และกล้าหาญจนถึงขนาดที่ว่า

'เวลาจะตายจริงๆ มันจะเอาเวทนาหน้าไหนมาหลอกเราวะ ทุกขเวทนาทุกแง่ทุกมุมที่แสดงในวันนี้เป็นเวทนาที่สมบูรณ์แล้ว เลยจากนี้ก็ตายเท่านั้น ทุกขเวทนาเหล่านี้เราเห็นหน้ามันหมด เข้าใจกันหมด แก้ไขมันได้หมด แล้วเวลาจะตายมันจะเอาเวทนาหน้าไหนมาหลอกเราให้หลงอีกวะ หลงไปไม่ได้ เวทนาต้องเวทนาหน้านี้เอง

พูดถึงเรื่องความตายก็ไม่มีอะไรตาย กลัวอะไรกัน นอกจากกิเลสมันโกหกเราให้หลงไปตามกลอุบายอันจอมปลอมของมันเท่านั้น แต่บัดนี้ไปเราไม่หลงกลของมันอีกแล้ว'

นั้นละ จิตเวลามันรู้ และมันรู้ชัดตั้งแต่คืนแรกนะ ที่ว่าจิตเจริญแล้วเสื่อมๆ ก่อนมาภาวนาจนนั่งตลอดรุ่งคืนแรกมันก็ไม่เสื่อม ตั้งแต่เดือนเมษายนมาก็ไม่เสื่อมแต่มันก็ยังไม่ชัด พอมาถึงคืนวันนั้นแล้วมันชัดเจน

'เอ้อ มันต้องอย่างนี้ไม่เสื่อม'

เหมือนกับว่ามันปีนขึ้นไปแล้วก็ตกลง ขึ้นไปแล้วก็ตกลงๆ แต่คราวนี้พอปีนขึ้นไปเกาะติดปั๊บ ร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่เสื่อม มันรู้แล้วจึงได้เร่งเต็มที่เต็มฐาน..."

หลวงปู่มั่นขอใส่บาตร อุบายสอนศิษย์..

ตลอดพรรษาที่บ้านนามนแห่งนี้ ท่านยังคงสมาทานธุดงค์อย่างเคร่งครัดในข้อฉันอาหารที่ได้มาในบาตรเท่านั้นเหมือนเมื่อครั้งไปอยู่กับหลวงปู่มั่นใหม่ๆ ในปีแรกดังนี้

"... อยู่ที่ไหนก็ตามเรื่องธุดงควัตรนี้ เราจะต้องเอาหัวชนอย่างไม่ถอยเลย ยืนกระต่ายขาเดียวไม่ยอมให้ขาดได้เลย บิณฑบาตมาแล้วก็รีบจัดปุ๊บปั๊บ จะเอาอะไรก็เอาเสียนิดๆ หน่อยๆ เพราะการฉันไม่เคยฉันให้อิ่ม ในพรรษาไม่เคยให้อิ่มเลย โดยกำหนดให้ตัวเองว่าเอาเพียงเท่านั้นๆ สัก ๖๐% หรือ ๗๐%... ซึ่งคิดว่าพอดี เพราะอยู่กับหมู่เพื่อนหลายองค์ด้วยกัน

ถ้าจะอดก็ไม่สะดวก เพราะการงานในวงหมู่คณะเกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ เราเองก็เหมือนเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่งอย่างลับๆ ทั้งที่ไม่แสดงตัว ทั้งนี้เกี่ยวกับการคอยดูแลความสงบเรียบร้อยของหมู่คณะภายในวัด พรรษาก็ไม่มาก สิบกว่าพรรษาเท่านั้นแหละ แต่รู้สึกว่าท่านอาจารย์มั่นท่านเมตตาไว้ใจในการช่วยดูแลพระเณรอย่างลับๆ เช่นกัน...

พอบิณฑบาตกลับมาแล้ว มีอะไรก็รีบจัดๆ ใส่บาตร เสร็จแล้วก็รีบไปจัดอาหารเพื่อใส่บาตรท่านอาจารย์มั่น ห่อนั้นหรือห่อนี้ที่เห็นว่าเคยถูกกับธาตุขันธ์ท่าน เรารู้และเข้าใจก็รีบจัดๆ อันไหนควรแยกออก อันไหนควรใส่ก็จัดๆ เสร็จแล้วถึงจะมาที่นั่งของตน ตาคอยดู หูคอยสังเกต ฟังท่านจะว่าอะไรบ้างขณะก่อนลงมือฉัน

บาตรเราพอจัดเสร็จแล้วก็เอาตั้งไว้ลับๆ ทางด้านข้างฝาติดกับต้นเสา เอาฝาปิดไว้อย่างดีด้วย เอาผ้าอาบน้ำปิดอีกชั้นหนึ่งด้วย เพื่อไม่ให้ใครไปยุ่งไปใส่บาตรเรา เวลานั้นใครจะมาใส่บาตรเราไม่ได้ กำชับกำชาไว้อย่างเด็ดขาด แต่เวลาท่านจะใส่บาตรเราท่านก็มีอุบายของท่าน เวลาเราจัดอะไรของท่านเสร็จเรียบร้อยแล้วมานั่งประจำที่ ให้พรเสร็จ

ตอนทำความสงบพิจารณาปัจจเวกขณะนั่นแล ท่านจะเอาตอนเริ่มจะฉัน ท่านเตรียมของใส่บาตรไว้แต่เมื่อไรก็ไม่รู้แหละ แต่ท่านไม่ใส่ซ้ำๆ ซากๆ นี่ ท่านก็รู้เหมือนกัน ท่านเห็นใจเรา บทเวลาท่านจะใส่ ท่านพูดว่า

บรรยากาศภายในเสนาสนะป่าบ้านนามนในปัจจุบัน

‘ท่านมหาขอใส่บาตรหน่อยๆ ศรัทธามาสายๆ’ ท่านว่าอย่างนั้น

พอว่าอย่างนั้นมือท่านถึงบาตรเราเลยนะ ตอนเราเอาบาตรมาวางข้างหน้าแล้ว กำลังพิจารณาอาหารนี่แหละ เราเองก็ไม่ทราบจะทำอย่างไรเพราะความเคารพ จำต้องปล่อยตามความเมตตาของท่าน เราให้ใส่เฉพาะท่านเท่านั้น นานๆ ท่านจะใส่ทีหนึ่ง ในพรรษาหนึ่งๆ จะมีเพียง ๓ ครั้งหรือ ๔ ครั้งเป็นอย่างมาก ท่านไม่ใส่ซ้ำๆ ซากๆ เพราะท่านฉลาดมาก คำว่ามัชฌิมาในทุกด้านจึงยกให้ท่านโดยหาที่ต้องติไม่ได้...”

แม้หลวงปู่มั่นจะทราบดีถึงความเคร่งครัดของท่านเกี่ยวกับการสมาทานธุดงค์ แต่ด้วยความเมตตาของครูบาอาจารย์ที่ต้องการหาอุบายสอนศิษย์ ทำให้บางครั้งหลวงปู่มั่นก็ได้นำอาหารมาใส่บาตรท่านพร้อมกับพูดว่า

“ขอใส่บาตรหน่อยท่านมหา นี่เป็นสมณบริโภค” หรือบางครั้งก็ว่า

“นี่เป็นเครื่องบริโภคของสมณะ ขอนิมนต์รับเถอะ” เหตุการณ์ในตอนนั้นท่านเคยเล่าไว้ดังนี้

“...บางครั้งก็มีคณะศรัทธาทางจังหวัดหนองคายบ้างและที่สกลนครบ้าง ที่อื่นๆ บ้าง ไปใส่บาตรท่านและพระในวัดบ้านนามน คนในเมืองสกลนคร นานๆ มีไปทีหนึ่ง เพราะแต่ก่อนรถราไม่มีต้องเดินด้วยเท้า แต่เขาไปด้วยเกวียน จ้างล้อจ้างเกวียนไป

เขาไปพักเพียงคืนสองคืนและไม่ได้พักอยู่ในวัดกับพระท่าน แต่พากันไปพักอยู่กระท่อมนาของชาวบ้านนามน ตอนเช้าทำอาหารบิณฑบาตเสร็จแล้วก็มาถวายพระในวัดนั้น เขาไม่ได้ไปดักใส่บาตรนอกวัด เราก็ไม่กล้ารับ กลัวธุดงค์ขาด เดินผ่านหนีมาเลย สำหรับท่านก็รับให้เพราะสงสารเขา เท่าที่สังเกตดู

อาหารก็เหลือจากใส่บาตรมากมายก็ได้นำขึ้นมาบนศาลา เป็นหมกเป็นห่อและผลไม้ต่างๆ นะ เราก็ไม่รับ ส่งไปไหนก็หายเงียบหายเงียบ ไม่มีใครรับ จะมีรับบ้างเพียงองค์สององค์ ผิดสังเกตศรัทธาเขาไม่น้อย ส่วนเราไม่กล้ารับเพราะกลัวธุดงค์ข้อนี้ขาด หลายวันต่อมาท่านก็ขอใส่บาตรเรา โดยบอกว่า

‘นี่เป็นสมณบริโภค ขอใส่บาตรหน่อย’

แล้วท่านก็ใส่บาตรเรา ท่านใส่เองนะ ถ้าธรรมดาแล้ว โถ...ใครจะมาใส่เราได้วะ สำหรับเราเองกลัวธุดงค์จะขาด หรืออย่างน้อยไม่สมบูรณ์... นอกจากท่านอาจารย์มั่นผู้ที่เราเคารพเลื่อมใสเต็มหัวใจเท่านั้น จึงยอมลงและยอมให้ใส่บาตรตามกาลอันควรของท่านเอง...

ความจริงท่านคงเห็นว่านี่มันเป็นทิฐิแฝงอยู่กับธุดงค์ที่ตนสมาทานนั้น ท่านจึงช่วยดัดเสียบ้าง เพื่อให้เป็นข้อคิดหลายแง่หลายกระทง ไม่เป็นลักษณะเถรตรงไปถ่ายเดียว ท่านจึงหาอุบายต่างๆ สอนเราทั้งทางอ้อมและทางตรง

แต่เพราะความเคารพเลื่อมใสท่าน ความรักท่าน ทั้งๆ ที่ไม่สบายใจก็ยอมรับนี่แลที่ว่าหลักใจกับหลักปฏิบัติ ต้องยอมรับว่าถูกในความจริงจังที่ปฏิบัตินี่ แต่มันก็ไม่ถูกสำหรับธรรมที่สูงและละเอียดกว่านั้น เล็งดูเราเล็งดูท่านมองเราและมองท่านนั้นผิดกันอยู่มาก

อย่างพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านมองอะไร ท่านมองตลอดทั่วถึงและพอเหมาะพอสมทุกอย่างภายในใจ ไม่เหมือนพวกเราที่มองหน้าเดียวแง่เดียวแบบโง่ๆ ไม่มองด้วยปัญญาเหมือนท่าน เราจึงยอมรับตรงนั้น...”

อุบายฝึกม้าพยศ เตือนศิษย์

จากการที่โหมนั่งภาวนาตลอดรุ่งถึง ๙-๑๐ คืน แม้จะไม่ทำติดต่อกันคือเว้น ๒ คืนบ้าง ๓ คืนบ้าง หรือบางทีก็เว้น ๖-๗ คืนก็มี ท่านทำเช่นนี้ตลอดพรรษาจนถึงกับเป็นที่แน่ใจในเรื่องทุกขเวทนาหนักเบามากน้อย เข้าใจวิธีปฏิบัติต่อกัน สามารถหลบหลีกปลีกตัวแก้ไขกันได้อย่างทันท่วงที จึงไม่มีคำว่าสะทกสะท้านแม้จะตายก็ไม่กลัว เพราะได้พิจารณาด้วยอุบายอันแยบคายเต็มที่แล้ว สติปัญญาจึงเท่าทันต่อความตายทุกอย่าง

การที่ท่านหักโหมร่างกายด้วยการนั่งตลอดรุ่งซ้ำแล้วซ้ำเล่าเช่นนี้ทำให้ผิวหนังในบริเวณก้นได้รับความกระทบกระเทือนอยู่บ่อยครั้ง จนถึงขั้นช้ำระบม พุพอง แตกน้ำเหลืองไหลเยิ้มในที่สุด พอนานวันเข้า หลวงปู่มั่นก็เมตตาเตือนแย็บออกมาว่า

“กิเลสมันไม่ได้อยู่กับร่างกายนะ มันอยู่กับจิต เหมือนสารถีฝึกม้า”

จากนั้นก็พูดต่อว่า

“ม้าที่เวลามันกำลัง

คึกคะนอง มันไม่ยอมฟังเสียงเจ้าของเลย ต้องทรมานมันอย่างเต็มที่ ไม่ควรให้กินหญ้าก็ไม่ให้มันกินเลย ทรมานมันอย่างหนัก เอาจนมันกระดิกไม่ได้

ทีนี้พอมันยอมลดพยศลงก็ผ่อนการทรมาน เมื่อมันผ่อนความพยศลงมาก การฝึกทรมานก็ผ่อนกันลงไป ให้กินหญ้ากินอะไรบ้าง

ถ้าม้ามันเป็นการเป็นงานแล้ว เราก็ไม่ทรมานมัน ให้การรักษาการระมัดระวังการบำรุงมันไป เวลาต้องการจะใช้ประโยชน์อะไรก็ใช้มัน ฉันใด

จิตเวลามันกำลังคึกคะนองผาดโผนโลดเต้นก็เอามันอย่างหนัก ฉันนั้นเหมือนกัน"

หลวงปู่มั่นเตือนท่านเพียงเท่านี้ก็เข้าใจได้ทันที เพราะเคยร่ำเรียนเรื่องนี้สมัยเรียนปริยัติมาก่อนแล้ว จึงลงใจและยอมรับในคำเตือนของครูบาอาจารย์ทันที ท่านเปรียบการแย็บเตือนครั้งนี้เหมือนกับว่าหลวงปู่มั่นเอาไม้ทั้งท่อนโยนตูมให้ไปเลื่อยไปไสกบลบเหลี่ยมเจียระไนเอาเองโดยไม่มีการแจกแจงอะไรให้

แอบสนทนากับหลวงปู่พรหม

พอออกพรรษาแล้ว หลวงปู่พรหม จิรปุญโญ[๑] ศิษย์องค์สำคัญของหลวงปู่มั่นอีกรูปหนึ่งได้เข้ามาพักที่วัดป่าบ้านนามนกับหลวงปู่มั่น จึงเป็นโอกาสอันดีให้ท่านมีโอกาสแอบเข้าพบและสนทนากับหลวงปู่พรหมเป็นประจำดังนี้

"...หลวงปู่พรหมนี้เป็นอยู่ข้างๆ ทางดอยแม่ปั๋ง (บรรลุธรรม) มันมีแต่ป่าแต่เขาทั้งนั้นนี่นะ .. คือได้เคยคุยธรรมะกันแล้วตั้งแต่ท่านยังไม่ตายจะว่าไง ที่ได้คุยกันเป็นเวลานานๆ ก็คือท่านอยู่ที่บ้านนามน คือเราอยู่บ้านนามนกับหลวงปู่มั่น ท่านอาจารย์พรหมท่านเคยพูดให้ฟังตั้งแต่อยู่บ้านนามน เวลาเงียบๆ วันไหนไม่ได้ขึ้นหาพ่อแม่ครูจารย์มั่นก็แอบไปหาท่านคุยกันสองต่อสองทุกคืน คุยสนุกสนาน ท่านพูดให้ฟังทุกแง่ทุกมุมในการปฏิบัติธรรมของท่าน นี่ท่านก็ผ่านที่เชียงใหม่ ท่านผ่านมานานแล้วนี่ก็รู้ได้อย่างชัดเจนละซี ท่านเล่าให้ฟัง ถึงเรายังไม่รู้อีโหน่อีเหน่อะไร ทางปริยัติทางอะไรมันก็เข้ากันได้ๆ ลงใจทันที ..

หลวงปู่พรหมกับเราสนิทสนมกันมาเป็นเวลานาน นี่วัดของท่าน คือแต่ก่อนท่านอยู่วัดนี้ (วัดผดุงธรรม) แล้วท่านย้ายจากนี้ออกไปตะวันตก แต่ก่อนตะวันตกนี้เป็นดงใหญ่นะ ดงทั้งหมด ดงสัตว์ดงเนื้อดงเสือเต็ม วัดท่านก็อยู่ในดง (วัดประสิทธิธรรม) เราไปพักกับท่านอยู่นั้น รู้สึกท่านเมตตามากนะกับเรา นิสัยท่านน่าเกรงขามมาก นิสัยจริงจังเด็ดเดี่ยวทุกอย่าง ฉลาดรอบคอบ ไม่ใช่เล่นนะ พอเห็นเราไปแล้ว *'หา!'* ขึ้นเลย ก็สนิทกันมาเท่าไรแล้ว

พอมองเห็นเรา เรากำลังสะพายบาตรเข้าไป *'หา ท่านมหามาเหรอ'*

'โอ๊ย มาแล้วคิดถึงครูบาอาจารย์มากต้องมาหละ'

'เอ่อ เอ้า มาเวลานี้กำลังหนาว'

เราไปเดือนธันวาคมมันก็หนาวละซี แล้วบ้านดงเย็นเป็นบ้านที่หนาวมากด้วย ไปคุยธรรมะธัมโมกับท่าน โอ๊ย สนิทกันมากตั้งแต่อยู่บ้านนามน พอออกพรรษาแล้วท่านก็ไปหา

ทีแรกจวนจะเข้าพรรษาท่านไปหาหลวงปู่มั่นก่อน พอดีทางสกลฯ วัดสุทธาวาสไม่มีหัวหน้าวัด เขาก็ไปขอพ่อแม่ครูจารย์มั่น ก็พอดีท่านอาจารย์พรหมไปถึงนั้น ท่านมาจากเชียงใหม่ ท่านบึ่งเข้าไปหาพ่อแม่ครูจารย์มั่น พอเขาพูดจบคำเรียบร้อยแล้ว หลวงปู่มั่นท่านพูดเป็นลักษณะเผดียงๆ จะสั่งจริงๆ ก็ไม่ใช่นะ ท่านก็รู้อัธยาศัยเหมือนกัน คือพระไม่มีเขาก็มาขอจากท่าน *'นี่จะทำยังไงท่านพรหม เขาก็มาหาหัวหน้าจะทำไง ถ้าว่าท่านไปอยู่ที่นั้นได้ก็จะดี'*

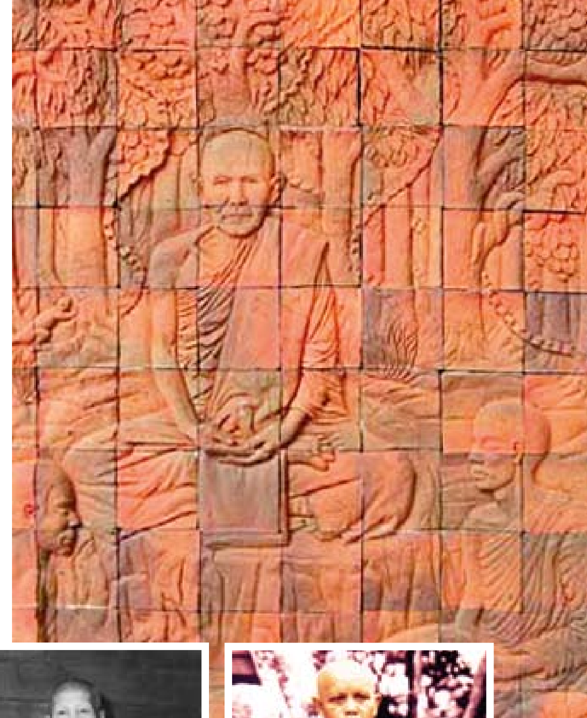
บริษัทโยมนุ่มมาขอ เพราะวัดนี้เป็นวัดบริษัทโยมนุ่มสร้างขึ้นมา มีหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ เป็นประธานการสร้างวัดสุทธาวาสนี่นะ เขาก็เลยถือเป็นวัดของเขาไปเลย ทีนี้พระไม่มีเขาก็ไปติดต่อบ้านนามน *'โอ๋ย จะให้ไปอยู่ยังไง'* ท่านก็ว่าอย่างนั้น คือมาขอพระไป *'พระในเมืองสกลฯ อดอยากที่ไหน'* ท่านพูดเล่นกับเขาหากเฉยนะ พูดลักษณะเล่นอยู่ภายใน

'ทำไมมาหาไกลนักหนา เมืองสกลฯ มีมากขนาดไหน ไม่ได้แหละ พระนี่ท่านมาหาภาวนา ก็ต้องมาตามอัธยาศัยของท่านซี'

ท่านว่า เขาก็เลยกลับไป ท่านบอกไม่ได้ จากนั้นไม่นานสักสี่ห้าวันหรือไง พอดีท่านอาจารย์พรหมมาวัดสุทธาวาส แล้วพุ่งใส่พ่อแม่ครูจารย์มั่นเราเลย นั่นละท่านถึงพูดเป็นเชิงเล่าเรื่องนี้ละ *'เขามาขอพระอะไรๆ ถ้าท่านพรหมพอจะอยู่พักอบรมสั่งสอนให้เขาร่มเย็นบ้างก็จะดีนะ'*

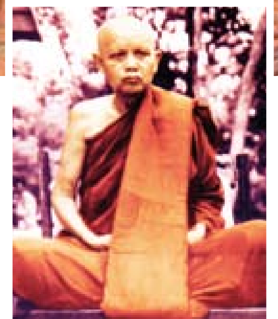
ท่านพูดกลางๆ ท่านก็รู้อัธยาศัยเหมือนกันนะ ท่านไม่บังคับนะ *'ถ้าท่านอยู่ที่นั่นเป็นหัวหน้าให้เขาบ้างก็จะดีท่านว่าอย่างนั้น ออกพรรษาเราอยากมาค่อยมา'*

พอออกจากนั้นปั๊บท่านก็กลับคืนไปจำพรรษาอยู่ที่วัดสุทธาวาส พอทีนี้ออกพรรษาแล้วท่านก็มาอีก พอออกพรรษาแล้วท่านมาเลย มาอยู่นั้นนานกับเรา พอตกกลางคืนเราจะแอบไปหาท่านทุกคืนเลย ถ้าวันไหนไม่ได้ขึ้น

หลวงปู่พรหม จิรปุญโญ

หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต

[๑] ต่อมาเป็นเจ้าอาวาสวัดประสิทธิธรรม บ้านดงเย็น อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

ไปหาท่านต้องเข้าไปนั้นละ คุยธรรมะกัน ถึงได้รู้เรื่องราวภายในของท่าน นั้นแหละได้คุยกันตลอดสนิทสนมกันมา ..

หลวงปู่พรหม นี่ท่านประกาศ ๗ วัน เพราะท่านเป็นพ่อค้า แล้วไม่มีลูกมีเต้า ถ้าพูดถึงฐานะบ้านนอกก็เรียกว่า ท่านเป็นที่หนึ่งของบ้านนี้ เพราะการค้าการขายท่านเป็นพ่อค้า ทีนี้เวลามาปรึกษาหารือกับแม่บ้านเพราะไม่มีลูกด้วยกัน นี้ทำยังไง นี่เห็นไหมคนมีอุปนิสัยมันเป็นนะ เราก็อยู่ด้วยกันมา ไม่มีลูกมีเต้าที่จะสืบหน่อต่อแขนงมรดก

'เหล่านี้จะทำไง แล้วตายแล้วใครจะสืบต่อก็ไม่ได้ไปทั้งนั้น สืบต่อกันเป็นระยะๆ อันนี้เรายังมีชีวิตอยู่ สิ่งเหล่านี้เราครองมานานแล้วก็ไม่เห็นเป็นประโยชน์อะไร ก็อยู่อย่างนี้แหละ เราออกบวชจะไม่ดีเหรอ ต่างคนออกเสาะแสวงหาสมบัติภายใน สมบัติภายนอกเราเห็นอยู่นี้แหละ'

ท่านเล่าให้ฟังนะ แม่บ้านก็พอใจทันทีเลย ถ้าเราออกบวชแล้วอันนี้เราก็ประกาศให้ทานไปหมดเสีย เสร็จแล้วออกเลย ทางนั้นก็พร้อมเลย ไม่ว่า ท่านบอกว่าประกาศอยู่ ๗ วัน ของให้ทานหมดเลย ให้ทาน ๗ วัน แล้วแม่บ้านออกทางหนึ่ง ท่านก็ออกทางหนึ่งไปเรื่อย ท่านเล่าให้ฟัง

ท่านเป็นคนศักดิ์ศรีดีงาม มีอำนาจวาสนาน่าเกรงขามมาก เด็ดเดี่ยว .. แน่นอนมาตั้งแต่คุยกันอยู่บ้านนามน อย่างนี้แหละเห็นไหมล่ะ ไม่ต้องเอาอะไรมายันกัน เพราะท่านคุยให้เราฟังอย่างถึงใจเมื่ออยู่บ้านนามน ท่านผ่านมาตั้งแต่อยู่เชียงใหม่โน้น .. แต่ก่อนท่านเล่าให้ฟังเราก็ยังไม่รู้อีโหน่อีเหน่อะไร ท่านเล่าให้ฟังจนกระทั่งถึงท่านผ่านได้เลย เราก็ฟังแบบหูหนวกตาบอด

ครั้นเวลามาปฏิบัติ ปฏิบัติไม่ถอยมันก็รู้ตามกันไปๆ สุดท้ายยอมกราบท่านราบ .. ท่านเล่าให้ฟังแล้ว ทางนี้ตามอีกด้วยข้อปฏิบัติ ด้วยความรู้ความเห็นมันตามเข้าไปหาที่แย้งกันไม่ได้ ยอมรับเลย นี่องค์หนึ่ง..."

หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต (วัดอุดมคงคาคีรีเขต อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น) เป็นพระองค์สำคัญอีกรูปหนึ่งที่เดินทางมาขอศึกษาอุบายธรรมจากหลวงปู่มั่นที่วัดป่าบ้านนามนแห่งนี้ ท่านกล่าวถึงเหตุการณ์ในตอนนี้ดังนี้

"...พอพูดถึงเรื่องพญานาค หลวงพ่อผางสำคัญอยู่นะ กับพวกงูพวกพญานาค นี่ละอำนาจวาสนาของคน มีฤทธาศักดานุภาพ ปัจจุบันนี่หลวงพ่อผางขอนแก่น นั่นน่ะท่านบวชทีหลังเรา ตอนท่านไปเราก็อยู่ที่นั่นวัดนามน ที่ท่านศึกษาปรารภกับหลวงปู่มั่น ท่านก็เทศน์อย่างเด็ดทีเดียว นั่นล่ะท่านได้ธรรมะนั่นล่ะมา ใส่เปรี้ยงๆ ลง ท่านคงเล็งดูแล้วเหมาะแล้ว ธรรมะจึงไม่มีอ่อนข้อเลย เด็ดตลอดจนจบ

ใส่เปรี้ยงๆ เหมือนคนโกรธแค้นกันมาได้ห้ากัปห้ากัลป์ พอมาก็ปรีใส่กันเลยว่างั้นเถอะน่ะ นั่นล่ะผู้ท่านได้อันนั้นมา มาพิจารณาก็ได้คติตั้งแต่นั้นมา เอาจนทะลุไป นี่ล่ะองค์นี้หลวงพ่อผาง แล้วก็เล่าถึงเรื่องของเรา ท่านบอกว่า ท่านเคยพบกับเราอยู่ที่นั่น นามน เล่าให้พระทั้งหลายฟัง เพราะตอนนี้เราก็มาขั้นครูขั้นอาจารย์แล้ว หลวงพ่อผางก็เป็นครูเป็นอาจารย์ไปแล้ว เลยเล่าเรื่องถึงกันเฉยๆ ทีนี้เวลาท่านออกมาแล้วนี้..."

หลงป่า

เดือนพฤศจิกายนปีนั้น ท่านกราบลาหลวงปู่มั่นออกจากวัดป่าบ้านนามนไปเที่ยวกรรมฐาน มีอยู่คราวหนึ่งระหว่างที่ท่านพร้อมหมู่คณะกำลังเที่ยววิเวกหาสถานที่ภาวนาในป่าในภูอยู่นั้น เมื่อยิ่งเดินหน้าไปเรื่อยก็ยิ่งพลัดหลงทางไปเรื่อย เข้าไปในหุบเขาเล็กๆ ยิ่งเข้าป่าลึกขึ้นๆ จนไม่พบบ้านผู้คนเลย เหตุการณ์คราวนั้นท่านกล่าวว่ารอดมาได้ด้วยอำนาจของบุญของทาน ดังนี้

"...ออกจากบ้านโคกนามน จากพ่อแม่ครูจารย์มั่น ไปก็เข้าเขาเลย เพราะภูเขามันติดกันกับบ้านห้วยหีบ เข้าไปนั่นไป

ธุดงค์หลงป่าถูกหลอก

ครั้งหนึ่งท่านไปเที่ยวธุดงคกรรมฐาน ท่านหลงทางหลงป่าไปเจอไร่ข้าวของ "ทิดสาย" ซึ่งไปทำนาทำไร่อยู่บนเขา ทิดสายมีลูกชายชื่อหอม อยู่บ้านนาขาม ท่านเล่าเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า

"...บ้านนาขามอยู่ไกล เราก็เลยไม่ลืม

เราถามเขาว่า *'บ้านหนองสะไนไปอีกไกลไหมโยม?'*

เขาชี้มือบอกว่า *'โอ๊ย! จะไกลอะไร นี่ นี่ อยู่ฟากเขาลูกนี้ เขาลูกเล็กๆ นี้ อยู่ใกล้ๆ แค่นี้'*

'ถ้าอาตมาเดินไปจะถึงค่ำขนาดไหน?' เราถาม

เขาบอกว่า *'อย่างมากตีโปง ตำโปง เวลาโพล้เพล้จวนมืด ก็ถึงแล้ว'* (ตีโปงลักษณะคล้ายระฆัง แต่ทำด้วยไม้ ใช้ตีเวลาประมาณ ๕-๖ โมงเย็น)

เราก็ไป ที่ไหนได้เกือบตาย ๓-๔ ทุ่มจึงถึงบ้านนั้น ที่เขาโกหกเรา เพราะเขากลัวว่าเราจะไปอาศัยกินข้าวกับเขา เขาขนข้าวไปพอดีกิน ๓-๔ วัน พอกินหมดเขาก็กลับลงมาเอาอีก สาเหตุที่รู้ว่าเขาโกหก เพราะหลังจากนั้น ๒-๓ วันให้หลัง โยมคนหนึ่งไปจากบ้านนามน ที่พ่อแม่ครูจารย์มั่นจำพรรษาอยู่ ไปถึงที่นั่น (ที่ที่เขาโกหกเรา)

เขาก็บอกว่า *'ไปนี้ ดูรอยพระไปทางนี้หน่อยนะ เมื่อวานนี้ได้โกหกพระให้ไปทางนี้ จ้างมันก็ไปไม่ถึง นอนซมอยู่กลางป่าล่ะวันนี้'*

เราไม่ได้นอนกลางป่าเหมือนเขาคิดล่ะซี เดินกลางป่าเหมือนขาขาดไปเลยน่ะ สมมุติว่าเดินสะดุดอย่างนี้ ไม้ไม่ขาดขาก็ต้องขาดเพราะความรวดเร็วแห่งการเดิน บุกไปป่ากลางคืน นี้เราโดนเขาหลอก อันนี้ก็แปลกอยู่นะ มันน่าคิดอยู่มากนะ เรื่องกรรมบันดลบันดาลนะ คนที่โกหกเรานี้

อีก ๓ ปีต่อมา... เราก็เที่ยวธุดงค์ย้อนกลับมาทางเดิมนั้นอีก ไปก็พอดีมีโยมบ้านนาขามเขาเข้ามาพักอยู่ที่บ้านหนองส่าน แกมาส่งบาตรเรา แกก็บอกว่า แกอยู่บ้านนาขาม เราก็เลยถามถึง *'โยมชื่อทิดสาย ลูกชายชื่อหอม เป็นอย่างไรบ้าง?'*

'โอ๊ย!! ผู้เฒ่าตายได้ ๓ ปีแล้ว' ว่างั้น *'เป็น*

สภาพภูมิประเทศเทือกเขาภูพาน
รอยต่อระหว่างสกลนครกับกาฬสินธุ์ที่องค์หลวงตาหลงป่า

ภูเขา เข้าไปกลางเขาเลยหลง หลงอยู่กลางเขาเลย .. ไปเที่ยวในภูเขาจากระหว่างสกลนครกับกาฬสินธุ์ เข้าไปในเขาไปหลงป่าละซี เข้าไปในหุบเขาเลยนะ เขาไม่รู้กี่ลูกกี่ชั้น เข้าไปจมอยู่ในเขาเลย พอดีไปเจอพวกเขาไปทำไร่อยู่ในเขามี ๔-๕ หลังคา เขาไปทำไร่อยู่ในหุบ หลงเข้าไปตรงนั้น เขาจนงงเลย

'โห ท่านมาได้ยังไง?'

คือตอนกลางคืนนั้นมีนิมิตเสียก่อนนะ หลงป่าไปด้วยกัน ๓ องค์ยังไม่ได้แยกจากกัน ตามธรรมดาออกจากวัดแล้วก็ไปทีละ ๒ องค์ ๓ องค์แล้วก็ไปแยกกันข้างหน้า ไปวันนั้นยังไม่ได้แยกเลย ไปก็ไปหลงป่ากลางคืน งมเงาไป

'เอ้า นอนในป่านี่แหละงมไปไหน แล้วตั้งสัจอธิษฐานนะจะออกทางภาวนาก็ได้ ออกทางความฝันก็เอา แล้วบ้านอยู่ทางไหน มันหลงถนัดแล้ว เข้าในหุบเขา บ้านอยู่ทางไหนให้ตั้งสัจอธิษฐานนะ'

องค์นั้นก็ตั้งองค์นี้ก็ตั้ง เราก็ตั้ง ตั้งสัจ-อธิษฐาน จะออกทางภาวนาก็ได้ ออกทางไหนก็ได้ พอดีกลางคืนมานิมิตแล้ว... ทีนี้พอกลางคืนมาก็ฝันละที่นี่ องค์นั้นก็ฝัน องค์นี้ก็ฝัน ฝันด้วยกันทั้ง ๓ องค์ด้วยนะ แปลกอยู่

องค์หนึ่งฝัน *'บ้านอยู่ทางไหน?'*

'บ้านอยู่ทางนี้' ชี้ไปทางทิศใต้ *'รู้ได้ยังไงว่าบ้านอยู่ทางนี้?'*

'มีแต่ผู้หญิงหาบอะไรต่ออะไร หลั่งไหลผ่านมานี่ไปทางนี้แหละ ไปทางทิศใต้นี้'

'แล้วองค์นี้ล่ะฝันว่ายังไง?'

'บ้านอยู่ทางนี้อีก' 'รู้ได้ยังไง?'

'มีแต่ผู้หญิงหาบสิ่งหาบของพะรุงพะรังไปนี้' แล้วว่า *'วันนี้เราจะพบผู้หญิงก่อนนะ'*

'เอ้า อยู่ในกลางเขาจะพบผู้หญิงได้ยังไง?'

'หากจะพบก็เพราะความฝันบอก อย่างนั้น'

เราก็อีกเหมือนกัน หมู่เพื่อนมาถามเราว่า *'เป็นยังไง?'*

'บ้านอยู่ทางนี้จริงแต่ไม่ใช่บ้านนะ เป็นทับเขามาตั้งทับอยู่ทางด้านนี้ เมื่อคืนเห็นโยมแม่มาหา มีเด็กสองสามคนติดตามโยมแม่มา โยมแม่มาหามาถางนั้นถางนี้ปุบปับๆ แล้วก็พาเด็กขนของไป ไปทางนี้แหละ บ้านอยู่ทางนี้หรือทับอยู่ทางนี้แหละ เอ้า ไปทางนี้'

นั่นละพอตื่นแล้วก็บุกตามทิศเลย ไปอยู่ในหุบเขาลึกๆ นะ มีบ้านอยู่ ๔ หลังคาเรือน เขามาทำไร่อยู่ในหุบเขา ไป...เขางงเลย

'โอ๊ย ท่านมาได้ยังไงนี่ โถตายๆ ๆ'

ไปได้พบผู้หญิงก่อนจริงๆ มีแต่ผู้หญิงตำข้าวกันตุบตับๆ ผู้ชายไม่มีสักคนเดียว มีเด็กเล่นอยู่อีกสองสามคน เด็กก็ลักษณะที่ว่านั่นแหละ เขาว่าญาครูเป็นความเคารพ ญาครูญาชาหลวงตา นี่เป็นความเคารพของเขา

'มาได้ยังไง? เมื่อคืนนี้ก็ฝันกัน มาเล่าสู่กันฟังอยู่นี่ ฝันว่าพระท่านมาโปรด ๓ องค์เมื่อคืนนี้ บ้านนั้นก็ฝัน บ้านนี้ก็ฝัน ก็แปลกอยู่นะ

ฝันว่าญาครู (คือพระ) ท่านมาโปรด ๓ องค์เมื่อคืนนี้ พูดกันจบเดี๋ยวนี้ พวกผู้ชายเขาไปไร่นอกบริเวณนั้น เพิ่ง

อะไรตาย'

'ลงท้องตายแบบปัจจุบัน'

คำนวณเวลาพอดีกับที่เราจากตรงนั้นไป ๓ ปี พอดี...นี่...ก็บันดลบันดาลน่าคิดอยู่มาก ถ้าจะคิดถึงเรื่องแบบนี้มีอยู่หลายเรื่อง ไม่ใช่พูดอวดตัวนะ พูดถึงเรื่องบุญกรรม มีประจำโลกประจำสงสารประจำสัตว์ทุกประเภท เราหมายความว่าอย่างนั้น..."

ป่าดงดิบ

ไปตะกี้นี้ ว่าพระมาโปรด ๓ องค์'

พอดีไปพวกนั้นเขาก็งง เขาว่า

'ถ้าไม่พบบ้านนี้ต้องตายไม่มีทางอื่นทางใด นอกจากจะไปพบพวกนายพรานเขานะ ถ้าผู้มีแก่ใจเขาก็จะพาย้อนกลับหลังไป ย้อนทางไปสู่บ้าน มานี้มันลึกพอแล้วนี่ ข้ามเขาแต่เพียงลูกเดียวสองลูกเท่านั้นตายเลย เพราะแถวนี้ไม่มีบ้านเลย อยู่ในหุบเขา'

เราก็เลยได้กินข้าวกับเขา แล้วบอกเพื่อนฝูงด้วยว่า *'วันนี้เราอย่าพูดอะไรนะ จะมีคนตามส่งเรานะวันนี้ เพราะมีเด็กมาเอาของบริขารผมไป เราไม่ได้บอกเด็ก เด็กมาขนบริขารไปเลย วันนี้คอยดูจะมีคนไปส่งเรา'*

พอกินข้าวแล้วเขาบอกว่า *'พวกผมต้องไปส่งท่าน ถ้าไม่ไปส่ง ท่านก็ตายอีก'* เขาตามส่งย้อนหลังไปส่งใส่ทางเข้าหมู่บ้าน

นี่เรามันอัศจรรย์ที่ว่าอยู่ในหุบเขาลึกๆ มันหลงไปได้ยังไงหลงไปในหุบเขาเท่ากำปั้นนี่นะ ภูเขานี่กว้างเท่าท้องฟ้ามหาสมุทร แล้วมันหลงไปได้ยังไงนี่อัศจรรย์อยู่เหมือนกันนะ เวลาจะตายไม่ตายนะ ที่ว่าจะตายๆ ก็เพราะปีนเขา เขาพูดว่า

'ไม่ใช่อะไรหรอกท่าน ปีนเขาลูกนี้ลงลูกนี้ขึ้นลูกนั้น กว่าจะถึงบ้านคนมัน กี่สิบเขา ท่านไปได้เพียง ๒-๓ วันท่านก็แย่แล้ว ตายแล้ว นี่มาเจอพวกผมดีแล้ว ท่านไม่ตายแหละคราวนี้'

นี่เราเชื่อเวลาจำเป็นเป็นอย่างนั้นจริงๆ นะมันหากบันดลบันดาลมิหนำซ้ำเทวบุตรเทวดายังบันดลบันดาลให้เขาฝันทางโน้นว่าพระท่านมาโปรด ๓ องค์ ทางนี้ก็ฝันว่าจะไปหาโยม โยมตามส่ง เราเลยฝังใจจนกระทั่งทุกวันนี้...

ภายในใจนี้เราเชื่อ เชื่อในหัวใจเจ้าของเองว่าเปิดโล่งอยู่ตลอด... นี่แหละอำนาจแห่งการทำบุญให้ทานไม่อดอยาก ถึงเวลาจำเป็นหากมีผู้มาช่วยจนได้นั่นแหละ หากมี ฟังแต่ว่า "มี" เถอะ อำนาจทานบันดลบันดาลให้มีผู้ใดผู้หนึ่งมีใจบุญเข้ามาช่วยสงเคราะห์สงหา เพราะอำนาจแห่งบุญของเรามีเป็นเครื่องดึงดูดกัน..."

ถือ "ความทุกข์" เป็นครู เป็นหินลับสติปัญญา

ความเป็นนักต่อสู้ของท่านแม้อุบายวิธีบางอย่างจะทำให้ต้องพบกับความทุกข์แสนทุกข์แต่หากผลปรากฏเป็นความเจริญทางด้านจิตใจมากขึ้น ท่านก็จะพยายามอดทนต่อสู้ให้ผ่านไปให้จงได้ คำกล่าวตอนหนึ่งของท่านกับพระเณรดังนี้

"...นิสัยของผมเองนั้นเป็นนิสัยที่หยาบ จะว่าคนหยาบก็ได้ ไปอยู่ในสถานที่ธรรมดา ความเพียรไม่ค่อยดี ผลที่จะพึงได้ก็ไม่ค่อยปรากฏนัก... แต่หากเป็นบางสถานที่แล้ว กลับทำให้ธรรมภายในใจเจริญขึ้นๆ ...

...จึงมักแสวงหาในที่กลัวๆ เสมอ ทั้งๆ ที่เราก็กลัว แต่ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากความกลัวนั้นเป็นผลประโยชน์อัศจรรย์มหาศาล เราจึงจำเป็นต้องได้สละเป็นสละตายเข้าอยู่บำเพ็ญเพื่อธรรม..."

ด้วยเหตุนี้ท่านจึงนิยมใช้อุบายฝึกจิตด้วยการเข้าป่าช้าเผาหรือฝังคนตายบ้าง ในถ้ำเงื้อมผาป่าดงบ้าง ในดงที่เป็นที่อยู่ของช้าง หมี เสือ หรือสัตว์ร้ายต่างๆ บ้าง อาศัยสัตว์เหล่านั้นเป็นครู ท่านออกวิเวกบางสถานที่เป็นที่ที่เสือมักชอบผ่านมาหรือเป็นที่อาศัยของมันในบริเวณใกล้ๆ กันนั้น แม้ว่าจะเดินหรือนั่งตรงไหนอย่างไรก็คิดกลัวอยู่ตลอดว่ามันคงจะอยู่ใกล้ๆ หรือกลัวว่ามันจะมากัดกิน ท่านเคยเล่าถึงสถานที่เช่นนี้ว่า

"น่ากลัวจริงๆ กลางวันก็กลัว เวลาไหนก็กลัว ยิ่งกลางคืนด้วยแล้วจิตยิ่งมีแต่ตั้งหน้าตั้งตาที่จะกลัว นั่งก็กลัว เดินจงกรมกลางค่ำกลางคืนดึกดื่นก็เดิน ทั้งๆ ที่กลัวๆ นั้นเอง"

ท่านเล่าถึงคราวเข้าไปดัดตัวเองที่ป่าเสือแห่งหนึ่ง ดังนี้

"...อยู่ในป่าในเขามันตื่นเต้น .. แต่ก่อนเป็นป่าพวกสัตว์พวกเสือเนื้อร้ายเต็มไปหมดจริงๆ .. ก้าวเข้าทางนี้ปั๊บเป็นป่าแล้ว มีสัตว์แล้ว พวกสัตว์พวกเนื้อพวกอีเก้งพวกหมู พอลึกเข้าไปก็พวกกวาง พวกช้าง พวกเสือ เสือมีอยู่ทั่วไป สัตว์มีอยู่ที่ไหน เสือมีอยู่ที่นั่น มีอยู่ทั่วไป ..

บางทีก็เสียงเสืออาวๆ ขึ้นแล้ว อาวๆ ขึ้น

"...พอความกลัวเริ่มขึ้นมาก **สติ**เริ่มจับ คือจิตนี้ห้ามหรือบังคับเด็ดขาดไม่ให้เคลื่อน จากจุดที่ตนต้องการ เช่นเราบริกรรม **พุทโธ พุทโธ...** ก็ให้อยู่กับคำบริกรรมนี้เท่านั้น เป็นก็ตาม ตายก็ตาม เสือก็ตาม ช้างก็ตาม สัตว์อันตรายใดๆ ก็ตาม ไม่ไปคิดไม่ไปยุ่ง ให้รู้อยู่จุดเดียวคือคำบริกรรมนี้เท่านั้น .. ไม่งั้นมันจะวาดภาพเสือ วาดภาพอันตรายขึ้นมาให้เรากลัว เพราะไปอยู่ในสถานที่กลัวด้วย ในสถานที่มีเสือจริงๆ ด้วย ต้องบังคับจิตไม่ให้ส่งออกไปภายนอกเลย ให้รู้อยู่กับใจนี้ เป็นกับตายก็มอบอยู่กับนี้ ..

นี่หมายถึงขั้นเริ่มแรกของการภาวนาซึ่งต้องอาศัยคำบริกรรม กลัวมากเท่าไรจิตยิ่งติดแนบกับคำบริกรรมไม่ให้ปราศจากเลย ความมุ่งหมายนั้นคือหมายตายกับธรรมนี้เท่านั้น ไม่ให้จิตไปสู่อารมณ์ที่กลัวนั้นๆ ธรรมคืออะไร คำบริกรรมนั้นแล คือบทแห่งธรรม ..

ถ้ามันเดินวกเวียนนี่สนใจนะ มันสนใจถ้าพอทำ (หมายถึงเสือกัดกิน) มันก็อาจจะทำอย่างว่านะ นี่ไม่มี ไม่เคยปรากฏ เราเองก็ไม่เคยปรากฏ เสือจริงๆ ก็ไม่เคยเห็นในป่า แต่เสียงมันมีอยู่ทั่วไป กระหึ่ม กระหึ่ม

โอ้ ขนนี้ไม่ทราบว่ามันลุกซู่ผึงเหมือนจรวดดาวเทียม มันเป็นเองนะ ไม่ทราบว่ากลัวไม่กลัว มันลุกซู่ จิตหดเข้ามาหันเข้ามา สมมุติว่าอยู่ในขั้นบริกรรม **พุทโธ** ก็ติดกับ **พุทโธ** ไม่ให้ออกไปหาเสือ ความคิดนี้จะไปคว้าเอาพิษเอาภัยเอาอารมณ์ไม่ดีงาม เช่นอย่างกลัวอย่างนี้มันก็เป็นอันตรายอันหนึ่ง ต้องคิดอย่างนั้นไม่ให้ออก หมุนติ้วนั่น มันเป็นอย่างนั้น..."

ชนะความกลัวด้วย "พุทโธ"

ท่านใช้ความกลัวนี้เองเป็นครูหรือเป็นอุบายเพื่อฝึกจิตให้เห็นเหตุเห็นผลกัน ดังนี้

ข้างทางจงกรม โถ เสียงเสือมันไม่เหมือนเสียงเพลงลูกทุ่งละซี มันจะงับหัวเอา ประมาทได้เหรอ เสียงอาวๆ ขึ้นข้างๆ ไม่รู้มันมาตั้งแต่เมื่อไร ตอนมันหยุดเสียงคำรามมันอาวตามภาษาของมันแล้ว นั่นละ มันน่ากลัวตอนนั้น ไม่ทราบมันจะมาแบบไหนซิ ได้ยินเสียงมันอยู่มันอยู่ตรงนั้นก็ค่อยยังชั่วนะ พอเงียบเสียงไปแล้ว ไม่ทราบจะมาแบบไหน ..

เราไปอยู่ในที่ดัดสันดานจริงๆ นะ ไม่ใช่ธรรมดานะ มีแต่ที่ดัดสันดานทั้งนั้นแหละ ป่าก็ป่าเสือ กลางคืนเวลาเราเดินจงกรม มันไม่ใช่ธรรมดานะ แล้วยิ่งเสียงเสือด้วยนะ เราไปอยู่แคร่ ตอนตื่นเช้ามาเห็นรอยมันผ่านไปทางนี้ แล้วฉากออกไป เพราะเราปัดกวาดไว้เรียบร้อย มันเดินผ่านไปผ่านมา มันก็เห็น โอ้ เสือมามาเมื่อไหร่ไม่รู้ แต่เขาก็ไม่ได้สนใจกับเรา เขาเดินฉากไปเฉยๆ แสดงว่าเขาไม่ได้สนใจกับเรา เขาไปตามประสาของเขา เราก็รู้

สยบโรคฝีดาษ

"...ปีที่คนเป็นโรคฝีดาษ ฝีดาษนี้ได้เกิดขึ้นบ้านใหญ่ๆ หลังคาเป็นร้อยๆ บ้านแตกสาแหรกขาด หนีเข้าไปอยู่ในป่า คนหนีตายนี้ไปอยู่ได้หมดทุกแห่ง ไม่ว่าพุ่มไม้ ไม่ว่าที่ไหนๆ หาที่หลบที่ซ่อนตัวได้ยิ่งกว่าสัตว์ เวลาคนกลัวตายนี้ กลัวมากกว่าสัตว์ แตกบ้านแตกเมือง หมู่บ้านเดียวตายวันละ ๑๔ - ๑๕ - ๑๖ ศพ

เราเดินธุดงค์เที่ยวผ่านไปหมู่บ้านนั้น กับโยม ๒ คน คนเขาบอกว่า *'จะไปหมู่บ้านนั้นทำไม ที่นั่นมีแต่ป่าช้าผีตาย'*

เราก็ว่า *'ตัวเรานี่แหละ เป็นป่าช้าคนเป็น ถ้าไปจะเป็นอะไร?'*

เราผ่านเข้าไปตรงนั้น เห็นเขาตาย น่าสยดสยองกันทั้งบ้านทั้งเมือง โยม ๒ คนที่ไปด้วยเกิดความกลัว เราจึงว่า *'ไป๊! เราไม่พากลัวไม่ต้องกลัว'*

ความตายมันอยู่กับเรา ไม่ได้อยู่กับที่นั่นที่นี่แหละ ถ้าเรายังมีลมหายใจ แสดงว่าไม่ตาย เดินไปเลย ผ่านไปตรงนี้เลย มองดู ๒ ฟากทาง บ้านเรือนเป็นร้อยๆ หลังคาไร้ผู้คน แตกหนีเข้าไปอยู่ตามป่าตามพุ่มไม้ ตามที่ไหนๆ ตามกอไผ่กอผา ที่ไหนหลบซ่อนได้ไปอยู่หมด

นี่ละมันถึงได้มองเห็นชัดนะ เห็นจริงๆ ประจักษ์ตา เขาก่อไฟเอาไว้ผู้ที่นอนตายเฝ้ากองไฟก็มี ผู้ร้องครางอยู่ตามกองฟืนกองไฟก็มี เราปลูกกระท่อมไว้หลังเล็กๆ ไปอยู่กับบ้านน้อย ๙ หลังคาเรือน เขาก็พากันแตกไปหาเรา

นี่ก็แปลกอยู่นะธรรมของพระพุทธเจ้า เห็นประจักษ์ ไม่ใช่อวดธรรม ไม่ใช่อวดตัวเอง เอาความจริงมาพูด นี่เราเห็นด้วยตา ไปก็ผ่านไปได้อย่างสบายไม่เป็นอะไรเลย เราก็ไปวัดตอนเช้ากำลังจะฉันจังหัน พวกเขารุมเข้ามาถามว่า *'เป็นยังไงท่าน ท่านสบายดีอยู่หรือ?'*

'จะเป็นอะไร ไปหาอะไรมาให้เรากิน เรากำลังหิวข้าว อย่ามาถามเรื่องความเป็นความตาย'

เราว่าอย่างนี้ จากนั้นพวกนั้นก็รุมเข้ามา นี่ก็เป็นภาระหนักอยู่ รุมกันเข้ามาอยู่เต็มบ้านน้อย อยู่ตามร่มไม้ แต่ก็เดชะนะไม่เป็นอะไรแม้สักคนเดียว ผู้ที่วิ่งเข้ามาก็หายจากโรคฝีดาษ มันดลบันดาลอะไรนะ ธรรมของพระพุทธเจ้า

ใครเป็นแล้วเขาห้ามไม่ให้เข้าเป็นอันขาดเลย นี่มันยังรอดเข้ามาได้ มาอยู่นั่นก็จะทำยังไง ให้อยู่นั่นแหละจะเป็นอะไรไป เราบอก ทำกระต๊อบให้เขาอยู่เสีย ไม่ให้ออกมาเที่ยว ก็เดชะนะไม่เป็นอะไรเลย ๒ คนนี้หายไม่ตาย แล้วพวกนั้นก็ไม่เป็นอะไร

ทีนี้ตอนจะจากเขาไปละสิ โอ๊ย! น่าทุเรศจริงๆ นะ ถึงเวลาเราจะเข้าป่าไปทาง ภูสิงห์ ภูวัว ไปเที่ยวป่าทางโน้นแหละ เราไปคนเดียว ถึงเวลาจะไปร้องห่มร้องไห้เหมือนเด็กน้อยว่า

'จะมีที่พึ่งที่ไหน ท่านจากไปแล้วก็หมดที่พึ่งเสียแล้ว'

'ไม่หมดที่พึ่งทางใจ เอาพุทโธไว้นะ ให้จับพุทโธไว้ มีองค์ศาสดาอยู่ในหัวใจแล้วไม่เป็นไร ไม่ต้องกลัว นี่เราไป เราก็ไปกับพุทโธ ก็ให้อยู่กับพุทโธนะ' เราก็บอกอย่างนี้ ..

พอเดือนมิถุนายน บทเวลาเราย้อนกลับมา เราถามว่า *'เป็นยังไงทางนี้'*

เขาบอกว่า *'สบายดีอยู่ ไม่เป็นอะไร'*

ตั้งแต่นั้นมา สบายหายหมด บ้านน้อยไม่เป็นไรสักคนเดียว นี่แหละ .. อำนาจแห่งธรรมของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ของเล่นๆ ดับทุกข์เข็ญได้อย่างแท้จริง..."

ธรรมแท้จะปรากฏที่จิต ที่จิตกำลังบริกรรมอยู่นั้นแหละคือสั่งสมพลังของธรรมให้เกิดขึ้นที่ใจมากน้อยตามความพากเพียรของตน

เมื่อสติได้ติดแนบอยู่กับคำบริกรรม บังคับจิตไม่ให้แย็บออกไปสู่อารมณ์ที่เป็นภัย ซึ่งทำให้น่ากลัวน่าหวาดเสียวนั้น ให้อยู่เฉพาะกับคำบริกรรมนี้ติดต่อสืบเนื่องกันเป็นลำดับลำดา ก็เป็นการสั่งสมพลังคือกำลังของอรรถของธรรมขึ้นภายในจิตใจ หนุนใจให้มีความแน่นหนามากขึ้นๆ

จนกระทั่งมันมีความอาจหาญชาญชัย สุดท้ายจิตใจดวงนั้นก็แน่นเหมือนกับหินทั้งก้อนหรือภูเขาทั้งลูก... ทีนี้ความที่เคยว่ากลัวๆ คิดออกไปหาสิ่งที่น่ากลัวก็ไม่กลัว คิดไปถึงอันใดคำว่าน่ากลัวไม่กลัวทั้งนั้น .. แม้เสือจะเดินมาต่อหน้าต่อตา มันจะเดินเข้าไปลูบคลำหลังเสือได้อย่างสบายเลยนะ ตามความรู้สึกมันแน่ในใจยังงั้น ไม่คิดว่าเสือจะทำอะไรได้เลย นี่อาจเป็นความสำคัญผิดของตัวก็ได้ แต่จะสำคัญผิดหรือสำคัญถูกก็ตาม เมื่อจิตได้กล้าถึงขนาดนั้นแล้ว มันเดินเข้าไปลูบคลำหลังเสือได้จริงๆ ด้วยจิตใจอ่อนโยนเมตตาสงสาร ไม่สะทกสะท้านในเรื่องว่าจะกลัว ความกลัวก็ไม่มี

จิตมันมีกำลังมากเวลานั้น เพราะไม่ให้มันออกนอก กำหนดเข้าเรื่อยๆ มันก็มีกำลังจนแน่นปึ๋งเลย ขึ้นชื่อว่าอันตรายอะไรก็มาเถอะ ว่าอย่างนั้นเลยนะ มันอาจหาญขนาดนั้น เสือก็มา ช้างก็มา ไม่หนีว่าอย่างนั้นเลยนะ คือมันเป็นความอาจหาญของมันจริง ซึ่งเราก็ไม่เคยเป็นมาก่อน มาเป็นเอาตอนฝึกดัดสันดานในขณะกลัวนั่นแล ไม่คิดว่าเสือหรือช้างเป็นต้น จะมาทำลายเราได้เลย จะเดินเข้าไปหามันได้อย่างสบาย

แม้มันจะทำเรา ฆ่าเราให้ตายในขณะนั้น ก็รู้สึกว่าจะตายไปด้วยความอาจหาญนั่นเอง ให้ตายด้วยความกลัวนี่คงเป็นไปไม่ได้ เพราะเวลานั้นจิตมันมีกำลังมาก นี่เป็นวิธีหนึ่งแห่งการระงับดับความกลัว แห่งการระงับความฟุ้งซ่าน ความก่อกวนตัวเองด้วยอารมณ์ต่างๆ ระงับกันอย่างนี้

บรรยากาศร่มรื่นภายในเสนาสนะป่าบ้านนามนในปัจจุบัน

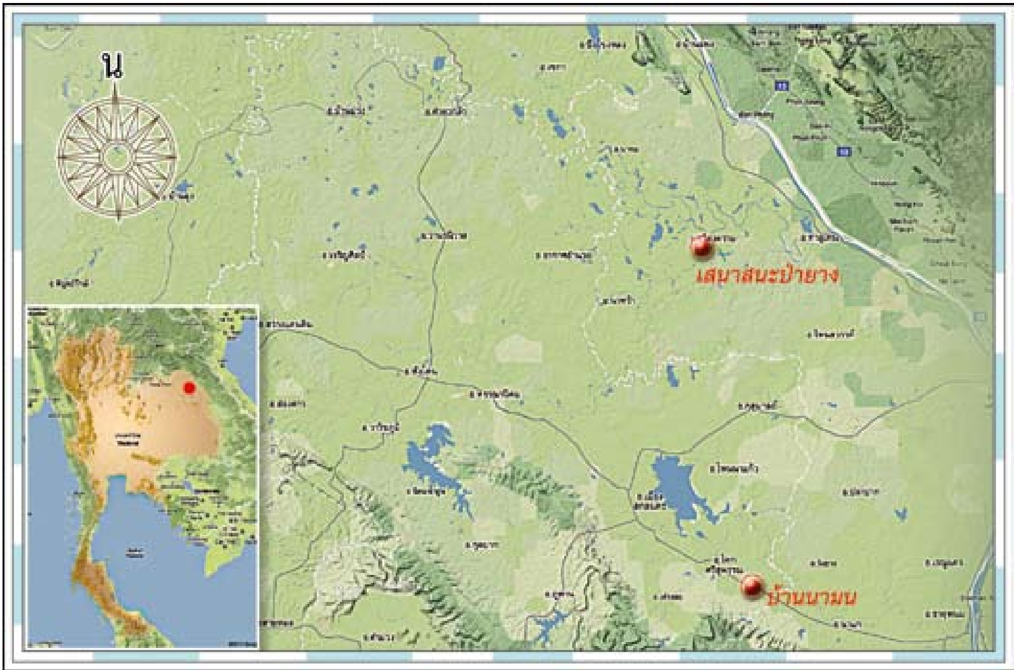
ทั้งนี้ตามแต่อุบายแยบคายของแต่ละรายจะผลิตขึ้นมาใช้ เปลื้องตัวจากความจนตรอกในเวลานั้นๆ เพราะธรรมหรือสติปัญญาไม่สิ้นสุดอยู่กับผู้ใด สามารถทำให้เกิดให้มีในแง่ต่างๆ ได้ด้วยกัน ..

เอ้า! คิดหมดในแดนโลกธาตุนี้กลัวอะไร จะมีสิ่งน่ากลัวแม้สิ่งหนึ่งมาปรากฏที่ใจนี้มีไหม ไม่มีเลย นั่นฟังซิ นั่นละ เมื่อถึงขั้นจิตเป็น **อัตตา หิ อัตตโน นาโถ** คือช่วยตัวเองช่วยอย่างนั้น พึ่งตนเองพึ่งอย่างนั้น อยู่กับตัวเองด้วยความแน่นหนามั่นคงก็อยู่แบบนั้น .. นี่เป็นสิ่งที่เราลืมไม่ได้ในชีวิตและการภาวนาของเราซึ่งไปอยู่ในสถานที่เช่นนั้น...”

พรรษาที่ ๑๑

(พ.ศ.๒๔๘๗)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่ายางบ้านท่าบ่อ-สงคราม ตำบลท่าบ่อสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

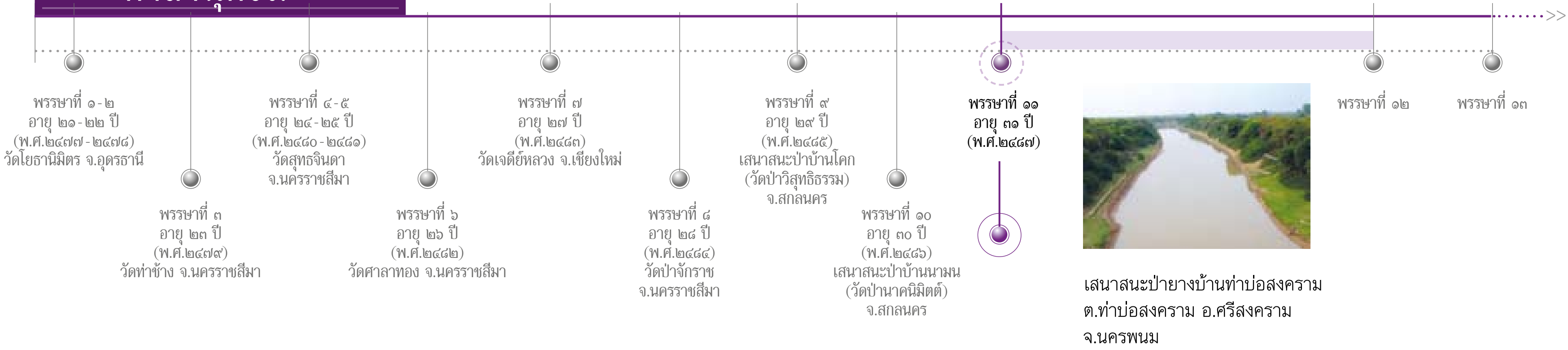
แผนที่สถานที่จำพรรษาขององค์หลวงตาในช่วงเวลานั้น

พระธาตุพนม (ก่อนบูรณะ)

พระธาตุพนม (หลังบูรณะ)

นิมิตภาวนารู้..โยมพ่อตาย

ปี พ.ศ.๒๔๘๗ เป็นพรรษาที่ ๑๑ ท่านจำพรรษาที่อำเภอศรีสงคราม ในตอนนั้นท่านกำลังออกเร่งประกอบความเพียร ที่ฉันภัตตาหารเป็นกระต๊อบหลังเล็กสำหรับฉันได้เพียง ๓ องค์ ส่วนที่พักทำเป็นแคร่สูงจากพื้นใช้หญ้ามุง

ท่านเล่าถึงภาพนิมิตที่เกิดขึ้นในคืนหนึ่งขณะนั่งภาวนาดังนี้

"...จิตวิญญาณก็แปลกอยู่ จิตวิญญาณมันถึงกัน มันแปลกอยู่นะ เวลาประมาณตี ๓ ถึงตี ๔ นั่งภาวนาอยู่ แล้วปรากฏเห็นภาพโยมอาน้องพ่อเอาจดหมายมายื่นให้ในขณะภาวนา

พอยื่นให้ปั๊บ เรายังไม่ได้อ่านจดหมาย ความรู้มันก็รับกันทันทีว่า *'พ่อเสียแล้ว'*

พอออกจากที่ภาวนามาเล่าให้เพื่อนฝูงที่อยู่ด้วยกัน ๒ องค์ฟังว่า

'วันนี้วันที่เท่าไรหมู่เพื่อนจดจำไว้นะ เมื่อคืนนี้ตอนผมนั่งภาวนาอยู่นั้น เห็นภาพนิมิตเข้ามา เห็นโยมอาน้องพ่อเอาจดหมายมายื่นให้ พอยื่นปั๊บทางนี้รู้รับกันทันทีว่าพ่อเสียแล้ว'..."

จากนั้นท่านจึงจดวันที่ไว้ หลังจากนั้น ๗ วัน จดหมายก็ส่งมาถึงจริงตามนิมิตและเขียนบอกด้วยว่า *"พ่อตายแล้ว"*

ปรากฏว่าวันเวลาที่โยมพ่อของท่านถึงแก่กรรมเป็นเวลาเดียวกันกับที่ท่านนั่งภาวนาอยู่ คือตี ๔ ตรงกับวันและเวลาที่จดไว้นั้นพอดี

โยมพ่อองค์หลวงตา

จำน้องสาวไม่ได้ เพราะจากบ้านไปนาน

คราวหนึ่งในช่วงกำลังเที่ยวกรรมฐานท่านกลับบ้านมาทำบุญอุทิศให้โยมพ่อ แต่ก่อนไม่มีรถรา ในระหว่างทางเดินมาจากตัวจังหวัดอุดรธานี ท่านเดินสวนกับหญิงสาวรุ่นคนอายุราว ๑๖-๑๗ ปี หญิงสาวคนนี้พอเห็นท่านปุ๊บก็ตรงเข้ามาไหว้นั่งกราบทันที ท่านเล่าเหตุการณ์ในช่วงนี้ดังนี้

"...เขาผ่านทางมาเห็นเรา เขานั่งไหว้นั่งกราบ *'เอ๊! เด็กที่ไหนดูลักษณะเข้าที แสดงว่าจะเข้าใจในศีลในธรรมพอประมาณ'* จากนั้นก็เลยถามว่า *'มาจากไหน?' 'มาจากบ้านตาด'*

'แล้วจะไปไหน?' 'จะไปอุดรฯ'

'อยู่บ้านไหน?' เราถามซ้ำอีกที *'อยู่บ้านตาด'*

เขาเคอะๆ เขินๆ นะพอถูกถามว่าอยู่บ้านไหน ถามไปถามมาเราก็เลยถามว่า *'เป็นใคร?'* เขาเลยหัวเราะ เราไม่รู้ว่าเขาเป็นน้องเรา เราถามอย่างนั้นเขายิ้มๆ แล้วก็หัวเราะ

'หือ มึงหัวเราะหาอะไร บอกมาซิ'

'อื๊ย ไม่ทราบจะบอกว่ายังไง' ก็ถามจุดได้ตำตอ พี่กับน้องถามกันไม่รู้กัน เราไม่รู้เขา ตัวเขาเท่ากำปั้นเวลาเราบวช เวลามาเจอเขาเขาเป็นสาวแล้ว อายุได้ ๑๖-๑๗ ละมั้ง ถามไปถามมา *'แล้วเป็นใครล่ะ'* เขาก็ยิ่งหัวเราะ เขาไม่กล้าตอบ

เราก็เลยเดาเอานะ *'อีจันดีหรือ?'* ตอบว่า *'ใช่แล้ว'*

'โอ๊ย อีผีบ้า กูไม่รู้ว่าเป็นมึง มึงเชื่อหรือว่าเป็นน้องกูน่ะ ถ้ามึงเชื่อว่าเป็นน้องกู กูบวชเมื่อไรมึงรู้ไหม?' มันว่า *'ไม่รู้'*

'แล้วมึงว่าเป็นน้องกูได้ยังไง?' 'ก็พ่อกับแม่พูดอยู่ตลอด'

... นางจันดีนี้แต่ก่อนตัวมันเท่ากำปั้น เราจำไม่ได้... ตอนเราบวช ดูอายุเขาจะ ๔ ขวบมั้ง ยังเป็นเด็ก เขาว่าไม่ทราบก็ถูกต้องแล้ว

อย่างนั้นละพี่กับน้องไม่รู้กัน ก็บวชแล้วไม่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องกับบ้าน พอบวชแล้วไปเลย พี่ๆ น้องๆ อะไรไม่เคยสนใจนะ เหมือนทั่วไปในโลกนี้ ไม่มีใกล้มีไกล บ้านน้องๆ ไม่เคยเข้าไปเหยียบเลยนะ เหมือนกันหมด..."

สอนพญานาค

องค์หลวงตาได้กล่าวถึงหลวงปู่มั่น สมัยที่พักอยู่จังหวัดนครพนม ดังนี้

"...พ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านเล่าให้ฟังเองว่า

'สมัยที่ท่านพักอยู่บ้านสามผง จังหวัดนครพนม พอตกกลางคืนตอนสามทุ่ม ขณะที่ท่านกำลังเทศน์สอนพระเป็นจำนวน ๓๐-๔๐ รูป ท่านเทศน์ไปจิตส่งไปเห็นพญานาคอยู่เต็มฝั่งแม่น้ำสงคราม เขาพาบริษัทบริวารแห่มาขึ้นอยู่แน่นฝั่งเป็นทิวแถว เขาพากันมาเพื่อมาฟังเทศน์ท่าน เขาฟังเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามมาก เพราะใจขององค์ท่านไม่ได้เหมือนใจพวกเราจ้าไปหมด มองไปไหนเห็นหมด'..."

นกเขียน..คู่พึ่งเป็นพึ่งตาย

สมัยที่ท่านท่องเที่ยวภาวนาอยู่ทางอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม บรรยากาศตามท้องทุ่งมีนกกระเรียนและนกเขียนลงหากินเป็นฝูงๆ ขณะที่นกเขียน ๒ ตัวผัวเมียกำลังหากินอยู่นั้น เหตุการณ์น่าสลดสังเวชก็เกิดขึ้นจากน้ำมือนายพรานผู้ใจบาปดังนี้

"ตัวผัวถูกนายพรานยิง พอตัวผัวถูกยิง ตัวเมียบินร่อนขึ้นไปข้างบน ร่อนดูผัวตัวเองถูกปืนกำลังดิ้นทุรนทุรายตายอยู่ต่อหน้า มันเสียใจมาก จึงฆ่าตัวตายตามโดยบินดิ่งหัวปักลงพื้นดินคอหักตายทันที ตายลงตรงซากศพผัวมันนั่นเอง"

ท่านให้ข้อคิดคติธรรมจากเหตุการณ์ครั้งนี้ว่า มนุษย์เราต่างก็มีความจำเป็นและหวังความช่วยเหลือระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มนุษย์อยู่ด้วยกันก็หวังพึ่งกัน หากมนุษย์อยู่ด้วยกันพึ่งกันไม่ได้ย่อมไม่มีความหมาย สู้สัตว์ไม่ได้ สัตว์เขายังช่วยกัน ท่านยกเอาเรื่องนี้เป็นอุทาหรณ์ว่า

"แม้สัตว์เขายังรักกันเขายังช่วยกันถึงขั้นสละชีวิตยอมตายด้วยกัน ส่วนนายพรานนั่นก็คงดีใจที่ได้นกเอาไปกินทั้งสองตัว มันดีใจจะได้ไปตกนรกนะสิ นกสองผัวเมียนั่นเขาตายด้วยความเสียใจสุดขีดถึงชีวิตสละได้เลย ส่วนตัวนายพรานนี้ก็ดีใจสุดขีดว่ายิงนัดเดียวได้นก ๒ ตัว ป่านนี้ไอ้คนที่ฆ่าไปจมอยู่ในนรกนั่นแหละ"

สอนเศรษฐีบ้านนอก

อีกคราวหนึ่งระหว่างเดินกรรมฐานไปทางอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ท่านได้รับนิมนต์ให้เป็นองค์เทศน์ในงานทำบุญบ้าน บทธรรมที่ท่านแสดงในวันนั้นสามารถพลิกชีวิตชายผู้เป็นเศรษฐีคนหนึ่งได้อย่างน่าอัศจรรย์ดังนี้

"...มีเศรษฐีสองผัวเมีย อายุราว ๕๐ ปี เงินทองข้าวของในสมัยนั้นเขาเรียกว่า**ค้าเงินหมื่น** คนถ้าลงมีเงินหมื่นแล้วร่ำลือกัน เงินล้านสมัยนี้สู้ไม่ได้ สองผัวเมียเขามีเงินเป็นหมื่นๆ เวลาจะทำบุญให้ทานก็ไม่อยากทำ ผัวไปซื้อของไปจ่ายตลาด ถือตะกร้าเปล่าไปฉันใด ก็ถือตะกร้าเปล่ากลับมาฉันนั้น คือซื้อไม่ลงตระหนี่ถี่เหนียว จะซื้ออะไรมากินซื้อไม่ลง ซื้อไม่ได้ความตระหนี่ไม่ยอมให้ซื้อ แต่มีดีอันหนึ่งพอกลับมาแล้ว เมียถามว่า *'ทำไมไม่ซื้อของ...มา'*

'โอ๊ย! ข้อยซื้อไม่ลง เจ้าไปซื้อซะโป๊' จึงให้เมียไปซื้อแทน

พอเมียไปซื้อ ซื้อมาเท่าไรไม่เคยถามนะว่าราคาเท่าไรอันนั้นราคาเท่าไรๆ กินได้สบาย คือเจ้าของไม่เชื่อตัวเองนี่ข้อหนึ่งที่เป็นคติอันดี...

วันนั้นเผอิญเราเดินกรรมฐานไปทางนั้น เขานิมนต์เราเป็นองค์เทศน์ เราก็เทศน์ให้ฟัง เทศน์ไปโดนเอาใจดำแกยังไงไม่รู้นะ จากนั้นแกไปทำงานทำการอะไรไม่พูดทั้งวัน นั่งก็ขรึม เดินก็ขรึม ทำอะไรก็ขรึมไปหมด เคร่งขรึมตลอดเวลา ผิดสังเกต

หมู่เพื่อนจึงถามว่า *'อ้าว! เป็นยังไงเพื่อน แต่ก่อนก็เห็นรื่นเริงบันเทิง วันนี้ทำไมถึงเงียบๆ ตลอด เป็นอะไรได้รับความทุกข์ความทรมานอะไรบ้าง ถึงเป็นอย่างนี้'*

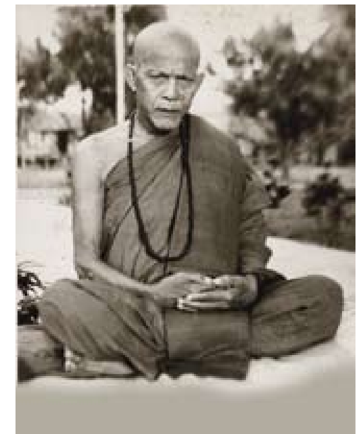
'อ๋อ! เรื่องความทุกข์ก็ถูกหรือความสุขก็ไม่น่าจะผิด' แกว่า

'อ้าว! มันเป็นยังไงว่าให้ฟังบ้างสิ' เพื่อนถาม

'เพื่อน... ก็เมื่อเช้านี้เราไปในงานเขา เขาทำบุญบ้าน ท่านมหาบัวเป็นองค์เทศน์ ท่านเทศน์ถึงเรื่องความตระหนี่ถี่เหนียว แล้วพูดถึงเรื่องความเสียสละ ความตระหนี่ถี่เหนียวมันมากองอยู่กับเราหมด ท่านก็เทศน์ว่าตายไปไม่ได้อะไร เราก็พิจารณาดูตายเราจะเอาอะไรไปเราก็ไม่ได้อะไร ตรงนี้ละเศร้าโศก เงินทองข้าวของมีมากมีน้อย เท่าไรก็ไม่เป็นประโยชน์ ลูกก็ไม่มี อยู่กันผัวเมียสองเฒ่าเท่านั้นแหละ เลยเกิดความเศร้าโศกเหงาหงอย

แล้วพลิกใจ แต่นี้ต่อไปจะไม่เป็นคนประเภทนี้อีก จะเป็นนักทำบุญให้ทาน หมดก็หมด เป็นก็เป็น ตายก็ตาย ตระหนี่เราก็เคยตระหนี่มาแล้ว ความสุขก็ไม่เห็นมีเท่าไรก็เหมือนโลกๆ เขาดีๆ นี่เอง ดีไม่ดีทุกข์กว่าเขาอีก เพราะเรามีสมบัติมากด้วย เราตระหนี่ถี่เหนียวมากต้องหึงหวงมาก เป็นทุกข์กว่าโลกเขามาก คราวนี้จะต้องแบ่งให้กินให้ทาน ให้สม่ำเสมอดั่งที่ท่านว่า'

ตั้งแต่นั้นมาแกเปลี่ยนไปเป็นคนละคน เมียจะไปจ่ายตลาดก็ไป ผัวไปจ่ายตลาดจ่ายได้สบายเลย ทำไมแกพลิกได้ขนาดนั้น แล้วการทำบุญให้ทานนี่จนเป็นหัวหน้าเขาเลย มีงานอะไรๆ เขาต้องมาเชื้อเชิญแก..."

หลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม

เวลาผ่านไปหลายปีนับแต่วันนั้นมา ท่านมีโอกาสพบกับชายเศรษฐีคนนี้อีกครั้งในงานศพหลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม ที่วัดอรัญญวิเวก บ้านข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ท่านเล่าว่า

"เราก็นึกว่าแกตายไป ๕ ทวีปแล้วนะ แกเข้ามาหา ได้บวชเป็นพระ เข้ามากราบทักถามว่า 'ท่านมหา... ท่านจำผมได้ไหม?' "

เศรษฐีคนนั้นเล่าชีวิตของแกให้ท่านฟังว่า

"ผมได้เป็นผู้เป็นคนมาก็เพราะท่านมหา อยู่ไหนก็ตามผมกราบท่านไม่ลืมเลย ผมไม่นึกว่าผมจะได้พบท่านมหาอีก วันนี้ยังมาพบกันจนได้ บุญผมมี ท่านมหาเป็นคนลากผมขึ้นจากนรก ผมเป็นผู้เป็นคนมาทุกวันนี้เพราะท่านมหาเทศน์อยู่ที่บ้าน ผมเป็นผู้เป็นคนมาตั้งแต่บัดนั้น

เวลานี้ผมชื่นบานหรรษาภายในจิตใจ การทำบุญให้ทานผมก็ไม่อัดไม่อั้น ทานเสียเต็มที่แล้วก็มาบวช เสียสละไปหมดเลย ความตระหนี่ถี่เหนียวก็เคยตระหนี่ ความเสียสละก็เคยเสียสละ เสียสละจนบวช ผมนี่เต็มภูมิ เต็มภูมิทั้งสอง"

พอเล่าจบลงแกก็ก้มลงกราบแล้วกราบเล่าด้วยเห็นบุญเห็นคุณของท่านมิรู้ลืม

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร)

พระอาจารย์เกิ่ง อธิมุตตโก

พระอาจารย์สีลา อิสสโร

ถวายลูกเป็นน้องชาย

ในช่วงปี พ.ศ.๒๔๘๗-๒๔๘๘ ท่านได้มาเที่ยวกรรมฐานแถวบ้านสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ได้พบกับโยมคนหนึ่งซึ่งรู้สึกผูกพันกับท่านถึงขนาดขอถวายลูกชายซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ ให้เป็นน้องชายของท่านเลยทีเดียวดังนี้

"...**ท่านอาจารย์เกิ่ง**นี้ก็เป็นคนสามผง ลูกศิษย์ชั้นผู้ใหญ่องค์สำคัญองค์หนึ่งของหลวงปู่มั่น ท่านอาจารย์เกิ่งนี้แต่ก่อนท่านเป็นอุปัชฌาย์ ท่านอาจารย์เกิ่ง **อาจารย์สีลา** นี้ล้วนแล้วแต่เคยเป็นอุปัชฌาย์มาก่อนในฝ่ายมหานิกาย แล้วเกิดความเคารพเลื่อมใสเมื่อได้ยินได้ฟังธรรมจากหลวงปู่มั่นเราแล้ว หลวงปู่มั่นไปกรรมฐานที่บ้านสามผงที่ตั้งวัดอยู่ทุกวันนี้ แต่ก่อนเป็นดง เลยยกวัดญัตติใหม่หมดเลย อุปัชฌาย์ท่านอาจารย์เกิ่งนี้องค์หนึ่ง ท่านอาจารย์สีลา บ้านวา อากาศอำนวยนี้องค์หนึ่ง โละหมดอุปัชฌาย์ ญัตติเป็นธรรมยุตเป็นกรรมฐานทั้งหมดเลย เจ้าคุณธรรมเจดีย์ไปญัตติให้ทางสามผง เอาโบสถ์น้ำ สีมาน้ำ บวช

ท่านอาจารย์เกิ่ง .. ยกขบวนไปญัตติเลย ญัตติทั้งวัดๆ อุปัชฌาย์เกิ่งหมดทั้งวัด อุปัชฌาย์สีลาก็ยกหมดทั้งวัด ญัตติใหม่ นี่เป็นลูกศิษย์องค์สำคัญของท่านองค์หนึ่ง ก็คงเป็นนิสัยวาสนาจะเกี่ยวโยงอะไรกันมากับท่านนั่นแหละ นี่ละสายบุญสายกรรมหากเป็นมาเองนะ ท่านได้รับการอบรมกับหลวงปู่มั่นมาเต็มที่แล้ว จากนี้ท่านก็แยกออกไปนู่น ลงชลบุรี ไปทางชลฯ ท่านเลยไปตั้งวัด นั่นท่านอาจารย์เกิ่งนะนั่น

เหตุที่ท่านเหล่านั้นจะเข้าอกเข้าใจทางด้านธรรมปฏิบัติ ก็ท่านอาจารย์เกิ่งไปพักที่นั่นตั้งที่นั่น ไปอยู่หลายปีนะ บางพระ ท่านไปพักที่นั่นหลายปี แล้วแถวนั้นท่านตั้งสำนักไว้ในที่ต่างๆ ตามประชาชนเขาขอร้องให้สร้างวัด ท่านเป็นพระที่จริงจังมากนะ เด็ดเดี่ยว ท่านอาจารย์เกิ่ง เราก็คุ้นกับท่านอยู่แล้ว .. ท่านจริงจังมาก ข้อวัตรปฏิบัติเคร่งครัดทางธรรมวินัย

นี่มหาอาบ[๑] นี่เป็นคนบ้านสามผง เป็นลูกศิษย์ท่านอาจารย์เกิ่ง แล้วท่านถวายกับสมเด็จมหาวีรวงศ์ ไปเป็นลูกศิษย์สมเด็จมหาวีรวงศ์เรา ลูกศิษย์อันเดียวกัน อาบนี่ก็เป็นน้องชาย ลูกอยู่ทางกรุงเทพฯ เรามาเที่ยวทางนี้ เราไปเที่ยวทางบ้านสามผง พ่อของมหาอาบนี่มาเห็น จะถูกชะตากันยังไงไม่ทราบนะ เราก็แบบเดียวกันนี้แหละ เราก็ไป

[๑] ปัจจุบัน รศ.อาบ นคะจัด อดีตมหาเปรียญ ๖ ประโยค เป็นอาจารย์สอนทางเกษตรศาสตร์ เวลามีปัญหาด้านภาวนาก็จะถามองค์หลวงตา เพราะลงใจสุดขีดกับท่านทางภาคปฏิบัติ เนื่องจากภาคปริยัติเคยอยู่ด้วยกันมาแล้ว

เสือกลัวหลวงปู่ตื้อ

หลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นองค์หนึ่ง มีจิตใจกล้าหาญชาญชัยมาก ท่านมีอายุพรรษามากกว่าองค์หลวงตา ในเรื่องที่ว่าเสือเกรงกลัวท่านนั้น องค์หลวงตาเล่าความเป็นมาดังนี้

"...อย่างหลวงปู่ตื้อ ดังที่ผู้เฒ่าเล่าให้ฟัง คือคาถาของผู้เฒ่าเป็นคาถาที่ทำให้เสือใจอ่อน กลัว ใจไม่มีกำลังจะต่อสู้ คาถามันครอบเอา อำนาจของคาถาครอบเอาไว้ เสือใจอ่อนลงไปเลย ทำอะไรไม่ได้ ท่านมีคาถาขู่เสือ เป็นครูเสือก็ได้ ขู่เสือก็ได้... หากครูแบบหนึ่งเป็นครูแบบพระ ไม่ได้ขี่เสือ

หลวงปู่ตื้อ บ้านข่า สามผง เราเคยไปพักอยู่เหมือนกัน แต่ก่อนไปภาวนาเสือชุมมากแถวนั้น หลวงปู่ตื้อท่านมีคาถาเป็นครูเสือ ไปอยู่ไหนเสือมักมานอนเฝ้าอยู่รอบๆ ข้างๆ ที่พักท่าน ท่านไปอยู่แม่ฮ่องสอน ไปอยู่ในป่า เสือก็มาอยู่ด้วย เสือโคร่งใหญ่นะมันมาแอบอยู่ด้วย

ผู้เฒ่าไม่ได้สนใจกลัวมันแหละ เพราะเป็นครูมัน คนอื่นนั่นซิ พระไปอยู่ด้วย พอดึกลางคืนพระปวดเบาจะออกมาเบา ออกมาเสือมันนอนอยู่ข้างๆ เสือฮ่าๆ ใส่ เสียงร้องจ้าวิ่ง

'มันไม่มีอะไร มันจะเป็นอะไร มันไม่เป็นไรแหละ' หลวงปู่ตื้อบอก *'ไม่เป็นไร มันตื่นบางทีมันอาจทักทายเฉยๆ ก็ได้'*

ท่านว่าอย่างนั้น มันโฮกๆ ใส่ท่าน พระก็โดดเข้ากุฏิ กุฏิพังกระมัง พระองค์นั้นมาอยู่ได้คืนเดียววันหลังเผ่นเลย กลัวเสือ *'โอ๊ย อยู่ไม่ได้แล้ว'*

องค์เดียวของเราเที่ยวกรรมฐาน ไปแวะพักที่วัดป่าสามผงนี้เป็นวัดท่านอาจารย์มั่นสร้างขึ้น วัดสามผงนี่วัดป่า เดี๋ยวนี้มันก็ลุกลามเข้าไปแหละบ้านถึงแล้ว แต่ก่อนห่างตั้งกิโล อยู่ในดงเสือนะนั่นน่ะ เสือเข้ามาในวัด ในตอนที่เราไปนั้นก็ยังมี เพราะมันเป็นดงต่อกับดงใหญ่โน้น ยังไม่ได้ถูกทำลาย

ตอนที่เราไปเที่ยว พ.ศ.๘๗-๘๘ มั้ง เราไปเที่ยวแถวนั้น นี่แหละพ่อเลยมาถูกชะตากันยังไงไม่ทราบกับเรานะ เลยขอลูกชายทางโน้น พ่ออยู่ทางนี้

'ขอถวายลูกอยู่กรุงเทพฯ อยู่ทางโน้นให้เป็นน้องชาย'

ว่างั้นนะ มหาอาบถึงได้เป็นน้องชายมานี่ เข้าใจไหม พ่อนะถวายลูกอยู่กรุงเทพฯ พ่อถวายเป็นน้องชาย เราไปพักอยู่ที่นั่น แต่ก่อนมันเป็นดงใหญ่ตรงนั้น ตอนที่เราไปป่ายังไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรเลยนะ พ.ศ.๘๗-๘๘ เป็นดงธรรมชาติ ๑๐๐% วัดป่าก็เป็นวัดป่าจริงๆ เป็นดงเสือ มันอยู่ข้างๆ มากัดหมูในวัดก็มี ..

ท่านอาจารย์เกิ่งเป็นคนเด็ดเดี่ยวจริงจังมากทุกอย่าง คล้ายคลึงกับนิสัยพ่อแม่ครูจารย์มั่นเรา นิสัยเด็ดเดี่ยวจริงๆ ว่าอะไรเป็นอันนั้นเลยเทียว นี่ละหลวงปู่มั่นเราเป็นอย่างนั้นเด็ดเดี่ยว ว่าอะไรเป็นอันนั้น ท่านอาจารย์เกิ่งก็เหมือนกัน นิสัยแบบเดียวกัน มาพบก็คุยกันสนิทสนมกันอยู่ กับท่านนะ

ตอนที่ได้คุยกันพอสมควรก็คือ ตอนที่ท่านมากราบเยี่ยมพ่อแม่ครูจารย์มั่นที่บ้านโคกนามน สกลนคร ท่านมาจากเมืองชลฯ มีลูกศิษย์ตาผ้าขาวมาคนหนึ่ง แล้วมีพระติดตามองค์เดียว เพราะท่านบอกท่านมาชั่วคราวแล้วท่านจะกลับท่านว่างั้น กลับเมืองชลฯ ก็ได้คุยกันตรงนั้นแหละ .. เราดูลักษณะแล้ว ดูลักษณะท่าทางตอนท่านไปนามน เพราะได้ยินชื่อของท่าน มันต้องดูซิ เพราะเราได้ยินชื่อมาก่อน ถ้าปรากฏว่ามีชื่อเสียงอยู่บ้างแล้ว มันยิ่งจะดูถนัดนะเรา มันเป็นนิสัยอย่างนั้นดูจริงๆ

ท่านอาจารย์เกิ่งมีวาสนาน่าเกรงขามท่านเด็ดขาด ท่านก็คุยกับเราบ้างเล็กน้อย ในฐานะว่าเราเป็นมหาแหละ อยู่บ้านนามน จากนั้นท่านก็ไปสามผง แล้วก็กลับออกลงไปทางนู้นอีก ดูลักษณะท่าทางของท่านสำคัญอยู่..."

วิชาจับเสือที่บ้านสามผง

อีกเรื่องหนึ่งในคราววิเวกที่บ้านสามผงแห่งนี้ ท่านได้พบกับโยมคนหนึ่งเคยเป็นพระลูกศิษย์ท่านเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ดังนี้

'ไม่เป็นไรแหละ อยู่จะเป็นไรไป มันก็อยู่กับคน ดีแล้วนี่' ท่านว่างั้นนะ

มันอยู่แอบๆ อยู่นี้ไม่ออกมาหาคนแหละ บางทีก็เห็นตัว บางทีไม่เห็น มันอยู่ในป่า คนอยู่อย่างนี้ แต่ถ้ามีคนแปลกหน้ามามันคำรามนะท่านว่า ให้มันทำมันไม่ทำแหละ เพราะมันเป็นหมาของพระว่างั้นเถอะ รักษาเจ้าของ ใครมาแปลกๆ หน้านี่ไม่ได้ มันขู่คำราม ว่างั้น

'...อย่าไปขู่เขานะ...'

พอท่านว่ายังงั้น มันก็เงียบเลย เวลาท่านไปไหนมาไหน เสือมักจะตามไปรักษาท่าน รักษาเงียบๆ นะ มันอยู่ในป่าแหละ เสือ ท่านไปพักภาวนานี่ เสือมักจะมาอยู่ข้างๆ ถ้ามีคนแปลกหน้ามาเราถึงจะรู้ว่ามีเสือนะ ถ้าไม่มีคนแปลกหน้ามา ก็เหมือนไม่มีเสือ มันไม่แสดงตัว มันอยู่รอบๆ ข้างๆ ถ้ามีคนแปลกหน้ามา พระแปลกหน้ามา มันคำรามใส่ บางทีขู่ คำรามเฮ่อๆ ใส่ พระเลยตกใจร้อง *'เสือๆ'*

หลวงปู่ตื้อบอกไปว่า

'โอ๊ยไม่เป็นไรแหละ มันรักษาพระ มันอยู่นี้เป็นประจำ ไม่เป็นไร ไม่ต้องกลัวมัน'

นี่หลวงปู่ตื้อเป็นอย่างนั้นนะ ท่านว่าข้ามไปเที่ยวตั้ง ๕ อำเภอ มันยังตามไปนะ เสือตัวนี้ อันนี้เรายังไม่เล่าให้ฟังถึงเรื่องเจ้าคณะอำเภอเขาจะมาขับไล่ท่าน อันนี้ขบขันดีนะ

ตอนกลางคืน แต่ก่อนไม่มีไฟฟ้า มีแต่ตะเกียงเจ้าพายุ เจ้าคณะอำเภอเห็นท่านไปอยู่ในป่าจะมาขับไล่ท่าน จุดตะเกียงเจ้าพายุหิ้วมากลางคืนจะมาขับไล่ท่าน พอมาถึงวัด เสือตัวนั้นออกมาคำรามใหญ่เลย เฮ่อๆ ทางนี้เปิดเลย ตะเกียงเจ้าพายุคงจะตกฟากแม่น้ำโขงไปใหญ่เลย

ตกลงเสือขับเสียก่อน คณะที่มานั้นยังไม่ได้มาขับหลวงปู่ตื้อแหละ ถูกเสือขับเสียก่อนแล้ว เผ่นใหญ่เลย ไปใหญ่เลย แตกทั้งญาติทั้งโยมทั้งพระแตกไปด้วยกัน ฮือๆ เลย เสือมันคำรามใส่ มันยังไม่ทำอะไรแหละ มันก็เหมือนกับหมามีเจ้าของ ก็คาถาท่านครอบไว้นี่ มันกลัวใจมันลง มันไม่ถือเป็นข้าศึก ถือเป็นเหมือนเจ้าของ..."

"...มีอีตาคนหนึ่ง แกเรียนวิชาจับเสือมา เขามาเล่าให้ฟัง แกชื่อหอม เป็นลูกศิษย์ท่านเจ้าคุณอุบาลี ตอนนั้นแกสึกแล้วแหละ แกมีครอบครัวอยู่ทางสามผง เขาเล่าให้ฟัง พอดีแกก็มาวัด ก็แกลูกศิษย์พระนี่ ก็ลูกศิษย์ท่านเจ้าคุณอุบาลี มาก็เลยถาม *'ทราบว่าเรียนวิชาจับเสือได้จริงๆ เหรอ?' 'ก็จับบ้างแหละครับ'* แกก็ปิดตามหลักวิชาของเขา เขาไม่เปิดเผย

คือ วิชาถ้าพูดเปิดเผยนักเป็นการโอ้อวด วิชาไม่ขลัง เขาก็ต้องรักษาตามหลักวิชาของเขา เราก็ซอกแซกถาม นี่ละที่ว่าแกมาไล่เสือในนี้ เสือโคร่งใหญ่มันมาอยู่ข้างวัดนั้นนะ มันไม่หนีวัวปล่อยเข้าไปทีไร มันกัดเอาๆ แกก็เข้าไปไล่เสือ มันกลัวมากนะเสือๆ กลัวแกมากนะ แกเคยจับได้เสือดาวตัวหนึ่ง แกเล่าให้ฟัง ไล่เสือดาวได้เสือดาวตัวหนึ่ง แกจับได้จริงๆ นะ กัดแกไม่เข้า นี่เรียกว่าเสือกลัวมาก อย่างนั้นแหละวิชา นี่พูดต่อหน้ากันเลย เราก็เป็นนิสัยอย่างนี้ซอกแซก เรื่องถามนี้ละเอียดไปเลยแหละ ไม่ว่าอะไรถามแกละเอียดลออ แกบอกว่าแกจับจริงๆ แหละ *'เสือโคร่งแกจับได้ไหม?'*

'ถ้าเจอก็คิดว่าจะจับได้'

นั่น แกว่าคิดว่าจะจับได้ ความจริงคือจับได้ว่างั้นเถอะน่ะ เพราะฉะนั้นแกจึงไปไล่เสือในนั้นออกหมดเลยนะ ถ้าแกไปไหนเสือแตกฮือๆ เลยกลัวแกมากนะ กลัวอีตาคนนี้ ไม่ทราบเป็นยังไง นี่ละวิชา เขาเรียกวิชา เข้าดงนั้นเสือแตกหนีหมดเลย ถ้าเวลาเสือมันมากัดวัวแล้วก็บอกแก แกก็มาเข้าไปหาเลย แกไม่มีปืนผาหน้าไม้แหละ เข้าไปเฉยๆ แต่เสือแตกฮือเลย กลัวนี่วิชาเสือ มันเหมือนกับวิชาขี่เสือ..."

ท่านเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) อยู่วัดบรมนิวาส เป็นวัดเดียวกับที่องค์หลวงตาได้ไปกราบลาพระมหาเถระก่อนออกปฏิบัติกรรมฐานตามคำสัตย์

พระอาจารย์เกิ่ง บางพระ ชลบุรี

"...ท่านอาจารย์เกิ่ง ท่านเป็นพระที่จริงจังมากนะ เด็ดเดี่ยว .. อันนี้เราไม่ได้เห็นด้วยตาตัวเอง ได้ทราบว่าอัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุนะ .. แต่เรายังไม่ได้ไปเห็นจริงๆ ที่ว่าเป็นพระธาตุแล้วนะ เรายังไม่ไปเห็น แต่เราก็เชื่อไว้ล่วงหน้าอยู่แล้ว เพราะเชื่อปฏิปทาการดำเนิน ความสัตย์ความจริงของท่าน เคร่งครัดในธรรมวินัยมาก ลูกศิษย์ลูกหาอยู่ทางจังหวัดชลฯ น้อยเมื่อไร ลูกศิษย์ลูกหาท่านอาจารย์เกิ่งนี่ ทั้งพระทั้งอะไรนะ ประชาชนก็เยอะ พระก็เยอะ แล้วจากนั้นก็ต่อเนื่องกันไปเรื่อยๆ ..

พระกรรมฐานเราเกี่ยวโยงกันตั้งแต่โน้นละ ตั้งแต่ท่านอาจารย์เกิ่งไปเป็น รู้สึกจะเป็นครั้งแรกเลย ทางฝ่ายกรรมฐานสายหลวงปู่มั่นลงไปทางเมืองชลฯ นะ มีท่านอาจารย์เกิ่ง จากนี้ก็องค์นั้นไปองค์นี้ไป ท่านอาจารย์เกิ่งเป็นหลักอยู่นั้นนาน โอ๊ยหลายปีนะ เราไปพบกันอยู่ที่สกลนคร ที่ท่านมาเยี่ยมหลวงปู่มั่น พบกันกับเราที่สกลนคร

ตอนนั้นท่านอยู่จังหวัดชลฯ อยู่นะ ท่านยังไม่มา ท่านมาเยี่ยมบ้านของท่านด้วยความจำเป็น แล้วก็มากราบพ่อแม่ครูจารย์มั่นเรา ก็ได้พบกันกับเราที่สกลนคร จากนั้นท่านก็กลับไปเมืองชลฯ คือตอนนั้นท่านยังอยู่โน้น ท่านยังไม่มา ตอนแก่นี่ท่านถึงได้ย้ายมาทางสามผง ก็มามรณภาพทางนี้

โห ท่านเป็นพระเด็ดเดี่ยวมากนะ แต่เรายังไม่ได้เข้าไปดูที่สำนักของท่านบางพระ ว่าอยู่บางพระว่างั้นนะ จังหวัดชลฯ ผ่านไปผ่านมาหากไม่ได้เข้า ท่านอยู่จริงๆ สำนักนั้นอยู่ที่ตรงไหน บอกแต่ว่าบางพระเท่านั้นแหละ ท่านอยู่นาน แล้วแถวรอบๆ นั้นยังมีนะ แตกสาขาออกไป

พวกพระพวกอะไรที่มารับการศึกษาจากท่านเป็นลูกศิษย์ลูกหาของท่านกระจายออกไป ตามเกาะตามอะไรก็มีอยู่ทางนั้นนะ เราไปอะไรเขาเลยบอก นี่สำนักนี้เราลืมแล้วแหละเราไปเห็นสำนัก นี้ก็ท่านอาจารย์เกิ่งท่านมาสร้าง พาลูกศิษย์มาสร้างที่นี่ ไม่ใช่บางพระนะ แถวนั้นแหละเป็นเกาะอะไรไม่รู้ เราก็ไปซอกแซก มันก็ดื้อเหมือนกันนั่นแหละ ไปที่นั่นที่นี่เห็นหมด ท่านเป็นพระที่น่าเคารพมาก ..

พูดถึงเรื่องท่านอาจารย์เกิ่ง ท่านไปทำประโยชน์ทางเขตเมืองชลฯ เมืองชลฯ นี้มากที่สุด ดูว่าไม่ได้ไปทางระยองนะ ทราบว่าอยู่เขตเมืองชลฯ กว้างขวาง สำนักต่างๆ ออกจากท่านองค์เดียว มีลูกศิษย์ลูกหาไปตั้งสำนัก มีความเคารพเลื่อมใส บวชอยู่กับท่านแล้วก็แยกออกไปตั้งหลายแห่ง จนกระทั่งทุกวันนี้ นี่ท่านอาจารย์เกิ่ง ทราบว่าอัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุแล้วแต่เรายังไม่ได้ไปเห็น แต่เราค่อนข้างจะเชื่อไว้แล้ว ถึงยังไม่เห็นก็ตาม เพราะเชื่อปฏิปทาของท่าน .. ตอนที่ได้คุยกันพอ

สมควรก็คือ ตอนที่ท่านมากราบเยี่ยมพ่อแม่ครูจารย์มั่นอยู่สกลนคร ท่านมาจากเมืองชลฯ จากนั้นก็ได้พบกันทางสามผงอีกทีนึงนะ ตอนท่านย้ายมาแล้ว ท่านแก่แล้ว ได้พบกันทีหนึ่ง ปีท่านอยู่สามผงเป็นอุปัชฌาย์ ญัตติมาอยู่นั้น ท่านอาจารย์สีลาก็เสียแล้ว ท่านก็เสียแล้ว แหละ...”

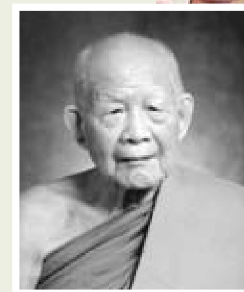

อ่างเก็บน้ำบางพระ ชลบุรี

วัดป่าบ้านหนองผือ

หลวงปู่หลุย จันทสาโร

วัดป่าบ้านหนองผือหรือวัดป่าภูริทัตตถิราวาส ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เป็นวัดที่สำคัญมากวัดหนึ่งในสายวัดป่า เริ่มแรกสถานที่แห่งนี้เป็นป่าพงดงดิบ อันเต็มไปด้วยสิงสาราสัตว์นานาชนิด มี เสือ หมี อีเก้ง กวาง หมูป่า สัตว์เลื้อยคลาน มีแลนและงูชนิดต่างๆ สัตว์ปีกมีนกเกือบทุกชนิด นอกจากนั้นยังชุกชุมไปด้วยเชื้อไข้ป่ามาลาเรียเป็นอันมาก

พระอาจารย์หลุย จันทสาโร ท่านธุดงค์หาที่วิเวกอยู่แถวบริเวณนี้ ต้องการที่จะสร้างที่พักสงฆ์สักแห่งหนึ่งที่ไม่ห่างไกลจากหมู่บ้านมากนัก เมื่อท่านหาที่พักสงฆ์ชั่วคราวได้แล้ว ก็มีพระภิกษุสามเณรเดินธุดงค์สัญจรผ่านไปมาเข้าพักพิงพึ่งพาอาศัยอยู่ไม่ขาดสาย มาภายหลังสถานที่แห่งนี้จึงได้กลายเป็นที่พักสงฆ์และสำนักสงฆ์ถาวรตามลำดับ จนกระทั่งได้พัฒนามาเป็นวัดโดยสมบูรณ์ ตอนแรกให้ชื่อว่า “วัดสันติวนาราม”

ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ หลวงปู่มั่น มาบ้านหนองผือ เมื่อครั้งที่องค์หลวงปู่มั่นพำนัก ณ เสนาสนะป่าบ้านห้วยแคน ขณะนั้นท่านพระอาจารย์หลุย จำพรรษาอยู่ที่ บ้านหนองผือนาใน พระอาจารย์หลุยได้แนะนำชาวบ้านหนองผือให้อาราธนาหลวงปู่มั่นมาจำพรรษาที่นี่ ชาวบ้านจึงได้เดินทางไปอาราธนาหลวงปู่มั่น ณ บ้านห้วยแคน ท่านจึงได้มาจำพรรษา ณ วัดป่าบ้านหนองผือในเวลาต่อมาติดต่อกันเป็นเวลาถึง ๕ พรรษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๒

พ.ศ. ๒๔๙๒ ต่อมาหลังจากหลวงปู่มั่น ภูริทัตตเถระ มรณภาพแล้ว พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล) วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าคณะมณฑลในเขตนี้ และเป็นศิษย์ผู้ใหญ่ของหลวงปู่มั่นด้วย ได้เล็งเห็นความสำคัญในสถานที่แห่งนี้อันเป็นสถานที่ที่หลวงปู่มั่นเคยพำนักจำพรรษาอยู่เป็นเวลาถึง ๕ ปี ติดต่อกันท่านจึงดำริให้เปลี่ยนชื่อวัดเสียใหม่เชิดชูบูชาคุณให้สอดคล้องกับนามฉายาของหลวงปู่มั่น อันเป็นมงคลนามว่า “วัดภูริทัตตถิราวาส” ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

วัดนี้ได้ตั้งขึ้นเป็นวัดโดยสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ มีเจ้าอาวาสปกครองมาแล้ว ๖ รูป มีรายนามดังต่อไปนี้

๑. พระอาจารย์หลุย จันทสาโร พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๘๓
๒. พระใบ (ไม่ทราบฉายา) พ.ศ. ๒๔๘๔-๒๔๘๗
๓. หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๒
๔. พระทองคำ ญาโณภาโส พ.ศ. ๒๔๙๓-๒๕๐๗
๕. พระจันทา เขมาภิรโต พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๒๑
๖. พระสอน ญาณวีโร พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๓๓
๗. พระอธิการพยุง ชวนปัญโญ พ.ศ. ๒๕๓๓-ปัจจุบัน

กิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญที่ปฏิบัติมาภายในวัดคือ ถือเอาวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ของทุกปีเป็นวันจัดงานน้อมบูชา แสดงกตัญญูกตเวทิตาคุณต่อหลวงปู่มั่น เนื่องจากเป็นวันคล้ายวันมรณภาพของพ่อแม่ครูบาอาจารย์ใหญ่หลวงปู่มั่น ภูริทัตตเถระ ผู้เป็นบูรพาจารย์ หรือบิดาแห่งพระกรรมฐานในยุคปัจจุบันของศิษยานุศิษย์และพุทธศาสนิกชนทั่วไปได้น้อมรำลึกถึงปฏิปทาข้อวัตรและจริยวัตรที่ท่านได้ดำเนินมาเป็นแบบอย่างอันดีงามในการประพฤติปฏิบัติธรรมตามแนวทางของท่าน เพื่อความสงบสุขร่มเย็นและเป็นการสร้างกุศลเพิ่มพูนบารมีธรรมของตนสืบไป

พรรษาที่ ๑๒ — ๑๖

(พ.ศ. ๒๔๘๘ - ๒๔๙๒)
จำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือ
ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม
จังหวัดสกลนคร

แผนที่สถานที่จำพรรษาและธุดงค์ขององค์หลวงตาในช่วงเวลานั้น

ข้อวัตรปฏิบัติ ณ วัดป่าบ้านหนองผือ

ในช่วงจำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือ หลวงปู่มั่นพักอยู่ด้วยความผาสุก พระธุดงค์ที่ไปอาศัยร่มเงาท่านก็ปรากฏว่าได้กำลังจิตใจกันมาก แม้จะมีจำนวน ๒๐-๓๐ องค์ในพรรษา ต่างก็ตั้งใจปฏิบัติต่อหน้าที่ของตนๆ ไม่มีเรื่องราวให้ท่านหนักใจ มีความสามัคคีกลมกลืนกันดีมากราวกับอวัยวะเดียวกัน

ยามเช้าเมื่อฉันจังหันเสร็จแล้ว ต่างองค์ต่างก็เข้าหาทางจงกรมในป่ากว้างๆ ติดกับวัด ทำความเพียรเดินจงกรมนั่งสมาธิตามอัธยาศัย จวนบ่าย ๔ โมงถึงเวลาปัดกวาดลานวัด ต่างก็ทยอยกันออกมาจากที่ทำความเพียรของตนๆ พร้อมกัน ปัดกวาดลานวัดเสร็จแล้วจึงขนน้ำขึ้นใส่ตุ่มใส่ไหน้ำฉัน น้ำล้างเท้า ล้างบาตรและสรงน้ำ หลังจากนั้นต่างก็เข้าหาทางจงกรมทำความเพียรตามเคย

ถ้าไม่มีการประชุมอบรมก็ทำความเพียรต่อไปตามอัธยาศัยจนกว่าจะถึงเวลาพักผ่อนปกติ ๗ วันท่านจัดให้มีการประชุมครั้งหนึ่ง หากมีผู้ประสงค์จะศึกษาธรรมเป็นพิเศษหรือถามปัญหาธรรมกับท่านก็ไม่ต้องรอจนถึงวันประชุม สามารถหาโอกาสที่ท่านว่าง เช่น ตอนหลังจังหัน ตอนบ่ายๆ ตอนราว ๕ โมง หรือกลางคืนราว ๒ ทุ่มก็ได้

เวลาท่านสนทนาหรือแก้ปัญหาธรรมกัน รู้สึกน่าฟังมาก เป็นปัญหาเกี่ยวกับธรรมภายในบ้าง เกี่ยวกับสิ่งภายนอก เช่น พวกกายทิพย์บ้าง ฟังแล้วทำให้เพลิดเพลินอยู่ภายใน ไม่อยากให้จบสิ้นลงง่ายๆ ทั้งเป็นคติทั้งเป็นอุบายแก้ใจในขณะนั้น เพราะผู้มาศึกษากับท่านมี

กาลานุกรม

พรรษาที่ ๑-๒
อายุ ๒๑-๒๒ ปี
(พ.ศ.๒๔๗๗-๒๔๗๘)
วัดโยธานิมิตร จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๓
อายุ ๒๓ ปี
(พ.ศ.๒๔๗๙)
วัดท่าช้าง จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๔-๕
อายุ ๒๔-๒๕ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๐-๒๔๘๑)
วัดสุทธจินดา
จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๖
อายุ ๒๖ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๒)
วัดศาลาทอง จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๗
อายุ ๒๗ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๓)
วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่

พรรษาที่ ๘
อายุ ๒๘ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๔)
วัดป่าจักราช จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๙
อายุ ๒๙ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๕)
เสนาสนะป่าบ้านโคก
(วัดป่าวิสุทธิธรรม)
จ.สกลนคร

พรรษาที่ ๑๐
อายุ ๓๐ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๖)
เสนาสนะป่าบ้านนามน
(วัดป่านาคนิมิตต์)
จ.สกลนคร

พรรษาที่ ๑๑
อายุ ๓๑ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๗)
เสนาสนะป่ายาง
บ้านท่าบ่อสงคราม
จ.นครพนม

พรรษาที่ ๑๒-๑๖
อายุ ๓๒-๓๖ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๘-๒๔๙๒)

วัดป่าบ้านหนองผือ
ต.นาใน อ.พรรณานิคม
จ.สกลนคร

ภูมิธรรมภายในเหลื่อมล้ำต่ำสูงต่างกันเป็นรายๆ ไป และมีความรู้แปลกๆ ตามจริตนิสัยมาเล่าถวายท่าน จึงทำให้เกิดความรื่นเริงใจไปกับปัญหาธรรมนั้นๆ ไม่มีสิ้นสุด

เวลามีโอกาส ท่านก็เล่านิทานที่เป็นคติให้ฟังบ้าง เล่าเรื่องความเป็นมาของท่านในชาติปัจจุบันแต่สมัยเป็นฆราวาสจนได้บวชเป็นเณรเป็นพระให้ฟังบ้าง บางเรื่องก็น่าขบขันน่าหัวเราะ บางเรื่องก็น่าสงสารท่าน และน่าอัศจรรย์เรื่องของท่าน ซึ่งมีมากมายหลายเรื่อง

การอยู่กับครูบาอาจารย์นานๆ ทำให้จริตนิสัยของผู้ไปศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางดีตามท่านวันละเล็กละน้อยทั้งภายนอกภายใน จนกลมกลืนกับนิสัยท่านตามควรแก่ฐานะของตน ทั้งมีความปลอดภัยมาก มีทางเจริญมากกว่าทางเสื่อมเสีย ธรรมค่อยซึมซาบเข้าสู่ใจโดยลำดับ เพราะการเห็นการได้ยินได้ฟังอยู่เสมอ ความสำรวมระวังอันเป็นทางส่งเสริมสติปัญญาให้มีกำลังก็มากกว่าปกติ เพราะความเกรงกลัวท่านเป็นสาเหตุไม่ให้นอนใจ ต้องระวังกายระวังใจอยู่รอบด้าน

สัลเลขธรรม ๑๐ ประการ เป็นหลักธรรมที่หลวงปู่มั่นถือเป็นเครื่องดำเนินขัดเกลาซักฟอกกิเลสตลอดมาดังนี้

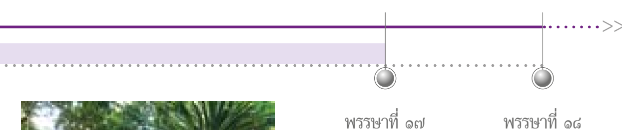
"...**อัปปิจฉตา** (ความมักน้อยในปัจจัย ๔) ใครจะไปมักน้อยยิ่งกว่าพ่อแม่ครูจารย์มั่นของเรา คิดดูตั้งแต่หนุ่มน้อยจนกระทั่งเฒ่าแก่ท่านมีสมบัติอะไรติดเนื้อติดองค์ของท่านไม่ปรากฏ ไปที่ไหนท่านไปอย่างง่ายดาย มีเฉพาะบริขาร ๘ เท่านั้น

ศาลาหลวงปู่มั่น (หลังจากบูรณะ) เป็นศาลาอนุสรณ์ที่หลวงปู่มั่นใช้แสดงธรรมแก่พุทธบริษัทขณะจำพรรษาตลอด ๕ ปี และใช้ประชุมสงฆ์ให้โอวาทธรรม

ศาลาโรงฉัน เป็นศาลาที่หลวงปู่มั่นและพระภิกษุสามเณรฉันภัตตาหารร่วมกัน

สันตุฏฐี (ยินดีในปัจจัย ๔ ตามมีตามเกิด) ไม่มีคำว่า "พะรุงพะรัง" มีสมบัตินั้นมีสมบัตินี้ไม่ปรากฏ มีเท่าไรก็แจกจ่ายไปหมดๆ ที่อยู่ก็เป็นกระต๊อบกระแต๊บอยู่อย่างนั้น ไม่หรูหราอย่างกุฏิที่ท่านพักอยู่บ้านหนองผือนาในนี้ ก็ว่ากุฏิพอประมาณ

เรื่องที่ว่าอยู่ในที่วิเวกหรือ **วิเวกกตา** (ชอบสงบวิเวก) มีแต่ความสงัดทั้งวันทั้งคืน ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่มีอะไรมายุ่งมาเกี่ยว

วิริยารัมภา การแนะนำสั่งสอนเพื่อความพากความเพียร นี้ท่านเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ไม่ได้พูดเรื่องอื่นนอกจากความเพียร องค์ท่านเองถึงเวลาท่านก็ลงเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาตามกำหนดกฎเกณฑ์ตามเวล่ำเวลาไม่เคลื่อนคลาดเลย

อสังสัคคณิกา (ไม่คลุกคลี) นี้ก็ไม่เคยปรากฏว่าใครไปยุ่งท่านได้ แม้แต่ประชาชนญาติโยมไปหาชั่วกาลชั่วเวลานี้ ท่านยังไม่อยากจะต้อนรับด้วยซ้ำ กับพระกับเณรเหล่านี้เหมือนกัน ให้ไปหาภาวนา มีแต่ไล่ไปภาวนา อย่ามายุ่งกันในเวลาไม่ควรยุ่ง เพราะฉะนั้นเวลาพระเณรขึ้นไปหาท่านจึงไปเพียงไม่กี่องค์ในเวลาหนึ่งๆ ซึ่งควรจะขึ้นไปหาท่าน ...

ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติหลุดพ้นใครเป็นผู้ทรงไว้ ก็ท่านทั้งนั้นเป็นผู้ทรงไว้ นี่รวมแล้วก็เป็นสัลเลขธรรม ๑๐ ประการ เป็นแนวทางที่สมบูรณ์เต็มที่แล้วดังที่ท่านกล่าวว่า สมาธิ ปัญญา ก็เป็นแต่ละข้อๆ ของสัลเลขธรรม แล้วก็ **วิมุตติ** และ**วิมุตติญาณทัสสนะ** ก็เป็น ๑๐ สุดยอดแห่งธรรมแล้ว..."

ญาณหยั่งทราบของหลวงปู่มั่น

ในระยะที่อยู่ศึกษากับหลวงปู่มั่นนั้น ท่านคอยสังเกตดูทุกแง่ทุกมุมของหลวงปู่มั่น และเห็นว่าไม่เหมือนครูบาอาจารย์องค์อื่นๆ ที่ท่านเคยประสบมา สำหรับหลวงปู่มั่นนั้นไม่ว่าท่านแสดงสิ่งใดออกมาย่อมสามารถเอาเป็นคติธรรมได้ทั้งนั้น ดังนี้

"...ดูทุกแง่ทุกมุม เราดูจริงๆ นะ เพราะเราตั้งใจไปศึกษากับท่านจริงๆ ... บางทีท่านก็พูดมีทีเล่นทีจริงเหมือนกันกับเราในฐานะลูกศิษย์กับอาจารย์ ก็พ่อกับลูกนี่แหละ แต่เรามันไม่ได้ว่าทีเล่นทีจริงนี่นะ มันเอาเป็นจริงทั้งนั้นเลย

ท่านจะพูดแง่ไหน ท่านมีคติธรรมออกมาทุกแง่นะ ถึงแม้จะเป็นข้อตลกนี้ ท่านก็มีคติธรรมออกมา มีธรรมแทรกออกมา ไม่ได้เป็นแบบโลกนะ...

พูดถึงเรื่องความเลิศเลอที่สุด ในภายในหัวใจก็ดี ภายนอกก็ดี การประพฤติปฏิบัติของท่านก็ดี รู้สึกว่าที่เราผ่านครูบาอาจารย์มานี้ไม่มีใครเหมือน ท่านพร้อมทุกอย่าง

ยิ่งท่านเทศน์ถึงเรื่องเทวบุตร เทวดาแล้ว โอ๊ย ฟังแล้วเราพูดจริงๆ นะ เราเป็นจริงๆ นี่นะ ฟังแล้วน้ำตาร่วงเลยนะ พวกเทพพวกเทวดา มาเยี่ยมท่าน มาฟังเทศน์ท่าน แต่ท่านจะพูดในเวลาเฉพาะนะ ท่านไม่ได้พูดสุ่มสี่สุ่มห้านะ นั่นแหละเห็นไหม จอมปราชญ์

ท่านรู้หนักรู้เบา รู้ในรู้นอกนะ รู้ควร ไม่ควร เวลามีโอกาสอันดีงามอยู่เพียง ๒-๓ องค์คุยกันแล้วก็เสาะนั้นเสาะนี้ อยากรู้อยากเห็น ท่านก็ค่อยเปิดออกมาๆ ทางนี้ก็ค่อยสอดค่อยแทรกเข้าไป ครั้งนั้นบ้าง ครั้งนี้บ้าง หลายครั้งต่อหลายหน..."

ท่านกล่าวถึงญาณหยั่งทราบของหลวงปู่มั่นเกี่ยวกับเทวบุตรเทวดาว่า

"...เรื่องเทวบุตรเทวดาอินทร์พรหมที่มาเยี่ยมท่าน ท่านบอกว่า

'มาอยู่ที่สกลนครนี้ พวกเทวดามาเกี่ยวข้องน้อยมาก จะมาเป็นเวลา คือมาในวันเข้าพรรษา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันออกพรรษา นอกนั้นเทวดาไม่ค่อยมากัน' หมายถึงเทวดาชั้นสูงนะ *'พวกสวรรค์ พวกภูมิเทวดามาห่างๆ เหมือนกันนะ'*

ส่วนไปอยู่เชียงใหม่ โห ต้อนรับแทบทุกวัน ท่านว่ายังงั้น ไม่มีเวลาว่างเลย เทวดาชั้นนั้นๆ ที่มาเป็นชั้น เป็นชั้นๆ มาเป็นลำดับลำดา...พวกเทวดา เช่นดาวดึงส์นี้มา การแต่งเนื้อแต่งตัวนี้มีลักษณะไหน รูปร่างนี้จะหยาบไปอย่างนี้ ความละเอียดนะละเอียด เรื่องของเทพนั้นละเอียด แต่เมื่อเทียบกับเทพทั้งหลายแล้วจะละเอียดต่างกันเป็นชั้นๆๆๆ ขึ้นไป...

นั่นละ เห็นไหม ญาณหยั่งทราบ ..."

ความรู้ของหลวงปู่มั่นเกี่ยวกับการแสดงความเคารพระหว่างพระพุทธเจ้ากับบรรดาพระอรหันต์ขีณาสพทั้งหลาย ท่านกล่าวไว้อย่างน่าอัศจรรย์ดังนี้

"...บรรดาพระอรหันต์ขีณาสพทั้งหลายนับตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงมาเสมอกันด้วยความบริสุทธิ์ ดังที่ท่านพระอาจารย์มั่นแสดงเรื่องนิมิตว่า

'พระพุทธเจ้าในครั้งพุทธกาล ท่านเคารพกันอย่างไร?'

ปรากฏในนิมิตบอกว่า *'บรรดาพระสงฆ์สาวกทั้งหลายหลั่งไหลมา พระพุทธเจ้าก็เสด็จมา*

(จากซ้าย) ไม่ทราบนาม ท่านพระอาจารย์กู่ ธัมมทินโน ท่านพระอาจารย์กว่า สุมโน หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต และพระอาจารย์บุญธรรม

ศาลาหลวงปู่มั่นที่วัดป่าบ้านหนองผือ (หลังเดิมก่อนบูรณะ) เป็นศาลาที่หลวงปู่มั่นใช้จำพรรษาก่อนมาอยู่กุฏิถาวร (ถ่ายเมื่อ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๔)

ใครมาถึงก่อนนั่งก่อนเป็นลำดับๆ ตามที่มาถึงก่อนถึงทีหลัง ไม่ได้คำนึงถึงอาวุโสกัน พระพุทธเจ้าเสด็จมาทีหลังก็ประทับอยู่ทางท้ายสงฆ์โน้น'

ท่านพระอาจารย์มั่นเกิดปริวิตกขึ้นมาว่า *'เพราะเหตุไร จึงเป็นอย่างนั้น? ความเคารพกันครั้งพุทธกาลเป็นอย่างนี้หรือ?'*

ก็รู้ขึ้นมาทันทีว่า *'นี้คือ**วิสุทธิธรรม** เสมอกันอย่างนี้ ไม่ว่าใครมาก่อนมาหลัง นั่งตามลำดับที่มา คือ เป็นความเสมอภาคไม่ว่าผู้น้อยผู้ใหญ่ อาวุโส ภันเต เพราะความบริสุทธิ์เสมอกัน'*

ท่านพระอาจารย์มั่นปริวิตกว่า *'ถ้าเคารพตามสมมุติแล้ว ความเคารพกันของท่านเป็นอย่างไรหนอ?'*

*'ท่านพลิกพรึบเดียวเท่านั้น พระพุทธเจ้าประทับอยู่ตรงหน้าแล้ว บรรดาสาวกเรียงตามลำดับลำดา นี่คือการเคารพกันโดยทางสมมุติ ความเคารพในทางสมมุติเป็นอย่างนี้ นี่ตาม **อาวุโส ภันเต** อย่างนี้ ท่านแยกทั้งวิมุตติทั้งสมมุติ ให้เห็นอย่างชัดเจน'*

การเคารพกันก็ไม่มีอะไรจะนิ่มนวลยิ่งกว่าท่านผู้สิ้นกิเลสเคารพกัน ไม่เป็นพิธีรีตองไม่เป็นอะไรเล่ห์ๆ เหลี่ยมๆ เหมือนกับคนที่มีกิเลสทำต่อกัน ท่านเคารพกันอย่างถึงใจ เคารพคุณธรรม เคารพความจริง การเคารพความจริงด้วยความจริงภายในใจนี้ ท่านจึงทำได้สนิท

ส่วนปุถุชนจำพวก **ชนดะ** เวลาแสดงออกทางมารยาทนั้นดูสวยงาม แต่งามในลักษณะตกแต่ง ไม่ใช่ตัวจริงออกมาจากของจริงคือธรรมแท้ แต่ภายในมันแข็งทื่อไม่เหมาะสมกันกับอาการภายนอกที่อ่อนโยนในการแสดงออก

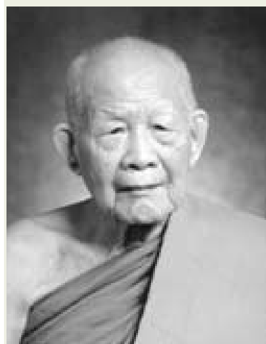
ฉะนั้นโลกจึงลุ่มๆ ดอนๆ สูงๆ ต่ำๆ ไม่สม่ำเสมอเหมือนกับความจริงที่เป็นออกมาจากความจริงแท้...”

ท่านกล่าวถึงบทธรรมที่หลวงปู่มั่นเคยเทศน์ในท่ามกลางสานุศิษย์บ่อยครั้ง ดังนี้

“ธรรมของพระพุทธเจ้าแม้จะเป็นของจริง แต่เมื่อสิงสถิตอยู่กับปุถุชน ธรรมนั้นก็กลายเป็นธรรมปลอม ครั้นสิงสถิตอยู่กับพระอริยเจ้าจึงเป็นของจริงตามส่วนแห่งธรรมและภูมิของผู้บรรลุ

หลวงปู่หลุยเด่นทางมักน้อย

องค์หลวงตาได้กล่าวถึงหลวงปู่หลุย จันทสาโร ซึ่งเป็นลูกศิษย์รุ่นใหญ่องค์หนึ่งของหลวงปู่มั่นและมีโอกาสได้จำพรรษาร่วมกัน ๑ พรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือในปีแรก ดังนี้

“...ไปหาซิบรรดาลูกศิษย์หลวงปู่มั่นเราองค์ไหนจะเหมือนท่านอาจารย์หลุยไม่มี เรายกให้เลยเรื่องมักน้อย จนกระทั่งย่ามขาดหมดข้างนอกข้างใน มันมีสองชั้น เราไปจับย่าม ท่านขึ้นทันทีเลย *'จับทำไม มันยังดีอยู่นี่'*

มันจะดีอะไรเราไม่ใช่คนตาบอดดู มันดีอยู่ข้างในคือชั้นในดีอยู่ ท่านพูดของท่านก็ถูก ไอ้เราไปจับก็ถูก ก็เราดูมันดูไม่ได้ดูข้างนอก อย่างนั้นละท่านใช้ ..

ทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีคำว่าสดสวยงดงามอะไรเลย ผ้าก็เอาจีวรเก่าๆ มาอย่างงั้นละ ท่านมักน้อยมาก ในบรรดาลูกศิษย์พ่อแม่ครูจารย์มั่นเรานี้ ท่านอาจารย์หลุยเป็นที่หนึ่ง ความมักน้อยนะ .. เป็นพระที่ปรารถนาน้อยที่สุด ..

แต่กับเรานี่ก็คุ้นกันมาก อันนี้ก็แบบเดียวกัน ขบขันจะตายไป เราเดินจงกรมอยู่ในป่าลึกๆ หนองผือ ท่านไปหาเรา ไปหาที่กุฏิไม่เจอ ถามพระว่า *'ท่านมหาไปไหน'*

'ท่านเดินจงกรมอยู่ในป่า ทางเข้าไปนี่ในป่า' ท่านก็ไปเลยไปหาเรา นี่ละมันขบขัน ที่ว่าท่านสนิทกับเรามากนะ พอเข้าไปเสียงกุบกับๆ กลางคืน ก็ไม่มีไฟนี่ ไปก็โดนนั้นโดนนี้ไปเสียงกุบกับๆ เราก็เดินจงกรมไม่มีไฟอีกแหละเราก็ดีพอไปก็ประมาณต้นเสานี่ละ กุบกับๆ เข้าไป เราวิตกถึงพ่อแม่ครูจารย์มั่นนะ เอ๊ พ่อแม่ครูจารย์เป็นอะไรน้า มีใครมาหาเราละนี่ เกี่ยวกับท่านแน่ๆ ..

จูงไม่ถอยนะนั่น จูงมาเรื่อย บุกออกมาจากป่า มืดๆ นะ จนกระทั่งมาถึงที่โล่งแจ้งถึงปล่อยมือ แล้วก็เดินไปด้วยกัน .. พอไปถึง เราก็เลยถาม *'ใครมานี่'*

'ผมเอง' ท่านว่า ท่านก็รู้ทิศทางของเราว่าอยู่ตรงไหนเข้าใจไหม กุบกับๆ เข้ามา .. มาก็คว้าแขนเรา จูงเลย ดึงจากนั้นมา *'เอ้า จะเอาไปไหนอีก'*

'ไปหาท่านอาจารย์ละซี' 'ไปหาอะไร'

'ไปฟังเทศน์' 'อ้าวเมื่อคืนนี้ผมก็ไป ทำไมท่านอาจารย์ไม่ไป' เราว่า

ก็นั่นนะซีขึ้นเลย *'ถ้าไปแต่ท่านไม่ได้ โอ๊ยถูกเขกไล่ลงๆ'* เราไปท่านไม่ว่าอะไร ก็นิสัยต่างกัน นั่นท่านเมตตาแบบหนึ่งนะ ท่านอาจารย์หลุยขึ้นไปนี่

'มาอะไรหลุย' ขึ้นเลยนะ ไล่ บางทีก็ไล่ลงไป *'ไปนะ'* ไล่

นี่คือเมตตาแบบหนึ่ง เข้าใจไหม ใช้ต่อลูกศิษย์ นี่คนละแบบๆ ไม่ซ้ำกันนะ กับท่านอาจารย์หลุยนี้แบบนี้ กับท่านอาจารย์หลุยท่านใช้เมตตาแบบนั้น กับลูกศิษย์คนนี้ใช้เมตตาแบบนี้ กับลูกศิษย์คนนี้ ไม่ได้ซ้ำกันนะพ่อแม่ครูจารย์มั่น

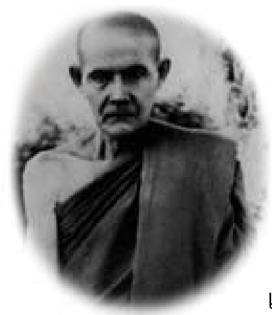
เรื่องความมักน้อยนี่ยกให้ท่านอาจารย์หลุยไม่มีใครสู้ มีอะไรๆ ไม่เอา ใช้ของใหม่ๆ ไม่ใช้ ใช้แต่ของเก่าๆ ทั้งนั้นละ นี่อัฐิของท่านก็กลายเป็นพระธาตุแล้วพูดถึงเรื่องความสนิทกัน ท่านสนิทมากกับเรา นิสัยชอบพูดเล่น ไม่ถือเนื้อถือตัว การถือเนื้อถือตัวไม่มี...”

คนที่รู้จักธรรมพองูๆ ปลาๆ กับคนที่ไม่รู้จักธรรมเสียเลย คนเหล่านี้จะไม่สามารถรู้ธรรมว่าเป็นของจริงหรือของปลอมได้เลย

แต่คนที่รู้จักธรรมแท้ พร้อมทั้งที่เกิดขึ้นแห่งธรรมและที่ดับแห่งธรรม โดยความรอบคอบด้วยปัญญาและพร้อมทั้งความไม่ถือมั่นในธรรม ผู้นี้เองจะสามารถรู้จักธรรมที่แท้จริงหรือธรรมปลอม ในเมื่อธรรมสิงสถิตอยู่กับบุคคลนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน”

ลวดลายพุทธภูมิหลวงปู่มั่น

ในช่วงที่อยู่ศึกษากับหลวงปู่มั่น ท่านมีโอกาสได้สอบถามเกี่ยวกับสีผ้าของพระในครั้งพุทธกาลตลอดถึงความรู้อัศจรรย์ของหลวงปู่มั่น ดังนี้

"...เรื่องหลวงปู่มั่นที่เราเรียนถามท่าน เวลาท่านพิจารณานั่นเห็นไหมท่านพิจารณาตลอดสีผ้าเราอยากทราบ ก็ซอกแซก ท่านบอกว่า

'สีผ้ามีอยู่ ๓ ขั้น สีแก่นขนุนอ่อน สีแก่นขนุนปานกลาง สีแก่นขนุนแก่'

ทีนี้ก็มีช่องที่จะถาม *'แล้วสีเหลืองอย่างธรรมดาที่พระใช้อยู่ในปัจจุบันนี้มีไหม'*

ท่านบอก ***'ไม่มี ไอ้สีเจ้าชู้ สีขุนนางมันจะมีในพระพุทธเจ้าได้ยังไง'***

ใส่เด็ดมาเลยนะ พิจารณาๆ แล้วมีอยู่ ๓ แก่นขนุนสีอ่อน สีกลาง สีแก่ ท่านว่าอย่างนั้น ท่านใช้นี้รู้สึกจะเป็นสีกลางๆ นะ สีที่ท่านครองเป็นสีกลาง สีอ่อนก็มีบ้างเป็นบางระยะ ผ้าที่ย้อมใหม่ก็เป็นสีแก่นขนุนอ่อนอยู่บ้าง จากนั้นที่ท่านใช้เป็นประจำก็สีกลางหรือแก่ มีอยู่สาม ท่านบอกเวลาท่านพิจารณาดูถึงเรื่องอดีต โห น่าอัศจรรย์นะ เห็นไหมล่ะความรู้ของท่าน เพราะแต่ก่อนท่านปรารถนาพุทธภูมิ ท่านพูดเองจึงชัดเจนซิ

เพราะฉะนั้นลวดลายของพุทธภูมิ หรือของศาสดาจึงมี ถึงไม่มีเต็มที่ก็มี ปรารถนาพุทธภูมิ เวลาภาวนาไปเท่าไรจิตมันก็ยิ่งเข้มข้นเข้า จะเข้าด้ายเข้าเข็มทีไรเรื่องโพธิสัตว์ โพธิญาณจะแย็บเข้ามาเลยทุกครั้ง ท่านว่างั้นนะ ทุกครั้งพอจะเข้าด้ายเข้าเข็ม คือเวลาจะพุ่งสายโพธิญาณ โพธิสัตว์ ผ่านเข้ามา เลยถอย เพราะผ่านเข้ามาก็เป็นสมบัติของตัวเอง ท่านว่า สายโพธิสัตว์ก็คือเรื่องของท่านเองผ่านเข้ามา ท่านก็ถอย ท่านว่างั้น

ทีนี้ความอยากพ้นจากทุกข์ก็หนักเข้าเป็นลำดับ เลยมาประมวล ท่านว่างี้นะ เรื่องเป็นพระพุทธเจ้าก็เลิศเลอ ปรารถนามาก็ปรารถนาเพื่อเป็นพระพุทธเจ้า ทรงสั่งสอนสัตว์โลกได้มากเต็มภูมิของศาสดาแต่ละพระองค์ๆ เวลาท่านจะออกนะ แต่ความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากทุกข์นั้นเสมอกัน ท่านว่างี้นะ

'เออ เอาละ ทีนี้ถอยนะ แนะนำสั่งสอนใครไม่ได้ ก็สั่งสอนเจ้าของให้หลุดพ้นจากทุกข์นี้ก็พอแล้ว'

ท่านว่างั้น เลยตั้งเป็นคำสัตย์ขอหยุดขอพัก ของดเลย เรื่องสายโพธิสัตว์ โพธิญาณจะมุ่งเฉพาะสาวกภูมิ เพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์โดยถ่ายเดียวเท่านั้น แล้วก็ปลงใจลง ปลงใจลงในสาวกภูมิ จากนั้นมาจิตมันก็พุ่งๆ เลยเชียว ท่านบอกว่าแต่ก่อนพอจะเข้าด้ายเข้าเข็มทีไร สายพุทธภูมิก็ผ่านเข้ามา ผ่านเข้ามาอยู่อย่างงั้น

ท่านประมวลมาทุกอย่างแล้ว มาลงในสายสาวกภูมิ คือความหลุดพ้นจากทุกข์ เป็นจิตที่บริสุทธิ์เสมอกันหมด ไม่ว่าพระพุทธเจ้าสาวก ท่านเลยเอาจุดนี้ เออ เอาอันนี้แหละ จากนั้นมาจิตมันก็พุ่งเลย ท่านว่า อันนี้หมายความว่า ท่านยังไม่ได้รับลัทธพยากรณ์จากพระพุทธเจ้าพระองค์ใดองค์หนึ่งนะ .. เลยผ่านออกได้ ..

ถ้าลงพระพุทธเจ้าได้ทรงทำนายแล้วว่าต่อจากนี้ไปเท่านั้นๆ ท่านจะได้เป็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าอย่างนั้น สาวกข้างขวาว่างั้น สาวกข้างซ้ายว่าอย่างนี้แล้วเท่านั้น จะแก้ยังไงก็ไม่ตก ถ้าลงพระพุทธเจ้าทรงทำนาย .. ถ้าเข้าเขตพยากรณ์แล้วยังไงก็มีแต่ไปข้างหน้า แก้ไม่ตก นี่เรียกว่าญาณของพระพุทธเจ้า ถ้าลงได้เล็งดูจุดไหนแล้วเป็นอื่นไปไม่ได้ ต้องเป็นอย่างนั้น นี่เช่นอย่างลัทธพยากรณ์ ได้รับจากพระพุทธเจ้าพระองค์ใดแล้ว ยังไงก็ต้องไปเป็นแบบนั้น..."

ทางจงกรมตามอริยประเพณี

เกี่ยวกับทิศทางของทางเดินจงกรมตามอริยประเพณีในครั้งพุทธกาลก็เช่นกัน หลวงปู่มั่นท่านได้กำหนดดูและทราบโดยละเอียดว่ามีกำหนดกฎเกณฑ์มาแต่ดั้งเดิม ท่านเองจึงถือปฏิบัติตามแบบนั้นเรื่อยมา การเดินจงกรมจะครองผ้าก็ได้ ไม่ครองก็ได้ ตามแต่สถานที่ควรปฏิบัติอย่างไรเหมาะ ทั้งทิศทางของสายทางสำหรับเดินจงกรม ทั้งวิธีเดินจงกรม ทั้งการครองผ้าหรือไม่ครองในเวลาเดินจงกรม ทั้งขณะยืนรำพึงที่หัวจงกรม เวลาจะทำความเพียรในท่าเดินจงกรม องค์หลวงตาสังเกตเห็นการเดินจงกรมของหลวงปู่มั่นตลอดมามีแบบฉบับดังนี้

ทางจงกรมหลวงปู่มั่นอยู่ทางฝั่งขวาของกุฏิ

"การเดินจงกรมท่านสอนให้เดินไปตามตะวันหรือเยื้องตะวันไปทางทิศเหนือหรือทิศใต้ ท่านว่าการเดินตามตะวันเป็นที่หนึ่ง เยื้องตะวันทั้งสองสายเป็นอันดับรองลงมา ส่วนการเดินตัดตะวันหรือไปตามทิศเหนือทิศใต้ไม่เห็นท่านเดินเลย นอกจากไม่เห็นท่านเคยเดินแล้ว ยังได้ยินท่านว่าไม่ควรเดินด้วย แต่จะเพราะเหตุไรนั้น ลืมคำอธิบายท่านเสียสิ้น"

ในเรื่องนี้หลวงปู่มั่นได้อธิบายโดยละเอียดให้หมู่คณะพระเณรฟังว่า

"...ทิศทางและความสั้นยาวของทางสำหรับเดินจงกรมมีดังนี้ ทางเดินจงกรมตามที่ท่านกำหนดรู้ไว้และปฏิบัติตามเรื่อยมานั้นมีสามทิศด้วยกัน คือ ตรงไปตามแนวตะวันออก-ตะวันตก หนึ่ง ไปตามแนวทิศตะวันออกเฉียงใต้ หนึ่ง และไปตามแนวตะวันออกเฉียงเหนือ หนึ่ง การเดินจงกรมก็เดินไปตามแนวทั้งสามที่กำหนดไว้ในแนวใดแนวหนึ่ง ความสั้นยาวของทางจงกรมแต่ละสายนั้น ท่านว่าตามแต่ควรสำหรับรายนั้นๆ ไม่ตายตัว กำหนดเอาเองได้ตามสมควร แต่อย่างสั้นท่านว่าไม่ควรให้สั้นกว่าสิบก้าวสำหรับเวลาอยู่ในที่จำเป็นหาทางเดินมิได้ ทางจงกรมขนาดธรรมดายาวราวยี่สิบก้าว ขนาดยาวราวยี่สิบห้าถึงสามสิบก้าวเป็น

กุฏิหลวงปู่มั่นที่ชาวบ้านหนองผือพร้อมใจสร้างถวาย

ความเหมาะสมทั่วๆ ไป

เฉพาะทิศทางท่านถือเป็นแบบฉบับและปฏิบัติตามนั้นจริงๆ ไม่ให้เคลื่อนคลาดในเมื่อไม่จำเป็นจริงๆ และสั่งสอนพระเณรให้ปฏิบัติตามนั้นด้วย บางครั้งท่านเห็นพระเดินจงกรมผิดทิศทาง ท่านยังเรียกมาดุด่าสั่งสอนเอาบ้างว่า ที่สั่งสอนหมู่คณะจะเป็นทางธรรมก็ดี ทางวินัยก็ดี ได้สอนตามแบบฉบับเรื่อยมาไม่เคลื่อนคลาด แม้การเดินจงกรมซึ่งเป็นทางธรรมก็มีแบบฉบับไปตามธรรมเช่นกัน การเดินจงกรมในครั้งพุทธกาลท่านมีกำหนดทิศทางกันอย่างไรบ้างหรือไม่ ได้ทราบว่ามีทิศทางอยู่สาม ดังที่เคยอธิบายให้ฟังเสมอมา หมู่คณะจึงไม่ควรถือว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญแล้วไม่สนใจปฏิบัติตาม ก็แสดงว่าไม่ได้ตั้งใจมาศึกษาด้วยความสนใจ แม้สิ่งอื่นๆ ก็จะเห็นว่าเป็นของไม่สำคัญดังที่เป็นมาแล้วและผ่านไปๆ โดยไม่เห็นอะไรสำคัญ ความเป็นทั้งนี้จึงส่อให้เห็นความไม่สำคัญของผู้มาอบรมศึกษาอย่างเต็มตาเต็มใจ เวลาออกจากที่นี่ไปก็จะต้องนำลัทธินิสัยความไม่มีอะไรสำคัญนี้ไปใช้ กลายเป็นเรื่องไม่สำคัญในตัวของผู้ปฏิบัติไปเสียสิ้น

การมาอยู่กับครูอาจารย์ที่เราเคารพนับถือ ยังไม่เห็นความสำคัญในคำตักเตือนสั่งสอนอยู่แล้ว ก็เท่ากับจะเริ่มสร้างสิ่งทำลายตนขึ้นในเวลาเดียวกัน นี่แลเป็นสิ่งที่ไม่ทำให้สนิทตายใจกับหมู่คณะที่มาอาศัย ว่าจะได้สิ่งที่เป็นสาระอะไรบ้างไปเป็นหลักข้อปฏิบัติในกาลต่อไป เห็นมีแต่ความไม่สำคัญไปเสีย ความจริงธรรมที่นำมาสั่งสอนหมู่คณะทุกๆ แขนงได้พิจารณากลั่นกรองแล้วกลั่นกรองเล่าจนเป็นที่แน่ใจ มิได้สอนด้วยความพรวดพราด หลุดปากก็พูดออกมาทำนองนั้น แต่สอนด้วยความพิจารณาแล้วทั้งสิ้น ทั้งส่วนหยาบ ส่วนละเอียด การกำหนดทิศทางเดินจงกรมเคยได้อธิบายให้หมู่คณะฟังมาหลายครั้งแล้ว จนน่ารำคาญทั้งผู้สอนผู้ฟัง แทนที่จะพากันพิจารณาตามบ้างพอเป็นพยานแห่งการมาศึกษา แต่ทำไมความฝ่าฝืนจึงโผล่ขึ้นมาอย่างไม่อายครูอาจารย์และใครๆ ที่อยู่ด้วยกันบ้าง

การพิจารณาทิศทางของความเพียรท่าต่างๆ นี้ ผมเคยพิจารณามานานและทราบมานานแล้ว จึงกล้านำมาสั่งสอนหมู่คณะด้วยความแน่ใจ เมื่อเห็นความฝ่าฝืนจึงทำให้อดสลดสังเวชใจไม่ได้ว่า ต่อไปจะเห็นแต่ของปลอมเต็มวัดเต็มวาเต็มศาสนาและเต็มพระเณรเถรชีพุทธบริษัท เพราะความชอบใจความสะดวกใจพาให้เป็นไป มิใช่ความไตร่ตรองดูเหตุดูผลด้วยดีพาให้เป็นไป ศาสนานั้นจริงไม่มีที่ต้องติ แต่ศาสนาจะถูกต้องติเพราะผู้ปฏิบัติดึงศาสนามาเป็นเครื่องมือของกิเลสที่มีเต็มหัวใจ ผมน่ะกลัวตรงนี้เอง เพราะเห็นอยู่กับตาดังที่ว่าอยู่ขณะนี้แล..."

ความจริงจังของหลวงปู่มั่นในเรื่องนี้ องค์-หลวงตาซึ่งอยู่ในเหตุการณ์ครั้งนั้นได้เคยเห็นหลวงปู่มั่นเรียกพระมาดุด่าสั่งสอนอย่างเข้มข้นด้วยตาตัวเอง ท่านจึงจำไม่ลืมตลอดมา สำหรับวิธีการเดินจงกรมตามแบบอริยประเพณีนี้หลวงปู่มั่นสอนไว้เช่นกันว่า

"การเดินจงกรมกลับไปกลับมาไม่ช้านัก ไม่เร็วนัก พองามตางามมรรยาท ตามเยี่ยงอย่างประเพณีของพระผู้ทำความเพียรท่าเดินในครั้งพุทธกาล เรียกว่าเดินจงกรมภาวนา เปลี่ยนจากวิธีนั่งสมาธิภาวนามาเป็นเดินจงกรมภาวนา เปลี่ยนจากเดินมายืน เรียกว่ายืนภาวนา เปลี่ยนจากยืนมาเป็นท่านอน เรียกว่าท่าสีหไสยาสน์ภาวนา เพราะฝังใจว่าจะภาวนาด้วยอิริยาบถนอนหรือสีหไสยาสน์ การทำความเพียรในท่าใดก็ตาม แต่ความหมายมั่นปั้นมือก็เพื่อชำระกิเลสตัวเดียวกันด้วยเครื่องมือชนิดเดียวกัน มิได้เปลี่ยนเครื่องมือคือธรรมที่เคยใช้ประจำหน้าที่และนิสัยเดิม ก่อนเดินจงกรมพึงกำหนดหนทางที่ตนจะพึงเดินสั้นหรือยาวเพียงไรก่อน ว่าเราจะเดินจากที่นี่ไปถึงที่นั้นหรือถึงที่โน้น หรือตกแต่งทางจงกรมไว้ก่อนเดินอย่างเรียบร้อย สั้นหรือยาวตามต้องการ"

หลวงปู่มั่นบิณฑบาตซ้อนสังฆาฏิ

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต[๑] ซึ่งอยู่ร่วมจำพรรษากับหลวงปู่มั่นในช่วงวัดป่าบ้านหนองผือ บันทึกข้อปฏิบัติของหลวงปู่มั่นขณะเตรียมและออกบิณฑบาต ดังนี้

"...การเตรียมไปบิณฑบาต เมื่อองค์ท่าน (หลวงปู่มั่น) เดินไปถึงบันไดศาลา ก็มีผู้หนึ่ง

[๑] ต่อมาท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดภูจ้อก้อ อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร

บริขารของหลวงปู่มั่นเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่น วัดป่าสุทธาวาส จ.สกลนคร

คอยรับถอดรองเท้าเอาเก็บไว้ที่ควร ระวังมิให้น้ำถูก เพราะรองเท้าหนัง องค์หนึ่งถือกระบวยล้างเท้าด้วยมือขวา มือซ้ายถูตามแข้งและฝ่าเท้าทั้งใต้ฝ่าเท้าและหลังเท้า เทถูเทถูโดยเร็วและไม่ให้กระทบกระเทือนด้วย และไม่แสดงมารยาทอันไม่ตั้งใจแลบออกมาให้ปรากฏด้วย และมีผู้คอยเช็ดเท้าอีก ต้องเช็ดเร็วๆ แต่เร็วมีสติ ไม่ให้กระเทือนเกินไป ไม่ให้เบาเกินไป

องค์ท่านขึ้นไปถึงศาลาฉัน ไม่ได้นั่งลงกราบ เพราะศาลาฉันโต้งๆ ไม่มีพระพุทธรูป (ศาลามีพระพุทธรูปลงอุโบสถต่างหาก) แล้วก็ซ้อนสังฆาฏิถวายองค์ท่าน เว้นไว้แต่ท่าทางฝนจะตก ขณะนี้ต้องซ้อนช่วยกันสององค์ องค์หนึ่งม้วนลูกบวบช่วยสองสามรอบแล้วปิดรังดุมคอถวาย องค์หนึ่งปิดรังดุมใต้ถวาย การเข้าบ้านซ้อนสังฆาฏิกลัดรังดุมใต้และบนนี้ องค์ท่านถือเคร่งมาก ตลอดถึงการนุ่งสบงที่มีขัณฑ์เข้าไปธุระบ้าน เช่น บิณฑบาตและสวดมนต์ องค์ท่านกล่าวว่า

'การห่มผ้านุ่งผ้า พระลังกาชอบเอาอนุวาตเข้าข้างในเพราะกันผืนเดิมไม่ให้ชุยผุก่อนอนุวาต จะเอาอนุวาตเข้าข้างในหรือออกนอกก็ไม่ผิดวินัย จะผินเบื้องบนเบื้องล่างสลับกันไปก็ไม่ผิดพระวินัยเพราะที่ระแข้งจะได้ทนหรือสึกหรอทันกัน' ..

ยุควัดป่าบ้านหนองผือเป็นยุคสุดท้ายแห่งหลวงปู่มั่น และเก็บลูกศิษย์ก็เก็บไว้มากกว่ายุคใดๆ ในสำนัก สิ่งใดเป็นประโยชน์แก่ลูกศิษย์ก็ทุ่มเท ทอดสะพานให้ไม่ปิดบัง ไม่ว่าแต่เท่านี้ผ้าสังฆาฏิและจีวรขององค์ท่าน ท่านใส่รังดุมทั้งดุมคอและดุมล่างทั้งสองทาง วันหนึ่งห่มผินทางหนึ่งขึ้นสลับกันเป็นวันๆ ลูกศิษย์ผู้ไปซ้อนไปห่มให้ ต้องมีสติจำไว้จึงห่มถวายให้ถูกเป็นวันๆ จึงถูกกับธรรมประสงค์ขององค์ท่าน ..

เรื่องบิณฑบาต พอหกโมงเช้า ธรรมเนียมบ้านหนองผือเขาก็ตีขอไม้ตะเคียนเป็นสัญญาณดังไกล เป็นสามบทติดๆ กัน หมายความว่าพอเตรียมตัวใส่บาตรแล้วพวกเราชาวบ้านแต่พอพระผ่านละแวกบ้านเขาก็ตีขออีกสามบท เขารวมกันเป็นกลุ่มยืนเรียงรายกันเป็นทิวแถว แต่ละกลุ่มเขามีผ้าขาวปูม้ายาวๆ ไว้เรียบ ส่วนม้านั่งของหลวงปู่มั่นเขาทำพิเศษต่างหากสูงกว่ากัน พอยืนรับบิณฑบาตแล้วก็นั่งให้พรเขาพร้อมกัน ไปกลุ่มอื่นอีกก็เหมือนกัน มีสามกลุ่มแล้วก็กลับวัด

หลวงปู่มั่นค่อยกลับตามหลัง กับพระผู้ติดตามองค์หนึ่งตามหลังกลับมาด้วย มีโยมผู้ชายรับบาตรพระผู้ใหญ่มาวัด วันละสี่ห้าหกคนไม่ขาด ฝ่ายพระผู้น้อยที่กำลังถือนิสัยและเณรก็ดี รีบกลับให้ถึงวัดก่อน เพื่อจะได้ทันข้อวัตรของครูบาอาจารย์ เป็นต้นว่า ล้างเท้าเช็ดเท้า รับผ้าสังฆาฏิและจีวร หรือเตรียมแต่งบาตรแต่งพก เป็นต้น

แต่ในฤดูพรรษา พระเณรทั้งหลายเข้าเขตวัดแล้วไม่รับอาหารอีก จะได้จัดแจงแต่งถวายแต่เฉพาะหลวงปู่ มีบดอาหารใส่ครกบ้างซอยผัก บดในครกให้ละเอียดบ้าง เพราะองค์ท่านจะเคี้ยวไม่ละเอียดเพราะไม่มีฟัน ใช้ฟันเทียมแทน แล้วก็จัดข้าวใส่บาตร องค์ท่านมีข้าวเจ้าปนบ้าง ส่วนกับนั้นจัดใส่ภาชนะถวายวางไว้ใกล้ แล้วองค์ท่านเอาใส่เอง

องค์ท่านฉันรวมในบาตรทั้งหวานและคาวด้วย ไม่ซดซ้อนด้วย โอวัลตินนั้นเอาใส่แก้วไม่ใหญ่โต ขนาดกลาง ใส่พอดีพอครึ่งแก้วตั้งไว้มีฝาครอบ พอฉันอาหารอิ่มแล้ว องค์ท่านก็ฉันประมาณสามสี่กลืน ไม่หมดแก้วสักวัน แต่ก่อนจะลงมือฉัน ก็ให้พรเป็นพิธีพร้อมกัน ธรรมดาบ้าง สัพพพุทธาบ้าง ถ้าวันข้าวประดับดิน และวันสารท สวดพาหุงบ้าง

การให้พร (โดยที่) ไม่ได้ประนมมือ (หรือ) ทั้งสวดพาหุงทั้งใส่บาตรขณะเดียวกัน (นั้น) องค์ท่านไม่พาทำเลย เพราะถือว่าไม่เป็นการเคารพธรรม ใส่บาตรเรียบร้อยก่อนจึงสวด ถ้าไม่สวดก็ให้พรธรรมดา และก่อนจะลงมือฉันองค์ท่านก็ทอดสายตาลงพิจารณาอาหารในบาตรอยู่สักครู่พอควร จึงลงมือฉัน และ (ถ้า) พระเณรยังไม่เสร็จ ยังจัดแจงของเจ้าตัวแต่ละรายยังไม่เสร็จตราบใด องค์ท่านก็ยังไม่ลงมือฉันก่อน เมื่อลงมือฉันแล้ว ถ้าไม่จำเป็นจริงๆ องค์ท่านก็ไม่กล่าวไม่พูดอันใดขึ้น ถ้าจำเป็นจริงๆ กลืนคำข้าวแล้วจึงพูด แต่น้อยที่สุด เป็นระเบียบเรียบร้อยมาก มีสติอยู่กับความเคลื่อนไหวของกาย ในการจะหยิบ จะวาง จะเหยียดแขน คู้แขน แลซ้าย แลขวา...”

สำหรับองค์หลวงตาเองก็มั่นคงในข้อบิณฑบาตซ้อนผ้าสังฆาฏิโดยเคร่งครัดเสมอมา แม้เหงื่อจะออกจนเปียกโชกก็ไม่ถือเป็นอุปสรรค

“ไปบิณฑบาตกลับมา ผ้าอังสะเปียกหมดเลย คือเหงื่อ ไปบิณฑบาตกลับมา ที่เราพูดอย่างนี้คือเราเคยเป็นแล้ว กำลังหนุ่มน้อยนี้โอ๋ย เหงื่อ มานี่จีวรเปียกหมดเลย สังฆาฏิซ้อนกันเปียกเป็นอันดับสาม อันดับหนึ่งจริงๆ คืออังสะ เหมือนซัก อันดับสองจีวร คล้ายซัก อันดับสามสังฆาฏิ ส่วนสบงไม่ต้องพูด เปียกหมดเลย กำลังหนุ่มน้อยเหงื่อออกง่ายมาก”

มั่นคงธุดงควัตร

ในระยะที่อยู่กับหลวงปู่มั่นท่านจะสอนให้เราเป็นคนกินน้อย นอนน้อย พูดน้อย ปฏิบัติให้มาก หรือให้เป็นคนกินง่าย อยู่ง่าย นอนง่าย การไปการมาง่าย หมายถึง ไม่ทำตนเป็นผู้ยศหนักศักดิ์ใหญ่เป็นประเภทกรรมฐานขุนนาง หรูๆ หราๆ แต่วัตถุสิ่งของภายนอก แต่จิตใจหาคุณความดีมิได้เลย อันนี้ท่านไม่สรรเสริญ ท่านชื่นชมบุคคลประเภทอ่อนน้อมถ่อมตนทำตัวประดุจผ้าขี้ริ้ว แต่ภายในใจนั้นหรูหรางดงามด้วยธรรม จะเรียกว่า **เศรษฐีธรรม** ก็ไม่ผิด

ท่านเล่าถึงอุปนิสัยในการบำเพ็ญภาวนาของท่านว่า

“...มาอยู่บ้านหนองผืออย่างนี้ ผมจะเดินจงกรมให้หมู่เพื่อนเห็นไม่ได้ โน่น ต้องเวลาสงัดสี่ทุ่มห้าทุ่มล่วงไปแล้ว หมู่เพื่อนเงียบหมดแล้วถึงจะลงเดินจงกรม กลางวันก็เข้าไปอยู่ในป่าโน่น ถ้าวันไหนออกมาแต่วัน เช่น ห้าโมงเย็นออกมาอย่างนี้ ก็เข้านั่งสมาธิเสียในกุฏิ จนกระทั่งหมู่เพื่อนเงียบไปหมดแล้วถึงจะลงทางจงกรม เป็นนิสัยอย่างนั้นมาดั้งเดิม

ไม่ให้ใครเห็นการประกอบความเพียรของเราว่ามากน้อยขนาดไหน แต่ธรรมดาใครก็รู้ทางจงกรมจนเป็นหลุมเป็นเหวไปใครจะไม่รู้ เดินจงกรมกี่ชั่วโมงมันถึงจะเป็นขนาดนั้น อยู่ในป่าก็ดี อยู่ในวัดก็ดี มองดูก็รู้ แต่หากนิสัยเป็นอย่างนั้น ทางภาษาอีสานเขาเรียกว่า **คนนิสัยหลักความ** คือ การลักๆ ลอบๆ ทำสมาธิภาวนาอยู่คนเดียว เราไม่สนิทใจที่จะทำความเพียรให้ใครต่อใครเห็นอย่างโจ่งแจ้ง...”

การถือธุดงค์ ๑๓ เป็นเครื่องชำระกิเลสของพระที่ทุกองค์ต่างตั้งใจสมาทานกันทั้งวัด ท่านเองก็สมาทานอย่างจริงจังเช่นเดิม แต่ต่อมาไม่นานหมู่เพื่อนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ท่านจึงถือเอาสิ่งนี้เป็นพระธรรมเทศนากัณฑ์สำคัญปลุกใจตนเอง ดังนี้

“...เวลาเข้าพรรษาก็ต่างองค์ต่างสมาทานธุดงค์กันทั้งวัด ครั้นสมาทานแล้วไม่กี่วันมันก็ล้มไปๆ นี่ก็ส่อแสดงให้เห็นความจริงจังหรือความล้มเหลวของหมู่คณะ

เมื่อได้เห็นอาการของหมู่เพื่อนเป็นเช่นนั้น ทำให้เกิดความอิดหนาระอาใจไป หลายแง่หลายทางเกี่ยวกับหมู่คณะ จิตใจยิ่งฟิต ปลุกใจตัวเองให้แข็งขัน และย้อนมาถามตัวเองบ้างว่า

‘ไงเราจะไม่ล้มไม่เหลวไปละหรือ? เมื่อเหตุการณ์รอบข้างเป็นไปอย่างนี้’

ก็ได้รับคำตอบอย่างมั่นใจว่า *‘จะเอาอะไรมาให้ล้มให้เหลวไหลหละ ก็ตัวใคร ตัวมัน’* ประกอบกับนิสัยเราเป็นอย่างนี้มาดั้งเดิมอยู่แล้ว ทำอะไรต้องจริงทั้งนั้น ทำเล่นไม่เป็น เราจะล้มไม่ได้ นอกจากตายเสียเท่านั้น

ฉะนั้น ความเปลี่ยนแปลงของหมู่เพื่อนจึงเป็นราวกะว่าแสดงพระธรรมเทศนา กัณฑ์หนึ่งให้เราฟังอย่างถึงใจ...”

ฉันในบาตร ไม่ใช้ช้อน ไม่ฉันนม

ข้อปฏิบัติเรื่องการขบฉันของท่านในครั้งนั้นจะระมัดระวังมิให้เป็นไปด้วยอำนาจของกิเลสตัณหา การขบฉันให้เป็นไปตามความหิวของธาตุของขันธ์พอเยียวยาประทังชีวิตไปวันหนึ่ง ดังที่บทธรรมว่าด้วย **ปฏิสังขา โยนิโส** ท่านแสดงไว้เท่านั้น ดังนี้

“...การฉันในบาตรนี่เป็นกิจสำคัญอยู่มาก ไม่มีภาชนะใดที่เหมาะสมยิ่งกว่าบาตรสำหรับใส่อาหาร จะเป็นถ้วยชามนามกรอะไรก็แล้วแต่เถอะ เป็นภาชนะทองคำมาก็ไม่เหมาะสมยิ่งกว่าบาตร มีบาตรใบเดียวเท่านั้น มีอะไรก็รวมลงที่นั่น พระพุทธเจ้าก็ทรงดำเนินเป็นตัวอย่างอันแนบแน่นมาก่อนแล้ว

บางคนคิดว่าอาหารที่รวมลงไปแล้วจะทำให้ท้องเสีย ดังที่ส่วนมากว่ากันซึ่งเคยได้ยินมาแล้ว ท้องมีกี่พุงมีกี่ไส้ มีกี่ภาชนะสำหรับใส่อาหารแยกประเภทต่างๆ นี้หวาน นี้คาว นี้แกงเผ็ด ความจริงในขณะที่อาหารรวมในบาตรก็เป็นเทศนาอย่างดี

ก่อนฉันก็พิจารณาในขณะที่ฉันก็กำหนดพิจารณาปัจจเวกขณะ โดยความแตกต่างแห่งอาหาร ย่อมได้อุบายแปลกๆ ขึ้นมาจากอาหารผสมนั้น เพราะไม่ได้ฉันเพื่อความรื่นเริงบันเทิง ไม่ได้ฉันเพื่อความสวยงาม เพื่อความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม เพื่อความคึกคะนองอะไร ฉันพอยังอัตภาพให้เป็นไป เพื่อได้ประพฤติพรหมจรรย์ชำระกิเลสอาสวะ ซึ่งเป็นตัวพิษรกรุงรังฝังจมลึกอยู่ภายในใจนี้ให้เตียนโล่งออกจากใจด้วยพิจารณาโดยแยบคาย ซึ่งอาศัยธุดงควัตรเหล่านี้เป็นเครื่องมือต่างหาก

พระเราเมื่อฉันมากๆ ทำให้ธาตุขันธ์มีกำลังมากขึ้น แต่จิตใจลืมเนื้อลืมตัวขี้เกียจภาวนา ไม่เป็นท่าเป็นทางอะไรเลย มีแต่อาหารพอกพูนธาตุขันธ์สกนธ์กาย ไม่ได้พอกพูนจิตใจด้วยอรรถด้วยธรรม ใจหากเคยมีธรรมมาบ้างก็นับวันเหี่ยวแห้งแฟบลงไป ถ้ายังไม่มีธรรม เช่น สมาธิธรรม เป็นต้น ก็ยิ่งไปใหญ่ ไม่มีจุดหมายเอาเลย

ธุดงค์จึงต้องห้ามความโลเลในอาหาร เพื่อให้ใจมีทางเดินโดยอรรถโดยธรรม กิเลสจะได้

ไม่ต้องพอกพูนมากมาย กายจะได้เบา ใจจะได้สงบเบาในเวลาประกอบความเพียร และสงบได้ง่ายกว่าเวลาที่พุงกำลังบรรจุอาหารเสียเต็มปรี่ ...”

นอกจากนี้หลวงปู่มั่นยังให้อุบายธรรมเกี่ยวกับการขบฉันของพระเณรไว้อย่างถึงใจ ดังนี้

“...ท่านอาจารย์มั่นฉันข้าวในบาตรแล้วก็ฉันด้วยช้อน ธรรมท่านผุดขึ้นมา ผุดขึ้นมาโอ้โห เหมือนน้ำไหลไฟสว่างไปเลย ผุดขึ้นๆ มาเหมือนกับว่าสอนเราผึงๆ ขึ้นมาเลย ท่านว่าอย่างนั้น

‘ฉันก็ฉันเพื่อเห็นภัย ยืนเดินนั่งนอนเพื่อเห็นภัยและในขณะเดียวกันเพื่อคุณธรรมทั้งหลาย ทำไมเวลามาฉันจึงเห็นแก่ลิ้นแก่ปากอย่างนี้ นี้หรือผู้เห็นภัยเป็นอย่างนี้หรือ’

เด็ดเผ็ดร้อนมากเหมือนกัน อุบายที่ผุดขึ้นมาในเวลานั้น

‘นี้ไม่ใช่ผู้เห็นภัยนะนี่ ผู้ที่นอนจมอยู่ในวัฏสงสารหาเวลาพ้นไปไม่ได้แบบนี้น่ะ’

พอเป็นอย่างนั้นแล้วจิตมันก็สลดทันที ...”

ด้วยอุบายธรรมของหลวงปู่มั่นเช่นนี้ องค์หลวงตาจึงเข้มงวดกับการขบฉันของตัวเองเป็นพิเศษมิปล่อยให้ความอยากมาครอบงำจิตใจได้ และหลวงปู่มั่นก็จับได้ถึงความตั้งใจจริงของท่านมาโดยตลอดเช่นกัน ดังนี้

“ท่านไม่ได้บอกว่าเราตั้งใจก็ตาม แต่กิริยาที่แสดงออกมานั้นเป็นการบอกอยู่ชัดๆ ว่าท่านทราบทุกอย่างว่าเราทำยังไง เช่น เราไม่ฉันนมอย่างนี้ เวลาเขาเอานมมาถวาย ให้ผสมเผลิมอะไรใส่มันเทนมลงไปแล้วก็แจกพระ ผมไม่เคยฉัน

แม้แต่ผมเรียนหนังสือผมยังไม่ฉันนม เพราะธาตุของผมมันผิด นอนเฉยๆ นี่ไม่ต้องฝันละนะเพราะกำลังมันเต็มที่ของมันอยู่แล้ว แต่จะว่าเป็นราคะจริตก็ไม่ใช่นะ ราคะจริตมันต้องเพลิดต้องเพลินไปข้างนอกนู่นหาเรื่องกามกิเลส แต่มันไม่ไป ธาตุขันธ์มันเต็มที่ของมันบางทีมันก็แสดง ไม่ได้ฉันนมก็ตาม มันจะปวดที่ตรงตานกเอี้ยง มันจะปวด เจ้าของรู้ตัวนอนได้ระมัดระวัง

นานๆ มาทดลองฉันนมดูนี้มันก็เห็นอยู่ เพราะฉะนั้นจึงต้องตัดขาดเลย เวลาปฏิบัติยิ่งเป็นเรื่องเฉียบขาดด้วยแล้วผมไม่แตะเลย นี่ท่านก็เห็น เหตุที่ท่านจะเห็นก็เวลาชงขนมอะไรเอานมใส่นี้ ท่านว่า *‘แบ่งให้ท่านมหาก่อนนะ ท่านมหาไม่ฉันนมนะ แบ่งให้ท่านมหาก่อนนะ’*

นี่คือประกาศสอนพระเณรทั้งหลายนั่นเองพูดง่ายๆ ดูซิอุบายของท่าน ไม่เพียงแต่พูดกับเรายังเอาเราเป็นเหตุอีกด้วย”

แม้หลวงปู่มั่นจะทราบดีถึงความตั้งใจจริงของท่านไม่ว่าจะเรื่องการถือธุดงค์ฉันในบาตรหรือการไม่ใช้ช้อนฉันอาหารว่าท่านรักษาข้อปฏิบัติเหล่านี้อย่างเคร่งครัดไม่อ่อนแอ แต่บางครั้งหลวงปู่มั่นก็หาอุบายขนาบส่วนรวมโดยยกเอาท่านมาเป็นเหตุเหมือนกัน ดังนี้

“...พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านก็รู้ว่าเราไปธุดงค์ด้วยความตั้งใจอย่างเต็มที่เต็มฐาน ไปทรมานอยู่ตามป่าตามเขาลูกไหนๆ ท่านก็รู้แล้วท่านทำไมพูดขึ้นมาว่า

‘ท่านมหา! ไปนานนัก ไปหลายวันแล้ว มัวไปซดซ้ายซดขวาอยู่ที่ไหนนา ไม่เห็นมา’

ทั้งๆ ที่ท่านก็รู้ว่าเราตั้งใจขนาดไหน เราไม่เคยแตะช้อนเลยท่านก็รู้ แต่ทำไมท่านพูดอย่างนั้น ก็คือท่านสอนหมู่สอนคณะในวงนั้นนั่นเอง เวลาเรากลับมา พระก็เล่าให้เราฟังท่านว่า

‘พระกรรมฐานฉันช้อนดูแล้วมันขวางตาขวางใจ สะดุดใจทันที เหมือนพระเจ้าชู้ ขุนนางการฉันเพื่อความเห็นภัย จะหาอะไรมาเป็นความสะดวกสบาย มาโก้เก๋อย่างนั้น มันขัดกันกับความเห็นภัยในการฉัน’...”

เป็นไข้มาลาเรีย

สภาพธรรมชาติของวัดป่าบ้านหนองผือโดยมากเป็นป่าดงพงลึก มีสัตว์ป่าเข้ามาหลบภัยในวัดมากมายหลายชนิด ท่านเล่าไว้ ดังนี้

“...พระกรรมฐานที่มุ่งอรรถมุ่งธรรมจริงๆ เข้าอยู่ตามป่าตามเขา จะรู้จักอัธยาศัยของสัตว์ได้ดี สัตว์พวกไหนมันก็มา เขาแอบมาอยู่ข้างๆ เขาจะมาจุ้นจ้านเขาก็ไม่มานะ คือเขาหลบภัย ยกตัวอย่างเช่นหนองผือนี่เห็นได้ชัดมากทีเดียว พระอยู่ที่ไหนมันก็แอบๆ อยู่กับพระนั่นแหละ จะให้ออกมาจุ้นจ้านไม่มา ชอบอยู่ข้างๆ เพราะมันเป็นดงนี่ องค์นี้อยู่ตรงนั้น องค์นั้นอยู่ตรงนั้นอย่างนี้นะ อยู่ว่างๆ ในดงนี่เขาอยู่ได้ทั่วไป ก็เหมือนกับว่ามีผู้รักษาทั่วไป

หนองผือนี่มากที่สุดบรรดาสัตว์ที่เราเคยไปเที่ยวที่ไหนๆ ในวัดหนองผือ เพราะแต่ก่อนมันเป็นดงทั้งหมดที่เราเห็นนั่น ไปถึงบ้านนาในมีแต่ดงติดต่อกันไปเลย สัตว์อยู่ได้ทั่วไป แต่อยู่ที่อื่นเขาไม่ปลอดภัยเขาจึงไม่อยากอยู่ แอบเข้ามาๆ ถึงขนาดไม่กลัวคนก็มี

หมูทอกหมูโทนสูง เราอยากจะว่าตั้งเกือบร่วมเมตรนะ มันสูงเป็นเมตรมันตัวใหญ่ใหญ่จริงๆ เขาเรียกหมูโทนหมูทอก ตัวใหญ่ ได้พากันไปยืนดูเขาอยู่ ต้นกะบกต้นนั้นยังอยู่นะ ต้นที่เราชี้มือให้หมู่เพื่อนไปดู ไอ้หมูป่าพอตกบ่าย ๔ โมงเย็น ๕ โมงเย็นเขาก็มา เขาจะมากินลูกกะบก เขามากินเฉยเหมือนสัตว์บ้านนะ เราก็ไปยืนดูอยู่ นั่นดูซิเห็นไหมเขากลัวไหม เขาเฉย เขาเดินเหมือนควายเราเที่ยวหากินต้วมเตี้ยมๆ เฉย กินอิ่มแล้วเขาก็ออกไป

เราก็ยืนดูเขาอยู่นั้นเขาไม่สนใจนะ อย่างนั้นนะ อีเก้งก็มีมันแอบๆ มา เขาไม่กลัว เขาปลอดภัย ความหมายว่างั้น...”

นอกจากสัตว์ป่าแล้วยังมีไข้ป่าชุกชุมมากอีกด้วย จนหลวงปู่มั่นต้องสั่งให้พระเณรที่ไปกราบเยี่ยมให้รีบออกถ้าจวนเข้าหน้าฝน ถ้าเป็นหน้าแล้งก็อยู่ได้นานขึ้น แม้หลวงปู่มั่นเองเข้ามาวัดป่าบ้านหนองผือแรกๆ เพียงไม่กี่วันก็เริ่มป่วยเป็นไข้มาลาเรียแบบจับสั่นชนิดเปลี่ยน

สมาธิ กับ ความสงบ

"...คำว่า**ความสงบ**กับ**สมาธิ**นั้นไม่ได้เหมือนกัน เมื่อพูดตามภาคปฏิบัติแล้ว ความสงบนั้นคือจิตสงบลงไป หรือว่ารวมลงไปหนหนึ่งแล้วถอนขึ้นมาๆ เรียกว่าสงบเป็นครั้งคราว ในเวลาจิตที่รวมลงไปถอนขึ้นมานี้เรียกว่า ความสงบ ทีนี้เวลามันสงบลงไปถอนขึ้นมาหลายครั้งหลายหน มันสร้างฐานแห่งความมั่นคงภายในตัวของมันขณะที่สงบนั้นเรื่อยมา จนกระทั่งกลายเป็นจิตที่แน่นหนามั่นคงขึ้นมา จากความสงบที่สั่งสมกำลังแห่งความแน่นหนามั่นคงมาเป็นลำดับนั้น ติดต่อกันมาเรื่อยๆ เลยกลายเป็นสมาธิขึ้นมาแน่นหนามั่นคง นี่เรียกว่าจิตเป็นสมาธิแล้ว

เวลาสงบแล้วถอนขึ้นมาๆ นั้นเรียกว่าจิตสงบ หรือว่าจิตรวม พอถึงขั้นจิตเป็นสมาธิแล้ว จิตจะถอนขึ้นมาไม่ถอนขึ้นมาก็ตาม ฐานของจิตคือความสงบนั้นแน่นปึ๋งๆ ตลอดเวลา นี่ท่านเรียกว่าจิตเป็นสมาธิ เห็นประจักษ์ในหัวใจอย่างนี้ อ๋อ สมาธิกับความสงบนี้ต่างกัน นี่เรียกว่าสมาธิ เพื่อให้ถูกต้อง ดำเนินด้วยความราบรื่น พอจิตเป็นสมาธิมีความสงบมันอิ่มอารมณ์ ไม่เสียดายในความคิดความปรุงไปทางรูป ทางเสียง ทางกลิ่น ทางรสต่างๆ พอใจอยู่กับความสงบใจของตนนั้น เรียกว่าจิตมีสมาธิ จิตอิ่มอารมณ์ คือไม่อยากคิดกับอารมณ์นั้นอารมณ์นี้ อาศัยความสงบเย็นใจ ความแน่นหนามั่นคงของสมาธินั้นเป็นเรือนอยู่ของใจ

จิตขั้นนี้เวลามันสงบมีกำลังมากๆ แล้วมันจะรำคาญในการคิดการปรุงต่างๆ ซึ่งแต่ก่อนมันหิวโหยมาก ไม่ได้คิดได้ปรุงอยู่ไม่ได้ ดีดดิ้นอยากคิดอยากปรุง พอจิตมีความสงบเป็นจิตแน่นหนามั่นคง เรียกว่าเป็นสมาธิเต็มที่แล้วนั้นไม่อยากคิด ความคิดเป็นการรบกวนตัวเอง จิตที่อยู่แน่วมีแต่ความรู้ที่เด่นอยู่ภายในตัวนั้นถือว่าเป็นความสะดวกสบายไม่มีอะไรมากวนใจ เพราะฉะนั้นผู้ที่มีสมาธิจึงมักติดในสมาธิ หรือติดในสมาธิ เพราะสมาธินี้ก็เป็นอารมณ์กล่อมใจได้ดี เมื่อยังไม่ถึงขั้นปัญญาที่จะมีผลมากกว่านี้แล้วจะติดได้..."

สมาธิ กับ สมถะ

"...พอบังคับจิตของเราไว้ จิตไม่มีทางที่จะออกข้างนอก ส่วนข้างในไม่ให้ออกไม่ให้เข้ามา มีแต่อันนี้แหละจะออกไป แล้วจิตจะสงบ พอจิตสงบ สงบด้วยอารมณ์ของธรรมบังคับไว้ กิเลสเป็นธรรมชาติที่ฟุ้ง ธรรมะเป็นธรรมชาติที่ดับหรือน้ำดับไฟ กิเลสเป็นไฟ ธรรมะเป็นน้ำดับไฟ แล้วจิตจะสงบเข้าไปๆ พอสงบหลายครั้งหลายหน จิตรวมครั้งหนึ่งสองครั้งสามครั้งเข้าไปนี้ มันจะไปสั่งสมกำลังขึ้นมาเมื่อรวมหลายครั้งแล้วจะเป็นจิตแน่นหนามั่นคง จนกลายเป็นสมาธิ

สมาธิกับ**สมถะ**นี้ต่างกันนะ สมถะคือความสงบด้วยจิตรวมหลายครั้งหลายหนแล้วสั่งสมผลขึ้นมา จนกลายเป็นจิตใจมั่นคงและจิตเป็นสมาธิ จิตเป็นสมาธินี้แน่นหนามั่นคง ไม่หิวไม่โหยกับอารมณ์ต่างๆ ที่อยากคิดอยากรู้อยากเห็นอยากเป็นต่างๆ นี้มีแต่ความอยากของจิต ความหิวโหยของจิต ทีนี้พอจิตอิ่มอารมณ์ด้วยธรรมแล้วจิตไม่อยากคิดอยากปรุง..."

สมาธิ กับ จิตรวม

"...คำว่า**จิตรวม** กับ**สมาธิ**นี้ต่างกันนะ รวมหลายครั้งหลายหนเข้าไปค่อยสร้างกำลังขึ้นมาจนกลายเป็นสมาธิได้ในตัว นั่นจิตเป็นสมาธิ คือความแน่นหนามั่นคงของใจ จะคิดจะปรุงแต่งเรื่องอะไรก็ตาม จิตนี้มีฐานอันมั่นคงของตัวเองเป็นความสงบแน่วแน่อยู่ภายในตัวเอง นี่เรียกว่าจิตเป็นสมาธิ จิตที่รวมคือเวลาที่จิตสงบเข้าไปรวมเข้าไปปราศจากความคิดความปรุงทั้งหลาย เรียกว่าจิตสงบหรือจิตรวม ถอนออกมาแล้วมันก็มีความคิดความปรุงตามธรรมดาของมัน บางทีอาจเกิดความวุ่นวายขึ้นได้เพราะความคิดกวนใจ

เราพยายามทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ จิตของเราจะมีความสง่างามขึ้นมา ความสงบของใจ ความสบายใจจะขึ้นพร้อมกัน จากนั้นก็เป็นความแปลกประหลาดอัศจรรย์เป็นขั้นของใจ..."

จิตเป็นสมาธิอยู่คนเดียวเหมาะที่สุด

"...คำว่าสมาธิคือจิตตั้งมั่นอยู่เป็นอารมณ์อันเดียว แน่นหนามั่นคง แม้เราจะคิดปรุงแต่งเรื่องใดได้อยู่ก็ตาม แต่ฐานของจิตคือความแน่นหนามั่นคงจะไม่ละตนเอง จะมีความแน่นหนามั่นคงอยู่ภายในใจ นี้เรียกว่าจิตเป็นสมาธิในภาคปฏิบัติ จิตสงบเป็นอย่างหนึ่ง คือสงบด้วยจิตรวมลงหลายครั้งหลายหน แต่ละหนๆ เรียกว่าจิตสงบๆ เมื่อรวมลงไปทีไรก็ส่งผลหนุนให้จิตมีความแน่นหนามั่นคงมากขึ้นๆ จนกลายเป็นสมาธิ เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้วทีนี้เรื่องอารมณ์นั้นอิ่ม อยากจะคิดจะปรุงอะไรตั้งแต่ก่อนซึ่งเหมือนอกจะแตก ไม่ได้คิดได้ปรุงเหมือนว่าอกจะแตก อยู่ไม่ได้ก็ตาม พอจิตเข้าสู่ความสงบเรื่อยเข้าสู่สมาธิแล้ว ความคิดปรุงทั้งหลายเหล่านี้จะไม่มี จิตอิ่มอารมณ์ ไม่อยากคิดอยากปรุงอยากรู้อยากเห็น อยากได้ยินได้ฟังสิ่งนั้นสิ่งนี้ที่เคยดีดดิ้นมาแต่ก่อน เพราะความสงบเป็นพื้นฐานให้เป็นที่อยู่ของจิตแล้ว จิตก็สงบเย็น นี่ท่านเรียกว่าจิตเป็นสมาธิ

จิตเป็นสมาธินี้อยู่คนเดียวแล้วเหมาะที่สุด อยู่ที่ไหนต้นไม้ภูเขา ตามถ้ำเงื้อมผา จะเป็นอารมณ์อันเดียวของผู้มีจิตเป็นสมาธิ เพลินอยู่กับความเป็นสมาธิ อารมณ์อันเดียวคือมีแต่ความรู้ที่เด่นอยู่เท่านั้น ไม่มีสิ่งใดเข้ามาเจือปน คือสังขารไม่ปรุงเอาเรื่องราวเข้ามาผสมใจ ใจก็เป็นอารมณ์อันเดียว เรียกว่า เอกัคคตาจิต เอกัคคตารมณ์..."

มิจฉาสมาธิ : สัมมาสมาธิ

"...ได้พิจารณาแล้วเต็มกำลัง นับแต่ได้เริ่มปฏิบัติมาจนถึงวันนี้ ไม่เคยเห็นธรรมบทใดหมวดใดที่ยิ่งไปกว่าสติปัญญา ซึ่งจะสามารถรื้อฟื้นสิ่งลี้ลับอยู่ภายนอกก็ดี ภายในก็ดี ให้ประจักษ์แจ้งขึ้นมาภายในใจ ดังนั้นจึงได้นำธรรมทั้งสองประเภทนี้มาแสดงแก่บรรดาท่านผู้ฟังได้ทราบว่า ถ้าเป็นไม้ก็แก่น หรือรากแก้วของต้นไม้เป็นธรรมก็รากเหง้า หรือเครื่องมือที่สำคัญสำหรับแก้กิเลสอาสวะ นับตั้งแต่หยาบถึงละเอียดยิ่งให้หมดสิ้นไปโดยสิ้นเชิง ถ้าได้ขาดสติไปเสียเพียงจะทำสมาธิให้เกิดขึ้นย่อมเป็นไปไม่ได้ ยิ่งได้ขาดปัญญาไปเสียด้วยแล้ว แม้สมาธิก็จะกลายเป็นมิจฉาสมาธิไปได้ เพราะคำว่า สมาธิ นั้นเป็นคำกลางๆ ยังไม่แน่ว่าเป็นสมาธิประเภทใด ถ้าขาดปัญญาเป็นพี่เลี้ยงต้องกลายเป็นสมาธิที่ผิดจากหลักธรรมไปได้โดยไม่รู้สึกตัว

คำว่า**มิจฉาสมาธิ**นั้นมีหลายชั้น ชั้นหยาบที่ปรากฏแก่โลกอย่างชัดเจนก็มีชั้นกลาง และชั้นละเอียดก็มี ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะมิจฉาสมาธิในวงปฏิบัติซึ่งปรากฏขึ้นกับตนเองโดยไม่รู้สึกตัว เช่นเข้าสมาธิจิตรวมลงแล้วพักอยู่ได้นานบ้างไม่นานบ้าง จนถอนขึ้นมา ในเวลาจิตถอนขึ้นมาแล้วยังมีความติดพันในสมาธิ ไม่สนใจทางปัญญาเลย โดยถือว่าสมาธิจะกลายเป็นมรรค ผล นิพพานขึ้นมาบ้าง ยังติดใจในสมาธิอยากให้รวมอยู่นานๆ หรือตลอดกาลบ้าง จิตรวมลงถึงที่พักแล้วถอนขึ้นมาเล็กน้อย และออกรู้สิ่งต่างๆ ตามแต่จะมาสัมผัสแล้วเพลินติดในนิมิตนั้นๆ บ้าง บางทีจิตลอยออกจากตัวเที่ยวไปสวรรค์ชั้นพรหม นรก อเวจี เมืองผี เมืองเปรตต่างๆ จะถูกหรือผิดไม่คำนึง แล้วก็เพลินในความเห็น และความเป็นของตนจนถือว่าเป็นมรรคผลที่น่าอัศจรรย์ของตน และของพระศาสนาด้วย ทั้งนี้แม้จะมีท่านที่มีความรู้สามารถในทางนี้มาตักเตือนก็ไม่ยอมฟังเสียเลย เหล่านี้เรียกว่าเป็นมิจฉาสมาธิโดยเจ้าตัวไม่รู้สึก

ส่วน**สัมมาสมาธิ**เล่าเป็นอย่างไร และจะปฏิบัติวิธีใดจึงจะเป็นไปเพื่อความถูกต้อง ข้อนี้มีผิดแปลกกันอยู่บ้าง คือ เมื่อนั่งทำสมาธิจิตรวมลงพักอยู่ จะเป็นสมาธิประเภทใดก็ตาม และจะพักอยู่ได้นานหรือไม่นาน ข้อนี้ขึ้นอยู่กับสมาธิประเภทนั้นๆ ซึ่งมีกำลังมากน้อยต่างกัน จงให้พักอยู่ได้ตามขั้นของสมาธินั้นๆ โดยไม่ต้องบังคับให้ถอนขึ้นมา ปล่อยให้พักอยู่ตามความต้องการแล้วถอนขึ้นมาเอง แต่เมื่อจิตถอนขึ้นมาจากสมาธิแล้ว จงพยายามฝึกค้นด้วยปัญญา จะเป็นปัญญาที่ควรแก่สมาธิขั้นไหนก็ต้องพิจารณาไตร่ตรองดูตามธาตุขันธ์ จะเป็นธาตุขันธ์ภายนอกหรือภายในไม่เป็นปัญหา ขอแต่พิจารณาเพื่อรู้เหตุผลเพื่อแก้ไขหรือถอดถอนตนเองเท่านั้นชื่อว่าถูกต้อง

จงใช้ปัญญาพิจารณาสภาวธรรมทั้งภายในทั้งภายนอก หรือจะเป็นส่วนภายในโดยเฉพาะ หรือจะเป็นส่วนภายนอกโดยเฉพาะ พิจารณาลงในไตรลักษณ์จะเป็นไตรลักษณ์ใดก็ได้จนชำนาญและแยบคาย จนรู้ช่องทางเอาตัวรอดไปได้โดยลำดับ เมื่อพิจารณาจนรู้สึกอ่อนเพลีย จิตอยากจะเข้าพักในเรือนคือสมาธิ ก็ปล่อยให้พักได้ตามความต้องการ จะพักนานหรือไม่นานไม่เป็นปัญหา จงพักอยู่จนกว่าจิตจะถอนขึ้นมาเอง เมื่อจิตถอนขึ้นมาแล้วจงพิจารณาสภาวธรรม มีกายเป็นต้นตามเคย นี่เรียกว่า สัมมาสมาธิ และพึงทราบว่าสมาธิเป็นเพียงที่พักชั่วคราวเท่านั้น เมื่อพิจารณาโดยทางปัญญามากๆ รู้สึกอ่อนเพลียภายในจิตก็เข้าพักอยู่ในสมาธิ จิตมีกำลังแล้วถอนขึ้นมาควรแก่การพิจารณาต้องพิจารณา ทำอย่างนี้โดยสม่ำเสมอ สมาธิจะเป็นไปเพื่อความราบรื่น ปัญญาจะเป็นไปเพื่อความฉลาดเสมอไป จะเป็นไปเพื่อความสม่ำเสมอทั้งด้านสมาธิและด้านปัญญา เพราะสมาธิเป็นคุณในทางหนึ่ง ปัญญาเป็นคุณในทางหนึ่ง..."

หนาวเป็นร้อนและเปลี่ยนร้อนเป็นหนาวแล้วซึ่งเป็นการทรมานอย่างยิ่งอยู่แรมเดือน ไข้ชนิดนี้หากเป็นแล้วไม่หายง่ายตั้งแรมปีก็ไม่หายบางทีหายไป ๑๕ วันหรือเดือนหนึ่งแล้วจนนึกว่าหายสนิทก็กลับมาเป็นเข้าอีก หากผู้ใดป่วยเป็นไข้มาลาเรียต้องใช้ความอดทนมากเพราะยาแก้ไข้ไม่มีใช้กันเลยในวัด เพราะยาหายากไม่เหมือนสมัยทุกวันนี้

ไข้ประเภทนี้ชอบเป็นกับคนที่เคยอยู่บ้านทุ่งแล้วย้ายไปอยู่ในป่าตามไร่นา แม้คนที่เคยอยู่ป่าเป็นประจำมาแล้วก็ยังเป็นได้แต่ไม่ค่อยรุนแรงเหมือนคนมาจากทางทุ่ง และชอบเป็นกับพระธุดงคกรรมฐานที่ชอบเที่ยวซอกแซกไปตามป่าเขาโดยมาก สำหรับตัวท่านเองเมื่อมาอยู่ที่บ้านหนองผือปีแรกนี้ก็เป็นไข้มาลาเรียด้วยเช่นกัน เป็นตลอดพรรษาถึงหน้าแล้งก็ยังไม่ยอมหายสนิทได้เลย มีคนถามว่าท่านเคยเป็นไข้มาลาเรียไหม ท่านตอบทันทีว่า

"โธ่! เป็นมาไม่รู้เป็นกี่ครั้ง ผมบนศีรษะโกนให้โล้นแล้วยังไม่แล้ว มันยังร่วงอีก ไข้มาลาเรียนี้มันร้อน ปากนี้เปื่อยหมด"

ช่วงที่เป็นไข้มาลาเรียอยู่นั้น มีอยู่วันหนึ่งในตอนกลางวันปรากฏว่าไข้เริ่มหนักแต่เช้าท่านจึงไม่ไปบิณฑบาตและไม่ฉันจังหันด้วย ในวันนั้นท่านพยายามต่อสู้กับทุกขเวทนาด้วยการพิจารณา พอถึงเวลาบ่าย ๓ โมง ไข้จึงสร่างปรากฏว่ากำลังเรี่ยวแรงอ่อนเพลียมาก จึงเพ่งจิตให้อยู่กับจุดใดจุดหนึ่งของทุกขเวทนาที่กำลังกำเริบหนัก โดยไม่คิดทดสอบแยกแยะเวทนาด้วยปัญญาแต่อย่างใด

ในจังหวะเวลานั้นเป็นเวลาที่หลวงปู่มั่นท่านพิจารณาธรรมบางประการ จึงเห็นท่านกำลังปฏิบัติอยู่เช่นนั้นพอดิบพอดี

พอบ่าย ๔ โมง ท่านเข้าไปหาหลวงปู่มั่นจึงถูกตั้งปัญหาถามขึ้นในทันทีว่า

"ทำไมจึงพิจารณาอย่างนั้นเล่า? การเพ่งจิตจ้องอยู่ไม่ใช้ปัญญาพิจารณาแยกแยะ กาย เวทนา จิต ให้รู้เรื่องของกันและกัน ท่านจะทราบความจริงของกาย ของเวทนา ของจิตได้อย่างไร? แบบท่านเพ่งจ้องอยู่นั้นมันเป็นแบบฤาษี แบบหมากัดกัน ไม่ใช่แบบพระผู้ต้องการทราบความจริงในธรรมทั้งหลาย มีเวทนาเป็นต้น

ต่อไปอย่าทำอย่างนั้น มันผิดทางที่จะให้รู้ให้เห็นความจริงทั้งหลายที่มีอยู่ ในกาย ในเวทนา ในจิต ตอนกลางวันผมได้พิจารณาดูท่านแล้วว่า ไม่ใช้สติปัญญา คลี่คลายดูกาย ดู

เวทนา ดูจิตบ้างเลย พอเป็นทางให้สงบและถอดถอนทุกขเวทนาในเวลานั้น เพื่อไข้จะได้สงบลง"

นี่คือความสามารถถอกรู้เรื่องราวต่างๆได้โดยตลอดของพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นพระอรหันต์ยุคปัจจุบัน

บริขารเครื่องใช้ทั่วไปของหลวงปู่มั่น

การฉันในวัดป่าบ้านหนองผือ

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต วัดภูจ้อก้อ จังหวัดมุกดาหาร เป็นพระอีกรูปหนึ่งที่จำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือในครั้งนั้น ปรารภถึงการเตรียมการฉันในตอนหนึ่งของหนังสือชีวประวัติ ดังนี้

"...ย้อนมาปรารภในการเตรียมจะฉันหรือฉันอยู่ก็ดี ธรรมดานอกพรรษาต้องมีการแจกอาหารในศาลาโรงฉันจิปาถะขลุกขลุ่ย พระองค์ใดเป็นห่วงบาตรตนเองในยามเตรียมจัดแจงกัน ไม่ประเปรียวหูหลักตาไวช่วยแจก เกรงแต่หมู่ไม่ให้ นั่งเฝ้าบาตร องค์นั้นแหละต้องถูกเทศน์อย่างหนักในขณะนั้นด้วย

ถ้าองค์ไหนยอมเสียสละในใจว่า ถ้าหมู่ไม่พอใจเอาใส่ให้เรา เราก็ไม่ต้องฉัน เราจะพอใจช่วยแจกช่วยทำกิจอันเกี่ยวกับพระอาจารย์และหมู่เพื่อนให้เรียบร้อย เสร็จแล้วจึงมานั่งเฝ้าบาตรตน ผู้ใดปฏิบัติอย่างนั้นเป็นมงคลในสำนัก แม้ถึงคราวพลาดถูกเทศน์ในเรื่องอื่นๆ ก็ไม่ถูกแรงนัก เพราะอำนาจความกว้างขวางในสำนักเป็นเครื่องดึงดูด ทำให้เรื่องอื่นผ่อนคลายไปในตัว และก็เป็นที่สะดวกของครูบาอาจารย์และหมู่เพื่อนด้วย แม้ปัจจัยสี่จีวรเสนาสนะเภสัช เจ้าตัวก็ต้องปล่อยให้เป็นเรื่องของครูบาอาจารย์และหมู่เพื่อนจะสงเคราะห์ตนโดยตนไม่ต้องพิถีพิถัน ภิกษุสามเณรใดปฏิบัติแบบนี้ในสำนักเป็นธรรมวินัยอันลึกซึ้งด้วย เป็นที่เกรงขามของหมู่เพื่อนในตอนนี้อีก

จะกล่าวถึงในเวลากำลังแจกอาหารอีก สภาพศาลาฉันในวัดป่าบ้านหนองผือสมัยนั้น เป็นศาลามุงหญ้าคาและปูฟาก กว้างประมาณสี่เมตร ยาวประมาณห้าเมตร ใช้กระโถนกระบอกไม้ไผ่บ้าน เวลากำลังแจกอาหารต้องนอนกระโถนไว้เรียบๆ ก่อน แจกอาหารแล้วจึงตั้งกระโถนขึ้นได้ เพราะฟากขลุกขลัก เดินไปมากระโถนจะล้ม

ในขณะกำลังฉันเงียบสงัดมาก ไม่มีองค์ใดจะเคี้ยวฉันอันใดให้มีเสียงกร๊อบๆ แกร็บๆ เลย เช่น ถั่ว มะเขือแดงที่ได้ฉันเป็นบางยุคบางสมัย เมื่อเฉือนเป็นชิ้นๆ แล้วก็ตาม เมื่อมือหยิบส่งเข้าประตูปากแล้วก็ต้องสำนึกว่า เมื่อเราเคี้ยวพรวดลงทีเดียวจะมีเสียงกร๊อบหรือไม่ ถ้าเห็นว่าจะไม่มีเสียงกร๊อบแล้ว เราจึงเคี้ยวพรวดลงทีเดียว ถ้าเห็นว่าจะมีเสียงกร๊อบก็ค่อยเน้นลงให้บุบก่อนจึงเคี้ยวต่อไป ข้อนี้พระอาจารย์มหาบัวบอก ข้าพเจ้าจึงได้รู้วิธีปฏิบัติ พระวินัยก็บอกไว้ไม่ให้ฉันดังจั๊บๆ หรือซู้ดๆ แต่ดังกร๊อบมันก็ผิดเหมือนกัน เพราะมันคงเหมือนหมาเคี้ยวกระดูกและเสือกัดกระดูก...

ตอนฉันอาหารเสร็จ พระอาจารย์ใหญ่ไปส้วมถ่าย ส้วมนั้นเป็นส้วมแบบโบราณ ขุดหลุมลึกประมาณสามเมตร ถวายเฉพาะองค์ท่าน กว้างเมตรเจ็ดสิบห้าเซ็นต์ ส้วมแบบโบราณมีรางปัสสาวะ ครั้นองค์ท่านเข้าไปถ่ายถอดรองเท้าเรียงคู่ไว้เรียบๆ ไม่ผินหน้าผินหลัง เปิดประตูแบบมีสติไม่ตึงตัง ปัสสาวะลงในรางปัสสาวะแล้วเทน้ำลงล้าง ถ่ายเสร็จแล้วชำระด้วยใบตองกล้วยแห้งที่พันไว้เป็นกลมๆ ยาวคืบกว่าที่ลูกศิษย์จัดทำไว้ เพราะองค์ท่านเป็นโรคริดสีดวงทวาร ในยุคนั้นไม่มีกระดาษชำระ

กระดาษที่มีหนังสือชาติใดๆ ก็ตามองค์ท่านไม่เหยียบ ไม่เอาลงในกระโถน ไม่เอาเช็ดทวารหนักทวารเบา องค์ท่านเคยอธิบายบ่อยๆ ว่า หนังสือชาติใดก็ตาม สามารถจารึกคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทั้งนั้น จึงควรเคารพยำเกรง

เมื่อถ่ายเสร็จแล้ว องค์ท่านปัดกวาดเรียบค่อยเปิดประตูเบาๆ ออกมาโดยสภาพไม่ตึงตัง น่าเลื่อมใสถึงใจมาก ... ถ่ายเสร็จเรียบร้อยทุกประการก็กลับพักกุฏิขององค์ท่าน ทำกิจธุระด้านภาวนาเฉพาะองค์ท่าน..."

บริเวณกุฏิหลังแรกที่หลวงปู่มั่นมาพักเมื่อเข้าจำพรรษา ณ วัดป่าบ้านหนองผือเป็นครั้งแรก อยู่ตรงบริเวณใกล้ๆ ต้นพะยอม (ทางทิศเหนือ) ของศาลาหลังใหญ่

ข้อปฏิบัติต่อหลวงปู่มั่น อาจารย์นักปราชญ์ ลูกศิษย์ก็บัณฑิต

หลวงปู่หล้ากล่าวถึงข้อวัตรโดยรวมและข้อปฏิบัติต่อหลวงปู่มั่นในครั้งนั้น ดังนี้

"...ครั้นถึงเวลาบ่ายหนึ่งโมงกว่าๆ องค์ท่านก็ลงจากกุฏิเปลี่ยนอิริยาบถบ้าง บ่ายประมาณสี่โมงเย็นก็กวาดลานวัดพร้อมกัน ไม่มีองค์ใดจะใช้กลเม็ดหลีกเลี่ยงได้ เว้นแต่ป่วยไข้ไม่สบายหรือได้เฝ้าพยาบาลภิกษุไข้อยู่เท่านั้น

กวาดลานวัดแล้วก็รีบหามน้ำฉันน้ำใช้ไว้เต็มตุ่มไห ประมาณวันละสี่สิบปี๊บเป็นเกณฑ์ วันซักผ้าและวันมีอาคันตุกะมาพักมาก ก็ตักมากกว่า รีบหามเรียบร้อยแล้วก็รีบไปสรงถวายหลวงปู่มั่น เสร็จแล้วกลับไปสรงกุฏิใครกุฏิมัน ไม่ได้รวมกันไปสรงที่บ่อ แต่บ่อน้ำก็ไม่ไกลอยู่ในวัด ริมวัด น้ำในบ่อก็ไม่ขาดแห้งเลยสักทีเป็นน้ำจืดสนิทดีพร้อมทั้งใสสะอาดเยือกเย็นด้วย มีรางไม้กว้างๆ เทใส่รางมีผ้ากรอง พระอาจารย์มหาบัวได้ดูแลเป็นหัวหน้า แต่มิได้ให้องค์ท่านตักและหาม เพียงเป็นนายหมวดนายหมู่ดูแลในตอนที่ว่าน้ำๆ ฟืนๆ ก็เหมือนกัน..."

หลวงปู่หล้ากล่าวถึงวิธีปฏิบัติต่อหลวงปู่มั่นที่ละเอียดลออเหมาะสมมักได้รับคำแนะนำจากองค์หลวงตา (หลวงปู่มหา) อยู่เนืองๆ ดังนี้

"...เมื่อองค์ท่านวิการในธาตุขันธ์ผิดปกติได้ถ่ายตอนกลางคืนลงที่หลุมใต้ถุน ได้รีบเก็บด้วยมือ โดยเอามือกอบใส่บุ้งกี๋ที่เอาใบตองรองแล้วเอาขี้เถ้ารองอีก กอบอุจจาระจากหลุมมาใส่บุ้งกี๋นั้น ส่วนหลุมนั้นเอาเถ้ารองหนาๆ ไว้แล้วมีฝาปิดไว้ตอนกลางวัน ค่ำมืดแล้วรีบไปเปิดไว้ เช้ามืดรีบไปตรวจดูแบบเงียบๆ เมื่อเห็นรอยถ่ายก็รีบเก็บ รีบล้างมือด้วยขี้เถ้าและน้ำมันก๊าด ตัดเล็บมือไว้ให้เรียบ ข้อที่เอามือกอบออก หลวงปู่มหาบอก แต่ว่าไม่ได้บอกต่อหน้าหลวงปู่มั่น บอกว่า *'ครูบาอาจารย์ชั้นนี้แล้วไม่ควรเอาจอบเสียมนะ ควรเอามือกอบเอา'* ดังนี้ ย่อมเป็นมงคลล้ำค่าของข้าพเจ้า ...

เมื่อคราวซักหรือย้อมถวายองค์ท่าน เราก็ต้องอยู่กองย้อม กองซัก กองตาก กองพับไว้ กองตัด (คือ) หลวงปู่มหา กองเย็บ (คือ) ท่านอาจารย์วัน กองถวายยาแก้โรค (คือ) ท่านอาจารย์วัน (และ) อาจารย์ทองคำ ปูที่นอนและเอาบาตรไว้ (คือ) อาจารย์วัน (และ) อาจารย์ทองคำ

หลวงปู่ให้อุบายข้าพเจ้าปูที่นอนต่อหน้าอาจารย์วันว่า *'ท่านหล้าปูที่นอนกับเขาไม่เป็นเอาแต่ของหยาบๆ หนักๆ'* พูดเย็นๆ เบาๆ แต่ข้าพเจ้าก็เก็บไว้เฉพาะส่วนตัว ในสมัยนั้น ถ้าหากว่าเล่าให้อาจารย์มหาฟัง ท่านอาจารย์มหาก็จะต้องให้ปูจริงๆ

มีอยู่ข้อหนึ่งที่อดไม่ได้ ได้เล่าถวายท่านอาจารย์มหาฟัง คือมีพระองค์หนึ่งปูที่นอนถวายหลวงปู่มั่น ทั้งปูทั้งเหยียบไปมาเต็มเท้า บริขารขององค์ท่านบางชนิด เช่น กระป๋องยาสูบ ก็ข้ามไปมา ข้าพเจ้าอดไม่ได้ก็เล่าถวายท่านอาจารย์มหา ท่านอาจารย์มหาก็หาอุบายสังเกต ก็พบจริง จึงพูดขึ้นว่า

"หมู่ทำแบบไม่มีสูงมีต่ำแบบนี้ ผมไม่เหมาะหัวใจ ปล่อยให้คนที่เขาเคารพกว่านี้มาทำจะเป็นมงคล ทำขวางหมู่เฉยๆ" ดังนี้ แต่นั้นมาพระองค์นั้นก็เข็ดหลาบ

การทำข้อวัตรถวายหลวงปู่ประจำวัน คือไม่ให้หลวงปู่หาอุบายคอยลูกศิษย์ มีแต่ลูกศิษย์คอยเท่านั้น ตอนนั้นพระอาจารย์มหาได้เทศน์หมู่ในยุคหนองผือลับหลังหลวงปู่ ซ้ำๆ ซากๆ เสมอๆ แม้ตัวของผู้เขียนอยู่นี้ก็ดี ถ้าไม่มีหลวงปู่มหาควบคุมในยุคนั้น ก็มักจะตีความหมายไม่ออกหลายเรื่องอยู่ เพราะบางเรื่องลึกลับจนมองไม่ออก เมื่อองค์ท่านมีโอกาสลับหลังมาอธิบายให้ฟัง ก็เท่ากับของคว่ำอยู่แล้วหงายขึ้น

สำหรับองค์ท่าน *(หลวงปู่มหา)* ในสมัยนั้นต้องมีภาระหนักใจกว่าองค์อื่น แต่ด้วยความศรัทธาและพอใจก็เลยกลายเป็นเบาลง *(เหตุผลของท่านก็คือ)* ก. ด้านธรรมะส่วนตัว เพราะเราหลายพรรษา ทั้งชื่อใหญ่ เป็นมหาด้วย ข. ด้านเกี่ยวกับหลวงปู่ เพราะเราเคารพและรักท่านมากๆ ค. ด้านบริหารหมู่ เพื่อแบ่งเบาหลวงปู่ ง. ด้านญาติโยม เพื่อให้รู้จักความหมายของหลวงปู่ จิปาถะสารพัดทุกๆ ด้าน

ท่านเคยเล่าให้ผู้เขียนฟังบ่อยๆ ในยุคนั้น เพราะเข้าใกล้พระอาจารย์ใหญ่ขนาดไหน ก็เข้าใกล้หลวงปู่มหาขนาดนั้น องค์ท่านฉลาดมากบอก (ผู้เขียน) ไว้ว่า

'ถ้าวันไหนจะไม่ทันหลวงปู่มั่นในข้อวัตรขององค์ท่าน อย่ามาล้างกระโถนผม อย่ามาเอาบาตรผมลงไปศาลา จงรีบให้ทันข้อวัตรขององค์หลวงปู่ก็แล้วกัน เพราะองค์ท่านจะวิจารณ์ว่ามาเป็นคณาจารย์แข่งกัน เพราะข้อวัตรขององค์ท่านมีมาก'

แต่องค์ท่านฉลาดรีบออกห้องก่อนหลวงปู่มั่นตอนเช้า เรามีเวลาไปล้างกระโถนไม้ไผ่ถวายให้และได้เอาบาตรลงมาไว้ศาลาถวาย ส่วนบาตรตนเองเอาลงไปก่อน (ตั้ง) แต่ยังไม่ได้อรุณ ต้องคล่องว่องไวจึงได้ วิชาเกียจคร้านวิชาหลับกลางวัน วิชาเกรงจะไม่ได้ฉันของดีๆ และมากๆ และเกรงจะไม่ได้ใช้บริขารดีๆ ก็ไม่มีในสมัยนั้น..."

หลวงปู่หล้ากล่าวถึงการประชุมกันที่กุฏิหลวงปู่มั่นในตอนเย็น ดังนี้

"...หนึ่งทุ่มประชุมกันที่กุฏิหลวงปู่มั่น ผู้ที่ไปทำแต่ข้อวัตรครูบาอาจารย์และส่วนรวมบริบูรณ์ก็ตาม (แต่ถ้า) ถามเรื่องภาวนาไม่ได้ความก็ถูกเทศน์หนักอีก ผู้เขียนปีแรกถูกเทศน์หนักสามครั้ง แต่คนละเรื่อง มิใช่เรื่องเก่า ปีที่สองที่สาม ที่สี่ เงียบไม่มีเลยก็ว่าได้

แต่ธรรมเนียมนักปฏิบัติย่อมถือกันว่า ถ้าเทศน์องค์ใดเป็นต้นเหตุ ก็ให้ถือว่าเทศน์หมดวัด ถ้าไม่น้อมลงอย่างนั้นแล้ว มานะความถือตัว

จะกำเริบโดยไม่รู้ตัว แม้เมื่อถูกชมก็เหมือนกัน ถือว่าชมหมดทั้งวัด ... น้อมอย่างนี้ คือถ้าใครทำอย่างนี้ก็จะต้องถูกติเตียนอย่างนี้ไม่เลือกหน้า ถ้าใครถูกอย่างนี้ ก็ต้องถูกชมอย่างนี้ เรียกว่าน้อมลงมาใส่ตน นี้ (คือ) ที่หลวงปู่มั่นเคยอธิบายในยุคนั้น...”

พระตายไปพรหมโลก

ระยะที่หลวงปู่มั่นพักอยู่วัดป่าบ้านหนองผือ ในปี พ.ศ.๒๔๘๙ ท่านเล่าว่ามีพระตายในวัด ๒ องค์ ตายบ้านนาในอีก ๑ องค์ ดังนี้

“...องค์แรกอายุราวกลางคน ท่านองค์นี้ (**พระอาจารย์เนียม** ๑๘ พรรษา) บวชเพื่อปฏิบัติโดยเฉพาะ และปฏิบัติอยู่กับท่านแบบเข้าๆ ออกๆ เรื่อยมาแต่สมัยท่านอยู่เชียงใหม่ และติดตามท่านจากเชียงใหม่มาอุดรฯ สกลนคร แล้วมามรณภาพที่วัดหนองผือ (แรม ๗ ค่ำ พฤษภาคม ๒๔๘๙)

ทางด้านจิตตภาวนาท่านดีมากทางสมาธิ ส่วนทางปัญญากำลังเร่งรัดโดยมีท่านเป็นผู้คอยให้นัยเสมอมา

ท่านมีนิสัยเคร่งครัดเด็ดเดี่ยวมาก เทศน์ก็เก่งและจับใจเพราะมาก ทั้งที่ไม่ได้หนังสือสักตัว เทศน์มีปฏิภาณไหวพริบปัญญาฉลาด สามารถยกข้อเปรียบเทียบมาสาธกให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายๆ แต่น่าเสียดายที่ท่านป่วยเป็นวัณโรคกระเสาะกระแสะมานาน

ท่านถึงกาลมรณะที่วัดหนองผือ ตอนเช้าเวลาประมาณเจ็ดโมงเช้า ด้วยท่าทางอันสงบสมเป็นนักปฏิบัติทางจิตมานานจริงๆ เห็นอาการท่านในขณะจวนตัวและสิ้นลม แล้วเกิดความเชื่อเลื่อมใสในท่าน และในอุบายวิธีของจิตที่ได้รับการฝึกอบรมมาเท่าที่ควรก่อนจะมาถึงวาระสุดท้าย ซึ่งเป็นขณะที่ต้องช่วยตัวเองโดยเฉพาะ ..

ขณะท่านองค์นั้นจะสิ้นลม พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นและพระสงฆ์ซึ่งกำลังจะออกบิณฑบาตได้พากันแวะเข้าไปปลงธรรมสังเวชที่กำลังแสดงอยู่อย่างเต็มตา พอท่านสิ้นลมแล้วชั่วขณะหนึ่ง ซึ่งเป็นขณะที่พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นกำลังยืนรำพึงอยู่อย่างสงบ ท่านได้พูดออกมาด้วยท่าทางเคร่งขรึมว่า.. ***‘ไม่น่าวิตกกับเธอหรอก เธอขึ้นไปอุบัติที่อาภัสสราพรหมโลกชั้น ๖ เรียบร้อยแล้ว’***

นับว่าหมดปัญหาไปสำหรับท่านในครั้งนี้ แต่เสียดายอยู่หน่อยหนึ่ง ถ้าท่านมีชีวิตเร่งยืดเวลาเร่งวิปัสสนาให้มากยิ่งกว่านี้บ้าง ก็มีหวังได้ขึ้นพรหมโลก ๕ ชั้น ชั้นใดชั้นหนึ่งแล้วเตลิดถึงที่สุดเลย ไม่ต้องกลับมาวกเวียนในวัฏฏวนนี้อีก...”

หลวงปู่หล้าบันทึกเรื่องนี้ไว้เช่นกันว่า

“พระอาจารย์เนียมเป็นคนบ้านโคกนามน จังหวัดสกลนคร นั่นเอง ไม่ใช่อื่นไกลเลย และหลวงปู่มั่นปรารภเปิดเผยต่อพระเณรในยุคนั้นขณะนั้นว่า

‘ท่านเนียมเป็นพระโสดาบันแล้วไปเกิดชั้นหกอาภัสสรา’...”

หลวงปู่มั่นรู้ พระจะตายอีก

ปี ๒๔๘๙ กลางพรรษา **ท่านอาจารย์สอ สุมังคโล** นักธรรมเอก พรรษา ๙ เป็นพระบ้านศรีฐาน จังหวัดยโสธร แต่ในสมัยนั้นขึ้นกับอำเภอลุมพุก จังหวัดอุบลราชธานี ท่านเป็นองค์ที่ ๒ ที่ถึงแก่มรณภาพหลังจากป่วยเป็นไข้ป่าได้ประมาณ ๑ เดือน มีพระองค์หนึ่งพิจารณาเห็นเหตุการณ์ของท่านผู้ป่วยและในเย็นวันนั้นพระองค์นี้ได้ขึ้นไปกราบหลวงปู่มั่นและสนทนาธรรมกันในแง่ต่างๆ จนเรื่องวกวนมาถึงท่านผู้ป่วย จึงได้โอกาสกราบเรียนเหตุการณ์ที่ตนปรากฏถวายท่านว่า

“คืนนี้ไม่ทราบจิตเป็นอะไรไป กำลังพิจารณาธรรมอยู่ดีๆ พอสงบลงไปปรากฏว่าเห็นท่านอาจารย์ (มั่น) ไปยืนอยู่หน้ากองฟืนที่ใครก็ไม่ทราบเตรียมขนมากองไว้ว่า ‘ให้เผา

พระวังคีสะเคาะกระโหลกพระอรหันต์

“...**พระวังคีสะ** ท่านเก่งมากในการที่ดูจิตผู้ที่ตายแล้ว ไปเกิดในภพใดแดนใด ตั้งแต่ท่านเป็นฆราวาส ใครตายก็ตาม จะว่าท่านเก่งทางไสยศาสตร์นั่นแหละ เวลาใครตายเขานำเอากะโหลกศีรษะมาให้เคาะ ป๊อกๆๆ กำหนดดูทราบว่าอันนั้นไปเกิดที่นั่นๆ เช่นไปเกิดเป็นสัตว์นรกก็บอก ไปเกิดในสวรรค์ก็บอก ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน ไปเกิดเป็นเปรตเป็นผีอะไรท่านบอกหมดไม่มีอัดมีอั้น บอกได้ทั้งนั้น ขอให้ได้เคาะกะโหลกศีรษะของผู้ตายนั้นก็แล้วกัน

พอท่านวังคีสะได้ทราบจากเพื่อนฝูงเล่าให้ฟังว่า พระพุทธเจ้ายังเก่งกว่านี้อีกหลายเท่า ท่านอยากได้ความรู้เพิ่มเติม จึงไปยังสำนักพระพุทธเจ้าเพื่อขอเรียนวิชาแขนงนี้เพิ่มเติมอีก พอไปถึงพระพุทธเจ้าท่านก็เอาศีรษะพระอรหันต์มาให้เคาะ *‘เอ้า ลองดูซิไปเกิดที่ไหน?’*

เคาะแล้วฟัง เงียบ เคาะแล้วฟัง เงียบ คิดแล้วเงียบ กำหนดแล้วเงียบ ไม่ปรากฏว่าเจ้าของกะโหลกศีรษะนี้ไปเกิดที่ไหน! ท่านจนตรอก ท่านพูดสารภาพอย่างตรงไปตรงมาว่า

‘ไม่ทราบที่เกิด’ ..

นี่ยกเรื่องจิตที่ไม่เกิดขึ้นมา กะโหลกศีรษะของท่านผู้บริสุทธิ์แล้ว เคาะเท่าไรก็ไม่รู้ว่าไปเกิดที่ไหน ทั้งๆ ที่พระวังคีสะแต่ก่อนเก่งมาก แต่จิตที่บริสุทธิ์แล้วหาที่เกิดไม่ได้ .. จะขุดจะค้นจะพิจารณาเท่าไรหรือพลิกแผ่นดินค้นหาวิญญาณท่านก็ไม่เจอ มันสุดวิสัยของ “สมมุติ” แล้วจะเจออย่างไร! มันเลยวิสัยของคนที่มีกิเลสจะไปทราบอำนาจจิตของพระอรหันต์ท่านได้ ...”

ท่าน... ตรงนี้เอง ตรงนี้เหมาะกว่าที่อื่นๆ'

ดังนี้ ทำไมจึงปรากฏอย่างนั้นก็ไม่ทราบ หรือผู้ป่วยจะไปไม่รอดจริงหรือ แต่ดูอาการก็ไม่เห็นรุนแรงนัก ที่ควรจะเป็นได้อย่างที่ปรากฏนั้น"

พอพระองค์นั้นกราบเรียนจบลง ท่านก็พูดขึ้นทันทีว่า *"ผมพิจารณาทราบมานานแล้ว อย่างไรก็ไปไม่รอด แต่เธอไม่เสียที แม้จะไปไม่รอดสำหรับความตาย เหตุการณ์แสดงบอกเกี่ยวกับจิตใจของเธอสวยงามมาก สุคติเป็นที่ไปของเธอแน่ แต่ใครๆ อย่าไปพูดเรื่องนี้ให้เธอฟังเด็ดขาด เมื่อเธอทราบเรื่องนี้จะเสียใจ แล้วจะทรุดทั้งกายและเสียทั้งใจ สุคติที่เธอควรจะได้อยู่แล้วจะพลาดไปได้ เพราะความเสียใจเป็นเครื่องทำลาย"*

พออยู่ต่อมาไม่กี่วัน ท่านอาจารย์สอก็เกิดปุบปับขึ้นในทันทีทันใด ตอนค่อนคืน พอ ๓ นาฬิกากว่าๆ ก็สิ้นลมไปด้วยความสงบ จึงทำให้คิดเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ว่าพอะไรผ่านท่านคงพิจารณาไปเรื่อยๆ ในทุกเรื่อง เมื่อทราบเหตุการณ์ชัดเจนแล้ว ก็ปล่อยไว้ตามสภาพของสิ่งนั้นๆ

ลาหลวงปู่มั่นธุดงค์

พอออกพรรษาได้สักระยะก็เป็นวาระที่พระกรรมฐานผู้มุ่งความสงบจะออกธุดงค์หาสถานที่วิเวกสงบสงัดทำความพากความเพียร สำหรับเหตุการณ์ในช่วงเวลานั้นหลวงปู่หล้าได้กล่าวถึงการลาหลวงปู่มั่นออกวิเวกขององค์หลวงตาไว้ ดังนี้

"...พอตกถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๔๘๙ ... พระอาจารย์มหาบัวก็ดำริจะออกวิเวก โครงการขององค์ท่านจะไม่ไปไกล เพราะจะได้ฟังข่าวสุขทุกข์ของหลวงปู่ใหญ่ (หลวงปู่มั่น) ทุกประการ จะได้เป็นผู้กลับเข้ากลับออกอยู่ ไม่ไปแบบเตลิดเปิดเปิง และหวังจะได้ธรรมะพิเศษ มาศึกษากราบเรียนเพิ่มเติม เพราะอายุพรรษาก็มากเข้า ๑๓ พรรษาแล้ว และก็อาลัยหลวงปู่ เกรงผู้อยู่ข้างหลังจะปฏิบัติในสำนักบกพร่อง ทำให้หลวงปู่ไม่สะดวกธรรมะทุกๆ กรณี แต่ลงท้ายก็เลยตกลงใจไป

ฝ่ายข้าพเจ้า (หลวงปู่หล้า) ก็นึกอยากจะไปกับองค์ท่านด้วย หลวงปู่ก็รู้จักแล้ว และหลวงปู่ได้เทศน์อยู่บ่อยๆ ว่า *'ใครออกวิเวกปีนี้ กลับมาเมื่อถูกถามไม่ได้ความในด้านภาวนา จะไม่ให้อยู่จำพรรษาด้วย'*

ต่อไปในอนาคต ถ้าไปวิเวกจริง ถามก็ต้องได้ความแท้ไม่น้อยก็ต้องมาก แต่ไปวิวุ่นเสียเป็นส่วนมาก เพราะไปเที่ยวเล่นตามสำนักเฉยๆ

การไปวิเวกในสมัยนั้น ไปในดงในป่า ในโคกในดอน ในภูเขาได้ทั้งนั้น เพราะไม่มีสิ่งที่สงสัยกันในการเมือง ขอแต่กล้าหาญไม่กลัวเสือสัตว์ป่านานาชนิดเท่านั้น การไปองค์เดียวเป็นชั้นที่หนึ่ง ไป ๒ องค์เป็นชั้นที่สอง ไป ๓ องค์เป็นชั้นที่สาม ไปมากกว่านั้นอยู่วัดดีกว่า เพราะถือกันว่าวุ่นวายไม่สะดวกได้

มีปัญหาว่า *'พระอาจารย์มหาบัวนั้นหลวงปู่มั่นก็เกรงว่าจะไปเที่ยวเล่นดอกหรือ จึงปรารภอย่างนั้น?'* แก้ว่า *'ปรารภเพื่อพวกอื่นบุคคลอื่นต่างหาก เพราะปีนั้นจะออกวิเวกหลายพวกอยู่'*

ครั้นล่วงเวลามาอีก ๒-๓ วัน ท่านอาจารย์มหาบัวขึ้นไปกราบเรียนหลวงปู่มั่นว่า *'เกล้าฯ นึกจะไปเที่ยววิเวกจะเป็นประการใด และการงานที่จะใช้เกล้าฯพาหมู่ทำนั้นยังมีอะไร*

อยู่บ้างหนอ เกล้าฯจะพาหมู่ทำเสร็จแล้วจึงจะไป ถ้ามีงานจำเป็นอยู่เกล้าฯจะรออยู่ก่อน'

หลวงปู่มั่นท่านตอบว่า *'จีวรกาลเราก็เสร็จแล้ว ฟืนเราก็บริบูรณ์แล้ว แต่บูรณะกุฏิซ่อมแซมหลังคาและเอาฟืน ถึงเดือนกุมภาพันธ์จึงพากันจัดทำ วาระนี้จะไปก็ไปได้'*

พระอาจารย์มหาบัวกราบเรียนท่านว่า *'ถ้าไปจะไปวันไหนและทิศทางใดหนอจึงจะวิเวกพอควร'*

หลวงปู่มั่นตอบว่า *'ถ้าสะดวกใจตน จะไปวันไหนก็ได้ ไปทางทิศตะวันออกก็มีที่วิเวกดีพอควรอยู่นะ'*

แล้วพระอาจารย์มหาบัวก็กราบลากลับกุฏิของตน แต่ไม่ถึงวันจะไป เป็นเพียงไปกราบศึกษาให้หลวงปู่มีสิทธิ์ ถึงวันจะไปจริง ท่านจึงจะไปกราบลาใหม่

ข้าพเจ้า (หลวงปู่หล้า) ได้สำเหนียกว่า *'ลูกศิษย์ที่มีครูไปลาอาจารย์เพื่อเที่ยวแสวงหาวิเวกเป็นธรรมะลึกซึ้ง เป็นเชิงปรึกษาให้เกียรติอาจารย์ ให้ความเป็นใหญ่ไว้เสมอด้วยเคารพ ไม่ตัดสินเอาแต่ตัวตามอัตโนมัติ เป็นเยี่ยงอย่างอันดีของฝ่ายปฏิบัติ ไม่ข้ามไม่เกินไม่อวดดีอะไร*

อาจารย์ก็นักปราชญ์ ลูกศิษย์ก็บัณฑิต สมัยปัจจุบันนี้หาได้ยากแท้ๆ หนอ เพราะโดยมากลูกศิษย์ตกลงเอาเองหมดแล้ว เป็นเพียงมาลาไปเฉยๆ บางรายกรุ่นให้อาจารย์อย่างไม่อายเวลาไปไม่มาลาซ้ำอีก กลายเป็นปฏิบัติแบบเปรตแบบผีไปอีก นึกๆ แล้ว ก็น่าสังเวชมาก'

หลวงปู่หล้าขอติดตามไปด้วย

หลังจากที่องค์หลวงตากราบเรียนปรึกษาเรื่องลาวิเวกกับหลวงปู่มั่นประมาณ ๓ วัน หลวงปู่หล้าก็ไปเข้ากราบลาองค์ท่านเพื่อเตรียมออกวิเวกบ้าง หลวงปู่หล้าเล่าเหตุการณ์ครั้งนั้นว่า

"...ข้าพเจ้าก็เตรียมพร้อมแล้ว เรียนท่านอาจารย์มหาว่า

'กระผมจะต้องขึ้นไปกราบลาหลวงปู่หรือไม่หนอ'

พระอาจารย์มหาตอบว่า *'ถ้าไปกราบลาแต่ผม มันก็ถูกแต่ผม ส่วนท่านก็ผิด เพราะเรื่องของใครของมัน'*

ข้าพเจ้ายิ่งเพิ่มเห็นความเป็นธรรมะระหว่างพระอาจารย์มหายิ่งขึ้นเป็นอันมาก แล้วก็ขึ้นไปกราบลาพร้อมกัน องค์ท่านหลวงปู่ก็ใช้มารยาทอันละมุนละไมแบบเมตตา กราบลาแล้วเตรียมเดินทางไปทางทิศตะวันออกของวัดตามทางคนบ้าง ทางเกวียนบ้าง มีป่าดงเป็นทิวแถวมีทุ่งนาสลับเล็กน้อย มุ่งตรงไปวัดป่าบ้านพระคำภูอันเป็นวัดร้างเป็นป่าเต็งรังสูงๆ ขณะนั้นกำลังหนาวจัดเริ่มเข้า ข้าพเจ้าก็ขอนิสัยกับพระอาจารย์มหา ท่านให้โอกาสสั่งสอนประทับใจว่า

'เออ เดี๋ยวนี้เราออกมาวิเวกไกลจากครูบาอาจารย์ เราทำความเพียรขนาดอยู่วัดมันก็ไม่สมกับคำที่ว่ามาวิเวก เพราะการอยู่วัดก็เป็นธรรมดาของคนมาก ก็ต้องมีงานจุกๆ จิกๆ อันนั้นบ้าง อันนี้บ้าง นี้สองคนเท่านี้ต้องตัดข้อวัตรให้น้อยลง เพื่อให้มีเวลาภาวนาติดต่อไม่ขาดวรรคไม่ขาดตอน ส่วนน้ำล้างบาตรและน้ำที่ผมจะสรงนั้น ให้คุณคอนมาไว้ที่ไหให้เต็ม ส่วนน้ำดื่มน้ำฉันนั้น ขอให้คุณไปตักมาไว้ใส่กาใส่ตุ่มให้เรียบร้อย ส่วนล้างบาตรนั้น โยมเขาตามมาล้างเอง แล้วผมเช็ดใส่ถลกเอง คุณจึงเอาไปผึ่งแล้วเก็บไว้ให้เรียบร้อย สรงน้ำก็ดี ปัดที่อยู่ปูที่นอนก็ดี ผมทำเอง ที่พักเราก็อยู่ไกลกันพอควรแล้วคือ กุฏิมุงหญ้า กั้นใบไม้ตองกุงปูฟากแคบๆ พอดีมุ้ง มอดเจาะมอดไชทั้งฟากและใบตองกั้น และขอให้คุณตั้งใจทำความเพียรนะ ไม่จำเป็นอย่าพูดกับผมนะ และอย่าเข้าใจว่าผมรังเกียจ ไปบิณฑบาต ผมไม่ให้ท่านรับดอกเพราะท่านสามสี่วันก็จับไข้ มันเป็นเรื้อรังมาแต่กลางพรรษา'

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต

แล้วก็พักอยู่นั้นเกือบเดือน น้ำใช้น้ำฉันไปตักเอาที่ห้วย เขาทดไว้ไกลจากวัดประมาณ ๓ เส้น ข้าพเจ้าไปคอนมาไว้แต่ตี ๔ ตอนกลางคืนงมมืดไป ไม่ได้จุดไฟเลยเพราะโคมไฟไม่มี

ท่านพาทำความเพียรไม่หยุดหย่อน ไม่มีกลางวันกลางคืน แต่ข้าพเจ้ามักจับไข้ตอนเที่ยงหรือบ่ายหนึ่ง หนึ่งชั่วโมงก็สร่าง แต่ปวดหัวอยู่มับๆ แต่ฉันได้ ไปได้ ไม่เพลียนัก ๒-๓ วันครั้งหนึ่ง แต่ตอนกลางคืนไม่ค่อยไข้

วันหนึ่งพระอาจารย์มหาเอายาควินินเคลือบน้ำตาลให้ฉัน ก็เลยฉัน ๖ เม็ดทีเดียว หูดับอยู่ทั้งวัน เลยไม่ฉันอาหาร ปล่อยให้ยาออกฤทธิ์ คุ้มได้ ๑๕ วันไข้อีก อยู่อย่างนั้น แต่ตักน้ำกวาดลานวัดอยู่ พาไข้เดินจงกรมอีก ไข้แบบนั้นก็มีถ้า (เป็น) ไข้รากสาด มุทะลุแบบนี้ก็คงจะตายกัน

ครั้นพักทำความเพียรอยู่นั้นประมาณเกือบเดือน พระอาจารย์มหาพาย้ายที่เข้าไปในดง ไกลจากที่พักเดิมประมาณ ๑๓ เส้น ส่วนน้ำนั้นมาตักเอาที่เก่า ไปบิณฑบาตบ้านพระคำภูตามเดิม เขามาทำร้านให้ ปูไม้กลมเล็กๆ กว้างพอดีกลด ไกลจากพระอาจารย์มหาประมาณ ๒ เส้น แต่กรรมบันดาลอีก เขาเอาไม้กลมเล็กมาปูต่างฟากให้นั้น มีไม้น้ำเกลี้ยงปนอยู่ ๒-๓ ท่อน พอพักได้ ๓-๔ วัน หน้าบวมขึ้นเห็นหน่วยตาลูกตาพอริบหรี่

พระอาจารย์มหาหัวเราะแล้วพูดว่า *'ยิ่งขี้ร้ายก็ยิ่งตื่ม (เพิ่ม) ตดเหม็น'*

แล้วองค์ท่านไปตรวจดูร้าน ก็เห็นไม้น้ำเกลี้ยง ๒-๓ ท่อนเขาเอามาลาดปูนอนให้ปนกับไม้อื่นอยู่ จึงคุมให้โยมถอดทิ้งเอาใหม่แทน เมื่อพิจารณาแล้วเขาไม่ได้แกล้งทำ เพราะเป็นเวลาใบไม้ร่วง เขาไม่รู้จักว่าไม้อะไร เห็นเกลี้ยงกลมแล้วก็เอากัน ทั้งทำด่วนด้วย ไม่ได้กั้นไม่ได้มุงอะไรหรอก เช้ามามุ้งก็เปียก กลดก็เปียกตากกับที่เลย นี้การเที่ยวในสงสารแห่งชาติๆ ภพๆ มันเป็นอย่างนี้..."

หลวงปู่หล้าพักปฏิบัติอยู่กับองค์หลวงตาได้ประมาณ ๒ เดือนแล้ว การจับไข้ก็ยังกลับ

คืนมาไม่พอจะหายขาดแท้ เมื่อเป็นดังนี้จึงจำเป็นต้องลาไปปฏิบัติคนละแห่ง องค์หลวงตาก็เห็นดีด้วยทั้งหัวเราะทั้งพูดว่า

“ให้ออกไปทุ่งทางสกลนคร ให้ไปกางกลดกางมุ้งอยู่กลางทุ่ง เดินจงกรมภาวนาตากแดดอยู่ ชะรอยธาตุขันธ์มันจะชอบอากาศโปร่ง”

ถึงจุดนี้หลวงปู่หล้าได้กล่าวถึงความลึกซึ้งขององค์หลวงตาตั้งแต่ครั้งยังศึกษาอยู่กับหลวงปู่มั่นนั้นแม้เพียงคำปรารภก็เป็นคติแก่ผู้ฟัง ดังนี้

“...ดูคำเทศน์ขององค์ท่าน (พระอาจารย์มหาในครั้งนั้น) ขันมาก เป็นคติไปแบบลึกๆ ชวนให้หวนคิดพิจารณาจับใจ จึงได้จำไว้ไม่ลืมเลย เพราะธรรมดาองค์ท่านปรารภอะไรเป็นอุบายให้ผู้ฟังมีคติทั้งนั้น ไม่ใช่พูดแบบคติโลกล้วนๆ มีลีลานัยอยู่ในตัว (เช่น)

แบบหยิกแกมหยอกแบบนี้ ถ้าผู้ฟังล้อเข้าไปแบบเลียปาก จะถูกศอกกลับหลัง เข่าพร้อมนับสิบไม่ลุก

แบบบรรจงตรงไปตรงมา นี้ก็แบบหนึ่งแบบนี้จะฝืนกระเบียดหนึ่งไม่ได้ เพราะได้ทุ่มเทแบบบรรจงแล้ว

แบบขู่ทำท่าทำทาง แบบนี้ต้องนิ่งฟังโดยเคารพ จะอุทธรณ์หรือพูดแก้ตัวในขณะนั้นไม่ได้ต้องแก้ความประพฤติของตัวลับหลัง ท่านหากสังเกตเองว่าท่านเทศน์เผ็ดๆ ร้อนๆ แล้วมันได้ผลไหม ท่านต้องสังเกตอยู่หลายวัน แต่ผู้ใดโง่ก็เข้าใจว่าท่านไม่สังเกต

แบบปลอบโยนนิ่มนวล แบบนี้มี ๒ นัย นัยหนึ่งหมดหวังหมดวิชาแล้ว ถ้าไม่นิ่มนวลไว้มันจะเพ่งโทษมาก มันจะเป็นบาป แต่ตัดทิ้งไม่ยอมสอนอีกต่อไป นิ่มนวลแบบหนึ่งยังจะสอนต่อไปอีกอยู่

แบบทำกิริยาขึงอยู่เป็นนิจ แบบนี้เราต้องทำท่าไม่สนใจว่าท่านขึงใส่เรา เราทำดีเรื่อยไปหากแก้ตกอยู่ในตัว

แบบหนึ่งวางเฉยไม่พูดด้วย แต่ไม่ขึงไม่บึ้ง แบบนี้เราแก้เราไปก็หาย

ผู้เขียนได้ยินกับหูที่หลวงปู่มั่นเทศน์ว่า *“ลูกศิษย์ร้อยคนก็ต้องใช้อุบายร้อยนัย เพราะนิสัยต่างกัน”*...”

เหตุการณ์ต่อจากนั้นเมื่อได้เวลาท่านทั้งสองจะแยกย้ายไปวิเวกคนละแห่งแล้ว พอบิณฑบาตฉันเสร็จแล้วองค์หลวงตาก็เขียนจดหมายฝากหลวงปู่หล้าพร้อมกับจ่าหน้าซองว่า *“ส่งท่านมหาผ่าน บ้านโพนงาม วัดปริยัติธรรม”* มีเนื้อความในจดหมายว่า

ท่านมหาผ่านที่นับถือ

พระองค์ที่ถวายจดหมายนี้ ออกจากสำนักหลวงปู่มั่นมาวิเวก ต้องการพักวิเวกอยู่ในเขตบ้านนี้บ้างตามสมัยเท่าที่จะเป็นไปได้ และก็มีหวังจะกลับเข้าสำนักเดิมแห่งหลวงปู่มั่นอยู่ ฉะนั้นจงกรุณาให้โยมทำที่พักให้ ช่วยเท่าที่เห็นสมควรว่าแห่งใดจะวิเวกพอ

ขอแสดงมาด้วยความนับถือ
บัว ป.

เมื่อรับจดหมายจากองค์หลวงตาแล้ว หลวงปู่หล้าก็กราบลาออกเดินทางต่อไป หลวงปู่หล้าเล่าถึงเหตุการณ์ในตอนนี้อีกว่า

ลัดหมา

“...ท่านสมเป็นเพื่อนฝูงกันกับเรา นิสัยตรงไปตรงมา เคยกันมาตั้งแต่สมัยเป็นฆราวาส พอบวชมาก็ยังเคยกันอยู่ สนิทกันมาก องค์นี้แหละองค์ที่เคยขู่เรา .. ท่านสมขู่เราจริงๆ นะ คือทางจงกรมท่านสมอยู่ทางนั้น ออกมาหาเรานี้มันตรงแน่วนะ เราอยู่ที่นี่ ท่านสมอยู่ดูจะห่างขนาดนั้นละ ขนาดโรงไฟนั้นละ ทางนี้มันตรงแน่วกว้างๆ เราก็อยู่ทางนี้

ทีนี้หมามันมาเที่ยวเพ่นพ่านกำลังค่ำมืด แถวนั้นก็มีเสือ แต่เราไม่คำนึงถึงเสือยิ่งกว่าการเล่นกับหมาเท่านั้น พอเห็นหมามาจุ้นจ้านค่ำๆ กำลังจะมืด *‘เอ๊ะ มันมายังไง มันมาเที่ยว?’*

เราไปก็ด้อมๆ ไปจับพุ่มไม้ หมามันอยู่ทางนี้ เราไปหัวจงกรมนี้จับพุ่มไม้เขย่านี้หมามันก็วิ่ง *‘สมๆๆ ลัดๆ’*

ท่านสมก็โดดออกมายืนจังก้าอยู่นั่น *‘ลัดอะไรๆ’*

หมามันก็วิ่งปั๊บๆๆ ไป วิ่งลอดรักแร้ท่านไป ท่านไม่สนใจกับหมา ยังเถ่ออยู่ เลยไม่ได้ดูหมา ว่าลัดอะไรๆ ยืนเถ่ออ้าปากอยู่.. หมามันก็วิ่งผ่านไปแล้วเราก็ยืนเฉย พอระลึกได้ว่าคงบอกให้ลัดหมาตัวนี้เลยว่า *‘หือ ลัดหมาตัวนี้นะเหรอ?’*

เราก็เฉย ท่านเลยว่า *‘อะไรๆ ก็ไม่มีที่ต้องติท่านอาจารย์ แต่กับหมาไม่ทราบเป็นยังไง การประพฤติปฏิบัตินี้หาที่ต้องติไม่ได้เลย แต่กับหมาไม่ทราบเป็นยังไงท่านอาจารย์นี่’*

ดูเรานะ ปุ๊บเข้าโน้นเลย เราก็เฉย .. ปุ๊บเข้าไปเลย คือโมโหให้เรา แต่เราก็เฉยเราไม่ได้โมโห ก็เราเป็นอย่างนั้นจริงๆ นี่ พอตื่นเช้าขึ้นมาทำท่าลักษณะจะขู่เรานะ มีลักษณะยิ้มๆ เราก็เฉยไปบิณฑบาตคนละบ้าน

ตอนนั้นเราเที่ยวลงมา มาพักที่นั่น เป็นร้านเก่าเขา เราก็มาพักที่นี่ ท่านก็พักที่นั่น ลงมาจากภูเขา ว่าจะไป***หนองผือ***นั่นแหละหากยังไม่ได้ไป ..

คงจะโมโหให้เรา เราเฉยไม่สนใจ ก็เรากับหมาเป็นเรื่องของเรา ท่านสมเป็นบ้าก็เป็นเรื่องของท่านสมซิ เราไม่ได้เป็นบ้ากับคน เราเป็นบ้ากับหมาต่างหาก ตอนเช้าบิณฑบาตกลับมาดูลักษณะเหมือนจะขู่แล้วมียิ้มๆ นิดหนึ่งเราก็รู้ หมานั้นแหละนึกในใจ ขู่เรานะ เราก็เฉยอีกเหมือนกัน ก็เราเป็นอย่างนั้นจริงๆ จะให้ว่าไง ท่านว่าก็ถูกของท่านขบขันดี ...”

“...ตอนจะออกจากพระอาจารย์มหาบัวได้กราบวิงวอนองค์ท่านว่า

‘เมื่อพระอาจารย์กลับถึงหลวงปู่มั่นก่อนกระผม กรุณากราบเรียนหลวงปู่ว่า คุณหล้าได้ลาเกล้าฯไปที่อื่น เพราะเกรงใจเกล้าฯ เพราะ ๔-๕ วันจับไข้ อีกอันหนึ่ง จะลองดีตนว่า จะกล้าเป็นกล้าตายต่อพระศาสนาเพียงไร ดังนี้ หรือพระอาจารย์เห็นดีอันใดเหมาะสมตามเป็นจริงก็แล้วแต่จะกรุณากราบเรียนเทอญ’

พระอาจารย์มหาย้อนถามคืนว่า *‘คุณเห็นประโยชน์ยังไง จึงให้ผมกราบเรียนหลวงปู่มั่นอย่างนั้น’*

เรียนพระอาจารย์มหาว่า *‘เพราะเกรงหลวงปู่จะเขกว่า คุณหล้าไปวิเวกกับคุณมหาแล้วแตกหนีจากคุณมหา เพราะไม่ลงคุณมหาทิฐิมากเหลือเกิน เราจะไม่ให้คุณหล้าอยู่กับเราอีกต่อไปด้วย ดังนี้ ก็อาจเป็นได้ครับ’*

พระอาจารย์ยิ้มแล้วพูดว่า *‘เออ คุณพูดมีเหตุผลดี ผมจะกราบเรียนหลวงปู่ตามคำสัตย์ของคุณนั้นเอง’...”*

ชีวิตพระกรรมฐาน

การหาสถานที่เที่ยวกรรมฐานของท่านมักจะเสาะหาที่วิเวกที่ไม่ไกลจากหลวงปู่มั่นเท่าใดนักเพื่อเข้าถึงได้เร็วหากมีปัญหาเกิดขึ้นจากการภาวนา การเที่ยวจึงอยู่ในแถบเทือกเขาภูพานเป็นส่วนมาก ดังนี้

“ภูพานนี้เที่ยวแหลกหมด ภูพานระหว่างสกลนครไปถึงกาฬสินธุ์ ภูเขาลูกนี้เราเที่ยวมากที่สุด เพราะพ่อแม่ครูจารย์อยู่ทางพรรณา เราก็เที่ยวแถวนั้น อยู่สกลนคร บ้านโคกนามน เราก็เที่ยวแถวนั้น แล้วท่านมาอยู่ทางพรรณานี่ก็เที่ยว เที่ยวตลอดไปหมดเลย เที่ยวป่าเที่ยวเขาเรียกว่าภูเขาลูกนี้ไปทั้งนั้นละเรา”

หากกล่าวถึงความทุกข์ที่ท่านและพระกรรมฐานผู้มุ่งธรรมต้องประสบเสมออย่างหนึ่งก็คือทุกข์จากฤดูกาล โดยเฉพาะอากาศในหน้าหนาวทางอีสานนั้นแทบนอนไม่ได้เลยทีเดียว ดังนี้

“... อากาศหนาวจริงๆ เวลาออกวิเวกเพราะไม่นำผ้าห่มติดไปด้วย ใช้แค่จีวรกับผ้าสังฆาฏิพับครึ่งแล้วห่มพอกันหนาวได้บ้าง แต่ถ้าคืนไหนหนาวมากจริงๆ คืนนั้นนอนไม่ได้เลย ต้องลุกขึ้นนั่งสมาธิภาวนาสู้เอา ตามหน้าตามตา แขน ขารวมถึงริมฝีปากเหล่านี้ แตกหมดตกกระหมด

การอาบน้ำต้องรีบอาบตอนกลางวันหลังปัดกวาดใบไม้แล้ว อาบในคลองบ้าง ตามซอกหินซอกผาบ้าง หรือในห้วยในคลอง ที่ไหนพออาบได้ก็อาบ ถ้ากะเวลาก็ประมาณบ่าย ๓ โมง เพราะอาบค่ำนักไม่ได้ อากาศหนาวมากจริงๆ น้ำก็เย็นมาก ทั้งๆ ที่ตอนนั้นยังหนุ่มน้อยอยู่แต่มันก็ยังหนาวถึงขนาดนั้น...”

สำหรับเรื่องกุฏิที่พักนั้น ท่านให้ชาวบ้านทำเพียงวันเดียวก็เสร็จแล้ว พอใช้หลบแดดหลบฝน ป้องกันชื้นหรือร้อนหนาวได้ก็เพียงพอแล้ว ลักษณะก็ทำเหมือนปะรำ โดยเอาใบไม้มาวางทำเป็นร้าน เอาใบไม้วางข้างบน แล้วเอากลดแขวนข้างล่าง ท่านเคยเล่าถึงความหนาวเหน็บในระหว่างการวิเวกในป่าว่า

“...ช่วงหน้าหนาวแม้ว่าทำถึงอย่างนั้นก็ตาม น้ำค้างยังคงพัดปลิวเข้ามาถึงได้ เปียกเหมือนกับเราซักผ้านั่นแล เปียกทุกคืนทุกเช้า ดังนั้นพอฉันเช้าเสร็จ ถึงได้เอาออกไปตากแดด ถ้าตากเช้าไป แดดก็ยังไม่มี ต้องทิ้งไว้นั้นก่อน กางทิ้งไว้อย่างนั้น

พอฉันเสร็จแล้วก็เอามุ้งออกไปตากที่แดด แม้ตากอย่างนั้นทุกวันๆ มันก็ยังขึ้นราได้ เป็นจุดดำๆ ของรา มันเหมือนกับลายเสือดาวนั่นแหละ ทั้งๆ ที่มุ้งสะอาดอยู่ก็ขึ้นรา เนื่องจากมันไม่ได้แห้งตามเวล่ำเวลาของมัน...”

สำหรับบริเวณใกล้เคียงที่พักนั้น จะมี

ทางจงกรมหลายสายอยู่ใต้ร่มไม้เพื่อเดินในเวลากลางวัน เพราะช่วงเช้าสายหรือเที่ยงบ่ายนั้นต้นไม้จะให้แนวร่มต่างกันไป จึงต้องมีทางจงกรมไว้หลายๆ สาย สายไหนร่มในช่วงใดก็เดินจงกรมช่วงเวลานั้น

ส่วนในบางที่เป็นที่โล่งๆ แจ้งๆ ที่ไม่มีต้นไม้ มักใช้เป็นทางจงกรมไว้เดินตอนกลางคืน เผื่อว่าหากมีงูแมงป่อง หรือสัตว์มีพิษอื่นๆ ผ่านมา ก็จะพอมองเห็นได้เป็นเงาดำๆ ท่านไม่ได้จุดไฟตอนเดินจงกรมเพราะในช่วงออกวิเวกนั้นท่านพกเทียนไขไปนิดหน่อยเท่านั้น หากไม่จำเป็นต้องจุดจริงๆ ท่านจะไม่จุด

เรื่องยารักษาโรค ท่านว่าไม่ต้องพูดถึงเพราะไม่เคยได้พกไปด้วยเลย ถึงแม้จะเจ็บไข้ได้ป่วยหรือเจ็บท้องปวดศีรษะก็ตาม ท่านมีแต่ใช้การทำภาวนาเท่านั้นเป็นยา เป็นธรรมโอสถอันเลิศ และแท้ที่จริงแล้วแม้ในยามปกติตอนที่อยู่ในวัดยังไม่ได้ออกวิเวก หากไม่จำเป็นจริงๆ แล้ว ท่านก็ไม่นิยมใช้ยาใดๆ ทั้งสิ้น ท่านเคยอธิบายเหตุผลว่า

“เราไม่ปฏิเสธเรื่องยา แต่สำหรับเรื่องความกังวลจนเกินเหตุเกินผลของสมณะนั้น ผิดทางของพระพุทธเจ้า ผิดทางของผู้จะฆ่ากิเลส ผิดทางของผู้เรียนเพื่อรู้สัจธรรม

เรื่องหยูกยาก็ให้นำมารักษากันไปได้อยู่ แต่ไม่ให้หลงจนเกิดความกังวล อันเป็นเรื่องของกิเลส ท่านไม่ได้มารักมาสงวนชีวิตจิตใจยิ่งกว่าธรรม”

ท่านเล่าถึงบรรยากาศและสภาพความเป็นอยู่ระหว่างออกเที่ยวกรรมฐาน ดังนี้

“...เราออกเที่ยวกรรมฐานไม่เคยเว้นแต่ละปี พอออกพรรษาแล้วก็ออกไปเที่ยวอยู่ตามป่าเสียก่อน ระยะเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ไม่ต้องแสวงหาที่มุงที่บัง อยู่ตามเชิงเขาเพราะอากาศมันยังไม่ร้อน เที่ยวอยู่ตามร่มไม้

ถ้าเข้าหน้าร้อน เดือนมีนาคมจะก้าวถึงเดือนเมษายนขึ้นเขาขึ้นถ้ำ ในถ้ำอากาศเย็น

บางทีเสือมากัดควายอยู่ข้างๆ มุ้งก็มีเสียงควายร้องเอิ้กอ๊ากๆ เราก็เผิงผางออกไปจากมุ้ง ดูว่ามันมาทำอะไรกันอยู่ เสียงเราดังลั่นขึ้น มันก็เลยเงียบไป ลำน้ำอูน ทางที่จะต่อเข้าไปหนองผือเป็นดง ฟังเสียงควายร้องข้างๆ ริมลำน้ำอูน เสือก็อยู่ทางนี้ ควายก็หากินอยู่ทางนี้ บ้านเขาอยู่ทางนั้น แล้วเราอยู่ฝั่งนี้ คือมันกัดกันใกล้บ้าน

กลางคืนพอฝนกระหน่ำลงมา เสือโคร่งเข้ามากัดควาย เราก็ร้องเวิกว้ากขึ้น ทีนี้ลูกควายมันวิ่งเข้าในบ้าน แม่มันถูกเสือกัด แล้วก็ตะเกียกตะกายลงไปริมอูน ไอ้เสือตัวนี้ก็ไม่กล้าจะตามลงไป

เจ้าของเขาเห็นท่าไม่ดี อ้าว! ลูกควายตัวนี้มันมายังไง ไม่ใช่เสือกัดแม่มันเหรอ เขาเลยรีบออกมา ออกมาก็พอดีมาเห็นเสือกัดอยู่ข้างนอกนี้ เขาก็เลยมาก่อไฟให้มัน ป้องกันไม่ให้เสือมากัดซ้ำอีก เพราะถ้าไม่มีไฟ เสือมันอาจมา ถ้ามีไฟก็แสดงถึงเครื่องหมายของคน มันก็ไม่มา

เราอยู่ลำน้ำอูนฝั่งนี้ เสืออยู่ฝั่งนู้น เขาก่อไฟไว้ฝั่งนู้น เราไปพักอยู่บนยอดอูนจริงๆ อยู่ภูเขาโน้น แม่น้ำอูนไหลออกไป เราไปอยู่ภูเขาเราก็ได้อาศัยน้ำทางน้ำอูน พอบ่ายสามโมงลงมาจากภูเขา มีกระบอกไม้ไผ่กับกาน้ำ กระบอกไม้ไผ่ใส่น้ำเขาเรียก “บั้งทิง”

กาน้ำก็กาไม่ใหญ่ แล้วกระบอกไม้ไผ่ก็ปล้องเดียว สะพายกระบอกน้ำ พอขึ้นไปถึงบนเขาก็ไปอาบเหงื่อเจ้าของนั่นแหละ ลงมาก็ไปอาบน้ำ ขึ้นไปก็อาบเหงื่อ วันละหน ที่ไปอยู่นั้น เพราะทำเลภาวนาดี แต่น้ำสำคัญมาก ไปอยู่ที่ไหนก็ตามถ้าขาดน้ำอยู่ไม่ได้นะ สถานทำเลถึงจะดีขนาดไหนก็ตาม ถ้าไม่มีน้ำอยู่ไม่ได้ ตอนบ่ายลงไปอาบน้ำแล้วสะพายกระบอกน้ำกับกาพอดีกับวันหนึ่งๆ

ไปอยู่ในที่เช่นนั้น จะว่าได้ชมนิสัยวาสนาบ้างก็น่าจะได้ชม ทุกข์ลำบากลำบนอยู่ในป่าในเขาไม่มีผู้มีคน แทนที่จะมีความว้าเหว่กังวลเกี่ยวกับหมู่กับเพื่อน เงียบเลยนะ มีแต่สงัดกับธรรมๆ นี่เราไปอยู่คนเดียว สงัดอยู่ด้วยธรรม ด้วยอารมณ์ของธรรม ไม่มีอารมณ์ของโลกมาเจือปนเลย มีแต่อารมณ์ของธรรม

กลางคืนเวลามันเงียบจริงๆ อยู่บนหลัง

เสือ : หมูป่า ต่อสู้ดุเดือด

ประสบการณ์ธุดงค์ทำให้เห็นการต่อสู้ระหว่างเสือกับหมูป่า ทั้งคู่นอนตายอยู่ในบริเวณใกล้ๆ กัน สภาพหมูป่าตามตัวแหลกหมด ส่วนเสือก็พุงทะลุหมด ด้วยเหตุเพราะไปเจอกันอย่างจังในช่องเขาดังนี้

“...มันเป็นร่องลงมา ภูเขามันมีช่องลงช่องแคบๆ นะ ทางโน้นเป็นหลังเขา ที่จากหลังเขาลงมามันก็เป็นช่องแคบลงมา ทีนี้พอดี ไอ้หมูก็ขึ้นช่องนี้ หมูใหญ่นะ... มันเห็นกันชัดๆ อย่างนั้นนะ ไอ้เสือก็ลงมาช่องนั้น พอดีมาพบกันตรงกลางนั้นเลย ฟัดกันเลย นั่นเห็นไหมล่ะ ตายทั้งสองนะ หมูตายอยู่กับที่ เสือเสือกคลานขึ้นไปตายข้างบน ตายทั้งสองเลย นั่นแหละอย่างนั้น กำลังวังชามันฟัดกัน นี่ไปถูกที่คับขันด้วยแล้ว ต่างคนต่างก็ไม่ถอยกัน สู้กันเลย

สุดท้ายก็ตายทั้งสองเลย หมูตายอยู่กับที่ ส่วนเสือตะเกียกตะกายขึ้นไปนั้นก็ไปตายอยู่ที่นั่น พุงทะลุหมดเลย ลำไส้นี่ปลิวออกมาทะลุหมด ส่วนหมูก็ตามเนื้อตัวแหลกหมด เสือกัด ไอ้เสือก็พุงทะลุหมด หมูดัน มันทำอย่างนี้นะ หมูมันทำอย่างนี้ สมมุติว่ามันดันอย่างนี้ ไม่ใช่ตกง่ายๆ นะ มันขวิดขวิด ตลอดเลยนะ นี่ก็ตาย อย่างนั้นแหละ มันไม่ถอยกันง่ายๆ

ที่เสือกัดมันได้เฉพาะเวลามันเผลอ ถ้าเป็นหมูใหญ่หมูโทนอย่างนั้น เวลามันผ่านไปผ่านมาเราถึงฟังเสียงรู้ หมูนี้รู้สึกว่าไม่ขยาดครั่นคร้ามต่ออะไรเสียงดัง โครมคราม โครมคราม โครมครามมา ไม่ได้เก็บเสียงนะ พวกหมูป่าเป็นฝูง ก็มีเสียงดังเหมือนกัน...”

เขาสูงๆ อากาศละเอียดมาก ร่างกายของเรามันอยู่ที่ละเอียด อากาศก็ละเอียดเหมือนกับว่าคลานเข้ามา มันซึมเข้ามาหาเรา

เวลาภาวนาเงียบๆ เริ่มเข้าที่ภาวนา ได้ยินเสียงหัวใจทำงานตุบตับๆๆ ได้ยินชัดมาก พอจิตเริ่มเข้าที่ หัวใจทำงานก็หายเงียบไป จากนั้นหายแล้วกายก็หายเงียบไปเลย ยังเหลือแต่ความเวิ้งว้างหมด ร่างกายนี้จะหายไปตามๆ กัน คือจิตมันหมดกังวลสิ่งเหล่านี้ มีแต่ความละเอียดของจิต ความละเอียดของจิตหาจุดหาหมายไม่ได้ ร่างกายเป็นส่วนหยาบพอจิตเข้าสู่ตัวเองโดยเฉพาะแล้ว ร่างกายหายเงียบ จิตก็เข้าละเอียดสุดขีด ไม่เกี่ยวกับเรื่องร่างกาย

นั่งภาวนากลางคืนหนาวๆ เข้าสมาธิได้แล้วความหนาวไม่มีความหมาย ความหนาวหายหมด จนกระทั่งจิตมันได้เวล่ำเวลาของมันเคลื่อนไหวออกมา พอเคลื่อนไหวออกมามันก็รับสิ่งภายนอกดินฟ้าอากาศ เริ่มหนาวอีก พอเริ่มหนาวแล้วจะนอนหนาวมันก็หนาวของมันเราก็เริ่มนอน นอนไม่หลับ สู้หนาวไม่ได้ แล้วกลับมานั่งอีกพอเข้าไปนั้นอีกก็หายเงียบเลยแล้วทั้งคืนมันจะตายคนเรา มันไม่ได้เดินมีแต่นั่ง กลางวันต้องกำหนดเวล่ำเวลาเหมือนมีโปรแกรมเชียว กลางวันเดินจงกรมมากๆ ..

ประการหนึ่งคือว่าเราไม่มีผ้าห่ม มีเพียงจีวร สังฆาฏิ สังฆาฏิก็พับครึ่ง จีวรก็พับครึ่งห่มแล้วก็ผ้าอาบน้ำผืนหนึ่งสำหรับเช็ดบาตร มีเพียงเท่านั้น .. เวลาธุดงค์ น้ำท่าก็ไม่มี เจอวัดไหนก็เข้าไปซักผ้า เสร็จแล้วก็ออกมา

จะว่าขวนขวายน้อยหรือไม่ขวนขวายน้อยก็มีเท่านั้น อย่างเป็นของเหลือเฟือขึ้นไปก็มุ้ง กาน้ำ กลด มุ้งกับกลดเวลากางออกแล้วก็เป็นอันเดียวกัน บาตร สังฆาฏิ อะไรๆ ใส่ในบาตร ไม้ขีดไฟใส่ในบาตรมีเท่านั้น เสร็จแล้วพอดีสะพายเลย...”

ความทุกข์ยากในชีวิตพระธุดงค์ไม่เพียงต้องเผชิญกับสภาพอากาศและสัตว์ร้ายในป่าเท่านั้น มีไม่น้อยที่ปัญหาเกิดขึ้นจากเพศบรรพชิตด้วยกัน ดังนี้

“พูดถึงกรรมฐานนี่ไปไหนถูกไล่ตลอด พวกเจ้าคณะนี่ล่ะที่ไล่กรรมฐาน แต่เราไม่เคยโดนเลย เอาคำว่ามหาออกหน้า อย่างดีก็เฉียดๆ ดู ถ้ากล้าก็เข้ามาซิ ว่าอย่างนั้นเลย ลองได้ขึ้นเวทีแล้วต้องเอาให้ตกเวที จะเอาธรรมวินัยข้อไหนล่ะ มาไล่”

อาหารป่า

ด้วยความมุ่งมั่นที่จะพ้นจากทุกข์ให้ได้ทำให้ท่านไม่เห็นแก่การกินการนอนยิ่งกว่าการทำความเพียรเพื่อรบกับกิเลสภายในจิตใจ จริตนิสัยของท่านในเรื่องภาวนาถูกกับการอดอาหาร เพราะทำให้ธาตุขันธ์ร่างกายเบาสบาย การตั้งสติทำสมาธิภาวนาก็ง่าย สติปัญญาในการแก้กิเลสมีความคล่องตัวกว่าการขบการฉันที่สมบูรณ์ ท่านจึงอดอาหารอยู่เป็นประจำจนร่างกายผ่ายผอม บ่อยครั้งในเวลาเดินบิณฑบาตหรือเดินจงกรมแทบจะก้าวขาไม่ออก แต่ผลการภาวนานั้นกลับเจริญขึ้นๆ ท่านเคยพูดถึงสภาพจิตใจในระยะนั้นว่า

“...จิตใจยิ่งเด่นเหมือนจะเหาะเหินเดินฟ้า ถ้าได้รับอาหารการกินดี มันก็มีแต่อยากนอน มันมีแต่ขี้เกียจขี้คร้าน การตั้งสติก็ยาก การพินิจพิจารณาทางด้านปัญญาก็ยาก...”

สมัยปัจจุบันหากท่านเห็นอาหารประเภทที่เคยขบเคยฉันในสมัยหนุ่มซึ่งเคยต่อสู้กับกิเลสแบบสมบุกสมบันชนิดรอดเป็นรอดตายมา อาหารนั้นๆ ก็ยังทำให้สะดุดกึ๊กในใจทุกทีไปเมื่อเห็นเข้า ด้วยรำลึกบุญรำลึกคุณนั่นเอง ดังคำกล่าวของท่านกับพระเณรว่า

“...พวกหน่อไม้ พวกผักอะไร ผักกระโดน กระเดน ผักเครื่องของป่านั่นแหละ มันสะดุดๆ นะ มันเหมือนกับว่าเป็นคู่มิตรคู่สหาย คู่พึ่งเป็นพึ่งตายกันมาแต่ก่อน มันเป็น มันไม่ได้ชินนี่ ทุกวันนี้ก็ไม่ชิน ผักอะไร เขาเรียกโหระพาระเพออะไรหอมๆ นั่น นั่นก็มีอยู่บนเขานะ มีอยู่ตามน้ำซับน้ำครำ พวกนี้มีแต่มันเป็นเถาวัลย์ มันไม่ใช่เป็นต้นนะ คือมันเป็นเถาเกิดอยู่ตามน้ำซับน้ำครำ...พระกรรมฐานไปอยู่ที่ไหนต้องมีน้ำ ไม่มีได้เหรอ แล้วก็ผักมันมีหลายชนิด...

ผักชนิดต่างๆ มีเยอะนะในป่า องค์หนึ่งรู้อย่างหนึ่งๆ นั่นแหละที่ได้กินผักหลายต่อหลายชนิด ก็เพราะองค์หนึ่งรู้อย่างหนึ่งๆ เวลาเอามากินน่ะ เคยพบกับเพื่อนกับฝูงหลายจังหวัดต่อหลายจังหวัดนี่นะ องค์นั้นชำนาญกินผักอันนั้น องค์นี้ชำนาญผักอันนั้นๆ ... หลายองค์ต่อหลายองค์พบกันหลายครั้งหลายหน มันก็จำได้ซี มันก็กว้างขวางไปเอง...

บ้านไหนคนนับถือมากๆ ยุ่งมาก อาหารการบริโภคมาก เขากวน มันไม่ได้ภาวนา ก็เราหาภาวนาอย่างเดียวนี่ เพราะฉะนั้นที่เห็นว่าเป็นความสะดวกในการภาวนา เราจึงชอบที่นั่น ก็ที่คนไม่ยุ่งนั่นเอง เมื่อคนไม่ยุ่ง อาหารมันก็ไม่ค่อยมีละ

และนอกจากนั้น ยังไปหาบ้านเล็กๆ น้อยๆ ๓-๔ หลังคาเรือนบ้าง ๙ หลัง ๑๐ หลังคาเรือนบ้างก็อยู่อย่างนั้น ถ้าเราไม่ฉันก็วันนี้ก็ไม่ได้พบคนละ พบแต่เราคนเดียวนี่ เขาก็ไม่มา มาหากันอะไร เขาก็ไม่ใช่เป็นคนยุ่งกับพระด้วย เราก็ไปหาที่เช่นนั้นด้วย แน่ะ ก็อยู่สบาย..."

กินแบบนักโทษ

ท่านเข้มงวดจริงจังมากกับการควบคุมเรื่องอาหารการขบฉัน เพื่อมิให้มาเป็นโทษหรือเป็นพิษเป็นภัยต่อการภาวนา ถึงแม้จะทุกข์ยากเพียงใดท่านก็พยายามอดทน ดังนี้

"...ข้าวไม่กินภาวนายิ่งดี หลายวันกินทีหนึ่ง หลายๆ วันถึงกินทีหนึ่ง สมาธิก็แน่ว พอทางขั้นปัญญานี้ก็เหมือนกัน ปัญญาก็คล่องตัวถ้าอดอาหารนะ มันช่วยกันจริงๆ นี่หมายถึงผมเอง จะว่านิสัยหยาบอะไรก็แล้วแต่เถอะ...ถ้าฉันอิ่มๆ แล้ว โอ้โห ขี้เกียจก็มาก นอนก็เก่ง ราคะตัณหาก็มักเกิด ได้ระวังอันนี้ละมากนะ

คือธาตุขันธ์เวลามันคึกคะนองมันเป็นของมันนะ เราไม่ได้ไปคึกคะนองกับมัน ไม่ได้ไปสนใจยินดียินดีกับมันก็ตามนะ แต่เรื่องธาตุเรื่องขันธ์เป็นเครื่องเสริม มันแสดงออกมาเราก็รู้ อย่างอาหารดีๆ ตามสมมุตินิยมนี้ด้วยแล้ว พวกผัดๆ มันๆ โห เก่งมากนะ ได้ระวัง ผมไม่ได้กินแหละ ถึงจะไปในเมืองที่ไหนจำเป็นก็กินนิดๆ ระวังขนาดนั้นนะ

อาหารสัปปายะ อาหารเป็นที่สบาย ในธรรมที่ท่านสอนไว้ว่า ที่สบายในการภาวนาต่างหากนี่ ไม่ได้สบายเพื่อราคะตัณหาเกี่ยวกับธาตุขันธ์นี่นะ...กินแล้วธาตุขันธ์ก็ไม่กำเริบ การภาวนาก็สะดวกสบาย... ท่านหมายเอาอย่างนั้นต่างหาก...จึงต้องได้ระมัดระวัง โอ๊ย กินแบบนักโทษนั่นแหละ พูดง่ายๆ ... จะเห็นแก่ลิ้นแก่ปากไม่ได้นะ มันต้องได้มองดูธรรมอยู่ตลอดเวลา อยากขนาดไหนก็ไม่เอา ถ้าเห็นว่ามันเป็นข้าศึกต่อธรรมแล้ว ต้องได้บังคับกันอยู่ตลอด...

นี่ พูดถึงเวลาฝึกทรมานเจ้าของ อาหารจะต้องมีแต่อาหารอย่างว่าละ เช่น ข้าวเปล่าๆ ไม่ต้องพูดละ จนชินเรื่องฉันข้าวเปล่าๆ อยู่ในป่าในเขา บางทีถ้าสมมุติว่า เขาตำน้ำพริกมาให้เขาก็ใส่ปลาร้าเสีย ปลาร้าก็เป็นปลาร้าดิบอย่างนี้มันก็ฉันไม่ได้เสีย จะว่ายังไง เพราะไม่ได้มีใครตามมานี่ เขาจะตามมาอะไร เราก็ไม่ให้เขาตามนี่ เราไม่ต้องการยุ่ง บางทีเขาก็ตำน้ำพริกให้สักห่อหนึ่งมา น้ำพริกถ้ามีแต่พริกล้วนๆ เราก็ฉันได้ แต่นี้มันมีปลาร้านั้น ปลาร้าดิบนี่ เขาไม่ใช่ทำปลาร้าสุกๆ มันก็เลยกินไม่ได้ ..

การอยู่การกินใช้สอย ไม่ได้มีอะไรมาเป็นอุปสรรค พอได้ยังชีวิตให้เป็นไปวันหนึ่งๆ ไปบิณฑบาตในหมู่บ้านเขาอยู่ภูเขา ได้ข้าวเปล่าๆ มาสองสามก้อน บ้านใหญ่ไม่อยู่เพราะอาหารการกินสมบูรณ์ ธรรมะจม ถ้าอาหารการกินบกพร่องๆ ธรรมะดีดๆ เพราะเราไปเราไปเพื่อธรรมะ เราไม่ได้ไปเพื่ออาหาร จึงต้องไปหาอยู่ที่ขาดแคลนกันดารในป่าในเขา เขาได้อะไรเขาก็ใส่ ส่วนมากมักจะมีแต่ข้าวเปล่าๆ นั่งภาวนากลางคืนก็ไม่ง่วงถ้ามีแต่ข้าวเปล่าๆ ได้กับก็กับอย่างว่าแหละ มีน้ำพริกบ้างอะไรบ้างนี้ดีหน่อย คือจิตมันไม่ได้อยู่กับอันนี้ อยู่กับมรรคผลนิพพาน ..

ฉันข้าวเปล่าๆ มันฉันได้มากแค่ไหน ๒-๓ คำมันก็อิ่มแล้ว...ทีนี้เดินจงกรมตัวปลิวไปเลย นั่งภาวนานี่เป็นหัวตอ ไม่มีโงกมีง่วง มันก็บ่งให้เห็นได้ชัดๆ ว่า เพราะอาหารนั่นเองมันทำให้โงกให้ง่วง... ถ้ามีกับดีๆ ก็ฉันได้มาก ฉันได้มากก็นอนมาก ขี้เกียจมากน่ะซี โงกง่วง นั่งสัปหงกงกงันไปละ ก็เคยเป็นอยู่แล้วรู้อยู่ ไปอยู่อย่าง

สัตว์ป่าคุ้นกับพระกรรมฐาน

"...กลางคืนดึกๆ สงัด ฟังเสียง **นกยูง** ร้อง กลางวี่กลางวันไม่เคยเห็นตัวมันนะ เราเห็นสักครั้งสองครั้งเท่านั้นมั้ง นกยูงนะ ไม่เจอมันบ่อยนักเหมือนสัตว์อื่นๆ พวกหมูพวกอีเก้งนี้เจอบ่อย บางทีมันก็จุ้นจ้านๆ มาทางจงกรม มันไม่กลัวคน มันมาอาศัยคน มาอยู่รอบๆ คน เดินจงกรมอยู่มันก็มาหากิน พวกหมูพวกอีเก้งนี้คุ้นง่ายนะ คุ้นง่ายมากเทียว มันมาเหมือนสัตว์บ้านมาหาเรา หาขุดอะไรกินซู้ดๆ ซี้ดๆ มา เราก็เดินจงกรมเฉย .. เขาก็ไปของเขาทั้งๆ ที่เขาก็เห็นเราอยู่ เขาไม่สนใจนะ นั่นเห็นไหม พระกับโยมผิดกัน ..

เรื่อง**ลิง** นี้เรายังไม่ลืมนะ เขาจะออกหากินเวลากลางคืน คือกลางวันคนทำลายเขา เขาไม่ออก กลางวันเงียบเลย กลางคืนเขาออกหากิน เราเดินจงกรมอยู่กลางคืนเงียบๆ เดือนหงายๆ เราไม่ได้จุดไฟนี่ เดือนหงายๆ ในดงนะ ดงหนาป่าทึบ ฟังเสียงเขามานี่ โถ! เสียงลั่นมาเลยเพราะเป็นฝูงใหญ่ใหญ่มากนะลิง เขามีหัวหน้าพามา มันมีต้นไม้ต้นหนึ่งที่บนทางจงกรมเรานี่ ผลไม้มันสุกเต็มเลยเขามากินนี้ทุกคืน แต่ทุกคืนเราไม่ให้เขาเห็น

คืนนั้นเราลองแสดงตัวให้เขาเห็น ว่าเขาจะตาดีไหมในเวลากลางคืนนะ โอ๊ย! ลิงนี่ตาดีนะกลางคืนนะ ออกคืนวันที่เราจะแสดงตัวให้เขารู้เรื่องของเขานั่น เรานิ่งๆ อยู่ข้างต้นไม้นี่วะ นิ่ง! เขา

นั้นมันไม่นี่ ฉันอาหารอย่างที่ว่านี่นะ...เพราะฉะนั้นจึงอดบ้าง อิ่มบ้าง อยู่ไป ขอให้ใจได้สะดวกสบาย...

นี่ละเวลาหาธรรมเป็นอย่างนั้นแหละ มีแต่ความทุกข์ความลำบากทั้งนั้นหาธรรม จะได้สะดวกสบายดูจะไม่ค่อยมีละ อยู่ในป่าในเขา บางทีก็ไปอาศัยเขา ๓-๔ หลังคาเรือน เขาอยู่ในเขา เขาไม่มีไร่มีนาทำ เขาก็หาของป่าอะไรเอาไปแลกทางชาวบ้านเขาขึ้นมากิน เราก็ไปพักกับเขา ก็ไปอย่างว่า มันไม่มีอะไรแหละ องค์เดียว สององค์ไป อาศัยกินเขาบ้าง ไม่กินก็ได้นี่ ก็เราเคยมาแล้ว

อยู่ในสกลนครนี่ละมากที่สุด เราเที่ยวแหลกเลย ภูเขาลูกนี้ไปหมด ตั้งแต่สกลนครถึงกาฬสินธุ์ ปีนี้เข้าทางนี้ ปีนั้นขึ้นทางนั้นลงทางนั้น ขึ้นไปตลอดเลย .. เรื่องการอยู่การกินนี้ความอดอยากขาดแคลนเป็นประจำละ แต่เราไม่ได้ห่วงอันนี้มากยิ่งกว่าธรรม...”

ยอดนักรบ

หลวงปู่มั่นท่านเป็นแบบอย่างของพระธุดงคกรรมฐานในทุกๆ ด้าน ความสมบุกสมบันและความทุกข์ทรมานในการเสาะแสวงหาธรรมของหลวงปู่มั่นนั้นไม่มีองค์ใดในสมัยปัจจุบันจะเทียบเทียมได้ ดังนี้

“...เรื่องความทรมานใครจะไปเกินหลวงปู่มั่น ความทรมานเรามาพูดนี้ขี้ปะติ๋วนะ เราจะไปเทียบกับหลวงปู่มั่นไม่ได้เลย มันคนละโลก ท่านทรมานมากยิ่งกว่าเรา ไปอยู่ในป่าในเขาที่ไหนที่ลำบากลำบนท่านไปอยู่ทั้งนั้นๆ อย่างเช่น นาหมีนายูง เป็นต้น

นาหมีนายูงเดินเข้าไปนั้นมันใกล้เมื่อไร .. มีแต่ดงแต่ป่า พวกสัตว์พวกเสือพวกเนื้อเต็มไปหมด ไปบิณฑบาตเอาไม้ลำเท่านี้ละเป็นไม้เท้า เขาวิตกวิจารณ์กลัวแทนท่าน ไปบิณฑบาต มาจากภูเขาท่านก็ค่อยมาของท่านแหละ

ทีนี้พวกสัตว์พวกเนื้อพวกเสือเต็ม หมีเต็ม เขาก็เลยทำไม้เท้าให้ สับแล้วให้ท่านเดินไปสักเท้าป๊อกแป๊กๆ แล้วเคาะนั้นเคาะนี้ไป กลัวจะไปเจอหมี ท่านว่างั้นนะ เขาบอกว่ากลัวจะเจอหมี หมีเจอคนมันมักจะทำลายคนเสียก่อน มาตบแล้วกัดแล้วไป ส่วนเสือไม่ได้พบมันเพราะเสือสติดีไม่พบมันง่ายๆ ไม่วิตกวิจารณ์อะไรกับเสือ แต่กับหมีนี้เป็นได้

หลวงปู่มั่นว่าเขาทำให้ เราก็ถือไปอย่างนั้นแหละ .. ลำบากลำบนมาก ไปบิณฑบาตบางทีเป็นเดือน ฉันแต่ข้าวเปล่าๆ ทั้งนั้น คือเขาว่ากรรมฐานนี้ท่านฉันถั่วฉันงา เขาไม่มีถั่วมีงาเขาก็ไม่ใส่บาตรให้ มีแต่ข้าวเปล่าๆ เขาเอาข้าวเปล่าๆ ใส่บาตรให้ เราก็ฉันแต่ข้าวเปล่าๆ มันไม่มีถั่วมีงา ความคิดเห็นของเขาเป็นอย่างนั้น เขาว่าพระกรรมฐานท่านฉันแต่ถั่วแต่งา เขาไม่มีถั่วมีงาเขาก็เอาข้าวเปล่าๆ ให้ เป็นเดือน ท่านว่านั่นเห็นไหมทรมานไหม

เรื่องความกลัวนี่รู้สึกท่านจะไม่กลัวนะ ไปอยู่ได้หมดเลย ที่ไหนได้หมด มีแต่สถานที่เป็นภัยเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ร้าย ท่านอยู่ทั้งนั้นแหละ .. แต่ก่อนกรรมฐานนี้เหมือนกับเป็นของแปลกของปลอม สัญจรมาจากที่ต่างๆ พวกเจ้าถิ่นก็คือประเพณีบ้านเมืองที่ลูบคลำกันไปไม่มีหลักมีเกณฑ์มีเหตุมีผลอะไร อันนี้เป็นหลักใหญ่ขึ้นมากลายเป็นประเพณีบ้านเมือง .. พวกนี้ก็เห็นอันนั้นเป็นของปลอมไปเสีย ฟัดกันนะ ..

หลวงปู่มั่นสมบุกสมบันมากทีเดียว ถูกรบถูกราทุกแบบทุกฉบับ ถูกขับถูกไล่หาว่าเป็นพระป่าพระรกมาจากทิศใดแดนใด .. มันขับไล่ข้างนอกว่าเป็นของแปลกของปลอม ถูกขับถูกไล่ .. ทั้งๆ ที่ถือศาสนาพุทธ มันก็เป็นแบบกิเลสไปเสียทั้งหมด พุทธที่แท้จริงของพระพุทธเจ้าไม่มี พุทธที่แท้จริงก็อย่างที่หลวงปู่มั่นเอาออกมา นั่นแท้จริง แต่ก็เป็นของปลอมไปในขั้นเริ่มแรก ครั้นต่อมาก็ค่อยเข้าอกเข้าใจ ก็ค่อยยอมรับกันไปๆ ..

อำนาจของหลวงปู่มั่นของเล่นเมื่อไร ท่านทำประโยชน์ให้โลกอย่างเงียบๆ ตลอดมาสมท่านเป็นผู้สงบงบเงียบทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีเรื่องมีราวกับใคร หลวงปู่มั่นไม่มี ถูกขับถูกไล่ไปไหนก็ถูก แต่ท่านไม่มีกับใครท่านก็ไปของท่านสบายๆ อย่างนี้ .. ไปที่ไหนเขาเรียกเป็นพระจรจัดตลอด เสือเย็นนี้พวกป่าว่าให้ท่าน พวกบ้านว่าอีกแบบหนึ่งไล่ขับหนีนะ แม้ที่สุดพวกคณะเดียวกันก็ยังขนาบกันว่ากัน หลงยศ ...

มาเต็มไปหมด แต่เวลาเราจะกระดุกกระดิกพลิกอะไรนี้ ต้องกะว่าเขากินอิ่มก่อนนะ ไม่งั้นเดี๋ยวเขาเผ่นไม่ได้กินอิ่มล่ะ เราต้องกะระยะพอดีเขากิน พอมีตัวไปบ้างก็มี ..

ทีนี้เราก็กระดุกกระดิกนี่ พอหัวหน้าร้องจิ๊กทีเดียวเท่านั้นนะ นอกนั้นเงียบหมดเลยนะ เงียบเหมือนไม่มีลิงสักตัวเดียวแหละ ลิงทั้งฝูงใหญ่ๆ นะ นั่นน่ะเพราะมีหัวหน้า มีหัวหน้าเตือนเอา เราเลยนิ่งอีกละ จนกระทั่งนานแล้วก็มีเสียงหัวหน้าด็อกๆ แด็กๆ แต่พอได้ยินเสียงตัวหนึ่งดังขึ้น ตัวหนึ่งก็ดัง ทีนี้ออกนะ ออกต่างตัวต่างไปเลยนะ แสดงว่าเขาก็อิ่มแล้ว เพราะเราทำนั้น ทำเวลากะว่าเขาอิ่มแล้วเขาไป

เขามีหัวหน้าเหมือนกัน **ลิง** ฝูงลิงมีเยอะนะ กลางวันนี้ไม่เห็นแหละ เขาไม่ออก คือพวกมนุษย์นี้มันยักษ์นี่นะ ยักษ์หูสั้น มันกินดะไปเลยมนุษย์นี่ ลิงก็ไม่เลือก นี่กลางวันเขาจะไม่ออกหากินนะ ตอนกลางคืนเงียบๆ ดึกๆ เขาถึงจะออกนะ กลางวันนี้ไม่เห็นแหละ เขาไม่ออก ต้องสองทุ่มไปแล้วถึงจะออก...”

นี่ละท่านสมบุกสมบันมากขนาดไหน เราอย่าเอามาพูดเลยเรื่องของเรา เมื่อเกี่ยวกับท่านแล้วล้มไปเลยเรื่องเรา ท่านเป็นประจำ แต่ก่อนท่านบุกเบิกกรรมฐานท่านเป็นองค์แรกไปเลย เราเดินตามท่าน ท่านเป็นกรรมฐานท่านเดินหน้า ทุกข์ยากลำบากทุกอย่างอยู่กับท่านหมดนั่นแหละ นั่นละได้ธรรมมาสอน...”

ความอดทนพากเพียรเพื่อให้ได้ธรรมมาสอนศิษย์ของหลวงปู่มั่นจึงเป็นแบบอย่างและเป็นกำลังใจแก่พระกรรมฐานรุ่นต่อๆ ไปได้อย่างไม่มีวันจืดจาง ย้อนมากล่าวถึงความจริงจังในการปฏิบัติของท่านเอง แม้จะทุกข์แสนทุกข์แม้จะลำบากแทบเป็นแทบตาย บางครั้งแทบจะเอาชีวิตไม่รอด แต่ความที่จิตมีความเจริญขึ้นๆ ท่านจึงยอมอดยอมทนได้ความทุกข์ยากหลังการออกวิเวกในคราวหนึ่งเมื่อลงมาจากเขา

พอกลับมาถึงวัดป่าบ้านหนองผือก็เข้ากราบหลวงปู่มั่น รูปลักษณ์ของท่านตอนนั้นปรากฏว่า มีเนื้อตัวซีดเหลืองเหมือนทาขมิ้นปานผู้ป่วยเป็นโรคดีซ่าน ทั้งร่างกายก็ซูบผอมยังเหลือแต่หนังห่อกระดูก จากเดิมคนหนุ่มอายุ ๓๐ กว่ากลับดูเหมือนคนแก่คนเฒ่า

หลวงปู่มั่นมองเห็นลูกศิษย์ในคราวนี้ถึงกับตกตะลึงขนาดอุทานว่า

“โฮ้! ทำไมเป็นอย่างนี้ล่ะ?”

แต่ลูกศิษย์ยังคงนิ่งอยู่ไม่ได้ตอบอะไร หลวงปู่มั่นเกรงศิษย์จะตกใจและเสียกำลังใจก็กลับพูดให้กำลังใจในทันทีนั้นว่า

“มันต้องอย่างนี้ซิ จึงเรียกว่า นักรบ”

เราไม่ใช่...พระเวสสันดรนะ!!!

คราวหนึ่งของการออกวิเวกในป่า ท่านไม่ออกฉันอาหารเป็นเวลาหลายต่อหลายวันเข้าจนเป็นที่ผิดสังเกตของชาวบ้าน ถึงขนาดหัวหน้าบ้านต้องตีเกราะประชุมลูกบ้านพากันไปดู ก็พบว่าท่านอยู่เป็นปกติ แต่ก็ดูซูบซีดผ่ายผอมมาก เหตุการณ์ตอนนี้ท่านเล่าว่า

“...กระทั่งชาวบ้านเขาแตกบ้านไปดู เรายังไม่รู้อีกว่าเจ้าของจะตายแต่ชาวบ้านเขารู้ เขาตีเกราะประชุม เคาะ ก็อกๆ พวกลูกบ้านก็พากันมาประชุม

‘ใครๆ ว่ายังไง? ใครเห็นว่ายังไง? พระองค์นี้ที่มาอยู่บ้านเราเวลานี้ มาได้หลายเดือนแล้วนะ พระองค์นี้มาอยู่ที่นี่ ตั้งแต่มาไม่ได้เห็นมาบิณฑบาต หกวันเจ็ดวันด้อมๆ มาสักวันแล้วหายเงียบ หายเงียบ หายมาอย่างนี้ตลอด

ท่านไม่ตายแล้วเหรอ? พวกเรากินวันหนึ่งสามมื้อสี่มื้อยังทะเลาะกันได้ ทะเลาะเพราะไม่มีอาหารกิน มันกินข้าวเปล่าๆ ไม่ได้มันจะทะเลาะกัน แต่นี่ท่านไม่เห็นกินเลยนี่ ท่านไม่ตายแล้วเหรอ?’

ผู้ใหญ่บ้านถามลูกบ้าน *‘ถ้าท่านไม่ตายท่านไม่โมโหโทโสอยู่เหรอ? ไปดูซิ เราก็ไม่เคยเห็นตั้งแต่เกิดมา พระไม่กินข้าว’* เขาก็พูดขนาดนั้นละ

‘เราก็ไม่เคยเห็นพระไม่กินข้าว เพิ่งเห็นนี่แหละ ลองไปถามท่านดูซิ แต่มีข้อแม้อันหนึ่งนะ’ เขาก็ฉลาดพูดอยู่

‘เวลาจะไปต้องระวังนะ พระองค์นี้ไม่ใช่พระธรรมดานะ พระองค์นี้เป็น มหานะ’ เขาว่า *‘แล้วไปเดี๋ยวท่านจะเขกหน้าผากเอานะ ไปสู้ท่านไม่ได้ท่านจะเขกหน้าผากเอานะให้ระวังนะ ถ้าเป็นพระธรรมดาเราก็พอจะพูดอะไรต่ออะไรกันได้ นี่ท่านเป็นมหาเสียด้วย ท่านทำอย่างนั้นนี่นะ เราไปว่าสุ่มสี่สุ่มห้าไม่ได้นะ เดี๋ยวท่านจะตีหน้าผากเอา’*

เขาเตือนลูกบ้านเขา พอมาถึง เราก็เอาจริงๆ หลั่งไหลกัน มานี่

‘โอ้โฮ นี่มาอะไรนี่ จะมาแห่พระเวสสันดรเข้าเมืองเหรอ? อาตมาไม่ใช่พระเวสสันดรนะ’

‘ไม่ใช่ๆ’ ‘อย่างนั้นมาอะไร?’

เขาก็มาเล่าตามเรื่องนี่แหละ ให้ฟัง มันก็มีอยู่สองจุด จุดหนึ่งว่า

‘ท่านไม่ตายแล้วเหรอ? ถ้าท่านไม่ตายท่านไม่โมโหโทโสอยู่เหรอ?’

พอเขาพูดจบลง เราก็มีอยู่สองจุด เราก็ถาม *‘แล้วเป็นยังไง? ตายแล้วยังล่ะ’*

‘เอ๊ ก็ไม่เห็นท่านตาย ท่านยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่ ไม่เห็นมีอะไรน่าตาย’

‘แล้วเป็นยังไงโมโหโทโสอยู่ไหม?’

‘ก็ไม่เห็นท่านโมโหโทโส ท่านยิ้มแย้มอยู่ตลอดเวลา’

‘เอาละให้เข้าใจนะ การอดอาหารนี่อาตมาอดไม่ใช่เพื่อฆ่าตัวเองนะ อดเพื่อฆ่ากิเลส ซึ่งมันฆ่ายาก กิเลสนี่มันอยู่ภายในหัวใจนี่ต้องใช้การอดอาหารช่วย แล้วความโมโหโทโสก็เป็นกิเลส จะโมโหโทโสไปหาประโยชน์อะไร มีเท่านั้นเหรอ?’

‘มีเท่านั้นแหละ’ ‘ไป’ ไล่กลับ ยังไม่ถึง ๑๐ นาทีนะไล่กลับ...”

มีครั้งหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องการอดอาหารในระยะที่ท่านยังคงออกวิเวกบำเพ็ญเพียรอยู่ คือในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง มีอุบาสกมาพูดอวดภูมิต่อท่าน อุบาสกผู้นี้ เคยบวชเรียนมาก่อนหลายพรรษา และมีความรู้จบนักธรรมตรี จึงมี

อินทรีย์ ๕ หรือ พละ ๕

“...ธรรมทั้ง ๕ ข้อ **ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา** คือหลักธรรมทางดำเนิน เรียกว่า อินทรีย์ ๕ หรือ พละ ๕ ก็ได้ อินทรีย์ความเป็นใหญ่ พละคือกำลัง..

นักปฏิบัติจงพยายามบำรุง**ศรัทธา**ความเชื่อในธรรม และสมรรถภาพคือความสามารถของตนเอง **วิริยะ**เพียรให้พอ **สมาธิ**ความสงบจะปรากฏเป็นผลขึ้น และพยายามบำรุงสมาธิให้เพียงพอ **สติ**กับ**ปัญญา**เป็นพี่เลี้ยง..จงพยายามบำรุงเหตุที่ได้อธิบายมานี้ให้เพียงพอ ผลซึ่งจะเกิดขึ้นจากเหตุนั้นจะไม่มีอะไรบังคับไว้ได้...”

ความคุ้นเคยกับชีวิตพระพอสมควร

แกเห็นท่านอดอาหารมาหลายวันแล้ว รู้สึกคัดค้านอยู่ในใจว่าไม่เห็นเป็นประโยชน์อันใด นอกเสียจากจะทำให้ทุกข์ยากลำบากและเสียเวลาโดยเปล่าเท่านั้นเอง วันหนึ่งแกเลยยกเอาเรื่องในพุทธประวัติมาพูดกับท่านว่า

“ท่านจะอดทำไม? ก็ทราบในพุทธประวัติว่าพระพุทธเจ้าอดข้าวตั้ง ๔๙ วันก็ยังไม่ได้ตรัสรู้เลย แล้วท่านมาอดอะไร มันจะได้ตรัสรู้หรือ?”

ในเรื่องนี้ท่านก็เคยรู้เคยศึกษา ในตำรามาก่อนแล้วว่า พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุอดอาหารเพื่อบำเพ็ญจิตตภาวนาได้ แต่หากเป็นไปเพื่อการโอ้อวด ท่านทรงปรับอาบัติทุกขณะการเคลื่อนไหว หรือการอดอย่างหาเหตุหาผลไม่ได้ คือสักแต่ว่าอดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยไม่ฝึกฝนด้านจิตตภาวนาเลย อย่างนี้ ก็ไม่เกิดประโยชน์อันใด นอกเสียจากทำให้ทุกข์ยากลำบากเปล่าเท่านั้น

การอดอาหารของท่านมีความหมายตามตำราที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาต ด้วยเหตุผลคือ ท่านสังเกตพบว่าจริตนิสัยของท่านนั้นถูกกับการอดอาหาร เพราะช่วยให้การบำเพ็ญจิตตภาวนาเจริญขึ้นได้เร็วกว่าขณะที่ออกฉันตามปกติ

ท่านได้พิจารณาอย่างรอบคอบและเห็นผลประจักษ์กับตนเองเป็นลำดับไปเช่นนี้ ทำให้ท่านจึงยังมั่นคงที่จะใช้อุบายวิธีนี้เพื่อการภาวนา และถึงแม้จะมีผู้มาพูดคัดค้านต้านทานอย่างไร ก็ไม่ทำให้ท่านลังเลใจคิดเปลี่ยนแปลงเป็นอื่นได้

ครั้นจะอธิบายเหตุผลให้เป็นที่เข้าใจ ก็ดูว่าเป็นเรื่องยืดยาวเสียเวลาโดยเปล่า เหตุนี้เองท่านจึงชอบที่จะตอบเป็นอุบายให้ได้นำไปคิดอ่าน สำหรับอุบาสกผู้นี้ก็เช่นกัน ท่านตอบกลับไปว่า *“แล้วโยมกินทุกวันเหรอ?”*

“กินทุกวันนะซิ ผมไม่อดหรอก”

ว่าดังนั้นแล้วท่านก็พูดใส่ปัญหาแก่อุบาสกผู้เข้าใจว่าตัวรู้เรื่องในตำราเป็นอย่างดีว่า

“...แล้วโยมได้ตรัสรู้ไหม???...”

ให้มหาไปองค์เดียว ใครอย่าไปยุ่งนะ

หากพิจารณาถึงความสะดวกใจอย่างแท้จริงในการออกวิเวกแต่ละครั้งๆ ขององค์หลวงตานั้น ท่านปรารถนาจะหาที่สงบสงัดอยู่โดยลำพังเท่านั้นเพราะสะดวกต่อการภาวนามากกว่า เป็นความเพียรอยู่ตลอดเวลา ส่วนการไปวิเวก ๒ คนขึ้นไปนั้นท่านเปรียบเหมือนน้ำไหลบ่า มันขัดมันข้องอยู่ในตัวเพราะต้องระมัดระวังกันและกันต้องคอยดูคอยห่วงคอยรับผิดชอบกันอยู่ในตัว ดังนี้

“...ไปที่ไหนไปแต่องค์เดียว เป็นความเพียรตลอดเวลา ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งถึงหลับ เดินจงกรมจากหมู่บ้านนี้ไปหมู่บ้านนั้น เดินจงกรมทั้งนั้นนะ เป็นความเพียรตลอดอยู่นั้น ก็เวลาไหนมันเผลอจากความเพียร พรากความเพียรนี้ที่ไหน นี่เป็นตามนิสัยของเจ้าของมันเป็นอย่างนั้น

มาอยู่กับหมู่กับเพื่อนนี้ก็เป็นความจำเป็นก็อยู่เสีย เช่นอย่างมาอยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นในพรรษา เราต้องดูแลหมู่เพื่อนต้องกังวลวุ่นวายนั่นนี่เป็นธรรมดา ทั้งเพื่อการอบรมศึกษาของเราเองอีกแต่ก็ทนเอา ... ครั้นพอออกจากนั้นแล้ว ถึงได้ดีดผึงเลย เพราะฉะนั้นท่านถึงรู้นิสัยละซิว่าพอรู้ว่าเราจะไป ท่านก็ถาม

‘ไปกับใคร?’

‘ไปองค์เดียวครับกระผม’

‘เออ ท่านมหาไปองค์เดียว ใครอย่าไปยุ่งท่านนะ’ ท่านรู้ทันทีนะ *‘ให้ท่านไปองค์เดียวนะท่านมหา’...”*

มีบางครั้งเหมือนกันที่หลวงปู่มั่นพูดหยอกเล่นกับท่าน เช่นในเวลาที่ท่านขอลาวิเวก ทั้งๆ ที่องค์ท่านก็ทราบดีว่านิสัยของท่านจริงจังขนาดไหน แต่เวลาจะไปจริงๆ เข้า ท่านก็พูดหยอกเล่นด้วยความเมตตาว่า

“เอาให้ดีนะ”

บิณฑบาตได้ปลาร้าดิบ

“...เราไปพักอยู่ถ้ำอะไรลืมแล้วแหละ ตาคนหนึ่งเขาย้ายครอบครัวออกมาจากบ้านใหญ่ มาอยู่จะว่าตีนเขาก็ไม่ผิดละ ลงมาถึงที่นั่น ๓ กิโลกว่า บ้านใหญ่เขาจะ ๔ กิโลกว่าละ อันนี้มันติดของมันเองก็จำได้เอง

เขาว่า *‘ไหนบิณฑบาตได้อะไรบ้างไหม ไหนขอดูบาตร’*

พอเปิดดูบาตรขึ้นร้องก้ากเลย *‘โอ๊ย ไม่มีอะไร เอ้า สูตำ’*

เราขบขันจะตาย เขาก็ตำน้ำพริก แล้วก็เอาทัพพีไปตักเอาปลาร้าดิบในไหมาใส่ครก มีพริกมีอะไรใส่แล้วก็โขลกปุ๊บปั๊บๆ *‘เอา สูเร่ง’*

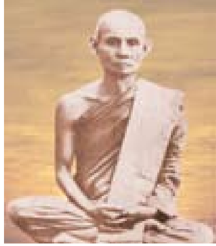
เราก็ขบขันดีนะ ใส่ปึ๊งปั๊งๆ เสร็จแล้วก็ใส่ห่อเอาใบตองมาห่อ พอห่อเสร็จแล้วก็มาใส่บาตร ก็เราเห็นอยู่นี่ปลาร้าดิบจะฉันได้ยังไง เราไม่มีตาปะขาวไม่มีเณรไม่มีญาติโยมจะทำให้สุกได้ยังไงก็รู้อยู่ แต่เอาน้ำใจเขาไม่ใช่อะไรนะ รออยู่นั้น

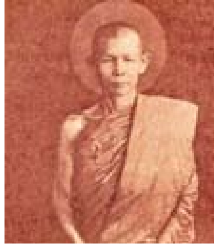
พอเสร็จแล้วเขาก็เอามาใส่ปั๊วะลงไป *‘เฮ้อ อย่างนี้ค่อยยังชั่วหน่อย’*

เราไม่ลืมนะ เขาดีใจเขา เขาได้ใส่บาตร เขาไม่ได้คำนึงเรื่องของธรรมวินัยเรา แต่เรามีวินัย อะไรผิดวินัยก็รู้อยู่ แต่พูดก็จะเสียน้ำใจเขา เราเอาน้ำใจ เขามีอะไรๆ ก็รับให้จะเป็นอะไรไป ใส่บาตรปุ๊บ ..

ปลาร้าที่แกตำใส่มามันเป็นปลาร้าดิบ เราก็อยู่คนเดียวในป่าจะทำสุกเองก็ไม่ได้ พระวินัยห้าม **อันโตวุฏฐะ อันโตปักกะ สามปักกะ** มีสาม คือท่านละเอียดลออ ไม่ให้นำอาหารไปเก็บไว้ภายในเช่น ในกุฏิ อันโตวุฏฐะ อันโตปักกะ สามปักกะ คือไม่ให้ทำสุกเอง ห้ามไม่ให้พระทำ เรื่องราวเป็นอย่างนั้น...”

พระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล)

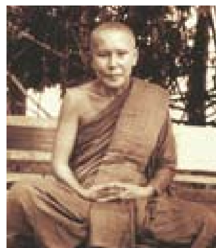

หลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

ท่านมหาทองสุก สุจิตโต

หลวงปู่กงมา จิรปุญโญ

หลวงปู่เขียน ฐิตสีโล

การเลือกสถานที่ภาวนาในเวลาท่านออกวิเวกนั้น เพื่อให้สะดวกต่อการบำเพ็ญเพียร ท่านมักถือปฏิบัติ ดังนี้

"...มักเลือกสถานที่ภาวนาโดยสังเกตดูว่าหมู่บ้านไหนมีบ้านสัก ๓-๔ หลังคาเรือนบ้าง ๙–๑๐ หลังคาเรือนบ้าง จะได้ข้าวปลาอาหารขนมคาวหวานชนิดไหนมากน้อยเพียงใด ไม่เป็นเรื่องวิตกกังวลแต่อย่างใด การขบการฉันก็พอเป็นเครื่องยังชีพให้มีชีวิตเป็นไปเพื่อประพฤติพรหมจรรย์อยู่ได้ก็เอาแล้ว ไม่เห็นแก่รสชาติ ไม่เห็นแก่ร้อนหรือเย็นยิ่งกว่าความเจริญก้าวหน้าทางจิตใจ...

ท่านสอนให้ไปอยู่ในป่าในเขาในที่ไหนๆ ที่เปลี่ยวๆ คนเราไม่มีที่พึ่งก็มาหวังพึ่งตัวเองละซีทีนี้จิตก็ย้อนเข้ามา ก็อาศัยพ่อแม่ครูบาอาจารย์เรานี่ละเป็นหลัก ไปอยู่โน้นก็ออกเที่ยวถ้าอยู่แถวใกล้เคียงประมาณสัก ๑๕ หรือ ๑๖ กิโลนี้ก็มากลับได้ ถ้าไปอยู่ไกลก็นานๆ ต้องเป็นเดือนหรือเดือนกว่าๆ ถึงจะมาทีหนึ่ง..มันไกลเช่นอย่างมาทางอำเภอวาริชภูมิกับหนองผือ มันไกลนี่ เดินทางนี้ต้องค้างคืนหนึ่งกว่าจะไปถึงรถราไม่ต้องไปถามหามัน ไม่คิดถึงมันละแต่ก่อนถ้ามาอย่างนี้แล้วต้องนานๆ ถึงจะได้กลับไปทีหนึ่ง เป็นเดือนสองเดือน ถ้าอยู่แถวใกล้เคียง ๑๔-๑๕ กิโลนี้อยากมาวันไหนเวลาไหนก็มา เพราะข้อข้องใจเกิดขึ้นแล้วอยู่ไม่ได้แหละต้องมา พอฉันเสร็จแล้วก็ล้างบาตร เก็บบาตรแล้วก็บึ่งเลยคนเดียว

ไปถึงโน้นก็ประมาณสัก ๑๑ โมงเช้า พอตอนบ่ายโมงบ่ายสองโมงท่านก็ออกจากที่แล้วขึ้นหาท่าน มีธุระอะไรก็ทำเสียก่อน อยากจะกลับไปที่พักเราเมื่อไรก็ช่าง บางทีจนกำลังมืดค่อยไป ก็ภาวนาไปนี่ไปคนเดียว เสือก็เยอะนะแต่มันไม่สนใจยิ่งกว่าการภาวนา สนใจกับการภาวนานี้ มันดงทั้งนั้นนี่หนองผือ แถวนั้นมีแต่ดงทั้งนั้น ดงเสือทั้งนั้น แต่แทนที่มันจะมาเป็นอารมณ์กับเสือ...ไม่ อยากไปเมื่อไรก็ไป กลางคืนไม่ได้จุดไฟนะไปที่พักเจ้าของ บุกไปอย่างนั้นละ เพราะทางแคบๆ พอไปได้ ภาวนาเรื่อยไป..."

การออกเที่ยวกรรมฐานของท่าน อาศัยเดินด้วยเท้าเปล่า เพราะแต่ก่อนรถยนต์ไม่มีถนนหนทางไม่มี แบกกลดสะพายบาตรเข้าป่ารกชัฏ ถ้ำ เงื้อมผา เพื่อหาสถานที่สงบวิเวก ผ้าที่ท่านนำติดตัวไปก็มีเฉพาะผ้า ๓ ผืน คือ สบง จีวร สังฆาฏิ และผ้าอาบน้ำอีกผืนหนึ่ง เพื่อใช้ผลัดเปลี่ยนตอนสรงน้ำ หรือใช้เป็นผ้าห่อบาตรและเช็ดบาตรด้วยเท่านั้น

พระเถระผู้ใหญ่มาศึกษาธรรม

เหตุการณ์วันหนึ่งในฤดูแล้งปี พ.ศ. ๒๔๙๐ หลวงปู่หล้ากล่าวว่า จะถือเป็นวันบังเอิญก็ว่าได้ที่วันนั้นมีพระเถระผู้ใหญ่ ที่มาจากต่างทิศต่างจังหวัด เข้าไปศึกษาหารือธรรมะกับหลวงปู่มั่นในสำนักพร้อมกันในวันเดียว อาทิ ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ อุดรธานี พระอาจารย์สิงห์ นครราชสีมา ท่านเจ้าคุณอริยเวที (เขียน ป.ธ. ๙) กาฬสินธุ์ หลวงปู่อ่อน อยู่วัดป่าหนองโดก อำเภอพรรณานิคม สกลนคร หลวงปู่ฝั้น อยู่ธาตุนาเวง อำเภอเมืองสกลนคร พระอาจารย์มหาทองสุก อยู่วัดป่าสุทธาวาส อำเภอเมืองสกลนคร มีพระอาจารย์กงมา วัดดอยธรรมเจดีย์ เป็นต้น

ด้วยเหตุที่มีครูบาอาจารย์หมุนเวียนเข้ามาศึกษาธรรมกับหลวงปู่มั่นเช่นนี้ วัดป่าบ้านหนองผือในยุคนั้นจึงถือเป็นชุมทางหรือศูนย์กลางของพระเณรผู้ปฏิบัติเลยก็ว่าได้ และสำหรับการเทศนาธรรมของหลวงปู่มั่นในคืนสำคัญเช่นนี้ หลวงปู่หล้าได้บันทึกไว้ ดังนี้

"...พอถึงหนึ่งทุ่มก็จุดตะเกียงเจ้าพายุตีระฆังลงไปรวมกันที่ศาลาอุโบสถ (ไม่ใช่ศาลาโรงฉันดอก เพราะมันคับแคบเกินไป) ครั้นกราบไหว้พร้อมกันเสร็จแล้ว ต่างก็นั่งพับเพียบเงียบสงัดอยู่ ๒-๓ นาที หลวงปู่มั่นมีสันติวิธีปรารภขึ้นเย็นๆ ว่า

'เออ วันนี้เหมาะสมผมจะได้ศึกษากับพวกท่าน จะผิดถูกประการใดขอให้พวกท่านปรารภได้ไม่ให้เกรงใจ ผมได้ศึกษาน้อยเรียนน้อย'

แล้วองค์ท่านเสนอว่า *'พระบรมศาสดาบัญญัติอนุศาสน์ ๘ อย่างเป็นข้อเว้นเรื่องใหญ่อันเป็น ปู่ ย่า ตา ทวด ของความผิด คือปาราชิก ๔ แล้วอีก ๔ ประเภทในฝ่ายปัจจัย ให้ปฏิบัติจนถึงวันสิ้นลมปราณ เพราะเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต เรียกนิสัยก็มี ๔ อย่าง เที่ยวบิณฑบาตหนึ่ง อยู่โคนไม้หนึ่ง นุ่งห่มผ้าบังสุกุลหนึ่ง และก็เภสัชดองน้ำมูตรเน่าหนึ่ง ด้านบิณฑบาต พระองค์ได้ทอดสะพานไว้แล้วจนสิ้นลมปราณ แต่พวกเราไม่ค่อยจะไปบิณฑบาตกัน กลับเห็นว่ามีลาภ แล้วก็คอยให้เขาเอามาส่งและบังสุกุล พวกเราก็ไม่อยากแสวงเสียเลย อยู่ที่สงัดกายวิเวก พวกเราก็ไม่อยากแสวงเลย สิ่งเหล่านี้ พวกเราได้นึกคิดอย่างไรบ้าง พวกเราถูกตามอนุศาสน์แล้วหรือหากว่าบกพร่องอยู่บ้าง'*

ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ยิ้มอยู่โดยเคารพมิใช่ยิ้มแย้ม ส่วนท่านเจ้าคุณอริยเวที ป.ธ. ๙ กราบเรียนว่า *'ไม่มีสิ่งจะแซงพระอาจารย์ได้*

ดอก พวกกระผมจำได้ท่องได้เฉยๆ ขอรับผม' ..

พระเถระในที่ประชุมทุกๆ องค์ ตลอดพระภิกษุหนุ่มสามเณรน้อย ใช้มารยาทเคารพรักหลวงปู่มั่นเหมือนบิดามารดาบังเกิดเกล้า ไม่มีท่านองค์ใดจะจับผิดจับถูกในทางแง่ร้ายอันใดเลยแห่งหลวงปู่มั่น การประชุมถึงจิตถึงใจจึงจำได้ไม่ลืม คล้ายกับว่าเวลาร่างกายร้อนเข้าพักร่มไม้สูงๆ โตๆ มีกิ่งก้านสาขา อากาศโปร่งข้างล่าง ลมมาพัดพอเย็นๆ ดี ไม่ค่อยแรง เรียกว่าประชุมเย็น มิใช่ประชุมร้อน

แล้วองค์หลวงปู่ก็ปรารภต่อไปอีกว่า *'พระบรมศาสดาทรงพระมหากรุณา ทรงสั่งและทรงสอนเป็นชั้นที่หนึ่ง คือภิกษุ จึงมีคำออกหน้าว่า ภิกขเว เกือบทุกวรรคทุกตอน ถ้าภิกขเวไม่ศึกษาปฏิบัติ แล้วจะให้ใครปฏิบัติศึกษาเล่า ส่วนพระองค์ทรงพระกรุณา ทรงสั่งสอนอุบาสก อุบาสิกา เทวดา มาร พรหมก็ดี ว่าในพระบาลีน้อยกว่าภิกษุทั้งหลาย นางภิกษุณีก็ดี สามเณรก็ดี สามเณรีก็ดี นางสิกขมานาก็ดี ในพระบาลีเห็นมีน้อยกว่าภิกษุ ผมผู้นั่งหลับตาได้ความอย่างนี้ ตามประสาผู้เฒ่า'* ..

องค์ท่านเปรียบเทียบอีก *'สีมา พัทธสีมาที่คณะสงฆ์ทำกรรมถูกต้องไม่เป็นสีมาวิบัติ คณะสงฆ์ ๔ รูปขึ้นไปก็สวดถอนได้ แต่โลกุตตรธรรมนี้ละเอียดไปกว่านั้น นับแต่พระโสดาบันขึ้นไปหาพระอรหันต์ แม้พระบรมศาสดาทุกๆ พระองค์อริยสงฆ์ของพระพุทธเจ้าเหล่านั้นทั้งหมดจะพร้อมกันมาสวดถอนจิตใจของพระโสดาบันก็ดีให้เป็นปุถุชนคนหนาย่อมเป็นไปไม่ได้*

เหตุนั้นพระอริยเจ้าทั้งหลายจึงยอมเคารพธรรมอย่างแจบจมไม่จืดจาง ไม่ใช่ว่าพระอริยเจ้าทั้งหลายไม่ถือมั่นแล้วจะไม่เคารพธรรม ยิ่งเคารพมากกว่าปุถุชนคนหนาไม่มีประมาณได้ ไม่ใช่ว่าถอนอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นได้แล้วก็เลยเถิดไป ไม่มีข้อวัตรเคารพธรรม เรียกว่าพระอริยเจ้าเลยเขตแดน กลายเป็นพระอริยะของพระเทวทัต แต่ท่าน (พระเทวทัต) ก็เห็นความผิดของท่านแล้ว แต่เห็นความผิด รู้ตัวจวนค่ำ เลยไม่มีเวลาขอขมาโทษพระองค์ ได้ขอแต่ลับหลัง เพียงไหล่ขึ้นมาหาคอหาหัว โดยน้อมถวาย ถึงกระนั้นก็ยังจะได้เป็นพระปัจเจกในอนาคต เพราะได้สร้างบารมีมาได้สองอสงไขยแล้วยังเหลือแสนมหากัปแต่ยังเป็นโลกีย์อยู่ จึงสามารถประพฤติล่วงอนันตริยกรรมได้'

หลวงปู่มั่นประชุมคณะสงฆ์วันนั้นถึงหกทุ่มนับทั้งปกิณกะสารพัด..."

รับผิดชอบชีวิตหมู่เพื่อน

ในช่วงที่อยู่วัดป่าบ้านหนองผือนี้ มีเหตุการณ์ที่เป็นเหตุบังเอิญหรืออุบัติเหตุที่ทำให้ท่านต้องคันคายหรือเจ็บปวดตามร่างกาย ดังนี้

"...ท่านอาจารย์จันทร์โสม ท่านเป็นพระบ้านท่านอยู่บ้านนาสีดา ท่านออกประพฤติปฏิบัติกรรมฐานมานานแหละ คุ้นเคยกันกับเรา เรียกว่าท่านเป็นรุ่นน้องเรา เคยอยู่วัดหนอง-ผือด้วยกัน ก็พอดีเรื่องมันไปสัมผัส ท่านทำกระติกน้ำด้วยไม้นะ เจาะคว้านข้างในออกหมด แล้วท่านก็ติดกาวหรืออะไรไม่รู้แหละ

ทีนี้ท่านก็เอา**น้ำรัก**เขาเรียก**น้ำเกลี้ยง**[๑] ทาข้างนอก น้ำรักมันคันนะ น้ำเกลี้ยงมันคัน ครั้นทำแล้วท่านก็ไปขุดหลุมไว้ข้างทาง นี่เป็นทางจงกรมของเรา เราเข้าไปเดินจงกรมอยู่ในป่าผ่านไปผ่านมา หลุมนั้นอยู่ทางโน้นนะ ไกลกันอยู่

เราก็เดินผ่านไปผ่านมา ท่านขุดหลุมเอาไว้ แล้วท่านเอาน้ำรัก เอาน้ำเกลี้ยงที่มันคันๆ น่ะทากระติกเสร็จ แล้วท่านเอาไปแขวนไว้ที่หลุม เพื่อให้มันได้รับอากาศรอบตัวมัน ท่านก็ไปแขวนไว้นู้น ทีนี้เราเข้าไปเดินจงกรมในป่า มันคันจะตายทีนี้ คันผิดปกติ พอดีไปเจอกับท่าน ตอนนั้นเราก็แน่ใจเฉยๆ ละว่าไม่มีน้ำเกลี้ยงน้ำเกิ้งน้ำรักอะไรละ

'ท่านโสม ผมเป็นอะไรไม่รู้นะ มันคันเหมือนน้ำเกลี้ยงนี่นะ มันคันหมดตัวเวลานี้ มันเป็นยังไงดูซิน่ะ มันคันได้ยังไง มันคันเหมือนน้ำเกลี้ยงนะ'

'โอ๋ย น้ำเกลี้ยงมีอยู่'

'มียังไงว่ามาซิ'

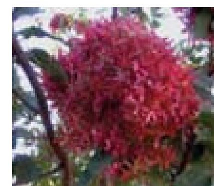
'อู๊ย ผมเอามาทานี้เลย ผมไปทำเป็นหลุมตรงโน้น มีหลุมๆ ที่ท่านทำไว้ ท่านเอาไปแขวนไว้นี่นะ ให้มันได้อากาศรอบตัว มันแห้งง่าย'

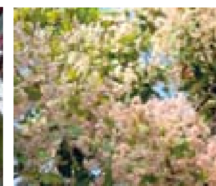
'ไหนพาไปดูซิ'

พอไปดู ก็เห็นแขวนอยู่ โอ้ อันนี้เองอย่างนั้นท่านยอมรับเลยนะ

ท่านโสมไปทำ เราเป็นคนคัน เราก็บอกว่าเราคัน เหมือนคันน้ำเกลี้ยงเราว่า มันเป็นยังไงน้ำเกลี้ยงที่ไหนจะมี มีๆ ท่านว่างั้น ผมทำแล้วผมไปไว้ที่นั่น ไหนไปดู ดูก็มีจริงๆ นี่วัดท่านโสมที่อยู่หนองผือด้วยกัน..."

อีกคราวหนึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ท่านอดทนยอมเจ็บปวดคนเดียวแทนท่านพระอาจารย์แดง ท่านกล่าวว่าเป็นสัญชาตญาณของความรับผิดชอบชีวิตหมู่เพื่อน ดังนี้

"...ระลึกถึงตอนที่อยู่หนองผือกับพ่อแม่ครูจารย์มั่น อันนั้นแตนทั้งรังเลย เขาเรียกแตนอะไร แตนเหลืองต่อยปวดๆ น่ะ คือเอาต้นเสานี้ละแบก สองคนเรา(องค์หลวงตา)กับท่านแดง

ท่านแดงยกนี่ขึ้น เราก็ยกนี่ขึ้น แตนมันออกมาฟาดเราเสียจน หมู่เพื่อน (ร้อง) ว่า

'แตนต่อยท่านอาจารย์ๆ'

เราเฉยเลย เพราะถ้าเรากระดุกกระดิกทางนู่นคอหัก ทิ้งไม้คอหักใช่ไหมล่ะ จึงต้องเฉยเลย

'มันไม่ต่อยครูอาจารย์บ้างเหรอ'

'ไม่ต่อยยังไง' แตนต่อยปวดเสียด้วยเป็นชนิดปวดมาก

นั่นละสัญชาตญาณรับผิดชอบกัน มันจะต่อยเราทางไหนเอา ผู้นั้นหันหลังให้เราไม่รู้เราสมมุติว่าเราปล่อยปุ๊บนี้อันนี้ทับอันนี้ลง..."

---

[๑] น้ำเกลี้ยง มีน้ำยางที่เป็นพิษรุนแรง คนที่แพ้หรือถูกยางจากต้นหรือละอองเกสรจะทำให้เกิดผื่นคัน ปวดแสบปวดร้อนมาก

๕

สละชีวิต..ต่อสู้กิเลส

การบำเพ็ญจิตตภาวนาขององค์หลวงตา
มีความก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับด้วยอุบายธรรม
อันลึกซึ้งแยบคายของหลวงปู่มั่น
กำลังจิตกำลังใจขององค์หลวงตาพุ่งทะยานถึงขั้นที่ว่า
"ถ้ากิเลสไม่ตายเราก็ต้องตายเท่านั้น"

ก้าวเดินทางปัญญา

ติดสุขในสมาธิ ๕ ปี

ย้อนกลับมากล่าวถึงการโหมความพากเพียร ในพรรษาที่ ๑๐ ขององค์หลวงตาจนทำให้ผลแห่งสมาธิธรรมของท่านในระยะนั้นมีความแน่นหนามั่นคงมาก ดังนี้

"...จิตมีความเจริญขึ้นเรื่อยๆ สมาธิมีความแน่นหนามั่นคง ถึงขนาดที่ว่าจะให้แน่วอยู่ในสมาธินั้นสักกี่ชั่วโมงก็อยู่ได้ และเป็นความสุขอย่างยิ่งจากการที่จิตใจ ไม่ฟุ้งซ่านรำคาญ ไม่อยากจะออกยุ่งกับอะไรเลย

ตาก็ไม่อยากดู หูก็ไม่อยากฟัง เพราะมันเป็นการยุ่งกวน รบกวนจิตใจให้กระเพื่อมเปล่าๆ แต่มีความพอใจยินดีอยู่กับการที่จิตหยั่งเข้าสู่ความรู้อันเดียวแน่วอยู่อย่างนั้น นี่ละมันทำให้ติดได้อย่างนี้นี่เอง

จนขนาดที่ว่า สุดท้ายก็นึกว่าความรู้ที่เด่นๆ อยู่นี้เองจะเป็นนิพพาน จ่อกันอยู่นั้นว่าจะเป็นนิพพาน สุดท้ายมันก็เป็นสมาธิอยู่อย่างนั้นละ จนกระทั่งวันตายก็จะต้องเป็นสมาธิและติดสมาธิจนกระทั่งวันตาย..."

ท่านกล่าวว่าท่านติดสมาธิอยู่เช่นนี้ถึง ๕ ปี เต็มยังไม่ยอมก้าวเข้าสู่ขั้นปัญญา เพื่อถอดถอนกิเลสออกให้สิ้นซาก ดังนี้

"...ความคิดทั้งหลายที่เราเพลินแต่ก่อนกลับเป็นพิษนะ เวลาความสงบมีมากเข้าคิดไม่อยากคิดมันกวนใจ นั่นเห็นไหมเพียงแย็บเท่านั้นกวนใจแล้ว อันนี้แน่วนี้ไม่มีอะไรกวนนี้สบายมากกว่า อันที่คิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ยิบๆ แย็บๆ นั่นกวนใจ นั่นเห็นไหมที่นี่ มันกลับตรงกันข้ามแล้วนะ แต่ก่อนความคิดนี้เป็นบ้าไปกับมันเลย แล้วกลับมาความคิดนี้กวนใจ ต่อจากนั้นไม่อยากคิด อยู่ทั้งวันแน่วอยู่ด้วยความสงบ จิตนี้เป็นอันเดียวเท่านี้มันก็เหมือนวิเศษมากอยู่นะเพียงความรู้อันเดียวนี้

ทั้งๆ ที่กิเลสมันก็ฝังอยู่ในนั้น แต่กิเลสมันไม่ออก ความฟุ้งซ่านวุ่นวายอะไรไม่ออก มีแต่ความสงบตีหัวมันไว้ครอบหัวมันไว้มันก็สบาย เพราะฉะนั้นผู้มีสมาธิจึงติด ติดสมาธิมันไม่อยากคิดอยากปรุงอะไรมันสบาย อยู่ที่ไหนอยู่ได้หมด นั่งนี้ไม่ได้กำหนดเวล่ำเวลานะ คือความรู้ความสะดวกสบายมันอยู่กับเจ้าของตลอดเวลานี่ จะไปหากาลสถานที่เวล่ำเวลาอะไรมากวนมัน มันก็อยู่งั้น...

...ฝึกทรมานให้จิตสงบนี้ก็เป็นกองทุกข์อันหนึ่งเหมือนกัน พอจิตสงบได้แล้วก็ขยับเข้าไปอีก แต่มันก็มาเพลินลืมตัวอยู่ตอนที่จิตเป็นสมาธิแล้ว มันลืมตัวก็ยอมรับว่าลืมตัว ที่ว่าติดสมาธิอยู่ ๕ ปีน่ะ มันลืมตัว คือมันสบายไม่ยุ่งกับรูปกับเสียงกับกลิ่นกับรสกับอะไรเลย มีแต่ความสงบเย็น พอเข้าแน่วเลย เพราะมันอยากเข้าอยู่ตลอดเวลาไม่อยากออก เข้าไปนั้นแล้วมันไม่มีอะไรนี่ เหลือแต่ความรู้อันเดียวแน่ว สุดท้ายก็ว่านี่ละจะเป็นนิพพานๆ ไปอย่างนั้นนั่นเรียกว่านอนใจ มีสบายบ้างก็ตรงนี้...

'เราติดสมาธิอยู่ถึง ๕ ปี จิตสงบแน่วไม่หวั่นไหวดั่งภูผาหิน อยู่ที่ไหนสงบสบายหมด'..."

หลวงปู่มั่นไล่ออกจากสมาธิ

คำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ผู้รู้จริงมีความสำคัญในทุกระยะของการต่อสู้กับกิเลส สำหรับองค์ท่านเองก็ได้กล่าวยืนยันในเรื่องนี้อย่างถึงใจว่า

"หากไม่มีท่านอาจารย์มั่นมาฉุดมาลากออกไป ก็จะติดสมาธิอยู่เช่นนี้กระทั่งวันตายเลยทีเดียว แม้กระนั้นก็ตาม ก็ยังไม่ยอมลงใจง่ายๆ กลับมีข้อโต้เถียง หาเหตุหาผลกับท่านอาจารย์มั่นชนิดตาดำตาแดงทีเดียว จนถึงกับว่าพระทั้งวัดแตกฮือกันมาเต็มอยู่ใต้ถุนกุฏิ เพื่อฟังการโต้กับท่านอาจารย์มั่น"

ท่านไม่ได้โต้ครูบาอาจารย์ด้วยทิฐิมานะอวดรู้อวดฉลาด แต่เป็นการโต้ด้วยความที่ท่านมีความเข้าใจและเชื่อมั่นว่า อันนี้ก็เป็นของจริงอันหนึ่งของท่าน ส่วนหลวงปู่มั่นก็จริงอันหนึ่งของท่านเช่นกัน จึงเป็นการโต้เพื่อหาเหตุหาผลหาหลักเกณฑ์จริงๆ แต่สุดท้ายท่านก็ยอมหมอบราบต่อเหตุผล ต่อความแยบคายด้วยความรู้จริงเห็นแจ้งของครูบาอาจารย์

การโต้หาความจริงในครั้งนั้นของท่านเริ่มด้วยคำถามของหลวงปู่มั่น ดังนี้

"...ท่านถามว่า *'เป็นยังไงท่านมหา จิตสงบดีอยู่เหรอ?'*

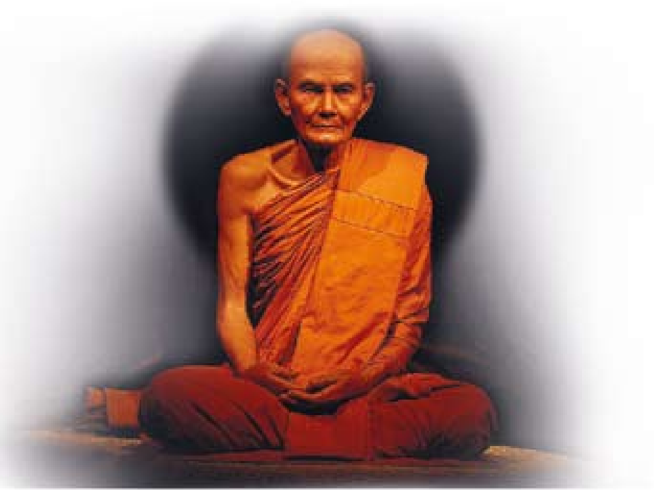
เราก็บอก *'สบายดีอยู่ สงบดีอยู่'*

ท่านก็นิ่งไป สักเดี๋ยวท่านก็ถามขึ้นอีกว่า *'เป็นยังไงจิตสงบดีอยู่เหรอ?'*

เราก็ตอบว่า *'สงบดีอยู่'* คือไม่ทราบว่าท่านจะเอาแง่ไหน

พอถึงขั้นที่ท่านจะเอาแล้วก็ว่า *'ท่านจะนอนตายอยู่นั่นเหรอ? สมาธิมันเหมือนหมูขึ้นเขียง มันถอดถอนกิเลสตัณหาที่ตรงไหน? สมาธิทั้งแท่งเป็นสมุทัยทั้งแท่ง ท่านรู้ไหม? สุขในสมาธิเท่ากับเนื้อติดฟัน เนื้อติดฟันเรามันเป็นสุขที่ไหน? ท่านรู้ไหม? ฯๆ'* ท่านซัดเข้าไปอย่างหนัก ไล่ออกจากติดสมาธิ

ทางเราก็งัดวิชาออกมาสู้ท่านว่า *'ถ้าว่าสมาธิเป็นสมุทัยทั้งแท่ง แล้วสัมมาสมาธิจะให้เดินที่ไหนในมรรคแปด'*

'มันก็ไม่ใช่สมาธิตายนอนตายอยู่อย่างนี้ซิ สมาธิของพระพุทธเจ้า ไม่ได้เป็นเหมือนสมาธิแบบหมูขึ้นเขียงอย่างท่านนี่นะ สมาธิของพระพุทธเจ้าสมาธิต้องรู้สมาธิ ปัญญาต้องรู้ปัญญา อันนี้มันเอาสมาธิเป็นนิพพานเลย มันบ้าสมาธินี่ สมาธินอนตายอยู่นี้เหรอเป็นสัมมาสมาธิน่ะ เอ้าๆ พูดออกมาซิ'

พอท่านซัดเอา เราก็หมอบ พอลงมาจากท่านแล้วก็มาตำหนิตัวเอง เราทำไมจึงไปซัดกับท่านอย่างนี้ เรามาหาท่านเพื่อหวังเป็นครูเป็นอาจารย์ มอบกายถวายตัวกับท่านแล้ว แล้วทำไมจึงต่อสู้กับท่านแบบนี้ล่ะ

ถ้าเราเก่งมาหาท่านทำไม ถ้าไม่เก่งไปเถียงท่านทำไม เรื่องทิฐิมานะมันไม่มี มีแต่สอดแทรกหาเหตุหาผลเท่านั้น..."

ตำหนิสมาธิ

ผลแห่งการฝึกสมาธิที่แน่นหนามั่นคงพอตัวแล้ว ท่านเปรียบไว้ว่า ถ้าเป็นประเภทอาหารก็มีทั้งผัก ทั้งเนื้อ ปลา เครื่องปรุงอะไรต่างๆ ครบหมดแล้ว จะทำเป็นแกงก็ได้ หุงต้มก็ได้ ทอดก็ได้ เป็นแต่เพียงว่าเอามาแช่ไว้เฉยๆ ยังไม่ยอมแกงยังไม่นำมาประกอบให้เป็นอาหารประเภทนั้นๆ มันก็ทิ้งเกลื่อนอยู่อย่างนั้น สุดท้ายก็เน่าเฟะได้ ท่านว่าเพราะมัวแต่มากินสมาธิว่าเป็นมรรคผลนิพพาน มัวมากินผักกินหญ้าด้วยเข้าใจว่าเป็นแกง ต่อเมื่อออกก้าวเดินทางด้านปัญญา จึงเห็นผลอย่างรวดเร็วเพราะเท่ากับเอาอาหารประเภทต่างๆ เหล่านั้นมาแกงกิน ทำให้เริ่มรู้สึกตำหนิสมาธิว่าไม่เป็นประโยชน์เท่าใด ดังนี้

สมาธิ ๓ ประเภท

"...สมาธิท่านบอกไว้หลายขั้นหลายภูมิ ***ขณิกสมาธิ*** รวมชั่วประเดี๋ยวประด๋าวแล้วถอนออกมาเสีย ***อุปจารสมาธิ*** รวมเฉียดๆ ตามหลักปริยัติ ท่านแสดงไว้ว่ารวมเฉียดๆ แล้วก็ถอนเสีย ***อัปปนาสมาธิ*** รวมอย่างแนบแน่น แต่ในหลักปฏิบัติที่หากจะควรแทรกได้เราก็อยากจะแทรกว่า *อุปจารสมาธิ* นั้นคือเป็นนิสัยของจิตที่ผาดโผนมาก ถ้าหากเราคิดเป็นเปอร์เซ็นต์แล้วนิสัยของผู้ไปอย่างสงบเรียบร้อยนั้นมีจำนวนถึง ๙๕% นิสัยที่ผาดโผนโจนทะยานนี้มีประมาณสัก ๕% นี่ละประเภท ๕% นี้แหละเป็นประเภทที่จะแสดงตัวในอุปจารสมาธิ คือรวมลงไปแล้วไม่อยู่กับที่ ถึงที่ก็จริงถึงก็๊กแล้วถอยปุ๊บออกมา ออกรู้สิ่งนั้นออกรู้สิ่งนี้ตามจริตนิสัยวาสนาของ ๕% นั้นแล

นี่ท่านเรียกว่าอุปจาระ คือเข้าไปแล้วถอยออกมาและรู้สิ่งต่างๆ นานาไม่ว่าเปรตว่าผีเทวบุตรเทวดาเหตุการณ์ต่างๆ สามารถรู้ได้ทีแรกก็รู้ผิดๆ พลาดๆ ไปเสียก่อนเพราะยังไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นปฏิบัติก็ยังไม่ถูกต้อง เมื่อหลายครั้งหลายหนผิดก็เป็นครูถูกก็เป็นครูหลายครั้งหลายหนจิตก็มีความเชี่ยวชาญ มีความชำนิชำนาญ พอแย็บออกมาผิดก็รู้ถูกก็รู้ทันทีๆ นี่ใช้งานได้มากสำหรับนิสัยของ ๕% นี้ใช้ในเหตุการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี นี่เรียกว่าสมาธิ ๓ ประเภทเป็นอยู่ภายในจิตใจของผู้บำเพ็ญจิตตภาวนาทั้งหลาย..."

"...พอออกจากสมาธิ ด้วยอำนาจธรรมอันเผ็ดร้อนของท่านอาจารย์มั่นเข่นเอาอย่างหนัก จึงออกพิจารณา พอพิจารณา ทางด้านปัญญาก็ไปได้อย่างคล่องตัวรวดเร็ว เพราะสมาธิพร้อมแล้ว เหมือนกับเครื่องทัพสัมภาระที่จะมาปลูกบ้านสร้างเรือนนี้มีพร้อมแล้ว เป็นแต่เราไม่ประกอบให้เป็นบ้านเป็นเรือนเท่านั้น มันก็เป็นเศษไม้อยู่เปล่าๆ ไม่เกิดประโยชน์อะไร นี่สมาธิก็เป็นสมาธิอยู่อย่างนั้น เมื่อไม่นำมาประกอบให้เป็นสติปัญญามันก็หนุนอะไรไม่ได้ จึงต้องพิจารณาตามอย่างที่ท่านอาจารย์มั่นท่านเข่นเอา พอท่านเข่นเท่านั้นมันก็ออก...

ต่อจากนั้นก็ออกทางด้านปัญญา นี่ที่แปลกตอนมันจะเปิดโลกธาตุแหละ เพียงสมาธินี้รู้ขนาดไหนก็รู้ ไม่ได้กว้างขวางอะไร เต็มภูมิของสมาธิเหมือนน้ำเต็มแก้วอยู่แค่นั้น จะทำยังไงก็ไม่เลยน้ำเต็มแก้ว เอาน้ำมหาสมุทรทะเลมันก็ล้นออกหมดๆ ไม่เลยไปได้แหละ อันนี้ภูมิสมาธินี้แน่นขนาดไหนก็แค่นั้น น้ำเต็มแก้วๆ ให้เลยนั้นไม่ได้นะ

พอออกทางด้านปัญญา มันไม่ได้เป็นอย่างนั้นซี ทีแรกความคิดทางด้านปัญญามันก็ไม่อยากคิด กวนใจ แน่ะ จะคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้มันเป็นการกวนใจ สู้อยู่แน่วไม่ได้ แต่ทีนี้คำสอนท่านสอนว่าอย่างนั้น ครูบาอาจารย์ท่านสอนอย่างนั้น ให้คิดให้พิจารณาทางด้านปัญญามันก็ฝืนออกไป ฝืนออกไปทั้งที่ไม่อยากออกแหละ บีนออกไปพิจารณาๆ เรื่องปัญญา เรื่องธาตุ เรื่องขันธ์ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ นี้เป็นทางเดินของปัญญา แต่ก่อนเป็นทางเดินของความสงบเสียก่อน เช่น เกสาๆ โลมาอันเดียวก็ตามสงบได้ในขั้นสมาธิ เอานี้เป็นอารมณ์แห่งสมาธิ ทีนี้พออันนี้พอสมควรแล้วแยกอันนี้ออกไปเป็นวิปัสสนาเป็นปัญญา

ผมเป็นยังไง ที่เกิดที่อยู่ของมันยังไง ขน เล็บ ฟัน หนัง ไล่กันไปๆ ทีนี้มันกระจายออกๆ มันก็เริ่มเห็นโทษของมันเรื่อยๆๆ พอเห็นแล้วทีนี้ผลปรากฏขึ้นมาแล้ว ความสว่างกระจ่างแจ้งภูมิสมาธิไม่เป็นอย่างนั้น ภูมิปัญญาเป็นอย่างนี้

สุขของโลกกับสุขของสมาธิธรรม

"...คำว่า "สมาธิ" คือ ความแน่นหนามั่นคงของใจ ไม่วอกแวกคลอนแคลน จิตใจอิ่มอารมณ์ คืออารมณ์ที่จิตใจหิวกระหายอยู่ตลอดเวลานั้น ได้แก่ หิวอยากดู อยากรู้ อยากเห็น ทางรูป ทางเสียง ทางกลิ่น ทางรส เครื่องสัมผัสต่างๆ มีความหิวโหยอยากสัมผัสสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา นี่คือความหิวโหยของใจ ถ้าปล่อยให้คิดอย่างนี้จะหิวโหยตลอดไป และสร้างผลคือความทุกข์ร้อนมาสู่จิตใจของเรา ไม่มีเวลาสงบเย็นใจได้เลย นี่คือจิตหิวโหยอารมณ์

พอจิตมีความสงบเย็น และก้าวเข้าสู่สมาธิเป็นลำดับ จนกลายเป็นสมาธิที่แน่นหนามั่นคงเต็มที่แล้ว อารมณ์เหล่านี้ไม่เข้ามากวนใจ จิตไม่อยากคิดอยากปรุงเรื่องอารมณ์ทั้งหลายที่เคยหิวโหยมา อยู่ด้วยความสงบเย็นใจ เป็นเอกัคคตาจิต เอกัคคตารมณ์ ประจำใจของผู้มีสมาธิ นั่งที่ไหนมีแต่ความรู้ที่เด่นดวงอยู่ภายในใจ อารมณ์อื่นใดที่เคยรบกวนไม่เข้ามารบกวน จิตอยู่เย็นเป็นสุขในอิริยาบถทั้งสี่ คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ด้วยความมั่นคงของใจที่มีสมาธิ และอิ่มอารมณ์ตลอด

เวลาจิตมีสมาธิเต็มที่แล้วนั้น ไม่อยากคิดอยากปรุงเรื่องอะไร เพราะเป็นเรื่องก่อกวน แต่ก่อนเราหิวโหยกับอารมณ์นั้นๆ ถ้าไม่ได้คิดได้ปรุงไม่ได้ ดิ้นรนกระวนกระวาย อยากคิดอยากปรุงไม่แล้วไม่เลิกกันสักที สร้างแต่กองทุกข์มาให้ตัวเอง ทีนี้เมื่อเวลาจิตเป็นสมาธิแล้วจะอิ่มอารมณ์ความคิดความปรุงทั้งหลาย หมุนตัวอยู่กับความเย็น ความแน่นหนามั่นคงของใจ เป็นเอกัคคตาจิต เอกัคคตารมณ์ ประจำใจ ความรู้เพียงจิตได้ดิ่งลงสู่สมาธินี้เท่านั้น ก็ปรากฏว่าเป็นที่ภาคภูมิใจ ไม่มีคำว่าอิ่มพอ มีแต่ความดูดดื่ม อยู่ด้วยความเย็นใจ สบายใจตลอดเวลา

เพราะเหตุนี้เอง สมาธิจึงทำให้ผู้บำเพ็ญหลงได้ ติดได้ ถ้าไม่มีผู้มาแนะนำในทางปัญญา จะติดสมาธิโดยไม่อาจสงสัย เพราะสมาธิมีรสชาติพอที่จะให้นักบำเพ็ญทั้งหลายติดได้ไม่สงสัย เพราะเป็นรสชาติแห่งธรรม ผิดกันกับรสชาติของโลกเป็นไหนๆ เรื่องของโลกเป็นรสชาติของกิเลสผลิตขึ้นมา กินแล้วมีเบื่อหน่าย อันนี้อยาก อันนั้นกิน อันนั้นดื่ม เบื่อหน่ายอันนั้น มาดื่มอันนี้ คิดเรื่องนั้น เบื่อหน่ายอันนั้น มาคิดเรื่องนี้ นี่เรื่องของอารมณ์ของกิเลส ถ้ารสก็เป็นรสของกิเลส มีความรื่นเริงเสียชั่วครู่ชั่วยาม แล้วก็เอาไฟเข้ามาเผาในฉากหลังนั้นแล นี่คืออารมณ์ของกิเลส

แต่อารมณ์ของธรรมอยู่ด้วยความดูดดื่มแห่งความสงบเย็นใจ อยู่ที่ไหนๆ สบายหมด ดังท่านผู้ทรงสมาธิธรรมด้วยการภาวนาของตน..."

'โอ๋ย มันต่างกันนี่น่ะ เหมือนกับมองเมฆ มองหมอกมองเห็นนั้นเห็นนี้เข้าไป อยู่สมาธิ เหมือนกับอยู่ในไหเอาฝาปิดไว้ มันก็สบายอยู่ ในไหนั่นซี มันไม่ได้ออกจากไหจากตุ่มไปละซี พอออกทางด้านปัญญา เปิดฝาไหฝาหม้อเข้าแล้ว มันก็เริ่มมองเห็นอันนี้ ทีนี้มันก็โดดออกจากหม้อ ล่ะซี มันเห็นไม่ถนัดเข้าใจไหม โดดออกจากหม้อนี้ ฟาดนี้เตลิดเปิดเปิง อ้าว เราเป็นนี่น่ะ'...

พอมันออกทีนี้ปัญญามันไม่เหมือนสมาธิ สมาธิรู้อันเดียว ปัญญานี้แย็บออกตรงไหนรู้ ตรงนั้นๆ ทั้งโทษทั้งคุณรู้ไปพร้อมๆ กัน ควรละ อันไหน เห็นโทษอันไหนมันเห็นประจักษ์ๆ ไม่ต้องถามใครนะมันหากเป็นในจิต ทีนี้เราก็ เอ๊ะๆ ชอบกลๆ ที่นี่นะ มันจะเริ่มละนะที่นี่น่ะ เอ๊ะ ชอบกลๆ คิดไปแง่ไหนมันรู้แปลกๆ ภูมิสมาธิ มันรู้อันเดียวเท่านั้น มันไม่มีอะไรเป็นแง่ให้สัมผัส สัมพันธ์ให้ได้ข้อคิด ให้มีความเข้าอกเข้าใจ ในสิ่งเหล่านั้น

ทีนี้พอออกทางด้านปัญญา แย็บไป ตรงไหน เช่นอย่างมองไปนี้ปั๊บเห็นหมา มองไปนี้ มันเห็นนี้ มองไปนั้นเห็นนั้น มันแปลกต่างกันไป เรื่อยๆ ทีนี้เห็นอะไรทั้งเป็นโทษเป็นคุณ มันก็ แยกก็แยะ จากนั้นมันก็เข้าใจๆ ทีนี้ดื่มละทีนี่ เรื่องสมาธินี้จางไปแล้วไม่อยากเข้า ชักเพลิน ทางด้านปัญญา มันเข้าใจๆ ทีนี้แก้กิเลสมันก็ แก้ด้วยปัญญา มันชัดอย่างนั้นนะ

'โห แก้กิเลสมันแก้ด้วยปัญญา ไม่ได้แก้ ด้วยสมาธิ สมาธิเราเป็นมานานเท่าไรไม่เห็น กิเลสเหล่านี้หลุดลอยไปเลย แต่เวลาออกทาง ด้านปัญญากิเลสนี้เห็นประจักษ์ มันหลุดไป ลอยไปมากน้อยเพียงไรมันรู้ๆ อ๋อ แก้กิเลสนี่ แก้ด้วยปัญญาต่างหาก'

นี่ละเราเรียกว่าไม่พอดี คำว่าไม่พอดี คืออะไร ถ้าไปด้านปัญญามันก็เห็นคุณของ ปัญญา แล้วมาเห็นโทษของสมาธิเสียอย่างเดียว มันไม่พอดีกัน ถ้าพอดีกันแล้วก็คือว่า เวลาออก ทำงานเพื่อผลประโยชน์ทางด้านปัญญาก็ ให้ออก ครั้นเวลาเข้ามาพักสมาธิเพื่อเอากำลัง ก็ให้พัก เข้าใจไหม เรียกว่าเหมาะสม มันเหมาะสม อย่างนั้น แต่ทีนี้มันไม่ออกอย่างนั้น เวลาออก มันเพลินเลย ไม่สนใจกับสมาธินะ

ออกทางด้านปัญญามันไม่ได้สนใจกับ สมาธิ ออกเท่าไรมันยิ่งรู้ยิ่งเห็นกระจายออกไป เรื่อยๆ มันยิ่งเพลินน่ะซี ฆ่ากิเลสก็ฆ่าไปด้วยกัน เห็นโทษเห็นคุณมันไป เห็นคุณของธรรมเห็นไป ด้วยกัน ฆ่ากิเลสปั๊บแล้วมันเห็นคุณขึ้นมา ธรรมเด่นขึ้นมาๆ ที่ตรงไหนมันไม่เห็นคุณ คือกิเลสปิดไว้ๆ ตามเข้าไป แก้เข้าไปตรงไหน กิเลสพังลงไปมากน้อยเพียงไร ธรรมก็แสดงขึ้น มาๆ เรื่อยๆ ทีนี้มันก็เพลินล่ะซิ เพลินจนขนาด ที่ว่า

'โธ่ สมาธินี่มันนอนตายเฉยๆ ลงขนาดนั้น นะ ไม่ได้แก้กิเลสตัวใดได้เลย แก้ด้วยปัญญา ต่างหาก สมาธินี่มันนอนตายเฉยๆ มากี่ปีกี่ เดือนแล้ว ไม่เห็นได้เรื่องได้ราวอะไร'

เมื่อลงถึงขั้นสมาธินอนตายมันก็ไม่สนใจ กับสมาธิใช่ไหมล่ะ มันก็ฟัดทางด้านปัญญา ไปเลย.. คราวนี้ก็เร่งทางปัญญาใหญ่ หมุนติ้ว ทั้งกลางวันกลางคืนไม่มีห้ามล้อบ้างเลย แต่เรา มันนิสัยโลดโผนน่ะ ถ้าไปแง่ไหนมันไปแง่เดียว พอดำเนินทางปัญญาแล้ว มันก็มาตำหนิสมาธิว่า

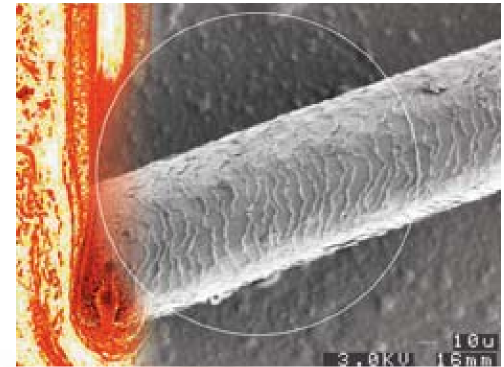
'มานอนตายอยู่เปล่าๆ'

ความจริงสมาธิก็เป็นเครื่องพักจิต ถ้าพอดี จริงๆ ก็เป็นอย่างนั้น นี่มันกลับมาตำหนิสมาธิ ว่ามานอนตายอยู่เปล่าๆ กี่ปี ไม่เห็นเกิดปัญญา..."

วิธีพิจารณากรรมฐาน ๕ กายคตาสติ

ทางก้าวเดินออกทางด้านปัญญานี้ท่านว่า มีความกว้างขวางมากไม่เหมือนสมาธิ สมาธิ จะให้มีความแน่นหนามั่นคงเท่าไรก็เต็มภูมิ ของสมาธิเหมือนกับน้ำเต็มแก้วน้ำเต็มโอ่ง มีมากเท่าไรจะเอามาเทเพิ่มเติมน้ำเต็มแก้ว ก็รับไม่ได้จะให้เลยจากภูมิสมาธิที่เต็มตัวแล้ว ไปไม่ได้ นี่เป็นขั้นของสมาธิ สำหรับทางเดิน ด้านปัญญานั้นเทศนาอบรมพระของท่าน ตอนหนึ่งกล่าวถึงวิธีการพิจารณาไว้ ดังนี้

"...ตามทางของศาสดาที่ประทานให้แล้ว ซึ่งเรารับมาตั้งแต่วันบวช ท่านสอนว่า **เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ**

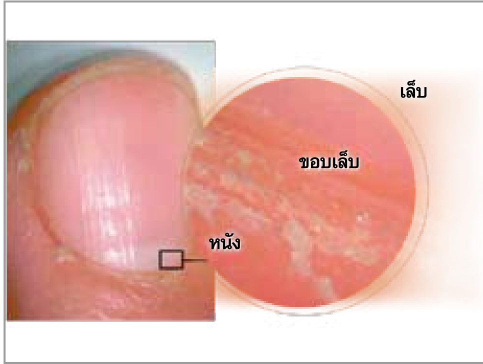

ภาพเส้นผม (ขยาย ๒๐๐ เท่า)

เกสาคือ ผม ผมเป็นยังไง ผมคนเรา ทั้งหญิง ทั้งชาย ตลอดถึงผมหมู ผมหมา ผมเป็ด ผมไก่ ผมวัว ผมควาย เรียกว่าขนไปเฉยๆ มันก็ผม เวลาเป็นผมเป็นไปได้หมดทั้งนั้น ดูไปหมด ผม เขาผมเรา ผมบุคคลหญิงชาย ผมสัตว์อะไรดูให้ ทั่วถึง ผมเหล่านี้เป็นยังไง มันสะอาดสะอ้าน อะไรบ้างพิจารณาซิ ชะล้างทุกวันๆ ผมอันนี้ แหละตัวสกปรกใหญ่โตจึงต้องชะล้างทุกวัน ไม่ชะล้างไม่ได้ นี่เอามาพิจารณา ถ้าเป็นของ ดิบของดีจะชะล้างกันหาอะไร อยู่ที่ไหนก็ดิบก็ดี สะอาดสะอ้านตลอดเวลา ควรที่จะแน่ใจตายใจ ได้กับผม แต่นี้ตายใจไม่ได้

ขนก็เหมือนกัน แบบเดียวกัน เอามาเทียบ กันได้ทุกสัดทุกส่วน นี่วิธีการพิจารณาทางด้าน ปัญญา ขอให้เริ่มก้าวเดินออกอันนี้ เอาผม ขน เล็บ ฟัน หนัง กรรมฐาน ๕ เป็นพื้นฐานแห่ง การก้าวเดินของปัญญาเรา ผม ขน เล็บเป็นยัง ไงให้ดู แล้วเล็บคนกับเล็บหมาก็ไม่เห็นมีอะไร ผิดกัน มันสะอาดสะอ้าน มันสวยงามที่ตรงไหน จึงต้องไปติดไปพันกับมัน ดีไม่ดีย้อมเล็บย้อมเลี้ม ตัดเล็บย้อมเล็บให้สวยงาม มันจะสวยอะไร ประสาเล็บ ถ้าไม่เป็นบ้าแล้วจะไปตกแต่งมันอะไร นักหนาชะล้างให้มันพออยู่ได้ ไปได้ทั้งเขา ทั้งเราเท่านั้นก็พอ จำเป็นอะไรจะต้องมาตกแต่ง มาชะมาล้าง หรือมาประดับประดา ประสาเล็บ นั่นปัญญา ให้พิจารณาอย่างนั้น

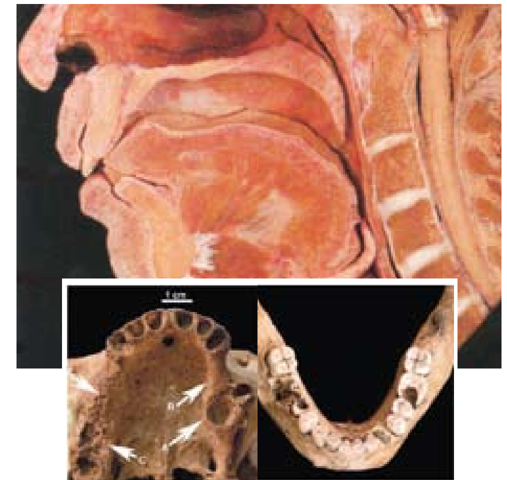
ฟัน เอาฟันพิจารณาซิ ฟันเป็นยังไง นี่ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ท่านแสดงไว้ในกรรมฐาน ๕ ฟันนี้เป็นยังไง ฟันเขา ฟันเรา ฟันหญิง ฟันชาย ฟันสัตว์ ฟันบุคคล มันก็คือกระดูกอันเดียวกัน อยู่ในร่างกายอันนี้เรียกว่าฟัน ความจริงแล้วก็คือกระดูกนั้นแล มันวิเศษวิโสอะไรฟันอันนี้ กระดูกอันนี้ กระดูกเรากับกระดูกสัตว์ต่างกันอย่างไรบ้าง กระดูกหญิง กระดูกชาย กระดูกสัตว์ กระดูกเรา กระดูกเขา เอามาดูซิ กระดูกเป็นของสวยของงามที่ไหน ฟังแต่ว่ากระดูกๆ เท่านั้นเอง

นี้เรามาบอกว่าเป็นฟันเฉยๆ ความจริงก็คือกระดูกส่วนหนึ่งที่มาใช้งานในการบดเคี้ยวอาหารเท่านั้น อย่างอื่นเขาบดเคี้ยวไม่ได้ จึงให้ชื่อว่ากระดูกข้อมือ กระดูกข้อเท้า ว่าไปตามธรรมดา แต่กระดูกนี้เรียกว่ากระดูกฟัน เอามาบดเคี้ยวอาหาร มันก็คือกระดูกนั้นเอง นี่ให้พิจารณา ทีนี้กระดูกนี้มันสกปรกหรือมันสะอาด ดูซิตื่นขึ้นมาแล้วล้างปากล้างฟัน ล้างเสียจนกระทั่งเลยเถิดเลยแดน มีอะไรเอามาเป็นความสะอาดล้างปากล้างฟัน ยาถูฟัน น้ำยา น้ำอะไรมาชะมาล้างฟันให้มันสดสวยงดงามไปแบบกิเลสไปเสีย มันก็กลายเป็นกิเลสไปได้ ทั้งๆ ที่กระดูก ทั้งๆ ที่ฟันมีอยู่ด้วยกันหมด มันไม่ได้ติดใคร แต่คนที่ว่าตัวนักรู้คือใจนี้แหละไปหลงเขา

พิจารณาจากฟันแล้วก็**หนัง** นี่วางพื้นฐานย่อๆ ... หนังคนเราทั้งหญิงทั้งชาย หนังสัตว์ หนังบุคคล คนเราที่ติดกันนี้ติดเพราะหนังมาตกแต่ง ผิวมันเพียงบางๆ เท่านั้น ไม่ได้หนาเท่าใบลานเลย คนทั้งคนนี้มีเครื่องหลอกตาให้หลงได้ถนัดชัดเจนก็คือผิวหนังนี่เท่านั้น จึงประดับประดาตกแต่งทุกอย่างที่จะทำให้หลงหนักเข้าไป ทีนี้เราพิจารณาทางด้านปัญญาเรื่องหนัง พิจารณาหนังภายนอกเป็นผิวบางๆ หลอกคน พลิกเข้าไปภายใน ดูหนังภายใน

จากนั้นก็ดู**เนื้อ** ดู**เอ็น** ดู**กระดูก** **ตับ** **ไต** **ไส้** **พุง** ในร่างกายของเรานี้มันคืออะไร นี่คือปัญญา จะพิจารณาเพื่อถอดถอนความยึดมั่นถือมั่นสำคัญผิดว่าเป็นของสวยของงามให้ลงสู่ความจริง ความจริงก็คือว่า หนังก็สักแต่ว่าเครื่องหุ้มห่ออวัยวะที่สกปรกโสมมนี้เท่านั้น ไม่ใช่หุ้มห่อหอปราสาทราชมนเทียรอะไร หุ้มห่อซากผีดิบไว้ให้พอดูได้ด้วยกัน ที่เป็นสัตว์ เป็นมนุษย์ อยู่ร่วมกันเท่านั้น จึงมีหนังหุ้มห่อเอาไว้ แล้วชะล้าง ถึงชะล้างขนาดนั้น หนังก็ไม่พ้นที่จะแสดงออกมาขี้เหงื่อขี้ไคล ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นของสกปรกโสมมเต็มผิวหนังของเรานี้ ต้องชะต้องล้าง ไม่ชะไม่ล้างไม่ได้ สกปรกเลอะเทอะ อยู่ไม่ได้

อะไรที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับหนังและร่างกายของเรานี้ จะสะอาดสะอ้านขนาดไหนต้องชะต้องล้าง ต้องเช็ดต้องถู อย่างที่หลับที่นอนก็สวยงาม สะอาดสะอ้าน ราคาแพงๆ ทั้งนั้น บ้านเรือนแต่ละหลังๆ สร้างขึ้นมาก็ห้องก็หับก็ว่าเป็นของสวยของงาม ของสะอาดสะอ้าน พอคนเข้าไปอยู่ที่ใด นำสิ่งเหล่านี้เข้ามาคละเคล้ากับคน เสื้อผ้าเครื่องนุ่งเครื่องห่มมาคละเคล้ากับคนก็กลายเป็นของสกปรก

ไปตามๆ กันหมด แม้สิ่งเหล่านั้นจะสะอาดก็เพราะว่าร่างกายนี้ หาความสะอาดไม่ได้ ต้องชะต้องล้างอยู่เสมอ ไปอยู่ในบ้านในเรือนก็ต้องชะต้องล้างทำความสะอาดในบ้านในเรือน

มันขึ้นกับอะไร มันถึงได้ชะได้ล้างตลอดเวลา ก็ขึ้นอยู่กับร่างกายตัวสกปรกนี้เอง มันไปอยู่ที่ไหนเลอะเทอะไปหมด คือร่างกายตัวสกปรกนี้เอง นี่การพิจารณาทางด้านปัญญาให้แยกแยะอย่างนี้ ดูเข้าไป ดูหนัง แล้วก็ดูเนื้อ เนื้อคน เนื้อสัตว์ มันมีคุณค่ามีราคา และสวยงามที่ตรงไหน หนังเวลาถลกออกมาแล้วมาปูไว้เป็นยังไง น่าเกลียดมากไหม ดูเข้าไปในเนื้อ เนื้อเป็นยังไงดูเข้าไป เนื้อนี่มันสกปรกหรือ

ธาตุ ๔ ขันธ์ ๕

"...**ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ** ส่วนที่แข็งภายในร่างกายของเรา เช่นเนื้อ เช่นหนัง อย่างนี้เป็นต้น ท่านเรียกว่าธาตุดิน ส่วนน้ำที่ซึมซาบอยู่ทั่วสรรพางค์ร่างกายเรียกว่าธาตุน้ำ ลม มีลมหายใจ เป็นต้น เรียกธาตุลม ไฟคือความอบอุ่นภายในร่างกายของเรานี้เรียกว่าธาตุไฟ ทั้งสี่อย่างนี้รวมตัวอยู่ มีจิตเข้าไปแทรกสิง เป็นเจ้าตัวการหรือเป็นเจ้าของอยู่ในนั้น ..

ขันธ์ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ รูปได้แก่ร่างกายนี้ เวทนา ความสุข ความทุกข์ เฉยๆ เวทนามีสอง อยู่ภายในจิตก็มี ในขันธ์ก็มี สัญญา ความจำได้หมายรู้ จำที่นั่นที่นี่ จำชื่อจำเสียง อย่างเราเรียนหนังสือจำได้ เรียกว่าสัญญา สังขารขันธ์ เป็นสี่ ความคิดความปรุงอะไรๆ วิญญาณขันธ์ เป็นห้า ตากระทบรูป ความรู้เกิดขึ้นจากสิ่งสัมผัสนั้น นี่เรียกว่าวิญญาณ..."

สะอาด เอ็นกระดูก ยิ่งดูเข้าไปในกระดูกนี้ ทำไมมันถึงติดถึงพันนักจิตใจอันนี้ แกะไม่ออก ดึงไม่ออก มิหนำซ้ำยังส่งเสริมให้ติดแน่นเข้าไปอีก หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก

แล้วดูเข้าไปในตับ ไต ไส้ พุง ของคนแต่ละคน มีแต่ส้วมแต่ถานเต็มพุงด้วยกันทั้งนั้นแหละ เราดูกันได้เวลานี้ก็เพราะเอาสิ่งที่พอดูได้มาปิดบังไว้นี้ หุ้มห่อ แล้วปกปิดกำบังไว้ด้วยการนุ่งการห่ม ซักฟอกไว้เรียบร้อยมาพบกันเข้าก็พอน่าดูน่าชมว่าเป็นหญิง เป็นชาย เป็นเขา เป็นเรา เท่านั้นเอง หลักความจริงคือธรรมชาติเดิมของมันนั้นหาความสะอาดสะอ้านไม่ได้ นี่คือปัญญา พิจารณาแยกแยะอย่างนี้ พิจารณาในเรื่องนี้จนกระทั่งถึง ตับ ไต ไส้ พุง อาหารเก่า อาหารใหม่ ถึงส้วมถึงถานในพุงของเรา

ดูแล้วทบทวนหลายครั้งหลายหน เพ่งเล็งด้วยสติด้วยปัญญาหลายครั้งหลายหน จนกระทั่งสติปัญญามีความคล่องแคล่วแกล้วกล้า ดูอวัยวะของตัวนั้นเอง ทีแรกก็เหมือนกันกับเราฝึกหัดเขียนหนังสือ ทั้งเขียนทั้งลบระเกะระกะ เขียนแล้วเขียนเล่า ลบแล้วลบเล่า เพราะเขียนไม่ชำนาญมันก็ไม่ถูกตัว แล้วเลอะเทอะ ทีนี้เวลาฝึกหัดเขียนไปหลายครั้งหลายหน มันก็ค่อยเป็นตนเป็นตัวขึ้นมา อ่านก็ง่ายขึ้นๆ เวลามีความชำนาญในการขีดเขียนแล้ว พอมองดูพับเท่านี้มันก็รู้ เขียนก็หวัดไปเลย เพราะความชำนาญของการเขียน อ่านก็แบบเดียวกัน อ่านหวัดไปเลย นี่คือความชำนาญ

การพิจารณาทางด้านปัญญาทีแรกก็ถูไถไปมาล้มลุกคลุกคลาน เห็นชัดบ้างไม่ชัดบ้างในสิ่งที่กล่าวมาเหล่านี้ซึ่งเป็นหินลับปัญญา ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก ทุกอย่างเป็นหินลับปัญญา ปัญญาจะคมกล้าขึ้นด้วยการพิจารณาสิ่งเหล่านี้ซ้ำๆ ซากๆ จิตใจก็จะมีความสว่างไสวและคล่องตัวขึ้นมาเป็นลำดับ นี่แหละหลักฐานเบื้องต้นที่จะเปิดทางเพื่อมรรคผลนิพพาน ให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น ก็คือส่วนร่างกายนี้แหละ ที่มันปกปิดกำบัง ภูเขาทั้งลูกไม่ได้หนาแน่นยิ่งกว่าอวัยวะภายในตัวของเรา ทั้งเขา ทั้งเรา ทั้งหญิง ทั้งชาย มันปกปิดกำบังไว้หมด

หญิงเห็นชายก็หลง ชายเห็นหญิงก็หลง นี่แหละมันหนายิ่งกว่าภูเขาทั้งลูก จึงเปิดทำลายภูเขาลูกนี้ คือภูเขาภูเรานี้ออกด้วยปัญญา ให้เห็นอย่างแจ่มแจ้งชัดเจน จนกระทั่งสติปัญญาคล่องแคล่วแกล้วกล้า แยกธาตุแยกขันธ์ออกไปเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ แยกลงไปเป็น**อนิจจัง** แปรสภาพ **ทุกขัง** บีบบี้สีไฟตลอดเวลา **อนัตตา** หาความเป็นสัตว์เป็นบุคคลของผู้หนึ่งผู้ใดไม่ได้ ทั้งๆ ที่โลกยึดถือกันตลอดมาเขาก็ไม่ได้เป็นอะไร เป็นของใคร แยกออกเป็น **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** แล้วพิจารณาซ้ำๆ ซากๆ ด้วยการดำเนินปัญญา...”

โสดา สกิทา อนาคา อรหันต์.. อย่าคาด ให้ถือหลักปัจจุบันธรรม

เทศนาตอนหนึ่งขององค์หลวงตากล่าวถึงการระงับความกลัวในขั้นปัญญามีความแตกต่างจากขั้นสมาธิและเตือนนักปฏิบัติให้ถือหลักปัจจุบันธรรม ดังนี้

“...พอก้าวเข้าสู่ปัญญาเกี่ยวกับการระงับความกลัวเป็นอีกแบบหนึ่ง เพราะปัญญากับสมาธินั้นผิดกันในคนๆ เดียวกันนั่นแหละ เราเองเคยปฏิบัติมาอย่างนั้น ไม่มีใครบอกมัน หากรู้วิธีปฏิบัติต่อตัวเอง เช่น เมื่อจิตอยู่ในขั้นสมาธิ ก็เอาสมาธิเข้าบังคับจิตให้สงบจากความกลัว ไม่ให้ส่งไปหาอารมณ์ที่กลัวว่าเสือว่าช้างว่างูว่าอะไรว่าอันตรายต่างๆ ก็ไม่มีเรื่องกวนตัวเอง เพราะจิตไม่ออกไปวาดภาพหลอก

พอจิตก้าวเข้าวิปัสสนา พอจิตปรุงแย็บเรื่องเสือมันก็รู้ทันแล้วนี่นะ เพียงแย็บปรุงถึงภาพเสือ สติปัญญาก็ทันแล้วว่านี่มันปรุงภาพเสือ เอ๊า แม้จะทันก็ให้มันปรุง ให้เป็นเสือเข้ามาแล้วแยกธาตุเสือ ที่ว่าแยกธาตุเสือเพราะอะไร เพราะเราดำเนินปัญญาในการคลี่คลายแยกแยะอยู่แล้วนี่ จะเอามาใช้ระงับแบบสมาธิมันไม่เห็นด้วย จิตมันไม่ถนัด ถนัดในการแยก

‘เอ้า เสือหรือ? กลัวมันอะไร? กลัวตรงไหน?’

คือตั้งเป็นภาพเสือให้มันเห็นอยู่อย่างนั้นแล ไม่ให้มันดับ เพราะเรารู้อยู่แล้วว่าภาพของเราออกไปหลอกเจ้าของนี่ เอาตั้งไว้ภาพนี้ *‘เอ้ากลัวอะไร’* สติปัญญามันทันความเคลื่อนไหวของจิต มันทันเองนะ เมื่อมันแก่กล้าเข้าไปมันทันเองอย่างนี้ นี่คือความจริงที่พูดให้หมู่เพื่อนฟัง นี้วิธีการฝึกจิตตัวเอง เมื่อมันรวดเร็วแล้วมันทัน ภาพปรุงขึ้นเรื่องอะไรปั๊บมันรู้ว่านี้แย็บออกไปแสดงทันที พอรู้ปั๊บดับพร้อม อันนี้เรายังไม่ให้ดับ เราจะแยกมันเพราะเป็นอุบายของปัญญาและเป็นเครื่องหนุนจิตใจให้ละเอียดเข้าไปอีก

พอแยกธาตุกำหนดดูเสือ *'กลัวอะไรมัน'* เอ๊า ไล่เบี้ยกันไป *'กลัวตามันรึ' 'ตาเราก็มีไม่เห็นกลัว'* นั่นมันแก้กัน *'กลัวเล็บมันรึ' 'เล็บเราก็มีไม่เห็นกลัว' 'กลัวขนมันรึ' 'ขนเราก็มีไม่เห็นกลัว ถ้ากลัวขนมันก็กลัวขนเราซิ ขนเราขนมันธาตุอันเดียวกัน' 'กลัวเขี้ยวมันรึ' 'เขี้ยวเราก็มี กลัวอะไร'* ไล่หากันจนไม่มีทางไป กระทั่งถึงหาง บทเวลาไล่ถึงหางนึกว่ามันจะจน มันก็ไม่จนนะ ความจริงก็เราไม่มีหางนี่ *'กลัวหางมันเหรอ' 'แม้แต่ตัวมันเองยังไม่กลัว แล้วเราจะไปกลัวหางมันหาประโยชน์อะไร'* แน่ะ มันแก้กันทันนะ

ต่อจากนั้นก็กำหนดทำลายให้แตกกระจายละที่นี่ การกำหนด ปัญญามันรวดเร็วนี่กำหนดให้แตกกระจายไปหมด อันนั้นก็แตกกระจายลงไปถึงความเป็นธาตุต่างๆ ความปรุงของจิตออกไปก็รู้ คือกำหนดไว้เมื่อเวลามันปรุงออกไปเป็นภาพเสือ ให้มันเป็นภาพเสือเสียก่อน จนพิจารณาไล่ไปทีละอาการๆ อย่างนั้นแล้ว ทีนี้กำหนดให้มันกระจายไปเลย การกำหนดกระจายนี่ จิตก็แย็บปรุงเพราะเป็นภาพของจิตเองนี่ สติปัญญามันทันเอง มันทำลายกันเอง โดยสมมุติว่าเสือ เพราะสถานที่เหล่านั้นมันมีเสือ มันกลัวเสือ กำหนดภาพเสือให้มันดูเสียก่อน กำหนดกระจายลงไปมันก็หมด พอปรุงขึ้นปั๊บภาพอะไรมันก็ดับไปพร้อมๆ ทีนี้ก็จะกลัวอะไร เพราะไม่มีอะไรหลอกนี่ เป็นภาพของตัวเองไปหลอกตัวเองต่างหาก

ไม่ว่าเสือว่าช้างว่างูว่าอะไร เวลาเจอจริงๆ มันก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง เราก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แน่ะ มันคิดไปอย่างนั้นเสีย นั่นก็ธาตุ นี่ก็ธาตุ มันพิจารณาไปอย่างนั้นเสีย จิตมันพลิกตามอุบายปัญญาไปเสีย ไม่พลิกไปทางให้กลัวมันก็ไม่กลัว

จนกระทั่งจิตว่างไปหมด เมื่อมันว่างไปหมด อะไรแย็บขึ้นมามันก็เหมือนแสงหิ่งห้อย มันเป็นของมันเอง แย็บขึ้นมาดับพร้อมๆ มีแต่ความว่างไปหมดแล้วจะกลัวอะไร มีแต่จิตมันครอบร่างกายนี้ ทำให้ว่างไปหมดและครอบโลกธาตุเสียด้วย แล้วจะกลัวอะไร อุบายวิธีระงับจิตเป็นอย่างนั้น ระงับความกลัว มันไม่กลัว ต้องใช้อุบายวิธีตามขั้นของจิตของสมาธิและปัญญา

สติปัญญาให้นำออกใช้ อย่านั่งเฝ้าอยู่เฉยๆ คอยให้เกิดปัญญา ไม่เกิดนะ อย่าว่าไม่บอก บอกมาหลายครั้งหลายหนแล้ว สมาธิแค่ไหนปัญญาก็จะต้องใช้ไปตามขั้นภูมิกำหนดพิจารณาหาอุบาย ค้นหาอุบายคิดพินิจพิจารณาจนเกิดปัญญาขึ้นมาเอง พอเกิดขึ้นมาแล้วก็ทำให้เข้าใจๆ ทีนี้ก็เห็นคุณค่าของปัญญา จากนั้นก็เดินปัญญาเรื่อยๆ ไปตามแต่กรณี

ปัญญาเป็นเครื่องแก้กิเลส สมาธิแต่เพียงไล่กิเลสเข้ามารวมตัวให้ใจสงบ ไม่ยุ่งเหยิงวุ่นวายหรือไม่ฟุ้งซ่าน จิตรวมตัว ปัญญาเป็นผู้คลี่คลายเพื่อเหตุเพื่อผลในการแก้กิเลสเหตุผลพร้อมที่ตรงไหนกิเลสหลุดลอยไปเรื่อยๆ ใจก็เกิดความสะดวกสบาย เห็นคุณค่าของปัญญา สติปัญญาเริ่มหมุนตัวเรื่อยๆ ความเพียรก็กล้าแข็ง

ถ้าลงความเพียรออกก้าวเดินแล้ว ความขี้เกียจขี้คร้านหายหน้าไปหมด ไปอยู่ไหนอยู่ได้ทั้งนั้นไม่ว่าจะอยู่ในป่าในเขา ไม่ว่าอยู่สถานที่เช่นไร น่ากลัวไม่น่ากลัว จิตไม่ไปสำคัญ ไม่สนใจเลย สนใจแต่กิเลสตัวยุ่งกวนนี่เท่านั้น กลัวก็คือกิเลสเป็นผู้พาให้กลัว เป็นผู้หลอกให้กลัวนั่นเอง มันไม่ได้ว่าเสือเป็นสัตว์น่ากลัว เสือเป็นอันตรายนะ กิเลสต่างหากเป็นสิ่งน่ากลัว พาให้กลัวและเป็นอันตราย จิตย้อนเข้ามานี่ ว่ากลัวเสือความกลัวเป็นกิเลสตัวเขย่าต่างหาก เสือนั้นอยู่กับมันต่างหาก ถ้าเราไม่ปรุงขึ้นว่าเสือ ไม่ปรุงขึ้นว่าอันตรายก็ไม่เห็นอะไรมาเขย่าจิตใจได้ ก็คือความปรุงความแต่งความเสกสรรของจิตนี้เอง มันเขย่าตัวเองให้ได้รับความทุกข์ความลำบาก เพราะฉะนั้น จิตจึงแน่ใจและปักใจว่าอันนี้เป็นภัย มันเอาตรงนี้ว่าเป็นภัย ไม่เห็นว่าภายนอกเป็นภัย

เมื่อเข้าถึงขั้นความจริงแล้วมีแต่กิเลสๆ เป็นภัยอยู่ภายในนี้ มันรู้อยู่นี้เห็นอยู่นี้ แสดงขึ้นมาที่นี่ มันจะไปตะครุบเงาอยู่นอกๆ โน้นทำไม ปัญญาพอถึงขั้นนี้แล้ว มันหมุนติ้วๆ อยู่นี้ รู้อยู่นี้ เห็นอยู่นี้ อะไรกระดิกพลิกแพลงขึ้นในจิตก็รู้ว่าเป็นเรื่องของกิเลสทั้งเพ ขึ้นชื่อว่าเป็นเรื่องของกิเลสแล้วมันทันกันๆ เรื่อยๆ นี่การปฏิบัติธรรมะ

ผู้ใดชอบคิดชอบพินิจพิจารณา ผู้นั้นละจะเข้าใจได้ดี เราจะว่าเรามีสมาธิ ไม่มีสมาธิ ถึงเวลาที่ควรจะพิจารณาให้พิจารณา ความสงบก็เพื่อจิตสบาย การพิจารณาก็เพื่อถอดถอนกิเลสภายในจิต เพื่อความสบายหายห่วงของจิต จิตปล่อยกังวลได้เป็นลำดับ อย่าไปคาดว่าเราไม่มีภูมิสมาธิหรือเราได้ภูมิสมาธิเพียงแค่นี้เป็นปัญญาไปไม่ได้ พิจารณาปัญญาไปไม่ได้ อย่าหาคาดหมาย

กิเลสมันมีขั้นที่ไหน มันเกิดกิเลสขั้นไหนบ้าง มันไม่เห็นมาบอกเรา กิเลสแสดงขึ้นมาที่ไหนก็เป็นกิเลสและเสียดแทงหัวใจเราได้ทุกประเภทของกิเลส ทุกอาการของกิเลสที่มันแสดง เราต้องคิดเทียบอย่างนั้นซิ กิเลสไม่เห็นว่ามีชั้นไหนภูมิใด ทำไมมันเป็นกิเลสทุกระยะที่มันแสดงตัวออกมา เวลามีธรรมเงื่อนใดที่เราจะพิจารณา ทำไมจะไม่เป็นธรรมถึงวาระที่จะพิจารณาเราต้องพิจารณา เพราะการพิจารณาก็เพื่อแก้กิเลส ทำไมจะไม่เป็นธรรม ปัญญาต้องหมุนกันอย่างนั้นซิ ปัญญาต้องดักหน้าดักหลังร้อยสันพันคมไม่งั้นไม่ทันนะ

ได้ยินแต่ท่านว่า **มหาสติมหาปัญญา** เป็นยังไงมหาสติมหาปัญญา ท่านกล่าวไว้แล้วนั้นจิตมันคาดมันหมายนะ ท่านว่าพระโสดา

(ภาพใหญ่) กุฏิและทางจงกรมของหลวงปู่มั่น
(ภาพเล็กซ้าย) บริเวณที่ตั้งกุฏิองค์หลวงตาในสมัยนั้น ท่านเมตตาชี้จุดไว้ด้วยองค์ท่านเอง อยู่ห่างจากกุฏิหลวงปู่มั่นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือราว ๑๕ เมตร เป็นระยะที่สามารถเห็นและได้ยินเสียงของหลวงปู่มั่นได้อย่างชัดเจน
(ภาพเล็ก) กุฏิหลวงปู่มั่นมองจากบริเวณที่ตั้งกุฏิองค์หลวงตา

พระสกิทาคา พระอนาคา พระอรหัต บรรลุโสดา บรรลุสกิทาคา บรรลุอนาคา บรรลุอรหัตอรหันต์ มันก็คาดหมายไปตามความบรรลุ เราจะบรรลุอย่างนั้นเราจะบรรลุอย่างนี้มันคาดไป แต่ความคาดเหล่านั้นกับความจริงที่เราปฏิบัติไปรู้เห็นไปมันเป็นคนละโลก ไม่ใช่อันเดียวกัน ห่างกันคนละโลก เหมือนเราวาดภาพเมืองอเมริกาเป็นต้น เราไม่เคยเห็นอเมริกา เช่น กรุงวอชิงตันเป็นต้น หรือเรื่องอะไรก็ตาม มันจะวาดภาพขึ้นมาทันที เราก็เชื่อว่ามันเป็นอย่างนั้นๆ พอไปเห็นเข้าเท่านั้น ภาพที่วาดไว้นั้นกับความจริงมันเป็นคนละโลกเลย

แต่เราก็ไม่ยอมเห็นโทษ ว่าภาพที่เราวาดไว้แต่ก่อนนั้นคือเครื่องหลอกเรา เคยหลอกมาตั้งแต่ไหนแต่ไร พูดถึงเรื่องอะไรมันก็วาดภาพนั้นขึ้นมา พูดเรื่องอะไร เรื่องคนเรื่องสัตว์เรื่องอะไรก็ตาม มันต้องมีภาพขึ้นมาประกอบทุกสิ่งทุกอย่างทุกครั้ง แต่เวลาไปถึงความจริงแล้วภาพที่วาดเอาไว้นั้นไม่ตรงกับความจริงนั้นเลย ควรจะเห็นโทษแต่เราก็ไม่ยอมเห็น

เพราะฉะนั้น จึงว่ากิเลสกล่อมคนให้หลับสนิทได้ง่ายนิดเดียว วาดภาพมรรคผลนิพพานก็เหมือนกัน สำเร็จพระโสดาเห็นจะเป็นอย่างนั้น สำเร็จพระสกิทาคา สำเร็จพระอนาคาเห็นจะเป็นอย่างนั้น สำเร็จอรหันต์เห็นจะเป็นอย่างนั้น มันวาดภาพของมันไว้อย่างพร้อมมูล และเป็นเครื่องหลอกอันหนึ่งๆ ฉะนั้นจึงไม่ต้องไปคาดไปหมาย ให้เดินตามปฏิปทาเครื่องดำเนิน ปัจจุบันธรรมเป็นหลักที่จะยังมรรคผลนิพพานให้เกิดภายในใจไม่สงสัย...”

หลักเกณฑ์อันใหญ่หลวง

ระหว่างอยู่ศึกษากับหลวงปู่มั่นที่วัดป่าบ้านหนองผือ จังหวัดสกลนคร ขณะกำลังนั่งภาวนาพิจารณาด้านปัญญาในคืนหนึ่งก็เกิดผลอัศจรรย์ขึ้นอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน ดังนี้

“...พิจารณาร่างกายนี้แหละ พิจารณาลงไปๆ ดึกๆ นะ พิจารณาลงไปๆ ร่างกายมันเป็นของมันเอง เวลามันจะเป็นขึ้นมา มันแปลกนะ ไม่มีใครช่วยไม่มีใครตกใครแต่งมันหากเป็นของมันเอง

พอจิตจ่อลงไปจุดเดียวเท่านั้น ร่างกายจะทำงานของมันเอง ผุพังแตกสลาย สลายๆ ลงไป พังลงไป ก็ยิ่งสนใจ ยิ่งดูความเป็นของมัน นั่นละธรรมท่านแสดง อันหนึ่งเหมือน

ธรรมหลวงปู่มั่นในถ้ำสาริกา

ในหนังสือ "ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น" กล่าวถึงผลแห่งธรรมที่ปรากฏแก่หลวงปู่-มั่นในถ้ำสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ว่า

"...ท่านพักอยู่ที่ถ้ำนั้นมีพระอรหันต์หลายองค์มาเยี่ยมและแสดงธรรมให้ฟังเสมอในวาระต่างๆ กัน ซึ่งผิดกับที่ทั้งหลายอยู่มากในชีวิตที่ผ่านมา ธรรมเป็นที่แน่ใจได้ปรากฏขึ้นแก่ท่านในถ้ำนั้น ธรรมนั้นคือพระอนาคามีผล ธรรมนี้ในพระปริยัติท่านกล่าวไว้ว่าละสังโยชน์ได้ ๕ คือ ***สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิฆะ*** *ท่านผู้บรรลุธรรมขั้นนี้เป็นผู้แน่นอนในการไม่กลับมาอุบัติเกิดเป็นมนุษย์ และสัตว์ที่มีธาตุสี่ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นเรือนร่างอีกต่อไป*

หากยังไม่เลื่อนชั้นขึ้นถึงพระอรหันตภูมิในอัตภาพนั้น เวลาตายแล้วก็ไปอุบัติเกิดในพรหมโลก ๕ ชั้น ชั้นใดชั้นหนึ่ง ตามภูมิธรรมที่ผู้นั้นได้บรรลุในพรหมโลก ๕ ชั้น คือ ***อวิหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี และ อกนิฏฐา*** *ซึ่งเป็นที่สถิตอยู่ของพระอนาคามีบุคคล ตามลำดับแห่งภูมิธรรมที่มีความละเอียดต่างกัน ท่านพระอาจารย์มั่นเล่าเป็นการภายในว่า ท่านได้บรรลุอนาคามีธรรมในถ้ำนั้น..."*

ถ้ำสาริกา อ.เมือง จ.นครนายก

ผู้ดู อันหนึ่งเหมือนธรรมแสดงลวดลายต่างๆ สุดท้ายร่างกายนี้ก็พังลงไปๆ หมด ยังเหลือแต่กองกระดูก พิจารณากองกระดูก กระดูกเหล่านี้มันก็เป็นดินเหมือนกัน เหล่านั้นก็เป็นดิน ส่วนที่ละเอียดมันก็ลงไปก่อนแล้ว อันนี้ส่วนหยาบมันก็จะลงเป็นแผ่นดินอันเดียวกันนี้แหละ พอว่าอย่างนั้น พรึบเลย นั่นเห็นไหมล่ะ ลงก็พรึบหมดเลย โลกธาตุดับหมด

'โอ้โห อัศจรรย์ ลงเป็นชั่วโมงๆ นะ'

เงียบเลย แต่ธรรมชาติที่รู้ไม่ได้เงียบตัวเอง สว่างจ้าเลย มันเงียบสิ่งมาเกี่ยวข้องต่างหาก ว่างไปหมดเลย โลกธาตุนี่ว่างเปล่าไปหมด โอ้โห อัศจรรย์ เป็นชั่วโมงๆ จิตถึงค่อยถอนขึ้นมา พอถอนขึ้นมาแล้วกำหนดดูต้นไม้ภูเขา กำหนดดูกุฏิศาลาไม่เห็นเลย ว่างไปหมดลืมตาดูก็มองเห็นเป็นรางๆ แล้วว่างไปหมด ตานี่เห็นพอเป็นรางๆ เงาๆ นะ ส่วนใหญ่ของจิตมันทะลุไปหมด ว่างไปหมดเลย อัศจรรย์ขึ้นไปเล่าให้ท่านฟัง ท่านก็ขึ้นทันทีเลย

'เอ้อ ได้หลักพยานแล้ว อย่างนี้ละผมเป็น ผมเป็นที่ถ้ำสาริกาเป็นอย่างท่านมหานี่ละ เอาเลยได้การ'

ขึ้นเลยนะขึงขัง นั่นเห็นไหมธรรมเข้าดลใจท่าน ก๊อกน้ำที่ใสสะอาดท่านก็ผางออกมาเลย เราก็ฟังอย่างเคลิ้มเทียว ใครบอก มันเป็นขึ้นมาเอง มันจึงไปพูดให้ท่านฟังได้อย่างอาจหาญ เอาความจริงไปพูด

ท่านก็รับขึ้นเลยทันที *'เอ้อ! เอาละที่นี้ได้การ ผมเป็นอย่างนี้แหละที่ถ้ำสาริกา เอ้าทีนี้ได้การๆ'* ผึงผังตึงตังเลย สองต่อสองนะ เสียงลั่นอยู่ในห้อง เรากับท่านไม่มีอะไรกัน มันเหมือนพ่อกับลูกนั่นแหละ จะเข้าหาท่านเมื่อไรท่านไม่เคยห้ามนะ กับเรานะ องค์อื่นไปยุ่งไม่ได้นะ ใครจะไปยุ่งท่านไม่ได้นะ

แม้ท่านป่วยก็เหมือนกัน ถ้าเราขึ้นเมื่อไร ท่านไม่เคยว่าอะไรเลย ไม่เคยนะกับเรา ท่านนอนอยู่ เราไปปั๊บ เข้าไปถึงเท้าท่าน เพราะเราก็หมุนติ้วของเราธรรมะของเรา ไปกราบเรียนเรื่องธรรมะ ท่านก็อธิบายให้ฟังปุ๊บปั๊บๆ เราก็ลงปุ๊บไปเลย

ท่านไม่เคยห้ามเรานะ นี่ที่แปลกอยู่ ไม่เคยได้ยินเลยว่าห้ามหรือว่ามาทำไม ไม่เคยมี ทั้งๆ ที่พระเณรเข้าใกล้ไม่ได้ เราไปเมื่อไรได้ทั้งนั้น ไม่ว่ากลางค่ำกลางคืน เวลาไหนได้ทั้งนั้นเลย ก็มีแปลกอันหนึ่ง ไม่ใช่ยกตัวนะ เราพูดตามเรื่องท่านเมตตา...”

จากนั้นหลวงปู่มั่นเมตตาเล่าถึงความอัศจรรย์ของจิตที่เกิดขึ้นที่ถ้ำสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ให้ท่านฟังภายในกุฏิที่วัดป่าบ้านหนองผือ ดังนี้

“...ท่านอยู่ถ้ำสาริกา นั่นเวลาท่านได้รับความทุกข์นะ นี่ละ คนเราเวลาจนตรอกจนมุมจริงๆ ช่วยตัวเองได้นะ ปัญญามาเอง ของท่านก็เหมือนกัน

ท่านเป็นโรคท้อง ยานี้ก็เคยบำบัดกันได้เป็นระยะๆ ไป ท่านว่า แล้วไปอยู่ในถ้ำสาริกา ก็เป็นยาสมุนไพรมีอยู่ตามที่ท่านพัก เขาก็บอกแล้วก่อนที่ท่านจะขึ้นไปว่า

‘พระตาย ๔ องค์แล้วถ้ำนี้’

เขาจึงถามว่า *‘นี่ท่านจะตายองค์ที่ ๕ เหรอ?’* เขาบอกท่านไม่ฟัง ท่านบอกให้เขาพาไปส่งขึ้นถ้ำสาริกา *‘นี่ท่านจะตายองค์ที่ ๕ เหรอ?’* เขาว่าอย่างนั้น

‘โอ๊ย ที่ไหนก็ไม่ว่าแหละ’ ท่านว่าอย่างนั้น *‘ขอไปดู ควรอยู่ก็อยู่’* นั่นฟังซิ ท่านพูดถ่อมตนของท่าน *‘ควรอยู่ก็อยู่ ควรลงก็ลง ให้ไปดูเสียก่อน’* ทางจิตท่านไม่ได้เป็นอย่างนั้น ท่านเล่าให้ฟัง *‘ที่ไหนมันไม่ตายน่ะ’* ท่านว่าอย่างนั้นทีเดียวนะ

‘ถ้ำหรือไม่ถ้ำ มันก็ตายทั้งนั้นนี่นะ ป่าช้ามีอยู่ทั่วไป’ นั่นในใจของท่าน แต่เวลาพูดออกมา *‘เข้าไปดูเสียก่อนมันควรอยู่ก็อยู่ ไม่ควรอยู่ก็ลงเสีย’*

ท่านว่าอย่างนั้น พอขึ้นไปแล้วโรคก็กำเริบใหญ่เลย *‘นี่เรานี่จะเป็นองค์ที่ ๕ จริงๆ เหรอ?’* ท่านก็ว่าอย่างนั้น *‘เอ้า ห้าก็ห้า’* ท่านไม่ได้ถอย *‘เอ้า ห้าก็ห้า’* ว่างั้นเลย เอายาอะไรมาฉันก็ไม่มีน้ำยาเลยแหละ สุดท้ายท่านบอกว่า ยากำอยู่นี้ปาเข้าป่า

‘มันเป็นอะไร เอ้า! เป็นก็เป็น ตายก็ตาย’

ยาที่กำนี้เอามาต้มแล้วปาเข้าป่าเลย ทิ้งหมดเข้าในถ้ำเลย ถ้ำเล็กๆ เราไปดูหมดแหละ ที่ท่านบอกตรงไหน ไปดู ทีนี้เวลามันเอาจริงๆ มันก็หนักจริงๆ หนักก็ฟัดกันเลย... ทุกขเวทนาเอากันเต็มเหนี่ยว

‘เอ้า เป็นก็เป็น ตายก็ตาย เอาสนามรบนี่เป็นป่าช้า สนามรบกับความทุกข์ความทรมานกับกิเลสตัณหาที่เกิดความฟุ้งซ่านวุ่นวายต่างๆ ขึ้นในนั้น ฟัดกันในนั้นเลย

เอ้า เป็นก็เป็น ตายก็ตาย’

พอได้ที่มันก็พรึบเลย พอลงได้จังหวะแล้วพรึบทันที ดับหมดเลยโลกธาตุ สว่างจ้าไปหมดเลย ไม่มีอะไรปิดบังลี้ลับ สว่างจ้าไปหมดเลย

ที่เราพูดถึงเรื่องผีใหญ่ที่มันจะมาตีท่านอย่างนั้นแล้วเห็นไหมล่ะ แบกเหมือนท่อนเหล็กจะมาตีท่าน ดังที่เขียนในหนังสือประวัติท่านพระอาจารย์มั่น นี่ละความจริง ปีพรรษา ๒๒ ท่านได้หลักเกณฑ์ ไม่หวั่นไหวตรงนั้นละ ทั้งๆ ที่กิเลสมีอยู่นะ แต่ว่าหลักธรรมนี้เข้าสู่ใจแล้ว ไม่หวั่นไหวเลย เชื่อแน่ต่อมรรคผลนิพพาน กล้าหาญตั้งแต่นั้นมา ไปได้หลักเกณฑ์อันใหญ่หลวงที่ถ้ำสาริกา...”

เรียงลำดับอริยภูมิ

เทศนาอบรมพระขององค์หลวงตาภาคปฏิบัติเกี่ยวกับการละสังโยชน์ของพระอริยบุคคลแต่ละชั้น มีข้อสังเกตบางประการที่ต่างจากภาคปริยัติ ท่านเมตตาแสดงธรรมนี้ไว้ตั้งแต่ ๔๗ ปีที่แล้ว คือ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗ ณ วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

“...เบื้องต้นพระพุทธเจ้าก็ดี พระสาวกอรหันต์ผู้ปฏิบัติและรู้เห็นตามพระพุทธเจ้าก็ดี ท่านเป็นคนมีกิเลสประเภทเดียวกันกับพวกเรา แต่อาศัยความพากเพียรพยายามไม่ลดละการบำเพ็ญ เพื่อชำระซักฟอกสิ่งมืดมนของใจท่านพยายามบำเพ็ญโดยความสม่ำเสมอไม่หยุดชะงักหรือทอดทิ้งความพยายาม ใจที่ได้รับการบำรุงจากปุ๋ยที่ดี คือกุศลกรรม ก็ค่อยๆ เจริญขึ้นโดยลำดับ จนสามารถบรรลุธรรมถึงชั้นอริยภูมิอันสูงสุด คือพระอรหัตผล คำว่า **พระอริยเจ้า**นั้น แปลว่าผู้ประเสริฐ เพราะธรรมที่ท่านได้บรรลุเป็นธรรมอันประเสริฐมีอยู่ ๔ ชั้น ดังนี้ ชั้นพระโสดา ชั้นพระสกิทาคา ชั้นพระอนาคา และชั้นพระอรหัต

ผู้สำเร็จชั้น**พระโสดา** ท่านกล่าวไว้ว่า **ละสังโยชน์ได้** ๓ คือ **สักกายทิฏฐิ**หนึ่ง **วิจิกิจฉา**หนึ่ง **สีลัพพตปรามาส**หนึ่ง สักกายทิฏฐิที่แยกออกตามอาการของขันธ์มี ๒๐ โดยตั้งขันธ์ห้าแต่ละขันธ์ๆ เป็นหลักของอาการนั้นๆ ดังนี้ ความเห็นกายเป็นเรา เห็นเราเป็นกาย คือเห็นรูปกายของเรานี้เป็นเรา เห็นเราเป็นรูปกายอันนี้ เห็นรูปกายในอันนี้มีในเรา เห็นเรามีในรูปกายอันนี้ รวมเป็น ๔ เห็นเวทนาเป็นเรา เห็นเราเป็นเวทนา เห็นเวทนามีในเรา เห็นเรามีในเวทนา นี่ก็รวมเป็น ๔ เหมือนกันกับกองรูป แม้สัญญา สังขาร วิญญาณก็มีนัย ๔ อย่างเดียวกัน โปรดเทียบกันตามวิธีที่กล่าวมา คือขันธ์ห้าแต่ละขันธ์มีนัยเป็น ๔ สี่ห้าครั้งเป็น ๒๐ เป็นสักกายทิฏฐิ ๒๐ มีตามท่านกล่าวไว้ว่า พระโสดาบันบุคคลละได้โดยเด็ดขาด

แต่ทางด้านปฏิบัติของธรรมะป่า รู้สึกจะคลาดเคลื่อนไปบ้าง เฉพาะสักกายทิฏฐิ ๒๐ นอกนั้นไม่มีข้อข้องใจในด้านปฏิบัติ จึงเรียนตามความเห็นของธรรมะป่าแทรกไว้บ้าง คงไม่เป็นอุปสรรคแก่การฟังและการอ่าน เมื่อเห็นว่าไม่ใช่ทางปลดเปลื้องตามนัยของสวากขาตธรรมแล้วก็กรุณาผ่านไป อย่าได้ถือเป็นอารมณ์ขัดข้องใจ ผู้ละสักกายทิฏฐิ ๒๐ ได้เด็ดขาดนั้น เมื่อสรุปแล้วก็พอได้ความว่า ผู้มิใช่ผู้เห็นขันธ์ห้าเป็นเรา เห็นเราเป็นขันธ์ห้า เห็นขันธ์ห้ามีในเรา เห็นเรามีในขันธ์ห้า คิดว่าคงเป็นบุคคลประเภทไม่ควรแสวงหาครอบครัวผัว-เมีย

>>

เมื่อได้เล่าผลภาวนาในคืนนี้ถวายหลวงปู่มั่นแล้ว ท่านรู้สึกว่าจิตใจพองขึ้น และเมื่อหลวงปู่มั่นเมตตาเล่าเรื่องของท่านเองดังกล่าวเป็นสักขีพยานอันเป็นเอกด้วยแล้ว ใจของท่านก็ยิ่งพองขึ้นด้วยความปีติยินดี

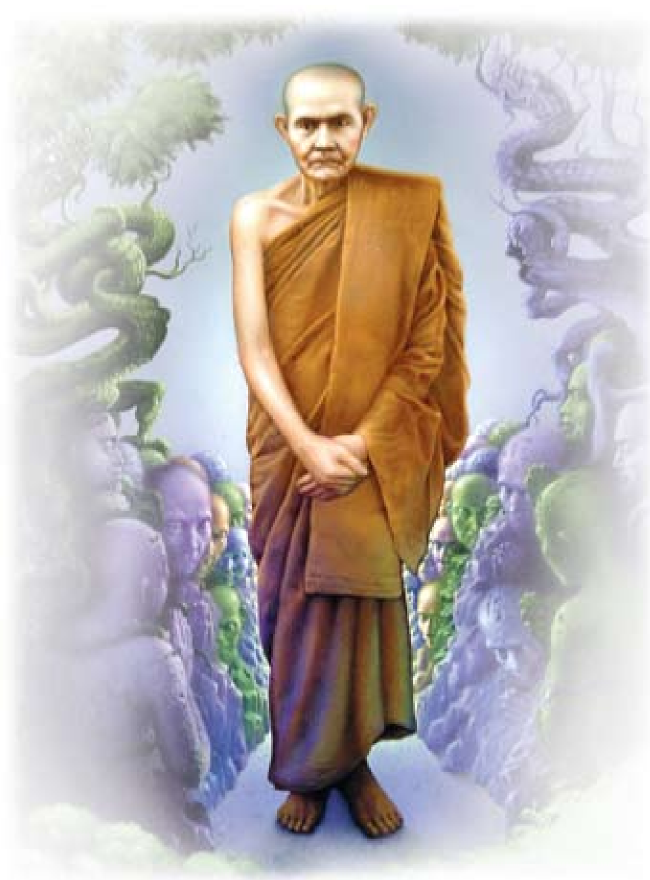
จากนั้นจึงเร่งภาวนาอย่างเต็มที่ด้วยตั้งใจจะให้ได้ผลอัศจรรย์ดังเดิม หลังจากภาวนาอย่างหนักอยู่ ๒-๓ วันก็ไม่ปรากฏผลว่าจะเป็นเช่นเดิมแต่อย่างใด จึงได้ขึ้นกราบเรียนถามหลวงปู่มั่นอีกครั้งหนึ่ง ไปหาท่านโดยเฉพาะตอนกลางคืน ไปหาสองต่อสอง ท่านเลยขนาบเอาเสียอย่างหนัก

ท่านกล่าวว่าการภาวนาครั้งอื่นก็เป็นธรรมดาแต่ครั้งนี้ต่างจากทุกครั้งเป็นแบบสะเทือนโลกจึงต้องขึ้นกราบหลวงปู่มั่นจนถูกขู่เอา ดังนี้

"...วันหลังก็เอาจะให้เป็นอย่างนั้นอีกมันไม่เป็น ต่อไปมันก็ไม่เป็น มันก็ลงของมันเฉพาะๆ เสียไม่จ้าเหมือนอย่างนั้น คราวนี้จะให้เป็นอย่างนั้นอีก จึงไปกราบเรียนท่าน ท่านขนาบทันทีว่า

'มันจะเป็นบ้านะท่าน ผมไม่ได้สอนให้คนเป็นบ้า ก็มันไม่เป็นอย่างเก่า จะให้มันเป็นอะไรอีก มันเป็นมันก็เป็นหนเดียวเท่านั้น ผมก็เป็นหนเดียวเท่านั้นแหละไม่เคยเป็นอีกเลย ผมก็ไม่สงสัย ผมไม่เห็นเป็นบ้า นี่มาเป็นบ้าอะไรอีก จะเป็นบ้าสองชั้นหรือนี่ เวลามันสว่างก็เป็นบ้าแบบหนึ่ง เวลามันไม่สว่างก็บ้าแบบหนึ่ง ไม่ได้สอนคนให้เป็นบ้านี่นะ นี่มาเป็นบ้างมเงาอะไรอีก มันเป็นแล้วก็ผ่านไปแล้วไปยุ่งกับมันทำไม พิจารณาในหลักปัจจุบันซิ มันจะเป็นอะไรก็ให้เป็น ขึ้นในหลักปัจจุบัน ท่านรู้นั้น ท่านรู้ในหลักปัจจุบันใช่ไหม นี่ไปคว้าหาที่ไหนอีก'

ขู่ใหญ่เลยนะ โอ๊ย ตาย นึกว่าจะไปหาคะแนน ที่ไหนได้ถูกตัดเสียขาดสะบั้นเลย มันยังไงกันนี่ คำว่าบ้าสว่าง คือหมายความว่าอยู่ในขั้นนั้นมันกำลังดำเนิน ไม่ใช่สว่างแบบตายตัวว่างั้นเถอะ สว่างด้วยจิตที่บริสุทธิ์เป็นอย่างหนึ่ง สว่างที่จิตไม่บริสุทธิ์เป็นอย่างหนึ่ง จึงว่าเป็นบ้าได้ในขั้นนี้ ถ้าเป็นขั้นสุดท้ายหมดทุกสิ่งทุกอย่างแล้วมันก็ไม่มีคำว่าบ้าแหละ เพราะจากนั้นหมดคำว่าเสื่อมว่าเจริญ

เรียงลำดับอริยภูมิ

>> เพราะครอบครัว (ผัว-เมีย) เป็นเรื่องของขันธ์ห้า ซึ่งเป็นรวงรังของสักกายทิฏฐิที่ยังละไม่ขาดอยู่โดยดี ส่วนผู้ละสักกายทิฏฐิได้โดยเด็ดขาดแล้ว รูปกายก็หมดความหมายในทางกามารมณ์ เวทนาไม่เสวยกามารมณ์ สัญญาไม่จำหมายเพื่อกามารมณ์ สังขารไม่คิดปรุงแต่งเพื่อกามารมณ์ วิญญาณไม่รับทราบเพื่อกามารมณ์ ขันธ์ทั้งห้าของผู้นั้นไม่เป็นไปเพื่อกามารมณ์ คือประเพณีของโลกโดยประการทั้งปวง ขันธ์ห้าจำต้องเปลี่ยนหน้าที่ไปงานแผนกอื่นที่ตนเห็นว่ายังทำไม่สำเร็จ โดยเลื่อนไปแผนกรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา

ผู้ละสักกายทิฏฐิ ๒๐ ได้โดยเด็ดขาด คิดว่าเป็นเรื่องของพระอนาคามีบุคคล เพราะเป็นผู้หมดความเยื่อใยในทางกามารมณ์ดังกล่าวแล้ว ส่วนพระโสดาบันบุคคลคิดว่าท่านรู้และละได้ โดยข้ออุปมาว่า

'มีบุรุษผู้หนึ่งเดินทางเข้าไปในป่าลึก ไปพบบึงแห่งหนึ่งมีน้ำใสสะอาดและมีรสจืดสนิทดี แต่น้ำนั้นถูกจอกแหนปกคลุมไว้ ไม่สามารถจะมองเห็นน้ำโดยชัดเจน เขาคนนั้นจึงแหวกจอกแหนที่ปกคลุมน้ำนั้นออก แล้วก็มองเห็นน้ำภายในบึงนั้นใสสะอาดและเป็นที่น่าดื่ม จึงตักขึ้นมาดื่มทดลองดู ก็รู้ว่าน้ำในบึงนั้นมีรสจืดสนิทดี เขาก็ตั้งหน้าดื่มจนเพียงพอกับความต้องการที่เขากระหายมาเป็นเวลานาน เมื่อดื่มพอกับความต้องการแล้วก็จากไป ส่วนจอกแหนที่ถูกเขาแหวกออกจากน้ำก็ไหลเข้ามาปกคลุมน้ำตามเดิม

เขาคนนั้นแม้จากไปแล้วก็ยังมีความติดใจ และคิดถึงน้ำในบึงนั้นอยู่เสมอ และทุกครั้งที่เขาเข้าไปในป่านั้น ต้องตรงไปที่บึงและแหวกจอกแหนออกแล้วตักขึ้นมาอาบดื่มและชำระล้างตามสบายทุกๆ ครั้งที่เขาต้องการ เวลาเขาจากไปแล้ว แม้น้ำในบึงนั้นจะถูกจอกแหนปกคลุมไว้อย่างมิดชิดก็ตาม แต่ความเชื่อที่เคยฝังอยู่ในใจเขาว่า น้ำในบึงนั้นมีอยู่อย่างสมบูรณ์หนึ่ง น้ำในบึงนั้นใสสะอาดหนึ่ง น้ำในบึงนั้นมีรสจืดสนิทหนึ่ง ความเชื่อทั้งนี้ของเขาจะไม่มีวันถอนตลอดกาล'

ข้อนี้ เทียบกันได้กับโยคาวจร ภาวนาพิจารณาส่วนต่างๆ ของร่างกายชัดเจนด้วยปัญญาในขณะนั้นแล้ว จิตปล่อยวางจากรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ หยั่งเข้าสู่ความสงบหมดจดโดยเฉพาะ ไม่มีความสัมพันธ์กับขันธ์ทั้งหลายเลย และขณะนั้นขันธ์ทั้งห้าไม่ทำงานประสานกับจิต คือต่างอันต่างอยู่ เพราะถูกความเพียรแยกจากกันโดยเด็ดขาดแล้ว ขณะนั้นแลเป็นขณะที่เกิดความแปลกประหลาดและอัศจรรย์ขึ้นมาอย่างไม่มีสมัยใดๆ เสมอเหมือนได้นับแต่วันเกิดและวันปฏิบัติมา แต่ก็ได้เห็นสิ่งมหัศจรรย์ปรากฏขึ้นในเวลานั้น จิตก็ได้ทรงตัวอยู่ในความสงบสุขชั่วระยะกาล แล้วจึงถอนขึ้นมา พอจิตถอนขึ้นมาจากที่นั้นแล้ว ขันธ์กับจิตก็เข้าประสานกันตามเดิม

แต่หลักความเชื่อมั่นว่าจิตได้หยั่งลงถึงแดนแห่งความสงบอย่างเต็มที่หนึ่ง ขันธ์ทั้งห้าคือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ได้แยกจากจิตโดยเด็ดขาดในเวลานั้นหนึ่ง ขณะจิตที่ทรงตัวอยู่ในความสงบเป็นจิตที่อัศจรรย์ยิ่งหนึ่ง

อันนี้มันมีเสื่อมมีเจริญนี่นะ เมื่อมันสว่างอย่างนี้วันหลังมันไม่เป็นอย่างนั้น ก็เหมือนเรามันเสื่อม ทีนี้ท่านก็ว่า *'เป็นบ้าหรือ'* เราไม่ลืมนะ

'มันเป็นไปแล้วก็เป็นไปแล้ว การดำเนินจะผ่านจะเห็นจะรู้อะไรๆ มันก็ผ่านไปเหมือนเราเดินทาง ไปตรงนี้เห็นตรงนี้ๆ มันไปตรงไหนเห็นตรงไหนเห็นไปแล้วก็เดินผ่านไป จะให้เห็นเหมือนเก่าได้ยังไง' เวลาท่านอธิบายไป ..

เราก็ โห ขบขันดี ก็ไม่เป็นอีกนะเป็นหนเดียวเท่านั้น เป็นแบบนั้นนะ แบบอื่นมันก็เป็นของมันจิปาถะ แล้วแต่มันจะเป็น แต่ที่เด่นๆ เด็ดๆ มากๆ สะดุดใจอย่างมาก อย่างไม่เคยเป็น

เราก็เล่าให้ฟังอย่างที่ขึ้นไปเล่าถวายท่านอย่างอื่นมันก็เป็นอยู่แต่ธรรมดาๆ แต่วันนั้นมันเป็นแบบสะเทือนโลก ไปเล่าให้ท่านฟัง

ท่านก็คึกคักขึ้นเลย *'เออ ถูกต้องแล้วเหมาะแล้วได้หลักได้เกณฑ์แล้ว ผมเคยเป็นมาแล้วตั้งแต่อยู่ถ้ำสาริกา'* ท่านก็เลยรื้อมาเล่าให้ฟัง

'โห โลกธาตุดับหมดเลยเหมือนกันกับท่านมหาแหละ' พูดตรงกันเป๋งเลย

'เอาละทีนี้ได้หลักใหญ่แล้ว'

ท่านว่าหลักใหญ่คือมันครอบไปหมดเกี่ยวกับเรื่องมรรคผลนิพพาน เกี่ยวกับความรู้แปลกประหลาดอะไร มันครอบไปหมด ก็เป็นหนเดียวเท่านั้นละ จนกระทั่งป่านนี้ ไม่เคยเป็นอย่างนั้นอีก..."

วิธีการทดสอบความจริงเรื่องกามราคะ

พระธรรมเทศนาอบรมพระขององค์หลวงตาในตอนหนึ่งอธิบายถึงลำดับวิธีการพิจารณาทางด้านปัญญาเมื่อเริ่มมีความชำนิชำนาญมากยิ่งขึ้นจากการพิจารณาแยกธาตุแยกขันธ์แยกออกเป็น **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** และกล่าวถึงวิธีการทดสอบหาความจริงเรื่องกามราคะ ดังนี้

"...เรื่องจิตใจของเราจะมีความเบาบางๆ แพรวพราวขึ้นเป็นลำดับ เพราะสิ่งเหล่านี้ปกปิดมันแต่ก่อน พอปัญญาเปิดออกๆ จิตจะมีความสว่างไสว เบาเนื้อเบากายด้วย ไม่แค่แต่เบาใจนะ เบาเนื้อเบากาย คือที่จิตมายึดเรื่องกายมันก็หนัก ทีนี้จิตใจค่อยถอนลงไปๆ อะไรก็กลายเป็นเบา ร่างกายไม่รู้เรื่องรู้ราวอะไรก็กลายเป็นเบา เนื่องจากเจ้าของเป็นผู้ยึด... เรื่องร่างกายนี้เป็นสำคัญมาก ...

ใครพิจารณาร่างกายนี้ช่ำชองเท่าไร ผู้นั้นจะมีความแกล้วกล้าสามารถ ค่อยละกิเลสเป็นลำดับลำดาไป จิตใจจะแตกฉานทางอรรถทางธรรมไปด้วยนะ การพิจารณากายคตาสตินี้เป็นการเบิกความรู้ให้กระจ่างแจ้งออกไปในทุกทิศทุกทาง การพูดการจา การโต้การตอบทุกสิ่งทุกอย่างจะเปิดออกด้วยกันๆ เพราะอำนาจแห่งกายคตาสตินี้สำคัญมากนะ การพิจารณาร่างกายนี้ เมื่อถึงขั้นมีความละเอียดเข้าไป ทางด้านปัญญาคล่องแคล่วเข้าไปแล้วพิจารณาอันนี้จะรวดเร็วมากทีเดียว มองเห็นสภาพทั้งเขาทั้งเราจะรวดเร็ว

ความเชื่อทั้งนี้ไม่มีวันถอนตลอดกาล เพราะความเชื่อประเภทอจลศรัทธา ความเชื่อมั่นไม่หวั่นไหวโยกคลอนไปตามคำเล่าลือ โดยหาหลักฐานและเหตุผลมิได้ และเป็นความเชื่อมั่นประจำนิสัยของโยคาวจรผู้นั้น จากประสบการณ์นั้นแล้ว ก็ตั้งหน้าบำเพ็ญต่อไปเช่นที่เคยทำมาด้วยความดูดดื่มและเข้มแข็ง เพราะมีธรรมประเภทแม่เหล็กซึ่งเป็นพลังของศรัทธาประจำภายในใจ จิตก็หยั่งลงสู่ความสงบสุขและพักอยู่ตามกาลอันควร ทำนองที่เคยเป็นมา แต่ยังไม่สามารถทำใจให้ขาดจากความซึมซาบของขันธ์ได้โดยสิ้นเชิงเท่านั้น แม้เช่นนั้นก็ไม่มีความท้อถอยในทางความเพียรเพื่อธรรมขั้นสูงขึ้นไปเป็นลำดับ

ส่วนคุณสมบัติประจำใจของพระโสดาบันบุคคลนั้น คือหลักความเชื่อมั่นประเภทอจลศรัทธา เป็นผู้เชื่อมั่นต่อผลที่รู้เห็นประจักษ์ใจแล้ว และเชื่อมั่นต่อคุณธรรมเบื้องสูงที่ตนยังไม่รู้ไม่เห็น **สมานัตตตา** ความเป็นผู้วางตนเสมอ ไม่ถือตัวด้วยมานะชนิดใดชนิดหนึ่งกับคนทุกชั้น เป็นผู้มีธรรมครองใจ ไม่ถืออะไรให้ยิ่งกว่าเหตุการณ์ที่เห็นว่าถูกต้องด้วยเหตุผล พระโสดาบันบุคคลยอมรับและปฏิบัติตามทันที ไม่ยอมฝ่าฝืนหลักความจริง ไม่ว่าพระโสดาบันบุคคลจะเป็นคนชาติชั้น วรรณะใด ย่อมให้ความสนิทสนมและความสม่ำเสมอกับคนทั่วไปไม่ลำเอียง

แม้คนชั่วที่เคยประพฤติตัวไม่ดีมาแล้วตลอดสัตว์ดิรัจฉาน พระโสดาบันบุคคลก็ไม่รังเกียจ โดยเห็นว่าเขากับเราตกอยู่ในวงแห่งกรรมดี-ชั่ว เหมือนกัน ใครมีกรรมประเภทใดจำต้องยอมรับตามหลักกรรมที่ตนทำมา และยอมรับตามหลักความจริงที่เขาทำ หรือเขายกเหตุผลขึ้นมาอ้างโดยถูกต้องในขณะนั้น โดยไม่ต้องรื้อฟื้นอดีตคือความเป็นมาของเขา ตลอดชาติ ชั้น วรรณะมาเป็นอุปสรรคต่อความจริงที่ตนเห็นว่าถูกต้อง รีบยึดถือมาเป็นคติทันที นี้เป็นหลักธรรมประจำอัธยาศัยของพระโสดาบันบุคคล

ถ้าคำที่กล่าวมาด้วยความจนใจทั้งนี้เป็นการถูกต้อง พระโสดาบันบุคคลแสวงหาครอบครัวผัว-เมีย ก็ไม่ขัดข้องต่อประเพณีของผู้ละสักกายทิฏฐิ ๒๐ อันเป็นรวงรังของกามารมณ์ ยังไม่ได้เด็ดขาด สักกายทิฏฐิ ๒๐ ก็ไม่เป็นอุปสรรคแก่พระโสดาบันในทางครอบครัว เพราะเป็นคนละขั้น

ท่านนักปฏิบัติโปรดยึดเอาเข็มทิศจากสวากขาตธรรมนำไปปฏิบัติ จนเกิดความรู้ความเห็นขึ้นจำเพาะตน และกลายเป็นสมบัติของตนขึ้นมา นั่นแหละจะมีทางทราบได้ว่างานของเราเป็นงานประเภทหนึ่ง งานของท่านเป็นงานประเภทหนึ่ง แต่รวมผลรายได้เป็นตัวเงินอันเดียวกัน จะได้ร้อยบาท พันบาท หมื่นบาท หรือมากกว่านั้น ก็ทราบชัดว่าเงินจำนวนนี้เกิดจากผลงานที่ตนได้ทำความอุตสาห์พยายามแสวงหามา มีมากหรือมีน้อยจะเป็นที่อุ่นอกอุ่นใจแก่ตนเอง อาจจะดี

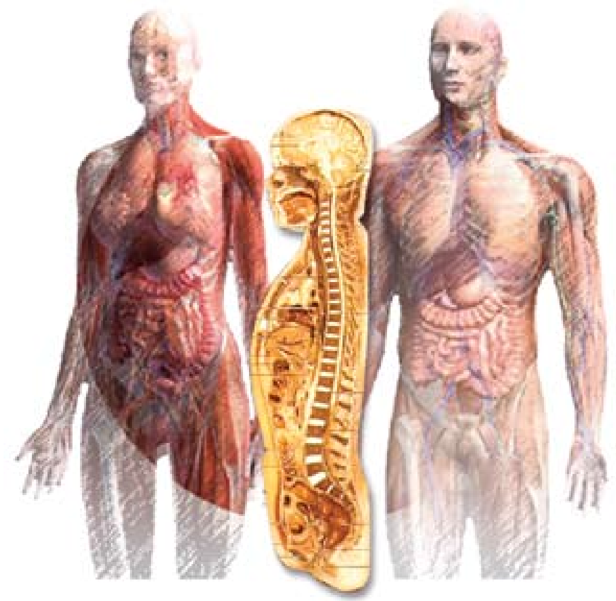
>>

ถ้าว่าเป็นอสุภะ[๑] พรึบเดียวเป็นอสุภะหมดทั้งร่าง ทั้งเขาทั้งเรา พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนเป็นที่พอใจแล้ว จิตใจของเรามีความแน่นหนามั่นคง เอา ทดสอบดู การพิจารณาอสุภะอสุภังนี้เป็นพื้นฐานควรแก่การที่จะถอดถอนกามกิเลสได้แล้ว ด้วยการพิจารณาร่างกายนี้ช่ำชอง แล้วให้กำหนดอสุภะอสุภังที่เราพิจารณาอย่างช่ำชอง คือให้แตกให้ดับเร็วก็ได้ ให้ช้าก็ได้ ให้ตั้งอยู่เป็นที่เป็นฐานไม่ทำลายก็ได้ เมื่อถึงขั้นนี้แล้วเรียกว่าเราทำได้ตามต้องการ

ทีนี้เอาความคล่องแคล่วของจิตใจเราที่ทำอย่างนี้นั้น กำหนดอสุภะอสุภังเอามาตั้งที่หน้าของเราที่นั่งภาวนาอยู่นี่แล เอามาตั้งดู เอาอสุภะอันนี้กำหนดขึ้นให้เป็นอสุภะ จะเป็นท่านั่งก็ได้ ท่านอนก็ได้ ให้เป็นภาพอสุภะปรากฏอยู่ต่อหน้าต่อตาเรา จิตใจเราเพ่ง ปัญญาจ่อเข้าไปตรงนั้นแต่ไม่ให้ทำลาย เอาสติจดจ่อไว้ไม่ให้ภาพนี้มันเคลื่อนย้ายไปที่ไหน มันจะไปตรงไหนมาที่ไหน ถ้ามันยังไม่พอกำหนดดูอยู่ มันจะไม่เคลื่อนไหวไปที่ไหน ถ้าการพิจารณาอสุภะอสุภังยังไม่พอ ปัญญายังไม่พอที่จะปล่อยวางมันได้ กำหนดอสุภะอสุภังให้อยู่ที่ไหนมันก็อยู่ที่นั่น กำหนดนานเท่าไรมันก็อยู่ที่นั่นนาน นี่แสดงว่ายังไม่พอกับความต้องการ

ทีนี้ขยายออกอีก พิจารณาอย่างเก่านั่นแหละ ให้มีความชำนิชำนาญเข้าไป เอามาตั้งอีก นี่เป็นการทดสอบตัวเองเพื่อเอาความสัตย์ความจริงตัดสินตนเองในเรื่องกิเลสตัณหา คือกามราคะนั่นแหละเป็นตัวสำคัญ เพราะตัวนี้มันพิลึกพิลั่น ทั้งหญิงทั้งชาย สัตว์ บุคคลทั่วโลก ติดอันนี้กันทั้งนั้น เพราะไม่มีใครมาบอกมาสอน

แม้แต่พระเรายิ่งติดมากยิ่งกว่าฆราวาสก็มีเยอะ เพราะไม่สนใจในธรรม หมุนติ้วไปกับกิเลสตัณหา ก็กลายเป็นความพะรุงพะรัง สร้างแต่ความชั่วช้าขึ้นมาในหัวใจของตนนั่นแล

นี่เราให้พิจารณาถึงอสุภะอสุภังให้เต็มที่ กำหนดตั้งอยู่ยังไง เอา ตั้ง กำหนดให้ทำลายเมื่อไร เอา ให้ทำลายให้รวดเร็วเท่าไรก็รวดเร็ว เมื่อมันชำนาญแล้วกำหนดมาตั้งไว้ที่หน้าของเรานี่ ทีนี้เอาความจริง จะดูความเคลื่อนไหวของอสุภะนี้ มันจะเคลื่อนไหวไปไหน เราจะหาความจริงจากจุดนี้ คือจุดนี้เป็นจุดที่เรา

[๑] กรรมฐานที่ยึดเอาซากศพเป็นอารมณ์เพื่อพิจารณาให้เห็นความไม่งาม ความไม่เที่ยงของสังขาร

เรียงลำดับอริยภูมิ

>> กว่าการคาดคะเนทรัพย์ในกระเป๋าของคนอื่น หรือการนำปริมาณทรัพย์ของคนอื่นมาถกเถียงกัน โดยคู่ความทั้งสองไม่ได้รับประโยชน์อะไรจากความแพ้ความชนะนั้นๆ เลย ทั้งเป็นการตัดทอนสันทิฏฐิโกที่ทรงมอบให้เป็นสมบัติของผู้บำเพ็ญจะรับไปเป็นมรดก ให้ลดคุณภาพลง

วิจิกิจฉา คือความสงสัย โดยสงสัยว่าตายแล้วเกิดหรือตายแล้วสูญ ถ้าตายแล้วเกิด แต่จะเกิดในภพชาติที่เคยเกิดหรือไม่ หรือจะเกิดเป็นอะไรในภพต่อไป คนตายแล้วเปลี่ยนภพชาติเกิดเป็นสัตว์ หรือสัตว์ตายแล้วเปลี่ยนภพชาติเกิดเป็นคนได้หรือไม่ คนตายแล้วสัตว์ตายแล้วไปอยู่ที่ไหนกัน กรรมดี-กรรมชั่วมีจริงไหม? และที่ทำลงไปแล้วให้ผลหรือไม่ ภพหน้าชาติหน้ามีจริงไหม? นรก สวรรค์ มีจริงไหม? มรรค ผล นิพพาน มีจริงไหม? ทั้งนี้อยู่ในข่ายแห่งความสงสัยทั้งนั้น พระโสดาบันบุคคลคิดว่าท่านละได้ เพราะท่านรู้เห็นหลักความจริงประจำใจ ซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหาทั้งมวลที่กล่าวมา และยังเชื่อกรรมและผลของกรรมอย่างฝังใจแบบถอนไม่ขึ้น ทั้งเชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าและพระธรรม ว่าเป็นสวากขาตธรรมและเป็นนิยยานิกธรรม สามารถนำผู้ปฏิบัติตามให้ถึงความพ้นทุกข์ได้โดยลำดับ อย่างฝังใจอีกเช่นเดียวกัน

ตามหลักความจริงของกฎธรรมชาติแล้ว ไม่มีอะไรสูญในโลก มีแต่ความเปลี่ยนแปลงของสังขารทุกประเภท ซึ่งไม่ใช่ธรรมชาติเดิมเท่านั้น เปลี่ยนแปลงตัวเองลงสู่ธรรมชาติ คือธาตุเดิมของเขา และเปลี่ยนแปลงตัวเองจากธรรมชาติเดิมขึ้นมาสู่ธาตุแฝง เช่นเป็นสัตว์ บุคคล เป็นต้น กรรมดี กรรมชั่ว ซึ่งเป็นสิ่งที่มีประจำสัตว์ผู้มีกิเลสเครื่องผลักดันและมีความรู้สึกในแง่ดีชั่วต่างกัน จำต้องทำกรรมอยู่โดยดี แล้วกรรมดีกรรมชั่วจะสูญไปไม่ได้ แม้ผลดีผลชั่วซึ่งผู้ทำกรรมจะรับเสวยเป็นความสุขความทุกข์ จำต้องมีเป็นคู่กัน โดยจะเสื่อมสูญไปไม่ได้เหมือนกัน นอกจากผู้ทำใจให้หมดเชื้อจากภพชาติแล้วเท่านั้น จะเป็นผู้หมดปัญหาในเรื่องเกิดตาย เพราะการทำดีทำชั่วและได้รับผลดีชั่ว ทั้งนี้เป็นสาเหตุมาจากเชื้อแห่งภพชาติที่ฝังอยู่ภายในใจเป็นมูลฐาน นอกจากนี้แล้วจะไม่อยู่ในอำนาจคำปฏิเสธและคำรับรองของผู้ใด เช่นเดียวกับความมืด ความสว่างตั้งอยู่เหนือโลกธรรมของโลก ฉะนั้น

สีลัพพตปรามาส ท่านแปลว่า การลูบคลำศีลพรต เป็นสังโยชน์เครื่องข้องอันดับสาม การลูบคลำเกิดจากความไม่ไว้ใจ ถ้าเป็นลูกหญิงลูกชายก็เป็นที่ไม่ไว้ใจของพ่อแม่ อาจจะทำความหนักใจให้พ่อแม่ได้รับทุกข์อยู่เรื่อยๆ เช่น ลูกหญิงประพฤติตัวไม่สมศักดิ์ศรีของหญิง ทำคุณค่าของหญิงให้ต่ำลง เป็นคนชอบเที่ยว ชอบเกี้ยวผู้ชาย ชอบทำตัวในลักษณะขายก่อนซื้อ ใครชมว่าดี ว่าหญิงคนสวยที่ไหนเกิดความติดใจ เชื่อง่าย จ่ายไปโดยไม่คิดมูลค่า เพื่อความเป็นคู่ครอง ไปที่ไหนแฟนคอยแอบแฝงและติดตามเป็นพวงๆ ประหนึ่งเขาร้อยปูนาปลาทะเลไปขายที่ตลาด ครั้นแล้วกลายเป็นเขาร้อยหญิงปรามาส หญิงประเภทนี้เรียกว่าหญิงปรามาส เป็นที่ลูบคลำของชายทั่วๆ ไปด้วย เป็นหญิงปรามาสสำหรับพ่อแม่จะต้องหนักใจในการว่ากล่าวสั่งสอนซ้ำๆ ซากๆ ด้วย เป็นหญิงชอบค้าประเวณีอันเป็นที่อับอายและขายหน้าของวงศ์สกุลด้วย

เข้าใจว่าชำนาญแล้วในการพิจารณาอสุภะ แล้วเอาจุดนี้มาตั้งไว้ตรงหน้าของเรา มันจะเคลื่อนย้ายไปไหนไม่ต้องมีใครมาบอกมาสอน เราดูไว้เวลานั้นอย่าทำลาย อสุภะอสุภังที่ตั้งไว้ในเวลานั้นอย่าทำลาย มันจะเคลื่อนย้ายไปไหน มันจะไปข้างหน้า มาข้างหลัง หรือจะไปทางซ้าย ทางขวา หรือจะเข้าจะออก ให้ดูความจริงอันนี้จะแสดงให้เราเห็นอย่างชัดเจนเมื่อพอแล้ว

เมื่อพอแล้วธรรมชาตินี้จะหมุนเข้าไปสู่จิตใจของเราเอง ... พิจารณาอสุภะตัวนี้ให้ดี มันจะเคลื่อนย้ายไปไหนเวลานั้นจะไม่ทำลาย มันเป็นยังไงพิจารณาปัญญาให้ถึงฐานแห่งกามกิเลส เอา ดูตัวนี้ เวลามันพอแล้วมันจะบอกเองนะ อสุภะตัวนี้ คือเราไม่ทำลาย ตั้งไว้นั้นแหละ เอา มันจะไปไหนให้อยู่ในปัจจุบัน มันจะไปไหน ... ให้เป็นเครื่องตัดสินของท่านผู้บำเพ็ญธรรมะขั้นนี้เอง จากนั้นแล้วผ่านขั้นนี้เข้าไปแล้วมันบอกเอง เรื่องกามกิเลส เรื่องตัดสินมันจะบอกในตัวเอง

‘จุดนี้เป็นจุดที่จะตัดสินกามราคะ ตัดสินได้โดยไม่ต้องไปถามผู้ใดแหละ’

ถึงขั้นอสุภะอสุภังมีความชำนิชำนาญแล้วตั้งไว้อย่างนี้ อยู่อย่างนี้ ถ้าหากว่าให้มันอยู่กับที่มันก็อยู่กับที่แล้วไม่เคลื่อนไหวไปมาที่ไหน ก็แสดงว่ายังไม่พอ พิจารณาแตกกระจัดกระจายทำลายไปอีก ตั้งขึ้นมาอีก แล้วมาทดสอบดูอีก เอาจนกระทั่งมันอยู่นิ่ง มันไม่ไปไหนมาไหนแล้ว ทีนี้มันจะไปไหน ไปหาความตัดสินตนเองว่าใครเป็นคนหลงแน่ อสุภะหลง หรือจิตใจเราหลง มันจะตัดสินขึ้นมาในที่นั่นเอง นี่เป็นจุดสำคัญ ...”

เทศนาอบรมพระอีกคราวหนึ่งกล่าวถึงการปฏิบัติขององค์ท่านเอง เมื่อออกก้าวเดินทางด้านปัญญาภายหลังสมาธิมีความพร้อมและแน่นหนามั่นคงเป็นทุนเดิมอยู่นานแล้ว เมื่อพิจารณาร่างกายจึงเกิดความคล่องแคล่วแกล้วกล้าสามารถเห็นผลได้อย่างรวดเร็ว เทศนากัณฑ์นี้กล่าวถึงวิธีการทดสอบตนเองว่าจิตยังมีกามราคะอยู่หรือไม่ ดังนี้

“...ก็เร่งทางด้านปัญญา เร่งทางกายนี้ก่อน ตอนอสุภะ นี่สำคัญอยู่มากนะ สำคัญมากจริงๆ พิจารณาอสุภะนี่มันคล่องแคล่วแกล้วกล้า มองดูอะไรทะลุไปหมด ไม่ว่าจะหญิงจะชายจะหนุ่มจะสาวขนาดไหน

‘เอ้า พูดให้เต็มตามความจริงที่จิตมันกล้าหาญน่ะ ไม่ต้องให้มีผู้หญิงเฒ่าๆ แก่ๆ ละ ให้มีแต่หญิงสาวๆ เต็มอยู่ในชุมนุมนั้นน่ะ เราสามารถจะเดินบุกเข้าไปในที่นั่นได้โดยไม่ให้มีราคะตัณหาอันใดแสดงขึ้นมาได้เลย’

นั่น ความอาจหาญของจิตเพราะอสุภะมองดูคนมีแต่หนังห่อกระดูก มีแต่เนื้อแต่หนังแดงโร่ไปหมด มันเห็นความสวยความงามที่ไหน เพราะอำนาจของอสุภะมันแรง มองดูรูปไหนมันก็เป็นแบบนั้นหมด แล้วมันจะเอาความสวยงามมาจากไหนพอให้กำหนัดยินดี เพราะฉะนั้น มันจึงกล้าเดินบุก เอ้า! ผู้หญิงสาวๆ สวยๆ นั้นแหละ บุกไปได้อย่างสบายเลยถึงคราวมันกล้า เพราะเชื่อกำลังของตัวเอง

ถ้าผู้เป็นลูกชายก็ทำความหนักใจให้พ่อแม่อีกทางหนึ่ง เช่นประพฤติตัวเป็นคนเกเร ขี้เกียจเรียนหนังสือและไปโรงเรียน เพื่อนชวนไปเที่ยวและเกี้ยวผู้หญิงที่ไหนเป็นที่พอใจ ไปโดยไม่บอกลาผู้ปกครองทางบ้านและทางโรงเรียนให้ทราบหัวท้ายปลายเท้าเลย ไปแสวงหาความสนุกสนานรื่นเริงโดยวิธีชิงสุกก่อนห่าม ครูทางโรงเรียนเห็นท่าไม่ดี เพราะเด็กขาดโรงเรียนไปหลายวัน เข้าใจว่าเด็กขโมยมาที่บ้าน รีบมาหาผู้ปกครองทางบ้านถามเรื่องราวของเด็กคนเกเร พ่อแม่ผู้ปกครองทางบ้านเกิดงงงันอั้นตู้และพูดออกมาด้วยความตื่นเต้นตกใจว่า อ้อ ก็ได้มอบเด็กให้อยู่กับครูที่โรงเรียนแล้ว ทางบ้านก็ไม่สนใจ เพราะเข้าใจว่าเด็กอยู่ประจำที่โรงเรียน

เรื่องก็เลยยุ่งกันใหญ่ เพราะผู้ปกครองทั้งสองฝ่ายต่างก็ไม่รู้เรื่องของเด็ก ไฟที่เด็กก่อขึ้นเพื่อประโยชน์เฉพาะตัว จึงลุกลามไปไหม้ทั้งครู ผู้ปกครองทางโรงเรียนและพ่อแม่ของเด็กทางบ้าน ให้กลายเป็นเพลิงทั้งกองไปด้วยกัน ทั้งนี้เป็นเรื่องหนักใจแก่พ่อแม่ไม่น้อยเลย เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นลูกชายประเภทที่กล่าวนี้เรียกว่า ชายปรามาส พ่อแม่ต้องทุกข์แล้วทุกข์เล่า สั่งสอนแล้วอบรมเล่า ไม่มีเวลาปิดปากสนิทลงได้เลย ต้องลูบต้องคลำอยู่เช่นนั้น ไม่เป็นอันกินอยู่หลับนอนให้สนิทได้

ถ้าเป็นสามีก็คือสามีที่ไม่น่าไว้ใจ กลัวจะไปคบชู้สู่แฟนในสถานที่ต่างๆ เวลาลับหูลับตาลูกเมีย เที่ยวพ่วงผู้หญิงตามตรอกตามซอก แล้วนำไฟปรมาณูมาเผาผลาญลูกเมียและครอบครัว เพราะตามธรรมดาผู้ชายชอบเป็นนักเที่ยวนักเกี้ยวผู้หญิง และนักฉวยโอกาส ผู้หญิงคนใดใจลอยพลอยเชื่อง่าย มักจะถูกต้มจากฝ่ายชายเสมอ ผู้ชายที่ไม่ค่อยจะเห็นคู่ครองเป็นของสำคัญ โดยมากมันเป็นคนเสียหายในทางกามารมณ์ เบื้องต้นก็เห็นเหยื่อ (หญิง) ที่ผ่านเข้ามาอย่างลอยๆ นั้นว่าเป็นอาหารว่าง แต่ไม่ได้คำนึงถึงปลาที่ติดเบ็ดจนถึงตายเพราะเหยื่อล่อ ปล่อยเลยตามเลยจึงต้องเสียคน

ผู้มีครอบครัวเป็นหลักฐานประพฤติให้หนักไปทางอารมณ์ จึงเป็นความเสื่อมเสียแก่ตนและครอบครัว หญิงผู้มีสามีประเภทชอบแสวงหาอาหารว่างเป็นนิสัย จึงเป็นที่หนักใจยิ่งกว่าภูเขาทั้งลูก กินอยู่หลับนอนไม่เป็นสุข ฉะนั้นสามีประเภทอาหารว่างนี้ จึงควรให้นามว่าสามีปรามาสของภรรยา เพราะต้องรับประทานข้าวกับน้ำตา เนื่องจากความประพฤติระแวงจากสามีเสมอ ปล่อยอารมณ์ให้สบายใจสักนิดไม่ได้เลย

ถ้าเป็นภรรยาก็เป็นภรรยาที่ไม่น่าไว้ใจของสามีเช่นเดียวกัน เป็นคนผลาญทรัพย์กลับใจ มีนิสัยเหมือนวานร (ลิง) ทั้งเป็นคู่รัก ทั้งเป็นคู่เวร ชอบเที่ยวแสวงหาสิ่งแปลกๆ เป็นอาหารในเวลาวิกาลแบบนกค้างคาว กลับมาถึงบ้านก็ทำการเคี่ยวเข็ญสามี ทำท่าตีโพยตีพายหาโทษร้ายป้ายสีสามี เพื่อหาอุบายหนีจากสามีไปตามชู้ กิจการงานซึ่งเป็นหน้าที่ของแม่บ้านในครอบครัวจะจัดทำไม่นำพา สอดหูส่ายตามองไปมองมา ล้วนแต่เป็นเรื่องมารยามองทางหาแฟน หนักเข้าก็นำเงินไปมอบให้ชายชู้ จ้างคนมาฆ่าสามีของตัวเพื่อครองรักกับเขา ถ้าเป็นหญิงประเภทนี้ก็ควรให้นามว่าภรรยาปรามาส เพราะก่อกรรมทำเข็ญให้สามีได้รับความทุกข์ทรมานและปวดร้าวในหัวใจไม่มีวันสร่าง ทั้งเป็นการเสี่ยงภัยต่อชีวิตอันอาจเกิดขึ้นจากภรรยาเพชฌฆาตผู้คอยสังหารอยู่ตลอดเวลาที่ได้โอกาส

>>

แต่ความกล้านี้ก็ไม่ถูกกับจุดที่จิตอิ่มตัวในขั้นกามราคะ จึงได้ตำหนิตัวเองเมื่อจิตผ่านไปแล้ว ความกล้านี้มันก็บ้าอันหนึ่งเหมือนกัน แต่ตอนที่ดำเนินก็เรียกว่าถูกในการดำเนิน เพราะต้องดำเนินอย่างนั้นเหมือนการตำหนิอาหารในเวลาอิ่มแล้วนั่นแล จะผิดหรือถูกก็เข้าในทำนองนี้

การพิจารณาอสุภะอสุภัง พิจารณาไปจนกระทั่งว่าราคะนี้ไม่ปรากฏเลย ค่อยหมดไปๆ และหมดไปเอาเฉยๆ ไม่ได้บอกเหตุบอกผล บอกกาลบอกเวลาบอกสถานที่บอกความแน่ใจเลยว่า ราคะความกำหนัดยินดีในรูปหญิงรูปชายนี้ได้หมดไปแล้ว ตั้งแต่ขณะนั้นเวลานั้นสถานที่นั้นไม่บอก จึงต้องมาวินิจฉัยกันอีก ความหมดไปๆ เฉยๆ นี้ไม่เอา คือจิตมันไม่ยอมรับ

ถ้าหมดตรงไหนก็ต้องบอกว่าหมด ให้รู้ชัดว่า หมดเพราะเหตุนั้น หมดในขณะนั้น หมดในสถานที่นั้น ต้องบอกเป็นขณะให้รู้ชิฉะนั้น จิตต้องย้อนกลับมาพิจารณาหาอุบายวิธีต่างๆ เพื่อแก้ไขกันอีก เมื่อหมดจริงๆ มันทำไมไม่ปรากฏชัดว่าหมดไปในขณะนั้นขณะนี้นะ

พอมองเห็นรูป มันทะลุไปเลย เป็นเนื้อเป็นกระดูกไปหมดในร่างกายนั่น ไม่เป็นหญิงสวยหญิงงาม คนสวยคนงามเลย เพราะอำนาจของอสุภะมีกำลังแรง เห็นเป็นกองกระดูกไปหมด มันจะเอาอะไรไปกำหนัดยินดีเล่า ในเวลาจิตเป็นเช่นนั้น ทีนี้ก็หาอุบายพลิกใหม่ว่า

'ราคะนี้มันสิ้นไปจนไม่มีอะไรเหลือนั้น มันสิ้นในขณะใดด้วยอุบายใด? ทำไมไม่แสดงบอกให้ชัดเจน'

จึงพิจารณาพลิกใหม่ คราวนี้เอาสุภะเข้ามาบังคับ พลิกอันที่ว่าอสุภะที่มีแต่ร่างกระดูกนั้นออก เอาหนังหุ้มห่อให้สวยให้งาม นี่เราบังคับนะ ไม่งั้นมันทะลุไปทางอสุภะทันทีเพราะมันชำนาญ นี่ จึงบังคับให้หนังหุ้มกระดูกให้สวยให้งาม แล้วนำเข้ามาติดแนบกับตัวเอง นี่! วิธีการพิจารณาของเรา เดินจงกรมก็ให้ความสวยความงามรูปอันนั้นน่ะติดแนบกับตัว ติดกับตัวไปมาอยู่อย่างนั้น

'เอ้า! มันจะกินเวลานานสักเท่าไร? หากยังมีอยู่มันจะต้องแสดงขึ้นมา หากไม่มีก็ให้รู้ว่าไม่มี'..."

เรียงลำดับอริยภูมิ

ถ้าเป็นสมบัติ มีรถราเป็นต้น ก็เป็นที่ไม่น่าไว้ใจ จะขับขี่ไปทางไหนก็กลัวอันตราย ต้องเข้าโรงซ่อมบ่อยๆ ไม่เช่นนั้นก็จะพาเจ้าของไปคว่ำจมดินที่ไหนไม่แน่ทั้งนั้น ต้องตรวจดูเครื่องทุกเวลาก่อนจะขับขี่ไปไหนมาไหน ลักษณะที่กล่าวมาทั้งนี้เข้าในข่ายของคำว่าปรามาส คือการลูบคลำทั้งนั้น

ถ้าเป็นศีลก็เป็นศีลประเภทล้มลุก คนผู้รักษาศีลก็เป็นบุคคลล้มลุก เดี๋ยวก็ทำศีลให้ขาด เดี๋ยวก็ไปรับศีลใหม่ รับแล้วรับเล่า ขาดแล้วขาดเล่า จนตัวเองก็ไม่แน่ใจว่าตนมีศีลหรือเปล่า ทั้งๆ ที่รับศีลแล้วรับศีลเล่าอยู่นั่นเอง ทั้งนี้หมายถึงศีลของสามัญชนทั่วๆ ไปเพราะรับแล้ววันนี้คราวนี้ แต่วันหน้าคราวหน้าต้องรับอีก เหล่านี้เรียกว่า สีลัพพตปรามาส เพราะลูบคลำศีลเหมือนลูบคลำบาดแผล

พระอริยบุคคลขั้นพระโสดาบันแม้จะเป็นฆราวาส ก็เป็นผู้แน่วแน่ในศีลที่ตนรักษาอยู่ ไม่รับศีลแล้วรับศีลเล่าเหมือนสามัญชน เพราะท่านเชื่อเจตนาของตนและรักษาศีลด้วยความระมัดระวัง ไม่ยอมให้ศีลขาดหรือด่างพร้อยด้วยเจตนาล่วงเกิน แม้จะเป็นผู้นำหน้าของหมู่ชน ก็เพียงรับเป็นจารีตของผู้เป็นหัวหน้าเท่านั้น แต่เจตนาจะรับเพราะเข้าใจว่าตนเป็นผู้มีศีลขาดหรือด่างพร้อยนั้น ไม่มีในพระโสดาบันบุคคลเลย

พระสกิทาคา ท่านว่าทำราคะ โทสะ โมหะให้เบาลง นี่ทางด้านปฏิบัติไม่มีข้อข้องใจ จึงขอยุติไว้เพียงนี้

พระอนาคามี ละสังโยชน์ได้ ๕ คือ ๓ กับที่ผ่านมาแล้วและละเพิ่มได้อีก ๒ ข้อ คือ**กามราคะ** ความยินดีในประเพณีของโลก และ**ปฏิฆะ**ความหงุดหงิดใจ ส่วนกามราคะนั้นอยู่ในวงของรูปกาย ตามความเห็นของธรรมะป่าว่า **สักกายทิฏฐิ** ๒๐ นั่นแลเป็นบ่อของกามราคะแท้ ควรเป็นภาระของพระอนาคามีเป็นผู้ละได้โดยเด็ดขาด เพราะผู้จะก้าวขึ้นสู่ภูมิอนาคามีโดยสมบูรณ์ จำต้องพิจารณาขันธ์ห้าโดยความรอบคอบด้วยปัญญา แล้วผ่านไปด้วยความหมดเยื่อใย คือสามารถพิจารณาส่วนแห่งร่างกายทุกส่วน เห็นด้วยความเป็นปฏิกูลด้วย โดยความเป็นไตรลักษณ์ด้วย ประจักษ์กับใจ จนทราบชัดว่าทุกส่วนในร่างกายสะท้อนนี้มีความปฏิกูลเต็มไปหมด

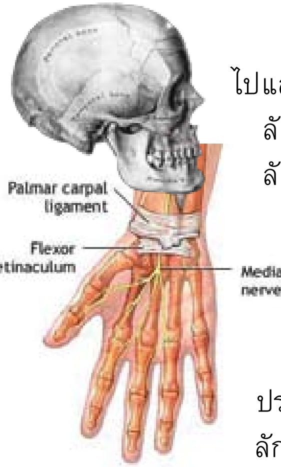
ความปฏิกูลของร่างกายที่ปรากฏเป็นภาพอยู่ภายนอก กลับย้อนเข้ามาสู่วงของจิตภายในโดยเฉพาะ และทราบชัดว่าความเป็นสุภะทั้งนี้ เป็นเรื่องของจิตออกไปวาดภาพขึ้นมา แล้วเกิดความกำหนัดยินดีก็ดี ความเป็นอสุภะที่จิตออกไปวาดภาพขึ้น แล้วเกิดความเบื่อหน่ายและอิดหนาระอาใจต่อความเป็นอยู่ของร่างกายทุกส่วนก็ดี ในภาพทั้งสองนี้จะรวมเข้าสู่จิตดวงเดียว คือมิได้ปรากฏออกภายนอกดังที่เคยเป็นมา จิตได้เห็นโทษแห่งภาพภายนอกที่ตนวาดขึ้นอย่างเต็มใจ พร้อมทั้งการปล่อยวางจากสุภะและอสุภะภายนอก ที่เกี่ยวโยงกับส่วนร่างกายที่ตนเคยพิจารณา ถอนอุปาทานความถือกายออกได้โดยสิ้นเชิง เรื่องของกามราคะซึ่งเกี่ยวกับกายก็ยุติลงได้ในขณะที่ถอนจิตถอนอุปาทานจากกาย โดยผ่านออกระหว่างสุภะและอสุภะต่อกัน หมดความเยื่อใยในสุภะและอสุภะทั้งสองประเภท

หลังจากเอาวิธีการนี้มาปฏิบัติได้ ๔ วันเต็มๆ ก็ไม่แสดงความกำหนัดยินดีขึ้นมาแต่อย่างใด ถึงจุดนี้ท่านกล่าวว่า

“...ทั้งๆ ที่รูปนี้สวยงามที่สุดมันก็ไม่แสดง มันคอยแต่จะหยั่งเข้าหนังห่อกระดูก แต่เราบังคับไว้ให้จิตอยู่ที่ผิวหนังนี่ พอถึงคืนที่ ๔ น้ำตาร่วงออกมา บอกว่า *‘ยอมแล้ว ไม่เอา’* คือมันไม่ยินดีนะ มันบอกว่า *‘ยอมแล้ว’*

ด้านทดสอบก็ว่า *‘ยอมอะไร ถ้ายอมว่าสิ้นก็ให้รู้ว่าสิ้นซิ ยอมอย่างนี้ไม่เอา ยอมชนิดนี้ยอมมีเล่ห์เหลี่ยม เราไม่เอา’*

กำหนดไป กำหนดทุกแง่ทุกมุมนะ แง่ไหนมุมใดที่มันจะเกิดความกำหนัดยินดี เพื่อจะรู้ว่าความกำหนัดยินดีมันจะขึ้นขณะใด เราจะจับเอาตัวแสดงออกมานั้นเป็นเครื่องพิจารณาถอดถอนต่อไป พอดึกเข้าไปๆ กำหนดเข้าไปๆ แต่ไม่กำหนดพิจารณาอสุภะนะ ตอนนั้นพิจารณาแต่สุภะอย่างเดียวเท่านั้น ๔ วันเต็มๆ เพราะจะหาอุบายทดสอบหาความจริงมันให้ได้

พอสัก ๓-๔ ทุ่มล่วงไปแล้วในคืนที่ ๔ มันก็มีลักษณะยุบยับเป็นลักษณะเหมือนจะกำหนัดในรูปสวยๆ งามๆ ที่เรากำหนดติดแนบกับตัวเป็นประจำในระยะนั้น มันมีลักษณะยุบยับชอบกลสติทันนะ เพราะสติมีอยู่ตลอดเวลานี่ พอมีอาการยุบยับก็กำหนดเสริมขึ้นเรื่อยๆ

‘นั่นมันมีลักษณะยุบยับเห็นไหม จับเจ้าตัวโจรหลบซ่อนได้แล้วทีนี้ นั่นเห็นไหม มันสิ้นยังไง ถ้าสิ้นทำไมจึงต้องเป็นอย่างนี้’

กำหนดขึ้นๆ คือ คำว่ายุบยับนั้นเป็นแต่เพียงอาการของจิต แสดงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ได้ทำอวัยวะให้ไหวนะ มันเป็นอยู่ภายในจิต พอเสริมเข้าๆ มันก็แสดงอาการยุบยับๆ ให้เป็นที่แน่ใจว่า

‘เอ้อ นี่มันยังไม่หมด เมื่อยังไม่หมดจะปฏิบัติยังไง?’

ทีนี้ ต้องปฏิบัติด้วยอุบายใหม่โดยวิธีสับเปลี่ยนกัน ทั้งนี้เพราะทางไม่เคยเดิน สิ่งไม่เคยรู้ จึงลำบากต่อการปฏิบัติอยู่มาก พอเรากำหนดไปทางอสุภะนี้ สุภะมันดับพรึบเดียวนะ มันดับเร็วที่สุดเพราะความชำนาญทางอสุภะมาแล้ว

พอกำหนดอสุภะมันเป็นกองกระดูกไปหมดทันที ต้องกำหนดสุภะ ความสวยงามขึ้นมาแทนที่ สับเปลี่ยนกันอยู่นั้น นี่ก็เป็นเวลานาน เพราะหนทางไม่เคยเดิน มันไม่เข้าใจก็ต้องทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ จนเป็นที่แน่ใจ จึงจะตัดสินใจลงทางใดทางหนึ่งได้

ปฏิฆะความหงุดหงิดของใจ ข้อนี้ทางด้านปฏิบัติไม่มีแปลกต่างและข้องใจ จึงขอยุติไว้เพียงเท่านี้

อันดับสี่คือ **อรหัตภูมิ** ท่านว่าละสังโยชน์ได้ ๑๐ คือสังโยชน์เบื้องต่ำ ๕ ที่กล่าวผ่านมาแล้ว กับสังโยชน์เบื้องบนอีก ๕ คือ **รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา**

รูปราคะ ความกำหนัดยินดีในรูป ไม่ได้หมายถึงรูปหญิง รูปชาย และรูปพัสดุสิ่งของต่างๆ ซึ่งเป็นของภายนอกและเป็นส่วนหยาบๆ แต่หมายถึงนิมิตที่ปรากฏกับจิตอยู่ภายในโดยเฉพาะ คือภาพที่ได้จากภายนอกตามที่กล่าวผ่านมา ซึ่งย้อนกลับเข้ามาอยู่ในวงของจิตโดยเฉพาะ ผู้พิจารณาจำต้องถือนิมิตนี้เป็นอารมณ์ของจิต หรือเป็นเครื่องเพ่งเล็งของจิต จะว่าจิตยินดีหรือติดรูปฌานก็ถูก เพราะจิตชั้นนี้ต้องทำการฝึกซ้อมความเข้าใจเพื่อความชำนาญอยู่กับนิมิตภายใน โดยไม่เกี่ยวกับกายอีกเลย จนเกิดความชำนิชำนาญในการปรุงและทำลายภาพภายในจิต ให้มีการปรากฏขึ้นและดับไปแห่งภาพได้อย่างรวดเร็ว

แต่การเกิด-ดับของภาพทั้งนี้เป็นการเกิด-ดับอยู่จำเพาะใจ มิได้เกิด-ดับอยู่ภายนอกเหมือนแต่ก่อน ซึ่งจิตกำลังเกี่ยวข้องอยู่กับกายเลย แม้ความเกิดดับของภาพภายใน เมื่อถูกสติปัญญาจดจ้องเพ่งเล็งอยู่ไม่หยุด ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตัวเองไปโดยลำดับ ความเกิด-ดับของภาพชนิดนี้ นับวันและเวลาเร็วเข้าทุกทีจนปรากฏเหมือนฟ้าแลบแล้วดับไป ผลสุดท้ายก็หมดไปไม่มีนิมิตเหลืออยู่ภายในใจเลย พร้อมทั้งความรู้เท่าทันว่า ภาพนี้ก็มีความสลายไปเช่นเดียวกับสภาวธรรมอื่นๆ จากนั้นก็เป็นสุญญากาศว่างเปล่า ไม่มีนิมิตภายในจิต แม้ร่างกายจะทรงตัวอยู่ แต่ในความรู้สึกนั้นปรากฏเป็นความว่างเปล่าไปหมด ไม่มีภาพใดๆ เหลืออยู่ภายในจิตเลย

อรูปราคะ คือความยินดีในสุขเวทนาหรือรูปฌาน ข้อนี้ทางด้านปฏิบัติไม่มีข้อข้องใจ จึงขอยุติไว้

มานะ ความถือ แยกออกเป็นมานะ ๙ คือความสำคัญใจ ๙ อย่าง เช่นตัวมีภูมิธรรมต่ำกว่าเขา สำคัญว่าต่ำกว่าเขาบ้าง เสมอเขาบ้าง ยิ่งกว่าเขาบ้าง ตนมีภูมิธรรมเสมอเขา สำคัญว่าต่ำกว่าเขาบ้าง เสมอเขาบ้าง ยิ่งกว่าเขาบ้าง และตนมีภูมิธรรมยิ่งกว่าเขา แต่สำคัญว่าต่ำกว่าเขาบ้าง เสมอเขาบ้าง ยิ่งกว่าเขาบ้าง ความสำคัญทั้งนี้เป็นการผิดทั้งนั้น ถ้าพูดตามธรรมชั้นสูง เพราะความสำคัญเป็นเรื่องของกิเลส จึงควรแก้ไขจนไม่มีอะไรมาแสดงความสำคัญภายในใจ จะชื่อว่าเป็นใจที่บริสุทธิ์เพราะหมดความคะนองส่วนละเอียด

อุทธัจจะ คือความฟุ้งของใจ นี้ไม่ได้หมายถึงความฟุ้งซ่านแบบสามัญชนทั่วๆ ไป แต่เป็นกิริยาแห่งความขยันหมั่นเพียรและเพลิดเพลินของพระอริยเจ้าชั้นนี้ ท่านทำการขุดค้นหาต้นตอของวัฏฏะด้วยสติปัญญาอันแหลมคมของท่านต่างหาก แต่การทำทั้งนี้รู้สึกจะมุ่งสำเร็จให้ทันกับความหวังของใจที่มีกำลังกล้าต่อแดนพ้นทุกข์ จึงไม่ค่อยคำนึงถึงมัชฌิมา คือความพอดี ได้แก่การพักผ่อนจิตให้เข้าสู่ความสงบสุขคือสมาธิ เพราะปัญญาชั้นนี้คิดไปเท่าไรก็ยิ่งเห็นทางถอดถอนกิเลสอาสวะโดยลำดับ ซึ่งเป็นโอกาสให้ผู้พิจารณามีความเพลินต่องานของตน จนลืมพักจิตในความสงบคือสมาธิ เพื่อเป็นกำลังทางด้านปัญญาต่อไป เพราะเห็นว่าการพักจิตในสมาธิก็ดี การพักหลับนอนก็ดีเป็นการเนิ่นช้าต่อทางดำเนิน ฉะนั้น จิตจึงมีความเร่งรีบและเพลิดเพลิน

>>

ทีนี้วาระสุดท้ายเวลาจะได้ความจริง ก็นั่งกำหนดอสุภะไว้ตรงหน้า จิตกำหนดอสุภะไว้ให้ตั้งอยู่อย่างนั้น ไม่ให้เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด คือตั้งให้คงที่ของมันอยู่อย่างนั้นละ จะเป็นหนังห่อกระดูกหรือว่าหนังออกหมดเหลือแต่กระดูกก็ให้มันรู้อยู่ตรงหน้านั้น แล้วจิตเพ่งดูด้วยความมีสติจดจ่ออยากรู้อยากเห็นความจริงจากอสุภะนั้นว่า

เอ้า! มันจะไปไหนมาไหน กองอสุภะกองนี้จะเคลื่อนหรือเปลี่ยนตัวไปไหนมาไหน คือเพ่งยังไงมันก็อยู่อย่างนั้นละ เพราะความชำนาญของจิต ไม่ให้ทำลายมันก็ไม่ทำ เราบังคับไม่ให้มันทำลาย ถ้ากำหนดทำลายมันก็ทำลายให้พัง-ทลายไปในทันทีนะ เพราะความเร็วของปัญญา แต่นี่เราไม่ให้ทำลาย ให้ตั้งอยู่ตรงหน้านั้นเพื่อการฝึกซ้อมทดสอบกัน หาความจริงอันเป็นที่แน่ใจ

พอกำหนดเข้าไปๆ อสุภะที่ตั้งอยู่ตรงหน้านั้น มันถูกจิตกลืนเข้ามาๆ อมเข้ามาๆ หาจิตนี้สุดท้ายเลยรู้เห็นว่าเป็นจิตเสียเองเป็นตัวอสุภะนั้นน่ะ จิตตัวไปกำหนดว่าอสุภะนั้นน่ะมันกลืนเข้ามาๆ เลยมาที่ตัวจิตเสียเองไปเป็น ***สุภะ*** และ ***อสุภะ*** หลอกตัวเอง จิตก็ปล่อยผลัวะทันทีปล่อยอสุภะข้างนอกว่าเข้าใจแล้วทีนี้ เพราะมันขาดจากกัน มันต้องอย่างนี้ซิ

‘นี่มันเป็นเรื่องของจิตต่างหากไปวาดภาพหลอกตัวเอง ตื่นเงาตัวเอง อันนั้นเขาไม่ใช่ราคะ อันนั้นไม่ใช่โทสะ ไม่ใช่โมหะ ตัวจิตนี้ต่างหากเป็นตัวราคะ โทสะ โมหะ’

ทีนี้พอจิตรู้เรื่องนี้ชัดเจนแล้ว จิตก็ถอนตัวจากอันนั้นมาสู่ภายใน พอจิตแย็บออกไปมันก็รู้ว่า ตัวนี้ออกไปแสดงต่างหาก ทีนี้ภาพอสุภะนั้นมันก็เลยมาปรากฏอยู่ภายในจิตโดยเฉพาะกำหนดอยู่ภายในพิจารณาอยู่ภายในจิต ทีนี้มันไม่เป็นความกำหนัดอย่างนั้นน่ะซิ มันผิดกันมาก เรื่องความกำหนัดแบบโลกๆ มันหมดไปแล้ว มันเข้าใจชัดว่ามันต้องขาดจากกันอย่างนี้คือมันตัดสินกันแล้ว เข้าใจแล้ว...”

บ้าหลงสังขาร

องค์หลวงตากล่าวถึงการปฏิบัติของท่านหลังออกจากสมาธิเข้าสู่การพิจารณาทางด้านปัญญาจนถึงภาวะที่จิตพ้นจากกามกิเลสไปแล้วท่านว่าจากนั้นก็เป็นสติปัญญาอัตโนมัติซึ่งหมุนตัวเป็นเกลียวเพื่อความพ้นทุกข์โดยถ่ายเดียวประหนึ่งว่านิพพานอยู่ชั่วเอื้อมเท่านั้น ดังนี้

“...รอไม่ได้เลย หมุนติ้วๆ สติปัญญาอัตโนมัตินี้คือสติปัญญาแก้กิเลส ฆ่ากิเลสเป็นอัตโนมัติ ไม่ว่ายืน ว่าเดิน ว่านั่ง ว่านอน เว้นแต่หลับเท่านั้น พอตื่นนอนขึ้นมาสติปัญญานี้จะจับงานอัตโนมัติของตนแล้วเป็นลำดับลำดา นี่คือสติปัญญาอัตโนมัติทำงาน แก้กิเลสเป็นอัตโนมัติ ทีนี้เรื่องความพากความเพียรที่เราจะหมุนอย่างที่ว่าเพียรพยายามถูไถกันไป อย่างนี้ไม่มี ในวงที่ว่าสติปัญญาอัตโนมัติ มีแต่หมุนตัวไปเองเพื่อความพ้นทุกข์ๆ แก้กิเลสโดยอัตโนมัติอยู่ที่ไหนแก้ตลอดๆ ไม่มีคำว่าพัก

‘โห เอาเสียจนบางคืนนอนไม่หลับเลยนะ เป็นคืนสองคืนนอนไม่หลับ’...”

เมื่อถึงขั้นนี้แล้ว ท่านว่ามันยิ่งเห็นโทษเห็นภัยของกิเลสอย่างหนัก ขณะเดียวกันก็เห็นคุณค่าของความหลุดพ้นมีน้ำหนักเท่าๆ กัน เมื่อเป็นเช่นนี้ การต่อสู้ห้ำหั่นระหว่างธรรมกับกิเลสจึงไม่มีวันที่จะยอมแพ้กันได้เลย ท่านเล่าอย่างถึงใจว่า

“...มันก็พุ่งน่ะสิ มีแต่ว่าตายเท่านั้น เรื่องแพ้ไม่พูดเลย แพ้ก็ต้องแบกหามลงเปลไปเลย ที่จะให้ยกมือยอมแพ้นั้น ไม่มี ซัดกันขนาดนั้น... ถ้าได้ลงทางจงกรมแล้วมันไม่รู้จักหยุด ไม่ว่าเวล่ำเวลาร้อนหนาวมันไม่ได้สนใจ คือจิตมันอยู่

ที่นี่มันไม่ได้ออกนะ ออกไปตามดินฟ้าอากาศนี้ไม่ได้ ออกไปหาร่างกายนี้วันหนึ่งมันก็ไม่ได้ออก มันฟัดกันอยู่ภายในเหมือนนักมวยเข้าวงในว่างั้นเถอะนะ ใครจะไปสนใจเรื่องความเจ็บความปวด มันไม่สนใจนะ

อันนี้กิเลสมันเข้าวงในนะ ระหว่างธรรมกับกิเลสฟัดกันวงใน มันเป็นอย่างนี้ หมุนติ้วๆ เดินจงกรมตั้งแต่ฉันอาหารเสร็จแล้วจนกระทั่งถึงเวลาปัดกวาดตอนเย็นนะ มันเดินได้ยังไงคือมันไม่รู้เวล่ำเวลา

จนกระทั่งเวลาหยุดจากทางจงกรมแล้วมองเห็นกาน้ำนี้มันจะตายเลย มันไม่ได้กินน้ำ โดดคว้ากาน้ำมารินนี้ กลืนนี่ โห กลืนไม่ทัน สำลัก ก็๊กๆๆ เวลามันฟัดกันนี่ไม่ได้สนใจกับสิ่งเหล่านี้นะ เวลาออกมาแล้วมาเห็นกาน้ำนี่สิ โอ้โห โดดใส่เลยเชียวนะ มันจะตายแหม มันขนาดนั้นนะ

เราไม่ถึงฝ่าเท้าแตกแต่ออกร้อน โอ้โหเหมือนไฟลนแหละ พอมาถึงที่พักถึงรู้นะ ตอนนั้นไม่รู้ แดดก็ไม่รู้ร้อน มันไม่สนใจกับแดดกับฝนอะไร แต่ไม่ได้เคยตากฝนเดินจงกรม แต่ตากแดดนี่เคยแล้วเราเอาผ้าอาบน้ำมาพับครึ่งแล้วก็มัดผูกบนศีรษะนี้ แล้วก็มาผูกใส่คางเหลือแต่ตา

เดินจงกรมกลางแจ้งทีเดียว บนไร่ร้างสวนร้างเขา เอากันอยู่นั่น ไม่มีร่มเลย ร่มไม่ร่มช่างหัวมัน ฟาดลงนั้นเลย ทำได้นะ ไม่สนใจกับร้อนกับหนาวอะไรเลย เพราะอันนี้มันรุนแรงภายในใจ

เรียงลำดับอริยภูมิ

>> ต่อการพิจารณาจนเลยเถิด ซึ่งเป็นทางผิดได้อีกทางหนึ่ง ที่ท่านให้นามว่า สังโยชน์ คือเครื่องผูกมัดใจ

อวิชชา ถ้าหมายถึงอวิชชาทั่วๆ ไปในสามัญชนและสามัญสัตว์ ก็ขอแปลแบบพระป่าว่ารู้แกมโง่ ฉลาดแกมโกง ทั้งรู้ทั้งหลง จับเอาตัวจริงไม่ได้ เรียกว่าอวิชชาชั้นหยาบ ส่วนอวิชชาชั้นละเอียดที่ท่านกล่าวไว้ในสังโยชน์เบื้องบนนั้นตามความรู้สึกของธรรมะป่าว่า คือความหลงจิตดวงเดียวเท่านั้น เพราะสิ่งอื่นๆ สามารถรู้เท่าและปล่อยวางได้ แต่กลับมาหลงตัวเอง ท่านจึงให้นามว่า "อวิชชา" แปลว่ารู้ไม่รอบ รู้ไม่ชัดเจน ยังมีเงาปิดบังตัวเองไว้ ต่อเมื่อสติปัญญาเพียงพอเพราะอาศัยการขุดค้นไตร่ตรองเสมอ นั่นแลจิตจึงจะรู้ขึ้นมาว่า อวิชชาคือความหลงตัวเองเท่านั้น พอปัญญาได้หยั่งทราบ อวิชชาก็ดับลงในขณะเดียว ไม่มีอวิชชาตัวไหนจะยังเหลืออยู่ในจิตอีกเลย

คำว่าอุทธัจจะ คือความฟุ้งในการพิจารณาก็ดี มานะความถือจิตก็ดี ย่อมหมดปัญหาลงในขณะเดียวกันกับขณะอวิชชาดับไป เพราะหมดต้นเหตุที่จะทำให้เพลิดเพลินและถือมั่นโดยประการทั้งปวงแล้ว เรื่องทั้งหมดก็มีอวิชชาคือสิ่งที่แปลกประหลาดอันเดียวเท่านั้นเป็นต้นเหตุสำคัญในไตรภพ เพราะเป็นสิ่งน่ารู้ และน่าหลงเคลือบแฝงอยู่ในตัวของมันอย่างพร้อมมูล ผู้ปฏิบัติถ้าไม่สันทัดทางด้านปัญญาจริงๆ จะหาทางออกจากอวิชชาได้โดยยาก เพราะอวิชชาทั่วๆ ไปกับตัวอวิชชาจริงๆ รู้สึกผิดแปลกกันมาก อวิชชาทั่วๆ ไปได้แก่ธรรมชาติที่รวมความหลงทั้งภายนอกและภายในเป็นตัวกิเลสไว้ด้วยกันเช่นเดียวกับไม้ทั้งต้น ซึ่งรวมสิ่งต่างๆ ของมันไว้ ส่วนอวิชชาจริงๆ ได้แก่ธรรมชาติที่ถูกตัดต้นโค่นรากจากความเพียรมาเป็นลำดับ จนหายพยศจากสิ่งต่างๆ เข้ามาเป็นระยะๆ สุดท้ายก็มารวมลงที่จิตแห่งเดียว

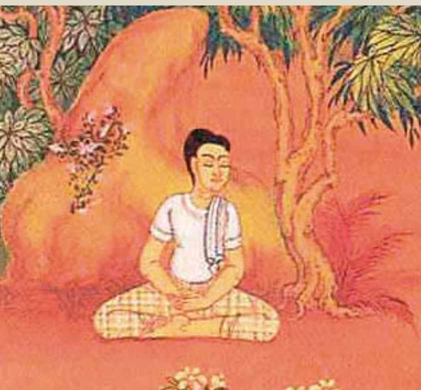
จุดนี้แลเป็นจุดตัวจริงของอวิชชาแท้ แต่ขณะนี้อวิชชาไม่มีสมุนเป็นบริวารเหมือนสมัยที่กำลังเรืองอำนาจ ตัวอวิชชาแท้นี้เป็นที่เก็บรวมสิ่งต่างๆ ที่แปลกประหลาดซ่อนไว้กับตัวของมันหลายอย่าง ซึ่งเราไม่เคยคาดหมายไว้ก่อนเลย เช่นเดียวกับยาพิษที่แทรกอยู่กับวัตถุชิ้นเล็กๆ เป็นเครื่องล่อสัตว์ให้ตายฉะนั้น สิ่งแทรกซึมอยู่กับตัวอวิชชาแท้นั้น ที่พอจะนำมาอธิบายให้ท่านผู้ฟังได้ก็เพียงเล็กน้อย เพราะไม่สามารถจะนำมาเทียบกับสมมุติให้เหมือนตัวจริงของสิ่งเหล่านั้นได้สมความต้องการ สิ่งแทรกซึมนั้นคือความผ่องใสเด่นดวง ประหนึ่งเป็นสิ่งสำเร็จรูปโดยสมบูรณ์แล้ว หนึ่ง ความสุขเพราะอำนาจความผ่องใสครองตัวอยู่ เป็นความสุขที่แปลกประหลาดมาก ประหนึ่งเป็นความสุขที่พ้นจากแดนสมมุติทั้งปวง หนึ่ง ความองอาจภายในตัวเอง ประหนึ่งจะไม่มีสิ่งอาจเอื้อมเข้าไปเกี่ยวข้องได้ หนึ่ง ความติดใจและสงวนธรรมชาตินั้นประหนึ่งทองคำธรรมชาติ หนึ่ง

สิ่งเหล่านี้แลเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินเพื่อสันติธรรมอันแท้จริง โดยเจ้าตัวไม่รู้สึกในเวลานั้น ต่อเมื่อได้ผ่านอุปสรรคเหล่านี้ไปแล้ว จึงจะทราบความผิดถูกของตน เมื่อย้อนกลับคืนมาพิจารณาข้างหลังที่เคยดำเนินมา ก็ทราบได้ชัดว่าเราดำเนินมาถึงที่นั้น คดโค้งไปหรือผิดเพี้ยนไป ระยะนั้นเราติดความสงบ คือติดสมาธิมากไป ระยะนั้นเราพิจารณาทางด้านปัญญามากไป ไม่สม่ำเสมอทั้งด้านสมาธิและด้านปัญญา ความเพียรจึงช้าไปในระยะนั้นๆ ย่อมทราบย้อนหลังโดยตลอด สิ่งที่จะให้เกิด-ตาย ต่อไปอีกคืออะไร ย่อมทราบชัดจากขณะอวิชชาดับไปแล้ว จากนั้นเป็นผู้หมดกังวลทั้งอดีตที่เคยเป็นมาของตนทั้งอนาคตที่จะพาให้เป็นไปข้างหน้า เพราะปัจจุบันจิตขาดจากการติดต่อกับเรื่องทั้งหลายโดยประการทั้งปวงแล้ว..."

ระดับจิตของพระอนาคามี

เทศนาอบรมพระคราวหนึ่งขององค์หลวงตากล่าวถึงวิธีการปฏิบัติเมื่อระดับจิตได้ขาดจากกามราคะลงไปแล้ว ดังนี้

"...ในธรรมขั้นนี้ประจักษ์แล้วทีนี้ เมื่อมันประจักษ์แล้วจะหายสงสัยเองเรื่องกิเลสตัวนี้เป็นมาจากอะไร จากนั้นก็พยายามตั้งภาพอันนั้นแหละที่เราเคยพิจารณาเป็นมาตลอดนั้น ตั้งขึ้นไว้อย่างเก่านั้นแหละ แล้วมันจะหมุนตัวเข้ามาๆ ในหัวใจของเรา ทีนี้เร็วขึ้นๆ นี่การฝึกซ้อมปัญญาทางด้านกามกิเลส อสุภะอสุภังเป็นของสำคัญมาก

จากนี้แล้ว สภาพอันนี้ฝึกซ้อม มันปรากฏขึ้นมาช้าเร็วขนาดไหนจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง เอาสภาพที่เราเคยกำหนดไว้นี้แล้ว ว่าเป็นการฝึกซ้อมให้มีความชำนิชำนาญในขั้นนี้ให้จงได้ นี่ละพอได้ที่แล้วก็ฝึกซ้อมเรื่อย จิตใจจะละเอียดเข้าไปเรื่อย ในภาพเหล่านี้ก็จะละเอียดเข้าไปๆ นี่แหละพระอนาคามีท่านจึงไม่ลงมาเกิดอีก คือกามกิเลสนี้เป็นตัวสำคัญ มีแต่ดึงลงๆ ท่าเดียว หมุนลงท่าเดียว ให้สัตว์ทั้งหลายได้รับความทุกข์ทรมาน เพราะกดเพราะถ่วงบีบบี้สีไฟอย่างลึกลับภายในจิตใจอยู่นั้นแล

ทีนี้เมื่อเวลาได้เข้าใจในนี้แล้ว เราก็ฝึกซ้อมนี้ จิตใจของเราเมื่อได้ระดับแล้ว เป็นที่แน่ใจเอาละทีนี้หมดแล้ว ขาดจากกันแล้ว ทีนี้ฝึกเข้าไปซ้อมเข้าไป จิตอันนี้จะมีความชำนิชำนาญไปอีกขั้นหนึ่ง มีความละเอียดไปอีกขั้นหนึ่งๆ เอา ฝึกซ้อมเข้าไปเรื่อยๆ นี้เองที่เป็นสักขีพยานตามที่ท่านแสดงไว้ในอรรถในธรรมว่า

'พระอนาคามีนั้นเมื่อบรรลุถึงขั้นอนาคามีแล้ว ท่านจะไม่กลับมาเกิดอีก คือจิตดวงนี้จะไม่ถูกกดถ่วงดึงลงเหมือนแต่ก่อนเมื่อมีกามราคะผูกพันอยู่ พอหลักใหญ่ของกามราคะขาดลงไปแล้ว เรียกว่าสอบได้แล้ว ๕๐% นี่หมายถึงฐานะของเราผู้เป็นเนยยะ ผู้ได้รู้ช้ารู้เร็ว จึงบอกลำดับลำดาไว้'

พอได้รู้ชัดเจนแล้ว จิตใจนี้จะไม่หมุนลงนะ ไม่มีอะไรมาดึงใจนี้ลง มีกามกิเลสเท่านั้นดึงลงๆ ตลอดเวลาพอกิเลสขาดออกไปในขั้นนี้แล้ว จิตจะค่อยหมุนขึ้นเป็นลำดับ พิจารณาฝึกซ้อมจิตใจดวงนี้แหละด้วยอสุภะดังที่เคยปฏิบัติมานั้น จิตใจจะละเอียดลงไปๆ และความหมุนตัวขึ้นไปเรื่อยๆ ละเอียดขึ้นเรื่อยๆ นี่ละพระอนาคามีที่ท่านไม่กลับมาเกิดอีก ก็คือมีกามกิเลสอันเดียวนี้เท่านั้นดึงลง มาสู่นรกอเวจีได้เพราะกามกิเลส พออันนี้ขาดลงไปแล้วจิตใจจะเบาลงไปๆ เบาจนกระทั่งเบาหวิวๆ กำหนดพับๆ ซักฟอกตัวเองๆ ในส่วนที่เป็นมลทินอันละเอียดติดแนบอยู่กับจิต ซึ่งอยู่ในขั้นอนาคามีที่ยังไม่สมบูรณ์เต็มที่ มลทินเหล่านี้จะค่อยกระจายละเอียดลงไปๆ ด้วยการฝึกซ้อมของเรา

พอละเอียดเข้าไปเท่าไรจิตยิ่งหมุนสูงขึ้นๆ เรื่อย อย่างที่ท่านเทียบไว้ใน**สุทธาวาส ๕ ชั้น อวิหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี อกนิฏฐา** นี่แหละระดับของพระอนาคามี พอได้ระดับเบื้องต้นที่ว่าสอบไล่ได้แล้วหากว่าตายก็จะไปเกิดในอวิหา แล้วเลื่อนไปอตัปปา ละเอียดเข้าไปก็สุทัสสา ละเอียดเข้าไปสุทัสสีละเอียดเข้าไปทั้งๆ ที่ยังไม่ตายก็รู้เป็นลำดับ ละเอียดเข้าไปเต็มที่แล้วขึ้นอกนิฏฐา นี่เป็นชั้นที่ ๕ ของสุทธาวาส ๕ ชั้น พอจากชั้นนี้แล้วก็ดีดผึงก้าวเข้าสู่นิพพาน เพราะฉะนั้นพระอนาคามี เมื่อสำเร็จเป็นพระอนาคามีแล้วท่านจึงไม่กลับมาเกิดอีก ถ้าว่าเกิดก็ไปเกิดในอวิหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสีเรื่อยไป แล้วพร้อมที่จะไม่กลับคืนมา ไปจนกระทั่งทะลุพระนิพพานไปเลย

นี่ภาคปฏิบัติ ... ภาคปัญญาที่ออก การพิจารณาทางด้านปัญญานี้ต้องพิจารณาให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยถึงกาลเวลาพิจารณา เวลาที่จะเข้ามาพักสมาธิมีความสงบ เพื่อเอากำลังหนุนทางด้านปัญญาเราก็เข้ามาพักสมาธิคือความสงบใจเสีย อย่าไปกังวลกับความคิดอ่านไตร่ตรองเรื่องปัญญาเลย ให้อยู่กับความสงบ สงบได้ดีเท่าไรยิ่งเป็นของดี อยู่ตรงนี้ พอจิตอิ่มพอในความสงบแล้ว พอถอยออกมาเท่านั้น ทีนี้เอาพิจารณาทางด้านปัญญา อย่ายุ่งกับทางสมาธิ ปล่อยไปเลยสมาธิ เหมือนเป็นคนละโลก

>>

นี่..แล้วไม่ใช่เดินอยู่วันหนึ่งวันเดียว นั่นซีมันเป็นประจำของมันอย่างนั้น พอเข้าทางจงกรมแล้ว เท่านั้นแหละ ไม่มีเวล่ำเวลานาทีมายุ่งกวน มีแต่อันนี้ฟัดกันอยู่ภายใน หมุนติ้วๆ เราก็เดิน ก็เดินไปยังงั้นล่ะ แต่ทางนี้ทำงานอยู่ตลอดเวลา เดินสะเปะสะปะไปตามเรื่องของมัน ทีนี้ เดินไม่หยุดสิ วันนี้ก็เดินวันหน้าก็เดิน เดินหลายวันต่อหลายวัน...

เดินจงกรมไม่รู้จักหยุด... ไม่รู้ว่าเหนื่อยว่าอะไร เพราะมันหมุนติ้วๆ อยู่นี่ งานอยู่นี้ เดินไปบางทีเดินจงกรมนี้ โน่นเซซัดเข้าไปในป่าโน่น โครมครามในป่าโน่น เพราะจิตมันไม่ออก ตาก็มืดมัวไปหมดละซี มีแต่ขาก้าวไปๆ ก็เข้าไปโน่น แล้วออกมาอีกที เอาอีกอยู่งั้น คำว่าน้ำท่าอะไรๆ ไม่สนใจทั้งนั้นเมื่อถึงขั้นตะลุมบอนกัน..."

ท่านว่าในขั้นสติปัญญาอัตโนมัตินี้จะหมุนฆ่ากิเลสตลอดเทียบได้กับเวลากิเลสมีกำลัง จิตใจหมุนไปทางไหนคิดไปแบบไหนจะเป็นกิเลสทั้งนั้นไม่ได้เป็นธรรมมีแต่ลากเราไปเป็นกิเลสแล้วเอากองทุกข์ขนมาทับหัวใจเราอันนี้เป็นอัตโนมัติของกิเลส ดังนี้

"... ปุถุชนเรานี้คิดเรื่องใดก็ตาม กิเลสต้องเป็นอัตโนมัติของมันตลอดๆ ไป นี่เวลากิเลสมีกำลังมากเป็นอย่างนั้นนะ ทีนี้บทเวลาสติปัญญาขั้นนี้ขึ้นมามันรับกันล่ะซิ พอสติปัญญาขั้นนี้ขึ้นมามันฆ่ากิเลส ทีนี้ฆ่ากิเลสมันก็เพลินในการฆ่ากิเลส เพลินไปเพลินมาเลยกลายเป็นอัตโนมัติไป หมุนติ้วๆ เลย อยู่ไม่ได้ต้องฆ่าตลอดๆ นี้เรียกว่าวิวัฏจักร หมุนกลับ

แต่ก่อนกิเลสมันเป็นวัฏจักร หมุนจิตเข้ามาสู่ความทุกข์ทั้งหลาย ทีนี้เป็นวิวัฏจักรด้วยสติปัญญาอัตโนมัตินี้ มันหมุนจิตกลับออกจากกองทุกข์ หมุนเรื่อยๆ หมุนติ้วๆ จนกระทั่งกลางคืนทั้งคืน นั่งภาวนามันพิจารณาของมันตลอด นอนมันก็พิจารณาของมันตลอดอยู่อิริยาบถไหนเรียกว่าไม่มีอิริยาบถ คือมันเป็นสติปัญญาตลอดเวลาไม่ว่าจะยืนจะเดินจะนั่งจะนอน มันจะเป็นสติปัญญาฟัดกับกิเลสตลอดเวลาแม้ที่สุดเราฉันจังหันอยู่นี้ จิตมันไม่ได้อยู่กับอาหารนะ มันจะทำงานของมันอยู่ในนั้น หมุนติ้วๆ ซัดกันอยู่ในนั้น นี่ละสติปัญญาอัตโนมัติ นี่ละฆ่ากิเลสที่นี่ เริ่มละนะ เริ่มเรื่อยๆๆ ไป

ถ้าลงได้ก้าวลงไปเดินจงกรมแล้วไม่รู้จักหยุดจักยั้งน่ะ จนกระทั่งเวลา เช่น เวลาปัดกวาด ฉันจังหันเสร็จแล้วลงเดินจงกรม นานขนาดไหนฟังซิ มันรู้เมื่อไรว่าเช้าสายบ่ายเย็นที่ไหน มีแต่กิเลสกับธรรมฟัดกันอยู่ภายในใจหมุนติ้วๆ นี่ถ้าเป็นนักมวยก็เรียกว่าเข้าวงในไม่รู้จักเป็นจักตาย นักมวยเข้าวงในกันเป็นอย่างนั้น อันนี้กิเลสกับธรรมเข้าวงในกันก็แบบเดียวกัน วงนี้วงจะออกจากทุกข์แล้วนี่ หมุนติ้วๆ เดินจงกรมตั้งแต่ฉันจังหันเสร็จแล้วจนกระทั่งถึงเวลาปัดกวาด ถึงด้อมๆ มาจากทางจงกรม วันนี้ก็เดิน คืนนี้ก็เดิน วันหน้าก็เดิน คืนหน้าก็เดิน เดินไม่หยุดไม่ถอยฟัดกับกิเลส จนกระทั่งกิเลสขาดสะบั้นลงเมื่อไรถึงจะหยุดได้ แล้วมันมีเวลากี่วันกี่ปีกี่เดือน นั่นฟังซิน่ะ เดินอยู่อย่างนั้นตลอด

ถ้าลงได้เดินก็ไม่รู้จักหยุด ถ้าได้นั่งก็เอาไม่รู้จักเคลื่อนจักไหวเพราะทางภายในมันไม่ได้ออก มันหมุนของมันอยู่ภายใน นี่ละฝ่าเท้าถึงแตกเพราะเดินไม่หยุด วันนี้ก็เดินวันหน้าก็เดิน เดินหลายวันหลายคืนมันก็แตกล่ะซิ ทีนี้มาพิจารณาถึงเรื่องความเพียรที่มันเป็น .. ที่ท่านเดินจงกรมฝ่าเท้าแตกเพราะเหตุนี้เอง ถ้าธรรมดาเราบังคับบัญชาเราเดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตก ร้อยทั้งร้อย พันทั้งพันเรายังไม่อยากเชื่อนะ แต่พอก้าวเข้าถึงขั้นความเพียรอัตโนมัติ สติปัญญาอัตโนมัตินี้แล้วเชื่อทันทีเลย นี่ลงเดินจงกรมก็เหมือนกันมันได้เห็นแล้วนี่ ถ้าลงได้เดินแล้วไม่รู้เวล่ำเวลาเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า หิวโหยอะไรไม่เคยสนใจเลย น้ำท่าไม่ได้สนใจ

อะไรไม่ได้สนใจทั้งนั้นเลย มีแต่หมุนติ้วอยู่ภายในๆ วันนี้ก็เป็นอย่างนี้ กลางคืนก็เป็นอย่างนี้ ถ้าว่านั่งก็ไม่รู้จักลุก ถ้าว่าเดินก็ไม่รู้จักหยุด ทำอะไรเป็นอันว่าคือมันหมุนอยู่ภายในมันไม่ออกข้างนอก เรื่องที่ว่าร้อนว่าหนาวว่าชุ่มว่าเย็นว่าหิวกระหาย อย่าเอามายุ่งเลยอยู่ภายนอก อันนี้อยู่ภายในไม่สนใจกับอะไรทั้งนั้น มันจะร้อนแผดขนาดไหนแดดไม่ได้สนใจนะ ไม่มีคำว่าร้อน กิเลสกับธรรมฟัดกันอยู่ภายในอันนี้หมุนติ้วๆ มันจะออกไปอะไรหาดินฟ้าอากาศล่ะ นั่นละทีนี้ยอมทันทีอ๋อ ท่านเดินจงกรมฝ่าเท้าแตก ยอมรับทันทีอ๋อ เดินแบบนี้เองเดินฝ่าเท้าแตก

เราเองฝ่าเท้าไม่แตก แต่ได้เอามาดูจริงๆ พอมานั่งหยุดพักเดินจงกรม ฝ่าเท้านี้เหมือนไฟลนนะ ออกร้อนวูบๆ ๆ *'โอ้โห ทำไมฝ่าเท้าเราจึงเป็นอย่างนี้'*

พลิกออกมาก็มาดูหรือฝ่าเท้าแตกหรือยังไง มาดู ไม่แตก แต่เวลาเอามือลูบๆ มันเสียวแปลบๆ ๆ นี่จวนจะทะลุแล้วนะ ฝ่าเท้ามันทะลุถึงเนื้อเข้าใจไหม หนังเรานี่เดินนานเข้ามันบางเข้าๆ มันทะลุจะถึงเนื้อ เรามาลูบดูฝ่าเท้าเรานี้มันก็ไม่แตก หรือมันฝ่าเท้าแตกทำไมมันออกร้อนหนักหนา มาดูมันไม่แตก แล้วเอามือลูบดู โอ๊ย เสียวแปลบๆ ออกร้อน นี่ถ้านานกว่านี้จะแตก นี่จับได้ตรงนี้ เราฝ่าเท้าไม่แตกแต่ว่าจะแตก ถ้านานกว่านี้ไปแตกแน่ๆ นี่ละเรื่องของความเพียรของผู้ที่เห็นภัยในวัฏสงสารไม่ต้องมีใครบอกนะ เป็นอยู่ในหัวใจนี้แล้วยังไงก็ไม่อยู่

'ตายก็ให้ไปเลย ที่จะมาถอยให้กิเลสบีบคั้นอย่างแต่ก่อนถอยไม่ได้แล้ว นั่นเห็นโทษขนาดไหน ถึงว่าถอยไม่ได้แล้ว ต้องเอาตายเข้าว่าเลย ถึงธรรมขั้นที่กระจ่างแจ้งจะให้หลุดพ้นโดยถ่ายเดียวแล้วจะอยู่ไม่ได้เลย ต้องหลุดโดยถ่ายเดียว ไม่หลุดก็ เอ้า! ตายให้ถอยให้ยกมือไหว้ไม่มี เอาตายเข้าว่าเลย'

ทีนี้เวลามันไปเต็มที่แล้ว นั่งเหนื่อยแล้วนอน นอนให้มันหลับมันไม่ยอมหลับ มันหมุนของมันเหมือนกับนั่งอยู่นั้นละ หมุนฆ่ากิเลส *'เอ๊ นั่งก็เหนื่อย นอนก็เหนื่อย เอ้า ลุกขึ้นมานั่งอีก สุดท้ายแจ้งไม่หลับเลย อ้าว กลางวันยังจะไม่หลับอีกนะ มันยังหมุนของมันอยู่ตลอดเวลา วันนี้ไม่หลับ วันหลังก็ไม่หลับอีกกลางคืน อ้าว มันจะตายแล้วนะ ทำไมเป็นอย่างนี้'*

เรื่องอ่อนน่ะอ่อนนะ คือมันจะเป็นความลำบาก เป็นความอ่อนเพลียภายในหัวอกของเรานี่ คือสติปัญญามันทำงานอยู่ตรงนี้ สังขารคือทำงานนั่นเข้าใจไหม มันทำงานอยู่ในนี้ สังขารมันทำงาน สังขารสัญญา ที่คาดที่หมายที่คิดกับกิเลสจะฆ่ากิเลสมันไปด้วยกันนั่นแหละ แต่เป็นสังขารของมรรคสัญญาของมรรค ไม่เป็นสัญญาของสมุทัยสังขารของสมุทัยเหมือนแต่ก่อนเข้าใจไหมล่ะ แต่มันก็หมุนของมันอยู่นี้

ทีนี้มันก็เหนื่อยล่ะซิ ทำงานอยู่ตลอดเวลาเหนื่อย ทีนี้เราจะมาพัก พักมันก็ไม่ถอยมันหมุนของมัน เรียกว่าทางแพ้ไม่มีพูดง่ายๆ ว่าอย่างนั้นนะ เรื่องแพ้ไม่มี เมื่อเรื่องแพ้ไม่มีมันก็ต้องหมุนของมันเรื่อย อันนี้ก็แจ้ง

พระโสณะฝ่าเท้าแตก พระจักขุบาลจักษุแตก

"...พระพุทธเจ้าท่านทรงแสดงไว้เรียบร้อยแล้วก็มาเห็นประจักษ์ เอามาเป็นพยานกัน ท่านว่า **พระโสณะ**เลิศเลอทางความพากเพียรมาก ..พระโสณะนี่ท่านประกอบความเพียรจนกระทั่งเดินจงกรมฝ่าเท้าแตก .. **พระจักขุบาล**ตาแตกนี่แหละตั้งสัจอธิษฐานจะไม่นอน รักษาตา หมอเขาว่า *'ให้นอนหยอดตา หยอดยาใส่ตา'*

ท่านบอกว่า *'ไม่นอน เพราะตั้งความสัตย์แล้ว' 'ถ้าท่านไม่นอนท่านก็ตาบอด'* เขาก็บอก

'บอดก็บอด' ท่านว่าอย่างนั้นนะ นั่นเห็นไหม ท่านไม่ได้เชื่อหมอ ท่านเชื่อธรรมต่างหาก

'เอ้า บอดก็บอด คำสัตย์คำจริงเราประกาศออกมาแล้วว่าเราจะไม่นอน เราจะนอนไปไม่ได้'

ไม่นอน สุดท้ายตาแตก ตาแตกข้างนอก ใจจ้าเข้ามาข้างใน เห็นไหมกิเลสแตกข้างใน นี่พระจักขุบาลถึงขนาดตาแตก ท่านก็ไม่ยอมถอย พระโสณะเดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตก ท่านก็ไม่ถอย กิเลสแตก เห็นไหมท่านเอาขนาดนั้นนะ ท่านถึงได้สิ่งเลิศเลอ..."

'อุ๊ย ยังไงกัน กลางวันก็เป็นอย่างนี้มันจะไม่ตายเหรออย่างนี้ วิตกนะ วิตกวิจารณ์ หือ ขนาดนี้มันจะไม่ตายเหรอ มันทำไมลำบากลำบนนักหนา'

จนกระทั่งถึงได้ย้อนหลังมาคิด ที่เราเคยคิดด้นเดามาแต่ก่อนด้วยความคาดความหมาย เวลานี้เราลำบากลำบนแต่ก่อนเพราะเรายังไม่ได้รากได้ฐาน แต่เวลาได้รากได้ฐาน จิตมีความละเอียดลออเข้าไปเท่าไร การงานของเราจะค่อยเบาไปๆ สะดวกสบายไปและพ้นทุกข์ไปเลย มันคาดนะนั่นน่ะ มันคิดมันด้นมันเดา แต่เวลามันได้เหตุได้ผลของมันมากเท่าไรมันยิ่งหมุนของมันใหญ่มันไม่ได้คิด แต่เวลามันไปเจอจังๆ ที่เป็นปัจจุบันตัวเป็นเอง มันก็เอามาคิด

'โห ที่เราคาดคิดเอาไว้ว่าแต่ก่อนเวลาจิตเราหยาบนี้มันก็ต้องทุกข์ลำบาก เวลาจิตละเอียดเข้าไปเท่าไรมันก็จะค่อยสบายๆ อย่างนี้มันผิดทั้งเพ เวลามันได้ผลมันยิ่งหมุนของมันใหญ่เลย มันยังไงกันๆ คิดแย็บเดียวเท่านั้นเดี๋ยวมันก็หมุนของมันไปอีก ๆ'

จนกระทั่งไม่ไหวแล้วต้องวิ่งขึ้นหาพ่อแม่ครูจารย์ แต่สำหรับพ่อแม่ครูจารย์กับเรานี้ท่านจะเห็นเหตุผลอะไรไม่ทราบนะ ถ้าหากว่าเป็นไม้ก็ยกมาทั้งท่อนเลยให้ไปจาระไนเองให้ไปเลื่อยเอง ท่านไม่เลื่อยให้ไม่จาระไนให้ไม่อธิบายแยกแยะนะ ท่านจะโยนตูมมาให้เลย ...”

โดยปกติหลวงปู่มั่นจะพูดกับท่านแบบธรรมดาคล้ายพ่อแม่พูดกับลูก แต่หากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการภาวนาแล้ว จะไม่พูดแบบธรรมดาเลยแต่จะจริงจังเด็ดขาดและพูดอย่างคึกคักเต็มที่ ซึ่งถูกกับจริตนิสัยที่ผาดโผนจริงจังของท่านมาก คราวนี้ก็เช่นกัน

“...ทีนี้ก็ขึ้นไปหาท่านล่ะซิ นี่ที่พ่อแม่ครูจารย์ว่าให้พิจารณาทางด้านปัญญานั้น

'เวลานี้มันออกแล้วนะ' ก็ว่างั้น

'มันออกยังไงว่าซิ' ท่านว่า *'โอ๊ย มันไม่ได้นอนทั้งวันทั้งคืนเลย เวลามันได้หมุนตลอดเลยทั้งวันทั้งคืนไม่ได้นอน นี่ก็ไม่ได้นอนมาสองคืนแล้ว'*

ท่านก็ใส่เปรี้ยงเลยนะ *'นั่นละมันหลงสังขาร'* ท่านว่า นั่นฟังซิสังขาร

ทางนี้ก็ปั๊บเข้าไป *'ถ้าไม่พิจารณามันก็ไม่รู้'* **'นั่นละบ้าหลงสังขาร'**...”

แบ่งพัก แบ่งสู้

หลวงปู่มั่นใส่ปัญหา “บ้าหลงสังขาร” ให้แก่ท่านโดยไม่มีการอธิบายหรือแจกแจงอะไรให้เลย ทั้งนี้เพื่อให้ท่านได้ขบคิดใช้สติปัญญาของตนพิจารณาหาทางแก้ไขเอาเอง ดังนี้

“...ท่านเอาทั้งรังทิ้งเลย ปัญญานี้เอาทิ้งเลยให้หาใหม่ เป็นอย่างนั้นละ คำว่า **หลงสังขาร**คือทางกิเลสมันก็เอาสังขารความคิดความปรุงนี้ออกไปใช้เข้าใจไหมล่ะ ทีนี้ทางมรรคทางปัญญาก็ต้องเอาสังขารนี้ออกมาใช้ทางด้านปัญญา เมื่อเวลาใช้มากๆ มันไม่รอบคอบต่อสังขารที่เป็นฝ่ายมรรค สังขารฝ่ายสมุทัยก็แทรกเข้ามาๆ *'นั่นละมันหลงสังขาร'*

คือหลงสังขารตัวมันเป็นสมุทัยเราไม่รู้เข้าใจไหม ท่านว่าอย่างนั้นทีนี้มันลงนะ เห็นจะเป็นอย่างท่านว่า แต่ความหมุนของเราที่มันหมุนด้วยปัญญานี้ไม่ถอยนะ เวลามันจะตายจริงๆ ก็รั้งเข้ามาสู่สมาธิ รั้งเข้ามานะ..

สมาธินี้มันเกรียงไกรขนาดไหน ฟังซิติดถึง ๕ ปีมันไม่ได้สนใจนะ เหมือนหมูขึ้นเขียงมันว่างั้น เวลามันจะตายจริงๆ ก็ย้อนเข้ามาสู่สมาธิกำหนดภาวนาสมาธิ ถึงขนาดได้บริกรรม ... จิตของเรามันเป็นสมาธิแน่นหนามั่นคงมาขนาดไหน ทำไมจึงต้องใช้คำบริกรรมกำกับ ก็คือว่ามันเพลินกับเรื่องปัญญามากกว่าสมาธิ เพราะฉะนั้นเวลาเราจะถอนเข้ามาให้อยู่ในสมาธิมันไม่ยอมอยู่ มันจะพุ่งเข้าหางานแก้กิเลส เราจึงต้องบริกรรม คำว่าบริกรรมนี้นึกพุทโธๆ เราชอบพุทโธ เอาพุทโธติดไว้เลยให้สติอยู่กับจิตให้ติดอยู่กับนี้ไม่ให้ออกไปทำงาน คือสติถ้าออกจากนี้มันก็ไปหางานงานฆ่ากิเลสทางด้านปัญญา ทีนี้หมุนงานฆ่ากิเลสทางด้านปัญญาด้วยสตินั้นเข้ามาสู่สติกำกับคำบริกรรม มันก็อยู่กับคำบริกรรมบังคับไว้ เผลอไม่ได้นะ

ระดับจิตของพระอนาคามี

>> ในขณะนั้นให้ก้าวเดินทางด้านปัญญา เมื่อเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าแล้วก็ถอยมาพักสมาธิ นี้เป็นการก้าวเดินอย่างราบรื่นดีงามของผู้ปฏิบัติทั้งหลาย ... แล้วก้าวเดินไปอย่างนี้เรื่อยๆ จนกระทั่งถึงอกนิฏฐาเต็มภูมิ นี่ท่านเรียกว่าพระอนาคามีเต็มภูมิ ไปเต็มที่นั่นนะ ตั้งแต่อวิหา อตัปปานี้ยังไม่เต็มภูมิ แต่ได้ฐานเรียบร้อยแล้ว ว่าสำเร็จเป็นพระอนาคามี ถ้าบันไดก็ขั้นต้น บันไดของพระอนาคามีมีถึง ๕ ขั้น ถ้าเทียบบันได ขั้น ๑ อวิหา ๒ อตัปปา ๓ สุทัสสา ๔ สุทัสสี ๕ อกนิฏฐา นี่ลำดับของพระอนาคามีที่ได้ในขั้นต้นแล้ว แต่ยังไม่สมบูรณ์แบบเหมือนผู้รู้ธรรมโดยขิปปาภิญญา

การกล่าวทั้งนี้เรากล่าวตามธรรมดาของเนยยะ อยู่กลางๆ ของคนเราธรรมดา ไม่ได้กล่าวถึงพวกอุคฆฏิตัญญู วิปจิตัญญู ซึ่งรวดเร็ว พอถึงปั๊บนี่พุ่งเลย อวิหา อตัปปา อนาคามี นี้พุ่งทะลุถึงกันถึงนิพพานเลย นี่เป็นประเภทหนึ่งไม่ได้นับเข้ามาในนี้ ส่วนมากนักปฏิบัติของเรามักจะก้าวเดินไปตามนี้เพราะเป็นการบำเพ็ญของผู้ที่อยู่ในท่ามกลาง ยากลำบาก ช้าก็ช้าแต่ถึง นี่เป็นอย่างนี้นะ ผู้ที่รวดเร็วนั้นพอบรรลุปึ๋งๆ ถึงที่สุดเลย นี่เรียกว่าอุคฆฏิตัญญู เรียกว่า ขิปปาภิญญา ผู้รู้ได้เร็วต่างกันอย่างนี้ แต่ให้แยกแยะเอานะ นี่การพิจารณาทางด้านปัญญาให้พิจารณาอย่างนี้

เรื่องกิเลสกามราคะนี้รุนแรงมาก หนักมากที่สุด ถ่วงจิตใจมากทีเดียว ไม่ว่าหญิงว่าชาย เป็นแต่เพียงไม่พูดถึงกัน เรานำมาพูดเฉพาะนักบวชที่เป็นผู้จะเสียสละสิ่งเหล่านี้ แล้วนำมาแก้ไขดัดแปลงกัน แก้ไขถอดถอนกัน จึงรู้สึกว่าอันนี้ยาก ยากจริงๆ เวลาเข้าถึงขั้นนี้ที่จะปล่อยวาง ที่จะสำเร็จเป็นขั้นที่สามคืออนาคามีได้นั้น เป็นนักมวยก็เรียกว่านักมวยชุลมุน ต่อยกันอยู่วงใน หมุนติ้วๆ อยู่วงใน คือสติปัญญาขั้นนี้ ขั้นหมุนตัวติ้วๆ อยู่กับอสุภะอสุภัง พออันนี้ผ่านได้แล้วก็กลายเป็นสติปัญญาอัตโนมัติขึ้นมา โดยที่นำอันนี้แหละมาฝึกมาซ้อมอยู่โดยสม่ำเสมอ ก็กลายเป็นสติปัญญาอัตโนมัติ...”

แต่เราไม่อยากพูดคำว่าเผลอนี่ มันเผลอเมื่อไร ถ้าเราอ่อนนี้ทางปัญญามันจะออกทันทีออกพุ่งหาปัญญา จึงต้องบังคับๆ เอาไว้พุทโธๆๆ ถี่ยิบเลยนะไม่ยอมให้มันคิดทางไหนสักเดี๋ยวมันก็แน่วๆ เมื่อคำบริกรรมกับสติติดแนบกันไม่ยอมให้ออกไปทำงานทางด้านปัญญาแล้ว ทางนี้มันก็ค่อยสงบตัวลงๆ แล้วแน่วลงเลยนะ ลงสู่ฐานเดิมของสมาธิเราที่เคยเป็น ทีนี้ถึงลงขนาดนั้นแล้วมันยังต้องได้บังคับเอาไว้ คือความเพลินทางปัญญามันมีน้ำหนักมากกว่านี้อยู่ พอเบามือนี้มันจะพุ่งออกโน้นเลยเราต้องบังคับไว้ตลอด

จนกระทั่งจิตสงบแน่วอยู่เต็มที่เต็มฐานทีนี้มันเหมือนถอดเสี้ยนถอดหนามนะ ความทุกข์ความลำบากลำบนในธาตุในขันธ์ที่มันอ่อนเปียกเพราะการพิจารณามาก มันจะสงบตัวลงไปๆ เหมือนกันหมด ทีนี้จิตสงบแน่วไม่คิดไม่ปรุงอะไรเลย อยู่ด้วยความสงบอันเดียวเหมือนสมาธิแต่ก่อน

พออยู่นั้นแล้วมันจึงเป็นเหมือนถอดเสี้ยนถอดหนาม ความทุกข์ทั้งหลายที่ลำบากลำบนในการพิจารณานี้มันถอนออกหมดเลยเหลือตั้งแต่ความรู้ล้วนๆ กับความเอิบอิ่มนี่เรียกว่าหล่อเลี้ยงจิตด้วยสติ พักจิตด้วยสติจิตมีกำลังขึ้นมา พอได้กำลังพอสมควรแล้วทีนี้เราก็เริ่มเคลื่อนที่จะให้ออกทางด้านปัญญาไม่ต้องบอก มันเร็วที่สุดนะ ถึงขนาดเราต้องบังคับเอาไว้ให้อยู่ จนกระทั่งมันมีกำลังเต็มที่แล้วแน่ใจว่าได้กำลังทางด้านจิตใจเต็มที่แล้วเราถึงปล่อย พอปล่อยพับก็ผึงเลยทางด้านปัญญา นี่อันหนึ่งที่มันเห็นประจักษ์นะ

พอจิตที่ได้รับความสงบนี้หนุนจิตให้มีกำลังเต็มที่แล้ว ปัญญาก็แกล้วกล้า คมเหมือนกับมีดเรานี้ลับหินว่างั้นเถอะ เราก็ได้รับการพักผ่อนนอนหลับเรียบร้อยแล้ว มีกำลัง หรือเข้าสมาธิก็เป็นกำลังอยู่แล้ว พอออกนั้นเรียกว่ามีดได้แก่ปัญญานี้ได้ลับหินคือสมาธิแล้วออกคราวนี้มันพุ่งๆๆ ยิ่งคล่องตัวยิ่งกว่านั้นนะ

ตั้งแต่ก่อนเราก็ออกไม่ทราบว่าเอาทางสันลงเอาทางคมลง เวลามันหมุนของมันเต็มที่แต่เวลาออกจากสมาธินี้แล้ว มันหมุนไปตรงไหนนี้ขาดสะบั้นๆ มันก็จับได้ๆ นี่ ทีนี้เวลามันจะตายจริงๆ ธรรมดาไม่จริงๆ มันไม่ยอมเข้ามาพักสมาธิ แต่มันก็จับเงื่อนได้ เวลามันจะตายจริงๆ มันก็ถอนย้อนจิตมาสู่สมาธิ มันจะตายจริงๆ มันถึงจะเข้านะ ไม่ตายจริงๆ มันไม่ยอมคือมันเพลินทางด้านปัญญา อย่างนี้ตลอดไปเลยนะ

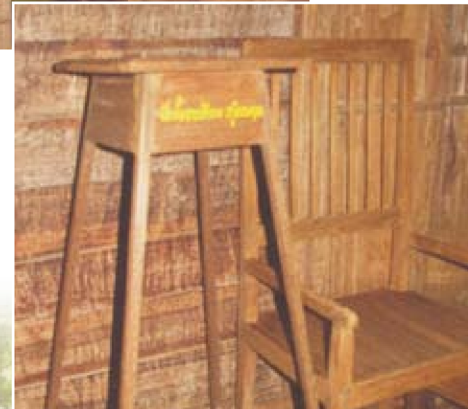
ท่านจึงเรียกว่าอุทธัจจะ ในสังโยชน์เบื้องบนสังโยชน์ ๕ เบื้องบน รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ๕ อย่างนี้เรียกว่าสังโยชน์เบื้องบน อรหัตมรรคเท่านั้นเป็นผู้ก้าวเดินจะพ้นอยู่ในสังโยชน์เบื้องบนห้า สังโยชน์เบื้องต่ำห้า สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิฆะ สังโยชน์เบื้องบนก็คือ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ทีนี้มันอยู่ในขั้นอุทธัจจะ คำว่าอุทธัจจะนี้มันเพลินในการพินิจพิจารณา ไม่ใช่ฟุ้งซ่านรำคาญแบบโลกๆ เขานะที่ว่าสังโยชน์เบื้องบนนี่มันเพลินการพิจารณาต่างหากคำว่าอุทธัจจะๆ มันไม่อยากพักสมาธิ มันเพลินกับการพิจารณาเพื่อแก้กิเลสโดยลำดับๆ มันเพลินของมันจึงต้องได้รั้งเข้ามาสู่สมาธิเป็นกาลเป็นเวลาเวลามันผ่านไปแล้วมันก็รู้เอง

อย่างที่ท่านว่า *'นั่นน่ะมันหลงสังขาร ๆ'*

บทเวลามันผ่านไปแล้วมันมาแยกแยะได้หมดนะ อ๋อ ท่านว่าอย่างนั้นหมายความว่าอย่างนั้นๆ มันย้อนรู้หมดเลยนะ นี่ที่ท่านเอาซุงทั้งท่อนมาให้เราไปจาระไนเอง ครั้นเวลามันรู้มันตามรู้ทั้งหมด อ๋อ ท่านให้เราคิดเอาความหมาย ท่านพูดให้พิจารณาหรือแจงให้ท่านก็อาจจะทำ แต่สำหรับเราท่านไม่เคยนะ อันไหนต้องโยนให้ทั้งท่อนเลยให้ไปจาระไนเอา มันก็ย้อนหลังๆ มาพิจารณาถึงเรื่องเหล่านี้ เช่นอุทธัจจะ ความฟุ้ง มันความเพลินในความเพียรมันไม่อยากเข้าสมาธิ มันเพลินถ่ายเดียวเพราะฉะนั้นจึงต้องรั้งเข้ามาสู่สมาธิให้พอเหมาะพอดีกัน เป็นอย่างนั้น...”

แม้จะใช้วิธีรั้งการฆ่ากิเลสเอาไว้ด้วยคำบริกรรม **พุทโธ** เพื่อสงบพักงานเข้าสู่สมาธิทำให้มีกำลังวังชาเหมือนกับได้ถอดเสี้ยนถอดหนามถึงขนาดนั้นแล้วก็ตาม ท่านว่ายังต้องคอยบังคับไว้มิให้พุ่งออกทำงานอีกเพราะสติปัญญาจะตามต้อนกิเลสเรื่อยไป ดังนี้

ภาพหน้าห้อง เก้าอี้และเตียง ภายในกุฏิ หลวงปู่มั่น

“...เวลาออกทางด้านปัญญานี่ โถ! ไม่มีในตำรา เราก็เรียนมาเหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึงกล้าพูดได้ ... กิเลสประเภทไหนเป็นยังไงสติปัญญานี้เหนือกว่าๆ ตามต้อนกันทัน เผากันไปเรื่อยๆ มันเป็นเอง นั่นละที่มันเพลิน มันไม่ได้หลับได้นอน มันเพลินฆ่ากิเลส เพราะมันเห็นภัยอย่างสุดหัวใจแล้ว ถึงขนาดที่ว่า

'ยังไงกิเลสไม่ตาย เราต้องตาย'...”

จิตไม่เผลอด้วยสติปัญญาอัตโนมัติ

ท่านเปรียบการพักหลับเป็นกำลังอันหนึ่งทางธาตุขันธ์ การพักจิตเข้าสู่สมาธิก็เป็นกำลังอันหนึ่งทางจิตใจ เพราะเมื่อกำลังวังชาไม่พอก็เป็นเหมือนมีดไม่คมฟันเท่าไรก็ไม่ขาดง่ายๆ การพักสู่สมาธิจึงเป็นเหมือนหินลับมีดพร้อมใช้งานต่อไป ดังนี้

"...นี่ละขั้นสติปัญญาอัตโนมัติ พอจากนี้หมุนเข้าไป ละเอียดลออเข้าไปๆ แล้วก็เชื่อมโยงถึงมหาสติมหาปัญญา เพียงขั้นสติปัญญาอัตโนมัตินี้ก็ไม่มีเผลอแล้ว จิตจะเผลอ สติสตังเผลอไม่มีแล้ว พอก้าวเข้าสู่มหาสติมหาปัญญานอกจากไม่เผลอแล้วยังละเอียดลออ ซึมซาบไปหมดเลย

สติปัญญาอัตโนมัตินี้ยังเป็นคลื่นๆ ถ้าทำงานก็เหมือนเขาฟักลาบยำลาบ ถึงจะยำถี่ยิบขนาดไหนมันก็เป็นคลื่นแห่งการยำลาบอยู่นั้นแหละ ทีนี้พอก้าวจากสติปัญญาอัตโนมัตินี้เข้าไปสู่มหาสติมหาปัญญา ทีนี้ราบรื่นไปเลย ซึมซาบ ฆ่ากิเลสก็ซึมซาบ อะไรซึมซาบทั้งหมดไปตามๆ กัน นี่เรียกว่ามหาสติมหาปัญญา ...

ทีนี้การพิจารณาสติปัญญาอัตโนมัติก็ถือเอาขั้นอนาคานี้ อารมณ์ของอนาคา นิมิตของอนาคานี้ฝึกซ้อมจนชำนิชำนาญ แล้วกลายเป็นว่างไปหมด หมดนิมิตที่เกี่ยวกับจิต ซึ่งเรามาตั้งฝึกซ้อมนี้หมดไปๆ หมดเร็วเข้าๆ สุดท้ายหมด ตั้งขึ้นพับดับพร้อมๆ เหมือนฟ้าแลบๆ ต่อไปอย่างงั้นไม่มี ไม่มีจะเป็นอะไรที่นี่นะ จิตมันว่างไปหมดแล้ว มันหากเป็นเองสิ่งที่มีเงื่อนต่อมันมี เหมือนกับไฟได้เชื้อ เชื้อไฟมีอยู่ที่ไหนไฟจะลุกลามไปตามเชื้อโดยไม่บังคับกันแหละ ขอให้มีเชื้อไฟเถอะ ไฟจะลุกลามไปตาม

อันนี้ขอให้มีเชื้อกิเลสอยู่ที่ตรงไหน สติปัญญาซึ่งเป็นเหมือนกับไฟ ความพากความเพียรเหมือนกับไฟ จะหมุนเข้าไปพิจารณา เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เวทนาก็ถือเอาเวทนาทางกายบ้าง ถือเอาเวทนาทางจิต ส่วนมากจะเป็นเวทนาทางจิตนะ ทางกายผ่านไปแล้ว ไม่ค่อยสนใจ สัญญา สังขาร วิญญาณ มักจะมีแต่สุขเวทนาภายในจิตใจ ทุกขเวทนามี แต่ว่าน้อยๆ ลงไปโดยลำดับ สุขเวทนานั้นเด่นๆ นี่ก็อยู่ในขั้นสมมุติ สัญญา สังขาร วิญญาณ เฉพาะอย่างยิ่งคือสังขาร พอปรุงแพล็บๆ ปรุงมาจากไหน ปรุงมาจากใจ ดับไปดับไปไหนมาจากใจ

สัญญาหมายปั๊บมาจากไหน สติปัญญานี้จะหมุนตามๆ ทันทีโดยหลักธรรมชาติ สุดท้ายมันก็หมุนออกจากใจ หมุนเข้ามาก็หมุนเข้ามาสู่ใจ ติดตามเข้าไปหาพระราชวังหลวง คือ **อวิชชาปัจจยา สังขารา** ได้แก่ กษัตริย์วัฏจักรอยู่ในท่ามกลางนี้แหละ อวิชชาเป็นกำแพงล้อมเอาไว้ ตัวอวิชชาจริงๆ อยู่ในกำแพง เพราะฉะนั้นจึงติดตามเหล่านี้เข้าไป ติดตามอันนี้เข้าไปเรื่อย ฝึกซ้อมกันเรื่อย พอมันเข้าใจเข้าใจหลายครั้งหลายหน เข้าใจเรื่อยๆ เข้าไปก็ตามเข้าไปถึง**อวิชชาปัจจยา สังขารา** กลายเป็นปัจจยาการขึ้นมาภายในจิตดวงนั้น เรียกว่าอริยสัจสี่ เป็นเต็มตัวแล้วเข้าไปนั้น

แล้วจิตมันตามเข้าไปหลายครั้งก็ไปเห็นต้นตออันใหญ่หลวง คือ **อวิชชาปัจจยา** ซึ่งเป็นกษัตริย์วัฏจักรภายในหัวใจของเรา เพราะสิ่งอื่นมันปล่อยหมดแล้ว จิตใจว่างไปหมด ทั้งๆ ที่จิตก็ยังไม่ว่างตัวเอง แต่สิ่งภายนอกทั้งหลายมันว่างไปหมด ต้นไม้ ภูเขา ดินฟ้าอากาศ วัตถุต่างๆ นี้ว่างไปหมด ไม่มีในจิตใจ จิตใจกลายเป็นความว่างไปหมดแล้ว เหลือตั้งแต่ภายในตัวเองยังไม่ว่าง อ่านให้มันถึงอย่างงั้นซินักปฏิบัติ ให้ถึงตัว อะไรยังไม่ว่าง ก็**อวิชชาปัจจยา สังขารา** ยังสำคัญว่าอันนั้นว่าง อันนี้ว่าง ตัวเองลืมตัวเอง ตัวเองยังไม่ว่าง ให้ย้อนเข้ามาจนกระทั่งถึงตัวจริงของอวิชชา..."

กุฏินี้ห่างไกลจากกุฏิหลวงปู่มั่น หลายคนเข้าใจว่าเป็นกุฏิองค์หลวงตา แต่เมื่อสอบถามเจ้าอาวาสวัดป่าบ้าน-หนองผือองค์ปัจจุบัน และศิษย์ผู้ใกล้ชิดองค์หลวงตาก็ได้รับการยืนยันว่า ได้ยินจากองค์หลวงตาเองว่าไม่เคยพักที่กุฏินี้ กุฏิองค์หลวงตาชำรุดไปแล้ว อยู่ใกล้กับกุฏิหลวงปู่มั่น

สำหรับรายนามพระภิกษุในภาพ เป็นรายนามพระภิกษุสามเณรที่จำพรรษาร่วมกับหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ที่วัด-ป่าบ้านหนองผือตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๒

พระอนาคามีสอบขึ้นชั้น

"...ผู้สำเร็จพระอนาคามีขั้นต้น ถ้าสอบก็เรียกว่าสอบได้ ๕๐% แล้ว เป็นอันว่าสอบได้ สอบได้เพียงขั้นแรก ๕๐% นี้ เมื่อตายลงไปแล้วก็ควรแก่อวิหา ชั้นอนาคามีชั้นแรก ส่วนใหญ่คือว่าสอบได้แล้วนั้น เรียกว่าส่วนใหญ่นั้นตายแล้ว กามราคะหมด แต่ส่วนที่ปลีกย่อยที่เป็นกระแสของราคะตัณหานี้ยังมีเป็นขั้นๆ ตอนๆ ไป เพราะฉะนั้นผู้สำเร็จพระอนาคามีแล้ว เว้นผู้ที่เป็นขิปปาภิญญาคือบรรลุธรรมอย่างรวดเร็วเสีย ผู้บรรลุธรรมเป็นไปตามธรรมดากลางๆ นี้ จะต้องได้ก้าวเป็นลำดับลำดาไป

พอสอบได้เป็นพระอนาคามี กามกิเลสได้สิ้นไปจากใจแล้ว ซึ่งเป็นส่วนใหญ่สิ้นไปแล้ว ส่วนปลีกย่อยที่มีเล็กๆ น้อยๆ แต่ไม่ถึงกับจะทำให้เกิดกามกิเลสได้อีกต่อไปนั้นยังมีอยู่ ท่านจึงชำระกามกิเลสประเภทนี้ นี่ละท่านเรียกว่าสติปัญญาเป็นอัตโนมัติ คือเป็นตั้งแต่ขั้นนี้ขึ้นไป ขั้นที่จะฆ่าฟันหั่นแหลกกับกามกิเลสขั้นแรกนั้น เป็นขั้นชุลมุนวุ่นวาย ถ้าเป็นนักมวยก็คลุกวงในกันตลอดเวลา จนกระทั่งกิเลสตัวสำคัญนี้ขาดสะบั้นลงไปแล้ว จากนั้นก็เป็นสติปัญญาอัตโนมัติ ท่านฝึกซ้อมกามราคะที่ส่วนใหญ่สิ้นไปแล้ว ส่วนที่ยังบริษัทบริวารนี้เป็นเหมือนกับว่าเป็นผุยเป็นผงยังมีอยู่ ท่านก็ฝึกซ้อมอันนี้แหละเป็นลำดับลำดา

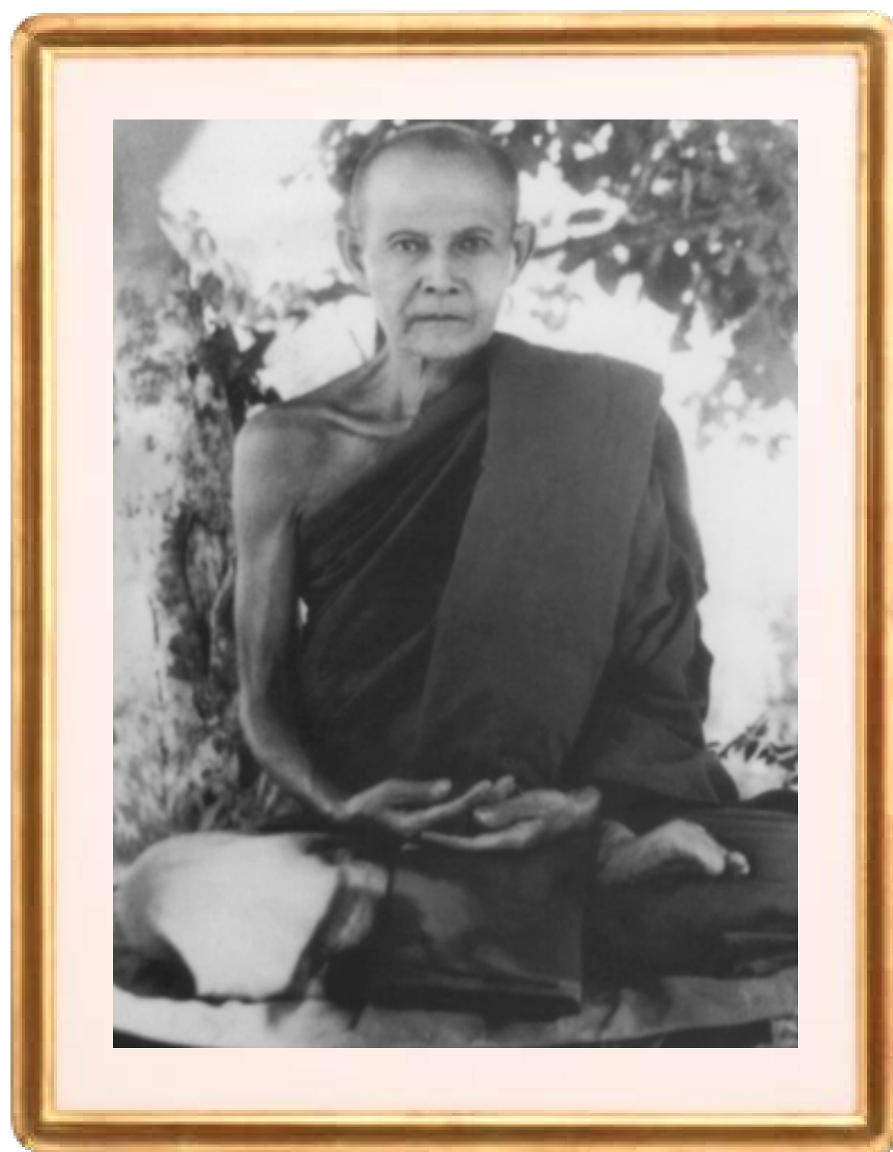
เมื่อละเอียดเข้าไป ก็ก้าวเข้าไปสู่ จากอวิหาแล้วก็ไป **อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี** นี่ฝึกขึ้นไปเรื่อยๆ จิตจะค่อยเลื่อนชั้นขึ้นไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึง**อกนิฏฐา** นี่เต็มภูมิ เรียกว่าราคะไปสิ้นสุดโดยสิ้นเชิงในขั้นอกนิฏฐานี้ จากนั้นก็ก้าวเข้าสู่นิพพาน สิ้นโดยลำดับถึงขั้นนิพพานทีเดียว นี่พูดถึงการปฏิบัติธรรม คำว่ากามกิเลสส่วนใหญ่ขาดไป เพราะฉะนั้นในสุทธาวาส ๕ ชั้น จึงต้องมีเป็นลำดับลำดาไป ให้เหมาะให้ควรแก่ผู้ที่ชำระกามกิเลสนี้ได้ยังไม่หมดโดยสิ้นเชิงทีเดียว ยังเหลืออยู่เป็นผุยเป็นผง ก็จะได้ชำระซักฟอกกันไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงขั้นสุดยอด คืออกนิฏฐา แล้วก็ก้าวเข้าสู่นิพพาน เรียกว่าสำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว

ที่กล่าวถึงเรื่อง จิตไม่ตายนี่เป็นอย่างนี้เอง ผู้ที่สำเร็จเฉพาะอย่างยิ่ง คือผู้สำเร็จพระอนาคามีนี้ ตายเวลาไหนท่านจะทราบของท่านทันทีว่า ท่านจะไปเกิดในภูมิใด **อวิหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี อกนิฏฐา** คำว่าเกิดนั้นท่านเรียกในที่ทั่วๆ ไป แต่คำว่าค่อยเลื่อนชั้นไปตามลำดับของจิตนี้สนิทดีสำหรับผู้ปฏิบัติ จะว่าเกิดชาตินี้ ตายจากอวิหาแล้วไปอตัปปาอย่างนั้น ไม่ค่อยสนิทในภาคปฏิบัติ ถ้าว่าเลื่อนชั้นไปเรื่อยๆ สมกับนามของใจว่าเป็นนามธรรมแล้ว ไม่มีรูปร่างอย่างอื่นพอให้เกิดให้ตายต่อไปอีก ก็รูปร่างเป็นนามธรรม จึงเรียกว่าเกิดก็ได้ ตายก็ได้ ให้สนิทจริงๆ ก็คือเลื่อนชั้นไปเป็นลำดับลำดา จนกระทั่งถึงอกนิฏฐา แล้วก็ก้าวเข้าสู่นิพพาน สำเร็จเป็นพระอรหันต์ นี้สนิทใจ..."

อุปัฏฐากพ่อแม่ครูอาจารย์หลวงปู่มั่น

อุปัฏฐากหลวงปู่มั่น

เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อหลวงปู่มั่นนั้น องค์หลวงตาพยายามใช้ความสามารถอย่างเต็มกำลังสติปัญญาทุกสิ่งทุกอย่างเฉพาะอย่างยิ่งในระยะ ๕ พรรษาสุดท้ายที่อยู่กับหลวงปู่มั่นที่วัดป่าบ้านหนองผือ หลวงปู่หล้าได้เล่าถึงความเอาใจใส่และความเคารพบูชาขององค์หลวงตาที่มีต่อหลวงปู่มั่นว่า

"...ด้านบิณฑบาต หลวงปู่มั่นพาลูกศิษย์ปฏิบัติยินดีภัตที่ตกลงในบาตร ไม่ค่อยส่งเสริมในการตามส่งทีหลังอันเป็นปัจฉาภัต ยินดีฉันรวมในบาตรทั้งหวานคาว ไม่ซดช้อน เอามือเป็นช้อน ด้านจีวร ยินดีบังสุกุลวางไว้ที่กุฏิบ้าง บันไดใกล้ที่ขึ้นลงบ้าง ทางไปส้วมและใกล้ทางจงกรม และทางไปบิณฑบาตบ้าง และในศาลาที่ประชุมฉันบ้างแต่หลวงปู่มีภาพพจน์ลงไปอีก มีข้อสังเกตของพระอาจารย์มหาบัว เล่าให้ผู้เขียนฟังเป็นพิเศษ จึงสังเกตได้ พระอาจารย์มหาบัวเล่าให้ฟังว่า

'หล้าเอ๋ย ผมสังเกตหลวงปู่มั่นได้คือ ผ้าบังสุกุลอันใด ที่เจ้าศรัทธาเขาทำกองบังสุกุลไว้เป็นส่วนรวม เช่น ที่หนทางบิณฑบาตและศาลาและที่ร่มไม่ไกลจากกุฏิองค์ท่าน แม้ท่านจะขาดเขินสักเพียงใดก็ดี องค์ท่านไม่ค่อยจะใช้ให้เขา หรือ

ไม่ใช้เลยก็ว่าได้ องค์ท่านใช้แต่เฉพาะที่เขาเอามาบังสุกุลไว้ที่กุฏิ ใกล้บันใด ใกล้ส้วม ใกล้บริเวณทางจงกรมขององค์ท่านเท่านั้น สังเกตดูดู๋ถ้าไม่เชื่อ'

เมื่อสังเกตดูก็เป็นจริงแท้ๆ เพราะองค์ท่านลึกซึ้ง ใช้ของไม่มีราคีแก่ท่านผู้ใด และของที่เขาเอามาบังสุกุลใกล้บริเวณที่องค์ท่านอยู่และพักนั้นก็ดี องค์ท่านไม่ได้หวงไว้ใช้องค์เดียว เมื่อลูกศิษย์ขาดเขินก็ให้ทั้งนั้น

ในยุคบ้านหนองผือ พระอาจารย์มหา .. ลึกซึ้งมากทุกวิถีทาง หลวงปู่มั่นไว้ใจกว่าองค์อื่นๆ ในกรณีทุกๆ ด้าน ควรจะเปลี่ยนไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่งก็ดี หรือครบทั้งไตรก็ดีหรือสิ่งใดที่ควรเก็บไว้เป็นพิเศษ เฉพาะองค์หลวงปู่ก็ดี ในด้านจีวรและของใช้เป็นบางอย่าง ตลอดทั้งเภสัชเป็นหน้าที่ของท่านพระอาจารย์มหาทั้งนั้น เป็นผู้แนะนำให้คณะสงฆ์รู้ความหมายลับหลังหลวงปู่มั่นทั้งนั้น และหลวงปู่มั่นก็มิได้นัดหมายให้พระอาจารย์มหาบัวทำประโยชน์เพื่อองค์ท่านเองอย่างนั้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม ลึกหรือตื้นด้วยประการใดๆ เลย พระอาจารย์มหาเคารพลึกซึ้งเป็นเอง..."

เรื่องความละเอียดลออเกี่ยวกับการเฝ้าสังเกตการขบการฉันของหลวงปู่มั่นนั้น หลวงปู่หล้าก็ยังเคยกล่าวชื่นชมท่านไว้ว่า

"...พระอาจารย์มหา เวลาอยู่กับหลวงปู่มั่นคงจะนึกอยากจะเว้นอาหารอยู่ แต่มีเหตุผลในใจว่า เราเป็นพระผู้ใหญ่อยู่กับองค์ท่าน เราจะได้สังเกตองค์ท่าน ว่าวันหนึ่งๆ องค์ท่านฉันได้เท่าไร ข้าวหมดขนาดไหน กับอะไรหมดขนาดไหน เราจะได้สังเกตประจำวัน เพื่อจะจัดถวายได้ถูก เท่าที่มีมาโดยเป็นธรรม แม้องค์-ท่านหยิบใส่บาตรเองก็ดี เราจะสงวนรู้ว่าหยิบอะไรบ้าง เพราะเราเป็นห่วงองค์ท่านมาก เมื่อองค์ท่านฉันได้บ้าง เราก็พลอยเบาใจ..."

และด้วยเหตุนี้เอง เมื่อมีโอกาส จำเป็นต้องลาองค์หลวงปู่มั่นเพื่อไปธุระที่จังหวัดอุดรธานีชั่วคราว หลังจากเสร็จธุระแล้ว ขากลับท่านจะพยายามจัดหาเอาของใช้ของฉันที่อุดรธานี ที่ถูกกับธาตุกับขันธ์ขององค์ท่าน เพราะท่านคอยสังเกตอยู่ตลอด จนรู้ว่าอันใดองค์ท่านฉันได้สะดวกธาตุขันธ์ ท่านก็จะเอาใส่เข่งๆ เต็มเอี๊ยดแล้วให้เณรแกงหม้อเล็กๆ ถวายองค์ท่านวันละหม้อเป็นประจำโดยมิให้หลวงปู่มั่นทราบ แต่ต่อมาหลวงปู่มั่นก็ล่วงรู้ได้และได้ห้ามปรามไว้ แม้อย่างนั้นด้วยความเคารพรักและเป็นห่วงในธาตุขันธ์ของครูบาอาจารย์ซึ่งล่วงเลยเข้าวัยชรามากแล้ว ท่านก็หาอุบายทำของฉันถวายหลวงปู่มั่นอีกจนได้ ดังนี้

"...บางเวลาจึงหาอุบายลาท่านมาอุดรฯ ไม่มีอุบายไม่ได้ ต้องมีอุบายเต็มตัวข้อแก้ตัวมาเต็มตัวเลย หาอุบายมาจังหวัดอุดรฯ แต่ละครั้งนี่ ความจริงตั้งใจมาหาเอาของไปถวายท่าน จึงต้องหาอุบายที่จะทำให้ท่านยอมอนุญาต พอท่านอนุญาตแล้ว เวลาจะไปก็ต้องมีอุบายพยายามจะไม่ให้ท่านจับได้ ทำทีไปหาแก่นขนุนมาย้อมผ้าบ้าง อะไรที่จำเป็นที่จะไม่ถูกท่านตีหน้าผากเอา

ถึงอุดรฯ แล้วสั่งโยมให้เขาไปหากว้านของในตลาด อันไหนที่เห็นท่านชอบฉันสั่งเลยๆ จัดใส่เข่งๆ จนเต็มที่แล้ว แล้วจึงหาเอาแก่นขนุนใส่ไปด้วยเพื่อเป็นข้อแก้ตัว

'แก่นขนุนนี่หละคือแก่นแก้ตัว เวลาจำเป็นท่านซักถามจะเอานี้เป็นข้อแก้ตัว'

สิ่งของพร้อมมูลแล้วจึงขึ้นรถกลับ พอขากลับมาถึงอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร แล้ว ทางรถไปต่อไม่ได้ก็เอาเกวียนเขามาบรรทุกของที่เตรียมเอาไปถวายท่านเต็มล้อเทียวนะ

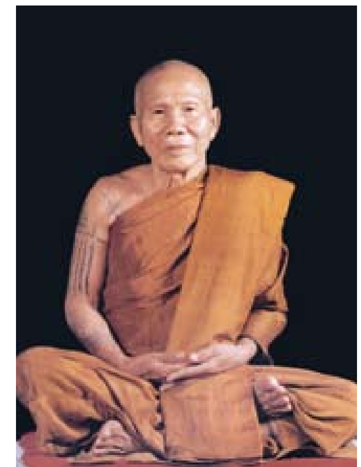
พอกลับถึงวัดบ้านหนองผือ ต้องทำแบบหลบๆ ซ่อนๆ ลุกลี้ลุกลนตลอด ให้เณรมาขนทันทีๆๆ เก็บเข้าไปซ่อนไว้หมด ไม่ให้มีพิรุธไม่ให้ท่านเห็น ไม่ให้ล้อเกวียน เข้าไปลึกนะ กลัวท่านจะมองเห็น ต้องจอดไว้ข้างนอกแล้วก็ขนออกไปเก็บไว้ในกระต๊อบเก็บไว้ที่ไหนดีๆ

'เณรเพ็งนี่หละ (พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต วัดถ้ำกลองเพล) *เป็นผู้ที่คอยปฏิบัติกับเรา แล้วก็คอยดูท่าน'*

พอเรียบร้อยแล้วจึงไปหาท่าน พอท่านทราบว่าเรามาแล้ว ตอนเช้าท่านเดินบิณฑบาตออกมานี้ตาท่านส่ายๆ รอยล้อรอยเกวียน เราเอาไม้กวาดไปกวาดไว้หมดนะไม่ให้เห็น เราก็ว่าเรารอบคอบดี แต่ไม่พ้นตาท่านจับจนได้ ไปเห็นรอยล้ออยู่นั้น กวาดไม่หมด จึงถามว่า

บริขารหลวงปู่มั่น
ในพิพิธภัณฑ์วัดป่าสุทธาวาส
จ.สกลนคร

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต

หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต

'นี่รอยเกวียนมาจากไหน' ท่านจี้เข้าไปเลย

เอาอีกละ กูตายที่นี่ *'อ๋อ! มาจากทางอำเภอพรรณาฯ เห็นแก่นขนุนดีๆ ก็เลยเอาแก่นขนุนมา'*

กราบเรียนท่าน ท่านก็เลยนิ่งเลยนะ นี่เห็นไหมท่านจับได้แล้วนั่น อยู่ๆ ต่อมาสักพัก ท่านปัดกวาด มองโน้นมองนี้ กวาดนั้นกวาดนี้ เดินไป ตรงดิ่งเปิดกุฏิที่เราเก็บของที่ขนมาจนได้ โถ!

'อะไรเต็มอยู่ในนี่' ท่านจี้ถาม

'อุ๊ย! เราจะตาย เราหาข้อแก้ตัว'

บริขารหลวงปู่มั่น

เรื่องอาหารการฉันนี้อะไรที่ถูกกับธาตุกับขันธ์ของท่าน ก็เราเป็นผู้ปฏิบัติอยู่ตลอด ท่านชอบฉันอะไรบ้างเราสังเกตอยู่ตลอด อันไหนที่ท่านเมตตาฉัน เห็นว่าถูกกับธาตุกับขันธ์ท่าน เราจะไปหาสิ่งนั้นมาเป็นเข่งๆ ต้องเอามาอย่างเต็มเหนี่ยว

ถ้าได้โอกาสลาท่านไปเที่ยวกรรมฐานทางไหน ในป่าในเขามีอะไรที่ถูกกับธาตุกับขันธ์ท่านก็ไปหาเอามาอีก ก็ไม่ได้นึกว่าท่านจะรู้บทเวลาท่านใส่นี้

'โอ๋ย ใส่นี้หงายหมาเลย ไม่ได้หงายธรรมดา ไม่มีท่าต่อสู้ สู้ท่านไม่ได้ว่างั้นเถอะ เปรี้ยงทีเดียวหงายเลย'..."

เรื่องการขบการฉัน หยูกยา ผ้านุ่งผ้าห่ม บริขาร และเครื่องใช้ไม้สอยทุกสิ่งทุกอย่างของหลวงปู่มั่น ท่านจะคอยสังเกตพินิจพิจารณาและกระทำอย่างตั้งใจจดจ่อเพื่อให้เกิดความสะดวกสบายแก่ธาตุขันธ์ร่างกายของหลวงปู่มั่นมากที่สุด ความเหน็ดเหนื่อยอ่อนเพลียหรือทุกข์ยากลำบากส่วนตนนั้นไม่ถือเป็นประมาณหรือเป็นปัญหาอุปสรรคยิ่งกว่าการให้ครูบาอาจารย์ได้รับความสะดวก เรียกได้ว่ายามใดที่ท่านอยู่ ยามนั้นครูบาอาจารย์ก็เบาใจ

หลวงปู่มั่นเอาผ้าห่มมาให้

หลวงปู่มั่นให้ความไว้วางใจโดยมอบให้ท่านเป็นผู้จัดสรรจตุปัจจัยไทยทานตามความจำเป็นแก่พระเณรภายในวัด ในเรื่องนี้ท่านเคยเล่าไว้ว่า

"...อย่างของที่ตกมานี่ ท่านอาจารย์มั่นมอบเลยนะ *'ท่านมหาจัดการดูแลพระเณรนะ'*

หลวงปู่มั่นพูดเท่านั้น แล้วปล่อยเลยนะ เขามาทอดผ้าป่ากองพะเนินเทินทึก เราเป็นผู้ดูแลทั้งหมดเลย องค์ไหนบกพร่องตรงไหน องค์ไหนบกพร่องอะไรๆ จัดให้ จัดให้ สำหรับเราไม่เอา ครั้นเวลาเราไม่อยู่บ้าง ท่านสืบถามพระนี่

'ท่านมหาท่านได้เอาอะไรไหม? ของที่เอามามอบให้ท่านจัดให้พระเณร ท่านเอาอะไรไหม?'

พระตอบ *'ท่านไม่เอาอะไรเลย'* ท่านนิ่งนะเฉย ท่านจับได้หมด พิจารณาแล้ว เราทำทั้งหมดด้วยความเป็นธรรม ท่านรู้...

เราไม่เอาอะไรนี่ ขนาดท่านเอาผ้าห่มของท่านไปบังสุกุลให้เรา มีที่ไหน ไม่เคยมีนะ เพราะท่านเห็นเราไม่ใช้ผ้าห่ม หนาวขนาดไหนเราก็ไม่เอา เราเด็ดของเราอยู่อย่างนั้นตลอด...

เราก็ไม่ได้บอกว่าเราไม่มีผ้าห่ม เพราะเราไม่เอา ผ้ามีเท่าไหร่เราก็ไม่สนใจ นอกการปฏิบัติตนเองให้เคร่งครัด และสุดท้ายท่านก็เอาผ้าห่มท่านมาให้เรา ถ้าเอาผ้าห่มผืนใหม่ๆ มาให้เรา ก็กลัวเราไม่ห่ม ถ้าเอาผ้าห่มใหม่ให้ ท่านก็กลัวเราจะไม่ใช้ นั่นเห็นไหมอุบายของท่าน ต้องเอาผ้าของท่านที่ท่านห่มอยู่นั่น พับเรียบร้อยแล้วไปบังสุกุลให้เรา

รองเท้าหลวงปู่มั่น

เอาดอกไม้เอาเทียนไป โอ๊ย ทุกๆ อย่างท่านเป็นอาจารย์ ปรมาจารย์ชั้นเอกทุกอย่าง ไปก็ขึ้นไปวางไว้ที่นอนของเราเลย กุฏิหลังเตี้ยๆ ท่านขึ้นไปเอง เอาไปวางไว้ วางไว้กลางที่นอน มีดอกไม้มีเทียนวาง

ผ้าห่มเป็นผ้าที่ท่านห่มอยู่แล้ว ผ้าใหม่ท่านกลัวเราจะไม่ใช้ นั่นแหละท่านหาอุบายต้องเอาผ้าท่านเอง ว่างั้นเถอะ เราขึ้นไปแล้วไปดู

'อุ๊ย! มันผ้าพ่อแม่ครูจารย์ ผ้าที่ท่านครองอยู่ทุกวันท่าน ห่มอยู่ทุกวัน'

เรารู้ทันทีเลย เราปฏิบัติอยู่ทุกวันกับผ้าท่าน ทำไมจะไม่รู้ นี่แสดงว่าให้ใช้ ให้ใช้หน่อยเถอะ ก็ดูรอยเท้าท่านมาจากทางกุฏิด้อมๆ ขึ้นมานี้ก็กลับไป ตามดูรอยรองเท้าท่าน ท่านคงสงสารเรามาก เห็นว่าเราไม่ใช้ผ้าห่ม ก็คือความเด็ดขาดของเราเองไม่ใช่อะไรนะ ผ้าห่มมีแต่เราไม่เอา ท่านก็รู้ ท่านเอามาบังสุกุลเราก็ห่มใช้ ว่างั้น เพราะท่านเห็นนิสัยอย่างนั้น เอาจริงเอาจังทุกอย่าง..."

เณรเป็นเนื้อ เราเป็นเขียง ถูกหลวงปู่มั่นสับยำ

เหตุการณ์ช่วงหนึ่งเกิดขึ้นที่วัดป่าบ้าน-หนองผือ ท่านสั่งให้เณรเพ็ง (หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต) ทำอาหารเล็กๆ ที่สังเกตว่าถูกธาตุขันธ์หลวงปู่มั่นเป็นประจำทุกวันซึ่งหลวงปู่มั่นก็ไม่อยากเสริมจึงหาวิธีขนาบศิษย์ทั้งสอง ดังนี้

"...ของอะไรที่ถูกกับธาตุกับขันธ์ท่านเราจะพยายามหามาๆ ไม่ให้ท่านรู้นะ รู้ไม่ได้ เณรเพ็ง เณรเพ็งละเป็นเขียงรอง ให้เณรเพ็งมาทำ ท่านสับเณรเพ็ง เณรเพ็งเป็นเนื้อบนเขียง เราเป็นเขียงท่านเป็นมีดยำลง เณรเพ็งก็ไม่ทราบจะปฏิบัติต่อใครอย่างไร

'ท่านว่ามาทำหาอะไรนี่น่ะ บิณฑบาตมาล้นบาตรๆ กินให้ตายมันก็ตายนี่นะ ท่านไปอย่างนั้นนะ มายุ่งทำไม'

ท่านว่างั้น อันนี้เป็นเรื่องของท่าน เราก็ไปกระซิบกับเณรเพ็งให้ทำอย่างนั้นๆ แก้ตัวเข้าใจไหม หาอุบายแก้ตัว เณรเพ็งก็ทำตามเราทุกอย่าง เพราะเณรก็เคารพเรา

ทีนี้เวลาบิณฑบาตนั่นละที่มันขบขันมาก เณรก็ทำอาหารเล็กๆ อยู่ในครัว ตามธรรมดาบิณฑบาตท่านออกหน้าแล้วพระเณรจะหลั่งไหลไปตามท่านๆ ลงจากศาลาหอฉันนั่นน่ะ พอท่านออกไปแล้วพระเณรก็ตามหลังท่านเป็นสายยาวเหยียดไป แต่วันนั้นเผอิญอะไรไม่รู้ พระเณรออกไปหมดแล้วท่านยังไม่ไปท่านยังอยู่นั้น

ทีนี้เณรเพ็งก็ว่า *'กูตาย พระเณรไปกันหมดแล้ว'* แสดงว่าพ่อแม่ครูจารย์ไปแล้วก็เลยวิ่งจากครัวมาพบท่าน

'เหอ มาไงม้าแข่งนี่ จะขับไล่ท่านเพ็งออกจากวัดนะ ม้าแข่งมาจากไหน ต้องออกจากวัดเณรนี้มันยังไงกัน เณรม้าแข่งนี่'

โอ๊ะ กูตาย วันนี้ทำไง ท่านจะเอาเณรออกจากวัด ก็เรานั่นละจะเป็นคนแก้ไม่ใช่ใครไม่สบายเลยวันนั้น บิณฑบาตท่านพูดอะไรกับเรา เราก็นิ่งเฉยไม่พูดเลย ทุกวันมีตอบบ้างอะไรบ้างวันนั้นนิ่ง ท่านคงจะทราบว่ามหาองค์นี้มันจะตาย วันนี้กูจะไล่เณรเพ็งออกไปมันจะไปแบกเณรเพ็งเอาไว้นี่ กูพูดอะไรมันก็ไม่พูด ท่านรู้นะเรื่องเหล่านี้รู้หมด

พอฉันเสร็จแล้ว เพราะเราเคยปฏิบัติฉันเสร็จแล้วไปเช็ดไปกวาดถูที่บริเวณท่านฉันให้พระเณรเอานั้นลงไป มีอะไรก็คุยกับท่านเรื่องนั้นเรื่องนี้ไป คุยไปคุยมาดึงเข้ามาๆๆ ใกล้เข้ามาหาเณรเพ็งนี่นะ พอถึงนั้นเฉียดตรงนั้นแล้ว เอ้อ ขึ้นเลย

'ไหน เณรเพ็งว่าไงท่านมหา' ขึ้นเลยเข้าจุดแล้วที่นี่ จึงกราบเรียนท่าน

เรากราบเรียนท่านอย่างมีเหตุมีผลนะ ท่านก็ฟัง พอสุดท้ายท่านยังไว้ลวดลายนะ เราขอเมตตาจากท่านเพราะมันลุกลี้ลุกลนมันรีบมันกลัวจะไม่ทัน มันก็เป็นบ้างอะไรๆ นี้ ขอเมตตาเอาไว้เสียก่อน

'เออ คราวหลังเป็นอย่างนี้ไม่ได้นะเพ็ง' ท่านรู้เราแล้วตั้งแต่บิณฑบาตเราไม่พูดอะไรเลยมหานี้มันจะอกแตกละวันนี้กูจะไล่เณรเพ็งหนีคงว่างั้นนะ แต่กับเราท่านก็ไม่ว่าอะไรนะ เรื่องเณรเพ็งนี้ก็มีภาคทัณฑ์เอาไว้

หลวงปู่มั่นยกเรื่องหมูเป็นคติ

"...บางทีพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านพูดมีตลกขบขันอยู่กับท่านมันหากหัวเราะไม่ได้ เราจะตายบางทีกลั้นหัวเราะไม่อยู่ มันอดหัวเราะไม่ได้นะ มันทำไมเป็นอย่างนั้น ท่านพูดแปลกๆ หากเป็นคติด้วยขบขันด้วยอยู่ในตัวนี่แหละ

วันหนึ่งเรามันดื้อสิ หมูตัวขนาดกระโถน แต่มันอ้วนๆ มันเดินไปขุดดินขึ้นมาริมถนน จนเป็นร่องมันก็เอาจมูกมันขุดหญ้าแห้วหมูกินเพลิน ท่านก็เดินบิณฑบาตไปทางนั้น พูดไปพลางมองหางตาแย็บมาหาเรา

"นี่เห็นไหม หมูเขาไม่มีจอบมีเสียม เขายังขุดได้เห็นไหม เขาไม่ยอมตาย เขาขุดกินหญ้าแห้วหมูเห็นไหม พระเราจะไปโง่อะไรนักหนา ปัญญามีขุดลงไปสิ"

ท่านว่าอย่างนั้น อุบายของท่าน ออกอย่างนั้น อันนี้พอท่านผ่านไปแล้ว เราก็ไปเจอหมูตัวถัดกันไป มันกำลังเอาจมูกขุดดินกินหญ้าแห้วหมู เราไม่ได้ตั้งเจตนาอะไรนะ เราเดินไปนั่น เวลามันขุดอยู่นี่มันจะทำยังไง เราจึงสอดเท้าเข้าไปใต้ท้อง มันตื่นกระโดดหนีตกลงร่อง ตกไปแล้วมันไม่แล้วยังหงายท้องขาชี้ฟ้า

ท่านมองมา *"มันเป็นอะไร มันเป็นอะไรๆ"*

เราไม่ทราบว่าจะพูดยังไง มันขบขันนี่สิเรื่องมันขบขันนะ *"ว่าแต่พระไม่มีปัญญา บทเวลาหมูตัวมีปัญญาตกไปงี้ หงายท้อง"* มันอดหัวเราะไม่ได้

ทีนี้ถึงเวลาให้พรท่านเป็นองค์ยะถาสัพพี ส่วนเราเป็นคนรับสัพพี ฯ พอถึงคำว่า สัพพี ฯ เรารับไม่ได้เราก็นิ่ง กลั้นหัวเราะ จะรับได้อย่างไรมันคอยจะพุ่งออกมาอยู่นี่ (หัวเราะ) เราก็เลยรับไม่ได้นี่นะ ท่านก็สัพพีคนเดียว หมู่เพื่อนก็เลยรับทางโน้น เราก็เลยสัพพีไม่ได้เลยล่ะ ทีนี้พอพ้นหมู่บ้านแล้วท่านก็ว่า *"ทำไมขึ้นยะถาฯ ให้ สัพพีฯ ไม่เห็นรับ"*

"ผมอยากจะหัวเราะ มันขำจะตาย"

"หึ! เท่านั้นก็อยากหัว (หัวเราะ)" ท่านว่า

มันขบขันนะ เพราะท่านพูดท่านไม่มีอะไรนี่นะ ไอ้เรามันเป็นบ้านี่ อดหัวเราะไม่ได้ ที่เราทำหมูไม่ใช่อะไรนะ เราทำด้วยความรักหมูต่างหาก เราไม่ได้ทำด้วยความแกล้งท่านอะไร แม้นเม็ดทรายหนึ่งก็ไม่มี แต่นี่เราพูดสนุกเฉยๆ ทำไมมันถึงฉลาดนักหมูเรานี่นะ เหมือนลักษณะอย่างนั้น แต่ความจริงเราไม่มีเจตนาอย่างนั้น คือมันอ้วนมันน่ารักนี่

นั่นล่ะ เรื่องมันเป็นอย่างนั้น ขบขันจะตาย ท่านมีอุบายแปลกๆ ที่เราไม่เคยคิดเคยคาดนะ ไปเจออะไรนี่จะออกมาปุ๊บๆ เป็นคติทั้งนั้น นี่เป็นนิสัยของพ่อแม่ครูจารย์มั่น สมกับท่านเป็นครูเป็นอาจารย์

คำที่ว่า "ศาสดา" ไม่ใช่ขึ้นบนธรรมาสน์นั่งเทศน์แล้วถึงจะว่าศาสดานะ บทอากัปกิริยาทุกอย่างความเคลื่อนไหวไปมาขององค์ศาสดานั่นแหละ คือครูเอกนะ เป็นคติ จับมาเป็นคติได้หมดเลย ไม่จำเป็นจะต้องตั้งหน้าตั้งตาเทศน์ ให้การอบรม สั่งสอนถึงจะว่าเป็นศาสดา ความเคลื่อนไหวไปมาขององค์ศาสดานั่นล่ะ คือครูของโลกตลอด ยึดได้หมด เป็นคติ

อันนี้พ่อแม่ครูจารย์มั่นก็เหมือนกัน เคลื่อนไหวอะไรออกไปมีแต่เป็นคติ พูดออกมาแย็บๆ หนึ่งก็มีคติเตือนใจ บางทีเวลาท่านเปิดเต็มที่ ท่านบอกว่า "ถ้าจะสมมุติ เอาบริเวณที่เขาล้อมรั้วของวัดนี้มันกว้างขนาดไหน คนเต็มทั่วโลกนี้ สู้จิตวิญญาณในบริเวณวัดนี้เท่านั้น ไม่ได้"

คือท่านยกเอาคน เฉพาะคนหมดทั้งโลกนี้ไม่รวมสัตว์นะ ก็ยังสู้จิตวิญญาณในวงวัดนี้ไม่ได้ ท่านว่าอย่างนี้นั่น ลึกลับมาแต่ไหน ลึกลับสำหรับสายตาคน แต่ไม่ลึกลับสำหรับความจริงต่อความจริง ความจริงต่อความจริงคืออะไร คือธรรมชาติที่รู้ ก็รู้ตามความจริง..."

'เพ็งทำอย่างนี้อีกไม่ได้นะ' ท่านว่า

นั่นท่านให้อภัยแล้ว แต่มีลวดลายเอาไว้นั้นอีก ท่านเพ็งจึงเป็นเนื้อบนเขียง ข้างบนก็เป็นท่านนั่นละสับลงไป เราเป็นเขียงรองเอาไว้ท่านเพ็งเป็นลาบพอดี เป็นอย่างนั้นละ อยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์นี่เป็นของง่ายเมื่อไร พ่อแม่-ครูอาจารย์จอมปราชญ์สมัยปัจจุบัน พ่อแม่-ครูอาจารย์มั่นเป็นจอมปราชญ์ในสมัยปัจจุบัน ไม่อย่างนั้นไม่ทัน ความคิดความอ่านมันก็เกิดเอง ปัญญาเมื่อคิดมันเกิดเองให้ทันกับเหตุการณ์ ที่ท่านคล่องแคล่วว่องไวเฉลียวฉลาดแหลมคม เราก็ฟิตของเราว่าตัวโง่ว่าอย่างนั้นเถอะนะ เป็นตัวจอมโง่เข้ารับกันไม่อย่างนั้นไม่ทันกาล..."

แม้จะเสี่ยงต่อการถูกดุด่าว่ากล่าวเพราะหลวงปู่มั่นไม่เสริมในสิ่งที่ขัดปฏิปทาที่เคยดำเนินมา แต่ด้วยความห่วงใยในธาตุขันธ์พ่อแม่-ครูอาจารย์ผู้มีพระคุณสูงสุดซึ่งชราภาพมากแล้ว อยากให้มีกำลังมีอายุยืนยาวอยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรแก่หมู่ศิษย์อีกนานแสนนาน ท่านก็ยอมเสี่ยงได้ ดังนี้

"...นี่ก็ขอร้องท่านนะเวลาท่านจวนตัวเข้ามาเต็มที่แล้ว ขอให้ท่านชดช้อนเพราะบิณฑบาตก็ไม่ได้แล้ว ท่านก็ยังไม่ยอม ก็กราบเรียนท่านว่า

'แต่มันจำเป็น พ่อแม่ครูอาจารย์พาลูกศิษย์ลูกหาบึกบืนมาก็พอแล้ว อันนี้ก็เป็นเรื่องที่จะปฏิบัติต่อธาตุต่อขันธ์ พอจะเป็นไปได้ ได้วันหนึ่งสองวันก็เป็นที่ภาคภูมิใจแก่สัตว์โลกทั้งหลายแล้ว ขอให้พ่อแม่ครูอาจารย์ได้ทำตามธาตุตามขันธ์ ไม่มีใครจะมายึดแหละไม่ใช่พระเทวทัตมาอยู่ที่นี่ ถ้าเป็นพระลูกศิษย์มีครูแล้วไม่มีใครจะยึด'

เราละเป็นตัวสำคัญกับพ่อแม่ครูอาจารย์ ผู้อื่นไม่กล้าพูด เรามันกล้า กล้าด้วยเหตุด้วยผล ใครจะมายึดพ่อแม่ครูอาจารย์ในเวลานี้ ใครยึดก็เป็นเทวทัต เราว่างั้น ถ้าลูกศิษย์มีครูแล้วไม่ยึด เพราะธาตุของพ่อแม่ครูอาจารย์เป็นยังไงเวลานี้ใครก็รู้ พ่อแม่ครูอาจารย์มีความสะดวกสบายด้วยการขบการฉันด้วยวิธีใดก็ขอนิมนต์ เพื่อเป็นประโยชน์แก่โลก อยู่ไปกี่วันก็เป็นประโยชน์แก่โลกไม่ใช่น้อยๆ ฉันไม่สะดวกอะไรไม่สะดวกธาตุขันธ์ก็ยิ่งทรุดลงไปๆ แล้วก็ยิ่งมีแต่ทางเสื่อมทางเสียโดยถ่ายเดียว

ท่านก็ฉันให้บ้าง สักเดี๋ยวท่านก็พลิกอีกแหละ เราก็เอาอีก เพราะนิสัยของท่านนิสัยปัญญานี่ พลิกพั๊บๆ ๆ..."

สำหรับการดูแลเรื่องหมากพลู บุหรี่ที่ชาวบ้านทำมาถวายหลวงปู่มั่น นั้นท่านเคยพูดไว้เช่นกันว่า *"ท่านตำหมากวันหนึ่งไม่มากนะ ตอนเช้า ตอนบ่าย และตอนเย็นๆ บุหรี่ก็ไม่มาก ตอนเช้า ตอนบ่าย แล้วตอนค่ำ บุหรี่นี้จะมีถึง ๓ ครั้ง แต่หมากก็น่าจะเหมือนในระยะเดียวกัน เวลาลูกศิษย์ลูกหาขึ้นไปหาท่าน ท่านคุย แล้วก็ตำหมากถวายท่าน"*

ตัดคอรองแทนหมู่เพื่อน

เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระแก่หลวงปู่มั่น ท่านจะคอยเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลพระเณร คอยสังเกตอัธยาศัยใจคอพระเณรที่อยู่รวมกัน ทราบกันว่าในยามที่พระเณรมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นคราใด ท่านมักจะออกรับผิดกับหลวงปู่มั่นแทนหมู่เพื่อนชนิดยอมตัดคอออกรองเลยก็ว่าได้ ดังนี้

อ่างไม้บดยาและย้อมผ้า สมุนไพรและถุงยา ของหลวงปู่มั่น

ทั้งๆ ที่ผ้าหายากนะ สมัยนั้นสงครามโลก ผ้าหายาก ท่านหามาแต่ไหนก็ไม่รู้แหละ

'อาจารย์สีลา บ้านวา อากาศอำนวย นี้เก่งทางมีดโกนทอง' มาทีไรเป็นกำๆ เป็นมัดๆ มาเลย แจกพระเณรได้ทั่วทั้งวัด

องค์นั้นเก่งทางนั้นๆ เราก็ฟังไปอย่างนั้นแหละ องค์นั้นเด่นทางนั้นๆ เราก็มีแต่เพลินฟังทั้งอ้าปากค้าง... พอท่านชมองค์นั้นองค์นี้หมดแล้ว ก็หันมาหาเราชี้นิ้วเลยว่า

พระอาจารย์สีลา อิสสโร
วัดป่าอิสระธรรม จ.สกลนคร

บริขารหลวงปู่มั่นอันได้แก่มีดโกน หินลับมีด และหม้อกรองน้ำ

"...ตอนจะฉัน ท่านเอาตอนที่ปิดประตูตีหมาเพื่อมันจะได้ขี้ทะลักออก เรานั่งอยู่นี้ก็ท่านนั่งอยู่นั้น กำลังจะฉัน ท่านพูดเปรยๆ ขึ้นว่า

'พระเรานี้ แต่ละองค์ๆ นิสัยไม่เหมือนกัน องค์หนึ่งเด่นทางหนึ่งๆ ท่านกงมาก็เด่นทางผ้ามาทีไรต้องได้ผ้ามาเป็นไม้ๆ'

'นี่! ตัวยุ่งที่สุดคือตัวนี้ นี่ยุ่งที่สุด ไปที่ไหนอะไรแหลกไปเลย อะไรๆ ที่ไหนมันไปยุ่งเอาหมดอะไรอยู่ที่ไหนมันไปเห็นหมด ไปยุ่งหมด'

'กูตาย' เราอุทานในใจ เอาแล้วที่นี้ จะสู้ท่านได้ยังไง เรามัวแต่ฟังท่านเพลิน เวลาท่านจะฟาดเรานี้เราไม่ได้ดู ท่านใส่เอาอย่างถนัด เราก็หมอบ ก็มันเป็นความจริง นึกว่าท่านจะไม่รู้ เห็นไหมล่ะ อย่างนั้นแล้วเวลาท่านตี

เรื่องพระเณรก็เหมือนกัน เรานี้เรียกว่ารับแทนหมู่เพื่อนในวัด เด็ดดุก็อยู่กับเรา แต่เวลาจำเป็นนี้เราตัดคอเข้ารองๆ ใครผิดที่ไหนเราก็หาอุบายสอดเข้าไป หาอุบายเข้าไปได้ ไม่ได้แต่งขึ้นนะ มันหากมีเงื่อนพอเข้าถึงได้เราก็ไปอันนั้นผิดอย่างนั้นผิดอย่างนี้ เราก็บอกว่า

'เรื่องราวมันเกี่ยวกับเรื่องกระผม เราสั่งให้หมู่เพื่อนทำอย่างนั้นๆ' เราก็ว่าไป พอมาถึงเราเราเป็นคนผิดแล้วท่านก็นิ่งเสีย นิ่งหนหนึ่ง นิ่งสองหน นิ่งหลายหนต่อหลายหน พระเณรไม่ใช่น้อยองค์นี่ เดี๋ยวองค์นั้นผิดอย่างนั้น องค์นี้ผิดอย่างนี้ มีแต่เราเป็นผู้ไปตัดคอรอง ครั้นนานๆ เข้าก็เอาตอนฉันจังหันนั่นละ ตอนเงียบๆ บทเวลาจะขึ้นท่านกล่าวว่า...

'พระเณรผิดท้ายวัดหัววัดก็มหาบัวผิด พระเณรหูหนวกตาบอดผิดก็มหาบัวผิด เป็นใบ้เป็นบอผิดก็มหาบัวผิด มหาบัวผิดทั่วทั้งวัด พระเณรหูหนวกตาบอดเป็นบ้าเป็นบอมาจากไหน เข้ามาในเขตวัดนี้ มีแต่ผู้ถูกทั้งหมด มหาบัวผิดคนเดียว เหอ! มหาองค์นี้มันโง่ถึงขนาดนั้นเชียวเหรอ'

ท่านรู้แล้วว่าเราตัดคอรองหมู่เพื่อน เราก็หมอบเสีย อย่างนั้นละเห็นไหม ท่านจับได้หมด เวลาพระเณรจะเป็นจะตายเราก็ตัดคอรอง แต่เวลาออกมาแล้วก็สอน อย่างน้อยก็สอนมากกว่านั้นจับบิดเอาเลย *'ทำไมทำอย่างนั้นๆ'* จี้เอาเลย ก็เราเป็นคนรอง ออกมาแล้ว นั่นละไม่ได้นึกว่าท่านจะรู้จะจับได้ เห็นไหมล่ะ จับได้หมดเลย อย่างนี้ซิเราถึงได้เกิดทูน

พ่อแม่ครูจารย์มั่นนี้ ท่านตามดูจริงๆ จับทั้งส่วนหยาบ ส่วนละเอียด จับหมดเลย เพราะฉะนั้นเราถึงเกิดทูนสุดยอด อะไรก็ตามท่านเห็นหมด เราพยายามทำแบบไหนท่านเห็นหมด แต่ท่านก็พอที่จะคิดบ้างว่า

'นี่มันก็ต้องใช้ปัญญาเต็มภูมิมันนั่นแหละ แต่ปัญญานี้มันเป็นปัญญาหางอึ่ง'

เพราะฉะนั้นเรื่องอะไรที่เกี่ยวกับพ่อแม่ครูจารย์มั่นนี้ลงใจทันทีๆ เราสุดกำลังความสามารถของเราที่จะพินิจพิจารณาสังเกตสังกาท่าน ไม่ว่าหลักธรรมหลักวินัย ไม่มีเคลื่อนคลาดเลย ที่เราเกิดทูนสุดยอดก็คือเรื่องความฉลาดแหลมคมของท่าน การปฏิบัตินี้ตรงแน่วตามตำรับตำรา

ผ้าบริขารหลวงปู่มั่น

พระอาจารย์กงมา จิรปุญโญ
วัดดอยธรรมเจดีย์ จ.สกลนคร

พระวินัยข้อไหนๆ ตรงไหนท่านเก็บหอมรอมริบเรียบหมด ไม่มีเรี่ยราดสาดกระจาย พรรณนาไม่หมดเรื่องเรดาร์ท่านจับเรานี่ ท่านจับจริงๆ ไม่ใช่ธรรมดา..."

มีอยู่คราวหนึ่ง ท่านไม่สบายป่วยหนักจนลุกไม่ขึ้น ทั้งลมก็แรงตลอด ฝนก็ตกทั้งคืน ใบไม้จึงร่วงหล่นมากมาย พอเช้ามาหลวงปู่มั่นไม่ได้ยินเสียงปัดกวาดใบไม้เหมือนทุกๆ วัน รู้สึกผิดจากปกติมาก หลวงปู่มั่นจึงถามขึ้นทันทีว่า

"หือ?ๆ พระเณรไปไหนหมด หือ? ท่านมหาไปไหน?"

พระเณรตอบว่า *"ท่านอาจารย์มหาป่วย"*

หลวงปู่มั่นพูดแบบดุๆ ขึ้นทันทีว่า

"หือ?ๆ ท่านมหาป่วยเพียงองค์เดียว วัดร้างหมดเลยเชียวหรือ?"

ที่กล่าวเช่นนี้เป็นเพราะโดยปกติประจำวัน ท่านจะคอยใส่ใจเป็นธุระนำหน้าหมู่คณะออกทำข้อวัตรต่างๆ ทุกชิ้นทุกอันอยู่เสมอ เมื่อมาเจ็บป่วยจนลุกไม่ขึ้นพระเณรจึงยังไม่ทันทราบ เลยไม่มีใครพาเริ่มต้นทำข้อวัตร ทำให้เช้าวันนั้นดูเงียบผิดปกติ

ยาดีของหลวงปู่มั่น

และในบางครั้งที่ท่านป่วยไข้อย่างหนัก มีอยู่เหมือนกันที่หลวงปู่มั่นเมตตาเอายาไปให้ฉันด้วยตนเองเลยทีเดียว ท่านเล่าให้ฟังอย่างไม่มีวันลืมเหตุการณ์นี้ไปได้เลย ดังนี้

"...เรามีนิสัยวาสนาอย่างหนึ่งเหมือนกัน คือ ไม่ค่อยได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงพยาบาล ถ้าไม่จำเป็นจริงๆ ไม่ไป ยิ่งเวลาออกปฏิบัติอยู่นั้น ยิ่งไม่สนใจเลยกับหมอ ยาก็ไม่เคยติดย่ามแม้เม็ดเดียว

อยู่แบบหมูแบบกวาง เวลามันจะป่วยมันไปหาโรคมาจากไหน ทำไมเป็นได้ ธรรมแก้ตัวเองแก้อย่างนั้น เวลามันจะหายมันไปหาโอสถมาจากไหน เกิดที่ไหนมันก็ตายที่นั่นแหละ

ฟันหลวงปู่มั่นหลุด

วันหนึ่งท่านเนตร (พระอาจารย์เนตร กันตสีโล) นั่งอยู่ติดทางบันได ส่วนเราก็นั่งอยู่นี่ติดกับพ่อแม่ครูจารย์มั่น สนทนากัน สักประเดี๋ยวพ่อแม่ครูจารย์มั่นพูดขึ้นว่า *"โอ้! ฟันเราหลุด ฟันหลุดหายตอนอาบน้ำ"*

"หลุดหายที่ห้องน้ำเหรอ"

"เออ! ก็ที่ห้องน้ำนั่นแหละ" ท่านว่าอย่างนั้น

ไม้เจียและฟันสำรอง ไม้เจียทำมาจากไม้คนทา จันทน์หอม ข่อยและสะเดา ไม้เจียใช้สีฟัน จิ้มฟัน ขูดลิ้น มักทำมาจากไม้รสขม จะขับเสมหะได้ดี

พอว่าอย่างนั้น เราก็ลุกปุ๊บ ท่านเนตรก็ลุกปั๊บเลย ท่านอยู่ใกล้ห้องน้ำกว่าเรา ท่านจึงลงได้เร็วกว่า เราอยู่ด้านข้างใน กว่าจะออกมาท่านเนตรไปก่อนแล้ว

พอไปถึงห้องน้ำ เราก็จับหลังท่านไสล้มลง ตาก็ล่อกแล่กสาดส่องมองหา แต่ท่านเนตรก็พบฟันก่อนเรานะ พอดูดีๆ กลายเป็นฟันลอง (ปลอม) อู้ย! นึกว่าฟันจริง หมดท่าเลย (หัวเราะ)

เออ! บาปมันสู้บุญไม่ได้นะ เรามันไม่ซื่อสัตย์สุจริตนี่ พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านก็ดูอยู่คงคิดว่า *"พวกบ้าสองตัวนี้มันทำอะไรกัน"*

ต้นน่อง

เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยใครเอายามาให้ เราบอก *'อย่ามายุ่ง'* ทีนี้ หลายครั้งหลายหนท่านเห็น ท่านก็มาเองล่ะสิ ศึกคักเข้าไปถึงตัวเราเลยนะ เรานอนไข้อยู่นะ

'นี่! นี่! ได้ยามาแล้วนะท่านมหานะ นี่! ได้ยาดีวิเศษมาให้ พอฉันปุ๊บจะหายทันที เอ้า! เอ้า! ฉัน' ท่านว่าอย่างนั้นเลย มือยื่นให้พร้อมเลย

ตกลงเราก็ต้องฉัน ถ้าเป็นเรื่องพ่อแม่-ครูอาจารย์มั่นนี้เราไม่เคยปฏิเสธเลย ท่านพูดเลยว่า

'ยานี้สำคัญมาก ยาดีนะ ฉันแล้วหาย หาย หาย จะหายก่อนฉันด้วยซ้ำนะ'

ท่านเสกสรรยาของท่าน แล้วท่านก็ยื่นเข้ามาให้เลย

'เอา... เอา... เอาให้มันหายเดี๋ยวนี้เลย'

นี่ถ้าว่าเด็ดจริงๆ ท่านก็เป็นอย่างนั้นนะ พ่อแม่ครูจารย์มั่น เพราะท่านทราบว่านิสัยเราเป็นอย่างนั้น เวลาเด็ดเราก็ยอมรับ เพราะเรามันจริงจัง ท่านจึงเอามาเอง ฉันแล้วก็ไม่หาย เราก็ไม่สนใจว่าหายหรือไม่หาย ... นี่พูดถึงพ่อ-แม่ครูจารย์มั่นท่านปฏิบัติต่อเรา ท่านเอาอย่างนั้น กับองค์อื่นๆ ก็ไม่เห็นท่านทำ..."

ถวายเปลือกน่อง[๑]

ในการปฏิบัติต่อที่พักหลับนอนของหลวง-ปู่มั่นนั้นท่านก็ทำอย่างละเอียดลออที่สุดแม้อย่างนั้นหลวงปู่มั่นก็มีอุบายที่จะเตือนมิให้นิ่งนอนใจ ดังนี้

"...จัดที่หลับที่นอนให้ เราก็พยายามเต็มที่เต็มฐาน เราจัดที่นอนให้ท่านปูเสื่อปูอะไรที่นอนท่านบอกอย่างดีนะบอกอย่างนี้ๆ โอ๊ย จดจำเก่งยิ่งกว่าอะไรนะ เราก็พยายามทำแต่ไม่นานก็พลิกปุ๊บ แต่ก่อนได้ยินแต่เพื่อนฝูงเล่าให้ฟังครูบาอาจารย์ผู้ท่านปฏิบัติมาก่อนเล่าให้ฟัง

'เรื่องทำกับพ่อแม่ครูอาจารย์นี้มันไม่ถูกแหละ เพราะมันไม่ถูกอยู่ที่หัวใจเรา เดี๋ยวท่านก็พลิกเดี๋ยวท่านก็ดุเราก็จำเอาไว้ ก็จริง ทำเหมือนกับว่าจะเอาดินสอขีดไว้โน่นละ แม้แต่วางกาก็เหมือนกับจะเอาดินสอขีดเอาไว้กำหนดไว้ให้ดี สุดท้ายก็เอาปั๊บอีกแหละ ทำไมทำอย่างนี้ต้องทำอย่างนี้ๆ ซี'

ท่านก็พลิกไปนิดหน่อยเท่านั้นละไม่มากความจริงคือจิตของเราพอเห็นว่าถูกแล้วมันนอนใจนะไม่ระเวียงระวังมันนอนใจ ท่านพลิกปั๊บตรงนั้นไม่ให้นอนใจ ให้ได้ใช้ความคิด ....ความหมาย เรารู้ตามหลังนั่นน่ะ

'อ๋อ เป็นอย่างนี้เอง'

ท่านให้ใช้ความคิดไม่ใช่ทำแบบเซ่อๆ ถูกอยู่กับคำว่าถูก นอนอยู่นั้นเสีย ไม่ได้ใช้ความคิดเลยไม่เกิดปัญญา นี่สอนให้เกิดปัญญาจะว่าไง ท่านสอนเพื่อความฉลาดทุกระยะ แล้วท่านก็พลิกเรื่อยๆ

แต่ก่อนเราก็ไม่เข้าใจอะไรนัก ทีนี้ต่อมาๆ เข้าใจ อ๋อ เป็นอย่างนั้นๆ เพราะท่านไม่ได้คุ้นกับอะไรจิตท่าน แล้วอุบายวิธีที่ไม่คุ้นกับอะไรนั้นน่ะ มันเป็นอุบายที่ถูกต้องสำหรับผู้มีกิเลสที่จะถอดถอนกิเลส ความนอนใจไม่ใช่เป็นสิ่งถูกต้อง นี่ยอมรับท่าน..."

อีกเรื่องหนึ่งที่องค์หลวงตาว่าเป็นสิ่งที่สลักลึกอยู่ภายในใจของท่านตลอดมา คือเรื่องเปลือกน่องเมื่อนำมาทุบตีย่นเข้ามาและแผ่ออกแล้วใช้ทำเป็นอาสนะนั่งได้เป็นอย่างดี ดังนี้

"..ท่านอาจารย์มั่นท่านว่า *'แต่ก่อนเคยใช้เปลือกน่อง ทุกวันนี้ไม่ค่อยได้ใช้ ไม่มีต้นน่อง"*

ชื่อต้นไม้ ชื่อ "น่อง" เป็นต้นไม้เปลือกหนาๆ เวลาเราต้องการจะเอามาปูนี้ เราไปตีย่นๆ เข้ารอบต้นทุกๆ ด้าน แล้วแผ่ออกมามันก็อ่อนนุ่มๆ อยู่ในตัวของมันเอง เอามาตากแห้งเรียบร้อย แล้วก็เอามานั่งทำเป็นอาสนะ พอท่านพูดถึงเรื่องเปลือกน่องว่า

'แต่ก่อนใช้เปลือกน่องอยู่เป็นประจำ แถวถิ่นนี้ ไม่มีเปลือกน่องเลยไม่ได้ใช้เปลือกน่อง'

เราก็กราบเรียนท่านทันทีว่า *'มี'*

ท่านถามว่า *'จะมีอยู่ที่ไหน'*

'อยู่ทางโน้น มี กระผมไปเที่ยวถ้ำนั้นๆ จังหวัดสกลนคร มี มีเยอะ' กราบเรียนท่านอย่างนั้น

'กระผมจะไปหามาถวายให้' ท่านนิ่งๆ

แล้วจากนั้นมา อีก ๒-๓ วัน ก็กราบเรียนท่านถึงเรื่องที่จะไปเอาเปลือกน่องว่า *'จะต้องค้างคืน จากหนองผือเดินทางไปไม่มีรถยนต์ ต้องเดินไป'*

พอตกลงกันเรียบร้อยแล้วตอนค่ำนั้น ก็กราบเรียนท่านว่า *'วันพรุ่งนี้กระผมจะได้ออกเดินทางแต่เช้า ไปฉันจังหันที่อำเภอพรรณาฯ จะไม่ได้มาเกี่ยวข้องเรื่องต่างๆ กับพระกับเณรกับข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ'*

ทีนี้ก่อนที่จะออกเดินทางหนูมันชุมถ้าสิ่งของไม่เก็บให้ดีๆ ไม่ได้ หนูมันเข้าไปกัดฉีกไปทำลายหมด บริขารเราก็ไม่มีมากนี้นะ มีเล็กๆ น้อยๆ เราก็จัดเอาของเล็กๆ น้อยๆ มาใส่ถุงย่ามเอาไว้ เสร็จเรียบร้อยแล้วเราก็วางพิงหมอนไว้ที่นั่นแหละ แล้วก็สั่งกับพระเอาไว้ว่า

---

[๑] **ชื่อพื้นเมือง** จ้อยนาง ยาค่าง ย่าน่อง (เชียงใหม่) ชะแวะ ยางน่องขาว (นครราชสีมา) เทียน-ขโมย (เพชรบูรณ์) ย่านาง (ภาคกลาง ภาคเหนือ) **ชื่อวิทยาศาสตร์** Antiaris toxicaria Lesch. subsp. toxicaria **ลักษณะ** ไม้ต้น น้ำยางสีขาว ใบเดี่ยวเรียงสลับ มีขนปกคลุมหนาแน่น ดอกช่อ ออกที่ง่ามใบ ผลรูปรี สีแดงเข้ม เมื่อสุกสีดำ **สรรพคุณ** เปลือกและใบ แก้ไข้ น้ำคั้นจากใบใช้ในปริมาณน้อยเป็นยากระตุ้นหัวใจ น้ำยาง ใช้เป็นยาพิษทาลูกหน้าไม้ยิงสัตว์ เมล็ด แก้ท้องร่วง แก้ไข้ แก้บิด

'เวลาผมออกไปแล้วนั้นให้พากันไปเอาย่ามที่ผมเอาของใส่ไว้ข้างในนั้น ให้เอาไปเก็บไว้ดีๆ นะ ไม่งั้นหนูมันจะกัด' เราสั่งพระไว้เรียบร้อย พระก็ทราบแล้ว

ทีนี้เราก็ออกเดินทางแต่เช้า พอท่าน (หลวงปู่มั่น) ฉันจังหันเสร็จแล้ววันนั้น ท่านก็ถามพระ *'ฮึ! ท่านมหาไปแล้วหรือ?'*

'ไปแต่เช้าแล้วขอรับ' พระตอบ

นึกว่าองค์ท่านจะไม่มีอะไรนะ พอฉันเสร็จแล้วลุกจากที่นั่งไปกุฏิเรา ตรงขึ้นข้างบนเลย ขึ้นไปคว้าเอาย่ามที่เราเอาวางไว้ข้างหมอน สะพายย่ามเราลงมานะ พระก็รุมไปหาท่าน ท่านกำลังเอาย่ามเราไปกุฏิท่านนะ แปลกมากอยู่ รู้สึกท่านเมตตามาก เราพิจารณาเพราะไม่เห็นท่านทำกับองค์ใดๆ อย่างนี้

ทีนี้พอท่านเดินลงมาจากกุฏิเรา พระก็รุมเพื่อจะไปรับย่ามกับท่าน

'อย่ามายุ่ง' ท่านว่าอย่างนี้นะ ท่านก็เดินเรื่อยๆ พระก็เดินตามไป พอไปถึงกุฏิท่านแล้ว ท่านก็เอาย่ามของเราวางข้างๆ ท่าน แล้วพระก็รุมตามไปกราบท่าน จากนั้นก็เอาแล้วนะทีนี้นะ

'นี้ท่านมหาไปทำประโยชน์รู้กันไหมนี่ แล้วของที่ท่านวางไว้นั้น ทำไมทิ้งไว้อย่างนั้น ไม่เห็นใครไปดูแลเก็บสิ่งของๆ ท่าน มันยังไงกัน' ท่านว่าอย่างงั้น

พระก็เลยกราบเรียนว่า *'ก่อนที่ท่านจะไป ท่านได้สั่งพวกกระผมเรียบร้อยแล้วว่า ท่านได้จัดย่ามวางไว้ข้างหมอน ให้ไปเก็บไว้ด้วย หนูมันจะกัด พวกกระผมฉันจังหันเสร็จเรียบร้อยจึงจะไปเอามาเก็บ แต่พ่อแม่ครูจารย์ไปเอามาเสียก่อน'*

ท่านก็เลยนิ่งนะ

พอคุยกันพอสมควรแล้วพระก็คลานขึ้นมาเอาย่าม ท่านก็ไม่ว่าอะไร รู้สึกว่าท่านจ้องมากนะสำหรับเรา เหมือนเรด้าร์ จับตลอดเลย ความเคลื่อนไหวของเราไปไหนมาไหนจับตลอด..."

"นิสัมม กรณัง เสยโย
ใคร่ครวญก่อน
แล้วค่อยทำกิจทุกอย่าง"

แรงกรรมอุจจาระราด ทางหลวงปู่มั่น

มีเรื่องหนึ่งที่องค์หลวงตาเล่าไว้แต่ไม่ได้บอกว่าเกิดขึ้นหมู่บ้านใด เรื่องเกิดขึ้นในตอนเช้าขณะหลวงปู่มั่นเดินบิณฑบาตผ่านทุ่งนาของเขา แต่เจ้าของไม่ต้องการให้ท่านเหยียบผ่านคันนาของเขาไป ดังนี้

"...เขาว่าทำคันนาเขาเสียหาย เขาก็เอาขี้ไปราดตามคันนาไว้ ไม่ให้ท่านเดินผ่านมาบิณฑบาตที่นั่น เขาโกรธเคียดให้ท่าน สำหรับท่านเฉยอยู่ ท่านไม่สนใจล่ะ

แล้วสุดท้ายในที่สุดคนพวกนี้ก็เลยกลายเป็นคนบ้ากันทั้งครอบครัว

มันช่างเป็นไปต่างๆ นานา ไม่เป็นบ้าก็เป็นใบ้ ที่เป็นหมดทั้งครอบครัวเพราะพวกนี้ก็พลอยยินดีในเรื่องนี้ไปด้วย แต่คนที่ลงมือทำเป็นพ่อ

พอพ่อแม่ครูจารย์มั่นออกมาบิณฑบาต ท่านจึงเหยียบขี้ที่เขาเทลาดไว้เปรอะเปื้อนเท้าไปหมด

เมื่อเป็นดังนั้นพวกคนที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันคงจะดีใจพลอยยินดีไปด้วย คือสมรู้ร่วมคิดเป็นใจ แล้วกรรมส่งผลให้เป็นบ้า ผู้เฒ่าหัวหน้าครอบครัวก็เป็นบ้า แล้วลูกเต้าเกิดมาเป็นบ้าก็มี เป็นใบ้ก็มี คนดีๆ หาไม่ค่อยมีในบ้านนั้น เป็นกันอยู่อย่างนั้น จนชาวบ้านเขาลือกันว่าเป็นเพราะทำกับท่าน

ตั้งแต่นั้นมาไม่มีจะกิน ยากจน คนเขาชี้หน้าด่าทอกันหมดทั้งหมู่บ้าน เพราะใครๆ เขาก็รู้กันทั้งหมู่บ้านว่าทำกรรมอันน่าทุเรศกับท่านอย่างนั้น เวลากรรมบันดลบันดาลมันให้ผล มันเป็นให้โลกเขาเห็นทั้งบ้านทั้งเมือง เหมือนกันนี่แหละที่เรียกว่า กรรมตามทัน..."

ไม้กวาดสอนศิษย์

แม้หลวงปู่มั่นจะให้ความเมตตาเป็นพิเศษหลายอย่าง แต่ก็มีเหมือนกันที่ทำให้ท่านต้องถูกหลวงปู่มั่นดัดนิสัยเอาบ้าง ดังนี้

“...ท่านดัดนิสัยเราหนหนึ่ง เราก็ไม่ลืม เรื่อง “ไม้กวาดด้ามหนึ่ง” ที่เราคิดว่าใช้ไม่ได้แล้วจึงทิ้งเข้าไปในป่า วันต่อมาเราไปเดินจงกรมอยู่ในป่า ถึงเวลาปัดกวาดเราออกมาแล้วเอื้อมมือไปหยิบไม้กวาดที่สอดไว้ใต้ถุนกุฏิ แล้วไปเห็นไม้กวาดด้ามที่เราทิ้งในป่ามาเหน็บอยู่ที่นั่น

‘อ้าว! ไม้กวาดนี้มันมาได้ยังไง’ เราจับเอาไม้กวาดออกมาดู

‘อ๋อ! ไม้กวาดนี้เป็นไม้กวาดที่เราทิ้งไปเมื่อวันก่อน ใครหนอ? เอามาเหน็บไว้ที่นี้ คงเป็นพ่อแม่ครูจารย์แหละ ท่านสอนเรา’ เห็นดังนั้นเราก็หมอบเลย

ผีจะเอาลูกไปเป็นเมีย

“...ที่บ้านกุดละโฮงกุดนี้ .. กุดใหญ่นี้มันแรงอยู่นะ นี่ที่ว่าโยมผู้หญิงคนนั้นแกอยู่บ้านหนองบัว บ้านนี้ละบ้านเราไปบิณฑบาตนี่ละ ชื่อบ้านหนองบัว เวลานี้เขาทำเขื่อนน้ำอูนท่วมหมดแล้ว ยกหนีไปหมด

อันนี้ก็สำคัญมากนะ เพราะแกรู้ภายในดี แกเล่าเรื่องภาวนาให้พ่อแม่ครูจารย์มั่นฟังที่หนองผือ ผัวของแกชื่อบุญมา แต่เมียนั้นจำชื่อไม่ได้ แต่เมียนั้นละภาวนาเก่ง ไปหาพ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านแก้ถึงเรื่องแกรู้นิมิตต่างๆ พวกเปรตพวกผีอะไร แกอยู่บ้านหนองบัว ลูกของแกนั้นป่วยกะออดกะแอดอยู่อย่างนั้น เอายาอะไรมาใส่ก็ไม่หาย ๆ

ทีนี้เวลาแกภาวนาล่ะซี แกไปเล่าให้พ่อแม่ครูจารย์ฟังเป็นตุเป็นตะจริงๆ พูดอย่างอาจหาญด้วย พูดถึงเรื่องลูกสาวแกน่ะ ป่วยกะออดกะแอดอยู่อย่างนั้นไม่มีทางหาย ทำยังไงก็ไม่หาย แกเลยนั่งภาวนากลางคืน แกว่า

‘พวกผีอยู่กุดละโฮงเขาเตรียมจะกินเลี้ยงกัน มันมีบ้านใหญ่โต บ้านผี เขาเตรียมจะกินเลี้ยงกัน คือจะแต่งงานกับเด็กผู้หญิงคนนี้ ผีคนนั้นผีที่อยู่ในกุดละโฮงนั้น เขาจะมาเอาเด็กคนนี้ไปเป็นเมีย เขากำลังเตรียมจะแต่งงานกัน’

ทางนี้ภาวนาไปก็ไปเจอล่ะซี แกก็เลยไปไล่เบี้ยกันเลยกับเขา ซัดกันเสียจนโฉ เกิดเรื่องกับผีไม่ใช่เล่นแกว่า เขาบอกว่า *‘จะเอาเด็กคนนี้’*

‘เอาไปได้ยังไงลูกของฉัน ฉันมีสิทธิ์เต็มตัว ดีไม่ดีฉันจะมาฟาดบ้านนี่ให้แตก เอ้า ถ้าฝืนไปเอาลูกของฉันมาแต่งงานนี้ ฉันก็จะไปเอาพวกนี้มาแต่งงานอีกเหมือนกัน ฉันจะเอากี่คนก็ไม่ทราบแหละ’

แกว่างั้นนะ นี่หมายถึงความรู้ของแกที่ฟัดกับผี แกก็เก่งนะโวหารของแก คือถ้าเอาลูกของฉันไปแต่งงานเป็นลูกสะใภ้แล้ว ฉันจะเอาโน้นมาให้ลูกของฉันมาแต่งงาน เอามันทั้งผู้หญิงผู้ชายในนี้ *‘จะยอมให้ฉันไหม’ ‘ไม่ยอม’*

‘ถ้าไม่ยอมลูกของฉันก็ต้องไม่ยอมเหมือนกันซี’

ตกลงเลยยกเลิก คือถ้าทางนี้จะเอาลูกของแกนี้ไปแต่งงาน พอแต่งก็ตายใช่ไหมล่ะ คนนี้ต้องตาย ทางนี้ไปถกกันกับผีกุดละโฮง .. แกก็ไปถกกับตาคนนี้ที่เขาจะแต่ง โอ๊ย ยกกันมาชุมนุมกันทั้งบ้านเลยแกว่าอย่างนั้นนะ แกบอกว่า

‘เอ้า เหตุผลเป็นอย่างนี้ ถ้าเอาลูกสาวของฉันมาแต่งงานนี้ ฉันก็จะเอาลูกสาวลูกชายของผีไปแต่งงานกับลูกของฉัน หลานของฉันมีเท่าไรฉันจะมากว้านเอาพวกนี้ไปแต่งงานให้หมด จะยอมไหม’

‘โอ๊ย ยอมไม่ได้ คนหนึ่งเป็นผี คนหนึ่งเป็นคน’

‘อันนี้ลูกของฉันก็เป็นคน อันนี้เป็นผีนี่ ถ้ายอมฉันก็จะให้ เสียดายฉันก็จะให้ แต่ฉันจะเอามากกว่า ทางนี้จะเอามากกว่า ดีไม่ดีบ้านผีแตก’

แกว่างั้นนะ ทางนั้นไม่ยอม *‘ถ้าไม่ยอมก็ต้องเลิกกันซี’* ตกลงเขายอมรับเลิก

พอจิตถอนออกมาแล้ว เอ้า ทีนี้ลูกของเรานี้ไม่ต้องไปหายามาใส่มันเลย แกยันกับผัวเลย ลูกของเราคนนี้ เพราะอะไร เพราะผีเขาจะเอาไปแต่งงานจนจะตายแล้วนี่ ทีนี้ได้ตัดสินกันแล้ว ฟัดกันกับทางผีเสียจนแหลกเมื่อคืนนี้ เราก็จะเอาลูกผีมาแต่งงาน ผีก็จะเอาลูกเราไปแต่งงาน ต่างคนต่างไม่ตกลงกันก็ต้องเลิกกัน ไม่ยุ่งกัน ทีนี้ผียอมเลิกแล้ว แล้วเด็กของเรานี้ไม่ต้องหายาแล้ว มันหายเอง หายจริงๆ นะ หายวันหายคืนไปเลยไม่ต้องหายา เรื่องของผีก็เลิก

ตั้งแต่นั้นมา "ไม้กวาดด้ามนั้น" ก็เป็นอาจารย์เอกทีเดียว ถ้าพอซ่อมได้ยังไงเราจะซ่อมเต็มเหนี่ยวเลยนะ นี่แสดงว่า มันพอใช้ได้อยู่เอาไปทิ้งทำไม ท่านเทศน์สอนเรา ไม้กวาดนี่ต้องซ่อมให้เรียบร้อยจนใช้ไม่ได้แล้วถึงจะทิ้ง ถ้าทิ้งครั้งที่สองนี้ท่านน่าจะเอามาตีหน้าผากเรา ครั้งนี้ยังไม่ตี อย่างนั้นล่ะ ท่านสอนเราอุบายท่าน เราก็ปฏิบัติตามนั้นเลย..."

คุณยายกั้ง ผู้มีญาณหยั่งรู้

ในหมู่บ้านหนองผือมีบ้านอยู่ ๗๐ หลังคาเรือน มีคุณยายนุ่งขาวห่มขาวคนหนึ่งชื่อ "กั้ง" อายุราว ๘๐ ปี เป็นนักภาวนาสำคัญคนหนึ่งที่หลวงปู่มั่นเมตตาเป็นพิเศษเสมอมา คุณยายอุตส่าห์ตะเกียกตะกายไปศึกษาธรรมกับท่านที่วัดป่าบ้านหนองผือเสมอ ดังนี้

"...แกใช้ไม้เท้าเป็นเครื่องพยุงออกไปหาพ่อแม่ครูจารย์มั่น กว่าจะถึงวัดต้องพักเหนื่อยระหว่างทางถึง ๓-๔ ครั้ง ทั้งเหนื่อยทั้งหอบน่าสงสารมาก บางทีท่านพระอาจารย์มั่นก็ทำท่าดุเอาบ้างว่า

'โยมจะออกมาทำไม มันเหนื่อยไม่รู้หรือ แม้แต่เด็กเขายังรู้จักเหนื่อย แต่โยมแก่จนอายุ ๘๐-๙๐ ปีแล้วทำไมไม่รู้จักเหนื่อยเมื่อยล้ามาให้ลำบากทำไม?'

แกเรียนตอบท่านอย่างอาจหาญตามนิสัยที่ตรงไปตรงมาของแกว่า

'ก็มันอยากมา มันก็มาซิ'..."

คุณยายแกมีหลานชายคนหนึ่งเป็นโยมอุปัฏฐากหลวงปู่มั่น คอยส่งบาตรทุกวันๆ พอองค์ท่านรับบาตรเสร็จแล้ว ก็จะสะพายบาตรไปส่งที่วัดทุกวันไม่เคยขาด องค์หลวงตากล่าวถึงการภาวนาของคุณยายว่า

กันไป นี่เก่งไหมแกภาวนา เห็นไหม

ไปเล่าให้พ่อแม่ครูจารย์ฟัง แต่อันนี้เราไม่เคยเล่าใช่ไหม เราไม่เคยเล่าให้ฟัง พูดอย่างเป็นตุเป็นตะ พ่อแม่ครูจารย์มั่นไม่ได้ค้านสักคำเดียว เห็นไหม ท่านยิ้มๆ เก่งไหมแก อาจหาญมากนะ อย่างนี้ละความรู้ถ้าเป็นในจิตแล้ว ไปพูดให้พ่อแม่ครูจารย์ฟังแบบเป็นตุเป็นตะเลยเทียว ท่านไม่ค้าน มีแต่ยิ้มๆ นั่นเห็นไหม ความจริงท่านรู้แล้วท่านจะไปค้านยังไง ความรู้ของผู้หญิงคนนี้ โอ๋ย แปลกประหลาดมากนะ พิสดารมาก เวลาแกไปเล่าให้ฟัง ให้พ่อแม่ครูจารย์ฟัง เรานั่งฟังตลอดนี่นะเวลาเราอยู่ที่นั่น นี่ละที่เราไปอยู่ที่นั่นมันก็มีของมันเหมือนกัน

เป็นยังไงผีมีหรือไม่มี นี่ละเอาตัวจริงของนักภาวนามาพูด เขาพูดมีเหตุมีผลฟังซิ เวลาเขาไปถกกันกับบ้านผี โถ ผีไม่ใช่น้อยๆ กุดละโฮงนี้บ้านผีทั้งนั้นเขาว่างั้นนะ เต็มอยู่นี้หมดเลย เวลาไปฟัดกับเขา เขาสู้เราไม่ได้ .. เก่งไหมล่ะแกภาวนาฟัดกับผี แล้วไปพูดให้พ่อแม่ครูจารย์ฟังนี้ โอ๋ย อย่างอาจหาญเสียด้วยนะ

นี่ละความรู้ในจิตจริงๆ มันไม่ได้สะทกสะท้านนะ ผึงๆ เลย มันแน่ในหัวใจนี่ ภาวนาดี ท่านก็บอกให้ตีตะล่อมจิตเข้าไปสู่ภายใน แล้วให้พิจารณาร่างกายส่วนต่างๆ นี้เป็นทางแก้กิเลสตัณหา สิ่งเหล่านั้นเป็นตามอุปนิสัยไปธรรมดา เป็นสิ่งที่รู้ที่เห็น เหมือนเราเดินไปไหน ไปเห็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ เห็นเปรตเห็นผีเห็นเทวบุตรเทวดา ก็เหมือนเราเห็นผู้เห็นคนเห็นสัตว์ต่างๆ ในสองฟากทางไปนั้นแหละ ไม่ใช่เรื่องแก้กิเลส แน่ะท่านสอน

เรื่องแก้กิเลสต้องหมุนสติปัญญาเข้ามาสู่ภายใน กิเลสอยู่ภายใน พิจารณาร่างกาย ท่านก็สอน สิ่งเหล่านั้นมันก็มีอย่างนั้นแหละ มีตาเราก็เห็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ มีตาใจเราก็เห็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ซึ่งเป็นอุปนิสัยของกันและกัน ท่านก็บอก แต่ไม่ใช่เป็นเรื่องแก้กิเลส ถ้าหลงตามมันแล้วผิดแน่ ท่านสอนเข้ามาภายในเราฟังละเอียดลออ..."

หุ่นขี้ผึ้งหลวงปู่มั่น และอัฐิคุณยายกั้ง บนกุฏิหลวงปู่มั่น ที่วัดป่าบ้านหนองผือ จ.สกลนคร

"คุณยายแกภาวนาดี มีหลักเกณฑ์ทางจิตแล้ว แกยังมีปรจิตตวิชชา คือสามารถรู้พื้นเพดีชั่วแห่งจิตคนอื่นได้ด้วย และมีนิสัยชอบรู้สิ่งแปลกๆ ภายนอกด้วย เวลาแกมารับการอบรมกับท่านอาจารย์มั่น แกเล่าความรู้แปลกๆ ถวายท่านด้วยความอาจหาญมาก ท่านทั้งขบขันทั้งหัวเราะ ทั้งเมตตาว่ายายแก่นี้อาจหาญจริง ไม่กลัวใคร"

คุณยายสามารถรู้เรื่องความคิดจิตใจของใครต่อใครได้จนบางครั้งหลวงปู่มั่นยังได้ถามคุณยายแบบขบขันว่า *"รู้เรื่องนั้นไหม?"*

คุณยายก็ว่า *"รู้"*

"แล้วเรื่องนี้รู้ไหม?" ก็ว่า *"ก็รู้อีก"*

หลวงปู่มั่นเลยลองถามว่า *"แล้วรู้ไหม? จิตของพระในวัดหนองผือนี้"*

คุณยายว่า *"ทำไมจะไม่รู้"* แถมพูดแบบขู่เลยว่า *"รู้หมดแหละ"*

คุณยายเคยเล่าเรื่องภาวนาให้หลวงปู่มั่นฟังอย่างอาจหาญว่า *"มองมาวัดหนองผือแห่งนี้สว่างไสวทั่วหมดเลย มีแต่พระภาวนาดวงเล็กดวงใหญ่เหมือนดาวอยู่เต็มวัด"*

เวลาเล่าถวายหลวงปู่มั่น คุณยายจะพูดแบบอาจหาญมากไม่กลัวใคร แม้พระเณรจำนวนร่วมครึ่งร้อยซึ่งมีท่าน (องค์หลวงตามหาบัว) รวมอยู่ด้วย จะนั่งฟังอยู่เวลานั้นด้วยก็ตาม คุณยายก็จะพูดได้อย่างสบาย ไม่สนใจว่าใครจะคิดอะไร ดังนี้

“...พวกพระทั้งหลายพากันรีบล้างบาตรแล้วค่อยมาแอบฟังคำพูดของแก อยู่ทางด้านหลังหอฉัน แกพูดอาจหาญตามหลักความจริงไม่สะทกสะท้าน

‘เวลาพวกทวยเทพทั้งหลายมากราบพ่อแม่ครูจารย์ที่หนองผือ หลั่งไหลมา เขามาทิศทางพระไม่อยู่นะ

พวกทวยเทพทั้งหลาย เขาเคารพพระมาก คือเขาจะมาทางด้านไม่มีพระ ถ้าพระมากทางด้านไหน เขาจะไม่มาทางด้านนั้น เขาไม่มาสุ่มสี่สุ่มห้านะ’

พ่อแม่ครูจารย์บอก กับโยมยายกั้งพูดเข้ากันได้ ท่านบอกว่า

‘ทางด้านนี้พวกเทพมา ใครอย่าไปทำสุ่มสี่สุ่มห้าแถวนั้นนะ นอนก็เหมือนกันหลับครอกๆ แครกๆ ให้พวกเทพเขามาปลงธรรมสังเวชไม่ได้นะ ให้รักษามารยาท’

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านพูดก่อน แล้วโยมยายกั้งนี้แกมาพูดแบบเดียวกัน แกรู้จิตคนอื่นแกเห็นจริงๆ รู้จริงๆ ใครสะอาดผ่องใสขนาดไหนแกเห็น เวลาแกมาเล่านี้ คือแกนิสัยตรงไปตรงมาพูดไม่กลัวใครเหมือนขวานผ่าซาก รู้อย่างไรพูดอย่างนั้น แกเป็นคนตรงไปตรงมา พวกพระก็สนุกฟัง...

ยายกั้งมาเล่าถวายถึงการล่วงรู้จิตของท่านและพระเณรในวัด รู้สึกน่าฟังมาก พระเณรทั้งแสดงอาการหวาดๆ บ้าง แสดงอาการอยากฟังแกเล่าบ้าง แกเล่าว่า

‘นับแต่จิตท่านอาจารย์ลงมาถึงจิตเณร ความสว่างไสวลดหลั่นกันลงมาเป็นลำดับลำดา เหมือนดาวใหญ่กับหมู่ดาวเล็กๆ ที่อยู่ด้วยกัน ฉะนั้น รู้สึกน่าดูและน่าชมเชยมาก ที่มองดูจิตพระเณรมีความสว่างไสวและสง่าผ่าเผย ไม่เป็นจิตที่อับเฉาเฝ้าทุกข์ที่กลุ้มรุมดวงใจ แม้เป็นจิตพระหนุ่มและสามเณรน้อยๆ ก็ยังน่าปีติยินดีและน่าเคารพนับถือตามภูมิของแต่ละองค์ที่อุตส่าห์พยายามชำระขัดเกลาได้ตามฐานะของตน’

บางครั้งแกมาเล่าถวายท่านเรื่องแกขึ้นไปพรหมโลกว่า *‘เห็นแต่พระจำนวนมากมายในพรหมโลก ไม่เห็นมีฆราวาสสลับสับปนกันอยู่บ้างเลย ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น?’*

ท่านตอบว่า *‘เพราะที่พรหมโลกโดยมากมีแต่พระที่ท่านบำเพ็ญจิตสำเร็จธรรมขั้นอนาคามีผลแล้ว ส่วนฆราวาสมีจำนวนน้อยมากที่บำเพ็ญตนจนได้สำเร็จธรรมขั้น อนาคามีผลแล้วไปเกิดและอยู่ในพรหมโลกชั้นใดชั้นหนึ่ง ฉะนั้นโยมจึงเห็นแต่พระไม่เห็นฆราวาสสับปนอยู่เลย อีกประการหนึ่ง ถ้าโยมสงสัยทำไมจึงไม่ถามท่านบ้าง เสียเวลาขึ้นไปถึงแล้ว มาถามอาตมาทำไม?’*

แกหัวเราะแล้วเรียนท่านว่า *‘ลืมเรียนถามพระท่าน เวลาลงมาแล้วจึงระลึกได้ก็มาเรียนถามท่าน ต่อไปถ้าไม่ลืม เวลาขึ้นไปอีกจึงจะเรียนถามพระท่าน’*

ตายแล้วจะเกิดในท้องหลาน

“...คุณยายกั้งคนนี้แหละแกจะไปเกิดในท้องหลานสาว พอพิจารณาลงไปจิตละเอียดแน่วลงไปแล้ว กำหนดดูแล้วเป็นสายเหมือนใยบัวนี่ เป็นสายยาวเหยียด ตามสายไปตามไปๆ เข้าท้องหลาน จากนั้นก็ปุ๊บปั๊บขึ้นมา โอ๋ กระวนกระวายที่นี่ พอออกจากนั้นแล้วก็วิ่งมาหาพ่อแม่-ครูจารย์มั่นเรานี่ มาเล่านี่ ใครก็ฟังกันทั้งวัดปฏิเสธได้เหรอ

‘โห หลวงพ่อ ทำไมเป็นอย่างนั้น’

โยมภาวนาเมื่อคืนนี้เป็นอย่างนั้นๆ นะ ก็เลยเล่าให้ฟัง พ่อแม่ครูจารย์มั่นแทนที่จะปฏิเสธว่าไม่จริง ไม่นะ พอทางนั้นเล่าให้ฟังท่านนั่งนิ่งสักนาทีกว่าๆ ท่านไม่พูดอะไรละ ทางโน้นเล่าพอจบลงแล้ว ทางนั้นก็นิ่งทางนี้ก็นิ่ง สักเดี๋ยวแพล็บออกมาเลย

‘ให้กำหนดตัดนะ เวลานี้ยังไม่ได้ไปถือกรรมสิทธิ์ ให้กำหนดตัด เพียงไปจับจองไว้เท่านั้นแหละ นั้นละโยมนี่ตายแล้วจะไปเกิดท้องหลานรู้ไหมล่ะ เวลานี้กำลังไปจับจอง แต่เจ้าตัวยังไม่ไป ให้รีบกำหนดตัดนะ ให้ตัดสายใยนั้นนะ’

โอย ใครก็ฟัง ตานี้ไม่หลับแหละ จนตาแห้ง ลืมตาจ้อง ปากก็อ้าด้วย ปากหลวงตาบัวก็อ้าด้วย มันอ้าด้วยกันหมด ก็พบสิ่งไม่เคยได้ยินใช่ไหมล่ะ ท่านบอกกำหนดให้ตัดนะ ไม่ได้นะโยมนี้ตาย พอออกจากนี้ปั๊บนี้ตายแล้วจะไปอยู่ท้องหลานนี้นะ เวลานี้กำลังไปจับจองที่ไว้อยู่แล้ว แต่เจ้าตัวยังไม่ไป

นั่นฟังซิให้กำหนดตัด คือตัดทางโน้นมันก็ขาดจากกรรมสิทธิ์ที่จับจองนั้นก็แล้วไป นี่ละที่ว่าสภาหนูขึ้น พวกหนึ่งไปจับจองว่าจะเกิดแล้ว ทำไมจึงต้องไปตัดอย่างนั้น มันไม่เป็นการฆ่าสัตว์ฆ่ามนุษย์เหรอ ว่างั้น ถึงได้แก้กันว่าไม่ได้เป็นการฆ่า เพราะอันนี้เป็นเพียงไปจับจองเฉยๆ ยังไม่ได้โยกย้ายตัวไป เพียงไปจับจองที่นี่เท่านั้น เหมือนเราไปจองบ้านใหม่ ไปจองไว้แล้วก็กลับมาอยู่บ้านเก่า ออกจากนี้เราก็จะไปอยู่บ้านใหม่ ยังไม่ได้ไปถูกทำลายเสียก่อน นั่นละเรื่องราวมันเป็นอย่างนั้น

ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นของพิสดารมากจริงๆ สำคัญก็คือปรับใจเจ้าของ ให้ภาวนาให้จิตสงบเย็นแล้วจะเห็นสิ่งต่างๆ ไม่เคยรู้เคยเห็นจะเห็นที่ในใจๆ แปลกประหลาดอัศจรรย์มีอยู่ในนี้หมดเลย อยู่ในใจที่เป็นเวทีของธรรมนี่ ธรรมเข้าในเวที ธรรมอยู่ในภาชนะนี้แล้วจะแสดงลวดลายออกทุกแง่ทุกมุมเลย แต่ก่อนธรรมไม่มีที่สถิตแล้วก็เหมือนไม่มีธรรมอยู่อย่างนั้นนะ พอมีที่สถิตมีที่ยับยั้งมีที่อยู่ที่อาศัยแล้ว ทีนี้ก็แสดงลวดลาย แสดงได้หมด ..

‘นี่ได้ทราบว่า อัฐิของแกเป็นพระธาตุ เราเชื่อว่าอย่างนั้นเลย ยายกั้งนี้เราเชื่อแล้วแหละ เพราะตอนนั้นแกเดินจงกรมนี้ เอาไม้เท้าเดินอยู่บนกุฏิหมายถึงความเพียรหมุนอยู่ภายใน ต้องเปลี่ยนอิริยาบถให้ แกนั่งอยู่นานไม่ไหว ต้องเดิน เพราะอันนี้หมุนอยู่ตลอด เราไม่ลืม’

พระนางพิมพา

คุณยายกั้งเป็นตัวอย่างสตรีผู้หนึ่งที่บรรลุธรรมในสมัยหลวงปู่มั่น ซึ่งในสมัยพุทธกาลมีสตรีที่บรรลุธรรมเป็นจำนวนมาก ขอยกตัวอย่างพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาเกี่ยวกับพระนางพิมพา ซึ่งเป็นสตรีผู้รู้ธรรมเห็นธรรมผู้หนึ่งในสมัยพุทธกาล ดังนี้

"...พระพุทธเจ้ากับพระนางพิมพาที่สร้างบารมีด้วยกัน นั้นละเป็นอันเดียวกันมาตลอด ตั้งแต่สร้างพระบารมีเพื่อจะเป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมา ไปเกิดในภพใดชาติใดก็ต้องไปเกิดพบกันๆ เป็นคู่บารมีกันมาจนได้ตลอดเลย นี่ละซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน เวลาพระพุทธเจ้าเป็นศาสดาแล้ว พระนางพิมพาก็ตามเสด็จเห็นไหม .. เวลาพระพุทธเจ้าเสด็จออกทรงผนวชนั้น ก็ทรงเล็งเห็นถึงเรื่องโลกมีคุณค่าขนาดไหน พระชายามีคุณค่าขนาดไหนก็คิด เมื่อเทียบแล้วพระชายานี้เท่ากับเม็ดหินเม็ดทราย ประโยชน์ของโลกฟังซิกว้างขวางขนาดไหน..ประโยชน์ของโลกนี้ โลกสามแดนโลกธาตุ เทวบุตรเทวดา อินทร์ พรหม เปรต ผี ประเภทต่างๆ ทั่วแดนโลกธาตุ.. จึงต้องยอมเสียสละ จะลาพระชายาก็ไม่ลา ลูกก็ติดอยู่กับอกแม่ ถ้าไปชมลูก แม่มันตื่นขึ้นมากอดคอเสร็จเลย จะไปไหนสิทธัตถะ .. มัดคอเข้าเรื่อย พูดคำไหนมัดเข้าเรื่อยๆ .. จึงต้องเสียสละออกไป ไปบำเพ็ญอยู่ ๖ ปีนั้น..

พระราชบิดาทรงทูลอาราธนาไปเสวยพระกระยาหารที่พระตำหนัก ดูว่าพระติดตามไปตั้ง ๒ หมื่นนะ ฟังซิ พอฉันเสร็จเรียบร้อยแล้วก็รับสั่ง พระสงฆ์ ๒ หมื่นนั่นก็กลับกันไปหมดแล้ว ส่วนพระองค์กับพระโมคคัลลาน์ พระสารีบุตร ยังอยู่ ๓ พระองค์ จะไปเยี่ยมพิมพา แล้วพอดีก็ได้รับคำเผดียงจากพระราชบิดาอีก

'โอ๊ย พระนางพิมพาเป็นคนที่ดีมากหาไม่ได้แล้ว' นี่ปู่ชมลูกสะใภ้เข้าใจไหม

'พระนางพิมพานี้หายากแล้วไม่มีใครเหมือน นี่มาถึงระยะนี้แล้วจะไม่ไปโปรดไปเยี่ยมพิมพาบ้างเหรอ ถึงขนาดที่มาฉันนี่แล้ว พระตำหนักพระนางพิมพาก็อยู่ข้างๆ นั่น'

ทางนั้นไม่กล้าออกมา พระนางพิมพาน่ะ คนจะมากขนาดไหนไม่กล้าออกมา พอทูลเผดียงอย่างนั้น พระองค์ก็รับสั่งกับพระว่า *'สารีบุตรกับโมคคัลลานไปด้วย เราจะไปเยี่ยมพิมพา'* ครั้นเข้าไปแล้วกำชับ เพราะสายเกี่ยวโยงกันมีความแน่นหนามั่นคงมามากน้อยเพียงไร นานแสนนานขนาดไหน .. *'หากว่าพิมพาจะมาทำอะไรกับเราก็ตาม สารีบุตร โมคคัลลานนี้ ให้เฉยเป็นแบบหูหนวกตาบอดไปเลย นางพิมพาจะมาทำอะไรๆ ก็ตามไม่ให้สนใจ ให้ทำตามพระอัธยาศัยของพิมพา ซึ่งมีความสนิทสนม ความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวมาตั้งกัปตั้งกัลป์แล้ว วาระนี้เป็นวาระที่จะแสดงทุกสิ่งทุกอย่างให้เห็นชัดเจน ความหมายว่าอย่างนั้น แล้วเธอจะทำอะไรก็ช่างอย่าไปสนใจ'*

พอพระองค์เสด็จเข้าไปที่รับแขก ทางนี้ก็ไปทูลพระนางพิมพาว่า พระลูกเจ้าเสด็จมาถึงแล้ว เวลานี้ประทับอยู่ที่นั่น พอเสด็จออกมาปรี่เข้าเลยเห็นไหมล่ะ กอดพันเลยทีเดียว เห็นไหมล่ะรู้เรื่องอะไรไหม สนใจอะไรไหม อำนาจแห่งบุพเพนิวาสชาติปางก่อนเคยเกี่ยวโยงกันมาแน่นหนาขนาดไหน เกินกว่าที่จะมาอ้ำมาอาย มาอะไรกับกิริยาท่าทางของโลกสมมุตินี้เพียงเท่านั้น สิ่งที่หนักหน่วงถ่วงจิตใจมาที่กัปที่กัลป์ คราวนี้เข้าด้ายเข้าเข็มแล้ว ก็ประจักษ์อยู่ในหัวใจ พอมาก็เข้าสวมกอดเลย พระพุทธเจ้าประทับนั่งอยู่ พระองค์ก็เฉยไม่ได้สนใจ มากอดทางนี้เฉย ก็พระจิตของพระพุทธเจ้าเล็งญาณดูตลอดเวลา ถึงวาระไหนควรจะปฏิบัติต่อกันอย่างไรบ้างๆ พระพุทธเจ้าทรงทราบตลอดเวลา แล้วปล่อยให้นางพิมพาทำให้สมใจที่รัก พูดง่ายๆ ว่าอย่างนั้น แล้วก็ทรงแสดงย่อ ๆ ว่า

'นี่เป็นวาระของเราที่จะหลุดพ้นจากทุกข์ไปด้วยกันแล้ว ก็แสดงย่อๆ ออกมา เราอุตส่าห์พยายามตะเกียกตะกายออกบวชมาแล้วก็ได้สำเร็จมรรคผลขึ้นมาเต็มกำลัง'

ทีนี้ก็จะมาถึงนางละนะ คือความหมายว่านางนั้นคืออะไรของเรา ความหมายก็พูดย่อ ๆ แสดง ที่นี้จะเอากันไปให้พ้นจากทุกข์โดยสิ้นเชิง ก็สอน ทางนั้นก็ค่อยได้สติสตังๆ ที่กอดรัดอยู่นั้นเป็นไปเองนะ ค่อยถอยตัวออกเอง นั่นละธรรมเข้า ค่อยถอยตัวออกเอง จนกลายเป็นประทับนั่งเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามมาก ทางนี้ก็แสดงธรรมให้ฟัง เกิดความเชื่อความเลื่อมใส ถึงใจเลย นั่นเป็นปฐมฤกษ์ จากนั้นก็สำเร็จโสดา สกิทา เรื่อยไป เราไม่พูดไปมากละ

นี่คือความผูกพันเป็นอย่างนั้นแหละ เป็นมาตั้งแต่ก่อน พระองค์ทรงทราบหมด พวกเราไม่ทราบจะว่ายังไง ความเป็นคนดีความเป็นผู้ที่จะทำประโยชน์ให้โลกมากมาย จึงต้องชั่งต้องตวง ประโยชน์กับพระนางพิมพาไม่มากเท่ากับประโยชน์แก่สัตวโลกทั่วๆ ไป จึงต้องสละพระนางพิมพา แต่สละออกไปก็สละเพื่อจะเอา ไม่ได้สละเพื่อจะปัดทิ้งสละไปเสียก่อน ได้แล้วก็มาเอากันไปเห็นไหมล่ะ ก็อย่างนี้ละ นี่ความดีพี่น้องทั้งหลายเมื่อเคยสืบต่อเกี่ยวเนื่องกันด้วยคุณงามความดี เป็นอวัยวะเดียวกัน เป็นจิตใจดวงเดียวกันแล้ว เกิดในภพใดชาติใดไม่ต้องบอก

ปุพเพ สันนิวาเสนะ ปัจจุปัน นะหิเตนะ วา เอวันตัง ชายะเต เปมัง อุปะลังวะ ยะโถทะเก

บุพเพนิวาสชาติปางก่อนเป็นสิ่งที่สนิทสนมกลมกลืนกันมา ไม่มีใครแยกได้เลย พอพบกันปั๊บมันเป็นของมันเอง นี่คือความเคยชิน เป็นมาอย่างนี้ จากนั้นมาอยู่ด้วยกันก็บำรุงกันในปัจจุบัน ด้วยความเห็นอกเห็นใจ ความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน ยิ่งมีความแน่นหนามีความอบอุ่นมากขึ้นๆ ท่านจึงเทียบเหมือนกับว่าดอกบัว กอบัวที่ได้รับเปือกตมเปือกโคลนที่หล่อเลี้ยงแล้วมันก็มีความชื่นบานขึ้นไปโดยลำดับ อันนี้การมาอยู่ด้วยกันได้รับความซื่อสัตย์สุจริต ความฝากเป็นฝากตายต่อกัน ก็ต่างฝ่ายต่างเป็นเครื่องบำรุงน้ำใจซึ่งกันและกัน สนิทสนมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไป แปลในธรรม นี่ละที่ว่าดอกบัวที่เกิดในโคลนตม โคลนตมแลหล่อเลี้ยงดอกบัวให้ชุ่มเย็น ใครที่มาเกิดด้วยกันในวงวัฏวนนี้ก็เหมือนเกิดในเปือกตม แล้วต่างคนต่างทำความดี ไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกันแล้วก็เป็นอันเดียวกันไปเลย สุดท้ายก็ยกกันขึ้น อย่างพระนางพิมพาพระพุทธเจ้าเห็นไหมล่ะ..."

แล้วแกจึงเรียนถามท่านต่อไปอีกว่า *'เมื่อคืนนี้ ใครกัน มองตรงไหนก็มีแต่หน้าเต็มไปหมด?'*

ท่านก็ตอบให้ด้วยความเมตตาว่า *'อ๋อ! นั่นมันท้าวมหาพรหม เขามานมัสการเรา'*

ท่านอาจารย์ตอบปัญหายายกั้งมีความหมายเป็นสองนัย

นัยหนึ่งตอบตามความจริง นัยสองตอบเป็นเชิงแก้ความสงสัยของยายกั้งที่ถาม ต่อมาท่านห้ามไม่ให้แกออกรู้สิ่งภายนอกมากไป เสียเวลาพิจารณาธรรมภายในซึ่งเป็นทางมรรคทางผลโดยตรง ยายกั้งก็ปฏิบัติตามท่าน..."

ความรู้ที่พิเศษอีกตอนหนึ่งก็คือที่คุณยายทายใจหลวงปู่มั่นอย่างอาจหาญมาก และไม่กลัวว่าท่านจะดุจะว่าอะไรบ้างเลย คุณยายทายว่า

"จิตหลวงพ่อพ้นไปนานแล้ว ฉันทราบจิตหลวงพ่อมานานแล้ว จิตหลวงพ่อไม่มีใครเสมอ ทั้งในวัดนี้หรือที่อื่นๆ จิตหลวงพ่อประเสริฐเลิศโลกแล้ว หลวงพ่อจะภาวนาไปเพื่ออะไร?"

หลวงปู่มั่นจึงตอบทั้งหัวเราะ และเป็นอุบายสอนคุณยายไปพร้อมว่า

หลวงปู่ฝั้น กราบเยี่ยมหลวงปู่มั่น

องค์หลวงตากล่าวถึงเหตุการณ์อัศจรรย์ในวันหนึ่งที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ลูกศิษย์ผู้ใหญ่ท่านหนึ่งของหลวงปู่มั่นได้เข้ามากราบเยี่ยมหลวงปู่มั่น ดังนี้

"...ตามธรรมดาครูบาอาจารย์องค์ไหนก็ตามซึ่งเป็นลูกศิษย์ผู้ใหญ่ของท่านมากราบเยี่ยม เราจะไม่ละสายตาว่าท่านปฏิสันถารต้อนรับทั้งภายนอกภายในกันอย่างไรบ้าง เราจะจับให้ได้ทุกองค์ทีเดียว เพราะลูกศิษย์ผู้ใหญ่ของท่านมีเยอะ อย่างท่านอาจารย์ฝั้นลงมาเป็นลำดับลำดา ท่านอาจารย์อ่อน ใครต่อใครที่มา

ท่านอาจารย์ฝั้นท่านมีความรู้แปลกๆ ต่างๆ พอท่านขึ้นไปกราบพ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านทั้งพูดทั้งยิ้ม พอกราบลงท่านก็กล่าวว่า *'เออ! หอมอะไรแปลกๆ แต่ไม่ใช่ธูป'* ท่านพูดแล้วก็อมยิ้ม

'เออ! ใช่แล้ว' พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านตอบสั้นๆ เท่านั้น

เราก็จับเอาคำพูดนั้นไว้ *'ที่ว่าใช่แล้ว มันใช่อะไรหนอ?'* เราก็สงสัยอยู่นานวัน

วันหลังพอได้โอกาสดีๆ เราจึงไปกราบเรียนถามท่านว่า *'ที่พ่อแม่ครูจารย์พูดกับท่านอาจารย์ฝั้นตอนที่ท่านอาจารย์ฝั้นขึ้นมากราบแล้วยิ้มๆ แล้วบอกว่ามันหอมอะไรน้า แปลกๆ แต่ไม่ใช่ธูป แล้วพ่อแม่ครูจารย์ตอบว่า เออ! ใช่แล้ว นั่นมันหมายความว่าอย่างไร?'*

'โห... พวกรุกขเทพมาฟังเทศน์เต็มหมดเลย คำที่ว่าหอมอะไรที่ไม่ใช่ธูปนั่นท่านฝั้นท่านพูดถึงเรื่องรุกขเทพต่างหาก'

ความหมายของท่านก็คือว่าท่านอาจารย์ฝั้นมาที่นี่พวกรุกขเทพทั้งหลายมารอเป็นทิวแถวเต็มไปหมด เวลาท่านทั้งสองสนทนาธรรมกัน พวกรุกขเทพทั้งหลายก็ได้โอกาสฟังธรรมไปพร้อมด้วย..."

"ภาวนาไปจนวันตายไม่มีถอย ใครถอยผู้นั้นมิใช่ศิษย์ตถาคต"

คุณยายเรียนท่านว่า *"ถ้าไปได้ก็พอไป แต่นี่จิตหลวงพ่อหมดทางไปทางมาแล้ว มีแต่ความสว่างไสวและความประเสริฐเต็มดวงจิตอยู่แล้ว หลวงพ่อจะภาวนาไปไหนอีกเล่า ฉันดูจิตหลวงพ่อสว่างไสวครอบโลกไปหมดแล้ว อะไรมาผ่านหลวงพ่อก็ทราบหมด ไม่มีอะไรปิดบังจิตหลวงพ่อได้เลย*

แต่จิตฉันมันยังไม่ประเสริฐอย่างจิตหลวงพ่อ จึงต้องออกมาเรียนถามเพื่อหลวงพ่อได้ชี้แจงทางเดินให้ถึงความประเสริฐอย่างหลวงพ่อด้วยนี้"

ทุกครั้งที่คุณยายมา จะได้รับคำชี้แจงจากหลวงปู่มั่นทางด้านจิตตภาวนาด้วยดี ขณะเดียวกันพระเณรต่างองค์ต่างก็มาแอบอยู่แถวบริเวณข้างๆ ศาลาฉัน ซึ่งเป็นที่ที่คุณยายสนทนากับท่าน เพื่อฟังปัญหาธรรมทางจิตตภาวนา ซึ่งโดยมากเป็นปัญหาที่รู้เห็นขึ้นจากการภาวนาล้วนๆ เกี่ยวกับอริยสัจทางภายในบ้าง เกี่ยวกับพวกเทพพวกพรหมภายนอกบ้าง ทั้งภายในและภายนอก เมื่อคุณยายเล่าถวายจบลง ถ้าท่านเห็นด้วยท่านก็ส่งเสริมเพื่อเป็นกำลังใจในการพิจารณาธรรมส่วนนั้นให้มากยิ่งขึ้น ถ้าตอนใดที่ท่านไม่เห็นด้วย ก็อธิบายวิธีแก้ไขและสั่งสอนให้ละวิธีนั้น ไม่ให้ทำต่อไป

หลวงปู่มั่นเคยชมเชยคุณยายท่านนี้ให้พระฟังว่า

"แกมีภูมิธรรมสูงที่น่าอนุโมทนา พวกพระเรามีหลายองค์ที่ไม่อาจรู้ได้เหมือนคุณยาย"

หลวงปู่มั่นอาพาธ ไปพักวัดร้างบ้านนาใน

เหตุการณ์ในคราวหนึ่งเป็นช่วงฤดูแล้ง ปี พ.ศ.๒๔๙๑ หลวงปู่มั่นนึกอยากไปพักที่วัดร้างบ้านนาในสักระยะหนึ่ง หลวงปู่หล้าได้บันทึกเหตุการณ์ไว้ ดังนี้

"...หันมาปรารภ ปี ๒๔๙๑ ในฤดูแล้ง หลวงปู่มั่นก็เริ่มป่วยมีไข้สลับมีไอด้วย แล้วองค์ท่านป่วยอยู่ แต่ไปบิณฑบาตได้อยู่อีกประมาณ ๖-๗ วัน องค์ท่านนึกอยากจะไปพักบ้านนาในสักวาระ องค์ท่านก็สั่งเสียหลวงตาทองอยู่ว่า

'อยู่เอ๋ย จะไปพักวัดร้างบ้านนาในสักระหว่างก่อน เพราะไกลกันจากวัดป่าบ้านหนองผือประมาณหนึ่งกิโล'

แล้วก็บอกหลวงปู่มหาให้ดูแลหมู่ องค์ท่านจะไปกับองค์นั้นองค์นี้ ก็ไม่ลั่นวาจาออกชื่อ ... แล้วพระอาจารย์มหาพิจารณาว่าควรให้องค์หนึ่งไปกับองค์ท่าน แล้วตกลงลับหลังหลวงปู่ว่า ควรให้ท่านทองคำไปด้วย แล้วก็จัดแจงบริขารรวดเร็วพลันทันกาล แล้วองค์ท่านไปพักได้สองคืน พระเณรยังไม่กล้าเข้าไปเยี่ยม เพราะเกรงองค์ท่านดุว่า เรามาวิเวก พากันมายุ่งทำไม

ท่านอาจารย์ทองคำ จารุวัณโณ (ญาโณภาโส)

พระเณรผู้อยู่ข้างหลังเงียบเหงาไปทั้งวัด ว้าเหว่มาก ปรากฏแก่ตาแก่ใจว่า ต้นไม้ต่างๆ ในวัดและบรรยากาศเงียบเหงา ลมก็ไม่พัดมา คล้ายกับว่าว้าเหว่ไปตามกันหมด ...

พอตกพลบค่ำ ๕ โมงเย็นก็ไปกราบพระอาจารย์มหา แล้วปรารภว่า

'กระผมอยู่ไม่เป็นสุข อยากจะไปเยือนหลวงปู่ที่อยู่กับครูบาทองคำ ๒ องค์ ทั้งกลัวองค์ท่านจะดุ จิตใจกระผมว้าเหว่มากขอรับ กระผมนึกว่าจะไปองค์เดียว แล้วจะกลับตอนกลางคืนองค์เดียว จะเป็นประการใดหนอ'

องค์พระอาจารย์มหาตอบว่า *'เออ ผมก็ว้าเหว่เหมือนกันท่านลองไปดูซิ ผมไม่ว่าดอก'*

กราบลาองค์ท่านแล้วก็รีบไป พอไปถึงก็ค่ำมืดพอดี ขณะนั้นองค์หลวงปู่และครูบาทองคำนั่งอยู่พื้นดิน พอเรายังไม่ทันนั่งลงกราบองค์หลวงปู่พูดขึ้นเย็นๆ ว่า

'เออ คุณหล้ามา ไปเอาฟืนนั้นมาใส่ไฟให้กัน ดุ้นไหนไม่เรียบร้อยก็เก็บเสียเน้อ'

การจับไข้ขององค์หลวงปู่ก็เบาลงแล้ว ชะรอยจะเป็นด้วยอากาศโปร่งกว่ากันบ้างหรือยังไงไม่ทราบได้ ครั้นตอนดึกประมาณ ๔ ทุ่มเศษก็กราบลากลับวัด แล้วพระอาจารย์มหายังมิทันได้หลับ ขึ้นจากทางจงกรมใหม่ๆ ไฟตะเกียงจุดริบหรี่อยู่ ขึ้นไปกราบองค์ท่าน (พระอาจารย์มหา) เล่าถวายทุกประการ องค์ท่านคำนึงพิจารณาแบบบรรจง องค์ท่านกล่าวว่า

'เออพรุ่งนี้ฉันเช้าเสร็จผมจะพาหมู่เราทั้งหมดและชาวบ้านหนองผือทั้งหมด ไปอาราธนากราบเท้า นิมนต์วิงวอนให้องค์หลวงปู่ คืนมาวัดเราตามเดิม เพราะชาววัด ชาวบ้านก็ว้าเหว่เงียบเหงา กินมิได้นอนไม่หลับ แม้ตัวของผมก็สลดใจและว้าเหว่มากคราวนี้ องค์ท่านจะไปวิเวกจริงหรืออะไรๆ ผมก็พิจารณายากอยู่สักหน่อย ไม่ว่าแต่สักหน่อยละ พิจารณายากกันดีๆ นี้เอง หล้าเอ๋ยหล้า'

ครั้นตื่นเช้าบิณฑบาตฉันเสร็จ โยมก็หลั่งไหลเข้ามารวมกันที่วัดป่า องค์พระอาจารย์มหาก็ประกาศ พระในวัดเตรียมตัวห่มผ้าจีวร และโยมก็เอาแคร่สำหรับจะหามองค์หลวงปู่ไปพร้อมด้วย ทั้งชาวบ้านชาววัดประมาณร้อยคน พอไปถึงก็เงียบสงัด ไม่มีใครกรอบแกรบและไอจาม กราบพร้อมกันหมดแล้ว โยมผู้ฉลาดขอโอกาสกราบเรียนว่า

'เวลาที่องค์หลวงปู่มาพักวิเวกเพียงสองสามวันนี้ เท่ากับว่านานถึงร้อยพันปี ทั้งชาวบ้านและชาววัดไม่เป็นอันกินอันนอน ว้าเหว่มาก ขอกราบเท้าเรียนถวายองค์หลวงปู่ได้โปรดกรุณากลับตามเคยเทอญ โทษของเกล้าอันใดมี ขอได้โปรดประทานอภัยให้เกล้าและทุกถ้วนหน้าเทอญ

การปฏิบัติทุกๆ ประการ หลวงปู่เห็นสมควรประการใด ทั้งชาวบ้านและชาววัดจะยอมทำตาม ไม่มีขัดหฤทัยของธรรมแห่งองค์หลวงปู่ตามสติกำลังอยู่ทุกเมื่อเทอญ'

ครั้นแล้วก็ค่อยจัดแจงแต่งบริขารขององค์หลวงปู่ นิมนต์หลวงปู่ขึ้นบนแคร่หามเดินช้าๆ เงียบๆ โยมหามออกก่อน พระตามหลัง ที่นั่งขององค์ท่านปูอาสนะด้วยเบาะยัดใบกล้าแห้ง องค์ท่านนั่งขัดสมาธิไม่ขึงขังและไม่อ่อนแอ แลดูถึงใจไม่มีจะเทียบได้ ..

จนถึงวัด ครั้นองค์หลวงปู่ขึ้นถึงกุฏิเรียบร้อยแล้ว บรรดาลูกศิษย์ที่ถือนิสัยก็มีรีบห่มผ้าเฉวียงบ่ามาขอโอกาสต่อนิสัยตามเคย ต่อแต่นั้นข้อวัตรในระหว่างลูกศิษย์กับหลวงปู่ก็ของใครของมันตามเคยที่ทำมา

ขอให้เข้าใจว่ามีพระอาจารย์มหาและหลวงตาทองอยู่เท่านั้นไม่ได้ขอนิสัย เพราะองค์ท่านทั้งสองนี้มีพรรษาสูงพอควรแล้ว แต่พระอาจารย์มหานั้นขอหรือไม่ขอ ก็มีข้อวัตรประจำหลวงปู่แบบลึกซึ้งอยู่แล้ว ไม่จำเป็นจะสงสัยจะเอามากล่าววิจัยเลย เพราะองค์ท่านเป็นมือขวาช่วยหลวงปู่รองรับอยู่..."

ดูแลพระเณรทำข้อวัตรหลวงปู่มั่น

โดยปกติองค์หลวงตาจะเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำเรื่องต่างๆ ว่า อันใดต้องทำ อันใดควรทำ อันใดต้องเว้น หรืออันใดควรเว้น เพื่อไม่ให้เป็นที่ขวางหูขวางตาขวางอรรถขวางธรรมของหลวงปู่มั่น ท่านจะวางระเบียบหน้าที่การงานตามธรรมให้เหมาะสมและเข้าอกเข้าใจกัน ให้ความเคารพตามอายุพรรษา ผู้ใดเคยดูแลบริขารชิ้นใดของหลวงปู่มั่นก็ให้เอามาตามนั้น ไม่มีการก้าวก่ายกัน ท่านกล่าวถึงการดูแลอุปัฏฐากหลวงปู่มั่นในช่วงอยู่วัดป่าบ้านหนองผือในระยะท้ายๆ ไว้ ดังนี้

"...ตอนเช้า..พอออกมาจากห้องแต่ก่อนเรานั่นแหละจะเข้าถึงท่านก่อนเพื่อน เข้าไปในห้องท่าน พอท่านเปิดประตู บริขารอะไรๆ เรานั่นแหละจะเป็นผู้ขนออกมาให้พระให้เณร ครั้นพอนานมาๆ ท่านก็ปรารภว่า

'เออ! พระที่มีอายุพรรษามากแล้วไม่ควรที่จะมาเกี่ยวข้องกับข้อวัตรปฏิบัติสำหรับเรามากนัก เพียงมาอยู่ห่างๆ ปล่อยให้พระเณร

ท่านพ่อลีมากราบหลวงปู่มั่น

ในระหว่างที่หลวงปู่มั่นพักอยู่ที่วัดป่าบ้าน-หนองผือ มีลูกศิษย์รุ่นเก่าๆ มาคารวะท่านเสมอ ท่านพ่อลีก็เป็นศิษย์รุ่นใหญ่ผู้หนึ่งมาตั้งแต่เริ่มแรกและได้เข้ามากราบท่านที่วัดป่าบ้านหนองผือเช่นกัน ดังนี้

"...ทั้งพ่อแม่ครูจารย์มั่นและท่านพ่อลีเองก็เคยไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ เท่าที่ได้สังเกตในเวลาท่านไปกราบนมัสการพ่อแม่ครูจารย์มั่นที่วัดป่าหนองผือนั้น รู้สึกว่าท่านแสดงอากัปกิริยาเต็มไปด้วยความเมตตาอย่างมากมายเห็นได้อย่างเด่นชัด

คราวที่ท่านพ่อลีมากราบเยี่ยมท่าน ท่านเป็นผู้สั่งเราเองว่า *'ให้ไปจัดในป่าลึกๆ นอกบริเวณรั้ววัด ให้ท่านพ่อลีได้พักสบายๆ เพราะสงัดดีกว่าที่อื่นๆ'*

หลังจากนั้นพ่อแม่ครูจารย์มั่นยังตามไปดูสถานที่พักนั้นอีกด้วย นี่ก็เป็นเหตุให้ประทับใจไม่ลืม และการให้โอวาทสั่งสอนใน ๒-๓ คืนที่ท่านพ่อลีพักอยู่นั้น รู้สึกว่าประทับใจอย่างมากมายทีเดียว เพราะท่านพ่อลีเป็นศิษย์ที่ท่านเมตตาไว้วางใจ นานๆ จะได้กราบนมัสการท่านครั้งหนึ่งและได้สนทนาธรรมกัน ท่านจึงได้สนทนากันอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มอรรถเต็มธรรมทุกขั้นตอน ซึ่งยากที่จะหาฟังได้ในเวลาอื่น

'เราได้พบท่านพ่อลีครั้งแรกมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ ท่านมีนิสัยเด็ดเดี่ยวอาจหาญชาญชัยมากในการประพฤติปฏิบัติ'..."

เหล่านี้มาทำข้อวัตรปฏิบัติ ต่อไปจะไม่มีนิสัยติดหัวมันล่ะ ถ้าไม่ให้มันทำบ้าง'

เมื่อปรารภเช่นนั้น ตั้งแต่นั้นมาเราก็อยู่ห่างๆ เป็นแต่เพียงบอกกับพระว่าองค์ไหนเอาบริขารชิ้นใดๆ ของท่านลงมา ไม่ให้ก้าวก่ายกัน เราเป็นเพียงอยู่ห่างๆ บางทีก็นั่งอยู่ข้างนอกห้องในกุฏิคอยดูพระเณรเอาบริขารท่านลงไป บางทีก็ไม่ขึ้นแต่จะมายืนอยู่ใต้ถุนกุฏิคอยดูพระเณรเอาของลงมา...”

เมื่อหลวงปู่มั่นไม่เห็นท่านสักสองวันสามวันผ่านไป หลวงปู่มั่นก็มักจะถามกับพระว่า

“นี่! ท่านมหามามั้ย? ตอนเช้าท่านมหามามั้ย?” พระเณรก็ตอบว่า

“มาครับ ท่านอยู่ข้างล่าง”

หลวงปู่มั่นก็นิ่งไปเสียท่านว่าเหมือนกับเรด้าร์จับอยู่ตลอด พอเว้นห่างสองสามวันผ่านไปไม่เห็นอีก ท่านก็ถามขึ้นมาลักษณะเดิมอีก พระเณรก็ตอบแบบเดิม ท่านก็นิ่งอีก แม้ในช่วงที่หลวงปู่มั่นเจ็บไข้ได้ป่วย ท่านก็ถามกับพระเณรว่า

“ท่านมหาพิจารณายังไงละ? เราเจ็บไข้ได้ป่วยเอามากแล้วนะ ท่านมหาได้พิจารณาอย่างไร?”

พระเณรก็ตอบว่า *“ท่านจัดเวรดูแลเรียบร้อยแล้ว”*

คือให้มีพระอยู่ข้างบนสององค์นั่งภาวนาเงียบๆ อยู่ข้างล่างสององค์เดินจงกรมเงียบๆ สำหรับท่านเป็นผู้คอยควบคุมเวรอีกต่อหนึ่ง

พลาด..เทศน์ครั้งสุดท้าย

หลวงปู่มั่นพักอยู่วัดป่าบ้านหนองผือ ๕ พรรษา เฉพาะองค์ท่านเองพักอยู่กับที่ไม่ค่อยได้ไปเที่ยววิเวกทางไหนเหมือนเมื่อก่อน เนื่องจากตอนมาอยู่ทีแรกอายุท่านราว ๗๕ ปี เข้าไปแล้ว สุขภาพก็นับวันทรุดลง เพียงพักอยู่เป็นร่มเงาของบรรดาศิษย์ที่กำลังแสวงหาธรรม ได้อาศัยความร่มเย็นก็เป็นที่ภาคภูมิใจแล้ว และเนื่องจากวัดป่าบ้านหนองผือเป็นศูนย์กลางของคณะปฏิบัติทั้งหลาย ทั้งที่เที่ยวอยู่ในที่ต่างๆ แถบนั้น ทั้งที่พักอยู่ตามสำนักต่างๆ ที่ไปมาหาสู่หลวงปู่มั่นได้อย่างสะดวกสบาย ทั้งทำเลบำเพ็ญสมณธรรมมีมาก หาเลือกได้ตามชอบใจ มีทั้งป่าธรรมดา มีทั้งภูเขา มีทั้งถ้ำ ซึ่งเหมาะแก่ผู้แสวงหาที่บำเพ็ญ

ท่านว่าคงเป็นด้วยเหตุผลเหล่านี้ที่ทำให้หลวงปู่มั่นพักอยู่วัดป่าบ้านหนองผือนานกว่าที่อื่นๆ นับว่าท่านทำประโยชน์แก่พระเณรและประชาชนได้มากกว่าที่อื่นๆ ในเขตจังหวัดสกลนคร ส่วนประโยชน์กับภูตผีเทวดาไม่ค่อยมีมาก มาหาท่านเป็นบางสมัยไม่บ่อยเหมือนเมื่ออยู่เชียงใหม่ ท่านกล่าวว่าเมื่อครั้งหลวงปู่มั่นเทศน์แบบฟ้าดินถล่ม คือเอาอย่างเต็มเหนี่ยวถึง ๓ ชั่วโมงที่วัดเจดีย์หลวงนั้นเป็นครั้งสุดท้ายที่เชียงใหม่ซึ่งท่านมีโอกาสได้ร่วมฟังด้วย แต่ในคราวที่บ้านหนองผือนี้ ท่านกลับพลาดโอกาสฟังเทศน์ของหลวงปู่มั่น เทศน์ครั้งนี้เป็นประเภทฟ้าดินถล่มเช่นกัน นานถึง ๔ ชั่วโมงเต็ม ที่สำคัญก็คือเป็นเทศน์ครั้งสุดท้าย ดังนี้

“...พูดง่ายๆ ว่าเป็นครั้งสุดท้าย เทศน์ที่หนองผือเหมือนกัน เราก็พูดกับท่านอย่างชัดเจนก่อนที่จะลาท่านไปเที่ยว มาทางวาริชภูมิ (อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร)... จากอำเภอวาริชภูมิไปหาหนองผือทางตั้งพันกว่าเส้น...

ทีนี้เวลาเราจะกราบลาท่านไปที่ไหนรู้สึกว่าท่านจะไม่อยากให้ไป แต่ท่านก็เห็นใจในเรื่องความพากเพียรของเรา ท่านคิดถึงเรื่องพระเรื่องเณร ส่วนมากท่านคิดถึงเรื่องนี้ เพราะเวลาเราอยู่พระเณรเรียบหมด เวลาเราออกไปแล้วพระเณรอาจจะระเกะระกะขวางหูขวางตาให้ท่านหนักใจก็ได้

ทีนี้พอถึงเวลาจะไปแล้ว เช่น ปรึกษากันอย่างวันนี้ เว้นอีกวันสองวัน ทีนี้เวลาจะไปลาจริงๆ ครองผ้าขึ้นไปแหละ พอขึ้นไปท่านมองเห็น... ท่านก็ถามว่า *‘จะไปทางไหน?’*

‘ว่าจะไปทางถ้ำพระทางโน้นทางบ้านตาดภูวง’

ท่านพูดของท่านไปเรื่อยๆ ก่อน จนนานพอสมควรแล้วก็เปิดโอกาสให้อย่างนี้ละ เราก็กราบเรียนถามถึงเรื่องการงานภายในวัด

‘ถ้ามีอะไรที่จะจัดจะทำ กระผมก็จะได้ช่วยหมู่เพื่อนทำให้เสร็จเรียบร้อยทุกอย่าง หากว่าไม่มีอะไร ก็อยากจะกราบนมัสการปรึกษาพ่อแม่ครูอาจารย์ไปภาวนาสักชั่วระยะหนึ่ง’

ท่านถาม *‘จะไปทางไหนล่ะ?’*

‘คราวนี้คิดว่าจะไปไกลสักหน่อย’ คือตามธรรมดาเราไม่ค่อยไปไกลไปประมาณสัก ๒๐-๓๐ กิโลเท่านั้นละ... ๔๕ กิโล *‘คราวนี้จะไปไกลหน่อย ไปทางอำเภอวาริชภูมิ’*

‘เอ้อดี ทางโน้นก็ดี’ ท่านว่า *‘สงบสงัดดี มีแต่ป่าแต่เขาทั้งนั้นแหละ’* ท่านว่า *‘แล้วไปกี่องค์ล่ะ?’*

‘ผมคิดว่าจะไปองค์เดียว’

‘เออดีละ ไปองค์เดียว’ ท่านก็ชี้ไป *‘ใครอย่าไปยุ่งท่านนะ ท่านมหาจะไปองค์เดียว’*

(เมื่อถึงวันจะไป) ท่านก็ให้ปัญหาถึง ๔ ข้อ เราไม่ลืมนะ เพราะตามธรรมดาเราขึ้นไปหาท่าน ไม่ค่อยครองผ้าแหละเพราะไม่มีผู้มีคนก็มีแต่พระแต่เณรในวัด ไม่มีใครไปยุ่งกวนสงบสงัด ตอนเช้าจะไปหาท่าน ฉันจังหันเสร็จแล้วก็ขึ้นไป มีแต่ผ้าอังสะ เพราะท่านก็ไม่ได้ถืออะไรนี่มีแต่พวกกันเอง... แต่วันนั้นเราครองผ้าไป พอขึ้นไป

‘หือ! ท่านมหาจะไปไหนนี่? จะไม่ไปละมั้ง จะอยู่ด้วยกันนี้ละมั้ง’

เราก็เฉยไม่รู้จะว่าไง สะเทือนใจแล้วนะ ทีนี้ ทั้งๆ ที่ท่านรู้แล้วว่าเราจะลา ก็ตกลงกันแล้วเรียบร้อยแล้ว ท่านยังใส่ปัญหานะ เราก็กึกเลยเชียว นี่ถ้าหากว่าท่านไม่มีเงื่อนไขครอง-ผ้าขึ้นมาแล้วก็ตาม เราจะไม่ลาท่าน เรากลับเลย ทีนี้ท่านก็สงสารอยู่ท่านมีเงื่อนไข พอขึ้นไปกราบแล้วท่านก็คุยไป ไม่ได้ปรารภถึงว่าเราจะไปไหนมาไหนเลย พอนั่งคุยกันเรื่องนั้นเรื่องนี้แล้ว

‘หือ! อยากจะไปเที่ยวเหรอ’ ท่านว่า

‘ก็คิดว่าอยากจะไปวิเวกภาวนาชั่วระยะกาล’ เราเรียนท่านว่าอย่างนั้น

ท่านนิ่งแล้วให้เหตุผลนะ นิ่งอยู่สักครู่หนึ่งแล้วท่านก็ปรารภมาว่า

‘ถ้าอยู่ก็ได้กำลังใจ
ไปก็ได้กำลังใจ   อยู่ดีกว่า
ถ้าอยู่ก็ได้กำลังใจ
ไปไม่ได้กำลังใจ   อยู่ดีกว่า
ถ้าอยู่ไม่ได้กำลังใจ
ไปได้กำลังใจ   ไปดีกว่า
ถ้าทั้งไปทั้งอยู่
ไม่ได้กำลังใจ   ให้อยู่ดีกว่า’

คำพูดของท่านแยกออกมาละเอียดมาก *‘เออ! ไป’* ท่านว่า...

ทีนี้เวลาจะไปก็จำได้ว่า เดือน ๓ ขึ้น ๓ ค่ำ เราไม่ลืมนะ ก่อนจะไปก็ *‘กระผมไปคราวนี้ คงจะไม่ได้กลับมาร่วมทำมาฆบูชาคราวนี้’* เราก็ว่าอย่างงั้น ไป ๙ วัน ๑๐ วัน กลับมา ทางมันไกลนี่ เดินด้วยเท้าทั้งนั้นแหละ

‘เอ้อ บูชาคนเดียวนะ มาฆบูชาคนเดียวจริงๆ นี่’ ท่านว่าอย่างนั้นแล้ว ชี้เข้าตรงนี้นะ *‘พุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา เป็นมาฆบูชาทั้งนั้นแหละ เอาตรงนี้นะ’*

จากนั้นก็ไป ... พอเราไปสัก ๖-๗ วันมั้ง *‘เออ! ท่านมหาไปอยู่ยังไงนา’* ถามถึงเรื่อยนะ

คือท่านพูดเรื่องอะไรเกี่ยวกับเรา พระเณรจะเป็นผู้เล่าเรื่องให้เราฟังหมดนั่นแหละ สำหรับท่านเองเฉยนะ เราก็จับไว้ลึกๆ ท่านถามถึงเรายังไงเราทราบแล้วเราก็เงียบ คือเป็นอย่างงั้นตลอดมาพ่อแม่ครูจารย์มั่น

เพราะฉะนั้นถ้าไม่จำเป็นจริงๆ เราก็ไม่อยากไปจากท่านเพราะรู้สึกว่าท่านเมตตามาก ทั้งที่อนุญาตให้ไป แต่ต้องถามถึงเรื่อยว่า *‘หือ! ท่านมหาไม่เห็นมานะ หลายวันแล้ว’*

บางทีธรรมะท่านขึ้นภายในใจ *‘เออ! วันนี้บาลีผุดขึ้นแล้ว ท่านมหามาจะให้ท่านมหาแปลให้ฟังนะ’* ท่านว่าอย่างนั้น

รอท่านมหามาก่อนแล้วค่อยพูด พอเรามาท่านก็ว่า *‘นี้บาลีขึ้นแล้วนะ ยกบาลีขึ้นปึ๋ง ปึ๋ง เอ้า! แปล ใครเป็นมหา’*

เราก็ขอนิมนต์พ่อแม่ครูจารย์โปรดเมตตาไปเลย ท่านก็ผางทันทีเลย ก็ท่านรู้หมดแล้วนี่ท่านหาอุบายที่จะก้าวเดินธรรมของท่านต่างหาก โดยเอาเราเป็นพื้นฐาน เพราะธรรมะภายในใจท่านมักจะเกิดเป็นบาลี บาลีเป็นภาษามคธความเข้าใจขึ้นพร้อมกันเลย บาลีขึ้นยังไง

มาฆบูชา

"...วันมาฆบูชา คล้ายกับวันปลงพระชนมายุสังขารของพระพุทธเจ้า ที่จะทรงลาโลกลาสงสาร หรือลาเรือนจำแห่งวัฏจักร สละธาตุขันธ์ทิ้ง เพราะเป็น **"ภารา หเว ปัญจักขันธา"** มาเป็นเวลาแปดสิบพระพรรษาแล้ว ซึ่งเป็นภาระหนักมาก ทรงแบกมาถึง ๘๐ ปี หนักตลอดเวลา ไม่เคยเบาเลย คือธาตุขันธ์นี้แล อย่างอื่นยังมีเบาบ้างหนักบ้าง พอได้หายใจโล่ง ข้าว น้ำ เราหาบหิ้วมาหนักๆ นี่เราคดกินไป รินไป ใช้อย่างอื่นไป ก็หมดไป หมดไป แล้วก็เบาไป ส่วนธาตุขันธ์แบกมาตั้งแต่วันเกิดไม่เคยเบา หนักมาเรื่อยๆ ยิ่งเฒ่ายิ่งแก่ กำลังวังชาที่จะแบกจะหามไม่พอ ก็ยิ่งปรากฏว่าหนักขึ้นไปโดยลำดับ ท่านจึงว่า "**ภารา หเว ปัญจักขันธา** ขันธ์ทั้งห้านี้เป็นภาระอันหนักมาก"

แบกรูป แบกกายหนักแล้วยังไม่แล้ว ยังแบกทุกขเวทนาที่มีอยู่ในกาย แบกสัญญา สังขาร วิญญาณ ซึ่งล้วนแต่เป็นของหนัก และยังทิ่มแทงหัวใจเราอีกด้วยไม่เพียงหนักเฉยๆ มันยังมีหนามอันแหลมคมเสียบแทงเข้ามาภายในกายในใจอีก

พระพุทธเจ้าท่านทรงอดทนแบกธาตุขันธ์นี้มาจนถึง ๘๐ พระพรรษา วันนี้พูดง่ายๆ ก็ว่า "โอ๊ย! ขันธ์นี้เหลือทนแล้ว ลาเสียทีเถอะ!" อันเป็นการปลงพระทัยว่า จะทรงปลงพระชนมายุสังขารจากนี้ไปอีกสามเดือนจะทรงสลัดปัดทิ้งภูเขาภูเรานี่เสียที ทรงตริกในวันเพ็ญเดือนสามเช่นนี้ ในวันเพ็ญเดือนสามนั้นเองปรากฏว่า ยังมีพระสาวก ๑,๒๕๐ องค์ ต่างองค์ต่างมาด้วยอัธยาศัยน้ำใจของตัวเอง ซึ่งไม่ต้องถูกเชื้อเชิญนิมนต์มาแม้แต่องค์เดียว มารวมกันในวันนั้นโดยพร้อมเพรียง จึงได้ประทานพระโอวาท เป็น "วิสุทธิอุโบสถ" ขึ้น ให้บรรดาสาวกอรหันต์ทั้งหลาย เป็นเครื่องรื่นเริงในธรรมของพระพุทธเจ้าที่ประทานในวันนั้น ในบทความย่อๆ ว่า

สัพพปาปัสส อกรณัง การไม่ทำบาป ความเศร้าหมองอันเป็นความทุกข์ทั้งปวง หนึ่ง .. จะทำด้วยวิธีใด ใจจึงจะไม่เศร้าหมอง? **กุสลัสสูปสัมปทา** จงยังความฉลาดให้ถึงพร้อมเพื่อจะแก้ไข เพื่อซักฟอกความเศร้าหมอง คือ "บาป" นั้นออกจากใจ แล้วกลายเป็น **สจิตตปริโยทปนัง** ขึ้นมา คือใจจะผ่องใส .. นี่คือพระโอวาทของพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ **อนูปวาโท** อย่าไปกล่าวไม่ดีกับผู้หนึ่งผู้ใด **อนูปฆาโต** อย่าฆ่า อย่าทำลาย หรือทำร้ายสัตว์ มนุษย์ ไม่ดี **ปาฏิโมกเข จ สังวโร** สำรวมอยู่ในข้ออรรถข้อธรรมที่จะเป็นเครื่องถอดถอนกิเลส **มัตตัญญุตา จ ภัตตัสมิง** ให้รู้จักประมาณในการกินอยู่พูวาย อย่าให้ฟุ่มเฟือยจนเกินเหตุเกินผลสำหรับนักปฏิบัติ ให้รู้จักประมาณในทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับตน **ปันตัญจ สยนาสนัง** ให้แสวงหาที่นั่งที่นอนอันสงัด เพื่อกำจัดกิเลสด้วยความวิเวกนั้นๆ **อธิจิตเต จ อาโยโค** พึงประกอบจิตให้ยิ่งในอรรถธรรมด้วยสติปัญญาไปโดยลำดับ

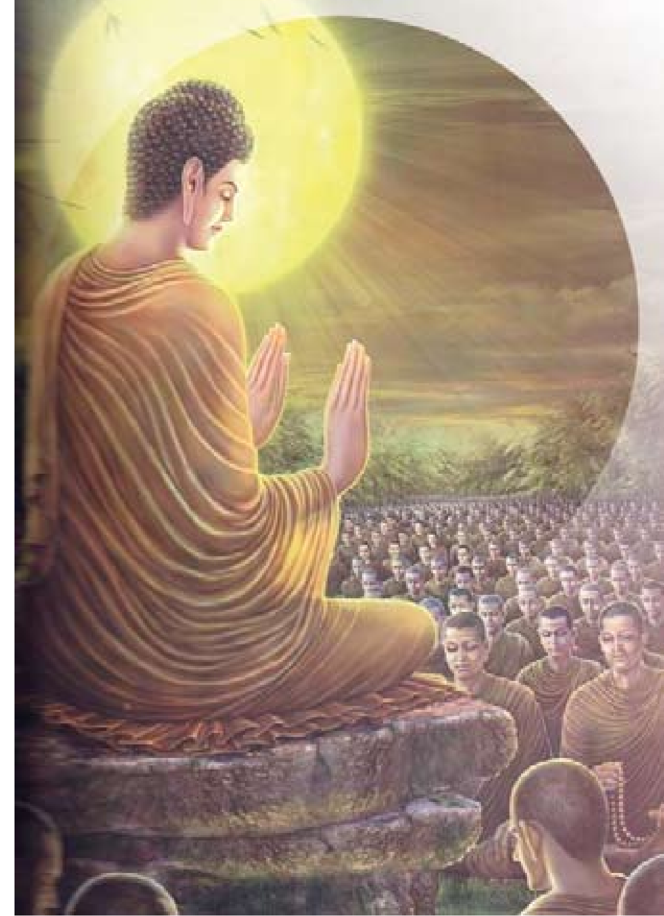
นี่เป็นพระโอวาทที่ประทานเป็นเครื่องรื่นเริงแก่บรรดาพระสาวกอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ในเวลาบ่ายซึ่งคล้ายกับวันนี้ พระโอวาททั้งหมดนั้นเป็นเครื่องรื่นเริงสำหรับสาวกอรหันต์เหล่านั้น ไม่ใช่แสดงเพื่อให้ท่านเหล่านั้นยึดเป็นเครื่องมือ เพื่อซักฟอกกิเลส หรือนำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อกำจัดกิเลสอาสวะออกจากจิตใจแต่อย่างใด เพราะท่านเหล่านั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ล้วนๆ แล้วทั้งนั้น จึงเรียกว่า "วิสุทธิอุโบสถ" ที่ประทานพระโอวาทในท่ามกลางพระสาวกอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ นี้ก็เพียงครั้งเดียวเท่านั้น ไม่ปรากฏอีกเลยในศาสนาของพระพุทธเจ้า ทั้งตอนที่ยังทรงพระชนม์อยู่และเวลาที่ปรินิพพานไปแล้ว และตลอดไป คงไม่มีซ้ำอีก

ที่เราระลึกถึงท่านเหล่านั้น ก็เพราะท่านเป็น "อัจฉริยบุคคล" เป็นบุคคลอัศจรรย์ ในท่ามกลางแห่งมนุษย์ทั่วโลกที่ล้วนเป็นผู้มีกิเลสโสมม หมักหมมอยู่ภายในใจ ไม่ปรากฏแม้คนหนึ่งจะบริสุทธิ์อย่างท่าน

เมื่อขยายความออกก็มีเท่านี้ นี่เป็นพระโอวาทของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย หรือเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ที่ประทานไว้ ..

ถึงวันเพ็ญเดือนหก ก็เป็นวันทรงปลงสังขาร ตามที่ทรงประกาศไว้ ตั้งแต่วันเพ็ญเดือนสาม ซึ่งคล้ายกับวันนี้ จากนั้นมา เรื่องธาตุเรื่องขันธ์สิ่งบังคับก่อกวน ก็หมดสิ้นไปจากพระพุทธเจ้า เป็น "อนุปาทิเสสนิพพาน" ล้วนๆ หมดความกังวล หมดความรับผิดชอบในสมมุติทั้งปวง ไม่มีอะไรเหลืออยู่เลย นี่เรียกว่า "ธรรมเหนือโลก" "ธรรมสุดส่วน"..."

ความเข้าใจไม่ต้องแปล คือขึ้นพร้อมกัน ความเข้าใจปรากฏขึ้นพร้อมกัน

นี่เราพูดเรื่องพ่อแม่ครูจารย์มั่นเมตตา ท่านเมตตาเราสุดขีด เราปฏิบัติต่อท่านมันเข้ากันได้เรียกว่าทุกกระเบียดก็ไม่ผิด เราเป็นปุถุชนก็ตาม แต่ความเทิดทูนเคารพเลื่อมใสที่มีต่อท่านนั้นมันเต็มหัวใจ... ทีนี้พอถึงวันมาฆบูชาสายๆ หน่อยประมาณสัก ๑๑ โมง ท่านถามพระ

'ท่านมหาไม่มารึ? เห็นท่านมหาไหม?'

พระว่า *'ไม่เห็นครับกระผม'*

'ไปไหนกันนา?' พอบ่าย ๒ โมง ๓ โมง เอาอีกถามอีก ตกเย็นเข้ามาอีกถามอีก

'เอ๊ มันยังไงท่านมหาไปยังไงนา?' เหมือนกับว่าท่านมีความหมายของท่านอยู่ในนั้น เหมือนกับว่าท่านจะเทศน์ให้เต็มที่ เพราะท่านจะป่วย ก่อนนั้นท่านไม่ได้ป่วยนี่นะ แต่ท่านทราบของท่านไว้แล้วเรื่องเหล่านี้ ตอนที่เราจะลาท่านไป ท่านก็ดีๆ อยู่นี่ พอถึงเวลาท่านลงมาศาลาหันหน้าปุ๊บมา

'หือ? ท่านมหาไม่ได้มารึ?'

'ไม่เห็นครับ' ใครก็ว่าอย่างงั้น

'เอ๊ มันยังไงนา? ท่านมหานี่ยังไงนา?' ว่าอย่างนี้แปลกๆ อยู่ ทั้งๆ ที่ได้ตกลงเรียบร้อยแล้ว ท่านมีอะไรของท่านอยู่ แล้วท่านก็เทศน์ตั้งแต่นั้นจนกระทั่งถึง ๖ ทุ่ม ฟาดวันมาฆบูชานี้

โอ๊ย เอาอย่างหนักเทียวนะ ๔ ชั่วโมง ตั้งแต่ ๒ ทุ่มถึง ๖ ทุ่มเป๋ง

เทศน์จบลงแล้ว *'โอ๊ย เสียดายท่านมหาไม่ได้มาฟังด้วยนะ'* ว่าอีกนะซ้ำอีก ก็เหมือนอย่างว่าเทศน์ครั้งสุดท้าย จากนั้นมาท่านไม่ได้เทศน์อีกเลยนะ

พอเดือน ๔ แรมค่ำหนึ่ง ผมก็มาถึง ผมไปเดือน ๓ ขึ้น ๓ ค่ำ ถึงเดือน ๔ ขึ้น ๓ ค่ำ ก็เป็น ๑ เดือนพอดี เดือน ๔ แรม ๑ ค่ำ ผมกลับมา ผมจำได้แต่ข้างขึ้นข้างแรม จำวันที่ไม่ได้ เหตุที่จะจำได้ก็เพราะว่า พอผมขึ้นไปกราบท่านตอนบ่าย พอท่านออกจากที่แล้วผมก็ขึ้นไปกราบ

'มันยังไงกันท่านมหานี่' ท่านว่าอย่างนี้ *'เทศน์เสียจนฟ้าดินถล่มก็ไม่มาฟังกัน'*

นี่เราถึงได้ย้อนพิจารณา อ๋อ ที่พระท่านเล่าให้ฟังอย่างนั้นอย่างนี้ เป็นเพราะเหตุนี้เอง

'เทศน์เสียจนฟ้าดินถล่ม นี่ผมเริ่มป่วยแล้วนะ เริ่มป่วยมาตั้งแต่วานซืนนี้' นั่นท่านว่า..."

หลวงปู่มั่นเตือนล่วงหน้า

การอบรมพระเณรของหลวงปู่มั่นมีเป็นการเฉพาะภายในวัดป่าบ้านหนองผือ และประชุมอบรมพระที่มาจากสถานที่ต่างๆ โดยรอบ ดังนี้

"...วงกรรมฐานนี้การอบรมถือเป็นอันดับหนึ่ง พอถึงกาลเวลาแล้วเหมือนเด็กหิวนมจะได้มาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ จิตใจยิ้มแย้มแจ่มใส หน้าตาผ่องใส มาจากที่ต่างๆ ที่ท่านไปภาวนาอยู่ไม่ไกลนัก สถานที่ ๔ กิโลบ้าง ๕-๖ กิโลบ้าง พอถึงวันประชุมท่านอบรมนี่พระมาจากที่ต่างๆ บางแห่งถึง ๙ กิโล ๑๐ กิโลก็มา ท่านอบรมตอน ๒ โมง คือกลางคืนจะมีเฉพาะภายในวัด แต่สำหรับข้างนอกท่านมีการประชุมอบรมกันตามวัน ท่านถือเอาวันลงปาฏิโมกข์รวมตามหลักธรรมหลักวินัย

คือปาฏิโมกข์นั้นสวดหลักเกณฑ์ของพระวินัย สำหรับพระผู้ปฏิบัติตามพระวินัย วัน ๑๕ ค่ำ มีผู้สวดปาฏิโมกข์ ปาฏิโมกข์เป็นข้อยืนยันของพระผู้รักษาพระวินัย มายืนยันสวดปาฏิโมกข์ สำหรับวงกรรมฐานถึงวันเช่นนั้นพระอยู่ในที่ต่างๆ หลั่งไหลมาด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสเหมือนเด็กหิวนมแม่นั่นแหละไม่ผิดอะไรกัน ด้วยความพออกพอใจ วันนี้จะได้ยินได้ฟังการอบรมจากท่าน เพราะที่อยู่ห่างๆ จะได้มาเป็นบางเวลา ไม่เหมือนที่อยู่ในวัดกับท่านอยู่ในวัดก็เรียกว่าเป็นกรณีพิเศษอยู่โดยดีแต่อยู่นอกๆ จะได้มาในวันอุโบสถ ..

วันอุโบสถปาฏิโมกข์ส่วนมากท่านจะเทศน์เวลาบ่าย ๒ โมง บ่ายโมงก็เริ่มลงอุโบสถสวดปาฏิโมกข์ พอบ่าย ๒ โมงท่านก็ให้โอวาทพระสงฆ์ .. โอวาทนั้นจะเด็ดมากอยู่นะ เพราะมีแต่พระล้วนๆ โอวาทท่านจะเด็ดเฉียบขาดๆ แม่นยำๆ ..."

เมื่อหลวงปู่มั่นชราภาพมากแล้ว ท่านจะพูดเตือนพระเณรอยู่เสมอให้ตั้งอกตั้งใจ เพราะการอยู่ด้วยกันมิใช่เป็นของจีรังถาวร มีแต่ธรรมเท่านั้นเป็นสิ่งที่ควรยึดอย่างมั่นใจตายใจ ครูอาจารย์เป็นของไม่แน่นอน อย่านอนใจว่าได้มาอยู่กับครูกับอาจารย์แล้วท่านจะอยู่กับเราตลอดไป เมื่อนานเข้าๆ หลวงปู่มั่นก็เปิดออกมาอีกว่า

"...ใครจะเข้มแข็ง ความพากเพียรอะไรก็ให้เข้มแข็ง มีความรู้ความเป็นอะไรภายในจิตใจ เอ้า ให้มาถามมาเล่า ให้ฟัง ภิกษุเฒ่าจะแก้ให้...นี่เวลาภิกษุเฒ่าตายแล้วยากนะ ใครจะแก้เรื่องจิตใจทางด้านจิตตภาวนา นี่ไม่นานนะ"

ท่านย้ำลง *"ไม่เลย ๘๐ นะ...๘๐ ก็นี่มันนานอะไร พากันมานอนใจอยู่ได้เหรอ..."*

เมื่อหลวงปู่มั่นพูดเตือนดังกล่าว พระเณรทั้งหลายต่างสลดสังเวชใจ รีบตั้งหน้าตั้งตาเร่งปฏิบัติกัน สำหรับตัวท่านเองท่านเล่าถึงเหตุการณ์ตอนสำคัญนี้ให้พระเณรฟังว่า

"...เหมือนกับว่าจิตนี่มันสั่นริกๆ อยู่พอได้ยินอย่างนั้นแล้วความเพียรก็หนัก เวลาครูบาอาจารย์ยังมีชีวิตอยู่เราก็ได้พึ่งพาอาศัยร่มเงาท่านแก้ข้ออรรถข้อธรรมที่สงสัย ก็เร่งความเพียรเข้าเต็มที่ๆ พอท่านย่างเข้า ๘๐ พั้บ ท่านก็เริ่มป่วยแหละ พอป่วยแล้วท่านบอกไว้เลยเชียว แน่ะฟังซิ ซึ่งท่านเคยป่วยเคยไข้มาไม่รู้กี่ครั้งกี่หน เป็นไข้มาลาเรียเป็นไข้อะไร ท่านไม่เคยพูดถึงเรื่องเป็นเรื่องตาย แต่พอเป็นคราวนี้เพียงเริ่มเป็นเท่านั้น ไม่ได้มากอะไรเลย ท่านบอกว่า

'ผมเริ่มป่วยมาตั้งแต่วานซืนนี้นะ'

เพราะเราเพิ่งกลับมาจากไปเที่ยวภาวนาอยู่ที่อำเภอวาริชภูมิ มาถึงท่านตอนค่ำ เราไปถึงวันค่ำหนึ่ง ท่านก็ป่วยขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๔ ผมจำได้ขนาดนั้นนะ วันค่ำหนึ่งเราก็กลับมาถึงท่าน

'ผมเริ่มป่วยตั้งแต่วานซืน' วานซืนก็หมายถึงวันขึ้น ๑๔ ค่ำ *'นี่ป่วยครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายนะ ไม่หาย ยาจากเทวดาชั้นพรหมไหนๆ ก็มาเถอะ ไม่มียาขนานใดในโลกนี้จะมาแก้ให้หาย ไข้นี้จึงเป็นไข้สุดท้าย แต่ไม่ตายง่ายนะ เป็นโรคทรมาน เขาเรียกว่าโรคคนแก่ อย่าไปหาหยูกหายามาใส่มารักษา มันเป็นไปตามสภาพของขันธ์นี้แหละ เอามารักษาก็เหมือนกับใส่ปุ๋ยแล้วรดน้ำไม้ที่ตายยืนต้นแล้วนั่นแหละ จะให้มันผลิดอกออกใบออกผลเป็นไปไม่ได้ ยังแต่เวลาของมันเหลืออยู่ที่จะล้มลงจมแผ่นดินเท่านั้น ... นี่ก็อยู่แต่มันยังไม่ล้มเท่านั้นเอง จะให้หายด้วยยาไม่หายนะ นี่เพียงเริ่มเป็นเท่านั้น'*

เครื่องใช้ในการธุดงค์ของหลวงปู่มั่น
ตลอดชีวิตสมณเพศของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ท่านธุดงค์ตามป่าเขาลำเนาไพร จาริกไปตามขุนเขาต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือเกือบตลอด เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อธุดงควัตรคือ อัฐบริขาร กลด มุ้ง บั้งถาน (กระบอกไม้ไผ่ใส่น้ำ ใช้ทำความสะอาดหลังถ่าย) สายระเดียง (เชือกที่ใช้ทำราวผ้าหรือแขวนกลด) หมอน หนังจัมมขันก์ (แผ่นหนังที่ใช้ปูนั่งหรือนอน)

ท่านว่าอย่างนั้น แน่ไหม? ฟังซิ .. ท่านอาจารย์มั่น แม่นยำมาก ท่านเคยบอกกับพระอยู่เรื่อยๆ เวลาลงอุโบสถเสร็จเรียบร้อย .. ผมถึงได้กราบสุดหัวใจผม ท่านเปิดออกมาอย่างนั้นไม่มีอะไรผิด

'ย่างเข้า ๘๐ ไม่เลย ๘๐ นา โรคนี้เป็นไข้วาระสุดท้าย จะไม่หายจนกระทั่งตาย จะตายด้วยป่วยคราวนี้แหละ แต่ไม่ตายง่ายเป็นโรคทรมาน'

ก็เป็นจริงทุกอย่างที่ท่านพูด ตั้งแต่เดือน ๔ ถึงเดือน ๑๒ ฟังซิ ๗-๘ เดือนท่านเริ่มป่วยไปเรื่อยๆ เหมือนกับค่อยสุมเข้าไปๆ สุดท้ายก็เป็นอย่างว่านั้น..."

หมู่คณะฟังหลวงปู่มั่นเทศน์

คราวหนึ่งในช่วงต้นปี ๒๔๙๒ ขณะที่องค์หลวงตากำลังธุดงค์อยู่บ้านคำบิด อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนครนั้น หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล และหมู่คณะก็ได้ธุดงค์ไปพบและขอพักอยู่กับท่านระยะหนึ่ง และเมื่อใกล้วันวิสาขบูชาก็ได้พบกันอีกครั้งที่วัดป่าบ้านหนองผือ ในประวัติหลวงปู่บุญจันทร์ได้กล่าวถึงวิธีปฏิบัติขององค์หลวงตาต่อพระอาคันตุกะที่เข้ากราบหลวงปู่มั่นในครั้งนั้นไว้ ดังนี้

"...หลวงปู่ (บุญจันทร์) พร้อมด้วยลูกศิษย์ .. เที่ยววิเวกขึ้นไปบนภูอ่างศอ ซึ่งเป็นภูเขาสูงลูกหนึ่งที่ใหญ่ในเทือกเขาภูพาน ที่ภูอ่างศอนี้เต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่ๆ เขียวชอุ่ม และมีสัตว์ป่านานาชนิด ตกเวลากลางคืนมีเสียงสัตว์ป่าที่เที่ยวหากินกลางคืนส่งเสียงร้องประกอบกับความวิเวกวังเวงในเวลาดึกสงัด ทำให้จิตใจตื่นอยู่ตลอดเวลา และตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เมื่อพักวิเวกอยู่บนภูอ่างศอพอสมควรแล้ว .. จึงลงจากภูอ่างศอ มุ่งหน้าสู่บ้านคำบิด อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ..

พอมาถึงบ้านคำบิด ได้ทราบว่าท่านพระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน พักวิเวกอยู่ที่เสนาสนะป่าหนองน่อง บ้านคำบิด จึงได้พาลูกศิษย์เข้ากราบนมัสการ และพักอยู่กับท่าน ๗ คืน ตอนเช้าเข้าบิณฑบาตในหมู่บ้านคำบิด เวลากลับออกจากบ้าน หลวงปู่จะรับบาตรท่านพระอาจารย์มหาบัว แต่ท่านไม่ยอมให้รับง่ายๆ อาศัยความพยายาม ทำด้วยความเคารพ ทำด้วยความจริงใจ ในที่สุดท่านจึงยอมให้รับบาตรท่าน พอกลับถึงที่พักจัดแจงฉันภัตตาหารตามมีตามได้ เสร็จแล้วจึงได้กราบลาท่านพระอาจารย์มหาบัว เดินทาง(ต่อไป) ...

(ต่อมา) ในระยะนั้นเป็นเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ใกล้จะถึงวันวิสาขบูชา ในขณะนั้นหลวงปู่ท่านมีความสงสัยในอุบายธรรมที่ได้ปฏิบัติอยู่ .. มองไม่เห็นใครที่จะแก้ความสงสัยนี้ได้ มีแต่ท่านพระอาจารย์มั่นเท่านั้นที่จะแก้ความสงสัยนี้ได้ หลวงปู่จึงให้ลูกศิษย์คอยอยู่ที่สำนักป่าหนองเม้า บ้านจำปา .. (และ) เดินทางไปที่บ้านไชยวาน อำเภอหนองหาน .. บ้านต้อง .. บ้านหนองโดก ..

(ต่อมาได้) เดินทางด้วยเท้าเข้าไปบ้านหนองผือนาในพร้อมกันกับท่านพระอาจารย์เพียร วิริโย .. พอเดินทางถึงวัดป่าหนองผือเป็นเวลาใกล้ค่ำ ได้พบท่านพระอาจารย์มหาบัวที่วัดป่าหนองผืออีก จึงได้กราบเรียนถามท่านถึงเวลาที่จะเข้ากราบนมัสการฟังธรรมจากท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น .. พระอาคันตุกะที่ไปถึงใหม่จะต้องรอคอยก่อน

ท่านพระอาจารย์มหาบัวจะเป็นผู้เข้าไปกราบเรียนท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นก่อนว่า *'ท่านให้พักในวัดหนองผือด้วยหรืออย่างไร หรือท่านจะให้พักกุฏิหลังไหน'*

เมื่อท่านสั่งอย่างไรก็ทำตามอย่างนั้น ไม่ใช่ว่าจะทำตามอำเภอใจของตนเอง พอท่านพระอาจารย์มหาบัวเข้าไปกราบเรียนท่านพระอาจารย์มั่นแล้ว ท่านก็บอกเสนาสนะให้ และบอกให้สรงน้ำเสร็จแล้วจึงขึ้นไปกราบนมัสการฟังธรรมจากท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นบนกุฏิท่าน เมื่อหลวงปู่สรงน้ำเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงนุ่งห่มครองจีวรให้เรียบร้อย สำรวมใจให้อยู่ในความสงบ ไม่ฟุ้งซ่านไปในอารมณ์อย่างอื่น มีสติอยู่กับใจตัวเอง หลวงปู่เล่าว่าการสำรวมนั้นได้สำรวมระมัดระวังมาโดยตลอด พอคิดว่าจะไปกราบนมัสการท่านอาจารย์ใหญ่มั่นยิ่งเพิ่มความระมัดระวังมากขึ้นเป็นพิเศษ พอขึ้นไปบนกุฏิท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นต้องระมัดระวังไม่ให้มีเสียงอะไรรบกวนท่าน

ในขณะนั้นได้มีพระเถระและพระภิกษุรูปอื่นขึ้นไปนั่งฟังธรรมอยู่ก่อนแล้ว ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นกำลังแสดงธรรมอยู่ พอหลวงปู่ขึ้นไปแล้วก็กราบเบาๆ เสร็จแล้วก็นั่งกำหนดจิตฟังธรรมจากท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นต่อไป...”

ภายหลังหลวงปู่มั่นได้แสดงธรรมและถามถึงที่มาแล้ว ท่านก็พูดว่า

“ จะพิจารณาอะไร ผมปฏิบัติมานี้ ๔๐ ปีแล้ว ผมไม่หนีจากกายกับใจ พิจารณากายแล้วก็พิจารณาใจจนหายสงสัย”

แล้วท่านก็แสดงธรรมต่อไป พอหลวงปู่บุญจันทร์ได้รับโอวาทคำตอบจากหลวงปู่มั่นทั้งที่ยังไม่ได้ถามอะไร หลวงปู่ก็หมดความสงสัยลงในขณะนั้น สำหรับหลวงปู่เพียร วิริโย เป็นพระอีกรูปหนึ่งที่ได้ฟังเทศน์หลวงปู่มั่นอยู่ในขณะนั้นด้วย ในประวัติของท่านกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนนี้ว่า

“...ออกมาพักภาวนาอยู่ที่วัดป่าบ้านหนองโดกอีก ช่วงนี้มี หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ท่านอาจารย์กู่ ธัมมทินโน ท่านอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร ท่านอาจารย์บุญมี ปริปุณโณ แล้วผมก็ได้พักอยู่ด้วยกันที่นี่

พอดีใกล้วันวิสาขบูชา เดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๔๙๒ ท่านอาจารย์บุญจันทร์ กมโล ท่านก็จะเข้าไปกราบหลวงปู่ใหญ่มั่น และท่านก็ได้เข้ามาพักที่นี่ ๑ คืน พอวันรุ่งขึ้นฉันจังหันเสร็จแล้ว ท่านก็จะเข้าไปกราบหลวงปู่ใหญ่มั่น ผมเลยได้ร่วมเดินทางไปพร้อมกับท่าน นับว่าเป็นการเข้าไปกราบหลวงปู่ใหญ่มั่นอีกเป็นครั้งที่ ๒ ของผม

พอไปถึงคืนนั้นก็ขึ้นไปกราบหลวงปู่ใหญ่มั่นได้ฟังเทศน์ท่าน ท่านได้เมตตาถามขึ้นว่า *‘ท่านองค์ไหนมาจากท่านสิงห์ทอง?’*

ผมได้ตอบกราบเรียนท่านไปว่า *‘เกล้ากระผมครับ’* แล้วก็นั่งฟังเสียงนาฬิกาอยู่ที่กุฏิของท่านนั่นเอง...”

หลวงปู่เพียรเล่าความรู้สึกในการฟังเทศน์หลวงปู่มั่นครั้งแรกว่า *“หลวงปู่มั่นเมตตาเทศน์ให้ฟังแต่ผมฟังไม่รู้เรื่องว่าท่านเทศน์อะไรบ้าง ผมเองตอนนั้นก็เหมือนลิงเหมือนควายตัวหนึ่ง”*

สำหรับการฟังเทศน์หลวงปู่มั่นในครั้งที่สองหลวงปู่เพียรบอกว่า *“หลวงปู่ใหญ่มั่นท่านเอาธรรมะข้างในมาเทศน์ให้ฟัง ผมก็เลยฟังไม่รู้เรื่องที่ท่านเทศน์”*

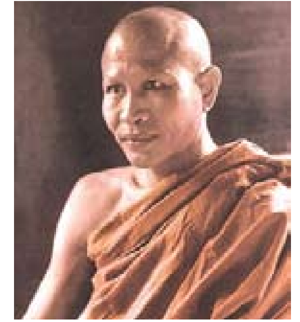
พระอาจารย์กู่ ธัมมทินโน

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล

พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร

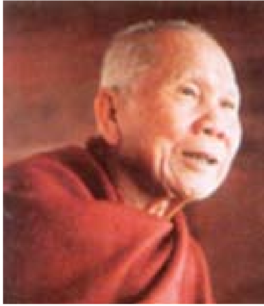

หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ

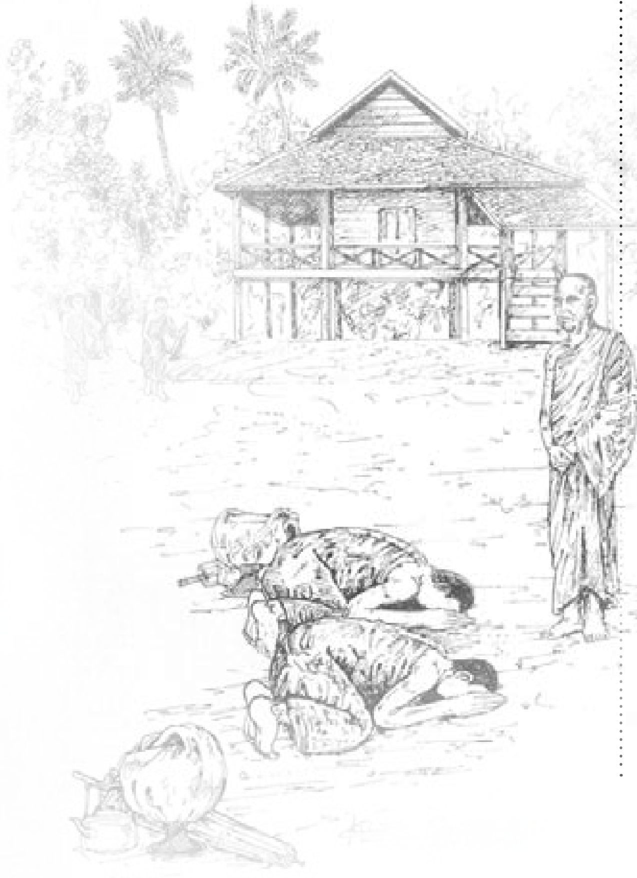

หลวงปู่เพียร วิริโย

พระอาจารย์วัน อุตฺตโม

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต

พระอาจารย์ทองคำ จารุวัณโณ

การพบกันเวลาออกวิเวกและการต้อนรับพระอาคันตุกะขององค์หลวงตาในครั้งนั้นทำให้ท่านมีความคุ้นเคยสนิทใจในธรรมต่อกันจนต้องได้เกี่ยวข้องช่วยเหลือกันอีกในกาลข้างหน้า

หมู่เพื่อนแก้นิมิต ๙ ปีสำเร็จ

เมื่อครั้งองค์ท่านจะออกปฏิบัติ มีนิมิตตาปะขาวมาหาแล้วนับข้อมือให้ดู นับถึง ๙ ก็หันมามองดูหน้าท่านก็รับรู้ความหมายกันว่าปฏิบัติ ๙ ปีสำเร็จ แต่ครั้นมาถึงวันออกพรรษาที่ ๑๖ ยังไม่เป็นไปตามนั้นจึงทำให้รู้สึกเสียกำลังใจจนต้องได้ปรารภปัญหากับหมู่เพื่อน ดังนี้

"...*ภาวนาเก็บไว้ ๙ ปี มาขายโง่* ให้หมู่เพื่อนฟัง เพื่อนฝูงก็เป็นนักภาวนาด้วยกัน วันนี้ผมจะขายโง่ให้ท่านฟังว่า

'ผมเก็บความรู้สึกนี้ เวลาภาวนาปรากฏว่าตาปะขาวเดินเข้ามาหา นั่งภาวนาอยู่ พอจิตสงบเข้าไปปั๊บตาปะขาวเดินเข้ามา เดินเข้ามาก็มานับข้อมือให้เห็น นับเป็นข้อๆ ถึง ๙ ข้อ พอถึง ๙ ข้อแล้วก็เงยหน้ามาดูเรา ทางนี้ก็รู้รับกันว่า ๙ ปีสำเร็จ'

คิดว่าตั้งแต่วันบวชมาถึง ๙ ปีสำเร็จ พอถึง ๙ ปี ปีที่ ๙ แล้วแหมไฟนรกเผาหัวอกจะตาย โอ๊ย มันจะ ๙ ปียังไงยังงี้มีแต่ไฟนรก แล้วคิดไปอีกว่าหรือตั้งแต่วันปฏิบัติออกไป ๙ ปี สำเร็จนะ ทีนี้เลยแยกไปนั้น

ทีแรก ๙ ปี ๙ พรรษาสำเร็จ แต่ที่ไหนได้ ๙ พรรษาจิตนี้เป็นไฟ มันจะสำเร็จได้ยังไง ... เอา ถ้างั้นแยกไป เอาตั้งแต่ปฏิบัตินี้ ๙ ปี ว่างั้นนะ ก็เลยแยกไป ๙ ปี ... แต่ไม่ได้บอกว่าบวชมา ๙ ปีหรือปฏิบัติ ๙ ปีสำเร็จนะ เราก็จับอันนั้นเอาไว้เลย ...

๙ ปีนี้ไม่ได้เรื่องแล้วเป็นไฟ ๙ ปีที่บวชมานี้ คงจะเป็น ๙ ปีในการปฏิบัติมากกว่า .. ๙ ปี เราหมายถึงวันออกพรรษาเรานับเป็น ๙ ปีแล้วนะ พอออกพรรษาปุ๊บจิตนี้หมุนพอแล้ว หมุนติ้วๆ แล้ว แต่ก็ยังไม่สำเร็จมาออกพรรษาเสียวันนั้น

'แล้วกัน ทำไมว่า ๙ ปีสำเร็จ นี่ออกพรรษาวันนี้แล้วทำไมยังไม่สำเร็จ แต่จิตที่ละเอียดลออยอมรับ รับกันหากยังไม่สำเร็จ'

จึงไปเล่าให้เพื่อนฝูงฟัง *'โอ้ ผมจะมาขายโง่ให้ท่านฟัง นี่ผมภาวนาปรากฏทางภาวนาว่ามีตาปะขาวมาบอกว่า ๙ ปีสำเร็จ ผมก็บวชมาถึง ๙ ปีไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร เลยแยกออกมาออกปฏิบัติ ๙ ปีสำเร็จ นี่ก็ออกพรรษาวันนี้เป็น ๙ ปีแล้ว ยังไม่สำเร็จเลย แต่ความละเอียดของจิตยอมรับว่าละเอียด หากยังไม่สำเร็จ'*

ท่านก็แก้ดีนะ เป็นคติได้ดี ผู้ปฏิบัติภาวนาด้วยกัน

'โห ไม่ใช่คำว่า ๙ ปีนี้ ต้องหมายถึงตั้งแต่ออกพรรษาถึงเข้าพรรษาหน้านู้น ๙ ปีนี้ถึงจะครบถ้วน อันนี้มันพึ่งออกพรรษามานี้ยังอีกเท่าไรถึงวันเข้าพรรษายังอีกนานอยู่นะ ยังไม่ใช่ ๙ ปีวันออกพรรษา ๙ ปีนี้จนกระทั่งถึงพรรษาหน้า ๙ ปีเต็มนั่นละ สำเร็จไม่สำเร็จก็รู้กันตรงนั้นละ เดี๋ยวนี้ยังไม่ใช่ ๙ ปี'

พระท่านแก้ดีนะ *'หือ อย่างนั้นเหรอ'* คึกคักตั้งใหม่ คราวนี้จิตก็ละเอียดอยู่นะ ฟาดกันเสียตั้งแต่นั้นละมา .. เป็นเครื่องปลอบ-ใจดี เราก็คิดเพื่อนฝูงนักภาวนาด้วยกัน องค์นี้ท่านก็เด็ดเดี่ยวเก่งเหมือนกัน พูดเป็นคติเครื่องเตือนใจได้ จึงฟาดกันอีกตั้งแต่วันออก-พรรษา ..

อันนี้เราก็ระลึกถึงคุณของท่านอยู่นะ ท่านแก้ดีอยู่ .. นี่เราก็ไม่ลืมนะ คือเก็บไว้ตลอดไม่พูดให้ใครฟังเลย .. เพื่อนฝูงนักภาวนาด้วยกันนี้ปรึกษาหารือกันได้กำลังใจนะ นี่เราก็ไม่ลืมเพื่อนฝูงเตือนเรา ไม่ให้หมดหวังว่างั้นเถอะ เรานี้รู้สึกจะหมดหวัง ตั้งแต่วันออกพรรษาปั๊บมันยังไม่สิ้นนี่ ท่านก็มาแก้ให้อีก ..

องค์ที่ว่านี่เพื่อนฝูงด้วยกัน .. เป็นคู่ปรึกษาหารือกันได้ ว่าอะไรเป็นยังงั้น จิตใจเด็ดเดี่ยวเหมือนกัน .. ท่านพูดเป็นคติดี ไอ้เรานึกว่าหมดหวังแล้วตั้งแต่วันออกพรรษาปึ๋งนั่นละหมดหวัง .. เราก็ไม่ลืมนะ นี่เพื่อนฝูงด้วยกันนะปรึกษาหารือกันทางจิตตภาวนา .. มีแก่ใจขยับเข้าอีก แต่ก่อนก็ขยับอยู่แล้ว ทีนี้เพื่อนมาเพิ่มกำลังใจให้..."

กิลานุปัฏฐากหลวงปู่มั่นสุดหัวใจ

การป่วยครั้งนี้ของหลวงปู่มั่นเป็นจริงทุกอย่างตามที่ท่านพูดตั้งแต่เริ่มป่วยในเดือน ๔ สุมไปเรื่อยๆ จนถึงระยะออกพรรษา และเมื่อถึงวาระที่หลวงปู่มั่นป่วยหนักมากแล้ว องค์หลวงตากล่าวว่า ถ้าองค์ท่านไม่นอนทั้งคืน ท่านก็ไม่ยอมนอนทั้งคืนด้วยเช่นกัน และถึงแม้จะต้องได้นั่งอยู่กับที่นานมากเข้าๆ จนเริ่มรู้สึกเจ็บเอวมาก แต่เพราะความเคารพรักหลวงปู่มั่น แม้จะเจ็บมากเพียงไรก็ไม่ถือเป็นอารมณ์ยิ่งกว่าการคอยเฝ้าดูแลองค์หลวงปู่มั่นอย่างใจจดจ่อที่สุด ดังนี้

"เวลาพ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านป่วยหนักเข้าเท่าไร เราปฏิบัติต่อท่านเหมือนว่าเรานอนอยู่งีบเดียวเท่านั้นนะ รีบตื่นไปดูทุกอย่าง ก็รู้สึกว่าท่านเมตตาเรามาก ท่านจวนเข้าไปเท่าไร (หมายถึงอาพาธหนักขึ้น) เรายิ่งติดแนบตลอด หนีไปไหนไม่ได้ คอยดูคอยสังเกต คอยเตือนพระเณรให้ปฏิบัติต่อท่าน ให้เป็นความสงบร่มเย็นเฉพาะท่าน ไม่ให้มีอะไรมากระทบกระเทือน เราต้องเอาอย่างหนักทีเดียว"

เมื่อองค์ท่านงีบหลับไปบ้าง ท่านก็ถือโอกาสนั้นออกไปเปลี่ยนอิริยาบถบ้าง ด้วยการไปเดินจงกรมในบริเวณใกล้เคียง โดยไม่ลืมที่จะให้พระที่ไว้ใจได้คอยดูแลองค์ท่านอยู่เงียบๆ ตลอดเวลาแทน ท่านบอกพระองค์นั้นไว้ด้วยว่า

"หากมีอะไรให้รีบบอกทันทีและคอยสังเกตดูว่า ถ้าองค์ท่านมีทีท่าว่าจะตื่นขึ้น ก็ให้รีบบอกทันทีเช่นกัน"

การที่พระผู้เฝ้าไข้องค์ท่านต้องคอยบอกท่านอยู่เสมอๆ เพราะต่างก็สังเกตพบว่า เวลาองค์ท่านตื่นขึ้น เมื่อลืมตาขึ้นมามักจะถามขึ้นว่า

"ท่านมหาไปไหน?ๆ"

พระผู้เฝ้าไข้ก็จะรีบวิ่งไปบอกท่านทันทีในจุดที่นัดหมายกันไว้แล้ว ท่านเองก็รีบมาทันทีเช่นกัน ท่านเล่าถึงความหวงความห่วงใยที่มีต่อหลวงปู่มั่นโดยเฉพาะเวลาป่วยหนักว่า

"...เราเคยคิดเกี่ยวกับท่าน เวลาท่านป่วยเอาท่านมาบ้านภู่ อำเภอพรรณานิคม แล้วอยู่นั่นตอนดึกๆ ไม่มีใคร มีแต่เราอยู่กับท่าน พระเณรก็อยู่ข้างนอก ผู้หลับก็มี ผู้ไปพักก็มี แต่สำหรับเรานั้นอยู่ในมุ้งเป็นประจำ สมมุติว่าท่านหลับทั้งคืนเราก็ไม่นอนทั้งคืนเลย คือเราไม่ยอมให้ใครเข้าไปเกี่ยวข้องกับท่าน ขนาดนั้นนะความหวงของเรานะ

ผ้าที่หลวงปู่มั่นใช้ประจำวัน มีผ้าอาบน้ำฝน ผ้าปูนั่ง ผ้าปูนอน ผ้าเช็ดบาตร ผ้าเช็ดปาก ผ้าเช็ดมือ ผ้าเช็ดเท้า ถุงเท้า และผ้าบริขารที่เรียกรวมๆ กันว่า "บริขารโจล" ซึ่งท่านปะชุนด้วยองค์ท่านเอง ใช้สอยอย่างกระเหม็ดกระแหม่ ไม่สุรุ่ยสุร่าย

หวงพ่อแม่ครูจารย์มั่นหวงขนาดนั้นนะ มันหากเป็นในหัวใจนิสัยสันดานเรานี่นะ คือหวงท่านไม่อยากให้ใครไปแตะต้องท่านเลย คือกลัวเขาจะไปจับพิรุธท่าน ท่านไม่ดีอย่างนั้นจะไปตำหนิท่านอย่างนั้นอย่างนี้ คือเรามันเทิดทูนท่านสุดหัวใจแล้ว ยิ่งถ่ายหนักถ่ายเบาด้วยแล้วเราจะไม่ยอมให้ใครเข้าไปยุ่งเลย เราจะทำหน้าที่คนเดียวหมด...

เวลาเงียบๆ ท่านนอนมีลักษณะเหมือนครวญคราง เสียงร้องอี๊ๆ อี๊ๆ เราก็ฟัง

ทีนี้มันก็วิตกขึ้นมา แต่ความวิตกนี้ระวังนะ ไม่ใช่ปล่อยให้มันวิตกให้มันคิดขึ้นมาโดยอิสระ คือมีเครื่องระงับกันอยู่นี่ คอยมีสิ่งที่คอยตบคอยตีกันอยู่นะ พอมันปรุงขึ้นมาว่า

'ขณะที่ท่านแสดงลักษณะอย่างนี้นั้น ท่านจะเผลอบ้างหรือไม่นะ' เท่านั้นล่ะนะ

มันเหมือนกับว่ามีอันหนึ่งมาตบตีกันเลย ถ้าอยู่ในมือก็เรียกว่าหลุดมือไปเลยนะ ตกทันทีเลย ไม่คิดต่อไปอีก แต่ก็ไม่ลืมนะความคิดที่แย็บออกมา ท่านไม่แสดงมากนะ พอนิดๆ เท่านั้นนะ ตามธรรมดาของขันธ์มันก็แสดงเต็มตัวของมันละ ธรรมดาของคนทั่วๆ ไป แต่นั่นท่านพอระงับได้ท่านก็ระงับของท่านไป..."

ดังนั้นในยามที่หลวงปู่มั่นป่วยหนักเช่นนี้ ท่านจะเป็นผู้ทำธุระต่างๆ เกี่ยวกับองค์ท่านด้วยตัวเองทั้งหมด เฉพาะอย่างยิ่งการถ่ายหนักถ่ายเบาขององค์ท่าน เหตุผลที่เป็นเช่นนี้ องค์หลวงตาเมตตาอธิบายว่า

"...เราทำต่อท่านด้วยความจงรักภักดีเทิดทูนขนาดไหน ไม่ให้ใครเข้าไปยุ่งเลยและท่านก็ไม่เคยตำหนิอะไร เราทำกับท่านถึงจะโง่หรือฉลาด เราขอถวายทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว ท่านไม่เคยตำหนิเรา จะถ่ายหนักถ่ายเบาอะไรเราจัดการเองหมด ไม่ให้ใครมายุ่ง กลัวใครจะไปคิดไม่ดีในเรื่องอะไรๆ ที่เป็นอกุศลต่อท่าน เพราะปุถุชนเป็นได้นี่นะ

เราถึงเป็นปุถุชนก็ตาม แต่เรามันไม่ใช่อย่างนั้น เรามอบหมดแล้วนี่ มันต่างกันตรงนี้นะ สติปัญญาที่เรานำมาใช้กับท่าน ก็เรียกว่าเต็มกำลังของเรา...

เวลาถ่ายหนักนี่สำคัญมาก ไม่ให้ใครเห็นด้วยนะ เราทำของเราไม่ให้ใครมองเข้าไปเห็นเลยนะ เอาร่างกายเอาตัวของเราบังไว้หมดเลย ทำคนเดียวของเรา แต่ก่อนไม่มีกระดาษ ไม่มีถุงพลาสติก มีแต่กระโถนกับผ้าขี้ริ้ว ผ้าอะไร กระดาษก็มีแบบกระดาษห่อพัสดุ

เวลาท่านถ่าย เราก็เอามือรองที่ทวารท่านเลย หย่อนปั๊บใส่ปุ๊บ หย่อนปั๊บใส่ปุ๊บ เสร็จแล้วเอาผ้าคอยเช็ดตรงนั้น ให้ท่านถ่ายลงกับมือเราเลยนะ ไม่ให้ใครเข้าไปยุ่งเลย...

เราก็เอามือเรานี่กอบโกยอุจจาระใส่กระโถนเสร็จเรียบร้อยแล้วเราถึงจะยื่นออกไป ผู้ที่คอยรับอยู่ข้างนอกเต็มอยู่แล้วนะ แต่ไม่มีใครกล้าเข้ามา เพราะเราไม่ให้เข้า...

เสร็จเรียบร้อยแล้ว เราทำความสะอาดเอง ทำเองเสร็จแล้ว เราก็วิ่งออกมา เพราะพระอยู่ข้างนอกเต็มหมด อยู่ในนั้นมีแต่เราคนเดียว..."

เป็นตายไม่ว่า เพื่อหลวงปู่มั่น

ในระยะที่หลวงปู่มั่นไอด้วยโรควัณโรค ซึ่งเป็นโรคติดต่อร้ายแรง ผู้เข้าไปใกล้ชิดติดพันด้วยย่อมมีโอกาสที่จะติดเชื้อสูงมากและจะต้องเสียชีวิตแน่นอน ดังนี้

"...โรควัณโรคสมัยนั้นแก้ไม่ตก ใครเป็นแล้วต้องตายเท่านั้น พ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านป่วยเป็นวัณโรค แต่เดชะบุญอันหนึ่ง ที่มันก็คิดคาดไม่ถูกเหมือนกัน เพราะวัณโรคนี้ ใครเป็นเข้าไปแล้วมันก็ต้องติดวัณโรค

เราอยู่กับท่านคลอเคลียกันอยู่เหมือนพ่อกับลูก พอตกตอนเย็นเขาจะเอาสำลีนั้นมาวางไว้ใส่กะละมัง ท่านจะไอ ไอแล้วขากเสลดไม่ออก เราก็ต้องช่วยเอาสำลีนี้ห่อมือกว้านช่วยท่านกว้านอยู่ตลอด หนาวเท่าไรยิ่งไอ

คำว่า **วัณโรค** ก็รู้อยู่ แต่เราก็ไม่เคยไปสนใจกับวัณโรค มีแต่สนใจกับท่านอย่างเดียว

ใครก็บอกว่า *'โอ้ย! เวลาคลุกคลีกับท่านมากๆ จะทำให้เป็นวัณโรค'*

'จะเป็นอะไรว่ะ เราไม่สนใจ'

จนกระทั่งทุกวันนี้เราอยู่มาปกติดีไม่มีอะไร..."

นอกจากจะไม่กังวลกับการติดเชื้อวัณโรคจากหลวงปู่มั่นแล้ว ท่านยังต้องอยู่คลอเคลียใกล้ชิดติดพันกับองค์ท่านอยู่ตลอด แม้เวลาไอท่านก็เอาสำลีกว้านเสลดออกช่วย และยิ่งในเดือน ๑๑-๑๒ อากาศหนาวเย็นเข้ามา องค์ท่านก็จะไอหนักขึ้น ถ้าคืนไหนไม่ได้นอน ท่านก็ไม่นอนด้วย เพราะต้องช่วยกว้านอยู่ตลอดคืน ท่านว่าสำลีที่ใช้แล้วนี้ถึงกับล้นพูนกะละมังเลย เพราะต้องกว้านออกเรื่อยๆ เหตุการณ์ในตอนนี้ท่านก็เคยเล่าไว้ว่า

"ถ้าวันไหนท่านไม่หลับ เราก็ไม่ได้หลับ ถ้าวันไหนท่านได้หลับบ้าง เราก็ออกไปเดินจงกรม กลางวันไม่ไอท่านจะอยู่สบาย ก็ให้พระที่พอไว้ใจได้องค์ใดองค์หนึ่งอยู่แอบๆ ท่าน อยู่ข้างๆ แต่ไม่ได้เข้ามุ้งกับท่าน เราก็ได้พักในตอนนั้น ถ้ากลางคืนนี้ เตรียมพร้อมตลอดเวลา

ถ้าพูดถึงพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น เราเทิดทูนสุดหัวใจ เรามอบหมดทุกอย่าง ไม่มีอะไรเหลือติดเนื้อติดตัวเรา เรามอบหมดเลย ความลำบากลำบน เราไม่สนใจ เรามอบหมดเลย"

กระโถนที่หลวงปู่มั่นใช้

ตะกร้าโคมไฟที่องค์หลวงปู่มั่นใช้เวลาเดินจงกรม

ที่หลวงปู่มั่นคอยถามถึงท่านมหาอยู่เสมอนี้ ไม่ใช่เพิ่งจะมีขึ้นในระยะนี้เท่านั้น ก่อนหน้านี้ก็มีและแม้ในคราวที่ท่านออกเที่ยววิเวกหลายต่อหลายวันเข้า องค์ท่านก็เริ่มถามกับพระเณรขึ้นแล้วว่า

"...เอ ท่านมหาไปไหนนา? ไปหลายวันแล้วนะ..."

ครั้นเมื่อท่านกลับมาถึงวัด หลวงปู่มั่นก็ไม่พูดอะไร แต่พระเณรก็แอบเอาเรื่องนี้ไปเล่าให้ท่านฟัง ท่านก็ทำเหมือนกับไม่รู้อะไร แต่พอท่านได้ออกเที่ยวอีกหลายวัน หลวงปู่มั่นก็ได้ถามพระเณรขึ้นอีก เช่นว่า

"เออ มหาไปหลายวันแล้วนะ ไม่เห็นนะ"

ความเมตตาอย่างน่าประทับใจที่ครูบาอาจารย์มอบให้นี้ ก็คงด้วยเพราะองค์ท่านล่วงรู้ถึงหัวใจของท่านที่ยอมมอบทุกอย่างชนิดไม่มีอะไรเหลือ เพื่อเทิดทูนเคารพบูชาคุณอย่างสุดหัวใจต่อองค์ท่านนั่นเอง

ดวงประทีปใกล้สิ้นแสง หลวงปู่มั่นสั่งไว้

เหตุการณ์ในระยะที่หลวงปู่มั่นอาพาธหนักเข้าๆ นี้ หลวงปู่หล้าก็ได้บันทึกไว้เช่นกันว่า

"...ครั้นล่วงเวลามา ๒๔๙๒ ปวารณาออกพรรษาแล้ว องค์หลวงปู่ก็ชราพาธทวีเข้า พระอาจารย์มหาก็ได้จัดพระเณรเปลี่ยนวาระเข้าเฝ้ารอบๆ ใต้ถุนและรอบกุฏิขององค์หลวงปู่ แต่ครูบาวัน ครูบาทองคำและข้าพเจ้าไม่ได้เปลี่ยน เพราะได้ถูกนอนเฝ้าที่ข้างบนระเบียงกุฏิองค์ท่านและก็มีงานประจำตัวคนละกระทง ข้าพเจ้ามีงานประจำตัวรักษาไฟอั้งโล่และคอยชำระอาจมของหลวงปู่

วันหนึ่งตอนกลางวันประมาณสี่โมงเช้ากว่าๆ หลวงปู่องค์ท่านสั่งข้าพเจ้าว่า

'ถ้าเราตายรีบพากันเผาโดยด่วนเน้อ' ปรารภแบบเย็นๆ เบาๆ

'ถ้าเผาแล้ว จงส่งข่าวไปหาท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์และญาติของเรา'

กล่าวสั้นๆ เบาๆ แล้วองค์ท่านหลวงปู่ก็นิ่งภาวนานอน ไม่รู้จะกราบเรียนอย่างไร เพราะอ้ายกิเลสน้ำตามันออกมาแล้ว ทั้งเอี้ยวคอไปแลดูครูบาวัน ครูบาวันก็แลดูประสบสายตากัน แต่ต่างคนก็ต่างนิ่งอยู่เงียบๆ อีกสักครู่หลวงปู่องค์ท่านบอกเย็นๆ ว่า

'เอาไฟไปดับเสีย เพราะร้อนบ้างแล้ว พากันไปพัก จะอยู่องค์เดียวไปสักพักก่อน'

แล้วก็พากันเก็บสิ่งของเงียบๆ ไม่ให้กระเทือนก๊อกๆ แก๊กๆ กราบแล้วก็พากันลงมาพร้อมกัน ครูบาวันก็ขึ้นกุฏิของท่าน ส่วนข้าพเจ้ายังไม่ขึ้นกุฏิของตน ทอดสายตาแลดูกุฏิของพระอาจารย์มหา (บัว) เห็นองค์ท่านพักอยู่ธรรมดาก็ขึ้นไปกราบองค์ท่านพร้อมทั้งประนมมือขอโอกาสกราบเรียนว่า

'วันนี้องค์หลวงปู่กล่าวว่า ถ้าเราตายรีบพากันเผาโดยด่วนเน้อ ปรารภแบบเย็นๆ เบาๆ ถ้าเผาแล้ว จงส่งข่าวไปหาท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์และญาติของเรา แล้วองค์หลวงปู่ก็นิ่งภาวนานอน พออีกสักครู่ก็บอกให้เอาไฟออก เพราะร้อนแล้ว แล้วก็บอกให้พวกกระผมลง ว่าจะพักอยู่องค์เดียวสักพักก่อน ดังนี้ พวกกระผมเก็บของเรียบร้อยแล้วก็ลงมาพร้อมกันกับครูบาวัน กระผมก็ไม่ได้พูดกับครูบาวันอันใดเลย ต่างคนก็ต่างนิ่งแต่มองดูหน้ากันอยู่เงียบๆ ขอรับ'

พระอาจารย์มหาถามว่า *'ในเวลาองค์หลวงปู่สั่งนั้น คุณอยู่ที่ไหน'*

เรียนว่า *'เฝ้าไฟอยู่ใกล้เตียงขององค์หลวงปู่เพียงหัวเข่าหลวงปู่'*

องค์ท่านถามต่อไปว่า *'ท่านวันอยู่ไกลใกล้ขนาดไหนและทำอะไรอยู่'*

เรียนว่า *'ครูบาวันอยู่ห่างหลวงปู่ประมาณวากว่าๆ มีธุระเลือกยาอยู่เงียบๆ'*

องค์ท่านถามต่อไปอีกว่า *'ท่านวันได้ยินหรือไม่'*

เรียนตอบว่า *'ได้ยิน เพราะกระผมได้เอี้ยวคอคืนไปแลดูครูบาวัน ประสบตากันอยู่ ครูบาวันก็ไม่พูดอะไร กระผมก็ไม่พูดอะไร ต่างคนก็ต่างเงียบ แล้วการสั่งเสียขององค์หลวงปู่จะเป็นความจริงหรือประการใดขอรับ'*

^ *"ศาลาหลวงปู่มั่น" เป็นศาลาที่หลวงปู่มั่น ใช้เป็นที่ประชุมสงฆ์เพื่อให้โอวาทพร้อมทั้งวางระเบียบกฎเกณฑ์ให้แก่คณะกรรมฐาน และแสดงธรรมแก่พุทธบริษัท ขณะที่ท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าบ้านหนองผือ*

กุฏิและทางจงกรมขององค์หลวงปู่มั่น >> ที่วัดป่าบ้านหนองผือ

พระอาจารย์มหาตอบว่า *'จริงทีเดียว'*

กราบเรียนว่า *'ถ้าเป็นความจริง ไฉนจึงสั่งกระผมเป็นคำฝากไปหาครูบาวันในตัว เพราะครูบาวันนั่งอยู่ใกล้องค์หลวงปู่มากกว่ากระผม และกระผมเล่าก็เป็นผู้น้อยพรรษา และไฉนจึงไม่สั่งพระอาจารย์มหา ซึ่งเป็นพระผู้ใหญ่องค์สำคัญขอรับ'*

พระอาจารย์มหาตอบว่า *'ไม่เป็นอย่างนั้นดอก เพราะองค์ท่านมองเห็นว่า พระองค์นี้เป็นพระอ่อนพรรษาก็จริง แต่แก่อายุ ทั้งยอมตัวเข้าใกล้เราด้วย ขณะนี้เราไม่ต้องการพูดมากหลายคำ ถ้าหากว่าเราพูดกับพระผู้ใหญ่ มันจะตอกเราหลายคำ เธอหากจะนำคำอันนี้ไปเล่าให้พระผู้ใหญ่ฟังเอง เพราะเธอเป็นผู้สนใจอยู่แล้ว อันนี้เป็นเพียงเริ่มธรรมาสน์เฉยๆ ดอก หล้า พรุ่งนี้จะพูดดังกว่านี้ ให้คณะสงฆ์ได้ยินหมดละเผงๆ ทีเดียวละ'*

ครั้นเป็นวันใหม่ ฉันเสร็จแล้ว คณะสงฆ์ขึ้นไปมากจนหมดวัด (องค์ท่านหลวงปู่มั่น) ก็ปรารภขึ้นดัง พร้อมทั้งบรรยายกว้างขวางออกไปละเอียดอย่างที่พระอาจารย์มหาทายไว้ไม่ผิดเลย องค์ท่านหลวงปู่บรรยายออกไปว่า

'ถ้าเอาเราไว้นานก็จุกจิกมาก ลูกๆ หลานๆ จะจุกๆ จิกๆ ขาดจากวิเวก จะมีแต่วิวุ่นและสัตว์ก็จะตายมาก และพระองค์เจ้าก็ ๗ วัน เท่านั้นถวายพระเพลิง ถึงกระนั้น มัลลกษัตริย์เขาก็เอาไฟไปถวายพระเพลิงตั้งแต่วันที่ ๓ แล้ว แต่ไฟไม่ติดถึง ๓ ครั้ง เพราะเทวดาบันดาลไม่ให้ไฟติด เพราะคอยพระมหากัสสปะกำลังเดินทางมา พร้อมด้วยภิกษุ ๕๐๐ นี้ เราเป็นขี้เล็บขี้เท้าของพระองค์เจ้า เก็บเราเอาไว้ก็คอยพระมหากัสสปะเหม็นเท่านั้น' ดังนี้ สั่งซ้ำๆ ซากๆ ด้วย

ผู้เขียนมิได้มีความสงสัยในองค์หลวงปู่ว่าจะมักใหญ่ใฝ่สูงในเรื่องฌาปนกิจอันใดเลยแม้แต่นิดเดียว เพราะได้เห็นด้วยตาเต็มตา เห็นด้วยใจเต็มใจ และพยานอันสำคัญก็คือพระอาจารย์เนียม ๑๘ พรรษา พระอาจารย์สอก็ ๙ พรรษา ๒ ศพปีเดียวกัน สิ้นลมปราณวันไหนก็เผาวันนั้นอีกด้วย ที่องค์หลวงปู่อยากจะเผาลูกศิษย์แบบหนึ่ง แล้วอยากจะให้ทำให้องค์ท่านแบบหนึ่งนั้น เป็นไม่มีเลย เป็นเรื่องผู้อยู่ข้างหลังต่างหากที่เอาไว้ช้า เพราะมีมติจะสร้างโบสถ์ไว้ให้เป็นปูชนียสถานทางวัตถุเพื่อให้ถึงใจแก่ประชาชนผู้หนักไปในทางวัตถุ พระฝ่ายปฏิบัติก็เลยกลายเป็นปัญหาโบสถ์มาจนทุกวันนี้ละเอ๋ย ..

องค์หลวงปู่มั่นผู้ชราพาธเพิ่มหนักเข้าออกพรรษาแล้ว ครูบาอาจารย์ผู้เป็นหัวหน้าจำพรรษาอยู่ต่างทิศต่างจังหวัด ต่างอำเภอต่างตำบลก็ทยอยกันเข้ามาเฝ้าองค์หลวงปู่ที่วัดป่าบ้านหนองผือ ต่างก็ออกความเห็นมติตามเจตนาแต่ละองค์ ๒๔๙๒ เดือนพฤศจิกายนนั้นเอง เป็นข้างขึ้นของเดือนนั้น

มีพระอาจารย์เทสก์ (หลวงปู่เทสก์ในปัจจุบัน) สมัยนั้นองค์ท่านจำพรรษาอยู่เขาน้อย ท่าแฉลบ จ.จันทบุรี มีหลวงปู่อ่อนสมัยนั้นองค์ท่านจำพรรษาอยู่วัดป่าบ้านหนองโดก อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร มีหลวงปู่ฝั้นสมัยนั้นองค์ท่านจำพรรษาอยู่วัดป่าธาตุนาเวงที่เรียกว่าวัดภูธรพิทักษ์ อ.เมือง จ.สกลนคร มีพระอาจารย์กงมา หรือหลวงปู่กงมา สมัยนั้นองค์ท่านจำพรรษาอยู่วัดดอยธรรมเจดีย์แต่กำลังเริ่มก่อสร้างอยู่ยังไม่ทันกว้างขวาง ไปบิณฑบาตบ้านนาสีนวล แต่องค์ท่านไปๆ มาๆ อยู่วัดป่าบ้านโคก เพราะวัดเดิมอยู่นั้นก็ถูกขึ้น อ.เมือง จ.สกลนคร มีพระอาจารย์กู่หรือหลวงปู่กู่ก็ว่า จำพรรษาอยู่วัดป่าบ้านโคก-มะนาว อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร มีพระอาจารย์มหาทองสุก วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร และสมัยนั้นวัดป่าบ้าน-หนองผือ องค์หลวงปู่มั่นก็ขึ้นบัญชีพระประจำปีกับวัดสุทธาวาสอยู่ มีพระอาจารย์สีโห สมัยนั้นองค์ท่านจำพรรษาอยู่นครราชสีมา เป็นวัดใดสงสัยจำไม่ชัด มีพระอาจารย์กว่า สมัยนั้นองค์-ท่านจำพรรษาบ้านนาหัวช้าง อ.พรรณานิคม จ.สกลนครนั้นเอง ให้เข้าใจว่า พระอาจารย์กู่ก็ดี พระอาจารย์กว่าก็ดี หลวงปู่ฝั้นก็ดี เป็นเครือญาติใกล้ชิดกันในฝ่ายตระกูลวงศ์ แต่พระอาจารย์กู่มีพรรษาเหนือกว่าหลวงปู่ฝั้นได้สิ้นลมปราณไปหลังหลวงปู่มั่นพรรษาหนึ่งเท่านั้น มีพระอาจารย์วิริยังค์ สมัยนั้นองค์ท่านจำพรรษาอยู่วัดป่าใน อ.ขลุง จ.จันทบุรี และก็ไปๆ มาๆ อยู่วัดป่ากงสีไร่ อันเป็นอำเภอขลุงนั้นเอง จึงเขียนไว้เป็นที่ระลึก...”

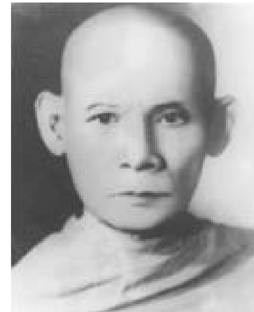
วัดแตกสาแหรกขาด

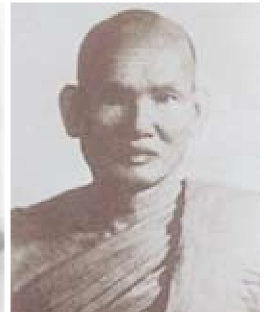
หลวงปู่หล้าเล่าเหตุการณ์ครั้งสำคัญในระยะนั้นโดยละเอียดต่อไปว่า

“...เมื่อองค์ท่านพระเถระเหล่านี้ ต่างก็มีศรัทธามารวมกันในยามออกพรรษาแล้วที่วัดป่า-บ้านหนองผือดังกล่าวแล้วในเรื่องหลวงปู่องค์ท่านชราพาธเพิ่มทวีขึ้น ก็ประชุมปรึกษากัน ส่วนหลวงปู่กงมายืนยันทางเดียวด้วยน้ำใสใจจริงว่า *‘ควรนิมนต์หลวงปู่พักวิเวกวัดป่าบ้านม่วงไข่ก่อน’* ซ้ำๆ ซากๆ อยู่เป็นหลายครั้ง

ส่วนองค์หลวงปู่เทสก์ หลวงปู่อ่อน หลวงปู่ฝั้น พระอาจารย์กู่ พระอาจารย์มหาทองสุก พระอาจารย์มหาบัว พระอาจารย์กว่าเหล่านี้ ตามพฤติการณ์ไม่ได้จ้ำจี้จ้ำไชกราบเท้าเรียนแล้วแต่องค์หลวงปู่จะสะดวก แต่ก็ไม่ขัดขวางหลวงปู่กงมาด้วยประการใดๆ อะไรนัก ตกลงองค์หลวงปู่มั่นก็รับไปแบบจำใจ

ตื่นขึ้นเป็นวันใหม่ ไปบิณฑบาตแต่เช้า ฉันเสร็จแล้วก็เตรียมตัวโกลาหล แล้วลูกศิษย์ที่ขอนิสัยด้วยประจำวัดหลวงปู่มั่น ก็แบ่งออกเป็นสองพวก พวกที่ไปก่อนให้ไปก่อนแต่เฉพาะผู้มีข้อวัตรจำเป็นอันเว้นไม่ได้ ซึ่งเกี่ยวกับองค์-หลวงปู่ ให้ไปสามองค์ก่อนคือ ๑. ครูบาวัน ๒. ข้าพเจ้า ๓. พระสีหา เท่านั้น ในข้อนี้พระอาจารย์มหาบัวเป็นผู้แต่ง เพราะพระเถระนอกนั้นจำพรรษาอยู่ต่างถิ่น พระอาจารย์มหาบัวและหลวงตาทองอยู่ ให้ควบคุมหมู่ผู้อยู่ข้างหลังไปพลางก่อน เพราะการตัดเย็บจีวรก็ยังไม่เสร็จสิ้นเท่าไรนัก เพราะจุกๆ จิกๆ กับงานฉุกเฉินหลายด้าน วัดแตกสาแหรกขาด

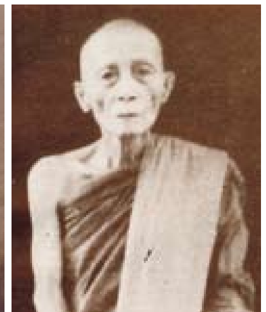

พระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล)

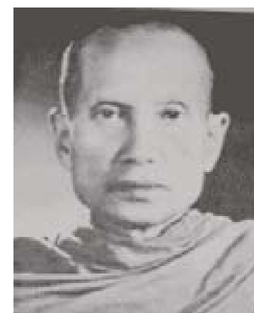

หลวงปู่สีโห เขมโก

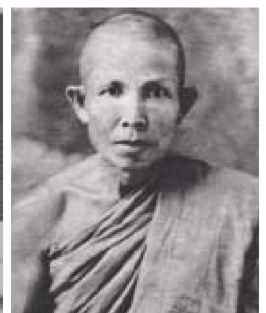

หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

พระอาจารย์กว่า สุมโน

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

หลวงปู่สีลา อิสสโร

พระอาจารย์มหาทองสุก สุจิตโต

พระอาจารย์กงมา จิรปุญโญ

พระอาจารย์วิริยังค์ สิรินธโร

ขบวนเคลื่อนย้ายองค์หลวงปู่มั่น
จากวัดป่าบ้านหนองผือไปยังวัดป่ากลางโนนภู่

ฝ่ายพระอาจารย์ต่างๆ ที่มาต่างทิศ ก็ยกทัพไปพร้อมกองหน้าหมด เงียบเหงาเย็นเงียบ ออกเดินทาง ๓ โมงเช้า เอาแคร่มาหามหลวงปู่ ทั้งพระทั้งโยมประมาณ ๒๐๐ คน หามไปตามทางเกวียนผ่านบ้านหนองผือไปทางทิศตะวันตก ค่อยเดินไปเท้าต่อเท้า แล้วเลี้ยวขวาโค้งตรงไป อ.พรรณานิคม

อนิจจาเอ๋ย บ้านหนองผือเศร้าโศกโศกา น้ำตาหลั่งไหล เพราะเอาองค์มิ่งขวัญเขาหนีไกลไปจากถิ่นบ้านเขา สารพัดผู้จะคร่ำครวญรำพันพิไร เสมือนพากันตายไปเงียบไปทั้งบ้าน

พอผ่านบ้านหนองผือไปประมาณ ๒ กิโลเมตร องค์หลวงปู่พูดเย็นๆ ขึ้นว่า *'พากันหามไปปิ้งไปเผาที่ไหนหนอ'* ..

(ในตอนนั้น) ครูบาวันและคุณสีหาได้กระติกน้ำองค์ละลูก สะพายออก(ไป)ก่อน (พวก) ที่หามแคร่ ไปไกลกันกว่า ๑๐ วา ครูบาอาจารย์ทั้งหลายก็เดินออกหน้า (พวก)ที่หามแคร่ไปไกลกว่านั้นเป็นลำดับ ส่วน(พวก)ตามหลัง

แผนที่แสดงเส้นทางการเคลื่อนย้ายองค์หลวงปู่มั่น
และสถานปฏิบัติธรรมจำพรรษาของพระเถระในช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๔-๒๔๙๒

แคร่ไปก็เป็นระยะๆ เป็นทิวแถว ส่วนพวกเกวียนที่ขนของก็ตามหลัง บาตรบริขารโยมสะพายเอาหมดแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้แทรกแซงโยมเข้าใกล้ที่หามได้

ข้าพเจ้าไม่ได้หามใส่บ่าหรอก เป็นเพียงเอามือขวาจับชูเอียงตัวชิกแช็กเดินไป โยมเขาหาม เขาเอาผ้าผูกเป็นงวงสะพาย บ้างเอามือจับคนละมือบ้าง เพราะมากคน บางแห่งก็หย่อนลง บางแห่งก็ยกขึ้นเพราะดินสูงต่ำ ที่ไหนหญ้ารกปกคลุมทางเพียงเข่าและแข้งขา ก็เรียบร้อยไปหมด เพราะคนนั้นเหยียบบ้าง คนนี้เหยียบบ้าง ..

ได้ทางพอควรก็พักดื่มน้ำ องค์หลวงปู่ดื่ม ๒-๓ จิ๊บ แล้วนอนตะแคงข้างขวาอยู่บนแคร่ที่ปลงวางไว้ .. พักประมาณสิบหรือสิบห้านาทีโดยคาดคะเน ก็เดินทางต่อ พอถึงทุ่งนาแห่งหนึ่ง เป็นหนทางมีตมโคลนเลอะเทอะ และจวนแจจะค่ำมืด ไม่มีทางเว้นแต่ที่นาเขา ข้าวเขากำลังจะพอเกี่ยว เขามีศรัทธาไขรั้วรื้อรั้วออกให้ฝ่าเหยียบข้าวไป

คนทั้ง ๒๐๐ กว่าฝ่าตะลุยข้าวไปจนสุดทุ่งนาเขา จึงได้ลัดใส่หนทางอันพ้นโคลนตม ข้าวก็ล้มไปเรียบร้อย พร้อมทั้งหล่น พร้อมทั้งขาด นับว่าศรัทธาเขาเกิดขึ้นสดๆ แก้ปัญหาซึ่งหน้าได้โดยสุจริตใจ จะหาได้ยากในสมัยนี้ และเป็นข้าวที่กอโต และเป็นรวงโต เมล็ดโตด้วย การเสียหายอย่างน้อยก็ไม่ต่ำกว่าหกร้อยกิโลกรัม เรียกว่าบุญองค์หลวงปู่เป็นปาฏิหาริย์อยู่ในตัวแล้ว ..

ขณะที่กำลังจะแวะผ่านข้าวเขานั้นพระมหาเถระได้พูดกันว่า *'ไม่ควรเอาองค์หลวงปู่ไปพักม่วงไข่ เพราะเป็นวัดร้างมาหลายปี มีต้นไม้ทึบมาก อากาศไม่โปร่งและเดี๋ยวนี้ก็ค่ำแล้ว และองค์หลวงปู่เล่าอาการก็หนักเข้า เพราะจะอ่อนเพลียในการหามมา ข้ามป่าโคกดง ก็อกแก๊กๆ'*

จึงตกลงแวะบ้านกุดก้อม (ดงภู่ก็ว่า) เป็นวัดป่าพระอาจารย์กู่ พอถึงที่นั้นก็หนึ่งทุ่มกว่าๆ โดยประมาณ อาการหลวงปู่ก็หนักขึ้นทวีมาก ต่อรุ่งเช้าจึงเบาลงบ้าง

ในวันนั้นฉันจังหันแล้วมีพระองค์หนึ่งจะไปตัดช่องกระดานศาลาใกล้ที่พักป่วยขององค์หลวงปู่ เพื่อให้เป็นช่องขององค์หลวงปู่ถ่ายอาจม องค์หลวงปู่ปรารภดังๆ ขึ้นว่า

'อย่ามาทำเลย ท่านหล้าเธอกำกับของเธอประจำอยู่ มาทำแล้วก็ไม่ถูกความประสงค์ของเธอดอก'

ในระหว่างพักอยู่วัดป่ากุดก้อมคือบ้านภู่หรือว่าดงบ้านภู่ ก็เรียกกันหลายอย่าง มีพระเถระมาเพิ่มขึ้นอีกคือ ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ จ.อุดรฯ พระอาจารย์สีลา วัดป่าบ้านวา อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร รวมพระเณรทั้งหมด ๔๐ รูป และมาพักได้ ๓ คืน พระอาจารย์มหาบัวก็ทิ้งบ้านหนองผือมาและหมู่ทั้งหลายก็ทยอยมาจาก

บ้านหนองผือได้ ๑๑ วัน ครูบาทองคำก็มากับหมู่อีก เหลือแต่หลวงตาทองอยู่องค์เดียว ส่วนองค์หลวงปู่มั่นก็ป่วยหนักเข้าๆ พักอยู่ที่นั้นได้ ๑๑ คืน ..."

พาผมไปสกลนครให้จงได้

กล่าวถึงคราวเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๒ หลังจากองค์หลวงตากลับจากวิเวกมาถึงวัดแล้วนั้น หลวงปู่มั่นได้เล่าให้ฟังว่าท่านเริ่มป่วยตั้งแต่ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๔ ท่านว่าเริ่มป่วยคราวนี้ไม่เหมือนกับคราวใดๆ ซึ่งแต่ก่อนเวลาท่านป่วย ถ้ามีผู้นำยาไปถวายท่าน ท่านก็ฉันให้บ้าง มาคราวนี้ท่านห้ามการฉันยาโดยประการทั้งปวง แต่ขั้นเริ่มแรกป่วย โดยให้เหตุผลว่าการป่วยคราวนี้ไม่มีหวังได้รับประโยชน์อะไรจากยาเช่นเดียวกับต้นไม้ที่ตายยืนต้นอยู่เท่านั้น ธาตุขันธ์ที่แก่ชราภาพขนาดนี้แล้ว ย่อมมีลักษณะเช่นเดียวกัน หยูกยาจึงไม่เป็นผลอะไรกับโรคคนแก่ ดังนี้

"...ท่านว่า แม้ท่านจะห้ามยามิให้นำมาเกี่ยวข้องกับท่าน แต่ก็ทนต่อคนหมู่มากไม่ไหว คนนั้นก็จะให้ท่านฉันยานั้น คนนี้ก็จะให้ท่านฉันยานี้ คนนั้นจะฉีด คนนั้นจะให้ฉัน หนักเข้าท่านก็จำต้องปล่อยตามเรื่อง มีคนมากราบเรียนถามเรื่องยาถูกกับโรคของท่านหรือไม่ ท่านก็นิ่งไม่ตอบโดยประการทั้งปวง เมื่ออาการของท่านหนักจนตัวเข้าจริงๆ ท่านก็บอกกับคณะลูกศิษย์ทั้งพระและญาติโยมว่า

'จะให้ผมตายในวัดป่าหนองผือนี้ไม่ได้ เพราะผมน่ะตายเพียงคนเดียว แต่ว่าสัตว์ที่ตายตามเพราะผมเป็นเหตุจะมีจำนวนมากมาย เพราะฉะนั้น ขอให้นำผมออกจากที่นี้ไปจังหวัดสกลนคร เพื่อให้อภัยแก่สัตว์ซึ่งมีจำนวนมาก อย่าให้เขาพลอยทุกข์และตายไปด้วยเลย ที่โน้นเขามีตลาดซึ่งมีการซื้อขายกันอยู่แล้ว ไม่มีทางเสียหาย ซึ่งเนื่องจากการตายของผม'

พอท่านพูดและให้เหตุผลอย่างนั้น ทุกคนต้องยอมทำตามความเห็นของท่าน จึงเตรียม

แคร่ที่นอนมาถวาย และอาราธนานิมนต์ท่านขึ้นนอนบนแคร่ แล้วพร้อมกันหามท่านออกไปในวันรุ่งขึ้น พอมาถึงวัดป่าบ้านภู่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนครแล้ว ก็พาท่านพักแรมคืนอยู่ที่นั้นหลายคืน ท่านก็คอยเตือนเสมอว่า

'ทำไมพาผมมาพักค้างคืนที่นี่ล่ะ ผมเคยบอกแล้วว่าจะไปจังหวัดสกลนคร ก็ที่นี่ไม่ใช่สกลนคร'

ท่านว่า เมื่อจวนตัวเข้าจริงๆ ในสามคืนสุดท้าย ท่านไม่ค่อยจะพักนอน แต่คอยเตือนให้รีบพาท่านไปสกลนครเสมอ เฉพาะคืนสุดท้ายไม่เพียงแต่ไม่หลับนอนเท่านั้น ยังต้องบังคับว่า

'ให้รีบพาผมไปสกลนครในคืนวันนี้จงได้ อย่าขืนเอาผมไว้ที่นี่เป็นอันขาด'

ท่านพูดย้ำแล้วย้ำเล่าอยู่ทำนองนั้น แม้ที่สุดท่านจะนั่งภาวนา ท่านก็สั่งว่า *'ให้หันหน้าผมไปทางจังหวัดสกลนคร'*

ที่ท่านสั่งเช่นนั้นเข้าใจว่าเพื่อให้เป็นปัญหาอันสำคัญแก่คณะลูกศิษย์ จะได้ขบคิดถึงคำพูดและอาการที่ท่านทำอย่างนั้นว่า มีความหมายแค่ไหนและอย่างไรบ้าง พอตื่นเช้าจะเป็นเพราะเหตุไรก็สันนิษฐานยาก เผอิญชาวจังหวัดสกลนครซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่าน พร้อมกันเอารถยนต์มารับท่าน ๓ คัน แล้วอาราธนานิมนต์ให้ท่านไปจังหวัดสกลนคร ท่านก็เมตตารับทันที เพราะท่านเตรียมจะไปอยู่แล้ว ก่อนจะขึ้นรถยนต์ หมอได้ไปฉีดยานอนหลับให้ท่าน จากนั้นท่านก็นอนหลับไปตลอดทางจนถึงวัดสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร...”

เหตุการณ์ในตอนนี้ หลวงปู่หล้าได้บันทึกไว้ว่า

“...ตื่นเช้าชาวสกลนครตลอดถึงคุณหมอแพทย์ใหญ่ในสกลนครก็มาถึงแต่เช้าตรู่ ชาวสกลนครกราบเท้าเรียนถวายวิงวอนว่า *'ขอนิมนต์ให้ไปพักวัดป่าสุทธาวาส'*

นิมนต์วิงวอนถึง ๓-๔ ครั้งติดๆ กัน องค์หลวงปู่ปรารภว่า *'เออ หามศพตกป่าช้าหนอ ไม่มีวันได้หามคืน บัดนี้มาถูกเราแล้ว'*

องค์หลวงปู่กล่าวต่อไปว่า *'ถ้าไปก็ลำบากอีกละ'* เพราะลูกศิษย์ก็มาต่างทิศ มากเข้า ๔๐ องค์ รวมทั้งเก่าใหม่ เขากราบเรียนว่า *'มากน้อยเท่าไรก็ตามขอรับ จะเอารถขนวันยังค่ำนั้นแหละ'*

แท้จริงสมัยนั้นมีรถวิ่งไปมาจากสกลนคร อุดรธานี ๒-๓ คัน กับรถกรมทางคันหนึ่ง หนทางก็เป็นหินลูกรังปูถี่ๆ ห่างๆ ลักๆ ลั่นๆ ยังไม่เรียบร้อยได้...”

การที่หลวงปู่มั่นเร่งให้พาเข้าสกลนครโดยเร็วแต่ครั้นเมื่อแพทย์และชาวสกลนครมากราบนิมนต์วิงวอนถึงองค์ท่านเองแล้ว หลวงปู่มั่นท่านก็มีทีท่านิ่งๆ แต่กลับมีลักษณะห่วงใยพระเณรฆราวาสศิษย์ผู้ติดตามทั้งหลายว่าจะเดินทางไปกันอย่างไรได้ครบถ้วนและทันกับปัจฉิมกาลขององค์ท่านอีกด้วย เพราะสมัยนั้นขาดแคลนรถบริการ การรับส่งพระฆราวาสขนาดนั้นไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยแต่ถ้าเดินไปก็คงต้องใช้เวลาอีกยาวนานอาจไม่ทันการณ์ เมื่อหลวงปู่มั่นกล่าวขึ้นในลักษณะนี้ คณะชาวสกลนครจึงขานรับในทันที ความมุ่งหมายของหลวงปู่มั่นจะไปสกลนครให้จงได้จึงบรรลุผลทันกาลพร้อมลูกศิษย์ทั้งมวล หลวงปู่หล้ากล่าวถึงเหตุการณ์ในตอนนี้ต่อไปว่า

พระพุทธเจ้าทรงเลือกเมืองนิพพาน

“...พระองค์ทรงทราบแล้วว่า ถ้าเราไปนิพพานผิดแล้วความร้อนจะไม่มีอะไรเกินเวลาเราตาย พูดง่ายๆ ถ้าเราตายเมืองใหญ่ๆ เขาเขามีอำนาจมาก เรื่องพระบรมธาตุพระสรีระของพระองค์นี้ เขาจะหึงหวงไว้หมด เตรียมพร้อมที่จะฆ่าฟันหั่นแหลกกัน แต่หากไปปรินิพพานเมืองกุสินารา บ้านเมืองนี้เป็นบ้านเล็กบ้านน้อยทุกสิ่งทุกอย่างจะได้ด้วยความเป็นธรรม เขาไม่เป็นบ้านใหญ่บ้านโตฤทธิ์มากอำนาจมาก ก็แจกด้วยความเป็นธรรมเหมือนกันหมด เมืองใหญ่เมืองไหนมายกทัพมาเลย จะมาแย่งพระสรีระของพระพุทธเจ้า

โทณพราหมณ์ก็ยกตนขึ้นเลยประกาศป้างๆ *'พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญบารมีจนกระทั่งได้ตรัสรู้เป็นศาสดาเอกของโลก ให้แต่ความร่มเย็นแก่โลกมาเป็นเวลานาน นี่ก็เป็นวาระสุดท้ายแล้วพวกเราทั้งหลายจะมาห้ำหั่นกันด้วยวิธีการรบราฆ่าฟันกัน เพราะการแย่งพระสรีระพระพุทธเจ้าไม่สมควรอย่างยิ่ง ควรที่จะแบ่งสันปันส่วนให้สม่ำเสมอด้วยความเป็นธรรมสมพระพุทธเจ้าสอนโลกด้วยความเป็นธรรม'*

ลงหมดเลย นั่นโทณพราหมณ์ว่า การรบราฆ่าฟันไม่มีใครดี มีแต่แหลกเหลวไปทั้งนั้น การเฉลี่ยเผื่อแผ่ด้วยความเป็นธรรม เป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าสอนโลกมาแล้ว เอาอันนี้ไปปฏิบัติยอมรับกันหมด เอาอย่างนั้นก็แจก มีกี่หัวเมืองมาแจกเสมอกันหมด สงครามก็ไม่เกิด เห็นไหมล่ะ

พระองค์ทรงเล็งญาณดูแล้ว สถานที่จะไปปรินิพพานจะมีทั้งฟืนทั้งไฟมีทั้งน้ำทั้งท่าความชุ่มเย็นและความแหลกเหลวก็จะมีถ้านิพพานผิดที่ นี่พระองค์ทรงเล็งญาณดูแล้วไปนิพพานเมืองนี้ เมืองนี้ก็เลยเย็น เข้าใจแล้วเหรอกุสินาราเป็นเมืองเล็ก จะไปรบราฆ่าฟันกับใครใครไปก็ยกทัพไปอวดอำนาจของตัวเอง

ส่วนกุสินาราเอาธรรมออกรับพระพุทธเจ้าสอนโลกด้วยความเป็นธรรม ให้ความสงบร่มเย็น เฉลี่ยเผื่อแผ่เสมอหน้ากันหมด พวกเราจะมาอวดอำนาจบาตรหลวงฆ่าฟันหั่นแหลกกันอย่างนี้ไม่สมควรกับองค์ศาสดาที่ปรินิพพานต้องแบ่งสันปันส่วนให้ได้เสมอกันหมดสงครามก็ไม่เกิด นี่ละพระพุทธเจ้าทรงเล็งญาณดูแล้วไม่อย่างนั้นแหลกนะ...”

ศาลาที่พักอาพาธหลวงปู่มั่น วัดป่ากลางโนนภู่ บ้านกุดก้อม ต.ไร่ อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร

"...แล้วก็กราบเท้าเรียนถวายให้องค์หลวงปู่ฉันอาหาร องค์หลวงปู่ก็นั่งฉันได้อยู่ ไม่ได้พยุงชู ฉันประมาณ ๕-๖ คำเล็กแห่งอาหารเหลวๆ ที่ซดด้วยช้อน ครั้นเสร็จแล้วคุณหมอใหญ่ จ.สกลนครก็ฉีดยานอนหลับให้ ด้วยการขออนุญาต ๔-๕ ครั้ง องค์หลวงปู่ก็ยอมให้ฉีดแบบฝืนๆ แล้วก็เตรียมตัวออกเดินทางโกลาหล .. แล้วเอาแคร่มาหามองค์หลวงปู่ข้ามทุ่ง องค์หลวงปู่นอนตะแคงข้างขวา ซ้อนเท้าเหลื่อมกัน หามข้ามทุ่งไปสู่ถนน ไกลประมาณเกือบกิโลเมตรจึงถึงถนน แล้วเอาองค์หลวงปู่ขึ้นรถกรมทาง เอานอนด้านหน้า

ครูบาวัน อาจารย์วิริยังค์ ข้าพเจ้า คุณสีหา ก็ไปขบวนกองหน้าส่วนหลวงปู่ก็นอนนิ่งไม่กระดิกพลิกไหวตัวอะไรเลย ปรากฏแต่ลมเข้าออกแบบเบาๆ

พอถึงวัดป่าสุทธาวาสแล้วก็หามองค์หลวงปู่ขึ้นกุฏิพิเศษหลังหนึ่ง อันมีระเบียงรอบทั้งสี่ด้าน มุงกระดานกั้นฝา มีประตูเข้าห้องนอนสองทาง มีหน้าต่างบริบูรณ์ รอบระเบียงนอกมีลูกกรง ห้องนอนนั้นกว้างประมาณ ๓ เมตร ปริมณฑลระเบียงโดยรอบสามด้านนั้นกว้างประมาณ ๒.๕๐ เมตร ส่วนด้านหน้านั้นกว้างประมาณ ๔ เมตรหรือ ๕ เมตรนี้แหละ เพราะเป็นกุฏิ ๒ ห้อง แล้วก็มีระเบียงรอบสี่ด้าน แล้วกั้นห้องหนึ่งเป็นห้องนอน

แล้วครูบาอาจารย์ต่างทิศก็แตกตื่นกันมาเป็นระยะๆ องค์หลวงปู่สิงห์ โคราช หลวงปู่บุญหลาย หลวงปู่สาร พระอาจารย์เกิ่ง พระอาจารย์สิม ตลอดพระหนุ่มเณรน้อยฝ่ายปฏิบัติหลั่งไหลเข้ามาเป็นลำดับ ไม่สามารถจะบอกชื่อลือนามได้

ไม้และแคร่ที่ใช้หามหลวงปู่มั่นออกจากวัดป่าบ้านหนองผือ ในช่วงที่หลวงปู่มั่นอาพาธ

บนศาลาที่พักอาพาธหลวงปู่มั่น

ทางจงกรมภายในวัดป่ากลางโนนภู่

หลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม

พระอาจารย์เกิ่ง อธิมุตตโก

พระอาจารย์สิม พุทธาจาโร

แล้วก็เอาองค์หลวงปู่เข้าห้องนอนตะแคงข้างขวา พอตกเวลาประมาณ ๖ โมงเย็น หลวงปู่กงมาบอกว่า *'ท่านทองคำ ท่านหล้า ท่านสีหา พากันบอบโบยหิวนอนมานานแล้ว จงพากันรีบนอนอยู่ระเบียงนี้แต่หัวค่ำเสีย พระอาจารย์ฝั้นกับผมจะช่วยเฝ้าในห้ององค์หลวงปู่ ส่วนท่านวันเขาพักกุฏิหนึ่งกับวิริยังค์กับท่านเนตรแล้ว ส่วนท่านมหาบัวพักรุกขมูลร่มไม้ในวัด เธอเร่งความเพียร เกรงหลวงปู่จะสิ้นลมก่อน'*..."

องค์หลวงตาได้เล่าถึงเหตุการณ์สำคัญในช่วงนี้ต่อไปว่า

"...เวลา ๐๑.๐๐ น. ท่านก็เริ่มตื่น พอตื่นจากหลับแล้ว จากนั้นท่านก็เริ่มทำหน้าที่เตรียมลา ***ภารา หเว ปัญจักขันธา*** ขันธ์ห้าเป็นภาระหนักจะมรณภาพ ..

ก่อนหน้า (มรณภาพ) ประมาณ ๒ ชั่วโมงเศษ ท่านนอนท่าตะแคงข้างขวา แต่เห็นว่าท่านจะเหนื่อยมากเพราะนอนท่านี้มานาน จึงพากันเอาหมอนที่หนุนอยู่หลังท่านถอยออกเลยกลายเป็นท่านอนหงายไป พอท่านทราบก็พยายามขยับตัวหมุนกลับ จะนอนท่าตะแคงข้างขวาตามเดิม พระเถระผู้ใหญ่ซึ่งเป็นศิษย์ของท่านก็พยายามเอาหมอนหนุนหลังท่านเข้าไปอีก ท่านเองก็พยายามขยับๆ เช่นเดียวกัน เมื่อเห็นอาการของท่านอ่อนเพลียมาก และหมดเรี่ยวแรงก็เลยหยุดไว้แค่นั้น

ดังนั้นการนอนของท่านจะว่านอนหงายก็ไม่ใช่ จะว่านอนตะแคงข้างขวาก็ไม่เชิง เป็นอาการเพียงเอียงๆ อยู่เท่านั้น ทั้งเวลาของท่านก็จวนเข้ามาทุกที บรรดาศิษย์ก็ไม่กล้าแตะต้องกายท่านอีก จึงปล่อยท่านไว้ตามสภาพ คือท่านนอนท่าเอียงๆ จนถึงเวลา ซึ่งเป็นความสงบอยู่ตลอดเวลา

ในวาระสุดท้ายนี้ต่างก็นั่งสังเกตลมหายใจของท่านแบบตาไม่กะพริบไปตามๆ กัน การนั่งของพระที่มีจำนวนมากในเวลานั้นต้องนั่งเป็นสองชั้น คือชั้นใกล้ชิดกับท่าน และชั้นถัดกันออกมา ชั้นในก็มีพระผู้ใหญ่มีท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์เป็นต้น ชั้นนอกก็เป็นพระที่มีพรรษาน้อย แล้วถัดกันออกไปก็เป็นพระนวกะและสามเณร บรรดาพระทั้งพระเถระและรองลำดับกันลงมาจนถึงสามเณร

ในขณะนั้นรู้สึกจะแสดงความหมดหวังและหมดกำลังใจไปตามๆ กัน แต่ไม่มีใครกล้าปริปากออกมา นอกจากมีแต่อาการที่เต็มไปด้วยความหมดหวังและความเศร้าสลดเท่านั้น เพราะร่มโพธิ์ใหญ่มีใบหนาซึ่งเคยเป็นที่อาศัยและร่มเย็นอย่างยิ่งมาเป็นเวลานาน กำลังถูกพายุจากมรณภัยคุกคามจะหักโค่นพินาศใหญ่ขณะนั้นอยู่แล้ว การทำหน้าที่ของท่านก็กำลังเป็นไปแบบมองดูแล้วหลับตาไม่ลง ทั้งท่านผู้อื่นและเรา

ขณะที่ท่านจะสิ้นลมจริงๆ รู้สึกว่าอาการทุกส่วนของท่านอยู่ในความสงบและละเอียดมาก จนไม่มีใครจะสามารถทราบได้ว่า ท่านสิ้นลมไปในขณะใดนาทีใด เนื่องจากลมหายใจของท่าน

ละเอียดเข้าเป็นลำดับ จนไม่ปรากฏว่าท่านสิ้นไปเมื่อไร เพราะไม่มีอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งแสดงอาการในวาระสุดท้ายพอให้ทราบได้ว่าท่านสิ้นไปในวินาทีนั้น แม้จะพากันนั่งสังเกตอยู่เป็นเวลานาน ก็ไม่มีใครรู้ขณะสุดท้ายของท่าน

ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ซึ่งเป็นประธานอยู่ในที่นั้นเห็นท่าไม่ได้การ จึงพูดขึ้นว่า

'นี่ไม่ใช่ท่านสิ้นไปแล้วหรือ'

จากนั้นท่านก็ดูนาฬิกาเป็นเวลา ๐๒.๒๓ น. จึงได้ยึดเอาเวลานั้นเป็นเวลามรณภาพของท่าน..."

เหตุการณ์ในครั้งนั้นองค์หลวงตาเองพยายามสอดศีรษะเข้าไปเพื่อเฝ้าสังเกตดูภาพหลวงปู่มั่นนิพพานอย่างละเอียดลออในขณะที่จวนเจียนเต็มที่แล้ว ดังนี้

"...พระอรหันต์นิพพานนี้ไม่รู้นะ ดูพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นเราละจ้อใหญ่ ครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ก็มีเช่นอย่างหลวงปู่ฝั้นหลวงปู่เทสก์ไปอยู่ข้างใน เราเอาหัวสอดเข้าดูท่าน เวลาท่านจะสิ้นลม ตาเราไม่กะพริบ ถึงขนาดนั้นน้ำตาพุ่งเลย สลดสังเวช

คุณพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นมีจริงๆ คุณท่านเหลือล้นพ้นประมาณ น้ำตาร่วงเลยพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นล่วงไป ขนาดนั้นเลย มันไม่ทราบขาดสะบั้นลงหมดเลยละ ตัวเองเหมือนไม่มีความดี ความดีเหมือนอยู่กับท่านหมด พอท่านสิ้นลมปั๊บเหมือนว่าโลกธาตุจมไปตามๆ กันเลยนะ

อำนาจคุณเหลือล้นพ้นประมาณ .. เวลาท่านจะล่วงไปอีกก็เอาอีก ดูจ้ออยู่อย่างนี้เรา ตาไม่กะพริบเลย หัวจ่อดูท่าน เวลาท่านจะไปจริงๆ ลมหายใจมาสองสามงาบ พองาบที่สามอ่อนลง จากนั้นก็เบาลงๆ ลมหายใจเบาลงๆๆ และหายเงียบเลยนะ ไม่รู้ขณะท่านสิ้นเมื่อไรไม่รู้ รู้ตั้งแต่ตอนต้นหายใจปากงาบๆ สามพักเท่านั้นละ จากนั้นก็อ่อนลงแล้วเงียบไปไปเลย เราเห็นต่อหน้าต่อตา แหม น้ำตาเพราะอำนาจแห่งคุณของท่าน

แต่ก่อนท่านไม่เคยพูดนะ อยู่ด้วยกันมาสักกี่ปีท่านไม่เคยพูดว่าจะอยู่หรือไม่อยู่ พอตอนวาระสุดท้ายนี่แหละ

'ไปคราวนี้จะไม่กลับนะ'

เท่านั้นละสะดุดเลยเราก็ดีนะ ท่านไม่เคยพูดนะ ไปคราวนี้จะไม่กลับล่ะท่านว่า ไม่กลับก็คือว่าไปเลย สิ้นแล้ว

ผู้สิ้นกิเลสดับก็หมายถึงพระอรหันต์ดับ ไปคราวนี้จะไม่กลับท่านว่าเท่านั้น คำพูดคำเดียวนี้สะดุด จนกระทั่งทุกวันนี้..."

หลวงปู่มั่นมรณภาพ หัวใจแทบสลาย

ท่านมีโอกาสอยู่จำพรรษาร่วมกับหลวงปู่มั่นโดยลำดับดังนี้ บ้านโคก ๑ พรรษา บ้านนามน ๑ พรรษา และแห่งสุดท้ายที่บ้านหนองผือ ๕ พรรษา สำหรับวันมรณภาพของหลวงปู่มั่นตรงกับเวลา ๒ นาฬิกา ๒๓ นาที ของวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๒ ณ วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร สิริรวมอายุได้ ๘๐ ปี องค์หลวงตากล่าวถึงความรู้สึกในคืนที่หลวงปู่มั่นได้ถึงแก่มรณภาพดับขันธ์เข้าสู่พระนิพพาน ดังนี้

"...ในคืนนั้นท่านมรณภาพ เวลานั้นเกิดความโกลาหลอลหม่านแบบไม่มีใครช่วยใครได้อย่างลึกลับในสมาคมมหาวิปโยคพลัดพรากในยามดึกสงัด ต่างองค์ต่างงุ่มง่ามลูบคลำไปตามความเซ่อซ่า ลืมสติสตัง มิได้กำหนดทิศทางมืดแจ้งอะไรเลย เพราะอำนาจความเสียใจไร้ชิ้นดีที่เกิดจากความพลัดพรากแห่งดวงประทีป ที่เคยให้ความสว่างไสวมาประจำชีวิตจิตใจได้ดับวูบสิ้นสุดลง ปราศจากความอบอุ่น ชุ่มเย็น เหมือนก่อนมา

บางท่านเป็นลม ราวจะสลบล้มลงสิ้นใจไปพร้อมกับขณะท่านสิ้นลม เหมือนอะไรๆ ก็สิ้นสุดไปตามท่านเสียสิ้น ราวกับทุกสิ่งได้ขาดสะบั้นหั่นแหลกเป็นจุณวิจุณไปเสียสิ้น ราวกับโลกธาตุนี้ไม่มีอะไรเป็นสาระพอเป็นที่เกาะของจิตผู้กำลังกระหายที่พึ่งได้อาศัยเกาะพอได้หายใจแม้เพียงวินาทีหนึ่งเลย

ปรากฏแต่ท่านองค์เดียวเป็นชีวิตจิตใจเพื่อฝากอรรถฝากธรรมและฝากเป็นฝากตายทุกขณะลมหายใจเอาเลย ส่วนพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์สาวก ใจก็ไม่ปรากฏว่าประมาท หากแต่ท่านอยู่ลึกตามความรู้สึก

ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล)
ประธานจัดงานถวายเพลิงหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

ในขณะนั้น ไม่สามารถอาจเอื้อมรื้อฟื้นขึ้นมาเป็นที่พึ่ง และเป็นสักขีพยานได้อย่างใจหวังเหมือนท่านซึ่งอยู่ตื้นๆ ทั้งเห็นๆ และซึมซาบถึงจิตใจอยู่ทุกขณะที่ท่านอบรมชี้แจงข้ออรรถข้อธรรมในเวลาสงสัยเรียนถามท่าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาชนิดใดที่ตนไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง พอท่านเมตตาอนุเคราะห์ชี้แจงให้เท่านั้น เป็นตกไปในทันทีทันใด มิได้เผาลนหัวใจอยู่ต่อไปนานเลย

'นี้เป็นจุดที่สลักลึกลงในหัวใจ ทำให้เกิดความกระเทือนใจมาก เวลาท่านพลัดพรากไป นั่งรำพึงแบบคนตายที่ยังหายใจอยู่ ในชีวิตพระเพิ่งมีครั้งนี้ในชีวิต'

ตาชำเลืองไปเห็นองค์ท่านที่นอนปราศจากลมหายใจและความรู้สึกใดๆ ด้วยความสงบที่ไร น้ำตาร่วงพรู น้ำตาร่วงพรูอย่างไม่เป็นท่าทุกทีทางภายในลมสะอึกสะอื้นในหัวอกหนุนให้เกิดความตีบตันขึ้นมาปิดคอหอย แทบจะไปเสียในขณะนั้น มีสติระลึกขึ้นมาชั่วขณะว่า

พระสงฆ์ สามเณร และประชาชน ทั้งใกล้และไกลจากทุกสารทิศ ต่างพากันหลั่งไหลร่วมงานพิธีมิได้ขาด

'เราจะไม่ขาดใจตายไปกับท่านเดี๋ยวนี้เชียวหรือ?'

พยายามพร่ำสอนตนว่า ท่านตายไปด้วยความหมดห่วงหมดอาลัยอันเป็นเรื่องของกิเลสโดยสิ้นเชิง แต่เราตายไปด้วยความห่วงความอาลัยจะเป็นข้าศึกต่อตัวเอง ความอาลัยเสียดายและความตายของเราไม่เกิดประโยชน์อะไรแก่เราและแก่ท่าน

เวลาท่านมีชีวิตอยู่ก็มิได้สั่งสอนให้เราคิดถึงท่านและตายกับท่านแบบนี้ แบบนี้เป็นแบบที่แฝงอยู่กับโลกที่เขาใช้กันตลอดมา

พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า *'ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้นั้นชื่อว่าบูชาตถาคต ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต'* ฉะนั้นความคิดถึงแบบนี้จึงยังไม่เข้ากับธรรมเหล่านี้ได้สนิท

สิ่งที่จะเข้ากันได้สนิท คือการปฏิบัติตนตามคำสอนที่ท่านสอนไว้แล้วอย่างไรด้วยความถูกต้องแม่นยำ นั่นเป็นความคิดถึงท่านโดยถูกต้อง

แม้จะตายเพราะการฝึกทรมานตนตามหลักธรรม ก็ชื่อว่าตายอย่างถูกต้อง ควรคิดและปฏิบัติตนตามแบบนี้จะสมกับว่าเรามาศึกษากับท่านเพื่อเหตุเพื่อผล

จึงพอได้สติสตัง คิดน้อมเอาธรรมมายับยั้งชโลมใจที่กำลังถูกมรสุมพัดผันทั้งดวง และพอมีชีวิตรอดมาได้ ไม่จมลงแบบไม่เป็นท่าเสียแต่ครั้งนั้น..."

ผู้มีพระคุณสูงสุดจากไป อาลัยอาวรณ์สุดประมาณ

ด้วยสมาธิที่แน่นหนา และด้วยความเพียรด้านปัญญาอย่างจริงจัง ทำให้ท่านสามารถถอดถอนกิเลสออกได้เป็นลำดับๆ ไปจนก้าวเข้าถึงความละเอียดอ่อนของจิตและเห็นอวิชชาในจิตเป็นของอัศจรรย์ เป็นของน่ารักน่าสงวนน่าติดข้องน่าเฝ้ารักษาอยู่อย่างนั้นเป็นอัศจรรย์ทั้งวันทั้งคืน ระยะนี้อยู่ในช่วง ๔ เดือนก่อนหน้าที่หลวงปู่มั่นจะมรณภาพ

ถึงแม้สติปัญญาจะเป็นอัตโนมัติหมุนตลอดทั้งวันทั้งคืน หรือแม้จิตจะละเอียดเพียงใดแต่ยังมีภาระการงานทางใจอยู่ ยังต้องการครูบาอาจารย์ที่เป็นที่ลงใจและสามารถช่วยชี้แนะจุดสำคัญที่กำลังติดอยู่นี้ให้ผ่านพ้นไปได้ การมรณภาพของหลวงปู่มั่นจึงทำให้เกิดความสลดสังเวชแก่ท่านอย่างเต็มที่ ดังนี้

"...วันท่านอาจารย์มั่นมรณภาพได้เกิดความสลดสังเวชอย่างเต็มที่จากความรู้สึกว่าหมดที่พึ่งทางใจแล้ว เพราะเวลานั้นใจก็ยังมีอะไรๆ อยู่ และเป็นความรู้ที่ไม่ยอมจะเชื่ออุบายของใครง่ายๆ ด้วย

เมื่อชี้ไม่ถูกจุดสำคัญที่เรากำลังติดและพิจารณาอยู่ได้อย่างท่านอาจารย์มั่นเคยชี้ซึ่งเคยได้รับผลจากท่านมาแล้ว ทั้งเป็นเวลาเร่งความเพียรอย่างเต็มที่ด้วย

ฉะนั้นเมื่อท่านอาจารย์มั่นมรณภาพแล้วจึงอยู่กับหมู่คณะไม่ติด คิดแต่จะอยู่คนเดียวเท่านั้น จึงพยายามหาที่อยู่โดยลำพังตนเองและได้ตัดสินใจว่าจะอยู่คนเดียวจนกว่าปัญหาของหัวใจทุกชนิดจะสิ้นสุดลงจากใจโดยสิ้นเชิงจึงยอมรับและอยู่กับหมู่เพื่อนต่อไปตามโอกาสอันสมควร..."

เมื่อการมรณภาพของหลวงปู่มั่นผ่านไป ผู้คนที่อยู่แวดล้อมเรือนร่างองค์หลวงปู่มั่นก็เริ่มเบาบางลง

โอกาสเช่นนั้นท่านจึงเข้าไปกราบที่เท้าและนั่งรำพึงรำพันปลงความสลดใจสังเวช น้ำตาไหลนองอยู่ปลายเท้าเกือบ ๒ ชั่วโมง พร้อมทั้งพิจารณาธรรมในใจของตนกับโอวาทที่หลวงปู่มั่นให้ความเมตตา อุตส่าห์สั่งสอนมาเป็นเวลาถึง ๘ ปีที่อาศัยอยู่กับท่านว่า

"...การอยู่เป็นเวลานานถึงเพียงนั้น แม้คู่สามีภรรยาซึ่งเป็นที่รักยิ่ง หรือลูกๆ ผู้เป็นที่รักของพ่อแม่ อยู่ด้วยกันก็จะต้องมีข้อข้องใจต่อกันเป็นบางกาล แต่ท่านอาจารย์กับศิษย์ที่มาพึ่งร่มเงาของท่าน เป็นเวลานานถึงเพียงนี้ ไม่เคยมีเรื่องใดๆ เกิดขึ้น

ยิ่งอยู่นานก็ยิ่งเป็นที่เคารพรักและเลื่อมใสหาประมาณมิได้ ท่านก็ได้จากเราและหมู่เพื่อนผู้หวังดีทั้งหลายไปเสียแล้วในวันนั้น

อนิจจา วต สังขารา เรือนร่างของท่านนอนสงบนิ่งอยู่ด้วยอาการอันน่าเลื่อมใสและอาลัยยิ่งกว่าชีวิตจิตใจซึ่งสามารถสละแทนได้ด้วยความรักในท่านกับเรือนร่างของเราที่นั่งสงบกายแต่ใจหวั่นไหวอยู่ด้วยความหมดหวังและหมดที่พึ่งต่อท่านผู้จะให้ความร่มเย็นต่อไป

ทั้งสองเรือนร่างนี้รวมลงในหลักธรรม คือ **อนิจจา** อันเดียวกัน ต่างก็เดินไปตามหลักธรรม คือ **อุปปัชชิตวา นิรุชฌันติ** เกิดแล้วต้องตาย จะให้เป็นอื่นไปไม่ได้

ส่วนหลวงปู่มั่นท่านเดินแยกทางสมมติทั้งหลายไปตามหลักธรรมบทว่า **เตสัง วูปสโม สุโข** ท่านตายในชาติที่นอนสงบให้ศิษย์ทั้งหลายปลงธรรมสังเวชชั่วขณะเท่านั้น

ต่อไปท่านจะไม่มาเป็นบ่อแห่งน้ำตาของลูกศิษย์เหมือนสมมติทั่วๆ ไป เพราะจิตของท่านที่ขาดจากภพชาติเช่นเดียวกับหินที่หักขาดจากกันคนละชิ้นจะต่อให้ติดกันสนิทอีกไม่ได้ ฉะนั้น..."

คณะกรรมการจัดงานและคณะพิณพาทย์ งานถวายเพลิงหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

ท่านนั่งรำพึงรำพันอยู่ด้วยรู้สึกหมดหวังในใจว่า

"ปัญหาทั้งหมดภายในใจที่เคยปลดเปลื้องกับท่าน บัดนี้เราจะไปปลดเปลื้องกับใคร? และใครจะมารับปลดเปลื้องปัญหาของเราให้สิ้นซากไปได้เหมือนอย่างท่านอาจารย์มั่นไม่มีแล้ว

เป็นกับตายก็มีเราคนเดียวเท่านั้น เช่นเดียวกับหมอที่เคยรักษาโรคเราให้หายไม่รู้กี่ครั้ง ชีวิตเราอยู่กับหมอคนเดียวเท่านั้น แต่หมอผู้ให้ชีวิตเรามาประจำวันก็ได้สิ้นไปเสียแล้วในวันนี้ เราจึงกลายเป็นสัตว์ป่าเพราะหมดยารักษาโรคภายใน"

เมื่อนั่งอาลัยอาวรณ์ถึงหลวงปู่มั่นด้วยความเคารพรักและเลื่อมใสพร้อมทั้งรู้สึกหมดหวังหมดที่พึ่งทางใจระคนกันไป แต่แล้วท่านก็กลับได้อุบายต่างๆ ขึ้นมาในขณะนั้นว่า

"...วิธีการสั่งสอนของท่านเวลามีชีวิตอยู่ท่านสั่งสอนอย่างไร ต้องจับเงื่อนนั้นแลมาเป็นครูสอน และท่านอาจารย์มั่นเคยย้ำว่า

'อย่างไรอย่าหนีจากรากฐานคือผู้รู้ภายในใจ เมื่อจิตมีความรู้แปลกๆ ซึ่งจะเกิดความเสียหาย ถ้าเราไม่สามารถพิจารณาความรู้ประเภทนั้นได้ ให้ย้อนจิตเข้าสู่ภายในเสีย อย่างไรก็ไม่เสียหาย'..."

หลวงปู่มั่นสอนไว้อย่างนี้ท่านก็จับเอาเงื่อนนั้นไว้แล้วนำไปปฏิบัติต่อตนเองจนเต็มความสามารถ

ข่าวหลวงปู่มั่นกระจายทั่วประเทศ

ท่านเล่าถึงบรรยากาศในช่วงเตรียมงานฌาปนกิจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความดีงามและความพร้อมเพรียงสามัคคีของพี่น้องชาวสกลนครทำให้ท่านฝังลึกลงสู่จิตใจอย่างไม่มีวันหลงลืมได้เลย ดังนี้

"...พอรุ่งเช้าทั้งพระผู้ใหญ่ทั้งข้าราชการทุกแผนกในตัวจังหวัด ทราบข่าวมรณภาพของท่านอาจารย์ ต่างก็รีบออกมากราบเยี่ยมศพท่าน และปรึกษาหารือกิจการเกี่ยวกับศพท่านว่าจะควรปฏิบัติอย่างไร เพื่อความเหมาะสมและเป็นการถวายเกียรติโดยควรแก่

ฐานะ ที่ท่านเป็นพระอาจารย์องค์สำคัญ ที่ประชาชนเคารพเลื่อมใสมากแทบทั่วประเทศไทย พร้อมกับนำเรื่องท่านไปออกข่าวทางวิทยุและหนังสือพิมพ์ เพื่อประชาชนที่เป็นลูกศิษย์และท่านที่เคารพเลื่อมใสในท่าน ซึ่งอยู่ในที่ต่างๆ ทั้งใกล้และไกลได้ทราบโดยทั่วกัน

พอข่าวท่านมรณภาพกระจายไปถึงไหน ทั้งประชาชนและพระเณรทั้งใกล้และไกล ต่างพากันหลั่งไหลมากราบเยี่ยมศพท่านถึงที่นั้นมิได้ขาด นับแต่วันมรณภาพจนถึงวันถวายฌาปนกิจศพท่าน ทั้งที่มากลับและมาค้างคืน โดยมากที่มาจากทางไกลก็จำต้องค้างคืนเพราะการคมนาคมไม่ค่อยสะดวกเหมือนทุกวันนี้ .. ศพท่านทั้งฝ่ายพระผู้ใหญ่และข้าราชการเห็นต้องกันว่า ควรเก็บไว้จนถึงเดือนสามข้างขึ้น คือต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ค่อยถวายฌาปนกิจ-ศพท่าน ด้วยเหตุนี้จึงได้พร้อมกันจัดหีบถาวรเพื่อบรรจุศพท่าน

ในวันต่อมาเวลาบ่าย ๔ โมง ประชาชนพระเณรจำนวนมากมายพร้อมกันสรงน้ำศพท่าน เสร็จแล้วใช้ผ้าขาวพับห่อพันองค์ท่านหลายชั้น ภายนอกจีวรที่ครองถวายเรียบร้อยแล้วอาราธนาเข้าในหีบศพถาวร หลังจากนั้นคณะศรัทธามากท่าน มีท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์เป็นประธาน ปรึกษากันตกลงจัดให้มีการสวดมนต์ถวายท่านทุกคืน และมีการแสดงธรรมด้วยในวาระเดียวกัน ส่วนหีบศพท่านด้านหน้าปิดด้วยกระจก เพื่อท่านผู้มาแต่ไกลยังไม่เห็นองค์ท่าน ประสงค์อยากดูย่อมเป็นความสะดวกไม่เสียใจว่ามาถึงแล้วไม่ได้เห็นท่าน

การสวดมนต์ถวายท่าน มีประชาชนและพระเณรมาร่วมพิธีวันละมากๆ งานคราวนี้ได้เห็นน้ำใจพี่น้องชาวสกลนครเรา ทั้งท่านข้าราชการทุกแผนก ตลอดพ่อค้าประชาชนทั่วหน้ากันที่มีศรัทธาแข็งแรงและห้าวหาญในการบริจาค และเอาการเอางานในธุระหน้าที่ไม่มีความย่อท้ออ่อนแอเลย นับแต่วันท่านอาจารย์ไปถึงและมรณภาพจนถึงวันงานถวายฌาปนกิจศพท่าน พี่น้องชาวสกลนครเรา ต่างวิ่งเต้นขวนขวายที่จะให้พระเณรได้รับความสะดวกในปัจจัยสี่ และกิจการใหญ่โตที่ขวางหน้าอยู่ให้สำเร็จไปด้วยดีและมีเกียรติ โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยและสิ้นเปลืองใดๆ ทั้งสิ้น

พระมากมายที่มากราบนมัสการเยี่ยมศพท่านอาจารย์ในระหว่างก่อนจะถึงวันงานเป็นเวลาสามเดือน และพระเณรอยู่ประจำเพื่อดูแลกิจการจำนวนเป็นร้อยขึ้นไป พี่น้องทั้งหลายมิได้ย่อท้อ ทั้งผู้ใหญ่ผู้น้อยต่างพร้อมใจกันมีศรัทธาใส่บาตร จนกว่าพระเณรจำนวนมากจะผ่านไปหมดทุกองค์ แทบเป็นลมแม้เช่นนั้นก็ไม่ยอมลดละความเพียร คงพร้อมกันพยายามโดยสม่ำเสมอ อาหารบิณฑบาตไม่เคยบกพร่องเลย มีแต่เหลือเฟือตลอดสาย ไม่ว่าพระเณรจะมาเพิ่มมากเพียงไร ไม่มีวิตกวิจารณ์ว่าอาหารจะบกพร่องขาดเกิน .. ผู้เขียนไม่นึกไม่ฝันว่าจะได้เห็นความอดทน ความทนทานความเสียสละทุกด้านของพี่น้องดังกล่าวขนาดนี้ พอเห็นแล้วถึงใจ จำติดตาติดใจไม่ลืมเลย.. จึงขอจารึกไว้ในใจตลอดจนอวสาน ไม่มีวันหลงลืมเลย ..

พระเณรที่มาช่วยดูแลงานที่ควรทำเพื่อเตรียมรับท่านที่มาในงาน โดยมีฆราวาสญาติโยมเป็นแรงงาน ก็น่าเห็นใจทั้งสองฝ่าย เพราะเพียงระหว่างที่ยังไม่ถึงวันงานก็มีพระเณรมากอยู่แล้ว ยิ่งถึงวันงานเข้าจริงๆ ได้กะการกันไว้ว่า ทั้งพระเณรและฆราวาสที่จะมาในงานนี้ต้องเป็นจำนวนหมื่นขึ้นไป ฉะนั้นจำต้องพากันเตรียมจัดทำปะรำต่างๆ ทั้งที่พักทั้งโรงครัวไว้มากเท่าที่จะมากได้ ..

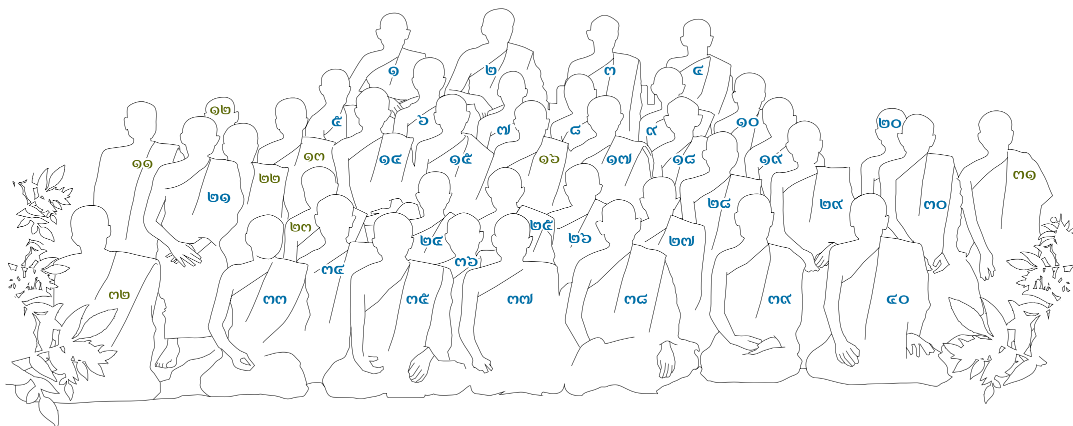
พอจวนวันงานจะมาถึง พระเณรและประชาชนนับวันหลั่งไหลมาทุกทิศทุกทางทั้งใกล้ทั้งไกล .. งานนี้ไม่มีมหรสพคบงันใดๆ ทั้งสิ้น เพราะเป็นงานกรรมฐานล้วนๆ เครื่องไทยทานที่ประชาชนต่างมีศรัทธานำมาสมโภชโมทนาช่วยเหลือในงานนี้ อยากจะพูดว่ากองเท่าภูเขาลูกย่อยๆ เรานี่เอง .. อาหารมีมากจนเหลือเฟือ ตลอดงานไม่มีอดอยากขาดแคลนเลย .. ไม่เคยปรากฏว่ามีการดื่มเหล้าเมาสุราและทะเลาะวิวาทฆ่าตี และฉกลักขโมยปล้นจี้สิ่งของของกันและกันเลย ..

ตอนกลางคืนราว ๒ ทุ่มมีการสวดมนต์และมาติกาบังสุกุลถวายท่านทุกคืน และมีการแสดงธรรมทุกคืน ตอนเช้าหลังจากเสร็จแล้วมีการมาติกาบังสุกุลไปเรื่อยๆ ไม่ค่อยมีกำหนดเวลาตายตัวนัก เพราะศรัทธาและพระเณรมีมาก .. รายชื่อของพระเณรที่มาในงาน ทางกองบัญชีพระได้จดชื่อและฉายาท่านไว้พร้อมแล้วแต่ขณะท่านมาถึงวัดทีแรก...”

บรรยากาศในงานถวายเพลิงหลวงปู่มั่น

พระเถรานุเถระ ตลอดบรรดาศิษยานุศิษย์ ในงานถวายเพลิงพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ณ วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร ในวันอังคารที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๙๓

๑. สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร)
๒. พระพรหมมุนี (ผิน สุวโจ)
๓. พระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล)
๔. พระเทพวรคุณ (อำ ภัทราวุโธ)
๕. พระครูประจักษ์อุบลคุณ (พระมหาสุธีร์ ภัททิโย)
๖. พระเทพญาณวิศิษฏ์ (เติม)
๗. พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสโส)
๘. พระธรรมบัณฑิต

๙. พระญาณวิศิษฏ์ (สิงห์ ขันตยาคโม)
๑๐. พระเทพบัณฑิต (อินทร์ ถิรเสวี)
๑๔. พระราชสุทธาจารย์ (พรหมา โชติโก)
๑๕. พระอาจารย์เทสก์ เทสรังสี
๑๗. พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร
๑๘. พระอาจารย์กว่า สุมโน
๑๙. หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
๒๐. หลวงพ่อขุนศักดิ์

๒๑. หลวงพ่อทองสุก
๒๔. พระครูอุดมธรรมคุณ (มหาทองสุก สุจิตโต)
๒๕. พระราชคุณาภรณ์
๒๖. พระอาจารย์บุญมา ฐิตเปโม
๒๗. พระอาจารย์กงมา จิรปุญโญ
๒๘. พระอาจารย์อ้วน
๒๙. พระอาจารย์สาม อกิญจโน
๓๐. พระราชวุฒาจารย์ (ดูลย์ อตุโล)

๓๓. พระอาจารย์เกตุ วัณณโก
๓๔. พระราชสังวรญาณ (พุธ ฐานิโย)
๓๕. พระสุธรรมคณาจารย์ (แดง ธัมมรักขิโต)
๓๖. พระครูปัญญาวราภรณ์
๓๗. พระวินัยสุนทรเมธี
๓๘. พระอาจารย์กู่ ธัมมทินโน
๓๙. พระครูพุฒิวราคม (พุฒ ยโส)
๔๐. พระอาจารย์อ่อนสา สุขกาโร

๖

เข้าถึงธรรมธาตุ

สภาวจิตขั้นละเอียดขององค์หลวงตา
ทำให้ท่านต้องหลีกเร้นออกจากหมู่คณะ
เพื่อหาสถานที่บำเพ็ญขั้นอุกฤษฏ์
จนกระทั่งค่ำคืนอันเงียบสงัด บนเทือกเขาภูพาน
จิตของท่านก็สามารถปล่อยวางภาระ สิ้นเครื่องผูกพัน
หลุดพ้นจากอาสวกิเลส เป็นสอุปาทิเสสนิพพานสมความตั้งใจ

มหาสติมหาปัญญา

อุทยานแห่งชาติภูพาน

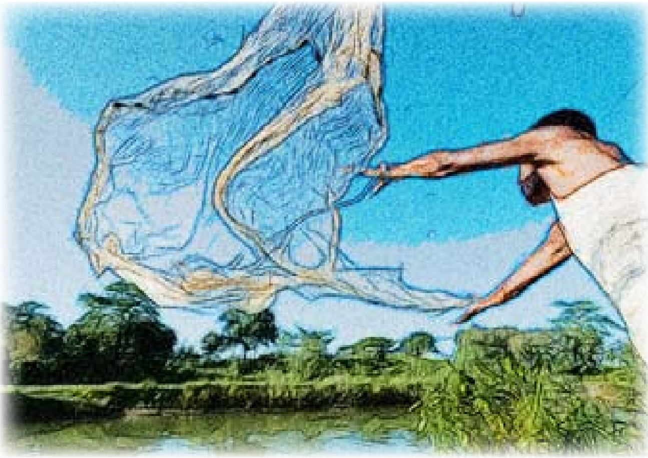
"ของกลาง" มัดตัว

เมื่อได้อาราธนาศพหลวงปู่มั่นไว้ที่วัดป่า-สุทธาวาสแล้ว ท่านก็หลบไปหาภาวนาอยู่ตามป่าตามเขาตามธรรมดาจะไปคนเดียว แต่ครั้งนั้นมีพระติดตามด้วยองค์หนึ่งไม่ว่าจะไล่อย่างไรก็ไม่กลับเลยติดตามไปจนได้ ดังนี้

"...เป็นพรรษาที่ ๑๖ นะ นั่นละตอนที่เรากำลังหมุนติ้ว ใครติดตามไม่ได้ **ท่านสีทา**แอบตามไปจนได้ เราไล่ไปอยู่โน่น คนละฟากป่าโน่น เราอยู่ที่นี่ให้เหมือนอยู่คนเดียว เรียกว่าไม่ให้พบกันเลยทั้งวัน บิณฑบาตท่านก็ไปสายหนึ่งเราก็ไปสายหนึ่ง ไม่เห็นกัน .. ไปบิณฑบาตมันก็หมุนของมันตลอดๆ ใครใส่บาตรไม่ทราบผู้หญิงผู้ชายไม่สนใจนะ จิตจะทำงานนี้ตลอดๆ ได้มาฉันเพียงพอมีชีวิตให้อยู่เป็นไปเท่านั้น แม้เวลาฉันจังหันจิตก็ไม่ได้อยู่กับอาหารการกินนะ มันจะหมุนของมันระหว่างกิเลสกับธรรมฟัดกัน นี่ละเวลาธรรมมีกำลังแล้ว กิเลสอยู่ที่ไหนมันตามเผาตามฟันกันแหลกๆ ..

มาพบกันเวลาฉัน นอกนั้นไม่พบกันเลย เพราะเราต้องการอยู่คนเดียว อันนี้แอบติดตามเราเหมือนปลิงมันเกาะติดนั่นเอง จึงบังคับให้ไปอยู่ทางโน้น กลางค่ำกลางคืนเวลาไหนห้ามไม่ให้มาหาเรา เราบอกกันอย่างนี้ ..เราหลบหนีขนาดไหนวิ่งตามเราไปได้ ..

'ถ้ายังเห็นเราอยู่ที่ร้านนี้เมื่อไร อย่าเข้ามานะ ถ้าจะมาทำอะไรก็ให้มาตอนเราไปเดินจงกรม'

เราบอกอย่างนั้น เพราะทางจงกรมของเราอยู่ในป่า .. เราก็อยู่ทางนี้ พระองค์นั้นอยู่ทางโน้น พอดีอันนี้เป็นเขื่อนลำน้ำอูนนี่นะ นี่มันอยู่ข้างๆ ที่เราพักน่ะ ที่เราพักนั้นก็เหมาะดี ภาษาอีสานเรียกว่าไม้บง ไม้ไผ่บง อู้ย! ร่มเย็น เราก็เดินจงกรมตรงนี้สบาย

ทีนี้เขาก็มาทอดแหตรงที่มันเป็นคุ้งน้ำ เราเห็นเขาทอดแหเสียงอีกทึกครึกโครม เราก็เลยหนีไปอยู่ในป่าลึกๆ เราไปเดินจงกรมอยู่โน้น จนกระทั่งมืดเราถึงมา

อันนี้เรื่องถึงบทมันนะ ไอ้เณรนั่นจำชื่อมันได้จนกระทั่งบัดนี้ ชื่อ "เณรแปลง" มาจากบ้านหนองโดก เณรแปลงมันมีผ้าเช็ดตัวผืนหนึ่ง มันอยากเข้าไปวัดป่าหนองบัวก็เดินผ่านป่าของเราที่พักอยู่นั่นไป

เวลาไปนั้นเณรแปลงมันไปเผลออย่างไรไม่ทราบ ผ้าที่พาดบ่ามานี้ตกหล่นลงข้างทางที่ชาวบ้านเขาขึ้นมาจากห้วยอูน ขากลับมาเณรไม่เห็นผ้าจึงพูดให้พระฟังว่า

'โอ๊ย! ผ้าผมหาย' พูดกับพระองค์ที่มากับเราฟัง

ทีนี้พวกที่เขาตกปลาเสร็จแล้วก็ขึ้นมา เห็นผ้านี้ตกอยู่ ผู้เห็นทีแรกนั้นไม่ได้ว่าแผ่ปลาล่ะ บอก *'ครูบาวัดนี้ทำผ้าตก'* จึงเอาผ้าไปพาดไว้

 ไตรลักษณ์อย่างหยาบ กลาง ละเอียด

"...เมื่อจิตยังไม่สงบเราจะพิจารณาสิ่งใดก็ไม่ชัดเจน แม้จะพิจารณาทางปัญญาก็กลายเป็นสัญญาไปเสียโดยมาก นี้หมายถึงสัญญาที่จะก่อเหตุเป็นสมุทัย สะสมกิเลสขึ้นภายในใจ เพราะความรู้ความเห็นที่มาผ่านทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อใจได้รับความสงบแล้ว จะพิจารณาสภาวธรรมก็เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เช่นเดียวกับบุคคลที่กำลังหยุดนิ่งอยู่ มองดูอะไรก็เห็นชัดฉะนั้น สมาธิพระองค์ก็ได้ทรงบำเพ็ญมา คำว่า "สมาธิ" นี้หมายถึงความสงบของใจหรือความแน่นหนามั่นคงของใจ เมื่อใจได้รับความสงบแล้ว ความสุขจะปรากฏขึ้นมาในขณะนั้น ถ้ายังไม่สงบก็ยังไม่ปรากฏเป็นความสุขขึ้นมา เมื่อมีความสงบสุขแล้ว เราพอมีช่องทางจะพิจารณาทางปัญญา

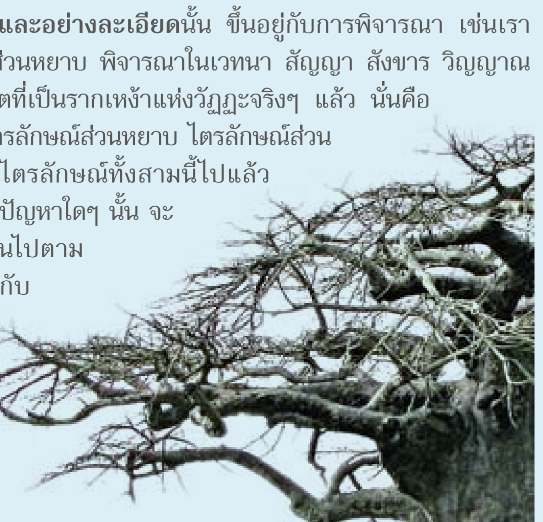
คำว่า "ปัญญา" หมายถึงความสอดส่องมองดูเหตุการณ์ต่างๆ ได้ทะลุปรุโปร่งเป็นลำดับหรือความแยบคาย ออกจากใจอันเดียว สัญญาคือความจำ ปัญญาคือความคลี่คลายในสิ่งที่ตนจดจำไว้นั้น เช่นเดียวกับเรามัดไม้หลายกิ่งหลายแขนงเข้าเป็นมัดๆ สัญญาเช่นเดียวกับตอกหรือลวดที่เรามัดไม้เป็นกำไว้ ปัญญาเป็นผู้คลี่คลายไม้ที่เรามัดไว้นั้นให้เห็นว่ามีกี่ชิ้นด้วยกัน มีไม้อะไร และชื่อว่าอะไรบ้าง เรื่องของปัญญาจึงเป็นธรรมชาติคลี่คลายดูสภาวธรรมซึ่งเป็นของมีอยู่ในตัวของเรา

อนึ่ง คำว่า "สมาธิ" การทำใจให้มีความสงบเยือกเย็น ท่านผู้ฟังทั้งหลายคงจะเคยได้ทราบแล้วว่ามีหลายชั้น ขณิกสมาธิ จิตที่รวมลงเพียงขณะเดียวแล้วถอนขึ้นมาเสีย อุปจารสมาธิ คือสมาธิที่รวมสงบแล้วถอนออกมาเล็กน้อยแล้วออกรู้สิ่งต่างๆ ที่มาสัมผัสใจในขณะนั้น จะเป็นเรื่องสัตว์ บุคคล หรือภูตผีก็ตาม จัดเข้าในวงอุปจารสมาธินี้ ส่วนอัปปนาสมาธิ จิตที่หยั่งลงแล้วมีความสงบอย่างเต็มที่ และรวมอยู่ได้เป็นเวลานานๆ คำว่า "อัปปนาสมาธิ" นี้มีความหมายกว้างขวางมาก จิตรวมอยู่ได้นานด้วยมีความชำนิชำนาญในการเข้าออกของสมาธิด้วย ต้องการเวลาใดได้ตามความต้องการด้วย

แต่เราผู้บำเพ็ญในทางปัญญานั้น ไม่จำเป็นต้องถึงขั้นอัปปนาสมาธิแล้วจึงจะต้องพิจารณาทางปัญญา เรื่องของสมาธิ คือความสงบ จะสงบมากน้อย พึงทราบว่าเป็นบาทฐานแห่งวิปัสสนาคือปัญญาเป็นขั้นๆ ไป เพราะปัญญามีหลายขั้น ขั้นหยาบ ขั้นกลาง ขั้นละเอียด สมาธิในขั้นหยาบก็เป็นบาทฐานของวิปัสสนาขั้นหยาบได้ ขั้นกลาง ขั้นละเอียดก็เป็นบาทฐานของปัญญาขั้นกลาง ขั้นละเอียดได้ และในขณะเดียวกันพึงทราบว่า สมาธิกับปัญญานั้นเป็นธรรมคู่เคียงโดยจะแยกจากกันไม่ออก ควรใช้ปัญญาคู่เคียงกันไปกับสมาธิตามโอกาสอันควร คือถ้าเราจะดำเนินในทางสมาธิโดยถ่ายเดียว ไม่คำนึงถึงเรื่องปัญญาเลยแล้ว จะเป็นเหตุให้ติดสมาธิคือความสงบ

เมื่อจิตถอนออกมาจากสมาธิแล้ว ต้องพิจารณาในทางปัญญา เช่นพิจารณาธาตุขันธ์โดยทางไตรลักษณ์ วันนี้ก็พิจารณาอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา วันหน้าก็พิจารณาอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไตร่ตรองอยู่เช่นนี้ทุกวันทุกคืนไป ไม่ต้องสงสัยว่าจะไม่ชำนาญในทางปัญญา ต้องมีความคล่องแคล่วชำนาญเช่นเดียวกันกับทางสมาธิ ปัญญาในเบื้องต้นต้องอาศัยการบังคับให้พิจารณาอยู่บ้าง ไม่ใช่จิตเป็นสมาธิแล้วจะกลายเป็นปัญญาขึ้นมาทีเดียว ถ้าจิตเป็นสมาธิแล้วกลายเป็นปัญญาขึ้นมาเอง โดยผู้บำเพ็ญไม่ต้องสนใจมาพิจารณาทางด้านปัญญาเลยแล้ว จิตก็ไม่มีโอกาสจะติดสมาธิ ดังที่เคยปรากฏดาษดื่นในวงนักปฏิบัติ ความจริงเบื้องต้นต้องอาศัยมาพิจารณา ปัญญาจะมีความคล่องแคล่วและมีความสว่างไสว ทั้งรู้เท่าทันกับสิ่งที่มาเกี่ยวข้องเป็นลำดับ จะเป็นไตรลักษณ์ที่หยาบก็จะเห็นในทางปัญญา

ไตรลักษณ์อย่างหยาบ อย่างกลาง และอย่างละเอียดนั้น ขึ้นอยู่กับการพิจารณา เช่นเราพิจารณาในส่วนร่างกายจัดว่าเป็นไตรลักษณ์ส่วนหยาบ พิจารณาในเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ จัดเป็นไตรลักษณ์ส่วนกลาง พิจารณาเรื่องจิตที่เป็นรากเหง้าแห่งวัฏฏะจริงๆ แล้ว นั่นคือไตรลักษณ์ส่วนละเอียด เมื่อจิตได้ก้าวเข้าสู่ไตรลักษณ์ส่วนหยาบ ไตรลักษณ์ส่วนกลาง ไตรลักษณ์ส่วนละเอียด จนผ่านพ้นไตรลักษณ์ทั้งสามนี้ไปแล้ว ธรรมชาติที่ปรากฏขึ้นในอันดับต่อไปอย่างไม่มีปัญหาใดๆ นั้น จะเรียกว่า อัตตาก็ตาม อนัตตาก็ตาม ไม่เป็นไปตามความสมมุตินิยมใดๆ ทั้งนั้น เพราะอัตตากับอนัตตาเป็นเรื่องของสมมุติ ซึ่งโลกก็มีอยู่ด้วยกัน ธรรมชาติอันนั้นไม่ใช่สมมุติ โลกทั้งหลายจึงเอื้อมถึงได้ยาก เมื่อมีอัตตาและอนัตตาเป็นเครื่องเคลือบแฝงอยู่ในใจ..."

พอผู้มาทีหลังเห็นจึงนึกว่าเป็นสัญลักษณ์ว่า **พระแผ่ปลา** (ขอบิณฑบาตปลา) เขาจึงร้อยปลาเป็นพวงแล้วก็แขวนไว้ข้างๆ ร้านเราที่เราพัก ไอ้เราไม่รู้เรื่อง เราอยู่ในป่าโน่น

นี่สิ! ที่ว่าเหตุผลมันถูกมัดใช่ไหมล่ะ มันหากเป็นของมันเองอย่างนี้แหละ ทีนี้พอตอนเช้าเราออกบิณฑบาตกลับมา ชาวบ้านเขามาคอยอยู่แล้ว เขาก็ร้อยปลามานี่เป็นครูบาองค์ที่ไปแผ่ปลาเขาเมื่อวานใช่ไหม

'โยม! ทำไมว่าอย่างงั้น' เราก็ว่าอย่างงี้

'ก็เห็นเอาผ้าเหลืองผืนหนึ่ง พาดไว้นั้น เขาก็ร้อยปลาแล้วก็แขวนไว้ตรงจุดเดียวกันนั้น'

'แล้วกัน ยังไงกันนี่ ไหนไปเรียกพระองค์นั้นมาดูสิ'

ก็เรียกพระอีกองค์นั้นมา มาก็มาถาม *'ท่านรึเปล่า ไปแผ่ปลาเขาเมื่อวานนี้'* เราว่าอย่างงั้นนะ *'ฮึ แผ่ตอนไหน อ้าว! ไม่ได้แผ่'* พระองค์นั้นก็งงอีกเหมือนกันนั่นแหละ

'ไม่แผ่จะเป็นใคร มันก็มีเรา ๒ คนเท่านั้นในป่านี้ ต้องจับเรา ๒ คนเท่านี้' นี่เห็นไหม

ตื่นผี "อะแอ้ม"

เหตุการณ์อีกเรื่องหนึ่งอยู่ในที่บ้านเดียวกันแต่ท่านไม่ได้ระบุช่วงเวลา ท่านว่าทำให้เห็นถึงความกลัวตายกลัวผีของคนทั้งๆ ที่ถูกสอนให้ไม่เชื่อว่าผีมีจริง ดังนี้

"...เรื่องความกลัวตาย นี้มันทำให้ลืมศาสนาได้เหมือนกันนะ .. เขาเรียกบ้านแร่บ้านเร่ออะไร เราก็เคยไปอยู่ที่นั่นไปพักภาวนา มีบึงใหญ่ บึงนี้มีจระเข้ใหญ่ตัวหนึ่งประจำอยู่ในบึงนั้น ถ้าถึงหน้าน้ำจริงๆ แล้ว น้ำอูนนี่แหละเวลาน้ำล้นฝั่งมากๆ นี้ จระเข้ก็ออกจากบึงลงไปน้ำอูนนี่ไปเที่ยว พอจวนน้ำลดลงไปแล้วมันก็ปีนขึ้นมาอยู่ในบึง เพราะลำน้ำอูนกับบึงนี้ห่างกันดูเหมือนจะประมาณสักเพียง ๒ เส้นเท่านั้นละมั้ง (๘๐ เมตร)

บึงใหญ่มันอยู่ทางด้านนู้น แม่น้ำมันผ่านไปนี้ จระเข้ตัวนี้มันอยู่นี้ มันเคยเข้าเคยออกไปมาอยู่ตลอด มันรู้ทิศทางดี ถึงหน้าฝนนี่มันก็ลงเที่ยวไปตามลำน้ำอูนไปเรื่อย ไปที่ไหนมันก็ไป พอจวนน้ำจะลดลงๆ จะสิ้นฤดูฝนแล้วมันก็มานี่แหละ ขึ้น เข้าบึงนี่ บึงนั้นเขาบอกว่าแรงมาก แรงจริงๆ ใครไปทำอะไรก็ไม่ได้ ภาษา (อีสาน) ทางเรานี่เรียกว่า มันเข็ดมันขวางมาก ทางนี้เขาเรียกว่ามันแรงมาก มันจะแสดงให้เห็นแปลกๆ ต่างๆ แล้ววันนั้นก็ **อีตาสม (ท่านสม)** ไปภาวนาอยู่นั่น (หัวเราะ) ..

เขาบอกว่า *'โอ๊ย อยู่ที่นี่มันแรงนะ มันจะแรงอะไร มันสู้ธรรมได้เหรอ'*

นี่ละความโม้ความคุยมันเป็นกิเลสนะ กิเลสกับธรรมก็ฟัดกันล่ะซิ พอไปให้เขาทำทางจงกรมให้ ทำร้านอยู่สูงดูเหมือนจะขนาดนี้ละมั้ง (ชี้ไปที่ระดับใต้ถุนศาลา) เราก็ไม่เห็นไอ้ร้านบ้านั่นน่ะ ร้านท่านสมอยู่ .. เพราะเราไปพักทีหลัง เขาทำร้านไว้ คือเดินจงกรมแถวนี้ไม่ได้ น้ำเต็มอยู่ต้องไปเดินบนฝั่งโน้น ให้เขาทำทางจงกรมให้บนฝั่ง นี่มันแปลกไหมล่ะ กำลังคนทำทางจงกรมอยู่มากๆ นี่นะ ชาวบ้านเขาไปทำทางจงกรมให้เรียบร้อยอยู่ๆ หมาก็ไล่หมูป่ามา เห็นกันทั้งบ้านจะปฏิเสธกันได้ยังไง ร่ำลือกันทั้งบ้าน (บ้านกุดละโฮง) ***'อุ๊ย ผีบึง'***

บึงนี้เขาเรียกกุดละโฮง เขาว่าผีบึงนี้แรงแท้ๆ เห็นชัดเจนวันนี้ ก็เห็นกันทั้งบ้านเขาไปทำทางจงกรม อยู่ๆ หมาที่ไปทำงานกับเขานั้นแหละ ไปกับเจ้าของเขา มันก็ไล่หมูใหญ่มา โอ้โห หมูทอกโทนใหญ่โตวิ่งมา หมาก็เห่าว้อกๆๆ ไล่กันมา หมา ๒ ตัว ๓ ตัว

ไอ้หมูตัวนั้นก็วิ่งบึ่งเข้ามาหาคน หมาก็ตามไล่มา พอมาถึงคนนี้วิ่งเข้ากอไผ่ห่างๆ นี้หายเงียบเลย หมูตัวนั้นไม่ทราบไปไหน ทีแรกก็เห็นเป็นหมูร้อยเปอร์เซ็นต์วิ่งมา คนก็แตกฮือล่ะซี หมาไล่มันมา มันก็วิ่งมาๆ พอมาถึงนี้ ไปนี้เข้ากอไผ่ห่างๆ นะ หายเงียบไปเลย ต่างคนก็ต่างงงงันอั้นตู้ แล้วมันไปไหนๆ ก็ไม่ทราบไปไหนก็ดูกันอยู่นี้

'เอ๋ มันไปยังไงน้า' ไอ้หมาก็เลยโลเล มาถึงที่นั่นหมาก็เลยโลเล หมูไปแล้วไม่ทราบไปที่ไหน

'โธ่ ทำไมมันเตรียมท่าสู้เราแต่หัวปีนักนา ผีตัวนี้มันคงแรงจริงๆ ตั้งแต่ทำทางจงกรมอยู่มันก็ยังแสดงฤทธิ์อย่างนี้ ตอนกลางคืนนี้กับเราคงฟัดกันแน่ๆ ละ' เพิ่นว่านะ อีตาสมนี่มันคิดบ้าของมันคนเดียวนั่นแหละ ..

พอดีหกโมงเย็นจวนจะมืด ทางนี้ก็เตรียมท่าอยู่แล้วคงจะฟัดกับผีนั่นแหละ พอดีกับคนคริสตศาสนาอยู่บ้าน

เขื่อนน้ำอูน จ.สกลนคร

เหตุผลของกลางมันมัดแล้วใช่มั้ยล่ะ มันก็มีเรา ๒ คนนี่ พระที่ไหน จะมาอยู่ที่นี่ เรา ๒ คน เท่านั้นจะติดคุกติดตะราง แล้วก็ซักพระองค์นั้น พระองค์นั้นก็หน้าเสียหมด พององไปงงมาเลย ระลึกได้

'อ้อ! เมื่อวานนี้เณรแปลงมันมานี่บอกผ้าหาย ผ้าหายไม่ทราบหายตรงไหน ถ้างั้นอาจจะใช่ ไหนมาดูผ้าดีกว่า เอาผ้ามาดู'

พอเริ่มหัวเราะกันได้บ้างล่ะที่นี้นะ เพราะมันมีช่องออกได้แล้วนี่ ให้ตามไปหาเณรแปลงบ้านหนองโดกนะ ให้โยมนี้ไป ไปถามว่า *'ผ้านี้เป็นผ้าของเณรแปลงจริงไหม'*

พอเณรเห็น เณรก็หัวเราะแย้กๆ *'โอ้ย! ใช่แล้ว ผ้าของผมเอง'* (หัวเราะ)

'โอ้ย! ผ้านรก ผ้าอเวจี ผ้าเทวทัต มันไปทำลายเราอยู่ในป่า เอาเผาไฟนะผ้านี้มันไม่ได้เป็นมงคลแล้วผ้านี้'

เราก็บอกอย่างนั้น..."

เรื่องนี้เป็นข้อคิดว่าหากบังเอิญ "ของ-กลาง" ไปเกี่ยวข้องพาดพิงด้วยพยานหลักฐานต่างๆ แบบสมเหตุผลแล้วอาจมัดตัวคนดีให้ติดคุกติดตะรางได้แม้ไม่ได้ทำผิดเลย

"ปัญญาปริภาวิตัง จิตตัง
สัมมเทว อาสเวหิ วิมุจจติ

จิตอันปัญญาอบรมแล้วย่อมหลุดพ้น
จากกิเลสทั้งปวงโดยชอบ"

แร่ใกล้ๆ กันนั้นแหละ มันไม่เชื่อว่าผีมี พวกนี้ไม่เชื่อว่าผีมี เขาก็ถือตามนั้นมา ที่นี้มันมาแขวนเบ็ดล่ะซี ตอนค่ำมาแขวนเบ็ดหรือปักเบ็ด ทางนี้นั่งภาวนาอยู่ พอค่ำสักเดี๋ยวได้ยินเสียงเดินจ๋อมแจ๋มๆๆ มา

'เอ๊ มันเริ่มแต่หัวค่ำนักนา' (หัวเราะ) ไอ้อยู่ข้างบน(ท่านสม)นี่ *'โธ่ มันเริ่มแต่หัวค่ำนะนี่ นี่ยังไม่มืดนะ'* มองลืมตาดูมันยังไม่มืด *"มันทำไมมาแต่หัวค่ำนักนา"* (หัวเราะ)

ทางนั้นพอปักเบ็ดเป็นพักๆ เขาก็หยุด พอปักเบ็ดตรงนั้นเสร็จเขาก็จ๋อมๆ มาเรื่อย มาปักตรงนี้ แล้วก็จ๋อมๆ มา *'โถ ใกล้เข้ามาแล้ว'* (หัวเราะ) ใกล้เข้ามาทุกที ทางนี้ก็เสกคาถา ว่าอย่างนั้นนะ ท่านว่าชัด **วิรูปักเขฯ** จบ **กรณีฯ** จบ ว่างั้นนะ (หัวเราะ) มันยังจ๋อมๆ เข้ามาเรื่อยๆ *'โธ่ มันจะเอาจริงๆ นะ'*

มีแต่จะเอาจริงๆ เรื่อยๆ เข้ามา เห็นท่าไม่ได้การณ์ คือมาใกล้ๆ นี่ มันจะปักเบ็ดผ่านไปนี่ละเรื่องมัน พอมาถึงที่นี่แล้ว มาถึงนี้ เห็นท่าไม่ไหวกลัวมันจะปีนขึ้นไปหาไม่ใช่อะไรนะ คาถาอะไรก็ไม่ได้เรื่องแล้ว เสกคาถาอะไรมันก็ไม่สนใจ มันจ๋อมๆ เข้ามาเรื่อย จนกระทั่งมาถึงที่นี่แล้วกลัวมันจะปีนขึ้นไปหาซี ไอ้จ๋อมๆ นั่นน่ะ คาถาปราบไม่ไหวแล้ว ทางนี้เห็นไม่ไหวก็เลยสู้แบบกระแอมขึ้นว่า *'อะแฮ้ม'*

พอกระแอม *'อะแฮ้ม'* ปรากฏว่าทางนั้นก็วิ่งเอาตายว่าเลย วิ่งเอาตัวรอด ฟังเสียงน้ำนี่แตกกระเจิงไปเลย วิ่งหนีตาย เข้าใจไหม นี่ละศาสนาคริสต์เขาว่าผีไม่มีเข้าใจไหม บทเวลากลัวผี โอ้ย ไม่มีใครสู้ เลยเป็นไข้อยู่ ๓ วัน ไอ้ผีไม่มีเป็นไข้อยู่ถึง ๓ วัน มันวิ่งไปถึงบ้าน

'โอ๊ย ใครจะว่าผีไม่มีอย่าไปเชื่อ เราเห็นด้วยตัวของเราเองแล้ว เสียงกระแอมเหมือนเสียงคนเทียวละ ผีมันอยู่บนหัวเราด้วยนะ' ว่างั้นนะ

ก็ร้านเขาตั้งอยู่นี้ ไอ้นี้ก็หนีตายอย่างว่าละ ทางนี้ อะแฮ้ม ขึ้นเลย ทางนั้นก็นึกว่าเป็นผี มันก็วิ่งเสียงน้ำแตกกระเจิงเลย ไปถึงบ้าน ใครว่าผีไม่มีอย่าไปเชื่อ เราเห็นด้วยตาเราเอง เสียงกระแอมเหมือนเสียงคนเชียวละ ที่แท้(ท่านสม) กระแอม ทางนั้นก็วิ่งไป เป็นไข้ถึง ๓ วันนะไอ้กลัวผี เป็นไข้ถึง ๓ วัน

พอตอนเช้ามีท่านสมอยู่ที่นี่ องค์หนึ่งอยู่นู้น หัวบึงไกลๆ โน่นนะ ตื่นเช้ามาก็โดดลงจากนี้ไปหาองค์นั้น *'โถ พิลึกจริงๆ มันฟัดผมตั้งแต่หัวค่ำ ผีนี่สำคัญมากมันฟัดผมแต่หัวค่ำเลย'* *'มันเป็นยังไงว่าซินะ'*

'ก็มาทีแรก มานี่เสียงจ๋อมๆ เหมือนเสียงคน มาเป็นระยะๆ คาถาเสกเรื่อย เสกคาถาไหนก็ไม่มีความหมายๆ เข้ามาจนกระทั่งถึงใต้ร้านผมนี่แหละ ผมไม่มีท่าสู้ก็เลยกระแอม บทเวลามันวิ่งนี้แหม ผีตัวนี้สำคัญมากนะ เวลามาเดินจ๋อมๆ เหมือนเสียงคน เวลาไปเหมือนเสียงช้าง วิ่งน้ำแตกกระเจิงเลยไปใหญ่เลย'

'มันใช่เหรอ' องค์นั้นว่า *'ไม่ใช่ยังไง เมื่อคืนนี้ผมนอนไม่หลับเลยคอยต่อสู้มันอีก'*

'มันไม่ใช่นา ไม่ใช่คนหรอกเหรอ'

'มันจะคนอะไรเสียงผีแท้ๆ แต่มามันเหมือนเสียงคน เดินจ๋อมๆ บทเวลามันไปนี้ผีร้อยเปอร์เซ็นต์เลย'

'มันใช่เหรอ ไหนพาไปดูน่ะ ผมยังไม่เชื่อ ไม่ใช่เขามาหาปลาเหรอไม่ใช่เขามาแขวนเบ็ดเหรอ' องค์นั้นว่างั้น ทีนี้ชักอ่อนลง ท่านสมนี่ *'เอ ก็ไม่แน่ละ'* จึงไปดูกัน

พอไปดูแล้ว โอ๋ย คน รอยมันวิ่งตามมานี้ กระโดดขึ้นเนินเล็กๆ นี้รอยมันแหลกหมดเลย *'นี่เห็นไหมดูเสีย ทำอะไรไม่พินิจพิจารณาเป็นอย่างนี้ นี่จะไปโกหกชาวบ้านเขานะ ว่าผีเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ให้ดูเอานี่'*

'โอ๋ คนจริงๆ แหละ' ยอมรับ

เบ็ดนี้ปักไว้เป็นแห่งๆ เห็นเป็นพยาน มันวิ่งหนีแล้ว ไอ้ทางนั้นไข้ยังไม่หาย ๓ วัน นี่ศาสนาฝรั่งว่าผีไม่มีๆ บทเวลามันได้กลัวเป็นไข้ ๓ วัน มันกลัวผีเห็นไหม นั่นละเวลากลัวตาย ศาสนาหมดเลย ศาสนาสอนว่าไม่มีผี หมดเลยวันนั้น ความกลัวตายพาเผ่นไปใหญ่ เป็นไข้ถึง ๓ วัน นี่พูดถึงเรื่องศาสนาว่าไม่มีผีๆ ไม่มียังไง มันมีมาตั้งแต่โคตรแซ่ของพวกนี้ยังไม่เกิด ผีมีทุกแห่งทุกหน แต่นี้เป็นผีคนเท่านั้นแหละ ผีจริงๆ มันก็มีอยู่อย่างนั้น..."

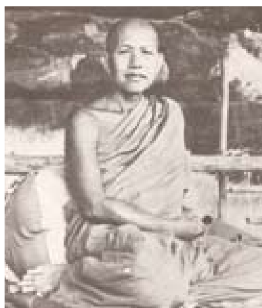
ด้านหน้าเมรุตั้งสรีระหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

หลวงปู่ฝั้นดัดสาวคะนอง

ท่านเล่าเหตุการณ์คราวหนึ่งเกิดขึ้นในระหว่างที่หลวงปู่ฝั้นท่านเป็นหัวหน้างานกำลังควบคุมงานพาพวกลูกศิษย์ลูกหาพระเณรและประชาชนญาติโยมสานขัดแตะที่จะเผาศพหลวงปู่มั่น ดังนี้

"...อยู่ๆ ก็มีเด็กผู้หญิงสองคนคึกคะนองขับจักรยานเข้ามานี่ พระท่านก็สานขัดแตะอยู่ ท่านอาจารย์ฝั้นเป็นหัวหน้า อยู่ธรรมดาๆ มันก็ขับรถมานี่ สะเปะสะปะมานี่ เฉียดพระมานี่ ท่านเลย

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

'มันอย่างไรเด็กเหล่านี้' ท่านว่าอย่างนั้นนะ

'มันไม่รู้ภาษีภาษาอะไร' พอว่าอย่างนั้นท่านบอกว่า *'เอา จะให้มันล้มให้ดู จะไม่ให้เจ็บ'* ท่านบอกอย่างนั้นนะ *'จะให้มันล้มให้ดู ขายหน้ามันสักหน่อย แต่ไม่ให้เจ็บ'* ท่านบอกอย่างนั้นนะ

ทีนี้พระเณรก็ปล่อยหมด คอยจ้อเลย เพราะท่านพูดเสียงดังด้วยนะ

'มันเก่งนักเด็กเหล่านี้นะ เอาศาสนาปราบมัน' ขับมาสะเปะสะปะมานี่ แล้วเฉียดพระมานี่นะ ท่านก็นั่งอยู่นั้น .. พอออกไปก็ลงตูมเลย ทีนี้พระเณรหัวเราะกันลั่น เปิดเลย ป่านนี้มันกลับมาแล้วยังไม่รู้นะ เห็นไหมล่ะ พอว่าอย่างนั้น เห็นไหมล่ะ บาปมีบุญมีมาประมาทได้เหรอ พอมันล้มลงต่อหน้าพระ นั่นเห็นไหมล่ะบาปมีบุญมีมาประมาทได้เหรอ ท่านว่า ท่านบอกว่าจะให้มันล้มให้ดู พระเณรได้ยินหมดเลย เฉียดพระมานี่มันคึกคะนอง ไปนั่นก็ล้มทั้งสองต่อหน้าพระ

ทีนี้พระจ้ออยู่แล้วกำลังสานขัดแตะปล่อยมือหมด จ้อคอย..เพราะฟังเสียงคำพูดท่านคอยดูจังหวะมันจะออกตามที่ท่านสั่ง พอว่าก็ตูมเลย อู๊ย มันอายมากนะนี่ แก้กันตกกับมันทะลึ่ง พอไปแล้ว เห็นไหม บาปมีบุญมีมาประมาทได้เหรอ ท่านอาจารย์ฝั้นมีพลังจิตมากแรง..."

พิธีถวายเพลิงปรากฏเหตุอัศจรรย์

เมื่อถึงเวลาเคลื่อนย้ายหลวงปู่มั่นขึ้นสู่เมรุ ความเศร้าโศกร่ำไห้ก็เริ่มขึ้นอีกครั้ง ครั้นพอถึงเวลาประชุมเพลิงก็ปรากฏเหตุการณ์อัศจรรย์ขึ้น องค์หลวงตาลำดับเหตุการณ์ของงานในครั้งนั้น ดังนี้

พระเถรานุเถระและศิษยานุศิษย์ของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ที่มาในงานถวายเพลิงศพหลวงปู่มั่น ณ วัดป่าสุทธาวาส จ.สกลนคร เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๙๓

"...งานนี้มี ๓ คืนกับ ๔ วัน และงานนี้เป็นงานที่แปลกและอัศจรรย์เป็นพิเศษ คือคนมามากต่อมากแต่ไม่มีการส่งเสียงหนึ่ง ไม่ทะเลาะวิวาทฆ่าตีกันหนึ่ง ไม่มีการขโมยของกันล้วงกระเป๋ากันหนึ่ง เก็บสิ่งของมีค่าได้ยังอุตส่าห์นำไปมอบให้เจ้าหน้าที่กองโฆษณาหนึ่ง ไม่มีคนดื่มเหล้าเมาสุรามาอาละวาดเกะกะในบริเวณงานหนึ่ง พระเณรก็สงบเสงี่ยมงามตาน่าเคารพเลื่อมใสหนึ่ง ..

ส่วนเมรุเป็นที่บรรจุศพท่าน ได้จัดขึ้นในบริเวณที่พระอุโบสถตั้งอยู่เวลานี้ รู้สึกสวยงามมาก สมเกียรติ ทำเป็นจตุรมุข มีลวดลายแปลกประหลาดมาก .. ถ้าจำไม่ผิดวันขึ้น ๑๑ ค่ำ เป็นวันอาราธนาท่านไปสู่เมรุ ก่อนหน้าเล็กน้อยบรรดาลูกศิษย์ทั้งพระและประชาชนได้พร้อมกันทำวัตรขอขมาโทษท่านเป็นที่เรียบร้อย หลังจากนั้นก็อาราธนาไปสู่เมรุ ตอนนี้คงอดทนไม่ไหว ได้เกิดโกลาหลวุ่นวายกันขึ้นอีกจนได้ คราวนี้เป็นคณะลูกศิษย์ฝ่ายฆราวาสหญิงชาย พอเริ่มอาราธนาท่านเคลื่อนที่ไปสู่เมรุ ต่างมีอากัปกิริยาที่ไม่ค่อยแจ่มใสขึ้นมาในขณะนั้น น้ำหูน้ำตากิริยาเศร้าโศกและเสียงร้องไห้เริ่มแสดงออกเป็นลำดับ .. บรรดาลูกศิษย์บริวารต่างร้องไห้ด้วยความอาลัยเสียดาย .. จนศพท่านที่อาราธนาเข้าสู่เมรุเป็นที่เรียบร้อยแล้ว อาการที่น่าเวทนาสงสารเหล่านั้นจึงค่อยๆ สงบลง

พอได้เวลาที่กำหนดไว้ ๖ ทุ่มคือเที่ยงคืนก็พร้อมกันเริ่มถวายเพลิงจริง แต่ผู้คนในขณะนั้นประหนึ่งจะล้นแผ่นดินแออัดยัดเยียดเบียดเสียดกันจนจะหาทางเดินไม่ได้ เพราะต่างคนต่างมุ่งอยากดูอยากเห็นในวาระสุดท้ายเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ใจไปนาน .. เพราะปกติฟ้าก็แจ้งขาวดาวสว่างในฤดูแล้งธรรมดาเราดีๆ นี่เอง

ถูกนายพรานด่าว่า

"...สมัยที่เราพักอยู่อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร มันเป็นกรรมบันดาล อย่างไรไม่ทราบ.. พูดถึงสัตว์กับพระนี้ รู้เข้าใจกันมากทีเดียว ผ้าสีเหลืองหม่นของพระไปไหนไม่เป็นภัยต่อใครๆ เราไปอยู่ในป่าในเขาก็มีพวกสัตว์นี้เข้ามาอยู่ด้วย คือว่ามันอยู่ข้างนอกมันกลัวนายพราน กลัวพวกสัตว์ด้วยกันเช่นเสือร้ายมาเอาไปกินบ้าง คนฆ่าบ้าง ถ้ามาแอบอยู่กับพระ ย่อมปลอดภัย ไม่ค่อยเป็นอะไร

เราไปพัก**คนเดียว**ในป่าเป็นที่ดงลุ่มๆ พวกเนื้อ พวกอีเก้ง พวกหมู พวกเสือ พวกหมี เต็มอยู่ในนั้น เห็นว่าที่นั่นมันสงัดดี ห่างจากหมู่บ้านกิโลกว่าๆ ไม่ไกลนัก บางบ้านก็ ๒ กิโล บิณฑบาตกับเขาพอได้อาศัย

ขณะนั้นมีพวกนายพรานมาหาล่าเนื้อ เขาดาหน้ากระดานล้อมโอบป่าเข้ามานายพรานดักอยู่ข้างหน้า ด้านกลางเป็นบริเวณสัตว์อยู่ แล้วพวกนี้ไล่ดาหน้าเข้าไป เคาะไม้เคาะอะไรไป ร้องโหวกเหวกๆ ไป เพื่อไล่ล่าเนื้อให้ไปรวมอยู่ในจุดเดียว

เราก็อยู่ที่ป่านั่น ล้อมเข้ามาจนกระทั่งถึงที่พักเรา มันทำให้เราสลดสังเวชเหลือประมาณ เราก็ดู ... บ้านเราเมืองเรามีศาสนา ถ้าเป็นคนไม่รู้เรื่องเราก็จะบอก นี่มันรู้เรื่องแล้ว มันแกล้งเฉยๆ เราก็เลยไม่สนใจ... เพียงคิดในใจว่า

'เอ! บ้านนี้เมืองนี้ มันเป็นยังไงกันนะ คนเราก็ต้องมีความละอายแก่ใจเกรงกลัวต่อบาป จะมาหาล่าสัตว์บริเวณพระอยู่ได้ยังไง โอ้! ชาวบ้านนี้ ช่างหยาบหนาเสียจริงๆ'

พวกนายพรานเขามีข้อกติกากัน คือ ใครไปตรงไหนให้ไปตรงนั้น ไปที่อื่นไม่ได้ เวลาล่าเนื้อ เขามีกติกาอยู่ ๒ อย่าง ๑) นายพรานยิงไม่ถูกเขาเฆี่ยนนายพราน ๒) ถ้าลูกน้องไล่ไปไม่ตรงตามจุดที่เขาทำเครื่องหมายต้องถูกเฆี่ยน เพราะฉะนั้นพวกสัตว์และพวกพราน มันจึงมาถึงที่ที่เราพักอยู่

ไอ้นายพรานคนหนึ่ง เดินจ๊อกแจ๊กๆ มายืนอยู่ข้างหน้า มันโกรธที่พวกเนื้อตื่นหนีจึงตะโกนชี้หน้าด่าเป็นภาษาอีสานว่า *'พระห่ากินหัวมึง! มึงมาอยู่ตายหยังบ่อนนี่! กูจะเอาปืนยิงหัวมึง มึงบ่ฮู้จักบ่อนไล่เนื้อคนหรือ? (พระห่ากินหัว มึงมาอยู่ตายทำไมตรงนี้ กูจะเอาปืนยิงหัวมึง มึงไม่รู้จักสถานที่ล่าเนื้อคนหรือ)*

มันด่าว่าแล้วมันก็ไป มันไม่ยิงหัวเราหรอก มันด่าว่าเฉยๆ แต่กิริยามันอุจาด เราก็เฉย พวกลูกน้องได้ยินมันพูดอย่างนั้น ก็ยืนฟังหน้าแห้ง เพราะมีบางคนที่เขาเคารพพระ เป็นแต่เพียงนายสั่งให้ไปอย่างไร ก็ไปอย่างนั้น หลีกไม่ได้เขาจะเฆี่ยน

สักประเดี๋ยว..ผู้เฒ่าซึ่งเป็นโยมอุปัฏฐากที่ดูแลเราก็เข้ามา แกจึงไปขนาบพวกนั้น พูดเสียงดังเหมือนกันว่า *'พวกห่ากินหัวสู ครั้นสูหิวสิตาย สูเป็นหยังบ่เอางัวอยู่คอกกูมาฆ่ากิน สูมาไล่อีหยังไล่เนื้อพระวัดพระวา ครูบานี่ กูตั้วเป็นผู้เอามา เอาเพิ่นมานี่' (พวกห่านี่...ถ้าพวกมึงหิวเนื้อจนจะตาย ทำไมไม่เอาวัวในคอกกูมาฆ่ากิน ทำไมจึงมาไล่ฆ่าสัตว์ในวัดในวา พระรูปนี้ กูเป็นคนไปนิมนต์ท่านมา)* พวกพรานฟังแกด่าว่าแล้วก็เฉย บ่ปาก (ไม่พูดอะไร)

ต่อมาอีกไม่นานนัก ประมาณเกือบๆ อาทิตย์ .... ไฟได้ลุกลามไหม้บ้านและยุ้งข้าวของนายพรานคนที่ด่าเราจนเกลี้ยงหมด ทั้งๆ ที่ตัวเขานอนอยู่บ้านในเวลากลางวันแสกๆ ไหม้ก็ไหม้เฉพาะบ้านและยุ้งข้าวของแกหลังเดียวเท่านั้น แล้วหลวงก็ปรับสินไหมอีกในฐานละเมิด คือดูแลยุ้งข้าวไม่ได้

ต่อจากนั้นอีก...พอตกเดือนพฤษภาคม แกไปทอดแห ไปได้ปลามาแล้ว เดินไปเก็บใบมะขามอ่อนมาต้มใส่ปลา จึงปีนขึ้นต้นมะขาม ขณะปีนพลาดตกลงมาโดนเสาโคนรั้วปลายแหลมๆ เสียบตูดทะลุ ตายคาที่

พวกชาวบ้านมาเห็นดังนั้น ก็ร้องเรียกบอกข่าวกันทั้งบ้านทั้งเมืองว่า *'มันจะตายกันทั้งบ้าน ไอ้พวกที่ไปหาไล่เนื้อขู่ยิงพระ'* จึงกลัวกันจนจะเป็นบ้าไปเลย

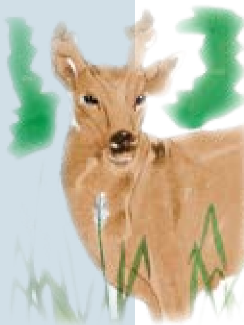
นี่มันเป็นสิ่งน่าคิด..น่าพิจารณา เราพูดตามเรื่องความจริงมันเป็นอย่างนั้น เรื่องศาสนานี่สำคัญอยู่นะ เป็นเรื่องลึกๆ ลับๆ อยู่ ผ้าเหลืองนี้ จึงมีอำนาจอยู่ลึกๆ นะ ...เพราะธรรมเหนือวิทยาศาสตร์ เรื่องบุญเรื่องกรรมเหนือทุกสิ่งทุกอย่าง..."

พอถึงเวลาถวายเพลิงท่านจริง ขณะนั้นปรากฏมีเมฆก้อนหนึ่งขนาดย่อมๆ ไหลผ่านเข้ามาและโปรยละอองฝนมาเพียงเบาๆ พร้อมกับขณะที่ไฟเริ่มแสดงเปลวและโปรยอยู่ประมาณ ๑๕ นาที เมฆก็ค่อยๆ จางหายไปในท่ามกลางแห่งความสว่างแห่งแสงพระจันทร์ข้างขึ้น จึงเป็นที่น่าประหลาดและอัศจรรย์อย่างสุดจะคาดจะเดาได้ถูก ว่าทำไมจึงดลบันดาลให้เห็นเป็นความแปลกหูแปลกตาขึ้นมาในท่ามกลางความสว่างแห่งแสงเดือนเช่นนั้น เพราะปกติฟ้าก็แจ้งขาวดาวสว่างในฤดูแล้งธรรมดาเราดีๆ นี่เอง แต่พอถึงเวลาเข้าจริงๆ มีเมฆลอยมาและมีละอองฝนโปรยปรายลงมา ทำให้แปลกตาสะดุดใจระลึกไว้ไม่ลืมจนบัดนี้ ..

การถวายเพลิงท่านมิได้ถวายด้วยฟืนหรือถ่านดังที่เคยทำกันมา แต่ถวายด้วยไม้จันทน์ที่มีกลิ่นหอม ซึ่งบรรดาศิษย์ท่านผู้เคารพเลื่อมใสในท่าน สั่งมาจากฝั่งแม่น้ำโขงประเทศลาวเป็นพิเศษจนเพียงพอกับความต้องการและผสมด้วยธูปหอมเป็นเชื้อเพลิงตลอดสาย .. นับแต่ขณะเริ่มถวายเพลิงท่านได้มีกรรมการทั้งพระและฆราวาสคอยดูแลกิจการอยู่เป็นประจำตลอดงานนั้น และมีการรักษาอยู่ตลอดไปจนถึงเวลาเก็บอัฐิท่าน

เวลา ๙ น. ของวันรุ่งขึ้นก็เริ่มเก็บอัฐิท่านและแจกไปตามจังหวัดต่างๆ ที่มีผู้มาในงานนี้ เพื่อนำไปเป็นสมบัติกลางๆ โดยมอบกับพระในนามของจังหวัดนั้นๆ เชิญไปบรรจุไว้ในสถานที่ต่างๆ ตามแต่จะเห็นควร ส่วนประชาชนก็มีการแจกเหมือนกัน แต่คนมากต่อมากไม่อาจปฏิบัติได้โดยทั่วถึง ..

ตอนเก็บอัฐิท่านพึ่งผ่านไปนั้น ก็น่าสงสารประชาชนอย่างพูดไม่ออกบอกไม่ถูกอีกวาระหนึ่ง ซึ่งทำให้ประทับตาประทับใจอย่างมาก คือพอคณะกรรมการเก็บอัฐิท่านเสร็จเรียบร้อยลงเท่านั้น ผู้คนชายหญิงต่างชุลมุนวุ่นวายกันเข้าเก็บกวาดเอาเถ้าและถ่านที่เศษเหลือจากที่เก็บแล้วไปสักการบูชา ได้คนละเล็กละน้อย จนสถานที่นั้นเตียนเกลี้ยงยิ่งกว่าล้างด้วยน้ำและ

เช็ดถูให้เกลี้ยงเสียอีก พอได้ออกมาต่างคนต่างยิ้มแย้มแจ่มใสดีใจอย่างบอกไม่ถูก เหมือนตัวจะเหาะลอยในขณะนั้น มองดูในมือต่างคนต่างกำแน่นราวกับจะมีใครๆ มาแย่งชิงเอาดวงใจในกำมือไปเสียฉะนั้น

นี้เป็นเหตุการณ์ที่น่าสงสารสังเวชอีกเหตุการณ์หนึ่ง ไม่ด้อยกว่าเหตุการณ์ทั้งหลายที่ผ่านมาในงานท่านอาจารย์มั่นครั้งนี้ ..

ก่อนจะพากันกลับไปถิ่นฐานบ้านเรือนของตนๆ โดยมากพากันไปกราบลาท่านอาจารย์ที่เมรุ ซึ่งเป็นความมั่นว่า ท่านย้ายจากศาลาไปอยู่เมรุแล้ว ขณะก้มกราบท่านถึงวาระที่สามจบลงต่างพากันนั่งนิ่งไปครู่หนึ่ง เป็นลักษณะรำพึงรำพันด้วยความอาลัยเสียดายอย่างสุดซึ้ง แล้วแสดงอาการไว้อาลัยด้วยน้ำตาสะอึกสะอื้นอย่างน่าสงสาร ..

พอคณะนั้นผ่านออกมาด้วยความเศร้าโศกหน้าชุ่มด้วยน้ำตา คณะนี้ก็ก้าวเข้าไปกราบลาท่าน ด้วยกิริยาท่าทางของคนที่มีความจงรัก-ภักดีและเศร้าโศก .. เป็นความสับเปลี่ยนเวียนกันไปมาอยู่ที่บริเวณเมรุท่านเป็นชั่วโมงๆ ..

พอถวายเพลิงท่านอาจารย์มั่นผ่านไปแล้ว ปรากฏว่าพระเณรสายของท่านมีความกระวนกระวายระส่ำระสายมากพอดู เพราะปราศจากที่พึ่งที่ยึดทางใจ ระเหเร่ร่อนไปทางทิศใต้ทิศ-เหนือเหมือนว่าวเชือกขาดอยู่บนอากาศฉะนั้น .. ผู้เขียนได้เห็นโทษครั้งยิ่งใหญ่สมัยท่านพระ-อาจารย์มั่นมรณภาพผ่านไปเพียงองค์เดียวเท่านั้น แต่ในสายตาและความรู้สึกปรากฏว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องท่านมีความซบเซาเหงาหงอยและอยากจะพูดว่า ล้มละลายไปตามๆ กันมากมาย ทั้งนักบวชและฆราวาส จนไม่อาจประมาณได้...”

โดยสรุปกำหนดงานหลวงปู่มั่นนี้ ท่านทำพิธีเปิดมีกำหนด ๓ คืนกับ ๔ วัน เริ่มแต่วันขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๓ ถวายฌาปนกิจศพท่านคืนวันขึ้น ๑๓ ค่ำ ราว ๖ ทุ่ม พอรุ่งเช้าของวันขึ้น ๑๔ ค่ำก็เป็นวันเก็บอัฐิท่าน

รูปเหมือนหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ที่ตั้งอยู่หน้าเมรุ

ต้นเหตุเขียนประวัติหลวงปู่มั่น

ย้อนกล่าวถึงระยะที่หลวงปู่มั่นเริ่มป่วย ปรากฏว่าเป็นระยะที่สภาวะจิตขององค์หลวง-ตากำลังหมุนตัวด้วยสติปัญญาจากการออกพิจารณาด้านปัญญามาได้ระยะหนึ่งแล้ว ในวันนั้นหลวงปู่มั่นได้กล่าวข้อความสำคัญอันเป็นเหตุให้องค์หลวงตาต้องเรียบเรียงหนังสือประวัติหลวงปู่มั่นขึ้นมา ดังนี้

“...ตอนท่านอาจารย์มั่นเริ่มป่วย จิตเราก็เริ่มชุลมุนวุ่นวายของมันไม่มีวันมีคืนเลย ตั้งแต่นั้นมาเรื่อยๆ จิตเราก็ไม่ว่างเลย ท่านป่วยหนักเข้าเท่าไร เราก็ยิ่งต้องเป็นตัวตั้งตัวตีเกี่ยวกับการดูแลรักษา ตลอดถึงหมู่เพื่อนที่จะไปเกี่ยวข้องกับท่าน เราเป็นผู้คอยให้อุบายคอยแนะนำตักเตือน ไอ้เราเองก็หมุนติ้วๆ ซิ ลงจากกุฏิท่านก็เข้าทางจงกรม แน่ะ

พอออกจากทางจงกรมมาก็ขึ้นกุฏิท่าน นี่หมายถึงอยู่หนองผือ ออกจากกุฏิท่านก็เข้าทางจงกรม ปล่อยท่านก็ปล่อยไม่ได้ เป็นเรื่องสำคัญมากที่เราจะปล่อยไม่ได้ แม้หมู่เพื่อนจะมีมากก็ตาม แต่เราคอยแนะคอยให้อุบายคอยอะไรอยู่ตลอดเวลานั่นแหละ

พอมีเวลาบ้างนิดหน่อยก็เข้าทางจงกรม เพราะตอนนั้นจิตมันพิลึกพิลั่นจริงๆ ที่เรียกว่ามันเป็นของมันเอง ไม่มีใครบอกใครสอนไม่มีใครแนะใครนำแหละ หากเป็นในตัวของมันเองถึงวาระที่มันเป็น นี่ถ้าเราเรียกก็เรียกว่าภาวนามยปัญญาอย่างว่า

เมื่อก้าวถึงขั้นภาวนามยปัญญาแล้วต้องหมุนตัวไปเองเป็นอัตโนมัติ ไม่หยุดไม่ถอย มีแต่หมุนอยู่ตลอด หมุนกับกิเลสนั่นแหละไม่ใช่หมุนอะไร ลืมวันลืมคืนลืมปีลืมเดือนลืมเวล่ำเวลาไม่ได้ส่งออกนอก มีแต่พันกันอยู่กับกิเลสอาสวะประเภทต่างๆ อยู่ภายในนั้น ..

ตอนนั้นเรากำลังหมุนนะจิตเรา ท่านเริ่มป่วย ตอนนั้นจิตของเราหมุนอยู่แล้ว หมุนเป็นธรรมจักร ไม่ได้นอน ถ้าตามธรรมดาแล้วทั้งวันทั้งคืนมันจะตายทิ้งเปล่าๆ ต้องได้พัก หักเอาไว้รั้งเอาไว้ อยู่ๆ ท่านพูดลักษณะเอะใจขึ้นมา เราคิดไว้แล้วนะ เป็นแต่เพียงว่าไม่พูด ท่านเอะใจขึ้นมา

‘เอ้อ เราก็มีลูกศิษย์ลูกหาหลายองค์ เฉพาะอย่างยิ่งคือพระ เราเทศนาว่าการสอนมานี้นานแสนนาน ใครได้คิดอะไรไว้บ้างไหม?’

ท่านว่างั้นนะ ทางนี้เราก็กราบเรียนทันทีเลย ขึ้นก่อนใคร เราขึ้นเลย

‘คิดเต็มหัวอกเราบอก แต่เวลานี้งานกำลังเต็มหัวใจ’

เราว่าอย่างนี้ ท่านปุ๊บมาหางานเต็มหัวใจเลย เพราะท่านเคยทราบจากเราแล้ว ที่ขึ้นหาท่านบางทีวันละ ๒ หน ๓ หน จิตใจมันหมุน

นั่นละท่านก็ทราบแต่นั้นแล้ว แต่เวลานี้งานกำลังเต็มหัวใจ

'เอ้อ ขึ้นเลย เอาๆ งานของตนให้ได้นะ งานนั้นเป็นงานนอก เอางานของตนให้ได้ พระพุทธเจ้าเองานของตน สำเร็จแล้วสอนโลก สาวกทั้งหลายเอางานของตนสำเร็จแล้วสอนโลก นี่เอางานของตนให้สำเร็จสอนโลก' ท่านว่า

เรื่องของท่านว่าใครคิดอะไรบ้างไหมเลย ไม่พูดถึง คิดอะไรก็คือว่า จะจดจารึกเรื่องราวอะไรของท่าน อรรถธรรมของท่านนั่นแหละ เราก็ตอบขึ้นทันทีเลย เพราะเราเข้าใจแล้ว พอท่านพูดอย่างนั้นเข้าใจ คิดเต็มหัวใจ แต่เวลานี้งานกำลังเต็มหัวอก ท่านก็ปั๊บมาทางงานเต็มหัวอกเลย เพราะเคยกราบเรียนท่านอยู่แล้ว

ตั้งแต่ท่านไม่ถามข้อนี้ จิตของเรากำลังหมุนแล้ว ท่านเลยหมุนเข้ามา *'เอางานของตนให้ได้ ถ้างานของตนเสร็จแล้วจะแตกกระจายไปหมด งานนั้นเป็นงานนอก งานในเป็นสำคัญ ท่านเลยหมุนมาทางงานในเสีย'*

องค์หลวงตาในงานถวายเพลิงศพหลวงปู่มั่น ที่วัดป่าสุทธาวาส จ.สกลนคร

หลวงปู่มั่นบอก ให้พึ่งท่านมหานะ

ในช่วงเวลาเดียวกับที่สภาวะจิตของท่านกำลังหมุนเป็นธรรมจักรอยู่นี้ วันหนึ่งหลวงปู่มั่นก็ได้ปรารภกับพระที่ขึ้นไปทำข้อวัตรนวดเส้น ซึ่งมีผลให้หมู่เพื่อนต่างก็คอยแอบจดจ้องหวังพึ่งพาอาศัยท่านต่อไป ดังนี้

"...ท่านนอนให้พระนวดเส้นอยู่ ๒-๓ องค์ เวลาท่านจะขึ้น คือตอนนั้นท่านก็ทราบแล้วว่าจิตของเรากำลังหมุน ท่านทราบอยู่แล้ว ท่านเอะใจขึ้นมา

'เอ้อ นี่เวลาผมตายแล้ว พวกท่านจะอาศัยใคร จะเกาะใครล่ะ?'

พระก็นิ่ง สักเดี๋ยวเอะขึ้นมาอีก *'เอ้อ ให้อาศัยท่านมหานะ'*

ท่านไม่พูดมากละ พูดกับพระ ท่านไม่พูดกับเราแหละ ท่านเล่าให้พระฟัง ถ้าท่านเล่าเรื่องของเราให้พระฟังแล้ว พระต้องมาเล่าให้เราฟังหมดแหละ แต่เราก็เฉยเหมือนไม่รู้ ท่านก็เฉยเหมือนไม่รู้ เวลาท่านเล่าเรื่องของเรา

'เอ้อ ให้อาศัยท่านมหานะ ให้เกาะท่านมหานะ ท่านมหาสำคัญอยู่มากทั้งภายนอกภายใน ภายนอกก็ข้อวัตรปฏิบัติ หลักธรรม

สามเณรระลึกชาติ

พระอาจารย์ทอง อโสโก

ในงานศพของหลวงปู่มั่น ที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร ท่านได้พบกับสามเณรองค์หนึ่งอยู่บ้านน้ำก่ำ อำเภอพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม สามเณรองค์นี้ระลึกชาติย้อนหลังได้ แต่ส่วนมากไม่อยากเล่าเรื่องระลึกชาติได้ เพราะเล่าทีไรเป็นไข้ทุกทีจึงเข็ดหลาบ ท่านจึงบอกเณรว่าให้เล่ามาให้หมด คราวนี้ไม่เป็นไข้แน่นอน แล้วเณรก็ไม่เป็นไข้จริงๆ เณรเล่าเรื่องในอดีตชาติไว้ดังนี้

"...ในอดีตชาติชื่อว่า **"บัว"** อยู่บ้านโคกเลาะ พอโตเป็นหนุ่มแล้วไปฟังเทศน์ แล้วเกิดความเลื่อมใสใน**ท่านอาจารย์ทอง อโสโก** (วัดป่าเกาะแก้ว อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม) ท่านเป็นศิษย์หลวงปู่เสาร์ ท่านไปเผยแผ่ธรรมทางเมืองอุบลฯ จึงเข้ามาขอบวชกับท่าน ตามท่านมาอยู่บ้านสามผง พอดีมาเป็นไข้ป่าตายที่บ้านสามผง ปีนั้นพระตาย ๓ องค์

พอตายแล้วแบกกลดสะพายบาตรดูเขาเผาศพตัวเอง คนเป็นร้อยๆ เต็มอยู่นั่น เขาไม่สนใจกับพระบัวสักคนเดียวเลย

จากนั้นได้ไปศาลาใหญ่หลังหนึ่ง ศาลาหลังนั้นเจ้าหน้าที่พวกยมบาลเต็มอยู่ที่นั่น มีหัวหน้า ๒ คน หัวหน้าน่ากลัวมาก สมุดบัญชีมีเป็น ๒ กอง กองหนึ่งเล็ก กองหนึ่งใหญ่

กองใหญ่เป็นบัญชีสำหรับคนทำความชั่ว กองเล็กนี้สำหรับบัญชีคนทำความดี พอเรียกชื่อปั๊บต้องมาถึงปุ๊บเลย อำนาจแห่งกรรมบีบบังคับขนาดนั้น มีกี่คน โทษประเภทนี้

ในที่สุดยังเหลือแต่ยายคนหนึ่งเป็นเหมือนคนวัดแต่งตัวเหมือนคนไปวัดถือศีลถือธรรม ยมบาลเขาเรียกคุณแม่ นอกนั้นเขาเรียกนายนั้นนายนี้

เขาพูดว่า *'คุณแม่จะไปสวรรค์ชั้นไหนก็ไปได้ เปลื้องผ้านี้ออกลงไปตรงนี้ แล้วรถทิพย์จะมารับ เครื่องประดับประดาตบแต่งเขาจัดเอามาพร้อมรถเลย แล้วก็ขึ้นรถทิพย์เหาะปลิวไปเหมือนสำลี มีสีงามอร่ามตา'*

ยังเหลือพระบัวอยู่คนเดียวจึงถามยมบาลว่า *'แล้วอาตมาเล่า จะให้ไปทางไหน ทำไมไม่เห็นเรียกถามเหมือนคนอื่น'*

'ท่านครับ ถ้าท่านตั้งใจจะไปเกิดเมืองมนุษย์ก็ให้กลับหลัง ย้อนไปทางนี้ ถ้าจะไปสวรรค์ ก็ให้ลงไปตรงนี้ แล้วรถทิพย์จะมารับเอง'

'อาตมาไม่ไปแหละ อาตมาหิวน้ำ จะไปหาฉันน้ำก่อน' พระบัวตอบ

จากนั้นพระบัวจึงลงมา จนถึงบ้านน้ำก่ำ ขอบิณฑบาตฉันน้ำกับเขา เขาบอกว่า *'ให้ไปรออยู่บ้านหลังนี้นะ เขาจะไปตักน้ำให้'* หมายถึงบ้านหลังที่พระบัวจะมาเกิดใหม่นั่นเอง

พอไปที่นั่นรู้สึกเคลิ้มแล้วหลับไปเลย เลยยังไม่ทันได้ฉันน้ำ พอตื่นขึ้นมาที่ไหนได้ เกิดแล้ว ต่อมาได้มาบวชเป็นสามเณร แกระลึกชาติของแกได้ตลอดนะ ระลึกชาติย้อนหลังๆ ได้ตลอดเลย

เมื่อได้ฟังเช่นนั้น ท่านก็เล่าเรื่องของเณรทั้งหมดให้**พระอาจารย์ทอง**ฟัง เพราะท่านมาในงานศพหลวงปู่มั่นเหมือนกัน ท่านถึงกับตกตะลึง ท่านตกใจกล่าวว่า *'นี่ใช่แล้ว พระบัว ไล่ผีเก่งนะพระองค์นี้ แต่ไม่เห็นไล่ผีเจ้าของได้'*

พวกที่สลบไสลหรือตายฟื้นกลับคืนมาแล้วระลึกชาติได้นี้อาจมีเคลื่อนคลาดเพราะคนกระเสือกกระสนกระวนกระวายต่างจากพระพุทธเจ้าระลึกชาติย้อนหลังด้วยบุพเพนิวาสานุสสติญาณ ภพชาติของพระองค์มีกี่ภพกี่ชาติทรงทราบได้ตลอดทั่วถึง ตลอดของสรรพสัตว์ทั้งหลายรู้ได้หมดด้วยพระญาณหยั่งทราบ ไม่ได้รู้ด้วยการสลบไสลเหมือนอย่างโลกทั้งหลายเขาเป็นกัน..."

วินัยตรงเป๋งๆ ไม่เคลื่อนคลาด หลักภายในก็คือภายในจิตใจได้แก่จิตตภาวนา ก็หมุนติ้วอยู่แล้ว'

ท่านก็พูดเท่านั้น เพราะฉะนั้นเวลาท่านล่วงลับไปเท่านั้น พระเณรจึงเกาะเราพรึบเลย พระเณรจับอยู่แล้ว แต่เราไม่เคยสนใจกับใคร เราไปแต่องค์เดียวเราไปเที่ยว บทเวลาท่านมรณภาพ พระเณรเกาะพรึบเลยเชียว เรื่อยๆ มาจนกระทั่งป่านนี้..."

เมื่อเสร็จงานพิธีศพหลวงปู่มั่น พระเณรหลายสิบรูปต่างคอยติดตามท่านอยู่ตลอด แม้ท่านจะพยายามหลบหลีกปลีกตัวหนีไปทางอื่นด้วยเพราะเป็นระยะที่ต้องการอยู่ลำพังคนเดียว แต่ก็มีหมู่เพื่อนคอยสืบรอยติดตามไปตลอดเวลา แทบจะทุกสถานที่ เพราะเพิ่งขาดร่มโพธิ์ร่มไทรใหญ่คือหลวงปู่มั่นไปไม่นานนี้ เดี๋ยวองค์นี้ตามมา สักเดี๋ยวองค์นั้นตามมาอีกแล้ว เป็นอยู่อย่างนั้นตลอดในระยะนั้น ท่านเล่าถึงเหตุการณ์ระยะนี้ว่า

"...ถึงระยะที่จะอยู่กับหมู่เพื่อน ไม่ได้... มันอยู่ไม่ได้จริงๆ เสียเวล่ำเวลาใครมายุ่งไม่ได้นะ คิดดูซิไปบิณฑบาตที่ไหน หมู่บ้านใหญ่ๆ ไม่อยู่ ไปหาอยู่บ้าน ๕-๖ หลังคาเรือน... บ้านใหญ่ไม่เอา ถ้ายิ่งบ้านไหนไปแล้วเขารุมมาหา โอ๋ยบ้านนี้ไม่ได้เรื่องแน่ นั่น เขาจะมายุ่งเราจนหาเวลาภาวนาไม่ได้ ไม่เอา

หนีไปหาอยู่หมู่บ้าน ๓-๔ หลังคาเรือน บิณฑบาตกับเขาพอมีชีวิตบำเพ็ญธรรมให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยเท่านั้น ไปบิณฑบาตก็ทำความเพียรตลอด ยุ่งกับใครเมื่อไร ทั้งไปทั้งกลับมีแต่เรื่องความเพียรเหมือนกับเดินจงกรม มันเป็นอยู่ในหลักธรรมชาติของมันเองเวลามันหมุนของมัน เห็นชัดๆ อยู่ในหัวใจว่า

'อยู่กับใครไม่ได้'

นี่มันก็รู้อยู่กับใจเราเอง ระยะหนึ่งมันบอกว่า *'อยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องได้วิ่งหาครูหาอาจารย์ไม่งั้นจมแน่ๆ'*

มันรู้ชัดอยู่ ก็ต้องได้เข้าหาครูหาอาจารย์ถึงวาระที่จะอยู่คนเดียวนี่ จะอยู่กับใครไม่ได้แล้วมันก็รู้อีก ใครติดตามไม่ได้นะ โอ๋ย! ขโมยหนีจากพระจากเณรเหมือนขโมย ขโมยใหญ่ๆ เลยนี่ โน่นหัวโจรหัวโจกนั่น ขโมยหนีกลางคืนกลางวันหมู่เพื่อนจะเห็น

ถ้าพอไปกลางวันได้ก็ไป พอไปกลางคืนได้ก็ไปกลางคืน ดึกดื่นไม่ว่านะ หนีจากหมู่เพื่อน มันไม่สบาย มันอยู่ไม่ได้ ก็งานของเราเป็นอยู่อย่างนี้มีเวลาว่างเมื่อไร อยู่อย่างนี้ตลอด แล้วจะไปอ้าปากพูดคุยกับคนนั้น อ้าปากพูดคุยกับคนนี้ได้ยังไง งานเต็มมืออยู่นี่ นั่นถึงวาระมันเป็นในหัวใจรู้เอง...”

อยู่งานศพได้เพียง ๔ วัน

ด้วยสภาวะจิตใจของท่านในระยะนั้นหมุนตัวเป็นอัตโนมัติตลอดวันคืนจึงทำให้ท่านกลับมาพักอยู่ในช่วงเตรียมงานถวายเพลิงศพหลวงปู่มั่นเพียง ๔ วันเท่านั้น พอเผาศพแล้วท่านก็ปลีกตัวหนีออกไปทันทีจนถูกครูบาอาจารย์บางองค์ตำหนิเอาดังนี้

“...ในระยะที่ท่านพ่อแม่ครูจารย์มั่นป่วยมรณภาพ จนกระทั่งถวายเพลิงศพท่านนั้น เราจะไม่มีเวลาเลย จิตมันหมุนเป็นธรรมจักรอยู่กับใครไม่ได้

ศพท่านเอาไว้ที่วัดป่าสุทธาวาส เรามากราบปั๊บๆ แล้วไปเลย เข้าไปอยู่ในป่าเขาคนเดียวทางภูพาน จิตเวลามันก้าวของมัน ก้าวไม่มีวันมีคืน ซัดเข้าไปจนสติปัญญาเป็นอัตโนมัติแล้ว หมุนติ้วๆ จากนั้นก็เข้ามหาสติมหาปัญญา ยิ่งหมุน ยิ่งละเอียด ยิ่งซึมซาบ ที่ชัดเจนก็คือว่า

‘อยู่กับใครไม่ได้ในเวลาเช่นนั้น ต้องอยู่คนเดียวกับอารมณ์แห่งธรรมกับกิเลสฟัดกันอยู่บนหัวใจเท่านั้น ใครมายุ่งไม่ได้’

พระเทพวรคุณ
เมื่อครั้งเป็นพระศรีวรคุณ (อ่ำ ภัทราวุโธ)

มางานถวายเพลิงศพพ่อแม่ครูจารย์มั่นมาอยู่ได้เพียง ๔ วัน พอเผาศพท่านเสร็จแล้วเปิดเลย จนครูบาอาจารย์บางองค์ก็ว่าเอาเหมือนกันนะ แต่เราไม่สนใจ เพราะท่านไม่รู้เรื่องของเรา ท่านว่า *‘ท่านมหาบัว เวลาท่านอาจารย์มั่นมีชีวิตอยู่เหมือนเงาเทียมตัว พอท่านมรณภาพไปแล้วหายเงียบไปเลย ไม่มามองดูครูบาอาจารย์เลย’*

ท่านว่าอย่างนั้นก็มีอันนั้นก็ภูมิจิตของท่านเป็นอย่างนั้น บอกภูมิแล้วนั่น มันบ่งบอกแล้วว่าผู้ตำหนิเราอย่างนั้นมีภูมิจิตใจเป็นยังไง มันบอกในตัว...”

อุปสรรคในการหลบหลีกหมู่เพื่อนเพื่อออกวิเวกของท่านยังมีอยู่บ้างเมื่อได้พบกับพระผู้ใหญ่ฝ่ายปริยัติซึ่งเป็นพระอาจารย์เก่าของท่านในงานถวายเพลิงศพหลวงปู่มั่นครั้งนี้ดังนี้

“...ทีนี้ครั้งสุดท้ายถวายเพลิงหลวงปู่มั่นเรานี่ละ (เจ้าคุณพิมพ์ ธัมมธโร)ท่านก็มา แล้วเพื่อนของท่านเจ้าคุณศรีวรคุณ เป็นน้องชายของท่านเจ้าคุณอุบาลี ท่านเป็นเพื่อนกันนั่งอยู่ด้วยกัน เราเข้าไปกราบท่าน โอ๋ย เอาใหญ่เลยที่นี่นะ จะเอากลับกรุงเทพเดี๋ยวนั้น กลับพร้อมกับท่านเลยไม่ใช่เล่นๆ ขนาด ๑๖ พรรษาแล้วนั่น ท่านจะเอากลับกรุงเทพ ..

ตอนนั้นจิตของเราหมุนเป็นธรรมจักร จะกลับไปได้ยังไง พูดง่ายๆ จิตมันเป็นธรรมจักร

พระโมคคัลลาน์พระสารีบุตร..นิพพาน

“...พระสารีบุตรมีฤทธาศักดานุภาพมาก มาทูลไปนิพพาน วันนั้นพระพุทธเจ้าท่านบอกว่า *‘เออ นี่สารีบุตรเธอจะนิพพานแล้ว มีอะไรๆ ก็ฝากน้องๆ ไว้เป็นที่ระลึก’*

พระองค์แย้มเท่านี้เอง .. พระสารีบุตรก็แสดงฤทธิ์เต็มเหนี่ยว พระโมคคัลลาน์เหมือนกัน เหาะขึ้นเหาะลงอะไร วันนี้ประตูพระเชตวันเปิดหมดเลย บรรดาพระทั้งหลายที่อยู่ในวัดนี้จะไปส่งพระสารีบุตรซึ่งเป็นพี่ของเธอทั้งหลายให้ไปได้ จะไปนิพพานที่ห้องประสูติ คือจะไปโปรดแม่ในวาระสุดท้าย แม่เป็นมิจฉาทิฐิ พระสารีบุตรก็ไปแสดงฤทธิ์ให้แม่เห็น

เริ่มแต่แสดงฤทธิ์ให้เทวดาชั้นต่างๆ ลงมา พระสารีบุตรเปิดโอกาสให้ทั้งเทวดาทั้งแม่ได้เห็นกันชัดเจน เหมือนเรามองเห็นกัน พอเทวดาชั้นนี้เคลื่อนออกไป ก็เข้ามาถามลูก ลูกก็บอกว่านี่เทวดาชั้นนั้น เดี๋ยวมาอีกๆ ฟังให้ดีนะ บรรดาเทวดาทั้งหลายมาเป็นชั้นๆ ทุกสิ่งทุกอย่างการแต่งเนื้อแต่งตัว รูปร่างลักษณะทุกอย่างๆ จะละเอียดลออขึ้นเรื่อยๆ แม่ดูอยู่ เพราะแม่เป็นมิจฉา-ทิฐิไม่ยอมฟังเสียงลูกเลย

เวลาลูกจะมานิพพานยังบอกว่า *‘เออ อุปติสสะออกไปบวชแล้ว แก่จนขนาดนี้จะยังมาสึกอะไรกัน’*

คือนึกว่าลูกจะมาสึก พระสารีบุตรจึงอบรมสั่งสอนแม่ ท้าวมหาพรหมมาเป็นวาระสุดท้ายเหลืองอร่ามไปหมด มหาพรหมเป็นหัวหน้าลงมา พระสารีบุตรก็เทศน์โปรดแม่ แม่ร้องไห้นะ

‘โอ๊โห ลูกเราเป็นอย่างนี้เชียวเหรอนึกว่าจะมาสึกบั้นแก่’

แล้วมาเป็นอย่างนี้ให้เราเห็น แม่เกิดความสลดสังเวชร้องห่มร้องไห้ เหล่านี้เหมือนกับสามเณรของอาตมา ฟังซินะ ตั้งแต่ท้าวมหาพรหมลงมานี้เท่ากับสามเณรของอาตมานั่นแหละ ก็ยิ่งเห็นชัดเจนว่าลูกของเรานี้ใหญ่โตขนาดไหน ยิ่งอัศจรรย์ พอเสร็จจากนั้นท่านก็นิพพาน...”

หมุนอัตโนมัติฆ่ากิเลส มีตั้งแต่ฆ่ากิเลสโดยถ่ายเดียวๆ แล้วจะเข้าไปสั่งสมกิเลสในกรุงเทพได้ยังไงพูดตรงๆ ท่านมีแต่จะให้กลับกรุงเทพ ดุอีกด้วยนะ เพราะท่านติดตามมาหลายครั้งหลายหนไม่ได้ผล คราวนี้ท่านเอาใหญ่ท่านจะเอากลับกรุงเทพพร้อมไปเลย มีแต่จะให้กลับกรุงเทพถ่ายเดียวๆ

เราก็นิ่ง *'เอ๊ ทำยังไงนา'* จนท่านพูดจบแล้วเราถึงจะได้กราบเรียนท่าน ยังพูดไม่จบเลย เจ้าคุณศรีวรคุณท่านเป็นเพื่อนกันนี่ ฟังท่านเอาอย่างเข้มข้นๆ ทางนั้นก็คงจะรำคาญ

'ก็จะให้เขากลับไปหาอะไรอีก นี่ก็ใหญ่โตขึ้นมา ถ้าเป็นผู้เป็นคนก็มีครอบครัวเหย้าเรือนแล้ว จะให้ท่านไปเป็นเด็กได้ยังไง ถ้าธรรมดาก็เป็นพ่อตาแม่ยายแล้ว ยังจะให้เป็นลูกเขยเขาอยู่เหรอ อายุพรรษาก็มากแล้ว แก่ขนาดนี้แล้ว'

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร)

จากนั้นท่านก็ถามมาหาเรา เราอยากตอบตั้งแต่ท่านยังไม่ถาม *'นี่ท่านมหาพรรษาเท่าไร' 'ธ๖ พรรษา' 'นู่นน่ะ'* ขึ้นอีกนะ *'๑๖ พรรษาเป็นอุปัชฌาย์ก็ได้แล้ว จะเอาคืนไปเป็นลูกเขยใหม่อยู่ได้ยังไง'*

เราก็เลยรอดตัว ท่านนั่งนิ่งนะ รอดตัวองค์นี้ช่วยนะไม่งั้นจะแก้ยากเหมือนกัน แต่เรื่องให้กลับ กลับไม่ได้เลย พูดให้มันตรงเสียเวลานั้นจิตมันเป็นธรรมจักรแล้ว หมุนติ้วๆ เลยไม่มีวันมีคืน ไปแต่องค์เดียวอยู่ในป่าในเขาๆ มาเผาศพพ่อแม่ครูจารย์มั่นเพียง ๔ วัน คืออันนี้มันหมุนตลอด บังคับให้อยู่ได้เพียง ๔ วัน พองานเสร็จแล้วออกเลยทีเดียว เพราะอันนี้มันรุนแรงมาก มีแต่จะพุ่งๆ โดยถ่ายเดียว

นี่ละจิตเมื่อถึงคราวที่มันจะออก เป็นอย่างนั้น เวลากิเลสพันไว้นี้ กิเลสก็กล่อมไปทางต่ำๆ ดึงลงๆ ทางนี้ก็เคลิ้มหลับไปตามมัน ทีนี้พอธรรมตื่นตัวขึ้นมาแล้วเอาละทีนี่ ฟัดกิเลสทั้งวันทั้งคืน บังคับให้หลับ บางทีไม่หลับต้องเอาพุทโธเป็นคำบริกรรม นึกพุทโธๆ ให้จิตสงบอยู่กับพุทโธ ไม่งั้นมันจะพุ่งๆ ทางปัญญาจะฆ่ากิเลส กิเลสตัวไหนโผล่ขึ้นมาขาดสะบั้นๆ ถึงขนาดนั้นแล้วมันจะกลับไปได้ยังไง ไปอยู่กับสมเด็จท่านได้ยังไง แต่ท่านไม่รู้ภายในของเรานั่นซี การที่จะกราบเรียนท่านยังไงต้องมีมารยาท ด้วยความเคารพ พอดีท่านเจ้าคุณท่านช่วยเราก็เลยรอดตัวไปได้

ฟังซิ ในงานศพพ่อแม่ครูจารย์มั่นอยู่เพียง ๔ วัน ขนาดนั้นละ มันอยู่ไม่ได้ มันพุ่งๆ ภายในจิต เรื่องฆ่ากิเลสนี่หมุนติ้วๆ มีแต่จะไปท่าเดียวออกท่าเดียว นี่ถึงกาลเวลามันจะออกมันไม่ฟังเสียงอะไร มีแต่ฆ่ากิเลสตลอดเวลา พองานเสร็จก็โดดเลย พอเผาศพท่านได้ ๔ วันขึ้นเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ ลงจากนั้นก็เปิดลงอำเภอบ้านผือ เข้าศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ...”

สงสัยอุบายธรรมที่วัดดอยธรรมเจดีย์

วันหนึ่งช่วงเดือน ๓ ข้างแรมหลังเสร็จพิธีถวายเพลิงหลวงปู่มั่นแล้ว ท่านก็ไปภาวนาที่วัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร ระยะนั้นท่านยังอัศจรรย์กับความสว่างไสวของจิตดังนี้

“...จิตของเรามันสว่างไสว ก็อย่างว่านั่นแหละ คนเป็นบ้าอัศจรรย์ตัวเอง ไม่มีใครอัศจรรย์เท่าเจ้าของอัศจรรย์บ้าในตัวเอง ไม่ใช่อัศจรรย์ธรรมแต่เป็นอัศจรรย์บ้า ความหลงความยึดจิตอวิชชา มันจึงอัศจรรย์ตัวเอง เวลาเดินจงกรมอุทานออกมาในใจว่า

'แหม...จิตเราทำไมสว่างเอานักหนานะ ร่างกายเรามองดูมันเห็นพอเป็นรางๆ เป็นเงาๆ เพราะความรู้ทะลุไปหมด'

สว่างไปหมดเลยก็อัศจรรย์ล่ะซิ เราถึงว่าอัศจรรย์บ้า...”

ท่านอดอาหารมาได้เพียง ๓ วัน เนื่องจากระยะนั้นอดนานมากไม่ได้แล้ว เพราะนับแต่เริ่มปฏิบัติมาจนขณะนี้เป็นเวลา ๙ ปี ตอนนี้ก็

แสดงอิทธิฤทธิ์

“...เรื่องพ่อแม่ครูจารย์มั่นแสดงอิทธิฤทธิ์ ให้เห็นหลายแห่งนะ .. เหรียญท่านก็เป็นฤทธิ์เป็นเดชอยู่นะ เหรียญรุ่นแรกๆ เลยละ เขาทำอยู่สกลนครเราจำได้ ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์นี่แหละทำ พวก ต.ช.ด.ได้เหรียญแล้วเอาติดคอไปคืนวันนั้น เพราะรักสงวนท่านมากเลยเอาท่านไว้ใต้ที่นอนแล้วก็นอนทับกลัวใครจะมาคว้าเอาไปเสีย

ปลดออกจากคอแล้วก็วางไว้ใต้ที่นอน ว่าหมอนก็ไม่ใช่หมอน พวก ตชด. นอนอยู่ในป่า เอาใส่ไว้ใต้ที่นอน พอนอนหลับไปก็ฝันถึงท่านอาจารย์เสาร์กับท่านอาจารย์มั่นเดินมาด้วยกัน เพราะท่านติดกันมาแต่ไหนแต่ไร มาว่า

'พวกนี้เอาเรามาทิ้งไว้ในป่าในเขาไม่นำพา พวกเราหนีนะไม่อยู่กับพวกนี้'

ว่างั้นแล้วเขามองตามหลังเห็นท่านเดินไปสององค์ เขาสะดุ้งตื่นขึ้นมาคว้าหาเหรียญก็ไม่เห็น เหรียญหายไป อย่างนั้นก็เป็น แปลกอยู่นะ ความฝันน่ะ พอความฝันผ่านไปแล้วก็ตื่นรู้สึกตัวก็ค้นที่เอาไว้ใต้ที่นอนเลยหายเงียบ จริงๆ ไม่ได้เลย ร้องไห้โฮตำรวจคนนั้นไม่ได้จริงๆ นะหายเลย ค้นจนแหลกก็ไม่มี นั่นดูซิเหรียญหายไปไหน...”

ทางจงกรมที่องค์หลวงตาใช้พิจารณาธรรม

พรรษาที่ ๑๖ แล้ว ท่านก็อดอาหารแบบสมบุกสมบันอย่างนี้ตลอดมา วันนั้นท่านจึงตั้งใจจะฉันจังหัน

เนื่องด้วย**ท่านพระอาจารย์กงมา** (เจ้าอาวาสวัดดอยธรรมเจดีย์ในขณะนั้น) อนุญาตให้ชาวบ้านมาใส่บาตรที่วัดทุกวันพระ พระเณรจึงไม่จำเป็นต้องออกไปบิณฑบาตนอกวัด

ดังนั้นพอได้อรุณแล้ว เพื่อรอเวลาฉันอาหารท่านจึงออกจากกุฏิไปเดินจงกรมทางด้านตะวันตกของวัด ตั้งใจว่าจะเดินอยู่จนกระทั่งได้เวลาบิณฑบาต ขณะที่ท่านเดินจงกรมไปมาอยู่นั้น เกิดรำพึงขึ้นในใจว่า

“เอ...จิตนี่ทำไมอัศจรรย์นักหนานะ มันสว่างไสวเอามาก...”

ท่านอธิบายถึงสภาวะจิตใจของท่านในช่วงนี้ว่า

“...จิตเราอัศจรรย์ที่มันสว่างไสวอะไรนักหนานี่ .. เดินอยู่นั่งอยู่ที่ไหนมองดูอะไรนี้มันสว่างจ้าไปหมดเลย ร่างกายของเรามีมันเหมือนกับตะเกียงเจ้าพายุเรานี้ แก้วครอบมันใสอยู่ข้างนอก คือจิตนี้เป็นเหมือนไส้ตะเกียงจ้าอยู่ข้างใน ทีนี้มันก็ส่องออกมาทะลุหมด แก้วครอบอยู่นี้เหมือนไม่มีทะลุออกหมด ร่างกายนี้เรียกว่าไม่มี ธรรมชาตินี้มันสว่างมันซ่านออกไปหมดเลย มันกระจายไปหมด ร่างกายมีเหมือนไม่มีเราจึงอัศจรรย์ละซิ ยืนอยู่นั่งอยู่ดูอยู่นี้จะว่าไง จิตมีวันมีคืนที่ไหน ความสว่างของจิตไม่มีมืดมีแจ้งนะ เป็นธรรมชาติอย่างนั้นจ้าอยู่

‘โถ จิตเราทำไมถึงอัศจรรย์ขนาดนี้เทียวนา’

นั่นเห็นไหมล่ะ กำหนดทดลองดูนะ ไม่ใช่ธรรมดา คือมันสว่างขนาดนี้แล้ว ไปอยู่บนเขานี่นะ เอาภูเขาทั้งลูกกำหนดดู ภูเขาทั้งลูกนี้เหมือนเงา เหมือนกับแก้วครอบตะเกียงเจ้าพายุนั่นแหละ ภูเขาทั้งลูกนี้เหมือนเงาเหมือนแก้วครอบตะเกียงเจ้าพายุ จิตนี้พุ่งออกหมดเลย จึงได้อัศจรรย์

‘โอ้โห จิตของเรานี้ทำไมถึงอัศจรรย์ถึงขนาดนี้เชียวนา’

นี่ละพระธรรมท่านกลัวเราติด ก็เราติดแล้วนั่นน่ะจะว่าไง ท่านกลัวเราติดจึงขึ้นมา นี่ละที่ว่าธรรมเกิดฟังเอานะ เมื่อเห็นความอัศจรรย์เจ้าของ มองไปที่ไหนมันว่างไปหมดเลย .. นี่ละจิตดวงนี้ เวลาชำระความมัวหมองมลทินมืดตื้อออกมากน้อยเพียงไร มันจะแสดงตัวเต็มเหนี่ยวๆ

ทีนี้ก็ขึ้นอัศจรรย์ในตัวเอง โอ้โห จิตของเราทำไมถึงอัศจรรย์ถึงขนาดนี้เทียวนา กำหนดดูอะไรมันไม่มีเลย มองดูภูเขาต่อหน้านี้มันทะลุไปต่อหน้าต่อตาเลย อันนี้มันรุนแรงทะลุไปหมด ภูเขาไม่มีความหมายนะ เหมือนกับตะเกียงแก้วครอบไม่มีความหมาย ไส้ตะเกียงความสว่างทะลุออกไปหมดเลย อันนี้ก็เหมือนกันนั่นแหละ เราเทียบได้อย่างนี้

ทีนี้ธรรมเกิดนะ เรียกว่าธรรมเตือน กลัวเราจะติด พอรำพึงอยู่นั้นเราก็นิ่ง สักเดี๋ยวขึ้นมาเป็นคำพูดนะ ออกมาจากหัวใจจริงๆ เป็นคำพูดเหมือนเราพูดกัน แต่ให้ได้ยินเสียงไม่ได้ยินหากเป็นคำพูดในใจบอก พอรำพึงถึงเรื่องความอัศจรรย์ของจิตจบลงเท่านั้น **อุบาย**ก็ผุดขึ้นมาในขณะจิตหนึ่งเป็นคำๆ เป็นประโยคๆ อย่างไม่คาดไม่ฝันว่า

‘ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั่นแลคือตัวภพ’

ว่าอย่างนั้นเรางงทันที งงเป็นไก่ตาแตกไปเลย ทั้งๆ ที่ธรรมท่านเตือนเรา ให้รู้ว่าจุดก็คือจุดผู้สว่างนั้นแหละ แทนที่จะได้อุบายจากอุบายนั้น กลับไม่ได้ นี่ถ้าเป็นท่านผู้รู้ผู้ฉลาดท่านก็ว่า *“ธรรมเกิด แต่เรามันโง่ จึงไม่อาจคิดขึ้นได้”* มิหนำซ้ำยังเพิ่มความสงสัยเข้าไปอีกว่า

“เอ! จุดที่ไหน? ต่อมที่ไหน?”

ทั้งที่ก็มองเห็นชัดๆ อยู่แล้ว เพราะจุดสว่างมันเห็นเป็นดวงอยู่ในจิต สว่างจ้าอยู่ภายในจิตนี้ พูดง่ายๆ ก็เหมือนตะเกียงเจ้าพายุมันสว่างจากไส้ตะเกียง ไส้มันคือที่ จุดที่สว่างมันก็เห็นอยู่แล้ว จุดแห่งความสว่างมันก็เห็นได้อย่างชัดๆ แต่มันไม่จี้เข้าตรงนี้ กลับลูบคลำไปที่ไหนตามประสาความโง่นั่นแล อุบายผุดขึ้นมาขนาดนั้นแล้วน่าจะยึดได้ มันยังยึดไม่ได้ จึงไม่ได้ประโยชน์จากอุบายที่ผุดขึ้นบอกในเวลานั้นปล่อยให้เวลาผ่านไปเปล่าๆ ยังปลงวางกันไม่ได้ จึงได้แบกปัญหานี้ธุดงค์ไปคนเดียวในป่าในเขาทางอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี และทางอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย...”

หลวงปู่กงมา จิรปุญโญ
เจ้าอาวาสวัดดอยธรรมเจดีย์
ในช่วงที่องค์หลวงตาไปพักภาวนา

ความจำเป็นของครูอาจารย์

ท่านกล่าวถึงความฉลาดของหลวงปู่มั่นที่มีอุบายวิธีติดตามผลการภาวนาของลูกศิษย์แต่ละรายๆ จะได้ไม่เสียเวลาและก้าวเดินอย่างถูกต้องเป็นลำดับไปดังนี้

"...ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นเรานี่มีมากที่สุด พวกเพชรน้ำหนึ่งๆ รู้สึกจะเป็นลูกศิษย์ของท่านทั้งนั้น ท่านไม่ยุ่งกับใคร แต่กับพระนี่ โถ ท่านติดตามนะ ใครภาวนาเป็นยังไงๆ ท่านจะติดตามเรียกมาถามเรื่อย แม้แต่อย่างเรานี้ท่านยังใส่ปัญหา คือถ้าเราไม่ได้คุยธรรมะกับท่านโดยเฉพาะประมาณสักอาทิตย์กว่าๆ แล้ว ท่านจะหาอุบายแหย่มา *'ท่านมหาก็ภาวนาไม่เห็นได้เรื่อง'*

ท่านยุหมาจะให้เห่าให้กัดใช่ไหม เพราะเรากำลังเป็นหมาอยู่นี่นะ ท่านก็แหย่มา *'ท่านมหาภาวนาทุกวันนี้ไม่เป็นท่าแล้ว เสื่อมไปแล้ว'*

โห ทางนี้มันคึกคัก มันเสื่อมที่ไหนน่ะ หมาตัวนี้มันคึกคักมันจะเห่าทันทีเลย มันเสื่อมที่ไหนน่ะ พอได้โอกาสก็เข้ากราบเรียนท่าน ที่ว่านั่นก็หายไปเลยนะ ท่านไม่ได้พูดถึงเลยเพราะท่านแหย่หาเรื่องเฉยๆ ท่านมหานี่ก็เสื่อมไปแล้ว หายเงียบไปเลย

'แต่ก่อนก็เห็นว่าภาวนาดีหน่อย ทีนี้ก็เสื่อมไปหมดแล้ว'

ทางนี้มันก็คึกคัก จะกัดจะเห่าละซี 'มันเสื่อมไปไหนน่ะ' อยากว่าอย่างนั้นนะ พอได้โอกาสเราก็ไปหาท่านคุยเรื่องธรรมะ ท่านฟังเสร็จเรียบร้อยแล้ว คำเหล่านั้นก็ไม่มี เพราะท่านแหย่เฉยๆ เราก็รู้ มันหากมีละท่าของท่านแหย่ท่านั้นท่านี้

ครั้นนานๆ คุยกันนี้ *'หือ เสื่อมไปถึงไหนแล้ว'* อย่างนั้นนะ

มันก็โมโหซิ มันเสื่อมไปไหน ท่านแหย่เอาที่จุดสำคัญๆ นะ .. ก็คนหนึ่งเร่งภาวนาจนจะเป็นจะตาย จิตมันก็สง่างามตลอด แล้วอยู่ๆ ก็มาแหย่เอา คือท่านหาอุบายจะให้คุยธรรมะให้ท่านฟัง ก็มีเท่านั้นละเรื่องน่ะ แต่ท่านไม่ได้พูดธรรมดาน่ะซี

บางทีนั่งอยู่เวลาประชุมพระมากๆ อยู่ด้วยกัน นั่งอยู่นี่ *'ท่านมหาก็เห็นมีวี่ๆ แววๆ บ้างภาวนาทีแรก เดี๋ยวนี้หายหมด เสื่อมหมดแล้ว'* ว่างี้นะ ทางนี้ก็คึกคักล่ะซี หมาตัวนี้ลุกคึกคักขึ้นจะเห่าแล้ว มันเสื่อมไปไหน เห่าว้อกๆ มันเสื่อมไปไหนน่าอยากว่าอย่างนั้น ท่านมีอุบายแปลกๆ นะ

อู๋ย ท่านฉลาดมาก ฉลาดจริงๆ ยกให้เลยหลวงปู่มั่นนี้ อุบายวิธีการต่างๆ ท่านเอาจริงเอาจัง ติดตามนะ ใครภาวนาได้ผลมากน้อยเพียงไรนี้ท่านจะติดตามเรื่อยๆ อย่างนี้ละ ติดตามแบบนี้ละ คนละแบบๆ องค์หนึ่งเป็นแบบหนึ่งๆ ส่วนเราแบบนี้ว่างั้นเถอะ ทีไรก็แบบนี้เท่านั้น ให้คึกคักๆ ขึ้นจะเห่าทันทีเลย แปลกอยู่นะ..."

ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงมั่นใจว่าหากหลวงปู่มั่นยังมีชีวิตอยู่ ปัญหาธรรมภายในใจของท่านที่เป็นอยู่ขณะนี้ หลวงปู่มั่นท่านจะสามารถแก้ให้ได้ในทันที ท่านเปรียบความรู้ความชำนาญของหลวงปู่มั่นที่สามารถแก้ปัญหาของศิษย์ได้อย่างรวดเร็วไว้ดังนี้

"...เวลาออกมาจากป่าจากเขา หอบปัญหามาจนจะก้าวไม่ออก พอมากราบเรียนพ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านก็ใส่เปรี้ยงๆ ความสงสัย

ฆ่าล้างแค้นสะดุดปาฏิหาริย์หลวงปู่มั่น

"...มันเป็นปาฏิหาริย์ไหมนี่ เขามาเล่าให้ฟังไม่ใช่เรื่องโกหก เขาจะไปฆ่ากัน ถือปืนไปเลยติดไปเลย จะฆ่าถ่ายเดียว เพราะเจ็บแค้นอย่างมากทีเดียว ไม่ได้ฆ่าไม่ได้ ว่างั้นเลย ตั้งหน้าจะไปฆ่า ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ไปอยู่ๆ มันเป็นปาฏิหาริย์ นี่ละธรรมใครอย่ามาคาดๆ เรื่องธรรมนี่เลยทุกสิ่งทุกอย่างที่เราจะคาดจะเดาได้

เขาเดินไปเลยตั้งใจจะไปฆ่า ไปก็เปรี้ยงเลยไม่ต้องมีหลบมีหลีกอะไรเพราะมันถึงใจ เดินเข้าไปยิงเลย จะตายก็ตามขอให้คนนี้มันตาย ขนาดนั้นนะ ก็๊กๆ ไป พอไปไม่ทราบว่ายังไง อยู่ๆ หลวงปู่มั่นเรานี่ก็๊กขึ้นตรงหน้าเลย นั่นเห็นไหม เขาเคารพหลวงปู่มั่นอยู่แล้ว เห็นไหมล่ะ นี่ละจุดสำคัญฟังเอาซิ

ตั้งหน้าตั้งตาจะไปฆ่า ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ พอไปนั้นไม่ทราบหลวงปู่มั่นมาจากไหน ผุดขึ้นมายืนจังก้าข้างหน้านี่ *'เหอ ขึ้นเลยทีเดียว นี่จะไปตกนรกหลุมไหน'*

ว่างั้น โห ทิ้งปืนเลยกราบราบ กลับไปแล้วเป็นมิตรกัน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์อีกเหมือนกัน นั่นเห็นไหม กลับเป็นคนใหม่ขึ้นมากลับตัว ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เลย กราบแล้วกลับมา โห เรายังมีวาสนาบารมี มาชมเจ้าของนะ ถึงคราวจะเป็นจะตายจะล่มจะจมจริงๆ หลวงปู่มั่นท่านมาจากไหน ตั้งแต่เกิดมายังไม่เคยเห็นท่าน เขาว่าอย่างนี้นะเขาบอกเขาไม่เคยเห็น แต่เขาเคารพกราบไหว้บูชาตลอด อย่างฝังใจเหมือนกัน

อันนี้อยู่ๆ หลวงปู่มั่นมาฉุดลากขึ้น เราจะไปลงนรกหลุมไหนว่างี้เลยนะ ฮึบขึ้นมาอย่างเด็ดขาดเสียด้วยนะ ยืนจังก้าอยู่นี้ แล้วมีที่ไหน เห็นไหมล่ะ โผล่ขึ้นมายืนจังก้าต่อหน้านี้ โห ทิ้งปืนแล้วกราบไหว้ เสร็จแล้วกลับเลย กลับตัวร้อยเปอร์เซ็นต์เลย แล้วยิ่งมีความแน่นหนามั่นคงเข้าทางด้านศีลธรรม ไม่ทำอะไรตั้งแต่บัดนั้น พวกสัตว์พวกเสืออะไรตัวเล็กๆ น้อยๆ ไม่ฆ่าเลยฟังซิ ตัดได้หมด

นี่ละอำนาจความดี ไม่อย่างนั้นคนนี้ก็จมลงในนรก คนนั้นก็ตายคนนี้ก็จมลงนรก แล้วมาโผล่ๆ ขึ้นมาฉุดลากขึ้นในปัจจุบัน .. ตั้งแต่นั้นมาก็เลยชมบารมีของตัวเอง โห เรานี่ยังมีบารมีอยู่หนา ถ้าไม่มีบารมียังไงต้องพัง ไอ้นั้นต้องตาย เราต้องลงนรกอย่างแน่ว่าละ กลับตัวเป็นคนดี ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ไปเลย สละตายกับพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ กับครูบาอาจารย์ นี่เห็นไหมจุดแห่งความยับยั้งเห็นอยู่อย่างนี้จะว่าไง ธรรมใครอย่าไปคาดนะ แต่เรื่องกิเลสมันยังคาดวาดภาพไปธรรมเหนือหมด นี่ละเรื่องการยับยั้งตัวเอง เมื่อมีที่เคารพนับถืออยู่มันมีที่ยับยั้งนะ ถ้าไม่มีเลยก็อย่างว่านั่นแหละ..."

พังทลายลงไปหมด ตัวเบาหวิวๆ ถ้าตรงไหนยังไม่ลงกันก็ถกกัน บรรดาครูบาอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ของท่าน ไม่มีใครเป็นพระตัวชนตัวขี้ดื้อยิ่งกว่าเรา คือเราต้องการความจริง ท่านก็ทราบความจริงของเรา เพราะเราไม่ใช่เป็นคนหน้าด้านที่จะไปอวดทิฐิมานะต่อท่าน ท่านก็ทราบท่านจึงแสดงให้เราฟัง

ผู้รู้แก้ปัญหามันผิดกันกับผู้ไม่รู้มาก ก็เหมือนหมอเถื่อนกับหมอปริญญานั่นแหละ ผิดกันยังไงก็ดูเอาสิ หมอเถื่อนนั่นทุ่มกันทั้งหีบ ดีไม่ดีคนไข้ตาย หมอปริญญาเขาไม่ใช่อย่างนั้น เขาถามอาการแล้วตรวจดูแล้ว เขาก็หยิบยามานิดเดียวเท่านั้น ใส่ปั๊บเลย ควรฉีดก็ฉีด ควรให้รับประทานก็รับประทาน มันก็หายไปเลย มันผิดกัน ไม่จำเป็นต้องยกยามาทั้งหีบ

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมอันใดที่จำเป็นเหมาะสมกับปัญหาที่เกิดเวลานี้ ของคนนี้ใส่เปรี้ยงเดียวเท่านั้น จบเลย...”

แต่เนื่องจากขณะนี้หลวงปู่มั่นได้จากไปแล้ว **อุบาย**ที่ผุดขึ้นภายในจิตของท่านว่า ***“ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั้นแลคือตัวภพ”*** เป็นปัญหาธรรมที่ท่านยังไม่เข้าใจความหมายในเวลานั้น ท่านจึงได้แต่รู้สึกเสียดายเป็นอย่างยิ่งว่าหากหลวงปู่มั่นยังมีชีวิตอยู่ องค์ท่านจะสามารถแก้ปัญหานี้ให้ได้ในทันที ดังนี้

“...หากท่านอาจารย์มั่นยังทรงธาตุทรงขันธ์อยู่ ท่านจะแก้อุบายนี้ได้ทันที และจิตอวิชชาดวงสว่างไสวน่าอัศจรรย์นี้ก็จะต้องพังทลายขาดสะบั้นลงไปในตอนนี้เลยทีเดียว แต่เพราะด้วยขณะนั้นปัญญายังไม่ทันกับอุบายที่ผุดขึ้น จึงไม่สามารถพังทลายได้ มิหนำซ้ำยังติดยังยึดมันเข้าเสียอีกด้วย...”

ด้วยเหตุนี้เองท่านจึงพูดอย่างถึงใจอยู่เสมอว่า ครูบาอาจารย์ผู้รู้จริงนั้นมีความจำเป็นอยู่ทุกระยะดังนี้

“...ถ้าสมมุติว่านำปัญหานี้มาเล่าถวายท่านอาจารย์มั่นตรงนี้ปั๊บ .. ท่านจะใส่ผางมาทันที ทีนี้จะเข้าใจปุ๊บเดียว จุดนั้นก็พังทลายไปเลย นี่มันไม่เข้าใจ ปัญหาก็บอกชัดอยู่แล้ว นี่ซิถึงได้ว่าความจำเป็นมีอยู่ทุกระยะนา ..

เรื่องจิตนี่จึงสำคัญที่ครูที่อาจารย์ผู้ให้การอบรมสั่งสอน ผู้ที่ท่านรู้แล้วไม่ต้องพูดมากเลย ท่านใส่ปั๊บเดียวได้ความ ใครจะมาสุ่มครอบทั้งหนองทั้งบึงไม่ได้ จะโยนยาใส่กันทั้งตู้ทั้งหีบมันไม่ได้

เรื่องความจำเป็นกับครูอาจารย์ มันจำเป็นอย่างนี้ไม่ว่าขั้นไหนๆ ความก้าวหน้าของเรามันช้าผิดกัน ปัญหาบางอย่างแก้กันอยู่ ๒ วัน ๓ วันแก้กันยังไม่ตก...ไม่ตกมันก็ไม่ถอย จะต้องแก้ให้ตกจนได้ นี่ซิมันจะตาย เพราะคำว่าแพ้นั้นมีไม่ได้ ถ้าจะแพ้ให้ตายเสียดีกว่า นอกจากต้องทะลุโดยถ่ายเดียว ถ้าไม่ทะลุก็ต้องเจาะกันอยู่อย่างนั้น หมุนติ้วๆ อยู่นั้น...”

พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร

หลวงปู่ลี กุสลธโร

หมู่เพื่อนเกาะพรึบ

ท่านไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าจะมาเป็นครูเป็นอาจารย์ของใคร เนื่องจากอุปนิสัยชอบอยู่คนเดียวตลอดมาดังนี้

“...จังหวะที่หลวงปู่มั่นมรณภาพ เป็นจังหวะที่หมู่เพื่อนขาดที่พึ่ง จึงเกาะพรึบเลย ตั้งแต่บัดนั้นมาจนกระทั่งบัดนี้ พอเผาศพท่านแล้วออกหลบหลีกปลีกตัวหนีไปอยู่ในป่าในเขาลูกไหนลูกไหนก็ตาม ขโมยนี้สุดยอด คำว่าขโมยจากหมู่เพื่อนนี้ คำว่าสุดยอดคือยังไง

กลางคืนเงียบๆ ดึกๆ ก็ไป เพราะหมู่เพื่อนไปรุมนี่ เรารำคาญเราไม่อยากอยู่ ทีนี้พอเงียบๆ ก็เดินดู เห็นหมู่เพื่อนบางองค์เดินจงกรม บางองค์นั่งสมาธิ นี่เรียกว่าไปดูลาดเลา เราเตรียมของไว้เรียบร้อยแล้ว พอมาปั๊บ หนีหมู่เพื่อนออกทางนี้นะ สะพายบาตรหนีกลางคืน เงียบ ไปเลย พอตื่นเช้ามา หมู่เพื่อนยุ่งไปหมดเลยเหมือนฟ้าดินถล่มละ

‘ไปแล้ว ไม่ทราบไปทางไหนละ’

หายเงียบ พอประมาณสัก ๒ อาทิตย์นะ เพราะพวกนี้เก่งนี่นะ... จมูกพระนี่ติดตามถึงเขาลูกไหน ถ้ำไหน ตามถึงหมด... ตามจนกระทั่งถึง ไม่ว่าจะไปอยู่ป่าไหน เขาลูกไหน ถ้ำไหน รู้หมดเลย โอ๋ เราจึงว่าให้

‘จมูกหมานี้สู้จมูกพระไม่ได้นะ’

เราว่าถึงยังงี้ว่าขนาดไหนก็เฉย (หัวเราะ) ขอให้ได้อยู่ด้วยก็เอา อย่างนั้นละนะ ว่าขนาดไหนก็เฉยเหมือนไม่มีหูมีตาไม่มีจิตมีใจนะ เฉยคือหมายความว่า เราได้ที่แล้ว จะว่ายังไงว่าเถอะ ทีนี้เอาอีกนะ พอเผลอเอาอีก บางทีกลางวันแสกๆ หมู่เพื่อนเดินจงกรมอยู่ในเขาในป่านี่ว่ะ ไปเดินฉากนู้นฉากนี้ดู เราเตรียมของไว้แล้ว ไปเดินดูนั้นดูนี้ เห็นองค์นั้นเดินจงกรมอยู่บ้าง องค์นี้นั่งสมาธิอยู่บ้าง ไปเอาของที่เตรียมออกทางนี้นะทางที่ไม่มีใครนี่ ไปเลยๆ อยู่ยังงั้นไม่ทราบว่ากี่ครั้งกี่หน สุดท้ายมันก็พ้นไปไม่ได้นะ ..

มันเกาะไม่ถอยนี่ หลบโน้นหลีกนี้ๆ ยิ่ง**ท่านสิงห์ทอง**นี่ยิ่งเกาะใหญ่ ตามเลยเทียว ได้ยินว่าเราไปทางอำเภอบ้านผือเข้าในเขาแล้วตามเข้าไปๆ ได้ยินแต่ข่าวท่านไปนี้ๆ ไปโน้นๆ (พอ)ท่านสิงห์ทองไปพักอยู่ที่นั่น เขาก็มาขอฟัง

เทศน์ท่านสิงห์ทองก็บอก

'โอ๊ย ตาย ยังไงกันนี่ อาตมาเทศน์ไม่เป็น กำลังเสาะแสวงหาครูอาจารย์อยู่นี้ ***อาจารย์มหาบัว*** *ท่านมาพักอยู่ที่นี่ท่านไปทางไหน'*

เรากำลังหนักเสียด้วยตอนนั้น หนักภายใน จึงได้หลบ หนี หลีก หลบตะพึดตะพือละตอนนั้น เกาะเท่าไรก็สลัด เขาบอก *'ท่านไปทางโน้นๆ* ***ท่านอาจารย์มหาบัว****ก็ว่าเทศน์ไม่เป็น ท่านไม่ยุ่งกับใครนะ ใครมาท่านไล่หนีหมดเลย ท่านบอกท่านเทศน์ไม่เป็นๆ บทเวลาวันที่ท่านจะไปพวกญาติโยมมามากต่อมาก ท่านทนไม่ไหวท่านก็เทศน์ให้ฟัง โอ้โห บทเวลาเทศน์วัวคู่ร้อยสู้ไม่ได้เลย'*

แต่ก่อนวัวคู่หนึ่ง ๑๐๐ บาทแล้วเรียกว่าเยี่ยมว่างั้นเถอะนะ มันไม่เคยมีแหละวัวคู่หนึ่งที่ซื้อถึง ๑๐๐ บาทนะ อย่างมากก็ ๖๐ ๗๐ ๘๐ บาทเท่านั้นพอ อันนี้วัวคู่ร้อยสู้ไม่ได้ อันนี้ก็เหมือนกัน ท่านสิงห์ทองเลยว่า *'โอ๊ย ไม่ใช่อาตมาเทศน์ไม่เป็น'* ..

ธรรมลี(หลวงปู่ลี กุสลธโร)นี้ละที่เกาะเราเกาะติด เกาะไม่ปล่อยธรรมลี คงจะเห็นโทษหรือเห็นคุณอย่างไรไม่ทราบ มีอะไรตอบรับเราเรื่อยๆ คือเราไปคนเดียว เที่ยวกรรมฐานเราไม่ค่อยไปกับใคร เราไปคนเดียว แต่ธรรมลีนี้ขโมยเกาะๆ สลัดอย่างไรไม่หลุด เกาะติด นี่คงจะคิดย้อนหลังเพราะขัดนิสัยเราท่านคงคิดอย่างนั้นละ ขัดนิสัยเราที่ชอบไปคนเดียวอย่างไม่มีใครติดตามได้เลย แต่ธรรมลีติดตามได้ สลัดอย่างไรไม่หลุดธรรมลี ..

เราไปแต่คนเดียว เที่ยวกรรมฐานไปคนเดียว คนเดียวไม่ใช่อะไรมันเป็นตามนิสัย นิสัยมันชอบเด็ด ถ้าไปคนเดียวป่าช้าอยู่กับเราเท่านั้นพอ ถ้ามีหมู่เพื่อนป่าช้าอยู่สองแห่ง แบ่งนู้นแบ่งนี้ ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ถ้าไปคนเดียวแล้วป่าช้าอยู่กับเรา มันต่างกันอย่างนั้นละ นี่ธรรมลีชอบเกาะ ธรรมลีนี้เกาะ ใครไม่ได้ติดตามเราได้ง่ายๆ ละการเที่ยวนี่พูดได้ชัดเจนเลยว่าเด็ด การเที่ยวธุดงค์เด็ด ไปแต่องค์เดียวคือมันสนุกมอบเลย ทุกอย่างมอบเลยๆ ไม่ได้แบ่งรับแบ่งสู้ ถ้ามีเพื่อนมีฝูงมันแบ่งของมันคิดนั้นคิดนี้ ถ้าไปคนเดียวพุ่งเลย มันต่างกันเราไปคนเดียวพุ่งเลย การทำความเพียรก็พุ่งแบบเดียวกันเลย ไม่ได้มีอะไรแบ่งรับแบ่งสู้ มันผิดกันตรงนั้นละ

แต่นี้ธรรมลีเกาะติด คงจะคิดย้อนหลังท่าคือขัดนิสัยเรา ธรรมลีนี้เกาะติด นอกนั้นเกาะไม่ติด กลางคืนเตรียมของเรียบร้อย ถ้าจะไปวันพรุ่งนี้ไปเที่ยวใครก็ทราบๆ เราเตรียมของกลางคืนแล้วก็เดินฉากนู้นฉากนี้ องค์นั้นเดินจงกรม องค์นี้นั่งภาวนา เดินฉากดูหมดแล้วของเตรียมไว้แล้ว พอกลับมาออกทางหลังเลยตื่นเช้ามาไม่เห็นเรา เป็นแต่อย่างนั้น..."

ต่อมาเมื่อมีพระเณรติดตามขอรับคำแนะนำจากท่านมากขึ้นทุกที ความเห็นใจที่ท่านเองก็เคยเสาะแสวงหาครูบาอาจารย์เช่นนี้มาก่อน จึงทำให้ยอมรับภาระในที่สุด

"...ผมไม่ได้เคยคิดว่า ได้เป็นครูเป็นอาจารย์ใครทั้งนั้นแหละ เพราะนิสัยไม่มีทางนั้นมีแต่จะเอาๆ เรื่องของเจ้าของโดยเฉพาะๆ เหมือนไม่เคยที่จะไปสนใจไปสอนผู้ใดเลย เวลาปฏิบัติก็มุ่งต่ออรรถต่อธรรมอย่างเดียว ทีนี้เวลาพอลืมหูลืมตาได้บ้าง มันก็ไม่สนใจที่จะสอนใครเสีย อยู่อย่างนี้สบายดี ว่างั้น

เพราะฉะนั้นเวลาหมู่เพื่อนรุมไปกับผม ผมจึงขโมยหนีเรื่อยนะซิ อยู่คนเดียวสบายดีๆ ไม่มีอะไรมากวน สบายดีๆ มันเป็นอย่างนั้น ทีนี้

กายวิเวก จิตวิเวก อุปธิวิเวก

"...**กายวิเวก** ความสงัดแห่งกาย ในสถานที่อยู่อาศัย ที่ไปที่มาตามบริเวณที่อยู่นี้ นับว่าเป็นสัปปายะความสบายพอสมควร **จิตวิเวก** ท่านผู้มุ่งให้เป็นไปเพื่อความสงัดภายในตามขั้นแห่งความสงบของตน ก็มีประจำจิตของท่านผู้บำเพ็ญพอสมควร ส่วนผู้เริ่มฝึกหัดใหม่ๆ ยังไม่ได้จิตวิเวกภายในใจ จงพยายามบำรุงอินทรีย์ทั้ง ๕ ให้มีกำลัง ความวิเวกภายในค่อยปรากฏขึ้นเป็นลำดับ ผู้ที่ได้รับความวิเวกภายในพอประมาณแล้ว จงพยายามส่งเสริมให้มีความละเอียดเข้าเป็นลำดับ พร้อมทั้งปัญญาความรอบคอบในความวิเวกของตน และผู้มีธรรมยิ่งกว่านั้น จงรีบเร่งตักตวงความเพียรด้วยปัญญาให้เพียงพอ จะปรากฏเป็น**อุปธิวิเวก**ความสงัดจากกิเลสโดยสิ้นเชิงประจักษ์ใจขึ้นมาก..."

มันมากต่อมาก รุมเข้าๆ ก็เลยเป็นอย่างนี้ อย่างที่เห็นนี่ แต่ไม่ได้เป็นกับนิสัยของเจ้าของนะ

ก็อยู่ไปอย่างนั้นแหละ เพราะเห็นหัวใจแต่ละดวงๆ นี้มีคุณค่า คิดถึงเรื่องเราเวลาเสือกคลาน เกิดขึ้นมาเจอพ่อเจอแม่อยู่แล้ว ครูอาจารย์เราได้วิ่งหาแทบล้มแทบตาย ไปที่ไหนมันก็ไม่เหมาะเจาะในหัวใจ มันก็ต้องผ่านไปๆ จนกระทั่งไปถึงที่เหมาะเจาะแล้วมันถึงทุ่มกันลง หมู่เพื่อนแสวงหาครูบาอาจารย์ก็คงเป็นอย่างเดียวกันนี้ นี่แหละเอามาบวก มาลบ คูณ หาร กันดูแล้ว เราทนอยู่ด้วยเหตุนี้นะ...

เราก็ทนเพื่อหมู่เพื่อเพื่อนเพราะหัวใจอยู่กับหมู่กับเพื่อนเท่านั้น ด้วยความเมตตาสงสาร เพราะการดำเนินทางด้านจิตใจนี้เราเห็นโทษมาพอแล้วสำหรับเราเอง เราเห็นคุณค่าของครูบาอาจารย์ที่คอยแนะนำสั่งสอนด้วยความถูกต้องแม่นยำ

จากนั้นก็เอาเรื่องเหล่านี้แหละมาพิจารณาเทียบเคียงถึงเรื่องหมู่เพื่อนทั้งหลาย จึงทนนะนี่นะ ผมทนเอาเฉยๆ

'ถ้าเป็นตามนิสัยของผมแล้ว นิสัยหมายถึงความชอบใจนะ เราไม่ได้ชอบใจเกี่ยวกับหมู่เพื่อนมีมากๆ นี่นะ'

นิสัยของเราเป็นมาแต่ไหนแต่ไรอยู่แล้ว เรื่องความอยู่คนหนึ่งคนเดียว ตั้งแต่ปฏิบัติเราก็ปฏิบัติอย่างนั้น .. เรื่อยมาอย่างนั้น จนกระทั่งพ่อแม่ครูอาจารย์มรณภาพไปแล้ว หมู่เพื่อนรุมเกาะเรานี่ซิ...

ท่านพระอาจารย์หล้า ขันติธโร

พบปราชญ์ กลางป่าเขา

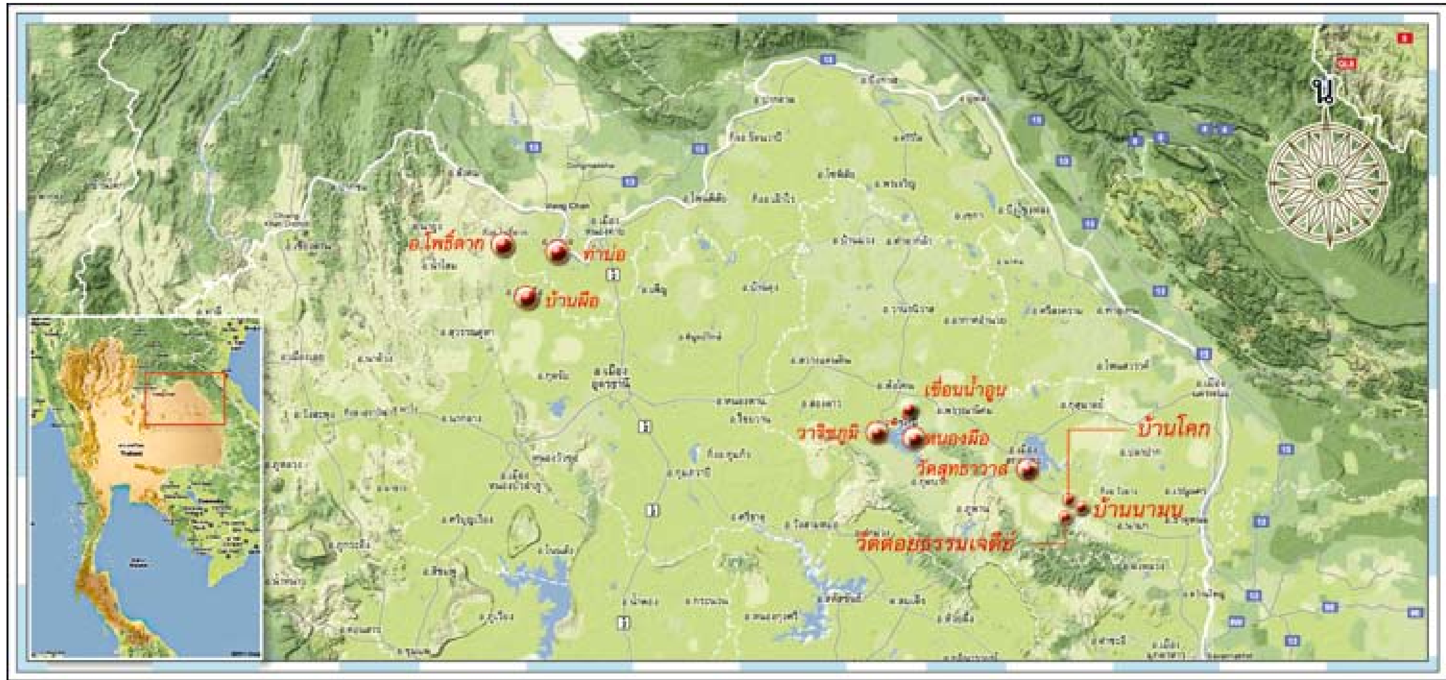
ราวปี ๒๔๙๓ หลังเสร็จสิ้นงานประชุมเพลิงหลวงปู่มั่น ท่านได้ไปพักอยู่กับ**ท่านพระอาจารย์หล้า ขันติธโร** (วัดป่าขันติยานุสรณ์ บ้านนาเก็น อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี) ในเขาลึกราวครึ่งเดือน ที่พักเป็นป่าเขา อาศัยอยู่กับชาวไร่ บิณฑบาตพอเป็นไปวันหนึ่งๆ เดินจากที่พักออกมาหมู่บ้าน กว่าจะพ้นจากป่าก็เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง ๒๐ นาที ถึงหมู่บ้านก็ร่วม ๔ ชั่วโมง ครั้งนั้นท่านได้มีโอกาสสนทนาธรรมกับท่านพระอาจารย์หล้าเกิดความซาบซึ้งจับใจในธรรมของท่านมาก ดังนี้

"...ท่านอาจารย์หล้าเป็นศิษย์ผู้ใหญ่ของท่านพระอาจารย์มั่น ภูมิลำเนาเดิมอยู่เวียงจันทน์ ท่านไม่รู้หนังสือเนื่องจากไม่เคยเรียนมาก่อน นับแต่อุปสมบทแล้ว ท่านอยู่ที่ฝั่งไทยตลอดมาจนวันมรณภาพ เพราะทางฝั่งไทยมีหมู่คณะและครูอาจารย์ทางฝ่ายปฏิบัติมาก

ท่านอาจารย์หล้าเริ่มฉันหนเดียว และเที่ยวกรรมฐานอยู่ตามป่าตามเขากับท่านพระอาจารย์มั่นและท่านพระอาจารย์เสาร์มาแต่เริ่มอุปสมบท ไม่เคยลดละข้อวัตรปฏิบัติและความเพียรทางใจตลอดมา ..

ท่านอาจารย์หล้าอธิบายปัจจยาการคืออวิชชาได้ดี ละเอียดลออมาก ยากจะมีผู้อธิบายได้อย่างท่าน เพราะปัจจยาการเป็นธรรมละเอียดสุขุมมาก ต้องเป็นผู้ผ่านการปฏิบัติภาคจิตตภาวนามาอย่างช่ำชอง จึงจะสามารถอธิบายได้โดยละเอียดถูกต้อง เนื่องจากปัจจยาการหรืออวิชชาเป็นกิเลสประเภทละเอียดมาก ต้องเป็นวิสัยของปัญญาวิปัสสนาขั้นละเอียดเท่าๆ กัน จึงจะสามารถค้นพบและถอดถอนตัวปัจจยาการคืออวิชชาจริงได้ และอธิบายได้อย่างถูกต้อง ..

ท่านอาจารย์หล้ามีนิสัยเด็ดเดี่ยวอาจหาญ

แผนที่แสดงการธุดงค์ขององค์หลวงตาในสมัยนั้น

ชอบอยู่และไปคนเดียว ท่านมีนิสัยชอบรู้สิ่งแปลกๆ ได้ดี คือพวกกายทิพย์ มีเทวดาเป็นต้น พวกนี้เคารพรักท่านมาก ท่านว่าท่านพักอยู่ที่ไหนมักมีพวกนี้ไปอารักขาอยู่เสมอ

ท่านมีนิสัยมักน้อยสันโดษมากตลอดมา และไม่ชอบออกสังคมคือหมู่มาก ชอบอยู่แต่ป่าแต่เขากับพวกชาวป่าชาวเขาเป็นปกติตลอดมา ท่านมีคุณธรรมสูงน่าเคารพบูชามาก คุณธรรมทางสติปัญญารู้สึกว่า ท่านคล่องแคล่วมาก ..

เวลาท่านจะจากขันธ์ไป ก็ทราบว่าไม่ให้ใครวุ่นวายกับท่านมาก เป็นกังวลไม่สบาย ขอตายอย่างเงียบแบบกรรมฐานตาย จึงเป็นความตายที่เต็มภูมิของพระปฏิบัติ ไม่เกลื่อนกล่นวุ่นวาย...”

พระอุปัชฌาย์ไปธุดงค์ด้วย

ในช่วงเวลานี้ภาระปัญหาธรรม *“ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั้นแลคือตัวภพ”* ยังแก้ไม่ตก การแก้ปัญหานี้ต้องปลีกตัวภาวนาอยู่เพียงลำพังเท่านั้นจึงจะสะดวกต่อการพิจารณา แต่เรื่องกลับเป็นตรงกันข้าม การออกธุดงค์ครั้งนี้กลับมีความจำเป็นต้องให้ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ พระอุปัชฌาย์ของท่านร่วมเดินทางไปด้วยตามความประสงค์ของท่านเจ้าคุณ การร่วมเดินทางคราวนี้เกือบทำให้ท่านเจ้าคุณต้องเข้าใจผิดไป ท่านเล่าเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า

“...พรรษา ๑๖ เราย้อนกลับมา เข้าไปในภูเขาไปอยู่ทาง**ถ้ำผาดัก** (อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี) นั่นก็ป่าเสือที่นั่นก็ดี ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ ท่านไปด้วยวันนั้นท่านว่า *‘เราขอไปด้วย’* โอ๊ย แล้วกัน ก็เราจะไปหาทำความเพียร ท่านก็เป็นอุปัชฌาย์เราด้วย ก็ต้องได้เป็นกังวล ก็เป็นจริงๆ

ทีแรกเราพักอยู่ในบริเวณศาลาเล็กๆ ท่านไปเยี่ยมอาจารย์หล้า .. ท่านอาจารย์หล้าท่านอยู่องค์เดียวท่านลึกๆ ไปอาศัยพวกทำไร่ทำสวนอยู่ลึกๆ ท่านเจ้าคุณก็อยากไปเยี่ยมท่าน ชวนเราไปด้วย เราจะไปลำพังเราต่างหากนี่นะ ตกลงเราก็ต้องไป ก็ท่านเป็นอุปัชฌาย์เราจะว่าไง ไปแล้วมันก็ไม่สบายอย่างว่า เพราะจิตมันหมุนตลอดเวลา อยู่กับใครไม่ได้

นี่ละถึงขั้นมันจะไป ฟังเอาซิจิต ถึงขั้นมันจะผึงจะไปแล้ว อยู่กับใครไม่ได้ แม้แต่อยู่กับพระด้วยกัน อย่างท่านเจ้าคุณกับเพื่อนฝูงด้วยกันยังอยู่ไม่ได้ เสียเวลา เหมือนน้ำไหลบ่า เดี๋ยวคิดกับองค์นั้น พูดกับองค์นี้ ไม่ได้ มันจ่อเหมือนนักมวยเข้าวงใน หมุนติ้วๆ อยู่งั้นตลอดเวลาเว้นแต่หลับ พอตื่นก็ปุ๊บแล้ว เอากันแล้วตลอด ไม่ได้คิดถึงดินฟ้าอากาศที่ไหนๆ มีแต่หมุนอยู่ภายในตลอด การขบการฉันไม่สนใจไปลำพังเจ้าของ อยากฉันเมื่อไรก็ฉัน ไม่อยากฉันหมุนติ้วตลอดเลย นี่เป็นความเพียรในระยะนั้น เรียกว่าเป็นความเพียรอัตโนมัติ สติปัญญาอัตโนมัติหมุนตลอด ถึงขั้นมันจะไป .. นี่ละธรรมเมื่อมีกำลังแล้วเป็นอย่างนั้น ถึงขั้นนี่แล้วไม่อยู่ จิตหมุนติ้วๆ อยู่กับใครไม่ได้เลย เพราะฉะนั้นเราถึงหลบถึงหลีกหนีอยู่องค์เดียว

พอเผาศพพ่อแม่ครูจารย์มั่นแล้วก็หลีกหนี หลบหนีเรื่อย ไม่ให้ใครทราบนะ ไปไม่บอกใครเลย จะออกไปทางไหนไม่บอก ไปอยู่นี้ประมาณ ๒ อาทิตย์บ้างอะไรบ้าง เดี๋ยวพระเณรก็ตาม หลบหนีอีกแล้ว ไปอีกแล้วอยู่อย่างนั้น ก็ไปจนตรอก ท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์ไปด้วย ..

ก็เราจะไปนู้นแต่ท่านขอไปด้วยน่ะซี เราขโมยหนีจากหมู่เพื่อนแล้วมาโดดเดี่ยวคนเดียว ทีนี้จะเอาให้สุดเหวี่ยง มาก็มากราบท่านด้วยความเคารพ เพราะท่านเป็นอุปัชฌาย์ มาอุตรจะเผ่นไปทางอื่นเลยก็ไม่เหมาะ ไปกราบท่านก็ถาม *‘จะไปเที่ยว เอ้อ ถ้าจะไปทางนู้นข้าจะไปด้วย’* กูตายเรา โอ๊ย ยังไง ท่านก็ไปด้วย ไปด้วยท่านก็ไปแบบของท่านละซิ แบบของเราต่างหาก แบบของท่านต่างหาก ครั้นเวลาไปแล้วมันไม่สะดวก นี่คือว่าอยู่กับใครไม่ได้ ทนไปกับท่าน ..

อยู่นั้นเราไม่สบายเพราะจิตมันหมุนเป็นธรรมจักร จะอยู่กับใครได้ ก็เลยออกจากนั้นมา

ได้ใช่ไหมล่ะ ตกลงเลยไม่ได้ไป ไปทำร้านไว้เฉยๆ อันนี้จิตมันหมุนอยู่ตลอด มันอยู่ไม่ได้ หลายครั้งนะลาท่านไปที่นั่นที่นี่ ท่านก็มีอุบายพูดอย่างนั้นตลอด เราก็ทนไม่ได้ เราก็ลาหลีกไปนั้นหลีกไปนี้ท่านก็จับละซิ

พอครั้งที่สามเราจะขอไปอยู่ในเขาลูกนี้ ชี้ไป เห็นอยู่ภูเขา เขาว่ามีสถานที่ดีอยู่ พอลาครั้งที่สามท่านเปิดเลยนะ *'เอ๊อ บัวเอ๊ย เรามาอยู่กับเธอนี้เธอเป็นกังวลกับเรา เธอไม่สะดวก เราไปแล้วเธอจะสะดวกสบายแหละ'*

เราไม่รู้จะว่ายังไงก็เรามันอยู่ไม่ได้ มันหมุนตลอด จากนั้นเราก็หาอุบายลาหนีออกไปเลย ท่านก็เลยว่า *'เอ๊อ มหาบัวอยู่กับเรานี้ไม่สะดวกสบาย เป็นยังไงน้า'*

ท่านพูดกับโยมท่านอาจารย์หล้านะ *'มหาบัวมาอยู่กับเรารู้สึกดิ้นทางนู้นดิ้นทางนี้เรื่อย ท่านไม่รู้เรื่องของเรานะ อยู่กับเราไม่ค่อยสนิท มักจะไปที่นั่น มักจะไปที่นี่ เป็นยังไงน้ามหาบัว'*

ท่านรู้สึกจะมีอะไรกับเรา แต่เรามันหนักในทางนี้ ไม่เป็นกังวล เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องโลกๆ เรื่องของเราเป็นเรื่องธรรมล้วนๆ หนีจากท่านเสียจนได้ พอเราหนีมาแล้วไม่กี่วันท่านก็หนีมา มาก็มาพูดอยู่ทางวัดโพธิฯ พูดให้พระกรรมฐานฟัง ท่านไม่พูดกับประชาชนแหละ ท่านไม่รู้เรื่องของเรา ทีแรกท่านคิดจะยกโทษเรานะ *'มหาบัวอยู่กับเราไม่เป็นสุข เป็นยังไงไม่รู้นะ เดี๋ยวลาไปนั้น เดี๋ยวลาไปนี้ ลาอยู่งั้นเป็นยังไงอยู่กับเราอยู่ไม่ติด เหมือนจะรังเกียจเราอะไร จนกระทั่งเราให้ไปก็ไปเลย ไม่เป็นสุขมหาบัว เป็นยังไงน้า'*

พอดีไปคุยกับพระที่เคยคุยธรรมะกับเรา เป็นพระกรรมฐานที่เคยคุยธรรมะกับเรา ท่านเล่าเรื่องเป็นลักษณะที่ว่าไม่พอใจในเรา ว่าเราอยู่กับท่าน เราไม่พอใจ คงเป็นอย่างนั้น .. พระองค์นั้นก็เราเคยเล่าให้ฟังแล้วนี่ ท่านเลยเล่าให้ฟังทีนี้นะ

'โอ๋ย ท่านไม่รังเกียจ ท่านเล่าเรื่องความเพียรให้ฟัง เวลานี้ท่านกำลังพิจารณาอย่างนั้นๆ ธรรมะของท่านกำลังเร่ง ท่านอยู่กับใครไม่ได้ ท่านหลีกหนีมาๆ มีแต่หลีกอันเดียว ท่านหลบหลีกจากหมู่จากเพื่อนตลอด เพื่องานของท่านสะดวกสืบต่อเป็นลำดับลำดาไม่ขาดวรรค

อยู่นั้นก็ห่างอยู่นะ ท่านก็ยังวิตกกับเราอยู่ อยู่ห่างๆ นั้นก็ดี เป็นอย่างนั้นนะ ว่าเข้าไปอยู่ป่าเสือ จากนั้นมาเราก็ไปเที่ยวดูที่นั่นที่นี่ ไปเห็นที่นู่นเหมาะ ป่าลึกๆ โน่น ให้ญาติโยมเขาไปทำแคร่ให้เรียบร้อย เราไปทำภาวนาของเราที่นั่น จะมาฉันร่วมก็ตอนเช้า จากนั้นแล้วเราก็จะไปโน้น เราคิดว่างั้น เพราะจิตมันหมุนเป็นธรรมจักรตลอดเวลา พรรษา ๑๖ เดือน ๔ ระหว่างนี้มั้ง เดือน ๔ ละ เดือนมีนา เมษาอยู่ทางโน้นอยู่ในป่า

ถ้าอยู่คนเดียวนี้พุ่งๆ ตลอด ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งหลับจิตไม่มีคำว่าเผลอ สติปัญญาขั้นนี้แล้วไม่มีเผลอ หมุนกันตลอดเลย เหมือนนักมวยเข้าวงใน จะไปดูเวล่ำเวลานาฬิกานาทีตีโมงที่ไหนนักมวยเข้าวงใน ถ้าไปดูตายเข้าใจไหม อันนี้ก็เหมือนกัน กิเลสกับธรรมฟัดกันเข้าวงในเป็นอย่างนั้น ไม่รู้จักเป็นจักตาย หมุนติ้วๆ .. อยู่กับท่านมันไม่สะดวก ท่านก็คุยธรรมะ แต่เป็นธรรมะธรรมดาพื้นๆ นั่นซี ไม่ใช่ธรรมะที่เราหมุนติ้วๆ มันก็เข้ากันไม่ได้ อยู่ที่นี่ก็ไม่สบาย ตอนค่ำคืนก็ต้องมาหาท่าน ถ้าเราไปอยู่ไกลๆ นู้นกลางคืนเราไม่มา เราจะมาแต่ตอนเช้า เราจึงไปอยู่ทางนู้น เราก็ให้เขาทำแคร่ให้เล็กๆ อยู่ลึกๆ ไกลจากท่านไป เรียกว่าเหมาะว่างั้นเถอะ

เราจะมาฉันจังหันร่วม จากนั้นแล้วไม่มาถึงเวลาฉันจังหันเราถึงจะมา เราคิดอย่างนั้นเพราะงานของเราไม่ว่าง ให้เขาทำแคร่ให้เสร็จเรียบร้อยแล้วเราก็มา แล้วท่านก็ไปที่นั่นนะ เวลาเรามาที่พักของเราแล้ว ท่านก็พาโยมไป *'ไหนมหาบัวไปทำแคร่ที่ไหน'*

ว่างั้น ให้โยมเขาพาไปดู ตอนค่ำเราอยู่แคร่เรายังไม่ไป ทำเสร็จวันนั้นแหละแต่ยังไม่ไป ตอนค่ำลาท่านแล้ววันหลังจึงจะไป คิดว่างั้นนะ พอเรากลับมาท่านก็ไปดู เรามาหาท่านตอนค่ำ ทีนี้ท่านเปิดเผยแล้วนะ *'ตั้งแต่อยู่ที่นี่เราก็วิตกกับเธอ ไปอยู่ป่าลึก'*

ก็ไม่เห็นลึก เพราะตอนเช้าตอนเย็นเราก็มาเกี่ยวข้องกับท่านอยู่ที่นี่นะ มันไม่สะดวกในงานของเรา เพราะฉะนั้นจึงหลีกไปโน้น จะมาเฉพาะตอนเช้าเท่านั้น เราคิดว่างั้น เวลาทำเสร็จแล้วท่านก็ไปดูแล้วกลับมา ตอนค่ำเราก็ไปหาท่าน คิดว่าจะลาท่านไปวันพรุ่งนี้ ว่างั้นนะ

ท่านว่า *'เราก็ไปดูที่เธออยู่นะบัว ที่เดิมนี้มันก็เปลี่ยวพอแล้วบัว ยิ่งไปอยู่ที่นั่น โอ๊ย เราวิตกนะบัว น่ากลัวนะบัว อย่าไปเถอะ'*

ว่าอีกแหละ อู๊ย เรายังไงกัน ท่านก็อยู่ตามสภาพของท่าน กับสภาพของเรามันต่างกัน *'โอ๊ย อย่าไปเถอะบัวเราเป็นห่วงเธอ นั่นป่าจริงๆ นะนั่น พวกสัตว์พวกเสือ น่าเป็นห่วงนะบัว อย่าไปเถอะ'*

ท่านเปิดออกแล้วนะ ก็เราจะฝืนท่านยังไง

ขาดตอน ความเพียรของท่านเต็มเม็ดเต็มหน่วย ที่ลาไปที่นั่นที่นี่คงจะเป็นเพราะการภาวนาของท่านเร่ง นี่ท่านมากับพระเดชพระคุณ ท่านอาจจะเป็นห่วงความเพียรของท่าน ท่านถึงไปที่นั่นที่นี่'

'หือๆ ?' ท่าน(เจ้าคุณธรรมเจดีย์) จ่อฟังนะ เรื่อยเข้าไปนะ จ้อเข้าไป พระองค์นั้นก็เลยเล่าเรื่องธรรมะของเรา ธรรมะประเภทนี้ท่านเคยเล่าให้ฟังแล้ว ท่านไม่มีวันมีคืน ท่านอยู่กับใครไม่ได้ ท่านต้องหลีกไปอยู่องค์เดียวๆ ของท่านอย่างนั้น *'หือๆ ?'* จ้อเข้าเรื่อยนะทีนี้ เป็นอย่างนั้นแหละ

'อ๋อ เพราะฉะนั้นเธอถึงอยู่กับเราไม่ติด ไปอยู่กับเรา เธอไปทำที่อยู่ลึกๆ เราก็เป็นห่วงอยู่แล้ว มิหนำซ้ำยังโดดไปโน้นอีก ไปภูเขาลูกโน้นลูกนี้อีก อ๋อ อย่างนั้นเอง'

ทีนี้ลงใจนะ อ๋อๆ เป็นอย่างนั้นเอง พระองค์นี้เราเคยเล่าให้ฟัง ว่าท่านอยู่กับใครไม่ได้ ท่านหลีกหนีจากหมู่จากเพื่อนตลอดเวลา มานี้มากับพระเดชพระคุณท่านก็มา มาด้วยความจำเป็นท่านก็มา พระเลยเล่าให้ฟัง แต่ท่านก็อดคิดเรื่องงานของท่านไม่ได้ ต้องหลีกต้องเร้น *'เอ๊อ อย่างนั้นเหรอ เราไม่รู้ อ๋อ เป็นอย่างนั้นเอง'*

ทีนี้พอเรากลับมาคราวหลังนี่ขอโทษเรานะ *'เอ๊อ บัวเราได้คิดผิดกับเธอมามาก ตอนเธอไปอยู่กับเรา ว่าเธอรังเกียจเราอะไรต่ออะไร ข้าเข้าใจผิด นึกว่าเธอรังเกียจข้า เราอดคิดไม่ได้นะ อยู่กับเราไม่เป็นสุข เดี๋ยวลาไปนู้น เดี๋ยวลาไปนี้ๆ ไม่รู้กี่ครั้ง ทีนี้พระมาเล่าให้ฟังแล้วเราพอใจๆ เราขอโทษนะบัว ขอโทษเธอนะ'*

'โอ๊ย จะเป็นไร' เราก็ว่าอย่างนั้น ทีนี้ท่านเห็นโทษของท่านนะ ที่ว่าเราอยู่ไม่ได้อย่างนี้เพราะความเพียรเป็นอย่างนั้นๆ ท่านเปิดออกมาเลย (ตอนนั้น) โน่นอยู่ในเขา ทางที่ว่าไปถ้ำผาดักลงจากนั้นแล้วก็มาอยู่ตีนเขา ลาท่านเจ้าคุณมา ท่านเอาไว้ไม่อยู่ว่างั้นเถอะน่ะ จะอยู่ได้ไงมันหมุนติ้วๆ ก็มาขัดหัวอกที่นั่น หายจาก(โรคเจ็บขัดในหัวอก)แล้วถึงได้มาสกลนคร แล้วขึ้นวัดดอยธรรมเจดีย์(ต่อไป)..."

หลังจากที่ท่านได้ลาจากท่านเจ้าคุณไปในระยะนั้น ความต่อเนื่องทางความเพียรจึงมีขึ้นอีกครั้งหนึ่ง กล่าวถึงปัญหาหนึ่งของบรรดาพระกรรมฐานเกี่ยวกับการออกเที่ยวธุดงค์ในสมัยนั้น มักได้รับผลกระทบจากพระฝ่ายปกครอง แต่สำหรับท่านเองกลับไม่เคยพบปัญหาเช่นนี้เลยดังนี้

"...ออกปฏิบัติกรรมฐานไปองค์เดียวๆ ตลอดเลย .. ตามธรรมดาแต่ก่อนพวกการปกครองไม่ได้แยกกันธรรมยุตกับมหานิกาย เจ้าคณะนั้นเจ้าคณะนี้เห็นกรรมฐานไปนี่ โหยถูกไล่ถูกขนาบ พวกนี้อวดก้ามอย่างนั้นละ แต่กับเราไม่เคยถูกไล่นะ เราไปองค์เดียวอย่างนั้นละ หลักธรรมวินัยก็เรียนมาเต็มที่ทุกอย่าง อะไรผิดถูกประการใดก็รู้ แต่เราไม่เคยถูกขับแหละ ส่วนมากพระกรรมฐานไปมักจะถูกขับถูกไล่ แต่เรานี้ไม่ว่าไปที่ไหนไม่เคยมี สถานที่ว่าเก่งๆ เราไปก็ไม่เห็นมี คงเป็น **"มหา"** นี่ละเป็นกำแพงทำให้ไม่กล้า ไม่เคยมี ไปอย่างนั้นตลอดองค์เดียวๆ..."

สำหรับพระอุปัชฌาย์ของท่านเองแม้จะเป็นพระในฝ่ายปกครอง แต่ท่านมีความเข้าใจชีวิตพระธุดงคกรรมฐานเป็นอย่างยิ่ง และยังให้การอุปถัมภ์คุ้มครองช่วยเหลือพระกรรมฐานให้ได้รับความสะดวกในการบำเพ็ญสมณธรรมจนตลอดชีวิตของท่านเลยทีเดียว องค์หลวงตากล่าวว่าที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์มีความเคารพบูชาและเกี่ยวข้องกับหลวงปู่มั่นมาตั้งแต่เป็นเด็กน้อยแล้วดังนี้

"...เจ้าคุณอุปัชฌาย์เราท่านเป็นธรรมทั้งแท่งเลยนะ เพราะท่านเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นมาตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านบอกว่า

'นี่เณรจูม ดูมันหูกางๆ ลักษณะมันจะเป็นผู้ใหญ่ได้ เอาไปเรียนหนังสือเสีย ให้มันได้มาเป็นผู้ใหญ่ให้ความร่มเย็นแก่ผู้น้อย'

แล้วท่านอาจารย์มั่นก็ไปฝากที่วัดเทพศิรินทร์ กว่าจะเป็นมหาจูม สอบเท่าไรก็ตก ตกเท่าไรก็สอบ จนเขาเรียกท่านว่า "มหาจูมหนังสือเน่า"

พอได้มาเป็นเจ้าคณะมณฑลก็อยู่ให้ความร่มเย็นแก่หมู่คณะมาโดยตลอด เป็นอย่างพ่อแม่ครูจารย์มั่นว่าไว้จริงๆ..."

ป่วยหนัก...รักษาด้วยธรรมโอสถ

คราวหนึ่งในระยะไล่เลี่ยกัน ท่านไปพักวิเวกทางบ้านกาหม-โพนทอง ซึ่งอยู่ระหว่างอำเภอบ้านผือ (จังหวัดอุดรธานี) กับอำเภอท่าบ่อ (จังหวัดหนองคาย) ต่อเขตต่อแดนกัน มีแม่น้ำทอนเป็นเขตแดน ชาวบ้านเล่าว่า ในครั้งนั้นท่านวิเวกมาพักวัดร้าง[๑] ห่างป่าช้าประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ เมตร สมัยนั้นเป็นป่าดงดิบบริบูรณ์มาก มีสัตว์ป่าชุกชุมจนเป็นที่หลบหลีกของเหล่านักเลง ที่ขโมยปล้นจี้หนีอาญาแผ่นดิน เลยป่าช้าไปเล็กน้อยเป็นบ้านหนองกระตัง-หนองกระติ้ว ซึ่งท่านก็เคยแวะพักเช่นกัน

[๑] ปัจจุบันเป็นทุ่งนามีเพียงต้นโพธิ์เป็นสัญลักษณ์หรือร่องรอยไว้ ป่าช้าเดิมได้ขยับขยายปัจจุบันโล่งเตียนเป็นพื้น โดยการผันน้ำจากฝายน้ำทอนที่ไหลลงสู่แม่น้ำโฮงและแม่น้ำโขงตามลำดับ

บ้านกาหม (เดิมเรียกบ้านกาโฮมหรือกาหม-โพนทอง เพราะมีฝูงกามานอนเป็นจำนวนมากที่ดงแห่งนี้) อยู่ใกล้บ้านโพนทอง ห่างกันประมาณ ๘ กิโลเมตร เดิมทั้งสองหมู่บ้านอยู่ติดกัน แต่เกิดน้ำท่วมจึงย้ายหมู่บ้านห่างกันออกไป

เมื่อท่านมาพักภาวนาอยู่ในป่าแห่งนี้ ชาวบ้านหมู่บ้านกาหม-โพนทองจำนวนมากต่างพากันล้มป่วยด้วยโรค**เจ็บขัดในหัวอก**ดาดาษกันไปหมดเหมือนโรคอหิวาต์หรือฝีดาษ ถึงขนาดที่ว่าวันหนึ่งๆ เป็นกันตายกันวันละ ๓-๔ คนบ้าง ๕ คนบ้าง บางวันก็มีถึง ๗-๘ คนบ้าง เขาก็ไปนิมนต์ท่านมาสวด **กุสลามาติกา บังสุกุล** ให้คนตาย เพราะแถวนั้นไม่มีพระ วันทั้งวันมีแต่กุสลามาติกา อุทิศส่วนบุญให้คนตายไม่หยุดหย่อน เดี๋ยวมีคนนั้นตายแบกเข้ามาแล้ว สักพักเดี๋ยวแบกเข้ามาใหม่อีกแล้ว ท่านเลยจะไม่ได้หนีห่างจากป่าช้าเลยจนสุดท้ายโรคร้ายที่คร่าชีวิตคนมากมายนี้ก็มาเป็นขึ้นกับตัวท่านเอง

อาการของโรคเจ็บเหมือนกับเหล็กแหลมหลาวทิ่มแทงประสานกันเข้าไปในหัวอกในหัวใจ จะหายใจแรงก็ไม่ได้ ยิ่งถ้าหากว่าจามด้วยแล้วแทบจะสลบไปในตอนนั้นเลยทีเดียว เมื่ออาการเกิดขึ้นเช่นนี้ทำให้ท่านทราบได้ทันทีว่าถ้าขืนเป็นเช่นนี้แล้วไม่นานก็คงต้องตายอย่างแน่แท้ เพราะแม้แต่การหายใจก็จะไม่ได้ มันคับเข้าแน่นเข้าเรื่อยๆ หายใจแรงแทบไม่ได้เลย เมื่ออาการเช่นนี้ปรากฏขึ้นท่านจึงบอกชาวบ้านว่าเป็นโรคแบบเดียวกันนี้แล้ว ต้องขอหลบตัว

ท่านเล่าว่าระยะนั้นจิตของท่านละเอียดมากทีเดียว เรื่องร่างกายเป็นอันว่าปล่อยวางกันไปหมดแล้วไม่มีอะไรเหลือ เหลือแต่นามธรรม ความคิดความปรุงที่ฟัดเหวี่ยงกันอยู่ตรงนั้น จิตก็รู้สึกละเอียดมาก ผ่องใสมาก กล้าหาญมาก

จากนั้นท่านก็เก็บตัวพักที่ป่ากอไผ่ที่เชิงภูเขา เมื่อโรคเจ็บขัดหัวอกนี้ได้ปรากฏขึ้นก็ทำให้ท่านชักจะรวนเร จึงพิจารณาว่า

“...เออ! คราวนี้เราจะไปตายเสียแล้วเหรอ ในเวลานี้เรายังไม่อยากไป เพราะในหัวใจถึงจะละเอียดขนาดไหนก็ตาม แต่ก็รู้อยู่ว่าจิตนี้ยังไม่ได้เป็นอิสระ ยังมีอะไรอยู่ในจิตหากว่าตายไปในตอนนี้ก็แน่ใจใน**ภูมิของจิตภูมิของธรรม** ว่า จะต้องไปเกิดในที่นั้นๆ ยังไงก็ต้องค้างอยู่ ยังไม่ถึงที่ เหล่านี้ทำให้วิตกวิจารณ์ว่า

‘ยังไม่อยากตาย’

เพราะจิตยังจะค้างอยู่ในชั้นใดชั้นหนึ่ง ในความรู้สึกยังมีอาลัยอาวรณ์อยู่ แต่ไม่ใช่กับชีวิต เป็นความอาลัยอาวรณ์อยู่กับมรรคผลนิพพานที่ตนต้องการจะได้...”

แต่ด้วยเหตุที่โรคมันบีบบังคับตลอดเวลาทำให้ท่านต้องหมุนกลับมาพิจารณาย้อนหลังว่า

“ไม่อยากตายก็ต้องได้ตายเมื่อถึงกาลมันแล้วห้ามไม่ได้ สิ่งเหล่านี้เป็นคติธรรมดายุ่งไปทำไม เรื่องทุกขเวทนานี้ก็เคยผ่าน เคยรบมาด้วยการนั่งหามรุ่งหามค่ำ นั่งตลอดรุ่ง

แม้ทุกขเวทนามากแสนสาหัสก็เคยได้ต่อสู้จนได้ความอัศจรรย์มาแล้ว โรคนี้ก็เป็นทุกขเวทนาหน้าเดียวกัน อริยสัจอันเดียวกัน จึงถอยไปไม่ได้”

มีชาวบ้านยกทั้งบ้านพากันไปเยี่ยมท่านเป็นร้อยๆ ท่านก็ให้เขากลับหมด ไม่ให้ใครมายุ่งเลย จะเหลืออยู่ก็แต่ผู้เฒ่าคนหนึ่งเท่านั้นแกแอบซุ่มดูท่านอยู่ตลอดทั้งคืนด้วยความเป็นห่วงที่กอไผ่ในป่าใกล้ๆ กันนั้นโดยไม่ให้ท่านรู้ตัว

ท่านตั้งใจจะขึ้นเวทีต่อกรกันกับทุกขเวทนาของโรคนี้ในคืนนี้ ชนิดจะให้ถึงเหตุถึงผลถึงพริกถึงขิงถึงเป็นถึงตายเลยทีเดียว จากนั้นก็เข้าที่นั่งภาวนา โหมกำลังสติปัญญาหมุนเข้าพิจารณาทุกขเวทนาในจุดตรงกลางอกที่กำลังเจ็บเสียดแทงอยู่นี้ ท่านเล่าไว้ดังนี้

“...พิจารณาทุกขเวทนาในหัวอกนี้ว่าเป็นยังไง เกิดขึ้นจากอะไร เสียดแทงอะไร เวทนาเป็นหอกเป็นหลาวเมื่อไรกัน มันก็เป็นทุกข์ธรรมดานี้เอง ทุกข์นี้ก็เป็นสภาพอันหนึ่ง เป็นของจริง... ค้นกันไปมาไม่ถอย เป็นตายไม่สนใจ สนใจแต่จะให้รู้ความจริงในวันนี้เท่านั้น พิจารณาดังนี้

ทุกขเวทนามันมากเท่าไรมันแทงในหัวอก สติปัญญายิ่งหมุนติ้วๆ สู้ไม่ถอยจากหัวค่ำจนกระทั่งถึง ๖ ทุ่มกว่า พอเต็มที่เห็นประจักษ์เวลาถอนนี้ ถอนอย่างประจักษ์เช่นเดียวกับทุกขเวทนาจากการนั่งตลอดรุ่ง จิตรอบด้วยปัญญา ทุกขเวทนาถอนแบบเดียวกัน ถอนออกๆ กำหนดตามกันๆ ถอนออกจนโล่งหมดเลย หายเงียบไม่มีอะไรเหลือ โล่งหมดในหัวอกนี่ สุดท้ายก็เหมือนกับว่าร่างกายไม่มี ว่างไปหมดเลย พักดูความอัศจรรย์ของจิต

เมื่อทุกขเวทนาดับไปหมดแล้ว มีแต่ความว่างของร่างกาย จากนั้นก็เป็นความว่างของจิต กายหายเงียบ เมื่อจิตมันพอตัวได้กำลังแล้วก็ยิบแย็บๆ ถอยออกมาๆ จิตก็ยังว่าง ร่างกายแม้จะมีอยู่แต่ไม่มีเจ็บมีปวดมีเสียดแทงในหัวอกอย่างที่เคยเป็นมาเลย จึงแน่ใจว่าไม่ตายแล้วทีนี้ โรคนี้หายไม่ยากอะไรเลย แก้กันด้วยอริยสัจ

พอหลังจากนั้นแล้วก็ลงเดินจงกรม เอาตะเกียงแก้วครอบเล็กๆ ภาคอีสานเขาเรียกตะเกียงโป๊ะเล็กๆ จุดไว้ข้างนอกมุ้งโน้น... ตั้งแต่ต่อสู้กันอยู่โน้นนะ จุดไว้แล้วก็เข้าที่ละ มองเห็นไฟอยู่นอกมุ้งโน้น ไม่ได้เอาเข้ามาในมุ้ง จากนั้นก็ลงเดินจงกรม โอ๋ย เดินก็ตัวปลิวไปเลย หายเงียบไม่มีอะไรเหลือ...”

ท่านเดินจงกรมจนตลอดรุ่ง คืนนั้น ท่านจึงไม่ได้นอนเลย เมื่อแสงอาทิตย์สว่างพอรำไร ผู้เฒ่าที่แอบอยู่ข้างกอไผ่ก็ปุบปับออกมาด้วยความดีใจ ท่านเห็นผู้เฒ่าจึงทักว่า

“เอ้า โยมมาทำไมล่ะ?”

“โห ผมนอนอยู่นี้ ข้างกอไผ่นี่” แกว่า

“เอ้า นอนทำไม? ก็บอกให้ไปตั้งแต่เมื่อคืนนี้”

“โอ๊ย ผมไม่ไป ผมกลัวท่านจะตาย ผมคอยแอบอยู่นี้ ผมก็ไม่ได้นอนเหมือนกันทั้งคืน ไฟของท่านสว่างตลอดรุ่ง เห็นท่านมาเดินจงกรม ผมก็ดีใจบ้าง”

การพิจารณาทุกขเวทนาจากการป่วยคราวนี้ ท่านเคยยกเอามาเป็นตัวอย่างสอนพระให้รู้หลักว่า

วัดป่าสุทธาวาส

"...ทุกขสัจนี้เป็นเหมือนหินลับปัญญานะ ถ้าเราพิจารณาแบบพระพุทธเจ้าสอนแบบอริยสัจเป็นของจริงๆ เรื่องทุกขเวทนานี้เป็นหินลับปัญญาให้คมกล้า...

เวลาพิจารณาแล้วแก้ถอนกัน มันก็ถอนให้เห็นชัดๆ นี่นะ... มันแก้กันได้ด้วยอริยสัจปัญญาพิจารณากองทุกข์ แยกแยะกันกับร่างกายของเราออกให้เห็นอย่างชัดเจน ดังที่เราเคยปฏิบัติมาในสมัยที่นั่งหามรุ่งหามค่ำ ไม่ได้ผิดกันเลย แต่เรื่องสติปัญญาต้องขึ้นสดๆ ร้อนๆ เราจะไปเอาเรื่องเก่าเรื่องที่เคยเป็นมามาปฏิบัติไม่ได้...

เรื่องแก้กิเลส แก้อะไรทุกสิ่งทุกอย่าง แก้ทุกขเวทนานี้ มันต้องสดๆ ร้อนๆ...อย่าให้เกิดขึ้นมาด้วยการคาดการหมาย... มันถึงแก้สดๆ ร้อนๆ จริงๆ ..."

ผีปอบสาว

หลังจากหายโรคเจ็บขัดในหัวอกด้วยธรรมโอสถแล้ว ท่านก็ไปที่วัดป่าสุทธาวาสด้วยเหตุผลที่เกี่ยวข้องผูกพันไว้กับพระอุปัชฌาย์อีกดังนี้

"...ท่าน(เจ้าคุณธรรมเจดีย์)ก็ไล่ไปสกลนคร เราก็จะไปสกลฯ อยู่แล้ว เราจะไปตามสบายของเรา ท่านผูกพันมากนะ ท่านให้ไปบวชหมอเจริญ วัฒนสุชาติ[๑] ตอนนั้นเขาเรียนแพทย์ ให้ไปสวดกรรมวาจาให้เขา ท่านจะไปบวช แล้วให้เราไปสวดกรรมวาจา ให้รอท่านอยู่วัดสุทธาวาส..."

เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๙๓ เป็นช่วงเวลาที่ท่านกลับมาพักวัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร อีกครั้งหนึ่งภายหลังงานประชุมเพลิงหลวงปู่มั่นเสร็จสิ้นลง เพื่อร่วมงานบวชตามประเพณีของคุณหมอเจริญ ในช่วงเวลานั้นมีหญิงสาวนางหนึ่งได้เข้ามาพูดคุยสนทนากับหมอเจริญโดยท่านเองก็ได้ร่วมฟังเรื่องราวในครั้งนี้ด้วย ดังนี้

"...อย่างเขาว่าเป็นปอบเป็นผีก็เหมือนกัน คนนั้นเป็นปอบคนนี้เป็นปอบ มันมีผีมาสิงอยู่ในคนเขาเรียกปอบ เอ๊ ชื่อว่าอะไรนาหญิงคนนี้ หมอเจริญซักเอาเสียจนตาแห้ง นั่งดูหญิงคนนั้น หมอเจริญน่ะเป็นนักเรียนแพทย์ปัจจุบันอยากรู้ชัดๆ เป็นยังไงแน่ แกก็เล่าให้ฟังจริงๆ โห แกเล่าอย่างอาจหาญนี่ นั่นเหมือนกับอ้าปากด้วย ลืมตาไม่หลับด้วยอ้าปากด้วย คือแกพูดมันน่าฟัง

ถ้าวันไหนมันหิวมันดิ้นอยู่ในนี่ เจ้าของจะรู้สึกรำคาญ ว่างั้น ปอบส่วนมากมันจะออกทางตา แพล็บๆ ทางตาแล้วก็ไปแล้ว ทางเจ้าของนี้ก็คอยร้อนใจละซิกลัวว่ามันจะไปกินใครเข้า ถูกหมอเขาเก่งเขาไล่ติดตามผีมา ก็มาหาเราได้ ถ้าคนไล่ผีไม่เก่ง คนไล่ผีไม่รู้มันก็กินคน พอมันกินอิ่มแล้ว ก็กลับมาหาคน กลับมาหาเจ้าของนั่นแหละ มาเข้าเจ้าของ เข้าทางหูบ้างเข้าทางตาบ้างแว้บเดียว ทีนี้ก็จะรู้สึกง่วงนอนทั้งวัน ถ้ามันได้ไปกินอิ่มๆ มาแล้วจะง่วงนอนทั้งวันเลย แต่ถ้ามันหิวแล้วเจ้าของก็จะรู้สึกกระวนกระวายคือมันกวนอยู่ภายใน ครั้นถ้าออกไปกินเขาก็ถูกเขาไล่ละซิว่า

'อีนี้เป็นปอบ อีนั้นเป็นปอบ'

เขาไล่ตามมาก็มาโดนเอาเราเข้า เหตุที่จะเป็นปอบก็เพราะแกไปสักว่าน เขาเรียกว่านกระจาย สักอยู่บนหัวนี่... ให้เขาสักว่านให้ที่กระหม่อม แล้วอยู่ยงคงกระพันด้วยนะ เมื่อสักว่านแล้ว แทงก็ไม่เข้าฟันไม่เข้าปืนยิงไม่ออก... นั่นละเหตุที่จะมาเป็นปอบก็เพราะว่านอันนี้คือรักษาไม่ได้

แกว่ามีวิชาที่ขัดกันกับสิ่งนี้ เช่นกินของดิบอย่างนี้นะ ถ้าหากกินเนื้อดิบปลาดิบอย่างนี้เข้าไปมันจะขัดกับวิชานี้ ถ้าขัดแล้วก็ทำให้เป็นปอบได้ ถ้าไม่ขัดก็ไม่เป็นอะไร สิ่งที่ทำให้ขัดกันก็เช่น ไม่ให้กินเนื้อหรือไม่ให้กินปลาดิบ หรืออย่างลาบเลือด หรือเครือกล้วยก็ห้ามไม่ให้ไปลอด นี้ก็ไปลอดไม่ได้มันผิด นี่ละที่แกเล่าให้ฟัง

เราก็ฟังดูเหมือนกัน เอ๊ พิลึก ที่วัดป่าสุทธาวาสนี่ละ เรากำลังจะไปวัดดอยธรรมเจดีย์กับหมอเจริญ หมอเจริญกำลังจะบวช ให้ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ไปบวช... แกบวชให้แม่ แม่ขอก็เลยบวชให้ ก็พอดีผู้หญิงคนนั้นแกมาคอยรถอยู่ที่หน้าวัด แต่ก่อนรถไม่ค่อยมีแหละ มาที่กุฏิ พวกนี้ก็นั่งอยู่นั้น แกมาก็เลยพูดกันไปพูดกันมาจึงได้รู้เรื่องรู้ราวว่าแกเป็นปอบ

'ทุกวันนี้ยังเป็นอยู่เหรอ?'

เป็นอยู่แกว่างั้นนะ *'ทุกวันนี้ก็ยังเป็นอยู่ยังแก้ไม่ตก เพราะว่านเขาสักไว้กระหม่อมนี้แล้วไปทำผิดเลยกลายเป็นปอบไป...'*

...ถ้าหมอเขาเก่งๆ มันไปกินใครอย่างนี้เขาไปขับผี พอจับมัดได้แล้ว เอาเชือกนะมัดเขาเรียกเชือกระกำ เป็นเชือกวิชา เมื่อเขามัดผูกนี้ไว้แล้วมันก็ออกไม่ได้ จากนั้นเขาก็ซักถามซิ

'เป็นใคร? มาจากไหน?'

เป็นนั้นชื่อว่าอย่างนั้นๆ *'แล้วใครเป็นเจ้าของ?'* มันก็ชี้บอกเจ้าของ

'ยายนี้แหละ' คนยังสาวๆ อยู่นะไม่ใช่ยายอะไรแหละ หมอเจริญนี้เชื่อเลย...

โอ้โห! วิชามันแปลกนะ เอาไปคิดแหละ พวกหมอแผนปัจจุบันนี่นะ สิ่งเหล่านี้เขาไม่เชื่อว่ามี ทีนี้หมอเจริญนี่แหละเชื่อ ไปเห็นแล้วไม่เชื่อได้ยังไง เพราะเขาพูดเป็นตุเป็นตะ พูดเป็นหลักความจริง หลักฐานพยานก็สักอยู่บนกระหม่อมเขา ก็บอกว่าสักอยู่ตรงนี้ นี่ละตัวมันพาเป็นเหตุ ก็มีหลักฐานพยานอยู่ทุกสิ่งทุกอย่างแล้วจะไม่เชื่อได้ยังไง มันกินคนเขาก็บอกว่ามันไปกินคน..."

ภายหลังเสร็จงานบวชคุณหมอเจริญแล้ว ท่านก็ออกเดินทางขึ้นภูเขาหลังวัดดอยธรรมเจดีย์ในทันที

[๑] คุณหมอเจริญ วัฒนสุชาติ ต่อมาเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีธัญญา ปัจจุบันเกษียณอายุราชการ

คืนแห่งความสำเร็จ

น้ำซับน้ำซึม ด้วยสติปัญญา

ในระยะนั้นองค์หลวงตากล่าวถึงความเพียรในการบำเพ็ญจิตตภาวนาของท่านว่าเป็นไปเองโดยไม่ต้องได้บังคับ ทั้งนี้เป็นผลมาจาก **ภาวนามยปัญญา**อันเป็นสติปัญญาที่หมุนตัวเองโดยอัตโนมัติ โดยไม่ต้องมีการบังคับบัญชาในเรื่องความพากความเพียรเลย กลับต้องได้รั้งเอาไว้ มิเช่นนั้นแล้วสติปัญญานี้จะทำงานจนเลยเถิด ด้วยเพราะเห็นโทษแห่งวัฏจักรอย่างถึงใจนั่นเอง **ใจ**จึงมีกำลังมากที่จะถอนตัวออกจากทุกข์อย่างเต็มเหนี่ยว โดยไม่มีคำว่าเป็นว่าตายเลย ท่านกล่าวว่า

"...นี่สติปัญญาขั้นนี้ก้าวแล้ว ทีนี้เบิกกว้างๆ ออกเรื่อยๆ เรื่องกิเลสตัณหาวัฏจักรวัฏวนหมุนภายในดวงใจนี้ เหมือนกับว่ามันหดย่นเข้ามาๆ ทางเบิกกว้างที่จะหลุดพ้นจากทุกข์เบิกกว้างออกๆ สติปัญญาหมุนตัวเป็นธรรมจักร นี่เรียกว่า ธรรมทำงาน ธรรมมีกำลัง ย่อมหมุนตัวกลับเหมือนกันกับกิเลสที่มันมีกำลังหมุนหัวใจของสัตว์เป็นวัฏจักรไปตามๆ กันหมด ไม่ว่ากิริยาใดของกิเลสที่มันแสดงตัวออกมา มันทำงานเพื่อวัฏจักรของมันทั้งนั้นๆ

ทีนี้เมื่อสติปัญญาอันเป็นฝ่ายธรรมมีกำลังแล้วหมุนกลับ ทีนี้หมุนกลับโดยอัตโนมัติเหมือนกิเลสมันหมุนอยู่ในหัวใจสัตวโลกเป็นอัตโนมัติของตัวเองนั่นแล พอถึงขั้นสติปัญญาขั้นนี้แล้วเป็นหมุนกลับๆ ตลอดเวลา ไม่ว่ายืนว่าเดินว่านั่งว่านอนเว้นแต่หลับอย่างเดียวเท่านั้นนอกจากนั้นสติปัญญาขั้นนี้จะฆ่ากิเลสตลอดเวลาโดยอัตโนมัติ หมุนติ้วๆ กิเลสขั้นหยาบหมุนหนักเรียกว่าปัญญาขั้นผาดโผนโจนทะยานเหมือนว่าฟ้าดินถล่ม ปัญญาขั้นหยาบกับกิเลสขั้นหยาบๆ ฟัดกัน

พอจากนั้นแล้วสติปัญญาก็ค่อยเบาไปๆ เพราะกิเลสเบาลงๆ สติปัญญาก็ค่อยเบาไปตามๆ กัน หมุนไปตามๆ กัน เป็นน้ำซับน้ำซึมๆ กิเลสซึมซาบไปไหนสติปัญญาขั้นอัตโนมัติก้าวเข้าสู่มหาสติมหาปัญญาแล้ว ซึมซาบไปตามๆ กันเลย เหมือนไฟได้เชื้อ เอ้า ละเอียดขนาดไหน สติปัญญานี้ก็ละเอียดตามกันไปๆ โดยอัตโนมัติ..."

ท่านกล่าวถึงความเข้าใจที่เคยคาดว่าจิตมีความละเอียดเท่าไรก็ยิ่งจะมีความสุขความสบายงานการจะค่อยเบาบางไปๆ นั้น มาถึงตอนนี้กลับเป็นตรงกันข้ามไปหมดดังนี้

"...บางทีจนรำคาญเหมือนกันนะ เพราะมันหมุนไม่หยุดไม่ถอย 'เอ๊ นี่มันอะไรกัน' แต่มันคิดได้ชั่วขณะเท่านั้นนะ แต่พอหยุดคิดปั๊บมันพุ่งใส่งานนั้นเลย คือ ความคาดของเรานั้นกับความจริงนี้มันห่างกันคนละโลกเลย คือเราคาดไว้อย่างนี้นะว่า

'จิตนี้ได้มีความละเอียดลออเข้าไปเท่าไร ก็ยิ่งจะมีความผาสุกสบาย งานก็ยิ่งจะน้อยเข้าไปๆ สบายเข้าไปเรื่อยๆ ?' นี่เราคาดเราคิดนะ

แต่เวลาความจริงมันไม่เป็นอย่างนั้น เข้าสมาธินี้ก็เหมือนงานน้อยจริงๆ พอพิจารณาปั๊บๆ ก็รวมสงบแล้วอยู่สบายเป็นคนขี้เกียจนอนตายอยู่ในสมาธินั้น ความจริงเจ้าของขี้เกียจต่างหาก ตอนนี้งานน้อยนี่ คือมันอาศัยความสงบ มันติดความสบาย

พอออกทางด้านปัญญา พอได้เหตุได้ผลทางด้านปัญญาแล้ว ทีนี้มันเห็นผลแล้วทีนี้นะ มันเริ่มละทีนี่ เริ่มหมุนเรื่อยๆ พิจารณาเข้าไปเรื่อยเข้าใจเรื่อยแก้เรื่อย ถอดถอนกิเลสได้ด้วยขาดเรื่อยไปเรื่อยๆ เอาละทีนี่นะ ทีนี้ก็เป็นธรรมจักรหมุนตัวเป็นเกลียว เอาละทีนี่ต้องได้รั้งเอาไว้ แล้วทีนี้บทเวลามันเพลีย ถึงร่างกายก็เพลียด้วยไม่ได้เพลียแต่ตรงนี้นะ ในร่างกายทุกส่วนก็รู้สึกเพลีย เพราะจิตทำงาน ปัญญาพิจารณาค้นคว้าเขาเรียกว่าทำงาน

ก็รำพึง *'เอ๊ เราคิดไว้ว่าเมื่อจิตมีความละเอียดลออเข้าไปเท่าไร ยิ่งจะมีความสุขมากๆ ทำไมเดี๋ยวนี้ถึงเป็นอย่างนี้มันสุขมากยังไง มันวุ่นกับงานตลอดจนแทบจะเป็นจะตาย ถ้าว่างานมันก็ยิ่งมากเข้าไปโดยลำดับ'*

มันไม่เหมือนกันตั้งแต่ก่อนที่เราคาดไว้ว่าจิตละเอียดเข้าไปเท่าไรงานยิ่งจะน้อยลงไปๆ และจะมีความสุขยิ่งสบายๆ แล้วหมดไปเลยสิ้นไปเลย นี้เป็นความคาดต่างหากไม่ใช่ความจริง

เวลาความจริงมันไม่เป็นอย่างนั้น พอถึงขั้นปัญญานี้แล้ว โอ้โห มันกว้างขวางยิ่งกว่าอะไร มันหมุนติ้วๆ นี้ครอบโลกธาตุในส่วนร่างกายหยาบนี้ อันนี้แหละตัวมันดิ้นมาก เหมือนกับน้ำไหลโจนลงมาจากภูเขา เหมือนกับน้ำตกนะ เช่นแม่สาที่เชียงใหม่ มันเหมือนอย่างนั้น ปัญญาขั้นพิจารณาร่างกายมันรุนแรงมากเหมือนกับน้ำตกนั่นแหละ

ทีนี้พอร่างกายนี้หมดนั้นแล้ว มันเข้าไปส่วนอาการของขันธ์ ๔ นี้คือ **เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ** มันเป็นน้ำซับน้ำซึมที่นี่ ไหลรินอยู่ทั้งแล้งทั้งฝน คือตลอดเวลาหากไม่แบบน้ำตก เพราะอันนี้มันส่วนละเอียดแล้ว มันก็หมุนอยู่เหมือนกันเป็นแต่เพียงว่าหมุนแบบนี้คือหมุนเบาๆ หากหมุนไม่หยุด ตอนพิจารณาร่างกายนี้เหมือนกับน้ำตกไหลโจนมาจากภูเขาเสียงซ่าๆ ดังถึงไหนโน้นน่ะถ้าเราจะเทียบ พออันนี้หมดปัญหาไปแล้ว เหลือแต่**นามธรรม** เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ทีนี้มันก็ไหลรินอยู่นั่น

มันพิจารณาไม่หยุดไม่ถอยนี่นะ เอ๊ นี่มันจะสิ้นสุดเมื่อไร ก็เราคิดคาดไว้ตั้งแต่ต้นว่า จิตมีความละเอียดลออเท่าไรก็ยิ่งจะมีความสุขความสบาย งานการก็จะค่อยเบาไปๆ ทำไมมันกลับตรงกันข้ามไปเสียหมด แล้วเมื่อไรจะได้สะดวกสบายสักที ว่างี้ พอหยุดกันแล้วปั๊บมันก็ทำงานแล้ว คือเรารั้งมันไว้มันคิดเท่านั้น พอปล่อยปั๊บมันปุ๊บใส่งานที่กำลังทำยังไม่เสร็จ คือยังไม่รู้แจ้งเห็นจริงอันไหนแล้วมันจะต้องตายด้วยกันพูดง่ายๆ เรื่องจะแพ้นี้มันไม่ยอม นอกจากตายกับให้รู้ให้ผ่านไปได้เท่านั้น

จนกระทั่งมันไปเสียหมดกำลังของมันที่จะไปอีกแล้วมันก็ระงับไปเอง สติปัญญาที่หมุนตัวเป็นเกลียวอยู่นั้นก็ระงับไปเองเป็นหลักธรรมชาติเหมือนกัน เป็นอัตโนมัติเหมือนกัน..."

เกี่ยวกับการพิจารณาด้านปัญญาเมื่อผ่านแต่ละขั้นมาถึงอวิชชาซึ่งเป็นสังโยชน์ข้อสุดท้ายของพระอนาคามีก่อนจะบรรลุธรรมขั้นสูงสุดนั้น ขอยกพระธรรมเทศนาของท่านมาแสดงโดยย่อดังนี้

"...ทีนี้การปฏิบัติเมื่อผ่านขั้นร่างกายนี้ไปหมดแล้ว สุภะก็ไม่ปรากฏ อสุภะอสุภังไม่มีความที่ว่าน่ากล้าน่ากลัวในเรื่องร่างกายก็หมดไป ทีนี้พอเกิดขึ้นมาก็กลายเป็น **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เกิดขึ้นมาเกิดกับดับพร้อมๆ เรื่องอสุภะอสุภังผ่านไปเลยๆ สุดท้ายร่างกายก็ไม่มี โลกนี้กลายเป็นโลกว่างไปหมดจากการพิจารณาตั้งแต่ขั้นเริ่มแรก ถือร่างกายเป็นพื้นฐานแห่งการพิจารณา เมื่อพิจารณาอันนี้ชำนิชำนาญเรียบร้อยแล้วมันก็ไม่มีเขามีเรา มีหญิงมีชาย มีแต่ธาตุสี่ดินน้ำลมไฟ ทั้งเขาทั้งเราเสมอกันหมด แล้วจะไปข้องแวะกับอะไร มันก็เดินไปตามสายกลางไม่ข้องแวะกับอะไร

จากนั้นก็เข้าสู่นามธรรม พิจารณาร่างกายจนกระทั่งหมด คำว่าหมดนี้เป็นอย่างไร ร่างกายนี้ที่เรา ยังแยกอสุภะอสุภังอยู่ในขั้นนี้ พอผ่านจากนี้แล้วอสุภะอสุภังจะไม่มี เกิดขึ้นมาพับดับพร้อมๆ เราจะพิจารณาว่าเป็นของสวยงามไม่สวยงามไม่ทัน เพราะอารมณ์ของจิตอันนี้เกิดรวดเร็ว เกิดกับดับพร้อมๆ ทีนี้เรื่องอสุภะอสุภังความสวยงามไม่สวยงามผ่านไปไม่มี เข้าถึงจิต แล้วกลายเป็นจิตอวกาศไปเลยที่นี่ มองดูอะไรมันก็เป็นอวกาศเหมือนฟ้าแลบๆ ปรากฏรูปนามใดก็ตามมันก็เป็นเหมือนฟ้าแลบ เราจะแยกเป็นของสวยของงามไม่สวยงามไม่ทัน ขั้นของจิตที่พิจารณาไปแล้วเป็นอย่างนี้นักปฏิบัติ เป็นอย่างอื่นไปไม่ได้

ผู้พิจารณาอย่างเชื่องช้าธรรมดาจะเห็นอย่างละเอียดลออ ในทางเดินแห่งกรรมฐานเพื่อความพ้นทุกข์ จะเห็นได้อย่างละเอียดลออจิตขั้นนี้พิจารณาอย่างนี้ ขั้นนั้นพิจารณาอย่างนั้นเรื่อยไป จนกระทั่งถึงจิตไม่มีรูปมีนามแล้ว ร่างกายของสัตว์ของบุคคลเป็นอวกาศไปหมด ว่างไปหมด แล้วเราจะพิจารณาอะไรว่าเป็นสุภะอสุภะ ว่าสวยว่างาม ไม่สวยไม่งาม พอตั้งพับดับไปพร้อมๆ เอาอะไรมางาม อะไรไม่งามมันดับไปพร้อม นี่ขั้นของจิตแห่งการพิจารณากรรมฐาน พอจากนี้แล้วก็มีตั้งแต่เหมือนแสงหิ่งห้อย เหมือนฟ้าแลบแพล็บๆๆ เกิดดับๆๆ จากนั้นก็หมุนเข้าไปหาจิต

เพราะออกจากจิต เวลาจิตยังหยาบอาการเหล่านี้ก็ออกมาส่วนหยาบๆ ว่าเป็นของสวยของงามไม่สวยไม่งาม จากนั้นก็ **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** ต่อจากนั้นมีแต่เกิดดับๆ มันแสดงออกที่จิต ดับที่จิต ตามเข้าไปหาจิต นั้นละการพิจารณา พอถึงขั้นที่จิตกับอวิชชาอยู่ด้วยกัน เมื่อมีอวิชชานั้นจิตก็หลงจิต หลงตัวเองและหลงสิ่งอื่น ไม่หลงส่วนหยาบก็หลงส่วนละเอียด ปล่อยส่วนหยาบส่วนละเอียดยังมันก็พิจารณาตามเข้าไป ตามเข้าไปจนหมด ไม่มีอะไรเป็นกิเลส มาม้วนเสื่อกันที่จิต

อวิชชาปัจจยา สังขารา อวิชชา คืออะไร เวลาพิจารณาเข้าไปแล้วอวิชชาก็คือนางงามจักรวาล พอเข้าไปถึงจิตดวงนั้นแล้วจะสง่างามผ่องใสมากทีเดียว น่าอัศจรรย์ นี่เรียกว่านางงามจักรวาล หลอกสติปัญญาที่ยังไม่สามารถจะแก้ตกได้เป็นอย่างดี ทีนี้เวลาพิจารณาแล้วพิจารณาเล่าหลายครั้งหลายหน สิ่งเหล่านี้ก็พังลงไป **อวิชชาปัจจยา สังขารา** ที่ว่าเป็นนางงามของจิต ทำให้โลกหลงไปก็พังไปด้วยกัน ทีนี้ก็ไม่มีอะไรงามในโลกนี้ มันก็ว่างไปหมด ภายนอกก็ว่าง

‘รูปเสียงกลิ่นรสเครื่องสัมผัสสัมพันธ์เต็มในโลกนี้ว่างจากจิตหมด แม้ที่สุดอารมณ์ภายในจิตที่ทำความผูกพันแก่ตัวเองเพราะความคิดความปรุงก็ว่างไปหมด วางไปหมด’

ทีนี้บริสุทธิ์ที่ตรงไหนล่ะ เมื่อมันปล่อยไปหมดแล้วก็เหลือแต่จิตล้วนๆ ท่านให้ชื่อว่าจิตบริสุทธิ์ ดังท่านสำเร็จพระอรหันต์นั่น คือปล่อยหมดแล้วสิ่งอันนี้ ว่างหมด ปล่อย วางด้วยว่างด้วย ปล่อยไปหมด แม้ส่วนภายนอกว่างจิตยังไม่ว่าง พิจารณาเข้ามาหาจิตจนกระทั่งจิตก็ว่างอะไรก็ว่าง ว่างเสมอกันหมด ทั้งภายนอกภายในตลอดทั่วถึง นั่นละคือจิตที่บริสุทธิ์ ถ้าว่างข้างนอกยังไม่ว่างตัวเองก็ยังไม่บริสุทธิ์ เช่นเดียวกับเราไปอยู่ในห้อง ห้องนี้มันว่าง มันโล่งมันว่าง ห้องนี้ว่าง ใครไปดูๆ ก็ว่าห้องนี้ว่างๆ ยิ่งให้เจ้าของที่เข้าไปยืนอยู่กลางห้องไปพูดว่า

ว่างในสมาธิ ว่างในขั้นอรูปธรรม ว่างอกาลิโก

“...ทุกขเวทนาที่เกิดขึ้น เมื่อปัญญาพิจารณารอบคอบแล้วก็ดับไปในขณะนั้น จิตก็ลงสู่ความสงบได้อย่างเต็มที่ ในระยะเช่นนี้จะว่าจิตว่างก็ได้อยู่ แต่**ว่างในสมาธิ** พอจิตถอยออกมา ความว่างก็หายไป จากนั้นก็พิจารณาไปอีกและพิจารณาต่อไปเรื่อยๆ จนจิตมีความชำนาญในด้านสมาธิ ขอสรุปความให้ย่อลงเพื่อให้พอดีกับเวลา เมื่อสมาธิมีกำลังทางด้านปัญญาก็เร่งพิจารณาตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย จนรู้เห็นชัดและสามารถถอดถอนอุปาทานของกายได้โดยสิ้นเชิง จากนั้นจิตก็จะเริ่มว่าง แต่ยังไม่แสดงความว่างอย่างเต็มที่ ยังมีนิมิตภายในแสดงภาพปรากฏอยู่กับใจ เพราะในระยะนี้ใจว่างจากกายและวัตถุภายนอก แต่ยังไม่ว่างจากนิมิตภายในของตัวเอง จนกว่าจะมีความชำนาญโดยอาศัยการฝึกซ้อมไม่ลดละ นิมิตภายในใจก็นับวันจางไป สุดท้ายก็หมด ไม่ปรากฏนิมิตทั้งภายนอกภายในใจ นั่นท่านก็เรียกว่าจิตว่าง ว่างชนิดนี้เป็นเรื่องว่างประจำนิสัยของจิตที่มีภูมิธรรมประจำขั้นแห่งความว่างของตน นี่ไม่ใช่ว่างสมาธิและไม่ใช่ว่างในขณะที่นั่งสมาธิ ขณะที่นั่งสมาธิเป็นความว่างของสมาธิ แต่จิตที่ปล่อยวางจากร่างกายเพราะความรู้รอบด้วยนิมิตภายในก็หมดสิ้นไป เพราะอำนาจของสติปัญญารู้เท่าทันด้วย นี่แลชื่อว่าว่าง**ตามฐานะของจิต** เมื่อถึงขั้นนี้แล้วจิตว่างจริงๆ แม้กายจะปรากฏตัวอยู่ก็สักแต่ความรู้สึกว่ากายมีอยู่เท่านั้น แต่ภาพแห่งกายหาได้ปรากฏเป็นนิมิตภายในจิตไม่ ว่างเช่นนี้แลเรียกว่า ว่างตามภูมิของจิต และมีความว่างอยู่อย่างนี้ประจำ ถ้าว่างเช่นนี้ว่าเป็นนิพพาน ก็เป็นนิพพานของผู้นั้นหรือของจิตขั้นนั้น แต่ยังไม่ใช่นิพพานว่างของพระพุทธเจ้า

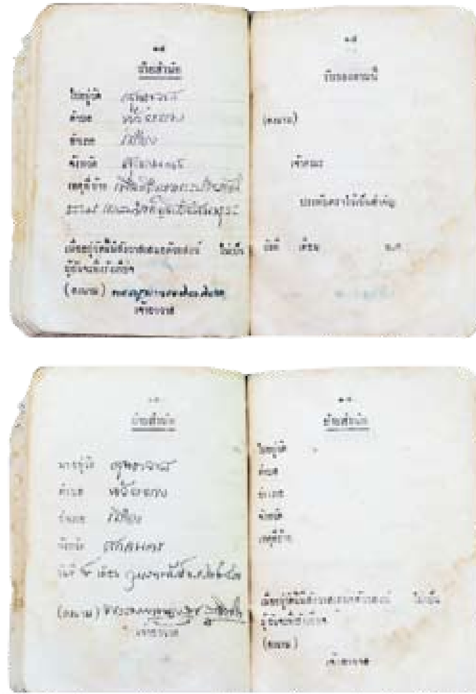
ถ้าผู้จะถือสมาธิเป็นความว่างของนิพพาน ในขณะจิตที่ลงสู่สมาธิก็เป็นนิพพานของสมาธิแห่งโยคาวจรผู้ปฏิบัติผู้นั้น เสียเท่านั้น ความว่างทั้งสองประเภทที่กล่าวมานี้ไม่ใช่เป็นนิพพานว่างของพระพุทธเจ้า เพราะเหตุใด เพราะจิตที่มีความว่างในสมาธิ จำต้องพอใจและติดในสมาธิ จิตที่มีความว่างตามภูมิของจิตจำต้องมีความดูดดื่มและติดใจในความว่างประเภทนี้ จำต้องถือความว่างนี้เป็นอารมณ์ของใจจนกว่าจะผ่านไปได้ ถ้าผู้ถือความว่างนี้ว่าเป็นนิพพาน ก็เรียกว่าผู้นั้นติดนิพพานในความว่างประเภทนี้โดยเจ้าตัวไม่รู้ เมื่อเป็นเช่นนี้ความว่างประเภทนี้จะจัดว่าเป็นนิพพานได้อย่างไร

ถ้าไม่ต้องการนิพพานขั้นนี้ ก็ควรกาง เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ออกตรวจตราดูให้ชัดเจนและละเอียดถี่ถ้วน เพราะความว่างที่กล่าวนี้เป็นความว่างของเวทนา คือสุขเวทนามีเต็มอยู่ในความว่างนั้น สัญญาก็หมายว่าง สังขารก็ปรุงแต่เรื่องความว่างเป็นอารมณ์ วิญญาณก็ช่วยรับรู้ทางภายใน ไม่เพียงจะรับรู้ภายนอก เลยกลายเป็นนิพพานของอารมณ์ ถ้าพิจารณาสิ่งเหล่านี้ให้ชัดและความว่างให้ชัด โดยเห็นเป็นเรื่องของสังขารธรรม คือสิ่งผสมนั่นแล จะมีช่องทางผ่านไปได้ในวันหนึ่งแน่นอน เมื่อพิจารณาตามที่กล่าวนี้ ขันธ์ทั้งสี่และความว่างซึ่งเป็นสิ่งปิดบังความจริงไว้ ก็จะค่อยเปิดเผยตัวออกมาทีละเล็กละน้อย จนปรากฏได้ชัด จิตย่อมมีทางสลัดตัวออกได้

แม้ฐานที่ตั้งของสังขารธรรมที่เต็มไปด้วยสิ่งผสมนี้ ก็ทนต่อสติปัญญาไม่ได้ เพราะเป็นสิ่งเกี่ยวโยงกัน สติปัญญาประเภทค้นแร่แปรธาตุจะฟาดฟันเข้าไปเช่นเดียวกับไฟได้เชื้อลุกลามไปไม่หยุด จนกว่าจะขุดรากเหง้าของธรรมผสมนี้ขึ้นได้เสียเมื่อใด เมื่อนั้นจึงจะหยุดการรุกการรบ เวลานี้มีอะไรที่เป็นข้าศึกต่อ

ห้องนี้เป็นอย่างไร ห้องนี้ว่างๆ ถ้าผู้ละเอียดยิ่งกว่านั้นเข้าไปเป็นอย่างไร มันจะว่างอย่างไร เจ้าของไปยืนขวางห้องอยู่นั้นน่ะ ถ้าอยากให้ห้องมันว่างให้ออกมา พอเจ้าของโดดออกมาจากห้อง ห้องก็ว่างเต็มที่

ติดอย่างอื่นอย่างใดก็ปล่อยมาๆ แต่ติดตัวเองก็เรียกว่าไปยืนขวางห้อง พอถอนตัวเองออกมา ตัวเองก็ถอน ตัวก็รู้ตัวเอง รู้ภายนอก รู้ภายใน ทั้งจิตใจก็รู้เท่าทันไปหมด เรียกว่าว่างหมด ในห้องนั้นไม่มีอะไรอยู่ ในจิตนี้ไม่มีอะไรอยู่ ตัวเขาตัวเรา เป็นอัตตานุทิฏฐิ อะไรเหล่านี้ไม่มี ว่างหมด นี้ละที่ท่านสอนพระโมฆราช ทีนี้ใครก็ตามเมื่อปฏิบัติตามโอวาทที่สอนพระโมฆราชนั้น ผู้นั้นก็เป็นพระโมฆราชขึ้นมาได้ทันทีทันใด สำเร็จเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาก็คือโมฆราชอรหันต์เหมือนกันหมด .. เพราะเป็นผู้ว่างเปล่าแล้วจากสิ่งทั้งหลาย ไม่มีอะไรเข้ามาแผ้วพานได้เลย นั่น**สุญญโต โลกัง** พญามัจจุราชจะตามไม่ทันมองไม่เห็น...”

นิพพานว่างตามแบบของพระพุทธเจ้า คือสิ่งที่ติดใจอยู่ในขั้นนี้และขณะนี้แลเป็นข้าศึก สิ่งที่ติดใจก็ได้แก่ความถือว่าใจของเราว่างบ้าง สบายบ้าง ใสสะอาดบ้าง ถ้าจะเห็นว่าใจมันว่างแต่มันอยู่กับความไม่ว่าง ใจมันเป็นสุข แต่มันอาศัยอยู่กับทุกข์ ใจใสสะอาด แต่มันอยู่กับความเศร้าหมองโดยไม่รู้สึกตัว ความว่าง ความสุข ความใส นั่นแลเป็นธรรมปิดบังตัวเอง เพราะธรรมทั้งนี้คือเครื่องหมายของภพชาติ

ผู้ต้องการตัดภพชาติจึงควรพิจารณาให้รู้เท่าและปล่อยวางสิ่งเหล่านี้ อย่าหวงไว้เพื่อก่อไฟเผาตัว ถ้าปัญญาขุดค้นลงตรงที่สามจอมกษัตริย์แห่งภพปรากฏอยู่ นั้นแลจะถูกองค์การใหญ่ของภพชาติและจะขาดกระเด็นออกจากใจทันที ที่ปัญญาหยั่งลงถึงฐานของเขาตั้งอยู่ เมื่อสิ่งทั้งนี้สิ้นไปแล้วเพราะอำนาจของปัญญา นั้นแลเป็นความว่างอันหนึ่ง เครื่องหมายของสมมุติใดๆ จะไม่ปรากฏในความว่างนั้นเลย นี่คือความว่างที่ผิดกับความว่างที่ผ่านมาแล้ว ความว่างประเภทนี้ เราจะว่าเป็นความว่างของพระพุทธเจ้าหรือความว่างของใครนั้น ผู้แสดงไม่สามารถจะเรียนให้ทราบได้ว่าจะควรเป็นความว่างของใคร นอกจากจะเป็นความว่างที่รู้เห็นกันอยู่ด้วยสันทิฏฐิโกของผู้บำเพ็ญเท่านั้น

ความว่างอันนี้ไม่มีกาลสมัย เป็นอกาลิโกอยู่ตลอดกาล **ความว่างในสมาธิ**มีความเปลี่ยนแปลงไปได้ ทั้งด้านความเจริญและความเสื่อม **ความว่างในขั้นอรูปธรรม** ซึ่งกำลังเป็นทางเดินก็แปรสภาพหรือผ่านไปได้ แต่ความว่างในตนเองโดยเฉพาะนี้ ไม่มีความเปลี่ยนแปลง เพราะตนไม่มีอยู่ในความว่างนั้น และไม่ถือความว่างนั้นว่าเป็นตน นอกจาก **ยถาภูตัง ญาณทัสสนัง** เห็นตามเป็นจริงใน**หลักธรรมชาติแห่งความว่าง**นั้น และเห็นตามเป็นจริงในสภาวธรรมที่ผ่านมาเป็นลำดับ และที่มีอยู่ทั่วไปเท่านั้น แม้ศีล สมาธิ ปัญญาซึ่งเป็นธรรมเครื่องแก้ไขก็รู้เท่าและปล่อยวางไว้ตามเป็นจริง ไม่มีสิ่งใดจะเข้าไปแฝงอยู่ในธรรมชาติแห่งความว่างในวาระสุดท้ายนั้นเลย..

โปรดนำความว่างทั้งสามประเภทนี้ไปพิจารณา และพยายามบำเพ็ญตนให้เข้าถึงความว่างทั้งสามนี้ เฉพาะอย่างยิ่งความว่างในวาระสุดท้ายซึ่งเป็นความว่างในหลักธรรมชาติ ไม่มีผู้ใดและสมมุติใดๆ อาจเอื้อมเข้าไปทำการเกี่ยวข้องได้อีกต่อไป ความสงสัยนับแต่ขั้นต้นแห่งธรรม จนถึงความว่างอย่างยิ่ง จะเป็นปัญหาที่ยุติกันลงได้ ด้วยความรู้ความเห็นของตนเป็นผู้ตัดสินเอง...”

เสียงบรรลือโลกธาตุ ชาติสิ้นแล้ว

ท่านเดินทางออกจากวัดป่าสุทธาวาสในตัวเมืองสกลนครแล้วก็ย้อนกลับสู่**วัดดอยธรรมเจดีย์**อีกครั้งหนึ่ง คราวนี้พักอยู่กุฏิกระต๊อบหลังเล็กๆ อยู่บนยอดเขา เป็นกุฏิต่างจากครั้งก่อนที่เคยเกิดปัญหาธรรมผุดขึ้นในใจ

ระยะนั้นเป็นพรรษาที่ ๑๖ ในชีวิตการบวชของท่านและเป็นปีที่ ๙ แห่งการออกปฏิบัติกรรมฐาน บนเขาลูกนี้ของคืนเดือนดับ แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ ปีขาล ตรงกับวันจันทร์ที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ด้วยความอดทนพากเพียรพยายามติดต่อสืบเนื่องตลอดมานับแต่เริ่มออกปฏิบัติอย่างเต็มเหนี่ยววรวมเวลาถึง ๙ ปีเต็ม คืนแห่งความสำเร็จระหว่างกิเลสกับธรรมภายในใจของท่านก็สามารถตัดสินกันลงได้ในเวลา ๕ ทุ่มตรง ดังนี้

“...ก็พิจารณาจิตอันเดียว ไม่ได้กว้างขวางอะไร เพราะสิ่งต่างๆ ที่เป็นส่วนหยาบมันรู้หมด รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสทั่วโลกธาตุมันรู้หมดเข้าใจหมดและปล่อยวางหมดแล้ว มันไม่สนใจพิจารณาแม้แต่รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ยังไม่ยอมสนใจพิจารณาเลย

มันสนใจอยู่เฉพาะความรู้ที่เด่นดวงกับเวทนาส่วนละเอียดภายในจิตเท่านั้น สติปัญญาสัมผัสสัมพันธ์อยู่กับอันนี้ พิจารณาไปพิจารณามา แต่ก็พึงทราบว่าจุดที่ว่านี้มันยังเป็นสมมุติ มันจะสง่าผ่าเผยขนาดไหนก็สง่าผ่าเผยอยู่ในวงสมมุติ จะสว่างกระจ่างแจ้งขนาดไหนก็สว่างกระจ่างแจ้งอยู่ในวงสมมุติ เพราะอวิชชายังมีอยู่ในนั้น

พระโมฆราช

“...พระพุทธเจ้าทรงสอนพระโมฆราชว่า

สุญฺญโต โลกํ อเวกฺขสฺสุ โมฆราช สทา สโต
อตฺตานุทิฏฺฐึ อูหจฺจ เอวํ มจฺจุตฺตโร สิยา
เอวํ โลกํ อเวกฺขนฺตํ มจฺจุราชา น ปสฺสติ.

ดูก่อนโมฆราช เธอจงเป็นผู้มีสติทุกเมื่อ พิจารณาโลกให้เป็นของสูญเปล่าว่างเปล่า ถอนอัตตานุทิฏฐิ ที่ถือว่าเป็นเขาเป็นเราซึ่งเป็นเหมือนกับก้างขวางคอนี้ออกเสีย จะพึงข้ามพ้นพญามัจจุราชเสียได้ พญามัจจุราชจะตามไม่ทันมองไม่เห็นผู้พิจารณาโลกเป็นของว่างเปล่าอยู่อย่างนี้ พระโมฆราชก็บรรลุธรรมขึ้นในธรรมบทนี้ละ เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา...”

อวิชชา นั้นแลคือ ตัวสมมุติ จุดแห่งความเด่นดวงนั้นก็แสดงอาการลุ่มๆ ดอนๆ ตามขั้นแห่งความละเอียดของจิตให้เราเห็นจนได้ บางทีก็มีลักษณะเศร้าหมองบ้างผ่องใสบ้าง ทุกข์บ้างสุขบ้าง ตามขั้นละเอียดของจิตภูมินี้ให้ปรากฏพอจับพิรุธได้อยู่นั่นแล สติปัญญาขั้นนี้เป็นองครักษ์รักษาจิตดวงนี้อย่างเข้มงวดกวดขัน แทนที่มันจะจ่อกระบอกปืนคือสติปัญญาเข้ามาที่นี่ มันไม่จ่อ มันส่งไปที่อวิชชาหลอกไปโน้นจนได้

อวิชชานี้แหลมคมมาก ไม่มีอะไรแหลมคมมากยิ่งกว่าอวิชชาซึ่งเป็นจุดสุดท้ายว่า ความโลภมันก็หยาบๆ พอเข้าใจและเห็นโทษได้ง่าย แต่โลกยังพอใจกันโลภ คิดดูซิ ความโกรธก็หยาบๆ โลกยังพอใจโกรธ ความหลง ความรัก ความชัง ความเกลียด ความโกรธอะไร เป็นของหยาบๆ พอเข้าใจและเห็นโทษได้ง่าย โลกยังพอใจกัน

อันนี้ไม่ใช่สิ่งเหล่านั้น มันเลยมาหมด ปล่อยมาได้หมด แต่ทำไมมันยังมาติดความสว่างไสว ความอัศจรรย์อันนี้ ที่นี้ อันนี้เมื่อมันมีอยู่ภายในนี้ มันจะแสดงความอับเฉาขึ้นมานิดๆ แสดงความทุกข์ขึ้นมานิดๆ ซึ่งเป็นความเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน ไม่คงเส้นคงวาให้จับได้ด้วยสติปัญญาที่จดจ่อต่อเนื่องกันอยู่ตลอดเวลาไม่ลดละความพยายามอยากรู้อยากเห็นความเป็นต่างๆ ของจิตดวงนี้ สุดท้ายก็หนีไม่พ้น ต้องรู้กันจนได้ว่า จิตดวงนี้ไม่เป็นที่แน่ใจตายใจได้ จึงเกิดความรำพึงขึ้นมาว่า

‘จิตดวงเดียวนี้ ทำไมจึงเป็นไปได้หลายอย่างนักนะ เดี๋ยวเป็นความเศร้าหมอง เดี๋ยวเป็นความผ่องใส เดี๋ยวเป็นสุข เดี๋ยวเป็นทุกข์ ไม่คงที่ดีงามอยู่ได้ตลอดไป

ทำไมจิตละเอียดถึงขนาดนี้แล้ว จึงยังแสดงอาการต่างๆ อยู่ได้’

พอสติปัญญาเริ่มหันความสนใจเข้ามาพิจารณาจิตดวงนี้ ความรู้ชนิดหนึ่งที่ไม่คาดไม่ฝันก็ผุดขึ้นมาภายในใจว่า

‘ความเศร้าหมองก็ดี ความผ่องใสก็ดี ความสุขก็ดี ความทุกข์ก็ดี เหล่านี้เป็นสมมุติทั้งสิ้น และเป็นอนัตตาทั้งมวลนะ’

เท่านั้นแล สติปัญญาก็หยั่งทราบจิตที่ถูกอวิชชาครอบงำอยู่นั้นว่า เป็นสมมุติที่ควรปล่อยวางโดยถ่ายเดียว ไม่ควรยึดถือเอาไว้

หลังจากความรู้ที่ผุดขึ้นบอกเตือนสติปัญญาผู้ทำหน้าที่ตรวจตราอยู่ขณะนั้นผ่านไปครู่เดียว จิตและสติปัญญาเป็นราวกับว่าต่างวางตัวเป็นอุเบกขามัธยัสถ์ ไม่กระเพื่อมตัวทำหน้าที่ใดๆ ในขณะนั้นจิตเป็นกลางๆ ไม่จดจ่อกับอะไร ไม่เผลอส่งใจไปไหน ปัญญาก็ไม่ทำงาน สติก็รู้อยู่ธรรมดาของตนไม่จดจ่อกับสิ่งใด

ขณะจิต สติ ปัญญา ทั้งสามเป็นอุเบกขามัธยัสถ์นั้นแล เป็นขณะที่โลกธาตุภายในจิตอันมีอวิชชาเป็นผู้เรืองอำนาจได้กระเทือน และขาดสะบั้นบรรลัยลงจากบัลลังก์คือใจ กลายเป็น **วิสุทธิจิต** ขึ้นมาแทนที่ ในขณะเดียวกันกับอวิชชาขาดสะบั้นหั่นแหลกแตกกระจายหายซากลงไปด้วยอำนาจสติปัญญาที่เกรียงไกร

ขณะที่ฟ้าดินถล่มโลกธาตุหวั่นไหว(โลกธาตุภายใน) แสดงมหัศจรรย์บั้นสุดท้ายปลายแดนระหว่างสมมุติกับวิมุตติตัดสินความบนศาลสถิตยุติธรรม โดยวิมุตติญาณทัสสนะเป็นผู้ตัดสินคู่ความ โดยฝ่ายมัชฌิมาปฏิปทา มรรคอริยสัจเป็นฝ่ายชนะโดยสิ้นเชิง ฝ่ายสมุทัยอริยสัจเป็นฝ่ายแพ้น็อคแบบหามลงเปล ไม่มีทางฟื้นตัวตลอดอนันตกาลสิ้นสุดลงแล้ว เจ้าตัวเกิดความอัศจรรย์ล้นโลก อุทานออกมาว่า

‘โอ้โหๆ .. อัศจรรย์หนอๆ แต่ก่อนธรรมนี้อยู่ที่ไหนๆ มาบัดนี้ธรรมแท้ ธรรมอัศจรรย์เกินคาดเกินโลก มาเป็นอยู่ที่จิตและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับจิตได้อย่างไร..

และแต่ก่อนพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์สาวกอยู่ที่ไหน? มาบัดนี้องค์สรณะที่แสนอัศจรรย์มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับจิตดวงนี้ได้อย่างไร..

โอ้โห! ธรรมะแท้ พุทธะแท้ สังฆะแท้ เป็นอย่างนี้ละหรือ’...”

โลกธาตุสะเทือนสะท้าน สลดสังเวชการเวียนว่ายตายเกิด

ผลแห่งความพากเพียรปฏิบัติธรรมจนถึงที่สุดของท่านในคืนนั้นทำให้เกิดความสลดสังเวชใจในการเวียนว่ายตายเกิดของตนดังนี้

“...จนถึงคืนวันดับนั้นถึงได้ตัดสินใจกันลงได้ด้วยความประจักษ์ใจ หายสงสัยทุกสิ่งทุกอย่างเรื่องภพเรื่องชาติ เรื่องความเกิด แก่

เจ็บ ตาย เรื่องกิเลสตัณหาอาสวะทุกประเภทได้ขาดกระเด็นออกไปจากใจในคืนวันนั้น ใจได้เปิดเผยโลกธาตุให้เห็นอย่างชัดเจน เกิดความสลดสังเวช น้ำตาร่วงตลอดคืน

ในคืนนั้นไม่ได้หลับนอนเลย เพราะสลดสังเวชความเป็นมาของตน สลดสังเวชเรื่องความเกิด แก่ เจ็บ ตาย เพราะอำนาจแห่งกิเลสมันวางเชื้อแห่งกองทุกข์ฝังใจไว้ ไปเกิดในภพนั้นชาตินี้มีแต่แบกกองทุกข์หามกองทุกข์ ไม่มีเวลาปล่อยวางจนกระทั่งถึงตายไปแล้วก็แบกอีกๆ คำว่า *แบก* ก็คือใจเข้าสู่ภพใดชาติใดจะมีสุขมากน้อย ทุกข์ต้องเจือปนไปอยู่นั่นแล จึงได้เห็นโทษ เกิดความสลดสังเวช

แล้วก็มาเห็นคุณค่าแห่งจิตใจซึ่งแต่ก่อนไม่เคยคิดว่าจิตใจจะมีคุณค่ามหัศจรรย์ถึงขนาดนั้น การไม่นอนในคืนนั้นเพราะความเห็นโทษอย่างถึงใจและความเห็นคุณอย่างถึงจิตถึงธรรม ในตอนท้ายแห่งความละเอียดอ่อนของจิต เราก็เห็นว่าอวิชชาเป็นของดีและประเสริฐไปอย่างสนิทติดจมไปพักหนึ่ง...

หลง**อวิชชา**อยู่เป็นเวลา ๘ เดือนไม่เคยลืม เพราะรักสงวนอวิชชาซึ่งเป็นตัวผ่องใส ตัวสง่าผ่าเผย ตัวองอาจกล้าหาญ จึงรักสงวนอยู่นั้นเสีย ... ทั้งๆ ที่สติปัญญาก็มีเต็มภูมิแต่ไม่นำมาใช้กับอวิชชาในขณะนั้น เมื่อเวลาได้นำสติปัญญาหันกลับมาใช้กับอวิชชาอย่างเต็มภูมิ เรื่องอวิชชาจึงแตกกระจายลงไป ถึงได้เห็นความอัศจรรย์ขึ้นมาภายในจิตใจนั้นแหละ จึงเป็นความอัศจรรย์อย่างแท้จริง ไม่อัศจรรย์แบบจอมปลอมดังที่เป็นมา..."

โลกธาตุสะเทือนสะท้านหวั่นไหวเกิดขึ้นในขณะที่ธรรมภายในใจของท่านกระจ่างแจ้งขึ้นมาดังนี้

"...อยัญจ ทสสหัสสี โลกธาตุ หมื่นโลกธาตุ **สังกัมปิ สัมปกัมปิ สัมปเวธิ** มีความสะเทือนสะท้านทั่วถึงกันหมดเลยในหมื่นโลกธาตุนี้ อำนาจอานุภาพความสว่างไสวของเทวดาทั้งหลายทั้งแดนโลกธาตุนี้ไม่มีอานุภาพของเทวดาตนใดจะเสมอเหมือนอานุภาพแห่งธรรมของพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วกระจ่างแจ้งขึ้นมาในเวลานั้น

แต่เมื่อธรรมนั้นกระจ่างขึ้นมาภายในใจเรา ซึ่งเป็นธรรมประเภทเดียวกัน รู้อย่างเดียวกันเห็นอย่างเดียวกันแล้วจะไปทูลถามผู้ใด

แม้พระพุทธเจ้าประทับอยู่ข้างหน้า พูดแล้ว สาธุ! ไม่กราบทูลหรือไม่ทูลถามท่านให้เสียเวลา เพราะคำว่า **สันทิฏฐิโก** ที่รู้เองเห็นเองนั้น เป็นธรรมที่ประกาศด้วยความเลิศเลอสุดยอดแล้ว

'นี่เราก็ไปเจอเข้าแล้วประจักษ์ใจประหนึ่งว่า แดนโลกธาตุนี้ไหวไปหมด'

ในขณะที่กิเลสตัวกดถ่วงจิตใจมาตั้งกัปตั้งกัลป์ ตัวพาให้เกิดให้ตาย เพียงเราคนเดียวนี้การเกิดตายของเรา หากว่าเอาประเทศไทยเป็นป่าช้าแล้วน่ะ ร่างกายของเราเพียงคนเดียวนี้ ไม่มีที่ใดที่จะเก็บจะวางศพของตัวเอง *'มากไหม พิจารณาสิ!'*

เพราะมันเกิดมันตายมันเกิดมันตายมาไม่มีเงื่อนต้นเงื่อนปลาย

จนกระทั่งคืนวันนั้น เป็นวันตัดสินขาดสะบั้นไประหว่างป่าช้าคือความเกิดตายกับใจของเราที่บริสุทธิ์หลุดพ้นแล้วจากความเกิดตาย

'ใจกระจ่างแจ้งขนาดนั้นแล้ว โลกธาตุจะไม่หวั่นไหวได้ยังไง กิเลสมันหนักขนาดไหน ฟังซิ'

หลังจากนั้นแล้วความสว่างจ้าครอบโลกธาตุกลับปรากฏขึ้นในใจดวงเดียวที่เคยมืดบอดมากี่กัปกี่กัลป์ นี้แหละความสว่างกระจ่างแจ้งขึ้นมา โดยไม่ต้องไปทูลถาม พระพุทธเจ้าเลย เพราะหายสงสัยทุกอย่าง นี้เรียกว่า จิตมีความสว่างกระจ่างแจ้งครอบโลกธาตุแล้ว..."

น้ำตาร่วงสลดสังเวช และอัศจรรย์ในธรรม

ความรู้เห็นประจักษ์ใจบนดอยธรรมเจดีย์นี้เอง ทำให้ท่านถึงกับน้ำตาร่วงด้วยเหตุผลสองประการ ท่านเล่าไว้ดังนี้

"...ร่วงสองอย่าง ร่วงด้วยความสลดสังเวชภพชาติแห่งความเป็นมาของตนหนึ่ง

กุฏิที่วัดดอยธรรมเจดีย์ ซึ่งอยู่ในบริเวณที่องค์หลวงตาสำเร็จธรรม

เพราะความอัศจรรย์ในพระพุทธเจ้า สาวกทั้งหลายที่ท่านหลุดพ้นไปแล้ว ท่านก็เคยเป็นมาอย่างนี้หนึ่ง เราก็เป็นมาอย่างนี้ คราวนี้เป็นความอัศจรรย์ในวาระสุดท้ายได้ทราบชัดเจนประจักษ์ใจ เพราะตัวพยานก็มีอยู่ภายในจิตนั้นแล้ว แต่ก่อนจิตเคยมีความเกี่ยวข้องพัวพันกับสิ่งใด บัดนี้ไม่มีสิ่งใดจะติดจะพัวพันอีกแล้ว...

เกิดความอัศจรรย์ในธรรมที่ปรากฏขึ้นโดยปราศจากสมมุติใดๆ เข้าไปเจือปนในจิตดวงนั้น ถึงกับทำให้เกิดความขวนขวายน้อย ไม่คิดจะสอนผู้หนึ่งผู้ใดได้ เพราะคิดในเวลานั้นว่าสอนใครก็ไม่ได้ ถ้าลงธรรมกับใจเป็นของอัศจรรย์เหลือล้นถึงขนาดนี้แล้ว ไม่มีใครที่จะสามารถรู้ได้เห็นได้ในโลกอันนี้ เพราะเหลือกำลังสุดวิสัยที่จะรู้ได้

เบื้องต้นที่เป็นทั้งนี้เพราะจิตยังไม่ได้คิดในแง่ต่างๆ ให้กว้างขวางออกไปถึงปฏิปทาเครื่องดำเนิน จึงได้ย้อนกลับมาพิจารณาทบทวนกันอีก ทั้งฝ่ายเหตุคือปฏิปทา ทั้งฝ่ายผลที่ปรากฏในปัจจุบันว่า ถ้าธรรมชาตินี้เป็นสิ่งที่สุดวิสัยที่คนอื่นๆ จะรู้ได้แล้ว เราทำไมถึงรู้ได้ เราก็เป็นคนๆ หนึ่งเหมือนกับมนุษย์ทั่วๆ ไป เรารู้ได้เพราะเหตุใด ก็ย้อนเข้ามาหาปฏิปทาพิจารณากระจายออกไป จนได้ความชัดเจนว่า...

'ถ้ามีปฏิปทาคือข้อปฏิบัติแล้ว ก็จะต้องได้รู้อย่างนี้'

ท่านผู้ใดบำเพ็ญข้อวัตรปฏิบัติให้สมบูรณ์เต็มภูมิดังที่พระพุทธเจ้าได้สั่งสอนไว้แล้ว ธรรมชาตินี้ไม่ต้องมีใครมาบอก จะรู้เองเห็นเอง เพราะอำนาจแห่งมัชฌิมาปฏิปทาเป็นเครื่องบุกเบิกทำลายสิ่งที่รกรุงรังพัวพันอยู่ภายในใจจะแตกกระจายออกไปหมด เหลือแต่ธรรมล้วนๆ จิตล้วนๆ ที่เป็นจิตบริสุทธิ์ ..."

ดำเนินตามมรรค ๘ พ้นทุกข์ได้จริง

ท่านกล่าวแสดงให้เห็นเป็นที่แน่ใจได้ว่าหากยังมีผู้พากเพียรดำเนินตามคำสั่งสอนของ

พระพุทธองค์ด้วยข้อวัตรปฏิบัติอันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา หรือมรรคมีองค์ ๘ อย่างจริงจังให้สมบูรณ์เต็มภูมิแล้ว ย่อมประจักษ์ผลเป็นความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากทุกข์จากการเวียนว่ายตายเกิดได้ด้วยตัวของผู้นั้นเองดังนี้

"...ตามธรรมดาร่างกายนี้เมื่อมีกำลังมากย่อมส่งเสริมกิเลสได้ดี อย่าว่าส่งเสริมจิตเลย และส่งเสริมกิเลสให้มีกำลังมากขึ้น ราคะก็เริ่มมากขึ้น ความง่วงเหงาหาวนอนความขี้เกียจขี้คร้านก็เริ่มมากขึ้นๆ โดยลำดับ ทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นเรื่องของกิเลสมันมากไปตามๆ กัน ขึ้นชื่อว่ามารเครื่องทำลายจิตใจแล้วมากไปตามๆ กัน อันใดที่ผิดก็ทรงแสดงบอกว่าผิด

การฝึกทรมานตนให้ลำบากเปล่าๆ ก็ไม่ใช่ทาง เพราะกายไม่ใช่จะเป็นผู้ตรัสรู้ธรรม ใจต่างหากเป็นผู้ตรัสรู้ธรรม การฝึกการทรมานตนในทางกายโดยไม่มีจิตเข้าไปเกี่ยวข้องในการทำงานนั้นเลยก็ไม่เกิดประโยชน์ **อัตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค** ทั้งสองประเภทนี้ไม่ใช่ทางพระองค์ทรงแนะนำสั่งสอนให้ละให้หยุด ..

ฐีติภูตัง พิจารณาปัจจยาการ

"...**อวิชชาปัจจยา สังขารา สังขารปัจจยา วิญญาณัง วิญญาณปัจจยา นามรูปัง** .. ไปเรื่อยๆ มันส่งออกมาจากจิตนี้แหละ ท่านอาจารย์มั่นท่านว่า "**ฐีติภูตัง อวิชชาปัจจยา สังขารา** ท่านว่า **ฐีติภูตัง** หมายถึงจิต อวิชชาอาศัยจิตเป็น อวิชชาปัจจยา สังขารา ขึ้นมา เพราะฉะนั้นจึงต้องพิจารณาลงที่นั่น เพราะ **อวิชชาปัจจยา สังขารา** มันออกมาจากจิต เป็นขึ้นจากจิต มีจิตเป็นที่อาศัยของอวิชชา ไม่มีจิต อวิชชาอาศัยไม่ได้ จึงต้องพิจารณาลงไปที่นั่น ชำระกันที่นั่น ฟาดฟันกันลงไปที่นั่นด้วยสติปัญญาอันทันสมัย **อวิชชาขาดกระจายไปหมด อวิชชายเตวว อเสสวิราคนิโรธา สังขารนิโรโธ** .. เป็นต้น ทีนี้ก็ดับๆๆๆ เรื่อยไปจนถึง **นิโรโธ โหติ**

นั่น! ในเบื้องต้นของว่า "**สมุทโย โหติ** พอกลายเป็น **นิโรโธ โหติ** อวิชชาดับ อะไรๆ ที่เกี่ยวโยงกันก็ดับไปหมด กลายเป็น นิโรธดับทุกข์ดับสมุทัยภายในใจอย่างไม่มีอะไรเหลือเลย!

นี่เป็นขั้นสุดท้ายแห่งการสร้างบ้านสร้างเรือนมา ตั้งแต่คว้าไม้ทั้งต้นมาปลูกบ้านปลูกเรือนมาไสกบลบเหลี่ยม มาเลื่อย มาเจาะ มาสิ่ว ตามความต้องการของนายช่างคือผู้ปฏิบัติ จนกระทั่งสำเร็จขึ้นมาเป็นบ้านหลังอัศจรรย์ มีความสูง สูงพ้นโลก สง่างามขึ้นมาที่จิตใจ ย่อมมีความลำบากเป็นทางเดิน แต่สุดท้ายก็มีความอัศจรรย์อย่างยิ่งจากความลำบากนั้น ความลำบากนั้นจึงเป็นเครื่องสนับสนุนให้ผลนี้เกิดขึ้นเป็นที่พึงพอใจ ดังหลักธรรมท่านกล่าวไว้ว่า "**ทุกขัสสานันตรัง สุขัง** " สุขเกิดในลำดับความทุกข์ คือการประกอบงานด้วยความทุกข์เสียก่อน ก่อนจะได้รับความสุข..."

มัชฌิมาปฏิปทา ท่ามกลาง เหมาะสม .. เป็นธรรมที่เหมาะสมตลอดเวลาในการแก้การปราบกิเลสทุกประเภท .. ถ้าเป็นประเภทโลดโผน มัชฌิมาปฏิปทาก็โลดโผน ฟาดฟันหั่นแหลกกันลงไปจนกิเลสหมอบราบ กิเลสประเภทกลาง มัชฌิมาก็ประเภทกลาง หมายถึงสติปัญญาประเภทกลาง เอาให้กิเลสแหลกหมอบราบไป กิเลสส่วนละเอียดจนกระทั่งอวิชชาซึ่งเป็นสิ่งละเอียดสุดในบรรดากิเลส ไม่มีกิเลสตัวใดจะละเอียดอ่อนยิ่งกว่าอวิชชา สติปัญญาก็เป็นมหาสติ มหาปัญญา ทันกันฟาดฟันหั่นแหลกกันแตกกระจายไปหมด ไม่มีกิเลสตัวใดจะมีอำนาจนอกเหนือมหาสติ มหาปัญญา อันเป็นมัชฌิมาปฏิปทาละเอียดอ่อนไปได้เลย ..

ท่านผู้ใดบำเพ็ญวัตรปฏิบัติให้สมบูรณ์เต็มภูมิดังที่พระพุทธเจ้าได้สั่งสอนไว้แล้วธรรมชาตินี้ไม่ต้องมีใครมาบอก จะรู้เองเห็นเอง เพราะอำนาจแห่ง **มัชฌิมาปฏิปทา** เป็นเครื่องบุกเบิกทำลาย สิ่งที่รกรุงรังพัวพันอยู่ภายในใจ จะแตกกระจายออกไปหมด เหลือแต่ธรรมล้วนๆ จิตล้วนๆ ที่เป็นจิตบริสุทธิ์ จากนั้นจะเอาอะไรมาเป็นภัยต่อจิตใจ

แม้สังขารร่างกายจะมีความทุกข์ความลำบากแค่ไหน ก็สักแต่ว่าสังขารร่างกายเป็นทุกข์เท่านั้น ไม่สามารถที่จะทับถมจิตใจให้บอบช้ำให้ขุ่นมัวได้เลย เพราะธรรมชาตินั้นไม่ใช่สมมุติ ขันธ์ทั้งหมดนี้เป็นสมมุติล้วนๆ ธรรมชาตินั้นเป็น **วิมุตติ** หลุดพ้นจากสิ่งกดขี่ทั้งหลายซึ่งเป็นตัวสมมุติแล้ว แล้วจะเกิดความเดือดร้อนได้อย่างไร เป็นก็เป็น ตายก็ตาย เรื่องของขันธ์สลายลงไปตามสภาพมันที่ประชุมกันเท่านั้น...”

พระสาวก...ครั้งพุทธกาล

พระอัญญัตรภิกขุ

“...**พระอัญญัตรภิกขุ** ท่านกำลังสงสัยธรรมขั้นละเอียด จะไปทูลถามพระพุทธเจ้า พอไปถึงใต้ถุนพระคันธกุฎีพอดีฝนตก ก็เลยยืนอยู่ที่ใต้ถุนนั้น สังเกตดูน้ำฝนที่ตกมาจากชายคา มากระทบน้ำที่พื้นแล้วเกิดตั้งเป็นต่อมเป็นฟองขึ้นมา ฟองน้ำตั้งขึ้นมาเท่าไร มันก็ดับไปแตกไป ท่านก็พิจารณาเทียบเคียงกับสิ่งภายใน คือ **“สังขาร” ความคิดปรุง** เพราะขั้นนี้จิตจะพิจารณาเรื่อง “สังขาร” และ “สัญญา” ความปรุงและความสำคัญต่างๆ ของใจมากกว่าอย่างอื่น

ในเวลาน้ำตกลงมากระทบกัน นอกจากมีความกระเพื่อมแล้ว ก็ตั้งเป็นต่อมขึ้นมาเป็นฟองขึ้นมา แล้วดับไปๆ **ท่านก็พิจารณาเทียบเคียง**เข้าไป**ภายใน** คือความคิดปรุงของจิต คิดดีคิดชั่ว มีความเกิดความดับเป็นคู่เคียงกันไปเป็นลำดับๆ เสร็จแล้วก็กลายลงมาเป็นน้ำตามเดิม

สังขารนี้เมื่อคิดปรุงเสร็จแล้วก็ลงไปที่จิตตามเดิม ท่านเลยบรรลุธรรมขั้นสูงสุดในสถานที่นั้นเอง พอบรรลุธรรมแล้วฝนก็หยุด **ท่านก็กลับไปกุฎี** ไม่ไปทูลถามพระพุทธเจ้าอีกเลย เพราะหมดข้อสงสัยแล้ว เป็นสันทิฏฐิโก...”

ไตรโลกธาตุชัดเจนประจักษ์ใจ

ท่านนำความรู้ความเห็นที่เกิดขึ้นบนยอดเขาวัดดอยธรรมเจดีย์มาสั่งสอนลูกหลานชาวพุทธด้วยความเมตตาห่วงใยด้วยเกรงจะลืมเนื้อลืมตัวไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษนรกสวรรค์ว่าเป็นของมีจริง ดังนี้

“...จนกระทั่งกิเลสขาดสะบั้นลงไปจากใจไม่มีสิ่งใดเหลือเลย ก็ประจักษ์กับใจของเรา สิ่งที่เกี่ยวข้องกับกิเลสที่เรารู้ประจักษ์ใจของเราคืออะไร คือ นรก เปรต อสุรกาย บุญบาป เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม มีหรือไม่มี พระพุทธเจ้าท่านสอนว่าอย่างไร ยอมรับกราบอย่างราบเลย หาที่ค้านไม่ได้

เพราะสิ่งเหล่านี้มีมากี่กัปกี่กัลป์นับไม่ถ้วนแล้ว มีมาดั้งเดิม พระพุทธเจ้าพระองค์ใดมาตรัสรู้ ก็มารู้เห็นสิ่งเหล่านี้ นอกจากเห็นกิเลสฆ่ากิเลสจากพระทัยของท่านแล้ว ก็มารู้เห็นสิ่งที่เกี่ยวโยงกันกับความรู้ที่จะควรรู้ควรเห็นนี้เหมือนกันหมด

เพราะฉะนั้น การแสดงธรรมสอนธรรมแก่โลก ท่านจึงต้องสอนตามหลักความจริงว่า *บาปมี* เพราะบาปมีมาดั้งเดิม มาแต่กาลไหนๆ *บุญมี* บุญเคยมีมาตั้งแต่ดั้งเดิม ตั้งแต่กาลไหนๆ *นรกมี สวรรค์มี พรหมโลกมี นิพพานมี* ยอมรับว่ามีมาตั้งแต่กาลไหนๆ แล้ว

เมื่อความรู้ความเห็นซึ่งหยั่งเข้าไปสู่จุดเดียวกันแล้ว เห็นอย่างเดียวกันแล้ว จะเอาอะไรมาค้านกัน เห็นก็เห็นอย่างกระจ่างแจ้ง ไม่สงสัย รู้อย่างกระจ่างแจ้ง อย่างอาจหาญชาญชัยตามความจริงที่มีอยู่นั้น

เวลานำมาพูดจะสะทกสะท้านที่ไหน ใครจะเชื่อก็ตาม ไม่เชื่อก็ตาม ความรู้ความเห็นความเป็นนี้ไม่ได้คลาดเคลื่อนจากหลักความจริงไปเลย เป็นความจริงล้วนๆ ..

ภพภูมิทั้งหลายนี่สำหรับสัตว์ทั้งนั้น ไม่มี

ช่องว่างที่สัตว์ไม่อยู่ไม่มี หมื่นจักรวาล ฟังซิแสนจักรวาล กว้างขนาดไหนแสนจักรวาล จักรวาลหนึ่งกว้างขนาดไหน ตั้งหมื่นตั้งแสนจักรวาลโลกนี้กว้างขนาดไหนสัตว์อยู่หมด แล้วก็หมุนเกิดหมุนตายกันอยู่อย่างนั้นตลอด...อย่างนรกอย่างนี้ที่ท่านว่าหลุมที่มหันตทุกข์ ชั่วฟ้าแมบ (ฟ้าแลบ) นี้ไม่มีว่าเป็นความสุข เรียกว่ามหันตทุกข์ อนันตริยทุกข์ ทุกข์ไม่มีระหว่างเลย จะปล่อยช่องว่างไว้เพียงชั่วฟ้าแมบอย่างนี้ ว่าชั่วระยะนี้เป็นความสุขแก่สัตว์ประเภทที่มีกรรมหนาที่สุด ..

บาปเราก็ไม่สงสัย บุญไม่สงสัย นรกทุกหลุมไม่สงสัย สวรรค์กี่ชั้นไม่สงสัย .. ตั้งแต่ชั้นแรก จนกระทั่งถึงพรหมโลก ๑๖ ชั้น มีสุทธาวาสเป็นชั้นสุดท้าย .. นิพพานไม่สงสัย ตลอดภพภูมิต่างๆ พวกเปรตพวกผี เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม ที่อยู่สวรรค์ชั้นนั้นๆ พรหมโลกชั้นนั้นๆ ตลอดพวกเปรตพวกผีที่อยู่ตามกำเนิดตามภพชาติของตน ที่เสวยกรรมตามลำดับลำดามา เราก็ไม่สงสัย ได้ประจักษ์แล้วในหัวใจนี้ ..

อย่าพากันกล้าหาญต่อบาปนะ พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาองค์เอก ทุกๆ พระองค์สอนว่า *บาปมี* อย่าทำบาป *บุญมี* ให้สร้างคุณงามความดีเพื่อบุญเพื่อกุศล *นรกมี* อย่ากล้าหาญชาญชัยต่อสู้พระพุทธเจ้า อวดดิบอวดดีเก่งกว่าพระพุทธเจ้า ไปลบล้างว่า *นรกไม่มี* ตายแล้วจะจมลงทันทีทันใด

ถ้าใครอาจหาญชาญชัยต่อพระพุทธเจ้ากล้าลบล้างว่า *บาปไม่มี บุญไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี* ผู้นั้นแลคือผู้หมดคุณค่าแล้ว ทั้งๆ ที่ลมหายใจยังฟอดๆ อยู่นั้น พอลมหายใจขาดแล้ว จะดีดผึงทันที ไม่ได้มีคำว่าใกล้ว่าไกล จากนี้ถึงแดนนรกกี่กิโลกี่เส้นกี่วา ไม่เคยมี พอใจขาดลมหายใจขาดสะบั้นลงไปแล้ว กรรมที่ทำชั่วช้าลามกทั้งในที่ลับทั้งในที่แจ้ง เป็นกรรมโดยแท้ไม่มีที่ลับที่แจ้ง มันแจ้งขาวดาวกระจ่างอยู่ภายในใจของผู้ทำนั่นแล...”

ท่านกล่าวว่าคนตาบอดไม่เชื่อคนตาดี ย่อมมีทางตกหลุมตกบ่อได้ฉันใด ผู้มีใจมืดบอดด้วยกิเลสตัณหาไม่เชื่อตาใจของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ท่าน ย่อมนำความล่มจมมาสู่ตนได้

 พิสูจน์ตายแล้วสูญด้วยจิตตภาวนา

“...การพิจารณาในอาการต่างๆ ของร่างกายด้วยปัญญา ย่อมเห็นตามเป็นจริงไปโดยลำดับ และถอนอุปาทานในร่างกายไปพร้อมๆ กัน จนถึงขั้นปล่อยวางรูปกายได้

จิตก็นับวันเด่นดวงและเป็นตัวของตัวยิ่งขึ้น เพราะกระแสของจิตรวมเข้าสู่จุดเดียว จำพวก เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ซึ่งเป็นอาการหนึ่งๆ ของจิต ก็พิจารณาในลักษณะเดียวกันกับกาย คือ โดยทางไตรลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสามไตรลักษณ์ จนเป็นที่เข้าใจด้วยปัญญา ใจย่อมปล่อยวางได้อย่างหายห่วง

ตอนนี้แล ผู้ปฏิบัติจะทราบได้ชัด เรื่องรวงรังแห่งภพแห่งชาติ และอุปาทานในขันธ์ได้ถูกถอนไปหมดแล้ว ยังเหลือเฉพาะตัวภพ ที่ติดแนบราวกับเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับใจ สติปัญญาอัตโนมัติที่แหลมคมทุกด้านขุดค้นลงที่จุดอันเป็นตัวภพนั้น ไม่หยุดยั้งราวกับธรรมจักรหมุนรอบตัว และโค่นตัวภพนั้นลงเผาด้วย มหาสติ มหาปัญญา ไม่มีซากสมมุติแม้ปรมาณูเหลืออยู่ภายในใจเลย

ท่านผู้นี้รู้แล้ว รื้อแล้วซึ่งรวงรังแห่งภพชาติ ขาดกระเด็นอย่างไม่มีร่องรอยสมมุติเหลืออยู่เลย ด้วยการพิสูจน์โดยทางจิตตภาวนา ดังพระพุทธเจ้าและพระสาวกพาดำเนินมา เมื่อถึงที่นี่แล้วเป็นอันว่าพ้นภัยทั้งมวล ไม่มีอะไรกวนใจอีกต่อไปตลอดอนันตกาล

ท่านผู้ใดอยากรู้อยากเห็นว่า จิตตายแล้วเกิดอีก หรือตายแล้วสูญ กรุณาพิสูจน์ทางด้านจิตตภาวนาอันเป็นหนทางให้เข้าถึงความจริง ความจริงมีอย่างไรภายในจิตจะทราบเองด้วยจิตตภาวนา ซึ่งถึงขั้นที่ควรรู้ควรเห็น ไม่มีใครและอะไรมาปิดบังไว้ได้ นอกจากกิเลสของตัวปิดบังตัวเองเท่านั้น จะไปตำหนิใครได้ลงคอเล่า

ถ้าต้องการรู้ความจริง คือตายแล้วเกิดอีก หรือตายแล้วสูญ ที่มีอยู่กับทุกคน จึงควรค้นคิดด้วยทางจิตตภาวนา ไม่ควรฝืนคิดโดยลำพังตัวเอง กลัวจะถูกกิเลสพันหนักเข้า จนกลายเป็นแหพันลิง ลิงตัวคะนองอยู่ไม่เป็นสุข มือคว้าเอาแหเขามาทอดลงในน้ำ สุดท้ายลิงตัวคะนองเลยกลายเป็นปลาที่ถูกแหพันตายเปล่าๆ...”

ฉันนั้นเหมือนกัน ท่านจึงกล่าวย้ำเตือนชาวพุทธผู้ไม่เชื่อพระพุทธเจ้าว่า

"...ความล่มจมจะมีแก่ผู้ไม่เชื่อ นั้นแล นี่เรียกว่า **สวากขาตธรรม** ท่านตรัสไว้ชอบแล้ว นี้ประมวลเข้ามา เรายอมรับทุกประเภทที่พระองค์ทรงแสดงไว้แล้ว ตั้งแต่บาปแต่บุญ นรกสวรรค์ พรหมโลก นิพพาน เทวบุตรเทวดา เปรตผีมี เรายอมรับร้อยเปอร์เซ็นต์ตั้งแต่ขณะที่กิเลสเปิดจากใจเท่านั้นสว่างจ้าขึ้นมาหมด ไม่เคยคาดเคยคิดเคยรู้เคยเห็นว่าจะรู้จะเห็น ก็เป็นขึ้นมาแบบอัศจรรย์ จึงได้อัศจรรย์ตัวเองว่า

'เรารู้ได้ยังไง? เห็นได้อย่างไร?'

จิตดวงนี้แลตั้งแต่กิเลสครอบงำอยู่ มันก็เหมือนคนตาบอด อะไรจะมีอยู่มากน้อยเพียงไรมันไม่เห็น สีแสงวัตถุต่างๆ มองไม่เห็นแต่โดนเอาๆ นี่จิตที่มืดบอดก็เหมือนกัน มีแต่โดนความทุกข์ความทรมาน โดนบาปโดนกรรมเรื่อยมา แล้วขั้นบำเพ็ญมาๆ ก็ค่อยหูแจ้งตาสว่างออกไปๆ สุดท้ายเปิดโล่งหมดทั่วแดนโลกธาตุ สว่างจ้าครอบโลกธาตุ เกิดความอัศจรรย์ในตัวเองว่า

'รู้ได้อย่างไร? เห็นได้อย่างไร? สิ่งที่ไม่เคยคาดเคยคิดเคยรู้เคยเห็น ก็เห็นก็เป็นขึ้นมาประจักษ์ใจเพราะสิ่งเหล่านั้นมีอยู่แล้ว เป็นแต่เพียงว่าตาเรามันหลับด้วยกิเลสปิดบังเท่านั้น พอเปิดตาคือกิเลสออกจากใจแล้วสว่างจ้าขึ้นมา'

ก็ยอมรับ กราบพระพุทธเจ้าอย่างราบตั้งแต่บัดนั้นมาจนกระทั่งบัดนี้..."

สุญญกัป

"...ท่านกล่าวไว้ในธรรมว่า **พุทธันดรหรือสุญญกัป** ก็หมายถึงความว่างเปล่าจากศาสนา **พุทธันดร** หมายถึง ระหว่างแห่งพระพุทธเจ้าแต่ละองค์ที่จะมาตรัสรู้ นั่นก็ว่างจากศาสนา .. **ภัทรกัป** แปลว่ากัปที่เจริญ .. กัปหนึ่งๆ นั้นมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ทีละองค์บ้าง ทีละสององค์บ้าง สามองค์บ้าง ถ้าเป็นภัทรกัป กัปใหญ่ก็มาตรัสรู้ถึง ๔-๕ องค์ ดังภัทรกัปของเราทุกวันนี้มีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ๕ พระองค์ คือ พระอริยเมตไตรย เป็นองค์ที่ ๕ นี่เรียกว่ากัปหนึ่งๆ พอสิ้นกัปนี้แล้วก็เป็น**สุญญกัป**

ใน**สุญญกัป**นั้นแลเป็นกัปที่สัตว์โลกทั้งหลายได้รับความเดือดร้อนมากที่สุด ไม่มีน้ำไม่มีเครื่องเยียวยารักษาเลย มีแต่ความทุกข์ความทรมานล้วนๆ จนกว่าว่ากัปนี้ผ่านไปกัปหน้าผ่านมาแล้ว พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ถึงจะได้สร้าง คุณงามความดี ถึงจะได้ค่อยรอดพ้นไปได้ บรรดาสัตว์ที่รออยู่แล้วก็เลยรอดพ้นในเวลาที่พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้แต่ละ พระองค์ๆ นี่พวกเราทั้งหลายก็ได้เกิดมาอยู่ในภัทรกัปคือกัปของพระพุทธเจ้า พระสมณโคดม จากนี้ไปก็จะเป็นพระอริยเมตไตรยมา..."

ศพคนๆ เดียวประเทศไทยไม่พอ

เรื่องการเกิดตายของคนแต่ละคนๆ นี้ ท่านเคยกล่าวอย่างถึงใจให้เห็นทุกข์เห็นโทษของการเกิด และรีบเร่งขวนขวายสร้างคุณงามความดีใส่ตนให้มาก ดังนี้

"...การเกิดการตายนี้ เกิดตายทับถมกันมานี้ สักเท่าไรๆ แต่ละศพแต่ละคนๆ มันรู้ไปหมด เวลามันรู้นะ เอาให้มันจริงๆ จังๆ อย่างนี้เลยนะ มันจึงขยะแขยง

'โห มันผ่านของมันออกแล้ว มันก็ยังขยะแขยงอยู่นะ โถ! แต่เวลามันจมอยู่ มันไม่ขยะแขยงนะ ยืนอยู่อย่างนี้ เวลามันผ่านออกมาแล้ว มันถึงได้เห็นโทษของมัน ขยะแขยงนะ'...

คนหนึ่งสัตว์ตัวหนึ่งๆ นี้ถ้าไม่มีบุญไม่มีกุศลแล้วไม่มีความหมายเลย วนเวียนตายเกิดตายสูงตายต่ำตายเกิดอยู่อย่างนั้นตลอดตลอดมาที่กัปกี่กัลป์ คนหนึ่งๆ นี้ เอามากองประเทศไทยนี้ไม่พอกอง ศพของคนคนหนึ่งที่ตายเกิดๆ เป็นสัตว์ประเภทใดก็ตามมารวมกันนี้

เพียงคนคนเดียวเท่านั้นทั่วประเทศไทยเรานี้ หาที่กองศพไม่มีเลย นานขนาดไหนกี่กัปกี่กัลป์ที่ตายเกิดตายทับกองกันอยู่นี่น่ะ เรียกว่าตายกองกัน ล้วนแล้วตั้งแต่จิตนี่ออกไปร่างนั้นแล้วเข้าสู่ร่างนี้ เข้าสู่ร่างไหนก็ว่าเกิด ร่างไหนหมดสภาพก็ว่าตายๆ ว่าเกิดว่าตาย มันหากหมุนของมันอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา นี่ละวัฏวนวัฏจักร...

สิ่งที่มาแก้คืออะไร บุญกุศลเราสร้างมากน้อยเท่าไรๆ มารวมกัน แล้วค่อยแก้ไปแก้มา แก้มากเข้าๆ บุญกุศลมีมากเข้า ความหนาแน่นของการแก้ก็หนาแน่นเข้าๆ

อันนี้ก็ค่อยจางไปๆ ก็สว่างจ้าออก สว่างจ้าก็ดีดผึงๆ เลย นี่ละพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์มองดูหัวใจสัตวโลก ที่เขาไม่มีศาสนาคือเขาไม่ได้มองดูหัวใจเลย เขาดูแต่วัตถุเท่านั้น..."

จิตวิญญาณมีจริง

ท่านกล่าวยืนยันเรื่องจิตวิญญาณว่าเป็นของมีจริงดังนี้

"...จิตวิญญาณอยู่บนฟ้า อากาศเต็มไปหมด เราเห็นได้ที่ไหน เห็นแต่นกมันบินมาบนฟ้าเท่านั้น แต่จิตวิญญาณของสัตว์ที่เต็มยั้วเยี้ยๆ อยู่ทั้งในน้ำบนบกมีทั่วไปหมด จิตวิญญาณไม่มีอะไรเป็นอุปสรรค กรรมพาไปไหนไปได้หมด เกิดได้หมดทั้งนั้น เสาะแสวงหาเรื่องบาปเรื่องบุญนี้มันมีอยู่กับใจ บังคับให้ไปเกิดได้หมด...

จิตดวงนี้ไม่เคยตาย ไม่เคยฉิบหายแต่ไหนแต่ไรมา ถ้าพูดถึงเรื่องวัตถุต่างๆ ในแดนโลกธาตุนี้ว่าอันไหนมากกว่าอะไร ไม่มีอะไรที่จะมากยิ่งกว่าจิตวิญญาณของสัตวโลก เต็มท้องฟ้ามหาสมุทร ใต้ดิน เหนือดิน มีเต็มหมดเลย อันนี้มากที่สุดคือจิตวิญญาณของสัตวโลก เพราะมันไม่เคยสูญนั่นเอง มันเต็มอยู่นี่ ครอง **ภพ**

ครอง **ชาติ** อยู่ทุกแห่งทุกหนตามเพศตามภูมิ

อย่างที่เราเป็นมนุษย์ก็เห็นกันอยู่ ไม่เป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ก็เห็นกันอยู่อย่างงั้น เป็นไก่ เป็ด นก ปลา เป็นอะไรเราก็เห็นกันอยู่อย่างนั้น ที่ละเอียดกว่านั้นมันก็มีอยู่อย่างเดียวกันนี้เลย ไม่ได้ผิดกัน มันมีอยู่ตามสภาพของตนๆ เป็นแต่เพียงว่าเราสามารถสัมผัสสัมพันธ์รู้เห็นได้หรือไม่ได้เท่านั้นเอง นั่นก็เป็นอย่างนั้นละ

มันมีภพละเอียด หยาบ หยาบต่างกัน อย่างพวกเทวบุตรเทวดา อินทร์พรหม พวกเปรตพวกผีก็เหมือนกับเรานี่ มีภพมีชาติเป็นกำเนิดที่เกิดของตัวเองด้วยวิบากกรรมดีชั่วเหมือนกันหมด ไม่มีใครแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นท่านจึงไม่ให้ประมาทกัน สัตวโลกที่เกิดขึ้นมาด้วยกัน อย่าตำหนิกันด้วยชาติชั้นวรรณะสถานะสูงต่ำ อย่าไปตำหนิกัน...

ตั้งแต่แดนมนุษย์ไปจนกระทั่งถึงสวรรค์ พรหมโลก นิพพาน นี้เป็นแดนแห่งคนมีบุญ คนมีบาปไปไม่ได้ ในสวรรค์แม้แต่ชั้นจาตุมนี้ก็เหมือนกัน เทวบุตรเทวดาเต็มอยู่ในชั้นจาตุมเพียงชั้นแรกชั้นจาตุม ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานรดี ปรนิมมิตวสวัตดี เป็นชั้นๆ นี้ ไม่ว่าชั้นไหน เข้าไปถามดูตั้งแต่ชั้นดาวดึงส์นี้ พวกเทพทั้งหลาย เทวบุตรเทวดา อินทร์ พรหม อยู่ด้วยกองกุศลของตน ที่ไปเสวยความดีอยู่นั้น เราไปหาค้นดูว่าในสถานที่นี่มีคนชั่วช้าลามก นรกจกเปรต ไปทำความชั่วช้าให้แก่สัตว์และมนุษย์ทั้งหลายทั่วๆ ไป ตายแล้วเขาได้มาขึ้นสวรรค์ในที่นี่มีไหม ไม่มีแม้รายเดียว ..

ในตำราแสดงไว้ว่านรกนั้นมีถึง ๒๕ หลุม ตั้งแต่หลุมที่เป็นมหันตทุกข์หนักที่สุด จนถึงหลุมสุดท้าย นี่เรียกว่านรก ๒๕ หลุม .. แล้วปลีกย่อยยังมีอีกเยอะ ส่วนใหญ่มี ๒๕ หลุม .. สวรรค์ ๖ ชั้นตั้งแต่จาตุมฯ ขึ้นไปถึงชั้นที่หกคือปรนิมมิตวสวัตดี นี่คือสวรรค์ ๖ ชั้น แล้วพรหมโลกอีก ๑๖ ชั้น จากนั้นก็เป็นนิพพาน เหล่านี้ทรงรู้แจ้งแทงทะลุเห็นหมดทุกสิ่งทุกอย่าง จากนั้นก็พวกเปรตผีประเภทต่างๆ สัตว์ทั่วโลกดินแดนในไตรโลกธาตุนี้..."

กิเลสหลอกว่า "ตายแล้วสูญ"

มีคนจำนวนมากยังเข้าใจว่า เมื่อสิ้นใจตายไปแล้วก็สูญสิ้นจบกันเท่านั้น แท้จริงแล้วหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนย้ำเสมอๆ ว่า

"...สัตว์ที่ว่าตายเกิดๆ มันไม่มีที่ไป เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่สูญ มันหากหมุนหากเวียนกันออกจากนี้ไปเป็นสัตว์ เป็นเทวบุตรเทวดา ไปเป็นอินทร์เป็นพรหมก็มี เป็นเปรตเป็นผีก็มี เปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาอยู่อย่างนี้ตั้งกัปตั้งกัลป์มาแล้ว จิตวิญญาณดวงนี้ตายไม่เป็น

เพราะฉะนั้นคำว่าตายแล้วสูญถึงขัดกันเอาอย่างมากทีเดียว เป็นกลมายาของกิเลสโดยตรงที่หลอกสัตวโลกให้ทำชั่ว เพราะถ้าว่าตายแล้วสูญแล้วไม่มีเงื่อนสืบต่อ อยากทำอะไรก็ทำ ความอยากทำคือทางเดินของกิเลสอยู่แล้ว ก็ทำตามความอยาก ตายลงไปแล้วไม่สูญละซิ ก็เสวยกรรมอยู่งั้น

อะไรจะมากยิ่งกว่าจิตวิญญาณของสัตวโลก เต็มอยู่ในโลกอันนี้ เพราะมันไม่สูญ หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงตามอำนาจของกรรม เกิดเป็นนั้นเกิดเป็นนี้อยู่อย่างนั้น ตายแล้วก็เกิดๆ ตายกองกัน พวกนี้พวกตายกองกัน กองทับเขากองทับเราอยู่นั้นไม่มีทางไป

เพราะจิตวิญญาณไม่สูญ มีเต็มท้องฟ้าอากาศ ที่ไหนเต็มไปหมด ไม่มีอะไรมากยิ่งกว่าธรรมชาติอันนี้ หนาแน่นที่สุด นี่ละเรียกว่ากรรมของสัตว์ คือพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ก็มากวาดเอาดวงวิญญาณเหล่านี้ ที่ว่าเป็นสัตว์เป็นบุคคลเป็นเทวบุตรเทวดาแล้ว ก็ถอดออกไปๆ พ้นไปๆ

ใครจึงให้สร้างความดีซิ ถ้าอยากพ้นไปตามพระพุทธเจ้าให้สร้างความดี มันเปลี่ยนเรื่อยนะจิตวิญญาณนี่ เปลี่ยนเป็นภพนั้นชาตินี้ตามอำนาจของกรรม หมดกรรมนี้แล้วก็มีกรรมนั้นต่ออีก ภพนั้นสืบภพนี้ไปเรื่อย กรรมหนักกรรมเบามีอยู่เรื่อยๆ อย่างนั้นละ .. กรรมพาไปไหนไปได้หมด เกิดได้หมดทั้งนั้น เสาะแสวงหาเรื่องบาปเรื่องบุญนี้มันมีอยู่กับใจบังคับให้ไปเกิดได้หมด เพราะฉะนั้นจึงอย่าพากันกล้าหาญ ไม่มีอะไรจะเป็นอุปสรรคต่อกรรมดีกรรมชั่วได้ กรรมดีกรรมชั่วนี้ไสเข้าไปได้หมดเลย ที่ท่านว่าไม่มีอานุภาพใดเหนืออานุภาพแห่งกรรมดีกรรมชั่วไปได้ คือครอบโลกธาตุ..."

กราบพระพุทธเจ้าอย่างราบ

ความรู้ความเห็นที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่คืนอัศจรรย์บนวัดดอยธรรมเจดีย์เป็นต้นมา ทำให้ท่านกราบพระพุทธเจ้าอย่างราบและกราบยอมรับยืนยันในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงเมตตาแสดงไว้ทุกอย่าง ไม่มีที่คัดค้าน ไม่มีอะไรติดข้องภายในใจเลย ท่านกล่าว อย่างเด็ดถึงขนาดว่า

"...หากว่าผู้ใดจะมาตัดคอเราถ้าเชื่อตามพระพุทธเจ้าว่าบาปนรกสวรรค์มีแล้วจะตัดคอเรายอมให้ตัดเลย แต่ความเชื่อที่ประจักษ์หัวใจนี้ไม่ยอมตัด เราจะตายทั้งๆ ที่คอขาดก็ไม่

คูหาสยัง หทยัง

"...จิตนั้นอยู่ตรงกลาง และอยู่ในหัวใจเป็นที่อันหนึ่งของจิต ท่านว่า **คูหาสยัง หทยัง** ในหัวใจมันอยู่ตรงกลาง ในเวลาจิตสงบ เริ่มจากสงบเข้าไปๆ มันก็รู้อยู่ภายในๆ นี่ไม่ได้มารู้ข้างบนนะ มันเป็นอยู่ข้างในตรงกลางๆ นี้ จนกระทั่งถึงความสว่างไสว

ไม่ว่าขั้นของสมาธิที่สงบตัวก็อยู่ตรงนี้ ขั้นของปัญญาที่เบิกอะไรต่ออะไรออก ก็สว่างไสวอยู่ภายในนี้ ละเอียดเข้าไปขนาดไหนก็อยู่ตรงกลางๆ ตลอดเลย ไม่ได้เคยปรากฏว่าอยู่บนสมอง นอกจากเรียน นั่นเห็นได้ชัด(เวลา)เรียน ว่าสมองทำงานจริงๆ ภาคภาวนานี้ไม่มีขึ้นสมองเลย อยู่ตรงกลาง..."

พระพุทธเจ้า ๓ ประเภท

"...**อสงไขย** แปลว่านับไม่ได้ .. ถ้าเราเทียบก็ไปยุติกันที่ล้านๆ ทุกวันนี้เอาล้านเป็นประมาณ พอไปถึงล้านก็หนึ่งล้าน สองล้าน สามล้านไปเลย อันนี้ไปถึงนั้นก็เรียกว่าหนึ่งอสงไขย สองอสงไขย สามอสงไขยไปเลย พระพุทธเจ้ามี ๓ ประเภท .. **ประเภทแรก** ๑๖ อสงไขยแสนมหากัป **ประเภทที่สอง** ๘ อสงไขยแสนมหากัป **ประเภทที่สาม** ๔ อสงไขยแสนมหากัป

พระพุทธเจ้ามี ๓ ประเภท ความตรัสรู้เป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์เสมอกันหมด แต่อำนาจวาสนาบุญญาธิสมภารของพระพุทธเจ้าเป็นไปตามประเภท ประเภทที่หนึ่ง การแนะนำสั่งสอนสัตว์โลกนี้ได้กว้างขวางมากมายทีเดียว ประเภทที่สองก็ลดลงมา พระพุทธเจ้าเรานี้เป็นประเภทที่สาม ขนสัตว์โลกให้พ้นจากกองทุกข์ได้น้อยกว่าสองประเภทเบื้องต้น ..

พระพุทธเจ้าองค์ที่ล่วงมาแล้วจำนวนนับไม่ถ้วนก็มีแบบเดียวกัน ตรัสรู้ธรรมแบบเดียวกัน รู้เห็นธรรมแบบเดียวกัน จึงสอนโลกแบบเดียวกัน ไม่มีศาสดาองค์ใดแหวกแนวที่จะตรัสรู้ต่างกัน และรู้เห็นความจริงทั้งหลายแตกต่างกัน .. ทรงรู้ตามสิ่งนั้นๆ แบบเดียวกัน การแนะนำสั่งสอนอบรมให้บำเพ็ญคุณงามความดีเพื่อเป็นกำลังปราบปรามความชั่ว หรือโรคร้ายทั้งหลายที่มีอยู่ในจิต ก็ทรงสั่งสอนแบบเดียวกัน ..

ที่ต่างกันพระพุทธเจ้าก็ทรงแสดงไว้แล้ว เช่น บางองค์มีอายุ ๘๐,๐๐๐ ปีบ้าง ๖๐,๐๐๐ ปีบ้าง พระพุทธเจ้าของเรามีอายุ ๘๐ ปี การลงอุโบสถสังฆกรรมของพระสงฆ์ นับเวลาตั้ง ๗ ปีถึงประชุมสงฆ์ลงอุโบสถสวดปาฏิโมกข์เสียหนหนึ่ง พระพุทธเจ้าบางพระองค์ก็ ๑ ปีหรือ ๖ เดือนถึงจะลงอุโบสถหนหนึ่ง พระสงฆ์ก็กลมเกลียวกันดี ไม่มีความแตกร้าว ไม่มีอธิกรณ์อะไรเกิดขึ้น สำหรับพระพุทธเจ้าของเรา ๑๕ วันลงอุโบสถคือการประชุมสวดปาฏิโมกข์ ท่ามกลางสงฆ์หนหนึ่งเรื่อยมา .. อานุภาพแห่งพระพุทธเจ้ามีแตกต่างกันอยู่บ้างท่านก็แสดงไว้ .. นอกนั้นเหมือนกันหมด

สัพพปาปัสส อกรณัง การไม่กระทำบาปทั้งปวงหนึ่ง **กุสลัสสูปสัมปทา** การยังกุศลคือความฉลาดให้ถึงพร้อมหนึ่ง **สจิตตปริโยทปนัง** การยังจิตของตนให้ผ่องใสจนกระทั่งถึงความบริสุทธิ์หนึ่ง **เอตัง พุทธาน สาสนัง** นี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ท่านสอนอย่างนี้เหมือนกันหมด จากนั้นท่านก็ขยายความออกไปว่า **อนูปวาโท อนูปฆาโต ปาฏิโมกเข จ สังวโร** ไม่กล่าวร้าย ไม่ทำลายผู้อื่น สำรวมในปาฏิโมกข์ **มัตตัญญุตา จ ภัตตัสมิง** รู้จักประมาณในการขบการฉัน **ปันตัญจ สยนาสนัง** ให้แสวงหาอยู่ในสถานที่วิเวกสงัด **เอตัง พุทธาน สาสนัง** อีกเหมือนกัน นี่ก็เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า **อธิจิตเต จ อาโยโค** การกระทำจิตให้ยิ่ง นี่ก็เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ ไม่มีอะไรผิดแปลกกันเลย .. บาปบุญ นรกสวรรค์ พรหมโลก นิพพาน เหล่านี้ ท่านสอนแบบเดียวกันหมด..."

เสียดาย เพราะเราได้รู้ได้เห็นอย่างนั้นจริงๆ นี่แหละศาสนาเปิดเผยมากี่กัปกี่กัลป์แล้ว สอนชาวเราทั้งหลาย กิเลสมันก็ปิดมากี่กัปกี่กัลป์แล้วให้สัตว์ทั้งหลายลุ่มหลงงกงันไปตามมัน ให้ได้รับความเดือดร้อนมากมาย...ให้เชื่อเถิด ถ้าไม่อยากจม ให้เชื่อพระพุทธเจ้านะ

ศาสนานี่เป็นศาสนาชั้นเอก ไม่มีอะไรเหมือนแล้ว พระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็น เป็นจิตที่บริสุทธิ์พุทโธสว่างจ้าครอบโลกธาตุแล้ว จึงมองเห็นได้หมด เรียกว่า โลกวิทู เมื่อจิตได้เข้าถึงขั้นบริสุทธิ์พุทโธแล้วจะสว่างจ้า แม้จะไม่ลึกซึ้งกว้างขวางเหมือนพระพุทธเจ้าก็ตาม

พระพุทธเจ้าเปรียบเหมือนต้นไม้ที่มีใบดกใบหนาชุ่มเย็น แผ่กระจายกิ่งก้านสาขาออกไปอย่างกว้างขวาง แม้ต้นไม้อื่นๆ จะไม่กระจายกิ่งก้านสาขาออกไปกว้างขวางอย่างต้นไม้ของพระพุทธเจ้าก็ตาม แต่ก็เต็มกำลังแห่งกิ่งก้านสาขาของตนที่แผ่กิ่งก้านออกไปนั่นเอง

นี่ความรู้ของพระพุทธเจ้าเหมือนกับต้นไม้ใหญ่ที่แผ่กิ่งก้านออกไปสุดแดนโลกธาตุสุดแดนสมมุติ แต่ความรู้ความเห็นของพระสาวกผู้ที่มีความเชี่ยวชาญยังมีอีก ก็ลดกันลงมาๆ แต่จะปฏิเสธสิ่งเหล่านี้ปฏิเสธไม่ได้เลย...กระจ่างแจ้งด้วยกันหมด นอกจากท่านจะพูดหรือท่านไม่พูดเท่านั้น นี่เป็นโอกาสที่ได้มาพูดให้พี่น้องทั้งหลายฟัง ก็เกี่ยวกับเรื่องการช่วยชาติ แต่ก่อนเราไม่เคยพูด รู้ก็รู้ เห็นก็เห็นประจักษ์ มาตั้งแต่ที่กล่าวนั้นแหละ วัดดอยธรรมเจดีย์..."

มืดเพียงใด พากเพียรไป ก็สว่างได้

ความสำเร็จขั้นสูงสุดในชีวิตนักบวชของท่านในครั้งนี้ เกิดขึ้นมาจากความพากเพียรอุตสาหะอย่างแท้จริง ทั้งๆ ที่เมื่อครั้งเป็นฆราวาสอยู่นั้น ท่านไม่รู้จักเรื่องบุญกรรมมาก่อนแต่อย่างใด แต่ด้วยท่านมีนิสัยรักเคารพในเหตุผลอรรถธรรมเป็นพื้นฐานมาแต่เดิม ชีวิตของท่านจึงเปลี่ยนแปลงไป ท่านกล่าวไว้ดังนี้

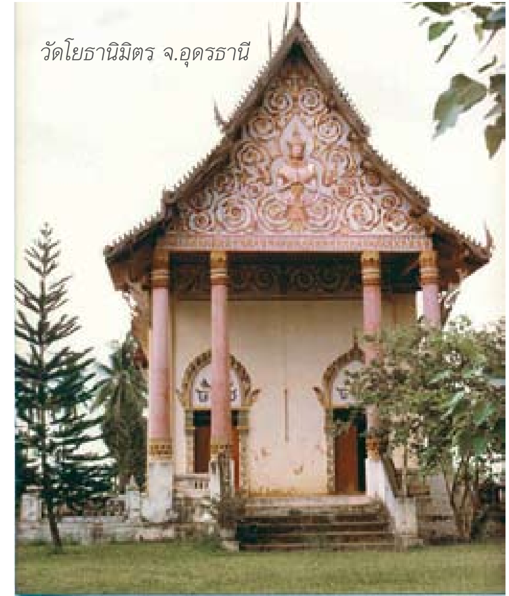
"...เราอ่านเรา...ที่อ่านมาเพื่อเป็นคติสอนพี่น้องทั้งหลาย คือเราอ่านตัวเราเองมาโดย

ลำดับตั้งแต่เริ่มแรกเลย ไม่รู้ประสีประสาอะไรเลย มันก็เห็นชัดๆ ในใจของเรา คือไม่รู้จักบุญจักบาป มีแต่ความอยากได้ สมมุติไปหากินนี้ไปหาอะไรบ้างที่มันจะได้ เห็นสัตว์ฆ่าสัตว์ เห็นปลาเอาปลา เห็นไก่เอาไก่ เห็นอะไรเอาทั้งนั้นเพราะอยากได้

มันไม่ได้คำนึงถึงบาปถึงบุญ นั่นละ ดูพื้นฐานของจิต นี่เป็นพื้นฐานของจิตในขั้นนั้น ว่างั้นเถอะ คือว่าไม่ได้สงบเรื่องบาปเรื่องบุญอะไรเลย มีแต่ความอยาก ไปหาอะไรก็อยากได้อันนั้น ไปหากินมันก็ไม่พ้นที่จะฆ่าสัตว์ เห็นสัตว์ตัวใดเอาทั้งนั้นล่ะ

จากนั้นก็มาบวชเป็นพระ นี่ละ ความรู้สึกทางด้านจิตใจเริ่มเปลี่ยนแปลงตอนมาบวชเป็นพระนะ แต่ก่อนเป็นธรรมดา แต่อันหนึ่งที่เป็นนิสัยจิตใจอยู่นั่น ความเคารพพระ เลื่อมใสพระและเชื่อศาสนา มันฝังอยู่ในจิตเลย เห็นพระคือไม่อยากพบ ไม่อยากเข้าไปหาใกล้ อายท่านอายกับกลัวเป็นสิ่งอันเดียวกัน ไม่ค่อยจะเข้าไปหาพระ

ที่ไม่เข้าไปหาคืออายท่าน ลักษณะอายกับกลัวมันอยู่ด้วยกัน ถ้าไม่เจอหน้ากันจริงๆ แล้ว ไม่ค่อยได้พบพระ นอกจากจะไปเจออย่างจัง หลีกไม่ได้ ก็หมอบกราบสักที นี่พื้นใจนะพื้นของจิตที่มันเป็นของมันในหลักธรรมชาติธาตุดั้งเดิมมันเป็นอย่างนั้น ไม่ค่อยคิดถึงเรื่องบาปเรื่องบุญอะไร นี่เป็นเรื่องความอยากอยากได้อะไรก็ไปตามความอยาก ไม่ได้สนใจ

วัดโยธานิมิตร จ.อุดรธานี

 เป็นพระอรหันต์น้อยๆ แล้ว ??

"...ผู้บำเพ็ญธรรมจะรู้วิถีจิตของตน เวลาลำบากๆ ล้มลุกคลุกคลาน ถึงกาลเวลาที่มันค่อยเป็นค่อยไปมันค่อยเป็นค่อยไปของมัน ต่อจากนั้นก็หมุนไปเองเลย หมุนไปเองๆ เริ่มเป็นสติปัญญาอัตโนมัติ จากนั้นก็สติปัญญาอัตโนมัติความเพียรโดยลำพังตัวเองนี้เต็มตัวๆ อยู่ที่ไหนไม่ขาดเลย ตื่นขึ้นมาพั้บความเพียรเป็นแล้วๆ จนก้าวเข้าสู่มหาสติมหาปัญญา กิเลสมองแทบไม่เห็นนะ ถึงขั้นมหาสติมหาปัญญานี้มองดูกิเลสทั้งๆ ที่มีอยู่เหมือนไม่มีนะ เพราะอำนาจของมหาสติมหาปัญญารุนแรงมาก โผล่ไม่ได้ขาดสะบั้นเลย

นั่นเห็นไหมเวลาธรรมมีกำลังกิเลสโผล่ไม่ได้ ขาดสะบั้นไปเลย แต่เวลากิเลสมีกำลังสติตั้งขึ้นมาพับล้มผล็อยขาดสะบั้นเข้าใจไหม สติปัญญาขาดสะบั้นกระแสกิเลสฟาดเอาขาดสะบั้น ที่นี้พอเราฝึกซ้อมจิตใจของเราให้สติสตังดีความเพียรดีแล้ว เข้าไปถึงขั้นสติปัญญาอัตโนมัติแล้วกิเลสขาดสะบั้นๆ มันแก้กันอย่างนั้น เห็นอยู่ในหัวใจของเรา ยิ่งเป็นมหาสติมหาปัญญาด้วยแล้วกิเลสมองดูแทบไม่มีนะ มันว่างไปหมดแทบไม่มี แต่ดีที่ไม่เคยสำคัญตนว่าได้สิ้นสุดลงไปแล้ว ทั้งๆ ที่กิเลสส่วนละเอียดยังมีอยู่ ไม่เคยสำคัญ ถ้ามีอยู่ละเอียดก็ยอมรับว่ามีๆ อยู่งั้น

บางทีถึงได้คิดขึ้นมาว่า หือ มันเป็นยังไงกิเลสมันม้วนเสื่อไปหมดแล้วเหรอ ไม่ใช่เป็นพระอรหันต์น้อยๆ ขึ้นมาแล้วเหรอ ว่าเฉยๆ แต่ยังไม่สำคัญตนว่าเป็นอรหันต์น้อย เพราะตอนนั้นมันว่างกิเลสไม่โผล่ อำนาจของสติปัญญามันรุนแรง จากนั้นพอกิเลสขาดสะบั้นลงไปจริงๆ แล้ว **สันทิฏฐิโก** ขั้นสุดยอดมาพร้อมกันเลย ที่นี้อรหันต์น้อยอรหันต์ใหญ่ไม่ถามถึงเลย อรหันต์น้อยก็ไม่มีอรหันต์ใหญ่ก็ไม่มี มีแต่ **สันทิฏฐิโก** ขั้นสุดยอดในจิต นั่นละบริสุทธิ์แล้วเป็นธรรมธาตุ ผางขึ้นมาทีเดียวหมดเลย

จากนั้นแล้วไม่ได้รบละ จะรบกับกิเลสตัวไหน เป็นสัญญาอารมณ์กับอะไรบ้าง คือธรรมดาจิตนี้จะมีข้าศึกเต็มตัวอยู่ตลอดเวลา จะหมุนของมันอยู่นั้นละหมุนอยู่นี้คืออะไร คือสมุทัย **อวิชชาปัจจยา** มันหมุนมันดันออกมาให้คิดเป็นสังขารสัญญาอารมณ์ไปเรื่อยๆ มันดันออกมาเรื่อยๆ ทีนี้พอตีเข้าไปๆ จนกระทั่งกำลังวังชาของอวิชชาอ่อนลงๆ สัญญาอารมณ์ที่หลอกลวงเบาเข้าไปๆ แทบไม่มีๆ สุดท้ายก็ไปมีอยู่ที่จิต มีก็มีอย่างเบาบางที่สุด ทีนี้พอ **สันทิฏฐิโก** ขั้นสุดท้ายโผล่ขึ้นมาเท่านั้นละเหล่านี้ขาดสะบั้นไปหมด จากนั้นมาแล้วไม่มีอะไรกวนใจ เห็นได้ชัดเจนว่า โอ๊ โลกอันนี้วุ่นเพราะกิเลส มีกิเลสเท่านั้นเป็นตัวยุ่งพอกิเลสขาดจากใจแล้วไม่มีอะไรยุ่งเลย

พระอรหันต์ท่านไม่ยุ่ง หมด ที่ท่านแสดงไว้ว่า **วุสิตัง พรัหมจริยัง กตัง กรณียัง นาปรัง อิตถัตตายาติ** พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำได้ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว กิจอื่นที่จะทำให้ยิ่งกว่านี้ไม่มี ก็คืองานอันใหญ่หลวง งานวัฏวนงานวัฏจักรคืองานฆ่ากิเลส เมื่อกิเลสได้ขาดสะบั้นลงไปแล้วเรียกว่างานอันใหญ่หลวงนี้เสร็จเรียบร้อยไปแล้ว นี้เป็นงานที่ควรทำ เป็นงานที่ควรชำระให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย **กตัง กรณียัง** กิจที่ควรทำก็คือการถอดถอนกิเลสได้ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว กิจอื่นที่ยิ่งกว่านี้ไม่มี กิจสำคัญก็คือกิจถอดถอนกิเลส ตั้งแต่นั้นมากิเลสไม่มี

พระอรหันต์ไม่มีกิเลสตัวใดที่จะมาแทรก ตั้งแต่ที่ขาดสะบั้นลงไป เป็นอกุปธรรมทันทีทันใด แล้วก็ไม่มีข้าศึกอีกเลย อดีตอนาคตลบหมด อดีตที่เคยเป็นมาให้วิตกวิจารณ์ดีใจเสียใจเพราะความเป็นมาของตัวเองก็ไม่มี แล้วข้างหน้าเราจะไปเกิดในภพใดชาติใด จะไปได้รับความทุกข์ความทรมานในนรกหลุมไหนๆ หรือจะไปสวรรค์ชั้นพรหม หมด ขาดสะบั้นไปหมด ปัจจุบันก็รู้เท่าหมดแล้วจ้าไป นั่นเรียกว่าสมมุติหมด อดีตอนาคตปัจจุบันเป็นสมมุติทั้งมวลขาดสะบั้นลงไป ท่านทรงแต่บรมสุข ที่เรียกว่านิพพานเที่ยง เที่ยงอยู่ที่ใจซึ่งหมดสิ่งรบกวนคือกิเลส ไม่มีอะไรเหลือแล้ว นั่นละนิพพานเที่ยงอยู่ที่ใจของผู้ปฏิบัติบำเพ็ญ ใครขี้เกียจขี้คร้านแล้วแบกแต่กองทุกข์ ผู้ใดมีความขยันหมั่นเพียรไม่หยุดไม่ถอยจะมีวันเบาบางไปเรื่อยๆ นะ..."

กับคำว่า "บาป" ว่า "บุญ" อะไร

ถึงวาระจะบวชล่ะ นี่ก็อ่านมาตลอด นี่ละคำว่า "สายบุญสายกรรม" มันเป็นที่แน่ใจเจ้าของ เช่น เจ็บไข้ได้ป่วยจนว่ามันจะไปจริงๆ ก็มีนะ ป่วยบางครั้งหนักมาก แต่สติยังดีอยู่ เวลาเป็นไข้หนักนั่นล่ะ ตอนใกล้จะบวช พอหายป่วยแล้วก็ออกบวชปีนั้นล่ะ ป่วยหนักเสียด้วย จากนั้นมาประหวัดเกี่ยวกับเรื่องบวชหนักเข้านะ

'เอ...เราจะตายแล้วจริงๆ เหรอ? ยังไม่ได้บวชพอมีบุญติดเนื้อติดตัวเลยเหรอ?' เป็นคำนึกน้อมในใจว่า

'...ขอให้โรคนี้ หายโรคหายภัย ขอให้ได้บวช...'

แล้วมันก็แปลกนะ โรคนี้มันจะตายอยู่แล้วนะ มันก็หายวันหายคืน ทีนี้ออกมาบวช มันเหมือนกับว่ามีอะไรช่วยนี่ เวลาบวชก็ง่ายมาก ไม่มีอะไรเป็นอุปสรรคเลยเกี่ยวกับเรื่องการบวช อย่างอื่นขัดข้องหมด เกี่ยวกับเรื่องบวชโล่งไปเลย นี่อะไรน่าคิด...

เวลาบวชเราก็เป็นนิสัยอันนี้ด้วย จริงจังมาตลอด จะเป็นฆราวาสก็จริงตลอด เป็นพระมีหลักธรรมหลักวินัยเป็นเครื่องประกัน เป็นเครื่องยึดเครื่องเกาะแล้วมันก็ยิ่งแน่น แม่นยำติดแน่นกับหลักธรรมหลักวินัย

การอ่านหนังสือไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย การอ่านหนังสือนี้สำคัญมาก เราได้มานำพี่น้องทั้งหมดทุกวันนี้ เพราะหนังสือประวัติพระพุทธเจ้า และประวัติพุทธสาวก อ่านแล้วจิตหมุนติ้ว ปลุกจิตใจได้ถึงขนาดนี้ ... นี่เรียนหนังสือไปเรียนไป เอะใจไปเรื่อย เรียนหนังสือธรรมะ เรียนไปๆ เอะใจเรื่อย

'เอ๊ะนี่ ท่านตำหนิว่ายังงั้น เราก็เคยทำอย่างนั้นมาแล้ว เอ๊ะเรื่อยๆ นะ ให้สะดุ้งเรื่อยไป'

ในเรื่องภาวนาไม่ละนะ นี่อันหนึ่งมันแปลกอยู่ เลื่อมใสพระกรรมฐาน เราอยู่เรียนหนังสือ ถ้าเห็นพระกรรมฐานมาพักในวัดเรานี่ เราจะไปถึงก่อนใครล่ะ ไปคุยกับท่าน ท่านคุยน่าฟังนะ ติดใจ ชอบกรรมฐาน ภาวนาก็ไม่ลดละ ภาวนาอยู่เงียบๆ ไม่ให้ใครรู้ ทำอยู่แบบนั้นละ...

นี่อันหนึ่งฝังใจ ฝังนิสัย เรียนหนังสือ อยู่กับพวกลิงพวกค่าง เขาไม่รู้ภาษีภาษาอะไร กิริยาท่าทางก็เป็นไปเหมือนเขา แต่ส่วนลึกในหัวใจเรานี้คือเรื่องภาวนานี้ เราไม่ละ "ธรรม" เป็นหลักใจ ไม่ลดละ เพราะฉะนั้นจึงไม่มีคำว่าล่วงเกินสิกขาบทวินัยด้วยเจตนาอันลามก..."

ต่อสู้กิเลส..ทุกข์แสนสาหัส

ความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าในธรรมดังกล่าวนี้ ทำให้ท่านสมัครใจที่จะเผชิญกับความทุกข์จากความเพียรฝึกฝนจิตอย่างหนัก ดังที่ท่านเคยกล่าวไว้อย่างเด็ดว่า

"...ทุกข์ใดๆ ที่โลกว่ากันว่าทุกข์หนักหนานั้น เราก็เคยผ่านโลกเห็นโลกมาก่อนพอสมควรถึง ๒๐ ปีเต็ม บางงานก็เหมือนกับว่าจะเหลือกำลังคือหนักมาก แต่เมื่อเทียบแล้วไม่มีงานใดที่จะหนักมากและทุกข์ยากลำบากยิ่งกว่างานต่อสู้กับกิเลส เพราะงานเหล่านั้นแม้จะหนักมากเพียงใด ก็ไม่เคยถึงขนาดสละชีวิตจิตใจกับงานนั้น แต่สำหรับงานฆ่ากิเลสนี้ ต้องยอมสละเป็นพื้นฐานเรื่อยๆ เลย..."

ตัวอย่างที่ชัดเจนอันหนึ่งของท่านก็คือการตื่นนอน ท่านก็ยังอุตส่าห์ฝึกหัดดัดนิสัยกันเสียใหม่อย่างเข้มแข็งจริงจัง ดังนี้

"...พอรู้สึกจะดีดผึงเลย ตั้งแต่เรียนหนังสือ ไม่เคยที่จะลุกขึ้นมาธรรมดา เพราะความตั้งใจ ความฟิตตัวเอง เป็นจริงเป็นจังกับ

สนทนาธรรมจนลืมเวลา

องค์หลวงตาเมตตาเล่าถึงการสนทนาธรรมกับท่านพระอาจารย์สิงห์ทองที่สร้างความรื่นเริงในธรรมถึงกับลืมเวล่ำเวลาดังนี้

"...ศาลาหลังเล็กๆ มาสร้างวัดทีแรก ศาลาหลังเล็กๆ ท่านสิงห์ทองก็มาด้วยกันนี่แหละ มาสร้างวัดด้วยกันทีแรก ทีนี้ท่านสิงห์ทองก็ลาไปเที่ยว ไปเที่ยวกลับมา กลับมาแล้วก็มานั่งศาลาเล็กหลังนั้นละคุยกันกับท่านสิงห์ทอง นี่เรียกว่ามันเพลิน ลืมตัวนะ สององค์เท่านั้นละ

สองทุ่มเราลงมาศาลานี้ท่านสิงห์ทองก็มามาคุยกันตั้งแต่สองทุ่ม ฟาดเสียตีสี่นานไหม มันเพลินอะไรก็ไม่รู้ พูดถึงเรื่องภูเขาพูดถึงเรื่องจิตตภาวนา มันเพลินเอาตอนนี้ละตอนภาวนา ท่านสิงห์ทองก็เล่าเรื่องของท่านให้ฟัง สิ่งใดที่รับกันมันก็ออกรับกันๆ เรื่อย จนเพลินนะ ตั้งแต่สองทุ่มจนกระทั่งตีสี่ นานหรือไม่นาน นี่ละว่าเพลิน เพลินอย่างนี้ละธรรม ลืมเวล่ำเวลา จนกระทั่งมันจะรู้สึกอะไรของมัน มาดู

'เอ้า มันดึกแล้วนี่นะ' มาดูนาฬิกา *'โอ๊ย นี่มันตีสี่แล้วนะ เอา เลิกๆ'*

ลุกเลยนะ พอว่าตีสี่มันจะสว่างแล้วนี่เดือนมิถุนาพอตีห้ามันสว่างแล้ว นี่มันตีสี่มันจะสว่างแล้วนี่นะ เลิกกันก็ลุกเลย เราก็ไป ทีนี้ไปแล้วมันอะไรก็ไม่รู้นะ พอไปถึง กุฏิเรามันหลังเล็กๆ นี่ เข้าไปแล้วเอาย่ามวางปุ๊บแล้วดัดเส้นเสียก่อน จะไม่นอนนั่นแหละ ก็มันเลยเวลาแล้วดัดเส้นแล้วถึงจะลงไปเดินจงกรมเราว่างั้นนะ คิดเอาไว้เรียบร้อย แล้วก็มาแผ่สองสลึง ฟาดเสียมันเต็มบาทเลย แผ่สองสลึงแผ่เลยทีเดียว หลับ

จนกระทั่งท่านสิงห์ทองไปบิณฑบาตในบ้านกลับมา มาสะกิดนิ้วเท้าเราตอนเราหลับเพลินอยู่ ท่านสิงห์ทองท่านไม่นอนท่านไปบิณฑบาตกลับมา ถึงเวลาแล้วมาสะกิดเรา เรายังหลับครอกๆ *'เอ้า พอบิณฑบาตแล้วหรือ'*

'พอบิณฑบาตที่ไหน บิณฑบาตมาแล้ว' *'หือ'*

นั่นเห็นไหมบทเวลามันเพลินเพลินทั้งสองอย่าง เพลินคุยธรรมะกัน เวลาเพลินเราก็ไม่รู้ ไปดัดเส้นนี้ ดัดแล้วดัดเลยไปเลย มันหลับไม่รู้ตัวนะ จนกระทั่งท่านสิงห์ทองไปบิณฑบาต ท่านสิงห์ทองไม่นอน บิณฑบาตกลับมาก็ไปสะกิดเท้าเรา ตึกคักตื่นมา เอ้า พอบิณฑบาตแล้วหรือ พออะไรไปบิณฑบาตกลับมาแล้ว อย่างนั้นก็มี มันเพลินแบบไหน นั่นฟังซิ..."

ตัวเอง พอตื่นนี้ ดีดผึงๆ ถ้ามีเพื่อนนอนอยู่ข้างด้วยนะ หมู่เพื่อนจะตื่นเพราะความสะดุ้งเวลาลุกตื่นนอน เรียนหนังสือก็เป็นแบบนั้น ตั้งแต่เป็นนาคเข้าเรียนก็เป็นแบบนั้นเรื่อยมา ฝึกเสียจนชินเป็นนิสัย...

ทีนี้ยิ่งออกปฏิบัติด้วยแล้วยิ่งเก่ง แล้วไม่เคยนอนซ้ำอีกนะ ถ้าลงได้ดีดผึงไปแล้วเท่านั้นเว้นแต่วันถ่ายท้องไม่ได้หลับไม่ได้นอน นั่นเราก็ยกเว้นให้เฉพาะ ไม่ให้ลุกลาม... มันถ่ายท้องก็ลุกขึ้นไปถ่าย แล้วก็กลับเข้ามานอน อย่างนี้เรายกให้ เป็นกรณีอย่างนี้ นอกจากนั้นเป็นไม่ได้เด็ดขาดนะ ว่างั้นเลย ทีนี้เมื่อทำตลอดตั้งแต่บวชมาจนกระทั่งออกปฏิบัติ จนมันชินต่อนิสัยไม่ต้องตั้งใจลุกอะไรนะ พอรู้สึกนี้มันจะดีดผึงทันที

จนกระทั่งพรรษา ๑๘ เราไม่ลืมนะ ที่เรามาฝึกหัดนิสัยใหม่ เพราะมันเป็นนิสัยแล้วแก้ไม่ตกง่ายๆ นะ .. เวลาภาวนาเราเคยเสียใจให้เราอยู่ นั่งไป....หลับ พอตื่นขึ้นมามันหลับอยู่กับหมอนใบหนึ่ง โอ้ตายนี่วะลุกคึกคักขึ้นเลย ออกเดินจงกรมเลย ไม่ยอมนอน ตั้งแต่ตอนนั้นไม่นอนเลยเอาจนตลอดสว่าง คือดัดกัน ...

พรรษาที่ ๑๗ ล่วงไปแล้ว เราก็มาแก้นิสัยใหม่ คือการตื่นนอนแบบนั้นก็ถูกต้องแบบหนึ่ง เพราะอยู่ในเวลาเร่งความพากความเพียร...ให้ตื่นเนื้อตื่นตัวตลอดเวลา ก็ยอมรับว่าถูกต้อง

แต่เวลานี้ควรจะต้องพักผ่อนธาตุขันธ์พอประมาณ ต่อไปนี้กำหนดสอนเจ้าของ รำพึงในเจ้าของ แล้วเวลาการตื่นนอนก็ควรจะให้รู้ทิศใต้ทิศเหนือที่นั่นที่นี่แล้วค่อยลุกขึ้นมาธรรมดาด้วยความมีสติธรรมดา ต้องการอย่างนี้ ทีนี้เราจะฝึกให้มันพอรู้สึกตัวแล้วมองรู้ทิศทางแล้วลุกขึ้นธรรมดาเรียบๆ ไม่ให้ตื่นปึ๋งปั๋งอย่างนั้นพยายามฝึก...เราก็พยายามฝึกมาร่วมปี...ให้รู้สึกตัวแล้วลุกขึ้นมาธรรมดา ฝึกอยู่ร่วมปีจึงเปลี่ยนได้..."

ท่านกล่าวถึงจุดนี้ ทำให้ทราบชัดเจนว่าคนเรานี้ดีได้ด้วยการฝึก ฝึกหัดเช่นไรย่อมเป็นไปเช่นนั้น จะให้อยู่เฉยๆ แล้วดีขึ้นมาเอง ย่อมเป็นไปไม่ได้

ท่านยังเล่าถึงความยากลำบากในการต่อสู้กับกิเลสถึงขนาดต้องยอมเสียสละได้แม้กระทั่งชีวิตของตนเพื่อแลกกับธรรมอันสุดประเสริฐดังนี้

"...เมื่อถึงคลื่นที่จะฟัดกับกิเลสอย่างเต็มเหนี่ยวแล้ว ชีวิตนี้ไม่มีความหมายเลย เรียกว่าตายก็ยอมตาย เสียสละเอาชีวิตเข้าแลกเลย เพราะกิเลส ถ้ามันไม่เก่งจริงๆ แล้ว มันคงไม่สามารถครองหัวใจสัตว์โลกได้ตลอดมาทุกภพทุกชาติเช่นนี้ ครั้นพอจะต่อกรกับมัน มันก็เลยต้องฟัดกันให้เต็มเหนี่ยว เรียกว่าทุกข์แสนสาหัส ..

นี่ถึงกล้าพูดออกมาได้ เรากับกิเลสนี้มันผูกขึ้นมานะ เดี๋ยวนี้มันไม่เป็นอะไรแหละ มันเอาเรื่องที่เคยต่อสู้กันถึงพริกถึงขิงถึงเป็นถึงตายมานั่นแหละ กิเลสกับเรานี้ไม่ทราบเป็นยังไงมันเป็นข้าศึกต่อกันอย่างยิ่ง สมมุติว่านั่งฉันจังหันอยู่นี้ว่ากองทัพกิเลสมาแล้ว ไหนทีเดียวบาตรนี้ทิ้งตูมเลย ใส่กันเปรี้ยงไม่มีคำว่ายกครู

'เอ้า กิเลสตายแล้วถึงจะกลับมาฉันจังหันอีกทีหนึ่ง ถ้าเราตายแล้วก็ไม่ต้องมาฉันไม่ต้องมายุ่งมัน ให้กิเลสเผาศพไปเลย คำว่าถอยไม่มี'

เพราะมันเคียดแค้นถ้าพูดถึงเรื่องความเคียดแค้นแบบโลกๆ นะ นี่เรายกเอามาพูดให้เป็นข้อเปรียบเทียบกับโลกสมมุติที่มีว่าเคียดแค้นมันถึงใจถึงขนาดนั้นนะ

รอไม่ได้เลย คำข้าวยังคาปากอยู่ก็ทั้งต่อยทั้งเคี้ยว หรือมันลืมเคี้ยวก็ไม่รู้แหละ เอากันเลย ปึ๋งเลยเทียวรอไม่ได้..."

ท่านเคยเปรียบความทุกข์ยากลำบากในการต่อสู้กิเลสกับการติดคุกติดตะรางไว้ดังนี้

"...ตั้งแต่บัดนั้น .. ขึ้นเวที ไม่มีการให้น้ำถ้าว่าให้น้ำก็ให้เวลาหลับ นอกนั้นไม่มีกรรมการไม่ต้อง ไม่มีกรรมการแยก มันจะตายช้าไป ใครเก่งให้อยู่บนเวที ใครไม่เก่งให้ตกเวทีระหว่าง**กิเลส** กับ**ธรรม**ฟัดกันบนหัวใจเรา เอ้าใครเก่งให้อยู่บนเวที ใครไม่เก่ง เอ้า ให้ตกเวที .. ติดคุกติดตะรางนี้ เราสมัครเลยนะ

ความทุกข์ยากลำบากในการประกอบความพากเพียร เราหนักมากขนาดนั้น เขาว่าติดคุกติดตะรางนี้เป็นความทุกข์ความลำบากเราจะสมัครไปติดคุกติดตะราง เพราะติดคุกติดตะรางกินข้าววันละ ๓ มื้อ จักตอกเหลาตอกได้วันละ ๕ เส้น ฆ่าเวลาไปวันหนึ่งๆ พอได้ถึงวันออก แต่ส่วนเราถ้ากิเลสไม่พังจากหัวใจเมื่อไรไม่มีวันออก ต้องเอากันจนเป็นจนตาย มันก็หนักมากละซิ..."

จิตตมัคโค

"...**จิตตมัคโค** คือ ทางเดินของจิตที่จะรู้จะเห็นสิ่งต่างๆ มันเหมือนกับทางเดินด้วยเท้าของเรา เราเดินด้วยเท้าเดินไปที่ไหนที่อยู่ ๒ ฟากทางมองเห็นหมด เห็นทุกสิ่งทุกอย่าง ทีนี้ทางเดินของจิต จิตก้าวเดินไปตามวิถีของธรรม เดินไปไหนสิ่งที่เป็นวิสัยของจิตซึ่งเป็นทางของจิตโดยแท้แล้วมันจะเห็น **บาป บุญ นรก สวรรค์ เปรต ผี อสุรกาย** อะไร มันจะเห็นๆ ของมัน..."

๘ เดือนกับนางงามจักรวาลอวิชชา ๓ เดือนกับการแก้ปัญหาธรรม

ย้อนมากล่าวถึงปัญหาธรรม "ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั่นแลคือตัวภพ" ที่เกิดขึ้นที่วัดดอยธรรมเจดีย์ ท่านกอดปัญหานี้ไว้นาน ๓ เดือน หลังออกจากวัดดอยธรรมเจดีย์เพื่อไปร่วมงานทำบุญ ๑๐๐ วันหลวงปู่มั่นแล้ว ออกวิเวกไปทางรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและหนองคาย และในที่สุดก็วกกลับมาที่วัดดอยธรรมเจดีย์จึงสามารถแก้ปัญหานี้ได้ด้วยองค์ท่านเอง ดังนี้

"...เวลามันผ่านไปแล้วจึงมารู้นะ มีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้คือจุดของดวงไฟอยู่กลางตะเกียงเจ้าพายุเข้าใจไหม นี่ละเรียกว่าจุดความสว่างไสว นี่ก็เป็นจุดนี้ก็เป็นสมมุติ นี้คือตัวภพตัวชาติ อยู่จุดนี้นะ ความหมายว่างั้น ธรรมที่บอก แต่เรามันจับไม่ได้ *'โอ๋โหย ทำไมเป็นอย่างนี้'*

เลยงงไปอีก จะจับเอาจุดนั้นไม่จับ พูดแล้วคิดถึงพ่อแม่ครูจารย์ โอ๋ย ถ้าหากว่าพ่อแม่-ครูจารย์ยังมีชีวิตอยู่ คือตอนนั้นท่านล่วงไปใหม่ๆ เผาศพท่านเรียบร้อยแล้วก็ขึ้นวัดดอยธรรมเจดีย์เดือน ๓ จิตของเรามันก็เป็นของมันอยู่แล้ว แต่ระยะนั้นขึ้นไปที่สงัดมันยิ่งเพิ่มเข้าไป ทุกสิ่งทุกอย่างมันจ้าไปหมด ทีนี้มันก็เกิดอันนี้ขึ้นมา

นี่ถ้าหากว่าพ่อแม่ครูจารย์มั่นยังอยู่ เราก็จะไปกราบเรียนท่านว่า จิตของเราสว่างไสวอย่างนั้นๆ แล้วธรรมหรืออะไรก็ไม่ทราบมาเตือนเรา จุดกับต่อมมันเป็นไวพจน์ของกันใช้แทนกันได้ จุดก็จุดความสว่างนี้ สว่างของจิตนี้เหมือนกับไส้ตะเกียงเจ้าพายุนั่นแหละ คำว่าต่อมคืออันนี้ จุดก็คืออันนี้เอง ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน คือมีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้ ผู้รู้ก็คือตัวนี้แหละ คือตัวสว่างที่มันครอบผู้รู้นี้เอาไว้นะ ความสว่างนี้มันเป็นอีกอันหนึ่ง เพราะฉะนั้นมันถึงพังลงได้ซิ ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้ ผู้รู้คือใจนี้อยู่ที่ไหนนั้นแลคือตัวภพ นี่ภพชาติอยู่จุดนี้ พอว่าอย่างนั้นเรางง ถ้าหากว่าเราจับได้ปุ๊บว่าจุดต่อมคืออันนี้เอง ก็จะไป(สำเร็จ)เดี๋ยวนั้นเลยนะ

ถ้าไปเล่าให้พ่อแม่ครูจารย์ฟังอย่างนี้ ท่านจะใส่ทันทีเลยนะว่า ***'ก็จุดนั้นแลก็ตัวสว่างนั่นแหละ คือตัวจุดตัวต่อมตัวภพตัวชาติ นั่นแหละตัวภัย'***

ใส่ทีเดียวผางเลยนะ จะสำเร็จในเวลานั้นเลย พูดให้มันตรงเลยเพราะมันจวนเต็มเหนี่ยวแล้วนี่ เราก็ไปติดตรงนั้น ถ้าท่านตีตรงนั้นออกแตกกระจายมันก็ผึงเลย อันนี้ไปงงเป็นบ้า เสียเท่าไร ๓ เดือนเราไม่ลืมนะ จากวัดดอยธรรมเจดีย์นี้ เขาก็นิมนต์ลงไปงานร้อยวันของพ่อแม่ครูจารย์มั่น เราก็ต้องได้ลงไปเพราะเคารพมาก เขานิมนต์ลงไปในงานร้อยวัน เราก็ต้องลงไปสกลนครไปงานร้อยวันท่าน

ออกจากนั้นแล้วบึ่งเลยหนีเลย ไม่ขึ้นมาวัดดอยอีก ฟาดไปทางอำเภอบ้านผือ อำเภอศรีเชียงใหม่ไปนู้น ถึงกลับมาอีกเป็นเวลา ๓ เดือน จากจุดต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหนเป็นเวลา ๓ เดือน จากนี้ไปกลับมาก็มาปลงกันที่นี่อีกนะขึ้นมาอีกวัดดอยที่เก่านั่นแหละ ที่ว่าวันที่ ๑๕ นั่น นี่ครั้งที่ ๒ ครั้งสุดท้ายของมันที่มาพังกันได้

พออันนี้พังลงไปแล้ว *'โอ๋โห เอาอีกนะ โอ๋ย ที่แสดงก็แสดงอย่างถูกต้อง ทำไมมันโง่เอานักหนานะ ทีนี้เวลามันเปิดก็เปิดจุดนั้นเอง ที่ว่ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ไหน คือจุดต่อมแห่งผู้รู้นั้นพังลงไปหมดแล้ว ผู้รู้จริงๆ แล้วจ้าหมดเลย'*

ทีนี้ความสว่างไสวที่ว่าอัศจรรย์นั้นมันกลายเป็นกองขี้ควายไป ฟังซินะ กองขี้ควายมันดีอะไร

นี่ที่เราเห็นว่ากองขี้ควายเป็นทองคำทั้งแท่ง คือจุดคือต่อมนี้เอง เราไม่รู้ ธรรมท่านเตือนขึ้นมา จะหลงอันนี้ เวลามันไปพังกันได้แล้ว ไอ้ที่ว่าความสว่างไสวนี้มันกลายเป็นกองขี้ควายไปนะ ธรรมธาตุที่ถูกความสว่างครอบอันนี้คืออะไร นั่นละอันนั้น พออันนี้เปิดจ้าอันนี้พังลงไปแล้ว อันนั้นจ้าขึ้นมา โอ๋โห ทีนี้พูดไม่ได้จึงว่าฟ้าดินถล่มว่างั้นเถอะ ไอ้สว่างไสวมากๆ นี้กลายเป็นกองขี้ควายไปอย่างสดๆ ร้อนๆ ทีเดียว โถ เป็นอย่างนี้นะ จึงได้ โถ อวิชชาขนาดนี้เทียวนาๆ นี่อวิชชา

ใครอย่าไปคาดอวิชชาว่าเป็นเสือโคร่งเสือดาวเป็นยักษ์เป็นผี เวลาไปเจอเข้าแล้วเป็นอย่างนี้ละอวิชชา เป็นนางงามจักรวาล ใครก็ตามถ้าไม่มีใครสอนไปแล้วติดว่างั้นเลย เราพูดอย่างมั่นใจเราติดมาแล้ว พออันนี้พังไปเท่านั้น ธรรมชาติของตัวเองโดยหลักธรรมชาติแท้คือจิตที่บริสุทธิ์เต็มที่แล้วเปิดออก หมดแล้วเต็มเหนี่ยว นี้ละที่เข้ากันไม่ได้กับกองขี้ควายอันนี้ ซึ่งเป็นเครื่องหลอกของอวิชชา นี่ละอวิชชาแท้เป็นอย่างนี้ ไม่ใช่อะไรเป็นอวิชชา

อย่าไปคาด อวิชชาเป็นเสือโคร่งเสือเหลืองเสือดาว เป็นยักษ์เป็นผี คาดไม่ถูก เวลาเข้าไปเจอจริงๆ แล้ว โอ๋ย นางงามจักรวาลกล่อมหลับหมด อย่างนี้ยิ่งหลับง่าย ว่าแก่นี้ไม่แก่นี้ให้เห็นหญิงสาวลองดู หลง เมียเจ้าของนั่งอยู่ข้างหลังมันเห็นเมื่อไร นี่ถ้าเห็นตัวนี้แล้วลืมบ้าไปเลย เข้าใจไหม เตือนไว้อย่าเป็นบ้านะเฒ่าแก่แล้วหัวก็ล้านด้วยเดี๋ยวจะไม่มีผมนะ มันต้องซัดกันอย่างนี้ นี่ละเข้าใจไหม อวิชชามันหลอกให้คนลืมตัว หัวล้านไม่ว่าล้าน เห็นสาวนี้วุ่นเลยนะ นี่มันหลอกเอาอวิชชา เข้าใจไหม นี่เราพูดถึงเรื่องอัศจรรย์นะ พออันนี้พังลงไปแล้ว

พูดไม่ได้เลยว่างั้นเถอะ จนถึงขนาดที่ว่าออกอุทานเลย *'โอ้โห ขนาดนี้เทียวเหรอพระพุทธเจ้าตรัสรู้อย่างนี้ละเหรอๆ'* เห็นไหมมันซ้ำนะ ซ้ำด้วยความถึงใจนะ

ก็เราไม่เคยเห็นพระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ยังไง เวลามันผางขึ้นมานี้ ขึ้นอุทานทันที กองขี้ควายพังลงไปแล้ว อันนี้จ้าขึ้นมานี้ อย่างนี้เหรอ พระพุทธเจ้าตรัสรู้อย่างนี้ละเหรอๆ นู่นขึ้นเองนะ เราไม่ได้วัดรอยมันเป็นของมันเองเข้าใจไหม กระเทือนไปหมดเลย หือ ธรรมแท้เป็นอย่างนี้ละเหรอๆ พระสงฆ์แท้เป็นอย่างนี้ละเหรอ คืออันเดียวกันนี้ๆ ทีนี้ก็ประมวลมาเหอ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์นั้นกลายมาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ยังไง คือมันเป็นแล้วเข้าใจไหม นี่เรียกว่ามหาสมุทร นี่เป็นแม่น้ำมหาสมุทรแล้ว ถ้าเป็นธรรมธาตุก็เป็นธรรมธาตุเหมือนกันแล้ว ไม่มีคำว่า พุทธ ธรรม สงฆ์ รวมเข้าไปเป็นอันเดียวกันแล้วเลิศอยู่ในนั้นหมด อ๋อ อย่างนี้เอง

นี่พูดถึงเรื่องความสว่างของจิตมันเป็นขั้นเป็นตอนนะ เราเทศน์ลำดับของจิตของความว่างเราก็พูดให้ฟัง จนกระทั่งถึงนี่ได้พูดถึงสุดยอดเลย สุดขีด เราพูดเลยนี้ต่อไปไม่ได้แล้วความสามารถเราไม่มี เราก็ไม่สนใจกับความสามารถอันใดที่จะเหนือไปอีกด้วยนะ เราไม่เคยสนใจ ..

ที่พูดถึงเรื่องความสว่างไสวของจิตจนตัวเองก็อัศจรรย์ตัวเอง นี่มันเป็นกิเลสอยู่นั่นเจ้าของไม่รู้ ทั้งๆ ที่เราจะให้พ้นจากกิเลส แต่เวลาไปเจอกิเลสตัวสง่าผ่าเผย ตัวผ่องใสนี้เข้าไปแล้วติดเลยเทียว ไม่มีใครมายอก็เจ้าของยอเจ้าของเอง

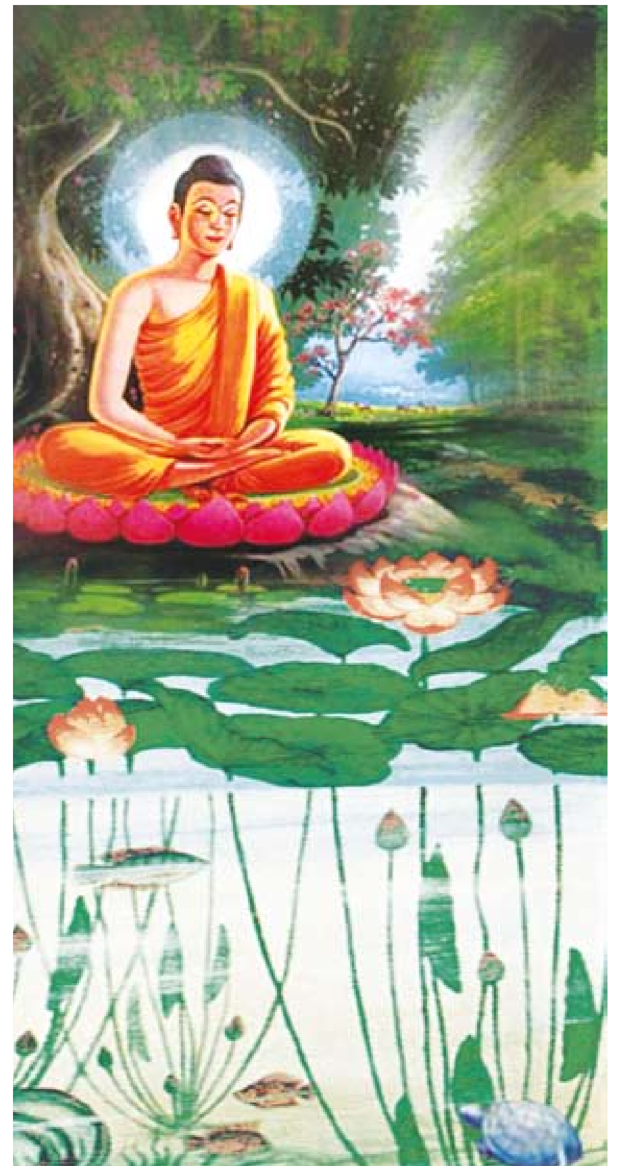
'โอ้โห จิตเรานี้ทำไมมันถึงสว่างไสวเอานักหนานา โถ อัศจรรย์'

กำหนดทดลองดูสิ่งไหนๆ ก็ไม่เหมือนมันมองดูที่ไหนมันไม่เหมือนอันนี้ อันนี้มันสว่างจ้าทำไมจิตใจจึงสว่างไสว อัศจรรย์ถึงขนาดนี้เชียวนาๆ

นี่ละท่านทั้งหลาย รู้ไหมว่า เครื่องกล่อมกิเลสกษัตริย์วัฏจักรของกิเลสทั้งหลายคืออวิชชา วิชชาสุดยอดของอวิชชามันกล่อมใจถึงขนาดผู้ปฏิบัติธรรมขั้นนี้ไม่ใช่ขั้นธรรมดานะอย่างน้อยสติปัญญาอัตโนมัติหมุนตัวไปด้วยความรอบคอบตลอดเวลา แล้วเชื่อมโยงกันกับมหาสติมหาปัญญา ซึมซาบไปด้วยความรอบคอบ เหตุใดจึงมาติดความสว่างไสวอย่างนี้ซึ่งเป็นเหยื่อของอวิชชา ฟังให้ดีนะ นี่ละเหยื่อของอวิชชาที่กล่อมสัตวโลกดังที่เคยพูด

ใครอย่าไปวาดภาพหนา วาดภาพอวิชชาเหมือนเสือโคร่งเสือดาว อย่านะ ผิดทั้งเพเวลาเจออวิชชาเข้าไปก็คือตัวนี้เอง ยอตัวเองโถ จิตเราทำไมสว่างไสวเอานักหนา อัศจรรย์นักหนา นี่เห็นไหมมันเป็นให้ยอเอง คือมันอัศจรรย์อันนี้ จิตอันนี้ก็อยู่กับเรา โทย จิตเราทำไมสว่างไสวนักหนานา นี่ละวิชชาสุดยอดของวัฏจักรอยู่จุดนี้ กล่อมโลก ถึงขนาดมหาสติมหาปัญญายังติดได้ ฟังซิน่ะ แต่ว่าติดในประเภทของมหาสติมหาปัญญา ติดด้วยความระมัดระวังอยู่ตลอดเวลาแต่ติดแล้วสลัดได้

โลกติดไม่มีทางสลัด สำหรับผู้บำเพ็ญธรรมถึงขั้นมหาสติมหาปัญญายังติดอันนี้อยู่แต่ติดเพื่อจะถอน คือพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มหาสติมหาปัญญาไม่มีคำว่านอนใจ เรียกว่าติดด้วยความไม่นอนใจ ด้วยความลื้นปัญญาอยู่นั้นละมันยังออกหาช่องไม่ได้

ถังขยะ ๔ ประเภท

"...สามแดนโลกธาตุนี่ เป็นถังขยะทั้งนั้น .. คำว่าถังขยะ คือวัฏจักรทั้งหมดนี้เป็นถังขยะว่าอย่างนั้นเลย นิพพานหรือธรรมธาตุนั้นนอกพ้นไปหมดแล้วไม่ใช่ถังขยะ .. ทีนี้ถังขยะนี้มีหลายประเภท ดังยกออกมาว่า

ถังขยะ**อุคฆฏิตัญญู** นี้ประเภทเยี่ยม คือเป็นคนมีอุปนิสัยปัจจัยคอยที่จะพ้นไปแล้ว หาทางออกตลอดเวลา ยกตัวอย่างเช่น เบญจวัคคีย์ทั้งห้า ถังขยะประเภทนี้ คำว่าถังขยะคือท่าน ยังมีกิเลสอยู่ ถึงท่านจะมีนิสัยเต็มภูมิก็ตาม แต่ยังมีกิเลสอยู่ก็ยังเรียกว่าถังขยะ ..

วิปจิตัญญู ก็ลดกันลงมานิดหนึ่ง นี่ก็เป็นถังขยะเหมือนกัน เพราะจิตยังมีกิเลสอยู่เรียกว่าถังขยะได้ทั้งนั้น ถ้าลงกิเลสยังแทรกอยู่นิดหนึ่ง เรียกว่าถังขยะได้หมด เป็นแต่ว่าถังขยะที่หยาบละเอียดต่างกันเท่านั้น

พอถึงขั้น**เนยยะ**นี้ก็กึ่งกลาง ทั้งจะลงนรก ทั้งจะไปสวรรค์ เนยยะพอลากพอเข็นกันได้ พออ่อนกิเลสก็ลากลงนรกได้ ถ้าแข็งก็ลากขึ้นได้ นี่จึงว่าพอแนะนำสั่งสอนได้ หลายครั้งหลายหนพอเป็นไปได้เป็นถังขยะประเภทที่สาม

ประเภทที่สี่ **ปทปรมะ** นี้หมดคุณค่าโดยประการทั้งปวง ไม่มีอะไรมีความหมายเลย..."

ปฏิปทา ๔ อย่าง คือ

สุขา ปฏิปทา ขิปปาภิญญา ทั้งปฏิบัติสะดวก ทั้งรู้ได้เร็ว หนึ่ง
สุขา ปฏิปทา ทันธาภิญญา ปฏิบัติสะดวก แต่รู้ได้ช้า หนึ่ง
ทุกขา ปฏิปทา ขิปปาภิญญา ปฏิบัติลำบาก แต่รู้ได้เร็ว ก็มี
ทุกขา ปฏิปทา ทันธาภิญญา ทั้งปฏิบัติลำบาก ทั้งรู้ได้ช้า ก็มี

นี่ละเรียกว่าเป็นนิสัยของแต่ละรายๆ .. ถ้านิสัยที่ควรจะเอากันอย่างหนักก็ต้องหนัก ไม่หนักไม่ได้ ถ้าควรเบาก็ต้องเบาเอง .. ที่จะฝึกที่จะดัดแปลงตัวเอง ที่จะสังหารกิเลสซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของตัวเองด้วยวิธีการนั้นๆ

มันก็ติดแบบมหาสติมหาปัญญาติดกิเลสติดอวิชชา นี่ละที่ว่าวิชชาสุดท้าย วิชชาสุดยอดของวัฏจักร คือ **อวิชชาปัจจยา สังขารา** ใครไปวาดว่าเป็นเหมือนเสือโคร่งเสือดาวเหมือนยักษ์เหมือนผี หรือว่าน่าหวาดน่ากลัวนี้ผิดทั้งเพ เวลาเข้าไปเจอจริงๆ แล้ว ใครจะอ้อยอิ่งยิ่งกว่าอวิชชานี้

จึงเทียบได้ว่า นางงามจักรวาล ว่างั้นเหมาะเลย นางงามจักรวาลกับยักษ์กับผีมันเข้ากันได้ไหมล่ะ ที่เราวาดภาพอวิชชาเหมือนยักษ์เหมือนผี ทีนี้เวลาไปเจออวิชชาจริงๆ แล้วมันกลายเป็นนางงามจักรวาลไปเห็นไหมล่ะ ไม่รู้ นี่ก็เรียกว่า อวิชชาก็คือกิเลส จอมกิเลสจอมกษัตริย์ มันก็ไปรอตัวเองอยู่ในนั้นเสีย โท ทำไมจิตเราถึงอัศจรรย์ขนาดนี้ ทำไมสว่างไสวเอานักหนา กำหนดไปที่ไหนจ้าไปหมด ครอบไปหมดเลย อัศจรรย์ตัวเองอยู่คนเดียวฟังซิน่ะ พระธรรมท่านก็เมตตาเพราะเห็นติด คำว่าติดไม่ใช่ของดี แม้จะพ้นอยู่ชั่วระยะใกล้ๆ ก็ตามก็ไม่ใช่ของดี

ธรรมท่านก็เตือนขึ้นมาว่า ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั้นแลคือตัวภพ คือตัวนี้เองตัวสว่างกระจ่างแจ้ง นี่จุดแห่งความสว่างกระจ่างแจ้ง หรือต่อมแห่งความสว่างกระจ่างแจ้ง หรือต่อมแห่งความอัศจรรย์ นี้แลคือตัวภพ แต่เราไม่รู้ซิธรรมท่านเตือนบอก เลยงงไปอีกมันงงของมันไป ขนาดนั้นละ วิชชาสุดท้ายของวัฏจักรมายุติกันตรงนี้ หลงสุดขีดก็หลงตรงนี้ ถ้าแก้นี้ไปแล้วผางเลยที่นี่ ฟังซิน่ะที่ว่า ความสว่างกระจ่างแจ้ง ความอัศจรรย์เต็มเหนี่ยวๆ เต็มที่ในหัวใจเรานี้น่ะ พอมหาสติมหาปัญญาฟัดธรรมชาติที่สว่างกระจ่างแจ้งเต็มที่ขาดสะบั้นลงไปหมด แล้วอันนั้นจ้าขึ้นมาคราวหลังนี้เป็นยังไง นี่ละจ้าขึ้นมาคราวหลังนี้คือจ้าวิมุตติหลุดพ้น

จ้าเบื้องต้นนั้นคือ จ้าวัฏจักร ความสว่างของวัฏจักรคืออวิชชา ความสว่างของวิวัฏจักรคือจิตที่หลุดพ้นแล้ว ได้แก่ท่านผู้ตรัสรู้ธรรมพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ตรัสรู้ธรรมผางขึ้นมาคราวนี้ ความสว่างอันนี้แลเป็นความสว่างนอกจากวัฏจักรไปเรียบร้อยแล้ว

ทีนี้เวลามาเทียบกับความสว่างของวัฏจักรของอวิชชานี้ อวิชชาจึงกลายเป็นกองขี้ควายไปได้ ฟังซิธรรมชาตินั้นเหนือกันขนาดไหน จึงมาตำหนิความสว่างของอวิชชานี้ว่าเป็นเหมือนกองขี้ควาย เลิศขนาดไหนถึงจะมาตำหนิอย่างนี้ได้ลงคอ พิจารณาซิ นั่นน่ะที่พูดไม่ได้ อันนั้นเลยแล้วพูดไม่ถูกทั้งนั้น

ถ้ามีข้อเทียบเคียงมาเทียบเคียงกับอวิชชาที่สว่างไสวนี้ นี้แลคือกองขี้ควาย ได้เท่านั้น ธรรมชาตินั้นคืออะไรพูดไม่ได้นะ...”

อวิชชากองขี้ควาย

การต่อสู้กับกิเลสมีความยากลำบากมาก แม้สามารถฝึกฝนสติปัญญาถึงขั้นเกรียงไกรก็ยังหลงมายาของนางงามจักรวาลอวิชชาดังนี้

“...**อวิชชา**แท้นั่นละจอมกษัตริย์ของกิเลสทั้งหลาย ถ้าเป็นไม้ก็เรียกว่ารากแก้ว รากฝอยตัดเข้าไปๆ เข้าไปถึงรากแก้ว ถ้าเป็นต้นก็เรียกว่าแก่น ถ้าเป็นรากก็เรียกว่ารากแก้ว อวิชชาจริงๆ แม้แต่มหาสติมหาปัญญายังหลงกลมายาของมันว่าไง ละเอียดขนาดไหน ละเอียดขนาดนั้น ขนาดสติปัญญาอัตโนมัติยังหลงกลมัน เป็นองครักษ์รักษามันเสียด้วยซ้ำไป

‘เฮ้อ พูดถึงเรื่องความโง่ต่ออวิชชานี่ก็น่าบัดซบเหมือนกันนะ มันทุเรศ ไม่ให้อะไรมาแตะต้อง เพราะมันผ่องมันใสมันละเอียดลออ มันอ้อยอิ่งไม่มีอะไรเหมือนเลย’

เวลาเข้าไปถึงตัวอวิชชาจริงๆ แทนที่จะเป็นภาพเหมือนเสือโคร่งเสือดาวเหมือนยักษ์เหมือนผีอย่างนั้น มันกลับเป็นนางงามจักรวาลไปซิ เจ้าสติปัญญาที่ฝึกมาอย่างเกรียงไกรนั้นก็เลยกลายเป็นองครักษ์รักษาอันนี้ ไม่ให้อะไรมาแตะต้องมัน

สลัดปั๊บๆ อะไรจะมาแตะไม่ได้ สัมผัสอะไรเรื่องอะไรนี้มันสลัดปั๊บๆ เลยรักษาอวิชชาไว้เสียนี่ กลายเป็นองครักษ์ของอวิชชา ในเบื้องต้นเป็นอย่างนั้น เพราะไม่มีอะไรเหลือ มีอันเดียวเท่านั้น ไม่มีอะไรที่จะพิจารณาแล้ว..หมด สิ่งเหล่านี้มันรู้หมดแล้ว มันปล่อยทั้งนั้นแหละไม่ไปสนใจ รู้อะไรแล้วปล่อย มันจะดูรู้สึกที่สง่าผ่าเผยที่ว่าความผ่องใสองอาจกล้าหาญ

ถ้าพูดถึงว่า *'อัศจรรย์ของอวิชชานี้ก็อัศจรรย์จนขนาดสติปัญญาอัตโนมัติชมเชย'* พูดง่ายๆ นะ *'ยกย่องชมเชยถวายตัวเป็นองครักษ์'* พูดง่ายๆ

แต่เพราะขึ้นชื่อว่าสมมุติแล้วจะละเอียดขนาดไหนก็ตาม มันจะแสดงอาการพิรุธให้เห็นจนได้ ด้วยสติปัญญาอัตโนมัตินี้ก็แหลมคมไม่ใช่เล่น เพราะไม่ใช่แต่เพียงรักษาอย่างเดียว ยังต้องสังเกตว่ามีอะไรเกี่ยวข้องกับนี้ๆ ทีนี้มันก็มีเพราะอันนี้เป็นตัวสมมุติ ทีนี้สมมุติที่จะแทรกกันขึ้นมากับสมมุตินี้ก็ได้แก่ความผ่องใสความเศร้าหมอง คือความผ่องใสนั้นผ่องใสตามส่วนของธรรมละเอียด เศร้าหมองก็เศร้าหมองตามส่วนของธรรมละเอียด มันหากมีจนได้ แม้จะละเอียดขนาดไหนสติปัญญานี้ก็ทันก็รู้ เมื่อแสดงขึ้นมาหลายครั้งหลายหนก็ทำให้เอะใจ

'เอ๊ะ ทำไมธรรมชาติอันนี้นึกว่าจะคงเส้นคงวาแล้ว ทำไมจึงมีอาการแปลกๆ ให้เห็นเดี๋ยวว่าผ่องใสเดี๋ยวว่าเศร้าหมอง ถึงจะละเอียดแค่ไหนก็ตามนะ'

จิตละเอียดแค่ไหนความเศร้าหมองความผ่องใสก็จะละเอียดไปตามๆ กันนั้นแหละ แม้เช่นนั้นมันก็ไม่ทนกับสติปัญญาที่จ่ออยู่ตลอดเวลาได้ ทั้งๆ ที่รักษาอยู่มันก็แสดงอาการให้เห็นพิรุธก็จับปั๊บเข้าไปซิ เลยเอาจุดนี้เป็นสนามรบละที่นี่ *'เอ๊ นี่มันอะไรถึงเป็นอย่างนี้'* กว่าจะรู้นะ ว่าเป็นของดิบของดีว่าเป็นของวิเศษวิโส

'ทำไมจึงมามีอาการเศร้าหมองบ้าง อาการผ่องใสบ้าง มีลักษณะทุกข์บ้าง สุขบ้าง ทำไมจึงมาเป็นอย่างนี้?' คือทุกข์ก็ทุกข์ตามส่วนละเอียดของธรรมของจิตนั่นแหละ ไม่ทุกข์มากก็พอให้รู้จนได้ เพราะสติปัญญาขั้นนี้เป็นขั้นที่แหลมคมมาก ก็จับซิ นั่นเป็นต้นเหตุให้พิจารณา ทีนี้จุดนั้นเลยเป็นจุดพิจารณาขึ้นแล้วที่นี่ เหมือนกับสภาวธรรมทั้งหลาย เราผ่านไปได้ก็เพราะเราพิจารณาเข้าใจแล้วผ่านไปๆ ทีนี้อันนี้กำลังสงสัยมันก็จ่อเข้ามานี้อีก มันพิจารณาเข้าใจปั๊บก็ขาดลอยไปเลยไม่มีอะไรเหลือ

ทีนี้เมื่อเราเทียบถึงว่าความอัศจรรย์ของอวิชชาอันนี้กับความอัศจรรย์ของจิตที่บริสุทธิ์นั้นมันเป็นคนละโลกเลย ถ้าหากว่าเราจะเทียบก็เหมือนกับกองขี้ควายกับทองคำทั้งก้อนผิดกันยังไง ความบริสุทธิ์นั้นเหมือนทองคำทั้งแท่งทั้งก้อน อวิชชานี้เหมือนกับกองขี้ควาย มันห่างกันขนาดนั้นนะ ผิดกันขนาดนั้น เพราะฉะนั้นจึงใครก็ตามถ้าไปเจอนี้ได้หลงกลอันนี้แล้วและค่อยผ่านไปทีหลัง ยังไงก็ต้องเกิดความสลดใจเห็นความโง่ของตัวเอง

'โอ้โหๆ ขนาดนี้เชียวเหรอ อวิชชาขนาดนี้เชียวเหรอ โอ้โหๆ เลย เรานึกว่ามันอัศจรรย์ขนาดไหน อัศจรรย์อะไรกองขี้ควาย มันมาหลงกองขี้ควายจนได้'

เพราะสติปัญญาอันนั้นแหละ เพราะทางไม่เคยเดินสิ่งไม่เคยรู้ แต่เวลาพิจารณาเข้าไปๆ มันก็ตะล่อมเข้าไปๆ ก็ไปถึงจุดสุดท้ายของมัน จุดสุดท้ายคือจุดนี้

ถ้าหากว่าแก้ไม่ได้มันก็ต้องอยู่นี้แหละ ยังพาให้หลง แม้จะไม่กลับมาเกิดอีกก็ตาม ก็ยังจะต้องเกิดอีกชั้นนั้นชั้นนี้ ถึงจะต่อถึงที่สุดก็ยังเรียกว่าเกิด ไปเกิดในพรหมโลก ๕ ชั้นเป็นต้น อวิหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี อกนิฏฐา ๕ ชั้นนี้เป็นชั้นที่อยู่ของพระอนาคามีซึ่งกำลังดำเนินอรหัตมรรค อรหัตมรรคกำลังจะเต็มภูมิแล้วพอรู้ปั๊บก็เป็นอรหัตผลขึ้นมาเต็มภูมิ..."

เมื่อถึงจุดนี้ย่อมเป็นสิ่งพิสูจน์ปฏิปทาการดำเนินของท่านว่า แม้จะทุกข์ยากลำบากเพียงใด ความพากเพียรเข้มแข็งมุ่งมั่นจริงจังของท่านมีน้ำหนักมากกว่า

ธรรมของพระพุทธเจ้าที่ทรงสอนพระภิกษุในครั้งพุทธกาลให้มี **พละ ๕ หรือ อินทรีย์ ๕ คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา** ซึ่งเท่ากับเป็นการตามเสด็จพระพุทธเจ้าตลอดเวลาจึงปรากฏผลเป็นความจริงเป็นความบริสุทธิ์อยู่ภายในใจท่านตลอดไป

พระครั้งพุทธกาลบวชเพื่อพระนิพพาน

องค์หลวงตากล่าวถึงความจริงจังของพระในครั้งพุทธกาล ดังนี้

"...ในครั้งพุทธกาลพระพุทธเจ้าเป็นองค์ประทานพระโอวาทแก่บรรดาพระผู้ปฏิบัติที่เข้ามาอบรมศึกษา และศึกษาเพื่ออรรถเพื่อธรรมเพื่อมรรคผลนิพพานจริงๆ ไม่ได้ศึกษาเพียงสักแต่ชื่อแต่นามเพราะความจดจำเพียงเท่านั้น และไม่ได้ศึกษาเพื่อเอาขั้นเอาภูมิดังปัจจุบันนี้

นอกจากท่านจะได้ยินได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าผู้สมบูรณ์แบบทุกอย่างในเรื่องมรรคผล ท่านยังได้อยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมในการชำระกิเลสอยู่ทุกกาลอีกด้วย โดยมักหลีกเร้นอยู่ในป่าเขาลำเนาไพร ไม่ค่อยพลุกพล่านวุ่นวายด้วยฝูงชน

พระผู้มาศึกษาก็ล้วนแต่มีความมุ่งมั่นต่อมรรคผลต่อวิมุตติต่อความพ้นทุกข์จริงๆ โดยมีความพากเพียรเป็นพื้นฐานเพราะเห็นภัยจากการเวียนว่ายตายเกิด งานของพระในครั้งพุทธกาลจึงมีแต่เรื่องของงานเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ซึ่งก็คืองานฆ่ากิเลสโดยตรงนั่นเอง ฉะนั้นผลแห่งการปฏิบัติจึงมักบรรลุสมความตั้งใจ เกิด**พระอรหันตขีณาสพ**ขึ้นอย่าง

มากมายในสมัยนั้น .. รองลงมาก็เป็นพระอนาคา เป็นสกิทาคา เป็นโสดาบัน เป็นกัลยาณภิกษุ และกัลยาณปุถุชน...”

ย้อนกลับมาสู่ชีวิตของท่าน แรกเริ่มเดิมทีท่านก็มิได้ตั้งใจอยากบวชแต่อย่างใด ด้วยขนบประเพณีแต่โบราณทำให้พ่อแม่ปรารถนาจะได้บุญจากการบวชของลูก ใจในทีแรกแม้จะยังไม่พร้อม แต่ด้วยน้ำตาพ่อแม่ทำให้ท่านตระหนักเห็นความปรารถนาอย่างแรงกล้าของพ่อแม่ที่จะขออาศัยพึ่งใบบุญบวชจากลูก เพื่อเป็นทุนอุดหนุนชีวิตหลังสิ้นอายุขัยแล้ว ความกตัญญูรู้คุณทำให้ตัดใจได้ เมื่อเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ นิสัยทำอะไรทำจริงอันติดมาแต่ครั้งฆราวาส ทำให้มีความจริงจังต่อการศึกษาธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า จึงเริ่มเข้าใจจุดหมายแท้จริงของชีวิต

เมื่อเรียนปริยัติก็เรียนเพื่อเก็บหอมรอมริบข้อธรรมและวินัยหลายแง่หลายมุม โดยหวังเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการออกปฏิบัติธุดงคกรรมฐานอย่างแท้จริง มิใช่หวังชั้นหวังภูมิยศศักดิ์แต่อย่างใด ความรู้นั้นทำให้พอมีเกณฑ์บรรทัดฐาน ในการเสาะหาครูอาจารย์ผู้รู้จริงเรื่องมรรคผลและข้อปฏิบัติที่ตรงทาง

จากนั้นเมื่อมีโอกาสเข้าศึกษาอบรมกับหลวงปู่มั่น จึงได้เร่งความเพียรอย่างเต็มสติกำลังความสามารถด้วยจิตตภาวนา จนสามารถหลุดพ้นจากอาสวะกิเลสเข้าสู่แดนแห่งความพ้นทุกข์อันเกษม ชีวิตนักบวชของท่านจึงสมบูรณ์พร้อมด้วยปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ

พระไตรปิฎกใน

องค์หลวงตาเปรียบเทียบความรู้จากการเรียนปริยัติกับความรู้จากการปฏิบัติไว้ ดังนี้

“...พระไตรปิฎกใน คือ ผู้สิ้นกิเลสแล้วเป็นผู้ทรงธรรมล้วนๆ ไว้บริสุทธิ์เต็มที่ *พระไตรปิฎกนอก* เป็นคนที่มีกิเลส ไปจดจารึกเอามา

แยกเข้าไปอีกว่า **พระไตรปิฎกตาดี** คือท่านผู้สว่างกระจ่างแจ้ง ทรงธรรมแท้ ทรงธรรมที่บริสุทธิ์พุทโธเต็มที่ไว้ คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระอรหันต์ท่าน นี่ออกจากหัวใจของท่านจ้าไปหมดครอบโลกธาตุ

พระไตรปิฎกตาบอด คือ เราเรียนเท่าไหร่ก็เรียน ฟาดจนจบพระไตรปิฎกก็ได้แต่ชื่อได้แต่นาม ได้แต่ความจำ ได้แต่ตำรับตำรา ไม่ได้ความจริงอย่างท่านมา ก็เรียกว่า ผู้ไปจดจารึก หรือ ถ้าเป็นประเภทนั้นก็ตาม แล้วผู้ที่เรียนตามนั้นก็เป็นคนตาบอด คำว่า “บอด” นี้หมายความว่ากิเลสครอบงำหัวใจ ใจยังมืดมิดปิดตาอยู่ แม้จะเรียนอรรถเรียนธรรม ก็มีแต่ชื่อแต่นามของอรรถของธรรม แต่ใจยังบอดอยู่...”

เพราะเหตุนี้ ท่านจึงเน้นภาคปฏิบัติที่ครูบาอาจารย์แนะนำให้เข้าสู่ความจริง ดังนี้

“... พระพุทธศาสนาของเราตามตำรับตำราท่านก็มีไว้สมบูรณ์ ทั้งพระสุตตันตปิฎก พระวินัยปิฎก พระอภิธรรมปิฎก ท่านบรรจุไว้เรียบร้อย เราก็เรียนมาตามนั้น เรียนตามที่ท่านจดจารึกเอาไว้ในปิฎกต่างๆ เข้าสู่หัวใจด้วยความจำ ในระยะนี้การเรียนทั้งหมดไม่ว่าจะเรียนปิฎกใดเข้าสู่ใจ เป็นการเข้าสู่ด้วยความจำ ธรรมะที่ได้เห็นได้ยินได้ฟังได้ท่องบ่นสังวัธยายทั้งหมด รวมเข้ามาสู่ใจนี้เป็นธรรมะภาคความจำ ไหลเข้าสู่ใจด้วยความจำ ยังไม่เข้าสู่ใจด้วยความจริง

เพราะฉะนั้น ผู้ศึกษามากน้อยจึงไม่พ้นความสงสัยในการดำเนินว่าจะดำเนินอย่างไรดี ดำเนินอย่างไรถูกหรืออย่างไรผิด ความสงสัยนี้จะต้องเป็นพื้นอยู่โดยดีในบรรดานักปริยัติทั้งหลายไม่ว่าท่านว่าเรา นี่พูดตามหลักความจริงซึ่งมีอยู่ในหัวใจของผู้ศึกษาเล่าเรียนมา

เราอยากจะพูดเต็มเม็ดเต็มหน่วยเลยว่าทุกดวงใจเป็นอย่างนั้น เพราะจะเป็นเรื่องที่จะเป็นอย่างนั้นโดยแท้ เนื่องจากไม่มีผู้สันทัดจัดเจนในปฏิปทาเครื่องดำเนินและรู้เห็นจากการดำเนินนั้น อันเป็นฝ่ายผลมาก่อนแล้วมาชี้แจงแสดงบอก จึงทำให้ผู้ที่ศึกษามากน้อยอดสงสัยไม่ได้ จำต้องสงสัยอยู่โดยดี นี่เป็นคตินิสัยของปุถุชนเราโดยทั่วๆ ไป

การพูดถึงก็พูดถึงแต่ภาคความจำ ไม่ว่าจะพูดถึงธรรมในปิฎกใด... พระวินัยปิฎกนั้นรู้แล้วว่าต้องอาศัยความจำเป็นหลักสำคัญที่จะประพฤติปฏิบัติตัว อันนี้ไม่พิสดารอะไรมาก ที่พิสดารมากก็คือพระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก ซึ่งเป็นธรรมที่พิสดารมากจริงๆ ...

ผู้ที่เรียนมาทั้งหลายนี้ไม่ได้มีความจริงเข้าสู่ใจแล้วจะเอาอะไรไปประพฤติปฏิบัติ จึงต้องแบกความสงสัยเต็มหัวใจอยู่นั่นแล เรียนก็

พระสารีบุตร นอบน้อมต่อพระอัสสชิ

"...**พระอัสสชิ** ท่านกำลังบิณฑบาต ดูลักษณะท่าทางกิริยามารยาทน่าเคารพน่าเลื่อมใส พระสารีบุตรมีโอกาสออกไปก็ไปเจอท่าน ค่อยติดตามแอบตามดูไปๆ เอ๊ะ..พระสมณะองค์นี้ทำไมมาจากที่ไหน ดูกิริยาท่าทางเหลือบสายตามองขวาเรียบไปตลอด น่าเคารพเลื่อมใส ก็ค่อยตามไป พอพ้นจากหมู่บ้านแล้วค่อยถาม พระผู้เป็นเจ้าบวชมาจากสำนักใด ดูกิริยาท่าทางน่าเคารพเลื่อมใสมาก

ท่านยังพูดถ่อมตนเอาไว้ว่า *'อาตมานี่พึ่งบวชใหม่ๆ ในศาสนา ถือศาสนาพุทธ พึ่งบวชใหม่ๆ ยังไม่รู้อรรถธรรมอย่างลึกซึ้งกว้างขวางอะไรมากนัก แล้วจะแสดงธรรมย่อๆ ให้ฟัง* ***ธรรมทั้งหลายเกิดจากเหตุ คือเกิดจากใจ ทั้งดีทั้งชั่วเกิดจากใจ ดับก็ดับที่ใจ ระงับดับด้วยความถูกต้องก็ระงับดับกันที่ใจ*** *พระสมณโคดมของเราสอนอย่างนี้'*

การแสดงธรรมท่านย่อๆ แต่เป็นหัวใจของศาสนา เพียงเท่านั้น พระอัสสชิเป็นถึงขั้นพระอรหันต์แต่ท่านไม่ได้พูดว่าท่านเป็นพระอรหันต์นะ .. ท่านไม่พูดนะ ท่านพูดถ่อมตัว ท่านพูดถึง มหาเหตุ มหาเรื่อง หมายถึงใจดวงนี้ ผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดว่องไวอย่างพระสารีบุตรก็ทราบ "มหาเหตุ" ได้ทันที จับความจริงได้ในขณะนั้น พอจบลงเท่านั้นพระสารีบุตรได้สำเร็จพระโสดาบันเลย..

(เมื่อสำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว) ทีนี้**พระสารีบุตร**ก็จอมปราชญ์อีก พระสารีบุตรเป็นถึงอัครสาวกข้างขวา ได้รับเอตทัคคะทางปัญญา เฉลียวฉลาดพอตัว ย่อมจะทราบเรื่องของพระอัสสชิว่าถึงขั้นใดภูมิใด เป็นพระประเภทใดโดยไม่ต้องสงสัย นั่น ได้ทราบว่าพระอัสสชิอยู่ในทิศใดแดนใด พระสารีบุตรจะน้อมเกล้ากราบไหว้ไปในทิศนั้นภูมินั้น ทิศทางโน้นทางไหนก็ตามอยู่ตลอดจนกระทั่งวันนิพพาน

นั่นเป็นยังไง ท่านรู้ภูมิกัน ท่านรู้จักความเหมาะสมของกันและกัน นั่นละคุณอย่างนั้นคุณซาบซึ้งมาก ท่านถือเนื้อถือตัวเมื่อไร ท่านถ่อมตนอย่างนั้นละผู้ที่สิ้นกิเลส..."

เรียน รู้ก็รู้ในภาคความจำ แต่วิธีปฏิบัติเมื่อไม่มีผู้ชำนิชำนาญพร้อมทั้งการทรงผลมาแล้วมาพาดำเนิน จึงเป็นเรื่องลำบากอยู่มาก ไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้โดยถูกต้องดีงามและราบรื่นไปโดยสม่ำเสมอเลย ด้วยเหตุนี้ จึงต้องเสาะแสวงหาครูหาอาจารย์ อย่างสมัยปัจจุบันนี้ก็คือ หลวงปู่มั่นเป็นสำคัญ..."

ผู้ปฏิบัติจริงไม่คลำช้าง

ความรู้ที่เกิดจากการเรียนธรรมกับความรู้จากการปฏิบัติธรรมจนเห็นจริง องค์หลวงตาเคยเปรียบให้มองเห็นภาพง่ายๆ ดังนี้

"...คนมีกิเลสไปอ่านพระไตรปิฎก ไปเรียนพระไตรปิฎก... ถกเถียงกันยุ่งไปหมด เห็นไหม นั่นเพราะคนมีกิเลส ธรรมเป็นของจริงแค่ไหน หัวใจไม่ได้จริง ใจปลอม มันก็ถกเถียงกันเพราะความปลอมไม่ใช่เพราะความจริง ถ้าผู้ปฏิบัติแล้วมองดูที่ไหนก็รู้หมด เหมือน ***ช้าง*** ตัวหนึ่งนั่นละ อันไหนเป็นหางช้าง อันไหนเป็นงวงช้าง อะไรเป็นงา อะไรเป็นหู อะไรเป็นสีข้างมันก็รู้หมด คนตาดีๆ แต่คนตาบอดไปคลำ คลำตรงไหนก็ว่าช้างเหมือนนั้นเหมือนนี้ไป ก็อย่างนั้นแหละ...

...ตาบอดคนหนึ่งว่า *'ช้างนี้เหมือนไม้กวาด'* เพราะไปคลำถูกหางช้าง ตาบอด อีกคนหนึ่งไปคลำถูกข้างของมันก็ว่า

'ไม่ใช่นะ ช้างนี้เหมือนฝาเรือน'

อีกคนหนึ่งไปคลำถูกขาของมัน.. เถียงกันอีกละ *'ไม่ ช้างไม่ใช่ฝาเรือน ช้างไม่ใช่ไม้กวาด ช้างมันคือต้นเสา'*

คนหนึ่งก็ไปคลำถูกหูมันอีกแหละ คลำช้างตัวเดียวกันนั่นแหละ คลำคนละแห่งๆ คนที่ไปคลำถูกหูนี้ก็มาค้านเอานี่

'ช้างมันไม่ใช่ต้นเสา มันเหมือนกระด้งฝัดข้าว'

คราวนี้ผู้ที่มาคลำเอางวงของมันนี้ว่า *'ช้างคือปลิง'* ก็เถียงกันอยู่อย่างนั้นละ และเถียงกันอยู่ใต้ร่มมะกอกด้วยนะ พอดีลมพัดมามะกอกหล่นตูมใส่หัวตาบอดคนหนึ่ง แกก็ร้องขึ้นว่า

'เฮ้ย กูพูดแต่ปากนะ มึงถึงขนาดถึงไม้ถึงมือ ตีกูถึงขนาดนี้เชียวเหรอ'

ว่าแล้วก็ซัดกันเลย ทีนี้ตาบอด ๖ คนฟัดกันนัวเลย เพราะมะกอกลูกเดียว อันนี้ก็เหมือนกัน คนนั้นว่างั้น คนนี้ว่าอย่างงี้นะ เวลานี้มะกอกกำลังจะหล่นลงหรือมันหล่นลงแล้วก็ไม่รู้นะ มะกอกหล่นลงในพวกนี้นะ พวกเราเหมือนตาบอดคลำช้างนั่นละ คลำไปถูกตรงไหนก็ว่า**ธรรม**นี้เหมือนนั้นๆ ไปหมดเลย

คนตาดีมองดูช้างมันเห็นหมด จะไปสงสัยอะไร ช้างทั้งตัวไม่สงสัย คนตาดีดูแป๊บเดียวรู้นั่นแหละ พระพุทธเจ้าพระอรหันต์ท่านดู **ธรรม** ท่านดูเหมือนคนตาดีดูช้าง พวกเราเรียนธรรมดูธรรมเหมือนตาบอดคลำช้าง เถียงกันวันยังค่ำ ..

มะกอกหล่นไปไหนแล้วไม่รู้ มะกอกไม่ได้สนใจใครหรอก .. แต่พวกนี้เลยซัดกันนัวเลย แทนที่จะชำระคดีมันก็เลยไม่ได้ชำระ มะกอกมาตีหัวแล้วซัดกันนัวเลย .. ฟัดกันอยู่ในสนามตาบอด มันจะไม่เลิกนะ ทีนี้ไม่ทราบว่ามะกอกมาจากไหน มันก็หายากนะมะกอกที่จะมาหล่นตูมใส่หน้าผากพวกนี้ มันหายากนะ

สมัยทุกวันนี้จะไม่ค่อยมีแล้วนะมะกอกคือใครไม่ได้สนใจมะกอกยิ่งกว่าคลำช้าง แล้ว

มาเถียงกันตีกัน นั่นแหละ .. พวกเรามันเรียนเรียนด้วยความจำ ..

ใครเรียนที่ตรงไหนก็ไปยึดกรรมสิทธิ์อวดอำนาจความรู้ความฉลาดของตนขึ้นจากความจำนั้น แฝงความจำไปอีกเป็นปลอมๆ ไปอีก เอามาโต้กันเสียเป็นบ้าน้ำลายโดยไม่รู้สึกตัว ถ้าหากปฏิบัติให้รู้ตามความจริงของธรรมที่ท่านสอนไว้ .. ก็จะไปถามใคร ไปโต้เถียงกันให้เสียเวล่ำเวลาทำไม ถ้าไม่ใช่ตาบอดคลำช้าง

ท่านให้ปฏิบัติซี ให้รู้ซี ใครรู้มากน้อยเท่าไรอาจหาญ ทำไมจะไม่อาจหาญ สัมผัสด้วยใจรู้ด้วยใจเพราะปฏิบัติด้วยใจนี่ ต้องรู้ทั้งกิเลสหยาบกลางละเอียด รู้ทั้งธรรมอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด และอย่างละเอียดสุดสิ้นพ้นความละเอียดไปจนถึงความบริสุทธิ์ไม่รู้ที่ใจอะไรจะเป็นผู้รู้..."

สายน้ำ มหาวิมุตติ มหานิพพาน

องค์ท่านเปรียบผลแห่งการบำเพ็ญของนักปฏิบัติแต่ละรายๆ เพื่อเข้าสู่แดนนิพพานไว้ดังนี้

"...แม่น้ำสายต่างๆ ไม่ว่าสายใดก็ตาม ไหลลงมาแล้วไปรวมลงในมหาสมุทรแห่งเดียวกัน แม่น้ำสายต่างๆ เราจะเรียกว่าแม่น้ำสายนั้นๆ เช่น แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำน่าน แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำอะไรก็ตามนะ นี่เรียกว่าสายทางของน้ำไหลลง

พอเข้าถึงมหาสมุทรแล้วเป็นน้ำมหาสมุทรอันเดียวกันหมด แยกกันไม่ออก ไม่มีว่าแม่น้ำสายนั้นสายนี้ เมื่อเข้าสู่มหาสมุทรทะเลหลวงแล้วเรียกว่า แม่น้ำมหาสมุทรอย่างเดียวกันหมด ..

แม่น้ำสายต่างๆ เปรียบกับผู้บำเพ็ญ ในที่ต่างๆ อยู่ที่ไหนก็ตาม เมื่อบารมีแก่กล้า พอไหลเข้ามา ใกล้เข้ามาๆ สร้างคุณงามความดี นี่เรียกว่า แม่น้ำสายต่างๆ ไหลเข้ามาอย่างนี้ พอมากเข้า จวนเข้าๆ ก็ถึงแม่น้ำมหาสมุทรทะเลเนี่ยอันนี้ ก็เข้าถึงมหาวิมุตติมหานิพพาน เมื่อเต็มที่แล้วก็ต้องถึงขั้นสุดยอดแห่งธรรมทั้งหลายได้เหมือนกันหมด

ไม่ได้เลือกว่าเป็นผู้หญิงผู้ชายนักบวชฆราวาสนะ สำคัญอยู่ที่การสร้างบารมีซึ่งเป็นพื้นฐานอันสำคัญที่จะยกผู้บำเพ็ญให้ถึงความหลุดพ้นได้ ทีนี้เมื่อบำเพ็ญเต็มที่ๆ ก็เหมือนกับแม่น้ำสายต่างๆ ค่อยไหลเข้ามา ใกล้เข้ามาๆ บารมีแก่กล้าก็ใกล้เข้ามาๆ พอถึงกันปุ๊บ ก็เรียกว่า ถึงเต็มภูมิเป็นอรหัตตบุคคลขึ้นมา

นั่นละ มหาวิมุตติมหานิพพานเข้าถึงแล้ว ทีนี้ ผู้บรรลุธรรมนี้เข้าถึงมหาวิมุตติมหานิพพานแล้วเป็นมหาวิมุตติมหานิพพานเหมือนกันหมด ทีนี้แยกไม่ออกว่าผู้นี้รายนี้ รายนี้มาจากไหน มาจากไหน พูดไม่ออก เพราะเข้าถึงแล้ว เรียกว่าแม่น้ำสายต่างๆ ไม่มีความหมายละ เพราะเข้าในมหาสมุทรทะเลหลวงอันเดียวกัน

นี่ผู้บำเพ็ญในคุณงามความดีประเภทต่างๆ ก็เป็นดุจแม่น้ำลำคลอง แต่ละรายๆ ไหลเข้าๆ แล้วเข้าสู่จุดสุดยอดแห่งความพ้นทุกข์ ว่างั้นเลย เรียกว่า ความพ้นทุกข์อยู่ที่จุดนั้น อยู่ที่มหาวิมุตติมหานิพพาน เนี่ย เข้าถึงนั้นแล้ว เป็นมหาวิมุตติมหานิพพานอันเดียวกันหมด

เพราะฉะนั้นท่านจึงว่า บรรดาผู้บรรลุธรรมถึงขั้นอรหัตตภูมิแล้ว นับแต่พระพุทธเจ้าลงมาถึงสาวกองค์สุดท้ายเป็นเหมือนกันหมด นั่นฟังซิ แยกกันไม่ออก... ไม่มีคำว่ายิ่งว่าหย่อนต่างกัน แยกกันไม่ออก..."

ขอขมาหลวงปู่มั่น ระลึกพระคุณไม่สร่างซา

องค์ท่านระลึกถึงความผิดของตนเมื่อครั้งกำลังปฏิบัติว่าเคยสงสัยในอาการบางลักษณะของหลวงปู่มั่นอยู่บ้างแม้เพียงเล็กน้อยก็ตาม แต่เมื่อขณะนี้ผลแห่งการปฏิบัติได้ประจักษ์กับใจตัวเองแล้วจึงเกิดความเข้าใจในทันที ดังนี้

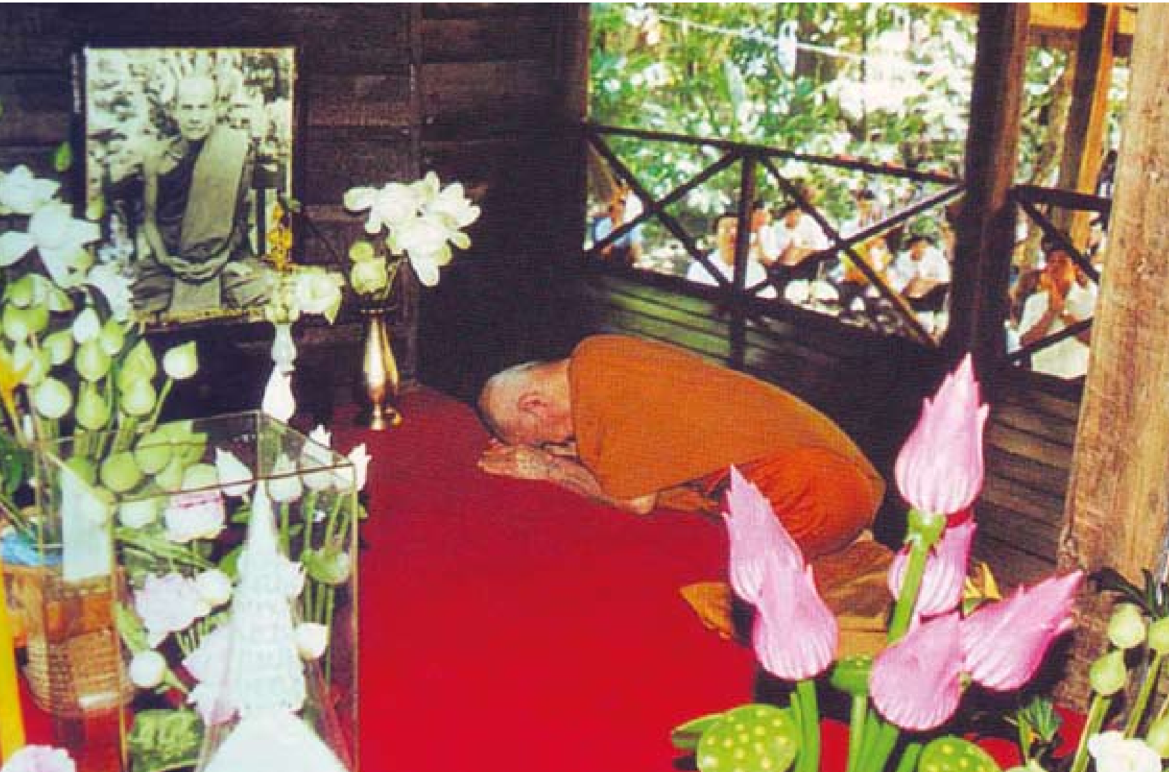
"...เวลาดึกๆ ท่านมีลักษณะเหมือนครวญเหมือนคราง อื๊ๆๆ นิดๆ ไม่ได้มากนะ ก็เราอยู่นั่นน่ะ มีลักษณะอื๊ๆ แอ๊ะๆ เหมือนร้องเหมือนครางเบาๆ น่ะ แล้วมันก็แย็บขึ้นมา แต่แย็บเราระวังนะ

'เอ๊! เวลาท่านเป็นอย่างนี้ท่านจะมีเผลอบ้างไหมนา'

เท่านั้นละ พอเราว่าเหมือนอันหนึ่งมันตีปั๊บเลยไม่ให้กำเริบยิ่งกว่านี้ไปพูดง่ายๆ ก็ระวังอยู่นี่ เพียงแย็บออกไปเท่านั้นละ เวลาท่านมีอาการอย่างนี้ท่านมีเผลอบ้างไหมนา เท่านั้นละเราก็หยุดทันทีเลย แล้วก็จำไว้ด้วยไม่ลืมนะ หากเป็นธรรมชาติของมันเอง

จนกระทั่งเรื่องผ่านไป ท่านปรินิพพานไปแล้ว เรื่องของเราจึงมาเป็นทีหลัง เราก็กราบ

บนกุฏิหลวงปู่มั่นที่วัดป่าบ้านหนองผือ

ขอขมาโทษท่านเลย

อันนี้เราแน่ใจร้อยเปอร์เซ็นต์ว่า เราหลุดไปเลยไม่มีอะไรเหลือ ...

ที่เราไปคิดเกี่ยวกับเรื่องท่านว่า เอ๊ ท่านมีลักษณะ อึ๊ๆ อย่างนี้ท่านจะเผลอบ้างไหมนานี้หมดเราแน่ใจ เพราะเราระมัดระวังมาก พอแย็บเท่านั้นเราก็รีบ เหมือนกับรีบตบกันลงทันทีเลย แล้วก็ไม่ลืมขณะจิตที่คิดถึงท่านอย่างนี้ เวลาเรื่องของเราผ่านไปทีหลัง (หมายถึงสิ้นกิเลส) ถึงกลับมายอมเลยทันที

'โอ้โห! ทำไมคิดผิดเอามากมาย คาดพ่อแม่ครูอาจารย์ โห! คนมีกิเลสไปคาดคนสิ้นกิเลสมันคาดกันได้อย่างนี้เชียวเหรอ'

มันยอม จึงเข้าไปกราบขอขมาโทษอัฐิของท่าน อันนี้ปรากฏว่าโล่งไปเลยทันทีไม่ปรากฏว่ามีอะไรตกค้าง..."

ผลแห่งธรรมที่ปฏิบัติจนประจักษ์ใจมาได้นี้ก็เพราะอุบายคำสอนของหลวงปู่มั่น ฉะนั้นท่านจึงเคารพบูชาและรู้ซึ้งในพระคุณหลวงปู่มั่นอย่างสุดจิตสุดใจชนิดมอบกายถวายชีวิตแก่ท่านได้ ท่านกล่าวยกย่องคุณธรรมและคุณสมบัติของหลวงปู่มั่นว่าเป็นผู้พรั่งพร้อมสมบูรณ์แบบทุกอย่าง ไม่มีสิ่งใดตกเรี่ยเสียหายเลย ไม่ว่าจะเรื่องหลักธรรมหลักวินัย หลวงปู่มั่นสามารถเก็บหอมรอมริบได้หมด

ความเคารพบูชาอย่างสูงสุดของท่านที่มีต่อหลวงปู่มั่นนั้น ท่านเคยกล่าวไว้อย่างจับจิตจับใจผู้ฟังว่า

"...พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นท่านเป็นทั้งพ่อเราทั้งแม่เรา ทุกอย่างรวมอยู่ในนั้นหมด ให้อรรถให้ธรรม ให้ข้อคิดเห็นที่จะเป็นสิริมงคล สิ่งใดไม่ดีปัดเป่าออกไปด้วยคำแนะนำสั่งสอนทุกแง่ทุกมุม จึงเป็นเหมือนกับพ่อกับแม่ของเรา เหมือนเรามีพ่อมีแม่นี่แหละ...

เราเคารพท่านสุดขีด ในหัวใจของเรานี้อยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นหมดเลย เราพูดจริงๆ ในบรรดาครูบาอาจารย์ทั้งหลาย เราไม่ได้ประมาทท่าน เราไม่ได้คบค้าสมาคมกับท่านสนิทติดจมจริงๆ ฝากเป็นฝากตายเหมือนพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น นี่ทุกสิ่งทุกอย่างตั้งแต่ กิ แต่ กา แต่ เอะ แต่ เอ เรื่อยไป ท่านสอนหมดในภาคปฏิบัติธรรมนะ

ส่วนภาคปริยัติเราก็เรียน เรียนไปแล้วแต่ไม่เป็นท่าเป็นทางอะไร เพียงแค่จดได้มาจำได้มาเฉยๆ ไม่รู้วิธีภาคปฏิบัติเป็นยังไง ท่านต้องบอก อันนี้ทำอย่างนี้ เครื่องมืออันนี้เอาไปทำอย่างนั้น เครื่องมืออันนี้ไปใช้อย่างนี้ๆ ที่เราเรียนมาเราจำได้ แต่ปฏิบัติไม่ถูก ปฏิบัติไม่เป็น อาศัยท่านพาปฏิบัติดำเนิน การเรียนมานั้นเราจำได้แต่ไม่รู้จักวิธีปฏิบัติ ท่านก็หยิบออกมาอันนี้ให้ทำประโยชน์อย่างนั้น อันนั้นให้ทำประโยชน์อย่างนั้นๆ เราก็ยึดก็จับเอาได้จากท่านเรื่อยมาจนเป็นภาคปฏิบัติ

ภาคปฏิบัติก็เอาอีกเหมือนกัน ต้องให้ท่านเป็นแม่เหล็ก เป็นเครื่องดึงดูด เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เราอยู่ใต้ร่มโพธิ์ร่มไทร เหมือนกับกาจับภูเขาทอง... เหลืองอร่ามไปเลย กิเลสมันกลัว เวลามาอยู่กับท่าน กิเลสมันก็หมอบ อยู่กับท่านสบายๆ นี่ก็เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรอันหนึ่ง เป็นแม่เหล็กเครื่องดึงดูดเราให้มีแก่ใจประกอบความพากเพียรเอาเป็นเอาตายหนักเบาออกมาจากท่าน ได้รับการศึกษาจากท่าน ทุกสิ่งทุกอย่างท่านแนะนำเต็มภูมิ และพาปฏิบัติเต็มกำลังทุกด้าน... อันนี้ท่านสอนละเอียดลออมากทีเดียว..."

ความเคารพผูกพันระลึกถึงพระคุณของพ่อแม่ครูอาจารย์ที่แนบแน่นฝังจิตของท่านนั้นจะทราบได้ชัดเจนจากคำเทศน์ของท่านตอนหนึ่งว่า

"ผมไปอยู่ที่ไหน ถ้าไม่ได้กราบท่านอาจารย์มั่นแล้วนอนไม่ได้ อยู่ที่ไหนก็เหมือนกัน แม้ที่สุดจะเดินจงกรม ก็ต้องหันหน้าไปไหว้ท่านเสียก่อน ถ้ามีรูปท่านเป็นที่หมายของสมมุติ ก็กราบไหว้รูปของท่าน หากไม่มีอะไรเลย ก็เอาคุณธรรมของท่านประกอบเรื่องของสมมุติน้อมนมัสการไป พระคุณของท่านไม่มีวันจืดจาง ประหนึ่งว่าท่านไม่ได้ล่วงลับไป ธรรมชาติอันหนึ่งเป็นอย่างนั้น เหมือนกับดูเราอยู่ตลอดเวลา"

ลูกหลานพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น

ด้วยอุบายคำแนะนำสั่งสอนจากผู้รู้จริงเห็นจริงเช่นหลวงปู่มั่นนี้เอง ทำให้บรรดาลูกศิษย์ลูกหาภิกษุบริษัทที่เข้ามาศึกษากับหลวงปู่มั่นมีเป็นจำนวนมากแตกกระจายอยู่ทั่วประเทศ เพราะได้หลักได้เกณฑ์ที่ถูกต้องจากท่านมาเป็นเครื่องดำเนินจนเป็นที่อบอุ่นใจ ท่านเคยเล่าให้พระเณรฟัง เกี่ยวกับปฏิปทา

ของหลวงปู่มั่นว่า

"...พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น ท่านพาดำเนินอย่างถูกต้องแม่นยำ ถือเอาธุดงควัตร ๑๓[๑] นี้เป็นพื้นเพในการดำเนิน และการประพฤติปฏิบัติจิตใจของท่านก็เป็นไปโดยสม่ำเสมอ ไม่นอกลู่นอกทางทำให้ผู้อื่นเสียหาย และริจะทำเพื่อความเด่นความดังอะไรออกนอกลู่นอกทางนั้นก็ไม่มี เป็นแนวทางที่ราบรื่นดีงามมาก นี่ละเป็นที่นอนใจ เป็นที่ตายใจ ยึดถือไว้ได้โดยไม่ต้องสงสัย ก็คือปฏิปทาเครื่องดำเนินของท่าน

นี่ครูบาอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ลูกหาของท่านก็มีจำนวนมากพากันดำเนินมา ยึดถือหลักนั้นแหละมาปฏิบัติได้แพร่หลายหรือกระจายออกไปแก่บรรดาลูกศิษย์ทั้งหลายเป็นแขนงๆ จนกระทั่งถึงพวกเรานี้ ก็มาจากสายของท่านนั่นเอง เป็นที่แน่ใจไม่สงสัย คือไม่มีคำว่าแผงๆ หรือแผลงๆ อะไรออกไป ให้เป็นที่สะดุดตาไม่แน่ใจอย่างนี้ไม่มี ท่านดำเนินอะไรเป็นที่เหมาะสมทั้งนั้น คือมีแบบมีฉบับเป็นเครื่องยืนยันไม่ผิดเพี้ยนไปเลย

นี่เพราะเหตุไร เพราะเบื้องต้นท่านก็ตะเกียกตะกายก็จริง แต่ตะเกียกตะกายตามหลักธรรมหลักวินัย ไม่ได้นอกเหนือไปจากหลักธรรมหลักวินัย หลักวินัยคือกฎของพระระเบียบของพระ ท่านตรงเป๋งเลย และหลักธรรมก็ยึดธุดงค์ ๑๓ ข้อนี้เป็นทางดำเนิน ไม่ได้ออกนอกลู่นอกทางนี้ไปอย่างทางอื่นบ้างเลย นี่จึงเป็นที่น่าอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่งมาตั้งแต่ขั้นเริ่มแรกของท่าน

ต่อจากนั้นท่านก็ปรากฏเห็นผลขึ้นมาโดยลำดับลำดา ดังที่เคยเขียนไว้แล้วในประวัติของท่าน จนกระทั่งเป็นผู้ทรงมรรคทรงผลโดยสมบูรณ์ในหัวใจท่าน แล้วก็ประกาศสั่งสอนธรรมแก่บรรดาศิษย์ทั้งหลาย พร้อมทั้งปฏิปทาเครื่องดำเนินด้วยความองอาจกล้าหาญ ไม่มีคำว่าสะทกสะท้านแม้นิดหนึ่งเลย นี่เพราะความแน่ใจในใจของท่านเอง ทั้งฝ่ายเหตุทั้งฝ่ายผล ท่านเป็นที่แน่ใจทั้งสองแล้ว

พวกบรรดาลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลาย ที่เข้าไปศึกษาอบรมกับท่าน จึงได้หลักได้เกณฑ์จากความถูกต้องแม่นยำที่ท่านพาดำเนินมา มาเป็นเครื่องดำเนินของตน แล้วถ่ายทอดไปโดยลำดับลำดาไม่มีประมาณ เฉพาะอย่างยิ่งภิกษุบริษัท มีกว้างขวางอยู่มากสำหรับลูกศิษย์ของพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นแตกกระจายออกไป

การที่ได้ปฏิปทาเครื่องดำเนินจากท่านผู้รู้ผู้ฉลาดพาดำเนินมาแล้วเช่นนี้ เป็นสิ่งที่หาได้ยากมาก นี่ละ เป็นที่ให้ตายใจนอนใจ อุ่นใจได้ผิดกับที่เราเรียนมาโดยลำพัง และปฏิบัติโดยลำพังเป็นไหนๆ

ยกตัวอย่างไม่ต้องเอาที่อื่นไกลที่ไหนเลย ผมเองนี่แหละเรียน จะว่าอวดหรือไม่อวดก็ตาม ก็เรียนถึงมหา แต่เวลาจะหาหลักหาเกณฑ์มายึดเป็นเครื่องดำเนินด้วยความอบอุ่นแน่ใจตายใจสำหรับตัวเอง ไม่มี จะว่ายังไง นั่น มันเป็นอย่างนั้น

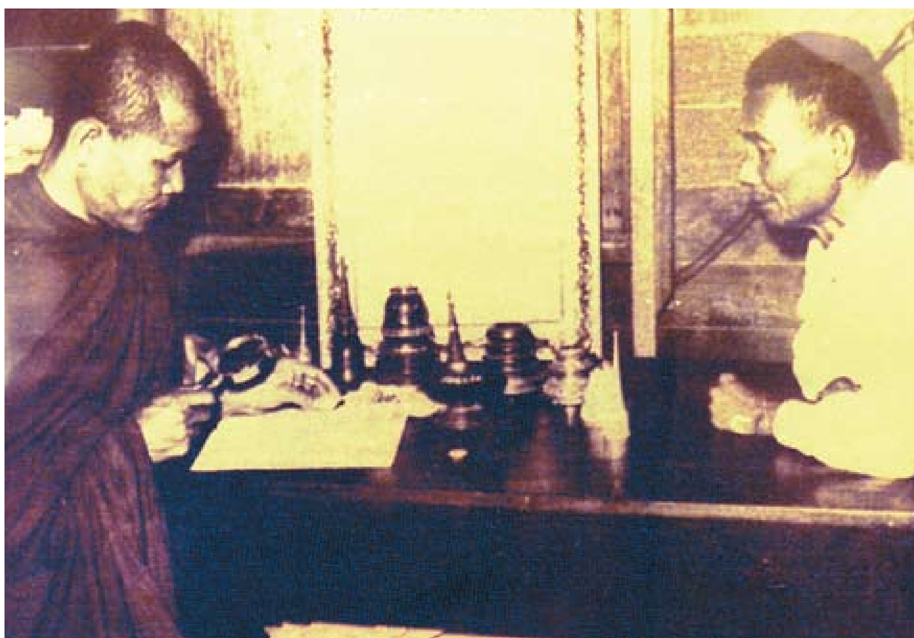
จิตเสาะแสวงหาแต่ครูบาอาจารย์อยู่ตลอดเวลา เฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น..."

มหานิกาย ธรรมยุต ศากยบุตรอันเดียวกัน

วัดหรือสำนักใดที่มีความตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรม องค์หลวงตาก็ให้ความเคารพนับถือเข้ากันได้อย่างสนิทใจโดยไม่ถือในเรื่องกลุ่มก้อนหมู่เหล่า ไม่ถือเรื่องชาติเรื่องภาษาเรื่องชั้นวรรณะ ไม่ถือเรื่องชื่อเรื่องนิกายเป็นประมาณยิ่งกว่าธรรมวินัย ดังคราวหนึ่งท่านปรารภเรื่องนี้กับพระฝ่ายมหานิกายว่า

"...พระครั้งพุทธกาล ท่านมีแต่**ศากยบุตร**เท่านั้น ท่านไม่มีนิกายนั้นนิกายนี้ นิกายนี้ตั้งเป็นชื่อเป็นนามไม่เห็นสำคัญอะไร ตั้งฟากจรวด

นายวัน คมนามูล ชาวจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นศิษย์ฝ่ายฆราวาสของหลวงปู่มั่น ได้นำผงอัฐิขององค์ท่านบรรจุไว้บูชาที่บ้าน ต่อมาได้แปรสภาพกลายเป็นพระธาตุ องค์หลวงตาได้พิจารณาและนมัสการ

[๑] องค์หลวงตากล่าวไว้ในหนังสือปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสายท่านอาจารย์มั่นว่า *"...ธุดงค์ ๑๓ แต่ละข้อมีความหมายในการปราบปรามกิเลสทุกประเภทได้อย่างอัศจรรย์ยากที่คาดให้ทั่วถึงได้ดังนี้ ๑. บิณฑบาตเป็นวัตร ๒. บิณฑบาตตามลำดับบ้าน ๓. ไม่รับอาหารที่ตามส่งทีหลัง ๔. ฉันในบาตร ๕. ฉันหนเดียวในวันหนึ่งๆ ๖. ถือผ้าสามผืน ๗. ถือผ้าบังสุกุล ๘. อยู่รุกขมูลร่มไม้ ๙. อยู่ป่า ๑๐. อยู่ป่าช้า ๑๑. อยู่กลางแจ้ง ๑๒. อยู่ในที่เขาจัดให้ ๑๓. ถือไม่อยู่อิริยาบถนอน..."*

ดาวเทียมก็ไปตั้งชื่อนักโทษชิ มันอยู่ในเรือนจำ แต่ชื่อมันอยู่ฟากจรวดดาวเทียม ใครนับถือไหม นักโทษคนนั้น นี่เขา ชื่อเขาสูงนะนักโทษคนนี้นะ เขามาติดคุกต่างหาก แต่ชื่อเขาอยู่ฟากจรวดดาวเทียมนี้ คนจะยอมรับนับถือเขาไหม นั่นศากยบุตรของพระพุทธเจ้าก็เหมือนกัน ถ้าลงมาประพฤติปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องตามหลักธรรมวินัยก็เรียกว่าลดคุณค่าของตัวลงโดยลำดับ

ชื่อนามไม่เกิดประโยชน์ ชื่อตั้งไว้ยังงั้นละ ตั้งแต่เป็ด แต่ไก่ หมู หมา เขาก็มีชื่อ พระก็ตั้งไว้อย่างนั้น หลักใหญ่คือ**ศากยบุตร** ขอให้ปฏิบัติตามหลักธรรมหลักวินัย นั่นแลคือผู้จะทรงมรรคทรงผลและผู้ทรงมรรคทรงผล ชื่อนามเฉยๆ นั้น ตั้งไว้ยังงั้นแหละ ไม่ใช่ผู้ทรงมรรคทรงผล .. โลก .. ประเพณีเป็นมาอย่างนั้น .. อย่างพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นเรานี้ เป็นผู้พูดซะเองนะ ..

พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นท่านไม่ได้สนใจกับชื่อนะ ท่านสนใจกับหลักธรรมหลักวินัยศากยบุตรต่างหาก ฉะนั้นเวลาลูกศิษย์ผู้ใหญ่ของท่านที่เป็นพระฝ่ายมหานิกายมาขอญัตติ[๑]กับท่าน ท่านอาจารย์มั่นนี่เองพูดให้เราฟังนะ เราถึงได้พูดได้อย่างอาจหาญท่านว่า

'ท่านเหล่านี้ท่านเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เราเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมจำนวนมาก และท่านเหล่านี้จะมาขอญัตติกับเรา'

ท่านว่า *'ไม่ต้องญัตติ'* ท่านพูดตรงๆ อย่างนี้เลย .. ท่านสั่งเลยนะ

'มัคคาวรณ์ สัคคาวรณ์[๒] *ไม่มี เพศก็ตั้งขึ้นแล้ว ทางสังคมยอมรับกันทั้ง **ธรรมยุต** และ **มหานิกาย** นี่เป็นความยอมรับทั่วหน้ากันแล้วในสังคม ส่วนธรรมวินัยก็เป็นที่เปิดทางให้แล้วสำหรับผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ไม่มีคำว่านิกายนั้นนิกายนี้ ขอให้เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเท่านั้นเป็นศากยบุตรของพระพุทธเจ้าได้เสมอหน้ากันหมด'* นี่หลวงปู่มั่นท่านแสดง

'ผมสงสารเพื่อนฝูงของท่าน มีจำนวนมาก ถ้าท่านทั้งหลายญัตติเสียแล้ว หมู่เพื่อนก็จะเข้ากันไม่ติด ไม่ต้องญัตติแหละ'

คำว่าเพื่อนฝูงได้แก่ ธรรมยุต มหานิกาย ที่เขาตั้งชื่อกันอย่างนั้น .. เพราะโลกเขาถือสมมุติ

'ถ้าญัตติแล้วก็เป็นฝ่ายนั้นฝ่ายนี้ นี่คณะของท่านมีเป็นจำนวนมาก ควรจะได้รับประโยชน์จากท่านทางด้านอรรถธรรมบ้าง จึงไม่ให้ญัตติ'

ท่านบอกอย่างเด็ดขาดไปเลย ทางด้านปฏิบัติ **สัคคาวรณ์ มัคคาวรณ์** ไม่มีต่อผู้ปฏิบัติดี แต่ผู้ปฏิบัติไม่ดีนี้ไม่มีหวัง ว่างั้นเลยนะ อยู่กับข้อปฏิบัติ .. ท่านเล็งผลประโยชน์ โน่นนะ ท่านไม่ได้เล็งนิกายนั้นนิกายนี้นะ

'พอเวลาญัตติแล้วเขาก็จะถือว่าเป็นคณะนั้นคณะนี้ไปเสีย ผู้ที่ไม่เข้าใจในอรรถในธรรมมันก็เข้าไม่ถึง ผลประโยชน์ก็ขาดไป' ว่างั้น

'เมื่อพวกท่านได้กระจายออกไปทางด้านธรรมะนี้แล้ว เวลาไปที่ไหน พวกท่านทั้งหลายนี้มีพวกมากเสียด้วย ก็ยิ่งกระจายมาก ผลประโยชน์ก็มาก จึงไม่ต้องญัตติ ดี'

ท่านว่า *'ผลประโยชน์มากกว่าญัตติ'*

ท่านพูดตรงๆ เลยละ ท่านเล่าให้ฟังนะ พูดถึงลูกศิษย์ลูกหาของท่านผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ท่านไม่ได้ว่าธรรมยุตหรือมหานิกาย ใครปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ท่านชมเชยทั้งนั้น นั่นละ ผู้เป็นธรรมเป็นอย่างนั้น ..

เอาหลักธรรมหลักวินัยนั่นละ เป็นหลักของพระ อันนี้เป็นหลักที่แน่ใจ ตัวเองก็อบอุ่นไปที่ไหนเย็นล่ะ เพราะพระมีธรรมมีวินัยมีเมตตาไปพร้อม เย็นไปหมด ไม่มีธรรมไม่มีวินัยใจดำน้ำขุ่นตีบตันอั้นตู้ ดูไม่ได้ พระใจดำน้ำขุ่นตีบตันอั้นตู้หาเมตตาไม่ได้ เป็นฟืนเป็นไฟในตัวเองก็ไปเผาบ้านเผาเมืองต่อไปอีกละ เนี่ย ไม่ดี

ไปที่ไหนเย็น ดูจิตเจ้าของตลอด นี่ละ ผู้ปฏิบัติธรรมต้องดูจิตเป็นสำคัญ ศีลก็ดี สมาธิปัญญาวิมุตติหลุดพ้นออกไปจากจิต สติปัญญารักษาจิตบำรุงจิตใจให้ดี .. อยู่ไหนเย็นสบายไปหมด นี่ละ มรรคผลนิพพานอยู่ที่นี่ ไม่ได้อยู่ที่คนนั้นคนนี้ชื่อนั้นชื่อนี้ นิกายนั้นนิกายนี้นะ อันนั้นตั้งไว้โก้ๆ ไปอย่างงั้นแหละ... "

ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบไม่ว่านิกายใด ท่านจึงเข้ากันได้อย่างสนิทใจ ดังนี้

"...พระผู้มุ่งธรรมมุ่งวินัยด้วยกันแล้ว ไปที่ไหนสนิทกันหมด ไม่ได้เหมือนโลกนะ ไม่มีนิยมนิกายนั้นนิกายนี้ ขอให้ปฏิบัติดีเข้ากันได้สนิททันทีเลย .. สำหรับหลวงตาบัวเอง ใครจะว่าบ้าก็ตาม ไม่มีชื่อ ตั้งไว้อย่างนั้นโก้ๆ ไปอย่างนั้นละ ธรรมยุตมหานิกายใครก็ตาม ถ้าปฏิบัติไม่ดีแล้ว จะเป็นเทวดามาจากฟ้าก็ไม่เป็นประโยชน์ อะไรแหละ ..

แม้จะเป็นนิกายเดียวกัน ชื่อเดียวกันก็ตาม ถ้าปฏิบัติไม่ดีแล้วไม่เข้าหน้านะ ไม่อยากมองดูจนกระทั่งหน้าจะว่าอะไร ธรรมวินัยเป็นเครื่องบังคับหรือเป็นเครื่องยืนยันว่า จะเข้ากันได้สนิทหรือไม่สนิทเพราะอะไร ถ้าธรรมวินัยการปฏิบัติเข้ากันได้แล้ว เป็นศากยบุตรเหมือนกันหมด..."

---

[๑] บวชญัตติจากมหานิกายเป็นธรรมยุต

[๒] สิ่งกีดขวางสวรรค์ นิพพาน

พระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาว่าด้วยความรู้ปริยัติในภาคปฏิบัติ

อนัตตลักขณสูตรภาคปฏิบัติ

“...**รูปัง อนัตตา เวทนา อนัตตา สัญญา อนัตตา สังขารา อนัตตา** นั่นเห็นไหม อนัตตลักขณสูตรน่ะ อันนั้นก็ **อนัตตา อนัตตา** ปล่อยๆ อย่ายึด ปล่อยๆ เรื่อยๆ อันนี้ก็ **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** มีแต่ขวากแต่หนามมีแต่ฟืนแต่ไฟ ปล่อยๆ อย่าเหยียบอย่าย่าง อย่าไปแตะอย่าไปจับอย่าไปยึดถ้าไม่อยากให้ถูกเผาทั้งมือนั่นพูดง่ายๆ ว่างั้นเหมือนกับว่าตีข้อมือไว้ เอา ก้าวนี้ ตีขาไว้ ก้าวไปตรงนี้อย่าก้าวไปตรงนั้น ก้าวไปเรื่อย เอา **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เป็นทางเดินพิจารณานี้ ปล่อยไปเรื่อยเข้าใจเรื่อยๆ นั่น **วุสิตัง พรัหมจริยัง กตัง กรณียัง นาปรัง อิตถัตตายาติ ปชานาตีติ** ท่านถึงรู้จะว่าไง แต่พูดตามความจริงนี้ผมก็พูดได้แค่นั้นละ

สำหรับ**อนัตตลักขณสูตร** ถ้าหากเราจะพูดตามสูตรนี้จริงๆ สำหรับจิตผมนี้ไม่สนิทนะ แต่**อาทิตตปริยายสูตร**ผมลงร้อยเปอร์เซ็นต์เลย เพราะภาคปฏิบัติเป็นอย่างนั้นจริงๆ นี่ ผมว่าถ้าจะคิดว่าท่านเทศน์มามากแล้วท่านย่นเอามานี้ผมก็ไม่สนิทใจ มันเลยไปลงเอาผู้ที่จดจารึกเสียมากนะ ผู้จดจารึกเป็นคนประเภทใด นั่น ถ้าเป็นพระอรหันต์จดจารึกแล้วจะเต็มภูมิเหมือนอย่างอาทิตตปริยายสูตร อันนั้นผมหาที่แย้งไม่ได้เลย ภาคปฏิบัติลงได้อย่างสนิทร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่นี้ไม่เป็นอย่างนั้น อนัตตลักขณสูตรนี้ไม่ลงจิตนี่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อนัตตา พออันนี้เป็น **อนัตตา** แล้วเบื่อหน่ายไปเลย **นิพพินทัง วิรัชชติ วิราคา วิมุจจติ** ไปเลย คือเมื่อเบื่อหน่ายในอาการทั้งห้านี้แล้วย่อมคลายกำหนัด เมื่อคลายกำหนัดแล้วย่อมหลุดพ้น

เบื่อหน่ายเพียงห้านี้หลุดพ้นได้ยังไง ถ้าภาคปฏิบัติมันไปกองอยู่ในจิตนั้นน่ะเห็นได้ชัดๆ ในภาคปฏิบัติ เราเป็นอย่างนี้นี่นะ คือเอาความจริงนี้ออกมายันกัน พอถึงอาทิตตปริยายสูตร แหม แจงละเอียดมากนะ **รูเปสุปิ นิพพินทติ จักขุสมิงปิ นิพพินทติ** คือเบื่อหน่ายทั้งทางรูปทั้งทางตาทั้งทางเสียงทั้งทางหู ย้อนหน้าย้อนหลังเรื่อยๆ ตลอดถึงสิ่งที่มาสัมผัสสัมพันธ์กันทำให้เกิดสุขบ้างทุกข์บ้างอะไรบ้าง เลยเบื่อหน่ายๆ ไปหมด ทั้งสุขทั้งทุกข์เรื่อยไปจนกระทั่งถึง **มนัสมิงปิ นิพพินทติ ธัมเมสุปิ นิพพินทติ** แล้วก็ **วิญญาเณปิ นิพพินทติ** ว่าไปหมด เบื่อหน่ายในจิต เบื่อหน่ายในธรรมคือสิ่งที่มาสัมผัสกับจิต อารมณ์ที่เกิดขึ้นจากจิตเบื่อหน่าย แล้วเมื่ออารมณ์เกิดขึ้นจะเป็นสุขเป็นทุกข์เป็นเวทนาอะไรๆ ขึ้นมาเบื่อหน่ายหมดๆ แน่ะ ละเอียดมากนะ เข้าถึงจิตแล้วนี่ เบื่อหน่ายเข้าถึงจิตแล้วก็ถึงธรรมซี ธรรมก็หมายถึงอวิชชาอยู่ในนั้นจะว่าไง เข้าถึงนั้นหมดเลย จนแตกกระจายไปแล้ว **นิพพินทติ วิรัชชติ** เรื่อยไป นี้ลงเต็มที่ผม แต่อนัตตลักขณสูตรนี้ไปถึงขันธ์ ๕ ไปนั้นหมด...

อนัตตลักขณสูตรแจงไปถึงขันธ์ ๕ จบแล้วก็ไปเลย เบื่อหน่ายจิตนั้นยังไม่ถึง เอ๊ ทำให้คิดไปถึงเรื่องผู้รจนา นี้ทำให้คิดไปหลายแง่เหมือนกันนะทุกวันนี้ ตั้งแต่ก่อนผมไม่ได้คิดอะไรมากนักนะ แต่เกี่ยวข้องกับผู้รจนาคัมภีร์เหล่านั้นๆ เป็นคนประเภทใด ถ้าเป็นประเภทอรหันต์แล้วจะถึงใจๆ มาโดยลำดับเลย เพราะเอาความจริงออกมา อันนั้นกางมา ความจริงอันนี้อยู่ในหัวใจนี้มันวิ่งถึงกันปั๊บๆ ประสานกันอย่างนี้ ทีนี้เอาแต่ความจำ ท่านว่าอะไรเอาแต่ความจำเข้าไปใส่มันไม่มีคุณค่า มันหลุดมันขาดมันตกไปได้นี่ ถ้าลงความจริงฝังอยู่ในหัวใจแล้ว ว่าไปตรงไหนมันสัมผัสสัมพันธ์กัน ประสานกันอย่างนี้ๆ มันก็เต็มเม็ดเต็มหน่วย

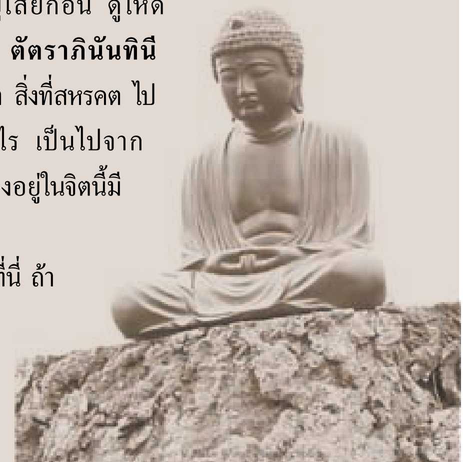
เอ้า เรายกตัวอย่างเช่น เราจะไปเขียนประวัติของพระอรหันต์ เอาลองดูซิ เพียงความจำเรานี้จะเขียนประวัติของพระอรหันต์ให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยเป็นไปไม่ได้ ผมว่างั้นเลย ถ้าเป็นพระอรหันต์เขียนประวัติของพระอรหันต์แล้วเต็มหมดเลย แน่ะ เพราะความจริงเป็นอันเดียวกัน ท่านผ่านไปแล้วก็ตาม ความจริงอันนี้รู้กันอยู่นี้มันไม่ผ่าน วิ่งถึงกันได้ปุบๆ เลย แน่ะ นั่นซิตอนถึงขั้นธรรมละเอียดละซิ ตอนมันจะไปไม่ได้ เอาเพียงความจำเฉยๆ ไปไม่ได้ถ้าไม่มีความจริงเป็นเชื้อวิ่งถึงกันประสานกันกับประวัติของท่าน นั่นน่ะมันสำคัญ...”

ทุกข์สมุทัยประกาศท้าทายตลอดเวลา

“...**สัจธรรม**เฉพาะอย่างยิ่ง ๒ อย่าง ประกาศท้าทายเราอยู่ตลอดเวลา เราจะสู้หรือไม่สู้ รบหรือไม่รบ ทุกข์กับสมุทัยประกาศอยู่ในหัวใจเราทั้งทางร่างกาย **ชาติปิทุกขา ชราปิทุกขา มรณัมปิทุกขัง** นี้ประกาศทางกาย เรื่องของทุกข์ **โสกปริเทว** นั่นเป็นทางใจ **โสก** หมายถึงใจ **โสกปริเทวทุกขโทมนัสสุปายาสาปิ ทุกขา อัปปิเยหิ สัมปโยโค ทุกโข** นี่เกี่ยวกับทางใจ นี่ทุกข์ทางกาย ทุกข์ทางใจแสดงให้เห็นได้ชัดอยู่ภายในจิตใจ นี่ละที่ว่า **เอหิปัสสิโก** ท่านจงดู ท่านบอกเรานั้นเอง **เอหิ** ท่าน **ตวัง** อันว่าท่าน **เอหิ** จงมาดู ดูตรงที่นี่ ธรรมส่อแสดงอยู่ที่นี่ ทุกข์ก็ส่ออยู่ที่นี่

สมุทัยคืออะไร สัจธรรม ๒ อย่างนี้เด่นอยู่เวลานี้ หากสติปัญญาของเรายังไม่เด่น อันนี้ต้องเด่นอยู่เสียก่อน ดูให้ดีพิจารณาให้ดี **นันทิราคสหคตา ตัตร ตัตราภินันทินี เสยยถีทัง กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา** สิ่งที่สหรคต ไปด้วยความรื่นเริงบันเทิงนั้นเป็นไปจากอะไร เป็นไปจาก **กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา** ที่แสดงอยู่ในจิตนี้มีแต่สัจธรรมประเภทนี้

เอหิ จงดูที่นี่ คือ **เอหิ** น้อมใจเข้ามาดูที่นี่ ถ้าหากเป็นกิริยาของคนก็ **เอหิ** จงมา แต่นี้เป็นเรื่องของธรรม เป็นเรื่องกระแสของจิต **เอหิ** จงย้อนจิตเข้ามาดูที่นี่...”

มัชฌิมาปฏิปทาภาคปฏิบัติ ของนักบวชและฆราวาส

"...คำว่า**สติปัฏฐาน**ก็ดี **อริยสัจ**ก็ดี เป็นปัจจุบันธรรมซึ่งปรากฏอยู่กับกายกับใจของเราตลอดเวลา ใน**มัชฌิมาปฏิปทา**ทรงตรัสไว้ว่า

สัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ คำว่าเห็นชอบทั่วๆ ไปก็มี เห็นชอบในวงจำกัดก็มี และเห็นชอบในธรรมส่วนละเอียดยิ่งก็มี ความเห็นชอบของผู้ถือพระพุทธศาสนาทั่วๆ ไปโดยมีวงจำกัด เช่น เห็นว่าบาปมีจริง บุญมีจริง ผู้ทำดีได้รับผลดี ผู้ทำชั่วได้รับผลชั่ว เป็นต้น นี่ก็เรียกว่าสัมมาทิฏฐิขั้นหนึ่ง ความเห็นในวงจำกัดของนักปฏิบัติผู้ประกอบการพิจารณาสติปัฏฐาน หรืออริยสัจสี่ โดยกำหนด กาย เวทนา จิต ธรรม เห็นว่าเป็นไตรลักษณ์ คือ **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** ประจำตนทุกอาการด้วยปัญญา

ปลูกศรัทธาความเชื่อมั่นลงในพระสัจธรรม เพราะการพิจารณาไตรลักษณ์เป็นต้นเหตุ และถือไตรลักษณ์ที่มีอยู่ในสภาวธรรมนั้นๆ เป็นทางเดินของปัญญาและพิจารณาในอริยสัจ เห็นทุกข์ที่เกิดขึ้นจากกายและจากใจ ทั้งของตนและของคนอื่น สัตว์อื่น ว่าเป็นสิ่งไม่ควรประมาทนอนใจ พร้อมทั้งความเห็นโทษในสมุทัยคือแหล่งผลิตทุกข์ให้เกิดขึ้นแก่สัตว์เสวยผลไม่มีประมาณตลอดกาล และเตรียมรื้อถอนสมุทัยด้วยปัญญา เพื่อก้าวขึ้นสู่นิโรธ คือ แดนสังหารทุกข์โดยสิ้นเชิง นี่ก็เรียกว่า สัมมาทิฏฐิขั้นหนึ่ง

สัมมาทิฏฐิความเห็นชอบในธรรมส่วนละเอียดนั้น ได้แก่ ความเห็นชอบในทุกข์ว่าเป็นของจริงอย่างหนึ่ง ความเห็นชอบในสมุทัยว่าเป็นของจริงอย่างหนึ่ง ความเห็นชอบในนิโรธว่าเป็นของจริงอย่างหนึ่ง และความเห็นชอบในมรรค คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ว่าเป็นของจริงอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นความเห็นชอบโดยปราศจากการตำหนิติชมในอริยสัจและสภาวธรรมทั่วๆ ไป จัดเป็นสัมมาทิฏฐิขั้นหนึ่ง

สัมมาทิฏฐิมีหลายขั้นตามภูมิของผู้ปฏิบัติในธรรมขั้นนั้นๆ ถ้าสัมมาทิฏฐิมีเพียงขั้นเดียว ปัญญาจะมีหลายขั้นไปไม่ได้ เพราะกิเลสความเศร้าหมองมีหลายขั้น ปัญญาจึงต้องมีหลายขั้น เพราะเหตุนี้เอง สัมมาทิฏฐิจึงมีหลายขั้นตามที่ได้อธิบายผ่านมาแล้ว

ในปฏิปทาข้อ ๒ ตรัสว่า **สัมมาสังกัปโป ความดำริชอบ** มี ๓ ประการ คือ ดำริในทางไม่เบียดเบียน ดำริในทางไม่พยาบาทปองร้าย ดำริเพื่อออกจากเครื่องผูกพัน

ดำริในทางไม่เบียดเบียนนั้น คือ ไม่คิดเบียดเบียนคนและสัตว์ ไม่คิดเบียดเบียนตนเองด้วย ไม่คิดให้เขาได้รับความทรมานลำบากเพราะความคิดของเราเป็นต้นเหตุ และไม่คิดหาเรื่องลำบากฉิบหายใส่ตนเอง เช่น ไม่คิดจะกินยาเสพติด มีสุรา ฝิ่น และเฮโรอีน เป็นต้น

ดำริในทางไม่พยาบาท คือ ไม่คิดปองร้ายหมายฆ่าใครๆ ทั้งสัตว์และมนุษย์ ไม่คิดเพื่อความชอกช้ำและฉิบหายแก่ใคร ไม่คิดให้เขาได้รับความเจ็บปวดบอบช้ำหรือล้มตายลงไปเพราะความคิดของเราเป็นต้นเหตุ และไม่คิดปองร้ายหมายฆ่าตัวเอง เช่น คิดฆ่าตัวเองด้วยวิธีต่างๆ ดังปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์เสมอ นี่คือผลเกิดจากความคิดผิด ตัวเองเคยมีคุณแก่ตัวและเป็นสมบัติอันล้นค่าแก่ตัวเอง เพราะความคิดผิดจึงปรากฏว่าตัวกลับเป็นข้าศึกแก่ตัวเอง เรื่องเช่นนี้เคยมีบ่อย พึงทราบว่าเป็นผลเกิดจากความดำริผิดทาง ผู้รักษาตัวและสงวนตัวแท้ เพียงแต่จิตคิดเรื่องไม่สบายขึ้นภายในใจเท่านั้น ก็รีบระงับดับความคิดผิดนั้นทันทีด้วยเนกขัมมอุบาย ไหนจะยอมปล่อยความคิดที่ผิดให้รุนแรงขึ้นถึงกับฆ่าตัวตาย เป็นตัวอย่างแห่งคนรักตัวที่ไหนมี

ความดำริเพื่อออกจากเครื่องผูกมัด นี่ถ้าเป็นความดำริทั่วๆ ไป ตนคิดอ่านการงานเพื่อเปลื้องตนออกจากความยากจนข้นแค้น เพื่อความสมบูรณ์พูนผลในสมบัติ ไม่อดอยากขาดแคลน ก็จัดเข้าในเนกขัมมสังกัปโปของโลกประการหนึ่ง

ผู้ดำริให้ทาน รักษาศีล ภาวนา คิดสร้างถนนหนทาง ขุดบ่อน้ำ ก่อพระเจดีย์ ทะนุบำรุงปูชนียสถานที่ชำรุดทรุดโทรม สร้างกุฏิ วิหาร ศาลา เรือนโรงต่างๆ โดยมุ่งกุศลเพื่อยกตนให้พ้นจากกองทุกข์ ก็จัดเป็นเนกขัมมสังกัปโปประการหนึ่ง

ผู้ดำริเห็นภัยในความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งเกิดในสัตว์และสังขารทั่วๆ ไป ทั้งเขาทั้งเราไม่มีเวลาว่างเว้น เห็นเป็นโอกาสอันว่างสำหรับเพศนักบวชจะบำเพ็ญศีล สมาธิ ปัญญา ให้เป็นไปได้ตามความหวัง ดำริจะบวชเป็นชีปะขาว เป็นพระ เป็นเณร นี่ก็จัดเป็นเนกขัมมสังกัปโปประการหนึ่ง

นักปฏิบัติมีความดำริพิจารณาอารมณ์แห่งกรรมฐานของตน เพื่อความปลดเปลื้องจิตออกจากนิวรณ์ธรรมทั้งหลาย โดยอุบายต่างๆ จากความดำริคิดค้นไม่มีเวลาหยุดยั้งเพื่อเปลื้องกิเลสทุกประเภท ด้วยสัมมาสังกัปโปเป็นขั้นๆ จนกลายเป็นสัมมาสังกัปโปอัตโนมัติ กำจัดกิเลสเป็นขั้นๆ ด้วยความดำริคิดค้นตลอดเวลา จนกิเลสทุกประเภทหมดสิ้นไปเพราะความดำรินั้นๆ นี่ก็จัดเป็นสัมมาสังกัปโปประการสุดท้ายแห่งการอธิบายปฏิปทาข้อที่สอง

ปฏิปทาข้อที่ ๓ ตรัสไว้ว่า **สัมมาวาจา กล่าววาจาชอบ** นี่กล่าวชอบทั่วๆ ไปก็มี กล่าวชอบยิ่งในวงแห่งธรรมโดยจำเพาะก็มี กล่าวชอบตามสุภาษิตไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้ฟัง กล่าวมีเหตุผลน่าฟังจับใจไพเราะเสนาะโสต กล่าวสุภาพอ่อนโยน กล่าวถ่อมตนเจียมตัว กล่าวขอบบุญขอบคุณต่อผู้มีคุณทุกชั้น เหล่านี้จัดเป็นสัมมาวาจา ประการหนึ่ง

สัมมาวาจาที่ชอบยิ่งในวงแห่งธรรมโดยจำเพาะนั้น คือกล่าวในสัลเลขธรรมเครื่องขัดเกลากิเลสโดยถ่ายเดียว ได้แก่กล่าวเรื่องความมักน้อยในปัจจัยสี่เครื่องอาศัยของพระ กล่าวเรื่องความสันโดษ ยินดีตามมีตามได้แห่งปัจจัยที่เกิดขึ้นโดยชอบธรรม กล่าวเรื่อง อสังสัคคณิกา ความไม่คลุกคลีมั่วสุมกับใครๆ ทั้งนั้น วิเวกกตา กล่าวความสงัดวิเวกทางกายและทางใจ วิริยารัมภา กล่าวเรื่องการประกอบความเพียร กล่าวเรื่องการรักษาศีลให้บริสุทธิ์ กล่าวเรื่องทำสมาธิให้เกิด กล่าวเรื่องการอบรมปัญญาให้เฉลียวฉลาด กล่าวเรื่องวิมุตติ คือความหลุดพ้น และกล่าวเรื่องวิมุตติญาณทัสสนะ ความรู้เห็นอันแจ้งชัดในความหลุดพ้น นี่จัดเป็นสัมมาวาจาส่วนละเอียด การกล่าวนั้นไม่ใช่กล่าวเฉยๆ กล่าวรำพัน กล่าวรำพึง กล่าวด้วยความสนใจและความพออกพอใจ ใคร่ต่อการปฏิบัติในสัลเลขธรรมจริงๆ

ในปฏิปทาข้อ ๔ ตรัสไว้ว่า **สัมมากัมมันโต การงานชอบ** การงานชอบทั่วๆ ไป ประการ ๑ การงานชอบในธรรมประการ ๑ การงานทำโดยชอบธรรม ไม่ผิดกฎหมายบ้านเมือง เช่น การทำนา ทำสวน การซื้อขายแลกเปลี่ยน เหล่านี้จัดเป็นการงานชอบ การปลูกสร้างวัดวาอารามและการให้ทานรักษาศีล เจริญเมตตาภาวนา ก็จัดเป็นการงานชอบ แต่ละอย่างๆ เป็นสัมมากัมมันโตประการ ๑ การเดินจงกรม นั่งสมาธิก็จัดเป็นการงานชอบ ความเคลื่อนไหวของกาย วาจา ใจทุกอาการ พึงทราบว่าเป็นกรรมคือการกระทำ การทำด้วยกาย พูดด้วยวาจา และคิดด้วยใจ เรียกว่าเป็นกรรม คือการกระทำ ทำถูก พูดคิดถูก เรียกว่า สัมมากัมมันตะ

การงานชอบ

คำว่า การงานชอบ มีความหมายกว้างขวางมาก แล้วแต่ท่านผู้ฟังจะน้อมไปใช้ในทางใด เพราะโลกกับธรรมเป็นคู่เคียงกันมา เหมือนแขนซ้ายแขนขวาของคนคนเดียว จะแยกโลกกับธรรมจากกันไปไม่ได้ และโลกก็มีงานทำ ธรรมก็มีงานทำด้วยกัน ทั้งนี้เนื่องจากภาวะของคนและการประกอบไม่เหมือนกัน การงานจะให้ถูกรอยพิมพ์อันเดียวกันย่อมเป็นไปไม่ได้ ฉะนั้นผู้อยู่ในฆราวาสก็ขอให้ประกอบการงานถูกกับภาวะของตน ผู้อยู่ในธรรมคือนักบวช เป็นต้น ก็ขอให้ประกอบการงานถูกกับภาวะของตน อย่าให้การงานและความเห็นก้าวก่ายไขว้เขวกัน ก็จัดว่าต่างคนต่างสัมมากัมมันตะ การงานชอบด้วยกัน โลกและธรรมก็นับวันจะเจริญรุ่งเรืองขึ้นโดยลำดับ เพราะต่างท่านต่างช่วยกันพยุง

ปฏิปทาข้อ ๕ ตรัสไว้ว่า **สัมมาอาชีโว เลี้ยงชีพชอบ** การเลี้ยงชีพด้วยการรับประทานธรรมดาของมนุษย์และสัตว์ทั่วๆ ไปประการหนึ่ง การหล่อเลี้ยงจิตใจด้วยอารมณ์อันเกิดจากเครื่องสัมผัสประการหนึ่ง การหล่อเลี้ยงจิตใจด้วยธรรมเป็นขั้นๆ ประการหนึ่ง

การแสวงหาอาชีพโดยชอบธรรมปราศจากการปล้นสะดมฉกลักของใครๆ มาเลี้ยงชีพ หาได้มาอย่างไรก็บริโภคเท่าที่มี พอเลี้ยงอัตภาพไปเป็นวันๆ หรือจะมีมากด้วยความชอบธรรมก็จัดเป็นสัมมาอาชีโว ประการหนึ่ง

ใจได้รับความสัมผัสจากสิ่งภายนอก คือ รูปหญิง ชาย เสียง กลิ่น รส ความสัมผัสของหญิงชาย และสิ่งของที่ถูกกับจริตชอบ เกิดเป็นอารมณ์เข้าไปหล่อเลี้ยงจิตใจให้มีความแช่มชื่นเบิกบานหายความโศกเศร้ากันแสง มีแต่ความรื่นเริงบันเทิงใจกลายเป็นอายุวัฒนะขึ้นมา แต่ถ้าแสวงผิดทางก็กลายเป็นพิษเครื่องสังหารใจ นี่ก็จัดเป็นสัมมาอาชีพสำหรับโลกผู้มีมัตตัญ ฺตา รู้จักประมาณและขอบเขตที่ควรหรือไม่ควร

การบำรุงจิตใจด้วยธรรมะ คือ ไม่นำโลกที่เป็นยาพิษเข้ามารังควานใจ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ กระทบ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสธรรมารมณ์ ให้พึงพิจารณาเป็นธรรมเสมอไป อย่าให้เกิดความยินดียินร้ายจะกลายเป็นความฝืดเคืองขึ้นภายในใจ การพิจารณาเป็นธรรมจะนำอาหาร คือโอชารสแห่งธรรมเข้ามาหล่อเลี้ยงหัวใจ ให้มีความชื่นบานด้วยธรรมภายในใจ ให้มีความชุ่มชื่นด้วยความสงบแห่งใจ ให้มีความชุ่มชื่นด้วยความเฉลียวฉลาดแห่งปัญญา ไม่แสวงหาอารมณ์อันเป็นพิษเข้ามาสังหารใจของตน พยายามนำธรรมเข้ามาหล่อเลี้ยงเสมอ

อายตนะภายในมี ตา หู เป็นต้น กระทบกับอายตนะภายนอก มีรูป เสียง เป็นต้น ทุกขณะที่สัมผัสจงพิจารณาเป็นธรรม คือความรู้เท่าและปลดเปลื้องด้วยอุบายเสมอไป อย่าพิจารณาให้เป็นเรื่องของโลกแบบจับไฟเผาตัวเอง จะกลายเป็นความร้อนขึ้นที่ใจ จงพยายามกลั่นกรองอารมณ์ที่เป็นธรรมเข้าไปหล่อเลี้ยงจิตใจอยู่ตลอดเวลา อาหารคือโอชารสแห่งธรรมจะหล่อเลี้ยงและรักษาใจให้ปลอดภัยเป็นลำดับ ที่อธิบายมานี้จัดเป็นสัมมาอาชีวะประการหนึ่ง

ปฏิปทาข้อ ๖ ตรัสไว้ว่า **สัมมาวายาโม ความเพียรชอบ** ท่านว่าเพียรในที่สี่สถานคือ เพียรระวังอย่าให้บาปเกิดขึ้นในสันดานหนึ่ง เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไปหนึ่ง เพียรยังกุศลให้เกิดขึ้นหนึ่ง และเพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วอย่าให้เสื่อมสูญไปหนึ่ง โอปนยิโกน้อมเข้าในหลักธรรมที่ตนกำลังปฏิบัติได้ทุกขั้น แต่ที่นี่จะน้อมเข้าในหลักสมาธิกับปัญญาตามโอกาสอันควร พยายามระวังรักษาจิตที่เคยฟุ้งซ่านไปตามกระแสแห่งตัณหาเพราะความโง่เขลาฉุดลากไปหนึ่ง ความดิ้นรนกวัดแกว่งของจิตที่เคยเป็นมา จงพยายามทรมานให้หายพยศด้วยอำนาจสติและปัญญาเป็นเครื่องฝึกทรมานหนึ่ง

ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นธรรมแก้กิเลสทุกประเภท จงพยายามอบรมให้เกิดขึ้นกับใจของตน ถ้าต้องการไปนิพพานดับไฟกังวลให้สิ้นซาก จงอย่าเห็นศีล สมาธิ ปัญญาเป็นกรวดเป็นทราย ศีล สมาธิ ปัญญา ทุกๆ ขั้นได้ปรากฏขึ้นกับตนแล้ว อย่ายอมให้หลุดมือไปด้วยความประมาท จงพยายามบำรุงศีล สมาธิ ปัญญา ทุกๆ ขั้นที่เกิดขึ้นแล้วให้เจริญเต็มที่ จนสามารถแปรรูปเป็นมรรคญาณประหารกิเลสแม้อนุสัยให้สิ้นซากลงเสียที แดนแห่งวิมุตติพระนิพพานที่เคยเห็นว่าเป็นธรรมเหลือวิสัย จะกลายเป็นธรรมประดับใจทันทีที่กิเลสสิ้นซากลงไป

ในปฏิปทาข้อ ๗ ตรัสไว้ว่า **สัมมาสติ ความระลึกชอบ** ได้แก่ การตั้งสติระลึกตามประโยคความเพียรของตน ตนกำหนดธรรมบทใดเป็นอารมณ์ของใจ เช่น พุทโธ หรือ อานาปานสติ เป็นต้น ให้มีสติระลึกธรรมบทนั้นๆ หรือตั้งสติกำหนดในสติปัฏฐานสี่ คือ กาย เวทนา จิต ธรรม ทั้งกำหนดเพื่อสมาธิ ทั้งการพิจารณาเพื่อปัญญา ให้มีสติความระลึกในประโยคความเพียรของตนทุกๆ ประโยค จัดเป็นสัมมาสติที่ชอบข้อหนึ่ง

ปฏิปทาข้อ ๘ ตรัสไว้ว่า **สัมมาสมาธิ คือสมาธิที่ชอบ** ได้แก่สมาธิที่สัมปยุตปัญญา ไม่ใช่สมาธิแบบหัวตอ และไม่ใช่สมาธิที่ติดแน่นทั้งวันทั้งคืนไม่ยอมพิจารณาทางด้านปัญญาเลย โดยเห็นว่าสมาธิเป็นธรรมประเสริฐพอตัว จนเกิดความตำหนิติโทษปัญญา หาว่าเป็นของเก๊ไปเสีย สมาธิประเภทนี้เรียกว่า มิจฉาสมาธิ ไม่จัดเป็นสมาธิที่จะทำบุคคลให้พ้นจากทุกข์ไปโดยชอบธรรม ส่วนสมาธิที่จะเป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์นั้น ต้องกำหนดลงไปในหลักธรรมหรือบทธรรมตามจริตชอบ ด้วยความมีสติกำกับรักษา จนจิตรวมลงเป็นสมาธิได้ และจะเป็นสมาธิประเภทใดก็ตาม เมื่อรู้สึกจิตของตนสงบหรือหยุดจากการคิดปรุงต่างๆ รวมอยู่เป็นเอกเทศอันหนึ่งจากสิ่งแวดล้อมทั้งหลายจนกว่าจะถอนขึ้นมา จัดเป็นสมาธิที่ชอบ

และไม่เหมือนสมาธิซึ่งรวมลงไปแล้วไม่ทราบกลางวันกลางคืน เป็นตายไม่ทราบทั้งนั้น เหมือนคนตายแล้ว พอถอนขึ้นมาจึงระลึกย้อนหลังว่า จิตรวมหรือจิตไปอยู่ที่ไหนไม่ทราบ นี่เรียกว่าสมาธิหัวตอ เพราะรวมลงแล้วเหมือนหัวตอ ไม่มีความรู้สึก สมาธิประเภทนี้จงพยายามละเว้น แม้ที่เกิดขึ้นแล้วรีบดัดแปลงเสียใหม่ สมาธิที่กล่าวนี้เคยมีในวงนักปฏิบัติด้วยกัน วิธีแก้ไขคือหักห้ามอย่าให้รวมลงตามที่เคยเป็นมาจะเคยตัวตลอดกาล จงบังคับให้ท่องเที่ยวในสกลกายโดยมีสติบังคับเข้มแข็ง บังคับให้ท่องเที่ยวกลับไปกลับมาและขึ้นลงเบื้องบนเบื้องล่างจนควรแก่ปัญญาและมรรคผลต่อไป

ส่วนสัมมาสมาธิ เมื่อจิตรวมลงไปแล้ว มีสติรู้ประจำอยู่ในองค์สมาธินั้น เมื่อถอนขึ้นมาแล้วควรจะพิจารณาทางปัญญาในสภาวธรรมส่วนต่างๆ ที่มีอยู่ในกาย ในจิต ก็พิจารณาในโอกาสอันควร สมาธิกับปัญญาให้เป็นธรรมเกี่ยวเนื่องกันเสมอไป อย่าปล่อยให้สมาธิเดินเหินไปแบบไม่มองหน้ามองหลังโดยไม่คำนึงถึงเรื่องอะไรทั้งนั้น

สรุปความแล้ว สติ สมาธิ ปัญญา ทั้งสามนี้เป็นธรรมเกี่ยวเนื่องกัน โดยจะแยกจากกันให้เดินแต่อย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ สมาธิกับปัญญาต้องผลัดเปลี่ยนกันเดิน โดยมีสติเป็นเครื่องตามรักษาทั้งสมาธิและปัญญา

นี่แลปฏิปทาทั้ง ๘ ที่ได้อธิบายมา โดยอิงหลักธรรมบ้าง โดยอัตโนมัติบ้าง

ตั้งแต่สัมมาทิฏฐิ ถึงสัมมาสมาธิ พึงทราบว่าเป็นธรรมหลายชั้น แล้วแต่ท่านผู้ฟังจะนำไปปฏิบัติตามภูมิแห่งธรรมและความสามารถของตน

ในปฏิปทาทั้ง ๘ ประการนี้ ไม่เลือกว่านักบวชหรือฆราวาส ใครสนใจปฏิบัติให้บริบูรณ์ได้ ผลคือวิมุตติ และวิมุตติญาณทัสสนะ เป็นสมบัติอันล้ำค่าของผู้นั้น เพราะศีล สมาธิ ปัญญารวมอยู่ในมรรคนี้ และเป็นเหมือนกุญแจไขวิมุตติทั้งสองให้ประจักษ์กับใจอย่างเปิดเผย

อนึ่ง ท่านนักปฏิบัติอย่าพึงเข้าใจว่า วิมุตติกับวิมุตติญาณทัสสนะทั้งสองนี้แยกกันไปอยู่ในที่ต่างแดนหรือแยกกันทำหน้าที่คนละขณะ ที่ถูกไม่ใช่อย่างนั้น เขาตัดไม้ให้ขาดด้วยขวาน ขณะไม้ขาดจากกัน ตาก็มองเห็น ใจก็รู้ว่าไม้ท่อนนี้ขาดแล้วด้วยขวาน เห็นด้วยตากับรู้ด้วยใจเกิดขึ้นในขณะเดียวกันฉันใด วิมุตติและวิมุตติญาณทัสสนะก็ทำหน้าที่รู้เห็นกิเลสขาดจากใจด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ในขณะเดียวกันฉันนั้น จากนั้นแล้วก็ไม่มีปัญหาอะไรให้ยุ่งยากอีกต่อไป เพราะปัญหายุ่งยากก็คือปัญหากิเลสกับใจเท่านั้นที่ใหญ่ยิ่งในไตรภพ เมื่อปล่อยใจอันเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดแล้ว กิเลสซึ่งเป็นสิ่งอาศัยอยู่กับใจก็หลุดลอยไปเอง ศีล สมาธิ ปัญญาและวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ก็ปล่อยวางไว้ตามเป็นจริง เรียกว่า ต่างฝ่ายต่างจริงแล้วก็หมดคดีคู่ความลงเพียงเท่านี้...”

วิหารจิต วิหารธรรม

พระอรหันตขีณาสพ คือพระอรหันต์ผู้หมดอาสวะแล้วเพราะกำจัดอาสวะคือกิเลสที่หมักหมมอยู่ในจิตที่ชุบย้อมจิตให้ชุ่มอยู่เสมอได้แล้วอย่างสิ้นเชิงไม่กลับมาเกิดทำอันตรายจิตได้อีกต่อไป เทศน์อบรมพระคราวหนึ่ง องค์หลวงตากล่าวถึงวิหารธรรมของพระอรหันต์ระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ ดังนี้

“...การภาวนาในท่านผู้สิ้นกิเลสแล้วมีสองประเภทดังกล่าวนี้ ประเภทที่หนึ่งเพื่อบรรเทาธาตุขันธ์ .. อิริยาบถต่างๆ ยืนนานก็ทุกข์ เดินนานก็ทุกข์ นอนนานก็ทุกข์ นั่งนานก็ทุกข์ เพื่อบรรเทาขันธ์ให้อยู่ในความพอเหมาะพอดี ในระหว่างขันธ์กับจิตที่ครองกันอยู่นี้ .. ประเภทที่สองเพื่อพิจารณาจิตกับธรรมทั้งหลาย .. อย่างพระพุทธเจ้าก็ส่องโลกธาตุ พิจารณาเล็งญาณดูสัตวโลกด้วยจิตที่บริสุทธิ์แล้วนั้น พิจารณาอย่างนั้นๆ แล้วพระอรหันต์ท่านก็ทำเต็มภูมิของท่าน พิจารณาเต็มภูมิเต็มกำลังของท่านนั้นแล .. เกี่ยวกับสัตวโลกทั้งหลายมีความลึกตื้นหนาบาง หยาบละเอียด ตลอดถึงสัตวโลกเป็นยังไงๆ จะรู้ในเวลาท่านพิจารณานี้แจ่มแจ้งขึ้นอันหนึ่ง อันหนึ่งอยู่ธรรมดาท่านก็รู้ตามธรรมดา ถ้าท่านพิจารณานั้นก็ยิ่งละเอียดลออเข้าไป รู้มากเข้าไปโดยลำดับลำดา .. เพื่ออยู่เป็นสุขในทิฏฐธรรม คือเวลายังครองขันธ์อยู่ ท่านเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาเหมือนเรานั้นแล...

แม้แต่พระขีณาสพท่าน ท่านก็ต้องอาศัยสมาธิเป็นวิหารธรรมเครื่องอยู่สบายใน**ทิฏฐธรรม** จนกระทั่งวันท่านนิพพานท่านถึงจะปล่อยนี้ได้ อันนี้เป็นวิหารธรรมของท่านคือ**สมาธิ ปัญญา**พิจารณาเหตุผลเรื่องนั้นเรื่องนี้ เรื่องธรรมในแง่ต่างๆ หรือพิจารณาร่างกายเป็นวิหารธรรมเหมือนกัน มันก็เป็นเครื่องรื่นเริงระหว่างกายกับจิตที่ครองตัวกันอยู่ มันก็ไปด้วยจีรังถาวรถึงอายุขัย...

เดินจงกรมเห็นกระรอกกระแตก็เล่นกับมันเสีย เล่นกับมันด้วยความรักมัน สงสารมัน ไม่ได้เล่นด้วยความคะนองนะ คือความเมตตานั้นละสำคัญมาก เห็นสัตว์อะไรก็เล่นกับสัตว์นั้น เล่นด้วยความสงสาร บางทีหยุดจงกรมดูนี่ นอกจากมีธรรมแง่ใดแง่หนึ่งที่เป็นปัญหาขึ้นมา ธรรมแง่นี้มีความหมายแค่ไหน มันจะมีความสัมผัส มันจะตามเลยจนกระทั่งเข้าใจแล้วก็ปล่อยเฉยๆ เหมือนกับไม่มีสติปัญญาอะไรเลย เฉย

ถ้าหากว่าสัมผัสธรรมบทใดแง่ใด มีความหมายลึกตื้นหยาบละเอียดแค่ไหน พอสัมผัสนั้นมันจะตามเลยทีนี้ มันจะหมุนเลย เพราะฉะนั้นการบิณฑบาตจึงไปกับหมู่เพื่อนไม่ค่อยได้ เดินฉุบฉับๆ ตามหลังไม่ค่อยได้ คือเรากำลังพิจารณาของเราเพลินไปตามเรื่องของเราอยู่ เวลาขากลับมาก็หลีกให้หมู่เพื่อนมาก่อน แล้วเราก็พิจารณาของเรามาเรื่อย

ก็ไม่ทราบจะอยู่กับอะไร อาศัยธรรมพอให้อยู่สะดวกสบาย นั่งภาวนาก็ภาวนาอยู่นั้นนะทุกวันนี้ ภาวนาอยู่นั้น มันเป็นการพยุงระหว่างธาตุขันธ์กับจิตอยู่ด้วยกันเป็นผาสุก

ถ้าเราใช้กิริยาของจิตมากๆ นั้นธาตุขันธ์มันก็เพียบ ถ้าเพียบแล้วมันก็ไปแพ้ทางธาตุขันธ์นั่นแหละ จิตมันจะไปแพ้ได้ยังไง มันแพ้ธาตุขันธ์นี่ คือไม่ถึงอายุขัย พูดง่ายๆ ก็เหมือนอย่างเรามีเงินร้อยบาท วันหนึ่งเราใช้ ๒๕ บาทพอดีกับครอบครัวของเรานี้ เราไปใช้เสียวันเดียวร้อยบาท มันก็หมดภายในวันเดียวแทนที่จะได้ถึง ๔ วันก็ไม่ได้ เงินร้อยบาทใช้วันละ ๒๕ บาทแทนที่จะถึง ๔ วันมันก็ไม่ถึง

ทีนี้อายุขัยของเราสมมุติว่า ๗๐ หรือ ๘๐ นี้เป็นอายุขัย ถ้าเราสมบุกสมบันไม่มีวิหารธรรมให้เป็นเครื่องอยู่ระหว่างขันธ์กับจิตแล้ว จะให้อยู่ถึงโน้นมันก็ไม่ถึงเสีย ถ้าเราพยายามรักษาให้พอเหมาะพอสมกันมันก็ถึงอายุขัยได้ มันรู้อยู่ภายในจิตนี่ ถ้าหากว่ามันขัดกันเมื่อไรแล้ว ฝ่ายธาตุฝ่ายขันธ์นั้นละจะเป็นฝ่ายบอบช้ำ ส่วนจิตอันนี้จะบอบอะไร ถ้าหากว่าจิตเลยสมมุติทุกสิ่งทุกอย่างแล้วไม่มีอะไรบอบอยู่อย่างนั้นเป็นอกาลิโก อกาลิกจิต อกาลิกธรรม

พระพุทธเจ้า พระสงฆ์สาวก ครูบาอาจารย์ทั้งหลายท่านทำความพากเพียรอยู่ตลอดเวลาจนกระทั่งถึงวันท่านนิพพานก็เพราะเหตุนั้นเอง มีความจำเป็นระหว่างขันธ์กับจิต หากไม่มีเรื่องที่จะถอดถอนกิเลสตัวใด เพราะหมดไปแล้วก็จะเอาอะไรมาถอน มันไม่มีอะไรมันเงียบเหมือนบ้านร้างพูดง่ายๆ เมื่อกิเลสหมดไปแล้วก็เงียบเท่านั้นเอง

มันไม่เงียบก็เพราะกิเลสก่อกวนยุแหย่อยู่ตลอดเวลา พอธรรมชาตินั้นหมดไปแล้วก็ไม่มีอะไรมาก่อกวนมายุแหย่อะไรๆ ให้ลำบากลำบน ขันธ์นั้นมีแต่ขันธ์ล้วนๆ คิดปรุงยิบแย็บๆ ของมัน คิดปรุงอะไรก็ดับพร้อมๆ โดยหลักธรรมชาติของมัน

เราไม่ต้องไปเข้มงวดกวดขันหรือระมัดระวังรักษา มันจะเป็นภัยหรือมันจะนำเรื่องอะไรมาสู่เรา ไม่จำเป็น เป็นธรรมชาติของมัน คิดเรื่องอะไรมันคิดปั๊บๆ ผ่านไปพร้อมๆ ดับไปพร้อมๆ ทุกขณะที่คิดดับไปพร้อมๆ รู้กันอยู่อย่างนั้นเป็นหลักธรรมชาติ เราก็รู้อยู่โดยหลักธรรมชาติ ขันธ์ที่ใช้ก็เป็นไปตามหลักธรรมชาติของมัน

ถ้าหากว่ามีกิเลสอยู่ภายในก็เป็นเครื่องมือของกิเลส ขันธ์นี่มันก็เป็นภัยเหมือนกัน เหมือนมีดเล่มนี้ถ้าเอาไปฟันอะไรให้เป็นโทษก็ได้ ฟันหัวคนก็ได้ ทิ่มแทงใครก็ได้ มาฟันทำผลประโยชน์ก็ได้มีดเล่มนี้ ขันธ์นี้ก็ของกลาง แต่ก่อนเป็นเครื่องมือของกิเลส กิเลสเอาไปใช้ให้ทำลายเจ้าของทำลายอะไรต่ออะไรยุ่งไปหมด

ทีนี้พอกิเลสตัวสำคัญดับไปแล้ว เรียกว่าโจรหัวโจกที่เป็นเจ้าของของขันธ์นี้ดับไปแล้วก็มีธรรมขึ้นแทนที่ แล้วเป็นเครื่องมือของธรรม

พระพุทธเจ้าประกาศธรรมสอนโลกก็อาศัยขันธ์นี้ เสด็จไปที่ไหนมาไหนตลอดถึงปรุงภายในจิตที่จะแสดงมาเป็นอรรถเป็นธรรม พินิจพิจารณาเรื่องอะไรนี้ก็อาศัยขันธ์ ปัญญาก็เป็นกิริยาอันหนึ่งๆ ยึดเอามาใช้งานเพื่อทำประโยชน์ให้โลก จึงเรียกว่าขันธ์ล้วนๆ นั่นเป็นอย่างนั้น ใช้ไปถึงอายุขัยถึงกาล

นี่ถ้าหากว่าเราจะเทียบนะ ถ้าหากว่าจิตนี้มีเครื่องมือเป็นของตน คือจิตที่บริสุทธิ์แล้วมีเครื่องมือเป็นของตน โดยไม่ต้องอาศัยสมมุติเป็นเครื่องมือ สมมุติคือขันธ์ ๕ นี้เป็นเครื่องมือของกิเลสมันเป็นวัฏจักรเป็นสมมุติ จิตที่เป็นวิมุตติให้มีเครื่องมือเป็นวิมุตติมาใช้

จะไม่มีอันใดที่จะสวยงามจะน่าดูจะอัศจรรย์ ยิ่งกว่าลวดลายของจิตที่บริสุทธิ์แสดงตัวออกไป สมมุติว่าแสดงการเทศนาว่าการหรือการแนะนำสั่งสอนใครก็ตาม ให้มีเครื่องมือสำหรับจิตนั้นโดยเฉพาะ จะไม่มีอะไรน่าดูยิ่งกว่าพระอรหันต์ท่านแสดงกิริยาแห่งธรรมออกมา ด้วยเครื่องมือของท่านโดยเฉพาะ

อันนี้ท่านไม่มีก็ต้องมาอาศัยขันธ์นี่เป็นเครื่องมือ ขันธ์นี้เป็นสมมุติ จิตเป็นวิมุตติก็ต้องมาอาศัยสมมุตินี้ใช้ เพราะฉะนั้นกิริยานี้จึงเป็นเหมือนโลก เคยช้าเคยเร็วจริตนิสัยเป็นอย่างไรก็ต้องคงเส้นคงวาของมันไปอย่างนั้นตามเดิม จึงเรียกว่านิสัย ควรที่จะพูดหนักเบามากน้อยเข้มข้นถึงเรื่องธรรมทั้งหลาย ทีนี้ก็เอาเรื่องขันธ์นี้มาใช้ มันก็เป็นลักษณะเหมือนโกรธเหมือนโมโหโทโสไปเสีย ความจริงเป็นพลังของธรรมแสดงออกมา ไม่ใช่พลังของกิเลสพลังของอารมณ์ที่เกิดจากกิเลสแสดงออกมา ผิดกันตรงนี้ ถ้าหากว่าธรรมจิตวิสุทธิมีเครื่องมือเป็นของตนใช้โอ้โห จะน่าดูที่สุด ไม่มีอะไรน่าดูยิ่งกว่า...”

วิสุทธิจิต วิสุทธิธรรม

“...ขันธ์ทั้งหมดนี้เป็นสมมุติล้วนๆ ธรรมชาตินั้นเป็นวิมุตติ หลุดพ้นจากสิ่งกดขี่ทั้งหลายซึ่งเป็นตัวสมมุติแล้ว แล้วจะเกิดความเดือดร้อนได้อย่างไร เป็นก็เป็น ตายก็ตาย เรื่องของขันธ์สลายลงไปตามสภาพของมันที่ประชุมกันเท่านั้น

จิตดวงนี้เป็นอย่างไร ต่อไปนี้จะไปเกิดที่ไหนก็ทราบอย่างชัดเจน จะไปเกิดที่ไหนเมื่อไม่มีเชื้อ ไม่มีเงื่อนต่อทั้งเงื่อนต้นเงื่อนปลาย ทั้งอดีต อนาคต แม้แต่ปัจจุบันก็รู้เท่าทันไม่ได้ยึดได้ถือ **สัพเพ ธัมมา อนัตตา** ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตาไม่ถือมั่นแล้ว เพราะได้รู้ประจักษ์ใจแล้ว

เมื่อรู้ประจักษ์ใจและปล่อยวางหมดแล้ว มีธรรมอะไรที่ไม่ใช่อนัตตาไม่ใช่อัตตา คือ **วิสุทธิธรรม วิสุทธิจิต** จะเรียกวิสุทธิจิตก็ได้ จะเรียกวิสุทธิธรรมก็ได้ จะเรียก**นิพพาน**ก็ได้ไม่มีปัญหาอะไรเมื่อถึงตัวจริง ไม่มีกิเลสสมมุติใดๆ เข้ามาขัดขวางแล้ว เรียกไม่เรียกก็ไม่มีปัญหาอะไรทั้งนั้น เพราะจิตหลุดพ้นจากปัญหาความยุ่งเหยิงทั้งมวลไปแล้ว...”

พระพุทธเจ้าไม่ทรงอนุญาตมังสวิรัติ ด้วยพระญาณหยั่งทราบที่ละเอียดลออ

“...การที่พระพุทธเจ้าผู้มีพระญาณหยั่งทราบในเหตุการณ์ทั้งปวง ไม่ทรงอนุญาตมังสวิรัตินั้น ต้องทรงทราบในเหตุการณ์ที่ไม่ทรงอนุญาตนี้ได้ดีกว่าสามัญชนที่มีกิเลสทั่วๆ ไปคาดคิดกันอยู่มาก พระองค์ต้องทรงทราบทั้งสัตว์มีชีวิตที่กำลังถูกฆ่า และจิตวิญญาณของสัตว์ที่ถูกฆ่าตายไปแล้ว จะพึงหวังพึ่งบุญพึ่งกรรมต่อไปเช่นเดียวกับมวลสัตว์ทั่วโลกดินแดน หากเนื้อหนังอวัยวะนั้นถูกจำแนกแจกไปในทางที่ดี สัตว์ผู้เป็นเจ้าของก็จะพึงมีส่วนดีไปด้วยไม่ตายเปล่า

เรื่องทำนองนี้ย่อมเป็นพุทธวิสัยที่จะทรงพิจารณาทราบโดยลำพัง ไม่เป็นสิ่งที่จะนำมาประกาศแก่โลก อันเป็นการส่งเสริมปาณาติบาตให้กำเริบรุนแรงยิ่งขึ้น เพราะปกติโลกก็ทำกันอยู่แล้วก่อนแต่พระพุทธเจ้ายังไม่อุบัติ โดยไม่มีใครหักห้ามได้ ซึ่งเท่ากับกั้นน้ำมหาสมุทรด้วยฝ่ามือนั่นแล

บรรดาพระอรหันต์องค์ไหนจะไม่รู้อย่างนั้นไม่มี พระพุทธเจ้าทุกพระองค์จึงไม่ทรงห้ามการฉันเนื้อฉันปลา เพราะเป็นสิ่งที่สุดวิสัย เราพูดได้เพียงเท่านั้น ลึกลับกว่านั้นพูดไม่ได้ รู้เต็มหัวใจพูดไม่ได้ นั่นว่าไง กิเลสก็สนุกออกลวดลายซิ ออกมาอวดตัวว่าบริสุทธิ์เพราะไม่ฉันเนื้อฉันปลา เรื่องมังสวิรัติเป็นลวดลายของกิเลส กิเลสไม่ได้ละเอียดอะไรพอจะไปให้อภัยในส่วนลึกลับอย่างนั้น มันไม่รู้นี่กิเลส แต่จิตที่ประกอบด้วยธรรมแล้วปิดไม่อยู่ ความจริงมีอยู่ตรงไหนรู้ตรงนั้น ๆ เห็นตรงนั้น

พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นท่านพูดนิดๆ เกี่ยวกับเรื่องฉันเนื้อฉันปลานี่แหละ ฉันอะไรๆ ก็ไม่ได้คิด ฉันเหล่านี้มันได้คิด แต่มันสุดวิสัยที่จะแก้ สุดวิสัยที่จะหักห้ามไม่ให้เป็นอย่างนี้ โลกเป็นเหมือนน้ำมหาสมุทรมาดั้งเดิมอย่างนั้น ใครจะไปแยกไปแยะตักตวงเอามาใช้อะไรๆ ก็แล้วแต่บุคคลที่จะนำมาใช้ ที่จะไปกั้นน้ำมหาสมุทรไม่ให้ไหลไม่ได้ ท่านพูดแย็บเท่านั้น

หลังๆ มานี้เราก็มาเข้าใจซิ พ่อแม่ครูจารย์ท่านพูดไม่ออก ท่านก็รู้เหตุรู้ผลว่าการพูดออกไปมีแง่หนักเบาได้เสียขนาดไหน ผู้ฟังจะไม่ฟังไปตามความจริงที่รู้ๆ นั้นมันจะแหวกแนวไปดังที่แหวกแนวอยู่ทุกวันนี้ เอาออกโอ้ออกอวดเรื่องมังสวิรัติ

ใครจะไปเกินพระพุทธเจ้าเรื่องความรู้ในแง่หนักเบาทุกแง่ทุกมุม ไม่อย่างนั้นจะเป็นสัพพัญญูเหรอ พวกไหนใครเป็นสัพพัญญู พวกประกาศตนป้างๆ ว่าฉันมังสวิรัติจึงเป็นเมตตาที่บริสุทธิ์นี่หรือพวกสัพพัญญู พวกกิเลสเหยียบหัวไม่ว่าเอาลวดลายกิเลสมาเป็นเครื่องมือเหยียบย่ำทำลายเพียงไม่ฉันเนื้อฉันปลาเท่านั้น แต่จิตเป็นยังไง มันอยู่ที่จิตนี้ต่างหากนี่ อันนี้เพียงเอามาอวดได้แค่กิริยาเท่านั้น ท่านผู้ฉันท่านจิตบริสุทธิ์ขนาดไหน นั่นเอามาเทียบกันซิ มันเข้ากันได้เมื่อไร

พ่อแม่ครูจารย์ท่านว่ามันสุดวิสัยจะทำยังไง ส่วนที่เป็นวิสัยใครก็มองไม่เห็นนั่นฟังซิ นี่ที่สำคัญมาก คือตายไม่ให้มันตาย ไม่อยากตายไม่อยากถูกเบียดเบียนไม่อยากให้ใครฆ่าแต่เขาก็ฆ่า นี่มันสุดวิสัยอันนี้ โลกเป็นมาอย่างนี้แต่ดั้งเดิม ส่วนที่ไม่สุดวิสัยอีกแง่หนึ่งไม่มีใครรู้ ท่านว่าอย่างนี้ พูดออกมาก็ไม่เกิดประโยชน์...”

หลวงปู่มั่นฝัน

"...ในบุพพสิกขามีอยู่ว่า "พระอรหันต์นอนหลับแล้วไม่ฝัน" ว่างั้น เราก็เป็นแต่เพียงจำเอาไว้ไม่ได้พิจารณา พระอรหันต์นอนหลับแล้วไม่ฝัน นี่อันหนึ่ง เรื่องความฝันนี้ก็เป็นเรื่องของธาตุของขันธ์นี่ทำไมฝันไม่ได้ นี่เป็นเรื่องของขันธ์ ๕ แท้ๆ ขันธ์ ๕ เป็นสิ่งที่กระดุกกระดิกได้เหมือนทั่วๆ ไป ทำไมพระอรหันต์จะฝันไม่ได้ นี่ซิเอาเหตุผลมาจับกันตรงนี้

เอ้า พิจารณาธาตุขันธ์ให้ชัดเจนซิ ทั้งจิตด้วย ทั้งขันธ์ ๕ นี้ด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ด้วย ท่านบรรลุมรรคผลนิพพานท่านสังหารขันธ์ ๕ นี้ให้ฉิบหายไปแล้วเหรอ ขันธ์ ๕ นี้จึงดีดดิ้นไม่ได้ การดีดดิ้นได้ก็ฝันได้ล่ะซิ นั่นจะว่าไง ขันธ์เป็นขันธ์นี่ทำไมจะฝันไม่ได้ นี่ซิมันน่าคิดอยู่ คิดละซิที่นี่ ใครจะว่าเป็นทิฐิก็ตาม มันคิดก็บอกว่าคิด..เรา

เรื่องความฝันนี้ก็เป็นเรื่องของธาตุของขันธ์ ทำไมพระอรหันต์จะฝันไม่ได้ ขันธ์ ๕ เป็นสิ่งที่กระดุกกระดิกได้เหมือนทั่วๆ ไป ท่านบรรลุมรรคผลนิพพานแล้วท่านสังหารขันธ์ ๕ นี้ให้ฉิบหายไปแล้วเหรอ ขันธ์ ๕ นี้จึงดีดดิ้นไม่ได้ การดีดดิ้นได้ก็ฝันได้ล่ะสิ ขันธ์เป็นขันธ์ ทำไมจะฝันไม่ได้

พูดตัวอย่างให้เห็นชัดๆ ก็อย่างที่หนองผือ พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านกั้นห้องศาลาอยู่ วันนั้นท่านไม่ค่อยสบายท่านเป็นหวัดใหญ่ธาตุขันธ์มันไม่ค่อยสบาย เราจึงเดินจงกรมอยู่ข้างๆ ศาลาตรงไปทางห้องที่ท่านพักนั่น แล้วท่านนอนหลับ ท่านละเมอไป เดินจงกรมอยู่ข้างๆ ได้ยินเสียงผิดปกติ เอ็กอ๊าก เราเลยปุ บปั๊บจะวิ่งขึ้นไปหาท่าน แต่ท่านเร็วนะ พอรองเท้าปุบปับๆ ท่านคงได้ยินเสียงเราเดินฉั้บฉั้บๆ เข้าไป ท่านก็เลยกึ๊กกั๊กขึ้นว่า *'ใครมานั่น'*

เราก็กราบเรียนท่านว่า *'ผมมหา ได้ยินเสียงพ่อแม่ครูจารย์ดังผิดปกติ'*

'อ๋อ! ฝันละสิ ฝันเมื่อกี้นี้ ฝันเรื่องเกี่ยวกับหมา ดุหมา ไล่หมา' ท่านว่า ..."

ยาเสพติด ฝิ่น กัญชา กับ พระอรหันต์

"...อย่างยาเสพติดนี่นะ จะเป็นสุรายาเมา ฝิ่นกัญชา ยาเสพติดประเภทใดก็ตาม ไม่ว่าธาตุขันธ์ใด ไม่ว่าธาตุขันธ์ของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าธาตุขันธ์ของพระอรหันต์ เหมือนกันกับธาตุขันธ์ของพวกเรา เวลาเอาอันนี้เข้าไปกิน เมื่อมันเคยมันชินแล้วติดได้ด้วยกัน พระพุทธเจ้าไม่ติด ความเป็นพระอรหันต์บริสุทธิ์นั้นไม่ติด แต่ระหว่างขันธ์กับสิ่งเหล่านี้เป็นสมมุติด้วยกันมันไม่ใช่เป็นพระพุทธเจ้า เข้าใจไหม มันไม่ใช่อรหันต์ มันเป็นสมมุติ เช่นยาเสพติดกับลิ้นเรานี้ก็เป็นสมมุติ มันเหมาะกันมันซัดกันได้แล้วติดได้เข้าใจไหม เอายาเสพติดไปให้พระอรหันต์กินก็เอาไปซิ ติดด้วยกัน แต่หมายถึงว่าลิ้นกับยานี้ติดเท่านั้น เรื่องจิตของท่านไม่มีทางที่จะให้ติดเข้าใจไหม ..

เวลากิเลสมีอยู่ไม่ว่ารูปว่ากาย ว่าเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เสริมให้กิเลสเกิดตลอด พอกิเลสขาดสะบั้นลงไปนี้เป็นขันธ์ล้วนๆ ไม่เป็นกิเลส นี่ละธรรมเกิดอย่างนั้น .. **ขันธ์**นี่เหมือนโลกทั่วๆ ไป ไม่มีอะไรผิดแปลกต่างกันนะขันธ์โลกเป็นยังไง ขันธ์ของพระพุทธเจ้าของพระอรหันต์ก็เป็นแบบเดียวกัน เป็นแต่เพียงว่าเป็นขันธ์ล้วนๆ ไม่มีกิเลสเจือปน การเป็นอยู่หลับนอนอะไรๆ เหมือนกันหมด คือความรู้ที่อยู่ในขันธ์ วงขันธ์นี้เท่านั้นที่เป็นอยู่ในขันธ์ ความรู้ที่รับทราบตลอดเวลาในขันธ์นี้คือความรู้ที่เกี่ยวกับขันธ์ เวลามีชีวิตอยู่ สำหรับความบริสุทธิ์นั้นเรียกว่าทุกอย่างขาดสะบั้นไปหมดตั้งแต่ขณะท่านตรัสรู้ธรรม หรือบรรลุธรรม

เรื่องขันธ์นี้มันเป็นเหมือนโลก ยังบอกแล้ว เช่นอย่างยาเสพติดลองดูซิน่ะ ขันธ์ใครก็ตาม เพราะขันธ์นี้เป็นสมมุติด้วยกัน ติดได้ไม่สงสัย ไม่ว่าขันธ์ปุถุชน ไม่ว่าขันธ์ของพระอรหันต์ ขันธ์ของพระพุทธเจ้า ยาเสพติดเข้าไปในขันธ์นี้มันเข้ากันได้เสมอกัน เพราะฉะนั้นพูดได้ยันเลยว่า ปุถุชนแน่ใจแล้วว่ากินยาเสพติดนั้นติด พระอรหันต์ใครว่าไม่ติด ติด ขันธ์ของท่านติด แต่ดวงใจของท่านอรหันต์ไม่ติด ขันธ์ของท่านติด ขันธ์ของพระพุทธเจ้าติด แต่พระพุทธเจ้าไม่ติดยาเสพติด ให้เข้าใจอย่างนั้นซิ แยกอย่างนั้นซิ เพราะเหล่านี้เป็นเรื่องของสมมุติก็ต้องเป็นแบบสมมุติไป

เพราะฉะนั้นท่านจึงห้าม เมื่อมีความรับผิดชอบในธาตุในขันธ์ของตนจากความบริสุทธิ์ของใจแล้วท่านจะไม่แตะสิ่งเหล่านี้ ท่านรักษาได้เข้มงวดกวดขัน ถ้ากินลงไปติดเหมือนกัน เข้าใจเหรอ ไม่ใช่เป็นพระอรหันต์แล้วไม่ติด อย่าเข้าใจผิดนะ นี่ถอดออกมาจากหัวใจ ฟังให้ชัดเจนนะ ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเหมือนโลกทั่วๆ ไป เป็นแต่เพียงว่าจิตเป็นอันหนึ่งต่างหาก ผ่านไปหมดแล้ว รับผิดชอบอยู่นั้นแต่ไม่ใช่อันนั้น มันเป็นหลักธรรมชาติของมัน เรื่องของขันธ์ก็เป็นไปตามขันธ์ อะไรควรชอบ อะไรไม่ควรชอบ อันนั้นดี อันนี้ไม่ดี รักอันนั้น ไม่รักอันนั้น อยู่ในวงขันธ์ทั้งนั้นเข้าใจไหม ธรรมชาตินั้นไม่มี ให้พากันเข้าใจนะ .. เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงห้ามตลอดไปเลย สิ่งที่เป็นภัยพระพุทธเจ้าทราบหมด .. พวกยาเสพติดนั้นสงเคราะห์เข้าในสุราเลยทันที ไม่ต้องไปหามาจากที่ไหน อันนี้เป็นภาคที่เป็นพิษเป็นภัย เข้าในสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัย ห้ามในทางพระวินัยทันทีเลย..."

จิตเดิมแท้

"...จิตแท้นี้ต้องเป็น "ความบริสุทธิ์" หรือ "สอุปาทิเสสนิพพาน" ของพระอรหันต์ท่านเท่านั้น นอกจากนี้ไม่อาจเรียก "จิตแท้" อย่างเต็มปากเต็มใจได้สำหรับผู้แสดงกระดากใจไม่อาจเรียกได้

"จิตดั้งเดิม" หมายถึงจิตดั้งเดิมแห่ง "วัฏฏะ" ของจิตที่เป็นอยู่นี่ ซึ่งหมุนไปเวียนมา ดังที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ในหลักธรรมว่า "ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย จิตเดิมแท้ผ่องใส" นั่น "แต่อาศัยความคละเคล้าของกิเลสหรือกิเลสจรมา จึงทำให้จิตเศร้าหมอง" ท่านว่า

"จิตเดิมแท้" นั้นหมายถึงเดิมแท้ของสมมุติต่างหาก ไม่ได้หมายถึงความเดิมแท้ของความบริสุทธิ์ เวลาท่านแยกออกมา **"ปภัสสรมิทัง จิตตัง ภิกขเว" "ปภัสสร"** หมายถึง ประภัสสร คือความผ่องใส ไม่ได้หมายถึงความบริสุทธิ์ นี่หลักเกณฑ์ของท่านพูดถูกต้องหาที่แย้งไม่ได้เลย ถ้าว่าจิตเดิมเป็นจิตที่บริสุทธิ์นั้น

จะมีที่ค้านกันว่า "ถ้าบริสุทธิ์แล้วมาเกิดทำไม " นั่น แน่ะ

ท่านผู้ชำระจิตบริสุทธิ์แล้วท่านไม่ได้มาเกิดอีก ถ้าจิตบริสุทธิ์แล้วชำระกันทำไม มันมีที่แย้งกันตรงนี้ จะชำระเพื่ออะไร ถ้าจิตผ่องใสก็ชำระ เพราะความผ่องใสนั้นแลคือตัว "อวิชชา" แท้ไม่ใช่อื่นใด ผู้ปฏิบัติจะทราบประจักษ์ใจของตนในขณะที่จิตได้ผ่านจากความผ่องใสนี้ไปแล้วเข้าถึง "วิมุตติจิต" ความผ่องใสนี้จะไม่ปรากฏตัวเลย นั่น ทราบได้ตรงนี้อย่างประจักษ์กับผู้ปฏิบัติ และค้านกันได้ก็ค้านกันตรงนี้ เพราะความจริงนั้นจะต้องจริงกับใจของบุคคล เมื่อใครทราบใครรู้ก็ต้องพูดได้เต็มปากทีเดียว

ฉะนั้น จิตของพวกเรากำลังตกอยู่ในวงล้อม ทำให้หวาดให้กลัว ให้รักให้ชัง ให้เป็นทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งว่าเป็นอาการของสมมุติ เป็นอาการของกิเลสโดยสิ้นเชิง ตัวเราเองไม่ได้พลังจิตเป็นของตนเอง มีแต่พลังของกิเลสตัณหาอาสวะ มันผลักมันดันอยู่ทั้งวันทั้งคืน ยืน เดิน นั่ง นอน แล้วเราจะหาความสุขความสบายมาจากที่ไหน เมื่อธรรมชาตินี้ซึ่งเป็นของแปรสภาพอยู่ตลอดเวลา ยังมายั่วยุจิตให้เป็นไปตามอีกด้วยโดยที่เราไม่รู้สึก

โลกนี้จะหาความสุขที่ไหน หาไม่ได้ ถ้าไม่ได้ถอดถอนธรรมชาติเหล่านี้ออกจากจิตใจโดยสิ้นเชิงเสียเมื่อไร จะหาความทรงตัวอยู่อย่างสบายหายห่วงไม่ได้เลย จะต้องกระดิกพลิกแพลงหรือต้องเอนโน้นเอนนี้ ตามสิ่งที่มาเกี่ยวข้องยั่วยวนมากน้อย ฉะนั้นท่านจึงสอนให้ชำระจิต ซึ่งเป็นการชำระความทุกข์ทรมานของตนนั้นแล

ไม่มีผู้ใดที่จะหยั่งถึงหลักความจริงได้อย่างแท้จริงดั่งพระพุทธเจ้า มีพระองค์เดียวที่เรียกว่า "สยัมภู" โดยไม่ต้องได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้หนึ่งผู้ใดเลย ในการแก้กิเลสออกจากพระทัยของพระองค์ ทรงทำหน้าที่ทั้งเป็นนักศึกษาทั้งเป็นครูไปในตัวลำพังพระองค์เดียว จนได้ตรัสรู้ถึงขั้น "ยอดธรรม ยอดคน ยอดศาสดา"

ส่วนทางสมาธิด้านความสงบนั้น ท่านคงได้ศึกษาอบรมมาบ้างเหมือนกันกับดาบสทั้งสอง ไม่ปฏิเสธ แต่นั่นไม่ใช่ทางถอดถอนถึงความเป็น "สัพพัญ ู" ได้ เวลาจะเป็น "สัพพัญ ู" ก็เสด็จออกจากดาบสทั้งสองไปบำเพ็ญลำพังพระองค์เดียว และทรงรู้เองเห็นเองโดยไม่มีครูสั่งสอนเลย แล้วนำธรรมนั้นมาสั่งสอนโลก..."

ภวังคจิต

"**...ภวังคจิต** คำว่าจิตตกภวังค์ บางท่านอาจไม่เข้าใจ จึงขออธิบายไว้บ้างเล็กน้อย คำว่า **ภวังค์** แปลอย่างป่าๆ ตามนิสัยที่ถนัดใจ จึงขอแปลว่า **องค์แห่งภพ** หรือเรือนพักเรือนนอนของอวิชชามาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์แสนกัปนับไม่ถ้วน คำว่าจิตตกภวังค์ คือ อวิชชารวมตัวเข้าไปอยู่ในที่แห่งเดียว ไม่ทำงานและไม่ใช้สมุนให้ออกเที่ยวล่าเมืองขึ้นตามสายทางต่างๆ นั่นแล ทางออกทางเข้าของสมุนอวิชชา คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย เมืองขึ้นของอวิชชา คือ รูปร้อยแปด เสียงร้อยแปด กลิ่นร้อยแปด รสร้อยแปด เครื่องสัมผัสร้อยแปด ซึ่งล้วนเป็นที่รักชอบของอวิชชาทั้งสิ้น สมุนของอวิชชา คือ ราคะตัณหาโดยอาศัย สัญญา สังขาร วิญญาณ เหล่านี้ เป็นเครื่องมือช่วยจัดการงานต่างๆ ให้เป็นไปตามความหวัง

ขณะที่จิตตกภวังค์ด้วยกำลังของสมาธิ อวิชชาก็พักงานไปชั่วระยะหนึ่ง พอจิตถอนขึ้นมาก็เริ่มทำงานอีกตามหน้าที่ของตน แต่ไม่รุนแรงเหมือนที่ยังไม่ถูกหักแข้งหักขาจากสมาธิภาวนา ดังนั้นสมาธิภาวนาจึงเป็นเครื่องมือตัดกำลังของอวิชชาได้ดี เพื่อปัญญาจะได้ทำการกวาดล้างไปโดยลำดับ จนไม่มีอวิชชาเหลืออยู่ภายในใจ คำว่าภวังคจิตนี้ เริ่มทราบได้จากการภาวนาเมื่อจิตรวมสงบตัวลงไป พอถอนออกมา เรียกว่าจิตออกจากภวังค์ และเริ่มยุ่งไปกับเรื่องร้อยแปดที่อวิชชาเป็นผู้บงการ ไม่มีวันสำเร็จเสร็จสิ้นลงไป ฉะนั้นจึงไม่มีงานใดจะยืดยาวจนสืบสาวราวเรื่องหาเหตุผลต้นปลายไม่ได้ เหมือนงานของอวิชชาที่แผ่กระจายไปทุกแห่งหนตำบลหมู่บ้านตลอดโลกสงสาร และกล้าได้กล้าเสียต่องานของตน..

ภวังคจิตจะสูญสิ้นไปได้เมื่อไร ภวังคจิตไม่มีวันสูญสิ้นไปโดยลำพัง เพราะเป็นแหล่งสร้างภพสร้างชาติสร้างกิเลสตัณหามานาน และทางเดินของอวิชชาก็คือการสร้างภพชาติบนหัวใจสัตว์โลกอยู่ตลอดไป .. ถ้าต้องการหลุดพ้น ก็ต้องสร้างสติปัญญาขึ้นกับใจจนคล่องแคล่วแกล้วกล้า สามารถทำลายภวังคจิตอันเป็นตัวภพชาตินั้นเสีย ภวังคจิตก็สลายหายซากไปเอง ผู้จะทราบภวังคจิตได้ ต้องเป็นผู้มีสมาธิอันมั่นคงและมีสติปัญญาอันแหลมหลัก เข้าเขตข่ายแห่งมหาสติมหาปัญญานั่นแล นอกนั้นไม่สามารถทราบได้ แม้เรียนจบพระไตรปิฎก..."

พระอรหันต์ตื่นตลอดเวลาแล้ว นอนหลับได้อย่างไร?

"...เวลานี้ศาสนานับวันมีสิ่งที่เป็นภัย สิ่งที่เป็นข้าศึกหนาแน่นขึ้นโดยลำดับ แม้ในวงชาวพุทธของเราเอง โดยไม่มีเจตนาจะทำลายหรือจะขัดแย้งมันก็ยังมีได้ เพราะสิ่งที่ขัดแย้งที่ทำลายนั้นไม่ขึ้นกับเจตนา มันก็ขัดได้แย้งได้ทำลายได้ นี่คือภาคแห่งความจำ ภาคแห่งความคาดคะเน จะไปตรงกับความจริงไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น เขาออกเป็นหนังสือว่า "ถ้าผู้ใดหรือพระองค์ใดยังมีการนอนหลับอยู่แล้วพระองค์นั้นไม่ใช่พระอรหันต์" นั่น พระอรหันต์แท้ไม่ได้หลับ เพียงพักผ่อนธาตุขันธ์เท่านั้น ส่วนจิตใจของท่านตื่นอยู่ตลอดเวลา คือหมายเอา **ชาครธรรม** ที่มีอยู่ประจำจิตที่บริสุทธิ์ของท่านนั้นน่ะ แต่เวลาเอานำออกมาพูดด้วยความจำด้วยความคาดคะเนจึงผิดกันไปคนละโลก หาเข้าใกล้ชิดกับความจริงนั้นแม้แต่น้อยไม่ เลยกลายเป็นคนละเรื่องขึ้นมา

การหลับนอนเป็นเรื่องของธาตุของขันธ์ก็ทราบด้วยดีอยู่แล้ว แล้วผู้รู้อันบริสุทธิ์ซึ่งครองร่างอยู่นั้นคืออะไร คือ **ชาคร** หมายถึงธรรมชาติที่ตื่นอยู่นอกจากวงสมมุติทั้งปวงมีขันธ์เป็นต้น อาการแห่งความทราบในวงแห่งขันธ์จะเป็นอาการใดก็ตามเป็นเรื่องของขันธ์ เป็นเรื่องของสมมุติ อาการเหล่านี้ระงับตัวลงไปก็เรียกว่าขันธ์ระงับ ธรรมชาตินั้นเป็น **ชาคร** อยู่นอกสมมุติคือขันธ์อันนี้ ไม่ได้อยู่ในวงสมมุติคือขันธ์อันนี้ แม้จะอยู่ในท่ามกลางแห่งขันธ์ก็ตาม **ชาคร** นั้นคือ **ชาคร** เมื่อหลับก็เป็นเรื่องของขันธ์นี้ระงับตัวลงไป ไม่ใช้อาการทุกส่วนของขันธ์ของสมมุติที่มีอยู่ในขันธ์นี้ ส่วน **ชาคร** นั้นขันธ์จะตื่นไม่ตื่นจากหลับก็ตาม **ชาคร** ก็คือ **ชาคร** อยู่นั้นโดยหลักธรรมชาติของตัวเอง ไม่มีอะไรเข้าไปเกี่ยวข้องทั้งหลับและตื่น นั่น

นี่เอามาคาดซี เลยกลายเป็นเรื่องพระอรหันต์นอนหลับอยู่แล้วไม่ใช่พระอรหันต์ นี่จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ความคาดความหมาย ความจดความจำ กับความจริงมันต่างกันอย่างไร ต่างกันอยู่มากทีเดียวหรือต่างกันเอามาก อาการทั้งหมดที่แสดงในขันธ์ล้วนเป็นสมมุติด้วยกันทั้งนั้น เพราะขันธ์เป็นรากฐานของสมมุติอยู่แล้ว ขันธ์กระดิกอะไรออกมาก็เป็นสมมุติทั้งหมด พอขันธ์ระงับตัวลงไป

สมมุติในวงขันธ์นี้ก็ระงับตัวไปด้วย แล้ว **ชาคร** นั้นจะมามีส่วนได้ส่วนเสียกับขันธ์นี้อย่างไร เพราะไม่ใช่ฐานะที่จะมาเกี่ยวข้องกันได้ หรือมาสัมผัสสัมพันธ์กันเหมือนโลกทั่วๆ ไปได้ ต่างอันต่างเป็นหลักธรรมชาติของตัวอยู่เช่นนั้น

ความรู้ที่บริสุทธิ์ล้วนๆ นั้น เราจะนำมาพูดเกี่ยวกับเรื่องความรู้เช่นเดียวกับความรู้ในขันธ์นี้พูดไม่ได้ อันนี้มันหยาบๆ นี่ รู้เด่นอยู่ในขันธ์อันนี้ก็เป็นเรื่องสมมุติอันหนึ่ง นั่น ไม่ต้องพูดถึงว่ารู้ด้วยการคิดการปรุง รู้ด้วยการรับทราบสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เข้ามาสัมผัสสัมพันธ์กับขันธ์ทุกอายตนะ แม้แต่ความรู้อยู่ธรรมดาโดยลำพังตนเองที่เด่นๆ นี้ก็เป็นเรื่องสมมุติอันหนึ่ง นั่น ที่นอกจากนี้ไปคืออะไร นั่นพูดไม่ได้ ปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่รู้ แต่ไม่รู้แบบที่รู้อยู่ในวงขันธ์ อันนี้เป็นเรื่องอาการของสมมุติทั้งมวล จะเอาความรู้เหล่านี้ไปใช้ที่ไหนได้เพราะเป็นเรื่องสมมุติทั้งหมด จะเอาไปใช้ในวิมุตติได้เหรอ ใช้ไม่ได้

ธรรมชาติที่เป็นวิมุตติ ที่เป็นความรู้ของวิมุตติอย่างแท้จริงแล้วพูดไม่ได้นี่ เพราะไม่ใช่สิ่งนี้ทั้งนั้น นั่น ถ้าไม่รู้สิ่งนั้นเราก็เหมือนว่าสิ่งนั้นไม่มี จะมีแต่ความรู้ที่เด่นๆ อยู่ในขันธ์เห็นๆ ชัดๆ กันอยู่นี้เท่านั้นว่าเป็นความรู้ที่วิเศษวิโสอะไรไป มันวิเศษอะไรความรู้เหล่านี้ สิ่งที่ว่าวิเศษนั้นไม่ได้พูดว่าวิเศษ ไม่ได้พูดว่าเลว ไม่ได้พูดว่าอะไร บรรดาที่เป็นสมมุตินั่นต่างหาก แม้อยู่ในขันธ์ก็ไม่ใช่ขันธ์ ลองปฏิบัติดูซิ...”

พระอรหันต์ถ้าไม่บวชจะตายใน ๗ วันจริงหรือ?

“...อันหนึ่งในหนังสือก็มีดูเหมือนจะหลายเล่มอยู่นะ ที่ว่า *‘ผู้ที่สำเร็จพระอรหันต์แล้วต้องบวชภายใน ๗ วัน ถ้าไม่ได้บวชภายใน ๗ วันแล้วต้องตาย’* ว่างั้นนี่อันหนึ่ง

ในหลักธรรมชาติแล้ว ผู้นั้นจะรู้ตัวเองในหลักธรรมชาติ อะไรจะต้องมีขีดมีคั่นมีบังคับบัญชากัน กดกันถึงขนาดว่าถ้าไม่ได้บวชแล้วเลย ๗ วันไปแล้วตาย คือจะอยู่ได้ภายใน ๗ วันผู้สิ้นกิเลสแล้วถ้าไม่บวช เลย ๗ วันไป..ตาย นี่นะในหนังสือนี่ผมก็เห็น ไม่ใช่คุยเฉยๆ เราเห็นจริงๆ นี่นะนี่ก็ดี แต่ผมไม่ได้ใช้ความพิจารณาอะไรมากนักแต่ก่อน ก็เหมือนที่ว่าพระอรหันต์นอนหลับแล้วไม่ฝัน นี่อันหนึ่ง ที่ว่าผู้สำเร็จอรหัตภูมิแล้วต้องบวชภายใน ๗ วัน ถ้าไม่บวช..ตาย นี่ก็เห็นทีนี้ก็มาทำให้อดคิดไม่ได้นะทุกวันนี้ ให้คิดเหมือนกัน

อันหนึ่งที่ว่า ถ้าสำเร็จธรรมขั้นสูงสุดคืออรหัตภูมิแล้ว ถ้าไม่ได้บวชจะตายภายใน ๗ วันนี้ก็เหมือนกัน ทำให้คิดเหมือนกันนะ วิสุทธิธรรมหรือวิสุทธิจิตนี้เป็นเพชฌฆาตฆ่าขันธ์ ๕ เชียวเหรอ นั่น อันนี้ไม่ใช่เป็นเพชฌฆาตนี่นะ สิ่งใดที่ควรไม่ควรพระอรหันต์ท่านจะรู้ของท่านเอง ถึงขั้นนี้แล้ว จะไม่มีใครมาบอกก็ตาม ท่านจะรู้วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องขันธ์ของท่าน เหตุใดจะต้องไปตายภายใน ๗ วันวะ นี่อันหนึ่ง จะว่าบ้าก็บ้าแล้วผม เอ้า มันเกินเหตุเกินผลก็ต้องอย่างนั้นซิ

วิธีการจดจารึกนี่สำคัญอยู่นะ เอาแต่ความจำล้วนๆ อะไรมาก็อาจจะจำสุ่มสี่สุ่มห้าจดมาเรื่อยๆ อย่างนั้นก็ได้ เราก็ไม่ได้ประมาท เราอาจเป็นทางสันนิษฐาน อะไรๆ ก็จดมาเรื่อยจารึกมาเรื่อยด้วยความจำๆ ไม่มีความจริงเข้าไปแทรกกันบ้างแล้วก็ลำบากเหมือนกันนะ มีความจริงคือตัวผู้ไปจดจารึกนั้นน่ะ ถ้ามีความจริงภายในจิตใจ มีภูมิจิตภูมิธรรมแล้ว จะได้ธรรมะละเอียดมามากมาย จะไม่มีแต่ความจำล้วนๆ มา...”

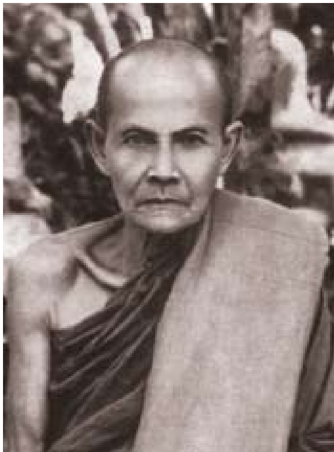
ศาสนาเซน

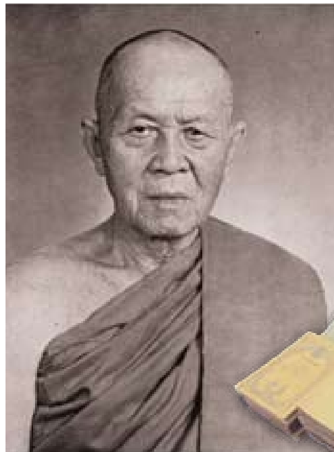
“...เรื่องศาสนาเซน เราพิจารณาแล้วเราไม่สงสัย ศาสนาเซนก็เรียกว่าศาสนาพุทธ เราอ่านหมดแล้วเรื่องศาสนาเซน อ่านเต็มกำลังเลย ศาสนานี้ท่านแสดงถึงธรรมฝ่ายสูง ธรรมขั้นสูง ศาสนาเซนให้ใช้ปัญญาๆ ผู้ที่เป็นเซน ผู้ที่บรรลุธรรมผ่านเข้าไปจนถึงกับได้ตั้งศาสนาเซนขึ้นมา นั่นผ่านไปแล้ว ก็คือจากพุทธศาสนานั่นเอง พวกนี้ก็มาตั้งอันหนึ่งขึ้นมาเป็นเนื้อหนังของตัวเอง ว่าเป็นศาสนาเซน

ความจริงศาสนาเซน คือภาคปฏิบัติ เอาอย่างนี้เลยให้มันเห็นชัดๆ เทียบกันได้ทันที ภาคปฏิบัติขั้นปัญญา ก้าวเข้าถึงขั้นปัญญาอัตโนมัติ อะไรๆ จะเป็นปัญญาทั้งหมด มองเห็นอะไร ได้ยินอะไรก็ตาม ไม่เห็นก็ตาม สติปัญญานี้จะก้าวเดินไปตลอดเวลาเป็นอัตโนมัติ จากนั้นก็บรรลุธรรม พอบรรลุธรรมแล้วเขาเลยเอาสติปัญญาขั้นนี้เป็นศาสนาของเขาไปเสีย เขาหาได้รู้ไม่ว่า ศาสนธรรมขั้นละเอียดนี้มาจากพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าแสดงศีล สมาธิ ปัญญา เห็นไหม ขึ้นศีล สมาธิออกจากสมาธิก็ปัญญา ปัญญานี้ปัญญาขั้นละเอียดเข้าถึงที่ว่าสติปัญญาอัตโนมัติแล้วบรรลุธรรมไปเลย

เขาเลยเอาจุดนี้มาเป็นศาสนาของเขา เป็นศาสนาเซน ความจริงเป็นกิ่งก้านของพุทธศาสนาตอนปลาย ตอนยอดที่จะถึงที่สุด เข้าใจไหม นี่เราพิจารณาแล้ว อ๋อ เขาเอาอันนี้เองไปเป็นศาสนาเซน ก็มันยันกันอยู่นี้ในหัวใจนี่เราจะสงสัยไปไหน เราผ่านมาหมดแล้ว อันนั้นผ่านไปก่อนก็ตาม เราผ่านทีหลังมันก็เหมือนกันแล้ว แล้วไปเถียงกันทะเลาะกันหาอะไร เข้าใจไหมล่ะ อ๋อ อันนี้เองที่ว่าเป็นศาสนาเซนคือธรรมะส่วนละเอียดของพระพุทธเจ้าที่จวนจะบรรลุธรรม จนกระทั่งถึงขั้นบรรลุธรรม คือจุดนี้ แล้วเขาเอาจุดนี้เป็นจุดสุดยอดของเขาไปเลย เขาไม่สนใจ เขาไม่ทราบว่าจุดนี้มาจากอะไร มาจากปัญญา มาจากสมาธิ มาจากศีล เข้าไปเรื่อยๆ เข้าใจเหรอล่ะ

นี่เราพิจารณาหายสงสัย อ๋อ ศาสนาเซนไปตรงนี้เอง ก็มีสองเท่านั้นที่เชื่อได้อยู่เวลานี้ ตายใจได้เลย แต่ศาสนาเซนใช้ปัญญา ทีนี้ผู้ถือศาสนาเซน ตั้งแต่ ก.ไก่ ก.กา ไป ก็ได้โดดใส่ดอกเตอร์ ดอกเตอร์คือขั้นสติปัญญาอัตโนมัติ ท่านไปถึงขั้นดอกเตอร์แล้วบรรลุธรรม ทีนี้พวกนั้นมาไม่ต้องเรียน ก.ไก่ ก.กา ละ ฟาดใส่ดอกเตอร์เลย มันก็เลยเป็นด็อกหมาไปละซี ผู้นั้นท่านเดินตามนั้น ไอ้เราไม่รู้เรื่องจะเอาอันนั้นไปปฏิบัติ ทีนี้ใครมาถือศาสนานี้ต้องใช้ปัญญาทั้งนั้นๆ ใช้ถึงวันตายมันก็ไม่ได้ เพราะไม่ใช่ขั้นของปัญญาขั้นนั้น ก.ไก่ ก.กา ยังไม่ได้ ไปฟาดเอาดอกเตอร์ ใครเชื่อถือได้ยังไง...”

“อาจารย์ของเราก็มีสอง เราชี้นิ้วได้เลย
อาจารย์ทางฝ่ายวิปัสสนาก็..**หลวงปู่มั่น** อาจารย์ทางฝ่ายปริยัติก็..**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์**
สององค์นี้แหละ อยู่บนหัวใจเรา”

รายชื่อหนังสือปริยัติที่องค์หลวงตาเก็บรักษาไว้ยาวนาน

วันที่ได้รับหนังสือ	ชื่อหนังสือ* (ทั่วไป)
๑๔/๑/๘๓	ปาริชาติวิญญาณ กับ การธุดงค์ รวบรวมโดย พระอมฺพโร ภิกฺขุ
๑๔/๑/๘๓	แนะธรรมวิภาค น.ธ.เอก ธรรมวิจารณ ๒๔๗๗
๑๘/๒/๘๓	หนังสือไตรนิกาย พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ สิริจนฺโท (จันทร์) วัดบรม-นิวาส เปนผู้เรียบเรียงตั้งแต่เปนพระญาณรักขิต พ.ศ.๒๔๔๘
๑๔/๔/๘๕	สีลวัตต์ ว่าด้วยข้อปฏิบัติเพื่อบัลลุพระนิพพาน กับ วิจารธรรม และ เผยแผ่ธรรม พระมหาเสง ปุสฺโส ธรรมโฆษ ป.๖ วัดสุทธาวาส สกลนคร เรียบเรียง ณ ๕ มี.ค ๒๔๘๔
๑๐/๔/๘๙	เทศนาปุจฉาวิสัชชนา เรื่อง พระปายาสิสูตร เล่ม ๑ (หน้าที่พระยาปายาสิราช)
๑๐/๔/๘๙	เทศนาปุจฉาวิสัชชนา เรื่อง พระปายาสิสูตร เล่ม ๒ (หน้าที่พระกุมารกัสสป)
๑๘/๒/๙๓	ชีวประวัติ ธรรมเทศนา บทประพันธ์ และ ธรรมบรรยาย ของ พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถร วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๓

วันที่ได้รับหนังสือ	ชื่อหนังสือ* (นักธรรม)
พ.ศ. ๒๔๗๗	พุทธประวัติ เล่ม ๓ ออกจากฉบับเดิมของสมเดจพระสังฆราช (สา) พ.ศ. ๒๔๖๗
๔/๒/๘๐	บาลีไวยากรณ์ วจีวิภาค ภาคที่สอง สมาส แล ตัทธิต สมเด็จพระมหา-สมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงแต่ง พุทธศักราช ๒๔๗๕
๔/๒/๘๐	บาลีไวยากรณ อาขยาต แล กิตก ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๐
๔/๒/๘๐	บาลีไวยากรณ วากยสัมพันธ ภาคที่ ๓ พระสาสนโสภณ พ.ศ. ๒๔๗๐
๑๖/๘/๘๐	ธมฺมปทฏฺจกถา ปจโม ภาโค วชิรญาเณน มหาสมเณน อาโท โสธิตา พุทฺธปรินิพฺพานา ๒๔๗๘
๑๖/๘/๘๐	ธมฺมปทฏฺจกถาย ทุติโย ภาโค วชิรญาเณน มหาสมเณน อาโท โสธิตา พุทฺธปรินิพฺพานา ๒๔๗๙
๑๖/๘/๘๐	ธมฺมปทฏฺจกถาย ตติโย ภาโค วชิรญาเณน มหาสมเณน อาโท โสธิตา พุทฺธปรินิพฺพานา ๒๔๗๘
๑๖/๘/๘๐	พระธมฺมปทฏฺจกถา ภาค ๔ สมเดจพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิร-ญาณวโรรส ทรงชำระ พ.ศ. ๒๔๗๕
๑๖/๘/๘๐	พระธมฺมปทฏฺจกถา ภาค ๖ สมเดจพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิร-ญาณวโรรส ทรงชำระ พ.ศ. ๒๔๗๔
๑๖/๘/๘๐	พระธมฺมปทฏฺจกถา ภาค ๗ สมเดจพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิร-ญาณวโรรส ทรงชำระ พ.ศ. ๒๔๗๕
๑๖/๘/๘๐	พระธมฺมปทฏฺจกถา ภาค ๘ สมเดจพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิร-ญาณวโรรส ทรงชำระ พ.ศ. ๒๔๗๕
๑๖/๘/๘๐	ธมฺมปทฏฺจกถาย ปญฺจโม ภาโค วชิรญาเณน มหาสมเณน อาโท โสธิตา พุทฺธปรินิพฺพานา ๒๔๗๙
๒๕/๘/๘๐	ธรรมบท เผดจ เล่มหนึ่ง ก.ว. สองสหาย แปล พ.ศ. ๒๔๗๓

วันที่ได้รับหนังสือ	ชื่อหนังสือ* (นักธรรม)
๒๕/๘/๘๐	ธรรมบท เผด็จ เล่มสอง พ.ศ. ๒๔๗๕
๒๕/๘/๘๐	ธรรมบท เผด็จ เล่มสาม พ.ศ. ๒๔๗๔
๒๗/๘/๘๐	ธรรมบท เผด็จ เล่มสี่ พ.ศ. ๒๔๗๕
๒๕/๘/๘๐	ธรรมบท เผด็จ เล่มแปด พ.ศ. ๒๔๗๕
๑๐/๒/๘๑	ธรรมวิจารณ (ส่วนปรมัตถปฏิปทา และส่วนสังสารวัฏฏ์) ของ สมเด็จ พระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พ.ศ. ๒๔๗๙
๒๗/๘/๘๐	ธรรมบท เผด็จ เล่มห้า พ.ศ. ๒๔๖๔
๒๗/๘/๘๐	ธรรมบท เผด็จ เล่มหก พ.ศ. ๒๔๖๔
๒๗/๘/๘๐	ธรรมบท เผด็จ เล่มเจ็ด พ.ศ. ๒๔๖๔
๒/๘/๘๑	ประชุมวิชา น.ธ.โท ธรรมวิภาค วินัยมุข อนุพุทธ สังคีติกถา พุทธสาสน-กาล ๒๔๗๙
๑๑/๘/๘๑	อธิบายบาลีเวยยากรณ์ อาขฺยาต พร้อมทั้งธาตุในมูลและสูจิ พ.ศ. ๒๔๗๘
๑๘/๒/๘๓	พระธัมมปทัฏฐกถาแปล ภาค ๑ คณะกรรมการกองตำรามหามกุฏราช วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตรวจชำระ พ.ศ. ๒๔๘๐
๑๘/๒/๘๓	พระธัมมปทัฏฐกถาแปล ภาค ๒ คณะกรรมการกองตำรามหามกุฏราช วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตรวจชำระ พ.ศ. ๒๔๘๐
๑๘/๒/๘๓	พระธัมมปทัฏฐกถาแปล ภาค ๓ คณะกรรมการกองตำรามหามกุฏราช วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตรวจชำระ พ.ศ. ๒๔๘๐
๑๘/๒/๘๓	พระธัมมปทัฏฐกถาแปล ภาค ๔ คณะกรรมการกองตำรามหามกุฏราช วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตรวจชำระ พ.ศ. ๒๔๘๐
๑๘/๒/๘๓	พระธัมมปทัฏฐกถาแปล ภาค ๕ คณะกรรมการกองตำรามหามกุฏราช วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตรวจชำระ พ.ศ. ๒๔๘๐
๑๘/๒/๘๓	พระธัมมปทัฏฐกถาแปล ภาค ๖ คณะกรรมการกองตำรามหามกุฏราช วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตรวจชำระ พ.ศ. ๒๔๘๑
๑๘/๒/๘๓	พระธัมมปทัฏฐกถาแปล ภาค ๗ คณะกรรมการกองตำรามหามกุฏราช วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตรวจชำระ พ.ศ. ๒๔๘๑
๑๘/๒/๘๓	พระธัมมปทัฏฐกถาแปล ภาค ๘ คณะกรรมการกองตำรามหามกุฏราช วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตรวจชำระ พ.ศ. ๒๔๘๑
๑๙/๖/๘๓	ปรัชญาเถรภูมิ์ รวบรวมโดย คณะอุดมศาสตร์ เป็นคู่มือนักธรรมชั้นตรี, โท, เอก, นักเทศน์, และเจ้าอาวาส
๑๐/๔/๘๙	ประมวลหัวข้อนักธรรมเอก และธรรมศึกษาเอก – ธรรมวิจารณ์ หัวใจ สมถ สมถกัมมัฏฐาน วิปัสสนากัมมัฏฐาน พุทธคุณ มหาสติปัฏฐานสูตร คิริมานนทสูตร วินัยมุข เล่ม ๓ พระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ พุทธ-อนุพุทธ-พุทธานุพุทธประวัติ-ปฐมสมโพธิ สังคีติกถา

* ชื่อหนังสือในตารางข้างต้นสะกดคำตามหนังสือต้นฉบับในยุคสมัยนั้น วันที่ได้รับหนังสือระบุวันเดือนปีตามการบันทึกที่องค์หลวงตาได้รับ

พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๘๕

พรรษาที่ ๑-๒
พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๗๘
บวชและจำพรรษาที่วัดโยธานิมิตร
อ.เมือง จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๓
พ.ศ. ๒๔๗๙
วัดท่าช้าง อ.เฉลิมพระเกียรติ
จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๔-๕
พ.ศ. ๒๔๘๐-๒๔๘๑
วัดสุทธจินดา อ.เมือง
จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๖
พ.ศ. ๒๔๘๒
วัดศาลาทอง อ.เมือง
จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๗
พ.ศ. ๒๔๘๓
วัดเจดีย์หลวง อ.เมือง
จ.เชียงใหม่

พรรษาที่ ๘
พ.ศ. ๒๔๘๔
วัดป่าจักราช อ.จักราช
จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๙
พ.ศ. ๒๔๘๕
เสนาสนะป่าบ้านโคก (วัดป่าวิสุทธิธรรม)
อ.โคกศรีสุพรรณ
จ.สกลนคร

สถานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงตา

วัดโยธานิมิตร
ตั้งใจเรียนหนังสืออย่างหนัก
อ่านแล้วซาบซึ้งใจน้ำตาร่วง
ก่อนจำวัด ๑ ชม.
ท่านจะแบ่งเวลาปฏิบัติภาวนาทุกคืน
เรียนสวดมนต์ ๗ ตำนาน ๑๒ ตำนาน
และปาฏิโมกข์จบภายในพรรษาแรก

เสนาสนะป่ายาง บ้านท่าบ่อสงคราม
เกิดนิมิตในขณะภาวนารู้ว่า โยมพ่อเสีย
หลังจากนั้น ๗ วัน มีจดหมายแจ้งมาว่า
"พ่อตายแล้ว" วันเวลาที่ท่านนิมิตพอดี

เสนาสนะป่าบ้านโคก
เข้าศึกษากับหลวงปู่มั่นครั้งแรกรู้สึกถึงใจว่า "นี่แหละอาจารย์ของเรา"
ได้รับการแนะนำอย่างเด็ดว่า ให้ยกปริยัติบูชาไว้ก่อนแล้วการปฏิบัติจะประสานกลมกลืน
การภาวนามีจิตสงบบ้างเสื่อมบ้าง หลวงปู่มั่นแนะนำให้ใช้คำบริกรรม "พุทโธ" กำกับจิตไว้ตลอดเวลา

เสนาสนะป่า บ้านนามน
ยังมั่นคงในธุดงควัตร ๑๓ หักโหมความเพียรเต็มเหนี่ยว
นั่งภาวนาจนก้นแตก ได้กำลังใจจากหลวงปู่มั่น
จิตตั้งหลักได้สมาธิแน่นหนามั่นคงไม่เสื่อมอีกต่อไป

วัดป่าบ้านหนองผือ
พอออกพรรษาท่านจะออกเที่ยวกรรมฐานทุกปี
ช่วงหน้าหนาวจะไปตามป่า ช่วงหน้าร้อนจะขึ้นถ้ำ
ด้านจิตตภาวนาติดสมาธิอยู่ ๕ ปี จนหลวงปู่มั่น
ต้องไล่ออกจากสมาธิ ให้ออกก้าวเดินทางปัญญา
จนสามารถถอดถอนกิเลสได้เป็นลำดับไปด้วย
ภาวนามยปัญญา ตั้งใจดูแลอุปัฏฐากหลวงปู่มั่น
ยามอาพาธอย่างใกล้ชิดจนวาระสุดท้ายโดยไม่กลัวติดวัณโรค
พร้อมๆ ไปกับงานด้านจิตตภาวนาที่หมุนเป็นธรรมจักรอยู่ภายใน
ปี ๒๔๙๓ ภายหลังการบรรลุธรรมท่านได้ตัดสินใจย้อนกลับมา
จำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผืออีก ๑ พรรษา ในพรรษา
ได้ฉันยาถ่ายเกิดอาเจียนถ่ายไม่หยุด ท่านได้กล่าวว่าตายแล้ว ๙๙%

เสนาสนะป่า บ้านห้วยทราย
ท่านเข้มงวดกวดขันพระเณรที่ไปอยู่ศึกษากับท่าน
บ่มเพาะแม่ทัพธรรมกรรมฐาน
และนักภาวนาให้รู้เห็นธรรมจำนวนมาก
เกิดนิมิตอัศจรรย์สรงน้ำพระพุทธรูปทองคำ
ประพรมน้ำมนต์ให้ประชาชน
หยั่งรู้อนาคตชาติไทย

วัดท่าช้าง
วัดท่าช้างเป็นวัดกรรมฐาน ที่นี่ชาวบ้านใส่บาตร
ข้าวเจ้าเป็นปกติ แต่ความที่ท่านไม่ได้ฉันเป็นประจำ
ทำให้ไม่อยู่ท้อง ท่านจึงดัดตนเองด้วยการอดอาหาร

วัดดอยธรรมเจดีย์
วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ เวลา ๒๓.๐๐ น.
กิเลสกับธรรมภายในใจของท่าน
ตัดสินกันลงได้สำเร็จเป็นพระอรหันตขีณาสพ
ในสมัยกึ่งพุทธกาล

วัดป่าจักราช
เริ่มปฏิบัติจริงจัง เร่งภาวนาอย่างหนัก
ระยะแรกมีมารรบกวนในใจ
ได้กำลังใจจากนิมิต
ตาปะขาวบอก ๙ ปีจะสำเร็จธรรม
ออกพรรษาได้ไปแวะพักทำกลดที่บ้านตาด จ.อุดรธานี
เกิดภาวะจิตเสื่อมถอยจากสมาธิ ไม่สามารถภาวนาได้ดังเดิม

วัดศาลาทอง
ช่วงเรียนหนังสือที่โคราช ๔ ปี
ท่านออกเที่ยววิเวกแถบนี้จนทั่ว
เวลาหยุดเรียนมักไปภาวนาทางเขาใหญ่
ป่าทางเขตปักธงชัย

วัดสถานีทดลอง (วัดชากใหญ่)
หลวงปู่เจี๊ยะสร้างวัดให้องค์หลวงตา
ที่นี่องค์หลวงตาช่วยแก้ปัญหาธรรมขั้นละเอียด
ให้นักภาวนาที่จันทบุรีหลายท่าน จนถึงธรรม
พรรษานี้เริ่มเทศน์ออกสังคมกว้างขวางขึ้นมาก

พรรษาที่ ๑๐
พ.ศ.๒๔๘๖
เสนาสนะป่าบ้านนามน (วัดป่านาคนิมิตต์)
อ.โคกศรีสุพรรณ
จ.สกลนคร

พรรษาที่ ๑๑
พ.ศ.๒๔๘๗
เสนาสนะป่ายางบ้านท่าบ่อสงคราม
อ.ศรีสงคราม
จ.นครพนม

พรรษาที่ ๑๒-๑๗
พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๓
วัดป่าบ้านหนองผือ อ.พรรณานิคม
จ.สกลนคร

พรรษาที่ ๑๘-๒๑
พ.ศ.๒๔๙๔-๒๔๙๗
เสนาสนะป่าบ้านห้วยทราย
(วัดป่าวิเวกวัฒนาราม) อ.คำชะอี
จ.มุกดาหาร

พรรษาที่ ๒๒
พ.ศ.๒๔๙๘
วัดสถานีทดลองการเกษตร
(วัดชากใหญ่) อ.แหลมสิงห์
จ.จันทบุรี

พรรษาที่ ๒๓-๗๗
พ.ศ.๒๔๙๙-๒๕๕๔
วัดป่าบ้านตาด
อ.เมือง
จ.อุดรธานี

๗

บ่มเพาะแม่ทัพธรรม

ภายหลังการพิจารณาธรรมขั้นละเอียดสุดจบสิ้นลงบนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์
จังหวัดสกลนคร กิจควรทำในพระพุทธศาสนาขององค์หลวงตาเป็นอันสิ้นสุด
การบำเพ็ญบารมีเพื่อประโยชน์ตนสมบูรณ์แล้วโดยประการทั้งปวง
ข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิปทา และความเด็ดเดี่ยวจริงจังของท่าน
ดึงดูดพระเณรและนักปฏิบัติให้เข้ามาศึกษาอบรมด้วย
ทำให้มีแม่ทัพธรรมที่ได้รับการอบรมจากท่าน
เกิดขึ้นในวงกรรมฐานจำนวนมาก

ทิวทัศน์มองจากวัดดอยธรรมเจดีย์ อ.โคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร

เปิดวิมุตติธรรม

หลังจากผ่านเหตุการณ์ในยามดึกของคืนฟ้าดินถล่มบนเขาวัดดอยธรรมเจดีย์แล้ว รุ่งเช้าวันแรม ๑๕ ค่ำเดือน ๖ (วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๔๙๓) องค์หลวงตาก็ลงจากวัดดอยธรรมเจดีย์มาถึงวัดป่าสุทธาวาส เพื่อเข้ากราบบูชาสังเวชนียสถานระลึกบุญคุณพ่อแม่ครูอาจารย์หลวงปู่มั่นผู้มีพระคุณสูงสุดของท่าน พอดีในวันนั้นมีกล้องถ่ายภาพ ท่านพระอาจารย์มหาทองสุกจึงมีเมตตากุลีกุจอจัดการให้ท่านถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึก ดังนี้

“...ท่านอาจารย์มหาทองสุกท่านเอาพัดมาใส่ให้เลย ท่านถามว่า *‘เป็นยังไง เรียนหนังสือมาแทบล้มแทบตาย ได้เคยเห็นพัดมหาไหมล่ะ?’*

คือเราไม่เคยสนใจกับสิ่งเหล่านี้ จึงเรียนท่านว่า *‘อู๊ย! กระผมไม่เคยสนใจกับมัน’*

พอว่างั้นท่านก็ปุ๊บปั๊บวิ่งเข้าไปเอาพัดในห้องท่านมาตั้งกึ๊ก *‘มหาบัว มาถ่ายรูป มหาทั้งคนไม่มีพัดยศติดบ้างมันมีอย่างหรือ เรียนมาแทบเป็นแทบตาย ต้องเป็นเครื่องหมายของทางโลกทางธรรมบ้าง’*

ท่านว่าของท่านเองแล้วกุลีกุจอจัดการของท่านเอง ช่างเขามาที่นั่น ถ่ายรูปเดี๋ยวนั้นเลย *‘เอ้า! นั่งตรงนี้ นั่งให้เราถ่ายรูป ตั้งพัดยศไว้ข้างหลัง’*

เราก็เฉยทำตามท่าน นี่เป็นพัดยศท่านอาจารย์มหาทองสุก เอามาให้เราถ่ายรูป...”

ที่วัดป่าสุทธาวาสแห่งนี้ยังมีความสำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับท่านคือเป็นสถานที่เปิดเผยความรู้ธรรมเห็นธรรมภายในใจแก่พระผู้ร่วมบำเพ็ญสมณธรรมมาด้วยกันตั้งแต่ครั้งอยู่กับหลวงปู่มั่น ที่วัดป่าบ้านหนองผือ ดังนี้

“ท่านเพ็งนี้เองคือผู้ที่เราบอกเป็นคนแรกเมื่อเราพ้นจากสมมุติทั้งปวงแล้ว”

ที่ท่านให้ความเมตตาต่อพระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต เช่นนี้ก็เนื่องจากติดสอยห้อยตามมานาน และในระยะที่หลวงปู่มั่นยังมีชีวิตอยู่ที่วัดป่าบ้านหนองผือ ท่านพระอาจารย์บุญเพ็งยังเป็นสามเณรอยู่ มีความขยันขันแข็งอดทนและใส่ใจในการงานดี ท่านจึงคิดสงสารว่า

“หากมีโอกาสได้ฟังธรรมอัศจรรย์ครั้งนี้ จะเป็นกำลังใจให้ขันแข็งในการบำเพ็ญเพียรยิ่งขึ้น และจะเป็นที่แน่ใจตายใจว่ามรรคผลนิพพานนั้นมีจริง”

ด้วยเมตตาเช่นนี้ท่านจึงเรียกมาแล้วค่อยเปิดเรื่องว่า

“นี่! จะเล่าอันหนึ่งให้ฟังนะ ท่านเคยติดสอยห้อยตามผมมาเป็นเวลานานแล้ว แล้วคำที่ผมจะพูดเวลานี้ท่านเคยได้ยินได้ฟังไหม?”

จากนั้นท่านก็เล่าเรื่องบนวัดดอยธรรมเจดีย์ในคืน ๑๔ ค่ำให้ฟังจนจบแล้วจึงพูดขึ้นว่า

"พอฟังแล้วเป็นยังไงคำนี้ ท่านเคยอยู่กับผมมาเป็นเวลานาน เคยได้ยินไหม? ผมเคยพูดให้ฟังไหม?"

พระอาจารย์มหาทองสุก สุจิตโต

องค์หลวงตาที่วัดป่าสุทธาวาส
ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓

พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต

พระอาจารย์บุญเพ็งตอบด้วยความตื่นเต้นปีติในใจเป็นล้นพ้นว่า *"โห กระผมไม่เคยฟังอย่างนี้มาก่อนเลย"*

จากนั้นท่านเมตตาสอนพระอาจารย์บุญเพ็งต่อไปว่า

"นั่นละ ให้ตั้งใจหนา อย่างนี้ละธรรมพระพุทธเจ้าเป็น ***อกาลิโก*** *มีเป็นพื้นฐานประจำตลอดเวลา เป็นปัจจุบัน เอาให้จริงนะ นี่ได้เห็นเสียแล้ว หายสงสัยทุกอย่าง หายสงสัยพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ หายหมดเลย เป็นอันเดียวกันหมด*

แล้วเราว่าอย่างนี้ เราไม่สงสัยพระพุทธเจ้าอยู่ตรงไหนๆ พระธรรม พระสงฆ์อยู่ตรงไหน จิตกับธรรมนี้เป็นอันเดียวกันแล้ว กับพระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นอันเดียวกันแล้ว ไม่แยก ไม่มีแยก เป็นอันเดียวกัน"

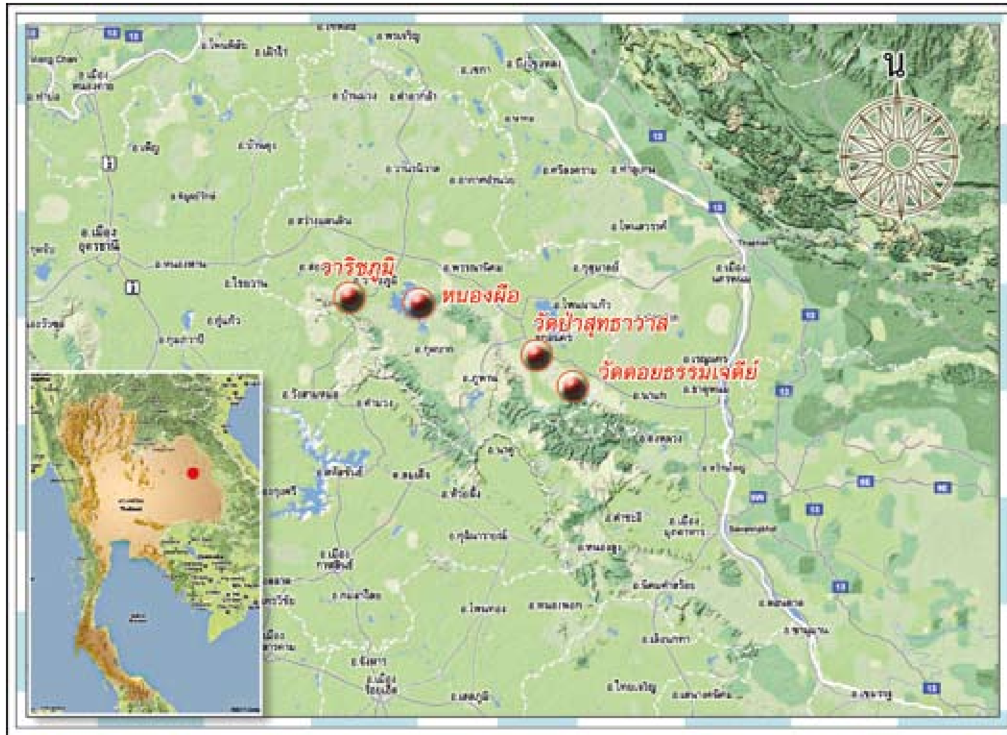
ต่อมาภายหลังพระอาจารย์บุญเพ็งผู้ฟังธรรมครั้งสำคัญเปิดเผยถึงความรู้สึกในอดีตขณะที่ฟังนั้นว่า

"ตั้งใจรับฟังด้วยความเคารพบูชาอย่างสูงสุด ถึงแม้ว่าในระยะนั้นจะยังไม่เข้าใจในอรรถธรรมที่ลึกซึ้งละเอียดลออได้ตลอดก็ตามที แต่ก็ได้เก็บคำสอนที่ออกมาจากเมตตาธรรมของท่านไว้เป็นข้อระลึกและเป็นกำลังใจในการบำเพ็ญสมณธรรมอย่างมิรู้ลืมตลอดมา"

หลังจากพักวัดป่าสุทธาวาสกับพระอาจารย์มหาทองสุกได้ ๒ คืน ท่านกับท่านพระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต ก็ออกเดินทางไปถ้ำอำเภอวาริชภูมิ บ้านนาเชือก ทุ่งเชือก ตั้งใจว่าจะเข้าอยู่จำพรรษาในถ้ำแห่งนี้ต่อไป

วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร

แผนที่การธุดงค์และจำพรรษาขององค์หลวงตาในช่วงเวลานั้น

พรรษาที่ ๑๗

(พ.ศ. ๒๔๙๓)

จำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือ (ปัจจุบัน วัดป่าภูริทัตตถิราวาส) ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ย้อนกลับวัดป่าบ้านหนองผือ

เมื่อองค์หลวงตาและท่านพระอาจารย์บุญเพ็งเดินทางมาถึงถ้ำอำเภอวาริชภูมิ บ้านนาเชือก ทุ่งเชือก เพื่อเตรียมตัวเข้าจำพรรษาเรียบร้อยแล้ว แต่เมื่อได้พบโยมคนหนึ่งถึงกับทำให้ท่านต้องเปลี่ยนใจ ดังนี้

"...เผอิญผู้เฒ่าทิดผาน คนบ้านหนองกุงแกเคยไปหาเราที่วัดบ้านหนองผือบ่อยๆ ทราบว่าเรามาแกจึงขึ้นไปหาเราที่ภูเขาอำเภอวาริชภูมิ ก็ไปเล่าสภาพของวัดป่าหนองผือให้ฟังว่า

'โอ๋ย! น่าสลดสังเวช ดูสภาพหนองผือเหมือนบ้านร้างวัดร้าง แต่ก่อนพระเณรเหลืองอร่ามๆ เต็มวัดตลอด มีหลวงปู่มั่นเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร ประชาชนญาติโยมยิ้มแย้มแจ่มใส ทำบุญใส่บาตรเหมือนแดนสวรรค์อยู่ในบ้านหนองผือ

พอท่านหลวงปู่มั่นล่วงไปแล้ว เวลานี้เหมือนวัดร้าง ซบเซาหมดเลย ยังเหลืออยู่แต่พระหลวงตา ๒-๓ องค์'

ฟังแล้วเราสะดุดใจอย่างแรง ไม่ถามไม่ตอบเลยพอแกพูดอย่างนั้น แกก็เล่าธรรมดาแกไม่รู้ว่าเราเอาจริงเอาจัง ไปสะดุดเราอย่างไรบ้าง พอแกไปแล้ว ก็พิจารณาเต็มเม็ดเต็มหน่วยถึงบุญถึงคุณของบ้านหนองผือ เวลานี้จะกลายเป็นวัดร้าง ยังไงกันนี่

พอตอนเช้า ฉันเสร็จแล้ว ตัดสินใจบอกท่านเพ็งว่า *'ไป กลับหนองผือ'*

'เอ้า กลับไปยังไงอีก' ท่านเพ็งนิสัยอย่างนั้น

'ท่าน..ไม่ได้ยินหรือ? เมื่อวานนี้เฒ่าทิดผานมาเล่าให้ฟังนั่นน่ะ'

เราเล่าให้ฟังเหตุผล ท่านก็เข้าใจทันที เพราะนั่งอยู่ด้วยกันในถ้ำ นี่ละเหตุที่ตัดสินใจกลับไป จวนเข้าพรรษา พอไปถึงหนองผือตรงกับเดือน ๘ ขึ้น ๘ ค่ำ มีแต่พระแก่ๆ ๒-๓ องค์จริงๆ จากนั้น ๑๕ ค่ำ ก็ประชุมเข้าพรรษา

พอเห็นเราเข้าไป เรื่องก็กระจายออกไปข้างนอก พระเณรจึงพากันหลั่งไหลเข้าไป ปีนั้นจำพรรษาร่วม ๓๐ รูป ไล่เลี่ยกับปีพ่อแม่-

กาลานุกรม

พรรษาที่ ๑-๒
อายุ ๒๑-๒๒ ปี
(พ.ศ.๒๔๗๗-๒๔๗๘)
วัดโยธานิมิตร จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๓
อายุ ๒๓ ปี
(พ.ศ.๒๔๗๙)
วัดท่าช้าง จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๔-๕
อายุ ๒๔-๒๕ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๐-๒๔๘๑)
วัดสุทธจินดา
จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๖
อายุ ๒๖ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๒)
วัดศาลาทอง จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๗
อายุ ๒๗ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๓)
วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่

พรรษาที่ ๘
อายุ ๒๘ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๔)
วัดป่าจักราช จ.นครราชสีมา

พรรษาที่ ๙
อายุ ๒๙ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๕)
เสนาสนะป่าบ้านโคก
(วัดป่าวิสุทธิธรรม)
จ.สกลนคร

พรรษาที่ ๑๐
อายุ ๓๐ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๖)
เสนาสนะป่าบ้านนามน
(วัดป่านาคนิมิตต์)
จ.สกลนคร

พรรษาที่ ๑๑
อายุ ๓๑ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๗)
เสนาสนะป่ายาง
บ้านท่าบ่อสงคราม
จ.นครพนม

พรรษาที่ ๑๒-๑๖
อายุ ๓๒-๓๖ ปี
(พ.ศ.๒๔๘๘-๒๔๙๒)
วัดป่าบ้านหนองผือ
จ.สกลนคร

**พรรษาที่ ๑๗
อายุ ๓๗ ปี
(พ.ศ.๒๔๙๓)**

ทิวทัศน์ที่มองลงมาจากถ้ำตาดภูวง อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร

บรรยากาศทางเดินบริเวณถ้ำตาดภูวง

ครูจารย์มั่นอยู่ ๓๕-๓๖ รูป พระเณรแน่นหนามั่นคง ดูเหมือน ๒๘ หรือ ๒๙ องค์ นั่นละถึงกลับมา เพื่อสนองคุณชาวบ้านหนองผือ...”

ผู้เฒ่าทิดผานเป็นลูกศิษย์วัดป่าบ้านหนองผือได้เล่าความเปลี่ยนแปลงไปของวัดถึงกับทำให้ท่านเกิดความรู้สึกสลดหดหู่ใจอย่างมาก จึงคิดตัดสินใจกลับคืนในทันทีด้วยเหตุผลต่อไปนี้

“วัดหนองผือเป็นวัดที่ท่านอาจารย์มั่นจำพรรษาในวาระสุดท้ายของชีวิต และบ้านหนองผือเองก็เป็นบ้านที่มีบุญมีคุณต่อพระกรรมฐานมากมาย พระเณรมาเท่าไรๆ สามารถเลี้ยงพระได้ทั่วถึงหมด ทั้งๆ ที่มีบ้านเพียง ๗๐ หลังคาเรือนเท่านั้น บัดนี้จะกลายเป็นวัดร้าง เหมือนไม่มีใครเหลียวแล คล้ายกับว่าบ้านนี้เป็นเหมือนผ้าขี้ริ้ว มันสมควรแล้วเหรอ? ดูมันเกินเหตุเกินผลไป”

องค์ท่านจึงตัดสินใจย้อนกลับมาจำพรรษาที่นี่อีกทั้งที่เหลือเพียง ๗ วันจะเข้าพรรษาแล้ว บรรดาหมู่เพื่อนพระเณรที่หวังพึ่งพาอาศัย หวังได้รับคำแนะนำอรรถธรรมข้อวัตรปฏิบัติจากท่านก็เลยต่างย้อนกลับมาจำพรรษาที่นี่ด้วยกันจำนวนมาก เลยกลายเป็นว่าในพรรษานั้นมีพระเณรอยู่ด้วยกันถึง ๒๘ องค์เป็นที่อบอุ่นเย็นใจแก่ชาวบ้านหนองผือเช่นเดิม

พรรษาที่ ๑๘ พรรษาที่ ๑๙

วัดป่าบ้านหนองผือ
ต.นาใน อ.พรรณานิคม
จ.สกลนคร

พ่อตาย พ่อยัง

ย้อนมากล่าวถึงคุณยายผู้มีญาณหยั่งรู้ที่มักมาสนทนาธรรมกับหลวงปู่มั่นบ่อยๆ ที่บ้านหนองผือแห่งนี้ แกยังคงมีชีวิตอยู่แต่ก็ชราภาพมากแล้ว เวลามาวัดแกจะค้ำด้วยไม้เท้า มาครั้งหนึ่งๆ ต้องพักถึง ๕ หน ทั้งๆ ที่บ้านของคุณยายก็อยู่ไม่ไกลจากวัดนักคือราว ๑๐ เส้นกว่า

คุณยายแกสงสารหลานชาย (ชื่อพุด) ซึ่งเคยอุปัฏฐากหลวงปู่มั่นมาก่อน เกรงจะไม่ทราบถึงคุณธรรมของท่าน (หมายถึงองค์หลวงตา) และอาจปรนนิบัติรับใช้ท่านไม่ดีเท่าที่ควร แกเลยแอบกระซิบหลานชายว่า

“ไอ้พุด! นี่น่ะ กูจะบอกให้มึงรู้ มึงอย่าพูดให้ใครฟังนะ มึงต้องรู้นะ มึงรู้แล้วยังว่าวัดหนองผือนี้ พ่อตายแล้วพ่อยัง มึงรู้ไหมพ่อตายแล้วพ่อยัง”

จากนั้นแกก็ชี้ไปที่องค์หลวงตา แกเรียกท่านว่า “ท่านมหา” แกกระซิบหลานต่อว่า

“ท่านมหาบัว มาจำพรรษาที่นี่แล้ว องค์นี้กับญาท่านมั่นเป็นอันเดียวกันนะ ให้มึงรู้เสียตั้งแต่นี้ต่อไปให้มึงรู้ ท่านมหาบัวครองวัดแทนครองธรรมแทนแล้ว ครองทุกอย่างสมบูรณ์เต็มที่แล้วนะ ให้มึงเคารพเหมือนกันกับหลวงปู่มั่นนะ มึงอย่าปล่อยอย่าวางนะ ให้มึง

กุฏิหลวงปู่มั่น ที่วัดป่าบ้านหนองผือ

คอยแอบปฏิบัติอุปถัมภ์อุปัฏฐากท่านให้ดีเหมือนหลวงปู่มั่นนะ คุณธรรมอันเดียวกันเลย ไม่มีใครรู้ละ กูกระซิบให้มึง มึงอย่าไปบอกใครนะ"

พระเณรที่วัดป่าบ้านหนองผือระยะนั้นต่างเห็นว่า คุณยายแกออกมาหาหลวงปู่มั่นอย่างไร แกก็ออกมาหาท่านแบบเดียวกันเหมือนกับสมัยที่หลวงปู่มั่นยังคงมีชีวิตอยู่ไม่ผิดกัน ท่านเล่าถึงเหตุการณ์ในตอนนั้นว่า

"...หลวงปู่มั่นเสียไปแล้ว เราไปจำพรรษาที่นั่น แกก็ออกมาจากบ้านมาหาเราตอนเช้า จึงถามแกว่า *'มานี่พักกี่หน?'*

แกตอบว่า *'๕ หน' 'แล้วมาทำไม?'*

'ก็มันอยากมานี่' แกพูดอย่างนั้นแหละ นิสัยแกพูด อย่างตรงไปตรงมา *'มาอะไร?'*

เราว่า *'ก็มันอยากมานี่ ก็มาแหละ'*

แกมาเรื่อยมาหาเรา... แกก็เข้ามาหาเราพร้อมกับหลาน แต่ไม่คุยอะไรกับเรามากเหมือนกับที่เคยคุยกับพ่อแม่ครูจารย์มั่น... พอฉันเสร็จแล้วแกก็มา ขึ้นมาคุยธรรมะลั่นเลย สนุกนะแกพูดธรรมะ พูดด้วยความรู้ คนไม่ได้ศึกษาเล่าเรียน หนังสือตัวเดียวก็ไม่ได้นี่ แกพูดนี้ร่าเริงมาก พระเณรนี้รุมเลย เวลาแกพูดมันน่าฟังทั้งนั้นนี่ พูดด้วยความรู้ออกในแง่ต่างๆ รู้พวกอินทร์ พวกพรหม พวกเทวบุตรเทวดา..."

ด้วยนิสัยของหลานชายที่ปิดความลับไว้ไม่อยู่ คำกระซิบของคุณยายจึงเป็นที่รู้กันแม้กระทั่งตัวท่านเอง ดังนี้

"ไอ้หลานก็มากระซิบเราอีก เราถึงขบขันจะตาย แกกระซิบหลาน มึงอย่าบอกใครนะ ไม่บอกใครแต่ไปบอกหลวงตาบัวเสียเอง" (หัวเราะ)

ตาย ๙๙ %

ในพรรษานี้วันหนึ่งมีโยมมาจากในเมืองได้นำยาถ่ายท้องมาถวายให้พระเณรในวัดฉัน จะด้วยเหตุผลใดนั้นท่านลืมเลือนไปเสีย พระเณรองค์อื่นๆ เมื่อได้ฉันยานี้แล้ว ต่างก็ถ่ายท้องกันแบบปกติตามฤทธิ์ยาถ่ายทั่วไปที่เจ้าหน้าที่กำหนดไว้ จึงไม่มีอะไรผิดแปลก

แต่สำหรับท่านเอง หลังจากฉันไปได้ไม่นาน ผลปรากฏว่าท่านต้องถ่ายท้องอย่างหนักถึง ๒๕ ครั้ง อาเจียน ๒ ครั้ง ความรุนแรงถึงขนาดที่ว่าเศษอาหารนี้ พุ่งออกมาติดข้างฝา

องค์หลวงตาชี้บอกบริเวณกุฏิของท่านเมื่อครั้งจำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือ

เลยทีเดียว จนร่างกายอ่อนลงๆ อย่างรวดเร็ว แม้ว่าท่านจะฉันยาแก้กันแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถแก้ฤทธิ์ยาขนานนี้ได้ ดังนี้

"...มีคนนำยามาขาย ยาขวดแบบนั้นเราก็ไม่เคยเห็นมาก่อน คนขายเขาว่าเขาอยู่กรมการแพทย์ โรงพยาบาลนครพนม บอกจนกระทั่งห้อง ๗ นี่ละเวลาเป็นเหตุแล้วมันไม่ลืมนะ

วันที่เขามา เราก็ปัดกวาดไปถึงศาลา พอดีเขาก็มาถึงนั้น เราปัดกวาดพอดีเสร็จเรียบร้อย แล้วก็เอาไม้กวาดไปวางไว้แล้วก็เลยขึ้นไปศาลา พอขึ้นไปเห็นเขาเปิดหีบออกมา กระเป๋าของเขานั่นละมียาหลายประเภท แต่ยาขวดนั้นมองไปปึ๊บ มันสะเทือนใจทันทีทันใด

'โอ๊ย! ยาขวดนี้ฉันไม่ได้นะ ใครฉันตายนะ'

เราว่างี้นะ รู้สึกเสียมารยาท เขาหน้าซีดแห้งไปหมดละ ที่เราไปว่าเขาอย่างนั้น จากนั้นแล้วเราค่อยพลิกใหม่ *'ยาขวดนี้เป็นยาแก้อะไร'* เราถาม

'ยาถ่าย ไม่เป็นอะไรละครับ พวกผมมียาห้าม' พวกขายยามันกล่อมคนเก่ง

เราจึงฉัน ก็ฉันธรรมดา พระองค์ละช้อนๆๆ พระท่านถ่ายธรรมดา พอถึงสองทุ่มเขาเอายาห้ามมาห้าม พระท่านก็หาย ไอ้เราก็ฉันเท่ากันกับเขา เวลายาห้ามมามันไม่ยอมหายซีถ่ายเสียจนตั้งแต่นั้นจนกระทั่งถึง ๘ โมงเช้า...

เรานั่งอยู่เขียงส้วม ถ่ายท้อง ๒๕ หน เกิดอาเจียนอย่างรุนแรง ๒ หน ความแรงของมันทำให้เศษอาหารพุ่งจากนี้ไปติดฝาโน่น ร่างกายอ่อนลงทันที มันจะตายอย่างเห็นได้ชัด อ่อนลงๆ อย่างรวดเร็ว แน่ะ มันสนุกพิจารณากันสบายเลย ตอนมันจะไปจริงๆ แล้วความรับผิดชอบของร่างกายส่วนต่างๆ ที่อยู่ในตัวของเรานี้มันหดมาพร้อมๆ กัน ข้างล่างก็หดขึ้นมาอยู่กลางหัวใจนี่ ข้างบนก็หดลงไป ข้างซ้ายข้างขวาหดเข้ามาพร้อมกันเลย ลงไปตรงกลาง

ความรับผิดชอบของจิตที่ซ่านออกไปตามร่างกายส่วนต่างๆ นี้หดตัวเข้ามาอย่างรวดเร็วทีเดียว ตายไป ๙๙% เหลือเพียงเปอร์เซ็นต์เดียว แต่มันแปลกอยู่นะที่ไม่ล้ม

จากนั้นมาก็ปล่อยเลยหมด ร่างกายก็หมดความหมาย คือร่างกายเป็นเหมือนท่อนไม้ท่อนฟืนไปแล้ว หูนี้เลยหนวก ไม่ใช่หนวกไม่ใช่บอดเสียแล้ว เลยนั้นไปแล้ว เป็นท่อนไม้ท่อนฟืน .. ประสาทส่วนต่างๆ ดับหมด เป็นเหมือนท่อนไม้ไปหมด

เวทนาของกายที่มันเป็นอย่างสาหัสนั้น ก็พลันดับวูบ ไม่มีอะไรเหลือ

พอกายหมดความหมาย ทุกขเวทนาก็หมดความหมาย ทุกขเวทนาก็ดับหมด นี่จึงได้เชื่ออย่างแน่ใจว่าคนเราเวลาจะตาย ถ้ามีสติทราบเรื่องของตัวเองอยู่อย่างชัดเจนแล้ว ขณะจะตายนั้นเวทนาต้องดับหมด อันนี้มันดับ ขณะที่เวทนาดับหมด .. ยังเหลือแต่ความรู้อันเดียวเท่านั้น ความรู้นั้น เราก็พูดไม่ถูกนะ คือตอนที่มันผ่องใส เราก็รู้ว่ามันผ่องใส แต่ก่อนรู้กันทุกระยะๆ แต่ตอนนั้นคำว่า "ผ่องใส" หรือ "เศร้าหมอง" มันไม่มี ..

ทั้งๆ ที่ทุกขเวทนาอย่างสาหัส พอถึงขั้นจะไปจริงๆ แล้ว ความรับผิดชอบในความรู้สึกนี้มันหดตัวเข้ามา วูบเดียวเท่านั้นพร้อมกันหมดเลย เข้าไปอยู่ตรงกลางนี้ ตรงกลางนี้ก็สักแต่ว่ารู้นะ จะว่าเป็นจุดเป็นต่อมแห่งผู้รู้อย่างนั้นอย่างนี้ไม่มี พูดได้แต่ว่า "สักแต่ว่ารู้" เท่านั้น แล้วทุกขเวทนาดับ อะไรดับ ร่างกายดับหมด จากความรู้สึกของกายเองและความรู้สึกของทางประสาท จิตก็เป็นจิต ทุกขเวทนาก็ดับพร้อมกันเลย ..

พอมันมี "สักแต่ว่ารู้" เท่านั้น สังขารมันยังใช้ได้อยู่นะ ความปรุงของจิตยังใช้ได้อยู่ทั้งๆ ที่ตา หู จมูก ลิ้น กายทุกส่วน มันหมดความหมายกลายเป็นท่อนไม้ท่อนฟืนไปหมดแล้ว แต่ทำไมสังขารนี้อยู่ในวงขันธ์มันปรุงได้ เห็นได้อย่างชัดเจนว่ามันปรุงได้ แต่ความปรุงอันนี้หรือมันเกี่ยวกับจิต เพราะปรุงออกมามันก็ออกมาจากจิต สัญญาก็ออกมาจากจิต

ตอนมันหดเข้ามาแล้วเรียบร้อยหมดทุกสิ่งทุกอย่าง เหมือนยังเหลือเปอร์เซ็นต์เดียว เรียกว่า ๙๙% ก้าวเข้ามาถึง ๙๙% พอ ๑๐๐% ก็ดีดพั้บออกเลย ประโยคหลังประโยคสุดท้ายก็จิตเคลื่อนออก แต่นี้ยังไม่เคลื่อนแต่มันปรุงได้ทั้งๆ ที่มีแต่ความรู้ที่สักแต่ว่ารู้

แล้วมีอันหนึ่งปรุงถามขึ้นมาว่า *'หือ! จะไปเดี๋ยวนี้เชียวหรือ?'*

มันปรุงตอบว่า *'เอ้า! ไปก็ไป'*

พอกำหนดจิตลงเหมือนกับว่าจะเสริมให้มันไป จะช่วยให้มันไปเลย *'เอ้า! จะไปก็ไป'* มันก็ตั้งท่าไป ตั้งหน้าไป แต่แล้วมันกลับไปสนับสนุนกัน มันก็เลยเป็นพลังอันหนึ่ง พอจ่อจิตเข้าไปตั้งท่าจะไป จ่ออยู่กับผู้รู้เท่านั้น ความรับผิดชอบของจิตนี้ซ่านออกไปอีก แทนที่มันจะไปกลับไม่ไป .. ด้วยอำนาจพลังของจิตที่กำหนดจะไปนี้ เลยเป็นพลังทำให้จิตมันซ่านออกไปอีก ให้รับรู้ในสิ่งต่างๆ ในส่วนต่างๆ ของร่างกาย .. ทางนี้ก็ขึ้นมา ทางนั้นก็ลงไปข้างล่าง ลงไปทั่วสรรพางค์ ออกทั่วสรรพางค์ร่างกายอย่างรวดเร็วเลย

'หือ? ไม่ไปหรือ? ไม่ไปก็อยู่ซิ' ว่างั้น

มันไม่เห็นเสียดายหึงหวงอะไรเลย เอ! มันก็คิดได้นี่นะ มันแปลกอยู่นะ สังขารนี้มันปรุงได้

แน่ะ เป็นอย่างนั้นไม่ลืมนะ ความรู้สึกของเจ้าของเป็นอย่างนั้นจริงๆ คิดอย่างนั้นด้วยเวลาจะไป *'จะไปจริงๆ เหรอ เอ้า ไปก็ไปซิ'* กำหนดปั๊บเพื่อจะช่วยให้มันไปเสีย คือไปอย่างหายห่วงพูดง่ายๆ ไม่ได้สงสัยอะไรนี่ ระยะนั้นเราก็ไม่ได้สงสัยอะไรแล้ว ..

หลวงปู่ศรี มหาวีโร

เทือกเขาภูพาน อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

หายสงสัยทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว พูดตามความจริง เวลานั้นมันจะมาประกาศความจริงให้เราเห็นอยู่ซิ ตอนจะตายนี่ก็ไม่เห็นมันกลัวอะไร มันตามรู้กันทุกระยะๆ จนกระทั่งถึงว่าหมดทุกขเวทนาที่เป็นอย่างสาหัสขนาดถึงขั้นจะตาย มันก็รู้ของมันอยู่ตลอดเวลา ไม่พลั้งไม่เผลอ จนทุกขเวทนาในร่างกายนี้ที่เป็นสาหัส ดับจนหมด เพราะความรับผิดชอบของจิตมันหดตัวเข้ามาวูบเดียวเท่านั้น ทุกขเวทนาก็เป็นอันว่าดับไปพร้อมกันกับความรับผิดชอบทางด้านร่างกาย

'เอ้าจะไปเดี๋ยวนี้เชียวเหรอ? เอ้าไปก็ไป'

ยังเหลือแต่ความรู้เท่านั้น กำหนดปั๊บเข้าจุดความรู้นั้น ไม่ถึงนาทีนะมันซ่านออกไปอีก พอความรู้นี่มันซ่านออกไปทั่วสรรพางค์ร่างกายแล้ว หูก็เริ่มรู้เริ่มได้ยินเสียง ตาฝ้าฟางก็เหมือนกับมองเห็น ความรู้สึกทางส่วนร่างกายก็รู้ พอความรับผิดชอบมันออกไปสู่อวัยวะส่วนต่างๆ ประสาทส่วนต่างๆ มันก็รับทราบของมัน ... ทีนี้ทุกขเวทนาก็เริ่มขึ้น ก็สาหัสเหมือนอย่างที่เคยเป็น สาหัสมันก็สาหัสในส่วนร่างกายต่างหาก ไม่ได้สาหัสในจิต ไม่ได้เข้าถึงจิต จิตเป็นปกติอยู่อย่างนั้นธรรมดาๆ ...

นี่ก็ทำให้คิดเหมือนกันว่าคนเราถ้ามีสติดีๆ จะทราบเวลาตาย คนเวลาจะตายจริงๆ เวทนาจะดับหมด เวทนาไม่มีเหลือ จิตถึงจะเคลื่อนตัวออก..."

จากนั้นอาการป่วยของท่านก็ค่อยทุเลาลงๆ กำลังวังชาก็เริ่มฟื้นตัวขึ้นเป็นลำดับและกลับคืนจนเป็นปกติในที่สุด

หลวงปู่ศรีติดตามธุดงค์

หลวงปู่ศรี มหาวีโร วัดประชาคมวนาราม จังหวัดร้อยเอ็ด ได้กล่าวถึงเหตุการณ์เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ในตอนหนึ่งของประวัติว่า

"...ปลายปี ๒๔๙๓-๒๔๙๔ เราได้ติดตามท่านพระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน ธุดงค์ท่องเที่ยวกรรมฐาน เดินทั้งวันจนค่ำแต่ว่าท่านไม่ได้สะพายของหนัก เราสะพายช่วยท่าน แม้ลำบากแต่ก็เต็มใจเพราะคิดว่า

'เรามาสู้สงคราม สงครามโลกแต่ไม่ใช่โลกข้างนอก โลกในตัวเรา ขันธ์โลก คือโลกขันธ์ห้า ถ้าผู้ใดชนะตนท่านเรียกว่า ดีกว่าชนะสงครามภายนอกหลายเท่า โลกที่เขาใช้อาวุธยุทธภัณฑ์ฆ่ากันเป็นอีกพวกหนึ่ง แต่ปัญหาของเราโลกอันนี้ขันธ์โลกสู้กับอำนาจฝ่ายต่ำที่มันดึงเราลงไปทางต่ำ ภาษาธรรมะท่านเรียกว่ากิเลส'

ในสมัยครั้งกระโน้น สมัยเมื่อไปอยู่ป่าอยู่เขา เราจะไปอาศัยอะไรๆ มันก็แสนจะยาก ต้องเอากระบอกไม้ไผ่แทนถ้วยแก้วและกาน้ำไปมาสะดวกดี ไม่ต้องระมัดระวังเพียงแต่รักษาเครื่องอัฐบริขารเท่านั้นอย่างอื่นไม่ต้องเกี่ยวหมายความว่าไปอย่างง่ายๆ ไม่ต้องกังวลในเรื่องอื่นๆ มาพิจารณาถึงตัวเรานึกถึงใจเราให้มากขึ้น ถ้าเรามีสติจดจ่ออยู่ตลอด ไม่นานก็จะเกิดความสงบได้สติง่าย ในระยะนี้จำเป็นเหลือเกินที่เราจะพยายามให้มันเกิดขึ้น

รู้จักเรื่องของตัวเอง จึงจะมีความเมตตาสงสารตัวเองเกิดขึ้นในจิตใจของเรา ถ้าจิตใจรู้รสของธรรมะสักอย่างหนึ่ง พอคิดถึงการกระทำซึ่งเราได้กระทำมาตั้งแต่เรารู้เดียงสามาตลอดจนถึงปัจจุบันนี้ จะเกิดสงสารตัวเองจนน้ำตาไหลว่าการกระทำมาหรือความคิดความเห็นมาแต่ก่อน

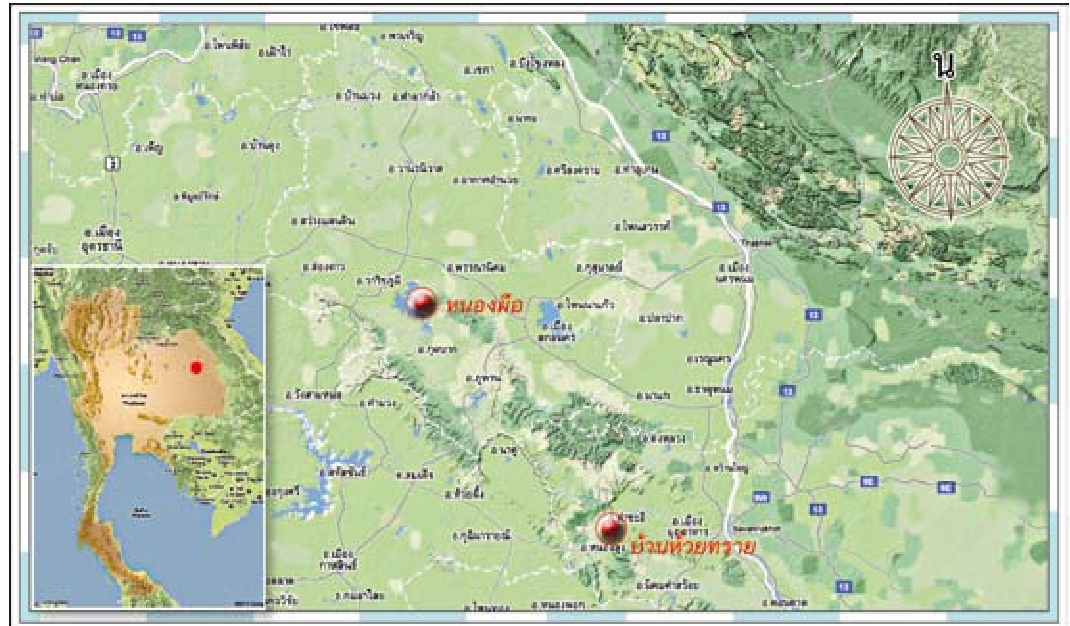
'โอย!...น่าสลด น่าสังเวช ห่างกันเหมือนฟ้ากับดิน'

เมื่อเราดำเนินจิตไปสูงเท่าไร ก็ยิ่งเห็นความเหลวแหลกของจิตใจที่มันเป็นมาแล้วแต่หนหลัง จิตใจก็หยั่งไปสู่ถึงคุณธรรมได้อย่างดูดดื่ม มีธรรมะมากเท่าไร จิตใจก็ยิ่งบริสุทธิ์ผุดผ่องมากขึ้นเท่านั้น...

เราได้ติดตามท่านอาจารย์มหาบัวธุดงค์ไปทางบ้านห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม[๑] และได้อยู่จำพรรษา ๑ พรรษา..."

---

[๑] อำเภอคำชะอียังขึ้นอยู่กับจังหวัดนครพนม ระยะนั้นยังไม่มีจังหวัดมุกดาหาร

แผนที่การจำพรรษาของหลวงตาในช่วงเวลานั้น

๖ พรรษาที่ ๑๘ - ๒๑

(พ.ศ. ๒๔๙๔ - ๒๔๙๗)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านห้วยทราย
(ปัจจุบัน วัดป่าวิเวกวัฒนาราม)
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

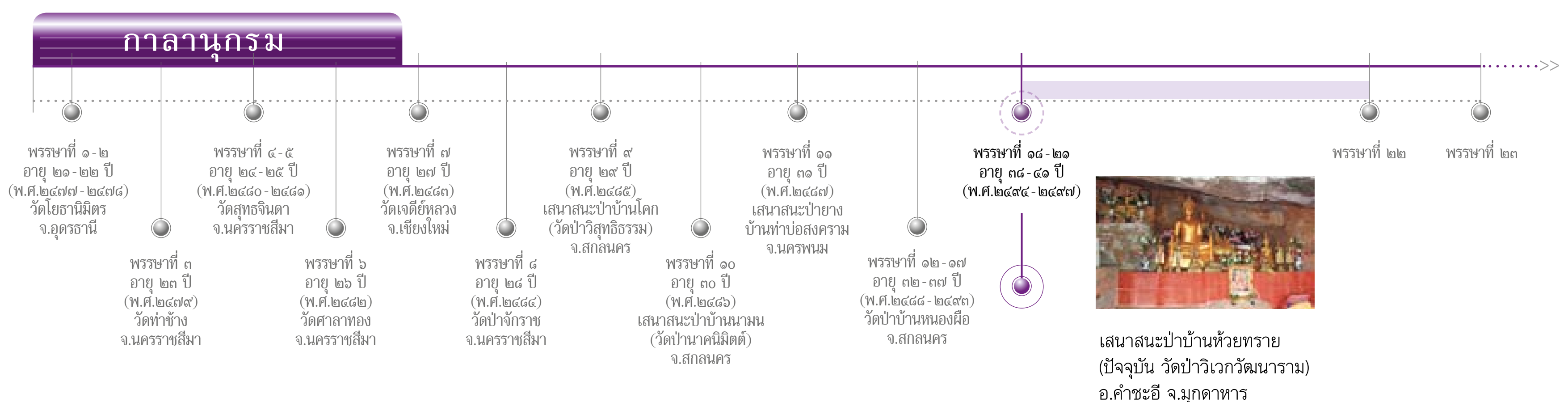
กรรมฐานยุคห้วยทราย

ภายหลังหลวงปู่มั่นเข้าสู่นิพพาน องค์หลวงตาได้เข้าจำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือได้ ๑ พรรษา จากนั้นท่านก็ไปจำพรรษาที่บ้านห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร อยู่ถึง ๔ ปี พระเณรก็หลั่งไหลติดตามไปอยู่ด้วยมากมายตามบ้านเล็กบ้านน้อยแถบนั้น แต่ที่อยู่ในสำนักของท่านจริงๆ มีประมาณ ๑๐ กว่าองค์ องค์หลวงตากล่าวถึงเหตุการณ์ในช่วงนี้ว่า

*“เราไปอยู่ห้วยทรายถึง ๔ ปี ห้วยทรายสงัดดี อยู่ตีนเขา บ้านห้วยทรายอยู่ทางด้านตะวันออก ภูเขาอยู่ทางด้านตะวันตก วัดอยู่ทางทิศเหนือของภูเขา จำพรรษาปีแรกเราขึ้นไปจำพรรษาบนเขากับ**เณรภูบาล** (ต่อมาศึกษาจบมหาเปรียญ) ให้หมู่เพื่อนอยู่ข้างล่าง เราขึ้นไปอยู่บนภูเขา*

อดีตสามเณรภูบาล

เสนาสนะป่าบ้านห้วยทราย
(ปัจจุบัน วัดป่าวิเวกวัฒนาราม)
อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร

บริเวณที่เคยเป็นที่ตั้งกุฏิ
ของององค์หลวงตาสมัยนั้น

บริเวณที่เคยเป็นห้องน้ำ
ขององค์หลวงตาสมัยนั้น

*มันใกล้ๆ กัน พอถึงเวลาที่จะประชุมก็ลงจากภูเขาไปประชุมที่วัดตีนเขา เราเป็นผู้เทศน์แหละ **อาจารย์มหาบุญมี** ท่านอยู่วัดข้างล่าง เราอยู่ข้างบน .. ทางผ่านแต่ก่อนไม่มี ลงจากภูเขาก็เข้าวัดตีนเขา...”*

องค์หลวงตาสงเคราะห์พระเณรด้วยการเทศนาอบรมสั่งสอนด้วยความเอาใจใส่จริงจังเข้มงวดทั้งธรรมวินัยทั้งข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ และเทศน์ให้กำลังใจในการบำเพ็ญเพียรจนพระเณรหลายต่อหลายรูปรวมทั้งฆราวาสเกิดผลภาวนาประจักษ์ใจขึ้นเป็นลำดับ

หลวงปู่ศรี มหาวีโร วัดประชาคมวนาราม (ป่ากุง) จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพระอีกรูปหนึ่งที่จำพรรษาอยู่ในช่วงเวลานั้นได้กล่าวไว้ในตอนหนึ่งของหนังสือประวัติว่า

“...ท่านอาจารย์มหาบัว ท่านอยู่ในวัยหนุ่ม ร่างกายแข็งแรง ปราดเปรียว ทำความเพียรเป็นแบบอย่างในทุกอิริยาบถ เป็นที่พึ่งอันมั่นคงของพระเณรเหมือนอย่างที่ท่านพระอาจารย์มั่นสั่งลาก่อนปีที่ท่านจะนิพพานว่า *‘เมื่อเราตายให้หมู่เพื่อนพึ่งมหาบัว’...*

ในสมัยนั้นสมณะสันโดษมาก กระโถนใช้กระบอกไม้ไผ่ เสนาสนะกุฏิกั้นด้วยใบตองและฟาง แม้กุฏิท่านอาจารย์มหาบัวเองก็ยังเป็นฟากมุงด้วยหญ้าคา ประตูหน้าต่างทำเป็นงวงฝาแถบตองผลักไปมา หรือเวิกออกแล้วก็ค้ำเอา

ข้อปฏิบัติที่ท่านถือเคร่งในยุคนั้นคือ ปฏิบัติอย่างหยาบๆ ห้ามนอนก่อน ๔ ทุ่ม ถ้าใครนอนก่อน ๔ ทุ่ม ต้องตื่นขึ้นมาทำความเพียรก่อนตี ๔ ถ้าผิดจากนี้ ได้ตักเตือนถึงสามครั้ง ถ้าทำไม่ได้ท่านจะไล่หนีจากวัดทันที

พระกรรมฐานยุคห้วยทรายโดยท่านอาจารย์มหาบัวเป็นผู้นำ ปฏิปทาถอดแบบมาจากท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ยุคหนองผือทุกอย่าง ท่านตีและเข่นพระเณร โดยมิเห็นแก่หน้า พากเพียรเป็นอย่างมาก วันคืนที่ผ่านไปล้วนแต่ประกอบจิตตภาวนาในอิริยาบถทั้ง ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน ประกอบความพากเพียรด้วยสติปัญญาตลอด

มองไปทางด้านใดเห็นพระเณรต่างเร่งความเพียร เหมือนว่าจะสิ้นกิเลสกันไปหมดทุกคน กิริยาแห่งความขี้เกียจขี้คร้านไม่มีให้เห็นทุกรูปทุกนามต่างก็เร่งความเพียรเหมือนจะสิ้นกิเลสในวันนี้หรือพรุ่งนี้...”

การแสดงธรรมภาคจิตตภาวนาขององค์หลวงตาในช่วง ๔ ปีที่ห้วยทรายนี้ นอกจากท่านจะแสดงธรรมอบรมพระเณรที่อยู่จำพรรษาร่วมกับท่านแล้ว ยังเปิดโอกาสให้พระเณรที่อยู่บริเวณโดยรอบเข้ามาร่วมฟังธรรมด้วย หนึ่งในนั้นคือท่าน**พระอาจารย์มหาบุญมี สิริธโร** ซึ่งองค์หลวงตากล่าวยกย่องคุณธรรมของท่านไว้ว่า

“อาจารย์มหาบุญมีนี้ท่านไปอยู่ห้วยทรายกับเรา ท่านแก่พรรษากว่าเรา ดูเหมือน ๒ พรรษา ท่านเรียนเป็นเปรียญหลังเรา แล้วก็ออกปฏิบัติหลังเรา เราออกก่อน ท่านมาก็มาอยู่กับเราห้วยทราย ท่านออกมาทีแรก ท่านมาฝึกหัดทางด้านภาวนา

‘ที่นี้จะออกภาวนาแล้ว’

ท่านว่าอย่างนั้น ท่านออกมาอยู่ห้วยทราย

พระอาจารย์มหาบุญมี
สิริธโร วัดป่าวังเลิง
จังหวัดมหาสารคาม

เราอยู่บนเขากับเณรหนึ่ง ให้ท่านอยู่กับพวกพระอยู่ทางตีนเขาทางนู้น ท่านเป็นตุ๊กตาเลยนะ ท่านไม่ถือเนื้อถือตัว ท่านมอบให้เราหมด ท่านบอกว่าท่านเป็นพระอาคันตุกะเพียงมาอาศัยเท่านั้น มาอาศัยก็มาอาศัยท่านอาจารย์บอกตรงๆ เลย มาอาศัยท่านอาจารย์เพื่อจะอบรมทางด้านจิตตภาวนา ท่านเอาจริงๆ ..

คุ้นกันมากกับเรานะ เพราะท่านเคยอยู่กับเราแล้ว จะเรียกตามหลักธรรมชาติอย่างพระโปฐิละกับเณรนั้นก็ไม่ผิด ท่านถือเราเป็นอย่างนั้น ท่านเคารพมาก แต่ท่านเป็นอาวุโส ท่านเคารพในทางด้านธรรมะธัมโม ทางพระวินัยเราเคารพท่าน เพราะพระวินัยมีอาวุโสภันเตธรรมะไม่มี ถือคุณธรรมเป็นสำคัญ ท่านนับถือมากทีเดียว”

เข่นหนัก ด้วยอรรถธรรม

ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร วัดป่าแก้วชุมพล จังหวัดสกลนคร เป็นองค์หนึ่งที่ได้อยู่จำพรรษาในระยะนี้ หนังสือประวัติย่อของท่านพระอาจารย์สิงห์ทองได้กล่าวถึงความจริงจังขององค์หลวงตาต่อพระเณรยุคบ้านห้วยทรายว่า

พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร

พระโปฐิละ ใบลานเปล่า

“...**พระโปฐิละ** พระพุทธเจ้าท่านเห็นนิสัยองค์นี้สามารถที่จะบรรลุธรรม พระโปฐิละกำลังเพลินสอนอรรถสอนธรรมให้โลกสงสารอยู่ พอไปหาท่านก็ใส่ปัญหาเลย *‘โปฐิละๆ’*

โปฐิละ แปลว่าใบลานเปล่า เรียนเปล่าๆ หัวโล้นเปล่าๆ บวชเปล่าๆ กินข้าวชาวบ้านเปล่าๆ เข้าใจไหม มีแต่เปล่าๆ โปฐิละ ท่านก็สะดุดใจกึ๊กเลย พระพุทธเจ้าเทศน์โปฐิละใบลานเปล่าๆ เท่านั้น ท่านต้องเล็งเห็นนิสัยของเรา ท่านหยั่งไปทางเป็นมงคลนะ ..

พอกลับมาถึงวัดเตรียมของไปกลางคืนเลย สำนักไหนๆ สำนักวงกรรมฐาน ครูบาอาจารย์องค์ใดที่เด่นด้วยอรรถด้วยธรรมจริงๆ ภายในใจ แล้วบึ่งเข้าไปหาองค์นั้น ทีนี้ในวัดนั้นมีแต่พระอรหันต์ จนกระทั่งถึงเณรน้อยก็เป็นอรหันต์ อยู่นี่ ๔-๕ องค์สำเร็จทุกองค์ .. ไปถึงก็เข้าหาพระเถระ มหาเถระเรื่อยมาๆ จนกระทั่งสุดเณรสุดท้าย ไปถึงองค์ไหนก็ว่า

‘โอ้ย ผมพึ่งบวชมาผมไม่รู้ภาษีภาษาอะไร นี่ท่านรู้นิสัยแล้ว’

ว่างั้น เณรน้อยก็เณรน้อยอรหันต์ โง่เมื่อไร .. เณรน้อยไม่ใช่ขอนซุง บางรายพระไปตบหัวเณรไม่อยากสึกหรืออีลุงว่างั้นนะ เรียกลุงนะ ไม่อยากสึกหรือเณร ไปตบหัวเล่นนะ เณรก็บอกว่าไม่อยากสึกก็ว่างั้น ก็เป็นอรหันต์แล้วสึกไปหาอะไร สึกไปหาขอนซุงนี้เหรอ ขอนซุงที่กำลังตบหัวอยู่นี้เหรอ เณรเป็นอรหันต์ พระเป็นพระปุถุชน นี้เป็นปุถุชนไปเคาะหัวพระอรหันต์ แต่ก็ดีนะล่ะ พอมาทราบทีหลังแล้ว โอ้ย เห็นโทษจริงๆ นะ กลับไปขอขมาเณรนะ เณรก็เฉย ก็เป็นอรหันต์จะไปอะไรกับใคร เณรก็ไม่ว่าอะไร ไปตบหัวเณร คือมันน่ารัก... นี่ขอนซุงไปเคาะทองคำทั้งแท่ง มันเป็นอย่างนั้น มีในตำรา แล้วก็ไปขอขมาเณรนะ ..

ที่ว่าพระโปฐิละนะถวายตัวเป็นลูกศิษย์ เป็นลูกศิษย์จริงๆ เณรนั้นเป็นเหมือนมหาเถระ โปฐิละองค์นั้นก็เป็นเหมือนสามเณรน้อยตามหลังเลยนะ ท่านจริงจังมาก ถ้าลงลงอย่างนั้น เณรหาอุบายวิธีทรมานทุกอย่างนะ นั่นเห็นไหม เณรอรหันต์นะ หาอุบายวิธีทรมานดูทิฐิมานะจะมีอะไรบ้าง บางทีให้ครองผ้าดีๆ แล้วบอกว่า ‘ผมอยากได้อันนั้นในกอไผ่’

กอไผ่หนามๆ นั่นนะ ให้ครองผ้าเสียก่อนให้ไปเอา พอจะเข้าไปถึง ไปจริงๆ นะ ไปกอไผ่นี้เข้าไปให้บุกเข้าไป พอไปถึงจริงๆ เอาละผมไม่เอาแล้ว เณรทรมาน บางทีครองดีๆ จะให้ไปเอาอะไรในน้ำอยากได้อะไรในน้ำนั้น ครองผ้าดีๆ ก็ลงไป ครั้นพอผ้าจะเปียกให้ขึ้นมาเสีย ก็หาอุบายวิธีดูทิฐิมานะมีหรือไม่มี พอเห็นว่าจริงจังไม่มีทิฐิมานะเณรก็เลยเริ่มสอน

พอเณรสอนจนท่านถึงธรรมขั้นสูง เพื่อเป็นการให้เกียรติพระโปฐิละที่ท่านเป็นเถระ เณรก็เลยพาพระโปฐิละนี้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า นั่น ให้เกียรตินะ

พอไปถึงพระพุทธเจ้า *‘เป็นยังไงเณร ลูกศิษย์ของเธอเป็นยังไง’*

‘อู้ย หายาก หาอย่างนี้หายาก’

เวลาจะเข้าด้ายเข้าเข็มจริงๆ ก็มอบถวายพระพุทธเจ้าให้พระองค์สอน เณรก็หลบก็เพื่อให้เกียรติพระเถระ ไปสำเร็จกับพระพุทธเจ้า เณรสอนเรียบร้อยแล้วนะ จวนแล้วก็ไปหาพระพุทธเจ้า

พระองค์ก็ทรงสอนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา นี่เป็นอย่างนั้นละ ท่านถือเนื้อถือตัวเมื่อไร ...”

ดัดตัวเอง

"...**เณรผอง**ที่วัดห้วยทราย เราไม่ลืม ฟังเสียงตุ๊บ กลางคืนประมาณ ๓ ทุ่ม เรากำลังจะออกจากสมาธิ ฟังเสียงตุ๊บเสียงดังหนักด้วยนะ *'เอ๊ มันเสียงอะไรน้า'*

เราอยู่กุฏิได้ยินเสียง ไม่นานได้ยินเสียงพุมพิมๆ พูดกันพุมพิมๆ มา *'มีเรื่องอะไรน้า'*

เราเลยลงไปดู *'เป็นอย่างไร' 'เณรผองตกกุฏิ' 'มันเป็นอะไรมันถึงตก'*

'ทีแรกนั่งอยู่ข้างในมันง่วงนอน ทีนี้เอา..ดัดมัน มานี่ก็มานั่งอยู่ข้างนอก นั่งอยู่หมิ่นๆ เอ้า ถ้ามันง่วงให้มันตก พอดีมันง่วงจริงๆ'

ฟังเสียงตูม กลางคืนนะ เณรนั้นตกกุฏิ คือมันง่วงมันตก แกมาดัดมันอยู่ที่นั่นมันก็ตกที่นั่นเณรผอง เอามันขนาดนั้นละ ฟังเสียงตุ๊บ .. นั่งมันง่วงๆ ตก นั่งหมิ่นๆ ง่วงก็ตกกุฏิ เอามันขนาดนั้น ก็ยังดีอยู่

• อีกรายหนึ่งมันเป็นบ้าอะไร **เณร**เหมือนกันละ นั่งภาวนาแสงสว่างมันออกแสงสว่างออกจากจิต ทีแรกนั่งอยู่ไม่เคลื่อนที่ แสงสว่างออกเหมือนว่าเอื้อมมือใส่มันพอขยับออกไปแสงสว่างดวงใหญ่ มันตกมาจากบนอากาศ ผัวะลงนี้เลย สว่างจ้า แล้วแกก็ดู เหมือนว่าเอามือไปจับ มันก็เลยถอยไป เณรนี่ก็ถอยออกไปด้วย พอถอยไปมันก็ไปๆ เลย ไล่กันตอนกลางคืนหาแสงสว่าง ให้หมู่เพื่อนมาไล่ช่วย

ป่าสับปะรดนี้แหลกหมดเลย พวกนี้ไล่แสงสว่างกับเณรนั้นละ เป็นเณรเหมือนกัน

นี่มันหลอกเห็นไหมล่ะ นั่งอยู่นี่แสงสว่างตกลงมาเอามือเอื้อม มันก็ห่างไป ขยับไปๆ สว่างไปก็ไล่ๆ กันเลย ป่าสับปะรดแหลกหมด ให้หมู่เพื่อนมาไล่ช่วย *'มันบ้า ภาวนานี้แบบบ้าเข้าใจไหม'* มี (จริง) เห็นกับตาเราละอยู่ที่ห้วยทราย ฟังเสียงกวบกาบๆ กลางคืนไล่แสงสว่าง มันเป็นอย่างไร ไล่เข้าในป่าสับปะรด สับปะรดแหลกหมดเลยละ ... อย่างนั้นก็มีนักภาวนา

• แล้วมี**พระ**องค์หนึ่ง พระองค์นี้ก็สมเหตุผลอยู่ เป็นพระนักเลง แต่ก่อนเป็นเสือใหญ่ กลับตัวได้จากธรรมะของหลวงปู่มั่นเรานี่ละ แล้วมาบวช อันนี้ก็เหมือนกัน เด็ด เหมือนคำว่าเป็นนักเลงนั่นละ เด็ดมาก จึงได้เห็นเรื่องเจ้าของ

มันมีทางเสือขึ้นมาที่นี่ ถ้าแกอยู่นี้ เสือมันขึ้นมาตอนกลางวัน อันนี้หน้าผา ไปนั่งอยู่หน้าผาถ้าเผลอก็ให้ตกตาย คือให้เลือกเอาจะเอาทางเสือขึ้นมานั่งอยู่ที่ทางเสือขึ้นมากับนั่งอยู่ที่หน้าผาจะเอาอันไหน ให้เลือกเอาบอกว่านั่งอยู่ที่เสือมานี้รู้สึกจะไม่เผ็ดร้อนยิ่งกว่านั่งหน้าผาเลยไปนั่งอยู่หน้าผา ทางเสือขึ้นมาไม่นั่ง ทีนี้นั่งอยู่หน้าผาเลย โห จิตนี้ลงได้เต็มที่นะแปลกอยู่ คือเผลอไม่ได้ เผลอตกเลย ไปนั่งอยู่หน้าผาเผลอก็ตกเลย แล้วไม่เผลอเลย นั่นละจิตลงได้เต็มเหนี่ยวเลย แน่ะแปลกอยู่

วิธีดัดนะนั่น ท่านไม่ได้สอนกัน เป็นวิธีการของแต่ละองค์ๆ จะฝึกเจ้าของดัดเจ้าของทำอย่างนั้น .. มันกลัวตายยิ่งกว่ากลัวเหวว่าอย่างนั้นนะ เลยไม่เผลอ จิตลงเต็มเหนี่ยวเลย นั่นอย่างนั้นละการฝึกทรมานตัวเองหลายแบบ..."

"...ท่านพระอาจารย์มหาบัวท่านเข้มงวดกวดขันกับพระเณรที่ไปปฏิบัติกับท่านมาก ยามค่ำคืนท่านอาจารย์มหาบัวจะลงเดินตรวจพระเณรในวัดโดยไม่ใช้ไฟฉาย ว่าพระเณรองค์ไหนทำความเพียรอยู่หรือเปล่า ถ้ามองเห็นจุดไฟอยู่ท่านก็จะไม่เข้าไป ถ้าองค์ไหนดับไฟท่านจะเข้าไป เข้าไปจนใต้ถุนกุฏิแล้วฟังเสียงว่าจะนอนหลับหรือเปล่า หรือนั่งภาวนา เพราะคนที่นอนหลับส่วนมากเสียงหายใจจะแรงกว่าธรรมดาที่ไม่หลับ

ถ้าหากว่าองค์ไหนนอนหลับก่อน ๔ ทุ่มแล้ว พอตอนเช้าประมาณตี ๔ ท่านจะเดินตรงไปที่กุฏิองค์นั้นแหละ และถ้ายังไม่ตื่น ตอนเช้าลงศาลาจะเตรียมบิณฑบาต ท่านจะเทศน์ว่าให้พระเณรองค์นั้น ถ้าท่านได้เตือนถึง ๓ ครั้งแล้วไม่ดีขึ้น ท่านจะขับไล่ออกจากวัด ให้ไปอยู่วัดอื่น โดยพูดว่า

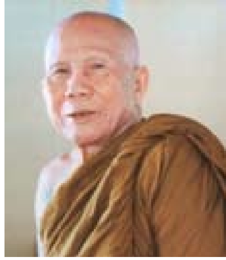
'ผมสอนท่านไม่ได้แล้ว นิมนต์ออกไปจากวัดเสีย'

ฉะนั้น พระเณรยุคบ้านห้วยทรายภายใต้การนำของท่านจึงมีความพากเพียรในด้านการทำสมาธิภาวนาเป็นอย่างมาก ต่างองค์ต่างลักกัน (แอบปฏิบัติ) คือบางองค์เวลาหมู่เดินจงกรมจะขึ้นกุฏิแล้วไม่จุดไฟทำท่าเหมือนกับว่านอนแต่ความจริงนั่งภาวนา เวลาหมู่ขึ้นจากทางจงกรมหมดแล้ว จึงค่อยลงเดินก็มี

ท่านอาจารย์สิงห์ทองเคยเล่าให้ฟังว่าสมัยนั้นเหมือนกับว่าพระเณรในวัดนั้นจะไม่ค้างโลกกัน พอตื่นนอนขึ้นมา มองไปเห็นแต่แสงไฟโคมสว่างไสวตามกุฏิของพระเณรเหมือนกับไม่นอนกัน

เรื่องอาหารการกิน เขามีกบหรือเขียดตัวเดียวอย่างนี้ เขาก็แบ่งใส่บาตรได้ ๔ บาตร ๔ องค์ก็มี ในคราวที่อดอยาก มะเขือลูกเดียวอย่างนี้เขาจะผ่าใส่บาตรได้ ๔ องค์ ทั้งนี้เนื่องจากทางอีสานนั้นกันดารน้ำ โดยเฉพาะหน้าแล้งบางแห่งต้องได้กินน้ำในสระ พร้อมทั้ง

พระอาจารย์นิล ญาณวีโร

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต

พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม

หลวงปู่เพียร วิริโย

หลวงปู่ลี กุสลธโร

ไปตักเอาไกลด้วย เป็น ๒-๓ กิโลเมตรก็มี เพราะขุดบ่อไม่มีน้ำ ถึงจะมีบางแห่งน้ำก็เค็มกินไม่ได้ และสิ่งที่ตามมาด้วยก็คือ ความอดอยากเรื่องอาหารการกิน

อาศัยแก่นไม้ รากไม้ ใบไม้มาต้มฉัน นานๆ จะมีน้ำอ้อยก้อนทีหนึ่ง... ก้อนเดียวแบ่งกันฉัน ๓-๔ องค์ก็ยังพอ ... บางปีพระเณรป่วยเป็นไข้มาลาเรียเกือบหมดทั้งวัด ยังเหลือแต่ท่านพระอาจารย์มหาบัวและพระอีกองค์หนึ่งก็มี เป็นผู้ทำกิจวัตรประจำวัน เช่น ปัดกวาดลานวัด และตักน้ำใช้น้ำฉัน..."

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต วัดภูจ้อก้อ จังหวัดมุกดาหาร เป็นอีกรูปหนึ่งที่อยู่ร่วมจำพรรษาด้วย หลวงปู่หล้าเล่าถึงเหตุการณ์ก่อนเข้าห้วยทรายและบรรยากาศในยุคบ้านห้วยทรายไว้อย่างน่าประทับใจ ดังนี้

"...(ข้าพเจ้า) พักอยู่วัดโพธิสมภรณ์คืนหนึ่งแล้วท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ก็ส่งขึ้นรถยนต์มาลงสกลนคร พักอยู่สุทธาวาส ๑ คืนก็เดินทางด้วยฝีเท้ามาพักวัดป่าบ้านโคกกับพระอาจารย์อุ่นหนึ่งคืน แล้วไปพักวัดดอยธรรมเจดีย์ประมาณ ๗ วัน เอาฟืนช่วยหลวงปู่กงมาอยู่บ้าง ลาออกจากนั้นก็ไปพักวัดป่าบ้านนาโสกอยู่ประมาณ ๗ วันมีเณรโส บ้านนาโสก อยากจะไปห้วยทรายด้วย จึงพูดกับเณรว่า

'ถ้าเณรอยากไปจงไปทีหลัง อย่าได้ไปพร้อมกัน เพราะจะทับถมข้า คล้ายกับข้ามายักยอกเอาเณรไปด้วย'

เณรกล่าว *'อยากจะไปศึกษากับพระอาจารย์มหาบัวที่วัดป่าห้วยทราย ได้ยินแต่กิตติศัพท์มาหลายปีแล้ว อยากเห็นอยากรู้'* ...

ตื่นขึ้นเป็นวันใหม่ฉันเสร็จเรียบร้อยก็กราบลาหลวงพ่อเตรียมเดินทาง .. แล้วโยมก็ไปส่งสองคน ไปส่งถึงแจ้งตะวัน (แจ้งตะวันเป็นชื่อสถานที่) แล้วก็กลับ ต่อแต่นั้นก็ตั้งหน้าเดินตรงข้ามบ้านโพนแดง ข้ามบ้านดงมอนก้านเหลือง ข้ามห้วยบางทราย ไปพักใกล้บ้านสงเปือย ที่ทุ่งนาแห่งหนึ่ง อยู่กลางดง มีเถียงนาว่างๆ อยู่หลังหนึ่ง ก็พอดีกับค่ำ พักนอนที่นั้น .. ฉันเสร็จเรียบร้อยแล้ว .. ก็ตั้งหน้าภาวนาเดินข้ามบ้านนาคำ บ้านตากแดดเข้าบ้านหนองเอี่ยนทุ่ง แล้วเดินทางตามทางหลวง พอถึงห้วยทรายก็มืดพอดีจุดไฟ องค์หลวงปู่มหาก็อยู่ในศาลากำลังเทศน์พระและแม่ชีอยู่

ท่านทักว่า *'ท่านหล้ามาแล้ว'*

ท่านประกาศว่า *'นี้แหละเขียงเซ็ดเท้าพระอาจารย์ใหญ่มั่นองค์หนึ่ง'*

กราบนมัสการแล้วองค์ท่านก็ถามไถ่ทุกประการ ตกลงได้นอนอยู่ที่ศาลาเพราะกุฏิเต็ม ..

พอข้าพเจ้ามาพักวัดป่าสุทธาวาส คุณเพ็งคุณสีหาพอได้รับทราบข่าวว่า ข้าพเจ้ามาถึงวัดป่าสุทธาวาสจะไปหาพระอาจารย์มหาบัว ขณะนั้นคุณเพ็งคงอยู่กับหลวงปู่ฝั้น คุณสีหาคงอยู่กับพระอาจารย์วัน ก็พากันชวนกันไปหาพระอาจารย์มหาบัวเพื่อจะได้จำพรรษารวมกันหมู่เก่าอีก เพราะเคยได้อยู่ร่วมกันมาแล้วในยุคหนองผือ รู้จักนิสัยใจคอกันแล้ว จะปฏิบัติสะดวก

สมัยนั้นเป็นเวลาฤดูเดือนพฤษภาคมข้างแรม หลังวิสาขบูชา ๒๔๙๖ แล้ว พระอาจารย์มหาได้ปรารภลับหลังกับหมู่ว่า

'ผมไปอยู่กับหลวงปู่มั่น เสนาสนะเต็มหมด องค์ท่านได้พาหมู่ทำกุฏิให้ผมอยู่ มาบัดนี้ผมจะได้ทำกุฏิให้ท่านหล้าอยู่ละ ผมเป็นเวรกับองค์หลวงปู่ในตอนนี้อีกแล้ว ใช้เวรไปเสีย'

แล้วได้รีบทำกุฏิมุงหญ้าปูฟากอีกหลังก็เสร็จไปโดยเร็ว ได้ให้อาจารย์สิงห์ทองไปอยู่แล้วได้สับเปลี่ยนหลังอื่นให้ข้าพเจ้าไปอยู่ แต่อยู่ใกล้พระอาจารย์มหาทางทิศเหนือนั้น กุฏิที่ปลูกใหม่อยู่ใกล้พระอาจารย์มหาทางทิศใต้สามเณรโสให้อยู่ข้างใกล้โรงไฟ

ปีนั้นมีพระ ๑๑ รูป สามเณร ๔ องค์ คือ ๑. พระอาจารย์ผู้เป็นหัวหน้า (อาจารย์มหาบัว) ๒. พระอาจารย์สม ๓. พระอาจารย์สิงห์ทอง ๔. หลวงพ่อนิล ๕. ข้าพเจ้า ๖. คุณเพียร ๗. คุณสุพัฒน์ ๘. คุณเพ็ง ๙. คุณสีหา ๑๐. คุณลี ๑๑. คุณสวาส ๑๒. เณรน้อย ๑๓. เณรน้อยอีก ๑๔. เณรบุญยัง ๑๕. เณรโส

ปฏิปทาของหลวงปู่มหาพาทำเหมือนสมัยยุคหนองผือหลวงปู่มั่น เพราะสมัยห้วยทรายแขกโยมยังไม่มาก...ประวัติยุคห้วยทราย ก็เป็นยุคที่พระอาจารย์มหาตีและเข่นพระเณรโดยมิได้เลือกหน้าเหมือนกัน แต่อย่าลืมว่าสมัยบ้านห้วยทรายในยุคนั้น ในศาลาโรงฉันยังได้ใช้กระโถนกระบอกไม้ไผ่บ้านอยู่นะ แม้อยู่ตามกุฏิเป็นส่วนมากก็เหมือนกัน น้ำมันก๊าดก็มีเพียงปีละสองปี๊บ ผ้าที่จะทำไตรจีวรก็เหลืออยู่หมดวัดเพียงปีละไม้สองไม้เท่านั้น มูลค่าในวัดทั้งหมดรวมกันในวัด บางทีก็ร้อยสองร้อยเท่านั้น

ปรารภไว้เพื่อให้กุลบุตรสุดท้ายคำนึง จะได้ไม่ลืมตัวในสมัยวัตถุนิยมหรูหราเพราะเกรงกิเลสจะหรูหราขึ้น

ด้านเสนาสนะก็กั้นใบตองและฟางเป็นส่วนมาก พระอาจารย์มหาก็ยังอยู่กุฏิฟากและมุงหญ้า ประตูหน้าต่างก็ทำเป็นงวงฝาแถบตองผลักไปมา หรือเวิกออกแล้วก็ค้ำเอา

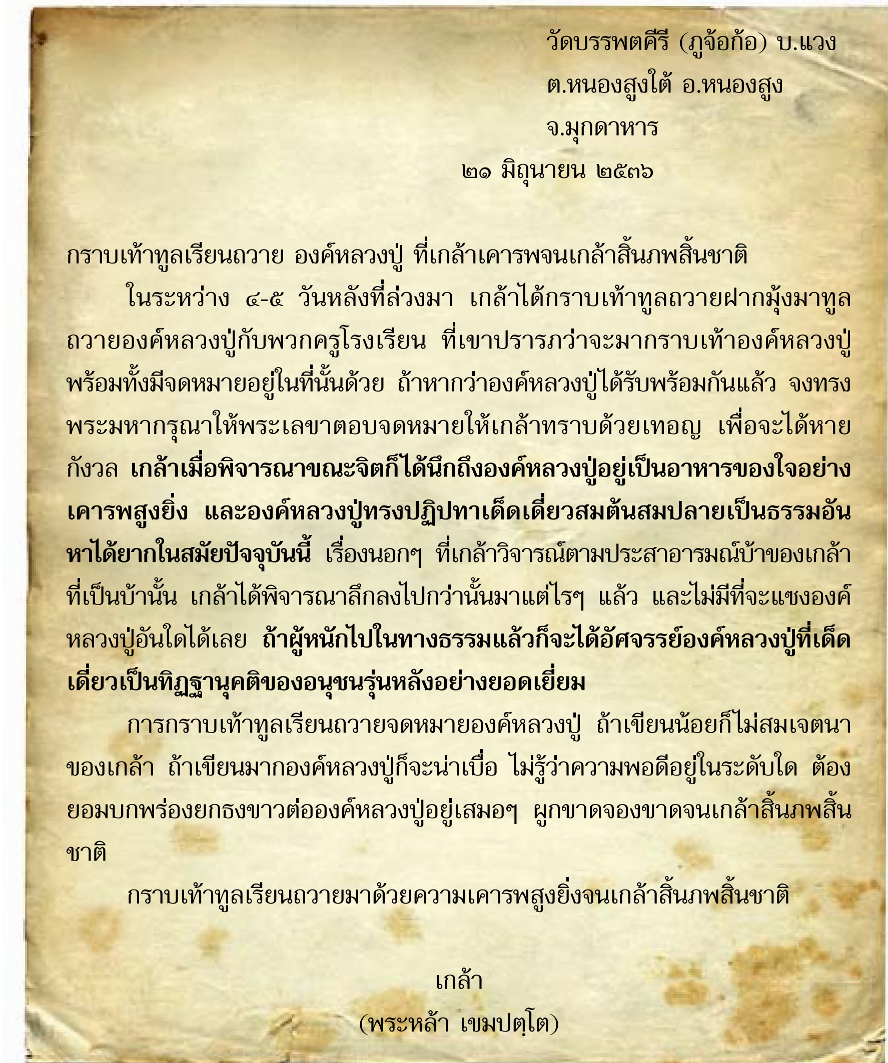
ด้านทำความเพียรมีเวลามากกว่าทุกวันนี้ คราวหนุ่มอยู่หลวงปู่มหายิ่งประเปรียวกว่านี้มาก พวกลูกศิษย์ที่ได้ไปหุ้มหลวงปู่บ้านตาดในยุคปัจจุบันนั้น องค์ท่านอนุโลมที่สุด อย่าว่าองค์ท่านดุเลย...”

อัศจรรย์..ความเด็ดเดี่ยว องค์หลวงปู่มหา

ด้วยเหตุที่หลวงปู่หล้าท่านเห็นถึงปฏิปทาความจริงจังขององค์หลวงตาตั้งแต่สมัยที่ปฏิบัติต่อสู้กับกิเลสกระทั่งถึงระยะที่เป็นครูบาอาจารย์สอนสั่งพระเณรหลายรุ่นต่อหลายรุ่นด้วยกันมานี้

ดังนั้น เมื่อหลวงปู่หล้าท่านตั้งวัดภูจ้อก้อขึ้นมา มีพระเณรเข้ามาอยู่ศึกษากับท่าน เพื่อให้พระเณรลูกหลานที่อยู่ในการปกครองได้เห็นคติแบบฉบับอันงดงาม การแสดงธรรมของท่านจึงมักต้องได้กล่าวถึงองค์หลวงตาอยู่เสมอๆ

ดังบันทึกฉบับหนึ่งที่หลวงปู่หล้าท่านเขียนเป็นจดหมายไว้เป็นอุบายสอนพระ ดังนี้

วัดบรรพตคีรี (ภูจ้อก้อ) บ.แวง
ต.หนองสูงใต้ อ.หนองสูง
จ.มุกดาหาร
๒๑ มิถุนายน ๒๕๓๖

กราบเท้าทูลเรียนถวาย องค์หลวงปู่ ที่เกล้าเคารพจนเกล้าสิ้นภพสิ้นชาติ

ในระหว่าง ๔-๕ วันหลังที่ล่วงมา เกล้าได้กราบเท้าทูลถวายฝากมุ้งมาทูลถวายองค์หลวงปู่กับพวกครูโรงเรียน ที่เขาปรารภว่าจะมากราบเท้าองค์หลวงปู่ พร้อมทั้งมีจดหมายอยู่ในที่นั้นด้วย ถ้าหากว่าองค์หลวงปู่ได้รับพร้อมกันแล้ว จงทรงพระมหากรุณาให้พระเลขาตอบจดหมายให้เกล้าทราบด้วยเทอญ เพื่อจะได้หายกังวล **เกล้าเมื่อพิจารณาขณะจิตก็ได้นึกถึงองค์หลวงปู่อยู่เป็นอาหารของใจอย่างเคารพสูงยิ่ง และองค์หลวงปู่ทรงปฏิปทาเด็ดเดี่ยวสมต้นสมปลายเป็นธรรมอันหาได้ยากในสมัยปัจจุบันนี้** เรื่องนอกๆ ที่เกล้าวิจารณ์ตามประสาอารมณ์บ้าของเกล้าที่เป็นบ้านั้น เกล้าได้พิจารณาลึกลงไปกว่านั้นมาแต่ไรๆ แล้ว และไม่มีที่จะแซงองค์หลวงปู่อันใดได้เลย **ถ้าผู้หนักไปในทางธรรมแล้วก็จะได้อัศจรรย์องค์หลวงปู่ที่เด็ดเดี่ยวเป็นทิฏฐานุคติของอนุชนรุ่นหลังอย่างยอดเยี่ยม**

การกราบเท้าทูลเรียนถวายจดหมายองค์หลวงปู่ ถ้าเขียนน้อยก็ไม่สมเจตนาของเกล้า ถ้าเขียนมากองค์หลวงปู่ก็จะน่าเบื่อ ไม่รู้ว่าความพอดีอยู่ในระดับใด ต้องยอมบกพร่องยกธงขาวต่อองค์หลวงปู่อยู่เสมอๆ ผูกขาดจองขาดจนเกล้าสิ้นภพสิ้นชาติ

กราบเท้าทูลเรียนถวายมาด้วยความเคารพสูงยิ่งจนเกล้าสิ้นภพสิ้นชาติ

เกล้า
(พระหล้า เขมปตฺโต)

จดหมายหลวงปู่หล้าถึงองค์หลวงตาจากหนังสือ “ผู้บรรลุแดนเกษม”
รวมธรรมเทศนาของหลวงปู่หล้า เขมปัตโต หน้า ๑๒๕

แกล้งดัดเณร

คราวหนึ่งที่ห้วยทรายท่านหาวิธีดัดนิสัยเณรที่ชอบร้องเสียงดังเวลามีอะไรมาทิ่มแทงให้เจ็บด้วยความขบขันเพื่อให้เณรระมัดระวังมากยิ่งขึ้น ดังนี้

“...สัญชาตญาณของมนุษย์เรามันรักษากันป้องกันกัน หรือป้องกันตัวอะไรนี้มันมีของมัน นี่หมายถึงธรรมดา นอกจากจะแกล้งหรือทำตลกเป็นอีกแง่หนึ่ง

ท่านน้อย (ที่ไปอยู่สหรัฐทุกวันนี้) ท่านน้อยหลานท่านสิงห์ทอง ท่านน้อยท่านอุ่น ตอนนั้นไปอยู่ห้วยทรายด้วย มันเป็นเณร อะไรผ่านนิดหน่อยไม่ได้ แต่ธรรมดานิสัยไม่ขอบพูดนะ เงียบๆ แต่อะไรผ่านถ้าเจ็บว้ากขึ้นเลย เณรร้องนี้เร็ว *‘ว้าก’* ขึ้นเลย

พาเณรนี้เข้าไปเอาไม้กวาดอยู่ในบริเวณวัด เอาไม้กวาดไม้อะไรมา ไปนั้นพวกปลวก ปลวกไม่ใช่ปลวกเล็กๆ น้อยๆ นะ ปลวกใหญ่

เราก็รู้นิสัยเณรนี้มันร้องเก่ง นี่เป็นนิสัยของมัน พอตื่นนิดหน่อยร้อง *‘แอ้’* ขึ้นเลย พอไปถึงปลวก ปลวกก็ตัวใหญ่ๆ ไม่ใช่ปลวกตัวเล็กๆ มันไม่มีทางก็เดินตามป่าไป มองลงไปเห็นแต่ปลวกเต็มบทเวลาจะดัด มีสัญชาตญาณหรือไม่สัญชาตญาณมันจะดัดกันเป็นยังไง เราไปเห็นปลวกมันเต็มที่ เราก็ทำท่าเซ่อ ทำท่ามองนู้นมองนี้ มันอะไรอยู่แถวนี้ คืออยากให้เณรเซ่อไม่มอง เราก็ดันไว้ดันทางที่จะปลอดภัยไว้ เปิดทางที่ปลวกจะฟาดเณรไว้

มันก็เดินไป คอยฟังเสียง *‘ว้าก’* มันมากนะ ปลวกใหญ่ ฟังเสียงมันร้อง *‘ว้ากๆ’* ร้อง *‘ว้ากๆ’* เสร็จ เราก็บอกว่า *‘ได้การๆ’* คือดัดสันดานเณร เรียกว่าได้การ ไม่ลืมห้วยทราย มันชอบร้องเณรนี้ เอะอะร้อง พอดีปลวกฟัดมันเสียเต็มเหนี่ยว เสียงร้องก้ากๆ เราเลยบอกว่า เออ ได้การๆ ขบขันดี ...”

โปรดคุณแม่ชีแก้ว

ที่บ้านห้วยทรายแห่งนี้มีนักปฏิบัติธรรมหญิงท่านหนึ่งนามว่า **คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ** เวลาภาวนามักจะมีความรู้แปลกพิสดารมาก เมื่อท่านมาจำพรรษาที่บ้านนี้ จึงมีโอกาสได้สนทนาซักถามพร้อมกับให้อุบายทางจิตตภาวนาแบบเด็ดจนสามารถพลิกภาวะจิตของคุณแม่ชีแก้วได้อย่างน่าอัศจรรย์ ดังนี้

“...แม่ชีแก้วที่อยู่บ้านห้วยทรายนี้ เป็นลูกศิษย์ดั้งเดิมของท่านอาจารย์มั่นมาตั้งแต่เป็นสาวโน่นนะ แกภาวนาเป็นตั้งแต่เป็นสาวโน่น ถ้าวันไหนภาวนาแปลกๆ พอท่านอาจารย์มั่นบิณฑบาตมาถึงนั้น ท่านจะว่า *‘วันนี้ออกไปวัดนะ’*

เพราะท่านหยั่งทราบทุกอย่าง...ทีนี้พอท่านจะจากที่นั่นไป ท่านก็บอกตรงๆ เลย บอกว่า *‘นี่ถ้าเป็นผู้ชายแล้วเราจะเอาไปบวชเป็นเณรด้วย’*

อายุตอนนั้นราว ๑๖-๑๗ ปี *‘นี่เป็นผู้หญิงมันลำบากลำบน ไม่เอาไปแหละ อยู่นี่แหละจะเป็นบ้าครอบครัวเหมือนโลกเขา ก็แล้วแต่เถอะ’*

ว่าดังนี้แล้วท่านก็ไป ก่อนจะไปท่านสั่งว่า *‘แต่อย่าภาวนานะ’*

นี่สำคัญ ท่านสั่งไว้จุดนี้แหละ คือนิสัยแกผาดโผนมาก เรื่องภาวนานี้นิสัยผาดโผนมากจริงๆ เหาะเหินเดินฟ้าดำดินบินบนในหัวใจมันออกรู้ออกเห็นหมด เทวบุตรเทวดาอินทร์พรหมเปรตผีนี้มันไปรู้ไปหมด นั่นซิ ทีนี้เวลาไม่มีครูมีอาจารย์คอยแนะคอยบอก กลัวมันจะเสีย

ท่านจึงห้ามไม่ให้ภาวนา *‘เราไปนี้ไม่ต้องภาวนาแหละ ต่อไปมันก็จะมีครูมีอาจารย์สอนเหมือนกันนั่นแหละ’*

ท่านว่าอย่างนี้ ท่านว่าผ่านๆ ไปอย่างนี้แหละ... ทีนี้นานเข้าๆ หนักเข้ามันอดไม่ได้ มันอยากภาวนาอยู่ตลอด แกก็เลยภาวนา ก็พอดีเป็นจังหวะที่เราไปที่นั่นพอเหมาะดีเลยเทียว

พอเราไปถึง แกก็มาเล่าให้ฟัง ตอนที่เราไปนั้นเราไปจำพรรษาบนภูเขา ให้หมู่เพื่อนจำพรรษาข้างล่าง เรากับเณรหนึ่งไปจำพรรษา

คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ

อยู่บนภูเขา บ้านห้วยทรายนั่นแหละ

พอวันพระหนึ่งๆ พวกเขาจะไป ไปพร้อมกันไปละ ไปทั้งวัดเขาเลยแหละ พวกแม่ชีแม่ขาวหลั่งไหลกันไป ขึ้นบนภูเขาหาเราตอนบ่าย ๔ โมง ๔ โมงเย็นเขาก็ไป ตอนจวน ๖ โมงเย็นเขาก็กลับลงมา พอไปถึงแกก็เล่าให้ฟัง ขึ้นต้นก็น่าฟังเลยนะ พอแกขึ้นต้นก็น่าฟังทันที

‘นี่ก็ไม่ได้ภาวนา เพิ่งเริ่มภาวนานี่แหละ ญาท่านมั่นท่านไม่ให้ภาวนา’

แกว่าอย่างนั้น *‘ท่านห้ามไม่ให้ภาวนา’*

เราก็สะดุดใจกึ๊ก มันต้องมีอันหนึ่งแน่นอน ลงหลวงปู่มั่นห้ามไม่ให้ภาวนานี้ต้องมีอันหนึ่งแน่นอน จากนั้นแกก็เล่าภาวนาให้ฟังนี้ โถ ไม่ใช่เล่นๆ พิสดารเกินคาดเกินหมาย เราก็จับได้เลยทันที

‘อ๋อ อันนี้เองที่ท่านห้ามไม่ให้ภาวนา’

พอไปอยู่กับเรา .. ไปหาเราก็ภาวนาพูดตั้งแต่เรื่องความรู้ความเห็น ไปโปรดเปรตโปรดผีโปรดอะไรต่ออะไร นรกสวรรค์แกไปได้หมด รู้หมด แกรู้ ทีนี้เวลาภาวนามันก็เพลินแต่ชมสิ่งเหล่านี้ ครั้นไปหาเรานานเข้าๆ เราก็ค่อยห้ามเข้าหักเข้ามาเป็นลำดับลำดานี่แหละ เอากันตอนนี้ ทีแรกให้ออกได้ *‘ให้ออกก็ได้ไม่ออกก็ได้ ได้ไหมเอาไปภาวนาดู?’*

ครั้นต่อมา *‘ไม่ให้ออก’* ต่อมาตัดเลยเด็ดเลย ***‘ห้ามไม่ให้ออกเป็นอันขาด’***

นั่นเอาขนาดนั้นนะทีนี้ ให้แกรู้ภายในอันนั้นเป็นรู้ภายนอกไม่ใช่รู้ภายใน ไม่ใช่รู้เรื่องแก้กิเลส จะให้แกเข้ามารู้ภายในเพื่อจะแก้กิเลส แกไม่ยอมเข้า เถียงกันแกก็ว่าแกรู้ แกก็เถียงกันกับเรานี่แหละ ตอนมันสำคัญนะพอมาเถียงกับอาจารย์ อาจารย์ก็ไล่ลงภูเขา ร้องไห้ลงภูเขาเลย

‘ไป...จะไปที่ไหน...ไป สถานที่นี่ไม่มีบัณฑิตนักปราชญ์ มีแต่คนพาลนะ ใครเป็นบัณฑิตนักปราชญ์ให้ไป ลงไป...’

ไล่ลงเดี๋ยวนั้น ร้องไห้ลงไปเลย เราก็เฉยน้ำตานี้ไม่เห็นมีประโยชน์อะไร เราเอาตรงนั้นไล่...ลงไป *‘อย่าขึ้นมานะ แต่นี้ต่อไปห้าม’* ตัดเด็ดกันเลย ไปได้ ๔-๕ วัน โผล่ขึ้นมาอีก

‘...ขึ้นมาอะไร !!!...’

‘เดี๋ยวๆ ให้พูดเสียก่อน เดี๋ยวๆ ให้พูดเสียก่อน’ แกว่า

‘มันอะไรกัน นักปราชญ์ใหญ่’ เราว่าอย่างนั้นนะ ว่านักปราชญ์ใหญ่ แกว่า *‘เดี๋ยวๆ ให้พูดเสียก่อนๆ’* แกจึงเล่าให้ฟัง คือไปมันหมดหวัง แกก็หวังจะพึ่ง ก็พูดเปิดอกเสียเลย แกหวังว่า

ดัดคนให้ทันกัน

“...ปลัดอำเภอคำชะอีเขาสนิทสนมกันกับผู้ใหญ่จูม เวลาเขาพูดกับผู้ใหญ่จูม เขาจะบี้จมูกไว้ก่อน *‘ผู้ใหญ่จูมเวลาแต่งตัวนี่ข้าหลวงสู้ไม่ได้ แต่เวลาเขียนหนังสือเหมือนไก่เขี่ย’*

พอดีแกส่งจดหมายมาหาเรา เราอ่านไม่ออก อ่านออกแต่ขำตัวเดียว คือแกชื่อจูม นามสกุล ผิวขำ คำว่า “ผิว” อ่านไม่ออก อ่านได้แต่ “ขำ” ตัวเดียว สองสามวันแกก็ตามมา แกคงสงสัยอ่านได้มั้ย *‘ท่านอาจารย์ได้รับจดหมายผมแล้วยัง’ ‘ได้รับแล้ว’ ‘แล้วเป็นอย่างไรอ่านออกไหม’*

‘ทำไมอ่านไม่ออก ผู้เขียนเขียนได้ ผู้อ่านอ่านไม่ได้มีอย่างเหรอ’

‘ลองอ่านดูซิ’ เราอ่านไม่ออกจริงๆ นะ เราก็เลยว่า *‘อืออาๆๆ ... ขำ’* เราว่าอย่างนั้น

‘อ้าวทำไมอ่านอย่างนั้น’ ‘ก็เขียนอย่างนั้นนี่’ เราก็ว่า คืออ่านไม่ออกเลย ผิวขำ ผิวก็อ่านไม่ออกได้แต่ขำตัวเดียว ให้เราอ่านเราก็อ่านอืออาๆๆ ขำ เราว่าอย่างนั้น ทำไมอ่านอย่างนั้นล่ะ อ้าวก็เขียนอย่างนี้นี่ ดัดคนให้มันทันกัน...”

'จะพึ่งอาจารย์องค์นี้ ชีวิตจิตใจมอบไว้หมดแล้วไม่มีอะไร แล้วก็ถูกท่านไล่ลงจากภูเขาเราจะพึ่งที่ไหน? แล้วเหตุที่ท่านไล่ ท่านก็มีเหตุมีผลของท่านว่า เราไม่ฟังคำท่าน ท่านไล่นี่ถ้าหากว่าเราจะถือว่าท่านเป็นครูเป็นอาจารย์แล้วทำไมจึงไม่ฟังคำของท่าน เพราะเราอวดดีแล้วมันก็เป็นอย่างนี้ไม่เห็นได้เรื่องได้ราวอะไรทีนี้ก็เลยเอาคำของท่านมาสอนมาปฏิบัติ มันจะเป็นยังไง? เอาว่าซิ มันจะจมก็จมไปซิ'

คราวนี้แกเอาคำของเราไปสอน บังคับไม่ให้ออกอย่างว่า นั่นแหละ แต่ก่อนมีแต่ออกๆ ห้ามขนาดถึงว่าไล่ลงภูเขา แกไม่ยอมเข้า มีแต่ออกรู้อย่างเดียว พอไปหมดท่าหมดทางหมดที่พึ่งที่เกาะแล้ว ก็มาเห็นโทษตัวเอง *'ถ้าว่าเราถือท่านเป็นครูเป็นอาจารย์ ทำไมไม่ฟังคำท่านฟังคำท่านซิ ทำลงไปแล้วเป็นยังไงให้รู้สิ'* ..

ทีนี้ก็มีแต่บังคับให้อยู่ละคราวนี้เพราะมันชินพอ พอบังคับให้อยู่ พอแน่วลงอยู่นี้ก็สว่างจ้าขึ้น แล้วก็ปรากฏเป็นนิมิตเรานี้แหละมา ถือมีดเขาเรียกว่าอะไรไม่รู้ มีดก็มีดคมกริบ แสงออกแพรวพราวๆ ทีนี้ให้พิจารณาอย่างนี้นะ การทำลายกายทำลายอย่างนี้ จุดตะเกียงเจ้าพายุมาด้วยนะ หิ้วตะเกียงเจ้าพายุมาด้วยแกว่าหิ้วตะเกียงเจ้าพายุมาแล้วก็ฟันเลย ฟันตัวแกนั่นแหละในนิมิตภาวนา ฟันพออันนี้ขาดตกอันโน้นขาดตก ฟันนี้ๆ ทำอย่างนี้ๆ แยกกายแยกอย่างนี้ ฟันฟาดมันแหลกไปเลยนะ ฟันแล้วเขี่ยๆ เขี่ยออก

'นี่ๆ ดูเอาๆ แล้วแยกออกไปอันไหนเป็นสัตว์อันไหนเป็นบุคคล อันไหนเป็นหญิง อันไหนเป็นชาย เอ้าดูเทียบดู อันไหนสวยอันไหนงามเอ้า ดู'

ฟันออกจนแหลก ทางนี้ก็ดู เกิดความสลดสังเวชภายในจิตใจ มันเป็นนิมิตอันหนึ่งออกแต่เป็นธรรม พออันนี้แตกกระจัดกระจายไปจนกระทั่งว่าเกิดความสลดสังเวชตัวเอง พอคราวนี้พึบลงอีก คราวหลังนี้เงียบเลย พูดไม่ถูกคราวนี้ จะว่าอัศจรรย์ขนาดไหนพูดไม่ถูก ทีนี้พอจิตถอนขึ้นจากนั้นก็หมอบกราบไปทางภูเขาเลยแกว่า ..

พอทำตามนั้นมันก็เปิดโล่งภายในชิทีนี้จ้าขึ้นเลยเชียว .. นี่แหละที่กลับขึ้นมา

กลับขึ้นมาเพราะเหตุนี้ ทีนี้ได้รู้อย่างนั้นๆ ละทีนี้ รู้ตามที่เราสอนนะ

'เออ เอาละ ทีนี้ขยำลงไปนะตรงนี้ ทีนี้อย่าออก อย่ายุ่ง ยุ่งมานานแล้วไม่เห็นเกิดประโยชน์อะไร เหมือนเราดูดินฟ้าอากาศ ดูสิ่งเหล่านั้นน่ะ ดูเปรตดูผีดูเทวบุตรเทวดา มันก็เหมือนตาเนื้อเราดู สิ่งเหล่านี้ไม่เห็นเกิดประโยชน์อะไร ถอนกิเลสตัวเดียวก็ไม่ได้ นี่ตรงนี้ตรงถอนกิเลส'

เราก็ว่าอย่างนี้ *'เอ้าดูตรงนี้นะ'*

แกก็ขยำใหญ่เลย เอาใหญ่เลย ลงใจไม่นานนะก็ผ่านไป แกบอกแกผ่านมานานนะ... พ.ศ.๒๔๙๔ เราไปจำพรรษาที่ห้วยทรายในราวสัก ๒๔๙๕ ละมัง แกก็ผ่าน..."

ความรู้พิสดารของคุณแม่ชีแก้ว

องค์หลวงตาเล่าความรู้แปลกพิสดารของคุณแม่ชีแก้วไว้ ดังนี้

"...สัตว์บางประเภทๆ นี้ รายไหนตายไปเนื้อหนังของเขา เขาหวังประโยชน์จากเนื้อหนังของเขาตลอด เวลาได้นี้ไปทำบุญให้ทานเขามีหวังได้รับ ถ้าปิดเสียนี้ทางเดินของเขาที่จะได้บุญได้กุศลไม่มี

คุณแม่แก้วก็เป็นลูกศิษย์หลวงตาบัว ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นนั่นแหละ แกนั่งภาวนาอยู่ตอนเช้า ที่ห้วยทรายนะ มีบุรุษคนหนึ่งมาเข้านิมิตแม่ชีแก้ว เข้ามาขอว่า

'คุณแม่ นี่ผมเป็นหมูถูกนายบินยิงอยู่ที่ภูเขาลูกนั้น ไปเผลอตัวถูกเขายิงตาย เวลาผมตายแล้วนี้เขาเอาเนื้อหนังมาถวายมาทานนี้ ขอเมตตาให้ฉันฉลองศรัทธาให้ผมด้วย ผมจะได้มีส่วนบุญส่วนกุศลจากเนื้อนี้ ผมตายด้วยความพลั้งเผลอ คือหิวน้ำไปกินน้ำ เขาฆ่าตาย เขายิง ผมสุดวิสัยตายไปแล้ว บุญกุศลจะเป็นเครื่องหนุนผม เวลาเขาเอามาถวายขอให้คุณแม่ช่วยฉลองให้หน่อย'

นี่เห็นไหมล่ะ พอตื่นเช้ามาก็เรียกหมู่เพื่อนมา แล้วแกก็เล่าให้เขาฟัง *'ทำไมแปลกๆ อย่างนี้ มันจะจริงไหม มันเป็นอย่างนั้นเมื่อคืนนี้'*

ไม่นานพวกลูกเมียของนายบินที่ฆ่าหมูตายแล้วเอาเนื้อมาถวายสำนักแม่ชี *'นี่เนื้ออะไร'*

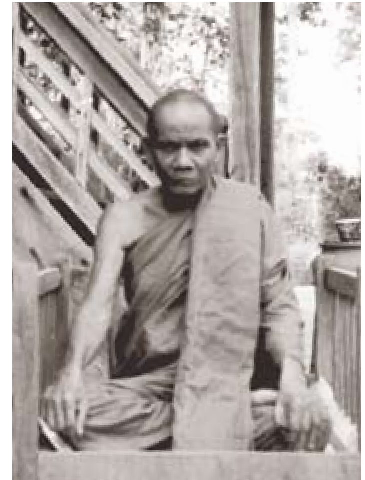
'โอ๋ย เนื้อหมูนี่ไอ้บินมันไปฆ่า ได้หมูมาจากภูเขานั้นๆ เลยเอามาทำบุญให้ทาน'

เป็นไงเข้ากันได้ไหมล่ะ ตรงเป๋งเลย ชื่อไอ้บินจริงๆ ยิงหมูตายแล้ว ทางนี้มาบอกไว้ก่อน .. พอพระออกบิณฑบาตกลับมานี้ เขาก็เอาเนื้อหมูมา เราซักใหญ่เลยทีนี้เพราะเรื่องมันเกิดขึ้นสักครู่ พูดกันยังไม่จบ มาก็เรื่องเข้ากันร้อยเปอร์เซ็นต์เลย อย่างนี้เป็นต้น เข้าใจไหมมันลึกลับ

สัตว์ทั้งหลายที่ตายไปนั้นจะห้ามกันได้ยังไง เมื่อห้ามอันนี้ความมุ่งหมายของสัตว์ที่ตายไปแล้วจะไม่มีทางก้าวเดิน ไม่มีทางออก เข้าใจไหม ต้องอาศัยบุญกุศลจากเนื้อหนังของเขาที่ตายไปแล้วนั้นมาหนุนตัวเองไปอีก..."

หลวงปู่บัว สิริปุณโณ

ในคราวที่หลวงปู่มั่นมรณภาพเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๒ เวลา ๐๒.๒๓ น. คุณแม่ชีแก้วก็ทราบข่าวได้ในทันทีทั้งที่อยู่ห้วยทราย นอกจากนี้ยังทราบล่วงหน้าว่าองค์หลวงตาจะมาที่ห้วยทรายก่อนที่จะเดินทางมาถึงจริง และเมื่อมาอยู่จำพรรษาที่ห้วยทรายแล้วคุณแม่ชีแก้วก็ทราบการไปการมาของท่านตลอดทุกระยะ องค์หลวงตาเล่าไว้อย่างน่าอัศจรรย์ ดังนี้

"...ความรู้ของคุณแม่แก้วแปลกพิสดารมาก .. ตอนที่พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นมรณภาพ โอ๊ย แกแม่นยำของแกขนาดนั้น.. *'ญาท่านเสียแล้ว...เมื่อคืนนี้'*

แกเล่าว่า *'ญาท่านมาบอกว่า มานี่มา ไปดูเสียซากเรา เห็นแต่ซากแล้ว ญาท่านว่า พ่อไปแล้วนะ'*

พอพูดคุยกันยังไม่เลิกเลย ไอ้หลานมันก็ไปคำชะอี ไปได้ข่าวเขาออกวิทยุตอนเจ็ดโมงเช้า ประกาศลั่นว่า ***'หลวงปู่มั่นเสียแล้ว'***

มาถึงมันก็วิ่งถึงวัดเลย วิ่งกระหืดกระหอบมา *'อะไร?'*

'โอ๊ย ญาท่านเสียแล้ว'

นั่นเห็นไหม...เห็นไหม เสียในเวลาเท่านั้นเท่านี้ เขาประกาศลั่น นี่ก็แม่นยำมาก ..

(อีกเรื่องหนึ่ง) พอเราไปถึง (ห้วยทราย) ทีแรกก็เอาละ แกก็เก่งเหมือนกัน เราพูดตามความแกเก่ง *'เอ้อ ปีนี้จะมีครูบาอาจารย์เรามาคล้ายคลึงกับญาท่านมั่น จะมาปีนี้ละ พวกเราจะชุ่มเย็น ตั้งแต่ญาท่านมั่นออกไปแล้วนี้แห้งผากบรรดาพระเณรทั้งหลาย คราวนี้จะมีละ'*

นั่นเห็นไหม ปรากฏแล้ว เวลาถามแกนานๆ ถึงถาม แกบอกว่า *'ดวงดาวเหาะลอยมาบนอากาศ ดวงใหญ่ดวงเล็กเหาะลอยล้อมรอบมาลงห้วยทรายเราหมด ลงข้างๆ ลงนี้หมด .. ดาวปีนี้จะมีครูอาจารย์ ตั้งแต่ญาท่านมั่นไปแล้วจากนู้นมาหายเงียบ จะมีคราวนี้ละไล่เลี่ยกัน'*

แน่ะ แปลกอยู่นะแก แกพูดอย่างออกหน้าออกตา เพราะแกพูดด้วยความรู้ของแก มีปีนี้ละ จากนั้นมาบรรดาประชาชนลูกศิษย์ลูกหามีพระมาพักห้วยทรายทีไรหลั่งไหลออกไปดูแล้วพอเขาถามแก *'ใช่ไหม'* แกบอก *'ไม่ใช่ๆ'*

นี่เปิดอกให้ฟังเสีย พอ (มีพระ) ไป (ห้วยทรายเขาก็ถามแก) *'ใช่ไหม'* แกบอก *'ไม่ใช่ๆ'* นั่นละเวลาแกออกจากที่ของแกแล้วแกจะบอก

'ที่พาเหาะลอยมาตามบนฟ้าสว่างจ้ามานั่นตามบนฟ้าเต็มฟ้ามาเลย ดวงใหญ่ดวงเล็กลงห้วยทรายนี้หมด ลงกระจายออกไปตามนี้หมด ปีนี้จะมีครูอาจารย์มาโปรด เหาะลอยมาจากบนฟ้าดวงสง่างาม ดวงใหญ่ดวงเล็กมารอบๆ'

พอมีครูบาอาจารย์องค์ไหนมาก็พากันไปดู *'เป็นยังไงใช่ไหม'* แกบอก *'ไม่ใช่ๆ'* เรื่อยนี่ละความรู้ภายในจะไปถามใครที่ไหน มันชัดอยู่ในหัวใจ ชัดยิ่งกว่าตาเนื้อเรา แม่นยำๆ องค์ไหนมา ไม่ใช่ๆ

ทีนี้ก็พอดี **หลวงตาบัว หนองแซง** ชื่อ**บัว**เหมือนกัน *'พอว่ามีพระองค์หนึ่งชื่อบัวมาเที่ยวนี้'* โอ๊ย ต่างคนต่างเตรียมพร้อมออกไป เป็นหลวงตาบัวมาก่อนหน้านั้นสองวัน ชื่อบัว แต่แกก็ยังบอกว่า *'ไม่ใช่'* อีกแน่ะเห็นไหม ยังไม่ใช่ยังว่าอีกนะ **บัว**ชื่อเหมือนกันก็ตาม แต่ยังไม่ใช่

อีกสองวันเราก็โผล่ไปละคือหลวงตาบัวไปก่อนหน้าเรา พวกนี้พวกดักละ เราไปไหนไม่ได้พวกดักตาม ตามธรรมดาเราไปคนเดียวๆ อันนี้ก็ดักตาม พอทราบว่าเราจะมาทางนี้แล้วดัก หลวงตาบัวมา ชื่อน่ะใช่ แต่องค์นั้นไม่ใช่ ขบขันดีอยู่นะ นี้เปิดตามหลักความจริง พวกนี้พวกดักเราเพราะท่านอาจารย์มั่นเคยพูดทิ้งท้ายไว้ว่า *'ต่อไปจะมีผู้มาสอนอยู่นะ'* พวกนี้จึงดักพอทราบว่าเราจะไปทางห้วยทรายจึงดักหน้าไปก่อนว่า *'ชื่อบัว'* แกก็ยังว่า *'ใช่ชื่อนั้นใช่ แต่ตัวยังไม่ใช่'* ว่าอีกละ

ก็พอดีเราไปหลังหลวงตาบัวสัก ๒-๓ วัน ทีนี้พอไปถึงจริงๆ แล้ว จึงออกมาดู พอมาดูทีนี้พูดไม่ได้เลย ตอนคุ้นกันแล้วถึงเปิดให้ฟัง นี่เราเปิดเพราะแกก็ตายไปแล้ว เราก็อยู่อย่างนี้ไม่มีได้มีเสียอะไรต่อกัน ก็จะเปิดให้ฟัง พอมาเห็นเรา แกทั้งจะปวดหนักทั้งจะปวดเบาแกว่า

พอเราไปคราวนี้ *'เป็นยังไงองค์นี้ใช่ไหม'*

แกว่าพอเจอเข้ามันโดนปึ๋งเลย ***'ใช่องค์นี้แหละๆ ทั้งปวดหนักทั้งปวดเบา มันลงมันกลัว ทั้งกลัวทั้งเคารพ แต่คอยดูไปท่านจะสอนพวกเราไหม ดูไป'***

แกแม่นยำมากเรื่องความรู้แปลกๆ ชี้นิ้วเลย สำคัญที่สุดที่เรียกว่าไม่พลาดเลยก็คือเวลาเราไปไหนมาไหนนี่ แกรู้ทันที ไม่มีพลาดเลย แม่นยำ ไม่มีเคลื่อนเลย พอเราออกจากวัด คือวัดเราก็อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือกับบ้านห้วยทราย วัดแกก็อยู่ตะวันออกเฉียงใต้ของหมู่บ้าน เวลาเราออกไปแล้วรู้ไม่ผิดเพี้ยนเลย

'อ้าวญาท่านไปแล้วนะวันนี้นะ' ว่าอย่างนั้นนะ *'ไปแล้ว'*

ที่เราไปไหนมาไหนนิสัยเราก็อย่างนี้ มันไม่เคยพูดไม่เคยบอกใคร มันเป็นนิสัยอย่างนั้นแต่ไหนแต่ไร ทางนี้ก็รู้แล้วเริ่มแล้วนะนี่ *'อบอุ่นเข้าแล้ว ค่อยอบอุ่นเข้ามาๆ'*

พอถึงที่ก็ว่า *'ถึงแล้ว'* ตอนเช้าก็ได้หุงข้าว แล้วเตรียมหมากทุกวันไม่มีพลาด เราถึงได้ถามนะสิ *'นี่เตรียมมาทุกวันหรือ? หมากนี่ข้าวเนี่ย'*

หุงข้าววันละหม้อเล็กมาให้ทุกวัน ตอนเราอยู่นั่นน่ะ บอกเท่าไหร่ก็ไม่ฟัง หุงข้าวเตรียมหมาก แกคอยจัด ตัวแกเองไม่มาหรอก แต่ให้แม่ชีมาจังหัน แม่ชีก็เอามา ส่วนแกนานๆ จะเอามาทีหนึ่ง ถามแม่ชีเรื่องหุงข้าว แม่ชีตอบว่า *'เพิ่งหุงตอนญาท่านมานี่แหละ'*

เขาเรียกญาท่าน เป็นความเคารพของเขานะ *'หมากนี่เพิ่งทำ ตอนญาท่านไม่อยู่ข้าวนี่ก็งดหมด'*

'แล้วทำไมถึงรู้ว่าจะทำ?' แม่ชีตอบว่า *'ก็คุณแม่บอกให้ทำไปเถอะ ญาท่านมาแล้ว'*

นี่แหละ อันนี้ไม่พลาดนะ สำคัญไม่มีพลาด...”

ศิษย์คนสำคัญอีกท่านหนึ่งในระยะที่พักอยู่บ้านห้วยทรายแห่งนี้คือ ***ตาปะขาวคำตัน***

ซึ่งระยะต่อมาไม่นาน ตาปะขาวก็ได้บวชเป็นพระภิกษุ (หลวงปู่คำตัน ฐิตธัมโม วัดป่าดานศรีสำราญ อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย) การบวชของตาปะขาวท่านนี้องค์หลวงตาเมตตาเป็นผู้จัดหาบริขารเครื่องบวชให้ด้วยตนเอง ดังนี้

หลวงปู่คำตัน ฐิตธัมโม

“...หลวงพ่อตันนะ องค์หนึ่งนะ อันนี้ก็เราบวชให้เลยนะ เป็นตาปะขาว แกภาวนาดี แกเล่าภาวนาให้ฟัง เข้าท่านี่ว่ะ

เราเลยจัดบริขารให้ไปบวชมุกดาหาร แต่ก่อนเป็นอำเภอ เดินด้วยเท้าไปบวช เราไม่ไปแหละ แต่ให้โยมพาไป ให้พระพาไป บริขารเราเตรียมพร้อมเสร็จแล้ว ให้ไปบวชแล้วมาอยู่ห้วยทรายด้วยกันกับเรา หลังจากนั้นก็พลัดพรากจากกันไป พบกันเป็นบางครั้งบางคราว จนกระทั่ง ท่านมาอยู่นี่ (วัดป่าดานศรีสำราญ) จนท่านเสียไป

การภาวนาของท่านดีมาตั้งแต่เป็นตาปะขาว เราถึงได้จัดบริขารบวชให้ จากนั้นการภาวนาก็ก้าวหน้าเรื่อยๆ ไปจนควรแก่การก่อเจดีย์ให้ .. หลวงพ่อตันเป็นพระสำคัญองค์หนึ่ง ได้ติดสอยห้อยตามกันมาตลอดตั้งแต่เริ่มแรกเป็นลูกศิษย์มา...”

หลวงปู่คำดีนิมิตรู้.. องค์หลวงตาจะมาพบ

ในปี พ.ศ.๒๔๙๕ องค์หลวงตาหาอุบายหลบหลีกหมู่เพื่อนไปเยี่ยมหลวงปู่คำดีที่วัดศรีฐาน จังหวัดขอนแก่น องค์ท่านจึงปิดเงียบไม่บอกกล่าวให้ผู้ใดทราบเลย แต่ถึงอย่างนั้นหลวงปู่คำดีก็สามารถรับรู้ได้ล่วงหน้า ดังนี้

“...นิมิตท่านสำคัญมาก ปรากฏในภาวนาไม่ผิดพลาดนะ ที่อยู่วัดศรีฐานแต่ก่อนเป็นวัดป่าจริงๆ เขาเรียกสามเหลี่ยมไปขอนแก่นนั่นน่ะ ที่แยกไปทางชุมแพ แยกไปทางโคราช แยกไปทางไหน สามเหลี่ยมใหญ่นั่นน่ะ แต่ก่อนเป็นดงทั้งหมด วัดป่าศรีฐานอยู่ตรงนั้นแหละ

เราไปเรายังจำได้ ปี พ.ศ.๒๔๙๕ ขโมยหนีจากหมู่เพื่อนไป หาอุบายมาเยี่ยมโยมแม่ เพราะรำคาญพระเณรรุม หาอุบายมาเยี่ยมโยมแม่ ก็มาพักอยู่กับโยมแม่เพียงสองคืนเท่านั้นเอง เราเปิดไปขอนแก่นคนเดียว ทีนี้ท่านได้นิมิต .. ตอนนั้นมันบันดลบันดาลยังไงก็ไม่รู้ แทบจะทุกครั้งเรื่องมันรับกันได้พอดีๆ อันนี้ท่านนิมิตในภาวนาของท่าน ท่านบอกท่านฝัน ถ้าพูดนอกๆ ท่านก็บอกว่าฝัน จริงๆ ก็คือฝัน

เลิกปรารถนาพุทธภูมิ

คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ

“...เราก็ไม่เคยพูดนะอย่างนี้นะเพราะมันเป็นเรื่องผ่านมาแล้ว ไม่ทราบพูดหาอะไร ทีนี้เวลามันสัมผัสเราก็พูดบ้าง มันนานแล้ว แล้วแก (แม่ชีแก้ว) ก็ถาม

'เท่าที่พิจารณาดูนะ ที่มันรู้มา ญาท่านนี่เคยปรารถนาพุทธภูมิมานะ แล้วทำไมถึงเลิกเสียล่ะ ใช่ไหม'

แกว่างั้นนะ เราก็ไม่ตอบเสียเลยกระทั่งบัดนี้ยังไม่ตอบเลยนะ แกถามแบบสงสัยนะ เราก็เฉยเลย แกก็จับคำอะไรเราไม่ได้นะ เราก็ไม่เคยพูดที่ไหนว่าเราเคยปรารถนาพุทธภูมิมา เราก็ไม่เคยพูดที่ไหน แต่แกทำไมนำมาพูดทั้งๆ ที่เราไม่เคยพูดที่ไหนเลยนะว่าเราเคยปรารถนาพุทธภูมิหรือไม่ เคยปรารถนาเราก็ไม่เคยพูด แกจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ตามแกก็ไม่กล้าถามอีกนะ เราก็เฉยมาจนกระทั่งทุกวันนี้ แกตายไปแล้วเราก็เฉย...”

วัดป่าชัยวัน อ.เมือง จ.ขอนแก่น

หลวงปู่คำดี ปภาโส

ภาวนานั่นเองเป็นไรไป .. ท่านฝันในของท่านนักภาวนารู้กัน วันนั้นภาวนาอยู่มันเกิดเรื่องราวขึ้นมา พอตื่นขึ้นมาตอนเช้าก็รีบสั่งพระเลย

'เอ้อ เมื่อคืนนี้ผมได้นิมิตแปลกประหลาดมาก จะมีพระองค์สำคัญ แต่ว่าองค์ไหนท่านก็ไม่ได้บอก จะมีพระองค์สำคัญมาวัดเราในเร็วๆ นี้ ถ้ามีพระกรรมฐานมาจากที่ไหนก็ตามอย่างไรขอให้ได้พบกับเราเสียก่อน'

ท่านจัดพระมาเลยนะ จัดพระมาเฝ้าศาลา ศาลาวัดป่าศรีฐานเป็นป่าจริงๆ ไม่ให้ไปไหน คือท่านสั่งไว้ว่า ถ้าพระกรรมฐานมาไม่ว่าองค์ใดก็ตาม แก่หรือหนุ่มก็ตาม ถ้าเป็นพระกรรมฐานนอกนั้นท่านไม่พูด แล้วมานี้อย่างไรก็ขอให้พบผมเสียก่อนก่อนที่ท่านจะผ่านไป ให้ได้พบผมเสียก่อน ผมจะได้พบพระองค์สำคัญเร็วๆ นี้นะ ท่านว่างั้น ท่านจึงจัดพระให้มาอยู่มาเฝ้าศาลา

ครั้นเวลาพระมาเฝ้าศาลา พอดีเราไปที่นั่นองค์เดียว ขโมยหนีนี่ ตีตั๋วก็ไม่ให้ใครทราบมาเยี่ยมมารดา ๒ คืน นี่ละต้นเหตุที่จากหมู่เพื่อนได้ ถ้าว่าไปเที่ยววิเวก โอ๋ย ไม่ได้นะ แหลกเลย รุมเข้าใจไหม นี่จะไปเยี่ยมมารดาจะไปได้ยังไง จะไปหาที่สงัดยังไง ฟังแต่ว่าไปเยี่ยมแม่เป็นไรล่ะ มันก็หาทางออกได้

เราก็มาพักอยู่กับแม่ ๒ คืน ต่อจากนั้นก็ออก ออกไปไม่ให้ใครทราบ ให้น้องไปตีตั๋วสถานีรถไฟคำกลิ้งนี่ละ ไปลงขอนแก่นแล้วจะไปเข้าในภูเขา ความคิดว่าอย่างนั้น อำเภอภูเวียง พอตีตั๋วแล้วก็ขึ้นรถไฟ ไปคนเดียว มันก็บันดลบันดาลไปเจอเอาโยมคนหนึ่ง โยมคนนั้นก็คุ้นกับเรา คุ้นมหาคุ้นว่างั้นเถอะ แล้วคุ้นกับท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ อุปัชฌาย์เราด้วย

พอไปเจอเราบนรถไฟ *'เอ้ย ท่านอาจารย์มายังไง ขึ้นเลย'*

'เป็นบ้าหรือไง' เราว่างั้น หมดละทีนี้ความขลังของกู หมดละที่นี่ เป็นบ้าเรอะเราว่างั้น มันโมโห มันหมดแล้วความขลังของเรา เขาลบลายหมดแล้ว ไปนี้มันก็จะไปบอกท่านเจ้าคุณว่าเราไปทางไหนๆ นี่ท่านจะลงไหน ตีปากเอานะ บอกเท่านั้นพอไม่พูดมากนะ ทีแรกถามเราก็ว่าเป็นบ้าเหรอ

'แล้วท่านอาจารย์จะตีตั๋วลงไหน' *'นี่ฟาดปากเอานะ'* เลยนิ่งเลย

ทีนี้มันไม่อยู่เฉยๆ ซีมันคอยแอบดูเรา เวลาเราจะลงสถานีรถไฟ มันจะไปโคราช เราไปลงขอนแก่น ปึ๊บลง มันเห็นแล้วนะนั่น

รถจักรดีเซลไฟฟ้าดาเวนปอร์ตที่ใช้ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๙๘

พอกลับไปก็ไปหาท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ล่ะซี แว้ดๆ โอ๋ย อยากฟาดปากมันอีก มันโมโห หมดขลัง ไปอยู่ไม่ได้นานท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ให้คนไปตามบอก *'จะพาไปกรุงเทพฯ'* อย่างนั้นละ เรื่องราวนะ

พอลงรถไฟก็ไปวัดท่านอาจารย์คำดี ไปองค์เดียว สะพายบาตรไปองค์เดียว พระก็ไม่รู้ว่าเราเป็นใคร พระองค์นั้นท่านเล่าละเอียดลออตามที่ท่านอาจารย์คำดีสั่งนะ

'ผมมาอยู่ที่นี่เพราะท่านอาจารย์คำดีสั่งให้ผมมา มาเฝ้าวัดอยู่ที่นี่ คือท่านบอกว่าท่านได้เหตุว่าจะมีพระองค์สำคัญมาวัดเราเร็วๆ นี้ แล้วท่านก็สั่งเอาไว้ว่า ถ้าเป็นพระกรรมฐาน ไม่ว่าหนุ่มว่าแก่อย่าด่วนให้ท่านไปไหน ให้พบกับท่านเสียก่อน เพราะฉะนั้นท่านถึงได้สั่งให้ผมมาพักอยู่ที่ศาลา คอยต้อนรับพระสังเกตพระที่ควรจะได้พบหรือไม่ได้พบ ผมจึงได้มาอยู่นี้'

ก็เลยมาเฝ้าตามที่ท่านสั่ง แกก็เล่าสะเปะสะปะไป แล้วก็ไม่รู้ใครเป็นใคร เราเป็นใครเราก็มีแต่คอยหลบคอยซ่อนตลอด จะเปิดง่ายๆ ได้เหรอ ท่านก็พูดสะเปะสะปะไปตามภาษาของแก เป็นพระบวชใหม่ได้สองพรรษา .. เราก็ถาม ตอนนั้นพระไม่รู้เรานะ พระองค์นั้นไม่รู้เราก็เลยถามว่า

'ท่านให้มาอยู่ได้กี่คืนแล้ว'

'ได้ ๒ คืนนี้แหละ' ว่างั้นนะ

จำได้จนกระทั่งชื่อ ชื่อท่านชื่อพระฮวด อย่างนี้ละถ้ามีเหตุมันไม่ได้ลืมนะเรา มันจับปั๊บเลย

ทีนี้พอนั่งอยู่นั้นเราดูไปที่ไหนๆ ท่านก็ว่ามาเฝ้าศาลาเฝ้าอะไร มีสาระอะไรบ้างบนศาลา มีที่ไหนมันก็ไม่มี มีแต่กระบอกไม้ไผ่ตัดเป็นกระโถน แทนกระโถน แล้วก็ถ้วยดินแทนกระโถน แต่ก่อนกระโถนไม่มี ถ้วยดินครอบไว้มุมเสาๆ แล้วกระโถนนั่นก็คือไม้ไผ่ตัดครึ่งเอาเป็นกระโถนแทน เราดูก็ไม่เห็นมีอะไร ที่ท่านสั่งไว้นั้นน่าจะเป็นความจริงเราก็คิด ต่อไปท่านก็ถามชื่อ

'ท่านอาจารย์ชื่อว่ายังไง' 'ถามไปทำไม'

'คือเวลามีพระกรรมฐานมาอย่างนี้แล้ว เวลาไปกราบเรียนท่าน ท่านถามชื่อถามนามก็จะได้กราบเรียนให้ท่านทราบ'

นั่นซีเราก็เลยบอกว่า *'บัว' 'เหอๆ อาจารย์มหาบัวเหรอ'*

'อาจารย์อะไรก็จะเป็นไร' เราว่างี้ ดุเลย ต่อจากนั้นก็รู้ล่ะซี

'โอ๊ย ท่านอาจารย์พูดถึงท่านอาจารย์อยู่ตลอดเวลา เทศน์สอนพระนี้เอาท่านอาจารย์มาขนาบพระอยู่เรื่อย'

ทีนี้พอเราไปนั้นพระยังไม่รู้จักเรานี่ พอตกกลางคืนมาก็คุยธรรมะกัน ตอนเช้าตอนมาฉันจังหันพระยังไม่รู้เรานี่ รู้เฉพาะท่าน เพราะเราไปอยู่กุฏิข้างๆ ท่าน ไปคุยกับท่านตอนกลางคืนแล้วกลับมานอนกุฏิ

ตอนเช้าออกบิณฑบาต พอมาแล้ว อันนี้ตอนสำคัญนะ คือท่านนั่งองค์หัวหน้า พอดีเราก็เป็นองค์ที่สอง นั่งอยู่ข้างๆ ท่าน แล้วพระเณรก็นั่งเป็นแถว ทีนี้เวลาพระเณรแจกอาหารไปใกล้ๆ ท่าน พอจัดอาหารถวายท่านท่านกระซิบ

เสนาสนะภายในวัดป่าคลองกุ้ง
สร้างสมัยท่านพ่อลีจำพรรษาอยู่

'นั่นรู้ไหมเสือ' ท่านว่าอย่างนั้นนะ

ท่านพูดเบาๆ ให้รู้เฉพาะพระองค์นั้น แต่เราหูดีก็ได้ยินอยู่ตลอด องค์ไหนก็ตามพอเข้าไปหาท่านใกล้ชิดท่าน *'ให้รู้นะเสือ ระวังนะ'* .. พระเณรกิริยาท่าทาง ก็เป็นธรรมดาของพระเณรที่ท่านไม่ดุว่างั้นเถอะ มันก็อาจเป็นไป

ดุเณรร้องไห้

"...ท่านอาจารย์คำดีท่านสอนพระ คือท่านฝึกนิสัยใหม่หมดท่านเล่าให้เราฟัง นิสัยท่านสุภาพเรียบร้อยมากทีเดียว เรานึกว่าเป็นนิสัยเดิมท่าน เราก็ได้ชมนิสัยท่านเรียบราบมากทีเดียว เวลาสนิทกันนานๆ เข้ามาแล้วท่านเลยเล่าให้ฟัง ท่านบอกว่า *'กิริยาอาการที่ผมใช้อยู่ทุกวันนี้ผมฝึกหัดใหม่นะท่านมหา ไม่ใช่นิสัยเก่าผม'*

นี่เราได้ชมว่าท่านฝึกได้เรียบจริงๆ เป็นใหม่ขึ้นมาหมด ฝึกหัดนิสัยได้ใหม่หมดเลย

'แต่ก่อนผมนิสัยวู่วาม ให้ทันใจ ใจร้อน อะไรพอขว้างขว้าง อะไรพอปา ปา ต้นเหตุที่จะมาให้ผมดัดนิสัยผมอย่างเด็ดขาดเกิดขึ้นจากเณรที่วัดศรัทธา-รวม โคราช'

ท่านพักอยู่วัดศรัทธารวม เขาถวายผ้ามาแล้วเณรเย็บเป็นผ้าสบง ทีนี้เณรเย็บผิด เอามาดูก็ผิดจริงๆ พอเห็นเย็บผ้าผิดท่านก็เลยฉีกต่อหน้าเณรผ้าใหม่ๆ นะ ท่านฉีกผ้าต่อหน้าเณรเลย ท่านไม่สนใจตามนิสัยดั้งเดิมของท่านเป็นอย่างนั้น ผ้าใหม่ๆ เย็บผิดเท่านั้นฉีกเลย

เณรไปนั่งแอบอยู่ต้นเสา ไปร้องไห้อยู่ต้นเสานู้น ท่านไปเห็นไปเจอเข้า เณรที่เย็บผ้าผิดถูกเราทำประชดฉีกผ้านี้ ไปนั่งอยู่ข้างต้นเสาร้องไห้อยู่นั้นเลยไปสะดุดใจอย่างแรง ว่าเณรนี่ได้ร้องไห้เสียใจหรืออะไรก็ไม่รู้แหละ เกิดจากเหตุที่เราฉีกผ้าที่เณรเย็บผิดนั้นต่อหน้าต่อตาเณร เณรเลยไปนั่งแอบต้นเสาร้องไห้

นั่นละท่านนำมาดัดท่าน ท่านว่าอย่างนั้นท่านเล่าให้เราฟังเอง

'เรื่องเหล่านี้มันก็มีผิดมีพลาดได้ เย็บสบงจีวรไม่ว่าอะไรผิดพลาดได้ทั้งนั้น แต่ก็ไม่มีอะไรเสียหาย ผิดพลาดก็ธรรมดาๆ ความเสียหายมาอยู่ที่เราทำเวลานี้ เอาผ้าที่เย็บผิดนั่นน่ะมาฉีกต่อหน้าต่อตาเณร ผ้าไม่เสีย มันเสียเรา นี่ถ้าเราไม่ฝึกหัดนิสัย

วัดป่าคลองกุ้ง อ.เมือง จ.จันทบุรี

ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก, องค์หลวงตา, ไม่ทราบนาม

อย่างนั้นละ ทีนี้พอท่านกระซิบต่อไปแล้ว องค์ใดผ่านท่านจะกระซิบทั้งนั้นละ เราได้ยินตลอดๆ เลย แต่เราก็เฉยเหมือนไม่ได้ยิน ..

พอวันหลังมาพระเณรเรียบหมด แปลกอยู่ หลังจากนั้นแล้วเรียบหมด คงรู้กันหมดทั้งวัด นี่ละองค์ที่ท่านเอามาขนาบพวกเราอยู่ทุกวันคือองค์นี้เอง ...”

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

ใหม่นิสัยนี้จะไปใหญ่ จะทำให้เสียพระทั้งองค์คือเรานี้เอง

ตั้งแต่นี้ต่อไปนิสัยอย่างนี้เราจะไม่เอามาใช้เป็นอันขาด เราจะฝึกหัดนิสัยใหม่หมดเลย นิสัยเก่าตัดขาดสะบั้นไปเลย เอานิสัยเรียบร้อยดีงามมาใช้ เพราะฉะนั้นผมถึงมีนิสัยอย่างนี้ท่านมหา นิสัยเดิมผมไม่ได้เป็นอย่างนี้’

ท่านก็เล่าให้ฟัง เพราะนิสัยท่านเรียบร้อยมาก...”

ธุดงค์จันทบุรี

อีกคราวหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ องค์ท่านหลบหลีกหมู่เพื่อนแวะไปเที่ยววิเวกทางจังหวัดจันทบุรีซึ่งท่านได้เล่าเหตุการณ์ในครั้งนั้นไว้ ดังนี้

“...เราขโมยหนีจากหมู่เพื่อนจากห้วยทรายมุกดาหารมาจันทบุรี พ.ศ. ๒๔๙๕ มาหลบภาวนาอยู่ที่วัดป่าคลองกุ้ง ..

ที่ขโมยหนีหมู่เพื่อนไปนะ เพราะลำบากรำคาญ หาอุบายมาเยี่ยมโยมแม่ จะไปยังไง ไปเยี่ยมโยมแม่มันหาความสงัดที่ไหน มานั่นพระรู้หมดแล้วแหละ ยังไงก็จะเผ่นที่ไหนแหละ มานี้ปั๊บมาเยี่ยมโยมแม่สองคืน ปั๊บลงจันท์ฯ หนีไปนู้นแหละ ไม่ให้ใครทราบนะไป ไปจันท์ฯ ก็ไม่ให้ใครทราบเหมือนกัน ไปพักอาศัยอยู่กับ**อาจารย์เฟื่อง**[๑].. เมื่อเรามาถึงแล้วก็บอกท่านอาจารย์เฟื่อง (โชติโก) ว่า

‘ผมไม่ไปฉันในที่ไหนๆ ขออย่าให้ผมเกี่ยวข้องกับอะไรต่างๆ ส่วนเรื่องการนิมนต์ออกไปฉันที่นั่นที่นี่ตามงานต่างๆ ขออย่าให้ผมเกี่ยวข้องเลย ผมมาพักผ่อนภาวนาสบายๆ ของผมต่างหาก’

ในตอนนั้นพระวัดป่าคลองกุ้งก็ไม่มาก วัดยังเป็นป่าเป็นดง ส่วนในเรื่องการบิณฑบาต ก็บิณฑบาตกับชาวสวนที่อยู่ในถิ่นแถวนั้น ไม่ได้เข้าไปบิณฑบาตในเมือง อาจารย์เฟื่องท่านก็พาเราไปบิณฑบาตตามบ้านชาวสวน ส่วนพวกพระเข้าไปบิณฑบาตในเมือง ..

อาจารย์เฟื่องเป็นคู่กับอาจารย์เจี๊ยะ อยู่นั้นสบาย คือการถูกนิมนต์ไปฉันที่นั่นที่นี่ไม่ให้ไปยุ่งเลย .. เราสั่งขาดเลย พอไปอยู่ที่นั่นเรา

---

[๑] เกิดในสกุล เชื้อสาย เมื่อวันอังคาร เดือน ๖ แรม ๖ ค่ำ ปีเถาะ ตรงกับวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๕๘ ที่บ้านน้ำฉู่ ตำบลเกวียนหัก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พ.ศ.๒๔๗๘ อุปสมบทเป็นพระภิกษุ, พ.ศ.๒๔๘๐ พบพระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธัมมธโร) และได้ญัตติเข้าคณะธรรมยุต, พ.ศ.๒๕๑๔ เป็นเจ้าอาวาสวัดธรรมสถิต, วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๙ มรณภาพที่ประเทศฮ่องกง, วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๐ บรรจุพระศพ ณ สถูปญาณวิศิษฏ์ รวมสิริชนมายุได้ ๗๑ ปี พรรษา ๔๙

ก็เลยเป็นผู้มีพรรษาแก่กว่าท่าน เราก็มอบให้ท่านหมด เราไม่ไปเลยจริงๆ ท่านดูเหมือนไปแทบทุกวัน เดี๋ยวร้านนั้นนิมนต์ ร้านนี้นิมนต์ไปฉัน เราอยู่ที่นั่นสบาย เป็นป่าล้วนๆ เรียกว่าวัดป่า-คลองกุ้งถูกต้อง มีเท่านั้น นอกนั้นเป็นป่าไปหมดเลย นั่นแหละเป็นครั้งแรกเราไป ไปคนเดียวนั่นแหละ ไปอยู่สบายๆ .. เรากับอาจารย์-เฟื่องเคยอยู่ด้วยกันที่วัดป่าหนองผือ สกลนคร ส่วนอาจารย์เจี๊ยะ (จุนโท) กับเราก็เคยอยู่ด้วยกันที่วัดบ้านโคกนามน สกลนคร จำพรรษาด้วยกันที่นั่น ก็เลยคุ้นกันมาตั้งแต่อยู่ร่วมสมัยหลวง-ปู่มั่นโน้น

เพราะฉะนั้นเราถึงมาหลบซ่อนตัวอยู่ทางจันทบุรีนี้ เพราะเราทราบแล้วว่าอาจารย์เจี๊ยะกับอาจารย์เฟื่องอยู่ที่นี่ คุ้นกับท่านมานานมาก

เราจากหมู่เพื่อนมาหลบอยู่จันทบุรี เนื่องจากหมู่เพื่อนรุมตั้งแต่พ่อแม่ครูจารย์มั่นมรณภาพลง รุมมากจนกระทั่งไปไม่ได้ว่างั้นเถอะ เราจึงได้เกี่ยวกับหมู่เพื่อนตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา คือตั้งแต่ปีหลวงปู่มั่นมรณภาพ ๒๔๙๒ ถวายเพลิงท่านปี ๒๔๙๓ พอเดือนกุมภาพันธ์ หมู่เพื่อนวิ่งตามเราไปไหนตามเกาะอยู่ตลอด พออยู่จันทบุรีพอสมควรแล้วจึงย้อนกลับห้วยทราย มุกดาหารตามเดิม...”

นิมิตอัศจรรย์ “สรงน้ำพระพุทธรูปทองคำ” หยั่งรู้อนาคต

ในคืนหนึ่งที่ห้วยทราย มีนิมิตอัศจรรย์ปรากฏขึ้นมาให้ท่านได้ทราบถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับประชาชนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

“...เหตุที่จะบวชโยมแม่มันก็มีต้นเหตุ นู่นอยู่ห้วยทราย มันไปเจอทางนู้นแล้วเป็นขึ้นทางนู้นแล้ว มาก็ได้เล่าให้หมู่เพื่อนฟัง

‘เอ้อ ไอ้เรานี้นึกว่าจะไปสะดวกสบาย นี่มันจะไม่สะดวกสบายนะ’

มาพิจารณา คืนนี้ปรากฏเรื่องเกี่ยวกับโยมแม่มาเกี่ยวกับเรา ตลอดถึงเรื่องของโลกนี้ก็มาเกี่ยวกับเรา คือคำว่าโลกมาเกี่ยวกับเราได้แก่ วันนั้นเวลามันแสดงขึ้นภายในจิตใจนี้ เหมือนว่าเรานี่จะขึ้นไปสรงน้ำพระพุทธเจ้ามากต่อมาก ... เป็นแท่นที่สูงประมาณสัก ๑ เมตร ๓๐ ความสูงนะ เป็นแท่นใหญ่ เราขึ้นไปสรงน้ำพระพุทธเจ้าทั้งหลาย นิมิตแสดงออก

ครั้นเวลาก้าวขึ้นไปแล้ว เป็นพระพุทธเจ้ารูปทองคำทั้งแท่งๆ เท่าองค์ของพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ไปเลย อยู่บนแท่น น้ำที่เราไปก็มีน้ำหอม น้ำอะไรที่เป็นน้ำเคารพนับถือนั่นแหละขึ้นไปก็ประพรมท่านด้วยความเคารพ เรื่องของในนิมิตมันก็ไม่นาน พระพุทธเจ้าที่อยู่บนแท่นพระเป็นทองคำทั้งแท่ง ไปประพรมท่านด้วยความเคารพๆๆ ทั่วถึงไปหมด ฟังซิว่าทั่วถึงไปหมดในเวลาไม่เนิ่นนาน

พลังจิต..ท่านพ่อลี

ท่านเล่าถึงพลังจิตของท่านพระอาจารย์ลี ธัมมธโร แห่งวัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

“...พูดถึงเรื่องจิต... อย่างสมัยปัจจุบันนี้นะ... คือทำไมถึงทราบกันได้ ก็ทราบในวงปฏิบัติด้วยกันนะสิ! พระกรรมฐานประสานกันอยู่ตลอดเวลา พวกเราฆราวาสไม่ค่อยทราบกัน... ภาคปฏิบัติทางด้านจิตตภาวนา องค์ไหนเป็นอย่างไรๆ ท่านจะทราบกันอยู่อย่างลึกลับอยู่ภายในของท่านนะ ในระหว่างพระกรรมฐานด้วยกัน แต่คนภายนอกนั้นไม่ทราบ เพราะท่านไม่พูด...

เวลาไปไหน พระกรรมฐานเป็นผู้มุ่งอรรถมุ่งธรรมจริงๆ เราจะไม่ทราบเลย เหมือนกับว่าผ้าขี้ริ้วห่อทอง ท่านไม่ได้มุ่งพูดอะไรต่ออะไร... นั่นละ ถ้าความเป็นธรรมจริงๆ แล้ว จะไม่มีโลกามิสเข้าไปเคลือบไปแฝงเลย... แต่ในวงปฏิบัติด้วยกัน แล้วอย่างไรก็ปิดไม่อยู่ อะไรก็ต้องเปิดสู่กันฟัง เพื่อจะได้แก้ไขกัน มีอะไรๆ ขัดข้องตรงไหน พอองค์นั้นเล่าให้ฟังแล้ว ขัดข้องตรงไหนองค์นี้จะแก้ให้ทันที แก้ให้แล้วเปิดทางโล่ง... นั่น เรื่องของจิตเป็นอย่างนั้น

หลวงปู่มั่น นานๆ ท่านจะยกองค์นั้นมา ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านทั้งนั้นละ ทีนี้ยกมาคราวใดจะต้องมีจุดสำคัญๆ ที่ท่านจะนำออกมา อย่างท่านอาจารย์ลีนี้ท่านก็ว่า

‘ท่านลีนี้นะ กำลังใจดีมาก’

ฟังสิกำลังใจพลังของใจ นี่จะยกตัวอย่างให้ประกอบกับคำว่าพลังของธรรม **ท่านเฟื่อง** เป็นคนเล่าให้ฟัง เราไม่ได้อยู่ที่นั่นด้วยละ ท่านอาจารย์ลีนั่งอยู่ ท่านเฟื่ององค์หนึ่งและเด็กซื่อมนูญคนหนึ่งอยู่นี่ แล้วท่านก็นั่ง ตอนนั้นก็คุยธรรมะกันเล็กๆ น้อยๆนะ

‘เอ้อ เราจะพานั่งสมาธิ’

ท่านอาจารย์ลีว่าอย่างนั้น *‘เอ้า เข้าที่’* (นั่งขัดสมาธิ) ท่านว่าอย่างนี้นะ ท่านอาจารย์เฟื่องเล่าให้ฟัง พอว่าอย่างนั้นองค์ท่านอาจารย์ลี ท่านไม่ได้นั่งหลับตานี่ ท่านไม่ได้นั่งเข้าที่ ท่านนั่งธรรมดา *‘เอ้านูญ! เข้าที่’*

ส่วนที่รดน้ำประชาชนนี้เกี่ยวกับการสั่งสอนประชาชนนั้นเราก็เข้าใจ ส่วนเรื่องสรงน้ำพระพุทธรูปทั้งหลายเราไม่พูดเท่านั้น เรื่องนิมิตมันก็แปลก

มองไปทางนี้ประชาชนแน่นหมด รอบหมดเลย นี่มันอะไรกันอีก แล้วมันก็เข้าใจ ลงไปทีนี้ประพรมเหมือนกับว่าน้ำพุทธมนต์ให้ประชาชน พอออกจากนี้ไปแล้วก็มีแต่ประชาชน เรื่องพระพุทธเจ้าก็เรียกว่าหาย ผ่านไปแล้วหายเงียบเลย

ทีนี้มีแต่ประชาชนเต็มหมดเลย มองไปไหนสุดสายหูสายตา ฟากจากนั้นไปอีกพักหนึ่งลงต่ำไป มันต่ำกว่ากันประมาณสักวากว่าๆ เราก็ลงจากฟากนั้นลงไป ทีนี้เวลาประพรมน้ำมนต์ให้ประชาชน รดน้ำมนต์ประชาชนนี้ มันออกจากนิ้วมือออกจากฝ่ามือ พอมือเราสาดน้ำนี้แตกกระจายไปเลย แตกกระจายนี้ทั่วถึงอย่างรวดเร็ว มันก็ชัดเหมือนกันพอส่ายนิ้วมือนี้ซ่าๆๆไปหมด น้ำนี้ออกจากนิ้วมือๆ มันก็ไม่นาน มันทั่วถึงหมดนะมากๆ นั่นน่ะ เพราะมันเป็นในนิมิตให้รู้เรื่องราว พอส่ายมือไปนี้น้ำอันนี้จะออกจากปลายมือๆ นี้ซ่าๆๆ สาดนู้นสาดนี้จนรอบหมดในเวลาไม่นานเลย พอจากนั้นปั๊บลงไปแล้ว อ้าวจะลงจากที่ประพรมน้ำมนต์ให้ประชาชน

พอก้าวออกจากนั้นมาดูประชาชนนี้แน่นหมดเลย อ้าว นี่มันนิมิตยังไงอีก แต่มันก็รู้ของมันเอง ลงมานี้เขารอรับน้ำพุทธมนต์อยู่ รับน้ำสรงน้ำพุทธมนต์จากเราเต็มไปหมดเลย

พอลงจากแท่นพระพุทธรูปแล้ว ก็ลงมาประพรมน้ำมนต์ให้ประชาชน ไม่ใช่เป็นน้ำอบน้ำหอมที่เราขึ้นประพรมสรงพระพุทธเจ้านะ อันนั้นขึ้นด้วยนิมิตมันขึ้นพอเหมาะพอดีด้วยความเคารพ ภาชนะอะไรที่จะไปสรงน้ำท่านก็เหมาะสมทุกอย่าง ในนิมิตมันพูดไม่ได้มันหากพร้อมกัน พอสรงน้ำไม่เนิ่นนานนักก็ทั่วถึงหมดเลย

เรามาพิจารณาตรองตามเรื่องนี้ *'เอ๊ โยมแม่กับเรานี้ ถ้าไม่เอาโยมแม่บวชเห็นจะไม่ได้ มันเกี่ยวพันกันอยู่อย่างนี้'* พิจารณา ผมก็เข้าใจๆ ไปตามลำดับของนิมิตที่เป็นเครื่องเทียบเคียง โยมแม่เราก็เอามาบวชตั้งแต่โน้น

พอนั่งปุ๊บปั๊บ เด็กเข้าที่นั่งสมาธิ ท่านคงเคยสอนมา ท่านอาจารย์เฟื่องนั่งอยู่ทางนี้ *'เอ้า เราจะให้ตัวลอยนะ'*

ท่านอาจารย์ลีกล่าว นี่ละ ที่ว่าพลังของจิต *'เราจะให้ตัวลอยนะ'* พอว่าอย่างนั้น *'เอ้า ขึ้น...ขึ้น...'* แล้วดูมือท่านนะ อาจารย์เฟื่องดู ท่านว่า ท่านทำมือด้วย *'เอ้าๆ ขึ้น...ขึ้น...ขึ้น...'*

ท่านอาจารย์ทำมืออย่างนี้ ขึ้นจริงๆ เด็กคนนั้นนะ ตัวลอยขึ้นๆ ... แต่สูงขนาดนี้ ... นี่ละพลังของจิตที่ท่านอาจารย์มั่นว่า *'พลังของจิตท่านลีนี่ดีมาก'* ... ฟังสิ! พลังของจิตดีมาก นี่ละ พลังเป็นอย่างนี้ แล้วพอเด็กนี้ลงแล้ว ทางท่านอาจารย์เฟื่องก็คิดมั่นใจว่า *'ยังไงท่านก็จะให้เราขึ้นคราวนี้ เราจะไม่ยอมขึ้น วันนี้ฝืนกัน'*

แล้วก็จริงๆ สักเดี๋ยวท่านอาจารย์ลีก็ว่า *'เอ้าเฟื่อง'* ท่านเฟื่องปรารภในใจ *'ว่าแล้ว'* ทางท่านอาจารย์ลีนั้นว่า *'เอ้าๆ ขึ้นๆ'* ท่านอาจารย์เฟื่องว่า

'มันจะขึ้นจริงๆ หว่า! สู้ท่านไม่ได้ เราไม่ให้ขึ้นนะสิ แต่มัน...อันนี้มันโยกแล้ว มันแปลกๆ แล้ว' ท่านว่า *'เราก็สู้ๆ แต่สู้อย่างไรก็...'*

อย่าให้พูดเถอะ (ขบขัน) ไอ้เรื่องแพ้อย่ามาพูดเลย คือเรื่องแพ้ท่านอาจารย์ลี ท่านเฟื่องว่า

'อีกนิดหนึ่งนะ... ลงเลยนั่น หัวคะมำ ถ้าสมมุติว่ากันเราไม่ขึ้น หัวเราต้องคะมำ'

ท่านว่าอย่างนั้น นั่นนะ เห็นไหม นั่นไม่ใช่เล่นนะ พอเสร็จแล้ว แล้วท่านก็ยืนอยู่นะ พอเห็นทางนั้นขยุกขยิกๆ มันจะขึ้นแต่ไม่ขึ้นนี่นะ พอเสร็จแล้วท่านก็หยุด พอหยุดแล้วก็นั่งละ

'โอ้ย ตื้อ' (องค์หลวงตาพูดอย่างขบขัน) ท่านอาจารย์ลีพูดอย่างนี้ ท่านไม่พูดมาก *'เฮ้ย ตื้อ'* (ขบขัน) ผมยังไม่ลืมอยู่นะ ท่านเฟื่องว่าท่านอาจารย์ลีมียิ้มอยู่บ้างนิดหนึ่ง

นี่ละเรื่องพลังจิต อันนี้ก็จะเป็นได้บางราย... เพราะเป็นเรื่องภายนอก ใช้ภายนอกต่างหาก ตามแต่จริตนิสัยของใครที่จะใช้ในทางไหน ไม่ใช่หลักของศีล สมาธิ ปัญญา มรรคผลนิพพานจริงๆ อันนั้นเป็นหลักเพื่อจะละจะถอนกิเลส...

กำลังจิตอันนี้มันเป็นเครื่องใช้แล้วแต่ใครจะมีนิสัยวาสนาหนักไปทางไหน เช่น เหาะเหินเดินฟ้า ดำดินบินบน ที่ท่านแสดงไว้ในอภิญญา ๖ หรือวิชชา ๓ ..."

ทิวทัศน์ที่มองจากลานหินบริเวณหน้ากุฏิองค์หลวงตาสมัยจำพรรษาที่ห้วยทราย ปัจจุบันเป็นวัดถ้ำนกแอ่น จ.มุกดาหาร

จากนั้นมาเกี่ยวกับโยมแม่ เห็นโยมแม่มาข้างล่าง ตอนนั้นเรายังเหาะอยู่ ประชาชนนั่งอยู่นี้ เหมือนเราเหาะอยู่บนประชาชน น้ำส่ายมือไปนี้น้ำออกปึ๊บๆ กำลังก้าวลงไป โยมแม่อีกแล้ว อ้าว โยมแม่มาคอยอยู่นั้น *'อ้าว นี่จะไปไหนอีกล่ะ' 'ไม่ไปไหนแหละ'*

'จะไปแล้วเหรอจะไม่กลับเหรอ' ลักษณะว่างั้น *'อ๋อ ไปทำประโยชน์เสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะกลับมา'* คือเวลาจะลงมาเห็นอย่างนั้น พอว่างั้นก็เลยลงไป ตอนนี้ยังมัวๆ นิดหน่อย ดูว่าเวลาจะขึ้นนะ โยมแม่มารออยู่นี่ จะขึ้นไปสรงน้ำพระพุทธเจ้าและประชาชนทั้งหลาย โยมแม่ว่า

'เหอ จะไปแล้วเหรอ จะไม่กลับมาแล้วเหรอ' ว่างั้นนะ

เราบอกว่า *'จะกลับ คือเราจะไปทำธุระเรียบร้อยแล้วจะกลับมาหาโยมแม่ รออยู่นี่แหละ'* เราว่างั้น รออยู่นี่หมายถึงรออยู่บ้านโยมแม่

พอว่าอย่างนั้นแล้วเราก็ผ่านขึ้น สรงน้ำเสร็จแล้วโยมแม่ปูเสื่อเอาไว้ ก็มีบ้านหลังหนึ่งเล็กๆ หลังในนิมิต ปูเสื่อไว้ก็มีน้องชายคนหนึ่งนั่งอยู่นั้น คอยอยู่ เราก็เหาะลงไปหน้าบ้านขึ้นไปนั่ง พอลงไปแล้วเราก็ไปนั่งเสื่อ โยมแม่ก็นั่งอยู่นี้ น้องชายนั่งอยู่คนหนึ่ง เหมือนกับจะสอนโยมแม่อะไรๆ นี่แหละ พอดีรู้สึกตัวเสีย พอไปถึงอันนี้ยังไม่ได้สอนว่าไงนะ มันก็รู้ในจิตทันทีเลย ทีนี้จิตมันก็ถอยออกมา เรื่องราวก็เลยหมดไป มันก็เข้าใจทันที

'เอ้อ เรานี้จะไปไหนไม่พ้นละนะ โยมแม่มาเกี่ยวพันแล้ว ไอ้เด็กน้องชายนี่มันมีอะไรอีกนะ มันมีอะไรมาเกี่ยวพันกับเราอีกนะ'

จากนั้นไปแล้วเราจึงได้พิจารณา จึงได้กลับมาบวชโยมแม่ ไปไหนไม่ได้นะ เกี่ยวกับโยมแม่แล้ว ออกมาก็มาบวชโยมแม่ได้อย่างคล่องตัว ไม่มีอุปสรรคขัดข้องประการใดเลย แล้วไอ้น้องชายนั้นก็มีธุระ เราไปเปลื้องเหตุผลกลไกอะไรทุกอย่างให้ ผ่านไปได้เรียบร้อย แน่ะ มันก็มาเกี่ยวข้องกับเรา เรื่องราวสงบเรียบร้อยไปจากเราเป็นผู้ไประงับเหตุการณ์ต่างๆ

ทีนี้ก็มาพิจารณานี้ เราพูดจริงๆ อ้าวทีนี้จะเปิดนะ เรื่องที่ขึ้นไปสรงน้ำพระพุทธเจ้านี้ พระพุทธเจ้ามีกี่พระองค์เต็มไปหมดเลยอยู่บนแท่น ขึ้นไปแล้วเป็นพระพุทธรูปทองคำทั้งแท่งๆ นี้มันก็วิ่งถึงกัน นี่แหละที่ว่าจิตขอให้ได้ถึงวิมุตติเถอะน่ะ พอมันจ้าขึ้นเท่านี้มันจะถึงกันหมด บรรดาพระพุทธเจ้าไม่ต้องถามกันเป็นอันเดียวกันหมดเลย ครอบไปหมดเลยถึงหมด นี่เราแยกออกมานะ พออันนี้มันผางเข้าไปจุดนั้นแล้วมันจะทั่วถึงกันหมด บรรดาพระพุทธเจ้ามีจำนวนมากน้อยทั่วถึงกันหมดเป็นอันเดียวกันเลย ดังที่เคยพูดแล้วเหมือนน้ำมหาสมุทร

ทีนี้ออกจากนี้ไปมันเกี่ยวข้องอะไรอีกนี่ก็มาเกี่ยวข้องกับเรื่องการแนะนำสั่งสอนประชาชนอย่างทุกวันนี้เห็นไหมล่ะ มันก็พอเป็นพยานได้แล้วมิใช่เหรอ สอนประชาชนมาเต็มเม็ดเต็มหน่วย... สอนไม่หยุดไม่ถอย กว้างขวางออกไปจนออกทั่วโลก นี่ที่ว่าเอามือส่ายไปอย่างนี้มันก็เข้ากันได้ เอาโยมแม่มาบวช แนะนำสั่งสอนโยมแม่ เรื่องราวจึงจบลงไป มันก็เดินตามนั้นไม่เห็นผิด

นี่ได้ออกปากพูดจริงๆ ให้กับหมู่เพื่อนฟังเรื่องเฉพาะโยมแม่นี่ เรามาพิจารณาตรองตามเรื่องนี้ *'ผมไปไหนไม่รอดนะ โยมแม่มีมาเกี่ยวข้องแล้วจะต้องได้เกี่ยวข้องกับโยมแม่ ถ้าไม่เอาโยมแม่บวชเห็นจะไม่ได้ มันเกี่ยวพันกันอยู่อย่างนี้'*

พิจารณาผมก็เข้าใจๆ ไปตามลำดับของนิมิตที่เป็นเครื่องเทียบเคียง โยมแม่เราก็เอามาบวชตั้งแต่โน้น เรื่องโลกเรื่องสงสารมันก็เกี่ยวพันมาดังที่แนะนำสั่งสอน มันไม่ได้เป็นไปด้วยความเสความแสร้งอะไรนะ มันเป็นไปโดยหลักธรรมชาติ ส่วนที่รดน้ำประชาชนนี้เกี่ยวกับการสั่งสอนประชาชนนั้นเราก็เข้าใจ ส่วนเรื่องสรงน้ำพระพุทธรูปทั้งหลายเราไม่พูดเท่านั้น เรื่องนิมิตมันก็แปลก ส่วนที่ขึ้นไปสรงน้ำพระพุทธเจ้านี้เราก็ไม่เคยคาดเคยคิด ไม่อาจไม่เอื้อมว่าจะเป็นอย่างนั้นขึ้นมา แล้วจะได้พูดอย่างนี้ขึ้นมา

ในหลักธรรมชาติเวลาจิตมันเข้าถึงขั้นของมันเต็มภูมิแล้วถึงพระพุทธเจ้า มันถึงหมดเลย ไม่ต้องไปทูลถามพระพุทธเจ้าองค์ใด ไม่มองดูองค์ใดแหละ เป็นอันเดียวกันแล้วพอนี่ละธรรมที่เวลามันเข้าถึงเรียกว่าธรรมธาตุวิมุตติหลุดพ้นแล้ว จ้าขึ้นเป็นอันเดียวกันหมดเลย นี่มันก็เข้ากันได้ เราก็ไม่สงสัย นิมิตอันนั้นขึ้นมากับจิตที่มันเป็นมันก็เข้ากันได้ จากนั้นมาที่ว่าจะสั่งสอนประชาชนมืดแปดทิศแปดด้าน เวลาสอนประชาชนก็น้ำที่ประพรมประชาชนมันออกจากนิ้วนะ ออกทุกนิ้ว สาดจ้าไปหมดเลย จนกระทั่งหมดแล้วถึงได้ลงไปหาโยมแม่มันก็เป็นไปตามนั้นจะให้ว่าไง

นี่เราก็พูดอันนี้มันเกี่ยวกับประชาชนเราพูดกว้างๆ ไว้ธรรมดา อันนี้มันเกี่ยวกับประชาชน พูดให้พระฟัง สำหรับเกี่ยวกับพระพุทธเจ้านั้นเราก็พูดถึงเรื่องหลักธรรมชาติแล้วเป็นอันเดียวกัน ถึงกันหมดเลยไม่ต้องถามกัน ทั่วถึงหมด ส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชนก็บอกอันนี้เกี่ยวข้องกับประชาชนในการแนะนำสั่งสอน ก็พูดเท่านั้นเราไม่ได้พูดกว้างขวางอะไรนะ มันก็เป็นไปตามนั้น จะพูดไปอะไรนักหนา แล้วสอนประชาชนเป็นยังไงทุกวัน ก็อย่างที่เห็นนั่นแหละ กว้างขวางหรือไม่กว้างขวางก็พิจารณา ...”

องค์ท่านกล่าวถึงความรู้จากนิมิตในครั้งนั้นกับการออกมาอุ้มชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ในเวลาต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๑ เป็นต้นไป ซึ่งเป็นช่วงบั้นปลายชีวิตว่าเป็นสภาวธรรมที่ประจักษ์รู้เห็นได้เฉพาะตน ดังนี้

“...นี่ความรู้ ถ้ามันลงได้เป็นขึ้นในจิตมันจะไปถามใครง่ายๆ ไม่ถามนะ ความแน่อยู่ในนั้นหมด เช่นอย่างขึ้นไปสรงพระพุทธเจ้านี้ทางนี้รับกันแล้ว สรงพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ก็คือความรู้นี้เข้าซ่านถึงกันหมดแล้ว ที่รดน้ำประชาชนมันก็เข้าใจ บอกในตัว รู้ในนี้ๆ เสร็จไม่ต้องไปวินิจฉัย อันนี้เกี่ยวกับการสอนโลกสอนประชาชนเป็นอย่างนี้ๆ มันก็เป็นอย่างนั้นนี่ความรู้ที่เกิดขึ้นจากจิตใจทางด้านจิตตภาวนาอย่างนี้เราก็ไม่เคยพูดอย่างจะแจ้งเหมือนวันนี้ วันนี้มันเกี่ยวกับโยมแม่มาแล้วก็เลยพูดให้ฟัง

อย่างอื่นก็เหมือนกันนี้ ที่มันเป็นอยู่ในจิตใจ แต่ไม่จำเป็นต้องพูดก็เหมือนไม่รู้ๆ อันใดที่ควรจะพูดเพราะมันเป็นสักขีพยาน ดังที่เทศน์สอนโลกก็ออกมาแจงกันดู สรงพระพุทธรูปก็คือเข้ากราบซ่านถึงพระพุทธเจ้าเป็นอันเดียวกันหมด มันก็เข้าใจ สอนประชาชนเข้าใจจนกระทั่งมาสอนโยมแม่มันก็ได้เหตุได้ผลไปตามร่องรอยที่รู้แล้วๆ บอกว่าเรานี้ไปไหนไม่ได้นะ เวลานี้โยมแม่เข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว จะต้องได้เกี่ยวข้องโยมแม่ก่อน มันก็เป็นไปตามนั้น

นี่พูดถึงเรื่องความรู้ภายในจิตใจ ไม่ใช่ธรรมดานะการปฏิบัติธรรม ขอให้ท่านทั้งหลายได้ตั้งอกตั้งใจปฏิบัติ ที่พูดเหล่านี้นั้นเอามาพูดเฉพาะที่พอพูดได้ๆ ที่ไม่พูดได้มันหนาแน่นครอบโลกธาตุ ความรู้นี่มันซ่านไปหมดเลย อะไรที่ควรพูดไม่ควรพูดมันก็รู้เองในจิตที่รู้ๆ อัน

หลวงตากับหนู

มีเหตุการณ์ประหลาดเกิดขึ้นในช่วงจำพรรษาที่ห้วยทราย ทำให้ท่านต้องได้เอ่ยเรียกแมวให้มาขู่หนู ดังนี้

“...เราจะพูดเรื่องหนู เราก็ตัวเท่าหนูตัวหนึ่งมันก็ทำให้แปลกใจเหมือนกัน มันเป็นอะไรหรือว่าแมวนี้มันมีหูทิพย์ตาทิพย์ ในห้องนั้นเอาหมอนแขวนไว้ ที่แขวนก็เพราะกลัวหนูจะกัดนั่นเอง ถึงเอาเชือกมาผูกหมอนนี้แขวนเอาไว้ ก็หนูนี่แหละขึ้นไปกัดเชือกขาดตกลงมา แล้วหนูอีกนั่นแหละเป็นผู้ขยำหมอนแหลกหมด

เราไปเห็นเข้าจึงพูดว่า *‘แมวมันไปไหนดงนี้ไม่มีแมวเหรอ ทำไมหนูถึงได้พิลึกนักหนา หนูมันมาทำลายศาสนาแหลกหมดแล้วนี่ เห็นไหม ในห้องนี้น่ะ’* เราว่างั้น

พอดีตอน ๕ โมงเย็นมันแปลกอยู่นะ เณรไปบอกว่า *‘ที่ครูอาจารย์ถามหาแมว เรียกหาแมวเมื่อเช้านี้ มันมาจริงๆ แล้วนะ’*

‘มันมาอยู่ไหนล่ะ’ *‘มันมาอยู่ใต้ห้องเก็บหมอนนั้นแล้ว’* เณรตอบ

เราถาม *‘เอ๊ะ! ทำไม มันมาได้ยังไง’*

‘ก็ไม่ทราบ แมวตัวใหญ่มาก’ เณรว่างั้น

‘มันอยู่ไหนล่ะ’ *‘มันหมอบอยู่ใต้ห้องนั้นละ อยู่ที่พื้น’*

เณรว่ามันอยู่พื้นแต่ความจริงมันอยู่ใต้ห้องที่หนูกัดหมอนนั่นแหละ *‘อยู่ตรงไหนนะ เราจะไปดูหน่อย’* เราจึงเดินไปดู ไปดู มันอยู่นั่นจริงๆ ต่างๆ สีกระต่ายบ้าง สีขาวบ้าง

ส่วนพระท่านมายืนดูอยู่เต็มไปหมดแล้ว แมวเหล่านั้นมันไม่เคยมีมา ไม่เคยเห็นมาก่อนเลย แล้วก็มีมาบันดลบันดาลเอาวันนั้น อันนี้เราก็ไม่ได้พูดว่าเราศักดิ์สิทธิ์นะ เราพูดถึงเรื่องแมวมันมีหูทิพย์ตาทิพย์ ต่างหากนะ

เราจึงบอกแมวพูดกับแมวว่า *‘มึงอย่าไปหากัดหนูนะ กูเรียกพวกมึงมาเฉยๆ’*

แล้วแมวทั้งหลายเหล่านั้นก็มาแทบทุกวัน พอ ๕ โมงเย็นมาแล้วเดินฉากโน้น ฉากนี้ ตรวจตราปราบขู่หนู ทีนี้พอตกกลางคืนนี้เขาจะทำท่าฉลาดมากนะ เขาจะร้องเสียงดัง อ๊าวๆๆ อยู่รอบวัด ตั้งแต่นั้นมาหนู .. เงียบเลย นี่มันก็แปลก...”

ใดที่ควรจะนำออกมาพูดได้ เป็นประโยชน์มากน้อยก็นำมา อะไรที่ไม่เป็นประโยชน์ แต่มันเกลื่อนในสิ่งที่รู้ที่เห็นมันก็เกลื่อน ก็ปล่อยไว้ตามสภาพเป็นจริงเสีย

เรื่องสภาวธรรมทั้งหลายจะปิดธรรมชาติที่รู้นี้ปิดไม่ได้นะ ถึงการรู้การเห็นไปถามพระพุทธเจ้าที่ไหน ไม่ถามว่างั้นเลย เวลารู้มันประจักษ์ๆ หายสงสัยๆ ไปในตัวเลย ท่านจึงว่า**สันทิฏฐิโก** การแก้กิเลสทุกประเภทก็เป็น**สันทิฏฐิโก** การรู้เห็นสิ่งต่างๆ นี้ก็เป็น**สันทิฏฐิโก** ไม่ต้องไปถามใคร นี่ละอำนาจแห่งการปฏิบัติธรรม ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย

ทิวทัศน์อีกมุมที่มองจากลานหินบริเวณหน้ากุฏิองค์หลวงตาที่บ้านห้วยทราย

อย่างที่เรามาสอนโลกนี่ก็เหมือนกัน พาพี่-น้องทั้งหลายช่วยชาติบ้านเมืองนี้ก็เหมือนกัน เราพิจารณาโดยอรรถโดยธรรมทุกสิ่งทุกอย่างไป ตลอดจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ดำเนินไปโดยอรรถโดยธรรม เราจะไม่เอาเรื่องโลกเรื่องสงสารเข้ามาเป็นใหญ่เป็นโตยิ่งกว่าธรรมที่เราได้ปฏิบัติได้รู้ได้เห็น แล้วเอาธรรมนี้เป็นเข็มทิศทางเดิน พิจารณาตามธรรม สมควรยังไงไม่สมควรยังไง จะออกมากน้อยๆ ออกช่องไหนๆ มันจะเป็นไปตามธรรมๆ แล้วก็พาก้าวเดินไปตามที่เป็นมานี้ ..

เดี๋ยวนี้เราเหมือนกับว่าอยู่ในท่ามกลางชาติไทยของเราทั้งชาติ ทั้งศาสนา เพราะเราก็เป็นคนไทย ทั้งชาติทั้งศาสนาก็อยู่กับเราหมด ความรับผิดชอบกระเทือนถึงกันหมดทั่วประเทศไทย แล้วเราก็มาทำประโยชน์เพื่ออุ้มชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์...”

บ้านหนองกะปาด

“...บ้านหนองกะปาด (อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร) เขาเลี้ยงวัวฝูงไว้ วัวฝูงนั้นเมื่อพ่อค้าเขาไปติดต่อเขาก็ไปซื้อที่เจ้าของเลี้ยงวัวฝูงไว้นั้น ทีนี้พ่อค้าเขาจะให้ตัวละ *‘๓ บาท’* แต่เจ้าของนั่นจะเอา ตัวละ *‘๔ บาท’* ทางนั้นให้เขา *‘๓ บาท’* ทางนี้ก็ *‘๔ บาท’* เรื่อยๆ ..

เจ้าของผู้ขายวัวมันนั่งชันเข่า มันปล่อยหำไว้นี่น่ะ เรื่องจริงมันเป็นอย่างนั้นว่าไง อันนี้เขาก็มาซื้อวัว เขาจะให้ตัวละ *‘๓ บาท’* ทางนี้ก็ *‘๔ บาทๆ’* พอดีเมียมันขึ้นมา มันนั่งอยู่ชานกับลูกค้าที่เขามาซื้อวัว พอขึ้นมา มาเห็นผัวนั่งชันเข่า ปล่อยหำเข้าใจไหม ปล่อยหำ

เมียมันเห็นมันอายซิเมีย เมียขยิบตาใส่ปิ๊บ เข้าใจไหมล่ะ มันเห็นหำผัวละมันอายเขา ขยิบตาใส่ผัว

ผัวนึกว่าเมียให้ขึ้นราคา พอเมียขยิบตาปิ๊บทางนี้ก็ *‘๕ บาทๆ’* เลย เมียก็เข้าไปในห้อง

‘อ๊ย ตั้งแต่ ๓ กับ ๔ บาทก็ยังไม่ลงกันได้ ทำไมอยู่ๆ ก็ไป ๕ บาท ๖ บาทยังไงนี่ ไม่เอาแล้วเรา’

เขาก็ลงไป พอเขาลงไปแล้วเมียก็ออกมาบอกว่า *‘ที่เขาจะซื้อตัวละ ๓ บาทมันก็น่าจะขายให้เขาได้แล้วนี่นะ’*

‘เอ้า ก็เธอขยิบตาใส่ฉันว่าให้ขึ้นราคา ฉันก็ขึ้นราคาละซิ’

‘ไม่ขยิบยังไงปล่อยหำให้เขาเห็น มันอายเขาจะตายแล้ว อ๊ย เสียดาย เขาไปได้ห้าทวีปแล้ว’

นี่ละหำนี้หำขาดทุน เข้าใจไหม มันปล่อยหำ หำขาดทุน ไม่ได้กำไร ๔ บาทก็เลยไม่ได้ ยังจะบีบเอา ๕ บาทอยู่ เขาก็เปิดละซี...”

พาโยมมารดาบวช

ในช่วงพักจำพรรษาที่ห้วยทรายตลอด ๔ ปี องค์ท่านมักออกเที่ยววิเวกตามอัธยาศัยที่ไปมาอย่างสะดวกสบายเงียบๆ ตามลำพัง สถานที่ที่ท่านวิเวกในช่วงนั้นหากไม่นับย่านที่ไกลออกไปเช่นในจันทบุรีแล้ว บริเวณเทือกเขาภูพานในแถบนี้ท่านออกเที่ยวชมหมด ดังนี้

“ตอนไปอยู่ห้วยทรายก็ขึ้นเทือกเขาภูพานทางโน้น เรียกว่าภูเขาตั้งแต่หนองสูง คำชะอี (จังหวัดมุกดาหาร) *มาถึงอำเภอสว่าง* (สว่างแดนดิน

ทิวทัศน์ของเทือกเขาภูพาน

โยมแม่ขององค์หลวงตา

จังหวัดสกลนคร) *เราเที่ยวแหลกหมดเลย เที่ยวป่าเที่ยวเขา .. ออกพรรษาแล้วหายเงียบๆ ไปอย่างสบาย”*

อย่างไรก็ตาม หลังมีนิมิตอัศจรรย์ปรากฏแก่ท่านเช่นนี้แล้ว การท่องเที่ยววิเวกไปตามอัธยาศัยก็มีอันต้องสะดุดลง ดังนี้

“นิมิตแปลกดีนะ นิมิตอันนี้มีแปลกแต่ต้องได้ชม ถ้าลงนิมิตได้แสดงให้เห็นชัดๆ อย่างนั้น มันไม่ค่อยผิดค่อยพลาดเท่าไร

‘ผมมาพิจารณาดูเรื่องเกี่ยวกับโยมแม่ภาวนาอยู่นิมิตปรากฏเกี่ยวกับโยมแม่ ถ้าเราไม่ได้เอาโยมแม่บวชจะไม่ได้นะมันเกี่ยวกันอย่างไรจะต้องให้โยมแม่บวช แล้วจะต้องเป็นอย่างนั้นๆ ตามนิมิตตามความเป็นในสิ่งนี้ ต้องเป็นอย่างนั้นๆ ไม่สงสัย’

แล้วเป็นจริงๆ ตามนั้น เราจึงไม่มีอะไรคิดเพราะเป็นไป ตามที่คิดไว้แล้ว มันก็ได้ตั้งสำนัก (จริงๆ) นี่ว่ายังไง แต่ก่อนผมไม่มีสำนักนี่ ตามนิสัยเราอยู่ที่ไหนเราก็อยู่ของเรา ไปของเราสบาย ออกพรรษาแล้วหายเงียบๆ ไปอย่างสบายหายห่วงเหมือนนกมีแต่ปีกกับหางเท่านั้น...

อันนี้มาเอาโยมแม่บวชจะต้องเป็นอย่างนั้นๆ แล้วก็เป็นอย่างว่าจริงๆ พะรุงพะรัง เราไม่มีทางแก้ไข เพราะพิจารณาทราบไว้แล้วตั้งแต่โน้น เอามือเขียนจะเอาตีนลบได้ยังไง ถ้าไม่เอาโยมแม่บวชนี้เห็นจะไม่แล้วกันได้ แต่โยมแม่ก็บวชได้อย่างง่ายดาย โยมแม่ก็ยิ้มเอาเลย

‘แน่ะ! มันก็เป็นไปตามนั้น’ ...”

จากนั้นท่านจึงจากบ้านห้วยทรายมาที่บ้านตาดเพื่อชักนำให้โยมมารดาออกบวช หลวงปู่หล้าบันทึกเหตุการณ์ในระยะนี้ไว้ว่า

“...พอถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ออกพรรษาแล้ว จีวรกาลเสร็จ องค์ท่าน (หมายถึงองค์หลวงตามหาบัว) จะได้ไปเอามารดาบวชขาว องค์ท่านก็คิดละหวนทวนไปมาว่า ถ้าบวชแล้วจะเอาโยมมารดามาอยู่ห้วยทราย คุณชีแก่ๆ อายุมากตลอดทั้งหนุ่มก็มีอยู่มากแล้ว เกรงจะมาทับถมให้ภาระหนักขึ้นแก่ผู้ที่ท่านบวชก่อน เพราะเป็นโยมมารดาของผู้เป็นเจ้าอาวาส ก็ต้องจะได้ให้เกียรติให้คุณเป็นพิเศษ เกรงจะหนักใจแก่ท่านผู้มีอายุมากและพร้อมทั้งบวชก่อน จึงตกลงใจว่าบวชโยมมารดาแล้ว จำจะหาที่อยู่ใหม่ องค์ท่านจึงปรึกษากับคณะสงฆ์ว่า

‘ผมจะได้ไปบวชโยมมารดา ส่วนจะกลับนั้นบอกไม่ถูกเสียแล้ว ส่วนที่จะไปกับผมนั้น จะไปหมดก็ไม่ถูก เวลาอยู่เราก็แย่งกันอยู่ เวลาไปเราก็แย่งกัน มันเป็นเรื่องไม่งามแก่ฝ่ายปฏิบัติ จะเสียวงศ์ตระกูลฝ่ายปฏิบัติ

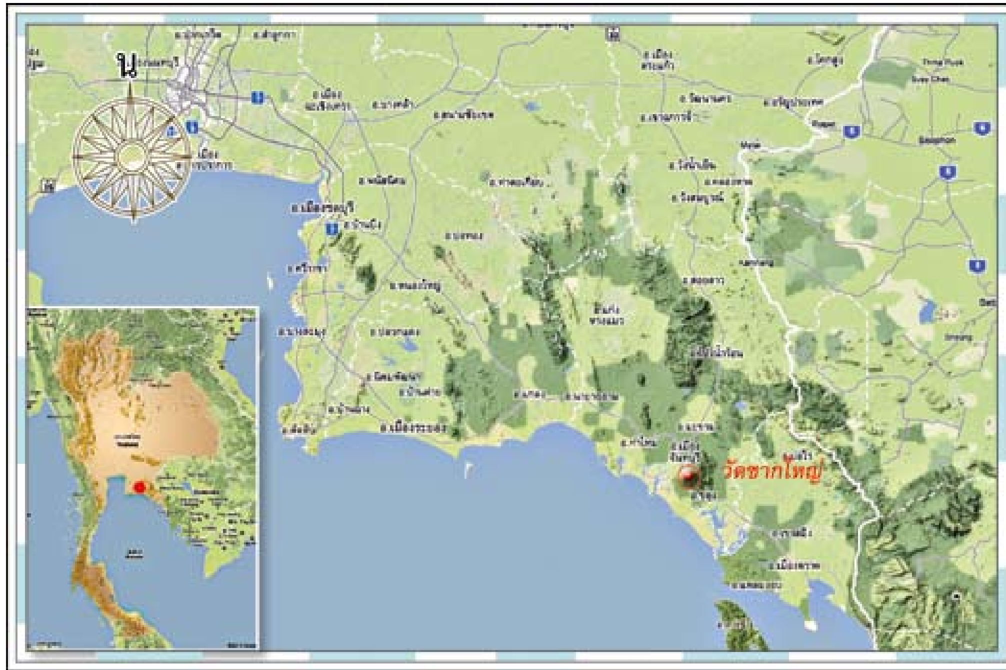
ฉะนั้นขอให้คุณสม...จงพาหมู่อยู่นี้บ้างในพรรษาต่อไปนี้ ทีนี้ส่วนผู้ที่จะไปกับผม คนนั้นคนนี้ผมก็ไม่ว่า ส่วนจะอยู่นี่ก็เหมือนกัน ถ้าไปกับผมมากก็ลำบากอีก เพราะไม่ทราบว่าจะได้อยู่ที่ใดแน่ จึงเป็นของน่าควรคิดมากแท้ๆ ในเรื่องนี้’ ...”

เมื่อถึงบ้านตาดท่านจึงจัดการบวชชีให้โยมมารดา และให้การอบรมปฏิบัติจิตตภาวนา ปีนั้นโยมมารดามีอายุครบ ๖๐ ปีพอดี ท่านเล่าเหตุการณ์ในระยะนั้นว่า

“...พอได้เวลาแล้วก็จดหมายมาบอกโยมแม่ว่า *‘จะมาจากห้วยทรายประมาณวันที่เท่านั้น ให้เตรียมพร้อมไว้’*

ตั้งใจว่าเมื่อมาแล้วจะเอาโยมแม่บวชทันที พอมาถึงโยมแม่ก็พอดีเตรียมพร้อมไว้แล้วก็จับบวชเลย มีผู้เฒ่าแม่แก้ว (คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ) ที่ติดตามมา ๓ คนนี้มาเพื่อโยมแม่นี่เอง ถ้าไม่อย่างนั้นโยมแม่จะไม่มีเพื่อนฝูงอยู่ เพราะพวกนั้นก็เห็นคุณเรานี่...

ทีนี้เราจะมาบวชโยมแม่นี้ เขาก็ติดตามมาเพื่อมาเป็นเพื่อนฝูงของโยมแม่นั่นละ...พอมาก็จับบวชเลยทันที คล่องตัวเลย ...”

แผนที่การจำพรรษาขององค์หลวงตาในช่วงพรรษานั้น

๒ พรรษาที่ ๒๒

(พ.ศ. ๒๔๙๘)

จำพรรษาที่วัดใกล้สถานีทดลอง[๑] การเกษตร (ปัจจุบันวัดชากใหญ่) หมู่ ๑๑ ตำบลพลิ้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

[๑] องค์หลวงตาเรียกที่ราชการแห่งนี้ว่า "สถานีทดลอง" มีชื่ออย่างเป็นทางการในปีที่จำพรรษาว่า "สถานีกสิกรรมพลิ้ว จันทบุรี" ต่อมาเปลี่ยนเป็น "สถานีทดลองพืชสวนพลิ้ว" ปัจจุบันมีชื่ออย่างเป็นทางการคือ "ศูนย์วิจัยพืชสวน จันทบุรี"

หลวงปู่เจี๊ยะสร้างวัดให้

จันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีความพิเศษมีความเคารพเลื่อมใสและมีความเกี่ยวข้องผูกพันยาวนานกับพระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ตลอดมา มีฆราวาสนักภาวนาและพระภิกษุสามเณรออกบวชปฏิบัติธุดงคกรรมฐานจนปรากฏชื่อเสียงเรียงนามจำนวนมาก องค์หลวงตากล่าวถึงต้นสายปลายเหตุของเรื่องนี้ไว้ตอนหนึ่งว่า

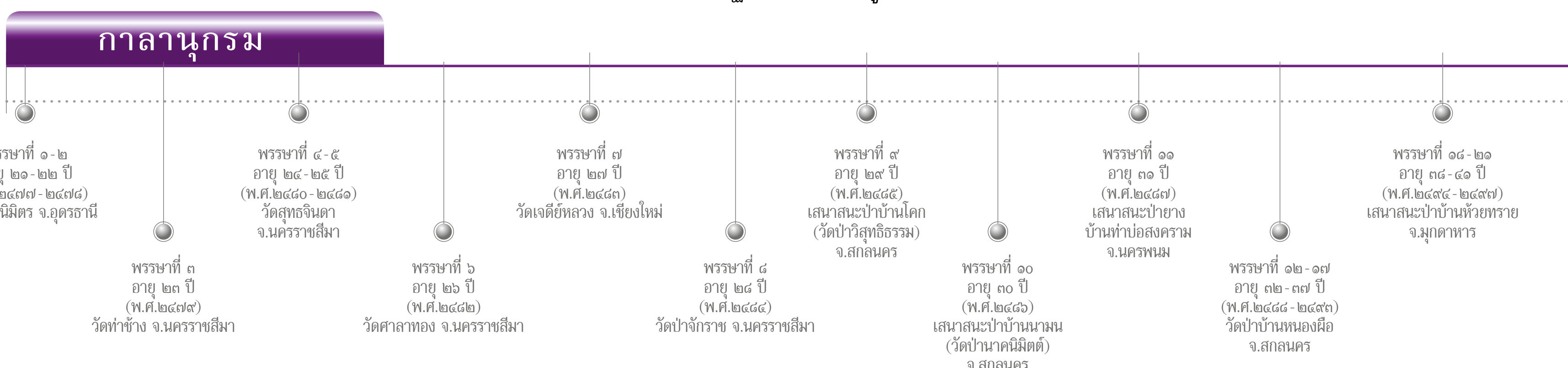
"พระกรรมฐานเรามีมากอยู่ที่จันท์ฯแห่งหนึ่ง ที่จันท์ฯนี้ต้นเหตุก็ไปจากท่านอาจารย์ลีเราไปที่นั่นเขาค่อยรู้เรื่องรู้ราวแล้วครูบาอาจารย์ทั้งหลายก็ไปไล่เลี่ยกัน ไปแถวนั้น เลยกลายเป็นตั้งหลักกรรมฐานขึ้นที่จันท์ฯ ตั้งแต่บัดนั้นมาจนกระทั่งป่านนี้ วัดกรรมฐานจึงมีมากอยู่เสมอเพราะสถานที่ทำเลเหมาะๆๆ มันเป็นป่าเป็นเขา แล้วก็ไปที่จันท์ฯนั่นมีแต่ครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ นะ ท่านอาจารย์ลี ท่านอาจารย์กงมา ท่านอาจารย์จันทร์ และก็ท่านอาจารย์มหาทอง-สุกที่มาเป็นเจ้าอาวาสอยู่วัดสุทธาวาส จึงว่าจันท์ฯ นี่มีแต่พระดีๆ พระองค์สำคัญๆ ทั้งนั้นไปตั้งฤกษ์ตั้งแถวเป็นปฐมฤกษ์ได้ดีมากทีเดียว"

ด้วยเหตุนี้เองจันทบุรีจึงมีสำนักกรรมฐานกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ จำนวนมาก เฉพาะท่านพ่อลีองค์เดียวจำพรรษาที่จันทบุรี ๑๔ พรรษา ได้สร้างสำนักปฏิบัติที่จันทบุรีมากถึง ๑๑ สำนัก ขอย้อนกล่าวถึงองค์หลวงตาสมัยอยู่ห้วยทราย จังหวัดมุกดาหาร ท่านหาอุบายหนีหมู่เพื่อนพระเณรมาหลบพักอยู่วัดป่าคลองกุ้ง จังหวัดจันทบุรีในปี พ.ศ.๒๔๙๕ และกลับไปจำพรรษาที่ห้วยทรายเช่นเดิม

พอถึงปลายปี พ.ศ.๒๔๙๗ ท่านตัดสินใจเดินทางออกจากห้วยทรายมาบวชโยมแม่ที่บ้านตาด จากนั้นจึงเดินทางต่อไปยังวัดยางระหงจังหวัดจันทบุรี สมัยนั้นยังเป็นป่าดง รถยนต์เข้าได้เป็นบางเวลา หน้าแล้งรถจิ๊ปเข้าไปได้บ้าง ท่านเล่าเหตุการณ์ในช่วงนี้ว่า

"...ที่จะได้ลงมาจันทบุรีก็เพราะเป็นห่วงโยมแม่ ถ้าโยมแม่บวชแล้วอยู่บ้านตาดจะเป็นสัญญาอารมณ์กับลูกกับหลาน อยู่ในบ้านใกล้บ้านไม่เหมาะ พอบวชโยมแม่แล้วก็พาโยมแม่หนี กลัวจะเป็นกังวลกับลูกหลานบ้านเรือนอะไร ก็พาหลบหนีมาจันทบุรีนี้แหละ

เข้าไปอยู่วัดยางระหงลึกๆ ที่**ท่านถวิล**อยู่ พักอยู่วัดยางระหงประมาณ ๓ เดือน ออกจากยางระหงเพราะอาจารย์เจี๊ยะ (จุนโท) มานิมนต์เราว่า

'พี่สาว เจ๊ลุ้ย คุณรัตน์ ซื้อที่ไว้ ๒๖ ไร่ ๓ งาน ๕๓ ตารางวา เป็นจำนวนเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท เป็นทำเลเหมาะสมกับบำเพ็ญกรรมฐาน อยากถวายเป็นวัดกรรมฐาน ก็มองเห็นท่านอาจารย์พอดี เวลานี้ท่านอาจารย์กำลังเที่ยวธุดงค์มา ยังไม่ได้ตั้งรกตั้งรากฐานที่ไหน มาขอนิมนต์ให้ไปที่วัด ใกล้สถานีทดลองฯ'

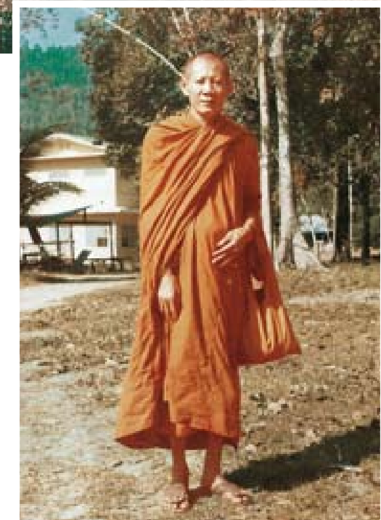
มานิมนต์เรา เราก็ว่าจะไปดูเสียก่อน เราก็มาจากยางระหงมาดู ทำเลดีอยู่ก็เลยรับ นั่นละเรื่องราวมัน ที่สามแยกพลิ้วนั่นละ อาจารย์เจี๊ยะพอทราบว่าเรารับเท่านั้นละ แถวคลองแถวอะไรท่านเป็นคนหนองบัว ทรายงาม แถวนั้นเป็นญาติเป็นมิตรท่านทั้งหมดแถวคลองแถวนั้น พอเรารับเท่านั้นท่านสั่งคำเดียวเลย คนนั้นเอาหลังนั้นๆ ต่างคนต่างมาสร้างกุฏิกระต๊อบๆ ให้คนละหลังๆ เหมือนไม่ได้สร้างวัดนะ เพราะต่างคนต่างมาทำเฉพาะกุฏิของตัวๆ นี่ท่านอาจารย์เจี๊ยะนะเป็นคนสั่งทีเดียว เราไม่ได้สร้างอะไรเลยสักนิดเดียว

ที่ครัวโยมแม่ก็อาจารย์เจี๊ยะเป็นคนจัดเอง ไปสั่งให้ไปอยู่รวม ๔ คนทั้งโยมแม่ด้วย นั่นละสร้างวัดที่นั่น อาจารย์เจี๊ยะจึงมีคุณมากต่อเรา คือสร้างวัดทั้งหมดนั้นบรรดาพระกรรมฐานดูเหมือน ๑๒ องค์หรือไง ให้ได้ทุกองค์ๆ กระต๊อบอย่างของเรานั่น อย่างเดียวกันนี่ละแต่มุงจาก ไม่ใช่หญ้ามุงจาก สร้างปั๊บๆ สูงขนาดนี้ แล้วมีพักหนึ่งนั่งภาวนา แล้วก็ทางจงกรมๆ

ก็ท่านเป็นกรรมฐานลูกศิษย์พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านจะไม่รู้เรื่องเหล่านี้ได้ยังไง ท่านก็รู้สร้างกุฏิตรงไหน ทางจงกรมตรงไหนเหมาะสมท่านรู้เอง ท่านจัดสั่งหมดเลย เราไม่ได้ไปสร้างกระทั่งเสร็จเรียบร้อยแล้วท่านก็ไปนิมนต์เราออกมา กับโยมแม่ละมา

พระอาจารย์ถวิล จิณณธัมโม

ท่านเจี๊ยะมาสร้างให้อยู่สบาย เรียกว่าท่านมีคุณต่อเรา ท่านมาสร้างให้อยู่สบาย กุฏิ ๑๒ หลัง ศาลาให้เอาเล็กๆ โยมแม่ก็เล็กๆ เหมือนกัน ท่านจัดให้หมด เรียกว่าท่านมีคุณต่อเรามากมาย อาจารย์เจี๊ยะ เราไม่ลืมนะ เรื่องคุณนี้รู้สึกจะมีเด่นในหัวใจ มันเป็นในนิสัยเองเรื่องคุณ ใครได้ทำคุณให้แก่เราเป็นอยู่ลึกๆ ไม่ลืมนะ

นี่ท่านอาจารย์เจี๊ยะทำนี้ไม่ลืม ไปก็ขึ้นอยู่เลย ท่านอยู่เขาแก้วตอนนั้น ท่านเป็นเจ้าอาวาสอยู่เขาแก้ว ท่านกับเราพัวพันกันมาตั้งแต่ไปอยู่สกลนครด้วยกันกับพ่อแม่ครูจารย์มั่น รู้จักคุ้นเคยกันมาแต่โน้นกับอาจารย์เฟื่อง อาจารย์เจี๊ยะ สององค์ พระชาวจันท์ฯนะ คุ้นกันมาตั้งแต่สกลนครกับหลวงปู่มั่น เพราะฉะนั้นเวลาเราไปท่านทั้งสอง เฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์เจี๊ยะจึงมารับรองทุกอย่างเลยเทียว

ธรรมดาเราไม่อยู่แหละ รู้สึกมันขวางใจเอาเหลือเกินระหว่างพี่กับน้อง เสียงพี่สาวเสียงไมโครโฟน น้องชายก็เสียงโทรโข่ง ซัดกันเถียงกันอยู่กระต๊อบเล็กๆ บ้านพี่สาวเขาทำโรงน้ำอ้อย เราไปพักอยู่โรงน้ำอ้อยนี่แหละ ฟังเสียงคุยกันสองคน พี่สาวว่าจะเอาองค์นั้น ทางน้องชายว่ามึงอย่าเอาอีลุ้ย มึงเชื่อกูเถอะน่ะ เถียงกันเราได้ยินชัดเจน

'ให้มึงเอาอาจารย์มหาบัว มึงต้องการองค์ไหนๆ มึงคอยดูกูนะกูพูดผิดไหม อาจารย์องค์นี้มึงเคยเห็นท่านแล้วยัง องค์ที่ว่ากูไม่เคยเห็นอย่าว่าแต่มึงเลย ว่าองค์นั้นเทศน์ดีอย่างนั้นอย่างนี้ ให้ท่านมาอยู่เสียก่อนดีไม่ดีก็รู้กันเอง'

ว่างั้น เถียงกันเราได้ยิน โอ๊ย ขบขันเถียงกันทะเลาะกันยุ่ง

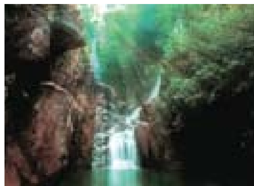
เราจึงได้พาโยมแม่ไปจำพรรษาที่นั่น อาจารย์เจี๊ยะเป็นผู้มีบุญคุณต่อเรามาก เราไม่เคยลืมนะ ฝังลึกมาก เรานี้ไม่เหมือนใคร ถ้าฝังอะไรต้องฝังลึกมาก พูดถึงเรื่องอาจารย์เจี๊ยะที่มีคุณต่อเรา วัดนั้นทั้งหมดสถานีทดลองเป็นอาจารย์เจี๊ยะทั้งหมดเลยสร้างให้ เอาจริงเอาจังมาก

พรรษาที่ ๒๒
อายุ ๔๒ ปี
(พ.ศ.๒๔๙๘)

พรรษาที่ ๒๓

พรรษาที่ ๒๔

วัดใกล้สถานีทดลองการเกษตร (ปัจจุบันวัดซากใหญ่)
ต.พลิ้ว อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

ปรกติท่านก็เคารพเราแต่ไหนแต่ไรมา ตั้งแต่อยู่กับพ่อแม่ครูจารย์มั่นด้วยกันท่านก็รู้อยู่ เป็นพระหนุ่มพระน้อยด้วยกัน ต่อจากนั้นก็เกี่ยวข้องกันมาเรื่อยๆ ท่านเคารพมาเรื่อยๆ

พอนิมนต์เราไปที่วัดใกล้สถานีทดลองฯ เราไม่ได้ทำงานอะไร เราไม่ได้เกี่ยวข้อง เป็นสัญญาอารมณ์กับการก่อสร้าง ท่านทำเองทั้งหมด โยมนั่นเอากุฏิหลังนั้น โยมนี้เอากุฏิหลังนี้ ท่านชี้ทีเดียวเลย คนที่ไปอยู่ที่สถานีทดลองฯ ย้ายมาจากทางหนองบัว ซึ่งเป็นญาติๆ ของท่านทั้งนั้น จะเป็นญาติหรือไม่ก็ตาม ท่านก็คุ้นกับเขาอยู่แล้ว สั่งยังไงก็ได้หมด จึงว่าอาจารย์เจี๊ยะมีคุณต่อเรามากมาย สร้างวัดสร้างวาให้หมด เราไม่ได้ไปแตะ ไม้ชิ้นหนึ่งก็ไม่ได้ไปแตะ ทำเสร็จแล้วเข้าไปอยู่เลยสบาย ทางจงกรมท่านก็ทำให้เหมาะๆ หมดเลย สะดวกสบาย อาจารย์เจี๊ยะท่านมีคุณต่อเรามาก ..

เรื่องสิ่งปลูกสร้างอะไรๆ ไม่มีปัญหาเลย ได้คนละ ๑ หลังเลย เราก็เลยอยู่จำพรรษาที่นั่น นั่นละท่านมีคุณต่อเรามากนะ...”

หนังสือประวัติหลวงปู่ฟัก สันติธัมโม วัดเขาน้อยสามผาน จังหวัดจันทบุรี ได้กล่าวถึงพระที่จำพรรษาในครั้งนั้นกับท่าน ดังนี้

“...ในปีนั้นมีพ่อแม่ครูบาอาจารย์ที่ตามท่าน (องค์หลวงตาพระมหาบัว) มาด้วยหลายรูป อาทิ พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร พระอาจารย์เพียร วิริโย พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต พระอาจารย์ลี กุสลธโร เป็นต้น โดยในครั้งนั้นพระอาจารย์ฟักขณะยังเป็นฆราวาสก็ได้พามารดาไปกราบท่านที่วัดนี้ด้วย...”

จันทบุรี..แดนธรรมกรรมฐาน

หลังจากท่านพระอาจารย์เจี๊ยะ จุนโท นิมนต์องค์ท่านมาพักและสร้างวัดขึ้นในที่ดินของโยมพี่สาว บริเวณสถานีทดลองกสิกรรมพลิ้ว อำเภอแหลมสิงห์ ท่านพระอาจารย์เจี๊ยะเป็นผู้ดูแลในการจัดสร้างเสนาสนะให้ได้รับความสะดวกครบถ้วน ใช้เป็นที่พักจำพรรษาได้เป็นอย่างดี มีขอบเขตบริเวณเป็นส่วนเป็นสัดชัดเจนทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายอุบาสิกา

การเกี่ยวข้องสังคมกับประชาชนของท่านนั้น ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนที่จังหวัดจันทบุรีนี้เอง ท่านเล่าถึงสภาพธรรมชาติที่เหมาะสมประกอบกับพี่น้องชาวจันทบุรีที่มั่นคงเหนียวแน่นทางพุทธศาสนาไว้ ดังนี้

‘ท่านพ่อ เดี๋ยวนี้ได้พระองค์สำคัญองค์หนึ่งแล้ว มาอยู่ที่วัดสถานีทดลอง’

‘สำคัญอะไร?’ ท่านก็ว่าซิ ความจริงคุ้นกันมาตั้งแต่เมื่อไรเขาไม่รู้ เขาว่า

‘อู๊ย เทศน์นี้เก่งมากทีเดียว เทศน์น้ำไหลไฟสว่างไปเลย ชื่อท่านอาจารย์มหาบัว’ ว่าอย่างงั้น แล้วก็คุยให้ท่านฟังนะ

‘มันต้องอย่างงั้นซิ’ เวลาท่านตอบ *‘มันต้องอย่างงั้นซิ’* พอคำเดียว ความจริงเรากับท่านเคยสนิทสนมกันมานานแล้ว ตั้งแต่ตอนท่านไปพักหนองผือกราบเยี่ยมหลวงปู่มั่น เขาไม่ทราบว่าเรากับท่านอาจารย์ลีมีอะไรกัน เป็นอะไรกันมาเมื่อไรเขาไม่ทราบนะ เอาหัวเข่าไปอวดท่านมีอย่างเหรอ เขาจะไปรู้อะไร ..

องค์หลวงตา พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร และพระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต

พระอาจารย์เพียร วิริโย พระอาจารย์ลี กุสลธโร

“...ที่จันท์ฯ มีสถานที่วิเวกสงัดมากทีเดียว เพราะเป็นป่าเป็นเขา พระผู้ปฏิบัติเพื่อตักตวงเอามรรค ผล นิพพาน ต้องเป็นผู้เช่นนั้น ..

ได้เทศน์ออกสังคมก็ไปเทศน์ที่เมืองจันท์ฯ เทศน์เหล่านั้นก็เทศน์แต่ไม่ได้อะไรนัก แต่เมืองจันท์ฯนี่ โห เหนียวแน่นมากนะ ศรัทธาสำคัญมากนะ วันเสาร์วันอาทิตย์วันพระนี้ คนเต็มอยู่นู่น สถานีทดลองฯ ไปฟังเทศน์เต็มอยู่

เขายังมาพูดอวดท่านพ่อลี เขาไม่รู้ว่าเรากับท่านพ่อลีคุ้นกันมาตั้งแต่เมื่อไร เขาไปแล้วก็เอามาคุยโม้กับท่านพ่อลี ระยะนั้นท่านพ่อลี ท่านอยู่วัดป่าคลองกุ้ง เขาไปเล่าให้ท่านฟังว่า

คือตอนระยะนั้นท่านไปๆ มาๆ กับวัดบรมนิวาส เกี่ยวกับเรื่องสมเด็จมหาวีรวงศ์ท่านไม่ค่อยสบาย ต้องนิมนต์ให้ท่านอาจารย์ลีไปด้วย ไปวัดบรมนิวาสแล้วกลับมา ไปแล้วกลับมา ทีนี้เป็นจังหวะที่ท่านพักวัดบรมนิวาส เวลาท่านกลับมาจันท์ฯเขาออกมาเขาก็มาคุยโม้ให้ท่านฟัง .. เพราะเขาไม่รู้ว่ารู้จักกันมาตั้งแต่เมื่อไรแล้ว ท่านก็อดหัวเราะไม่ได้ ท่านก็ว่าเพียงเท่านั้นละว่า

‘มันต้องอย่างงั้นซิ’ ..

ท่านก็ไปนะวัดสถานีทดลองเรา ท่านตั้งใจเข้าไปเยี่ยม เสร็จแล้วก็พาเราไปอำเภอขลุงด้วยกันวันนั้น ท่านไปกับญาติโยม พาไปวัด

ท่านพ่อลีที่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

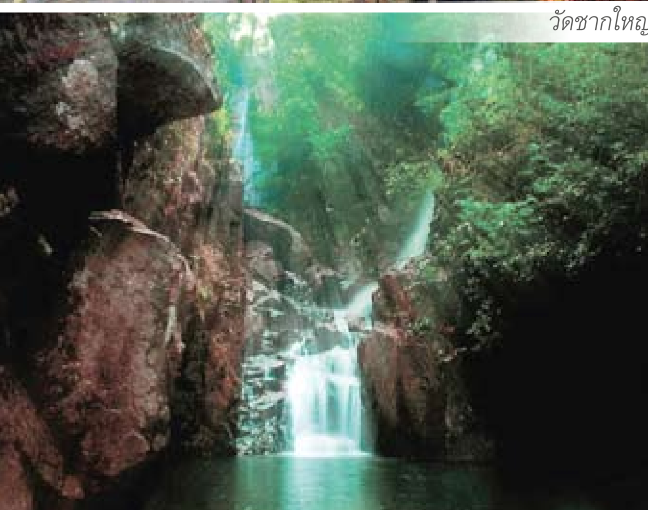
นั้นวัดนี้ รถตู้คันหนึ่งแล้วเอาเราไปด้วย เวลาขากลับมาท่านจะเอาเราไปที่วัดคลองกุ้งด้วย *'โอ๊ย วันนี้ไปยังไม่ได้ วันพรุ่งนี้จะตามไปทีหลัง'*

ท่านก็ว่า *'งั้นวันพรุ่งนี้ไปหาที่วัดนะ มีเวลาน้อย เดี๋ยวจะได้กลับกรุงเทพฯ อีก'*

ท่านพ่อลีที่วัดป่าคลองกุ้ง จังหวัดจันทบุรี เมื่อปี พ.ศ ๒๔๙๖

วัดชากใหญ่

เอาอีกแหละ พอวันหลังก็ตามไปหาท่านที่วัดคลองกุ้งนั่นแหละ ท่านสนิทกับเรามากมาตั้งเมื่อไร พวกนั้นเขาไม่รู้..."

นิมิต "ทางไม่สะดวก" โยมหริ่งรู้ว่าจะมา

คืนหนึ่งระหว่างพักอยู่ที่สถานีทดลองฯ มีนิมิตปรากฏขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง บอกเตือนถึงความไม่สะดวกที่จะต้องประสบอย่างไม่อาจเลี่ยงได้ ดังนี้

"...เราอยู่สถานีทดลองฯ จะไปจังหวัดตราด ตัดสินใจปุ๊บปั๊บในเดี๋ยวนั้นว่าจะไป กลาง-คืนนิมิตไม่ดีแต่มีความจำเป็นที่จะต้องไปตราด ก็เลยเล่าให้หมู่เพื่อนฟังเรียกพระมาบอก .. เขาเรียกอะไรเป็นเนินหนึ่ง อาจารย์เฟื่องไปพักอยู่ที่เนินนั้น เป็นสวนยาง ที่สงบสงัดดี เราก็ไม่ได้ถามว่าเขาจะถวายวัดหรือว่าเขาถวายแล้วหรือว่าท่านไปพักธรรมดา แต่เป็นทำเลที่เหมาะ-สมมาก เดินผ่านทุ่งนาไป ไม่มีถนนผ่าน สถานที่เหมาะสมมากในการภาวนา

ตอนนั้นเราไปแบบปุบปับ ท่านเพ็งนี่เราไม่ลืมนะ คือตัดสินใจตอน ๕ โมงเช้า (๑๑.๐๐ น.) จะไปตราด ก็เรียกท่านเพ็งมา

'เพ็งนี่ ไปเรียกรถมาเดี๋ยวนี้เรามีธุระด่วน วันนี้ผมจำเป็นที่จะต้องไปจังหวัดตราดด้วยความจำเป็น แล้วให้คอยฟังเสียงของผมด้วยนะ

นิมิตผมไม่ดีนะเมื่อคืน แต่ไม่มีการเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต แต่เกี่ยวกับเรื่องเวล่ำเวลามีความคลาดเคลื่อนได้ คราวนี้ผมจะไม่สะดวกนะหากไม่เป็นภัย หากไม่สะดวก'

เมื่อคืนนิมิตแสดงอย่างนั้น แล้วก็ออกเดินทาง จวนเข้าพรรษาแล้วด้วย คอยฟังก็แล้วกัน บอกชัดๆ เลย .. พอเราเตรียมของปุบปับๆ แต่ก่อนรถไม่ค่อยมี มีสองบริษัท บริษัท ร.ส.พ. กับบริษัทเทียนชัย ในระยะเที่ยงมีรถ ร.ส.พ.ไป พอออกไปถึงหน้าสถานีรถประจำทางปั๊บ รถเขาก็มาพอดี เราก็ขึ้นไปถามเขาว่า *'รถเทียนชัยออกไปหรือยัง?'*

'อ๋อ! รถเทียนชัยยังไม่ไป' เขาว่างั้น

พอเขาว่า "รถเทียนชัย" มันสะดุดจิตปุ๊บ เหมือนในนิมิต ควรไปรถเทียนชัยหรือไม่มันขวางทันทีเลยนะ

สักเดี๋ยวก็ได้ยินเสียงรถบึ่งๆ มา ไปดูซิรถคันไหนมา เขาก็วิ่งปับออกไปดู รถกำลังวิ่งมานี่ *'รถ ร.ส.พ.ๆ มา'* เขาว่างั้น

'เอ้า! ขึ้นคันนี้ๆ ถ้าไม่ได้ขึ้นคันนี้ ไม่ได้ไป' เราว่าอย่างนี้นะ

พอไปแล้วก็คงฝนตกทั้งคืนไปถึงจังหวัดตราด พอเลยอำเภอขลุงไปเท่านั้นแหละ โอ้โห! ฝนตกหนักจนกระเป๋ารถมันต้องได้เดินนำหน้ารถ น้ำฝนมันท่วมสูง กระเป๋ารถคอยทำมือโบกนำทางไปเป็นย่านๆ ก็ต้องเป็นอย่างนั้นไปตั้ง ๓ ย่าน ๔ ย่าน พยายามบุกขึ้นเนินไปจนได้ เราจึงลงที่นั่น ไปค้างอยู่คืนเดียว พอกลับมาวันหลังน้ำฝนมันมากยิ่งกว่าอะไร... รถก็มาได้แค่ ๑๒ กิโลเมตร

เราก็ลงมาเปลี่ยนผ้าอาบน้ำแล้วเอาผ้าจีวรพันคอ ลุยน้ำลึก ๓-๔ แห่ง บางแห่งก็ได้นั่งเรือ บางแห่งไม่มีเรือ ก็ลุยไปพอขึ้นมาถึงที่เนินนั้น เห็นแต่ใบไม้ลาดอยู่ตามนั้น แล้วก็เห็นรถบัสเทียนชัยเครื่องพังอยู่นั้นไปไม่ได้ เห็นคนเอากิ่งไม้มากั้นดารดาษ ฝนพรำทั้งคืน เปียกแฉะไปหมด มีรถคันเดียวทิ้งไว้นั้นรถอื่นไม่มีสักคันเดียว

ไปดูเห็นคนตากฝนกันคิดว่า *'ถ้าเรามารถคันนี้มันเป็นอย่างนี้เอง'* นี่ละมันถึงได้ขวางในจิต มันไม่ยอมจะขึ้นรถคันนี้ ก็คนมาก็อยู่นั้นหมด ไม่ทราบว่ากลับคืนไปนู้นหรือไปไหนก็ไม่รู้ กลับคืนไปเขาสมิงหรือไปไหนก็ไม่รู้ เราก็ไม่ได้ถามเขามองดูตามข้างทางใบไม้ปูเกลื่อนไปหมดเลย มีแต่ขี้ตมขี้โคลนเต็มไปหมดเพราะฝนพรำทั้งคืนนี่ แล้วทำไมคนจะไม่แย่ล่ะ

เรื่องนิมิตนี้ นอกจากมันสำคัญจริงๆ เราถึงจะยึดเอามาพิจารณา ถ้าธรรมดาๆ ที่มันเป็นในจิตนิดๆ ก็ไม่เป็นไร พอตื่นเช้ามาก็ออกจากนั้นแล้วก็มาค้างที่วัดขลุง..."

เป็นที่น่าประหลาดใจว่าเหตุการณ์การเดินทางในครั้งนี้ขององค์หลวงตาได้ล่วงรู้มาก่อนแล้วโดยความรู้พิเศษของโยมชาวจังหวัดตราดคนหนึ่ง ดังนี้

"...จังหวัดตราดแต่ก่อนลูกศิษย์มีเยอะ แต่ก็คงจะล่วงลับไปแล้ว เพราะแต่ก่อนเป็นคนกลางคนไป เราไม่ได้ไปจังหวัดตราดนาน ลูกศิษย์คงจะหมดไปแล้ว จังหวัดตราดนี้เยอะนะลูกศิษย์ พอพูดถึงเรื่องจังหวัดตราดก็ทำให้ระลึกถึง ที่เคยพูดเสมอว่าโยมหริ่งของเล่นเมื่อไร **โยมหริ่ง**คนจังหวัดตราด เป็นคู่กันกับ**โยมทองแดง** เป็นคนจังหวัดจันท์ฯ ภาวนาเก่งทั้งคู่ ..

โยมหริ่ง .. แกอยู่จังหวัดตราดนะคนนี้ อันนี้ก็อีกเหมือนกัน เขาหาว่าแกเป็นบ้า พวกชาววัดด้วยกัน ที่อยู่วัดด้วยกันปฏิบัติธรรมอยู่ที่ เขาเรียกอะไรนะจากจังหวัดเข้าไป มันเป็นเนิน เป็นเนินแล้วเป็นป่ายาง **อาจารย์เฟื่อง** ก็อยู่ที่นั่น ไปตั้งสำนักภาวนาอยู่นั่น มีโยมคนนี้ละกับพวกโยมเขาเป็นสำนักของเขาอีกทาง หนึ่ง ท่านอาจารย์เฟื่องก็อยู่อีกทางหนึ่ง

ท่านพ่อลีกับสมเด็จฯ

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสโส อ้วน)

ท่านพ่อลี ธัมมธโร

"...สมเด็จมหาวีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ท่านพูดเรื่องอาจารย์ลี ที่วัดอโศการามนั้นแหละ ท่านนิมนต์ท่านอาจารย์ลีไปที่นั้นเสมอ ท่านมหาสมบูรณ์ด้วยนะ ที่เป็นคู่ติดกันนั้นละ

ก็มีท่านอาจารย์ลีนี่แหละที่เข้ากับท่านได้สนิท มีขู่มีอะไรได้ ขู่สมเด็จฯ ได้เชียวนะท่านอาจารย์ลีน่ะ เพราะท่านนิสัยอาจหาญด้วยนี่นะ พอมาถึงท่านใส่เอาเลย พูดอะไรก็ไม่รู้นะ พูดถึงหลักภาวนา

'ท่าน (สมเด็จฯ) ก็ไม่ค่อยเชื่อ เรื่องสมาธินี่นะ ท่านไม่ค่อยเชื่อ'

ท่าน (อาจารย์ลี) ว่า *'แต่ท่าน (สมเด็จ) ก็สนใจนะ ท่านหาเหตุผล ท่านศึกษา แต่ท่านไม่เชื่อ ท่านสอบถามเราว่าอย่างนั้นอย่างนี้ เรื่องภาวนา เราก็สอดแทรกเข้าไปให้ท่านได้เป็นคติ แต่ท่านก็ยังไม่ยอมในใจของท่านก็ยังไม่ลง'*

'มันเป็นยังไงนะ จะดัดผู้เฒ่าองค์นี้ซักหน่อยนะวันนี้ คอยฟังนะ ไม่นานหรอก' (อาจารย์ลี) กระซิบบอกพระ

สักพักเดียว (สมเด็จฯ) ก็บอกพระว่า *'เอาท่านลีขึ้นไปเดี๋ยวนี้ เป็นไรๆ เป็นไข้ตัวสั่นเชียว ไม่รู้เป็นอะไรอยู่ดีๆ ก็ตัวสั่น'*

'อ๋อ.. มันไม่เป็นอะไรหรอก ถ้าเราภาวนาเดี๋ยวก็หายสั่น นี่ไม่ภาวนามันก็สั่นนะซิ' ท่าน (อาจารย์ลี) พูดไป

สมเด็จฯ ก็มองหน้าแต่ไม่พูด

ท่านอาจารย์ลีพูดอีก *'เดี๋ยวมันก็หายแบบนี้มันสั่นแบบไม่มีภาวนา ถ้ามีภาวนาเดี๋ยวสั่นมันก็หายเอง'*

ท่านว่าท่านเพ่งจิตใส่อย่างนั้น ดัดท่านสมเด็จฯ หลายครั้งหลายหน บางทีเอาร้อนๆ ร้อนไปทั้งตัว เป็นฟืนเป็นไฟเลยนะ สมเด็จฯ ท่านว่า *'ไม่รู้เป็นอะไร อยู่ดีๆ ก็ร้อนขึ้นมาเฉยๆ'*

แล้วอาจารย์ลีก็ค่อยๆ สอน คอยแทรกหลายครั้งหลายหน สมเด็จฯ ท่านลงกับท่าน

นี่ที่สำคัญมากนะ

แกพักอยู่มุมโน้น มีบริเวณที่อุบาสิกาเขาพักอยู่ ดูจะเป็นทางด้านทิศตะวันออก แกวิ่งกุลีกุจอมา แกเป็นคนไม่ชอบพูด ทั้งวันแกจะพูดหรือไม่พูดก็ไม่รู้ นิสัยแกนิ่ง เฉย แต่ภาวนาสำคัญนะ แกปุบปับๆ ออกมาศาลาเล็กๆ พระก็มีอาจารย์เฟื่องกับใครอยู่นั้น แกปุบปับๆ ออกมา ลักษณะตาลีตาลานมา *'โยมหริ่งมาอะไร'*

'จะมาอะไรก็ท่านพ่อบัวกำลังมา นี่ท่านกำลังมา ท่านกำลังออกเดินทางมา' ว่างั้นนะ

'โยมหริ่งไม่ใช่เป็นบ้าแล้วหรือ' ใครก็รุมโจมตีแก

'เป็นบ้ายังไง ท่านกำลังออกเดินทางมาเดี๋ยวนี้ ท่านจะมาที่นี่'

ทีนี้เราก็ไม่เคยไป แต่เราจะไปหาอาจารย์เฟื่องนั่นแหละ จุดนั้นละ แกก็พูดอุบอิบกุลีกุจอตาลีตาลานว่า *'ท่านจะมาที่นี่'* ใครก็รุมโจมตีแก

'เอ้า ถ้าหากว่าท่านไม่มาคราวนี้ต้องเผาศพโยมหริ่งวันนี้'

'เอ้า เผาก็เผา ก็ท่านมาแล้วนี่น่ะ มาแล้วเดี๋ยวนี้' ว่างั้นนะ

พอบ่ายประมาณสัก ๔ โมงกว่าๆ เราก็เข้าถึง พอไปเราก็เดินผ่านทุ่งนาเข้าไปนั้นเลย ไปพวกนั้นก็ยังรอกันอยู่ ทั้งคอยฟังว่าเราจะมาถึงจริงๆ หรือไม่จริง ถ้าไม่จริงจะฆ่าโยมหริ่งมีสองทาง โยมหริ่งอยู่บนเขียงแล้วละ ว่างั้นเถอะ

พอเราไปเขาก็ฮือเข้ามาเลย *'โอ๊ย มาจริงๆ'*

'มาจริงๆ อะไร' เขาก็เลยพูด

โยมหริ่งตาลีตาลานมาบอกว่า *'ท่านพ่อมหาบัวกำลังมา มาบอกเดี๋ยวนี้ ว่าจะฆ่าโยมหริ่งอยู่ คอยฟังถ้าอาจารย์ไม่มาโยมหริ่งต้องตาย'*

แกพูดอย่างอาจหาญเสียด้วย นั่นเห็นไหมล่ะ พูดอะไรแกไม่ยอมฟัง บอกว่ามาแล้วเดี๋ยวนี้ว่างั้นเลย พอ ๔ โมงเย็นเราก็ไปจริงๆ พวกนั้นก็รออยู่นั้นละ พวกญาติโยมมีหลายคน พระก็มีหลายองค์รออยู่ที่ศาลา รอตามที่โยมหริ่งพูดว่า

'ท่านจะมาจริงๆ เหรอ ท่านไม่เคยมาที่นี่ท่านจะมาเหรอ'

พอโผล่เข้าไป โอ๊ย มาจริงๆ เสียงฮือฮาๆ รู้ได้ยังไง ก็โยมหริ่งมาฮือฮาๆ เป็นบ้าอยู่นี้ ว่ากำลังจะฆ่าโยมหริ่ง พอดีท่านอาจารย์มา โยมหริ่งเลยรอดชีวิตไป *'ไหนโยมหริ่งอยู่ไหน'*

'อยู่โน้น' บอกให้มาหาเราไม่ยอมมา กลัวคือกลัวมาก สำหรับเราแกกลัวมาก บอกให้มาเดี๋ยวนี้ มาแกก็มานั่งเฉยๆ ไม่พูด แต่เวลาพูดตรงไหนจริงตรงนั้นนะ...”

อาจารย์ลีนะ

สมเด็จฯ ท่านเล่ามาว่า *'ท่านอาจารย์ลีมีอะไรสำคัญนะ หลายครั้งหลายหนมีลักษณะเป็นการมาดัดเรา อยู่ดีๆ มาทำให้เป็นไข้ตัวสั่น พอท่านลีขึ้นมาก็หายเลย แล้วอยู่ดีๆ ตัวร้อนขึ้นมาเป็นฟืนเป็นไฟ พอเรียกท่านลีขึ้นมาก็หายเลย สงสัยท่านลีคงจะทำเราแหละ'*

สมเด็จฯท่านพูดเองนะ ครั้นพอท่านอาจารย์ลีมาพูด ก็พูดแบบเดียวกัน *'นี่ทำสมเด็จฯ ซะหน่อย ผู้เฒ่าทิฐิสูง'* คือท่านเป็นคนทำเอง นี่แหละ ท่านพูดไม่ยิ้ม ไม่ขบขัน แต่เราหัวเราะจะตาย

ท่านอาจารย์ลีท่านรุนแรงด้านจิตพลังจิต อย่างที่ว่าแหละ...”

ฝันหลวงปู่มั่นพาบิณฑบาต

อีกคราวในปีที่สร้างวัดสถานีทดลองฯ คืนหนึ่งองค์ท่านฝันว่าหลวงปู่มั่นพาออกบิณฑบาตมีลักษณะขู่เตือน ดังนี้

“...วันนั้นฝนตกหนัก พระออกไปบิณฑบาตมีหลายสาย ไอ้เราเป็นผู้ใหญ่มักจะเอาเปรียบผู้น้อยล่ะ มันเป็นธรรมดา แล้วผู้น้อยก็ชอบจะให้เราเอาเปรียบเสียด้วยนะ

พระก็เรียนว่า *'ท่านอาจารย์ท่านไปบิณฑบาตสายใกล้ๆ นี้สะดวกดี'*

ผู้น้อยก็อยากให้ผู้ใหญ่เอาเปรียบ ผู้ใหญ่อย่างเราก็ว่า *'เออ! เรามันผู้ใหญ่เราไม่สะดวกไม่เหมือนผู้น้อย มันไม่คล่องตัว เราไปสายใกล้ๆ นี้ดีกว่า'*

ทีนี้พอไปบิณฑบาต เราไปสายใกล้สถานีฯ พระไปหลายสาย เฉพาะอย่างยิ่งแถวคลอง วันนั้นฝนตกหนัก ได้กั้นร่มไป ทางผ่านมันมีคลองใช้ไม้พาดข้ามไปแล้วก็ไต่ข้าม

ฝนตกมากๆ ลื่น พอลื่นพระที่ไปบิณฑบาตก็ตกลงคลองเลย ลงมันไม่ใช่ลงธรรมดา ลงแต่ไม่ล้มนะ ตกลงในน้ำยังกั้นร่มอยู่ ข้าวกับน้ำโอ้ย! มันเต็มไปหมดเลยนะ คือน้ำเต็มบาตรข้าวไม่ทราบไปไหน แช่กันเลย (หัวเราะ)

ทีนี้ตอนขากลับมาจากบิณฑบาตแล้วพระท่านมาเล่าเรื่องนี้ให้เราฟัง องค์นั้นว่าอย่างนั้นองค์นี้ว่าอย่างนี้ เรื่องเกี่ยวกับน้ำ เรื่องตกคลองคือบิณฑบาตตกลงไปน้ำก็เข้าบาตรหมดเลย วันนี้ไม่ได้อะไรเลย ได้แต่บาตรเปล่าๆ มา ถ้าจะเอาน้ำกับข้าวมาก็ไม่ทราบจะเอามาอะไร ท่านพูดก็มีเหตุผลทั้งๆ ที่เสียดายอยู่

'สงสารญาติโยมเขาก็สงสาร แต่มันกินไม่ได้จะทำยังไง' ท่านว่า

...พอพระเณรท่านว่าอย่างนั้นแล้ว เราก็คิด เอ! เรานี้หัวหน้าเอารัดเอาเปรียบหมู่เพื่อนมากไป หมู่เพื่อนเล่าธรรมดาเราก็รู้เจตนา เราก็รู้ เล่าทั้งหัวเราะ

ทีนี้ก็เลยคิดตกลงใจนะ *'ต่อไปนี้เราจะไปสายอื่น ไปสายนั้นบ้างสายนี้บ้าง ไม่เอาเปรียบหมู่เพื่อนมากเกินไป สายใกล้สายไกลสายไหนไปทุกสายล่ะทีนี้'* คิดตกลงในใจนะ แต่ไม่ได้พูดให้ใครฟัง

พอตกเวลากลางคืนจึงฝันว่าพ่อแม่ครูจารย์มั่น เดินบิณฑบาตมา เราก็ยืนอยู่ธรรมดา ท่านมาชวนว่า *'ไป... ท่านมหาจะพาไปบิณฑบาต'* ลักษณะขู่ๆ

'เอ! อย่างไร วันนี้เราจะมีความผิดอย่างไรแน่ๆ'

อย่างนี้ลูกศิษย์กับอาจารย์มันเป็นอย่างนี้แหละนะ ถ้าเห็นอาการของอาจารย์อย่างนั้น ต้องมองเจ้าของมันจะผิดตรงไหนแน่ๆ เลยอันนี้ เหมือนอย่างพระเณร

องค์หลวงตาที่จันทบุรี เมื่อพฤศจิกายน ๒๔๙๗

วัดชากใหญ่ อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี

มันกลัวเรา มันกลัวแบบเดียวกันนี่แหละ (หัวเราะ) ไม่ได้กลัวแบบอื่นนะ ใจทั้งรัก ทั้งสนิท ทั้งกลัว มันเป็นอย่างนั้นแหละ

จากนั้นก็รีบครองผ้า แต่ครองผ้าในความฝันมันไม่ได้ยากนะ มันปุบปับๆ เสร็จเรียบร้อยเลย พอเราเดินไปตามหลัง ท่านพูดขึ้นว่า

'ไอ้ผู้ที่เขาหาน่ะ เขาหาแทบล้มแทบตายนะ ผู้ที่เขาจะหามาให้ทานได้แต่ละทัพพีแต่ละห่อนี้ แต่ละหมกละห่อนี้เขาแทบล้มแทบตายนะ หลังสู้ฟ้าหน้าสู้แดดสู้ฝน ไอ้เราถึงเวลาก็ด้อมๆ ไปเอามากินเฉยๆ ก็ว่าลำบาก มันจะทรงศาสนา ไปได้อย่างไรมีแต่พระขี้เกียจ พระถ้าจะเห็นตั้งแต่ความลำบาก ไม่มองเห็นอรรถเห็นธรรม ไม่คิดเห็นอรรถเห็นธรรมเลยนี้ ทรงศาสนาไปไม่ได้ แล้วยิ่งจะมีแต่พระขี้เกียจอ่อนแอด้วยแล้วศาสนาจมไปเลย'

พอได้ไม้จากพ่อแม่ครูจารย์มั่นมาตีหัวเราแล้ว เราก็เอาไม้นั่นแหละไปตีหัวหมู่เพื่อน พอตื่นเช้าขึ้นมา เราก็สอนพระว่า

'นี่เขาหามาแทบล้มแทบตาย กว่าจะมาให้ท่านแต่ละครั้งละหน นี่เดินด้อมๆ ไปบิณฑบาตตกคลองเท่านั้น ตกคลองมันก็ความเซ่อของคนต่างหาก ไม่ได้เป็นเพราะอะไรนี่นะ นั่นล่ะความไม่สำรวมมันเป็นอย่างนั้น ความเซ่อๆ ซ่าๆ มันเป็นอย่างนั้น' ตีไปเรื่อยๆ เลย

ที่ท่านว่า (บิณฑบาต) โปรดสัตว์ๆ เขาได้เห็นครู่เดียวขณะเดียว เขาก็มีผลมากมีอานิสงส์มาก ได้ยินได้ฟังนิดหนึ่งๆ เขาก็มีผลมากมีอานิสงส์มาก และเขาได้ให้ทานนิดหนึ่งก็ตาม มีผลมีอานิสงส์มากที่สุดเลย อะไรให้ทานก็ดี ความเคารพทุกสิ่งทุกอย่างก็ดี อะไรที่จะเกินให้ทาน และเคารพพระพุทธเจ้า พระสาวกทั้งหลาย..."

เพียงดูรู้ลักษณะคน

อีกเรื่องหนึ่งในปีจำพรรษาที่จันทบุรี ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง[๑] รู้สึกอัศจรรย์ความสามารถของท่านในการดูลักษณะคนเป็นอย่างยิ่ง เพราะสังเกตดูเพียงเล็กน้อยก็สามารถทราบถึงอุปนิสัยใจคอได้อย่างถนัดชัดเจน

ในวันนั้นขณะที่พระเณรกำลังทำงานกันอยู่ ท่านก็บอกให้ดูคนๆ หนึ่งแล้วจึงพูดขึ้นว่า

"พวกท่านดูคนๆ นี้เป็นยังไง มาใกล้ชิดติดพันอยู่กับวัดนี่หน่ะ"

พระเณรทั้งหลายต่างพากันแปลกใจ ในคำถามของท่าน เพราะก็ไม่เห็นว่าชายผู้นี้ จะมีอะไรผิดปกติไปกว่าคนอื่นๆ แต่อย่างใด ท่านพระอาจารย์สิงห์ทองจึงได้ตอบไปว่า

"จะว่ายังไง? ก็เป็นคนดีๆ นี่"

ท่านว่า *"ใช่เหรอ? ดูให้ดีนะ"*

ท่านพระอาจารย์สิงห์ทองพูดอย่างมั่นใจว่า *"จะดูให้ดีอะไร ก็ดูมาดีแล้ว"*

"ให้พิจารณาเสียก่อนนะ" ท่านย้ำ

[๑] ท่านอาจารย์สิงห์ทองเคยจำพรรษากับหลวงปู่มั่นที่บ้านหนองผือ ต่อมาติดสอยห้อยตามองค์หลวงตาไปจำพรรษาที่บ้านห้วยทราย จังหวัดมุกดาหาร, จังหวัดจันทบุรี และที่บ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

จากนั้นองค์ท่านก็ได้อธิบายในฉากหลังของชายผู้นั้นว่า *“นี่เป็นนักเลงโตนะ สามารถฆ่าคน ๕ คนได้โดยไม่รู้ตัว เพราะมีลักษณะทุกอย่างพร้อมหมดเลย”*

ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง รู้สึกแปลกใจและยังไม่เชื่อคำพูดของท่าน จึงได้แอบตามไปสืบประวัติเบื้องหลังของชายผู้นั้นอย่างจริงจัง ชนิดจะเอาให้รู้ความจริงให้ได้ เมื่อซักไซ้ไล่เรียงกันอย่างหมดไส้หมดพุงในจุดที่สงสัยแล้ว ผลปรากฏว่าเป็นจริงตามนั้นทุกประการ จึงกลับมาพูดกับท่านว่า

“โอ๊ย อัศจรรย์ ท่านอาจารย์ดูคนดูยังไง ทำไมอาจารย์อยู่ๆ ก็พูดขึ้น ทั้งๆ ที่เขาก็ไม่มีอะไรกับท่านอาจารย์ให้จับพิรุธได้เลย ทั้งๆ ที่เขาก็ดิบก็ดีมาตลอด ผมดูเขามาตลอด ยอมท่านอาจารย์เลย”

องค์ท่านเคยกล่าวถึงอุปนิสัยใจเด็ดของท่านพระอาจารย์สิงห์ทองให้พระเณรฟังว่า

“ท่านสิงห์ทองนี้เด็ด! เป็นคนไม่ยอมใคร ง่ายๆ และหากไม่ยอมแล้วจะสู้เลย หากยอมแล้วจะยอมจริงๆ”

แม่ชีแก้วหยั่งรู้..หมาเกิดเป็นลูกเศรษฐี

กล่าวถึงคุณแม่ชีแก้วซึ่งมีความรู้ผาดโผนจนหลวงปู่มั่นต้องสั่งห้ามไว้มิให้ภาวนา ต่อมาเมื่อองค์หลวงตามาพักจำพรรษาที่ห้วยทรายท่านได้หาอุบายแก้ภาวะจิตของคุณแม่ชีแก้วจนผ่านเข้าถึงที่สุดแห่งธรรมที่ห้วยทรายนั่นเอง คุณแม่ชีแก้วได้ติดตามดูแลโยมแม่ขององค์หลวงตาตั้งแต่วันบวชที่บ้านตาดและตามมาพักจำพรรษาที่สถานีทดลองฯ แห่งนี้ด้วย องค์หลวงตาได้เล่าความรู้พิเศษของคุณแม่ชีแก้วที่จันทบุรีไว้เช่นกันว่า

“...เรานึกถึงหมาตัวหนึ่งที่อยู่สถานีทดลองฯ มันมีหมา ๓ ตัว **ไอ้ช้าง ไอ้สิงห์ ไอ้แพะ** มันมักจะมาวัดอยู่เสมอ คือเจ้าของที่เขาถวายที่ เขาเข้าวัดเข้าวาเสมอ มันก็มากับเจ้าของ (ชื่อยายลุ้ยเป็นพี่สาวหลวงปู่เจี๊ยะ) ครั้นต่อไปเจ้าของไม่มาเขาก็มาเอง .. ทางจงกรมเรานี้เขาไม่ผ่าน เวลาเขามาทางจงกรม เขาจะเดินเลาะไปนู้น ไปสุดหัวจงกรมเขาถึงจะวกกลับมา เขาไม่เคยผ่านทางจงกรม **ไอ้ช้าง**นี่สำคัญกว่าเพื่อน มันน่ารักทั้งสามตัวแหละ ..

มีแปลกอยู่ แม่ชีแก้วแกสำคัญอยู่นะ แกก็พูดอยู่อย่างนี้แหละจะว่าไง พูดด้วยญาณหยั่งทราบ แน่นอนอยู่ๆ แกก็พูดว่า *‘โอ๊ย น่าเสียดายนะ ไอ้ช้างนี่ไม่นานจะตาย แต่ตายแล้วก็ไม่ไปต่ำละ จะไปเกิดกับเศรษฐีในกรุงเทพฯ ตายแล้วมันจะไปเกิดเป็นลูกเศรษฐีในกรุงเทพฯ’*

นั่นบอกแล้วนะ ไอ้ช้างนี่มันก็มากับเพื่อนฝูงอยู่ธรรมดานั่นละ มันก็มาหากินอยู่นี้ละ น่าสงสาร แกพูดอยู่อย่างนี้ นั่นละญาณเห็นไหมล่ะ หยั่งทราบแน่นอนเลย บอกว่าน่าสงสาร มันมาหากินอยู่กับหมู่กับเพื่อน ๓ ตัว นี่ไอ้ช้างแกชี้มืออย่างนี้นะ น่าสงสาร ไม่นานมันจะตาย แล้วจะไปเกิดเป็นลูกเศรษฐีในกรุงเทพฯ ไม่ต่ำแหละว่างั้น

องคุลีมาล

พระพุทธเจ้าและพระสาวกอรหันต์ผู้ชำนาญมิได้มองลักษณะคนเพียงภายนอกที่ปรากฏให้เห็นเท่านั้น ทรงมองสัตวโลกด้วยพระญาณหยั่งทราบรู้รอบการเกิด การตายและอุปนิสัยแห่งสัตว์และยังสามารถจำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์สามารถพลิกชีวิตผู้ที่กำลังดิ่งอเวจีมหานรก มาสู่การบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์เช่น “องคุลีมาล” ดังองค์หลวงตาได้เทศนาไว้ ดังนี้

“...พระองคุลีมาล นั่นมีอุปนิสัยถึงขั้นจะเป็นพระอรหันต์ แต่ก็เพราะความหลงกลของความชั่วช้าลามก พระองคุลีมาลเป็นเด็กอยู่ในสำนักอาจารย์เดียวกัน เป็นเด็กดี เด็กทั้งหลายไม่ดีมันก็อิจฉากันซี รวมหัวกันยกโทษองคุลีมาลว่าไม่ดีอย่างนั้นไม่ดีอย่างนี้ ทั้งๆ ที่เด็กคนนี้ดี คืออาจารย์รักนั่นเอง อิจฉา เห็นว่าเด็กคนนี้ดีอาจารย์รัก เลยไปฟ้องอาจารย์ให้พลิกสติปัญญาเสียใหม่ แล้วเชื่อกลอุบายของพวกลามกนี่ละ *‘เอ้อ เราจะจัดการทีหลัง’* จากนั้นจึงหากลอุบาย เพราะองคุลีมาลบอกนอนสอนง่ายนี่นะ คนดีมันก็ตรงไปตรงมานั่นซี อาจารย์ก็บอกว่า *‘ให้ไปฆ่าคนให้ได้ถึงพันคน ฆ่าใครตายแล้วให้เอาเล็บมาหนึ่งเล็บ พอฆ่าคนถึงพันคนได้เล็บหนึ่งพันเล็บแล้วมาเราจะประสิทธิ์ประสาทวิชาให้’*

ทางนี้ก็เชื่อแบบเถรตรงอย่างว่านะ ก็ไปตามฆ่าคนฆ่าไปๆ ทีนี้แม่ความกังวลก็สุดหัวใจว่างั้นเถอะ สุดท้ายก็ตัดสินใจจะไปหาลูก ลูกมันไม่ได้ว่าแม่นะ มันจะเอาเล็บเท่านั้น มันไม่ได้คิดว่าแม่ว่าพ่ออะไร ไม่ได้คำนึงถึงบาปถึงบุญ มีตั้งแต่คำนึงถึงวิชาที่จะเอาให้ได้ครบ

พระพุทธเจ้าทรงเล็งญาณเห็นไหมล่ะ *‘โอ๋ ตายองคุลีมาลนี้ถ้าเทียบแล้ว ตัดกิ่งตัดก้านตัดดอกตัดใบหดเข้ามาๆ แล้ว คราวนี้เป็นคราวสุดท้ายก็จะถอนลำต้นนี้ขึ้น ไม้ต้นนี้ก็จะตาย ตัดกิ่งก้านสาขาดอกใบไม่ถึงตาย ยังไม่เสีย ถ้าถอนต้นโค่นต้นมันลงแล้วตายฆ่าใครก็ตามกี่คนก็ตาม เหมือนกับตัดกิ่งตัดก้านเข้าใจไหม ยังไม่สามารถที่จะทำลายอุปนิสัยของพระอรหันต์ได้ ถ้ามาฆ่ามารดาเสียอย่างเดียวเท่านั้นหมดเลย’*

พระองค์ทรงทราบแล้ว พอตื่นเช้ามาก็เสด็จไปเลย หาองคุลีมาล ไปก็ไล่จะฟันจะฆ่าพระพุทธเจ้าเอาเล็บ พระพุทธเจ้าก็หลบหลีก นี่ก็วิ่งไล่

บอกว่า *‘หยุดๆ’* ท่านก็เอาธรรมะตอบมา *‘เราหยุดแล้ว มีแต่เธอวิ่งตลอดๆ วิ่งทำความชั่ว’* นั่นเห็นไหมล่ะ *‘เราหยุดทำความชั่วมานานแล้ว หยุดน่ะหยุดทำความชั่ว’* เวลาท่านแก้นะ ทางนี้ไล่ตามท่าน ท่านวิ่ง บอกให้ท่านหยุด ท่านบอกท่านหยุดแล้ว ยังไม่หยุดแต่เธอ กำลังจะสร้างบาปสร้างกรรมตลอดเวลา ฟังสะดุดกึ๊กเลย นี่ละอุปนิสัยมี ทรงเล็งญาณทราบแล้วก็รีบมาสกัด ไม่งั้นหลังจากนั้นแม่มาแล้วก็จะฆ่าแม่ ทีนี้อุปนิสัยนี้เหมือนกับถอนต้นไม้ขึ้นทั้งรากเลย หมด .. พระองค์จึงมาสอน แล้วได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา นี่ละเรียกว่าเล็งญาณดู

ภัพพา ภัพเพ วิโลกานัง ทรงเล็งญาณดูสัตวโลก ใครมาข้องแห่งตาข่ายคือพระญาณหยั่งทราบก็เสด็จไปโปรดคนนั้น...”

บทเวลาจะตายก็เป็นอย่างว่าจริงๆ สัก ๓-๔ วันมั้งหลังจากแกพูด มาหากินอยู่กับเพื่อนสามตัวเขา เขาก็ไม่รู้ภาษีภาษาอะไรละ แกพูดอย่างนี้จะให้ว่าไง แกพูดพระฟังทั่วหน้ากัน .. ไม่นานปุบปับตายจริงๆ

'โอ๊ย ไปแล้วตายแล้ว ไอ้ช้างตายแล้ว เป็นยังไงไปเกิดที่ไหน ไปที่นั่น.....'

ว่างั้น อย่างนั้นแล้วแกแม่นยำมาก ญาณของแกเรื่องหยั่งทราบ..."

กระแสจิต..โยมหริ่ง โยมทองแดง

อีกเรื่องหนึ่งเกิดขึ้นในช่วงที่ท่านพักทางจันทบุรีเกี่ยวกับกำลังกระแสจิตของคน ดังนี้

"...เท่าที่เด่นมากก็คือเกี่ยวกับเรื่องคนจะมาทำบุญทำทานนี้รู้สึกเด่น มันมาผ่านจิตใจของคน กระแสของจิตมันเป็นเหมือนคลื่นอากาศ อย่างไรไม่รู้นะ เหมือนคลื่นวิทยุออกอากาศ นี้เป็นไปตามนิสัยของคน ..

กระแสจิตนี้แรงไม่ใช่เล่น ถ้าเพ่งแรงไปแรง ถ้าเพ่งเบาไปเบา แผ่ซ่านชุ่มเย็นไปหมด พอพูดอย่างนี้ก็ให้นึกถึง **"โยมทองแดง อยู่จันทบุรี"** ลูกศิษย์ของเรานี่แหละ เขามาดูถูกอาจารย์ ลูกศิษย์เราเป็นผู้หญิง แกภาวนาเก่งไม่ใช่เล่นนะ ที่ว่าแกนั่งอยู่ศาลาที่สถานีทดลองจันท์ฯ กระแสจิตของแกแรงมาก แกเคารพเราสุดหัวใจ

เราบิณฑบาตมา แกเป็นนิสัยปากเปราะหน่อยไม่ค่อยเก็บความรู้สึก เป็นอย่างไรรู้อย่างไรว่าอย่างนั้นเลย โยมทองแดงแกก็เป็นความจริงของแกทางหนึ่งเหมือนกัน แต่ปากเปราะ *'จะตีปากเอานะ'* เราว่า ผู้นี้เรียกเราท่านอาจารย์ ผู้นั้นเรียกท่านพ่อ พอดีเราเดินมาศาลาหลังเล็ก ศาลาก็ทำพอได้พักเท่านั้น พอเราเดินเข้ามา ว้ากวิ๊กขึ้นเลยนะ

'โอ๊ย ท่านอาจารย์ ดูซิ ทำไมท่านอาจารย์รัศมีสง่างามหมด ครอบมาเลย แผ่มาหมดเลยเห็นไหม'

'รัศมีรัดสะหมาอะไรเป็นบ้าหรือ เดี๋ยวตีปากเอานะ' เราว่าอย่างนี้ นิ่งเงียบเลย นั่นละบทเวลาแกจะพูด แกปากเปราะ

'ก็มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ'

'เป็นก็จะเป็นอะไร'

ว่างั้นแหละเรา เราก็ไม่ลืม แกเลยนิ่ง เป็นอย่างนั้นคนนี้ แกภาวนาดีทั้งคู่แหละ โยมทองแดงบ้านแกอยู่ทางหนองสำเร็จ ห่างจากวัดไปประมาณกิโลกว่า เราเคยไปบ้านแก แกนิมนต์ไป ไปแกก็พูดปากเปราะอย่างว่า

'นี่ท่านอาจารย์ เห็นนิพพานแล้วนะ'

'นิพพานเป็นยังไง' 'อู๊ย นิพพานสง่างามมาก อยู่ทางหนองสำเร็จ'

แกชี้ขึ้นฟ้าไปนู้นละ คือแสงสว่างของแกแกตื่นเงาตัวเอง แต่เราไม่ได้บอก เฉย .. คือนิสัยแกรู้สิ่งนั้นสิ่งนี้แปลกๆ จากนั้นมาเล่า เราก็ให้พิจารณาอย่างนี้ๆ เพื่อจะได้เห็นนิพพานชัดเจนมากขึ้น เราว่าอย่างนี้ เราไม่ได้ปฏิเสธนะแกว่าอะไร เราเลยบอกว่าให้พิจารณาอย่างนี้ๆ จะได้เห็นนิพพานสง่างามยิ่งขึ้นกว่านั้น นั่นก็ว่างาม แต่ให้พิจารณาอันนี้เข้าไปเพื่อเสริมกันแล้วจะได้เห็นงามยิ่งขึ้น แกก็จำเอาไว้เลย แล้วก็ทำ อีกสองวันแกก็ไปหาเรา

'อู๊ย นิพพานหนองสำเร็จมันนิพพานขี้หมูขี้หมา มันขึ้นนี้แล้วมันสง่าจ้าขึ้นมาเลย โถ นิพพานนั้นสู้ไม่ได้เลย'

แน่ะเห็นไหมล่ะ อย่างนั้นละ ไม่ได้ปฏิเสธนะ ก็บอกว่าให้ทำอย่างนี้ๆ แข่งนิพพานนั้นแล้วจะรู้เอง

พอแกพิจารณา แกเอาจริงจังนะ เราว่าอะไร เพราะแกจะลงเต็มที่เลยกับเรา พอเห็นอันนี้แล้ว

'โอ๋ย นิพพานเรามันนิพพานอะไรก็ไม่รู้'

นี่ละผู้หญิงคนนี้ ทีนี้มี**พระองค์หนึ่ง**ชอบคุยชอบจะเก่งๆ อยู่งั้นละ ลักษณะบึ้งเบ็งหน่อย ไปที่ไหนก็อยากให้เขายกตัวว่าดี นิสัยมักเป็นอย่างนั้น เรารู้นิสัยแล้ว แกอาจไม่รู้ยิ่งกว่าเรา เพราะเคยสมาคมกันมามากต่อมากแล้วกับพระองค์นี้ ไม่ระบุชื่อแหละ พระองค์นั้นก็ไปบ้านโยมทองแดง บ้านแกอยู่กลางทุ่งนาหลังเดียวห่างๆ ก็กั๊กไปถึงแก พอขึ้นไปก็นั่งภาวนา ไปคุยโม้โอ้อวด ก่อนจะนั่งภาวนาก็บอกแกว่า *'เอ้า! โยมทองแดง มานั่งภาวนากัน นั่งภาวนาแข่งอาจารย์ นั่งภาวนาแข่งอาจารย์มหาบัวดูหน่อยเป็นยังไงว่ะ'*

ปากบึ้งเบ็งละท่านองค์นี้ แกกับเราเป็นยังไงกันแกก็รู้นี่นะ นี่ละแกโกรธตรงนี้ถ้าว่าโกรธนะ *'อาตมาก็จะนั่งนี้'*

พระนั่งพักบน โยมคนนี้นั่งอยู่ข้างล่างก็นึกว่า เอ้า นั่งภาวนาแข่งอาจารย์มหาบัว คือพระนี้หยิ่งอย่างนั้นตลอดพระน่ะ พอพระว่าอย่างนั้น โยมคนนี้ก็นึกในใจ *'โถ เราเคารพท่านสุดหัวใจเรา แล้วทำไมถึงให้ภาวนาแข่งอาจารย์มหาบัวล่ะ'*

คือนิสัยพระองค์นี้ปีนอยู่เรื่อยๆ นิสัยของแกเป็นอย่างนั้น พระองค์นั้นพูดเสร็จก็นั่งภาวนาทันที โยมทองแดงแกก็นั่งจีบหมากที่จะเอามาถวายเราในตอนเช้า แกคิดว่า *'พระอาจารย์องค์นี้ดูถูกอาจารย์เรา พูดคำไหนมีแต่ขวางอาจารย์ของเรา อวดเก่งกับอาจารย์ของเราตลอด เป็นยังไงพระองค์นี้จะเก่งขนาดไหนท่านเก่งจริงๆ หรือ เราจะทดลองดูหน่อย จะดัดนิสัยอาจารย์องค์นี้ให้เห็นประจักษ์สักหน่อยน่ะ เอะอะจะให้เป็นคู่แข่งกับอาจารย์ของเราอาจารย์มหาบัว ท่านเก่งขนาดไหนเราจะลองดู'*

แกนั่งอยู่ข้างล่าง พระองค์นี้ก็นั่งภาวนา พอแกคิดอย่างนั้นแล้วก็เพ่งกระแสจิตในขณะที่มือกำลังจีบหมาก กินหมากอยู่ พอแกกำหนดจิตดีแล้วก็กำหนดเป็นไฟ เพ่งเอาธาตุไฟเผาพระองค์นั้น ใส่จี้เข้าไปก้นเลย ดีดผึงเลยเทียวนะ จนกระโดดตกตูมลงมาจากที่นั่งภาวนา ร้องเสียงดังบึงเบ็งขึ้นเลยว่า

'ทำไมทำรุนแรงอย่างนี้ โยมทองแดง ทำไมกำหนดไฟเผาอาตมา'

แกว่า *'เผาอะไร ฉันก็นั่งอยู่ธรรมดานี้ กำลังนั่งจีบหมากอยู่'*

ดีดผึงเลยจริงๆ นะ โดดตกตูมเลย เผาอย่างแรง แกว่าอย่างนั้น นั่นเห็นไหมกระแสของจิต นี่ละอำนาจของจิต กระแสของจิต เผาเสียจนพระโดดตกลงมา ทำไมทำรุนแรงเอาไฟมาเผากัน เผายังไงไม่รู้ละ ดุใหญ่เลย

แกว่า *'เห็นไหมอยากเก่งกว่าอาจารย์เรานัก แล้วไม่เห็นเก่ง เพียงถูกไฟเท่านี้ก็โดดแล้ว อาจารย์เราไม่เห็นโดด ถ้าเก่งกว่าอาจารย์มหาบัวของเราจริงๆ ก็ให้รู้ชิดับไฟดับยังไง เรื่องภาวนาดับกันได้นี่ ไม่เห็นดับได้มีแต่บึงเบ็งโดดผึงออกมา นี่แสดงว่าใช้ไม่ได้ อยากมาคุยโม้กับอาจารย์เรา'*

แกมาเล่าให้เราฟังทีหลัง แกปากเปราะคนนี้ คือแกคงทดลองเราพอแล้วแหละ แต่เรามันเฉยไม่เคยสนใจ โยมทองแดงแกถือเราเป็นอาจารย์ เคารพเรามากที่สุด ขบขันดีเหลือเกิน พระองค์นั้นมาคุยเหยียบเรา ลูกศิษย์เราซัดเสียก่อน (หัวเราะ) นี่ละอำนาจของจิต พลังของจิต โยมทองแดงนี้กำหนดให้รถหยุดก็ได้ พูดอย่างตรงไปตรงมาแน่นอนเลย รถจะวิ่งขนาดไหนก็วิ่งเถอะ กำหนดปั๊บนี่หยุดเลยไปไม่ได้ กำหนดให้หยุดๆ เลย เครื่องยนต์กลไกพอกำหนดปั๊บหยุดเลย อย่างนี้ละกำลังของจิต ..

โยมทองแดงแกบอกว่ารถนี้จะให้หยุดเมื่อไรหยุดได้เลย กำหนดปั๊บใส่นี้หยุดกึ๊กเลยไปไม่ได้ จนเจ้าของเขางงเขามองหน้าเรา คือแกเคยมาแล้วละเรื่องเคยแต่ไม่พูดเฉยๆ รถมันกระแทก แต่ก่อนทางไม่ได้ลาดยางเป็นหินลูกรัง รถมันกระแทก แตงอยู่ในตะกร้าของแกตกออกเรื่อย แกเก็บเข้าเรื่อย แล้วกระแทกตกออกไปเรื่อย มันเป็นยังไงรถคันนี้ แกนึกในใจ แกกำหนดใส่รถให้รถไปช้าๆ คือแกจะขนแตงของแกขึ้น

'เอ๊ รถนี้มันเคยไปเร็ว ทำไมมันถึงไปอย่างนี้เหมือนเต่า'

เขาว่างั้น เขาว่าของเขาเอง รถมันค่อยไปเอื่อยๆ เร่งเท่าไรๆ มันก็ไม่ไป มันเอื่อยๆ แกก็ขนแตงแกใส่ตะกร้า

พอแกขนแตงแกเสร็จแล้วแกก็หยุด ทีนี้รถเขาก็วิ่งปึ๋งๆ เอา รถกระแทกอีกตกอีกตูมตามๆ อีก แกกำหนดอีกให้รถช้าอีก

'เอ๊ รถคันนี้ทำไมวันนี้เป็นอย่างนี้' เขาว่างั้น ทีแรกเขายังไม่สงสัยแก *'รถคันนี้ทำไมเป็นอย่างนี้ เดี๋ยวเร็วเดี๋ยวช้า ธรรมดาวิ่งเร็ว เร่งขนาดไหนก็ได้ แต่วันนี้ทำไมเร่งแล้วก็ยังเอื่อยๆ มันเป็นยังไงรถคันนี้'*

พอแกเก็บแตงเสร็จแล้วแกก็ปล่อย รถก็บึ่งไปเรื่อยๆ พอรถวิ่งไปกระแทกอีกแตงตกอีก เก็บอีกๆ แกกำหนดจิตใส่อีก สุดท้ายเขาเลยมองหน้าแก *'เหอ เป็นยังไงหรือยายให้รถหยุด'*

'อ้าว ก็ฉันนั่งอยู่บนรถจะให้รถหยุดยังไง มันก็ขึ้นอยู่กับแกแหละ' 'ใช่เหรอ..??'

สุดท้ายเขาเลยจ้องดูแก เขาแน่ใจว่าเป็นยายคนนี้แหละเพราะมันหลายหนกว่าจะไปถึงที่ลง รถวิ่งเอื่อยๆ แล้วหยุด บางทีหยุดจนกว่าแกจะเก็บแตงเสร็จ

พอวิ่งทีไรรถกระแทกแตงตกออกไปอีก เก็บอีกอยู่งั้น แล้วกำหนดจิตให้รถหยุดอยู่เรื่อย จนกระทั่งเขาจับได้ *'โฮ้ คงเป็นยายคนนี้แหละทำให้รถหยุด'*

'อย่ามาหาเรื่องนะ' แกว่า แกขับไม่ดีเอง แกว่างั้น ความจริงแตงเราตก เราเก็บแตง ก็เลยกำหนดไม่ให้รถมันวิ่งเร็ว บางทีกำหนดให้มันหยุดมันก็หยุด หลายครั้งหลายหนเขาก็เลยงง สุดท้ายก็มองมาหาเรา มองมาหาแกนะ พอแกเก็บแตงเสร็จก็บอก ไปซิรถ มันก็ไปเรื่อยของมัน สักเดี๋ยวแตงตกอีก เอาอีกอยู่งั้น นี่พูดถึงเรื่องแกกำหนดให้หยุด หยุดได้จริงๆ แกแน่นอนมากแกบอก เรื่องเครื่องยนต์กลไกกำหนดให้หยุด หยุดได้เลย แกเล่า

ท่านอาจารย์ลี ท่านอาจารย์ฝั้น พลังของจิตใช้ในทางนี้เก่งเหมือนกัน กำหนดให้หยุดหยุดได้เลยๆ เครื่องยนต์กลไก นี่พลังของจิตมันต่างกัน ..

อีกคนชื่อ**โยมหริ่ง (ชาวตราด)** แกไปกันสองคน ภาวนาเก่งด้วยกันทั้งคู่ คนนี้แกไม่ค่อยพูด ทุกสิ่งทุกอย่างแกรู้มากนะ คนนี้ยิ่งมากกว่านั้นอีก ทีนี้แกไปเรากำลังเย็บผ้าอยู่ที่กุฏิที่สถานีทดลอง แกขึ้นไปสองคนกับโยมทองแดง เราเย็บผ้ากับพระอยู่เฉลียงกุฏิเรา *'มาทำไมกำลังเย็บผ้า ไม่รู้จักเวล่ำเวลา ยุ่งหาอะไร'*

เราว่าเท่านั้นแล้วเราก็หยุด แล้วก็เย็บผ้าของเราไปเรื่อยๆ แกนั่งนิ่งทั้งสองคน สักเดี๋ยวไม่นานนัก เราไม่พูดด้วยนี่เราเย็บผ้า เขาดูเรา เราจ้อเขาอยู่ตลอดเวลา ส่งจิตไปทีไรจ้อเราอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา เย็บผ้าท่านก็เย็บแต่จิตจ้อเราอยู่ตลอดเวลา ทีนี้เลยร้อน ร้อนทั้งคู่เลย รู้ด้วยกันทั้งสอง นั่นเป็นอย่างนั้น สักเดี๋ยวแกก็ลงไป แกลงไปแกพูดขบขัน

องค์หลวงตา (ถ่ายเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๐๐)

'โอ๊ย วันนี้นึกว่าจะไปดูท่านพ่อบัว ที่ไหนได้พอส่งจิตปั๊บท่านจ้อเราอยู่แล้ว ท่านไม่ได้เย็บผ้า จิตท่านจ้อเราอยู่ตลอดเวลา ส่งทีไรจ้ออยู่แล้ว อยู่ไม่ได้เรา กลัวท่านมาก เผ่นเลย'

มาดูทีไรท่านจ้ออยู่นี้ เลยถอยจิตออกมา พอจ่อเข้ามาทีไรท่านจ้อเราอยู่แล้ว ถึงสามหน โอ๋ย ไม่ได้เดี๋ยวท่านจะเขกเอา เลยกราบมับๆ เปิดหนีลงไปเลย พอตอนบ่ายๆ โยมหริ่งอยู่ๆ แกหัวเราะคิกๆ ขึ้นมาคนเดียว ว่าจะมาดูใจเรา ที่ไหนได้เราดูแกอยู่แล้ว แกไม่ค่อยชอบพูดอะไร นิสัยแกไม่ค่อยชอบพูด ไม่ปากเปราะเหมือนคนนี้ อยู่ๆ แกก็หัวคิกๆ ขึ้นมา

โยมทองแดงถาม *'ป้าเป็นอะไร'*

'อู๊ย มันขบขัน เราว่าจะไปดูจิตท่าน โอ๋ย ท่านเย็บผ้าอยู่เหมือนไม่ดูไม่อะไร พอส่องจิตเข้าไปทีไรท่านจ้อดูเราอยู่แล้วท่านจะตีหน้าผากเรา ท่านเย็บผ้าท่านดุเรา เลยกลัวใหญ่เลย เลยอยู่ไม่ได้ต้องลงมา จ้องไปทีไรท่านจ้องเราอยู่แล้ว ก็เปิดเลยเท่านั้น โหย ท่านไม่ได้เย็บผ้านะจิตน่ะ มือท่านเย็บผ้า จิตท่านจ้องอยู่นี้ กลัวท่านก็เลยลงมา มันอดขบขันไม่ได้ เหมือนว่าจะไปต่อยท่าน ที่ไหนได้หมัดท่านจ้ออยู่นี้แล้ว'

เลยลงมาหัวเราะกิ๊กๆ นะ อย่างนั้นละแกรู้นะ แกไม่ค่อยพูดแหละ พูดอะไรจริงอันนั้นนะ แกพูดตรงไหนแน่ทุกอย่าง แกกลัวมากกลัวเรา

ก็มีสองคนฝ่ายผู้หญิง คงเสียไปแล้วแหละ เพราะแก่กว่าเราทั้งนั้น โยมทองแดงตอนนั้นดูอายุ ๕๐ แล้ว โยมหริ่งถึง ๖๐ กว่าแล้วแหละ คงเสียไปหมดแล้ว

มีสองคนนี่ละภาวนาดีอยู่ โยมหริ่งก็เก่งทางภาวนา ดูใจคนนี่รู้หมดเลย เพราะฉะนั้นแกมานั่งปั๊บจะมาดูใจเรา

แกภาวนาดีทั้งสอง คิดว่าจะผ่านได้ทั้งสอง เราดูเข้าวิถีแล้ว เข้าวิถีที่จะพ้น ไม่ถอยแหละ แต่ตอนนั้นยัง ทางจังหวัดจันท์ฯมีคนหนึ่ง ทางจังหวัดตราดก็มีคนหนึ่ง เป็นผู้หญิงด้วยกันทั้งนั้น จากนั้นก็ไม่ค่อยปรากฏนัก ธรรมดาๆ แต่สองคนนี่สำคัญอยู่มาก ไปอยู่จันท์ฯคราวนี้ก็ได้ประโยชน์ สำหรับผู้หญิงก็เด่นอยู่สองคน .. โยมหริ่งจะพ้นได้นะ เพราะเข้าช่องแล้ว เข้าช่องจะไปแล้ว โยมทองแดงก็เหมือนกัน ตอนนั้นยัง หากจะไป ถ้าลงเข้าจุดนี้แล้วพุ่งเลย ไม่ถอย .. ส่วนนอกนั้นก็มีธรรมดา พระที่ได้คติเครื่องเตือนใจมีอยู่เยอะ เราไปจำพรรษาที่สถานีทดลองฯ...”

อีกเรื่องหนึ่งเกิดขึ้นที่สถานีทดลองฯ เช่นกันแต่คนนี้เป็นโยมผู้ชาย องค์ท่านเล่าไว้ ดังนี้

“...ที่จันท์ฯนี่ลูกศิษย์ก็มีหลายคนนะที่มีจิตประเภทนี้ ที่จันท์ฯนี้มีหลายคนอยู่ ผู้หญิงมีสองคนกับผู้ชาย ที่เราทราบชัดแล้วก็คือผู้นี้แหละคนหนึ่ง เรียกว่าสามคนก่อนก็ได้ ที่ชัดเจนแล้วผู้หญิงก็สองคน คนหนึ่งรู้ทั้งจิต จิตใครเป็นยังไงๆ แกรู้หมด คนหนึ่งไม่พูดถึง แต่เรื่องภูมิจิตเหมือนกัน มีผู้หญิงสองคนกับผู้ชายคนหนึ่งที่จันท์ฯ ที่สถานีทดลองนั่นละ ..

โยมผู้ชายคนนี้แกมาพูดให้ฟัง ตัวแดงขึ้นนะ แกโมโหให้ตัวเองนั่นแหละ คือแต่ก่อนแกไม่พอใจในการไปวัดไปวา เขามาชวนก็เคียดโกรธแค้นให้เขา *'ถ้าหากว่าชวนไปแล้วฆ่าเลย แกจะตามฆ่าเลย'* แกว่าอย่างนี้นะ

เวลานี้จิตแกลงแล้วเห็นจิตใจคนอื่น โยมคนนี้นะอยู่ที่สถานีทดลองฯ .. แกมาเล่าให้ฟังเห็นจิตเห็นใจคน ใครๆ แกก็เห็น เวลามันกำลังเมาหมัดกิเลสอยู่ เขามาชวนไปวัดโกรธให้เขาทั้งวัน ว่าอย่างนั้นนะแกพูด พูดแล้วดูตัวแกตัวแดงขึ้น แกโมโหให้แกเอง ไม่ได้โมโหให้ใครละ โมโหให้ตัวเอง แหม เวลามันหนามันหนาขนาดนั้น คือเวลานี้วางแล้วมองเห็นจิตคนอื่น...

(ทีนี้) ท่านสิงห์ทองเป็นพระขี้ดื้อ พอพูดถึงเรื่องรู้จิตใครต่อใคร ท่านคงคันฟันนะท่าอยากให้เขาถาม เขาไม่ถามก็เลย (ถามเอง)..

'ส่วนจิตของอาตมาพ้นหรือยัง'

'จิตท่านยังไม่พ้นแต่ละเอียดมากสุด ไม่เหมือนท่านอาจารย์นี่พ้นแล้ว'

บอกชัดๆ เลย แกพูดหน้าตาเฉย ท่านสิงห์ทองหน้าซีด ไอ้เราจะหน้าบานหรือหน้าบึ้งก็ไม่รู้ละ แกว่าอย่างนั้นละแกเล่าให้ฟัง ... เวลาจิตใจแกผ่องใส แกเห็นจริงๆ เห็นจิตใจคนอื่นเห็นจริงๆ...”

พักบ้านสามผาน

เมื่อออกพรรษาแล้วท่านได้พาโยมมารดามาพักที่บ้านสามผาน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี (ขณะนั้นยังไม่เป็นวัด) แม้กระนั้นญาติโยมทางสถานีทดลองฯ ก็ยังได้ตามมาฟังธรรมและนิมนต์ขอให้ท่านกลับไปอยู่เนืองๆ จนบางครั้งเป็นเหตุให้ญาติโยมทางบ้านสามผานเริ่มรู้สึกอึดอัดอยู่ไม่น้อย เพราะก็เคารพรักท่านเหมือนกัน ไม่อยากให้กลับไป อยากจะให้ท่านอยู่ที่นั่นนานๆ หรือหากเป็นไปได้ก็อยากให้อยู่ตลอดไปเลย

ในหนังสือประวัติหลวงปู่ฟัก สันติธัมโม กล่าวถึงเหตุการณ์ในช่วงเวลานี้ว่า

พระอาจารย์ฟัก สันติธัมโม

"...พอถึงช่วงเวลาที่หลวงตามหาบัวมาจำพรรษาที่จันทบุรี ณ วัดชากใหญ่ อำเภอแหลมสิงห์ ก่อนหลวงตาจะกลับไปอุดรธานี ผู้ใหญ่ปิ่นได้ไปนิมนต์ท่านขึ้นมาพักบนเขาน้อยสามผาน โดยมีพระอาจารย์ฟักซึ่งยังเป็นฆราวาสตามผู้ใหญ่ไปนิมนต์ด้วย

เมื่อท่านรับนิมนต์จึงได้พาคณะ รวมทั้งโยมมารดาของท่าน ขึ้นมาพำนักที่กุฏิชั่วคราวบนเขา สมความปรารถนาของผู้นิมนต์ ในครั้งนั้นพระอาจารย์ฟักเป็นผู้ถือบริขารของหลวงตาเอง พร้อมทั้งมาอุปัฏฐากรับใช้ ครั้นรุ่งเช้าก็คอยถือย่ามตามเพื่อนำทางว่าควรไปโปรดญาติโยมทางไหนบ้าง เพราะท่านเป็นคนในพื้นที่ย่อมรู้หนทางเป็นอย่างดี..."

พอดีในตอนนั้นโยมมารดาก็ป่วยมากด้วยโรคอัมพาต จำเป็นจะต้องได้พากลับมาที่บ้านตาด จังหวัดอุดรธานี อีกทั้งโรคของโยมมารดาก็บังเอิญถูกกับยาสมุนไพรของหมอที่นั่น จึงเป็นอันต้องจากชาวจันทบุรีมาด้วยความอาลัยทั้งสองฝ่าย

วัดเขาน้อยสามผาน

เพราะเหตุที่ท่านไปจังหวัดจันทบุรีในคราวนั้นเอง จากนั้นมาชาวจันทบุรีก็ได้ตามมาศึกษาปฏิบัติธรรมกับท่านที่วัดป่าบ้านตาดไม่เคยขาด และท่านเองหากมีโอกาสก็จะไปเยี่ยมพี่น้องชาวจันทบุรีอยู่เสมอเช่นเดียวกัน

สำหรับการเที่ยววัดกรรมฐานในจังหวัดอื่นๆ ของภาคตะวันออก องค์หลวงตาได้เคยกล่าวไว้เช่นกัน แม้มิได้ระบุช่วงเวลาที่แน่ชัดไว้ก็ตาม ท่านได้ยกเอาท่านพระอาจารย์เกิ่ง อธิมุตตโก เป็นต้นเหตุแห่งกรรมฐานในจังหวัดชลบุรี ดังนี้

"ท่านอาจารย์เกิ่งได้ลูกศิษย์ลูกหามาก เฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายพระอยู่ทางเมืองชลฯ ฆราวาสไม่ค่อยมี แต่พระมีเยอะ ท่านไปอยู่ต้นๆ บางพระ แถวนั้นแหละ จากนั้นขยายออกวัดวา เราไปเที่ยวหมดแถวนั้นตามหลังท่านไป สำนักท่านอาจารย์เกิ่งๆ เราไปเที่ยวตามหลังท่าน ..

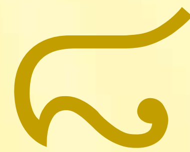
เราไปเที่ยวทางโน้น ท่านไปก่อนหน้าแล้ว เบิกทางกว้างขวางไว้หมด วงกรรมฐานเข้าใจกันพอสมควรแล้ว เราไปตามหลัง ท่านอาจารย์เกิ่งเบิกทางก่อน สมชื่อสมนามที่ท่านเคยเป็นอุปัชฌาย์ ญัตติปุ๊บเป็นธรรมยุต ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นเรียน ก.ไก่ ก.กา ใหม่ ตั้งใหม่เลย เป็นผู้ใหม่เป็นลูกเขยใหม่ มันก็เข้มแข็งชิลูกเขยใหม่ ใช่ไหมล่ะ นิสัยท่านดูลักษณะท่าทางน่าเกรงขาม"

บันไดทางขึ้นเขา วัดพิชัยพัฒนาราม (วัดเขาน้อยสามผาน)

วัดป่าบ้านตาด..
สมรภูมิฝึกทายาทธรรม

ความเจ็บป่วยของโยมมารดาทำให้องค์หลวงตา
ต้องได้หวนกลับมาที่บ้านเกิด และได้สร้างวัดป่าบ้านตาดขึ้น
ตั้งแต่บัดนั้น กลายเป็นวัดที่เรียบง่ายไม่หรูหรา
แต่มีข้อวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดและเข้มข้น
ที่สุดแห่งหนึ่งในวงกรรมฐาน

ความเป็นมาของ วัดป่าบ้านตาด

๖ พรรษาที่ ๒๓ — ๗๗

(พ.ศ. ๒๔๙๙ - ๒๕๕๔)

จำพรรษาที่วัดป่าบ้านตาด
ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี

โยมมารดาป่วย หวนกลับบ้านตาด

ด้วยเหตุที่โยมมารดาล้มป่วยด้วยโรคอัมพาต องค์หลวงตาจึงพากลับมารักษาตัวที่บ้านตาด หมอที่รักษาโรคอัมพาตใช้อ้อยดำผสมในสูตรยาด้วย ท่านจึงหาอ้อยดำมาปลูกไว้ข้างๆ กุฏิของโยมมารดา หมอทำการรักษาอยู่ถึง ๓ ปี โรคจึงหายขาด

จากการที่ต้องอยู่พยาบาลโยมมารดาเป็นเวลานาน ทั้งโยมมารดาก็มีอายุมากแล้ว การจะหอบหิ้วไปอยู่ด้วยกันในสถานที่ทุรกันดารตามอัธยาศัยเดิมของท่านที่ชอบหลีกเร้นแต่ผู้เดียวนั้น ก็มีแต่จะสร้างความลำบากให้กับโยมมารดามาก ความคิดก่อตั้งวัดป่าบ้านตาดจึงเกิดขึ้นด้วยเหตุผลนี้เอง

ประจวบกับเวลานั้นชาวบ้านตาดก็ได้ยินกิตติศัพท์กิตติคุณของท่านมานานแล้ว มีความประสงค์อยากให้ท่านตั้งวัดขึ้นเช่นกัน จึงได้พร้อมใจกันถวายที่ดิน ทำให้**วัดป่าบ้านตาด** เริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นต้นมา ท่านเล่าเหตุการณ์ในช่วงนั้นไว้ ดังนี้

"...ทีแรกเรามาพักอยู่นอกบ้านทางนู้น เขาจึงนิมนต์ให้มาพักที่ตรงนี่ มีสองเจ้าภาพถวายที่ดิน จึงกลายเป็นวัดขึ้นมา แล้วก็สงบสงัดดี เป็นเอกเทศ

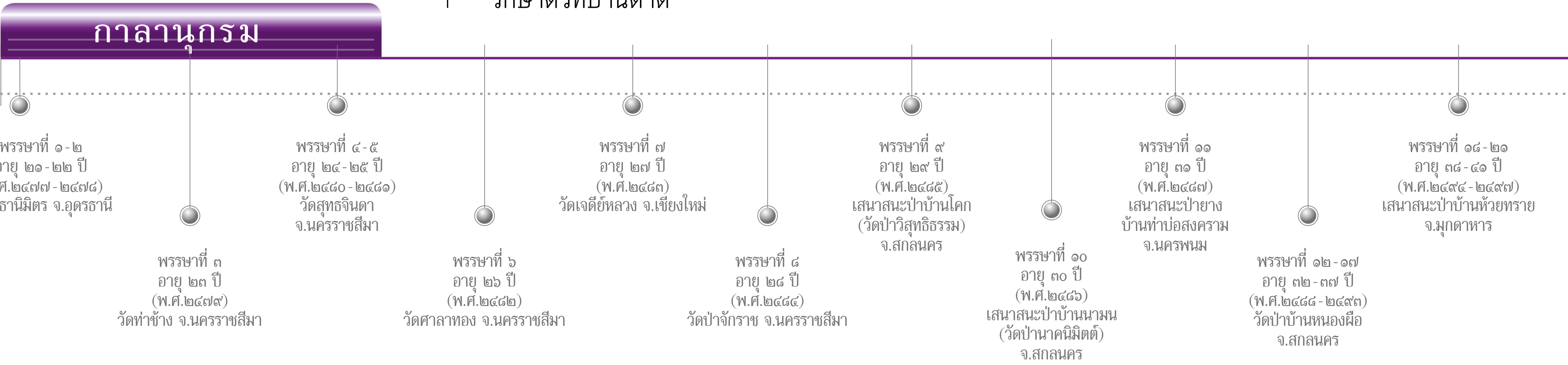
ประจวบกับโยมมารดาบวชชีเมื่อมีอายุครบ ๖๐ ปีพอดี ส่วนโยมบิดานั้นได้สิ้นชีวิตไปก่อนหน้านี้แล้วตอนอายุ ๕๕ ปี จากนั้นเราจึงได้พาโยมมารดาไปจำพรรษาด้วยที่จังหวัดจันทบุรีเป็นเวลา ๑ พรรษา โยมมารดาได้ล้มป่วยลงด้วยโรคอัมพาต จึงหวนกลับพามารักษาตัวที่บ้านตาด

แผนที่แสดงการจำพรรษาที่จันทบุรีแล้วกลับมาตั้งวัดป่าบ้านตาด

อ้อยดำ

โรคของโยมมารดาถูกกับยาหมอที่อยู่บ้านจั่น ซึ่งไม่ห่างจากบ้านตาด (ประมาณ ๔-๕ กิโลเมตร) เรามาพักและรักษาโรคของโยมแม่พร้อมๆ กัน ที่นี้พอนานๆ ไปก็เลยกลายเป็นสร้างวัดป่าบ้านตาดขึ้นมา เรื่องมันเป็นอย่างนั้น...”

คุณตาก้อน-คุณยายสู วังคำแหง

สร้างวัดป่าบ้านตาด

ชาวบ้านตาดเล่าว่าในเบื้องต้นเมื่อองค์หลวงตาพาโยมมารดากลับจากจันทบุรี ได้พาโยมมารดาและคณะมาพำนักอยู่ที่บริเวณเหล่าภูดิน ซึ่งเป็นที่ดินของโยมบิดามารดาของท่าน และอยู่ทางทิศตะวันออกของโรงเรียนอุดรธรรมานุสรณ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาและตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของบ้านตาดติดถนนสายบ้านตาด-กกสะทอน

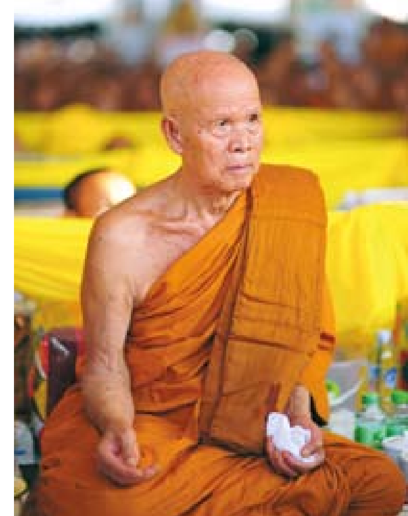
ต่อมาคุณตาก้อน วังคำแหง[๑] และคุณตาบุดสา บัวสอน[๒] ซึ่งมีที่ดินอยู่ติดกันได้นิมนต์ไปดูที่ดินซึ่งทั้งสองจับจองไว้ โดยแปลงหนึ่งเป็นที่ดินหัวไร่ปลายนาของคุณตาก้อน ซึ่งมีลักษณะเป็นที่สูงและไม่สามารถใช้ทำนาได้ คุณตาก้อนนี้มีที่นาอยู่ด้านทิศเหนือทางเข้าวัดป่าบ้านตาด ตั้งแต่ประตูหน้าวัดจนถึงสระน้ำ ส่วนคุณตาบุดสาได้ถวายที่ดินที่ได้จับจองไว้ทำไร่ทำสวนให้แก่องค์ท่าน กว้าง ๘ เส้น ยาว ๘ เส้น ซึ่งอยู่ติดกันกับที่ดินของคุณตาก้อน และเมื่อรวมที่ดินทั้งสองแปลงสองเจ้าของเข้าด้วยกันจึงเป็นเขตวัดป่าบ้านตาดมาแต่เริ่มแรก

คุณตาบุดสา-คุณยายสีกา บัวสอน

ส่วนชื่อวัดป่าบ้านตาดที่มีชื่อเป็นทางการว่า **วัดป่าเกษรศีลคุณ** นั้น หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ แห่งวัดป่าบ้านนาคูณ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งอยู่กับองค์หลวงตามาตั้งแต่เริ่มตั้งวัดในปี พ.ศ.๒๔๙๙ อธิบายว่า เป็นนามขององค์หลวงตา คือ “บัว” ซึ่งเป็นชื่อของดอกไม้ (คำว่า “เกษร” แปลว่า ดอกไม้)

เกี่ยวกับสภาพวัดและการดำเนินการในช่วงเริ่มต้นสร้างวัดนั้น องค์หลวงตาเคยกล่าวไว้เช่นกันว่า

หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ

“...วัดป่าบ้านตาดเมื่อเริ่มสร้างวัดใหม่ๆ มีพระเณรอยู่ด้วยกันหลายรูป ตอนที่เรามาสร้างวัดนี้นะ วัดนี้เป็นดงทั้งหมด ติดต่อจากนี้ไปถึงอำเภอหนองแสง เป็นดงใหญ่ทั้งนั้น ทะลุปรุโปร่งไปหมด มีแต่ดงแต่ป่า สัตว์นี้เต็มไปหมด มีทุกประเภทของสัตว์ ช้างเป็นโขลงๆ เต็มดง กระทิง วัวแดง กวาง หมูเป็นฝูงๆ ฝูงละเป็นร้อยก็มีหมูป่าในดงนี้ พวกเก้งพวกกวางพวกอะไร ไก่ป่า ไก่ฟ้า อีเห็น เม่น เต็มดงนี้ ..

วัดป่าบ้านตาด ต.บ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี

[๑] องค์หลวงตาเรียกคุณตาก้อนว่า “ผู้เฒ่าก้อน” หรือ “พ่อออกสิน” เป็นการเรียกชื่อตามชื่อลูกคนโตซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวอีสาน คุณตาก้อนมีความเกี่ยวพันเป็นญาติผู้น้องของโยมมารดาขององค์หลวงตา โยมบิดาและโยมมารดาเรียกคุณตาก้อนว่า “น้าบ่าว”

[๒] องค์หลวงตาเรียกคุณตาบุดสาว่า “พ่อออกใจดี” หรือ “เฒ่าใจดี” เพราะความสนิทสนมคุ้นเคยกันแต่ครั้งเป็นฆราวาส โดยองค์หลวงตาเป็นเพื่อนกับน้องชายคนหนึ่งของคุณยายสีกาภริยาคุณตา วันหนึ่งได้ซ้อมมวย เตะต่อยชกกันเล่นตามประสาวัยรุ่น แล้วถูกคุณยายสีกาผู้เป็นพี่สาวดุด่ากล่าวหาว่าเป็นเรื่องน่ารำคาญไร้สาระ อันเป็นการบอกสอนปรามน้องๆ ด้วยเกรงจะไปในทางไม่ดี ในขณะที่คุณตาบุดสาผู้เป็นสามีแม้จะนั่งดู หรือเห็นการชกต่อยของน้องๆ คุณตาก็ไม่ได้ว่ากล่าวใดๆ คงนิ่งเฉยเสีย แม้ในเวลาต่อๆ มา คุณตาก็จะไม่ค่อยพูด เป็นลักษณะของคนใจดี องค์หลวงตาจึงเรียกคุณตาว่า พ่อออกใจดีหรือผู้เฒ่าใจดี ตลอดมา

ภาพบรรยากาศในอดีตของวัดป่าบ้านตาด

หมูป่าเป็นฝูงๆ ยังพากันมาอาศัยนอนและเที่ยวหากินอยู่ตามบริเวณหน้ากุฏิพระเณรในเวลากลางคืน ห่างจากที่ท่านเดินจงกรมราว ๒-๓ วาเท่านั้น ได้ยินเสียงมันขุดดินหาอาหารด้วยจมูกดังตุ๊บตั๊บๆ อยู่ในบริเวณนั้นไม่เห็นมันกลัวท่านเลย เวลาท่านเรียกกันมาดูและฟังเสียงมันอยู่ใกล้ๆ ก็ไม่เห็นมันวิ่งหนีไป ยังพากันเที่ยวหากินตามสบายในบริเวณนั้นแทบทุกคืน ทั้งหมูและพระเณรเคยชินกันไปเอง แต่ทุกวันนี้ยังมีเหลือเล็กน้อยและนานๆ พากันมาเที่ยวหากินทีหนึ่ง .. ต่อไปไม่กี่ปีคงจะเรียบไปเอง ..

ต้นไม้เดี๋ยวนี้ใหญ่โตแล้ว (ปี ๒๕๕๐) ตอนตั้งวัดแต่ก่อนไม่มี (ชี้ไปทางกุฏิองค์หลวงตา) ถูกเขาทำลายทำสวน ป่าราบไปหมด ๕๐ ปี ได้ขนาดนี้ต้นไม้ เรียกว่าเป็นคนละโลกไปเลย มาอยู่ที่นี่ทีแรกเป็นป่าเบญจมาศป่าอะไร (ชี้ไปทางด้านหน้าศาลา).. พอมาสร้างวัดต้นไม้ก็ขึ้นขนาดนี้ ๕๐ ปี ดงต่อกันนะ นานี่ไม่มี เป็นดงต่อไปเป็นดงใหญ่ พวกหมู กวาง เก้ง หมี เสือ สร้างวัดทีแรกมันผ่านเข้ามาในวัด มันเดินผ่านทางที่เข้าบ้านเสือโคร่งใหญ่ ก็ป่าเขานี่มันผ่านไปผ่านมา .. พวกหมี พวกเสือโคร่ง ผ่านไปผ่านมา

ท่านแสวง (ดูว่าไปตายที่วัดเขาน้อยละมั้ง) ท่านกลัวหมี ทีแรกมันออกมากุฏิเรา กุฏิเราเป็นกระต๊อบ พอมาเจอกุฏิเราเข้าตีสาม มันจะข้ามไปดง ข้ามไปข้ามมา หมีใหญ่ ตัวใหญ่ตัวดำๆ เดือนหงายๆ มันออกมาหาเราแต่ยังไม่ทันเห็นเรา เสียงมันดังโครมครามๆ มาเจอกุฏิเราแล้วก็เลาะไปเจอเอากุฏิพระแสวง กุฏิมีแต่กระต๊อบนะ พระแสวงยืนตัวสั่นอยู่ในกระต๊อบ มันออกมาเจอกระต๊อบมันก็หลบอีกมันไม่ผ่าน หลบไปทางนู้นหมีใหญ่ มีสองสามตัวรอยมันผ่านไปผ่านมา เดี๋ยวนี้หมดเสือไม่มี พวกสัตว์เนื้อหมด เขาตั้งอำเภอแถวนั้นแหละดงใหญ่ ..

องค์หลวงตานำพระสงฆ์รับบิณฑบาต โปรดญาติโยมในหมู่บ้าน จากนั้นรับบาตรหน้าวัด

(บนขวา) องค์หลวงตา หลวงปู่บุญมี ท่านพระอาจารย์อินทร์ถวาย และท่านพระอาจารย์เชอรี่ ขณะบิณฑบาต

แถวนี้ไม่มีต้นไม้ (ชี้ไปทางกุฏิองค์หลวงตา) เป็นพุ่มหมดเลย ใหญ่ขนาดนี้ต้นไม้ มันเป็นดงเก่าเขามาทำไร่ทำสวน เตียนโล่งไปหมด พอเรามาสร้างวัดที่นี่มันขึ้นใหม่นะนี่ ต้นใหญ่ๆ ขึ้นใหม่หมดเลย ประมาณ ๕๐ ปี พระก็ดูเหมือน ๑๒ องค์ ปีแรกมาอยู่นี่ ๑๒ องค์ เรารับจำกัด ๑๘ องค์ ..

วัดป่าบ้านตาด (ระยะต่อๆ มา) .. มีเนื้อที่กว้างขวางก็ดี ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพราะวัดนี้เป็นวัดของแผ่นดิน ทำประโยชน์ก็เพื่อแผ่นดิน

ตั้งแต่สร้างวัดเราก็ทำประโยชน์เรื่อยมา ถนนหนทางทำตั้งแต่บ้านดงเค็งเข้ามาถึงบ้าน-ตาดให้ลูกศิษย์ลูกหาช่วยกันทำเรื่อยมา

ถนนจากหมู่บ้านเข้ามาถึงวัดนี้ก็เหมือนกัน นี่เราทำเอง ขอชาวบ้านขอลูกเต้าหลานเหลน นำทางมา แหวกทางมา ขอมาเรื่อยๆ แล้วก็ขึ้นค่าสินน้ำใจเขา เราไม่ขอเอาเฉยๆ เราให้ค่าสินน้ำใจตอบแทน ค่าตอบแทนเราก็ไม่ให้ต่ำ ให้สูงไว้เสมอๆ เพราะฉะนั้นสองฝั่งทางนี้มันจะมีหลักฝังอยู่ นี่เราก็จ่ายเงินเขาไปหมดแล้ว

สระน้ำหน้าวัดนี้ก็เหมือนกัน เราก็ให้ทำเพื่อชาวบ้าน ทางสายหน้าวัดนี้แต่ก่อนมันเป็นดงนะ มันไม่มีบ้าน นี่เราขอเอาไว้ก่อนเลย

หลวงตาบิณฑบาตไม่ได้บิณฑบาตแต่ข้าวอย่างเดียวนะ แม้กระทั่งถนนหนทางก็ขอบิณฑบาต ขอไปไหนได้หมด เขาก็ว่า *'อู้ย! หลวงตาขออะไรได้หมดแหละ'*

และเขาก็ให้หมดจริงๆ นะ ถนนหนทางมันจึงกว้าง..."

ฝังลึกคำพูด "ผู้เฒ่าก้อน"

เมื่อถึงคราวต้องสร้างวัดการปรับที่ปรับทางก็มีความจำเป็นขึ้นมา สิ่งนี้ทำให้ท่านซึ้งในน้ำใจของ**คุณตาก้อน** ญาติฝ่ายโยมแม่ชนิดฝังลึกไม่มีวันลืม ดังนี้

"...ทีแรกเรามาพักอยู่นอกบ้านทางนู้น เขาจึงนิมนต์ให้มาพักตรงนี้ มี ๒ เจ้าภาพถวายที่ดิน จึงกลายเป็นวัดขึ้นมา ดูแล้วก็สงบสงัดดีเป็นเอกเทศ .. ทำถนนเข้ามานี่ สร้างวัดนี้ พ.ศ.๒๔๙๘ เดือนพฤศจิกายน เดินบุกไปตามคันนาไม่มีถนนหนทาง พอปี พ.ศ.๒๕๐๒ ผู้เฒ่าก้อนเจ้าของนา ๒ แปลงก็ให้ที่ดินทำถนน ทำจากสะพานหน้าวัดเข้ามา ให้เงินเท่าไหร่แกก็ไม่ยอมเอา ผู้เฒ่าก้อนแกบอกว่า

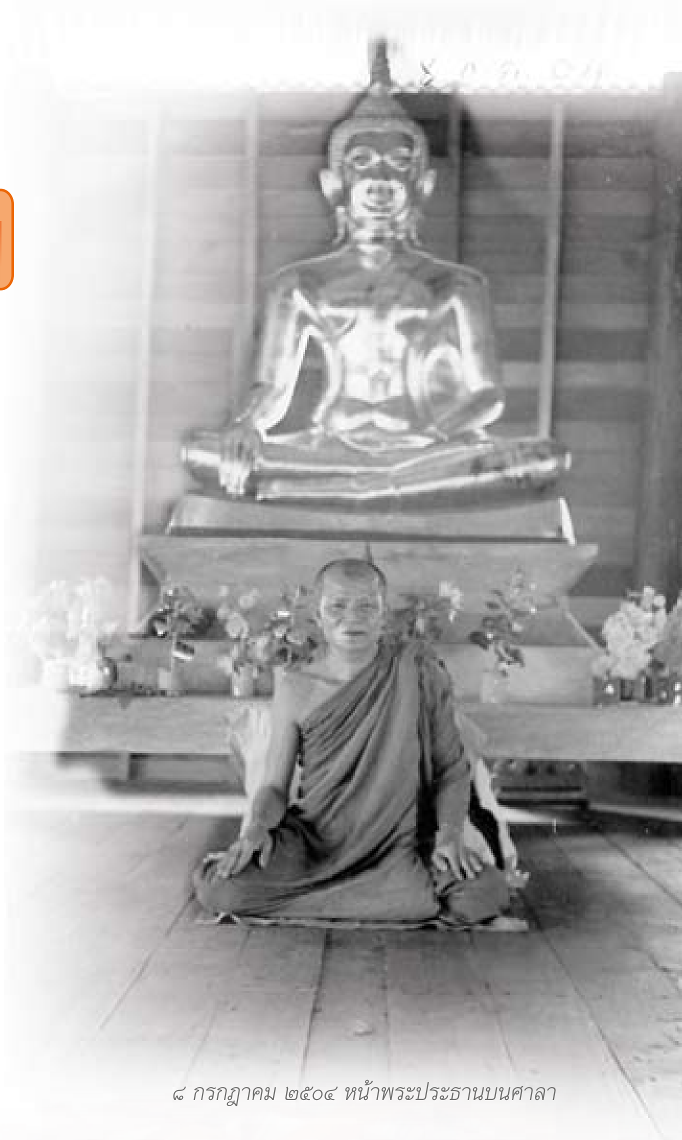
ภาพบรรยากาศวัดป่าบ้านตาดในอดีต

องค์หลวงตา หลวงปู่บุญมี และหลวงปู่ลี ขณะบิณฑบาตหน้าวัด

พระสงฆ์กำลังจัดอาหาร ถวายองค์หลวงตา บนศาลาวัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๘

๘ กรกฎาคม ๒๕๐๔ หน้าพระประธานบนศาลา

ภายหลังพิจารณาอาหารเสร็จ จึงขบฉันตามแบบกรรมฐาน

โยมมารดา คุณแม่ชีแก้ว และ คณะญาติโยมที่มาทำบุญที่วัด

'เงินไม่เอา จะเอาบุญนี้ ตัดทางเข้ามาเลย'

เราจะเอาอะไรให้ แกก็ไม่เอา ให้เป็นล้านๆ ก็ไม่เอา จะเอาบุญเท่านั้น คำพูดของผู้เฒ่าเรายังไม่ลืมฝังลึกมากนะ แกบอกว่า *'จะไถ่ไปทำไมคันนา พระตกคันนา มันไม่เหมือนเด็กน้อยตกนะ รีบไปทำถนนเข้าสิ พระตกคันนามันมีบาปด้วยละ'* ..

ผู้เฒ่าก้อนถวายที่ทั้งหมดให้เป็นวัด นาก็ให้เลย นาของแก ตัดทางเข้ามาเลย ผู้เฒ่านี่เป็นคนใจบุญนะ ใจบุญ ถวายที่นี่ ยกที่ดินถวายทั้งหมดเลยก็เลยได้อยู่ที่นี่ ผู้เฒ่าให้นาผู้เฒ่านะตัดเข้ามา มันมีนาสองเจ้า มีเจ้าหนึ่งๆ ถ้าหากว่าเขาให้ก็ตัดตรงเข้ามา ถ้าเขาให้นาแบ่งนาให้เป็นทานนะเราก็ตรงเข้ามาเลย ติดต่อเขาก็ง่ายนิดเดียว เขาอยากให้อยู่แล้วเขาให้เลย จากนั้นทางมันจึงตรงเข้ามานี่ ..

พอเวลาผู้เฒ่าแก่มากเข้าจริงๆ เราก็บอกว่า *'ให้ตายใจ หลับตาให้สบายหายห่วงนะ หลานจะเผาศพให้เอง'* ..

เวลาผู้เฒ่าตายก็สั่งเขาให้มาเผาที่หน้าประตูวัดได้ แกเป็นเจ้าของที่นี้ เวลาตายก็เราเป็นเจ้าของศพ เป็นเจ้าภาพเลย ดูแลทุกอย่าง การทำบุญให้ทานให้ทุกอย่างครบหมดเลย เผาที่หน้าประตูวัด เราทำบุญให้ทานถึงผู้เฒ่าเรียบร้อยทุกอย่างเลย ..

ผู้เฒ่านี้เป็นน้องแม่ มามีเมียอยู่ทางนี้ เพราะฉะนั้นนา ๒ แปลงนี้จึงมีคุณค่ามาก ลึกซึ้งมากภายในหัวใจและในวัดนี้ เพราะคุณธรรมเป็นของลึกซึ้งมาก เงินล้านสู้ไม่ได้ อันนี้เป็นน้ำใจ น้ำเงินกับน้ำใจต่างกัน น้ำใจนี้ลึกซึ้งมาก..."

สำหรับคุณตาก้อนและคุณตาบุดสานั้น องค์หลวงตาได้แสดงออกให้คุณตาก้อนและลูกหลานเห็นว่า องค์ท่านระลึกถึงความดีงามที่คุณตาก้อนได้ถวายที่ดินเพื่อสร้างวัดป่าบ้านตาดอย่างเสมอต้นเสมอปลายตลอดมา

โยมมารดาองค์หลวงตา

เช่น ในยุคแรกที่บุกเบิกวัดป่าบ้านตาด ซึ่งมีแม่ชีอยู่ ๔ ท่าน เวลาทำนาท่านจะให้แม่ชีนำกับข้าวมาแขวนไว้ที่ต้นไม้ตรงคันนาหน้าวัดแล้วบอกว่า

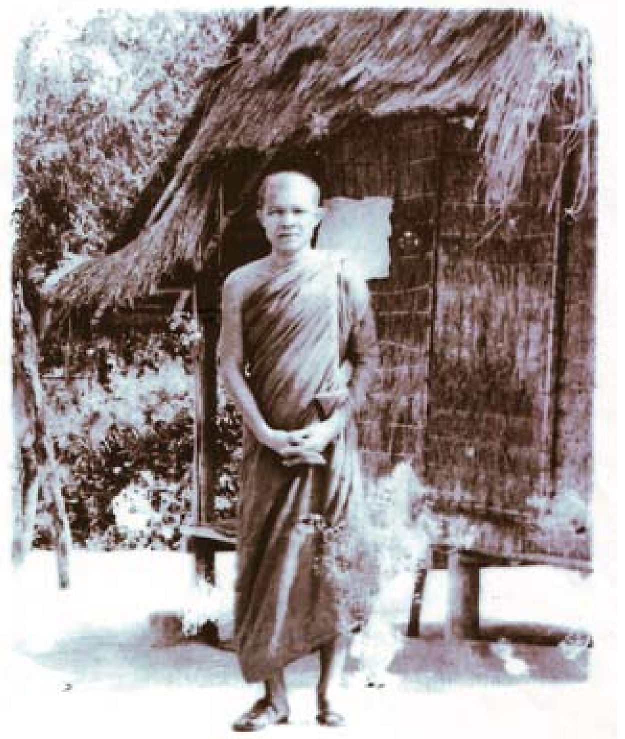
"จะได้มีเวลาทำนาไม่ต้องกังวลกับการหากับข้าว"

และเมื่อคุณตาก้อนถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ขณะอายุ ๘๙ ปี ท่านก็เมตตาให้นำศพของคุณตาก้อนไปเผาที่บริเวณหน้าวัดป่าบ้านตาด นอกจากนี้ในยุคที่เหลือแต่ลูกๆ ของคุณตาก้อน องค์ท่านก็ปรารภว่า ไม่ปรารถนาเลยในการที่จะให้ผู้มีศรัทธามาซื้อเอาที่ดินตรงบริเวณเหนือทางเข้าวัดป่าบ้านตาดมาเป็นที่ดินของวัด เนื่องจากเป็นที่ดินของผู้มีบุญคุณต่อวัดป่าบ้านตาด แต่เมื่อลูกหลานของคุณตาก้อนกราบเรียนว่า ได้ซื้อที่ดินแปลงอื่นทดแทนแล้ว องค์หลวงตาจึงยอมให้ผู้มีศรัทธาซื้อที่ดินนั้นถวายวัด

สำหรับคุณตาบุดสานั้นถึงคราวเจ็บป่วยจำเป็นต้องเข้าโรงพยาบาล องค์หลวงตาก็ได้เมตตารับผิดชอบเงินค่ารักษาพยาบาลทั้งหมด และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ขณะอายุ ๘๒ ปี คุณตาบุดสาก็ถึงแก่กรรมลง องค์ท่านได้เมตตาช่วยจัดงานศพจนแล้วเสร็จ

องค์หลวงตากับกุฏิของท่านในยุคแรก

สัญชาตญาณรับผิดชอบ

เหตุการณ์คราวหนึ่งในช่วงกำลังสร้างวัดป่าบ้านตาด องค์ท่านเข้าปกป้องเด็กให้พ้นอันตรายโดยท่านเองยอมเจ็บปวดแสนสาหัส ดังนี้

"...ต่อนี้ปวดมาก ที่รู้ได้ชัดก็คือว่าอยู่ตะวันตกกุฏิเราไป พาเด็กเข้าไปในนั้นสร้างวัดใหม่ๆ กุฏิของเราที่อยู่ทุกวันนี้ (ตอนนั้น) ยังไม่ได้สร้าง (เพิ่ง) มาสร้างวัดใหม่ๆ

วันนั้นพาเด็กไปเอาอะไรอยู่ข้างใน แล้วมีต่อรังใหญ่รังหนึ่ง ทีนี้เถาวัลย์กับรังต่อนี่มันเกี่ยวกันกับสายทางที่เราไป พอไปผ่านนี่ปั๊บมันก็กระเทือนรังต่อ มันก็ต่อยเอาเลย

แต่ทีนี้ไม่มีใครไปผ่านละซี ก็วัดป่าด้วยเป็นทำเลของเราอยู่ด้วย ใครไม่กล้าผ่านไปแถวนั้น พอเด็กอายุ ๑๕ ขวบเดินผ่านไปผ่านเถาวัลย์ นี่จับเถาวัลย์ดึง รังต่อมันติดอยู่ข้างๆ มันเกี่ยวโยงกันกับเถาวัลย์ พอไปดึงนี้ต่อก็แตกรังออกมาเลย ทางไปนี้

มันใส่เด็กปึ๊บ เด็กก็ร้อง *'แว้' เด็กร้อง 'แว้'* เรามองดู มันเป็นต่อ

นี่ที่เรียกว่าสัญชาตญาณรับผิดชอบ มันเป็นของมันเอง พอรู้ว่าเป็นต่อเท่านั้นละ ปัดเด็กหนีเลย เพราะมันเป็นช่องเล็กๆ

ปัดเด็กออกไปเลย เรากันไว้ให้มันซัดเรา เราก็ยืนกันอยู่นั่นมันก็ฟาดหลังเราปุ๊บเลย ต่อทั้งรัง

เด็กดูเหมือนจะตอดได้ตัวเดียวหรือไง อายุ ๑๕ ปี เป็นไข้เลยนะเด็ก ส่วนเรานับไม่ได้เลย ฟังซิว่าสัญชาตญาณ ยืนกันไว้เลย มันจะตามต่อยเด็กไม่ให้ไป ปิดประตูป่าช่องแคบๆ เรายืนกันไว้เลย มันก็ซัดเราเสียจน .. ฟาดเรากลางหลังหมดรังเลย ปวด .. เรากันไว้ให้มันซัดเรา ทีนี้พอเสร็จแล้วให้หมู่เพื่อนมาดู มันเป็นจ้ำๆๆ แดงๆ หมดรัง ไข้เลย เด็กถูกต่อยตัวเดียวเท่านั้นก็เป็นไข้ ไอ้เราหมดรังเป็นไข้ทันทีเลย

ตีสองตีสามค่อยสงบ ตั้งแต่บ่ายสี่โมงนะ นี่เรียกว่ามันยกขบวนมันทั้งรังเลยละใส่ข้างหลังเรา..."

บันทึกคำนิมิตฝัน

ขอยกนิมิตที่องค์ท่านบันทึกไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ดังนี้

"...คืนวันที่ ๒๓ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๔ ตรงกับขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๒ วันพุธ เวลา ๒๓.๐๐ น. ดังนี้

ขณะนั้นปรากฏว่า เราอยู่วัดแห่งหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ในป่าเปลี่ยวมาก ห่างจากบ้านไม่มีประมาณ อยู่กับสามเณร ๓ องค์ ไม่รู้จักนาม คล้ายกับว่าเณรอยู่ในวัดของเราขณะนี้ เวลานั้นเป็นเวลาเที่ยงคืนตรง เราพาเณรทำธุระอยู่หน้ากุฏี (กุฏิ) ห่างจากกุฏีประมาณ ๑๐ วาหลวงพอดี เสร็จแล้วล้างมืออยู่ที่หน้ากุฏีนั้นด้วยกัน พอต่างล้างมือเสร็จแล้ว เราขึ้นไปกุฏีก่อนเณรทั้งสาม

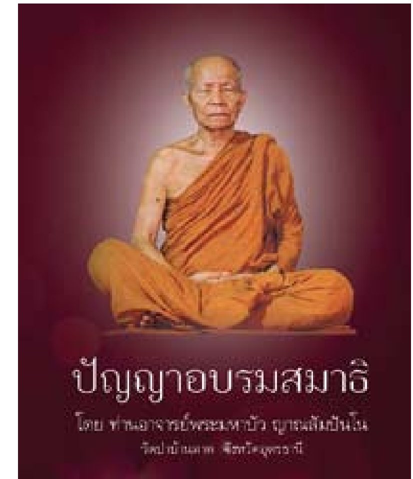
กุฏีนั้นปรากฏว่าเป็นกุฏี ๒ ชั้น พอเราขึ้นไปถึงกุฏีชั้นบน ปรากฏว่า กุฏีชั้นบนนั้นบานประตูเปิดอยู่ก่อนแล้ว แต่เราไม่ได้นึกสงสัยว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น จึงตรงเข้าไปในห้องกุฏี พอเข้าไปในห้องปรากฏในสายตาตรงประตูด้านตะวันตกซึ่งเปิดบานอยู่แล้วเช่นกัน ก็ปรากฏเห็นรูปบุรุษคนหนึ่ง เดินผ่านหน้าประตูแวบเดียวด้วยความเร็วของเขา จึงนึกสงสัยว่าจะเป็นคนชนิดไรขึ้นมากุฏีในกลางคืนซึ่งเป็นยามดึก ก็รีบสอดสายตาดักฟากมุมเสาตรงประตูด้านหนึ่ง ก็พอดีสายตาไปสบกับบุรุษนั้นซึ่งลอบๆ มองๆ เข้ามาข้างในห้องที่เราอยู่

พอเราทราบว่าเป็นผู้ร้ายแน่ในใจแล้ว ทันใดนั้นเขาก็ตรงเข้ามาถึงตัวเราทันที แต่ไม่ได้จับต้องกายของเราแต่อย่างใด เป็นแต่นั่งใกล้ชิดเรามาก แม้เราเองในขณะนั้นก็ปรากฏว่านั่งกระโหย่งเช่นเดียวกับเขา แล้วจึงถามเขาว่า *'เข้ามาทำไมกัน'*

เขาก็ตอบทันทีพร้อมทั้งมือข้างขวาถือปืนสั้นทำท่าขู่เราอยู่ว่า *'มาฆ่าท่านนั่นเอง'*

แล้วเราก็ถามซ้อนอีกว่า *'จะฆ่าอาตมาทำไม อาตมามีความผิดอะไร หรือท่านต้องการสิ่งของอะไรซึ่งมีอยู่ภายในกุฏี ก็เชิญถือเอาไปตามต้องการ จะมาฆ่าอาตมาเอาประโยชน์อะไรเล่า?'*

เขาก็ตอบว่า *'เมื่อท่านยังอยู่จะทำประโยชน์แก่พระศาสนามาก ใครๆ เขาก็นับถือท่านมาก*

จนลือกระฉ่อนไปหมดแล้วเวลานี้ เฉพาะอย่างยิ่งหนังสือ ***"ปัญญาอบรมสมาธิ"*** *ที่ท่านแต่งพิมพ์ไปแล้ว รู้สึกว่าคนสนใจและชอบมากจริงๆ กำลังจะเป็นหนังสือตัวแทนของท่านและเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้าอยู่แล้ว ถ้าหากว่าฝืนให้ท่านยังมีชีวิตอยู่ต่อไป ศาสนาจะเจริญขึ้นมาก คล้ายๆ กับสมัยพระพุทธเจ้ายังอยู่และทรงประกาศศาสนาเอง ฉะนั้นผมเห็นเหตุนี้เองจึงจะรีบมาฆ่าท่านเสีย ศาสนาจะได้เสื่อมโทรมไป คนจะได้มืดมนหลงอยู่ในโลกนี้เป็นเวลานานๆ ผมนี้คือพญามาร เคยทำลายพระศาสนาและฆ่าพระมามากแล้ว'*

ดังนี้ พอพูดกันจบลงเพียงนี้ ก็ปรากฏสามเณรทั้ง ๓ ขึ้นมา บุรุษคนนั้นไม่เห็นมีอาการสนใจอะไรกับเณร นอกจากคุมเชิงกับ

องค์หลวงตาและญาติโยมกำลังเดินทางเพื่อไปทำธุระ

เราอยู่เท่านั้น เณรก็ไม่อาจพูดอะไรเช่นกัน เพราะกลัวเขา ต่อจากนั้นเราก็พูดกับเขาอีกว่า *'การที่ท่านมาที่นี่ประสงค์จะฆ่าเราคนเดียวเท่านั้น ไม่ประสงค์อย่างอื่นใช่ไหม'* เขาตอบว่า *'ใช่'*

'ถ้าเช่นนั้นเราขอกราบพระสวดมนต์ และอำลาพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ก่อน เสร็จแล้วค่อยฆ่า เราไม่หนีไปไหนหรอก' เขาก็ยอมให้ทำ

พอเสร็จแล้วเราก็เริ่มสั่งเณรว่า *'เราจะตายนับแต่ขณะนี้เป็นนาทีสุดท้าย'* เณรก็ทราบอาการจะตายของเราทันที เพราะตัวเหตุผู้จะฆ่าก็นั่งรออยู่แล้ว พวกเณรเห็นถนัดทุกองค์ เป็นแต่ไม่กล้าพูดอะไร เพราะกลัวเขา จากนั้นเขาก็เริ่มเอาปืนจ่อเข้าตรงหน้าอกเรา เราเองไม่ปรากฏว่ามีความหวั่นไหวแม้แต่น้อย มีน้ำใจองอาจกล้าหาญจนวินาทีสุดท้าย ขณะที่เขายิงเรานั้นปรากฏเสียวๆ ร้อนๆ ที่ทรวงอกแพล็บๆ สองครั้ง ในขณะเดียวกันก็ปรากฏขึ้นเป็นคำว่า ***อรหํ – สวากฺขาโต – สุปฏิปนฺโนฯ*** ภายในใจอย่างแจ้งชัด โดยที่เรามิได้ว่า แต่เป็นคำปรากฏขึ้นมาเอง

พอเขาทราบว่าเราตายแล้ว เขาก็พาเณรลงจากกุฎีจะรีบหนี พอลงไปถึงหน้ากุฏิก็มีคนจำนวนมากมารุมจับเขามัดคอไว้อย่างแน่น ตัวเราเองที่เข้าใจว่าเขาฆ่าตายแล้ว ก็มีความรู้สึกอันหนึ่งซึ่งเหมือนยังไม่ตาย แล้วเดินเข้าไปในบ้าน ผ่านบ้านออกไปทางทิศเหนือ โดยรำพึงในใจว่า

'การนิพพานเป็นอย่างนี้ โดยไม่มีความทุกข์ร้อนอะไรเลย แม้แต่ขณะจะตายในเวลาเขาฆ่าก็ไม่มีอาการเจ็บปวด ตายแล้วก็ไม่ทุกข์สบายเช่นเดียวกับยังมีชีวิตอยู่'

กำลังเดินรำพึงอยู่อย่างนี้ ก็พอดีบุรุษนั้นวิ่งตามมาทัน แล้วกระโดดเข้าสวมกอดเราทันที เราก็รีบถามเขาอีกทันทีว่า *'มาสวมกอดเราทำไม'* ตอบว่า *'มาอาศัยท่าน เขาจะรุมฆ่าผม ผมไม่มีที่พึ่งแล้ว ขอท่านจงเป็นที่พึ่งของผมด้วย'*

เราจึงตอบเขาว่า *'เวลาเป็นอยู่เห็นเราเป็นข้าศึก เวลาจะตายก็วิ่งมาพึ่ง นี่สมชื่อว่ามารเอาเสียจริงๆ มารกับอสรพิษเป็นสัตว์ประเภทเดียวกัน ไม่รู้จักบุญคุณของใครทั้งนั้น รู้จักแต่ทำลายโดยถ่ายเดียว'*

เขาไม่ตอบว่าอะไรนอกจากกอดรัดเราไว้ทั้งกลัวเขาจะมาฆ่าจนตัวสั่นริกๆ ไปเท่านั้น นิมิตมาถึงนี้ก็พอดีรู้สึกตัวตื่นขึ้น จึงทราบว่านิมิตฝันไป จึงรีบบันทึกไว้ในขณะนั้นนั่นเอง..."

นิมิตปืนจ่อยิง

เมื่อคราวมาอยู่วัดป่าบ้านตาดระยะแรก มีนิมิตเกิดขึ้นแบบถนัดชัดเจน ดังนี้

"...เรื่องนิมิตนี่แปลกๆ มันเป็นหลายครั้งหลายหน ถ้านิมิตชนิดอย่างชัดๆ จริงๆ แล้วไม่ค่อยผิด หลายครั้งหลายหนที่เราเคยเป็นอย่างคราวมาอยู่ที่วัดป่าบ้านตาดทีแรกก็เหมือนกัน

คืนวันนั้น แหม! นิมิตแสดงออกมานี้จนกระทั่งเรานี้ไม่กล้าจะพูดอะไรให้ฟังเลย ทำไมนิมิตจึงเป็นอย่างนี้

นิมิตปรากฏว่า มีกำแพงรอบ เราไปอยู่ตรงกลาง ไม่มีทางออกเลย นายพรานมือแม่นปืนมาขอยิงเราต่อหน้า หันปากกระบอกปืนจ่อมาหาเรา ห่างกันไม่ถึงวา เราก็เปิดผ้าออกเหลือแต่เพียงผ้าอังสะแล้วพูดว่า *'เอ้า! ยิงเลย'*

พอเขายิง ยิงยังไงก็ไม่เห็นถูก ดังเปรี้ยง! เปรี้ยง! อยู่เฉยๆ จนกระทั่งลูกกระสุนดินดำหมด พอกระสุนหมดแล้วยอมเข้ามาหมอบกราบขอกราบท่านหน่อย หมดความสามารถแล้ว มีเท่านี้แหละความสามารถ พอกราบแล้วเขาลุกหนีไป

พวกท่านสิงห์ทองใครต่อใครรุมเข้ามาหาเรา *'เป็นอย่างไรไม่เป็นผุยผงไปหมดแล้วเหรอท่านอาจารย์'*

เสียงปืนนี้ดังลั่น เข้ามาจับผ้าอังสะของเราดูก็ไม่เห็นมีรอยขาดอะไร แล้วนี่ท่านอาจารย์ดีด้วยอะไร *'ดีด้วยพุทโธ'* เราว่าอย่างนี้นะในนิมิตมันบอก

พอตื่นเช้าขึ้นมานี้ เอ! มันเรื่องอะไรกันนาถึงได้ฝันถนัดชัดเจนจริงๆ แต่ไม่บอบช้ำ หาทางหลีกไม่ได้หากไม่บอบช้ำ นี่เป็นเรื่องอะไรนา คือบอกความหมาย มันไม่มีอันหนึ่งคือเรื่องมาแสดงนิมิตจะแสดงความหมายไปนั้นไปนี้ก็ไม่มี เราจะมาตีความหมายว่าอย่างไหนนิมิตเป็นอย่างนี้

พอตอนบ่าย ๓ โมง พวกตลาดก็มาสิ เอาจดหมายจากท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ พระอุปัชฌายะ มามอบให้ แล้วมีเด็กผู้หญิงสาวคนหนึ่งมาด้วย มาขอฝากเด็กคนนี้บวชเป็นชีในสำนักนี้

'อ๋อ! อันนี้เอง คือไม่มีทางไปได้เลย'

จดหมายของท่านเจ้าคุณมาหาเรา แล้วก็พวกตลาดเป็นพวกเจ้าหน้าเจ้าตากันทั้งนั้นละมา มันก็เหมือนเรื่องราวในนิมิต พอมาแล้วเราก็ชี้แจงเหตุผลให้ฟังตามเรื่องตามราว ให้ไปกราบเรียนท่าน

'เราไม่รับ'

เราหาอุบายพูดอย่างเหมาะสมกับเหตุผลที่เขาจะยอมรับ เขาก็ยินดีตกลง เราบอกว่า

'เท่าที่มีอยู่นี้ก็ด้วยความจำเป็นเกี่ยวกับโยมแม่ เราไม่ได้สร้างวัดเพื่อจะสั่งสมแม่ชีแม่ขาวที่ไหนมากมาย มีแต่คนแก่ๆ อยู่ด้วยกันที่ติดมาด้วยกันแล้ว ถึงเวลาจำเป็นเรารับเท่านี้ คนอื่นเราไม่รับ ขอให้ไปกราบเรียนท่านว่าเรารับด้วยความจำเป็นเกี่ยวกับโยมแม่ ให้โยมแม่มีหมู่เพื่อนอยู่ด้วยเฉยๆ เราไม่ตั้งใจว่าจะสั่งสมแม่ชีแม่ขาวให้มากมายอะไร'

เราก็บอกอย่างนั้น เขาก็เลยไปกราบเรียนท่านเจ้าคุณฯ วันหลังเราก็ตามไปอีกท่านก็บอก

'เออ! บัว ข้อยรู้ความประสงค์ของเจ้าแล้ว เราก็ไม่ติดใจอะไรแล้วละบัว อุบายของเจ้าพูดก็ดี ไม่เห็นมีอะไรขัดข้อง เราไม่ขัดข้องเจ้าเมื่อมีความจำเป็นแล้วเราก็เห็นใจ'

ท่านว่าอย่างนั้น นี่ก็ไม่บอบช้ำท่านก็ไม่บอบช้ำพวกตลาดก็ยอมรับเหตุผลเรา ไม่มีใครโกรธ ใครเคียดอะไรให้เรา นี่ที่ว่ามันไม่บอบช้ำคือยิงขนาดนี้ไม่บอบช้ำ อ๋อ! เรื่องนี้เหรอเข้ากันปั๊บเลย..."

รอยพระพุทธบาทที่เขาวงพระจันทร์

เขาวงพระจันทร์ ต.ห้วยโป่ง อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี ความสูง ๖๕๐ เมตร จากเชิงเขาถึงยอดเขาตามแนวบันไดยาว ๑,๖๘๐ เมตร และมีบันไดทั้งหมด ๓,๗๙๐ ขั้น ชั้นบนสุดมีรอยพระพุทธบาท ซึ่งองค์หลวงตาใช้เวลาเดินขึ้นไปเพียง ๑ ชั่วโมง

ทางขึ้นเขาวงพระจันทร์ยามค่ำคืน

ดูลายมือที่เขาวงพระจันทร์

ครั้งหนึ่งองค์ท่านมีความจำเป็นต้องไปเขาวงพระจันทร์ จังหวัดลพบุรี จึงได้ถูกชายผู้ดูแลรักษารอยพระพุทธบาทคนหนึ่งจ้องมองดูท่านแบบผิดปกติ ดังนี้

"...เขานิมนต์แกมขอร้องเราไปที่เขาวงพระจันทร์ เจ้าของห้างขายยาเศรษฐีใหญ่ในกรุงเทพฯ เราก็ไม่เคยไปเหยียบบ้านเขาเลย เพราะเราคบคนไม่ได้คบเพื่อเงิน คบเพื่อธรรม ถ้าเป็นแบบโลกๆ อู๊ย! ได้โยมอุปัฏฐากใหญ่โต ห้างขายยาใหญ่ เราไม่เคยสนใจแหละเรื่องอุปถัมภ์ปัฏฐาก เราไม่เคยมีในใจนอกจากธรรม

เขาพาไป มีแต่คนแก่ๆ ผู้หญิงอายุ ๕๐-๖๐ ผู้ชายมีแต่เพียงคนขับรถคนเดียว ฉันจังหันแล้วไปถึงนั้นตั้ง ๓ ทุ่มกว่าแล้ว จากกรุงเทพฯ ไปถึงก็มืด เขาจัดที่พักให้เราพักที่วัดชายเขาวงพระจันทร์

พอตื่นเช้าเขาก็จัดอาหารมาให้ฉัน เราก็หาอุบายถามว่าใครบ้างจะขึ้นเขาในวันนี้ คนนั้นก็ว่า *'ฉันก็จะขึ้น'* คนนี้ก็ว่า *'ฉันก็จะขึ้น'* มีแต่คนจะขึ้นทั้งหมด โอ๊ยตาย! ไปกับพวกนี้ ๕ ชั่วโมงก็ไม่ถึง เขาก็ย้อนถามเรา *'แล้วท่านล่ะขึ้นไหม'*

'โอ๊ย! ต้องดูเหตุการณ์เสียก่อน เหตุการณ์ควรขึ้นก็ขึ้น ไม่ควรขึ้นก็ไม่ขึ้น' เราว่าอย่างนี้

ในที่สุดพอมีโอกาสเราก็ขึ้นไปคนเดียว ๑ ชั่วโมงถึงสถานที่เลย ทหารไป ๑ ชั่วโมง ๑๕ นาทีเป็นอย่างเร็ว (ส่วน)ประชาชนต้อง ๒-๓ ชั่วโมง พอไปถึง คนที่ดูแลรักษารอยพระพุทธบาทออกมาต้อนรับ จัดหาน้ำร้อนน้ำชามาถวาย แต่ตาเขาจ้องมองเราจนผิดปกติ

เราดูเขาเขาไม่รู้นะ แต่เขาดูเรานี่รู้ชัดเจน มารยาทการดูมันต่างกัน เรามองดูก็รู้ว่าเขาดูเรา หากว่าเป็นคนเป็นอย่างแบบโลกก็แสดงว่ามีพิรุธต่อกัน แต่เราไม่สนใจ

เขาถาม *'อาจารย์มากับใคร?'*

'ที่มาตรงนี้ มาคนเดียว' เราบอก

'แล้วมีใครมาด้วยไหม?' *'มี อยู่กันข้างล่างโน่น เขาจะขึ้นกันมาทีหลัง'*

เขาจ้องมองดูแต่เรา เพ่งมองอยู่อย่างนั้น เราฉันน้ำร้อนน้ำชาให้เขานิดๆ หน่อยๆ แล้วเขาจ้อง พอเสร็จแล้วเขาบอกว่า *'ขอดูลายมือ'*

เราก็เข้าใจ *'อ๋อ! ที่เขาจ้องดูเราหมายถึงจะขอดูลายมือนี่เอง'*

ที่ไม่ลืมคำพูดของเขา ก็คือว่าประโยคคำพูดที่สำคัญก็คือ

'๑. ท่านอาจารย์นี้มีเท่าไรหมด ไม่มีการสั่งสม ถ้าเป็นน้ำในคลองก็ไม่มีแอ่งเก็บน้ำไหลเตลิดเปิดเปิงหมดจึงไม่มี แต่ไม่จน

๒. ปากเป็นพุทธะ ตามหลักของเขาคือวาทะคำพูดสำคัญมาก

๓. ท่านอาจารย์ไม่ใช่พระธรรมดา'

เราก็แปลกใจ เราไม่เคยถามนะ มีแต่เรื่องเขาพูดเองแล้ว เราเฉยไม่สนใจถาม จำได้ ๓ ประโยค..."

ภาพถ่ายในมุมสูงของวัดป่าบ้านตาดในช่วงมีงานช่วยชาติ ในครั้งนั้นยังไม่สร้างศาลาใหญ่

ศาลาในอดีต

ศาลาปัจจุบันที่ยกเป็นสองชั้นแล้ว

ศาลาการเปรียญ กว้าง ๒๐ เมตร ยาว ๒๗ เมตร เสา ๖๖ ต้น สร้างเสร็จเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๐๒ ขยายต่อเติมเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๐๔ และเปลี่ยนเสาไม้ช่วงล่างเป็นเสาคอนกรีตเสริมเหล็ก เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ ลักษณะทั่วไป พื้นไม้ บันไดไม้ เสาช่วงล่าง ใต้ถุนโล่งไม่เทพื้น เสาช่วงบนเป็นไม้ หลังคาโครงไม้ทรงปั้นหยา

กุฏิ ศาลา.. พออาศัย

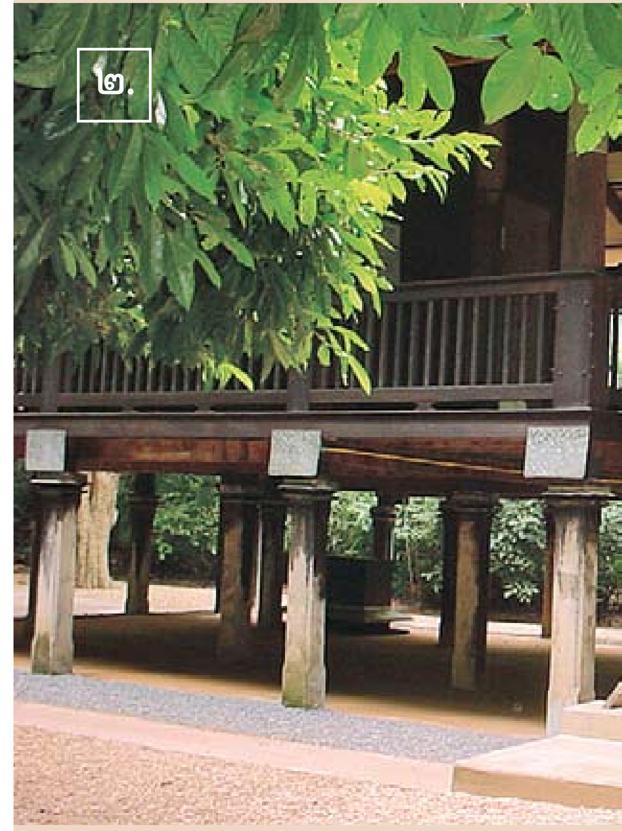
หากจะกล่าวว่า วัดของท่านเป็นเสมือนหนึ่ง *ทำนบน้ำอันกว้างใหญ่* พร้อมเสมอที่จะให้บุคคลได้อาบดื่มใช้สอยและเพื่อกิจการประโยชน์อื่นใดได้ทุกขณะก็คงไม่ผิดไป เมื่อมีจตุปัจจัยเข้ามามากน้อยเพียงใด ท่านไม่เคยหวงแหนเก็บงำไว้เพื่อตัวของท่านหรือเพื่อวัดของท่านเลย มีแต่มุ่งทำประโยชน์ช่วยโลกเรื่อยมา

เหตุนี้เองภายในวัดป่าบ้านตาด จึงไม่มีสิ่งก่อสร้าง[๑] สวยสดงดงามหรูหราแต่อย่างใด ดังนี้

“...เงินวัดนี้เงินเพื่อโลก เราไม่ได้เก็บสำหรับวัดนี้ ใครจะมาสร้างอะไรให้ เราไม่เอานี่ดูซิ

[๑] พระอาจารย์เล็ง เล่าเป็นข้อมูลบันทึกความจำถึงการก่อสร้างเปลี่ยนแปลงในวัดจะเป็นไปด้วยความจำเป็นและมีเหตุผลเสมอ ซึ่งแต่เดิมศาลาไม้ในวัดป่าบ้านตาดนั้นมีพักชั้นเพียง ๒ ระดับและส่วนที่เป็นพระประธาน ต่อมาราวปี ๒๕๐๓-๒๕๐๔ เพิ่มพักล่างพื้นไม้รูปตัวยู (U) อีกระดับ รวมเป็น ๓ ระดับจนถึงทุกวันนี้ จากนั้นในปี ๒๕๒๓ ปลวกเริ่มกินเสาไม้เดิมจึงเปลี่ยนเป็นเสาคอนกรีตทั้งหมด ๖๘ ต้น ใช้เวลาดำเนินการเพียง ๓ วัน หลังการปรับปรุงเสาศาลาแล้วเสร็จ ในปี ๒๕๒๔ ก็เปลี่ยนเสาไม้กุฏิองค์หลวงตากับอีก ๒ กุฏิเป็นเสาคอนกรีตด้วยเช่นกัน ต่อมาในปี ๒๕๓๙ ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้นจึงยกศาลาขึ้นเป็น ๒ ชั้น และเทพื้นคอนกรีตชั้นล่าง พระเณรจึงย้ายลงมาฉันจังหันด้านล่างศาลานับแต่นั้นมา

ศาลาของหลวงตาบัวหลังนี้ก็ ๔ หนแล้วนะ เขามาขอสร้าง...ขอรื้อสร้างใหม่...

เราไม่ให้สร้าง สร้างไปหาประโยชน์อะไร สร้างหัวใจซิ ที่ประเสริฐเลิศโลกอยู่ตรงนี้ ไม่ได้อยู่กับอิฐกับปูนกับหินกับทราย ไปสร้างมันหายุ่งหาอะไร ถ้าไม่ใช่หมาขี้เรื้อนหาเกาในที่ไม่คัน ฟาดกิเลสตัวมันดิ้นมันดีด ให้เกาเอาตรงนั้นซิ ไปที่ไหนก็เลยเป็นทำเล เขาเรียกรีสอร์ตรีแสด ไปหมดแล้ว เดี๋ยวนี้วัดต่างๆ กลายเป็นรีสอร์ต รีแสดไปละ เป็นอย่างนั้นนะ .. ศาสนธรรมเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากยิ่งกว่าวัตถุ เครื่องก่อสร้างให้ความกังวลวุ่นวาย เราคำนึงถึงเรื่องนั้นต่างหากนะ

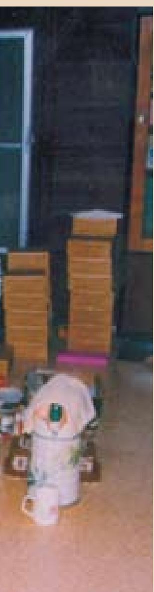
กุฏิ กุฏิเรา ๘ หนมาขอปลูกใหม่ให้ขอรื้อใหม่ปลูกใหม่ ถ้าไม่ให้รื้อก็ปลูกใหม่ ไม่เอาทั้งนั้นเรา ถึง ๘ หน หนที่ ๘ ก็ขนาบกันใหญ่ซิถึงได้หยุดมา ว่าครูบาอาจารย์อยู่อย่างนี้มันไม่เหมาะสม .. หลังที่สร้างขึ้นนี้เขาส่งเงินมาก็บอกตรงๆ เลย เขาเห็นเราอยู่กระต๊อบสูงแค่เข่า พื้นก็สับไม้ไผ่เป็นฟากปู สร้างด้วยฟาง มุงด้วยหญ้า เราอยู่นั้นพังไป ๓ หลัง หลังที่ ๔ ถึงได้ปลูกหลังนี้ขึ้นมา (กุฏิหลังปัจจุบัน) เพราะปลวกกินต้นเสาล้มลงปลูกใหม่ ช่างพอทราบว่าเป็นกุฏิของเราก็มาต่อว่าเราที่ศาลา คนก็ยังอยู่มากๆ นี้เขามาต่อว่าเรา ยังร้องไห้อีกด้วย บอกว่า

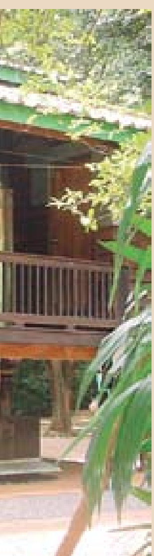
'ครูบาอาจารย์ชื่อเสียงโด่งดังทั่วประเทศไทย มาดูกุฏิแล้วหลังเท่ากำปั้น จะอยู่ได้ยังไง?'

'เอ้า ตั้งแต่อยู่ในท้องของแม่นี้เป็นยังไง? ท้องของแม่กับกุฏิหลังนี้อะไรใหญ่กว่ากัน กุฏิหลังนี้ ยืนได้เดินได้ นั่งได้นอนได้อย่างสะดวกสบาย ไปมาได้ ในท้องแม่ไปไหนได้ไหม? คับแคบยิ่งกว่านี้ยังอยู่ได้ ตั้ง ๙ เดือน ๑๐ เดือน อันนี้ขนาดนี้แล้วทำไมจะอยู่ไม่ได้ ถ้าต้องการกว้างๆ ก็ไปอยู่ทุ่งอยุธยานั่นซิ...'

เขาไม่ยอมซิ กลับไปเขาส่งเงินตูมมา ทีนี้เราไม่ได้มีข้อสั่งเสียหรือมีข้อแม้อะไรเอาไว้ จะส่งกลับคืนก็เหมือนประชดกันนี่ เลยได้ฝืนปลูกนะ...

<< บั้งถานและไม้ซับแห้งขององค์ท่าน สำหรับชำระหลังการขับถ่าย

(๑) กุฏิองค์หลวงตาในระยะเริ่มต้นตั้งวัดป่าบ้านตาด เป็นเพียงกระต๊อบเล็กๆ มุงจาก
(๒) กุฏิองค์หลวงตาในระยะต่อมาปรับเป็นกุฏิไม้ใต้ถุนค่อนข้างสูงที่มั่นคงยิ่งขึ้น ด้านบนมีห้องจำวัดขนาดเล็กและห้องน้ำแบบเรียบง่าย ด้านนอกเป็นระเบียง องค์ท่านใช้กุฏิหลังนี้ยาวนานที่สุดตั้งแต่เริ่มสร้าง ราวปี พ.ศ.๒๕๐๔ จนถึงปี พ.ศ.๒๕๕๑
(๓) ปรับปรุงกุฏิอีกครั้งโดยการยกสูงขึ้น เริ่มจากการขุดฐานเสาในช่วงสายวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๑ หลังจากที่รถองค์หลวงตาเคลื่อนออกจากวัดป่าบ้านตาดไปสวนแสงธรรม แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๑ ก่อนองค์หลวงตากลับจากสวนแสงธรรม ใช้เวลา ๑๘ วัน ในการบูรณะจากกุฏิเดิม โดยการยกกุฏิในคราวนั้นเป็นความพร้อมเพรียงสามัคคีทั้งฝ่ายพระสงฆ์และฆราวาส สำหรับสภาพภายในกุฏิองค์หลวงตาและห้องน้ำนั้น สร้างให้เหมาะสมกับธาตุขันธ์ในวัยชราของท่านที่ควรได้รับความสะดวกในการปรับเปลี่ยนอิริยาบถ

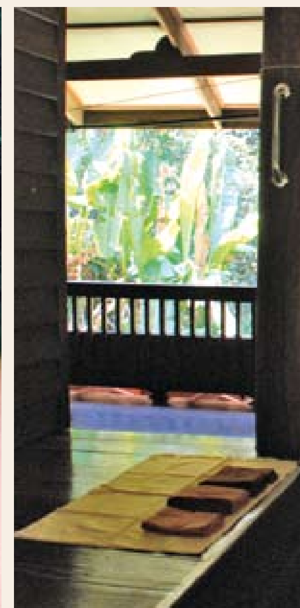
จากนั้นเราก็สั่งเลยเทียว ใครจะส่งสิ่งส่งของเงินทองมาให้เกี่ยวกับการก่อสร้างในวัดป่าบ้านตาดนี้แล้ว ต้องให้เราทราบเสียก่อน ถ้าส่งมาสุ่มสี่สุ่มห้าก่อนหน้าอย่างนั้นไม่ได้ ถ้ายังไม่ได้ตกลงกันแล้ว ส่งมาเท่าไรก็ไม่สำเร็จ ต้องบอกอย่างนั้นเลย เราก็ถือปฏิบัติอย่างนั้นมา ใครจะมาสร้างหากไม่ได้ขออนุญาตให้เป็นที่ตกลงใจกันเสียก่อน เราไม่ให้ทำ...

ที่อยู่พออยู่ๆ ไป แต่ทางจงกรมให้เป็นเหวไปเป็นไร (เดินจงกรมมากกระทั่งทางเดินเป็นร่องลึก) นั่นละ ธรรมเจริญ พระพุทธเจ้า พระสาวกท่านดำเนินอย่างนั้น ท่านไม่ได้เอาวัตถุออกหน้าออกตาอะไร นี่อยู่ที่ไหนมีแต่เรื่องก่อสร้างถือเป็นใหญ่เป็นโต เป็นหลักศาสนาใหญ่โตเชียว เห่อแข่งขันโน่น จะว่าอะไร...

ห้องน้ำพระกรรมฐานเรานะ ในห้องน้ำเห็นแปรงถูฟันเห็นอะไรๆ ในห้องน้ำนี้บอกชัดเจนแล้วว่าไม่เอาไหน นั่นมันชี้บอกนะ มาถูฟงถูฟันกี่ชั่วโมงกว่าจะเสร็จกว่าจะสิ้น แสดงว่าไม่เอาไหน สติสตังไม่ทราบไปไหนไม่รู้เลย เหมือนคนตายแล้ว ผู้ที่เป็นนักรบไม่ได้มีอะไรมากนะ เอาแต่จำเป็นๆ จ่อกันอยู่ตลอดเวลา นี่เรียกว่านักรบ ห้องน้ำไม่มีอะไร มีแต่ที่จำเป็นเท่านั้นนอกนั้นไม่มี อันนี้ในห้องน้ำมีทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนเครื่องประดับประดาตกแต่ง .. ดูแล้วอิดหนาระอาใจนะ พึ่งมาพูดนี่ละ ไม่เคยพูดนะนี่ .. สำหรับพระทั่วๆ ไป มันปล่อยอาลัยตายอยากแล้วแหละ ที่ยังจะพอมีหวังหายใจฝอดๆ อยู่บ้างคือพระกรรมฐาน ..

ศาลานี่ (ศาลาใน) ศาลาหลังนี้ก็ ๔ หนแล้วนะ เขามาขอรื้อสร้างใหม่บ้าง ขอยกศาลาใหม่บ้าง ยกขึ้นเราก็ไม่ให้ยก สร้างก็ไม่ให้สร้าง ขยายใหม่เราก็ไม่ขยาย จึงอยู่อย่างนี้ .. เขาก็อยากจะมาทำใหม่ให้ เราก็ไม่เอา ตีเพดานให้เราก็ไม่ให้ตี นั่น นี้มันเหมาะแล้ว พอดีแล้ว โก้หรูไปอะไรเรื่องโลกๆ ให้โก้หรูอยู่ภายในหัวใจซิ ใสสว่างกระจ่างแจ้งอยู่ภายในใจนั่น ของอัศจรรย์อยู่ตรงนั้นต่างหาก ไม่ได้อยู่กับหินกับทรายกับอิฐกับปูนกับเหล็กหลาอะไรนี่ .. ทำพออยู่ได้ พอ...

๑.

ยกศาลา (ใน) ศาลาหลังนี้แต่ก่อนเตี้ยๆ นะ นี่ยกขึ้นแล้ว เขามาขอสร้างใหม่เราไม่เอา สร้างอะไรๆ ไม่เอาทั้งนั้น สุดท้ายก็เลยมายกศาลาหลังนี้ขึ้นเป็นสองชั้น ชั้นบนชั้นล่างอยู่มา (เช่นปัจจุบัน) .. แล้วคนก็อยู่ข้างล่าง แล้วแขกคนมาก็ให้นอนข้างบน ก็เท่านั้นล่ะ สำหรับวัดป่าบ้านตาดเวลานี้มันก็เลอะเทอะแล้ว .. มีความจำเป็นตั้งแต่เราช่วยบ้านช่วยเมือง แขกคนพระเณรไปมาทั้งวันทั้งคืน ทีนี้การงานเท่าไรมันก็ทำไปเรื่อย ไอ้เราไม่รู้นะเขาทำ เขาทำของเขาเองเราไม่รู้ สุดท้ายก็เลยเป็นศาลาเดือนเก้าไปเลย ..

(๑) ทางจงกรมขององค์หลวงตาในป่าอยู่ทางด้านหลังกุฏิของท่านราว ๑๕ เมตร ต่อมาองค์ท่านชราภาพมากขึ้นจึงได้ปูพื้นซีเมนต์เพื่อป้องกันการลื่นล้ม

(๒) และเมื่อชราภาพมากขึ้นอีกจึงสร้างทางจงกรมบนกุฏิ

(๓) สภาพเมื่อปรับยกกุฏิแล้ว องค์ท่านใช้ทางจงกรมด้านล่างจนกระทั่งวาระสุดท้าย

ภาพแห่งความสมานสามัคคีร่วมแรงร่วมใจยกกุฏิด้านล่างเพื่อให้เป็นที่พักจำวัดขององค์หลวงตา

แผนผังวัดป่าบ้านตาด

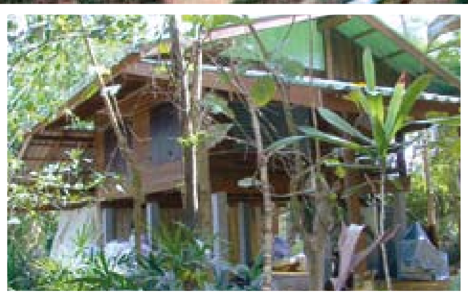
๘

๗

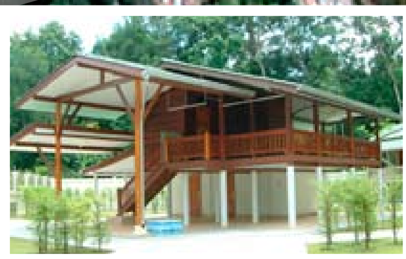

๖

๕

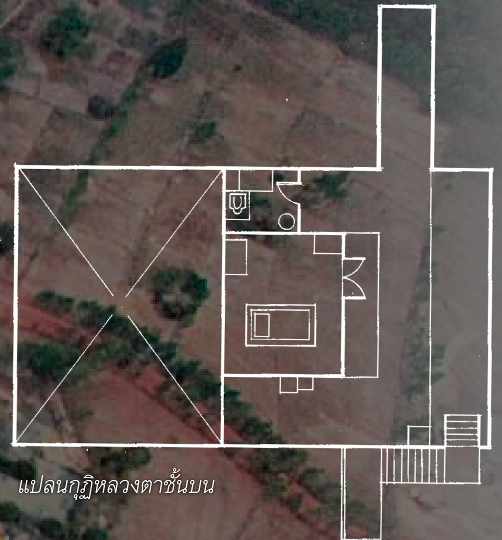

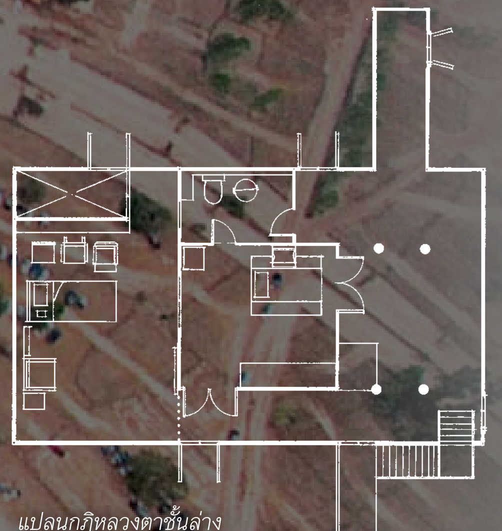

ผังกุฏิองค์หลวงตา

แปลนกุฏิหลวงตาชั้นบน

แปลนกุฏิหลวงตาชั้นล่าง

๑. กุฏิองค์หลวงตา
๒. พระตำหนักเจ้าฟ้าหญิงฯ
๓. ศาลาใหญ่
๔. เมรุ
๕. กุฏิชั่วคราวที่องค์หลวงตาพัก (ระหว่างสร้างห้องปลอดเชื้อ)
๖. โกดังโรงทาน
๗. โรงน้ำร้อน
๘. ศาลาใน

ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๑๑

ตราตั้งเจ้าอาวาส

ที่ 3/2513

วันที่ 18 เดือน กันยายน พ.ศ. 2513

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๓ แห่งกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ จึงแต่งตั้งให้

พระ มหาบัว ฉายา ญาณสมฺปนฺโน อายุ 57 พรรษา 37

วิทยฐานะ น.ธ.เอก วัด เกษรศีลคุณ

ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัด เกษรศีลคุณ

ตำบล บ้านตาด อำเภอ เมืองอุดรธานี จังหวัด อุดรธานี

มีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

ขอให้ภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดดังกล่าวข้างต้น จงอยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสที่ได้รับแต่งตั้งนั้น ซึ่งปฏิบัติการโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม [illegible] ระเบียบ หรือคำสั่ง

ขอจงอิ่ง [illegible] ตลอดกาลนาน เทอญ.

[illegible]

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๐

เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๙๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๖ ตุลาคม ๒๕๑๓

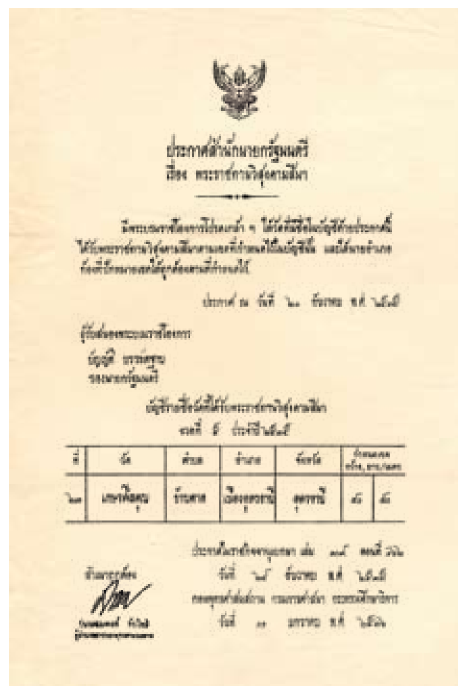
ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง ตั้งวัดเกษรศีลคุณ

ตามที่นายสอน ภูวิไล ได้รับอนุญาตให้สร้างวัด ณ หมู่บ้านที่ ๑ ตำบลบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี นั้น บัดนี้ ผู้รับอนุญาตได้สร้างเสนาสนะขึ้นสมควรเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์ได้แล้ว

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม กระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศตั้งเป็นวัดขึ้นในพระพุทธศาสนา มีนามว่า "วัดเกษรศีลคุณ" ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ขอให้ วัดเกษรศีลคุณ เจริญสถาพรตลอดกาลนาน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๑๓
พลเอก ก. สีวะรา
รัฐมนตรีช่วยว่าการ ทำการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง พระราชทานวิสุงคามสีมา

[illegible]

ที่	วัด	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	[illegible]	
๒๓	เกษรศีลคุณ	บ้านตาด	เมืองอุดรธานี	อุดรธานี	[illegible]	[illegible]

[illegible]

ชั้นบนศาลาวัดป่าบ้านตาด

จุดแสดงเขตพัทธสีมาของวัดป่าบ้านตาด

อาสนะขององค์หลวงตาภายใน
บริเวณด้านล่างศาลาวัดป่าบ้านตาด

ศาลาใหญ่วัดป่าบ้านตาด

ศาลาใหญ่ บริเวณหน้าวัด เขามาขอไม่รู้กี่ครั้งกี่หน คราวนี้บริษัทกระทิงแดงกับเสี่ยกิมก่ายยกทัพมาขออีก เราพิจารณาเหตุผลเลยอนุญาตให้สร้างศาลาใหญ่ (สร้างต้นปี ๒๕๔๔) แต่ไม่ให้มีปูชั้นนั้นชั้นนี้ เป็นห้องเป็นหับไม่ให้มีให้โล่งไปหมดเลย เขากะความยาวมา ๕๕ เมตร ความกว้าง ๑๕ เมตร เราพิจารณาเหตุผลเรียบร้อยแล้ว เราก็อนุญาตให้เลย เวลาเราอนุญาตฟาดเสีย ๖๐ เมตร กว้าง ๓๐ เมตร เขายิ่งพอใจใหญ่เลยนะ ขนาดนั้นมันถึงพอคน เพราะสถานที่นั่นเป็นสถานที่จะรวมงาน งานแต่ละครั้งคนจะนั่งได้หมด .. เราเคยคิดเมื่อไรว่าเราจะสร้างอย่างนั้น แต่มันก็เป็นเพราะสิ่งเกี่ยวข้องมันเกี่ยวโยงกันมา การช่วยชาติบ้านเมือง ประชาชนมามากมาน้อยทั่วประเทศไทยก็เข้ามาที่นี่ ผู้เกี่ยวข้องกับบุญ-คุณประโยชน์แก่ชาติแก่ตัวเอง แล้วก็ต้องเข้ามาหาสถานที่ที่เป็นที่เคารพนับถือเป็นที่ตายใจได้ เช่น วัด สถานที่นี้ก็คือวัดป่าบ้านตาด ครั้นเวลามาคนเต็มท้องนา ฝนตกฟ้าลงเปียกปอนงอมแงม ดูแล้วดูเล่า มันจะอดคิดได้ยังไงคนเรา เมื่อก่อนเราตัดขาดสะบั้นๆ นะ มาสร้างไม่ได้ คิดดูซิศาลาหลังนี้ **(ศาลาใน)** เขาจะมาขอสร้างถึง ๔ หนนะ ดุกันแหลกเลย...

กุฏิในวัดก็ไปถือกรรมสิทธิ์เหมือนอย่างทางโลก .. นี่ก็ได้ยินตามวัดต่างๆ ครูบาอาจารย์ท่านก็เคยพูดด้วยความอิดหนาระอาใจให้ฟัง ก็เป็นผลที่เราคิดไว้แล้วทั้งนั้น ก็ไม่ทราบจะค้านยังไง .. เกี่ยวกับเรื่องประชาชนที่เข้าไปอยู่ในวัด สร้างความไม่สงบขึ้น สร้างความทะเลาะเบาะแว้งกันขึ้น สร้างเรื่องสร้างราวขึ้น ยุ่งไปหมดนะ กุฏิหลังไหนไปสร้างแล้วก็ถือกรรมสิทธิ์ๆ ใครไปแตะไม่ได้ นั่นฟังซิ .. นิสัยของโลกเอามาใช้ในวัดมันก็ขวางวัดล่ะซิ ไม่ขวางยังไง เพราะวัดไม่ได้เหมือนโลก แต่เอานิสัยโลกมาใช้ ของใครก็ล็อกกุญแจ เวลาไป ติดห้ามไว้ด้วยว่า *'ไม่ให้ใครมาอยู่ ไม่ให้ใครมาเกี่ยวข้อง'* นั่นฟังซิ มีเท่าไรก็มาเป็นของใครของเราเป็นเจ้าอำนาจอยู่นั้นหมด

ที่เราไม่ให้ทำก็เพราะคิดเรื่องเหล่านี้แล้วนี่ ทำแล้วเป็นจริงๆ ถ้าอนุญาตก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ เราจึงไม่อนุญาตให้ทำ ใครจะมาขอสร้างขนาดไหนก็ตาม เป็นคนใหญ่คนโตขนาดไหน ไม่สำคัญยิ่งกว่าเหตุผลคืออรรถคือธรรม

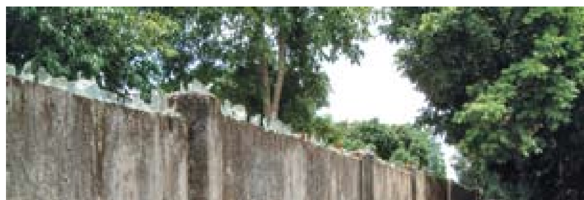

ตัวอย่างเรือนพักอุบาสก

ตัวอย่างเรือนพักอุบาสิกา

'เอ้า มาอยู่เลย วัดนี้คนเคยมาอยู่กันมาก แล้วไม่มีอะไรแหละ ไม่จำเป็นต้องสร้างอะไรแหละ มาอยู่เลย อยู่ได้ เขาคับเราก็คับ เขาแคบเราก็แคบ เขาแน่นเราก็แน่น เขาลำบากเราก็ลำบาก ไม่มีใครได้เปรียบเสียเปรียบกันแหละ'

กำแพงสมัยดั้งเดิมของวัด

สระน้ำในบริเวณวัด

กำแพงวัด[๑] นี้จะเป็นประโยชน์กั้นสัตว์พวกแมวนี้ตลอดไป แล้วสัตว์ในวัดนี้ก็จะค่อยงอกเงยขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งคือพวกกระแตลูกกระต่ายนี้อันตรายมาก .. **คลองหน้าวัด**นี่ขุดลอกออกแล้ว ทีนี้ขยะมันเต็ม เราทำ**ฝายน้ำล้น**นี้น้ำจะขึ้นมาก เพราะฉะนั้นจึงต้องขนขยะออกให้หมด เวลาน้ำมามากจะได้ใสสะอาด วัดได้อาศัยนี่ละ .. อย่าว่าแต่ในวัดเลยทางบ้านก็มาใช้ได้ สระนั้นใช้ได้ตลอด .. คือเราเห็นความจำเป็นของสัตว์ ว่าไม่มีน้ำแถวนี้ ไม่มีเลย ก็เลยให้เขามาขุดสระ สระที่มีอยู่ทุกวันนี้ .. เวลาหน้าแล้งก็ได้อาศัยนั้นกินใช้กัน เราทำไว้เพื่อควาย...”

วัดนี้ไม่มีโบสถ์ ไม่มีเมรุ

กลางปี พ.ศ. ๒๕๒๒ องค์ท่านกล่าวกับพระเณรเกี่ยวกับการสร้างโบสถ์ภายในวัดว่า

“...มีเจ้าศรัทธาท่านหนึ่ง[๒] จะถวายเงินเพื่อสร้าง**โบสถ์**ทั้งหลัง เรายังไม่อาจรับได้ เคยมีบ้างไหมในประเทศไทย และองค์ไหนที่มีผู้ถวายเงินสร้างโบสถ์ทั้งหลังแล้วไม่รับ นอกจากขรัวตาวาสนาน้อยนี้เท่านั้นจึงไม่อาจรับได้

ที่ไม่อาจรับได้นั้นก็มีเหตุผลเหมือนกัน .. ความจริงหลักธรรมที่เราเล็งอยู่ยึดถืออยู่กราบไหว้บูชาเป็นขวัญใจและเทิดทูนสุดจิตสุดใจอยู่ตลอดเวลานั้น เป็นสิ่งที่ใหญ่โตมากยิ่งกว่าสิ่งใดในโลกธาตุ

สิ่งเหล่านั้น เราไม่ได้เทิดทูนเหมือนธรรม เพราะเป็นเพียงปัจจัยเครื่องอาศัยไปเป็นวันๆ เท่านั้น ส่วนธรรมเป็นเรื่องใหญ่โตมากที่ต้องรักสงวน

เรื่องการสร้างโบสถ์สำหรับวัดนี้ยังไม่มีความจำเป็น สิ่งใดที่จำเป็นก็ทำสิ่งนั้น เช่น จิตตภาวนาเป็นงานจำเป็นอย่างยิ่ง การทำอุโบสถสังฆกรรมทำที่ไหนก็ได้ ตามร่มไม้ชายเขาที่ไหนก็ได้ ไม่ขัดข้องอะไร ตามหลักพระวินัยจริงๆ แล้ว ไม่มีอะไรขัดข้อง การสร้างโบสถ์สร้างวิหารควรให้เป็นที่เป็นฐานที่เหมาะที่ควร ไม่ใช่จะสร้างดะไปหมด ..

การสร้างโบสถ์หลังหนึ่งเป็นยังไง นับตั้งแต่เริ่มแรกตกลงกับช่างในการสร้างโบสถ์เป็นยังไง ถนนหนทางเข้าไปในวัดจนถึงบริเวณที่จะสร้างโบสถ์จะต้องเปิดโล่งตั้งแต่บัดนั้นจนกระทั่งถึงวันสร้างโบสถ์สำเร็จ ต้องบุกเบิกไปหมดยิ่งกว่าโรงงาน คนงานก็ต้องมีทั้งหญิงทั้งชายจำนวนมากมายที่จะเข้ามานอนกองกันอยู่นี้ ทั้งช่างทั้งคนงานไม่ทราบมาจากแห่งหนตำบลใด

บางรายหรือส่วนมากก็ไม่เคยรู้เลยว่าศาสนาเป็นอย่างไร พระเณรในวัดท่านปฏิบัติอย่างไร แล้วเขาจะมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยพอเป็นความสงบงามตาแก่พระเณรในวัดได้ยังไง มันต้องเหมือนกับเอายักษ์เอาเปรตเอาผีเข้ามาทำลายวัดนั่นเอง

ในขณะที่เปิดโอกาสตกลงกันเรียบร้อยแล้วนั้นน่ะ ไม่ว่าผู้คนหญิงชายรถราต่างๆ ต้องเข้าต้องออกกันตลอดเวลา ประตูวัดปิดไม่ได้เลย และสถานที่ที่จะสร้างโบสถ์ขึ้นมาให้เป็นของสง่างามแก่วัดแก่พระสงฆ์ในวัด แต่พระเณรกลับตายกันหมดจากจิตตภาวนา จากมรรคผลนิพพาน ที่ควรจะได้จะถึงจากสมณธรรม... คือ จิตตภาวนา แล้วจะเอาอะไรมาเป็นความสง่างามอร่ามตา

‘ลองพิจารณาดูซิ นี่เราคิดอย่างนั้นและพูดอย่างนี้นะ จะเป็นความคิดผิดพูดผิดหรือถูกประการใดบ้าง?’...”

---

[๑] กำแพงรอบวัด สูง ๒.๕ เมตร ยาวตลอดอาณาเขตของวัดทั้งสิ้น ๑,๘๘๐ เมตร สร้างเสร็จเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ ลักษณะเป็นกำแพงคอนกรีตเสริมเหล็ก มีประตูเหล็กโปร่งกว้าง ๔ เมตร อยู่หน้าวัดด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และประตูกว้าง ๒ เมตร อยู่หลังวัดด้านทิศใต้

[๒] เป็นบุคคลสำคัญระดับประเทศ

โรงน้ำร้อน เป็นที่ฉันน้ำร้อน น้ำปานะ ของพระเณรในช่วงบ่าย สร้างเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ กว้าง ๘ เมตร ยาว ๘ เมตร เสา ๑๖ ต้น ลักษณะทั่วไป เสาไม้ตั้งบนตอม่อคอนกรีต พื้นเป็นดิน มุมหนึ่งยกพื้นไม้ ใช้ฝาไม้กั้นเป็นห้องเก็บของ หลังคาทรงหน้าจั่ว มุงสังกะสีพร้อมเตาไฟ ก่อด้วยคอนกรีตมีปล่องควัน ๒ เตา สร้างเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๒

กิ่งไม้แห้งที่หักทิ้งไว้ในป่า ถูกรวบรวมไว้เป็นไม้ฟืนเพื่อเป็นเชื้อเพลิง ในการต้มน้ำฉัน น้ำใช้ น้ำซัก น้ำย้อมผ้า

โรงปั่นไฟ

<< เตาเผาขยะแบบเรียบง่าย

สิ่งก่อสร้างอีกอย่างหนึ่ง หากไม่มีความจำเป็นจริงๆ องค์หลวงตาไม่ส่งเสริมให้สร้างขึ้นในวัด คือ **เมรุ** ซึ่งท่านให้เหตุผลไว้ ดังนี้

“...***สักกาโร ปุริสัง หันติ*** มันฆ่าคน ใครได้มาก็นับห้านับสิบละซี ได้มานับเท่านั้นนับเท่านี้ สุดท้ายนับแต่เงินไม่ได้นับธรรมละซิ ไม่ได้หาธรรม ยิ่งมี**เมรุ**วัดไหนด้วยแล้วนั่นล่ะวัดนั้นล่ะเป็นวัดแหลกเหลวหมดเลย ไม่มีชิ้นดีแหละ พูดได้เต็มปากนับแต่เงินทั้งนั้นวันยังค่ำคืนยังรุ่งจะเป็นอะไรไป นับอรรถนับธรรมที่ไหน พูดให้เต็มปาก โลกมันเต็มเปาจะว่าไง ไม่ให้พูดเต็มปากได้เหรอ นี่ใครจะมานิมนต์ให้ไปฉันที่ไหนเราไม่ให้ไป วัดนี้ไม่ให้ไปเราตัดไว้หมดเลย เพื่อให้พระได้บำเพ็ญภาวนา เมื่อได้คุณงามความดีแล้วพระกับโยมแยกกันไม่ออก โลกกับธรรมแยกกันไม่ออก

พระพุทธเจ้าเสด็จออกทรงผนวชใครติดตามพระองค์ เวลาเป็นศาสดาเอกของโลก ใครทำประโยชน์ให้แก่โลกได้มากยิ่งกว่าพระพุทธเจ้าไม่มี นั่นฟังซิ แยกกันออกไหมล่ะ...”

เครื่องใช้ไม้สอยตามเหตุผล

องค์ท่านแสดงธรรมกล่าวให้เห็นถึงหลักปฏิบัติของวัดและเครื่องใช้ไม้สอยภายในวัดอันเหมาะสมแก่บรรพชิต ดังนี้

“...**เก้าอี้**เราก็ไม่ให้มี .. ให้ระวังนะมี**พระพุทธรูป**ใหญ่อยู่ที่ไหน หามายุ่งมากนัก คนนั้นก็ถวายพระพุทธรูป คนนี้ถวายพระพุทธรูป เลยเกลื่อน พระก็เกรงใจจะว่าไง รับไว้ๆ เลยเกลื่อนตั้งแต่เศษเหล็กเศษทอง หัวใจคนไม่ได้เป็นทอง ทำอย่างสบายๆ คิดอย่างง่ายๆ คิดแล้วไปซื้อพระพุทธรูป เขาขายแล้วเอามาให้พระแบกหามพระพุทธรูปเต็ม (ไปหมด) อย่าทำนะสำนักเรา ให้เป็นขึ้นมาที่นี่นะ พระพุทธรูปเป็นเครื่องหมายแห่งการเคารพบูชา แต่ความเอาจริงเอาจังแล้วจะน้อมเข้ามาสู่จิตใจปฏิบัติสำรวมระวังใจเจ้าของ..

เขาจะถวาย**รถยนต์** เอามาทำไมรถเต็มแผ่นดิน จะขึ้นคันไหน ลูกศิษย์คนไหนเขาพร้อมเสมอ อยากให้ขึ้นรถเขา เรามีเหตุมีผลทุกอย่างที่ห้ามอะไร พระหามาอะไรหารถไม่ใช่ฆราวาสนี่ .. อันนี้เป็นเรื่องของโลกเขาใช้กัน พระเป็นเพียงอาศัยความสะดวกไปกับเขาเท่านั้น จะมาเป็นเนื้อเป็นหนังเป็นตัวของตัว เป็นเจ้าของรถของราขึ้นมามันก็เหมือนโลกเขาน่ะซิ ..

ไฟฟ้า เขาจะเอาเข้ามาเราก็ห้ามมานานแล้ว นี่ถ้าเอาไฟเข้ามา ลองดูซิ สิ่งที่แอบแฝงเข้ามา ที่จะตามเข้ามาให้วัดเสีย มาฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมกันเต็มวัดวาเลอะๆ เทอะๆ ไปหมด ไม่ทราบว่าวิทยุ โทรทัศน์ ตู้เย็น จะแอบตามกันมา...

โทรศัพท์ ก็จะมาติดขึ้นอีก... มาขอ ๒ ครั้งแล้วนะ ผู้ว่าราชการจังหวัดมาติดต่อเรา จะขอตั้งโทรศัพท์ที่วัด เพื่อการติดต่อสะดวก... นี้เราก็ไม่เอา เพราะผลประโยชน์ที่จะได้มีเพียงนิดเดียวผลเสียที่ตามมานี้มากต่อมากพรรณนาไม่จบไม่สิ้นเลย

สมควรแล้วเหรอจะเอาช้างแลกแมว มันจะกริ๊งกร๊างๆ ทั้งวันทั้งคืนไม่มีเวลาเลย ทางไหนก็โทรมา ผู้รับสายหนีไปไหนไม่ได้แหละ...

วันหนึ่งๆ จะเข้ามาเท่าไร แม้แต่มาจังหันมาวัดมาวาก็โทรเข้ามา... อย่าว่าแต่ข้างนอกจะโทรเข้ามาเลย ข้างในนี้ก็เป็นบ้าไปเลยแหละ โทรแหลก นั่นฟังซิ

เราก็ให้เหตุผลกับผู้ว่าฯ ไป ก็อุดรฯ กับวัดนี้ไม่เห็นไกลกัน มีเหตุผลอะไรมีความจำเป็นอะไร รถวิ่งไปหาครู่เดียวก็ได้... ความมีโทรศัพท์เป็นความเสียหายมากมาย แล้วพระเณรจะคึกคะนองขึ้นอีก เราว่ายังงี้เลย จึงไม่ยอมให้ตั้ง

‘ทุกสิ่งทุกอย่าง เราคิดด้วยเหตุผลทั้งนั้น ไม่ว่าจะอนุญาต ไม่ว่าจะห้าม .. เอ้า! ให้ค้านมา ว่างั้นเลย ถ้าเหนือนี้เรายอมรับ ไม่ว่าใครก็ตาม ถ้าไม่เหนือแล้ว เราไม่ทำนะ .. ไม่ใช่เรามีทิฐิมานะไม่ให้ทำนะ เราต้องการเหตุผลนี่ รักษาศาสนาก็ต้องรักษาด้วยเหตุด้วยผล อะไรที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัดกับวาศาสนาพระเณร ก็ต้องมีเหตุผลซิ ทำแบบสุ่มเดาได้เหรอ’...”

ข้อวัตรปฏิบัติวัดป่าบ้านตาด

วัดป่าบ้านตาด ตั้งอยู่ ณ ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี บนพื้นที่กำแพงล้อมรอบ ๑๖๕ ไร่ ๑๕ ตารางวา (พื้นที่ใหม่ ๓๑๗ ไร่) ห่างจากตัวเมืองอุดรธานีไปทางทิศใต้ประมาณ ๑๖ กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นที่ราบรอบๆ เป็นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำดี ทำนาได้ผลดีกว่าที่อื่น สภาพภายในเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมอันสงบเรียบง่าย

ด้วยเหตุที่มีกำแพงล้อมรอบบริเวณอย่างมิดชิด จึงรักษาต้นไม้และสัตว์ป่าให้รอดพ้นจากการทำลายหรือการลักลอบเข้ามาฆ่าสัตว์ในบริเวณได้ บรรยากาศในเขตอภัยทานแห่งนี้จึงร่มครึ้มไปด้วยต้นไม้สูงใหญ่นานาพันธุ์ และเป็นที่พึ่งพิงอันอบอุ่นและปลอดภัยแก่สัตว์น้อยใหญ่หลากชนิด อาทิ ไก่ป่า กระรอก กระแต แย้ นก ฯลฯ ที่นั้นคือ วัดป่าบ้านตาด

เมื่อก้าวย่างเข้าสู่บริเวณวัด จะสัมผัสกับความร่มรื่นชุ่มตาเย็นใจกับธรรมชาติของป่า ได้ยินเสียงของแมลงมีปีกหมู่ใหญ่ร้องเสียงก้องกังวานสนั่นไพรในบางฤดูกาล ปะปนด้วยเสียงขันของไก่ป่าซึ่งออกเที่ยวหากินอย่างแข็งขันชนิดไม่มีวันหยุดงานเหมือนมนุษย์เรา

ครั้นเดินต่ออีกประมาณ ๕๐ เมตร จะพบศาลาการเปรียญอเนกประสงค์ ซึ่งเป็นศาลาไม้เนื้อแข็งรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหลังใหญ่ และมีเพียงหลังเดียวในวัดนี้ เดิมทีเป็นศาลาชั้นเดียว

องค์หลวงตาไม่ให้มีชื่อวัดป่าบ้านตาดในที่ใดเลย องค์ท่านให้เหตุผลว่า "วัดกรรมฐาน เป็นที่สงบ สงัด วิเวก เหมาะแก่การภาวนา เพื่อความสงบใจ ไม่ควรเขียนป้ายบอกให้คนแห่ไปเที่ยวชม ถ้าทางวัดทำป้ายเองไม่เหมาะ แต่ถ้าทางบ้านเมืองเขาจัดทำขึ้นเองก็เป็นเรื่องของเขา"

ยกพื้นเตี้ย แต่ภายหลังถูกยกให้สูงขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

ด้านบนศาลานั้น เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่เป็นพระประธานของวัด ชั้นต่างระดับที่ใช้สำหรับตั้งพระพุทธรูป บนชั้นมีรูปถ่ายของครูบาอาจารย์ซึ่งเป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ดังนี้

หลวงปู่ขาว วัดถ้ำกลองเพล หลวงปู่แหวน วัดดอยแม่ปั๋ง หลวงปู่ฝั้น วัดป่าอุดมสมพร ท่านพ่อลี วัดอโศการาม ด้านหลังพระพุทธรูปบนฝาผนังมีรูปถ่ายของ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น อยู่ด้านขวา สำหรับด้านซ้ายของพระพุทธรูปมีพระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมหลวง-วชิรญาณวงศ์ และท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์

องค์พระประธานประดิษฐานบนศาลาวัดป่าบ้านตาด

ตู้ด้านขวาของพระพุทธรูปนั้น เป็นที่ประดิษฐานอัฐิธาตุของหลวงปู่มั่น รวมทั้งอัฐิธาตุของครูบาอาจารย์องค์อื่นๆ

องค์หลวงตาใช้สถานที่ชั้นบนของศาลาแห่งนี้ แสดงธรรมแก่พระภิกษุสามเณรในวัดตลอดจนเป็นที่ประชุมทำสังฆกรรมร่วมกัน เช่น ลงอุโบสถ อธิษฐานเข้าพรรษา สวดปวารณา และกรานกฐิน เป็นต้น

ด้านล่างศาลานั้นใช้เป็นที่สำหรับฉันจังหัน นอกจากนั้นองค์หลวงตายังใช้เป็นที่แสดงพระธรรมเทศนา และปฏิสันถารกับศรัทธาฆราวาสญาติโยม ที่มาจากทุกสารทิศอย่างไม่ขาดสายไม่เว้นแต่ละวัน

ประกาศที่นี้เป็นวัด

ป้ายที่เขียนไว้ว่า "ที่นี้เป็นวัด เป็นสถานที่ภาวนาเพื่อความสงบใจ ไม่มีกิจจำเป็นไม่ควรมาเที่ยวเพ่นพ่าน" เพื่อให้มาวัดแล้วมีความสำรวมระวังใจ เฉพาะอย่างยิ่งมาดูวัดป่าบ้านตาดว่าเป็นอย่างไร ท่านดำเนินอย่างไร พระมีหลักมีเกณฑ์มีธรรมวินัย มีความพ้นทุกข์เป็นจุดหมายปลายทาง เหมือนพวกระเกะระกะไหม มาไม่มีหลักมีเกณฑ์ในใจเลย หัวใจที่สว่างจ้ากับใจที่จมอยู่ในมูตรในคูถ คือกิเลสตัณหาทั้งหลายนี้มันดูกันไม่ได้ ต่างกันราวฟ้ากับดิน ภาษาธรรมเราอยู่กับธรรม พระปฏิบัติท่านมีสติสตังมันรำคาญหนักเข้าเลยติดประกาศไว้

ป้ายประกาศธรรมออกให้รู้กันเสียบ้าง ธรรมพระพุทธเจ้า ธรรมพระอรหันต์เป็นยอดธรรมทั้งนั้น

กุฏิที่พักของพระเณร

ที่พักของพระภิกษุสามเณรแต่ละรูปเป็นร้านเรียบง่ายคล้ายกระต๊อบเล็กๆ พอแก่การบังแดดฝนหรือลม และเพื่อป้องกันการรบกวนจากสัตว์เลื้อยคลาน หรือกันความชื้นจากพื้นดินและอื่นๆ จึงยกร้านให้สูงขึ้นจากพื้นประมาณ ๑-๑.๕๐ เมตร

ร้านมีขนาดเพียงพอสำหรับนอนคนเดียว มีหลังคาสังกะสี ผนังทั้ง ๔ ด้านใช้ผ้าแป้งดิบหรือจีวรเก่าๆ ขึงแทนฝา เพื่อกันลมกันฝนและใช้มุ้งกลดกันยุง ภายในใช้เก็บบริขารที่จำเป็นของพระภิกษุสามเณร เช่น บาตร กลด ไตร-จีวร เสื่อ ผ้าห่ม ตะเกียง เทียนไข หนังสือธรรมะและของใช้ที่จำเป็นอื่นๆ

ด้านหัวนอนจะมีพระพุทธรูปหรือรูปครูบาอาจารย์ติดไว้เพื่อกราบไหว้บูชาเป็นอนุสติและเป็นกำลังใจในการบำเพ็ญภาวนา รอบๆ ร้านมีบริเวณพอเหมาะไม่กว้างจนเกินไป

ทุกๆ ร้านมีทางเดินจงกรมอย่างน้อย ๑ สายอยู่ใกล้บริเวณ และมักทำไว้ใต้ร่มไม้ใหญ่ ทางจงกรมมีขนาดกว้างประมาณ ๑ เมตร ยาวประมาณ ๒๕-๓๐ ก้าวเดินปกติ ในยามค่ำคืนขณะเดินจงกรมจะใช้โคมเทียนจุดสว่างพอมองเห็นทาง ร้านเหล่านี้กระจายอยู่ทั่วบริเวณภายในวัดทั้งในเขตกำแพงชั้นในและกำแพงชั้นนอก แต่ละร้านจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพื่อให้มองไม่เห็นกัน

ทางที่จะเข้าไปถึงร้านเป็นทางแคบคดเคี้ยวเลี้ยวลด ซึ่งทำให้มองเห็นร้านได้ยาก พระเณรที่เข้าพักในร้าน จึงเหมือนเข้าไปอยู่อีกโลกหนึ่งท่ามกลางป่าลึกเพียงองค์เดียว อันเป็นโลกแห่งความสงบร่มเย็น ไกลจากเสียงรบกวนใดๆ ทั้งปวง จึงสัปปายะ สะดวกในการบำเพ็ญสมณธรรม

สำหรับกุฏิที่มีฝาผนังทำด้วยไม้ถาวร มีประมาณ ๑๐ กว่าหลัง โดยมากเป็นกุฏิของพระเถระ ภิกษุสูงอายุ หรือกุฏิรวมของฆราวาสที่มาพักภาวนาชั่วคราวช่วงสั้นๆ ซึ่งมีแนวเขตจัดแยกออกจากกัน ระหว่างพระภิกษุสามเณร ฆราวาสชายและหญิงอย่างเป็นระเบียบ

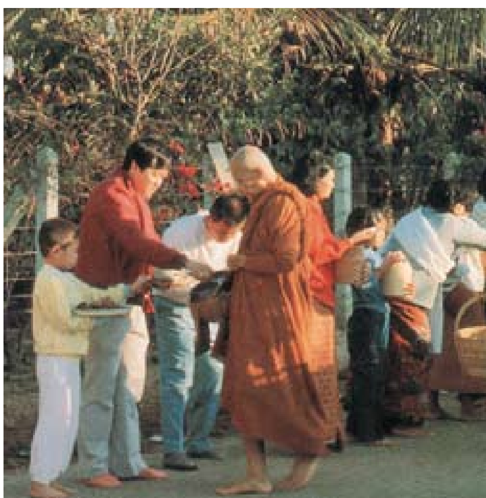

<< องค์หลวงตาขณะ
เดินจงกรมบนศาลา
(ในยุคที่ยังไม่ได้ยก ๒ ชั้น)

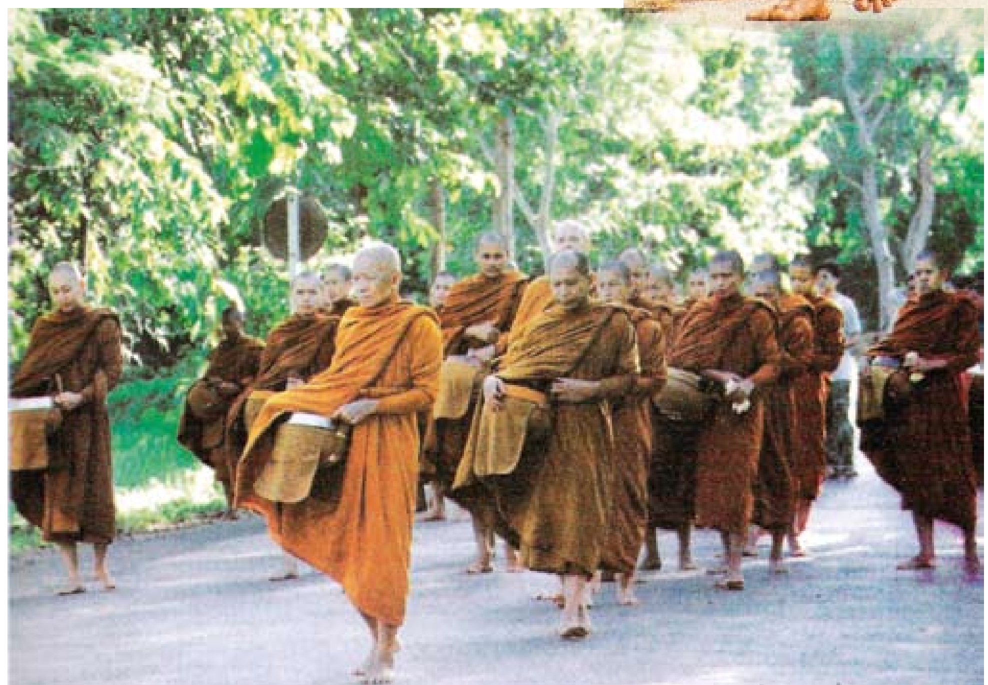

<< ก่อนรุ่งอรุณ
พระเณรจะมา
จัดเตรียมอาสนะ
สำหรับฉันภัตตาหาร

องค์หลวงตานำบิณฑบาตที่วัดป่าบ้านตาด >>

องค์หลวงตาให้พรก่อนฉัน

พิจารณาก่อนฉัน

ภายหลังฉัน ก่อนการแสดงพระธรรมเทศนา

แสดงพระธรรมเทศนาตามอัธยาศัย

กิจวัตรประจำวันพระเณร

กิจวัตรหลักประจำวันของพระเณรก็คือการนั่งสมาธิภาวนา เดินจงกรม เพื่อฝึกฝนสติปัญญา และชำระกิเลสตัวร้อนรุ่มกระวนกระวายอยู่ภายในจิตใจให้เหือดแห้งไป ดังนั้นโดยปกติพระภิกษุสามเณรในวัดจึงไม่รับกิจนิมนต์ไปฉันในที่ใดๆ นอกวัด เพื่อให้มีเวลาอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยด้วยการบำเพ็ญเพียรภาวนาแต่เพียงอย่างเดียว

ในยามเช้า พระภิกษุผู้มีหน้าที่จะจัดอาสนะองค์หลวงตาอย่างละเอียดประณีตด้วยความเคารพบูชายิ่ง

ช่วงเช้ามืดก่อนบิณฑบาตจะเป็นการเตรียมสถานที่สำหรับฉันจังหัน โดยทั้งพระและเณรต่างช่วยกันทำความสะอาด จัดอาสนะ กระโถน ขัดถูพื้นศาลาด้วยกาบมะพร้าว ปัดกวาดศาลาและบริเวณรอบๆ อย่างสามัคคีพร้อมเพรียง

งานการทุกสิ่งทุกอย่าง ท่านจะพยายามทำอย่างขันแข็ง มีสติ และเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่ครูบาอาจารย์ท่านสอนเน้นอยู่เสมอตลอดมา

พอได้อรุณ วันใดที่ท้องฟ้าดูเป็นปกติไม่มีวี่แววว่าฝนจะตก ท่านจะครองจีวรซ้อนสังฆาฏิ แล้วออกบิณฑบาตโดยพร้อมเพรียงกันเดินมุ่งหน้าไปทางหมู่บ้านตาด ระยะทางไปกลับประมาณ ๓-๔ กิโลเมตร ขากลับแวะรับบาตรจากญาติโยมที่มาจากในเมืองและต่างจังหวัดบริเวณหน้าวัดอีกครั้งหนึ่ง

เส้นทางเดินบิณฑบาตแต่อดีตมี ๒ สาย พระสายแรกประกอบด้วยพระหนุ่มมีกำลังขาแข็งแรง ต้องเดินออกกำลังไปไกลพอสมควรประมาณ ๒.๕ กม. ส่วนพระสายที่สองจะออกเดินห่างจากสายที่ ๑ ประมาณ ๕-๑๐ นาที (ในช่วงที่องค์หลวงตาอายุกว่า ๗๐ ปี ท่านก็ยังคงเดินบิณฑบาตเข้าหมู่บ้าน โดยจะขึ้นไปดัดตนบนศาลาก่อนออกบิณฑบาตประมาณ ๑๕ นาที จากนั้นจะเดินตามหลังพระที่ออกบิณฑบาตไปก่อนทั้งสองสาย โดยทั้งสองสายจะไปหยุดรอที่ กม.๑ เพื่อจัดขบวนแล้วให้องค์หลวงตานำเดินไปหมู่บ้านตาดเป็นอุตราวัฏ)

ผู้ที่มาใส่บาตรก็เรียงรายอยู่หน้าบ้านของตน ทุกคนไม่ว่าผู้ใหญ่เด็กพากันพนมมือนบไหว้

บิณฑบาตเป็นวัตร ฉันมื้อเดียวและฉันในบาตรเป็นวัตร เป็นธุดงควัตรหลักที่องค์หลวงตานำพาพระเณรวัดป่าบ้านตาดให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

(บนซ้าย) ฉันด้วยความสำรวม
(บนขวา) ที่ล้างบาตร
(ซ้าย) ทำความสะอาดบริเวณศาลา ชำระล้างแก้ว กระโถน และภาชนะต่างๆ ภายหลังจบการแสดงธรรม

เมื่อแถวพระผ่านมา ปัจจุบันมีสายบิณฑบาตเพิ่มอีกหนึ่งสายระยะทางใกล้กว่าสายที่ ๒ ไม่มากนัก

เมื่อองค์หลวงตาชราภาพมากขึ้นท่านก็บิณฑบาตย่นเข้าๆ ให้พอเหมาะกับกำลังธาตุขันธ์ที่อ่อนลง ระยะต่อมาก็เมตตาบิณฑบาตบริเวณหน้าวัดเท่านั้น องค์ท่านฝืนธาตุขันธ์โปรดญาติโยมเช่นนี้อยู่หลายปีทั้งๆ ที่ต้องรับและเทบาตรสลับไปสลับมาจำนวนมากเป็นร้อยๆ บาตรทีเดียว และในที่สุด...วันหนึ่งองค์ท่านก็ล้มลงขณะบิณฑบาตนั่นเอง

ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ องค์หลวงตาออกบิณฑบาตภายในสวนแสงธรรมตามปกติ ต่อมาเนื่องจากผู้คนหลั่งไหลมาทำบุญใส่บาตรเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ท่านต้องถ่ายบาตรเป็นร้อยถึงสองร้อยกว่าครั้งต่อวัน การก้มและเงยศีรษะบ่อยๆ ทำให้เวียนศีรษะ (ระยะนั้นองค์ท่านอายุ ๘๔ ปีแล้ว) ในเมื่อธาตุขันธ์ไม่อำนวยองค์หลวงตาจึงงดการบิณฑบาตและให้พระอุปัฏฐากนำบาตรขององค์หลวงตาออกรับบาตรแทนโดยในช่วงเวลาเดียวกันนี้องค์ท่านจะไปเดินจงกรมท่านกล่าวว่าจะเป็นประโยชน์มากกว่า

เมื่อเสร็จจากบิณฑบาต พระเณรและฆราวาสต่างช่วยกันจัดอาหารหวานคาวเป็นหมวดหมู่ใส่ถาดไว้ เพื่อให้ญาติโยมทั้งที่มาพักปฏิบัติธรรมและที่มาทำบุญตอนเช้าได้รับประทานหลังพระฉันเสร็จแล้ว

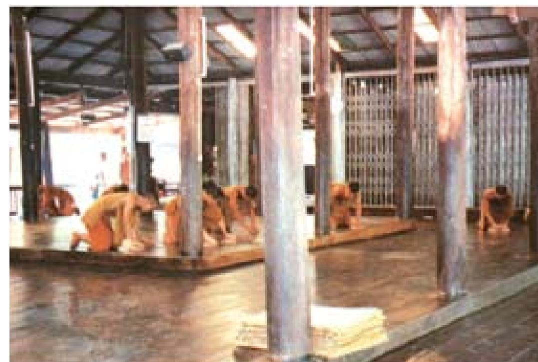
เมื่อพระเณรจัดอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว องค์หลวงตาจะอนุโมทนาให้พร จากนั้นพระเณรท่านจะพิจารณาอาหารในบาตรก่อนด้วย **ปฏิสังขาโย นิโสฯ** เสร็จแล้วฉันในบาตรด้วยอาการสำรวม เงียบกริบ เหมือนไม่มีใครรับประทานอาหารอยู่ในบริเวณนั้น

เสร็จการฉันเช้าแล้ว ผู้มาทำบุญเช้าพร้อมใจกันฟังเทศน์จากองค์หลวงตา หลังฟังเทศน์เสร็จญาติโยมพากันกลับ

สำหรับพระเณรต่างองค์ต่างกลับร้านที่พักปฏิบัติธรรม มีการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาตลอดวัน อาจมีการพักผ่อนบ้างแล้วแต่ความอุตสาหะพยายามของแต่ละองค์

ช่วงเวลาบ่าย เป็นเวลาที่พระมารวมกันฉันน้ำร้อนหรือน้ำปานะที่โรงไฟหรือโรงต้มน้ำร้อนแค่ช่วงเวลาสั้นๆ สัก ๑๕–๓๐ นาที อันเป็นการพักเหนื่อยจากการภาวนา เสร็จจากนี้ก็แยกย้ายเข้าที่ภาวนาต่อ จนถึงในช่วงประมาณ

ใช้กะลามะพร้าวขัดถูพื้นแล้วจึงปัดกวาด

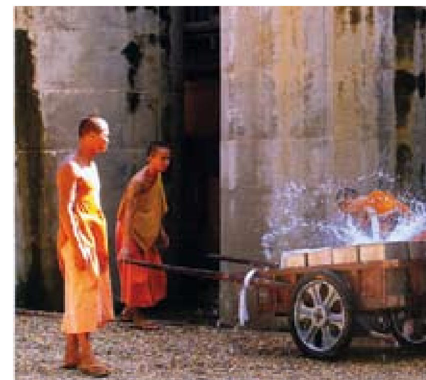

ปัดกวาดบริเวณกุฏิ ทางเดิน และรอบศาลา

พระเณรช่วยกันเติมน้ำให้เต็มภาชนะในบริเวณต่างๆ ของวัด ในอดีตใช้วิธีโยกน้ำดังภาพซ้าย

บ่าย ๓ โมง พระเณรพร้อมเพรียงกันออกมาทำข้อวัตรปัดกวาดร้านและบริเวณทางเดิน ตลอดถึงรอบศาลา จากนั้นขัดถูทำความสะอาดพื้นศาลา เติมน้ำล้างเท้าบริเวณรอบศาลาและในห้องน้ำห้องส้วมให้เต็ม

ช่วงเวลาค่ำ เป็นช่วงเวลาที่พระเณรเข้าที่เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาไหว้พระสวดมนต์ตามอัธยาศัยเฉพาะตน ส่วนในระยะที่องค์หลวงตามีธาตุขันธ์แข็งแรงอยู่นั้นท่านจะเรียกประชุมเทศนาอบรมพระสัปดาห์ละครั้งโดยประมาณ ต่อมาระยะหลังเมื่อชราภาพมากขึ้นก็เว้นการประชุมพระห่างออกไปเรื่อยจนกระทั่งงดโดยสิ้นเชิงในปี ๒๕๓๙ เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม เฉพาะในวันเข้าพรรษาและวันกฐินเท่านั้นที่ท่านยังคงเมตตาแสดงธรรมอบรมพระในช่วงเวลา ๑๕ ปีสุดท้ายก่อนจะละขันธ์เข้าสู่พระนิพพาน

ทำความสะอาดห้องน้ำพระเณรและฆราวาส

การตากผ้า พระวินัยกำหนดให้ตากแดด เมื่อแห้งต้องรีบเก็บ ขณะที่ตากให้เฝ้าผ้า เพื่อป้องกันแมลงมากัดผ้า การทำดังนี้เป็นการรักษาผ้า

การซักและย้อมผ้ามักจะทำก่อนวันอุโบสถ การย้อมใช้น้ำแก่นขนุนที่เคี่ยวจนได้สีที่เหมาะสม

หลังออกพรรษาตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันเพ็ญเดือน ๑๒ เป็นการตัดเย็บทำจีวรของพระภิกษุ เพื่อผลัดเปลี่ยนจีวร และผ้าบริขารที่เก่าชำรุด

การพับผ้าบริขารขององค์หลวงตา

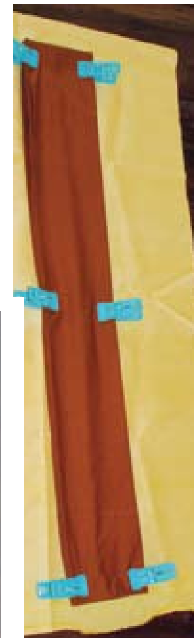

การพับผ้าขององค์หลวงตานั้น พระผู้รับผิดชอบจะทำด้วยความเคารพ ละเอียดประณีตและเป็นระเบียบเรียบร้อยมากที่สุด

ขั้นตอนการพับผ้าสบง

เมื่อพับเสร็จแล้ว จะพาดเตรียมไว้ให้องค์ท่านหยิบใช้สอยได้โดยสะดวก

ขั้นตอนการพับผ้าอังสะ

ข้อวัตรปฏิปทาในพ่อแม่ครูอาจารย์ฯ

(ส่วนหนึ่งของบทบันทึกเพื่อเป็นคติแก่อนุชนรุ่นหลัง)

"ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน" แห่งวัดป่าบ้านตาด หรือที่พวกเราเรียกองค์ท่านว่า "พ่อแม่ครูอาจารย์" กิตติศัพท์กิตติคุณของท่านได้แผ่ขจรขจายไปแล้วอย่างกว้างขวางและยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือนในยุคปัจจุบัน คำกล่าวขานเกี่ยวกับองค์ท่านนั้นมีมากมาย ดังเช่น ท่านเป็นพระอรหันต์สำเร็จกิจในพระพุทธศาสนาแล้วบ้าง ท่านเคร่งครัดในธรรมในวินัยบ้าง ท่านดุบ้าง เหล่านี้ เป็นต้น ก็จริงอย่างนั้น แม้กิตติศัพท์ของท่านจะฟังดูแล้วน่าเกรงขามจนมิกล้าเข้าใกล้ แต่กลับยิ่งทำให้ผู้คนหลั่งไหลไปกราบไหว้บูชาคุณของท่านอย่างมากมาย แม้พระเณรก็เข้าไปศึกษาอยู่กับท่านภายในวัดป่าบ้านตาดอย่างเนืองแน่นจนแต่ละพรรษาไม่มีกุฏิเพียงพอให้พระเณรอยู่จำพรรษาได้ครบดังใจหวัง

เพราะเหตุแห่งความที่ท่านเป็น "จอมปราชญ์" นี้แล องค์ท่านจึงมีความลึกซึ้งสุขุมคัมภีรภาพ ในอันที่จะปกป้องพระเณร ให้อยู่รอดปลอดภัย เพื่อความสงบร่มเย็นในการบำเพ็ญเพียรภาวนา บรรดาคลื่นโลกธรรมที่หลั่งไหลโถมทะลักเข้ามายังวัดป่าบ้านตาด ตลอดจนมลพิษทางใจ อันจะเป็นเหตุกระทบกระเทือนจิตใจของพระเณรให้ขัดข้องเรื่องภาวนา จะต้องมาปะทะกับองค์ท่านก่อน และหลายสิ่งหลายอย่างถูกพ่อแม่ครูอาจารย์ใช้พลังธรรมภายในอันแข็งกร้าวตีโต้จนแตกกระจัดกระจายถอยร่นไปอย่างไม่เป็นขบวน กิจนิมนต์ไปทำบุญในที่ต่างๆ ไม่รับ (เว้นเฉพาะงานศพที่พระไปปลงธรรมสังเวชได้) กิจอื่นถ้าจำเป็นก็ไปตามลำพังท่านองค์เดียว (กล่าวถึงสมัยที่ท่านกำลังเคี่ยวเข็ญพระเณรอย่างเต็มที่) มีผู้จะนำไฟฟ้าเข้ามาในวัดก็ไม่ให้เข้า โทรศัพท์ก็ไม่เอา กุฏิหรูๆ ก็ไม่ให้สร้าง โบสถ์หลังงามๆ ก็ไม่ให้ทำ ข้าวของเครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่จำเป็นถูกกีดกันออกไปหมด เปิดโล่งไว้ทางเดียว คือ ให้พระเณรได้ทำความเพียรภาวนากันอย่างเต็มที่ ไม่ให้มีอะไรมากวนจิตกวนใจ จนกลายเป็นพิษเป็นภัยขึ้นมา

ฝ่ายพระเณรผู้เป็นศิษย์ เมื่อได้มาฝึกวิชากับครูบาอาจารย์ชั้นนี้ซึ่งเปรียบเป็นครูมวยต่อสู้กับกิเลสชั้นเยี่ยมสุดยอดแล้ว ที่ไหนจะมายอมกิน ยอมนอนอยู่บนเขียงให้กิเลสมันสับยำแต่เพียงฝ่ายเดียว ครูมวยบอกเตะเป็นเตะ บอกต่อยเป็นต่อย แม้ไม่บอกพระเณรในวัดก็ยังอยากจะลุกออกไปต่อสู้กับมันอยู่นั่นเอง เพราะกิริยาอาการของครูมวยแสดงออกมาให้เห็นแม้ไม่พูดก็มีแต่ความเด็ดเดี่ยวจริงจังทั้งสิ้น พระเณรวัดป่าบ้านตาดจึงพลอยได้ซึมซับความจริงจังอย่างนั้นติดตัวมาบ้าง ดังปรากฏในช่วงที่มาศึกษาอยู่กับท่าน ความเพียรของพระเณรแทบทุกรูปดูช่างอาจหาญ บางองค์อดอาหารคราวหนึ่ง ๑๐ วันบ้าง ๒๐ วันบ้าง ๓๐ วันบ้าง จนร่างกายผอมโซ บางองค์อดนอนตลอดทั้งคืน หรือหลายๆ คืน บางองค์นั่งสมาธิตลอดรุ่ง บางองค์เดินจงกรมตลอดรุ่ง ต่างองค์ต่างก็ทำความเพียรกันอยู่อย่างเงียบๆ ที่กุฏิของตน ไม่ไปสุงสิงกับใคร แม้ทำกิจวัตรปัดกวาดก็มีแต่เสียงปัดกวาดเท่านั้น เสียงพูดคุยกันไม่มีเลย จนโยมที่มาวัดพากันสงสัยและไม่เข้าใจว่าทำไมพระวัดนี้จึงไม่ยอมพูดคุยกับญาติโยม ขยับจะถามอะไรสักหน่อยท่านก็เดินเลี่ยงหนีไปเสีย แม้กับพระด้วยกันก็ไม่เห็นท่านคุยกัน ต่างองค์ต่างทำกิจวัตรของตนอยู่อย่างเงียบๆ ไม่ยอมพูดยอมจา มีชาวต่างประเทศที่ไม่รู้ข้อปฏิบัติเคยคิดไปไกลขนาดว่าพระวัดนี้คงไม่ค่อยถูกกัน แท้ที่จริงแล้วท่านพยายามใช้วิชามวยต่อสู้กับกิเลสด้วยการรักษาสติเจริญภาวนาอยู่ภายในเงียบๆ หากมัวแต่พูดคุยกันคงโดนคู่ต่อสู้เล่นงานหมดรูปเป็นแน่

สิ่งหนึ่งที่พ่อแม่ครูอาจารย์ย้ำนักย้ำหนาก็คือ การที่ไม่ให้พระเณรคลุกคลีกัน ไม่ให้ไปมาหาสู่กันระหว่างกุฏิโดยไม่จำเป็น ให้เคร่งครัดตามหลักแห่งสัลเลขธรรม ให้ต่างองค์ต่างอยู่ด้วยความสงบ ปรารภความเพียรภาวนาอยู่ในที่ของตน แม้ในการพบปะพูดคุยกับญาติโยม ก็อนุญาตให้แต่เฉพาะพระเวรประจำศาลาเพียงหนึ่งหรือสององค์ที่ได้รับการฝึกแล้วเท่านั้น ห้ามไม่ให้พระองค์หนึ่งองค์ใดเที่ยวเพ่นพ่านอยู่บริเวณศาลา โรงน้ำร้อน หรือตามที่ต่างๆ โดยไม่มีความจำเป็น หากพ่อแม่ครูอาจารย์เดินไปพบเห็นดูเกะๆ กะๆ ขวางหูขวางตาขวางอรรถธรรมเข้าอย่างน้อยสองหรือสามครั้ง พระเณรผู้นั้นเป็นต้องได้ถูกคาดโทษทัณฑ์เป็นแน่แท้

มิให้พระเณรเพ่นพ่านแถวศาลา

คราวหนึ่งในฤดูหนาว องค์ท่านคาดคั้นเอากับพระเวรศาลารูปหนึ่งเมื่อเห็นพระองค์หนึ่งออกมาเที่ยวเพ่นพ่านอยู่แถวโรงน้ำร้อน นอกจากนี้ยังมีลักษณะเหมือนกับจะออกมาผิงไฟเพื่อบรรเทาอาการหนาวอีกด้วยเพราะอยู่ใกล้บริเวณเตาเผาไฟ องค์ท่านคาดคั้นเอาอย่างหนักว่า

"เมื่อสักครู่นี้เราเห็นพระมาเที่ยวเพ่นพ่านแถวโรงน้ำร้อน ดูๆ จะมาผิงไฟนะ เราสั่งไว้รู้กันแล้วไม่ใช่หรือว่า ห้ามพระเณรออกมาเที่ยวเพ่นพ่านแถวศาลาโดยไม่จำเป็น และห้ามออกมาผิงไฟ เป็นพระหนุ่มเณรน้อยอยู่แท้ๆ เพียงเท่านี้ก็ไม่มีความอดทน เหยาะๆ แหยะๆ ไม่จริงจัง หาแต่ความสะดวกสบาย

ปรนเปรอแต่กาย แต่ภายในใจกลับไม่มีสติไม่มีท่าแห่งการต่อสู้กับกิเลสในใจตนเลย พระที่เราเห็นนี้เป็นใคร บอกมานะ บอกให้หนีนะ ให้ออกจากวัดเราเดี๋ยวนี้"

ที่องค์ท่านเอาจริงเอาจังมากถึงเพียงนี้ก็เนื่องจากก่อนหน้านี้ได้บอกเตือนไว้หลายครั้งหลายคราแล้ว เมื่อออกมาพบเห็นพระทำผิดคำสั่งด้วยองค์ท่านเองเช่นนี้ ท่านจึงกล่าวอย่างเผ็ดร้อนขึ้นในทันทีหากผู้ใดพบเห็นกิริยาของท่านในเวลานั้นจะเห็นประหนึ่งว่าพระเวรศาลาผู้นั้นกำลังถูกดุว่าอย่างรุนแรง แต่เมื่อได้กราบเรียนเหตุผลความจริงต่อองค์ท่านว่า ที่เห็นพระรูปนั้นออกมาโรงน้ำร้อนท่านมิได้ออกมาผิงไฟ ท่านออกมาทำข้อวัตรช่วยงานพระเวรศาลาเป็นครั้งคราว พอกราบเรียนเช่นนั้นองค์ท่านก็คลายการคาดโทษพระรูปนั้นทันที

การพูดคุยกับโยมผู้หญิง

ในบางคราวมีพระองค์หนึ่งพูดคุยกับโยมผู้หญิงที่ใต้ถุนศาลา แม้ไม่ใช่อยู่ในที่ลับตาแต่อาจอยู่ในข่ายเป็นที่ลับหูได้ จะด้วยเหตุบังเอิญหรืออย่างไรก็ไม่ทราบทุกวันก็ไม่ปรากฏเห็นพ่อแม่ครูอาจารย์ในเวลานั้น แต่ในวันนี้องค์ท่านมาพบเห็นเข้าพอดี ธรรมดาผู้หญิงย่อมถือว่าเป็นข้าศึกต่อพรหมจรรย์อยู่แล้ว ในธรรมท่านก็สอนให้ระมัดระวังอย่างยิ่งยวด ถึงขนาดว่าไม่ให้เห็นเสียเลยนั่นแหละเป็นดี ถ้าจำเป็นต้องเห็นก็อย่าพูดด้วย ถ้าจำเป็นต้องพูดด้วยก็ให้มีสติอย่าให้ผิดธรรมผิดวินัย การที่พระคุยกับโยมผู้หญิง ธรรมวินัยท่านเปรียบเฉกเช่นการไปเล่นกับอสรพิษร้าย หากเป็นการพูดคุยที่ล่อแหลมต่อการผิดพระวินัยด้วยแล้ว คือ อยู่ในบริเวณนั้นเพียงสองต่อสอง แม้จะมีพระองค์อื่นอยู่ห่างออกไปไม่ลับตา แต่หากเมื่อพูดคุยไม่มีใครได้ยินก็อาจเข้าข่ายเป็นที่ลับหูได้ เมื่อพ่อแม่ครูอาจารย์ออกมาพบเห็นการกระทำลักษณะใกล้เคียงนี้ก็เหมือนกับเป็นการอาราธนาเทศน์ดีๆ นี่เอง ดังนี้

"ท่านองค์นี้ ชอบประจบประแจงญาติโยม มันมีสมบัติอะไรของท่านนักหนาอยู่ที่ใต้ถุนศาลานั่น"

ถ้าเรื่องไม่เลวร้ายนักท่านก็จะคาดโทษไว้ก่อน ถ้าเป็นเรื่องรุนแรงก็ถึงขั้นไล่ออกจากวัดไปเลย อุบายทรมานพระเณรของพ่อแม่ครูอาจารย์นั้นต้องยอมรับว่าองค์ท่านเป็นจอมปราชญ์โดยแท้ การคาดโทษของท่านในครั้งนั้นทำให้พระองค์นั้นต้องรีบขอโอกาสขึ้นไปที่กุฏิองค์ท่านเพื่อไปกราบเรียนแก้ตัวโดยให้เหตุผลว่า

"ที่ไปคุยก็เพราะว่าโยมผู้หญิงเป็นคนบ้านเดียวกัน" ท่านให้เหตุผลเช่นนี้เพราะนึกว่ามีน้ำหนักเพียงพออีกทั้งด้วยความกลัวว่าจะถูกลงโทษหนัก ผลที่ได้รับผิดคาดหมายเลยยิ่งถูกองค์ท่านขนาบเข้าให้อีกว่า

"ท่านองค์นี้ ผิดแล้วให้รู้จักผิด อย่ามาแก้ตัว แม้ในพรรษาก็กระเด็นออกจากวัดได้นะ คนในบ้านตาดก็เป็นคนบ้านเดียวกับผมทั้งนั้น ท่านเคยเห็นผมไปคุยกับใครแบบนั้นหรือ"

เมื่อเจอเข้าไปแบบนี้ พระองค์นั้นก็ได้แต่นั่งก้มหน้านิ่งยอมรับผิดแต่โดยดี ที่ถูกต้องนั้นหากมีความจำเป็นต้องพูดคุยกับโยมผู้หญิงจริงๆ ต้องมีพระเณรหรือโยมผู้ชายคนใดคนหนึ่งอยู่เป็นเพื่อนตลอดระยะเวลาที่สนทนา สถานที่ที่เหมาะสมก็คือบนศาลาวัดป่าบ้านตาด พูดคุยธุระการงานเท่าที่จำเป็นเท่านั้นแล้วรีบเลิกลา และแม้วิธีการถูกต้องก็ไม่ควรทำเช่นนี้บ่อยครั้งเพราะจะผิดธรรมผิดข้อวัตรปฏิบัติของวัดอีก

อันที่จริงหากครูบาอาจารย์ตำหนิก็ต้องยอมรับอย่างเดียวเท่านั้น การแก้ตัวนั้นกลับเป็นการทำร้ายตัวเองหนักเข้าไปอีก เพราะนอกจากจะดูไม่เชื่อฟังคำสอนแล้วยังเท่ากับไปถกเถียงหรือท้าทายท่านอีกต่างหาก ซึ่งในทางกรรมฐานถือเป็นการขาดความเคารพต่อครูบาอาจารย์ของเราอย่างมาก อย่างไรก็ดี ความยอดเยี่ยมของพ่อแม่ครูอาจารย์ไม่หยุดเพียงแค่นั้น พอรุ่งเช้าอีกวันหนึ่ง พระองค์นี้จะเข้าไปทำข้อวัตรอยู่ใกล้ชิดองค์ท่าน เช่น การรับประเคนอาหาร หรือการจัดอาหารถวาย แต่ปรากฏว่าพ่อแม่ครูอาจารย์ไล่หนีไม่ยอมให้เข้าใกล้อีกเลย กว่าจะเร่งภาวนาทำความดีจนท่านผ่อนคลายโทษทัณฑ์ลงได้สำหรับพระองค์นี้ต้องใช้เวลานานถึงสองหรือสามปีเลยทีเดียว องค์ท่านจึงยอมให้เข้ามาปรนนิบัติรับใช้ใกล้ชิดได้อีก นี่ละพ่อแม่ครูอาจารย์ผู้เป็นจอมปราชญ์แห่งกรรมฐาน

การแจกจ่ายอาหารของพระเณร

แล้ววันหนึ่ง พระอีกองค์หนึ่งซึ่งเคยไปสัพยอกพระองค์ที่ถูกคาดโทษไว้ก็เจอธรรมเผ็ดร้อนเข้ากับตนบ้าง เรียกว่ากรรมสนองทันตาเห็น เนื่องจากปกติในเวลาแจกอาหารตอนก่อนฉันจังหันในสมัยนั้นยังใช้ศาลาชั้นบนเป็นที่ฉันจังหันอยู่ พระทุกองค์ก็ช่วยกันแจกอาหาร บางองค์ก็ตักใส่ถ้วยจัดใส่ถาดไว้ แล้วจัดแยกเป็นชุดๆ ส่งให้บรรดาญาติโยมที่มาพักปฏิบัติธรรมในโรงครัวบ้าง ตามกุฏิต่างๆ บ้างอย่างทั่วถึง พ่อแม่ครูอาจารย์ท่านจะคอยสำรวจตรวจตราดูแลอาหารการกินของพวกญาติโยมที่มาพำนักปฏิบัติธรรมภายในวัดด้วยว่ามีมากน้อยเพียงพอหรือไม่อย่างไร ผู้ที่จะจัดอาหารเข้าไปในโรงครัวนั้นจะทำสุ่มสี่สุ่มห้าไม่ได้เด็ดขาด เรียกว่า ต้องรู้จักจัดประเภทของอาหารให้พอดีและเหมาะสม เขาจะต้องรับประทานได้ด้วย เหตุการณ์คราวนี้กรรมก็มาตามสนองพระองค์ที่ไปสัพยอกเขาไว้บ้าง คือขณะที่ท่านกำลังถือหม้อแกงแจกอาหารเข้าในบาตรพระอยู่นั้น เสียงพ่อแม่ครูอาจารย์ก็ดังขึ้นลั่นศาลาเลยทีเดียว ท่ามกลางผู้คนมากมาย

"ใครไปหิ้วหูพระองค์นี้หูเดียวให้ดูหน่อยซิ หิ้วหูพระองค์นี้หูเดียวดูซิจะเป็นยังไง"

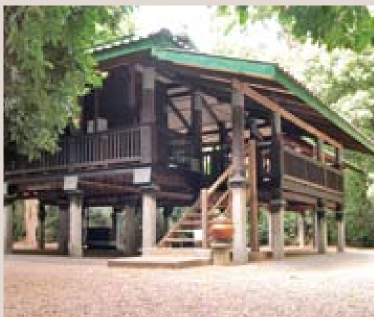
พระองค์ที่ถูกว่านั้นยังยืนงงทำอะไรไม่ถูก ไม่เข้าใจความหมายว่า อยู่ๆ ทำไมจะมาหิ้วหูท่านหูเดียวแล้วก็ยังไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับตัวเอง ที่แท้พระองค์นั้นกำลังใช้มือข้างซ้ายถือหูหม้อหูเดียวโดยใช้มือข้างขวาถือทัพพีตักแกงใส่บาตรพระ

และขณะที่ท่านกำลังยืนงงอยู่นั้น พระอีกองค์ต้องเข้ามาช่วยกู้สถานการณ์โดยเข้าไปถือหม้อแกงนั้นแทนท่าน แต่ใช้สองมือจับหูหม้อแกงทั้งสองหู แล้วเอาหม้อแกงวางกับพื้นจึงค่อยเอาทัพพีตักแกงใส่บาตร พอตักแล้วก็ยกหม้อแกงเดินแจกอาหารต่อไป แต่ใช้สองมือจับหูหม้อสองหู เวลาจะตักใส่บาตรก็วางหม้อแกงลงกับพื้นเสียก่อน เรื่องก็เลยยุติไปแต่พระองค์ที่โดนเทศน์ รู้สึกว่าวันนั้นทำเอาฉันข้าวแทบไม่ลงเลยทีเดียว

การแจกอาหารของพระเณร

เป็นเรื่องแปลกแต่จริง จะว่าเป็นแรงบันดาลใจจากอะไรก็ตาม พระเณรในวัดป่าบ้านตาดถ้าได้ทำอะไรต่อหน้าพ่อแม่ครูอาจารย์ จิตใจรู้สึกคึกคัก บางทีก็ดูเหมือนจะกล้าแต่บางทีก็ดูเหมือนจะกลัว ยิ่งถ้าตัวเองกำลังทำอะไรที่ดีๆ อยู่ ยิ่งนึกอยากให้ท่านมาเห็น ท่านกลับไม่เคยเหลือบตาแลดูสักที แต่ทีตอนทำอะไรผิดๆ พลาดๆ ไม่ค่อยจะดีท่านกลับเป็นส่งสายตาแวบมาทุกครั้งไป ยิ่งถ้าแอบทำอยู่ตามกุฏิ เช่น จับกลุ่มคุยกันไม่นานก็มักจะเจอองค์ท่านมาเยี่ยมแบบไม่รู้ตัว พอพระเณรเหลือบไปเห็นองค์ท่านเข้าเท่านั้น ทุกองค์ทุกท่านจะรับรู้ในโทษความผิดของความเหลาะแหละเหลวไหลของตนโดยทันที ถึงเวลานั้นจึงไม่รู้ว่าใครเป็นใครด้วยความละอายต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ ต่างพากันวิ่งป่าราบเลยทีเดียว ทุกองค์ทุกท่านยอมรับในความผิดไม่คิดถกเถียงหรือโกหกพ่อแม่-ครูอาจารย์แต่อย่างใด และต่างก็จดจ่อคอยฟังเทศนากัณฑ์ใหญ่ในเหตุการณ์ครั้งนั้นด้วยความระทึกใจ

อุบายขู่พระเณรให้รู้ทันจิตตน

อีกคราวหนึ่งครูบาอีกองค์หนึ่งท่านอธิษฐานจิตว่า หากท่านทำอะไรผิด ขอให้พ่อแม่ครูอาจารย์อย่าด่าท่านต่อหน้าผู้คนเลย ท่านว่าท่านอายคนท่านรับไม่ได้ ขอให้บอกกับท่านดีๆ ก็เป็นเรื่องที่แปลกนัก ท่านทำจานใส่อาหารตกแตกในศาลาเสียงดังเพล้งเลยทีเดียว เป็นความผิดพลาดครั้งร้ายแรงนักสำหรับพระกรรมฐานผู้จักต้องมีสติระมัดระวังสำรวมอยู่เป็นนิตย์ แต่ความผิดในครั้งนั้นพ่อแม่ครูอาจารย์เพียงแค่หันมามอง

พอท่านเห็นแล้วก็เฉยๆ เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ท่านว่าท่านไม่เคยถูกพ่อ-แม่ครูอาจารย์ดุด่าต่อหน้าญาติโยมเลย แต่ดุด่าในที่เฉพาะก็มีบ้าง

มีเณรองค์หนึ่งไม่ทราบว่าภาวนาดีอย่างไร เข้าใจว่าตัวเองสำเร็จธรรมแล้วจึงพยายามจะขึ้นไปกราบเรียนพ่อแม่ครูอาจารย์ ครูบาที่เป็นเวรศาลา เห็นอาการของเณรก็รู้แล้วว่าแท้จริงเป็นเช่นไร คิดพยายามจะช่วยเหลือจึงกล่าวว่า

“นี่เณร ลองเล่าให้ครูบาฟังหน่อยซิ มันเป็นยังไง ไม่ต้องไปกราบเรียนพ่อแม่ครูอาจารย์ก็ได้หรอก ครูบาพอแนะนำได้อยู่น้า”

เณรก็พูดขึ้นว่า *“ถึงเล่าให้ครูบาฟังก็ไม่รู้เรื่องหรอก ของอย่างนี้มันเป็นปัจจัตตัง”*

สุดท้ายครูบาเห็นเณรตั้งท่าจะขึ้นไปกราบเรียนพ่อแม่ครูอาจารย์ให้ได้ก็เลยปล่อยตามความประสงค์ เณรจึงก้าวขึ้นกุฏิของพ่อแม่ครูอาจารย์อย่างอาจหาญ มิหนำซ้ำยังบังอาจเคาะประตูกุฏิท่านอย่างไม่สะทกสะท้านอีกด้วย ทันใดนั้นเณรก็เห็นพ่อแม่ครูอาจารย์เปิดประตูออกมา เณรจึงรีบกราบเรียนว่า

“พ่อแม่ครูอาจารย์ครับ ผมสำเร็จแล้วครับ”

ว่าดังนั้นแล้วยังไม่ทันที่เณรจะกราบเรียนว่าอย่างไรต่อ เสียงพ่อแม่ครูอาจารย์ก็ดังขึ้น ไม่ผิดอะไรกับอสนีบาตฟาดลงที่ข้างหู

“เณรนี่มันจะเป็นบ้าแล้วหรือ? หนีเดี๋ยวนี้นะ” เท่านั้นเอง เณรก็เหมือนมีปาฏิหาริย์กระโจนพรวดพราดลงจากกุฏิไวกว่าสายฟ้าแลบเสียอีก วิ่งกระหืดกระหอบออกมาก็พอดีมาพบครูบาซึ่งคอยสังเกตการณ์อยู่ตลอด จากนั้นครูบาก็พูดยิ้มๆ กับเณรว่า

“เป็นไงบ้างล่ะเณร ของอย่างนี้มันเป็นปัจจัตตัง ไม่เจอกับตัวเองก็ไม่รู้หรอกเนอะ ครูบาบอกแล้วก็ไม่เชื่อ”

ผลปรากฏว่าอาการที่สำคัญตนเช่นนั้นก็ระงับลงไป และองค์ท่านก็มิได้ไล่หนีหรือเอาเรื่องนี้มากล่าวดุด่าอะไรอีกเลย

อีกคราวหนึ่งครั้งนี้เป็นพระ คือ ครูบาอีกองค์หนึ่งท่านภาวนาแล้วเกิดสำคัญผิดว่า ตัวเองมีหูทิพย์ขึ้นมา เพราะได้ยินเสียงลึกลับอะไรต่างๆ มากมาย ครั้งหนึ่งท่านได้ยินเสียงนกร้อง แล้วท่านก็เข้าใจไปว่า นกมันบอกว่าฝนกำลังจะตกแล้ว ท่านก็รีบไปเก็บถ้วยเก็บจานชามที่ตากแดดเอาไว้ พอเก็บเสร็จไม่นาน ฝนก็ตกลงมาจริงๆ ยิ่งทำให้ท่านหลงเชื่อเสียงที่ได้ยินหนักเข้าไปอีก ครั้นปรึกษาครูบาองค์ไหนก็ไม่เป็นที่ลงใจ สุดท้ายแม้จะเกรงกลัวเพียงใดก็ต้องยอมเสี่ยงเข้าหาพ่อ-แม่ครูอาจารย์ด้วยตนเองเพื่อให้ได้ความจริงได้เหตุผลผิดถูกเอามาสอนตน พอก้าวเท้าขึ้นบันไดกุฏิ ท่านเห็นพ่อแม่ครูอาจารย์อยู่ข้างบนจ้องมองดูท่านด้วยแววตาดุๆ ท่านก็ชักไม่ค่อยจะกล้าแล้วจากนั้นจึงเอามือชี้มาที่หูของตัวเองแล้วพูดขึ้นว่า *“พ่อแม่ครูอาจารย์ครับ หูผม...”*

ครูบาองค์นี้กล่าวยังไม่ทันจะจบ กำลังว่าจะพูดอะไรต่อไปอีกปรากฏว่าพ่อแม่ครูอาจารย์ก็ขนาบเข้าให้ในทันทีว่า *“ท่านนี่..ระวังจะเป็นบ้านะ”*

พอครูบาได้ยินดังนั้นก็หันหลังลงจากกุฏิเปิดแน่บไปเลย ตอนหลังพ่อแม่-ครูอาจารย์ก็เมตตาเทศน์สอนให้บริกรรมพุทโธถี่ๆ และอย่าไปยุ่งกับเสียงที่ได้ยินอีก เรื่องหูทิพย์ที่วาดภาพไว้ก็เลยจืดจางหายไป

เดินบิณฑบาตทำข้อวัตรปัดกวาด ให้สมเป็นพระหนุ่ม

อีกเรื่องหนึ่ง ครูบาองค์หนึ่งท่านเดินจงกรมกางร่มสู้ฝน จนทางจงกรมแฉะเป็นเลนเป็นโคลน พอฝนหยุดท่านเห็นพ่อแม่ครูอาจารย์เดินผ่านมา ครูบารีบล้างเท้าหลบขึ้นกุฏิแอบดูอยู่ เพราะถ้าพ่อแม่ครูอาจารย์เห็นพระเดินจงกรม ท่านจะเดินเลี่ยงเข้าป่า นัยหนึ่งไม่ต้องการให้พระรู้ว่าท่านมาดู นัยสองไม่เป็นการรบกวนพระทำความเพียร พ่อแม่ครูอาจารย์มองเห็นทางจงกรมก็รู้ทันทีว่า มีพระเดินจงกรมในระหว่างที่ฝนตก เย็นวันนั้นพ่อแม่ครูอาจารย์สั่งตีฆ้องเรียกประชุมเพื่อเทศน์อบรมและท่านก็เทศน์ให้กำลังใจว่า *"ฝนตกๆ ก็ยังมีพระเดินจงกรมอยู่"*

ทำให้ครูบาท่านนี้ปลาบปลื้มใจมาก วันหนึ่งครูบาเกิดท้องเสียอย่างรุนแรงตอนเช้าเดินไปบิณฑบาตเกือบไม่ไหวแต่ก็แข็งใจไปและวันนั้นก็ช่างแปลกประหลาดเสียเหลือเกิน อยู่ๆ พ่อแม่ครูอาจารย์ก็ใช้ให้พระองค์หนึ่งเอาผลไม้ไปใส่บาตรครูบาพร้อมกับพูดว่า *"ผลไม้นี้ช่วยแก้โรคถ่ายท้องได้นะ"*

ครูบาเพียงได้ยินเท่านี้ ยังไม่ทันได้ฉันผลไม้นั้นโรคมันก็ทำท่าจะหายไปเสียแล้ว นี่ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่หยิบยกมา พระเณรที่อยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์ต่างองค์ต่างประสบพบเห็นความเมตตาขององค์ท่านในหลายลักษณะไม่ซ้ำแบบกัน

พอรุ่งเช้าครูบาก็ออกไปบิณฑบาตตามปกติเช่นที่เคยปฏิบัติมา แต่ตอนขากลับจากบิณฑบาตนั้น พระเณรต้องเดินผ่านพ่อแม่ครูอาจารย์ในช่วงใกล้ๆ จะถึงประตูวัด อันนี้ก็เป็นอุบายอันชาญฉลาดที่พ่อแม่ครูอาจารย์คอยสอดส่องพระเณรในยามบิณฑบาตไปในตัว ถ้าหากเห็นพระหนุ่มองค์ไหนเดินบิณฑบาตมาช้ากว่าหมู่พวกเป็นประจำ บางทีก็อาจจะได้ของแถมเป็นเทศน์เด็ดๆ ตามมา ยกตัวอย่างเช่น

ครูบาท่านหนึ่งได้เดินแซงพ่อแม่ครูอาจารย์ตอนใกล้ๆ จะถึงประตูวัด ในขณะที่กำลังจะแซงท่านไปนั้น ก็ได้ยินเสียงองค์ท่านพูดขึ้นเบาๆ พอให้ได้ยินว่า

"พระหนุ่มๆ หัวเท่ากำปั้น เดินบิณฑบาตยังกะคนแก่อายุ ๘๐ มันใช้ไม่ได้นะ"

นอกจากนี้ องค์ท่านได้เคยเทศน์สอนเกี่ยวกับการครองผ้าออกบิณฑบาตว่า

"ถ้าใครไม่ซ้อนผ้าสังฆาฏิออกไปบิณฑบาต ให้ไล่หนีออกจากวัด ถ้าไม่กล้าบอกให้มาบอกเรา เว้นไว้แต่วันที่ฝนจะตก"

การปฏิบัติครูอาจารย์ ให้สังเกตรู้จักคิดอ่านให้รอบคอบ

พระเณรที่เคยอยู่กับองค์ท่านทุกรุ่นต่างยอมรับเป็นเสียงเดียวกันในความเป็นจอมปราชญ์ของพ่อแม่ครูอาจารย์ว่าสุดฉลาดแหลมคม ท่านรอบรู้ทั้งภายนอกภายใน เต็มเปี่ยมด้วยกระแสแห่งเมตตาธรรม แม้ในการทำข้อวัตรหยาบทางภายนอก หากเกิดความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยพ่อแม่ครูอาจารย์ก็ไม่ยอมปล่อยปละละเลยให้เกิดเป็นความเสียหายแก่ศิษย์ อย่างเช่นเหตุการณ์ในคราวนี้

ครั้งหนึ่งขณะที่พ่อแม่ครูอาจารย์จะนั่งรถออกไปทำธุระข้างนอก องค์ท่านใช้ให้พระเวรศาลาไปเอากระโถนเล็กมาให้ พระก็ไปหยิบเอากระโถนผิดเป็นกระโถนใบใหญ่มา จะด้วยความรีบร้อนไม่ทันคิดให้รอบคอบว่าท่านสั่งอย่างไร หรืออาจคิดเองว่ากระโถนอะไรก็ใช้ได้เหมือนกัน หรือเพราะไม่รู้ขนาดของกระโถน จึงไม่ใส่ใจทำตามที่ท่านบอก ซึ่งโดยปกติกระโถนเล็กจะใช้เป็นกระโถนสำหรับบ้วนคำหมาก ส่วนกระโถนใหญ่จะใช้ทิ้งเศษอาหารในช่วงเวลาฉันตอนเช้า เรียกได้ว่าเป็นของใช้ในกิจที่แตกต่างกันและพระเณรทุกองค์น่าจะรู้เป็นอย่างดีแล้ว แต่สำหรับพระองค์นี้ไม่ทราบว่าเป็นเพราะเหตุใดจึงหยิบฉวยมาผิด มิหนำซ้ำ ตอนปิดประตูรถถวายท่าน ก็ยังปิดๆ เปิดๆ ดูโลเลโลกเลก ต้องปิดๆ เปิดๆ ถึงสองทีสามทีกว่าจะล็อคประตูได้ พ่อแม่ครูอาจารย์จึงต้องได้ทั้งดุทั้งปลอบ ดังนี้

"ท่านองค์นี้มันยังไงกัน บอกให้ไปเอากระโถนเล็กก็ไปเอากระโถนใหญ่มา ปิดประตูรถก็ปิดตั้งสองทีสามที ยังปิดไม่เข้า ทำไมจะเซ่อซ่าเอานักหนา การทำข้อวัตรปฏิบัติครูบาอาจารย์ มันต้องได้ศึกษาคิดอ่านให้รอบคอบถึงหน้าที่การงานที่เกี่ยวข้องในทุกด้านที่ตนเองต้องกระทำ เพื่อปฏิบัติหน้าที่นั้นๆ ให้เหมาะสมและถูกกับอัธยาศัยของครูบาอาจารย์ ไม่ใช่ทำไปแบบไม่รู้เรื่องรู้ราว ไม่ใช้ความคิดความอ่าน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ขาดความเอาใจใส่ในกิจการงานที่ควร ย่อมไม่สมควรแก่นักปฏิบัติผู้มุ่งหวังความหลุดพ้น"

และอีกกรณีหนึ่ง ขณะที่องค์ท่านกำลังจะเดินขึ้นรถที่จอดรออยู่หน้ากุฏิ ระหว่างนั้นโยมได้นำน้ำปานะมาถวายอย่างรีบร้อนตรงประตูด้านคนขับ โดยยืนอยู่และได้ยื่นถวายพระที่นั่งอยู่บนรถด้านซ้ายของคนขับด้วยความเร่งรีบ องค์ท่านเห็นกิริยาเหล่านั้นในท่ามกลางผู้คนมากมาย พอองค์ท่านขึ้นนั่งบนรถก็เอ็ดขึ้นเลยว่า

"พระรับประเคนไม่มีธรรม ไม่มีวินัย เราดูไม่ได้นะ...เอาลงไป รับประเคนใหม่"

สาเหตุที่โดนดุก็เนื่องจากกิริยาที่โยมยื่นปานะถวายพระนั้นเป็นอาการขาดความเคารพ พระก็ยังไปรับเสียอีก จะกระทำด้วยความรีบร้อนหรืออย่างไรก็แล้วแต่ โยมก็ควรน้อมเข้ามาถวาย ซึ่งก็อยู่ในองค์ประเคน ๕* ตามพระวินัยนั่นเอง หากว่าโยมประมาทขาดความรอบคอบ พระก็ควรบอกกล่าว ซึ่งองค์ท่านได้พยายามพร่ำสอนพระโดยตลอดเกี่ยวกับการสงวนรักษาพระธรรมวินัย

อีกเหตุการณ์หนึ่งมีหมอเส้นมาจับเส้นถวาย และได้ขอให้องค์ท่านนั่งขัดสมาธิเพื่อจะจับเส้นตะโพก องค์ท่านจึงพูดขึ้นว่า

"นั่งสมาธิจับเส้น เราไม่ค่อยสนิทใจ ถ้านั่งขัดสมาธิก็นั่งภาวนาไปเลย"

อีกคราวหนึ่ง องค์ท่านได้รับนิมนต์ไปรับผ้าป่าในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่อ่อนสา สุขกาโร ทางวัดได้จัดที่นอนจับเส้นไว้หน้าธรรมาสน์ของหลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป องค์ท่านเลยดุขึ้นว่า

"พระไม่ดูธรรมดูวินัย ไม่รู้เหรอ อาวุโสภันเต มาปูหน้าหลวงปู่จันทร์ศรีได้อย่างไร ธรรมวินัยอยู่ตรงไหนองค์ศาสดาอยู่ที่นั่น ย้ายออกไปที่อื่น"

---

*องค์ประเคน ๕ ประกอบด้วย

๑. ของที่ประเคนต้องไม่ใหญ่โตและหนักเกินไป (เพราะต้องยกให้พ้นจากพื้น)

๒. ผู้ประเคนต้องอยู่ในหัตถบาส (ช่วงแขนห่างจากพระประมาณ ๑ ศอก)

๓. ผู้ประเคนน้อมสิ่งของที่จะประเคนนั้นด้วยมือก็ได้ หรือเกี่ยวเนื่องด้วยกายก็ได้ เช่น ใช้ทัพพีตักถวาย

๔. ผู้ประเคนน้อมสิ่งของที่จะประเคนนั้นเข้ามาด้วยอาการเคารพนอบน้อม

๕. สำหรับผู้ชายพระรับประเคนด้วยมือ แต่ผู้หญิงพระจะใช้ผ้าทอดรับ ใช้บาตรหรือจานแทน

บริขารของพระป่า

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท ทำไม้เจีย ไม้สีฟันที่ใช้ในวงพระกรรมฐาน

เกี่ยวกับเรื่องบริขารที่จำเป็นต้องใช้นั้น ในปฏิปทาของพระป่าสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ก็มีแบบอย่างที่ท่านพาปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้ โดยมากท่านก็ยึดถือปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด ไม่ค่อยจะมีอะไรแปลกประหลาด หรือพิสดาร แหวกแนวออกนอกลู่นอกทาง ปกติพ่อแม่ครูอาจารย์ไม่ค่อยจะส่งเสริมให้พระเณรในวัดป่าบ้านตาด มาหมกมุ่นเกี่ยวกับการจัดทำบริขารต่างๆ มากนัก เพราะองค์ท่านเองเคยทำกลดเพียงคันหนึ่ง แล้วเป็นเหตุให้จิตเสื่อมไปเป็นปี กว่าจะรื้อฟื้นจิตใจให้มีสมาธิกลับคืนมาได้ดังเดิม ก็ต้องผ่านความทุกข์ทรมานเพราะจิตเสื่อมมาอย่างสุดแสนสาหัส

เพราะเหตุนั้น องค์ท่านจึงต้องเข้มงวดกวดขัน และคอยป้องกัน ไม่ให้มีการงานใดๆ มาเป็นภัยต่อจิตตภาวนาของพระเณร อันจะเป็นเหตุทำให้จิตใจเหินห่างจาก "พุทโธ" และอีกอย่างหนึ่ง สำหรับผู้ที่มีพื้นฐานของสมาธิจิตมั่นคงดีแล้ว ก็ยังเป็นเหตุให้สมาธิเสื่อมได้ เพราะการทำบริขารแม้เพียงการทำกลดคันเดียวยังไม่ทันแล้วเสร็จ สมาธิที่เคยเข้าได้ตลอดเวลา ก็เริ่มปรากฏเข้าได้บ้าง ไม่ได้บ้าง จนถึงขั้นสมาธิอันตรธานไม่หลงเหลือเลย ดังที่องค์ท่านได้เผชิญมาแล้ว และเห็นโทษของความที่จิตเสื่อมอย่างถึงใจ

แต่ถึงกระนั้น องค์ท่านก็ไม่ได้ห้ามมิให้พระเณรจัดทำบริขารเสียเลยทีเดียว เพราะความสำคัญเกี่ยวกับบริขารที่จำเป็นต้องใช้ก็ยังคงมีอยู่ และเป็นสิ่งที่พระเณรต้องพึ่งพาอาศัยไปตลอดชีวิตนักบวช ดังนั้น การศึกษาเรียนรู้ให้เข้าใจและฝึกหัดทำบริขารให้เป็นด้วยตนเอง ก็นับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งเช่นกัน องค์ท่านเคยปรารภว่า "พระเณรควรศึกษาและฝึกหัดทำบริขารให้เป็นบ้าง อย่างน้อยก็คนละอย่างสองอย่างก็ยังดี เพื่อช่วยกันรักษาแบบอย่างบริขารที่ถูกต้อง และปฏิปทาอันดีงามของครูบาอาจารย์ให้กุลบุตรผู้มาสุดท้ายภายหลังได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติ เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาในภายภาคหน้าต่อไป หากพระเณรพากันทอดธุระเสียแล้ว ต่อไปใครจะมาทำบริขารที่ถูกต้องให้พระเณรได้ใช้กัน"

ก็จริงอย่างนั้นทีเดียว หากพระเณรทำบริขารกันเองไม่ได้แล้ว ก็คงจะต้องไปพึ่งบริขารจากร้านค้า ซึ่งก็ทำมาผิดบ้าง ถูกบ้าง ใช้ได้บ้าง ใช้ไม่ได้บ้าง อย่างที่เห็นๆ กันอยู่ เพราะคนทำก็ทำมา เพียงเพื่อขอให้ขายได้ บางเจ้าก็ทำดี บางเจ้าก็ทำไม่ดี ส่วนคนซื้อก็สักแต่ว่าซื้อ เพียงเพื่อให้มีของได้ถวายพระ เรียกว่ามีศรัทธาเต็มเปี่ยม แต่ขาดปัญญาใคร่ครวญ ส่วนผู้ใช้คือพระเณร ก็ไม่ได้ซื้อหามาเอง เขาเอามาถวายก็จำต้องฉลองศรัทธากันไปตามมีตามได้ ใช้ได้บ้าง ใช้ไม่ได้บ้าง ก็ทนๆ กันไป เรื่องมันก็เข้าตำราว่า "คนซื้อก็ไม่ได้ใช้ คนใช้ก็ไม่ได้ซื้อ คนทำก็สนุกขายกันไปเรื่อยๆ" นี่คือความจริงในยุคปัจจุบัน

ดังนั้น การที่พ่อแม่ครูอาจารย์ไม่ถึงกับส่งเสริมพระเณรในเรื่องนี้ แต่ในขณะเดียวกัน ก็ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่ต้องฝึกหัดทำบริขารให้เป็น แม้องค์ท่านเอง พวกลูกศิษย์ก็ทราบกันดีว่า องค์ท่านมีฝีมือในการตัดเย็บจีวรที่ทั้งรวดเร็วและสวยงามไม่ธรรมดาเลย ดังนั้น การที่องค์ท่านไม่ส่งเสริม แต่ก็ไม่ถึงกับห้าม และยังชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการจัดทำบริขารอีกด้วย จึงน่าจะเป็นอุบายที่มุ่งสอนให้พระเณรรู้จักรักษาตนเอง มิให้เรื่องบริขารอันเป็นของภายนอก มาทำลายสาระสำคัญทางด้านภายในคือจิตตภาวนานั่นเอง

จะเห็นได้จากการที่วัดป่าบ้านตาดรับกฐินในแต่ละปี พ่อแม่ครูอาจารย์จะพาพระเณรกรานกฐิน และอนุโมทนากฐินทุกครั้งไป การกรานกฐินนั้น ต้องได้เอาผ้ากฐิน มา กะ ตัด เย็บ ย้อม ให้ได้สี และเสร็จทันในวันนั้น ให้เป็นจีวรผืนใดผืนหนึ่ง โดยมากก็ใช้เย็บเป็นสบง เพื่อให้ทันกับเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด และต้องได้ภิกษุผู้มีความสามารถ มีความชำนาญการ กะ ตัด เย็บ ย้อม จึงจะสำเร็จประโยชน์ ใช้ได้ทันกับเวลา

เมื่อกรานกฐินแล้ว ก็เป็นช่วงที่พระเณรจะออกเดินธุดงค์ เพื่อหาที่สงบสงัดบำเพ็ญเพียรภาวนาในป่าในเขาตามอัธยาศัย การกรานกฐินจะอยู่ในช่วงจีวรกาลสมัย สำหรับภิกษุที่ต้องการจีวรผืนใดผืนหนึ่ง ก็ต้องช่วยกันตัดเย็บจีวร ในครั้งพุทธกาลนั้น ถือว่าการตัดเย็บจีวรแต่ละครั้ง เป็นงานใหญ่ที่พระเณรต้องช่วยกันทั้งวัดเลยทีเดียว ในครั้งพุทธกาล แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังได้เสด็จมาช่วยพระภิกษุสงฆ์ทำจีวรในครั้งนั้นด้วย

ส่วนที่วัดป่าบ้านตาดนั้น เมื่อรับกฐินแล้ว พ่อแม่ครูอาจารย์ก็อนุญาตให้พระเณรตัดเย็บจีวรกันได้ โดยใช้ศาลาด้านใน ชั้นบน แต่องค์ท่านก็เข้มงวดกวดขันให้ตัดเย็บเป็นเวล่ำเวลา พอถึงเวลาทำข้อวัตรปัดกวาดก็ต้องหยุดทันที และหากมีทีท่าว่าจะยืดเยื้อไปนานหลายวัน ก็จะพูดเตือนสติให้พระเณรได้คิด และรู้จักความพอเหมาะพอดีในการจัดทำบริขาร เพื่อไม่ให้พระเณรเหินห่างจากจิตตภาวนานานมากเกินไป

สำหรับพระป่านั้น เรื่องบริขารท่านมักจะจัดทำกันเอง เพราะจะมีพระที่เก่งในการทำบริขารแต่ละอย่าง ตามจริตนิสัย บางองค์ก็เก่งเย็บจีวร บางองค์ก็เก่งทำขาบาตร บางองค์ก็เก่งทำกลด เป็นต้น ซึ่งบริขารแต่ละอย่างนั้น กว่าที่จะทำได้สำเร็จ ก็ต้องผ่านการเรียนรู้และฝึกหัดมาเป็นอย่างดี และต้องใช้ความเพียรพยายามอย่างมากมายเลยทีเดียว สำหรับผู้ที่มีฝีมือในการทำบริขาร ส่วนใหญ่ท่านมักทำถวายครูบาอาจารย์ หรือสงเคราะห์แก่หมู่คณะที่ขาดแคลนตามโอกาสอันควร และถ่ายทอดวิชาสืบต่อกันมาในวงพระกรรมฐานด้วยกัน

สำหรับบริขารที่พระป่านิยมทำกันเองนั้น ก็มี การตัดเย็บ สบง จีวร สังฆาฏิ ผ้าอังสะ ผ้าปูนั่ง ผ้าอาบน้ำ การทำถลกบาตร (สบบาตร) ขาบาตร กลด มุ้งกลด และเครื่องใช้ต่างๆ เช่น การทำไม้สีฟัน (ไม้เจีย) ทำไม้กวาดสำหรับกวาดลานวัด เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งบางอย่างจำเป็นต้องทำให้ถูกต้องตามพระวินัย และบางอย่างก็จำเป็นต้องศึกษากรรมวิธี

เป็นการเฉพาะ และมีครูบาอาจารย์เป็นผู้ถ่ายทอด จึงจะสามารถทำได้โดยถูกต้องและเหมาะกับการใช้งาน ดังนั้น หากพระเณรไม่ตั้งอกตั้งใจศึกษากันอย่างจริงๆ จังๆ ก็ไม่อาจจะรักษาปฏิปทาในส่วนนี้ไว้ได้

ในลำดับนี้ ก็จักแสดงบริขารต่างๆที่นิยมทำกันในสายพระป่า พอให้เป็นแนวทางปฏิบัติโดยสังเขป และเป็นแบบอย่างแก่กุลบุตรผู้มาสุดท้ายภายหลังได้เรียนรู้ และสืบทอดปฏิปทาอันดีงาม และถูกต้องตามพระวินัย ดังต่อไปนี้

การกะ ตัด เย็บ ย้อม จีวร

จีวร เป็นบริขารสำคัญของพระที่จำเป็นต้องมี และต้องทำให้ถูกต้องตามพระวินัยด้วย สำหรับใช้นุ่งห่มปกปิดร่างกาย ประกอบด้วยผ้า ๓ ผืน เรียกว่า ไตรจีวร ดังนี้

๑. สังฆาฏิ คือ ผ้าพาดหรือผ้าทาบไหล่ (สำหรับธรรมยุต ใช้ผ้า ๒ ชั้น)

๒. อุตราสงค์ คือ ผ้าสำหรับห่ม ที่เราเรียกกันว่า จีวร

๓. อันตรวาสก คือ ผ้านุ่ง ที่เรียกกันว่า สบง

สำหรับงานตัดเย็บจีวรนั้น ค่อนข้างเป็นงานที่สลับซับซ้อนพอสมควรทีเดียว หากมิได้ตั้งใจศึกษาฝึกหัดกันอย่างจริงๆ จังๆ แล้ว คงทำสำเร็จได้ยากมาก

เริ่มต้นจากการกะขนาดให้นุ่งห่มได้พอดีเสียก่อน ซึ่งก็มีมาตรฐานของแต่ละบุคคล ดังนี้ ให้ผู้สวมใส่งอข้อศอกตั้งฉาก แล้ววัดจากส่วนปลายข้อศอกถึงปลายนิ้วกลาง ว่ายาวเท่าไร

สมมติว่า ศอกยาว ๔๕ ซม.

ขนาดมาตรฐานของสบง คือ ยาว ๕ ศอก กับ ๑ คืบ (๑ คืบ = ๓๐ ซม.) จะได้ขนาดของสบง คือ ยาว (๔๕ x ๕) + ๓๐ = ๒๕๕ ซม. (คำว่า ศอกในที่นี้ คือความยาวศอกของผู้ใช้) ส่วนกว้างมาตรฐาน ๒ ศอก ก็จะได้ส่วนกว้าง คือ ๔๕ x ๒ = ๙๐ ซม.

ขนาดมาตรฐานของจีวร คือ ยาว ๖ ศอก กับ ๑ คืบ ก็จะได้ขนาดของจีวร คือ ยาว (๔๕ x ๖) + ๓๐ = ๓๐๐ ซม. ส่วนกว้าง (สูง) มาตรฐาน = ๔ ศอก กับ ๑/๒ คืบ (ครึ่งคืบ = ๑๕ ซม.) ก็จะได้ความกว้าง (สูง) ของจีวร = (๔๕ x ๔) + ๑๕ = ๑๙๕ ซม.

ส่วนสังฆาฏินั้น ใช้ขนาดเท่ากับจีวร โดยมากเมื่อตัดเย็บเสร็จแล้ว สังฆาฏิจะขนาดใหญ่กว่าจีวรเล็กน้อย เผื่อเวลาเดินไปบิณฑบาตต้องซ้อนจีวรเข้ากับสังฆาฏิแล้ว จีวรจะไม่เลยสังฆาฏิออกไป

ขนาดมาตรฐานคือ รูปร่างคนปกติ ไม่อ้วนใหญ่เกินไป หรือสูงเกินไป ถ้าคนอ้วนใหญ่จะต้องเพิ่มด้านยาวออกไปอีก ส่วนคนสูงก็ต้องเพิ่มด้านกว้าง (สูง) ให้มากขึ้น

เมื่อรู้จักขนาดมาตรฐานของจีวรดังนี้แล้ว จากนั้นจึงทำการคำนวณ หรือที่เรียกว่ากะขนาด โดยจีวรจะมีขนาดตั้งแต่ ๕, ๗, ๙ หรือ ๑๑ ขัณฑ์สูงสุด แต่ส่วนใหญ่นิยมใช้ จีวร ๙ ขัณฑ์ เป็นมาตรฐาน

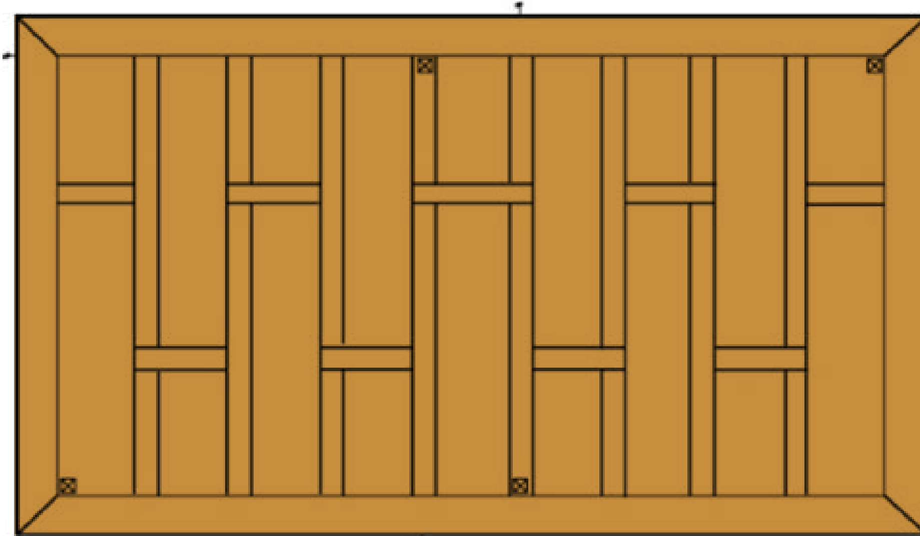
ดังนั้น หากจะตัดจีวร ๙ ขัณฑ์ ก็ต้องคำนวณให้ได้ว่า แต่ละขัณฑ์จะกว้างเท่าไร และยาวเท่าไร เมื่อเย็บเข้ากันเป็นจีวรแล้ว จะต้องได้จีวรขนาดที่นุ่งห่มได้พอดี

สำหรับการคำนวณขนาดของแต่ละขัณฑ์ก็มีหลายวิธี แล้วแต่ว่าใครจะถนัดแบบไหน ขอให้ตัดเย็บออกมาแล้ว ได้ตามขนาดที่ต้องการก็เป็นอันใช้ได้ เมื่อคำนวณได้ขนาดของขัณฑ์จีวรเท่าไรแล้ว บวกเพิ่มเข้าไปอีกขัณฑ์ละ ๒ ซม. ก็จะเป็นขนาดขัณฑ์ของสังฆาฏิ เมื่อเย็บเสร็จแล้ว ก็จะได้สังฆาฏิขนาดพอดีกับจีวร โดยมากสังฆาฏิจะใหญ่กว่าจีวรเล็กน้อย

โครงสร้างจีวร ขนาด ๙ ขัณฑ์

กรอบสี่เหลี่ยมโดยรอบเรียก อนุวาต โดยมาตรฐานนิยมใช้ กว้าง ๑๕ ซม. ที่เห็นเป็นเส้นคู่คั่นตามแนวตั้งของแต่ละขัณฑ์ เรียก กุสิ (หรือกุสิยาว) และที่เป็นเส้นคู่ คั่นขวาง ขนานกับด้านยาวของจีวรทั้งข้างบนข้างล่างสลับกัน เรียก อัฑฒกุสิ (หรือกุสิขวาง) ทั้งกุสิ และอัฑฒกุสิ ขนาดมาตรฐานนิยมใช้ กว้าง ๖ ซม.

โครงสร้างจีวร

วิธีการคำนวณ

สมมติ ผู้ใช้จีวร ศอกยาว ๔๕ ซม. ต้องการจีวร ๙ ขัณฑ์ ความยาวจีวรมาตรฐานก็คือ ๖ ศอก กับ ๑ คืบ ดังนั้น จะได้ ความยาวจีวรที่ต้องการ = (๔๕ x ๖) + ๓๐ = ๓๐๐ ซม. (เผื่อรอยเย็บและเผื่อผ้าหดแล้ว)

เมื่อจะคำนวณขนาดของแต่ละขัณฑ์ ก็ให้เอาความยาวของจีวร หักด้วยความกว้างของอนุวาตทั้งสองด้านๆ ละ ๑๕ ซม. (๑๕ x ๒) = ๓๐ ซม. และหักความกว้างของ กุสิยาว ซึ่งมี

ทั้งหมด ๘ กุสิๆ ละ ๖ ซม. (๘ x ๖) = ๔๘ ซม. ออกไปก่อน ก็จะเหลือพื้นที่สุทธิสำหรับคำนวณขนาดของแต่ละขัณฑ์ คือ ๓๐๐ - ๓๐ - ๔๘ = ๒๒๒ ซม.

ฉะนั้น จีวร ๙ ขัณฑ์ จะแบ่งได้พื้นที่สุทธิที่ไม่รวมกุสิ ไม่รวมอนุวาต ออกเป็น ๙ ชิ้น = ๒๒๒ หารด้วย ๙ ได้ชิ้นละ ๒๔.๖๗ ปัดเศษเป็น ๒๕ ซม. เพื่อให้ง่ายต่อการตัดผ้า จากนั้นก็บวกกุสิและอนุวาต กลับคืนเข้าไป ดังนี้

ขัณฑ์กลาง ๑ ขัณฑ์ มี ๒ กุสิ จะได้ ขัณฑ์กลาง กว้าง = ๒๕ + ๖ + ๖ = ๓๗ ซม.
ขัณฑ์ริม ๒ ขัณฑ์ๆ ละ ๑ อนุวาต จะได้ ขัณฑ์ริม กว้าง = ๒๕ + ๑๕ = ๔๐ ซม.
ขัณฑ์เล็ก ๖ ขัณฑ์ๆ ละ ๑ กุสิ จะได้ ขัณฑ์เล็ก กว้าง = ๒๕ + ๖ = ๓๑ ซม.
ก็จะได้ขนาดความกว้างของแต่ละขัณฑ์ ตามต้องการ

กระบวนการกะ ตัด เย็บ จีวร

เมื่อคำนวณขนาดของแต่ละขัณฑ์ได้แล้ว ก็ขีดเส้นกุสิ และอัฑฒกุสิ ให้ได้ตามรูปโครงสร้างจีวร การขีดอัฑฒกุสิ หรือที่เรียกว่ากุสิขวางนั้น ก็ขีดเป็นเส้นคู่ขนานห่างกัน ๖ ซม. ให้ได้แนวตรงกันทุกขัณฑ์ โดยมากจะใช้วิธีพับสามส่วน แล้วขีดอัฑฒกุสิ เข้าหากึ่งกลางของแต่ละขัณฑ์ หรือขีดออกไปทางด้านริมผ้าก็ได้ หรือใช้วิธีพับครึ่ง แล้ววัดจากกึ่งกลางแต่ละขัณฑ์ แบ่งให้ได้ระยะอัฑฒกุสิ ด้านบน ด้านล่าง สลับให้เท่าๆกัน ตามรูปโครงสร้างจีวรก็ได้ จากนั้นจึงลงมือตัดผ้าออกเป็น ๙ ชิ้น โดยต้องกำหนดหมายไว้ด้วยว่า ชิ้นไหนเป็นขัณฑ์ไหน เสร็จแล้ว จึงเข้าสู่ขั้นตอนการเย็บ โดยเอาแต่ละขัณฑ์มาต่อกัน โดยเย็บแบบล้มตะเข็บ หรือล้มดูก ซึ่งต้องมีความชำนาญไม่ใช่น้อย จึงจะเย็บได้สวยงาม

ส่วนความกว้าง (สูง) ของจีวร เมื่อตัดเย็บแต่ละขัณฑ์ต่อกันเสร็จแล้ว ก่อนเข้าอนุวาต ก็ขึงเชือกตัดริมด้านบน และด้านล่าง ให้ได้ตามขนาดความกว้างมาตรฐานที่คำนวณไว้ โดยมากนิยมเว้าตรงขัณฑ์กลางเข้ามาประมาณ ๑ นิ้ว จากนั้นจึงเย็บเข้าอนุวาตก็สำเร็จเป็นจีวร ขั้นตอนสุดท้ายก็ติดรังดุมชายจีวร และติดรังดุมคอ ทั้งด้านบน และด้านล่าง เพื่อให้นุ่งห่มสลับกันได้ทั้งสองด้าน ก็เป็นอันจบสิ้นขั้นตอนการเย็บที่สมบูรณ์

กระบวนการย้อมจีวร

สำหรับการติดรังดุมคอทั้งด้านบน ด้านล่าง และห่มคลุมจีวรสลับกัน วันหนึ่งเอาด้านบนขึ้น อีกวันหนึ่งเอาด้านล่างขึ้น ก็เป็นปฏิปทาที่ท่านพระอาจารย์ใหญ่ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ถ่ายทอดแก่ลูกศิษย์มาในยุคปัจจุบัน เหตุผลก็คือ เมื่อห่มคลุมสลับกันทั้งสองด้าน ย่อมทำให้จีวรเปื่อยขาดพร้อมกันทั้งสองด้าน ไม่ใช่เปื่อยขาดอยู่เพียงด้านเดียว ก็เป็นเหตุยืดอายุจีวรให้ใช้ได้นานยิ่งขึ้นไปอีก ก็เป็นความจริงอย่างนั้น หากท่านผู้ใดเคยใช้จีวรจนถึงขั้นเปื่อยขาด และเย็บปะไปเรื่อยๆ แล้ว ก็จะเห็นความจริงในข้อนี้ และเกิดความซาบซึ้งอย่างถึงใจทีเดียว

เมื่อผ่านขบวนการเย็บเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำไปสู่การย้อมแก่นขนุน โดยใช้เตาต้มแก่นขนุนขนาดใหญ่ เคี่ยวแก่นขนุนจนได้น้ำออกเป็นสีแดงคล้ำ จากนั้นจึงผสมสีย้อมผ้า โดยใช้ สีทอง สีกรัก สีแก่นขนุน สีแดง หรือใช้น้ำที่ฝนจากหินแดง ต้องผสมให้ได้สัดส่วนกันพอดี

สำหรับปริมาณการผสมนั้น ขึ้นอยู่กับผ้าที่จะย้อม ว่าจะย้อมกี่ผืน ผ้าหนาหรือผ้าบาง ปริมาณการผสมก็แตกต่างกันไป ทั้งนี้ต้องอาศัยผู้มีประสบการณ์จึงจะสามารถผสมสีและย้อมออกมาได้สีมาตรฐานตามที่ใช้กัน หากผสมไม่เป็นก็อาจทำให้จีวรเสียสีได้ การผสมสีจึงกล่าวได้ว่า มีความสำคัญมิใช่น้อย สำหรับสีจีวรที่ใช้กันในวงพระป่านั้น จะออกเป็นสีเหลืองแกมแดง (สีเหลืองหม่น) หรือไม่ก็สีวัวโทน ซึ่งเป็นสีที่ถูกต้อง และตรงตามปฏิปทาที่พ่อแม่ครูอาจารย์พาปฏิบัติมาแต่เดิม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กว่าจะทำการ กะ ตัด เย็บ ย้อมให้สำเร็จเป็นจีวรแต่ละผืนได้นั้น ต้องผ่านขั้นตอนมากมาย และต้องใช้ฝีมือบวกกับความเพียรพยายามอย่างยิ่งยวดเลยทีเดียว ฉะนั้น การที่พระเณรจะได้มีโอกาสนุ่งห่มผ้าจีวร ที่ผ่านการ กะ ตัด เย็บ ย้อม เช่นนี้ได้นั้น จึงไม่ใช่ของง่าย เพราะต้องอาศัยภิกษุผู้ฉลาดและมีความสามารถอย่างยิ่งจริงๆ หากท่านผู้ใดมีโอกาสได้นุ่งห่มผ้าจีวรเช่นนี้แล้วก็ถือเป็นความภาคภูมิใจได้เลยทีเดียว

และที่สำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด สิ่งนี้คือการสืบทอดปฏิปทาดั้งเดิมแห่งวงพระกรรมฐาน ที่พ่อแม่ครูอาจารย์ได้พาปฏิบัติมา หากยังมีภิกษุผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบอยู่ตราบใด ปฏิปทาเหล่านี้ย่อมไม่มีวันเสื่อมสลายไปอย่างแน่นอน ดังนั้น พระเณรจึงควรเห็นความสำคัญ และสืบทอดปฏิปทาในข้อนี้ไว้ ไม่ควรลืมตัว และมักง่าย หวังพึ่งแต่บริขารจากร้านค้าโดยถ่ายเดียว

จริงอยู่ แม้ในยุคปัจจุบัน โรงงานทอผ้าสำเร็จรูป สามารถย้อมสีผ้าจากโรงงานได้ใกล้เคียงกับสีผ้าจีวรที่พระกรรมฐานใช้อยู่ ด้วยเทคโนโลยีที่ดีกว่า ทำให้สีติดทนนานกว่า และสามารถซักได้แม้กับน้ำเย็น หรือกับเครื่องซักผ้าสมัยใหม่ โดยที่สีไม่ลอก ไม่ต้องมาต้ม เคี่ยวแก่นขนุน ซัก ย้อม ให้ยากลำบาก ซึ่งก็เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับพระเณรได้ไม่ใช่

น้อย ซึ่งก็น่าที่พระเณรจะควรยินดี แต่ในขณะเดียวกัน บนความสะดวกสบายเช่นนั้น ก็ไม่ผิดอะไร กับการเอาระเบิดนิวเคลียร์นิวตรอน มากวาดล้างทำลายปฏิปทาในฝ่ายกรรมฐานให้แตกทำลายอย่างพินาศย่อยยับไม่เหลือซากเลยทีเดียว

การบ่มบาตร[๑]

บาตร คือบริขารที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของภิกษุ ใช้ภิกขาจารบิณฑบาตอาหารจากชาวบ้านในชีวิตประจำวัน และหากถึงคราเดินธุดงค์สู่พงไพร พระกรรมฐานก็ใช้บาตรต่างกระเป๋าเดินทางใส่บริขารต่าง ๆ เช่น สังฆาฏิ ผ้าอาบน้ำ ที่กรองน้ำ เป็นต้น พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้ใช้บาตรดินและบาตรเหล็ก ปัจจุบันนิยมใช้บาตรสเตนเลสเป็นเหล็กที่ทนทานไม่เป็นสนิม และกำหนดให้ภิกษุมีบาตรได้เพียงใบเดียว โดยต้องอธิษฐานเป็นของใช้ส่วนตัว

บาตรที่สามารถอธิษฐานได้ ต้องผ่านการบ่มด้วยไฟเสียก่อน ซึ่งมีวิธีการดังนี้

- ทำความสะอาดบาตรให้เรียบร้อย ล้างด้วยผงซักฟอก เช็ดให้สะอาดแห้งสนิท ไม่ให้มีรอยนิ้วมือและคราบสกปรกติดอยู่

- เตรียมถังแก๊ส ปี๊บใหญ่ หรือถังน้ำมันที่ใส่บาตรเข้าไปได้ และไม่สูงจากบาตรเกินกว่า ๑ ฟุต

- เตรียมหาฟืน ไม้ไผ่ ไม้รวก และไม้อื่น ๆ ที่ให้ความร้อนสม่ำเสมอ ถ้าไม่มีใช้ฟาง ใบไม้แห้ง กาบมะพร้าว หรือวัสดุอื่นที่หาง่ายในท้องถิ่นนั้นๆ

- ใช้สังกะสีรองที่พื้นดินกันความชื้นและสัตว์ในดินไม่ให้ได้รับอันตรายจากไฟ

- ขนทรายใส่บนแผ่นสังกะสีเกลี่ยให้ทั่ว เอาอิฐมาวาง ๓ ก้อนเป็นสามเส้า

- วางสังกะสี ทราย อิฐ ที่เตรียมไว้ให้ถูกต้องเรียบร้อย

- นำบาตรที่ทำความสะอาดเรียบร้อยแล้วคว่ำลงบนอิฐสามเส้านั้น

- ครอบปี๊บหรือถังแก๊สลงตรงบาตร ระวังอย่าให้บาตรเคลื่อนที่

- ตั้งฟืนรอบๆ ถังแก๊ส ระวังอย่าให้กระทบถังแรง จะทำให้เคลื่อนที่ถูกบาตรล้ม

- จุดไฟเผาให้ได้ความร้อนที่สม่ำเสมอ ปล่อยให้ไฟไหม้ฟืนจนหมด

- เมื่อฟืนหมด เขี่ยถ่านและขี้เถ้าออกห่างถัง รอสักครู่ แล้วนำบาตรออกมาขณะที่บาตรยังอุ่นอยู่ ใช้ผ้าชุบน้ำมันพืช เช่น น้ำมันมะพร้าว เช็ดให้ทั่ว

- เมื่อบาตรเย็นสนิทแล้ว นำบาตรมาล้างให้สะอาด เช็ดให้แห้ง บาตรที่บ่มแล้วจะมีสีต่าง ๆ กัน เช่น สีดำ สีน้ำเงิน สีม่วง สีทอง สีปีกแมลงทับ (เขียว) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร้อนและระยะเวลาในการบ่ม

[๑] บ่มบาตร บางแห่งใช้ระบมบาตร หรือรมบาตร คือการรมบาตรให้ดำเป็นมันเพื่อกันสนิม

การทำขาบาตร

ขาบาตร เป็นบริขารจำเป็นที่พระเณรต้องใช้คู่กับบาตร เป็นที่รองบาตร พระวินัยไม่ได้กำหนดรูปแบบบังคับว่า ขาบาตรจะต้องเป็นอย่างนั้น จะต้องเป็นอย่างนี้เหมือนบาตร หรือจีวร เพราะฉะนั้น ขาบาตรจึงค่อนข้างมีหลากหลายรูปแบบ ขึ้นกับว่า ใครจะมีความสามารถในการทำอย่างไร แต่สำหรับในวงพระกรรมฐานนั้น ก็มีรูปแบบอันเป็นปฏิปทาที่ครูบาอาจารย์ถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ

โดยมากนิยมใช้ไม้ไผ่ตง ที่เนื้อแห้งสนิท นำมาตัดเป็นท่อนยาวประมาณ ๙ นิ้ว แล้วผ่าเหลาให้เป็นเส้นกลม นำมาดึงรูดผ่านรูเหล็กเพื่อบังคับให้ได้ขนาดที่เท่ากันตามต้องการ ขาบาตรที่นิยมทำกันโดยมาตรฐาน จะใช้ลิ่วไม้ไผ่จำนวนประมาณ ๒๗๐ - ๒๘๐ ลิ่ว แต่ใน

ภาพแสดงขั้นตอนการทำขาบาตร

การถักเย็บที่รองขาบาตร

ยุคหลังๆ มีการพัฒนาวัสดุที่ใช้ บางทีก็หันไปใช้ก้านลาน ซึ่งเหนียวกว่า หรือบางท่านก็เขยิบไปนิยมไม้เนื้อแข็งจำพวกไม้พยุง ไม้มะค่า หรือใช้แก่นมะขามกันไปเลย เนื่องจากเป็นไม้ที่มีลวดลายสวยงามตามธรรมชาติ มีความแข็งแรงทนทาน แต่ก็หาได้ยาก และทำได้ยาก และมีน้ำหนักมากกว่า

ขาบาตรจะสวยงามหรือไม่ ก็อยู่ที่การคัดไม้ และเหลาไม้ การหลาบให้กิ่วตรงกลางลาดเอียงไปหาส่วนปลายทั้งสองด้าน โดยต้องได้ระดับความลาดเอียงเท่ากันหมดทุกลิ่ว ปัจจุบันสามารถทำบล็อกแล้วใช้ลูกหมู[๑]ขัด ก็จะทำให้ได้ขนาดลิ่วเป็นมาตรฐานเท่ากันหมด

การร้อยถักขาบาตรด้วยเชือกให้เป็นแนวเดียวกัน และได้ระยะวงรอบที่ห่างเท่ากัน การออกแบบลายถัก และการเล่นระยะห่างลายถักรอบขาบาตรให้สวยงาม กลมกลืนกัน ทั้งด้านบน และด้านล่าง จะช่วยขับให้ขาบาตรดูเด่นและประณีตยิ่งขึ้น ผสานกับการพ่นสีย้อมเนื้อไม้ให้ดูภูมิฐานและสง่างาม ซึ่งต้องใช้ฝีมือและความชำนาญอย่างมากเลยทีเดียว และที่สำคัญ ตรงเอวขาบาตรต้องได้ขนาดพอดี ไม่ดูเล็กหรือใหญ่เกินไป

เมื่อถักร้อยรอบขาบาตร เสร็จสวยงามดีแล้ว ต้องใช้ล้อบังคับขันด้วยนอต ให้ได้ส่วนสูงตามที่ต้องการ และขีดเส้นรัศมีโดยรอบเป็นวงกลม เพื่อตัดลิ่วทุกลิ่ว ให้ได้ขนาดวงกลมตามที่ต้องการ ปัจจุบันสามารถใช้ลูกหมูเจียช่วย ก็ทำให้งานได้มาตรฐานดีขึ้นกว่าเดิม

เมื่อตัดและเจียรอบเป็นวงกลมได้ที่แล้ว ก็จะถักตะกรุดเบ็ดรัดปลายและเข้าขอบด้วยไม้ไผ่ที่ขดยาวเป็นวงกลมรอบขาบาตร งานขั้นตอนนี้ต้องใช้ฝีมือและประสบการณ์ความชำนาญอย่างมาก จึงจะสามารถเข้าขอบได้เรียบ และเป็นวงกลมสวยงามเท่ากันหมด ทั้งด้านบนและด้านล่าง โดยที่ขาบาตรไม่เบี้ยวหรือเอียง ส่วนด้านที่ต้องวางกับพื้น ก็จะใช้หวายถักรองกันสึก หรือสมัยใหม่นี้เปลี่ยนมาใช้สายไฟถักรองกันสึกแทน ซึ่งก็ดูสวยงามดี

เมื่อเข้าขอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะได้ขาบาตร โค้ง เว้า เป็นวงกลมได้สัดส่วนพอเหมาะพอดี จากนั้นก็ใช้ไหมพรมเนื้อดี ถักถลกขาบาตรอีกครั้งหนึ่ง ส่วนจะถักลวดลายแบบใด ให้สวยงามแค่ไหน ก็อยู่ที่ผู้ใช้ต้องการแบบไหน อีกทั้งผู้ถักมีความชำนาญ และมีความเพียรมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถศึกษาเรียนรู้และฝึกหัดทำได้ทุกอย่าง

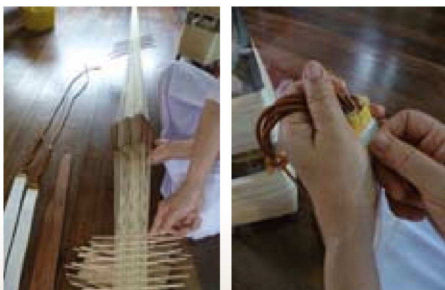
ขาบาตรที่เสร็จสมบูรณ์พร้อมด้วยความงามอันวิจิตรประณีต ทั้งดูภูมิฐาน และดูมีสง่าเช่นนี้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความสุขุมคัมภีรภาพ และความเพียรอันยิ่งยวดของผู้ทำเลยทีเดียว อีกทั้งเป็นการสร้างสมบุญบารมีในอีกแขนงหนึ่งด้วย แม้ผู้มีโอกาสได้ใช้ขาบาตรที่มีความงามพร้อมเช่นนี้ หากเป็นการที่ได้มาเอง

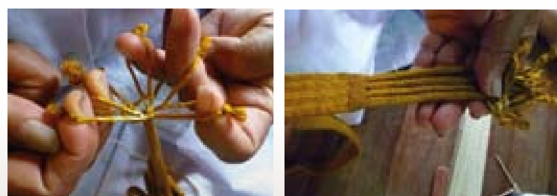

โดยธรรม ย่อมแสดงถึงบุญบารมีที่สั่งสมมาแล้วมากเช่นกัน แต่ต้องมิใช่การดิ้นรนแสวงหามาด้วยอำนาจของกิเลสตัณหา ดังนั้น ปฏิปทาที่พ่อแม่ครูอาจารย์พาดำเนินมาเกี่ยวกับเรื่องนี้นั้น ก็มุ่งหวังมิให้บริขารกลายมาเป็นโทษแก่พระเณรนั่นเอง ท่านสอนให้พระเณร รู้จักทำบริขารให้ "เป็น" คือรู้จักประมาณในการทำ และ ใช้บริขารให้ "เป็น" คือ ไม่ให้ยึดติดจนกลายมาเป็นภัยกับตัวเอง

[๑] ลูกหมูหรือลูกหนูเป็นเครื่องเจียชนิดหนึ่ง

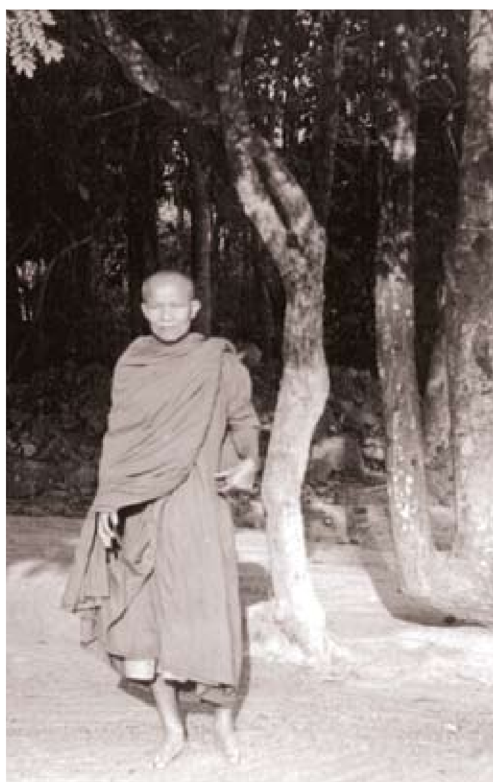

ภาพแสดงการทำสายรัดประคด ซึ่งเป็นบริขารอีกอย่างหนึ่งที่จำเป็นของพระ

ครูบาอาจารย์พระกรรมฐาน ที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงตา*

ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๑๑

องค์หลวงตาเทิดทูนบูชาคุณธรรมพ่อแม่ครูอาจารย์หลวงปู่มั่นแบบสุดจิตสุดใจด้วยเหตุผลหลายประการ เฉพาะข้อวัตรปฏิปทาของหลวงปู่มั่นประจำองค์เพียงเรื่องเดียวก็ไม่อาจพรรณนาได้หมดสิ้นและยากจะมีผู้ใดเสมอเหมือน หลวงปู่มั่นยังสามารถนำพาศิษยานุศิษย์พระเณรให้ก้าวเดินตามรอยท่านได้อีกเป็นจำนวนมาก แต่ในระยะต่อมาครูบาอาจารย์เหล่านั้นก็ค่อยล่วงลับดับขันธ์ไป ภาระการแนะนำสั่งสอนจึงตกมาสู่องค์หลวงตาหนักขึ้นอย่างเลี่ยงไม่ได้ ในเรื่องนี้องค์หลวงตาได้กล่าวไว้เช่นกันว่า

"...หลวงปู่มั่นบุกเบิกกรรมฐาน ท่านเป็นองค์แรกไปเลย เราเดินตามท่าน ท่านเป็นกรรมฐานท่านเดินหน้า ทุกข์ยากลำบากทุกอย่างอยู่กับท่านหมดนั่นแหละ นั่นละได้ธรรมมาสอน แล้วใครที่จะทำที่จะกระจายไปกว้างแสนกว้างเหมือนหลวงปู่มั่น

หลวงปู่มั่นจึงเป็นโรงงานใหญ่ สำหรับผลิตลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายทางด้านอรรถด้านธรรมให้กระจายออกไปทุกวันนี้ก็ออกจากหลวงปู่มั่น เทศนาว่าการสั่งสอนบรรดาลูกศิษย์ไปประพฤติปฏิบัติ ได้มรรคได้ผลขึ้นมาธรรมะกระจายออกไป เหล่านี้มีตั้งแต่ลูกศิษย์ท่านอาจารย์มั่นทั้งนั้นนะ ที่แผ่กระจายทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกาย เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นทั้งนั้นแหละ องค์ท่านนิพพานไปแล้วชื่อเสียงนี้กระฉ่อนทั่วประเทศทั่วโลก

เฉพาะองค์ท่านเองท่านไม่ค่อยไปสอนใครละ ถ้าสอนก็สอนพระ พระอยู่กับท่านไม่กี่องค์ในป่าในเขายิ่งแล้วท่านไม่รับใคร ตอนท่านแก่นี้ท่านคงจะสงสารบ้างก็เลยรับพระมา แต่ก่อนไม่นะ พระไปอยู่กับท่านไม่ได้

ลูกศิษย์ของท่านองค์ไหนๆ ที่ปรากฏชื่อลือนามเหล่านี้มีแต่เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นทั้งนั้นนะ อย่างท่านอาจารย์ขาว อาจารย์คำดี อาจารย์-

---

* พระภิกษุสามเณรครูบาอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงตามีเป็นจำนวนมากทั้งฝ่ายมหานิกายและฝ่ายธรรมยุตจากทุกภาคทั่วประเทศ รุ่นอาวุโสสูงมาจากการเรียนปริยัติหรือศึกษาภาคปฏิบัติกับหลวงปู่มั่น รุ่นอาวุโสรองลงมามาจากการพบกันระหว่างการเที่ยววิเวกในสถานที่ต่างๆ และสำหรับศิษยานุศิษย์ขององค์หลวงตามาจากการมีโอกาสได้อยู่จำพรรษาด้วย หรือการเป็นพระอาคันตุกะมาศึกษาในสำนักขององค์ท่านเป็นระยะๆ แต่มิได้จำพรรษา หรือพระเณรที่ได้เคยอุปถัมภ์อุปัฏฐากองค์ท่านในแง่มุมและในวาระต่างๆ ตลอดถึงพระเณรที่ได้เสียสละร่วมแรงร่วมใจกันในงานรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากมายนับเป็นหมื่นรูปขึ้นไป และอื่นๆ

คณะกรรมการผู้จัดพิมพ์ฯ ขอมีส่วนและขออนุโมทนาสาธุการในกุศลผลบุญของพระภิกษุสามเณรครูบาอาจารย์ทุกรูปมา ณ โอกาสนี้ และกราบขออภัย / ขออภัยเป็นอย่างสูงหากข้อมูลที่รวบรวมมาได้นั้นต้องตกหล่นหรือขาดความสมบูรณ์ไปด้วยข้อจำกัดหลายประการ ทำให้รายชื่อพระภิกษุสามเณรย่อมมีโอกาสตกหล่นไปได้ แต่ความสมบูรณ์ในคุณความดีของท่านทั้งหลายที่มีต่อองค์หลวงตานั้นมิได้ตกหล่นไปด้วยแม้แต่น้อย อนึ่ง การเก็บบันทึกข้อมูลบุคคลของวัดเพิ่งเริ่มจัดทำขึ้นในระยะหลังไม่กี่ปีนี้ตามความจำเป็นที่พระเณรเข้ามาขออยู่ศึกษามากขึ้น

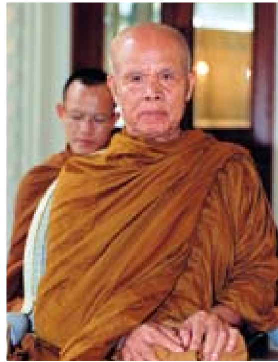

พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร

พระอาจารย์นิล ญาณวีโร

หลวงปู่บัว สิริปุณโณ

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต

หลวงปู่ศรี มหาวีโร

หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ

หลวงปู่เพียร วิริโย

พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม

พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต

หลวงปู่ลี กุสลธโร

หลวงปู่คำตัน ฐิตธัมโม

หลวงพ่อชาลี โชติปาโล

อะไรต่ออะไรๆ ตลอดอาจารย์ตื้อที่ไหนใช่หมดเลย เป็นลูกศิษย์ของท่านทั้งนั้น กระจายออกไปนี้ก็เพราะลูกศิษย์ของท่าน โรงงานใหญ่อยู่ที่นั่นผลิตธรรมให้ลูกศิษย์ลูกหา แล้วก็นำธรรมนี้ออกไปกระจายทั่วโลกเวลานี้ ก็เพราะหลวงปู่มั่นองค์เดียว

ปฏิปทานี้เป็นแบบฉบับไม่เคลื่อนคลาดอะไรเลย เดี๋ยวนี้ค่อยหดย่นเข้ามาๆ ภาคปฏิบัติก็ยังเหลือแต่เราที่ว้อๆ อยู่นี้กับพระกับเณรทั้งหลาย พระเณรจุดศูนย์กลางจะมาอยู่กับเราเวลานี้นะ ไม่บอกก็เป็นเอง อยู่กับเราคอยฟังเสียงเรา แต่ก่อนทั้งหลายก็อยู่กับหลวงปู่มั่นทีนี้ท่านล่วงไปแล้ว ก็ถัดลงมาที่ยังเป็นตนเป็นตัวอยู่ก็คือเรา ก็ทราบแล้วว่าเราเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่น ทีนี้ก็มายึดมาเกาะตรงนี้ละเรื่อยมา...”

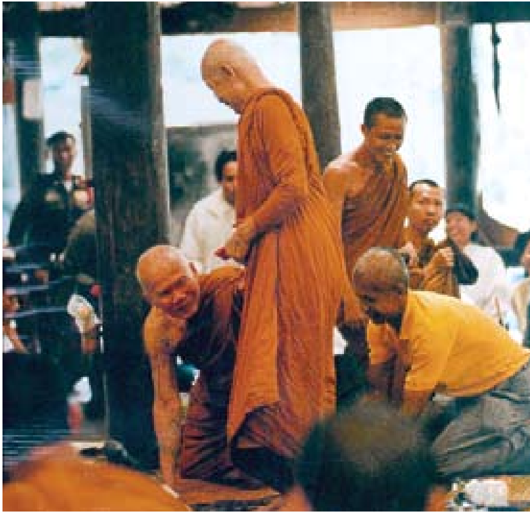
ยุคบ้านห้วยทราย (พ.ศ. ๒๔๙๔ – ๒๔๙๘)

เป็นพระกรรมฐานที่จำพรรษากับองค์หลวงตาในยุคก่อนสร้างวัดป่าบ้านตาดและเป็นระดับครูบาอาจารย์ในสมัยปัจจุบัน มีรายนามดังนี้

พระอาจารย์สม โกกนุทโท, พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร, พระอาจารย์นิล ญาณวีโร, หลวงปู่บัว สิริปุณโณ, หลวงปู่หล้า เขมปัตโต, หลวงปู่ศรี มหาวีโร, หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ, หลวงปู่เพียร วิริโย, พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม, พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต, พระอาจารย์สีหา, หลวงปู่ลี กุสลธโร, พระอาจารย์สวาท, หลวงปู่คำตัน ฐิตธัมโม, หลวงพ่อชาลี โชติปาโล ฯลฯ

มีสามเณร ๔ รูปคือ สามเณรชื่อน้อย ๒ รูป, สามเณรบุญยัง และสามเณรโส

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต กราบคารวะองค์หลวงตา บนศาลาวัดป่าบ้านตาด

องค์หลวงตากับพระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร บนศาลาวัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๓

ยุควัดป่าบ้านตาด (พ.ศ. ๒๔๙๙ — ๒๕๕๔)

ตั้งแต่องค์หลวงตาสร้างวัดป่าบ้านตาด พระเณรก็เริ่มหลั่งไหลมาอยู่ศึกษากับท่านมากขึ้น ซึ่งมีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในระยะแรกท่านจำกัดจำนวนพระเณรจำพรรษาไว้เพียง ๑๗-๑๘ องค์ และคงจำนวนไว้เช่นนั้นหลายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๙ มาจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๐

ครั้นออกพรรษาจะมีพระเณรอาคันตุกะจำนวนมากสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนเข้ามาพักชั่วคราว หากพระเก่าขยับขยายออกไปแล้วไม่กลับมาก่อนวันวิสาขบูชา พระเณรอาคันตุกะเหล่านี้ก็จะเข้าจำพรรษาแทนที่กันต่อไป โดยมากจะถือเกณฑ์เรียงลำดับมาก่อนหลังเป็นหลัก ระยะต่อมาเมื่อครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ ล่วงลับไป พระเณรจำนวนมากไม่มีที่เกาะที่ยึด องค์ท่านก็อนุโลมผ่อนผันรับพระเข้าจำพรรษามากขึ้น ดังนี้

“...บรรดาลูกศิษย์ทั้งหลายที่ไปอบรมอยู่วัดป่าบ้านตาดทั่วประเทศไทย ไม่ใช่น้อย ๆ ถ้าพูดตามความสัตย์ความจริงแล้วหลวงตาบัวนี้มีลูกศิษย์ฝ่ายพระนี้มากที่สุด .. เราไม่อยากรับพระรับเณรก็ดังที่ว่านี่แหละรับเป็นภาระแล้วดูแลแนะนำสั่งสอนตลอดเลย กลางค่ำกลางคืนต้องออกไปสังเกตดูพระดูเณรประกอบความพากเพียรอย่างไรหรือไม่ ตั้งหน้าตั้งตามา มาแล้วมาอยู่ยังไง เคยไล่ออกจากวัดหลายองค์นะ ที่มารับไว้แล้ว มาแล้วไม่เป็นท่าซิ นอนไม่รู้จักตื่น เวลานอนยังไม่ถึง ๔ ทุ่มเลยนอนหลับครอกๆ แล้ว *‘เอ๊ มันยังไงกัน’*

นั่นเอาละนะ พอเที่ยงคืนไปดูอีกแล้ว ตี ๓-๔ ไปดูอีก วันหลังสังเกตอีก ก่อนที่จะไล่ออกจากวัดไม่ใช่ไล่เฉยๆ นะ ทดสอบดูรู้นิสัย จริตนิสัยขี้เกียจขี้คร้านท้อแท้อ่อนแอหรือขยันหมั่นเพียรหมดเรียบร้อยแล้ว ที่ไล่ออกจากวัดก็ผู้ขี้เกียจ ไปดูจับเอาทุกระยะๆ แน่ใจแล้วบอกเลย ท่านให้ไป ไม่มีมาคัดค้านเรา เราจับได้หมดแล้ว เพราะฉะนั้นจึงไม่อยากรับพระรับเณร รับมาก็เป็นภาระ ..

ปีแรกมาอยู่นี่ ๑๒ องค์ เรารับจำกัด ๑๘ องค์ .. อย่างวัดนี้อย่างมากที่สุดไม่เลย ๑๘ องค์ เรียกว่ามากที่สุด ตอนนั้นมีครูบาอาจารย์หลายองค์ท่านยังมีชีวิตอยู่ พระเณรทั้งหลายก็ได้ไปอาศัยอยู่กับท่านๆ .. ทีนี้พอองค์นั้นล่วงไปองค์นี้ล่วงไปก็ไหลเข้ามาหาเรา จาก ๑๘ รับ ๒๐ จาก ๒๐ เตลิดเลยเป็น ๕๐ กว่าตลอดมา ครูบาอาจารย์แต่ก่อนอย่างหลวงปู่ขาว พระเณรก็ไปเต็มอยู่นั่น หลวงปู่ฝั้น เต็มอยู่นั่น หลวงปู่อ่อน เหล่านี้เต็มทั้งนั้นล่ะ พอองค์นั้นล่วงไปองค์นี้ล่วงไปไหลเข้ามาๆ .. ไม่มีที่ยึดที่เกาะก็ไหลเข้ามาละซิ จึงได้รับเพิ่มขึ้น รับพระรับเณรเป็นภาระหนักมากอยู่นะ รับต้องรับผิดชอบทุกอย่างด้วย สังเกตสังกาแนะนำสั่งสอน จึงไม่รับง่ายๆ...”

เทศนาเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ แสดงถึงความเมตตาศิษย์เป็นล้นพ้นแม้จะชราภาพมากอายุจวนจะ ๙๓ ปีแล้วก็ตาม ท่านยังสู้อุตส่าห์ออกเดินตรวจตราดูทางจงกรมดูความพากเพียรของพระเณรในยามค่ำมืดดึกดื่น ดังนี้

“กลางคืนผมเดินดูไม่เห็นพระลงเดินจงกรมกลางคืนเงียบๆ ไม่เห็นนะ นี่พึ่งมาพูดวันนี้ ไปดูเป็นประจำนะ ท่านทั้งหลายว่าผมไม่ไปดูเหรอ มันขี้เกียจอะไรนักหนา ถ้าขี้เกียจให้หนีจากวัดนี้ อย่าอยู่ นี้ไปเที่ยวเดินดูหมด กลางค่ำกลางคืนไม่เห็นพระออกมาเดินจงกรมหย็อกๆ แหย็กๆ เลย ท่านทั้งหลายว่าผมไม่ดูเหรอ ผมไปดูตลอดนะ นี่ล่ะวันนี้ออกพูดเสียบ้างนานๆ พูดทีหนึ่งๆ

นี่ล่ะการปกครองหมู่เพื่อนรับหมู่เพื่อนรับจริงรับจัง แนะนำสั่งสอนสังเกตสังกาทุกแง่ทุกมุม ให้พากันเอาจริงเอาจัง อย่ามาเหลาะแหละให้เห็น ตั้งแต่ดูธรรมดานี้ก็ขวางตาพอแล้ว แบบหลับหูหลับตาไปกับหมู่กับเพื่อน นี้ไม่ได้คุยนะความเพียร ดูหมู่เพื่อนดูไม่ได้ ถ้าเราทำอย่างนี้เราก็ตายไปนานแล้วแหละ นี่ไม่ได้ทำอย่างนี้”

บ้านตาดยุคแรก (พ.ศ. ๒๔๙๙ – ๒๕๑๑)

เป็นยุคที่องค์หลวงตาเน้นการสอนพระเป็นพิเศษ ครูบาอาจารย์ที่อยู่จำพรรษาร่วมกันในเวลานั้นก็มีทั้งที่ตามมาจากยุคห้วยทราย อาทิ พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร, หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ, หลวงปู่เพียร วิริโย, พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม, หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต, หลวงปู่ลี กุสลธโร, พระสุกันต์, พระอาจารย์คำผิว สุภโณ, พระผัน, พระสมนึก และสามเณรเสริฐ

ครูบาอาจารย์ที่มาจำพรรษาด้วยหรืออยู่ศึกษาใหม่มีรายนามดังนี้ หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท, หลวงปู่ผาง ปริปุณโณ, หลวงปู่สอ พันธุโล, พระอาจารย์ทอง จันทสิริ, หลวงปู่ฟัก สันติธัมโม, พระอาจารย์แสวง โอภาโส, พระอาจารย์บุญกู้ อนุวัฑฒโน, พระอาจารย์น้อย ปัญญาวุโธ, หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม, หลวงปู่บุญยัง ผลญาโณ, พระอาจารย์ทองอินทร์ กตปุญโญ, พระอาจารย์ปีเตอร์ ปัญญาวัฑโฒ, พระอาจารย์จอร์จ (เชอรี่) อภิเจโต เป็นต้น

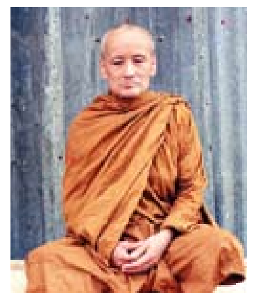

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

หลวงปู่ผาง ปริปุณโณ

หลวงปู่สอ พันธุโล

พระอาจารย์ทอง จันทศิริ

หลวงปู่ฟัก สันติธัมโม

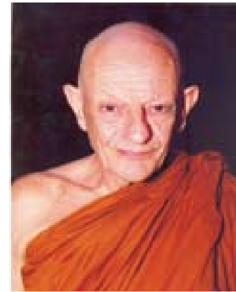

พระอาจารย์แสวง โอภาโส

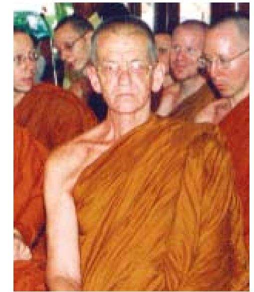

พระอาจารย์บุญกู้ อนุวัฑฒโน

พระอาจารย์น้อย ปัญญาวุโธ (นาคขวา)

หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม (นาคซ้าย)

พระอาจารย์ทองอินทร์ กตปุญโญ

พระอาจารย์ปีเตอร์ ปัญญาวัฑโฒ

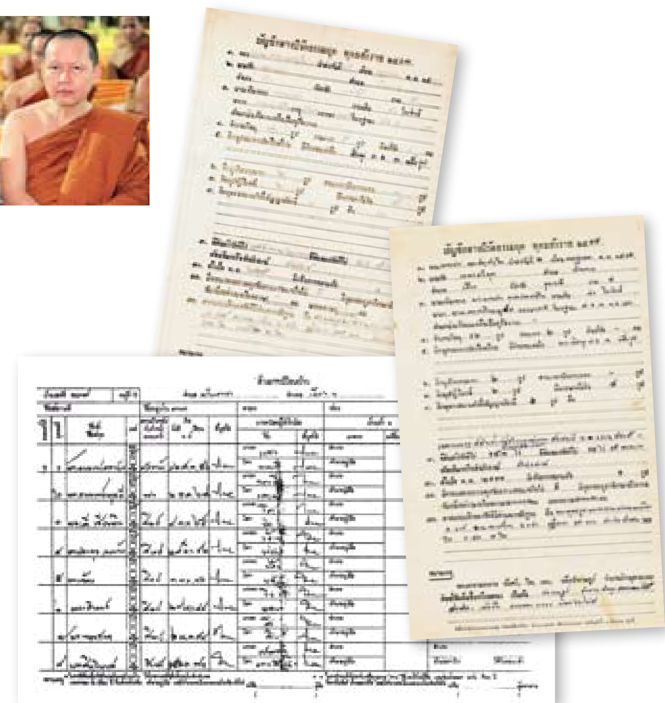

พระอาจารย์จอร์จ (เชอรี่) อภิเจโต

บ้านตาดยุคสอง (พ.ศ. ๒๕๑๒ — ๒๕๒๘)

เป็นยุคที่องค์หลวงตาเกี่ยวข้องกับประชาชนและพระเณรมากขึ้น ครูบาอาจารย์ที่อยู่จำพรรษาร่วมกันมีรายนาม ดังนี้

พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก, พระอาจารย์ทองฮวด ฐานวโร, พระอาจารย์สุชาติ, พระอาจารย์เอียน อริเยสโก, พระอาจารย์ประยูร, พระอาจารย์จ้อน, พระอาจารย์สุธรรม สุธัมโม, พระอาจารย์คลาด ครุธัมโม, พระอาจารย์นิพนธ์ อภิปสันโน, พระอาจารย์บุญทัน ฐิตสีโล, พระอาจารย์เยื้อน ขันติพโล, พระอาจารย์ณรงค์ อาจาโร, พระอาจารย์สม ขันติโก, พระอาจารย์โกวิท ฐานยุตโต, พระอาจารย์มาลา ญาโณภาโส, พระอาจารย์มหาณรงค์ ฐิตญาโณ, พระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน, พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต, พระอาจารย์บุญจันทร์ กตปุญโญ, พระอาจารย์บุญช่วย ปัญญวันโต, พระอาจารย์ฟิลลิป, พระอาจารย์แพท, พระอาจารย์บุญมี ธัมมรโต, พระอาจารย์จำรัส จันทโชโต, พระอาจารย์วงศ์สิน, พระอาจารย์ดิ๊ค สีลรตโน, พระอาจารย์วิศิษฐ์ สันติงกโร, พระอาจารย์มานะ เทวธัมโม, พระอาจารย์เฉลิม ธัมมธโร, พระอาจารย์ชิต ฐิตจิตโต, พระอาจารย์มงคล, พระอาจารย์วุฒิชัย สุตาวุโธ, พระอาจารย์น้อย(สุรินทร์), พระอาจารย์วันชัย วิจิตโต, พระอาจารย์นพดล นันทโน, พระอาจารย์ภูษิต ขันติธโร, พระอาจารย์พิมพา จาคจิตโต, พระอาจารย์ทวีป กมโล, พระอาจารย์สงบ ปภาโส, พระอาจารย์แดง, พระอาจารย์สมเดช สิริจันโท, พระอาจารย์สุพัฒน์ ธัมมวโร, พระอาจารย์ศานิตย์, พระสมยศ, พระอาจารย์มานะ ฉันทสาโร, พระอาจารย์ชูชาติ, พระอาจารย์ธีรยุทธ ธีรยุธโน, พระอาจารย์สุนทร ฐิติโก, พระอาจารย์ประยูร, พระอาจารย์ประสิทธิ์, หลวงพ่อณัฐ, พระณาน, พระอาจารย์บำรุง นวพโล, พระอาจารย์บุญเติม ฐิโตภาโส, พระอาจารย์กฤษฎา สุรวังโส, พระอาจารย์สุลาน ปภัสสโร, พระอาจารย์สมบูรณ์ ฐิตญาโณ ฯลฯ

ทะเบียนบ้านวัดป่าบ้านตาด และบัญชีกลางปีวัดธรรมยุต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ และ พ.ศ.๒๕๑๔

หมายเหตุ

การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับกาลเวลา สถานที่ และบุคคล ไว้ในที่นี้ มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงในเชิงประวัติศาสตร์แต่พอสังเขป มีรายละเอียดที่ควรทราบ ดังนี้

- รายนามข้างต้นนี้ไม่รวมถึงครูบาอาจารย์ที่ไม่เคยจำพรรษากับองค์หลวงตาแม้อาจได้ช่วยเหลือหน้าที่การงานหรือมีความเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งกับองค์หลวงตา
- ในยุคแรกๆ ยังไม่มีการบันทึกการจำพรรษาของพระภิกษุสามเณรทำให้ข้อมูลในช่วงเวลาดังกล่าวอาจตกหล่นหรือขาดหายไป
- รายนามข้างต้นนี้รวมถึงพระภิกษุผู้ที่เคยเข้ามาศึกษากับองค์หลวงตาระยะหนึ่งและได้ลาสิกขาแล้ว นอกจากข้อมูลที่นำมาแสดงข้างต้น ยังมีพระภิกษุสามเณรที่หมุนเวียนมาศึกษากับองค์หลวงตาในช่วงออกพรรษาเป็นจำนวนมากยิ่งกว่าในพรรษา จึงไม่สามารถนำมาแสดงได้ทั้งหมด
- มีฆราวาสในสาขาอาชีพต่างๆ รวมถึงบุคคลสำคัญๆ เข้ามาบวชศึกษาชั่วคราวทั้งจำพรรษาหรือบวชนอกพรรษาอีกเป็นจำนวนมากในช่วงที่องค์หลวงตาดำรงธาตุขันธ์อยู่

บ้านตาดยุคสาม (พ.ศ. ๒๕๒๙ — ๒๕๔๐)

เป็นยุคที่เปิดกว้างสู่สาธารณชน องค์หลวงตาอนุโลมให้มีพระเณรในพรรษาจำนวนเพิ่มมากขึ้น อ้างอิงตามข้อมูลของวัดเก็บบันทึกไว้มีดังนี้

ปี ๒๕๓๓	จำนวน ๔๔ องค์	ปี ๒๕๓๘	จำนวน ๔๖ องค์
ปี ๒๕๓๙	จำนวน ๔๘ องค์	ปี ๒๕๔๐	จำนวน ๔๘ องค์

ครูบาอาจารย์ที่จำพรรษาร่วมกันมีรายนาม ดังนี้

พระอาจารย์สุทธิ ธัมมสาโร, พระอาจารย์พิพัฒน์ ธัมมวโร, พระอาจารย์สถาพร, พระอาจารย์สมภพ อภิวัณโณ, พระอาจารย์บัณฑิต ธีรธัมโม, พระอาจารย์นรา กตรักโข, พระอาจารย์วิทยา กิจจวิชโช, พระอาจารย์วีระศักดิ์ ติกขวีโร, พระอาจารย์ชวน ฐิติธัมโม, พระอาจารย์สุริยัน วรคุโณ, พระอาจารย์ภาสกร ภาสกโร, พระอาจารย์ไพรินทร์ ปัญญาพโล, พระอาจารย์มหาตี๋ ปิยสีโล, พระอาจารย์กองคำ เปมสีโล, พระอาจารย์สมพงษ์ ขันติโก, พระอาจารย์สมหมาย อุปติสโส, พระอาจารย์สุทธิชัย สุทธิชโย, พระอาจารย์ประภาส กตปัญโญ, พระอาจารย์ชูชาติ ชยธัมโม, พระอาจารย์ถาวร ขันติโก, พระอาจารย์มหาสำรวย สุภวิสสุโภ, พระอาจารย์ชาตรี นิสโภ, พระอาจารย์เรืองเดช ฉินนาลโย, พระอาจารย์วิเชียร อิฏฐาโน, พระอาจารย์สำรวย อารัญโย, พระอาจารย์กนก กนโก, พระอาจารย์อมร ติขิโณ, พระอาจารย์อำนวย กันตธัมโม, พระอาจารย์พรหม กิตติวัณโณ, พระอาจารย์นพรัตน์ กันตธัมโม, พระอาจารย์ปรัชญา โอภาโส, พระอาจารย์โสภา สมโณ, พระอาจารย์สาธิต ชยสาธิโต, พระอาจารย์ทศพล กิตติวโร, พระอาจารย์โกศิล ปัญญากโร, พระอาจารย์สกริณ จิตตปัญโญ, พระอาจารย์ปราโมทย์ สิรินันโท, พระอาจารย์ประสบ กุสโล, พระอาจารย์สุทธิพงษ์ สุทธิพุทโธ, พระอาจารย์ธนพิบูลย์ รตนปัญโญ, หลวงพ่อจิตติ จิตตวชิโร,

พระอาจารย์สมพงษ์ ฐิตวังโส, พระอาจารย์รัฐวีร์ ฐิตวีโร, พระอาจารย์-ศรณรงค์ ธีรปัญโญ, พระอาจารย์นิคม ปัญญาธโร, พระอาจารย์ประสพ วรจิตโต, พระอาจารย์สมหมาย ฐานุตตโร, พระอาจารย์จิว อภิปุญโญ, พระอาจารย์แก่น, พระอาจารย์มหาธีรนาถ อัคคธีโร, พระอาจารย์ณฤทธิ์ อิทธิโชโต, พระอาจารย์สมพร ยโสธโร, พระอาจารย์นิรุจน์ อลีโน, พระอาจารย์วิชาญ อัคคจิตโต, พระอาจารย์มหาสมควร รตนปัญโญ, พระอาจารย์มาร์ติน ปิยธัมโม, พระอาจารย์บารมี สุทธจิตโต, พระอาจารย์คณิต โชติธัมโม ฯลฯ

จำพรรษาในระหว่างเป็นสามเณร ไม่ทราบสถานภาพปัจจุบัน

สามเณรสนอง หรเพลิด, สามเณรรัศมี ก้านจักร, สามเณรนิโก ขันธรักษ์, สามเณรไพฑูรย์ นุตตะกุล, สามเณรมานะ เทียมราช, สามเณรสมชาย ทองราช, สามเณรอุทัย ทองราช

ครูบาอาจารย์ที่จำพรรษาร่วมกันมีรายนามดังนี้

พระอาจารย์สงัด ฐิตธัมโม, พระอาจารย์สมบูรณ์ ปุณณารักโข, พระอาจารย์เสวต จิรธัมโม, พระอาจารย์จำเริญ คุณวโร, พระอาจารย์คัมภีร์ ญาณคัมภีโร, พระอาจารย์สันต์ชัย สันติธัมโม, พระอาจารย์ประพจน์ ทีฆายุโก, พระอาจารย์ปัญญา ฐิตโสภโณ, พระอาจารย์บัญชา เมตติโก, พระอาจารย์สุทธิชัย จักกวโร, พระอาจารย์สมฤกษ์ ญาณวโร, พระอาจารย์สุขกาย พลญาโน, พระอาจารย์สันติ สุปฏิปันโน, พระอาจารย์พอใจ โฆสธัมโม, พระอาจารย์เรือนทอง สันตจิตโต, พระอาจารย์อำพล ฐานุตตโร, พระอาจารย์ชำนาญ อภิชัญโญ, พระอาจารย์ทวี อัตตสาโร, พระอาจารย์ธีระเดช ถิรธัมโม, พระอาจารย์วิมาร เขมาภิรโต, พระอาจารย์ประพบ ลาภิโก, พระอาจารย์ยุทธนา ตันติปาโล, พระอาจารย์ทิพากร สุภาจาโร, พระอาจารย์สมชาย จิตตกาโร, พระอาจารย์นกหวีด กิตติวุฑโฒ, พระอาจารย์อดิศร รตนปัญโญ, พระอาจารย์ฉัตรชัย วิชโย, พระอาจารย์ชวลิต ภูริปัญโญ, พระอาจารย์เฉลิมชัย อธิจิตโต, พระอาจารย์ไพโรจน์ อภิปุญโญ, พระอาจารย์สิงห์โต โฆสโก, พระอาจารย์สมิง ปิยธัมโม, พระแกส รตนญาโณ, พระฉัตรแก้ว ญาณรังสี, พระเขมาสาลา ธัมมเฉโก, พระปิออต จิตตปัญโญ, พระวีระพงษ์ สุจิณณธัมโม, พระจันทร์ญา เปสโล, พระพรเทพ ญาณวุฒโฑ, พระอ้วน ธัมมเฉโก, พระไพโรจน์ อัตตคุตโต, พระฮานส์ ญาณธัมโม, พระปีเตอร์ ฐิตธัมโม, พระพิทักษ์ รตินธโร, พระมหาพิศิษย์ ธีรปัญโญ, พระธงชัย นิรโต, พระวีระพล สัจจวโร, พระไกรวัลย์ ฐานวโร, พระนิรันต์ นิรันตโร, พระมนู กิตติวัณโณ, พระรอนนี่ กันตธัมโม, พระจอห์น กุสโล, พระอาทิตย์เทพ อภิปัญโญ, พระวีระศักดิ์ ถาวรจิตโต, พระเพลินจิต อธิจิตโต, พระ ม.ล.สิทธิโชค สิทธิเตโช, พระหมาย มหัทธโน, พระศุภชัย ภูริปัญโญ, พระพิณโย กาญจโน, พระสมชาติ ฐิตธัมโม, พระเจี่ย ปิยสีโล, พระเฮนรี่ หิริวโร, พระกัมพล ขันติพโล, พระพายัพ ฉันทสีโล, พระสัมพันธ์ ถิรโสภโน, พระมณฑล วรจิตโต, พระศุภนิติ คุรุโก, พระวรวุฒิ ภัททธัมโม, พระสารทูล สุชาโต, พระธนเศรษฐ์ สมังคิโก, พระปัญญา นิมมโล, พระมนตรี จัตตสีโล, พระภานุมาศ ฐานิโย, พระสุชาติ ฐิตสุขโข, พระโชติรส, พระดนัย โสภิโต, พระอภิสิทธิ์ สิทธิชโย,

บ้านตาดยุคสุดท้าย (พ.ศ. ๒๕๔๑ — ๒๕๕๔)

เป็นยุคที่เปิดกว้างสู่สาธารณชนสูงสุดเนื่องจากองค์หลวงตาเมตตาออกมาช่วยชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อ้างอิงตามข้อมูลของวัดเก็บบันทึกไว้มีดังนี้

ปี ๒๕๔๑	จำนวน ๔๖ องค์	ปี ๒๕๔๘	จำนวน ๕๘ องค์
ปี ๒๕๔๒	จำนวน ๔๗ องค์	ปี ๒๕๔๙	จำนวน ๕๖ องค์
ปี ๒๕๔๓	จำนวน ๔๖ องค์	ปี ๒๕๕๐	จำนวน ๕๘ องค์
ปี ๒๕๔๔	จำนวน ๔๙ องค์	ปี ๒๕๕๑	จำนวน ๖๑ องค์
ปี ๒๕๔๕	จำนวน ๕๒ องค์	ปี ๒๕๕๒	จำนวน ๖๓ องค์
ปี ๒๕๔๖	จำนวน ๕๕ องค์	ปี ๒๕๕๓	จำนวน ๖๒ องค์
ปี ๒๕๔๗	จำนวน ๕๗ องค์		

พระเกรสัน มนุญโญ, พระวินัย สิริกุโล, พระเจตน์ อาจิตตธัมโม, พระตีต้อง วรปัญโญ, พระโจเซฟ ปิยธัมโม, พระประเสริฐ ขันตโสภโณ, พระธงชัย อธิปัญโญ, พระปีเตอร์ ตปสีโล, พระปิโยรส ฐิตรโส, พระพิศาล วิชโย, พระเนตร สันตจิตโต, พระเดวิด อภิสัทโธ, พระพรชัย นาถธัมโม, พระทรงศักดิ์ ติกขวีโร, พระพยัคฆ์ ปัญญารัตโน, พระนิวัติ สุวัณโณ, พระวรัตน์ วรญาโณ, พระอนุวัฒน์ ปิยวาจโก, พระเดชา จัตตสัลโล, พระสมชาย วรจิตโต, พระบวร (โคคำมา) ฯลฯ

จำพรรษาในระหว่างเป็นสามเณร ไม่ทราบสถานภาพปัจจุบัน

สามเณรจิตติ สุวรรณพฤกษ์, สามเณรกะวีวัฒน์ นาสวัสดิ์, สามเณรนนท์ ยะสุตา, สามเณรเอกชัย ใจสุต๊ะ

บ้านตาดยุคสิ้นร่มโพธิ์ร่มไทรใหญ่ (พ.ศ.๒๕๕๔ เป็นต้นไป)

เป็นยุคที่พ่อแม่ครูอาจารย์องค์หลวงตาเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพาน โดยก่อนละขันธ์องค์ท่านบรรจงฝากพระธรรมคำสอนตอนเช้ามืดของวันใหม่และปีใหม่เวลาตีหนึ่งเศษของวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ โรงพยาบาลศิริราช ไว้เป็นเครื่องระลึกเตือนใจตลอดไปแก่พระอาจารย์สุดใจในนามผู้แทนคณะศิษย์ทั้งปวงว่า

“มือของครูอาจารย์กับมือของลูกศิษย์ลูกหา ญาติมิตร เพื่อนฝูง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันใช้แทนกันได้ ไว้ใจกันได้ เชื่อใจกันได้ ตายใจกันได้”

องค์หลวงตาท่านฝากเตือนคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์ของท่านทั้งปวงให้มีสามัคคีธรรมรักใคร่กลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ให้รักษาและสืบทอดมรดกธรรมได้แก่ข้อวัตรปฏิบัติ คำสั่งสอน และปฏิปทาที่ท่านพาดำเนินมามิให้เสื่อมคลายและสูญหายไป ให้ฝากเป็นฝากตายช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่ทอดทิ้งกันตลอดไป

เสาหลักกรรมฐานสมัยกึ่งพุทธกาล

องค์หลวงตามักมีเหตุได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับงานสำคัญๆ ที่ต้องใช้เหตุผล ไหวพริบปฏิภาณและบารมีในการจัดการปัญหา และทุกเรื่องก็ผ่านพ้นไปด้วยดี เป็นที่ลงใจของทุกฝ่าย ทางด้านปัญหาธรรม องค์หลวงตาก็มีโอกาสได้สนทนาแก้ปัญหาธรรมขั้นละเอียดให้แก่พระสุปฏิปันโน ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจำนวนมาก จนถึงกับเคยได้รับคำยกย่องจากพระมหาเถระที่มีพรรษาสูงกว่าว่า *"องค์หลวงตาเป็นอาจารย์ของท่าน"* ด้วยเหตุนี้การแก้ปัญหาทั้งส่วนย่อยส่วนใหญ่ในช่วงชีวิตของท่านจึงกล่าวขานได้อย่างสมบูรณ์แบบว่า **องค์หลวงตาเป็นเสาหลักแห่งวงกรรมฐานสมัยกึ่งพุทธกาล**

เสาหลักกรรมฐาน

ท่านพ่อลี ธัมมธโร

งานฉลองกึ่งพุทธกาล

เมื่อครั้งที่องค์หลวงตาจำพรรษาที่จันทบุรี ในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ชาวจันทบุรีได้เล่าให้ท่านพ่อลี วัดอโศการาม ฟังถึงการเทศนาขององค์หลวงตา ชนิดน้ำไหลไฟสว่างเลยทีเดียว ซึ่งแท้จริงแล้ว ท่านทั้งสองเคยรู้จักกันมาก่อนแล้วตั้งแต่ หลวงปู่มั่นยังมีชีวิตอยู่ องค์หลวงตาเล่าว่า

"...ท่านพ่อลีมีนิสัยเด็ดเดี่ยว อาจหาญ ชาญชัยมากในการประพฤติปฏิบัติ และท่านเคย เป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่นมาตั้งแต่เริ่มแรกโน้น จนกระทั่งได้พลัดพรากจากกันทั้งหลวงปู่มั่น และท่านเองก็เคยไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ

เท่าที่ได้สังเกตในเวลาท่านไปกราบนมัสการ หลวงปู่มั่นที่วัดป่าบ้านหนองผือ นั้น รู้สึกว่าหลวงปู่มั่นท่านแสดง อากัปกิริยาเต็มไปด้วยความ เมตตาอย่างมากมายเห็นได้ อย่างชัดเจน แม้ท่านจะไม่ได้ พักอยู่วัดป่าบ้านหนองผือเป็น เวลานานก็ตาม แต่สถานที่ให้ พักสำหรับท่านพ่อลีเรานี้ ท่านเป็นผู้สั่งเองว่าให้ไปจัดที่ นั่นๆ คือในป่านอกบริเวณ รั้ววัด ให้ท่านลีได้พักสบายๆ เพราะสงัดดีกว่าที่อื่นๆ

คำว่าที่นั่นๆ นั่นหมายถึงในป่าลึกๆ โน้น แล้วก็สั่งเราเองนี้ให้เป็นผู้ไปดูและจัดสถานที่ ที่จะให้ท่านพัก หลังจากนั้นท่านยังตามไปดู สถานที่พักนั้นอีกด้วย นี่ก็เป็นเหตุให้ประทับใจ ไม่ลืม และการให้โอวาทสั่งสอนใน ๒-๓ คืน ที่ท่านพักอยู่นั้น รู้สึกว่าประทับใจอย่างมาก ทีเดียว

เพราะครูบาอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ของท่าน และเป็นที่เมตตาเป็นที่ไว้วางใจของท่าน นานๆ จะได้ไปพบกับท่าน กราบนมัสการท่านครั้งหนึ่ง และได้สนทนาธรรมกัน ท่านจึงได้สนทนากัน อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มอรรถเต็มธรรม ทุกขั้นตอน ซึ่งยากที่จะหาฟังได้ในเวลาอื่นๆ

องค์หลวงตากับสภาพวัดป่าบ้านตาดในอดีต

วัดป่าบ้านหนองผือ จ.สกลนคร

นี่ก็เป็นเหตุการณ์ที่ลืมไม่ได้ เพราะหลวงปู่มั่นนั้นแสดงอาการอันใดออกมาย่อมเต็มไปด้วยเหตุด้วยผลด้วยความหมายที่จะยึดเป็นคติได้ตลอดไป ไม่สักแต่ว่ากิริยาที่แสดงออกมาเท่านั้น แต่เต็มไปด้วยความหมาย นี่ท่านพ่อลีก็เป็นลูกศิษย์องค์สำคัญองค์หนึ่งของหลวงปู่มั่นเรา...”

จากคำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าท่านพ่อลีรู้จักคุ้นเคยกับองค์หลวงตาตั้งแต่สมัยอยู่บ้านหนองผือแล้ว

ต่อมาเมื่อท่านเริ่มสร้างวัดป่าบ้านตาดได้ไม่นาน ปีนั้นเป็นปี ๒๕๐๐ ครบกึ่งพุทธกาล ท่านพ่อลีจึงได้จัดเตรียมงานฉลองพระพุทธศาสนาขึ้นที่วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ ความตั้งใจของท่านพ่อลีในทีแรกคิดจะจัดงานนาน ๒ อาทิตย์ แต่ก็มีเหตุให้ขยายวันเพิ่มออกไป

เป็นปกติธรรมดา เมื่อทำกิจการงานใด ปัญหาในงานนั้นย่อมเกิดมีขึ้นไม่มากก็น้อยและหากต้องอาศัยคนหมู่มากเข้าร่วมงานกันด้วยแล้ว การตกลงกันในงานเพื่อจะให้มีทิศทางเดียวกัน ย่อมเป็นสิ่งจำเป็นมากยิ่งขึ้นไปอีก มิฉะนั้นปัญหายุ่งๆ พอให้รำคาญใจย่อมจะเกิดขึ้นได้โดยง่าย แม้ในคราวจัดงานบุญครั้งนี้ก็เช่นกัน

พอเริ่มงานได้ประมาณอาทิตย์หนึ่ง ก็เริ่มมีปัญหาบางประการเกิดขึ้น คือจำนวนแม่ครัวมีไม่เพียงพอ ปัญหาเท่านี้คงไม่ใหญ่โตอะไร แต่เมื่อขยายผลมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ อันเป็นกิ่งก้านสาขาตามมาจนเป็นเหตุให้เกิดการโต้เถียงกันในที่สุด เนื่องจากยังหาจุดลงตัวไม่ได้ งานส่วนรวมจึงเกิดชะงักงันขึ้น กลายเป็นปัญหาใหญ่โต แม้จะมีพระภิกษุครูบาอาจารย์พยายามไปพูดคุยช่วยแก้ปัญหา แต่ก็ยังไม่เป็นผลดีขึ้นแต่อย่างใด บางทีอาจซ้ำร้ายลงไปอีก ดังนี้

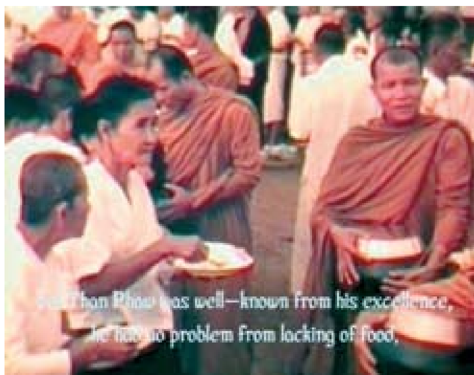

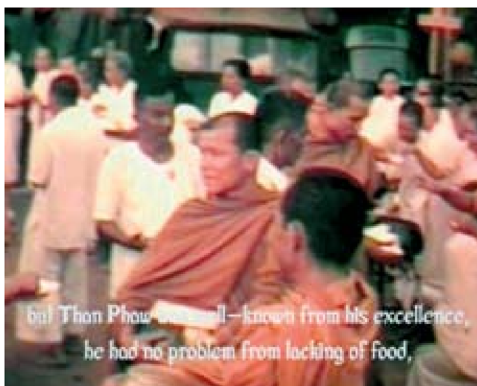

บรรยากาศงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ณ วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ

ท่านพ่อลี องค์หลวงตาและคณะสงฆ์บิณฑบาตในงานฯ

ภาพฝาผนังที่วิหารวิสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม
ตอนสมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี) เสด็จมาประชุมเพื่อจัดงานฯ
มีพระเถรานุเถระมาร่วมประชุมกว่า ๘๐๐ รูป

"...อย่างวัดอโศการามระงับเหตุก็เรา มีงานฉลอง ๒๕๐๐ คนแน่นหมดเลย งานนี้จะให้มีอยู่สองอาทิตย์ ทำประมาณสัก ๖-๗ วัน เรื่องราวก็เกิดขึ้น ยังไม่ถึงไหนเกิดเรื่องขึ้นแล้วภายในวัด ยุ่งกันฝ่ายผู้หญิง แม่ครัวไม่พอบ้างอะไรบ้างยุ่งกัน อโศการาม นี่ก็ท่านพ่อลีล่ะ ท่านก็สั่งท่านอาจารย์เจี๊ยะนี้ละไปหาเราว่า *'บอกให้มหาบัวไประงับเหตุในครัวเดี๋ยวนี้ คนอื่นไปแทนไม่ได้โดยเด็ดขาด ห้ามไม่ให้ใครแทนเป็นอันขาด ให้มหาบัวเท่านั้นไป'*

แล้วก็บอกให้ท่านอาจารย์เจี๊ยะไปหาเรา ให้เราไปประงับเหตุการณ์ในครัว เราบอก *'ไปหาองค์อื่นไม่ได้หรือ'*

'ท่านห้ามเด็ดขาด ให้ท่านอาจารย์เท่านั้นไปประงับเหตุการณ์ในครัว'

'โอ๊ย ทำไงอย่างนี้' 'ก็ท่านสั่งอย่างนี้จะทำไง' ตกลงเราก็เลยไป ..."

ด้วยความจำเป็นเช่นนี้ ท่านจึงเข้าซักถามกับแม่ครัวเพื่อดูว่ามีปัญหาอะไรต้นสายปลายเหตุอย่างไร เมื่อเข้าใจเหตุผลแล้วท่านก็ชี้ปัญหาและการแก้ไขอย่างตรงไปตรงมา ดังนี้

"...เราเอาอย่างหนักๆ เลยทีเดียว เพราะมันไม่ลงกัน แม่ครัวมีแต่เขาโค้งๆ ตัวใหญ่ๆ ตัวทิฐิมานะใหญ่ๆ ทั้งนั้นอยู่ในครัว พออาจารย์เจี๊ยะพูดคำหนึ่งเขารุมมานี้หลงทิศเมาหมัด พอทางนี้พูด ทางนั้นขึ้นทางนี้ขึ้นเลยนะ ฟาดอาจารย์เจี๊ยะ จนกระทั่งอาจารย์เจี๊ยะได้มากระซิบกับเรา

'นี่ๆ ท่านอาจารย์เห็นไหมผมพูดอะไรไม่ได้นะ'

เราก็นิ่งเฉยฟัง บทเวลาเราจะพูด บอกตรงๆ เลย เราบอกชัดเจนเลย เอาอย่างเด็ดนี่นะ ไม่เด็ดไม่ได้

'เอ้า ให้พูดคนละฝ่าย ฝ่ายไหนจะพูดเรื่องราวอะไรให้พูดมาเต็มเม็ดเต็มหน่วย ฝ่ายหนึ่งให้นิ่ง ฝ่ายไหนจะพูดออกมา ทางนี้ให้เงียบหมด พอทางนั้นเสร็จเรียบร้อย เอ้า ทางนี้พูดทางนั้นให้เงียบๆ'

Collection of sacred amulets into the foundation of the Stupa on Vesakha Day (The May Full Moon Day)

ภาพฝาผนังจำลองบรรยากาศในงานฯ

ครัวก็มีแต่เขาโค้งๆ พูดให้มันชัดๆ เสีย โอ้โหย ไม่ใช่เล่นๆ นะ นั่นก็เอาอีกแหละ เข้าไปก็ใส่เปรี้ยงเลยเทียว นี่ก็ขบขันดีเหมือนกัน ทางนี้พูดทางนั้นจะแย็บออกมาไม่ได้ ฟัดเลย เลยนิ่งหมด

'เอ้า ทางนี้มีอะไร เอ้า พูดออกมาให้หมด บอกให้หมด'

พอหมดแล้ว *'หมดแล้วเหรอ' 'หมดแล้ว'*

เอ้า ทางนี้ขึ้น ทางนี้เงียบ ทางนี้ก็เงียบ ทางนั้นขึ้นเต็มที่ๆ เราก็เอาทั้งสองเข้ามาประมวลกัน ไม่เอามากละเอาเด็ดเสียด้วย เราว่า

'เวลานี้พวกเราทั้งหลายมากันในนามลูกศิษย์ของท่านพ่อนะ เราไม่ได้มาในนามอาจารย์ของท่านพ่อ เมื่อต่างคนต่างไม่ได้มาในนามของอาจารย์ท่านพ่อ เป็นลูกศิษย์ของท่านพ่อด้วยกันทั้งสองฝ่าย การมาทะเลาะเบาะแว้งอย่างนี้มันเป็นการเสริมเกียรติท่านพ่อ หรือเป็นการเหยียบท่านพ่อลง เอ้าตอบ'

นั่นขึ้นอย่างนี้นะ ขึ้นงี้เลย

'เวลานี้ท่านพ่อท่านไม่มีอะไรท่านนิ่งๆ ฟังเหตุการณ์ของพวกเราอยู่ ซึ่งกำลังกัดกัน.. วาสนาบารมีของท่านพ่อเป็นยังไง เราถึงมาทำอย่างนี้ .. เพราะเราทุกๆ คน ก็มาในนามลูกศิษย์ แล้วทำไมถึงจะปฏิบัติต่อกันไม่ได้ล่ะ? ทำไมถึงกระทบกระเทือนถึงท่านพ่อ หากว่าท่านพ่อมาว่าแบบนี้จะว่ายังไงล่ะ ท่านพ่อจะไม่พูดกี่คำนะ จะพูด ๒-๓ คำแล้วพวกเราจะแก้ได้ไหม? ..

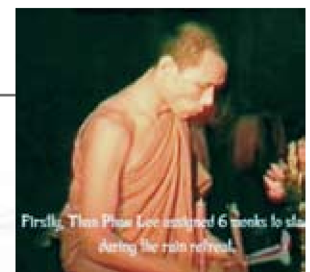
เอ้า นี่หากว่าท่านพ่อท่านดำเนินตามความรู้ความเห็นของท่านแล้ว ท่านเตรียมบริขาร ๘ เท่านั้น เดินผ่านพวกเราที่เป็นลูกศิษย์ทั้งหลายอวดอ้างตนเองว่าเป็นลูกศิษย์ท่านพ่อๆ ทั้งวัดนี้น่ะ ท่านเดินผ่านมานี้ว่า อาตมาไม่มีวาสนาแล้วเวลานี้ มีลูกศิษย์เท่าไรก็ไม่สามารถที่จะระงับ หรือจะส่งเสริมวาสนาอาตมาได้ "อาตมาจะไปแล้วนะ อาตมาไม่มีวาสนาบำเพ็ญพาลูกศิษย์ลูกหา พาทำงานคราวนี้ก็ไม่ได้ อาตมาจะไปตามบุญตามกรรมของอาตมา"

สะพายบาตรเดินผ่านออกไปนี้ เอ้า ทั้งหมดนี้ใครจะไปเอาท่านกลับคืนมาได้มีไหม เอ้า ว่าซิ ท่านก้าวออกจากวัดไปนี้ เอ้า ใครจะติดตามไปเอาท่านมาได้ไหม? ถ้าหากว่าพวกเราไม่รีบแก้ไขตั้งแต่บัดนี้ .. ก็เวลานี้เหตุการณ์ยังอยู่ในฐานะสมควรที่จะแก้ไขพิจารณากันได้อยู่ ในระหว่างลูกศิษย์ทั้งหลายที่จะคุยกันเพื่อส่งเสริมครูบาอาจารย์ แล้วปฏิบัติกันไม่ได้เหรอ? ทำไมจะทำไม่ได้ แล้วจะให้ครูบาอาจารย์ออกหนี ด้วยการว่าท่านมีวาสนาน้อย ในขณะเดียวกันพวกเราวาสนาเป็นยังไง ตอนนี้ท่านยังไม่ไป เราจะพิจารณายังไง ไอ้เรื่องแม่ครัวเขาก็มาในนามเป็นลูกศิษย์ทุกคน ไปโรงไหนๆ ติดต่อโรงไหนก็ได้แม่ครัว ยากอะไร แต่หาครูหาอาจารย์นี้หาได้ง่ายๆ เหรอ'

ในครัวเรียบวุธ นิ่งหมดเลย เห็นโทษของตัวเองหมด ยอมรับตามเหตุผลของเราทุกอย่าง ทีนี้ก็ลงพรึบเลย..."

พอท่านพูดถึงจุดนี้ก็เหมือนเป็นการกระตุกเตือนใจให้ระลึกถึงบุญคุณท่านพ่อลี ที่อุตส่าห์เมตตาแนะนำสั่งสอนให้รู้ผิดชอบชั่วดี พอเป็นผู้เป็นคนขึ้นมา ต่างมีแก่ใจแข็งขันปัดปัญหาเหล่านั้นให้จางไป ไม่เห็นเรื่องขัดอกขัดใจเล็กๆ น้อยๆ เป็นเรื่องใหญ่ยิ่งกว่ากิจการงานของครูบาอาจารย์ ต่างขันอาสารับปากรับคำท่านขึ้นในทันที ดังนี้

"...คนนี้จะไปติดต่อครัวนั้น คนนั้นไปติดต่อครัวนี้พรึบเดียวเลย เพราะเห็นโทษที่ท่านจะเตรียมของออกมาเดินฉากหน้าไปนี่ .. ลงกันทันทีเลย พอเรากลับออกมาแล้วประกาศ

ท่านพ่อลี ธัมมธโร

ศาลาทรงธรรม วัดอโศการาม ที่ใช้ในงานฯ

พระสงฆ์ที่บวชในงานฯ
และเนื่องจากสมัยนั้นยังไม่มีอุโบสถ
จึงอุปสมบทในเรือเรียกกันว่าสิมน้ำ

พระเถรานุเถระสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ถ่ายภาพร่วมกัน วันผูกพัทธสีมา ณ พระอุโบสถวัดอโศการาม เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓

(แถวนั่งจากซ้าย) หลวงปู่มหาปิ่น ชลิโต หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน พระอาจารย์อ่อนสี (จ.อุดรธานี) หลวงปู่แว่น ธนปาโล หลวงปู่สิม พุทธาจาโร เจ้าคุณอ่ำ ภัทราวุโธ ท่านพ่อลี ธัมมธโร พระอาจารย์แดง ธัมมรักขิโต พระปลัดศรี (วัดมณีชลขันธ์) หลวงปู่จันทร์ เขมปัตโต

(แถวกลางจากซ้าย) พระอาจารย์ไสว หลวงปู่หลวง กตปุญโญ พระอาจารย์สวด พระครูพรหมวิหาร พระอาจารย์เม้า ธัมมุตตโม หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินธโร พระมหาสมจิตร (วัดควนจง) ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก หลวงปู่ถวิล จิณณธัมโม พระอาจารย์บุญมี ปัญญาปทีโป พระครูสัน (วัดป่าคลองกุ้ง)

(แถวสุดท้ายจากซ้าย) พระครูธงชัย (วัดพุทธมงคลนิมิตร จ.นครสวรรค์) ไม่ทราบนาม พระอาจารย์ปทุม (วัดหนองบัว) พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม และพระใบฎีกาตุ๋ย

แม่ครัวนี้พรึบเดียว ยังไม่ถึง ๒ ทุ่ม ฟาด ๒ ร้อยคนแล้ว พอ ๒ ทุ่มกว่า ๒ ร้อยกว่าคน พอ ๓ ทุ่ม มีถึง ๓ ร้อยคน พอ ๙ โมงเช้านี้ออกมา ๓ ร้อยกว่า เรื่องราวเรียบไปเลยเพราะเห็นโทษที่ท่านจะก้าวหนีจะเป็นยังไง อันนี้มันหนักมากขนาดไหน มันยอมมันเห็นโทษเลยพรึบเลย แม่ครัวเต็มเอี๊ยดเลยพอ เรียบตั้งแต่นั้นไม่มีเรื่องกันเลย จนกระทั่งท่านได้ขยายงานออกไปอีกเป็น ๓ อาทิตย์ โดยไม่มีปัญหาขัดแย้งใดๆ เกิดขึ้น เรื่องต่างๆ ก็สงบไปหมด เรียบตลอดเลย ..

นี่เราก็ไม่ลืม เรื่องราวเราล่ะเข้าระงับเรื่องครัว จากนั้นแล้วเราเอาสองเรื่องนี้มาประมวลกัน ก็ใส่ตูมไปเลย เรียบร้อยไปเลย ก็อย่างนั้นแล้ว นั่นล่ะเรื่องราวมัน จึงไประงับ ท่านคงจะเห็นผล ..

ท่านเลยขยายงานออกไปอีกเป็น ๓ อาทิตย์ ทีแรก ๒ อาทิตย์ เห็นว่าเรียบร้อยแล้วทุกอย่าง ก็ให้เลื่อนงานออกไปอีกเป็น ๓ อาทิตย์ แต่เราไปไหนไม่ได้นะ ท่านเห็นหน้าเราก็ว่า

'มหาบัวไปไหนไม่ได้นะ ยังไม่เสร็จ... มหาบัวไปไหนไม่ได้นะ งานยังไม่เสร็จ'

ท่านอาจารย์ลีกับเรามักจะเป็นอย่างนั้นละ ก็เดชะอยู่ไประงับที่ไหนเรียบทุกแห่ง ไม่เคยเหยียบหัวเราไปด้วยงานไม่สงบไม่เรียบร้อยไม่มี ไปที่ไรก็เรียบร้อยทุกอย่าง อย่างวัดอโศการามก็ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย อันนั้นก็เรียบไปเลย เป็นอย่างนั้น..."

คงเพราะเหตุการณ์จุดนั้นด้วยส่วนหนึ่ง เป็นผลให้ท่านพ่อลีสงวนท่านไว้ ไม่ยอมให้ท่านไปไหนตลอดระยะงานฉลองครั้งนั้น และเมื่อท่านพ่อลีเจอหน้าท่านครั้งใดมักจะพูดขึ้นแบบคนสนิทคุ้นเคยเช่นนี้

จากนั้นท่านพ่อลีก็พาท่านเดินไปดูที่นั่นที่นี่ในตอนเช้าเวลาเลี้ยงอาหารกันบ้างหรือดูเรื่องอื่นๆ บ้าง ทำให้ทุกคนในงานครั้งนั้นเห็นถึงความเมตตาสนิทสนมที่ท่านพ่อลีมีต่อท่านอย่างเป็นกรณีพิเศษ

มหาบัว เอ้า ! พิจารณา

อีกครั้งหนึ่งที่วัดอโศการามแห่งเดียวกันนี้ มีการประชุมสงฆ์เรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งซึ่งองค์หลวงตาก็ได้เข้าร่วมประชุมด้วย ครั้งนั้นมีแต่พระเถรานุเถระครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ ทั้งนั้น ทราบว่าระหว่างการประชุมซึ่งยังหาจุดลงเอยไม่ได้นั้น ท่านพ่อลีได้บอกท่านให้แสดงความคิดเห็นด้วย ถึงกับพูดในที่ประชุมว่า

"มหาบัว เอ้า ! พิจารณา"

ด้วยความจำเป็นและเคารพท่านพ่อลี ท่านก็ร่วมแสดงความคิดเห็นด้วยและนิสัยจริงจังเป็นพื้นเดิม การวินิจฉัยในเรื่องนั้นของท่านจึงเป็นไปแบบเต็มเหนี่ยวเต็มเหตุเต็มผล และผลปรากฏว่า คณะสงฆ์ต่างเห็นดีและยอมรับตามคำวินิจฉัยของท่านด้วยกันหมด วาระการประชุมที่มีลักษณะเหมือนว่าจะหาที่จบลงได้โดยยากก็กลับกลายเป็นอันตกลงยอมรับตามนั้นได้อย่างรวดเร็วถึงใจ การประชุมสิ้นสุดลงได้ด้วยดี

ถ่ายเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

ความเมตตาที่ท่านพ่อลีมีต่อองค์หลวงตาอีกเรื่องหนึ่งนั้น เป็นระยะที่สุขภาพของท่านพ่อลีเริ่มไม่ค่อยดีนัก ท่านพ่อลียังอุตส่าห์เมตตาเขียนจดหมายด้วยตนเองมาถึงท่าน มีใจความโดยย่อว่า

"ให้ท่านไปจำพรรษาที่วัดอโศการามด้วย"

แต่ในระยะนั้นท่านเองก็เพิ่งเริ่มสร้างวัดป่าบ้านตาดขึ้นใหม่ๆ เช่นกัน อีกทั้งพระเณรที่วัดก็มีไม่น้อย องค์ท่านจึงตอบกลับไปด้วยความเคารพว่า

"ไม่สามารถไปจำพรรษากับท่านพ่อลีได้"

ขบขัน พระป่าเข้าเมือง

เหตุการณ์ระหว่างองค์หลวงตากับท่านพ่อลีอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งท่านเคยเล่าแบบขบขันเต็มที่ถึงความเชยของตัวท่านเอง ดังนี้

"...มันขบขันตอนที่ท่านป่วยมารักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลบุคคลโลทหารเรือ (ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๐๒ เปลี่ยนชื่อเป็นโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า) นั่นละ เราไปเยี่ยมท่าน แล้วมันมีออดอยู่อันหนึ่ง (ออดสำหรับคนป่วยไว้เรียกแพทย์พยาบาลในยามฉุกเฉิน) เขาเอาวางไว้นี่ เราก็คุย ก็มันวางอยู่ข้างเรานี่ เราก็ไปนั่งคุย คุยกับท่าน เห็นออดมันวางอยู่ เราไม่รู้ว่ามันเป็นออดนี่นะ

มันขบขันดีนะ ขบขันตรงนี้ละ ตรงพระป่ามันเซ่อ ไม่รู้เรื่องอะไร ไปเห็นออดมันวางอยู่ มันติดอยู่ข้างนี่ เราก็จับมา เห็นมันอ่อนๆ เราก็เลยบีบดูเสีย เราไม่รู้ว่ามันเป็นออดนี่นะ พอบีบทางนี้ มันก็ไปกวนพวกหมอและพยาบาลนี่นะ พวกที่อยู่ข้างล่างก็เลย โฮ้ เลยแตกฮือขึ้นเลย รุมขึ้นมา

'เอ๊ะ ท่านพ่อเป็นอะไร? เป็นอะไร?'

ท่านพ่อว่า *'จะเป็นอะไร แล้วเป็นอะไรกันเนี่ย?' 'ก็ได้ยินเสียงออดทางนู้น'*

ท่านพ่อว่า *'ออดที่ไหนหน่ะ?'*

ท่านก็ไม่รู้ว่าเรากด มันขบขันตรงนี้ละ ไอ้เราเองยังไม่รู้นะ เขามาทางนู้นเราก็ยังไม่รู้ว่าอันนี้คือออด เสียงออดมันไปกวนของเขา ก็เราบีบเล่นธรรมดา อ๊อดๆ นั่นซี เขาก็รุมขึ้นมา

'เอ๊ ท่านพ่อเป็นอะไร? ท่านพ่อเป็นอะไร?' เขามาแบบตาลีตาลานนะ มาแบบรีบด่วนจริงๆ... ก็มันนุ่มๆ เรากดเล่น เราถามเขาว่า *'หือ? อันนี้เหรอ? ที่ว่าได้ยินเสียงออด นี่อันนี้เหรอ?'*

'อันนี้แหละ' 'โอ๋ แล้วกันละ เราบีบเล่นอยู่นี่'

ท่านพ่อว่า *'หุ้ย ทำไม่เข้าเรื่อง'*

ท่านว่าอย่างนั้นนะ ท่านพูดเท่านั้นหละ *'ทำไม่เข้าเรื่อง'* เขาก็แตกฮือลงไปละนะ พอรู้เรื่องว่าเพราะอันนี้เอง เราว่า *'โอ๊ย นี่กระผมแหละบีบเล่น นึกว่าอะไร ไม่รู้เรื่อง'*

ท่านพ่อว่า ***'ดื้อไม่เข้าเรื่อง'*** .. พอเขารู้เรื่องแล้วต่างคนต่างหัวเราะกันลั่น..."

เมื่อคราวอาพาธท่านพ่อลี ธัมมธโร จัดทอดผ้าป่า ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๔

นิสัยวาสนาเรื่องประสาน

การประชุมปรึกษาหารือกันในงานใดก็ตามไม่ว่าฝ่ายฆราวาสหรือสงฆ์มักมีทางเลือกที่เหมาะสมหลายทาง การตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่งต้องกล้าหาญที่จะยกเหตุผลอันแน่นหนาและเป็นธรรม จะเป็นที่ลงใจแก่ทุกฝ่ายโดยง่าย ความกล้าหาญจริงจัง มีเหตุผล และเป็นธรรมเช่นนี้เป็นคุณสมบัติเด่นขององค์หลวงตาจึงสามารถฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างน่าอัศจรรย์ ดังเช่นคราวหนึ่งมีการประชุมหารือที่วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี

เหตุการณ์ในครั้งนั้นเกิดขึ้นเมื่อเจ้าคุณ-ธรรมเจดีย์พระอุปัชฌาย์ของท่านถึงแก่มรณภาพแล้ว ที่ประชุมมีเรื่องปรึกษาปรารภเกี่ยวกับเรื่องเมรุและบริขารเครื่องใช้ของเจ้าคุณธรรมเจดีย์ ผู้ร่วมประชุมมีทั้งเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด พระเถระหลายรูป ฝ่ายฆราวาสก็มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานและตัวแทนหน่วยงานราชการอื่นเข้าร่วมประชุมด้วย ดังนี้

“...เช่นอย่างวัดโพธิ์ฯ นี่ประชุมกัน ๒ วันไม่เสร็จ เจ้าคณะต่างๆ มา ไปไม่ได้สองวันเต็มเอากันอยู่สองวัน มีแต่เขาโค้งๆ นะ โอ้ พระทะเลาะกันไม่ใช่เล่นๆ นะ เจ้าคณะๆ ทะเลาะกันพอวันที่ ๓ ท่านเจ้าคุณเลยเอาจดหมายน้อยให้เณรถือมาแค่นี้ เพราะเป็นกันเองเรากับท่าน-เจ้าคุณ ตั้งแต่เป็นมหาเปรียญด้วยกันมาจนท่านเป็นเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาคอะไรๆ เรื่อยมา เราคงเส้นคงวาหนาแน่นเป็นหลวงตาบัวตามเดิม

คือแต่ก่อนไม่มีรถ รถมันลำบาก ทางรถไม่มี มีเป็นทางล้อทางเกวียนเสีย ถ้าเป็นหน้าแล้งก็มีแต่ทราย ต้องรถจิ๊ปถึงจะไปได้ ถ้าเป็นหน้าฝนมีแต่ตมแต่โคลน เราก็เดินไปเลย วันนั้นเณรเอาจดหมายน้อยมาแค่นี้ เดินมานะไม่มีรถไม่มีทางรถมา ท่านเจ้าคุณส่งจดหมายมาถึงเราว่า

‘ขอนิมนต์ท่านอาจารย์ไปดับไฟวัดโพธิ์ฯ ให้ด้วย เวลานี้ไฟกำลังโหมลุกไหม้วัดโพธิ์ฯ จะแหลกหมดวัดแล้ว มองเห็นแต่ท่านอาจารย์องค์เดียวเท่านั้น ขอนิมนต์ไปโดยด่วน’

เราไม่สบาย มีไข้เล็กน้อย เป็นไข้อยู่แต่เราก็ไปเพราะเราเห็นประโยชน์ส่วนใหญ่ที่ว่าประชุมตั้ง ๒ วันไม่เสร็จนี้อย่างไรกันสิ่งที่ควรจะลงกันได้ทำไมไม่ลง เพราะเหตุผลกลไกอะไร นี่ละเป็นน้ำหนักอันหนึ่ง เราจึงต้องไปสะพายบาตรไปเลยคนเดียวนะ แต่ก่อนไม่มีรถเดินถึงวัดโพธิ์ฯ เลย จากนี้ถึงวัดโพธิ์ฯ เลย

ฝ่ายอธิกรณ์เรียกว่าฝ่ายข้าศึกก็มีผู้ว่าฯ เป็นผู้นำมา ทางฝ่ายวัดก็ทั้งวัด เอากันเสีย ๒ วันไม่ลง เจ้าคณะภาคที่ไหนมาประชุมก็ไม่ลงกัน พอประชุมกันที่จะทำเมรุแล้วล้มๆ มีอยู่ ๒-๓ คนที่ว่าทำเมรุให้ล้มๆ อยู่เรื่อยเป็นอธิบดีศาลอยู่ในนั้นคนหนึ่ง เกี่ยวกับผู้ว่าฯ อีกคนหนึ่ง แล้วใครอีก ๓ คนมาทำให้เมรุล้มอยู่เรื่อยๆ ถ้าว่าประชุมเท่านั้นล้มๆ ๓ คนทำให้ล้มไปวันนั้นก็ซัดกันใหญ่เลย เอาเจ้าคณะไหนๆ มาชำระไม่ลง

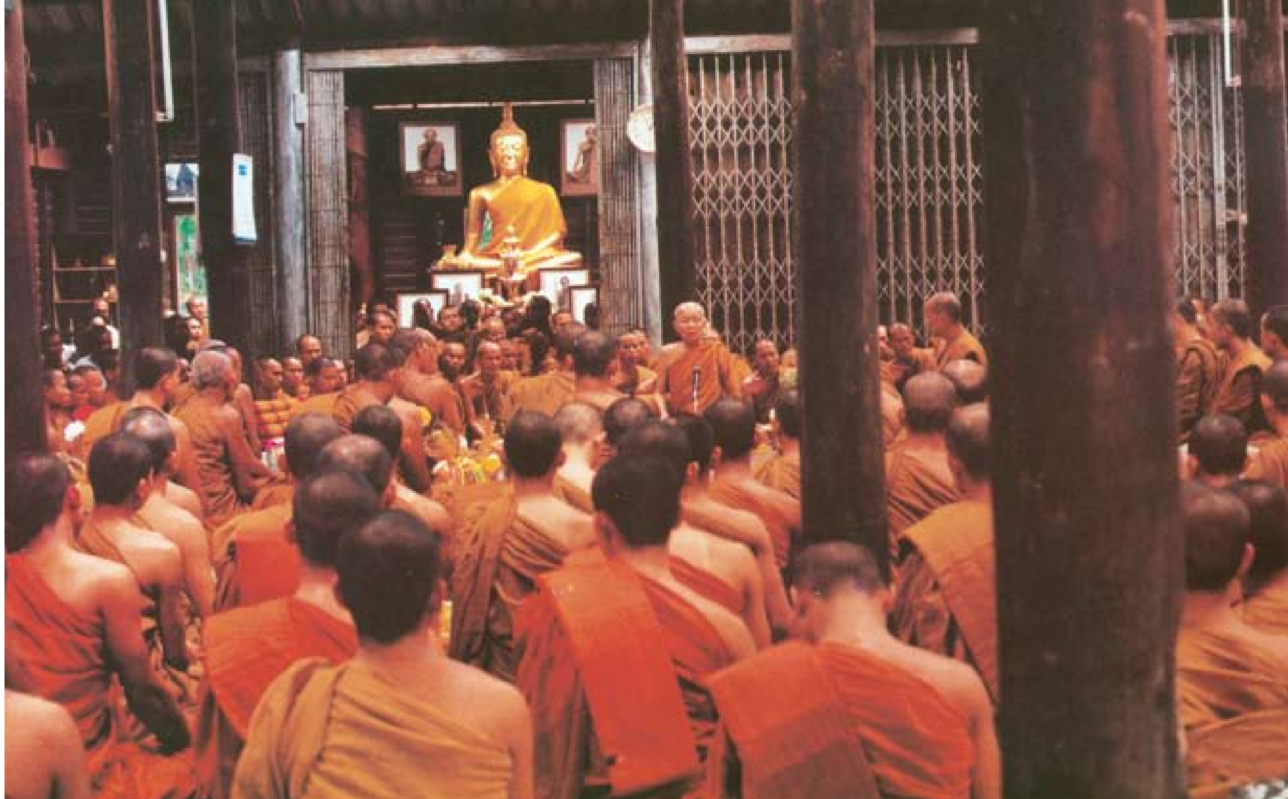

ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์เริ่มอาพาธตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ จนถึงเดือนมีนาคม ๒๕๐๕ คณะแพทย์โรงพยาบาลศิริราชได้ผ่าตัดก้อนนิ่วออก รักษาจนหายเป็นปกติแล้วเดินทางกลับวัดโพธิสมภรณ์ ต่อมาปลายเดือนพฤษภาคม ๒๕๐๕ ท่านเริ่มอาพาธอีกครั้ง คณะแพทย์ซึ่งมี ศ.นพ.อวย เกตุสิงห์ เป็นประธาน ได้นิมนต์ท่านเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช ท่านเดินทางเข้าโรงพยาบาลเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๐๕ โดยมีองค์หลวงตาร่วมเดินทางไปด้วย ศ.นพ.อวย เกตุสิงห์ ได้ถวายการผ่าตัดถุงน้ำดี มีก้อนนิ่ว ๑๑ เม็ด อาการดีขึ้นเพียง ๓ วัน ต่อจากนั้นอาการทรุดลง จนกระทั่ง ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๐๕ ท่านได้มรณภาพด้วยอาการสงบเมื่อเวลา ๑๕.๒๗ น. ณ โรงพยาบาลศิริราช

(จากภาพ) ขบวนแห่ศพท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล) ผ่านบริเวณห้าแยกเมืองอุดรธานีไปยังวัด-โพธิสมภรณ์ โดยมีพิธีรับศพและบำเพ็ญกุศล ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๓ กรกฎาคม ๒๕๐๕

ถ่ายเมื่อ ๑๗ เมษายน ๒๕๐๙ อายุ ๕๓ ปี

คณะสงฆ์กราบคารวะองค์หลวงตาและรับฟังธรรมบนศาลาวัดป่าบ้านตาด

เราก็เลยไป เลยตกลงมาเอาเจ้าคณะวัดป่าบ้านตาดไปเลย ๔๕ นาทีเห็นไหมละ เรียบ ยอมรับทั้งสองฝ่ายด้วยความพอใจ พอไปถึงก็เอากันเลย เราไม่ลืม ๔๕ นาที ใส่เปรี้ยงๆ ดักนั้นดักนี้ซัดนั้นซัดนี้ สุดท้ายยอมรับหมดเลย เป็นอันว่าหาที่ค้านไม่ได้แล้ว ยอมรับกันทั้งวัด ทั้งสองฝ่ายยอมรับด้วยเหตุผล นั่นเห็นไหมล่ะ

นี่ละที่ว่าทำเมรุให้ล้มๆ ไปประชุมวันนั้นก็ซัดกันเลยกับเรา ไปทีไรไปขู่พระ สามกษัตริย์ใหญ่นี่ ในนั้นมีอธิบดีศาลคนหนึ่งด้วย ไม่ใช่น้อยๆ ละ ไม่เคยโดนกันจังต่อจังใส่กันเข้าใจไหม บทเวลาเราเข้าประชุมขึ้นผางมา ทางนี้ก็ซัดกันเปรี้ยงเลย โอ๋ย ในที่ประชุมนี้เงียบกริบเลย เวลาได้ซัดกัน อย่างนี้ละ

ทางวัดรู้สึกว่าพร้อมกันหมดนะ เจ้าอาวาสพูดกับพระผู้ใหญ่ๆ ในนั้น วันนี้ท่านอาจารย์มหาบัวจะมาชำระเรื่องนี้นะ เราเองไปนิมนต์ท่านมา ให้ฟังเสียงท่านนะทุกคน เท่านั้นละ ท่านสั่งเอาไว้ ไปก็เอาเลย ประชุมปึ๊บขึ้นมาเลย เป็นอย่างไร เหตุผลกลไกอย่างไรไล่มาๆ เรื่อยๆ เข้าไป เราเอาหลักธรรมวินัยกางตลอด ไม่ได้นอกเหนือไปจากหลักธรรมวินัย เอากัน ซักกันไปซักกันมา เอาไปเอามามีแต่เราคนเดียววันนั้น เราเป็นคนซักคนนั้น เหตุที่ไม่ลงรอยเพราะใครเป็นต้นเหตุไล่เข้าไปหาผู้นั้น ซักกันๆ ๔๕ นาที

ผู้ว่าราชการจังหวัดไปกับฝ่ายนั้นละ ฝ่ายทำลาย ไม่ลง วันนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดก็มาๆ ดูว่าเป็นฝ่ายนั้น เป็นลูกศิษย์ของฝ่ายนั้น ฝ่ายไม่ลงใคร ไปก็เอาเลยละ ทีนี้ใครก็คอยฟังเสียงเรา เพราะเรื่องอะไรมันก็ไม่เสร็จ ประชุมกัน ทีนี้ก็ฟังเสียงเรา เราก็ถามต้นเหตุเป็นอย่างไรไล่มาๆๆ เอาธรรมวินัยเข้ากางๆ ซัดกันเลย มัดกันเข้าเลย เอา พูดง่ายๆ อย่างนี้ละ ซัดกันเข้า มัดเข้าๆ สุดท้ายแพ้ พอพูดอะไร

'เอา..ถ้าสงฆ์เห็นด้วยตรงไหนให้ยกมือขึ้นพรึบๆๆ เอา เจ้าของว่าอย่างไร เอ้าค้านมา'

เจ้าของเงียบ เป็นอันว่ายอมรับโดยดุษณีภาพ นิ่งๆ เอาซักกันไปๆ พอซักกันไปถึงจุดแล้วก็พอ เราลงจุดปึ๊บทางนี้ เอา นี้ผิดหรือถูก ถ้าถูกให้ยกมือขึ้น พรึบๆ เลย เอากัน ๔๕ นาทีเรียบร้อย ซักกันอย่างหนักนะ

นั่นละที่เจ้าคุณอุดรนิสัยท่านเรียบร้อย ท่านดุใครไม่เป็น ไอ้เรามันว่าหมาว่าแมวอยู่ในนี้หมด ทั้งกัดทั้งข่วน พอขึ้นเวทีก็ซัดกันเลย ผู้ว่าฯก็นั่งอยู่นั่น เราเป็นคนซัก ไปๆ มาๆ สุดท้ายลงเลย เราสรุปเลยนะ เป็น ๔๕ นาทีนะนั่นซัดกัน มีแต่เรากับเจ้าของคดีที่ไม่ลง คือขวางกันอยู่นั่น เพราะเหตุใดเอาไล่มา ซัดกันไปซัดกันมา สุดท้ายลงทั้งฝ่ายนี้ฝ่ายนั้น เอา ถ้าไม่ลงตรงไหนให้ค้านมา เราไม่พูดถึงเรื่องราวที่ไม่ลงเพราะอะไรละ เราเอาธรรมวินัยเข้ากางกับเรื่องราวนั่นใส่กันๆ เข้าไปเลย บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายก็ยกมือพร้อมๆ กันลงเรียบร้อยเลย

เราคนเดียวเราพูดกับคู่กรณีกัน ว่าอย่างนั้นเถอะ กรณีที่ให้แตกกระจายๆ ไม่ให้ลงได้นะนั่น มัดกันไป ซัดกันไปซัดกันมา มัดกันเข้า สุดท้ายก็เลยลงเรียบร้อย ๔๕ นาที เราไม่ลืมนะ ทีนี้พอเสร็จแล้วเราเหนื่อยก็นอนแผ่สองสลึง พวกนั้นก็เลิกกันไป พวกพระก็เข้าไปนวดเส้นให้ เจ้าคุณอุดร นิสัยเรียบนะ เป็นนิสัยดุใครไม่เป็น พอนั่งอยู่ข้างๆ อย่างนี้เงียบๆ ละ นิสัยของท่านนั่นแหละ พูดขึ้นอยู่คนเดียวข้างๆ หมู่เพื่อนนี่ละ

'ถ้าใครอยากเห็นฤทธิ์เห็นเดชอาจารย์ของเราให้มาดูเวลาขึ้นเวที'

พอว่าอย่างนั้นเราก็ขู่ว่า *'ก็เรื่องราวมันเสร็จสรรพเรียบร้อยไปแล้วมาอุ่นกินหาอะไร มันเน่าเฟะไปแล้ว ท้องเสียท้องบูดไปหมดนี่น่ะ มาอุ่นกินหาอะไร เรื่องแล้วไปแล้ว'*

ทดลองดูท่านจะออกกิริยาไหน กิริยาเก่า *'โอ๋ มันก็น่าอุ่นน่ากิน กินทั้งวันก็กินได้สบาย เพราะมันมีรสมีชาติอยู่'*

ท่านก็ว่าของท่านสบาย ขบขันนะ เราแหย่เราขู่ท่าน นึกว่าท่านจะมีกิริยาอะไรเหมือนเดิม

ดุใครไม่เป็น เราก็อดหัวเราะไม่ได้ โอ้ นิสัยนี้ก็เป็นอย่างนี้ ดุคนไม่เป็น ไอ้เราเป็นฝ่ายดุ เจ้าคุณยังอยู่นี้ละทุกวันนี้ ดุท่านนึกว่าท่านจะขึ้นแบบไหนไม่ขึ้นนะ ขึ้นแบบเดิม .. ท่านเจ้าคุณอุดรชื่อสวัสดิ์ บวชเป็นลูกวัดโพธิ์ฯ มาแต่นู้นจนกระทั่งป่านนี้ท่านดุใครไม่เป็นนะ นิสัยท่านเรียบมากทีเดียว ไม่เคยเห็นท่านดุใครเลย เรียบตลอด เราหาอุบายวิธีแหย่ให้ความโมโหท่านขึ้นบ้างไม่มี เรียบอยู่ตามเดิม ..

นี่ละที่ว่าอยากเห็นฤทธิ์เห็นเดชอาจารย์ของเราให้ท่านมาดูเวลาขึ้นเวที คือเวลาขึ้นเอาจริงๆ นะเรา ไม่มีสูงมีต่ำ เอาธรรมกางเข้าเลย เอาธรรมกางเข้าไป ไล่เข้าหาธรรมๆ หาวินัยที่อื่นขัดกับธรรมวินัยซัดกันตรงนั้นๆ นั่นละยอมรับกันหมดทั้งวัดเลย คู่กรณีก็ยอมรับ ผู้ว่าฯ มาด้วยกันก็เงียบไม่มีว่าอะไรเลย คือเวลาขึ้นมันไม่มีสูงมีต่ำนะ เอาธรรมวินัยออกกางแล้วซัดไปตามนั้นเลย ทีนี้กิริยาอาการทุกอย่างมันก็ขึ้นนั่นละอย่างที่ว่าอยากเห็นฤทธิ์เห็นเดชอาจารย์ของเราให้มาดูเวลาขึ้นเวที คือเวลาขึ้นเวทีมันซัดจริงๆ เข้าใจไหมล่ะ เอาเปรี้ยงๆ เลย ..

พูดเรื่องอธิกรณ์เรื่องอะไรนี้มักจะมีเสมอ มันจะเป็นนิสัยวาสนาอะไรไม่รู้นะ เราเข้าจุดไหนก็เป็นอันว่าเรียบลงไปทุกแห่ง ไม่ใช่ครั้งนี้มีทุกแห่งใหญ่ๆ ทางภาคกลางก็เหมือนกัน มีใหญ่ๆ ทั้งนั้น แต่ก็เดชะทุกครั้งไม่เคยพลาดนะ เรียบร้อยลงด้วยดี เป็นอย่างนั้นละ มันคงจะมีนิสัยวาสนาอันหนึ่งประสานๆ ให้เรียบร้อยเป็นที่ลงใจกัน ยอมรับกัน ก็เรียบร้อยไปด้วยดีทุกแห่งที่เราเข้าประชุมที่ไร เป็นอย่างนั้นละ ..

ไปที่ไหนมักจะเป็นนะเรา มันจะมีนิสัยวาสนาอย่างนั้นก็ไม่ทราบ คือส่วนยุแหย่ไม่มีเลย

หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ นำคณะสงฆ์เข้ากราบคารวะองค์หลวงตา

แต่ส่วนประสานนี้มีเต็มหัวใจเต็มกิริยาอาการทุกอย่างตลอดมา คงเป็นอานิสงส์อันนี้ละมัง .. มันก็เหมือนว่าจะมีวาสนาไปทางเรื่องประสานนะ มักมีเสมอ เรามักจะไประงับได้ทุกงาน ไม่มีงานไหนที่เราได้เข้าแล้ว ได้ผ่านไปเฉยๆ ไม่สำเร็จไม่เคยปรากฏ เข้าในงานไหนปั๊บเรียบร้อยๆ ไป เรามักจะมีนิสัยวาสนาทางนี้ เพราะนิสัยของเราชอบประสานนะ ที่ยุแหย่ให้แตกไม่มีในเรา ..

ในวัดโพธิ์ฯ นี้มีเรื่องอะไรต้องเอาเราไประงับนะ แต่เดชะนะ เรียบทุกที ไม่เคยข้ามหัวเราไป ไปตั้งก๊กใหม่ต่อสู้กับเราอีกอย่างนี้ไม่เคยมี พอลงแล้วหมอบ ยอมทั้งสองฝ่าย คู่กรณียอมเรา มันคงจะเป็นวาสนาอันหนึ่งอยู่ คืออะไรก็ตามระงับอะไรเรียบหมดๆ นะ อธิกรณ์ใหญ่ๆ เราเข้าปั๊บ เรียบ .. ดี รู้สึกว่าสายศาสนานี้รู้สึกจะราบรื่นดีนะ ไม่เคยมีอะไรเลยนะ ตั้งแต่เริ่มบวชมาจนกระทั่งป่านนี้ไม่เคยมีอะไรมาขัดมาข้อง หรือเรื่องราวใดๆ มัวหมองไม่เคยมี มีแต่ระงับระงับเรื่องราวต่างๆ หรืออธิกรณ์ต่างๆ มักจะเด่นอยู่ เด่น อย่างวัดโพธิ์ฯ นี้เกิดเรื่องอะไรจะต้องมาเอาไป เอาเราไป เรียบเลยนะ ..

จิตนี้ไม่มีอับเฉา จ้าตลอดเวลา เรียกว่าภูมิใจ การตายของเราไม่มีวิตกวิจารณ์ ภูมิใจคือมันจ้าอยู่ในนี้ จึงว่าสมมรรคสมผลมาทางศาสนา ทางโลกขัดๆ ข้องๆ ขัดๆ ข้องๆ เรื่อยไม่สะดวกๆ เราก็เป็นคนจะว่าทิฐิก็ถูก มันไม่ลงใครง่ายๆนะ ถ้าหากว่าเหตุผลไม่ลงไม่ลงนะนี่ นี่ถ้าเป็นทางโลกขัดๆ ข้องๆ เรื่อยมา พอทางธรรมปั๊บติดเลย สะดวกจนกระทั่งป่านนี้

วัดโพธิสมภรณ์ (ถ่ายจากหนองประจักษ์)

จนป่านนี้ไม่เคยมีเรื่องมีราวอะไรทางศาสนา นอกจากระงับดับเรื่องทั้งหลายเท่านั้น ที่จะให้เกิดเรื่องเกิดราวเราไม่เคยมี มีแต่ระงับดับเรื่องของสงฆ์ของพระมีเรื่อยๆ ไปเลยมีมากนะ มันก็คงจะสายบุญสายกรรมไปทางนี้ละ ไปทางสายระงับดับเรื่องต่างๆ เพราะมันมากต่อมากนะเรา ใหญ่แทบทั้งนั้นละ ระงับได้เรียบๆ เลย ในตัวของเรารู้สึกจะทางด้านศาสนาทางด้านธรรมะโล่งกว่ากัน ทางโลกขัดๆ ข้องๆ ตลอด ถ้าทางธรรมราบรื่นเรื่อยตั้งแต่บวชจนป่านนี้ ไม่เคยมีเรื่องมีราวอะไรที่จะได้รับความหนักใจจากเราไม่เคยมี นอกจากเราช่วยๆ ยกตัวอย่างเช่นอย่างวัดโพธิ์ฯ

เอ๊ มันก็แปลกอยู่นะ เดชะอันหนึ่งอยู่ไปเป็นลูกศิษย์ครูบาอาจารย์องค์ใดไม่ว่าฝ่ายปฏิบัติไม่ว่าฝ่ายปริยัติ รักทั้งนั้น นั้นรักเราเมตตามาก ทางฝ่ายปริยัติก็เมตตามาก ทางฝ่ายปฏิบัติก็เมตตามาก ยกตัวอย่างพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นรักเมตตาอยู่ลึกๆนะ ไว้ใจ ทุกอย่างไว้ใจ ถามนู้นถามนี้อะไรๆ ถ้าอะไรที่ยังไม่ลงกันแล้วท่านมหาว่าอย่างไร ท่านถามมาแล้วนะ เอาเราเป็นข้อสรุป ท่านมหาว่าอย่างไร ท่านว่าอย่างนั้นๆ พอว่าอย่างนั้นเรียบ เอาล่ะถูกต้องแล้ว ตามที่ท่านมหาพูด แน่ะอย่างนั้นนะ ไม่เคยค้านทางศาสนานี่โล่ง ทางโลกขัดๆ ข้องๆ เรื่อยไปทางศาสนาปุ๊บเลย ทะลุๆ เลย ..

คบค้าสมาคมกับครูบาอาจารย์เรียกว่าเข้าขั้นดีมาก ทางฝ่ายปริยัติก็ตาม ครูบาอาจารย์

องค์หลวงตาในงานเผาศพหลวงปู่บัวพา ปัญญาภาโส

องค์หลวงตาเยี่ยมอาพาธหลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

รักทั้งนั้น ทางฝ่ายปฏิบัติเช่นพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นไว้ใจเลยทุกอย่าง ก็ดี เป็นผู้น้อยคอยดูแลอุปถัมภ์อุปัฏฐากครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ที่ท่านไว้ใจๆ ...”

บทสรุปของที่ประชุมคราวนั้นปรากฏว่าไม่มีใครคัดค้าน ทุกคนตกลงเห็นดีเห็นงามและเซ็นรับรองข้อยุติร่วมกันด้วยความเรียบร้อย พร้อมนี้ยังขอให้ท่านร่วมเซ็นชื่อเป็นเกียรติด้วย แต่ท่านก็ไม่ได้เซ็นชื่อแต่อย่างใดด้วยเหตุผลว่า

“เราไม่ได้มาเพื่อการลงเอาชื่อ แต่มาเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่างหาก เมื่อวาระสงบเรียบร้อย เราก็พอใจแล้ว”

ด้วยอุปนิสัยของท่านที่มีเหตุมีผล และมีความจริงจังเด็ดขาด ไม่หวั่นเกรงต่อสิ่งใดหรือคนใดยิ่งกว่าธรรมนี้เอง องค์ท่านจึงมักถูกขอให้เป็นหลักในการประชุมสำคัญๆ อยู่เสมอ อีกทั้งการแสดงความคิดเห็นของท่านจะพยายามหาจุดที่ถูกธรรมวินัย ดังนั้นเรื่องที่เป็นปัญหาอยู่นั้นจึงมักไม่มีสิ่งกระทบกระทั่ง หากมีก็น้อยที่สุด แต่ก็ด้วยถือเอาเหตุผลและธรรมเป็นใหญ่ การประชุมครั้งสำคัญในที่ต่างๆ จึงยอมรับตกลงกันได้ง่าย และสงบเรียบร้อย

นอกจากการประชุมที่ท่านเข้าร่วมวินิจฉัยด้วยดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ท่านก็ยังมีโอกาสเข้าร่วมประชุมครั้งสำคัญๆ อื่นๆ อีกมาก เช่น ที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร วัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร วัดถ้ำกลองเพล จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นต้น

ที่ปรึกษาแห่งวงกรรมฐาน

ในระยะต่อๆ มา องค์หลวงตามักได้รับคำร้องขอจากคณะศิษย์ทั้งบรรพชิตและฆราวาสอยู่เนืองๆ ขอให้รับเป็นประธาน ให้คำปรึกษาแนะนำและตัดสินใจในงานสำคัญต่างๆ ที่มีแง่มุมปลีกย่อยมากมายอันเป็นเหตุให้มีเรื่องต้องถกเถียงกันอยู่เนืองๆ ครั้นเมื่อมีประธานที่ปรึกษาที่เด็ดขาดจริงจังและประกอบด้วยเหตุผลอรรถธรรมเช่นองค์ท่านเป็นผู้ตัดสินใจร่วมอยู่ด้วยแล้ว งานนั้นๆ มักผ่านไปได้อย่างราบรื่นทุกครั้งทุกคราไป เป็นที่อบอุ่นเย็นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ด้วยความเมตตาและเห็นถึงความจำเป็นดังกล่าว ทำให้องค์ท่านยอมเหน็ดเหนื่อยแบกภาระที่มาเกี่ยวข้องและรับผิดชอบในเรื่องสำคัญๆ เสมอ อาทิ

องค์หลวงตารดน้ำศพหลวงปู่คำดี ปภาโส วัดถ้ำผาปู่ อำเภอเมือง จังหวัดเลย เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

• เรื่องการจัดตั้งวัดกรรมฐานในจังหวัดต่างๆ ทุกภาค เพราะมีเจ้าศรัทธาอยากถวายที่ดินท่านเป็นจำนวนมาก

• เรื่องสุขภาพการเจ็บป่วย การรักษาพยาบาลครูบาอาจารย์องค์สำคัญที่อาพาธหนัก

• เรื่องงานพระราชทานเพลิงศพของครูบาอาจารย์ท่านนั้นๆ

• เรื่องการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และเจดียสถานของครูบาอาจารย์พระอริยสงฆ์องค์สำคัญๆ

• ฯลฯ

งานศพครูบาอาจารย์ที่องค์หลวงตามีความจำเป็นต้องได้เข้าไปเกี่ยวข้องมีจำนวนมาก อาทิ หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร ท่านพระ-อาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล ท่านพระอาจารย์สีทน สีลธโน หลวงปู่คำดัน ฐิตธัมโม หลวงปู่หล้า เขมปัตโต หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ฯลฯ และงานอื่นๆ อีกหลายวาระด้วยกัน ขอยกตัวอย่างเฉพาะงานศพหลวงปู่ฝั้นและหลวงปู่ขาวแต่พอสังเขปที่เป็นเหตุให้องค์หลวงตาต้องได้เข้าไปเกี่ยวข้อง ดังนี้

องค์หลวงตาในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่ขาว อนาลโย

“...พูดถึงเรื่อง**หลวงปู่ฝั้น**ท่านเมตตาเมตตามากอยู่นะกับเรา เอะอะก็ต้องเกี่ยวกับเราเกี่ยวกับเราอยู่เรื่อยๆ ท่านคงเห็นว่าหมาตัวนี้มันกัดเก่ง มันเห่าก็เก่งกัดก็เก่ง เลยยุมันเรื่อยให้มันกัดเรื่อยซิท่า แล้วเรื่องศพของท่านก็เรียบร้อยไปทุกอย่างไม่มีอะไร

อันนี้ก็เอาเราไปเป็นหัวหน้าอีกเหมือนกัน เผาศพท่านเราเป็นคนจัดแจงทุกอย่าง คนมามากต่อมาก รถนี้ไปหาจอดตามอำเภอ ตามโรงร่ำโรงเรียนตามสถานที่ว่าง เขาเปิดทางให้พวกอำเภอพรรณาฯทั้งอำเภอ เปิดทางให้หมดๆ ให้รถเข้าจอดได้หมดเลยเพราะรถมากต่อมาก นี่เราไปเป็นหัวหน้างานอยู่นั้นไม่ใช่เล่นนะ หลวงปู่ฝั้นเรารู้สึกหนักมาก ..

ออกจากนั้นมา**หลวงปู่ขาว**อีก อันนี้ก็มาโดนกันอีกแหละกับผู้ใหญ่ กับดอกเตอร์เชาวน์ จะเป็นใครไป มานี้เขาก็มาขอให้เราเป็นประธานอีกแหละ เจดีย์หลวงปู่ขาว เราว่า *‘โอ๊ย เงินก็มีแล้วนี่นะ เงินไม่อดไม่อยากพอแล้วทุกอย่าง จะให้เป็นประธานอะไร’*

ทางดอกเตอร์เชาวน์พูด *‘โอ้โห เงินไม่สำคัญนะท่านอาจารย์ ไม่มีอะไรสำคัญยิ่งกว่าประธานนะ’*

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ กราบคารวะศพหลวงปู่ฝั้น อาจาโร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๑

<< *องค์หลวงตาเคารพศพหลวงปู่ฝั้น ในวาระเผาจริง*

เราสะดุดก็กิ่งไปหาทางเจดีย์ของท่านอาจารย์ฝั้น เราก็เลยนิ่งยอมรับ...”

ระยะต่อมาต่อเนื่องยาวไปจนเกือบวาระสุดท้ายขององค์หลวงตายิ่งมีความจำเป็นต้องเข้าไปเป็นประธานในการดูแลอาการอาพาธและงานศพของพระสายกรรมฐานมากยิ่งขึ้น ดังตารางในท้ายบทนี้

ไม่เสริมมูลนิธิมุ่งสงเคราะห์ช่วยเหลือ

องค์หลวงตาเห็นความลำบากของพระกรรมฐานอาพาธเวลามารักษาตัวในกรุงเทพฯ โดยเฉพาะในต่างจังหวัดสมัยก่อนการแพทย์ยังไม่เจริญเท่าที่ควร ท่านจึงยอมรับและสนับสนุน “มูลนิธิพระอาจารย์มั่น” ซึ่งโดยปกติแล้วจะไม่ส่งเสริมให้มี “มูลนิธิ” อะไรหากไม่มีเหตุผลความจำเป็นจริงๆ องค์ท่านให้เหตุผลว่า

ในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ

“...เมื่อเร็วๆ นี้พระก็มาปรึกษาหารือแล้ว มาขอเงินด้วย ปรึกษาหารือแล้ว ถ้าหากว่าเราเห็นด้วยก็จะขอเงินเรา แต่ตอนนั้นยังไม่ขอ รอไว้ก่อน จะทำบุญเลี้ยงพระแก่ ว่าอย่างนั้น พระแก่ไม่มีใครเหลียวแล ขาดคนเหลียวแล ช่วยตัวเองไม่ได้ อยากทำ**มูลนิธิ**ไว้สำหรับพระแก่ มาปรึกษาครูบาอาจารย์จะเห็นว่ายังไง แล้วเงินก็ไม่มี ขึ้นแล้วเรื่องเงินก็ไม่มี พอพูดออกมานั้นปั๊บ ถึงมีก็ไม่ให้ ตอบทันทีเลย มันถึงจุดที่จะตอบแล้ว ตรงนั้น

‘ถึงมีก็ไม่ให้ ผมไม่ส่งเสริม พระพุทธเจ้ามีมูลนิธิที่ไหน พระอรหันต์ท่านเป็นสรณะของพวกเรา ท่านมีมูลนิธิที่ไหน ทำไมถึงเก่งกว่าครูนักไม่มีใครอุปถัมภ์ดูแล ตายด้วยลำพังตนเอง อัตโนมัติ หรือ อัตตา หิ อัตตโน นาโถ ตนเองเป็นที่พึ่งของตน ตายด้วยตนเองนั้นมันเลิศมันประเสริฐตายไม่ได้เหรอ ทำไมจึงต้องไปหาทำมูลนิธินิแธะ ต่อไปนี้มูลนิธิจะเต็มบ้านเต็มเมือง มือจะล้วงเข้าไปในบาตรไม่ได้นะ มูลนิธิจะตีข้อมือเอา มูลนิธิเป็นใหญ่กว่าแล้วเวลานี้’

ว่าอย่างนี้แหละ บอกเราไม่เห็นด้วยและไม่ให้ด้วย บอกตรงๆ เลย *‘เอ้า มันจะตายจริงๆ เพราะการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบนี้ไม่มีใครเหลียวแล ให้เห็นเสียทีเถอะน่า เดี๋ยวนี้ไม่เห็น เห็นแต่ความอ่อนแอของพระเต็มบ้านเต็มเมือง เห็นเต็มไปหมดอย่างนี้น่ะ ความช่วยตัวเองด้วยการประพฤติปฏิบัติ ตายลงไปแล้วเหมือนหนูตัวหนึ่งตายให้มันเห็นว่ะ’*

เราว่าอย่างนี้ นี่ก็ไม่ต้องการอยากจะตายเกลื่อนกล่นวุ่นวายอย่างนี้นะ อยากตายแบบหนูตัวเดียว มันจะตายไม่ได้นะแบบนั้น พูดถึงขั้นจะพูดออกมาหาเจ้าของเสีย นี่อาจหาญมาก บอกตรงๆ บอกว่ามากสุด มากสุดหัวใจ ไม่มีสะทกสะท้านเรื่องความเป็นความตาย มาเมื่อไรมาเราเรียนจบแล้ว บอกตรงๆ อย่างนี้เลย ความเป็นก็เป็นอยู่ ธาตุขันธ์มันทรงตัวอยู่ ตายก็ธาตุขันธ์มันสลายตัวลงไปหาธาตุเดิมของมันเท่านั้น ธรรมชาติที่เหนือกว่านั้นอยู่แล้ว ทรงไว้แล้วนี้ บกพร่องอันไหน ให้มันเป็นอย่างนั้นซีเป็นเมื่อไรตายเมื่อไรมีปัญหาอะไร เดี๋ยวนี้เอะอะมูลนิธิๆ พวกบ้ามูลนิธิ เราว่าอย่างนี้แหละ เราไม่เห็นด้วย

องค์หลวงตากราบเยี่ยมอาพาธพระธรรมไตรโลกาจารย์ (รักษ์ เรวโต) วัดศรีเมือง อ.เมือง จ.หนองคาย

วัดนี้เขามาขอตั้งมูลนิธิน้อยเมื่อไร หากไม่คุยนะ เขามาขอตั้งมูลนิธิ จะตั้งขึ้นโน่นทางมหามกุฏฯ วัดบวรฯ ตั้งมูลนิธิไว้เอาดอกผลมาเลี้ยงพระในวัด อย่ามาตั้งนะ พระหากินไม่ได้ให้มันตายเสีย เราว่าอย่างนี้เลย เราหากินไม่ได้เราก็ยอมตายเลย อย่ามาตั้งให้มันยุ่งนะ ไม่ตั้งจริงๆ ใครมาผ่านเราตัดปั๊วะทีเดียวเลย นี่ดูว่าเขาขโมยตั้งก็มีนะ อยู่กรุงเทพฯ วัดบวรฯ มหามกุฏฯ เขาบอกผลรายได้มาเราถึงรู้ อ๋อ นี่เขาขโมยตั้งแล้วนี่ เขาเอาดอกผลออกมาบอกเรา เราบอกว่ามอบคืนต้นมูลนิธินั่น

เราไม่เคยรับสักสตางค์ละ ส่งมาเท่าไรเราก็ส่งกลับคืนๆ ให้เขาไปมอบนั้น แล้วพวกจะตายด้วยมูลนิธิให้ได้กินกัน เราไม่หวังกินละกับมูลนิธินิแธะนี่ นี่เราจะหวังกินกับพวกนี้ นี่มูลนิธิใหญ่ของเรานี่นั่งเต็มศาลานี้ นี่มูลนิธิใหญ่จะไปหวังอะไรกับมูลนิธินิแธะนั่น เราเอามูลนิธิเหล่านี้มาเป็นชีวิตของเราเป็นประจำอยู่แล้ว เข้าใจหรือเปล่าล่ะพวกมูลนิธินี่น่ะ (หัวเราะ)...”

ครั้นเมื่อองค์หลวงตายอมรับและเห็นประโยชน์ในมูลนิธินั้นแล้ว องค์ท่านก็เป็นธุระเอาใจใส่ดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตกลงกันไว้จริงๆ ดังนี้

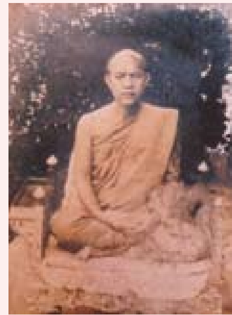
"...การปฏิบัติธรรมมันกำลังจะล้มเหลวไปแล้วนะเดี๋ยวนี้น่ะ พ่อแม่ครูบาอาจารย์มั่นเราก็ล่วงไป ครูบาอาจารย์ที่เป็นที่เคารพนับถือก็ค่อยร่วงโรยไปๆ แล้วจืดไปๆ ในสิ่งที่ดีทั้งหลายจืดไปๆ ในสิ่งที่เลวทั้งหลายแล้วเข้มข้นเข้ามาๆ ปรากฏว่ามีรสชาติเข้ามาเรื่อย ดื่มด่ำเข้าไปเรื่อยไม่รู้วันรู้คืนเข้าแล้วนะเวลานี้ มันจะเป็นกรรมฐานเป็นบ้านะ อันนี้ได้วิตกวิจารณ์มากทีเดียว มันจะเป็นกรรมฐานทันสมัย แล้วก็เอาชื่อครูบาอาจารย์ไปจำหน่ายขายกินนะ เฉพาะอย่างยิ่งก็ลูกศิษย์ท่านอาจารย์มั่น สายท่านอาจารย์มั่น นี้สำคัญมากนะ นี่ละที่ขายกินของพระโจรผู้ร้ายในวงปฏิบัติเราเป็นอย่างนี้

เราอย่าเข้าใจว่ากรรมฐานนี้จะดีไปทุกรูปทุกนาม มันไม่ดีนะ ที่ดีมีน้อย ที่ชั่วเลวทรามมีมาก เพราะฉะนั้นจึงขอให้ทุกๆ ท่านได้ทำความเข้าใจเอาไว้กับตนเองว่า เราจะเป็นคนประเภทไหน พระประเภทไหน ประเภทลูกศิษย์มีครูจริงๆ หรือประเภทแบบแหวกแนวอวดตัวดีเก่งกว่าครูกว่าอาจารย์แซงหน้าแซงหลังไปอย่างนั้น มีแล้วนะเวลานี้ .. เราวิตกวิจารณ์

เพราะฉะนั้นเราจึงได้เข้าไป**มูลนิธิหลวงปู่มั่น** ซึ่งเป็นสมบัติของวัดป่าบ้านตาด แต่เราไม่เคยบอกเลยว่ามูลนิธินี้เป็นสมบัติของวัดป่าบ้านตาดโดยสมบูรณ์แล้วในทางกฎหมาย เราไม่เคยบอกไม่เคยพูดเลย ไปมาเราก็ฟังไปฟังมา ยิ่งฟังเสียงมันมักจะมีผลลบขึ้นมา

ปาฏิหาริย์หลวงปู่ฝั้น

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

"...ท่านอาจารย์ฝั้นนะกับเราจะมีอะไรเป็นพิเศษ รู้สึกว่าท่านจะเมตตาเป็นพิเศษเลย เจดีย์ของท่าน ๑๒ ล้านเราหาให้ทุกบาททุกสตางค์นะ เจดีย์วัดอุดมสมพร ๑๒ ล้านเราหาให้สร้างให้หมดทุกบาททุกสตางค์ เป็นเงิน ๑๒ ล้าน เหลือเงินอยู่ ๘ แสนเลยมอบให้วัดอุดมสมพร เพราะวัดนี้เป็นวัดที่รับเป็นรับตาย เศษเหลืออะไรก็ต้องมอบให้วัดนี้ เราเป็นคนสั่งเอง คณะกรรมการว่าอย่างไร ยอมรับหมด ๘ แสนเลยมอบให้ ๑๒ ล้าน สร้างเจดีย์ เศษเหลือเงินอยู่แปดแสนเลยให้ท่าน

สร้างเจดีย์ท่าน ๓ ปีไม่ขึ้น เราปัดแล้วตั้งแต่ต้นเพราะเราทำพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่นเสร็จเรียบร้อยแล้ว นั่นเป็นหน้าที่ของเราทำเอง ไม่มีใครมาบังคับเราทำด้วยความสมัครใจ พอเสร็จแล้วทีนี้จะทำเจดีย์หลวงปู่ฝั้น เราก็บอกให้พระทำ เราไม่ทำแล้ว ฟาดอยู่ ๓ ปีไม่ขึ้น ประชุมกันทีไรเบาลงๆ คณะกรรมการมาประชุมห้าคนหมดหวัง ทีนี้ก็ท่านสุวัจน์เป็นลูกศิษย์ของท่านอาจารย์ฝั้นเลยตกลงกันกับผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้กำกับการตำรวจจังหวัดสกลนคร พร้อมทั้งพ่อค้าประชาชนประชุมกันเลยนะ แล้วจะทำอย่างไรกันนี่

คือ เราปัดแล้ว เราไม่เอาแล้ว ไปหาที่ไหนก็ไม่ได้ แล้วก็วกกลับมา เลยตัดสินใจกัน ถ้าไม่ใช่ท่านอาจารย์มหาบัวไม่ขึ้น ใครก็ไม่ขึ้นๆ ก็ยกทัพมาหาเรา เต็มกุฏิแน่นหมดเลย พ่อค้าประชาชน ผู้มีเกียรติทั้งหลาย มีผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้กำกับการตำรวจเป็นหัวหน้าไป ไปเล่าเรื่องสุดๆ สิ้นๆ ให้ฟัง

'เมื่อวานหรือวันไหนมีคณะกรรมการมาประชุมเพียง ๕ คน ปีที่ ๓ เรียกว่าหมดหวังแล้ว จึงได้มาประชุมกัน มาหาท่านอาจารย์ ถ้าไม่ได้ท่านอาจารย์ไม่สำเร็จ'

บอกอย่างนี้เลยนะ จึงได้พากันมา *'มาขอความหวังจากท่านอาจารย์ เจดีย์ของท่านอาจารย์ฝั้นจะขึ้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับท่านอาจารย์องค์เดียว'*

ดูซิมันมาหายอ ผลสุดท้ายเราก็พิจารณามันก็ไม่ขึ้นจริงๆ เพราะ ๓ ปีแล้วตั้งคณะกรรมการคนไหนขึ้นเป็นประธานล้มเหลวๆ ถูกเตะถูกยันกัน วิ่งมาหาแต่เราๆ เราปัดๆ เราไม่เอา พอถึง ๓ ปีล่วงไปแล้วเห็นจะไปไม่ไหวเราก็เลยรับให้พอรับเท่านั้นก็ขึ้นปึ๊บเลย เรียบร้อยมา

ท่านอาจารย์ฝั้นกับเรารู้สึกท่านเมตตาเรามากอยู่นะ อย่างลึกๆ ลับๆ ไม่มีใครทราบได้ ท่านอาจารย์ฝั้นท่านเสียอยู่ที่วัดอุดมสมพร เราอยู่วัดดงสีชมพู เราจะกลับมาอุดรฯวันนั้นกลับไม่ได้เลย นี่ละเรื่องธรรมแสดงปาฏิหาริย์ก็เหมือนกับกิเลสแสดง ถ้าเป็นเรื่องของกิเลสเรียกว่าปลิ้นปล้อนหลอกลวงคดโกง อันนี้อุบายวิธีการของท่านอาจารย์ฝั้นก็เหมือนกัน

ตอนเช้าเราสั่ง**ท่านทุย** กลางคืนฝนตกทั้งคืน น้ำท่วมหมดรถเข้าออกไม่ได้เลย ทำอย่างไร ท่านทุยก็วิ่งไปเลยไปหาพวกญาติโยมบ้านนาขาม ท่านไปสั่งเองนะ มันพลิกตาลปัตรอย่างนี้ละเรื่องธรรม ท่านทุยไปสั่งเขาพลิกปั๊บไปแบบนี้ ฟาดเสียจนตอนเที่ยงรถยังไม่มา พลิกไปพลิกมา อุบายวิธีการของท่านอาจารย์ฝั้นบังคับเอาไว้ มันมีอยู่อันหนึ่งว่า**ท่านเอียน**มาฉันจังหันที่ตังลังอุดร มาทราบข่าวท่านอาจารย์ฝั้นเสียที่สกลนครเมื่อคืนนี้ นั่นละรอข่าวเพราะอย่างนั้นเรื่องอะไรจึงยุ่งไปหมด ไปไม่ได้นะ นี่ละปาฏิหาริย์ เราได้ร้องโก้กเลย มันจะมีเรื่องนะวันนี้ ขึ้นสะเทือนใจสามหนแล้ว เราบอก

'ทำไมคนที่เราสั่งเสียมอบความไว้วางใจให้คือท่านทุย ท่านทุยเป็นหนึ่งเรื่องความจริงความจัง และรับจากเราด้วยความเคารพทำไมจึงไปเหลวไหล ท่านไปสั่งอย่างนี้เขาพลิกอย่างนี้ สั่งอย่างนี้เขาพลิกอย่างนี้ ไม่ใช่ท่านทุยพลิกนะ เขาพลิกเองอำนาจของท่านอาจารย์ฝั้น'

คือจะยังไม่ให้เราไป ให้เรารออยู่นั้น จนกระทั่งท่านเอียนไปบ่าย ๒ โมงกว่าแล้ว ท่านจึงไปจากอุดรฯบ้านตังลัง จึงเอาเรื่องท่านอาจารย์ฝั้นเสียไปบอกเรา พอบอกเราแล้วรถมาแล้วติดเครื่องไม่ติด มันอัศจรรย์ไหมล่ะกับฤทธิ์ของท่านอาจารย์ฝั้น เครื่องมันไม่ติดนะ

'มันเป็นอย่างไรรถคันนี้ ก็มันดีๆ อยู่ แต่นี้เป็นอย่างไรไม่ทราบ'

(พอ) ติดเครื่องปุ๊บๆๆ ก็ดับพุบๆ สักเดี๋ยวท่านเอียนโผล่หน้ามา มาจากอุดรฯ พอมาถึงปั๊บเรากำลังนั่งอยู่บนรถ ติดเครื่องเท่าไรรถก็ไม่ติด พอท่านเอียนวิ่งมาหาเรา เราก็จ้องคอยดู พอมาปั๊บบอกว่า *'ท่านอาจารย์ฝั้นเสียแล้วแต่เมื่อคืนนี้ ๖ โมง ๕๐ นาที'*

เราเลยไม่ลืม *'เออเอาล่ะได้ความ (ไปวัดหลวงปู่ฝั้นเลย)'* ทีนี้รถไม่ต้องติดเครื่อง เหยียบคันเร่งไปได้เลย ก็ผึงเลย นั่นเห็นไหมปาฏิหาริย์ของท่าน (เวลา) ไม่ยอมให้ไป เดี๋ยวติดนั้นขัดนี้อยู่อย่างนั้นละ นี่ละอำนาจเมตตาธรรมของท่านอาจารย์ฝั้นเกี่ยวกับเรา (เพื่อ) จะให้เราไปนู้น ท่านไม่ยอมให้ไปอุดรฯ พอทราบข่าวเท่านั้นละ (ทีนี้) ไม่มีเครื่องติดเลย เหยียบคันเร่งไปได้เลย ผึงไปวัดอุดมสมพรเลย พระเณรก็รอกันอยู่หมด รอเราคนเดียว เสร็จเรียบร้อยแล้วถึงได้กลับมาอุดรฯ นี่ละเป็นอย่างนั้นละท่านอาจารย์ฝั้น อำนาจจิตของท่านรุนแรงมากนะ..."

เรื่อยๆ และเป็นผลลบขึ้นมาเรื่อยๆ มันยังไงกันนี่ เพราะเราเป็นเจ้าของนี่ เราก็เข้าไปเท่านั้นซิ พอเข้าไปก็ทราบเรื่องทราบราวแล้วก็ใส่กันเปรี้ยงเลย

'สถานที่นี่เป็นสถานที่สำหรับพระป่วยเจ็บไข้ได้ป่วยแล้วเข้ามาพักผ่อนหย่อนตัวเป็นเวล่ำเวลา ก่อนที่จะเข้าไปติดต่อกับหมอและคลินิกตลอดถึงโรงพยาบาล ให้ได้มาพักนี้สะดวกสบายต่างหากนะ และครูบาอาจารย์ที่มาด้วยความเป็นอรรถเป็นธรรมเพื่อจะแนะนำสั่งสอนประชาชน เป็นกาลเป็นคราวต่างหากนะ ไม่ใช่มาให้พวกกรรมฐานขี้หมูขี้หมาเรานี้มาปักกลดในเทศบาล ๑ เทศบาล ๒ ในกรุงเทพฯ นี้นะ แล้วก็เอาให้ทราบเสียด้วยว่า มูลนิธินี้เป็นสมบัติของวัดป่าบ้านตาด ใครอย่ามาทำให้เลอะเทอะนะ นี่ยังจะหนักกว่านั้นถ้ายังเป็นอีก เรายังจะเอาหนักกว่านี้ จะได้เขียนประกาศติดไว้เลย ชื่อ ***มหาบัว*** *ใส่ลงไปปึ๋งเลยแหละเป็นอะไรไป'*

เอาขนาดนั้นนะวันนั้น เพราะเรารักษาความดีเอาไว้ ไม่งั้นมันจะเสียไปหมดนี่ จะเป็นกรรมฐานจำหน่ายขายกินไปหมดจะว่ายังไง ทั้งๆ ที่คนกรุงเทพฯ เขามีความเคารพนับถือวงกรรมฐานของพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นเรานี้มากที่สุด เราจะไปขายขี้หน้าให้เขาเห็น เราไม่อยากเห็น อย่าว่าแต่เขาเลย ใครจะอยากเห็นนี่ละมันวิตกวิจารณ์ตรงนี้นะ มันเป็น จะไม่เป็นยังไง

สักกาโร ปุริสัง หันติ ว่าไง ลาภสักการะสำหรับคนโง่แล้วติดเร็วที่สุดเลยจะว่าไง นี่เราแปลทางภาคปฏิบัติ ถ้าแปลทางด้านปริยัติ **สักกาโร ปุริสัง หันติ** แปลว่า ลาภสักการะย่อมฆ่าบุรุษที่โง่เขลา..."

มูลนิธิพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

มูลนิธิพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ก่อตั้งขึ้นเนื่องด้วยคำปรารภของพระซึ่งเดินทางมาร่วมวันฉลองครบรอบวันเกิดของหลวงปู่แหวน สุจิณโณ ณ วัดดอยแม่ปั๋ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ กล่าวคือ การเดินทางของพระธุดงคกรรมฐานจากภาคต่างๆ เข้ากรุงเทพฯ เพื่อกิจธุระหรืออาพาธ มักมีอุปสรรคเกี่ยวกับการหาที่พักยาก โดยเฉพาะพระภิกษุสามเณรที่อ่อนอาวุโสและยังมิได้เป็นที่รู้จักของประชาชนจะหาที่พักไม่ค่อยได้ เมื่อคุณวรรณดี ตั้งตรงจิต ซึ่งเป็นนักปฏิบัติธรรมสายพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ได้ไปร่วมงานครั้งนี้ จึงมีความคิดสร้างเรือนพักพระภิกษุสามเณรในบริเวณที่ดินของตนเอง นอกจากนี้ยังอุทิศที่ดินและสิ่งก่อสร้างให้เป็นกุศลทั้งสิ้น การก่อตั้งเป็นมูลนิธิบริหารและดำเนินการในรูปคณะกรรมการ เพื่อให้กิจการอันเป็นกุศลนี้มั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

สำหรับชื่อของมูลนิธินั้นได้นำนมัสการกราบเรียนปรึกษากับ**องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน** และขออนุญาตใช้ชื่อ "มูลนิธิพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสงเคราะห์พระธุดงคกรรมฐานสายพระอาจารย์มั่นที่จาริกมาเป็นครั้งคราวหรือมีความจำเป็นจะต้องมาพักรักษาตัวยามเจ็บป่วย ซึ่งองค์หลวงตาเห็นชอบและอนุญาต

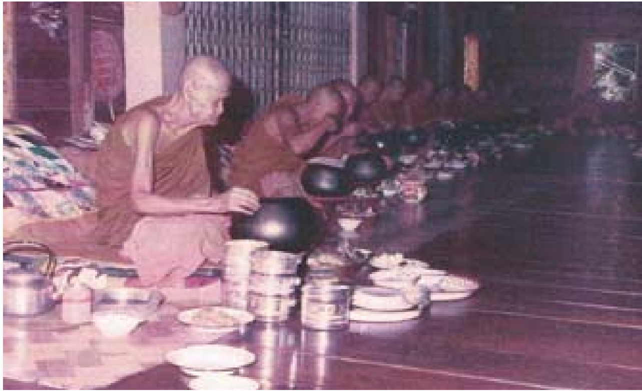
นวดมาเป็นแสน..ไม่มีใครเหมือนหลวงตา

องค์หลวงตาเล่าเหตุการณ์คราวหนึ่งเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่มูลนิธิพระอาจารย์มั่น ฝั่งธนบุรี กรุงเทพฯ ในช่วงเวลาที่ศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ ยังมีชีวิตอยู่ คุณหมอนิมนต์องค์หลวงตาเข้ารับการนวดรักษา ดังนี้

"...แขนเราเป็นมาถึง ๒ ครั้งแล้วนะ แขนข้างขวานี่เป็นมา ๒ ครั้งแล้ว .. ครั้งแรกปี ๒๓ เรายังหนุ่มอยู่ แขนนี้ก็จนจะใช้ไม่ได้จะยกไม่ได้แล้ว ปวดก็ปวด ขัดปวด แล้วจะยกไม่ได้ ตึงหมด มันจะใช้ไม่ได้แล้ว จะยกไม่ขึ้น **อาจารย์หมออวย คุณหญิงส่งศรี (เกตุสิงห์)** ไปติดต่อกับหมอทางโน้น .. แล้วก็มานิมนต์ให้มารักษาทางนี้ เขามาหาเรา เราก็เลยไปทดลองดูว่า ว่าดีจริงๆ หมอนี่ เป็นหมอมีชื่อเสียงมากในกรุงเทพฯ ว่างั้น เราจึงต้องสละเวลาไป

แกนวดเส้นเรา ไม่ได้รับเข้าในบัญชีร้องจ้ากๆ แจ๊กๆ นี้นะ (ชี้ไปทางกลุ่มลูกศิษย์ที่มาฟังธรรมประจำ) อันนี้แตะไม่ได้ร้องจ้ากๆ เราไม่ได้อยู่ในบัญชีนี้ เป็นซุงทั้งท่อนเลย เอ้าว่างั้นเลย เชื่อหมอแล้วนะ คือเขามาจับดูๆ ทุกอย่าง เขาว่าเป็นเพราะเส้นล้วนๆ ไม่มีโรคแทรก *'นวดให้ถึงฐานมันแล้วจะหายหรือไม่หาย'* ***'หาย'*** เขาว่างั้น

>>

องค์หลวงตากับหลวงปู่ขาว อนาลโย

องค์หลวงตากับหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

ท่านพระอาจารย์ชา สุภัทโท

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

หลวงปู่บุดดา ถาวโร

พระเพชรน้ำหนึ่ง..ธาตุขันธ์ยามอาพาธหนัก

องค์หลวงตามักได้เกี่ยวข้องกับการดูแลอาการอาพาธและการตัดสินใจครั้งสำคัญๆ เกี่ยวกับธาตุขันธ์ยามอาพาธหนักของครูบา-อาจารย์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อย่างเช่น**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** วัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร เป็นศิษย์ผู้ใหญ่รูปหนึ่งของหลวงปู่มั่นซึ่งองค์หลวงตาได้เกี่ยวข้องโดยการแนะนำให้ศาสตราจารย์ นพ.อวย และศาสตราจารย์ พญ.ม.ร.ว.ส่งศรี เกตุสิงห์ รู้จักหลวงปู่ฝั้น ทำให้คุณหมอทั้งสองมีโอกาสได้ปรนนิบัติรับใช้หลวงปู่ฝั้นอย่างใกล้ชิดและไม่ย่อท้อโดยเฉพาะในยามอาพาธแม้จะต้องเดินทางไปยากลำบากเพียงใดก็ตาม

หลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นลูกศิษย์ผู้ใหญ่อีกรูปหนึ่งของหลวงปู่มั่นที่องค์หลวงตาได้เข้าไปอุปัฏฐากดูแลอาพาธในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งบรรยากาศในวัดช่วงเวลานั้นเหมือนมีงานวัด เพราะแออัดไปด้วยผู้คน หญิง ชาย พระเณร และฆราวาสที่มาจากที่ต่างๆ จนวัดไม่อาจรับรองได้ทั่วถึง ทั้งที่พักหลับนอน อาหาร การบริโภคต่างให้รับผิดชอบตัวเอง องค์หลวงตาได้เล่าถึงการเข้ามาดูแลหลวงปู่ในครั้งนั้นว่า

“เราก็มาอยู่กับท่านเป็นประจำ หลายวันจะกลับไปค้างวัดสักคืนสองคืนก็ต้องรีบกลับมา ทั้งนี้เพราะเป็นห่วงท่านมาก และเพื่อความสงบเรียบร้อยในด้านอื่นๆ แต่ก็เดชะบารมีของหลวงปู่ท่านคุ้มครองรักษา สถานการณ์ทุกด้านสงบเรียบร้อยดี สำหรับอาการของท่านเมื่อขบฉันอะไรไม่ได้ ธาตุขันธ์ก็ยิ่งทรุดลงอย่างเห็นได้ชัดในสายตาทั่วๆ ไป”

องค์หลวงตาบันทึกคำพูดตอนหนึ่งเกี่ยวกับธาตุขันธ์ยามอาพาธหนักของหลวงปู่ขาวลงในประวัติหลวงปู่ขาวซึ่งองค์หลวงตาเป็นผู้เรียบเรียงเองว่า

“จะให้ผมแบกกองฟืนกองไฟไปหาอะไร โดยเข้าใจว่าขันธ์นี้จะเอาของอัศจรรย์มาหยิบยื่นให้ ผมไม่สงสัยในขันธ์ทั้งที่กำลังครองตัวอยู่และสลายจากกันไป ผมเป็นผม ขันธ์เป็นขันธ์ จะให้คว้ายึดมาบวกกันหาอะไร การปล่อยขันธ์โดยสิ้นเชิงเท่านั้น อนาลโย จึงสมบูรณ์แบบ”

ครั้นเวลาจวนตัวจริงๆ ท่านได้เล่าเหตุการณ์ในตอนนี้ไว้อย่างถึงใจว่า

"เรายังไม่ลืมหลวงปู่ขาวท่าน เวลาท่านกำลังเพียบ คือท่านไม่ให้ใส่ออกซิเจน ท่านไม่ให้เอาใส่ แล้วพวกนั้นก็เอาไว้ข้างนอก คือท่านห้ามไม่ให้เอาใส่ เราเห็นด้วยร้อยเปอร์เซ็นต์ ไปยุ่งกับท่านทำไม ทีนี้พอเอาเข้าไปจ่อไปถูกท่าน ... ทั้งๆ ที่ท่านก็เพียบอยู่แล้วนะ ท่านยังปัดมือปั๊บออกเลย ขนาดหลวงปู่ขาวแล้ว ท่านจะมีปัญหาอะไร ว่างั้นเลย จะตายท่าไหนก็ตายซิ ท้าทายก็ได้ ***เอหิปัสสิโก*** *ท้าทายธรรมของจริงได้... ดีดผึงเดียวไปเลย ว่าจะไม่อยู่แล้วไม่อยู่ มันก็หมดแล้วนะนี่ พระประเภทเพชรน้ำหนึ่งๆ หมดไปๆ "*

สำหรับครูบาอาจารย์พระกรรมฐานองค์สำคัญอื่นๆ แม้ต่างนิกายกันก็ตาม องค์หลวงตาก็ยังได้เข้าไปเป็นธุระเกี่ยวข้องด้วยความเคารพรักและลงใจในธรรมระหว่างกัน ดังนี้

"...พระลูกศิษย์หลวงปู่บุดดาได้ไปหาเราที่สวนแสงธรรม เราก็ได้ถามถึงอาการของหลวงปู่ท่านว่า...

'แต่ก่อนธาตุขันธ์ของท่านเป็นคุณเป็นประโยชน์ ทำประโยชน์ให้โลกมามากต่อมากนานแสนนาน จนกระทั่งอายุถึงปูนนี้ และได้เข้ามาอยู่ศิริราชแล้วเวลานี้เพื่อจะลาขันธ์ไป เพราะขันธ์นี้ใช้ไม่ได้แล้ว นอกจากใช้ไม่ได้แล้วยังเป็นโทษรอบตัวอีก ไม่มีช่องว่างของขันธ์ที่จะไม่เป็นโทษต่อท่าน แล้วยังจะเอาท่านไว้อย่างนั้นอยู่เหรอ? .. สมควรแล้วหรือ? ให้ลูกหลานไปพิจารณานะ'

นี่อาจารย์ชาก็เป็นอย่างนี้ละ เราบอกตรงๆ เลย อาจารย์ชาก็เกี่ยวกับเราอีกเหมือนกัน คุ้นกันมาสักเท่าไหร่แล้ว แล้วนี่หลวงปู่บุดดาก็เหมือนกัน คุ้นกันมานาน สนิทสนมกันมาก ทั้งสององค์นี่กับเรานะ

หลวงปู่บุดดาท่านเป็นเหมือนปู่เรานี่ จะว่าไง พอเราไปกราบที่ตักท่าน ท่านก็ อู๊ย จับโน้นลูบนี้ จับนั้นจับนี้เรานะ ท่านทำด้วยความเมตตาจริงๆ แหละ .. ท่านยังยกยอต่อลูกศิษย์ลูกหาของท่านเองด้วย เขาเอาเทปเราไปเปิดให้ท่านฟัง กัณฑ์เด็ดๆ เสียด้วยนะ ... ลูกศิษย์มาเล่าให้ฟัง ท่านพูดเวลาเทศน์จบแล้วท่านว่า

นวดมาเป็นแสน..ไม่มีใครเหมือนหลวงตา

>> *'เอ้า! ถ้างั้นมอบให้เลย แขนจะขาดก็ให้ขาดไปเลย เราเชื่อหมอ เมื่อนวดเสร็จแล้วหมอจะเอาแขนเรามาต่อกันเอง เอาเลย ใส่เต็มเหนี่ยวเลย'*

นี่ละที่ว่า อาจารย์หมออวยก็นั่งดูอยู่นั้น **ให้อาจารย์หมออวยได้ดูเสียบ้าง เรื่องโลกกับธรรมต่างกันอย่างไรบ้าง อาจารย์หมออวยก็เป็นหมอขนาดศาสตราจารย์ แล้วมาดูเรื่องพุทธศาสน์ต่างกันยังไง** ซัดเลยเต็มเหนี่ยว เอาให้เต็มเหนี่ยวนะเราบอก ปล่อยเลยเทียว ซัดเอาเสียเต็มเหนี่ยวเลย เราเป็นซุงทั้งท่อนเลย

ขึ้นหมดทั้งตัวเลย แต่เขาไม่ได้ขึ้นใช้เท้าเหมือนท่านสมบูรณ์ เขานวดด้วยมือ แต่มือเขานี้เป็นเหล็กเลย แข็งขนาดนั้น เราก็ปล่อยเลยเทียว พอนวดเสร็จลงมา ๒ ชั่วโมงกว่านวดครั้งแรก นวด ๓ หนนะ ครั้งแรก ๒ ชั่วโมงกว่า ครั้งที่สอง ๒ ชั่วโมงหรือขาดเล็กน้อย ครั้งที่สาม ชั่วโมงครึ่ง

นวดครั้งแรก ๒ ชั่วโมงกว่าเล็กน้อย นั่นเป็นครั้งที่เจ็บมากที่สุด เขาก็เอาเต็มเหนี่ยวเลย พอนวดเสร็จลงมาถึง *'ขอกราบท่านอาจารย์อีกหนนึง' 'กราบเพราะอะไรว่าซิ'*

เขาก็พูดอย่างเด็ดเดี่ยวเลย ***'ผมนวดเส้นมานี้เป็นหมื่นๆ แสนๆ คน ผมไม่เคยเห็นรายใดเลยที่จะเป็นอย่างท่านอาจารย์ เห็นแต่ร้องจ้ากๆ อันนี้เฉย ผมไม่เคยเห็นเลย เพราะผมนวดเต็มเหนี่ยวผม ผมเพิ่งมาเจอวันนี้ รายเดียวเท่านี้ มีท่านอาจารย์องค์เดียวเท่านี้ ผมผ่านมานี้เพิ่งเห็นองค์เดียวนี้ รายเดียวนี้เลย ที่เฉยเลยไม่มีอะไร นอกนั้นเหมือนเสือถูกปืน ร้องจิ๊กจ้ากๆ ทั้งๆ ที่ไม่ได้นวดแรงอะไรเลย ผมจึงขอกราบอีกทีนึง'***

อู๊ย มือหมอเหมือนกับเหล็กนะ แข็งไหมเหล็ก ความหมายน่ะ คือขอกราบอีกครั้งว่างั้นนะ เขาไม่เคยเห็น

แล้วเว้นอีก ๓ วันมานวดอีก เว้นไปอีก ๒ วันนวดอีก นวด ๓ หนหายเลย วันแรกเป็นวันรุนแรงมาก .. นวด ถ้าธรรมดามันอดมันทนไม่ได้แหละ แต่นี้ฟังซิ เหมือนขอนซุง เอ้าแขนจะขาดให้ขาดไปเราเชื่อหมอแล้ว แขนขาดไปเวลาหมอนวดเสร็จเรียบร้อยแล้ว หมอจะเอาแขนมาต่อกันเอง นู่นเห็นไหม เรียกว่าปล่อยเต็มที่ ซัดเต็มเหนี่ยวเลย ขึ้นทั้งตัวเลยนะ แกขึ้นทั้งตัวเลย ซัดเต็มเหนี่ยว โห้ย นิ้วของหมอนวดนี่ไม่ใช่เล่น ไม่ได้เหมือนนิ้วมือใครนะ แข็งแกร่ง ฟาดลงไปนี้ โถ อาจารย์หมออวยก็นั่งดูอยู่นั้น หายเลยนะ .. นี่วาระแรกนะไปนวดเส้น

ทีนี้ก็มาพักที่ ๒ อีก ที่ไปเกิดอุบัติเหตุ (ทางรถยนต์เมื่อต้นปี ๒๕๔๑) นี้อีกละ อันนี้ไม่ค่อยรุนแรงที่ท่านสมบูรณ์นวดนี่นะ ไม่รุนแรงเหมือนนู้น อันนู้นเอาจริงๆ เพราะแขนจะยกไม่ขึ้น เขาบอกว่าเป็นเพราะเส้นล้วนๆ เราก็ปล่อยให้เลยเทียว อันนี้มันไปเกิดอุบัติเหตุมา ให้หมอนวดก็ท่านสมบูรณ์นวดให้ ถ้าไม่ใช่ท่านสมบูรณ์แล้วเราจะเป็นอัมพาตเลยนะ เพราะมันรุนแรงมาก จะเป็นอัมพาตเลย แต่นี่ก็ปล่อยให้อย่างนั้น แต่เราไม่ได้บอกว่าปล่อยอย่างที่**หมอณรงค์ศักดิ์** ที่มูลนิธิหลวงปู่มั่นฝั่งธนฯ นะ นั้นเราปล่อยเลย

อันนี้เราไม่ได้บอกว่าปล่อย ธรรมดา แต่ก็ไม่เคยร้องอู๊ๆ อี๊ๆ เหมือนบ้าทั้งหลายว่างั้นเถอะ เราพูดจริงๆ เราอยากเห็นบ้าก็ลองไปให้เขานวดเส้นให้ซิ ร้องจ้ากเลย นั่นบ้าขึ้นแล้ว อันนี้เฉยเลย เพราะฉะนั้นท่านสมบูรณ์จึงได้เอาไปสอนท่านเพ็งวัดถ้ำกลองเพลล่ะซิ ทางนั้นพอกดลงไปร้องจ้ากๆ เลย นานเข้าๆ ก็ *'โห้ย ทำอะไรก็ไว้ลายหลวงปู่บ้านตาดบ้างซิ เอะอะก็ร้องจ้ากๆ ท่านไม่เห็นร้องอะไรท่านเฉยอยู่ตลอด'*

'เหอ' (ลูกศิษย์พากันหัวเราะ) อาจารย์เพ็งถาม *'ท่านไม่ได้ร้องเหรอ' 'โหย ท่านไม่ได้ร้อง ท่านเฉยเลย'*

'เหอ ท่านถอดวิญญาณไปไว้ที่ไหนหนอ ท่านถอดเอาดวงวิญญาณไปไว้ที่ไหนนา' (องค์หลวงตาหัวเราะ)

'ก็ไม่ทราบไว้ที่ไหน แต่ว่าท่านไม่เคยร้อง ท่านเฉย'

สำหรับท่านสมบูรณ์นี้ ถ้าธรรมดาเขาเรียกว่าขั้นรุนแรงนู่นน่ะ แต่ถ้าเทียบกับครั้งนั้น ไม่รุนแรง แต่ถึงยังไงก็ตาม ท่านก็บอกว่า

'ไม่มี ท่านนวดมานี้ ที่จะเฉยอย่างนี้ไม่เคยมี ก็มีแต่หลวงปู่เท่านั้น' ..."

'ได้ยินชื่อท่านมานานแล้วแหละท่านมหาบัวนี่ คุ้นกันมาสักเท่าไรแล้วยังไม่รู้อยู่เหรอว่าคุ้นกัน... จะมาเล่าอะไรให้ฟังอีกล่ะ'

ทีนี้เมื่อพระมาหาเรา .. เราก็ฝากข้อคิดไปว่า *'เวลานี้ขันธ์ไม่เป็นประโยชน์อะไรกับท่านแล้ว ลูกศิษย์จะหวังชื่นชมยินดีเพราะไฟคือธาตุขันธ์เผาไหม้ท่านอยู่อย่างนี้ สมควรแล้วเหรอ?... เวลานี้ไฟขันธ์เผาตลอดไม่มีว่างเลย... ให้ไปพิจารณานะ'*

อาจารย์ชาเป็นลักษณะนี้มาหลายปี ถามทีไรก็เป็นอย่างนี้ ก็พอดีพระหนองป่าพงไปหาเราที่สวนแสงธรรม เอากันใหญ่เชียวคราวนั้นเปรี้ยงทีเดียวอัดเทปเอาไว้เสร็จ พอเสร็จแล้วเขาก็เอาเทปไปเปิดเมืองอุบลฯ เลย เอาไปตั้งก็๊กลงที่วัดหนองป่าพงเลย บรรดาลูกศิษย์ลูกหาท่านมารวมนั้นหมด ผู้ว่าฯ เป็นผู้นำเทปไปเปิด

'เอ้า ใครทีนี้ฟังนะ เทศน์นี่เทศน์อาจารย์-มหาบัว ท่านอาจารย์มหาบัวกับท่านอาจารย์ชาสนิทกันมานานสักเท่าไรแล้ว ฟังท่านจะพูดวันนี้นะ'

พอว่าอย่างนั้นก็เปิดทันที... ได้เห็นผิวๆ เผินๆ ได้เห็นท่านอยู่นั้นก็พอใจ ท่านจะมาห่วงอะไรในธาตุในขันธ์อันนี้ เมื่อเห็นว่าเป็นไฟพอแล้วยังจะมาห่วงอะไรอีก ห่วงไฟเผาเจ้าของนั้นมีอย่างหรือ...ท่านพร้อมอยู่แล้วที่จะดีดตั้งแต่ระยะช่วยตัวเองไม่ได้ แล้วนั่น... ครูบาอาจารย์จะตายแล้วไม่ยอมให้ไป ไม่ให้ตาย เอาไฟจี้ไว้อย่างงั้น ระโยงระยางเต็มหมด ออกซิเจนช่วยลมหายใจ ช่วยลมหายใจอะไร ช่วยไฟเผาว่างั้นจึงถูกนะ

ถ้าเอาอันนี้ออกแล้วไฟก็หยุดเผา ท่านก็ดีดออกแล้ว นั่นคุณก็เห็นอยู่อย่างชัดๆ โทษก็เห็นอยู่ชัดๆ อย่างงั้น ถ้าอันนี้จ่อไว้อยู่ตลอดก็เผาอยู่ตลอดอยู่นั้นจะว่าไง พอเปิดออกนี้ก็ดีดออกแล้ว เห็นชัดๆ อยู่

ถ้าพูดถึงเรื่องของหมอ เขาก็ทำตามหลักวิชาของหมอ เหตุผลเรามียังไง อรรถธรรมมียังไง ปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์ก็ควรชี้แจงให้เขาทราบ ควรปล่อยก็ปล่อยซี เอาไว้ให้ใครมันไม่เกิดประโยชน์ยังไม่แล้ว ยังเป็นโทษเอาอย่างหนักหนาทีเดียว ใครจะเอาไฟมาเผามาจี้ไว้อย่างนี้ทั้งวันได้เหรอ นี่ไม่ทราบว่าทั้งวันทั้งคืนทั้งปีอะไร จี้เผาหมดรอบตัวๆ

เรื่องธาตุเรื่องขันธ์ก็รู้กันอยู่แล้ว ตั้งแต่ยังไม่ตายก็รู้แล้ว ก็เครื่องมือใช้เฉยๆ มีจิตเป็นผู้บงการ พอจิตหดตัวเข้ามาเสียแล้วสิ่งเหล่านี้ก็เป็นท่อนไม้ท่อนฟืนไปเท่านั้น เกิดประโยชน์อะไร ก็เหมือนกับเครื่องมือเราทิ้งเกลื่อนอยู่รอบตัวนี้ ก็ไม่เกิดประโยชน์เมื่อเจ้าของใช้การใช้งานอะไรไม่ได้แล้ว .. นั่นแหละเรียนจิตให้เห็นอย่างนั้นซิ เห็นชัดเจนแล้วจะถามใคร .. ประจักษ์อยู่ในหัวใจเจ้าของแล้วพอทุกอย่าง ..

'นี่เอาศพท่านกลับคืนไปโน้นนะ วัดกลาง-ชูศรี ท่านเป็นพระเพชรน้ำหนึ่งนะนี่'

หลวงปู่บุดดานี่เพชรน้ำหนึ่ง อาจารย์ชาก็เหมือนกัน ท่านเหล่านี้เพชรน้ำหนึ่ง แล้วจะมาหวงมาห่วงอะไร ธาตุขันธ์เป็นไฟนั่น..."

ครูบาอาจารย์อีกท่านหนึ่งที่องค์หลวงตาได้เข้าเยี่ยมอาพาธคือ **หลวงปู่บุญจันทร์** โดยเฉพาะในยามอาพาธก่อนมรณภาพไม่นานนัก ท่านกล่าวกับหลวงปู่บุญจันทร์ว่า *"ได้ทราบว่าไม่สบาย เลยตั้งใจมาเยี่ยม ไม่ใช่มาทรมานคนป่วยนะ เป็นอย่างไรบ้าง"*

หลวงปู่ยกมือขึ้นประนมแล้วกราบเรียนว่า *"ขอโอกาสพ่อแม่ครูบาอาจารย์ หมอบอกว่าเป็นโรคไตรั่ว โรคนี้เป็นโรคที่รักษาไม่หาย แต่หมอนิมนต์ให้เกล้ากระผมไปรักษาที่โรงพยาบาล แต่เกล้ากระผมไม่ไป"*

องค์หลวงตาจึงพูดขึ้นว่า *"ถ้ามันครึ่งต่อครึ่งก็ไม่ไปละ โรงพยาบาลก็ที่คนตายนั่นแหละ เตียงไหนคนไม่ตายใส่ไม่มีแหละ ถ้าเราไปหาหมอ หมอเขาก็ทำตามหน้าที่ของเขา เราก็เหมือนกับท่อนไม้ท่อนซุงนั่นแหละ ไม่รู้ว่าเขาจะพลิกไปพลิกมาอย่างไรทำไปอย่างไรบ้างตามเรื่องของเขา หมอเขาไม่มีธรรมอะไรหละ มันอยู่ได้ก็อยู่ อยู่ไม่ได้ก็ปล่อยเท่านั้นหละ"*

สักพักหนึ่งองค์หลวงตากล่าวกับหลวงปู่ว่า *"เอาละนะ จะกลับล่ะ ไม่มีอะไรจะเตือนกันหรอกนะ กรรมฐานใหญ่เหมือนกัน"*

จากนั้น ท่านหันไปพูดกับญาติโยมที่เข้ามากราบไหว้ท่านในขณะนั้นว่า

"ตั้งใจมาเยี่ยมอาจารย์บุญจันทร์ แต่ก่อนในคราวออกปฏิบัติ ท่านก็ออกปฏิบัติ เราก็ออกปฏิบัติ ได้เจอกัน ทุกข์ยากลำบากด้วยกัน เอาละกลับล่ะ เยี่ยมคนป่วยไม่รบกวนนานหรอก"

วาระสุดท้ายขณะที่หลวงปู่ท่านจวนเจียนมรณภาพเต็มทีแล้ว เป็นเวลาเดียวกันกับที่องค์หลวงตาท่านเดินทางไปถึงพอดี ท่านไปอย่างรีบเร่งแล้วเข้าไปในห้องอาพาธของหลวงปู่ท่านขยับไปยืนอยู่ใกล้ๆ ทางศีรษะแล้วท่านเอามือเปิดผ้าที่ปิดหน้าผากหลวงปู่ออกดู พร้อมกับพูดว่า

"วันนี้บวมมากกว่าวานนี้"

ในขณะนั้นหลวงปู่ได้หายใจเบาลงเหมือนกับจะขยิบตาเล็กน้อย แล้วหลวงปู่ก็หยุดหายใจละธาตุขันธ์ไปในที่สุดเมื่อเวลา ๑๐.๕๒ นาฬิกาของวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๘ จากนั้นท่านจึงถอยไปนั่งเก้าอี้แล้วมองดูหลวงปู่พร้อมกับพูดว่า *"เอ้า หยุดหายใจแล้ว"*

ภายหลังต่อมา ท่านพูดถึงเรื่องนี้กับพระว่า

"ท่านบุญจันทร์คอยเรา พอเรามาถึงเข้าไปเยี่ยม ท่านก็ไปเลย"

องค์หลวงตากับหลวงปู่สาม อกิญฺจโน

หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล

พระกรรมฐานประสบอุบัติเหตุ

เหตุการณ์ครั้งสำคัญคราวหนึ่งยังความโศกสลดอาลัยอาวรณ์แก่พุทธศาสนิกชนชาวไทยโดยเฉพาะแวดวงกรรมฐานอย่างมาก คือ เหตุการณ์เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่เครื่องบินเกิดอุบัติเหตุในพื้นที่ตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นเหตุให้พระกรรมฐานและประชาชนจำนวนไม่น้อยต้องถึงแก่กรรม

คุณหญิงไขศรี ณ ศีลวันต์ ผู้ซึ่งเป็นศิษย์องค์หลวงตาคนหนึ่ง เป็นพระอาจารย์วิชาคณิตศาสตร์ในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี และเป็นภริยา ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์ องคมนตรี ตลอดจนเป็นลูกศิษย์ครูบาอาจารย์กรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโตหลายองค์ อาทิ หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เป็นต้น

ในหนังสืออนุสรณ์คุณหญิงไขศรี ณ ศีลวันต์ กล่าวถึงการเดินทางไปกราบนมัสการและสนทนาธรรมกับพระเถระสายหลวงปู่มั่นเป็นครั้งแรกในชีวิตของคุณหญิงคือปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และได้เข้ากราบองค์หลวงตาและพักอยู่ที่วัดป่าบ้านตาดเป็นสถานที่แรก องค์หลวงตายังเมตตาพาไปพบหลวงปู่ขาว ที่วัดถ้ำกลองเพลอีกด้วย หลังจากนั้นองค์หลวงตายังเป็นพระกรรมฐานองค์แรกที่เมตตามาฉันที่บ้านคุณหญิง องค์หลวงตาเมตตาอบรมธรรมะแก่คุณหญิงเสมอมาจวบจนวาระสุดท้ายก่อนจะประสบอุบัติเหตุทางเครื่องบินเสียชีวิตคราว

ดร.เชาวน์ และคุณหญิงไขศรี ณ ศีลวันต์ กราบหลวงปู่ขาวที่วัดถ้ำกลองเพล

อาพาธหลวงปู่บุญจันทร์ กมโล

มีตัวอย่างหนึ่งคัดจากหนังสือประวัติและพระธรรมเทศนา พระครูศาสนูปกรณ์ (หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล) แสดงถึงน้ำใจขององค์หลวงตาที่เป็นธุระคอยให้คำปรึกษาและเอื้อเฟื้อต่อหมู่เพื่อนที่เคยปฏิบัติธรรมร่วมกันมา นั่นคือ **หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล** แห่งวัดป่าสันติกาวาส อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

"...หลวงปู่บุญจันทร์เป็นศิษย์ท่านอาจารย์มั่นอีกองค์หนึ่ง มีพรรษาน้อยกว่าหลวงตามหาบัวเพียง ๒ พรรษาเท่านั้น แต่ท่านให้ความเคารพนับถือในธรรมแก่กันและกันเป็นอย่างสูง ซึ่งนับวันจะหาดูได้ยากยิ่งในปัจจุบันนี้

ย่างเข้าเดือนที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่อท่านอาจารย์สิงห์ทองได้ทราบข่าวว่าหลวงปู่บุญจันทร์ป่วยหนักจนฉันข้าวแค่วันละช้อน ๒ ช้อนเท่านั้น ท่านอาจารย์สิงห์ทองจึงเดินทางจากวัดมาเยี่ยมหลวงปู่

พอขึ้นไปถึงหลวงปู่ที่กุฏิ ท่านก็พูดเป็นเชิงเย้าเล่นตามนิสัยขี้เล่นของท่านว่า *"เอ้า! ป่วยมานอนตายอยู่ที่นี้ทำไม?"* หลวงปู่ตอบ *"ไม่นอนตายยังไง คนเดินไม่ได้" "ทำไมไม่ไปหาหมอ?"*

คราวนี้หลวงปู่เงียบ .. ไม่ตอบว่าอะไร ท่านอาจารย์สิงห์ทองจึงกราบขอนิมนต์หลวงปู่ไปหาหมอที่โรงพยาบาลเพื่อให้หมอตรวจรักษา หลวงปู่ว่า *"ถ้าจะให้ไปหาหมอ ให้ไปกราบเรียนพ่อแม่ครูอาจารย์บ้านตาดเสียก่อนว่าท่านจะเห็นสมควรอย่างไร? จึงค่อยปฏิบัติตาม"*

ได้โอกาสอย่างนั้น จึงให้โยมพาไปวัดป่าบ้านตาดในวันนั้นเลยทีเดียวเพื่อกราบเรียนท่านพระอาจารย์มหาบัวเกี่ยวกับเรื่องป่วยของหลวงปู่ให้ท่านฟัง ท่านพระอาจารย์มหาบัวจึงสั่งว่า *'ให้ไปบอกท่านบุญจันทร์ว่า เดี๋ยวนี้หมอเขามี ไปให้หมอเขาตรวจดูก่อน ถ้าเขารักษาไม่ได้ค่อยกลับมาคอยวันตายที่วัด'*

แล้วท่านพระอาจารย์มหาบัวก็พาท่านอาจารย์สิงห์ทองเข้ามาในเมืองอุดรฯ เพื่อจัดแจงตั๋วโดยสารไปกรุงเทพฯ ให้หลวงปู่ได้เดินทางไปหาหมอที่ รพ.ศิริราช พร้อมกับสั่งให้ท่านอาจารย์สิงห์ทองเป็นผู้ติดตามไปด้วย... เมื่อรับคำสั่งจากท่านพระอาจารย์มหาบัวแล้ว ก็กลับมากราบเรียนให้หลวงปู่บุญจันทร์ทราบในเย็นวันนั้น... เมื่อหลวงปู่ได้ทราบคำสั่งของครูบาอาจารย์ก็ยอมปฏิบัติตาม ..

เมื่อเดินทางมาถึงกรุงเทพฯ ก็มีคุณหมอเจริญ วัฒนสุชาติ มาคอยรับอยู่ก่อนแล้ว เพราะท่านพระอาจารย์มหาบัวเมตตาเป็นธุระทุกอย่างทั้งเรื่องรถรับและเรื่องหมอที่ รพ.ศิริราช .. พอรถถึงโรงพยาบาล .. ก็มี ศ.นพ.อุดม โปษะกฤษณะ และ ศ.นพ.โรจน์ สุวรรณสุทธิ มาคอยรับหลวงปู่เช่นกัน

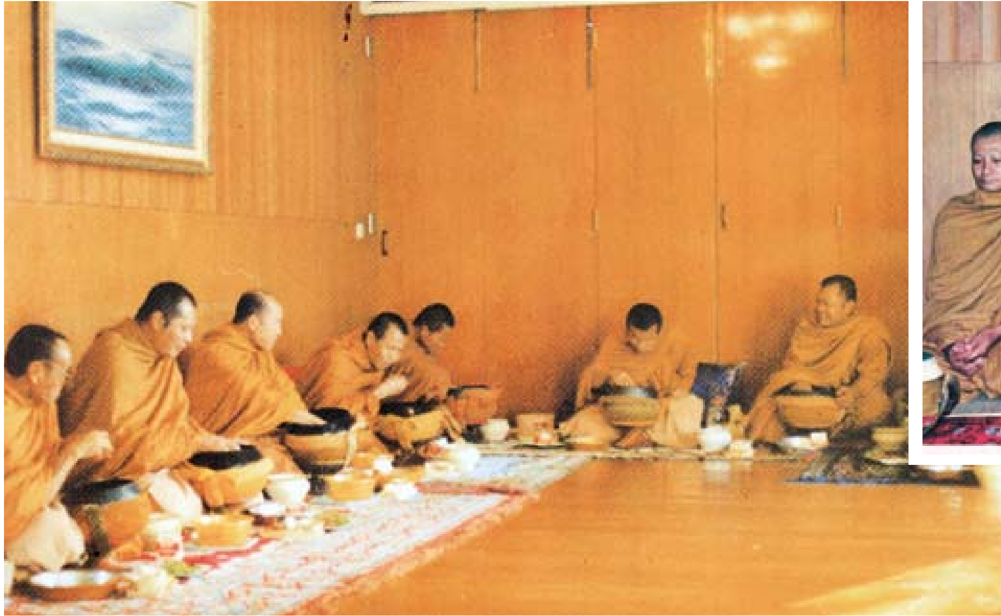
ในตอนนั้นท่านอาจารย์สิงห์ทองจึงได้ยื่นจดหมายให้อาจารย์หมอทั้งสอง ซึ่งเป็นจดหมายของท่านพระอาจารย์มหาบัวฝากพระอาจารย์บุญจันทร์ที่อาพาธให้อยู่ในความดูแลของอาจารย์หมอทั้งสองด้วย .. หลังจากหมอตรวจดูแล้วจึงทราบว่าหลวงปู่ป่วยเป็นโรควัณโรคในกระดูก (ทำให้กระดูกข้อสะโพกผุ) หมอบอกว่า

"โรคนี้เป็นโรคที่รักษาให้หายได้ ถ้ามาหาหมอช้ากว่านี้อีก ๒ เดือน กระดูกจะขาดต้องตัดขาขวาทิ้ง"

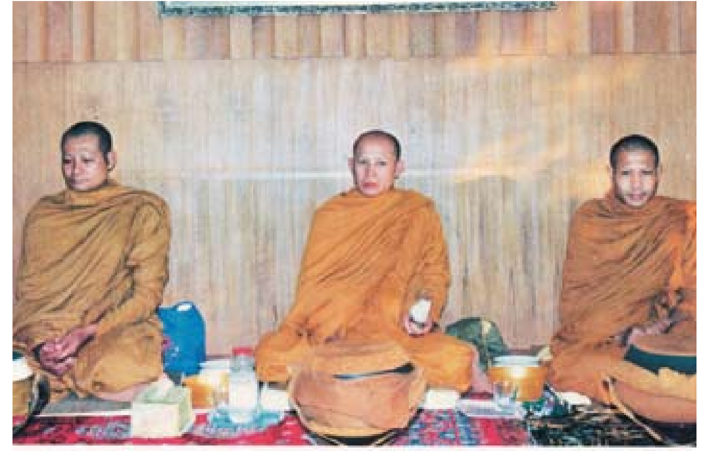
หลังการผ่าตัด หมอให้พักฟื้นอยู่จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่อเห็นว่าหลวงปู่แข็งแรงขึ้นและแผลผ่าตัดก็หายแล้ว หมอจึงอนุญาตให้หลวงปู่กลับได้... ท่านพระอาจารย์มหาบัวทราบว่า หมออนุญาตให้ออกโรงพยาบาลได้ จึงไปเยี่ยมหลวงปู่ในห้องผู้ป่วยและปรารภว่า

"เราเป็นผู้ส่งท่านบุญจันทร์มารักษา และได้มอบให้หมอเป็นผู้ดูแลรักษา เราคอยฟังข่าวจากหมอเป็นระยะๆ อยู่ เราจึงไม่มารบกวน เมื่อทราบว่าอาการป่วยดีขึ้น และหมออนุญาตให้กลับได้แล้ว เราจึงมาเยี่ยมดู เราเป็นผู้ส่งท่านมา เราจะเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษาทั้งหมด ทั้งค่าห้องค่ายา ให้ทางโรงพยาบาลคิดรวบรวมดูซิ เป็นราคาเท่าไร อาจารย์จะเป็นผู้จ่ายให้"

>>

ท่านพระอาจารย์บุญ ชินะวังโส ท่านพระอาจารย์วัน อุตตโม ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร ท่านพระอาจารย์หนู สุจิตโต ท่านพระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม ท่านพระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต ท่านพระอาจารย์วันดี เขมปัญโญ และท่านพระอาจารย์ไพบูลย์ สุมังคโล รับนิมนต์มาที่บ้านคุณหญิงไขศรี ณ ศีลวันต์ ประมาณปี พ.ศ.๒๕๑๕

องค์ขวาคือท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร ท่านเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากองค์หลวงตามาก มักได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่บางอย่างแทน เช่น ให้เป็นประธานด้านบรรพชิตในการดำเนินงานศพของหลวงปู่บัว สิริปุณโณ ณ วัดป่าหนองแซง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งท่านก็สามารถทำหน้าที่ได้เรียบร้อยทุกประการ องค์หลวงตาเคยกล่าวกับท่านอาจารย์สิงห์ทองว่า "นี่เวลาผมตายนะให้ท่านเผาศพผมใครอย่ามายุ่ง ผมจะมอบศพให้ท่านทำ เวลาท่านตาย ผมจะเผาศพท่าน" ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อท่านอาจารย์สิงห์ทองได้ถึงแก่มรณภาพไปก่อน องค์หลวงตาจึงต้องมาเป็นประธานจัดงานศพให้

เดียวกับพระอาจารย์บุญมา พระอาจารย์วัน อุตตโม พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ พระอาจารย์-สิงห์ทอง ธัมมวโร และพระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม

เหตุการณ์ในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต คุณหญิงได้เดินทางไปปฏิบัติธรรมที่วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งปกติระยะนั้นองค์หลวงตาท่านจะไม่ลงอบรมธรรมะแก่ฆราวาสเพราะธาตุขันธ์ไม่สู้จะสมบูรณ์นัก แต่ตลอดช่วง ๗ วันที่คุณหญิงมาพักอยู่ที่วัดป่าบ้านตาด ท่านได้เรียกคุณหญิงมาสนทนาธรรมะปฏิบัติที่กุฏิหลายครั้งและแต่ละครั้งเป็นเวลานาน และเป็นการสนทนาโดยเฉพาะไม่มีผู้อื่นนอกจากมีเด็กชาวบ้านตาดมานั่งเป็นเพื่อนตามพระวินัย ยังความสงสัยและแปลกใจเป็นอันมากแก่บรรดาผู้มาพักปฏิบัติธรรมในช่วงนั้น เพราะมิใช่วิสัยปกติขององค์หลวงตาที่จะปฏิบัติเช่นนี้กับผู้ใด

และโดยเฉพาะในวันกลับคือเช้าวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ องค์หลวงตาก็ยังมีเมตตาพูดคุยสนทนาธรรมกันจนกระทั่งจวนจะถึงเวลาเครื่องบินออกการสนทนาจึงยุติ ซึ่งก็ไม่เคยปรากฏเหตุการณ์ในลักษณะนี้มาก่อนเช่นกัน คือในระยะที่ผ่านมาองค์หลวงตามักให้ออกจากวัดมารอที่สนามบินก่อนเป็นเวลานาน แต่คราวนี้จวนเจียนเวลามาก ในเช้าวันนั้นคุณหญิงได้กราบเรียนถามองค์หลวงตาว่า *"ถ้าคุณหญิงตายไปแล้วจะมีโอกาสได้พบอาจารย์ดีๆ อีกไหม?'*

ท่านได้ตอบเป็นทำนองว่า ***"ในชาติปัจจุบันนี้เราได้ภาวนามุ่งทำแต่ความดี ฉะนั้นความดีนี่แหละจะเป็นครูบาอาจารย์ของเราในวันหน้า"***

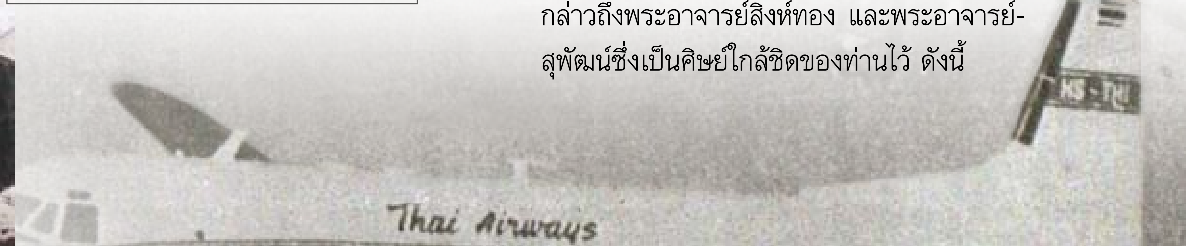
สภาพบาตรท่านอาจารย์จวน หลังจากประสบเหตุ

และคำกล่าวนี้เป็นธรรมครั้งสุดท้ายขององค์หลวงตาที่มอบให้แก่คุณหญิง เนื่องจากการเดินทางในวันนั้นมีทัศนวิสัยไม่เอื้ออำนวย เกิดพายุฝนจนเป็นเหตุให้เครื่องบินตกที่บริเวณทุ่งนารังสิต จังหวัดปทุมธานี อุบัติเหตุร้ายแรงนี้ทราบถึงสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ-วลัยลักษณ์ฯ ทรงมีพระกรุณาธิคุณและพระ-กตัญญูกตเวทิตาคุณ เสด็จมาทอดพระเนตรศพพระอาจารย์ให้แน่พระทัยด้วยพระองค์เอง ในครั้งนั้นทูลกระหม่อมทรงยกมือของคุณหญิงขึ้นมาทอดพระเนตรอย่างใกล้ชิด แล้วรับสั่งว่า *"ใช่อาจารย์แน่"* จากนั้นทรงจัดการศพด้วยพระองค์เอง ซึ่งเป็นพระอิริยาบถที่อ่อนโยนมิได้ทรงแสดงความรังเกียจเลย ทรงปฏิบัติเยี่ยงศิษย์พึงกระทำต่อครูบาอาจารย์เป็นที่น่าซาบซึ้งและประทับใจแก่บรรดาผู้อยู่ในที่นั้นเป็นยิ่งนัก ทุกคนอดไม่ได้ที่จะน้ำตาซึมด้วยความตื้นตันใจ

อุบัติเหตุครั้งนั้นนับเป็นการสูญ-เสียศิษย์คนสำคัญขององค์หลวงตาที่เป็นกำลังสำคัญของพระศาสนาทั้งฝ่ายพระและฆราวาสไปพร้อมๆ กันเลยทีเดียว องค์หลวงตากล่าวถึงพระอาจารย์สิงห์ทอง และพระอาจารย์-สุพัฒน์ซึ่งเป็นศิษย์ใกล้ชิดของท่านไว้ ดังนี้

คุณหญิงไขศรีถวายเครื่องไทยทาน และเมื่อกาลผ่านไป ท่านอาจารย์วัน ท่านอาจารย์จวน ท่านอาจารย์สิงห์ทอง ท่านอาจารย์สุพัฒน์ และคุณหญิงไขศรี ได้ประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตกที่ทุ่งนารังสิต เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๓

"...ท่านจวนก็เหมือนกัน มีอยู่สององค์ ท่านจวนตกเครื่องบิน ท่านสิงห์ทองตกเครื่องบิน อัฐิกลายเป็นพระธาตุสององค์ ตกเครื่องบินไปงานอะไรไม่รู้ อุปคุต (พระอาจารย์สุพัฒน์) ท่านฝันแม่นยำมากนะ ที่ท่านจะไปตายคราวนี้คือท่านฝันกลางคืนนี้จนตื่นเต้นตกใจเสียใจ

'แล้วกัน ทำไมถึงฝันร้ายขนาดนี้ ไปเกาะไหนก็พัง ไม่เคยฝันอย่างนี้เลย ฝันร้ายกาจไม่มีชิ้นดีเลย ไม่ใช่จะเอาเราไปตกเครื่องบินตายเหรอ'

ท่านพูดอย่างนั้นเลย แล้วเขามานิมนต์ให้ไปในงานนี้กับความฝันมันเข้ากันได้แล้ว ท่านเลยหาที่เกาะ ไปนิมนต์อาจารย์สิงห์ทอง ถ้าท่านสิงห์ทองไปเราถึงจะไป เกาะตรงนั้นนะ ถ้าท่านไม่ไปเราก็ไม่ไป เขาไปนิมนต์ท่านสิงห์ทอง ท่านสิงห์ทองรับเขาแล้วก็พังไปเลย

'ถ้าหากว่าท่านสิงห์ทองไม่ไปท่านจะไม่ไป ชีวิตท่านก็จะยังอยู่'

เลยตายในระยะนั้น ท่านฝันแปลกประหลาดมาก พอตื่นขึ้นมานี้ดูอาการโศกเศร้าเหงาหงอยมันฝันร้ายเหลือเกิน ท่านว่าอย่างนั้นนะ แต่ท่านไม่พูดเรื่องฝันร้ายว่าเป็นอย่างไรๆ แต่มันฝันร้ายไม่มีชิ้นดีเลย ท่านบอกอย่างนั้น มีแต่ล้มพังทั้งนั้น

พอดีเขาก็มานิมนต์ท่านก็ไปเกาะท่านสิงห์ทอง ท่านสิงห์ทองไปเราก็จะไป พอดีไปนิมนต์ท่านสิงห์ทองท่านก็รับเขา เรียกว่าเกาะแล้วพังเลย ตายด้วยกันทั้งสอง

ท่านอุปคุตนี่สำคัญ ท่านฝันไม่ดีเลยท่านว่า เขามานิมนต์โดยลำพังท่าน ท่านจะไม่รับท่านบอกทีนี้เพราะความเคารพกันเกี่ยวกับท่านสิงห์ทองท่านรับ แล้วท่านเลยต้องรับไปด้วย แล้วก็ไปตายด้วยกัน..."

เกี่ยวกับลักษณะการนิพพานของพระอรหันต์นั้น องค์หลวงตากล่าวไว้ ดังนี้

"...จิตที่ทำลายสมมุติหมดโดยสิ้นเชิงแล้ว อะไรเวทนาไหนจะไปแทรก นี่เราถึงได้กล้าพูดว่าพระอรหันต์ตาย ตายเมื่อไร ตายที่ไหน ตายเรื่องอะไร ด้วยเหตุผลกลไกอะไรก็ตาม ก็จิตพระอรหันต์ล้วนๆ ว่างั้นเลย ท่านไม่มีปัญหาอะไรกับสมมุติคือการตาย กิริยาแห่งการตายต่างๆ นั้นเป็นเรื่องสมมุติทั้งหมด ความบริสุทธิ์เต็มภูมิ จึงไม่วิตกวิจารณ์เรื่องการเป็นการตาย ..

แล้วคำว่าบริสุทธิ์แล้วนั้น จะมีกาลสถานที่เวล่ำเวลาที่ไหนเป็นกำหนดกฎเกณฑ์ เป็นที่ให้เกิดสัญญาอารมณ์กับท่าน นิพพานท่าไหนจะดี หรือนิพพานท่าไหนจะเสียที หรือตายท่าไหนดีท่าไหนไม่ดีท่านไม่มี ตายท่าไหนก็คือพระอรหันต์ตาย เอ้า เราพูดเรื่องตาย จะตายด้วยอุบัติเหตุอะไรก็ตาม ตายด้วยการเจ็บไข้ได้ป่วยอะไรก็ตาม จะเข้าสมาธิสมาบัติหรือไม่เข้าก็ตาม ไม่มีสิ่งใดสำคัญทั้งนั้น ไม่มีอันใดที่จะลบล้างความบริสุทธิ์นั้นได้เลย ท่านเป็นพระอรหันต์อยู่เต็มตัวทุกกาลสถานที่อิริยาบถ ..

เพราะการตายนี้เป็นไปตามวิบากขันธ์ บางองค์ก็จะตายด้วยความสงบของธาตุขันธ์ บางองค์ก็จะไม่สงบจะดีดจะดิ้นเป็นประเภทต่างๆ ตามวิบากกรรมที่เป็นมาต่างๆ กัน แต่จิตนั้นบริสุทธิ์แล้วจะไม่มีอะไรเกี่ยวข้อง ขันธ์จะตายแบบไหนก็ตาม จะตายดิ้นเหมือนหมาบ้าก็ตาม เรื่องขันธ์มันดิ้นของมันต่างหาก จิตที่บริสุทธิ์แล้วไปดิ้นหาอะไร นั่นมันเป็นคนละฝั่งละฝาอยู่นั่นเห็นกันชัดๆ อย่างนั้น

อำนาจแห่งวิบากกรรมมีมาอย่างไรที่เคยสร้างเคยเป็นมาแล้ว บางท่านบางองค์ก็สงบไปธรรมดาๆ บางท่านบางองค์ก็มีดีดมีดิ้นเป็นไปธรรมดา เพราะวิบากกรรมอันนี้แก้ไม่ตกในเรื่องกรรม เกี่ยวกับเรื่องวิบากขันธ์สมมุติอันนี้แล้วสิ่งเหล่านี้มันก็ตามได้แค่ขันธ์เท่านั้น ไม่ตามไปในหัวใจที่บริสุทธิ์ได้นี่นะ เพราะฉะนั้นท่านจึงไม่มีได้มีเสียกับสิ่งเหล่านี้..."

อาพาธหลวงปู่บุญจันทร์ กมโล

>>

คุณหมอกราบเรียนว่า *"สำหรับค่าหมอที่รักษา .. อาจารย์หมอนทีขอยกถวายทั้งหมดไม่คิดค่ารักษา สำหรับค่าห้องค่าอาหาร ... ที่เข้ารับการรักษาเป็นเวลา ๖ เดือน ทางโรงพยาบาลไม่คิด ขอยกถวายทั้งหมด"*

การที่หลวงปู่อาพาธในครั้งนี้ นับว่าเป็นการอาพาธครั้งใหญ่หลวง เกือบจะเป็นครั้งสุดท้ายก็ว่าได้ แต่ด้วยบารมีแห่งเมตตาธรรมของพ่อแม่ครูบาอาจารย์ คือท่านพระอาจารย์มหาบัว ท่านได้ช่วยเหลือทั้งภายนอกและภายใน ภายนอก ท่านได้ช่วยเรื่องการติดต่อฝากฝังกับหมอให้ดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ ทั้งการเดินทางไปและกลับและค่ารักษาพยาบาล .. ภายใน คือเรื่องธรรมที่หลวงปู่มีความเคารพในองค์ท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ยอมไปรักษาตามคำสั่งของท่าน

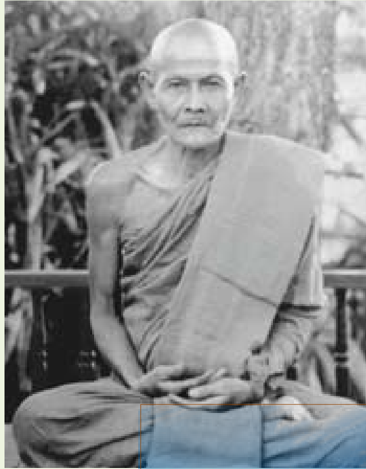
หลวงปู่ได้เล่าให้ฟังหลังจากกลับมาถึงวัดแล้วว่า *"การป่วยครั้งนี้ เราได้เตรียมปล่อยวางทั้งหมดแล้ว ถ้าไม่ใช่พ่อแม่ครูจารย์บ้านตาดสั่งแล้ว เราไม่ไปเลย"*

หลวงปู่ได้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้ศิษย์ได้พึ่งพาอาศัยต่อมาอีกเป็นเวลาถึง ๒๓ ปีจึงได้ละขันธ์ไป..."

พระธาตุหลวงปู่เสาร์ กันตสีโล

พระธาตุหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

ที่บริสุทธิ์ของพระอรหันต์ แต่สายตาของโลกก็เป็นธาตุขันธ์ธรรมดาเหมือนเรา แต่สายตาของธรรมที่เป็นผู้รับผิดชอบคือจิตที่บริสุทธิ์ของท่านครองร่างอยู่นี้ ท่านดูกระจ่างของท่านอยู่ตลอดเวลา เห็นชัดเจนหมด...”

สำหรับอัฐิพระอรหันต์แต่ละองค์จะเป็นพระธาตุเร็วหรือช้าอย่างไรนั้น องค์หลวงตาอธิบายไว้ ดังนี้

“...คำว่าเป็นพระธาตุนี้ก็ต่างกันอีกนะ คือถ้าจิตผู้ใดได้บำเพ็ญธรรม บรรลุธรรมได้อย่างรวดเร็ว แล้วตายไปเสีย ผู้นี้ก็เป็นพระธาตุได้แต่เป็นช้า เพราะจิตที่บริสุทธิ์นี้ยังไม่ได้ซักฟอกธาตุขันธ์ โดยทางความพากเพียรตามอัธยาศัยของท่านไปนาน แล้วมาตายเสีย ธาตุขันธ์นี้ยังไม่บริสุทธิ์เต็มสัดเต็มส่วน บริสุทธิ์ตามส่วนของธาตุขันธ์ที่เป็นส่วนหยาบนะ ส่วนจิตบริสุทธิ์แล้ว

อัฐิกลายเป็นพระธาตุ

เกี่ยวกับอัฐิของพระอรหันต์ที่ต่อมาได้กลายเป็นพระธาตุนั้น องค์หลวงตาได้แสดงธรรมไว้อย่างละเอียดลออ ดังนี้

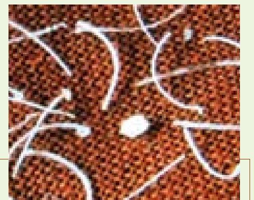
“...เวลาท่านผู้สิ้นกิเลสท่านมรณภาพ เอาศพไปเผา อัฐิก็คือกระดูกเหมือนกันกับเราๆ ท่านๆ แต่กลายเป็นพระธาตุได้ยังไง อันนี้จะเป็นองค์ท่านเองรู้ชัดในธาตุขันธ์ของท่านเอง คนอื่นไม่รู้ เวลามีชีวิตอยู่จิตของท่านสง่างามจ้าครอบธาตุขันธ์อันนี้ ครอบธาตุขันธ์นี้แล้วเราก็บอกชัดเจนแล้วว่าจิตตั้งแต่บรรลุธรรมปึ๋งขึ้นมาแล้ว

นี่ละที่ว่าฟอกธาตุขันธ์ที่เป็นเรือนร่างของจิตที่บริสุทธิ์นั้น ฟอกมาโดยลำดับ กระแสของจิตที่บริสุทธิ์นี้กระจายออกทั่วสรรพางค์ร่างกาย เรียกว่า ฟอกธาตุขันธ์ที่เป็นส่วนหยาบเหมือนคนทั่วๆ ไปนี้ให้กลายเป็นส่วนละเอียดเข้าไปๆ ท่านรู้ของท่าน จิตของท่านผู้ที่หลุดพ้นแล้วท่านรู้

คือร่างกายนี้เป็นเรือนร่างของจิตที่บริสุทธิ์ ทีนี้เวลาจิตบริสุทธิ์แล้วนั้นการฟอกจิตนี้ฟอกโดยหลักธรรมชาติตั้งแต่วันบรรลุมา ฟอกนี่เรียกว่าหลักธรรมชาติอย่างละเอียดลออเรื่อยๆ .. ซักฟอกอยู่ธรรมดา ยืน เดิน นั่ง นอนซักฟอกอยู่นั้นเป็นหลักธรรมชาติ ... ที่เด่นที่สุดก็คือเวลาท่านเข้าสมาธิสมาบัติภาวนาของท่าน นั่นละกระแสของจิตเข้ามานี้หมด

ทีนี้พอเข้ามานี้หมดกระจายฟอกธาตุขันธ์ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทีนี้ท่านมองดูธาตุขันธ์ของท่านถ้าพูดเทียบกับโลกนี้เรียกว่าเป็น **“ทองทั้งแท่ง”** อยู่ในนี้ แต่สายตาของเราก็เป็นคนเหมือนท่านๆ เราๆ แต่สายตาของธรรมท่านเห็นของท่านเอง เป็นเหมือนทองคำทั้งแท่งๆ พากันเข้าใจเสียนะ

นี่ละเรื่องธรรมที่บริสุทธิ์ดูเรือนร่างของตัวเอง เป็นส่วนหยาบก็รู้ชัดๆ เป็นโดยลำดับอย่างนี้ละ เวลาท่านมรณภาพไปแล้วจะไม่กลายเป็นพระธาตุได้ยังไง ก็กระจ่างอยู่ภายในตั้งแต่ท่านยังไม่ตายอยู่แล้ว ธาตุขันธ์ถูกซักฟอกเป็นธาตุขันธ์ที่ละเอียดลอออจนกลายเป็นธาตุขันธ์

พระธาตุหลวงปู่เพียร วิริโย
องค์หลวงตากล่าวถึงอัฐิธาตุและการสร้างเจดีย์แก่หลวงปู่เพียรว่า

“ท่านเพียรเป็นพระที่สมควรแก่อนุสรณ์ทุกอย่าง จะก่อเจดีย์ก็ได้ .. พูดชัดเจนเลยว่าเป็นผู้สิ้นกิเลสโดยสิ้นเชิง .. ท่านเพียรทุกอย่างรอบตัวบอกหมดเลย .. เครื่องบริขารอยู่ในนั้นเลยกลายเป็นพระธาตุไปหมด เจ้าของเป็นคนเดียวของนอกตัวเองออกไปกลายเป็นพระธาตุ .. ในสมัยปัจจุบันเรียกว่าเป็นพระอรหันต์”

แต่องค์ไหนถ้าบำเพ็ญไปนาน ตั้งแต่สมาธิปัญญาค่อยเริ่มไปเรื่อย ซักฟอกไปเรื่อยถึงขั้นอรหันต์แล้ว ท่านนิพพานหรือตายไปเสียอัฐิของท่านจะกลายเป็นพระธาตุได้เร็ว คือความช้าความเร็วอยู่กับการบรรลุ แล้วทรงธาตุทรงขันธ์อยู่ ถ้าทรงธาตุทรงขันธ์อยู่ไปนานจิตธรรมชาติของท่านไม่ใช่ท่านตั้งใจซักฟอกนะจิตที่บริสุทธิ์นี้หากซักฟอกร่างกายนี้ ธาตุขันธ์นี้ซึ่งเป็นส่วนหยาบให้เป็นของละเอียดๆ ไปตามส่วนหยาบของธาตุขันธ์ เวลาท่านมรณภาพไปแล้วอัฐิของท่านจึงกลายเป็นพระธาตุ เพราะจิตซักฟอกไว้เรียบร้อยแล้ว มันเป็นขั้นๆ ตอนๆ

ไม่ใช่พอตายไปจะเป็นพระธาตุทันที มันต่างกัน การครองขันธ์อยู่นานหรือไม่นาน ตั้งแต่วันสำเร็จแล้ว ถ้าครองขันธ์ไม่นาน กลายเป็นพระธาตุก็ช้า ถ้าครองขันธ์อยู่นานนี้ กลายเป็นพระธาตุได้เร็ว มันต่างกัน เพราะจิตที่บริสุทธิ์นี้อยู่กับขันธ์ มันเป็นการซักฟอกขันธ์อยู่ในหลักธรรมชาติ ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยก็ตาม หากเป็นหลักธรรมชาติที่คอยซักฟอกอย่างละเอียดลออของจิตที่บริสุทธิ์ครองขันธ์อยู่นั้นแล

ถ้ายิ่งท่านเข้าสมาธิภาวนาด้วยแล้วนี้จิตเข้ามานี้ล้วนๆ แล้วเป็นการซักฟอกหนักเข้าไป ท่านไม่ได้เจตนาว่าจะซักฟอกธาตุขันธ์นะท่านมีเจตนาเกี่ยวกับอรรถกับธรรมที่ท่านจะพิจารณาของท่านต่างหาก แต่มันเกี่ยวโยงกับธาตุขันธ์ เลยเป็นการซักฟอก อันนี้หนักแน่นเข้าไปอีก มากเข้าไปอีก นั่นเป็นชั้นๆ ขึ้นไปอย่างนั้น เวลาท่านมรณภาพแล้วกลายเป็นพระธาตุๆ อย่างพ่อแม่ครูจารย์มั่นดูเหมือนจะได้ ๔๐ กว่าปีแล้วมั้ง ท่านผ่านไปเรียบร้อยแล้วอัฐิของท่านจึงกลายเป็นพระธาตุ ..

ผู้หนึ่งค่อยดำเนินไปๆ จิตค่อยสม่ำเสมอหลุดพ้นปึ๊บ จะนิพพานไปในไม่ช้าอัฐิก็กลายเป็นพระธาตุได้เร็ว บางองค์พอพิจารณาปุบปับ.. บรรลุธรรมปึ๊งแล้วก็นิพพานไปเสีย นี้อัฐิจะกลายเป็นพระธาตุช้า... ถ้าความบริสุทธิ์อย่างแบบขิปปาภิญญา คือ รู้อย่างรวดเร็วนี้ก็ไม่แน่นะว่าจะเป็นพระธาตุได้ง่ายดาย เพราะรู้ได้เร็วแล้วก็ (หาก) ตายเร็ว จิตนี้ไม่ครองขันธ์อยู่นานก็ยังไม่ได้ฟอกเต็มที่ นี้อาจจะช้า

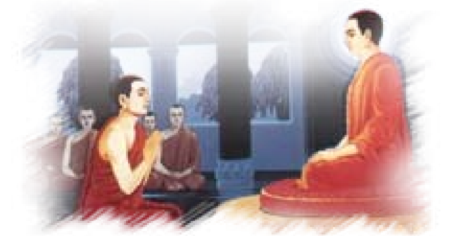
แต่อัฐิของสามัญชนแม้จะเป็นธาตุดินเช่นเดียวกัน ส่วนจิตผู้เป็นเจ้าของเต็มไปด้วยกิเลส ไม่มีอำนาจซักฟอกธาตุขันธ์ให้เป็นของบริสุทธิ์ไปตามส่วนของตนได้ อัฐิจะกลายเป็นธาตุที่บริสุทธิ์ได้อย่างไร ก็ต้องเป็นสามัญธาตุไปตามจิตของคนมีกิเลสอยู่ดีๆ หรือจะเรียกไปตามภูมิของจิต ภูมิของธาตุว่าอริยจิต อริยธาตุและสามัญจิต สามัญธาตุก็คงจะได้ เพราะคุณสมบัติของจิตของธาตุระหว่างพระอรหันต์กับสามัญชนต่างกัน อัฐิจำต้องต่างกันอยู่โดยดี...”

พระอรหันต์ทุกองค์ต้องเป็นพระธาตุเหมือนกันทุกองค์หรือไม่ องค์หลวงตาได้แสดงธรรมอีกเช่นกันว่า

“...พระธาตุนี้ตีตราแล้วนะ ถึงจะบอกไม่บอกก็ตาม ถ้าลงอัฐิเป็นพระธาตุแล้วตีตราปึ๋งเลย ในตำราก็บอกไว้อย่างชัดเจนมีพระอรหันต์เท่านั้น ฟังแต่ว่าเท่านั้นที่อัฐิจะกลายเป็นพระธาตุได้ บอกไว้แล้ว ถ้าลงเป็นพระธาตุแล้วเห็นไม่เห็นก็ตามเถอะ นี่คือพระอรหันต์ว่างั้นเลย นอกจากนั้นต้องได้ศึกษาปรารภ ถ้ามีญาณก็หยั่งดูกันซินอกจากนั้นก็สนทนา แย็บออกมาจับได้ทันทีเรื่องอรรถเรื่องธรรมแล้วปิดไม่อยู่ เวลาไปที่ไหนๆ เห็นมาแล้วนี่ ใครพูดที่ไหนมันก็รู้หมดล่ะซี เห็นด้วยตาเนื้อเรานี่ ไปที่ไหนเห็นด้วยตาเนื้อ ได้ยินด้วยหูของเรา มันก็ชัดเจนตามหูตามตาของเราในขั้นนี้เรายังไม่สงสัย ทำไมหัวใจยิ่งจ้ากว่านั้นอีกจะเอาอะไรมาสงสัยอีก สู้ตาฝ้าตาฟางนี่ไม่ได้เหรอ

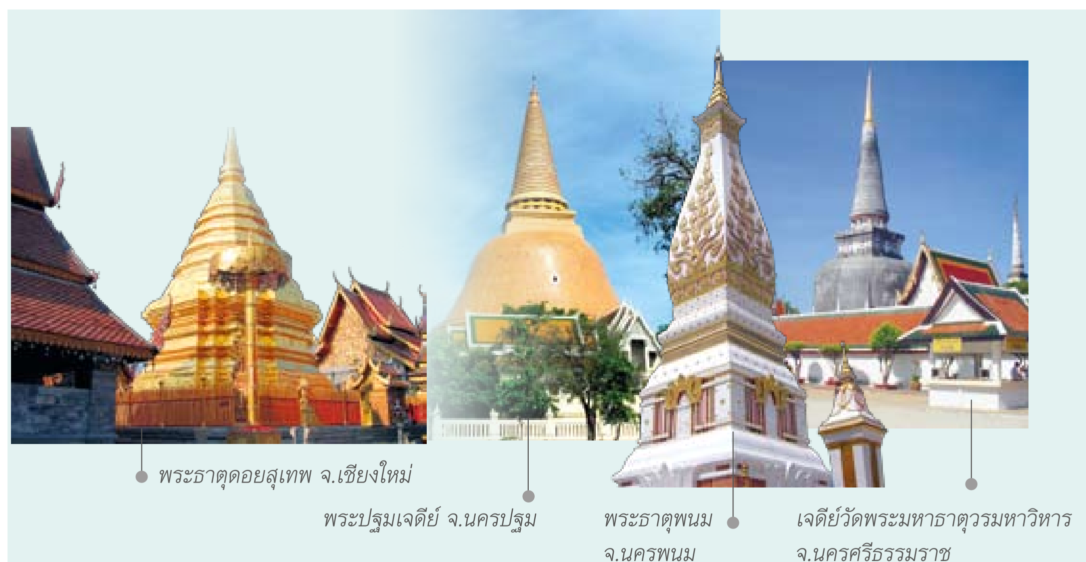
แต่ก็ยังมีข้อแม้ข้อหนึ่งอยู่ อันนี้ก็ขึ้นอยู่กับคำอธิษฐานของท่านด้วย มีด้วยนะ ถ้าสมมุติว่าท่านอธิษฐานให้อัฐิของท่านเป็นยังไงๆ หรือจะไม่ให้เป็นพระธาตุนี้ก็อาจเป็นไปได้อย่างนั้นอาจไม่เป็นพระธาตุ แต่จะเป็นอย่างอื่นอย่างใดให้เห็นแปลกๆ อยู่นั้นแหละ เรื่องจิตที่บริสุทธิ์จึงไม่ใช่ธรรมดา...”

ผู้ควรแก่เจดีย์

องค์หลวงตากล่าวถึงบุคคลและสถานที่ที่ควรก่อเจดีย์ ตลอดถึงความเกี่ยวข้องของท่านกับบรรดาพระกรรมฐานในเรื่องการก่อเจดีย์ดังนี้

“...ในครั้งพุทธกาล ท่านผู้ที่จะควรก่อเจดีย์เป็นปูชนียบุคคลขึ้นมา หรือปูชนียสถาน .. ผู้ที่จะควรก่อเจดีย์กราบไหว้บูชาของสัตวโลกว่างั้นเลยนะ แสดงไว้ ๔ ประเภท ก็คือ **พระพุทธเจ้า ๑** คำว่าพระพุทธเจ้า หมายถึงทุกพระองค์เลย **พระปัจเจกพุทธเจ้า ๑ พระอรหันต์ ๑ พระเจ้าจักรพรรดิ ๑** ทั้ง ๔ พระองค์นี้สมควรแก่การสร้างเจดีย์สำหรับจิตใจประชาชนให้กราบไหว้บูชา

พระธาตุดอยสุเทพ จ.เชียงใหม่

พระปฐมเจดีย์ จ.นครปฐม

พระธาตุพนม จ.นครพนม

เจดีย์วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช

สถานที่ก่อท่านก็แนะไว้ เป็นสถานที่ชุมนุมชน เช่น ถนนสามแพร่ง สี่แพร่ง หรือที่ชุมนุมชน เขามาจะได้กราบไหว้บูชา พอเห็นเจดีย์ปั๊บจิตเขาจะพุ่งถึงองค์วิเศษคือองค์ศาสดา จากนั้นรองลงมาก็พระปัจเจกพุทธเจ้า ที่สามก็คือพระอรหันต์ท่าน จิตใจของประชาชนจะมุ่งจุดสูงมากทีเดียว จากนั้นก็พระเจ้าจักรพรรดิ คำว่าพระเจ้าจักรพรรดิ เป็นผู้ทรงบุญญานุภาพ บุญญาบารมีกว้างขวาง เพราะฉะนั้นจึงควรได้รับการชมเชยจากพระพุทธเจ้า ไม่ปรากฏว่าพระองค์ใดจะคัดค้านนะ เป็นผู้สมควรก่อเจดีย์ให้เช่นเดียวกันกับทั้งสามพระองค์นั้น ..

การทำอะไรเราก็จึงควรมีหลักมีเกณฑ์ ที่จะก่อในที่ชุมนุมชน เราจึงควรคำนึง อย่าได้ก่อสุ่มสี่สุ่มห้า ซึ่งผิดกับเจตนารมณ์ของผู้ที่ได้พบได้เห็นและกราบไหว้บูชา มุ่งจิตใจไปในทางอันเลิศเลอ .. เวลาเห็นแล้วก็ให้เป็นขวัญตาขวัญใจ ตรงกับความมุ่งหมายของผู้กราบไหว้บูชาด้วยความระลึกนึกน้อมถึงองค์วิเศษท่าน

สำหรับในวงกรรมฐานนี้พูดตรงไปตรงมาเลยก็ ส่วนมากจะมาปรึกษาหารือเรานี้แหละ เราก็ให้ข้อแนะนำอย่างที่ว่า ก่อเจดีย์ครูบาอาจารย์ทั้งหลายสมควรๆ เราเป็นผู้แนะให้ทั้งนั้นแหละ คือให้เหมาะสมกับจิตใจของผู้มุ่งธรรมอันเลิศเลอ เวลากราบไหว้บูชาให้เป็นขวัญตาขวัญใจ เป็นมหามงคลแก่จิตใจอย่างมากทีเดียว...”

รักสงวนพระกรรมฐานฝ่ายมหานิกาย

(ซ้าย) ท่านพระอาจารย์ชา สุภัทโท (ขวา) หลวงปู่กินรี จันทิโย

การพบปะสนทนาพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบในที่ต่างๆ ขององค์หลวงตานั้นมิได้จำกัดอยู่แต่ฝ่ายธรรมยุตด้วยกันเท่านั้น แม้พระกรรมฐานฝ่ายมหานิกายเมื่อได้มีโอกาสอันเหมาะสมท่านก็เข้าหาเช่นกัน ดังนี้

“...เราเคยไปกราบนมัสการหลวงปู่มีโคราช โอ๋ย ท่านดีใจ เมตตามากมาย *‘ท่านมหาด้นดั้นมายังไง’* ศึกคักเลยเหมือนอายุยังหนุ่มเลยนะ

เราก็ว่า *‘ครูบาอาจารย์อยู่ที่ไหนก็มาที่นั่นแหละ พ่อแม่ญาติพี่น้องเราอยู่ที่ไหนเราก็ต้องไปหาพ่อแม่ญาติพี่น้องของเรา อันนี้ครูบาอาจารย์อยู่นี้ก็ต้องมา’ ‘เหอ ๆ’*

อู๊ย ศึกคักๆ อยู่ในถ้ำนะ เราจำไม่ได้ว่าเป็นมวกเหล็กหรือเป็นอะไร หากเป็นแถวนั้นท่านเคยไปพักอยู่เป็นประจำ หลวงปู่มีเราเรียก *‘ครูจารย์ๆ’* เลยแหละ

เราไปพักกับท่านอยู่ที่สูงเนินก็ไป (วัดป่าสูงเนิน) นั่นแล้ว พักวัดป่าสูงเนินเราก็ไปท่านอยู่แถวมวกเหล็กหรืออะไรเราจำไม่ได้ แต่ว่าแถวนั้น ท่านมาอยู่เป็นประจำ เราไปเราก็บุกเข้าไปหาเลย อู๊ย ท่านดีใจเมตตามากจริง .. รู้สึกท่านเมตตามากจริงๆ นะ เป็นพิเศษเลย ศึกคัก วัยท่านแก่ๆ โอ๋ย กิริยาท่าทางไม่แก่เลย ศึกคักๆ ก็นานๆ จะเจอกันทีหนึ่ง พอมาเห็นบอกพระเณร

‘นี่ท่านมหาบัวนะ ลูกศิษย์ผู้โปรดท่านอาจารย์มั่น’

‘อู๊ย อย่าพูดอย่างนั้นเถอะ’

‘ขอพูดบ้างเถอะนานๆ ได้พบกันมันไม่ได้พูดสักที’ ท่านว่าอย่างนั้นนะ

แล้วท่านก็พูดเอาอย่างเต็มปากของท่านเลย เราก็หมดท่า ท่านก็พูดกับพระกับเณรนั่นละ คุยกัน โอ้ สนุกสนาน

ที่ท่านพักอยู่สูงเนินก็ดี วัดป่า ท่านอยู่วัดป่าของท่าน เรารักเราเคารพท่านมากจริงๆ นะ เรียกท่านเรียกว่าครูจารย์เลยแหละ คือมันติดปากมาแต่ดั้งเดิม เรียกแต่ครูจารย์ๆ

หลวงปู่เสาร์ กันตสีโล และหลวงปู่มี ญาณมุนี

หลวงปู่มี ญาณมุนี มรณภาพด้วยอิริยาบถนั่งสมาธิ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๑๔ เวลาประมาณ ๐๔.๐๐ น. ณ วัดป่าสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สนิทติดปาก ไปหาท่าน ท่านอยู่ในเขานะ ท่านแก่ๆ อย่างนั้น อู๊ย ศึกคักๆ คุยกันตั้งนาน กว่าจะได้กลับเพราะไม่ได้ค้าง เราไปเราทราบว่าท่านอยู่ที่นั่นเราก็เข้าแวะเลย เข้าไปหาท่านเสร็จเรียบร้อยแล้วเราถึงออกมาแล้วก็ไปกรุงเทพฯ เป็นอย่างนั้นละท่านอยู่ที่ไหนเราไปหาอยู่ที่สูงเนินเราก็ตั้งไปพักกับท่านเลย มาจากกรุงเทพฯ ก็เข้าไปพักกับท่าน ไม่ได้มากน้อยก็เอา นานๆ ได้พบท่านทีหนึ่งได้กราบท่านพอแล้ว เพราะฉะนั้นวัดสูงเนินถึงได้ไปพักที่นั่น

เรากับท่านเจอกันมาตั้งแต่สมัยเรียนหนังสืออยู่นู้นน่ะ ท่านก็เรียนหนังสือ คุ้นกันสนิทสนมกันกับท่านมาตั้งแต่สมัยเรียนหนังสือ พอเรียนแล้วก็ออกปฏิบัติ พอหลังจากนั้นก็มาพบกับท่านเรื่อยๆ เพราะการที่เคยพบกันอยู่เสมอๆ เรานานๆ

ทีหนึ่งคราวนี้ที่ไปหาท่าน บุกเข้าไปในป่า ท่านถึงยิ่งเมตตาดีใจมาก อ๊ย เราไม่ได้พบกันเลย คุยกันนานนะ นี่ละลูกศิษย์หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ องค์นี้องค์หนึ่ง ที่ท่านเล่าให้ฟังเราจำได้หมดนั่นแหละ องค์ไหนชื่อว่ายังไงสมัยนั้นนะ เวลานี้ท่านก็ล่วงลับไปหมด

แม้แต่พ่อแม่ครูจารย์มั่นเรายังล่วงลับไป ท่านบอกลูกศิษย์ของท่านฝ่ายมหานิกาย ที่ท่านบอกเองไม่ให้ญัตติ อาจารย์มีนี้ท่านห้ามไม่ให้ญัตติ ท่านพูดเองนี่ เมื่อท่านพูดเองแล้วแม่นยำร้อยเปอร์เซ็นต์ๆ ท่านพูดด้วยความเมตตาสงสารมากนะ

อาจารย์ทองรัตน์ อาจารย์กินรี อาจารย์มีเท่าที่เราจำชื่อได้นะ แล้วอาจารย์ไหนบ้าง ท่านเล่าไปหมดนั่นแหละแต่เราจำไม่ได้ ท่านแนะนำสั่งสอนตลอดมา ท่านก็เลยกระจายออกมาว่า

'เมื่อไม่ให้ท่านเหล่านี้ญัตติแล้ว เพื่อนฝูงก็ได้มาก ทำประโยชน์ได้มากมายก่ายกอง จึงไม่อยากให้ท่านเหล่านี้ญัตติ เพราะธรรมดาโลกเราต้องถือสมมุติ คณะนั้นคณะนี้ เมื่อท่านเหล่านี้มาญัตติเสียแล้ว บรรดาเพื่อนฝูงที่เป็นสายเดียวกันก็จะเข้าหาลำบาก เพราะฉะนั้นจึงไม่ให้ญัตติ เพื่อจะเปิดทางให้บรรดาเพื่อนฝูงทั้งหลายเข้ามาแล้วได้เป็นประโยชน์อันกว้างขวาง'

ท่านว่าอย่างนั้น ก็เป็นจริงๆ เห็นไหม สายอาจารย์ชากว้างขนาดไหน อาจารย์ชาก็เคยไปอยู่วัดหนองผือด้วยกันนี่นะ ตอนที่ท่านไปศึกษาอบรมเราก็อยู่ที่นั่น ถึงคุ้นกันมาตั้งแต่โน้นละกับอาจารย์ชานะ ที่นี่ท่านก็มา.. อาจารย์ชา ที่หนองป่าพงเราก็ไป ไปเวลาไหนเราไปพักหนองป่าพง เราไม่พักที่อื่นนะ ไปทีไรเราไปพักหนองป่าพง วัดอาจารย์ชานั่นแหละ เป็นอย่างนั้นตลอดมา

ทางอุบลฯ ไปหมดแหละสายกรรมฐานอยู่ที่ไหนๆ เราไปหมด จนกระทั่งถึงเขื่อนสิรินธรที่ไหนๆ วัดป่าเป็นสายของหนองป่าพง เราไปพักหนองป่าพงแล้วก็ให้พระที่วัดหนองป่าพงพาไป สำนักไหนๆ ไปๆ พอแนะยังไงเราก็แนะๆ เพราะเราสงวนกรรมฐานมาก คือกรรมฐานนี้ละเราแน่ใจ จะเป็นผู้ทรงมรรคทรงผลแทนองค์ศาสดาและสาวกทั้งหลายเรื่อยมา ด้วยภาคปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพราะฉะนั้นเราจึงสงวนมาก

หลวงปู่ทองรัตน์ กันตสีโล
วัดป่ามณีรัตน์ อ.สำโรง
จ.อุบลราชธานี

หลวงปู่มี ญาณมุนี
วัดป่าสูงเนิน อ.สูงเนิน
จ.นครราชสีมา

หลวงปู่กินรี จันทิโย
วัดกันตศิลาวาส
อ.ธาตุพนม จ.นครพนม

หลวงพ่อใช่ สุชีโว
วัดปาลิไลยวัน
อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

พระกรรมฐานอยู่ที่ไหนนี้คือกองแห่งธรรม จะอยู่ที่นี่ ธรรมจะงอกเงยขึ้นที่นี่ เพราะฉะนั้นเราถึงไป ถ้าเป็นกรรมฐานอยู่ที่ไหน อย่างไปทางกรุงเทพฯ ก็เหมือนกัน อยู่ทางด้านตะวันออกทางเมืองชลฯ ก็เหมือนกัน เราไปเรื่อยนะ พอไปถึงกรุงเทพฯ แล้วเราก็ไปเขาฉลาก แล้วก็แถวนั้น เขาเขียวเขาอะไร

พอเราบอกข่าวไป โทรศัพท์ไปบอกว่าเราจะไป ทางโน้นก็นัดแนะกันมารวมๆ อยู่ที่วัดเขาฉลาก เราก็ไปให้โอวาทสั่งสอนที่ตรงนั้น เพราะขาดครูขาดอาจารย์ เหมือนลูกเต้ามีหลายคนพ่อแม่ไม่มี โหย อะไรจะเป็นกองทุกข์ยิ่งกว่าลูกแตกกับพ่อกับแม่ใช่ไหมล่ะ แตกกระสานซ่านเซ็นไปก็มี อันนี้เราก็ไปเวลาว่างๆ ไปเราก็จี้เลย เทศน์ธรรมะล้วนๆ ให้ฟังเลย ถ้าเป็นสำนักกรรมฐานอยู่ที่ไหนเราจะเข้าถึงทันทีเลย ไม่สนใจว่าธรรมยุตมหานิกาย เราไม่สนใจจริงๆ นะ มันเรื่องชื่อเฉยๆ ธรรมต่างหากว่างั้น

อยู่คณะเดียวกันก็ลองดูซิอย่างวัดป่าบ้านตาด ใครมาปฏิบัติขัดข้องหรือขัดขวางต่อหลักธรรมหลักวินัยเราไล่หนีทันที ถ้า เฮ่อๆ หนหนึ่งสองหนไม่ฟังนะ มากกว่านั้นไล่เลย อย่างหนึ่งไล่ทันทีก็มี หลายแบบนะ ควรจะไล่ทันทีก็ไล่ทันที ควรจะ เฮ่อๆ ขู่เสียก่อนก็มี มันหลายแบบ ตั้งแต่วัดเดียวกัน ชื่อเดียวกันธรรมยุตเดียวกันก็ตาม เราไม่ได้เอาอันนั้น เราเอาหลักธรรมวินัยเป็นตัวตั้งใช่ไหม ทีนี้เมื่อธรรมวินัยตั้งอยู่ที่ไหนๆ เข้ากันได้หมด นั่นเราเอาตรงนั้น

พูดถึงอาจารย์มี เรารักเราเคารพท่านมากนะ ตั้งแต่เรียนหนังสือ โอ๋ย ท่านเป็นพระที่สุขุมละเอียดมาก สมชื่อสมนามว่าเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นจริงๆ แต่ก่อนเรายังไม่เคยไปเห็นหลวงปู่มั่น ท่านไปเห็นมาก่อนแล้ว อยู่มาก่อนแล้ว ทีนี้พอไปอยู่กับหลวงปู่มั่นกลับมาแล้วจึงได้เข้ามาหาท่าน คราวนี้ยิ่งสนิทกันใหญ่โตเลย เทียวนะ เรียกว่าลูกพ่อแม่เดียวกันไปเลยทีเดียว กลมกลืนทันทีเลยนะ ..

ปี พ.ศ.๒๕๑๔ เราไม่ได้ไปงานศพท่าน ตอนนั้นเรามีอะไรนั่นแหละที่ไปไม่ได้ ที่ไหนก็เหมือนกัน เช่นอย่างศพอาจารย์ใช่ อยู่ที่เขาฉลากก็เหมือนกัน อันนั้นจะมานิมนต์มาวันเดียวกันอีกแหละ ทางนี้ก็รับนิมนต์เขาแล้วจะไปเทศน์ที่วัดถ้ำผาปู่ อาจารย์สีทน อันนั้นก็วันเดียวกัน ตกลงก็อย่างนี้แหละ รับนิมนต์ทางนี้ก่อน เลยตกลงก็ต้องไปทางนี้ ถ้ารับทางโน้นก่อน ทางโน้นต้องมีความหมายทันที อันนี้ปัดทันทีเลย คือก่อนหลังนั่นละ

นี่พูดถึงเรื่อง อาจารย์มี โอ๋ย เราดีใจนะ พูดถึงเรื่องอาจารย์มี สูงเนิน เราเคยไปพักแล้วนี่ ไปพักกับท่านนั่นแหละ ถ้าไม่มีท่านอาจจะไม่ได้พักก็ได้ เพราะท่านเป็นแม่เหล็กใหญ่อยู่นั้น พอทราบว่าท่านอยู่ที่นั่นก็บึ่งเข้าหาเลย พักกับท่าน นั่นอย่างนั้นแล้ว โอ๊ย ท่านเมตตามากจริงๆ กับหลวงตานะ รู้สึกเมตตามากจริงๆ เหมือนหนึ่งว่าเป็นกรณีพิเศษนะ..."

สนิทใจได้ด้วย “ธรรม”

คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ

สายสัมพันธ์ในธรรมของท่านมิได้จำกัดไว้ในหมู่บรรพชิตเท่านั้น มีฆราวาสจำนวนมากที่สนใจประพฤติปฏิบัติธรรมและสำหรับผู้ที่มีความมุ่งมั่นจริงจังไม่ว่าเพศภูมิใด ย่อมประจักษ์ผลแห่งธรรมภายในใจขึ้นเป็นลำดับๆ ไป นักภาวนาหญิงหรือชายนั้นจะให้ผลแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร องค์หลวงตาเคยให้เหตุผลว่า

“การปฏิบัติไม่มีเพศ เรื่องมรรคผลนิพพานแล้วไม่มีเพศ เหมือนกับกิเลสไม่มีเพศ มีได้ด้วยกันทั้งนั้น ความโลภก็มีได้ทั้งหญิงทั้งชาย ความโกรธ ความหลง ราคะตัณหา มีได้ด้วยกัน

มัชฌิมาปฏิปทา จึงมีได้ทั้งหญิงทั้งชายเป็นเครื่องแก้กิเลสทั้งหลาย แก้ได้ด้วยกันทั้งนั้นด้วยอำนาจความสามารถของตนแล้ว มีทางหลุดพ้นได้เช่นเดียวกัน”

ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อโอกาสอำนวย ท่านจะไปเยี่ยมเยียนถึงสำนักผู้ปฏิบัติธรรมเหล่านั้น เช่น สำนักชีบ้านห้วยทรายของคุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวงของอุบาสิกากี นานายน ในตอนนี้จะขอกล่าวถึงคราวที่ท่านแวะเยี่ยมสำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง ดังนี้

องค์ท่านเคยได้ยินกิตติศัพท์ชื่อเสียงของคุณยาย ก. เขาสวนหลวงมานานแล้วว่าเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบควรแก่การเคารพกราบไหว้ แต่มีข้อน่าประหลาดใจอยู่อย่างหนึ่งคือ เขาว่ากันว่าคุณยายเป็นคนไม่เอาพระ คือไม่ต้อนรับพระ สิ่งนี้เองทำให้องค์หลวงตาอยากรู้ว่าจะเป็นจริงหรือ? หรือว่ามีเหตุผลด้วยประการใดกันแน่ เพราะหากเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจริงๆ แล้ว ลักษณะเช่นนี้ไม่น่าจะมีทางเป็นได้ องค์ท่านจึงไม่ค่อยอยากจะเชื่อข่าวลือนี้นัก

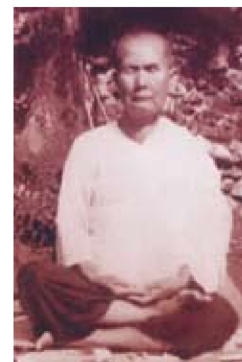
เหตุนี้เอง เมื่อจังหวะมาถึงในคราวองค์ท่านไปกรุงเทพฯ เพื่อดูแลอาการอาพาธของท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ของท่านเองที่โรงพยาบาลศิริราช เมื่อได้โอกาสอันควร องค์ท่านจึงเข้าไปเยี่ยมเยียนคุณยายถึงสำนักฯ เขาสวนหลวงด้วยตนเองเลยทีเดียว

พอเข้าในสำนักเท่านั้น ไม่นานก็มีเสียงระฆังเคาะดังกังวานขึ้น เรียกให้บรรดาสตรีนักปฏิบัติธรรมทั้งหลายพากันหลั่งไหลมากราบองค์ท่าน และให้การปฏิสันถารต้อนรับเป็นอย่างดี โดยมีคุณยาย ก. เป็นหัวหน้าอยู่ ณ ที่นั้นด้วย

หลังจากสนทนาพูดคุยกันได้ไม่นาน คุณยายกราบอาราธนาขอนิมนต์ให้ท่านแสดงธรรมแก่เหล่าอุบาสิกานักปฏิบัติทั้งหลาย องค์หลวงตาจึงเมตตาแสดงธรรมโดยเน้นเรื่องจิตตภาวนาเป็นสำคัญ

ทราบว่า หลังการแสดงธรรมจบสิ้นลง คุณยายถึงกับประกาศขึ้นด้วยความอาจหาญในธรรมปฏิบัติของคุณยายเองแก่บรรดาลูกศิษย์ในสำนักว่า

“ธรรมที่ท่านอาจารย์ได้แสดงให้พวกเราฟังนั้น สามารถยึดถือเป็นหลักประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้องไม่มีผิดพลาดแม้เปอร์เซ็นต์เดียว”

ท่าน ก. เขาสวนหลวง
(อุบาสิกากี นานายน)

เหตุการณ์ในครั้งนั้น เป็นที่ประจักษ์แก่องค์ท่านเอง ดังคำกล่าวที่ท่านเล่าให้ผู้มากราบเยี่ยมคณะหนึ่งฟังว่า

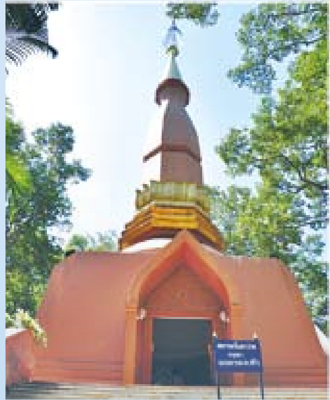
“ที่ว่าคุณยายไม่ต้อนรับพระนั้น หมายถึงพระประเภทโกโรโกโสไม่ได้เรื่องได้ราวต่างหาก

ถ้าเป็นพระเคารพธรรมเคารพวินัย คุณยายท่านก็ไม่เป็น... จะว่าอะไร แม้แต่เราเองก็ไม่ต้อนรับพระประเภทนั้นเหมือนกัน”

ตัวอย่างเจดีย์ของครูบาอาจารย์สายพระกรรมฐาน

งานศพพระกรรมฐานที่องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน รับเป็นประธาน ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๑ เป็นต้นมา*

- พระครูวินัยธร (หลวงปู่แนน สุภัทโท) วัดซำขามถ้ำยาว อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น
- พระราชสังวรญาณ (หลวงพ่อพุธ ฐานิโย) วัดป่าสาลวัน ต.ปรุใหญ่ อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- พระเทพโมลี (หลวงพ่อสำรอง คุณวุฑโฒ) วัดอโศการาม ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
- หลวงปู่อุ่น ชาคโร วัดดอยบันไดสวรรค์ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
- หลวงพ่อคำพอง ติสโส วัดถ้ำกกดู่ ต.โนนหวาย อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
- พระโพธิธรรมาจารย์ (หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ) วัดป่าเขาน้อย ต.เสม็ด อ.เมือง จ.บุรีรัมย์
- พระอริยเวที (หลวงปู่เขียน ฐิตสีโล) วัดรังสีปาลิวัน อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์
- พระครูวีรธรรมานุยุต (หลวงปู่พวง สุวีโร) วัดป่าปูลูสันติวัฒนา อ.หนองหาน จ.อุดรธานี
- พระราชสุทธาจารย์ (หลวงปู่พรหมมา โชติโก) วัดศรีเทพประดิษฐาราม อ.เมือง จ.นครพนม
- พระธรรมวราลังการ (หลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโภ) วัดศรีสุทธาวาส ต.กุดป่อง อ.เมือง จ.เลย
- พระครูโชติธรรมวัฒน์ วัดป่ามัชฌิมวงศ์รตนาราม ต.แชแล อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี
- พระอาจารย์ปีเตอร์ เจ มอร์แกน ปัญญาวัฑโฒ วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี
- หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท วัดป่าภูริทัตตปฏิปทาราม อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
- พระอาจารย์สว่าง โอภาโส วัดป่าศรีอุดมรัตนาราม อ.โนนสะอาด จ.อุดรธานี
- พระครูอุดมปัญญาภรณ์ (หลวงปู่บุญนาค อุตตโม) วัดภูกระแต ต.หัวนาคำ อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี
- หลวงปู่จันทร์โสม กิตติกาโร วัดป่านาสีดา อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี
- หลวงปู่ทา จารุธัมโม วัดถ้ำซับมืด อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
- พระอาจารย์ชิต ฐิตจิตโต วัดป่าภูริทัตตปฏิปทาราม อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
- หลวงปู่มี ปมุตโต (หลวงปู่เกล้า) วัดดอยเทพนิมิต (ถ้ำเกีย) อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
- หลวงปู่เพียร วิริโย วัดป่าหนองกอง อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี
- หลวงปู่อ่อนสา สุขกาโร วัดประชาชุมพลพัฒนาราม อ.เมือง จ.อุดรธานี
- หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ วัดอรัญญบรรพต อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย

ฯลฯ

เจดีย์พระกรรมฐานที่องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน เมตตาเป็นประธาน*

- เขมปัตตเจดีย์ หลวงปู่หล้า เขมปัตโต วัดบรรพตคีรี (ภูจ้อก้อ) อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร
- เจดีย์หลวงปู่คำดัน ฐิตธัมโม วัดป่าดานสำราญ อ.พรเจริญ จ.หนองคาย
- เจดีย์หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล วัดป่าสันติกาวาส บ้านหนองตูม อ.ไชยวาน จ.อุดรธานี
- วางศิลาฤกษ์บูรพาจารย์เจดีย์หลวงพ่อพุธ ฐานิโย วัดป่าสาลวัน อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- งานสมโภชเจดีย์พิพิธภัณฑ์บรรจุพระอัฐิธาตุหลวงปู่เสาร์ กันตสีโล วัดดอนธาตุ ต.ทรายมูล อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี
- งานฉลองเจดีย์บรรจุอัฐิธาตุอัฐบริขารหลวงปู่ชอบ ฐานสโม วัดป่าสัมมานุสรณ์ ต.ผาน้อย อ.วังสะพุง จ.เลย
- งานยกฉัตรเจดีย์หลวงปู่อ่อนศรี ขันติกโร วัดป่าโนนแพง อ.บ้านแพง จ.นครพนม
- งานบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและฉลองเจดีย์ญาณวโร วัดป่าอรัญญวิเวก ต.ไก่คำ อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ
- เจดีย์ศรีไตรรัตนานุสรณ์ คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ สำนักชีบ้านห้วยทราย อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร
- เจดีย์ชัยมงคล หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต วัดอุดมคงคาคีรีเขต อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น
- เจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ วัดป่าเขาน้อย ต.เสม็ด อ.เมือง จ.บุรีรัมย์
- เจดีย์มหามงคลบัว บ้านบัว ต.หนองแวง อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด
- พิธีสมโภชฉลองพระธุดงคเจดีย์ วัดอโศการาม ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
- ฉลองเจดีย์สุภัททเถรานุสรณ์ วัดซำขามถ้ำยาว ต.บัวเงิน อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น
- พระบรมธาตุธรรมเจดีย์ วัดโพธิสมภรณ์ อ.เมือง จ.อุดรธานี
- เจดีย์หลวงปู่เพียร วิริโย วัดป่าหนองกอง อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี

ฯลฯ

---

* การเรียงลำดับเป็นไปตามลำดับเหตุการณ์

ธรรมสากัจฉาตามกาล

การสนทนาธรรมภาคปฏิบัติขององค์หลวงตานั้น ท่านมีโอกาสพบปะพูดคุยกับครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ หลายองค์ในวาระต่างๆ กัน ครูบาอาจารย์บางท่านมีพรรษามากกว่า บางท่านก็น้อยกว่า บางท่านเป็นลูกศิษย์ หรือบางท่านเป็นถึงครูบาอาจารย์ขององค์หลวงตา สำหรับหลักเกณฑ์ในการสนทนาธรรมนั้นองค์หลวงตาท่านถือปฏิบัติ ดังนี้

สนทนาธรรม เป็นธรรม เพื่อธรรม

แนวทางในการสนทนาธรรมภาคปฏิบัติของพระผู้มุ่งอรรถมุ่งธรรมควรมีข้อปฏิบัติอย่างไรนั้น องค์หลวงตาเมตตากล่าวไว้ ดังนี้

“...การสนทนาธรรมะกันในทางภาคปฏิบัติ ผู้นั้นปฏิบัติอย่างนั้นๆ มีความรู้ความเห็นอย่างนั้นๆ .. ความรู้ความเห็นอันเป็นผลเกิดแปลกๆ ต่างๆ กันมา มันเป็นคติเครื่องพยุงจิตใจซึ่งกันและกันอยู่มาก .. ก็เพราะท่านมุ่งเพื่อยึดคติจากธรรมของกันและกันจริงๆ ไม่มีทิฐิมานะเข้าแฝงเลย แม้ต่างคนต่างยังมีกิเลสด้วยกัน .. ท่านสนทนาตามภูมิจิตภูมิธรรมที่ปรากฏขึ้นจากจิตตภาวนาซึ่งตนบำเพ็ญมา... และสงสัยก็ศึกษาไต่ถามกันเป็นระยะไป ท่านที่เข้าใจก็อธิบายให้ฟังตามลำดับแห่งความสงสัยจนอีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจ ..

การสนทนาธรรมที่เกิดจากความรู้ภายในแม้ผู้มาเล่าและเรียนถามปัญหาจะมีพรรษาอ่อนกว่ากันอยู่มาก แต่การเล่าและการไต่ถามนั้นแฝงอยู่ด้วยความอาจหาญมั่นใจในความรู้และปัญหาของตน ไม่พรั่นพรึงหวั่นไหวหรือประหม่ากลัวท่านจะซักหรือทักท้วงแต่อย่างใด พูดไปและถามไปตามความรู้สึกของตน และยอมรับกันโดยทางเหตุผลของแต่ละฝ่าย

ถ้าตอนใดเหตุผลยังลงกันไม่ได้ ก็ซักซ้อมกันอยู่ในจุดนั้นจนเป็นที่เข้าใจ แล้วค่อยผ่านไปโดยไม่มีฝ่ายใดสงวนศักดิ์ศรีดีชั่วของตนอันเป็นลักษณะโลกแฝงธรรมให้นอกเหนือจากความหวังเข้าใจต่อกัน .. ต่างมีความสนใจเอื้อเฟื้อต่อธรรมของกันโดยสม่ำเสมอแต่ต้นจนอวสานแห่งปัญหาธรรม ไม่แสดงความอิดหนาระอาใจ ไม่แสดงความดูถูกเหยียดหยามด้วยภูมิจิตภูมิธรรมของกันและกัน ต่างสนทนากันด้วยความบริสุทธิ์ใจหวังความรู้และความอนุเคราะห์จากกันจริงๆ..

ในวงกรรมฐานรู้กัน องค์ไหนภูมิจิตภูมิธรรมอยู่ชั้นใดภูมิใดนี้รู้กันในวงกรรมฐาน ท่านพูดกันเรียกว่าธรรมะในครอบครัว ท่านพูดกันในวงปฏิบัติเงียบๆ รู้กันเงียบๆ อยู่อย่างนั้นละ ท่านไม่ฟู่ฟ่า ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่โอ้ไม่อวด...”

เคล็ดลับ..ภูมิจิตภูมิธรรม

ธรรมของพระพุทธเจ้าที่สถิตอยู่ในปุถุชนหรือพระอริยบุคคลแต่ละขั้นแต่ละภูมิเป็นได้ทั้งธรรมจริงและธรรมปลอม ดังนี้

“...พระสงฆ์มีหลายประเภทตามขั้นตามภูมิ ตั้งแต่**กัลยาณปุถุชน**ขึ้นไปหา**เสขบุคคล อเสขบุคคล** คำว่า**เสขบุคคล**คือผู้เป็นพระอริยเจ้าแล้ว แต่ยังต้องศึกษาเพื่อธรรมขั้นสูงขึ้นไป ตั้งแต่ขั้นพระโสดาถึงขั้นอรหัตมรรค ส่วน**อเสขบุคคล**นั้น หมายถึงผู้สิ้นสงสัย ผู้ได้บรรลุถึงพระอรหัตผลล้วนๆ แล้ว รวมแล้วก็เรียกว่า **พระอริยเจ้า ..**

ถึงขั้นโสดาบันแล้วก็เป็น**อกุปปธรรม**คือไม่กำเริบกลายมาเป็นตัวเป็นตนอีก สกิทาอนาคา เป็นอกุปปธรรมเป็นขั้นๆ ตามขั้นของตน คือไม่เสื่อมลงมาขั้นต่ำ ยิ่งอรหัตผลแล้วก็ผ่านไปเลย หมดปัญหา **กุปปธัมโม อกุปปธัมโม** นั้น ..

ธรรมของพระพุทธเจ้าตามธรรมชาติแล้วเป็นของบริสุทธิ์ แต่เมื่อมาสถิตอยู่ในปุถุชนก็กลายเป็น “ธรรมปลอม” เมื่อสิ่งสถิตอยู่ในพระอริยบุคคลจึงเป็น “ธรรมจริงธรรมแท้”

คำว่า **“อริยบุคคล”** มีหลายขั้น คือ **“พระโสดาบัน”** เป็นอริยบุคคลชั้นต้น ชั้นสูงขึ้นไปก็มี **“พระสกิทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์”** เป็นสี่

ธรรมในขั้นพระโสดาบันก็เป็นธรรมจริง ธรรมบริสุทธิ์สำหรับพระโสดาบัน แต่ธรรมขั้น “สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์” เหล่านี้ พระโสดาบันยังต้องปลอมอยู่ภายในใจ แม้จะจดจำได้ รู้แนวทางที่ปฏิบัติอยู่อย่างเต็มใจก็ตามก็ยังปลอมทั้งๆ ที่รู้ๆ อยู่นั่นเอง

“พระสกิทาคามี” ก็ยังปลอมอยู่ในขั้น “พระอนาคามี” และ “พระอรหันต์”

“พระอนาคามี” ก็ยังปลอมอยู่ในขั้น “อรหัตธรรม”

จนกว่าจะบรรลุถึงขั้น “อรหัตภูมิ” แล้วนั่นแล ธรรมทุกขั้นจึงจะบริบูรณ์สมบูรณ์เต็มเปี่ยมในจิตใจ ไม่มีปลอมเลย...”

เทศนาตอนหนึ่งขององค์หลวงตากล่าวถึงการตอบปัญหาธรรมด้านจิตตภาวนาของพระอริยบุคคลแต่ละขั้นละภูมิ ดังนี้

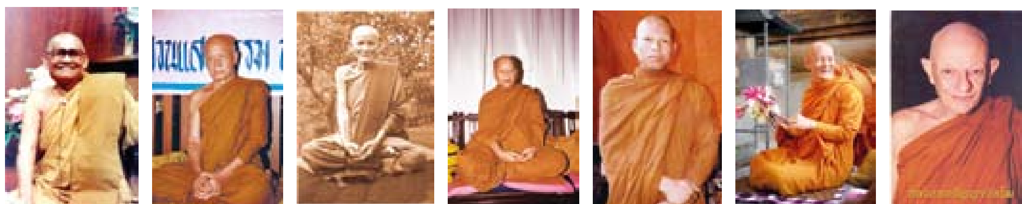
(แถวหน้าจากซ้าย) หลวงปู่จันทร์ เขมิโย พระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล) พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสโส)
(นั่งแถวที่สอง) หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่กว่า สุมโน พระอาจารย์มหาทองสุก สุจิตโต หลวงปู่กงมา จิรปุญโญ
(แถวหลัง) พระอาจารย์วิริยังค์ สิรินธโร หลวงปู่บัว สิริปุณโณ หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

“...ในหนังสือที่มีอยู่ในธรรมบทที่กล่าวว่ากัลยาณชนไม่สามารถตอบปัญหาของพระโสดาบันได้ พระโสดาบันไม่สามารถตอบปัญหาของพระสกิทาคามีได้ พระสกิทาคามีไม่สามารถตอบปัญหาของพระอนาคามีได้ พระอนาคามีไม่สามารถตอบปัญหาของพระอรหันต์ได้

แม้พระอรหันต์ก็ไม่สามารถตอบปัญหาของพระโมคคัลลาน์ พระสารีบุตรได้ ถึงพระสารีบุตรโมคคัลลาน์ก็ไม่สามารถตอบปัญหาของพระพุทธเจ้าได้ คือความสามารถต่างกัน พอถึงขั้นอรหัตก็พอแล้ว

ส่วนที่ว่าพระสารีบุตร โมคคัลลาน์ไม่สามารถตอบปัญหาพระพุทธเจ้าได้นั้น หมายถึง ความกว้างแคบลึกตื้นแห่งความรู้นั้นต่างกัน นอกจากความบริสุทธิ์ไปแล้วยังมีความลึกตื้นต่างกัน กว้างแคบต่างกัน ภูมิของพระพุทธเจ้าเป็น *พุทธวิสัย* ภูมิของพระสารีบุตรโมคคัลลาน์เป็น *สาวกวิสัย* จึงต่างกัน

สามัญวิสัย กับ *อริยวิสัย* ก็ผิดกัน แต่ละขั้นละภูมิมีเคล็ดลับประจำขั้นภูมินั้นๆ ถามเคล็ดปั๊บก็ติด ดังพระเรียนจบพระไตรปิฎกครั้งพุทธกาล แต่ลืมเนื้อลืมตัวดูถูกเหยียดหยามพระปฏิบัติ หาว่านั่งหลับหูหลับตาไม่ทำประโยชน์อะไรให้แก่โลก เลยจะเอาปัญหามาถามพระปฏิบัติท่าน

ในการแสดงธรรมขององค์หลวงตามักกล่าวถึงพระระดับเพชรน้ำหนึ่งพร้อมกับยกตัวอย่างครูบาอาจารย์องค์สำคัญเสมอๆ อย่างเช่นคราวหนึ่งท่านเห็นภาพครูบาอาจารย์ที่ติดบนบอร์ดแล้วจึงได้กล่าวว่า “ทางนู้น ชื่อท่านเสถียร นู่นอาจารย์ชา ท่านบุญมี ท่านอุทัย ท่านวันชัย หลวงพ่อตัน ท่านปัญญา นี่เพชรน้ำหนึ่งมีหลายองค์นะนี่ ท่านสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ถ้าเป็นสมัยครั้งพุทธกาลเป็นพระอรหันต์ .. คือพระที่ท่านจะรู้กันต้องเป็นนักภาวนาด้วยกัน ได้สนทนากันในวงภายในๆ รู้กันแต่ว่าภายในนอกนั้นไปท่านเหมือนไม่รู้ไม่ชี้ เพราะฉะนั้นวงกรรมฐานกันมองเห็นกันรู้กันทันทีๆ เพราะทราบจากใจ”

 ภาคปฏิบัติสอนสุ่มสี่สุ่มห้าไม่ได้ จิตสอนจิตตรงแน่ว

"...**ธรรมลี** (หลวงปู่ลี กุสลธโร วัดภูผาแดง) ก็ตั้งแต่วันบวชแล้ว บวชวันถวายเพลิงหลวงปู่มั่น บวชวันนั้นที่วัดป่าสุทธาวาส ตั้งแต่บวชแล้วติดสอยห้อยตามเราตลอดเหมือนเด็กนะ ธรรมลีนี้เหมือนเด็ก ไม่มีธรรมวินัยอะไรเลย เอาพ่อแม่กับลูกเข้าเลย เป็นใหญ่กว่า เราจะไปไหนติดตาม คือไม่ต้องขออนุญาตนะ เห็นไหมไปกรุงเทพฯ ด้วย ด้อมตาม ถ้าไปขออนุญาตท่านจะไม่ให้ไป ต้องขโมยไปแบบนี้แหละ เห็นไหมล่ะ เป็นอย่างนั้น ไปทีไร อยากไป ไปเลยนะ ปั๊บ ขโมยไปเลย เป็นอย่างนั้น นี่เป็นนิสัยอันหนึ่งเราก็ทราบ นี่ก็ตั้งแต่ต้นมา เราสอนตั้งแต่ ก.ไก่ ก.กา เรื่อยมา ..

ที่มูลนิธิหลวงปู่มั่นที่ฝั่งธนฯ พอดีเราไปนวดเส้นก็ไปเจอ**ท่านวันชัยที่นั่น** ถามเหตุถามผลจะไปไหนมาไหนหลักเกณฑ์ไม่ค่อยมี ถามอาการเคลื่อนไหวของท่าน ลักษณะเป็นเร่ๆ ร่อนๆ ไม่มีหลัก เหมือนว่าหลักลอย ว่างั้นเถอะน่ะ จะไปไหนมาไหน พูดยากๆ ตอบยากๆ ลำบากการตอบ นี่แสดงให้เห็นว่าหลักลอย เราก็บอกว่า

'ถ้าอย่างนั้นให้ไปอยู่วัดป่าบ้านตาดกับผมที่วัด'

เราก็ไม่เคยบอกใครให้เป็นอย่างนั้นนะ นี่ได้บอกเลย พอได้ความ พอเรากลับมาท่านก็ตามมา เราสอนตั้งหลักใหม่ ก็ได้หลักจริงๆ มาอยู่ที่นี่แล้วเข้าๆ ออกๆ จากนี้ก็ไปตั้งที่วัดนั้น เราก็ให้ไปอยู่ที่วัดภูสังโฆเรื่อยมา สักเท่าไรปีแล้ว มาอยู่กับเราตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ มันก็ ๒๓ ปีแล้วตั้งแต่เกี่ยวข้องกันมา ..

หลวงปู่ลี กุสลธโร

คือความตั้งใจมีแต่หาที่เกาะที่ยึดไม่ถูก มันก็ไม่มีประโยชน์นะ เพราะเราเห็นโทษของเรา เราจึงบอกเลย .. ท่านก็เลยมาที่นี่ มาได้หลักที่นี่นะ เดี๋ยวนี้ท่านได้หลักแล้ว ได้หลักมั่นคง คือท่านพูดเอง เราไม่ได้แนะไปก่อน ท่านพูดเอง แล้วตรงกับความจริงๆ ตามขั้นของธรรม เราบอกเออใช้ได้ๆ เรื่อยๆ ไป นี่ก็เป็นพระสำคัญละเดี๋ยวนี้ ท่านวันชัยดี ได้หลักเกณฑ์ดี ..

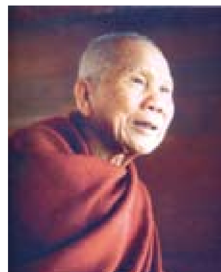
ท่านวันชัยก็มาพูดต่อปากต่อคำ เรื่องการภาวนาเป็นยังไงๆ ขัดข้องตรงไหน เราเป็นผู้แก้ไขให้ทั้งนั้นๆ จนกระทั่งทะลุ นี่อันหนึ่ง .. ภาคปฏิบัติเป็นของเล่นเมื่อไร สอนกันสุ่มสี่สุ่มห้าไม่ได้นะ จิตสอนจิตนี้ตรงแน่วๆ ขั้นธรรมนี่ .. เช่นเสกตัวเป็นครูเป็นอาจารย์เขา เขาน้อยกว่าแต่ความรู้เขาสูงกว่าเราสอนไม่ได้นะ อาจารย์น่ะสอนลูกศิษย์ไม่ได้ .. ธรรมดาเราจะไม่บอกใครง่ายๆ ให้มาอยู่วัดป่า-บ้านตาด .. นี่เราก็สอนมาตั้งแต่ต้นเหมือนกันกับท่านลี

ท่านอาจารย์วันชัย วิจิตโต

ธรรมลีนี้เป็นเศรษฐีธรรมมานานแล้วนะ เรียกว่าเศรษฐีธรรม ถ้าธรรมเต็มเม็ดเต็มหน่วยเรียกว่าเศรษฐีได้แล้ว เศรษฐีธรรม ธรรมภายในหัวอก ใจกับธรรมเป็นอันเดียวกันแล้วไม่จม .. การภาวนานี้ขึ้นอยู่กับผู้แนะนะ ถ้าผู้แนะมีหลักใจมีขั้นสูงกว่าๆ ทางนั้นพูดขึ้นมาปั๊บทางนี้เข้าใจแล้ว ที่บกพร่องตรงไหนที่ควรแก้อย่างไร เข้าใจแล้วแก้ปุ๊บๆ มันก็เร็ว ทำสุ่มสี่สุ่มห้าด้วยความตั้งใจจริงอยู่แต่มันไม่ค่อยได้ผลมากเท่าที่ควร ถ้ามีผู้แนะ ให้มีภูมิธรรมสูงแนะนี่ปั๊บๆ ถูกต้องๆ เกาะติดๆ เลย เร็ว..."

องค์หลวงตากล่าวรับรองความรู้จริงของหลวงปู่หล้า เขมปัตโต ในการแสดงธรรมเกี่ยวกับพระนิพพานว่า ***"นิพพานไม่ใช่ผู้รู้คืออันนั้นเอง*** *ท่านหล้าพูดปั๊บเข้ากันทันทีเลย .. เราพูดจริงๆ เราหาที่ค้านท่านไม่ได้ ท่านหล้าพูด เอ้ออย่างนี้ซี เข้าปึ๋งทันทีเลย คำนี้เราก็ไม่เคยพูด รู้ก็รู้อยู่ธรรมดา"*

(แถวยืนจากซ้าย) หลวงปู่อ่อนสี สุเมโธ พระศรีรัตนวิมล ท่านเจ้าคุณรักษ์ เรวโต พระครูบริหารคณานุกิจ องค์หลวงตา (ขณะอายุ ๔๗ ปี) หลวงปู่จันทร์ เขมปัตโต

(แถวนั่งจากซ้าย) หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี หลวงปู่ขาว อนาลโย พระธรรมเจดีย์ หลวงปู่บุญมา ฐิตเปโม หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

(ถ่าย ณ วัดศรีเมือง จังหวัดหนองคาย เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๐๓)

พระพุทธเจ้าทรงทราบจึงเสด็จมาท่ามกลางสงฆ์ที่กำลังสันนิบาตนั้นว่า พวกนี้กำลังจะมาทำลายลูกศิษย์เราตถาคต แล้วมันจะไปตกนรกกันทั้งหมด ท่านไม่ได้กลัวพระปฏิบัติจะเสีย ท่านว่าพวกนี้จะตกนรกกันทั้งหมด

พอเสด็จถึง พระองค์ทรงตั้งปัญหาขึ้นปั๊บ ถามพวกใบลานเปล่าตอบไม่ได้ รับสั่งถามพระปฏิบัติปั๊บ ตอบได้ผึง ยกปัญหาขึ้นปั๊บ ถามพวกนั้น นิ่งเหมือนคนตายแล้ว ตอบไม่ได้ วกกลับมาถามพระปฏิบัติ ตอบได้ปุ๊บๆ ตลอด จากนั้นพระพุทธเจ้าก็แสดงธรรมขนาบเสียอย่างเต็มที่ว่า

'พวกเธอนั้นน่ะ เหมือนกับลูกจ้างเลี้ยงโคให้เขา ได้ค่าจ้างเพียงรายวันๆ เท่านั้น ไม่เหมือนลูกของเรา หมายถึงพระปฏิบัติซึ่งเป็นเจ้าของโค โคก็เป็นสมบัติของตัว น้ำนมโคก็ได้ดื่มเต็มเม็ดเต็มหน่วยตามความต้องการ

พูดเรื่องธรรมก็เป็นเจ้าของธรรม เป็นธรรมสมบัติเป็นมหาสมบัติ พวกเธอนี้เพียงแต่เรียนและจดจำมาเฉยๆ ธรรมสมบัติอันแท้จริงยังไม่เคยได้ดื่มบ้างเลย ส่วนลูกเราตถาคตทั้งได้ปฏิบัติทั้งได้ดื่มธรรมรสโดยสมบูรณ์ จึงไม่ควรประมาท'

ปัญหาที่พระพุทธเจ้าทรงรับสั่งถามเป็นปัญหาทางด้านจิต พอมาถามพวกปฏิบัติตอบได้ผึงๆ เลย..."

การสนทนาธรรมระหว่างองค์หลวงตากับพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ

ขอน้อมนำเป็นกรณีศึกษาเพียงบางส่วนเท่านั้น ดังนี้

พระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล) วัดโพธิสมภรณ์ อ.เมือง จ.อุดรธานี

ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์เป็นพระอุปัชฌาย์บวชให้องค์หลวงตาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๗ ท่านเจ้าคุณมักมาดึงตัวองค์หลวงตาไปเทศน์ในวัดโพธิสมภรณ์หรือในสถานที่ต่างๆ อยู่เนืองๆ ด้วยความไว้เนื้อเชื่อใจเป็นอย่างมาก การแสดงธรรมไม่ว่างานใดท่านจะมอบจตุปัจจัยไทยทานทั้งหลายถวายท่านเจ้าคุณทั้งหมดและทุกครั้งไป จนท่านกล่าวว่าท่านเจ้าคุณคงจะเห็นเป็นที่ระลึกระหว่างท่านเจ้าคุณกับตัวท่านเองว่า "หลวงตาเป็นลูกกตัญญู" จริงๆ จนกระทั่งท่านเจ้าคุณต้องค้านเอาบ้างว่า *"อ้าว! เธอเอามาให้แต่เราแล้วเธอจะไปเอาอะไร"*

ที่ทำเช่นนี้องค์หลวงตาท่านเคยให้เหตุผลและกล่าวถึงความรู้สึกในใจที่มีต่อท่านเจ้าคุณว่า

"เราถวายให้ท่านตลอด เราไม่เคยแตะเทศน์ที่ไหนๆ ไม่ว่าปัจจัยเงินทองข้าวของอะไรมอบถวายหมด เราไม่เอาแม้บาทหนึ่ง คือเราตอบแทนคุณท่าน ถึงอย่างนั้นก็ไม่เท่าคุณของท่านที่เป็นพ่อของเรา เราเป็นพระทั้งองค์ได้เพราะท่านเป็นอุปัชฌาย์ นั่น หลักใหญ่อยู่ตรงนั้นนะ"

องค์ท่านเล่าถึงความผูกพันและความสนิทสนมระหว่างท่านกับท่านเจ้าคุณจนมีเหตุให้ต้องไปมาหาสู่กันบ่อยครั้ง ดังนี้

"...แต่ก่อนท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์ท่านยังมีชีวิตอยู่ที่วัดโพธิ์ฯ เราต้องไปพักค้างที่วัดโพธิ์ฯ บ่อยๆ เราไม่ไปท่านก็ให้พระมาตามเอาเราไปที่วัดโพธิ์ฯ ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ตอนนั้นที่ท่านเสียอายุท่านก็ ๗๕ ท่านเป็นชั้นธรรม ตั้งแต่ท่านมีชีวิตอยู่นี้พระกรรมฐานมาพักวัดโพธิ์ฯ เรื่อยๆ เพราะท่านเมตตาติดต่อเกี่ยวข้องกับกรรมฐานเรื่อยมา ท่านเองก็เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่น สำคัญตรงนี้นะ

วัดไหนๆ มาค้างที่นั่นแหละ อย่างท่านอาจารย์ฝั้นอย่างนี้ อยู่สกลนครก็เข้ามาค้าง ท่านอาจารย์ขาว ท่านอาจารย์อ่อน เราไปอยู่เรื่อย แล้วยิ่งมีงานในวัดโพธิ์ฯ ด้วยแล้วกรรมฐานยิ่งมาหมดเลย ท่านเอามาจนหมด ท่านมีความเคารพเลื่อมใสและสนใจปฏิบัติด้านธรรมะกรรมฐานตลอดมา นั่งปั๊บลงนี้ไม่มีเรื่องโลกเลย ตั้งแต่ขณะนั่งจนกระทั่งลุกจากท่านมีแต่เรื่องธรรมล้วนๆ ธรรมก็เป็นธรรมปฏิบัติด้วย เพราะท่านเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่น พูดตั้งแต่เรื่องอรรถเรื่องธรรม

ท่านเป็นเจ้าคณะภาค แต่เวลาไปนั้นท่านไม่สนใจ พูดแต่เรื่องธรรมปฏิบัติล้วนๆ ท่านก็บอกตรงๆ เลยว่า *'ที่เป็นเจ้าคณะภาคอยู่นี้เป็นเพื่อให้ความร่มเย็นแก่วงกรรมฐาน เป็นผู้ใหญ่ครอบไปหมด ไม่ให้มีใครมารังแก'*

ท่านว่าอย่างนี้ แต่ธรรมดาก็ไม่มีใครรังแกแหละ แต่ท่านก็พูดของท่านอย่างนั้น นั่งปั๊บนี่พูดตั้งแต่เรื่องภาคปฏิบัติ เรื่องป่านั้นเขานี้ท่านเคยไปเที่ยวมาพอแล้วนี่นะ ภาวนาดีไม่ดีพระกรรมฐานสู้ท่านไม่ได้ ไปบิณฑบาตปั๊บกลับมานี้ วางบาตรแล้วขึ้นไปไหว้พระแล้วนั่งภาวนาก่อน จนกระทั่งได้เวลาแล้วลงมาฉันนี่ปรกติท่าน ฉันแล้วถ้าไม่มีแขกคนท่านก็ลงไปทำวัตรเช้า พอกลับมาท่านก็ภาวนาแล้วก็พักตอนกลางวัน

พอตอนบ่ายท่านก็เดินจงกรมอยู่ชั้นบน รับแขกตอนประมาณบ่ายโมงท่านถึงจะลงมา นี้เป็นกิจวัตรของท่านประจำ พอตกกลางคืนก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีธุระรับแขกรับคน ๒ ทุ่ม ท่านขึ้นแล้ว ขึ้นไปไหว้พระ นั่งภาวนา เดินจงกรม เราไปได้ยินเสียงกึ๊กๆ อยู่ข้างบน ท่านเดินจงกรม นี้เป็นประจำ

ท่านบอกว่า *'เรานอนน้อยมาก เวลานอกนั้นเป็นเวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาทั้งนั้น'*

ฟังซินะ พระกรรมฐานยังสู้ท่านไม่ได้ ท่านสนใจจริงๆ ภาคปฏิบัติแต่ไหนแต่ไรมา เราก็ได้ไปดู เขาเอาศพของท่าน เปิดโกศออกดูทุกสัดทุกส่วนขาวทีเดียว เขาบอกว่านี่เป็นองค์ที่สี่ที่ไม่มีกลิ่น คือเอาธูปเอาอะไรมา เวลาเปิดออกแล้วไม่มีกลิ่นเลย ธรรมดาๆ พวกมาจากสำนักพระราชวังเขามาจัดงานศพท่าน เขาบอกว่านี้เป็นองค์ที่สี่ที่ตายแล้วไม่เน่าไม่เหม็น เป็นปรกติอยู่อย่างนี้ นี้เป็นองค์ที่สี่

ท่านสนใจธรรมปฏิบัติตลอดเลยนะ เพราะท่านเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นมาตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี หลวงปู่มั่นแหละเล่าให้ฟังว่า *'เณรจูมนี่ต่อไปมันจะได้เป็นผู้ใหญ่นะ ดูหูมันกางๆ ต่อไปจะได้เป็นผู้ใหญ่ เอาไปเรียนหนังสือเสียก่อน เลยไปฝากที่วัดเทพศิรินทร์ สอบแล้วสอบเล่าตกแล้วตกเล่า เรียกกันว่า มหาจูมหนังสือเน่า สอบเปรียญไม่ได้สักที'*

จากนั้นก็มาเป็นพระครู แล้วมาเป็นเจ้าคณะภาคอยู่นี้ตลอดมา ท่านสนใจกับครูบาอาจารย์ หลวงปู่มั่นอยู่ที่ไหน แต่ก่อนไม่มีรถมีรา ท่านเดินเอานะ บ้านผือท่านก็ไป หลวงปู่มั่นอยู่ที่ไหนท่านจะไป หนองผือท่านไปปีละ ๒ ครั้ง ออกพรรษาแล้วหนึ่ง และเดือนพฤษภาหนึ่ง ท่านเดินเข้าไป ท่านสนใจมาก

ไปนั่งปั๊บนี่ไม่มีเรื่องโลกเรื่องการปกครอง

เรื่องปริยัติไม่มีเลย มีแต่ปฏิบัติ ภาคปฏิบัติล้วนๆ พูดเรื่องจิตตภาวนา ท่านหนักแน่นมากทีเดียวทางด้านธรรมปฏิบัติ หนักแน่นจนวาระสุดท้าย ว่าเป็นพระปริยัติก็มีแต่ชื่อเฉยๆ ท่านบอกว่าท่านเป็นเจ้าคณะภาคไว้นี้เพื่อให้ความร่มเย็นแก่วงกรรมฐาน ไม่ให้มารังแก ก็ไม่มีใครรังแกแหละ ท่านเป็นผู้ใหญ่ท่านดูแล มีเรื่องอะไรปั๊บท่านเข้าถึงเลย เป็นอย่างนั้น

วัดโพธิ์ฯ นี้กรรมฐานเข้าไปค้างบ่อยๆ แหละ ตั้งแต่ท่านมีชีวิตอยู่ จากนั้นแล้วก็ไม่ได้ไป เราเองก็ไม่ได้ไป ไปก็ไปชั่วคราวไม่ได้ค้าง แต่ก่อนพระกรรมฐานผู้ใหญ่ๆ เช่น หลวงปู่ขาว หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่อ่อน ใครต่อใครผู้ใหญ่ๆ แหละมา ยิ่งมีงานแล้วเอามาหมดกรรมฐาน มาท่านก็บอก นี่ใครจะกราบจะไหว้ก็มากราบมาไหว้เสีย พระเหล่านี้เป็นพระสำคัญทั้งนั้น นานๆ จะได้พบท่านทีหนึ่ง มีงานทีหนึ่งพระกรรมฐานท่านเอามาหมด แล้วประชาชนเขาก็ได้ทำบุญให้ทานกับท่าน ท่านบอกตรงๆ เลย

‘เอ้า ให้พากันทำบุญให้ทานเสียนะ พบพระอย่างนี้มันพบยากนะ’

ท่านพูดอย่างนี้แหละเพราะท่านเป็นพระผู้ใหญ่ แล้วพระกรรมฐานมาค้างบ่อย ท่านไปเอามาจนได้ ไม่มีงานก็ไปเอามา อย่างเรานี้ไปเรื่อย บางทีท่านมาเอาเอง ท่านมาเองเลย

คิดดูซิ ถ่ายรูปที่ต้นโพธิ์ทางทิศเหนือของวัด นั่นละนั่งเป็นวงกลมถ่ายรูปเจ็ดแปดองค์หรือไง เราผอมๆ นั่นก็เราป่วยนะ เรากำลังป่วยอยู่นี้ท่านมาเอาเอง เราบอก *‘กำลังป่วยเป็นไข้’*

‘เออไม่เป็นไรแหละ ไปนู้นมันหายเอง’ แล้วเอาไปเลย เราจึงผอมๆ พระกรรมฐานมาอยู่ที่นั่นเรื่อยๆ แล้วชุ่มเย็นไปหมดนะทางภาคอีสานวงกรรมฐาน ท่านไปเที่ยวซอกแซกทุกแห่ง วัดไหนสำคัญๆ ท่านไปหมด ท่านชอบวงกรรมฐานมากที่สุด ท่านปฏิบัติกรรมฐานมาเป็นประจำเลย

(แถวบน) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่ขาว อนาลโย พระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล) หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ องค์หลวงตา (แถวกลาง) หลวงปู่จันทร์ เขมปัตโต หลวงปู่กงมา จิรปุญโญ (แถวล่าง) หลวงปู่บัว สิริปุณโณ หลวงปู่อ่อนสา สุขกาโร ณ ลานโพธิ์ วัดโพธิสมภรณ์ อ.เมือง จ.อุดรธานี

ไปนั่งปั๊บนี่มีแต่เรื่องอรรถเรื่องธรรมเรื่องภาคปฏิบัติ ไม่มีเรื่องการปกคงปกครองปริยัติอะไรไม่มีเลย เรื่องโลกเรื่องสงสารไม่มี มีแต่ภาคปฏิบัติล้วนๆ

นั่งนี่สองสามชั่วโมงกว่าจะได้ลุก โธ้ เราเจ็บเอวเกือบตายนั่นละไปทีไร ฟังท่านนั่งคุยธรรมะ ท่านก็เพลินของท่านเราดูอาการก็รู้ท่านเพลินในธรรมทั้งหลาย ท่านพูดด้วยความเพลินในธรรม เมื่อเห็นครูบาอาจารย์มาหาท่านฝ่ายกรรมฐานมามากๆ ท่านยิ่งรื่นเริงมากนะ ดูอาการของท่านยิ้มแย้มแจ่มใสทุกอย่าง ท่านพอใจกับวงกรรมฐานมากทีเดียว ท่านเอาแต่องค์สำคัญๆ แหละมา แต่ท่านเป็นนิสัยอันหนึ่งท่านพูดสนุกสบายธรรมดา ท่านเรียกอีตานั่นอีตานี่ ท่านไม่เรียกธรรมดา ท่านพูดสบายในฐานะลูกศิษย์กับอาจารย์

ส่วนมากท่านเป็นอุปัชฌาย์ทั้งนั้นแหละ ว่าอีตานั่นอีตานี่ ท่านว่างั้น ท่านว่าสบายไปเลย เราผู้ฟังขบขันจะตาย แต่ท่านพูดแบบสบายไปเลย พูดในฐานะลูกศิษย์กับอาจารย์ที่สนิทสนมกัน ท่านพูดแบบสบายไปเลย อีตานั้นอีตานี้ ไม่ได้ยินท่านว่า *‘อีตา’* ตั้งแต่เราหนึ่งกับท่านอาจารย์ฝั้น ท่านอาจารย์ขาว สามองค์เราคอยฟัง อีตานั่นอีตานี่ไม่เคยออก ท่านฝั้นท่านขาว มหาบัว นอกนั้นอีตาทั้งนั้นแหละ ท่านเรียกอีตาติดปากท่านเป็นนิสัย

พอมาพูดตอนนี้แล้ว ท่านขึ้นเทศน์ ตามธรรมดาดูเหมือนเราเทศน์แล้ว ท่านขึ้นไปเทศน์ที่สอง งานวัดโพธิ์ฯ พอท่านเทศน์เราก็นั่งฟังท่านเทศน์ถึงนิพพานว่า นิพพานเป็นอนัตตา สะดุดกึ๊กเลยใจเรา...”

คราวหนึ่งท่านเจ้าคุณได้แสดงธรรมที่ศาลาวัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี มีเนื้อหาตอนหนึ่งกล่าวว่า “นิพพานเป็นอนัตตา” ทำให้ท่านรู้สึกสะดุดใจในทันทีและคิดว่าจะต้องแอบหาโอกาสเข้ากราบเรียนถวายท่านเจ้าคุณในทันทีเพราะเป็นประเด็นหัวข้อธรรมที่สำคัญมาก เมื่อท่านเจ้าคุณลงจากธรรมาสน์ ท่านจึงรีบเดินตามในทันทีก็พอดีท่านเจ้าคุณก็ชวนขึ้นด้วยเช่นกันว่า *“ไป บัวไปด้วยกัน”* ท่านเล่าเหตุการณ์ในตอนนั้นว่า

วัดโพธิสมภรณ์

วัดโพธิสมภรณ์ ตั้งอยู่ที่ถนนเพาะนิยม เลขที่ ๒๒ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี อยู่ทางทิศตะวันตกของหนองประจักษ์ มีเนื้อที่ ๔๐ ไร่

ความเป็นมา วัดโพธิสมภรณ์เริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๙ ตอนปลายสมัยรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมหาอำมาตย์ตรี พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร (โพธิ เนติโพธิ) สมุหเทศาภิบาลมณฑลอุดรได้ชักชวนราษฎรในหมู่บ้านหมากแข้ง ถากถางป่าจนพอควรแก่การปลูกกุฏิ ศาลาโรงธรรม สำหรับใช้เป็นที่บำเพ็ญบุญและเป็นที่ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาประจำปีของหน่วยราชการ ใช้เวลาสร้างอยู่ประมาณ ๑ ปี ในระยะแรกชาวบ้านเรียกว่า วัดใหม่ เพราะแต่เดิมมีเพียงวัดมัชฌิมาวาส ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า วัดเก่า จากนั้นจึงได้กราบอาราธนา พระครูธรรมวินยานุยุต (หนู) เจ้าคณะเมืองอุดรธานี จากวัดมัชฌิมาวาส มาเป็นเจ้าอาวาส และได้นำความขึ้นกราบทูลขอชื่อต่อพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพฯ ได้ประทานนามว่า วัดโพธิสมภรณ์ เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร (โพธิ เนติโพธิ) ผู้สร้างวัดนี้

ประมาณ ๓ ปีต่อมา พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตรกับท่านเจ้าอาวาสก็ได้เริ่มสร้างโบสถ์ก่อด้วยอิฐถือปูน โดยใช้ผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นแรงงาน พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร เป็นช่างผู้ควบคุมการก่อสร้างเอง แต่ยังไม่แล้วเสร็จ ก็ได้ถึงแก่อนิจกรรมเสียก่อน เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๕

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๕ มหาเสวกโท พระยาราชนุกูลวิบูลยภักดี (อวบ เปาโรหิตย์) ขึ้นดำรงตำแหน่งอุปราชมณฑลภาคอีสาน และเป็นสมุหเทศาภิบาลมณฑลอุดรธานีด้วย ได้มาเสริมสร้างวัดโพธิสมภรณ์ต่อ โดยขยายอาณาเขตให้กว้างออกไป และก่อสร้างเสนาสนะเพิ่มเติมอีกหลายหลัง พร้อมกับสร้างพระอุโบสถต่อจนแล้วเสร็จ และเห็นว่าภายในเขตเทศบาลจังหวัดอุดรธานี ยังไม่มีวัดธรรมยุตเลย สมควรจะตั้งวัดนี้ให้เป็นวัดของคณะธรรมยุตโดยแท้ จึงได้ปรึกษาหารือกับพระเทพเมธี (ติสโส อ้วน) เจ้าคณะมณฑลอุบลราชธานี โดยมีความเห็นพ้องต้องกันว่า สมควรจัดพระเปรียญมาเป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ เพื่อจะได้บริหารกิจการพระศาสนา ฝ่ายปริยัติธรรมและฝ่ายวิปัสสนาธุระให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จึงนำความคิดเห็นกราบเรียนต่อพระสาสนโสภณ เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพฯ จากนั้นจึงนำความขึ้นกราบทูลพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิธฯ ขอพระเปรียญ ๑ รูป จากวัดเทพศิรินทราวาส ไปเป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ สืบไป สมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ จึงทรงมีรับสั่งให้เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส เลือกเฟ้นพระเปรียญ ก็ได้พระครูสังฆวุฒิกร (จูม พันธุโล) ป.ธ.๓ น.ธ.โท ฐานานุกรมของท่าน ซึ่งได้ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสำนักวัดเทพศิรินทราวาส เป็นเวลานานถึง ๑๕ ปี ว่าเป็นผู้เหมาะสม ทั้งยังเป็นที่ชอบใจของเจ้าพระยามุขมนตรีฯ อีกด้วย เพราะท่านได้เคยเป็นผู้อุปถัมภ์บำรุงอยู่ก่อนแล้ว พระครูสังฆวุฒิกร (จูม พันธุโล) ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ขึ้นเป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่พระธรรมเจดีย์ จึงได้ย้ายจากวัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพฯ ไปเป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๖ วัดโพธิสมภรณ์จึงเป็นวัดของคณะธรรมยุตตั้งแต่บัดนั้นมา ปัจจุบันวัดโพธิสมภรณ์เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ

วัดโพธิสมภรณ์ ในระยะนั้นยังมีสภาพเป็นป่าละเมาะอยู่ มีเสนาสนะชั่วคราวพอคุ้มฝน บริเวณโดยรอบก็ยังเป็นป่า ไม่ค่อยมีบ้านเรือน เงียบสงบ อาหารบิณฑบาตตามมีตามได้ น้ำใช้ก็ได้จากบ่อบาดาลในวัดซึ่งพระเณรช่วยกันตักหาบมาใส่ตุ่มใส่โอ่ง พระเณรระยะแรกยังมีน้อย ทั้งอัตคัดกันดารในปัจจัยสี่ แต่ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะบริหารกิจการพระศาสนาให้เจริญก้าวหน้า พระครูสังฆวุฒิกร (จูม พันธุโล) ได้ทุ่มเทพัฒนาวัดในทุกๆด้าน ส่วนที่เป็นศาสนวัตถุนั้น ท่านได้บูรณะซ่อมแซมและสร้างเสริมเพิ่มเติมให้มั่นคงถาวร

ลำดับเจ้าอาวาสที่ครองวัดนี้ตั้งแต่เริ่มตั้งวัดจนถึงปัจจุบันมีดังนี้

รูปที่ ๑. พระครูธรรมวินยานุยุต (หนู) พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๔๖๕

รูปที่ ๒. พระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล) พ.ศ. ๒๔๖๖ - ๒๕๐๕

รูปที่ ๓. พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันทที่โป) พ.ศ. ๒๕๐๕ - ปัจจุบัน

วัดโพธิสมภรณ์นี้เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองมีปูชนียวัตถุสำคัญ ดังนี้

๑. พระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ มีอายุประมาณ ๖๐๐ ปี ปางมารวิชัย มีนามว่า "พระพุทธรัศมี" เป็นพระประธานในพระอุโบสถ

๒. พระพุทธรูปศิลาแลง ปางประทานพร สมัยลพบุรี มีอายุ ๑,๓๐๐ ปี ประดิษฐานไว้ที่ซุ้มฝาผนังพระอุโบสถด้านหลังเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๙

๓. ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ซึ่งได้หน่อมาจากรัฐบาลประเทศศรีลังกา ให้แก่รัฐบาลไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๓ นำมาปลูกไว้ด้านทิศเหนือพระอุโบสถ

๔. รอยพระพุทธบาทจำลอง สร้างด้วยศิลาแลง มีอายุ ๒๐๐ ปีเศษ ประดิษฐานไว้ในมณฑป ด้านทิศเหนือพระอุโบสถ

๕. พระบาทธาตุธรรมเจดีย์ เป็นเจดีย์พิพิธภัณฑ์ ๓ ชั้น บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ อัฐิธาตุหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต และรูปเหมือนพระบูรพาจารย์ ๑๑ องค์ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔

"...(ครั้งนั้น) ท่านขึ้นเทศน์ตามธรรมดาดูเหมือนเราเทศน์แล้ว ท่านขึ้นไปเทศน์ที่สองงานวัดโพธิสมภรณ์ พอท่านเทศน์เราก็นั่งฟังท่านเทศน์ถึงนิพพานว่า *'นิพพานเป็นอนัตตา'* ตอนนั้นเราสะดุดใจกึ๊กเลย พอไปถึงก็ซัดกันเลยระหว่างพ่อกับลูก *'ต้องขอประทานโอกาสพระเดชพระคุณ ทำไมพระเดชพระคุณจึงเทศน์ว่านิพพานเป็นอนัตตา เพราะนิพพานบังคับไม่ได้ นิพพานไม่ใช่ผู้ต้องหา จะเป็นอนัตตาอย่างไร อนัตตาเป็นทางเดินของพระนิพพานต่างหาก จะมาเรียกพระนิพพานว่าเป็นอนัตตาได้อย่างไร?*

อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นทางก้าวเดินเพื่อพระนิพพาน นิพพานจะมาเป็นอนัตตาอย่างไร ถ้านิพพานเป็นอนัตตา นิพพานก็เป็นไตรลักษณ์ละซิ ถ้าอันนี้ยังไม่สมบูรณ์ยังไม่ถึงพระนิพพาน อันนี้สมบูรณ์แบบแล้วสลัดปั๊วะถึงนิพพานเลย'

ท่านนิ่งเลยนะ นี่ละอุปัชฌาย์กับลูกศิษย์สนทนากัน เราก็เด็ดด้วยเพราะผิดมาก ท่านนิ่งเงียบ คือผิดต่อความจริงอย่างมากมาย เพราะฉะนั้นถึงเบิกออกทันที ..."

เกี่ยวกับความเห็นในหัวข้อธรรมเดียวกันนี้ ในเวลาต่อมาราวปี พ.ศ. ๒๕๔๑–๒๕๔๒ ข้อธรรมในประเด็นนี้เป็นที่ถกเถียงกันอย่างกว้างขวางในวงชาวพุทธฝ่ายปริยัติและองค์หลวงตาได้กลายมาเป็นผู้ไขปัญหาให้สังคมได้เข้าใจอย่างชัดเจนด้วยความชัดเจนทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติว่า "นิพพานมิใช่อัตตา มิใช่อนัตตา นิพพานคือนิพพาน" ดังนี้

"...พระนิพพานนั้นคือพระนิพพาน ... ท่านแสดงไว้ในธรรมว่า มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ มรรค ๔ นั้นได้แก่.. โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตมรรค อรหัตผล นี่เรียกว่า มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ คือพ้นจาก ๘ ภูมินี้ไปแล้วเป็นนิพพาน ๑ นิพพานมีหนึ่งเท่านั้นไม่เคยมีสอง ไม่มีสองกับอัตตา ไม่มีสามกับอนัตตา นิพพานคือนิพพาน

อัตตา อนัตตา นั้นเป็นทางเดินเพื่อพระนิพพานล้วนๆ เป็นพระนิพพานไปไม่ได้ ผู้ที่จะพิจารณาให้ถึงพระนิพพาน ต้องเดินเหยียบย่างไปในไตรลักษณ์ คือพิจารณาไปกับเรื่องทุกขัง เรื่องอนิจจัง อนัตตา และอัตตา ซึ่งเป็นกองแห่งกิเลสสุมเต็มอยู่ในนั้น ให้ถอนอัตตานุทิฏฐิ คือความเห็นว่าเป็นตนเป็นตัวเหล่านี้ออกเสียได้ จิตจึงจะหลุดพ้นเป็นพระนิพพาน ...

เช่นเดียวกับเราเดินก้าวขึ้นสู่บันไดขั้นหนึ่ง สองขั้นขึ้นไป จนกระทั่งถึงที่สุดของบันได ก้าวเข้าสู่บ้านของเรา เมื่อเข้าสู่บ้านแล้วบันไดก็เป็นบันได บ้านก็เป็นบ้าน จะให้บ้านกับบันไดมาเป็นอันเดียวกันไม่ได้ นี่คำว่าไตรลักษณ์ก็ดี อัตตาก็ดี นี่คือบันไดก้าวเข้าสู่มรรคผลนิพพาน เมื่อพ้นจากนี้ ปล่อยนี้หมดแล้ว จิตก็ก้าวเข้าสู่พระนิพพาน เหมือนกับว่าเราก้าวเข้าสู่บ้านของเรา หมดปัญหากับบันได บันไดจึงจะกลายเป็นบ้านไปไม่ได้ บ้านจะมากลายเป็นบันไดไปไม่ได้ บ้านต้องเป็นบ้าน บันไดต้องเป็นบันได...

นิพพานไม่มีลักษณะ ถ้ามีรูปร่างขึ้นมาก็ต้องมีลักษณะ พระนิพพานไม่มีรูปมีร่าง เป็นนามธรรม แต่นามธรรม พ้นจากความสมมุติโดยประการทั้งปวง ท่านตั้งชื่อขึ้นมาว่านิพพาน นี่ก็เป็นสมมุติอันหนึ่งเหมือนกัน ธรรมธาตุหลัก ธรรมชาตินั้นเป็นอันหนึ่ง อันนี้ตั้งชื่อขึ้นมา เมื่อตั้งชื่อขึ้นมานี้ก็แยกแยะไปขัดแย้งกันไปทั่ว...

เราพูดย้ำตอนท้ายที่ว่านิพพานเป็นอัตตาหรืออนัตตานี้ เราต้องดูหัวใจของผู้ปฏิบัติ ผู้นี้ละเป็นผู้ตัดสินเอง จิตที่จะเป็นวิมุตติบริสุทธิ์เต็มที่นั้น จิตต้องปล่อย **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** นี้ทั้งหมดเสียก่อน อันนี้เป็นสมมุติ ความหลุดพ้นนั้นเป็นวิมุตติ จิตต้องปล่อยนี้หมด สลัดนี้ออกแล้วจิตก็เป็นนิพพาน เพราะฉะนั้นคำว่านิพพานกับอัตตากับอนัตตา จึงเข้ากันไม่ได้ในภาคปฏิบัติ เรายันได้เลยในหัวใจหลวงตาบัว สามแดนโลกธาตุนี้หลวงตาบัวไม่เคยหวั่นไหวกับอะไรทั้งนั้น เพราะเป็นสมมุติ จิตดวงนี้เป็นวิมุตติเรียบร้อยแล้วไม่มีอะไรเข้ามาเอื้อมถึง เราจึงเอาจิตที่ไม่มีอะไรมาเอื้อมถึงนี้มาพิจารณา แยกออกไปให้สมมุติทั้งหลายได้พิจารณาได้ฟังกันบ้าง นี่คือผลแห่งการปฏิบัติตามพุทธศาสนา เห็นประจักษ์อยู่ที่ใจนี้..."

ความเคารพที่องค์หลวงตามีต่อพระอุปัชฌาย์ของท่านนั้นนอกจากจะแสดงออกด้วยการไปแสดงธรรมในที่ต่างๆ ตามแต่พระอุปัชฌาย์จะบอกกล่าวมาแล้ว ท่านยังตอบแทนพระคุณด้วยการจัดแพทย์ชั้นหนึ่งจากโรงพยาบาลศิริราชมาถวายการรักษาอีกด้วย ซึ่งก็คือ ศ.นพ.อวย เกตุสิงห์ และ ศ.พญ. ม.ร.ว ส่งศรี เกตุสิงห์ นั่นเอง เนื่องจากองค์หลวงตาเป็นพระอาจารย์กรรมฐานองค์แรกของ นพ.อวย เกตุสิงห์ ท่านจึงได้ขอร้องให้คุณหมอทั้งสองรับภาระดูแลพระอุปัชฌาย์ซึ่งอาพาธมาช้านานที่จังหวัดอุดรธานี จากนั้นคุณหมอจึงได้นำท่านเจ้าคุณมารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลศิริราชต่อไป โดยปรนนิบัติรับใช้ท่านเจ้าคุณทุกวันมิได้ขาดจนกระทั่งหายและกลับจังหวัดอุดรธานีได้

หลวงปู่แหวน สุจิณโณ กับองค์หลวงตา

และด้วยเหตุนี้ ภายหลังท่านเจ้าคุณจึงได้แนะนำให้ ม.ร.ว.ส่งศรี เดินทางไปวัดป่าบ้านตาดโดยเมตตาอำนวยความสะดวกทุกอย่างให้ เพราะสมัยนั้นการเดินทางยังยากลำบากอยู่มาก หลังจากนั้นคุณหมอทั้งสองจึงรวบรวมคณะได้ ๗ คน และนัดหมายกับท่านเจ้าคุณเดินทางไปวัดป่าบ้านตาดตามความประสงค์ต่อไป การทัวร์วัดป่าบ้านตาดในครั้งนี้ถือเป็นการทัวร์ธรรมะวัดกรรมฐานคณะแรกเลยทีเดียวก็ว่าได้

หลวงปู่แหวน สุจิณโณ
วัดดอยแม่ปั๋ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

คราวหนึ่งองค์หลวงตามีโอกาสเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่ จึงได้เข้ากราบหลวงปู่แหวน ซึ่งเป็นศิษย์รุ่นใหญ่อีกองค์หนึ่งของหลวงปู่มั่นเช่นกัน จากการสนทนาในครั้งนั้นทำให้ท่านกล่าวถึงหลวงปู่แหวนด้วยความเคารพบูชาว่า

"...ท่านอาจารย์แหวนองค์หนึ่ง สามารถแก้ได้ตลอดทั่วถึงทางด้านจิตใจ เดี๋ยวนี้ท่านก็ไม่เอาเรื่องกับใครแล้ว ประการหนึ่งก็ไม่มีใครไปเล่าให้ท่านฟัง ท่านขี้เกียจยุ่งกับเรื่องขี้หมูราขี้หมาแห้ง ท่านก็อยู่สบายๆ

ลองมีผู้มีภูมิจิตภูมิธรรม มีความรู้ความเห็นต่างๆ ทางด้านปฏิบัติไปเล่าให้ท่านฟังดูซิ ไม่ต้องสงสัยว่าเสียงท่านจะไม่ขึ้นปึ๋งปั๋งๆ เพราะท่านอยู่กับธรรมเท่านั้น ถึงไม่ติดธรรมท่านก็อยู่กับธรรม เป็นเครื่องรื่นเริงระหว่างขันธ์กับจิตที่ครองตัวอยู่ ..

หลวงปู่แหวน สุจิณโณ

พอเข้าไปมีพระอุปัฏฐากท่านอยู่องค์เดียว เราเข้าถึงปุ๊บในห้องท่านเลยละ พวกนั้นให้เขารออยู่ข้างนอกเต็ม ไปก็เอาเลย ไม่รอ เพราะจะเข้าหาท่านทีไรจะพูดธรรมะโดยเฉพาะไม่มีเวลา คนรุมๆ คราวนี้เลยได้อุบายใหม่มาก็ตกลงกับเขาเรียบร้อย ให้อาตมาเข้าไปหาท่านเสียก่อนนะ เข้าไปคุยกับท่านพอสมควรแล้วจะออกมาแล้วให้สัญญาณ ได้เข้าเฝ้าท่านแหละวันนี้

หลวงปู่แหวนกับธนบัตร ๕๐๐ บาท

"...พูดถึงเรื่องเงินก็ระลึกถึงหลวงปู่แหวน อย่างนั้นละบทเวลาท่านจะทำท่านก็รู้ก็ปฏิบัติตามสมมุติอยู่ตลอดมาไม่เคยเปลี่ยนแปลงอะไร ท่านเคารพนับถือฝ่ายสมมุติท่านก็เคารพว่าเงินว่าทองไม่ให้จับท่านก็ไม่จับเหมือนพระทั้งหลาย บทเวลาท่านจะพลิกล็อกนะ

อยู่ๆ ก็ฟาดไปเอาธนบัตรใบละห้าร้อยมามวนบุหรี่ มวนใหญ่ๆ เข้าใจไหมล่ะ ท่านสูบบุหรี่มวนใหญ่หลวงปู่แหวน นั่นละบทเวลาท่านจะพลิกล็อก มาเอาธนบัตรใบละห้าร้อยมวนบุหรี่สูบปุ๊บๆๆ พวกพระเณรก็ตกตะลึงกัน

'อุ๊ย หลวงปู่ นี่มันธนบัตรใบละห้าร้อย เอามามวนบุหรี่สูบอะไร'

'หือ' ท่านว่างั้นนะ

ท่านทำท่าอย่างนั้นละ คือจิตของท่านผ่านไปหมดเรื่องสังฆาปาราชิกนี้ไม่มีในหัวใจพูดตรงๆ แต่กิริยาก็มีเป็นธรรมดาเพราะฉะนั้นท่านถึงเคารพกิริยา ต้องอาบัตินั้นอาบัตินี้ท่านเคารพ เวลาท่านพลิกปั๊บอย่างที่หลวงปู่แหวนเอาธนบัตรใบละ ๕๐๐ มามวนบุหรี่ ท่านมวนบุหรี่ตัวใหญ่ๆ นะ มวนบุหรี่ใส่ปุ๊บๆๆ

'โอ๊ย หลวงปู่ทำไมเอาธนบัตรใบละ ๕๐๐ มามวนบุหรี่สูบอย่างนี้ล่ะ'

ท่านก็ว่า *'หือ'* ทำท่าเหมือนไม่รู้นะ บทเวลาตอบ ***'ประสากระดาษ'*** เท่านั้นละ

'ประสากระดาษ'

ท่านก็สูบเฉยจากนั้นก็ทิ้ง จากนั้นไม่เคยทำอีกนะ ทำทีเดียวพอให้โลกได้รู้บ้าง คือจิตท่านบริสุทธิ์แล้วหมดนะ นี่เราใช้ตามกิริยาของสมมุติ พระเหล่านี้เป็นสมมุติ โลกมีสมมุติ พระเราก็เป็นสมมุติ รักษาสิกขาบทวินัยตามสภาพของสมมุติ เพราะฉะนั้น ท่านจึงรักษาธรรมวินัยเช่นเดียวกันหมด แต่จิตใจท่านผ่านไปหมดแล้ว

คำว่าสังฆาปาราชิกอะไรนี้ไม่มีในจิต แต่มีในกิริยาที่จะต้องปฏิบัติให้เหมาะสมต่อสังคมที่อยู่ร่วมกัน นั่นท่านก็แยกอย่างนั้น แต่พ่อแม่ครูจารย์มั่นไม่เคยเห็นนะ เวลาท่านพูดท่านพูดเฉยๆ ท่านไม่ทำ ท่านพูดไปเหมือนกัน พูดแถวนี้แหละ แต่ท่านจะไม่ทำ หากพูด พูดใกล้เคียงกันกับที่ว่าเอาธนบัตรใบละ ๕๐๐ มามวนสูบ มวนบุหรี่สูบเหมือนอย่างหลวงปู่แหวน เป็นแต่เพียงว่าท่านไม่ทำอย่างนั้น กิริยาท่านพูดน่ะมี มีอย่างนั้น

'คือจิตที่พ้นไปหมดแล้ว มันหมดแล้วเรื่องสมมุติ ไม่มีอะไรเข้าถึงจิตดวงนั้น เพราะทั้งหลายไม่ว่าอาบัติอาจีอะไรนี้มันเป็นสมมุติทั้งหมด ส่วนจิตนั้นผ่านหมดแล้วเข้าไม่ถึง แต่ทีนี้เมื่อมีสมมุติอยู่ โลกทั้งหลายเขามีสมมุติ ปฏิบัติต่อกันให้เป็นความเหมาะสม ท่านจึงปฏิบัติตามสมมุติอย่างนั้น'

อย่างพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านไม่เคยข้ามเกินพระธรรมวินัยข้อใด ทั้งๆ ที่เวลาพูดท่านก็พูด ท่านพูดเกี่ยวกับใจเสีย ท่านแยกออกมา สมมุติท่านก็บอกเราต้องปฏิบัติอย่างโลกเขาปฏิบัติกันเพราะสมมุติต่อสมมุติขัดกันไม่เหมาะ แน่ะ ว่างั้นนะ สมมุติกับสมมุติก็เคารพกัน นั่นท่านว่างั้น อย่างหลวงปู่แหวนที่ท่านว่า ท่านพลิกล็อกนะนั่น พลิก-ล็อกเป็นจิตล้วนๆ แล้วไม่มีอะไรเข้าถึง ท่านแสดงออกมาทางกิริยาแย็บเดียว จากนั้นท่านก็ไม่เคยทำอีก ท่านทำให้เป็นข้อคิดเฉยๆ ไม่ใช่ท่านดื้อด้าน ท่านทำเป็นข้อคิด..."

หลวงปู่แหวน สุจิณโณ

พอใจ พอว่าเขาก็แตกฮือกลับเลย เราก็เข้าเข้าก็ฟัดกันเลย เราลืมเมื่อไร ก็มันเตรียมพร้อมใส่กันอยู่แล้ว

ขึ้นเบื้องต้นปัญหาปุ๊บเข้าไปเลยทีเดียว ปัญหานี้ถ้าไม่รู้ถามไม่ได้ ถ้าไม่รู้ตอบไม่ได้ เพราะเป็นปัญหาภาคปฏิบัติภายในจิตใจโดยเฉพาะ ค้นหาคัมภีร์ไหนก็ค้นเถอะน่ะ คัมภีร์ใหญ่คือหัวใจเท่านั้นที่จะได้ธรรมเหล่านี้ออกมา พอเข้าไปหาท่านใส่ปั๊บทีเดียวละ

เอาแต่ปัญหาจุดสำคัญๆ นะ คือนี้จะบอกในตัว ท่านตอบนี้แล้วก็แสดงว่าท่านรู้ไว้แล้ว ท่านก็จะรู้ทันทีว่ารู้แล้ว ไม่รู้จะถามปัญหาอย่างนี้ไม่ได้ มันบอกในตัวเสร็จเลย เบื้องต้นปั๊บเข้าไป ๑๐ นาที ท่านก็ผางออกมา ๑๐ นาที เข้าใจหมด

พอท่านหยุดหายใจใส่เข้าอีกปั๊บ เพราะเราหายสงสัยแล้วนี่ คราวนี้เอาใหญ่เลย ถึงรากใหญ่ของวัฏจักร คราวนี้ ๔๕ นาที เหมือนว่าท่านไม่ได้หายใจเลยนะ ธรรมถึงใจท่าน เรียกว่าถ้าเป็นน้ำก็น้ำถังใหญ่ๆ ที่สะอาดสุดยอด ไม่ควรจะนำไปใช้สอยชะล้างสิ่งใดเลย น้ำถังใหญ่ท่าน พอเข้าไป เรามันพระขี้ดื้อ ไปก็ไขก๊อกเลย เปิดก๊อกไว้เลย น้ำก็พังออกมา ชัดกันใหญ่ ประโยคที่สองนี่ ๔๕ นาที ประโยคแรก ๑๐ นาที โอ้ ตัวแดงหมดนะ ไม่เคยมีใครจะเปิดหรือไขก๊อกนี้เลย หมายถึงว่าน้ำอรรถน้ำธรรมที่สะอาดสุดยอดของท่าน เก็บไว้อย่างนั้นตลอด ใครไปก็เหรียญหลวงปู่เหรียญเราสู้หลวงปู่ ขอท่านก็เอาๆ ถังใหญ่ไม่มีใครไปแตะ เราไปใส่ปั๊วะเลยเชียว ปั๊วะท่านก็ผางออกมาเลย ครั้งแรก ๑๐ นาที เราเข้าใจแล้ว พอท่านหยุดหายใจเราก็ปั๊บเข้าอีกเลย คราวนี้โอ๋ยไปใหญ่เลย ตัวแดง

ท่านไม่เคยมีใครไปถามอย่างนั้นเปรี้ยงๆ ออกเต็มเหนี่ยวเลย พอใจ ท่านพอใจเต็มที่ เราก็พอใจเต็มที่ พอเสร็จแล้ว ท่านใส่อย่างท้าทายเลย *'เอ้า! ที่พูดมาทั้งหมดนี่น่ะ ถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องตรงไหน เอา ท่านมหาค้านมา'*

'กระผมไม่ค้าน กระผมหาธรรมะประเภทนี้แหละ'

ฟังเสียงหัวเราะฮ่าๆๆ *'เออ ท่านองค์นั้นล่ะ ได้คุยกันแล้วยัง อาจารย์องค์นั้นล่ะๆ ระบุชื่อๆ เลยนะ ธรรมะประเภทนี้น่ะ ได้คุยกับอาจารย์องค์นั้นๆ แล้วยัง'*

ความหมายว่าอย่างนั้น คือธรรมประเภทนี้น่ะ ความหมายว่าอย่างนั้น เราก็กราบเรียนท่านพอประมาณๆ ให้พอเหมาะพอดี ท่านตัวแดงหมดเลยละ คือไม่มีใครไปถามธรรมะประเภทนี้ ท่านก็เก็บไว้ในถังใหญ่อย่างนั้นละ ใครไปก็ขอเหรียญเราสู้ เหรียญอะไรต่ออะไร

ที่ถามที่ตอบกันนี้มีแต่แก่นธรรมออกจากภาคปฏิบัติ เราจะไปหาในคัมภีร์ไม่เจอ ต้องหาในคัมภีร์ใหญ่ พระพุทธเจ้าเป็นเจ้าของคัมภีร์ใหญ่ พระสาวกอรหันต์เป็นเจ้าของคัมภีร์ใหญ่ ปั๊บลงตรงนั้นละได้ความออกมา เอากันวันนั้นก็เอากันอย่างนั้นละ นั่นแหละที่ว่าเพชรน้ำหนึ่ง

เมื่อเข้าถึงกันลงถึงขีดเรียกว่าร้อยเปอร์เซ็นต์แล้ว ท่านอาจารย์องค์นี้ได้ลงถึงขีดร้อยเปอร์เซ็นต์แล้ว ใครจะไปหาเรื่องหาราวว่าท่านเป็นสังฆาปาราชิกเฉย ไม่สนใจ หลักใหญ่เข้าถึงกันแล้ว...”

หลวงปู่ขาว อนาลโย
วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง
จ.หนองบัวลำภู

หลวงปู่ขาวเป็นลูกศิษย์องค์สำคัญของหลวงปู่มั่นองค์หนึ่ง ในสมัยหนุ่มท่านมีนิสัยอาจหาญทรหดอดทนและจริงจังในการบำเพ็ญเพียรมาก ท่านเที่ยวธุดงค์ไปทั้งทางภาคอีสานและเหนือ กระทั่งได้กำลังครั้งสำคัญที่จังหวัดเชียงใหม่ องค์หลวงตาเป็นผู้เรียบเรียงประวัติของหลวงปู่ขาวขึ้น เพราะมีโอกาสได้ซักถามพูดคุยข้ออรรถธรรมที่ลึกซึ้งกับท่าน คราวหนึ่งของการเทศน์อบรมพระภายในวัด ท่านพูดถึงการสนทนากันในครั้งนั้นว่า

“...ครูบาอาจารย์แต่ก่อนอย่างหลวงปู่ขาว พระเณรก็ไปเต็มอยู่นั่น หลวงปู่ฝั้น เต็มอยู่นั่น หลวงปู่อ่อน เหล่านี้เต็มทั้งนั้นละ พอองค์นั้นล่วงไปองค์นี้ล่วงไปไหลเข้ามาๆ พอพูดอย่างนี้เราก็ระลึกถึงหลวงปู่ขาว ท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์ท่านฉลาด ไปในงานอำเภอหนองบัวลำภู ท่านสั่งเลยว่าให้เราไปงานนี้ แล้วหลวงปู่ขาวก็ไปในงานนี้ คือท่านจะให้เราสององค์พบกัน พอไปท่านก็มาบอกเลยว่าวันนี้ไม่ต้องลงไปงาน ให้อยู่สบายๆ ท่านสั่งไว้หมดกระต๊อบหลวงปู่ขาวอยู่นั้น เป็นร้านอยู่นั้นร้านเราอยู่ที่นี่ติดกัน

พอถึงเวลาแล้วเขาก็ลงไปงาน เราไม่ไปท่านอนุญาตให้เป็นพิเศษเลย มหาบัวกับท่านขาวไม่ต้องไปจะได้พูดได้คุยธรรมะกัน เพราะท่านทราบอยู่แล้วว่าสององค์นี้เตรียมพร้อมที่จะคุยธรรมะกัน ไปก็เอาจริงๆ เพราะเป็น

โอกาสอันดีที่สุดว่างั้นเถอะ .. นี่เคยพูดกันตั้งแต่นู้น นี่ก็ไม่เคยพูดกันอีกนะ ตั้งแต่ไปอำเภอหนองบัวลำภู คุยกันสนุกสองต่อสอง .. พอสองทุ่มไปในงานเราก็เข้าไปหาท่านอาจารย์ขาวคุยธรรมะกับท่าน ไล่แต่ ก.ไก่ ก.กา ตลอดเลยการภาวนาของเรา จนกระทั่งสุดขีด .. ๒ ทุ่มเริ่มจนกระทั่ง ๖ ทุ่ม... ท่านให้เราพูด เราก็พูดให้ฟัง ท่านเป็นผู้ฟังนี่นะ เริ่มแต่ ก.ไก่ ก.กา เรื่อยทุกกิทุกกีเป็นยังไงๆ ว่าไปโดยลำดับๆ จนกระทั่งหมดความสามารถของเราแล้ว .. เราเล่าคนเดียวตั้ง ๓ ชั่วโมง ลำดับลำดาของจิตเล่าถวายท่านหมด .. เราก็มอบถวายท่านเลย บอกว่า

'ท่านอาจารย์อย่าผูกเป็นความเกรงใจกระผม ถ้าติดหรือขัดข้องตรงไหน มันไม่ถูกตรงไหน ขอให้ท่านอาจารย์บอกกันอย่างตรงๆ เอา ฟาดให้เต็มที่เลย

ผมหมดความสามารถเท่านี้แหละ ถ้าติดก็ติดอย่างตายใจเลย แบบไม่สนใจจะแก้เลย ขนาดนั้นแหละ หลงก็หลงขนาดนั้นแหละ'

แต่ท่านก็ไม่พูดมากนะ เราก็ไม่ลืมนี่สรุปเอาเลยนะนี่นะ คุยกันมาตั้งแต่ ๒ ทุ่มจนกระทั่งถึง ๖ ทุ่ม เราเดินมาถึง ๕ ทุ่ม เรื่องของเรา เรื่องของท่านมีเพียงชั่วโมงเดียว ไม่ถึงชั่วโมง

(จากซ้าย) องค์ที่ ๒ หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
องค์ที่ ๓ หลวงปู่ขาว อนาลโย
(ขวาสุด) หลวงพ่อปรีดา ฉันทกโร

พอพูดของเราเสร็จลงแล้ว มอบลงแล้วไม่ให้ท่านผูกเป็นความเกรงอกเกรงใจไว้ว่าผมเป็นมหาเปรียญ หรือได้เคยปฏิบัติกับครูบาอาจารย์มาเป็นยังไง ไม่เป็นปัญหาที่จะมากีดกันท่านอาจารย์ไม่ให้พูดด้วยความสะดวกไม่ได้ ไม่ต้องเอาเป็นอุปสรรค ท่านอาจารย์ก็พูดขึ้นเลยว่า

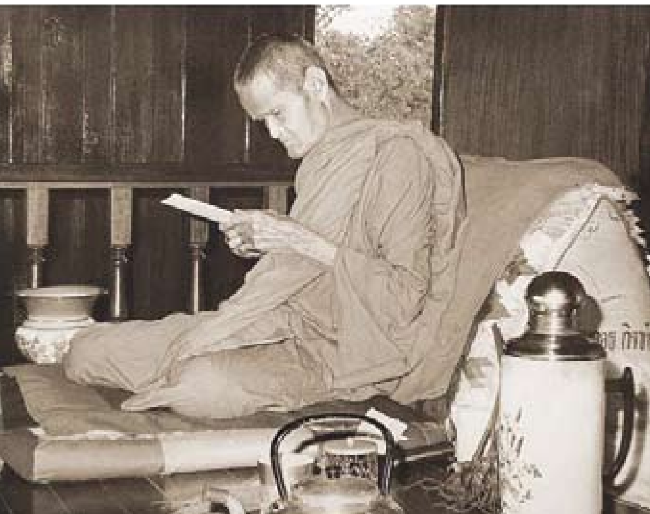
'ยอมรับทุกอย่างล่ะ สิ่งที่มันสุดวิสัยผมแล้วไปแล้ว'

'ผมก็พูดกราบเรียนได้เพียงเท่านี้ แค่นี้ล่ะ ถ้าหากว่าติดก็ติดแบบเจ้าของ ไม่มีความสนใจจะแก้ ไม่รู้ขนาดนั้นล่ะ ไม่รู้จนกระทั่งมันไปถึงไหนนั่นแหละ ติด ติดอยู่ตรงไหนนั่นแหละ ไม่รู้เลย ถ้าว่านอนตาย ก็นอนซะเลยเหตุเลยผลโน่นแหละ'

จากนั้นท่านก็พูดมา ท่านพูดเอาเฉพาะเคล็ดนะ

'เออ การปฏิบัติทางจิตนี้ มันก็มี ๒ เคล็ดที่สำคัญ กามราคะ ๑ อวิชชา ๑ ท่านมหาก็ผ่านไปหมดแล้วโดยชอบธรรม ท่านมหาก็พูดมาหมดแล้ว ไม่มีที่ข้องใจสงสัย เป็นอันว่าถูกต้องเข้ากันได้ทุกอย่าง'

ท่านก็เลยรวบเอาเลย *'ผมก็เป็นอย่างนั้นแหละ ท่านมหา ไม่มีอะไรเป็นข้อขัดแย้งกัน อุบายวิธีพิจารณากว้างแคบนั้น มันเป็นแต่อุบายของแต่ละคนๆ แต่ว่าสำคัญที่จิตที่รวมมันเหมือนกัน'* ท่านสรุปเอาอย่างงั้นเลย

หลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล จ.หนองบัวลำภู

พอดีแม่ชีมันไปนั่งอยู่ข้างนอกซิ แม่ชียุวดี จันทบุรี เราไม่รู้นึกว่ามีสองคนกับท่าน มีฝากั้นอยู่ แล้วก็มีตั่งที่นั่งอยู่ข้างล่างข้างนอก มันก็นั่งอยู่ที่ตั่งนั่นละ เราอยู่ในฝามันอยู่นอกฝา คุยอะไรมันก็รู้หมด พอเล่าเสร็จเรียบร้อยแล้วเบนคำพูดไปทางอื่น *'มันใครนี่น่ะ' 'ดิฉัน'*

'ชื่อว่ายังไง' 'ยุวดี'

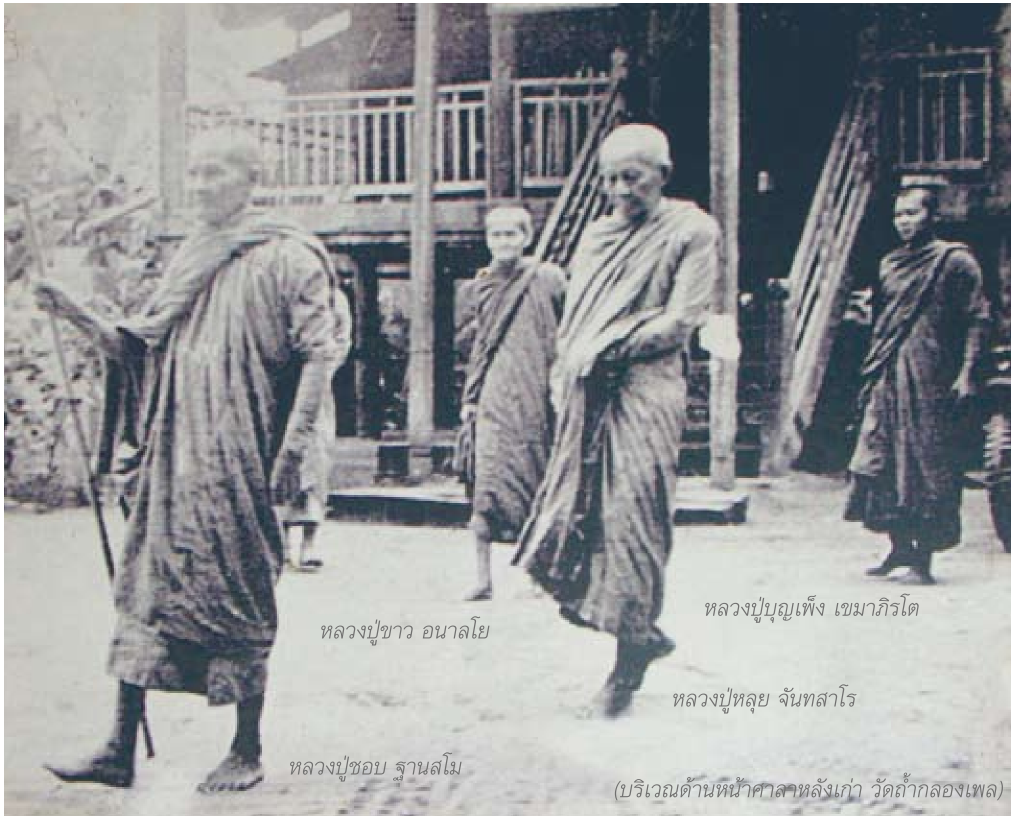
'มาตั้งแต่เมื่อไร' 'มาแต่สองทุ่ม'

โอย หมดตับเลย แล้วก็ไปโม้ข้างนอก

'อู๊ย ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยได้ยินครูบาอาจารย์เปิดเผยธรรมะต่อกัน ท่านอาจารย์มหาบัวขึ้นก่อนสองสามชั่วโมง จากนั้นท่านอาจารย์ขาวก็ขึ้นจนกระทั่งจบ เบนคำพูดไปทางอื่นทางไหนแล้ว เห็นว่าเต็มอิ่มแล้วก็เลยกระแอม ท่านอาจารย์มหาบัวคงจะโมโหใหญ่'

'ใครๆ' 'ยุวดี' 'มาจากไหน' 'มาในงานนี้แหละ' 'มาแต่เมื่อไรมาที่นี่' 'มาแต่สองทุ่ม' 'หมดตับ' เราก็ว่างี้

มันฟังหมดเลย คือไขต่อกันเต็มที่เลย ลงใจสุดขีดร้อยเปอร์เซ็นต์ด้วยกัน ไปในงานนี้ละ ขบขันดี เขาแอบนั่งฟังอยู่ข้างนอก เราก็ว่าเราถนัดใจซัดกันสองต่อสอง ที่ไหนได้เขาไปกินอิ่มอยู่ข้างนอก

องค์หลวงตาชักผ้าบังสุกุลในการบำเพ็ญกุศล
หลวงปู่ขาว อนาลโย

พูดถึงเรื่องหลวงปู่ขาว ท่านเป็นอยู่ที่โรงขอด ท่านเล่าให้ฟัง ที่อำเภอแม่แตงหรืออะไร เชียงใหม่ ท่านบอกว่า *'ไปเป็นอยู่ที่โรงขอด'* เราก็บอกตรงๆ เลย เราเป็นอยู่ที่วัดดอยธรรมเจดีย์ ไม่มีอะไรค้านกัน รื่นเริงบันเทิงกัน เพราะธรรมะทางภาคปฏิบัติผิดที่ไหนจะรู้กันทันทีๆ เลย เราก็เล่าถวายท่านสุดขีดของเราเลย เราเป็นฝ่ายเล่าถวายท่านก่อน เสร็จจะไรก็มอบถวายท่านเลย จะขัดข้องอะไรก็ให้ครูบาอาจารย์ ไม่ต้องเกรงใจ ให้บอกมาเลย เวลานี้สุดแล้ว ถ้าว่ากำลังก็สุดจนกระทั่งไม่แสวงหาอะไรอีกแล้ว ถ้าหากว่าหลงก็หลงเต็มที่ เราก็ว่างั้น

ท่านก็ตอบรับด้วยความเป็นมงคล เออ ตายใจแหละท่านว่า ท่านก็เล่าของท่านย่อๆ นิดหน่อย เพราะอะไรๆ ท่านมหาก็เล่าไปหมดแล้ว ท่านเลยเล่าย่อๆ ให้ฟังนิดหน่อย ท่านไปเป็นที่โรงขอดท่านว่า โรงขอดนี้อยู่ที่อำเภอแม่แตง เวลามันจะเป็นท่านออกไปอาบน้ำไปเห็นข้าวเขาเป็นรวงแก่แล้ว ท่านก็เอาข้าวมาพิจารณา ปัญญาขั้นนี้เป็นปัญญาหมุนตัวเองนะ คือเจออะไรมันจะเป็นสติปัญญาขึ้นมาเพื่อแก้ตัวเองๆ ท่านเอาข้าวมาพิจารณา เกิดเป็นข้าวแล้วก็หมุนไปหมุนมา เป็นข้าวแล้วเอาไปหว่านเป็นกล้าๆ ก็เป็นต้นข้าวแล้วเป็นข้าวแก่ ท่านก็หมุนไป วัฏวนของจิตก็เป็นอย่างนี้ๆ ท่านพิจารณา เลยบรรลุธรรมในเวลานั้น ในคืนวันนั้น ท่านเล่าให้ฟังว่า *'โรงขอด'* เราก็เล่าถวายท่านว่า *'ที่วัดดอยธรรมเจดีย์'*

เวลาท่านจะจากที่นั่นไป *'มันแปลกนะท่านมหา ผมจึงระลึกได้ทันทีเลย อย่างต้นโพธิ์เป็นต้นไม้ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ เพราะฉะนั้นท่านถึงยกต้นโพธิ์เป็นคู่เคียงกันกับพุทธศาสนา ท่านเห็นบุญเห็นคุณของต้นไม้นั้น'* เราก็เหมือนกันเห็นบุญเห็นคุณของกุฏิกระต๊อบหลังเล็กๆ *'เวลาจำเป็นที่จะจากไป ไปแล้วยังหันหน้ากลับมาดูอีก เป็นความอาลัยอาวรณ์'* ท่านว่า เพราะกุฏินี้เป็นสถานให้บุญให้คุณแก่เรา มันก็เข้ากันได้เลยกับต้นโพธิ์เป็นคู่เคียงของพระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม อย่างที่ท่านอาจารย์ขาวบอกว่ากระต๊อบที่โรงขอดเป็นที่ตรัสรู้ธรรมเหมือนกัน...”

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
วัดป่าอุดมสมพร อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร

หลวงปู่ฝั้นเป็นศิษย์องค์สำคัญของหลวงปู่มั่นที่องค์หลวงตาได้มีโอกาสเข้ากราบเยี่ยมและสนทนาธรรม ดังนี้

“...หลวงปู่ฝั้นท่านเตรียมพร้อมมาแล้วตั้งแต่หลังจากถวายเพลิงหลวงปู่มั่น เพราะท่านเป็นหัวหน้าใหญ่อยู่นั่น คอยดูการงานทุกอย่าง ทุกข์ลำบากขนาดไหนก็ทนเอา ทนเพื่อครูบาอาจารย์จริงๆ พองานเสร็จแล้ว เราก็สลบไสลเราก็รีบมา

ท่านก็เล่าให้ฟังต่อหน้าต่อตาเลยนะ พยายามจะเข้าหาท่าน โดยเฉพาะจะพูดอรรถพูดธรรม ให้ถึงเหตุถึงผลต่อกันโดยเฉพาะ ไม่มีเวลา เพราะท่านมีลูกศิษย์ลูกหาไม่มากก็พระเณรอยู่นั่น เราจะพูดเฉพาะกับท่านในธุระอันสำคัญๆ ไม่มีเวลาจะพูด แล้วพอดีท่านพูดให้ฟังเอง ที่มันชัดเจนนะ ท่านเล่าให้ฟัง

ท่านจะสลบไสลมาจากวัดสุทธาวาสพยายามอุตส่าห์ตะเกียกตะกายงานของหลวงปู่มั่นให้เสร็จ เจ้าของเป็นยังไงก็ทนเอา พองานเสร็จบึ๊บท่านก็ออกเลย พอมานี้จิตมันเพียบเต็มที่แล้ว ทั้งอยากพักผ่อน ร่างกายก็เพียบเต็มที่ มาก็

เข้าที่เลย ท่านเล่าให้ฟัง เวลานั้นมีพระอยู่สององค์ เวลาเราจะพูดกันแบบถึงพริกถึงขิง เหมือนกับว่าการตบการต่อยการหาความจริง เข้าใจมั้ย เราก็ไม่อยากให้พระทั้งหลายได้ฟัง เพราะระหว่างลูกศิษย์กับอาจารย์ พูดกันเฉพาะสองต่อสอง ถ้าควรตำหนิก็เอากันตรงนั้น ควรชมกันตรงไหนก็เอากันตรงนั้น

ทีนี้ก็มีพระอยู่นั่นสององค์สามองค์จะคุยอะไรกับท่านโดยเฉพาะ ถามท่านโดยเฉพาะก็ไม่มีเวลา ท่านก็มาเล่าให้ฟังเสียเอง เหตุที่จำเงื่อนได้ ท่านมาเล่าขั้นที่มาถึงวัดแล้ว

'มันจะสลบไสล จิตเข้าของมันเลย มันจะไป มันจะไม่อยู่ พอจิตรวมเข้ามาผึง เหลือแต่ความสว่างไสวจ้าอยู่ภายใน'

ท่านก็พูดตามเรื่องของท่าน แต่เรานั่งฟังอยู่นี่ เพราะตั้งตาอยู่แล้วที่จะต่อยกัน แต่นี่ไม่มีโอกาส ระหว่างลูกศิษย์กับอาจารย์ ท่านอาจารย์ฝั้นเป็นอาจารย์ เราก็เป็นลูกศิษย์ ลูกศิษย์กับครูต่อยกันฝึกซ้อมกัน เป็นอะไรไป ตั้งแต่นักมวยเขายังฝึกซ้อมกันใช่มั้ย นี่ลูกศิษย์กับครูเวลาจะเอากันถึงพริกถึงขิงก็ต้องเอากันอย่างนั้น

พอท่านเล่าถึงนี่ให้ฟัง ถึงขั้นที่จิตมันจะไป จิตมันหดเข้ามาหมด ยังเหลือความสว่างไสวภายในใจจ้าอยู่นี้ สว่างจ้ามันจับได้แล้ว ทันทีทีเดียวไม่ต้องพูดมาก จะไปถึงจุดที่เราต้องการอยู่แล้วที่จะกราบเรียนถามให้ท่านเล่าเรื่องธรรมเหล่านั้นให้ฟัง

พอดีท่านก็บอกว่า *'จิตมันรวมเข้าไปแล้ว มันมาอยู่นี้ผ่องใสแจ๋วอยู่ในนี้ แสงใสแจ๋วนี่ก็จ้าออกจากความผ่องใสจิตสว่างไสว'*

ทางนี้มันก็ขึ้นทันที เห็นมั้ยล่ะนี่ล่ะธรรม ไม่ได้พูดว่าเคารพหรือไม่เคารพ ธรรมเหนือกว่าความเคารพเป็นไหนๆ พอท่านพูดทางนั้นทางนี้ก็ขึ้นรับทันที

พอท่านพูดว่าถึงจุดนี้เป็นความสง่าผ่องใสจ้าอยู่นี้เลย ทางนี้แทนที่จะชม ไม่ได้ชม *'ยังตายอยู่นี่เหรอ นึกว่าผ่านไปถึงไหนแล้ว'* มันตอบกันภายในใจ

เราเสียดาย เราอยากจะพูดกับท่านสักคำ พอพูดอีกสักคำ ถวายธรรมะท่านจะขึ้นทันทีไม่นาน แต่มันก็เสียดายที่พระไปยุ่ง ไม่ได้พูดถึงพริกถึงขิง แต่ยังไงก็ตาม เราก็ถือเอาความแน่นอนว่า จิตนี่เข้าถึงขั้นนี้แล้วยังไงก็ไม่อยู่จะพุ่งเลย เป็นแต่เพียงช้ากับเร็ว แต่ที่เรื่องที่จะ

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ถ่ายเมื่อ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๙๘ (อายุ ๕๘ ปี ๓๑ พรรษา)

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

พระจิตคุป

"...อย่างพระจิตคุปนั้นน่ะ ไปเล่าถวายถามธรรมะท่าน เทวดาทั้งหลายมีความรักท่านมากที่สุด ท่านจะไปที่ไหนไม่ยอมให้ไปง่ายๆ พวกเทวดาอยู่ในถ้ำนั้นน่ะ เขารักษาท่านอย่างเข้มงวดกวดขัน เวลาท่านอยู่นานๆ ใครนิมนต์ไปไหนๆ ท่านก็ไม่ยอมไป แม้ที่สุดพระมหากษัตริย์นิมนต์ท่านให้ไปพระราชวัง ท่านก็ไม่ยอมไป ถึงขนาดพระมหากษัตริย์ทรงออกอุบายทีเดียว ต้องขออภัยต้องเอาผ้าไปพันนมแม่ลูกอ่อน ไม่ให้กินนมแล้ว พระราชารับสั่งให้นำผ้าไปพันนม แล้วให้รีบไปนิมนต์พระจิตคุปมาพระราชวัง ไปนิมนต์ก็กราบเรียนท่านตามความจริง เวลานี้พระราชาท่านเอาผ้าพันนมแม่ลูกอ่อน ไม่ให้ลูกอ่อนกินนม จนกว่าท่านอาจารย์นี่จะลงไปเยี่ยมพระราชาเมื่อไหร่ ท่านจึงจะประกาศเปิดผ้ากินนมแม่ลูกอ่อนได้ ลูกถึงจะได้กินนม พอทำอย่างงั้น

พระจิตคุปว่า *'ตาย! ถ้าอย่างนี้เด็กก็ตายหมดล่ะซิ'* ศึกคักลงเดี๋ยวนั้นเลย

ทีนี้เขาร่ำลือว่าท่านเป็นพระอรหันต์ ลูกศิษย์ท่านเป็นพระอรหันต์ ไปก็ไปเรียนถามท่านไหนเวลานี้ประชาชนทั่วเขตแดนว่า *'ท่านเป็นพระอรหันต์ แล้วเวลานี้ท่านอาจารย์เป็นรึยัง'*

'โอ้ย! ยังนะ' *'ยังเป็นยังไงเล่าให้ฟังสิ'* อาจารย์นี่ถึงจะสูงกว่าลูกศิษย์ก็สูงในฐานะเป็นอาจารย์ ลูกศิษย์เป็นพระอรหันต์

พอว่างั้น *'ท่านอาจารย์ติดข้องตรงไหน ว่ามา'*

พอถวายธรรมะปึ๋งเข้าไปเท่านั้น *'เอาล่ะทีนี้รู้ช่องทางแล้ว เออ! เข้าใจแล้ว เอาล่ะทีนี้รู้ช่องทางแล้ว'*

ท่านกำลังป่วยนะเวลานั้น ลูกศิษย์ไปเยี่ยม ทีนี้เวลาถามถึงภูมิธรรมท่านตามที่คนเขาร่ำลือว่าท่านเป็นพระอรหันต์แล้ว เวลาลูกศิษย์ที่เป็นพระอรหันต์ไปถาม ท่านบอกว่าท่านยัง ถ้ายังท่านขัดข้อง ว่ามา ท่านก็อธิบายออกมาให้ฟัง ลูกศิษย์ก็ถวายธรรมปึ๋งเข้าไป ให้พิจารณาอย่างงั้นๆ

'เออ! เข้าใจแล้ว ทางเดินเข้าใจแล้ว ออกไปได้' คือให้ลูกศิษย์ออกไปจากที่ท่านนอนเป็นไข้ พอลูกศิษย์ออกไปยังไม่ถึงไหน ยังไม่พ้น พอออกไป ***'เออ! เข้าใจแล้ว'...***"

องค์หลวงตาไปงานรดน้ำศพหลวงปู่ฝั้น อาจาโร

ถอยไม่มี มีแต่เพื่อความหลุดพ้นโดยถ่ายเดียว ถ้ามีผู้แนะปั๊บจะเร็วนะผึงเลยทันที ถ้าไม่มีผู้แนะก็ไป ไปตามลำพังเอง นี่ก็ไปแต่จะช้า

นี่ถึงจุดนี้ที่ท่านว่าใสแจ๋ว สว่างจ้า แทนที่จะชมไม่ได้ชม ยังนอนตายอยู่นี่เหรอ ฟังสิ มันขึ้นรับกัน เสียดายไม่ได้ถวายเดี๋ยวนั้น พระก็อยู่ที่นั่น ทำยังไงน่ะ เวลาพูดกับสมาคมก็ต้องมีสูงมีต่ำธรรมดาอย่างพระจิตคุปนั้นน่ะ .. นี่ล่ะผู้ที่บอกตามหลักความจริงจะไม่ช้า ท่านเป็นพระอรหันต์ในขณะนั้น หลังจากที่พระจิตคุปได้ฟังอุบายจากลูกศิษย์ซึ่งเป็นพระอรหันต์แนะเท่านั้น ท่านก็เข้าใจแล้ว ทางจะก้าวเดิน เห็นมั้ยนี่ล่ะธรรมะ ถ้าผู้ไม่รู้เปิดไม่ได้นะ

เราไม่ได้ยกตนข่มท่าน ครูบาอาจารย์เช่นหลวงปู่ฝั้นนี่เราเคารพเทิดทูนท่านมากที่สุด ทั้งรักทั้งเคารพท่าน แต่เรายังเสียดายยังมาพูดอย่างนี้ให้เราฟัง *'จิตมันรวมเข้ามานี่มันสว่างจ้าอยู่จุดผ่องใสแจ๋ว'* เท่านั้นจับได้แล้ว เพราะฉะนั้นมันต้องพุ่งออกมาทางนี้ มันไม่ได้ว่าธรรมดานะ การที่จะจมอยู่ในกองทุกข์ ที่จะดึงขึ้นมีคุณค่าขนาดไหน ทำไมจึงมาตายอยู่กับสิ่งเหล่านี้ นี่เราแน่นอน หลังจากนั้นมาอีก ตั้งแต่ ๒๔๙๒–๒๕๒๐

ปี ๒๔๙๓ เผาศพหลวงปู่มั่น หลวงปู่ฝั้นมาเล่าให้ฟังตอน ๒๕๐๖ วันที่ท่านเล่ากับเรา เป็นวันที่เราไปเผาศพท่านอาจารย์กงมา เราจึงถือโอกาสจะไปเรียนถามธรรมะท่านโดยเฉพาะ .. จาก ๒๕๐๖ มาถึงปี ๒๕๒๐ ปีที่หลวงปู่ฝั้นมรณภาพ เป็น ๑๔ ปี ผ่านได้ เพราะอันนี้จะออก นี้จะพุ่งเลย ให้ไปทางอื่นไม่มี มีแต่จะพุ่งเลยถ่ายเดียว เป็นแต่ว่าชักช้าขาดผู้นำ คือผู้แนะ

ถ้าผู้แนะมีความรู้เหนือกว่าแล้ว แนะแล้วพุ่งเลย ยังไงก็พ้นแน่เราจึงเชื่อเลยว่าจากนั้นมา ๑๔ ปีท่านต้องผ่านได้แล้ว ทีนี้เขามาเล่า อัฐิท่านกลายเป็นพระธาตุแล้ว เราเชื่อทันทีเลย ก็เป็นเวลา ๑๔ ปี เราพูดด้วยความเทิดทูน...”

หลวงปู่คำดี ปภาโส
วัดถ้ำผาปู่ อ.เมือง จ.เลย

หลวงปู่คำดีเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นอีกองค์หนึ่งที่น่าเคารพบูชากราบไหว้อย่างสูงสุด ในสมัยบำเพ็ญเพียรท่านก็เป็นพระที่มีความกล้าหาญในการต่อสู้กับกิเลส สมัยต่อมาเมื่อท่านเป็นครูบาอาจารย์แล้ว ท่านก็เป็นพระที่มีเมตตาสูง ไม่ถือเนื้อถือตัว ด้วยท่านเคารพบูชาในอรรถธรรมสูงส่งยิ่งกว่าสิ่งใด

ท่านมีอายุพรรษามากกว่าองค์หลวงตาหลายปี พระเณรลูกศิษย์ลูกหาของท่านมักจะได้ยินท่านพูดปรารภถึงองค์หลวงตาอยู่เสมอๆ ถึงแม้ว่าหลวงปู่คำดีจะไม่ดุศิษย์คนใด แต่ท่านมักยืมองค์หลวงตามาพูดขู่ขนาบพระเณรในวัดของท่านเองเสมอๆ ท่านเคยบอกกับองค์หลวงตาว่า *“ผมไม่ดุใครนะ ถ้าว่าผมจะดุผมก็ยืมท่านมหามาดุ”*

หลวงปู่คำดี ปภาโส

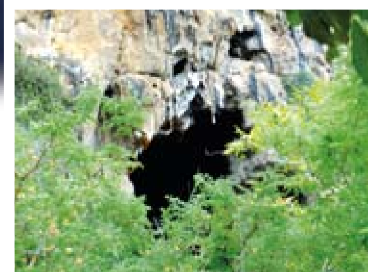
และเวลาที่ท่านพูดก็จะพูดขู่พระเณรในวัดว่า *“พระวัดนี้นะ ถ้ากับท่านมหาบัว พวกนี้แตกกระเจิงหมดเลยนะ อยู่กับท่านไม่ได้นะ”* หรือ *“อยู่อย่างนี้อยากให้ไปอยู่กับท่านมหาบัว อย่างมากไม่เลย ๓ วัน ถูกขนาบออกจากวัดหมดเลย ไอ้เพ่นๆ พ่านๆ อยู่นี่น่ะ”* เป็นต้น นอกจากนี้ท่านพูดถึงเสมอเวลาเทศน์สอนพระวันไหนประชุมถ้าไม่ขึ้นต้นท่านก็เอาตอนปลายมักจะยกเอาองค์หลวงตามาพูดเรื่อย

ด้วยเหตุนี้เองลูกหลานพระเณรศิษย์หลวงปู่คำดีจึงมีความรู้สึกเคารพสนิทสนมและผูกพันกับองค์หลวงตาเสมือนหนึ่งครอบครัวเดียวกันโดยปริยาย และแม้สำหรับองค์หลวงตาเอง ท่านก็ให้ความเมตตาต่อลูกหลานพระเณรที่วัดถ้ำผาปู่นี้ด้วยเช่นกัน เมื่อโอกาสอำนวยคราวใด ท่านไม่เคยลืมที่จะแวะไปเยี่ยมเยียนพร้อมขนเครื่องจตุปัจจัยไทยทานข้าวสารอาหารต่างๆ ไปให้ และเทศนาสั่งสอนพระเณรเพื่อเป็นกำลังใจในการประพฤติปฏิบัติธรรมอยู่เสมอๆ เป็นระยะๆ ไป

ที่น่าแปลกใจคือ หลวงปู่คำดีท่านจะกล่าวถึงองค์หลวงตาไม่เพียงเฉพาะกับพระเณรเท่านั้น ศิษย์ฆราวาสผู้หลักผู้ใหญ่กระทั่งอย่าง

องค์หลวงตาไปงานรดน้ำศพหลวงปู่คำดี ปภาโส

วัดถ้ำผาปู่

ฯพณฯ ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์ องคมนตรี หลวงปู่ก็ยังเคยปรารภฝากความระลึกถึงกับท่าน ดร.เชาวน์ไปถึงองค์หลวงตาด้วยว่า

"ฝากความระลึกไปถึงท่านมหาบัวด้วยนะ ท่านอาจารย์มหาบัวเป็นอาจารย์ของอาตมานะ"

มีเทศนาอบรมพระขององค์หลวงตาบางตอนที่ท่านกล่าวพูดยกย่องถึงคุณธรรมและความกล้าหาญของหลวงปู่คำดีในสมัยปฏิบัติคราวหนึ่งของการแสดงธรรมพูดถึงเหตุการณ์ในระยะก่อนๆ นั้น ได้เคยพบกับหลวงปู่คำดีอยู่เรื่อยๆ ในที่ต่างๆ ที่นั่นบ้างที่นี่บ้าง จากนั้นหลวงปู่คำดีได้กล่าวชมเชยท่านในการแสดงธรรมเรื่องการแจงขันธ์ ๕ ดังนี้

"การพบกับท่าน (หลวงปู่คำดี) *เคยพบกันอยู่เรื่อยๆ ท่านมาอยู่วัดหนองแซง นี่ก็เคยพบกันอยู่เรื่อย ท่านเลยพูดถึงเรื่องว่าการแจงขันธ์ ๕ นี้ ไม่มีใครแจงได้ละเอียดลออมากยิ่งกว่าท่านมหา ท่านอ่านหนังสือ* ***แว่นดวงใจ***[๑] *จบหมดเลย"*

เหตุการณ์สำคัญอีกครั้งหนึ่งเกิดขึ้นเมื่อองค์หลวงตาเดินทางไปวัดถ้ำผาปู่ซึ่งบังเอิญพอดีกับที่หลวงปู่คำดีได้จุดธูปนิมนต์ขอให้องค์-

หลวงตาเดินทางมา ท่านเล่าเหตุการณ์ในครั้งนั้นไว้ ดังนี้

"...มันแปลกอยู่นะ คือท่าน (หลวงปู่คำดี) เดินจงกรมอยู่ ท่านอยู่กุฏิท่าน ๒ ชั้น พอตี ๔ ท่านลงมาเดินจงกรมอยู่ข้างใต้.. ทีนี้เวลาเดินจงกรมอยู่ ติดปัญหาละซิ โอ๋ย มันเหมือนกับหอกกับหลาวทิ่มลงไปเลย ปัญหามันขวางใจท่าน *'เอ! ทำยังไงก็แก้ไม่ตกๆ มองหาใครไม่เห็น'* ..

นี่ละท่านพูดอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ท่านพูดอย่างภาคภูมิใจท่านเสียด้วยนะเวลาได้พบกันแล้ว ไม่มองเห็นใครเลยท่านว่าอย่างนี้ เพราะเคยคุยธรรมะกันแล้ว ก่อนหน้านี้ก็เคยคุยธรรมะกับท่านมาโดยลำดับลำดาแล้ว แต่พอมาถึงจุดนี้ละซิ ท่านไปติดปัญหาขึ้นทางใจของท่าน กำหนดหาครูบาอาจารย์องค์ใดพระองค์ใดไม่สัมผัสใจเลย จิตมันดิ่งหาแต่ท่านมหาองค์เดียว จิตมันดิ่งมาหาเรานี้องค์เดียว นอกนั้นไม่ไปไหน ดิ่งมาองค์เดียว แล้วท่านก็ปุ๊บปั๊บออกจากทางจงกรมเลย .. มาจุดธูป มีแท่นพระอยู่ชั้นล่าง ข้างบนเราไม่ได้ขึ้นไป ท่านมาจุดธูปเทียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว พอจุดธูปจุดเทียนไหว้พระเสร็จแล้ว .. ก็กล่าวว่า

'ขออาราธนาท่านมหาบัวมาโปรดโดยด่วน'

เราว่า *'โอ๊ย ทำไมครูจารย์พูดอย่างนี้'* ท่านว่าขอให้ผมพูดเต็มหัวใจผมเถอะ ว่าอย่างนั้น..."

เรื่องนี้ภายหลังทราบจากคนรถที่คอยอุปัฏฐากรับใช้องค์หลวงตาว่า เหตุการณ์ครั้งนั้น แกได้รับคำสั่งด่วนจากองค์หลวงตาให้รีบเข้าไปที่วัดป่าบ้านตาดในเวลา ๑๑ โมงวันนี้ องค์หลวงตาเล่าถึงเหตุการณ์ในวันนั้นว่า

"...พอดีตอนสายมามันบันดลบันดาลอะไรก็ไม่รู้นะ พอเช้าวันนั้นขึ้นมาตอน ๑๑ โมง มันบันดลบันดาลอะไรก็ไม่รู้นะ เราก็สั่งให้ไปในตลาดเลย ร้านชวลิต ให้นายบุญขับรถมาหาเราเดี๋ยวนี้ *'เราจะไปถ้ำผาปู่ ไปเดี๋ยวนี้นะ'*

เขาก็บึ่งรถมาเลย มาก็ไปแบบรีบด่วน แต่ไปแบบรีบบ้าเราต่างหาก ตามประสาเรานะ พอไปก็ยังมีเวลาอีกนิดหนึ่ง ยังเป็นห่วงเพราะท่านอาจารย์ชอบคุ้นเคยกัน เลยไปแวะวัดท่านอาจารย์ชอบเสียคืนหนึ่ง ออกจากนี้ก็ไปค้างที่อาจารย์ชอบคืนหนึ่ง เช้าวันหลังจึงไปหาท่าน ... พอถึงวัดถ้ำผาปู่ พอทราบว่าท่าน (หลวงปู่-คำดี) พักแล้ว เราบอกพระว่า

'อย่าไปกวนท่านนะ วันนี้ผมจะพัก ไม่กลับ ผมจะค้างกับท่าน อย่าไปกวนท่านนะ ผมจะไปหาที่พักก่อน พอได้เวลาแล้วจะมาหาท่าน เวลานี้ท่านยังพักอยู่'

เขาปิดประตูเงียบ พอเรามานี่ พระองค์นั้นแอบไปทางด้านหลัง ไปบอกหลวงปู่คำดี พอทราบท่านจึงรีบออกมาโดยเปิดประตูเหล็กเลื่อน เรียก

'ท่านมหา ท่านมหาอยู่นี่เหรอ?'

โบกมือเรียก เราเลยดุพระว่า *'ไปรบกวนครูบาอาจารย์ทำไม? ท่านองค์นี้นี่น่ะก็จะคุยอยู่แล้วนี่นะ'* พอไปถึงแล้ว ท่านพูดว่า *'โฮ้ มาเร็วดีนะ'*

'เร็วอะไร? แล้วท่านอาจารย์จะมีเรื่องคุยอะไรกัน?'

'เดี๋ยวมันจะได้พูดกันแหละ'

บทเวลาได้คุยกันแล้ว ท่านถึงพูดถึงเรื่องขออาราธนาท่านมหาบัวมาโปรดโดยด่วน คือว่ามาโดยด่วน พอผมนิมนต์เมื่อวาน วันนี้ท่านก็มาวัดนี้ท่านไม่เคยมาเลยท่านมาจะให้แน่นอนขนาดไหน ท่านว่าอย่างนั้น

เราก็ไม่เคยไปจริงๆ นะ ไม่เคย ก็ไปวันนั้นเป็นครั้งแรกเลยแหละ แต่ค้างที่วัดอาจารย์ชอบคืนหนึ่ง วันหลังท่านก็ยังบอกว่าเร็วอยู่ นั้นละที่นี่

ท่านปิดประตูหมดเลยนะ ๖ โมงเย็น เราเข้าหาท่าน ๒ ต่อ ๒ เลย คุยธรรมะกัน ท่านปิดประตูหมดไม่ให้ใครเข้าไป คุยกันตั้งแต่ ๖ โมงเย็นถึง ๒ ทุ่ม ท่านเล่าวิถีจิตของท่านละเอียด เพราะเรากราบเรียนท่านว่า

'ยังไงท่านอาจารย์ให้พูดเต็มเม็ดเต็มหน่วยไปเลยนะ กระผมจะฟังตามทุกระยะ เราบอก ขัดข้องตรงไหนๆ จะได้คุยกันสะดวกๆ'

เพราะฉะนั้นท่านถึงเปิดของท่านออกเรื่อยๆ เราก็ฟังไป พอไปถึงจุดนั้นละทีนี้ จุดที่ว่ามันเหมือนหอกเหมือนหลาวทิ่มแทงท่าน ท่าน

---

[๑] "แว่นดวงใจ" เป็นหนังสือพระธรรมเทศนาโดยหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

หลวงปู่ขาว อนาลโย กับ หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

โดดขึ้นมาจุดธูปอาราธนาเรา พอมาถึงจุดนี้มันเป็นอย่างนี้ๆ นี้ละจุดสำคัญมาก อกผมจะแตก ท่านว่าอย่างนั้น ท่านเล่าไป เล่าละเอียด พอท่านเล่าจบลงแล้วเราก็ถวายธรรมท่าน พอถวายปั๊บนี้ ขึ้นดัง โอ้ก เลยทันทีนะ.. เมื่อถึงจุดสำคัญ .. เหมือนกับหอกกับหลาวที่มันนะ เหมือนกับว่า...ถอดหลาวออก ทีนี้ก็พุ่งเลย รู้ช่อง

'เออๆๆ มันต้องอย่างนี้ซิ ...'

มันสะดุดใจท่านมาก *'เออ เอาละทีนี้ รู้ช่องแล้ว'* ทีนี้เปิดโล่งแล้วยังแต่จะเข้าเท่านั้น ท่านว่านะ มันต้องอย่างนี้ๆ ขึ้นเลย ๒ ต่อ ๒ นะ เสียงลั่น เพราะอุทาน ท่านดีใจมาก พอท่านเล่าให้ฟังเราก็รู้นี่นะ พอเล่าไปถึงจุดนั้นปั๊บ เราก็ถวายธรรมท่านข้อนั้นปั๊บ ท่านก็เปิดโล่ง ท่านก็บอก เออ ทีนี้เปิดแล้วๆยังแต่จะก้าวเท่านั้นแหละ ทีนี้เปิดโล่งแล้วจะก้าวเท่านั้นแหละ มันต้องอย่างนี้ๆ อุ๊ยเสียงลั่นเลยนะ ๒ ต่อ ๒ เท่านั้นนะ บทเวลาท่านขึ้นนี้เสียงลั่นเลยนั่นละ ขั้นนั้นแล้วมันก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะท่านก็พูดเข้ากันได้แล้วกับปัญหาที่เราถวายท่าน เปิดแล้วว่างั้นเถอะ ท่านก็เข้าใจแล้ว หมายถึงว่า เปิดโล่งแล้วยังเหลือแต่จะก้าวเข้าเท่านั้นแหละ ท่านบอก *'เปิดโล่งแล้ว'* หมายความว่าท่านเข้าใจแล้ว ถ้าก้าวปุ๊บนี่เข้าเลยความหมายก็ว่างั้น

จากนั้นท่านจึงเล่าให้ฟังว่า ท่านจุดธูปมานิมนต์เรา เราเลยตอบท่านว่า

'ผมก็มาสะเปะสะปะมาประสาบ้าของผมล่ะ'

'เอาละ ประสาอะไรช่างเถอะนะ สดๆ ร้อนๆ นี้เอาละ' ...

ทีนี้พอคราวหลังนี้ไปเยี่ยมท่านอีก ก็มีคนมีญาติโยมติดตามไปด้วยอีก เราเลยต้องเขียนจดหมายย่อๆ เอา เขียนจดหมายย่อ คือพูดง่ายๆ ว่า ปัญหาที่ถามนี้ถ้าไม่รู้ถามไม่ได้ แล้วปัญหาที่จะตอบนี้ถ้าไม่รู้ก็ตอบไม่ได้ ต้องเป็นภาคปฏิบัติเท่านั้น ปริยัติเอามาพูดไม่ได้เลย

เราก็ถามท่านย่อๆ ข้อที่ ๑ ว่าอย่างนั้นๆ ข้อที่ ๒ ว่าอย่างนั้นๆ เราก็ยื่นถวายท่าน พอท่านจับได้ท่านอ่านด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส อ่านยิ้มเรื่อยๆ ยกขึ้นแล้วยื่นมาให้เรา ท่านเขียนเสียก่อนนะ เขียนตอบเรียบร้อย แล้วยื่นมาหาเรา เราก็อ่าน พออ่านแล้วเราก็เขียนแล้วยื่นไปอีก ข้อที่ ๒ ท่านก็รับแบบเดิมนั่นละ แล้วท่านก็ยิ้มเลยเทียวนะ พอตอบข้อที่ ๒ เป็นอันว่าลงจุดแล้วหมดปัญหาเรียบร้อยแล้ว

ตั้งแต่นั้นมาก็เลยไม่ได้คุยกันอีก เพราะตอนนั้นท่านหูหนวกแล้ว พูดกระซิบ ท่านกระซิบกับเรา เราได้ยินตอนนั้นหูเราไม่หนวก แต่เราจะไปกระซิบกับท่าน ท่านได้ยินยังไง ตกลงต้องเขียนยื่นให้ท่านตอบมา ตั้งแต่นั้นท่านบอกเป็นอันว่าหายสงสัยแล้ว มันก็เข้ากันได้แล้วกับปัญหาที่เราถามไป ถามว่ายังไงๆ ท่านตอบตรงนั้นแล้ว ถึงท่านไม่บอกว่าหายสงสัยมันก็เข้าใจแล้วเข้าใจไหมละ

ไม่นานนะ ท่านก็มรณภาพ ก็เรียกว่าเป็นอยู่กุฏิท่านนั่นแหละ ไม่เป็นที่ไหนเพราะตอนนั้นท่านไปไหนไม่ค่อยได้แล้วแหละ ท่านอยู่กุฏิท่านเท่านั้นเอง ส่วนที่นั่นที่นี่เราไม่อยากพูด เราแน่ใจที่กุฏิท่าน เพราะธรรมะนี่เป็นธรรมะที่จ่อเข้าแล้วเปิดโล่งแล้ว ยังเหลือแต่จะก้าวเข้าเท่านั้นเอง"

องค์หลวงตากราบเยี่ยมหลวงปู่ชอบ

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

องค์หลวงตาได้ไปกราบเยี่ยมหลวงปู่ชอบ ฐานสโม วัดโคกมน จังหวัดเลย ในโอกาสเดียวกันกับที่ได้เข้าสนทนาแก้ปัญหาธรรมกับหลวงปู่คำดี วัดถ้ำผาปู่ จังหวัดเลย ดังนี้

"...พอเที่ยงเราก็ออกจาก (วัดป่าบ้านตาด) นี้ .. ออกจากนี้ไปแล้วก็ไปพักที่วัด (โคกมน จังหวัดเลย) ของท่านอาจารย์ชอบ เพราะมีโอกาสอยู่พอสมควรก็เลยพัก ตื่นเช้าวันหลังฉันเสร็จแล้วก็จะไปหาท่านอาจารย์คำดี .. ทีนี้ไปบิณฑบาต .. เดินไปด้วยกันสององค์ พระไปก่อนแล้ว เรากับท่านเดินตามๆ ไปคุยกันไปเพราะมีโอกาส ..

เราไปค้างที่วัดโคกมนคืนหนึ่ง แต่ก่อนเป็นศาลาหลังเก่า ไปคราวนี้ไม่ได้ดู ยังอยู่หรือเปล่าไม่รู้ศาลากรรมฐานแต่ก่อน ตอนไปบิณฑบาตท่านถือไม้เท้าไป ไม้เท้าก็พวกไม้เปาะ (ไม้ไผ่ชนิดหนึ่ง) นี่แหละ แป๊กๆ ไป เดินไปคุยกันไปแล้วหันหน้าปั๊บ

'ฮ่วย ท่านมหาขอเงินสัก ๓ พันหน่อยน่ะ' หันหน้าปั๊บเข้ามาท่านว่างั้น

'แล้วจะเอาไปทำอะไร'

'จะไปทำอันนั้นๆ' 'เอ้อ ให้' ว่างั้นเลย พอกลับมาเราก็จัดไปให้ท่านเลย นั่นเวลาจะพูดเป็นอย่างนั้น

หลวงปู่ชอบกับเราสนิทกันมากนะ สนิท

กันมาเป็นเวลานานแต่สมัยหลวงปู่มั่นอยู่หนองผือท่านก็ไป หลวงปู่ขาวก็ไปพักที่นั่นด้วยกัน หลวงปู่ชอบก็ไป แต่นั้นมาสนิทกันมาเรื่อย โคกมนเราก็เคยไปเสมอแต่ก่อน ตอนสังขารร่างกายท่านปรกติ เราเคยไปพักกับท่านก็เคยไป โคกมน ..

นิสัยท่านกับสัตว์ป่ามีเสือ เป็นต้น รู้สึกว่าท่านสนิทกับเสือมาก เสือมาหาท่านบ่อยๆ เราพูดอย่างนี้ใครเชื่อได้ เขาไม่เชื่อใช่ไหม ก็เขาไม่เป็นท่านเป็น ครูอาจารย์แต่ละองค์ๆ จะเด่นไปคนละทิศละทาง หลวงปู่ขาวนี่เกี่ยวกับช้าง ช้างป่า ช้างบ้านคุ้นทั้งนั้น หลวงปู่ชอบนี่พวกเทวดาด้วย เสือนี่สำคัญมาหาบ่อย แปลกอยู่นะ พูดขึ้นว่าเสือเรายังไม่เจอก็ยังน่าหวาดเสียว ท่านไปพักประเทศพม่าท่านอยู่บนเขาบนถ้ำ ไปพักอยู่ในถ้ำ มีแคร่เล็กๆ อยู่ๆ ๕ โมงเย็นกว่าๆ แล้ว เสือก็ขึ้นไปนั้น ทาง-จงกรมท่านอยู่นี้สุดนี้ แคร่ท่านอยู่นั้น

อยู่ๆ เสือโคร่งก็โผล่ขึ้นมา ท่านมองไปเห็น *'มาอะไร'* แน่ะฟังซิ มันมองมาดูคน มองดูที่มันจะโดดขึ้น หัวจงกรม มันโดดขึ้นไปนอนอยู่นี้ มันเป็นหินเป็นลานๆ อยู่หน่อยหนึ่ง มันโผล่ขึ้นมาแล้วก็มองดูคน แล้วมองดูนี้สักเดี๋ยวปุ๊บขึ้นเลย นอนเลียแข้งเลียขาอยู่นั้นเฉย แน่ะเห็นไหมล่ะ ท่านก็อยู่ มันน่าเชื่อไหมล่ะพวกตาบอดหูหนวกพวกเรามันไม่เชื่อง่ายๆ แหละ ความจริงขนาดไหนมันก็ไม่ยอมเชื่อ *'มึงขึ้นมาอะไร'* ท่านว่าอย่างนั้นนะ แต่ท่านไม่ได้พูดอะไรกับมันแหละ ขึ้นมาก็มานอนเหมือนหมานอน เลียแข้งเลียขาเลียเล็บมัน ดูคนนิดเดียวๆ ท่านยังนึกว่ามันมาชั่วคราวแล้วจะลงหนีไปเที่ยว จนกระทั่งค่ำเข้าๆ ก็ยังอยู่ที่นั่น ที่นี้ท่านจะเดิน-จงกรมไปนั้นมันก็นอนอยู่ข้างบน ท่านเดินจงกรมนี้มันรู้สึกเสียวๆ ท่านว่า *'มีขยาดๆ นิดๆ จะกลัวก็ไม่เห็นกลัว'* ท่านจะเดินจงกรมเข้าไปนั้นรู้สึกเสียวๆ นิดๆ เพราะมันนอนอยู่นี้

องค์หลวงตากับหลวงปู่ชอบ

เส้นทางสัญจรในเขตประเทศพม่า
สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒

วันนั้นต้องสละ กลางคืนเลยไม่กล้าเดิน-จงกรม นั่งสวดมนต์ภาวนาแล้วก็นอนเลย ตื่นขึ้นจุดไฟขึ้นมามันยังนอนอยู่นั้น นอนเงียบนะ ท่านก็ไม่กล้าเดิน ท่านว่าอย่างนั้น จนกระทั่งเช้าขึ้นมา ทีนี้นอนไม่กระดุกกระดิกเลย เหมือนหมานอน ถึงเวลาจะลงไปบิณฑบาตมันยังอยู่จะทำไง ทางบิณฑบาตก็ไปหัวจงกรมนี้ ตรงไปนี้ เสือก็นอนอยู่นี้ ทีนี้เลยไปที่นั่นละ ท่านเรียบร้อยแล้ว ครองผ้าแล้วไป

พอท่านเดินไปนั้นก็ว่า *'นี่เราจะไปบิณฑบาตพระหิวข้าวนะ'* พูดหยอกเล่นกันกับมัน มันเฉยแต่มองดูเราอยู่ *'นี่พระหิวข้าว'* พูดกับมัน *'จะบิณฑบาตมาฉัน อยากไปที่ไหนก็ไป อยากอยู่ที่นี่ก็แล้วแต่หรืออยากไปที่ไหนก็ไป'* เท่านั้น ท่านก็เดิน เขาก็นอนเฉยๆ ท่านก็ลงไป แต่ท่านไม่กล้าพูดให้ใครฟังกลัวเขาจะมาทำลายมัน ไม่พูดเลยท่านว่า กลัวเขาจะมาทำลายมัน

บิณฑบาตฉันในบ้านนะ มีแคร่ออกมาข้าง-นอกมาฉัน เพราะมันไกล ท่านว่า พวกญาติโยมเขาเคยปฏิบัติอยู่แล้วอย่างนั้น พอบิณฑบาตออกมาก็มีที่พักฉันที่นั่น ฉันเสร็จแล้วล้างบาตรล้างอะไรเสร็จท่านก็สะพายบาตรขึ้นเขา มาสายเลยหายเงียบเลย เขาลงไปเมื่อไรไม่รู้ ตั้งแต่บัดนั้นก็ไม่เห็นขึ้นมาอีก แต่เสียงมันร้องอยู่ตามข้างๆ โอ๋ย มันร้องของมันประจำ ท่านว่า แต่ไม่เคยขึ้นมาอีก อย่างนั้นละบ่อยนะ ท่านว่า กับเสือ เสือมาหานี่บ่อย ไม่เห็นมีทำอะไรนะ บางทีท่านไล่มันไปมันยังนั่งดูเราอยู่เฉย ท่านเลยเอาผ้าโบก ไปนะ โดดโก้ก มันตื่น ลงไปนั้นก็ไปเฉย พอมันลงไปแล้วไปบิณฑบาต หรือมันจะเล่นไม่ซื่อกับเราน้า ท่านนึกในใจ ไปนี้ก็ต้องชำเลืองดูหรือมันจะไปหมอบอยู่ข้างทางมันลงไปแล้ว เสือโคร่งท่านก็ลงไปบิณฑบาต ตามข้างทางไม่มีเลย ไปไหนไม่รู้ บ่อยละกับเสือ ครูจารย์ชอบ เรื่องเสือนี้เด่นกว่าเพื่อน ได้คุยกันสนุกสนาน เรื่องอรรถเรื่องธรรมก็สับปนกันไปนั้น

ท่านไปอยู่ประเทศพม่าตั้ง ๕ ปี ท่านพูดภาษาพม่าได้คล่อง คงจะไปอยู่กับพวกพม่าเลยหรือยังไงก็ไม่รู้ หรือพวกไทยใหญ่ เพราะประเทศพม่าก็มีหลายแห่ง เราก็ไม่ได้ถามท่าน มีแต่ว่าพม่าเท่านั้น เลยเข้าใจว่าประเทศพม่าเลย แต่ท่านพูดภาษาพม่าได้คล่องนะ แสดงว่าไปอยู่กับพวกพม่าจริงๆ มันเป็นเรื่องแปลกเรื่องอัศจรรย์อย่างนั้นละ เวลาแสดงขึ้นมาใครจะไปคาดได้ยังไง คาดไม่ได้

ตอนนั้นสงครามอังกฤษ มาป้วนเปี้ยนอยู่แถวนั้นพวกอังกฤษ ท่านไปอยู่ที่นั่นเขาเลยมาเห็นท่านว่าเป็นพระไทย ยิ่งถือเป็นข้าศึกใหญ่โต บอกเขาชี้แจงให้ทราบ *'ท่านมานี้ท่านมานานแล้ว ก่อนสงครามท่านมาอยู่ที่นี่'*

เขาฟังแต่เขานิ่งๆ นะ ท่านไม่มีอะไรกับใคร กับโลกกับบ้านเมืองอะไร ไม่มี ท่านมาภาวนาของท่านอยู่อย่างนี้ พูดแล้วเขาก็ไป แล้ววันหลังมาอีก มาก็มาไล่เบี้ยอีกแหละ ก็ชี้แจงให้ฟัง จนกระทั่งเขายืนยันรับรอง *'ถ้าจะทำลายท่าน ให้ทำลายคนทั้งบ้านนี้เสีย'*

>>

>> เขาก็ว่าอย่างนั้น เขาเชื่อเขารับรองเลยว่าไม่มีอะไร ดูลักษณะเขายังไม่ไว้ใจอยู่นะ เห็นท่าไม่ได้การ นั่นละเหตุที่จะได้กลับเมืองไทย เขาก็เลยมาพูดกับท่าน อย่างนี้ไม่ไว้ใจละดูท่า มันมาอยู่เรื่อย เขาก็เลยพาท่านไปส่งทาง ทางมันทางป่า พวกคนป่าเขาเที่ยวหากัน ส่วนมากก็พวกยาฝิ่นยาอะไร แล้วเขาก็บอกทาง ให้จับทางนี้ไว้ให้ดี ไปข้างหน้าจะมีทางพวกโขลงช้างพวกอะไรผ่านไปผ่านมา ให้จับทางนี้ไว้ให้ดี อย่าปล่อยทางนี้ ทางนี้จะถึงเมืองไทยเลยเขาบอก ไม่มีบ้านผู้บ้านคน มาในป่าไม่ได้ฉันจังหัน มากลางคืนด้วย พักที่ไหนก็พัก โอ๊ย สัตว์เสือเต็มป่าเต็มดง แต่ก็ไม่มีอะไรละ ท่านก็มาของท่าน

ทีนี้เป็นวันที่สองหรือที่สามไม่ทราบนะ เพราะท่านเดินทางอยู่เรื่อยๆ ท่านเพลีย เพลียเอามาก จะเดินต่อไปไม่ได้แล้ว *'เอ๊ ทำไงนี่ ยิ่งอ่อนยิ่งเพลียลงทุกวัน หิวข้าวก็หิว'* เพลียกับความหิวก็อันเดียวกันนั่นแหละ ท่านเลยนึกวิตกขึ้น อย่างนั้นนะ

'ตั้งแต่เรายังดีๆ อยู่ อยู่ที่ไหนเทวดาก็มาหาเราอยู่เสมอ เวลาเราจนตรอกจนมุมนี้เทวดาไปไหนหมดไม่เห็นมีสักตนสองตน หรือจะปล่อยให้พระตาย มาหวังเอาผลประโยชน์ของตัวเองเท่านั้นหรือ ไม่ได้คิดถึงอรรถถึงธรรมที่กว้างขวางครอบโลกเหรอ'

ท่านนึกเฉยๆ นะ ท่านนั่งรำพึงเพราะเหนื่อยมาก จากนั้นท่านก็เดินทางต่อไป ไม่นานนะ ห่างจากนี้ไปก็ประมาณสัก ๓๐ นาที ท่านว่า พอไปมีผู้ชายคนหนึ่งเดินมาแล้วมานั่งจบอาหาร กำลังนั่งจบอยู่อ้าว ดงนี้ก็เป็นดงป่าแท้ๆ ไม่มีผู้มีคน ผู้ชายคนนี้มาจากไหนน้า ผิดสังเกตเอาเหลือเกิน ท่านก็เดินไปตามด่านนั้นแหละ เขานั่งจบอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ว่า *'นิมนต์พระคุณเจ้าพักฉันจังหันที่นี่เสียก่อน แล้วค่อยเดินทางต่อไป เขาก็บอกเลยว่าจะถึงเมืองไทยในวันนี้แหละ'*

เขาพูดบอกเลยนะ นี่โยมมาจากไหน มาจากโน้น ชี้ขึ้นฟ้านู่น ไม่บอกว่ามาจากบ้านใดเมืองใด มาจากนู้น ท่านก็สังเกตดูลักษณะท่าที ก็เหมือนคนเรานี่แหละไม่ได้ผิดกันเลย อะไรก็เหมือนกันหมด การแต่งเนื้อแต่งตัวก็เหมือนกันหมด ทีนี้เวลาเขาเอาของมาใส่บาตร ท่านก็ปลดบาตร ปลดอะไร ของอยู่ในบาตรท่านก็ปลดออก แล้วก็รับบาตรเขา พอรับบาตรเสร็จแล้วท่านก็ให้พรเขา

คนเดียวเท่านั้นละ ผู้ชาย พอให้พรเสร็จแล้ว ถ้าคนอื่นพูดก็เป็นอย่างหนึ่ง นี่ท่านพูดเอง เป็นเรื่องแปลกประหลาดเรื่องอัศจรรย์ ท่านว่า พอให้พรเขาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เขาก็บอกว่า *'จะลาละครับ'*

เขาก็เดินไป มันมีต้นไม้ต้นหนึ่งอยู่ข้างนั้น เขาก็เดินไปข้างๆ พอไปบังต้นไม้นั้นแล้วหายเงียบไปเลย ท่านคอยมองดูจะเดินไปที่ไหนอีกก็ไม่เห็น ก็ต้นไม้ใหญ่ๆ มันโล่งข้างล่าง มองไปมันก็เห็นหมด ท่านว่า ไปลับต้นไม้ต้นเดียวแล้วหายเงียบเลย เอ๊ ไปยังไงน้า มองที่ไหนก็ไม่เห็น ท่านเลยเดินตามไปดู ไปก็เห็นแต่ต้นไม้เปล่าๆ คนนั้นก็หายเงียบเลย ท่านเลยกลับมาฉันจังหัน

แต่อาหารนี่มันแปลก ท่านว่า กลิ่นมันไม่ได้กลิ่นเหมือนอาหารธรรมดาเรา พูดไม่ถูก ท่านว่างั้นฉันก็พอดีเลย พอดีเราอิ่ม อันนั้นก็พอดีหมด ทำไมมันจึงช่างเหมาะกันเหลือเกิน ท่านฉันแล้วก็มีกำลังพักสักหน่อยท่านก็เดินทางต่อไป ได้รำพึงถึงเทวดาตนนั้นยิ่งกว่าที่เขามาหาเราตอนกลางค่ำกลางคืนเพราะท่านเคยติดต่อเทศนาว่าการสอนเขาเป็นประจำ เพราะฉะนั้นถึงว่าซิ เวลาพระจะเป็นจะตายเทวดาไม่เห็นมามอง มามากต่อมาก นี่มาก็มาคนเดียว แล้วท่านก็มาถึงเมืองไทยในวันนั้นแหละ แปลกอย่างนั้นละฟังซิ บ้านคนไม่มี แต่อาหารมันแปลก กลิ่นไม่เหมือนอาหารเรา

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

ทีนี้อาหารก็เป็นอาหารคนเราธรรมดานะ ไม่ใช่เช่นอย่างอาหารเจแจอะไร ไม่มี ก็อาหารพวกเนื้อพวกปลาธรรมดา มันก็แปลกอยู่ ท่านว่า จึงได้คิด เอ๊อ ความคิดความคาดนี่มันคิดไม่ได้นะคาดไม่ได้นะ อย่างนี้จะเป็นอะไร จะให้เป็นคนธรรมดาเป็นไปไม่ได้ ท่านว่างั้น เพราะไม่ใช่บ้านผู้บ้านคน อาหารก็เหมือนกัน กลิ่นอาหาร โอชารสรู้สึกว่าซึ้งทุกอย่าง ฉันลงไปก็พอดีหมด พอดีอิ่ม นี่อันหนึ่ง ท่านเล่าให้ฟัง

ไปอยู่โน้น ๕ ปี ท่านภาวนามาตั้งแต่ต้นๆ นั่นแหละ มาหลังๆ นี้คนยุ่งท่าน ตลอดพระเณรก็โกโรโกโส ทำให้เสียไปหมดนั่นแหละ พระแบบเปรตแบบผีแทรกอรรถแทรกธรรมนั่นซีมันมีอยู่ อยู่ด้วยกันคุยสนุกแหละกับท่านอาจารย์ชอบ เพราะคุ้นกันมาก...”

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (สนั่น จันทปัชโชโต ป.ธ.๙) วัดนรนารถสุนทริการาม กทม.

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เป็นพระมหาเถระอีกรูปหนึ่งที่องค์หลวงตานำมาเล่าเป็นตัวอย่างสอนแก่พระเณรว่า ครั้งหนึ่งท่านกับท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ มีธุระไปเยี่ยมท่านเจ้าคุณสมเด็จฯ ที่วัดนรนารถฯ

เมื่อไปถึงกุฏิของเจ้าคุณสมเด็จฯ ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ก็ผลักประตูห้องเข้าไปตามแบบคนที่สนิทสนมกันมานาน พบว่าท่านเจ้าคุณสมเด็จฯ กำลังนั่งสมาธิอยู่ เจ้าคุณสมเด็จฯ แสดงความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่เห็นว่าเจ้าคุณธรรมเจดีย์อุตส่าห์เมตตามาเยี่ยมเยียน จากนั้นจึงได้สนทนากันอยู่พักใหญ่ ซึ่งเป็นสิ่งที่องค์หลวงตารู้สึกประทับใจในคำกล่าวที่เป็นคติของเจ้าคุณสมเด็จฯ ดังนี้

“...ท่านเรียกเรา *'อาจารย์ๆ'* เรียกให้เป็นเกียรติ หรือเรียกนำบรรดาลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายก็ได้ ท่านแก่กว่าเราดูเหมือน ๖ พรรษา หรือไง แต่ท่านเรียกติดปากว่า *'ท่านอาจารย์'*

องค์หลวงตากับสมเด็จพระมหามุนีวงศ์

ข้อคิดอีกข้อหนึ่งก็คือท่านพูดถึงว่า *'ผมนี้แม้จะอยู่ในกรุงเทพฯ ก็ตามนะท่านอาจารย์ ส่วนมากไม่ได้ฉันอาหารแบบในกรุงเทพฯ นะ อยู่ที่นี่ผมไม่ได้ฉันอาหารดิบๆ ดีๆ อะไรนะ ฉันอาหารแห้งๆ ฉันไปวันหนึ่งๆ เพราะถ้าฉันอาหารดีๆ แล้วภาวนาไม่เป็นท่า ผมจะฉันอาหารแห้งๆ ถ้าฉันอาหารแห้งๆ แล้วภาวนาดี'*

ท่านให้เหตุผลมันเข้ากันได้กับที่เราฝึกเรามาแล้วนะ ถ้าท่านไม่ทำแล้วท่านจะพูดไม่ถูก..."

คำกล่าวของเจ้าคุณสมเด็จฯ ตรงนี้ทำให้องค์หลวงตารู้สึกถึงใจกับความเป็นนักภาวนาและนักต่อสู้สังเกตใจของท่าน เพราะองค์หลวงตาท่านทราบดีว่าผู้บำเพ็ญจิตตภาวนาจำต้องมีการระมัดระวังและคอยควบคุมสิ่งที่จะทำให้ขัดขวางต่อการภาวนาได้ ด้วยเหตุนี้เองทำให้องค์หลวงตาให้ความเคารพต่อท่านเจ้าคุณสมเด็จฯ เสมอมา

สำหรับท่านเจ้าคุณสมเด็จฯ เองก็เช่นกัน สังเกตว่าท่านก็ได้ให้ความเมตตาและให้เกียรติต่อองค์หลวงตาอยู่ไม่น้อย ทุกๆ ปีหากมีการทำบุญเนื่องในวันคล้ายวันเกิดของเจ้าคุณสมเด็จฯ ท่านเจ้าคุณสมเด็จฯ จะต้องได้นิมนต์องค์หลวงตาไปแสดงธรรมอยู่เสมอ ทุกครั้งที่องค์หลวงตามีโอกาสไปกราบเยี่ยมเยียนเจ้าคุณสมเด็จฯ ท่านจะคึกคักขึ้นทันทีแม้ขณะป่วยอยู่โรงพยาบาลก็ตาม ดังนี้

"...สมเด็จมหามุนีวงศ์ วัดนรนารถฯ ท่านพูดคำไหนออกมามีเป็นคำสะดุดใจทุกประโยคนะ เราอดคิดไม่ได้ ท่านเป็นเปรียญ ๙ ประโยค ชื่อท่านชื่อสนั่น .. ท่านพูดคำไหนรู้สึกสะดุดใจก็็กเลยนะ พอเราเข้าไปหาท่าน ท่านรู้สึกว่าตื่นเต้นมาก ตื่นเต้นด้วยความดีใจ ท่านกำลังคุยกับโยมอะไร พอเราโผล่เข้าไป ท่านจะคึกคักขึ้นทันทีเลยนะว่า

โอ๊! *พระเศรษฐีธรรมมาแล้ว พระเศรษฐีธรรมนับวันจะหายากเข้าทุกวันๆ ไม่เหมือนพระเศรษฐีเงินซึ่งนับวันเกลื่อนกลาดไปหมด เศรษฐีธรรมนี้นับวันจะหายากเข้าทุกวัน แต่พระเศรษฐีเงินนี้นับวันจะเกลื่อนเข้าไปทุกวัน'*

นั่นน่าคิดไหมล่ะ เราสะดุดกึ๊กทันทีเลย พระเศรษฐีธรรม เศรษฐีเงิน

ท่านพูดคำไหนออกมาทำให้คิด อย่างท่านอยู่โรงพยาบาลศิริราชก็เหมือนกัน หมอทางศิริราชแหละเขาไปบอกว่า *'สมเด็จฯ ท่านมารักษาตัวอยู่ที่ศิริราช'*

ทีนี้พอได้โอกาสเราก็ไปกราบเยี่ยมท่านที่ศิริราช ไปก็พอดีเป็นเวลาที่ .. ปกติก็ต้องนอนนั่นแหละ นั่งมันลำบาก นี่ไปท่านนอนหันหน้าไปทางฝาโน้น เราเข้าไปทางนี้ พระขึ้นไปเหมือนหนึ่งว่าจะไปปลุกท่าน เรารีบบอกพระ

'ผมไม่ได้มากวนท่าน ให้ท่านอยู่สะดวกสบาย จะพบท่านเมื่อไรก็ได้เวลานี้เป็นเวลาท่านพักผ่อน ไม่ให้กวน'

คือคุยกันเมื่อไรก็ได้ เราก็นั่งรอ ไม่นานนะ ท่านหันหน้ามา อันนี้ที่น่าคิดมากอีกนะ ตามธรรมดาต้องพยุงท่านขึ้นนะ เวลาท่านจะนั่งจะอะไรต้องพยุงขึ้น อันนี้พอท่านหันหน้ามามองเห็นเรานี้ดีดผึงเลยเทียว แล้วก็มีอุทานออกแบบน่าคิด เราก็ลืมๆ เสีย เพราะพบท่านทีไรท่านจะมีคติธรรมให้เป็นที่ระลึกกับเราอยู่เสมอ

คราวนี้ก็อีกเหมือนกัน ท่านดีดผึงเลยนะ ลุกขึ้นเอง *'พระหายากมาแล้ว พระหายากนับวันจะหาได้ยากเข้าทุกวันๆ ไม่เหมือนพระหาง่ายเกลื่อนตลาดเกลื่อนบ้านเกลื่อนเมือง'*

เอาอีกแหละ แน่ะฟังซิ โอ๋ย ท่านคุยท่านรื่นเริงจริงๆ นะ อีกสองวันหมอที่เขาบอกไปหาเราว่า *'สมเด็จฯ ท่านกลับวัดแล้ว ท่านหายแล้ว' 'เหรอ'* เราก็ถาม

'โอ๊ย เหมือนปาฏิหาริย์ พอหลวงพ่อไปเยี่ยมท่านคึกคักขึงขังตึงตังยิ้มแย้มแจ่มใส พอวันหลังท่านออกจากโรงพยาบาลเลย'

ท่านว่า *'ทีนี้ไปได้แล้ว'* ท่านไปแล้วจะออกแล้ว ท่านว่า *'มันเป็นยังไงนะ อาจารย์มหาบัวมาเยี่ยม มันเหมือนปาฏิหาริย์ เอายาอะไรมาชโลมเรา'*

ท่านว่าอย่างนี้นะ ท่านพูดเอง เหมือนเอายาทิพย์มาชโลมเรา ดีดผึงเลย มีกำลังวังชาขึ้นทันทีทันใด ท่านพูดคำไหนน่าคิดนะ สมเด็จฯ นี้ท่านมีความสนใจต่ออรรถต่อธรรม ท่านไม่ได้ลืมตัวนะ เพราะเคยสนิทกันมานานแล้วตั้งแต่ท่านเป็นมหาอยู่ พอเป็นสมภารเจ้าวัดท่านก็หนักแน่นในธรรมตลอดมา..."

หลังจากวันนั้นไม่นาน ท่านก็หายอาพาธอย่างรวดเร็วจนเป็นที่ประหลาดใจแก่แพทย์ผู้ให้การรักษา ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าความปีติรื่นเริงในธรรมจัดว่าเป็นธรรมโอสถรักษาโรคชั้นเลิศทีเดียว องค์หลวงตากล่าวยกย่องคุณธรรมเจ้าคุณสมเด็จฯ ว่า

"เจ้าประคุณสมเด็จพระมหามุนีวงศ์เป็นพระแท้ กราบไหว้ได้ด้วยความสนิทใจ .. นอกจากท่านจะเป็นนักปริยัติแล้ว ท่านยังเป็นนักปฏิบัติ นักภาวนา เวลาพบปะสนทนากับเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ท่านจะสนทนาแต่เรื่องการปฏิบัติธรรมเกี่ยวกับสมาธิภาวนาด้วยทุกครั้ง ท่านจะไม่พูดถึงเรื่องโลกๆ ภายนอกอันเป็นสิ่งสกปรกโสมมเลย พระเณรเราควรที่จะประพฤติปฏิบัติ รักษา ตามแบบอย่างที่ท่านเคยปฏิบัติเอาไว้ โดยเฉพาะเจ้าอาวาสนี้สำคัญมากนะ เพราะเป็นผู้นำคนปกครองคน"

หลวงพ่อบัว สิริปุณโณ วัดหนองแซง อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

หลวงพ่อบัวเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นองค์หนึ่ง มีอายุพรรษาน้อยกว่าองค์หลวงตา สถานที่ของการสนทนาธรรมในครั้งนี้ คือวัดป่าแก้วชุมพล อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ในปีนั้นหลวงปู่ขาว อนาลโย ได้พักจำพรรษาอยู่ที่วัดนี้ด้วย การสนทนาในครั้งนี้ทำให้ปัญหาธรรมของหลวงพ่อบัวผ่านพ้นไปได้ด้วยอุบายคำแนะนำขององค์หลวงตา

(แถวยืนจากซ้าย) หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต หลวงพ่อปรีดา ฉันทกโร (แถวนั่ง) พระอาจารย์อุ่นหล้า ฐิตธัมโม หลวงปู่ขาว อนาลโย

เหตุที่ท่านทั้งสองจะได้พบกันนั้นมีเหตุมาจากฆราวาสท่านหนึ่งชื่อ**โยมกล่อม** ซึ่งเป็นโยมพ่อของ**ท่านพระอาจารย์ปรีดา ฉันทกโร (หลวงพ่อทุย)**[๑] ครั้งนั้นโยมกล่อมตั้งใจมานิมนต์องค์หลวงตาไปทำบุญอายุหลวงปู่ขาว อนาลโย องค์หลวงตาถามโยมกล่อมทันทีว่า

"ไปนิมนต์หลวงพ่อบัวหรือเปล่าล่ะ?"

แกตอบว่า *"นิมนต์ครับกระผม"*

องค์หลวงตาท่านว่า *"ถ้าหลวงพ่อบัวไปเราจะไป เรายังมีอะไรๆ ยิบๆ ยิบๆ อยู่กับหลวงพ่อบัว พูดอะไรมันมีอะไรอยู่ ข้องๆ ใจเอานิมนต์ให้ได้นะ บอกด้วยว่าเราก็จะไปนะ"*

พระอาจารย์ปรีดา ฉันทกโร

[๑] วัดป่าดานวิเวก (ดงสีชมพู) อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

จากนั้นโยมกล่อมก็ไปนิมนต์หลวงพ่อบัวถึงที่วัดของท่านเหมือนกัน ปรากฏว่าหลวงพ่อบัวก็ถามโยมกล่อมด้วยคำถามเดียวกันว่า *"ได้นิมนต์อาจารย์มหาบัวหรือเปล่า? ถ้าไม่นิมนต์อาจารย์มหาบัวไปอาตมาก็ไม่ไป ถ้าอาจารย์มหาบัวไม่ไปอาตมาก็ไม่ไป อาตมาจะไปเพราะอาจารย์องค์เดียวนี้เท่านั้น"*

แกตอบว่า *"ผมนิมนต์ท่านมานี้แล้ว ท่านก็ถามถึงเหมือนกันว่า หลวงพ่อบัวจะไปหรือเปล่า?"*

หลวงพ่อบัว สิริปุณโณ

หลวงพ่อบัวกล่าวขึ้นทันทีว่า *"โอ๋ย ถ้าท่านอาจารย์มหาไป เราไป ไป ไป ไป"*

ว่าดังนั้นแล้วท่านก็ไปในงานนี้ทันที ในครั้งนั้นหลวงพ่อบัวท่านเป็นคนสั่งจัดกุฏิเองเลยทีเดียว โดยท่านพักอยู่หลังหนึ่ง และให้องค์หลวงตาพักอีกหลังหนึ่งซึ่งอยู่ติดกับรั้วและอยู่ใกล้ๆ กัน เพราะศาลาอยู่ลึกๆ ตรงกลางวัด กุฏิในวัดที่ติดเขตรั้วก็มีเพียงกุฏิ ๒ หลังนี้เท่านั้น

เมื่อครูบาอาจารย์ทั้งสองท่านเสร็จธุระส่วนตัวแล้ว องค์หลวงตาจึงเริ่มซักไซ้ไล่เลียงหาเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดข้องภายในของหลวงพ่อบัว ดังนี้

องค์หลวงตาเริ่มพูดก่อนว่า *"ผมมามุ่งหลวงพ่อนะนี่ ผมไม่ได้มางานใดๆ นะ"*

หลวงพ่อบัวตอบว่า *"ผมก็มามุ่งครูจารย์เหมือนกันแล้ว"* องค์หลวงตาว่า *"เอ้า เล่าเป็นยังไง? เอ้า เล่ามาตั้งแต่เริ่มปฏิบัติทีแรกภาวนาตั้งแต่เป็นตาปะขาวมาบวชทีแรกเล่าจนกระทั่งปัจจุบันเป็นยังไง อย่าปิดบัง เล่ามาโดยลำดับ เอ้า ผมจะฟังให้ตลอดวันนี้ ผมไม่ได้สนิทใจนักกับหลวงพ่อนะ ผมพูดตรงๆ นะ"*

จากนั้นหลวงพ่อบัวท่านก็เล่ามาโดยลำดับๆ จนถึงจุดปัจจุบัน พอถึงจุดนี้องค์หลวงตาบอกทันทีว่า

"เอ้า เล่าไปซี" ตอบว่า *"พอ"* องค์หลวงตาบอกอีก *"เล่าไปซี"* ตอบว่า *"หมดเท่านี้"* องค์หลวงตาเลยถามว่า *"แล้วความเข้าใจว่ายังไง?"* ตอบ *"หมดเท่านี้"*

ท่านถามอีกว่า *"แล้วความเข้าใจว่ายังไงละ? เอ้า ว่าซิ"*

"เข้าใจว่าสิ้นแล้ว" ท่านถามต่อว่า

"แล้วเป็นอย่างนี้มานานเท่าไรแล้ว?"

"เป็นมาได้ ๑๐ กว่าปีแล้ว"

เมื่อทราบความตามนั้นแล้วองค์หลวงตาท่านก็ยังไม่ได้ตอบไปในเวลานั้นว่าหลวงพ่อบัวสิ้นหรือยังไม่สิ้น แต่ท่านแนะทางเดินโดยเริ่มอธิบายในจุดที่ละเอียดให้ฟัง

"เอ้า ทีนี้ให้พิจารณาอย่างนั้นๆ นั้นนะ เอาเลย ต่อจากนั้นให้เลย จับให้ดีนะ... อธิบายให้ฟัง เต็มที่ แล้ววันนี้ไม่ต้องไปสวดมนต์ ไม่ต้องไปในงานนู้น ให้ภาวนา เอาให้มันได้วันนี้ รู้วันนี้ละ มันเข้าวงแคบแล้วนี่น่า"

พอพูดกันจบเรียบร้อยแล้วท่านกล่าวต่อว่า *"ไป ลงไป เริ่มภาวนาตั้งแต่บัดนี้ไปนะ ทำยังงั้นล่ะ"*

การอธิบายกันในคราวนั้นท่านว่าใช้เวลานานพอสมควร เมื่อจบการอธิบายแล้วจากนั้นหลวงพ่อบัวท่านก็กลับไปภาวนาที่กุฏิ ส่วนองค์หลวงตาไปสวดมนต์ที่ศาลา ครั้นถึงตอนเช้าขณะที่องค์หลวงตากำลังนั่งภาวนาอยู่ ยังไม่ทันออกจากที่ภาวนาเลย ก็มีเสียงกุ๊บกั๊บๆ ดังขึ้นในเวลาใกล้สว่างของวันใหม่ องค์หลวงตาจึงถามขึ้นว่า *"ใครนี่?"*

หลวงพ่อบัว สิริปุณโณ

ศาลาการเปรียญและพระประธานวัดป่าแก้วชุมพล อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร ในอดีตเป็นวัดที่องค์หลวงตาสนทนาธรรมกับหลวงพ่อบัว สิริปุณโณ

หลวงพ่อบัวตอบ *"ผมครับ" "หลวงพ่อบัวเหรอ?"*

ตอบ *"ใช่ครับ"* องค์หลวงตาบอก *"เออขึ้นมาๆ"*

จากนั้นหลวงพ่อบัวท่านก็เล่าถึงการภาวนาในคืนนั้นให้องค์หลวงตาฟัง ดังนี้

"...จับอุบายท่านอาจารย์ เข้าปุ๊บเลย... เพราะแต่ก่อนมันไม่รู้เนี่ย ได้แต่เฝ้ากันอยู่นั้นเสีย แสดงว่าสำเร็จเสร็จสิ้นก็อยู่งั้นเสีย พอมาถึงที่นั่นแล้วก็เอาอุบายท่านอาจารย์เข้าใส่ ปุ๊บๆ โห ไม่นานเลย ปรากฏ เหมือนกับ...คานกุฏิขาดยุบลงทันที เหมือนกับว่าก้นกระแทกดิน แต่ไม่เจ็บเหมือนกับคานกุฏิขาดลง ตูมลงพื้นเลย

ฮึบ ทีเดียวเลย แต่จิตมันก็ไม่กังวลนะ เพราะมันไม่รู้สึกเจ็บปวดอะไรนี่ ในขณะนั้นพอพึบลงไปนั่น ทีเดียวเท่านั้น นิ่ง... พอมันหายจากขณะนั้นแล้ว จิตก็รู้ตัว ออกมา ข้างนอกมาก็มารู้ว่า

'ฮื้อ ว่าคานกุฏิ ถ้าขาดแล้วมันก็ลงกันทั้งพื้นนี้ ลงไปถึงดินนั่น ทำไมมันถึงดีๆ อยู่นี่' มันก็รู้กันทันทีนะว่า *'โห นี่มันคานอวิชชาขาด'*

โอ้โห เวลานั้นมัน มันพูดไม่ถูกเลย...พอขณะนั้น ทำงานกันไปเสร็จสิ้นไปแล้ว ทีนี้มันเหมือนกับว่า เป็นคนละโลกเลยเชียว ผมเลยไม่นอนทั้งคืน เมื่อคืนนี้..."

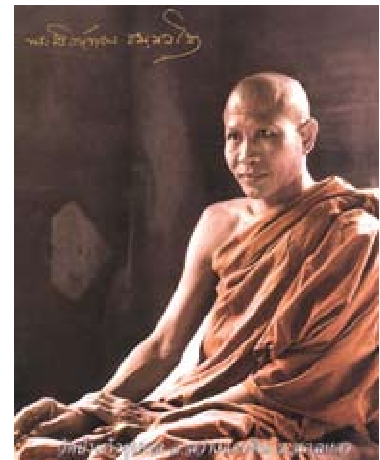
หลวงพ่อบัวกล่าวกับองค์หลวงตาอย่างซาบซึ้งจับจิตจับใจว่า

"...ผมกราบท่านอาจารย์ทั้งคืนเลย มันไม่ทราบเป็นยังไง มันกราบพระพุทธเจ้า กราบพระธรรม กราบพระสงฆ์ กราบท่านอาจารย์ตลอดคืนเลย ผมไม่นอนจนกระทั่งเดี๋ยวนี้นะ โฮ้ มันอะไรเหมือนกับ ถ้าพูดภาษาพระพุทธเจ้าว่า เสวยวิมุตติสุข มันอะไรพูดไม่ถูก

อัศจรรย์ครูบาอาจารย์ พระธรรม เห็นคุณของท่านอาจารย์ ฮู้ย เห็นจริงๆ เด่นจริงๆ ถ้าไม่ใช่ท่านเราจมไปแล้ว ไม่ไปถึงไหนแล้ว เดชะจริงๆ กราบ...กราบอยู่อย่างนั้น..."

องค์หลวงตาท่านปรารภถึงเรื่องนี้ว่านับแต่นั้นมาก็ไม่ได้พูดคุยอะไรกับหลวงพ่อบัววัดหนองแซงอีกเลย จนกระทั่งหลวงพ่อบัวท่านมรณภาพไป องค์หลวงตาบอกว่าถึงจุดนี้แล้วไม่จำเป็นต้องมีอะไรเพิ่มเติมให้เป็นประโยชน์อีกแล้ว เพราะมันพออยู่ในตัวแล้ว หมดปัญหาแล้ว ไม่จำเป็นต้องเอาอะไรมาพูดอีกแล้ว

พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร

พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร วัดป่าแก้วชุมพล อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

พระอาจารย์สิงห์ทองเป็นพระกรรมฐานอีกรูปหนึ่งที่อยู่ทันสมัยหลวงปู่มั่นและได้ติดตามองค์หลวงตาไปตลอดตั้งแต่อยู่บ้านห้วยทราย จันทบุรี กระทั่งก่อตั้งวัดป่าบ้านตาด จึงมีความคุ้นเคยสนิทสนมกับองค์หลวงตามาก ครั้งหนึ่งท่านได้สนทนาธรรมในขั้นละเอียดสุด ดังนี้

"...ท่านสิงห์ทองมาถามเราเลยในฐานะลูกศิษย์กับอาจารย์ เพราะเป็นลูกศิษย์เรามาดั้งเดิม พูดตรงไปตรงมา ท่านบอกว่า

'เรื่องจิตของท่านเวลานี้ในจิตมันไม่มีอะไรสงสัยแล้ว หายหมดไม่มีอะไร แต่ไม่บอกขณะ ไม่บอกขณะที่สิ้นสุด ไม่มีอะไรเหลือในจิต ไม่มีเลย จิตไม่มีปรากฏกิเลสเลย หมดๆ ไป

พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโรกับคุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ

คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ

เลย หายเงียบไป ในจิตนี้หายสงสัย แต่เรื่องขณะใดที่จะให้ทราบว่าสิ้นสุดขณะนั้นขณะนี้ไม่มี พิจารณาไปๆ หมดไปๆ หมดเอาเลย เลยไม่ทราบขณะว่าอย่างนั้น

นี่มันขัดข้องตรงนี้ แต่ไม่ได้ขัดข้องว่าเจ้าของมีกิเลสนะ มันขัดข้องครูบาอาจารย์และสาวกทั้งหลาย ท่านบรรลุธรรมอยู่ในอิริยาบถยืน เดิน นั่ง นอน อันนี้ท่านเหล่านั้นรู้หมด แต่ผมไม่รู้ แต่มันหายสงสัยแล้ว เรื่องกิเลสนี้ไม่มี หายเงียบไปเลย'

จากนั้นเราแย็บให้ฟังว่า

*'เออ.. ที่ท่านเล่าให้ฟังนั้นน่ะผมไม่มีที่ค้าน จะมีก็มีแต่เงาเฉยๆ เงาเช่นว่าเป็นขณะนั้นขณะนี้ องค์ไหนท่านเป็นท่านก็เล่าออกมา องค์ไหนไม่เป็นจำเป็นอะไรจะต้องเล่า กิเลสหมดก็หมดเท่านั้นเอง นี่อรหันต์มี ๔ ประเภท ให้ท่านเทียบก็แล้วกันนะ **สุกขวิปัสสโก** ผู้รู้อย่างเรียบไปเลยก็มี อย่างท่านไม่รู้เลย แต่ว่ากิเลสมีในใจไม่มี .. หมด แต่ไม่ได้บอกขณะใด เรียกว่าเรียบไปเลย ท่านอาจจะอยู่ใน**สุกขวิปัสสโก***

***เตวิชโช ฉฬภิญโญ จตุปฏิสัมภิทัปปัตโต** พระอรหันต์มีหลายประเภท องค์หนึ่งแสดงฤทธิ์อย่างนั้น องค์หนึ่งแสดงอย่างนี้ องค์หนึ่งเงียบไปเลยอย่างท่านสิงห์ทองท่านว่าเงียบไปเลย ความสงสัยว่าเจ้าของมีกิเลสก็ไม่สงสัย หายสงสัย แต่อันนี้ไม่บอกขณะ ส่วน**เตวิชโช ฉฬภิญโญ จตุปฏิสัมภิทัปปัตโต** มีขณะบอกๆๆ*

ที่พูดมาแล้วไม่สงสัยในความรู้ของท่านที่เป็นแล้ว ผลของความรู้นั้นออกมาไม่มีที่ค้าน อย่างไรมันก็รู้อยู่กับจิตซึ่งเป็นนักรู้นั่นละ มันสิ้นหรือไม่สิ้นก็รู้'..."

องค์ท่านกล่าวสรุปให้ฟังว่าเรื่องขณะมันเป็นเงาต่างหาก ความจริงมันอยู่กับจิตที่เป็นนักรู้ด้วยกัน มันต้องรู้ของจริงด้วยกันและแจ้งออกมาจากนั้นเลย ภายหลังเมื่อท่านพระอาจารย์สิงห์ทองมรณภาพลงไปแล้ว อัฐิของท่านก็แปรสภาพเป็นพระธาตุในเวลาต่อมา

พระอานนท์บรรลุธรรม

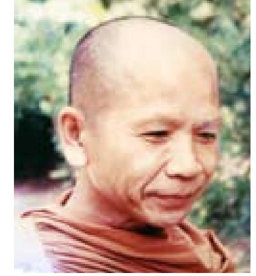
"...**พระอานนท์**จะเป็นพระอรหันต์ในวันทำสังคายนาตามพระพุทธเจ้าทรงทำนายไว้ จึงเว้นช่องไว้สำหรับพระอานนท์ช่องเดียว ๔๙๙ ที่ ๕๐๐ เอาไว้สำหรับพระอานนท์ พระอานนท์ไม่นอนทั้งคืน ภาวนามีแต่เร่งที่จะให้ตรัสรู้ ทีนี้ไม่อยู่ในปัจจุบันธรรมที่ควรจะตรัสรู้ละซี ก็เอาแต่เรื่องที่พระพุทธเจ้ารับสั่งไว้แล้ว อีก ๓ เดือนเธอจะได้บรรลุธรรม ก็เลย ๓ เดือนๆ อยู่ข้างนอก ไม่ได้เข้ามา ..

จนกระทั่งจวนจะสว่างแล้วเห็นท่าไม่ได้การ มุ่งจะบรรลุเท่าไร ก็มีแต่มุ่งตามวันตามคืนตามกาลเวลาที่พระองค์ทรงทำนายไว้เท่านั้น ไม่ได้มุ่งเข้ามาจุดในปัจจุบันที่จะตรัสรู้ธรรมก็ไม่ตรัสรู้ ก็เลยทอดอาลัยเสีย เราจะไม่ไหวแล้วนะนี่ วันพรุ่งนี้จะทำสังคายนา เราจะพักสักหน่อย พอว่าพักสักหน่อย ความยึดของจิตในอดีตที่ผ่านมาแล้วว่าอีก ๓ เดือนเธอจะตรัสรู้ และตรัสรู้ในวันทำสังคายนานี้ก็สงบไป จิตหดเข้ามาเป็นปัจจุบัน นั่น

พอเอนกายลงไปอย่างนี้พระอานนท์จึงสำเร็จในอิริยาบถ ๔ จะว่านั่งก็ไม่ใช่จะว่านอนก็ไม่ใช่ จะว่ายืนว่าเดินก็ไม่ใช่ ท่านเอนลงกำลังจะนอน เอนลงเท่านี้ หัวยังไม่ถึงหมอนนะ ตรัสรู้ปึ๋งขึ้นมาเวลานั้นเลย นี่จิตเป็นปัจจุบัน หดเข้ามาเป็นปัจจุบัน ไม่แส่ส่ายไปตามอดีตอนาคต ก็เลยตรัสรู้ผึงขึ้นมาก็ทราบเอง..."

พระอาจารย์อุ่นหล้า ฐิตธัมโม

เจดีย์บรรจุอัฐิธาตุพระอาจารย์สิงห์ทอง สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓ พระอาจารย์อุ่นหล้า ฐิตธัมโม เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันของวัดป่าแก้วชุมพล ดำริให้สร้างไว้คู่กันตามความเกี่ยวข้องแต่อดีต

เจดีย์บรรจุอัฐิธาตุแม่ชีแก้ว สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙

องค์หลวงตาได้พูดถึงเจดีย์ทั้งสองว่า "(แม่ชีแก้ว) แกรู้สึกว่ารักมากเลยนะ ใครๆ เคยเป็นลูกมายังไงๆ แกรู้หมด สมัยไหนๆ แกย้อนพิจารณาหมด นี่เพราะงั้นเวลาแกตาย ท่านอุ่นถึงเอาอัฐิของผู้เฒ่าแม่แก้วนี่มาก่อเจดีย์เป็นคู่กันเพราะท่านอุ่นก็พอทราบเกี่ยวกับเรื่องท่านสิงห์ทองผู้เฒ่าแม่แก้วเนี่ย ว่าเคยผูกพันกันมานาน ตั้งแต่ท่านสิงห์ทองไปอยู่กับเรา ที่ห้วยทรายนั่นแหละ ไปมาหาสู่กันตลอด ทีนี้เวลาแกตายแล้วก็เลยเอาอัฐิของแก เอาพระธาตุของแกมาบรรจุไว้ที่เจดีย์เป็นคู่กับท่านสิงห์ทอง ท่านอุ่นนั่นแหละทำ เราไม่เคยสนใจเลย..."

พระอรหันต์ ๔ ประเภท

"...**พระอรหันต์ ๔ ประเภท**ตามที่ท่านแสดงไว้ในตำรา .. **สุกขวิปัสสโก** ผู้รู้แจ้งเห็นจริงอย่างเรียบราบ สงบไปเลยเงียบๆ สงบร่มเย็นไปเลย ไม่ผาดไม่โผนไม่โจนทะยานในกิริยาที่กิเลสขาดจากใจท่านเรียบหมดไปเลย **เตวิชโช** ได้วิชชา ๓ ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติย้อนหลังได้ จุตูปปาตญาณ เล็งดูสัตว์โลกที่เกิดที่ตายเกลื่อนอยู่ในโลกธาตุนี้ได้ อาสวักขยญาณก็จ้าอยู่ในหัวใจแล้ว **ฉฬภิญโญ** นี่ประเภทที่สาม ได้อภิญญา ๖ เหาะเหินเดินฟ้าดำดินบินบน หูทิพย์ ตาทิพย์ เนรมิตได้หลายอย่างหลายประการ คนเดียวตั้งเป็นพันเป็นหมื่นคนก็ได้ ประเภทที่สี่ **จตุปฏิสัมภิทา ๔** แตกฉานในปฏิสัมภิทาญาณทั้ง ๔ คือ อัตถปฏิสัมภิทา ธัมมปฏิสัมภิทา นิรุตติปฏิสัมภิทา ปฏิภาณปฏิสัมภิทา

อัตถปฏิสัมภิทานี้ พูดมาเพียงย่อแต่ตีความหมายออกได้กระจ่างแจ้งไปหมด อัตถะ คือครอบเอาไว้ บวกไว้ ถ้าเป็นมัดก็มัดไว้ เขาเรียกกระทู้ แก้กระทู้คือว่าแก้มัด เช่นมัดเป็นกองอย่างนี้ พอแก้นี้ออกกระจายออกไป **ธัมมปฏิสัมภิทา** ธรรมะแต่ละแขนงๆ แตกออกอีกๆ ที่แตกกระจายออกไปจากอรรถนี้เป็นธรรม ธรรมแตกกระจายออกไป **นิรุตติปฏิสัมภิทา** แตกฉานในคำพูด วาจาการโต้การตอบ เทศนาว่าการ ไม่มีอัดมีอั้น ล้ำยุคล้ำสมัยไปตลอดเลย กระจายไปหมด แตกฉาน **ปฏิภาณปฏิสัมภิทา** ยังแตกฉานครอบ ๓ อัตถะ ธัมมะ นิรุตติ ครอบไปอีก

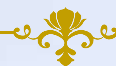
พระอรหันต์ประเภทที่สี่นี้ครอบหมดในบรรดาพระอรหันต์ทั้งหลาย เป็นประเภทที่เด่นมาก เยี่ยมในวาสนาของท่าน กิ่งก้านสาขาดอกใบนี้เป็นเครื่องประดับท่านสวยงามไปหมด ชุ่มเย็นไปหมด กระจายออกให้โลกได้รับความชุ่มเย็นไปกว้างขวางมากมาย...

ส่วนความบริสุทธิ์นั้นเสมอกันหมด ไม่มีใครยิ่งหย่อนกว่าใคร ตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงมา จนกระทั่งถึงสาวกองค์สุดท้าย เสมอภาคกันหมดเป็นอันเดียวกัน .. นี้คือพื้นฐานแห่งธรรมธาตุ .. ที่ต่างกันตามอำนาจวาสนาของผู้บำเพ็ญบารมีมา กว้างแคบ ลึกตื้น หนาบาง ต่างกันในวาสนาอันนี้ ตามนิสัยวาสนาที่สร้างมาทำความปรารถนาต่างกัน ปรารถนาเป็นอรหันต์แล้ว เมื่อถึงขั้นเป็นอรหันต์แล้วขอให้มีอำนาจวาสนาหนักในทางนั้นๆ เด่นในทางนั้นๆ เวลาสำเร็จมาแล้วก็เป็นอย่างนั้น..."

เทศนาธรรมสงเคราะห์โลก

นับแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ เป็นต้นมา
ภายหลังหมดสิ้นความสงสัยในธรรมทั้งปวงแล้ว
องค์หลวงตาได้เมตตาสงเคราะห์โลกด้วยการแสดงพระธรรมเทศนา
แก่หมู่เพื่อนพระเณร นักปฏิบัติด้านจิตตภาวนา ตลอดถึงฆราวาสญาติโยมที่เข้ามาเกี่ยวข้อง
ตลอดจนสงเคราะห์ด้านวัตถุสิ่งของแก่โลก อย่างไม่อาจประมาณค่าเป็นตัวเลขได้

องค์ท่านสอนคณะศิษย์อยู่เนืองๆ ให้ทราบหลักการฟังธรรมที่ถูกต้องและอานิสงส์แห่งการฟังธรรม ดังนี้

“...การฟังเทศน์อบรมจิตใจ ให้ตั้งไว้ที่จิตของเรานี้ เรียกว่า สติเฝ้าบ้าน จิตนั่นแหละเป็นบ้าน เวลาท่านเทศน์ไปจะเห็นผลประจักษ์ ดังท่านแสดงไว้ในธรรมว่า การฟังเทศน์มีอานิสงส์ถึง ๕ อย่าง

ข้อที่ ๑. ผู้ฟังจะได้ยินได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยได้ยินได้ฟัง

ข้อที่ ๒. สิ่งใดที่เคยได้ยินได้ฟังแล้วแต่ยังไม่เข้าใจชัด จะเข้าใจแจ่มแจ้งชัดขึ้น

ข้อที่ ๓. จะบรรเทาความสงสัยเสียได้

ข้อที่ ๔. จะทำความเห็นให้ถูกต้องได้

ข้อที่ ๕. เป็นข้อสำคัญ จิตผู้ฟังย่อมสงบผ่องใส นี่เกิดขึ้นจากขณะฟังเทศน์ จิตเมื่อไม่ส่งออกข้างนอกย่อมสงบ เมื่อสงบย่อมผ่องใส

นี่เป็นคุณสมบัติประจำผู้ที่ฟังเทศน์ด้วยความตั้งใจจริงๆ ผลจะปรากฏอย่างนั้น จิตสงบผ่องใสนี่สำคัญ ถ้าสงบแล้วก็ผ่องใส...”

เทศนาอบรมพระ

การเทศนาสอนโลกขององค์หลวงตา ท่านจะแสดงธรรมอบรมพระแยกจากฆราวาส เพราะพระและฆราวาสมีชีวิตความเป็นอยู่และความมุ่งมั่นต่างกัน เนื้อธรรมที่แสดงจึงต่างกันออกไป หากแสดงธรรมรวมๆ กันแล้วผลย่อมไม่เต็มที่ องค์ท่านเคยเปรียบเหมือนกับการปรุงแกงหม้อใหญ่ให้คนจำนวนมากได้รับประทาน จะให้ถูกปากทุกๆ คนย่อมเป็นไปไม่ได้ จากนั้นถ้ามีเวลาเหลือพอ องค์ท่านจึงจะแสดงธรรมเพื่อชนกลุ่มน้อยด้วย เพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงกัน

สอนตนจริง สอนผู้อื่นก็จริง

ในอดีตช่วงเรียนหนังสือและออกปฏิบัติ การเทศนาว่าการของท่านมีแต่การเทศน์สอนตนเองตลอดมา หากมีเทศน์บ้างก็เพราะเลี่ยงไม่ได้จริงๆ ดังนี้

"...พอออกปฏิบัติแล้ว ทีนี้มันก็เป็นมหาแล้วล่ะ การเทศนาว่าการก็ไม่ได้เป็นอารมณ์...ไม่เคยสนใจกับการเทศน์ให้ใครฟัง นอกจากเทศน์สอนเจ้าของอย่างเดียว แต่ก็หากมีที่จำเป็นจนได้นั่นแหละ บางทีไปก็ไปพักอยู่บ้านใดบ้านหนึ่ง เขามีงานในบ้านของเขา เขาต้องมานิมนต์เราไปเทศน์ เราบอกว่า *'เทศน์ไม่เป็น'*

เขาไม่ยอมเชื่อเลย เขาว่า *'เป็นมหาแล้วโอ๊ย อย่าว่าเลยว่าเทศน์ไม่เป็น'* เขาว่านะเนี่ย มหาก็ฆ่าตัวเองได้เหมือนกันนะ เขาไม่ยอมเชื่อเลย *'ลงเป็นมหาแล้วเทศน์ไม่เป็นไม่มี'* เขาว่าเลย... อันนั้นก็ไปเทศน์

เวลาจำเป็นจริงๆ หากมีเป็นบางแห่งๆ เพราะเราเที่ยวไปหลายแห่ง ไปบางทีก็มีงานในหมู่บ้านของเขา เขาก็นิมนต์เรามาเทศน์ มันก็จำเป็นต้องได้มา นานๆ ที นอกนั้นไม่เอาไหนละ ไม่เทศน์นะ เทศน์สอนใครไม่เทศน์เลยละ

จากเรียนมาเข้าด้านปฏิบัติแล้วยิ่งไม่สนใจเลย นอกจากจำเป็นอย่างที่ว่านี้ เราก็เทศน์ให้ฟังเสียบ้างเท่านั้น นอกนั้นไม่เอาเลยๆ จากนั้นมามันก็เกี่ยวข้องกับเพื่อนกับฝูง กับประชาชนญาติโยม ก็ต้องได้เทศน์ไปเรื่อยละเรื่อยมาจนกระทั่งป่านนี้

เทศน์สอนเรานี่มันยากนะ เทศน์สอนเรานี่มันเอาจริงเอาจังทุกอย่าง มัดกันทุกแง่ทุกมุมจึงเรียกว่าสอนละซิ เทศน์สอนประชาชนเขาจะเก็บได้หนักเบามากน้อย มันก็เป็นกำลังของเขา แต่เทศน์สอนตัวเองนี้มันเอาจริงเอาจังทุกอย่างว่ายังไงต้องอย่างงั้นนะ บังคับเลยนะ เรียกว่าสอนตัวเอง บีบกันตลอดเลย นี่ละมันยากกว่าสอนประชาชนนะ ..."

ครั้นเมื่อองค์ท่านสอนตนเองบังคับตนเองจนเห็นผลเป็นที่พอใจแล้ว ต่อมามีพระเณรเข้ามาเกี่ยวข้องขออยู่ศึกษาด้วย ท่านก็ให้ความใส่ใจที่จะแนะนำสั่งสอนอย่างจริงจัง ดังนี้

องค์หลวงตา ในพรรษาต้นของการบวช

"...ผมสอนจริงๆ สอนหมู่สอนเพื่อน ขอให้เห็นใจ รับไว้แต่ละองค์ๆ นี้ผมรับไว้จริงๆ ด้วยเหตุด้วยผล สอนเต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มภูมิความสามารถที่จะสั่งสอนได้ การดูหมู่เพื่อนภายในวัดนี้ซึ่งเป็นเสมือนอวัยวะของผม ผมดูอย่างละเอียดถี่ถ้วนทุกอย่างเต็มสติกำลังความสามารถของผม ที่อื่นๆ ผมไม่ได้สนใจ

ผมเคยพูดเสมอ พอออกนอกวัดไปแล้วใส่แว่นตาดำไปเลย ไม่สนใจเพราะไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบ เราไม่ใช่ผู้ที่จะให้โอวาทสั่ง-สอนใครๆ นี่ เป็นเรื่องของเขา สมบัติของใครของเรา แต่นี้หมู่เพื่อนน้อมกายวาจาใจเข้ามา

ถ่ายเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๐๖ อายุ ๕๐ ปี

เพื่อให้เราเป็นภาระ ***อาจริโย เม ภันเต โหหิ, อายัสมโต นิสสาย วัสฉามิ*** นี่ก็รับด้วย ***โอปายิกัง, ปฏิรูปัง, ปาสาทิเกน สัมปาเทหิ ..***

ท่านถึงได้ว่า พึ่งตัวเองยังไม่ได้ต้องอาศัยครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่งไปก่อน ๕ พรรษานั้นท่านพูดไว้พอประมาณ ถ้า ๕ พรรษาล่วงแล้วยังเป็นไปไม่ได้ก็ต้องอยู่เพื่อศึกษาอบรมกับท่านผู้ดีกว่าตนต่อไป คิดดูซิพระ ๖๐ พรรษาที่ยังไม่มีหลักเกณฑ์ก็ยังต้องมาขอนิสัยจากผู้ ๑๐ พรรษา แต่มีหลักจิตหลักธรรมวินัย ท่านบอกไว้แล้วในพระวินัย เพราะมันไม่สำคัญอยู่กับพรรษา แต่สำคัญที่ความทรงตัวได้หรือไม่ได้ สำคัญตรงนี้ต่างหาก...”

ด้วยความรับผิดชอบและปรารถนาดีต่อพระเณรที่มาศึกษาจึงกลายเป็นความเข้มงวดกวดขันในข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ อย่างจริงจัง ดังนี้

“เราเป็นอย่างนั้นจริงๆ กับพระกับเณรนี้เด็ดจริงๆ เพราะฉะนั้นท่านถึงได้นำมาพูด คือจริงจังทุกอย่าง หลักธรรม หลักวินัยเคลื่อนไม่ได้ แต่ก่อนเป็นอย่างนั้น นี่ที่เขาร่ำลือว่าอาจารย์มหาบัวดุๆ คือเขาเห็นแต่เผินๆ คือเข้มงวดกวดขันข้อปฏิบัติ แต่ก่อนไม่ค่อยมีประชาชนญาติโยมเข้าไปเกี่ยวข้อง มีแต่พระเณรล้วนๆ มันก็เข้มงวดกวดขันกันได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยใช่ไหมล่ะ

พวกญาติโยมมา ควรว่าบ้างก็ว่าบ้างเล็กน้อย ดุบ้างอะไรบ้างอย่างนี้ละ ใครก็ร่ำลือว่าอาจารย์มหาบัวดุๆ เดี๋ยวนี้เขาลบลายหมดแล้วไม่มีเหลือละคำว่าดุๆ แล้วดุเท่าไรยิ่งคลานเข้ามา พวกบ้าไม่รู้จักดุ”

> *“ธัมโม หเว รักขติ ธัมมจาริง*
> *พระธรรมย่อมรักษา ผู้ปฏิบัติธรรม ไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว”*

หยุดเทศน์ยาวด้วยโรคหัวใจ

องค์ท่านกล่าวถึงวันที่เริ่มต้นเป็นโรคหัวใจ จนต้องยุติการแสดงธรรมนานหลายปี ดังนี้

“...ระยะ ๒๕๐๔-๒๕๐๕ เทศน์กรรมฐานล้วนๆ พวกพระจะได้ฟังเทศน์เรา กัณฑ์มีตั้งแต่นั้นละ ฟังไม่มีใครมายุ่ง มีแต่เทศน์สอนพระร้อยเปอร์เซ็นต์พุ่งๆ เทศน์แต่สมาธิ-ปัญญาอย่างเดียวมันคล่องตัวพุ่ง

จากนั้นมาปี ๒๕๐๖ ทรุดใหญ่ โรคหัวใจกำเริบ จากนั้นมาเรื่องก็ไม่เป็นท่า ตะเกียกตะกายเทศน์ หยุดมา ๓ หรือ ๔ ปีไม่เทศน์เลย แม้แต่แขกก็รับไม่ได้น่ะ อย่าว่าแต่ไม่เทศน์เลย รับแขกก็รับไม่ได้

เริ่มเป็นวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๐๖ เป็นตอนกำลังเทศน์ในงานเผาศพ**ท่านอาจารย์กงมา จิรปุญโญ** เจ้าอาวาสวัดดอยธรรมเจดีย์ วันนั้นคนเป็นหมื่นๆ พระเป็นพันๆ

คือตามธรรมดาๆ เทศน์ธรรมดาๆ มันก็ไม่เร็วน่ะ เป็นธรรมดาไป ถ้าเทศน์ทั่วๆ ไปนี้มันก็เป็นธรรมดาทั่วๆ ไป ไม่ค่อยเร่งไม่ค่อยเร็วล่ะ...

เราก็เทศน์มุ่งไปทางพระเรามาก เพราะฉะนั้นมันถึงเผ็ดร้อนธรรมะ มันก็ผึงๆ เลย ... พอเทศน์ถึงขั้นสมาธิ .. เรื่องสมาธิเรื่องปัญญานี้เร็ว เริ่มต้นสมาธิก็เริ่มเร็วแล้ว แล้วขั้นของสมาธิกี่ขั้นกี่ภูมิไปตามความละเอียดของสมาธิก็เร็วไปเรื่อยๆ และยิ่งเข้าขั้นปัญญาและปัญญาอัตโนมัติด้วยแล้วยิ่งไปใหญ่เลย หมุนติ้วๆ เวลามันเป็นอย่างนั้นมันหมุนสิ นี่เราไม่เคยเป็น มันอะไรพูดไม่ถูกนะ เหมือนกับเราจะสลบบนธรรมมาสน์ กึ๊กเดียวเลย กึ๊กเดียวเท่านั้น โห เราก็ไม่เคยเป็น หยุดกึ๊กเลยเชียว *'ทำไมเป็นอย่างนี้'*

แต่สติรู้ตลอดเวลาจนกระทั่งรู้สึก รู้สึกชัดเจนว่า

'อ๋อ! นี่แหละที่เขาเรียกว่าเป็นโรคหัวใจเป็นอย่างนี้ อย่างนี้เอง'

คือมันตัวสั่นหมด .. มันจะสลบในเวลานั้นเลยหยุด ถ้าธรรมดาแล้วดีไม่ดีตาย แต่นี้มันก็ไม่เป็นไร จิตใจไม่มีอะไร มันเป็นอะไรก็ดูตามธาตุขันธ์ พอมันค่อยคลี่คลายออกมาๆ นี้ .. พอค่อยเบาเรื่องภายในนี่แล้วออกมาทางส่วนร่างกายนี้ตัวมันสั่นหมดเลย เอวังก็ไม่มี อะไรก็ไม่มี พอลงจากธรรมาสน์ได้ก็ลงจากธรรมาสน์เลย กราบมับๆ หนีเลย คนก็มืดแปดทิศแปดด้านเลย ไม่ทราบว่าเราลงธรรมมาสน์เมื่อใด เราไม่ได้เกี่ยวกับใครนี่ ลงธรรมมาสน์แล้วไปเลย คนจะตาย จะอยู่ได้ยังไง

ตั้งแต่บัดนั้นมาก็รู้ว่า *'อ๋อ! โรคหัวใจมันเป็นอย่างนี้ๆ รู้มาโดยลำดับๆ'...*

นั่นละเทศน์กำลังเร่งเต็มเหนี่ยวๆ หยุดกึ๊กเลย โรคหัวใจมันกระตุกเอาอย่างแรง ขั้นจะสลบไสล ตั้งแต่นั้นมาไม่ได้เทศน์เลย หยุดเลย ต้อนรับแขกคนพูดอะไรกับใครไม่ได้ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๖-๒๕๑๒ มา เล่นกับแขกคนอะไรไม่ได้เลย ..

จากนั้นปี ๒๕๑๔-๒๕๑๕ เริ่มพูดได้บ้างเล็กน้อย ทั้งพูดทั้งระวัง แล้วปี ๒๕๑๘–๒๕๑๙ เริ่มเทศน์สอนคุณเพาพงา (ป่วยเป็นโรคมะเร็งขอมาปฏิบัติธรรมเตรียมตัวตายที่วัดป่าบ้านตาด) .. เทศน์ไม่ได้มากก็เริ่มเทศน์ เทศน์ได้พอธรรมดาๆ เร่งไม่ได้ มันกระเทือน ต่อมามันก็กำเริบอีกในปี ๒๕๒๘-๒๕๒๙ ก็รุนแรงเหมือนกัน หมอเขาห้ามรับแขกจึงหลบหนีไปอยู่ทางพัทยา .. ในสวนลึกๆ อันนั้นก็บังคับเลย เรียกว่าไม่รับแขกทั้งนั้น คนมาจังหันมากเรื่องมากทางกรุงเทพฯ ก็ไป ทางที่ไหนสามย่าน ตอนเช้าเต็มไปทุกวันๆ นั่นแหละ

(แถวนั่งจากซ้าย) หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป พระธรรมเจดีย์ พระจันโทปมาจารย์ (จันโท กตปุญฺโญ) (แถวยืนจากซ้าย) หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน พระครูสมุห์สวัสดิ์ พระพันตรีพักตร์ มีนะกนิษฐ์

(จากซ้าย) หลวงปู่กว่า สุมโน องค์หลวงตา และไม่ทราบนาม

แต่เรามีข้อบังคับเอาไว้ เราจะรับได้เฉพาะตอนเช้านี้ เพราะไม่ใช่เป็นเวลาพูดเทศนาว่าการ พอขบฉันเสร็จแล้วให้เลิกไปเลย ทำอย่างนั้นนานนะ ทีละอาทิตย์กว่าๆ เกือบสองอาทิตย์ก็มี ไปพักสองหนสามหน .. จากนั้นค่อยเบามาเรื่อยๆ แล้วค่อยเทศน์มา ทุกวันนี้เบาโรคหัวใจแทบไม่มีถ้าธรรมดานะ แต่ธาตุขันธ์นี่มันก็บวกกันเข้า มันก็อ่อนด้วยธาตุด้วยขันธ์

'เทศน์ทุกวันนี้ก็เทศน์ไปอย่างนั้น ถ้าเทศน์รุนแรงก็ไม่ได้ มันไปกระเทือนตรงนั้น ให้หายมันไม่หาย เป็นแต่เพียงมันสงบเท่านั้นเอง'..."

ธาตุขันธ์...เครื่องมือธรรม

ความสะดวกในธาตุขันธ์เป็นสิ่งสำคัญต่อการเทศน์ ดังที่องค์ท่านเคยกล่าวไว้ว่า

"...เทศน์ของเราเวลาหนุ่มนี้ .. ไหลเลย...เวลาอัดเทปนี้...กำลังเร่งๆ พอดีลมหายใจ

หมด เนื้อธรรมยังไม่หมด เลยต้องรีบสูดลมหายใจดังฟี้ว ฟี้ว เลยนะ เสียงมันติดอยู่ในเทปนะ ถึงขนาดนั้นนะ เดี๋ยวนี้ โอ๊ย ตายเลย .. นี่ละมันต่างกันนะธาตุขันธ์ มันเป็นยังงั้นจริงๆ นี่เทศน์แต่ก่อน มันไหลออกมา

ยิ่งเทศน์ธรรมะขั้นสูงเท่าไรยิ่งฟังจนแทบไม่ทัน มันเป็นจริงๆ นะ มันพุ่ง พุ่ง เลย เพราะธรรมะออกจากนี้ล้วนๆ ล้วนๆ ไม่ได้ไปคว้าคัมภีร์นั้นคัมภีร์นี้นี่ ออกจากนี้ ธรรมะสูงเท่าไรมันยิ่งเด็ดๆๆ ยิ่งเร็วมันยิ่งพุ่ง เทศน์นี้เร่งจนกระทั่งถึงว่า เป็นปืนกลไปเลย...นี่ละเวลายังหนุ่มน้อย

แต่มันก็เป็นกรรมอันหนึ่งเหมือนกัน พอจากนั้นมาแล้วเป็นโรคหัวใจ ตั้งแต่ ๒๕๐๖ มาเลย นั่นละล้มไปเลย เทศน์นี้หยุดหมด จนกระทั่ง ๒๕๑๒-๑๓ พอพูดได้บ้างเล็กน้อย จาก ๒๕๐๖ ไปถึง ๒๕๑๑-๑๒ นี้ไม่ได้พูดเลย แม้แต่ต้อนรับแขกก็ไม่เอา หลบหลีกปลีกตัวไปหาอยู่ในป่าในรกไป ซุ่มๆ ซ่อนๆ รับแขกไม่ได้

พอ ๒๕๑๓-๑๔ ไปแล้ว ก็มีเทศน์ได้บ้างเล็กน้อย จนกระทั่งถึง ๒๕๒๐ .. ที่ลงหนังสือเล่ม*ธรรมชุดเตรียมพร้อม*และ*หนังสือศาสนาอยู่ที่ไหน*...ที่ออกมาเนี่ย เทศน์สอน .. ตั้งเกือบร้อยกัณฑ์ เทศน์สอนทุกวัน .. นั่นละเริ่มเทศนาละ ถึงไม่เข้มข้นก็ตาม ก็เรียกว่าเริ่มเทศน์ละ จากนั้นมาก็ค่อยไปเรื่อยๆ หากอยู่ในเกณฑ์ระวังโรคหัวใจนี้อยู่ตลอด มันจึงไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ที่จะเทศน์เด็ดๆ เผ็ดๆ ร้อนๆ เหมือนแต่ก่อน โอ๋ ไม่ได้ ว่างั้นเลย จึงต้องลดลง นี่ก็เรียกว่าเป็นกรรมอันหนึ่งเหมือนกัน

คุณเพาพงา วรรธนะกุล

หากว่าร่างกายนี้มันพร้อมมาตลอดแล้ว การเทศน์นี้ รู้สึกว่าจะกว้างขวางมาก เพราะเทศน์ไม่มีหยุดนี่นะ ที่หยุดก็หยุดเพราะโรคต่างหาก โรคบีบบังคับ หยุดไปสักพักหนึ่ง ถึงมาเริ่มออก .. เทศน์แต่ก่อน จริงๆ พูดได้จริงๆ เพราะเราเทศน์อย่างนั้นจริงๆ มันเป็นในนิสัยจิตใจของเราเองนี่ เทศน์ออกมานี้ ไม่ได้บีบไม่ได้บังคับ มันหากเป็นของมันเอง ยิ่งเทศน์ภาคปฏิบัติด้วยแล้ว มันยิ่งไหลเลยนะ คล่องที่สุดเลย พุ่ง พุ่ง พุ่งเลย...”

นอกจากโรคหัวใจจะเป็นเหตุให้ท่านหยุดเทศน์แล้ว ในช่วงที่เกิดสงครามเวียดนามก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งด้วยที่ไม่อาจเทศน์อบรมพระได้ เนื่องจากมีเสียงรบกวนจากเครื่องบินไอพ่นที่บินขึ้นลงสนามบินทหารในจังหวัดอุดรธานีอยู่ตลอด

หากกล่าวถึงระดับความรุนแรงโรคภัยไข้เจ็บประจำองค์ท่านในช่วงอดีตที่ผ่านมา ความหนักหน่วงมิได้มีผลต่อการเทศนาว่าการเท่านั้น ยังกระทบอย่างรุนแรงต่อธาตุขันธ์ร่างกายขององค์ท่านชนิดคณะแพทย์ศิริราชต้องตื่นตระหนกอีกด้วย แต่เพราะ “ใจ” และ “ธรรมโอสถ” ของท่านสามารถผ่อนหนักเป็นเบาลงได้ ดังนี้

“...เรื่องใจสำคัญนะ เรายกตัวอย่าง พวกหมอศิริราชเขาตั้งหน้าตั้งตามานิมนต์เราไปค้างที่ศิริราชสักคืนหนึ่ง ให้ไปค้างที่นั่นเลย แล้วเขาเอาเครื่องอะไรพะรุงพะรังมาให้เราแบก เอาเครื่องมาวัดไว้เพื่อจะได้ดูชัดเจน พอปลดออกมาเขามาดู ทีนี้ตอนหลังมาเขาปลดอันนั้นออกมา เขาว่านี่ *‘โอ้โห’* หมอคนไหนก็ *‘โอ้โหๆ’* ทั้งนั้น *‘แล้วเป็นยังไง?’*

เขาว่า *‘ถึงแค่นี้ตายไปแล้ว นี้มันเลยไปอีกนู้นท่านยังเฉยอยู่ ลงขนาดนี้แล้วมันตายไปห้าทวีปแล้ว นี่ท่านอยู่ได้ยังไง เห็นท่านเฉยธรรมดา ท่านอยู่ได้ยังไง’*

นี่ก็คงกำลังใจใช่ไหมล่ะ กำลังธรรมกำลัง

เครื่องเล่นเทปขององค์หลวงตาที่ใช้ฟังธรรมเทศนาภายในกุฏิ

ใจ เราไม่มีอะไรกับใคร พวกหมอ โอ๋ย ตกใจ ตกใจกันทั้งนั้น พอออกมาดูแล้ว ก็อย่างนั้นละ กำลังใจ ก็เราไม่มีอะไร เราพูดจริงๆ เรื่องกำลังใจกำลังธรรมเป็นอันเดียวกันแล้ว มันจึงไม่มีสะทกสะท้านหวั่นไหวกับอะไรในสามโลกธาตุ

เราพูดจริงๆ ให้สมชื่อสมนามว่าเราสอนลูกศิษย์นี้สอนจริงๆ หรือสอนหลอกลวงท่านทั้งหลาย เราเป็นอยู่นี้คิดดูซิหมอเขาเอามาตรวจกลางคืน ให้เราไปค้างคืนที่ศิริราช โถ เนี่ยๆ เขาว่างั้นนะพวกหมอเขานั่นแหละ เขาว่าเนี่ยมันตายตั้งแต่ขั้นนี้แล้ว นี่ท่านยังไปอยู่โน้น เดี๋ยวนี้น่ะไปอยู่โน้น ท่านอยู่ได้ยังไงว่างั้น พวกบ้า เราอยากว่างี้

‘ก็อยู่ได้ด้วยธรรมละซิ พวกไม่มีธรรมมันเป็นบ้ามันตื่นกัน อย่างนั้นละ’ จบแล้ว...”

สัญญา...ไม่เที่ยง

นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นต้นมา องค์ท่านได้งดเทศน์อบรมพระเณรในวัด ส่วนการนิมนต์ไปเทศน์ข้างนอกนั้นท่านงดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลที่ท่านเคยกล่าวไว้ ดังนี้

“...ไปเทศน์ที่นู่นก็เทศน์ลำบากมาก ไปก็ไม่ได้พักทั้งวัน .. เหนื่อย แล้วความจำ เทศน์ไปก็หลง อ้าว ไปถึงไหนแล้วล่ะ ว่าอย่างนี้แล้วอยู่บนธรรมาสน์นั่น ลืมแล้ว ไม่ทราบเทศน์เรื่องอะไรมา เอ้า ตั้งใหม่ๆ อย่างงั้นนะเดี๋ยวนี้ ความจำไม่เป็นท่า มันไม่เอาไหนแล้วความจำ

ขันธ์ ๕ เป็นทั้งเครื่องมือของกิเลสด้วย เป็นทั้งเครื่องมือของธรรมด้วย เวลากิเลสเป็น

เจ้าของมันก็เอาเป็นเครื่องมือ สนุกฟัดเหวี่ยงกัน ทีนี้มาเป็นเครื่องมือของธรรม ธรรมก็นำมาใช้ซี ก็ใช้ขันธ์อันเดียวกันนี้ เป็นแต่เพียงว่าธรรมท่านไม่ยึดเท่านั้นเอง กิเลสมันยึดเป็นของมัน ขันธ์ ๕ ทั้งหมดเป็นของกิเลสทั้งหมด

กิเลสยึดแต่ธรรมท่านไม่ยึด ใช้เป็นเครื่องมือเฉยๆ ต่างกันเท่านั้นเอง แต่ต้องเอาขันธ์ ๕ เทศน์ มันชำรุดตรงไหนก็ไม่สะดวกตรงนั้นแหละ อย่างเช่นความจำนี้ เทศน์ไปๆ มันหลงลืมไปแล้วจะเอาอะไรมาเทศน์ต่อกันไป

เมื่อเงื่อนต้นหลงลืมไปแล้วจะต่อไปหาเงื่อนปลายยังไงได้ จำไม่ได้ก็ตั้งใหม่ มันก็เป็นแบบใหม่ไปอีก.. เทศน์ที่ไหนๆ เขานิมนต์ไปที่ไหนไม่เอาแล้ว เทศน์ลำบาก .. เหนื่อย ทั้งความจดจำก็ยิ่งเลวลงทุกวันๆ ...”

อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ แม้จะชราภาพเพียงใดองค์ท่านก็ต้องยอมฝืนสังขารอีกครั้ง เดินทางไปเทศน์นอกสถานที่เกือบทั่วประเทศเพราะความรักชาติบ้านเมืองและความเมตตาสงสารพี่น้องชาวไทยนั่นเอง หลังจากนั้นไม่นาน เทศนาของท่านก็เผยแพร่กระจายออกไปทั่วโลกส่งผ่านด้วยระบบอินเทอร์เน็ต เริ่มจากถอดคำเทศน์เป็นตัวหนังสือ ต่อมาเป็นเสียงเทศน์และวิดีโอเทศน์ ลำดับสุดท้ายเป็นการถ่ายทอดสดทั้งในวัดป่าบ้านตาดและทุกสถานที่ที่องค์หลวงตาแสดงธรรม ดังนี้

“ไปเทศน์ที่ไหนออกทั่วโลกๆ ตลอดเลย มันก็มีขบขันที่พูดให้ลูกศิษย์ลูกหาฟัง เรานี่เทศน์สอนโลกตั้งแต่โน้นแหละมา ตั้งแต่หลังวัดดอยธรรมเจดีย์มาแล้วนั่น .. เทศน์มาโดยตลอด เบื้องต้นก็เทศน์สอนพระอยู่ในป่าในเขา จากนั้นพระก็มากขึ้นๆ ประชาชนก็เกี่ยวข้องมากขึ้น”

ช่วงปลายชีวิตขององค์หลวงตาราวต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๒ องค์ท่านเมตตากล่าวว่า *“เทศน์ก็ลดลงๆ จนกระทั่งทุกวันนี้ เดี๋ยวนี้ยังเหลือแต่สูหนี่ อย่างอื่นไม่มี เหลือแต่สูหนี่”*

น้ำธรรมไหลพุ่ง

ด้วยการสอนที่จริงจัง บางครั้งทำให้ผู้มาใหม่เข้าใจว่าองค์ท่านดุด่า ในเรื่องนี้องค์ท่านเมตตากล่าวถึงสมัยอยู่กับหลวงปู่มั่นไว้ ดังนี้

“...พอไปถึงหลวงปู่มั่น มันหาที่ค้านไม่ได้ .. อยู่นานเข้าๆ มันรู้ เวลาท่านดุด่าพระเณร ดุใครก็ตามนะ ดุมากดุน้อย ธรรมะจะออกล้วนๆๆ มากน้อย เด็ดเท่าไร ธรรมะยิ่งพุ่งๆ ก็หาที่ต้องติว่าเป็นตัณหาประเภทใดไม่ได้ เด็ดเท่าใดธรรมะยิ่งออกพุ่งๆ แล้วเราก็ปรับตัวของเราตลอดเวลา ปรับตัวของเราอยู่เรื่อยๆ จึงค่อยเข้ากันได้ เข้าใจเรื่องของท่าน

สุดท้ายถ้าท่านไม่อยู่มันเหมือนกับขาดอะไร ถ้าเป็นอาหารก็ขาดอะไรยังงั้นนะ มันไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ถ้าได้ยินเสียงเปรี้ยง ดังเปรี้ยงปร้าง เอาละซิ ถ้าเป็นฝนก็ฟ้าร้องแล้ว เตรียมหาอะไรมารองรับ

อันนี้เด็ดเท่าไร ธรรมะยิ่งไหลออกมาเลย มันก็ยิ่งอบอุ่นนะ ท่านดุยังงี้มันไม่ใช่ดุ เลยย้อนหลังกลับมา มันมีแต่กำลังของธรรมล้วนๆ นี่เป็นความเมตตาล้วนๆ ไม่ใช่ท่านดุนะ มันก็จับได้เลย

คือกิริยาท่านแสดงเอาขันธ์นี้ใช้ ขันธ์นี้เป็นเครื่องมือของกิเลสมาดั้งเดิม พอกิเลสมุดมอดไปหมดแล้ว ธรรมก็เอาขันธ์นี้เป็นเครื่องมือกิริยาท่าทางขึงขังตึงตังจึงเป็นเหมือนกับกิเลส เพราะมันมีเครื่องมืออันเดียวกัน แต่อันนี้มันเป็นพลังของธรรม เด็ดเท่าไร ยิ่งมีแต่เรื่องของธรรมล้วนๆ ออกมา กิริยาคล้ายคลึงกัน

เมื่อมันรู้แล้วมันก็ยอมรับน่ะซิว่า อ๋อ เราก็เลยเทียบได้เลยว่า เหมือนกับถังน้ำ ๒ ถังนี้ ถังนี้เต็มไปด้วยน้ำที่สกปรก น้ำเต็มแต่สกปรกทั้งถัง ถังนี้น้ำสะอาดเต็มที่ มาเปิดน้ำทั้ง ๒ ถังนี้ออกดูสิ ทีนี้เวลาเปิดแรงเท่าไร สมมุติเราเปิดถังสกปรกก่อนนะ เราเปิดน้อยออกน้อย เปิดมากออกมาก เปิดเท่าไรมันก็พุ่งๆ ออกไปเท่าไร มันก็มีแต่น้ำสกปรก กว้างขวางขนาดไหนมีแต่สกปรกเลอะเทอะไปหมดเลย

ทีนี้เปิดถังน้ำที่สะอาด เปิดขนาดไหนเปิดเต็มที่มันก็ออกเต็มที่เหมือนกัน แต่เป็นน้ำที่สะอาดทั้งหมดนะ แน่ะ มันต่างกันต่างกันอย่างงั้นนะ...”

และด้วยความจริงจังดังกล่าวจึงเป็นที่ร่ำลือและกลัวเกรงแก่บรรดาพระเณร โดยเฉพาะลูกศิษย์ลูกหาและประชาชน ดังนี้

“...อันนี้ก็นึกถึงท่านอาจารย์ฝั้น พวกหมู่พวกชายปั๋ม (ม.ร.ว.ทองศิริ ทองแถมและคณะ) ไปโน้นละ (ไปกราบหลวงปู่ฝั้น) ไม่ค่อยมานี้ เราก็ไม่เคยสนใจกับใคร เข้าใจไหมล่ะ เรื่องนี้ไม่

องค์หลวงตากับพระเณร บนศาลาวัดป่าบ้านตาด

เคยสนใจกับใคร เข้มงวดกวดขันแต่พระเณรที่อยู่นี้ เคลื่อนไม่ได้นะ คนข้างนอกไม่ค่อยเข้ามาแหละ มีแต่พระปฏิบัติต่อกันล้วนๆ ทุกสิ่งทุกอย่างทุกกระเบียดเลยไม่ได้คลาดเคลื่อน ข้อวัตรปฏิบัติหลักธรรมหลักวินัยแน่นปึ๋งตลอดเลยอยู่อย่างนั้น

องค์ไหนเคลื่อนคลาดยังไงไล่เบี้ยกันเลย ทีนี้ก็ร่ำลือไปข้างนอกว่าหลวงตาบัวนี้ดุมาก ใครเขาก็ไม่ค่อยมา เราก็ไม่เคยสนใจว่าจะให้ใครมาหาเรา เพราะปฏิบัตินิสัยเราก็เป็นอย่างนั้นมาดั้งเดิม ตั้งแต่ออกปฏิบัติไม่มีใครมายุ่งกับเราได้เลย ..

แต่ทุกวันนี้ (ระยะโครงการช่วยชาติปี ๒๕๔๑ เป็นต้นมา) เหมือนหูหนวกตาบอดนะ ถ้าเทียบกับแต่ก่อน โอ๊ย เข้ากันไม่ได้เลยภาคปฏิบัติ เพราะฉะนั้นเขาถึงได้ร่ำลือกันนักหนาว่า

‘อาจารย์มหาบัว โอ๊ย ท่านดุมาก’

แต่ก่อนยังหนุ่มเขาก็เรียกว่าอาจารย์-มหาบัว ใครไม่อยากมาละ...”

เตือน..ฟังธรรมอย่าคาดอย่าหมาย

องค์หลวงตากล่าวเตือนผู้ฟังธรรมให้ระวังการคาดการหมาย นึกน้อมเอาจิตของตนไปเป็นอย่างนั้นทั้งที่ไม่จริง ดังนี้

“...นี่พูดอย่างนี้ก็ไม่อยากจะพูด คือเกี่ยวกับผู้มาอบรมศึกษา เวลาเข้าไปแล้วพอถึงธรรมขั้นละเอียดแล้วมักจะหมายนะ คือมักจะหมายมักจะคาด ครูบาอาจารย์พูดอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วนึกน้อมเอาจิตของตัวเองไปเป็นอย่างนั้นทั้งๆ ที่มันไม่จริง แล้วก็เป็นความผิดของผู้นั้น จึงต้องระวังเหมือนกัน ถ้าหากว่าไม่อธิบายไว้บ้างพวกนี้ก็ไม่เข้าใจ เวลาไปถึงจุดใดจุดหนึ่งเข้าไปก็จะได้ยึดเอาอันนี้มาเป็นหลัก

‘อ๋อ ท่านว่าอย่างนั้นนะ’ มันก็มีทางที่จะพิจารณาไปอีกได้

ถ้าบอกอย่างนี้แล้ว ผู้ที่เป็นเถรตรงนั้นสติปัญญาไม่ค่อยรอบนัก ถึงว่าจะเป็นขั้นนั้นก็ตามก็ยังขึ้นอยู่กับนิสัยอีกเหมือนกัน มันจะคล่องแคล่วแกล้วกล้าต่างกันอีดอาดต่างกัน ถึงมหาสติมหาปัญญาเหมือนกันก็ตาม ไม่ใช่ว่าจะเป็นแบบเดียวกันหมด อาจจะไปน้อมนึกเอาอันนั้นมาเป็นของตัวเสียบ้าง เข้าใจว่าตัวเป็นอย่างนั้นเสียบ้างแล้วก็นอนใจ แน่ะลำบาก

ท่านอาจารย์มั่นรู้สึกว่าท่านฉลาดมาก พออธิบายถึงจุดนี้ท่านเว้นเสียปื๊บ ไปเอาข้างหน้าอธิบาย พอไปถึงจุดนั้นท่านเว้นปื๊บๆ ท่านไม่เข้าจุดนั้นเลยคือกลัว ทำไมท่านถึงไม่เข้า

‘เราจึงมาทราบทีหลังว่าที่ท่านไม่เข้าเพราะกลัวจะไปเกิดสัญญาความสำคัญมั่นหมายขึ้นมาในวงปฏิบัติ’

อย่าไปคาดอดีตอนาคตยิ่งกว่าปัจจุบันซึ่งเป็นที่อยู่ของสัจธรรม ให้พิจารณาลงตรงนั้น

ท่านพูดอะไรก็ตามในวงปฏิบัติโดยเฉพาะแล้วอย่าไปคาดเป็นอันขาด..ผิด เอ้า รู้ขึ้นมาจากไหนก็ให้เป็นเรื่องของเราเป็นอย่างนี้ เรื่องของท่านเป็นอย่างนั้น เรื่องของเราเป็นอย่างนี้ ให้เป็นเครื่องยืนยันกันอย่างนี้ เราจะไปน้อมของเราอยากให้เป็นเหมือนท่านอะไรอย่างนี้ไม่ได้..ผิด เช่นว่าสมาธิ รวมอย่างสนิทอย่างนี้นะ แล้วก็น้อมจิตให้มันสนิททั้งๆ ที่มันไม่สนิทก็ผิด มันเป็นอย่างไรก็ต้องเป็นตามหลักนิสัยของตัวเอง ให้รู้ด้วยตัวเอง เป็นสมบัติของตัวเอง สมบัติของเราเป็นอย่างนี้ สมบัติของเขาเป็นอย่างนั้น สมบัติของตัวเป็นอย่างนี้ ให้รู้ชัดๆ ว่านี้เป็นของตัวๆ นั้นละถูกต้อง ให้ระวังกันที่เตือนนั้น

มันยึดได้นะ มันหากเป็นเอง คือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์มันหากไปยึดได้ ยึดจนได้นั่นแหละ จึงต้องได้เตือนไว้เสมอ ระวัง จิตจะเข้าถึงขั้นละเอียดมันยึดแบบละเอียดนั่นแหละ เราไม่ทันมันเสีย นี่ละที่สอนหมู่เพื่อนถึงเรื่องสติปัญญา ก็สอนเพื่อธรรมขั้นนี้เป็นสำคัญ สติปัญญาจึงต้องประมวลมาตั้งแต่บัดนี้เรื่อยมา เริ่มฝึกสติปัญญาเมื่อเข้าตาจนแล้วจะได้มีทางออกได้ด้วยสติปัญญา เพียงหยาบๆ สติปัญญาก็ไม่มีใช้แล้วจะทำยังไง เมื่อเข้าถึงธรรมอันละเอียดก็ตายอยู่อย่างนั้นซิ ไปไม่ได้ ที่ดุด่าว่ากล่าวหมู่เพื่อนก็เพราะอย่างนี้เอง พอมองไปดูเปิดนี้ไว้แล้ว พูดออกมาคำหนึ่งสองคำก็เปิดนี้ไว้แล้ว แสดงให้เห็นความโง่ความฉลาดอยู่ในตัว...”

ประชุมสงฆ์อบรมธรรมบริเวณชั้นล่างของศาลาวัดป่าบ้านตาด

การปกครองพระเณรวัดป่าบ้านตาด

องค์หลวงตาวางข้อวัตรปฏิบัติของวัดป่า-บ้านตาดไว้ ดังนี้

“...วัดป่าบ้านตาดนี้ตั้งแต่สร้างวัดมาแต่ก่อนไม่รับพระมาก .. เราสงวนสถานที่และการภาวนาสำหรับพระ จึงไม่รับพระมาก ซึ่งแต่ก่อนก็มีครูบาอาจารย์หลายองค์ ครูบาอาจารย์ท่านยังไม่ร่วงโรยไป พระก็แตกกระจัดกระจายไปอยู่ที่ครูบาอาจารย์องค์นั้นบ้างองค์นี้บ้างหลายองค์ ในวัดเราก็ผ่อนผันสั้นยาวได้ หรือจะเคร่งกว่านั้นก็ได้ เช่น ในวัดเราอย่างมากไม่ให้เลย ๑๘ องค์ แค่นั้นๆ นะ ..

เราก็ไม่เคยสนใจกับการก่อการสร้างอะไรทั้งนั้น สร้างเฉพาะที่จำเป็นที่อยู่กุฏิก็เป็นร้านเล็กๆ มาจนกระทั่งทุกวันนี้ ทำโก้ๆ ไว้ ๒-๓ หลังนี้ อวดแขก นอกนั้นมีแต่กระต๊อบเรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้

สำหรับวัดนี้เราให้เป็นวัดภาวนาล้วนๆ คงเส้นคงวาหนาแน่นด้วยข้อวัตรปฏิบัติหลักธรรมวินัย มิให้เคลื่อนคลาด พระจะมากน้อยปฏิบัติ

เป็นแบบเดียวกันหมด คลาดเคลื่อนไม่ได้

‘อย่างน้อยเดือน มากกว่านั้นดุ เลยจากดุก็ขับออก’

พระเณรมีมาก ต่างชาติก็เยอะ เราก็แบ่งรับเอา แบ่งประเทศละหนึ่งองค์สององค์ไม่ให้มากกว่านั้น เพื่อพระไทยเราซึ่งเต็มทั่วเมืองไทยทุกภาคมาอยู่นี้หมด ให้ได้ประโยชน์ทั่วถึงกัน

ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัด เปิดประตูวัดไว้แต่กลางวัน พอค่ำเข้ามาก็ปิดประตูรถจอดข้างนอก ถ้าจำเป็นที่ควรจะเข้ามาข้างในก็ให้เข้ามา

ถ้าไม่มีกฎเกณฑ์เหตุผลบังคับเอาไว้ เลอะเทอะไปหมด มนุษย์เลอะเทอะไม่เหมือนสัตว์ทั้งหลายเลอะเทอะนะ ทำความเสียหายได้มาก...”

นิทาน “สูหนี่”

“... หลวงตาจะเล่านิทานให้ฟัง พ่อเฒ่า เรียกว่าพ่อตา ลูกเขยลูกสาว เข้าใจไหมล่ะ พ่อตา ตื่นแต่เช้าก็ไปเผาสวนเผาไร่ ที่มันเศษมันเหลือเผาส่วนใหญ่ยังไม่เสร็จ ตอนเช้าตื่นแต่เช้าก็ไปเผาไร่เผาสวน ที่มันยังเศษยังเหลือยังเผาไม่หมด ไปแต่เช้าเลย ก็คิดว่าลูกสาวเขาจะไปตามหลัง

เผาสวนตั้งแต่เช้าจนสาย มันก็หิวละซิไม่ได้กินข้าว จนกระทั่งสายๆ หิวข้าว หิวจัด หิวมากทีเดียว จนตะวันเที่ยง ลูกเขยกับลูกสาวจึงหาบกล่องข้าว **ต้อนแต้นๆ** ไป เข้าใจบ่

มันก็โมโหซิ คนกำลังหิวข้าวหลายๆ สิว่าจังใด๋มันก็เกินไป จะว่าอะไรมันก็จะเกินไป พอเห็นลูกสาวกับลูกเขยหาบกล่องข้าว**ต้อนแต้นๆ** ไปนั่นละ ไปเห็นหน้าเขาก็ ‘**สูหนี่**’ *(พวกเธอนี่หนา)*

มีแต่ ‘**สูหนี่**’ ถ้าจะว่าอะไร มันก็จะเลยเถิด ก็มีแต่ ‘**สูหนี่ๆ**’ เข้าใจไหม เลยพูดอะไรไม่ได้ มันจะเลยเถิดเพราะความโกรธความเคียดแค้นมันเต็มหัวใจ จะว่าอะไรมันจะเลยเถิด เลยบังคับเครื่องเอาไว้ออกได้แต่เพียงว่า ‘**สูหนี่ๆ**’ ความหมาย ทำไมมาสายนัก กูหิวข้าวกำลังจะตายสูรู้ไหม ความหมายว่างั้นแหละ

แต่นี่พูดอะไรไม่ออก ก็พูดได้แต่เพียงว่า ‘**สูหนี่ๆ**’ เข้าใจไหมล่ะ นี่เทศน์กัณฑ์หนึ่งแล้ว เทศน์ ‘**สูหนี่ๆ**’ อันนี้ก็เหมือนกันนั่นแหละ เรานั่งอยู่ในร่ม พวกนี้ตากแดด มันร้อนจะตาย แทนที่ทางนั้นจะว่าเรา ‘**สูหนี่**’ ไม่ว่า ‘**สูหนี่** *ไม่ร้อนเหรอ* **สูหนี่ๆ** *ไม่ร้อนเหรอ*’ เขาน่าจะโมโหว่าให้เรา เขานั่งตากแดด ว่าสูหนี่ เขาไม่กล้าตกลงเราเลยต้องว่าเสียเอง ว่าพวกนี้นั่งตากแดดมันจะเป็นจะตาย เลย ‘**สูหนี่** *ไม่ร้อนเหรอ*’ เข้าใจเหรอ

พูดนิทานย่อๆ ให้ฟังเสียก่อน พูดกันอย่างนี้ละ นิทานเอาย่อมาๆ เรื่อยมา...”

ทหารสู่สมรภูมิรบ

องค์หลวงตากล่าวถึงความเป็นมาของพระที่มาขออยู่ศึกษากับท่านเทียบกับชีวิตทหาร ดังนี้

“...พระมาอยู่สถานที่นี้ทั่วประเทศไทย มีทุกภาค ปริญญาตรีก็มี โทก็มี เอกก็มี และนายพันนายพลมาบวชอยู่นี้ก็มี .. พระมาอยู่ที่นี่ท่านมาเพื่ออะไร ท่านมาเพื่อประพฤติปฏิบัติศึกษาปรารภจากครูบาอาจารย์จริงๆ ..

ดูภาคกลางจะมากกว่าเพื่อน ที่นี่ ภาคอื่นๆ ก็มีหมดทุกภาคเลยนะ.. วัดนี้ไม่มีภาคไหนต่อภาคไหน เป็นชาติไทยด้วยกันด้วย เป็นลูกศิษย์ตถาคตศากยบุตรด้วย

จึงไม่มีคำว่าชาติชั้นวรรณะภาคนั้นภาคนี้ เป็นลูกชาวไทยอันเดียวกัน เป็นลูกชาวพุทธอันเดียวกัน .. ท่านมาเพื่อศึกษาปรารภตั้งหน้า-

ตั้งตาประพฤติปฏิบัติจริงๆ เราก็ได้อุตส่าห์พยายามสั่งสอนเต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มสติกำลังความสามารถ ..

ที่ว่าโรคของเรากำเริบ กำเริบทางหัวใจนี้ เราก็ยังมีความแน่ใจอยู่ว่า คงเกี่ยวกับเรื่องการแนะนำสั่งสอนนี้เองเป็นสำคัญอันหนึ่ง เพราะการสั่งสอนพระย่อมใช้กำลังวังชาสุ้มเสียงดังเน้นหนัก เผ็ดร้อนมากกว่าการสอนใครๆ ในบรรดาประชาชนและพระเณรทั้งหลาย

เพราะเหตุไร .. เพราะพระที่มาสู่วัดป่าบ้านตาดนี้ ส่วนมากมีแต่พระกรรมฐานตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราจะเทียบแล้วก็เหมือนกับทหารที่เข้าสู่แนวรบแล้ว การยื่นศาสตราวุธหรืออุบายวิธีการต่างๆ ให้ทหารที่เข้าสู่แนวรบ ย่อมจะยื่นแต่สิ่งสำคัญๆ อาวุธก็เป็นอาวุธที่ทันสมัย อุบายก็เป็นอุบายที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์ที่จะได้ชัยชนะมาสู่บ้านเมือง อันนี้ก็เหมือนกัน

ธรรมะอุบายต่างๆ ที่จะแสดงให้บรรดาพระทั้งหลายที่มาจากที่ต่างๆ เข้ามาสู่สถานที่นี้ ได้ยินได้ฟังก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นการพูดการเทศนาว่าการต่างๆ ตลอดถึงสุ้มเสียงโวหารสำนวนต่างๆ จึงมีแต่ความเผ็ดร้อนไปตามๆ กันหมดเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์...”

กุฏิองค์หลวงตามุงด้วยหญ้า ใช้จนผุพังไปถึง ๓ หลัง จึงยอมให้สร้างกุฏิที่แข็งแรงขึ้น

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

หลวงปู่เจี๊ยะน้ำตาร่วง

ในปี พ.ศ.๒๕๐๔-๒๕๐๖ หลวงปู่เจี๊ยะมาพักจำพรรษาอยู่ด้วยที่วัดป่าบ้านตาด ในระยะนั้นอยู่ระหว่างการก่อสร้างกุฏิองค์หลวงตาที่ท่านใช้จนถึงปัจจุบัน เป็นกุฏิที่ยังไม่ยกขึ้น ใต้ถุนกุฏิเป็นดินโล่งๆ ในตอนนั้นหลวงปู่เจี๊ยะตั้งใจจะใช้คราดเกลี่ยดินบริเวณกุฏิ แต่มาทำในเวลาที่ล่วงเลยไปมากจนกลายเป็นเหตุ ดังนี้

“...ท่านเจี๊ยะเคยมาจำพรรษาที่นี่ปีหนึ่ง จำพรรษาที่วัดป่าบ้านตาดปี ๒๕๐๔ เราจำได้นิสัยท่านตรงไปตรงมา ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมหลายสันพันคม ตรงไปตรงมา .. เราพูดใส่ท่านเจี๊ยะที่วัดป่าบ้านตาดปี ๒๕๐๔ ลืมเมื่อไร ก็ออกมาจากพ่อแม่ครูอาจารย์ด้วยกันหยกๆ มาตอนค่ำเราจะปลูกกุฏิหลังเราอยู่ทุกวันนี้นะ เกลี่ยดินออกจากนี้ไปค่ำๆ เราก็เดินจงกรมเป็นเวลาเดินจงกรม กำลังจะมืด

ฟังเสียงค้อนเสียงเปรี้ยงๆ กลางวัด *‘เอ้า มันยังไงกันนักหนานี่’*

เราออกจากทางจงกรมก็ไปเลย ไปเห็นอาจารย์เจี๊ยะกำลังทำคราดที่จะมาเกลี่ยดินกุฏิเรา ไปก็ยืนซัดกันเลย

‘นี่ท่านก็มาจากพ่อแม่ครูจารย์มั่น ผมก็มาจากพ่อแม่ครูจารย์มั่น พ่อแม่ครูจารย์มั่นเคยทำอย่างนี้ไหม ผมอยากถามเท่านั้นเอง ผมเรียนน้อย’

พอว่างั้นท่านเข้าใจแล้วนี่ เราก็เดินกลับมา พอเช้ามาท่านมานั่งรออยู่ที่นั่งข้างบนที่ฉัน ท่านนั่งรออยู่แล้ว มาก็ปุ๊บปั๊บขึ้นมาเลย มาจับขาแล้วดึงออกไป เอาหัวมาถูเท้าเรา

‘ตีนนี้มันสำหรับเหยียบขี้ ไม่ใช่เหยียบหัวคนนะ’ เราว่า

‘ขอเหยียบหน่อยเถอะมันผิดเอาเสียมากมายมันโง่เอาเสียเหลือเกิน’ น้ำตาร่วงเลย *‘แหม ท่านอาจารย์ทำไมถึงพูดถูกต้องเอานักหนา เมื่อคืน ผมนอนแล้วน้ำตาร่วงตลอด’*

นั่นเห็นไหมธรรมต่อธรรมเข้ากันเป็นอย่างนั้นละ ใส่เปรี้ยงๆ เป็นธรรมทั้งนั้นนี่นะ ทางนั้นยอมรับก็เป็นธรรม นี่ละธรรมต่อธรรมเข้ากันได้สนิท

กุฏิองค์หลวงตาที่สร้างแทนกุฏิมุงหญ้าและใช้ยาวนานจนตลอดชีวิตของท่าน โดยในช่วง ๓ ปีสุดท้าย ได้มีการยกกุฏิขึ้น เพื่อใช้บริเวณชั้นล่างแทน

องค์หลวงตาและหลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

อาจารย์เจี๊ยะท่านก็บอกตรงๆ เลยว่า *'พระที่มาอยู่หัวใจของผมมีสององค์ ท่านอาจารย์มั่นหนึ่ง กับท่านอาจารย์หนึ่ง นอกนั้นผมไม่ค่อยลงใครง่ายๆ'*

ท่านเป็นลูกเจ๊กท่านก็พูดแบบเจ๊กละซิ เราก็ฟังแบบเรา นี่ละที่ว่าขวานผ่าซาก ดึงเท้าของเราเอาหัวมาถูเลย .. น้ำตาพังด้วยนะ เพราะฉะนั้นท่านถึงลงยอมละซิ พ่อแม่ครูจารย์มั่นไม่เคยพาทำอย่างนั้น ท่านมาทำได้ยังไง ว่างั้นเลย ทิ้งป๊๊วะเลยนะไอ้กำลังเป๊กๆ ทิ้งป๊๊วะเลย เราก็เดินกลับเลย

ท่านเป็นธรรม ท่านตรงไปตรงมาด้วยความเป็นธรรม ผิดบอกว่าผิดเลย ถูกบอกว่าถูกเรียกว่าธรรม แต่โลกของกิเลสตัณหาเขาว่าขวานผ่าซาก กิริยาท่าทางท่านไม่สวยงาม ไม่งามก็ตามออกจากใจที่สวยงามแล้วนั่นแหละ แสดงออกมากิริยาท่าทางนิสัยต่างกัน ความเป็นธรรมเป็นหลักใหญ่..."

เทศน์โปรด..เทวดา อินทร์ พรหม

นอกเหนือจากการแสดงธรรมแก่พระเณร นักปฏิบัติภาวนา ฆราวาสญาติโยม ตลอดประชาชน ซึ่งเป็นสังคมมนุษย์ทั่วๆ ไปแล้ว สำหรับองค์หลวงตาท่านยังมีภาระหน้าที่ต้องสั่งสอนเทวบุตรเทวดา อินทร์ พรหม หรือแผ่เมตตาจิตโปรดโปรยจิตวิญญาณในภพภูมิต่างๆ อีกด้วย ซึ่งองค์หลวงตาได้เคยกล่าวในเรื่องนี้ว่า

"...เอ้า! เทศน์อย่าว่าแต่มนุษย์มนา เทวดา อินทร์ พรหม เทศน์ได้ทั้งนั้น ภาษาเกี่ยวกับเรื่องเทวดาเป็นภาษาเช่นใด ใจเป็นภาษาเดียว อันนี้พูดไม่ได้แต่เข้าใจ พวกเทวบุตรเทวดา อินทร์ พรหม .. นี่การสอนโลกเราบอกตรงๆ เลยว่าเราสอนด้วยความแน่ใจ ไม่มีสงสัย ไม่ว่าจะธรรมะขั้นใดภูมิใดๆ สอนเต็มเม็ดเต็มหน่วย ถอดออกมาจิตใจที่ได้ปฏิบัติผ่านมาแล้วทั้งเหตุทั้งผลสมบูรณ์แบบทุกอย่าง

การสอนโลกเราจึงไม่สงสัย สอนได้ทุกแห่งทุกหน นี้เรายกมนุษย์นะ เราพูดเพียงมนุษย์ เทวดา อินทร์ พรหม เป็นอย่างไร การสอนเทวดาสอนอย่างไร พวกเทวบุตรเทวดา อินทร์ พรหม ท่านสอนกันอย่างไรๆ นี่เป็นเรื่องของเทวดา อินทร์ พรหม กับท่านผู้สอน คนอื่นเข้าไปยุ่งไม่ได้ เวลาเห็นสอนประชาชนท่านก็ไม่มายุ่ง พวกเทวดา อินทร์ พรหม ท่านก็ไม่มายุ่งนะ เวลาสอนเทวบุตรเทวดาเต็มเม็ดเต็มหน่วยไปเหมือนกัน ..

เราพูดนี่เราพูดได้อย่างเต็มปาก เราหาได้อย่างเต็มใจแล้ว ไม่มีอะไรบกพร่องแล้วภายในใจของเรา เราจึงกล้าสามารถเทศนาว่าการได้ทุกแห่งทุกหน อย่าว่าแต่มนุษย์มนา เทวดา อินทร์ พรหม ก็เทศน์สอนได้เหมือนกัน แต่ไม่ใช่ฐานะที่มนุษย์จะมาฟังเสียงเทศน์เทวดา คือไม่จำเป็นต้องพูดถึง เวลาพูดถึงมนุษย์ เทวดาก็ไม่มาเกี่ยวข้อง เทวดาก็เป็นเทวดา มนุษย์เป็นมนุษย์ เวลาสอนเทวดา มนุษย์ก็ไม่ไปเกี่ยวข้องเทศน์สอนเทวดา .. ธรรมนี้ควรหมดในสามโลกธาตุ ธรรมเหนือหมดทุกอย่างเลย สอนได้หมดนั่นละ..."

ธรรมฝ่ายเหตุมี ผลแห่งธรรมก็ต้องมี

ด้วยความเมตตาอบรมธรรมปฏิบัติด้านจิตตภาวนาแก่พระเณรและฆราวาสเสมอมา บรรดาลูกศิษย์ลูกหาผู้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจังก็มีจำนวนไม่น้อยที่ได้รับแสงธรรมของพระพุทธองค์เป็นลำดับ ไม่จำกัดว่าเป็นพระหรือฆราวาส ไม่จำกัดว่าเป็นหญิงหรือชาย พยานในธรรมก็ย่อมประจักษ์ขึ้นในใจของผู้ปฏิบัติเป็นลำดับไปเช่นกัน ดังคำกล่าวของท่านที่ว่า

"ภาคปฏิบัติก็คืองานอันหนึ่งของเรา ทำไมงานเรามีด้วยการประพฤติปฏิบัติ ผลทำไมจะไม่มีได้เล่า เหตุกับผลเป็นของคู่เคียงกันมาแต่ไหนแต่ไร ทำไมเราทำมันจะไม่มีผล เมื่อเหตุเป็นไปสมควรแก่ผลจะพึงเกิดขึ้นได้อยู่แล้ว"

ฉะนั้นเมื่อท่านเหล่านี้ต่างเพียรสร้างเหตุให้สมบูรณ์ขึ้นทุกขณะ ผลอันควรย่อมเกิดขึ้นได้และนำมาซึ่งความสงบร่มเย็นในจิตใจของท่านกระทั่งไม่เห็นวัตถุสิ่งของเงินทองลาภยศบริษัทบริวารหรือยศถาบรรดาศักดิ์ใดๆ เป็นของประเสริฐเลิศเลอยิ่งกว่า **"ธรรม"** สิ่งเหล่านั้นเป็นเพียงเครื่องอาศัย เครื่องอำนวยความสะดวกแก่ร่างกายให้พอเป็นพอไปเท่านั้น แต่เรื่องของ "จิตใจ" นั้นท่านถือเป็นสมบัติอันล้ำค่าอย่างหาประมาณมิได้เลย

ธรรมเทศนาที่องค์หลวงตาแสดงแก่พระเณรผู้เข้ามาศึกษาอบรม...รุ่นแล้วรุ่นเล่าท่านจะย้ำอยู่เสมอว่า

"...การทำความเพียรเพื่อความพ้นทุกข์ จะยากลำบากเพียงไรก็ให้ถือว่าเป็น

งานอันตนจะพึงทำ หลีกเลี่ยงไปไม่ได้ ถ้าต้องการพ้นจากทุกข์ซึ่งกีดขวางกดถ่วงจิตใจอยู่ตลอดเวลานี้ ให้จิตใจเป็นอิสระ อย่าพึงท้อถอยทางความเพียร อย่าไปคำนึงว่าวาสนามาก วาสนาน้อยในขณะที่จะทำความดี มีการเดินจงกรมนั่งสมาธิเพื่อมรรคผลนิพพาน เป็นต้น

ถ้าจะคิดว่าอำนาจวาสนาน้อย ในขณะที่จิตเลื่อนลอยเผลอตัวออกไป พอระลึกได้ก็ให้ทราบว่า นี่เป็นการสั่งสมในการตัดทอนนิสัยวาสนาของตนให้ด้อยลงไปโดยลำดับ ถ้ามากกว่านี้นิสัยวาสนาก็จะขาดสูญไป เพราะความชั่วเป็นสิ่งทำลายหรือเผาผลาญให้วอดวายไป

การทำความดีอยู่ตลอดเวลาก็คือการสร้างอำนาจวาสนาขึ้นภายในจิต เพื่อจะปราบปรามสิ่งที่เป็นข้าศึกมีอยู่ภายในใจให้หมดสิ้นไปนั่นแล ใครจะไปสร้างวาสนาที่ไหนถ้าไม่สร้างที่ใจ วาสนาจะมากน้อยเพียงไรก็เกิดขึ้นที่ใจเป็นผู้สร้างได้

เราอย่าเข้าใจว่ามรรคผลนิพพานจะเหินห่าง จะอยู่ห่างกันจากปฏิปทาคือข้อปฏิบัติ เช่นเดียวกับบันไดมีความเกี่ยวเนื่องกันกับบ้านเรือน ตึกรามบ้านช่องจะสูงเพียงไรบันไดต้องติดแนบไปทุกๆ ชั้นของบ้านของเรือน คำว่า "ธรรมะ" จะสูงขั้นไหนซึ่งเป็นฝ่ายผล ... ธรรมฝ่ายเหตุคือข้อปฏิบัตินี้จะพึงติดแนบกันไปทุกขั้นทุกภูมิ เพราะผู้ที่จะก้าวเข้าถึงธรรมขั้นนั้นๆ ก็ต้องเป็นไปตามธรรมขั้นเหตุ คือ ทางดำเนิน..."

ถือธรรมเป็นใหญ่..ไม่ถืออาจารย์เป็นใหญ่

องค์หลวงตาใช้หลักธรรมเป็นใหญ่ในการปกครองจึงไม่มีการถือตัวว่าเป็นอาจารย์แล้วไม่ต้องฟังผู้ใดอย่างไรก็ถูกเสมอ ดังนี้

"...ย่นเข้ามาหาวัดป่าบ้านตาดที่เคยปกครองพระเณรทั้งหลายอยู่ ไม่ว่ามาจากเมืองนอกเมืองใน เมืองนอกคือประเทศต่างๆ มาอยู่ในวัดนี้ไม่น้อย และเมืองในก็คือเมืองไทยเราทั่วประเทศมาอยู่ที่นี่ ท่านอยู่ด้วยกันด้วยความผาสุก ท่านไม่ยกเรื่องฐานะสูงต่ำอวดดีอวดเบ่งอย่างนั้นเข้ามาคละเคล้า ซึ่งเป็นฟืนเป็นไฟจะเผาไหม้กัน เข้ากันไม่สนิท ท่านเอาแต่ธรรมล้วนๆ มาหากัน อยู่ด้วยกันด้วยความเป็นธรรม แนะนำตักเตือนกันได้ ใครผิดใครถูกประการใดก็แนะนำตักเตือนสั่งสอนกันได้

เราที่เป็นอาจารย์สอนคน เราจะยกตัวอย่างให้พี่น้องทั้งหลายฟังนะ สมควรว่าเป็นอาจารย์สอนพระสอนเณรสอนประชาชนไหม เราพูดให้ฟังชัดเจน ตัวเราเองเป็นผู้เป็น

ที่อยู่เราแต่ก่อนเป็นกระต๊อบเล็กๆ เราทำงานอะไรอยู่ก็ไม่รู้แหละ แล้วมองดูนาฬิกาความเข้าใจของเราว่า นาฬิกาเลยเวลาปัดกวาดไปแล้ว ตามธรรมดานัดปัดกวาด ๔ โมง ปัดกวาดกันทั่ววัด ต่างคนต่างมีนาฬิกา ไม่ต้องเคาะระฆังอะไรให้ทราบ ถึงเวลาแล้วต่างคนต่างออก

ทีนี้เราก็ดูนาฬิกาของเรา มองดูนาฬิกาเข้าใจว่ามัน ๔ โมง ๒๐ นาทีไปแล้ว ปุ๊บปั๊บออกจากที่เลย เพราะการทำข้อวัตรปฏิบัติเรากับพระกับเณรเหมือนกัน ดีไม่ดีเรารวดเร็วยิ่งกว่าพระ สมัยที่ยังหนุ่มน้อยนะ การทำข้อวัตรปฏิบัติเหมือนกันกับพระกับเณร ดีไม่ดีคล่องตัวกว่าพระกว่าเณรอีก

พอมองดูนาฬิกาเข้าใจว่ามันเลยเวลาแล้ว ปุ๊บปั๊บโดดลงคว้าไม้ตาดปัดกวาดออกไปศาลา ไม่เห็นพระสักองค์เดียวเลย มีแต่เรากวาดออกไป

มีเณรหนึ่ง ชื่อ**เณรจรวด** มันทิดจรวดทุกวันนี้ มันลูกพระไอ้นี่ เป็นหลานของท่านสุพัฒน์ วัดบ้านต้าย ที่ตกเครื่องบินตาย จรวดคือมันรวดเร็วดี ใช้คล่องดี

มันมาตั้งแต่เป็นเด็กแล้วก็มาเป็นเณรอยู่วัดป่าบ้านตาด มันรักษาศาลาอยู่นั้น มันเห็นเราปัดกวาดออกไปก็คงจะขวางตามันละ พอไปก็ขู่ละซิ ขึ้นอย่างเด็ดนะ

'เณรๆ เป็นยังไงพระวัดนี้มันตายกันหมดแล้วเหรอถึงเวล่ำเวลาปัดกวาดแล้ว ทำไมจึงไม่เห็นใครมาปัดกวาด เป็นยังไงมันตายกันหมดแล้วใครจะกุสลาใครล่ะ มันตายกันหมดทั้งวัดแล้ว เป็นยังไงเณร'

คือเณรมันขัดตามัน มันก็เลยเอาไม้กวาดมากวาดแคร็กๆ จี้เณร *'หือ เณร เป็นยังไง'* เณรก็บอกว่า *'เวลานี้นาฬิกาเพิ่งได้ ๓ โมง ๒๐ นาที'*

คือกำหนดกัน ๔ โมงปัดกวาด เราดูนาฬิกาเข้าใจว่า ๔ โมง ๒๐ นาทีเลยปัดกวาดออกมา พอเณรว่าเท่านั้นเราก็ *'เหอ?'* ขึ้นเลย

เณรก็ซ้ำอีกว่า *'นาฬิกาเพิ่งได้ ๓ โมง ๒๐ นาที'*

เราก็ขึ้นทันที *'เออ ถ้าอย่างนั้นหยุดๆ อย่ามาปัดกวาด มันจะเป็นบ้ากันทั้งวัด'*

นั่นเห็นไหมล่ะ ทีแรกแผดจะกัดจะฉีก พอเณรว่าอย่างนั้นเราก็ว่า หยุดๆ อย่ามาปัดกวาดจะเป็นบ้ากันทั้งวัด

'เราจะไปแก้บ้าของเรา' เดินปึ๋งๆ กลับคืนเลย

นักธรรมะต้องเป็นอย่างนั้น ผิดบอกว่าผิด ถูกบอกว่าถูก ทีแรกเข้มข้นเหมือนว่าจะต้มยำพระทั้งวัดเลยทีเดียว พระไม่เห็นมาปัดกวาดถึงเวลาแล้ว มันเป็นยังไง ใครจะกุสลาใครมันตายกันหมดทั้งวัดแล้ว พอเณรตอบมาเท่านั้น มันเป็นบ้าเราคนเดียว .. เอ้า ถ้างั้นหยุดๆ ทันทีเลยนะ เอ้าหยุดๆ เดี๋ยวมันจะเป็น

อีกมุมหนึ่งภายในวัดป่าบ้านตาด

เณร : กาลนาค

"...ครั้งพุทธกาลท่านมีเณรรับใช้พระ พระเป็น ๔๐๐–๕๐๐ เณรไม่ได้หลับได้นอน แต่ก็ดี เขาเรียกในบาลีเราดูมานานลืมนะ เณรรับใช้พระกลางคืนกลางวันไม่ได้นอน เพราะพระมาก รับใช้องค์นั้นรับใช้องค์นี้ จะมาหลับมานอนก็ไม่ได้ เดี๋ยวองค์นั้นใช้ องค์นี้ใช้ แต่เณรก็ใจดี

พระก็เคยถามว่า *'เณรนี้ได้อุปถัมภ์อุปัฏฐากพระจำนวนมากมาย ยังไงเณรก็มีอานิสงส์มากนะ จะปรารถนาเอาอะไรควรจะสมหวังแล้วเพราะเณรไม่เคยมีข้อขัดแย้งทิฏฐิมานะต่อพระเจ้าพระสงฆ์ที่ท่านใช้ไปในกิจการต่างๆ แล้วเณรจะเอาอะไร อยากไปนิพพานมั้ย'*

'เวลานี้ยังไม่อยากไปนิพพาน' 'เพราะอะไร'

'คือมันยังไม่ได้นอนต้องนอนให้อิ่มซะก่อน'

หนังสือยังมีเรียกว่า **กาลนาค** คือตายแล้วเป็นพญานาค นอนตามความปรารถนา นอนจนกระทั่งพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ มาตรัสรู้นี้เสียงถาดทองคำ อานุภาพแห่งธรรมแห่งทองคำไปซ้อนกัน องค์นี้ตรัสรู้แล้วถาดนี้ก็มาซ้อนกันสะท้านหวั่นไหว พญานาคที่หลับนั้นตื่นนอนซะทีหนึ่ง ตื่นนอนในขณะถาดมาซ้อนกัน คือถาดอันนี้เป็นพระพุทธเจ้าองค์นั้นๆ ขึ้นมา แล้วพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ถาดก็มาซ้อนกัน เสียงสะท้านหวั่นไหว

ทีนี้พญานาคที่นอนหลับจะตื่นในเวลาที่พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้แต่ละพระองค์ มาตรัสรู้แล้วเสียงถาดสะเทือนสะท้าน จะตื่นเวลานั้น เมื่อวานก็ตรัสรู้องค์หนึ่ง วันนี้ก็มาตรัสรู้อีกองค์หนึ่ง คือเพลินในการหลับนอน พระพุทธเจ้าตรัสรู้ห่างกันขนาดไหน พุทธันดรระหว่างพระพุทธเจ้าองค์นี้กับองค์นี้ ที่มาตรัสรู้นี้เป็นสุญญกัปว่างเปล่าเป็นเวลานานแสนนาน นานขนาดไหน กาลนาคองค์นั้นยังว่า เมื่อวานมาตรัสรู้องค์หนึ่ง แล้ววันนี้มาตรัสรู้องค์หนึ่ง เหมือนว่ากระชั้นชิดกันเหลือเกิน คือมากวนการหลับนอน นอนสบายมาก..."

บ้ากันทั้งวัด ใครอย่ามาปัดกวาดถ้าไม่อยากเป็นบ้า เราจะไปชำระบ้าของเราเอง เดินกลับปุ๊บๆ เลย ..

นี่เหตุผลเข้าใจไหม จะไปถือว่าเราว่าเขาว่าใหญ่ว่าน้อยไม่ได้ ความผิดความถูกเป็นธรรม ผิดบอกว่าผิด ถูกบอกว่าถูก เป็นธรรม นี้เราก็ยอมรับด้วยความเป็นธรรม จะกัดจะฉีกพระอยู่ สุดท้ายก็เลยให้พระมากัดฉีกเราคนเดียว .. การปกครองหมู่เพื่อนเราไม่ได้เอาอำนาจบาตรหลวงป่าๆ เถื่อนๆ เข้ามาปกครองเราเอาธรรมเป็นเครื่องปกครอง..."

ให้กำลังใจศิษย์

องค์หลวงตาให้กำลังใจนักปฏิบัติให้รีบเร่งปฏิบัติขณะยังมีพระพุทธศาสนาอยู่ ดังนี้

"...ยากลำบากไม่ใช่อะไรพาให้ยากนะ ถ้าว่าจะสร้างความดีนี้มันหากมีเครื่องขัดเครื่องข้องขึ้นภายในใจ นั้นแหละคือกิเลสมันกีดมันขวางเรา ไม่ใช่ธรรม กีดขวางไม่ให้ทำ ขึ้นชื่อว่าความดีแล้วมันไม่อยากให้ทำ นั่นคือกิเลสมันขวางไว้ๆ ... ถ้าเราได้ทำตามใจของเราแล้ว ฝืนมันทำแล้วต่อไปก็ไม่ได้ฝืน กำลังมันอ่อนลงๆ ทีนี้ไม่ได้ทำอยู่ไม่ได้ แน่ะ อำนาจของความดีมีอย่างนั้น...

นี่เกิดมาชาตินี้ไม่ดีแล้ว เกิดแก้มืออีกไม่ได้นะ กรรมของเรามียังไงก็ต้องไป นี่พอเหมาะเป็นจังหวะที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว และพร้อมกับได้พบพุทธศาสนา พุทธศาสนาคือศาสนาเอก ผู้สิ้นกิเลสเป็นเจ้าของศาสนา พระพุทธเจ้าของเราเป็นผู้สิ้นกิเลส ไม่มีศาสนาใดที่เป็นผู้สิ้นกิเลสครองศาสนาสั่งสอนสัตวโลก มีศาสนาพุทธ พุทธๆ นี่เท่านั้น ไม่ว่าพระพุทธเจ้าพระองค์ใดขึ้นชื่อว่าพุทธศาสนาแล้ว ต้องเป็นศาสนาของท่านผู้สิ้นกิเลส...

ไม่ใช่ศาสนาจะมีตลอดไปนะ มีเป็นวรรคเป็นตอน เช่นเวลานี้ก็พุทธศาสนาของเรายังมีพอหมดจากนี้แล้ว กว่าจะไปถึงศาสนาพระอริยเมตไตรยนี้ นั่นแหละท่านเรียกว่าสุญญกัป .. ไม่มีคำว่าบาปว่าบุญในหัวใจสัตวโลก ทั้งๆ ที่บาปบุญคุณโทษนรกสวรรค์มีอยู่ดั้งเดิมก็ตาม แต่ใจสัตวโลกยังไม่ยอมรับ สิ่งที่ยอมรับ คือความอยากความทะเยอทะยาน ความเกรี้ยวกราด อะไรทุกอย่างขึ้นชื่อว่าความชั่วแล้วมันไปรวมนั้นหมด ให้ดูดให้ดื่มให้พออกพอใจ มองเห็นหน้ากันมีแต่กัดแต่ฉีกกันทั้งนั้น...

ถ้าเกิดเช่นนั้นแล้วเรียกว่ากรรม ผู้ที่มีกรรมหนาที่สุดจึงต้องไปเกิดในย่านนั้น... ก็ไม่มีที่จะได้สร้างบุญสร้างกุศล เพราะไม่มีใครแนะนำสั่งสอนรู้ได้ สิ่งที่สัตว์ทั้งหลายทำอยู่ทุกวัน ทำอยู่ด้วยความดูดดื่มก็มีแต่ความชั่วช้าลามก มีแต่ฟืนแต่ไฟอันเป็นผลเผาไหม้ ไม่มีส่วนดีเลย นี่เราไม่ได้เกิดในช่วงสุญญกัป เราเกิดในช่วงพุทธกัป คือกัปพระพุทธเจ้าอยู่ เวลา

นี้จึงให้พากันขวนขวาย...

เวลานี้เราได้เกิดมาพบพุทธศาสนาเรียกว่าเป็นบุญลาภของเรา **กิจโฉ มนุสสปฏิลาโภ** การเกิดเป็นมนุษย์นี้เป็นบุญลาภอันประเสริฐแน่ะ ออกจากนั้นก็ **กิจฉัง สัทธัมมัสสวนัง** ยังได้ยินได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าอีก ก็เป็นบุญลาภอีกอันหนึ่ง เพียงเท่านี้ก็พอแล้วเรา ท่านว่า **กิจโฉ พุทธานมุปปาโท** เพราะการเกิดขึ้นแห่งพระพุทธเจ้านั้นเป็นบุญลาภอันประเสริฐสุดของสัตวโลก นี่คำสอนของท่านที่เป็นองค์แทนศาสดามีอยู่ ให้ได้ยึดคำสอนของท่าน นี้แลคือองค์แทนศาสดา จะไม่ผิดพลาด ให้พากันอุตส่าห์พยายาม...”

ข้อวัตรปฏิบัติวัดป่าบ้านตาดยุคแรก ๆ

เมื่อองค์หลวงตามีที่พักจำพรรษาอยู่เป็นที่เป็นฐานมั่นคงแล้ว พระเณรต่างหลั่งไหลมาอยู่กับท่านมากขึ้น **หลวงปู่ฟัก สันติธัมโม** มีโอกาสจำพรรษาวัดป่าบ้านตาดในยุคแรกช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๑๐ หนังสือประวัติของท่านกล่าวถึงข้อวัตรปฏิบัติในครั้งนั้น ดังนี้

“ชีวิตประจำวันในวัดป่าบ้านตาดสมัยนั้น พระอุปัฏฐากจะมีหน้าที่จัดเตรียมอัฐบริขารขององค์หลวงตาให้พร้อมรอไว้เพื่อออกบิณฑบาตพร้อมกัน ส่วนมากโยมที่ใส่บาตรมักจะเป็นคนในหมู่บ้านตาด ใส่ข้าวสุกข้าวเหนียว ส่วนกับข้าวจะหิ้วตามมาที่วัด เมื่อกลับมาถึงวัด พระทุกรูปจะช่วยกันจัดและแบ่งอาหาร หลวงตาเป็นผู้ให้พร จากนั้นพวกโยมก็จะนำอาหารไปแบ่งกัน หากแต่จะยังไม่รับประทานในทันที

องค์หลวงตากับหลวงปู่ฟัก สันติธัมโม

ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๑ อายุ ๕๕ ปี

เพราะจะไปช่วยกันกวาดบริเวณรอบๆ ก่อนเพื่อรอพระฉันเสร็จ จึงจะรับประทานอาหารร่วมกัน”

เมื่อพระเณรฉันเสร็จแล้วจึงล้างบาตร ตลอดเวลาในการทำกิจ จะไม่ปรากฏเสียงพูดคุยกันเด็ดขาด จากนั้นส่วนใหญ่จะแยกย้ายไปตามที่พักของตัวเพื่อภาวนาเดินจงกรม ยังคงมีบางรูปผลัดเปลี่ยนกันขึ้นไปเช็ดกุฏิองค์หลวงตา ตกเย็นพระจะลงมากวาดตาด พอเสร็จแล้วทุกรูปจะไปช่วยกันหามน้ำจากบ่อน้ำ ซึ่งสมัยนั้นยังเป็นคันโยกอยู่ โยกน้ำขึ้นมาหิ้วไปเติมตามห้องน้ำกุฏิต่างๆ จนเต็มแล้วถึงกลับมาสรงน้ำกันที่บ่อน้ำ จากนั้นจะมารวมกันฉันน้ำร้อนน้ำปานะที่ระเบียงศาลา ซึ่งเวลานี้เป็นจังหวะที่สามารถพูดคุยกันได้บ้าง แต่ต้องพูดคุยอย่างมีสติ ห้ามส่งเสียงดัง มิฉะนั้นจะได้ยินองค์หลวงตาถามว่า

“ชาวบ้านมาหรือ? ชาวบ้านมาหรือ?”

บางวันองค์หลวงตาจะลงมาฉันน้ำร้อนด้วย วันนั้นปรากฏว่าศาลาจะเงียบเป็นพิเศษ ต่อมาพระมากขึ้นและองค์หลวงตาไม่ค่อยลงมาฉันด้วย จึงย้ายที่ฉันจากระเบียงศาลาไปเป็นโรงต้มน้ำร้อนแทน พอถึงช่วงค่ำประมาณ ๑-๒ ทุ่มก็จะมารวมกันฟังองค์หลวงตาเทศน์อบรมพระ

แม้องค์หลวงตาท่านจะไม่ส่งเสริมเรื่องการก่อสร้าง แต่เมื่อถึงคราวจำเป็นก็ต้องอาศัยพระเณรลูกศิษย์ลูกหาที่มีฝีมือช่างให้ช่วยกันดูแลรับผิดชอบไม่ว่างานสร้างกุฏิ ศาลา โรงครัว โรงน้ำร้อน กำแพงวัด งานซ่อมหลังคากุฏิโยมแม่องค์หลวงตาซึ่งมุงด้วยหญ้าคาต้องเปลี่ยนใหม่ทุกปีหรือ ๒ ปี หรือแม้กระทั่งงานยกศาลา ยกกุฏิต่อเติมกุฏิองค์หลวงตา ในสมัยหลังก็จะให้พระมาดูแลรับผิดชอบด้วย

ในช่วงเวลาต่างๆ หากองค์หลวงตามีธุระจะไปที่โรงครัว ท่านมักจะเรียกให้พระอาจารย์-สิงห์ทอง ต่อมาก็พระอาจารย์ฟักหรือพระ-

เณรเล่นบั้งไฟเล็ก

"...ที่วัดป่าบ้านตาดไม่ค่อยมีเณร ส่วนมากมีชั่วระยะ พอพูดอย่างนี้แล้วก็ระลึกได้ อยู่วัดป่าบ้านตาด มีเณรหนึ่งอยู่นั่น อายุประมาณ ๑๔ ปี รูปร่างมันเล็กๆ ไม่ได้โต นอกนั้นมีแต่พระ ทั้งวัดมีเณรองค์เดียว จะไปเล่นกับพระอะไรๆ ก็ไม่ได้ เดี๋ยวพระจะเขกกบาลเอาสิ พระท่านไม่เล่น ไม่เหมือนเด็ก มันคงจะหิวกระหายอยากเล่น ไปทำอะไรไม่รู้นะ ไปทำบั้งไฟเล็กๆ ขโมยทำในวัดในป่า พระไม่รู้ซักองค์เดียว เขาไปขโมยทำของเขา เขาคึกคะนองภาษาเด็ก บั้งไฟเล็กๆ เหมือนบั้งไฟใหญ่ แต่นี่เขาทำเล็กๆ ชี้ดๆๆ ไปจุดชิดๆ อยู่ในป่า เวลาหลังมานี่เราถึงถามว่าบั้งไฟนี่ทำได้ยังไง ทำไมถึงรู้วิธีทำ เขาบอกว่าตอนที่เขาเป็นเด็กเขาไปกับพ่อเขาไปทำบั้งไฟอยู่ในวัด พระท่านทำบั้งไฟ ตะไลบ้างอะไรบ้าง ก็ไปดูพ่อทำ เลยได้วิชานั้นมาทำ

ทางจงกรมอยู่ลึกๆ ในป่า เพราะในวัดป่าบ้านตาด แต่ก่อนพระไม่ให้มีมากนะ อย่างมากไม่ให้เลย ๑๘ องค์ อยู่ทางจงกรมในป่าลึกๆ นู่นล่ะเป็นสถานที่ซุ่มตัวจุดบั้งไฟอยู่ที่นั่นของเณร เรียกว่าไม่มีใครเห็นล่ะท่า เพราะมันอยู่ลึกจริงๆ ไม่มีใครเข้าไป พระก็ ๑๗–๑๘ องค์ก็พออยู่แล้ว สงัดมากทีเดียว เพราะฉะนั้นที่นั่นจึงเป็นที่สงัดมากกว่าที่อื่นๆ แกก็ไปขโมยจุดบั้งไฟอยู่ในป่า

ตอนนั้นประมาณ ๒ ทุ่ม เราออกจากทางจงกรมแล้ว มันดลบันดาลยังไงไม่ทราบ แปลกอยู่นะแล้วก็บึ่งเข้าไปนั่นเลย ซึ่งแต่ก่อนเราก็ไม่เคยไป วันนั้นมาดลบันดาลยังไงไม่รู้นะ ออกจากทางจงกรมบึ่งเข้าไปเลย

พอเดินเข้าไปมืดๆ พอจวนจะถึงแล้ว มองเห็นบั้งไฟเล็กๆ ชี้ดๆๆๆ จุดเพลินอยู่คนเดียว เณรน้อยจุดบั้งไฟเพลินอยู่คนเดียว ขึ้นจริงๆ ด้วยนะ เสียงอะไร มันก็ยิ่งให้ขยับสนใจเข้าไป ค่อยด้อมเข้าไป ยังไม่นึกว่าเป็นบั้งไฟนะ เดินเข้าไปที่ไหนได้ เณรน้อยองค์นั้นจุดบั้งไฟขึ้น คนเดียวเลยนะ

พอเราเดินเข้าไปตรงนั้น พอมันจุดนั่นขึ้นแล้ว เตรียมอีกจะจุดอีกมันมีหลายบั้งเหมือนกัน พออยู่ๆ เราก็โผล่เข้าไปเลย มันมองเห็น โอ๊ยตัวสั่นเลย ก็มองเห็นเสือโคร่งใหญ่ซะด้วยนะ ไม่ใช่เห็นธรรมดา เสือดงเสือดาวก็ไม่เห็น ไปเจอเสือโคร่งใหญ่กำลังเข้ามาเหมือนหนึ่งว่าจะตะครุบเข้าไป

มองดูเห็นบั้งไฟอยู่ ๓-๔ บั้ง มันกำลังจะจุดขึ้นอีก เราก็เดินดูนั้นดูนี้ มันมีเสาเล็กๆ เสาบั้งไฟน้อยนั่นแหละ แล้วกำลังจะจุดขึ้นอีก พอดีเราโผล่เข้าไป เราก็ไม่ว่าอะไร เหมือนไม่มีอะไร คือมันอยู่เฉยๆ ไม่ได้ ลิงมันดิ้น ความหมายว่างั้นแหละ ถ้าจะบอกว่าลิงดิ้น พาลิงมาเล่นมันก็ไม่กล้าบอก เหมือนกับเพื่อนแกล่ะ *'เณรทำอะไร'*

แกนั่งตัวสั่น *'โอ๊ย ทำไปอย่างงั้นล่ะ'* พูดเสียงสั่นไปหมดเลย เราเดินดูนั้นดูนี้ แกก็นั่งตัวสั่น

'ไหนล่ะ มีอะไรอีกล่ะ'

พอออกไปแล้วเราก็หนีไปเลย บั้งไฟที่ยังอยู่เหลือนั่นไม่ทราบมันจุดอีกหรือมันปาเข้าป่าก็ไม่รู้ มันหมดขลัง บั้งไฟมีกี่บั้งมันก็ไม่มีขลัง หมดขลังแล้ว ลองตัวสำคัญก็เสือโคร่งใหญ่ซะด้วย ไปเวลาเงียบๆ ด้วย

มันโศกเศร้าเหงาหงอย ๓ วัน เราก็ไม่พูดถึงเลย เรายังไม่พูด เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น บั้งไฟที่มันเอาวางไว้เราก็ไม่เคยถามถึง เพราะโทษเต็มตัวมันอยู่ใน ๓ วันนี้ จนกระทั่งล่วงไปสัก ๔-๕ วัน ดูลักษณะท่าทาง สีหน้าสีตามันดีขึ้นค่อยปกติเข้ามา จนกลายเป็นปกติ อารมณ์ที่กลัวเราจากความผิดของตัวเองคงหายไปหมด จากนั้นเราจึงได้เรียกมาสอน ก็อบรมสั่งสอนธรรมดา ไม่มีแสดงอาการอะไร แต่เพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมวินัย เราลงทัณฑกรรม คือตามหลักวินัย ศีลของเณร เณรผิดศีลผิดธรรมยังไง ควรจะปฏิบัติยังไงให้ถูกต้องตามหลักแห่งธรรมวินัย พอแนะนำสั่งสอนเรียบร้อยแล้ว

เราบอกว่าให้พระมากำกับ คือที่ตะวันตกศาลานั้น แต่ก่อนเป็นหลุมเป็นบ่อ เป็นหญ้า ไม่มีอะไรล่ะ เป็นดินธรรมชาติ เลยบอกให้เณรเอาดินในจอมปลวกนั้นมาถมหลุมอันนี้วันละ ๑ ชั่วโมง ไม่เอามาก แล้วให้พระมาคอยกำกับให้เณรไปขุดเอาดินบนจอมปลวกมาเท ใส่บุ้งกี๋มาเท ถม ทำอยู่ ๓ วันก็พอดี แถวนั้นก็เรียบพอดี จากนั้นก็มาสอนอีก อย่าทำอย่างนี้นะไม่ได้นะ การที่เราไม่รับเณรเข้ามาในวัดก็มันมีเหตุการณ์อย่างนี้ เพิ่งเกิดขึ้น เราคิดไว้แล้วมันจะเป็นอย่างนี้ พูดถึงเรื่องว่าไม่ค่อยได้รับเณร คือเณรมันเป็นเด็ก ถึงจะเอาผ้าเหลืองผ้าสีขนุนอะไรมาใส่มันก็เป็นผ้าเป็นสีขนุน แต่เณรมันก็เป็นเณร เด็กมันก็เป็นเด็ก นิสัยเป็นลิงมันก็ลิงตามประสาของเด็ก ด้วยเหตุนี้เองจึงไม่ค่อยรับ ขบขันดีนะ คนหนึ่งกลัวจะตายคนหนึ่งขบขัน เด็กมันเป็นอย่างงี้เอง เราไม่ได้คิดว่าเป็นความผิดความพลาดอะไรของเณรนะ เณรมันเป็นอย่างนี้เอง

มันอยู่คนเดียวไม่ได้ คือมันต้องชอบสนุกเล่นนั้นเล่นนี้ ที่นี้อยู่กับพระเล่นกับพระไม่ได้นะ พระท่านเอาจริงเอาจัง ท่านภาวนา ไปเล่นกับท่านได้ยังไงมันก็กลัวน่ะสิ เพราะพระองค์ไหนก็ขึงขังตึงตัง ไม่มีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสกับเณรพอจะไปทะลึ่งท่านได้ แล้วมันไปทะลึ่งอะไร มันก็ไปทะลึ่งกับบั้งไฟ เข้าท่าดีนะ ขึ้นนะ มันจุดปึ๊บขึ้น ชี้ดๆๆๆ ขึ้น เข้าท่าดี เป็นบั้งไฟเล็ก ขึ้นสูงนะ วัดกรรมฐานไม่ค่อยมีเณร สำหรับพระปฏิบัติจริงๆ ท่านไม่ค่อยจะยุ่งกับเณร คือเณรมันลอดตาข่ายอยู่นะ ตาข่ายแห่งธรรมแห่งวินัย มันก็ไม่พ้นที่มันจะออกนอกลู่นอกทางไปตามประสาของเณรจนได้ เราจึงไม่ค่อยรับ ก็มีแต่พระอย่างงี้ดึดผึงๆ มองดูองค์ไหนเหมือนเป็นแบบพิมพ์เดียวกันเลย เอาจริงเอาจังทุกอย่าง ข้อวัตรปฏิบัติเคร่งครัด ปฏิบัติตัวเอง ต่อข้อวัตรปฏิบัติ และต่อศีลต่อธรรมตลอดเวลา เณรเข้ามาก็ขวางกันน่ะสิ มีไว้ก็สำหรับรับประเคนของเท่านั้นแหละ..."

อาจารย์ลี ระยะต่อมาก็พระอาจารย์ปัญญา ติดตามองค์หลวงตาไปด้วยเสมอ ซึ่งพระติดตามมักต้องหยิบเอาเครื่องบันทึกเสียง ในสมัยนั้นก็คือเครื่องเล่นเทปแบบมีสายเอาไว้คอยอัดเทปคำสอน แม่ขาวในสมัยแรกๆ นั้นก็มีโยมแม่องค์หลวงตา คุณแม่ชีแก้ว คุณแม่ชีน้อม คุณแม่ชีบุญ เป็นต้น ระยะต่อๆ มามีอุบาสิกามาขอพักปฏิบัติธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงช่วยชาติจนถึงระยะสุดท้ายขององค์หลวงตา มีอุบาสิกาจำพรรษามากกว่า ๒๐๐ คน องค์หลวงตาสั่งให้พระเณรจัดเตรียมอาหารไว้ให้สำหรับทานมื้อเดียวเท่านั้น

แม้หน้าที่การงานในวัดจะมากขึ้นเพราะประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้น แต่เพราะองค์หลวงตาท่านรักศิษย์พระเณรของท่านมาก ท่านจึงเข้มงวดในการรักษาสภาพวัดให้เหมาะสมสะดวกต่อการบำเพ็ญเพียรเสมอ ท่านไม่ให้พระเณรมีการงานอย่างอื่นๆ ทำ อันเป็นการขัดต่องานจิตตภาวนาซึ่งเป็นงานหลัก ท่านทะนุถนอมศิษย์พระเณรไม่ให้มีมลทิน ไม่ให้ข้องแวะกับคนภายนอกโดยไม่จำเป็น

ท่านพระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก มีโอกาสได้จำพรรษาในรุ่นถัดมา ได้กล่าวถึงบรรยากาศการปกครองพระขององค์หลวงตาในสมัยก่อน ดังนี้

“...สมัยก่อนเวลาหลวงตาดุพระ ดุจริงๆ นะ พอดุเสร็จแล้วพระองค์นั้นเสียใจจริงๆ นะ สรุปแล้วหลวงตากับพระจะเข้มงวดกวดขันกันในสมัยก่อน เพราะมันน้อย ติวเข้มเลย บางทีหลวงตาท่านเห็นพระบางทีท่านก็ดุ แต่องค์นั้นก็ไม่ทันคิดว่าตัวเองทำผิดใช่ไหมล่ะ แต่หลวงตาดุ มันก็เสียใจใช่ไหมละเมื่อโดนดุ ซึ่งจริงๆ เป็นกุศโลบายเพื่อสอนลูกศิษย์องค์อื่นด้วย แต่ทีนี้องค์ที่โดนดุมันเจ็บละซิ องค์ที่โดนดุนี้มันเจ็บพอโดนด่าเท่านั้นละ องค์เป็นพี่ๆ พวกเราก็ไปหา

‘เฮ้ย ไม่ต้องเสียใจนะ ให้ท่านเป็นเขียงรองดีแล้วละ’

‘ผมไม่รู้เหมือนกันนะว่าตรงนี้มันผิดแต่หลวงตาดุว่าไปแล้วหละ’

‘ไม่ต้องเสียใจ ท่านสอนพวกเราด้วยกัน พวกเราผิดด้วยกันในจุดนี้ พวกเราก็ไม่รู้จุดนี้

คุณแม่ชีแก้ว คุณแม่ชีน้อม โยมมารดาองค์หลวงตา และคุณแม่ชีบุญ ณ วัดป่าบ้านตาด ถ่ายเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๐๓

ตายก่อนขมาโทษพระวินัย

“...พระองค์หนึ่งที่ว่า เวลานี้ยังเป็นพญานาคอยู่ อันนี้ครั้งศาสนาของพระกัสสปะ พระองค์นั้นบวชในศาสนาของพระกัสสปะ นั่งเรือไปตามลำคลอง ท่านไม่ได้มีเจตนา แต่มือมันคะนอง พอเรือมันวิ่งผ่านไป กอตะไคร้น้ำมันอยู่ฝั่งคลอง เรือก็ไป ท่านเลยไปจับ พอจับท่านไม่เจตนาว่าจะจับจะเด็ดใบตะไคร้น้ำให้ขาด พอจับยังไม่ปล่อยเรือบึ่งไป ใบตะไคร้น้ำเลยติดมือมาเลย ตอนนั้นเป็นตอนสำคัญ เมื่อรู้ว่าเจ้าของเป็นโทษ ยังหาพระมาประกาศโทษของตนให้ทราบ เรียกว่าขมาโทษพระวินัย ก็ไม่มีพระวันนั้นเพราะท่านลงเรือไปในลำคลอง

พอดีท่านป่วยน่ะสิ พอป่วยก็เลยตาย จิตเป็นกังวลยังไม่ได้แสดงโทษของตน ไม่ได้ปฏิญาณโทษของตนเองต่อพระองค์ใดองค์หนึ่งตามหลักวินัยมี เลยตาย ตายแล้วก็เลยไปเป็นพญานาค ไม่ตกนรกอะไรแต่ไปเป็นพญานาค เพราะโทษอันนี้ ฟังสิศาสนาพระกัสสปะกับพระศาสนาของเรานี้ก็ห่างกันเป็นพุทธันดรหนึ่ง ห่างนาน ระหว่างนี้เป็นศาสนาของพระพุทธเจ้า ระหว่างนี้เป็นศาสนาพระสมณโคดมเราจากศาสนาของพระกัสสปะที่พระองค์นั้นทำผิดวินัย ก็มาถึงพุทธศาสนาของเรา เวลาตายแล้วไปเป็นพญานาค จะไปสวรรค์ก็ไปไม่ได้ จะตกนรกก็ไปไม่ถึง ไปเป็นหัวหน้าพวกพญานาคทั้งหลาย

ทีนี้ความเชื่อความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนายังฝังใจอย่างลึกทีเดียว ทีนี้พอพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นทราบเท่านั้นว่าพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น ปีติยินดี ทั้งๆ ที่เป็นพญานาค อยากฟังเทศน์ฟังธรรม เราเสียท่าเสียทางเพราะความเผลอสติเท่านั้นนะ ความเผลอสตินี่ล่ะที่ไปจับเอากอตะไคร้ กอตะไคร้เลยขาดติดมือโดยไม่มีเจตนา เพราะเรือมันก็วิ่งไป ทางนี้มือไปจับเอาตะไคร้ เรือพาไป ทีนี้มือยังไม่ได้ปล่อย ทำเท่านั้นก็ยังผิด มาฟังเทศน์พระพุทธเจ้าเกิดความปีติยินดีในธรรมว่า ถ้าธรรมดาพญานาคนี้ควรจะได้สำเร็จพระโสดาฯ ในขณะนั้นเลย แต่นี่เพราะเป็นวิสัยของประเภทของสัตว์เดียรัจฉาน จึงสำเร็จพระโสดาฯ ไม่ได้ แต่อำนาจอานิสงส์ที่มาฟังเทศน์ฟังธรรมนี้สูงเด่นขึ้นไปอีก มีอำนาจวาสนากว้างขวางออกไปในวงพญานาคทั้งหลาย

ท่านแสดงไว้อย่างนั้น คือนั่นควรจะได้บรรลุพระโสดาฯ แต่เพราะโทษอันนี้กีดขวางเอาไว้เลยไม่สำเร็จ กีดขวางไว้ให้เป็นพญานาคก็ประเภทสัตว์ มนุษย์เท่านั้นที่จะสำเร็จพระโสดาฯ อันนั้นสำเร็จไม่ได้ นี่ท่านแสดงเพียงเล็กน้อย นี่หมายถึงกรรมนะ ทำอยู่อย่างนั้น ไม่ได้มีอะไรมากมายนะ มันก็แสดงให้เห็นอยู่ ท่านถึงบอกว่า กรรมไม่มีลี้ลับนะ กรรมดีกรรมชั่ว ใครทำที่ไหนไม่มีลี้ลับ เพราะเจ้าของเป็นผู้ทำ เปิดเผยอยู่กับการกระทำของตัวเองทั้งดีและชั่ว ท่านจึงต้องให้สำรวมระวังด้วยดี มีสติระมัดระวังรักษาตัวเสมอ ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำ นั่นเรียกว่าวิบากกรรม ดีชั่วเป็นผลให้เป็นสุขเป็นทุกข์ มันอยู่ที่เรา...”

ท่านด่าทีนี้ พวกเราจะได้ระวังต่อไป'

คล้ายๆ มาบอกว่าไม่ใช่ว่าผิดแค่เราคนเดียวนะ มันผิดกันทั้งหมู่นะ พวกหมู่ก็ไม่รู้นี่ พอพวกหมู่รู้ เออท่านเจ็บคนเดียว พวกเราก็จะได้ระวัง เอออองค์นั้นเจ็บก็เจ็บไป แต่ไม่ต้องเสียใจนะ มันก็ผิดด้วยกันนั่นแหละ อันนี้คือ การดุการปลอบ"

หากกล่าวถึงความตั้งใจและความเคารพในข้อวัตรปฏิบัติที่เกี่ยวกับองค์หลวงตานั้น ผู้รับหน้าที่ทุกรุ่นจะตั้งใจทำด้วยความประณีตละเอียดลออยิ่ง จะพยายามไม่ให้ผิดพลาดตกหล่นไปแม้แต่น้อยนิดเลย พระอาจารย์ภูษิต ขันติธโร ซึ่งได้จำพรรษาวัดป่าบ้านตาดในช่วงที่ ๒ เป็นผู้หนึ่งที่เป็นพยานยืนยันในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดีด้วยข้อปฏิบัติของท่านเองในระยะนั้นว่า

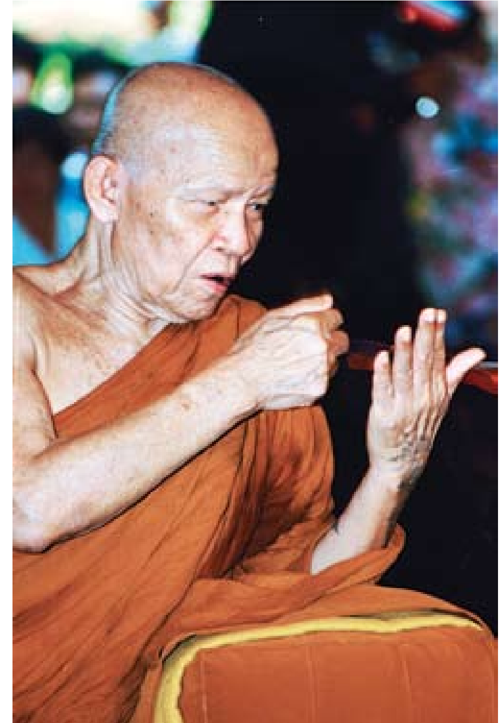
"เราใช้มือเรานี่แหละล้างส้วมพ่อแม่ครูอาจารย์ .. เข้านอกออกในกุฏิหลวงตา ทำงานทั้งหมดตั้งแต่ใส่ปลอกหมอนจนถึงเทกระโถนล้างส้วม ซึ่งการล้างส้วมของหลวงตานี้ เราไม่ใช้ไม้ล้างโถส้วมหรอกนะ เราใช้มือของเรานี่แหละล้าง"

สำหรับการทำข้อวัตรภายในกุฏิองค์หลวงตานั้น พระผู้รับผิดชอบต้องมีความละเอียดรอบคอบและทำด้วยความพินิจพิจารณาใช้สติปัญญาประกอบในงานเสมอ เนื่องจากองค์หลวงตาท่านเข้มงวดกวดขันมาก ดังนี้

"...ได้พูดเสมออย่างกุฏิเรานี้ไม่ให้เข้าไปยุ่งนะ คือมันขวางตาทันทีเลย เราเข้าไป องค์ไหนที่เข้าไปจัดทำข้อวัตรนี้ อย่างมากไม่เลย ๒ องค์ สำหรับกุฏิเราที่ไปเกี่ยวข้องกับเรา มีเท่านั้น ก็มีผู้ไปจัดยาให้ตอนเช้าตอนเย็น นี่อันหนึ่ง มีผู้ไปคอยเช็ดอะไรๆ ตอนเราไม่อยู่ สององค์เท่านั้นไม่ให้มาก พอดูได้ดูกันไป นอกนั้นไม่ให้เข้าไปยุ่ง ไปก็ขวางทันทีเลย ขวางทันทีๆ จนกระทั่งถึงได้ออกอุทานในใจ

'โอ๋ย นี่มาภาวนายังไง สติสตังไม่มีเลย ปัญญาความแยบคายอะไรเหล่านี้ไม่มีประจำเลย ไม่มีแฝงเลย มีแต่ความเซ่อๆ ซ่าๆ และไม่เอาไหน'

บอกตลอดเวลา เพราะฉะนั้นเราถึงไม่ให้เข้าไปกุฏิเรา มันบอกตลอด แพล็บปั๊บรู้แล้ว นอกจากไม่พูดเฉยๆ ถ้าหากธรรมดาก็ขังไว้แล้วในนี้ เผาในนี้ แต่เรามันไม่เผา ถึงทราบเรื่องพระเรื่องเณรผู้เกี่ยวข้องเรา เพราะอยู่ในวงของการแนะนำสั่งสอนรับผิดชอบของเรา เราต้องดูทุกอย่าง..."

สภาพวัดป่าบ้านตาดสมัยก่อน

ธรรมเทศนาโดยย่อ : ข้อวัตรปฏิบัติพระเณรวัดป่าบ้านตาด

อุปัชฌายะตามหลักพระวินัย

"...กฎเกณฑ์คณะสงฆ์ลักษณะปกครองอะไรมีขึ้นมาทุกวันนี้ เพราะเรื่องการประพฤติของพระของเณรเรามันพิสดารไปเรื่อย เพราะฉะนั้นจึงต้องมีเรื่องกฎกระทรวงบ้าง ข้อบังคับกฎกติกาอะไรบ้าง กฎหมายลักษณะปกครองสงฆ์บ้าง ขึ้นมาเพื่อปกครอง หลักเหล่านี้ถึงจะมีมากน้อยเพียงไรก็ตาม แต่ต้องไม่ทำลายหรือทำความกระทบกระเทือนต่อหลักพระวินัยเป็นสำคัญท่านว่า อย่างบัญญัติหรือกฎข้อบังคับให้ตั้งอุปัชฌายะนี่เหมือนกันนะ ก็ตั้งตามเขตตามภาค ใครอยู่ในเขตไหนอำเภอใด ตำบลใด ควรจะมีอุปัชฌาย์ เพื่อไม่ให้ลำบากในการอุปสมบทของกุลบุตรสุดท้ายภายหลัง ก็ตั้งอุปัชฌาย์ ตั้งทางโน้นก็ให้บวชให้ทางโน้น ตั้งที่ไหนก็ให้บวชทางนั้นๆ ผู้ไม่ได้ตั้งก็ไม่ให้เป็นอุปัชฌาย์ ไม่เรียกว่าอุปัชฌาย์ นี่ความหมายของการตั้งขึ้นเมื่อภายหลังนี้ว่าอย่างนั้น

แต่เมื่อมีเหตุจำเป็นที่ควรจะบวช จะบวชนี่จะผิดไหม นี่เป็นปัญหาอันหนึ่งขึ้นมา เอ้า พระวินัยผิดไหม พระวินัยว่ายังไง เอาพระวินัยเป็นเกณฑ์เลย คือพระวินัยพระที่บวชตั้งแต่ ๑๐ พรรษาขึ้นไปแล้วสามารถที่จะเป็นอุปัชฌายะได้ นี่ละตรงนี้อันหนึ่ง ถ้าสมมุติว่าเกิดมีผู้บวชขึ้นมา หรืออย่างผมนี้มีความจำเป็นที่จะบวชกุลบุตรสุดท้ายผู้ใดก็ตาม ผมบวชขึ้นมานี้สงฆ์จะรับรองไหม นี่เป็นข้อหนึ่งขึ้นมา

ที่ผมพิจารณาหรือผมพูดออกมา เพื่อให้หมู่เพื่อนได้ใช้ความพินิจพิจารณาหรือได้พิจารณาตามเหตุผลนี้ เทียบเคียงกับหลักธรรมหลักวินัยต่างหากนะ ไม่ใช่ผมจะเป็นผู้ล่วงเกินธรรมวินัย คือมันมีหลายแง่หลายทางนี่ที่จะถือว่า ถ้าได้ตั้งให้เป็นอุปัชฌาย์แล้วถึงจะบวชได้ ถ้าไม่ได้ตั้งเป็นอุปัชฌาย์แล้วบวชก็เป็นโมฆะอย่างนี้ จะเป็นโมฆะจริงๆ เหรอในเมื่อหลักพระวินัยมีอยู่นี่ พระวินัยท่านว่าผู้มีอายุ ๑๐ พรรษาขึ้นไปแล้ว และเป็นผู้ทรงธรรมทรงวินัยด้วยดี มีสัมมาคารวะ มีอาจาระดี เป็นที่เคารพเลื่อมใสของพระเณรและประชาชนแล้ว ผู้นั้นเป็นอุปัชฌายะได้โดยไม่ต้องตั้งจากผู้หนึ่งผู้ใดเลย แน่ะ นี่คือพระวินัยตั้งเอง หรือศาสดาตั้งเองก็ได้ เพราะศาสดาเป็นผู้บัญญัติไว้ นี่ยังมีข้อแม้อยู่อันหนึ่ง ..

แต่ท่านไม่ทำอันนั้นเพราะเคารพในกฎอันนี้ ไม่ทำนั้นเฉยๆ ไม่ได้หมายถึงว่าจะบวชไม่ได้เลย พระวินัยมีอยู่ทำไมบวชไม่ได้ ศาสดาแท้ๆ เป็นผู้ตั้งเป็นผู้บัญญัติขึ้นอันนี้เป็นพวกคณะสงฆ์เราสุดท้ายภายหลังมาตั้งขึ้น เพื่อไม่ให้เป็นความวุ่นวายเกินไปเพราะสมัยทุกวันนี้พระองค์ที่โลภมาก เป็นอุปัชฌาย์แล้วคอยแต่จะกิน มี (อย่างนั้น) นั่นจะว่าไง ไม่ใช่อุปัชฌาย์ด้วยความเมตตาสงสารกุลบุตรสุดท้ายภายหลัง ไม่ได้ทำด้วยความเมตตาสงสาร แต่ผู้ที่ทำด้วยความเมตตาสงสาร ไม่ได้หวังโลภโลเลอะไรเลยบวชตามหลักพระวินัยทำไมจะเป็นไปไม่ได้ นี่อันหนึ่งที่เป็นข้อคิด

สำหรับเราเองเราแน่ใจว่าได้ทั้งนั้น ไม่มีใครตั้งก็ตามพระวินัยตั้งแล้ว นั่นพระวินัยตั้งแล้วคือศาสดาตั้งแล้ว บวชได้ แต่ท่านไม่ทำเพราะเคารพในกฎนี้ กฎนี้ก็ไม่เห็นมีอะไรเสียหายนี่ ท่านบวชมาสักเท่าไรแล้วไม่ทำความเสียหาย มันเป็นกฎเป็นระเบียบอันดีงามซึ่งควรเคารพเราจึงเคารพเรื่อยมา บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายจึงเคารพในกฎนี้เรื่อยมา แต่ไม่ถึงกับว่าจะต้องลบล้างพระวินัยข้อนั้นทิ้งไปเลยไม่ให้มี ให้มีแต่ผู้ตั้งเป็นอุปัชฌายะแล้วถึงจะบวชได้เท่านั้น นี้พูดเป็นข้อคิดให้คณะสงฆ์เราได้คิด แต่ไม่ใช่ให้อุตริไปทำนะ คณะสงฆ์ท่านตั้งไว้แล้วก็เป็นความสวยงามแล้ว เรียบร้อยแล้ว เราทำเป็นแง่คิดแห่งพระวินัยข้อหนึ่งขึ้นมาเท่านั้นเอง..."

เครื่องรบกิเลส

"...เวลานี้เราทั้งหลายต่างก็คาดเครื่องรบเต็มตัวอยู่แล้ว เครื่องรบของเราทุกชิ้น ซึ่งเป็นหลักธงชัยอันสืบเนื่องมาแต่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ที่ทรงได้ชัยชนะมาแล้ว เครื่องรบนั้น คือ**บริขารแปด**ที่ประทานให้ผู้บวชเป็นพระเป็นเณรในพระพุทธศาสนา ได้แก่ ***บาตร สบง จีวร สังฆาฏิ ประคดเอว มีดโกน เครื่องกรองน้ำ*** และ***กล่องเข็ม*** นี่คือเครื่องรบของนักบวชที่ประทานให้เป็นมรดกนับแต่วันอุปสมบท ปฏิญาณตนเป็นศิษย์พระตถาคต และทรงชี้วิธีปฏิบัติและทางดำเนินเพื่อชัยชนะข้าศึก คือกิเลส โลโภ โทโส โมโห อันเป็นส่วนภายในทุกกรณี แต่ประโยคสำคัญคือตัวของเราเอง บัดนี้เราได้คาดการรบไว้มากน้อยเท่าไรเพื่อชัยชนะมาสู่ตัวเรา

เครื่องมือในการรบ คือ **ศีล สมาธิ ปัญญา** แยกออกไปตามมัชฌิมาปฏิปทามี ๘ คือ ***สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปโป*** นี่เป็นองค์แห่งปัญญา ***สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว*** นี่เป็นองค์แห่งศีล ***สัมมาวายาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ*** นี่เป็นองค์แห่งสมาธิ รวมแล้วเรียกว่า ศีล สมาธิ ปัญญา พระพุทธเจ้าแลสาวกท่านเดินทางสายนี้แล ซึ่งโลกทั้งหลายเดินได้โดยยาก..."

พระธรรมพระวินัย

"...เราที่ได้บวชมาในพระพุทธศาสนา เป็นผู้ที่มีหน้าที่การงานซึ่งจะทำได้โดยสมบูรณ์ ไม่มีอะไรขัดข้องยุ่งเหยิงเหมือนฆราวาสเขา เป็นโอกาสที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการที่จะบำเพ็ญตนให้ถูกต้องดีงามโดยลำดับจนถึงจุดหมายปลายทาง ตามทางของศาสดาที่ทรงสั่งสอนไว้แล้วทุกแง่ทุกมุม .. ถ้าไม่ปล่อยให้ความขี้เกียจขี้คร้านอันเป็นเรื่องของกิเลส ความท้อถอยอ่อนแออันเป็นเรื่องของกิเลสเข้ามาทำงานเสีย

พระวินัยก็ดี **พระธรรม**ก็ดี เป็นทั้งทางเดินทั้งรั้วกั้นไม่ให้ปลีกแวะ เช่น***พระวินัย***เป็นรั้วกั้นสองฟากทางไว้ ***ธรรม***เป็นทางสายกลาง เรียกว่ามัชฌิมาปฏิปทา พระวินัยเป็นรั้วกั้นไว้ทั้งสองฟากไม่ให้ข้าม หรือปลีกแวะออกไปปีนรั้วปีนราวคือหลักธรรมหลักวินัย อันเป็นสวากขาตธรรมด้วยกันทั้งนั้น การทำรั้วไว้ด้วยศีลก็คือการปิดกั้นทางที่จะผิดเป็นโทษเป็นภัยแก่ผู้เดินทางนั้น ไม่ให้ปีนออกไปสู่ภัยสู่อันตรายทั้งหลายอันจะนำมาซึ่งโทษ และดำเนินตามสายทางคือมัชฌิมาเป็นลำดับลำดา ไม่ปลีกแวะจากหลักมัชฌิมานี้ ด้วยความอุตส่าห์พยายามไม่ลดละท้อถอยอย่างไรต้องถึงจุดที่หมายปลายทางโดยไม่ต้องสงสัย...

คำว่าพระวินัยก็พอทราบกัน คือ ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ และศีล ๒๒๗ เหล่านี้เป็นหลักพระวินัยทั้งนั้น ส่วนพระธรรมมีมากและละเอียดไปเป็นขั้นๆ ไม่มีที่สิ้นสุด เช่น ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา เป็นต้น จัดเป็นหมวดธรรม พระวินัยเป็นของจำเป็นตามขั้นและเพศของผู้รักษา .. ไม่อาจเอื้อมล่วงเกิน ใจก็มีความเยือกเย็น ไม่เป็นอารมณ์ เพราะเหตุแห่งความผิดศีลที่ตนรักษา จะอบรมใจให้สงบก็ไม่มีศีลวิบัติเป็นอารมณ์เครื่องกวนใจ ใจมีทางสงบได้ง่าย แม้อยู่โดยลำพังก็เย็นใจ ผิวพรรณก็ผ่องใส และมีกิริยาองอาจ ไม่สะทกสะท้าน นี่เป็นศีลสมบัติที่เราได้รับในปัจจุบัน

ต่อไปก็เริ่มให้เป็นสมบัติขึ้นภายในใจ โดยวิธีอบรมจิต เช่น นั่งกำหนดอานาปานสติ ถือลมหายใจเข้าออกเป็นอารมณ์ของใจ หรือ พุทโธ ธัมโม สังโฆ บทใดบทหนึ่งที่จริตชอบ มีสติกำกับอยู่ที่ใจซึ่งบริกรรมธรรมบทนั้นๆ เป็นอารมณ์อยู่ ใจจะค่อยมีความรู้เด่นขึ้นที่จุดนั้น และมีความเย็นสบาย ความสุขที่เกิดขึ้นจากความสงบจะไม่เหมือนความสุขอื่นใดที่เคยผ่านมา ผู้ได้รับความสุขประเภทนี้แล้ว จะเป็นที่สะดุดใจทันที พร้อมทั้งความพอใจที่จะพยายามให้ความสงบสุขนี้เกิดขึ้นบ่อยๆ ..

ความสงบของใจมีหลายขั้น คือขั้นหยาบ ขั้นกลาง และขั้นละเอียด ตามแต่ผู้บำเพ็ญจะสามารถทำได้เป็นขั้นๆ และพยายามทำจิตของตนให้ขยับขึ้นไปเป็นระยะ จนถึงขั้นละเอียดสุดของสมาธิ ส่วนความสุขอันเป็นผลย่อมมีความละเอียดขึ้นไปตามขั้นของสมาธิ ปัญญาก็มีขั้นหยาบ ขั้นกลาง และขั้นละเอียด เช่นเดียวกับสมาธิ และควรนำมาใช้กำกับสมาธิขั้นนั้นๆ ได้ตามโอกาสอันควร จะเป็นความรอบคอบของนักปฏิบัติธรรมทุกๆ ขั้นไป ...”

อนุศาสน์ ๘ นิสสัย ๔ อกรณียกิจ ๔

“...**นิสสัย ๔** อนุศาสน์ข้อที่ ๑ ว่า **รุกฺขมูลเสนาสนํ** .. ไปอยู่ตามรุกขมูลร่มไม้ ในป่าในเขาตามถ้ำเงื้อมผา ป่าช้าป่ารกชัฏ ที่แจ้งลอมฟาง อัพโภกาส อันเป็นที่สะดวกแก่การบำเพ็ญสมณธรรมปราศจากสิ่งรบกวน แล้วจงอุตส่าห์อยู่และบำเพ็ญในสถานที่เช่นนั้นตลอดชีวิตเถิด .. ท่านไม่สอนว่านั้นตลาด นั้นถนนสามแพร่งสี่แพร่ง นั้นชุมนุมชนคนหนาแน่น พวกท่านจงไปกางกลดกางมุ้งอยู่ในที่ชุมนุมชนเช่นนั้น พวกท่านทั้งหลายจะปลอดภัยและถึงแดนแห่งความพ้นทุกข์ได้โดยพลัน อย่างนี้พระองค์ไม่ได้สอน ..

ข้อที่ ๒ ว่า **ปํสุกูลจีวรํ** ท่านทั้งหลายบวชมาแล้ว พึงแสวงหาผ้าบังสุกุลที่เขาทอดทิ้งตามป่าช้า ตามถนนหนทาง นำมาปะติดปะต่อ ปะชุนกันเข้าเป็นผืนสบง จีวร สังฆาฏิ พอได้ครองร่างและชีวิตสืบต่อเพศพรหมจรรย์ให้เป็นไปในวันหนึ่งๆ สมกับเพศสมณะซึ่งไม่ใช่นักฟุ้มเฟือยโก้เก๋..

ข้อที่ ๓ **ปิณฺฑิยาโลปโภชนํ** เราบวชในพระศาสนาแล้ว อย่าเป็นผู้เกียจคร้าน จงบิณฑบาตมาฉันด้วยกำลังปลีแข้งของตัวโดยความบริสุทธิ์ใจ บรรดาศรัทธาญาติโยมทั้งหลายให้ด้วยความเต็มอกเต็มใจ ใส่บาตรให้เรามาฉันตามสมณประเพณี ซึ่งปราศจากการซื้อขาย ปราศจากการทำไร่ทำนาเหมือนอย่างประชาชน การบิณฑบาตมาฉันเป็นกิจวัตร ชื่อว่าเป็นทางแห่งอาชีพที่บริสุทธิ์ของนักบวช พึงอุตส่าห์ทำอย่างนั้นตลอดชีวิตเถิด

ข้อที่ ๔ **คิลานเภสัช** คือยารักษาโรค คำว่า โรคหรือไข้ เป็นได้ทั้งพระและฆราวาสไม่เลือกหน้า เมื่อความจำเป็นเกิดขึ้น เรื่องจำเป็นจะต้องแก้ไขก็ต้องมีขึ้นเป็นเงาเทียมตัว แต่พึงรู้จักประมาณในการขอจากญาติในพระศาสนา หรือคนให้โอกาสแก่การขอให้เป็นความดีที่สุด ความรู้จักประมาณเป็นธรรมจำเป็น นักบวชควรมีประจำตนตลอดเวลา ..

อกรณียกิจ ๔ คือห้ามไม่ให้ทำ เด็ดขาดไปเลย เป็นสิ่งที่ร้ายแรงมาก ในกิจ ๔ ประการ เช่น ฆ่าสัตว์อย่างนี้เป็นต้น หรืออวดอุตตริมนุสสธรรม ..

นี่เป็นพระโอวาทที่พระองค์ทรงสอนพระทุกองค์ ที่บวชมาต้องรับโอวาทข้อนี้จนได้ นิสสัย ๔ อกรณียกิจ ๔ หรืออนุศาสน์ ๘ นั่นแจงออกมาอย่างนี้ให้รู้กัน...”

การบำเพ็ญเพียรประจำวันของหลวงปู่มั่น

“...ปกติหลังจากฉันเสร็จแล้ว ท่าน (หลวงปู่มั่น) เริ่มเข้าทางจงกรมทำความเพียรราวหนึ่งถึงสองชั่วโมง แล้วออกจากทางจงกรมเข้าห้องพักและทำภาวนาต่อไปจนถึงบ่ายสองโมง ถ้าไม่มีธุระอื่นๆ ก็เข้าทางจงกรม ทำความเพียรต่อไปจนถึงเวลาปัดกวาดลานวัด ท่านถึงจะออกมาจากที่ทำความเพียร หลังจากสรงน้ำเสร็จก็เข้าทางจงกรมและเดินจงกรมทำความเพียรต่อไปถึงสี่หรือห้าทุ่มจึงหยุดแล้วเข้าที่สวดมนต์ภาวนาต่อไป จนถึงเวลาจำวัดแล้วพักผ่อนร่างกาย ราวสามนาฬิกา คือ เก้าทุ่มเป็นเวลาตื่นจากจำวัด และทำความเพียรต่อไปจนถึงเวลาโคจรบิณฑบาต จึงออกบิณฑบาตมาฉันเพื่อบำบัดกายตามวิบากที่ยังครองอยู่ นี่เป็นกิจวัตรประจำวันที่ท่านจำต้องทำมิให้ขาดได้...”

กินอยู่เรียบง่าย หรูหราด้วยธรรม

“...งานของพระที่ว่าให้ทำอย่างนั้น ก็กลายเป็นงานก่อสร้างไปหมด นั่นหรูหราฟู่ฟ่า ฟุ้มเฟือยแล้วเอามาแข่งขันกัน วัดนั้นสวย วัดนี้งาม วัตถุเครื่องก่อสร้างต่างๆ สวยงามเท่าไร ยิ่งเป็นที่เกรงขาม บ๊ะ ฟังซิน่ะ กิเลสมันเอาให้เป็นที่เกรงขามไปได้นะ มันแทรกเข้าไปอยู่ในนั้นละ ยิ่งหรูหราฟู่ฟ่าสวยงามเท่าไรยิ่งเป็นเครื่องประดับวัดวาอาวาส นี่ละ กิเลสเข้าไปประดับร้านทั้งภายนอกทั้งภายในไม่เพียงประดับร้านเฉยๆ ข้างนอกนี่หลอกไว้แบบหนึ่ง ข้างในก็หลอกไว้อีกแบบหนึ่ง มันเต็มวัดเต็มวาเต็มพระเต็มเณร ส่วนฆราวาสเขาไม่ต้องพูดหละ เขาไม่มีแบบมีฉบับ พระเรานี้มีแบบมีฉบับ ควรจะได้แบบฉบับอันดีงามมาประดับตนและสั่งสอนประชาชน ..

เมื่อภายในมีหลักมีเกณฑ์ มีความสง่างามแล้ว อยู่ที่ไหนก็สง่างามหมด อดบ้างอิ่มบ้างก็ไม่เป็นทุกข์ ท่านไม่เป็นกังวล ใครจะอดอยากขาดแคลนยิ่งกว่ากรรมฐานผู้มุ่งต่ออรรถต่อธรรมไม่มี ถ้าเป็นเรื่องของผู้มุ่งต่ออรรถต่อธรรมแล้ว ต้องเป็นผู้ได้รับความทุกข์ต่างๆ จากปัจจัย ๔ คือที่อยู่ที่อะไร คือท่านไม่สนใจ ท่านไม่เอาเพราะไม่ใช่ทาง เพียงอยู่อาศัยวันหนึ่งๆ ไปเท่านั้นพอ ภายในนี้ท่านสนใจมาก...”

พูดคุยกันเป็นอรรถเป็นธรรม

“...นี่เป็นงานของพระพุทธเจ้า งานของสาวกที่เกี่ยวข้องกันเป็นอย่างนั้น เรื่องอรรถเรื่องธรรมล้วนๆ ไม่มีอะไรเข้ามาเจือปนเลย ถ้าสมัยปัจจุบันก็หลวงปู่มั่นนี่ก็เหมือนกัน ตรงเป๋งเลยเชียว ไม่มีจะพูดเรื่องโลกเรื่องสงสาร ไม่เคย พูดอะไรๆ ก็มีแต่พูดเรื่องอรรถเรื่องธรรม เรื่องที่ทำความพากความเพียร ท่านพูดกันอย่างนั้น คุยกันกี่ชั่วโมงก็ตาม มีแต่เรื่องอรรถเรื่องธรรมล้วนๆ ฟังแล้วรื่นเริงๆ นั่นมันต่างกันอย่างนั้นนะ นี่ละธรรม ธรรมออกก้าวเดินเป็นอย่างนั้น กิเลสออกก้าวเดิน กิเลสออกตีตลาด คำพูดคำจาจะเป็นเรื่องของกิเลส ของการบ้านการเมือง ความได้ความเสีย การซื้อการขาย เรื่องหญิงเรื่องชายไปหมด นี่คือกิเลสออกตีตลาด...”

ไม่ก่อสร้างวัตถุ แต่สร้างหัวใจ

“...เพราะฉะนั้น เราจึงได้ขู่เข็ญวงกรรมฐานเรา ขนาดนั้นมันยังรอดออกไปได้นะ โถ มันเร็วบางทีชี้หน้าเลยขนาดนั้น เอาอย่างหนัก เกี่ยวกับเรื่องการก่อการสร้างยุ่งเหยิงวุ่นวาย นี่เป็นการสร้างความกังวล ไม่ได้สร้างความสงบ เมื่อเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร สติปัญญาความคิด ความอ่านไตร่ตรอง ความกังวลวุ่นวายความก่อกวนมันจะเข้ามาพร้อมๆ กัน นั่นคือสร้างความวุ่นวาย ปลูกกุฏิขึ้นเพียงหลังหนึ่งเท่านั้น ก็สร้างความวุ่นวายสักเท่าไร ยิ่งสร้างศาลาขึ้นหลังใหญ่ๆ ทั้งหลังมันจะก่อกวนมากน้อยเพียงไร ทั้งวุ่นวายทั้งก่อกวน เลยกลายเป็นศาสนากวนบ้านกวนเมืองไป กวนเอาห้าเอาสิบเขามาสร้างนั่นเอง เนี่ย ที่ให้เกามันไม่ยอมเกา มันเถลไถลออกไปข้างนอกมันยิ่งไปใหญ่ ทีนี้เลยกลายเป็นศาสนากวนบ้านกวนเมือง แทนที่จะให้เป็นความร่มเย็นแก่โลกแก่สงสาร กลับเป็นความร้อนยิ่งกว่าโลกไปซะอีก กวนโลกกวนสงสารเขาไปอีก นี่ละกิเลสมันเข้าตีตลาด ตีอย่างนี้ ไอ้เราไม่รู้ ประดับตกแต่งอะไร มีแต่เรื่องของกิเลส...”

ไม่รับนิมนต์ไปฉันในบ้าน

“...วัดป่าบ้านตาดก็ประกาศตั้งแต่เริ่มสร้างวัดมา เราบอกตรงๆ เลยว่าวัดนี้เป็นวัดที่สร้างขึ้นมาเพื่อสั่งสมอรรถธรรมมรรคผลนิพพานล้วนๆ เราบอกตรงๆ เพราะฉะนั้นการเกี่ยวข้องกัน ไปฉันที่นั่นที่นี่ตามบ้านตามเรือน ในเมืองนอกเมืองที่ไหน เราจึงขอบิณฑบาต เราบอก ขออย่ามานิมนต์พระวัดนี้ไป มันจะขาดงานการของท่านที่ท่านทำด้วยความตั้งอกตั้งใจไปทุกวี่ทุกวันจนจะกลายเป็นความเหลวแหลกแหวกแนวไป จึงขอบิณฑบาตจากบรรดาพี่น้องทั้งหลายไม่ให้มานิมนต์วัดนี้ไปฉันในบ้าน บ้านนั้นบ้านนี้ในเมืองนอกเมืองก็ตาม เราเป็นหัวหน้า เราเป็นหัวหน้าเป็นผู้บิณฑบาตขอพี่น้องทั้งหลายไม่ว่าชาวอุดรชาวไหนก็ตาม ให้เสมอกันหมด แต่ถ้าหากว่ามีความจำเป็นจริงๆ เราไม่ได้ห้ามขาดโดยถ่ายเดียว มีข้อแม้ที่จะแยกแยะ หากว่ามีความจำเป็นจริงๆ ซึ่งควรจะเป็นไปตามนั้น พระกับโยม โลกกับธรรมแยกกันไม่ออกก็ต้องช่วยกัน แก้ไขดัดแปลงกันไป หนุนกันไปตามความจำเป็น เอ้า เราจะจัดให้ แน่ะ จะเอาสักกี่องค์พระเราจัดให้เลย ถ้าไม่จำเป็นจะทำแบบซ้ำๆ ซากๆ จนกลายเป็นประเพณีนั้นมันเสียทางพระ ธรรมไม่มี จะมีแต่เรื่องของโลกล้วนๆ ไปหมด เราจึงตัดอันนี้เอาไว้...”

เน้นเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา

“...พระเราไม่มีความสงบเลยไม่มีความหมาย ว่างั้นเลยนะ ... สมบัติทางโลกเขา คือเงินทองข้าวของตึกรามบ้านช่อง สมบัติของพระก็คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มรรคผลนิพพาน นั่น สมบัติของพระเป็นอย่างนั้นนะ นี่มันมาแย่งงานของโลกมาใช้ในวัดในวาในพระในเณร เวลานี้ธรรมจึงหมดความหมายไปทุกวันๆ นี่ล่ะ นี่เรียกว่า กิเลสมันเก่ง ดูเอาสิ...ไม่มีใครคิดนะว่า กิเลสเข้าตีตลาด ตีแบบไหน เวลานี้มันกำลังตีแหลกหมด ไม่เลือกว่าวัดว่าวาประชาชนญาติโยม ตีแหลกไปตามๆ กันหมดไม่ได้ยกโทษ พูดตามหลักความจริง...

เพราะแบบแผนตำรับตำราเครื่องยืนยันกันมีอยู่ นั่น เอาอันนั้นออกมากางซี .. งานของพระไม่มีอะไรเกินการอยู่ในป่าในเขา เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา ที่อยู่ของพระผู้มุ่งต่อมรรคผลนิพพานตามทางศาสดาจริงๆ ท่านสอนอย่างนั้นนี่นะ .. พูดตั้งแต่เรื่องการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ชำระกิเลส พอพระเข้ามาเฝ้าพระพุทธเจ้า จะรับสั่งทันทีเลย เป็นยังไงไปอยู่ที่นั่น นั่นหมายถึงว่าที่ภาวนานะ ไปอยู่ที่นั่น ภาวนาเป็นยังไง จิตใจเป็นยังไง ... จากนั้นพระองค์ก็ประทานโอวาท .. ให้ประกอบความพากเพียรทั้งวันทั้งคืนยืนเดินนั่งนอน ตลอดถึงการพักผ่อนก็บอกไว้หมด

ใน**อปัณณกปฏิปทาสูตร** ท่านแสดงไว้เป็นสูตรจริงๆ เอามาสวดมนต์อยู่นี่ .. อปัณณกปฏิปทา คือการปฏิบัติไม่ผิด ปฏิบัติโดยความสม่ำเสมอ คือ ตั้งแต่ปฐมยามไปให้ประกอบความเพียร จะเดินจงกรมก็ได้จะนั่งสมาธิภาวนาก็ได้ พอถึงมัชฌิมยามก็พักผ่อนนอนหลับ พอปัจฉิมยามก็ตื่นขึ้นเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาเรื่อยๆ ไป ตอนกลางวันก็ทำนองเดียวกัน หากจะมีการพักผ่อนบ้างในตอนกลางวันก็พักได้ แต่ต้องระมัดระวังให้ปิดประตู รักษามารยาทในการพักนอน ท่านสอนไว้โดยละเอียดลออมากที่สุด...”

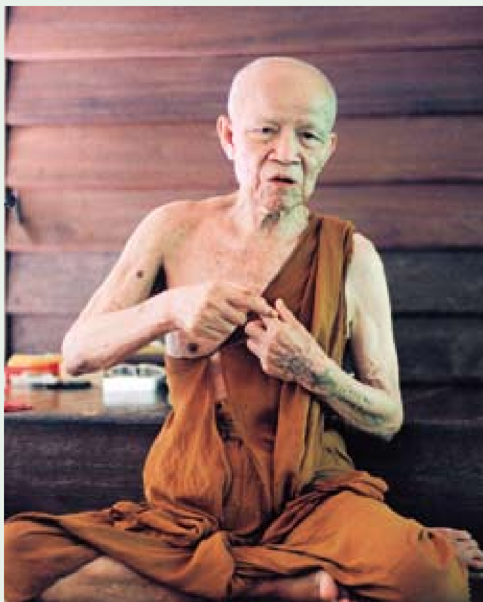

อย่าติโทษพระธรรม ให้ปฏิบัติถูกธรรม

"...เราอาจจะมีความเห็นผิดไปตำหนิติโทษพระศาสนาว่า พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไม่เป็นนิยยานิกธรรม พอที่จะนำผู้ปฏิบัติธรรมให้พ้นจากทุกข์ไปได้จริง สมกับที่พระองค์ตรัสไว้ว่าสวากขาตธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว แท้จริงทั้งวันทั้งคืนกระแสแห่งใจของเราเอนเอียงไปสู่โลกตลอดเวลา คำว่า โลก ทั้งโลกใน ทั้งโลกนอก พึงทราบว่าเป็นสภาพหนึ่งจากธรรมที่พระองค์ทรงมุ่งหวัง การปฏิบัติของพระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลายมุ่งในหลักธรรมเพื่อความพ้นทุกข์ เพราะเหตุนั้นประโยคแห่งความเพียรทุกๆ ประโยค จึงเป็นไปเพื่อความแก้ไขมลทินจนหมดสิ้นโดยตลอดไม่มีอะไรเหลืออยู่ จากนั้นก็กลายเป็น *พุทโธ* ขึ้นมาให้โลกได้กราบไหว้บูชา

ที่ท่านเป็นธรรมทั้งองค์เพราะท่านปฏิบัติถูกธรรม เหตุกับผลจึงลงกันได้อย่างนี้ ส่วนเราทั้งหลายเดินจงกรมนั่งสมาธิจริง แต่กลายเป็นสมาธิหัวตอ นั่งหลับในสมาธิไม่รู้กี่ครั้งกี่หน หรือกลายเป็นเรื่องประจำก็อาจเป็นไปได้ในบางราย นี่ผู้เทศน์ไม่รับรองแทนได้ แต่เรื่องคงเป็นความจริงอย่างนั้น ผลจึงกลายเป็นอื่นเสมอไป ถ้าเหตุเป็นเรื่องของธรรมแล้ว ผลจะกลายเป็นอื่นไปไม่ได้ เพราะเหตุกับผลต้องสวมรอยกันไป เพราะเราทำไม่ถูกต้องตามหลักธรรม

แทนที่จะเดินจงกรม นั่งสมาธิ ให้สติสัมปยุตด้วยความเพียรติดต่อกันกับบทธรรม หรือสภาวธรรมที่เราพิจารณา แต่จิตกลายเป็นอื่นไปเสีย โดยส่งกระแสใจไปตามรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส แม้ธรรมารมณ์ที่ปรุงขึ้นกับใจก็ปรุงไปเพื่อรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ทั้งที่เป็นอดีตและอนาคต ไม่ปรากฏจิตเป็นปัจจุบันแม้แต่ขณะเดียว อย่างนี้ผลก็ต้องเป็นโลกเสมอไป เพราะกระแสของจิตกลายเป็นโลกอยู่ตลอดเวลา ส่วนจิตก็ต้องเป็นโลกขึ้นมา ได้แก่เรื่องของสมุทัยแดนเกิดขึ้นแห่งทุกข์ ทำหัวใจของเราให้เดือดร้อนแล้วก็มาตำหนิผลว่า ทำไมจึงเกิดความรุ่มร้อน วันนี้ไม่สบาย แต่ตนก่อเหตุความไม่สบายไว้ทั้งวันทั้งคืน เพื่อความเป็นอื่นจากธรรมโดยไม่รู้สึกตัว ไม่ได้คำนึงถึงเลย เรื่องจึงเป็นอย่างนั้น..."

ศีล สมาธิ ปัญญา

"...**สีลปริภาวิโต สมาธิ มหัปผโล โหติ มหานิสังโส** สมาธิที่ศีลหล่อเลี้ยงแล้ว ด้วยความระเวียงระวัง หิริโอตตัปปะ รักษาศีลของตนให้บริสุทธิ์แล้ว การบำเพ็ญสมณธรรม คือสมาธิธรรม ย่อมมีความสงบร่มเย็นได้ง่าย นี่เป็นข้อแรก ..

สมาธิปริภาวิตา ปัญญา มหัปผลา โหติ มหานิสังสา ปัญญาที่สมาธิเป็นเครื่องหนุนหล่อเลี้ยงอยู่เสมอ .. เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้วเรียกว่าจิตอิ่มอารมณ์ ไม่คิดไม่ปรุง มีแต่อารมณ์อันเดียวแน่น นั่นเรียกว่าเอกัคคตารมณ์ เอกัคคตาจิต .. เมื่อสมาธิมีความสงบใจ ที่เรียกว่าใจอิ่มอารมณ์ ไม่อยากคิดปรุงแต่งต่างๆ ในเรื่องที่เป็นภัยต่อจิตใจ เพราะจิตใจอิ่มตัวด้วยสมาธิธรรม มีความสงบเย็น มีธรรมเป็นเครื่องหล่อเลี้ยง แล้วปัญญาย่อมเดินได้สะดวกคล่องตัว .. ตั้งแต่ขั้นหยาบของปัญญา จนกระทั่งถึงขั้นละเอียดสุด วิมุตติหลุดพ้นไปจากปัญญานี้ทั้งนั้น .. ถ้าจิตไม่เป็นสมาธิ จิตยุ่งเหยิงวุ่นวาย จะพาพิจารณาทางด้านปัญญา มันกลายเป็นสัญญาอารมณ์ เป็นฝ่ายสมุทัย เป็นฝ่ายกิเลสตัณหาไปเสีย โดยไม่รู้สึกตัว ..

ปัญญา ปริภาวิตัง จิตตัง สัมมเทว อาสเวหิ วิมุจจติ จิตที่ปัญญาซักฟอกเรียบร้อยแล้ว ย่อมหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวงโดยชอบ คือจิตนี้จะหลุดพ้นด้วยปัญญา ปัญญาเป็นเครื่องซักฟอกจิตให้หลุดพ้น .. นี่ธรรม ๓ ประการ..."

กรรมฐาน ๔๐ ห้อง

"...จะระงับความคิดปรุงทั้งหลายเหล่านี้ด้วยบทธรรม ถ้าระงับเฉยๆ จะระงับไม่ได้ ต้องอาศัยบทธรรมเพราะจิตทำหน้าที่อันเดียว ไม่มีงานอื่นใดเข้ามาแทรกในขณะที่ทำหน้าที่อันเดียวอยู่นั้น งานสองเข้ามาก็เรียกว่า แย่งงานกันแล้ว ต้องให้มีงานอันเดียว คือเราเจริญจิตใจด้วยบทภาวนา นี่ผู้ฝึกหัดเบื้องต้นนะ ให้ฝึกหัดภาวนาอบรม มีคำบริกรรมเป็นเครื่องกำกับใจอยู่เสมอ เราอย่าปล่อยคำบริกรรม

อย่างหนึ่งเห็นว่า ไม่ทันการณ์ แล้วหนักเข้าไปกว่านั้นเลยกลายเป็นว่า เห็นว่าครึไปเสีย เราคิดนึกแบบเรียนลัดให้จิตสงบไปเองๆ อย่างนี้ดีกว่า นี่เป็นความอุตริอันหนึ่งของจิต มันเกิดมาเรื่อยๆ เพราะมันชอบอุตริชอบทะนงตัว เมื่อธรรมแทรกเข้าไป มันจึงต้องปัด ทั้งๆ ที่ธรรมเป็นความถูกต้องดีงาม มันยังต้องปัดจนได้ แล้วก็เรียนลัด นึกแต่ความรู้เฉยๆๆ ให้สติอยู่กับความรู้ๆ มันก็ไม่เป็นหลักเป็นเกณฑ์อะไรเลย เพราะสติเผลอได้ง่าย เมื่อสติเผลอความรู้ก็ถูกกิเลสลากให้เถลไถลไปในที่ต่างๆ ตามอารมณ์ที่เคยคิดเคยปรุงนั้นแล แล้วก็กลายเป็นกิเลสล้วนๆ ขึ้นมาแทนที่ที่เราว่าเราภาวนา

เพราะฉะนั้นเพื่อกำจัดอันนี้ลงไป ให้ได้ผลในการภาวนาเท่าที่ควรในเบื้องต้นจึงขอให้ยึดคำบริกรรมไว้ให้ดี คำบริกรรมใน**กรรมฐาน ๔๐ ห้อง**นั้น ควรแก่ทั้งสมถธรรมทั้งวิปัสสนาธรรม ควรแก่กันได้ทั้งนั้น .. เวลาเราภาวนา ระงับความอยากเหล่านี้ลง จะเป็นด้วยบทธรรมใดก็ตาม เช่นเรากำหนดภาวนา พุทโธ ธัมโม สังโฆ หรือ **อนุสติ ๑๐ อสุภะ ๑๐** ก็ได้ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ก็ได้ **มรณสติ**ก็ได้ **อานาปานสติ**ก็ได้ เหล่านี้ เป็นบทภาวนากรรมฐาน ๔๐ ห้อง เป็นบทธรรมเพื่อความสงบใจ.. แล้วให้ตั้งสติด้วยดีกำกับคำบริกรรมนี้ไว้กับจิตตนเอง

อย่าถืองานอื่นงานใดว่าเป็นงานสำคัญยิ่งกว่างานบริกรรม ที่กำกับด้วยสติอย่างเข้มงวดกวดขันนี้ นี่เรียกว่าประกอบความเพียร...”

อานาปานสติ

“...ผู้กำหนดอานาปานสติก็ให้รู้แต่ลมเข้าลมออก สูงต่ำก็ช่างไม่สำคัญ สำคัญที่ความรู้ความสัมผัสของลมเข้าลมออกรู้กันอยู่ทุกๆ ระยะ จะสูงจะต่ำหยาบละเอียดให้กำหนดรู้ที่ลมเข้าออกนี้เท่านั้น อย่าไปคาดหมายให้เกิดความลังเลสงสัยและตั้งลมบ่อยๆ ไม่ถูก .. การตั้งลมจะตั้งสูงตั้งต่ำ เราตั้งที่ตรงไหนแล้วก็ให้จับที่ตรงนั้นไว้ แล้วกำหนดให้รู้ลมเข้า รู้ลมออกอยู่ทุกระยะๆ .. จับลมไม่หยุดไม่ถอย .. สุดท้ายก็เหลือแต่ลม เหลือแต่ลมก็กำหนดแต่ลมจนละเอียดเข้าไป เอ้า ลมจะหมดจริงๆ ก็ให้หมด อย่าไปตกใจอย่าไปกลัวตาย เมื่อจิตยังครองร่างอยู่ ลมจะหมดไปก็ไม่ตาย .. ถึงลมจะหมดไปก็ตามให้ทราบว่า ลมที่กำหนดนั้นหมดไป แต่ความรู้ที่เป็นตัวการสำคัญซึ่งเราต้องการนั้นมีอยู่กับเรา..นี่คือหลักของการภาวนาอานาปานสติ...”

ไตรลักษณ์

“...พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้พิจารณาไตรลักษณ์ (ทุกขัง อนิจจัง อนัตตา) ก็เพื่อจะตัดสาเหตุการหลั่งน้ำตาของสัตว์ผู้ไปยึดไตรลักษณ์มาเป็นตนเป็นของตนเสียได้ กลายเป็นความรู้เท่าทันตามหลักความจริงและถอดถอนอุปาทานความยึดมั่นสำคัญผิดอันเป็นเสี้ยนหนามทิ่มแทงหัวใจให้หมดไป .. บรรดาสัตว์บุคคลตลอดทวยเทพที่มีรูปร่าง แง่ความคิด ภูมิที่อยู่ และนิสัยวาสนา.. จำต้องยอมรับกฎของไตรลักษณ์อันเป็นกฎของวัฏฏะอันเดียวกัน..

ทุกขัง คือความทุกข์กายไม่สบายใจ ใครจะหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับทุกข์อันเกิดขึ้นกับตนผู้เป็นต้นเหตุของทุกข์ไปไม่ได้ .. **อนิจจัง** คือความแปรปรวนนั้น มีอยู่รอบตัวทั่วสรรพางค์ร่างกาย ไตร่ตรองไปตามสภาวะซึ่งมีอยู่ในตัวอย่างสมบูรณ์ให้เห็นชัด แม้ทุกข์ ความบีบคั้นก็มีอยู่ทั้งวันทั้งคืน ไม่เพียงแต่ทุกข์ทางกาย ทุกข์ทางใจที่เกิดขึ้นเพราะอารมณ์ต่างๆ ก็มีอยู่เช่นเดียวกัน จงกำหนดให้เห็นชัด คำว่า **อนัตตา** ก็ปฏิเสธในความเป็นสัตว์ เป็นสังขาร เป็นเรา เป็นเขาอยู่ทุกขณะ เมื่อพิจารณาจนมีความชำนาญ กายก็จะรู้สึกว่าเบา ใจก็มีความอัศจรรย์และสว่างกระจ่างแจ้งไปโดยลำดับ...”

สติปัฏฐานสี่

“...สติปัฏฐาน แปลว่า ที่ตั้งของสติ มีสี่ คือ **กาย เวทนา จิต ธรรม** ทุกส่วนของร่างกายรวมแล้วเรียกว่า ***กาย*** ความสุข ความทุกข์ และเฉยๆ ไม่สุข ไม่ทุกข์ ที่เป็นไปทางกายทางใจ ที่เรียกว่า ***เวทนา*** ใจและกระแสของใจที่เกี่ยวกับอารมณ์เรียกว่า ***จิต*** สิ่งที่ถูกใจและกระแสของใจเกี่ยวข้องหรือสิ่งที่ถูกเพ่งทั้งส่วนหยาบ ส่วนกลาง และส่วนละเอียด เรียกว่า ***ธรรม*** ทั้งสี่นี้มีสมบูรณ์อยู่กับตัวเราทุกท่าน และเป็นบ่อเกิดของสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร ตลอดวิมุตติความหลุดพ้น...”

อริยสัจ ๔

“...หลักความจริงอันเป็นหัวใจของพระศาสนาที่พระพุทธเจ้าประทานไว้ อริยสัจธรรมทั้งสี่นี้ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค.. การพิจารณา**ทุกข์**ก็เป็นอริยสัจอันหนึ่ง เมื่อเห็นเรื่องของทุกข์แล้วเป็นเหตุให้คิดต่อไปว่าทุกข์นี้เกิดขึ้นเพราะอะไร เช่นเราเสียใจในขณะที่ประสบสิ่งที่ไม่น่าปรารถนา.. เราพยายามพิจารณาหาต้นเหตุแห่งความเสียใจว่า เกิดขึ้นมาเพราะเหตุใด และจะมีทางแก้ไขความเสียใจด้วยวิธีใด ดังนี้ก็เรียกว่าเราพยายามจะถอน***สมุทัย***อยู่ในขณะเดียวกันนั้นแล้ว .. การไตร่ตรองหรือพิจารณาทุกข์ตั้งใจดูทุกข์ กำหนดรู้ทุกข์ ตั้งสติดูทุกข์ ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของ***มรรค*** คือ ศีล สมาธิ ปัญญาทั้งนั้น.. คือสติกับปัญญาไปโดยทำนองนี้ ก็เป็นการทำให้แจ้งซึ่ง***นิโรธ***โดยลำดับในขณะเดียวกัน .. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์มีอยู่ที่ตรงไหน มีอยู่ที่กายมีอยู่ที่ใจ สมุทัยมีอยู่ที่ไหน สมุทัยมีอยู่ที่ใจ.. สมุทัยได้แก่อะไรให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา.. ทุกข์อยู่ที่ใจเป็นสำคัญ ซึ่งเกิดขึ้นจากสมุทัยเป็นผู้ผลิตขึ้นมา นิโรธ ดับทุกข์จะดับที่ไหน ทุกข์เกิดขึ้นที่ไหนนิโรธก็ดับที่นั่น แล้วสาเหตุที่จะทำให้นิโรธดับทุกข์ได้มาจากไหน ก็มาจากมรรค ..

ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคก็ดี **สติปัฏฐานสี่**ก็ดี และ**ไตรลักษณ์**ก็ดี โปรดทราบว่ามีอยู่กับคนๆ เดียว มิได้มีอยู่ในที่ต่างกัน ผู้ปฏิบัติต่อธรรมทั้งสามนี้สายใดสายหนึ่งชื่อว่าปฏิบัติต่อตนเอง เพราะจุดความจริงคือตัวเราเป็นฐานรับรองธรรมทั้งสามประเภทนี้ ถ้าพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ให้ชัดเจนด้วยปัญญาแล้ว ทุกข์กับสมุทัยไม่จำต้องบังคับขู่เข็ญด้วยวิธีอื่นใด แต่จะหมดสิ้นไปเอง ตามหน้าที่ของเหตุซึ่งดำเนินโดยถูกต้อง ถ้าพิจารณาไตรลักษณ์ คือ *อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา* ก็ให้เห็นชัดว่า กาย เวทนา จิต ธรรมเป็นไตรลักษณ์แน่นอน ไม่เป็นอย่างอื่น การดำเนินสายอริยสัจก็ดี สายสติปัฏฐานก็ดี และสายไตรลักษณ์ก็ดี มันเป็นเรื่องของคนๆ เดียวกัน และเป็นทางสายเอกที่สามารถยังผู้ดำเนินตามให้ถึงธรรมอันเอกได้เช่นเดียวกัน...”

ปัญญาอบรมสมาธิ

“...การทำจิตใจให้สงบด้วยอุบาย ***สมาธิอบรมปัญญา*** หรือด้วยอุบาย **ปัญญาอบรมสมาธิ** ทั้งสองนี้เป็นอุบายวิธีที่ถูกต้องเสมอกัน เพราะเป็นอุบายเครื่องกระตุ้นเตือนสติให้ตามรู้ความเคลื่อนไหวของจิตทุกระยะในขณะทำการอบรม.. ปัญญาอบรมสมาธินั้นเป็นธรรมที่ควรนำมาใช้ในเวลาที่จิตมีความฟุ้งซ่านรำคาญจนเกินควร .. ปัญญาทำการพิจารณาหักห้ามกีดกันจิตที่กำลังฟุ้งซ่านกับอารมณ์ในเวลานั้น ให้จิตรู้สึกตัวด้วยเหตุผลโดยวิธีต่างๆ จนจิตยอมรับหลักเหตุผลและยอมจำนนต่อปัญญาผู้พร่ำสอนแล้วกลับตัว แล้วย้อนเข้าสู่ความสงบ

ได้.. การฝึกทรมานจิตให้สงบเป็นสมาธิลงได้ ด้วยทั้งจิตกำลังฟุ้งซ่านและระส่ำระสายด้วยอุบายที่กล่าวมา เรียกว่า "ปัญญาอบรมสมาธิ" เพราะทำการหักห้ามจิตลงได้ด้วยความฉลาดรอบคอบของปัญญา..."

อารมณ์เครื่องยั่วยวน

"...ใจที่ไม่ยอมเข้าสู่ความสงบได้ตามใจหวังในเวลาบำเพ็ญนั้น โดยมากใจมีอารมณ์เครื่องยั่วยวนมาก เช่น รูปไหลเข้ามาในคลองจักษุ เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสต่างก็ไหลเข้ามาทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย แล้วไหลผ่านเข้าไปถึงใจกลายเป็นธรรมารมณ์ขึ้นมา ใจซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ ชั่ว ดี และสุข ทุกข์ จึงมีความกระเพื่อมรับอารมณ์อยู่ตลอดเวลา หาโอกาสดำรงตนอยู่ด้วยความสงบสุขไม่ได้เลย

จำต้องรับรู้ รับเห็น รับสุข รับทุกข์ จนไม่มีเดือน ปี นาที ชั่วโมง เป็นเวลาพักผ่อนใจ แต่เป็นธรรมดาของสามัญจิต จะอยู่โดดเดี่ยวโดยลำพังตนเองย่อมไม่ได้ ต้องอาศัยอารมณ์เป็นผู้พาอยู่ พาไป พาให้ดี ให้ชั่ว พาให้สุข ให้ทุกข์ พาให้ดีใจและเสียใจ พาให้เพลิดเพลินและเศร้าโศกอยู่เป็นประจำ จึงไม่มีโอกาสได้เห็นความสุขอันแท้จริงของใจ ความสุขที่เกิดจากการอบรม แม้จะอาศัยธรรมเป็นอารมณ์ของใจ แต่ก็เป็นเครื่องสนับสนุนใจให้ได้รับความสุขเพื่อเป็นตัวของตัวขึ้นไปเป็นลำดับ จนถึงขั้นเป็นตัวของตัวได้อย่างสมบูรณ์..."

ดับโลภโกรธหลงที่ต้นตอคือใจ

"...ความโลภเกิดขึ้น ติดตามความโลภให้รู้ว่ามันเกิดขึ้นเพราะเหตุไร ที่มันไปโลภ ไปโลภอยากได้อะไร อยากได้ไปทำไม เท่าที่มีอยู่เพราะความโลภไปเที่ยวกว้านเอามาก็หนักเหลือกำลังอยู่แล้ว ยังหาที่ปลงวางไม่ได้นี่ .. ความโกรธเกิดขึ้นก็เหมือนกัน **ไม่เพ่งเล็งผู้ที่ถูกเราโกรธ** ต้องย้อนเข้ามาดูตัวโกรธซึ่งแสดงอยู่ที่ใจและออกจากใจ ว่าไม่มีอันใดที่จะรุนแรง ไม่มีอันใดที่จะให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายยิ่งกว่าความโกรธที่เกิดขึ้นภายในใจเรา ทำลายเราก่อนแล้วถึงไปทำลายคนอื่นเพราะไฟเกิดที่นี่และร้อนที่นี่แล้วจึงไปทำผู้อื่นให้ร้อนไปตามๆ กัน เมื่อพิจารณาอย่างนี้ไม่ลดละต้นเหตุของผู้ก่อเหตุ ความโลภก็ดี ความโกรธก็ดี ความหลงก็ดีย่อมระงับดับลง เพราะการย้อนเข้ามาพิจารณาดับที่ต้นตอของมัน ซึ่งเป็นจุดที่ถูกต้องและเป็นจุดที่สำคัญที่ควรทำลายกิเลสประเภทต่างๆ ได้..."

อย่ามองกันในแง่ร้าย

"...อย่ามองกันในแง่ร้าย ให้มองกันในแง่เหตุผลและเมตตาต่อกันเสมอ เพราะคนเราความรู้และอัธยาศัยใจคอไม่เหมือนกัน ผู้มีความรู้มากก็มี ความรู้น้อยก็มี ผู้โง่ผู้ฉลาดมีสับปนกันไป ผู้หยาบผู้ละเอียดมี ให้ต่างคนต่างระมัดระวังสิ่งใดที่มีอยู่ในตัวเรา ยิ่งสิ่งใดที่เป็นภัยต่อหมู่เพื่อนด้วยแล้ว ให้ระมัดระวังและกำจัดให้ได้ อย่าหวงไว้เผาตัวเองและวงคณะ และอย่าแสดงออกมาเป็นอันขาดซึ่งเป็นการขายตัวอย่างเลวร้ายที่สุดให้อภัยไม่ได้เลย นี่แหละคือหลักของการปกครอง ของการอยู่ร่วมกันเป็นอย่างนี้ จึงต้องได้ระมัดระวังเสมอ ประมาทไม่ได้ตลอดไป..."

เตือนพระเณร มหาภัย ๕ อย่าง

"...พระเราเป็นเพศที่หนึ่งที่จะสามารถครองมรรคครองผลได้ เพราะมีโอกาสอันดีงาม ทุกสิ่งทุกอย่างอำนวยหมด ให้พากันตั้งใจ เราเป็นห่วงเป็นใยพระลูกพระหลานของเรา กลัวจะเลินเล่อเผลอสติเป็นบ้ากับโลกกับสงสารเขา ทุกวันนี้เรื่องของกลมายาของกิเลสนั้นมีมากนะ วันนี้จะพูดให้บรรดาพระลูกพระหลานทั้งหลายของเราได้ทราบเสียว่าจุดใหญ่มหาภัยคืออะไร

เริ่มตั้งแต่ **หนังสือพิมพ์** เป็นข่าวเป็นคราว พระเราไม่จำเป็นต้องหาข่าวหาคราว หลีกข่าวหลีกคราวทั้งนั้นถึงถูก อย่างพระพุทธเจ้าไล่เข้าป่า .. เพื่อหลีกข่าวหลีกคราวทั้งหลาย อันเป็นเรื่องยุ่งเหยิงวุ่นวายของกิเลสมันบีบบี้สีไฟนั่นเอง จากนั้นก็ **วิทยุ** ให้ตัดออก อันนี้ก็เป็นเรื่องข่าวเรื่องคราว เรื่องยุยงก่อกวนจิตใจให้ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมไปตามมัน **เทวทัตโทรทัศน์ วิดีโอ** นี่เป็นตัวสำคัญมาก อันนี้อันหนึ่งแล้ว **โทรศัพท์มือถือ** นี้สุดยอดได้เลย จับโทรศัพท์ขึ้นใส่หูปั๊บ นี้คุยกับอีสาวได้สบายเลยนัดกันไปห้องไหนหับไหน ที่ไหนๆ ม่านรูดม่านรีดไม่สำคัญ นัดกันได้ถึงที่สุดเลย

นี่แหละ ๕ กษัตริย์นี้เองเป็นตัวทำลายศาสนาอยู่เวลานี้ วัดวาอาวาสเราเลยจะรกจะร้างไปหมดเพราะสิ่งเหล่านี้เข้าไปทำลาย ตามวัดตามวา จะไม่มีเหลือพระเณรอยู่ในวัดแล้ว .. นี่ละตัวมหาภัย จึงได้เผดียงให้พระลูกพระหลานทั้งหลายทราบ อย่าได้คุ้นอย่าได้ชินกับมัน อย่าเห็นว่าเป็นสิริมงคล นี้คือตัวภัยสำหรับพุทธศาสนา .. ในวัดนี้มีไม่ได้ ..

สำหรับพระเณรของเรา ให้พากันระมัดระวังให้มาก ใครกล้าหาญชาญชัยก็คือเป็นเทวทัตต่อสู้พระพุทธเจ้านั้นแล นี่เป็นจุดสำคัญมาก ขอให้พากันระมัดระวัง .. อย่าไปสนิทสนมกับมันถ้าไม่อยากจม นี่เป็นข้าศึก แม้แต่ไม่มีสิ่งเหล่านี้ จิตใจของเรายังเสาะยังแสวงหายุ่งเหยิงวุ่นวายตลอดเวลา จนหาเวลาว่างหาความสงบไม่ได้ ก็เพราะจิตหาอารมณ์หาข่าว .. ให้เอาข่าวแห่งพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ .. ข่าวภาวนาลงไปสู่จุดนี้ ระงับดับข่าวนั้นให้หมดไป ให้เหลือแต่ข่าวพุทโธ ธัมโม สังโฆ ข่าวอรรถข่าวธรรมอยู่ภายในใจ ใจของเราจะได้มีความสงบเยือกเย็น ข่าวธรรมกับข่าวโลก คือข่าวกิเลสกับข่าวธรรมนี้ต่างกันมากนะ..."

มหาปเทสและสิกขาบทเล็กน้อย

"...ของอะไรๆ ที่ตกมาใหม่ๆ นี้ คัมภีร์พลิกไม่ทัน ตามไม่ทัน เพราะสมัยทุกวันนี้เป็นสมัยจรวด แต่พระพุทธเจ้าท่านครอบไว้หมดเลยโดยยกมหาปเทสขึ้นเป็นข้อเทียบเคียง ทรงแยกออกมา ส่วนหนึ่งควร ส่วนหนึ่งไม่ควร ส่วนไหนที่ควรเป็นสิ่งของที่จะใช้สอย จะขบฉันอะไรก็แล้วแต่ที่ควร แต่นี้ไม่มีในพระวินัยแต่ก่อน ก็ให้โอนลงหลักพระวินัยที่เป็นของควร เช่น น้ำอ้อยแต่ก่อนมี แต่น้ำตาลไม่มีใน

พระวินัย ก็ให้โอนน้ำตาลว่าเป็นของควร และฉันได้ใน ๗ วัน เช่นเดียวกับน้ำอ้อย

เป็นของไม่ควร เช่นอย่างท่านบัญญัติสุราเอาไว้ในพระวินัย แต่นอกจากนั้น ซึ่งเป็นพิษเป็นภัย เป็นความผิดเหมือนกัน หากไม่มีในพระวินัย ก็โอนเข้าไปทางสุราว่าเป็นของไม่ควร เช่น พวกฝิ่น เฮโรอีน อะไรเหล่านี้ ก็โอนเข้าไปทางนั้น นี่ท่านเรียกมหาปเทส คือแยกอันไหนที่ควร ให้ไปทางฝ่ายพระวินัยที่ควร ของที่คล้ายคลึงกันก็ไปทางนั้น อันไหนที่ไม่ควรก็ให้แยกไปทางไม่ควร นั่นพระพุทธเจ้าท่านฉลาดขนาดไหน ท่านยกมหาปเทสขึ้นเทียบเคียงเข้าไปอย่างนั้น เวลาท่านจะปรินิพพานก็ยังทรงอนุญาต ถ้าสงฆ์มีความประสงค์จะถอนสิกขาบทเล็กน้อยก็ได้ แต่ท่านไม่ได้ระบุว่า สิกขาบทเล็กน้อยคืออะไร..

คิดดู ขนาดพระอริยสงฆ์ขั้นพระอรหันต์ ท่านยังไม่มีองค์ใดลงมติได้เลยว่า สิกขาบทเล็กน้อยนั้น คือสิกขาบทเช่นไร จะรวมลงในสิกขาบทเท่าไร ฟังซี ก็เพราะท่านเคารพพระพุทธเจ้านั่นเอง ถ้าหากว่าสงฆ์มีความปรารถนาจะถอนสิกขาบทเล็กน้อยก็ได้ ท่านพูดกลางๆ ไว้อย่างนี้ ทีนี้เพราะความเคารพของพระสงฆ์ในครั้งนั้น ยกพระอรหันต์ขึ้นเลยแหละเป็นหลักใหญ่ ก็ไม่เห็นมีองค์ใดที่จะระบุออกมาว่า สิกขาบทเล็กน้อยนั้นคืออันนั้น อันนั้นให้ถอนได้ๆ หรือให้ถอนสิกขาบทนั้นได้ วินัยข้อนั้นได้ ไม่เห็นมีองค์ใดกล้าตัดสิน ก็บอกไว้ในนั้นอีกแหละ เวลาพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว พระสงฆ์แม้องค์เดียวซึ่งเป็นพระอรหันต์ลงมาไม่มีองค์ใดกล้าตัดสินลงได้ หรือจะถอนพระวินัยสิกขาบทเล็กน้อยนั้นได้ ก็เป็นอย่างนั้น...”

การทำวัตรสวดมนต์

“...การประชุมไหว้พระสวดมนต์ จะมีเฉพาะวันอุโบสถปาฏิโมกข์เท่านั้น.. ท่านประสงค์ให้พระเณรทำวัตรและสวดมนต์ตามอัธยาศัยโดยลำพัง จะสวดมากน้อยหรือถนัดในสูตรใดและเวลาใด ก็ให้เป็นความสะดวกของแต่ละรายไป ดังนั้นการทำวัตรสวดมนต์ของท่านจึงเป็นไปโดยลำพังแต่ละรายตามเวลาที่ต้องการ และเป็นภาวนาไปในตัว เพราะความระลึกอยู่ภายในอย่างเงียบ มิได้ออกเสียงดังเช่นทำด้วยกันหลายคน .. สวดมนต์สวดอะไรก็ตาม ดูสูตรไหนดูให้ถูกต้องแม่นยำ อย่าให้คลาดเคลื่อน อย่าถือว่าไม่สำคัญ ศาสนาสำคัญทั้งพระสูตรทั้งพระวินัยทั้งปรมัตถ์ สำคัญหมด สูตรต่างๆ ออกมาจากจำพวกไหน จำพวกพระสูตรหรือพระวินัย หรือพระปรมัตถ์ ก็ให้ถูกต้องตามนั้น อย่าทำมักง่ายไม่ดี...”

การสวดปาฏิโมกข์

“...คิดดูซิพระพุทธเจ้าบางองค์ ๗ ปีถึงประชุมปาฏิโมกข์กันหนหนึ่ง ๖ ปีย่นลงมาๆ ปีหนึ่งลงอุโบสถสังฆกรรมทีหนึ่ง พระสงฆ์ก็อยู่ได้ด้วยความผาสุก มีความสามัคคีกลมกลืนกันดี ไม่แตกไม่ร้าว ส่วนศาสนาของพระพุทธเจ้าได้ภายใน ๑๕ วันเท่านั้น เห็นว่าเป็นความเหมาะสม ใน ๑๕ วันประชุม

สงฆ์ลงอุโบสถครั้งหนึ่ง ท่านบอกไว้อย่างนี้ นี้เป็นความแปลกต่างกัน ในบรรดาพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ นอกนั้นเหมือนกันหมด ..

สวดปาฏิโมกข์นี่ก็ทำไมเลวลงอีกแล้วนะ ฟังแล้วไม่น่าฟังเลย มันเลวลงทุกอย่างละนะ ก่อนที่จะสวดทำไมไม่ฝึกไม่ซ้อมตัวเองให้เรียบร้อย นี่เป็นสังฆมณฑลเป็นสันนิบาตของสงฆ์ ไม่ใช่สันนิบาตของเด็กนี่ มาทำเล่นๆ เหมือนเด็กได้เหรอ สวดให้ถูกตามบทตามบาทดังที่เคยสวดมานั้นมันดีอยู่แล้วเราก็ไม่ว่า นี่มันเลวลงจะไม่ให้ว่ายังไง ก็ไม่ได้สอนเพื่อให้เลวลง สอนเพื่อให้ดีขึ้น เพียงสวดปาฏิโมกข์ที่เคยสวดอยู่แล้วยังเลวลงได้ หยาบๆ นี้ก็เห็นอยู่แล้ว ละเอียดจะเอาความดีมาจากไหน ความละเอียด จะละเอียดยิ่งกว่านั้นได้ยังไง ..

เพราะขาดความเอาใจใส่ จิตใจไม่ได้อยู่กับธรรมกับวินัยพอให้มีความหนักแน่นในจิต ที่จะให้เกิดความสนใจจดจ่อ ก็ดูเหมือนสวดพอเป็นพิธีไปอย่างนั้น แต่เราไม่ได้ยกโทษเราพูดตามความจริง เราได้ยินด้วยหูของเรา เรานั่งฟังปาฏิโมกข์อยู่ด้วยทำไมเราจะไม่รู้ ก็เราสวดปาฏิโมกข์ได้ด้วยนี่ไม่ใช่สวดไม่ได้ สวดดีไม่ดีก็ต้องรู้มีแต่มหาเปรียญทั้งนั้นสวด เวลาสวดไปไม่เป็นท่า ไม่สมเป็นวัดใหญ่และอยู่ในกรุงเทพฯ เอาแต่ความเร็วเข้าว่า เลยเหมือนนกขุนทอง ไม่ได้ศัพท์ได้แสงไม่ทราบ **ทีฆะ รัสสะ** อย่างไร ฟาดกันไปอย่างนี้ก็มี แล้วผมเกี่ยวข้องอยู่หลายวัดนี่ในกรุงเทพฯ ไปพักวัดไหนก็ต้องได้ฟังปาฏิโมกข์วัดนั้นๆ เช่น วัดเทพศิรินทร์สวดดีวัด... นี้เป็นรองลงไป รองอยู่มาก นี่เราพูดถึงวัดใหญ่ๆ

เราไปอยู่ที่ไหนเราสังเกตทั้งนั้น มันอดไม่ได้ที่ไม่สังเกต มันหากสังเกตอยู่งั้นแหละ ตามความรู้สึกของเจ้าของเองมันชอบสังเกต สังเกตหาเหตุหาผลเพื่อเป็นอรรถเป็นธรรมนั่นเอง ไม่ใช่สังเกตเพื่อจะยกโทษยกกรณ์มองใครๆ ในแง่ร้ายอย่างนั้นเราไม่มี มองเพื่อหาความสัตย์ความจริง มันเป็นแต่ความจริงทั้งนั้น เช่นการสวดปาฏิโมกข์ก็เป็นความจริงเหมือนกัน **อะเป็นอะ อิเป็นอิ อีเป็นอี ครุ ลหุ หนักเบา อักษรนั้นๆ สระตัวนั้นออกมาจากฐานกรณ์ใด**

พวกมหาเปรียญรู้ได้ดีนี่ เพราะอันนี้เป็นหลักของบาลีที่จะสอบเป็นเปรียญด้วยต้องรู้ **สิถิล ธนิต โฆสะ อโฆสะ ครุ ลหุ ทีฆะ รัสสะ** พวกมหาเปรียญรู้ดีฉะนั้นเมื่อผ่านประโยคนี้ไปแล้วแม้จะไม่ฝึกกับใครก็รู้ เพราะครูได้สอน**อักขระฐาน-กรณ์**ตั้งแต่เรียนบาลีอยู่แล้ว นอกจากไม่สนใจเท่านั้นเอง จะว่าไม่รู้พูดไม่ได้ ลงเป็นมหาเปรียญไม่รู้สิ่งเหล่านี้เป็นไปไม่ได้ว่างั้นเลย เพราะนี้เป็นหลักสูตรของความเป็นมหาเปรียญ เป็นหลักสูตรฝ่ายบาลี ก่อนจะไปแปลธรรมบทต้องผ่านบาลีเหล่านี้เสียก่อน **สนธิ สมาส** เหล่านี้ต้องคล่องตัว ศัพท์ไหนเป็นสนธิ ศัพท์ไหนเป็นสมาส เป็น**ตัทธิต อาขยาต นามกิตต์** รู้หมด ดีไม่ดียังรู้ไปจนกระทั่ง**ธาตุ วิภัตติ ปัจจัย** จะมาว่าอะไรแต่อักขระฐานกรณ์ที่เรียนเพื่อสวดปาฏิโมกข์เท่านั้น ..

เกี่ยวกับการสวดปาฏิโมกข์อันเป็นกิจสงฆ์อย่างเต็มที่ไม่ดี นี่เป็นสังฆกรรมประเภทหนึ่ง กิจสงฆ์ทั้งหมดที่จะเป็นความเรียบร้อยลงได้ในสังฆกรรมประเภทนี้ต้องผู้สวดเป็นสำคัญ สวดปาฏิโมกข์ สวดไม่ถูกก็ไม่สมบูรณ์ สงฆ์ไว้วางใจให้ผู้นั้นทำหน้าที่เพื่อสงฆ์ทั้งวัด จึงต้องทำหน้าที่ให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยให้ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้เองจึงต้องเตือนเสมอ ก่อนที่ใครจะสวดต้องได้ฝึกซ้อมให้เป็นที่แน่ใจก่อน

ในระยะขั้นเริ่มแรกแห่งการสวดนี้ถึงจะไม่รวดเร็วอะไรก็ตาม เราไม่ถือเป็นสำคัญยิ่งกว่าการสวดให้ถูกต้องตามอักขระฐานกรณ์ เมื่อจำได้แม่นยำ สวดได้ถูก-ต้อง ในเบื้องต้นแม้จะสวดช้าไปบ้างแต่เมื่อความเคยชินมีแล้วก็รวดเร็วไปเองไม่ใช่เร็วแบบไม่ได้ถ้อยได้ความ เร็วตกตามบทตามบาท **ที่ไหนที่มีรัสสะมากๆ ก็**

เร็ว ที่มีทีฆะมากๆ ก็ช้าไปเอง ตามจังหวะของการสวดที่มีเสียงสั้นเสียงยาว เคยชินแล้วเป็นไปเอง ความเร็วก็เร็วไปเอง เร็วไปตามหลักแห่งความถูกต้อง ไม่ใช่รวดเร็วไปด้วยสักแต่ว่าอย่างนั้นไม่นับเข้าในกฎเกณฑ์นี้ ...”

การขอนิสัย

“...ขอนิสัย พ่อแม่ครูจารย์มั่นให้ขอรวมกันหมดทีเดียว ท่านก็ชี้แจงเหตุผลให้ทราบ ขอในเวลาบวชเป็นอย่างหนึ่ง ขอในเวลาที่บวชเสร็จเรียบร้อยแล้วมารวมกันนี้ก็เป็นอย่างหนึ่ง ไม่ขัดต่ออาวุโสภันเต เพราะในขณะนั้นเป็นนามลูกศิษย์ขอนิสัยจากอาจารย์ด้วยกันทั้งนั้นท่านว่า ก็ถูกของท่าน แต่มีแปลกอยู่เราไม่เคยเห็นเณรท่านให้ขอนิสัยเหมือนกันนะ คือความพึ่งพิงสำหรับเณร องค์ไหนหนอท่านให้ขอนิสัยผมลืมเสียแล้ว พอได้เป็นแบบฉบับอันหนึ่งให้เป็นข้อคิดสำคัญ...”

หลักธรรมหลักวินัยเหนืออาวุโสภันเต

“...ไอ้เราจะว่าขวานผ่าซากก็ตาม หรือจะว่าตรงไปตรงมาก็ตาม เหตุผลมียังไงธรรมมียังไงเราพูดตามนั้นเลย ไม่น่าเลื่อมใสเราบอกว่าไม่น่าเลื่อมใส ผิดเราว่าผิดเลย เรื่องครูเรื่องอาจารย์ว่าเป็นผู้ใหญ่ไม่สำคัญยิ่งกว่าธรรมกว่าวินัย เรื่องหลักธรรมหลักวินัยเป็นหลักสำคัญมากทีเดียว เราเคารพตรงนี้ ถึงเคารพอาวุโสภันเตก็ตาม ก็ต้องเป็นผู้มีหลักธรรมหลักวินัยเป็นเครื่องยืนยันพอที่จะเป็นอาวุโสภันเตได้โดยสมบูรณ์ แล้วควรกราบไหว้บูชาซึ่งกันและกัน เคารพซึ่งกันและกัน ก็ถือในหลักเกณฑ์ของธรรมวินัยเป็นหลักเป็นเกณฑ์ ไม่ใช่จะว่าบวชมาหลายๆ พรรษาแล้วก็ว่าเป็นอาวุโส จะให้กราบให้ไหว้เลยอย่างนั้นไม่ได้ ในหลักพระวินัยมี อายุ ๖๐ พรรษายังต้องมาขอนิสัยต่อพระผู้มีพรรษาน้อยกว่า นั่นคือไม่สามารถที่จะรักษาตนได้ อายุพรรษาจึงไม่สำคัญ...”

การอดอาหาร อดนอน

“...ดังที่ท่านอดอาหาร ในวัดป่าบ้านตาดนี้เรียกว่าเด่นมาตลอด ใครจะว่าบ้าก็ให้ว่ามา หลวงตาบัวเป็นสมภารวัดป่าบ้านตาด พาลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายดำเนินมา ผิดถูกประการใดให้พิจารณา เราเรียนมาก็เรียนมาเพื่อมรรคเพื่อผล เพื่ออรรถเพื่อธรรมอย่างสูงทีเดียวตั้งแต่ต้นเลย การมาปฏิบัติก็ปฏิบัติเพื่อมรรคเพื่อผลเหมือนกัน เพราะฉะนั้นการปฏิบัติเหล่านี้จึงแน่ใจว่าไม่ผิด เช่น อดอาหาร ผ่อนอาหาร อาหารนี่เป็นสำคัญพยุงทางธาตุขันธ์ แต่เป็นภัยต่อจิตใจได้ถ้าผู้ไม่พินิจพิจารณา เพราะฉะนั้นจึงให้แบ่งสันปันส่วนกันให้พอดี ธาตุขันธ์ก็ให้พอเป็นไปอย่าให้เหลือเฟือจนเกินไป จะกลายเป็นหมูขึ้นเขียงแล้วไม่ยอมลง ต้องมีการฝึกการทรมาน

พระเราถ้าฉันมากๆ สติไม่ดี ดีไม่ดีล้มเหลว จำให้ดีนะข้อนี้พระ พอผ่อนอาหารลงไปสติจะเริ่มดีขึ้น ผ่อนลงไปหรือตัดอาหารเป็นวันๆ ไป สติดี ดีขึ้นปัญญาจะสอดแทรกไปตามๆ กัน ส่วนมากอดอาหารผ่อนอาหารนี้ถูกจริตนิสัยของผู้ปฏิบัติมากทีเดียว มากกว่าข้อปฏิบัติอย่างอื่นๆ อย่างท่านว่าธุดงค์ ๑๓ นั่นก็เพื่อกำจัดกิเลส คำว่าธุดงค์ ก็แปลว่าเครื่องกำจัดกิเลสนั้นแหละ อะไรที่ถูกกับจริตนิสัยของตนให้ยึดมาปฏิบัติ เช่นท่านบอกว่าเนสัชชิก ไม่นอน จะกำหนดสักกี่วันกี่คืนก็แล้วแต่ แล้วปฏิบัติตามนั้น ผลเป็นยังไงบ้าง เราสังเกตดูผล ถ้าไม่ได้ผลทั้งที่เราก็พยายามทำเต็มกำลังตามธุดงค์ข้อนั้นๆ เราก็แยกเสีย เห็นว่าไม่ถูกก็พลิกไปข้ออื่น

สำหรับอดอาหารนี้ไม่มีใน**ธุดงค์ ๑๓** แต่มีในธรรมข้ออื่น เช่น **บุพพสิกขา** ไม่มีในธุดงค์ ๑๓ แต่ก็มีอยู่ในธรรมเช่นเดียวกัน เช่นบุพพสิกขาเป็นต้น ในบุพพสิกขาท่านแสดงไว้ว่า ถ้าพระอดอาหารเพื่อโอ้เพื่ออวดแล้วปรับอาบัติทุกความเคลื่อนไหวเลย ไม่ว่าจะอยู่อาการใดปรับอาบัติเป็นโทษทั้งนั้นๆ ห้ามอด พูดง่ายๆ ถ้าฝืนอดไปก็ปรับโทษตลอด อดอาหารเพื่อกิเลสตัณหา คืออดเพื่อโอ้เพื่ออวดเพื่อให้เขายกยอตนว่าเป็นผู้รู้ผู้ฉลาดเพราะอดอาหารอย่างนี้ ปรับอาบัติตลอดเวลา นี่คือข้อธรรม มีในคัมภีร์ เรายกมาแสดงให้ฟัง แต่ถ้าอดเพื่ออรรถเพื่อธรรมแล้วอดเถิด เราตถาคตอนุญาต นี่ธรรมเหมือนกัน คืออดเพื่ออรรถเพื่อธรรมอดเถิด เราตถาคตอนุญาต

การอดนี้ก็ต้องสังเกตดูจริตนิสัยของตน เหมาะสมกับการอดอาหารหรือไม่เหมาะ ส่วนมากเหมาะ เพราะอาหารกับธาตุขันธ์มันเข้ากันได้ ธาตุขันธ์นี้มีกำลังทับจิตใจ การภาวนาไม่ค่อยสะดวก จึงต้องได้ผ่อนสั้นผ่อนยาวอยู่เสมอ ผู้ปฏิบัติอย่าทำสุ่มสี่สุ่มห้าด้นๆ เดาๆ สักแต่ว่าทำไม่เกิดประโยชน์...”

ถือธุดงค์เข้าพรรษา

“...นี่เข้าพรรษาแล้วตั้งแต่วันพรุ่งนี้ไปนั่นก็จะบิณฑบาตดังธุดงค์ที่เคยปฏิบัติมาทุกปี ประชาชนทั้งหลายมีศรัทธาก็เอามาใส่บาตร ตามเขตที่ปักไว้แล้วถือเอากำแพงเก่านี้เป็นบาทฐาน เรียกว่ารับมาถึงนั้นแล้วก็หยุด เราเอาอันนี้เป็นบาทฐานไปเลย .. พระท่านรับบิณฑบาตมาแล้วก็เป็นเรื่องของท่านเอง ข้อวัตรปฏิบัติประจำพระก็คือไม่รับบิณฑบาตไม่รับอาหารเมื่อเข้าในวัดแล้ว .. ถ้าท่านรับก็ขาดธุดงค์ข้อนี้ ท่านไม่ใช่เย่อหยิ่งจองหองนะ ธุดงค์บังคับไว้ให้เป็นผู้มีความมักน้อย ได้มากได้เท่าไรก็ตามเอาเพียงเท่านี้ๆ เพื่อจะดัดกิเลสตัวมันโลภมากกินไม่พอนั่นเอง ตีลงมาธรรมะจะได้ค่อยเจริญรุ่งเรืองขึ้นไปเป็นลำดับ นี่การปฏิบัติตน...”

การเข้าพรรษา

“...ประเพณีการเข้าพรรษานี้ ถือเป็นกิจสำคัญสำหรับพระนับแต่ครั้งพุทธกาลมา เริ่มแรกจริงๆ ก็ไม่มีการจำพรรษา เห็นมีความจำเป็นเกี่ยวกับการเที่ยวของพระไม่มีเวล่ำเวลา ทำคนอื่นให้ได้รับความเสียหายบ้างหรือมากน้อยตามแต่พระเณรมีจำนวนมาก เที่ยวไม่มีเวลาหยุดทั้งหน้าแล้งหน้าฝน เมื่อเขากราบทูลพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับเรื่องการสัญจรไปมาของพระ พระองค์จึงทรงบัญญัติ

ให้มีการจำพรรษา การอยู่จำพรรษานั้นต้องอยู่ให้ครบไตรมาสคือ ๓ เดือน มีวันนี้เป็นวันเริ่มแรก เพราะเป็นฤดูฝนสมกับการเข้าพรรษา จะอยู่ในสถานที่ใดก็ถือบริเวณนั้นเป็นขอบเขตของตน ซึ่งจะต้องจำพรรษาอยู่ที่นั้นตลอดไตรมาสคือ ๓ เดือน นี่เป็นประเพณีของพระเราต้องมีการจำพรรษา จะไปเร่ๆ ร่อนๆ ไม่มีการจำพรรษาอย่างนั้นไม่ได้ ผิดพระวินัย ..

เขตในวัดเรานี้เป็นเขตที่กำหนดได้ง่ายที่สุด มีกำแพง นี่ในบริเวณวัดนี้เป็นเขตที่พระอยู่จำพรรษา กำหนดไตรมาส ๓ เดือน ไม่ได้ไปที่ไหนถ้าหากไม่มีความจำเป็น เมื่อมีความจำเป็นสัตตาหกรณียกิจไปได้ ๗ วันตามหลักพระวินัย แล้วกลับมา อย่างน้อยต้องมาค้างที่วัด ๑ คืนแล้วไปได้อีก ๗ วัน และกลับมาค้างที่วัดอีก ๑ คืน นี่ด้วยความจำเป็นที่จะต้องไป ด้วยสัตตาหะติดต่อกัน ท่านอธิบายไว้ตามพระวินัยละเอียดมากทีเดียว แต่ถ้าไม่มีเหตุจำเป็นก็ห้ามไปค้างคืนที่อื่น...”

สัตตาหกรณียกิจ

“...สัตตาหกรณียกิจ กิจที่ควรจะไปได้มี ๗ วันท่านบอก บิดามารดาป่วย เพื่อนฝูงสหธรรมิกหรือครูหรืออาจารย์ป่วย ท่านก็บอกไว้ตามหลักพระวินัย วัดวาอาวาสชำรุดมากจนจะหาที่หลบที่ซ่อนที่อยู่ไม่ได้ เช่น ศาลาโรงฉัน เป็นต้น ให้ไปหาไม้มาทำมาซ่อมแซม สัตตาหะไปได้ แล้วก็มาค้างวัดคืนหนึ่งแล้วออกไป ภายใน ๗ วันกลับมา หรือพวกศรัทธาญาติโยมที่เป็นศรัทธาใหม่ เช่น พระมหากษัตริย์ นี่ก็ไปได้ ๗ วัน สิ่งที่ควรจะอนุโลมในสิ่งนั้นท่านก็บอกว่ามี ก็พึงอนุโลมตามนี้

อย่าไปแบบสุ่มสี่สุ่มห้าไม่ได้หน้าได้หลัง นั่นดูไม่ได้นะ อยากไปไหนก็สัตตาหะไปเรื่อยๆ สัตตาหะไปโน้นสัตตาหะไปนี้ เลยไม่ทราบว่าสัตตาหะอะไร เก่งกว่าครูกว่าอาจารย์ไปอย่างนั้น มีแล้วนะ ทุกวันนี้ปรากฏแล้วทั้งๆ ที่เป็นครูเป็นอาจารย์นั่นแหละ ให้เห็นได้อย่างชัดเจน...”

ประเคนหรือเทน้ำล้างบาตรก่อนบิณฑบาต

“...ตามพระวินัย พระจะออกบิณฑบาต หรือใช้บาตร ต้องให้เณรหรือญาติโยมประเคนบาตรให้ก่อน ถ้าไม่มีใครประเคน เทน้ำล้างบาตรเขย่าไปมา แล้วเททิ้งเสียก็พอ แต่ถ้าเอาผ้าไปเช็ด ฝุ่นละอองจากผ้าก็จะไปติดเปื้อนบาตร เป็นอามิสบาตรใช้ไม่ได้ ตามสายตาของโลกเอาผ้าเช็ดแห้งก็สะอาดดีแล้ว แต่จริงๆในผ้าย่อมมีฝุ่นละอองอยู่โดยตามองไม่เห็น...”

ไม่บิณฑบาตไม่ฉัน อานิสงส์บิณฑบาต

“...การบิณฑบาต ถือเป็นกิจวัตรสำคัญประจำพระธุดงค์ในสายของท่านไม่ให้ขาดได้ เว้นแต่ไม่ฉันก็ไม่จำเป็นต้องไป ขณะไปก็สอนให้มีความเพียรทางภายในไม่ลดละทั้งไปและกลับจนมาถึงที่พัก ตลอดการจัดอาหารใส่บาตรและลงมือฉัน

การบิณฑบาตเป็นกิจวัตรข้อหนึ่งที่อำนวยผลแก่ผู้บำเพ็ญ ให้ได้รับความสงบสุขทางใจ คือ เวลาเดินไปในละแวกบ้านก็เป็นการ**บำเพ็ญเพียร**ไปในตัวตลอดทั้งไปและกลับ เช่นเดียวกับเดินจงกรมอยู่ในสถานที่พัก หนึ่ง เป็นการ**เปลี่ยนอิริยาบถ**ในเวลานั้น หนึ่ง ผู้บำเพ็ญทางปัญญาโดยสม่ำเสมอแล้ว เวลาเดินบิณฑบาตขณะที่ได้เห็นหรือได้ยินสิ่งต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาสัมผัสทางทวาร ย่อมเป็น**เครื่องเสริมปัญญา**และถือเอาประโยชน์จากสิ่งนั้นๆ ได้โดยลำดับ หนึ่ง เพื่อ**ดัดความเกียจคร้าน**ประจำนิสัยมนุษย์ที่ชอบแต่ผลอย่างเดียว แต่ขี้เกียจทำเหตุซึ่งเป็นคู่ควรแก่กัน หนึ่ง เพื่อ**ดัดทิฐิมานะ** ที่เข้าใจว่าตนเป็นคนชั้นสูงออกจากตระกูลสูงและมั่งคั่งสมบูรณ์ทุกอย่าง แล้วรังเกียจต่อการโคจรบิณฑบาตอันเป็นลักษณะคนเที่ยวขอทานท่าเดียว...”

บิณฑบาตซ้อนผ้าสังฆาฏิ

“...การบิณฑบาต ประเพณีหรือหลักวินัยพระพุทธเจ้ายืนตัวอยู่แล้ว การไปบิณฑบาตในหมู่บ้านให้ครองผ้าซ้อนกัน สังฆาฏิ จีวร เว้นแต่บิณฑบาตตามทุ่งนาหรือในครัว ไม่ได้เข้าบ้าน นี่เป็นประเภทหนึ่ง ใช้ผืนเดียวก็ได้ไม่ขัดข้อง แต่เข้าไปในหมู่บ้านแล้วต้องซ้อนผ้า ฟังให้ดีนะ .. ถ้าลงได้เห็นแล้วเอาจริงๆ นะไม่เหมือนใคร เพราะพระวินัยมีชัดเจนมากทีเดียวประจำองค์พระ ให้ซ้อนผ้า เว้นแต่ฟ้าลงฝนตก อากาศมืดครึ้มฝนจะตก นี่ที่มีข้อยกเว้นในพระวินัย ถ้าอากาศแจ่มใสและเข้าไปในหมู่บ้านด้วย ให้ซ้อนผ้าเข้าไปบิณฑบาต ..

ให้ยึดหลักพระวินัยคือองค์ศาสดา ให้เกาะติดนะ ถ้าพลาดจากพระวินัยคือพลาดจากศาสดา เหยียบหัวพระพุทธเจ้าไปพร้อมเลยนะ พระวินัยและธรรมนี้แลคือศาสดาของเธอทั้งหลายแทนเราตถาคตเมื่อเราตายไปแล้ว...”

การขบฉัน

“...การขบการฉันให้สำรวม ตาสำรวมในบาตร และเวลาฉันจังหันนี้ตาเหม่อมองไปที่ไหนๆ นั่นความไม่มีสติ และเสียศักดิ์ศรีของผู้ฉันในบาตรเป็นอันมากทีเดียว นี้เราเคยเตือน มองดูแพล็บๆ มันขวางตานะ เพราะเราไม่เคยปฏิบัติอย่างนั้นมา **ปตฺตสญฺญี ปิณฺฑปาตํ** มันก็มีทั้งสองภาคไม่ใช่รึ **ปตฺตสญฺญี ปิณฺฑปาตํ** อันหนึ่งเป็นภาครับบิณฑบาตไม่ใช่รึ **ปฏิคฺคเหสฺสามีติ สิกฺขา กรณียา** คือรับบาตรทำความสัญญาอยู่ในบาตรในขณะที่รับบาตรนั่น **ปตฺตสญฺญี ปิณฺฑปาตํ ภุญฺชิสฺสามีติ สิกฺขา กรณียา** เวลาฉันจังหันก็ให้ทำความสำคัญอยู่ในบาตร ตาก็มองอยู่นี้ อย่าไปเถ่อไปทางโน้นเถ่อไปทางนี้ มองโน้นมองนี้

มองดูเห็นหมู่เพื่อนทำให้ขวางตาอยู่นี่ดูไม่ได้นะ ผมเห็นอยู่นี่ เราเคยทำความเข้าใจเจ้าของตั้งแต่วันฉันในบาตรมาแล้ว เราทำเอาจริงเอาจังนี่นะ ทำความเข้าใจกับเจ้าของ จะไปฉันเหม่อๆ มองๆ ดูนั้นดูนี้ ทั้งเคี้ยวทั้งกลืนหาสติสตังไม่ได้ โอ้ เสียศักดิ์ศรีของกรรมฐาน อย่างน้อยเป็นอย่างนั้น อย่างมากก็เหลวความเลื่อนลอย ดูในนั้นในบาตร **ปตฺตสญฺญี** ทำความเข้าใจ ทำความสำคัญอยู่ในบาตร สำรวมอยู่ในบาตรนั่น

ฉันก็อย่าให้ได้ยินเสียงจุ๊บๆ จิ๊บๆ ให้ระมัดระวังกิริยาอาการของการขบการฉัน ใน ๒๖ ข้อเสขิยวัตรท่านก็บอกไว้แล้ว ท่านสอนหมดการขบการฉัน การขับการถ่าย โอ้โห สอนละเอียดลออมาก พระวินัยละเอียดมากทีเดียว ถ้าหากเราดำเนินตามพระวินัยแล้วจะมีที่ต้องติที่ไหนพระเรา มีแต่ความสวยงามทั้งนั้นแหละ ที่โลกเขาต้องติหรือเพื่อนฝูงได้ต้องติ แสลงหูแสลงตา เพราะความไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมหลักวินัยนั่นเอง มันเลยไม่น่าดู อย่ามาทำให้เห็นนะ...”

พิจารณาอาหาร ฉันสำรวม

“...ถ้ามีญาติโยมตามออกมาแม้แต่คนหนึ่งขึ้นไป ท่านอนุโมทนา *ยถา สัพพีฯ* ก่อนแล้วค่อยลงมือฉัน .. ท่านเริ่มทำความสงบอารมณ์พิจารณาปัจจเวกขณะ *ปฏิสังขาโยนิโส* ฯลฯ ในอาหารชนิดต่างๆ ที่รวมในบาตร โดยทาง *อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา* บ้าง ทางปฏิกูลสัญญาบ้าง ทางธาตุบ้าง ตามแต่ความถนัดของแต่ละท่านจะพิจารณาแยบคายในทางใด อย่างน้อยประมาณหนึ่งนาทีขึ้นไป แล้วค่อยเริ่มลงมือฉันด้วยท่าสำรวมและมีสติประจำตัวในการขบฉัน..

มีสติระวังการบดเคี้ยวอาหารไปทุกระยะ ไม่ให้มีเสียงดังกรอบแกรบมูมมามซึ่งเสียมารยาทในการฉัน และเป็นลักษณะของความเผอเรอและตะกละตะกลามตามองลงในบาตร ทำความสำคัญอยู่ในบาตรด้วยความมีสติ ไม่เหม่อมองสิ่งนั้นสิ่งนี้ในเวลาฉัน อันเป็นลักษณะของความลืมตัวขาดสติ..โดยสังเกตระหว่างจิตกับอาหารที่เข้าไปสัมผัสกับชิวหาประสาทและธาตุขันธ์ในเวลากำลังเคี้ยวกลืน ไม่ให้จิตกำเริบลำพองไปตามรสอาหารชนิดต่างๆ...”

ฉันพอประมาณ เลือกอาหารสัปปายะ

“...ได้อะไรมาจากบิณฑบาตก็ฉันพอยังอัตภาพให้เป็นไป ไม่พอกพูนส่งเสริมกำลังทางกายให้มาก อันเป็นข้าศึกต่อความเพียรทางใจให้ก้าวไปได้ยาก การฉันหนเดียวก็ควรฉันพอประมาณ ไม่มากเกินจนท้องอืดเฟ้อย่อยไม่ทัน เพราะเหลือกำลังของไฟในกองธาตุจะย่อยได้ ความอดความหิวถือเป็นเรื่องธรรมดาของผู้พิจารณาธรรมทั้งหลายเพื่อความสิ้นทุกข์โดยไม่เหลือ นอกจากฉันหนเดียวแล้วยังสังเกตอาหารอีกด้วยว่า อาหารชนิดใดเป็นคุณแก่ร่างกาย ไม่ทำให้ท้องเสียและเป็นคุณแก่จิต ภาวนาสะดวก จิตไม่มัวหมองเพราะพิษอาหารเข้าไปทำลาย

เช่น เผ็ดมากเกินไป เค็มมากเกินไป ซึ่งทำให้ออกร้อนภายในท้อง ก่อความกังวลแก่จิตใจไม่เป็นอันทำความเพียรได้สะดวก เพราะกายกับใจเป็นสิ่งเกี่ยวเนื่องกันและกระเทือนถึงกันได้เร็ว ท่านจึงสอนให้เลือกอาหารที่เป็นสัปปายะ ซึ่งเป็นคุณแก่ร่างกายและจิตใจถ้าพอเลือกได้ ถ้าเลือกไม่ได้แต่ทราบอยู่ว่าอาหารนี้ไม่เป็นสัปปายะก็งดเสียดีกว่า ฝืนฉันลงไปแล้วเกิดโทษแก่ร่างกาย ทำความทุกข์กังวลแก่จิตใจ ผู้ฉันหนเดียวมักทำความรู้สึกตัวได้ดี ไม่ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมในรสอาหารชนิดต่างๆ...”

ห้ามฉันเนื้อ ๑๐ อย่างและเนื้อเจาะจงอีก ๓

“...เราเป็นผู้ปฏิบัติศีลธรรมไม่ปฏิบัติผิดจะเป็นอะไรไป เราเป็นผู้ขอทานเขาให้อะไรมาก็กินไปตามเรื่องตามราวเท่านั้นเอง ไม่เป็นการรบกวนเขาให้ยุ่งเหยิงวุ่นวาย อันนี้เป็นเรื่องของโลกเขาเป็นมาตั้งแต่ดั้งเดิม ห้ามอะไรเขาไม่ได้ เรื่องเนื้อ ๑๐ อย่างที่ไม่ให้ฉัน พระองค์ก็ทรงบัญญัติไว้แล้ว นับตั้งแต่**เนื้อมนุษย์** แน่ะฟังซิ พระองค์ก็ไม่ให้ฉัน **เนื้อหมา เนื้อม้า เนื้อราชสีห์ เนื้อเสือโคร่ง เสือเหลือง เสือดาว เนื้องู เนื้อหมี เนื้อช้าง** นี่เนื้อเหล่านี้ห้ามหมดแล้ว

ที่ห้ามก็ห้ามแล้วนี่ แล้วก็ยังมี**อุทิสสมังสะ** คือเนื้อที่เขาเจาะจงอีก ๓ อย่าง เนื้อเจาะจงเป็นยังไง เขาไป*ฆ่ามาเพื่อถวายพระ* พระเห็นอยู่ไม่ควรฉัน เห็นเขาเอาอาวุธชนิดนี้ไป แล้วได้สัตว์ชนิดนั้นมาตรงกับอาวุธชนิดนี้ เช่นได้แหเอาไปทอดปลานี้ แล้ววันหลังเขาเอาปลานี้มาถวาย คงเป็นเหมือนกับว่าเขาไปทอดแหเอาปลานี้เพื่อมาให้พระฉัน *เมื่อสงสัยอยู่ก็ไม่ควรฉัน* เมื่อสงสัยอยู่ได้ยินเขาว่างั้นก็ไม่ฉัน หรือเนื้อสดๆ ร้อนๆ องค์ใดสงสัยอย่าฉัน แน่ะ ท่านก็บอกอยู่แล้ว องค์ไหนไม่สงสัยก็ฉันได้ บอกชัดเจนอยู่แล้วนี่ ท่านก็บอกไว้แล้วที่ห้ามฉัน ฉันนั้นเป็นอาบัตินั้นๆ ฉันเนื้อมนุษย์เป็นอาบัติถุลลัจจัย ก็บอกไว้หมด จากนั้นก็ห้าม**เนื้ออุทิสสมังสะ** ที่เขาเจาะจงก็บอกไว้แล้ว แม้เช่นนั้นองค์ไหนไม่รู้ไม่เห็นก็ฉันได้บอกไว้อีก...”

กาลิกระคนกัน

“...ไปบิณฑบาตกับท่าน (หลวงปู่มั่น) เขาเอาน้ำตาลงบใส่มาให้ น้ำตาลงบหลักพระวินัยมีนี่ กาลิกระคนกัน ไม่ระคนกัน บอก เช่นน้ำตาล ถ้านำมาผสมกับข้าว อายุได้แค่ข้าวเท่านั้น จากเช้ายันเที่ยง น้ำตาลที่นี่จะหมดอายุ ถ้าเปื้อนข้าวนะ ถ้าไม่เปื้อนข้าวน้ำตาลนี่จะเก็บไว้ได้ตามกาล คือ ๗ วัน คือฉันได้ในเวลาวิกาลตลอดอายุ ๗ วันของมัน ถ้าผสมกับข้าวแล้วจะได้เพียงถึงเที่ยงเท่านั้น เรายกตัวอย่างเฉพาะอันเดียวนะ กาลิกนี่มีถึงสี่กาลิก **ยาวกาลิก ยามกาลิก สัตตาหกาลิก และยาวชีวิก**

ยาวกาลิก คือประเภทอาหาร รับประเคนแล้ว พอถึงเที่ยงวันหมดอายุแล้วเอามาฉันอีกไม่ได้นะ ฉะนั้นอาหารมาจริงๆ พระจึงไม่รับประเคนถ้าเลยหลังฉันแล้ว มีข้อพระวินัยอยู่ ส่วน**ยามกาลิก** ได้ชั่ว ๒๔ ชั่วโมงเป็นอย่างมาก คือพวกน้ำอัฏฐบาน ส่วน**สัตตาหกาลิก** พวกน้ำอ้อย น้ำตาล เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง อันนี้เมื่อไม่ระคนกับอาหารประเภทที่อายุสั้น ก็ฉันได้ตามกาลของมัน คือ ๗ วัน จึงหมดอายุ เมื่อหมดอายุแล้วต้องเสียสละไปเลยนะ มายุ่งอีกไม่ได้ ส่วน**ยาวชีวิก** นั้นเป็นพวกยา ฉันได้ตลอดกาลของมัน คือจนกระทั่งหมด ยาวชีวิกคือตลอดชีวิตของยานั้น...”

ฉันชามน้อย..ผ้าหลุด รสอาหารเหยียบธรรม

"...มองไป โห ซดกันเป็นแถวในชามน้อยๆ ในวัด .. แล้วกัน มันเป็นหลักปฏิบัติอันหนึ่งแล้วนี่ นึกในใจ จนกระทั่งไปถึงเณรน้อยเราไปดู ไม่เห็นเวลาเราดู มัวแต่รสเหยียบหัวใจอยู่นั่น รสอะไร รสอาหารเหยียบเอา รสธรรมเลยขึ้นไม่ได้ซิ ตายพินาศฉิบหายหมด รสอาหารมันเหยียบ รสลิ้นมันไปเหยียบ รสอาหารเข้าไปเหยียบลิ้น รสลิ้นก็เหยียบธรรมแหลกกระจัดกระจายไม่มีเหลือ จึงได้เตือน จะแก้ไขไม่แก้ไขยังไงก็บอกทุกคนแล้วนี่ ..

แล้วเวลาฉันจังหันก็ผ้าหลุดลุ่ยลงมานี้ มัวแต่เพลินกับรสเท่านั้น ผ้าหลุดลงไปก็ไม่เห็นไม่สนใจ ดูไปๆ กลัวจะบกจะพร่องกลัวจะเผลอเนื้อเผลอตัวอะไร จึงได้ไปดูๆ แล้วเป็นยังไง นานๆ ดูทีหนึ่ง..."

ขนาดบาตรเพื่อการธุดงค์

"...บาตรพระกรรมฐานสายท่านอาจารย์มั่น รู้สึกจะมีขนาดกลางและขนาดใหญ่เป็นส่วนมาก ทั้งนี้เนื่องจากท่านชอบเที่ยวธุดงค์ไปในที่ต่างๆ ตามป่าตามภูเขาประจำนิสัย..บริขารจำเป็นที่ควรนำติดตัวไปด้วยในเวลาออกเที่ยวธุดงค์นั้นไม่มีมาก มีเพียง**บาตร สังฆาฏิ จีวร สบง ผ้าอาบน้ำ กลด มุ้ง กาน้ำ เครื่องกรองน้ำ มีดโกน รองเท้า เทียนไข**บ้างเล็กน้อย และ**โคมไฟ**ที่เย็บหุ้มด้วยผ้าขาวสำหรับจุดเทียนเดินจงกรมทำความเพียร ..

บริขารบางอย่าง เช่น ผ้าสังฆาฏิ มุ้ง มีดโกน เทียนไข และโคมไฟ ท่านชอบใส่ลงในบาตร ดังนั้นบาตรพระธุดงค์จึงมักใหญ่ผิดธรรมดาบาตรทั้งหลายที่ใช้กันเพราะจำต้องใส่บริขารเพื่อความสะดวกในเวลาเดินทาง พอบาตรเต็มบริขารก็หมดพอดี .. บาตรที่มีขนาดใหญ่ เวลาฉันจังหันก็สะดวก เพราะท่านฉันสำรวมในบาตรใบเดียว มีคาวมีหวานท่านรวมลงในบาตรทั้งสิ้น..."

การรักษาบาตร

"...การปฏิบัติต่อบาตร วิธีวางบาตร วิธีล้างบาตร วิธีเช็ดบาตร และวิธีรักษาบาตร.. พอฉันเสร็จก็ล้างและเช็ดบาตรให้สะอาดปราศจากกลิ่นอาย การล้างบาตรอย่างน้อยต้องล้างถึงสามน้ำ เมื่อเช็ดแห้งแล้วถ้ามีแดดก็ผึ่งครู่หนึ่ง แล้วเก็บไว้ในที่ควร ถ้าอากาศแจ่มใสฝนไม่ตก ก็เปิดฝาไว้เพื่อให้หายกลิ่นที่อาจค้างอยู่ภายใน

การรักษาบาตร ท่านรักษาอย่างเข้มงวดกวดขันเป็นพิเศษ คนไม่เคยล้าง ไม่เคยเช็ดและไม่เคยรักษาบาตร ท่านไม่อาจมอบบาตรให้อย่างง่ายดาย เพราะกลัวบาตรจะเข้าสนิม กลัวจะวางไว้ในที่ไม่ปลอดภัย กลัวบาตรจะกระทบของแข็งและกลัวตกลงถูกอะไรๆ แตกหรือบุบแล้วเกิดสนิมในวาระต่อไป เมื่อเกิดสนิมแล้วต้องขัดใหม่หมดทั้งลูกทั้งข้างนอกข้างใน แล้วระบมด้วยไฟอีกถึงห้าไฟตามพระวินัยจึงจะใช้ได้ต่อไป ซึ่งเป็นความลำบากมากมาย ท่านจึงรักสงวนบาตรมากกว่าบริขารอื่นๆ ไม่ยอมปล่อยมือให้ใครง่ายๆ ..."

กัปปิยภัณฑ์

"...บางทีเขาเอาปลาร้าห่อใส่บาตรให้ กลับพอไปถึงถ้ำปลาร้าเป็นปลาร้าดิบและไม่มีญาติโยมสักคน ก็ต้องได้เอาออก ไม่ได้กิน ภาษาทางภาคนี้เขาเรียกหมากแงวหมากไฟนี่ หมากแงวอย่างอยู่หน้าศาลานี่ เขาเอามาให้กินจะกินได้ยังไง อมๆ แล้วก็คายทิ้ง เพราะไม่ได้กัปปิยะ มะไฟก็อมๆ สักลูกสองลูกบ้างแล้วก็ได้ทิ้ง พอรำคาญนี่นะ อมเดี๋ยวมันจะลงคอไป ไม่ได้กัปปิยะก่อน ..

กัปปิยภัณฑ์คือสิ่งจำเป็นที่จะซื้อจะหามาสำหรับพระ แต่เราตถาคตไม่อนุญาตให้พระรับเองหรือเขารับไว้ก็ดี ถ้ามีความยินดีต่อการรับเงินรับทองนั้นปรับอาบัติอีก คือไม่ให้ยินดีในเงินในทอง ให้ยินดีในกัปปิยภัณฑ์ต่างหาก กัปปิยภัณฑ์ที่เงินทองจะแลกเปลี่ยนมา ให้ยินดีทางโน้นต่างหากไม่ให้มายินดีในเงินทอง นี่เป็นข้อผ่อนผัน ..

เพียงปัจจัยเครื่องอาศัยเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนใหญ่ท่านให้ระมัดระวังรักษาเอาอย่างมากมาย ดังเราทั้งหลายได้เห็นแล้วในพระวินัยของพระเป็นอย่างไร ในธรรมชาติอันนี้ท่านเข้มงวดกวดขันอย่างไรบ้าง ถึงขนาดที่ต้องสละในท่ามกลางสงฆ์เป็นเรื่องเล็กน้อยเมื่อไร .. พระพุทธเจ้าจึงทรงอนุญาตไว้โดยความมีข้อแม้ ให้ถือเป็นความจำเป็นเพียงกัปปิยภัณฑ์ ไม่จำเป็นในเงินในทอง อย่ายินดีในเงินในทอง ถ้ายินดีอย่างนี้แล้วปรับโทษปรับอาบัติอีก..."

เงินทองตกหล่นในวัด

"...ความละเอียดลออของธรรมวินัยพระพุทธเจ้า ตามธรรมดาท่านห้ามจับเงินและทอง ห้าม ห้ามเด็ดขาด แต่ทีนี้เมื่อเวลามีสมบัติเงินทองของมีค่ามาตกอยู่ในวัดต้องจับต้องเก็บ ไม่เก็บไม่ได้ ปรับโทษพระ ตามธรรมดาจับต้องไม่ได้ เมื่อเห็นของมีค่าของผู้ใดก็ตามมาตกอยู่ในสถานที่รับผิดชอบของพระ พระต้องเก็บแล้วโฆษณาหาเจ้าของ ถ้าโฆษณาหาเจ้าของไม่ได้ หมด เรียกว่าหมดความสามารถแล้ว เอาปัจจัยเอาสมบัติอันนี้ไปแลกเปลี่ยนกัน เอามาทำประโยชน์ส่วนรวมไว้ในวัด

เวลาเขามาถามมันสุดวิสัยแล้วก็ชี้บอกนี่ ทำไว้แล้วศาลาหลังนี้ นั่นพระวินัยถ้าธรรมดาจับไม่ได้ ถ้าตกอยู่ในวัดหรือในบริเวณรับผิดชอบของพระต้องเก็บ ไม่เก็บไม่ได้ ปรับโทษพระ แน่ะ เป็นอย่างนั้นละ จับแล้วโฆษณาหาเจ้าของ ไม่มีแล้วก็เอาของนี้ที่เป็นของมีค่าไปซื้ออะไรแลกเปลี่ยนมาสร้างสาธารณประโยชน์ขึ้นในสถานที่นั่น เป็นอย่างนั้นพระวินัยของพระท่านสอนอย่างนั้น..."

ออกพรรษาแล้วเที่ยวธุดงค์

"...พอออกพรรษาแล้ว ท่านพระอาจารย์มั่นจึงชอบออกเที่ยวธุดงค์ทุกๆ ปี โดยเที่ยวไปตามป่าตามภูเขา ที่มีหมู่บ้านพอได้อาศัยโคจรบิณฑบาต .. นำพระเข้าบิณฑบาตในหมู่บ้านด้วยบทธรรมหมวดต่างๆ คือสอนวิธีครองผ้าและท่าสำรวมใน

เวลาเข้าบิณฑบาต ไม่ให้มองโน้นมองนี้อันเป็นกิริยาของคนไม่มีสติอยู่กับตัว แต่ให้มองในท่าสำรวมและสงบเสงี่ยมมีสติทุกระยะที่ก้าวไปและถอยกลับ ใจรำพึงในธรรมที่เคยบำเพ็ญมาประจำนิสัย ..

ที่โคจรบิณฑบาตถ้ามีหมู่บ้านราว ๔-๕ หลังคาเรือน หรือ ๘-๙ หลังคา ก็พอเป็นไปสำหรับพระธุดงค์เพียงองค์เดียวไม่ลำบากอะไรเลย ตามปกติพระธุดงคกรรมฐานไม่ค่อยกังวลกับอาหารคาวหวานอะไรนัก บิณฑบาตได้อะไรมาท่านก็สะดวกไปเลย แม้ได้เฉพาะข้าวเปล่าๆ ไม่มีกับเลย ท่านยังสะดวกไปเป็นวันๆ เพราะเคยอดเคยอิ่มมาแล้วจนเคยชิน...”

ปวารณาออกพรรษา

“...วันนี้เป็นวันปวารณาวันออกพรรษาว่างั้นนะ เข้าพรรษาครบไตรมาส ๓ เดือน ก็มาครบวันนี้ แล้วออกวันนี้ ครบ ๓ เดือน .. คำว่า “ปวารณา” พระจะไม่ทราบก็มีนะ เวลานี้มันจะเป็นเพียงพิธีกิริยาออกมาจากความไม่มีธรรมในใจ ไม่มีวินัยในใจแล้วนะ คำว่า **สงฺฆมฺ ภนฺเต ปวาเรมิ** คือปวารณาตน เปิดโอกาสตนแก่สงฆ์ทั้งหลายที่นั่งรวมกันอยู่นี้ คือเปิดเผยเปิดโอกาสให้กันแนะนำตักเตือนสั่งสอนได้ ผิดพลาดประการใด ได้เห็นก็ดี กิริยาอาการที่ไม่ถูกต้องนั้น ได้ยินก็ดี กิริยาแห่งการแสดงหรือการพูดออกมา หรือได้สงสัยก็ดี เหล่านี้ ให้ตักเตือนสั่งสอน เมื่อทราบแล้วจะได้ปฏิบัติแก้ไขดัดแปลงต่อไป .. คำปวารณาจึงไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย เปิดโอกาสไม่ให้มีทิฐิมานะต่อกัน ไม่มีคำว่าชาติชั้นวรรณะ เป็นสังฆะหรือเป็นพระสงฆ์ศากยบุตรอันเดียวกัน เปิดโอกาสให้กัน

เพราะความรู้เราลำพังคนเดียว ไม่สามารถที่จะรู้รอบได้ในกิริยาความเคลื่อนไหวของตน จึงต้องได้อาศัยผู้อื่นคอยแนะนำตักเตือนสั่งสอน นับแต่ครูบาอาจารย์ลงมาถึงพระเพื่อนฝูงด้วยกัน คอยแนะนำตักเตือนสั่งสอนกัน เปิดโอกาสให้กันเพื่ออรรถเพื่อธรรม ไม่ได้เพื่อทิฐิมานะฐานะสูงต่ำอะไรเลย สิ่งเหล่านั้นไม่ใช่ธรรม ความเป็นธรรมก็คือความเปิดโอกาสเพื่ออรรถเพื่อธรรมคือความถูกต้องดีงามแก่ตน เมื่อท่านผู้อื่นผู้ใดได้เห็นความไม่ดีไม่งามของเราที่แสดงออก ด้วยการได้เห็นได้ยินได้ฟัง ด้วยรังเกียจสงสัยก็ดีนั้นจะได้เตือนเรา ก็จะได้รับไว้ประพฤติปฏิบัติ

เรื่องทิฐิมานะนั้นเป็นเรื่องของกิเลส การเปิดโอกาสตักเตือนซึ่งกันและกันนั้นเป็นเรื่องของธรรม เพราะเราอยู่ด้วยกันหลายคน อาจมีความผิดพลาด จึงต้องเปิดโอกาสให้แนะนำหรือตักเตือนซึ่งกันและกันได้ ให้พากันเข้าใจตามนี้ นี่ละพระโอวาทของพระพุทธเจ้า...”

งานกฐิน

“...กฐินตั้งแต่วันแรมค่ำหนึ่งเดือน ๑๑ ไปถึงวันเพ็ญเดือน ๑๒ หมดเขตกฐิน .. วันเพ็ญยังทอดได้อยู่ กฐินนี้เป็นสิ่งที่อนุโลมต่างหากนะ พระพุทธเจ้าทรงอนุโลมผ่อนผันให้ พระชาวเมืองปาเฐยเดินทางมา จะเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ กรุงสาวัตถี เข้าไม่ได้ เข้าไม่ทันต้องหยุดจำพรรษาที่เมืองสาเกตก่อน พอออกพรรษาหนทางยังเจิ่งด้วยน้ำ ก็รีบเดินทางมา ผ้าเปียกหมดเลย มีผ้ามาเท่านั้นเปียกหมดท่านเลยอนุโลมผ่อนผันให้เป็นผ้าพิเศษอีก มีกฐินเข้าไป ให้มีการทอดกฐินเป็นการอนุโลม เพราะฉะนั้นจึงมีกฐินมาเรื่อย

เดิมจริงๆ ไม่มีกฐิน มีแต่ผ้าบังสุกุลเป็นพื้นมาเลย บังสุกุลคือผ้าที่คลุกเคล้าอยู่ตามฝุ่นตามอะไร สกปรกโสมมไม่เลือกละ บังสุกุลคือตกอยู่ขี้ฝุ่นขี้ฝอยหรือตามป่าช้าหรือตามสายทาง ผ้าเศษผ้าเดนผ้าทิ้ง นี่ละพระท่านไปเก็บมาซักบังสุกุลได้มาแล้วก็มาเย็บปะติดปะต่อกันเป็นสบงบ้างจีวรบ้างสังฆาฏิบ้าง เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงทรงผ่อนผันเอาอย่างมากทีเดียว คือสังฆาฏินี้ธรรมดาสองชั้นแม้จะปะร้อยชั้นก็ตามพระองค์ก็ทรงอนุญาต ขาดตรงไหนๆ ท่านปะท่านชุนเข้าไปถึงร้อยชั้นเราตถาคตก็อนุญาต นั่นท่านทรงผ่อนผันเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติของพระ แต่ก่อนเป็นอย่างนั้น

ครั้นหลังมานี้ก็เห็นพระท่านมาจากเมืองอื่น เข้ามาเมืองที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ จีวรเปียกปอนมา มาประชุมมาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าก็เลยมาไม่ได้ จีวรเปียกปอน จะเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเวลานั้นมาไม่ได้ เพราะจีวรเปียกหมด ท่านมีผ้าเพียงสามผืน พระองค์จึงทรงผ่อนผันให้มีกฐิน อนุโลมให้มีผ้า จะเป็นจีวรสองผืนก็ได้ บริขารใดก็ตามเป็นสิ่งที่เศษเหลือจากไตรจีวรสามผืนนั้นก็ได้เรื่อยมาเป็นกฐินทีนี้กฐินก็เลยใหญ่กว่าบังสุกุลไป...”

ไม่ใส่รองเท้าเข้าบ้าน

“...สรุปแล้วก็คือว่า สิ่งที่เป็นอาบัติเล็กๆ น้อยๆ ก็คงจะเล็งไปตามกาลสมัย เช่น อย่างท่านห้ามใส่รองเท้าเข้าไปในบ้านอย่างนี้น่ะ นอกจากเท้าเป็นแผล ห้ามใส่รองเท้าเข้าไปในหมู่บ้าน อันนี้เวลาเปลี่ยนแปลงมาเปลี่ยนแปลงมา จนทุกวันนี้เศษแก้วเต็มไปหมดตามลาน ก็ทำความสะอาดลำบากเหมือนกัน นี่ก็ทำให้คิดอยู่

แต่อย่างไรก็ตามสำหรับเราแล้วไม่เคยใส่รองเท้าเข้าไปหรอก แม้โง่จะตายและเท้านี้จะเหวอะหวะเพราะแก้วตำก็ช่างมันเถอะ ขอให้เราได้บูชาตถาคตแล้วเป็นพอ นี่สำหรับเราเองเป็นอย่างนั้น แต่นี่เราพิจารณาเพื่อวงคณะทั้งหลายที่เห็นว่าเป็นความเหมาะสมอย่างไรบ้าง ที่ท่านห้ามใส่รองเท้าเข้าในบ้าน สำหรับในวงธรรมยุตเราไม่เคยมี นอกจากจะเป็นธรรมยุตจรวดก็เอาแน่ไม่ได้เหมือนกัน...”

เที่ยววิเวก

“...ออกพรรษานี่ใครอยากจะออกไปเที่ยวภาวนาหาที่สงบสงัดก็ไปนะ ผมไม่ได้ห้าม ก็ไม่ทราบจะห้ามเพื่ออะไร นอกจากที่ไหนเป็นที่เหมาะสมในการประกอบความพากเพียรเท่านั้น เอ้าไป ว่าอย่างนั้นเลย ผมพร้อมเสมอที่จะส่งเสริมหมู่เพื่อนในทางที่เป็นผลเป็นประโยชน์ เฉพาะอย่างยิ่งคือจิตตภาวนา

พอออกพรรษาแล้วก็เข้าป่าเข้าเขาเลย แต่ก่อนหากเป็นมาอย่างนั้น อย่างสมัยที่เราอยู่กับพ่อแม่ครูจารย์มั่นเป็นอย่างนั้น .. ตามธรรมดาพอออก

พรรษาแล้วนี้ท่านก็เตรียมออกเที่ยวละพระกรรมฐาน อยู่จำพรรษาในสถานที่ที่จำกัด พอออกพรรษาแล้วนี้ท่านก็ออกเที่ยวละ เที่ยวเบื้องต้นนี่ก็อยู่ตามป่าเสียก่อน ยังไม่ขึ้นภูเขา พอตอนเดือนมีนา เมษา หน้าร้อนนี่ก็ขึ้นเขา ขึ้นอยู่บนถ้ำเย็นๆ สบายๆ .. ในถ้ำมันเย็นสบายดี..

น้ำสำหรับอาบดื่มใช้สอยมีความสำคัญอย่างยิ่ง จะขาดไปไม่ได้ อาหารยังพออดได้ทนได้ทีละหลายๆ วัน แต่น้ำอดไม่ได้และไม่ค่อยมีส่วนทับถมร่างกายให้เป็นข้าศึกต่อความเพียรทางใจเหมือนอาหาร จึงไม่จำเป็นต้องอดให้ลำบาก ทั้งน้ำมีความจำเป็นต่อร่างกายอยู่มาก ฉะนั้นการแสวงหาที่บำเพ็ญต้องขึ้นอยู่กับน้ำเป็นสำคัญส่วนหนึ่ง แม้จะมีอยู่ในที่ห่างไกลบ้างประมาณกิโลเมตรก็ยังนับว่าดี ไม่ลำบากในการหิ้วขนนัก...”

ปะชุนผ้า ใช้ผ้าบังสุกุล

“...ธุดงค์ข้อถือผ้าบังสุกุลเป็นวัตร การถือผ้าบังสุกุลเป็นวัตรเป็นการตัดทอนกิเลสตัวทะเยอทะยานชอบสวยชอบงามได้ดี กิเลสชนิดนี้เป็นที่น่าเบื่อหน่ายในวงนักปราชญ์ทั้งหลาย แต่เป็นที่กระหยิ่มลืมตัวของพาลชนทั้งหลาย พระธุดงค์ที่ต้องการความสวยงามภายใน..เที่ยวเสาะแสวงหาผ้าบังสุกุลที่เขาทอดทิ้งไว้ตามป่าช้า หรือที่กองขยะของเศษเดนทั้งหลาย มาซักฟอกแล้วเย็บปะติดปะต่อเป็นสบง จีวร สังฆาฏิใช้สอยพอปกปิดกาย และบำเพ็ญสมณธรรมไปตามสมณวิสัยอย่างหายกังวล ไม่คิดเป็นอารมณ์ห่วงใยผูกพันกับใครและสิ่งใด ..

การนุ่งห่มใช้สอยบริขารต่างๆ ของพระธุดงค์ เฉพาะท่านอาจารย์มั่นรู้สึกท่านพิถีพิถันและมัธยัสถ์เป็นอย่างยิ่ง ไม่ยอมสุรุ่ยสุร่ายเป็นอันขาดตลอดมา ปัจจัยเครื่องอาศัยต่างๆ มีมากเพียงไรก็มิได้ใช้แบบฟุ่มเฟือยเห่อเหิมไป..ผ้าสังฆาฏิ จีวร สบง ผ้าอาบน้ำ ขาดๆ วิ่นๆ มองเห็นแต่รอยปะติดปะต่อปะๆ ชุนๆ เต็มไปทั้งผืน .. การปะการชุนหรือดัดแปลงซ่อมแซมไปตามกรณีนั้น ก็เพราะเห็นคุณค่าแห่งธรรมเหล่านี้มาประจำนิสัย.. ไม่ว่าผืนใดขาดในบรรดาผ้า ผ้าครองหรือผ้าบริขารที่ท่านนุ่งห่มใช้สอย ผืนนั้นต้องถูกปะถูกชุนจนคนทั่วไปดูไม่ได้ เพราะไม่เคยเห็นใครทำกันในเมืองไทยที่เป็นเมืองสมบูรณ์เหลือเฟือจนทำให้คนลืมตน มีนิสัยฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยแม้เป็นคนจนๆ ท่านเองไม่เคยสนใจว่าใครจะตำหนิติชม...”

ไปเมืองนอก..ประกาศหรือขายศาสนา

“...นี่พระเราหลั่งไหลไปเมืองนอก เราก็ได้เคยถามหมู่ถามพวกที่ไปเมืองนอกมา พระเณรเรานะวิตกวิจารณ์ไปขายศาสนาน่ะซีไม่ใช่ไปประกาศศาสนา กลัวจะไปขายศาสนา อ้าว หลงได้ง่ายๆ เรื่องกิเลสหลอกคนนี้หลงได้ง่ายนิดเดียว ไม่มีอะไรแหลมคมยิ่งกว่ากิเลสหลอกสัตว์โลกแหละ หลงได้ง่ายนิดเดียว ข้อสำคัญก็ **สกฺกาโร ปุริสํ หนฺติ** น่ะซิ ลาภสักการะมันฆ่าบุรุษผู้โง่เขลาให้ฉิบหาย แปลว่าอย่างนั้นในบาลี ลาภสักการะนี่เครื่องล่อของมาร ผู้ผ่านนี้ไปได้แล้วสบายไม่หลงมีเท่าไรก็ไม่หลง นั้นเป็นนั้นๆๆ นี้เป็นนี้ๆ อยู่นั้นละไม่คละเคล้ากัน ถ้าใจไม่มีหลักแล้วคละเคล้าทันที ซึมซาบทันที

อันนี้ละเราวิตกวิจารณ์ เขานิมนต์ไปฉันที่นั่นที่นี่ไม่ให้ไป ไปทำไม ไปก็ **สกฺกาโร ปุริสํ หนฺติ** มันฆ่าคน ใครได้มาก็นับห้านับสิบละซี ได้มานับเท่านั้นนับเท่านี้ สุดท้ายนับแต่เงินไม่ได้นับธรรมละซิ ไม่ได้หาธรรม...”

หนังสือ *“มหาขันธกวรรณนา”* และ *“สัตตปัพพบุพพสิกขาและบุพพสิกขาวรรณนา”* เป็นหนังสือว่าด้วยเรื่องข้อวัตรปฏิบัติและวินัยของพระสงฆ์

การกัปปิยะ

กัปปิยะ หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้ที่สมควรแก่สมณะ พระภิกษุสามเณรบริโภคใช้สอยได้ไม่ผิดพระวินัย เรียกเต็มว่า กัปปิยภัณฑ์ ได้แก่ปัจจัย ๔ คือ ผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค อาหารที่ถวายพระนั้นถ้ามีเนื้อสัตว์ ก่อนจะถวายต้องทำให้สุกด้วยไฟเสียก่อน เช่น ต้ม ทอด ย่าง สำหรับผักหรือผลไม้ที่นำมาถวาย หากมีเมล็ดแก่ที่สามารถนำไปปลูกให้งอกได้ เช่น ส้ม แตงโม มะเขือเทศสุก พริก หรือมีส่วนอื่นที่นำไปปลูกได้ไม่ว่าจะเป็นราก ลำต้น หัว เช่น ผักบุ้ง ใบโหระพา หัวหอม ขิง ตะไคร้ เป็นต้น จะต้องทำวินัยกรรมที่มักเรียกว่า “กัปปิยะ” เสียก่อน พระจึงฉันได้ (พระวินัยห้ามภิกษุพรากของเขียว คือ ตัดต้นไม้ เด็ดใบไม้นั่นเอง ซึ่งรวมไปถึงผลไม้หรือลำต้นที่สามารถนำไปปลูกให้งอกได้)

พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้บริโภคผักผลไม้ ด้วยสมณกัปปะกรรมที่ควรแก่สมณะ ๕ คือ ผลจดด้วยไฟ ผลจดด้วยศัสตรา ผลจดด้วยเล็บ ผลไม้ไม่มีพืช และผลที่พืชจะพึงปล้อนเสียได้

เมื่อจะบริโภคพึงบังคับอนุปสัมบันว่า ***“กัปปิยัง กะโรหิ”*** ท่านจงทำกัปปิยะดังนี้เสียอีกแล้วจึงบริโภค เมื่อเป็นเช่นนี้ชื่อว่าให้พ้นจากพืชคาม ปิยการก (ผู้ทำกัปปิยะ) จะตอบท่านว่า ***“กัปปิยัง ภันเต”***

พระภิกษุถามว่า “กัปปิยัง กะโรหิ” (ทำให้สมควรแล้วหรือ)

โยม (ปิยการก) ตอบว่า “กัปปิยัง ภันเต” (ทำให้สมควรแล้ว) พร้อมกับดึงเปลือกหรือจิกผักผลไม้นั้นให้ขาดออกจากกัน

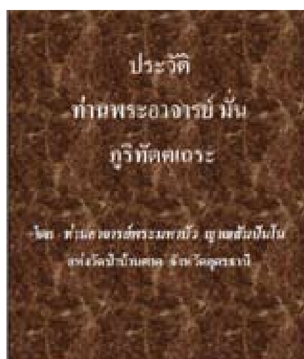

เทศนาอบรมนักภาวนา

การเทศนาสอนโลกขององค์หลวงตานั้นมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ เป็นต้นมา ในเบื้องต้นท่านเทศนาอบรมพระอยู่ในป่าในเขา จากนั้นพระเข้ามาศึกษากับท่านมากขึ้นเรื่อยๆ ประชาชนก็เริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้น เมื่อมีความจำเป็นต้องได้สร้างวัดป่าบ้านตาดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เพราะโยมมารดาของท่านเป็นเหตุแล้ว การเทศนาอบรมนักภาวนาไม่ว่าจะเป็นแม่ขาวแม่ชีหรือเป็นฆราวาสผู้ตั้งใจปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นอย่างจริงจังก็เริ่มปรากฏชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้นกว่าเดิม ดังเรื่องราวต่อไปนี้

คุณเพาพงา วรรธนะกุล ที่วัดป่าหนองแซง จ.อุดรธานี

พญ.ม.ร.ว.ส่งศรี เกตุสิงห์

โยมแม่ชมเชยการเทศน์

เนื่องจากโยมแม่ขององค์หลวงตามิได้ฝึกหัดอ่านเขียนหนังสือมาเพราะสมัยก่อนการศึกษายังไม่เจริญดังเช่นปัจจุบัน จึงต้องอาศัยลูกหลานหรือนักปฏิบัติธรรมสตรีที่มาพักภาวนาที่วัดป่าบ้านตาดให้ช่วยอ่านหนังสือที่ท่านเป็นผู้เขียนให้ฟังทุกวัน ดังนี้

“...เรื่องโยมแม่ .. คุณหญิงส่งศรี (เกตุสิงห์) หนึ่ง คุณเพาพงา (วรรธนะกุล) หนึ่ง เวลามาอยู่ที่วัดป่าบ้านตาดแล้วตอนบ่าย ๔ โมง จะผลัดกันมาอ่าน **“หนังสือประวัติหลวงปู่มั่น”** ให้โยมแม่ฟังทุกวัน อ่านวันละชั่วโมง หรือ ๔๐ กว่านาทีทุกวันๆ จนกระทั่งจบ

เราเข้าครัวออกครัวก็อย่างที่เราเข้าอยู่นี่ เข้าออกอยู่อย่างนั้น พอไปที่ศาลา วันนั้นไปธุระกับพระ ไม่ใช่ไปโดยลำพัง เราดูนั่นดูนี่อันนั้นไปด้วยมีกิจธุระ พอเห็นเราเข้าไปโยมแม่ปุบปับมาเลย ตอนนั้นไม่มีใคร ศาลาหลังเล็กๆ แม่มาก็มานั่งพักล่างพื้นดิน พักบนคือฟากไม้ไผ่สับไม้ไผ่ เราก็ขึ้นไปนั่งนั้น พอเรานั่งปั๊บแม่ก็ว่า *'ให้แม่ชมเชยสักหน่อยนะ'*

'ชมเชยอะไรกัน? ทีตอนเป็นเด็กเป็นเล็กทั้งดุทั้งด่าทั้งเฆี่ยนทั้งตี เวลาโตมาแล้วมาชมเชยหาอะไร' เราว่าอย่างนี้ แหย่ แม่กับลูกแหย่กัน

ทางแม่ก็ตอบดีนะ *'โอ๋ย! เวลาเป็นเด็กก็เป็นอย่างหนึ่ง มันน่าเฆี่ยนน่าตีก็เฆี่ยนตีเอาบ้างแหละ ทีนี้เวลาโตมาแล้วก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง แม่ชมเชยสักหน่อย เวลาแต่งหนังสือทำไมถึงได้เลิศเลอหยดย้อยเอานักหนา แต่งหนังสือประวัติท่านอาจารย์มั่นนี้อ่านจบแล้ว แม่ซาบซึ้งมาก บางทีน้ำตาร่วงเลย อัศจรรย์ธรรมพระพุทธเจ้าก็อัศจรรย์ น้ำตาร่วงเกี่ยวกับหลวงปู่มั่นด้วย ที่หลวงปู่มั่นท่านได้รู้ได้เห็น ท่านดำเนินยังไงก็อัศจรรย์ แล้วอัศจรรย์ผู้แต่งนี้ก็อัศจรรย์ สำนวนนี้ทำไมถึงแต่งดิบแต่งดี'*

เราบอกว่า *'ก็หลวงปู่มั่นท่านเป็นพระองค์เลิศเลอก็แต่งเลิศเลอตามเรื่องของท่านทุกกิทุกกี ผู้แต่งไม่ได้เลิศอะไรนะ'*

'โอ๋ย! หลวงปู่มั่นเลิศเลอก็รู้ว่าเลิศเลอ ผู้แต่งนี่ก็แปลกๆ อยู่นะ ไม่มีอะไรๆ แต่งดีอย่างนี้ไม่ได้ แม่จึงขอชม' ว่าอย่างนั้นนะ แล้วแม่ก็พูดว่า

'จะให้ใครแต่งอย่างนี้แต่งไม่ได้นะ ทำไมถึงหยดถึงย้อยเหมือนไม่ได้เกิดในหัวอกของแม่เลยลูกคนนี้ ฟังตรงไหนไพเราะเพราะพริ้งตามกันไป ธรรมท่านก็เลิศ ผู้เขียนนี่ก็เลิศ ไม่งั้นเขียนไม่ได้'

จากนั้นเราก็ถามแม่บ้างว่า *'แล้วเป็นยังไงที่ขอเงินไปซื้อหนังสือมา เรียนมาแล้วมาแต่งหนังสือให้โยมแม่อ่าน แล้วเป็นยังไงมันคุ้มค่าไหม'*

'คุ้มมหาคุ้มลูกเอ๊ย...' แม่ว่าอย่างนั้น

เพราะตามธรรมดาพ่อกับแม่ไม่เคยชมลูก นิสัยพ่อแม่นี้กดตลอด การชมนี้ไม่เอา เราพูดถึงเรื่องหนังสือ เรื่องเอาจริงเอาจังเงินของโยมพ่อโยมแม่ส่งไป เราไม่ยอมที่จะไปซื้อนั้นซื้อนี้มาใช้พิเศษของเจ้าของ ไม่เอานะ ต้องเพื่อหนังสือเท่านั้นๆ เราจริงจังมาก..."

ส่วนหนึ่งของหนังสือปริยัติสมัยเรียนที่วัดสุทธจินดา เมื่อ พ.ศ.๒๔๘๐ และลายมือองค์หลวงตาบนหนังสือ

โยมแม่องค์หลวงตา

เริ่มเทศน์เพื่อคนป่วย

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ สตรีซึ่งเป็นศิษย์องค์หลวงตาท่านหนึ่งชื่อคุณเพาพงา วรรธนะกุล ได้ป่วยไข้ไม่สบายจึงไม่คิดทำงานทางโลกอีกต่อไป คุณเพาพงาได้เขียนจดหมายขอมาปฏิบัติจิตตภาวนาเตรียมรับกับมรณภัยที่วัดป่าบ้านตาด ซึ่งท่านก็ได้ให้ความอนุเคราะห์ตามที่ขอและตั้งใจไปแสดงธรรมเป็นกรณีพิเศษ ดังนี้

"...คุณเพาเราเสีย(ชีวิต) ไปกี่ปีแล้ว ปี ๒๕๑๙-๒๕๒๐ ไม่รู้นะ เหตุที่ว่าอย่างนั้นก็คือว่า คุณเพานี้เป็นโรคมะเร็งในกระดูกข้างๆ นี้ หมอเขาบอกว่าอยู่อย่างนานได้ ๖ เดือน แกก็หมดหวังแล้ว เลยเขียนจดหมายไปหาเราที่อุดรฯ หมอว่าอย่างนั้นแล้วเหมือนว่าหมดหวังละ เลยเขียนจดหมาย *'อยากจะมาภาวนาก่อนตาย'*

โยมแม่โมโหแทนลูก

ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์มักนิมนต์ให้ท่านไปแสดงธรรมอยู่เนืองๆ ถ้าเป็นงานสำคัญท่านเจ้าคุณจะมารับท่านไปเทศน์ด้วยตนเองเลย มีอยู่คราวหนึ่งได้รับนิมนต์ให้ไปเทศน์อีกเช่นเคย ครั้งนั้นท่านไปพักค้างคืนที่วัดโพธิสมภรณ์ พอตอนเช้าออกบิณฑบาตก็พบกับเหตุการณ์ที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นเลย ดังนี้

"...เราก็ไปพักวัดโพธิสมภรณ์ แล้วตอนเช้าก็ออกบิณฑบาต ห้าแยก เราก็เดินไปตามทางฟุตบาทแล้วก็มีโยมคนหนึ่ง ตัวเตี้ยๆ หัวล้านๆ มันเดินสวนทางมาแล้วก็หยุดกึ๊ก มันก็มาจับสายสะพายบาตรของเราไว้ มันก็แหงนหน้าขึ้นดูเราแล้วพูดว่า *'บักหัวโล้นมึงบิณฑบาตได้อีหยังบ่'* (ไอ้หัวโล้นมึงบิณฑบาตได้อะไรบ้าง)

เราฟังแล้วก็ยิ้มๆ แล้วก็ไป มันก็ยังหันหน้ามาอีก ซ้ำยังพูดว่า *'เอ๊ะ! บักหัวโล้นนี่ด่าว่ามันยังซื่อๆ อยู่ (เฉยๆ อยู่)'*

เราก็เฉยอีก ตกลงมันก็ได้แต่ลมปากมันไป เราก็เฉยไม่ว่าอะไร เพราะเรื่องเหล่านี้เราเคยได้ยินมาแล้วในโลกสงสาร ถึงเขาไม่ว่าให้เรา เราว่าเราเองก็ยังได้นี่นา "**หัวโล้น**" ใช่ไหม อย่างมันหัวล้านถึงไม่ว่ามันล้าน มันก็ล้านอยู่แล้วใช่ไหม มันก็ล้านอยู่แล้ว (หัวเราะ) พอเล่าให้โยมแม่ฟังว่า *'นี่เขาด่าว่าให้อย่างนี้'*

'ว้าย! แม่เลี้ยงมาจนป่านนี้ ตั้งแต่ลูกบวชมาแม่ยังไม่เคยได้ว่าลูกปานนี้เลย'

'โอ๊ย! นี่มันแม่ เค้าไม่ใช่แม่นี่น่ะ' เราก็ว่าก็แก้ไหมเสีย

'โอ๊ย! น่าโมโห'

แม่เพิ่นโมโห เพิ่นคันเขี้ยว เพิ่นอยากไล่กัดเค้า เค้าไปฮอดทวีปไหนบ่ฮู้จัก เพิ่นคันเขี้ยว เพิ่นอยากไล่กัดลมกัดแล้งเค้า *'โอ๊ย! มันน่าโมโหแท้ๆ โว้ย!'* แม่บ่นว่าพึมพำ..."

บรรยากาศเขตภาวนาอุบาสิกาวัดป่าบ้านตาดในสมัยอดีต

จดหมายที่องค์หลวงตาเขียนตอบคุณเพาพงา

เราก็พูดเป็นสองพักเอาไว้ (ตอบจดหมาย) *'ถ้าไปภาวนาธรรมดาๆ นี้ อยากอยู่ที่ไหน ไปที่ใดไปก็ได้ ไม่ไปก็ไม่ว่า'* เราว่างั้นนะ ข้อสอง *'ถ้าตั้งใจจะภาวนาจริงๆ เพื่อเห็นโทษแห่งความตายของตัวเองแล้วก็ เอา! ไปได้'*

เราว่าสองพัก พอแกได้รับจดหมายตอนเย็นวันนี้แกก็ออกเดินทางเลย ตอนเช้าไปถึงแล้ว ไปรถยนต์ *'อ้าว จดหมายได้รับหรือยัง'*

'ได้รับเมื่อเย็นวานนี้ พอได้รับแล้วก็มาเลย'

'เอ้า ถ้าอย่างนั้นให้เลือกเอา กุฏิที่อุโรห้วยธารอยู่ กับกุฏิคุณหญิงก้อย สองหลังนี่ให้เลือกเอา เป็นที่สงัด จะพักหลังไหนก็ได้'

ก็ตอบว่า *'พักหลังคุณหญิงก้อย'* แต่ก่อนมันเตี้ยๆ พึ่งยกขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้...

ตั้งแต่วันนั้นมาเราเข้าไปเทศน์ให้ฟังทุกวันนะ ดูเหมือนเป็นปี ๒๕๑๘ – ๒๕๑๙ เทศน์ให้ฟังทุกเย็น พอตกเย็นมาจวนมืดแล้วไปกับท่านปัญญา ท่านปัญญาเป็นผู้อัดเทป เราไปเทศน์ให้ฟังทุกเย็นๆ เลย เว้นแต่วันไหนประชุมพระ หรือเรามีธุระจำเป็นเราก็บอกล่วงหน้าเอาไว้ว่า**วันพรุ่งนี้จะไม่เข้ามา** นอกจากนั้นเทศน์ทุกวันๆ ดูเหมือน ๙๐ กว่ากัณฑ์ ไปอยู่นั้นตั้ง ๓ เดือน นั่นละจึงได้หนังสือเล่มที่ว่า "ศาสนาอยู่ที่ไหน" หนึ่ง "ธรรมะชุดเตรียมพร้อม" หนึ่ง สองเล่มนี่ที่เทศน์ติดกันไปเรื่อยๆ เป็นหนังสือสองเล่มนี้ ก็อยู่ในย่านปี ๒๕๑๙ มั้ง แกเสียปีนั้น เราลืมๆ เสีย ..."

โยมแม่ได้หลักใจฟังเทศน์ลูก

ในช่วงที่ท่านเมตตาสงเคราะห์คนป่วยในคราวนี้เองทำให้โยมแม่ของท่านมีโอกาสฟังธรรมอย่างต่อเนื่องเกิดผลด้านจิตใจ ดังนี้

"...โยมแม่ก็ได้มาฟังเทศน์ ไม่มากละเทศน์ก็ดูเหมือนประมาณสัก ๓๐ นาทีละมั้ง แต่ละกัณฑ์ๆ ละ ๓๐ หรืออย่างมากก็ ๔๐ นาที หากเทศน์ทุกวันเลย ... นี่ละที่เทศน์สอนคุณเพาพงาเทศน์ติดเทศน์ต่อ เทศน์ไม่หยุดไม่ถอย ตั้งแต่นั้นมาแล้วก็ไม่เคยเทศน์อย่างนั้นอีกนะ มีหนเดียวเท่านั้นในชีวิตของเราที่เทศน์ติดกันไปเลย ใน ๓ เดือนเทศน์ทุกคืนๆ เว้นวันประชุมพระ ถ้าวันไหนประชุมอบรมพระไม่เข้า นอกจากนั้นเข้า หรือมีธุระจำเป็นที่จะไปไหนก็ไป

โยมแม่จึงได้กำลังใจที่ไปเทศน์สอนคุณเพา โยมแม่ได้กำลังใจตอนนั้น ถึงขนาดที่ว่าพอคุณเพากลับไปแล้วก็พูดเปิดอกกับเรานิมนต์เราให้ไปเทศน์

'วันไหนไม่มีแขกคนมา ถ้าอาจารย์ว่างก็ขอนิมนต์มาเทศน์สอนอบรมแม่บ้างนะ เวลาฟังเทศน์นี้ไม่ได้บังคับจิตใจ พอเริ่มเทศน์จิตจ่อปั๊บเท่านี้ เทศน์นี้จะกล่อมลง แล้วแน่วเลยไม่ต้องบังคับ จิตสงบได้ทุกครั้งเลยไม่มีพลาด ฟังกัณฑ์ไหนได้เหตุผลเลย ไม่ต้องบังคับ พอเสียงธรรมเริ่ม สติก็เริ่มจับจิตเกี่ยวโยงกันโดยลำดับ ความรู้กล่อมลงๆ ธรรมเทศนากล่อมใจแน่วลง สงบแน่วๆๆ ถ้าแม่ทำโดยลำพังตนเองนั่งจนหลังจะหักมันก็ไม่ลง อยากนิมนต์อาจารย์มาเทศน์เป็นการช่วยทางด้านจิตตภาวนาได้ดี'

นั่นละตั้งรากตั้งฐานได้แน่นอนก็ตรงนั้น แต่เราก็ไม่ได้ไป เพราะงานเราก็มีของเรา ก็ฟังเฉยๆ ไม่ได้ไปตามนิมนต์ เพราะงานเรามาก นี่ละโยมแม่ตั้งหลักตั้งฐานจิตได้ตั้งแต่บัดนั้นมา พอฟังเทศน์จิตนี้ไม่ต้องบังคับ บอกเลย พอเริ่มเทศน์เท่านี้จิตจ่อ สติลงที่จิตจ่อปั๊บเทศน์นี่จะไหลเข้ามา นั่นฟังซิ เทศน์จะไหลเข้ามาเพราะสติอยู่กับใจ

มันก็เหมือนคนอยู่ในบ้าน แขกคนมาจากที่ไหนๆ ก็รู้ว่าใครเป็นใครมา นอกจากไม่อยู่บ้านเสีย แขกมา ขโมยมา โจรมาก็ไม่รู้ เมื่ออยู่ในบ้านแล้วก็รู้

อันนี้สติอยู่กับใจ พอเทศน์นี้ธรรมะก็ไหลเข้าไปเลย ธรรมะสัมผัสใจ สัมผัสติด สัมผัสต่อ จิตจ่อฟังมันก็แน่วลง ไม่ได้บังคับยาก บอกอย่างนั้นเลยนะโยมแม่พูด

'เวลาฟังเทศน์นี่ไม่ได้บังคับเลย พอเริ่มเทศน์จิตเริ่มจ่อปั๊บแล้วก็หมุนเข้าลงแน่ว บอกว่าทุกกัณฑ์ไม่เคยพลาด แม่จึงอยากให้อาจารย์มาเทศน์ เป็นการช่วยการภาวนาของแม่ได้ดี ดีกว่าที่บำเพ็ญภาวนาโดยลำพังตนเอง มันเคยอยู่อย่างนี้แหละ พอฟังเทศน์นี้ลงปั๊บๆ แต่ถ้าเราภาวนาโดยลำพังเราเองจะให้ลงอย่างนี้ นั่งจนหลังจะหักมันก็ไม่ลง มันต่างกันอย่างนี้นะ เพราะฉะนั้นการเทศน์นี้จึงเป็นเครื่องกล่อมใจได้เป็นอย่างดี'

ที่โยมแม่พูดก็ถูกต้อง คือเสียงเทศน์เสียงธรรมกับความรู้นี่มันรับกันเกี่ยวเนื่องกันโดยลำดับ ทีนี้ความรู้มันก็ไม่ส่ายแส่ไปรับที่ไหนได้ มันรับแต่เสียงธรรมอย่างเดียวๆ ติดต่อสืบเนื่องๆ แล้วลง

โยมแม่พูดเองเลย และมีข้อแม้อันหนึ่ง *'แต่ต้องเป็นเทศน์ของอาจารย์ เทศน์องค์อื่นแม่ไม่อยากฟัง ถ้าไม่ใช่เทศน์อาจารย์ จิตมันไม่ลงนะจิต ถ้าเป็นเทศน์อาจารย์แล้วจิตมันลงได้ง่าย'* ไปอย่างนั้นนะ ก็ตรงไปตรงมาเหมือนกัน

'เวลานี้แม่หูสูงแล้วนะ'

ทางนี้ก็จ่อเข้าไป *'ระวังนะหูสูง เดี๋ยวมันจะเป็นหูหมานะ'*

ทางนั้นก็แว้ดขึ้นมาทันทีว่า *'มันจะเป็นหูหมาได้อย่างไร นี่มันหูคน'*

'อ้าว มันก็เป็นตรงที่สูงๆ นั่นแหละ' เลยเงียบเลย สู้ลูกไม่ได้...

จากนั้นก็พูดถึงเรื่องการเทศนาว่าการ *'แม่ ก็เคยฟังมามากต่อมากแล้ว'* เพราะนิสัยโยมแม่เป็นคนชอบวัดแต่ไหนแต่ไรมา

'ท่านเทศนาว่าการอยู่นั้นก็ฟังไปธรรมดาๆ ไม่ได้สะดุดใจ และไม่ค่อยเห็นผลในขณะที่ฟังเหมือนอาจารย์เทศน์ให้ฟัง เวลาอาจารย์เทศน์ไม่ได้ออกไปข้างนอกนะ ตามปริยัติท่านเทศน์เล่านิทานนั้นนิทานนี้ไป เราก็ฟังไปเลย จิตมันไม่เข้า แต่เวลาอาจารย์เทศน์ ไม่เทศน์อย่างนั้น เทศน์ตีเข้ามาๆ'

เราก็ไม่เคยคิดว่าตีเข้ามายังไง แต่มันก็เป็นในหลักธรรมชาติของธรรมที่ตีตะล่อมจิต ที่มันดีดมันดิ้นเข้ามาๆ จนเป็นความสงบๆ เทศน์ทีไรตีเข้ามาทั้งนั้นไม่ได้ออกข้างนอกเหมือนปริยัติ ทีนี้ตีเข้ามาหลายครั้งหลายหน จิตมันก็ลงสงบได้ๆ ต่อไปมันก็สงบแน่วเลย พอเริ่มเทศน์ปั๊บมันก็เริ่มลงเลย นี่ละที่ว่าแม่หูสูงแล้วนะ เทศน์องค์อื่นไม่อยากฟังถ้าไม่ใช่เทศน์อาจารย์

นี่ละที่ว่าแม่ลงลูกก็คือแม่ของเราเอง ลงจริงๆ ลงโดยหลักธรรมชาติ ทั้งๆ ที่เราเป็นลูก การบวชเรียนมาตั้งแต่เริ่มบวช การปฏิบัติกรรมฐานในสถานที่ใด ศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติในป่าในเขา ได้รับความทุกข์ความทรมานขนาดไหนไม่เคยเล่าให้โยมแม่ฟังนะ เพราะไม่เคยมีโอกาสที่จะไปพูดคุยกันระหว่างแม่กับลูก ก็เป็นเหมือนคนทั่วๆ ไปหมดเลย เพราะฉะนั้นเรื่องราวการบวชของเราโยมแม่จึงไม่ทราบ ดีไม่ดีคนอื่นทราบยิ่งกว่าโยมแม่ เพราะไปก็ไปธรรมดา

อย่างที่ว่าเข้าไปในครัว มีอะไรก็พูด จากนั้นไปเลย ที่จะไปพูดคุยกันระหว่างแม่กับลูกนี้ไม่เคยมี ออกปฏิบัติไปอย่างนั้นอย่างนี้ก็ไม่เคยเล่า ไม่เคยพูด ศึกษาเล่าเรียนเป็นยังไง

ภาพในอดีตขณะองค์หลวงตาออกบิณฑบาต
(ภาพเล็ก) โยมแม่ขององค์หลวงตา
ถ่ายเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๑

การปฏิบัติธรรมเป็นยังไง จิตใจเป็นยังไงๆ ไม่เคยเล่านะ มีแต่ไปก็เทศน์อย่างนี้เลยจนกระทั่งตายจากกัน

โยมแม่ไม่ทราบเรื่องราวของเราเรื่องการออกปฏิบัติ ทราบตั้งแต่เวลาเราไปอยู่กับหลวงปู่มั่น แม่เล่าให้ฟัง

'โห พอได้ทราบว่าอาจารย์ไปอยู่กับหลวงปู่มั่น จากศึกษาเล่าเรียนแล้วก็ไปอยู่ ทราบข่าวมาว่าอาจารย์ไปอยู่กับหลวงปู่มั่น แหม! แม่ดีใจจนขนลุกเลยพอทราบว่าไปอยู่กับหลวงปู่มั่น เพราะเป็นพระที่เลิศเลออยู่แล้ว แม่เคารพนับถือมานานแล้ว ดีใจเอามาก'

ส่วนเราที่บวชมาแล้วไปเล่าเรื่องราวของตัวเองที่บวชให้แม่ฟัง ไม่เคยมี ไม่ว่าทางด้านปริยัติ ทางด้านปฏิบัติ หนักเบามากน้อยไม่เคยเล่า ตลอดจนแม่จากไป ไม่เคยเป็นเหมือนทั่วๆ ไป เราไม่เคยเล่า และไม่เคยพูดในฐานะแม่กับลูกเลย เป็นธรรมดาไปเลย ... โยมแม่เรียกเราว่า *"มหา"* ครั้นต่อมาค่อยเลื่อนชั้น ขึ้นจนกระทั่งวาระสุดท้ายเรียกว่า *"อาจารย์"* โยมแม่ลงเราจริงๆ นะ

'เราก็พอใจที่ได้บวชโยมแม่' ..."

สภาพวัดป่าบ้านตาดในอดีต

สอนโยมแม่ แม้วาระสุดท้าย

องค์หลวงตาเมตตาเล่าเหตุการณ์ในวาระสุดท้ายของโยมแม่ ดังนี้

“...บางทีเราพูดถึงธรรมะขั้นสูงๆ เอาจนเต็มเหนี่ยวตามสายทางแห่งธรรม บางทีมันก็เกี่ยวข้องกับตัวเอง ถึงกาลเวลาที่จะดับจะเป็นจะไป หรือจะเป็นจะตายอะไร มันก็ว่าของมันไปตามเรื่อง ด้วยหลักความเป็นจริงของธรรม

โยมแม่ได้ฟังดังนั้นก็ร้องไห้เลยเชียวว่า *‘โอ๊ย! แม่ไม่อยากได้ยินเลยอย่างนั้น คือมันเหมือนเป็นรูปเป็นภาพว่าลูกตาย’*

เราก็พูดสวนทันทีว่า *‘ไม่อยากได้ยินก็ต้องได้ยิน มันจะเป็นจะตายด้วยกันทุกคน อย่าไปหวั่นไหวภายนอกชิ เรื่องความเป็นความตายเป็นหินลับปัญญา ให้พินิจพิจารณา ให้มันคล่องแคล่วในเรื่องความตายแล้วจะไม่กลัวตาย ที่พูดนี้ไม่ได้พูดด้วยความกล้าความกลัวตายอะไรเลย พูดตามหลักความจริง แม่จะมาเสียใจทำไม’* เราก็พูดอย่างนั้น

โยมแม่ลงจริงๆ บางทีเราพูดถึงธรรมะขั้นสูงๆ เอาจนเต็มเหนี่ยว

โยมแม่มีนิสัยใจนักบุญอยู่แล้ว ไม่เคยลดละเรื่องวัดเรื่องวา ไปฟังเทศน์ทุกวันพระเป็นประจำ เอาถึงไหนถึงกันมาตลอดตั้งแต่เรายังไม่บวช เวลาเราบวชแล้วยิ่งหนาแน่นเข้ามาๆ จนกระทั่งได้ออกบวช มีความแน่นหนามั่นคงมากในใจตลอดมา...

ตอนวาระสุดท้ายของโยมแม่ เราไปยืนอยู่หน้ากุฏิ กุฏิหลังเล็กๆ มีแต่ลูกหลานเฝ้าอยู่เต็มไปหมด โยมแม่ร่างกายอ่อนลงๆๆ เราตั้งใจไปถามจริงๆ บอกตรงๆ เลยว่า *‘เป็นอย่างไรล่ะโยมแม่ ดูอาการแม่นี้จะอยู่ได้ไม่นาน จิตใจแม่เป็นอย่างไร?’*

แม่พูดขึ้นทันทีเลยว่า *‘จิตใจแม่ดี จิตใจแม่สง่าผ่องใสตลอดเวลา ไม่วิตกวิจารณ์กับความเป็นความตายเลย’*

หลังจากนั้นมาได้สองวันหรือสามวัน แม่ตื่นเช้าขึ้นมาบอกลูกๆ ว่า *‘เออ! แม่จะไม่พ้นวันนี้ แม่คงจะไปวันนี้แหละ’*

ตอนเช้าวันนั้นพอเวลา ๘ โมง ๔๕ นาที โยมแม่ก็เสีย ไปอย่างสงบเงียบเลย

นี่แหละจิตเมื่อได้รับการอบรม จิตจะมีหลักยึด คือธรรมเป็นหลักยึดแล้วจะไม่ว้าวุ่นขุ่นมัวกับสิ่งของเงินทองยศฐาบรรดาศักดิ์ สิ่งใดก็ตามที่เคยพัวพันกันมาด้วยความดีอกดีใจว่าเจ้าของมีสิ่งนั้นสิ่งนี้ เวลาธรรมเข้าสู่ใจพลังของธรรมหรือคุณค่าของธรรมนี้จะครอบหมดๆ สิ่งเหล่านั้นจะจางไปๆ จิตเลยเข้ามาสู่ธรรม

เมื่อเข้ามาสู่ธรรมแล้วก็หนุนกันอยู่นี้เย็นสบาย อะไรจะขาดจะเหลืออะไรจะหมดไปสิ้นไปไม่สนใจ อันนี้ไม่หมด สง่างามอยู่ภายในใจนี้ละเรียกว่า ใจเป็นธรรม ใจมีธรรมเป็นที่เกาะสบายอย่างนั้น

เราไม่วิตกวิจารณ์สำหรับโยมแม่เสียไปแล้วบอกโยมแม่ชัดเจนว่า *‘โยมแม่ ไม่ต้องวิตกวิจารณ์การเป็นการตาย ป่าช้าเผาศพโยมแม่อยู่หน้าศาลานะ ลูกเป็นเจ้าภาพทั้งหมดเป็นเจ้าของศพโยมแม่ ลูกจะจัดการทั้งหมดเลย’*

พอโยมแม่เสียแล้วเอาไปเผาที่หน้าศาลา อัฐิของโยมแม่ ลูกเขาจะแบ่งไปไหนก็ไม่ทราบ หากว่าเหลือบ้างไปฝังที่ต้นโพธิ์บริเวณกลางวัดป่าบ้านตาดนั่นเอง...”

องค์หลวงตาได้ปรารภถึงโยมมารดาของท่านว่า
“...พูดถึงโยมแม่เราพอใจในการปฏิบัติธรรม โยมแม่ได้หลักไม่สงสัยเลย ดีไม่ดีจะไม่กลับมาเกิดอีกก็ได้ .. หยุดพักนี่แล้วออกจากนี่ก้าวผึงเลย ถึงไม่ถึงที่สุดในขณะนั้นก็ก้าวเตรียมพร้อมแล้วที่จะพุ่ง ..
โยมแม่เราไม่กลับมาเกิดแล้วล่ะ ไปนิพพานข้างหน้าเลย...”

จึงเป็นที่เชื่อได้ว่า โยมมารดาของท่านได้ประสบสุคโต นับว่าสมเจตนารมณ์ของท่านอย่างยิ่งที่ได้ทดแทนพระคุณโยมมารดาอย่างเต็มที่ สมดังที่พระบรมศาสดาทรงสรรเสริญไว้ว่า

“ผู้ใดทำมารดาบิดาให้ตั้งอยู่ในคุณความดี มีศรัทธา ศีล ปัญญา เป็นต้น ผู้นั้นชื่อว่าได้สนองคุณท่านเต็มที่”

โยมมารดาได้จากโลกนี้ไปด้วยอาการอันสงบเมื่อมีอายุย่างเข้า ๙๓ ปี ตรงกับวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ และด้วยเหตุนี้เอง ในทุกๆ ปีของ**วันที่ ๓๐ พฤษภาคม (วันทำบุญโยมมารดา หรือ วันทำบุญเปิดโลกธาตุ)** องค์หลวงตาไม่เคยละเว้นและไม่ลืมที่จะทำบุญระลึกถึงพระคุณโยมมารดา สิ่งนี้ย่อมแสดงถึงความซาบซึ้งในบุญในคุณของโยมมารดาแบบไม่สร่างซา

บริเวณลานต้นโพธิ์ภายในเขตสงฆ์
เป็นสถานที่เก็บอัฐิโยมแม่องค์หลวงตา

โยมบิดาองค์หลวงตา

สำหรับโยมบิดาของท่านนั้น ในช่วงหลายปีก่อนจะเสียชีวิต ท่านได้พยายามเขียนจดหมายมาขอร้องโยมบิดาอยู่หลายครั้ง ให้เลิกฆ่าสัตว์ตัดชีวิต จนในที่สุดโยมบิดาก็ยอมเชื่อและไม่ฆ่าสัตว์ใดๆ อีกเลย ท่านกล่าวย้อนอดีตพร้อมน้ำตาร่วงด้วยระลึกถึงพระคุณของโยมบิดาที่น้ำตาของบิดาเป็นเหตุพลิกชีวิตของท่านให้เข้าสู่ทางธรรม จนบรรลุถึงแดนบรมสุขในพระพุทธศาสนา แต่กลับไม่มีโอกาสตอบแทนพระคุณท่านอย่างที่ตั้งใจไว้ว่า

“พ่อน้ำตาร่วงลงเลย เรามองเห็นสะดุดปึ๊งทันที มองไปทางแม่ แม่เห็นพ่อน้ำตาร่วงแม่ก็น้ำตาร่วง เราลุกปุ๊บหนีเลย สามวันไปคิดมัดตัวเองนะ ลงจุดน้ำตาร่วงอย่างเดียวหมดเลย เทียวไม่ไปไหน เราสลดสังเวช บุญคุณพ่อของเรายิ่งใหญ่ น้ำตาของพ่อทำให้เราเป็นมาขนาดนี้ ว่าอย่างนั้นเถอะ ไม่อย่างนั้นไม่มีหวังหละว่าอย่างนั้นเลย .. เราเสียดายที่พ่อเสีย ไม่ได้สอนพ่อเหมือนสอนแม่ สำหรับแม่นี้สอนเต็มเม็ดเต็มหน่วย”

วันเปิดโลกธาตุ

วันเปิดโลกธาตุเป็นงานบุญประจำปีที่สำคัญอีกงานหนึ่งของวัดป่าบ้านตาดและเป็นที่รู้จักกันในบรรดาลูกศิษย์ขององค์หลวงตา ตรงกับวันที่ ๓๐ พฤษภาคมของทุกปี องค์หลวงตากล่าวถึงความเป็นมาของวันเปิดโลกธาตุ ดังนี้

“โยมแม่ตายวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๕ .. จึงเรียกว่า วันครบรอบ จากนั้นก็ถือโอกาสนั้นเอาโยมแม่เป็นต้นเหตุอุทิศส่วนกุศลแผ่เมตตาทั่วแดนโลกธาตุในวันที่ ๓๐ เพราะฉะนั้นเขาถึงบอกว่าวันเปิดโลกธาตุ คือ เราเป็นคนพูดเองโดยถือโยมแม่เป็นเหตุ แล้วบำเพ็ญกุศลแผ่เมตตาจิต อุทิศส่วนกุศลให้สัตว์โลกทั่วแดนโลกธาตุ ในวันที่ ๓๐ นี้”

ด้วยเหตุนี้ งานบุญเปิดโลกธาตุจึงเป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชนชาวไทยจะได้มีโอกาสทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้แก่ญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว รวมทั้งเป็นการสร้างบุญกุศลเพื่อตนเองอีกด้วย และที่สำคัญยังเป็นประโยชน์แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายทั่วสามแดนโลกธาตุทั้งกามภพ รูปภพ และอรูปภพ ที่อยู่ในภพภูมิต่างๆ จะได้มีโอกาสมาร่วมอนุโมทนาบุญนี้โดยทั่วกัน สำหรับสัตว์ที่กำลังตกทุกข์ได้ยากไร้ญาติพี่น้องหรือมีญาติพี่น้องแต่ไม่เคยทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้และอยู่ในวิสัยที่รับได้ก็จะมีโอกาสได้รับส่วนกุศลผลบุญจากผู้ร่วมบุญทั้งปวงซึ่งมีองค์หลวงตาพระอรหันต์ผู้เป็นเนื้อนาบุญอันยิ่งใหญ่เป็นผู้นำในการแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศลผลบุญไปทั่วทุกภพภูมิโดยไม่มีประมาณ ดังนี้

“...นั่นเห็นไหมล่ะกองบุญกองมหากุศลกองพะเนิน คนละเล็กละน้อยๆ รวมกันมาแล้วบำเพ็ญมหากุศลเพื่อสัตว์โลก อุทิศส่วนกุศลแผ่กระจายไปในบรรดาพวกเปรตพวกผี ไม่มีญาติมีวงศ์จะได้รับทั่วหน้ากัน เพราะอันนี้แผ่กระจายไปเลย ไม่กำหนดกฎเกณฑ์ว่าเป็นญาติเป็นวงศ์อะไร เป็นญาติด้วยกันหมดแล้วกระจาย จึงเรียกว่าทำบุญแผ่โลกธาตุ .. นี่ละกองไทยทานที่พี่น้องทั้งหลายบริจาครวบรวมกันบริจาคมานี่จะไปส่งไปทางวัดป่า-บ้านตาด ไปหากองบุญใหญ่ทางนู้น

วันที่ ๓๐ พฤษภาฯ ถือเอาวันโยมแม่เสียไป วันนั้นเป็นวันที่จะตั้งเมตตาจิต บริจาคอุทิศส่วนกุศลให้ถึงบรรดาสัตว์ทั้งหลายที่มีความจำเป็นทั่วหน้ากัน และทั่วโลกดินแดนด้วยนะ ผู้มีญาติมีวงศ์ก็ได้อาศัยญาติวงศ์ผ่านไปๆ เป็นยุคเป็นคราวไป แต่ผู้ไม่มีก็เสวยกรรมไปเรื่อยๆ ไม่มีญาติก็ไม่มีใครช่วย ญาติเท่านั้นที่จะช่วยเหลือได้ ดังที่ท่านแสดงไว้ใน**ติโรกุฑฑกัณฑสูตร**

ติโรกุฑฑกัณฑสูตร นี่เวลาเขาไปทำบุญทำกุศล พวกเปรตพวกผีหวังพึ่งญาติ ต่างตัวต่างไหลมาๆ พวกที่มีญาติมีมิตรใจเป็นศีลเป็นทาน ใจกว้างใจขวาง ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้พวกนี้เปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติเป็นลำดับลำดาจนกระทั่งหลั่งไหลไปสวรรค์ จำนวนไม่น้อย พวกที่ไม่มีญาติมีวงศ์ ทั้งๆ ที่มาหวังพึ่งญาติวงศ์เหมือนกัน แต่ญาติวงศ์ไม่สนใจ ไม่อุทิศส่วนกุศลให้ พวกนี้เดือดร้อนกลับไปสถานที่ที่เสวยกรรมของตน ด้วยความเป็นเปรตเป็นผีท่านแสดงไว้ในติโรกุฑฑกัณฑสูตร

องค์หลวงตาจัดการงานศพให้โยมมารดาด้วยองค์ท่านเองเมื่อปี ๒๕๒๕ และแม้ในช่วงปี ๒๕๕๓ ท่านก็ได้ปรารภถึงที่เก็บกระดูกโยมมารดาด้วยว่า “กระดูกของโยมแม่เราเอาไปฝังไว้ใต้ต้นโพธิ์ภายในวัด ถ้านำเอากระดูกคนตายไปฝังไว้ใต้ต้นโพธิ์เป็นมงคลดี”

พวกที่เขาได้รับอนุโมทนาอุทิศส่วนกุศลจากญาติแล้ว เขาอนุโมทนาเหมือนกัน อนุโมทนาในติโรกุฑฑกัณฑสูตร *'ขอให้ญาติของเราที่มีจิตใจเมตตาสงสารได้อุทิศส่วนกุศลให้พวกเราทั้งหลายนี้ ขอให้มีความสุขความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป'* นี่เป็นพวกเปรตพวกผีที่เปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติจนกระทั่งถึงสวรรค์ก็อนุโมทนาให้บรรดาญาติทั้งหลายที่แผ่ส่วนกุศลให้

ส่วนพวกเปรตพวกผีที่ไม่ได้รับส่วนกุศลจากพี่น้องทั้งหลายนี้ก็ด่าแช่ง มันต่างกันนะ *'เราก็มีญาติ ญาติของเรา ทำไมจึงเป็นคนใจดำน้ำขุ่น ญาติทั้งหลายเขามี เขาช่วยเหลือกัน เราก็มีญาติ ญาติของเรามันเป็นยังไง ไม่มีใครเหลียวแลเราเลย'* ต่างคนต่างกลับไปเสวยทุกข์แล้วมีความเสียอกเสียใจ ด่าว่าพวกญาติของตนว่าใจดำน้ำขุ่น เราทั้งหลายก็ให้จำเอาไว้ สร้างบุญกุศลคราวนี้ ทุกปีๆ ก็จะมี ไม่ว่ามีญาติไม่มีญาติที่ไหนส่วนบุญกุศลที่อุทิศกระจายทั่วไปหมด เพราะฉะนั้นพวกเปรตทั้งหลายจึงมารับได้ทั่วหน้ากัน ไม่ว่าจะเป็นญาติของใครไม่มีญาติก็ตามมารับได้ทั้งนั้น เพราะอันนี้แผ่กุศลกระจายทั่วไปหมด เป็นสาธารณกุศล

นี่เราถึงได้ทำ เพราะคิดเห็นอย่างที่ว่าพระพุทธเจ้ารับสั่งไว้ยังไงผิดที่ไหน เอาความจริงทั้งนั้นออกมา เรื่องความทุกข์ความสุขทั้งหลายที่อาศัยกันพึ่งกัน ไปเป็นเปรตเป็นผีก็อาศัยญาติวงศ์ช่วยพยุงขึ้นไป ญาติวงศ์ที่ใจดำน้ำขุ่น ก็ไปเสวยกรรมของตัวตามเดิม

เราจึงได้พยายามทำ แล้วยกโยมแม่เป็นต้นเหตุเท่านั้นเอง ความมุ่งหมายเพื่อจะบำเพ็ญมหากุศลแผ่แก่สัตว์ทั้งหลายทั่วแดนโลกธาตุ จะมีญาติไม่มีญาติก็ตามรับได้ทั้งนั้น มหากุศลของพวกเราที่บริจาครับได้ทั้งนั้น ไม่นิยมว่าใครมีญาติไม่มีญาติ มารับ เป็นสาธารณกุศลรับได้ ..

ทำนี้ทำอย่างมีหลักมีเกณฑ์ มีเหตุมีผล ไม่ได้ทำอย่างสุ่มสี่สุ่มห้านะ เราพาพี่น้องทั้งหลายทำอะไรก็ตามเราไม่เคยมีแบบหลักลอยๆ ว่าทำนะ เรามีหลักมีเกณฑ์ทุกอย่าง นำตรงไหนออกให้แน่ต่อความสัตย์ความจริง ความถูกต้องดีงาม ไม่มีความกระทบกระเทือนด้วยความผิดของตนไม่ให้มี

องค์หลวงตาถือเอาวันที่โยมแม่ถึงแก่กรรมเป็นวันทำบุญอุทิศส่วนกุศลถึงโยมแม่ และแผ่เมตตาไปยังสรรพสัตว์ทั่วสามแดนโลกธาตุ จึงเรียกวันนี้ว่า "วันเปิดโลกธาตุ"

ส่วนใครจะพอใจไม่พอใจอันนั้นเป็นหัวใจคน เราต้องเล็งถึงความถูกต้องเป็นศูนย์กลาง เมื่อดำเนินด้วยความถูกต้องแล้ว ใครจะเสียใจดีใจมันก็เป็นเรื่องของเขาไป เรื่องนี้เป็นเรื่องถูกต้องดีงามแล้ว ไม่สูญหาย เป็นเครื่องยืนยันว่าถูกต้อง เป็นพื้นฐานแห่งธรรมทั้งหลายแล้ว เราพาทำ ทำอย่างนี้เอง วันที่ ๓๐ พฤษภาฯ ถึงจะทำมาทุกปีๆ เราก็ไม่ค่อยสนใจนะ เราสนใจแต่สัตว์โลก ที่เป็นห่วงมากก็คือว่าหาที่ยึดที่เกาะไม่ได้ เสวยชาติเป็นเปรตผี

เปรตผีนี่มีถึง ๑๓ จำพวกนะ ในหนังสือท่านบอกไว้ จำพวกที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม จำพวกที่หนึ่ง เปรตที่มีบาปหนามากทีเดียว พอพ้นจากนรกมาก็มาเป็นเปรตประเภทที่หนึ่ง หลังจากนั้นประเภทที่สองที่สามถึง ๑๓ ประเภทของเปรต ท่านแสดงไว้ในคัมภีร์ เหล่านี้จะได้อาศัยบุญกรรมจากบรรดาญาติมิตรทั้งหลายอุทิศให้ และเราอุทิศส่วนกุศล สาธารณกุศลได้โดยทั่วกัน ..."

สรรพสัตว์ทั่วโลกธาตุ คือญาติร่วมเกิดแก่เจ็บตาย

องค์หลวงตาท่านแผ่เมตตาไม่มีประมาณให้แก่สรรพสัตว์ทั่วโลกธาตุเป็นปกติวิสัยอยู่แล้ว ท่านยังถือเอาวันที่ ๓๐ พฤษภาคม มาเป็นเหตุสอนพุทธศาสนิกชนให้รู้จักมีเมตตาต่อญาติมิตรเพื่อนร่วมเกิดแก่เจ็บตายด้วยการทำบุญอุทิศส่วนกุศลอย่างไม่มีประมาณอีกด้วยดังนี้

"...ท่านทั้งหลายเวลาทำบุญกุศลนี้ ให้แผ่บุญกุศลทั่วแดนโลกธาตุ ไม่นิยมว่าญาติไม่ญาติ ญาติเกิดแก่เจ็บตายด้วยกันหมดทั้งสิ้นนั่นแหละ หวังพึ่งซึ่งกันและกันด้วยกันไปเลย ต้องตัวใครตัวมัน แต่อยู่ในแดนมนุษย์นี้พอพึ่งกันได้ พวกเปรตพวกผีนี้พึ่งได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ที่จะได้อาศัยพี่น้องทั้งหลายบริจาคทานในคราวนี้ๆ เพราะฉะนั้นหลวงตาจึงได้อุตส่าห์พยายามทำบุญกุศลโดยยกโยมแม่ขึ้นเป็นต้นเหตุ วันตายของโยมแม่วันนี้ วันที่ ๓๐ เอาอันนี้เป็นต้นเหตุ

ในบรรดาสัตว์ทั้งหลายที่มีทั่วโลกมากยิ่งกว่าโยมแม่เป็นไหนๆ นั่นละเรายกเอาอันนั้นขึ้นมาด้วยเพียงอาศัยโยมแม่เป็นต้นเหตุเท่านั้น กรุณาพี่น้องทั้งหลายทราบเอาไว้ วันนี้ได้พาพี่น้องทั้งหลายบำเพ็ญมาประจำปีๆ เพราะเห็นความจำเป็นของสัตว์ลึกลับๆ นี้แหละ ตามทางของศาสดาที่ทรงสั่งสอนไว้แล้วด้วยความรู้แจ้งเห็นจริง จึงได้นำธรรมนั้นมาสั่งสอน และพาพี่น้องทั้งหลายดำเนินตาม เพื่อสัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นที่หวังพึ่งผู้อื่นอยู่เขาจะได้พึ่ง ตามกำลังความสามารถของเขาของเรา บุญเขาบุญเรารับกันมากน้อยเพียงไรรับกันไป เอากันไป ..

วันนี้บรรดาพี่น้องทั้งหลายที่มาทำบุญงานเปิดโลกธาตุ นี่คืองานช่วยโลก บรรดาผู้ล้มหายตายจากไป มีญาติก็มี ไม่มีญาติก็มี ส่วนบุญกุศลที่เราทำเพื่อสามแดนโลกธาตุนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับญาติไม่ญาติ ใครมารับส่วนบุญนี้ได้เช่นกันทั้งนั้นๆ ให้ตั้งใจอุทิศส่วนกุศลถึงญาติถึงวงศ์ของตน สัตว์ทั้งหลายมีญาติด้วยกันทั้งนั้น ญาติเก่าญาติใหม่ ให้พากันตั้งใจอุทิศส่วนกุศล

วันนี้วันอุทิศส่วนกุศลถวายสัตว์ทั่วแดนโลกธาตุ ให้ต่างคนต่างอุทิศส่วนกุศลไปให้แก่ท่านผู้ล้มหายตายจากไป ผู้มีบุญมีคุณตลอดสัตว์ทั่วๆ ไป วันนี้จะพาทำบุญให้สัตว์ทั้งหลายทั่วสามแดนโลกธาตุ .. **สัพเพ สัตตา** อันว่าสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันทั้งสิ้น แล้วพวกเราทั้งหลายก็ขอแผ่ส่วนบุญกุศลให้ท่านผู้ไม่ได้มา ไม่ได้รับ เพื่อท่านเหล่านั้นจะได้รับบุญของท่านอุทิศให้เป็นความยิ้มแย้มแจ่มใส

บางรายเลื่อนชั้นขึ้นไปหลายต่อหลายมากต่อมาก บางรายถึงนิพพานเลย เพราะบุญเราสร้างแล้วสร้างเล่าก็มาเข้าหัวใจของเรา บุญเข้าหัวใจแล้วไปละไปสวรรค์ชั้นไหนก็ไปตั้งแต่มนุษย์นี้ขึ้นไปเรื่อย แล้วต่ำกว่ามนุษย์ก็มีอีกเยอะนะ เราอย่าประมาทว่าสัตว์ทั้งหลายมีน้อย คนเต็มศาลานี้สัตว์ทั้งหลายที่อยู่ใต้ศาลานี้ยังมากกว่าเราอีก..."

เกี่ยวกับภพภูมิของสรรพสัตว์ต่างๆ ในวัฏสงสารนั้น องค์หลวงตาเมตตากล่าวไว้ ดังนี้

"...แดนนรกมี ๒๕ หลุม สวรรค์ก็มีหลายชั้นตั้งแต่**จาตุม** ขึ้นไป ***ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานรดี ปรนิมมิตวสวัตดี*** ๖ ชั้น ***พรหมโลก*** ๑๖ ชั้น .. วิญญาณในสามแดนโลกธาตุนี้จึงไม่ว่างความเกิดความตายของสัตว์โลกตามภพภูมิอันหยาบอันละเอียดเท่านั้น ***กามภพ รูปภพ อรูปภพ*** ฟังซิ เว้นแต่อนาคามีถึงสุทธาวาส ๕ ชั้นนั่น เป็นยังไงสุทธาวาส ๕ ชั้น อวิหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี อกนิฏฐา ..

ในโลกนี้ภพภูมิของสัตว์นั้นน่ะ มีมาก เราอย่านับเพียงหมื่นๆ แสนๆ ภพภูมิเลย มีมากกว่านั้น ที่จิตมีทางที่จะเป็นไปได้ต่างๆ นานา เพราะสิ่งที่ไม่แน่นอนเหล่านี้แล และสิ่งที่ไม่ไว้ใจเหล่านี้แลซึ่งมีมาก พระพุทธเจ้าจึงสอนลงในจุดรวมว่า ผู้ใดเป็นผู้ที่จะไปสู่ในภพชาติใดๆ ต้องขึ้นอยู่กับจิตนี้เท่านั้น เพราะฉะนั้นจงสร้างจิต ฝึกฝนอบรมจิตให้ดีเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าอบรมจิตนี้ด้วยดี คือโดยศีลโดยธรรมแล้ว จะมีสักกี่ร้อยล้านภพภูมิของสัตว์ก็ตาม จิตจะเกิดในภพภูมิที่ดีเท่านั้น เหมาะสมกับวาสนาบารมีของตน..."

งานบุญเปิดโลกธาตุนี้จึงเป็นสิ่งยืนยันถึงความเมตตาขององค์หลวงตาที่ไม่เพียงมีต่อเพื่อนมนุษย์ สัตว์ร่วมโลกที่มองเห็นด้วยตาเนื้อโดยการบริจาคทานวัตถุสิ่งของเป็นการสงเคราะห์เท่านั้น ความเมตตาของท่านยังแผ่กระจายอย่างกว้างขวางทั่วโลกธาตุไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลายที่อยู่ลึกลับในภพภูมิละเอียดให้มีโอกาสได้รับหรืออนุโมทนาร่วมบุญในวันนี้อีกด้วย

บรรยากาศจากงานวันเปิดโลกธาตุ

วัฏสงสาร ๓๑ ภูมิ

อรูปพรหมภูมิ ๔ ชั้น

เนวสัญญานาสัญญายตน
อากิญจัญญายตน
วิญญาณัญจายตน
อากาสานัญจายตน

รูปพรหมภูมิ ๑๖ ชั้น

สุทธาวาส ๕ ชั้น

อกนิฏฐา
สุทัสสี
สุทัสสา
อตัปปา
อวิหา

จตุตถฌานภูมิ ๒ ชั้น

อสัญญิสัตตา
เวหัปผลา

ตติยฌานภูมิ ๓ ชั้น

สุภกิณหกา
อัปปมาณสุภา
ปริตตสุภา

ทุติยฌานภูมิ ๓ ชั้น

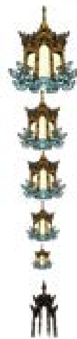
อาภัสสรา
อัปปมาณาภา
ปริตตาภา

ปฐมฌานภูมิ ๓ ชั้น

มหาพรัหมา
พรัหมปโรหิตา
พรัหมปาริสัชชา

กามสุคติภูมิ ๗ ชั้น

ปรนิมมิตวสวัตตี
นิมมานรตี
ตุสิตา
ยามา
ตาวติงสา
จาตุมมหาราชิกา

สวรรค์ ๖ ชั้น

มนุษยภูมิ

อบายภูมิ ๔ ชั้น

ติรัจฉานภูมิ
เปรตภูมิ - อสุรกายภูมิ
นรกภูมิ

แผนภาพแสดงไตรภูมิ (สามแดนโลกธาตุ)

องค์หลวงตากล่าวถึงการพิจารณาเรื่องจิตวิญญาณของสัตว์โลกไว้ว่า “เราดูพิจารณาจิตวิญญาณของสัตว์โลก เราดูละเอียดลออจริงๆ เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด หมุนเวียนอยู่ในวัฏฏะ เพราะมีอวิชชาเป็นตัวดึงไว้”

(ที่เขื่อนอุบลรัตน์) “...กุฏิทำไว้ดีนะกุฏิ พอเงียบๆ ลงไปเดินจงกรมมันโล่งดี ไปเห็นชอบละกรรมฐาน ถ้าเป็นที่ไหนที่สงัดงบเงียบละกรรมฐานมักจะชอบละ .. พักที่นั่นดี เงียบจริงๆ แผ่เมตตาครอบไปหมดเลยนะ ไม่ใช่ไปพักเฉยๆ นะ แผ่เมตตาจิตเมตตาธรรมถึงทั้งน้ำทั้งบกทั้งดินฟ้าอากาศ ใต้ดินเหนือดินแผ่ถึงหมดแหละ เพราะที่เหล่านี้มีสัตว์โลกอยู่เต็มไปหมด ใต้ดินนี้ก็เต็ม ไม่ใช่ไม่มี ใต้ดินมีเยอะ บนบกก็มี บนอากาศก็มี ถ้าขึ้นเบื้องสูงก็เป็นที่อัศจรรย์...”

ตัวอย่างภพภูมิต่างๆ จากประสบการณ์พระกรรมฐาน

องค์หลวงตาท่านเมตตาเล่าเรื่องเกี่ยวกับภพภูมิต่างๆ จากประสบการณ์ตรงของพระกรรมฐานผู้ชำนาญไว้ในวาระต่างๆ มีจำนวนไม่น้อย ขอยกตัวอย่างมาแสดงบ้าง ดังนี้

ไสยศาสตร์ การขี่เสือ

"...วิชาขี่เสือนี้เป็นวิชาไสยศาสตร์อันหนึ่ง เขาร่ายมนต์เรียกเสือมา เสือก็มาจริงๆ อย่างที่พวกเขาขี่เสือ มีนะ นี่ละ ไสยศาสตร์ขี่เสือได้นะ ขี่เสือป่านี่ขี่เสือได้

ที่บ้านหนองแวงนี่ก็มีคนหนึ่ง เราเกิดไม่ทันผู้เฒ่าตายเสียก่อน เขาเรียก**พรานป้อ** คนเตี้ยๆ ขี่เสือมาเรื่อย ดงนี้แกขี่เสือทั้งนั้น เขาเห็นกันทั้งบ้าน ไปในป่า พอไปเหนื่อยๆ แล้วขี่เสือออกมา เขามีวิชาจับเสือขี่ อันนี้ก็มีคนหนึ่งอยู่ทาง**บ้านมาย อ.บ้านมาย** หรือ อ.บ้านม่วง มีเสือ...ดงใหญ่ คนนี้ก็ขี่เสือได้ ไปเรียนวิชามาจากฝั่งลาว ไปเรียนกับพวกโซ่พวกข่า เขาเรียนวิชาขี่เสือ

ว่าไปด้วยกัน ๕ คน ครูนำหน้าไป พอไปตั้งทัพลงตรงนี้ปั๊บ แล้วก็นั่งร่ายมนต์เรียกเสือมา เสือตัวไหนอยู่ใกล้มันก็มา มาก็มานอนอยู่ตามนี้เสือ เสือโคร่งนะ คนร่ายมนต์ ทีนี้เสือก็มา ลูกศิษย์นี้ต่างพากันกลัวจนตัวสั่นแหละ อาจารย์เป็นคนร่ายเสือมา

ทีนี้ พอมันมาแล้วก็สั่งคนนั้นไปขี่เสือมานี่ คือมันมานอนอยู่ตามอย่างนี้ ให้ขี่เสือตัวนั้นเข้ามาหาครูนี่ ครูนั่งอยู่นี่ ทดลองในขั้นนี้ก่อนนะ ทดลองเป็นขั้นๆ จนกระทั่งใจกล้าหาญเชื่อวิชาตัวแล้วทีนี้ก็ปล่อย อันนี้ก็สั่งคนนี้ให้ไปขี่เสือ ไม่ยอมไป กลัวเสือกินหัวมัน อาจารย์ไล่ไม่ยอมไป เสือก็นอนดารดาษอยู่ มันดงเสือนี่นะ ตัวไหนอยู่ใกล้ก็มาก่อน ตัวไหนอยู่ไกลก็มา บางทีจนคนจะเลิกแล้วค่อยมาถึงก็มี

ทีนี้ พอถึงคนที่ห้านี้ตัดสินใจเลย ตายก็ตาย ถ้าครูไม่เก่งจริงจะเรียกเสือมาไม่ได้ เอากันตรงนั้นตัดสิน ถ้าครูไม่เก่งจริงแล้วเรียกเสือมาไม่ได้ ครูต้องเก่ง นี่ครูเป็นคนบอกเองให้เราไปขี่เสือมาหาครูนี้จะเป็นอะไรไป

'เอ้า ตายก็ยอมตาย'

ไป... ก้าวขาจะไม่ออก มันแข็งไปหมดว่างั้น เอ้าๆ ไปบังคับให้ไป ไปก็ไปขี่เสือมาหาครู พอขี่ตัวนี้มาแล้ว ไปๆ ขี่เสือมาอีก ขี่ตัวนี้มานอนอยู่นี้ นอนอยู่หน้าคน นี่ละไสยศาสตร์เขาเก่งไหม ก็ขี่ตัวนั้นมาขี่ตัวนี้มา กล้าหาญละ นี่เป็นครั้งหนึ่งแล้วนะทดลองพักแรก พักที่สองครูนั่งอยู่ที่นี่ ให้ลูกศิษย์ไปนั่งอยู่โน้น ห่างๆ จากครูไป ให้ลูกศิษย์เป็นคนร่ายมนต์เรียกเสือมา มาหาแล้วก็ขี่เสือมาหาครู เขาทำหลายพักนะเขาทดลอง คือทีแรกเรียกมาหาครูเสียก่อน ให้ลูกศิษย์คนนี้ไปขี่เสือเข้ามาหาครู ไปขี่เสือตัวนั้นเข้ามา จากนั้นแล้วก็ให้ลูกศิษย์นี่ไปอยู่นอกๆ โน้นไกลๆ แล้วก็ไปร่ายมนต์เรียกเสือมา แล้วขี่เสือมาหาครู ทีนี้พอชำนาญแล้วถามลูกศิษย์ว่า แน่ใจแล้วไม่กลัวแล้วก็ปล่อยละ

อีตาคนนี้แกขี่เสือ **คนบ้านมาย** นี่ เขาเห็นกันหมดทั้งบ้านปฏิเสธได้ยังไง ทีนี้จึงรู้ว่าเสือสติมันดี รู้กันตามนี้ว่างั้น แกขี่เสือไปนี้ไปตามด่านในดง คนมาทางโน้นเสือมันดิ้นแล้วทางนี้ คนมาไม่ใช่คนธรรมดา คนธรรมดาก็เป็นอย่างหนึ่งพูดกันจอแจมา แต่นายพรานมานั่นซิ นายพรานเขาไม่ได้จอแจนี่ เขามาจ้อเลยหายิงเนื้อล่าเนื้อ นายพรานก็รู้ พอนายพรานมาข้างหน้าโน้น ทางนี้ดิ้นแล้ว จะออกจากทาง พอเห็นท่าไม่ดีก็ปล่อย ปล่อยก็วิ่งเลยเข้าป่าปั๊บ สักเดี๋ยวนายพรานก็มา

คือสติมันดีอย่างนั้นนะว่างั้น รู้ได้เร็วมาก ไอ้ที่จะไปเจอกันจริงๆ ไม่ได้เจอง่ายๆ แหละ มันดุกดิกๆ แล้ว พอจวนเท่าไรมันดิ้นจะไป พอปล่อยปั๊บนี้วิ่งเลยเข้าป่า สักเดี๋ยวนายพรานก็มา บางทีเวลานอนกลางคืนเหมือนกับว่าเอาเสือเป็นหมา เจ้าของนอนอยู่กลางคืนพอตื่นขึ้นมานี้เสือมานอนอยู่ด้วยแล้ว มานอนอยู่กับคน มันไม่กลัวคนเพราะเป็นครูเขานี่ครูเสือ นี่ละเรียกไสยศาสตร์...

คนนี้ก็ขี่เสือเก่ง คนนี้ก็เหมือนกัน ขี่เสือ อยู่บ้านแวง บ้านธรรมลี (หลวงปู่ลี กุสลธโร) อยู่นี่แหละ ผาแดง เขาเรียก **พรานป้อ** คนเตี้ยๆ ขี่เสือมาเรื่อย คนเจอเรื่อย ครูเขามีนะ ถ้าผู้ขี่เสือไปไม่ให้เจอคน ถ้าเจอคน เสือมันจะตะปบเจ้าของ *'โฮก'* ทีเดียว ตะปบเจ้าของแล้ววิ่งหนีเลย เจ็บ เสือมันตะปบเจ็บ เลยต้องไปลับๆ เงียบๆ

พอจะมีคนต้องปล่อยเสือไป เสือมันบอกก่อนแหละ เสือสติมันดีมันบอกก่อนเลย ที่จะไปเจอคนธรรมดานี้ไม่เคยมีแม้นายพรานก็ตาม เขาไปอย่างด้อมๆ มองๆ นายพรานเขาไปนี้เขาไปด้อมๆ มองๆ หายิงสัตว์ แม้อย่างนั้นเสือมันก็รู้จนได้ หากมันทำท่าดิ้นไปดิ้นมา แสดงว่านี่มีคนมาแล้วข้างหน้า พอปล่อยนี้มันจะวิ่งเข้าป่าปั๊บ สักเดี๋ยวก็เจอคนมา นี่เขาเรียกไสยศาสตร์

เพราะสิ่งเหล่านี้มีอยู่ทั่วโลกดินแดน ใครเสาะแสวงหายังไงก็เจออย่างนั้น เพราะของมีอยู่ด้วยกัน พวกผีพวกอะไรๆ จิตวิญญาณอะไรมันเข้าสิง

วิชานี่มีวิญญาณอยู่ในนั้นในหลักวิชา อย่างพวกที่เขาทำคนก็เหมือนกันนั่นแหละ พวกนี้ทางเขมรมีมากนะ เขมรมีมากวิชาอย่างนี้ พวกโซ่พวกข่ามีมากอยู่ฝั่งลาวไปทางโน้น

แต่ก่อนเขาใช้วิชาอันนี้ทำคนให้ตายก็ได้ ทำคนให้รักกันเขาเรียกทำเสน่ห์อะไรอย่างนั้นก็ได้ ทำคนให้ตายเลยก็ได้ ทำได้ทุกแบบวิชาพวกนี้ นี่เขาเรียกไสยศาสตร์ ถ้ามีผู้เรียนผู้รักษาอยู่ สิ่งเหล่านี้ก็มีก็ปรากฏอยู่ ถ้าไม่มีผู้เรียนไม่มีผู้รักษา มีก็เหมือนไม่มี เพราะใครไม่ได้สัมผัสมัน ถ้ามีวิชา วิชานั่นแหละไปเกี่ยวโยงกันกับสิ่งเหล่านี้มาอยู่กับเจ้าของ..."

พระป่าผจญผีสาว

"...เขาถือเป็นอย่างยิ่งไม่ว่าภาคไหนในเมืองไทยเรานี้ เมื่อคนตายแล้วต้องเกี่ยวกับพระ พูดถึงเรื่องนี้ก็ทำให้ระลึกถึง พระองค์ที่ว่ากล้าหาญเต็มที่ ขี้ขลาดเต็มตัวจนจะตาย ท่านไปภาวนาอยู่ในถ้ำ อดอาหาร เที่ยวไปนั่งอยู่ตามทางเสือ ทางอะไรนั่นแหละ น่าเสียดายนะ พระองค์นี้ถ้าหากว่าจิตใจได้เหนี่ยวรั้งครูอาจารย์ไว้เป็นหลักเป็นเกณฑ์จริงๆ ก็จะไม่เสีย นี้สึกไปแล้ว ทราบว่าสึก แต่ผมไม่เห็น ได้ทราบว่าสึก

แต่ก่อนแกเคยเป็นนักเลง จิตใจ อู๋ย! เด็ดมาก สมเป็นนักเลง ว่าไป...ไป ว่าอยู่...อยู่ จริงจังมากทีเดียว ตอนแกปฏิบัติตัวเอง แกก็จริงจังกลัวผีนี้เป็นเบอร์หนึ่ง เวลาจะแก้ แก้จนกระทั่งกล้าหาญเบอร์หนึ่งเหมือนกันในตัวเอง ไม่มีสะทกสะท้านเลยเรื่องผี ไปที่ไหนอยู่ได้หมด เพราะการแก้ได้ ไม่ใช่มันหายไปเฉยๆ หายด้วยอุบายวิธีแก้ด้วยธรรม มีความรู้แปลกๆ เหมือนกันพระองค์นี้ เวลานั่งภาวนา กลางคืน เขาตายในบ้าน ท่านก็รู้แล้ว

'เอ้อ ! วันพรุ่งนี้จะมายุ่งเราอีกแล้ว นี่คนตายแล้วในบ้าน'

นั่น ท่านรู้นะ แล้วก็มีจริงๆ แถวนั้นก็ไม่มีพระ สถานที่อยู่ ถ้ำกับป่าช้าห่างกันเท่าไร ที่กิโล ตั้งห้าหกกิโล ลงไป ข้าวก็ไม่ได้กิน แทบล้มแทบตาย เมื่อยล้าก็ต้องได้ไป นี่แหละเรียกว่ามันแยกกันไม่ออก อย่างนี้ คนตายรายใดเป็นรู้ แปลกอยู่นะพระองค์นี้ท่านบอกนะ มันรู้ และแน่นอนด้วย ถ้าสมมุติว่าเป็นแบบโลกๆ ก็ว่าพนันกันได้เลย บ้านนี้เขาตายแล้วคืนนี้เขาจะมานิมนต์เราแล้ว บางทีก็มีเทพ พวกเทพมานะ ท่านก็พูดถึงเรื่องเทพดีเหมือนกัน เทวดาที่อาศัยอยู่ตามถ้ำ ไม่ใช่เป็นรุกขเทวดา รักษาดินว่างั้น อันนี้แกไม่มีเรียนมานะ มันเป็นขึ้นตามนิสัย

อย่างนี้แหละจิตเมื่อมีความสงบเข้าไปแล้ว ไอ้เรื่องนิมิตต่างๆ ที่จะมาปรากฏตามจริตนิสัยหรือไม่ปรากฏนั้นก็เป็นตามจริตนิสัยด้วยกัน ไม่ต้องเรียน อันนี้เป็นขึ้นมาเอง เมื่อเป็นขึ้นมาแล้วนั้นแหละ ต้องเรียนวิธีการปฏิบัติต่อสิ่งนั้นให้ถูกต้อง ไม่อย่างนั้นผิดได้ เพราะอันนี้ไม่ใช่ของดีโดยถ่ายเดียว ถ้าหากเราได้รู้วิธีปฏิบัติกันโดยถูกต้องแล้ว ก็เป็นเครื่องมือได้ดี อันนี้พวกนักปฏิบัติรู้แปลกๆ ต่างๆ

สมัยที่ปฏิบัติอยู่ด้วยกันนี้ก็เคยเล่าสู่กันฟังสนุกสนานดีเหมือนกัน ที่เราเขียนในหนังสือปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสายท่านอาจารย์มั่นหรืออะไรนั้น มีแต่ความจริงทั้งนั้นนะ เช่น บางองค์อย่างนี้ เขียนเรื่องราวขององค์ไหนออกมา หากแต่เราไม่ระบุเท่านั้นแหละ เอาเรื่องของท่านองค์นั้นๆ ออกมาเลย เป็นความจริงๆ เป็นบางรายก็ไปอยู่ ความรู้ รู้เหมือนกัน นี่ก็ค้านกันไม่ได้ เอ้า องค์หนึ่งไปอยู่ถ้ำนั้น ...เอ้าองค์หนึ่งไปอยู่ถ้ำนั้นได้ ๓ คืน เผ่นมาแล้ว มาหากัน

'โอ๊ย อยู่ไม่ได้ ไม่ทราบเป็นยังไงมันผีหรืออะไรก็ไม่รู้แหละ ***ผีกามมาลาก*** *มันเอาศีรษะห้อยลงเพดานถ้ำนี่ มันหย่อนลงมานี้*

ต้องขออภัยนะ มันเอานมมาใส่ตัวเรา เอาหัวหย่อนมานี่...แผ่กุศลธรรมอะไรมันก็ไม่ยอมรับว่างั้น เจริญเมตตามันไม่รับ มันจะรับแต่กามกิเลส อยู่นี่ ๓ คืนไม่ได้หลับได้นอนเลย มันมาแสดงอยู่อย่างนั้นก็เลยลงไป ไปหาเพื่อนอีก ก็เล่าเรื่องให้ฟัง'

'เอ้า ถ้างั้นอยู่ถ้ำนี้ผมไปเองนะ'

พระองค์นั้นก็รู้เหมือนกัน มีความรู้ทางนี้เหมือนกัน ไปอยู่นั่นก็เหมือนกันได้ ๒ คืน เผ่นมาเลย

'โอ๊ย! จริงๆ เอ๊ มันเทวดาอะไร? พวกนี้มันผีอะไร? ทำไมมันกรรมหนักกรรมหนาเอานักหนานะ ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น มีแต่จะเอาท่าเดียว เรื่องกิเลสกับเรื่องกาม กามราคะ ทำอะไรก็ไม่ยอมรับ เรียกว่าพวกนี้พวกหนาแบบบอกบุญไม่รับ'

ไม่ค้านกันนะ รู้จริงๆ ทำแบบเดียวกันแหละว่างั้น ทีแรกองค์นี้เล่าให้ฟังก่อน

'เอ้า ผมลองดูหน่อย มันเป็นยังไงว่ะ'

เป็นที่รู้กัน พอไปเข้าก็ โอ๊ย ยอมรับ อย่างนั้นละถ้ามันเห็นเหมือนกัน รู้เหมือนกัน ค้านกันได้ยังไง เพราะเรื่องเหล่านี้ไม่ได้เป็นสัญญาอารมณ์ ปุ๊บปั๊บท่านเคยรู้เคยเห็นมาแล้ว เคยเป็นมาแล้วนี่เข้าใจแล้ว เข้าใจวิธีปฏิบัติ

สัญญาอารมณ์ไปหลอกเจ้าของก็มี เช่น บอกไปอย่างนั้น แล้วไปเป็นสัญญาอารมณ์ขึ้นมาก็มี แต่นี้เป็นผู้มีพื้นเพทางนี้อยู่แล้วด้วยกัน เข้าใจด้วยกัน เคยพูดเรื่องนั้นเรื่องนี้เกี่ยวกับเรื่องภูตผีปีศาจอะไรต่ออะไรให้กันฟังจนเคยชิน หรือเป็นที่แน่ใจต่อกันและกันแล้ว เหมือนอย่างว่า

'มีอะไรอยู่นั้นน่ะผมถึงได้มาที่นี่'

'เอาเถอะท่านไปดูซิ'

'โอ้ ใช่' แน่ะ ตาเรามีเราก็มองเห็น *'อ๋อ ใช่'* แน่ะเป็นอย่างนั้นจะว่าไง หูเรามีก็ได้ยิน ภายในมันก็เป็นเหมือนกัน..."

ผีกองกอย

"...แปลกๆ อันหนึ่งก็คือ ท่านอาจารย์ฝั้นท่านไปพักอยู่ที่ทางภาคอีสาน เขาเรียกว่า **ผีกองกอย** มันร้องกลางคืน เขาว่าถ้าผีชนิดนี้มาเยี่ยมบ่อยๆ คนมักตายบ่อยๆ มันกินคนอย่างลึกลับ เขาเรียกผีกองกอย ท่านก็ไปพักอยู่ที่นั่น คนที่มาพักเขาก็บอกว่า ที่แถวนี้มีผีกองกอย เขาเล่าให้ท่านฟัง

ตอนนั้นดูว่าท่านมีพระไปด้วย เป็นสององค์กับท่าน แล้วก็มีตาปะขาวคนหนึ่งรวมเป็นสามไปพักอยู่นั้น พอสามทุ่มล่วงไปแล้ว คืออยู่ในป่ามันเหมือนดึกนะ เขาบอกว่า *'แถวนี้มีผีกองกอย ถ้าผีกองกอยเที่ยวไปแถวไหนแล้วคนมักจะเป็นไข้ป่วยแล้วตาย ผีพวกนี้มันกินตับคน'*

เขาเล่ากันไปอย่างนั้นแหละท่านก็ฟังไป จึงได้เห็นผีนี้ชัดเจน นั่นเห็นไหมล่ะ

พอมันร้อง ตาปะขาวอยู่ที่นั่น ตรงนั้นละ สามทุ่มกว่าๆ ท่านกำลังนั่งภาวนาอยู่ เสียง ***'กองกอยๆ'*** มา ได้ยินชัดเจนเงียบๆ กลางคืน ที่เขาว่าเสียง ***'กองกอยๆ'*** มันเสียงอย่างนั้นจริงๆ เขาเรียกผีกองกอย พอมาถึงตาปะขาว ท่านก็วิตกถึงตาปะขาว กลัวมันจะมาทำอะไรตาปะขาวเพราะมันเป็นสัตว์ลึกลับ มองด้วยตาไม่เห็น

พอมันมาได้จังหวะแล้วท่านก็กำหนดจิตดู ท่านพูดเองนะ โอ๋ย มันตัวเหมือนลิงท่านว่า *'มันเหมือนลิง'* พอจิตท่านส่งไป โอ๋ย มันกลัวมากที่สุดเลย พอตามันรับกับใจของท่าน เหมือนว่าตามันรับกับตาเราว่างั้นเถอะ แต่ตาเราเป็นตาใจ พอมองเห็นปั๊บวิ่งปรู๊ดเลย กลัวมากที่สุดเลย กลัวอย่างมากทีเดียว เราเห็นมัน จ้องดูอยู่นี่ พอมันแพล็บเข้ามามองเห็นเรานี้ปรู๊ดวิ่งเลยตั้งแต่วันนั้นเงียบเลย

'โอ๋ ได้เห็นแล้วมันเหมือนลิง สัตว์ตัวนี้เหมือนลิง คือมันไม่ได้เป็นรูปวัตถุนะ รูปเป็นนามธรรมแต่เหมือนลิง'

ท่านอาจารย์ฝั้นท่านเล่าให้ฟัง ท่านรู้สึกพิสดารเกี่ยวกับพวกเปรตพวกผีพวกเทวบุตรเทวดา ท่านอาจารย์ฝั้นเด่นอยู่องค์หนึ่ง นั่นละเด่นไปคนละทางๆ บรรดาพระเจ้าพระสงฆ์ที่เป็นนักภาวนาด้วยกัน มีนิสัยวาสนาเด่นทางไหนก็เป็นไปทางนั้นๆ จะเป็นขึ้นมาเองรู้เอง

ครูบาอาจารย์ที่เป็นนักภาวนา ท่านรู้ของท่านธรรมดาๆ แต่เรื่องของโลกมันกีดมันขวาง ท่านจึงไม่นำออกมาใช้ ไม่พูด พูดก็มีแต่การแนะนำสั่งสอนไปธรรมดาที่อยู่ในฐานะซึ่งควรจะสอนได้ แต่เรื่องภายในแล้วท่านไม่พูด เฉย

นอกจากพวกเดียวกัน ถ้าพวกเดียวกันท่านพูดเสมอ ไปอยู่ที่นั่นมีอย่างนั้นๆ เช่นอย่างในถ้ำ มีผีมีเทวดารักษา ท่านรู้ แต่ท่านพูดในวงของท่านเองพวกนักภาวนากรรมฐานด้วยกัน คือ ใจนี้เป็นนักรู้ เมื่อเปิดออกๆ นิสัยวาสนาของใครจะเด่นทางไหนๆ มันจะรู้ของมันเห็นของมันไปตามนั้น จะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับนิสัยวาสนา ไปคนละทิศละทาง..."

พญานาคเคารพ..หลวงพ่อผาง

"...(หลวงพ่อผาง) ไปพักภาวนาอยู่ทางน้ำหนาว นี่ล่ะที่สำคัญนะ มีหลวงพ่อองค์หนึ่งอยู่ทางด้านนู้น เดินจงกรมอยู่กลางวันนะไม่ใช่กลางคืน หลวงพ่อผางเดินจงกรมอยู่ทางนี้ องค์นั้นเดินอยู่ทางนั้น งูใหญ่ ใหญ่เท่ากับต้นมะพร้าว มานี่มายกคอขึ้นอ้าปากใส่หลวงตาองค์นี้ ตัวมันใหญ่กว่านี้ ฟังเสียงร้องว้อๆ ขึ้น

ตอนนั้นก็เดินจงกรมอยู่ *'เป็นอะไรว่ะ'*

'งูใหญ่ไม่ทราบมาจากไหน กำลังจะงับผม อ้าปากใส่ผมอยู่นี่'

ท่านก็มาแล้ว ก็เห็นจริงๆ กลางวันนะ หายก็หายในขณะนั้นเลยต่อหน้าต่อตา เป็นยังไงพญานาคมีหรือไม่มีฟังซิ ผู้เห็นท่านเห็นอยู่อย่างงั้น ผู้หลับตามันก็หลับอยู่งั้น พอมาก็เห็น โอ๊ย มันยกคอขึ้น ตัวเท่าต้นมะพร้าวตัวยาว หลวงตานี้ก็เดินจงกรม ตัวแข็ง มันอ้าปาก มันไม่เข้ามาใกล้แหละห่างประมาณสักวาเศษๆ มันอ้าปากอยู่อย่างงี้ ตัวใหญ่

ทีนี้หลวงพ่อผางมา *'ไหนมันอยู่ไหน'*

พอว่าท่านเดินเข้ามาเลยนะ หลวงพ่อผางไม่มีคำว่าสะทกสะท้าน มันก็อ้าปาก ทางนี้ก็เดินเข้าไป *'เอามึงจะกินกูเหรอ เอาเลย มึงชอบตรงไหนเอาเลย'* เดิน บุกเข้าไปหาเลยเชียว มันกำลังอ้าปากอยู่ พรึบเดียวหายเงียบเลย ไม่ทราบหายไปไหน ตัวใหญ่ๆ หายเดี๋ยวนั้นเลย ไปเงียบ บอกว่า *'พญานาคมันมาแกล้งเฉยๆ ภาวนาเมตตามันไม่ดี ภาวนามันไม่ค่อยแผ่เมตตา'*

นั่นเห็นไหมล่ะ ตัวใหญ่จริงๆ นี่หลวงพ่อผาง ท่านบุกเข้าไปเลยนะ ที่มันอยู่นั้นท่านเดินไปหาเลย ท่านไม่มีสะทกสะท้าน เอาเลยกินเรา เดินเข้าไปหาตรงนั้นหายวูบไปเลย เงียบเลย ไม่มี หายหมดทั้งตัว มันไปไหนไม่รู้ เวลาออกมาพูดว่า

'มาแกล้งหลวงพ่อ หลวงพ่อใจดำไม่มีเมตตาจิต มันมาแกล้งเอา'

อันนี้ก็เข้ากันได้ ก็เรียนหนังสือเหมือนกันไม่ใช่หรือ ที่พวกพาไปภาวนาไม่แผ่เมตตา พวกเทวดาทั้งหลายเกิดความเดือดร้อน มาแสดงอาการทั้งหลายให้เห็น เป็นกะโหลกหัวผีบ้างอะไรบ้าง และทำพระให้ทั้งจามทั้งไอ เป็นไข้เป็นหนาว วิ่งไปหาพระพุทธเจ้า พระองค์รับสั่ง เวลาไปไม่สบาย *"ไม่สบายซิ พวกเธอใจดำ พวกเทพทั้งหลายเขาอยู่ที่นั่น เขาได้รับความลำบากลำบน เขาก็แกล้งเอาบ้าง ไม่มีเมตตาจิตไป ไปเจริญเมตตาจิต ไปอยู่ที่นั่น"*

ไล่กลับมาที่เก่า ไปคราวนี้เจริญเมตตาจิตชุ่มเย็นหมดเลย อำนาจเมตตาธรรมไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย เป็นธรรมชนะโลก สุดยอดอยู่กับเมตตาธรรม ให้พากันจำไว้นะ

>> พญานาคเคารพ..หลวงพ่อผาง

เมตตาธรรมคือความอ่อนนิ่ม ถ้าพวกเราพูดออกมา และมาเป็นสมมุติอย่างนี้ เรียกว่าความอ่อนนิ่มทุกตัวสัตว์ไม่เป็นภัยต่อผู้ใดเลย เพราะฉะนั้นจึงเข้าได้หมดเมตตาธรรม จะเป็นโหดร้ายมา ทารุณขนาดไหนก็ตาม อำนาจเมตตาธรรมนี้นิ่มไปหมด ลบล้างได้หมดเลย พระเหล่านั้นเลยเจริญสมณธรรมได้สำเร็จมรรคผลนิพพาน เยอะนะอยู่ในนั้น พวกเทพ พวกเทวดา รุกขเทวดาอยู่บนต้นไม้เขาเคารพเขาก็ลงมาอยู่ข้างล่าง ลำบากลำบนเพราะพวกนี้เคยอยู่ต้นไม้ใช่ไหมล่ะ พระก็เป็นพระใจดำน้ำขุ่น อยู่นานไปเห็นท่าจะไม่ได้การ เขาก็เลยกลั่นแกล้งเอาบ้าง พระเหล่านี้เป็นหวัด เป็นไอเป็นอะไรเป็นไข้บ้าง บางทีเป็นกะโหลกหัวผีมาอยู่ทางจงกรมบ้าง อะไรบ้างเขาแกล้งทำต่างๆ พอไปหาพระพุทธเจ้า พระองค์รับสั่งไล่กลับมาที่เก่าเลยให้เจริญเมตตาอย่างนั้นๆ เหตุการณ์ทั้งหลายจะเปลี่ยนไปหมด มาก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ

พูดถึงเรื่องหลวงพ่อผางที่ว่างูใหญ่นั่น ก็เห็นประจักษ์อย่างนั้นแล้วพรึบหายเงียบ ไม่ทราบไปไหน ทั้งๆ ที่ท่านเดินบุกเข้าไปหาเลยนะไม่มีสะทกสะท้าน เอาเลย ต้องการอันไหนเอาเลย เดินเข้าไปหามันพรึบเดียวหมดเลย ไปไหนไม่รู้ จึงได้มาสอนหลวงพ่อที่ถ้ำนั้นอีกเหมือนกันนั่นแหละ

หลวงพ่อผาง จิตตคุตโต
วัดป่าอุดมคงคาคีรีเขต
อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น

'พระไปอยู่ก็เป็นพระขลังๆ ไปอยู่แทนที่จะเจริญเมตตาภาวนาชำระจิตใจตามหลักธรรมพระพุทธเจ้า กลับไปทำแต่ของขลัง ทำนั้นทำนี้มีแต่ของขลังๆ แบบโลกแบบกิเลสตัณหาไปหมด พวกเทวดาทั้งหลายเขาก็รำคาญ แทนที่จะเป็นศีลเป็นธรรมให้ได้รับความร่มเย็นยิบๆ แย็บๆ ก็ไม่มี ดีไม่ดีมีพระสองสามองค์ไปก็ไปทะเลาะกัน สร้างความรำคาญให้เขาอีก เขาก็มาดลบันดาลให้พระเหล่านี้หนีจากนั้นเลย พระองค์ไหนมาถ้าไม่เป็นศีลเป็นธรรม พวกรุกขเทพเหล่านั้นเขาหาอุบายขับไล่ อยู่ไม่ได้'

จนร่ำลือสถานที่นั่น นี่ก็ทางน้ำหนาวเหมือนกัน นี่ก็หลวงพ่อผางไปอยู่ พอมันนานมาจนร่ำลือว่าที่นี่มันแข็งอะไรต่ออะไร ทางภาษาภาคอีสานเขาเรียกมันเข็ดมันขวาง ทางนี้เรียกว่ามันแข็งมันแรง เวลาท่านไปอยู่ที่นั่นเขาก็บอกเลย 'อยู่ที่นี่อยู่ไม่ได้นะ เป็นอย่างงั้นอย่างงี้' เป็นก็เป็นเถอะ ท่านไม่สนใจแหละ จะพักที่นี่ เวลาพักแล้วท่านไม่ใช่พระขลังแบบนั้นซิ ท่านเป็นอรรถเป็นธรรม ไปอยู่นั้นพวกเทพทั้งหลายเข้ามาหา เขามาเล่าเรื่องถึงพระองค์นั้นให้ฟัง เล่าเรื่องพระที่มาอยู่ที่นี่ให้ฟัง เป็นอย่างงั้นเป็นอย่างนี้ เขาเล่าให้ฟัง

ตกลงเรียกว่า เทวดาเล่าให้ฟังเสียเอง ประชาชนสู้เทวดาเล่าให้ฟังไม่ได้ ประชาชนว่ามานี่ทะเลาะกันเรื่องนั้นเรื่องนี้บ้าง แตกกันไป องค์ไหนมาก็มาทะเลาะกัน มาหาแต่ของขลังๆ ทำตะกรุดบ้าง ทำอะไรทุกอย่างอะไรที่มันขลังๆ แล้วก็แตกกันไป มามีหลายพวกแล้วนะพระ อยู่ที่นี่ไม่ได้ เขาว่างั้นประชาชน แต่เวลาเทวดามาพูด เทวดานี่ละทำเอา มาแล้วมาทำตั้งแต่ของอย่างนั้นของสกปรก เทวดาเขายังรู้ของสกปรก พระทำไมไม่รู้ เขากลั่นแกล้งเอาบ้างเลยแตกหนี

ทีนี้เวลาท่านมาอยู่ที่นั่น พวกเทพทั้งหลายเขาอาราธนานิมนต์ท่าน *'ขอนิมนต์ไม่อยากให้ท่านหนีไปไหน ขอให้อยู่ที่นี่ ท่านมาพักที่นี่มีความชุ่มเย็นเป็นสุข ไปหมดทุกแห่งทุกหน ทุกสิ่งทุกอย่างราบรื่นดีงามไปหมด'*

ท่านก็อยู่นาน อยู่สถานที่นั่น และต่อไปก็ดูเหมือนเป็นวัดขึ้น เราก็ลืมๆ ตอนนั้น หากทราบตั้งแต่ไปอยู่ทีแรกอยู่ไม่ได้ แต่ท่านไปอยู่ได้จนกระทั่งไม่อยากให้ท่านหนี ไม่อยากให้ท่านไปไหน ท่านก็รู้สึกว่าพักอยู่นานอยู่นะ ก็เห็นใจเทวดาเหมือนกัน เรื่องพญานาค..."

พระกลัวพญานาค

องค์หลวงตากล่าวว่า ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร ท่านมีนิสัยกล้าหาญไม่กลัวอะไรง่ายๆ แต่คราวนี้ท่านไปพบเหตุการณ์อันน่าสะพรึงกลัวอย่างหนึ่งเข้าที่ภูทอก บ้านตากแดด อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งขณะนั้นมีหลวงตาองค์หนึ่งเป็นพระปฏิบัติฝ่ายมหานิกาย ท่านพระอาจารย์สิงห์ทองบอกท้าพวกที่ไม่เชื่อว่าผีมีจริงให้ไปลองพิสูจน์ดูบ้างที่นี่ เหตุการณ์ในครั้งนั้นองค์หลวงตาเล่าไว้ ดังนี้

"...แล้ว**ท่านสิงห์ทอง** ยังอยากจะให้พวกนักวิทยาศาสตร์เก่งๆ ว่าไม่มีผีไม่มีอะไรให้ไปอยู่ภูเขาลูกนั้น ภูเขาลูกนั้นเราก็เดินผ่านไปผ่านมาอยู่ มันเป็นตีนเขา ข้างบนมีถ้ำอยู่ ๒ ถ้ำ มีหลวงตาองค์หนึ่งอยู่ทางนั้นถ้ำหนึ่งแล้วเป็นซอกเขาลงมาน้ำไหลลงมาตรงนี้แล้วมีอีกถ้ำหนึ่ง ครั้นเวลามีพระมาใหม่มาเยี่ยมมาพักอยู่ถ้ำนี้ ผีนั้นก็ลงมาจากโน้นนะ จากภูเขาบนหลังเขานั้นมีแอ่งน้ำอยู่ ไหลอยู่ทั้งแล้งทั้งฝนหากไม่มากนะ หากไหลอยู่...

ทั้งแล้งทั้งฝน เขาเขียนประกาศติดไว้ว่าไม่ให้ผู้หญิงลงอาบน้ำนั้น ถ้าผู้หญิงลงอาบ น้ำนั้นจะเหม็นคลุ้งไปหมดเลย เขาห้ามเขาเขียนประกาศติดเอาไว้ ถ้าต้องการก็ให้ตักเอามาดื่มมากินมาอาบ ห้ามไม่ให้ลงไปอาบนั่นละเป็นความจริงถึงขนาดนั้นละ น้ำเป็นอย่างนั้นจริงๆ ถ้าผู้หญิงลงไปอาบน้ำนี้เหม็นคลุ้งไปหมดเลย

มีพญานาคอยู่ที่นั่น... หลวงตาองค์นั้นท่านอยู่นั้นเป็นประจำ ท่านชินกับสัตว์ตัวนี้พอแล้ว มันลงมาจากภูเขาเหมือนกับเราลากต้นตาลทั้งต้นเอาต้นตาลทั้งต้นลากลงมาเสียงซ่าๆ ลงมา มันค่อยลงนะ ซ่าๆ ลงมาซอกเขานี่ หลวงตาองค์นั้นอยู่ทางด้านนั้น ท่านอยู่ถ้ำนั้นเป็นประจำ แล้วถ้ำนี้คนมาพักบ่อยๆ พระน่ะ

ถ้าใครมาพัก พระมาใหม่ไม่ว่าพระองค์ไหนมาจากไหนก็ตามเถอะ ตัวนี้เขาจะลงมาถามข่าว ที่นี้หลวงตาก็เลยสั่งบอกไว้ กลัวว่าพระจะกลัว คือกลัวว่าท่านสิงห์ทองจะกลัว ท่านสิงห์ทองเป็นพระขี้ดื้อ นิสัยกล้าหาญขี้ดื้อ จึงได้หมอบราบกับผีนั้นละซี พูดท้าทายเลยเทียวนะ ใครเก่งว่าผีไม่มีแล้วให้มาตรงนี้ถ้าไม่อยากเผ่นกลางคืน ทีนี้พอมาถึง ผู้เฒ่าก็บอก

'คุณหลานเอ๊ย พี่น้องจะลงมาเยี่ยมนะตอนค่ำวันนี้ เพราะคุณหลานมาใหม่เป็นพระอาคันตุกะ เป็นแขกมาเยี่ยม แล้วไอ้ตัวอยู่ข้างบนเขามันจะลงมาถามข่าวถามคราว ไม่ต้องกลัวนะ เขาจะลงมาธรรมดา

แต่เวลาเขาลงมาก็เหมือนลากต้นตาลทั้งต้น ลากลงมาซ่าๆ เวลาเขาขึ้นก็ซ่าๆ ลงไปตีนเขาแล้วหายเงียบนะ พอไปแค่นั้นเงียบ เวลาขึ้นมาก็ซ่าๆ เวลาขึ้นมาไม่ทำก็มี แล้วแต่เขาจะทำ เขาจะทำแบบไหน เขาทำได้'

พอดีท่านสิงห์ทองมาเหนื่อยๆ เดินทางมาไม่มีรถยนต์ พอมาถึงที่นั่นก็เข้าพัก ผู้เฒ่าก็สั่งเสียไว้เรียบร้อยกลัวผีนั้นละ ทางนี้เข้าใจแล้วก็นอนประมาณ ๓ ทุ่ม

คนจะตายเดินทางทั้งวันเหนื่อยมากเลยนอนเสียก่อน ถึงจะลุกขึ้นเดินจงกรม พอนอนหลับไปเสียงฮ่อๆ อยู่หัวเตียง งูเหมือนงูใหญ่เรานี่ขนาดเท่าต้นเสานี่แหละ เสียงมันฮ่อๆ อยู่บนหัวเรานี่ ทางท่านสิงห์ทองนั้นก็เรียก

'หลวงพ่อๆ' 'แม่นหยัง'

'มันเสียงงูใหญ่มาอยู่นี่แล้ว' 'มันบ่แม่น เสียงที่บอกนั่นละอย่าไปกลัว'

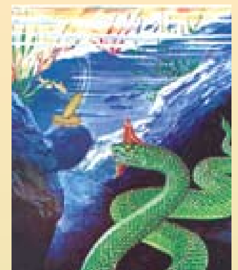
'บ่กลัวยังไง มันจะงับผมอยู่เดี๋ยวนี้' เสียงดังฮ่อๆ น่ะซิ *'มันจะงับผมอยู่เดี๋ยวนี้ มันจะกลืนผม'*

'ไม่กลืนไม่ต้องกลัว มันเคยอย่างนั้นละ จะเป็นไรไป เชื่อหลวงพ่อเถอะ เพราะหลวงพ่อเคยอยู่นั้นมานานแล้วนี่นะ' 'จะเชื่อได้ยังไงมันจะกินคนนี่'

เลยเรียกให้พระมาด้วยองค์หนึ่งนอนอยู่ทางโน้น ถ้ำมันยาวนอนอยู่ทางโน้น เรียกพระองค์นั้นให้จุดไฟใส่โคมมา แขวนมา แล้วเอาไม้ยาวๆ มา จะหิ้วมานี้ไม่ได้เดี๋ยวจะมาเหยียบงู เอาไม้ยาวๆ แล้วเอาโคมไฟห้อยมาถือมายาวๆ คนไปเรื่อยฉายไปเรื่อย พอคนมาถึงเตียง มันก็หาย เสียงเงียบเลยเสียงฮ่าๆ ไม่ได้ยินอะไรหายเงียบ คนจึงกลับไป พอกลับไปสักเดี๋ยวขึ้น มีเสียงขึ้นอีกแล้ว *'...มาอีกแล้ว...'*

คนนั้นเลยจุดไฟมาหาทั้งคืน จุดไฟมาแบบนั้นละ กลัวจะมาโดนงูเข้าเพราะเสียงใหญ่เสียงโตมากนี่นะ พอมาก็ไม่เห็นมีอะไร อยู่ได้คืนเดียวเท่านั้นละท่านสิงห์ทอง *'ทำไมล่ะ?'*

'กลัวละซิ ยอมรับว่ากลัว กลัวจริงๆ โห เหมือนมันจะกลืนเราทั้งคนนี่นะ ตัวมันจะขนาดเท่าลำตาล'

งูตัวนี้ *"พญานาค"* พอตื่นขึ้นมาไปลาหลวงตา *'ว่าอย่างไรล่ะลูก?' 'โอ๊ย กลัวงูอยู่ไม่ได้แล้ว'*

'ไปกลัวมันทำไม? หลวงพ่ออยู่นี่มานานแสนนานรู้เรื่องของมันหมด ไม่มีอะไรแหละ อย่าไปกลัวเลย'

'โอ๊ย กลัวๆ ถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว'

ใครเก่งว่าผีไม่มีให้มา ถ้าไม่อยากเผ่นกลางคืนเอาจริงๆ นี่ นั่นละ เสียงมันเป็นอย่างนั้นเวลามันแสดง...พญานาค มาเล่าให้อาจารย์หมออวย (ศาสตราจารย์ นพ.อวย เกตุสิงห์) ฟัง โอ๊ย ตั้งใจฟัง สนใจฟังอยากจะไปด้วยนะ อยากจะไปดูสภาพเป็นยังไง อยากไปดูเป็นกำลัง แต่ไม่มีเวลาพอที่จะไปดูได้ ไปดูถึงที่เลย ไปดูเหตุการณ์จริงๆ เป็นยังไง ไปดูก็เห็นจริงๆ นั่นแล้ว เพราะเป็นอย่างนั้นมาเป็นประจำ ว่าขอแต่แขกคนมาที่นั่น พอตกกลางคืนเขาจะลงมา เขาก็ไม่ทำไมละ ลงมาถามข่าวธรรมดา

แต่เสียงมัน...ทำได้แปลกๆ นะแบบงูก็ได้ แบบเสือก็ได้ แบบไหนได้หมดไม่ใช่มีแบบเดียว ที่มันน่ากลัวคือมันหลายแบบนั่นเอง บางทีเหมือนเสือ เห่อๆ ใกล้ๆ ข้างถ้ำ เสือมายังไงว่าอีกละ มันไม่ใช่เสือ อันนั้นละ ว่าอันนั้นก็เข้าใจกัน

อาจารย์หมออวยอยากไปเป็นกำลัง โฮ้ ซักท่านสิงห์ทองใหญ่เลยเทียวนะ ท่านสิงห์ทองเล่าให้ฟัง ทีนี้ท่านสิงห์ทองก็เป็นพระกล้าหาญด้วยไม่ใช่เป็นพระออดแอด พระโกโรโกโสนะ ท่านพูดมันน่าฟัง เราเองก็เชื่อเพราะเราเชื่ออยู่ก่อนนั้นแล้วเรื่องเหล่านี้

'โห มันน่ากลัวจริงๆ นะ' ท่านว่า

'ตัวมันขนาดเท่าลำตาลแล้วมันขู่ฟ่อๆ อยู่บนหัวเราใกล้ๆ ฝ่ามือเดียวเท่านั้น มันเหมือนจะกลืนเอาเลย เสียงฮ่อๆ แต่มองหาตัวไม่เห็น ครั้นเวลาจุดไฟมาหาไม่เห็น ไปไหนก็ไม่รู้ พอดับไฟสักเดี๋ยวขึ้นอีกแล้ว'

เขาเรียกภูทอก เราเคยผ่านไปผ่านมา เราเที่ยวกรรมฐาน แต่ไม่เคยขึ้นพักถ้ำที่ว่า...."

เทวดาคุ้มครองพระลูกชาย

"...เรื่องเทวบุตรเทวดา เลยพูดให้ฟัง พระผู้ท่านเชี่ยวชาญท่านชำนิชำนาญ ในสมัยปัจจุบันนี้เองยังมีอยู่แต่เหมือนท่านไม่รู้ พระท่านรู้เหมือนไม่รู้ ไม่เหมือนฆราวาสไม่เหมือนคนทั้งหลาย พระท่านรู้ก็เหมือนไม่รู้ เห็นเหมือนไม่เห็น ธรรมด๊าธรรมดา อันใดจะเป็นประโยชน์แก่ใครก็หยิบออกมาพูดๆ เมื่อวานนี้พูดเกี่ยวกับเรื่องเทวดาว่า

พระท่านอดข้าวภาวนา อดไปหลายวัน เทวดากลัวท่านหิวกลัวท่านตาย เทวดาองค์นั้นเคยเป็นแม่ของพระองค์นั้น นั่นท่านรู้ขนาดนั้นนะ มาขออุปถัมภ์อุปัฏฐาก มองเห็นกันเดินไปเดินมา เห็นอยู่ อากัปกิริยาแสดงอะไรเห็นอยู่เหมือนคน เห็นอยู่ชัดๆ ในเวลาเงียบๆ นั้น

ทางพระก็ตกใจซี ตาลืมอยู่ก็เห็นอยู่ หลับตาก็เห็นลืมตาก็เห็น เห็นอยู่อย่างนั้นชัดๆ เหมือนคนธรรมดา จึงพูดไปว่า *'โอ๊ย อย่างนี้ไม่ได้นะเดี๋ยวเขาโจมตีพระแหลกนะ'* เทวดาว่า *'โจมตียังไง'*

'ก็มองเห็นกันอยู่นี้ ผู้หญิงกับพระอยู่ด้วยกันได้ยังไง เทวดาก็เป็นผู้หญิง หลักธรรมหลักวินัยมีอยู่มิใช่เหรอ'

'โอ๊ย ก็ทำให้เห็นแต่ท่านเท่านั้นแหละคนอื่นมีกี่หมื่นกี่แสนคนก็ไม่เห็น ให้เห็นเฉพาะท่านเท่านั้น นอกนั้นไม่ให้เห็น'

เอาอาหารทิพย์มาให้ดื่ม พูดกันด้วยภาษาใจไม่ได้พูดกันอย่างภาษาเรานะ เอาอาหารทิพย์มาให้กิน พระท่านบอกว่า *'กินไม่ได้ เวลานี้ไม่กินข้าวอดอาหารภาวนา'*

บางทีก็นำอาหารทิพย์มาหากลางคืน นี่เวลานี้กลางคืนไม่กิน ก็อ้างไปเสียแล้วเวลากลางวันก็ว่าเวลานี้อดอาหารก็พลิกไปเสีย เทวดากลัวทุกข์ยากลำบากกลัวเป็นกลัวตาย

'ถ้าอย่างนั้นแม่จะเอาข้าวมา เอาข้าวทิพย์แหละมาทามาถูตามร่างกายให้ซึมเข้าไป ให้ข้าวซึมเข้าไป'

'ไม่เอาถ้ากลัวตายไม่ต้องอด' พระท่านก็แก้ของท่านไปอย่างนั้น

กลางวี่กลางวันก็มารออยู่ที่สูงๆ บนถ้ำ รักษาความปลอดภัยให้ลูก ลูกอยู่คนเดียว มารักษาความปลอดภัยให้ ไม่ให้อะไรมาที่นี่ ถ้าเทวดาว่าไม่ให้มา สัตว์เสือช้างก็มาไม่ได้ ไม่ว่าช้างว่าเสือว่าอะไรเทวดาไม่ให้เข้ามาในบริเวณนี้ พวกสัตว์พวกเปรต พวกผีอะไรไม่ให้เข้ามา เทวดารักษาอยู่ นี่อย่างนี้ก็มี ฟังเอา แต่พวกเทวดานี้ร่างกายเหมือนสำลีนะ... เบา เบาเหมือนสำลี ลงมาเหมือนสำลีปลิวลงมา ขึ้นก็เหมือนสำลี เดินแบบธรรมดาเรานี้ก็ได้ ได้ทุกแบบ แบบสำลีมาก็มี แล้วแต่อาการแบบไหนที่ควรจะใช้ยังไงๆ อิริยาบถใดควรจะใช้ยังไงใช้ได้ทั้งนั้น

ที่แปลกประหลาดมากก็เวลาคนตาย พระไปอยู่ในถ้ำไกลๆ จากบ้าน บ้านในป่าในเขาไม่ค่อยมีพระละซิ ในป่าในเขาไม่ค่อยมีพระ ครั้นเวลาคนตายก็มานิมนต์พระท่านไปกุสลาให้ ใครตายก็ตามในหมู่บ้าน เขาต้องมานิมนต์ท่านไป **กุสลา ธัมมา** ทีนี้พอคนตาย ทางพระนี้รู้แล้วนี่

'โห แล้วกัน พรุ่งนี้ต้องไปอีกแล้ว'

ตอนนั้นท่านไม่ได้ฉันข้าวนะ เป็นช่วงเวลาที่พระท่านอดอาหารภาวนาอยู่ ก็เลยต้องเดินทางไปกุสลาให้เขาในหมู่บ้านนู่น *'เอาอีกแล้วคนตายแล้ว'* ตายในบ้านโน้น ท่านรู้แล้วทางนี้

'คนตายในบ้านอีกแล้ว' บางทีก็รู้ขึ้นภายในตัวเอง บางทีเทวดามาบอกว่า

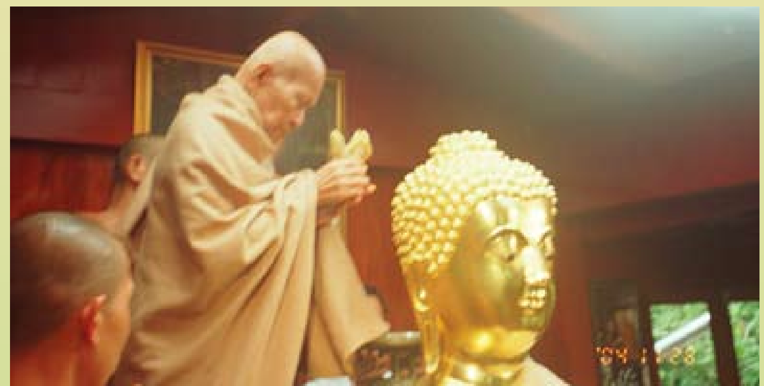
'คนตายแล้วนะ' อย่างนั้นก็มี มีได้หลายทาง มาจากเทวดาก็มี ออกจากความรู้เจ้าของก็มี บอกอะไรก็จริงทั้งนั้น พอประมาณสัก ๑๐ โมงเช้า เขาขึ้นภูเขา *'มาแล้ว'*

'มาอะไรล่ะ?' คอยฟังคำตอบ *'มานิมนต์ไปโปรดสัตว์'*

แน่ร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่มีผิดไม่มีเคลื่อนเลย พอตื่นนอนขึ้นมาเอาแล้ววันนี้เตรียมกุสลาแล้ววันนี้ พอ ๙ โมงเช้าหรือ ๑๐ โมงเช้า คนโผล่ขึ้นไปแล้ว *'อะไรล่ะโยม?'*

'โอ๊ย นิมนต์ไปโปรดสัตว์'

พวกเรามันพวกตาบอดไม่เห็น ท่านผู้ตาดีท่านเห็นธรรมดาเหมือนเราตาดีเห็นอะไรนี่ ท่านผู้ตาดีภายใน นี่ละสิ่งเหล่านี้พระพุทธเจ้ากล่าวไว้ทั้งหมดผิดที่ตรงไหน นี่ละเครือของศาสนา กิ่งก้านของศาสนา มีอยู่หมดเลย ตั้งแต่อริยสัจเป็นต้นเป็นแกน ขยายกิ่งก้านสาขาออกไปหาพวกเปรต พวกนรก สวรรค์ พรหมโลก นิพพาน พวกเปรตพวกผีพวกอะไรๆ นี้เป็นกิ่งก้านของอริยสัจในวงศาสนา..."

ตัวอย่างการเทศนาอบรมนักภาวนา

องค์หลวงตาเมตตาสอนและตอบปัญหาธรรมแก่นักภาวนาทั้งชายและหญิง ทั้งผู้มาพักปฏิบัติธรรมที่วัดป่าบ้านตาดและในสถานที่ต่างๆ มีจำนวนมาก ขอยกตัวอย่างมาแสดงแต่พอสังเขป ดังนี้

ถามปัญหาภาวนา

ถาม การพิจารณากายแรกๆ สติไม่ค่อยต่อเนื่อง มักจะกระโดดไปสู่อดีตที่เจ็บช้ำบ่อยๆ แต่เมื่อภาวนาพุทโธๆ มากๆ จนจิตสงบแล้วก็พิจารณาครั้งแรกเห็นกระดูกภายในกายเป็นเหมือนกระจก แตกเป็นเกล็ดเล็กๆ ในท่านั่งหนึ่งครั้งและท่านอนหนึ่งครั้ง ลูกจะดูอยู่เฉยๆ จนหายไป ครั้งที่สามนั่งภาวนาเห็นศีรษะตัวเองหลุดกระเด็นออกมาจากตัว แต่ก็ไม่ตกใจ คิดว่าเป็นอนิจจัง ครั้งที่สี่ เดินจงกรมตอนตึกประมาณตีสอง เห็นหน้าตัวเองเป็นกระดูกผุๆ ไม่มีเนื้อ หลังจากนั้นไม่กี่วันตอนเช้ามืดเดินจงกรม ได้เห็นกระดูกตัวเองแตกเป็นเม็ดเหมือนกับก้อนกรวดเล็กๆ ไหลพรูหลุดจากร่างกายไปรวมกันอยู่บนพื้นดินอย่างรวดเร็ว จิตคิดว่าตัวเรานี้ในที่สุดก็ต้องกลายเป็นดิน

หลังจากนั้นนานนับเป็นเดือน เดินจงกรมจนเหนื่อยและดึกมาก จึงนอนพักในท่านอนตะแคง ภาวนาพุทโธๆ ขณะนั้นลมภายนอกบ้านพัดแรงมาก ลูกภาวนาไม่รู้ว่ามีน้ำไหลบ่ามากับพายุด้วย น้ำไหลพัดเข้ามาในบริเวณที่ลูกนอนอยู่น่ากลัวมาก ตอนแรกตกใจมากรีบตั้งสติว่า ตายเป็นตาย เห็นเนื้อตัวเองหลุดเป็นชิ้นๆ ถูกน้ำพัดอย่างเร็วและแรง ลูกกำหนดจิต พุทโธๆ ในที่สุดมันก็ดับไป

การปฏิบัติของลูกรู้สึกว่ากระท่อนกระแท่นอยู่มากเพราะเวลาไม่ต่อเนื่อง และยังไม่เข้าใจรักษาสติ ลูกขอถามว่า ลูกปฏิบัติถูกต้องหรือไม่ และต้องทำอย่างไรต่อไป

หลวงตา ถูกต้อง แต่ต้องเพิ่มสติให้ติดต่อกันมากขึ้น

ถาม ขณะนี้ลูกกำลังรักษาสติให้มั่นคงหนักแน่น ด้วยการภาวนาพุทโธทุกขณะ เมื่อมีเรื่องมากระทบ ถ้าเป็นทุกข์จะสาวหาต้นเหตุและหาอุบายดับได้ทุกครั้ง ถ้าเป็นเรื่องที่สนุกสนานเพลิดเพลินใจหรือถูกใจอะไร ก็จะเตือนใจว่ามันไม่เที่ยง พยายามตั้งจิตให้เป็นกลางอยู่เสมอ กราบขอความเมตตาหลวงตาแนะนำสั่งสอนลูกด้วย

หลวงตา ที่ปฏิบัติมานี้ถูกต้องแล้ว พยายามให้ความเพียรสืบต่อเฉพาะอย่างยิ่งสติเป็นสำคัญให้ตั้งเสมอ ถูกต้อง เรื่องจิตเป็นของเล็กน้อยเมื่อไร ถูกมูตรถูกคูถ คือขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลงครอบมันไว้ จิตที่มีความเลิศเลออยู่ภายในนั้นแสดงตัวออกมาไม่ได้ ถูกมูตรคูถครอบไว้เสมอตลอดมา โลกทั้งหลายจึงไม่มีค่ามีราคาในตัวเอง ทั้งๆ ที่สัตว์โลกนี้ชอบยกยอ กิเลสชอบยอ กดไม่ชอบ...กิเลส ตามความจริงไม่ชอบ ชอบแต่ยอ

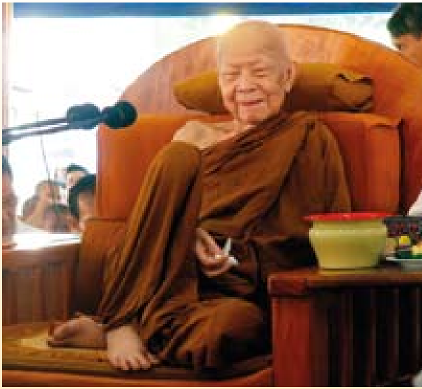
ลืมแล้ว พูดไม่สืบต่อกันแล้วความหลงลืม เรื่องสติเป็นสำคัญ เอาตรงนี้เลยนะ กิเลสมันจะดันขนาดไหนก็เถอะ สติเป็นสำคัญ สติห้ามอยู่อยู่หมัด ไม่ให้ออก เราทำมาแล้วนะ ฟาดเสียจนกระทั่งอกจะแตก สังขารมันดันออกมาจากอวิชชา นั่นละรังใหญ่ของกิเลสมันดันออกมาเพื่อให้หาช่องทางหากินของมัน มันกินเรานั่นแหละไม่ใช่กินใคร ให้เราได้รับความทุกข์ความทรมาน ทีนี้บังคับไม่ให้ออก เมื่อไม่ให้ออก มันดันนี้จนกระทั่งคับหัวอกเลยนะ แต่ไม่ยอมกัน ยังไงก็ไม่ให้เผลอ มันจะออกท่าไหนไม่ให้เผลอ มันดันตลอดมันจะออกคือสังขารคิดปรุงปั๊บออกไปนี้เป็นกิเลสแล้ว มันกว้านเอาฟืนเอาไฟความกังวลวุ่นวายทุกอย่างที่เกิดจากความคิดความปรุงนี้เข้ามาเผาเราๆ เมื่อมันออกไม่ได้ก็ไม่มีอะไรมาเผา สติครอบเอาไว้ๆ ทีนี้จิตเมื่อมีสติรักษาอยู่ กิเลสเหล่านี้ก็กวนไม่ได้ อย่างมากมันก็ดันอยู่ภายในหัวอก แต่สติบังคับไม่ให้มันออกมันก็ไม่แตกกระจายเป็นฟืนเป็นไฟอะไรไป เอาให้เต็มเหนี่ยวเลย วันนี้เป็นอย่างนี้ไม่ให้เผลอ

พูดเรื่องนิสัยอันนี้รู้สึกจะผิดแปลกกับคนทั้งหลายอยู่พอสมควร ว่าอะไรเป็นอย่างนั้น จริงมากทีเดียว บอกไม่ให้เผลอก็ไม่เผลอจริงๆ ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งหลับ ขณะไหนเผลอไปไม่มี นั่น คือบังคับกันขนาดนั้นนะ เรียกว่านักมวยเข้าวงในกัน สติกับสังขารที่มันดันออกมานี้ต่อสู้กันไม่ให้เผลอๆ มันก็ออกไม่ได้ เมื่อออกไม่ได้ จิตใจได้รับการบำรุงรักษาด้วยสตินี้แล้วค่อยสงบเย็นเข้ามาๆ ทีนี้ที่มันดันออกมาค่อยๆ เบาลงๆ สติติดแนบตลอด ตั้งตัวได้เลย นี่ได้ทำแล้ว เรื่องสติเป็นสำคัญมาก มันจะหนาแน่นขนาดไหนก็ตามเถอะกิเลสความโกรธก็ดี อะไรก็ดีเป็นเรื่องของกิเลสแล้ว สติจับปุ๊บไม่ให้ไปยุ่งกับอารมณ์อะไรที่ว่า ไม่พอใจในคนนั้นคนนี้ อย่าออกไปหาคนนั้นคนนี้อันเป็นเรื่องสังขารปรุงออกไป ไม่ให้มันออกเรื่องก็ไม่มี ก็สงบลงด้วยสติบังคับนั่นละ สำคัญมากนะ

การภาวนาใครมีสติสืบต่อได้ดีเท่าไร ยิ่งจะก้าวหน้าเรื่อยๆ นะ ตั้งฐานได้ไม่สงสัย เรื่องสตินี่ตั้งฐานได้เลย จิตไม่เคยสงบ สงบได้ ขอให้สติรักษาจิตอย่าให้สังขารปรุง สังขารนี่ตัวสำคัญมากนะ มันคิดออกไปร้อยเล่ห์พันเหลี่ยมร้อยสันพันคมเข้ามาตีเราฟันเราเผาเรานั่นแหละ เมื่อมันออกไม่ได้ก็ไม่มีอะไรมาเผา สติบังคับ จิตก็ค่อยสงบเย็นๆ ตั้งฐานได้ จำให้ดีทุกคนการปฏิบัติ จิตเป็นของสำคัญมาก เวลาถูกปิดบังหุ้มห่อนี้ เราเหมือนท่าน ท่านเหมือนเรา ไม่มีอะไรผิดแปลกจากกันแหละ แต่พอธรรมะได้เบิกกิเลสตัวหุ้มห่อไว้นี้ออกไปๆ จิตจะค่อยสง่าขึ้นมาๆ เวลามันสง่ามากขึ้นๆ แล้วจนกระทั่งมาอัศจรรย์ตัวเอง

โยมคนที่ ๑ ขอกราบเรียนถาม**การพิจารณากาย** ลูกใช้สัญญาความจำภาพอสุภะจากรูปถ่ายที่อื่น และความเข้าใจที่ออกมาจากจิตถึงความเป็นกายมาพิจารณาร่างกายตัวเอง เหมือนที่หลวงตาได้สอนว่า พิจารณาภายนอกภายใน ลูกเปิดภาพอสุภะในเว็บไซต์ของหลวงตา และให้ติดจิตคือให้สลดในอสุภะ ให้คลายออกจากความยึดในกาย จิตมันรู้สึกสลดเข้าทุกที และจากความจำภาพอสุภะที่ดูในรูปนั้น มันเริ่มเข้ามาในจิตใจ เป็นความรู้สึกให้สลดให้วางในกาย สัญญาความจำภาพนั้นเหมือนเป็นความเข้าใจในจิตด้วยอริยสัจและไตรลักษณ์ พอถึงอริยสัจในจิตมันแน่นๆ อยู่กลางอกเจ้าค่ะ สติลูกตอนนี้ตั้งไม่ให้เผลอจากอสุภะ พิจารณามากขึ้นๆ บางทีไม่ได้ตั้งใจพิจารณา แต่เห็นบุคคลทั่วๆ ไป มันก็แว็บๆ เป็นอสุภะเนื้อไส้ส่วนต่างๆ ภายในกาย จิตมันก็ยิ่งสลดเข้าไป อย่างที่ลูกพิจารณาและปฏิบัตินี้ถูกต้องหรือไม่เจ้าคะ

>> ถามปัญหาภาวนา

หลวงตา ถูกต้องมาโดยลำดับนะ อันนี้ถูกต้องมาโดยลำดับแล้วไม่มีที่ต้องติ ให้เจริญนี้ให้มากเข้าไป ให้มีความคล่องแคล่วเข้าไป สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดนี้มันจะเข้าในตัวของมันเองไปรู้ตัวเอง ปล่อยทั้งหมด แต่จะบอกว่าอย่างนั้นอย่างนี้บอกไม่ได้ ตอนนี้ เป็นเคล็ดลับ ให้ผู้นั้นตัดสินตัวเอง เรียกว่า **สันทิฏฐิโก** มอบให้ตัวเองเป็น **สันทิฏฐิโก** ของตัวเองจากภาคปฏิบัติของตัวเอง ที่ครูบาอาจารย์สอนแล้วว่า ให้พิจารณาซ้ำๆ ซากๆ จนคล่องตัว แล้วมันจะรวมตัวเข้าไปหาจิตทั้งหมดนั่นแหละ เรื่องความรู้ความเห็นต่างๆ แล้วจิตจะเป็นผู้ปล่อยเองเข้าใจเหรอ เอ้า เอาแค่นี้ก่อน เอ้า ว่าไปทีนี้ถูกต้องแล้ว

โยมคนที่ ๒ กราบนมัสการเรียนถามหลวงตาดังนี้ครับ ตอนนี้ผมมีสติแน่นเข้าเรื่อยๆ ไม่ค่อยเผลอ บริกรรมพุทโธติดแนบกับสติตามที่หลวงตาสอน แล้วระยะนี้ผมสังเกตได้ถึงพัฒนาการของจิต คือมีความระลึกตัวดีขึ้น ทำอะไรมันคิดอ่านไตร่ตรองแบบเป็นธรรมดีขึ้น ไม่ทำอะไรแบบพรวดพราดทันทีเหมือนเมื่อก่อน วันหนึ่งๆ ตัวเองอยากอยู่กับความสงบเย็น พอทำงานเสร็จก็กลับบ้านไม่ได้ไปไหน แต่ทุกอิริยาบถมีสติกับพุทโธตลอดนะครับ

หลวงตา เออ ถูกต้องๆ อันนี้ก็ถูกต้องเหมือนกัน เอ้า ว่าไป

โยมคนที่ ๒ พยายามไม่ให้ขาด ทีนี้เวลามันมีเรื่องยุ่งๆ ใจมันก็ไม่ยุ่งไปด้วยครับ ใจมันก็สงบเย็นๆ ของมัน ถ้าเป็นเมื่อก่อนก็ร้อนวุ่นวายไปตามเรื่องร้อนนั้นๆ ครับ พอมานั่งภาวนาหรือเดินจงกรมเดี๋ยวนี้เพียงครู่เดียวครับ ไม่นานจิตมันก็ดิ่งวูบลึกลงไป แน่วสงบไป แต่ความระลึกรู้ตัวมีเสมอครับ ผมจึงไม่รู้สึกตกใจ เหมือนมีสติสัมปชัญญะประคองไว้ แล้วถึงโอกาสก็เริ่มพิจารณากายไปตามขั้นครับ อย่างนี้เป็นอาการถูกต้องของการภาวนาจิตจากการมีสติอยู่เสมอถูกหรือไม่ครับผม

หลวงตา ถูกต้องอันนี้ก็ถูกไปอีกแบบหนึ่งของผู้นี้นะ ไม่ผิด ถูกด้วยกันทั้ง ๒ นะ ให้เจริญให้มากกว่านี้เข้าไปเพื่อจะได้ชำนิชำนาญ ความสงบจะได้สงบและละเอียดเข้าไปๆ และคล่องตัวเข้าไปเรื่อยๆ การพิจารณาก็จะคล่องตัว สติก็จะดีขึ้นเรื่อยๆ ถ้าเราใช้การฝึกด้วยความมีสติฝึกตนเองอยู่ตลอดเวลานี้จะดีขึ้นทุกอย่างในบรรดาธรรมทั้งหลายที่เรากำลังเจริญเวลานี้

สตรีนักภาวนาชาวกรุง

องค์หลวงตากล่าวถึงสตรีท่านหนึ่งปัจจุบันออกปฏิบัติธรรม เป็นอุบาสิกา เมื่ออดีตเคยทำงานอยู่สายงานวิศวกรรม การไฟฟ้านครหลวง กรุงเทพฯ การใช้ชีวิตในครั้งนั้นไม่แตกต่างอะไรจากคนทางโลกทั่วไป เพราะมีครอบครัวและบุตรธิดาถึง ๓ คน มีภาระหน้าที่การงานที่ต้องบริหารและรับผิดชอบ แต่ด้วยจิตใจรักและเห็นประโยชน์ใหญ่หลวงด้านจิตตภาวนา สตรีท่านนี้จึงพยายามเจียดเวลาเดินจงกรมและนั่งสมาธิภาวนาอย่างจริงจัง ฝึกฝนสติปัญญาไปพร้อมกับการงานโดยมิยอมให้เสียงานทางโลกแต่อย่างใด

อุบาสิกาท่านนี้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอมาหลายปีด้วยความพากเพียรระหว่างทำงานอยู่ทางโลก โดยพยายามเสาะหาอุบายธรรมจากครูบาอาจารย์สายพระกรรมฐานหลายต่อหลายองค์มีหลวงปู่หล้า เขมปัตโต เป็นต้น หลังจากปฏิบัติมานานนับสิบปี จึงได้มีโอกาสเข้ากราบสนทนาธรรมกับองค์หลวงตาที่สวนแสงธรรมในคราวท่านลงไปกรุงเทพฯ และได้เล่าผลอัศจรรย์อันเกิดจากจิตตภาวนาถวายองค์หลวงตาเป็นที่รื่นเริงในธรรมทั้งอาจารย์และศิษย์ในขณะนั้น

เมื่อท่านกลับมาวัดป่าบ้านตาดแล้ว หลังจังหันวันหนึ่งปลายปี พ.ศ.๒๕๓๘ ท่านได้แสดงธรรมมีเนื้อหาไปสัมผัสกับเรื่องที่ได้สนทนากับอุบาสิกาท่านนี้ ดังนี้

“...พอพูดอย่างนี้ ก็ไปสัมผัสเรื่อง**หญิงคนหนึ่ง** แกภาวนาอยู่ตามประสีประสาของแก สุดท้ายเอาจริงเอาจัง... เป็นเข้าจริงๆ เวลาเป็นเข้าจริงๆ แล้วเห็นโทษของกิเลสนี้ แหม...แกว่าอย่างนั้นนะ

‘ทำไมมันถึงร้ายแรงเอานักหนากิเลสนี่ รุนแรงมาก ทั่วสามแดนโลกธาตุกิเลสขยำคน’

ฟังซิ แกไม่ได้เรียนนะ แกไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนทางอรรถทางธรรม ออกจากภาคปฏิบัติล้วนๆ

‘มองไปที่ไหนดูมีแต่กิเลสขยี้ขยำหัวสัตวโลกเต็มบ้านเต็มเมือง ไม่ว่าสัตว์เดรัจฉาน ไม่ว่ามนุษย์ ไม่ว่าชาติชั้นวรรณะใด มีแต่กิเลสขย้ำเอาโงหัวไม่ขึ้นเลย สลดสังเวช บางทีก็กระซิบบอกเพื่อนฝูงบ้าง บางคนพวกคลั่งกิเลสมันก็ไม่พอใจ สุดท้ายจะทำภาวนาก็ต้องหลบๆ ซ่อนๆ ไปทำอยู่ตามป่าตามอะไร เพราะทำงานอยู่ตลอดเวลา สติไม่ได้เผลอตลอดเวลา มันเป็นเองของมัน’

คำพูดอย่างนี้ไม่เป็นจริงเอามาพูดได้เหรอ ต้องออกมาจากภาคปฏิบัติรู้จริงเห็นจริง

‘สตินี้ดี ดีจริงๆ ไม่ใช่ธรรมดา ไม่หวั่นไหว ไม่ว่าจะทำการทำงานอะไร สติจ่อแล้วทำงานก็ทำไปตามเรื่อง ทำงานทางโลกก็ทำ ภายในก็ทำหมุนติ้ว’

นั่นเห็นไหม ได้ยินแต่หลวงตาบัวว่าหมุนติ้วๆ นี่ มีพยานแล้วนะ

เพื่อนฝูงเขาสงสาร พอทราบว่าเราไปเพราะแกอยากพบครูบาอาจารย์ อยากพบเราแกก็อยากพบ พอดีแกก็มาจริงๆ คนมากๆ ก็ใส่เปรี้ยงเลย นั่นละขึ้นเวทีแชมเปี้ยนแล้วไม่ใช่เวทีธรรมดา ซัดกันใหญ่เลย แกก็ออกมาอย่างกระจ่างเลยนะ เปรี้ยงๆ นั่นละ ความรู้ความเห็นที่เป็นขึ้นจากจิตใจ ไม่สะทกสะท้านนะ แกก็ใส่มาเปรี้ยงๆ ทางนี้ก็ใส่กันเลย

'ก็ทำกำดำกำขาวไปอย่างนั้นละ แต่จิตมันดูดดื่มอยากทำตลอดไป แต่ที่นี้ก็ไม่ทราบว่าผิดหรือถูกประการใด'

บอกแกว่า *'ถูกแล้ว เอ้า เอาเลยนะ รวมตัวแล้ว ทีนี้ฟาดลงไป ถลุงมันตรงนั้นๆ ชี้แจงเป็นระยะๆ เข้าไป'*

แกก็พอใจเอาอย่างมาก *'ทีนี้เป็นที่ตายใจแล้ว'*

เราว่า *'ตายใจน่ะถูกต้องแล้ว ที่ปฏิบัติมานี่ถูกต้องแล้ว'*

แกนั่งภาวนาได้ถึง ๑๓ ชั่วโมงก็มี ๙ ชั่วโมง ๑๐ ชั่วโมง ๑๓ ชั่วโมงก็มี พิจารณาทุกขเวทนา ทุกขเวทนาเป็นของจริงทุกส่วน เป็นของจริงแล้วไม่มีกระทบกระเทือนกันเลย จะนั่งตั้งกัปตั้งกัลป์ก็ได้ อย่าว่าแต่เพียง ๑๒-๑๓ ชั่วโมงเลย ลุกออกมาเฉยๆ นี่แหละ จะนั่งตั้งกัปตั้งกัลป์ก็ได้

'ไม่มีอะไรที่จะเข้ามากระทบกระเทือนจิตใจได้เลย เมื่อต่างอันต่างจริงแล้ว ไม่คละเคล้ากัน'

นั่นฟังซิแกพูด พูดอาจหาญเสียด้วยนะ เราก็รื่นเริงเห็นผลของการปฏิบัติธรรมนี่ละ ธรรมของพระพุทธเจ้าพอปรากฏขึ้นในใจ

'เห็นโทษของกิเลสเห็นจริงๆ เห็นจนสลดสังเวช มองไปไหนๆ พิจารณาไปไหน แหม มีแต่กิเลสอย่างเดียวครอบงำสัตว์โลกให้ดิ้นล้มดิ้นตายกันอยู่ ไม่ว่าชาติชั้นวรรณะใด แล้วโลกก็ไม่รู้ด้วยนะ น่าสงสารอันหนึ่ง' แกว่า

'โลกก็ไม่รู้ด้วยนะ มันขยี้ขยำจนจะตายก็ยังดิ้นเพลินกันอยู่' คนมากนะวันนั้นวันที่แกมาหา เพราะไม่มีเวลาที่จะพูดโดยเฉพาะ

'ไม่ต้องเฉพาะ ฟาดเลย'

เราว่าอย่างนี้แหละ แกเห็นโทษของกิเลสจริงๆ เราไม่ตายให้กิเลสตายมีสองอย่าง ขั้นนี้ขั้นเห็นโทษของกิเลสเห็นเต็มหัวใจ เห็นคุณค่าของธรรมก็เห็นเต็มหัวใจ ทั้งสองอย่างนี้บรรจุเข้าสู่ใจแล้วเอาชีวิตเข้าแลกเลย ไม่มีความสะทกสะท้าน เรื่องกับความตายหมุนติ้วๆ

นี่ละคนหนึ่งจะไปได้ ไม่นานละ แน่แล้ว เป็นผู้หญิงนะ มีลูก ๓ คน แกก็เคยส่งปัจจัยมาวัดนี้ประจำเดือน แกเล่าให้ฟัง คนฟังนี่ โห อ้าปากไม่งับแหละ ลืมตาหลับไม่ลงเพราะขึ้นตามหลักธรรมชาตินี่ หมุนติ้วๆ แกพูดเปรี้ยงๆ เอ้าเปิดๆ ให้หมด เราว่าอย่างนั้นนะ เราก็หิวอยากฟังนี่นะ มันมีแต่พูดคนเดียวเป็นบ้าอยู่ พูดตลอดเวลา เพราะไม่มีใครรู้ใครเห็นด้วย เหมือนบ้าพูดคนเดียว เดี๋ยวเขาจะหาว่าเราเป็นบ้า พอดีได้ผู้หญิงคนนี้มาเป็นพยาน

'เอ้าพูดๆ เลย เอาให้เต็มที่นะ'

เราอยากฟังเหลือเกินธรรมะประเภทนี้ พูดอย่างนี้แหละว่า *'ไม่เคยได้ฟังเพิ่งจะมาได้ฟังนี่แหละ เอ้า เปิดเลย'* พอแกเปิดแล้วตรงไหนเป็นจุดที่ควรจะแนะ ก็แนะแกๆ ไม่ใช่แนะธรรมดานะ ตีเปรี้ยงๆ ลงไปเลย

'เอาจุดนี้ๆ เอ้าๆ'

นี่ละจวนจะไป ไม่อยู่แล้ว เป็นธรรมชาติแล้ว เป็นอัตโนมัติแล้วหมุนเรื่อยจิตเข้าถึงขั้นนี้แล้วหมุนเรื่อย เห็นโทษของกิเลสเห็นจนจะสลบไสล กิเลสเป็นโทษแก่โลกขนาดไหน เวลาเข้าถึงตัวมันจริงๆ แล้วจนสลบไสล โทษของมันทำให้เจ็บให้แสบให้เข็ดให้หลาบให้กลัว จนไม่รู้จักเป็นจักตาย หลบกิเลสหนีกิเลส ตายก็ตาย ให้ได้พ้นจากกิเลสก็แล้วกัน ให้พ้นๆ มันก็บีนละซิ

พระพุทธเจ้าสอนเล่นเมื่อไร พวกเราไม่เห็นนั่นซี จึงได้ว่ากิเลสแหลมคมมากนา แกพูด แกก็เปิดเต็มที่เหมือนกัน แกพูดด้วยความตื่นเต้น และแกก็ไม่มีผู้ใดที่จะตอบรับแกอย่างนั้น เราก็ตอบรับเต็มภูมิเลย เพราะหิวกระหายอยากฟังมานาน

ธรรมะประเภทนี้มีแต่ประเภทความจำ จำได้ก็มาบ้าน้ำลายกันเหมือนนกขุนทองแก้วเจ้าขาๆ เรียนจบพระไตรปิฎก กิเลสตัวเดียวหนังไม่ถลอกเลย เห็นแต่อย่างนั้นเต็มบ้านเต็มเมือง

นี่แกเอาจริงเอาจังแน่แล้ว ... คนนี้ไม่นานด้วยนะ เมื่อมีผู้แนะจุดสำคัญนี้แล้ว มันจะพุ่ง ไม่ลูบไม่คลำเมื่อมีผู้แนะ ความที่ดำเนินมาแล้วก็ว่าถูกต้องแล้วก็หายห่วง จุดไหนที่กำลังดำเนินก็ชี้บอก ทางนี้ก็พุ่งๆ เลย

เป็นเรื่องอัศจรรย์เหมือนกันนะ คนไม่เคยกับศาสนาเวลามาปฏิบัติมันเป็นขึ้นนี่ละความรู้จากภาคปฏิบัติกระจายอย่างนี้เอง ความรู้ในหนังสือที่ท่านจดจารึกมาในตำรับตำราในพระไตรปิฎกพอประมาณเท่านั้นนะ ไม่ได้ซอกแซกซิกแซ็กกระจายไปทุกแห่งทุกหนเหมือนภาคปฏิบัติ... เรียกว่าทั่วท้องฟ้ามหาสมุทรเลย..."

นับแต่เหตุการณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นต้นมา สตรีท่านนี้ยังไม่มีโอกาสเข้ากราบองค์หลวงตาอีกเลย จนกระทั่งต้นเดือนเมษายน ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ สวนแสงธรรม ถนนพุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพมหานคร จึงได้เข้ากราบองค์หลวงตาและสนทนาธรรมอีกครั้งหนึ่งใช้เวลาสนทนาเล็กน้อย ดังนี้

หลวงตา เวลานี้พิจารณาอะไรอยู่

สตรีนักภาวนา การปฏิบัติของลูกอาจจะไม่ได้ถูกร่องรอยที่หลวงตาสอนให้พิจารณานะเจ้าคะ เพราะว่าการปฏิบัติของลูกตลอดเวลาตั้งแต่ตื่นนอนมีสติสัมปชัญญะตามรักษาจิต ใช้วิธีนี้อย่างเดียวเจ้าค่ะ ตามรักษาจิตนี้ ลูกไม่ต้องกลับมาพิจารณาเลย ทุกขณะนี้พอลูกไล่ไปเรื่อยๆ เอาให้อยู่กับปัจจุบันธรรมชัดๆ เลย อยู่กับจิตว่าง อยู่กับปัจจุบันธรรมก็จะเห็นความเกิดดับของสัญญา ความเกิด ดับของสิ่งที่รู้ทั้งหมด รู้แล้วดับ ถ้ารู้แล้วไม่หลง รู้แล้วดับหมด

พอทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ มันก็ชัดขึ้นมาว่า มันไม่ใช่ตัวตน มันเป็นสิ่งซึ่งไม่ใช่ตัวตนใดๆ ทั้งสิ้น มันเป็นธรรมชาติที่เกิดดับ เกิดดับเท่านั้นเอง เท่านั้นหลังจากช่วงนั้นแล้วก็เลิกถูกต้ม เลิกถูกจิตต้มอีกต่อไป

หลวงตา มันต้มยังไง?

สตรีนักภาวนา ถ้าเมื่อก่อนนี้ การที่จะระมัดระวังเฝ้ารักษาจิตนี้ ต้องสติตามดูตามรู้กิเลสถึงจะไม่เกิดนะเจ้าคะ แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะแล้วรู้เท่าทันสัญญา สติตั้งมั่นไม่หลงอารมณ์ ทุกอย่างดับหมด ดับหมด เพราะอย่างนั้นถ้าครั้งไหนเกิดเพลินเผลอไป แล้วหลงอารมณ์ ไปคว้าอารมณ์ก็ปล่อยได้เลย เพราะว่ารู้ว่ามันโง่ไปแล้ว

>> สตรีนักภาวนาชาวกรุง

เพราะฉะนั้น ลูกกราบรายงานหลวงตาว่า การรักษาจิตของลูกนี้มิได้พิจารณาเลยเจ้าค่ะ แต่การรู้ที่เห็นเป็นขึ้นในขณะที่อยู่กับปัจจุบันธรรมตลอดเวลา แล้วทุกๆ วันนี้สิ่งที่ปฏิบัติอยู่ของลูกนี้ แม้แต่ฟังหลวงตา แม้จะอยู่ในหมู่ผู้คน ลูกเหมือนกับมีตาอีกตาหนึ่งเห็นจิตตลอดเวลา เฝ้าดูจิตตลอดเวลาตั้งแต่ลืมตาจนเข้านอน

ฉะนั้นการภาวนาของลูกนี้ ความเผลอเพลินในการทำงาน มีบ้างที่จิตส่งออก แต่นอกนั้นแล้วจิตจะอยู่รักษาข้างในหมด จะไม่ออกมาเพ่นพ่าน เพราะรู้ดี รู้เช่นเห็นชาติหมดว่ามันออกไปมันเอามาแต่อะไรแล้วเข็ดหลาบเบื่อหน่ายเจ้าค่ะ เพราะฉะนั้น วันทั้งวันจะมีสติตามรักษาจิตโดยไม่ต้องมีใครมาบอกเลย

หลวงตา เข้าใจ เอาอยู่จุดนั้นละนะ เราจะไม่เร่งไม่บอกอะไรละ ให้เอาปัจจุบันนี้เป็นหลักนะ เร่งก็เร่งอยู่ในปัจจุบัน ไม่เร่งก็อยู่ในปัจจุบัน ไม่นอกปัจจุบันแล้วไม่ผิด เข้าใจไหม ให้อยู่ในปัจจุบัน จิตในลักษณะในธรรมชาตินี้เป็นยังงั้น

คุณก็มีครอบครัวเหย้าเรือน มีงานมีการอยู่ จึงไม่ค่อยเร่งให้ ปล่อยให้เจ้าของเร่งเจ้าของเอง เข้าใจ? ถ้าเป็นนักบวชนักปฏิบัติแล้วไล่ตีหลงทิศไปเลย มันเป็นขั้นเป็นตอน

สตรีนักภาวนา แต่จิตที่ดูเหมือนไม่เร่ง แต่มันก็ไม่ยอมปล่อยนะ

หลวงตา เราเข้าใจ พูดอย่างนี้เข้าใจทันทีทันทีเลย ยังบอกให้ไปตามหลักธรรมชาติปัจจุบันๆ อย่างนั้นละ มันไม่มีอะไรละ มันอยู่กับปัจจุบันนั้นหมดเลย พอเรียนจบปัจจุบันแล้วละ ไม่ต้องถามแล้ว ปัญหาอะไรไม่มีละที่นี่เอาละ ดูปัจจุบันของเจ้าของเป็นยังไง เท่านั้นละ

สตรีนักภาวนา ถ้ามีคนถามว่าลูกจะถามอะไรหลวงตา ลูกก็ไม่รู้จะถามอะไร เพราะว่าลูกเฝ้าแต่ปัจจุบันตลอดเวลา ถ้าอยู่กับปัจจุบันเมื่อไหร่เกิดดับก็มาตลอดสายเจ้าค่ะ

หลวงตา ก็ยังงั้นแล้ว นี่ก็ไม่ถามอะไร เพราะงั้นจึงว่าปัจจุบันนี้พิจารณายังไงเท่านั้นเอง แน่ะ ก็เข้าปัจจุบันแล้วใช่ไหมล่ะ ถามตรงนั้นแหละ ตรงปัจจุบันสำคัญมาก นี้มันลงปัจจุบันแล้ว

สตรีนักภาวนา เมื่อก่อนลูกตื่นตี ๓ นะเจ้าคะ รู้สึกว่าเวลามันน้อยไป เดี๋ยวนี้ลูกขยับมาเป็นตี ๒ ครึ่งทุกวันเจ้าค่ะ ลูกเดินจงกรมทุกวัน ลูกจะอยู่กับปัจจุบันเจ้าค่ะ อยู่กับปัจจุบัน เพราะฉะนั้น มันไม่มีความกลัวตาย ไม่มีความกลัวอะไรเลย เพราะรู้ว่าทุกๆ ขณะจิตถ้าตายลงในขณะใดนี่ มันอยู่พรึบเลยเจ้าค่ะ มันไม่มีสิทธิ์เลยที่จะหลุดไปไหนเจ้าค่ะ

(การสนทนาธรรมจบลงเพียงเท่านี้)

สตรีนักภาวนาดูกาย

สตรีอีกท่านหนึ่งเป็นนักภาวนาคนสุดท้ายที่เขียนจดหมายมาถามปัญหาธรรมหลายครั้งและองค์หลวงตาเมตตาตอบจดหมายด้วยตนเองทุกครั้งหรือแทบทุกครั้งแม้จะเข้าวัยชราภาพมากแล้วก็ตาม (ช่วง ๑๐ ปีสุดท้ายก่อนมรณภาพ) เนื่องจากเป็นนักภาวนาที่ชอบการพิจารณาอสุภะแบบโลดโผนมีการทดสอบลิ้มรสสัมผัสให้เห็นจริงถึงความสกปรกน่าขยะแขยงน่ารังเกียจของร่างกายจนเห็นผลของการปฏิบัติในระดับที่องค์หลวงตาแนะให้มาปฏิบัติเต็มตัว จากนั้นไม่นานสตรีท่านนี้จึงพักชีวิตทางโลกหันมาภาวนาเต็มตัวหลายต่อหลายปีที่วัดป่าบ้านตาดเพื่อจะปฏิบัติได้เต็มที่และสะดวกต่อการเข้าปรึกษาองค์หลวงตา

สตรีท่านนี้ได้เข้าถามปัญหาจิตตภาวนากับองค์หลวงตาที่กุฏิของท่านหลายครั้ง ท่านก็ให้แนะอุบายวิธีเป็นลำดับ ต่อมาเมื่อเช้าวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕ สตรีท่านนี้ได้ตั้งข้อปัญหาขึ้นเพียงเล็กน้อยที่ศาลาใน คำถามครั้งนี้เป็นสาเหตุให้ท่านระลึกถึงอดีตที่เคยเกิดปัญหาธรรมขั้นสูงที่วัดดอยธรรมเจดีย์และหลงติดปัญหานี้กับตนเองนานถึง ๓ เดือนเพราะขาดครูอาจารย์แนะนำ ต่อมาเมื่อแก้ปัญหาตกลงไปได้ก็เกิดความอัศจรรย์ในธรรมอย่างใหญ่หลวงถึงขั้นน้ำตาร่วงขณะสำเร็จธรรม

ในการแสดงธรรมอัศจรรย์ที่ศาลาในครั้งนี้ก็เช่นกัน เนื้อหาธรรมถึงกับทำให้ท่านต้องน้ำตาร่วงออกมาอีก คลับคล้ายกับเมื่อครั้งอดีตที่วัดดอยธรรมเจดีย์ จึงกราบเท้าขอน้อมนำพระธรรมเทศนาครั้งนี้มาแสดงโดยย่อ ดังนี้

ถาม หลวงตาเจ้าขา เมตตาสอนการพิจารณาให้ถึงฐานความตายด้วยเจ้าค่ะ?

หลวงตา ฐานความตายก็อยู่ในนั้น ดูเอาตรงนั้นซิ ตายกับเกิดอยู่ในจิตดวงนั้น ตัวจิตไม่เกิดไม่ตาย สิ่งแทรกพาให้เกิดให้ตาย เข้าใจหรือเปล่า ดูตัวจิต ไม่เห็นพิษของจิตจะไม่เห็นพิษของสิ่งเหล่านี้ จิตเป็นภัยเวลานี้ เข้าใจหรือเปล่า อย่าว่าจิตเป็นคุณอย่างเดียวนะ ภัยอยู่กับจิตนั่น ฟาดตัวจิตเป็นตัวภัยแล้ว ตัวนั้นอยู่ด้วยกันมันก็พังลงไป เข้าใจหรือเปล่าล่ะ ถ้ายังมายอจิตอยู่เมื่อไร จมนะ อย่าว่าไม่บอก เท่านั้นแหละ ถึงกาลเวลาแล้วปัดหมดเลยไม่มีอะไรเหลือ สงวนอะไรไว้ นั้นละคือกองมหาพิษมหาภัย

เราพูดอย่างนี้แล้วมันก็กระเทือนถึงที่ว่าหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ตอนเช้าก่อนจังหันอย่างนี้ จิตมันอัศจรรย์อย่างว่านั่นแหละ อัศจรรย์บ้าอะไรก็ไม่รู้ เจ้าของอัศจรรย์เจ้าของน่ะซี

'โอ๊โห ทำไมจิตของเราถึงได้สว่างไสวอัศจรรย์เอาขนาดนี้เชียวนา'

รำพึง เดินจงกรมยืนอยู่ มันจ้าไปหมดเลย ทำไมถึงได้อัศจรรย์ขนาดนี้ **จิตดวงนี้ๆ นั่นละตัวมหาภัย คือตัวที่ว่าอัศจรรย์ นั่นเห็นไหมล่ะ** นั่นละธรรมท่านกลัวไปหลงน่ะซี ก็เราติดอยู่แล้วหลงอยู่แล้วว่าไง ไม่มีอะไรๆ ก็มาเอาจุดสุดท้าย นั่นละวัฏจักร เรียกว่าอวิชชาตรงนั้นเอง นั่นละยอดอวิชชายอดวัฏจักรวัฏจิต คืออวิชชา มันไม่มีอะไรแล้วก็ไปชมเชยตรงนั้น สักเดี๋ยวขึ้นละซี ธรรมท่านเตือนขึ้นมา เพราะว่าที่ว่าสว่างไสวมันมีจุดของมันอยู่นั้นเหมือนตะเกียงเจ้าพายุ ไส้ตะเกียงเจ้าพายุมันจ้าอยู่นั้น ออกไปข้างนอกมันก็ออกจากไส้ตะเกียงที่สว่างจ้า นั่นละตัวสำคัญ

เราก็อัศจรรย์ตัวนั้นเอง ขึ้นอุทานในใจเทียวนะ โอ้โห จิตของเราทำไมถึงสว่างไสวอัศจรรย์เอาเสีย เหมือนหนึ่งว่าเหนือโลกเหนือสงสาร นั่นเห็นไหม อวิชชาแผลงฤทธิ์เวลาสุดท้ายเห็นไหม เรารู้มันเมื่อไร ไม่รู้จะไปหลงอัศจรรย์มันหาอะไร สักเดี๋ยวธรรมะท่านกลัวหลง ท่านก็ผุดขึ้นมาเป็นคำๆ เราลืมเมื่อไร ถ้ามีจุด จุดไส้ตะเกียงนั่นเองสว่าง นี่จุดกับต่อมเป็นไวพจน์ของกันและกัน ใช้แทนกันได้ *'ถ้ามีจุดหรือต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั่นแลคือตัวภพ'*

นั่นเห็นไหมบอกตรงนี้ ตัวนี้ตัวภพ ถึงขนาดนั้นยังจับไม่ได้นะ งงไปเลย มีจุดมีต่อม คือตัวนี้เอง ถึงได้คิดถึงพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านมรณภาพจากไปแล้วนั่น เราไปติดปัญหานี้อยู่บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ ถ้าท่านยังมีชีวิตอยู่พอกราบเรียนอย่างนี้เท่านั้น ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้ที่ไหน นั่นแลคือตัวภพก็จุดนั่นเอง ท่านก็ใส่เปรี้ยงเข้าไปนั่นมันก็พังทันที พอรู้ปั๊บเห็นโทษของมันคอยจะไปอยู่แล้วนี่นะ แต่เราประคองมันไว้นั่นซี

นั่นละมหาภัยแท้ ตรงนั้นทีเดียว จุดที่รวมแห่งมหาภัยอยู่จุดที่สว่างกระจ่างแจ้งอัศจรรย์เต็มที่ของวัฏจักร ของแดนสมมุติ อยู่จุดนั้นหมด เราไม่ลืม ตอนเดือนกุมภาฯ เผาศพพ่อแม่ครูจารย์มั่นเสร็จแล้วก็ขึ้นบนเขา ติดปัญหาอันนี้ งงไปเลยนะ ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลยธรรมที่ท่านเตือนขึ้นมา แทนที่จะให้เป็นประโยชน์อย่างมหาศาลในเวลานั้น กลับเป็นความหลงมหาศาลเหมือนกัน เอ๊ จุดต่อมที่ไหนนาๆ ก็จุดนั่นน่ะ นั่นละเดือนกุมภาฯ เดือน ๓ เผาศพท่านเสร็จแล้วขึ้นบนเขา ไปติดปัญหาอันนี้

ไม่คิดไม่คาดว่าอันนี้เป็นตัวมหาภัย ยังว่าเป็นมหาคุณอยู่ เห็นไหมกิเลสหลอกขนาดว่าตัวมหาภัยมันเสกว่าเป็นมหาคุณ เห็นไหม ก็แบกปัญหานี้ไป ลืมเมื่อไร .. นี่ที่ติดปัญหาตั้งแต่ขณะนั้นเดือน ๓ เดือน ๖ กลับมา เป็นเวลา ๓ เดือน กลับมาก็ขึ้นที่เก่าอีก แบกปัญหานี้ไป ๓ เดือนกลับลงมา หลังเขานั่นแหละ แต่ที่ติดปัญหาอยู่ทางจงกรมข้างกันนั้นกับด้านตะวันตก ปัญหานี้จบลงก็อยู่บนหลังเขาในภูเขาลูกเดียวกัน วัดดอยธรรมเจดีย์ บทเวลามันจะม้วนเสื่อกันนั้น มันไม่มีละเรื่องกาลสถานที่เวล่ำเวลา จะมายุ่งไม่ได้นะ มีเฉพาะธรรมชาตินี้ เวลามันจะประมวลลงมา คือมันไม่มีที่พิจารณาแล้ว อะไรมันก็หมดทุกอย่าง ปล่อยหมดแล้ว ยังเหลืออยู่อันเดียวนี้เท่านั้น โลกธาตุนี้ว่างไปหมดปล่อยไปหมดวางไปหมดเลย ยังเหลืออันจุดอันต่อมนี้ เห็นไหมล่ะ จึงเรียกว่ามหาภัยอยู่จุดนี้ ..

มันก็มาจับจุดนี้ มาวินิจฉัยตัวจิตนี้ มันหมดที่พิจารณาแล้ว อะไรก็ปล่อยหมดแล้วเหลือแต่อันนี้นิดเดียวที่ปรากฏอยู่กับความรู้นั้น มันก็มาวินิจฉัยเหล่านี้เดี๋ยวว่าสุข แล้วเดี๋ยวว่าทุกข์ ออกจากอันนี้ เดี๋ยวว่าผ่องใส เดี๋ยวว่าเศร้าหมองมันก็ออกจากนี้ ทำไมมันเป็นหลายอย่างนัก จิตดวงนี้น่ะ สักเดี๋ยวธรรมท่านก็ผุดขึ้นมา แน่ะอย่างนั้นนะ นี่เรียกว่าธรรมเกิด กิเลสเกิดเป็นเครื่องผูกมัดธรรมเกิดเปิดออก นั่นเรียกว่าธรรมเกิด กิเลสเกิดมันแทรกอยู่ด้วยกัน สักเดี๋ยวขึ้นมาเป็นคำๆ เหมือนเราพูด ขึ้นมาเป็นคำๆ คำว่าเศร้าหมองก็ดี นั่นเวลาจะขึ้นนะ คำว่าผ่องใสก็ดี คำว่าสุขก็ดี คำว่าทุกข์ก็ดี ธรรมเหล่านี้เป็นอนัตตานะ นั่นเวลาตัดกันจริงๆ ลงในขั้นอนัตตา ในไตรลักษณ์นี้จะเป็นอะไรขึ้นได้ทั้งนั้น ขึ้นบทสุดท้ายขึ้นได้ไตรลักษณ์นี่ แต่นี้สำหรับนิสัยเราขึ้นบทอนัตตา ปล่อยให้หมดความหมายว่างั้น

ธรรมเหล่านี้เป็นอนัตตานะ คือความเศร้าหมองก็ดี ความผ่องใสก็ดี ความสุขก็ดี ความทุกข์ก็ดี รวมลงมาแล้วเรียกว่าธรรมเหล่านี้เป็นอนัตตา พอว่าเป็นอนัตตาจิตมันก็ตั้งจ่อนิ่งเลย เพราะมันลงในอนัตตาแล้วไม่มีที่ไปแล้ว อันนี้เปิดให้หมดหัวอกเลยวันนี้นะ พอเท่านั้นแหละ จิตจะว่าทำงานอะไรอยู่ก็ไม่ใช่ เป็นวางเฉยในธรรมขั้นนี้ ไม่ทำการทำงานอะไรเลย จะไปสนใจกับว่าอัตตาก็ดี อนัตตาก็ดีหรือสนใจว่าสุขว่าทุกข์ เศร้าหมอง ผ่องใส ก็ดี ไม่ไป อยู่จุดศูนย์กลางเฉยเฉยด้วยมหาสติมหาปัญญานะ ไม่ได้เฉยๆ แบบเซ่อๆ ทั้งอ้าปากอย่างพวกเรานะ

นั่นละถ้าเราจะพูดเป็นแบบโลกก็เรียกว่า ปล่อยบทเผลอ แต่นี้มันไม่ได้เผลอ เป็นแต่เพียงวางเฉยๆ ไว้ มันไม่เผลอไม่ทำอะไร มันก็ผางขึ้นมาเลย อันนี้ก็ว่า อัตตาก็ดี อนัตตาก็ดี เรียกว่ามันพรึบคว่ำลงไปเลย ปัดอันนี้ทั้งหมดที่ว่าจุดว่าต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั่นแลคือตัวภพ นี่คือตัวนี้ก็มารวมกันแล้ว เศร้าหมองผ่องใสอะไร ลงในอนัตตาอันเดียวผางนี้ขาดสะบั้นไปหมดเลย นี่เวลามันลบนะมันลบหมดเลย ผางขึ้นมานี้เหมือนฟ้าดินถล่มนู่นน่ะ ฟังซิน่ะ กระเทือนทั่วแดนโลกธาตุ อวิชชาตัวเดียวนี่คว่ำลงจากจิตกระเทือนทั่วแดนโลกธาตุ เพราะอวิชชาตัวนี้พาเที่ยวแดนโลกธาตุเข้าใจไหม พอคว่ำอันนี้ลงแล้วก็เหมือนกับว่าแดนโลกธาตุนี้คว่ำลงพร้อมกันหมด ประหนึ่งว่าฟ้าดินถล่มเลยนะ

ทีนี้พอมันพรึบทีเดียวเท่านั้น อันนี้ไม่ได้มีอันใดที่จะเข้าไปตัดสิน หลักธรรมชาติตัดสินเองเป็นเองขึ้นมา ฟ้าดินถล่มก็เป็นเองทั้งนั้นเลย ไม่ได้มีอะไรตั้งสติสตังตอบรับกันเลย เป็นลักษณะกลางๆ ขึ้นมาผางทีเดียวนี้ เหมือนกันกับว่าโลกธาตุนี้คว่ำหมดเลย พรึบทีเดียวหมดเลย ทีนี้จ้าเลยทีนี้

'อู๋ย อัศจรรย์จริงๆ นี่เห็นไหมขันธ์ทำงานพี่น้องทั้งหลายดูเอา ความอัศจรรย์ที่มาสอนโลกเวลานี้พิลึกพิลั่น แหมดูซิน้ำตานี่พังเลย เดี๋ยวนี้ก็ยังพังเห็นไหม นี่ละขันธ์ทำงาน ธรรมชาตินั้นไม่มีเข้าใจไหม นี่ละผางเท่านี้ โถ อัศจรรย์จริงๆ'

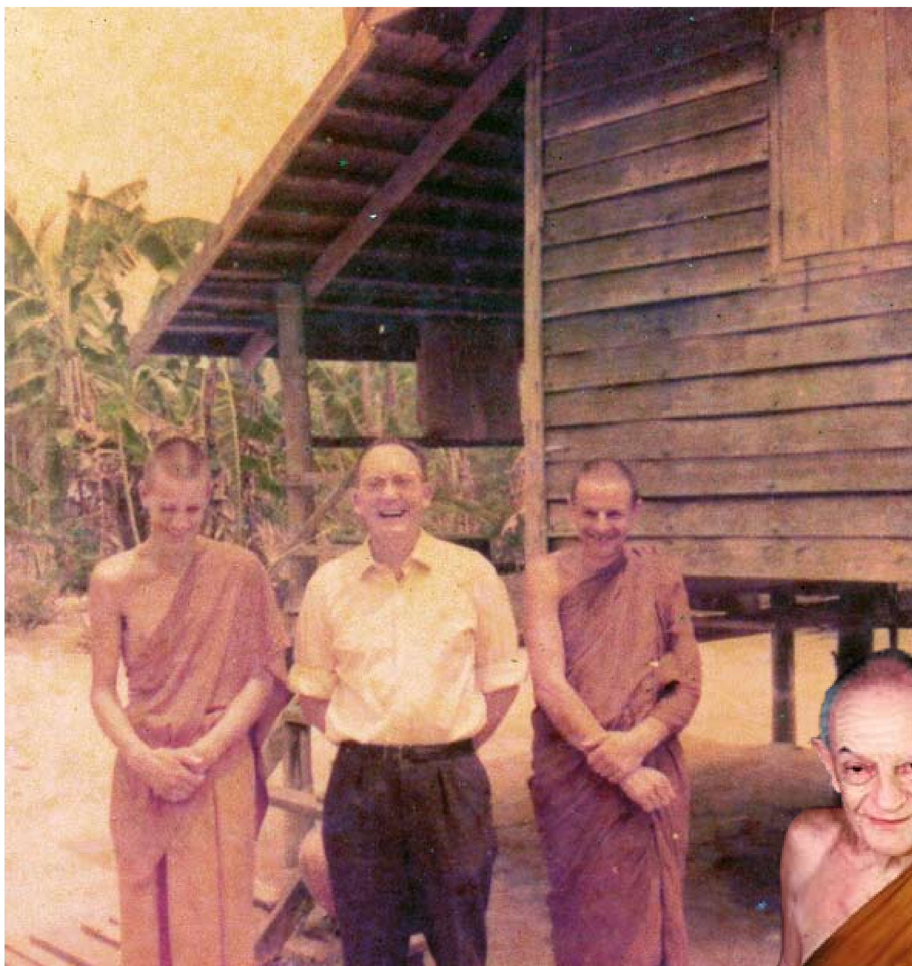
ให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบว่า ธรรมพระพุทธเจ้าเป็นยังไง อยากถามผู้มันนอนตายอยู่นี้ว่างั้นนะ

'โอ๊ย อัศจรรย์จริงๆ แหม น้ำตานี้พังพรากๆๆ โถๆ ขึ้นมาเลยเทียวนะ พระพุทธเจ้าตรัสรู้อย่างนี้ละหรือๆๆ ย้ำอยู่นั่นน่ะ ธรรมแท้เป็นอย่างนี้ละหรือๆ ไม่เคยคาดเคยคิดนะมันผางขึ้นมา อู๋ย อัศจรรย์พูดไม่ถูก คิดดูซิเดี๋ยวนี้ยังเป็นมันสดๆ ร้อนๆ'

จากนั้นแล้วมีตั้งแต่ความอัศจรรย์ เรียกว่ากายนี้ไหวเลยเทียวนะ มันเป็นอะไรก็ไม่รู้แหละ เป็นพร้อมกันหมดเลยเวลานั้น ฟ้าดินถล่ม แดนโลกธาตุดับพรึบลงหมดเลย จากนั้นก็ย้ำทีเดียวว่า เหอ พระพุทธเจ้าตรัสรู้ๆ อย่างนี้ละเหรอถามท่านหาอะไร มันเจออยู่นั้นแล้วจะว่าไง พระธรรมแท้เป็นอย่างนี้ละเหรอๆ พระสงฆ์แท้เป็นอย่างนี้ละเหรอๆ รวมเป็นอันเดียวกันหมดแล้ว เรียกว่าธรรมอัศจรรย์เลิศเลอ หรือว่าธรรมธาตุแล้วเท่านั้น เหอ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ยังไง แต่ก่อนเราเคยคิดเมื่อไรว่าพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ จะมาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันน่ะ ..วันนี้เปิดให้พี่น้อง ทั้งหลายฟังเต็มที่ จนกระทั่งน้ำตาร่วงให้เห็นต่อหน้าต่อตา ...”

อบรมชาวต่างชาติ

พระอาจารย์ปัญญา ปัญญาวัฑโฒ (ปีเตอร์ มอร์แกน) วิศวกรชาวอังกฤษ (ขวามือสุด) ที่วัดป่าบ้านตาด

ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมา เริ่มมีพระชาวต่างชาติมาขออยู่ศึกษาธรรมะกับองค์หลวงตา แรกเริ่มเดิมทีท่านยังไม่อยากรับไว้ ด้วยไม่ทราบถึงนิสัยใจคอว่าเป็นอย่างไร ท่านว่าเขาเองก็ยังไม่คุ้นเคยกับศาสนาพุทธ ยังไม่คุ้นเคยกับอาหารการกินชีวิตความเป็นอยู่แบบไทยๆ เฉพาะอย่างยิ่งชนบททางภาคอีสาน เกรงจะเป็นที่ลำบากไม่สะดวกด้วยประการต่างๆ อย่างไรก็ตาม ด้วยความมุ่งมั่นอดทน และใฝ่ใจในการปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง องค์หลวงตาจึงเมตตารับไว้

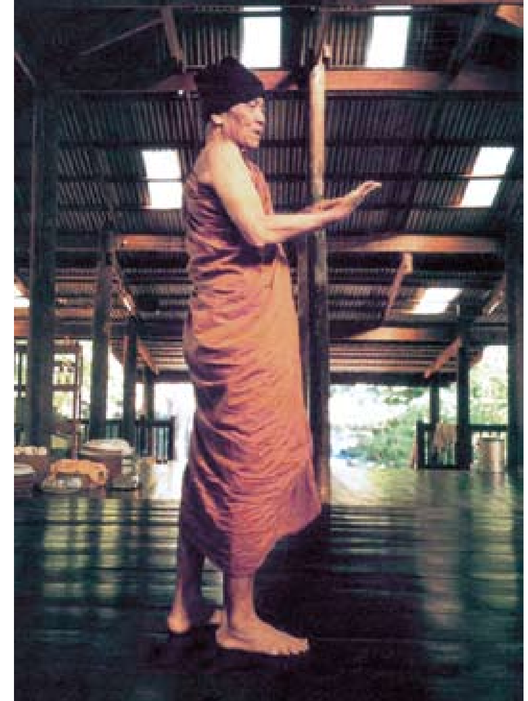
รับชาวต่างชาติ

ท่านพระอาจารย์ปัญญา (ปีเตอร์ มอร์แกน) เป็นพระชาวต่างชาติองค์แรกที่มาขอศึกษาอยู่ด้วย องค์หลวงตาเล่าความเป็นมาไว้ ดังนี้

"...ท่านปัญญานี้สุขุมมาก ท่านมาอยู่กับเราตั้งแต่ปี ๒๕๐๖ ท่านมาขออยู่กับเราถึง ๕ หน นะนั่นหน่ะ ไม่ใช่เล่นๆ นะ มาขอ ทีแรกก็ทางฝ่ายปฏิบัติของเราก็ไม่เคยมีพระกรรมฐานฝรั่ง เราก็ยังไม่อยากรับไว้ก่อน .. ประการหนึ่งก็ยังไม่ทราบนิสัยใจคอของฝรั่งนี้เป็นยังไง เพราะเขาไม่เคยศาสนาพุทธเรา เรา

ที่วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๓

ภาพในอดีตของท่านพระอาจารย์ปัญญาฯ ตั้งแต่สมัยเป็นฆราวาส จนได้บวชเป็นพระอยู่วัดป่าบ้านตาด

จึงยังไม่รับ แล้วมาขออีก เราก็ยังไม่ให้ ถึงครั้งที่ ๓ ที่ ๔ มาขอ เราก็ยังไม่ให้ พอครั้งที่ ๕ ท่านมาแผนใหม่ เราหลงกลของท่าน เมื่อเห็นว่าไม่ได้จริงๆ แล้ว

ท่านก็บอกว่า *'ไม่ได้พักนานก็ตาม ขอมาพักชั่วคราว'* ท่านว่าอย่างนี้นะ เราก็เลยหลงกลนะซี ตั้งแต่ต้นปี ๐๖ เดือนกุมภาพันธ์ วันที่ ๖ เราไม่ลืมนะ .. ตั้งแต่นั้นจนกระทั่งบัดนี้ กี่ปีแล้ว ท่านอยู่ชั่วคราวนะ มาอยู่ชั่วคราวเรื่อยมาจนบัดนี้ละ ..

จากนั้นมาก็เลยรับพระฝรั่งมาเรื่อยๆ สังเกตมาเรื่อยๆ ก็รู้สึกว่า พระฝรั่งที่มาอยู่ด้วยนั้นดีทุกองค์ ดีกันคนละทางๆ ทางภาคปฏิบัติ หลักธรรมวินัยดีด้วยกัน พระฝรั่งจึงมีอยู่เป็นประจำ แต่เราไม่รับมากนะ เราเอาแค่นั้นละ ถ้าหากว่าจะรับมากก็จะมากกว่านั้น จะกลายเป็นสวนฝรั่งไปหมดเลย (หัวเราะ) ..

พระชาวสหรัฐฯ องค์หนึ่ง อังกฤษมีองค์หนึ่ง แคนาดาองค์หนึ่ง และเยอรมันองค์หนึ่ง เวลานี้ดีทุกองค์ .. ที่ผ่านมารู้สึกว่าพวกฝรั่งนี่เขามีกฎมีระเบียบดี ..

พระเหล่านี้ท่านมา บางรายท่านเป็นเศรษฐีก็มีมาในนี้ ดอกเตอร์ดอกแต้อะไรไม่ต้องพูดแหละเต็มอยู่ในนี้ พระฝรั่งมาจากประเทศไหนบ้างๆ เฉพาะเวลานี้มีอยู่ดูเหมือน

๗ องค์ ๘ องค์พระฝรั่งอยู่ในวัดนี้ (หมายถึง ปี พ.ศ.๒๕๔๘ และใน ปี พ.ศ.๒๕๒๒ มีพระฝรั่งถึง ๖ องค์จากพระเณรทั้งหมด ๒๑ องค์) ..

ท่านมานี้แล้วเป็นแบบเดียวกันหมดเลย ตายใจกันได้ทั้งนั้น ไม่ได้มีโอ้อวดว่าเป็นความรู้ความฉลาด มีฐานะสูงอย่างนั้นอย่างนี้ ท่านเหล่านี้ไม่เคยมี มาแล้วมุ่งต่ออรรถต่อธรรม ฟังเสียงอรรถเสียงธรรมจากครูจากอาจารย์แล้วนำไปปฏิบัติ ตายใจกันได้ทั้งวัดนี้เลย วัดนี้จึงเป็นเหมือนอวัยวะเดียวกัน มีจำนวนมากขนาดไหน

ท่านปัญญามาอยู่ทีแรก ลาไปเที่ยวทางนู้นทางนี้เราอนุญาตหมด เพื่อให้ท่านไปเห็นทุกสิ่งทุกอย่างตา หู จมูก ลิ้น กาย ไปเพื่อการศึกษา ให้ท่านได้ศึกษาทุกอย่าง ไปหลายครั้งหลายหน สุดท้ายเลยไม่ไป เลยอยู่นี้ พอไปพูดสัมผัสเรื่องเที่ยวหรืออะไรเราก็เลยถาม

‘อ้าว ท่านปัญญาแต่ก่อนเห็นลาไปเที่ยวทางนู้นทางนี้ทีนี้ทำไมไม่เห็นไปหลายปีแล้วนี่น่ะ’

‘โอ๊ย ไปวัดไหนไปที่ไหนมันก็ไม่เหมือนวัดป่าบ้านตาด มันแสลงหูแสลงตาจนได้’

แน่ะฟังซิอย่างนั้นละ ก็อยู่นั้นตั้งแต่นู้นจนกระทั่งท่านมรณภาพจากไป เป็นพระสุขุมมากทีเดียวท่านปัญญา ทำประโยชน์ให้วัดนี้มากมาย ท่านเรียนจบทางวิศวะ ถ้าไม่ถามเหมือนไม่รู้นะ ถามอะไรๆ ไม่มีติดข้อง ว่าทำได้ๆ เรื่อย จนกระทั่งจรวดดาวเทียมท่านก็ทำได้ ..

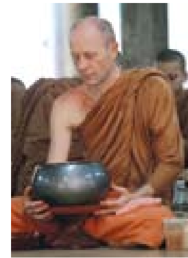

องค์หลวงตากับพระชาวต่างชาติ
ที่ศาลาใหญ่วัดป่าบ้านตาด

ท่านพระอาจารย์เชอรี่ ชาวแคนาดา
และท่านพระอาจารย์ดิ๊ค ชาวอเมริกัน

ท่านพระอาจารย์มาร์ติน ชาวเยอรมัน

ตามนิสัยที่ชอบทรมานตนอย่างท่านเชอรี่นี่ไม่ค่อยชอบฉันจังหัน เราเป็นแต่เพียงว่าเตือนให้รู้ เพราะเรื่องอดอาหารนี่เราทำมาแล้วจนท้องเสีย คืออดอาหารมันดีจริงๆ สติดี ถ้าสติดีงานก็ก้าวเดินถูกต้อง ถ้าสติพลั้งๆ เผลอๆ เขียนหนังสือก็ผิดๆ ถูกๆ ลบแล้วเขียน ถ้าสติไม่อยู่กับตัว ถ้าสติอยู่กับตัวเขียนหนังสือก็เป็นตนเป็นตัวเป็นเนื้อเป็นหนังได้ความ มันขึ้นอยู่กับสติ สติจึงเป็นของสำคัญ

พระฝรั่งมาอยู่ที่นี่มีแต่อยู่นานๆ ทั้งนั้นแหละ แล้วก็ไม่ได้ต้องติที่ไหน องค์ไหนๆ มีดีทุกองค์ บรรดาพระฝรั่งดีทุกองค์ๆ พระไทยเราก็ไม่เคยได้ดุได้ด่าองค์ไหน แต่นี้ถือตามสมมุตินิยมเราก็บอกว่าพระต่างชาติเข้ามานี้ดีทั้งนั้น พระไทยเราก็ดี ทางด้านภาวนาก็ดี ท่านปัญญา จะมาจากที่ไหนก็ตาม สำหรับวัดนี้เราพูดตรงๆ สอนสมบูรณ์แบบตามศาสนธรรมที่พระพุทธเจ้าสอน... ”

จากนั้นมาก็มีพระและฆราวาสชาวต่างชาติทั้งหญิงและชาย มาขออยู่ศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในจำนวนนี้มีหลายเชื้อชาติด้วยกัน เช่น อังกฤษ แคนาดา สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมัน โปแลนด์ เบลเยี่ยม สิงคโปร์ ญี่ปุ่น จีน เกาหลี พม่า ลาว กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย ศรีลังกา ฯลฯ

วิธีสอนพระฝรั่ง

องค์หลวงตาเคยกล่าวว่านักบวชไม่ว่ามาจากชาติชั้นวรรณะใดหรือจากสถานที่ใด หากถือปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยแล้ว ย่อมอยู่ร่วมกันผาสุก ดังนี้

ท่านพระอาจารย์ปัญญาฯ ในอิริยาบถต่างๆ ที่วัดป่าบ้านตาด

"เป็นธรรมเป็นวินัยด้วยกัน อยู่ด้วยกันเป็นผาสุก ยกตัวอย่างแคบๆ อย่างวัดป่าบ้านตาดนี้ ทั่วประเทศมาเกี่ยวข้องกัน แล้วก็นอกประเทศอีก มาเยอะ พระพวกฝรั่งมังค่า ก็คือหัวใจเป็นธรรมด้วยกัน เข้ากันได้สนิท ไม่ว่าชาติชั้นวรรณะใดไม่สำคัญ สำคัญที่เอาหลักธรรมเข้าไปจับปั๊บแล้วน่าดูเลย ถ้าไม่มีธรรมไม่น่าดู ธรรมจึงเป็นของงดงามมาก"

มีลูกศิษย์บางรายเคยกราบเรียนถามองค์หลวงตาเหมือนกันว่าวัดป่าบ้านตาดมีพระฝรั่งอยู่จำนวนมาก องค์หลวงตามีวิธีแนะนำอย่างไรในเมื่อไม่รู้ภาษาของเขา ท่านตอบว่า

"ก็สอนแบบฝรั่งนั่นละ เราจะสอนแบบไหนก็ไม่พ้นแบบฝรั่ง ให้ฝรั่งทำตัวให้ดี ให้เป็นพระฝรั่งที่ดี ให้ฝรั่งรักษาศีลให้ดี ให้ฝรั่งภาวนาให้จิตเป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา พระฝรั่งจะทรงมรรคทรงผลได้เช่นเดียวกับคนไทยเรานี่แหละ ถ้าคนไทยเราไม่ปฏิบัติ สู้ฝรั่งไม่ได้"

ศิษย์รายเดียวกันถามอีกว่า *"แล้วใช้ภาษาอะไรคะ"*

องค์หลวงตากล่าวถึงเรื่องนี้แบบขบขันว่า

"...*'จะไปยากอะไรประสาภาษา ไปเรียนนู้นเรียนนี้ให้ยุ่งกันทำไม คนไหนมาก็ฟาดฟูดๆ เสร็จก็แล้วกันไปเท่านั้นไม่เห็นยากอะไร'* (หัวเราะ) ..

พระฝรั่งสอนฝรั่ง สนิทดีกว่าคนไทยสอนฝรั่ง เพราะภาษาพื้นเพนิสัยกลมกลืนกันมาแล้วสอนกันได้ง่าย ให้ท่านปัญญาไปแล้ววันนี้ สอนพวกพระฝรั่งซึ่งมาอยู่ในเมืองไทยเรามีเยอะ บางทีก็ไปวัดนานาชาติบ้าง อะไรบ้างเอาพระวัดนี้แหละไปสอน ท่านปัญญาวันนี้ไปแล้วแต่เช้า ฝรั่งสนใจมาก วัดเราก็รับไม่ได้เพราะมากแล้ว ยิ่งต้องส่งพระของเราไปอบรมสั่งสอนพระฝรั่ง ท่านปัญญาเป็นพระที่แยบคายอยู่นะในวงกรรมฐาน สำหรับพระต่างชาติท่านปัญญาเป็นพระสำคัญองค์หนึ่งอยู่ พอที่จะให้อรรถให้ธรรมแก่ชาวเมืองนอกได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นเราถึงปล่อยให้ไป วันนี้ไปแล้วออกแต่เช้า

ความที่มันเคยชินกันมาดั้งเดิม ภาษาเดียวกัน พูดกันง่ายรู้เรื่องกันเร็ว อย่างฝรั่งต่อฝรั่งสอนกันได้ง่าย เป็นอย่างงั้นนะ เรื่องสอนได้น่ะได้ น้ำหนักมันต่างกัน ภาษาก็เป็นอันเดียวกันแล้ว นี่พระเราก็มามากเป็นลำดับลำดา .. เราพูดถึงเรื่องศาสนา เราเห็นฝรั่งมาบวช เราอยากให้พวกนี้บวชมากๆ นี่หลั่งไหลจะเข้ามาอยู่วัดป่าบ้านตาด แต่เรารับไม่ได้มากเพราะพระไทยเรามีจำนวนมาก ต้องแบ่งสันปันส่วน ถึงเช่นนั้นก็มีพระฝรั่งตั้ง ๙ องค์แล้ว (กลางปี ๒๕๔๗) นู่นน่ะเห็นไหม แต่ก่อนเราไม่รับมากนะ ๔-๕ องค์เป็นอย่างมาก เราแบ่งไว้สำหรับพระไทยๆ เพราะวัดนี้ธรรมคับแคบตีบตันไม่มี เฉลี่ยให้ทั่วถึง

ท่านพระอาจารย์ปัญญาฯ สนทนาธรรมกับพระภิกษุชาวต่างชาติ

อย่างทั่วประเทศไทยนี้ พระทุกภาคมาอยู่นี้ เต็มไปหมด ภาคไหนมาหมดมาอยู่ที่นี่ เปิดโล่ง ไว้หมด ว่าลูกศิษย์ตถาคตแล้วเท่านั้นพอ หลักธรรมวินัยเป็นอันเดียวกันอยู่ด้วยกันได้ ถ้ามีที่อยู่ ทีนี้พระฝรั่งเราได้กันไว้บ้างเผื่อพระไทยเราได้มาอาศัยอยู่ที่นี่ เพราะฉะนั้นเราจึงได้รับทีละสี่หรือห้าองค์เป็นอย่างมาก เดี๋ยวนี้มันถึงเก้าองค์สิบองค์แล้วจะว่าไง ไหลเข้ามาๆ พระฝรั่งเลยมาก แต่ท่านเหล่านี้มาอยู่ท่านมีความสัตย์ความจริงดีอยู่ องค์ไหนที่มาอยู่นี้เรายังไม่ได้ตำหนินะว่าองค์นั้นไม่ดีองค์นี้ไม่ดี...”

ท่านพระอาจารย์อินทร์ถวายเข้าจำพรรษาที่วัดป่าบ้านตาดเมื่อปี ๒๕๑๒ กล่าวถึงคำสอนขององค์หลวงตาในระยะนั้นที่แสดงถึงความเมตตาต่อพระชาวต่างประเทศ ดังนี้

“...พระทั้งหมดมี ๑๖ องค์ จำพรรษารุ่นแรก ๑๖ องค์ เท่านั้น ถือว่าน้อยมาก ท่านไม่รับใครอีกต่างหาก แล้วก็มีพระฝรั่งอีก ๕-๖ องค์อีกต่างหาก พระฝรั่งมี**ท่านปัญญา ท่านเชอรี่ ท่านฟิลลิป ท่านดิ๊ค ท่านเอียน ท่านแพท** .. ท่านก็บอกว่าพระไทยอย่าไปทะเลาะกับพระฝรั่งนะ เพราะเขาข้ามน้ำข้ามทะเลมา นิสัยกิริยามารยาทก็แตกต่างกัน จะให้เหมือนพระไทยเป็นไปไม่ได้ เราเป็นพระไทยก็ต้องยืดหยุ่น .. มาทำได้ขนาดนี้ก็นับว่าดีแล้ว เขาไม่มีพื้นเพมาแบบพวกเรามาก่อน อาหารการบริโภคการอยู่มันต่างกัน กิริยา มรรยาท วัฒนธรรม มันก็ต่างกัน ถึงเขาได้ขนาดนี้ก็เอา มันก็พอแล้วละ หลวงตาท่านก็สอนพวกพระไทย...”

แม้พระชาวต่างประเทศจะทราบดีและเห็นถึงความเมตตาขององค์หลวงตาเป็นกรณีพิเศษ แต่กระนั้นก็ยังรู้สึกเคารพและเกรงกลัวองค์ท่านอยู่มากทีเดียว องค์หลวงตาเล่าเรื่องนี้แบบขบขันว่า

“...แต่ก่อนเราคล่องแคล่วว่องไว พระเณรมองไม่ทันละมองเรา เพราะฉะนั้นจึงกลัวมาก วันนั้นพอดีฝนตกใหม่กำลังลื่น ทีนี้พระชาวออสเตรเลีย ชอบตลก ตอนนั้นยังเป็นผ้าขาวอยู่ กำลังเดินตามท่านปัญญามา พอถึงตรงนั้นก็ลื่นจะล้ม ทีนี้พอมองเห็นเราเข้าก็ว่า *‘อันตราย’* ขบขันดีนะ ทีแรกเดินไปนี้พอลื่นจะล้ม พอมองไปเห็นเราอันตราย อย่างนั้นละออสเตรเลียชอบตลก

ท่านอะไร ท่านมีนิสัยตลก องค์นั้นอยู่ออสเตรเลีย คนออสเตรเลียมักตลกนะ พอเราเดินมานั้น ฝรั่งคู่กันล่ะ ท่านปัญญาเดินนำหน้า ท่านอันนี้ล่ะ เรียกอะไรลืมแล้ว เป็นคนออสเตรเลียเดินมานั้นลื่น .. พอมองไปเห็นเราก็ว่า *“อันตราย”* ผีบ้าเอ้ย เดินไปด้วยกันละกับท่านปัญญา ท่านองค์นี้ละท่านองค์ออสเตรเลียตลกดีนะ พอไปมันลื่น .. พอมองไปเห็นเรา *“อันตราย”* แก้อันตรายนะ ยิ่งขบขัน พระออสเตรเลียนิสัยตลก พอมองเห็นเราพลิกใหม่เลยว่า *“อันตราย”* ขบขันดี...”

พระพุทธศาสนาเลิศ เข้ากับฝรั่งฉลาด

องค์หลวงตากล่าวถึงความคิดเห็นของท่านพระอาจารย์ปัญญาเกี่ยวกับความรู้ทางโลกกับความรู้ทางธรรมของชาวตะวันตก ดังนี้

“...ฝรั่งก็มาวัด มากับคนไทยเรา ท่านปัญญาชาวอังกฤษท่านพูดเป็นธรรม เรา

จำไม่ลืม ท่านปัญญาพูดเป็นธรรมดี เราไม่ลืมนะ ท่านพูดถึงเรื่องว่า

'พวกฝรั่งนี้ถ้าทางโลกแล้วยอมรับว่าเขาฉลาด แต่ทางธรรมนี้ฝรั่งโง่มาก พุทธศาสนานี้เด่นมานานแสนนาน ไม่มีพวกฉลาดเหล่านี้จะยึดศาสนานี้ได้เป็นสมบัติอันล้นค่าของตนบ้างเลย ยึดแต่ศาสนานั้นศาสนานี้ลุ่มๆ ดอนๆ หาสาระไม่ได้ พุทธศาสนาที่เลิศเลอสุดยอดน่าจะเข้ากันได้กับฝรั่งที่ฉลาด แต่กลับเข้าไม่ได้ ถ้าเรื่องศาสนาแล้วโง่มาก อันนี้มันก็เป็นกรรมของสัตว์ ใครจะอยู่ที่ไหนก็ตามมันเป็นกรรมของสัตว์อยู่ภายในใจ ใครมีนิสัยใจคอเกี่ยวข้องกับธรรมที่ไหนมันก็ติดก็พันกันเอง ผู้ไม่มีนิสัยทางนี้ ของโง่ก็เอาไปกินหมด'

แน่ะฟังซิ ท่านพูดอย่างนั้นเลย ท่านพูดเท่านี้ละ เราก็ไม่ลืม ..."

ข้อเด่นอีกเรื่องหนึ่งของชาวตะวันตกที่องค์หลวงตารู้สึกชื่นชมก็คือความเมตตาต่อสัตว์ ดังนี้

"เสือเมืองกาญจน์ (วัดป่าหลวงตาบัวฯ) มันได้อาหาร มันมีวาสนานะสัตว์พวกนี้ มีวาสนาเหมือนกัน มีพวกไหนมาช่วยหลายแห่งนะ (ฝรั่งเป็นมูลนิธิเขามาช่วย) เออ ฟังว่าพวกฝรั่งด้วยพวกไหนด้วย พวกนี้รักสัตว์นะพวกฝรั่งคำว่า "รัก" นี่หมายถึงว่าเด่น พวกฝรั่งไปที่ไหนรู้สึกเด่นกับสัตว์ นี่เขาก็มาช่วยวัดเมืองกาญจน์ เราจึงหยุด ไปคราวที่แล้วนู้น ไม่ใช่คราวนี้นะ ไปดูเฉยๆ เป็นความจริงแค่ไหน ไปซักถามดู เห็นว่าสมบูรณ์ ว่างั้น เราก็เลยเลิกตั้งแต่นั้นมาไม่ให้เลย"

สำหรับพระฝรั่งที่มาศึกษาอยู่ที่วัดป่า-บ้านตาดนั้น องค์หลวงตากล่าวชมในความเฉลียวฉลาดของท่านแล้วโยงไปหลักธรรมที่ให้ความร่มเย็นแก่โลกว่า

"...ถ้าพูดถึงเรื่องความเฉลียวฉลาดวิชาทางโลกนี้ องค์นี้เก่งทางนั้น องค์นั้นเก่งทางนั้น เก่งไปคนละทิศละทางมาอยู่นี้ เวลามาอยู่นี้แล้วเหมือนตุ๊กตานะ เหมือนไม่มีความรู้วิชาอะไรเลย เวลาจำเป็นให้ท่านช่วยอะไรอย่างนี้ โอ๋ย เรียบๆ เลย ท่านเก่งทุกด้านทุกทาง วิศวปรมาณูก็มีอยู่นี้ ของเล่นเมื่อไรองค์นี้เก่งทางนี้ องค์นั้นเก่งทางนั้นๆ ท่านปฏิบัติหน้าที่ดี เวลามาบวชเป็นพระจึงไม่ได้ต้องดินะ เราจะรับมาก ก็รับไม่ได้พระฝรั่งก็ดี เราจึงพูด ตะกี้ก็พูด

เราอยากให้ฝรั่งนี้บวชมากๆ หน่อย พวกนี้มันตัวเก่งมันรังแกคนทั้งโลก ไปที่ไหนก่อความเดือดร้อน มีตัวนี้ตัวสำคัญ ถ้าได้มาบวชรู้จักศีลจักธรรมแล้ว มันจะมีเมตตาให้ความร่มเย็นแก่ผู้น้อย เราว่างั้นนะ เดี๋ยวนี้มันใหญ่เท่าไรมันยิ่งกินใหญ่พุงใหญ่มันไม่มีธรรม เอาพุงเป็นธรรม โอ๋ย กินไม่ถอย พอกินจะเต็มแล้วมันก็ถ่ายออกเสียแล้วกินใหม่เรื่อยอย่างนั้นนะ..."

องค์หลวงตากล่าวชมข้อวัตรปฏิบัติของพระวัดป่าบ้านตาดว่ามีความเสมอต้นเสมอปลายดีมาตลอด และที่กล่าวชมเป็นพิเศษก็คือพระฝรั่งชาวต่างประเทศ องค์หลวงตาชื่นชมในข้อวัตรปฏิบัติและความมักน้อยของท่าน ดังนี้

"...ผู้ที่เด่นๆ ก็คือพระฝรั่ง มีองค์หรือสององค์นี้เด่นมากเป็นพิเศษ ทำข้อวัตรปฏิบัติปัดกวาดเช็ดถูหาเก็บใบม้งใบไม้อะไร มีพระชื่อว่าอะไรนะองค์หนึ่ง (ครูบาซอ) เออ นั่นแหละองค์นี้เก่งมากทำข้อวัตรปฏิบัติ เราก็อดไม่ได้ เราเดินผ่านไป เห็นท่านกำลังทำข้อวัตรปฏิบัติหาเก็บใบไม้ คือปัดกวาดเรียบร้อยแล้วท่านยังไปตามเก็บ เช่นอยู่ในตำหนัก ท่านยังตามเก็บใบไม้ พอดีท่านทำอยู่ประตู เราเดินฉากไปก็ไปเจอกัน เห็นท่านกำลังเก็บใบไม้ *'เอ้อ อิส เวรี กู๊ด'* เราว่าแล้วก็ไปเลย (หัวเราะ)

'อิส เวรี กู๊ดๆ' แล้วเราก็ไปเลย

<< ครูบาซอ

ท่านพระอาจารย์ปัญญาฯ พูดคุยทักทายกับชาวต่างชาติที่มากราบเยี่ยมที่วัดป่าบ้านตาด

พระตั้งใจปฏิบัติอย่าไปสนใจกับอะไร การข้อวัตรสามัคคีกันการปัดกวาดเช็ดถูทุกสิ่งทุกอย่างผมได้อนุโมทนาตลอดมา ไม่เคยมีแยกมีแยะแตกร้าวสามัคคีด้วยความขี้เกียจขี้คร้านอ่อนแอไม่เอาไหน ไม่เห็น สำหรับวัดนี้พร้อมเพรียงกันดี ยิ่งพระฝรั่งองค์หนึ่งนี่เก่ง .. ไปที่ไหนท่านหาเก็บใบไม้ที่นั่นที่นี่ใส่ถุงไปเรื่อยๆ เราก็ดู

(ต้นปี ๒๕๕๐) ทำหน้าที่การงานข้อวัตรปฏิบัติพร้อมเพรียงกันก็ดีอยู่แล้ว แต่พระฝรั่งรู้สึกว่าเด่น การทำข้อวัตรปฏิบัติปัดกวาดเช็ดถูที่นั่นที่นี่ ในห้องในตำหนักที่ไหนซอกแซกซิกแซ็ก แม้ที่สุดที่ล้างถ้วยล้างจานที่พวกนี้กินแล้วมันไปทิ้งเกลื่อน มันไม่ล้าง พระฝรั่งต้องไปดูแลตลอด เราดูแล้วสะดุดใจๆ มันเป็นยังไงพวกนี้มันมาเห็นแก่กินกันเหรอ ไปทิ้งไว้นั้นไม่เห็นล้างให้ดิบให้ดีบ้าง พระฝรั่งท่านมาเที่ยวเก็บเที่ยวล้าง พระฝรั่งองค์หนุ่มๆ นั่นน่ะ เก่งมากนะองค์นี้ ..

ท่านร้อยปะร้อยชุนผ้าจีวรท่าน ที่ท่านทำอย่างนั้นไม่ใช่วัดนี้ไม่มีผ้านะ ท่านทำด้วยความพอใจของท่าน ความพอใจในการทำอย่างนี้เป็นความพอใจที่มีคุณค่ามาก เราจึงให้ท่านมายืน

‘เอ้า ยืนถ่ายภาพให้ดู จะหาไม่ได้แล้วสมัยปัจจุบัน’

ทั้งปะทั้งชุนจีวรท่าน พระฝรั่งอยู่ที่นี่ละมองไปเหมือนเสือดาว มันด่างๆ ดาวๆ ปะนั้นชุนนี้ เราซึ้งใจทันที เป็นอย่างนั้นนะ ซึ้งใจเพราะฉะนั้นจึงให้ท่านมายืนให้ถ่ายภาพ ให้พระทั้งหลายชาวพุทธเราได้ดูบ้าง นี่คติตัวอย่างอันดีงามแต่สมัยพุทธกาล ท่านดำเนินมาอย่างนี้...”

โปรดชาวอังกฤษ

เมื่อกลางปีระหว่างวันที่ ๗-๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๗ องค์หลวงตาได้รับนิมนต์ไปอธิบายธรรมและตอบปัญหาธรรมให้แก่พุทธศาสนิกชนชาวอังกฤษ ที่ธัมมปทีปวิหาร ณ แฮมพ์สเตด ลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยพระภิกษุปัญญาวัฑโฒ (Peter John Morgan) เป็นผู้ทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธไมตรีระหว่างพุทธศาสนิกชนชาวอังกฤษกับชาวไทย

ในการเดินทางไปครั้งนั้น มีผู้ร่วมไปปฏิบัติภารกิจอันสำคัญยิ่งนี้ ๕ ท่าน คือ ๑. องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ๒. พระภิกษุปีเตอร์ จอห์น ปัญญาวัฑโฒ ๓. พระภิกษุเชอรี่ อภิเจโต ๔. ศาสตราจารย์ นพ.อวย เกตุสิงห์ และ ๕. ม.ร.ว.เสริมศรี เกษมศรี

นักศึกษา ประชาชน ข้าราชการ และนักธุรกิจ ในประเทศอังกฤษ มีความสนใจในพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก ได้มีการตั้งกลุ่มพุทธศาสนิกชน ตั้งศูนย์พุทธศาสนิกชนกระจายอยู่หลายแห่ง รวมทั้งในบริเวณเมืองมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์

ตลอดเวลาที่องค์หลวงตาพำนักอยู่เพื่ออบรมสั่งสอน พุทธศาสนิกชาวไทยและชาวอังกฤษในกรุงลอนดอนต่างก็มาเข้ารับฟังธรรมจากองค์หลวงตา รวมทั้งให้การอุปัฏฐากในทุกๆ เรื่องเป็นอย่างดียิ่ง องค์หลวงตาจะอธิบายธรรมให้ฟัง หลังจากนั้นก็จะตอบปัญหาที่มีผู้ซักถามในประเด็นต่างๆ มากมาย

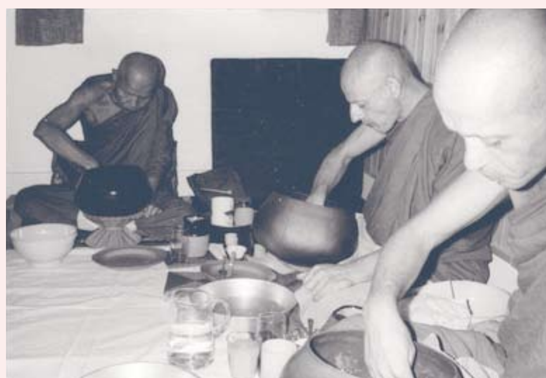

องค์หลวงตาในวัย ๖๑ ปี ณ ธัมมปทีปวิหาร กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

อากาศที่อังกฤษในยามที่องค์หลวงตาเดินทางไปนี้ แม้เป็นฤดูร้อน แต่ก็ยังจัดว่าหนาวมากสำหรับคนไทย แต่ท่านก็มิได้ลำบากยากใจแต่อย่างใด ท่านคงอยู่อย่างง่ายๆ มีการออกบิณฑบาต ฉันมื้อเดียวในบาตรตามปกติ และไม่ต้องการให้จัดอะไรเป็นพิเศษให้ท่านด้วย ทั้งในเรื่องอาหารและที่อยู่ ท่านให้เหตุผลว่า

“ท่านปัญญามาฉันอาหารคนไทยได้อย่างไรตลอดเวลา ๑๒ ปีที่อยู่กับเรา เราก็ฉันอาหารฝรั่งได้เช่นเดียวกัน”

ในช่วงที่อยู่อังกฤษ มีชาวฝรั่งสนใจปฏิบัติธรรมจำนวนมากต่างสนใจที่จะถามปัญหาธรรมะจากท่าน ฝรั่งผู้สนใจเหล่านี้มีตั้งแต่พวกที่ได้ฝึกสมาธิมานานแล้ว ผู้สนใจเริ่มฝึก ผู้ที่เคยฝึกสมาธิจากอาจารย์อื่นๆ นักศึกษามหาวิทยาลัย

องค์หลวงตา ท่านพระอาจารย์ปัญญาฯ และท่านพระอาจารย์เชอรี่ ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ระหว่างวันที่ ๗-๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๗

Farringdon Station 1974, London, UK.

เคมบริดจ์ ตลอดจนผู้เพิ่งจะเริ่มหันมาสนใจพุทธศาสนา ต่างเข้ามาสนทนาธรรมกับท่านด้วยความสนอกสนใจต่อการปฏิบัติจริงๆ

ฆราวาสทั้งชาวอังกฤษและชาวไทยที่นี่ต่างก็มาใส่บาตรกันด้วยความศรัทธาปลื้มปิติทุกวันในเวลา ๐๙.๐๐ น. และยังมีลูกศิษย์หนุ่มชาวอังกฤษ ๒ คน คนหนึ่งตอนปิดภาคเรียนของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์เคยมาบวชเณรที่วัดบวรนิเวศวิหารแล้วไปฝึกปฏิบัติที่วัดป่า-บ้านตาดอยู่กับท่านมาก่อน อีกคนเป็นนักศึกษามาฝึกปฏิบัติธรรมที่ธัมมปทีปวิหารแห่งนี้อยู่จึงพอรู้วิธีปฏิบัติต่อพระสงฆ์ แล้วคอยช่วยเหลือท่านได้อย่างเรียบร้อย คล่องแคล่วงดงามแม้คนไทยเองก็ยังชมเชย

ทางยุโรป-สหรัฐ-ออสเตรเลีย นิมนต์..แต่เข็ดแล้ว

นอกจากการแสดงธรรมโปรดชาวอังกฤษแล้วท่านยังมีโอกาสไปทัศนศึกษาดูขนบธรรมเนียมประเพณี ความเจริญทางวัตถุ ตลอดถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวอังกฤษ ดังนี้

“...ใครไม่เคยไปดูรถไฟใต้ดินอังกฤษหลวงตาไปมาหมดแล้ว รถไฟใต้ดินก็เคยไปไปนั่งเฉยๆ นะ คือไปคราวนั้นมุ่งหน้าที่จะไปดูเรื่องราวต่างๆ ที่จะนำมาเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม .. เพราะว่าเมืองนี้เป็นเมืองสำคัญ

เมืองอื่นเขานิมนต์เหมือนกันแต่ไม่ไปนะ นิมนต์ทุกเมือง สหรัฐฯ เยอรมัน เพราะลูกศิษย์มีอยู่ทุกแห่ง ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย นี่เมืองใหญ่ๆ แม้ที่สุดฮอลแลนด์ก็มานิมนต์ให้ไป แต่เราไม่ไป ไปเมืองเดียวนี่ ตั้งใจจะไปดูมันเป็นยังไง ไปอังกฤษนี้ ๒ อาทิตย์กว่า ลำบาก ฝืนนะ คือฝืนที่เขานิมนต์ก็ฝืนไป ฝืนไปแล้วก็ฝืนไปดูสิ่งนั้นสิ่งนี้

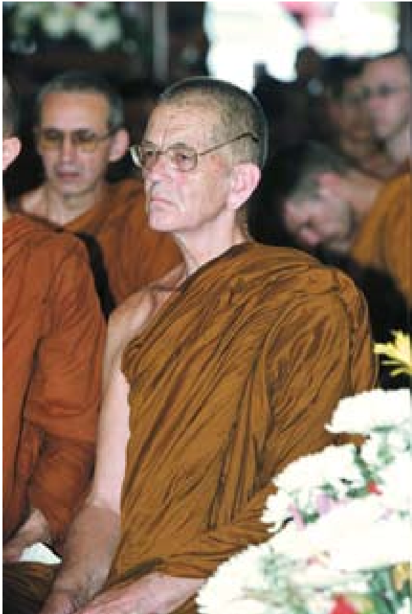
เราไม่ได้ไปแบบคึกแบบคะนอง เราไปด้วยเหตุด้วยผล ไปทัศนศึกษาจริงๆ ลำบากลำบนขนาดไหนก็ไป ไปดูจริงๆ ดูทุกอย่าง ดูความเคลื่อนไหวไปมาของผู้คน รถราอะไรๆ ดู แม้ที่สุดโรงงานใหญ่ๆ ก็ไปเข้าไปโรงงานเลย เป็นแต่เพียงว่าไม่สมควรลงก็ไม่ลง ก็คนในอังกฤษลูกศิษย์ลูกหาเขานำไปเอง ไปดูโรงงานต่างๆ มีท่านปัญญานี่องค์หนึ่งไปด้วย ไปดูซอกแซกซิกแซ็ก โรงงานใหญ่ๆ พวกโรงงานผลิตรถยนต์ โรงงานผลิตอะไรนี้ เข้าไปซอกแซกๆ ดูหมด แล้วก็ดูความเคลื่อนไหวไปมาของประชาชนรถรา

แต่ก่อนไปทีแรกไปเฉพาะตอนเย็น ตอนเช้าไม่ไป ไปเที่ยวดู พอจวนวันมาเท่าไรไปทั้งตอนเช้าตอนเย็น คือทางโน้นกลางคืนมัน ๕ ชั่วโมง กลางวันมี ๑๙ ชั่วโมง มันผิดกันขนาดนั้นนะ กลางคืนมี ๕ ชั่วโมง ตี ๓ สว่างแล้ว ๓ ทุ่ม ยังไม่มืด ไปตอนเย็น ๔ โมงเย็น ๖ โมงเย็น กลับมาถึงวัด ไปเที่ยวดูวันนี้ไปทางนี้ๆ ไม่ให้ซ้ำกัน สุดท้ายไปทั้งเช้าทั้งเย็นเลยเพื่อให้ทั่วถึงเฉพาะในลอนดอนตระเวนทั้งหมดจุดสำคัญๆ จากนั้นก็ไปอีกหลายเมือง เคมบริดจ์ อ็อกซ์ฟอร์ดก็เข้า ที่ไหนไปหมดไปเที่ยวดู จากนั้นมาก็ลงรถไฟใต้ดิน ไม่มี

ณ บ้าน Mr.Ben Wint เมืองเคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๑๗

ท่านพระอาจารย์จอร์จ (เชอรี่) อภิเจโต

งานอะไรละ ไปลงเฉยๆ ไปลงรถไฟใต้ดิน ไปไม่ไกล ก็ไปดูเฉยๆ ได้สถานีสองสถานีแล้วก็ขึ้นไป ไปดูอะไรต่ออะไร...”

เวลานั้นดูเหมือนเป็น พ.ศ.๒๕๑๗ ไปอังกฤษ ไปอยู่นั้น ๒ อาทิตย์กว่า เราตั้งใจไปดูบ้านเมืองของเขา ทัศนศึกษาเพื่อเหตุเพื่อผล ขี้เกียจขี้คร้านเท่าไรก็ต้องไปถึงเวลากำหนดไว้ เช่นตอนเย็นบ่าย ๔ โมงออก พระฝรั่งแล้วโชเฟอร์ก็เป็นคนอังกฤษ ไปดูซอกแซกซิกแซ็ก คือไปหาดูที่สำคัญๆ ไปดูหมด แม้ที่สุดโรงงานใหญ่ๆ เขาก็เข้า แต่ไม่ลงนะ เข้าไปดู

โชเฟอร์เขาเป็นลูกศิษย์ โชเฟอร์ขับรถเขาเคยมาที่นี่ เขาเคารพมากอยู่ เรื่องรถทางอังกฤษก็ไม่อด สถานทูตไทยและลูกศิษย์ในอังกฤษก็มีเยอะ รถมารอตลอด เราอยากไปคันไหนได้ทั้งนั้น แต่เราจะไปตามเวลาของเรา มาแล้วก็ถามที่ไหนบ้างๆ ไปดู คือไปดูเป็นทัศนคติ ทัศนศึกษาแล้วก็เป็นทัศนคติ ดูซอกแซกซิกแซ็กไปหมด ยิ่งจวนจะกลับเท่าไร ค่ำ ๑๘ นาฬิกาประชุมกัน ๖ โมงเย็นประชุม เลยจากนั้นแล้วยังไปอีก ออกจากที่ประชุม เขามาฟังเต็มหมดนะ คนไทย ฝรั่งมังค่า โอ๊ย ฝรั่งนี่เพิ่มขึ้นๆ เพราะลูกศิษย์ในอังกฤษ ในกรุงลอนดอนนั้นมีมากอยู่ เขามีความเลื่อมใส แต่เขาไม่ได้มาเวลาเราไปจึงมามากมาย เพิ่มขึ้นๆ ..

ไอ้หลวงตาไปอังกฤษเที่ยวเดียวเข็ดจนกระทั่งป่านนี้ นั่งเครื่องบินจากอังกฤษมานี่ ๑๔ ชั่วโมง ตอนนั้น เราตั้งนาฬิกาไว้ตั้งแต่เริ่มนั่งปึ๊บแล้วตั้งไว้ เครื่องบินออกจนกระทั่งมาถึงเมืองไทย ๑๔ ชั่วโมงกว่า เข็ดตั้งแต่นั้นเลย เขาจะมาเอาไปไหน อังกฤษนี้มานิมนต์ทุกปี เขาจะเอาไปอังกฤษ เลยบอกชัดๆ เลยว่า

‘ไม่ไป เข็ด อย่ามานิมนต์อีกนะ’

จากนั้นเขาก็เลยไม่นิมนต์ เขาก็มาแต่ไม่นิมนต์ อังกฤษทั้งผู้หญิงผู้ชายเขามาที่นี่ มันเข็ด เจ็บเอว เที่ยวไปมันไม่เห็นทุกข์ เรียกว่าชั้นที่หนึ่งหรืออะไร นั่นแหละ เวลาเราไปไม่มีผู้มีคนชั้นหนึ่ง มีอยู่ ๒-๓ คนเขาก็อยู่มุมนู้น เราก็ฝรั่งสามหรั่งอยู่สนุกสบาย อยากหลับอยากนอนสบาย มันไม่เห็นทุกข์ล่ะซี บทเวลาขากลับมา ชั้นนั้นละแน่นหมดเลย ขยับเขยื้อนอะไรก็ไม่ได้ โอ้โห ได้นั่งนั้นมาเป็นเวลา ๑๔ ชั่วโมง จากนั้นมาเลยเข็ด คือเจ็บบั้นเอว แต่ก่อนเรามีเจ็บเอวอยู่ด้วย เอวนี้ระบมไปหมด ตั้งแต่นั้นมาเข็ด เขามานิมนต์ไป บอกไม่ไปเรา บอกเราเข็ดนั่งเรือบินนาน

อย่างสหรัฐฯ เขามาเอาอย่างเข้มข้นก็มี อย่างธรรมดาก็มี ที่เขาจะมานิมนต์เราไป เข้มข้นคือว่าจะเอาไปด้วยเลย อย่างนั้นก็มี ไม่ไปที่ไหนไกลๆ แล้วไม่ไป มันเข็ด อันนี้อยู่ประจำ ทำไมไม่เข็ด เราเข็ด...”

ฝรั่งมีเหตุผลเข้ากับ “ธรรมวินัย”

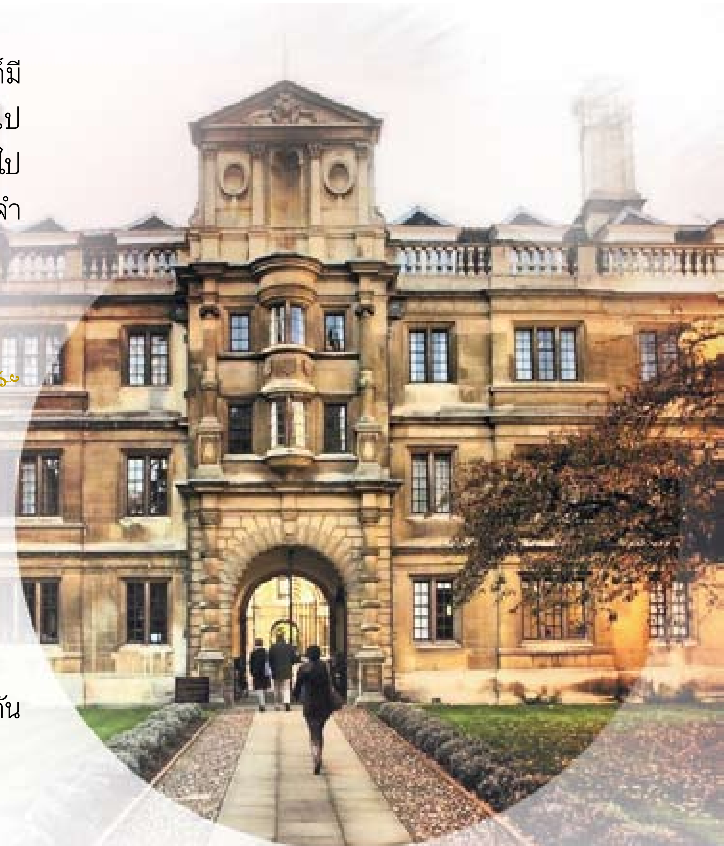
แม้องค์ท่านจะกลับมาเมืองไทยแล้ว แต่ชาวอังกฤษผู้สนใจจำนวนมากอยากนิมนต์ให้ท่านเดินทางไปแสดงธรรมอีก ท่านพูดในเรื่องนี้ว่า ท่านก็ชราภาพมากแล้ว ไม่สะดวกต่อการเดินทางเหมือนก่อน ท่านรู้สึกชื่นชมฝรั่งชาวอังกฤษว่าเขามีความสนใจใคร่รู้ในเรื่องจิตตภาวนาและพยายามปฏิบัติกันจริงๆ องค์ท่านเล่าเพิ่มเติมว่า

“...คราวที่ไปประเทศอังกฤษทีแรก ก็ไม่ค่อยมามากนะชาวอังกฤษ คนไทยก็มามาก ชาวอังกฤษก็ไม่มากนัก ไปๆ มาๆ ก็หนาเข้าๆ สุดท้ายเลยมีแต่พวกฝรั่งเต็มหมดเลย เวลามานั่งอยู่นี้ เหมือนผ้าพับไว้นะ .. ใครก็เหมือนกันหมด เราก็เสียดาย เราไม่ได้ภาษาอังกฤษ ก็ต้องผ่านล่าม

ท่านปัญญาเป็นล่าม เวลาเขาถามปัญหามา เราก็ตอบ ท่านปัญญาก็ตอบแทนเรา ไปดูแล้วน่าสงสารมาก มาทุกวัน พอ ๖ โมงเย็นเขาก็เริ่มมา เราก็พานั่งสมาธิ ๓๐ นาทีทุกวันๆ จากนั้นเราก็อบรมอีกประมาณ ๓๐ นาที

ตอนนั้นยังหนุ่มอยู่ ปี ๒๕๑๗ น่าสงสารมาก บางรายเขามาแรกๆ เขามาสังเกตการณ์ ทีนี้ไม่ได้ .. เลยมาอยู่ไม่ได้ คำว่าสังเกตการณ์เลยหายหมดเลย ไม่ได้มาอยู่ไม่ได้ อยากมาเป็นกำลัง ก็เลยสนใจทางด้านธรรมะไปเลย...

พูดความจริงพวกฝรั่งเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอังกฤษนี้ รู้สึกมีเหตุมีผลมีหลักมีเกณฑ์กับธรรมวินัยนี้เข้ากันได้เป๋งเลยทีเดียว อย่างที่เราไปอยู่นั้นไม่นานนัก โถ น่าสงสารเหมือนกันนะ

ฝรั่งร้องไห้มีเหรอ เรายังไม่เคยเห็นร้องไห้เรื่องอรรถเรื่องธรรมนะ นี่เห็นแล้วเห็นต่อหน้าต่อตา ก้มหน้าปิ๊บนี่น้ำตาร่วงๆ พอครูบาอาจารย์จะจากไป มานี่หนาแน่นขึ้นทุกวันๆ เก้าอี้นี่ไม่มีความหมายนะ นั่งแทรกกันเต็มไปได้หมด เลยไม่ถือกัน เอ้า นั่งยังไงนั่งเลยแทรกกันไปหมด .. เต็ม...

นี่ถ้าหากว่า ศาสนาพุทธเรานี้เป็นผู้มีหลักศาสนาจริงๆ ประจำใจทั้งภายนอกภายในแล้วชาวอังกฤษนี่ละ ดีไม่ดีจะเป็นเจ้าของศาสนาพุทธเราด้วยซ้ำไป เพียงไปเท่านั้นก็รู้ ศาสนาแน่นขึ้นทุกวันๆ ไม่ใช่ธรรมดา หนาแน่นขึ้นทุกวันๆ เขาพอใจในการตอบปัญหา คนหนึ่งเป็นคนถาม ... เราก็ตอบจนหายข้องใจ เขาพอใจการตอบปัญหามาก

ความเป็นมาของการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ

เนื่องมาจากการที่รัฐบาลอนุมัติให้กรมการศาสนาจัดส่งพระธรรมทูตไปประกาศพระพุทธศาสนา ณ ประเทศอังกฤษ เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๗ เป็นเหตุให้มีการสร้างวัดพระพุทธศาสนา คือวัดพุทธปทีปขึ้น ณ ประเทศนั้น และได้มีพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๐๙ ดังกล่าวมาแล้วนั้น กรมการศาสนาเห็นว่าควรจักได้มีการจัดฝึกอบรมพระธรรมทูตสำหรับไปปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศเพื่อรับโครงการจัดตั้งวัดพระพุทธศาสนาในต่างประเทศดังกล่าวแล้ว ต่อมากรมการศาสนาจึงได้ดำเนินการขออนุมัติคณะรัฐมนตรีจัดตั้งโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ ภายใต้การควบคุมดูแลของมหาเถรสมาคมขึ้น คณะรัฐมนตรีก็ได้อนุมัติในหลักการให้กรมการศาสนาดำเนินการได้เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๗

โดยให้มีคณะกรรมการอำนวยการฝึกอบรมฯ คณะหนึ่ง ประกอบด้วยกรรมการทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ มีหน้าที่จัดการฝึกอบรมพระสงฆ์เป็นพระธรรมทูต เพื่อส่งไปปฏิบัติศาสนกิจประกาศพระศาสนาในต่างประเทศ ครั้น ณ วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๐๙ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก องค์ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม จึงทรงมีพระบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ ดังสำเนาพระบัญชาดังนี้

พระบัญชา

แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ
สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก

ด้วยเลขาธิการมหาเถรสมาคมได้เสนอให้มหาเถรสมาคมทราบ ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒/๒๕๐๙ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๙ ว่าคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กรมการศาสนาดำเนินการฝึกอบรมพระธรรมทูต ซึ่งจะส่งไปประกาศพระศาสนาในต่างประเทศ ในความอุปถัมภ์ของรัฐบาล และมหาเถรสมาคมเห็นชอบที่จะแต่งตั้งพระสาสนโสภณ กรรมการมหาเถรสมาคม รับภาระเป็นประธานกรรมการนั้น

บัดนี้ พระสาสนโสภณ ได้คัดเลือกพระเถระจากคณะสงฆ์กับคฤหัสถ์ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเป็นคณะกรรมการ อำนวยการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศและกรรมการมหาเถรสมาคมได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วจึงขอประกาศนามคณะกรรมการอำนวยการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ ดังนี้

คณะกรรมการอำนวยการฝึกอบรม
กรรมการฝ่ายสงฆ์

1.	พระสาสนโสภณ (เจริญ สุวัฑฒโน)	วัดบวรนิเวศวิหาร	ประธานกรรมการ
2.	สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร)	วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
3.	พระราชชัยกวี (เงื้อม อินทปัญโญ)	วัดพระบรมธาตุไชยา	กรรมการ
4.	พระราชสิทธิมุนี (โชดก ญาณสิทธิ)	วัดมหาธาตุ	กรรมการ
5.	พระปัญญานันทมุนี (ปัน ปัญญานันโท)	วัดชลประทานรังสฤษดิ์	กรรมการ
6.	พระมหาบัว ญาณสัมปันโน	วัดป่าบ้านตาด อุดรธานี	กรรมการ
7.	เลขาธิการมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย		กรรมการ
8.	เลขาธิการสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย		กรรมการ

กรรมการฝ่ายคฤหัสถ์

1.	ดร.ดิเรก ชัยนาม	กรรมการ
2.	ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช	กรรมการ
3.	นายสัญญา ธรรมศักดิ์	กรรมการ
4.	พันเอก ปิ่น มุทุกันต์	กรรมการ
5.	นายสุชีพ ปุญญานุภาพ	กรรมการ
6.	พันโท ประสาร ทองภักดี	กรรมการและเลขานุการ

ความเจริญของชาติตะวันตก ไม่อัศจรรย์เหมือนธรรมของพระพุทธเจ้า

หลวงปู่สุวัจน์กล่าวถึงความเจริญของประเทศสหรัฐอเมริกาว่า

"...แต่สำคัญว่า จิตของเราอย่าไปหลงกับความเจริญของบ้านเมืองของเขา ถ้าไปเอาอันนั้นมานี้แล้วเสร็จ ธรรมะหายไปหมดเลยแต่จิตของคนมันไม่อัศจรรย์เลย แม้แต่เขาจะวิเศษยังไง มันไม่อัศจรรย์เลย

อัศจรรย์แต่พระพุทธเจ้า พระธรรม คือพระองค์สามารถที่จะพ้นทุกข์ (แม้มี)ความสุขจนขนาดเทวดานี่พระองค์ยังเห็นโทษ ขนาดที่นั่งฌานสงบ ที่เรานั่งสงบมีความสุขพอใจในความสุขอันนั้น แต่พระองค์ก็ยังเห็นโทษ ไม่ติด ขนาดทำลายรูป มีแต่อากาศ มีแต่วิญญาณ แต่พระองค์ก็ยังเห็นทุกข์เห็นโทษจนพ้นได้

อันนี้มันอัศจรรย์ ปัญญาเราน่ะมันไปไม่ได้นะ เราต้องอาศัยพระพุทธเจ้า เพราะ-ฉะนั้น การปฏิบัติมันต้องยึดหลักพระองค์แล้วก็เร่งทำความเพียร เพราะทำแล้วจะต้องรู้

นอกจากพระพุทธเจ้าและครูบาอาจารย์ที่เราใกล้ชิดที่เห็นปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันผมก็ยึดหลวงปู่บ้านตาด เพราะนิสัยท่าน ชอบมาก การพิจารณาพลิกแพลงอะไรต่างๆ นิสัยเราชอบหลวงปู่บ้านตาดกับหลวงปู่-ฝั้นเหมือนกันนะ .. เรื่องพลิกแพลงสติปัญญาที่ท่านแนะนำมาน่ะ ผมชอบ..."

จากหนังสือ "ตามรอยธรรม" เรื่อง "อริยมรรค อริยผล" โดย หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ หน้า ๑๐๓ ในคราวเทศน์อบรมพระ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๙ ณ วัดป่าเขาน้อย จ.บุรีรัมย์

ชาวอังกฤษก็หัวเราะเก่งเหมือนกันนะ ... หัวเราะไม่ใช่เล่นเหมือนกันนะ ... อย่าว่าฝรั่งร้องไห้ไม่เป็น ฝรั่งหัวเราะไม่เป็น ฝรั่งร้องไห้เป็นหัวเราะเป็น เห็นแล้วเราเห็น เวลาปัญหาใส่ปั๊บนี่ คือมันถูกอย่างถนัดว่างั้นเถอะ ใส่ปั๊บนี่หัวเราะเอิ๊กอ๊าก มันถูกใจ เข้าใจหรือเปล่าตอบปัญหา... มันหากมีแหละ ปัญหา ก็เหมือนกันกับเรา เพราะความเป็นอยู่ของจิตมันเหมือนกัน

ที่เรียกว่าชาตินั้นชาตินี้ มันเอาชื่อเอานามไปตามลักษณะเฉยๆ รูปร่างกลางตัวลักษณะอย่างนั้นชื่อว่าชาตินั้นๆ เฉยๆ ก็ **คน** หลักของคนหลักของกรรมมีอยู่ เสมอกันหมด อันนี้ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน คำว่า **คน** เท่านั้น ก็ครอบไปหมดแล้วหลักของกรรม กรรมดีกรรมชั่วมีเหมือนกันหมด..."

พระธรรมทูต..ด้วยธรรมภายใน

ในระยะหนึ่งเมื่อหลายสิบปีมาแล้ว มีการคัดเลือกพระธรรมทูตเพื่อออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ โดยมีพระสาสน-โสภณ (เจริญ สุวัฑฒโน)[๑] เป็นประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ และเนื่องจากวัดป่าบ้านตาดมีพระชาวต่างชาติอยู่ศึกษาอบรมด้วยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมา จึงน่าเป็นเหตุให้องค์หลวงตาได้รับนิมนต์ให้เป็นกรรมการรูปหนึ่งในการคัดเลือกพระธรรมทูตในครั้งนั้นด้วย

[๑] ต่อมาเป็นสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆ-ปริณายก

บัตรประจำตัวธรรมทูต

เลขที่ ๑๒๖

บัตรนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

พ.ศ. 2507

บัตรธรรมทูตขององค์หลวงตา

หลวงปู่ชอบ ฐานสโมและหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ณ วัดภูริทัตตวนาราม มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา "หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ท่านเป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต รูปหนึ่งที่เผยแผ่ธรรมะไปยังต่างประเทศ ท่านสร้างวัดกรรมฐานในสหรัฐอเมริกาถึง ๒ วัด คือ วัดเมตตาวนาราม ซานดิเอโก และวัดภูริทัตตวนาราม ออนทาริโอ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา"

องค์หลวงตา ท่านพระอาจารย์ปัญญาฯ และท่านพระอาจารย์เชอรี่ รอส่งเสด็จสมเด็จพระสังฆราชฯ ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๑๓

(จากซ้าย) สมเด็จพระสังฆราชฯ องค์หลวงตา และท่านพระอาจารย์ปัญญาฯ

เกี่ยวกับการนำธรรมในพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ยังต่างแดนนี้ องค์หลวงตาท่านเคยให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติที่จำเป็นของพระธรรมทูตไว้ว่า

“ต่างประเทศเขาก็มีความสนใจในพระพุทธศาสนาอยู่มาก ดูได้จากมีตำรับตำรามากมาย เขาก็สนใจร่ำเรียนกัน แต่สำหรับภาคปฏิบัตินั้นยังไม่เป็นที่แพร่หลายกว้างขวางนักเพราะยังขาดผู้มีหลักเกณฑ์ทั้งภายนอกภายในมาให้คำแนะนำสั่งสอนแก่เขา

ถ้าหากไปเป็นแบบเป็นฉบับมีหลักมีเกณฑ์ภายในภายนอกพร้อม ไปแล้วจะเป็นประโยชน์จริงๆ พูดออกไปก็มีเหตุมีผลมีอรรถมีธรรมภายในจิตใจเอาไปโชว์เขาบ้าง .. ทางด้านวัตถุเขาเจริญกว่าเราเท่าไร เอาอะไรไปโชว์ ไม่มีอะไรไปโชว์ ต้องเอาธรรมเข้าโชว์ ต้องเอาธรรมภายในออกโชว์ พระพุทธเจ้าประกาศสอนโลกด้วยธรรมภายใน”

เมื่อครั้งที่องค์หลวงตาเดินทางไปเยือนประเทศอังกฤษในปี พ.ศ.๒๕๑๗ ชาวอังกฤษก็กราบขอนิมนต์องค์หลวงตาให้เมตตาไปโปรดอีกแต่ท่านก็คงปฏิเสธ และยังขอนิมนต์ท่านพระอาจารย์ปัญญาให้อยู่ประจำที่นี่อีกด้วย องค์หลวงตาได้กล่าวถึงเรื่องนี้เช่นกันว่า

ในพิธีเปิดการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ รุ่นแรก เมื่อปี ๒๕๐๗

จากภาพ ขวามือสุดคือองค์หลวงตา

“...เขาก็ขอพระ ขอท่านปัญญาไว้ ให้อยู่ที่อังกฤษ เราก็บอก *‘เราไม่ขัดข้อง ให้พวกเขาคุยกันเองกับท่านปัญญา’*

ท่านปัญญาก็หันมาหาเรา *‘ทางชาวอังกฤษนี่เขานิมนต์ผมให้อยู่ที่นี่ ท่านอาจารย์จะว่าไง คือเวลาท่านอาจารย์กลับแล้วเขาจะนิมนต์ผมให้อยู่ที่นี่ต่อไป ท่านอาจารย์จะว่าไง’*

เราก็ตอบทันที *‘ผมไม่มีอะไรขัดข้อง ผมสอน สอนเพื่อหมู่เพื่อคณะ สอนเพื่อโลกเพื่อสงสาร ผมไม่ได้สอนเพื่อผม ผมพร้อมเสมอถ้าอะไรที่จะออกเป็นประโยชน์ได้แล้วพร้อมเสมอ ผมไม่ขัดข้อง สำหรับท่านล่ะขัดข้องหรือสะดวก’*

‘ขัดข้องอะไร’ นั่นถามมาอีก

‘ขัดข้องทั้งภายในภายนอกของการปฏิบัติธรรมของพระล่ะซี’

‘ยังไม่พร้อม ยังขัดข้อง’ สุดท้ายตอนนี้ติดเรา ว่าขัดข้อง

'เมื่อขัดข้องแล้วใครผิดใครถูกล่ะ ผมเปิดโอกาสตลอดเวลา ถ้าท่านพร้อมแล้วให้ท่านอยู่ได้ไปได้ ไม่พร้อมแล้วท่านมาถามผมหาอะไร'

พอท่านถามแบบนี้เลยดุ ทีนี้ฝรั่งก็หัวเราะล่ะซี คือท่านปัญญาพูดให้เขาฟังที่เราดุท่านปัญญา พวกอังกฤษเลยหัวเราะลั่น มีแต่ธรรมสำคัญเวลาออกสดๆ ร้อนๆ โต้ตอบกันในเวลานั้น ตกลงก็เลยไม่ได้ถามว่า *'ทำไมท่านไม่ไป'*

'ยังไม่พร้อม' ก็เลยอยู่นี้จนกระทั่งป่านนี้..."

ท่านอาจารย์ปัญญา สายเชื่อมโยงชาวต่างชาติ

ท่านพระอาจารย์ปัญญาเป็นพระชาวตะวันตกองค์แรกที่มาบวชในประเทศไทยที่มีอายุพรรษาสูงสุดเมื่อเทียบกับบรรดาพระชาวตะวันตกด้วยกัน และอยู่ใต้ร่มกาสาวพัสตร์จนตลอดสิ้นอายุขัยของท่านเมื่อวันพุธที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลา ๐๘.๓๐ น. ซึ่งองค์หลวงตาได้กล่าวยกย่องคุณงามความดีของท่านไว้ ดังนี้

"...ท่านปัญญามาอยู่ตั้งแต่ปี ๒๕๐๖ จนกระทั่งป่านนี้เป็น ๔๑ ปี ท่านทำประโยชน์ให้ท่านก็เต็มเม็ดเต็มหน่วย ทำประโยชน์ให้โลกเฉพาะอย่างยิ่งในวัดป่าบ้านตาด ท่านทำประโยชน์ให้วัดนี้มากมายก่ายกองทีเดียว นี่ละพระชาวอังกฤษ ท่านมาอยู่ที่นี่ แล้วก็เป็นกำลังให้บรรดาเมืองนอกเมืองนาที่เข้ามาได้ติดต่อกับท่าน เป็นกำลังใจจากท่านอยู่ตลอดทีเดียว ท่านให้อุบายวิธีการต่างๆ บรรดาพระที่มาจากต่างประเทศ ได้อาศัยท่านปัญญาเป็นแนวทางเดิน

สำหรับเรานั้นนานๆ จะมีทีหนึ่ง ท่านปัญญาเป็นพื้นฐานที่จะเชื่อมโยงถึงบรรดาพระเจ้าพระสงฆ์ทั้งหลายที่มาจากเมืองนอก ได้เข้ามาอาศัยท่าน เวลานี้พระต่างชาติเข้ามาอยู่ที่นี่มากมาย ก็ได้อาศัยท่านปัญญานั่นแหละ ท่านปัญญาได้ทำประโยชน์ให้วัดนี้มาก เด่นทีเดียว ท่านเก่งหมดเรื่องนาฬิกงนาฬิกา พวกเทป พวกวิทยุเหล่านี้ทำเป็นหมด อยู่ในวัดท่านแก้ให้ทั้งนั้น ท่านเก่งมากทุกอย่าง จึงว่าท่านทำประโยชน์ให้วัดมากมาย

แล้วก็ยังมีส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่ง คือเป็นสื่อทางอันดีงามสำหรับชาวเมืองนอก เขามาเขาก็มาอาศัยท่านปัญญาเป็นผู้คอยแนะนำสั่งสอนเป็นลำดับลำดามา ท่านปัญญาตายไปก็ขาดประโยชน์อันนี้ สำคัญอันหนึ่ง สำหรับทางวัดก็ไม่ค่อยมีอะไรแหละ มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยท่านเป็นบางกาลเวลา ทุกวันนี้ก็ไม่ค่อยมีอะไรแหละในวัด แต่เรื่องอุบายแนะนำสั่งสอนบรรดาพระต่างชาติที่เข้ามา จะต้องมาถึงท่านปัญญาก่อน ทุกสิ่งทุกอย่างท่านปัญญาละเอียดลออดี การแนะนำสั่งสอนก็ถูกต้อง ..

วัดสาขาองค์หลวงตาในต่างประเทศ

วัดสาขาองค์หลวงตาเริ่มต้นก่อตั้งใน ๒ มลรัฐ

คณะศิษย์ในสหรัฐอเมริกาได้เข้ากราบเรียนองค์หลวงตาแสดงความประสงค์จะสร้างวัดกรรมฐานในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นสาขาของวัดป่าบ้านตาด องค์หลวงตาได้เมตตาตอบรับพร้อมกล่าวว่า *"มีอะไรให้ปรึกษาท่านสุดใจ"* คณะศิษย์ซึ่งได้จดทะเบียนมูลนิธิวัดป่าบ้านตาด สหรัฐอเมริกา (The Baan Taad Forest Temple Charitable Organisation) ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ.๒๕๔๖ เพื่อรับบริจาคในโครงการช่วยชาติและสงเคราะห์โลก จึงเริ่มก่อสร้างวัดโดยจัดซื้อที่ดิน ๘๗.๕ ไร่ เมื่อวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๑ อยู่ทางตอนใต้ของเมืองพเวบโล มลรัฐโคโลราโด ประเทศสหรัฐอเมริกา

องค์หลวงตาได้เมตตารับเป็นองค์ประธานมูลนิธิตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา ในฐานะประธานสงฆ์ตามพระธรรมวินัยเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๑ เพื่อรองรับความเป็นวัดในต่างประเทศ โดยกล่าวกับพระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน และพระอาจารย์สมภพ อภิวัณโณ ด้วยว่า *"ประโยชน์เพื่อเรานั้นไม่มี เรารับเพื่อประโยชน์ของคนส่วนมาก"* และใช้ระเบียบข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ ตามแบบอย่างวัดป่าบ้านตาดทุกประการ ตั้งแต่บัดนั้นคณะศิษย์ฝ่ายฆราวาสจึงทำหน้าที่เป็นผู้รับสนองงานตามความเห็นชอบของคณะสงฆ์ตามพระธรรมวินัย

จากนั้นคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์องค์หลวงตาที่จำพรรษาวัดป่าบ้านตาดทั้งในอดีตและปัจจุบันซึ่งองค์หลวงตาไว้วางใจมอบภาระการงานให้ดูแล ต่างพร้อมใจกันสานต่อเจตนาขององค์หลวงตาโดยให้มูลนิธิจัดระบบและปรับโครงสร้างองค์กรใหม่ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยและกฎหมายคณะสงฆ์ไทย ทำหน้าที่เทียบเท่าวัดธรรมยุตแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา มีการปกครองดูแลรักษาสมบัติของสงฆ์โดยคณะสงฆ์ จึงมอบหมายให้ตัวแทนคณะสงฆ์ ๑๗ รูป เข้าไปดูแลการสร้างวัดในสถานที่จริง กำหนดเดินทางช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๕๔ แต่ปรากฏว่าองค์หลวงตาเกิดอาพาธตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนและมีลักษณะทรุดลงโดยลำดับ คณะสงฆ์จึงชะลอการเดินทางออกไป จนกระทั่งองค์ท่านเข้าสู่นิพพาน

ขณะเตรียมงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตา คณะสงฆ์ได้ประชุมเป็นการภายในหลายวาระมีมติยอมรับและแต่งตั้งพระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน เป็นประธานมูลนิธิวัดป่าบ้านตาดต่อจากองค์หลวงตา และได้นัดหมายผู้เกี่ยวข้องกับมูลนิธิฝ่ายฆราวาสมาประชุมพร้อมกัน ณ กุฏิองค์หลวงตา เพื่อแจ้งให้ทราบว่ามูลนิธิต้องมีกฎเกณฑ์ที่เอื้อเฟื้อต่อพระธรรมวินัยจะมีโครงสร้างเดิมมิได้อีกต่อไป อย่างไรก็ตามการประชุมใช้เวลาเพียงเล็กน้อยไม่อาจลงรายละเอียดได้เพราะมีวาระเร่งด่วนหลายเรื่อง อีกประมาณ ๒ เดือนต่อมาตัวแทนคณะสงฆ์จึงได้เดินทางไปประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อดูสถานที่จริงที่เมืองพเวบโล มลรัฐโคโลราโด มีมติเป็นเอกฉันท์ว่า *"สถานที่ตั้งวัดดังกล่าวไม่เป็นที่สัปปายะ ไม่เหมาะสมในการเผยแผ่พระศาสนาและดำรงปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ตามเจตนาของพ่อแม่ครูอาจารย์ได้"*

จากนั้นคณะสงฆ์ได้เดินทางมาพักที่วัดภูริทัตตวนาราม เมืองออนทาริโอ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งเป็นวัดกรรมฐานสาขาของหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้มีโอกาสเข้าหารือกับพระฝ่ายปกครองทั้งจากประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา มีประสบการณ์ตั้งวัดในต่างประเทศหลายแห่ง หลายท่านได้เดินทางมาดูสถานที่จริงที่เมืองพเวบโลด้วยตนเองก่อนแล้วด้วย ได้ข้อสรุปเป็นเอกฉันท์ยืนยันความเห็นครั้งก่อนว่า

"สถานที่ดังกล่าวอยู่ในเขตทะเลทราย ไม่เหมาะสมกับการตั้งวัด หากคิดจะตั้งจริงๆ ควรหาที่ใหม่ ไม่น่ารีบด่วน ควรพิจารณาให้รอบคอบ ควรหาสถานที่ที่มีคนไทยที่มีความเคารพเลื่อมใสและมีมากพอจะอุปถัมภ์ค้ำชูวัดให้ยั่งยืนต่อไปได้ยาวนาน"

สถานที่ตั้งวัดสาขาวัดป่าบ้านตาด เมืองพเวบโล ซึ่งคณะสงฆ์มีมติให้ยุติการก่อสร้าง เนื่องจากสภาพไม่เอื้อต่อการเป็นวัดและอยู่ในเขตทะเลทราย และให้ดำเนินการก่อตั้งวัดในที่แห่งใหม่ ณ 11934 Singing Hills Rd., Park, Colorado มีรูปแบบการปกครองโดยคณะสงฆ์ตามพระธรรมวินัยที่สมบูรณ์

>>

<< ท่านพระอาจารย์ปัญญาฯ และท่านพระอาจารย์ดิ๊ค สีลรตโน

วัดนี้เป็นจุดศูนย์กลางของกรรมฐานทั้งหลาย แล้วท่านปัญญาก็อยู่ในวัดนี้ด้วย เป็นพระที่ดีด้วย เป็นที่เคารพเลื่อมใส พระที่จะมาเกี่ยวข้องนี้จึงมีมากอยู่ เราแน่ใจว่าจะมีมากอยู่ แล้วพระต่างชาติก็เหมือนกัน ทาง**สายอาจารย์ชา** ต่างชาติมีเยอะ ท่านก็เกี่ยวโยงกัน ท่านก็จะมา จากนั้นก็กำหนดตามนั้นแหละ ..

ก่อนที่จะไปกรุงเทพฯ เราก็ไปหาท่านปัญญาแล้ว ข้างล่างใต้ถุนนั่น เราเข้าไป ไม่มีใครเข้าไปแหละ พระเณรรู้ดี พอเห็นเราเข้าไป พวกพระพวกใครออกหมด เหลือแต่เราเฉพาะกับท่านปัญญาสององค์เท่านั้นคุยกัน เราก็บอกว่า

'เรื่องศพเรื่องเมรุท่านไม่ต้องมาเป็นห่วง ท่านปฏิบัติมาเพื่อหัวใจท่านต่างหาก ไม่ได้ปฏิบัติมาเพื่อเหล่านี้นะ เหล่านี้ใครทำแทนได้ทั้งนั้น ส่วนจิตไม่มีใครทำแทนได้ เป็นหน้าที่ของท่านทำเอง'

บอกเท่านั้น สอนทางด้านจิตใจโดยเฉพาะๆ ท่านมีหลักเกณฑ์ดีทางด้านจิตใจ นี่ท่านก็อาการไม่ดีแล้ว ดูซิ เราก็จำเป็นจะต้องได้ลงไปกรุงเทพฯ เป็นแต่เพียงว่าสั่งเสียไว้ทุกอย่างเรียบร้อยแล้วเรื่องการจัดการเรื่องศพเรื่องเมรุของท่านหากว่าเรากลับมาไม่ทัน (ประชุมเพลิงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๗) ดูอาการของท่านรู้สึกว่าเป็นอาการที่จะไปโดยถ่ายเดียว ..

'เวลาท่านดับจิตก็สงบเงียบไป'

พระเล่าให้ฟัง นี่สมชื่อสมนามกับพระปฏิบัติดูจิตของตัวเอง ท่านปัญญาก็ดีอยู่ไม่มีที่ต้องติ เวลาจะดับก็ไปด้วยความสงบเงียบเลย พระท่านโทรมาบอกตั้งแต่เช้า พอสิ้นลมก็โทรมาเลย เราก็ทราบแล้วอย่างนี้ เราได้สั่งไว้หมดแล้วไม่มีปัญหาอะไร ให้จัดโดยสมบูรณ์ตามที่เราสั่งไว้แล้ว เวลาเรากลับไปก็เป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่เราจะพาดำเนิน

ท่านได้หลักใจจริงๆ แหละท่านปัญญาจากพุทธศาสนาไม่สงสัย ท่านสุขุมมากท่านปัญญา ไม่มีที่ต้องติ ตั้งแต่วันมาอยู่กับเราไม่เคยได้ดุเลยนะ ไม่มี เรียบ สุขุมมาตลอด ฉลาดมาตลอด พวกชาวเมืองนอกมาก็อาศัยท่านชี้แนะๆ พอท่านเสียไปก็จะเสียประโยชน์ไปทางหนึ่งเหมือนกัน อายุท่าน ๗๙ เกือบ ๘๐ นะ..."

องค์หลวงตาเล่าถึงเหตุการณ์ที่ประเทศอังกฤษในคืนวันที่ท่านพระอาจารย์ปัญญาจะจากไปว่า

"...ท่านปัญญาเสียทางนี้แล้วก็ไปกระตุกลูกศิษย์ที่เมืองอังกฤษ *'เอ๊ ท่านปัญญาเสียทางนี้ เวลาทางอังกฤษเป็นเวลาเท่าไร?'* (ตรงกับเวลาในอังกฤษ 02:30 AM)

คือทางนี้เสียตอน ๘ โมงเช้ากับเวลาทางโน้นก็ตรงกัน ไปเปิดประตูเปิดอะไรๆ โครมๆ ที่บ้าน**คุณเจน** คุณเจนนี้เป็นลูกศิษย์มาอยู่นี้กับ**คุณฟรีด้า** เจนนี้มาอยู่นาน ร่วมเดือนบางครั้งนะมาภาวนาอยู่นี้ แต่ก่อนคนไม่ค่อยมากนัก การภาวนาก็สะดวกสบาย คุณเจนกับฟรีด้ามา

คุณเจนนี่แหละที่ว่า *'ท่านปัญญาไปบอกเวลาตาย ประตูก็เปิดเอง'*

เขาเคยมาวัดนี่ อายุดูเหมือนเท่ากันกับท่านปัญญา พอทางนี้เสียตอน ๘ โมงเช้าทางโน้นก็ดูเหมือนตี ๑ แล้วแสดงในเวลาเดียวกันจนตื่นเต้น โดดไปปลุกผัวมา

'เป็นยังไงเสียงมันพิลึกพิลั่น ปึงปังๆ'

วัดสาขาองค์หลวงตาในต่างประเทศ

>>

วัดภูริทัตตวนาราม เมืองออนทาริโอ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย

ในการสร้างวัดเป็นภาระหนักโดยเฉพาะเมื่ออยู่ห่างไกลยากลำบากที่จะรักษาข้อวัตรปฏิบัติพระธุดงค์ แต่คณะสงฆ์พิจารณาเห็นความเมตตาขององค์หลวงตาต่อคณะศิษย์ในสหรัฐอเมริกา จึงคิดจะสานต่องานของพ่อแม่ครูอาจารย์ให้แล้วเสร็จสมพระเกียรติองค์หลวงตา โดยยึดหลักเกณฑ์ที่องค์หลวงตาพาดำเนินมา เมื่อเกิดปัญหาสำคัญต้องตัดสินใจว่า *"เรื่องนี้คณะสงฆ์เห็นอย่างไร เราเห็นด้วยกับคณะสงฆ์ เราเชื่อคณะสงฆ์มากกว่าฆราวาส"*

คณะสงฆ์ได้ประชุมทบทวนกรณีวัดสาขาวัดป่าบ้านตาดที่เมืองพเวบโลหลายครั้งได้ข้อสรุปว่าเห็นควรยุติการสร้างวัด ณ ที่แห่งนี้ เพื่อคุ้มครองเงินบริจาคสร้างวัดซึ่งเป็นสมบัติของสงฆ์มิให้สูญสิ้นไปมากกว่านี้ หากจะสร้างวัดตามเจตนาขององค์หลวงตาจริงๆ จังๆ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ มิใช่สร้างแต่เพียงวัตถุโดยไม่เห็นแก่คณะสงฆ์และพระธรรมวินัย สอดคล้องกับคำกล่าวขององค์หลวงตาที่กล่าวไว้แต่ต้นว่า *"ประโยชน์เพื่อเรานั้นไม่มี เรารับเพื่อประโยชน์ของคนส่วนมาก"*

คณะสงฆ์ได้พิจารณาเห็นควรให้ตั้งวัดในมลรัฐโคโลราโดนี้แต่เป็นพื้นที่แห่งใหม่ที่เหมาะสมไม่ห่างไกลจากชาวพุทธผู้เคารพเลื่อมใสและซาบซึ้งในข้อวัตรปฏิบัติสายกรรมฐาน เพื่อรักษาวัดนี้ให้อยู่ในความดูแลของคณะสงฆ์ โดยใช้ชื่ออันเป็นมงคลตามที่องค์หลวงตาได้เคยเมตตาตั้งไว้ด้วยองค์ท่านเองในการสร้างวัดสาขาเมื่อหลายสิบปีก่อนว่า "วัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน โคโลราโด" และยังมีมติให้จดทะเบียนองค์กรการกุศลไม่แสวงหากำไรที่เมืองลอสแองเจลิส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ใช้ชื่อว่า Luangta Forest Temple of America และ Colorado Forest Monastery of Luangta Maha Boowa Nyanasampanno มีโครงสร้างและระเบียบองค์กรตามหลักพระธรรมวินัย มีเว็บไซต์ชื่อ www.Luangta.us และขออาราธนานิมนต์พระอาจารย์ณรงค์ อาจาโร อยู่จำพรรษาที่สหรัฐอเมริกา เพื่อรักษาการเป็นเจ้าอาวาสเป็นองค์แรก

วัดสาขาวัดป่าบ้านตาดที่มลรัฐเวอร์จิเนีย

จากนั้นวัดป่าบ้านตาดโดยพระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน ในฐานะประธานมูลนิธิวัดป่าบ้านตาด สหรัฐอเมริกา ได้ออกประกาศให้มูลนิธิวัดป่าบ้านตาด สหรัฐอเมริกา (The Baan Taad Forest Temple Charitable Organisation) ยุติการรับบริจาคเพื่อการสร้างวัดที่เมืองพเวบโล มลรัฐโคโลราโด อีกต่อไป เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและรักษาเงินบริจาคอันเป็นสมบัติของสงฆ์ไม่ให้เสียหายไปมากกว่านี้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ พระอาจารย์สุดใจ ในนามวัดป่าบ้านตาด ได้ลาออกจากทุกตำแหน่งในมูลนิธิฯ เป็นผลให้วัดป่าบ้านตาดไม่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิวัดป่าบ้านตาด สหรัฐอเมริกาอีกต่อไป

วัดสาขาวัดป่าบ้านตาดอีกแห่งหนึ่งที่ควรกล่าวถึงแม้ไม่มีโอกาสถวายรายงานต่อองค์หลวงตา ตั้งอยู่ที่มลรัฐเวอร์จิเนีย ซึ่งพระอาจารย์ดิ๊ค สีลรตโน ชาวอเมริกัน อดีตพระอุปัฏฐากผู้ใกล้ชิดองค์หลวงตานับสิบปี เป็นผู้เดินทางมาสำรวจที่ดินแห่งนี้ด้วยตนเอง ที่นี่มีความสงบสงัดร่มรื่นและกว้างขวางเหมาะสมเป็นวัดป่ากรรมฐานโดยแท้ ที่สำคัญมีประชาชนบริเวณใกล้เคียงสนับสนุนอุ้มชู เดิมทีพระอาจารย์ดิ๊คได้เดินทางไปดูสถานที่ตั้งวัดที่เมืองพเวบโลมาก่อน พบว่าอยู่ในย่านทะเลทรายเป็นเขตปศุสัตว์ ท่านไม่สามารถสานต่อให้เป็นวัดกรรมฐานได้ด้วยเหตุผลว่า *"ที่นั่นไม่ใช่ที่สำหรับคนอยู่"* ทำให้ท่านต้องเสาะหาสถานที่ใหม่ซึ่งคณะสงฆ์เห็นว่าควรให้การช่วยเหลือและรับเป็นวัดสาขาอีกแห่งหนึ่งขององค์หลวงตา

ดังนั้นเมื่อวันที่ ๑๑–๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ คณะสงฆ์จึงได้นำเสนอวัดสาขาขององค์หลวงตาทั้ง ๒ แห่ง รายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการคณะสงฆ์ธรรมยุตในสหรัฐอเมริกา ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๔ ณ วัดแคโรไลนาพุทธจักรวนาราม เมืองโบลิเวีย มลรัฐนอร์ทแคโลไรนา ในที่ประชุมมีวัดธรรมยุตในสหรัฐอเมริกาจำนวน ๕๒ วัด ทั้งนี้เพื่อให้คณะสงฆ์ในสหรัฐอเมริกาและฝ่ายปกครองได้รับทราบถึงเจตนารมณ์ของการก่อตั้ง ปัญหาอุปสรรค และความคืบหน้าในการก่อตั้ง ซึ่งคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์องค์หลวงตาจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการก่อตั้งวัดธรรมยุตในสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการต่อไป

www.Luangta.us

ดูว่าประตูเปิดอะไรเปิดไปหมดใช่ไหมล่ะ นี่ละท่านปัญญาท่านไปเตือนลูกศิษย์ท่าน เวลาก็ตรงกันนะ ทางนี้ตอนเช้าประมาณ ๘ โมง ทางโน้นก็ตี ๑ มันไม่ใช่เสียงธรรมดา ฟังว่า เสียงโครมครามๆ ดึกๆ ตี ๑ นั่นน่ะเวลาคนนอน เสียงโครมครามๆ มันอะไร โดดไปปลุกสามีมา เสียงอะไรๆ พอออกมาดูแล้ว ปรากฏว่าประตูก็เปิดอะไรก็เปิดไปหมด

'เอ๊ มันเป็นยังไงอย่างนี้' ว่างั้นนะ

แล้วไม่นานก็ทราบว่าท่านปัญญาเสียเวลาเท่านั้น ก็ตรงเป๋งกับเวลาทางโน้น ท่านไปเยี่ยมลูกศิษย์ท่าน เสียงโครมครามๆ อันนี้พูดถึงเรื่องท่านปัญญา...”

ท่านพระอาจารย์ปัญญาเป็นหัวหน้าผู้ออกแบบเมรุเผาองค์หลวงตาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เนื่องจากองค์หลวงตามีธาตุขันธ์ทรุดโทรมลงไปมากถึงกับต้องสั่งให้ทำเมรุไว้ แต่ต่อมาเมื่อฉันยาสมุนไพรจีนแล้ว อาการของท่านก็ฟื้นคืนดีขึ้นเป็นลำดับจนกระทั่งหายขาด ครั้นต่อมาในวาระสุดท้ายของท่านพระอาจารย์ปัญญา องค์หลวงตาจึงกำหนดให้ใช้เมรุเดียวกันนี้มาใช้ในพิธีประชุมเพลิงของท่านพระอาจารย์ปัญญาแทน

องค์หลวงตาแสดงความห่วงใยผู้สนใจใฝ่ธรรมชาวตะวันตกและกล่าวว่าจะยังพอมีผู้แนะนำในข้อปฏิบัติกรรมฐานต่อจากท่านพระอาจารย์ปัญญาอยู่บ้าง ดังนี้

“...ท่านมีหลักเกณฑ์ดีทางด้านจิตใจ **ท่านปัญญา ท่านดิ๊ค** เหล่านี้ดีทั้งนั้น ท่านปัญญาเสียไปขาดประโยชน์มากมายเกี่ยวกับพระต่างชาติ เวลาพระต่างชาติมา ท่านปัญญาเป็นจุดศูนย์กลางติดต่อเรื่องราวของอรรถของธรรมข้อวัตรปฏิบัติ ท่านปัญญาเป็นผู้ให้อุบายวิธีการต่างๆ ทีนี้เวลาท่านปัญญาเสียไปแล้วรู้สึกขาดประโยชน์อันนี้มากมาย มาจากที่ไหนก็ท่านปัญญาเป็นอันดับหนึ่งแหละ แนะนำตักเตือนสั่งสอนพวกต่างชาติ ไม่ว่าฆราวาสไม่ว่าพระนะ ท่านปัญญาเป็นผู้คอยแนะนำเสมอ

นี่ท่านปัญญาเสียไปจึงขาดประโยชน์อันนี้มากมายนะ ขาดมากเชียว รองลำดับมาสำหรับวัดนี้ก็มีท่านดิ๊ค อันนี้ก็ดีอยู่แต่รองท่านปัญญาลงมา อุบายวิธีการสั่งสอนแง่อรรถแง่ธรรมต่างๆ ท่านปัญญาฉลาด ทางด้านจิตใจก็ดีด้วยกันนั่นแหละ ท่านปัญญากับท่านดิ๊คดีด้วยกัน แต่ท่านปัญญารู้สึกว่าละเอียดลออในการแนะนำสั่งสอน

องค์หลวงตาในงานประชุมเพลิงพระอาจารย์ปัญญา

องค์ละหลายปี พระฝรั่งมาอยู่ที่นี่ ท่านดิ๊คจะ ๒๐ กว่าปีแล้วมั้ง เดี๋ยวนี้เข้าๆ ออกๆ ไปที่นั่นแล้วเข้ามา แล้วไปที่โน่นแล้วเข้ามา ให้ท่านดิ๊คมาอยู่ที่นี่ ตามปรกติท่านอยู่ในป่าในเขา เช่น นาแห้ว ท่านชอบอยู่ในป่าในเขา เราเห็นว่าพระฝรั่งเข้ามามากมาอยู่ที่นี่ เมื่อท่านปัญญาจากไปแล้วใครจะให้คำแนะนำสั่งสอน ก็เลยให้ท่านดิ๊คมาอยู่ คอยแนะนำสั่งสอนแบ่งเบาภาระของท่านปัญญามาโดยลำดับ ทีนี้พอท่านปัญญาจากไปก็ให้ท่านรับแทนเลย ท่านดิ๊คก็ดีทางด้านจิตใจ...”

ท่านพระอาจารย์ปัญญา ปัญญาวัฑโฒ

นามเดิม ปีเตอร์ จอห์น มอร์แกน (PETER J MORGAN)
บิดา จอห์น วอตคิน มอร์แกน (J.W. MORGAN)
มารดา ไวโอเลต แมรี่ มอร์แกน (V.M. MORGAN)
สถานที่เกิด ณ ประเทศอินเดีย ในเหมืองทองโคลาร์ รัฐไมเซอร์ (ปัจจุบันเรียกว่า การ์นาตากะ) ภาคใต้ของอินเดีย ที่อยู่ในประเทศอังกฤษ คือ ตำบลบริน อำเภอแบนเนลี กรุงลอนดอน
ชาตะ วันจันทร์ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๔๖๘ ขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีฉลู
พี่น้อง มีพี่น้องร่วมท้องมารดาเดียวกัน ๓ คน ชาย ๒ คน หญิง ๑ คน โดยท่านเป็นบุตรชายคนโต
วิทยฐานะ จบการศึกษาปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า จากฟาราเดย์เฮาส์ วิทยาลัยเทคนิค ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ
อาชีพ วิศวกรไฟฟ้า ท่านใช้ชีวิตเป็นฆราวาสอยู่ ๓๐ ปี โดยไม่มีครอบครัว
บรรพชา อายุได้ ๓๐ ปี บวชเป็นสามเณร เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๔๙๘ ณ พุทธวิหาร กรุงลอนดอน (ซึ่งรัฐบาลศรีลังกาสร้างไว้) โดยมีพระกปิลวัฑโฒภิกขุ (พระชาวศรีลังกา แต่บวชในประเทศไทย) เป็นพระอุปัชฌาย์

The Venerable Acharn Pannavaddho Thera

My father, J.W. Morgan, and my mother, V.M. Morgan both came from South Wales in the UK. My father was a mining engineer and went out to work in South India in the Kolar Gold fields in Mysore state (now called Karnataka).

I was born in this gold mining area on the 19th of October 1925 (2468) and stayed there for about seven years after which I went to the UK for education. My primary education was at a school in Malvern Wells in the English midlands. When I left this school the second world war started and I went to a secondary school in Tonbridge Kent in the South East corner of the UK. After about a year I moved from this school because of the war and went to Cheltenham in the midlands. When I left Cheltenham I went to an electrical training college in London, called Faraday House. The war ended at about the time I left Faraday House and got my degree.

After this I spent two years in India working as an Electrical Engineer on the mine and then returned to the UK and got a job as an “application engineer” in Stafford where I stayed for about five years. I then got another job working for the Canadian Standards Association in London. Then after eighteen months I was ordained as

อุปสมบท อายุ ๓๑ ปี พระอุปัชฌาย์พาเข้ามาบวชในประเทศไทย อุปสมบทในคณะมหานิกาย เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๔๙๙ โดยมี พระมงคลเทพมุณี (หลวงพ่อสด จันทสโร) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้อยู่ที่วัดปากน้ำ ๑ เดือน หลังจากนั้น จึงเดินทางกลับประเทศอังกฤษ โดยพักจำพรรษาอยู่ที่พุทธวิหาร ในกรุงลอนดอน เป็นเวลากว่า ๕ ปี ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๐๔ ท่านได้เดินทางกลับมายังประเทศไทยอีกครั้ง และพำนักอยู่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ จากนั้นท่านได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาข้อวัตรปฏิบัติในสำนักวัดป่าบ้านตาดเป็นครั้งแรก

อุปสมบทครั้งที่ ๒ เมื่อท่านอายุ ๓๙ ปี ได้อุปสมบทซ้ำในฝ่ายธรรมยุติกนิกายด้วยวิธีทัฬหีกรรม (คือทำพิธีบวชซ้ำอีกโดยมิได้ลาสิกขาบท) ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๐๘ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ต.บางลำภู อ.พระนคร กรุงเทพฯ ได้รับฉายา ภาษามคธว่า **ปัญญาวัฑโฒ** โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ องค์ปัจจุบันเป็นพระอุปัชฌาย์ พระเทพญาณกวี เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระมหาบัว ญาณสัมปันโน เป็นพระอนุสาวนาจารย์ (บวชพระพร้อมกันกับท่านพระอาจารย์เชอรี่ อภิเจโต)

มรณภาพ วันพุธที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๗ เวลา ๐๘.๓๐ น. ขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๙ ปีวอก ด้วยโรคมะเร็งที่ลำไส้ สิริรวมอายุได้ ๗๘ ปี ๑๐ เดือนพอดี นับเป็นวันได้ ๒๘,๗๙๑ วัน อุปสมบทได้ ๓๙ พรรษา

ผลงานการแปลหนังสือธรรมะ

- Khandhavimutti Samangidhamma แปลจาก ขันธะวิมุตติสะมังคีธรรม บทประพันธ์ของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ
- The Dhamma Teaching of Venerable Acariya Maha Boowa in London แปลจาก หนังสือธรรมคู่แข่งขัน ธรรมสามัคคี ท่านอาจารย์พระมหาบัวฯ ในกรุงลอนดอน หนังสือเล่มนี้เกิดจากองค์หลวงตาเดินทางไปเมตตาชาวอังกฤษ เมื่อปี 2517 และท่านได้ติดตามองค์หลวงตาไปเป็นล่าม
- Forest Dhamma แปลจาก กัณฑ์เทศน์ขององค์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน
- Patipada or The Mode of Practice of Venerable Acharn Mun แปลจาก ปฏิปทาพระธุดงค์กรรมฐานสายพระอาจารย์มั่น
- Wisdom Develops Samadhi แปลจาก กัณฑ์เทศน์ขององค์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน
- Venerable Ajaan Khao Analayo แปลจาก หนังสือประวัติหลวงปู่ขาว อนาลโย โดยท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน เป็นหนังสือเล่มสุดท้าย ที่ท่านได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ และกำชับพระให้ตรวจแก้ไขให้เสร็จก่อนที่ท่านจะเข้าโรงพยาบาลเป็นครั้งสุดท้าย

a Samanera in London.

My Samanera ordination (pabbajja) took place in the London Buddhist Vihara which was set up by the government of Sri Lanka, and it took place on the 31st of October 1955 (2498). The uppajjhaya was Bhikkhu Kapilavaddho who had been ordained in Thailand.

On the 15th of December 1955 Bhikkhu Kapilavaddho, two other Samaneras and I flew to Bangkok and went to stay in Wat Paknam. On the 27th of January 1956 (2499), three of us were ordained as Bhikkhus with Mangalarajamuni (Luang Por Soth) as the Upajjhaya.

We did not stay long in Thailand and returned to London on the 16th of July 1956 to stay in a Vihara that was set up in London by a Buddhist organisation. In due course the others all returned to lay life and I was left to look after the Vihara.

I remained in England looking after the Vihara for five years, when another Bhikkhu came and took over. Then I came out to Thailand again on the 22nd of November 1961 (2504) and went to stay in Wat Cholapratan under Acharn Pannananda. My purpose in returning to Thailand was to find and stay with a Teacher who was skilled in the ways of practising the Teaching of the Buddha. Fortunately a Thai friend took me to meet the Venerable Acariya Maha Bua who had come to Bangkok on business.

After meeting Venerable Acariya Maha Bua two or three times I asked if I may go and stay at Wat Pa Baan Taad. He accepted me and I went to stay in Wat Pa Baan Taad on the 16th of February 1963 (2506), I was re-ordained in the Dhammayuta Nikaya on the 22nd of April 1965 (2508). My upajjhaya was Somdet Phra Yanasamwara (then abbot of Wat Bovorniwet and the present Sangharaja). My Kammavacariya was Phra Thepyanakavi and my Anusasanacariya was Phra Acariya Maha Bua Yanasampanno.

I have remained in Wat Pa Baan Taad since I first came here.

Bhikkhu Pannavaddho
Wat Pa Baan Taad May 1999 (2542)

Venerable Acharn Pannavaddho passed away at Wat Pa Baan Taad at 8.30 a.m. on August 18, 2004. He died of internal cancer. He was 78 years old and had been a Buddhist monk for 39 years.

ธรรมเทศนาพระอาจารย์ปัญญา
Computer : Khandhas 5

When discussing the khandhas, I use the simile of a computer. The body is like the hard-ware, and it must be there. The 4 nama-khandhas are like the software, and the computer is useless without it. You must have the software. The citta is like the person who uses the computer. The person using the computer can make it do good things or bad things, or stupid things. He can push it about all over the place. It is similar with our Khandhas. The citta is the one which plays with them and pushes them around. It's their master. And the Khandhas are all used for the citta's sake – for developing whatever it wants. If the citta were pure, it wouldn't matter. But it's not pure. It has kilesas in it. And it is the citta with kilesas that causes all the trouble. If the kilesas were in the body instead of being in the citta, when the body dies the kilesas would all disappear – there would be none left. But the fact is, the kilesas are in the citta, which does not die. So the kilesas carry on and go to the next life. Because of that, we come back again and again.

So it is essential to understand that the kilesas are in the citta and not in the khandhas. But the khandhas take on those aspects of the kilesas which the citta makes them take on. For instance, anger. Anger starts off in the citta. This triggers a response in the khandhas. First of all, consciousness becomes aware of it, and memories associated with it begin to arise. Then the thinking process builds it up and causes the anger to increase. Then feelings arise. These feelings come from the anger inside the citta. This brings us back to the citta and the kilesas. The kilesas are the things that push us around all the time. And the whole purpose of the Buddha-Dhamma and the Buddha-Sasana is to get rid of those kilesas.

The Venerable Acharn Pannavaddho Thera

เทศนาอบรมฆราวาส

หากไม่นับการแสดงธรรมในช่วงชีวิตการเรียนและการออกธุดงคกรรมฐาน องค์หลวงตาเริ่มเกี่ยวข้องกับการเทศน์สั่งสอนประชาชนปรากฏชัดเจนตั้งแต่คราวไปจำพรรษาที่จังหวัดจันทบุรีในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ และกระจายกว้างขวางขึ้นเมื่อเริ่มตั้งวัดป่าบ้านตาดในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นต้นมา

การแสดงธรรมอบรมฆราวาสขององค์หลวงตาแบ่งเป็น ๒ ประเภท ตามสถานที่ที่แสดงธรรม คือ ๑. อบรมคณะที่มากราบเยี่ยมที่วัดป่าบ้านตาด ๒. เดินทางไปอบรมนอกสถานที่ ส่วนเนื้อหาธรรมที่แสดงนั้นท่านมีหลักเกณฑ์ว่า

“การเทศนาว่าการต้องไปตามกาลสถานที่บุคคล จะให้เสมอกันหมดไม่ได้ หากเป็นอยู่ในตัวของมัน เครื่องรับเครื่องวัดกันมันมีอยู่ในนั้น ไม่ต้องไปถามใคร รู้พอดิบพอดีตลอดเวลา”

ในระยะที่ธาตุขันธ์ของท่านยังพอเป็นพอไป ท่านเมตตารับนิมนต์ไปแสดงธรรมตามหน่วยงานต่างๆ ตามที่เขานิมนต์มา เช่น วัด หน่วยราชการ ทหาร ตำรวจ สถาบันการศึกษาต่างๆ ฯลฯ ซึ่งจะรับหรือไม่ท่านพิจารณาตามเหตุผลความจำเป็นเป็นสำคัญ ต่อเมื่อชราภาพมากเข้า ท่านจึงงดเว้นการออกไปแสดงธรรมนอกสถานที่ หากมีอยู่บ้างโดยมากเป็นงานเนื่องด้วยมรณกรรมของพระกรรมฐานครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ เช่น หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ชา หลวงปู่คำดัน หลวงปู่หล้า เป็นต้น

ต่อมาเมื่อเปิดโครงการช่วยชาติในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นไป องค์หลวงตาก็เมตตารับนิมนต์ไปแสดงธรรมนอกสถานที่ในจังหวัดต่างๆ ในสถานที่ต่างๆ อีกครั้ง แต่คราวนี้ท่านต้องลำบากตรากตรำฝืนสังขาร เดินทางไปแสดงธรรมช่วยชาติเกือบทั่วประเทศไทยตลอด

ระยะเวลานับสิบปี ซึ่งธรรมเทศนาในระยะช่วยชาตินี้จักได้แสดงในบทต่อๆ ไป เมื่อมีโครงการช่วยชาติ พระธรรมเทศนาขององค์หลวงตายิ่งกว้างขวางกระจายไปทั่วประเทศและทั่วโลกจนกระทั่งปัจจุบัน

ท่านพ่อลีกับงานฉลองสมโภชพระบรมสารีริกธาตุที่วัดป่าคลองกุ้ง พ.ศ. ๒๔๙๖ มีประชาชนมาร่วมงานจำนวนมาก

ต้อนรับคณะผู้มาเยือน

องค์หลวงตามีเมตตาต่อคณะผู้มาเยือนกลุ่มย่อยกลุ่มใหญ่จากทางใกล้ทางไกลทั้งในและนอกประเทศที่มาขอเยี่ยมพบท่านตลอดมา แต่เมื่อกำลังอ่อนลง การต้อนรับย่อมมีข้อจำกัดเพิ่มขึ้น คราวหนึ่งท่านเล่าแบบขบขันถึงคณะกลุ่มใหญ่ที่เดินทางมาจากต่างจังหวัดเพื่อจะขอเข้ากราบท่าน ดังนี้

“...ควรรับขนาดไหนๆ .. มันสมควรขนาดไหน เมื่อเพียบเต็มที่แล้วมันจะไปได้เหรอ ก็ต้องหยุดพักเครื่องน่ะซี .. มาตลอดทั้งวัน เรานั่งตลอดคนเดียว แล้วไม่ใช่วันหนึ่งวันเดียวด้วย นั่งมาตั้งเมื่อไร มันตายได้มนุษย์เรา ชีวิตหดสั้นย่นเข้ามาเรื่อยๆ .. เขาว่าไม่ต้อนรับ ไปกี่ครั้งกี่หนไม่ได้พบท่าน ว่าอย่างนั้น ถ้าเราจะตอบก็ว่า

‘เฮาก็ไม่ได้พบเจ้าคือกันแล้ว ก็เว้าจั่งซั้นจะเป็นหยังแม่นบ่ จะมาเว้าแต่เจ้าบ่พบข้อย ข้อยก็บ่ได้พบเจ้าคือกันตั๊ว มันก็เท่ากันแล้ว’

ยากอีหยังตอบคน มันสุดวิสัย ก็เคยรับอยู่แล้ว .. วันนั้นเรารับแขกทั้งวันเราจะตายจนไม่มีลมจะพูดแล้ว กำลังจะมืด พระก็มาบอกว่า คณะญาติโยมมาจากนู้นๆ เราก็เล็งดู จากโน้นจากนี้ก็ไกล ก็ทน *‘เอ้า ให้เข้ามา’* แน่นเอี้ยดกุฏิเรา .. มา เราก็เลยทำท่าละทีนี้ มันทำได้ทุกอย่าง พลิกสันก็ได้คมก็ได้ อย่างนี้ก็ได้ๆ จะว่าไง ..

พอมา เราก็ทำท่าขึงขัง ใจเราอดหัวเราะไม่ได้นะ แต่ทำท่าขึงขัง *‘แม่นหมู่เจ้า มาอีหยังกะด้อกะเดี้ยแท้ เดี๋ยวนี้ว่ะ’* .. ขู่นะ

เขาตอบว่า *‘มาชมบารมีหลวงพ่อ’*

‘บารมีรแมอีหยัง คนกำลังจะตายฮู้จักบ่ ***.. เอ้า! ไป... ลง...’***

ขู่แล้ว พอเท่านั้นละ หลั่งลงไปลิดๆ .. จั่งซั่นแล้ว บัดจะเฮ็ด เฮ็ดจั่งซั่นแล้ว โกรธก็โกรธ เคียดก็เคียดก็ตาม ทำท่าคึกคักขึ้นโลดของทำได้แม่นบ่ ตั้งแต่เขาเล่นลิเกละครเขายังทำได้ใช่ไหม ถึงบท**หัว..หัว** ถึงบท**ไห้..ไห้** บ้าทั้งนั้นละพวกนี้ จั่งซั่นแล้วก็เฮ็ดได้ ..

ระยะนี้มานี้เราเพียบเต็มที่หนักมากมาเป็นประจำๆ เมื่อวานนี้เป็นวันสุดท้ายจนรับไม่ได้ ว่างั้นเถอะ หมดกำลัง ลุกเดินจะไม่ได้ ขาก็ขัดอะไรก็ขัดไปหมด ก้นก็จะแตกจะว่าไง โถ นั่งทั้งวันๆ แขกไม่ใช่คณะหนึ่งคณะเดียว มาทั้งแผ่นดินนี่ คณะนั้นเข้าคณะนี้ออกอยู่อย่างนั้นแล้ว รับคนเดียวๆ ...”

องค์หลวงตาเริ่มเกี่ยวข้องกับประชาชนที่จังหวัดจันทบุรีเป็นแห่งแรก และมาเกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ในคราวออกมากอบกู้วิกฤตของชาติ

บุญประทายข้าวเปลือก

องค์ท่านกล่าวถึงความเป็นมาของงานบุญประทายข้าวเปลือกที่วัดป่าบ้านตาดไว้ว่า

"...แต่ก่อนเราไม่ค่อยสนใจนะ เพราะบ้านนี้เขาทำบุญประทายข้าวเปลือกมาเป็นประจำบ้านเขา เราเกิดมาเห็นอย่างนั้น ไม่มากก็น้อย เขาทำของเขาทุกปี พอทำนาเสร็จเรียบร้อยแล้วเขาทำบุญประทายข้าวเปลือก ถ้าสมมุติว่าไม่มีพระอยู่ในวัด วัดบางทีมีร้างมีอะไร เขาก็ไปหานิมนต์พระที่อื่นมาทำบุญ เสร็จเรียบร้อยแล้วเขาก็ยกข้าวถวายท่านเลย อย่างนั้นประจำ

เรามาสร้างวัดนี้เขาก็ทำ ว่าอะไรเขาก็ว่า *'เคยมาอย่างนี้ เป็นประจำมาเลย'*

ที่เขาทำนี้ พอเราเกิดมาเห็นแล้วนะ ไม่ทราบเขาทำมานานเท่าไร เป็นประจำทุกปีๆ ได้มากได้น้อยเขาก็ทำของเขาอย่างนั้น มีพระอยู่ในนั้นเขาก็ทำถวายพระในนั้น ถ้าไม่มีพระบางทีวัดร้างก็มี เขาก็ไปนิมนต์เอาวัดอื่นมา พอทำเสร็จเรียบร้อยแล้วเขาก็ยกข้าวถวายไปเลย เป็นประจำ รู้สึกจะฝังจริงๆ ฝัง นิสัยของเขาหมู่บ้านนี้ นอกนั้นเราก็ไม่ค่อยรู้เรื่องรู้ราว แต่บ้านนี้รู้ชัดๆ เพราะเราเกิดมาเห็นอย่างนั้นแล้ว ไม่ทราบว่าใครเป็นคนพาทำแต่เริ่มแรกก็ไม่รู้นะ เขาทำของเขาอยู่อย่างนั้น เรียกว่าฝังเป็นนิสัย เป็นประเพณีของบ้านนะ เขาทำอยู่อย่างนั้นเป็นประจำๆ

งานบุญประทายข้าวเปลือก วัดป่าบ้านตาด

เราจำได้ตอนที่เรามาบวชแล้วมาอยู่ที่นี่มีปีเดียวเท่านั้น ดูเหมือนปี ๒๕๐๗ เรายังจำได้นะ ที่เราบังคับเอาเลยบอกเขาว่า ***'ไม่ให้ทำ'*** ดุด้วยบังคับด้วย ห้ามเด็ดขาดเลย ยกเหตุผลให้ต่อหน้าต่อตา ปีนั้นข้าวเกือบจะไม่ได้ทำนากัน แทบจะไม่ได้ทำนา แต่เขาก็จะทำบุญข้าวเปลือก เราจึง ***'ห้ามอย่างเด็ดขาดเลย'*** มีงดปีนั้นเท่านั้น นอกนั้นเขาทำของเขา พูดเท่าไรเขาก็ไม่ฟัง เขาก็ทำ ปีนั้นเอาเด็ดขาดเลยนะ เขาจึงหยุดนะ รู้สึกเขาจะเสียดายอยู่เหมือนกันนะ เพราะบางคนพูด แต่ไม่กล้ามาพูดต่อหน้าเรา เขาพูดนอกๆ ว่า

'โอ๊ย เรื่องความมีความจนก็มีก็จนเป็นธรรมดาแหละ แต่การทำบุญให้ทานก็เป็นสิ่งที่ชาวบ้านเขาฝังลึก เขาอยากทำบุญให้ทานข้าวเปลือก'

อ้าว ทีนี้เราก็แก้ไปใหม่นะ *'ทำบุญข้าวเปลือกไม่ได้ก็ให้เอาข้าวสุกพระไปบิณฑบาตให้ใส่บาตรนั่นนะ'*

เขาก็แก้อีก *'อ๊ย อันนี้ก็เป็นอันหนึ่ง นั้นก็เป็นอย่างหนึ่ง ก็อยากทำบุญ'*

แต่พอเราพูดด้วยเหตุด้วยผล *'ข้าวก็จะไม่มี ผู้จนก็จนอยู่นี้ จะพักบ้างก็ได้นี่นา เพราะไม่ใช่เราเป็นคนใจจืดใจดำ มีลดหย่อนผ่อนผันไปตามกาลตามเวลา หรือหยุดตามเหตุการณ์'*

นี่ก็เราเป็นคนสั่งเองเราดูเอง พาลข้าวก็จะไม่ได้ปีนั้น คือฟ้าฝนไม่มี เราจำได้ว่ามีปีนั้นแหละแทบจะไม่ได้พันธุ์ข้าวนะ ฟ้าฝนไม่มี ได้ก็เล็กๆ น้อยๆ ที่ลุ่มๆ ก็พอได้บ้าง ถ้าธรรมดาแทบไม่ได้ ถ้าเป็นนาดอนนาสูงไม่ได้เลย ไม่ได้ทำ เวลาเป็นปรกติเราก็ไม่ว่า ก็ให้ทำตามเรื่องของเขา..."

หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ กล่าวถึงงานบุญนี้แรกเริ่มทีเดียวจัดที่โรงเรียนบ้านตาด ก่อนจะย้ายมาจัดที่วัด ดังนี้

*"จะเริ่มปฏิบัติกันมาตั้งแต่เมื่อใดนั้น ท่านไม่ทราบ แต่มีความเป็นมาจาก**บุญคูณลาน** ซึ่งเดิมชาวบ้านตาดจัดงานที่*

โรงเรียนบ้านตาด โดยนำข้าวเปลือกมากองรวมกัน แล้วนิมนต์องค์หลวงตาพร้อมพระไปเจริญพระพุทธมนต์และถวายภัตตาหาร ต่อมาจึงมีการจัดที่วัดป่าบ้านตาด โดยชาวบ้านนำข้าวเปลือกมารวมกันที่วัดป่าบ้านตาด ซึ่งในเบื้องต้นมีเฉพาะชาวบ้านตาดกับชาวบ้านกกสะทอนที่นำข้าวเปลือกมารวมกัน หลังจากนั้นได้มีการปฏิบัติสืบต่อกันมา"

คำว่า **ประทาย** นอกจากจะใช้เรียกชื่อการทำบุญที่มีชาวบ้านหลายๆ คนนำข้าวเปลือกมากองรวมกันแล้ว ในแถบจังหวัดอุบลราชธานีมีการใช้คำนี้ในการทำบุญก่อเจดีย์ทรายด้วย โดยจะใช้คำว่า **ตบประทาย** ซึ่งหมายถึง การที่ชาวบ้านแต่ละคนนำทรายมากองรวมกันแล้วก่อเป็นเจดีย์ทรายขึ้น จากนั้นมีการนิมนต์พระมาสวดมนต์และทำบุญอุทิศคล้ายกับทำบุญประทายข้าวเปลือก

ประทายข้าวเปลือก จึงหมายถึงกองข้าวเปลือกที่เกิดจากบุคคลหลายคนนำข้าวเปลือกมากองรวมกันเพื่อการทำบุญซึ่งเป็นประเพณีความเชื่อที่มีมาแต่นมนานแล้ว ชาวบ้านเขาทำนาได้ข้าว เขาก็จะเอาข้าวเปลือกมาทำบุญ ส่วนการทำน้ำพระพุทธมนต์ เป็นสิ่งมงคลที่ชาวบ้านได้ไปแล้วจะนำไปรดสรงทั้งคนในครอบครัว เรือกสวนไร่นา ตลอดจนสิ่งของอย่างอื่น เช่น บ้านเรือน ยุ้งข้าว เกวียน รถ เป็นต้น เพื่อให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุข

ในระยะแรกข้าวเปลือกที่นำมาบริจาคในงานบุญประทายข้าวเปลือกเป็นของหมู่บ้านตาด ต่อมาหมู่บ้านแถบนั้นก็มาร่วมด้วย และเริ่มกระจายออกกว้างมากขึ้นๆ จนไม่ถือเป็นงานบุญของหมู่บ้านหรือจังหวัดอุดรธานีอีกต่อไป องค์หลวงตาท่านจะนำข้าวเปลือกเหล่านี้ไปขายเพื่อนำเงินมาสงเคราะห์ช่วยเหลือกระจายออกเป็นประโยชน์ทั้งรายย่อยและสาธารณะตลอดมา ต่อมาเมื่อบ้านเมืองประสบวิกฤตเศรษฐกิจปลายปี พ.ศ.๒๕๔๐ องค์ท่านจึงเริ่มขอรับการบริจาคช่วยชาติแต่ก็ยังไม่กว้างขวางนัก

จนกระทั่งวันเสาร์ที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ เป็นวันทำบุญประทายข้าวเปลือกซึ่งอยู่ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ในวันนั้นประชาชนจาก

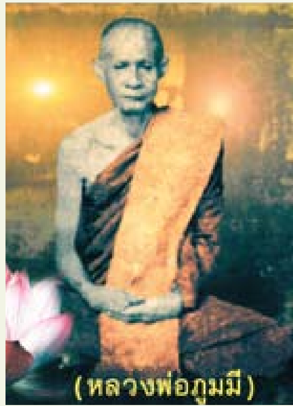
องค์หลวงตาเมตตาสวดพระปริตรและทำน้ำพระพุทธมนต์ตามประเพณีที่มีมาแต่เดิม ในงานมีกองข้าวเปลือกที่ประชาชนทั่วประเทศนำมาถวายจำนวนมาก

พระสีวลีมาแล้ว

"...พระธรรมไตรโลกาจารย์ วัดทุ่งศรีเมือง กับเราสนิทสนมกันมาก ท่านไม่มีคำว่าถือเนื้อถือตัว เข้านอกออกในได้หมด กับพระเจ้าพระสงฆ์พระเณรลูกๆ หลานๆ เข้าได้หมด ท่านไม่มีอะไรเลยเรื่องยศถาบรรดาศักดิ์ เป็นอันเดียวกันกับพระลูกพระหลานไปหมด

หลวงพ่อภูมมี ฐิตธัมโม
วัดป่าโนนนิเวศน์
อ.เมือง จ.อุดรธานี

พระธรรมไตรโลกาจารย์ (รักษ์ เรวโต)
วัดศรีเมือง อ.เมือง จ.หนองคาย

นิสัยท่านชอบพูดเล่น พอเจอเราทีไรเอากันละ ท่านนิสัยชอบเล่น พอดีมีงานเผาศพท่านอาจารย์ภูมมี ที่วัดโนนนิเวศน์ อุดรฯ ท่านกำลังฉันอยู่ เรากำลังไปถึงจะไปฉันที่นั่น ท่านเริ่มลงมือฉันแล้ว พอไปมันเป็นอะไรมาตั้งแต่ก่อนก็ไม่ทราบ ท่านพูดก่อนนี้อีกด้วย พอเห็นเราโผล่เข้าไป

'เอ้อ พระสีวลีมาแล้วๆ'

ร้องลั่นขึ้นเลย เราก็โมโหแต่พูดไม่ออก ท่านว่าพระสีวลีมาแล้วๆ งานเผาศพท่านอาจารย์ภูมมี..."

ส่งเสริมไปเลย เราไม่ได้มีอะไรเราไม่ได้เป็นเศรษฐี เรามีอะไรเราก็ทาน จะรอให้เป็นเศรษฐีแล้วค่อยทานมันตายทิ้งเปล่าๆ ไม่เห็นใครเกิดมาเป็นเศรษฐี เอาเศรษฐีมาอ้างแล้วจึงทำบุญ มันตายกันหมดนั่นแหละไม่ได้ทำบุญ เรามีเท่าไรเราก็ทำของเรา อันนี้ก็เหมือนกัน เราไม่มีสมบัติเงินทองข้าวของอย่างอื่นเรามีข้าวก็เอา ก็ไปนั้นอีก จึงได้ทำ

เห็นไหมล่ะงานนี้ (วันอาทิตย์ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑) ดูคนซิ วัดป่าบ้านตาดเนื้อที่ตั้งเกือบ ๖๐๐ ไร่ คนมาแน่นวัด เพราะอะไรคนถึงมามากมายก่ายกอง เพราะวัดนี้ทำบุญช่วยโลก ช่วยทั่วประเทศไทยเรา เพราะฉะนั้นคนจึง

ทุกสารทิศเดินทางมาร่วมงานจำนวนมาก ท่านจึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกันว่าจะนำเงินที่ได้จากการขายข้าวเปลือกในครั้งนี้ **"บริจาคช่วยชาติ"** อันเป็นการริเริ่มเปิดตัวการรับบริจาคช่วยชาติให้ลูกศิษย์ลูกหาและประชาชนได้รับรู้อย่างกว้างขวางแต่ไม่เป็นทางการเป็นครั้งแรก และถือปฏิบัติด้วยการบริจาคช่วยชาติเช่นนั้นตลอด ๗ ปีโครงการผ้าป่าช่วยชาติฯ จากนั้นก็เป็นการบริจาคสงเคราะห์โลกตลอดมา องค์ท่านกล่าวในเรื่องนี้ไว้ ดังนี้

"...ระยะนี้ข้าวเปลือกก็เป็นจริงเป็นจังเป็นเนื้อเป็นหนังจริงๆ เพื่อชาติของเรา .. มาจริงจังหนักแน่นตอนที่เราช่วยชาติ แต่ก่อนเราไม่สนใจเขาทำของเขาเอง ตอนนี้เลยเอาอันนี้เข้าเพิ่มกันเพื่อช่วยชาติของเรา .. เราก็

มามากมาย มาทั่วประเทศไทยเหมือนกัน งานทั้งหมดเรียกว่างานเพื่อโลก สงเคราะห์โลก ..

วันนี้ทำบุญข้าวเปลือกช่วยโลก ข้าวเปลือกมีมากขนาดไหนออกช่วยโลกทั้งหมด จึงเรียกว่างานเพื่อโลก งานสงเคราะห์โลก ทำเพื่อโลกทั้งนั้นแหละ งานบุญวัดป่าบ้านตาดเรานี้ก็เป็นงานบุญเพื่อช่วยโลกนะ เราทำทั่วประเทศไทยช่วยโลกทั้งนั้น .. ปัจจัยทั้งหลายที่มาเหล่านี้ออกช่วยโลกทั้งนั้นนะ สำหรับวัดนี้ไม่เอา มีเท่าไรๆ ออกสร้างนั้นสร้างนี้ โรงพยาบาลเป็นอันดับหนึ่ง โรงพยาบาลทุกภาคทั่วประเทศไทย .. ขัดข้องขาดเขินอะไรก็วิ่งเข้ามาหาเรา เราก็ช่วยเหลือตามที่เกิดที่มี .. หลวงตาพาพี่น้องทั้งหลายนำสมบัติเข้าส่วนรวมนะ หลวงตาไม่เคยแตะต้องสมบัติของส่วนรวม มีแต่ช่วยส่วนรวมตลอดมา ..

สรุปยอดข้าวเปลือกที่ผู้มีจิตศรัทธาร่วมทำบุญในงานบุญประทายข้าวประจำปี ณ วัดป่าบ้านตาด

ปี	จำนวน (กระสอบ)	จำนวนเงิน (บาท)
2549	10,923	7,951,131
2550	9,835	10,588,478
2551	12,214	11,363,285
2552	15,900	13,776,243
2553	14,925	17,551,117
2554	12,813	17,774,201

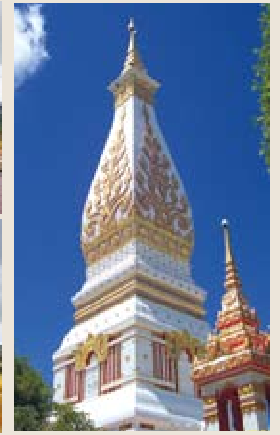

บุญประทายข้าวเปลือก

ตามอุรังคนิทานหรือตำนานพระธาตุพนมกล่าวว่า ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าได้เสด็จตามลำน้ำโขงมาที่หนองคันแทเสื้อน้ำ (เมืองเวียงจันทร์) พระบาทโพนฉันตรงข้ามอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย พระบาทเวินปลา (พระพุทธบาทท่าอุเทน) จังหวัดนครพนม ภูกำพร้า จังหวัดนครพนม พระธาตุอิงฮัง เมืองสุวรรณเขต ประเทศลาว และพระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนคร เป็นต้น หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ในปี พ.ศ.๘ พระมหากัสสปะพร้อมพระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ ได้อัญเชิญพระอุรังคธาตุของพระพุทธเจ้ามาประดิษฐานไว้ที่ภูกำพร้า และมีการสร้างสถูปหรือเจดีย์บรรจุไว้ ปัจจุบันคือพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม

พระธาตุพนม อ.ธาตุพนม จ.นครพนม

การที่ชาวอีสานได้นับถือพระพุทธศาสนามาแต่ครั้งสมัยพุทธกาลดังกล่าวแล้ว นักปราชญ์อีสานได้นำเอาหลักธรรมะคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาผสมผสานเข้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่และการดำรงชีพ จนกระทั่งมีการพัฒนาเป็นระเบียบหรือข้อวัตรสำหรับให้บุคคลในสังคมปฏิบัติ จนกลายเป็นประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดติดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน และเป็นการยากที่จะหาได้ในภาคอื่นของประเทศไทย

หลักธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้าที่กลายเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของชาวอีสานดังกล่าว ได้แก่ **ฮีตสิบสอง คลองสิบสี่**

ฮีตสิบสอง ซึ่งคำว่า **ฮีต** หมายถึง **จารีต** ที่ปฏิบัติกันในหมู่ชาวอีสาน ซึ่งเป็นจารีตของการทำบุญในรอบปี ตลอดเวลา ๑๒ เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนอ้าย คือ ธันวาคม ได้แก่

๑. เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม
๒. เดือนยี่ บุญคูณลาน
๓. เดือนสาม บุญข้าวจี่
๔. เดือนสี่ บุญพระเวส
๕. เดือนห้า บุญสงกรานต์
๖. เดือนหก บุญบั้งไฟ
๗. เดือนเจ็ด บุญซำฮะ เป็นการล้างสิ่งที่เป็นเสนียดจัญไรต่างๆ
๘. เดือนแปด บุญเข้าพรรษา
๙. เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่เปรต
๑๐. เดือนสิบ บุญข้าวสาก เป็นการทำบุญถวายสลากภัต
๑๑. เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา
๑๒. เดือนสิบสอง บุญกฐิน

คลองสิบสี่ บางทีเขียนหรือออกเสียงเป็น **คองสิบสี่** เป็นข้อปฏิบัติคู่กับฮีตสิบสอง มาจากคำสองคำ ได้แก่ คลอง คือคำว่า ครรลอง ซึ่งหมายถึง ธรรมเนียมประเพณี หรือแนวทาง และ สิบสี่ หมายถึง ข้อวัตรหรือแนวทางปฏิบัติสิบสี่ข้อ ดังนั้นคลองสิบสี่จึงหมายถึง ข้อวัตรหรือแนวทางที่บุคคลทุกระดับนับตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมือง พระสงฆ์ และคนธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติสิบสี่ข้อ

>>

>>

"คลอง" ตามความหมายของพระอริยานุวัตร บางครั้งเรียกว่า คลอง-เจ้าคลองขุน หรือ คลองท้าวคลองเพีย แต่ละข้อมีคำว่าฮีตนำหน้าด้วย (ทำให้เกิดความสับสนกับฮีตสิบสอง) แต่ละคลองจะมีสิบสี่ฮีตยกเว้น ฮีตปีคลองเดือนจะมีเพียงสิบสองฮีต ซึ่งนั่นก็คือฮีตสิบสองที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น คลองประกอบด้วย

๑. ฮีตเจ้าคลองขุน
๒. ฮีตท้าวคลองเพีย
๓. ฮีตไพร่คลองนาย
๔. ฮีตบ้านคลองเมือง
๕. ฮีตปู่คลองย่า
๖. ฮีตตาคลองยาย
๗. ฮีตพ่อคลองแม่
๘. ฮีตใภ้คลองเขย
๙. ฮีตป้าคลองลุง
๑๐. ฮีตลูกคลองหลาน
๑๑. ฮีตเถ้าคลองแก่
๑๒. ฮีตปีคลองเดือน (ฮีตสิบสอง)
๑๓. ฮีตไฮ่คลองนา
๑๔. ฮีตวัดคลองสงฆ์

เดือนยี่ หรือ เดือน ๒ บุญคูณลาน

ลาน ในที่นี้คือ ***ลานนวดข้าว*** คือ เอาข้าวที่เก็บเกี่ยวแล้วมากองให้สูงขึ้น กริยาที่ทำให้ข้าวเป็นกองสูงขึ้น เรียกว่า ***คูณ*** หลังเก็บเกี่ยวข้าวในนาแล้วก็จะอยู่ในช่วงเดือนยี่หรือเดือนสองหรือเดือนมกราคม ชาวนาก็จะทำบุญคูณลาน หรือเรียกว่า บุญเดือนยี่ ก็ได้

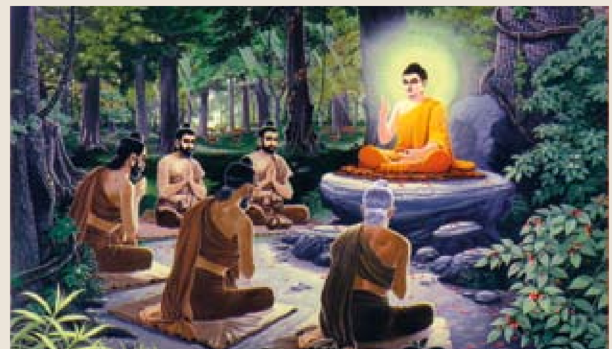
มูลเหตุที่มีการทำบุญคูณลานนั้นมีว่า ในสมัยพระกัสสปพุทธเจ้า มีชายพี่น้องสองคนทำนาร่วมกัน พอข้าวออกรวงเป็นน้ำนม น้องชายอยากทำข้าวมธุปายาสถวายพระสงฆ์ซึ่งมีพระกัสสปพุทธเจ้าเป็นประธาน และได้ชวนพี่ชาย แต่พี่ชายไม่ทำ จึงตกลงแบ่งนากัน

เมื่อน้องชายได้กรรมสิทธิ์ในที่นาแล้วก็ทำทานถึง ๓ ครั้ง คือ ตอนที่ข้าวเป็นน้ำนม ๑ ครั้ง ฟาดข้าว ๑ ครั้ง และขนข้าวขึ้นยุ้งอีก ๑ ครั้ง ในการถวายทานทุกครั้งได้ตั้งความปรารถนาเป็นพระอรหันต์ ครั้นถึงสมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโคดมก็ได้เกิดเป็นพราหมณ์ชื่อ **โกญฑัญญะ** ได้ออกบวชเป็นปฐมสาวก แล้วก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ส่วนพี่ชายถวายข้าวเพียงครั้งเดียวคือในเวลานวดข้าวเสร็จแล้ว และได้ตั้งความปรารถนาเป็นพระอรหันต์เช่นกัน และต่อมาได้เกิดเป็น**สุภัททปริพาชก** ได้บวชในศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโคดมเช่นกัน แต่ไม่มีโอกาสเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า คงเพียงได้กราบบังคมทูลถามข้อสงสัยในขณะที่พระพุทธเจ้าใกล้ปรินิพพาน เมื่อได้ฟังพระดำรัสแล้วก็สำเร็จเป็นพระอนาคามี และเป็นพระอรหันตสาวกองค์สุดท้ายในสมัยพุทธกาล จากพุทธประวัติดังกล่าวจึงเป็นที่มาของชาวอีสานในการ**ทำบุญคูณลาน**หรือ**บุญประทายข้าวเปลือก**

พิธีทำบุญคูณลาน ในตอนเย็นนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ ตอนเช้าถวายภัตตาหาร เทศนาฉลองสู่ขวัญลาน เลี้ยงอาหารแก่ผู้ไปร่วมพิธี พระสงฆ์อนุโมทนา ประพรมน้ำมนต์ เอาน้ำมนต์ไปประพรมข้าว วัว ควาย เชื่อว่าเจ้าของจะอยู่เย็นเป็นสุข ฝนจะตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีจึงขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ เชิญเจ้าแม่-โพสพไปยังยุ้งข้าว

การทำบุญคูณลานนี้ทำขึ้นเฉพาะนาใครนามัน แต่ถ้าทำส่วนรวมเรียกว่า **บุญกุ้มข้าวใหญ่** (คำว่า กุ้มข้าวใหญ่ หมายถึง กองข้าวเปลือกขนาดใหญ่) โดยคนทั้งหมู่บ้านนำข้าวเปลือกมารวมทำบุญด้วยกัน มีการนำดอกไม้ธูปเทียนมารวมกัน มารับศีลฟังธรรมถวายภัตตาหารพระสงฆ์ ที่ศาลาโรงธรรมหรือศาลากลางบ้าน สำหรับชีวิตพระขององ์หลวงตานั้นเกี่ยวข้องกับบุญคูณลานมาตั้งแต่พรรษาแรกดังที่กล่าวไว้ในบทต้นๆ ของหนังสือนี้

พระโกณฑัญญะ คือพระอรหันต์องค์แรกในสมัยพุทธกาล อดีตชาติเคยถวายข้าวที่ได้จากการทำนาถึง ๓ ครั้ง

พระสุภัททะ คือพระอรหันต์องค์สุดท้ายในสมัยพุทธกาล อดีตชาติเคยถวายข้าวที่ได้จากการทำนาเพียงครั้งเดียว พระสุภัททะเป็นพี่ชายพระโกณฑัญญะในอดีต

ในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร (ถ่ายเมื่อ ๓ มกราคม ๒๕๐๘)

บรรดาพี่น้องทั้งหลายที่หลวงตาพาทำบุญข้าวเปลือกวันนี้ก็ทำบุญเพื่อโลกของเรา .. ผู้ขัดสนจนใจมีอยู่ทุกหย่อมหญ้า ได้อันนี้ออกไปแล้วก็เฉลี่ยเผื่อแผ่ไปทั่วถึงกันหมด จึงว่าทำบุญสงเคราะห์โลก เราทำอย่างนั้นจริงๆ นี่ดูซิข้าวกองพะเนินนี่จะออกช่วยโลกทั้งนั้น ออกช่วยโลกทั้งหมด กรุณาทราบทั่วหน้ากัน วัดนี้ไม่เก็บจะเก็บอะไร ได้มาเท่าไรช่วยโลกทั้งหมด เราไปไหนก็ไปช่วยโลก อยู่ก็อยู่ช่วยโลก เราไม่เอาอะไร ไปนี้ก็ไปช่วยโลก ช่วยไปหมดทุกแห่งทุกหน .. กระจายออกไปสู่ที่ขาดแคลนกันดารที่ไหนเราออกช่วยทั้งนั้นๆ ..

สำหรับเรา เราไม่เอา กรุณาทราบไว้ตามนี้ เราพอแล้ว สมควรที่ว่าเป็นผู้นำของพี่น้องทั้งหลายออกทางด้านวัตถุ และด้านนามธรรมแนะนำสั่งสอนโลกทั่วๆ ไป ทั้งวัตถุเข้าสู่ส่วนรวมๆ...”

คุ้นเคยวัดบวรฯ วัดในกรุงเทพฯ

ในอดีตหากมีกิจธุระที่กรุงเทพมหานคร องค์หลวงตามักจะมาพำนักที่วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นประจำเนื่องจากเจ้าพระคุณสมเด็จพระ-ญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ สมัยทรงดำรงสมณศักดิ์ที่พระสาสนโสภณกับองค์-หลวงตาต่างก็นับถือกันเป็นสหธรรมิก มีความสนิทสนมและห่วงใยซึ่งกันและกันด้วยความที่มีอายุและพรรษาใกล้เคียงกัน แม้เจ้าพระคุณเองก็ทรงไปพักภาวนาที่วัดป่าบ้านตาดหลายครั้ง ครั้งละเป็นอาทิตย์ทีเดียว

ในปี พ.ศ.๒๕๐๘ ณ วัดเทวสังฆาราม อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี องค์หลวงตายังได้ไปร่วมงานศพพระชนนีของเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่พระสาสนโสภณอีกด้วย องค์หลวงตากล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับท่านเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ในอดีตว่า

“...เมืองกาญจน์นี้ก็วัดอะไรอยู่ทางด้านทิศเหนือโน้น นี่ก็สงัดเหมือนกัน ตอนนั้นไปกับสมเด็จพระสังฆราช คือท่านพักอยู่วัดเหนือ เป็นวัดเดิมของท่าน ท่านนิมนต์เราไปในงานเผาศพโยมมารดาท่านแล้วนิมนต์เราเป็นองค์แสดงธรรมด้วย เราถึงได้ไป ไปพักอยู่หลายคืนเหมือนกัน ท่านทรงเป็นเจ้าภาพมารดาของท่าน คนเคารพนับถือมาก งานจึงเป็นไปหลายวัน นั่นละตอนเรามีโอกาสไปงานของท่าน งานของเราอยู่ในป่า จึงได้สนุกเที่ยวดูป่าแถวนั้น โอ้ ภาวนาดี เราไม่ได้มาหาท่านแหละ ไปสักแต่ว่าไป ถึงเวลาแล้วก็ลงมาเท่านั้นแหละ มาเทศน์มาอะไร

มีสองครั้งสามครั้งที่เรามาเกี่ยวข้อง นอกนั้นเราไม่มา ก็เป็นภาระของท่านเอง ธุระของท่านเอง เราไม่ยุ่งท่าน ถึงได้สนุกภาวนา วัดนี้เป็นฐานหนึ่งของที่ภาวนาสะดวกสบาย เข้าไปในป่านี้สบายไปหมดเลยนะ นี่หมายถึงเมืองกาญจน์ เป็นป่าเป็นเขา ตัวเมืองจริงๆ ห่างไกลกันอยู่ นั่นละที่มันสงัดวิเวกดี ตอนที่เรามีโอกาสบ้างก็ตอนตามเสด็จสมเด็จพระสังฆราช ตอนนั้นท่านยังไม่ได้เป็นสมเด็จพระสังฆราช ..

วัดบวรฯ จะเรียกว่าวัดเราก็ถูก **กุฏิคอยท่าปราโมช**เป็นกุฏิที่สมเด็จพระสังฆราชประทับอยู่ที่นั่นแต่ก่อน ระยะหลังก็คงจะอยู่ที่นั่นละมั้ง เราไปพักวัดบวรฯ แรกๆ ก็ไปพักกุฏิท่าน ท่านนิมนต์ให้พักกุฏิท่านให้อยู่ชั้นบนเลย ท่านนิมนต์เราขึ้นชั้นบนเราไม่ขึ้น เราบอกท่านจะพักอยู่ข้างล่าง จากนั้นเลยขอท่านพักกับเจ้าคุณยนต์นี่แหละ แต่ก่อนท่านให้พักกับท่านทั้งนั้นแหละ พักกุฏิท่าน พักกุฏิหลังนี้ ท่านให้เลือกเอาตามชอบใจสองหลังนี้ ครั้นต่อมาเราก็เลยไปพักอยู่กับกุฏิเจ้าคุณยนต์ .. เวลาสำคัญๆ ท่านจะพูดกับเราโดยเฉพาะ ปรึกษาปรารภอะไรลึกลับซับซ้อนแปลกๆ ต่างๆ ท่านจะปรึกษาโดยเฉพาะๆ

โห เวลาคุยธรรมะนี้ท่านเอาจริงเอาจังมาก เฉพาะกับเราคุยกันสองต่อสอง .. เรื่องจิตตภาวนาท่านสนพระทัยทางด้านอานาปานสติ .. ท่านก็ภาวนาเต็มที่ของท่าน .. เวลาคุย

วัดเทวสังฆาราม (วัดเหนือ) อ.เมือง จ.กาญจนบุรี

วัดบวรนิเวศวิหาร ในอดีต

(จากซ้าย) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร องค์หลวงตา และสมเด็จพระญาณสังวรฯ ในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

กันโดยเฉพาะก็คุยธรรมะจิตตภาวนาล้วนๆ ท่านก็ทราบเรื่องราวทราบได้ดี ทราบจนวิถีจิต วิถีธรรม การพิจารณาอะไรๆ เพื่อจะเป็นแนวทางให้ท่านพิจารณาต่อไป ความหมายว่างั้น สอนสังฆราชต้องสอนอย่างนั้นซิ ต้องหาอุบายวิธีพูดสอนไปในตัว ท่านสนพระทัยมากการภาวนา .. เวลามีปัญหาสำคัญๆ ท่านจะปรึกษากับเรา ท่านไม่ให้ใครมายุ่ง ปรึกษาธรรมะธัมโมอะไรต่ออะไร .. ท่านทำอานาปานสติ คุยกันสนุกดีนะสองต่อสอง ..

สมเด็จสังฆราชเรา ท่านไม่ค่อยชอบพูดแหละ .. ท่านเป็นนิสัยอย่างนั้น เวลาท่านเทศน์ท่านเทศน์ตามนิสัยของท่าน คือท่านเทศน์ช้ามากนะ พูดขึ้นประโยคหนึ่งแล้วกว่าจะขึ้นอีกประโยคหนึ่งนาน เหมือนว่าคิดประโยคหน้าเสียก่อนแล้วค่อยพูด ประโยคจบเหมือนว่าคิดเสียก่อนแล้วค่อยพูด เป็นประโยคๆ ช้ามาก เวลาท่านฟังเทศน์เรา ท่านก็คงจะคิดอันหนึ่งเหมือนกันนะ ท่านไปนั่งด้วยกัน เวลาให้เราเทศน์ บางวันที่ท่านว่างท่านก็ไปด้วย แต่ให้เราเทศน์ ทีนี้เวลาเราเทศน์กับท่านเทศน์มันต่างกัน ท่านเทศน์ช้ามากเชียว แต่เราพอเริ่มแล้วมันยำเลย ท่านก็ฟัง เราเทศน์ก็เป็นเรื่องของเรา ยำเลยของท่านฟัดเสียโป้กแล้วก็ไปหาผักหาหญ้ามาแล้วเอามาวาง ค่อยโป้กแล้วไปหาเนื้อหาปลามา แล้วก็โป้กอีกทีหนึ่ง เป็นอย่างนั้น เรานี้ยำเลย มันต่างกัน

ที่สำคัญก็คือ พอเวลาเราก้าวเข้าวัดบวรฯ นี้ ภาระท่านปลดเปลื้องมาเลยเทียว เหมือนว่าท่านไว้ใจเลย มอบให้เราหมดเทศน์อบรมประชาชน พวกอุบาสกอุบาสิกาที่เขาไปฟังเทศน์ วันพระวันอะไรต่ออะไรตอนเย็น วันพระท่านทิ้งให้เราเลย ไปเทศน์อบรมกรรมฐานตอนเช้าท่านก็ทำตามพิธีของท่าน ท่านจะไปเทศน์แต่ตอนเช้าเท่านั้น ตอนเย็นเราละเป็นผู้อบรมประชาชน ท่านเปลื้องภาระการเทศน์ได้เยอะถ้าไปที่ไร ท่านมอบให้เลยนะ ท่านเทศน์มักจะเทศน์เรื่องกรรมฐาน พอดีเราไปนั้นเราเป็นกรรมฐานใหญ่ เข้าใจไหม ท่านก็โยนตูมให้

มีนิทาน คือผู้ชายคนหนึ่งเดินเข้าไปในป่า ไปจ๊ะเอ๋กันกับหมี คือธรรมดาหมีนี่มันไม่ค่อยวิ่งหนี ถ้าเจอใกล้ๆ .. จะโดดเข้ามากัดคน ทำคนให้เสียท่าเสียก่อนมันค่อยไป พอหนุ่มคนนั้นเดินไปนั้นไปจ๊ะเอ๋กับหมี หมีก็โดดมา ทางนี้ก็เข้าต้นไม้ มันก็ตะปบมา ต้นไม้อยู่ตรงกลาง คนอยู่ทางนั้นมันก็ตะปบสองขา แล้วคนนั้นก็จับได้ทั้งสองขาเลย จับหมีตัวนั้นได้ทั้งสองขา

ทีนี้พอจับหมีได้หมีก็โดดจะออก หัวคนก็ชนต้นไม้ คนจะตาย คนจับขาหมีดึง หัวหมีก็ชนต้นไม้ ชนอยู่อย่างนั้น ต้นไม้อยู่ตรงกลาง คนเจ็บหัวซิ พอหมีโดด คนจับขามันอยู่ หัวคนชนต้นไม้ เขาจับขาหมีไว้ หัวหมีก็ชนต้นไม้นั่นละ เอากันอยู่ปึงปังๆ พอดีอีกคนหนึ่งมา ทำอะไรนั่น นี่กำลังจับขาหมี มาช่วย คนนั้นเห็นจับขาหมี หัวหมีกับหัวคนชนต้นไม้ต้นเดียวกัน ทางนี้ก็ตะโกนเรียก โอ้ยทำอะไรนั่น ทางนี่กำลังจับขาหมีมาช่วยกัน คนนั้นก็ปุ๊บปั๊บจับขาหมีได้ คนนี้ก็เปิดเลย คนนั้นก็เลยชนต้นเสาอยู่กับหมีตัวนั้นแทน

เราไปวัดบวรฯก็แบบเดียวกัน คือสมเด็จพระสังฆราชท่านจับขาหมีอยู่ ซัดกันปึ้งปั้งๆ พอเห็นเราไปท่านก็ว่ามาช่วยหน่อย พอเราจับขาหมีได้ท่านเปิดหนีเลย ปล่อยขาหมีให้เรา เรากับหมีเลยซัดกันปึ้งปั้งๆ ป่านนี้ยังคงไม่หยุดละมั้ง ไปทีไรเป็นอย่างนั้นละ นั่นละนิทานย่อๆ รับกัน เข้าท่าดี มันมีในนิทานเหมือนกัน คือหมี

พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

นี่เวลาไปเจอใกล้ๆ มันไม่ได้วิ่งหนีนะ ส่วนมากมันจะวิ่งมาหาคน ตะปบหรือกัดคนเสียก่อน บางทีเจ็บมากด้วยมันถึงจะไป .. เรามาวัดบวรฯ มีแต่มาจับขาหมี ท่านปล่อยเลยให้เราเทศน์ ตั้งแต่มาพักที่นี่แล้วก็เลยไม่ได้ไป ..

.. ไปทีไรท่านก็โยนภาระให้เราละ สำคัญตรงนี้ ไปทีไรหนักนะถ้าไปวัดบวรฯ หนักมาก เทศน์อบรมประชาชน ตอนเย็นละไปเทศน์กรรมฐานที่**ตึกมหามกุฏ**หรือตึกอะไรที่รวมใหญ่นั่นละ เราไปที่นั่น เขาก็มาฟังที่นั่นฟังเทศน์ เทศน์อบรมเขาทางด้านภาวนา ..

ท่านภาระหนักมากการเทศนาว่าการ เราไปทีไรรู้สึกว่าท่านเบาลงมาก เราก็หนักมากเหมือนกัน ตั้งแต่เราสร้างวัดที่สวนแสงธรรมแล้วไม่ได้ไปอีกเลย จึงไม่ค่อยได้พบได้สนทนาปราศรัยกันกับท่าน .. แต่ก่อนรถราก็จอดได้สะดวกสบาย ทุกวันนี้แน่นหมด แม้แต่กลางวัดบวรฯ ที่เป็นสนามก็ดูว่าเป็นตึกเป็นอะไรขึ้นแล้วทุกวันนี้ หาที่จอดรถไม่ได้เลย ก็พอดีเรามีสวนแสงธรรม สถานที่จอดรถกว้างขวางเหมาะกัน ตั้งแต่นั้นมาเราเลยไม่ได้เข้าวัดบวรฯ ไม่ได้เข้าอีกเลย ไปก็บึ่งไปนู้นเลยไปสวนแสงธรรมพักที่นั่นเลย

วัดไหนก็ไม่ไปพักในกรุงเทพ ตั้งแต่สร้างสวนแสงธรรมแล้ว ไป**สวนแสงธรรม**ทีเดียวเลย แต่ก่อนเราเป็นพระหลายวัด ถ้ามีธุระเกี่ยวข้องใกล้กับวัดใดก็ไปพักวัดนั้นๆ ทำธุระวัดไหนพักหมดแหละ เพื่อนฝูงมีเยอะในกรุงเทพฯ **วัดบวรฯ วัดเทพศิรินทร์ วัดนรนาถฯ วัดบรมนิวาส วัดสัมพันธวงศ์** วัดไหนไปหมดนั่นแหละ พักวัดไหนก็พักได้เพื่อนฝูงมีเยอะ ตั้งแต่มาสร้างสวนแสงธรรมแล้วนี้จึงไม่ไปวัดไหนเลย ไปสวนแสงธรรม คนก็ไปรวมที่นั่นสะดวกสบาย เรื่องรถราจอดได้สะดวกหมด วัดบวรฯ ทุกวันนี้ไม่มีที่จอดรถนะเพราะแน่นไปหมดเลย ..

เดี๋ยวนี้ไม่รู้จักกับใครเลยวัดบวรฯ พระที่เฒ่าที่แก่ก็ล่วงไปหมดแล้วแหละ ดูมองไม่เห็นใครนะ ผู้ใหญ่ๆ ที่เป็นเพื่อนฝูงกันแต่ก่อนปรากฏว่าล่วงลับไปหมดแล้ว คงยังเหลือแต่พระหนุ่มน้อยที่ได้สมณศักดิ์สูงขึ้นไปเป็นขั้นเป็นภูมิไป ส่วนพระที่เคยเป็นเพื่อนเป็นฝูงกันแต่ก่อนดูเหมือนหมดแล้วนะ วัดบวรฯหมด พอดี

(แถวหน้าจากซ้าย) องค์หลวงตา พระอุดมญาณโมลี พระธรรมไตรโลกาจารย์ สมเด็จพระญาณสังวรฯ
(แถวหลังสวมแว่นดำ) พระเทพสารเวที (เจ้าคุณบุญยนต์)
สถานที่ : พระธาตุหลวง นครเวียงจันทร์ ประเทศลาว ปี พ.ศ. ๒๕๐๕

เราก็เลยมาอยู่ที่นี่ สุดท้ายเรียกว่าหมดจริงๆ ก็ไม่ผิด ยังเหลือแต่สมเด็จฯกับเจ้าคุณยนต์ นอกนั้นไม่มองเห็นองค์ไหนนะ ..

ตั้งแต่ท่านเป็นสมเด็จพระสังฆราชแล้ว (ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) เรายังไม่มีโอกาสจะเข้ากราบนมัสการท่านเลยจนกระทั่งป่านนี้ ท่านยังเป็นฝ่ายมา เป็นผู้ใหญ่กว่าเรามาที่นี่ ประกอบกับ**สร้างวัดสวนแสงธรรม**ก็เป็นระยะเดียวกัน แต่ก่อนเราไปพักวัดบวรฯ เป็นประจำ พอไปพักที่สวนแสงธรรมก็เลยไม่ได้เข้ามาวัดบวรฯ อีก ทีนี้วัดบวรฯ ก็เลยไม่ได้ไปอีกทีนี้นะ ไปได้ที่นู่นแล้วก็ไม่ได้มากราบนมัสการท่านเลย ..

ถ้าหากว่าพูดตามทางโลกแล้วเรียกว่าเรานี้ถือเนื้อถือตัว เย่อหยิ่งจองหอง แต่ภายในใจของเราแล้วไม่มี เราเคารพท่านตลอดมา ที่ไม่ไปก็เพราะว่า ปรกติท่านมีพระภาระมากมายอยู่แล้ว แม้เราเพียงตัวเท่าหนูงานของเราก็ไม่เคยว่าง ไหนอาจารย์มหาบัวจะมาเยี่ยมแล้วจะยุ่งใหญ่ใช่ไหมล่ะ เพราะไปหาท่าน ไม่ไปกราบเรียนท่าน ปุบปับเข้าไปเลยก็ไม่เหมาะ ก็เสียอีกทางหนึ่ง ถ้าจะกราบเรียนท่านแล้วค่อยเข้าไปก็เสียอีกทางหนึ่ง...”

เข้ากราบสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว.ชื่น นพวงศ์)

ในช่วงที่องค์หลวงตามีธุระที่กรุงเทพฯ และไปพักที่วัดบวรนิเวศวิหาร คราวหนึ่งท่านหาโอกาสเข้ากราบสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว.ชื่น นพวงศ์) ซึ่งเป็นสมเด็จพระสังฆราชในสมัยนั้น โดยปกติจะไม่มีผู้ใดเข้ากราบสมเด็จฯ แบบเดี่ยวๆ แต่ในครั้งนั้นท่านเข้าไปกราบสนทนาด้วยเพียงองค์เดียวเท่านั้น ยังความประหลาดใจแก่บรรดาพระเณรภายในวัดไม่น้อยทีเดียว ดังนี้

"...ตอนขบขันมากก็คือ เราขึ้นไปเฝ้าสมเด็จสังฆราช กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ สมเด็จสังฆราชองค์นี้ คือธรรมดาใครจะขึ้นเฝ้าท่านโหย มีคนตามหน้าตามหลังรุมเลย เป็นอย่างนั้นเป็นประจำ ก็มีพระป่าองค์เดียวนี้แหละแหวกแนว เวลาจะไปดูไม่มีคนปั๊บขึ้นเลยเชียว

โอ๊ย ท่านเมตตามากอยู่นะกับเรา ท่านคงเห็นว่าพระองค์นี้มันมาจากไหน มันกล้าหาญเหลือเกิน คงว่างั้น ใส่ปุ๊บเลยคุยกัน ท่านถามซักนั้นซักนี้ เรากราบทูลท่านเรื่อยๆ มาประมาณสัก ๑๐ นาทีเราก็ลง ท่านทรงยิ้มตลอดนะ เพราะท่านไม่เคยเห็นพระขี้ดื้ออย่างนี้ ปุ๊บขึ้นเลยนะเรา ท่านยิ้มๆ เพราะท่านไม่เคยเห็นที่ไหน ท่านมองดูเราแล้วยิ้มๆ อยู่ตลอด แต่เราเฉย คือพระองค์ไหนก็ตามที่จะเข้าเฝ้าสมเด็จพระสังฆราชนี้ต้องมีผู้นำขึ้นไปๆ ทุกๆ องค์

พอตอนเช้ามา มาเล่าให้สมเด็จสังฆราชองค์นี้ (สมเด็จพระญาณสังวรฯ) ฟัง โอ๋ย ท่านซักใหญ่เลย *'ท่านอาจารย์ไปยังไงๆ'*

'อุ๊ย จะยากอะไรกรรมฐานไป' เราว่างี้ เวลาเราตอบเราตอบอย่างนั้น กรรมฐานไม่ได้ยากนะ มันยากแต่ไม่ใช่กรรมฐาน แห่หน้าแห่หลังท่านมองดูหน้าเรา บทเวลาจะเอา เอาอย่างนั้นนะ ขึ้นหาท่านเลย ท่านทรงเมตตามากอยู่

เวลากลางคืนเงียบๆ เราก็สอบถามพระ *'สมเด็จพระสังฆราชวชิรญาณวงศ์ ท่านรับแขกเวลาเท่าไร'* ถามพระผู้ใกล้ชิดเวลาที่ท่านว่างว่างั้น ท่านบอกเวลาเท่านั้น เราก็จับเวลาเอาไว้แล้วไปองค์เดียวนะไปแบบขโมย ด้อมๆ ไปถามพระ ท่านนั่งอยู่เหมือนกับว่าอยู่บนธรรมาสน์สูงอยู่นะ

พอเห็นเราไป เราก็สังเกตพระด้วย สังเกตทุกอย่างเพราะเราไปแบบปลอมๆ แปลกๆ ไม่มีใครทำอย่างนั้นแต่เราทำ มีพระเฝ้าท่านอยู่ ๓ องค์ เราขึ้นไปองค์เดียว พอไปถึงพระก็รีบทูลท่าน *'นี่อาจารย์มหาบัว'*

ท่านยิ้มเลย เข้าใกล้ๆ เลย ท่านนั่งอยู่โน้นเรานั่งอยู่นี้ ไม่นานดูเหมือนไม่เลย ๑๐ นาที ท่านทรงยิ้มตลอดนะ อย่างหนึ่งก็คือว่าเห็นพระป่าพระเขาไป ไม่รู้จักขนบประเพณีธรรมเนียมอะไร ปุบปับขึ้น เหมือนพระป่าว่างั้นเถอะ ท่านยิ้มนะทรงยิ้มตลอดเราสังเกตดู เราเป็นพระบ้านนอกพระอยู่ในป่าในเขาขึ้นไปหาท่าน ท่านถาม *'มหาบัว เหรอ? อยู่อุดรเหรอ? เอ้อ อยู่อุดรรู้จักพระยาอุดรไหม'* *'รู้จักบ้างครับกระผม'* เราก็ว่าอย่างนั้น

'พระยาอุดรแต่ก่อนอยู่วัดบวรฯ มหาจิต จากนั้นมาแล้วก็มาเป็นผู้ว่าอยู่ที่นี่ แล้วพระยาอุดรมีลูกกี่คน' ท่านทรงรับสั่งด้วยดี ยิ้มๆ ตลอด ท่านรับสั่งถาม

'ข้าพระองค์ไม่รู้ว่าท่านมีลูกกี่คน'

แล้วก็ถามอะไรต่ออะไร เราก็ทูลท่านเฉพาะๆ จากนั้นไม่นานเราก็กลับ กราบท่านแล้วลง ทีนี้ตอนเช้าพอฉันจังหันเสร็จแล้ว ตอนนั้นท่านเป็นพระธรรมวราภรณ์ สมเด็จสังฆราชองค์ปัจจุบัน อยู่กุฏิถัดเราไป เวลาเราทำอย่างนั้นท่านก็งงเหมือนกันว่า

'เมื่อคืนนี้ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระสังฆราช'

ท่านว่า *'เหอๆ แล้วไปเมื่อไร'* *'ตอนเท่านั้นทุ่มเท่านี้ทุ่ม'*

โอ๊ย จ้อเราเลยนะ *'แล้วไปกี่องค์'* *'ไปองค์เดียว'*

ว่างั้นท่านยิ่งจ้อใหญ่เลย *'แล้วท่านรับสั่งอะไรบ้าง'*

เราก็กราบเรียนท่านว่ารับสั่งอย่างนั้นๆ แล้วก็ลงมา ท่านดูเราด้วยนะ ดูด้วยความสนใจ ภาษาของเราก็ว่าพระผีบ้าไปขึ้นได้ยังไงคงว่าในประเทศไทยไม่มีใครขึ้นอย่างนั้น มันขึ้นได้ยังไง คงจะว่าอย่างนั้น ท่านขบขัน ดูเราแล้วยิ้มตลอดนะ สมเด็จสังฆราชองค์ปัจจุบัน เพราะไม่มีใครทำอย่างนั้น เราไปตามประสาของเรา ถ้าไปแบบทั้งหลายเขาไปมันก็ไม่ใช่พระป่า เข้าใจไหม ต้องไปแบบพระป่า เซ่อๆ ซ่าๆ แบบนั้น ขบขันดีนะ

โอ๊ย ท่านรับสั่งยิ้มๆ สมเด็จสังฆราชวชิรญาณ ท่านรับสั่งดีทุกอย่าง ยิ้มตลอด เราขึ้นไปนึกว่าท่านจะมีพระพักตร์ยังไงๆ ไม่มีนะ มีแต่ยิ้มตลอดเลย เราก็ไม่ให้เสียเวลา ขึ้นไปเล็กน้อยแล้วเราก็ลงมา นั่นละตอนเช้ามาสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จสังฆราชองค์ปัจจุบันตอนนั้นท่านเป็นธรรมวราภรณ์ เป็นขั้นธรรม โอ๋ย ท่านซักใหญ่เลยเทียวนะ

ตำหนักคอยท่าปราโมช วัดบวรนิเวศ-วิหาร ที่ประทับและทรงงานของสมเด็จพระญาณสังวรฯ

ตามธรรมดาท่านไม่ค่อยชอบพูดแหละ แต่เวลาเราเกี่ยวกับสมเด็จพระสังฆราชขึ้นไปองค์เดียวปลอมๆ นี่ โอ๋ย ท่านซักใหญ่เลย จ้องตลอดนะ ทั้งยิ้มทั้งจ้องทั้งซัก เราก็ธรรมดา ท่านจ้องท่านซักเราทุกอย่าง ท่านรับสั่งอะไรบ้างยังไงบ้าง ท่านไม่เคยเห็นนิสัยอย่างนี้ เราก็ธรรมดา มันใช้ได้ทุกแบบนี่ว่าไง ก็โลกสมมุติเวลาจะออกใช้พลิกทางนี้ปั๊บๆ ไปเรื่อยๆ พูดให้มันชัดเจนเสียว่ามันไม่ได้ติดอะไรนี่ ถ้าติดเขาติดเรา อย่า ถ้าลงติดเขาติดเราแล้วไปไม่รอด ถ้าไม่ติดเขาติดเราเสียอย่างเดียวเท่านั้นไปได้หมด ทะลุหมดเลย

ทีนี้เวลาจะนำมาใช้ก็ใช้ตามกาลเวลาที่เหมาะสม จะใช้แบบนี้ก็ปุ๊บใส่แบบนี้ปึ๋งเข้าไปเลย จะใช้แบบไหนใช้แบบนั้นเลย ใช้แล้วหายเงียบไปเลยไม่มีอะไร ใครจะเป็นบ้าอะไรก็ช่างใคร เราไม่เป็นกับใคร เฉยเลย...”

กำเนิดสวนแสงธรรม

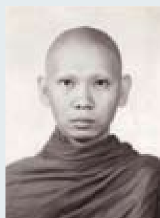
องค์หลวงตามีความจำเป็นต้องเดินทางระหว่างจังหวัดอุดรธานีและกรุงเทพมหานครบ่อยครั้ง เพื่อเข้ารับการรักษาโรคหัวใจที่เป็นมานานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ และโรคหัวใจมากำเริบหนักในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ นอกจากนี้ยังมีโรคหอบแทรกซ้อน สุขภาพก็ไม่ค่อยแข็งแรงอีกด้วย การเทศน์ในระยะนี้จึงมีน้อย ทางคณะแพทย์ต้องการให้ท่านพักผ่อนมากๆ จึงมีผู้มีจิตศรัทธาถวายที่ดินเป็นสำนักสงฆ์เพื่อองค์หลวง-ตาจะได้มาพำนักรักษาตัวในคราวอาพาธและโปรดญาติโยมในเขตภาคกลางได้ตามอัธยาศัยของท่าน สถานที่นี้จึงได้ชื่อว่า ***“สวนแสงธรรม”*** ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

สวนแสงธรรม

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

พระอาจารย์นพดล นันทโน

ศ.นพ.อวย เกตุสิงห์

“สวนแสงธรรม” ตั้งอยู่ที่พุทธมณฑล สาย ๓ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ แต่เดิมเป็นทุ่งนา มีสระบัวอยู่ด้านหน้า สองฝั่งทางเข้าเป็นป่าสน รอบๆ จะมีคลองน้ำและสวนกล้วยไม้ เป็นป่าที่สัตว์นานาชนิดมาอาศัยอยู่ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒ ไร่ โดย น.อ.สกล รสานนท์ (คุณตา) และ พญ.อุไรวัณณ์ สุนทรลักษณ์ (คุณยาย) เป็นผู้ถวายในปีพ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งขณะนั้นคุณยาย มีอายุ ๗๒ ปี คุณยายได้เขียนจดหมาย และส่งคนไปกราบเรียนองค์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เพื่อถวายสวนแสงธรรมให้อยู่ในความดูแลขององค์หลวงตา

แรกเริ่มเดิมทีคุณยายเคยอ่านหนังสือธรรมะขององค์หลวงตามาก่อนแล้วเกิดศรัทธา แต่ยังไม่มีโอกาสได้พบ คุณยายได้ไปปรึกษาหาข้อมูลจากศาสตราจารย์ นพ.อวย เกตุสิงห์ ซึ่งเป็นแพทย์รุ่นพี่ คุณหมออวยจึงแนะนำให้ไปกราบนมัสการองค์หลวงตาในเวลาที่ท่านมาพักวัดบวรนิเวศวิหาร บางลำพู กรุงเทพฯ ครั้งแรกที่ได้พบ คุณยายจำได้ว่าองค์หลวงตาเป็นพระองค์ที่คุณยายเคยนิมิตเห็นสมัยที่อยู่เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่วันนั้นไม่ค่อยมีโอกาสได้สนทนาอะไรมากนัก องค์หลวงตาได้นัดหมายให้ไปในวันรุ่งขึ้น คุณยายจึงได้กราบเรียนถึงเหตุการณ์ที่ได้ปฏิบัติธรรมมาทั้งหมดและขอถวายตัวเป็นศิษย์ ท่านได้เทศน์แนะนำวิธีที่จะปฏิบัติต่อไป ซึ่งคุณยายได้น้อมรับคำสอนมาปฏิบัติตาม ในระยะต่อๆ มาจึงได้ไปปฏิบัติธรรมที่วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานีด้วยความเทิดทูนบูชา และลงใจกับองค์หลวงตาทุกประการอย่างไม่มีใครเปรียบเทียบได้

องค์หลวงตาจึงได้ส่งพระอาจารย์นพดล นันทโน จากวัดป่าบ้านตาดมาเป็นผู้ประสานทำความเข้าใจในเรื่องนี้ และองค์หลวงตาเมตตารับการถวายที่ดินนั้น โดยได้นิมนต์หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท (ขณะนั้นท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดอโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ) ซึ่งหลวงปู่เจี๊ยะได้มาดูสถานที่เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๒๖ และมาดูแลให้คำแนะนำในการจัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมกับสภาพของวัดป่า จึงเริ่มมีการปลูกต้นไม้ขึ้นในระยะนั้น

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ ได้มีการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินประมาณ ๑๒ ไร่ ถวายแด่วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) การก่อสร้างในระยะแรกเริ่มสร้างศาลา ๑ หลัง และกุฏิพระ ๔ หลัง มีสระน้ำ ๒ สระ องค์หลวงตาให้สร้างขึ้นอย่างเหมาะสมกับสภาพป่าเพื่อเป็นที่พักของพระกรรมฐาน ท่านได้มาพักที่สวนแสงธรรมเป็นครั้งแรกในช่วงครึ่งปีหลังของปี พ.ศ.๒๕๒๘ และในระยะต่อๆ มา องค์หลวงตาจะเดินทางมาสำนักสงฆ์ประมาณปีละ ๓-๔ ครั้ง ตามวาระที่สมควรและพักคราวละ ๑๐ กว่าวันขึ้นไป

น.อ.สกล รสานนท์ และ พญ.อุไรวัณณ์ สุนทรลักษณ์ (คุณตา คุณยาย และบุตร)

>>

องค์หลวงตาบิณฑบาตบริเวณด้านนอกสวนแสงธรรม มีชาวกรุงเทพฯ และปริมณฑลมาใส่บาตรเป็นจำนวนมาก และองค์หลวงตาเมตตาให้พร

สวนแสงธรรม

>> กิจวัตรที่นี่ในตอนเช้าองค์ท่านออกบิณฑบาตไปถึงถนนบางแวก แล้วเลี้ยวขวาไปตามถนน เมื่อถึงทางโค้งจึงวกกลับ ระยะแรกมีคนใส่บาตรไม่มากนัก ปีต่อๆ มาคณะศิษย์และพุทธศาสนิกชนทั้งหลายต่างทราบข่าวและแพร่กระจายออกไป จึงมีประชาชนมาใส่บาตรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และมีจำนวนมากในช่วงมีโครงการช่วยชาติ สถานที่กว้างขวางในเขตกรุงเทพมหานครจึงกลายเป็นสถานที่คับแคบไปในทันที

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๗-๒๕๓๘ คณะศิษย์ผู้มีศรัทธาได้ร่วมกันบริจาคปัจจัยเพื่อปรับปรุง ซ่อมแซมและเพิ่มเติมสิ่งก่อสร้างในสำนักสงฆ์หลายอย่าง เช่น การติดตั้งระบบน้ำประปา (๘ เมษายน ๒๕๓๑) สร้างรั้วคอนกรีต ลาดยางถนนภายในบริเวณเพื่อให้มีสถานที่จอดรถมากขึ้น สร้างห้องน้ำใหม่สำหรับฆราวาส บูรณะและสร้างกุฏิเพิ่ม สร้างกุฏิองค์หลวงตาบริเวณสระน้ำ ปี ๒๕๔๐ บริเวณด้านหน้าทางการได้สร้างถนนพุทธมณฑลสาย ๓ เชื่อมถนนบรมราชชนนีกับถนนเพชรเกษม สร้างเสร็จปลายปี ๒๕๔๐ ทำให้การเดินทางสะดวกยิ่งขึ้น จำนวนผู้คนที่มาทำบุญที่สำนักสงฆ์ทวีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ จนแน่นขนัด แม้จะได้ขยายศาลาโดยการต่อเติมหลังคาออกไปจนเต็มพื้นที่แล้ว ยังแทบไม่พอรองรับผู้มีจิตศรัทธาโดยเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่ต้นปี ๒๕๔๑ เป็นต้นมา

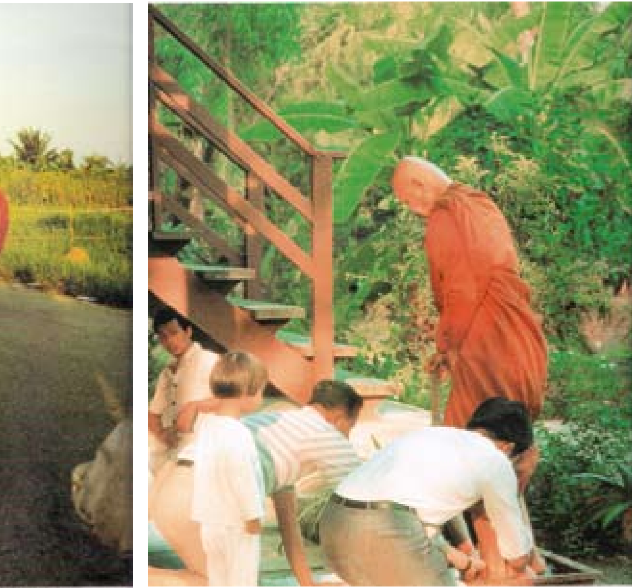

คุณตา คุณยาย

ช่วงเวลาที่องค์หลวงตามาโปรดญาติโยมที่สวนแสงธรรมคราใด ยังความปลื้มปีติชื่นชมโสมนัสของเหล่าศิษยานุศิษย์ทั้งหลายจนไม่อาจพรรณนาได้หมดสิ้น ศิษยานุศิษย์ขององค์หลวงตาก็มีทั้งในกรุงเทพฯ ปริมณฑล ตลอดจนจากจังหวัดที่อยู่ห่างไกลออกไป มีตั้งแต่เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน พระเถรานุเถระ ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ ทหาร ตำรวจ นักธุรกิจ นายธนาคาร พนักงานบริษัท พนักงานรัฐวิสาหกิจ เกษตรกร พ่อค้า ลูกจ้าง ผู้ใช้แรงงานไปจนถึงประชาชนทั่วไป และมีหลากหลายวัยตั้งแต่ทารกบิดามารดาพามา เด็ก วัยรุ่น หนุ่มสาว ผู้ใหญ่กลางคน ไปจนถึงผู้สูงอายุที่เดินแทบไม่ไหว ลูกหลานต้องพยุงเข็นกันมากราบไหว้ก็มี

การฟังธรรมและทำบุญกับองค์หลวงตานั้น ไม่เพียงผู้คนที่มาทำบุญเท่านั้นที่อิ่มบุญอิ่มใจ ผู้ยากไร้และสรรพสัตว์ทั้งหลายก็พลอยได้รับอานิสงส์แห่งทานขององค์หลวงตาได้อิ่มกายอิ่มใจไปด้วยทุกครั้งไป แต่ละคนไม่ย่อท้อในการเดินทางมาทำบุญฟังธรรมแทบทุกวัน หลายท่านเดินทางมาฟังเทศน์ทั้งเช้าและเย็น ความทุกข์ความคับข้องใจทั้งหลายดูจะปลาสนาการไปสิ้นเมื่อได้มากราบนมัสการและได้ฟังธรรมจากองค์หลวงตา ทุกคนเฝ้ารอคอยเวลาที่องค์หลวงตาจะเดินทางมาโปรดที่สวนแสงธรรมอีก ประดุจแผ่นดินที่แห้งผากรอหยาดฝนทีเดียวฉะนั้น

สวนแสงธรรมจึงเป็นที่พำนักเพื่อโปรดชาวกรุงเทพฯ และเป็นแหล่งเสวนาธรรม ตลอดจนเป็นสถานที่เปิดโครงการช่วยชาติและเป็นสถานที่แห่งประวัติศาสตร์ขององค์หลวงตาในหลายๆ ด้าน ทั้งในเรื่องการสงเคราะห์โลก การรักษาคลังหลวง การทอดผ้าป่าช่วยชาติ ฯลฯ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมจิตใจชาวพุทธที่สนใจในการปฏิบัติกรรมฐาน

องค์หลวงตาเดินทางมากรุงเทพฯ เป็นครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ มีคณะพระกรรมฐานภาคกลางและภาคตะวันออกกราบทำวัตรและฟังโอวาทที่สวนแสงธรรมเนื่องในกาลเข้าพรรษาเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และกลับวัดป่าบ้านตาดเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑

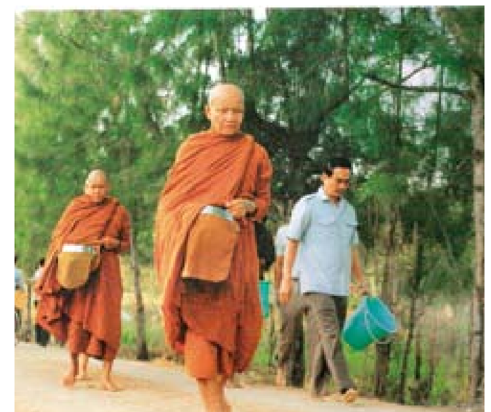
หลังจากนั้นองค์ท่านก็ไม่ได้มาที่กรุงเทพฯ อีกต่อไป มีเพียงวัตถุทานคือคลังหลวง ธรรมทานคือเสียงธรรม และเมตตาธรรมของท่านเท่านั้นที่โปรดโปรยมาถึงตลอดกาล

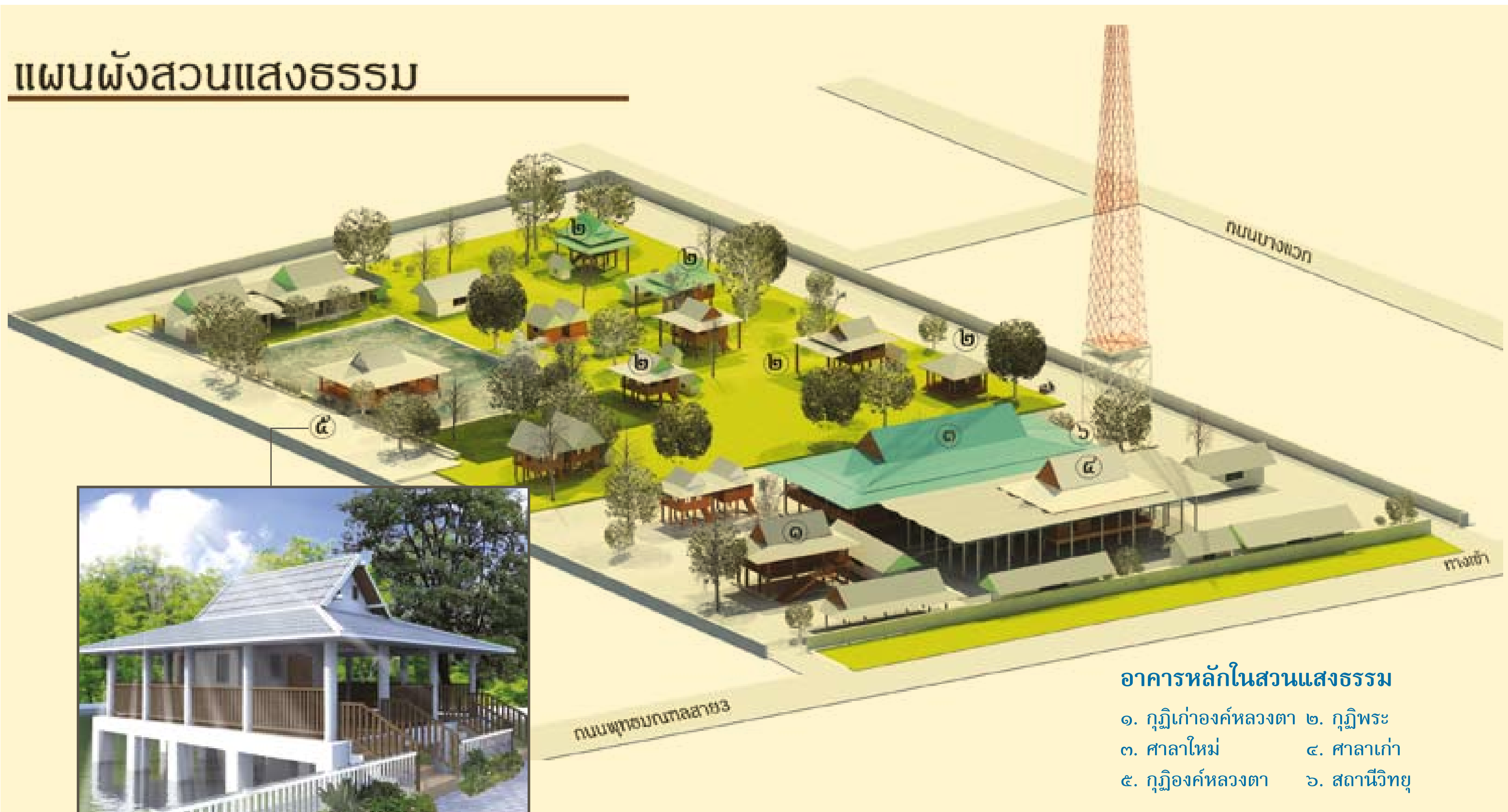

องค์หลวงตากับบรรยากาศต่างๆ บริเวณสวนแสงธรรม

แผนผังสวนแสงธรรม

อาคารหลักในสวนแสงธรรม

๑. กุฏิเก่าองค์หลวงตา ๒. กุฏิพระ
๓. ศาลาใหม่ ๔. ศาลาเก่า
๕. กุฏิองค์หลวงตา ๖. สถานีวิทยุ

๕.๑ ภายในกุฏิองค์หลวงตา
๕.๒ ภายในห้องน้ำที่เรียบง่ายขององค์หลวงตา
๕.๓ อาสนะแสดงธรรมหน้าห้ององค์หลวงตา
๕.๔ บริเวณระเบียงกุฏิ

เทศน์อย่างนี้ก็เป็น??

มีเรื่องขบขันระหว่าง**ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์** กับองค์หลวงตาเกี่ยวกับการเทศน์ กล่าวคือหากมีเหตุให้ท่านไปแสดงธรรมที่วัดโพธิสมภรณ์คราวใด พอขึ้นธรรมาสน์แล้ว ก่อนการแสดงธรรมท่านเจ้าคุณมักจะเดินไปบริเวณรอบๆ และประกาศว่า

“ใครอย่าพูดนะ เราจะฟังเทศน์มหาบัวนะ เราจะฟังเทศน์มหาบัวนะ ใครอย่าพูดเป็นอันขาดนะ”

ในบริเวณนั้นจึงเงียบหมด จากนั้นท่านเจ้าคุณ ก็กลับมาประจำที่และตั้งใจฟังเทศน์แบบกรรมฐาน คือ หลับตาฟังด้วยความเคารพในธรรม โดยไม่ถือตัวว่าเป็นพระอุปัชฌาย์อาจารย์ของท่านมาก่อนแต่อย่างใดเลย มิหนำซ้ำถ้าอยู่กันสองต่อสองท่านเจ้าคุณจะซักถามแหลก บางครั้งก็นั่งมองดูหน้ากันเฉยๆ ดูหน้า จ้อง แล้วก็ว่า

“ข้อยพูดตามความจริงนะบัว เราฟังเทศน์มาทั่วประเทศไทย ฟังมาแล้วไม่มีใครเทศน์เหมือนเธอ เธอเทศน์ใส่ตรงไหนขาดสะบั้นขาดสะบั้น แหม! มันถึงใจข้อยเหลือเกิน ว่าไม่อื๊ ไม่อ๊ะ ไหลไปเลย

ถ้าหากไม่มีปัญหาเรื่องเทศน์ ข้อยยกให้เจ้านะบัว แต่ถ้ามีปัญหาแล้ว การตอบปัญหาเจ้าเป็นที่หนึ่ง มันถึงใจข้อยเหลือเกินนะบัว .. ตอบปัญหารวดเร็วที่สุด .. ปั๊บเลย ใส่ปั๊บๆ เลย แหม! เรานี้อยากถามทั้งวัน แต่ไม่มีปัญหาจะมาถาม”

บางครั้งท่านเจ้าคุณยังถามอีกด้วยว่า *“บัวๆ เวลามีคนมาถามปัญหาเธอน่ะ เธอได้คิดไว้ไหม”* และมีอยู่ครั้งหนึ่งในขณะที่อยู่กันสองต่อสองกับท่านเจ้าคุณ คราวนั้นท่านเจ้าคุณมองดูหน้าท่านด้วยแววตาที่ใสแจ๋วแล้วกล่าวว่า

*“บางทีนะบัว ข้อยพูดตามความจริงนะบัว เจ้าเทศน์นี้ข้อยว่าหาตัวจับยากนะบัว ต่อไปนี้เจ้าจะเป็น**เจ้าคุณอุบาลีน้อย**นะบัว เจ้าเทศน์ แหม! มันถึงใจข้อยเหลือเกิน”*

ทราบกันว่าท่านเจ้าคุณเคยฟังเทศน์ของท่านแต่แบบกรรมฐานเท่านั้น ไม่คาดคิดมาก่อนเลยว่าท่านจะเทศน์ธรรมะแบบขบขันได้ด้วย เช่นในคราวที่พระอุปัชฌาย์เอาตัวท่านไปเทศน์ที่จังหวัดนครพนม ทำให้ท่านต้องได้เทศน์หลายแบบตามลักษณะผู้ฟัง ดังนี้

“...ขึ้นเบื้องต้นขึ้นนครพนมก่อน อันนี้เทศน์ไปธรรมดาเรื่อยๆ เขามาฟังก็มีเมียผู้ใหญ่เมียอธิบดีศาลมาฟังเทศน์เรา พอเทศน์จบลงแล้ว ปุ๊บปั๊บคลานเข้ามาหาคุณวรรณดี ที่เป็นนายกพุทธสมาคม นิมนต์เราไปเทศน์งานฉลองตั้งรากตั้งฐานพุทธสมาคมที่นครพนม พอค่ำคนมามาก

พอเจ้าคุณไปคนก็มามาก เขานิมนต์เราขึ้นเทศน์ ก็ท่านเจ้าคุณนั่นแหละให้เทศน์ ไปไหนมีแต่ท่านแหละให้เราเทศน์ ท่านไม่เทศน์ ถ้าเราไปท่านไม่มีเทศน์เลย มีแต่เรานั่นแหละเทศน์ เขามานิมนต์เทศน์ พอเทศน์จบลงแล้ว ยังไม่ลืมนะเทศน์ชั่วโมงกับหนึ่งนาที เทศน์นี้ไหลไปเลย ไม่เหมือนทุกวันนี้ธาตุขันธ์

พอเทศน์จบลงแล้ว คุณนายอธิบดีศาลคลานเข้ามาหานายกสมาคม มากระซิบถาม *‘เอ๊ะ ท่านองค์นี้มาจากไหนๆ เทศน์ทำไมแปลกเหลือเกิน ฟังแล้วทำไมมันเพลินๆ ตลอด เราฟังเทศน์มหาเปรียญ ๘ ประโยค ๙ ประโยค เคยฟังมาก็ธรรมดาๆ แต่อาจารย์องค์นี้มาจากไหนๆ ทำไมเทศน์ถึงแปลกเอาเหลือเกิน จบแล้วยังไม่อยากให้จบ นี่ท่านจบเสียก่อน วันพรุ่งนี้จะนิมนต์ท่านเทศน์อีก’*

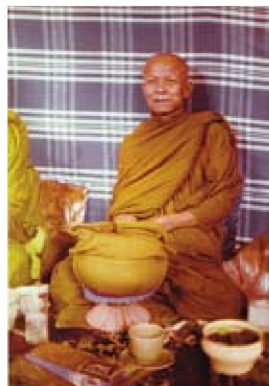
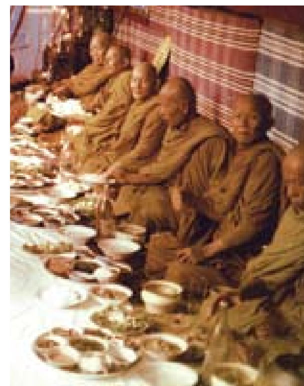
ว่างั้นนะ แล้วถาม *‘เป็นใคร’ ‘อาจารย์มหาบัว’*

‘อาจารย์มหาบัวอย่างนี้ แต่ก่อนได้ยินแต่ชื่อท่าน นี่ได้เห็นองค์แล้ว โอ๋ ท่านเทศน์อย่างนี้’

พระธรรมเจดีย์ (วงซ้าย) องค์หลวงตา (วงขวา) และครูบาอาจารย์สายกรรมฐาน

พอพรุ่งนี้เช้าฉันเสร็จนิมนต์อีก ไปขอท่านเจ้าคุณนิมนต์ท่านอาจารย์มหาบัวเทศน์อีก เจ้าคุณว่า *‘โอ๋ย ไม่ได้ๆ วันนี้จะเอามหาบัวไปเทศน์ที่(อำเภอ)ท่าอุเทน ไม่ได้ๆ วันนี้จะเอามหาบัวไปเทศน์ท่าอุเทน’*

ตกลงไม่ให้จริงๆ นะวันนั้นไม่ให้เลย นี่ละที่นี่ไปท่าอุเทน ท่านก็อยู่อำเภอท่าอุเทน ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์นี่ ท่านเป็นคนท่าอุเทน ตอนนั้นกำลังเป็นบ้าบัตรบ้าเบอร์กัน อู๊ย ไปที่ไหนบ้าบัตรบ้าเบอร์เต็มแผ่นดิน ไปวันนั้นมีแต่นักบัตรนักเบอร์เต็มนั้น คุณวรรณดี ตั้งตรงจิตนี่แหละที่เป็นนายกพุทธสมาคมเป็นคนขับรถให้ ไปถึงแล้วพอถึงเวลาเทศน์ คุณวรรณดีแกเคยฟังธรรมะขั้นสูงของเรานี่นะ เคยฟังมาพอแล้ว วันนั้นแกจ้อคอยจะฟังธรรมะขั้นสูง ทางนั้นก็ไปอยู่ตามป่าไม้เรี่ยราดอยู่นี้ ไปเทศน์ให้คนหัวเราะเสียจนจะตายฟังเสียงหัวเราะแตกลั่นๆ อยู่ที่ศาลา เทศน์มีแบบตลกขบขันมีข้อเปรียบเทียบมีอะไร หัวเราะกันลั่นๆ พวกนั้นเลยเพลินด้วยการหัวเราะ เทศน์ไปไหนก็ไม่ไป ..

องค์หลวงตาและครูบาอาจารย์สายกรรมฐานในงานทำบุญบ้าน

อะไรก็ไม่ขบขันเหมือนเอาเราไปเทศน์ที่ท่าอุเทนนั่นแหละ .. ตั้งแต่นั้นมาพอท่านเจอหน้าเราทีไร ท่านจะต้องเอาเรื่องนั้นขึ้นทักทายก่อน เพราะท่านไม่เคยได้ยินเราเทศน์อย่างนั้น เทศน์เริ่มตั้งแต่ต้นจนจบไม่มีอะไร เทศน์ให้ขบให้ขัน พวกนี้หัวเราะกันลั่นตลอดกัณฑ์เลย ท่านเจ้าคุณฯ นี้หัวเราะจนแทบล้มแทบตายจริงๆ นะ เราจบเทศน์แล้วเขาก็ขอร้อง

'โอ๊ย ! อย่าด่วนจบๆ'

ท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์นี้ก็หัวเราะเป็นบ้าอยู่ข้างหลังเรา ท่านนั่งข้างหลัง เราเทศน์ข้างหน้าทางโน้นก็หัวเราะ ท่านเจ้าคุณก็หัวเราะ หัวเราะจนจะเป็นจะตายจริงๆ น้ำตาไหล หัวเราะตลอดเลย เราไม่ลืมนะ ๔๕ นาที เราก็เริ่มจะลง เขาบอกว่าขอฟังเทศน์อีกอย่าด่วนลงอย่าด่วนจบ กำลังสนุกดี เราก็เริ่มลงของเรา พอจบลงแล้วลงมาพวกนั้นยังหัวเราะกันลั่น ตั้งแต่ต้นเทศน์จนกระทั่งจบเทศน์มีแต่เรื่องตลกขบขันให้หัวเราะ คนหัวเราะกันลั่น

ก็มันหมดดินระเบิดแล้ว บั้งไฟมันก็ลงเรื่อยๆ มันก็จบของมัน... พอลงมาจากธรรมาสน์แล้ว ลงมาแล้วมากราบพระประธานเสร็จแล้ว มองดูท่านเจ้าคุณยังหลับตาหัวเราะคิกแค็กๆ อยู่นั้น ยังหัวดิ้นล้มดิ้นตายอยู่ซิ ยังไม่ลืมตา ยังหัวเราะลั่น พอจบแล้วก็มานั่ง

พอลืมตาก็ *'เอ๊ มหาบัว เจ้าเทศน์อย่างนี้ก็เป็นหรือ? มหาบัวๆ ข้อยบ่เคยได้ยินเจ้าเทศน์อย่างนี้'*

แล้วหัวเราะอยู่ตลอด มาในรถหัวเราะมาตามทางนะ *'มหาบัวเทศน์อย่างนี้ก็เป็น'* ท่านไม่เคยได้ยินเราเทศน์แบบนั้น ก็เทศน์ธรรมดาทั่วๆ ไป ในสถานที่นั่นเป็นยังไงๆ ท่านก็ไม่รู้เรื่องของเราอีกใช่ไหมล่ะ เวลาเทศน์มันก็ออกแบบนั้น หัวร่อแทบล้มแทบตาย ตั้งแต่นั้นมาเจอเราทีไร

'มหาบัวเทศน์อย่างนี้ก็เป็นๆ'

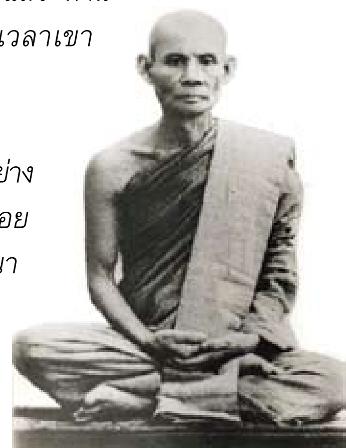
หัวเราะกิ๊กๆ พวกนี้มันชอบบัตรชอบเบอร์ เล่นบัตรเล่นเบอร์ เราก็เทศน์เรื่องบัตรเรื่องเบอร์ เทศน์มีตลกขบขันจนกระทั่งจากกัน เจอหน้าเป็นต้องว่าละซี *'มหาบัวเทศน์อย่างนี้ก็เป็นๆ'* อยู่อย่างนั้นจนกระทั่งท่านจากไป นี่เราพูดถึงเรื่องเทศน์มันเอาแน่ไม่ได้นะ มันหากเป็นของมันนั่นแหละ เอาแน่ไม่ได้ ..."

การที่ท่านเจ้าคุณฯ มอบความไว้วางใจให้ท่านเป็นผู้แสดงธรรมทางภาคปฏิบัติอยู่เนืองๆ นั้น ท่านบอกเหตุผลไว้เช่นกันว่า

"ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์เป็นอุปัชฌาย์ของเรา พูดตรงๆ พูดตามอรรถตามธรรม ไม่ดูถูกเหยียดหยาม ไม่เย่อหยิ่งจองหอง ท่านบอกว่าท่านลงเราสุดขีดเลย .. ในเรื่องทางกรรมฐานท่านเจ้าคุณท่านเก่งมากนะ ท่านฟังเราตอบปัญหามามากต่อมากแล้ว ท่านหาอุบายให้เขาถามปัญหา เวลาเขาถามมาปั๊บ

'เอ้า! บัวตอบ'

ท่านจะแอบฟัง ท่านว่าอย่างนั้น ท่านถามไม่ถอย คุยไม่ถอย เราจะตายหลังจะหักนั่งสนทนากับท่าน ด้วยความพอใจของท่าน ท่านเอาจริงๆ สนใจภาคปฏิบัติ สนใจมากทีเดียว"

นิทานหลวงตากับเณร "ตั๊กก้อๆ"

"...หลวงตากับเณรน้อยไม่จนตรอกเป็นยังไง หลวงตาถูกเขานิมนต์ไปเทศน์ในงานเขา แล้ววิ่งมาหาเณร *'เณรเป็นยังไง วันนี้เขานิมนต์หลวงพ่อไปเทศน์ แล้วจะเอาอะไรเทศน์ให้เขาฟัง'*

ทางเณรก็ว่า *'อู๊ย หลวงตาจะไปคิดทุกข์คิดยากอีหยัง เดี๋ยวข้าน้อยจะบอกตามหลัง'*

เณรก็พาไป เดินไปข้างทางไปเจอนกทามันกำลังขันอยู่สองข้างทาง ***'ตั๊กก้อๆๆ'*** หลวงตาถาม *'แม่นหยังเณร? **ตั๊กก้อๆ**' 'อ๋อ **ตั๊กก้อๆ มันแม่นนกทา** เอาจำไว้นะ'*

พอดีเดินไปกลางทางไปเห็นไก่ป่ามันบินผ่านทางมา *'นี่มันแม่นหยังเณร' 'อ๋อ **นี่บินไปมาเขาเรียกไก่ป่า**'*

ทีนี้ก็ท่องแล้ว ***'ตั๊กก้อๆ มันแม่นนกทา บินไปมามันแม่นไก่ป่า'***

ทีนี้ไปอีกก็เห็นนกเขียนบินผ่านฟ้าสูงๆ 'นี่มันหยังเณรสูงๆ น่ะ' 'อ๋อ ***บินผ่านฟ้ามันแม่นนกเขียน'***

อ๋อ ได้ ๓ กัณฑ์แล้ว ตั๊กก้อๆ มันแม่นนกทา บินไปมามันแม่นไก่ป่า บินผ่านฟ้ามันแม่นนกเขียน เอ้าได้แล้ว พอขึ้นเทศน์ก็ว่า ***'ตั๊กก้อๆ มันแม่นนกทา'*** นั่นเห็นไหมหลวงตาจนตรอกเมื่อไร ***'บินไปมามันแม่นไก่ป่า บินผ่านฟ้ามันแม่นนกเขียน'*** เหลียวไปข้างหน้าบ่อนงานเขาเห็นกล้วยละซีที่นี่นะ เห็นกล้วยเขาเหลืองอร่ามอยู่ในงานของเขาก็เลยว่า ***'ไผทานกล้วยส่วยลงๆ ไผทานโถงสักกะโยงขึ้นฟ้า'***

เขาก็ลากกล้วยหนีละซีที่นี่ เอาถุงออกมาจะถวายถุงกับหลวงตา เพราะหลวงตาว่าไผทานโถงสักกะโยงขึ้นฟ้า ไผทานกล้วยส่วยลงๆ เขาก็เอากล้วยหนี ***'โอ๋ กล้วยน้ำว้ากล้วยหอมมันบ่เป็นหยัง มันเป็นตาชังแต่กล้วยตีบน้อย'*** เขาเอากล้วยตีบน้อยมาถวาย เขาก็ไปขนเอากล้วยน้ำว้าอยู่นำกันนั่นแหละเอามาไว้ข้างหน้า แล้วเอากล้วยตีบน้อยขนหนีหมด

หลวงตาก็ได้ทั้งถุงทั้งกล้วยน้ำว้า ทั้งกล้วยไข่ กล้วยง้าว กล้วยหอมหมด เห็นไหมจนตรอกไหมหลวงตา ได้กล้วยตั้งหลายเครือมาแล้วก็ถุง ดีไม่ดีหลวงตาบัวยังสู้หลวงตานั่นไม่ได้อีก..." (หัวเราะ)

วัดเขากง อ.เมือง จ.นราธิวาส

ไปภาคใต้ พบพ่อลูกที่นราธิวาส

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ องค์หลวงตารับนิมนต์กระทรวงมหาดไทยไปทางใต้ เพื่อร่วมงานบุญฉลองวัดเขากง จังหวัดนราธิวาส โดยพำนักอยู่วัดประชาภิรมย์ การไปงานนิมนต์ในครั้งนี้ถึงกับทำให้ข้าราชการนายหนึ่งร้องไห้ด้วยความปลื้มปีติที่ไม่มีโอกาสได้ไปกราบ แต่กลายเป็นท่านบิณฑบาตมาโปรดถึงที่อยู่ด้วยองค์ท่านเอง ดังนี้

“...เราก็เดินไปคนเดียวไปบิณฑบาต เราได้รับคำยกยอคราวนั้นละ เราอยู่เมืองไทยมากี่ปีกี่เดือนไม่เคยได้รับคำยกยอ วันนั้นได้รับยกยอ พ่อกับลูกสาวยืนรอใส่บาตร พ่อเลยบอกลูกสาวว่า

‘นี่ลูกดูซิ ดูพระองค์นี้ทำไมสง่างามมาก เดินอย่างสง่าผ่าเผยองค์เดียวมา ดูท่าทางการเดินการไปการมา ความสำรวมระวังเรียบไปเลย พ่อก็ไม่เคยเห็น ดูซิลูก สวยงามมากนะ พระองค์นี้จะไม่ใช่พระอยู่แถวนี้นะลูก พระองค์นี้ต้องอยู่ในป่า อยู่แถวไหนค่อยทราบ’

พ่อกระซิบบอกลูกสาวอยู่อย่างนั้นให้ดู ดูซิลูกๆ พระองค์นี้แปลกอยู่นะ กระซิบบอกลูกเรื่อย ดูซิลูกๆ เรื่อย เราก็เดินเข้ามาๆ เขาเป็นหัวหน้าต.ม. (ตรวจคนเข้าเมือง) เขาพูดกับลูกสาว ลูกสาวรอใส่บาตร วันนั้นพ่อมาใส่บาตรด้วย พ่ออยากใส่บาตรเป็นกำลัง พอเดินเข้ามาจนกระทั่งถึงที่รับบาตร

พอมาถึงก็นิมนต์เราเข้าไปรับบาตร พอเรารับบาตร ก็ขันเทๆ หรืออะไร ใส่ขันหนึ่งแล้ว เราขยับออกปุ๊บปั๊บใส่อีก เราก็เลยรับอีก พอรับที่สองแล้วยังจะเอาอีก ใส่อีก ถึงสองแล้วเราบอก *‘ให้รอให้องค์อื่นรับบ้าง พระท่านก็บิณฑบาตด้วยกัน มาแถวนี้แหละ ให้ท่านบ้าง’*

‘โอ๊ย ผมมีเยอะอยู่ข้างบน’ ว่าอย่างนั้นนะ

จัดบาตรอยู่ข้างบน ฟาดใส่นี่ เทหมดเลย เลยพาลูกใส่หมดเลย ที่ยกไปนั้นน่ะ เทใส่บาตรเราเต็มหมดเลย บอกเท่าไรไม่ฟังเลย ไม่สนใจมีแต่จะรุกเรื่อย พ่อกับลูก ใส่เสร็จแล้วนึกว่าแล้วไม่แล้วนะ พอใส่บาตรเสร็จแล้ว อ้าว! มันก็เต็มบาตรจะไปไหนนี่ ก็มันเต็มบาตรแล้วนี่ จะไปข้างหน้าไม่ได้แล้ว ก็มีบ้านหนึ่งอยู่ข้างหน้าเขารออยู่ ไปรับกันเสียก่อน เขาก็เตรียมปุ๊บปั๊บลงไป เขาไปเอากะละมังของเขาลงมารอเทบาตรเรา พอใส่บาตรลงปั๊บ แกก็เอารถแก แกเป็นหัวหน้าต.ม. แกมีรถ ปุ๊บปั๊บเอาบาตรเรามาเทเสร็จเรียบร้อยเต็มนะ เทหมดเราจะกลับ อ้าว! ทางนู้นก็รุมจะคอยรอใส่บาตรเรา ฟาดทีเดียวเต็มหมดเลยวันนั้นกลับมา

นั่นละที่ว่า *‘ผมได้ยินชื่อเสียงท่านอาจารย์*

รับนิมนต์ไปฉันที่บ้าน

“...พอพูดถึงนี้แล้วก็ไประลึกถึงบ้านคุณหญิงเลอศักดิ์ เจ้าของรถเมล์ขาว เขานิมนต์เราไปฉันที่บ้าน เขาพูดถึงเรื่องบรรดาพวกบริษัทบริวารในบริษัทต่างๆ เกิดทะเลาะเบาะแว้งยุ่งกันกับเจ้ากับนาย บางทีก็มีลักษณะเดินขบวนไปอย่างนั้น แต่ที่นี่ไม่มี เราก็เลยถาม *‘เพราะเหตุไรจึงไม่มี ที่อื่นเขามีดาษดื่นไปแต่ที่นี่ไม่มีเป็นเพราะเหตุไร’*

เขาว่า *‘เพราะเราเลี้ยงดูเขาเหมือนลูกเต้าในครอบครัวของเรา ใครเจ็บไข้ได้ป่วยนี้เราเป็นภาระรับหมดเลย ค่าหยูกค่ายาค่าหมอเรารับหมดทุกสิ่งทุกอย่าง จึงเป็นเหมือนลูกหลานในครอบครัวเลย บริษัทนี้ เพราะเหตุนี้เองจึงไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง ไม่มีอะไรดังที่บริษัทอื่นๆ เขาเป็น’*

นี่เราก็เอามาคิดมาพิจารณา นี่ละความเฉลี่ยเผื่อแผ่เลยกลายเป็นครอบครัวใหญ่เลย เขาดูแลหมด บริษัทของเขาเขาดูแลหมด เพราะฉะนั้นลูกน้องจึงไม่ทะเลาะกัน จะทะเลาะอะไรก็นายเป็นพ่อเป็นแม่เลี้ยงดูสมบูรณ์แบบ จะไปทะเลาะหาอะไร ถ้าไม่ทะเลาะหาสันมีดสันพร้าตีหน้าผาก เข้าใจเหรอ อิ่มแล้วก็ยังเป็นบ้าทะเลาะหาอะไร นี่เราก็เอามาคิด

นี่ละความเสียสละประสานได้หมดนะ เขาบอกว่าบริษัทเขาชุ่มเย็นเป็นสุข พวกคนงานทั้งหลายถือเราเหมือนพ่อเหมือนแม่ไปเลย สั่งอะไรนี้เหมือนพ่อแม่กับลูก นี่เราก็เอามาคิดเหมือนกัน นี่ละความเสียสละ ความเห็นแก่กันและกัน สัตว์กับคน มนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกัน ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน....”

มานานแล้ว ผมจนหมดหวังแล้ว นี่ที่ผมดีใจมาก

ทีแรกผมอยู่ ตม.หนองคาย ครั้นมาตอนนั้นถ้าหน้าฝนก็เลอะไปด้วยขี้ตมขี้โคลนเข้าไม่ได้ ถ้าหน้าแล้งก็เต็มไปด้วยทราย รถเข้าไม่ได้ จากนั้นก็เลยย้ายไปทางอุบล จนกระทั่งย้ายมาทางนี้ หมดหวังว่าจะมากราบท่านอาจารย์ที่นี่ ไม่เคยมีวาสนา วันนี้ผมมีวาสนามาก'

พูดน้ำตาร่วงนะ ไม่ใช่ธรรมดา ผมหมดหวังแล้วกลับมาเจอตอนที่หมดหวังแล้ว อยู่หนองคายจะมาหาท่านอาจารย์ก็มาไม่ได้ แล้วย้ายไปอยู่อุบลฯ ย้ายจากอุบลฯ ก็ไปนราธิวาส นั่นละมาเจอกันที่นั่น

ทีนี้พอมาใส่บาตรหมดแล้ว วันนั้นตามทั้งวันเลย ตม.คนนี้ งานการไม่สนใจ เอารถของแกนั่นแหละพาเราไปเที่ยวนู้นเที่ยวนี้ เฝ้าเราทั้งวัน บริการทั้งวัน บอกให้ไปทำงาน ไม่เป็นไรผมมีลูกน้อง ผมสั่งลูกน้องแล้ว ว่าอย่างนั้นนะ บริการเราทั้งวันเลยในวันนั้น ชื่อพันตำรวจโท-วีระ เราเลยจำได้ แกพอใจพูดขึ้นน้ำตาร่วงๆ นะ ครั้งสุดท้ายละที่นี่

พอเสร็จงานแล้วแกก็มารออยู่ที่ห้องเราพัก ไม่ไปทำงานที่ไหนเลย เฝ้ากลางวันก็พาไปเที่ยวทางโน้นทางนี้ ซอกแซกซิกแซ็กไปหมด บอกให้ไปทำงานก็ไม่ยอมไป *'ผมพอใจแล้วผมมุ่งใส่ท่านอาจารย์มาตั้งแต่อยู่หนองคาย หมดหวัง ฟาดไปอุบลฯ ยิ่งหมดหวัง นี้ฟาดลงมาทางนี้แล้วหมดหวังใหญ่ ทำไมมาเจอเอาอย่างนี้'*

แกดีใจ พูดน้ำตาร่วงเลย ทีนี้พอไปรับอะไรเสร็จหมดเรียบร้อยแล้ว ในงานเขาถวายมากมายของกองพะเนินเทินทึก มาวัดประชา-ภิรมย์ละ เราถามเขา *'พระในวัดนี้มีกี่คณะ ให้ไปถามดูมีกี่คณะ'*

ถามแล้วเราก็จัดเอาของทั้งหมดที่เขาถวายเรา เอาไปแจกพระตามคณะต่างๆ หมดเลย เราไม่เอาอะไรเลย *'อ้าว ท่านไม่เอาอะไรเลยเหรอ'*

'เอาแล้ว เอาบุญแล้ว' เราว่าอย่างนั้น

แกเห็นว่าอะไรๆ ก็ตาม พอมาในงานนี้นิมนต์ๆ แทนที่จะเอาอะไรตามเขาถวาย ไม่เอาเลย ให้ไปแจกคณะนั้นๆ กี่คณะเราให้เอาไปแจกหมดเลย เพราะของมากต่อมาก

ทีนี้บทเวลาเราจะจากแกมา ก้มหน้าน้ำตาร่วงๆ *'หมดหวังแล้วทีนี้ผม แต่ก็ยังมีหวังที่ได้พบท่านอาจารย์เป็นครั้งสุดท้าย ต่อจากนี้ไปจะไม่ได้พบท่านอาจารย์อีกแล้ว'*

ว่าอย่างนั้นนะ ก้มหน้าน้ำตาร่วง ผู้ชายน้ำตาร่วง เราก็เลยขึ้นรถ จากแกมาก็นั่งรถยนต์มาขึ้นเครื่องบินที่ปัตตานีหรือนราธิวาสที่ไหนลืมแล้ว ขึ้นเครื่องบินกลับ ตั้งแต่นั้นมาก็เลยไม่ได้พบกันอีกเลยจนป่านนี้แหละ แกคงเกษียณแล้วนานแล้วนะ ..

ขบขันดีอยู่นะ ตั้งแต่นั้นมาก็ไม่ได้ไปอีกนราธิวาสไม่ได้ไปอีกเลย นี้ไปในงานเขานิมนต์กระทรวงมหาดไทย ตอนนั้นใครเป็นผู้ใหญ่ในกระทรวง นั่นละเขานิมนต์เราไป แล้วไม่ได้ไปอีกเลยจนกระทั่งป่านนี้ละ นราธิวาสไม่ได้ไปอีกเลย ปัตตานีเหล่านี้ไม่ได้ไป สงขลา หาดใหญ่ไปบ่อย แต่เป็นที่ว่าผ่านๆ ไม่ได้ไปซอกแซกซิกแซ็กก็คือทางภาคใต้เรา ภาคอื่นภาคไหนไปหมดแหละ ไม่มีอะไรก็ไปละ..."

ลูกบุญธรรม..เฆี่ยนตีได้

องค์หลวงตาได้เกี่ยวข้องกับพระเณรประชาชนหลากหลายลักษณะ ซึ่งท่านก็มีวิธีปฏิบัติกับแต่ละบุคคลแต่ละคณะแตกต่างกันไป สำหรับความเกี่ยวข้องในลักษณะความเป็น "บุตรบุญธรรม" ขององค์หลวงตานั้น ส่วนหนึ่งของการแสดงธรรมเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๓ และ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ กล่าวไว้ ดังนี้

"...อาหารที่มาใส่บาตรทุกวันนี้ อาหารประชา (พล.ต.อ.ประชา พรหมนอก) เรานี่นะ ประชานี่ลูกบุญธรรมหลวงตานะ ลูกโปรดคนหนึ่งนะ **ตีได้ ฆ่าได้ เฆี่ยนได้** ลูกคนนี้ นี่มอบภาระให้ผู้กำกับการตำรวจอุดรฯ มาถวายจังหันแทน ปิ่นโตนี้เท่าต้นเสานี่ของง่ายเหรอ

'อ้าว มันใหญ่ก็บอกว่าใหญ่ซี ใหญ่ไปว่าเล็กมันขัดกัน'

ปิ่นโตนี้เป็นชั้นๆ เมื่อเช้ามาก็เห็นตั้งอยู่ มาประจำหลายปีแล้วนะ เราก็ดูเห็นเขียนชื่อเจ้าของไว้บนปิ่นโต มาตั้งกึ๊กนี้ เราเป็นหัวหน้าก็ต้องเอาก่อนใครล่ะซี แล้วก็แจก.. มาถวายตัวเป็นลูกบุญ-ธรรม โอ๊ย นานแล้ว ตั้ง ๓๐ ปี

ฟ้าหญิงฯ ท่านมาเหมือนกัน ฟ้าหญิงฯ นิมนต์ เราไปเยี่ยม ไม่นานก็ถวายตัวเป็นลูกศิษย์พออันดับที่สองถวายตัวเป็นลูก ฟ้าหญิงเล็กนะ ถวายอยู่ที่โรงพยาบาลวิชัยยุทธละมั้ง *('ครับ ใช่ครับ')* นิมนต์เราไปเยี่ยมที่โรงพยาบาลวิชัยยุทธ นี่ละอำนาจของธรรม

ความคิดถึงครูบาอาจารย์นี้เป็นสำคัญมาก พวกเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลรักษาท่านเวลาท่านป่วย อยู่ที่โรงพยาบาล-กรุงเทพ ชื่อโรงพยาบาลก็เป็นโรงพยาบาลกรุงเทพอยู่ในกรุงเทพฯ นั่นแหละ พูดคำไหนออกมาก็คิดถึงท่านพ่อ คืออยู่ในโรงพยาบาล

'คิดถึงท่านพ่อ อยากไปเยี่ยมท่านพ่อ' อยู่อย่างนั้น

จนกระทั่งพวกรักษาอยู่นี้น้อยใจ เหมือนหนึ่งว่าพวกหมอเหล่านี้ไม่มีความหมายเลย พูดคำไหนออกมาก็ท่านพ่อ..."

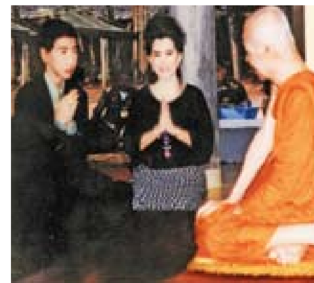
สำหรับที่มาของคำว่า "ลูกบุญธรรม" ขององค์หลวงตานั้น องค์หลวงตาเล่าให้พระเณรฟังประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ถึงเหตุการณ์ในราวปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งเป็นจุดเริ่มแรกที่ท่านเมตตารับคุณพรสวรรค์ คูสกุล มาเป็นลูกบุญธรรม พระวัดป่า-บ้านตาดรูปหนึ่งได้ยินคำกล่าวขององค์ท่านในวันนั้นว่า

*"...โยมพรสวรรค์ตอนเด็กๆ ป่วย พ่อแม่ก็เลยพามายกให้เป็นลูกองค์หลวงตา ท่านก็เลยรับไว้ ในสมัยนั้นทางพระเรายังไม่ได้เรียกลูกบุญธรรม องค์หลวงตายังกล่าวให้พระเณรฟังอีกด้วยว่า **'เรารับใครก็รับจริงจัง ไม่ได้รับสักแต่ว่าเป็นพิธี'**..."*

เมื่อองค์หลวงตาเมตตารับเป็นลูกไม่นานปรากฏว่าโรคภัยไข้เจ็บที่เป็นอยู่กลับดีขึ้นอย่างคาดไม่ถึง

ตัวอย่างเนื้อหาเทศนาอบรมฆราวาส

ด้วยความเมตตาขององค์หลวงตาที่แสดงพระธรรมเทศนาต่อบุคคลต่างๆ ในสถานที่ต่างๆ ดังกล่าว ธรรมะของท่านจึงมีหลายแบบหลายฉบับ มีทั้งแบบจริงจัง แบบยกเหตุยกผล อุปมาอุปไมย แบบขบขัน แบบดุเด็ดเผ็ดมัน หรือบางครั้งก็สอนโดยไม่ใช้การพูด ซึ่งองค์หลวงตาก็ได้พูดแบบขำขันในเรื่องนี้ไว้เช่นกันว่า

"อย่างพระมหาสมบัติ บุญเรือง ที่วัดนรนารถฯ กทม. ทำวิทยานิพนธ์ท่านพูดถึงเรา ท่านว่าการเทศนาว่าการอาจารย์มหาบัวนี้หาที่คัดค้านไม่ได้ พร้อมทั้งมีอุปมาอุปไมยมีข้อเปรียบเทียบได้สัดได้ส่วน สองข้อ ข้อที่สามท่านก็ยกขึ้นใหญ่เลยว่าแต่ท่านมีนิสัยตลก เราก็เป็นอย่างนั้นตั้งแต่ท่านยังไม่ว่า จะว่าอะไร มีนิสัยตลก (หัวเราะ)"

องค์หลวงตาเมตตาแสดงพระธรรมเทศนาสั่งสอนฆราวาสไว้จำนวนมากจนไม่อาจนับจำนวนให้แน่นอนลงไปได้ เนื้อหาธรรมก็มีหลายแง่หลายมุมหลายขั้นหลายภูมิ ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานทั่วไปจนถึงที่สุดแห่งธรรม การเทศนาว่าการจะหนักเบามากน้อยท่านจะพิจารณาตามความเหมาะสมกับคุณสมบัติของบุคคลหรือคณะบุคคลนั้นๆ และเป็นไปตามเหตุปัจจัยความจำเป็นที่มาเกี่ยวข้อง คณะผู้เรียบเรียงหนังสือฯ ได้สอดแทรกคติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาประวัติขององค์ท่านไว้ในทุกบททุกตอนของหนังสือเล่มนี้อยู่แล้ว ตั้งแต่ธรรมะที่ละเอียดลึกซึ้ง สำหรับนักปฏิบัติภาวนา หรือแม้แต่ธรรมะสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้มีหน้าที่การงาน ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ในลำดับนี้จักขอยกตัวอย่างเนื้อหาพระธรรมเทศนาอบรมฆราวาสอื่นๆ มาแสดงแต่พอสังเขป ดังนี้

ชานหมาก

โยม หลวงตาครับ ขอชานหมาก

หลวงตา อย่ายุ่งๆ ของไม่เป็นประโยชน์ สิ่งใดเป็นประโยชน์เราสอนแล้ว นั่น มาขออะไร ของเศษๆ เดนๆ ของทิ้ง .. ศาสนาพุทธเราเป็นศาสนาที่เลิศ เราคอยแต่จะเอาของปลอมๆ เข้าไปแทรก .. ชานหมากนี่หน่ะของปลอม

เหรียญหลวงตา

โยม หลวงตาขา ไม่ทราบหลวงตามีเหรียญแจกหรือเปล่าคะ?

หลวงตา มีเหรียญเดียว ดูเอานี่ .. ออกสนามก็เหรียญนี้ ขึ้นเทศน์ก็เหรียญนี้ เหรียญอื่นไม่เห็นมี เหรียญไหนเก่งเอามาแข่งสิ เหรียญไหนเก่งเอามาแข่งเหรียญนี้น่ะ ถ้าเก่งก็ไม่ต้องเอาเหรียญ สู้เหรียญนี้ไม่ได้ ว่างั้นเถอะ

โยม ... ????? ...

ใครว่า "หลวงตาบัวดุ"?

บางคณะที่เพิ่งมาฟังธรรม ยังไม่เข้าใจถึงอุบายวิธีการสอนของท่าน หลายครั้งท่านสอนอย่างเข้มข้นตรงไปตรงมา ผู้ฟังจึงมักพูดกันว่าท่านดุ วันหนึ่งท่านมีเมตตายกนิทานให้เป็นข้อคิด ดังนี้

"...เวลาแสดงธรรมอยู่นี้ ใครเห็นหลวงตาดุไหม? ถ้ายังสงสัยว่าหลวงตาดุอยู่ หลวงตาบัวจะเล่านิทานย่อๆ ให้ฟัง คือผู้หญิงมันใจน้อย แล้วได้สามีมา สามีพูดอะไรก็ว่าแต่สามีดุ ว่าแต่สามีดุ เพราะผู้ชายมันเสียงดังใช่ไหมล่ะ ผู้หญิงมันเสียงแหลม เวลาผัวพูดอะไรก็ว่าแต่ผัวดุๆ

สามี (คิดว่า) เอ๊ จะทำยังไงนะ เมียเรานี่ พูดยังไงก็ว่าแต่เราดุ จะทำยังไงน้า เราจะทำแบบอ่อนๆ ทีเดียวหล่ะ ว่าแล้วไปก็กระซิบแม่หนู วันนี้จะไม่ดุไม่ด่าอะไรละนะ วันนี้จะกระซิบกระซาบแล้วนะ

ภรรยา เอาว่ามา

สามี วันนี้จะไป ขอแต่งงานเมียใหม่ได้ไหม?

ภรรยา โอ๊ย ไม่ได้ ไม่ได้

สามี แม่อีหนู รู้สึกเก่าแก่แล้ว มีแต่ว่าดุ ว่าดุ คำนี้เป็นคำไม่ดุคำนิ่มนวลอ่อนหวาน ว่าจะไปหาเมียใหม่มาจะได้ไหม?

ภรรยา โอ๊ย ไม่ได้ ไม่ได้

สามี จะทำยังไงเนี่ย พูดอ่อนก็ว่าดุ พูดแข็งก็ว่าดุ พูดอ่อนนิ่มที่สุดเวลานี้ ก็ว่าดุ เราจะทำยังไง?

ภรรยา ก็อย่าไปหาใหม่สิก็เรายังอยู่นี่หน่ะ

สามี ถ้าอย่างนั้นก็หยุดแล้วนะ ต่อไปนี้ก็ยังจะดุเหมือนเก่านั่นแหละ

ภรรยา ดุก็ดุไปเถอะ ดุไม่หาเมียใหม่ไม่ว่าอะไรละ อย่าไปหาเมียใหม่ก็แล้วกัน..."

เปิดกิเลสตัวแอบแฝง

ในบางครั้งท่านจะมีวิธีการสอนที่เปิดเผยตัวกิเลสที่แอบแฝงมากับธรรมให้เห็นอย่างชัดๆ ดังในกิจนิมนต์ไปแสดงธรรมที่วัดแห่งหนึ่ง

"...โอ้โห เขาเตรียมต้อนรับหลวงตาบัวไว้อย่างหรูหราฟู่ฟ่า พอจะก้าวเข้าสู่โบสถ์ เขาปูเสื่อปูพรมเข้ามาเลย พอเราไปถึงที่นั่น เราก็จับเสื่อจับพรมฟาดเข้าป่าให้เห็นต่อหน้าเลยนะ ปูเป็นแถวเลยนะ

พอเราไป เราก็จับนี่ฟาดเข้าป่า จับนี่ฟาดเข้าป่า แล้วก็เดินไปจับนี่ฟาดเข้าป่า ต่อหน้าคนมากๆ นะ เพราะมันขวางตาเหลือเกิน กิเลสทำไมมันจึงมีอำนาจมากนัก ..

เขาทำอย่างนั้น เราก็ไม่ตำหนิว่าผิดนะ แต่ให้มีธรรมแทรกบ้างเป็นข้อคิด เพราะฉะนั้น เราจึงจับนี่ฟาดเข้าป่าให้เป็นข้อคิดต่างหากนะ เราไม่ได้ทำประชดอะไร เข้าใจไหม? มันมีความหมายอยู่ในนั้น ปาเข้าป่า ปาเข้าป่า อะไรหรูหรา ฟาดเข้าป่าหมดเลย ..

ทำให้เป็นข้อคิดเสียบ้าง ความหมายว่าอย่างนั้น มิฉะนั้นจะมีแต่กิเลสปิดหูปิดตา ไม่ให้มองเห็นอะไรยิบๆ แย็บๆ เลย ก็เปิดเสียบ้างสิ..."

การ์ตูน "ปู่สอน"

"...เขาออกการ์ตูนวันหนึ่งก็อดคิดไม่ได้ แล้วก็อดที่จะนำมาเล่าให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังไม่ได้ เพราะเป็นคติดี ฟัง! ฟังให้ดีนะขึ้นแล้วการ์ตูน มันมี .. เขาเรียกศาลพระภูมิหรืออะไร แล้วมีต้นไม้ใหญ่แล้วมีศาลพระภูมิ โอ๊ย ทำเหมือนจริงๆ นะพวกนี้พวกตลก ทำได้เหมือนจริงๆ แล้วก็มีคนคนหนึ่งนั่งพนมมือแต้ แล้วคนหนึ่งไม่ทราบมาจากไหน .. นี่บอกมาจากสูงๆ นั่นแหละ บอกมาจากศาลว่า

"โยมมีความยุ่งยากใจอะไร?"

"ยุ่งยากใจ... ที่ปฏิบัติตามปู่นั่นแหละ"

"แล้วปู่สอนอย่างไรถึงต้องเป็นความยุ่งยากอย่างนั้นล่ะ?"

"ปู่สอนให้มีความปรารถนาน้อย" ว่าอย่างนั้น

"แล้วเราไปปรารถนาอย่างไร? มันถึงได้ลำบากยุ่งยากใจเรา"

"ไปมีเมียน้อย" (หัวเราะ)

...นั่นซิ ฟังซิ มันน่าฟังไหมล่ะ มันแฉลบไปนั่นน่ะ ไอ้เรื่องกิเลสมันเป็นอย่างนั้น เราสอนให้เป็นอย่างนี้ มันแฉลบไปนั่น บอกให้มีความปรารถนาน้อย .. ก็คือว่า ถ้าเป็นฆราวาสให้มีผัวเดียวเมียเดียวเท่านั้น แต่นี่มันกลับไปเอาเมียน้อยมาอีก ..

ปู่ท่านสอนว่าอย่างไร ท่านสอนให้มีความปรารถนาน้อย เราโดดไปคว้าเอาเมียน้อยมา

เออ! กองทุกข์ ให้รู้เสียนั่นกองทุกข์ หลักของชาวพุทธเรา กาเมสุมิจฉาจาร นี้เป็นข้อบังคับอย่างตายตัวเลย

นี่แหละข้อบังคับเพื่อให้เป็นทองแท่งเดียวกันระหว่างสามีภรรยาจนกระทั่งถึงลูกเต้าหลานเหลนผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดจะได้รับความอบอุ่นจากธรรมข้อนี้..."

นิทาน "คนเลี้ยงม้า"

"ผู้เลี้ยงม้าน่ะขาเขยก ม้าก็เดินตามหลังคนเลี้ยงไปทุกวัน คนเลี้ยงเดินเขยกๆ ม้าขาดีๆ ก็เขยกๆ ตาม"

"...คิดดูม้ามันยังศึกษาเอาได้จากคนขาเขยก อันนี้คนแท้ๆ ทำไมจะไม่ศึกษาจากพ่อจากแม่ที่เป็นคนเขยก เข้าใจหรือเปล่า? ..

พ่อแม่ต้องระวังให้มีแบบมีฉบับบ้าง สอนลูกสอนเต้ายังไงกัน ตื่นขึ้นมาตั้งแต่เช้ายันค่ำมีแต่ทะเลาะให้เด็กฟัง เด็กก็ได้ศึกษานั่นแหละ แล้วไปเที่ยวทะเลาะกับหมู่เพื่อน และกลับมาก็ทะเลาะกับพ่อแม่ ทะเลาะไปหมดทั้งบ้านเลย เพราะได้ศึกษาวิชาผีบ้าจากพ่อจากแม่ ..

ให้สอนเด็กไว้แต่เล็กแต่น้อย พ่อแม่เข้าวัดเข้าวา พาเป็นคนดี ลูกย่อมเป็นคนดีเพราะลูกเต้าที่เกิดมาจากพ่อจากแม่ คือพ่อแม่เป็นครูเป็นอาจารย์ในหลักธรรมชาติ

เป็นพ่อเป็นแม่แล้วยังไม่แล้ว ยังเป็นบุพพาจารย์ คือต้องสั่งสอนก่อนอื่นก่อนใครทั้งนั้น คำว่าสั่งสอนไม่จำเป็นจะต้องให้โอวาทสั่งสอนอย่างเดียว ความเคลื่อนไหวของพ่อแม่ของผู้ใกล้เคียงเช่น พี่เลี้ยง เป็นต้น จะเป็นการสอนเด็กอยู่ในตัวหมด..."

นก ๒ ตัว

"...นกสองตัวอยู่ในรัง พอดีลมพายุพัดมา นกสองตัวนั้นก็พลัดตกออกจากรังลงไป ตัวหนึ่งไปตกอยู่ในพวกโจร ตัวหนึ่งตกอยู่ในสำนักฤาษี เมื่อตกไปอยู่กับพวกโจร พวกโจรไม่มีอะไร มีแต่ปรึกษาปรารภว่าจะไปปล้นบ้านนั้นปล้นบ้านนี้ พูดอะไรมีแต่เรื่องปล้นเรื่องสะดม เรื่องฆ่าเรื่องฟันทั้งนั้น นกก็ศึกษาตลอด ศึกษาแล้วพูด นกนั้นดูเหมือนจะเป็นนกแก้วนกขุนทองพอระลึกได้แล้ว มันพูดได้ด้วยนะ พอเจ้าของเลี้ยงไปนาน มันก็รู้เข้าใจภาษีภาษา พอตื่นเช้าขึ้นมา มันจะเห็นแต่กิริยาของโจรที่อยู่ด้วยกันตลอดเวลา และนกตัวนั้นก็ศึกษาตลอด

ยังมีพระราชาองค์หนึ่งชอบล่าสัตว์ ได้ขี่ม้าและหลงทางเข้าไปในดงโจรนั้น นกตัวนั้นก็พูดขึ้น ภาษาของเราก็ว่า *"อาหารว่างเรามาแล้ว"* ภาษาของพวกเรานะ *"อาหารว่างเรามาแล้ว วันนี้เอามันหมดเลย"* คือเอาให้หมดเนื้อหมดตัว ฆ่าทั้งคน เอาทั้งม้า ว่างั้นเถอะ โอ้นี่อยู่ไม่ได้แล้ว พระราชาต้องรีบเผ่น หนีเลย หนีไป

คราวนี้ไปเจอเอาสำนักฤาษี นกอีกตัวที่อยู่ด้วยพวกฤาษีก็ต้อนรับขับสู้ว่า *"คุณพ่อมาแล้ว"* ไม่ทราบมาจากไหนล่ะ ยกเป็นคุณพ่อเลย นั่นเห็นไหม สำนวนโวหารไพเราะเพราะพริ้ง เพราะออกมาจากจิตใจที่ได้รับการอบรมแล้ว มีการต้อนรับขับสู้ด้วยกิริยามารยาทของนกนั้นเป็นอย่างดี

นี่ท่านนำมาเป็นคติ เราเอาเพียงย่อๆ เท่านั้นนะ เป็นคติมาสอนพวกเราคือเด็กในบ้านของเรา อยู่ในบ้าน พ่อแม่ก็ให้พูดถึงสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ อย่าพูดเรื่องเหล้าเรื่องยา เรื่องพนันขันต่อ เรื่องชู้เรื่องสาว เรื่องกาเมสุมิจฉาจารนั่นแหละ ตัวขโมยใหญ่นั่น เมียเผลอไม่ได้ ไอ้ตัวบ้านี้เองมันบ้าไม่เลิก แล้วเด็กก็ศึกษาตลอดน่ะซิ ตัวไหนไม่เป็นมงคล พ่อแม่นำมาพูด คนในบ้านนำมาพูด เด็ก

ก็ศึกษาแต่สิ่งไม่เป็นมงคล ไม่เป็นประโยชน์ทั้งนั้น เวลาโตขึ้นมาแล้วจึงเป็นภัยกับโลก อย่าว่าแต่เป็นภัยต่อเขาเองเลย

ขณะเดียวกัน ตรงกันข้าม พ่อแม่ให้การอบรมทางด้านศีลธรรม เด็กได้รับการศึกษาอบรมโดยหลักธรรมชาติจากพ่อจากแม่ จากผู้เกี่ยวข้องแล้วก็เป็นเด็กดีไป แล้วเด็กบ้านนั้นก็ได้รับการอบรม บ้านนี้ก็ได้รับการอบรมในทางที่ถูกที่ดี ครูก็ได้ครูที่เป็นแบบพิมพ์อันดีมาสอน สิ่งที่ตกออกมาจากแบบพิมพ์ดี ทำไมจะไม่ดีล่ะ ครูก็ดี นักเรียนแต่ละคนๆได้รับการศึกษาอบรมมาด้วยกัน จากพ่อจากแม่ซึ่งเป็นบุพพาจารย์ที่สอนก่อนใครทั้งหมด ได้มาเป็นมรดกอันดีงาม เด็กจะระบายไปทางไหนย่อมเป็นสิริมงคลต่อกัน จึงเป็นของสำคัญมาก เรื่องเด็กๆกับผู้ใหญ่ ..

นิทานประกอบเพื่อให้พ่อแม่และผู้ใหญ่พึงสังวรไว้ ว่าตนย่อมเป็นแบบอย่างแก่เด็ก เพราะเด็กย่อมเลียนแบบจากผู้ใหญ่ โดยเฉพาะบุพพาจารย์คือพ่อแม่...”

นิทานสูสุดทอ

“...มีผู้ชาย ๒ คน บ้านเขาอยู่ในป่า หากินในป่า หาดักสัตว์ดักอะไรมากิน หาหน่อไม้หน่อหวายอะไรมากิน เวลาไปหาเจ้านายก็เอาของเหล่านี้ไปด้วยไปถวายนาย มีหน่อหวาย พวกนกพวกสัตว์ต่างๆ ใส่ถุงกะเทียวถุงตาข่ายนั่นสะพายไปให้นาย นายเห็นความดีความชอบเลยตั้งยศให้เป็นสูสุดทอ ก็ดีใจเป็นบ้าออกมา ออกมาแล้วไม้คานที่หาบไปนั้นก็เอามาไม่ได้ ถุงกะเทียวตาข่ายนั่นก็เอามาไม่ได้มันหนักมันเสียยศสูสุดทอ ก็ให้เพื่อนช่วยถือถุงนี้หน่อย *‘เราถือไม่ได้แล้วเราเป็นสูสุดทอ’*

‘มึงเป็นสูสุดทอ กูก็เป็นสูสุดทอเหมือนกัน กูเป็นเพื่อนมึงนี่นะ’ อ้าวเข้าทีนะยอมรับ แล้วทำไง ก็หามถุงเปล่า

‘กูออกหน้า กูเป็นสูสุดทอ มึงออกหน้า กูก็ต้องออกหน้า กูก็เป็นสูสุดทอเหมือนกัน’ ตกลงก็เลยไปเหมือนวัวดันเกวียน ฟังซิมันบ้ายศ

พอมาถึงบ้านแล้วที่นี่ลืมเนื้อลืมตัวเหมือนคนจะเป็นบ้าสดๆ ร้อนๆ ลูกเขามาเห็นผิดหูผิดตาก็ว่า *‘อีพอเป็นหยังเป็นจังซี่ แต่ก่อนเจ้าบ่เห็นเป็นจังซี่มื่อนี่เจ้าเป็นจังใด๋ ลักษณะเจ้าคือต่าง คือแปลกแท้ๆ’*

‘จังว่าละสู กูไปได้ตำแหน่งมา’

‘ได้ตำแหน่งจังใด๋กะด้อกะเดี้ยแท้ บ่แม่นสิพาให้เป็นบ้าบ่ตำแหน่งนี้ ตำแหน่งว่าจังใด๋’

‘จำบ่ได้ไปถามเพื่อนกูตี้’ ให้ลูกสาวไปถามเพื่อน ทีนี้เวลามาก็หาข้าวมาให้กิน

‘สูต้องใส่สำรับมา กูเป็นสูสุดทอแล้ว หาธรรมดามาให้กินกูไม่กินเสียยศกู’

พวกลูกพวกหลานเขาก็หาข้าวใส่สำรับมา ก็นั่งขัดสมาธิกิน กินไปกินมาคนไม่เคยนั่งขัดสมาธิตั้งแต่วันเกิด นั่งชันเข่าชันอะไรไปตามประสาบ้านนอก วันนั้นเป็นสูสุดทอเลยนั่งขัดสมาธิ พอกินไปกินมาเผลอเตะสำรับหงายตูมตกลงข้างล่าง ‘หือ พ่อทำไมเป็นจังซี่ เป็นหยังเจ้าเตะพาข้าว’

‘มันไม่สมยศกู’ จริงๆ แล้วมันเผลอสมาธิตีดออกเลยเตะสำรับตกจบแล้ว นี่ละมันบ้ายศ

ลมปากเขาว่าเป็นชั้นนั้นชั้นนี้เป็นบ้ายิ่งกว่าสูสุดทออีก สูสุดทอเตะแต่สำรับ อันนี้มันจะเตะผู้เตะคนโน่นแน่ะไม่ใช่ธรรมดา นั่นละได้รับความทุกข์ความลำบากเพราะความตื่นลมตื่นแล้ง อะไรก็ตื่นไปๆ พิจารณาตามเหตุตามผลซิจะตื่นอะไร พระพุทธเจ้าพระอรหันต์ท่านไม่ตื่นอย่างนั้นนะ ท่านเสมอหมดเลยทุกอย่าง มองดูโลกธาตุรู้รอบขอบชิดไปหมด มองเห็นพวกเรานี้ด้วยความสงสารเมตตา...”

เจ๊กฝัน

“...มีผู้กราบเรียนเรื่องภาวนาว่า เวลาที่เราฝันถึงครูบาอาจารย์ที่มาสั่งสอนในฝัน เราจะน้อมเอาสิ่งนั้นมาเป็นธรรมในการพิจารณาประกอบกับพุทโธได้หรือไม่ ท่านอาจารย์ได้ตอบว่า

‘ถูกต้อง’ แม้แต่ขี้หมาเรายังเอามาทำปุ๋ยได้ อันนี้ทำไมจะนำมาไม่ได้ ทำได้ มีเขียนไว้ในประวัติเรื่องเราฝัน จะได้หรือไม่ได้ก็กล้าเขียน ฝันก็เป็นเหมือนเช่นบรรทัดคอยดึงให้เราตามความฝันไว้ อย่างท่านว่า *‘เอานะๆ ความฝันนี้ดีแล้วนะ’* หลวงปู่มั่น ท่านก็ยุหมาคือเรา หมาก็ทั้งจะกัดจะเห่า ไม่ได้อะไร แต่ลมแต่แล้งก็เห่า

‘แล้วถ้าฝันถึงครูบาอาจารย์ ฝันเรื่อยๆล่ะคะ’

‘ฝันเรื่อยๆ เดี๋ยวมันจะเป็นเจ๊กฝันนะ ก็ระวังให้อยู่ในความพอดี ฝันแบบเจ๊กฝันนี่ใช้ไม่ได้ เจ๊กฝัน ฝันว่ายังไง ฝันว่าแร้งบินมาจับหลังคาเรือน เลยวิ่งออกไปหาพระ ให้พระท่านสะเดาะเคราะห์ให้’

‘นี่ เมื่อคืนอั๊วฝันว่าแร้งมาจับหลังคาเรือนอั๊วน่ะ มันจะเป็นบาปเป็นกรรมเป็นเคราะห์อะไรมั้ย’

‘โอ้ยไม่เป็น มันเป็นมงคล’

‘สองตัวนะ’ ขึ้นละซีทีนี้ ทีแรกฝันว่าแร้งมาจับหลังคาเรือน ก็ตัว ตัวเดียว พอจะเป็นมงคล สองตัว แล้วสามตัว แล้วเข้าไปเป็นสี่ตัวแล้ว

‘นั่นแหละมันจะมากินหัวเจ๊ก’

‘โอ้ย โอ้ย ไม่มีสักตัว’ เจ๊กก็กลัวตายเหมือนกันนี่

เพราะฉะนั้นจึงอย่าให้เป็นเหมือนเจ๊กฝันก็แล้วกัน ความฝันนี่มันเป็นคู่เคียงของธรรม ท่านบอกไว้ในธรรม ลักษณะที่จะทำให้เกิดความฝัน มี ๔ ประการ คือ **กรรมนิมิต จิตอาวรณ์ เทพสังหรณ์ ธาตุวิการ** ผู้มีบุญมีบาปสร้างไว้มาก มันก็ฝันได้ สร้างเอาบาปไว้มาก ใครอยากตกนรกทั้งเป็นให้สร้างบาปมากๆนะ **ใครอยากไปสวรรค์นิพพานทั้งเป็นให้สร้างบุญมากๆนะ อยู่ไหนจิตก็เป็นบุญ คิดแง่ใด มุมใด มีแต่กิริยาที่สั่งสมบุญๆทั้งนั้น...”**

"ขอโทษ" คำที่ใช้ดับไฟ

"...สัตวโลกนี่มีผิดมีพลาดด้วยกันทั้งนั้น แต่เมื่อให้อภัยกันแล้ว อยู่ด้วยกันได้ ถ้าต่างคนต่างเบ่งแล้วนั่นล่ะ ถ้าเป็นหมาก็กัดกันได้เร็วนะ .. แม้จิตใจจะลุกเป็นไฟมาก็ตาม เมื่อน้ำดับไฟคือการขอโทษซึ่งกันและกันแล้ว ก็ให้อภัยกันได้อย่างง่ายดาย

มนุษย์เรานี่ หลักใหญ่ของมนุษย์เราที่มีธรรมอยู่ด้วยกัน เห็นใจเขา เห็นใจเรา ให้อภัยกันได้ ธรรมเป็นอย่างนั้นนะ ไม่ถือสีถือสากันง่ายๆ ผิดยอมรับว่าผิด แล้วแก้ไขดัดแปลง ให้ขอโทษกัน

คำขอโทษเป็นของสำคัญมากนะ ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย จะเป็นไฟเผาคนอยู่ในคนนั้นก็ตาม พอคนนี้ไปขอโทษยกมือไหว้เท่านั้นแหละ น้ำดับไฟนี้พรึบลงทันทีเลย สงบ ของเล่นเมื่อไหร่ นี่แหละธรรม

ความโกรธเป็นไฟ ความขอโทษกันนั่นแหละเป็นคุณ เป็นน้ำดับไฟ ดูเอาสิหัวใจใครก็เหมือนกัน อย่างเช่นโจรผู้ร้ายนี้ มันก็ใจโหดมหาโหด เวลาเจ้าของบ้านยกมือไหว้นี้ มันเอาปืนจ่อกำลังจะยิง ปืนมันยังลดลงทันที เห็นไหม ใจมันโหดขนาดนั้น มันยังรับน้ำอยู่นะ ไฟยังรับน้ำอยู่ นี่แหละ น้ำดับไฟคือธรรม อย่างอื่นดับไม่ได้นะ..."

ผัวเดียวเมียเดียว

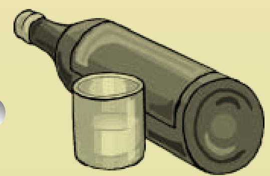
องค์ท่านเตือนลูกหลานเสมอๆ ให้รู้จักควบคุมไฟราคะตัณหา ให้มีขอบเขตอยู่ภายในเตาด้วยศีลด้วยธรรม ดังนี้

"...เราต้องอบรมทางด้านจิตใจให้มาก มันสำคัญไม่มีใครมองนะ มองแต่อย่างงั้น อย่างที่โลกทั้งหลายแหละ มองกัน .. มันไม่ได้มองดูจุดที่ถูกต้องดีงามอะไร มองแต่จุดจะผูกพันเจ้าของให้จมนะซิ ทำไมมนุษย์อยากไปสวรรค์ทั้งเป็นเนี่ย เวลาตายแล้วมันไม่อยากไป .. มันก็ไม่คิดนะ มันอยากไปแต่สวรรค์ทั้งเป็น เวลาตกนรกทั้งเป็นมันไม่ยอมตก

มีเมียคนหนึ่งแล้วมันไม่พอ อยากได้อีก ๒ คน เพื่อไปสวรรค์ มีผัวคนหนึ่งแล้วอยากได้อีก ๒ คน ๓ คน เพื่อไปสวรรค์ ผัวคนนี้พาไปสวรรค์ไม่ได้ เบื่อแล้ว ผัวคนนี้เมียคนนี้เบื่อแล้ว เอาเมียคนใหม่พาไปสวรรค์ เอาผัวคนใหม่พาไปสวรรค์ มันเอาสวรรค์ทั้งเป็น ไฟนรกเผาหัวมันทั้งเป็น มันไม่ได้คิด แน่ะ เอาอย่างนั้นสิ เรามีเมียคนหนึ่งแล้วนี่ แล้วครอบครัวเป็นยังไง มีผัวเข้ามาอีกคนหนึ่ง แฝงผู้ชายเข้ามาอีกคนหนึ่ง เป็นยังไง นั่นละไฟกองใหญ่อยู่ตรงนั้นนะ มันไม่ดู

ธรรมท่านดูหมด ท่านจึงมีเข้มงวดกวดขันให้อยู่ในขอบเขต มันพอเหมาะพอดีแล้ว กับเมียคนนี้ กับผัวคนนี้ พอเหมาะพอดีแล้ว อย่าให้เลยนี้ไปนะ นั่นกาเมสุมิจฉาจาร ราคะตัณหาอย่าให้กำเริบเสิบสาน บังคับมันไว้ให้อยู่ในเตา อย่าปล่อยตามมัน ปล่อยตามมันแล้วเผาเราทันที เสริมมันเท่าไหร่มันยิ่งไปใหญ่เลยนี่ อย่าเสริมมันเลย บังคับมันไว้ ว่างั้นเลย เขามีผัวมีเมีย เขาก็จะตายเหมือนเราล่ะ เขาทนไม่ได้ เขามีผัวมีเมีย เขาก็จะตาย เขามี ๒๐ เมีย ๓๐ เมีย เขาก็ตายเหมือนกันนะ เราไม่เห็นมีใครไปสวรรค์ มีแต่นรกทั้งเป็นเผาหัวมัน เราอย่าไปหาไฟนรกเผาเรานะ

พากันเชื่อธรรมแล้วสงบ ถึงจะอดจะอิ่มบ้างเป็นธรรมดาโลก อันนี้เป็นโลกอนิจจัง มีความทุกข์ความจน ความมั่งความมี เป็นกาลเป็นเวลาเป็นครั้งเป็นคราวเหมือนกันทั่วโลก ยังไงก็ขอให้ธรรมมีในใจ เป็นตายด้วยกันเชื่อถือกันได้ ฝากเป็นฝากตายต่อกันได้ จงรักภักดีซื่อสัตย์สุจริตต่อกันนี้อบอุ่นที่สุด ถึงจะจนก็จนด้วยกัน เป็นด้วยกันตายด้วยกัน ไม่เป็นไร อันนี้ไม่มีไฟมาเผา ไฟข้างนอกไม่มาเผา อยู่ได้ ดีไม่ดี เศรษฐีสู้ไม่ได้ เศรษฐี ๑๐ เมียสู้ไม่ได้ ไม่ต้องบอกเพียง ๒ เมียเท่านั้นก็สู้ไม่ได้แล้ว อย่าว่าแต่ ๑๐ เมีย สู้ผัวเดียวเมียเดียวไม่ได้ ธรรมพระพุทธเจ้าเลิศขนาดไหน สอนไว้ให้อยู่ในขอบเขตแห่งความพอดี นี้คือความพอดีแล้ว อย่าหามาเผากัน..."

คนบ้า น้ำบ้า

เทศนาในเช้าวันหนึ่งกับการแสดงธรรมแก่ข้าราชการหน่วยใหญ่ ดังนี้

"...เวลามีการมีงาน มันน่าอาย ขนาดไหนถ้าธรรมดาเราแล้ว เอาแก้วเหล้าไปโชว์ให้เขาถ่ายลงหนังสือพิมพ์ ถือแก้วเหล้าโชว์ ผู้ใหญ่ขนาดไหนถือแก้วเหล้ามาโชว์ มันน้ำบ้ารู้ไหม เด็กเขายังรู้เขายังไม่เอาแก้วเหล้ามาโชว์ ผู้ใหญ่ขนาดนั้นเอาแก้วเหล้ามาโชว์หาอะไร ถ้าไม่ขายความเลวทรามของตัวที่สุดเลย นี่หรือจะปกครองบ้านเมือง คือแก้วเหล้านี้เหรอ อยากถามว่างั้นนะ เขาตำหนิกันทั้งโลกทั้งสงสารว่าเป็นของไม่ดี ทำไมจึงเอามาโชว์ ..

สุราคืออะไร สุราก็คือเครื่องดอง ของเมา และทำผู้ดื่มให้ลดคุณภาพแห่งความสมบูรณ์มาเป็นคนพร่อง คนไม่เต็มตาเต็งตาชั่ง คนขาดบาทขาดสลึง ดื่มมากเท่าไรยิ่งขาดบาทลงเรื่อยๆ จนกลายเป็นคนบอคนบ้าได้อย่างสดๆ ร้อนๆ เราเกิดมาพ่อแม่ไม่เคยเอาน้ำเมา .. มาให้เราดื่มเรากินมาเลี้ยงดูเรา มีแต่ของดิบของดี ข้าวต้มขนม อาหารหวานคาวมีแต่ของดีๆ

เราเติบโตขึ้นมาด้วยน้ำนมของแม่ ด้วยข้าวต้มขนม เป็นของดิบของดีมีราคามากมาย พ่อแม่นำมาเลี้ยงดูจนเป็นผู้เป็นคนขึ้นมา เมื่อเป็นผู้เป็นคนขึ้นมาจากของดิบของดีมีค่ามากแล้ว กลับเอาน้ำสุรายาเมาเข้ามาเบื่อตัวเองให้มึนเมา นี่เป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่ามนุษย์ให้มีศักดิ์ศรีดีเด่นที่ตรงไหน ยังมองไม่เห็น เราลองคิดดูซิ...

สมมุติว่าเรานั่งอยู่ด้วยกันนี่ มีกี่คน ด้วยกันนี่ ล้วนแต่คนเมาสุรา .. นอนร่ายบ้าเกลื่อนอยู่ตามถนนหนทาง ไปที่ไหนมีแต่คนเมาสุรา ขี้แตกเยี่ยวราดอยู่ตามถนนหนทาง ไม่มียางอายตามมรรยาทของมนุษย์เลย ดูได้ไหมพิจารณาซิ

ถ้าหากว่าสุรามันดีจริงดังที่ชอบเสกสรรกัน คนมีคุณสมบัติผู้ดีจะชมไหมว่าพวกขี้เมานอนเกลื่อนกลาดขี้ราดเต็มตัวเต็มถนนหนทางอยู่เขาดีนะ ขี้ไม่ต้องหาที่ทะลักออกเต็มผ้าก็ยังได้ คนธรรมดาทำไม่ได้ นี่เขาดีนะ อย่างนี้มีไหม ไปที่ไหนมีแต่คนเมาสุราเต็มถนนหนทาง แล้วดูได้ไหม มีแต่คนบ้าเต็มถนน..."

นี่ละพระพุทธเจ้าจึงห้าม ห้ามไว้อย่างนี้ เพราะไม่อยากให้คนเป็นบ้ากันทั้งบ้านทั้งเมืองทั้งแผ่นดิน...ความละอายต่อบาปต่อกรรม ต่อบุคคล ต่อที่สูงที่ต่ำไม่มี ไปที่ไหนพูดอะไรได้หมดไม่มียางอายเพราะหมดยางอาย พูดวันยังค่ำไม่มีจบก็คือคนเมาสุรา พูดไม่มีจบ วกวนไปมาอยู่นั่นแลจนผู้ฟังเบื่อจะตาย

เดี๋ยวก็ลาละครับ เดี๋ยวคุยอีกไม่จบสิ้น เดี๋ยวลาละครับ ได้เวลาแล้วลาละครับ เดี๋ยวคุยอีกอย่างนั้นวันยังค่ำ ลาละครับวันยังค่ำแต่ไม่ไปก็คือคนเมาสุรา พูดไม่มีสถานี ไม่มีจุดไม่มีหมายไม่มีสาระ ไม่สนใจว่าดีว่าชั่ว ถูกหรือผิด พล่ามได้ตลอด ไม่สนใจกับเวล่ำเวลาเป็นยังไง นี่ก็คือความเมาสุรา หาสติสตังไม่ได้ คนโง่ที่สุดก็คือคนเมาสุรา แต่คนที่อวดฉลาดที่สุดก็คือคนเมาสุรานั่นเอง คนเมาก็คือคนบ้านั่นแหละ น้ำนี้เขาเรียกน้ำบ้า...”

หญิงชายอย่าแต่งกายล่อนจ้อน

“...(มีผู้หญิงวัยรุ่นใส่กางเกงขาสั้นเข้าไปถวายปัจจัยหลวงตา)

‘เฮ้ย หนูใส่กางเกงล่อนจ้อนแล่นแจ้น เดี๋ยวมันจะปล่อยหีออกมานะนี่ เราไม่อยากดู’

มันเป็นอย่างไรเมืองไทยเรานี่ แต่งเนื้อแต่งตัวล่อนจ้อนแล่นแจ้น เหมือนหมูเหมือนหมาเหมือนเป็ดเหมือนไก่เหมือนลิงเหมือนค่างอย่างไรกัน พุทธ-ศาสนาอยู่ในเมืองไทย ไม่ได้อยู่ที่ไหนนะ มันควรจะมีแบบมีฉบับ ทำอะไรทำเลอะๆ เทอะๆ เหมือนไม่มีศาสนาเลยนะเมืองไทยเรา เอาล่ะเอามันหนักๆ สักหน่อย มองดูแล้วมันขวางหูขวางตาเหลือเกิน วันนี้มาสัมผัสเอาเสียบ้างละ มันเป็นอย่างไร

แต่ไปด้วยกิเลสตัณหาความเพลิดความเพลิน มันดีเท่าไรพาคนให้จมขนาดไหน ธรรมมีอยู่พาคนให้ขึ้นทำไมมันไม่สนใจ การนุ่งการห่มล่อนจ้อนแล่น-แจ้นมามันดูไม่ได้นะ แต่งเนื้อแต่งตัวหญิงไทยเป็นอย่างไรแต่งตัว หญิงไทยประเพณีของหญิงไทยเราแต่งเนื้อแต่งตัวมาเป็นอย่างไรกัน นุ่งผ้าถุงมาเรียบไปเลย ล่อนจ้อนแล่นแจ้นนี่มันมีแต่พวกลิงพวกค่าง พวกเปรตพวกผี พวกกิเลสหนาๆ เป็นบ้าตลอดเวลานั่นละ ให้พากันจำเอานะลูกหลานนะ นี่เราจวนจะตายไม่มีใครเทศน์ เทศน์อย่างเราไม่มี นี่เทศน์ตามอรรถตามธรรมเลยทีเดียว

การพูดทั้งนี้ไม่ทำใครให้เสียหาย ผู้ที่เป็นมาก่อนนั้นเสียหาย ความเพลิดความเพลินไม่รู้เนื้อรู้ตัวนั้นละความฉิบหายตามความเพลิดความเพลินมา ธรรมะกระตุกเอาบ้างให้รู้เนื้อรู้ตัวนะ โอ้น่าทุเรศ มันเลวลงทุกวันๆ นะ ผู้หญิงไทยเรานี่ แต่งเนื้อแต่งตัวล่อนจ้อนแล่นแจ้นมองไปจะเห็นหีอยู่นะนั่น ผู้ชายยังว่าไม่ได้ทั้งๆ ที่มีห่ำ แต่มันแต่งไม่ได้แบบสวี้ดสว้าด น่าหวาดน่าเสียวเหมือนผู้หญิง ผู้หญิงคะนองยิ่งกว่าผู้ชายมากกว่า .. เราพูดธรรมสอนโลกทำไมสอนไม่ได้ มันขวางธรรมขนาดไหนที่พูดอย่างนี้ คือสิ่งขวางธรรมจะทำลายตนทั้งนั้น ไม่ใช่ทำความเจริญให้แก่ตน ธรรมไม่ได้เสียหายอะไร ธรรมมีความเจริญรุ่งเรือง

ให้พากันปฏิบัติบ้างซิ แต่งอวดกันหาทำไม กิเลสตัณหามันมีมาตั้งกัปตั้งกัลป์แล้ว เอาธรรมมาโขกมันลงไปซิ เขกมันลงไปมันถึงน่าดู โอ้ แต่งเนื้อแต่งตัวล่อนจ้อนแล่นแจ้นมาจนดูไม่ได้นะ มันเป็นอย่างไร มันพิลึกพิลั่น หรือกิเลสจะไม่ยอมฟังเสียงธรรมเลยหรือเราเป็นลูกชาวพุทธน่ะ ฟังเสียงบ้างซิน่ะ มันทำไมถึงเพลิดถึงเพลินจนเกินเนื้อเกินตัวเอานักหนา มันเป็นอย่างนั้นนะ ส่วนมากผู้หญิงน่ะมันตื้นเขินเหลือเกิน เราไม่ได้ตำหนิไปทุกคนนะ ที่มันตื้นเขินมีมากเวลานี้ กำลังมีมาก เห่อ ไปตามกัน แต่งเนื้อแต่งตัวอวดหีอวดห่ำอวดดคยไปแล้วน่ะ ไอ้นี้มันวิเศษวิโสอะไร ธรรมต่างหากวิเศษวิโส ปฏิบัติตัวให้เป็นคนดี คนมีค่าอยู่กับธรรมนะ ไม่ได้มีคุณค่าอยู่กับอันนี้นะอันที่เดี๋ยวนี้ อันที่ตำหนิ มันเลยเถิดไปแล้วนี่

คือมันดื้อนักก็จี้เอาต่อหน้าซิ มันดื้อนักมันด้านนักก็เอาเสียบ้างซิให้มันทันกันกับเหตุการณ์ ถ้าธรรมดาเราก็ไม่ค่อยว่า แต่ก่อนได้ยินอย่างนี้ไหมไม่ได้ยิน นี่มันมาประเจิดประเจ้อต่อหน้าต่อตา เครื่องมือแก้กันมีอยู่ก็ใส่เปรี้ยงละซิ จะว่าอย่างไร มันอะไรก็ไม่รู้ เอ้อ แต่งเนื้อแต่งตัว ผู้หญิงละสำคัญมากนะ เราไม่ได้ตำหนิผู้หญิงทั้งหลายทุกคนนั่นละ ส่วนมากมันจะมี สมัยนี้ผู้หญิงกำลังเป็นบ้า เพลินเกินเนื้อเกินตัว แต่งเนื้อแต่งตัวจนจะเห็นหีมันอยู่นั่นน่ะ มันก็แต่งมาได้ อยากให้เขาดูเขาชม ว่าดิบว่าดี ถ้าว่าดิบว่าดีหมามันไม่นุ่งซิ่นนุ่งผ้ามันไม่เห็นดี ก็เป็นหมาเห็นไหม หรืออยากเป็นหมาหรือ อยากเป็นหมาแก้ออกให้หมดมันจะได้เป็นหมาเต็มตัว คนอย่าพากันยุ่ง นี่พวกหมาว่าอย่างนั้นซิ มันเป็นอย่างไรพวกนี้น่ะ มันเลอะเทอะเอาแท้ๆ นะ...”

อย่าบ้าเมืองนอก

“...เด็กเล็กเด็กน้อยผู้ใหญ่ใครมา แม้ที่สุดหมามา ถ้ามันพูดได้มันก็จะบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า มาจากสหรัฐฯ ฟังซิน่ะ มันเป็นบ้ากับเมืองนอกเมืองนา มันลืมเนื้อลืมตัวชาติไทยเรา เป็นอย่างนี้นะ หน้าไหนมาถ้าลงได้ว่ามาจากเมืองนอก เช่นมาจากสหรัฐฯ ละ โอ๋ย ดูมีหน้ามีตาไปด้วยกันหมดนะ มันเป็นบ้ากันนะพวกนี้รู้ตัวไหม เราลืมตัวขนาดไหนถึงจะไปยกยอเขาจนเกินเนื้อเกินตัว ลืมฟื้นฟูชาติไทยของเราขึ้น ให้ทัดเทียมกันขึ้นโดยลำดับตามฐานะของพวกเรา ด้วยความรู้สึกเนื้อรู้สึกตัว

อันนี้หน้าไหนมา ฟังมานานแล้วนะ บางทีจี้หน้าผากเอาเลยก็มี เช่น เอาวัตถุเอาของอะไรมาทานอย่างช็อกโกแล็ต ว่าเอามาจากฝรั่งเศสบ้าง อังกฤษบ้าง สหรัฐฯ บ้าง เอามาอวดนะ เราฟังแล้วก็เปรี้ยงทันทีเลย คือมันทนไม่ได้ มันลืมตัวเสียจนไม่รู้เนื้อรู้ตัวนี้ทำยังไง ใส่เปรี้ยงเสียบ้าง ท่านทั้งหลายทราบแล้วยัง เวลานี้เราช่วยชาติไทย เมืองไหนเขามาช่วยเรามีไหม

พิจารณาซิ เราช่วยเราแทบล้มแทบตาย แล้วมีแต่ก้มหัวกราบเขาเรื่อยๆ ด้วยความเคารพบูชาเขา ที่เขาจะเอาตับเอาปอดเราไปกิน เหยียบหัวเราไปตลอด เงินเขาดอลลาร์หนึ่งเทียบกับเงินไทยเราเท่าไรบาท เหยียบไปเท่าไร ทุกสิ่งทุกอย่างวัตถุมาจากภายนอกเหยียบหัวเมืองไทยทั้งนั้น เรารู้ตัวไหม

เราไม่คิดบ้างหรือที่จะฟิตตัวขึ้น ไม่ได้เป็นอย่างเขาก็ตาม ขอให้มีนิสัยเหมือนว่ามดตัวหนึ่งมันก็รักชาติของมัน สัตว์ตัวหนึ่งแต่ละตัวๆ รักชาติของมัน คนไทยทั้งประเทศไม่รักชาติมีหรือ ทำไมไม่สงวนชาติของตัวเองบ้าง อะไรเอาตั้งแต่เรื่องเมืองนอกมาอวดกันๆ อวดคนไทยพวกบ้าด้วยกัน มันก็เป็นบ้าไปเรื่อยๆ ละซี อวดเพื่อเป็นคติเราไม่ว่านะ เอาของมาจากไหนก็ตามที่เป็นคติ ยกขึ้นบ้านใดเมืองใดก็ตาม ถ้าเป็นคติที่เราจะยึดเป็นคติตัวอย่างได้แล้วนำมาเป็นคติ อันนี้พูดออกมามีแต่ความหมอบราบๆ ด้วยความลืมตัวทั้งนั้น มันน่าทุเรศนะเมืองไทยเรา นี่เราพูดถึงเรื่องความลืมตัวของเรา

นี้เอาธรรมมาสอนพี่น้องทั้งหลาย ธรรมท่านเสมอ อะไรผิดอะไรถูกท่านรู้หมด ท่านสอนพวกเราให้รู้เรื่องรู้ราวบ้าง เวลานี้เมืองไทยเราเห่อกันจริงๆ เห่อกับเมืองนอก เห่อไม่ได้ศัพท์ได้แสงไม่ได้เรื่องได้ราวอะไรเลย การที่นำของเมืองใดก็ตามมาเพื่อเป็นประโยชน์แก่เมืองไทยด้วยความจำเป็น เมืองเขาเมืองเราเหมือนกัน ไม่มีใครตำหนิใคร แต่แบบเห่อๆ เป็นบ้านี้ไม่น่าดู .. ถ้า หมาอย่างไอ้ปุ๊กกี้เราเป็นอยู่ในวัด เราจะไล่มันออกจากวัด แต่มันไม่เห่อนะไอ้ปุ๊กกี้เรา เห็นเจ้าของมามันวิ่งใส่เจ้าของมันปุ๊บๆ เลย คนอื่นมันไม่ยุ่ง

อันนี้อะไรเมืองไทยเป็นเจ้าของทำไมไม่สนใจกัน ดูเมืองไทยเราซึ่งเป็นเมืองเจ้าของ เมืองนั้นเราเป็นเจ้าของที่ไหน เมืองไทยเราเป็นเจ้าของ ตั้งแต่หมาไอ้ปุ๊กกี้เรามันยังรู้จักเจ้าของ มันมีความเคารพต่อเจ้าของ มีความรักซื่อสัตย์สุจริตต่อเจ้าของ เห็นเจ้าของในวัดรู้ทุกตัวหมาในนี้น่ะ เมืองไทยเราเป็นยังไง ถ้าอย่างนั้นก็เลวกว่าหมาละซีไม่รู้เจ้าของ ชาติไทยเป็นเจ้าของ มันเป็นยังไงบ้างจึงไม่รู้จักเจ้าของ เห่อเป็นบ้าเมืองนอกเมืองนาซึ่งเราไม่ใช่เป็นเจ้าของ ก็ไปดึงเข้ามาเป็นเจ้าของเหยียบหัวเราๆ มันน่าดูไหมพิจารณาซิ...”

สังคหวัตถุ ๔

“...ท่านจึงสอนไว้ในสังคหวัตถุว่า **ทานัญจ เปยยวัชชัญจ อัตถจริยา จ ยา อิธ สมานัตตตา จ ธัมเมสุ ตัตถ ตัตถ ยถารหัง** การให้ทาน การเสียสละมากน้อย ทั้งวัตถุทั้งคุณธรรมภายในจิตใจหนึ่ง

การพูดมีเหตุมีผลไพเราะเพราะพริ้งไม่ยังบุคคลอื่นให้เสียหาย แต่ยังบุคคลอื่นให้ได้รับผลรับประโยชน์จากการพูดที่เป็นสัตย์เป็นจริงของตน หนึ่ง

และการประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่โลก ไม่ว่าเราจะมีสมบัติเงินทองข้าวของหรือความรู้วิชาใดๆ เราไม่หึงหวงไว้เฉพาะเราคนเดียว ยังมีการเฉลี่ยเผื่อแผ่แก่ญาติมิตรสหายที่เกี่ยวข้องกัน ตลอดถึงผู้จำเป็นมากน้อย จนกระทั่งถึงสัตว์เดรัจฉาน ก็มีการสงเคราะห์สงหากันไปตามเกิดตามมี เต็มความสามารถของตน

แล้วก็ความไม่ถือเนื้อถือตัว ไม่เย่อหยิ่งจองหอง นี้เป็นข้อที่สี่ ไม่พองตน มีตนสม่ำเสมอกับบรรดาเพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย เข้าที่ไหนเข้าได้สนิทไปได้หมด ด้วยความไม่ถือเนื้อถือตัว ไม่เย่อหยิ่งจองหอง ไม่อวดเนื้ออวดตัว ไปที่ไหนเข้าได้หมด แม้ที่สุดกับสัตว์เดรัจฉานเขาก็รัก

ธรรม ๔ ประเภทนี้เป็นธรรมประจำโลก ท่านสอนไว้อย่างนี้ ถ้าลงธรรม ๔ ประการนี้ได้ขาดหรือเบาบางลงไปจากโลก เฉพาะอย่างยิ่งโลกมนุษย์เรา และธรรมเหล่านี้ได้ขาดสะบั้นลงไปเสียเท่านั้น แม้ที่สุดพ่อแม่ลูกเต้าหลานเหลนอยู่ด้วยกันไม่ได้ แตกกระจัดกระจายกันไปเลย ไม่มีฝั่งมีฝาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวกันได้เลย...”

เวลาใส่บาตร..ไม่เหยียบบนรองเท้า

“...พระพุทธเจ้าเสด็จออกทรงผนวช ไม่เห็นมีใครไปราดยางให้พระพุทธเจ้า มีไหมในตำราว่า พระพุทธเจ้าไปที่ไหนราดยางไปพร้อมๆ ไม่เห็นมี ต่อไปนี้เราจะต้องได้ถือไม้ติดตัวไปด้วย ไปบิณฑบาตต้องถือไม้ติดตัวไปด้วย เราบอกให้ถอดรองเท้า พอถอดปั๊บ-ปุ๊บขึ้นเหยียบแล้ว ขึ้นเหยียบอยู่บนรองเท้านะ พวกเพื่อนๆ ละบอกให้ถอดรองเท้า ถอดปั๊บ ขึ้นเหยียบปุ๊บอยู่ข้างบน ไม่ยอมลงนะ ตีขาน่ะซี ตรงนั้นน่ะ มันพิลึกกึกกือ กลัวเท้าสกปรกมากกว่าหัวใจสกปรก หัวใจสกปรมอมแมม เท้าสะอาด ใช้ไม่ได้ ..

(ส่วน)พวกทหารเขาจะมาฟังเทศน์ มาใส่บาตร เป็นต้น พวกทหารเขาแต่งชุดทหารมา หรือพวกที่โพกศีรษะมาด้วยประเพณีของเขาก็ไม่ต้องถอด ให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่เสียความเคารพ ทางทหารก็เหมือนกันจะไม่ถอดรองเท้าก็ได้ นอกนั้นถ้าใส่หมวกก็ให้ถอด ใส่รองเท้าก็ให้ถอดเสีย เพื่อความเคารพธรรม เคารพทานของตน เคารพท่านผู้มีศีลซึ่งมีเพศสูงส่งกว่าเรา

การใส่บาตร เป็นการบำเพ็ญคุณงามความดี เป็นการน้อมรับธรรมส่วนกุศลของเราให้ได้เต็มที่ พร้อมกับเคารพธรรมด้วย เคารพครูบาอาจารย์ที่ท่านมีศีลมีธรรมด้วย เคารพในทานของเราด้วย ดังนั้น เราถึงได้บอกให้เข้าใจเพราะเท้าและรองเท้ามิได้สูงกว่าธรรม พอจะส่งเสริมให้เป็นวัฒนเท้าในเวลาเช่นนั้น บางคนไม่เข้าใจเพราะไม่เคยมีใครบอก เนื่องจากท่านเหล่านั้นคงเกรงใจญาติโยมมากกว่าเกรงธรรม แต่เราเมื่อมีญาติโยมเข้ามาเพื่อธรรม ทำยังไง ญาติโยมมา มาเพื่ออะไร มาเพื่อความเข้าอกเข้าใจในอรรถในธรรม สิ่งใดที่จะเป็นผลประโยชน์แก่ญาติโยมไม่เป็นความเสียหายเราก็บอก เพราะเราเกรงธรรม เรามุ่งต่อธรรมด้วยกันเหมือน

ประชาชน จึงได้บอกเสมอ ฉะนั้น

จึงควรพากันเข้าใจไว้ ส่วนมากท่านไม่ค่อยบอก เวลาบิณฑบาตท่านเกรงใจ นอกจากเจริญพรและคล้อยไปตามใจคนเสียเป็นส่วนมากต่อมาก ธรรมทาน และท่านผู้มีศีลและเพศที่ควรเคารพเลยกลายเป็นธรรมชาติที่ด้อยไปกว่าความเกรงใจกัน นี่เราทั้งหลายเป็นชาวพุทธ มีความเคารพธรรมอย่างฝังใจกว่าความสนใจเคารพเท้า จึงได้เตือนได้บอกโดยธรรมเพื่อเข้าใจทั่วกัน...”

คำถวายผ้าป่าที่ถูก

ศิษย์ กระผมจะขอถวายผ้าป่าครับ

หลวงตา เดี๋ยวถามดูเสียก่อน การกล่าวคำถวายผ้าป่า กล่าวอย่างไร ว่าให้ฟังหน่อย

ศิษย์ **อิมานิ มยัง ภันเต ปังสุกูลจีวรานิ สปริวารานิ *ภิกขุสังฆัสส* โอโณชยาม สาธุโน ภันเต *ภิกขุสังโฆ* อิมานิ ปังสุกูลจีวรานิ สปริวารานิ ปฏิคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆรัตตัง หิตาย สุขาย**

หลวงตา เอาละเข้าใจ คือที่กล่าวนี้เป็นสังฆทาน ไม่ใช่เรื่องบังสุกุล บังสุกุลไม่ได้เป็นสังฆัสสะ เพราะส่วนมากร้อยทั้งร้อย พูดแบบเดียวกันหมด แม้แต่พระบางองค์ท่านเป็นหัวหน้ามาทอด เวลากล่าวคำบังสุกุลก็ใส่สังฆัสสะลงไป พอจบลงแล้วนิมนต์เราไปชักบังสุกุล เราก็ตอบไปทันทีบอกว่าชักไม่ได้ อันนี้ถวายสังฆทานแล้ว ถ้าไปชักบังสุกุล ท่านปรับอาบัติ ท่านก็ว่าใช่แล้ว ใช่แล้ว เปลี่ยนว่าใหม่ทันที นั่นคัมภีร์เดียวกัน ค้านกันได้ยังไงใช่ไหม ผู้ปฏิบัติปฏิบัติอยู่นี่ ผู้รักษารักษาอยู่นี่ ความหมายว่าอย่างนั้น

ศิษย์ แล้วที่ถูกล่ะครับ

หลวงตา **อิมานิ มยัง ภันเต ปังสุกูลจีวรานิ สปริวารานิ *สีลวันตัสส* โอโณชยาม สาธุโน ภันเต *สีลวันโต* อิมานิ ปังสุกูลจีวรานิ สปริวารานิ ปฏิคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆรัตตัง หิตาย สุขาย**

ที่ว่า **สังฆัสสะ**ให้เป็น**สีละวันตัสสะ** ส่วน**สังโฆ**ก็ให้เป็น**สีละวา**แทนกันเท่านั้นแหละ นี่เป็นบังสุกุล ถ้าเป็นสังฆัสสะ โอโณชะยามะแล้วก็เป็นสังฆทาน พระไปชักบังสุกุลท่านปรับอาบัติ มีอยู่ในพระวินัยนี่ว่าไง

ศิษย์ ทำไมเขาถึงพิมพ์มาอย่างนี้ล่ะครับ

หลวงตา โอ๊ะ! เรื่องพิมพ์ พิมพ์อย่างไรก็ได้ไม่ขัดข้องใช่ไหม แต่สำคัญที่ว่าคัมภีร์ว่ายังไงนั่นซิ คือคัมภีร์มันมีนี่ คัมภีร์อันตายตัว อันนี้เราพิมพ์ออกมานี่จำหน่ายขายไปที่ไหนก็ได้ แต่ว่าหลักใหญ่คือคัมภีร์ว่ายังไงนั่นมันมี คือบทปรับอาบัติ ท่านก็มีของท่านนี่จะว่าไง เห็นอยู่ด้วยกัน อย่างภาพพระพุทธเจ้าออกบิณฑบาตก็เหมือนกัน วางขายกันให้เกลื่อน ผู้วาดไม่ได้คำนึงถึงพระวินัยว่าทรงวางไว้อย่างไร เวลาเข้าไปในบ้านในเมือง ท่านให้ห่มคลุม แล้วภาพที่วางขายเราเห็นไหม พระองค์ท่านเป็นผู้บัญญัติเองแท้ๆ ท่านจะฝ่าฝืนได้อย่างไร เพราะท่านเคารพธรรมและวินัยยิ่งกว่าสิ่งใดๆ นี่

เทียนพรรษา..เป็นเพียงความนิยมกันต่างหาก

“...มีอะไรเอาเข้ามาๆ ตั้งอยู่โน้นแหละเทียน ใครก็เทียนพรรษาๆ อันนี้เป็นความนิยมกันต่างหาก ท่านบอกไว้ในหลักธรรมหลักวินัยว่า ธูปเทียนธรรมดา เดี๋ยวนี้เพิ่มขึ้นมาว่าเทียนพรรษา..

..เดี๋ยวนี้ก็พระพุทธรูปแหละเกลื่อนโลกเกลื่อนสงสาร แม้แต่เทียนก็ดูซิ เทียนพรรษาๆ ใหญ่เท่าขอนซุง ในตำรับตำราบอกว่าเทียนพรรษามีที่ไหน ไม่มี โฆษณาคุณภาพคุณสมบัติขึ้น ผู้เป็นบ้าก็เป็นบ้าไปตามกันซี อย่างงั้นแล้ว ธูปเทียนธรรมดาเป็นอามิสบูชาไม่เห็นทำกำเริบเสิบสานกันแบบนี้ มิหนำซ้ำยังเอาไปแข่งกัน วัดนั้นวัดนี้แข่งกันใครได้ที่ ๑ ใครได้ที่ ๒ ที่ ๓ พระพุทธรูปนี้ขายเกลื่อน...”

การสมาทานศีล

“...**สมาทานวิรัติ** คือสมาทานจากพระ เอาพระมาเป็นสักขีพยาน ไม่ใช่ไปรับศีลจากพระนะ พูดตามหลักธรรมชาติแล้ว คือสมาทานจากพระ เอาพระเป็นพยานยืนยัน เจ้าของไม่เชื่อใจตัวเอง เอาพระมายืนยันว่า รักษาศีลนี้แล้วจะไม่ไปทำให้เป็นการทำลายศีล เพราะเอาพระเป็นพยานก็ต้องกลัวบาปคนเราใช่ไหมล่ะ นี่ศีลก็เกิดขึ้นได้อย่างหนึ่ง **เจตนาวิรัติ** เจตนางดเว้นในศีลข้อนั้นๆ ก็เป็นศีลขึ้นมาแล้ว ไม่ต้องสมาทานกับพระ เอาพระเป็นพยานเอาเจตนาของเจ้าของเป็นพยานเลย **สัมปัตตวิรัติ** เป็นศีลขึ้นในปัจจุบัน เช่น ไปเจอสัตว์ที่ควรฆ่าไม่ฆ่าเสียในขณะนั้น เป็นศีลขึ้นมา เรียกว่า สัมปัตตวิรัติ เรียกว่าเป็นศีลขึ้นมาซึ่งๆ หน้า ควรฆ่าไม่ฆ่า ควรลักไม่ลัก ควรอะไรในศีล ๕ ข้อนี้ท่านจะไม่ฝ่าฝืนในเวลานั้นนะ เป็นศีลขึ้นมาในขณะนั้นๆ เรียกว่าสัมปัตตวิรัติ

สมุทเฉทวิรัติ เจตนารับศีลตั้งแต่นี้จนกระทั่งถึงวันตาย จะไม่ล่วงเกินศีลเหล่านี้ นี้ประการหนึ่ง แล้วสมุทเฉทวิรัติของพระอริยบุคคล ตั้งแต่พระโสดาขึ้นไปแล้ว ศีลของท่านจะมาพร้อมเลย จะสมาทานไม่สมาทานก็ตาม เป็นสมุทเฉทวิรัติไปเลย หากว่าจำเป็นเป็นหัวหน้าเอาคนที่ยังไม่เข้าใจศีลเข้าใจธรรม เป็นผู้นำพารับศีลก็สักแต่กิริยาๆ ท่านไม่สงสัยว่าท่านมีศีลด่างพร้อยหรือขาดไป นำเขาว่าเฉยๆ นี่ศีลมีได้หลายประเภทอย่างนี้ ส่วนสมุทเฉทวิรัติของพระอริยบุคคล ตั้งแต่พระโสดาขึ้นไปนั้น เป็นศีลในหลักธรรมชาติ เกิดขึ้นจากหิริโอตตัปปะทันทีๆ...”

เข้าพรรษา..พากันตั้งสัจอธิษฐาน

“...ประชาชนญาติโยมก็ให้พากัน ตั้งอกตั้งใจประพฤติปฏิบัติ การให้ทาน การรักษาศีล การภาวนา เราจะมีกฎเกณฑ์บังคับตนข้อใดบ้างในสามเดือนนี้ อย่าให้ผ่านไปเปล่าๆ ไม่เกิดประโยชน์ เช่น ผู้ที่เคยให้ทาน มีขาดบ้างทำบ้างอย่างนี้

เอ้าตั้งใจไว้เลย ตั้งสัจอธิษฐานไว้ไม่ให้ขาด แม้ไม่ได้ให้ทานวันหนึ่งได้ใส่บาตรองค์เดียวก็ยังดีไม่ขาด นั่น ให้ปักไว้เป็นหลักเป็นเกณฑ์ รักษาศีล ศีลยังไง เอ้า รักษาเราจะเป็นผู้รักษาตัวของเรานี้ รักษาศีลก็ศีลเป็นสมบัติของเรา คือรักษาตัวของเรานั้นแหละ เอาให้ดี ใครมีความหละหลวมอะไรๆ การประพฤติตัวโกโรโกโสให้ตัดลงด้วยธรรม ไม่มีธรรมตัดไม่ได้นะ ฉิบหาย ต้องเอาธรรมไปตัดสันดานมัน เช่นเคยกินเหล้าเมายาสุรานารีอะไร ตัดขาดลงไปๆ ด้วยธรรม อย่างอื่นตัดไม่ได้นะ ถ้าเอาธรรมตัดนี้ขาดสะบั้นไปเลย

ตอนเช้าตอนเย็นการไหว้พระสวดมนต์ไม่ให้ขาด บังคับไว้เลยอย่าให้ขาด มันจะเป็นอะไรก็ให้เป็น อย่างนี้เรียกว่าบังคับตัวเข้าสู่ความดี ไม่บังคับไม่ได้นะ ทีแรกมันฝืนจริงๆ กิเลสมันเคยตัวมัน มันดีดมันดิ้นไม่มีขอบเขตไปตามอำเภอใจของตัวเอง .. เรียกว่าปล่อยตัวตลอดตามกิเลส ให้คนจมไปๆ ทีนี้เอาธรรมเข้ารั้งเอาไว้ไม่ให้มันดีดมันดิ้น ให้รู้จักเวล่ำเวลา ไหว้พระสวดมนต์ นั่งภาวนาในคืนวันหนึ่ง .. บังคับเจ้าของซิ ตั้งแต่บัดนี้ต่อไปกลางคืนเวลาจะนอน เราจะนั่งภาวนาไม่ให้ขาดในคืนวันหนึ่งๆ อย่างน้อยที่สุด ๕ นาที ขึ้นไป ๑๐ นาที เอาแค่นี้ก่อน ใน ๓ เดือนนี้ให้ได้ ๕ นาทีหรือ ๑๐ นาที บังคับไว้เลยทีเดียว เรียกว่าบังคับตัวเองภาวนา...”

พรปีใหม่

“...พรปีใหม่ปีเก่ามีแต่มืดกับแจ้ง ตัวของเราเองนี่ตัวรับเคราะห์รับกรรม ถ้าทำไม่ดี ให้พยายามปฏิบัติตัวให้ดี จะเรียกว่าพรปีใหม่อยู่กับตัวของเราทุกคนๆ ธรรมท่านสอนอย่างนี้ ท่านไม่สอนให้ตื่นลมตื่นแล้ง ปีนั้นปีนี้ เดือนนั้นเดือนนี้ มันมีแต่มืดกับแจ้ง ตัวของเราได้รับความทุกข์ความทรมาน ไม่มองดูตัวเอง มันเป็นอย่างไร มันพรปีใหม่หรือโทษปีใหม่ปีเก่าอยู่กับเรา ให้ดูตัวของเราทุกคน

ส่วนมากพรปีใหม่มีแต่ตื่นกัน ตื่นลมตื่นแล้งกัน ธรรมท่านไม่ตื่น นี้ธรรมนำมาสอน ให้ดูตัวเองนะ ปีใหม่ปีเก่าให้แก้ไขตนเอง วันที่ ๑ มกรานี่เป็นปีใหม่แล้ว ไอ้เราก็คือคนเก่านั่นแหละ ถ้าทำความชั่วก็เผาตัวอย่างเก่านั่นแหละ ถ้าทำดีก็ดีเรื่อยไปๆ ให้พยายามแก้ไขดัดแปลงตนเอง อย่าไปตื่นปีตื่นเดือนยิ่งกว่าดูเจ้าของ...”

หญิง...ผู้คิด “ฆ่าตัวตาย”

คณะหนึ่งขึ้นมากราบองค์หลวงตาที่กุฏิ บทสนทนาเริ่มขึ้นโดยหญิงคนหนึ่งได้กล่าวกับท่านถึงความทุกข์ที่กำลังประสบอยู่ และตั้งใจที่จะ “ฆ่าตัวตาย” ตามสามีด้วยหวังว่าคงจะได้ประสบพบความสุขความสมหวังในโลกหน้า และไม่ทุกข์อย่างที่เป็นอยู่เวลานี้ ความหวังของหญิงผู้นี้จะเป็นดังที่คาดไว้หรือไม่อย่างไร หลวงตาได้เมตตาชี้แนะให้ฟัง ดังนี้

ฆ่าตัวตาย...หนีทุกข์ได้จริงหรือ ?

หลวงตา ความคิดอยากตายในเวลาเกิดทุกข์ทรมานก็ดี ในเวลาใดๆก็ดี ไม่ใช่จะเป็นความคิดที่ถูก แลจะพาให้ผู้คิดได้รับความสุขความสมหวัง แต่เป็นความคิดที่สั่งสมทุกข์เพิ่มให้แก่ตัวและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยถ่ายเดียวเท่านั้น ตามปกติโลก ไม่มีใครคิดอยากตาย แต่เป็นเพราะห้ามไม่ได้ แก้ไม่ตก ก็จำต้องปล่อยไปตามกฎของธรรมชาติ แม้คุณผู้ชายของคุณเองก็ไม่คิดอยากตาย แต่ก็จำต้องยอมเมื่อถึงคราว ส่วนคุณทำไมคิดอยากตาย หรือคุณว่าการตายเป็นของดียิ่งกว่าการมีชีวิตอยู่ ถ้าเช่นนั้นคุณก็ไม่ควรคิดและเป็นทุกข์เพราะการตายแห่งสามีของคุณ เพราะเป็นของดีแล้ว แต่คุณทำไมคิดจนเกิดทุกข์แก่ตนแทบทนไม่ไหว สมมุติว่าลูกชายของคุณก็คิดอยากตาย ลูกหญิงของคุณก็คิดอยากตาย ตลอดคนในบ้านทุกคนก็คิดอยากตาย เพราะคุณเป็นต้นความคิด คุณจะพอใจกับความคิดของคนเหล่านั้นไหม...(ไม่พอใจค่ะ)

เมื่อเป็นเช่นนั้นคุณทำไมคิดอยากตาย ส่วนคนอื่นไม่อยากให้เขาตาย ถ้าเห็นว่าเป็นของดีก็ควรประกาศให้โลกทราบทั่วกัน เพื่อจะได้พร้อมกันตายเสียให้หมดทั้งแผ่นดิน อย่าให้ยังมีใครเหลือเศษทนทุกข์อยู่กับโลกอันแสนโสมมและทรมานนี้ต่อไป ถ้าเห็นว่าไม่ดีก็ควรงด ไม่ควรคิดเพื่อก่อไฟเผาตนและผู้อื่นให้เดือดร้อนไปด้วย รีบแก้ไขความคิดที่เป็นพิษเป็นภัย ทำใจให้สบาย คนในบ้านก็จะหลับตาสนิทบ้าง ไม่พะวักพะวน ทั้งกับคนที่ตายไปแล้ว และคนที่กำลังมีชีวิตอยู่ซึ่งกำลังจะพยายามฆ่าตัวตาย คุณเคยเห็นโลกไหนบ้านเมืองใดและคนใดไม่ประสบกับความพลัดพรากจากสิ่งที่รักและพึงใจมาแล้ว ความรักก็เคยรัก รักจนแทบทนไม่ไหว ใจจะขาดในเวลารักนั้นให้ได้เลยก็มี แต่ก็ยังรอดตัวมาได้ เพราะไม่พยายามจะฆ่าตัวตายเพราะความรักเป็นผู้ชักชวน แม้ใจจะรักก็ยอมให้มันรักเพราะต้านทานไม่ไหว แต่ไม่พยายามฆ่าตัวเหมือนคุณ จะว่าตำหนิ อาจารย์ก็ยอมรับ เพราะคุณคิดและพยายามในสิ่งที่น่าตำหนิ จะฝืนขมไป โลกต้องวินาศ การฆ่าตัวตายไม่มีประโยชน์ นอกจากจะมีโทษซ้ำเติมเข้าอีกเท่านั้น...

ทำลายตนแล้วผลจะเป็นอย่างไร ?

หลวงตา สำหรับคุณ เวลานี้ยังควรแก่การที่จะแก้ไขดัดแปลงสมบัติอันมีค่าคือตัวของเราให้เหมาะสมแก่ตนและหน้าที่การงาน เพื่อเป็นที่อบอุ่นแก่ลูกๆ หลานๆ ตลอดวงศ์คณะญาติซึ่งคอยพึ่งอาศัยเราอยู่เป็นจำนวนมาก แม้แขนข้างขวาขาดไปคือคุณผู้ชายของคุณจากไป แต่แขนข้างซ้ายยังมีอยู่ คือคุณยังมีชีวิตดำรงอยู่ ลูกๆ หลานๆ ยังจัดว่ามีที่พึ่งอันอบอุ่นอยู่ ก็พอมีทางหายใจระบายทุกข์ออกได้บ้าง

หากว่าคุณพยายามฆ่าตัวตายตามสามีไปเสีย ก็เท่ากับทำลายตัวโดยตรงและทำลายลูกหลานวงศ์ให้ไร้ญาติขาดมิตรปลิดที่พึ่งไปด้วย ก็ยิ่งจัดว่าเป็นผู้ทำลายล้างผลาญทั้งของเก่าและของใหม่ ให้ขาดสะบั้นหั่นแหลกไปตามๆ กัน ต้องจัดว่าคุณสร้างกรรมหนักไว้เพื่อหมู่ชน แล้วผลจะเป็นอย่างไรบ้าง โปรดคิดดูให้ดี

คัดย่อจากหนังสือ “คำถามคำตอบปัญหาธรรม”
โดยท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ตายแล้วจะไปแบบมืดหรือสว่าง ?

"...เกิดแล้วก็ต้องตายเช่นเดียวกัน ท่านตายไปวันนี้ เราอาจจะตายในวันพรุ่งนี้ก็ได้ ทุกรูปทุกนามที่อยู่ด้วยกันนี้ มีป่าช้าตีตราอยู่ด้วยกันทุกคน ไม่มีใครที่จะนอกเหนือกว่ากันได้ ที่จะข้ามโลกข้ามสงสารไปโดยไม่มีป่าช้า เกิดแล้วต้องตายด้วยกัน

แต่ก่อนที่จะตายนั้น ผู้ที่ตายในทางชั่วก็มี ตายไปด้วยความดีก็มี ตามหลักธรรมท่านกล่าวไว้ถึง ๔ บท มืดมาแล้วมืดไปก็มี ท่านว่า ตโมตมปรายโน **ทั้งมืดมาทั้งมืดไป** เกิดมาก็ไม่รู้ภาษีภาษาอะไร แล้วก็อยู่ไปอย่างนั้นละ เหมือนเป็ดเหมือนไก่ เหมือนเต่า เหมือนสัตว์ทั้งหลาย ไม่ได้คำนึงถึงศีลถึงทานการกุศลอะไรเลย ตายก็ตายไปแบบนั้น นี่เรียกว่า มืดมาแล้วก็มืดไป **มืดมาแล้วสว่างไป** เบื้องต้นนั้นเรายังไม่รู้ภาษีภาษาอะไร ต่อมาเราได้สดับตรับฟัง ได้อ่านหนังแสหนังสือหรือฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ท่านแนะนำสั่งสอน ก็พอรู้จักบาปรู้จักบุญแล้วบำเพ็ญตนโดยลำดับ เลยกลายเป็นผู้สว่างไป นี่อันหนึ่ง

และ**สว่างมาแล้วมืดไป** นี่ก็หมายถึงเบื้องต้นเราเป็นผู้สนใจประพฤติตัวเป็นคนดี มีศีลมีธรรม ครั้นเวลาจวนตัวเข้ามา เรือเลยล่มบาดจอด เขาว่า ภาษาภาคอีสาน ตาบอดบาดเฒ่า คือเรือล่มตอนจะจอด ตาบอดตอนแก่ บทเวลาจะตายเลยคว้าอะไรไม่ได้ คว้าได้ตั้งแต่น้ำเหลว คือประพฤติตัวเหลวแหลกไปหมด เลยเสียตอนตาย นี่เรียกว่าสว่างมาแล้วมืดไป **สว่างมาแล้วสว่างไป**ก็เหมือนอย่างพระพุทธเจ้าของเรา พระองค์ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาทุกแง่ทุกมุม มาก็ไม่ทรงประพฤติความเสียหายใดๆ ทั้งนั้น แล้วเสด็จออกทรงผนวชจนได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เมื่อเทียบถึงตัวของเราก็รู้จักภาษีภาษามาตั้งแต่ยังเล็กยังน้อย ประพฤติศีลประพฤติธรรมมาโดยลำดับจนกระทั่งถึงวาระสุดท้าย เป็นคนดีตลอดไป เรียกว่า สว่างมาแล้วก็สว่างไป..."

ด้วยเมตตาธรรมที่ท่านมีต่อคนหลายกลุ่มหลายคณะดังกล่าวทำให้คำสอนของท่านจึงมีตั้งแต่ธรรมะที่ลึกซึ้งละเอียดแหลมคม สำหรับผู้มุ่งฝึกฝนจิตตภาวนาเพื่อมุ่งสู่แดนนิพพานโดยเฉพาะ หรือแม้แต่ธรรมะสำหรับเด็ก ผู้กำลังศึกษาเล่าเรียน ผู้มีหน้าที่การงาน ตลอดจนธรรมะสำหรับครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ซึ่งจะได้คัดหลักธรรมสำคัญๆ มาแสดงในหัวข้อต่อๆ ไป

อย่าเคียดแค้นจองเวรต่อกัน

"...จะเอาความโมโหโทโส เอาความเกลียดความเคียดแค้น ความก่อกรรมก่อเวรไประงับมันนี้ ตั้งกัปตั้งกัลป์ก็ไม่มีวันสิ้นสุด มีแต่จะทวีรุนแรงการก่อกรรมก่อเวรแล้วความทุกข์มากขึ้นไป ดังที่ภาษิตเราได้ยกมาแล้ว น หิ เวเรน เวรานิ สัมมันตีธ กุทาจนัง ตลอดกาลไหนๆ เวรย่อมไม่ระงับเพราะการก่อกรรมก่อเวร แต่จะทวีรุนแรงยืดเยื้อไปตลอด จนไม่มีฝั่งมีฝาไม่มีต้นมีปลาย แต่เวรนั้นจะระงับด้วยการไม่ก่อกรรมก่อเวร สิ้นสุดยุติกันลงเป็นลำดับจนกระทั่งหมดกรรมหมดเวร ดังที่เรายกตัวอย่างมาเป็นข้อเปรียบเทียบว่า

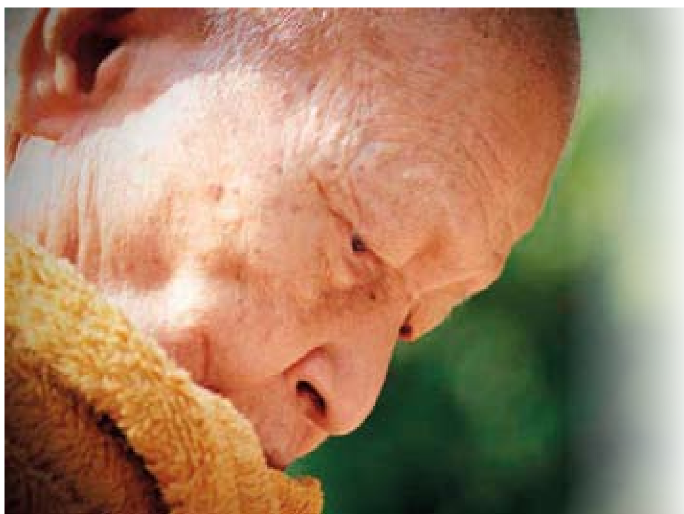
มีหญิงคนหนึ่งมีลูก ผู้หญิงคนนั้นเป็นนางยักษ์กำลังจะกินลูกของผู้หญิงคนนี้อยู่ สองคนนี้เขาก่อกรรมก่อเวรกันมานาน คราวนี้คนนี้ได้ที คราวนี้คนนั้นได้ที ทั้งสองฝ่ายนี้ได้ทีคนละทีศละทาง มีแต่เรื่องกองทุกข์เผามาเป็นกัปเป็นกัลป์นานขนาดไหน ตั้งแต่เป็นเป็ดเป็นไก่เป็นพังพอนเป็นอะไรมาเรื่อยๆ คนนี้กินคนนั้นๆ คนนั้นเป็นเสือ คนนี้เป็นวัว กินกันมาเรื่อย เวลาจะตายมันก่อกรรมก่อเวรเอาไว้ เอา คราวนี้มึงกินกู คราวหน้ากูขอก่อกรรมมึง แล้วทีนี้คราวหน้าคนนี้ก็ก่อกรรมคนนั้นอยู่นี้เรื่อยมา

พอดีจังหวะที่เวรของเขากรรมของเขาจะระงับดับลงไปได้ พอดีผู้หญิงคนนั้นกำลังเดินไปพระเชตวัน ไปเจอกับยักษิณีคนก่อกรรมก่อเวร พอเห็นก็ปรี่เข้าใส่เลยจะกินลูกคนนี้ คนนี้ไม่มีทางไปก็วิ่งเข้าวัดเชตวัน พอดีพระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่นั่น พระองค์ก็โบกมือ มีอะไรกัน ทางนี้ก็วิ่งเข้ามาซุก เหมือนกับว่าหัวอกพระองค์นั่นแหละ เพราะไม่มีที่พึ่งคนเรานะ คนนั้นก็เลยหยุดอยู่นั้น มีอะไรกันว่างั้นนะ นี่เขาจะมากินลูก พระองค์ก็เรียกมาสั่งสอนในเดี๋ยวนั้น นี่พวกเธอก่อกรรมก่อเวรกันมานานสักเท่าไรแล้ว คราวนี้ก็จะมาก่อกรรมก่อเวรต่อหน้าของเราตถาคต แล้วพระองค์ก็สั่งสอนเรื่องกรรมเรื่องเวรเคยก่อกันมาตั้งแต่เมื่อไร พระองค์ชักอดีตมาหมดเลยเรื่องคนทั้งสองที่ก่อกรรมก่อเวร มีแต่ความทุกข์ทรมานตลอดมา จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้

ทีนี้พระองค์ก็ทรงสั่งสอนเรื่องก่อกรรมก่อเวรไม่ใช่ของดี พอสั่งสอนเสร็จแล้วยักษ์นั้นได้สำเร็จพระโสดา เพราะสามารถสำเร็จเป็นพระโสดาได้ นอกจากสัตว์ท่านก็บอกว่าไม่ใช่ฐานะที่จะสำเร็จพระโสดาได้ พอสำเร็จพระโสดาแล้วใครจะรู้ยิ่งกว่าพระพุทธเจ้า ผู้หญิงคนนี้จนตัวสั่นเพราะกลัวเขาจะมากินลูก ดีไม่ดีอาจกินแม่ด้วย พอพระองค์รับสั่งเสร็จแล้ว จิตเขาลงได้สำเร็จเป็นพระโสดา พระองค์บอกเอาลูกคนนี้ไปให้เป็นลูกคนนั้น ให้คนนั้นเป็นแม่ ทางนี้ตัวสั่น เอาไปก็เท่ากับมันจะเอาไปงับกลืนในทันทีมันจะไม่เคี้ยวว่างั้นเถอะ เอาไป พระพุทธเจ้ารับสั่ง เอาไปก็อุ้มจากคนนี้ไปยื่นให้แม่คนนั้นหอม แม่คนนี้ก็ตัวสั่นเขาหอมลูกตัวเอง นึกว่าเขาจะงาบลูกตัวเองตัวสั่นเลย นั่นละตั้งแต่บัดนั้นมาระงับเลยเห็นไหม

เมืองไทยของเรานี้ก็เป็นเมืองของคนมีกิเลส เทียบกันได้กับหญิงสองคนนั้นแหละ อย่าให้เป็นหญิงสองคนเป็นยักษ์เป็นมารต่อกัน คราวนี้คนนั้นได้ที คราวนั้นคนนั้นได้ที ใครได้ทีก็คืออยู่ในนรกด้วยกัน เพราะฉะนั้นจึงให้เปิด ให้นรกพังให้หมดด้วยอรรถด้วยธรรม เป็นความสงบเย็นใจ ยอมรับความผิดความถูกจากกันและกันแล้วบ้านเมืองของเราจะสงบร่มเย็น..."

ส่งเสริมวัดกรรมฐาน

พระช่วยโลกไม่ได้ ใครเล่าจะช่วยได้

ความเมตตาสงสารขององค์หลวงตาที่มีต่อโลก ไม่ปรากฏเพียงแค่การเทศนาหรือการอบรมสั่งสอนซึ่งเป็นหลักสำคัญที่สุดอย่างเดียวเท่านั้น ความเมตตาของท่านยังแผ่ขยายไปในแง่วัตถุสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค โดยเฉลี่ยเผื่อแผ่สงเคราะห์ช่วยเหลือแบบเงียบๆ อย่างทั่วถึงทั้งคนทุกข์คนจน คนประสบภัยตามภาคต่างๆ โรงพยาบาล โรงเรียน วัดวาอาราม หน่วยงานราชการ สถานสงเคราะห์ต่างๆ ไปตลอด ทั่วถึงแม้กระทั่งสัตว์พิการ ดังนี้

"...เรามีแต่ให้ แต่ให้ตลอด อำนาจความเมตตานะไม่ใช่อะไร เมตตานี้ครอบตลอด เป็นธรรมชาตินะ จิตกับเมตตาเหมือนกับว่าเป็นอันเดียวกัน มันอ่อนนิ่มไปหมด ไม่ได้ถือว่าสูงว่าต่ำอะไร มันไปด้วยกัน พร้อมเลยนะความเมตตาสงสารนี่น่ะ ไม่ว่าจะเล่นกับสัตว์ประเภทใด ความเมตตาอยู่นั้นนะ ไม่ใช่เล่นแบบโลกๆ เขาเล่น ..

มันเป็นเหมือนอากาศนี่นะ ครอบไปหมดเลย อำนาจความเมตตามันเหนือทุกสิ่งทุกอย่าง คือ เหนือเรื่องความคิดจะโกรธจะเคียดจะแค้นให้ใครมันไม่มี อันนั้นมันครอบไว้เสียหมดเลย

ใครจะตำหนิก็ตาม ใครจะชมอะไรก็ตาม เมตตามันเหนือไปเสียทุกอย่าง เกินกว่าที่จะคิดเรื่องเหล่านี้ ว่างั้นเถอะนะ เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องขี้หมาไปซะ พูดตรงๆ อย่างนี้ ..

ถ้าจะเทียบอย่างว่า พ่อแม่กับลูกนะ ลูกมันตัวเล็กๆ มันออดมันอ้อน มันจะกัดจะข่วนอะไรก็แล้วแต่ พ่อแม่มีแต่โอ๋ โอ๋ ใช่ไหมล่ะ เพราะความรักความเมตตานี่แหละ ในขั้นของปุถุชนก็เป็นอย่างนี้ เมตตาของปุถุชนมันเหนือที่จะไปถือสีถือสากับเด็กใช่ไหมล่ะ อันนี้ก็แบบเดียวกัน..."

องค์หลวงตาให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นทานตลอดมาตั้งแต่ตั้งวัดป่าบ้านตาด หากคิดมูลค่าต้องเป็นจำนวนหลายๆ หมื่นล้านขึ้นไป ความเมตตาของท่านกล่าวไว้ ดังนี้

"ไปดูที่ไหนๆ เราดูจริงๆ ช่วย จริงๆ .. ถ้าเรายังไม่ตายแล้วเราจะช่วยตลอดไป ไม่ว่าโรงพยาบาลไหนๆ ช่วยทั้งนั้น โรงร่ำโรงเรียนก็ปลูกให้เป็นหลังๆ ขาดอุปกรณ์อะไรๆ บ้าง ให้ ให้ ให้ ไม่ว่าแต่โรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ต่างๆ เราก็ให้ "

ด้วยเหตุนี้เอง วัตถุสิ่งของจตุปัจจัยไทยทานมากน้อย หากพอเพียงกับพระเณรและความจำเป็นในวัดแล้ว ท่านจะหมุนออกช่วยโลกอยู่เรื่อยมา ไม่มีส่วนที่สั่งสมไว้เพื่อตัวของ

ข้าวสารอาหารสดแห้งของขบฉันที่จัดส่งไปตามวัดป่ากรรมฐานเป็นประจำ

รักษาป่าเขาบริเวณวัดถ้ำพระภูวัว ต.โสกก่าม อ.เซกา จ.บึงกาฬ

ท่านแม้แต่น้อย ดังคำกล่าวของท่านกับพระเณรในวัดป่าบ้านตาดตอนหนึ่งว่า

"ไม่ว่าการสงเคราะห์สงหา สิ่งใดที่มีอยู่ในวัดนี้ไม่ต้องมาขอ บอกว่าเป็นของทุกคน ผมไม่เคยที่จะสั่งสมอะไรแม้สักนิดหนึ่งภายในจิตใจเลย พูดตรงๆ อย่างนี้ เพื่อหมู่เพื่อคณะทั้งนั้น เรารับด้วยเหตุนี้เองรับหมู่เพื่อน ถ้าพูดถึงเรื่องรักเรื่องสงวน ก็เหมือนอวัยวะของผมเอง"

องค์หลวงตาท่านเห็นความสำคัญของวัดกรรมฐานที่มุ่งต่อการปฏิบัติจิตตภาวนาอันเป็นงานโดยตรงตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ด้วยเหตุนี้ท่านจึงคอยให้กำลังใจออกเดินทางไปเยี่ยมเยียนยังวัดต่างๆ เพื่อแนะนำทั้งด้านธรรมะและสงเคราะห์จตุปัจจัยไทยทานตามความ

เหมาะสมและความจำเป็นแก่วัดเหล่านั้น จะได้ไม่มีข้อกังวลในการบำเพ็ญเพียรและจะได้ใช้เวลาเร่งสร้างสติปัญญาให้กล้าแกร่งจนสามารถก้าวข้ามทุกข์ภายในใจได้ และนอกจากจะส่งเสริมช่วยเหลือวัดปฏิบัติในที่ต่างๆ แล้ว สิ่งที่ท่านเน้นย้ำเป็นพิเศษอีกประการหนึ่งก็คือ **หัวหน้าวัด** ท่านวางหลักปฏิบัติไว้ ดังนี้

"หลักใหญ่หัวหน้าต้องเป็นคนดี พระก็เป็นพระดี เคร่งครัดในหลักธรรมหลักวินัย เคร่งครัดต่ออรรถต่อธรรมทุกด้านทุกทาง เข้มงวดกวดขัน สิ่งใดที่จะเป็นภัยกับวัดกับวานี้ ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องโดนก่อนๆ เป็นผู้ระวังรักษาทุกด้านทุกทาง เช่นอย่างวัดนี้ก็หลวงตาเป็นหัวหน้า ตาพระเณรจะมาจับอยู่ที่ตรงนี้ หูพระเณรจะจ่อฟังอยู่ที่ปากเดียว แสดงออกมาอย่างไรบ้าง กิริยาอาการที่กระทำออกไปมียังไงบ้าง จึงว่าศึกษา คือหูก็ฟังสำเหนียกศึกษา ตาก็สำเหนียกศึกษา ศึกษาไปด้วยในตัว เรียกว่ามาอบรมศึกษาจากหัวหน้า

หัวหน้าต้องเป็นแบบเป็นฉบับ หัวหน้าโกโรโกโสใช้ไม่ได้เลย วัดก็เป็นวัดที่เลว ถ้าหัวหน้าเลวเสียอย่างเดียววัดเลวหมด ลูกวัดก็เลวไม่เคารพเลื่อมใสโกโรโกโสหาแบบหาฉบับไม่ได้"

รักษาป่าเขา เพื่อลูกหลานพระกรรมฐาน

คุณค่าของต้นไม้ป่าเขาต่อการบำเพ็ญจิตตภาวนา เป็นสิ่งที่องค์ท่านพูดอยู่เสมอๆ ว่า พระพุทธเจ้าทรงสอนพระให้อยู่ป่า การอยู่ให้อยู่ด้วยการพิจารณา อยู่แบบอรรถแบบธรรม ไม่ใช่ไปอยู่ป่าแบบสัตว์ เพราะสถานที่เช่นนี้เป็นที่ชั้นเอกในการบำเพ็ญเพียร ไม่มีคนไปยุ่งกวน วัดที่ท่านให้การช่วยเหลือส่วนใหญ่จึงพยายามรักษาสภาพที่เป็นธรรมชาติป่าเขาแหล่งต้นน้ำลำธารไว้ให้มากที่สุด พระเณร

กุลบุตรสุดท้ายภายหลังจะได้มีสถานที่สงบสงัดในการบำเพ็ญเพียร ในเรื่องนี้ท่านเคยกล่าวว่า

"...วัดดงศรีชมภู (ดานวิเวก) เป็นวัดประเภทที่หนึ่ง ภูวัว ประเภทเอก ไล่เลี่ยกัน วัดดอยธรรมเจดีย์ ภูสังโฆ เป็นประเภทที่หนึ่ง ผาแดง นาคำน้อย เหล่านี้ที่หนึ่งทั้งนั้น อยู่ภาวนาได้ทั่วไป หลบหลีกไปหาที่ภาวนาได้สะดวกสบาย .. อยู่ตามเขาในป่าในเขารื่นเริง มันอาจจะขึ้นกับนิสัยก็ได้ แต่ส่วนมากจะชอบภูเขามากสำหรับพระนะ เป็นป่าเป็นดงก็ขอให้ดงภูเขา มันหากมีอะไรแปลกๆ อยู่นั้นนะ ก็เราเคยเที่ยวมาพอแล้วนี่ .. สงวนไว้แล้วก็ยังที่ที่ซื้อไว้ที่น้ำหนาว (จังหวัดเพชรบูรณ์) นั่นก็เป็นประเภทที่หนึ่งๆ เพราะดงกว้าง ซื้อครอบไว้หมดเลย พระอยู่ ๓ ย่านด้วยกัน..."

คุณค่าของป่าเขามีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาอย่างมาก ดังนั้นหากวงราชการที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวัดนั้นๆ โดยไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญ ท่านจะออกหน้าปกป้องวัดเหล่านั้นทันทีด้วยเหตุผลต่อไปนี้

"...ศาสนาจะหมดละนะ ถ้าลงไล่พระออกจากป่าแล้วหมดศาสนา เราบอกตรงๆ อย่างนี้เลย ไม่มีเหลือ พระพุทธเจ้ากับศาสนาพุทธกับป่านี่แยกกันไม่ออก บอกงั้น ถ้าต้องการจะทรงมรรคทรงผลเห็นผลประโยชน์ของศาสนาประจักษ์อยู่แล้วป่าต้องเป็นป่า กับศาสนาต้องเป็นคู่เคียงกันไปแยกกันไม่ออก

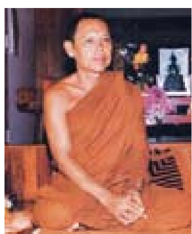
องค์ไหนไม่ดีไล่ออก องค์ไหนดีให้อยู่ในป่ามันถึงถูกต้อง จะไล่ออกหมดยังไง เพราะ .. ไล่ดะไปเลยนี่นะ มันอดทนไม่ได้ เราเป็นผู้รักษาศาสนาคนหนึ่ง ทำประโยชน์ให้โลกก็เต็มกำลังความสามารถ ยังมาเห็นต่อหน้าต่อตานี่ดูไม่ได้นะ นี่เรียกว่าทำลายศาสนาทำลายอย่างนี้เอง บอกชัดๆ เลย

ศาสนานี้จะหมดถ้าลงได้ไล่พระออกจากป่าแล้วไม่มีเหลือ ตำราไม่มีความหมายแหละอยู่ในตู้ในหีบ พวกคนนั่นแหละจะไปก่อความทุกข์ความยากลำบากให้ส่วนรวม ว่าอย่างนั้น ศาสนารักษาคนให้อยู่เย็นเป็นสุขยังไม่รู้อยู่เหรอ จิตแต่ละดวงๆ ได้รับการอบรมจากศีลจากธรรมแล้วเป็นคนดีมากมายขนาดไหนจากศาสนายังไม่รู้ตัวอยู่เหรอ ว่าขนาดนั้นแหละ เห็นแต่พุงนั่นซิ ไล่พระออกแล้วไปขนเอาไม้ออกมาจากป่า..."

วัดที่ท่านให้ความช่วยเหลือมักมีสภาพเป็นป่าเป็นเขา บรรยากาศเอื้อต่อความสงบสงัด เช่น วัดที่อยู่ในแถบภูวัว แถบภูเขาในอำเภอหนองวัวซอ น้ำโสม นายูง นาแห้ว ภูหลวง ภูลังกา น้ำหนาว แนวเทือกเขาภูพาน เขาใหญ่ กาญจนบุรี ราชบุรี ภูเขาในจังหวัดพะเยา

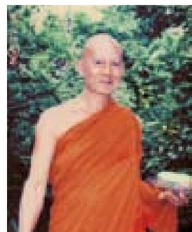

๑

๒

๓

๔

๕

๖

ความเรียบง่าย สงบ สงัด ตามสภาพป่าเขาภายในวัดป่ากรรมฐาน

ทางจงกรม คือที่ทำงานของพระ

(๑) พระอาจารย์แบน ธนากโร วัดดอยธรรมเจดีย์ อ.โคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร
(๒) หลวงปู่ลี กุสลธโร วัดป่าเกษรศีลคุณธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง) อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
(๓) พระอาจารย์ปรีดา (หลวงปู่ทุย) ฉันทกโร วัดป่าดานวิเวก อ.โซ่พิสัย จ.บึงกาฬ
(๔) พระอาจารย์เสถียร คุณวโร วัดถ้ำพระภูวัว อ.เซกา จ.บึงกาฬ
(๕) พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก วัดป่านาคำน้อย อ.นายูง จ.อุดรธานี
(๖) พระอาจารย์วันชัย วิจิตโต วัดป่าสังฆาราม (ภูสังโฆ) อ. หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

เป็นต้น เมื่อมีโอกาสท่านจะนำเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นไปสงเคราะห์ช่วยเหลือ และพร้อมๆ กันนี้ท่านจะแอบสังเกตอยู่เงียบๆ เพื่อดูข้อวัตรปฏิบัติ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพระเณรไปด้วย

ที่ท่านเน้นย้ำคือ ดูว่าสำนักนั้นมีทางจงกรมหรือไม่ มีร่องรอยการเดินจงกรมของพระเณรหรือไม่ เพราะท่านถือว่าทางจงกรมนี้คือที่ทำงานของพระ ทางฆราวาสเขายังมีโต๊ะทำงาน ทางพระเณรก็ต้องมีทางจงกรมเป็นสถานที่ทำงานเช่นกัน ตัวอย่างหนึ่งที่แสดงถึงคำพูดเด็ดขาดของท่านต่อวัดที่ท่านให้การสงเคราะห์และเยี่ยมเยียน ดังนี้

“ไปวัดนั้นวัดนี้ ผู้ที่มีหิริโอตตัปปะ ผู้มีศีลมีธรรมประพฤติตัวเป็นคนดี เป็นพระดีเพื่อมรรคเพื่อผลแล้ว เราติดตามแนะนำสั่งสอนดุด่าว่ากล่าว ถ้าแบบเข้าห้อง ไอ.ซี.ยู.แล้วไม่เล่นด้วย ไม่ไปเหยียบจนกระทั่งวัด .. ไม่ไป ไปอะไร เกิดประโยชน์อะไร ไม่ไปเสริม มันหดเข้าด้วนเข้าๆ นี่นะ”

ความจริงจังในการสงเคราะห์พระเณรผู้มุ่งปฏิบัติธรรมนี้ จะเห็นได้ชัดเจนจากคำสั่งของท่านคราวหนึ่งต่อท่านพระอาจารย์อุทัย เจ้าอาวาสวัดถ้ำพระภูวัวในระยะนั้น ใจความว่า

“เรื่องข้าวสารอาหารสดแห้งของขบฉันที่จัดส่งให้อยู่เป็นประจำทุกเดือนนี้ ถ้าไม่เพียงพอให้บอกทันที จะจัดเพิ่มเติมให้ .. สถานที่นี้เป็นที่สงบสงัด เหมาะแก่การบำเพ็ญจิตตภาวนาอยู่มาก หากมีพระเณรผู้ตั้งอกตั้งใจปฏิบัติมาอยู่ด้วยมากน้อยเพียงใด ผมจะเป็นผู้รับเลี้ยงเอง ทั้งหมด แต่ถ้าเป็นพระเณรประเภทหมูขึ้นเขียง คือไม่สนใจต่อการภาวนา ขี้เกียจขี้คร้าน มีแต่กินแล้วนอนนั้น ให้ไล่หนีทันทีเลยนะ”

รักษาป่า ต้นไม้ ต้นน้ำลำธาร

องค์หลวงตาเมตตาช่วยเหลือราษฎรและฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมหลายแห่ง เช่น ป่าแถบอำเภอหนองวัวซอ อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี นอกจากนี้ในบริเวณพื้นที่ป่าลุ่มน้ำป่าสัก เขตบ้านดงคล้อ บ้านน้ำเที่ยง บ้านสามแยก ตำบลวังกวาง อำเภอน้ำหนาว

องค์หลวงตาเมตตาให้วัดป่าดงคล้อเข้าไปฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกทำลาย

สภาพป่าที่ถูกทำลาย

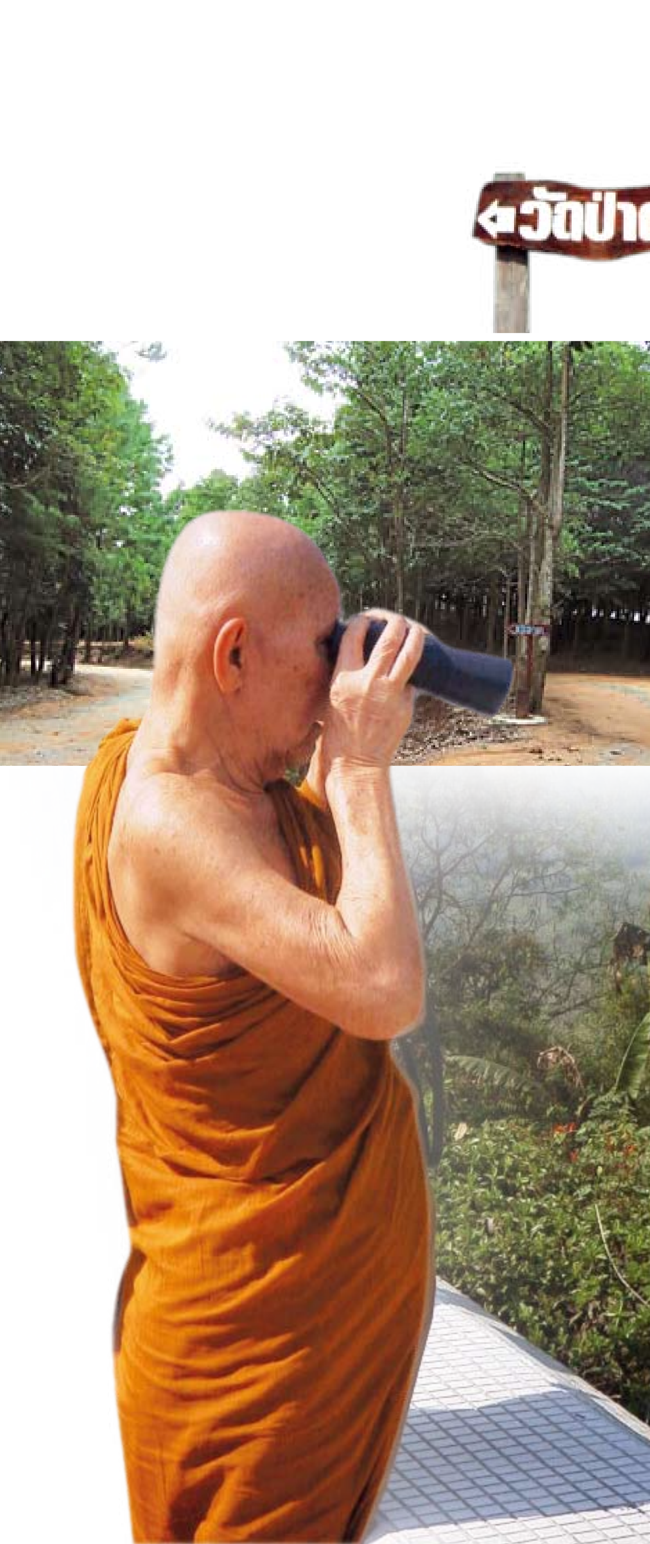
สภาพป่าหลังการฟื้นฟู

แม่น้ำเลย มีต้นน้ำมาจากป่าน้ำหนาว ซึ่งองค์หลวงตาเมตตาฟื้นฟูสภาพป่านับหมื่นไร่

เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์กั้นแม่น้ำป่าสัก มีต้นกำเนิดมาจากจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งพระกรรมฐาน ท่านเมตตาไปดูแลต้นน้ำ

สภาพวัดป่าดงคล้อ อ.น้ำหนาว จ.เพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์ ยิ่งให้ความสำคัญมากทีเดียว โดยองค์ท่านเมตตาไปดูสภาพพื้นที่ป่าด้วยตนเอง เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นภูเขาสูงชันเป็นต้นน้ำลำธารของแม่น้ำสำคัญหลายสาย ได้แก่ น้ำเลย น้ำฟอง ฯลฯ ซึ่งสภาพพื้นที่บริเวณดังกล่าวในขณะนั้น ถูกบุกรุกแผ้วถางป่าทำไร่เลื่อนลอย จนสภาพป่าถูกทำลายลงอย่างสิ้นเชิง ในเรื่องโครงการน้ำหนาวนี้ท่านให้เหตุผลว่า

"...ที่ดินเวลานี้ (มิถุนายน ๒๕๓๗) ก็ ๑๐ กว่าล้านแล้วที่ซื้อ เนื้อที่ดูเหมือนได้ ๗ พันกว่าไร่แล้ว หลายแห่ง ทางด้านเพชรบูรณ์ก็มี ที่เราซื้อไว้นี้ ไว้เพื่อชาติบ้านเมืองนะ เราไม่ได้ซื้อโดยลำพังเราเองนะ มันเป็นต้นน้ำลำธาร เช่น ต้นน้ำจังหวัดเลยนี่ที่ผ่านมาทางอำเภอวังสะพุงนี้แหละ น้ำหมดได้ ๒ แล้งนี้แล้ว ต้นน้ำ มันอยู่ตรงนั้น เราเลยซื้อครอบไว้หมดเลย เวลานี้ก็มีโครงการพระราชดำริประสานงานเข้ามาในเรา เราบอกเอาเลยให้เลย เพราะเราซื้อนี้ ซื้อไว้เพื่อชาติ

หลวงตาบัวไม่มีอำนาจวาสนาอะไรมากนัก วาสนาของพระอำนาจของพระไปเรื่องของพระ ไม่ใช่เป็นเรื่องแบบโลก ทีนี้เมื่อทหารมาขอประสานงานเกี่ยวข้องด้วย ทหารเป็นผู้มีอำนาจเป็นผู้รักษาได้ เราก็ยกให้ทหารเป็นผู้รักษาแทนเราไปเลย รู้สึกสะดวกดีทุกอย่าง .. อยากจะปลูกป่าก็เอา ช่วยกันปลูกรักษาตรงไหนๆ ที่มันจะมีความแน่นหนามั่นคงต่อชาติแล้ว เอาเลย เราก็มอบให้ทางทหารเลย เวลานี้ เราเบาใจมากแล้วเป็นแต่เพียงว่าซื้อให้ๆ ให้ทางทหารเป็นผู้ดูแล ..

สงวนป่าเอาไว้สำหรับลูกหลาน ต้นน้ำลำธารจะไม่มีเหลือถ้าไม่สงวนป่าเอาไว้ อันนี้มันอยู่รอบของต้นน้ำลำธารด้วย ซื้อครอบไว้หมด น้ำฝนตกมาจากเขามันชุ่มเย็น ไหลลงมาแม้แต่แม่น้ำเลยนี้ก็มาจากนั้นนะ แม่น้ำเลยวังสะพุงนี่ มาจากที่เราซื้อครอบไว้โน้นหมด มีอยู่ ๒-๓ สายแม่น้ำที่ไหลมาจากที่เราซื้อครอบเอาไว้ ตอนนี้พักทางโน้นก่อน ทำประโยชน์อย่างอื่น หมุนไปทางอื่น เรื่องหมุนนี่ไม่ถอยแหละ หมุนไม่หยุด

หมุนเรื่อยๆ ช่วยทางโน้นช่วยทางนี้ จะทำยังไงความทุกข์ความจนไม่โดนใครเข้าก็ดูดี ถ้าโดนเข้าเท่านั้นก็พอแล้ว หงายไปเลย ใครจะอยากโดน โดนทุกข์ ไม่มีกินอยู่ได้หรือมนุษย์เรา จะปลูกของอะไรพืชผลต่างๆ ปลูกไม่ได้ น้ำไม่มี แผ่นดินไม่ชื้น แห้งผากอย่างนี้ปลูกอะไรก็ไม่ขึ้น ถ้าแผ่นดินมันชื้นแล้วปลูกมันก็ขึ้น .. ที่น้ำหนาวนั้นเราได้ซื้อที่ให้เป็นพันเป็นหมื่นไร่นะ ซื้อที่แถวนั้นเพราะที่นั่นเป็นป่าที่สวยงามมาก และเป็นต้นน้ำลำธารอยู่ที่นั่น .. ถ้าหากว่าไม่ซื้อไว้นี้หมด แล้วแห้งแล้งขึ้นมาทันที เราห่วงบ้านห่วงเมือง เราทำเอาไว้ให้ลูกๆ หลานๆ ได้ใช้ต่อไป จึงได้ซื้อไว้หมด ..."

พระอาจารย์เฉลิม ธัมมธโร

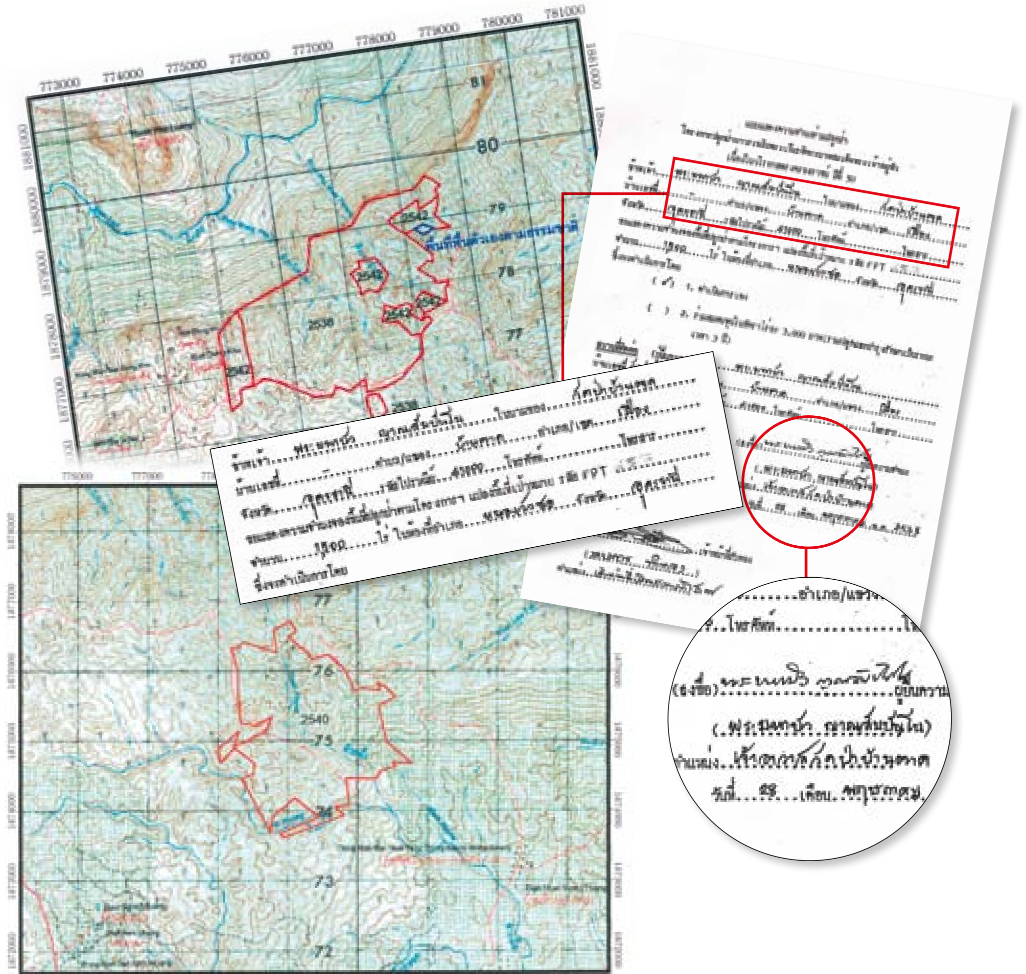

พระอาจารย์ชิต ฐิตจิตโต

และในขณะที่มีการดำเนินการเรื่องพื้นที่อยู่นั้น พระอาจารย์ชิตและพระอาจารย์เฉลิมก็ได้ดำเนินการสร้างวัดควบคู่กันไปเพื่อรักษาป่าได้เต็มที่และเพื่อสืบทอดดำรงรักษาปฏิปทาของพระธุดงคกรรมฐาน ตามแนวทางขององค์หลวงตา โดยพระอาจารย์ชิตได้ดำเนินการสร้างวัดป่าดงคล้อขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ ขณะที่พระอาจารย์เฉลิมเริ่มสร้างวัดป่าบ้านสามแยก อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ การทำหน้าที่ดูแลป่าต้นน้ำลำธารตามความมุ่งหมายขององค์หลวงตาจึงประสบผลดีในเวลาต่อมา

สำหรับการรักษาป่าไม้ต้นน้ำลำธารของพระกรรมฐานในที่อื่นๆ ก็เช่นกัน ด้วยการรักษาอย่างจริงจังเพียงไม่กี่ปีเท่านั้น การปลูกป่ารักษาป่าของพระกรรมฐานที่นั่นก็เห็นผลเป็นที่ประจักษ์ ป่าไม้มีความชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์เป็นดงหนาป่าทึบได้โดยเร็ว องค์หลวงตากล่าวยืนยันในเรื่องนี้ด้วยองค์ท่านเองเลยว่า

“แล้วป่าไม้เวลานี้เป็นดงหนาแน่นไปหมดนะ เห็นไหมพระรักษาป่า ให้ป่าไม้รักษาป่าพวกนี้เป็นเปรตเป็นผี แต่เราไม่ได้ตำหนิทุกจุดไปนะ ส่วนมากมีแต่พวกป่าไม้กินไม้ กินไม้ด้วยเป็นข้าศึกต่อพระกรรมฐานด้วย”

แผนที่แสดงพื้นที่แปลงปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ป่าสงวนแห่งชาติน้ำหนาวและป่าเตรียมการสงวนหนองน้ำหนาว จ.เพชรบูรณ์ ซึ่งองค์หลวงตาเมตตาสงเคราะห์ให้ดำเนินการปลูกและฟื้นฟูสภาพป่า

และหากจะกล่าวถึงวัดในพื้นที่ต่างๆ ที่มีสภาพภูเขาอันเหมาะสมกับการบำเพ็ญธรรมซึ่งองค์หลวงตาเคยกล่าวถึงและออกสำรวจเยี่ยมเยียนด้วยองค์ท่านเองนั้นมีอยู่จำนวนมากกระจัดกระจายไปในที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ขอยกมาเพียงบางส่วนที่ท่านเคยกล่าวไว้ ดังนี้

“...ทางภาคอีสานมีภูเขามาก เฉพาะจังหวัดเลย เหมาะ ที่ไหนก็มีทำเลที่ภาวนาทางตอนเหนือนะ แต่ทางตอนใต้ไม่ค่อยมี เช่นอย่างไปทางสารคาม ไปทางร้อยเอ็ด ไปทางนู้นไม่ค่อยมีภูเขา ถ้ามาตอนเหนือนี้มีเหมาะ เราเที่ยวทางโน้นทางนี้มาก หนองคายก็มี นครพนมก็มีทำเลภาวนา อุดรฯ มี จังหวัดเลย เหล่านี้มีทั้งนั้น อุดรฯ ก็มีทางด้านตะวันตก อย่างผาแดง ภูสังโฆก็เป็นเขตอุดร หรือหนองบัวลำภูก็ไม่รู้นะ นี่มันก็เขตเดียวกัน ถ้าไปทางหนองคาย ก็ดงศรีชมภู มีหลายแห่ง สกลนครก็วัดดอยธรรมเจดีย์ เป็นวัดใหญ่อยู่ ทำเลภาวนาสะดวกๆ ส่วนไปทางตอนใต้ของภาคอีสานไม่ค่อยสะดวกเหมือนทางตอนเหนือนะ ..

อย่างโคราช ก็ต้องภูเขาทางสะแกราชไปโน้น ห่างมาก ไปทางเขาใหญ่ไปนู้น ภูเขาทางร้อยเอ็ด สารคาม ไม่ค่อยมี ทำเลเหมาะๆ ไม่ค่อยมี เพราะฉะนั้นพระกรรมฐานอยู่ที่ไหนจึงมักจะอยู่ตามป่าตามเขา ด้วยเหตุนี้เองที่มีป่าเขามากๆ จึงมักมีกรรมฐานอยู่ทั่วๆ ไป อย่างอุดรฯ ก็ไม่น้อยนะ แถวหนองบัวลำภูนั้นเป็นอันเดียวกัน ต่อกันไปเลยพระเต็มไปหมด ไปหนองคายไปอะไรทำเลภาวนาสะดวก...”

ทิวทัศน์แสดงสภาพความสมบูรณ์ของป่าภายหลังการฟื้นฟู มองจากป่าน้ำหนาวเห็นยอดภูหอ

บัญชีรายชื่อพื้นที่แปลงปลูกป่าตามโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ ๕๐
ที่พ่อแม่ครูอาจารย์องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ได้เมตตาสงเคราะห์ให้ดำเนินการปลูกและฟื้นฟูสภาพป่า

ลำดับที่	ชื่อผู้จอง	FPT	ปี พ.ศ.	ที่ปลูกบริเวณป่าที่ปลูก	ท้องที่		เนื้อที่ (ไร่)	ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของ
					อำเภอ	จังหวัด		
1	กองกำกับการ ตชด.24 และสโมสรลูกเสืออุดรธานี	33/1	2538	ป่าสงวนแห่งชาติป่านายูง-น้ำโสม	นายูง	อุดรธานี	455.00	วัดป่านาแค (โดยพระอาจารย์ศักดิ์)
2	วัดป่าบ้านตาด	35/1	2538-39	ป่าสงวนแห่งชาติพันดอน-ปะโค	หนองแสง	อุดรธานี	300.00	วัดถ้ำวงพระจันทร์ (โดยพระอธิการพิพัฒน์ ธรรมวโร)
3	วัดป่าบ้านตาด	36/1	2537	ป่าสงวนแห่งชาติพันดอน-ปะโค	หนองแสง	อุดรธานี	300.00	วัดถ้ำวงพระจันทร์ (โดยพระอธิการพิพัฒน์ ธรรมวโร)
4	วัดป่าภูสังโฆ	41	2547	ป่าสงวนแห่งชาติป่าหมากหญ้า	หนองวัวซอ	อุดรธานี	940.00	วัดป่าภูสังโฆ (วัดป่าญาณสัมปันโน) โดยพระอาจารย์วันชัย วิจิตโต
5	วัดป่าเกษรศีลคุณดอยธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง)	43	2547	ป่าสงวนแห่งชาติป่าหมากหญ้า	หนองวัวซอ	อุดรธานี	1,000.00	วัดป่าเกษรศีลคุณดอยธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง) โดยหลวงปู่ลี กุสลธโร
6	วัดป่าเกษรศีลคุณดอยธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง)	45/2	2537	ป่าสงวนแห่งชาติป่าหมากหญ้า	หนองวัวซอ	อุดรธานี	1,034.00	วัดป่าเกษรศีลคุณดอยธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง) โดยหลวงปู่ลี กุสลธโร
7	วัดป่าบ้านตาด	45/3	2539	ป่าสงวนแห่งชาติป่าหมากหญ้า	หนองวัวซอ	อุดรธานี	900.00	วัดป่าศรัทธาถวาย (ถ้ำเต่า) โดยพระอาจารย์บุญมี ธัมมรโต
8	วัดป่าเกษรศีลคุณดอยธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง)	75/1	2541	ป่าสงวนแห่งชาติพันดอน-ปะโค	หนองแสง	อุดรธานี	596.65	วัดป่าภูหินร้อยก้อน โดยพระอาจารย์สุนทร ฐิติโก
9	ธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน)	25/1	2537-39	ป่าสงวนแห่งชาติน้ำหนาวและป่าเตรียมการสงวนป่าหนองน้ำหนาว	น้ำหนาว	เพชรบูรณ์	4,500.00	วัดป่าดงคล้อ โดยพระอาจารย์พิมพา จาคจิตโต
10	หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน	25/2	2537-39	ป่าสงวนแห่งชาติน้ำหนาวและป่าเตรียมการสงวนป่าหนองน้ำหนาว	น้ำหนาว	เพชรบูรณ์	2,730.00	วัดป่าดงคล้อ โดยพระอาจารย์พิมพา จาคจิตโต

รับถวายที่ดินสร้างวัดป่า

มีเจ้าศรัทธาประสงค์จะถวายที่ดินแก่องค์หลวงตาสร้างเป็นวัดในที่ต่างๆ เป็นจำนวนไม่น้อย เกือบจะเรียกได้ว่าแทบจะทุกจังหวัดในประเทศไทย และยังมีในต่างประเทศอีกหลายแห่งด้วย แต่โดยมากองค์ท่านมักจะปฏิเสธด้วยเหตุผลต่อไปนี้

“การที่คนถวายที่เป็นวัดๆ ให้เรามากต่อมากนะ .. ภาคเหนือก็มี ภาคตะวันออกก็มีที่เขาถวาย เราไม่รับ เพราะหาตัวไม่ได้ หาตัวที่จะมาปกครองวัดไม่ได้ สำคัญมากนะ เราจึงไม่ค่อยรับ ใครถวายที่ไหนๆ ก็รับไม่ได้ เห็นใจสำหรับผู้ถวาย แต่ที่จะรับมานี้ต้องเป็นภาระของเรา ผู้ถวายก็เพื่อเป็นมงคล ผู้รับไว้ทำให้เสียมงคลของผู้ถวายใช้ไม่ได้ .. เป็นแต่เพียงว่าเรารับไม่ได้”

เมื่อเหตุผลความจำเป็นเพียงพอประกอบกับมีผู้รับผิดชอบดูแลให้ ท่านจึงยอมรับได้ ดังนี้

“...การรับที่ที่เขาถวายเป็นวัดแต่ละแห่งๆ

พระเรวัตตะ

“...**พระเรวัตตะ**เป็นน้องพระสารีบุตร ท่านก็มีฤทธิ์เดชอีกทางหนึ่งของท่าน ท่านไม่ก่อไม่สร้าง ท่านอยู่ในป่าในเขาโดยหลักธรรมชาติสะดวกสบายตามอัธยาศัยของท่านเรื่อยมา แต่เวลาพระพุทธเจ้าเสด็จเข้าไปนั้น ท่านก็เนรมิตขึ้น หรูหราฟู่ฟ่าให้สมพระเกียรติพระพุทธเจ้า ..

ท่านไม่เคยก่อเคยสร้างอะไร เขาสร้างเมืองยังไม่ใหญ่โตยิ่งกว่าท่านสร้างวัด ไม่หรูหราฟู่ฟ่าเหมือนนี้ คราวนี้มีหลวงตาองค์หนึ่งยกโทษพระเรวัตตะ พอพระพุทธเจ้าเสด็จออกมาแล้ว พระเรวัตตะก็คลายฤทธิ์ ที่นี้ พอคลายฤทธิ์แล้วก็กลับเป็นดงคืนโดยหลักธรรมชาติ พระหลวงตาองค์นั้นลืมธมกรก (ที่กรองน้ำ) จึงกลับคืนไปที่เดิม ก็ไม่ทราบว่าที่กรองน้ำอยู่ที่ไหนๆ เพราะกลายเป็นป่าเป็นรกไปหมด เลยต้องไปถามพระ

‘ลืมธมกรกกรองน้ำไว้นี้อยู่ที่ไหน ที่กรองน้ำอยู่ที่ไหนๆ’

‘นู้นอยู่ที่นู่น’ (จากเดิมที่เป็นวัดใหญ่โตทีนี้) มันมีแต่ป่าแล้ว มองมาเห็นที่กรองน้ำแขวนอยู่บนต้นไม้นู่นอยู่ในป่า (ไม่มีสภาพวัดใหญ่โตอีก) .. นี่พูดถึงเรื่องฤทธาศักดานุภาพวาสนาบารมีไม่เหมือนกัน...”

โห ต้องคิดมากนะ คือการจะรับวัดไหนๆ รับไม่ได้ง่ายๆ นะ คือเราไม่รับแบบสุ่มสี่สุ่มห้า คนถวายที่เป็นวัดมากต่อมากเรารับไม่ได้ คือรับแบบชุ่ยๆ ปล่อยไปอย่างนั้นไม่ได้สำหรับเรา เมื่อรับตรงไหนต้องปักติดๆ เลย พอรับแล้วก็ต้องมีคนมาอยู่ ก็มีเท่านั้นละที่เราสร้างวัด (ในระยะแรก) รับที่สร้างวัดก็มีภูริทัตฯ กับวัดป่าหลวงตาบัว เมืองกาญจน์ฯ วัดป่าหลวงตาบัวดีทางหนึ่ง ท่านจันทร์พอเข้ากันได้กับเราก็คือเมตตาสัตว์ เราเมตตาสัตว์อยู่แล้ว ..

วัดภูริทัตตปฏิปทาราม จังหวัดปทุมธานีนี้ เราเคยมาค้างอยู่ ทางศรัทธาเขาก็ถวายวัดนี้ให้เรา เราก็มาพิจารณา แถวนี้เป็นยังไงๆ ตกลงก็เลยรับเขา รับแล้วก็ต้องหาผู้มาอยู่ หาตัวตั้งตัวตีเสียก่อน พอดีได้**อาจารย์เจี๊ยะ** ตอนนั้นท่านยังไม่มีที่พัก ท่านกำลังเที่ยวกรรมฐาน ท่านยังไม่มีที่พักที่อยู่เป็นหลักเกณฑ์สมเป็นพระผู้ใหญ่ เราก็เลยนิมนต์ท่านมา เล่าเหตุผลให้ท่านฟังทุกอย่างในวัดนี้ ที่เรารับไว้แล้วมองหาใครก็ไม่เห็น ก็เห็นแต่ท่านนี้แหละให้มาอยู่แถวนี้พอเป็นหลักเป็นเกณฑ์บ้าง เลยนิมนต์ท่านให้รับเป็นเจ้าอาวาสวัดนี้ ท่านก็รับให้ ท่านก็มาให้ทันที เราก็เลยได้รับเขาเพื่ออันนี้ จึงปลดเปลื้องภาระของเราไป อย่างนั้นนะ รับที่ไหนต้องเป็นผู้รับผิดชอบทุกอย่าง ถึงถูกไม่ใช่รับสุ่มสี่สุ่มห้า โอ๋ย อย่างงั้นไม่เอา นี่ละวัดปทุมธานีกับวัดเสือนี่ เราเป็นผู้รับให้ ก็ต้องหาคนมาอยู่ ทุกสิ่งทุกอย่าง เรามีเหตุมีผล ไม่ได้ทำสุ่มสี่สุ่มห้า ทำแบบทำตะๆ โอ๋ย อย่างงั้นไม่เอา ..

อาจารย์เจี๊ยะมีคุณต่อเรามาก เราลืมเมื่อไร ไม่ลืมนะ เป็นอยู่ลึกๆ ไม่ลืม .. พอทราบว่าเราไปจันท์ฯ ไปวัดสถานีทดลอง ทางสามแยกพลิ้วนั่นแหละ เพราะเราตั้งวัดที่นั่นแห่งหนึ่ง เริ่มแรกไปตั้งวัดที่นั่น นี่ก็อาจารย์เจี๊ยะนะเป็นผู้สร้างให้ .. มาก็ขึ้นอยู่เลย จึงว่าอาจารย์เจี๊ยะมีบุญคุณต่อเราไม่น้อย แต่ท่านนิสัยตรงไปตรงมา บอกว่าพระทั่วประเทศไทย ท่านพูดอย่างตรงไปตรงมา

'พระที่มาอยู่บนหัวใจผมมีสององค์ องค์หนึ่งท่านอาจารย์มั่น องค์ที่สองก็ท่านอาจารย์นอกนั้นผมไม่ลงใครง่ายๆ'

ที่นี่ก็เรานะนิมนต์ท่านให้มาอยู่ ท่านก็รับให้นะ จนท่านมาเสียที่นั่น คือเรามององดูที่นี่มันว่างเปล่า พระกรรมฐานไม่มีเลยจะทำไง เขามาถวายที่ให้เรา เราก็มาพิจารณาแล้วก็คิดเห็นแต่อาจารย์เจี๊ยะ ตอนนั้นอาจารย์เจี๊ยะท่านยังเที่ยวที่นั่นที่นี่ ท่านยังไม่มีหลักมีแหล่ง พอไปหาท่านก็เลยเล่าเรื่องให้ท่านฟัง ท่านก็มาดู เล่าเรื่องให้ท่านฟังเรียบร้อยแล้ว อยากให้ท่านมาเป็นสมภารแถวนี้ มันอยู่ในย่านพอดีวงกรรมฐานเรา ท่านก็รับให้ทันที นั่นละจึงได้เป็นวัดป่าภูริทัตตปฏิปทาราม ปทุมธานี อาจารย์เจี๊ยะรับภาระให้เรา ..

อย่าง**วัดเสือ** (วัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน) นี่ก็**ท่านจันทร์** เป็นพระวัดป่าบ้านตาด เป็นคนคลองด่าน สมุทรปราการ อยู่นี่ (วัดป่าบ้านตาด อุดรธานี) หลายปี ออกจากนี้ไปก็ไปเที่ยวทางทองผาภูมิ (วัดเดิมของท่าน คือวัดป่าถ้ำภูเตย กาญจนบุรี พ.ศ. ๒๕๒๘) เราก็คอยฟังเสียง แล้วพอดีเขาก็มาถวายที่นั้น (พ.ศ. ๒๕๓๗) ที่เป็นวัดเสืออยู่ทุกวันนี้ ก็เลยเอาท่านมาปรึกษาดู ท่านก็พอใจรับให้ เราจึง

วัดป่าภูริทัตตปฏิปทาราม อ.สามโคก จ.ปทุมธานี

ได้รับวัดนี้แล้วมอบวัดนี้ให้ท่านจันทร์ เลยกลายเป็นวัดเสือไปเลย มีแต่เสือเต็มวัด เนื้อที่ก็กว้างอยู่ เราก็พิจารณาดูย่านกรรมฐานภาวนา เห็นว่าที่นั่นว่างมากไม่ค่อยมีพระกรรมฐานไปอยู่ พระวัดท่านก็มีผู้ดูแลรักษาดีอยู่ ว่าอย่างนั้น เราก็เลยปรึกษาหารือพร้อมกับการนิมนต์ท่านมาอยู่ที่นั่น จึงได้เป็นวัดเสือขึ้นมา เรื่องราวเป็นอย่างนั้น แถวนี้มีป่าดีจริงๆ แล้วก็มีวัดกรรมฐานตั้งอยู่เป็นย่านๆ ไป เริ่มตั้งแต่วัดเสือนี้ไป

คือใครจะถวายที่ที่ไหนก็ตาม เราไม่ได้รับสุ่มสี่สุ่มห้า เพราะรับเพื่อประโยชน์แก่ชาติศาสนาจริงๆ รับที่ไหนแล้วต้องเป็นภาระหนัก ไม่ได้รับทิ้งๆ ขว้างๆ อะไร ก็เลยรับ .. สัตว์ทุก

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก

ท่านอาจารย์แบน ธนากโร

องค์หลวงตาระลึกคุณของหลวงปู่เจี๊ยะที่สร้างวัดให้จำพรรษาที่จันทบุรี พร้อมกล่าวถึงศิษย์สายหลวงปู่มั่นที่เป็นชาวจันทบุรีว่า "พระที่จันทบุรีที่เป็นลูกศิษย์ผู้ใหญ่ของหลวงปู่มั่นนี้ก็อาจารย์เจี๊ยะ อาจารย์เฟื่องนะ จากนั้นก็รองลำดับลำดากันลงมาจนกระทั่งถึงท่านแบนท่านอะไร ท่านแบนนี่ก็ลูกศิษย์ท่านอาจารย์กงมา เรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ทางจันทบุรีกับทางภาคนี้จึงเข้ากันตลอดเวลา ด้วยอำนาจของครูบาอาจารย์ประสานเข้าหากัน"

ศาลาพระอุโบสถ "ศาลาเมตตาท่านเจ้าคุณมหาบัว ญาณสัมปันโน ๘๔ ปี" (อาคารประดิษฐานพระพุทธกาญจนภิเษก) วัดป่าหลวงตาบัวฯ อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

พระประธานประดิษฐาน ในศาลาพระอุโบสถ

โครงการพุทธอุทยาน (ปลูกป่า) ที่วัดป่าหลวงตาบัวฯ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๐

ต้นโพธิ์

องค์หลวงตาเมตตาเยี่ยมวัดป่าหลวงตาบัวฯ เป็นครั้งแรก และได้ปลูกต้นโพธิ์ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๘

องค์หลวงตาฯ กล่าวว่า... *"เราต้องคิดเสียก่อนนะ การจะปลูกต้นโพธิ์ที่ตรงไหน ต้นโพธิ์เป็นต้นไม้ที่สำคัญ เวลาปลูกแล้วจะไปแตะต้องโยกย้ายอะไรลำบากนะ ประหนึ่งว่า องค์ศาสดาอยู่ที่นั่น เพราะฉะนั้นชาวพุทธเราเมื่อเวลาทำอะไรๆ ก็ตามไปเจอต้นโพธิ์แล้วต้องหลีกต้องหนีกัน ไม่มีใครกล้าทำลายคือ* ***องค์ศาสดาตรัสรู้ที่ต้นโพธิ์ จึงเป็นนิมิตตรรกนามอันหนึ่ง เป็นมงคลอย่างยิ่งที่เป็นคู่เคียงของศาสนาคือ "ต้นโพธิ์"***

ชาวพุทธเราจึงไม่กล้าอาจเอื้อม ที่จะตั้งใจไปทำงานนี้ ยังไม่เคยเห็นมีรายไหนนะ แม้แต่ทางหลวงราชการจริงจริง เขาไถถนนไปถึงนั้น เขาก็หลบก็หลีกอยู่อย่างนั้น ต้นไม้ต้นนั้น สุดท้ายให้เครื่องมือค่อยถูค่อยไถทำตายเองไม่ให้เป็นเจตนา ไม่ให้เป็นการแกล้งทำนะ มันเป็นอย่างนั้น"

ประเภทเต็มอยู่ในวัดนั่นนะ อันนี้มันก็ขึ้นอยู่กับนิสัยวาสนาเหมือนกัน ท่านจันทร์ท่านบวชมา ท่านก็ไม่ได้บวชมาหาสัตว์หาเสืออย่างนี้นะ ท่านบวชมาหาอรรถหาธรรม เข้าเสาะแสวงหาครูอาจารย์หาแต่อาจารย์สำคัญๆ เช่นอย่างมาอยู่วัดป่าบ้านตาด

ส่วนวัดป่าบ้านตาดจะสำคัญหรือไม่สำคัญอะไรบ้างก็แล้วแต่เถอะ ท่านมาอยู่นี้หลายปี ห้าหกปีหรือไง ทุกอย่างไม่มีที่ต้องติ การประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมหลักวินัยเรียบเลย จึงได้ไปอยู่ทางนู้น เขาถวายที่ก็เห็นว่าที่นั่นว่าง พระกรรมฐานไม่ค่อยมีก็พอดีได้โอกาสที่ท่านจันทร์อยู่แถวนั้น ท่านจันทร์มาหาก็เลยปรึกษาหารือพร้อมกับมอบวัดให้ ท่านก็พอใจรับ ตั้งแต่นั้นมาจึงเป็นวัดเสือ วัดป่าหลวงตาบัว เขาเขียนไว้ข้างทาง วัดป่าหลวงตามหาบัวฯ ..

พอดีเขาถวายที่นี้ เมื่อถวายที่นี้ เราก็คำนึงคำนวณพิจารณาถึงสถานที่บำเพ็ญของพระ ประโยชน์ที่จะได้จากการบำเพ็ญของพระสถานที่เหล่านี้มันห่างไกล ดูไม่ค่อยมีพระกรรมฐานที่ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติอรรถธรรมจริงๆ มาอยู่ในแถวนี้ เราเลยรับที่นี่ให้ ตามเจ้าของเขามาถวายเรา คือตามปกติแล้ว เขาถวายที่นี้มากต่อมากนะ ถวายเรา วัดกรรมฐานนี่ การสร้างวัดนี้รู้สึกสร้างง่ายมาก แต่อาจจะเป็นรายบุคคล บางอาจารย์ก็ได้นะ แต่สำหรับเรานี่มากจริงๆ เราไม่ได้รับนะ เรารับอันไหนเราต้องเป็นภาระ นี่มีเหตุผลทั้งนั้นนะ ..."

และเพราะเหตุที่องค์หลวงตายอมรับที่ดินสร้างวัดขึ้นนี้ ทำให้วัดทั้งสองกลายเป็นสถานที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา นั่นคือวัดป่าภูริทัตตปฏิปทารามปัจจุบันกลายเป็นที่ประดิษฐานภูริทัตตเจดีย์ ซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และพระทันตธาตุของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ปรมาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน และวัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน กาญจนบุรี กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งการเมตตาสงเคราะห์สัตว์ที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก ชักนำให้ชาวต่างชาติต่างศาสนาเห็นถึงความอัศจรรย์ของธรรมและเกิดความสนใจในพระพุทธศาสนามากขึ้นตามลำดับ

เมตตาเยี่ยมวัดชัยมงคล อ.บ้านแพง จ.นครพนม

พระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล)

พระบรมธาตุธรรมเจดีย์ วัดโพธิสมภรณ์ อ.เมือง จ.อุดรธานี

เยี่ยมเยียนให้กำลังใจวัดต่างๆ

นอกจากองค์หลวงตาจะส่งเสริมวัดปฏิบัติในสถานที่ต่างๆ แล้ว สำหรับวัดในเมืองเช่น วัดโพธิสมภรณ์ ในจังหวัดอุดรธานี ท่านก็ยังคอยให้ความช่วยเหลือด้านจตุปัจจัยไทยทานแก่วัดนี้เป็นประจำทุกเดือนตลอดมาหลายสิบปีไม่เคยขาดตกบกพร่องเลย เพราะเป็นวัดที่เกี่ยวข้องกับเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์พระอุปัชฌาย์อาจารย์ของท่าน

“...สำหรับวัดโพธิ์ฯ นี้เราช่วยมาเป็นประจำ ตั้งแต่ท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์ยังมีชีวิตอยู่ เราช่วยมาตั้งแต่โน้นเรื่อยมา เมรุวัดโพธิ์ฯ ก็ใคร ดูซิเมรุวัดโพธิ์ฯ เพราะท่านสั่งไว้ว่า

‘เป็นห่วงบรรดาประชาชนทางอุดรเรา เวลาตายแล้วจะไม่มีที่เผาศพกัน ทีนี้เวลาเราตายนี้ ให้พากันสร้างเมรุ สร้างเมรุเผาเราเป็นองค์แรก จากนั้นแล้วก็จะได้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนชาวอุดรฯเราทั่วๆ ไปต่อไป’

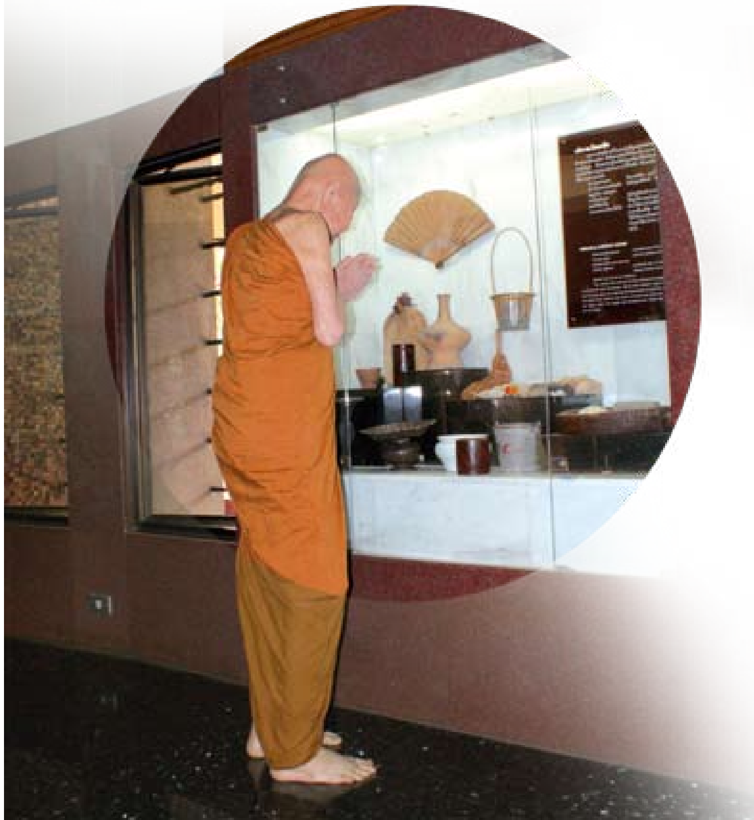
ท่านก็พูดตรงไปตรงมา ท่านพูดมันก็ฝังใจเราละซิ คือท่านเป็นห่วงประชาชนอุดรฯ เพราะฉะนั้นจึงถือท่านเป็นต้นเหตุ เวลาท่านล่วงไปนี้ให้สร้างเมรุเผาศพท่านเป็นศพแรกเลย ต่อไปจะได้เป็นประโยชน์ทั่วๆ ไป เพราะฉะนั้นเวลาท่านเสียไปแล้วจึงต้องได้ขวนขวายเมรุนี้ละ แต่ก่อนก็ไม่แพง แค่ ๕ แสน ว่ากันทีแรก ๓ แสน ครั้นเวลาเอาจริงๆ มัน ๕ แสนเมรุที่วัดโพธิ์ฯ นี้ ก็ช่วยมาอย่างนั้น เรียกว่าเราเป็นพื้นเลยเทียว ขาดเหลือเท่าไรเราหามาให้หมด เพราะเราบอกเราจะช่วย

เบื้องต้นท่านก็เป็นอุปัชฌาย์ของเรา จากนั้นมาก็เป็นประโยชน์มาถึงทุกวันนี้ เมรุดูเหมือนเราได้สร้างจริงๆ ก็มีบ้านแพงแห่งหนึ่งที่วัดโพธิ์ฯ นี้แห่งหนึ่ง นอกนั้นก็สร้างเล็กๆ น้อยๆ ที่บ้านตาดนี้ เมรุบ้านตาดแห่งหนึ่งเท่านั้น นอกนั้นดูไม่ปรากฏที่ไหนเมรุนะ ก็มีที่วัดโพธิ์ฯ นี่เราช่วยเต็มที่เลยไม่ใช่ธรรมดา ก็รู้สึกว่าเป็นที่พอใจภูมิใจ ไม่เคยขาดตกบกพร่องได้ผึงๆ พอเลยเทียว ไม่บกพร่องนะวัดโพธิ์ฯ

ส่วนบ้านแพงนั้นเราให้ปุ๊บเดียวพอเลย อันนี้หาให้ที่เมรุวัดโพธิ์ฯ หาให้ๆ ก็เรียบร้อย บ้านตาดก็ทำให้เขาเสียอันหนึ่ง สงสารนี่ก็ดีเลยสั่งให้ทำ อันนี้ขนาดกลาง รวมแล้ว ๖ แสน ทั้งโรงสวดโรงอะไรให้หมด เรียกว่าร้อยเปอร์เซ็นต์ เมรุให้หมด โรงสวดอะไรๆ ให้หมด...”

อีกวัดหนึ่งคือ วัดป่าสุทธาวาส ในตัวจังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นสถานที่ประชุมเพลิงและเป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ผู้มีพระคุณสูงสุด ท่านก็หาโอกาสเข้ากราบไหว้รูปสมมุติของท่านอาจารย์มั่นตลอดมาไม่เคยลืมเลือนแต่อย่างใดเลย โดยเฉพาะในช่วงสุดท้ายของชีวิตยิ่งเดินทางไปกราบหลวงปู่มั่นมากครั้งยิ่งขึ้นอีก และทุกครั้งที่ไป ท่านจะนำจตุปัจจัยไทยทานต่างๆ ไปสงเคราะห์ช่วย

วัดโพธิสมภรณ์ ยามเย็น

พิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่น
ที่วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร

เหลือวัดด้วยทุกคราว คุณธรรมดังกล่าวของท่านทำให้ลูกศิษย์ลูกหาทั่วประเทศต่างรู้สึกซาบซึ้งประทับใจในแบบฉบับอันงดงามด้วยกตัญญูกตเวทิตาคุณต่อผู้มีพระคุณ

สำหรับวัดอื่นๆ ที่ท่านให้การช่วยเหลือและไปแวะเยี่ยมเยียนเป็นระยะๆ ก็มีอีกจำนวนไม่น้อย เช่น สร้างกำแพงให้วัดป่านาคำน้อย จังหวัดอุดรธานี แวะไปเยี่ยมพระอาจารย์เมือง พลวัฑโฒ และซื้อที่ดินในส่วนที่เว้าแหว่งเพิ่มเติมให้สมบูรณ์บริเวณหน้าวัดป่ามัชฌิมาวาส จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๒ สร้างกำแพงวัดให้วัดสาขาหลวงปู่-สังวาลย์ เขมโก ทางประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น สำหรับวัดที่สร้างให้ครบสมบูรณ์ก็มีวัดป่ากก-สะทอน จังหวัดอุดรธานี ที่ซื้อที่ดิน สร้างกำแพงและศาลาให้ นอกจากนี้ยังเมตตาห่วงใยสัตว์ในวัดอีกด้วย ดังนี้

“...**วัดกกสะทอน** เราสร้างให้เป็นร้อยเปอร์เซ็นต์เลย ที่สร้างวัดก็ซื้อให้ กำแพงวัดก็ทำให้ ศาลาใหญ่ของวัดก็ทำให้ สามกษัตริย์นี้หนักมากไม่ใช่เล่น สระสำหรับนกเป็ดน้ำเราก็ให้สระหนึ่ง แต่ไม่ค่อยมานะ มาชั่วระยะ คือตั้งใจทำสระไว้สำหรับนกเป็ดน้ำ มันชอบวัด ถ้ามีวัดอยู่ที่ไหนนกนี้จะไปเลยละ เขาเคยอาศัยอยู่กับวัด นี่ไม่ค่อยมี ถ้าหากมีนกเป็ดน้ำมากขึ้นเราอาจขยายสระนี้ออกไปอีกทางทิศเหนือ ดูเหมือน ๔ ไร่นะ สระนี้ ๔ ไร่ ขอบนอกเข้ามารวมแล้ว ๔ ไร่ เป็นตัวสระจริงๆ ก็คงไม่ถึง ๔ ไร่ เพราะเป็นคูสระหมดรอบอยู่ในวง ๔ ไร่ หากว่ามีนกเป็ดน้ำมามาก เราจะให้เขาขุดเบิกออกไปอีกทางด้านทิศเหนือ แต่นี้ไม่ค่อยมีสังเกตดู คือนกเป็ดกับพระเขารู้ได้ดี อยู่ที่ไหนเห็นจีวรตากอยู่นี้เขาจะร่อนลงดูว่ามีน้ำท่าไหมเขาเคยอาศัยวัด

อย่าง**วัดนาคำน้อย**ก็เหมือนกัน เวลานี้มีอยู่ประมาณสักสี่ห้าร้อยตัว พวกนี้มันเป็นครอบครัวใหญ่แล้ว มีลูกมีเต้าอยู่นั้นเลยไม่ไปกับเขา พวกจรมานี้เขาว่ามาจากไซบีเรีย หน้าหนาวเขาหลบหนาวทางโน้นมาอยู่ทางนี้ พอสิ้นหน้าหนาวแล้วเขาก็กลับไป แต่พวกที่อยู่ดั้งเดิมนี้มีลูกมีเต้าอยู่นี้หมดเลย ไม่ไปพวกนี้ เวลานี้รวมแล้วประมาณสักสี่ห้าร้อย เป็นปกตินะ ถ้าหน้าหนาวมากขึ้นอีกเป็นพัน เราก็ทำสระใหญ่ให้เขา ในนั้นมีอยู่ ๓ สระ ใหญ่ทั้งนั้น ขุดลอกหมดไปล้านกว่าเฉพาะสระ ก็ทำให้พวกนกเป็ดพวกปลา วัดนี้จึงเพาะสัตว์ได้เยอะนะ พวกปลาก็เยอะ ผ่านไปมาได้ในสระ แต่สระใหญ่นั้นไม่มีน้ำผ่านเข้า มีแต่ปลาอยู่ดั้งเดิม อีกสองสระดูว่ามีน้ำผ่าน ทั้งแล้งทั้งฝนมีน้ำไหลอยู่ตลอด ปลาอยู่ข้างในก็ออกไปข้างนอก

นี้เป็นแหล่งเพาะปลาได้ดีสระวัดนาคำน้อยน่ะ ปลามีมาก นกเป็ดน้ำมีมาก ลิงมีมาก หมูมาก พวกเก้งมีประมาณหกเจ็ดตัวเอาจากที่อื่นมาปล่อย เพราะนั้นเป็นทำเลที่เหมาะกับสัตว์ป่า เนื้อที่ตั้งพันกว่าไร่มั้ง เราก็ทำกำแพงรอบหมดเลย จึงปลอดภัยสำหรับสัตว์และสมบัติภายในวัด ถามว่าเคยมีคนมารุกล้ำไหม ว่าไม่เคย นั่นละเราทำไว้ อย่างนั้นละเหตุผลฟังเอาซิ คือกำแพงนั้นสำหรับรักษาสมบัติของวัด ความมั่นคงของวัด และสัตว์อยู่ในวัดได้รับความ

พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก
วัดป่านาคำน้อย จ.อุดรธานี

พระอาจารย์เมือง
พลวัฑโฒ

พระอาจารย์ณรงค์ อาจาโร
วัดป่ากกสะทอน อ.เมือง
จ.อุดรธานี

บริเวณหน้าวัดป่ามัชฌิมาวาส อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์
ที่องค์หลวงตาเมตตาซื้อที่ดินให้

ร่มเย็นทั่วถึงกัน จึงต้องทำกำแพงให้ เราละทำให้เอง เวลานี้ก็ชุ่มเย็นมากนะ บริเวณนั้นดูเหมือนพันกว่าไร่ละมัง สระนั้น โถ สระใหญ่นกเป็ดเต็ม เวลานี้เขากำลังขยายออกไปจากสระเดิม สระใหญ่เวลานี้ต้นไม้กำลังปกคลุมเข้ามาตาม เขาชอบที่รกๆ นะ ที่เตียนโล่งจริงๆ เขาไม่ชอบ มันมีเหยี่ยว ได้ระวังเหยี่ยว

เราไปเมื่อสองสามวันนี้ถามดูทุกแง่ทุกมุม สัตว์ได้รับความสะดวกมาก ไม่มีใครไปยุ่ง แต่งูนั้นหมดไปไม่ค่อยมี แสดงว่าหมูกิน กินไม่เลือกนะหมู มันเอาขาดสะบั้นไปเลย แต่ก่อนมีงูเยอะ พวกงูเหลือม งูจงอาง อะไรต่ออะไร เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมีว่างั้น แสดงว่าหมูกินหมด ..

ทางประจวบๆ .. **วัดหนองบัว** (สาขาหลวงพ่อสังวาลย์) ที่นี่เป็นวัดป่าให้เป็นธรรมชาตินะ เราอย่าไปดัดแปลงมันมากเกินไป ให้ปล่อยเป็นธรรมชาติๆ ไปดัดแปลงมากเกินไป เช่นโล่งเสียหมดอย่างนี้ก็ไม่เหมาะ อย่าดัดแปลงไปเหมือนโลกเขา ที่ไหนจะเป็นป่าบ้างก็ให้เป็น เป็นที่ทำเลภาวนา ทางจงกรมสำคัญมากนะ ให้ทำภาวนาแหละดี ตรงไหนไม่ควรดัดแปลงมากก็อย่าดัดแปลงมาก ให้ปล่อยไว้เป็นธรรมชาติ สิ่งก่อสร้างก็อย่าให้หรูหรามากไป เหล่านี้เป็นเรื่องของโลก เป็นเรื่องกังวลวุ่นวาย เรื่องของธรรมชำระออก เรื่องกังวลเหล่านี้ชำระออกๆ

ส่วนกำแพงให้เริ่มได้เลย กำแพงที่ยังไม่รอบเราจะทำให้รอบเพื่อกันถนน กำแพงมีทางตาก็กันได้ หูก็กันได้บ้าง ถ้ามีกำแพง ส่วนสมบัติภายในวัดนี้ก็กันได้ ถ้าไม่มีรั้วไม่มีกำแพงมันรุ่มร่ามๆ ไม่ดี .. กุฏิที่ทำนี้เหมาะแล้วแหละ หลังเล็กๆ เหมาะ ไอ้ที่หลายๆ ชั้นมันเป็นความจำเป็นก็เป็นอีกแง่หนึ่ง นี้ทำแบบโก้ๆ เก๋ๆ แบบแข่งกัน ศาสนาก็กลายเป็นโลกแข่งกันไป ..

ที่นี่ถึงจะใกล้ถนนก็ตาม เราทำกำแพงเป็นเอกเทศสำหรับภาวนาของพระเรา .. มอบให้สมภารเองทำกำแพงวัด ทางรถยนต์สายภาคใต้กลางคืนกลางวันมีเวลาเมื่อไร เราเข้าไปนั้นปั๊บมองดูนี้ โหย ไม่ไหวอย่างนี้ รถวิ่งตลอด วัดอยู่ข้างๆ แล้วเป็นวัดภาวนาเสียด้วย เอ๊ ยังไงกัน เราเดินดู พอตื่นเช้ามาออกแต่เช้าเลย เดินสำรวจดูหมด แล้วนิมนต์สมภารวัดมาพูดกันกลางวัดเดี๋ยวนั้นเลย ให้ท่านทำกำแพงให้หมดทะลุเลย ท่านก็ทำเรียบร้อยแล้ว ท่านชอบวิปัสสนากรรมฐาน นี้ให้ท่านทำเอง คุ้นกันมานานแล้วแหละ ..

(อีกคราวหนึ่ง) **วัดป่าดอยลับงา ที่ท่านนพดล**อยู่ ดีเหมาะสมแล้ว ท่านไม่สร้างอะไรเลย เรียกว่าใครไปสถานที่ของท่านที่ท่านนพดลอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชรนั้นจะไปปลงธรรมสังเวชละ ไอ้พวกส้วมพวกถาน อะไรก็สดสวยงดงามแต่หัวใจเป็นส้วมเป็นถาน แต่อันนั้นอยู่ซอมซ่อ ว่าอย่างนั้นเลย ไม่มีใครปรารถนา แต่ใจสง่างามด้วยภาวนา มันผิดกันตรงนั้นละ เราได้ไปดูแล้ว ท่านนพดลก็เป็นพระวัดนี้ ออกจากนี้ก็ไปอยู่กำแพงเพชร แล้วไปอยู่สถานที่เช่นเดียวกันกับวัดป่าบ้านตาด ไม่ก่อไม่สร้างอะไรเลย คือสร้างใจนี่สำคัญ เราไปดูแล้วเหมาะสม เราว่าอย่างนั้น เรียกว่าเขาดอยลับงา เราเคยไปแล้ว...”

สำหรับวัดที่แม้ไม่อยู่ในเขตป่าเขา แต่ความเป็นอยู่เรียบง่ายรักษาข้อวัตรปฏิบัติตาม

หมูป่าในบริเวณวัดป่านาคำน้อย

องค์หลวงตาและพระอาจารย์สงบ มนัสสันโต
วัดป่าสันติพุทธาราม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

แนวทางที่หลวงตาสอนสั่งไว้ ท่านก็ส่งเสริมให้การช่วยเหลือและคอยเยี่ยมเยียนอยู่เสมอในเวลามาพักที่สวนแสงธรรม ดังนี้

"พระลูกพระหลานก็มีน้อยแล้ววงกรรมฐานเวลานี้ ให้พากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติ เรานี้มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้า เราอยากให้มีพระเป็นผู้ปฏิบัติได้หลักได้เกณฑ์ แน่ใจในตัวเองแล้วมาสั่งสอนประชาชน ประชาชนเขาเกาะก็จะได้รับความร่มเย็น เกาะติดๆ ไม่ผิดไม่พลาดนะ ครูบาอาจารย์ผู้มีหลักมีเกณฑ์เป็นสำคัญมาก อยากให้มีพระกรรมฐานที่มีหลักมีเกณฑ์มีอยู่ทุกแห่งทุกหน ..

ท่านสงบเป็นพระวัดป่าบ้านตาดเป็นชาวโพธาราม (จังหวัดราชบุรี) ไปอยู่วัดป่าบ้านตาด จากนั้นมาแล้วก็มาตั้งวัดที่โพธาราม ทีแรกไปเช่าที่เขาอยู่เหมือนอย่างเราว่าเอาราชสีห์ไปหมอบอยู่ในกรง ศาสนาพระพุทธเจ้าเลิศเลอขนาดไหน เหมือนเข้าไปหมอบอยู่ในลูกกรง ถูกกรงขัง .. พอเราไปได้ยินว่าเช่าที่เขาอยู่ เราสลดสังเวชทันทีเลย เราก็เลยพูดขึ้นมา ศาสนาเป็นเรื่องยิ่งใหญ่ต่อโลกธาตุ .. ควรที่จะพิจารณาแต่นี้ต่อไป ถ้าหากว่าโพธารามเราจะยกตัวขึ้นกราบไหว้พระพุทธเจ้าให้สนิทใจแล้วควรจะพิจารณาสถานที่ว่า "เช่า" นี้กลับเป็นเอกเทศสำหรับพระสำหรับธรรมที่จะได้ประกาศธรรมสอนโลกนี้จะดียิ่งกว่านี้ แล้วที่แถวนี้มันไม่มีบ้างเหรอ .. ให้ขยายใหม่ พอว่าอย่างนั้นเรากลับไปก็ไปซื้อที่นั่นปุ๊บเลยทันที ..

ใครก็ตามถ้าออกจากวัดป่าบ้านตาดเราจะสอดแทรกตามดูตลอดเวลาบรรดาลูกศิษย์ ถ้าใครดีเราก็ไปเยี่ยมเรื่อยเสริมเรื่อย เยี่ยมเรื่อย ถ้าไม่ดีไม่ไปเหยียบเลย พูดง่ายๆ ดีไม่ดีชี้หน้าด้วย เอาอย่างนั้นนะเรา ไม่ได้เหมือนใคร .. ท่านอยู่ที่นั่น อยากจะให้เราดูทางสวนผึ้งเราก็เคยไป นี่ไปเพราะอำนาจของจิตของธรรมของลูกศิษย์ เราไม่ใช่ไปเพราะอะไรนะ เราไม่ได้ไปเพราะสิ่งหรูหราฟู่ฟ่านั้นนี้นะ .. สถานที่อยู่ให้เป็นที่เหมาะสมสำหรับพระผู้บำเพ็ญธรรมเพื่อความสง่างาม สถานที่อยู่ให้อยู่ที่สงบสงัด อย่างที่ไปอยู่นั้นเหมาะแล้วที่นั้นอย่าสร้างแบบหรูหราฟู่ฟ่าใช้ไม่ได้ ..

เราถึงได้ไปเสมอ ต้นไม้อะไรอยู่นั้นท่านรักษาไว้เรียบร้อย .. ที่นั่นก็ไม่หรูหราฟู่ฟ่าดูกุฏิ ดูศาลาเราดูได้สบายเลย เย็นตาเย็นใจ *('ผมได้นำแผนที่ที่จะเข้าไปโป่งกระทิงมาด้วยครับ')*

'อะไรก็ตามเถอะขอให้เป็นที่สงบสงัด เป็นที่บำเพ็ญสะดวกสบาย นั้นแหละจุดเหมาะสมของธรรม ที่ว่านี้เหมาะสมแล้วเหรอ' ('เหมาะสมครับเป็นป่า')

'เออ นั่นละเป็นป่า ให้อยู่กับป่า อย่าไปทำลายป่า .. อย่าไปทำลายต้นไม้ เราเห็นด้วยแล้ว'..."

ป่านาแห้ว อ. นาแห้ว จ.เลย

รับถวายที่ดินใกล้เขตป่าเขา

ในระยะต่อๆ มา องค์หลวงตายอมรับที่ดินสร้างวัดเพิ่มเติมขึ้นอีก เพื่อส่งเสริมให้พระกรรมฐานมีที่อยู่อันสงบสงัดกระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆ ดังนี้

"...วัดนาแห้ว (อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย) เขาถวายเรานะ พวกนายทหาร พวกประชาชน เขาถวาย นายทหารอยู่ทางโน้น ผู้ใหญ่เขาปกครองดูแลอยู่ทางโน้น .. นาแห้วก็ดีอยู่นะ ตาหมูอยู่นั้นประจำอยู่หลายปีแล้ว เราละไปเริ่มแรกให้ก่อน นายทหารเขาอยากได้พระไปอยู่ที่นั่น พวกนายทหารเขาอยู่เขตติดต่อกันกับประเทศลาว เขาไปรักษาการทางนั้นแล้ว เขาอยากได้พระ รู้สึกว่ามันไม่อบอุ่นอะไรเลย นั่นเขาพูดเป็นธรรมดีนะ นายทหารนะมาพูดกับเราเอง ขอจากเราด้วย ขออยู่แถวนั้นละ คือเขาอยู่ที่นั่น พอดีเราไปแล้วเขาทราบเขาก็รีบเข้ามาหาเลย เขาว่า

'เขาอยากได้พระ พระไปอยู่ที่ไหนชุ่มเย็น พระอยู่ที่ไหนชุ่มเย็น ที่นี่แถวนี้ไม่มีพระเลย พวกทหารพวกประชาชนว้าเหว่ ถ้าได้พระท่านมาอยู่ที่นี่ก็จะชุ่มเย็น'

นั่นเขายังรู้พูด เขายังรู้จักนะ เราก็เลยให้ตาหมูไปดู พาตาหมู **(พระอาจารย์มานะ)** ไปดู ตาหมูก็ชอบ ก็เลยให้ตาหมูอยู่นั่น ตาหมูคนจันทบุรี ท่านก็อยู่ทนทาน ดูว่าโยมแม่ก็มาอยู่ด้วยที่นั่น ใครมาอยู่ด้วยก็ดีทั้งนั้น มันสงัด จากนั้นท่านก็อยู่เรื่อยมา เรานานๆ ไปเยี่ยมทีหนึ่งๆ เพราะมันไกล นาแห้วแล้วยังเลยเข้าไปอีก พอไปถึงนาแห้วเลยเข้าไปอีก ตัดเข้าไปอีก ดูมีวัดอยู่สองแห่ง ท่านสีทนอยากได้วัดแถวนั้น เราพูดมัวๆ อันนี้ไม่ชัด แต่ที่เราให้ท่านหมูไปอยู่ถูกต้องแล้ว นี่แห่งหนึ่งแล้ว

มันเป็นป่าเป็นดง ทางฝั่งลาว ทางลาวทางนี้ติดต่อสื่อสารกันสะดวกสบายอยู่ เป็นป่านะ เป็นป่าเป็นเขาแถวนั้น เราได้ไปดูแล้วถึงได้ชอบใจก็เลยให้ตาหมูอยู่ที่นั่น .. เพราะเป็นทำเลดี ใครมาอยู่ด้วยก็ได้ทั้งนั้น สงัดดีมากเชียว เรานานๆ ไปที นานๆ ไปที ต่อไปก็ยิ่งจะนานเข้าไปๆ ละ กำลังวังชาอ่อนลงๆ เวลานี้จะไปไหนมาไหนไม่สะดวก กำลังทางธาตุทาง

องค์หลวงตาเดินทางไปเยี่ยมเยียนวัดต่างๆ

วัดถ้ำผาปู่ อ.เมือง จ.เลย

ขันธ์อ่อนลงๆ ระยะนี้เป็นระยะที่อ่อนมากนะ ธาตุขันธ์ของเรา อายุก็ ๙๖ กำลังย่างแล้ว ย่างเข้าสู่สนามรบความตาย .. เราก็อ่อนลงๆ ทุกวันๆ

ถ้าที่ไหนพอที่จะไปเที่ยวดูตามป่าตามเขา ซอกแซกซิกแซ็กได้เราก็ยังไปนะ ไปเพื่อจะมาบอกพระบอกเณร ที่ไหนทำเลดี มาก็มาบอกพระเพื่อท่านได้เสาะแสวงหาที่สำคัญอย่างนั้น ไปทางนี้ละทางนาแห้วดี ..

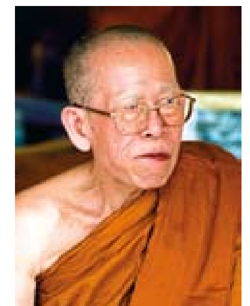
เขาถวายอีกที่หนึ่งข้างๆ ก็พอดีลูกศิษย์ **ท่านสีทน** วัดถ้ำผาปู่ ไปเที่ยวกรรมฐานแถวนั้น เราเลยบอกเขาให้ติดต่อนิมนต์พระท่านสีทนมาอยู่ที่นั่นเสีย เหมาะด้วยกัน เป็นพระปฏิบัติอยู่ด้วยกันอบอุ่น เราบอกเลย จึงเป็นสองสำนักขึ้นมา .. แถวนั้นจึงมีอยู่สองแห่ง แห่งที่ว่าถ้ำผาปู่ไปอยู่นี้เราไม่ได้เข้าไปดูนะ หากเหมาะ เขาชี้แจงเรื่องราวอะไรทุกอย่างเป็นที่หายสงสัย เหมาะสมมาก เราเลยไม่เข้าไปดู...”

ราวปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีผู้ศรัทธาถวายที่ดินแก่องค์หลวงตาแถวเขาใหญ่ ท่านจึงเมตตาให้ตั้งเป็นวัดชื่อว่า วัดเขาใหญ่เจริญธรรมญาณสัมปันโน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยเมตตาให้ท่านพระอาจารย์อุทัยขยับขยายย้ายจากวัดถ้ำพระภูวัว อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ มาเป็นหัวหน้าวัดแห่งใหม่นี้ เพื่อให้พระกรรมฐานลูกหลานจะได้มีที่พักภาวนาอันสงบสงัดและอยู่ไม่ไกลจากป่าเขาใหญ่ ดังนี้

“...**ท่านอุทัย**ท่านเป็นพระเรียบมาตั้งแต่ดั้งเดิม น่ากราบไหว้บูชาเป็นขวัญตาขวัญใจแก่ชาวพุทธเรา ท่านเรียบๆ ตลอดท่านอยู่ที่ถ้ำภูวัวมาหลายปี คือต่างคนต่างถือเอาความจำเป็นเป็นสำคัญ พวกที่เขาอุปถัมภ์อุปัฏฐากท่านอยู่ก็มี ๓-๔ หลังคาเรือนอยู่ที่นั่น ท่านบิณฑบาตที่นั่นแล้วท่านก็เห็นใจเขา สงสารเขาท่านก็จะไป เขาไม่ยอมให้ไป สุดท้ายว่าผมไม่ตาย ท่านไม่ตาย เอาเลย มัดกันตรงนั้นเลย ท่านจึงได้อยู่เรื่อยมา ท่านอุทัยอยู่มาหลายปีนะ ท่านชอบสงัดมาก .. เวลานี้ท่านเสถียรอยู่แทน ..

ทางเขาใหญ่มีพระกรรมฐานไม่ค่อยมาก ที่เราให้ท่านอุทัยไปอยู่ที่นั่น เขาถวายที่ ๑๓๐ ไร่ ให้ท่านอุทัยไปอยู่ ท่านอุทัยอยู่ที่ภูวัว ท่านก็อยู่มานานภูวัว สงัดมาก เราเคยไปแล้ว เคยส่งอาหารไป เห็นว่าที่เหมาะสมเราเลยส่งเสริมท่านก็อยู่นั้นนาน พอออกจากนั้นเราก็ไปเห็นที่ที่เขาถวายที่เขาใหญ่ ๗๐ ไร่ ต่อมาก็ ๑๐๐ ไร่ ถึง ๑๓๐ ไร่เขาถวาย

พระอาจารย์สีทน สีลธโน

หลวงปู่เผย วิริโย

พอดีท่านอุทัยมาก็ปรึกษา ท่านอุทัยยกเหตุผลเทียบเคียง วัดภูวัวนี้เป็นประโยชน์สำหรับพระอยู่มากทีเดียวเราว่า แต่ถ้าอยู่ทางนู้นก็จะเป็นประโยชน์เฉลี่ยกว้างขวางออกไป .. อยู่นั้นก็จุดกลางทางที่จะขึ้นเขาใหญ่นั่นแหละ เห็นว่าเหมาะ ให้มีกรรมฐานตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติอรรถธรรมอยู่เป็นย่านๆ .. เราว่าอย่างนั้น เราคิดเห็นอย่างนั้นละ และที่นี่ว่างไม่มีพระกรรมฐานเลย ถ้าหากว่าท่านพอมาอยู่ที่นี่ได้ก็จะให้ท่านมาอยู่ที่นี่ เพราะห่างกรรมฐานมาก

องค์หลวงตาเดินทางไปวัดแสงธรรมวังเขาเขียว
อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา

หลวงปู่อุทัย สิริธโร

กุฏิองค์หลวงตาที่วัดเขาใหญ่เจริญธรรม ซึ่งองค์หลวงตาถือว่า "วัดเขาใหญ่ก็เป็นสายของเฮา ออกจากเฮา เฮามาก็ให้ความอบอุ่นกับเขาตั้ว" และท่านได้เมตตาเดินทางมาวัดนี้ ตั้งแต่สร้างวัดครั้งแรกจนถึงครั้งสุดท้าย รวมแล้วกว่า ๘๐ ครั้ง

ท่านก็พอใจ .. เกิดประโยชน์ส่วนใหญ่เราเลยให้ท่านไปอยู่ที่นั่น ท่านก็ไปอยู่แล้ว ก็ดีที่นั่น .. เงียบ บ้านคนก็อยู่ห่างไกลกับวัดก็ดี สงัดดี อยู่ที่นี่สงัดดี .. ที่กว้าง ๑๓๐ ไร่ กำลังปลูกต้นไม้ขึ้น แต่ก่อนมันเตียนโล่ง ..

เราทำไว้เพื่อลูกเพื่อหลานให้ได้มีที่พักอบรมศีลธรรมได้สะดวกสบาย เพราะจิตใจเป็นของสำคัญมากทีเดียว ถ้าได้รับการอบรมแล้วจิตใจจะสง่าขึ้น ภายในร่างกายคือตัวสกปรกรุงรัง แต่จิตใจเป็นทองคำทั้งแท่งไปอยู่ข้างในเมื่อได้รับการอบรมแล้วสง่างาม จิตนี้สง่างามมาก .. จะรับที่ไหนก็ได้ใครถวาย แต่เรารับไม่ได้ รับแล้วต้องเป็นภาระ เช่นอย่างรับที่วัดทางขึ้นเขาใหญ่ของท่านอุทัยอยู่นั้น รับแล้วก็ให้ท่านอุทัยไปอยู่ อย่างนั้นละ เราจึงไม่ค่อยรับ..."

วัดอีกแห่งหนึ่งที่องค์หลวงตาส่งเสริมคอยเยี่ยมเยียนอยู่เป็นระยะๆ ในช่วงเวลานั้นและอยู่ในเขตเขาใหญ่เช่นเดียวกันไม่ไกลจากวัดเขาใหญ่เจริญธรรมมากนักคือวัดแสงธรรม-วังเขาเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา นอกจากนี้ท่านยังเมตตารับที่ดินในจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อเปิดโอกาสให้พระวัดป่าบ้านตาดซึ่งเป็นชาวปราจีนบุรีได้ทำวัดให้ญาติพี่น้องประชาชนชาวปราจีนบุรีได้มีวัดกรรมฐานสืบไป องค์หลวงตากล่าวไว้ดังนี้

"... 'ท่านโสภา วัดอะไร วัดทับไท (สุรินทร์)?' 'เดี๋ยวนี้มาอยู่ที่วังน้ำเขียว (นครราชสีมา)'

'ไม่ได้อยู่นู้นเหรอ' 'ท่านมาสร้างวัดที่นี่ใหม่อีกหนึ่งวัด ท่านเป็นภูมิแพ้ ท่านว่าอากาศทางนี้ดี' .. 'ที่เราไปนะ เราไปแล้วที่ว่านี่อากาศดี เรื่องอากาศมันจะเอาตั้งแต่ภายนอกมาออกหน้าออกตาละเร็ว ว่าอย่างนั้นเลย อย่างไรก็จะเอาบุก ที่ไหนๆ เมื่อมันจำเป็นที่ไหนก็หายใจได้ทั้งนั้นแหละ อยู่เลย เรื่องอากาศยกให้ว่าต่างกันถ้าอยู่ในภูเขาหลังภูเขาจริงๆ เปิดโล่งหมดแล้วนี้ โอ๋ย หายใจโล่งจริงๆ สบาย เดินจงกรมสบายกลางคืน มันอยู่บนหลังเขาจริงๆ เราเคยอยู่แล้ว สบาย โล่ง ยอมรับเรื่องอากาศ' ..

เราไปดูสถานที่อยู่อะไรๆ เลยทำให้คิดถึงเจ้าของคือท่านโสภานั้นแหละที่อยู่วัดนี้นะ มันส่อมาเรื่องเหล่านี้ๆ แล้วมันก็ส่อเข้าไปหาเจ้าของ คงจะมีธรรมในใจพอสมควรทางด้านจิตตภาวนา คนจึงมีความเคารพเลื่อมใส พอใจที่จะทำอะไรๆ ให้ที่เป็นที่น่าดูน่าชม ศาสนสถานคือศาลา ส่วนนอกจากนั้นแล้วก็เป็นกระต๊อบเป็นอย่างนั้นมาในวัดป่าบ้านตาด ถอดแบบวัด-.ป่าบ้านตาดทั้งนั้นแหละออกไป เป็นกระต๊อบเล็กๆ แคร่เล็กสูงแค่นี้ กุฏิก็มีสวยๆ งามๆ รอบๆ ศาลาในวัด เวลามีแขกคนไปเขาจะได้พัก นอกจากนั้นเข้าไปก็มีแต่อย่างว่า กั้นด้วยผ้าจีวรขาด กั้นฝาจีวรขาด แล้วสูงแค่นี้เป็นร้านเล็กๆ ประมาณสักสองเมตรหรือสองเมตรครึ่ง กว้างแคบประมาณสักสองเมตรครึ่ง..

 สัตว์ป่าปลอดภัย

สัตว์ป่ามักอาศัยวัดเป็นที่พึ่งที่หลบภัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตวัดป่ากรรมฐานเพราะมีต้นไม้หนาแน่น ความสงบสงัดของป่ามีผลดีต่อพระด้านการฝึกจิต สำหรับสัตว์ป่าเองก็มีความคุ้นเคย วางใจและอบอุ่นใจได้ง่ายกับพระ ซึ่งต่างกันอยู่มากกับฆราวาสที่มักเบียดเบียน ท่านเคยกล่าวในเรื่องนี้ไว้ว่า

"พระกับโยมผิดกันนะ ต่างสีกัน ผ้าเหลืองเป็นผ้าที่ครองโลกมานาน พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ครองผ้าเหลืองทั้งนั้น ผ้ากาสาวพัสตร์ สัตว์เหล่านั้นเคยเกิดเป็นมนุษย์ เคยบวชเป็นพระเป็นเณรมาในศาสนานั้นๆ มาตั้งมากมาย เพราะฉะนั้นเวลาเห็นพระมันถึงตายใจเลยๆ ..

นี่มาคิดถึงเรื่องความปลอดภัยของสัตว์นี้ละ ลำบากมากกว่ามนุษย์เรามากนะ มนุษย์เราไปที่ไหนเป็นอิสระสบายๆ สัตว์นี้ไปไหนหลบๆ ซ่อนๆ ไม่งั้นตายจริงๆ อย่างนกนี้ดูซิ่นี่ ถ้าไม่มีคนรักษาไม่ได้นะนี่ฉิบหายหมดเลย การทำลายกันไม่ใช่ของดี แม้แต่สัตว์เขาก็ไม่ต้องการ เขาไม่ประสงค์ ความตายนี้ไม่ต้องมีใครเรียนที่ไหนล่ะ มันหากรู้ในหลักธรรมชาติของตัวเอง กลัวตายด้วยกันทั้งนั้น สัตว์ทุกประเภท"

เณรกับสุนัขที่วัดเขาต้นเกด ประจวบคีรีขันธ์

การออกเยี่ยมวัดกรรมฐานในอดีตขององค์หลวงตาในคราวหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๕ พอว่างจากธุระหน้าที่ท่านได้หลบไปภาวนาเยี่ยมชมวัดกรรมฐานในที่แห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นวัดที่มีเมตตาสงสารต่อสัตว์ สังเกตจากวัดนี้รับภาระเลี้ยงดูสุนัขเป็นจำนวนมากด้วยความรักความเอ็นดู และเมื่อองค์หลวงตาเข้าไปแวะพักที่นี่ก็ได้พบกับสุนัขเหล่านี้ ทำให้มีเหตุการณ์น่าขบขันนำมาเล่าให้ฟังดังนี้

"...ที่หัวหิน**วัดต้นเกด (วัดราชายตนบรรพต ประจวบคีรีขันธ์)** บริเวณนั้นมีวัดอยู่ตั้งสี่ห้าวัดหกวัด หมาอยากจะว่าเป็นพันนุ่น วัดท่านฉลวยเขาเรียกวัดต้นเกด วัดรอบๆ วัดนี้อยู่สูง พวกอยู่ต่ำๆ เต็มไปหมดมีแต่วัด แถวนั้นมีแต่วัด รวมวัดทั่วประเทศไทยดูไม่มีที่ไหนสู้ตรงนั้นได้ รวมวัดด้วยรวมหมาด้วย หมาแต่ละวัดๆ เป็นร้อย

พอพูดถึงเรื่องหมาก็มาสัมผัสกับเรื่องของเราเข้า ตอนนั้นไปรักษาท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์เรานี่ ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ รักษาที่ศิริราช เราเหน็ดเหนื่อยมากก็เลยไปพักชั่วระยะที่วัดเขาต้นเกด .. มาพักตอนกลางคืน ตอนกลางวันอยู่ฟากเขาทางโน้น ภูเขามาวัดนี้ออกหัวหิน เราอยู่ทางฟากโน้นมันไม่มีบ้านคน เป็นป่าพวกไม้ไผ่ ที่นี้เราคิดจะซักผ้าเลยเดินไป มันเป็นร้านมีแก่นขนุนวางอยู่ข้างบน เราไปเลือกดูแก่นขนุนที่จะต้มน้ำซักผ้า

มีเณรหนึ่งอยู่นั่น พอเราไปก็เลยพาเณรมาดูแก่นขนุน หมาตัวหนึ่งมันนอนอยู่ใต้นั้น คือมันเป็นร้านสูงขนาดนี้ ข้างบนนี้แก่นขนุน หมานอนอยู่ข้างใต้ เราก็ไม่สนใจกับหมากับอะไร พอเราดูแก่นขนุนท่อนนั้นท่อนนี้เป็นท่อนๆ แล้วหมาตัวนี้ก็เลยวากๆ มาใส่เรานี่ เราเดินไปนี่ เณรก็ไปด้วยกัน หมาตัวนี้โวกวากเข้าใส่เรา ใกล้ๆ เรานี่ เราก็ไม่ได้สนใจอะไรเพราะกับหมามันถูกกันตลอดเวลา ไม่ได้คิดว่าหมาจะเป็นภัยอะไรกับเรา ไปไหนเหมือนกันหมดนะ พอโวกวากมานี่ ธรรมดาก็ตื่นเท่านั้นแหละ แต่เรามันเฉย มันโวกวากมา ทางเณรนั้นเคยกับหมาตัวนี้แล้ว *'เป็นไงๆ มันกัดไหมเข้าไหม' 'โอ๋ย ไม่ได้ กัด'*

'มันกัดคนไหม' 'โถ เก่งมาก'

'แล้วทำไมเขาเลี้ยงมันไว้ มันมากัดพระทำไม เราก็เป็นพระ'

'อู๋ย นิสัยมันอย่างนี้ แม้แต่พระที่แปลกหน้ามันก็รู้ ที่มันโฮกฮากใส่ท่านนี้คือมันรู้แล้วว่าไม่ใช่พระในวัดนี้' ว่างั้นนะ

เราก็ไม่สนใจ พูดแล้วยังหาแก่นขนุนอีก เขาก็อยู่นี้ละ ติดตามดูเราอยู่ตลอด พอเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ว่า

'เณร เณรรักหมาตัวนี้ไหม' 'โอ๋ย รัก เลี้ยงมา เขารักผมมาก'

'ถ้าเณรรักหมานี้ต้องระวังหมาตัวนี้ให้ดีนะ ถ้ากัดเรานี้มันตายนะหมาตัวนี้ ถ้าลงกัดเรายังไงมันจะพ้นไปไม่ได้มันต้องตายหมาตัวนี้ แม้แต่ไม่กัดเรามันก็จะตายอยู่แล้ว เราว่าอย่างนี้'

มีพักๆ โอ๊ย ตั้งแต่นั้นเรานี้แสนสบายนะ เราเดินไปไหนเณรวิ่งตักๆ กลัวหมาจะไปกัดเรา กลัวหมาแกจะตาย ตั้งแต่นั้นมาเราแสนสบายเลย ไปไหนเณรเป็นตำรวจดัก เขาก็ไม่มีอะไรแหละหมาตัวนั้นกับเรา ก็เท่านั้นแหละ แต่เณรรักหมากลัวหมาจะตาย เพราะเราบอกว่าเณรต้องระวังนะหมาตัวนี้ ชี้ไปที่หมาด้วยนะ ถ้าลงกัดแล้วมันต้องตายนะหมาตัวนี้เราว่าอย่างนี้นะ แม้แต่ไม่กัดเรามันก็จะตายอยู่แล้ว ยิ่งกัดเราแล้วยิ่งแม่นยำเราบอกอย่างนี้นะ โห ตั้งแต่นั้นมาเอาละเณร มันขบขันแท้ๆ คนหนึ่งพูดเล่น คนหนึ่งเอาจริงเอาจัง

เณรเอาจริงเอาจังมากนะ คือกลัวหมาแกจะตาย เรานี่พูดเล่นกับเณรเล่นกับหมาเข้าใจไหม จากนั้นมาเราเดินลงจากกุฏิ กุฏิเราก็เตี้ยๆ อยู่ลึกๆ แกดูจะมองดูแต่เรา แกกลัวหมาแกตาย มันเลยขบขันใหญ่นะ นี่เราพูดถึงเรื่องไปอยู่ทางเขาทางโน้น ไม่มีบ้านคนเลย ไม่มีเลยจริงๆ หลังเขาไปทางโน้นแล้วไม่มีทางนี้ก็มีแต่วัด

เราไปอยู่ที่นั่นสบายๆ พอฉันเสร็จแล้วสะพายย่ามแล้วไปเลย หายเงียบๆ มันมีร่มไม้ใหญ่ๆ อยู่ มีกระต๊อบเล็กๆ อยู่ใต้ร่มไม้สำหรับพระกรรมฐานท่านไปภาวนา เราไปอยู่นู่นสบายๆ หัวหินนี้ ฟังแต่ว่า ๒๕๐๕ เป็นไร นานไหม .. ที่เราไปพักภาวนา พูดถึงเรื่องหัวหิน หมาเยอะจริงๆ ทุกวัดๆ เสียงเห่านี้อึกทึกเลยนะ

อุโบสถวัดเขาต้นเกด

หลวงปู่ก้าน ฐิติธัมโม

วัดที่เราไปอยู่วัดเขาต้นเกด หมานี้ ๓๐ ตัว อยู่ในวัดนี้มี ๓๐ ตัว เราขบขันที่เณร เณรมันเอาจริงเอาจัง ขอแต่เราลงจากกุฏิเถอะ เณรจะวิ่งโน้นวิ่งนี้มองดูหมากลัวหมา เพราะเราพูดมีท่าให้กลัวมันก็กลัวใช่ไหม ท่าก็หลายท่า เขาเล่นลิเก ละคร ท่าร้องห่มร้องไห้ ท่าหัวเราะ เขามีทั้งนั้นใช่ไหม นี่ท่าขู่เณรเข้าใจไหม

ตั้งแต่นั้นมาเราออกจากกุฏิทีไรเณรจะวิ่งปั๊บแล้วมองโน้นมองนี้มองหาหมาแก กลัวหมาจะมากัดเรา คือกลัวหมาแกตาย ขบขัน พูดถึงเรื่องไปภาวนาไปเที่ยววัดนี้แล้วก็พูดถึงเรื่องภาวนาทางด้านโน้น โอ๊ย แย้เต็มไปหมดบนหลังเขาไหล่เขาทั่วไปหมด แย้ ยั้วเยี้ยๆ แย้ชุมจริงๆ แถวนั้นไปที่ไหนเหมือนกันหมด ไม่มีใครไปแตะไม่มีใครไปยุ่งนะ เขาอยู่ลำพังเขา เราเดินไปดู โห แย้พิลึกพิลั่นนะ มากจริงๆ โน้นตั้งแต่ปี ๐๕ นะ มันไม่ค่อยมีหมู่บ้านคนนี่ บิณฑบาตก็ลงไปทางสถานีรถไฟทางโน้น..."

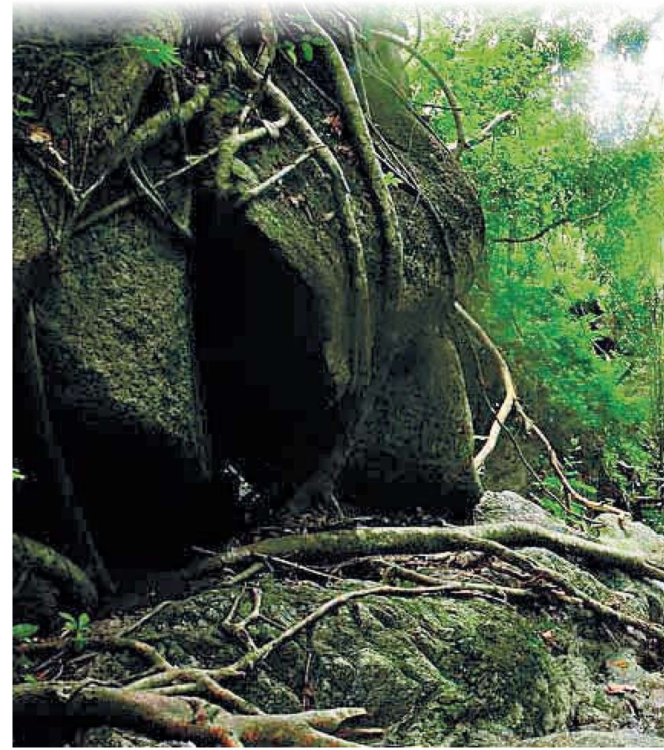
ทางปราจีนฯ ก็เอาอีกแหละ เขาก็ถวายที่เป็นวัดถวายเลย เรามองหาใครไม่เห็น รับทราบไว้ก่อนนะ เราก็คิดเห็นแต่**ท่านป้าง** ท่านป้างเป็นคนอำเภอศรีมหาโพธิอยู่นั้นแหละ ใกล้ๆ กัน เราก็มองเห็นอันเดียวจะเป็นอย่างไรไม่รู้ละ ท่านก็อยู่นี้อยู่กับเราตั้งแต่เป็นเณรนะ แล้วมีพระองค์หนึ่ง หลวงตาองค์หนึ่งมาอยู่ปฏิบัติลักษณะท่าทางเราไม่ค่อยไว้ใจนัก มากับเณรล่ะ เราให้ไปหลวงตาองค์นั้น เณรนี้เราให้อยู่ที่นี่ไม่ให้ไปด้วย จนป่านนี้ดูเหมือน ๑๕-๑๖ พรรษา (๒๑ ปีแล้วครับ) เป็นอุปัชฌาย์ได้แล้วก็ดีนะ นิสัยดี

ท่านป้างอยู่กับนี่เท่าไรปีแล้วน้า ๒๑ ปี ท่านก็เรียบร้อยอยู่นะ เรียบร้อยตลอดมาตั้งแต่เป็นเณร ทางบ้านเขาถวายที่ให้เป็นวัด แถวนั้นไม่ค่อยมีวัดกรรมฐาน แล้วคอยดูท่านป้างเป็นอย่างไร จะพอรักษาตัวได้ไหม ถ้ารักษาตัวได้แล้วก็ไปอยู่ได้ มันสำคัญอยู่ที่การไปอยู่ นั่นแหละ ท่านก็อยู่กับเรามาเรื่อยมาจนป่านนี้ละ...”

ช่วยเหลือและคุ้มครองวัดกรรมฐาน

องค์หลวงตานอกจากจะเมตตาให้การส่งเสริมช่วยเหลือวัดปฏิบัติในที่ต่างๆ แล้ว ยังให้การปกป้องคุ้มครองวัดกรรมฐานให้รอดพ้นจากปัญหาอุปสรรคต่างๆ เช่น คุ้มครองวัดป่าในสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าเป็นฝ่ายมหานิกายหรือธรรมยุต ท่านรักษาการบำเพ็ญสมณธรรมให้ได้รับความสะดวกไม่ต้องถูกกลั่นแกล้งจากบุคคลหรือหน่วยงานใด ขอยกตัวอย่างการปกป้องวัดกรรมฐานมาเพียงตัวอย่างเดียว ดังนี้

“...เขาเขียวเราก็ขึ้นไปดู ที่ท่านพักภาวนาเหมาะมาก ไปหาซิเมืองไทยเราไปหาที่เหมาะสมอย่างเขาเขียวท่านพฤกษ์พักอยู่นี้ แล้วยังมาถูกโจมตี แล้วจะไล่ให้ไปอยู่ที่ไหน ให้พระไปอยู่ในส้วมในถานอย่างนั้นเหรอ เขาผู้ที่โจมตีเขาไม่เห็นไปอยู่ในส้วมในถาน พระก็ไม่ใช่มูตรใช่คูถพอจะไปอยู่ในส้วมในถานได้ไง .. ให้ทำไปที่ทำนี้ถูกต้องแล้ว .. อย่าไปสนใจ ถ้าเอาพวกนี้เป็นประมาณเมืองไทยเป็นมูตรเป็นคูถเป็นส้วมเป็นถานไปหมด เราบอกงี้ ถ้าเอาท่านเป็นประมาณ

ที่ท่านทำอยู่นี้เมืองไทยจะเจริญ ทั้งทางธรรมทางโลกนั่นแหละเราบอกไปเลย ..

นี่ก็ทางเขาเขียวอยู่ข้างบน มีกุฏิ ๓-๔ หลัง เหมาะมาก ไปหาที่ไหนได้ในประเทศไทยชี้นิ้วเลย ว่าเขาเขียวเป็นอันดับหนึ่ง สำหรับ

พระประสานเสียงช้าง

มีเรื่องขบขันเรื่องหนึ่งแสดงถึงความใกล้ชิดระหว่างพระกรรมฐานกับสัตว์ป่า ซึ่งมักประสบพบเจอกันเสมอๆ ดังเช่นเรื่องราวที่องค์หลวงตาเมตตานำมาเล่าอยู่บ่อยครั้ง แม้เหตุการณ์จะผ่านมาหลายปีแล้วเกี่ยวกับพวกช้างภายในบริเวณวัดป่าดานศรีสำราญ อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นวัดที่หลวงปู่คำตันพักอยู่ ดังนี้

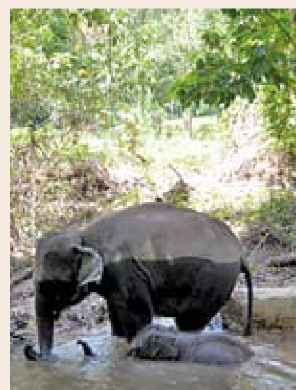
“...ขบขันที่ว่า ในบริเวณนั้นเป็นหินดาน แล้วก็พวกช้างพากันมาเล่นน้ำอยู่บริเวณหินดานที่มีน้ำเต็มอยู่แถวนั้น ตั้งแต่สมัยคนยังมีน้อยๆ โน้น คนมีอยู่ไม่มากนะ พระท่านไปภาวนาอยู่ที่นั่น พวกหมู่เพื่อนเดียวกันเล่าให้ฟัง เราเองก็เคยเล่าให้ญาติโยมฟังขบขันจะตายแหละ

พระธุดงคกรรมฐานท่านไปปักกลดอยู่บริเวณนั้น แถวๆ บริเวณหินดานซึ่งมีน้ำมาก รอบๆ บริเวณหินดานที่พระท่านไปพักนั้น โขลงช้างก็มาเล่นน้ำที่นั่นละซิ เล่นน้ำทีมากันเป็นโขลงๆ เล่นจนกระทั่งคนรำคาญ เสียงมันอึกทึก บางคืนจนสว่างจึงพากันหนีไป ไม่ทราบว่าเขากินอะไรกัน เพราะเล่นน้ำอยู่นั่นเกือบตลอดคืนแต่ละครั้งๆ

วันหลังมา พระท่านก็นัดแนะกัน ติดต่อชาวบ้านให้เขาเอาปี๊บแตกมาสำหรับเคาะไล่ช้าง และชาวบ้านก็นำปี๊บแตกมาให้จริงๆ ตั้งหลายลูก พอถึงเวลากลางคืน ช้างก็พากันมาเล่นน้ำที่บริเวณหินดานนั้น พระพักอยู่ตรงไหนๆ ก็เอาปี๊บแตกๆ ไปไว้ที่ตรงนั้น เวลาโขลงช้างมาเล่นน้ำที่นั่นก็เคาะขึ้นพร้อมกันเสียงเคาะปี๊บแต่ละองค์ดังเป๊กๆ ขึ้นทุกทิศทุกทางรอบบริเวณนั้น โขลงช้างก็ตื่น .. วิ่ง ผู้เคาะปี๊บก็มีแต่เคาะท่าเดียว ไม่คิดหน้าอ่านหลัง เคาะเป๊กๆ ช้างต่างตัวก็ต่างกลัวและต่างตัวต่างวิ่งหนีไปทางโน้น ก็เป๊กๆ ไปทางนั้น ก็เป๊กๆ วิ่งมาทางนี้ ก็เป๊กๆ ช้างก็ต่างตัวต่างวิ่งไปมา และวิ่งไปชนเอากุฏิพระที่อยู่บนหินดานใส่เข้าเปรี้ยง กุฏิพระที่ตั้งอยู่บนหินดานก็ล้มครืนลง

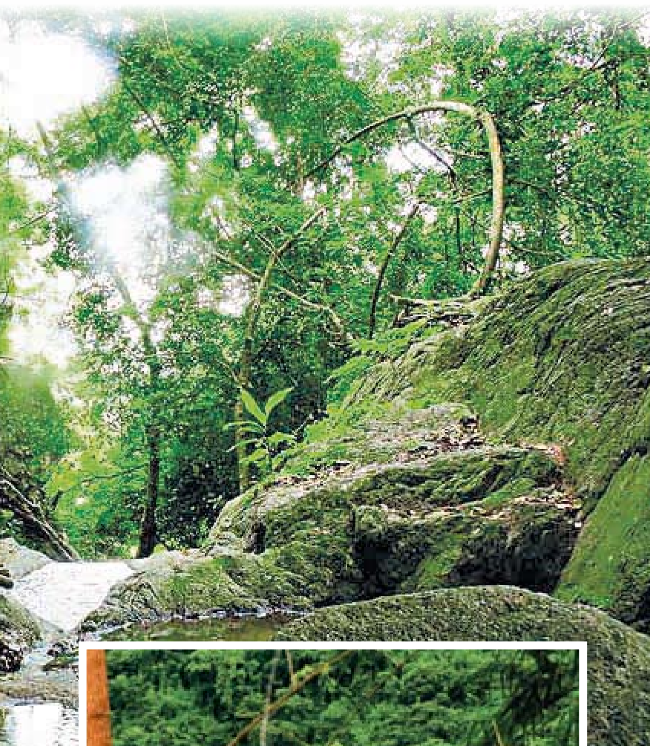

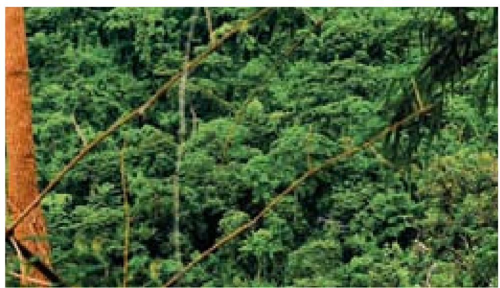
หลวงปู่คำตัน ฐิตธัมโม
วัดป่าดานศรีสำราญ
อ.พรเจริญ จ.หนองคาย

พระที่นั่งอยู่ในกุฏินั้นก็ร้องลั่นขึ้นที่นั่น ช้างก็วิ่งไปใหญ่ เอาตัวรอดเพราะมันวิ่งหนีตายนี่ กุฏิก็ไม่ใช่กุฏิฝังดิน เป็นกุฏิตั้งอยู่บนหินดาน ชนปั๊งเข้า กุฏิก็หงายล้มลงไป พระก็ร้อง ช้างก็ร้อง

ส่วนช้างทั้งร้องทั้งเผ่นหนี แต่พระนั้นร้องอยู่ในกุฏิที่ถูกช้างล้มลงไป ตื่นเช้ามาหัวเราะกันลั่นเลย แถวนี้แลที่หลวงพ่อตันอยู่...”

ป่าเขาเขียว อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

พระที่ปฏิบัติบำเพ็ญกรรมฐาน เราไปดูแล้วเหมาะสมเหลือเกิน ท่านก็ไปอยู่ที่นั่น .. ป่านี้เหมาะสมมาก เราขึ้นไปเราก็ชมทันทีเลย เอ้า พูดเป็นธรรมต้องพูดอย่างนั้นซิ พูดเคลื่อนคลาดได้เหรอ พอขึ้นไปตระเวนไปดูหมดเลย เหมาะสมมากท่านไปอยู่นี้ มีพระ ๓-๔ องค์ นั่นเหมาะอีกด้วย ตระเวนดูไม่ได้ไปไกลละเพราะมีเวลาน้อย ไปตระเวนดูแถวนั้นเหมาะ เอ้อ เหมาะเหลือเกิน มีสัตว์อะไรๆ บ้างล่ะเขามาเที่ยว ก็เห็นรอยสัตว์เต็มอยู่ข้างกุฏิ คือสัตว์กับคนเป็นเพื่อนกัน อย่างนี้ละคนไม่เบียดเบียนคนมีธรรม

สัตว์ก็เต็มรอยมันเต็ม พวกรอยหมู รอยเก้งรอยอะไรสัตว์ใหญ่ๆ มีพวกเสือพวกหมีพวกอะไรมันมา เขาไม่เห็นทำไมคน มาอยู่ข้างกุฏินะ ไปเห็นรอยมันเองนี่ เขาไม่สนใจกับคน เขาก็อยู่กับคนนี้แหละว่างั้น พระท่านก็อยู่ข้างบนกุฏิอยู่นี้เขาก็มาเที่ยวจุ้นจ้าน พวกสัตว์ป่าเต็ม...”

หลวงปู่พรหมขบขันเก้ง

หลวงปู่พรหม จิรปุญโญ
วัดประสิทธิธรรม อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี

สัตว์ป่ามักเข้าใกล้พระกรรมฐานเพื่ออาศัยท่านเป็นที่พึ่งรักษาชีวิตให้แคล้วคลาดปลอดภัย พระธุดงค์จึงมักมีประสบการณ์กับสัตว์ป่าแต่ละชนิดเสมอๆ เช่นในคราวหนึ่งองค์หลวงตาเมตตาเล่าประสบการณ์ในเรื่องนี้ของหลวงปู่พรหม จิรปุญโญ บ้านดงเย็นไว้ว่า

“...ทีนี้พูดถึงเรื่องย้อนหลังที่ท่านบวชใหม่ พูดถึงเรื่องอีเก้งมันร้องแก้กๆ ท่านมาจาก อ.นาแก วัดถ้ำพระเวส เราเคยไปแล้วถ้ำพระเวส ตกกลางคืนมาจาก อ.นาแก มาถึงบ้านดงโทน เหล่านี้ถึงโน้นเป็นดงใหญ่ เป็นดงป่าดงสัตว์ดงเสือดงเนื้อนะ เราไปทุกวันนี้มีเมื่อไรป่า แต่สำหรับเรา เราไปเห็นตอนนั้นเรียกว่าป่าร้อยเปอร์เซ็นต์ ไปเที่ยวปี พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นดงทั้งหมดนะนั่น

ทีนี้เวลามาคุยกันท่านเล่าให้ฟัง ท่านลงมาจากถ้ำพระเวสจะมาทางสกลนคร มาถึงนั้นบุกป่ามากลางคืนท่านว่านะ เพราะป่ามันก็ป่าจริงๆ ทางเป็นทางล้อทางเกวียนพอหลวมตัวคนไปได้ ท่านมาก็ซนนั้นซนนี้มากลางคืนท่านว่า พอมาถึงกลางดง *‘เอ๊ จะไปอะไร ไปกลางค่ำกลางคืนบุกป่าฝ่าดงไปหาอะไร พักที่ไหนก็พักได้นี่นะ’* ท่านเลยหลีกทางออกไปพักอยู่ข้างๆ แขวนกลดลงที่นั่นซี ท่านก็พักที่นั่นเลย

พอกลางคืนนั่นซี เราได้เขียนไว้ในปฏิปทา เราระบุชื่อของท่านหรือเปล่าก็ไม่รู้ ถ้าท่านยังมีชีวิตอยู่อาจไม่ระบุก็ได้ แต่เขียนปฏิปทานี้น่าท่านจะยังมีชีวิตอยู่นะ ทีนี้ท่านมาพักอยู่นั้นกลางคืน ท่านนั่งภาวนาอยู่ อีเก้งมันก็มาข้างมุ้ง ก็ไปกลางคืนมันเป็นดงทั้งนั้นนี่ แขวนมุ้งไว้ เก้งมันโผล่มาเห็นมุ้งล่ะซี ทางนั้นก็นั่งภาวนา ท่านกำลังจะออก

ธรรมดาท่านไม่หัวเราะง่ายๆ นะท่านอาจารย์พรหม โถ ลักษณะท่าทางน่ากลัวน่าเกรงขามมากนะ นิสัยเด็ดเดี่ยว ทุกสิ่งทุกอย่างมองดูลักษณะน่าเกรงขาม น่าเคารพเลื่อมใส ทีนี้พอท่านนั่งภาวนาตอนนั้นท่านอดหัวเราะไม่ได้นะ ท่านหัวเราะก้ากเหมือนกัน เราก็หัวเราะท่านก็หัวเราะ

คือนั่งภาวนาอยู่ อีเก้งมันมาจากไหนก็ไม่รู้ท่านว่าอย่างนั้นนะ เราก็นั่งอยู่กำลังจะเริ่มออก ไม่ได้ยินเสียงนะท่านว่า มันมาข้างมุ้งมาเจอมุ้ง มันก็ร้อง **‘แก้ก’** ขึ้น อีเก้ง ท่านว่างั้นนะ อีเก้งมันร้อง **‘แก้ก’** มันตื่นมันตกใจ

เราอยู่ในมุ้งร้อง **‘ก้าก’** อีเก้งอยู่นอกมุ้งก็ร้อง **‘แก้ก’** เราอยู่ในมุ้งก็ร้อง **‘ก้าก’** ท่านอดหัวเราะไม่ได้ตอนนี้ เราก็ร้อง **‘ก้าก’** โดยไม่มีสติสตัง มันบ้าจริงๆ ท่านว่าอย่างนั้นนะ ท่านว่าให้ท่าน มันอะไร เขาก็มาของเขา ไอ้เราก็ร้องทางนี้ ร้องอยู่ในมุ้ง อีเก้งก็เปิงเลย ทางนี้ไม่เปิง อยู่ในมุ้ง

ท่านเลยเล่าถึงว่า *‘เอ๊ ไอ้ความรักสงวนชีวิตมันเป็นอย่างนี้นะ เราไม่เคยคิดเลยนะว่ามันจะเป็นอย่างนั้นได้ เวลาอีเก้งมันร้องแก้กเราก็โก้ก ต่างฝ่ายต่างกลัวตาย’* ท่านเอามาเล่าท่านหัวเราะก้ากๆ เหมือนกันนะ *‘มันบ้าจริงๆ นะ’* ท่านเล่าให้ฟัง

นั่นละเรื่องที่ว่าหลวงปู่พรหมท่านร้องในมุ้ง อีเก้งร้องนอกมุ้ง ท่านร้องอยู่ในมุ้ง ฟังเสียงก้ากขึ้นเลย มันบ้าจริงๆ ท่านว่าให้ท่าน มันอะไรก็ไม่รู้ ไม่ได้คิดได้อ่านเลย พอเขาร้องแก้กเขาก็ตื่น ทางนี้ก็ก้าก เสียงรับกันฟังเสียงเก้งวิ่ง โอ๋ย ป่าเลิกไปเลย ไอ้เราร้องอยู่ในมุ้ง เราเลยไม่ลืม ท่านบวชใหม่ท่านว่า

อันนั้นเป็นดงทั้งหมดนะที่ผ่านไปนั้น เดี๋ยวนี้เป็นบ้านหมดเลย ไม่มีใครรู้ละว่าแต่ก่อนเป็นดง เราได้เห็นชัดเจนแล้วที่ว่านั่นน่ะ โอ๋ย ดงจริงๆ ดงเสือดงสัตว์ดงเนื้อ เพราะฉะนั้นเก้งถึงมากลางคืนล่ะซี เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้วหมดเลย ตั้งแต่บ้านเขาเรียกบ้านดงโทน ทะลุถึงนาแกนี้ เป็นดงใหญ่ทั้งหมดเลย เดี๋ยวนี้เป็นบ้านเป็นไร่เป็นสวน.”

เสือบ้าน

องค์หลวงตาเมตตาเล่าเรื่องราวที่น่าสนใจและเป็นคติเกี่ยวกับชีวิตสัตว์ป่าให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังเสมอๆ แต่มีอยู่คราวหนึ่งท่านยกเรื่อง "เสือบ้าน" มาเล่าเป็นคติเครื่องเตือนใจ ดังนี้

"...ลูกหลานทั้งหลายนำไปพิจารณานะ ว่าหลวงตาบัวดุ อู๊ย ดุแท้ๆ ก็อยากให้ลูกให้หลานดีนี่ ตั้งแต่หลวงตาบัวยังดุเจ้าของ จะว่ายังไง เอ้าดุ หลวงตาบัวเคยดุเหมือนกัน แต่ไม่ได้ออกปากบึ้งเบ็งอย่างพูดให้ท่านทั้งหลายฟังนะ ดุเจ้าของ ดุอยู่ภายในใจ ดุด้วยกิริยามารยาท ดุมันอยู่อย่างนี้จะว่าไง บวชมาเห็นผู้หญิงมันรัก บังคับไม่ให้มันรัก เข้าใจไหมล่ะ มันเห็นสาวก็ชอบน่ะซี มันบวชแต่หัว (โล้น) กิเลสมันไม่ได้บวชด้วยนี่ จึงเห็นสาวมันก็รัก เข้าใจไหมล่ะ บังคับบ่ให้มันรัก มันอยากได้เขา ไม่ให้มันได้ ไม่ให้มันเอา มันเหมือนนิทานนะฟัง จะพูดให้ฟัง มันเหมือนนิทาน จะเล่าให้ฟังนะนิทาน

มีเด็กผู้ชายคนหนึ่ง พ่อแม่จากไปตั้งแต่เล็กๆ ญาติสงสารเอามาเลี้ยงไว้ พอหย่านมแล้วญาติจึงนำไปถวายไว้กับพระธุดงค์ (พระกรรมฐาน) ในป่าลึกห่างไกลจากหมู่บ้านมาก ไม่มีใครกล้าไปมาหาสู่ เพราะสัตว์เสือชุมมาก มีตาปะขาวคนเดียวอยู่กับพระธุดงค์รูปนั้น เพื่อหุงต้มอาหารถวายท่าน เด็กคนนั้นอาศัยอยู่กับพระธุดงค์เป็นเวลานาน จนกลายเป็นลูกของพระไปตามธรรมเนียม อาจารย์เห็นว่าโตขึ้นมาพอสมควร ก็บวชเป็นเณรให้ แล้วอยู่ปฏิบัติทำวัตรแก่อาจารย์เป็นประจำมิได้ขาด วันหนึ่งเผอิญมีผู้มานิมนต์ ท่านไปงานในเมือง ขัดไม่ได้จำต้องรับ หลังจากรับนิมนต์เขาแล้ว อาจารย์ก็คิดวิตกกังวลกับเณรเกรงว่าจะเป็นอันตราย เมื่อปล่อยให้คอยอาจารย์อยู่วัด เพราะเสือชุมมากในบริเวณนั้น ถ้าจะให้เณรไปด้วย ก็เกรงกลัวอีกทางหนึ่ง ไม่สะดวกใจ ทำให้อาจารย์รำคาญใจเอาการอยู่

สุดท้ายก็ตัดสินใจเอาเณรไปด้วย เมื่อไปถึงตัวเมืองแล้วก็พาเข้าพักในป่าห่างจากตัวเมืองพอสมควร ตื่นเช้าก็พาเณรเข้าไปในงานเขา ในงานนั้นมีประชาชนมามาก ทั้งหญิงทั้งชาย หนุ่มสาว เฒ่าแก่ เต็มไปหมดในวงงาน ต่างก็นั่งห้อมล้อมอาจารย์กับเณรจนแน่น ส่วนเณรรู้สึกแปลกตาแปลกใจ เพราะดูแล้วผิดปกติที่เคยอยู่กับอาจารย์ในวัด ไม่เคยมีคนที่เห็นๆอยู่ในเวลานั้น มีทั้งชนิดที่ไม่เคยเห็นนับตั้งแต่เณรเกิดมาก็มี สายตาเณรจดจ้องมองไปมา พอดีสายตาเณรมองไปเห็นรูปผู้หญิงสาวๆชนิดที่แปลกประหลาดเข้า เกิดสะดุดตาสะดุดใจ จนมองไม่กะพริบตา เณรเลยมองจดจ้องอยู่ที่รูปประหลาดนั้น อย่างเพลินตาเพลินใจ ไม่ยอมพลิกสายตาไปที่อื่นเลย ยังไม่แน่ใจ ต้องถามอาจารย์ว่ารูปนี้อะไร พร้อมกับชี้มือไปที่รูปประหลาดนั้นด้วย ฝ่ายอาจารย์ได้ยิน มองไปทันทีก็รู้ว่าเณรนี้เห็นท่าไม่ได้การเสียแล้ว และเป็นไปตามที่เราคิดไว้เมื่อก่อนจะพาเณรออกมาจากวัดทุกประการ อาจารย์จึงออกอุบายขู่ปราบเอาไว้เพื่อให้เณรกลัวว่า *"นี้แลเสือ ไม่รู้หรือเณรต้องระวังให้ดีนะ เดี๋ยวมันกัดตายนะ"* ดังนี้

พอเสร็จธุระในงานแล้ว อาจารย์รีบพาเณรกลับวัด พอมาถึงวัดแล้วแทนที่เณรจะทำข้อวัตรปฏิบัติต่ออาจารย์ดังที่เคยทำมาแต่ก่อนแต่กลับไม่สนใจในข้อวัตรปฏิบัติต่ออาจารย์เสียเลย มีแต่นั่งสร้อยเศร้าเหงาหงอยเป็นตุ๊กตา ไม่มีความยิ้มแย้มแจ่มใส ท่าทางไม่รื่นเริงเหมือนแต่ก่อน ส่วนอาจารย์ก็ทราบทันทีว่า เณรนี้แปลกแล้ววันนี้ คงไปถูกของดีจากเมืองมาแน่ล่ะ จึงเดินเข้าไปหาเณรแล้วถามว่า *"เณรนี่เป็นอะไร วันนี้ทำไมแปลกตามาก ไม่สบายหรือ"*

เณรรีบตอบอาจารย์ว่า *"ผมไม่ได้เป็นอะไร แต่คิดถึงเสือ ผมอยากได้เสือ"*

"คิดถึงเสือที่ไหนกัน" อาจารย์ถาม

"ผมคิดถึงเสือตัวที่อยู่ในบ้าน ผมอยากได้เสือตัวที่อยู่ในบ้านงานนั้น" เณรตอบอาจารย์

อาจารย์หมดท่า แม้จะหาอุบายขู่เข็ญเอาไว้เพื่อให้เณรกลัว แต่เณรกลับคิดถึงเสือและอยากได้เสือด้วยซ้ำไป อาจารย์ออกอุบายคำรามว่า "ก็เสือในป่าบริเวณวัดเรามีมากมายต้องการซักกี่ตัวก็ได้ เณรทำไมไม่อยากได้ แต่กลับไปคิดถึงเสือ และอยากได้เสือตัวอยู่ในบ้านในเมืองอย่างไรกัน เณรนี่จะบ้าไปแล้วนะเธอน่ะ"

"เสือในป่าผมกลัวมันมาก ไม่อยากได้มัน แต่เสือในบ้านผมรักมันมาก ผมอยากได้มัน เพราะมันสวยและน่ารักมาก นับแต่วันเกิดมาผมไม่เคยเห็นเสือสวยและน่ารักมากเหมือนเสือตัวอยู่ในบ้านเลย ทั้งเสือบ้านมันหัวเราะเป็นเหมือนคนเราและผมรักมันมากเวลามันหัวเราะ มันจะมีกี่ตัวก็สวย และน่ารักเหมือนกันหมด ไม่เห็นตัวไหนจะน่ากลัวเหมือนเสือที่อยู่ในบริเวณวัดเราเลย ทั้งเสือเหล่านี้หัวเราะไม่เป็นด้วย มองเห็นแล้วน่ากลัวทั้งนั้น ต่อไปขอให้อาจารย์พาผมเข้าไปอยู่กับเสือบ้างเถอะ อย่าพาผมมาอยู่กับเสือป่าแถวๆนี้เลย ผมกลัวมันมาก ส่วนเสือบ้านมีมากกว่าเสือป่า แต่ก็ไม่เห็นตัวไหนน่ากลัวเลย ทั้งสวยงามมาก ทั้งน่ารักมากกว่าเสือป่าเป็นไหนๆ" เณรตอบอาจารย์

ดังนี้ โปรดคิดดู เณรเคยอยู่ในป่ามาแต่เล็กจนโต เพิ่งเข้ามาเห็นเสือบ้านเพียงครั้งเดียว ก็ยังรู้จักรักและอยากได้เสือบ้านในทันทีทันใด ทั้งนี้ก็เพราะกฎธรรมชาติ สัญชาตญาณมันฝังอยู่ส่วนลึกของหัวใจมานานแสนนาน จึงสามารถรู้ได้ ทั้งคู่มิตร ทั้งคู่ศัตรู เช่น สุนัขกับเสือ ไม่ว่าสุนัขพันธุ์ใด เพศใด วัยใด พอเห็นเสือ ไม่ว่าเสือเป็นหรือเสือตายต้องกลัวจนตัวสั่นไปตามๆ กัน เว้นแต่รูปเสือในกระดาษเท่านั้นสุนัขไม่กลัว หนูเห็นแมวต้องกลัว และแข็งไปทันที สตรีกับบุรุษเห็นกันแล้วต้องถูกชะตากันทันทีทันใด เว้นแต่กรณีพิเศษเท่านั้น เณรเห็นเสือบ้านก็เช่นเดียวกัน ต้องรักชอบทันที แม้อาจารย์จะหาอุบายขนาบปราบปรามไว้สักเท่าใด ใจของเณรก็ยังรักชอบเสือบ้านอยู่นั่นเอง หาได้เป็นไปตามคำสั่งสอนของอาจารย์ไม่

ตะกี้นี้พูดถึงระดับเรา เข้าใจไหมล่ะ มันไปเห็นเสือบ้าน มันจะเป็นอย่างนั้นนะ เข้าใจไหม ต้องบังคับมัน ดัดมัน เอามัน เป็นเอามาก ไม่กินข้าว ดัดมันกี่วันก็ตาม ก็ช่างหัวมัน จะว่าไง ดัดมันลงเรื่อย ทางจิตฝึกเข้าไป ดัดเข้าไป บีบเข้าไป จิตข้างนอกก็บีบ ข้างในก็บีบ ข้าวไม่ให้มันกิน บีบเข้าไป เพื่อจะเอาความสะดวก เอาการเอางานให้มัน เอาอรรถเอาธรรมให้มัน มันดัดแปลง เอาอย่างหนัก ไม่ว่าแต่เรา ครูบาอาจารย์ทั้งหลายก็เหมือนกัน..."

องค์หลวงตาเมตตาตรวจตราโรงทานเครื่องอุปโภคบริโภค
เพื่อนำไปแจกทานสงเคราะห์วัด โรงพยาบาล หน่วยงานราชการ และประชาชนทั่วไป

คำกล่าวขององค์หลวงตาที่แสดงถึงน้ำใจและความเสียสละของท่านที่มีต่อวัดกรรมฐานในสถานที่ต่างๆ นั้น อาจกล่าวภาพรวมโดยย่อที่สุดดังนี้

"...วัดป่าบ้านตาดนี้เป็นวัดที่เด่นอยู่ลึกๆ นะ การเสียสละ ใครมาปุ๊บให้ปุ๊บทันทีเลย ไม่มีอะไรไปหามาให้ ให้ได้เดี๋ยวนี้ ถ้ามีในโกดังก็ไปค้นโกดังเอามาเดี๋ยวนั้นเลย มีเท่าไรให้เลยๆ เป็นอย่างนั้นละ วัดนี้เป็นวัดที่ช่วยเหลือ ส่วนมากก็วัดพวกเดียวกันละเข้ามาหา เวลาจำเป็นละมา ไม่จำเป็นไม่เห็นละ พอจำเป็นปั๊บมาปุ๊บ ขอปุ๊บให้ปุ๊บไปเลยเป็นอย่างนั้น

ท่านรู้นิสัยเราว่าไม่ใช่พระตระหนี่ถี่เหนียว เสียสละจริงๆ เรา เราไม่มีอะไรในจิต มีแต่ความเมตตาครอบโลกธาตุจะว่าอะไร เดี๋ยวนี้ไม่มีความเห็นแก่ได้แก่เอาอะไรบอกว่าหมด ไม่มีเลย มีแต่ความเมตตากระจายออกหมด มีเท่าไรออกหมดเลย

เจ้าของอยู่ไม่อยู่ก็ตามเมื่อเขามาขออะไรให้พระจัดให้เลยทันที เราสั่งไว้หมดแล้ว ใครมีความจำเป็นจากไหนมาเข้าโกดังให้ไปหาเอาเลย ให้จัดให้พอแล้วไปเลยๆ เราสั่งว่าไม่จำเป็นที่จะติดต่อเรา ติดต่อกับพระได้เลย พระที่รักษาครัวมีในบริเวณศาลาไปหาครัวมีพระที่คอยดูแล การติดต่อขออะไรๆ มา จำเป็นอะไรให้พระทางนั้นจัดเลย จัดแทนเรา เท่ากับเราจัดให้เลย เป็นอย่างนั้นละ..."

สงเคราะห์โรงเรียน

องค์หลวงตาเมตตาสงเคราะห์สนับสนุนทางการศึกษาทั้งประเภทตึกอาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในงานธุรการ ประเภทสื่อการเรียนการสอนและอื่นๆ แก่โรงเรียนต่างๆ หลายแห่ง ตัวอย่างประเภทที่ท่านช่วยเหลือได้แก่ สร้างอาคารธรรมสถาน ตึกเรียน อาคารเรียน โต๊ะเก้าอี้ อุปกรณ์ทางการเรียนการสอน ค่าอาหารกลางวันเด็กนักเรียนยากจน ทุนการศึกษาเด็กกำพร้า สะพานลอยสำหรับนักเรียนที่ดิน ฯลฯ เป็นต้น

สำหรับตัวอย่างโรงเรียนที่ท่านเมตตาสงเคราะห์มีอยู่หลายจังหวัดในทุกภาคทั่วประเทศตามเหตุผลความจำเป็นมากน้อยในการสงเคราะห์ อาทิ ในจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ โรงเรียนสตรีราชินูทิศ โรงเรียนบ้านตาด โรงเรียนอุดรธรรมานุสรณ์ โรงเรียนหนองแสงวิทยา โรงเรียนบ้านดงเมือง โรงเรียนบ้านหนองตุ โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม ฯลฯ จังหวัดเลย ได้แก่ โรงเรียนบ้านนาแห้ว จังหวัดกระบี่ ได้แก่ โรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม จังหวัดพังงา ได้แก่ โรงเรียนบางเตย โรงเรียนเกาะเคียม จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้แก่ โรงเรียนฟากท่าวิทยา โรงเรียนบ้านนาหนำ โรงเรียนวัดบ้านปากไพร จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ โรงเรียนคลองหลวง

ด้านธรรมะที่ใช้ในการเรียน

ด้วยตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนของชาติ จะได้มีความรู้ติดเนื้อติดตัวอันจะเป็นประโยชน์แก่ตน แก่ครอบครัว และชาติบ้านเมือง ตลอดถึงความห่วงใยในศีลธรรมและความประพฤติของเด็กและเยาวชน การแสดงธรรมขององค์หลวงตาในเวลาที่นักเรียนนิสิตนักศึกษาและคณาจารย์จากสถาบันการศึกษาต่างๆ มาทำบุญใส่บาตร หรือได้รับนิมนต์ให้ไปแสดงธรรมตามสถานศึกษาต่างๆ จึงมักเน้นให้เด็กมีคุณธรรมรู้จักรับผิดชอบชีวิตตนเองตามวัยอันควรอย่างมีหลักเกณฑ์เหตุผล ดังนี้

ขยันเรียน..รอบคอบ..คบเพื่อนดี

"...จงพยายามตั้งใจศึกษาเล่าเรียนทุกคน อย่าขี้เกียจ อย่าเถลไถล อย่าเห็นการเล่นดีกว่าการเรียน จงเห็นการเรียนดีกว่าการเล่น จะภาคภูมิใจในตัวเอง เวลาสอบก็อาจหาญ ไม่สะทกสะท้าน และสอบได้คะแนนสูง เพราะความขยันเรียนย่อมได้คะแนนดีเสมอ

ผิดกับคนขี้เกียจเรียนอยู่มาก อย่าเอามาเป็นตัวอย่างจะเสียใจภายหลัง รีบเตรียมตัวในเวลาเรียนและก่อนสอบอย่าให้บกพร่องในหลักวิชาที่เรียน ..

เวลาสอบตก เราจะตำหนิครูก็ไม่ได้ เพราะเราขี้เกียจ บกพร่อง ข้อสำคัญการชอบเที่ยวนั่นละทำให้เราสอบตก เมื่อสอบตกแล้วทำให้เกิดความขี้เกียจขี้คร้านเข้าอีก และชอบคบค้าสมาคมกับเพื่อนฝูงที่เลวทราม เราก็ยิ่งมีใจต่ำทรามไปเรื่อยๆ มองเห็นครูเห็นอาจารย์เกิดความกระดากอาย กลัวครูจะซักจะถามนั่นนี่ ไม่อยากเข้าหน้าเสียแล้ว เพราะจิตใจมันเสียมันเลวลง เพื่อไม่ให้เป็นดังที่กล่าวนี้ จงรีบดัดแปลงตนแต่ปัจจุบันคือขณะนี้บัดนี้ตลอดไป ..

ตรงไหนที่ยากลำบากให้พยายามเรียนและท่องเสมอจนจำได้ ข้อใดที่ครูบอกหรือครูสั่ง ให้ท่องจำให้ได้ จงท่องให้ได้ติดปากติดคอจริงๆ .. อันไหนเป็นความไม่เข้าใจ ก็ท่องให้เข้าใจจริงๆ ที่ไหนไม่เข้าใจให้ศึกษาไต่ถามครูเพื่อความเข้าใจ

อย่าเก็บเอาไว้ด้วยความอายครูและเพื่อนฝูง ซึ่งเป็นสิ่งที่จะปิดทางเพื่อความเข้าใจของตนในเวลาจำเป็น เช่น เวลาสอบเราระลึกไม่ได้ทั้งๆ ที่สิ่งนี้เราสงสัยควรจะถามครูอยู่แล้ว แต่ไม่ถาม

เวลาข้อสอบออกมาก็มาถูกจุดที่เราไม่รู้ที่เราสงสัยนั้น ก็เลยขาดผลขาดประโยชน์ที่ไม่ควรจะขาดไปเสีย และถูกตัดคะแนนลงไปเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง กลายเป็นคนเดินช้าล้าหลังไม่ทันเขา ..

ดังนั้น จึงต้องพยายามศึกษา ให้เข้าถึงเข้าใจทุกแง่ทุกมุม ไม่สะเพร่ามักง่าย ควรพยายามฝึกหัดตนให้เป็นคนละเอียดรอบคอบไปด้วยเป็นการดี เวลาสอบจะไม่พรวดพราดซึ่งมักทำให้ได้คะแนนต่ำและสอบตกเสมอ..."

หนังสือที่ควรอ่าน

นอกจากตำราเรียนที่นักเรียนต้องรับผิดชอบในการศึกษาหาอ่านแล้ว ควรรู้จักค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากหนังสือประเภทอื่นด้วย ในเรื่องนี้องค์หลวงตาเมตตาให้คำแนะนำแก่ลูกหลานไว้เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการเลือกสรรหนังสือที่ควรอ่าน ดังนี้

"...เราเห็นคุณค่าของการอ่าน**หนังสือทางด้านธรรมะ** เป็นสำคัญ **อ่านทางโลก** มันมีฉากหน้าฉากหลัง สุดท้ายก็ฉากหลังนั่นแหละทำลาย

ฉากหน้าเป็นเครื่องล่อหูล่อตาล่อใจไปหน่อยๆ ฉากหลังนี่สำคัญ แทงเข้าไปเลย เสียมากต่อมาก แต่เมื่อไม่มีใครคิดทางเรื่องเสียแล้วก็ มันจะเสียขนาดไหนก็ไม่สนใจ มีแต่บืนหน้าเรื่อยๆ ความฉิบหายก็ไปเรื่อยๆ เหมือนไฟลามทุ่ง

ส่วนที่เป็นสารประโยชน์ก็มี ไม่ได้ปฏิเสธ แต่ผู้ที่อ่านส่วนมากมักอ่านด้วยความเพลิดเพลินละซิ ไม่ได้อ่านเพื่อหาสาระประโยชน์อะไรนักนะ ยิ่งเป็นเด็กหนุ่มเด็กสาวด้วยแล้ว คึกคะนองนี้โอ๊ย เป็นบ้าไปเลยเทียว บ้าสดๆ ร้อนๆ

ยิ่งเห็นโป๊ๆ เปๆ ด้วยแล้ว ยิ่งไปใหญ่เลยนะ ลืมนุ่งซิ่นนุ่งผ้านั่นแหละ วิ่งเป็นบ้าเหมือนหมา

นี่ละอำนาจของกามตัณหา มันใช่เล่นเมื่อไร มันเคยทำลายโลกมามากต่อมากแล้ว อันไหนก็ไม่รุนแรงเหมือนอันนี้ อันนี้รุนแรงมาก ไม่ว่าสัตว์ว่าคน ถ้าลงอันนี้ได้บีบหัวใจแล้ว อยู่ไม่ได้ ต้องดิ้นเทียว ..

ท่านจึงให้มี "น้ำ" คือ ธรรมะ อ่านธรรมะ ฟังธรรมะ อบรมธรรมะ เพื่อดับไฟในใจ เพราะสิ่งที่ทำให้เพลิดเพลินนั้นเป็นสิ่งที่มีพิษภัยและความโศกเศร้าแฝงอยู่ในนั้น จึงนำธรรมะเข้าไปชะล้างในจุดนั้น เปิดออกเพื่อเห็นโทษของมัน..."

"คุณธรรม" นำ "ความรู้"

ศีลธรรมและความประพฤติของผู้กำลังศึกษาเล่าเรียน เป็นสิ่งที่จะเพิกเฉยไม่ใส่ใจไม่ได้โดยเด็ดขาด องค์หลวงตาท่านสอนให้พยายามขวนขวายเข้าประดับตนให้มากเพราะคนเราจะมีแต่วิชาความรู้เพียงอย่างเดียวไม่ได้ ต้องมี**ธรรม**เข้าแทรกเสมอ ด้วยการพินิจพิจารณาใคร่ครวญว่าผิดหรือถูกประการใด ในการคิด การพูด และการกระทำของตนเอง เปรียบเสมือน**รถมีเบรกห้ามล้อ** คือ มี **"ธรรม"** นั่นเอง การศึกษาเพียงอย่างเดียวโดยปราศจากการฝึกฝนอบรมใจให้เจริญขึ้นมีโทษ ดังนี้

"...เรียนมาเท่าไรก็เป็นเครื่องมือของความชั่วช้าลามกไปเสียทั้งสิ้นๆ เวลานี้เป็นอย่างนั้นนะ ถ้าไม่มีธรรมแล้ว ยังไง โลกนี้จะพินาศฉิบหายจริงๆ

ขอให้ลูกหลานทั้งหลายจำเอาไว้ คำนี้อย่าได้ลืม ฝังให้ลึกด้วย .. เพียงความรู้ทางโลกที่เรียนมา .. ความรู้อันนี้มันเป็นเครื่องส่งเสริมกิเลสตัณหา ให้เอาไปใช้ได้อย่างคล่องตัวๆ ผู้ที่ล่มจม ก็คือเราๆ ผู้เรียนมานั้นแหละ .. มันพาให้โลภให้โกรธให้หลง พาให้ส่งเสริม ราคะตัณหามากขึ้นๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นฟืน เป็นไฟทั้งสิ้น..."

ท่านเล่าว่า บางคนมาคุยโวโอ้อวดลืมตัวว่าตัวเก่งทางนั้นเด่นทางนี้ มีหลายครั้งที่ท่านเมตตาตักเตือนให้เป็นคติเครื่องเตือนใจว่า

"...เขามาพูดเรื่องว่า จบด้านนั้น .. เด่นทางนี้ .. เด่นทางไหนๆ .. ใช้วิชาความรู้เด่นทางความชั่วช้าลามก เด่นทางความลืมเนื้อลืมตัว .. เด่นทางมี ๑๐ เมีย ๒๐ ผัว ใช้ความรู้ความสามารถเด่นทางนักเลงโต .. เด่นทางนักเลงสุรา .. ทางโกโรโกโส เด่นทางทำลายชาติ .. เรียนมาเท่าไรมาโก้ มาอวดหน้าร้านอยู่เฉยๆ ตัวล่มจมๆ ประพฤติเหลวแหลกแหวกแนว

ความรู้สูงเท่าไรยิ่งหยิ่ง ยิ่งจองหองพองตัว แล้วทำลายชาติ ทำลายตัวเองไปในตัว .. ใครอย่าอวดว่าใครเรียนเก่ง มีความรู้ชั้นนั้นชั้นนี้ .. เรียนมาให้เป็นเครื่องประดับโลกประดับสงสาร ประดับบ้านประดับเมืองให้เป็นสรณะแก่นสารแก่ชาติไทยของเรา สมความรู้ที่เรียนมามากน้อย มันถึงถูก..."

จบการศึกษาแล้ว อย่าเลิกลาศีลธรรม

แม้จะประสบความสำเร็จทางการศึกษาขั้นสูงเพียงใดก็ตาม เช่น จบปริญญาเอกหรือดอกเตอร์ **"ธรรม"** ก็ต้องมีความจำเป็นสำหรับผู้นั้นยิ่งขึ้นไปอีก องค์ท่านเคยอธิบายเหตุผลย้ำอย่างเด็ดว่า

"...ดอกเตอร์มีแต่ความรู้วิชาเอามาอวดโลกกันเฉยๆ แต่เจ้าของทำความล่มจมแก่โลก ดอกเตอร์นี้ใช้ไม่ได้ นั่น เห็นไหมล่ะ ฟังซิ เราพูดนี้เสียหายไปตรงไหน มันมีอย่างนั้นได้นี่ พูดตามความมีความเป็น แล้วแก้ไขความเป็นอย่างนี้ด้วยการสั่งสอนอย่างนี้ .. เขาไม่เป็นดอกเตอร์ เขาครองตัวดี เขาประพฤติตัวดี นั่นเป็นคนดีนะ ไม่ได้สำเร็จความดีด้วยดอกเตอร์ แต่ ไม่มีธรรมภายในใจนะ

ดอกเตอร์มีธรรมในใจถึงแม้ว่า จะไม่ได้เป็นดอกเตอร์ก็ดี ถ้าเป็นดอกเตอร์ก็ยิ่งดี นั่นแหละ ยิ่งเป็นผู้สง่างามในปวงชนนะ เรียนมาความรู้สูงมาเป็นตัวอย่างเป็นแบบพิมพ์ที่ดีของโลก ดอกเตอร์ประเภทนี้ เป็นดอกเตอร์ที่ร่มเย็น ให้ความชุ่มเย็นแก่โลกสมชื่อสมนามว่า

นักเรียนมาร่วมทำบุญตักบาตร สวดมนต์ นั่งภาวนาและช่วยกิจการงาน ณ วัดป่าบ้านตาด

เป็นดอกเตอร์มีความรู้ชั้นสูง ความประพฤติปฏิบัติดีงามทุกสิ่งทุกอย่างสูงไปตามๆ กันกับความรู้ที่เรียนมา นี้เรียกว่าดอกเตอร์ประดับชาติ ถ้าอยู่ในชาติไทยของเรา ก็ประดับชาติไทยของเรา ประดับสังคม ประดับทุกแง่ทุกมุม...”

ท่านจึงเปรียบดอกเตอร์เป็น ๒ ประเภท คือ ดอกเตอร์เพื่อทำลายชาติบ้านเมืองหนึ่ง และดอกเตอร์ที่ให้ความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนและชาติหนึ่ง ท่านกล่าวถึงประเภททำลายชาติก่อน ดังนี้

“...ไม่มีคำว่าอ่อนข้อในเรื่องทำความชั่วช้าลามก ในเรื่องความลืมเนื้อลืมตัวไม่มีใครเกินดอกเตอร์เหล่านี้ เพราะเรียนวิชาความลืมตัวมาตลอด ตลอด เพราะกิเลสคือความทำคนให้ลืมตัวนี่นะ ถ้ามีธรรมแทรกเข้าไป จะเป็นเหมือนมีสติ มีเครื่องยับยั้ง มีเบรกห้ามล้อ จะรู้เนื้อรู้ตัว ผิดถูกชั่วดีประการใดแล้ว เอาความรู้นี้พาดำเนินไป เพื่อความสงบร่มเย็นแก่ชาติบ้านเมือง เนี่ย

ดอกเตอร์ที่มีธรรมเป็นผู้ให้ความร่มเย็นแก่โลกได้มากที่สุด ไม่มีใครเกินผู้ที่มีความรู้มากหละ และมีธรรมในใจ ผู้นี้แหละเป็นผู้ให้ความร่มเย็นแก่โลกมากที่สุด ตั้งรากฐานบ้านเมืองได้ก็คือผู้นี้ นำชาติบ้านเมืองให้ขึ้นจากความล่มจมได้ทุกประเภทก็คือผู้นี้...”

คำสอนของท่านดังกล่าวข้างต้นนี้ทำให้ประจักษ์ว่า การศึกษาหาความรู้ไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน เบื้องต้น กลาง ตลอดจนถึงระดับสูงสุดก็ตาม ความจำเป็นแห่งการฝึกฝนอบรมจิตใจให้พรั่งพร้อมด้วยคุณธรรมก็ยิ่งมีความจำเป็นมากขึ้นตามกัน

ผู้ที่ตระหนักและเห็นคุณประโยชน์อันยิ่งใหญ่ในเรื่องดังกล่าวชัดแจ้ง จึงย่อมมีความเคารพบูชาและเทิดทูนในท่านผู้รู้ผู้สอนและผู้สนใจใคร่ต่อการปฏิบัติธรรม เฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่สามารถปฏิบัติได้อย่างที่ได้สอนผู้อื่น และเห็นผลแห่งการปฏิบัติจนสามารถเป็นสักขีพยานยืนยันถึงสาระคุณแห่งธรรมได้อย่างถึงใจ

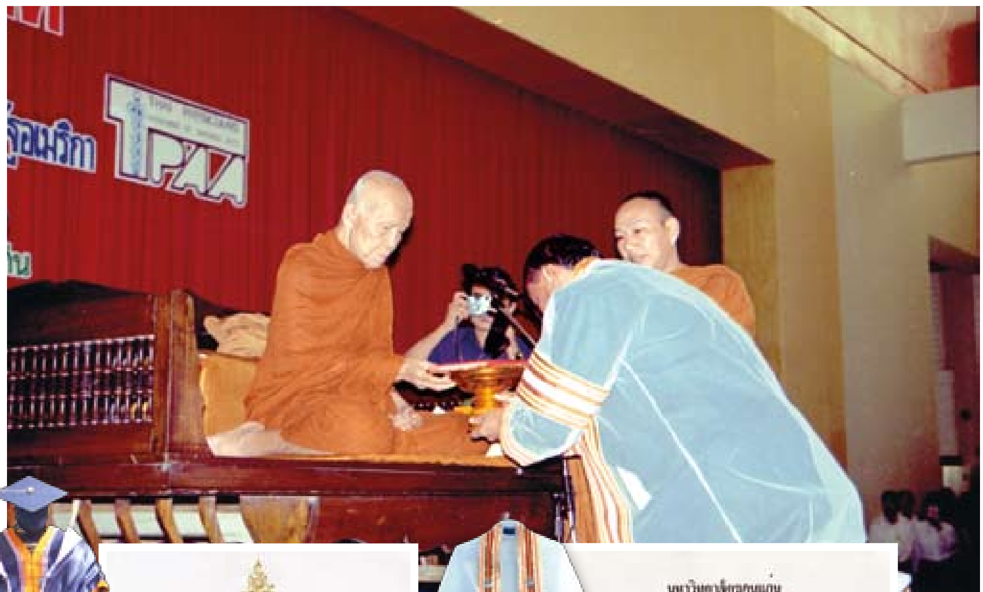
ความรู้เหนือโลก-ความรู้แบบโลก

ด้วยเหตุนี้เองท่านผู้มีธรรม แม้ท่านจะมีความรู้วิชาทางโลกสูงล้นฟ้าเพียงใดก็ตาม ท่านย่อมไม่ประมาทธรรมและไม่ประมาทผู้ประพฤติธรรม แต่กลับให้ความเคารพและถือท่านเป็นสรณะที่พึ่งที่ควรเข้าปรึกษาปรารภเพื่อความเจริญในธรรมยิ่งขึ้น และย่อมไม่ลืมตัวเผลอไผลยกเอาวิชาความรู้แบบโลกของตนเข้าข่มท่านผู้รู้ในธรรมปฏิบัติผู้ขจัดอาสวะกิเลสให้สิ้นจากใจได้ เพราะวิชาความรู้แบบโลกนั้นจะสูงต่ำล้ำลึกเพียงใดก็เป็นเพียงความรู้ของนักโทษในเรือนจำเท่านั้น ดังนี้

“...ดูใจเจ้าของ แน่นอนไหมเวลานี้ ตั้งแต่มหาเศรษฐี กุฎุมพี สูงสุดมา คนที่กิเลสครอบงำนี้เป็นความรู้ความเห็นความเป็นอยู่ด้วยอำนาจของกิเลสครอบงำหัวใจทั้งนั้น .. เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นในวงของกิเลส เป็นความรู้ของผู้อยู่ใต้อำนาจของกิเลส จะรู้ขนาดไหนกิเลสต้องครอบงำอยู่นั่นแล .. เป็นความรู้ของนักโทษเรือนจำคือวัฏจักร...

วัฏจักรนี้ เหมือนเรือนจำครอบความรู้อันนี้ไว้ กิเลสเป็นผู้บงการทุกอย่างๆ .. มันวิเศษที่ไหน ความรู้ของพระพุทธเจ้าไม่ได้เป็นความรู้แบบนี้นี่น่ะ เหนืออันนี้หมดแล้ว .. ดูหัวใจเจ้าของนั่น เวลามาเกิด มันก็ไม่รู้สถานที่เกิด เกิดมาจากไหน เกิดมากี่กัปกี่กัลป์ เกิดตายมานี้กี่กัปกี่กัลป์

พระพุทธเจ้าท่านเห็นหมดนี่ แทงทะลุข้างหลังหมด พวกเราแทงไปไหน จะว่ายังไง เกิดมาจากชาติใดภพใด ตกนรกหมกไหม้หรือไปสวรรค์ชั้นพรหมที่ไหนมา มันก็ไม่รู้สถานที่มาของตัวเอง โง่หรือไม่โง่ ปัจจุบันนี้จะไปไหนมันก็ไม่ได้แน่หัวใจนะ ถ้าใจไม่มีหลักเกณฑ์ด้วยธรรมซะอย่างเดียวเท่านั้น ไม่แน่ทั้งนั้น ใครก็ใครเถอะ อย่ามาคุย อย่ามาอวดธรรมของพระพุทธเจ้าเลย อย่ามาแข่งธรรมของพระพุทธเจ้า ถ้าไม่อยากจม ..

มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่องค์หลวงตา

ใจพระพุทธเจ้า ใจพระอรหันต์ท่าน กับใจของพวกเราที่เป็นคลังกิเลสนี้ต่างกันอย่างไรบ้าง ต่างกันอย่างพูดไม่ได้เลย จึงเรียกว่า **โลกุตรธรรม** แปลว่า ธรรมเหนือโลก มองดูโลกเห็นหมดทุกอย่าง แต่โลกดูธรรมโลกมองไม่เห็น เห็นแต่กิเลส...”

ท่านยกตัวอย่างเทียบว่า นักโทษในเรือนจำจะมีความรู้ขนาดไหนก็ไม่สามารถนำความรู้นั้นไปเป็นกฎเกณฑ์ปกครองบ้านเมืองให้สงบร่มเย็นได้ มีแต่พวกที่มีความรู้นอกเรือนจำต่างหาก ที่เป็นผู้ตั้งกฎหมายปกครองบ้านเมืองให้ร่มเย็น อันนี้ก็เปรียบได้เช่นกัน **โลกุตรธรรม** คือ ธรรมเหนือโลก คือความรู้เหนือโลกนี้ต่างหาก ที่จะทำโลกให้ร่มเย็น ไม่ใช่ความรู้ที่ถูกกิเลสครอบหัวไว้

ต้องเห็นบุญเห็นคุณพ่อแม่

“...บิดามารดาเป็นผู้สำคัญ เป็นผู้ให้กำเนิดเกิดขึ้นมาด้วย เป็นผู้เลี้ยงดูเราด้วย เป็นผู้แนะนำสั่งสอนเรามาก่อนใครๆ ด้วย ไม่มีผู้ใดจะเลี้ยงดูและทะนุถนอมเราด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยความสงสารเมตตา ด้วยความบริสุทธิ์ใจยิ่งกว่าพ่อกับแม่ การสงเคราะห์สงหาลูกเต้าแต่ละคนๆนับตั้งแต่วันอยู่ในท้อง ยาบำรุงครรภ์ก็ต้องมี ยาบำรุงครรภ์ไม่เกิดขึ้นมาเฉยๆ ต้องมีสมบัติเงินตราไปซื้อหามา ฐานะของพ่อแม่แต่ละคนก็ไม่สม่ำเสมอกัน จนบ้าง มีบ้าง บางรายจนจริงๆ

แต่อย่างไรก็ตาม การขวนขวายด้วยวิธีต่างๆ เพื่อลูกของตนนั้น ย่อมไม่มีบกบางในทางน้ำใจพยายามเลี้ยงดูสงเคราะห์สงหาด้วยความรักความเมตตาจริงๆ เพราะฉะนั้นลูกทุกคน จึงต้องเห็นบุญเห็นคุณของคุณพ่อคุณแม่ บูชาคุณพ่อคุณแม่ เคารพพ่อแม่ เคารพครู เคารพอาจารย์ ซึ่งล้วนแต่ผู้มีบุญมีคุณแก่ตนมาแล้วทั้งนั้น...”

ข้อควรปฏิบัติต่อพ่อแม่

“...ให้สมบัติเงินทอง ข้าว น้ำ อาหารคาวหวาน เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย .. ให้การพยาบาลรักษาในเวลาเจ็บไข้ได้ทุกข์ .. ประคับประคองท่านในเวลาแก่ชรา ยืนเดินนั่งนอนหรือไปมาไม่สะดวก .. รักษาน้ำใจไม่ให้ได้รับความกระทบกระเทือนบอบช้ำจากการแสดงออกของบุตรธิดาแต่ละอย่างๆ ..

บำรุงท่านด้วยวัตถุ หรือด้วยมรรยาทอัธยาศัย ไม่ฝ่าฝืนดื้อดึง .. ช่วยเตือนด้วยอุบายต่างๆ ในทางที่ชอบ.. ปลอบโยนให้รื่นเริงใจในเวลาที่ท่านเกิดความหงุดหงิดไม่สบายใจในบางเวลา...”

ข้อควรระวังกับพ่อแม่

“...เวลาพ่อแม่ว่าอะไรก็อย่าถกอย่าเถียง อย่าโต้อย่าอวดรู้อวดฉลาด ว่าตนนี้ได้เรียนรู้ความรู้วิชาในชั้นนั้นชั้นนี้ พ่อแม่ไม่ได้เรียนอะไร จะเรียนอะไร พ่อแม่เลี้ยงลูกมาจนเกือบตาย จะให้เรียนอะไรอีก เข้าใจหรือเปล่าล่ะ ทั้งให้ไปเรียนอีก ทั้งเลี้ยงลูกอีก มันตายละพ่อแม่คนนี่ เราโตขึ้นมาเราไปเรียนหนังสือ แล้วเอาความรู้นี้ไปอวดพ่อแม่ คนนั้นเป็นคนโง่คนพาลสันดานหยาบ ไม่ดี คนอกตัญญู คนนั้นไปทำอะไรไม่เจริญนะ ดีไม่ดีลูกเกิดขึ้นมาก็มาเป็นภัยต่อพ่อแม่ มาเป็นข้าศึกต่อพ่อแม่ เพราะพ่อแม่คือใคร ก็คือเรา เราไม่รู้จักบุญจักคุณของพ่อแม่ฉันใด ลูกก็จะไม่รู้จักบุญจักคุณของเราฉันนั้น ..

อะไรก็ตามเถอะ อย่าได้ลืมคุณของพ่อของแม่ อันนี้เป็นหลักเกณฑ์ที่ใหญ่โตมาก ใครประมาทพ่อแม่แล้วคนนั้นไม่เจริญเลย ไปไหนก็ไปเถอะ มันหากเป็นอยู่ในนั้นแหละ เพราะพ่อแม่นี้เป็นเรื่องที่หนักมาก ถ้าว่าบุญก็บุญมากกุศลมาก ปฏิบัติถูก ต่อพ่อแม่แล้ว ท่านว่าได้บุญมาก ทักขิเณยยบุคคลของบุตร คือ พ่อกับแม่ เทียบกับพระอรหันต์องค์หนึ่ง ไม่ใช่เล่นๆนะ ถ้าทำผิดก็เป็นพิษอย่างร้ายแรง...”

อ่อนน้อมต่อครูอาจารย์-ผู้อาวุโส

องค์หลวงตาเมตตาสอนลูกหลานที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนเสมอๆ ดังนี้

“...เวลาไปพบครูอาจารย์สถานที่ใด ให้ยกมือไหว้และทำความเคารพอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนจริงๆ อย่าทำตัวแข็งกระด้างและเฉยเมยไป เหมือนความรู้วิชาของเราเกิดขึ้นมาจากดินจากหญ้า ไม่เกิดขึ้นมาจากความอุตส่าห์พยายามน้ำพักน้ำแรงความเมตตาสงสารของครู

ให้เราคิดถึงครูอาจารย์ว่าเป็นผู้มีคุณค่าอยู่บนหัวใจของเรา หรืออยู่บนกระหม่อมจอมขวัญของเราเสมอ อย่าได้ลืม อย่าได้ลบหลู่ดูหมิ่น เราจะเป็นผู้เจริญในอนาคต ไม่อับเฉาเศร้าหมอง เวลาเราเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นครูอาจารย์คน ย่อมมีคนเคารพสนองตอบความดีของเรา ..

เราเป็นนักเรียนศึกษาเล่าเรียนให้เข้าอกเข้าใจ ให้เคารพครูเคารพอาจารย์ กลับไปบ้านไปเรือน เคารพพ่อเคารพแม่ เคารพวัยวุฒิคุณวุฒิ เคารพคนเฒ่าคนแก่ เคารพท่านผู้มีบุญมีคุณ ..

เพราะนี้ ปราชญ์ทั้งหลายเกิดทูน

กันมากมานาน จงพากันรักษามรดกนี้ไว้ อย่าทำให้เสื่อมทรามและสูญหายไป...”

ความรัก

“...สมมติว่าเรามีความรักความชอบในผู้ใดก็ตาม ความรักนั้นยอมรับว่ารัก เพราะอยู่ภายในใจใครห้ามไม่ได้ แต่สิ่งที่เราจะบังคับไม่ให้เป็นไปตามความรักเสียทุกอย่างนั้น เป็นเรื่องของใจจะต้องบังคับ สติปัญญาจะต้องบังคับตน ไม่ให้แสดงออกในสิ่งที่ไม่น่าดู และในสิ่งที่เสียหาย

จนกว่าเวล่ำเวลาได้อำนวยถูกต้องทุกประการแล้วนั้น โลกยอมรับกัน เพราะฉะนั้นโลกนี้จึงมีผัวมีเมียมีลูกมีเต้าเหล่ากออยู่เต็มบ้านเต็มเมือง ก็ไม่มีใครตำหนิกัน เพราะเป็นไปด้วยความถูกต้องดีงาม เป็นไปด้วยขนบประเพณีที่มนุษย์ยอมรับกัน...”

“วัยเรียน” ไม่ใช่ “วัยลิง”

“...อย่าเที่ยวเตร็ดเที่ยวเตร่ เวลานี้ไม่ใช่เวลาเที่ยวเตร็ดเตร่เร่ร่อน ถึงเวลาจะควรเป็นหากค่อยเป็นไปเอง เรื่องอารมณ์คึกคะนองก็เหมือนกัน ชอบสนุกเฮฮา ชอบเกาะชอบเกี้ยวชอบเลี้ยวโน่นเลี้ยวนี่ไม่ดี เช่น นักเรียนผู้หญิงนักเรียนผู้ชาย ก็อย่าไปสนิทกันในทางกามารมณ์อันเป็นทางเสียหาย ทางเผาบ้านเรือนก่อนปลูกยังไม่เสร็จ มันฉิบหาย

ในระยะนี้ในวัยนี้เป็นวัยเรียนไม่ใช่วัยเล่นเลยขอบเขต อย่ากลัวโลกตาฝ้าตาฟางนี้จะสูญหายไปไหน มันไม่สูญหายไปไหนแหละเพราะมันมีอยู่กับเรากับท่านทุกเวลานาทีนอกจากได้ตีกระบาลมันไว้ ไม่ให้คนเป็น **ลิง** ไปเท่านั้น ไม่งั้นลิงจะมาแย่งเอามนุษย์ไปกินหมด ..

มนุษย์เราสืบพันธุ์มาตั้งแต่ต้นจนอวสานปัจจุบันนี้ และยังจะมีต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด เรื่องหญิงกับชายแล้วไม่สูญพันธุ์ เรื่องนี้ไม่ต้องศึกษาเล่าเรียนให้เพิ่มโรคบ้ากามเข้าไปอีก ไม่ต้องมีโรงร่ำโรงเรียนสอนกัน โรคกามก็พร้อมจะเจริญอยู่แล้ว ดังสัตว์เดรัจฉานเขาก็ไม่สูญพันธุ์ เพราะเรื่องกามกิเลสนี้เป็นสิ่งที่มีอยู่ในหัวใจสัตว์ทั้งตัวผู้ตัวเมียทั้งหญิงทั้งชาย มีอยู่ด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีคำว่าบกพร่องเพราะไม่ได้เรียน ไม่ได้ส่งเสริมมัน...”

อย่าเป็น “หญิงใจง่าย ชายไร้ศักดิ์ศรี”

“...เวลานี้ไม่ใช่เวลาที่เราจะไปสนใจกับสิ่งเหล่านี้ อันจะเป็นการทำลายการศึกษาเล่าเรียนและทำลายอนาคตของเราให้กุดด้วนเข้ามา เรามีหน้าที่ที่จะศึกษาเล่าเรียนและรักนวลสงวนตัวทั้งหญิงทั้งชาย

ผู้ชายก็รักเกียรติของตัวว่าเป็นชาย ผู้หญิงก็สงวนศักดิ์ศรีอันดีงามของตนว่าเป็นกุลสตรี ตามประเพณีของมนุษย์ผู้มีสมบัติผู้ดีของเมืองไทยเราถือกันมาอย่างนั้น เพราะเป็นหลักประเพณีอันดีงามมาแต่ดึกดำบรรพ์ ไม่เคยล้าสมัยและมีปมด้อยร่อยหรอแก่ประเพณีของชาติใดในโลก .. ยิ่งเราเป็นนักเรียนด้วยแล้วเรียนความรู้ก็ให้รู้ ความประพฤติก็ให้ดี การสงวนตัวรักษาตัว ก็ให้ต่างคนต่างรักษาให้ดีมีศักดิ์ศรีทั้งหญิงทั้งชาย ผู้ชายก็อย่าเป็นคนเห็นแก่ตัวจัด มีช่องว่างตรงไหนเข้าทำลาย ซึ่งเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของตัวนั่นแล

การทำเช่นนั้นเป็นความเลวทรามของตัวเอง เป็นผู้ชายแบบลิงไว้ใจไม่ได้ สุภาพชนรังเกียจดิเตียน ทั้งเสียเกียรติแห่งความเป็นผู้ชาย ผู้หญิงที่ชอบปล่อยตัวเป็นคนใจง่ายขายคล่อง เป็นคนขายก่อนซื้อ สุกก่อนห่าม นั่นคือหญิงเลวทราม บทถึงเวลาเอาจริงเอาจังไม่มีใครซื้อ ใช้ไม่ได้ และไม่มีใครนับหน้าถือตา อยากนำมาเป็นศรีสะใภ้ กลัวเกรงจะเป็นสกุลขายทอดตลาด...”

ติดยาเหมือนปลาติดเบ็ด .. เลือดสาด

“...ยาเสพติด .. เวลานี้มีระบาด อยู่ทุกแห่งทุกหน แม้แต่ในโรงเรียน มหาวิทยาลัยใหญ่ๆ ก็มีเยอะ .. ลูกหลานให้รู้จักวิธีรักษาตัวอย่าให้หลวมตัวเข้าไป

ทีแรกก็คิดว่าเป็นเรื่องสนุก เมื่อติดเข้าไปแล้วก็เหมือนกับปลาติดเบ็ดนั่นแหละ มันมีเหยื่ออยู่นิดเดียวที่ปลายเบ็ดนั้นน่ะ พอกินเข้าไปเท่านั้น ถูกเบ็ดเกาะปาก

ทีนี้ดิ้นไม่หลุดแกะไม่ออกแหละ เบ็ดเกาะติดเลย แล้วก็ตาย ยาเสพติดก็เหมือนกัน เมื่อเสพเข้าไปแล้วก็ติด ติดแล้วไม่ได้เสพ ไม่ได้ดื่มไม่ได้กิน อยู่ไม่ได้ ทุรนทุราย เงินทองข้าวของไม่มี ตัวก็ได้ติดยาเข้าไปแล้วทำอย่างไร หาทางบริสุทธิ์ไม่ได้ก็หาทางทุจริตเที่ยวฉกเที่ยวลักเที่ยวปล้นเที่ยวจี้ กดขี่ข่มเหงใครได้เป็นเอาทั้งนั้น คำว่ายางอายไม่มีในหัวใจ ..

ถ้าติดเข้าไปแล้วจนกระทั่งวันตายก็ไม่มีทางหาย ไม่เหมือนโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดขึ้นภายในร่างกาย รักษาด้วยหยูกยายังมีเวลาหาย แต่ยาเสพติดนี้ถ้าลงได้ติด เข้าในรายใดแล้ว รายนั้น

เมตตารับผ้าป่าช่วยชาติและแสดงธรรมเทศนาตามสถานศึกษาต่างๆ เพื่ออบรมเยาวชนให้เป็นคนดีของชาติ

ต้องเขียนใบตายให้เลย เขียนใบว่าหมดคุณค่า ตายทั้งเป็นไว้ให้เลยทีเดียวทั้งที่ยังไม่ตาย...”

ไหว้พระก่อนนอน

“...นี่สอนให้บรรดาลูกหลานมีหลักใจ โดยอาศัยหลักธรรมเข้าเป็นเครื่องสนับสนุน เป็นเครื่องป้องกันตัว เป็นเครื่องรักษาตัว เป็นธรรมอบอุ่นใจ เวลาก่อนนอนอย่างน้อยให้ไหว้พระ

อิติปิโสฯ สวากขาโตฯ หรือ

อรหังฯ สวากขาโตฯ สุปฏิปันโนฯ แล้ว เวลาจะนอนให้ระลึกถึงคำบริกรรมภาวนา เพื่อให้เป็นพลังของจิต เช่น **พุทโธ พุทโธ** .. .. .. เป็นต้น

เรานั่งภาวนา อย่างน้อยได้สัก ๕ นาที ให้นั่งนึกอยู่กับ **พุทโธ พุทโธ** .. .. .. ทีนี้เวลานอนลงไปก็ให้นึก **พุทโธ พุทโธ** .. .. .. จนกระทั่งหลับ นี่ จิตใจเราก็แช่มชื่นเบิกบาน หลับฝันไปก็ไม่ฝันร้ายฝันน่ากลัวต่างๆ จิตใจก็มีพลัง...”

คอมพิวเตอร์กรรม

“...คอมพิวเตอร์ของธรรมมีมาดั้งเดิมแล้ว กรรมของสัตว์ที่ทำลงไปเป็นคอมพิวเตอร์แล้ว พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์สอนแบบเดียวกันหมด .. คอมพิวเตอร์ของกรรม .. พากันจำเอานะ ..

คอมพิวเตอร์ของบาปของกรรมมันละเอียดยิ่งกว่าคอมพิวเตอร์ที่เขาใช้กันอยู่นี้นะ .. เป็นหลักธรรมชาติๆ คอมพิวเตอร์ธรรมชาติจดจารึกกันไปในตัวๆ เสร็จ คอมพิวเตอร์หลักธรรมชาติที่มีอยู่ประจำสัตว์เกี่ยวข้องกับดีกับชั่วอันนี้มีประจำอยู่ภายในนั้นแล้ว

ธรรมชาติเป็นคอมพิวเตอร์อยู่ในตัวแล้ว ในการสร้างดีสร้างชั่วบาปบุญคุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ต่างๆ บรรจุคอมพิวเตอร์อยู่ในตัวของมัน จดเข้าอยู่ในหัวใจๆ เรียบ! แล้วยมบาลจะหาที่ไหน คอมพิวเตอร์บอกโดยหลักธรรมชาติแล้ว ตายก็ตูมเลยๆ นี่ นี้หลักธรรมชาติ ไม่ขึ้นกับใคร ใครจะลบล้างไม่

เมตตาอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นเยาวชนที่ดี

ลบล้าง ไม่มีปัญหา ไม่มีความหมายทั้งนั้นละ

ใครอย่าเก่งนะ! ว่ามีอำนาจวาสนา บุญญาธิสมภารป่าๆ เถื่อนๆ เอ้า เวลาตายไปขาดลงไปปั๊บ ถึงทันทีเลย ไม่มีนะกิโลกี่กิโลจากนี่ถึงนรกหลุมนั้นๆ กี่กิโล .. ผึงเดียวเท่านั้นถึงเลย เพราะการสร้างในหัวใจเจ้าของมีกิโลที่ไหนเล่า พอตายแล้วก็ตูมเลย ถ้าลงนรกลงต่ำก็ตูม ถ้าไปสวรรค์ทางดีก็ดีดผึงเลย...กิเลสตัณหานี่มันพาให้สร้างความชั่ว หิริโอตตัปปะไม่มีในหัวใจนะ ไม่รู้ตัวนะว่าไปสร้างความชั่วเพราะอันนี้เป็นเหตุ

ให้**ธรรม**จับเข้าไป มันรู้ทันที เห็นหมด .. มันจะออกมาแง่ไหนแง่ใด มันรู้หมด .. ปิดไม่อยู่ๆ เพียงแต่จิตแย็บออกมา บอกชัดเจนแล้ว บาปออกมาพร้อมกันแล้ว ผู้ทำหลับตาทำอยู่นั้นไม่รู้ว่าบาปว่าบุญ เป็นยังไง หลักธรรมชาติ คือ คอมพิวเตอร์บอกไว้แล้ว

ทำดีก็เหมือนกัน ไม่จำเป็นจะต้องทำที่แจ้งที่ลับที่ไหนๆ คอมพิวเตอร์มันไม่มีคำว่าที่แจ้งที่ลับ .. คอมพิวเตอร์จะบอก ในนั้นเสร็จๆ เลย ทำมากี่ครั้งกี่หนไม่ต้องไปหานับ คอมพิวเตอร์จะบอกในตัวเสร็จหมดเลย ..

อัศจรรย์ธรรมพระพุทธเจ้า แหม ไม่เคยจืดจางเลย ยิ่งไปเห็นคนทำความชั่วช้าลามก ยิ่งสลดใจนะ ถ้าจะเรียกภาษาโลกเรียกว่า หดหู่ ไม่อยากดู เพราะว่าเขาจะไปทำกรรมของเขาอีกขนาดไหน มันเห็นชัดๆ อยู่ คอมพิวเตอร์มันบอกอยู่นั้น

คอมพิวเตอร์ในตัวของเขาเองที่ทำ มันบอกอยู่ตลอดเวลาๆ ไม่ได้สนใจกับใครละ คอมพิวเตอร์หลักธรรมชาตินี้เป็นอย่างนั้นตลอดเวลา ใครเชื่อไม่เชื่อก็ตาม...”

พุทธศาสตร์ : วิทยาศาสตร์

องค์หลวงตากล่าวว่า พุทธศาสนาเป็นศาสตร์ที่ลึกลับมากที่สุด แต่ไม่มีใครสนใจศึกษาปฏิบัติ จึงไม่มีใครรู้เห็นถึงความอัศจรรย์และความเลิศเลอของศาสตร์แขนงนี้ ผู้ที่เรียนจบวิชานี้จะเรียกว่าเรียนจบไตรภพ หรือจบความรู้ทั่วสามแดนโลกธาตุก็ไม่ผิด ดังท่านได้ขยายความเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

“...วิทยาศาสตร์เป็นอันหนึ่ง พุทธศาสตร์เป็นอันหนึ่ง วิทยาศาสตร์นี้ไปทางด้านวัตถุไม่ใช่เหรอ ส่วนพุทธศาสตร์นี้ไปได้ทั้งวัตถุ ไปได้ทั้งนามธรรม คือ จิตใจ ล้วนๆ .. พุทธศาสตร์เป็นศาสนาที่สังหารได้จริงๆ ในเรื่องทุกข์ทั้งมวลที่เกิดกับสัตว์ทั้งหลาย สังหารออกจากจิตใจได้จริงๆ ไม่มีอะไรเหลือ เช่น พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์ เป็นผู้

หายขาดโดยสิ้นเชิงเมื่อแก้อันนี้ตก เมื่อแก้อันนี้ไม่ตก สามแดนโลกธาตุนี้จะเป็นป่าช้าของสัตว์ทั้งนั้นเลย เกิดตายๆ กองกัน ทุกข์ถมกันอยู่อย่างนี้ตลอดไปเลย เนี่ย วิชาธรรมจึงเลิศเลอ ไม่มีใครตามได้ แก้ได้ คาดได้ เรื่องภพเรื่องชาติ ธรรมเท่านั้นที่จะแก้ได้ นอกนั้นไม่ได้

อันนี้เป็นความลึกลับมากของภพของชาติ ความเปิดเผยคือการเกิดตายอย่างนี้ด้วยกันเห็นชัดเจน แต่สาเหตุของมันที่จะพาให้มาเป็นอย่างนี้ เป็นยังไงนี้ ไม่มีใครรู้ได้ ไม่มีใครเรียนรู้ได้เลยละ นอกจากทางด้านจิตตภาวนาพุทธศาสนา ..

โลกนี้เป็นโลกที่ลึกลับมาก สัตวโลกมองไม่เห็นเลย แม้ที่สุด เป็นหมอก็มองไม่เห็น หมอที่เรียนแพทย์เรียนอะไรนี้ เป็นวิชาทางส่วนร่างกายกับโรคต่างหาก ไม่ได้เรียนวิชาทางด้านจิตใจ

เรียนแพทยศาสตร์เพื่อเป็นวิชาแก้โรคแก้ภัยไปหมด ไม่ใช่แก้กิเลส มันต่างกันอย่างนั้นนะ ทีนี้ **วิทยาศาสตร์ทางพุทธศาสตร์** นี้เพื่อแก้กิเลส โดยตรงๆ ไปเลยเชียว .. จนเข้าถึงจิตศาสตร์ หมดร่างกายนี้เข้าสู่จิต เรียนทะลุถึงจิตเลย แต่ **วิทยาศาสตร์ทางแพทย์** นี้เขาเรียนจบเพียงแค่นี้ เขาไม่ได้เข้าไปถึงขั้นนั้นนะ

วิทยาศาสตร์อันนี้ใครพูดไม่ได้ด้วย พุทธศาสตร์นี่เข้าถึงขั้นจิต-ศาสตร์นี้แล้ว ไม่มีใครรู้ได้ด้วย ถ้าไม่ได้ทำทางภาคปฏิบัติ รู้ไม่ได้เลย บอกว่าไม่ได้เลย ตีบตันขนาดนั้น ถ้าเป็นทางด้านจิตตภาวนาเรียกว่าทำทางด้านจิตศาสตร์ล้วนๆ แล้วรู้ตามไปจนถึงถอนราก ถอนโคนมันออกได้หมด ไม่เหลือ ไม่มีเหลือเลยนะ อย่างพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ท่านถอน ท่านเรียนจบแล้ว เอาอันนั้นมาสอนโลก

ที่ควรจะพูดขั้นนั้น ท่านก็ลงถึงขั้นนั้นเลย ผู้ที่ยังไม่ควรได้ขั้นไหน ก็ให้อยู่ตามขั้นภูมิของตนๆ ไป .. ที่ควรจะไปได้ ก็ถอนไปเลย นี่ท่านเรียนจบ อันนั้นละพุทธ-ศาสนา เราจึงไม่มีอะไรเลิศเลอเกิน *เรียนจบไตรภพ* ว่างั้นเลยนะ .. จึงเป็นวิชาที่ลึกลับมากที่สุด ไม่มีใครเรียนละ

ใครจะเรียนที่ไหนก็ตามเรื่องโลก โลกเรียนมาจบชั้นไหนภูมิใด มันก็เป็นวิชาของกิเลส วิชาของวัฏจักร มันไม่ใช่วิชาของวิวัฏ-จักร ถอดถอนภพชาติออกได้เหมือนวิชาธรรมอันนี้สำคัญมากนะ...”

ความรู้ของไอน์สไตน์ กับ ความรู้พระพุทธเจ้า

ถาม นักวิทยาศาสตร์ชื่อไอน์สไตน์ เขาเขียนว่า คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไม่ขัดกับหลักวิทยาศาสตร์ หลวงตาว่าจริงหรือเปล่าครับ

หลวงตา พระพุทธเจ้าจริง ไอน์สไตน์สแตว่ามาตั้งแต่โคตรพ่อโคตรแม่ไอน์สไตน์ก็สู้พระพุทธเจ้าไม่ได้ จะมาอวดอะไรประสาไอน์สไตน์ กิเลสเต็มหัวใจ พระพุทธเจ้ากิเลสไม่มีในหัวใจ

พุทธศาสตร์ ธรรมศาสตร์ กับ **วิทยา-ศาสตร์** มันผิดกันคนละโลก วิทยาศาสตร์เป็นความรู้ของคนมีกิเลส มันจะไอไหนก็ตาม ยกหมดทั้งโคตรทั้งแซ่มาไอก็ตาม มาจามด้วยก็ตาม เข้าใจไหม นี่ก็คือไอจามของโคตรแซ่นี่แหละ มันไม่ได้เหมือนพระพุทธเจ้า ที่ว่าไม่ขัดกันคือเป็นหลักธรรมชาติ มันเข้าได้เป็นแง่ๆ ที่เข้าได้ คือหลักพุทธศาสนานี้เป็นหลักธรรมชาติ ตรัสรู้ในหลักธรรมชาติ

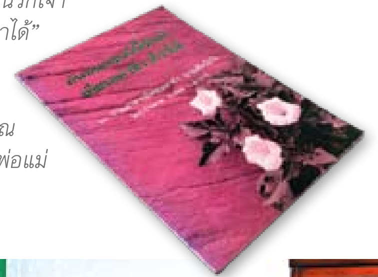

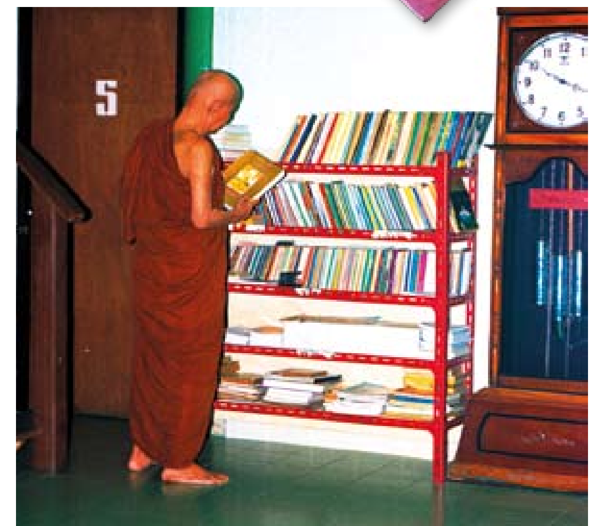
สิ่งใดมีจริงยังไงๆ อย่างนี้รู้เห็นตามเป็นจริง สิ่งใดที่ควรแก้ได้ แก้ไม่ได้ ก็แก้ได้ตามหลักความเป็นจริงๆ ท่านไม่ฝืน ไม่ขัดธรรมพระพุทธเจ้า ที่ว่านี้เราก็เคยได้ยิน แต่ไม่ตั้งเป็นปัญหามาถามเรา เราก็ไม่ตอบ

เราเคยได้ยินไอน์สไตน์ นี่เรียกว่าเข้าในหลักธรรมชาติ แง่ไหนที่เข้าได้เราก็ยอมรับในหลักพุทธศาสนาของเรา มีอะไรอีก ตอบเสร็จแล้วผ่านไปแล้วไอน์สไตน์ ก็ยกมาหมดทั้งโคตรมันแล้วจะไม่หมดยังไง หรือมันมีหลายโคตรอีกมาเอามาอีก เราจะยกโคตรเราใส่ว่ะ เอาว่ามา...”

“อันชนกชนนีนี้รักเจ้า
เทียบเท่าชีวาก็ว่าได้”
เป็นหนังสือที่องค์หลวงตา
เรียบเรียง เพื่อให้ลูก
มีความกตัญญูกตเวทิตาคุณ
รู้ซึ้งในพระคุณพ่อแม่

สงเคราะห์หน่วยงานราชการ

องค์หลวงตาให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือหน่วยราชการหลายหน่วยในด้านต่างๆ กัน เพราะท่านเห็นว่าเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้ความสะดวก ให้บริการช่วยเหลือแนะนำในการประกอบอาชีพ สารทุกข์สุกดิบบำบัดทุกข์บำรุงสุข รวมทั้งสวัสดิการต่างๆ แก่ประชาชนเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

เมื่อหน่วยราชการต่างๆ มาขอความช่วยเหลือ หากเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและสมเหตุผล ท่านก็เมตตาอนุเคราะห์ให้ ไม่ว่าจะเป็นอาหารการกินเครื่องอุปโภคบริโภค รถยนต์ รถตู้ รถบัส เครื่องไม้เครื่องมืออุปกรณ์ในการทำงาน สิ่งก่อสร้างต่างๆ ภายในหน่วยราชการ ซื้อที่ดิน สร้างถนน ห้องอาบน้ำสุขาหน่วยราชการ ทำฝนเทียม เงินว่าจ้างเจ้าหน้าที่ฯ เจาะบาดาล ถังน้ำ ติดตั้งไฟฟ้า สมทบสร้างอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขต-อุดมศักดิ์ นอกจากนี้ยังมีในรูปของกองทุน เช่น ตั้งมูลนิธิพระราชญาณวิสุทธิโสภณฯ เพื่อสงเคราะห์ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๔ ด้วยทุนเริ่มต้น ๑๒ ล้านบาท เพื่อนำดอกผลไปช่วยเหลือด้านสวัสดิการต่างๆ ทั้งแก่ข้าราชการและลูกจ้างประจำ ตลอดทั้งครอบครัวรวมถึงเป็นทุนการศึกษาแก่ลูกหลานอีกด้วย

หากไม่นับสถานพยาบาลและสถานศึกษา หน่วยราชการที่ท่านให้ความช่วยเหลืออื่นมีอยู่หลายจังหวัดในทุกภาคทั่วประเทศ ได้แก่ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติหลายจังหวัด หน่วยงานทหารหลายกรมกอง

(บน) เมตตาสงเคราะห์เจ้าหน้าที่ป่าไม้

(ซ้าย) รถตู้ที่องค์หลวงตาบรรทุกสิ่งของไปสงเคราะห์สถานที่ต่างๆ แทบทุกวัน

^ ส่งเสริมโครงการในพระราชดำริ

^ ที่กรมชลประทาน ๒๐ เมษายน ๒๕๔๒

เด็กที่คลอดในเรือนจำมีจำนวนมาก
สภาพนักโทษหญิงเองก็แออัด
องค์หลวงตาจึงเมตตาสร้างตึก
นักโทษหญิง ๒ หลัง รวม ๔๙ ล้านบาท

สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท การรถไฟแห่งประเทศไทย กรมราชทัณฑ์ กรมป่าไม้ โครงการในพระราชดำริ ที่ทำการจังหวัดหลายจังหวัด ฯลฯ

การสงเคราะห์ช่วยเหลือขององค์หลวงตานั้นส่วนใหญ่ท่านจะดูแลด้วยองค์ท่านเอง แต่ถ้าเป็นในสถานที่ไกลออกไป ท่านก็มอบหมายให้พระหรือฆราวาสที่ท่านไว้ใจให้รับผิดชอบดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์แทนท่าน ขอยกตัวอย่างการแสดงธรรมเกี่ยวกับการสงเคราะห์ช่วยเหลือหน่วยราชการเพียงเล็กน้อยพอให้มองเห็นภาพรวมในเมตตาธรรมของท่านต่อหน่วยราชการ ดังนี้

"...จากนั้นก็ก้าวเข้าสู่สถานสงเคราะห์ โรงร่ำโรงเรียน โรงพยาบาล ที่ราชการต่างๆ ทั่วไปหมด เวลานี้เรือนจำก็มีอยู่สองโรงหรือสามโรงที่ช่วยอยู่เวลานี้ อุดรเวลานี้กำลังปลูกสร้างหลังหนึ่ง แล้วสว่างแดนดินนั้นก็กำลังจ่ายเป็นงวดๆ ลาดยาวนี้สองหลังรวมแล้วสองหลังนี้อย่างน้อย ๓๐ ล้าน ขึ้นแล้วหลังหนึ่งถึงชั้นสามแล้ว หลังที่สองกำลังเทคาน ระยะนี้มีสาม หนองบัวลำภูผ่านมาแล้วนี่ก็เรือนจำ ..

ทางด่านไปน้ำหนาวเราก็สร้างให้เขาเยอะเหมือนกันนะ พวกบ้านพักตำรวจ เจาะน้ำบาดาล เอาไฟฟ้าแรงสูงมา โอ๊ย หลายอย่าง

ภาพตัวอย่างหน่วยราชการเพียงบางส่วนที่องค์หลวงตาเมตตาสงเคราะห์

ก่อสร้างที่ว่าการ อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์ พร้อมเมตตาเปิดอาคาร เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๐

นี่ก็ให้**ท่านชิต** ท่านชิตอยู่ที่น้ำหนาว น้ำหนาวกับอันนี้มันติดกัน เลยสั่งท่านชิตไปเลย ให้ท่านชิตมาทำหน้าที่แทนเราเหมือนกัน เดี๋ยวนี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านชิตบ้านท่านอยู่เพชรบุรี แต่ท่านเป็นพระวัดป่าบ้านตาด อยู่นี้ตั้งสิบกว่าปีนะ แล้วไปอยู่น้ำหนาว

นี่ละเวลาจำเป็นก็อย่างนี้ละ ต้องสั่งมอบให้ลูกศิษย์คนนั้นๆ เพราะเจ้าของไปดูไม่ได้ อยู่ที่ไหนก็ตาม ใกล้ชิดกับลูกศิษย์คนไหนๆ มอบให้ลูกศิษย์คนนั้นทำหน้าที่แทนๆ อย่างที่ให้ท่านชิตทำแทนที่ด่าน แล้วให้**ท่านคลาด**ทำแทนที่พังงา ที่อื่นก็เหมือนกันแบบเดียวกันแหละ เพราะเราไปไม่ทั่วถึง มันไกล ลำบาก ลูกศิษย์มากก็ดีอย่างหนึ่ง เวลาจำเป็นที่ไหนมอบให้คนนั้นทำแทน มอบทางโน้นมอบทางนี้เรื่อย ทุกแห่งนะ มอบไปเรื่อยๆ อย่างนี้

เพราะงานเรามันกว้างขวางมาก การช่วยชาติเรียกว่าทุกภาค เสมอกันหมดเลย ความจำเป็นมากน้อยเพียงไรนี้ถือเป็นสำคัญ ช่วยมาตลอดๆ อย่างนี้ แล้วที่เกี่ยวข้องกับลูกศิษย์ก็มอบให้ลูกศิษย์ทำแทนๆ ถ้าสงสัยอะไรให้ถามมา .. นี่เรียกว่าทางวงราชการ เราก็ช่วยอย่างนี้..."

^ *สถานีตำรวจภูธรน้ำหนาว อ.น้ำหนาว จ.เพชรบูรณ์*

<< *เมตตาให้พระอาจารย์ชิต ฐิตจิตโต ดูแลการก่อสร้างภายในสถานีตำรวจภูธรน้ำหนาว*

ด้านธรรมะสำหรับชีวิตและการงาน

ท่านเมตตาให้ธรรมะเป็นข้อคิดเตือนใจแก่คณะผู้ใหญ่ผู้น้อยของหน่วยงานต่างๆ ที่มากราบเยี่ยมท่านเสมอๆ ให้รู้จักนำศีลนำธรรมมาเป็นหลักยึดเหนี่ยวในจิตใจ ไม่ให้เผลอเพลินลืมเนื้อลืมตัว

อย่าบ้า...ลาภยศสรรเสริญ

คราวหนึ่งท่านแสดงธรรมอย่างเป็นกันเองแบบลูกหลาน โปรดคณะนายทหารชั้นผู้ใหญ่ร่วมกับนักธุรกิจจำนวนเกือบ ๕๐ คน ดังนี้

"...'นี่มาจากทางไหนกันบ้างนี่ ?' 'มาจาก .. มาดูงานทางภาคอีสาน ก็เลยมากราบครับ'

'เหรอ มาดูงานเหรอ .. เคยมาวัดป่าบ้านตาดแล้วยังละ? เหล่านี้เคยมาแล้วยัง?'

'ครั้งแรก ไม่เคยมาเลยครับ'

'ไม่เคยมา แต่โรงลิเกละครระบำรำโป๊พวกบ้าๆ นั่นไปทั้งนั้นใช่ไหม? .. หือ?'

ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วเลวที่สุดนะ มองไม่ทัน ถ้าเป็นหมา จับหางดึงไว้ หางขาดยังบีน (คืบคลาน) ไปได้นะ ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้ว ถ้าเป็นเรื่องศีลเรื่องธรรม นี่ก็เอาไสเข้าไปเท่าไรก็ไม่ยอมไปนะ เวลานี้โลกกำลัง สกปรกมาก สกปรกจริงๆ สายตาของธรรมจนดูไม่ได้นะเวลานี้ แต่กิเลสมัน แหม มันเพลิน มันไม่รู้จักเป็นจักตายนะ .. เรื่องมั่วสุมกับกิเลส ความโกรธราคะตัณหา นี้ตัวสำคัญ สกปรกรกรุงรังก่อฟืนก่อไฟเผาไหม้โลกคือตัวเหล่านี้เอง แต่โลกชอบกันมากที่สุดที่จะแยกออกนี้ ไปเพื่อศีลเพื่อธรรม มันไม่อยากแยกนะ มันดีดมันดิ้นอยู่เนี่ย

พระพุทธเจ้ากี่พระองค์มาตรัสรู้ ลากไปเท่าไรมันไม่ยอมไป มันสู้ส้วมสู้ถานไม่ได้ มันเป็นอย่างนั้นนะ สวรรค์นิพพานไม่ได้เลิศเลอยิ่งกว่าส้วมกว่าถาน เวลานี้กิเลสมันดึงลงไปขนาดนั้นนะ ให้เพลินในส้วมในถานไป มันไม่ค่อยเห็นเรื่องมรรคเรื่องผลเรื่องคุณงามความดีที่เลิศเลอยิ่งกว่านี้ขนาดไหน มันไม่ยอมให้เห็นนะกิเลส เราไม่ได้ตำหนิใครนะ กิเลสมันอยู่ใน หัวใจคน เราก็ตำหนิเข้าไป มันก็ต้องโดนคนจนได้นั่นแหละ จะว่าไง

พระพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้แล้ว ทั้งๆ ที่ทรงปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า .. นาน ขนาดไหน .. เพราะเกิดยากแสนยากที่สุด เนี่ย ท่านมาสั่งสอนสัตวโลก เมื่อเวลาได้บรรลุธรรมถึงขั้นพระอรหัตภูมิเต็ม เต็มตัวแล้ว เป็นศาสดาเต็มองค์แล้ว แล้วมองสัตวโลก ทั้งๆ ที่ปรารถนาเพื่อสั่งสอนสัตวโลก ตรัสรู้เพื่อสั่งสอนสัตวโลก

พอตรัสรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว มองดูสัตวโลกแล้ว มืดแปดทิศแปดด้าน ทรงท้อพระทัย จะสั่งสอนไปได้ยังไงเมื่อมันเป็นอย่างนี้แล้ว ..

เห็นไหมขนาดนั้นหละ ท่านดูพวกเรา เรายังมัวเมาเกาหมัดกันอยู่ตลอดเวลา ไม่ลืมหูลืมตา รื่นเริงบันเทิงกับมูตรกับคูถตลอดเวลา มันน่าสลดสังเวชไหม

เวลานี้ยังโอ่อ่าฟู่ฟ่าอยู่นะ เป็นบ้ากับยศกับลาภกับสรรเสริญเยินยอ ให้เขานับหน้าถือตา อวดมั่งอวดมีอวดดีอวดเด่น อ๊วด .. ไปอย่างไม่มี ลมๆ แล้งๆ หาเหตุหาผลหาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้ คือกิเลส หลอกคนให้เป็นบ้ากับอันนี้ มันไม่มองดูธรรมนะ ธรรมเป็นของจริง เลิศเลอขนาดนี้กี่เท่าพันทวี สิ่งเหล่านี้ก็เป็นอย่างที่เราดูฝูงหนอนมันอยู่ในส้วมนั่นล่ะ เพียงเราดูลงไปเท่านั้น มันเป็นยังไงวิสัยหนอนกับเรา

ทีนี้ *วิสัยแห่งธรรม* กับ *วิสัยของกิเลส* ที่สกปรกสุดยอด วิสัยแห่งธรรมที่สะอาดสุดยอดดูกัน เป็นยังไง ก็เห็นกันอย่างงั้นชัดเจน .. นั่นล่ะ

นี่โลกมันถึงไม่อยากมองดูนั้น มันมัวดูแต่ส้วมแต่ถานตลอดเวลา ไม่ว่าเขาว่าเรานะ อย่าไปตำหนิใครนะ หมายถึงหัวใจแต่ละดวงๆ มีแต่ฟืนแต่ไฟเผาไหม้อยู่ตลอดเวลา ถ้ากิริยาท่าทางออกมาแสดงประดับร้านว่าสวยว่างามว่าโอ่อ่าฟู่ฟ่า มีบ้านมีเรือนมีสมบัติเงินทองข้าวของมากน้อย มีบริษัทบริวารมาก นี้เอามาโอ่อ่าฟู่ฟ่าประดับร้าน แต่ภายในหัวใจเป็นไฟด้วยกันหมด ฟังซินะ

เอาธรรมจับเข้าไปมันก็เห็นนะสิ .. ดูหัวใจดวงใดมันมีแต่ฟืนแต่ไฟ ด้วยความโลภ ความโกรธ ราคะตัณหา ความตระหนี่ ถี่เหนียว ความเห็นแก่ตัว ความรีดความไถ ความเอารัดเอาเปรียบ มันเป็นฟืนเป็นไฟเผาไหม้ตลอดเวลา..."

ความเสียสละ

"...การเสียสละนี้เป็นบุญเป็นกุศล เป็นคุณแก่ตนเอง ให้ไปโน้น ย้อนกลับมาหาเจ้าของ เหมือนเราเปิดประตู อากาศเข้ากับอากาศออกประสานกันทันทีๆ การให้ไปกับการได้มาประสานกันทันที นี่แหละการเสียสละ เปิดออก เปิดประตูเสียสละ เปิดออกกว้างก็ออกได้กว้าง เข้าก็เข้าได้มาก เวลาเราเปิด เปิดแคบออกก็ออกได้น้อย เข้าก็เข้าได้น้อย

สมมุติว่าอากาศก็ดี น้ำก็ดี ถ้าเปิดประตูน้ำเป็นส่วนน้อยก็เข้าน้อยออกน้อย เปิดมาก เข้ามากออกมาก ปิดเลยไม่ให้มันออก ทีนี้มันเลยไม่เข้า ..

คนเป็นนักเสียสละ คนมีแก่ใจ ไปไหนเย็น มีเพื่อนมีฝูงก็มาก มีคนเคารพนับถือ ถ้าเป็นเด็กก็เป็นเด็กน่ารัก เป็นผู้ใหญ่ก็น่าเคารพบูชา น่าคบค้าสมาคมความใจกว้างขวาง ไปที่ไหนเป็นอย่างนี้ ถ้าคับแคบปิดตัน ไปที่ไหนตีบตันอั้นตู้ไปหมด เวลาจะตายก็ไม่มีใครไปกุสลามาติกาในงานศพให้ เห็นแต่หมาเดินด็อกๆ แด็กๆ ในงานศพ มันมาหากินเศษอาหาร ไม่ได้กินข้าว หมาจวนจะตายเพราะความตระหนี่ของคน มันตระหนี่ถี่เหนียว ตายแล้วไม่มีใครไปเผาศพ หมาจะมากินเศษอาหารก็ไม่ได้กิน ทุกข์ทั้งหมาทุกข์ทั้งคน

คนใจคอกว้างขวางไปไหน เพื่อนฝูงก็มาก เวลาตายนี่ คนเต็มไปหมดในงานศพ บอกอย่างชัดเจนว่า คนนี้มีอัธยาศัยกว้างขวาง ใครก็มาด้วยความเต็มอกเต็มใจด้วยความเคารพนับถือ ด้วยความรักความสนิทสนมกัน ความเสียดาย ไม่เหมือนคนตระหนี่ถี่เหนียวตายนะ คนไม่มีในงานศพ หมาเลยหิว อย่าทำนะแบบหมาหิว เข้าใจไหม?..."

อย่า...กินบ้าน กินเมือง

องค์หลวงตามีความเมตตาสงสารและห่วงใยชาติบ้านเมืองเป็นพื้นในจิตใจตลอดมา ดังนั้นเมื่อมีโอกาสสั่งสอนตักเตือนกลุ่มข้าราชการงานเมือง ท่านก็มักจะแสดงธรรมอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยเช่นเดียวกับคราวนี้

"...นี่ละ วัดหนึ่งๆ ครอบครัวหนึ่งๆ ขึ้นอยู่กับหัวหน้าครอบครัว ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายอำเภอ ผู้ว่าฯ ขึ้นไปเป็นลำดับ ลำดา ให้มีศีลธรรมเป็นเครื่องกำกับตัวเอง อยู่เสมอ อย่าปล่อยเนื้อปล่อยตัว เวลานี้เราปล่อยให้กิเลสเข้าไปตีตลาดตามโรงงานต่างๆ นี้มีแต่กิเลสตีตลาดทั้งนั้น แหลกเหลวไปหมด ศีลธรรมเข้าใกล้ไม่ได้เลย

เพราะฉะนั้น บ้านเมืองถึงเหลวแหลก เหลวแหลกดังที่เห็นอยู่นี้แหละ ไม่ใช่เหลวแหลกแบบไม่มีคน คนตายฉิบหาย มันเหลวแหลกด้วยความประพฤติ เหลวแหลกด้วยความเป็นอยู่ด้วยกันอย่างนี้แหละ หาความไว้วางใจกันไม่ได้ เพราะไม่มีศีลธรรมเป็นที่ไว้วางใจ

ไปที่ไหนก็เหมือนกับลิง คอยกิน .. กิน คอยคด .. คด คอยโกง .. โกง คอยจะได้โอกาสอันไหนนี้ รีดไถทุกแบบทุกฉบับ สุดท้ายข้าราชการเลยเป็นผีตัวหนึ่ง เป็นยักษ์ตัวหนึ่ง แก่ชาติบ้านเมือง เขาก็เอือมระอาซิ

เงินทุกบาททุกสตางค์ได้มาจากประชาชนราษฎรทั้งนั้น เป็นภาษีอากรเข้ามาเพื่ออุดหนุนประเทศชาติบ้านเมืองให้มีความแน่นหนามั่นคง กลับเป็นเปรตเป็นผี ให้เปรตให้ผีไปกินเสียหมด มันก็ใช้ไม่ได้

วงราชการแต่ละวงเลยกลายเป็นวงสังหารประชาชน วงสังหารประเทศชาติบ้านเมือง อย่างนี้ดูไม่ได้ใช้ไม่ได้เลย

เพราะฉะนั้น ขอให้พี่น้องทั้งหลายที่เป็นชาวพุทธปฏิบัติตามศีลธรรมนี้ ขอให้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเข้าไปโดยลำดับ เพื่อความสงบเย็นและมั่นคงของบ้านเมืองเรา ..

การกล่าวทั้งนี้ไม่ได้หมายถึงว่าวงราชการจะเลอะๆ เทอะๆ ไปหมดทุกรายนะ เราพูดถึงรายที่ไม่ดีต่างหาก ซึ่งมีจำนวนมากต่อมาก อันนี้มีมากจริงๆ อยู่ที่ไหนๆ ไม่คณนาได้ เต็มไปหมดในวงราชการแผนกต่างๆ ยังเย่อหยิ่งจองหองเสียด้วยนะ วงราชการไม่ระลึกเลยว่าตัวเองกินเงินเดือนของประชาชนราษฎร เย่อหยิ่งจองหองจนน่าเกลียด เป็นเจ้าอำนาจกดขี่บังคับประชาชนหลายแบบหลายฉบับนะ

คนนี้แบบนี้คนนั้นแบบนั้นๆ ถ้าไม่ได้ใต้โต๊ะเหนือโต๊ะเสียก่อนเป็นขัดเป็นแย้ง เป็นหาอุบายเท่านั้นเท่านี้อยู่จนได้ นี่ซิที่มันน่าเกลียดเอาเหลือเกินนะ เอือมระอาเอามาก ประชาชนราษฎรไปแต่ละครั้งๆ เสียเวล่ำเวลามาบ้านมาเรือน ค่ารถค่าราอาหารการกิน หน้าที่การงานต้องเสียไปสักเท่าไรไม่ได้คำนึง คอยแต่จะเอาใต้โต๊ะเหนือโต๊ะ ถ้าไม่ได้จะต้องหาอุบายนั้นหาอุบายนี้

เวลานี้วงราชการเป็นอย่างนี้นะ เสียเอามากมาย ขอให้พี่น้องทั้งหลายจำเอาไว้ทุกคน นี่คือความจริง เราไม่ได้หาเรื่องใส่คน เราสอนคนเพื่อความสงบร่มเย็นทั่วหน้ากัน

มันเป็นอย่างนี้เวลานี้ เขาเบื่อจริงๆ เบื่อวงราชการเวลานี้ ไม่ใช่ธรรมดานะ แต่ประชาชนถึงเขามีปาก เขาก็ไม่พูดง่ายๆ ถ้าพูดก็เป็นภัยต่อปากเจ้าของอีกแหละ เพราะพวกนี้พวกเจ้าอำนาจ อำนาจอันนี้มันอำนาจป่าๆ เถื่อนๆ เสียด้วยนะ ไม่ใช่อำนาจธรรมดา ไม่อย่างนั้นมันทำชั่วไม่ได้ ถ้าไม่ใช้อำนาจแบบนี้ ..

ชีวิตมันเกี่ยวโยงกันไปหมดไม่ว่าภาคไหนๆ ชีวิตอยู่กับจุดศูนย์กลางคือชาติ ต่างคนต่างระลึกถึงชาติเสมอ อย่าระลึกถึงตนยิ่งกว่าชาติ ถ้าลงชาติได้ล่มจมไปแล้ว ใครจะไปนั่งบนเก้าอี้เหนือเทวดาอยู่ได้คนเดียว ไม่เคยมี ต้องเป็นกองทุกข์เหมือนกันหมด ให้เราเห็นใจประชาชนราษฎร

นี่ความห่างเหินจากศีลจากธรรมเป็นอย่างนี้ ให้พี่น้องทั้งหลายจำเอาไว้ ศีลธรรมคือเครื่องยึดเหนี่ยวของใจและความประพฤติหน้าที่การงานทั้งปวง ให้เป็นไปเพื่อความดีงาม ถ้าปราศจากศีลธรรมเสีย อะไรๆ ก็เหลวไปตามๆ กัน ฉะนั้น ศีลธรรมจึงเป็นธรรมจำเป็นมาก..."

อย่าเห็นแก่ตัว จงเห็นแก่ชาติ

ครั้งหนึ่งองค์หลวงตาเมตตาแสดงธรรมแก่หน่วยงานราชการกลุ่มใหญ่ ดังนี้

"การปกครองกัน ให้คำนึงถึงหลักและกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับนำมาปกครองกัน อย่าเอาอารมณ์มาปกครองกัน อย่าเอาอำนาจวาสนาศักดานุภาพว่าเราเป็นผู้ใหญ่มีอำนาจมาก อยากทำอะไรก็ทำได้มาปกครองกันโดยหาหลักเกณฑ์หาระเบียบกฎข้อบังคับไม่ได้ นั้นเป็นความผิด .. ต่างคนต่างก็ให้อภัยซึ่งกันและกัน ต่างคนต่างปกครองในฐานะพ่อแม่กับลูกจะมีความร่มเย็นเป็นสุข ..

สมบัติของกลาง เราอย่านำออกไปใช้ในกิจส่วนตัว และนำออกจำหน่ายขายกิน นั่นเป็นการขายชาติ เป็นการฆ่าชาติ เป็นการทำลายชาติ เพราะความเห็นแก่ตัว .. ความเห็นแก่ตัวนั้นไปไม่รอด ถ้าชาติไปไม่ตลอดเราต้องจมไปด้วยชาติ เราจะเห็นแก่ตัวว่าเอาตัวรอดเป็นยอดดี การคิดเอาตัวรอดแบบนั้นแลเป็นยอดที่เลวที่สุด .. เพราะคนๆ หนึ่งอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องอยู่ด้วยกันหลายคน เช่นประเทศไทยเรานี้ทั้งประเทศมีความเกี่ยวโยงกันอยู่เหมือนกับตาแหตาข่าย ตาหนึ่งขาดก็เกี่ยวเนื่องไปถึงตาแหตาข่ายทั้งหลาย ปลาก็ลอดออกไปที่นั่นได้ ..

ถ้าชาติได้ล่มจมไปเสีย เราจะเอาตัวรอดด้วยวิธีใด นอกจากเราต้องจมไปกับชาติเท่านั้น ชาติจมเราต้องจม ชาติอยู่ได้เราก็อยู่ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น เราต้องรักษาเพื่อความอยู่รอดของคนทั้งชาติ ไม่ใช่รักษาเพื่อความอยู่รอดเฉพาะเรานั้นเป็นความคิดผิดของบุคคลผู้เห็นแก่ตัวมาก คิดเพื่อความร่ำรวย แต่หารู้ไม่ว่าความคิดนั้นคือเพชฌฆาตสังหารตนและชาติให้ล่มจม

ท่านจึงสอนว่า สามัคคี .. เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเป็นความเกี่ยวโยงกันไปหมด คนในชาติรักคนในชาติ ไม่มีใครที่จะรักยิ่งกว่าคนไทยรักคนไทย ไม่มีใครที่จะรับผิดชอบยิ่งกว่าคนในชาติจะรับผิดชอบคนในชาติของตน และไม่มีใครจะรับผิดชอบยิ่งกว่าเราจะรับผิดชอบในขอบเขตของเรา..."

ตำรวจดี คนรัก

องค์หลวงตาเมตตาแสดงธรรมโปรดคณะนายตำรวจดังนี้

“...เราเป็นตำรวจนี้ก็คือ เป็นผู้ที่รักษาหน้าที่การงานอันสำคัญในส่วนรวม อำนาจอะไรก็มอบให้ตำรวจเป็นผู้ปกครอง บ้านเมืองเพื่อความสงบสุขร่มเย็น ถ้าตำรวจไม่มี โจรมารผู้ร้ายเต็มไปหมด ที่ไหนๆ ก็เป็นโจรได้เป็นผู้ร้ายได้

ถ้าไม่มีสิ่งกลัวเสียอย่างเดียว คนเราจะทำชั่วได้อย่างง่ายดาย แต่เมื่อสิ่งที่บังคับบัญชา สิ่งที่น่ากลัวอยู่บ้าง ก็ต้องได้ระมัดระวังคนเรา

เพราะฉะนั้นเมื่อมีตำรวจที่ดีรักษา กฎหมายบ้านเมือง เพื่อชาติบ้านเมือง เพื่อสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข มีมากน้อยในสถานที่ใด สถานที่นั้นบ้านเมืองนั้นย่อมได้รับความสงบร่มเย็น ตำรวจก็เป็นผู้พึ่งเป็นพึ่งตายของชาวบ้าน ในขณะเดียวกันเราอย่าให้ตำรวจเป็นผีเป็นยักษ์ของชาวบ้าน รีดไถเขาก็แล้วกัน เราต้องแยกออกเป็นประเภทๆ เพราะเรื่องความจริงมีอยู่อย่างนั้น ..

การประพฤติปฏิบัติตัวเรานั่นแหละ เป็นตัวอย่างอันดีแก่ชาวบ้านชาวเมืองทั้งหลายก่อนหน้าเขา อย่าเอาใครมาเป็นตัวอย่าง ถ้าเอาหลักกฎหมายบ้านเมืองเข้ามาบวกในความเป็นตำรวจของเราแล้ว ดำเนินหน้าที่การงานเพื่อชาติบ้านเมือง เพื่อความซื่อสัตย์สุจริต ความจงรัก-ภักดีต่อชาติบ้านเมือง ต่อประชาชน ไปที่ไหนประชาชนเขาจะรัก

ถ้าผิดเราก็จับจริงๆ ปรับโทษสินไหมจริงๆ เพราะคนนี้ผิด เมื่อเราจับอย่างมีเหตุมีผลปรับไหมใส่โทษด้วยความมีเหตุมีผลนี้ชาวบ้านเขาก็เห็นใจ เขาก็รักเขาก็ชอบ เขาก็รู้ว่าเราทำถูก ถ้าเราทำตรงกันข้ามไม่มีหลักมีเกณฑ์ อาศัยแต่อำนาจของความเป็นตำรวจ เอาอำนาจของกฎหมายบ้านเมือง แล้วทำสุ่มสี่สุ่ม-ห้าแอบหน้าแอบหลังอย่างนั้น เขาก็รู้ เพราะเหตุไร เพราะบ้านเมืองนั้นคือใครก็คือคน คนมีหัวใจ ตำรวจรู้คนเขาก็รู้ จึงต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงแนวของตำรวจเรา ผู้มีหน้าที่รักษาชาติบ้านเมือง

ตำรวจไปที่ไหนบ้านเมืองเราจะมีความร่มเย็น คนรัก ไปไหนดีมีเสน่ห์ในตัว เด็กก็รัก ไม่ว่าแต่ผู้ใหญ่รัก เด็กรัก ก็เย็นใจก็สบาย เหมือนเรามีคุณค่า ผู้ใหญ่รักก็เหมือนเรามีคุณค่า ประชาชนรักยิ่งเป็นผู้มีคุณค่ามาก

เพราะฉะนั้น .. จงตั้งหน้าตั้งตาทำตัวของตัวให้เป็นตัวอย่างของตัวเอง ให้มีความร่มเย็น ให้มีความพึงใจในตัวของเราเองก่อนที่จะไปปฏิบัติหน้าที่การงานให้เป็นที่พึงใจของประชาชนทั้งหลาย ให้พึงทำตัวเป็นหลักใจนั้นละ ที่นี้ไปที่ไหนประชาชนพลเมืองไม่ว่านักบวชหรือฆราวาส หญิงชาย รักหมด...”

เป็นทหารแล้วอย่าบ้ายศ

“...วันนี้เราน่าตำหนิไอ้หมาหางกุดสองตัว เราตำหนิมันสักหน่อย ทุกวันมันปวดเยี่ยวมันวิ่งเข้าป่า ถ้ามันปวดเยี่ยววิ่งออกมา มันอยู่ห้องที่(หน่อย)เขาถอดเทป มันมักจะไปนอนแอบอยู่นั้นน่ะ เป็นเสี่ยวกัน หมานี้จะไปติดอยู่นั้นนอนอยู่นั้น ครั้นเวลาไปเที่ยวที่ไหนมามานั้นมันจะไปตะกุยๆ ประตู ก๊อกๆ ๆ ทางนั้นเปิดประตูรับเข้าปุ๊บเลย นอนสบายวันนี้มันปวดเยี่ยวออกมาพอดีเป็นจังหวะเราไปที่นั่น

พอเห็นเราไปข้างนอก เขามองเห็นเราเขาเปิดประตูปั๊บ หมาสองตัวนั้นก็ออกมา ปุ๊บปั๊บออกมา ออกมาตัวนี้ก็ไปเยี่ยวที่เขาปูเสื่อเรียบร้อยแล้ว ไปเยี่ยวใส่ตรงนั้นเลย ตัวนี้ก็ปุ๊บปั๊บออกมาด้วยกัน ออกไปที่นั่นก็ไปเยี่ยวใส่เสื่อตรงนั้นอีก โธ่ มันทำไมเป็นอย่างนี้ไอ้หมาสองตัวนี้ *‘ทุกวันมันเป็นอย่างนี้เหรอ’* *‘ไม่เป็น’*

‘มันทำไมมันจึงเป็นอย่างนี้ละ’

‘คือแต่ก่อน พอมันปวดเยี่ยวมันจะออกไปเยี่ยว พอเปิดปั๊บวิ่งเข้าป่าไปเยี่ยวป่า’

แล้ววันนี้ฟาดเยี่ยวบนเสื่อเลย เห็นต่อหน้าต่อตา มันเป็นยังไงมันขายหน้าเอานักหนา เจ้าของเป็นเสี่ยวกันมาทำไมไม่สอนกัน เยี่ยวราดไอ้หมาหางกุดสองตัวนั่น หมาน้อย อันนี้น่าตำหนิก็ตำหนิ

แต่ที่น่าชมก็คือว่า คนเรานี้ปูพรมไว้อย่างเต็มเหนี่ยว ให้เป็นความสะดวกเพิ่มเกียรติยศชื่อเสียง ให้เป็นศักดิ์ศรีดีงามของมนุษย์เรา ปูเสื่อแล้วยังไม่แล้วเอาพรมมาปูอีก แล้วใส่รองเท้าอ่วดๆ เดินเหยียบพรมเข้าไป เราเห็นแล้วเราสะดุดใจจนไม่ลืม ไม่ใช่ผู้น้อยนะ ผู้ใหญ่เสียด้วย นี่ทำตัวที่เลวต่ำทรามที่สุดนี่มันยังไง ตั้งแต่หมาเขาก็ไม่เคยใส่รองเท้ามาเหยียบพรม อันนี้คนใส่รองเท้ามาเหยียบพรมที่มีราคาสูงส่ง มันยังไงเป็นอย่างนี้ อย่างนี้หรือจะเป็นผู้นำชาติบ้านเมือง มันคิดไปเลยทันที เพราะผู้นี้เป็น ข้าราชการผู้ใหญ่ฝ่ายทหารมันลืมตัวอย่างนั้นคนเรา ใส่รองเท้าไปเหยียบพรมที่เขาปูไว้อย่างเรียบ

‘ก็ถอดเสียซิถอดรองเท้า แต่หมามันยังไม่ใส่รองเท้าไปเหยียบพรม เราเป็นคนทั้งคนและเป็นผู้ปกครองชาติบ้านเมืองทำไมจึงทำตัวเลวอย่างนี้ ลืมตัวขนาดนี้เชียวเหรอ ใครอย่าไปเป็นอย่างนั้นนะ ถ้าควรถอดรองเท้าให้ถอด ถ้าไม่ถอดอย่าเข้า ดีกว่าที่จะไปขายตัวอย่างนั้นนะ เลว เลวมากทีเดียว’

นั่นมันอดคิดไม่ได้นะ ตั้งแต่นั้นมามันจับติดในหัวใจ กิเลสตัวพองตัวนี้ใส่รองเท้าอ่วดอ่าดๆ เข้าไป ว่าตัวนี้ยศใหญ่ ยศใหญ่อะไรมันต่ำกว่าหมาขนาดไหนยศ หมาเขาไม่ได้ใส้ร้องเท้าไปเหยียบพรม ไอ้นี้คนแท้ๆ เป็นผู้ใหญ่ปกครองบ้านเมือง แล้วใส่รองเท้าอ่วดๆ ไปเหยียบพรม ให้คนทั้งสังคมนั้นดูอยู่ต่อหน้าต่อตา

เราเห็นเองเราเกิดความสลดสังเวช เลยไม่ลืมเหตุการณ์อันนี้ที่เห็นประจักษ์ใจ เพราะฉะนั้นพี่น้องอย่าทำกันนะ อย่าลืมเนื้อลืมตัวถึงขนาดนั้น...”

เรือนจำมนุษย์ เรือนจำนรก

"...อยู่ในเรือนจำนั้นเราอย่าเข้าใจว่านักโทษนั้นจะเป็นคนมีโทษทุกคนนะ คนบริสุทธิ์มาติดคุกติดตะรางมีเยอะนะ ก็เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความเซ่อซ่า คนที่ฉลาดเขาก็เหยียบหัวผ่านออกหนี เขาก็จับคนนี้ยัดใส่คุก หลักฐานพยานยืนยันก็ลงมายืนยันกับคนโง่หมด! คนฉลาดมันก็เอาตัวรอดๆ .. บางคนก็เป็นไปด้วยนิสัยสันดาน อันนั้นไม่ดีเลย .. เราสร้างคุณงามความดีเพื่อขึ้นสู่สุคติโลกสวรรค์ถึงนิพพาน นี่คือการสร้างบุญสร้างกุศล ให้เชื่อพระพุทธเจ้าเถิด ท่านผู้บริสุทธิ์ที่มาสอนโลกมีเพียงพระองค์เดียวคือพระพุทธเจ้านอกจากนั้นมีแต่กิเลสสอนกิเลสสอนซึ่งกันและกัน ขนกันลงนรกหมกไหม้ นรกถ้าไม่ใช่เป็นกรรมของสัตว์แล้ว นรกนี้จะต้องได้ขยายหลุมนรกๆ ให้กว้างขวาง ไม่งั้นไม่พอกับสัตว์ทั้งหลายที่ตกวันหนึ่งๆ เวลาหนึ่ง คือไม่มีประมาณ ไหลลงอยู่ตลอด เพราะสัตว์โลกทำบาปตลอดเวลา ผู้ทำบุญก็ไหลขึ้นตลอดเวลา ทั้งสองอย่างนี้ไม่ต้องขยับขยาย ไม่ต้องต่อตึกต่อร้านเหมือนอย่างบ้านเรือนของเรา

เรือนจำเขายังต้องขยาย เห็นไหมล่ะเมืองมนุษย์เรา เรือนจำคับแคบต้องสร้างเรือนจำที่นั่นที่นี่สำหรับคนชั่ว แต่นรกไม่ต้องสร้าง มันจะแน่นอัดขนาดไหนก็ตามก็เป็นกรรมของสัตว์ อัดอยู่ในนั้นละ นรกจึงไม่ต้องขยาย ขุมนรกมีเท่าไรมีมาดั้งเดิมตั้งกัปตั้งกัลป์ไม่มีใครตกแต่ง หากเป็นหลักธรรมชาติ สัตว์โลกทั้งหลายก็ไหลเข้าไปสู่ตามหลักธรรมชาติแห่งความต่ำทรามของตน ผู้ที่จะไปสวรรค์ก็เหมือนกัน สวรรค์เหล่านี้ก็ไม่ได้ตกแต่ง ไม่ได้ขยับขยายอีก ว่าคนไปสวรรค์มากสวรรค์ไม่มีที่พออยู่กัน ไม่มี พอดิบพอดีๆ ถึงนิพพาน นี่เป็นความพอดีสำหรับกรรมของสัตว์โลกทั้งฝ่ายดีฝ่ายชั่วที่มีมากน้อย ให้เชื่อนะเชื่อพระพุทธเจ้าผู้บริสุทธิ์ สอนโลกด้วยความแม่นยำ ด้วยความถูกต้อง มีพระองค์เดียวคือพระพุทธเจ้า..."

ผู้พิพากษาต้องให้ความเป็นธรรมตลอดไป

"...ผู้พิพากษานั้นเป็นหัวใจของโลก คือผู้ที่จะเรียนเป็นทางผู้พิพากษานี้ต้องเป็นธรรม อย่างนั้นจึงว่าหัวใจของโลกอยู่กับผู้พิพากษา สำคัญอยู่นี้ ถ้าผู้พิพากษาใกล้ชิดติดพันกับอรรถกับธรรมแล้วยิ่งแน่นหนามั่นคงเข้าไปในความตายใจของพี่น้องทั้งหลายทั่วประเทศเขตแดน นี่สำคัญ เหมือนได้พ่อได้แม่ พ่อแม่กับลูก พ่อแม่จะไปทุจริตกับลูกไม่มี มีแต่ลูกมันลอกมันเลิกมันลากพ่อแม่เรื่อยนะ พ่อแม่ที่ไปลอกไปเลิกไปลากลูกไม่ค่อยมีนะ ผู้พิพากษาก็ต้องเป็นอย่างนั้น เหมือนพ่อเหมือนแม่คนภายในประเทศ นี่ร่มเย็น เป็นผู้ให้ความเป็นธรรม เหมือนพ่อแม่กับลูก พ่อแม่ให้ความเป็นธรรมต่อลูกตลอดไป นอกจากลูกมันขอบลอกขอบเลิกขอบลากเข้าใจไหม..."

ทหาร ตำรวจ ต้องเอาชีวิตเข้าแลกเพื่อชาติไทย

"...ท่านทั้งหลายเป็นทหาร เป็นลูกของชาติไทยเรา ไม่มีใครที่จะรักชาติไทยเรายิ่งกว่าทหาร ตำรวจ นี้เป็นหัวใจของชาติไทยเรา เวลานี้ชาติไทยเราก็ดี ก่อนหน้ามาตั้งแต่บรรพบุรุษก็ดี ถือปัจจุบันนี้เป็นหลักเกณฑ์ที่ว่าศูนย์กลางก็ดี และจะเป็นไปข้างหน้าก็ดี ทหารทุกๆ ท่านคือลูกแห่งชาติไทยของเรา ลูกกับพ่อกับแม่นี้จะแยกกันไม่ออก อะไรผ่านเข้ามาที่จะมาทำลายพ่อแม่นี้ ลูกต้องเอาคอขาดแทนเลย นี่เรียกว่าลูกรักพ่อรักแม่ ทหาร ตำรวจ ของเราก็เช่นเดียวกัน คือลูกแห่งชาติไทย อันใดที่จะมาแตะต้องทำลายส่วนรวมซึ่งเป็นหัวใจของชาติไทยเราซึ่งเป็นเหมือนกับพ่อกับแม่แห่งเราทั้งหลาย ซึ่งเป็นตำรวจ ทหาร ตลอดพลเรือนทั่วๆ ไปนั้น เราต้องต่อสู้ ต้องรักษาสุดเหวี่ยง เอาชีวิตเข้าแลกเพื่อชาติไทยของเรา คือพ่อแม่ของเรานี้โดยถ่ายเดียวเท่านั้น ไม่อย่างนั้นไม่เรียกว่าทหาร

คือคำว่าทหารนี่ต้องเป็นนักสู้เพื่อตัวเอง ชาติของตัวเอง สมบัติทุกสิ่งทุกอย่างของตัวเอง พร้อมกับคนไทยทั้งชาติ นี้เรียกว่าทหารคือลูกที่ดีของพ่อของแม่คือชาติไทยของเรา..

ท่านทั้งหลายไปเพื่อรักษาชาติบ้านเมือง ก็เป็นธรรม สำหรับคนทั้งชาติอาศัยซึ่งกันและกัน ก็มีความรักษาและป้องกันเป็นธรรมดาแหละ ขอให้ไปเป็นสุข อยู่เป็นสุข มาเป็นสุข ทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นสุข เขาอย่าเป็นศัตรูกับเรา เราไม่เป็นศัตรูกับเขา ต่างคนต่างไปเท่านั้นแหละ

รักษาชาติบ้านเมือง ถึงปืนจ้อกันอยู่ก็ตาม ต่างคนต่างไม่ทำลายกันแล้ว ปืนมันก็ไม่ดัง เข้าใจไหมล่ะ แบกเต็มบ่ามันก็ไม่ดังละปืน ต่างคนต่างไม่ทำกัน แต่ก็ไปตามหน้าที่ ต่างคนต่างเห็นใจกัน เขาก็คน เราก็คน ทางธรรมะไม่ทราบจะหนักไปทางไหน จะบอกว่าทางนี้ไป ไปอยู่ที่ไหนๆ ฆ่ามันหมดทั้งเป็ดทั้งไก่ ชื่อว่าพวกข้าศึกอยู่ที่ไหน ให้ตามฆ่าให้หมด มันใช้ไม่ได้ ขัดกับธรรมอย่างมาก เราก็ไปตามหน้าที่ของเรา เขาก็อยู่ตามหน้าที่ของเขา เรากับเขาก็เป็นคนเช่นเดียวกัน ต่างคนต่างไม่ทำลายกัน เขาก็ปลอดภัย เราก็ปลอดภัยมา เข้าใจเหรอให้ไปแบบนี้นะ ไป คือปืนนี่ยกขึ้น เราไม่เหนี่ยวไก มันก็ไม่ลั่นละไก มันอยู่เฉยๆ แบกบนบ่าจนหนัก มันก็ไม่เป็นไร เขาเหมือนกัน เราเหมือนกัน ต่างคนต่างไม่เป็นภัยต่อกัน ต่างคนต่างแบกปืนมาหากัน ปืนมันก็อยู่เฉยๆ มันไม่ดัง เข้าใจไหม อันนี้ให้เป็นแบบนั้นนะ ให้ต่างคนต่างอยู่เฉยๆ ปืนไม่ดัง ทางนู้นก็ไม่ดัง ข้าศึกก็ไม่เกิด เราก็ไปเป็นสุข มาเป็นสุข เขาก็อยู่เป็นสุข ไปเป็นสุขเหมือนกัน

นี่ละภาษาธรรม ให้พากันเข้าใจอย่างนี้ ที่จะให้ธรรมบอกว่า ไปนี่ให้ไปฆ่ามันหมดนะ หมู หมา เป็ด ไก่อย่าเอาไว้เลย ฆ่ามันหมด อย่างนี้ไม่ใช่ธรรม เข้าใจไหม เรื่องธรรมก็พูดอย่างที่ว่าละ ไปก็ให้เป็นสุข ตามจารีตประเพณีที่เราอยู่ร่วมกัน รักษาชาติบ้านเมือง ก็ไปเพื่อรักษาชาติบ้านเมือง ไม่มีเหตุจำเป็นอะไรที่จะให้กระทบกระเทือนกัน ก็ไม่ควรให้กระทบกระเทือน..."

สงเคราะห์โรงพยาบาล

การสงเคราะห์ด้านโรงพยาบาลนี้ องค์หลวงตาท่านให้ความสำคัญมากตลอดมา โดยเฉพาะในระยะ ๓๐ ปีสุดท้ายท่านยิ่งสงเคราะห์มากเป็นกรณีพิเศษ นอกจากนี้ก่อนมรณภาพเพียง ๒-๓ ปี ท่านได้เริ่มโครงการผ้าป่า ๘๔๐๐๐ กอง สร้างตึกสงฆ์อาพาธ ๑๐ ชั้น โรงพยาบาลศูนย์-อุดรธานี มีประชาชนจำนวนมากทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ร่วมกันบริจาคเข้าโครงการจนมียอดเงินบริจาค ๔๖๙.๕ ล้านบาท เหลืออีกเพียง ๓๐.๕ ล้านบาท และหลังจากองค์ท่านมรณภาพไม่ถึง ๒ เดือนเท่านั้นปรากฏว่ามีเงินบริจาคมากถึง ๕๐๙ ล้านบาท เกินงบประมาณที่ตั้งไว้อีกด้วย สำหรับเหตุผลที่ช่วยเหลือสงเคราะห์โรงพยาบาลนั้นท่านกล่าวไว้ ดังนี้

"สภาพของคนไข้ที่ต่างรอคอยความหวังจากหมอ เป็นสภาพที่น่าสงสารมาก คนไข้ก็คือคนจนตรอกจนมุม เมื่อวิ่งมาหาหมอ หากหมอไม่มีเครื่องมือที่ดีที่ทันสมัยก็ก้าวไม่ออกรักษาให้ไม่ได้ และสภาพคนชนบทเป็นคนยากจนเสียส่วนมาก การบำบัดรักษาถ้าพอเป็นไปได้ก็ควรให้รักษาใกล้บ้าน จะได้ไม่ต้องสิ้นเปลืองเงินทองมากในการเดินทางตลอดสถานที่พักอาศัยการกินอยู่หลับนอน"

หากมีโอกาสฟังเทศน์ของท่านอยู่ประจำจะสังเกตเห็นได้ชัดเจนว่า ท่านมีความห่วงใยสงสารคนเจ็บป่วยมาก ท่านพร่ำสอนเสมอว่า

"มนุษย์เราจะยากดีมีจนบุญหนักศักดิ์ใหญ่หรืออาภัพวาสนาอย่างไร ก็ล้วนแต่เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกัน เกิดมาด้วยบุญด้วยกรรม และกรรมย่อมจำแนกแจกแจงสัตว์ให้มีความประณีต เลวทรามต่างกัน แล้วเกิดไปตามวิบากแห่งกรรมของตนๆ

ดังนั้นท่านจึงไม่ให้ประมาทกัน แต่ควรช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำจิตน้ำใจต่อกัน เพราะหากมนุษย์ไม่ช่วยสงเคราะห์มนุษย์ด้วยกันแล้วใครจะช่วย เรื่องความเจ็บป่วยนั้น ถ้าใครโดนเข้า ใครก็ทุกข์ทั้งนั้น เจ็บไปแค่หนึ่ง แต่ครอบครัวพี่น้องพ่อแม่ก็ป่วยทางใจ ป่วยด้วยความห่วงใยอีกเท่าไร จึงควรเห็นใจกัน"

ในอดีตที่องค์หลวงตายังแข็งแรงไปมาเองได้ไม่มีผู้ใดติดตาม การสงเคราะห์ช่วยเหลือโรงพยาบาลของท่านในระยะนั้นไม่มีการบันทึกไว้เลยเพราะท่านมุ่งประโยชน์ต่อคนเจ็บไข้เท่านั้น ไม่มุ่งประโยชน์อื่นจากการบันทึกข้อมูล ดังนั้นหากนับเฉพาะข้อมูลส่วนที่มีการ

บันทึกไว้ในระยะต่อมา ท่านสงเคราะห์ช่วยเหลือสถานพยาบาลต่างๆ ทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งสิ้น ๒๒๕ แห่ง ส่วนใหญ่เป็นการบริจาคเครื่องมือทางการแพทย์ เช่น เครื่องเอกซเรย์ เครื่องอัลตราซาวด์ เครื่องตรวจคลื่นหัวใจ เตียง เครื่องช่วยชีวิตเด็ก เครื่องช่วยหายใจเด็กทารกเครื่องดูดของเหลว เครื่องช่วยคลอด กล้องจุลทรรศน์ เตียงทำฟัน พร้อมอุปกรณ์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีรถพยาบาลพร้อมอุปกรณ์ ซื้อที่ดิน ตลอดจนการก่อสร้างต่างๆ เช่น สร้างตึกผู้ป่วย สร้างตึกรวมเมตตา-มหาคุณ สร้างตึกสงฆ์อาพาธ ห้องผ่าตัด สร้างกำแพง ฯลฯ

ความเมตตาของท่านไม่เพียงการซื้อวัสดุอุปกรณ์ รถพยาบาล และการก่อสร้างต่างๆ เท่านั้น ท่านยังเมตตาบริจาคเงินตั้งเป็นกองทุน

โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี

โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๔ โดยการริเริ่มของ พ.ต.อ.ขุนศุภกิจวิเลขการ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งข้าหลวงประจำจังหวัดอุดรธานี เห็นความจำเป็นในเรื่องการเจ็บไข้ของประชาชนชาวจังหวัดอุดรธานี จึงขออนุญาตใช้ที่ดินไปยังกระทรวงศึกษาธิการ เพราะเดิมเคยเป็นที่ตั้งของบ้านพักข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการมาก่อน และในการดำเนินการก่อสร้างอาคารสถานที่โรงพยาบาลแห่งนี้ ได้อาศัยความร่วมมือจากฝ่ายปกครองและหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ เนื่องจากทางโรงพยาบาลมีกำลังคนและงบประมาณไม่เพียงพอ ทางจังหวัดจึงดำเนินการจัดหาเงินในงานประจำปีทุ่งศรีเมือง โดยมีพ่อค้าและประชาชนร่วมบริจาคสมทบ

เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๖ ได้มีการประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ตึกอำนวยการ โดยต่อมาในวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ.๒๔๙๗ จึงมีพิธีเปิดตึกอำนวยการอย่างเป็นทางการ แต่โรงพยาบาลได้เริ่มปฏิบัติงานก่อนที่จะทำพิธีเปิด เนื่องจากประชาชนทราบข่าวว่ามีแพทย์และพยาบาลจึงเข้ามาขอความช่วยเหลืออย่างมาก การรักษาจึงดำเนินไปทั้งที่ตึกยังไม่แล้วเสร็จ

การก่อสร้างสถานที่ปฏิบัติงานภายในโรงพยาบาลได้ค่อยๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ปัจจุบันมีตึกรวมกว่า ๒๐ ตึก ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดจากการสนับสนุนจากหลายภาคส่วนทั้งงบประมาณแผ่นดินและเงินบริจาคจากพ่อค้าประชาชนตลอดจนคณะสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "ตึกอุบัติเหตุ" และ "ตึกรวมเมตตามหาคุณ" ซึ่งได้รับความเมตตาจากหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน เป็นผู้นำในการรับบริจาคจากประชาชนทั่วสารทิศ

"ตึกอุบัติเหตุ" สร้างขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๒๓ เป็นตึก ๒ ชั้น ซึ่งท่านเห็นความสำคัญเวลามีเหตุฉุกเฉิน "ในอุดรนี้เราได้สร้างหลายตึกมัง เขามาขอเท่านั้นทีแรกดูว่า ๒ ชั้นหรืออย่างไร เราก็ให้ปุ๊บเลยให้ตามที่เขาขอ เขาเองเขาก็ไม่คิดไม่คาดว่าความจำเป็นของคนไข้ส่วนมากมักเป็นตึกอุบัติเหตุ มันหนาแน่นขึ้น หนาแน่นขึ้น สร้างเท่านั้นไม่พอ เลยวิ่งมาขอเราอีก ขอเราก็ให้"

สำหรับ "ตึกรวมเมตตามหาคุณ" องค์หลวงตาได้เมตตารับไว้เช่นกันตามที่ท่านได้ปรารภถึงที่มาของตึกไว้ว่า "สาเหตุที่ตึกคนไข้สาธารณะหลังนี้จะปรากฏแก่สายตาของเราท่านทั้งหลาย เนื่องจากได้เล็งเห็นความจำเป็นของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ทั้งบ้านนอกในเมือง ทั้งใกล้และไกล ที่เจ็บไข้ได้ทุกข์ต่างๆ จากโรคภัย หากไม่สุดวิสัยจริงๆ จำต้องวิ่งเข้ามาพึ่งโรงพยาบาลและหมอ ซึ่งเป็นสถานที่และผู้รับภาระความฝากเป็นฝากตายในเวลานั้น แต่เพราะคนจำนวนมากที่เจ็บไข้ชนิดต่างๆ กัน วิ่งเข้ามา

>>

เพื่อประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น กองทุนตึกอุบัติเหตุ กองทุนศูนย์พิทักษ์ดวงตา กองทุนสงเคราะห์คนพิการและผู้ยากจนไร้ที่พึ่ง ฯลฯ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหารคนไข้และเจ้าหน้าที่ ค่าจ้างพี่เลี้ยงเด็ก ฯลฯ หากประมาณประเภทของรายการทั้งหมดที่พอจะรวบรวมได้ไม่น่าจะน้อยกว่า ๗๐๐ รายการ (รายการที่ซ้ำกันเกินกว่า ๑ ชิ้นหรือ ๑ ประเภท นับเป็น ๑ รายการเท่านั้น)

เปิดโรงทาน..ทุ่มใส่รถพยาบาล

องค์หลวงตาให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือคนเจ็บไข้รายย่อยมาโดยตลอดไม่ว่าจะเป็นการช่วยค่ารักษาตา ค่าฟอกไตเป็นประจำทุกเดือน หรือการรับเป็นคนไข้ในอุปถัมภ์ ฯลฯ แม้ในช่วงอาพาธและชราภาพมากแล้วก่อนมรณภาพไม่นาน ท่านก็ยังอุตส่าห์หันไปมองความทุกข์ของผู้อื่นและให้การช่วยเหลือ อย่างเช่นกรณีท่านเจ้าคุณอุดรคณาจารย์ วัดโพธิสมภรณ์ ดังนี้

"เจ้าคุณอุดรท่านไม่สบาย เราก็ช่วยเกือบจะ ๒ ล้าน เรายังติดตามอีก ยังมีความจำเป็นอะไรอีก คือเราจะช่วยอีก ท่านเป็นโรคอะไร (เป็นมะเร็งที่โคนลิ้น ตอนนี้ฉันได้แล้ว) ฉันได้แล้วนะ เป็นมะเร็งมีทางหายไหมละ (มีโอกาสหายอยู่แล้วครับ)"

และหากมีรถพยาบาลเข้ามาที่วัดป่าบ้านตาดไม่ว่ามาจากทางใดก็ตาม พระที่เป็นเวรประจำศาลาจะจัดข้าวของใส่เต็มรถทุกคัน ไม่ว่าจะมาวันละกี่คัน พระศาลาจะปฏิบัติตามนี้โดยเคร่งครัด มิให้ขาดตกบกพร่องโดยเด็ดขาด และหากมาจากโรงพยาบาลที่ไกลมากก็จัดให้มากเป็นกรณีพิเศษ ดังนี้

"...เมื่อวานนี้ก็ข้ามเขาภูพานลงไปทางนู้น ไปอำเภอเขาวง กุฉินารายณ์เขามารับของเมื่อวานนี้ พอดีเราก็ไปห้วยผึ้งติดกันกับกุฉินารายณ์ กุฉินารายณ์ทางนั้นห้วยผึ้งอยู่นี้ ทางกุฉินารายณ์เข้ามารับของจากโกดัง เราก็เอาไปให้ห้วยผึ้งเมื่อวานนี้ เป็นอันว่าที่กาฬสินธุ์ได้สองโรงเมื่อวาน รวมแล้วเมื่อวานนี้ ๕ โรง

โรงทานของเรามีประจำไว้สำหรับโรงพยาบาล วันละ ๓ โรง ๔ โรง ๕ โรง เป็น

ประจำ ขาดไม่ได้เหมือนกันอันนี้ก็ดี อันนี้ก็เด็ดเหมือนกันนะ เด็ดไปอีกประเภทหนึ่ง เด็ดเพื่อคนไข้ ..

(อีกคราวหนึ่ง) *'วันนี้โรงพยาบาลกระบี่มารับรถตู้ที่ได้รับความเมตตาจากหลวงตา'*

'เออ ให้รอไว้ก่อนนะ' คือออกจากนี้เราจะไปดูรถเสียก่อน เร่งไหม ไม่รีบดอกน่า เพราะเรื่องที่เราจะไปดูนี้มันกว้างขวางยืดยาว ขนาดไหน เรื่องราวใหญ่โตมากอยู่กับจุดที่เราจะดูนี่นะ รอไว้ก่อนนะ

เวลาไป พระท่านเคยแล้วเอาของบรรจุใส่รถเต็มเลย ไม่ว่ารถโรงพยาบาลที่ไหนๆ มา เราให้เต็มตามที่กำหนดไว้ โรงพยาบาลทั่วๆ ไปให้เสมอกันหมด อย่างนี้ก็ให้เป็นพิเศษอีกเพราะมาจากกระบี่ เช่น อุบลฯ มีกี่โรงพยาบาลเราจะให้เป็นพิเศษทุกโรงเลย แล้วอุตรดิตถ์ให้เป็นพิเศษทุกโรงเหมือนกันในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ ส่วนชัยภูมิให้สองโรงที่ไกลมาก นอกนั้นให้เหมือนกันทั่วๆ ไป กับนาแห้ว

เราสั่งไว้อย่างไรพระจะจดเอาไว้ๆ เวลาเห็นรถประเภทนั้นมาหรือจังหวัดนั้นมาที่ควรจะได้รับพิเศษ พระจะจัดให้ตามที่เราเขียนไว้เรียบร้อยแล้ว เราเองเป็นคนให้ สั่งรถชนิดนี้ลองดู ได้ยินมาเล่าให้ฟัง เราจะต้องไปดูเองก่อน รอให้เรียบร้อยก่อนนะ ให้พูดอะไรๆ เสียก่อน เพราะงานเรามันมีหลายอย่างหลายด้าน ..

มีแต่เรื่องจ่ายช่วยโลกทั้งนั้น ช่วยตลอดเลย นั่นโกดังใหญ่ โรงพยาบาลมาไม่ต่ำกว่าวันละสองโรงสามโรง สี่ห้าโรงในระยะนี้วันหนึ่งๆ วันละสามโรงสี่โรงห้าโรงมาประจำ อันนี้ให้เต็มคันรถ กำหนดไว้ให้พอ เสมอกันหมดเลย คือเราไม่ได้ทำแบบชุ่ยๆ นะทำอะไร ทำอะไรแล้วติดตามตลอด เอาให้ถึงความจริงๆ แล้วก็เอาความเบาใจกลับมาไม่ให้ขัดข้อง เพราะฉะนั้นเราจึงเตือน ถามอะไรให้ได้ความ บอกอย่างนั้นเลย

โรงพยาบาลจัดไว้สองประเภทในโกดัง ตั้งแต่อุบลฯ โคราช อุตรดิตถ์ ออกไปไกลกว่านั้นอีก เราให้เป็นพิเศษ ของที่เป็นพิเศษมีอะไรอีกนั่น กำหนดให้เสมอกันหมดที่พิเศษ ที่ธรรมดาก็ให้เสมอกันหมด รถที่ไหนมาที่ว่าเป็นพิเศษก็ให้พิเศษเสมอกันหมด แต่น้ำมันรถนั้นทุกคัน พอมาถึงวัดแล้วก็เติมน้ำมันให้เต็มถังๆ ทุกคันเลย ไม่ว่าใกล้ว่าไกล เดี๋ยวนี้มันจะเป็นเดือนละล้านกว่าละมั้งน้ำมัน แต่ก่อนถามเขาว่าเท่าไรแสน ไม่รู้มาตั้งสิบกว่าปีแล้วแหละ เห็นรถผ่านมานี้ถังน้ำมันเต็มมาเลย ถามเขามันถังอะไร เขาบอกว่าถังน้ำมัน น้ำมันเอาไปไหน เขาก็บอกเอาไปใส่ปั๊มน้ำมันเติมให้พวกมาเอาสิ่งของพวกโรงพยาบาล เติมน้ำมันให้ เดี๋ยวนี้น้ำมัน

โกดังโรงทานวัดป่าบ้านตาด เพื่อแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภคเป็นทาน

โรงพยาบาลต่างๆ มารับการสงเคราะห์ที่วัด พร้อมเติมน้ำมันให้เต็มถัง

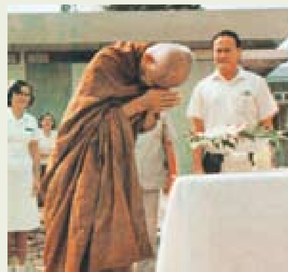
>>

วางศิลามงคล
ตึกรวมเมตตามหาคุณ
เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

อาศัยโรงพยาบาลและหมอ ส่วนสถานที่อยู่อาศัย หยูกยา อุปกรณ์เครื่องมือหมอ ตลอดถึงหมอมีน้อยไม่เพียงพอกับความจำเป็น คนไข้ที่มารับการตรวจรักษาและหมอผู้ทำการตรวจรักษาย่อมไม่สะดวก ซึ่งเป็นสิ่งไม่อาจอำนวยประโยชน์อย่างสมใจทั้งสองทาง ดังนั้นอาตมาจึงได้ขบคิดและชักชวนท่านสาธุชนผู้ใจบุญทั้งหลาย สร้างตึกหลังนี้ขึ้นมา โดยให้นามว่า "ตึกรวมเมตตามหาคุณ" และจัดหาเครื่องอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดเครื่องมือแพทย์ที่เห็นว่าจำเป็น มีเอกซเรย์อย่างดี ๒ เครื่องประกอบกันเป็นต้น เพื่อสมทบกับส่วนที่มีอยู่แล้วจะเป็นความสะดวกรวดเร็วแก่หมอและเป็นผลดีแก่คนไข้มากขึ้น" "ตึกรวมเมตตามหาคุณ" เริ่มทำการก่อสร้างเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๖ ซึ่งองค์หลวงตาท่านได้เมตตาเป็นผู้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ.๒๕๒๖ และเป็นประธานเปิดตึกเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๒๖

อนึ่ง ด้วยเหตุที่องค์หลวงตามีความมุ่งหวังอย่างแรงกล้าที่จะอนุเคราะห์ช่วยเหลือคนไข้ที่ยากจนให้ถึงที่สุด กอปรกับทางโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีได้ตระหนักถึงความสำคัญในการช่วยเหลือคนพิการ ผู้ป่วยและผู้ไร้ที่พึ่ง จึงกราบเรียนขออนุญาตองค์หลวงตาจัดเงินรายได้จากผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคในวันพิธีเปิด "ตึกรวมเมตตามหาคุณ" ส่วนหนึ่งตั้งเป็น "กองทุนสงเคราะห์คนพิการ ผู้ยากจนและบุคคลไร้ที่พึ่ง" ซึ่งองค์หลวงตาได้เมตตาอนุญาตตามคำขอนั้นตามคำปรารภที่ว่า

"การฉลองตึกคนไข้อันเป็นวาระสุดท้ายแห่งความมุ่งหมายสำเร็จลง จึงมีความมุ่งหมายอันแรงกล้า ปรารถนาอยากให้โรงพยาบาลแห่งนี้ มีรายได้จากงานฉลองเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อเป็นทุนอนุเคราะห์ช่วยเหลือคนไข้ซึ่งมีจำนวนมากที่พึ่งตัวเองไม่ได้ มีความใฝ่ฝันหวังพึ่งผู้อื่นอย่างล้นหัวใจ จะได้ไม่ผิดหวัง ทั้งการแบ่งเบาภาระแก่คณะหมอผู้ทำการตรวจรักษาอีกทางหนึ่งด้วย"

อาคาร ๙๖ ปี หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

และในปีต่อมา คือ พ.ศ.๒๕๒๗ องค์หลวงตาได้มอบเงินบริจาคให้แก่โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี เพื่อก่อตั้ง "มูลนิธิรวมเมตตามหาคุณ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสงเคราะห์ผู้ป่วยไร้ที่พึ่งและยากจนของโรงพยาบาลอุดรธานีในด้านที่จำเป็น และเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการให้การสงเคราะห์ผู้ยากจนและบุคคลไร้ที่พึ่งของโรงพยาบาลอุดรธานี

ก่อสร้างอาคาร ๑๐ ชั้น โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี

ด้วยตึกสงฆ์อาพาธหลังเดิมซึ่งสร้างขึ้นด้วยเงินจากคณะสงฆ์ในปี พ.ศ.๒๕๑๑ ชำรุดทรุดโทรมจากการใช้งานมากว่า ๔๐ ปี ประกอบกับปัจจุบันมีภิกษุสงฆ์จากจังหวัดในภาคอีสานตอนบนเข้ามารับการรักษาที่โรงพยาบาลอุดรธานี มีทั้งตรวจรักษาเป็นผู้ป่วยนอก และบางรูปต้องรับไว้เป็นผู้ป่วยใน ส่งผลให้พระภิกษุต้องนอนพักรักษาตัวปะปนกับผู้ป่วยทั่วไป ซึ่งมีจำนวนมากและแออัด ทำให้เกิดปัญหาภาวะเสี่ยงต่อการรักษาพยาบาล และบางครั้งอาจขัดต่อวินัยสงฆ์ ประกอบกับในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีมีพระเถระชั้นผู้ใหญ่ที่ต้องให้การดูแลสุขภาพอย่างใกล้ชิด

คณะผู้บริหารโรงพยาบาลอุดรธานีได้พิจารณาเห็นว่า เพื่อให้มีสถานที่เฉพาะเป็นสัดส่วนในการรักษาพระภิกษุอาพาธ จึงเห็นพ้องต้องกันเข้ากราบเรียนปรึกษาองค์หลวงตาถึงการก่อสร้างตึกสงฆ์อาพาธหลังใหม่ ซึ่งองค์หลวงตาท่านได้เมตตารับเป็นองค์อุปถัมภ์และเป็นธุระในการสร้างอาคารสงฆ์อาพาธ ตามแบบแปลนเลขที่ ๙๙๒๒ ในพื้นที่โรงพยาบาลอุดรธานีตามผังหลักของโรงพยาบาล โดยจะดำเนินการเองทั้งหมดเพื่อความรวดเร็ว และเมื่อแล้วเสร็จสมบูรณ์จะส่งมอบอาคารสงฆ์อาพาธให้กระทรวงสาธารณสุขต่อไป องค์ท่านปรารภในเรื่องนี้ว่า

"โรงพยาบาลเราได้รับปากแล้ว เราสงสาร เขาหาที่พึ่ง เราก็ให้ที่พึ่งทั่วโลก นี่ก็สงสารโรงพยาบาลอุดรจะสร้างตึกคนไข้ ๘ ชั้น เป็นเงิน ๑๐๕ ล้าน ขอให้หมู่เพื่อนพระเจ้าพระสงฆ์พิจารณาช่วยกัน"

>>

ขึ้นราคา คิดว่าเดือนหนึ่งไม่ต่ำกว่าล้าน อย่างน้อยนะ เพราะน้ำมันแพงทุกวันนี้

เราเมตตาเสมอไปหมดนะ ใครอย่ามาคิดว่าเรารักคนนั้นชังคนนี้ไม่ได้ ขัดกับธรรม เสมอหมดเลย ผิดบอกว่าผิด ถูกบอกว่าถูกตรงเป๋งๆ เลย เรียกว่าภาษาธรรมไม่อ้อมแอ้ม ไม่มีเห็นแก่หน้าแก่ตา เมื่อปฏิบัติก็ต้องปฏิบัติตามนั้น พูดตามนั้น ตรงเป๋งๆ ไปเลย สำหรับสมบัติของวัดนี้เรียกว่าออกช่วยโลกทั้งนั้น พูดได้อย่างชัดเจนเลย เราไม่เก็บ เงินทองข้าวของวัตถุปัจจัยไทยทานได้มามากน้อยออกหมดเลย สมควรที่จะไปวัดใด ที่เกี่ยวกับวัดกับวาก็ไปทางวัดทางวา เกี่ยวกับประชาชนส่วนรวมหรือส่วนบุคคลก็มี ก็ให้ไปตามนั้นๆ ..

สำหรับรถนี่ดูเหมือนจะร้อยกว่าคันแล้วจนจำไม่ได้ บางโรง ๓ คันก็มี ๔ คันก็มี ส่วนมากโรงละ ๑ คันตามปรกติ ถ้าสองคันหรือสามคันก็แสดงว่าผิดปรกติ เราให้ด้วยเหตุผลกลไกอย่างนี้นะ ถึงสี่คันอย่างนี้ก็เหมือนกัน สี่คันก็โรงพยาบาลศูนย์ แน่ะ สมควรไหมล่ะกับรถ ๔ คัน คันนั้นใช้อย่างนั้นๆ เราฟังเหตุฟังผลทุกอย่างค่อยให้ไป ไม่ใช่ให้ทีเดียวตูม ๔ คัน นะ ให้เป็นลำดับลำดามา แต่จำได้ว่าโรงพยาบาลศูนย์นี้ได้ให้ ๔ คัน ค่ายประจักษ์ดูเหมือนคันเดียว ที่ได้สองคันก็เหมือนกัน

มีเหตุมีผลทุกอย่าง เราทำอะไรเราไม่ได้ทำเหลาะแหละนะ ทำจริงจังทุกอย่าง ตรงกับเหตุกับผล จะให้มากน้อยนี้เราเป็นคนสั่งเอง เรียบร้อยแล้วด้วยเหตุด้วยผล เราไม่ได้ให้สุ่มสี่สุ่มห้า ถ้าไม่สมควรให้เราไม่ให้ พูดตรงๆ อย่างนี้ละ นี่ละภาษาธรรม...”

เยี่ยมโรงพยาบาล

องค์หลวงตาท่านมักจะออกเยี่ยมโรงพยาบาลต่างๆ อยู่เป็นประจำแม้ในปีสุดท้ายของท่าน ในการออกเยี่ยมโรงพยาบาลแต่ละครั้งท่านจะนำข้าวสาร อาหารสด อาหารแห้ง ผ้าขาว ฯลฯ บรรทุกเต็มรถเท่าที่รถจะสามารถรับน้ำหนักได้ไหว เพื่อนำไปแจกโรงพยาบาลทุกครั้งไป พร้อมกันนี้ท่านจะถือโอกาสตรวจดูด้วยว่ายังขาดตกบกพร่องในเครื่องไม้เครื่องมืออันใดบ้างองค์ท่านจะได้ช่วยในจุดที่ยังขาด ในการนำของไปแจกในที่ต่างๆ นั้นท่านให้เหตุผลไว้ ดังนี้

“...ไปไหนๆ แต่ละโรงๆ นี้เป็นล้านๆ แสนๆ นี้รู้สึกจะเริ่มมีน้อยแล้วเดี๋ยวนี้ มีแต่ล้านๆ ขึ้นไป ไปนี้ไม่ใช่ไปให้เครื่องมือแพทย์เท่านั้นนะ ยังไปดูหมออีกดูพยาบาลอีก กิริยามารยาทของหมอเป็นยังไง เวลาเกี่ยวข้องกับคนไข้ ดูอากัปกิริยาของเขาเป็นยังไงๆ ดูไปหมด ไม่ใช่แต่ว่าใครจำเป็นอะไรๆ แล้วเอามาให้ๆ อย่างนั้นไม่ได้ เราไม่ทำอย่างนั้น ให้ทั้งสิ่งของด้วย

ดูทั้งน้ำใจ ดูทั้งกิริยามารยาทความประพฤติดีงามของหมอและพยาบาลด้วยเป็นยังไง จะพอพยุงเครื่องมือของเรานี้ไปได้ไหม เพื่อประโยชน์แก่คนไข้ได้จริงหรือไม่ หรือเสียเงินเปล่าๆ ไม่เกิดประโยชน์อะไรต้องดูอีก แล้วเครื่องมือเหล่านี้ จะเป็นยังไง หมอเหล่านี้เป็นหมอพ่อค้า พยาบาลพ่อค้า หรือเป็นหมอเป็นพยาบาลเพื่อรักษาคนไข้ เพื่อเอาหัวใจคน เอาชีวิตจิตใจคนจริงจังหรือเป็นยังไงบ้าง ดูไปหมดไปทุกแห่งทุกหนไปดูอย่างนั้นนะที่เราไปโน้นไปนี้

วันนี้เปิดเสียให้ชัดเจน เราไม่เคยพูดแหละคำอย่างนี้ทั้งๆ ที่ไปปฏิบัติหน้าที่อย่างนี้แหละอยู่ ไปเรื่อยๆ... แล้วก็ดูสภาพของโรงพยาบาล ดูสภาพของเครื่องมือ ถ้าตรงไหนมีความจำเป็นมาก ทุ่มให้เลยเทียว เอ้า ขาดอะไรๆ บอกมาๆ บอกเท่าไรให้เท่านั้นๆ ให้เลยเป็นล้านๆ นั่งครู่เดียวเอาไปสองล้านสามล้านก็มี นั่นอย่างนั้นละ ถ้าถึงใจ เอาจริงเรา ถ้าไม่ถึงใจ สตางค์หนึ่งก็ไม่ให้...”

องค์หลวงตาในรถตู้ขณะเดินทางไปสงเคราะห์โรงพยาบาลเป็นประจำทุกวัน

โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี

<<

ต่อมาในวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ องค์ท่านได้ปรารภในเรื่องนี้อีก และยังเมตตาตั้งงบประมาณไว้ ๕๐๐ ล้านบาท ในการก่อสร้างตัวอาคารและจัดหาเครื่องมือแพทย์ ดังนี้

"เราได้ดำริทบทวนเรื่องของตึกโรงพยาบาล ๘ ชั้น เป็นเรื่องเขาดำริ เราคิดว่าจะทำทั้งที อยากได้ ๑๐ ชั้นจะเหมาะ เพิ่มอีก ๒ ชั้น เราจวนจะตายแล้ว เอาไว้เป็นที่ระลึกของลูกหลานเรา .. สิ่งของสำคัญๆ ที่ราคาแพงๆ จะเข้าในตึกนี้มากกว่านั้นอีกเท่าไร ๒๐๐ ล้านเหรอ เฉพาะตึกนี้ ๒๐๐ ล้าน รวมทั้งหมดที่จะเข้าพวกเวชภัณฑ์จะเข้าในตึกหลังนี้อย่างน้อย ๓๐๐ ล้าน รวมแล้วเป็น ๕๐๐ ล้าน มันเป็นอย่างนั้นจะให้ว่าอย่างไร ต้องคิดรวบรวมไปหมดซิ .. ผ้าป่าสงฆ์อาพาธสูง ๑๐ ชั้น ๒๐๐ ล้านบาทนะ อันนี้มันไม่อยู่ละ ๒๐๐ นะ เราคิดเรียบร้อยแล้วว่าไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ ล้าน มี ๒๐๐ ล้านเป็นพื้นไว้เวลามันจะมาจริงๆ อย่างน้อยไม่ต่ำ ๕๐๐ ล้าน"

องค์หลวงตาเมตตาอนุญาตให้คณะศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฆราวาสจัดทำผ้าป่า ๘๔๐๐๐ กองสร้างโรงพยาบาลและประชุมหารือจัดตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ ขึ้นมาดำเนินงาน เพื่อความสะดวก ราบรื่น และสำเร็จลุล่วงด้วยดี พร้อมได้ขนานนามอาคารหลังนี้ว่า "อาคาร ๙๖ ปี หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน" เพื่อเป็นการบูชาอาจาริยคุณในวาระครบรอบ ๙๖ ปี ขององค์หลวงตา องค์หลวงตาเห็นความสำคัญและเมตตาสงเคราะห์ช่วยเหลือในการนี้อย่างเต็มที่จวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต

พิธีวางศิลาฤกษ์ ตึกสงฆ์อาพาธ ๑๐ ชั้น "อาคาร ๙๖ ปี หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน" เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๒

อาคาร ๙๖ ปี หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

รายละเอียดพื้นที่ "อาคาร ๙๖ ปี หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน"

ขนาด ๑๐ ชั้น กว้าง ๑๙.๕ เมตร ยาว ๔๓ เมตร พื้นที่ใช้สอย ๙,๗๕๐ ตารางเมตร

ชั้นที่ ๑ ห้องจ่ายยา ห้องรับเงิน ห้องระบบ

ชั้นที่ ๒–๗ คนไข้สามัญ ๑๘๐ เตียง แยกโรค ๔๒ เตียง รวม ๒๒๒ เตียง

ชั้น ๘ ห้องคนไข้สามัญ ๑๖ เตียง พิเศษรวม ๑ ห้อง (๔ เตียง) และห้องพิเศษ ๗ ห้อง

ชั้นที่ ๙ ห้องพิเศษ ๙ ห้อง

ชั้นที่ ๑๐ ห้องพิเศษ ๙ ห้อง

ชั้นที่ ๘, ๙, ๑๐ หอสงฆ์ พิเศษ ๒๕ ห้อง พิเศษรวม ๑ ห้อง สามัญ ๑๖ เตียง รวม ๔๕ เตียง (ชั้นที่ ๙, ๑๐ มีห้องปฏิบัติธรรม ชั้นละ ๑ ห้อง)

นอกจากการสร้างตึกแล้ว องค์หลวงตาได้เมตตาเรื่องเครื่องมือแพทย์ต่อโรงพยาบาลศูนย์อุดรในหลายวาระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องมือเกี่ยวกับตา ดังส่วนหนึ่งของพระธรรมเทศนาว่า

"เครื่องมือพ่งมือแพทย์อะไรไหลเข้ามาวัดป่าบ้านตาดเดี๋ยวนี้นะ อะไรก็ตามไหลเข้ามาที่นั่น เราต้องออกช่วยไปหมดเลย ปัจจัยไม่มีเหลือนะหมดๆ ออกช่วยสาธารณประโยชน์ เครื่องมือแพทย์มากจริงๆ เพราะหมอทางอุดรวิ่งเข้ามานะ เขาไม่มีที่ไปเขาวิ่งมาหาเรา เครื่องมือแพทย์ชนิดนั้นขาดชนิดนี้ขาดเราก็ต้องปุบปับหามาจนได้นะ หาจนได้

เครื่องมือแพทย์ที่อุดรเยอะ เขามาหาเรานี่ละ เฉพาะอะไรนะที่อุดร ๒๕ ล้านอะไรนะ ตานะ เครื่องมือตา เฉพาะเครื่องมือตาอันเดียว ๒๕ ล้าน เราให้หมดเลย (เครื่องมือตาอย่างเดียว ๔๓ ล้าน โรงพยาบาลศูนย์อุดร) โรงพยาบาลศูนย์อุดร ๔๓ ล้าน อย่างนั้นละ มีเท่าไรกว้านไปหมดล่ะ ไปทางนู้นบ้างทางนี้บ้างให้แยกไปหมด"

ปัจจุบันรวมเครื่องมือตาที่องค์หลวงตาเมตตาสงเคราะห์โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี คิดเป็นเงินทั้งสิ้น ๕๕ ล้าน ๕ แสนบาท

ไม่ทอดทิ้งถิ่นกันดาร

โรงพยาบาลบางแห่งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร เป็นที่ลำบากหลายสิ่งหลายประการ องค์ท่านก็ไม่ลืมที่จะไปเยี่ยมเยียนและอนุเคราะห์ ดังนี้

"...เวลาเราไปก็ตามแต่เราจะเห็นสมควรไปโรงพยาบาลไหน กำหนดเวลาพอสมควร เพราะเราแยกไปโรงพยาบาลนั้น ไปโรงพยาบาลนี้ ไปให้สม่ำเสมอ เฉพาะอย่างยิ่งพวกที่อยู่ในที่ลำบากลำบน ถ้าใกล้เคียงกับถนนหนทางตลาดลาดเล เราก็เห็นว่าพอถูไถกันไปได้ เราก็ไม่ค่อยหนักแน่นมากนัก ถ้าเป็นโรงพยาบาลอยู่ลึกๆ อย่างนี้มักจะไปอยู่ตลอด

เช่นอย่างพวกภูหลวง (จ.เลย) นี้เข้าลึกในหุบเขา นี่เราก็ซอกแซกเข้าไป ภูเรือ (จ.เลย) อยู่ในกลางเขา เราก็ซอกแซกไปเป็นประจำเดือนนะ แล้วก็ให้ค่าอาหารครัวคนไข้อีกเดือนละ ๑ หมื่นเป็นประจำ นายูง (จ.อุดรธานี) ก็อยู่ในหุบเขาเหมือนกัน หุบเขากว้างๆ เข้าไปอยู่ลึกๆ นั้น อันนี้เราก็ให้ค่าอาหารครัวคนไข้ ๒ หมื่นเป็นประจำ ส่วนหนองวัวซอ (จ.อุดรธานี) ใกล้กับถนน อาจจะมีวาสนาอันหนึ่ง ทีแรกให้เดือนละ ๕ หมื่น เพราะเกี่ยวกับไฟฟ้าด้วย ๓ หมื่น ให้ค่าอาหาร ๒ หมื่น ทีนี้เห็นว่าค่าไฟฟ้าไม่มีความจำเป็นแล้ว ตัด ๓ หมื่นออก ยังเหลือให้เดือนละ ๒ หมื่น นี่ก็ใกล้ถนนเหมือนกันแต่ให้เดือนละ ๒ หมื่น รู้สึกจะเอารัดเอาเปรียบโรงพยาบาลอื่นๆ มากไป อาจจะถูกตัดวันใดก็ได้ แล้วแต่เหตุผลของเราที่จะพิจารณา เพราะเราพิจารณาอยู่ตลอดแล้วนี่ หนักเบาแง่ไหนๆ อันนี้ให้เป็นประจำ ที่ซอกแซกเรามักไปซอกแซกๆ ..

น้อยหาญหมี

"...คำว่า "น้อยหาญหมี" คือเขาชื่อ "น้อย" เขาไปในป่ากับแฟนเขานั่นแหละ ป่านั้นมีเสือมีหมี ทางที่เข้าไปเป็นทางงอข้อศอก พอคนเดินไปทางนี้ และหมีก็มาทางนั้น พอมาถึงก็จ๊ะเอ๋กันพอดี ผู้ชายมันรวดเร็วมีกำลังขึ้นต้นไม้ เมียขึ้นไม่ทันเพราะแบกด้ามเสียมอยู่ หมีก็โดดเข้ามาจะมาตะปบกัด เมียเลยเอาด้ามเสียมตีหัวหมี

พอดีหมีก็ตาย เมียก็ยืนตัวสั่นอยู่ข้างล่าง สามีก็ตัวสั่นอยู่บนต้นไม้เพราะความกลัว ส่วนเมียสะดุ้งกลัวเรื่องบาปเรื่องกรรม เขาบอกว่าตั้งแต่เขารู้เดียงสามาเขาไม่เคยฆ่าสัตว์ เขารักษาศีลรักษาธรรมมาเรื่อยๆ แต่ทำไมเขาถึงได้ฆ่าหมีตายทั้งตัว สามีตัวสั่นอยู่บนต้นไม้เพราะความกลัวยังอุตส่าห์ตะโกนลงมาว่า

'อย่าพูดอย่างนั้นซิ แกมากับผู้ชายทั้งคน แกจะไปบอกว่าแกฆ่าหมีตายทั้งตัว ไม่มีใครเชื่อหรอก ต้องบอกว่าเราซิ เราเป็นผู้ชาย เป็นคนฆ่า เขาถึงจะเชื่อ'

ผลสุดท้าย เมียก็จำใจ เพราะเหตุผลของสามี เรื่องเหตุผลน่ะมันถูก แต่คนมันไม่ถูก พอออกจากนั้นไปถึงบ้าน มีแต่ว่าพ่อเด็กมันฆ่าหมี แซดกันไปว่า **'น้อยฆ่าหมี'** "น้อย" ก็คือ เขาชื่อน้อย "หาญหมี" นั้นก็คือนายน้อยเป็นคนกล้าหาญฆ่าหมีตายทั้งตัว คำว่า "กล้าหาญ" เลยตัดคำว่า "กล้า" ออกเสียให้เหลือแต่ "น้อยหาญหมี"

เรื่องมาประกอบกับพี่น้องทั้งหลาย บริจาคแทบล้มแทบตายไม่ว่าทางใกล้ทางไกล รถพยาบาลไม่ทราบว่าได้มากี่คัน โรงพยาบาลที่ช่วยเวลานี้ก็ร่วมสี่สิบคันแล้ว ที่เอาเงินของพี่น้องทั้งหลายบริจาคนั่นแหละ ไปช่วยทางโรงพยาบาลต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรถพยาบาล พอออกมาคันไหนๆ ก็บริจาคโดยท่านอาจารย์มหาบัว บริจาคโดย "น้อยหาญหมี" มันเลยเป็นอย่างนั้น เราก็อาย แต่ที่เราไม่คัดค้านอะไรก็คือว่า มันมีส่วนดีอยู่ในชื่อนั้น

สำหรับเรา ที่จะนำมาเป็นเครื่องประดับเราอย่างนั้นอย่างนี้ ว่าเป็นคนดิบคนดีหรือคนมีวาสนากว้างขวาง เราไม่เคยคิด เราคิดในจุดที่ว่า เมื่อมีชื่อเรา ก็จะเป็นสิริมงคลแก่ผู้ได้เห็นทั้งหลาย และอาจจะเป็นคติอันหนึ่ง เป็นเครื่องเตือนใจให้เกิดกุศลเจตนามาบริจาคทานแม้จะไม่ได้หาญนี่เราอยู่บนต้นไม้โน่น มันจะหาญหมีอะไร..."

เมื่อขนเครื่องอุปโภคบริโภค
จากโกดังโรงทานในวัดแล้ว
องค์หลวงตายังเมตตาไปซื้อ
ของสดที่ตลาดเต็มคันรถ
เพื่อนำไปสงเคราะห์โรงพยาบาล

(อีกคราวหนึ่ง) วันนี้ก็จะไปโรงพยาบาลภูหลวงไปดูอีกทุกห้อง ห้องไหนมีความจำเป็นอะไรก็จะช่วยเหลือกันไป เพราะเป็นโรงพยาบาลอยู่ที่คับแคบตีบตันอั้นตู้ลำบากลำบน ไปก็เอาข้าวเอาของไปเต็มรถๆ เทปี๊ะๆ ไป คือ ถ้าตรงไหนที่อยู่ท่ามกลางของอู่ข้าวอู่น้ำ เราก็ไม่ค่อยสนใจนักนะ ถึงจะเป็นโรงพยาบาลเล็กก็ตาม แต่อยู่ท่ามกลางของอู่ข้าวอู่น้ำไม่ค่อยอดอยากขาดแคลนอะไรมากนัก เราก็ไม่ช่วยอย่างอื่นพวกข้าวพวกอาหารการกินไม่ค่อยช่วยมากช่วยแต่เครื่องมือแพทย์ไป

ถ้าที่ไหนขาดแคลนอย่างนั้นเราช่วยทุกด้านเลย เครื่องมือแพทย์ก็ช่วย อาหารการกินก็ช่วย เช่น อย่างภูหลวงนี้ไม่มีข้าว ภูเรือ (จ.เลย) ก็ยิ่งอยู่ในภูเขาด้วยซ้ำไม่มีข้าว อ.นายูง (จ.อุดรธานี) ไม่มีข้าว ทางคำตากกล้า (จ.สกลนคร) ก็ไม่มี คำตากกล้าไม่ได้ทำนากันน้ำท่วม เหล่านี้เราไปทั้งนั้นแหละ นี่ก็ยังส่องดาว (จ.สกลนคร) นี้อีก นี่เริ่มแล้ว ทางส่องดาวนี้เริ่มแล้ว อยู่ในหุบเขา ไปหาที่หุบเขาๆ ที่จำเป็นๆ...”

แม้โรงพยาบาลที่อยู่ไกลออกไปมากๆ ท่านก็ไม่เคยลืมหรือทอดทิ้ง เมื่อโอกาสอำนวยให้เมื่อใด ท่านจะรีบไปเยี่ยมทันที

“...วันนี้เราก็จะไปละ เอาของไปโรงพยาบาลคำชะอีและดอนตาล (จ.มุกดาหาร) ไกลนะวันนี้ สงสาร มันอยู่ด้วยกัน ๒ โรง จึงเอาไปไม่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย แต่ว่าเต็มรถนะ หากไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยเพราะแบ่ง ๒ โรง อยู่ใกล้กัน ถ้าไปโรงเดียวก็เต็มรถ เทปี๊ะเลย ได้มาก เอาไป ๒ โรงก็ต้องแบ่งครึ่ง แต่รถนั้นเต็มรถ วันนี้จะเป็น ๒ โรง มันไกล ๓ ชั่วโมงกว่า กว่าจะถึง .. ไปส่งแล้วกลับขนาดนั้นค่ำพอดีๆ...”

และสำหรับโรงพยาบาลอื่นๆ ที่อยู่ไกลมากจนไม่อาจไปดูแลเยี่ยมเยียนด้วยองค์ท่านเองได้ ท่านก็จะมอบหมายให้ผู้ที่ไว้วางใจได้ดำเนินการแทน ดังนี้

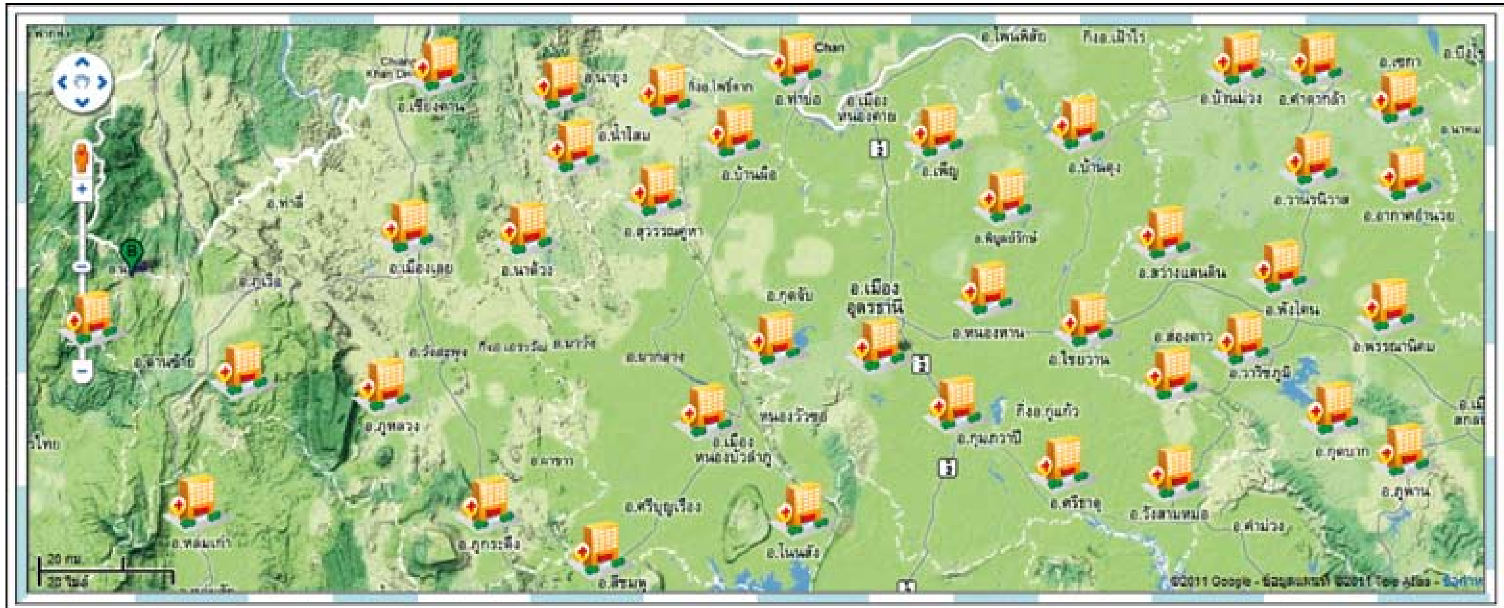
“...‘เคยรู้จักท่านคลาดไหม’

‘เคยได้ยินชื่อค่ะ’

ท่านเป็นพระวัดนี้ เป็นคนที่พังงาแต่เป็นพระวัดนี้ ท่านไปอยู่นั้นหลายปีไปตั้งสำนัก พอดี

รายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยและสิ่งของที่องค์หลวงตานำไปส่งให้โรงพยาบาลแต่ละครั้งพอสรุปได้ ดังนี้

1. *ให้ปัจจัยโรงพยาบาลโรงละ ๒๐,๐๐๐ บาท*
2. *ข้าวสารเจ้า ถุงละ ๑๒ กก. จำนวน ๑๗ ถุง*
3. *น้ำมันพืช ๔ กล่อง*
4. *น้ำปลา ๔ กล่อง*
5. *ขนมปังปี๊บ ๔ ปี๊บ*
6. *ไข่ไก่ ๒๐ แผง จำนวน ๖๐๐ ฟอง*
7. *กล้วยหอม ๑ เข่ง*
8. *น้ำตาลทราย ถุงละ ๕๐ กก. จำนวน ๑ ถุง*
9. *ผ้าขาว ๒ พับ*
10. *ไก่ย่าง ๕๐ ตัว แบ่งให้โรงพยาบาล ๒๕ ตัว อีก ๒๕ ตัว นำไปฝากเด็กๆ และบุคคลทั่วไป ซึ่งอาจจะไม่ใช่ทุกครั้ง ขึ้นอยู่กับเส้นทางที่ไปและเหตุการณ์ในวันนั้นๆ*

ส่วนหนึ่งของโรงพยาบาลที่องค์หลวงตาเดินทางไปสงเคราะห์ในละแวกนั้น

พระอาจารย์คลาด ครุธัมโม วัดถ้ำบางเตย อ.เมือง จ.พังงา

องค์หลวงตาเมตตาสร้างอาคารโรงพยาบาลต่างๆ ทุกภูมิภาค

ทางโรงพยาบาลเกาะยาว พังงา ขอตึกมา เราเลยมอบให้**ท่านคลาด**เป็นตัวแทนเรา ให้ดูทุกสิ่งทุกอย่าง ควรจะตัดจะเพิ่มจะเติมอะไรๆ ยกให้ท่านทั้งหมดเลย ให้ท่านเป็นคนดูแลเองทุกสิ่งทุกอย่าง อำนาจให้ร้อยเปอร์เซ็นต์เหมือนกับเราไปสั่งเอง คือใครอยู่ที่ไหน ลูกศิษย์อยู่ที่ไหนๆ เวลามีความจำเป็น เราจะมอบให้ลูกศิษย์ในที่นั้นๆ ทำแทนเราๆ”

ด้วยเหตุนี้การสงเคราะห์ของท่านจึงกระจายไปในสถานที่ต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ประชาชนที่เขตพื้นที่ที่ได้รับบริจาคจากทุกภาคทั่วประเทศตลอดถึงประเทศเพื่อนบ้านต่างได้ใช้และได้รับอานิสงส์ของทานเหล่านี้โดยไม่รู้ตัว นับเป็นเมตตาธรรมอันสูงยิ่งที่องค์หลวงตามีต่อพี่น้องประชาชนลูกหลานที่ไม่อาจบรรยายได้หมดสิ้น

ทุ่มบริจาคเครื่องมือ “ตา”

การสงเคราะห์เกี่ยวกับตาก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่องค์หลวงตาเห็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดูจากการช่วยเหลือโรงพยาบาลด้านตาโดยเฉพาะมีมากถึง ๒๓ แห่ง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมมูลค่าทั้งสิ้น ๑๙๘,๗๐๐,๐๐๐ บาท องค์ท่านอธิบายถึงเหตุผลการช่วยเหลือไว้ ดังนี้

“...เรื่องตานี้รู้สึกจะกว้างขวางไปมากเวลานี้ คือก่อนที่เราจะช่วยถ้าเป็นธรรมดาให้เราพิจารณานี้ เราจะช่วยที่จุดจำเป็นคือตาเป็นอันดับหนึ่ง อวัยวะอย่างอื่นอย่างใดก็เป็นของเราเหมือนกันหมด แต่อะไรมีความจำเป็นอันดับหนึ่ง เราก็มาเล็งเห็นแต่ตาเป็นอันดับหนึ่ง จึงต้องช่วยอันนี้ก่อน เครื่องมือตาเราช่วยอันนี้ละก่อน เริ่มช่วยมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ เรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ..

เมื่อสองสามวันนี้ก็**ทางเชียงใหม่**มาขอเครื่องมือตา ๘ ล้าน ๒ แสน ที่เราได้ช่วยวันนั้น พอไปโรงพยาบาลบึงกาฬเขาก็ฟาดเสีย ๒ ล้านกว่าบาท ตึกสามหลัง หลังคาเสียหมดเลย ทีแรกเขาก็ขอแต่เราไม่ให้ เราให้รถคันหนึ่งก่อน ไปเที่ยวนี้ฟาดเอาเสียสามหลังเลย เชียงใหม่กับบึงกาฬฟาดเสีย ๑๐ ล้านกว่าเมื่อสองวันผ่านมานี้ แล้วให้เรื่อยๆ อย่างเมื่อวานนี้ก็เอาอีกทางเวียงจันทน์ เริ่มแล้วสั่งรถแล้ว รถไม่ทราบราคาเท่าไร ลงสั่งแล้วเราจ่าย ส่วนที่ให้ไปแล้วเมื่อวานนี้เขาขอที่จำเป็น ๑ แสน ๘ หมื่น เราให้สองแสนเลยกับรถคันหนึ่ง

กะว่าวันที่ ๘ เราจะไป**เวียงจันทน์** เรากำหนดเอง เพราะได้พูดบ้างแล้วว่า หมอจะว่างวันที่ ๘ เราก็จะไปวันนั้น ได้ติดต่อแล้ว เครื่องมือแพทย์ตาเป็นอันดับหนึ่ง ฟังว่าทางโน้นแทบไม่มีเลยเครื่องมือตา มีนิดหน่อยๆ เพราะฉะนั้นเราถึงทุ่มให้เลย ๑๖ ล้านทีแรก ให้เลย ครั้งที่สอง ๑๔ ล้าน เป็น ๓๐ ล้าน พอหายใจได้บ้างแหละ...”

ต้นเหตุที่ทำให้องค์ท่านเห็นความสำคัญเครื่องมือตาเป็นกรณีพิเศษนั้นมีความเป็นมา ดังนี้

“...ตานี้คือเริ่มแรกที่เป็นเหตุก็คือ เราไปผ่าตาที่โรงพยาบาลรัตนิน ซอยอโศก มันก็แปลกอยู่นะเรากับ **ดร.เชาวน์** นี่มันมีอะไรกันนะ มันแปลกอยู่ มาคุยกันสองต่อสองคุยกันอยู่กุฏินั่นนะ เพราะ ดร.เชาวน์มาพักอยู่นี้เป็นอาทิตย์นะ พักภาวนาอยู่นี้ เวลาจะไปก็ไปคุยธรรมะกันแล้ว กราบเสร็จแล้วมาว่า

‘ขอนิมนต์ท่านอาจารย์ไปตรวจตาด้วย ดูตาท่านอาจารย์ผิดปกติมาก’

เราไม่เคยสนใจเพราะตาเราก็ดีๆ อยู่ไม่เห็นมีอะไร ดูตาท่านอาจารย์ผิดปกติมากว่างั้นนะ เราก็ไม่ถือเป็นอารมณ์ แล้วอยู่ๆ ไม่กี่วันนะ อย่างนานไม่เลย ๕ วันมีเหตุธุระอะไรจำเป็นทางกรุงเทพฯ เลยปุ๊บปั๊บไปกรุงเทพฯ โดยด่วนเลย

พอไปกรุงเทพฯ ดร.เชาวน์ทราบก็นิมนต์ให้ไปตรวจตาเสียก่อน พอไปถึงนั่นเราก็ไปตรวจ พอเข้าไปในห้องตานี้ *‘โอ๋ย’* หมอร้องโก้กเลยนะ

‘โอ้โห ทำไมถึงมาได้พอดิบพอดีเอานักหนา ถ้าเลย ๗ วันนี้ตาบอดอย่างไม่มีปี่มีขลุ่ยเลย’

องค์หลวงตาเป็นบุคคลต่างประเทศคนแรกที่ได้รับเหรียญไชพัฒนา ชั้น ๓ ในปี ๒๕๔๙ ในสายงานกระทรวงสาธารณสุข สปป.ลาว

เมตตาสงเคราะห์โรงพยาบาลในประเทศลาว อาทิ เครื่องมือตา อุปกรณ์การแพทย์ รถพยาบาล สร้างอาคาร เป็นต้น

เขาว่างั้น เขาเอาเข้าห้องตาตั้งแต่บัดนั้น ทางนี้ ๕ ชั่วโมง ทางหนึ่ง ๒ ชั่วโมงเป็นเวลา ๗ ชั่วโมงไม่ได้ออกมาเลยแหละ แล้วจากนั้นเขาก็กำหนดดูตาแล้วให้มาผ่า กลับไปผ่าทีหลังนี้ออกมาสว่างจ้าหมดเลย นี่ละเป็นต้นเหตุนะ...”

ภายหลังการรักษาดวงตาในครั้งนั้น ทำให้องค์ท่านเห็นถึงความจำเป็นของเครื่องมือตา จากนั้นจึงบริจาคช่วยเหลือโรงพยาบาลต่างๆ อย่างจริงจังตลอดมา เฉพาะอย่างยิ่งโรงพยาบาลอุดรธานี ดังนี้

“...อุดรฯ เชิญหมอตานี้เข้ามาประชุมกันทันทีเลย ตกลงประเดี๋ยวประด๋าววันนั้นให้เสร็จเลย ต่างคนต่างรับรองกัน คือเราจะให้เครื่องมือทำตานี้ทั้งหมด

'แล้วเวลานี้หมอที่เกี่ยวข้องกับทางด้านตานี้เวลานี้มีครบไหม'

'ไม่ครบก็ครบได้ เพราะเวลานี้ที่ไม่มีก็เพราะไม่มีเครื่องมือมาก หมอจึงไม่มามาก'

'ถ้างั้นเอาเลยนะ ให้หมอกำหนดกันมาเลยให้ครบ ทางนี้จะเอาอะไรให้บอกมาเดี๋ยวนี้จะสั่งโดยด่วนเลย'

ทางนั้นเขาก็จัดการสั่งเครื่องมือตา เรียกว่าครบเลยนะ เอาโดยด่วนเลย ฟาดเลย ทางโน้นก็เอาหมอมาโดยด่วน ทางนี้ก็สั่งโดยด่วน ตั้งแต่บัดนั้นมาจนกระทั่งป่านนี้ละ จึงได้เห็นคุณค่าของตามาก เฉพาะอย่างยิ่งภาคอีสานไหลเข้ามาที่นี่หมดนะ แล้วก็ไปศรีนครินทร์ ๒ แห่งนี้ นี่ละตาที่เห็นนี่ก็อย่างนั้นแหละ จนกระทั่งป่านนี้เรียกว่าเปิดโอกาสหรือว่าปวารณาไว้ร้อยเปอร์เซ็นต์นะตา อะไรบกพร่องควรที่จะสั่งหรือจะซ่อม ให้รีบสั่งหรือซ่อมทันทีไม่ต้องมาขออนุญาตจากเรา ให้สั่งเลย ตกมาเท่าไรๆ เราจะเป็นคนจ่ายเงินให้ตลอดมานะ ตานี้ร้อยเปอร์เซ็นต์ตลอดมาจนกระทั่งป่านนี้ เราเห็นคุณค่าของตามาก มีมากคนเราจะเห็นได้ชัดเจน คือว่าวันไหนถ้าเราเข้าโรงพยาบาลนะเข้าห้องตานี้อัดแน่นทุกวันนะ คนมาตรวจตาแน่นทุกวันๆ จนถึงกับเราสงสัยต้องถามหมอแล้วคนมาจำนวนมาก ๆ

'นี้ตรวจเขาทันไหม' 'ทัน'

เขาว่า ถ้าไม่ทันเครื่องมือก็สั่งแล้วว่าให้เพียงพอ โอ๋ เพียงพออยู่แล้วนี่ก็ทันอยู่แล้วเขาว่างั้น เราก็หมดปัญหาไป อย่างนี้ทุกวันนะไปเมื่อไรเต็มอยู่ทุกที ห้องอื่นไม่ค่อยมีนะ ห้องตาเป็นที่หนึ่งๆ ตลอดมา...”

ความเมตตาของท่านกระจายไปอย่างกว้างขวางดังปรากฏมีสถานพยาบาลที่ได้รับความอนุเคราะห์ด้านการแพทย์และเครื่องอุปโภคบริโภคจำนวน ๒๑๗ แห่งทั่วประเทศและในประเทศเพื่อนบ้าน ๘ แห่ง รวม ๒๒๕ แห่ง ประกอบด้วย ครุภัณฑ์การแพทย์ ที่ดิน อาคาร และรถพยาบาล สำหรับเครื่องมือตาประเภทเดียว ท่านบริจาคช่วยโรงพยาบาลมากถึง ๒๓ แห่ง คิดเป็นมูลค่าถึง ๑๙๘ ล้าน ๗ แสนบาท

หมอพยาบาลหญิง ห้ามถูกตัวพระ

เทศนาในคราวหนึ่งท่านกล่าวถึงความสำคัญและจำเป็นในการรักษาพยาบาลพระภิกษุไข้ในโรงพยาบาลควรมีข้อปฏิบัติที่เข้มงวดเพื่อรักษาและเอื้อเฟื้อต่อพระธรรมวินัยของพระ ดังนี้

“...แม้เราจะพยายามรักษาตัวเองด้วยหลบหลีกไปไหน แต่ความที่โรคสุกงอมเต็มที่จึงแสดงอาการขึ้นมา ปลายปี ๒๕๒๗ ปรากฏว่า

โรคหัวใจผสมกับโรคหอบที่เกิดขึ้นปัจจุบันทันด่วนได้กำเริบอย่างรุนแรง ทำให้เราต้องฝืนไม่ยอมนอนติดต่อกันถึง ๓ คืน เนื่องจากโรคหอบนี้มักเกิดขึ้นในเวลากลางคืน

หากตกใจหรือกำเริบขึ้นขณะนอนหลับนั้นย่อมแก้ไขไม่ทัน หมอจีนที่ลูกศิษย์นำมารักษาได้ถวายยาถูกกับโรค โรคหอบที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันจึงสงบลงอย่างเด็ดขาดและไม่ปรากฏว่าได้แสดงอาการขึ้นอีกในภายหลัง

หมอเขารู้เรื่องอรรถเรื่องธรรมที่ไหน เขาไม่รู้เรื่อง เขาก็รู้วิชาของหมอ ปฏิบัติตามเรื่องของหมอล้วนๆ ตามหลักวิชาเขาเรียน ทีนี้พระทั้งองค์ไปมอบตัวเป็นชุงให้เขาเลย แล้วแต่เขาจะถลุง แบบไหนๆ เราไม่เป็นตัวของเราเลย

พอพูดอย่างนี้เราก็ย้อนไปถึงโรงพยาบาลอุดรฯ เราเอาพระไปผ่าตัดที่โรงพยาบาลอุดรฯ พอผ่าตัดแล้วพวกหมอผู้อำนวยการสั่งให้หมอผู้หญิงเข้ามาพะรุงพะรังกับพระเข้ามาฉีดยา เราพูดอย่างเด็ดเลย

'อย่ามายุ่งเลยนะ ไม่มีเลยหรือผู้ที่จะปฏิบัติให้ได้รับความสะดวกตามหลักธรรมหลักวินัย จึงต้องเอาผู้หญิงเข้ามาฉีดยายุ่งเหยิงอย่าทำ ไม่ให้ทำ' ว่าอย่างนี้เลย

'ก็ท่านอย่ามาเคร่งครัดในเวลาป่วยนี้ไม่ได้ ท่านอย่ามาเคร่งครัดในเวลานี้' ผู้อำนวยการเสียด้วยนะ พูดอย่างนี้

เราว่าอย่างนี้ ***'เราเคร่งครัดมาตั้งแต่ยังไม่ได้เข้าโรงพยาบาลแล้ว เราไม่ได้มาสังหารธรรมวินัยนี้นะ เรามาเข้าโรงพยาบาล เรามาแก้โรคต่างหาก ถ้าไม่สมควรที่จะรักษาเราก็เอากลับได้ ที่ไหนมีป่าช้าทั้งนั้นแหละ'..."***

เมตตามอบอาคาร รถพยาบาล
อุปกรณ์การแพทย์ต่างๆ เป็นจำนวนมาก

ตัวอย่างเนื้อหาเทศนาธรรมขององค์หลวงตา

เตือนหมอ..อย่าหยิ่ง อย่ารีดไถกิน

"...หมอไม่รู้ศีลธรรมก็มีเยอะนี่นะใช่เล่นเมื่อไร หมอหยิ่งในความรู้ของเจ้าของว่าเป็นหมอ เหมือนกับว่าวิชาความรู้ของหมอนี้เลิศเลอยิ่งกว่าความรู้ของพระพุทธเจ้า ที่พ้นจากกิเลสไปแล้ว มีมากต่อมาก เพราะฉะนั้นหมอจึงหยิ่งไม่ค่อยเข้าศาสนา เห็นว่าศาสนาเป็นของต่ำช้าเลวทรามไป ยิ่งกว่าความรู้ของเราที่เรียนมาจากความเป็นหมอ มีมาก เราพูดตรงๆ อย่างนี้เราใส่เปรี้ยงๆ หลายหนแล้วนี่ ไม่ได้มาพูดให้ฟังเฉยๆ หมอจึงไม่ค่อยเข้าศาสนา เพราะหมอหยิ่งในความรู้ของตัวเอง

ความรู้นี้เป็นความรู้ของกิเลสที่ผลิตให้ต่างหาก ไม่ใช่ความรู้ของธรรมที่พระพุทธเจ้าผลิตให้นะ ผิดกัน ความรู้อันหนึ่งเหนือโลก ความรู้พระพุทธเจ้าเหนือโลก ความรู้อันนี้อยู่ใต้อำนาจของกิเลสต่างหากจะวิเศษวิโสอะไร ก็เป็นวิชาแขนงหนึ่งๆ เหมือนกับวิชาทางโลกที่เขาใช้กันนั่นเอง ไม่เห็นมีอะไรผิดแปลกกัน จะเอาอะไรมาหยิ่ง มันหากหยิ่งในหัวใจเจ้าของคนมีกิเลสนั่นละ แต่เราพูดอย่างนี้เราไม่ได้ตำหนิหมอทั่วไปนะ ผู้ดีมีแต่หากผู้เป็นอย่างนี้มีจำนวนมาก หยิ่งในความรู้ของเจ้าของว่ามีเกียรติ ความรู้ทางหมอนี้โลกเขาให้เกียรติ ตั้งแต่เริ่มเรียนหมอเขาก็เริ่มให้เกียรติแล้ว ยิ่งมาเป็นหมอด้วยแล้วเลยกลายเป็นอะไรๆ ไป เพราะทิฐิมานะมันสูงขึ้นๆ จิตใจจึงต่ำลง

นี่ซอกแซกจะว่าไง หากไม่พูดเฉยๆ ถึงวาระพูดถึงจะนำมาพูด ถ้าไม่ถึงวาระพูดก็เหมือนไม่รู้ ผ่านไปๆ เข้าลิ้นชักๆ หมดเลย เหมือนไม่รู้ไม่เห็น ทั้งๆ ที่รู้อยู่เห็นอยู่อย่างนั้น ตาบอดหูหนวกไปอย่างนั้นละ

นี่เราได้เตือนหมอบรรดาลูกศิษย์ลูกหา เฉพาะอย่างยิ่งศิริราช เราเตือน หมอใหญ่ๆ พวกศาสตราจารย์ๆ เราเป็นหมอเป็นศาสตราจารย์ ขอให้นำศาสนาของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นของเลิศเลอนี้ นำออกเป็นคติตัวอย่างเคียงข้างกันไปกับหมอนะ เราว่าอย่างนี้ คนไข้ถึงเคารพนับถือ และการปฏิบัติคนไข้ก็สนิทดีถ้ามีธรรมแทรกนะ ถ้ามีแต่ความรู้ธรรมดาก็เหมือนคนพูดทั่วๆ ไปนั่นแหละ รีดกันกินไถกันกินได้สบายเหมือนกัน หมอเป็นพ่อค้ามีน้อยเมื่อไร ว่าอย่างนี้แล้ว ว่าตรงๆ อย่างนี้ ถ้ามีธรรมแทรกแล้วมีเมตตาพร้อมกันไป นี่เราก็สอน สอนหมอ หมอใหญ่ๆ พวกศาสตราจารย์นั่นแหละ ก็ลูกศิษย์เราทั้งนั้นนี่ โรงพยาบาลไหนไม่มีลูกศิษย์ไม่มี โรงพยาบาลใหญ่ๆ ในกรุงเทพนะมีแต่ลูกศิษย์ทั้งนั้นพวกศาสตราจารย์ๆ ก็สอนได้ล่ะซิ ลูกศิษย์กับอาจารย์สอนกันไม่ได้มีอย่างเหรอ ต้องสอนได้ ไม่ได้ก็เอา ก.ไก่ สอนเข้าไปซิ

วิชาเป็นอย่างนั้นแหละ แต่เดี๋ยวนี้รู้สึกว่าหมอหันหน้าเข้าวัดกันเยอะนะ วิชาพาให้ลืมตัวเป็นได้ เข้าใจว่าเป็นความรู้ที่วิเศษวิโสยิ่งกว่าความรู้ของธรรมไปเสีย เห็นศาสนาเป็นของเล่นไป เห็นความรู้ของเราสูงกว่าศาสนาไป ความรู้ของกิเลส อันหนึ่งความรู้ของวิมุตติธรรม ความหลุดพ้นจากโลก ต่างกันขนาดไหน จะมาเทียบเคียงกันไม่ได้แหละ เหมือนอึ่งกับช้างพูดง่ายๆ เทียบกันไม่ได้..."

แพทย์ พยาบาล ต้องมีเมตตาธรรม

เมื่อมีโอกาสอันควร องค์ท่านจะแนะเตือนด้วยความเมตตาแก่บรรดาแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลเสมอๆ ดังตัวอย่างหนึ่งท่านแสดงธรรมแก่คณะผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข มีท่านรัฐมนตรีเป็นประธาน ดังนี้

"...วันนี้ได้พูดถึงเรื่องโรงพยาบาล **โรงพยาบาล** กับ **หมอ** เป็นของสำคัญอยู่มาก หมอนั้นสำคัญอยู่ที่นอกจากเรียนหลักวิชาแห่งหมอมาแล้วนั้นเป็นทางเดินกลางๆ แต่อัธยาศัยใจคอและจิตวิทยาของหมอที่จะปฏิบัติต่อคนไข้นั้น เป็นสิ่งลึกลับแต่จำต้องนำมาใช้สำหรับหมอ เวลาคนไข้ได้ป่วยเจ็บหัวตัวร้อน วิ่งเข้ามาหาหมอ กิริยามารยาทที่นิ่มนวลอ่อนหวานที่เป็นพื้นมาจากความเมตตาของหมอนั้น ต้องออกแสดงก่อนอื่น ก่อนยาที่จะเข้าถึงตัวคนไข้ ความเอาอกเอาใจให้ความอบอุ่นแก่คนไข้นั้นเป็น*ยาขนานแรก*ซึ่งจะต้องเข้าถึงคนไข้ก่อนอื่น

จากนั้นก็ปฏิบัติไปตามหน้าที่ ด้วยความเมตตาของหมอ เพราะคำว่าหมอนี้ โลกทั้งหลายเขายอมรับ ยอมรับให้ศักดิ์ศรีดีงาม ยอมรับนับถือให้ความเคารพทุกสิ่งทุกอย่าง ไว้วางใจกับหมอ

เพราะหมอนั้นถือกันว่าเป็นแบบพิมพ์ เป็นศักดิ์ศรีดีงามของชาติไทยหรือของโลก โลกเขาจึงยอมรับ เมื่อเราก้าวเข้ามาสู่ความเป็นหมอ เริ่มตั้งแต่เรียนเป็นนักศึกษาแพทย์ ก็เริ่มมีเกียรติแล้ว...โลกยอมรับนับถือเรื่อยมา จนกระทั่งถึงเป็นหมอออกมา โลกยิ่งยอมรับมากขึ้น นับถือมากขึ้น

เพราะฉะนั้น การต้อนรับโลกที่นับถือนั้น เราจึงต้อนรับด้วยความเมตตาเป็นพื้นฐานของหมอ หมอต้องมีความเมตตา เป็นพื้นฐาน สมบัติเงินทองข้าวของสิ่งเหล่านั้น เป็นสิ่งเป็นผลพลอยได้เท่านั้น เมตตาที่มีต่อคนไข้ทั้งหลายที่เขามาพึ่งพาอาศัย เขามาขอความอบอุ่นจากเรานั้น เป็นเรื่องที่ **หมอ** จะต้องปฏิบัติ และ **พยาบาล** จะต้องปฏิบัติให้ถึงชาวบ้านทุกๆ รายไป นี่เป็นหลักสำคัญ

โรงพยาบาลจึงเป็นโรงชุบชีวิตของสัตวโลกทั้งสองอย่าง คือ โรงพยาบาลหมอเกี่ยวกับโรคทางร่างกายหนึ่ง โรงพยาบาลหรือสถาบันอันใหญ่หลวงเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาหนึ่ง ทั้งสองอย่างนี้มีความจำเป็น อย่างน้อยเสมอกัน มากกว่านั้นทางด้านจิตใจคือธรรมเป็นของสำคัญมาก..."

คนไข้กับหมอ ดั่ง "พ่อแม่ลูก"

โรงพยาบาลที่ท่านเมตตานำพวกอาหารไปสงเคราะห์ในแต่ละวันๆ นั้น โดยมากแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ในที่นั้นๆ จะเคารพท่านถือองค์ท่านเป็นเสมือนพ่อแม่ เวลานำข้าวของไปแจกแต่ละครั้งๆ หลังจากที่ได้ซักถามว่ามีสิ่งใดขาดหรือไม่แล้ว ในระยะหลังหลายครั้งองค์ท่านจะถือโอกาสสอนเตือนแก่แพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่ เนื่องจากองค์ท่านก็ถือเป็นเหมือนลูกเหมือนหลานขององค์ท่านเองเช่นกัน ดังตัวอย่างในคราวหนึ่งที่องค์ท่านนำมาเล่าแบบขำขันให้ฟัง ดังนี้

"...คนไข้เข้ามาเขาฝากเป็นฝากตายฝากทุกสิ่งทุกอย่าง ครอบครัวเหย้าเรือนเขาฝากมาหาหมอหายาหาพยาบาลหมดจะว่าไง เขามาหาแล้วหน้าบึ้งใส่เขามีอย่างเหรอ แบบนี้ก็มีแต่แบบหน้าหมาไม่ใช่หน้าคน เราว่างั้น ก็บอกชัดๆ อย่างนี้แล้ว เขาก็อดหัวเราะไม่ได้ เขาหัวเราะ .. เราอย่าเห็นว่าเราเป็นถึงหมอ คนไข้เป็นทุคตะเข็ญใจหรือเป็นหมาตัวหนึ่งเข้ามานี้ ด้อมๆ เข้ามาในโรงพยาบาล ไม่เป็นเช่นนั้นนะ

คนไข้มาแต่ละคนๆ พระเจ้าแผ่นดินแห่มานะ พระเจ้าแผ่นดินไม่แห่มายังไง ก็เงินเต็มกระเป๋า ตราพระเจ้าแผ่นดินตีตรามาเห็นไหมล่ะ คนไข้เขามีคุณค่าต่อหมอขนาดไหนเราต้องคิดบ้างซิ...คนไข้คนหนึ่งกับหมอเป็น **อัญญมัญญัง** อาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าไม่มีคนไข้หมอก็หมดความหมาย โรงพยาบาลล้มหมด ที่ตั้งกันอยู่อาศัยกันอยู่ทุกวันนี้ พอเป็นไปได้ทั้งฝ่ายหมอฝ่ายคนไข้

ก็เพราะต่างคนต่าง **อัญญมัญญัง** ซึ่งกันและกัน อย่าเห็นว่าทางไหนสูงกว่ากัน ถ้า **อัญญมัญญัง** แล้ว อยู่ด้วยกันได้มนุษย์เรา .. เพราะเรื่องคนไข้กับหมอแยกกันไม่ออก เหมือนพ่อแม่กับลูก เราจะว่าเป็นเทวดากับหมาได้ยังไง เราก็บอกถึงว่าเงินในกระเป๋าเขามาแต่ละคน พระเจ้าแผ่นดิน แห่มานะว่างั้น .. คนหนึ่งกระเป๋าเป้งๆ มา เขาให้ด้วยน้ำใจมีเยอะนะ เขาให้ค่าหยูก ค่ายาเป็นธรรมดา เขาให้ด้วยน้ำใจของหมอน้ำใจของพยาบาลที่มีคุณแก่คนไข้ของเขา แล้วเขาตั้งใจให้ด้วยน้ำใจมากกว่านั้นอีกนะ มีเยอะนะ..."

จิตแพทย์หมดทางเยียวยา

"...ความอยากนั่นละ อยากนั้นอยากนี้ อยากคิดอยากปรุงอยากแต่งอยากรู้อยากเห็น อยากได้นั่นได้นี้ อยากๆๆ ตลอด นี่ตัวมันกวนใจ ภาวนาสติจับปุ๊บเข้าไปตรงนั้นมันจะกวนไปไหน จะสงบลงๆ สติเข้าตรงไหนสงบตรงนั้น ไม่มีสติแล้วก็เลยเถิดเตลิดเปิดเปิงเป็นบ้าได้เลย อย่างที่เราเห็นคนบ้าอยู่ตามสี่แยกไฟเขียวไฟแดง เราไปเห็นด้วยตาเนื้อของเรา รถจะชนกันเพราะหลีกบ้าอยู่ในสี่แยกไฟแดง มันทำเฉยนะ หยิบนั้นหยิบนี้ใส่นั้น หยิบอันนี้ออก หยิบอันนั้นเข้า เฉยไม่สนใจกับใคร ก็เราเห็นเองนี่ รถที่หลีกคนนี้หลีกกันไปหลีกกันมาก็จะชนกันซิ รถเลยจะเป็นจะตายกับคนๆ เดียวนี้ พอดีเราก็ไปเจอนั้นด้วย เราก็ได้ดู อ๋อ นี่ไม่สนใจกับใครเลยนะ รถที่วิ่งขวักไขว่หลีกกันหลบกัน ทั้งจะชนคน ทั้งจะชนกันไม่ได้เรื่องอะไร ยุ่ง เราก็ดู โอ๊ เป็นอย่างนี้

ทีนี้ก็เอามาพิจารณา นี่ละคือความเคลื่อนไหวไปมานี้คือคนเป็นมีชีวิตอยู่ ความรู้มีอยู่กับใจแต่ไม่มีสติเครื่องรับผิดชอบในตัวเอง มันอยากทำอะไรก็ทำ นี่ละมีแต่จิตล้วนๆ อยากทำอะไรก็ทำ เหมือนไส้เดือนบุ้งกือมันคืบคลานของมันไป ไม่ใช่ไม่มีความรู้ มันมีความรู้แต่ไม่มีสติไม่มีปัญญาเครื่องรักษาตัว มันก็เป็นไปแบบนั้น คนเราเมื่อไม่มีสติเครื่องควบคุมตัวเองรับผิดชอบตัวเองแล้ว ก็เหมือนคนบ้าอยู่ในสี่แยกไฟเขียวไฟแดง อยากทำอะไรก็ทำ เฉย คนอื่นจะเป็นจะตาย..รถมา ตอนนั้นตำรวจไม่มี

นี่ละเรื่องมีแต่ความรู้อย่างเดียว ไม่มีสติรับผิดชอบเป็นได้อย่างนั้นนั่นละมีแต่ความรู้เป็นอย่างนั้น คือความรู้อันนี้มันมีกิเลสตัวสำคัญที่เรียกว่าอวิชชาครอบอยู่นั้น สติปัญญาที่จะควบคุม คอยรับผิดชอบแก้ไขกันไม่มี มันก็ปล่อยตามเรื่อง ไปไหนก็ไป มีแต่ความรู้ไม่ทราบว่าผิดไม่ทราบว่าถูก ไม่ทราบว่าควรไม่ควร สิ่งที่จะให้ทราบเหล่านี้คือสติคือปัญญารับผิดชอบในตัวเอง แล้วก็รู้เรื่องคนอื่นคนใดได้เหมือนเรารู้เรื่องของเรา ถ้าไม่มีสติหรือปัญญาเสียอย่างเดียว ตัวเองก็ไม่รู้เรื่องของตัวเอง คนอื่นก็ไม่รู้เรื่องของเขา อยากจะทำอะไรก็ทำไปตามความรู้สึกๆ โดยมีอันหนึ่งดันให้อยากทำอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่มีความรับผิดชอบคือสติ

นักภาวนาพิจารณานะ นี่เราพูดเรื่องสติทั่วๆ ไป จิตทั่วๆ ไป ถ้าเป็นจิตของนักภาวนาต้องแหลมคมตลอด แย็บๆ รู้ๆ แล้วปัญญาสอดแทรกๆ มองพั้บรู้พั้บ ทะลุปึ๋งๆ นั่นละสติปัญญาที่เข้าเป็นธรรมแท่งเดียวกับใจด้วยแล้วเป็นอย่างนั้น ที่จะมาพูดอย่างโลกนี้พูดไม่ได้นะ มันไม่เหมือนโลก โลกมันเป็นโลกสมมุติ อันนั้นแม้แต่อยู่ในขันธ์ธรรมชาตินั้นเป็นวิมุตติแล้ว แสดงลวดลายของวิมุตติอยู่ตลอดเวลาในธรรมชาติของตนเองที่บริสุทธิ์นั้น นี้ขันธ์ก็เป็นของขันธ์ ต่างกันนะ..."

จิตวิญญาณในโรงพยาบาล

“...โรงพยาบาลจึงเป็นได้ทั้งสองประเภท ป่าช้าคน โรงพยาบาลรักษาคน มีสองประเภท เตียงนั้นคนไข้คนหายคนตายอยู่ในนั้นเยอะ

เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยนอนโรงพยาบาลดูซิมาจับแข้งจับขาดึง สัมภเวสีเสาะแสวงหาที่เกิด คือถ้ากรรมหนักจริงๆ กรรมชั่วหนักจริงๆ ลงปึ๋งเลย รุนแรง ขาดสะบั้นไปเลย ถ้าเป็นทางความดีนี้ก็ผึงดีดขึ้นเลย ถ้าเป็นสัมภเวสีเสาะแสวงหาที่เกิดไม่หนักถึงขนาดนั้นทั้งชั่วทั้งดี เขาเรียกสัมภเวสีแสวงหาที่เกิดเร่ๆ ร่อนๆ อยู่ตามโรงพยาบาล เวลาคนไข้ไปนอนที่โรงพยาบาลมันมาทำทุกแบบนั่นแหละ บางทีมาจับขากระตุกเอาบ้าง ..

อย่างแรงก็จับขาเขากระตุก อย่างหนึ่งกระซิบกระซาบอยู่ในโรงพยาบาลกับคนป่วย มีทุกแบบอยู่ในโรงพยาบาล .. ตายแล้วมันไม่ยอมไปอยู่ในโรงพยาบาลนะ เอาไปรักษาโรงพยาบาล ทีแรกเป็นโรงพยาบาลแล้วก็กลายเป็นป่าช้าขึ้นมา

เวลาคนตายกรรมไม่หนักมากนัก สัมภเวสีเร่ร่อนอยู่ตามนั้น ใครไปก็มาขอความช่วยเหลือ แต่คนว่าผีหลอกๆ มันไม่ได้หลอก คือมาขอความช่วยเหลือ มาทำแบบไหนที่จะให้เจ้าของตื่นรู้สึกตัวหรืออะไรขึ้นมา พอรู้สึกตัวขึ้นมาก็ว่าผีกวนผีหลอกอะไร เขามาขอความช่วยเหลือต่างหากนะ อย่างนั้นละเป็นก็อาศัยกัน ตายแล้วก็ต้องมาอาศัยกันอยู่อย่างนั้น .. ถ้าผู้ที่มีบาปหนักๆ ก็จมไปเลย ไม่มีโอกาสที่จะได้มาเกาะมายึดติดนั้นติดนี้ ถ้าผู้มีบุญมากดีดขึ้นเลย ผู้ที่สัมภเวสีจะหนักหรือเบาอะไรมันก็พอคาราคาซัง นี่ละมันวกเวียนไปเป็นเปรตเฝ้าโรงพยาบาล ..

เตียงหนึ่งๆ ทั้งคนไข้หายไป ทั้งคนไข้ตายไป มีเยอะๆ แล้วดวงวิญญาณมาเกาะมายึดอยู่ตามนั้นละโรงพยาบาล โรงพยาบาลเป็นสถานที่ประชุมหรือชุมนุมของดวงวิญญาณที่ตายไปแล้ว อยู่ที่โรงพยาบาลแต่ละแห่งๆ พอตายแล้วคิดห่วงนั้นห่วงนี้ จิตวิญญาณเกาะอยู่นั้น .. โรงพยาบาลจึงเป็นทั้งป่าช้าเป็นทั้งโรงพยาบาลรักษาคนไข้ รักษาไม่หายก็ตาย เตียงในนั้นทั้งเตียงคนไข้ทั้งเตียงคนตายอยู่ในนั้นละ สลับซับซ้อนเต็มไปหมด

เมื่อจิตมีความรู้สึกกับสิ่งเหล่านี้ จิตวิญญาณอะไรจะมากยิ่งกว่าจิตวิญญาณของสัตว์ เกิดตาย สัมภเวสี ที่ลงอยู่ในนรกก็เยอะ เป็นชั้นๆ ขึ้นมาไปสวรรค์พรหมโลกก็เยอะเหมือนกัน ที่สัมภเวสีเป็นเปรตเป็นผีนี้มาก เวลาทำบุญให้ทานนี้เขาอุทิศส่วนกุศลพวกนี้ไม่มีญาติมาขอทานกินเยอะนะ ..

ไปตามโรงพยาบาลดูแล้วสลดสังเวชนะ คนไข้เกลื่อนโรงพยาบาล ในโรงพยาบาลมันป่าช้าคนเป็นคนตาย อยู่นั้นหมดเลยละ ที่หายก็ออกมา ที่ไม่หายก็ตายเป็นป่าช้าอยู่นั้นละ ตายแล้ววกเวียนก็มี ไปนรกก็มี ไปสวรรค์ก็มี ที่วกเวียนสัมภเวสีหาที่เกิดที่อะไรก็มีอยู่ในโรงพยาบาล จิตวิญญาณเป็นสัมภเวสี ถ้าหากว่ากรรมหนักกรรมดีก็ขึ้นเลย ดีดเลย ถ้ากรรมชั่วก็ลงเลย ถ้ากรรมที่เป็นสัมภเวสีนี้ไม่มาก กรรมชั่วก็ไม่มาก กรรมดีก็ไม่มากเป็นสัมภเวสีหาที่เกิด ในโรงพยาบาลนี่ละ โรงพยาบาลเรียกว่าป่าช้า ป่าช้าผีเป็นผีตายอยู่นั้นหมดเลยละ ตายแล้ววกเวียนไปที่ไหนไม่ไปนะ อยู่ตามนั้นก็มี ถ้าผู้มีกรรมชั่วมากก็ลงนรก ผู้มีกรรมดีมากก็ไปสวรรค์

ใน**ติโรกุฑฑกัณฑสูตร** พระพุทธเจ้าแสดงไว้แล้ว น่าสงสารมาก คือมาอาศัยอยู่ตามข้างฝาข้างบ้านของเจ้าของของญาติเจ้าของ ติโรกุฑฑกัณฑสูตร แสดงถึงเรื่องความเสาะแสวงหาความดิ้นรนของเปรตของผี มาในบ้านในเรือน ไปโรงพยาบาล ไปหมด หาที่พึ่งหาที่อาศัย ตายแล้วไม่มีที่พึ่ง คือเวลามีชีวิตอยู่นี้หาแต่ความชั่วใส่ตัวเอง เวลาตายลงไปแล้วไปเป็นสัมภเวสีเสาะแสวงหาที่เกิดที่อยู่ ทั้งความทุกข์ร้อนทุกอย่างเต็มตัวๆ นี่ละจิตวิญญาณไม่เคยมีคำว่าตายคำว่าสูญ คือในจิตแต่ละดวงๆ เป็นจิตที่ไม่เคยตาย สัมภเวสีขึ้นลงๆ สัมภเวสีอย่างนี้ตลอด

น่าสังเวชนะความเกิดความตายของสัตว์ น่าสลดสังเวชมากทีเดียว ไม่ใช่ธรรมดา ตายแล้วมันไม่แล้วซี จิตสัมภเวสีหาที่เกิดเพราะทุนรอนไม่มี ถ้ามีทุนมีรอนมีบุญมีกุศลตายแล้วก็ดีดผึง ผู้ที่กรรมหนักๆ ก็ลงผึงเหมือนกัน ลงแรงขึ้นแรง ถ้าผู้ที่ไม่ถึงขนาดนั้นซิพวกกวนบ้านกวนเมืองอยู่ตามโรงพยาบาลเต็มไปหมดนั่นละ แต่เขาไม่ได้ว่านะ คือเขาไม่รู้ เขาก็ว่าแต่ผีมาหลอกบ้างอะไรบ้าง มาขอความช่วยเหลือ ไม่ได้มาหลอกมาหลอนอะไร มาขอความช่วยเหลือ

เพราะฉะนั้นใครจึงอย่าประมาท จิตดวงนี้ไม่มีคำว่าตาย คำว่าสูญ มีแต่เกิดกับตายและสัมภเวสีหาที่เกิดให้เหมาะสมกับกรรมของตน เพราะทุกคนมีกรรมทุกคน แล้วเกิดในที่ต่างๆ กัน น่าสลดสังเวชการเกิดการตายของสัตว์โลก เป็นทุกแบบทุกฉบับ ป่วยหนักไม่หายก็ไปเท่านั้นละ เรื่องตายเป็นอย่างนั้น...”

สงเคราะห์ประชาชน ผู้ด้อยโอกาส และสถานสงเคราะห์

สมุดบันทึกขององค์หลวงตาในคราวสงเคราะห์ชาว อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี

ความเมตตาสงเคราะห์โลกขององค์หลวงตาที่มีมาโดยตลอดก่อนการช่วยเหลือสงเคราะห์โรงเรียน โรงพยาบาล หน่วยงานราชการ สถานสงเคราะห์ ก็คือ การสงเคราะห์คนทุกข์คนจน คนเจ็บคนป่วย ผู้ด้อยโอกาสรายย่อยในที่ต่างๆ ที่ท่านได้ประสบพบเห็นหรือรับทราบและช่วยเหลือเพิ่มขึ้นเมื่อตั้งวัดป่าบ้านตาดต่อๆ มาท่านก็ให้การสงเคราะห์อย่างจริงจังมากยิ่งขึ้นอีกทั้งรายย่อยช่วยทุกภาคทั่วประเทศ ทั้งแบบองค์กรก็ช่วยเหลือมากขึ้นทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ สถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมองและปัญญา ปากเกร็ด สถานสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด มูลนิธิธรรม-มิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย จ.ลำปาง ศูนย์บำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชน มูลนิธิช่วยเหลือคนทุกข์ยากในประเทศลาว เป็นต้น

กระทั่งผู้ประสบภัยธรรมชาติร้ายแรงตามภูมิภาคต่างๆ ท่านก็ยังให้ความช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหตุผล เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนด้วยเครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนเป็นที่พึ่งทางใจแก่ผู้ที่กำลังตกทุกข์ได้ยากไม่ว่าจะเป็นอัคคีภัย อุทกภัย ในภาคต่างๆ ภัยจากสึนามิในภาคใต้ ไม่เว้นแม้แต่บุคคลไร้ญาติที่เสียชีวิตลง (ศพไร้ญาติ)

ประเภทของการสงเคราะห์มีหลายแบบแตกต่างกันไป ด้านสถานสงเคราะห์ เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค ห้องสมุดและอุปกรณ์ภายใน เครื่องคอมพิวเตอร์ รถตู้ รับผิดชอบค่าจ้างพี่เลี้ยงผู้อภิบาลเด็กพิการทางสมองและปัญญา ซื้อรถให้ รับผิดชอบค่าก่อสร้างอาคารสถานที่ เป็นต้น จำนวนค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทก็มีตั้งแต่หลักหมื่นจนถึงหลักหลายล้าน บางครั้งก็ช่วยเหลือเฉพาะส่วนที่ขาดซึ่งก็จำนวนเงินไม่น้อย อย่างเช่น การอนุเคราะห์เงินบางส่วนที่ยังขาดซื้อรถให้กับมูลนิธิธรรม-มิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย จ.ลำปาง ประมาณ ๑๗๐,๐๐๐ บาทเศษ เป็นต้น ในด้านสาธารณประโยชน์ก็เช่น สร้างและขยายถนน สร้างสะพาน ขุดสระน้ำให้ชาวบ้าน ขุดสระน้ำให้สัตว์ได้ใช้กิน ฯลฯ

ช่วยเงียบ อยู่ใต้ดิน

ความเมตตาอย่างหาประมาณมิได้ในส่วนนี้ขององค์หลวงตาต่อผู้ประสบทุกข์ภัยต่างๆ ยังมีอีกหลายประการแจกแจงไม่หมดสิ้น และยังแผ่ครอบคลุมกว้างขวางทั่วประเทศถึงประเทศ

คณะศิษยานุศิษย์ออกสงเคราะห์ช่วยผู้ประสบภัยน้ำท่วมตามที่องค์หลวงตาพาทำ

เมตตาสงเคราะห์อาหารสดและเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ชาวบ้านบริเวณสวนแสงธรรมอย่างสม่ำเสมอและเมื่อกลับวัดป่าบ้านตาด เวลานั่งรถผ่านไปที่ต่างๆ องค์ท่านมีเมตตาระลึกถึงเด็กๆ เสมอ โดยเมตตาให้ซื้ออาหาร ขนม และผลไม้ไปฝาก เช่น ไก่ย่าง แคนตาลูป เป็นต้น องค์ท่านเคยกล่าวด้วยว่า "เฮาฮักเด็กน้อยตั๋ว เด็กน้อยมันได้แตงหน่วยหนึ่ง มันก็ดีใจตั๋ว"

องค์หลวงตาเมตตามอบถุงยังชีพแก่ผู้ประสบภัยพิบัติประเภทต่างๆ ทุกภาคทั่วประเทศ ยกภาพตัวอย่างมาเพียงบางส่วน เช่น ปลายปี ๒๕๔๗ ช่วยเหลือภัยสึนามิ ๖ จังหวัดภาคใต้ ปลายปี ๒๕๔๙ ที่จ.อ่างทอง จ.อยุธยา จ.สุพรรณบุรี จ.นครปฐม ปลายปี ๒๕๕๓ ที่จ.นครราชสีมา ภายหลังองค์หลวงตาได้ละขันธ์ คณะลูกศิษย์ได้สืบสานการสงเคราะห์เช่นนี้ต่อไป

เพื่อนบ้านอีกด้วย ขอยกคำกล่าวของท่านมาแสดงเพียงเล็กน้อยเพื่อบอกถึงที่มาและเหตุผลของการช่วยเหลือบ้าง ดังนี้

"...สงเคราะห์สงหาไปเฉพาะๆ นี้ทั่วไปหมด ไม่ว่าคนทุกข์คนจน จังหวัดไหนเราไม่ว่านะ มีความจำเป็นอยู่ตรงไหน บางทีเจ้าของไปไม่ถึง ถามเหตุถามผลไป บางทีก็โทรศัพท์ถึงกันคุยกันเลย นู่นภาคใต้ก็มี โทรศัพท์คุยกันเลย ได้เหตุได้ผลเรียบร้อยแล้วส่งเงินไปให้เลย นั่นอย่างนั้นนะ มันทุกภาคเราช่วยไป .. ไม่ว่าแต่โรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ต่างๆ เราก็ให้เช่น อย่างสถานสงเคราะห์บ้านข้าวสารนี้เราก็ช่วย .. ที่อื่นเราก็ช่วย ไม่ช่วยแต่ที่แห่งเดียว แล้วคนทุกข์คนจนมีความจำเป็นยังไงบ้างที่ควรจะช่วยเป็นรายบุคคลๆ นั้นเราช่วยมาตลอด อันนี้กว้างขวางมาก ไปหลายจังหวัด ภาคไหนก็ไปหมด

บางทีส่งแต่เงินไปให้ก็มี บางทีเจ้าของไปดูเอง ปลูกบ้านให้ก็มี ซื้อที่ให้ก็มี ทั้งซื้อที่ทั้งปลูกบ้านให้ก็มี นี่เรียกว่า ช่วยรายบุคคลที่จำเป็น ช่วยทั่วไป แต่นี้เราไม่ค่อยพูดไม่ค่อยประกาศระบุชื่ออะไรแหละ ให้แล้วเงียบไปเลยๆ เพื่อรักษาเกียรติเขา สิ่งที่ควรจะพูดเราก็พูดได้เช่นรายที่ออกทางหนังสือพิมพ์แล้วเป็นการเปิดเผยแล้ว เวลาเราช่วยเราก็พูดบ้าง ถ้าเป็นเรื่องไม่มีหนังสือพิมพ์ เป็นเรื่องมาพูดขอความช่วยเหลือกันโดยเฉพาะๆ นี้เราก็ให้เป็นเรื่องเฉพาะๆ ไปเลยแล้วเหมือนไม่ให้ ให้แล้วผ่านไปๆ เรื่อยๆ อันนี้ช่วยตลอด ..

นี่หมายถึงเราช่วยคนทุกข์คนจน อย่างนี้เราจะระบุชื่อไม่ได้นะ เรารักษาศักดิ์ศรีกันเข้าใจไหม ถ้าหนังสือพิมพ์เขาออกประกาศบ้างแล้วนั้น เราจะบอกก็ได้ ไม่บอกก็ได้ ส่วนที่เป็นเรื่องโดยเฉพาะอย่างที่ว่านี้เป็นความจำเป็นอย่างนี้ทั่วประเทศนะไม่ใช่เล็กน้อย เป็นล้านๆ ก็มีนะที่ช่วยอย่างนี้ ช่วยด้วยความจำเป็น ใครเมื่อจำเป็นไม่อาศัยคนอื่นจะอาศัยใคร คิดดูซิ ในครัวเรือนเรายังอาศัยกันทั้งครอบครัว ใครอยู่เป็นเอกเทศได้เมื่อไร ตั้งแต่พ่อแต่แม่ลงมาอาศัยกันโดยลำดับลูกเต้าหลานเหลน แม้หมูหมา เป็ด ไก่ ก็อาศัยเจ้าของเข้าใจไหม ทำไมคนทั้งประเทศไม่อาศัยกันเหรอ เวลาจนตรอกอย่างนี้จิตมันต้องวิ่งหาที่พึ่งที่อาศัยละซิ นี่ละให้คิดอย่างนี้ละพี่น้องทั้งหลาย

อย่างคนทุกข์คนจนนี้ หมายถึงพวกที่เจ็บไข้ได้ป่วย เรียกว่าไม่มีทางอาศัยได้เลย เป็นอนาถา เจ้าของก็จะตาย นี่เรารับๆๆ ให้เป็นคนไข้ของเรา ที่ไหนใกล้ไกลเขาส่งมาถึงเรา ส่งมาถึงเรา เราก็รับปุ๊บๆ อย่างนั้นมาก นี่เรียกว่าคนจนประการหนึ่ง ประการย่อยๆ ออกไปอีกนั้นก็คือว่า เป็นคนจนจริงๆ แต่เป็นคนดี ถูกพวกคดพวกโกงพวกปลิ้นปล้อนหลอกลวง ต้มเอาเสียแหลก กว่ามารู้สึกตัวหมดตัวแล้ว อย่างนี้มี ถ้าอย่างนี้เราช่วย ให้ตามสืบหาเหตุหาผลชัดเจน เราไม่ใช่ช่วยง่ายๆ นะ เข้าถึงตัวเลย เป็นยังไงๆ พอได้ความมาแล้วเรารับปุ๊บเลย มันจะจมจริงๆ ไม่รู้เนื้อรู้ตัว เป็นคนดี ถูกพวกเปรตพวกผีมันคดมันโกงเอาล่ะซี

โอ๋ อย่างนี้ก็หลายรายเหมือนกัน แต่อย่างนี้เราจะไม่พูดตามที่เราเคยประกาศแล้ว ช่วยคนทุกข์คนจนนี้ทั่วประเทศไทย ของเล่นเมื่อไร แต่อันใดที่เป็นเรื่องเฉพาะเราจะไม่พูดระบุชื่อว่าคนนั้นคนนี้ไม่มี ช่วยเงียบๆ เงียบไปเลยนะเรา อันใดที่ควรจะเปิดก็เปิดออกมา เช่นเขาออกทางหนังสือพิมพ์แล้วติดตามไปดูทางหนังสือพิมพ์ เพราะเขาบอกบ้านเลขที่ นี่ก็โทรไปถาม บางทีเราเดินทางไปดูเองก็มี ไปเงียบๆ อย่างนี้ที่เราปฏิบัติต่อโลก ไปดูถนัดชัดเจนเรียบร้อยแล้วเป็นที่เข้าใจแล้ว ทีนี้ตกลงกันเลย อย่างนี้มีมาก อย่างนี้เราไม่พูดเลย ถ้าหนังสือพิมพ์เขาออกเราอาจออกบ้าง เราไปดูตามหนังสือพิมพ์เขาประกาศ ถ้าเรารู้ตามเรื่องของเขาโทรมา โทรมาหาเราเข้ามาถึงเรา เราก็ให้สืบถามอีก อย่างนี้เงียบๆ ไปเลย ถ้าช่วยก็ช่วยไปเลย มากต่อมาก เมืองไทยเราทุกภาคที่เราช่วยแบบนี้นะ แบบนี้ไม่พูด

บอกได้แต่ภาคเท่านั้น บุคคลๆ เราบอกไม่ได้เพราะเราพิจารณาเรียบร้อยแล้ว ความได้ความเสียของการบอก การบอกเหมือนกับว่าเอาไฟไปเผาบ้านเขาอีก สกุลของเขาก็มีศักดิ์ศรีดีงาม เราให้ ให้เพื่อเป็นความสุขเย็นใจเย็นกายทุกอย่างของเขา เป็นความสะดวก แล้วเราไปให้แบบโฆษณาป้างๆ เอาไฟไปเผาเขา ถ้าเป็นอย่างหลวงตาบัว อย่ามาให้เสียดีกว่ามาประกาศกันอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเราจึงไม่พูด เอาคอไปตัดให้ตัดเลย เราสงวนศักดิ์ศรีของคนแต่ละคนๆ แบบเงียบๆ นะที่เราทำ ถ้าลงว่าเงียบ เงียบจริง ไม่ได้บอกใครว่าให้ที่ไหนคนใดคนไหน ถ้าว่าส่วนใหญ่จะระบุก็เช่นภาค มันทุกภาค จะไปว่าบ้านไหนเราไม่บอกเพราะเราสงวนรักษาศักดิ์ศรีดีงามของเขา ให้แล้วให้เขาเป็นสุขใจไปเลย เงียบไปเลย เพราะเราไม่ได้ทำเพื่อเอาชื่อเอาเสียงเอาอะไรๆ เราไม่มีอย่างนั้น มีแต่ความเมตตาล้วนๆ

นี่เราอ่านอยู่นี้ ที่เขาจำได้เขาก็เอามาลง เขาคงจะไปหาเก็บเอาที่ไหนบ้าง อาจจะทราบจากพระจากอะไรที่เราพูดอยู่ภายในวัด แล้วเขาก็ไปเขียนออกอย่างนั้น ส่วนที่เขาไม่ทราบเช่นอย่างเราไม่ระบุคน

ไม่ทราบ จึงไม่มีมาออกเลย ที่เราไม่ระบุมากต่อมากก็ไม่ได้มาออก นี่เห็นไหมหลวงตาทำประโยชน์ให้โลก ไม่ได้ประกาศเจ้าของเพื่อโอ้เพื่ออวดนะ เอาเรื่องความเมตตาเรื่องของธรรมแสดงออกจากน้ำใจให้พี่น้องทั้งหลายได้เห็น เมตตาไปที่ไหนเย็นไปหมด ช่วยไปทุกแห่งทุกหน เราช่วยตลอดมา ก็บอกแล้วว่าเราไม่เก็บ เงินเราไม่เคยมีก็บอกแล้ว...”

และเพราะเหตุต้องช่วยเหลือกว้างขวางหลายแง่หลายมุมจนไม่อาจประมาณได้เช่นนี้ องค์ท่านจึงไม่มีเงินติดเนื้อติดตัวตลอดมา ดังนี้

“...สงเคราะห์คนทุกข์คนจนนี้หลายแห่งหลายหน บางทีเพียงรายเดียวเท่านี้เป็นล้านๆ ก็มี ไม่ใช่เล่นๆ นะ รายละ ๓ แสน ๔ แสน รายละ ๔ หมื่น ๕ หมื่น มีอยู่ทั่วไปในประเทศไทยของเรา บางทีเงินจนจะไม่มีติดธนาคารแหละ แยกออกๆ แจกออกๆ ให้ผู้ที่ทำหน้าที่แทนเรานั้น เป็นหัวใจของเราเอง เรามอบความไว้วางใจแล้ว เขาก็ไปจัดทำตามนั้นๆ ทุกแห่งทุกหน เขาจะจัดแจกให้ทั่วถึงกันหมด ทางผู้ที่ได้รับแล้วเขาก็ตอบรับมาๆ เราเป็นที่แน่ใจๆ

ตัวอย่างผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และสถานสงเคราะห์ที่องค์หลวงตาเมตตาช่วยเหลือ

ความเมตตาแผ่ไปถึงเด็ก ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และนักโทษ แล้วยังครอบคลุมไปถึงแม้กระทั่งเด็กแรกเกิดที่อยู่ในเรือนจำ

แล้วหายเงียบๆ ไปเลย ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบเอาไว้ว่า นี่คือวิธีหนึ่งที่เราช่วยชาติไทยของเรา แบบช่วยเงียบๆ มีมากนะ ไม่ใช่ธรรมดา ทั่วประเทศไทย

การจ่ายเงินนี้จ่ายหลายประเภทนะ บางทีธนาคารเขาอาจจะสงสัยเราก็ได้ แต่เราไม่สงสัยเรานี่ เราเป็นผู้ทำเอง ใครจะมาสงสัยเราก็ไม่สนใจกับใคร เพราะจ่ายเงินมากต่อมากท่านจะจ่ายไปมากมายอะไรนักหนา เขาอาจจะคิดไปแปลกๆ ต่างๆ ก็อาจเป็นได้ เพราะธนาคารเขาเป็นผู้จัดการเงิน จ่ายเงินให้เราที่เสนอเข้าไปๆ เสนอเข้าไปเท่าไรเขาก็ถอนออกมาตามบัญชีของเราที่มีอยู่ เรียกว่าต่ำกว่าบัญชีตลอดไป จ่ายอยู่เรื่อย เขาไม่รู้เรื่องของเราว่าจ่ายเพราะอะไร

เงินเราเป็นอย่างนั้นนา มีไม่ได้ หลวงตา-บัวนี้มีเงินไม่ได้ หมด มีเท่าไรหมด อย่างนั้นแหละพี่น้องทั้งหลายทราบทั่วหน้ากัน ไม่เคยมีเงินติดตัวคือหลวงตาบัวนี้ ประกาศป้างได้เลยเต็มหัวอก ตั้งแต่เริ่มสร้างวัดมาเพราะอำนาจความเมตตามันมีก่อนสร้างวัดอยู่แล้ว...”

ช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ครั้งหนึ่ง พี่น้องชาวลาวประสบภัยเดือด-ร้อน มีผู้อพยพจำนวนมากต่างหนีร้อนมาพึ่งเย็นที่จังหวัดหนองคาย คราวนั้นหน่วยราชการต่างอลหม่าน ด้วยไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไรกับผู้อพยพเหล่านี้ ทั้งจะต้องดูแลเรื่องอาหารการกินการอยู่ ที่พักหลับนอนขับถ่าย เกี่ยวกับสาธารณูปการต่างๆ พอได้พักได้อาศัยกันไปก่อน

เมื่อองค์ท่านทราบเรื่องก็รีบเข้าช่วยอุ้มภาระของหน่วยราชการ แต่ที่สำคัญกว่านั้นก็คือความเมตตาสงสารพี่น้องชาวลาวซึ่งเป็นพี่เป็นน้องกันตลอดมา สิ่งที่กั้นกลางมีเพียงแม่น้ำโขงเท่านั้น ท่านยังกล่าวด้วยว่า ต่างเป็นเพื่อนร่วมทุกข์เกิดตายด้วยกันทั้งนั้น เมื่อประสบกับความทุกข์อย่างสาหัสทั้งทางกายและตื่นตระหนกเสียขวัญทางใจเช่นนี้ด้วยแล้วองค์ท่านจึงรีบเข้าช่วยเหลือทันที

“...เช่นอย่างพวกเวียงจันทน์ พวกประเทศลาวข้ามมา .. ก็มาเต็มอยู่นี้ โห หลายหมื่นเต็มอยู่ที่หนองคาย ดูเหมือนเราไปแจกของถึง ๓ ครั้งด้วยกัน .. แจกถึง ๒-๓ วันถึงหมดๆ แต่ละครั้งนี่นะ ครั้งแรกก็ไม่เท่าไหร่ ครั้งที่ ๒ กับที่ ๓ นี่หนักมาก แจกเอาอย่างเต็มเหนี่ยว คือแจกด้วยความยุติธรรมที่ให้เสมอกันหมด ไปสำรวจเอาตัวเลขมาเลย ไม่เอาครอบครัว เอาตัวเลข มีเท่าไหร่แจก .. เพราะฉะนั้นมันถึงนาน คนเขาแจกช่วยกันเยอะนะ อย่างคนที่มารับมันก็มาก ๒ วัน ๓ วัน

รถสิบล้อนี่ โอ้โห จอดกันเป็นแถวเลย ข้าวเต็มเอี๊ยดๆ .. และเครื่องกระป๋องก็เหมือนกันอีก รถสิบล้อๆ ถ้าหากว่า มันขาดตรงไหนๆ ให้เขาวิ่งไปตลาด โห ตลาดเขาถามเลย

‘จะเอาไปไหนนักหนาล่ะ?’

พอว่า *‘อาจารย์มหาบัว’* แล้ว โฮ้ย คือเขาเสียดายที่ไม่ได้เตรียมเอาไว้ขายนี่ เวลาไปมันไม่พอละซิ เข้าไปร้านนั้นแล้วไปร้านนี้ กว้านเอาร้านนั้นร้านนี้ ให้เขาลงบัญชีเรียบร้อยไว้ ลงบัญชีไว้หมด พอเสร็จเรียบร้อยแล้ว เขาจ่ายตามนั้นเลยทันที นอกนั้นไม่ได้คำนึงละ เรื่องเงินเรื่องทองนี่น่า นี่เท่าไรเอามา ว่างั้นเลย บอกเอามาพอเสร็จแล้ว เราค่อยสั่งจ่ายทีเดียวปั๊บเลย หนองคายนี้ก็ ๓ ครั้งนะ...”

ขอยกตัวอย่างการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในไทยอีกคราวหนึ่ง ดังนี้

“...ไฟไหม้ที่ไหนๆ เราจะเข้าถึงก่อนๆ ทั้งนั้น รถนี้ โถ .. รถสิบล้อๆ นี่เป็นอัธยาศัยมาดั้งเดิม ไฟไหม้ที่ไหนๆ อำเภอนั้นอำเภอนี้ เราจะยกขบวนไปเลย .. ทางไหนบ้างมีอยู่เรื่อยๆ นะ ไฟไหม้ที่ไหนๆ ทางอำเภอบ้านดุงบ้าง ที่ไหนบ้างนะ ก็ให้เขาแจกแบบเดียวกัน เครื่องกระป๋องก็เต็มรถ เต็มรถเลย บ้านดุง (จ.อุดรธานี) นี้ดูว่าเหลือไปทางไหนบ้างนะ ไปทางโรงเรียนอะไรบ้าง...

เพราะเราเอาไปแจกมากจริงๆ ไม่ใช่เล่นๆ นะ จนของที่ไปแจกนั้น พวกเครื่องกระ-ป๋องเหลือเลย เขาเลยขอไปทางไหนๆ บ้าง เราก็ให้ไป เพราะเราตั้งใจเอามาแจกอยู่แล้วนี่ ของเหลือเท่าไรๆ ก็แยกออกไปตามโรงร่ำโรงเรียน ส่วนนี้เราก็ได้สมบูรณ์ตามจำนวน ที่เรากำหนดเอาไว้ ได้เสมอกัน เหลือจากนั้นไปอีก เพราะเราเอาไปเผื่อมากมายนี่ เขาก็แยกไปโรงเรียนอะไรต่ออะไรบ้าง ก็อย่างนั้นนะ นี้ก็ไม่ให้ใครลงข่าวนะ ไม่ให้ลง ทำแบบใต้ดินๆ ตลอดมา...”

ช่วยแบบไม่ให้บกพร่อง

เมื่อองค์ท่านตัดสินใจช่วยรายใดแล้ว ท่านจะตรวจสอบก่อนว่ามีผู้ใดช่วยเหลือก่อนแล้วหรือไม่ หากยังไม่มีท่านจึงช่วยเหลือและจากนั้นก็จะติดตามผลว่าเป็นอย่างไรในระยะ

ໃບຍ້ອງຍໍ

เมตตาช่วยเหลือไปถึงพี่น้องชาวลาว

เวลาหนึ่ง การสังเกตของององค์ท่านถึงขนาดว่า ในระหว่างที่เขาได้รับเงินไปแล้วเขารักษาเงินด้วยความรอบคอบหรือไม่เพียงใด ดังนี้

"...เขาออกหนังสือพิมพ์เรื่องยายแก่ อายุ ๖๙ ปีตาบอด ว่ามีคนช่วยเหลือเยอะ เราก็เป็นอันว่าหมดปัญหาไปเรากำลังเขียนจดหมายไปถาม นี่เห็นเขาออกทางหนังสือพิมพ์แล้วว่ามีคนช่วยเยอะก็หมดปัญหา เขาจะตอบจดหมายหรือไม่ตอบก็ไม่มีปัญหาอะไรละมีคนช่วยแล้ว อยู่จังหวัดสุโขทัย อำเภอศีรีมาศ ทางจากนี้ไป ๔๖๐ กิโล ไม่ใช่เล่นนะ ..

เมื่อวานนี้ก็มีผู้หญิงคนหนึ่งเขามา นี่ละที่เราว่าคนจนเพียงเอกเทศรายหนึ่งของรายทั้งหลายนะ เขามาเมื่อวานเขามาติดต่อด้วยความจนตรอกจนมุม มีลูกชายคนหนึ่งติดตัวมา ลูกคนที่สองอยู่ในท้อง แม่กับลูกชาย กับลูกอีกคนหนึ่งในท้องมาติดต่อขอเงิน เขามาติดต่อกับพระไว้เรียบร้อยแล้ว พระให้รอเวลาเราออกมา พอออกมาเขาก็รออยู่ที่นั่น มาขอเงิน เมื่อวานนี้ว่าติดหนี้เขา (๖๐,๐๐๐ กว่าบาทครับ หลวงตาให้ไป ๗๐,๐๐๐ บาทครับ) ค่าอะไรต่ออะไรๆ จะถูกเขาขับไล่

พอถึงอีกสองวันหรือสามวันเขาก็จะขับ เราดูคนก็ไม่มีท่าทางลักษณะจะมาหลอกเรา คือเดี๋ยวนี้คนเรามันหลายเล่ห์หลายเหลี่ยม เชื่อไม่ได้ง่ายๆ พอเขามาพูดเราก็ดูด้วย ดูลักษณะดูทุกสิ่งทุกอย่างเต็มเลยละ พอเห็นว่าลงใจแล้วแหละ รวมแล้ว ๖๕,๐๐๐ นะ เมื่อวานนี้ รวมทั้งหมด ๖๕,๐๐๐ เราเลยให้ ๗๐,๐๐๐ เมื่อวาน เผื่อไป ๕,๐๐๐

พอตกลงเราก็ให้เขารีบจ่ายเงิน ไปถึงกุฏิยังเป็นอารมณ์อีก ไม่แน่ใจอีกในการเก็บเงินของเขา เวลาเขาไปก็มีลูกคนเดียว ไม่มีเพื่อนมีฝูงเลย กระเป๋านี้ก็มีกระเป๋าหนึ่ง เราเลยรีบลงมาอีก ไปหาเขาอีก เขากำลังติดต่อกับคนที่จ่ายเงินอยู่ ไปก็เอาเงินให้เขาจ่าย แล้วเขาเอาเงินเข้า เราเลยต้องไปสั่งเสียทุกอย่างนะ นั่นเห็นไหมล่ะมันบกพร่องอยู่ เงินที่เศษที่เหลืออะไร กับเงินก้อนที่เราให้นี้มันเป็นอันเดียวกัน พอลากออกมานี่ก็จะเห็นทั้งหมดใช่ไหมล่ะ นี่แววมีตา

พอเห็นนั้นเราเลยสั่งใหม่ แก้ใหม่ ยืนสั่งอยู่นั้นเลย *'ให้เอาปัจจัยที่จะใช้จำเป็นในเวลาออกเดินทางจากนี้ถึงบ้าน จะใช้ประมาณสักเท่าไร แล้วเผื่อเอาไว้พอประมาณ นอกจากนั้นให้เก็บให้ดีให้หมดเลย อย่าออกมาให้ใครเห็นเป็นอันขาด'*

เราบอก เอาออกดู เขาก็ใส่ในกระเป๋า เขาเอาผ้าห่อยัดเข้าในกระเป๋าของเขา

'ไหนปัจจัยที่จะเอาใช้ตามทางเท่าไรดู กะพอไหมจากนี้ถึงบ้าน' 'พอ'

'แล้วรถล่ะ' ถามถึงเรื่องรถเรื่องรา

สุดท้ายเราก็เลยให้ ตชด.เราไปส่งเมื่อวาน เราไม่แน่ใจ ให้ไปส่งขึ้นถึงนู้นเลย ให้ ตชด. ตามส่งไปเลย ไปถึงที่ขึ้นรถไปบ้านเขาเลย เราถึงได้นอนใจ ตายใจได้ เดี๋ยวเอาเงินไปนั้นแล้วเสร็จหมดกลางทางไม่มีเหลือ เพราะความเซ่อซ่า ดูลักษณะก็ไม่ค่อยฉลาดอะไรนัก เราดู

ไม่ได้ประมาทเขานะ เราดูเพื่อจะอารักขาเขา ไม่ได้เพื่อทำลายเขา ถึงขนาดไปกุฏิแล้วยังไม่แล้ว ยังลงมาอีก ลงมาก็ไปเห็นจริงๆ อย่างที่ว่า จึงต้องได้แยกปัจจัยเป็นจำนวนๆ ออก เขาจะเอาทั้งหมดนี้ออก แล้วจะไปจ่ายนั้นจ่ายนี้ก็จะลากมาทั้งหมด เห็นหมดเลย เสียหมดเลย เราจึงให้แยกออก เอาไปใช้จากนี้ถึงบ้านเผื่อไว้พอประมาณ ส่วนนี้ห้ามไม่ให้ใครเห็นเด็ดขาด เก็บไว้ให้ดี แล้วสั่งที่เก็บ ให้เขาเก็บให้เราดูด้วย ให้เขาใส่ลงในกระเป๋าของเขา เราเป็นคนยืนดูอยู่ อย่างนั้นแหละไม่แน่ใจ

นี่ก็ ๗๐,๐๐๐ เมื่อวาน นี่เรียกว่ารายย่อยในรายทั้งหลาย ที่เรียกว่าเป็นคนจน นี่ประเภทหนึ่ง จนนี้จนกว้างขวางทั่วประเทศไทยนะ ติดต่อกันทางโทรศัพท์ทางอะไรๆ ถึงที่ถึงฐานให้คนไปสืบถามติดต่อกันจนเป็นที่แน่ใจ ควรจะช่วยเหลือเท่าไรเมื่อลงใจแล้วช่วยเหลือกันได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยไม่มีความบกพร่องในเรื่องที่จะให้เกิดความเสียหายบกพร่องประการใด อย่างนี้เราช่วยทั่วประเทศนะ ถ้ารายไหนเป็นเรื่องเฉพาะอย่างนี้ เราจะไม่บอกว่าเราช่วยคนนั้นคนนี้ ชื่อนั้นชื่อนี้ ผ่านไปเลยๆ

นอกจากเขาลงหนังสือพิมพ์ ออกประกาศเราอ่านเราก็ติดตามหนังสือพิมพ์ไปดู ถ้ารายเช่นนั้นเราจะออกชื่อเขาบ้างก็ได้ ไม่ออกก็ได้ แต่ส่วนรายที่ผ่านเลยนี้ยังไงก็ไม่ออก เรียกว่ารักษาศักดิ์ศรีเขา บางแห่งเป็นล้านๆ ก็มี ไม่ใช่น้อยๆ นะ ที่เป็นล้านๆ เพราะเหตุไร ความจำเป็นยังไงๆ ถึงจะต้องช่วยเขาเป็นล้านๆ นี่มันก็บ่งบอกชัดเจนว่าสมควร เขาเป็นคนดิบคนดีแล้วถูกเพื่อนฝูงในโรงงานเดียวกันต้มเสียแหลกเลย พลิกตัวไม่ทันจะจม ถูกเขาจะไล่หนีจากบ้าน เรื่องราวเขาก็ติดต่อมา เราก็ติดต่อไปจนถึงที่ถึงฐานเรียบร้อยแล้วจัดการสั่งไปทางธนาคารเลย อันนี้จัดการให้ บอกรับรองไว้ไม่ให้ไล่ออก อย่างนั้นนะ ถึงขนาดนั้น เราเป็นตัวยืนยันไปรับรองทางธนาคาร แล้วส่งเงินตามหลังไปเลยจนกระทั่งเรียบร้อยแล้วปล่อยเลย

รายอย่างนี้แล้วเรียกว่าเงียบเลยๆ อย่างนี้ก็มีอยู่มากเหมือนกัน ถ้ารายไม่ควรออกชื่อเราจะไม่ออก เพราะทำเพื่อให้มีความร่มเย็นเป็นสุขแก่กัน เป็นสิริมงคลแก่กัน แล้วไปทำลายเขาด้วยประกาศชื่อเสียงเขาเป็นความเสียหาย เราจะทำไม่ลง สิ่งใดที่ควรจะผ่านเราจะผ่านเลย ถ้าควรจะบอกเราก็บอก มากนะไม่ใช่น้อยๆ นี่ประเภทคนจน จนหลายชนิดอีก เข้าใจไหมล่ะ

จากนั้นก็พวกคนไข้ คนไข้ตามจังหวัดต่างๆ หรือโรงพยาบาลไหนมีความจำเป็นเขาบอกมาหาเรา เราก็สั่งไปถึงโรงพยาบาลเลยว่าให้เป็นคนไข้ของเราๆ ให้เขาจัดการร้อยเปอร์เซ็นต์ไปเลย อย่างนี้เป็นคนจนประเภทหนึ่ง..."

การช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์รายย่อยขององค์หลวงตามีจำนวนมาก ขอยกตัวอย่างมาแสดงเพียงบางรายเท่านั้น ดังนี้

หัวหน้าครอบครัวและลูกๆ ล้มป่วย

"...สำหรับคนทุกข์คนจนมีอยู่ทั่วไป นี่เราก็เปิดอกได้ทีเดียว เมื่อสองวันมานี้เราก็ส่งเงินไปแล้ว ความทุกข์ความจนนี่เรายกตัวอย่างนะ

ครอบครัวนี้อยู่ดีๆ หัวหน้าครอบครัวก็ไปล้มป่วย ลูกเต้าทั้งหลายก็เจ็บไข้ได้ป่วยออดๆ แอดๆ ทีนี้เงินก็ไม่มี ต้องครอบครัวอื่นเขามาช่วยจึงพอได้พันวันหนึ่งๆ บรรดาลูกศิษย์ที่ใกล้ชิดเขาก็เชื่อเรานั้นเองเขาถึงส่งมา เขาส่งมาอ่านรายการให้ฟังแล้วสลดสังเวชส่งปึ๋งให้เลย บอกว่า *'เราไม่มี เรามีเท่านี้ เอาเสียก่อน'*

ส่งไปให้ ๒ แสน เลยโอนไปเลย โอนไปแล้วก็บอกเดี๋ยวนั้นๆ บอกว่าให้รับทางโน้นทางนี้โอนแล้วโทรศัพท์ถึงกันเลย ทางโน้นรับรองเรียบร้อยแล้วสมบูรณ์แบบแล้ว..."

โอบอุ้มสองพ่อลูกที่ลพบุรี

"...**ลพบุรี**ที่เขาว่าตะกี้นี้เราก็ไปช่วยนะนั่น มีลูกสาวคนเดียวตัวเล็กๆ เสียด้วย ดูเหมือนเมียทิ้ง ผัวป่วย เมียทิ้ง เราสลดสังเวช พอมาอ่านหนังสือพิมพ์แล้วตามไปเลยนะ ไปก็เป็นความจริง นี่ก็เราจ่ายให้หมดเลย ที่อยู่ที่บ้านยังขัดข้องอะไรอยู่บ้างซื้อให้เลย ซื้อบ้านให้เลยแล้วให้เงินให้ทองไว้เรียบร้อยหมด

โอ๊ย แกยกมือแล้วยกมือเล่า ตอนนั้นแกไม่สบายไปอยู่โรงพยาบาล เราตามเข้าไปโรงพยาบาลโคกสำโรง ไปวันนั้นกลับวันนั้นนะ อยู่โคกสำโรง ไปก็เข้าไปอยู่ในโรงพยาบาล โอ้ น่าสงสาร

ตามไปโรงพยาบาลนะ ถามหาแล้วแม่เป็นอย่างไรๆ แม่นับว่าเป็นอัปมงคล พ่อเลี้ยงลูกคนเดียว ลูกอายุ ๘-๙ ปี โอ๊ย น่าสงสาร เราเอาเงินไปยัดใส่มือพ่อไม่ให้ใครเห็นนะ ให้คนของเราเอาเงินไปยัดใส่มือพ่อหลายหมื่นอยู่นะ อะไรที่ขาดเขินจำเป็นในเวลานั้นเราจ่ายให้หมดเลย นอกจากนั้นเอาเงินใส่มือให้ไม่ให้ใครรู้ จับยัดใส่มือลับๆ เป็นหมื่นๆ นะ นั่นแกก็พอเป็นไปได้ อย่างนั้นละความเมตตาสงสาร

ที่ว่าลพบุรีเราก็ไปอย่างนั้นละ อำเภอโคกสำโรง กลับวันนั้นนะ หลายอย่างลพบุรีมีหลายอย่าง แกก็ยกมือแล้วยกมือเล่า แกบอกว่า

'ไม่มีที่พึ่ง เมียก็ทิ้ง ลูกตอนนี้อยู่ในความดูแลของพ่อ'

เราก็เอาเงินไปให้ด้วย แล้วช่วยอะไรอยู่ตรงไหน ความเกี่ยวข้องของแกอยู่ที่ไหนให้หมดเลย ความเมตตาเป็นอย่างนั้นละ..."

อนาคตลูกสาวทั้งสามขึ้นกับองค์หลวงตา

"...หนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น เราก็เคยติดตาม เราอยู่กรุงเทพฯ เขาเอาหนังสือพิมพ์มานั้นเราเลยอ่าน เขาบอกข่าวว่าครอบครัวที่ยากจนที่สุดที่จังหวัดขอนแก่น มีลูกสาวสามคน ขึ้นรถไปเฉียดรถจักรยานคนแก่ เลยได้รักษาให้เขา ก็เลยต้องได้กู้เงินมา ๑ หมื่นบาทมารักษาเขา เขาออกทางหนังสือพิมพ์

พอเรากลับมาจากนู้นเราก็ตามไปแหละไปจริงๆ ไปดูบ้านดูเรือน มีลูกสาวสามคน ลูกสาวได้ออกจากโรงเรียนหมดทุกคน ให้ออกจากโรงเรียนหมดทั้งสามคน เรียนชั้นต่างๆ แล้วให้ลูกไปหาทำงาน ได้เงินมาก็เอาไปใช้หนี้เขา

พอเราเห็นอย่างนั้น เราก็ตกลงกับพ่อเดี๋ยวนั้นเลย บอกว่า *'ให้เรียกลูกกลับมาเรียนหนังสือโดยด่วน ให้มาเดี๋ยวนี้โดยด่วน'*

อยู่โรงเรียนไหนให้ออกจากโรงเรียนไปทำงาน เพื่อได้เงินนี้มาใช้หนี้เขา พอเราเห็นหนังสือพิมพ์เราก็ตามไป พอไปถึงก็เห็นบ้านหลังหนึ่งเท่ากระต๊อบ เราก็เรียกพ่อกับแม่มาทันที บอกลูกอยู่ที่ไหนให้เอามาเลย กลับมาเรียนทั้งหมด เรียนหนังสืออยู่ชั้นไหนให้รีบกลับไปเรียนตามเดิม บอกตรงๆ เราจะสงเคราะห์ทั้งหมดเด็กสามคน สงเคราะห์พี่สาวจนจบปริญญาโท (น้องๆ จบปริญญาตรีเขาพอพึ่งตัวเองได้เขาเลยไม่รบกวนหลวงตา)

เราไม่เคยได้พบเขาสักที มีตั้งแต่เวลาเกี่ยวข้องกับเงินเขาขาดเขินอะไรเขาก็มา เราจ่ายให้ตามนั้นๆ ทั้งหมดทุกคน เด็กสามคนเรียนปริญญาโทก็มี ได้ทำงานหมดแล้วแหละ อย่างนั้นแหละความเมตตา นั่นละที่ว่าเด็กสามคนเรียนหนังสือทั้งหมดทุกคนเลย เราได้สงเคราะห์ให้หมดเลย เห็นหนังสือพิมพ์อยู่กรุงเทพฯ นะ เวลาขากลับมาก็ตามไปดูบ้านเขา มันมีบ้านเลขที่อยู่ อยู่บ้านไหนๆ เขาบอกทาง นสพ. เราจึงติดตามไปถึงบ้านเขา

เรียกพ่อเรียกแม่มา เด็กไปทำงานอยู่ที่ไหน ได้เงินมาแล้วเอาเงินมาให้พ่อ พ่อติดหนี้เขาอยู่หมื่นหนึ่ง เลยเอาเดี๋ยวนั้น เงินหนึ่งหมื่นเราให้ทันทีนะ ที่ว่าติดหนี้เขาเราให้เลย ให้ลูกกลับมาเรียนหนังสือตามเดิม ให้เรียนไปเรื่อย เราจะดูแลค่าศึกษาเล่าเรียนลูกเท่าไรสามคนนี้ให้หมดเลย

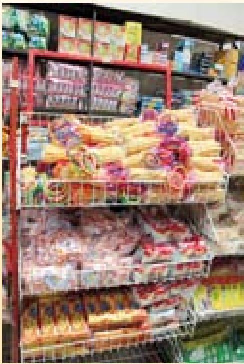
จนกระทั่งเขาได้เป็นปริญญาทงปริญญาโทหมดภาระแล้วเราถึงได้ปล่อยนะ ทั้งสามคนนี้เราเลี้ยงดูตลอดเลย เกี่ยวกับเรื่องการเงินเขาก็มาอยู่ บางทีมากับแม่ก็มี เราก็จ่ายเงินให้ ขัดข้องอะไรจ่ายให้จนเรียบร้อยแล้ว เดี๋ยวนี้เขา

ทำงานแล้วแหละ อย่างนั้นละความเมตตาโลก ..

เรื่องเมตตานี้จริงๆ ไม่มีเหลือละกับเรา เราไม่เหลือ เราจึงไม่เคยมีเงิน ในวัดนี้ไม่มีใครจนเท่าหลวงตาบัว เรื่องการเงินการทองมีเท่าไรออกหมด ออกช่วยโลกหมด เขาติดหนี้ติดสินพะรุงพะรังที่ไหนตามไปใช้หนี้ให้ เป็นอย่างนั้นละ เรียกว่าเต็มกำลังของเราที่ช่วยโลก...”

พลิกชีวิตแม่ลูกในกรุงเทพฯ ผู้ถูกดูแคลน

“...ผู้หญิงคนหนึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ ทุกข์จนมาก นี่ก็กรรมอันหนึ่งของแกเหมือนกัน ไปที่ไหนเขาบุ้ยปากเลยๆ เขาไม่อยากให้เข้าไปหน้าร้านเขาเลย เขามาพูดให้ฟัง ไม่ใช่เราเอาคำพูดสุ่มสี่สุ่มห้ามาเล่า ตอนเขาจน

‘เวลามองเห็นเขากินข้าว โฮ้ น้ำลายไหล มองหาอะไรที่จะกินก็ไม่มี ความจนก็จน ความหิวก็หิว ลูกก็อยู่กับแม่ แม่ก็จะตาย ลูกก็จะตาย’ เขาเล่าให้ฟัง

ทีแรกออกทางหนังสือพิมพ์ก่อนเรื่องผู้หญิงคนนี้ จากนั้นเราก็สืบเสาะไปจนกระทั่งถึงตัว ให้นักหนังสือพิมพ์นักข่าวไปติดต่อให้จนกระทั่งถึงตัว แล้วได้ตัวมาคุยกัน พูดตามความสัตย์ความจริง ทั้งพูดทั้งน้ำตาร่วงพูดตามความเป็นจริง นั่นละเวลาแกเสวยกรรมของแกก็เป็นอย่างนั้น

ไปที่ไหนเขาบุ้ยปากเลย เขาถ่มน้ำลาย เขาไม่ให้เข้าร้านเขา เขาดูถูก เขามาเล่าให้ฟังเราก็สงสาร เลยช่วยเลยแหละ ช่วยขึ้นปัจจุบันเลยนะไม่ใช่ธรรมดา ซื้อบ้านให้ทั้งหลังเลย บ้านราคาก็แสน ขัดข้องอะไรให้หมดเลย ผึงผังดีดขึ้น

ทีนี้ร้านที่บุ้ยปากก็มาประจบประแจงแก มาเลียแข้งเลียขาแก เห็นว่าแกมีฐานะ อย่างนั้นซิเวลานั้นก็บุ้ยปากใส่เขา ถ่มน้ำลายใส่เขา ทีนี้ก็มาเลียแข้งเลียขาเขา นี่เห็นไหมโลกสกปรก เห็นเขาอยู่ในสภาพนั้นก็เหยียบย่ำลงไปอีกนะ แทนที่จะยกยอเขาขึ้นด้วยความเมตตาสงสารเขากลับเหยียบย่ำลงไปอีก ทีนี้เวลาเห็นเขาดีขึ้นมาแล้ว มาประจบประแจงเลียแข้งเลียขาเขาอีก นี้เขาก็มาพูดให้ฟัง เห็นประจักษ์อย่างนี้เอง

เราช่วยจริงๆ ช่วยจนฟื้นได้เลย ร้านขายของก็ซื้อให้ เป็นร้านที่ขายของดีเขาจะเซ้งให้ก็ซื้อให้เลย เขาก็เข้าทำหน้าที่แม่ค้าใหญ่ตรงนั้นเลยเทียว บ้านซื้อให้ราคาหลายแสน ได้ฟังสภาพอย่างนั้นแล้วสงสาร เราช่วยทันทีเลย แล้วพวกที่บุ้ยปากถ่มน้ำลายใส่เขา กลับมาประจบประแจงเลียแข้งเลียขาแก

เห็นไหมความหยาบของคนมันหยาบทั้งสองด้าน เวลาบ้วนน้ำลาย ใส่เขา บุ้ยปากใส่เขาก็เป็นต่ำประเภทหนึ่ง ทีนี้มาประจบประแจงเขาอีกก็ต่ำอีกประเภทหนึ่ง นี่ละอย่างนี้เราช่วยโลก เวลามาสัมผัสเราก็พูด ที่ไม่พูดมากกว่านี้นะทำนองเดียวกันนี้มีเยอะ...”

ส่งเสริมอาชีพสตรี

“...ไปที่ไหนแม้ที่สุดสี่แยกไฟเขียวไฟแดงเขามาขายดอกไม้ แต่ผู้ชายเราก็พูดตรงๆ เราไม่ให้ผู้ชาย ผู้ชายมาแย่งงานผู้หญิง ผู้ชายควรจะหากินไกลกว่านี้ กลับมาหาอย่างนี้เราไม่เสริม ไม่ให้นะ ถึงเขาจะไปเลี้ยงครอบครัวเขาก็ตามแต่เราก็ไม่ให้ในตัวของเขาเอง เราตำหนิ

งานอย่างนี้ไม่ใช่งานผู้ชาย เป็นงานผู้หญิง เขาว่างเมื่อไรเขากระโดดปุ๊บปั๊บออกมา เขามาขายชั่วระยะหนึ่ง อย่างนี้เราให้ รายละสองร้อยๆ ให้ผู้หญิง ถ้าท่าหยิ่งๆ นักนี้เราก็ไม่ให้นะ อ้าวเราดูทั้งนอกทั้งในดูไปหมดดูคน ถ้าลักษณะหยิ่งๆ นี่คนนี้ไม่รู้ตัวเลย อย่างนี้ไม่ให้นะ

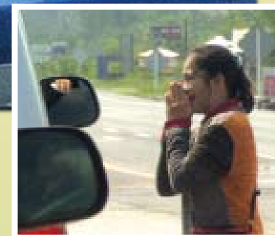
ความเมตตามันครอบโลกธาตุ .. ไปที่ไหนๆ มันก็เป็นอย่างงั้น แม้ที่สุดไปจอดไฟแดง เห็นเขามาขายดอกไม้ตามสี่แยก งานผู้หญิงเขาอยู่ในครอบครัวเขาพอได้เขาก็วิ่งมา ผู้ชายแทนที่จะไปหางานไกลๆ มาแย่งงานผู้หญิง เพราะอย่างงั้นเราถึงไม่เสริมงานนี้ เราก็รู้ว่าเขาก็เอาไปเลี้ยงครอบครัวเขา แต่เราไม่เสริมงานนี้ ถ้าผู้หญิงให้ๆๆ ไม่ว่าไปที่ไหนให้หมด ..

ทางด้านธรรมเราก็พอ ด้านวัตถุทุกอย่างเราก็พอ กับโลกที่บกพร่องตลอดมาเราช่วย ไปที่ไหนจนพวกในสี่แยกต่างๆ เขาจำรถเราได้หมด จำได้จริงๆ เพราะผ่านแล้วผ่านเล่า ไปที่ไรไฟเขียวไฟแดงดอกไม้พวงละ ๑๐๐ บาทๆ ให้ เขาขายดอกไม้พวงหนึ่ง ๑๐ บาท แต่เราให้รายหนึ่ง ๑๐๐ บาท ดอกไม้ก็ไม่เอา ไปยื่นให้ๆ ไปเรื่อยเลย อย่างนี้ละ

เขาจำได้หมดนั่นแหละ เราไปไหนเขาจำได้หมด นี่ละอำนาจเมตตาธรรม เขาจำได้หมด ไปที่ไหนมีแต่เมตตาหว่านไปหมด...”

กราบซาบซึ้งในพระคุณองค์หลวงตาทันทีที่เห็นรถตู้ของท่าน

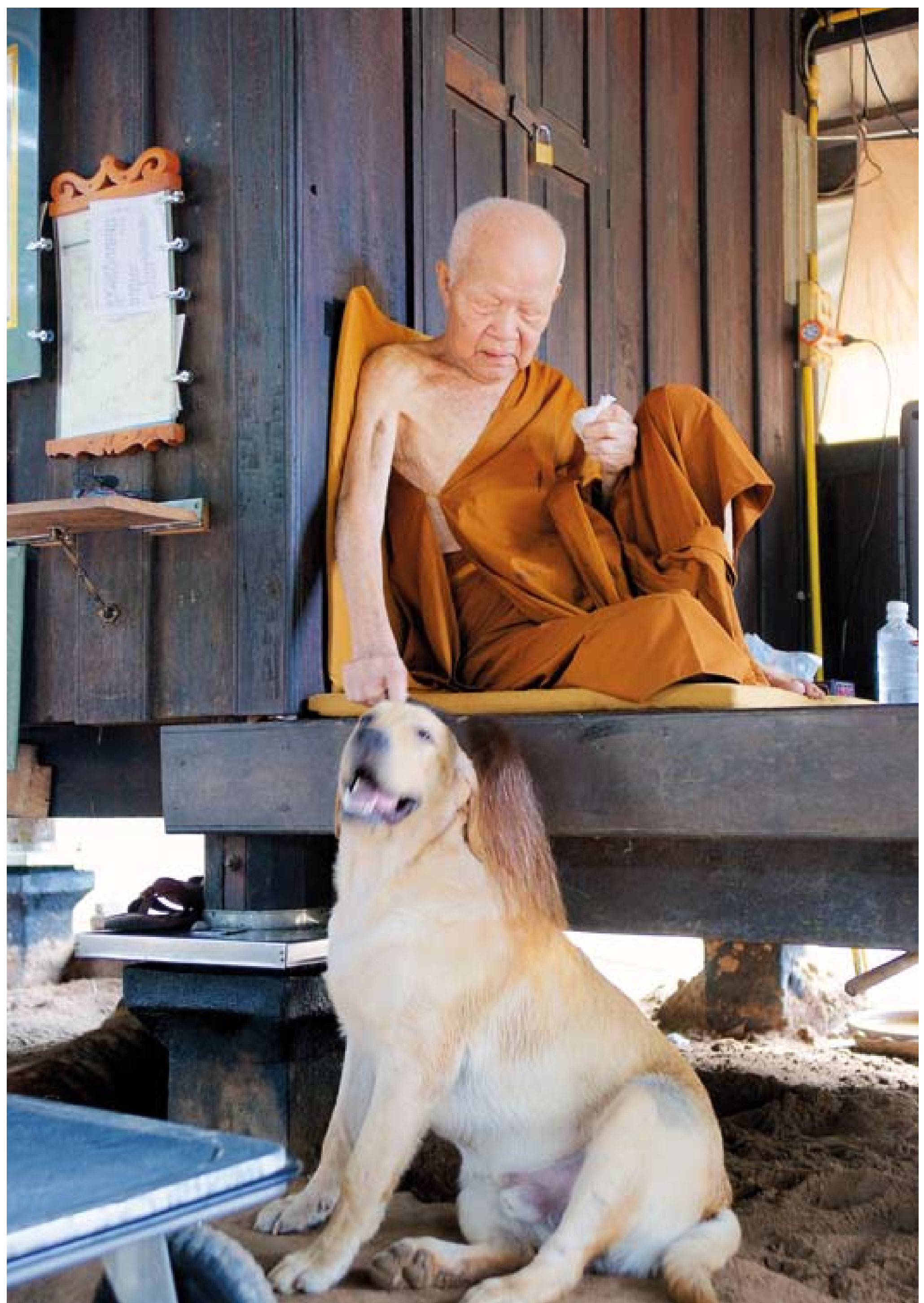
สงเคราะห์สัตว์

องค์หลวงตาสอนเสมอให้พระเณรฆราวาส ลูกศิษย์ลูกหาสงเคราะห์ช่วยเหลือสัตว์ รู้จักมีความเมตตาสงสาร เห็นสัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนร่วมทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน ดังนี้

"...ชาติชั้นวรรณะไม่มี ลงในคำเดียวว่า **สัพเพ สัตตา** อันว่าสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น ครอบหมดเลย เสมอภาคเลย เห็นอกเห็นใจกันทั่วถึงหมดเลย นี่ละธรรมพระพุทธเจ้าฟังเอาซิ ..

คือสัตว์ทุกตัวเกิดมาได้ ด้วยอำนาจของกรรมทั้งนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นมาด้วยอำนาจของชาติชั้นวรรณะยศถาบรรดาศักดิ์อะไร เกิดขึ้นมาด้วยอำนาจของกรรม กรรมเป็นพื้นฐานให้เกิด นอกนั้นก็แตกเป็นแขนงออกไป สุจริตบ้าง ทุจริตบ้าง แล้วแต่จะเกิด นั่นเป็นเรื่องนอกต่างหาก หลักของกรรมเป็นหลักใหญ่

เพราะฉะนั้น ท่านจึงไม่ให้ดูถูกเหยียดหยามกัน แม้แต่*สัตว์เดรัจฉาน* ท่านก็ไม่ให้ดูถูกเขา เวลานี้เขาเสวยกรรม อยู่ในวาระของกรรมของเขาอย่างนั้นๆ เป็นชั้นๆ ไปเลย ท่านจึงไม่ให้ประมาท มันเป็นวาระๆ เวลาพ้นแล้วเขาสูงกว่าเราก็ได้ ก็เหมือนอย่างคนลงมาจากน้ำจากหลุมจากบ่อขึ้นภูเขา ทีแรกก็อยู่ใต้ก้นบ่อ พอขึ้นมาแล้วเขาขึ้นภูเขาสูงกว่าเราอีก กรรมไม่แน่นอนแล้วแต่ใครสร้างของใครเอาไว้ ..

เขาก็รักสุข เกลียดทุกข์ มีหิวมีอิ่ม มีเจ็บป่วย มีราคะตัณหา มีจิตวิญญาณเช่นเดียวกับมนุษย์เรา ตัวจิตนี้เองเป็นตัวพาท่องเที่ยวให้เราไปเวียนว่ายตายเกิด .. เพราะนี้ขึ้นอยู่กับวาระของกรรมที่ให้เสวยผลดีชั่วอย่างไรตามวาระที่เราสร้างกรรมมา จึงไม่ควรประมาทเขา ไม่ควรเบียดเบียน ไม่ควรรังแก และไม่ควรฆ่าเขา การเบียดเบียนเขาก็คือเบียดเบียนตัวเรานั่นเอง...”

ด้วยความเมตตาอันยิ่งใหญ่ไม่มีประมาณขององค์หลวงตาเช่นนี้ จึงปรากฏเป็นรูปธรรมสังเกตจากกิจวัตรหลักอันหนึ่งขององค์ท่านซึ่งพระเณรลูกศิษย์ลูกหาทุกจังหวัดทั่วประเทศเห็นตรงกันก็คือ ไม่ว่าองค์ท่านมีโอกาสเดินทางไปยังสถานที่ใด องค์ท่านจะต้องจัดหาอาหารสด อาหารแห้ง ไปแจกจ่ายเป็นทานแก่สัตว์ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงหรือจังหวัดใกล้เคียงอาทิ ให้อาหารปลาที่วัดหงษ์ปทุมาวาส ปทุมธานี วัดไร่ขิง นครปฐม สวนสัตว์ดุสิต สวนสัตว์เขาเขียว ช้างที่อยุธยา ช้างที่ลำปาง ลิงที่ลพบุรี และกุมภวาปี ฟาร์มจระเข้ที่นครปฐมและสมุทรปราการ นกเป็ดน้ำที่วัดต่างๆ เสือที่กาญจนบุรี ตลอดจนที่อื่นๆ อีกจำนวนมาก

ชนิดของสัตว์ที่ให้การสงเคราะห์ก็มีหลายประเภท เช่น สุนัข ปลา จระเข้ เสือ เก้ง กวาง ชะนี ลิง ไก่ป่า กระรอก กระแต กระต่าย หมูป่า รวมไปถึงสัตว์ที่อยู่ตามห้วยหนองคลองบึงทั่วไป ตลอดจนในสวนสัตว์หลายแห่งขอยกตัวอย่างความเมตตาในเรื่องนี้มาเพียง ๒ เรื่องสั้นๆ ซึ่งเป็นเหตุการณ์เมื่อครั้งอดีตและในช่วงบั้นปลายชีวิตก่อนมรณภาพเล็กน้อยเพื่อแสดงถึงความเมตตาที่คงเส้นคงวาต่อเนื่องไม่ผันแปรตลอดไป ดังนี้

“...(เมื่อครั้งอดีต) ไปจังหวัดเชียงใหม่ ไปถึงจังหวัดพะเยา รถก็ไปเสียอยู่ตรงนั้น มีหมาตัวหนึ่งมันมาเดินป้วนเปี้ยนๆ มันไปสัมผัสก็ต้องพูด ถ้าไม่สัมผัสก็ไม่พูด มันไปป้วนเปี้ยนๆ หากินตามนั้น พอเห็นมันแล้วดูท้องมันด้วยท้องก็รู้สึกว่าแฟบไม่ป่องเลย กำลังหิว เห็นมันมาดมนั่นดมนี้เลียบๆ คน รถเราก็เสียที่นั่นพอดีเราก็ลงรถ

พอเห็นอย่างนั้นก็ทำมือเป็นสัญญาณให้อาจารย์หมออวย เกตุสิงห์ มา *‘นี่เห็นไหม หมาตัวนี้กำลังหิวโหย มันกำลังหากิน ไปเอาอาหารมาให้มันหน่อยนะ ให้เขาอิ่มสักทีเถอะ เขาหิวเต็มที่ ไปเอาร้านไหนก็ได้’*

ไปโรงข้าวแกงเขาเอาเป็นห่อมาเลย อาจารย์หมออวยก็ฟังจ้อ พอเข้าใจแล้วปุ๊บปั๊บปึ๋งเลยทีเดียว สักครู่ได้มาห่อขนาดนี้ (ทำมือประกอบ) พอเปิดออกดู อู๊ย มีแต่อาหารดีๆ อาหารประเภทของคนร้อยเปอร์เซ็นต์นั่นแหละ พอวางให้เขา *‘เอ้า! กิน’*

เขามองดูหน้า แทนที่เขาจะรีบกินด้วยความหิวไม่นะ เขามองดูหน้าเรา เราก็มองดูเขา *‘เอ้า! กิน’* เขาก็กิน พอกินอิ่มแล้ว มันไม่หมดถึงครึ่งแหละ เขากินเต็มที่ของเขา อิ่มแล้วเขาก็ไป ไปนู้นไปนี้แล้วกลับมาดูๆ คือมันเสียดายท้องมันเต็มเสียก่อน อาหารยังมีเราก็ดูอย่างนี้แหละ เขาดูเรา สุดท้ายเราก็ว่า *‘มึงกินอิ่มแล้วเหรอ เอาให้เต็มเหนี่ยว วันนี้เป็นวันของมึงนั่นแหละ’*

เราก็เดินชิดกับมัน เขาก็ดูเรา แล้วทำหางกระดิก นั่นเห็นไหมล่ะ เราไปคลอเคลียกับเขาพูดกับเขา เขาอดไม่ได้เขาทำหางกระดิกๆ อย่างนั้นแหละ เขาเคยเห็นเราเมื่อไรทำไมเขาหางกระดิก นี่ละเพราะความประสานกันด้วยการให้เห็นไหมล่ะทานการให้ ประสานให้หมากับคนสนิทกันได้ เขากระดิกหางใส่เรา เราก็ไม่ลืม

อาจารย์หมออวยก็ปึ๋งปั๋งทันที ปุ๊บๆ ไปเลย ฟาดมาเสียห่อขนาดนี้ ไปเอาจากโรงข้าวแกงเขามา ก็ยังอยู่นั่นละนะ เขาไปโน้นไปนี้แล้วกลับมาดูๆ เขาไปดูอาหารของเขา มีหมาตัวเดียว นี่ละอำนาจแห่งการเสียสละ ให้ท่านทั้งหลายจำเอาไว้ไปปฏิบัติต่อกัน ต่อสัตว์โลกทั่วๆ ไป ความสงบร่มเย็นจะมีทั่วไปหมดเพราะอำนาจแห่งความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ..

(อีกคราวเมื่อต้นปี ๒๕๔๙) เมื่อวานนี้ก็ไปให้**อาหารปลา** ๓ จุดเมื่อวาน ไปทาง**นครชัยศรี**ล่ะเมื่อวานปลาอดอยากขาดแคลน ปลาขึ้นมาเต็ม ผอม เราไปดูใกล้ๆ ปลามันขึ้นมา มันหิวอาหาร เอาอาหารไปหว่านลงๆ แล้วมันมา ปลาไม่ได้อ้วน ผอม คืออาหารไม่พอ เมื่อวานนี้ก็ไปทุ่มลง ค่าอาหารปลาเมื่อวานก็ตั้งแสนกว่าบาท ไม่ใช่เล่น อย่างนั้นละไปที่ไหนทำอย่างนั้น

(เมื่อต้นปี ๒๕๔๓) วันนี้เราไปให้อาหารที่**เขาดิน** อาหารปลา ปลาไม่ค่อยกินนะ มีแต่ปลาแก่ๆ ตัวใหญ่ๆ ยาว มันแก่พอแล้วไม่ค่อยกิน เลยให้เล็กน้อย ต้องไปให้**วัดลานบุญ** อาหารเป็นเม็ดเขาไม่ค่อยชอบเหมือนขนมปัง เขากินเหมือนกันแต่กินขนมปังมากกว่า เราให้เขามากพอนั่นแหละ จนกระทั่งขนมปังหมด พอดี เอาไปเยอะ ซื้อที่นั่นอีกเยอะ หมดอาหารเม็ดเอากลับมาให้ปลาเรา เพราะเราแย่งเอาจากปลาของเราไป มีเท่าไรเอาไปหมด พอเหลือแล้วก็เอากลับคืนมาให้มัน เดี๋ยวมันคิดดอกกับเรา ลำบากนะ เราจะว่าคิดดอกได้แต่คน ปลามันคิดดอกได้เหมือนกัน

อ้าว ถ้าให้ความเป็นธรรมก็ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเห็นใจเขา เรากลับมาต้องเอาเพิ่มให้เขาอีก ถึงเรียกว่าคิดดอกให้เขา เราเตรียมขนมปังไปเยอะก็หมด ซื้อเอาจากนั้นเพิ่ม หมดสงสารสัตว์จะว่าไง สัตว์หิวสัตว์ก็เป็นทุกข์เหมือนคน ไม่ว่าคนว่าสัตว์มีท้องมีปากมีความหิว แล้วก็ต้องมีความทุกข์เหมือนกัน ควรจะเฉลี่ยเผื่อแผ่กันได้ยังไงก็ต้องเฉลี่ยกัน อย่างไปหาเลี้ยงที่นั่นที่นี่ก็คือเห็นอย่างนี้เอง เห็นภัยแห่งความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากความหิว เมื่อพอเป็นไปได้ก็ช่วยกันไปอย่างนั้น นี่ที่ดู ดูอย่างนี้...”

สัตว์พิการ ไม่ถูกทอดทิ้ง

ความเมตตาสงสารสัตว์ขององค์หลวงตาเช่นนี้เอง ทำให้เมื่อรับทราบปัญหาความทุกข์ความลำบากของสุนัขหลายร้อยชีวิต (ในระยะต้น) ที่บ้านสัตว์พิการ ซอยพระมหาการุณย์ ปากเกร็ด นนทบุรี ซึ่งเป็นสถานที่รับเลี้ยงสัตว์หลายประเภททั้งปกติและพิการจำนวนมาก องค์ท่านก็รีบอนุเคราะห์ช่วยเหลือทันทีด้วยการซื้อที่ดิน สร้างอาคาร ขยับขยายกว้างขึ้น และช่วยเหลือต่อเนื่องด้วยการจ่ายค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา และค่าใช้จ่ายต่างๆ จนสามารถรองรับสุนัขพิการได้เป็นจำนวนมาก ท่านเมตตาเล่าความเป็นมาโดยย่อที่ได้เข้าไปช่วยเหลือบ้านสัตว์พิการแห่งนี้ว่า

“...ที่ปากเกร็ด หมาตั้งสามสี่ร้อยตัว เขาออกทางหนังสือพิมพ์ เราเห็นในหนังสือพิมพ์ก็ตามไปดู ไปดู โอ้โห มีแต่หมาพิการ ยั้วเยี้ยๆ ไปดูสภาพของมัน แล้วเป็นยังไง ถามสภาพความเป็นอยู่ของเจ้าของที่เลี้ยงหมา ถามทุกสิ่งทุกอย่างจนกระทั่งถึงค่าน้ำค่าไฟ ค่าบริการต่างๆ รอบด้าน เกี่ยวกับหมานี้เดือนหนึ่งหมดเท่าไร

เขาว่า ถ้าธรรมดาแล้วก็เดือนละแสน แต่นี้มันไม่มีเงินแสนซิที่จะเลี้ยงหมา บางวันเครียดเสียจนกระทั่งนอนไม่หลับ เป็นยังไงถึงเครียด โอ๊ย หมาก็ร้องพอหมา คนก็ทุกข์พอคน หมาร้องหิวโหย ไม่มีอะไรจะให้กิน เจ้าของก็หมดไม่มีอะไรจะกิน อาชีพเพียงเป็นครูเท่านั้น เมื่อเห็นหมาก็สงสาร เอามาเลี้ยงๆ พอคนอื่นเห็นเราเลี้ยงหมาตัวหนึ่ง เขาก็เอามาทิ้งไว้ที่หน้าบ้านๆ แล้วก็เลี้ยงเรื่อยๆ มาจนกระทั่งป่านนี้แหละ

บางวันเครียดเสียจนนอนไม่หลับ หมาก็ร้องพอหมา คนก็ทุกข์พอคน ว่างั้น เราก็เลยถามถึงเรื่องราวต่างๆ เขาบอกว่าหมดเดือนละแสน เราเลยให้เดือนละหนึ่งแสนเลย ตั้งแต่บัดนั้นมาหลายปีแล้วนะให้เดือนละหนึ่งแสนๆ ถ้าหากว่าขัดข้องอะไร จำเป็นอะไร ให้บอกอีกนะ .. สร้างตึกให้หลังหนึ่งให้ ๖ ล้าน แล้วซื้อที่ให้ ๔ ล้านสองแสน

เราซื้อให้เลยเพราะที่มันแคบ อันนี้ที่หนึ่งไร่ เราเลยซื้อให้อีกหนึ่งไร่ขยายออกไป รถเราก็จะให้ เขาบอกเขาไม่เอารถ เราให้มอเตอร์ไซค์คันหนึ่ง เขาบอกว่าอาศัยรถเพื่อนฝูงได้อยู่ไม่เป็นไร .. นอกจากนี้ก็ซื้อที่ให้หนึ่งไร่เลย แต่ก่อนเขามีอยู่หนึ่งไร่ เราซื้อให้อีกหนึ่งไร่ แล้วสร้างตึกให้อีกหนึ่งหลัง สบายทุกวันนี้ หมาปากเกร็ดสบาย...”

องค์หลวงตาเมตตาให้อาหารปลาในสถานที่ต่างๆ เสมอ พร้อมให้เงินสนับสนุน องค์การสวนสัตว์ดุสิตยังได้กราบถวายรางวัล “ผู้มีพระคุณกิตติมศักดิ์” แด่องค์หลวงตาอีกด้วย

เมตตาสงเคราะห์มูลนิธิบ้านสงเคราะห์สัตว์พิการ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

กระรอกภายในวัดป่าบ้านตาด

สุนัขปลอดภัย..ไม่จรจัด

บ้านเลี้ยงสุนัขอีกแห่งหนึ่งบนถนนพุทธมณฑลสาย ๓ ซึ่งมีสุนัขกว่าร้อยตัวที่ต้องเป็นภาระดูแลอยู่ที่นี่ องค์หลวงตาก็มีเมตตาให้การช่วยเหลืออีก ดังนี้

"...ไปกรุงเทพฯ อีกคราวนี้ เขาก็เขียนจดหมายมาหาเรา เพราะจดหมายเราเบื่อพอแล้วนะ มันจดหมายอะไร จดหมายยุ่งนี่นะ เอามาอ่าน ใจอ่อนทันที เขาพูดถึงเลี้ยงหมาไม่มีเงิน ติดหนี้ติดสินเขาพะรุงพะรังเพราะการเลี้ยงหมานั่นเอง สงสารหมา ไม่รู้จะทำยังไงก็ไปกู้ยืมเพื่อนฝูงมา ซื้ออาหารให้หมากิน เจ้าของก็จนตรอกจนมุม เวลานี้ติดหนี้ท่วมหัว หมาบางวันก็อิ่ม บางวันก็หิวจะตาย ร้องครวญครางจะตาย แต่เจ้าของก็จะตายไม่ทราบจะทำยังไง ถ้าท่านจะเมตตาได้ก็จะเป็นพระเดชพระคุณอย่างยิ่ง เขาเขียนจดหมายมา

พอเห็นเท่านั้นเราให้พระตามไปเลยนะ วันหลัง เขาบอกบ้านเลขที่ไว้เรียบร้อยที่กรุงเทพฯ ตามไปดูก็ยั้วเยี้ยๆ ตามที่บอก ถามเขาให้ชัดเจนนะ ทุกสิ่งทุกอย่างถามให้ชัดเจน พอถามเสร็จแล้วก็มา เจ้าของเขาก็ตามมามาถึง เราก็ถามกับเจ้าของเขาให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยเลย เขาบอกว่าติดหนี้อยู่ สำหรับเลี้ยงหมา เลี้ยงหมานี้เดือนหนึ่งหมดประมาณเท่าไร หมดประมาณหมื่นห้าว่างั้น เดือนหนึ่งให้พอเหมาะพอดี ประมาณหมื่นห้า .. หนี้ทั้งหมดนั้นหามาเลี้ยงหมานะ เราเห็นใจ ..

เอา เราจะใช้ให้ เดี๋ยวนี้ส่งไปแล้ว พอมาถึงปึ๊บก็ส่งปุ๊บเลย .. เดือนละหมื่นห้านั้น เราให้เป็นเดือนละ ๓ หมื่น ประจำทุกเดือนไปเลย ให้เป็นเดือนละ ๓ หมื่น เรียกว่าทบครึ่ง เผื่อเอาไว้ครึ่งหนึ่ง แล้ว(ใช้หนี้)ก็ให้พร้อมไปเลย .. เราก็จะจ่ายให้ตามนั้นหมดเลย .. หมาที่สวนแสงธรรมกำลังทุกข์ เราจึงช่วยทุกข์ พออ่านจดหมายว่าหมา ใจอ่อนเลยนะ เลยคำว่าวุ่นจดหมาย วุ่นนี่มายังไงกัน เลยหมดเลยคำว่าวุ่น อ่อนทันทีเลย ให้ตามไปดูในวันหลัง ได้ความมาอย่างนั้นละ ก็เป็นอันว่าเปลื้องแล้วหนี้ .. เราก็จะให้คนนี้ ให้เขาอยู่เลี้ยงหมา ที่ไร่หนึ่งนั้นให้เลี้ยงหมาหมดเลย บุญของเขา บุญของหมา..."

ไม่ลืมสัตว์ในวัด

ความเมตตาส่วนนี้องค์ท่านถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งชนิดที่ไม่ยอมให้บกพร่องเลย นั่นคือ ความเมตตาสงสารสัตว์ที่อยู่ในวัดป่าบ้านตาด ซึ่งมีอยู่หลายประเภท เช่น ไก่ป่า กระรอก กระจ้อน กระแต ฯลฯ

องค์ท่านสังเกตใส่ใจดูแลเรื่องอาหารน้ำตลอดมา โดยเน้นย้ำตักเตือนพระเณรมิให้มองข้ามหรือเผลอลืมให้อาหารสัตว์ พร้อมให้เหตุผลด้วยว่า เขาอยู่กับเรา เขาก็อาศัยเรา เราจะใจจืดใจดำไม่สนใจการกินอยู่ของเขานั้นไม่ควรอย่างยิ่ง เราก็หิว เขาก็หิว เรามีปากมีท้อง เขาก็มีปากมีท้องเช่นกัน อย่าเป็นพระแบบใจดำๆ สิ่งใดพอจะเอื้อเฟื้อเกื้อกูลก็ช่วยเหลือกันไป จึงจะสมกับเป็นลูกศิษย์ตถาคตผู้มีเมตตาธรรม

กระจงภายในวัดป่าบ้านตาด

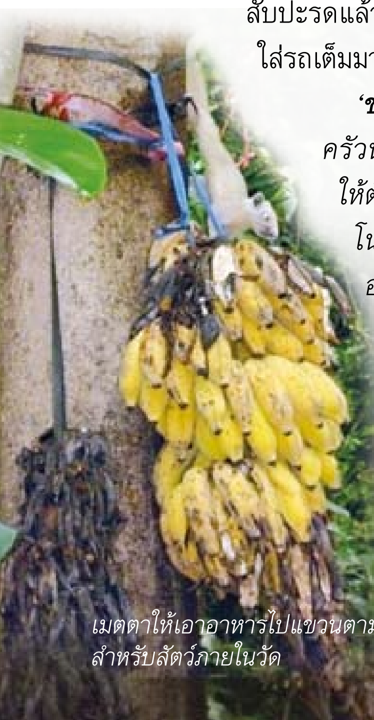
ด้วยเหตุนี้ภายในวัดจึงมีจุดให้น้ำให้อาหารกระรอกกระแตทำเป็นร้านเล็กๆ สูงระดับอกกระจายอยู่ทั่ววัด กะจำนวนได้มากกว่าร้อยจุด องค์ท่านเน้นว่า ร้านกระรอกทุกร้านควรมีข้าวเหนียว กล้วยสุกหรือผลไม้สุกในปริมาณพอดีกับที่เขาต้องการ ไม่มากไปจนบูดเน่าเหม็นหรือน้อยไปจนขาดเขิน ควรเหลือไว้พอดีๆ เสมอ ขอยกคำกล่าวของท่านที่แสดงถึงความใส่ใจในชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์มาแสดงแต่พอสังเขป ดังนี้

"...เราเดินเข้าไปทีไรไม่เห็น**สับปะรด**สักลูกหนึ่งแขวนอยู่นั่นเลย ตรงนี้ละซี ที่ว่า**กระรอก**ร้องห่มร้องไห้ก็ตอนนี้แหละ ขาดสับปะรด ไปทีไรไม่เห็นสักที เราก็เลยจะปลอบโยนกระรอกว่า

'สูกินกล้วยไปก่อนเถอะ อาจารย์สูมาแล้วสูค่อยกินทีหลัง' ..

ก็มันชอบสับปะรดมากกว่ากล้วย ถ้าสับปะรดมีเท่าไรเอาหมดๆ นอกจากไม่มีสับปะรดแล้วมันก็มากินกล้วย .. ฟาดใส่รถเต็มมาเทปั๊วะเลยให้พวกสัตว์

*'**ขนุน**อยู่ตามริมสระข้างในครัวนั่นน่ะ มันสุกมันแก่ที่ไหนให้ตัดกันลงไปเลี้ยงกันๆ ทางโน้น ไม่จำเป็นต้องส่งมานี้ อยู่ทางนี้เราก็แจกกระรอกกระแต .. อยู่ทางนี้ให้กระรอกกระแต ทางโน้นให้ทางโน้น มันสุกที่ไหนๆ ตัดออกมาๆ เอาไปเลี้ยงกัน วัดนี้เหลือเฟือ ผลไม้ขนุนมีอยู่ทั่วไปสำหรับกระรอก'..."*

เมตตาให้เอาอาหารไปแขวนตามต้นไม้สำหรับสัตว์ภายในวัด

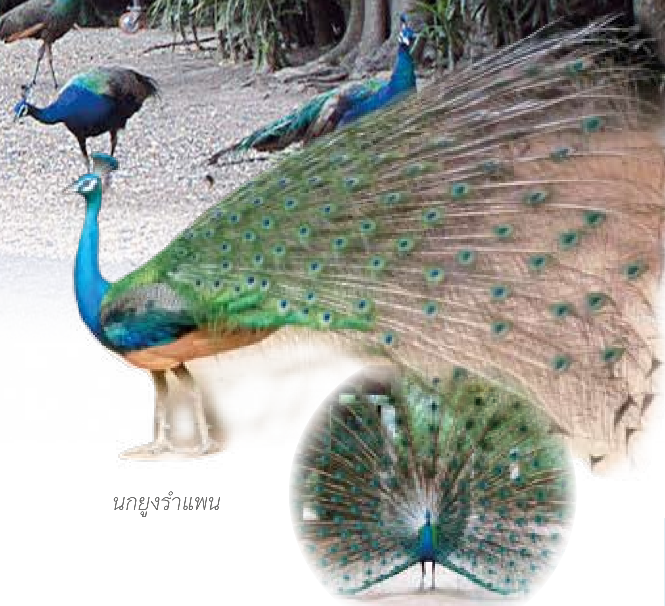
ความห่วงใยสัตว์ในลักษณะนี้ไม่เว้นแม้ขณะนั่งรถออกไปสงเคราะห์โรงพยาบาล ท่านก็ยังหวนมานึกถึงปากท้องของสัตว์ในวัด ดังนี้

"ตั้งแต่เราวิ่งรถไปมาตามทางเห็นผลไม้ที่เขาขายอยู่ตามถนนหนทาง เรายังคิดถึงสัตว์ นี่เอาไปให้พวกสัตว์กระรอกกระแตในวัดคงจะดี .. เช่นอย่างที่เราไปทางหนองคาย ลงไปทางนู้นมันมีอาหารชนิดต่างๆ ผลไม้ที่เขานำมาขายข้างทาง ไปเห็นแล้วคิดถึงสัตว์ ก็เราไปด้วยความอิ่มท้อง ไม่ทราบว่าเขาจะอิ่มเมื่อไร ไม่อิ่มเมื่อไร หรือหิวตลอดเวลาก็ไม่ทราบ"

ขั้นตอนการให้อาหาร พระเณรจะมาเอากล้วยหรือผลไม้อื่นๆ จากโรงกล้วยซึ่งเป็นจุดกลาง จากนั้นจะนำไปวางตามจุดให้อาหารที่ตนรับผิดชอบบริเวณใกล้กุฏิ

พวกไก่ป่าจะมีกระสอบข้าวสารหักวางไว้ที่จุดกลางเสมอๆ เพื่อไว้ให้พระเณรฆราวาสตักใส่ถังแล้วเอาไปหว่านในจุดให้อาหารทั่ววัดตามเขตรับผิดชอบของตน และคอยหมั่นสังเกตน้ำกินของสัตว์ด้วย ไม่ปล่อยให้พร่องไปสำหรับพวกกระต่าย กระจง เต่า นกยูง ฯลฯ พระเณรและญาติโยมจะคอยจัดหาผักบุ้งกะหล่ำ ผักกาดขาว กล้วย ขนมปัง หรืออาหารอื่นๆ มาให้อยู่เสมอๆ มิให้ขาดตามความชอบของสัตว์แต่ละชนิด

สิ่งเหล่านี้เป็นข้อปฏิบัติที่พระเณรผู้มาศึกษาอยู่กับองค์หลวงตาทุกระยะนับแต่ตั้งวัดป่าบ้านตาดเป็นต้นมา ต่างองค์ต่างรับผิดชอบใส่ใจดูแลสัตว์ในวัดตลอดมาทุกรุ่นไป เมตตาธรรมอันกว้างขวางยิ่งใหญ่ไม่มีประมาณของท่านย่อมไม่อาจบรรยายหรือแจกแจงได้หมดสิ้น สิ่งที่พอจะสื่อได้ชัดเจนที่สุดก็คือคำกล่าวขององค์ท่านเองที่ว่า

นกยูงรำแพน

"...***ธรรม***เป็นธรรมชาติที่นิ่มนวลอ่อนโยนเมื่อเข้าสัมผัสสัมพันธ์กับใจผู้ปฏิบัติผู้มีความเชื่อความเลื่อมใสแล้ว จิตใจนั้นก็กลายเป็นสิ่งที่นิ่มนวลอ่อนโยนไปด้วยเมตตาจิต ไม่เคยมีก็มีความไม่เคยเสียสละก็เสียสละได้เพื่อผู้อื่นเพราะความเมตตา สามารถมองเห็นเขาเห็นเราว่ามีสาระสำคัญเช่นเดียวกันได้ เพราะความเมตตา

เมื่อธรรมมีอยู่ในจิตดวงใดมากน้อย จิตดวงนั้นต้องแสดงออกทางกิริยาให้เห็น ปิดไว้ไม่อยู่ ยิ่งจิตที่บริสุทธิ์ด้วยแล้ว ไม่มีสิ่งใดที่จะนิ่มนวล ละเอียดอ่อนยิ่งกว่าจิตดวงนั้น ให้ความเสมอภาค ให้ความเมตตาแก่สัตว์ทั่วๆ ไป ไม่พูดเพียงมนุษย์เท่านั้น

แม้สัตว์เดรัจฉานชนิดใดก็ตาม ไม่กล้าดูถูกเหยียดหยาม ไม่กล้าทำลาย ให้ความเสมอภาคตามความจริง และเมตตาโดยสม่ำเสมอ ไม่มีคำว่าจะเป็นลุ่มๆ ดอนๆ ว่าคราวนั้นมีเมตตา คราว

นี้ไม่มี เพราะจิตนั้นเป็นจิตเมตตา ดวงเมตตาทั้งดวงก็คือจิตดวงที่บริสุทธิ์อยู่แล้ว...”

คุ้มครองและไถ่ถอนชีวิตสัตว์

ความรับผิดชอบสัตว์ภายในวัด มิใช่เพียงการดูแลเรื่องอาหารการกินเท่านั้น ยังครอบคลุมไปถึงการคุ้มครองรักษาชีวิตสัตว์ให้แคล้วคลาดปลอดภัย โดยปกติท่านจะเข้มงวดกับพระเณรอย่างมากให้ช่วยกันจับพวกงู แมว อีเห็น พังพอน ฯลฯ ซึ่งเป็นสัตว์ร้ายที่เข้ามาทำลายชีวิตสัตว์ในวัด และให้นำไปปล่อยที่อื่น เหตุการณ์ในคราวหนึ่งเป็นตัวอย่างที่ทำให้สัตว์ภายในวัดต้องบาดเจ็บล้มตายจำนวนมาก เพราะเหตุ “แมวบ้าน” เพียงตัวเดียว ดังนี้

“...**แมว**ตัวนี้เป็นมหาโจร .. พระทั้งวัดจับแมวไม่ได้ ตัวเดียวก็ไม่ได้ ไล่กันอีกทีกเมื่อคืนนี้เราขบขันจะตาย พระไล่จับแมวตอนกลางคืน ที่จับออกคือว่ามันอยู่ข้างในนี้มันกัดหนูกินหนู แหลก กระจ้อน กระแต สัตว์ต่างๆ นี้กินหมด ถ้าได้เข้า(วัด)แล้วไล่ไม่ออก ตัวไหนก็ตามเข้าแล้วไล่ไม่ออก .. นี่เราเข้มงวดกวดขันมาก

คิดดูซิ สังกะสีนี่เรามาตีเกาะกับต้นเสาซีเมนต์รอบวัดหมดเลยนะนี่ เพราะแมวมันขึ้นมาเอาสัตว์ตายไปเกือบหมดนะ เราถึงทำกันใหม่ .. จึงต้องได้พยายามจับเพื่อรักษาชีวิตสัตว์ที่อยู่ในนี้ให้แคล้วคลาดปลอดภัย เพราะฉะนั้นจึงได้ถามพระ ยังไม่ได้เรื่องเหรอ ยังไม่ได้ไปตีระฆังประชุมกันทั้งวัด

‘อ้าว! แมวตัวนี้ เป็นยังไงพระทั้งวัดจับแมวตัวเดียวนี้ไม่ได้ก็ควรจะติดคุกทั้งหมดเลย พวกนี้ สู้แมวไม่ได้ ถือเป็นผู้ต้องหาของแมว เอาเข้าติดคุกทั้งหมด ยกเว้นก็ยกเว้นหลวงตาบัวคนเดียว นอกนั้นเข้าคุกทั้งหมดเลย สู้แมวไม่ได้’

อู๊ย ขบขันดีนะ เอามาคิดทั้งนั้นเรา เรื่องแมวเหล่านี้เอามาคิดหมด ความฉลาดของมันเอาจริงเอาจัง ไล่กันทั้งคืน ทุกคืนระยะนี้ ยังไม่ได้นะ ถามเมื่อเช้านี้ก็ยังไม่ได้ พระ ๓๓ องค์ไล่จับแมวตัวเดียวก็ไม่ได้ แสดงว่าใช้ไม่ได้เลย .. ไล่แมวขบขันดี ..

แมวที่เข้ามาอาศัยกินในวัดตั้งแต่สร้างวัดนี้เราจับไปปล่อยไม่ต่ำกว่าร้อยตัวนะ ถ้ามันเข้ามาเป็นอย่าง

หลวงปู่ชอบ..หยอกสุนัข

“...หลวงปู่ชอบกับหมานี่ถูกกันมากนะ เป็นไปได้กับหมานี่ แปลกอยู่ .. ญาติโยมเขารู้นิสัยท่านแล้วแหละ แต่เรามันอดคิดไม่ได้นะ .. พอไปถึงนั้นแล้ว (วัดโคกมน จังหวัดเลย) หมามันก็เคยมากินเศษอาหารใช่ไหม เวลาพระบิณฑบาต หมาก็ป้วนเปี้ยนๆ ท่านก็ถือไม้ไป พอถึงนั้นแล้วท่านก็ทิ้งไม้แล้วเข้ารับบาตร กลับมาก็เอาไม้กลับมา ทีนี้พอเข้าไปนั้น หมามันมาป้วนเปี้ยนๆ อยู่นั้น ท่านก็เอาไม้ท่านถือไปนี่ใส่หลังหมาแป๊บขึ้น เสียงหมาร้อง *‘แง็ก’*

พวกโยมเขาเฉยนะ เราดูพวกโยมเขาเคยกันกับหมากับท่าน ใส่หลังหมาแป๊บ หมาก็ *‘แง็ก’* มันตื่นมันไม่ได้เจ็บแหละ มันตื่น ไม้ก็ไม้แตกๆ แป๊บเข้าไปมันก็ *‘แง็ก’* แล้ววิ่งไป ท่านก็ทิ้งไม้แล้วเข้ารับบาตร เฉย ท่านเฉยนะ พวกโยมเขาก็เฉย เรามันขบขันจะตาย *‘เอ๊ ท่านก็ชอบหมานะ’* แต่ไม่ได้ย้อนเข้ามาว่าเหมือนเรา ..

อยู่กลางวัดโคกมน อยู่ดีๆ นี่ เห็นหมาตัวหนึ่งมันวิ่งมานี้ แล้วบอกให้พระเณรลัด พระเณรก็ตูมตามลงมา *‘อะไรๆ’* *‘นี่ลัดหมาตัวนี้’* *‘ลัดมันไปไหน’* *‘ไล่มันลงน้ำ’* เท่านั้นละนะ

คนนั้นก็ลัดคนนี้ก็ลัด ไล่ลงน้ำ โดดลงน้ำมันก็ว่ายน้ำไปฝั่งโน้น *‘นี่เห็นไหมว่ามึงเก่ง มึงตกน้ำเห็นไหม’* ว่างั้น เท่านั้นแล้วไปเลย มีเท่านั้นละ คือเล่นกับหมาเท่านั้นก็เอา

เวลาพระเณรเล่าให้ฟัง *‘โอ๊ย กับหมาท่านชอบมาก เล่นกับมันเท่านั้นแหละ ดักไม่ให้มันขึ้น ไล่มันก็โดดลงน้ำ มันก็ว่ายข้ามไปฝั่งโน้น เห็นไหมมึงเก่งหรือ ตกน้ำเห็นไหม เท่านั้นแหละ แล้วท่านก็หนี หมาก็ไป เป็นอย่างนั้นนิสัย’ อย่างที่เป็นนี่แหละ ..*

พวกญาติโยมเขายืนเป็นแถวรอใส่บาตรท่าน พอไปถึงนั้นก็มีหมา นี่ละมันเข้ากันได้กับหลวงตาบัวนะ เดินไปพอดีเขากำลังยืนกันเป็นแถวใส่บาตร พวกเขารู้นิสัยท่านแล้วละ เขาเฉยเขาไม่สนใจนะ เขารู้นิสัยกันแล้ว เราก็จับนิสัยได้เข้ากันได้กับเราสนิท

พอไปปั๊บๆ ไปใกล้ๆ แล้วมีหมาตัวหนึ่งมาเดินป้วนเปี้ยนๆ อยู่นี่ ไม้เท้านั้นเวลาท่านจะรับบาตร ท่านก็วางทิ้งไว้แล้วเข้ารับบาตร กำลังจะไปถึงที่ทิ้งไม้เท้านั่น หมามันก็ป้วนเปี้ยนๆ ท่านก็จับอันนี้ละใส่หลังหมาเปรี๊ยะเลย ฟังเสียงหมาร้อง *‘แง็ก’* อันนี้ร้อง *‘แค๊ก’* เลย พอหมาร้อง *‘แง็ก’* หมาวิ่ง ท่านก็ทิ้งปั๊วะ เราก็ขบขันดีแต่เราก็ไม่พูดนะ เฉย ส่วนโยมเขาเฉยเขารู้นิสัยท่าน

ท่านก็เข้ารับบาตร ไอ้หมาตัวนั้นถูกไม้ตีหลังมันก็ *‘แง็ก’* วิ่งเลย ท่านก็ทิ้งไม้เข้ารับบาตร ท่านกับหมาเอาดีอยู่นะ นี้อันหนึ่งตามปกติท่านชอบเล่นกับหมา

ทีนี้อยู่ในวัด อยู่ดีๆ นี่นะ วัดท่านมีคลองข้ามวัด คลองข้ามผ่านวัดไปนั้นน้ำเต็มอยู่นั้น ทีนี้เวลาหมามานั่น ท่านบอกพระเณร *‘ลัดๆๆๆ พระเณรไปไหนหมด ลัดๆๆๆ’*

พอพระเณรมา *‘อะไร’* *‘นี่หมาตัวนี้ ให้ลัดหมา’*

ให้องค์นั้นลัดตรงนั้น องค์นั้นลัดตรงนั้นๆ ลัดตรงนี้ๆ ไล่หมาลงคลอง ไม่ใช่อะไรนะ มันไม่มีที่ไป พระวิ่งมาก็ไม่รู้เรื่องรู้ราว ท่านสั่ง *‘ให้มาเดี๋ยวนี้ๆ วิ่งมา’*

ที่ไหนได้มาลัดหมาตัวเดียว วิ่งไล่ทางนั้นก็ไล่ ทางนี้ก็ไล่ ท่านก็ไล่ทางนี้มันก็โดดลงคลอง โดดลงคลองมันก็ว่ายน้ำไปทางนั้น *‘นั่น เห็นไหมมึงสู้พระได้เหรอ’*

พอมันกระโดดลงน้ำ ท่านก็หนีเลยนะไม่มีอะไร เท่านั้นแหละ

ท่านชอบหมา เห็นหมา ไล่จนกระทั่งมันไม่มีที่ไปมันก็ลงคลองว่ายน้ำ นั่นเห็นไหมมึงเก่งกว่าพระเหรอ เราก็ขบขันดี ท่านอาจารย์ชอบนิสัยท่านชอบหมา...”

นี้แหละ สัตว์ตายพินาศ ไม่มีคำว่าอิ่มว่าหิวนะ พอเจอนี้ด้อมใส่เลย ได้ก็เอา ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความหิวโดยถ่ายเดียว .. จับตัวไหนก็เรียกว่าเนรเทศเลย เอาไปปล่อยหนองคายบ้าง เขามาจังหันพวกหนองคายฝากเขาไป สกลนครบ้าง ศรีสะเกษ อุบลฯ เลย จับไปปล่อยหลายจังหวัด แมวถ้าเข้ามาแล้วแล้วละไม่ออก ก็มันมีสัตว์กินเต็ม เมื่อวานเห็นมันคาบสัตว์ตัวหนึ่งออกมาตัวเท่านกเขา ไก่มันจะขึ้นคอนนอน มันก็ไปด้อมเอา..

แต่ก่อนวัดนี้**งู**น้อยเมื่อไร งูมาก แล้วเอาไปหมด พยายามจับ**จงอาง**นี้ดูเหมือนจับไปได้ ๗ ตัว **งูเห่า**เหล่านี้จับ **สามเหลี่ยม**เขาเรียกทำทานจับไป จงอางได้มากกว่าเพื่อน แต่ก่อนทีเดียวเราไม่สนใจกับงูนะ ยั้วเยี้ยๆ ในวัด มันยังไม่มีคนเข้ามาเกี่ยวข้องมาก ครั้นต่อมามีผู้มีคนเข้ามาเกี่ยวข้อง มีเด็กเล็กเด็กน้อยอะไรทำให้คิด เลยต้องจับงูไปปล่อย ไม่งั้นจะเป็นอันตรายต่อพวกนี้ละ ปล่อยหมดงู จับไปปล่อยหมด เพราะคนเพ่นพ่านๆ ..

งูเหลือมกับสัตว์เหล่านี้กินเร็วที่สุด ลักษณะใบ้ๆ นะ แต่เวลากินกินได้กระทั่งแมว แมวนี้สติดี รวดเร็ว แต่งูเหลือมก็กินได้ เรียกว่ามันมีวิชารวดเร็วยิ่งกว่าแมวอีก พวกไก่พวกอะไรเต็มอยู่ต้นไม้ หมด มันขึ้นไปๆ กินหมดเลยไก่ กินตามต้องการของมันละ อิ่มแล้วก็ไป เลยต้องจับงูเหลือมนี้ไปปล่อย ..

เราไปเราดูจริงๆ ดูสัตว์ โฮ้ สงสาร เดี๋ยวนี้จับ**ตะกวด**ไปได้ตั้ง ๑๐ ตัวแล้วนะ ตะกวดที่หากิน ลูกไก่ก็กิน ไข่ไก่ก็กิน ลูกกระต่ายก็กิน พวกนี้กินหมดเลย เวลานี้สั่งพระให้จับ เอาไปปล่อยวัดถ้ำกลองเพล จะบอกสมภารก็ได้ไม่บอกก็ได้ เราคือสมภารใหญ่วัดถ้ำกลองเพลบอกงั้นเลย คือวัดถ้ำกลองเพลกว้าง เนื้อที่มันพันกว่าไร่หรือไง อันนี้ร้อยไร่เท่านั้น ทีนี้เวลาไปปล่อยโน้นพวกสัตว์อะไรๆ ก็ไม่ค่อยมี ไม่เหมือนวัดป่าบ้านตาดซึ่งเป็นที่ชุมนุมของสัตว์ ไปปล่อยนั้นเขาก็อยู่ตามเรื่องของเขา อันตรายก็ไม่ค่อยมีเพราะมีกำแพงกั้นเอาไว้ข้างใน ไม่มีใครไปรบกวน เขาก็หากินได้ตามสบาย ถ้าอยู่ที่นี่หากินแต่สัตว์ในวัด..."

(บน) เมตตาให้อาหารช้างที่ จ.อยุธยา และ จ.สุรินทร์ (ล่าง) เมตตาไถ่ถอนชีวิตโคกระบือ

ความสังเกตขององค์หลวงตายังพิจารณาไปถึงความผูกพันระหว่างแม่ลูกของสัตว์ในวัดอีกด้วย และเพราะเห็นถึงความผูกพันระหว่างกันของสัตว์เช่นนี้ด้วยแล้ว ก็ยิ่งเป็นการตอกย้ำถึงพิษภัยของสัตว์ร้ายที่ต้องรีบช่วยกันจับออกไปปล่อยให้ได้ ดังนี้

"...**กระต่าย** เวลาเราไปใกล้เขาเฉยนะ แม่ก็เฉย ลูกก็วิ่งรอบแม่ แม่ไม่พาวิ่งลูกก็ไม่ไป วิ่งอ้อมแม่อยู่ คือลูกนั้นกลัว หาที่พึ่ง ก็วิ่งหาแม่ แม่ไม่ไปไหนแม่เฉย ลูกก็แอบอยู่กับแม่ เราเดินไป โอ๊ เป็นอย่างนี้นะสัตว์ คือ แม่มันเชื่องกับคนแล้วไม่สนใจ เราไปเขาก็เฉย เขากินอะไรก็กินเฉย ไอ้ลูกก็วิ่งไปโน้นแล้ววิ่งมาหาแม่ๆ วิ่งแอบแม่

เวลาเราไป แอบแม่อยู่นั้นนะ คือแม่ไม่พาวิ่ง เขาก็พึ่งแม่เขา อ๋อ มันพึ่งแม่มันนะ เราก็ผ่านไปๆ มันเป็นแบบเดียวกันหมด ตัวเล็กๆ มันวิ่งไปไหนมันก็วิ่ง แต่ไม่พ้นที่วิ่งมาหาแม่นะ วิ่งไปแล้ววิ่งกลับมาหาแม่ มาแอบอยู่กับแม่ ทีนี้เวลาเราเดินผ่านไปแม่เฉย เขาก็แอบอยู่กับแม่ เราเดินเฉย แม่เขาก็เฉย จากนี้ไปทั่วไปหมดนะ นี่สัตว์มันก็พึ่งแม่มันเห็นไหมล่ะ วิ่งไปไหนก็ไม่ยอมไปวิ่งกลับมาหาแม่ อ๋อ สัตว์ก็พึ่งแม่ ถ้าแม่พาเผ่นลูกนี้ไปหมดเลย ทีนี้แม่ไม่พาวิ่งล่ะชิลูกก็แอบอยู่นี้ เพราะฉะนั้นจึงว่าให้รีบเร่งวันนี้จะหาแมวให้เห็น ให้หาทั่ววัด..."

และอีกตัวอย่างหนึ่งที่พอจะสื่อถึงความเมตตาของท่านต่อชีวิตสัตว์ เพราะสัตว์เหล่านี้ได้ถูกตีตราและกำลังจะถูกนำไปฆ่าที่โรงฆ่าสัตว์ในไม่ช้านี้ องค์ท่านก็มีเมตตาพยายามเข้าช่วยเหลือตามกำลัง ดังนี้

"นี่เขากำลังเอา**วัว**มา จะแจกวัวต่อนี้ไป เอามาจากโรงฆ่าสัตว์ วัวนี่ตามโรงฆ่าสัตว์ตามไปกว้านเอามาๆ จะไปแจกคนทุกข์คนจน ช่วยชีวิตสัตว์ อยู่ไหนกว้านเอามาหมด รถใส่พวกสัตว์พวกโคกระบือไปแล้วตีตราแดงๆ นี่แสดงว่าแน่นอนแล้ว จะต้องถูกฆ่า กำลังจะเข้าไปโรงฆ่าสัตว์ก็ดึงออกมาๆ ดูจะ ๕๐๐ ตัว มีแต่พวกที่จะตายพวกนี้ ไปดึงออกมาจากโรงฆ่าสัตว์ กำลังจะเข้าไปเอาออกมาๆ หมด พ้นภัยพวกนี้ ไม่อย่างนั้นตายหมด ..

เวลานี้กำลังปล่อยสัตว์ สัตว์ถูกฆ่ามาเป็นประจำเป็นกัปเป็นกัลป์แล้ว เวลานี้กำลังปล่อยระยะนี้เป็นระยะปล่อยสัตว์ เรานี้อยากให้ปล่อยเหลือเกิน สัตว์เอาเข้าไปฆ่าๆ ถอนออก

มาพ้นภัยๆ อย่างพวกวัวนี่น้ำตาไหลนะ เอาลงจากรถเขาไม่อยากลง เขานึกว่าจะเอาเขาไปฆ่า เขาไม่อยากลงน้ำตาไหล ความจริงจะเอาลงไปปล่อย น่าสงสารมากนะ ใครจะอยากตาย..สัตว์ ไม่มีใครอยากตาย แม้แต่สัตว์ตัวเล็กตัวน้อยเขามากินเราเช่นยุง เขาก็ไม่อยากตายแล้วใครๆ จะอยากตายล่ะ...”

ไล่ขนาบสัตว์

บางครั้งสัตว์ที่ไม่มีพิษไม่เป็นอันตรายก็กลับสร้างปัญหาขึ้นได้เหมือนกัน โดยปกติไก่ป่าในวัดจะขันเป็นระยะๆ ทั้งวันในช่วงกลางวัน แต่หากมีเหตุการณ์อะไรที่เป็นอันตรายก็จะตกใจร้องกะต๊ากดังขึ้นและถี่ขึ้น จากนั้นตัวอื่นๆ ก็จะร้องตามๆ กัน ยิ่งหลายตัวเท่าใดก็ยิ่งทำความรำคาญแก่นักปฏิบัติไม่น้อย องค์หลวงตามีมาตรการ ดังนี้

“...**ไก่**ที่มีกะต๊าก มันมีเหตุการณ์นะ ธรรมดามี เราก็เข้าไปดูมันมีอะไร หรือมีงูมีอะไรอยู่นั้นมันถึง *‘กะแต้กๆ’* อยู่งั้นตลอด ตั้งแต่เช้ามาจนกระทั่งสายไม่หยุด ไปก็เอาใหญ่เลย คว้าได้ก้อนกรวดตามนั้นกำไว้เต็มมือ เอาหนังสะติ๊กติดมือแล้วก็ไป มึงร้องอะไร มันก็ร้องอยู่นั่นละใกล้ๆ ก็มันไม่ได้กลัวใครนี่ มันเคยกับพระแล้ว *‘กะแต้กๆ’* อยู่งั้น มึงกลัวอะไร

ไก่ป่าจำนวนมากภายในวัด

เราก็หาดูเหตุการณ์ที่มันกลัว เช่นอย่างมีงู มันทักไว้เพื่อเตือนลูกก็ได้ ลูกมันมี ไปหาดูที่ไหนก็ไม่มี มันก็ยัง *‘กะแต้กๆ’* เราเดินเข้าไปนี้มันก็ยัง *‘กะแต้กๆ’* อยู่ไม่ยอมหยุด หาดูหมดไม่มีอะไรแล้ว ทีนี้ตั้งท่ากำก้อนกรวดในมือฟาดทางโน้นทางนี้เลยเปิดทั้งแม่ทั้งลูกเลย หายเงียบ นั่นมันชอบอย่างนั้นต้องเอาอย่างนั้นใช่ไหม

มันหลายแบบนะหลวงตา ไปหาดูอันตรายก็ไม่มี มันร้องอะไรนักหนานี่นะ ลูกก็อยู่ด้วยกันนั่นไม่เห็นตื่นเต้น แต่แม่เป็นบ้าอะไร นั่นละเอาแม่มัน สุดท้ายลูกวิ่งตามแม่ ไล่ขนาบไล่หลงทิศไปเลย เข้าป่านู้นอีกนะ เข้าตามไล่เอาจริงๆ ตั้งแต่นั้นมาเงียบเลย...”

แม้จะวัย ๙๐ ปีชราภาพมากแล้วก็ตาม แต่ด้วยความจำเป็นต้องรักษาชีวิตสัตว์แบบเร่งด่วนทำให้ท่านต้องจับสัตว์ร้ายตัวนั้นด้วยตนเองก็มีไม่น้อย ดังนี้

“...ที่สนใจมากคือสัตว์ ถ้าเห็นสัตว์ตัวไหนจ้องอยู่นั้นเฝ้าดูอยู่นั้น ยิ่ง**กระแต**ด้วยแล้วยิ่งรักมาก ไปไหนถามหาแต่กระแต กระแตไปไหนมีแต่กระแตยั้วเยี้ยๆ นี่ซี้มาหาคน แล้วก็เดินผ่านไป อย่างนั้นแหละ .. จึงได้บอกว่า**งูทางมะพร้าว งูสา** ใครเจอแล้วให้รีบมาบอกพระ ถ้าเป็นกลางวันให้รีบมาบอกพระ ให้ดูตัวมันไว้มันเลื้อยไปไหน คนหนึ่งให้เดินตามไป แล้วคนหนึ่งรีบออกมาบอกพระ ให้พระไปจับ นี่ละตัวสำคัญของกระแต ไม่มีเหลือนะ เทียบกับแมวตัวหนึ่งงูนี้มันหลอกกระแตนี้ของเล่นเมื่อไรพอได้โอกาสปั๊บพันเลย

เราไปเห็นแล้วอยู่หน้าทางจงกรมเรา กระแตมากินน้ำ งูก็ไปเฝ้าอยู่ในน้ำ หัวจงกรมเราด้วย เราเดินจงกรมก็คอยสังเกตดู เพราะยังไงก็ไม่มีอันตรายถ้าเราอยู่ที่นั่น ว่างั้นเถอะนะ มันจะทำแบบไหนกันก็เราดูอยู่ที่นั่น

สักเดี๋ยวมันหลอกกันนะ ทำให้กระแตเผลอหลอกทำท่าอย่างนั้นอย่างนี้ กระแตก็วิ่งรอบนั้นรอบนี้ พอได้โอกาสปั๊บฉวยมับเลยนะ พันเลย พอพันเราก็โดดใส่เลย จับได้เลย งูนี้แหละ กระแตหลุดก็วิ่งชนต้นไม้ต้นอะไรไป แต่ไม่เป็นไรแหละ เราก็จับงูได้เลย เป็นอย่างนั้นนะ ..

นี่ว่ากลัวงูก็กลัวนะ ธรรมดาแล้วกลัว แต่ทุกวันนี้พูดตามความจริง ไม่ทราบว่ากลัวหรือไม่กลัว เหตุผลเท่านั้น ถ้าเป็นงูไม่เป็นภัยไม่ระวังมากนัก เช่น งูทางมะพร้าว งูเขียว พระฉวยได้ยังไงเราก็ฉวยได้แบบเดียวกัน แน่ะ คือเหตุผล

มันไม่เป็นภัยกลัวหาอะไร ไม่เป็นภัยก็ต้องไม่กลัวถึงเรียกว่ามีเหตุผลใช่ไหม มันไม่เป็นภัยยังกลัวอยู่ก็เรียกว่าบ้ากลัว เข้าใจไหม อันนี้ไม่กลัว ฉวยมับเลย จับได้เรื่อยแหละเรา...”

งูจงอางสัตว์เลี้ยงวัด ปล่อยสัตว์ปลอดภัย

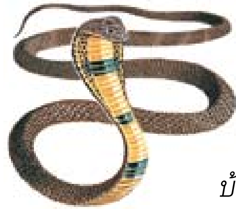

โดยปกติองค์หลวงตาจะไม่เลี้ยงสัตว์มีพิษหรือสัตว์ตัวใหญ่ๆ เพราะเกรงอันตรายจะเกิดกับชาวบ้านที่มาวัด ดังนี้

“...สัตว์ตัวใหญ่ๆ เอามาเลี้ยงไม่ได้นะเป็นอันตราย ทำลายคน พวก**หมู**นี้ก็ไม่ได้ **อีเก้ง**ตัวผู้ก็ไม่ได้ เวลาคึกคะนองนี้ขวิดคน ต้องระวังอย่างวัด..เขาเอา**กวาง**มาเลี้ยงไว้ เราไปเจอเข้าก็สะดุดเลย โอ๊ย ทำไมเอากวางตัวใหญ่ๆ มาเลี้ยงไว้เดี๋ยวชนคนนะ มันทิ่มคน ไม่ได้นะ พอเราพูดจบคำ ท่านก็ว่ามันเคยชนคนมาหลายคนแล้ว ก็อย่างนั้นแล้ว สัตว์เหล่านี้ไม่ได้นะ ผูกโกรธด้วย พวกงูผูกโกรธเก่งนะ...”

สำหรับวัดป่าบ้านตาดช่วงหนึ่ง ก่อนปี ๒๕๓๐ ยังไม่ค่อยมีคนพลุกพล่านเหมือนสมัยนี้ ครั้งนั้นงูจงอางซึ่งเป็นสัตว์มีพิษร้ายแรงไม่มีใครอยากพบเห็นหรืออยู่ใกล้กลับกลายเป็นสัตว์เลี้ยงของพระประจำวัดป่าบ้านตาดในช่วงเวลานั้น ดังนี้

“...**งู**ทุกชนิดในวัดนี้ เราจับทั้งนั้น แต่ก่อนเขาอยู่กับพระป้วนเปี้ยนๆ อย่าง**จงอาง**นี้มันเหมือนสัตว์เลี้ยง ไม่แผลงฤทธิ์ เป็นเหมือนสัตว์เลี้ยงเรา อยู่กับพระป้วนเปี้ยนๆ ไม่แสดงฤทธิ์เดช แต่งูชนิดอื่นเราไม่แน่ แต่สำหรับงูจงอางนี้แน่ว่าไม่แสดงพิษภัยอะไรเลย แต่ก่อนปล่อยให้เขาอยู่กับพระ ก็พระทั้งวัดนี่ งูไปที่ไหนก็เจอ

พระเรื่อยๆ องค์ไหนก็แบบเดียวกัน เพราะเราสั่งกับพระไว้เรียบร้อยว่า

'อย่าไปหยอกไปเล่นเป็นอันขาด ให้เดินผ่านไปเฉยๆ คือการหยอกเล่นของเรา เขาจะถือว่าจริงจังกับเขา เพราะสัตว์เหล่านี้ถือมนุษย์นี้เป็นข้าศึก เราไปทำอะไรหยอกเล่นกับเขา เขาจะถือว่าเป็นจริงกับเขา หลังจากนั้นแล้วเขาผูกโกรธผูกแค้น เวลาเห็นเราไปนี้เขาจะเจอเราก่อนไปเราไม่รู้เขาฉกปั๊บ เพราะฉะนั้นจึงไม่ให้สนใจเลย ใครจะเจอที่ไหนให้เดินผ่านไปธรรมดา แล้วเขาจะชินเอง เขาจะรู้นิสัยของพระเอง'

และมันก็เป็นอย่างนั้น ไปที่ไหนวันหนึ่งเจอพระสักกี่องค์ เจอแบบเดียวกันหมด ไม่มีใครสนใจ เดินผ่านไป บางทีขวางทาง เราไปนี้พอดีเป็นจังหวะเขาออกมาก็ไปเจอเขา เขาก็นิ่งบางทีเราก็ไปทางหัว เขาก็นิ่ง บางทีก็ไปทางหาง เขานิ่งของเขาอยู่งั้นแหละ ทีนี้พอเราผ่านไปแล้วเขาก็เลื้อยไป เป็นประจำอย่างนั้นที่ไหนเหมือนกันหมด ทีนี้งูจงอางกับพระเลยเป็นสัตว์เลี้ยงนะ

อยู่ในครัวนี่เวลาพระมาฉันน้ำร้อนเขาเลื้อยเข้ามาเฉย พระนั่งอยู่เขาผ่านเข้ามาตรงกลาง *'มึงมาอะไรไอ้ขี้ดื้อ'* พระท่านว่า แต่ท่านไม่หยอกเล่นนะ เขาก็เลื้อยเข้ามาเฉยไปเลยเป็นอย่างนั้นนะ โอ๊ย หลายตัว ประมาณสัก ๙ ตัว ๑๐ ตัว เท่าที่เราจำได้ นี่ละจับออกไปๆ แต่ก่อนไม่จับ ทีนี้เวลาคนมามากๆ เข้า คนกับพระมันต่างกัน มาเจอเขาเข้าจะไปหยอกไปเล่นกับเขา ๑ แล้วมาแบบเซ่อๆ ซ่าๆ ๑ ซึ่งเป็นภัยทั้งนั้น เลยต้องจับออกๆ ไปปล่อยในภูเขาๆ ทุกวันนี้ไม่มีแหละ..."

โดยปกติเวลาที่นำสัตว์ไปปล่อยจะใกล้หรือไกลเพียงใดเป็นไปตามชนิดของสัตว์และความปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ร้ายหรือไม่ก็ตาม ความปลอดภัยของสัตว์ตัวนั้นๆ ต้องปลอดภัยที่สุด ส่วนมากองค์หลวงตามักให้พระหรือฝากฆราวาสที่ไว้ใจได้ไปปล่อย แต่ก็มีอยู่คราวหนึ่งที่ท่านนำไปปล่อยด้วยตัวเอง ดังนี้

"มีปล่อยใกล้ตัวเดียวเรายังจำได้ นอกนั้นมีแต่ไกลๆ ทั้งนั้น อันนี้เราไปเองไปปล่อย ท่านสิงห์ทองไปด้วย ส่วนใหญ่มีแต่ตัวใหญ่ๆ ไปปล่อยที่ไหน สกลฯ นี่ก็เราไปปล่อยเอง ไปปล่อยแถวใกล้บ้านเขานะ ไปปล่อยที่ไหนให้อยู่ใกล้บ้านเขา เพราะแมวเหล่านี้เป็นแมวบ้านมันอยู่กับบ้าน มันมาหาลำไพ่กินกับวัดกับวาแล้วจับเนรเทศเข้าในบ้านเขา .. ตัวใหญ่ทั้งนั้นตัวไหนก็ดี"

แม้แต่การนำสัตว์ไปปล่อยแต่ละครั้งๆ องค์ท่านก็ให้ความสำคัญและจริงจังอย่างมากถึงกับกำชับผู้รับผิดชอบให้คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตสัตว์ทุกขั้นตอนเลยทีเดียว

"...(พระ)ไปปล่อย**หมู** หมูหลุดตกรถ หมู ๒ ตัวไป มันเป็นอย่างไรไม่รู้ มันสะดุดจิต สั่งแล้วก็ไม่แน่ใจไปยืนสั่งอีก คือสั่งว่าหมูนี้เอาไปปล่อยตรงนั้นๆ บอกเรียบร้อยแล้ว แล้วไปมันขวางอยู่ในจิตอีกมันไม่แน่ใจ เดินเข้าไปอีกไปซ้ำเข้าอีก

'นี่ถ้าหมูปล่อยหายไปแล้ว ท่านมานี้ต้องออกจากวัดทันที'

บอกอย่างนั้นนะ พอไปก็หายจริงๆ ก็ต้องออกจริงๆ ไล่ออกจากวัดเลยทันที ทันกันละเป็นอย่างนั้นนะเรา ถ้าว่าอะไรถ้าลงจิตมันลงขาดปุ๊ดแล้วมาค้านไม่ได้ พุ่งเลย .. ไปตกหายทั้งสองตัวเลย มาก็ไล่ออกจากวัด เพราะมีสัญญากันในคำพูดที่ไปสั่งเสีย

ถ้าหมูนี้หลุดตกจากรถไปแล้วท่านต้องออกจากวัด พอดีไปตกจริงๆ ท่านก็ออกจริงๆ ไม่ออกไม่ได้ ไล่เลยแหละ .. มันก็แปลกอยู่นะจิตนี่ ไม่มีอะไรบอกมันหากเป็นของมัน ถ้าอะไรไม่สนิทใจมันจะมาขวางอยู่นี้ .. สั่งเรียบร้อยไปยืนสั่งจริงๆ เพราะไม่สนิทใจ ท่านก็เลยออกจากวัด เป็นอย่างนั้นนะเรา คือว่าอะไรต้องเป็นอย่างนั้น

เจ้าของเองก็เหมือนกัน ถ้าสั่งอะไรผิดไปนี้ต้องยอมรับโทษแห่งความผิดของเราว่าสั่งผิดไป ผู้ทำทำตามก็จะผิดไปอีก.. วันนี้เตรียมของไปให้พระที่ถูกไล่ออกจากวัด ก็ไม่ได้ไล่ด้วยความเกลียดความโมโหโทโสอะไร ไล่โดยเหตุโดยผลต่างหาก.."

เมตตาสงสารหาประมาณมิได้

พ้นเขตวัด คือแดนประหารสัตว์

องค์ท่านเบาใจเมื่อสัตว์ร้ายในวัดถูกนำไปปล่อย เพราะห่วงใยในชีวิตของสัตว์จำนวนมากที่จะต้องตายเพียงเพราะสัตว์ตัวสองตัวเท่านั้น ความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและเห็นคุณค่าของสัตว์แต่ละตัวๆ ไม่มียกเว้นแม้ในเวลาไปแจกทานระหว่างทาง หลานชายของท่านซึ่งเป็นผู้ขับรถถวายอยู่เป็นประจำจะทราบดีและขับรถด้วยความระมัดระวังสอดคล้องกับความเมตตาของท่าน ดังนี้

"...นี่ค่อยเงียบๆ ทางข้างใน (สัตว์ร้ายที่เพิ่งไปปล่อย) ไม่มีแล้วนะเดี๋ยวนี้ ก็แสดงว่าจะค่อยหมดปัญหาไป สัตว์จะได้งอกเงย อู๊ยสงสารสัตว์มากนะ มองดูตัวไหน แม้แต่ ***จิ้งเหลน กิ้งก่า*** วิ่งผ่านถนน พอมองเห็นบอกเลยนะ ***'นั่นกิ้งก่า'***

รถก็หลีกไป ไม่เคยทับเคยเหยียบมัน นอกจากมันสุดวิสัยก็จำเป็น หลีกทั้งนั้นละเรา จิตมันเมตตาขนาดนั้นละ จึงว่าอยากให้พี่น้องทั้งหลายได้เห็นหัวใจนี้ มาพูดเล่นๆ หรือ..."

ด้วยความเมตตาอันลึกซึ้งของท่านเช่นนี้ วัดป่าบ้านตาดจึงกลายเป็นแดนผาสุกของสัตว์ เพราะมีเมตตาธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งอันแสนสงบสุขและร่มเย็น ดังนี้

"...เราไปสร้างวัด ดงนี้ก็ถูกเขาทำลายไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงเป็นอำเภอหนองแสงนู่นนะ สัตว์เหล่านี้ก็เลยตายหมด **กระรอก**เรายังจำได้มีอยู่ ๒-๓ ตัว เขตของวัดที่เราอยู่นี้ กระรอกอยู่ในเขตนี้ **ไก่ป่า**ก็มี ๒ พวก พวกหนึ่งอยู่ทางทิศใต้ พวกหนึ่งอยู่ทางทิศเหนือ มันไปยกพวกตีกันเรื่อยละแต่ก่อน .. เขตนั้นกระรอกก็ตายหมด สัตว์อะไรๆ ตายหมดทั้งนั้นแหละ

มีอยู่เฉพาะในเขตวัด สัตว์อะไรมีเท่าไรก็ยังอยู่เป็นปรกติ พวกกระรอก พวก**กระจง อีเก้ง** ถ้ามันออกไปข้างนอกถูกเขาฆ่าตาย แต่ก่อนมันมีอยู่ทั่วไปในวัด พอออกข้างนอกไปก็ถูกเขาฆ่าๆ หมด เก้งก็หมด **หมู**ก็หมด มีแพร่หลายอยู่แต่กระรอก ทีแรกมีอยู่ ๒-๓ ตัว มันแพร่พันธุ์มากเต็มวัด .. ยังเหลือแต่กระรอกกับไก่

ตะขาบ..รับแผ่เมตตา

"...พูดถึงเรื่อง**ตะขาบ** เราพักอยู่ที่ทางพัทยา แต่ไม่ได้อยู่บริเวณพัทยา อยู่ในสวนลึกๆ ไปภาวนา คือตอนนั้นพวกลูกศิษย์ลูกหาแล้วหมอห้ามไม่ให้เรารับแขก อยู่ในวัดนี่ไม่รับอย่างไร ก็แขกเข้าออกทั้งวันๆ นี่ว่าอย่างไร ถึงได้ขโมย เตรียมของปุบปับ จากกุฏิแล้วขึ้นรถไปเลย ไปพักอยู่ที่พัทยา เข้าไปในสวน สวนลึกๆ ภาวนาอยู่นั้น มันก็มาเกี่ยวกับเรื่องตะขาบ

เอ๊ มันแปลกอยู่น้า เราก็เดินจงกรม เจริญเมตตาตามที่พูดกับตะขาบนั่นแหละ เจริญเมตตาอะไรเรียบร้อย หัวจงกรมนั่นน่ะ มีตะขาบตัวหนึ่ง โอ้ยยาวใหญ่ตัวเท่านี้ มันอยู่หัวจงกรม ที่เราไปถึงแล้วหยุดแล้วกลับ มันมาอยู่ที่นั่น เราเดินจงกรมคงจะไปเหยียบมันท่า มันกัด ไม่กัดแรงนะ พอแปลบเท่านั้นแหละมองลงไป พอฉายไฟลงไปเห็นตะขาบมันวกวน *'อ้าว! ไอ้นี่มันอยู่โลกไหนนี่น่ะ'*

เราว่าอย่างนั้น คุยกับมันนะ *'กูแผ่เมตตาครอบโลกธาตุ มึงอยู่โลกธาตุไหนมึงถึงได้มากัดกูได้ลงคอ สัตว์ทั้งหลายเขาไม่เคยทำ ทำไมอำนาจเมตตาธรรมที่กูแผ่ครอบโลกธาตุนี่พึ่งจบลงเดี๋ยวนี้ มึงอยู่โลกธาตุไหน มึงถึงได้มากัดกูลงคอ'*

พูดกับมันอยู่นั้น เหมือนบ้า ตะขาบมันก็อยู่ของมันนั่นละ มันวกไปเวียนมาอยู่นั่น เราพูดกับมัน กูก็แผ่เมตตาจนครอบโลกธาตุแล้วเดี๋ยวนี้เอง มึงอยู่โลกธาตุไหนมึงถึงได้มากัดกูได้ลงคอไอ้นี่น่ะ มันเดินวกไปเวียนมาอยู่นั่นน่ะ อยู่ตรงนั้นนะ มึงจะไปไหนทำไมมึงไม่ไป พอว่าแล้วก็ "**ไป**" เอาไม้มาเขี่ยๆ มันก็ไป ก็เดินตามมันไปเรื่อยๆ มันออกจากที่เตียนโล่งที่เราปัดกวาด มันเข้าป่า ส่งมันจนถึงป่า

'มึงอย่ากลับมาอีกนะ กูจะไปเดินจงกรมกูอีก'

บอกอย่างนั้นนะ มันน่าคิดนะ เดินจงกรมอยู่ไม่นานนะ มาอีกมาตรงนั้นอีก มาอยู่หัวจงกรมที่เก่าแย็บอีก มันกัดเรา คือไปเหยียบมันละท่า ไม่เห็นมันแต่มันไม่กัดแรงนะ พอให้รู้สึกแปลบเท่านั้น ฉายไฟลงไป อ้าวตะขาบตัวเก่านั่นน่ะ *'มึงมาอย่างไรอีก'* ก็ตามส่งมันอีกเข้าป่า

นี่ละมันอดคิดไม่ได้นะ กูแผ่เมตตาครอบโลกธาตุ มึงอยู่โลกธาตุไหน มึงถึงไม่ได้รับเมตตาแล้วมากัดกู ว่าอย่างนั้นละ คุยอย่างนี้ละเหมือนเราคุยกันนี้ละ สักเดี๋ยวพระท่านได้ยิน ท่านวันชัย ท่านเดินจงกรมแถวนู้นได้ยินเสียงเราพูดกับมัน พอท่านมา เราก็ว่า

'นี่ตะขาบตัวนี้มันกัดเราสองหนแล้ว แต่ไม่กัดแรงนะ เหมือนกับว่าเข็มแทงแย็บเท่านั้นละ แล้วมันเดินวกเวียนอยู่นั้น เราก็ตามส่งมันไป ไปเข้าป่า มึงอย่ามาที่นี่ กูเดินจงกรม กูแผ่เมตตาครอบโลกธาตุมึงอยู่โลกธาตุไหน มึงถึงได้มากัดกูลงคอ มึงไม่ได้รับเมตตากูเหรอ มันไม่ได้กัดแรงละ กัดพอแย็บนิดหน่อยไม่ปวดนะ เลือดพอซิบๆ นิดหนึ่ง คือคงไปเหยียบมันน่ะท่า'

ก็เราเดินจงกรมไปตรงนั้น มันมาอยู่ตรงนั้น ตามส่งถึงสามหนน่ะ ตะขาบตัวนี้น่ะ ตามส่งเข้าป่านู่นน่ะ *'ไปมึงไป'* มันเข้าป่าแล้วเราก็กลับมาเดินจงกรมอีก สักเดี๋ยวมาอีก ตัวเก่านั้นแหละ ไม่ใช่ตัวไหนนะ เดินวกเวียนอยู่นั้น เอาไม้เขี่ยไปเรื่อย เขาก็ไปของเขาเรื่อย ตามส่งจนถึงป่าสามหน กลับมาอยู่ที่เก่าอีก มันเมาเมตตาหรือไงไม่รู้นะ เราแผ่เมตตาให้มัน มันไม่ได้รับน่ะ เลยว่าให้มัน ..

แล้วก็เลยพากันตามส่ง ทั้งพระท่านวันชัยตามส่งไป เข้าไปในป่าที่เก่าแหละ ไกลนะ มันก็ค่อยไปของมันเรื่อย เราก็ตามส่ง พอมันหยุดที่ไหนเราก็เอาไม้เขี่ย เขี่ยแล้วมันก็ไปเรื่อย ส่งถึงสามหนมาอยู่ที่นั่น มันเป็นอะไรก็ไม่รู้ หรือมันเมาเมตตา ก็บอกว่ากูแผ่เมตตาถึงสามโลกธาตุ มึงอยู่โลกธาตุไหนมึงไม่ได้รับเมตตา มึงมากัดกูได้ ตั้งแต่นั้นมาไปส่งถึงสามหนมันยังกลับมานี่ แสดงว่ารับเมตตาไม่พอ สามหนนะไอ้ตะขาบตัวนี้ ตัวใหญ่ ไปถึงนู้นแล้วส่งแล้วกลับมาเดินจงกรม ไม่นานนะมาอีกแล้ว มาที่เก่า

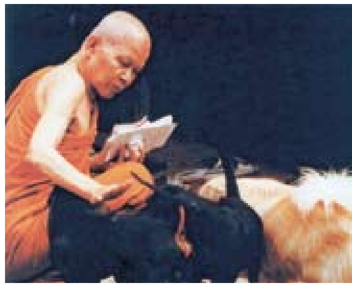

มันก็แปลกอยู่นะ ก็เราแผ่เมตตาจริงๆ ไม่ใช่พูดธรรมดา..."

เดี๋ยวนี้ไก่ป่าที่ว่า ๒ พวกที่ยกพวกมาตีกันนั่นละ ครั้นต่อไปมันก็มากขึ้นๆ ไม่ทราบว่าพวกไหนต่อพวกไหน เลยกลายเป็น "ไก่บ้าน" ไป ไม่ได้กลัวคนเลย จาก "ไก่บ้าน" แล้วเป็น "ไก่บ้า" ไปเลย เข้าใจไหม ไปดูในครัวซิ มันกลัวคนเมื่อไร ไก่อยู่ในวัด .. เวลานี้อยู่ในขั้นบ้าทั้งหมดเลย ไม่รู้จักกลัวคน กระรอกก็เหมือนกัน เป็นแบบเดียวกันไม่กลัว

อย่างนั้นละ **"ธรรม"** ไปอยู่ที่ไหน ถ้าธรรมอยู่ที่ไหนสัตว์ตายใจๆได้ทั้งนั้นละ ไม่ได้กลัวคน สัตว์ในวัดสนุกสนานรื่นเริง อาหารเราก็ให้กิน แล้วความปลอดภัยพระก็รักษาเองโดยหลักธรรมชาติ ใครจะเข้าไปยุ่งไม่มี เขาก็อยู่สบายๆ .. พวกสัตว์อะไรที่อยู่บริเวณวัดนั้นเขาอยู่ผาสุกสบายทั้งนั้นแหละ ออกจากนั้นไปตายหมด..."

ป่าช้าหมารอบกุฏิ

องค์หลวงตาเมตตารับสุนัขมาเลี้ยงไว้ที่วัดหลายตัว ให้พระเลี้ยงดูเป็นอย่างดีมีการแบ่งอาหารใส่ถาดแยกเป็นกลุ่มๆ ให้กินจนอิ่มทุกตัวไป ท่านจะกำชับพระเณรเสมอห้ามสุนัขเหล่านี้เข้าไปทำลายสัตว์อื่นในวัดและคอยกันไม่ให้กัดกันทะเลาะกัน หากตัวใดดื้อท่านสั่งให้พระเณรใช้ไม้เรียวตีสั่งสอนทันที นอกจากนี้ความเมตตาเอ็นดูสุนัขในวัดของท่านถึงกับให้ฝังตัวที่ตายแล้วไว้ในบริเวณรอบๆ กุฏิของท่านเลยทีเดียวนับเป็นความรักความเมตตาของท่านโดยแท้

"...**กระต่าย**มันมีอยู่ทั่วไปหมดเดี๋ยวนี้ มันออกไปหมด .. **กระแต**ก็เยอะ โอ๋ย เราสงสารสัตว์นะ ไปที่ไหนจะจ้องดูแต่สัตว์ พวกกระแตเชื่องมากไม่รู้จักกลัวคน แล้วลูกกระต่ายด้วยหมามันเข้าไปมันกัดเอานะ ข้างในหมาเข้าไปหรือเปล่า เห็นหมาเข้าไปไหม ถ้าตัวไหนเข้าไปอย่าคุ้นกับมัน เว้นแต่**ไอ้หยอง**กับ**ไอ้ปุ๊กกี้**เท่านั้น ไอ้นี้มันไม่มีบัญชี มันก็ไม่ทำร้ายสัตว์นะ แต่**ไอ้หมี**(หมาตัวใหญ่)ให้ระวังให้ดี ไอ้หมีไปมันเอาจริงๆ ก็มีไอ้หมีตัวเดียว นอกจากนั้นไม่เห็นตัวไหนเข้าไป..

ทุกคนให้เตือนกันนะ .. ไอ้หมีอย่าไปคุ้นกับมันแต่นี้ต่อไป มันมีลูกกระต่ายแล้วจะเกิดเหตุ เราเป็นห่วงมากนะ ไปดูเรื่อยกลัวจะบกพร่อง เดี๋ยวมันเอาลูกกระต่ายไปกินแล้วไม่ได้นะ เราเข้มงวดกวดขันมาก .. มันเข้าไปเรื่อยก็ซัดเรื่อยซิหนังสะติ๊ก ไม่ได้ยิงหมาแหละ ยิงขู่ ใส่เปี๊ยะมันวิ่งเลยมันกลัว ในวัดนี้พระมีหนังสะติ๊กทั้งนั้นแหละ แต่ไม่เคยยิงถูกหมา .. เพราะไม่ได้ยิงใส่มัน พวกนี้มันกลัวหนังสะติ๊ก พอยิงแค้กนี้ก็ไปเลยเผ่นเลย ต้องมีไว้ขู่ไม่งั้นไม่ได้เพื่อรักษาความ

 แมวหลวงปู่ฝั้น ปฏิสังขาฯ ก่อนกิน

"...ท่านอาจารย์ฝั้นกับแมวนี้ถูกกันมากนะ แมวก็มีแต่แมวใหญ่เสียด้วยนะ ท่านไปอยู่ถ้ำขาม เขาเอาแมวใหญ่มาจากไหนไม่รู้ไปปล่อยที่ถ้ำขาม ก็ไปอยู่กับท่าน ป้วนเปี้ยนอยู่กับท่าน ติดกับท่านนะ ไม่ติดองค์ไหน ติดกับท่านอาจารย์ฝั้นท่านไปไหนมันตามไปเรื่อย

พอไปข้างหน้าปั๊บล้มแผละ หงายท้องขึ้นฟ้า มันทำความเคารพท่าน ท่านบอก *'นี่มันเคารพ'* ท่านว่าอย่างนั้นนะ *'เขากราบไม่เป็น นี่ละวิธีแมวกราบ กราบอย่างนี้'* ท่านว่าอย่างนั้นนะ คือเขานอนแผ่สองสลึง แผ่อย่างนี้เลยนะ ท่านไปแล้วเขาไปล้มแผละอยู่ข้างหน้าและก็หงายท้อง *'นี่เขากราบ เขาเคารพเรา'*

'แมวเคารพ เคารพอย่างนี้หรือ' *'เคารพอย่างนี้แหละ'* ท่านว่า ขบขันดีนะ

สักเดี๋ยวไปกับท่านนั่นละ ทีนี้ตอนจังหันนะ มันสำคัญอยู่ แปลกที่ตอนจังหัน เอ๊ะ มันรู้ภาษาคนจริงๆ นะ ทีนี้พอฉันจังหันจัดไว้ มันมีแมวอยู่ ๓ ตัว ตัวใหญ่ที่สุดคือตัวหัวหน้า ท่านจัดจานข้าว จัดอย่างนี้ใส่ไว้ ๓ จาน ท่านนั่งอยู่นี้ก็จานข้าวแมวๆๆ ๓ ตัว จัดไว้ให้ ทุกวันเราก็ไม่ได้สังเกตนะ วันนั้นท่านพูดขึ้น เราจึงได้สังเกต บทเวลาท่านจะพูด เขากินแล้วนะนั่น พอเขากินแล้วท่านนั่งกำลังพิจารณา

ท่านว่า *'นี่มันอย่างไรนี่ แมวสามตัวนี่มันไม่มีปฏิสังขาหรือ? ฟาดแล้ว พระยังไม่ได้ฉัน ทำไมฟาดแล้ว'*

ท่านพูดอย่างนี้นะ ฟาดแล้ว เขาหยุดนะ เขาหยุดแล้วมองดูหน้าท่าน นี่ที่น่าคิดนะ เขากำลังกินอยู่นะ ๓ ตัว ตัวใหญ่ พอท่านว่าอย่างนั้นเขาเลยหยุด พอหยุดแล้วก็มองดูหน้าท่าน .. ท่านก็เริ่มฉัน ฉันแล้วเขายังมองดูท่านอยู่นะ เขาไม่กล้ากิน พอหลังจากนั้นแล้วเห็นเขานั่งมองดูท่านอยู่ตลอด เขาไม่กินอีกนะ

พอท่านฉันไปๆ *'เอากินซิทีนี้ พระท่านฉันแล้วนั่นน่ะ เห็นกินก่อนพระก็ว่าให้บ้างละ พระเป็นอาจารย์ของเรา ไม่ถึงไหนเราฟาดแล้ว'*

ท่านพูดหยอกสัตว์น่ารักด้วยนะ คำพูดท่านก็ดี พระท่านยังไม่ฉันเราฟาดแล้ว ท่านว่าอย่างนั้น จากนั้นเอากินทีนี้ พอว่าอย่างนั้นเขาก็หันมากิน

วันหลังอีก พอจัดอาหารเสร็จแล้วเขาไม่กล้ากินนะ จัดอาหาร ๓ จานเสร็จ นั่งต่างคนต่างหมอบ เฝ้าอยู่นี่ ที่น่ารักมากก็คือเขาเฝ้าแล้วเขาดูจานข้าวแล้วเขาดูปากพระ มันน่าขบขันดีนะ เขาดูปากพระแล้วเขาก็ดูจานข้าว พระท่านยังไม่ฉันเขาก็ดูอยู่นั่นละ จนกระทั่งพระท่านเริ่มลงมือฉัน เขาเห็นพระท่านฉันเขาก็กลับมากินของเขา ตั้งแต่วันนั้นเขาจะรอ จนกระทั่งพระท่านฉันเสร็จแล้ว เขาถึงจะกิน ก่อนที่เขาจะกินเขาต้องดูปากพระเสียก่อน ถ้าปากพระท่านยังไม่กินเขาก็ยังไม่กิน

มันรู้ภาษาคนหรือไงน้า แมวสามตัว ตัวใหญ่นี่ละมันรู้ภาษาดี เพราะท่านว่าตัวใหญ่นี้ ตัวใหญ่ก็หยุด..."

ปลอดภัยของสัตว์ พระท่านมีไว้อย่างนั้นละ ..

ส่วนไอ้ปุ๊กกี้(หมาตัวเล็ก) มันดีอย่างหนึ่งคือไม่ถือสีถือสาเลย จะทำอะไรมีแต่หลบๆ แล้วเปิดหนีเลย มันรำคาญท่า ก็ดีอย่างหนึ่งนิสัยมันดี เวลามันผิดพลาดอะไรเจ้าของตี ไม้เรียวหวด หมอบ หวดเท่าไหร่ยิ่งหมอบ นี่ก็ดี รู้ผิดนะ นิสัยมันดีอย่างหนึ่ง มันมีแต่ขู่เขาเท่านั้น แต่ไม่เคยกัด พอขู่เขาแล้วก็วิ่งเลย เพราะพอขู่เขาแล้วไม้เรียวลงข้างหลังล่ะซี มันมัวแต่ขู่เขาไม้เรียวซัดลงหลังก็วิ่ง ทีนี้พอขู่เขาแล้ววิ่ง ไม้เรียวมาไม่มาวิ่งเลย เขาก็ฉลาดเหมือนกันนะ เข้าท่าดี เล่นกับหมาก็น่าดูนะ พูดเรื่องหมา นิสัยหมามันก็มีหัวใจของมัน มันรู้จักผิดจักถูกเหมือนกัน ตายไปเรื่อยๆ

ตัวหนึ่งก็ตายแล้ว **ไอ้จ้ำหลอด**(หมาตัวใหญ่มีจุดๆ) เอาไปฝังไว้ที่กุฏิ บริเวณกุฏิเราป่าช้าหมานะ ตัวไหนตายเราสั่งเองให้ไปฝังไว้ที่รอบๆ กุฏิของเรา ตายไปอีกตัวหนึ่งแล้ว .. มันตายเป็นชุดๆ ไป พอมันแก่แล้วก็ตายๆ ...”

ความเมตตาของวัดป่าหลวงตาบัว

ความเมตตาอย่างไม่มีขอบเขตขององค์-หลวงตาต่อสัตว์ทั้งหลายนี้ ยังแผ่ออกกระจายอย่างทั่วถึงไปยังวัดต่างๆ ที่ท่านรับถวายที่ดินรวมถึงวัดต่างๆ ที่องค์ท่านมักไปเยี่ยมเยียนอยู่เนืองๆ ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง วัดป่าหลวงตาบัวญาณสัมปันโน ที่กาญจนบุรีเพียงแห่งเดียวซึ่งเด่นเรื่องความเมตตาสัตว์และองค์หลวงตามักกล่าวถึงเป็นพิเศษเสมอ ดังนี้

“ท่านจันทร์นี้เป็นพระวัดป่าบ้านตาด เป็นคนคลองด่าน สมุทรปราการ อยู่นี่หลายปี ออกจากนี้ไปก็ไปอยู่ทองผาภูมิ เราก็คอยฟังเสียงจากนั้นเขาก็มาถวายที่ที่เป็นวัดเสืออยู่ทุกวันนี้ เนื้อที่ก็กว้างอยู่ เราก็พิจารณาดูย่านกรรมฐานภาวนา เห็นว่าที่นั่นว่างมากไม่ค่อยมีพระกรรม-ฐานไปอยู่ เลยให้ท่านจันทร์ วัดเสือ มาปรึกษาหารือท่านก็พอใจรับ .. ใครจะถวายที่ที่ไหนก็ตามเราไม่ได้รับสุ่มสี่สุ่มห้า เพราะรับเพื่อประโยชน์แก่ชาติศาสนาจริงๆ รับที่ไหนแล้วต้องเป็นภาระหนัก ไม่ได้รับทิ้งๆ ขว้างๆ อะไร ก็เลยรับ ..

อันนี้มันก็ขึ้นอยู่กับนิสัยวาสนาเหมือนกัน ท่านจันทร์ท่านบวชมาท่านก็ไม่ได้บวชมาหาสัตว์หาเสืออย่างนี้นะ ท่านบวชมาหาอรรถหาธรรม เข้าเสาะแสวงหาครูอาจารย์ ท่านก็เลยเลี้ยงดู ท่านตั้งใจบวชมาหาเลี้ยงสัตว์เลี้ยงเสืออะไร ท่านไม่มีนะเจตนาเดิม ความจำเป็นมันหากแทรกเข้ามาๆ .. พอรับแล้วพอดีพวกเสือก็เข้ามา พวกเสือพวกสัตว์เข้ามาในวัดนั้น เลยกลายเป็นวัดเสือวัดสัตว์ไปหมด วัดนั้นเลยกลายเป็นวัดเสือ ตรงที่ทำเลภาวนามันก็เลยกลายเป็นวัดเสือไปเลย เอาเป็นก็ให้เป็น มันก็น่าดูอันหนึ่งเสือ

อย่างท่านจันทร์ท่านเมตตาสงสารเอาใจใส่สัตว์ สุดท้ายสัตว์อยู่ข้างบนภูเขาลงมากินอาหารกับท่านหมด **หมู**เป็นร้อยๆ **นกยูง**เป็นร้อยๆ .. สุดท้ายวัดเสือนี่กลายเป็นวัดสัตว์ทุกประเภทเต็มอยู่นั้นละ .. พวก**ม้าป่า วัว ควายป่า หมูป่า แพะ นกยูง** ฯลฯ มันมากต่อมาก มาเองนะ .. ลงมาจากภูเขา ท่านจัดอาหารให้ เลี้ยงดูเขาแน่ะ ก็อย่างนั้นละ

เมื่อเขาเคยแล้วเขาก็ลงมา ตอนเช้านั่นละหลั่งไหลลงมา พอกินอิ่มแล้วเขาไป เขาไม่รบกวนเรา สัตว์เหล่านี้เป็นสัตว์ป่าทั้งหมด เวลามันออกมาจากป่ามาอยู่ในวัดนี้มันเป็นสัตว์ป่าแล้วเอามาเลี้ยงไว้ในบ้านเลยถือว่าเป็นสัตว์บ้านไปเลย ไม่นึกว่าเขาเป็นสัตว์ป่ามาแต่ก่อน ..

นี่ละอำนาจแห่งการเสียสละความเมตตาสัตว์เคยรู้จักพระที่ไหน เขาเป็นสัตว์ป่าล้วนๆ ทำไมมาอยู่กับพระได้อย่างสนิทใจ นี่ก็คือความเมตตา ความเสียสละ สงเคราะห์ซึ่งกันและกัน การให้เป็นเครื่องประสานกันสำคัญมากนะ การให้นี่ประสานกันได้ดี จิตใจอ่อนนุ่มเลยทันทีเมื่อได้รับการสงเคราะห์จากกันและกัน พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ถึงยกทานบารมีขึ้นก่อน ทานบารมีคือการให้ การเสียสละ เป็นพื้นฐานของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์...”

ที่วัดเสือแห่งนี้สัตว์ป่าต่างชนิดกันซึ่งโดยปกติแล้วจะต้องทำลายชีวิตกันแต่สัตว์ป่าที่นี่กลับมีความคุ้นเคยกันและอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุกในสถานที่แห่งนี้ ดังนี้

“...ทีแรกพวกวัวพวกควายนี้ก็ร้อง *‘โอ้กอ้ากๆ’* พอเห็น**เสือ**วิ่งเข้าป่าเข้ารก เสือก็ไล่ไล่ไปก็โดดขึ้นบนหลังวัวหลังควาย ฟังเสียงร้อง *‘อ้ากๆ’* ขึ้น เขาไม่ใช่อะไรนะเขาหยอก .. เสือหยอกควายนี้ควายมันจะตายมันกลัว หยอกวัวหยอกควาย เสียงร้อง *‘อ้ากอี๊กๆ’* ไอ้เสืออยู่บนหลัง มันขบขันดีนะ คือไม่ทำไม แล้วก็ไม่ใช้เล็บเล็บไม่ใช้ กัดก็ไม่กัด มีแต่หยอกเล่น แต่ควายตั้งแต่เกิดมามันคุ้นเสือเมื่อไรใช่ไหม เพราะฉะนั้นเขาถึงวิ่ง วิ่งเสือก็ไล่ ไล่โดดขึ้นบนหลัง ควายก็หมอบร้อง *‘อ้ากๆ’* โอ๊ย ขบขันดี ตัวหนึ่งเล่นตัวหนึ่งกลัว เดี๋ยวนี้อยู่ด้วยกันได้แล้วนะ ที่ว่านี้ว่าแต่เริ่มแรก เดี๋ยวนี้อยู่ด้วยกันได้แล้ว ไม่ว่าเสือว่าวัวว่าควายอยู่ด้วยกันได้สบายเลย นี่อำนาจเมตตาธรรมไม่มีอะไรกันเลย ...”

เมตตาสัตว์ที่วัดป่าหลวงตาบัว อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

องค์หลวงตา กับ เสือเมืองกาญจน์ฯ

"...วัดป่าหลวงตาบัวเลี้ยงเสือมากนะ เป็นสัตว์ที่น่ารัก เสือซึ่งเป็นสัตว์ที่น่ากลัวมากแล้วกลับมาเป็นสัตว์ที่น่ารักมาก มันขบขันตอนที่เราไปเยี่ยม เราก็เซ่อ นู่นเวลามันทำเร็วแท้ๆ นะ

เราก็เซ่อ คือมีกรงอยู่นี้มันอยู่ข้างใน เราอยู่ข้างนอกก็เลยเดินรอบข้างๆ มันไป

เขาอยู่ข้างใน เขาเดินเอื่อยๆ ไปมา เราเดินฉากไป เขาเดินไปทางนู้น เราไม่ได้นึกว่าเขาจะหันมาใส่เราปั๊วะนี่ เขาเดินไปทางนู้น เราก็เดินไปทางนี้ *'ปั๊วะ'* นี่เลย แรงอยู่นะ แต่เล็บมันไม่ออก *'ปั๊วะ'* นี่ เรามองไปที่ไหนได้เขาเดินไปที่นู่นแล้ว เขาใส่เรานี่ *'ปั๊วะ'* แล้วไปโน่นแล้ว อู๊ย ลึกลับแท้ๆ

เวลาตบเรานี้ไม่รู้เลย เร็ว กรงเหล็กอยู่นี้เขาอยู่ข้างในเราอยู่ข้างนอก มันสอดออกมาตบเราได้ยังไง ความเร็วของมันนะ เราก็เดินเซ่อๆ มัน *'ปั๊วะ'* เข้านี่เลย เรามองไปเขาเดินไปสบายเหมือนเขาไม่ได้ตบเรานะ เขาเดินแบบสบายเลย เราก็เลยยิ่งรักเขามาก เขาเฉยเหมือนไม่ได้ทำอะไรเราตอนเขาไป ใส่ *'ปั๊วะ'* นี่ มันแปลกอยู่ เป็นสัตว์ที่น่ารัก ถามพระท่านว่า *'มันเคยทำใครไหม'*

พระว่า *'ไม่เคยทำ'* อย่างไรก็ตามมันก็เป็นสัตว์น่ากลัวอยู่นั้นละ ไม่ทำใครว่างั้น..."

องค์หลวงตากับเจ้าเสือ "เหิรฟ้า"

ก่อนวัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน ที่กาญจนบุรีจะเป็น "วัดเสือ" ที่เกี่ยวข้องกับการอนุเคราะห์เมตตาสัตว์ ท่านพระอาจารย์ภูษิต(จันทร์) ได้เคยรับหน้าที่ดูแลอาหารน้ำสัตว์หลายร้อยตัวในวัดป่าบ้านตาดมาตั้งแต่ครั้งเมื่ออยู่กับองค์หลวงตาแล้วเป็นกิจวัตรเพิ่มเติมจากความรับผิดชอบในกุฏิองค์หลวงตา ซึ่งส่วนหนึ่งของหนังสือน่านฟ้าได้กล่าวถึงเรื่องราวของท่านพระอาจารย์ภูษิตในเหตุการณ์ระยะนั้นว่า

"...วันนั้นหลวงตาท่านไปข้างนอกกว่าจะกลับก็เกือบมืด ท่านอาจารย์จันทร์มีหน้าที่อีกอย่าง คือ ให้อาหารไก่ทั้งหลายในวัดซึ่งมีอยู่เป็นร้อยตัว วันนั้นท่านก็ลืมให้อาหารไก่ พอหลวงตากลับมาถึง ท่านก็รีบเตรียมต้มน้ำร้อนใส่กระเป๋าน้ำร้อนเสร็จออกไว้ข้างที่นอนหลวงตาเพราะเป็นหน้าหนาวซึ่งหนาวมาก ท่านก็วางกระเป๋าน้ำร้อนเสร็จออกมาอยู่ด้านนอกของกุฏิ ก็เห็นไก่ทั้งหลายแห่กันมาหาหลวงตาถึงหน้ากุฏิพร้อมแย่งกันส่งเสียงกันดังแซ่ดเต็มไปหมด ท่านประหลาดใจมาก

ทันใดนั้นหลวงตาก็ถามท่านว่า *'ท่านจันทร์วันนี้ไม่ได้เอาอาหารให้พวกไก่หรอกหรือ'*

เท่านั้นแหละ ท่านก็เข้าใจทันทีว่า พวกไก่มันแห่กันมาฟ้องท่าน แต่ไม่เท่านั้น .. ท่านยังคิดสงสัยต่อไปอีกว่า *'เอ.. แล้วท่านพ่อ (ท่านเรียกหลวงตาว่า ท่านพ่อ) รู้ภาษาไก่ได้อย่างไร'*

ทันทีที่คิดจบ กระเป๋าน้ำร้อนก็ปลิวว่อน.. ฟลิ้ว ดิ่งตรงออกมาที่หน้าท่านกำลังยืนลังเลอยู่ ถ้าท่านไม่หลบ ก็ฟาดหัวแตกแน่นอน ท่านหลบได้ทันพร้อมกับของขึ้นคิดว่า

'กระเป๋าน้ำร้อนก็อุตส่าห์ทำถวายให้ได้ใช้ตามที่คุณหมออวยถวายไว้ และยังเอามาปาหัวเราเกือบหัวแตก และนี่เราเป็นใคร เราเป็นถึงนักเรียนนอกปริญญาโทมาอยู่เพื่อปฏิบัติธรรมที่นี่ ทำไมเรื่องแค่นี้ต้องทำเราขนาดนี้??'

ท่านบอกว่าทิฏฐิมันขึ้นขีดสุด กำลังจะเดินออกไป ตัดสินใจว่า *'ไปแน่ ไม่อยู่แล้ว ออกจากนี่ไปแล้วก็จะไม่กลับมาเหยียบที่นี่อีก'*

ทันใดนั้น เสียงหลวงตาก็ดังลั่น *'แค่ภาษาสัตว์ทำไมจะรู้ไม่ได้ พวกฤาษีนอกศาสนาเขายังระลึกชาติได้ตั้ง ๗ ชาติ แล้วเราเป็นใคร เราเป็นพระในพระพุทธศาสนาระลึกได้ไม่ถึง ๗ ชาติก็ให้อายพวกฤาษีนอกศาสนา และสมัยหลวงปู่มั่นน่ะนะ ไม่มีของใช้ดีๆ (กระเป๋าน้ำร้อน) อย่างที่เราใช้กันนี่หรอกนะจะบอกให้"*

พอท่านได้ฟังเท่านั้น ท่านถึงกับก้มกราบลงขอขมาท่านหลวงตา นี่คือคำสอนตอนหนึ่งที่หลวงตาท่านปราบทิฏฐิชนิดไม่ทันได้ตั้งตัว และเมื่อรู้เท่าทันก็เท่ากับผ่านการทดสอบจากพ่อแม่-ครูอาจารย์ที่เมตตาให้ท่านได้อยู่ปฏิบัติรับใช้อย่างใกล้ชิดและตลอดเวลา ครูบาอาจารย์เช่นนี้หาได้ยากในโลก ผู้ใดที่คิดว่าครูบาอาจารย์ท่านไม่เมตตาที่ทำเช่นนั้นเช่นนี้ ก็ขอจงพิจารณา..."

เมื่อวัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน (วัดเสือ) เกิดขึ้นตามความประสงค์ขององค์-หลวงตาแล้ว จากนั้นไม่นานมีเหตุทำให้วัดต้องได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับสัตว์ หมูป่าตัวแรกถูกตีมา ท่านเลยรักษาให้จนหาย ส่วนเสือตัวแรกที่เข้ามาที่วัดก็โดนฉีดฟอร์มาลินเพื่อหวังจะสต๊าฟแต่บังเอิญมันไม่ตาย ยังกระดุกกระดิกได้ ชาวบ้านจึงเกิดกลัวบาปขึ้นมา ก็เลยนำมาถวายขอให้พระอาจารย์ภูษิตรับไว้ หากไม่รับก็จะนำไปขายต่อซึ่งก็ต้องตายแน่นอน ท่านจึงยอมรับไว้ ในตอนนั้นขนมันโดนเลาะไปหมดแล้ว แทบหมดสภาพว่านี่คือเสือ ท่านก็หยอดข้าวกับน้ำแกงต้มฟักอาหารที่พอแบ่งจากบิณฑบาตป้อนมันทุกวันจนสามารถเดินได้ ขนเริ่มขึ้นใหม่ แต่เพราะมันก็ไม่แข็งแรง ร่างกายโดนยาฟอร์มาลินไม่สมบูรณ์ดังเดิม องค์หลวงตากล่าวในเรื่องนี้ไว้เช่นกันว่า

"...นี่ก็เป็นนิสัยวาสนาของแต่ละองค์หรือแต่ละบุคคล เช่นอย่างวัดเสือ ท่านจันทร์ท่านบวชมาเพื่อมาปฏิบัติบำรุงรักษาเสือเมื่อไร แต่มันหากมีความจำเป็นที่แทรกเข้ามาๆ เบื้องต้นก็มีใครเอาสัตว์อะไรมาปล่อย ท่านก็ไม่หาปล่อย แต่เขาเอาไปถวายท่าน ท่านก็เห็นว่ามันเป็นที่ว่าง เป็นทำเล

ที่ปลอดภัยตลอดสัตว์ทั้งหลาย เกี่ยวกับเรื่องอาหารก็สะดวกคงจะเป็นอย่างนั้น เขาเอาวัวควายไปถวายท่าน ให้ท่านตั้งใจเสาะแสวงหามาเลี้ยงไม่ละเราเชื่อทันที นี่ก็จำเป็นต้องได้รับ

ครั้นรับแล้วสัตว์หลายประเภทเข้ามาที่นั่นๆ รวมเข้าไปจนกระทั่งสัตว์ในป่าแท้ๆ ม้าป่าเราก็ไม่เคยเห็น ได้ยินว่ากระทิง วัวแดง อะไรนี้เราก็เคยได้ยิน ในดงบ้านตาดก็มีเยอะ อันนั้นก็ลงมากระทิงวัวแดงก็มาจากเขานี้ ว่างั้น อันนี้เราเคย แต่ม้าป่าเราไม่เคยได้ยิน ก็อยู่ที่นั่น แล้วถาม นี่ก็มาจากป่าลงมาเลย นี่แปลกอยู่นะ

ท่านก็เลยเลี้ยงดู ท่านตั้งใจบวชมาหาเลี้ยงสัตว์เลี้ยงเสืออะไร ท่านไม่มีนะเจตนาเดิม ความจำเป็นมันหากแทรกเข้ามาๆ ทีแรกก็ดูว่าพวกสัตว์พวกเนื้อ ครั้นต่อมาก็มีพวกเสือ เสือเข้ามามาให้ท่านเลี้ยง ทีนี้ค่อยลุกลามไปนะ พวกนกยูง พวกหมู หมูนี่หลายร้อยตัว ตอนเช้ามันก็เป็นเองของมันจะให้ทำอย่างไร หมูตอนเช้ามันลงมา แรกจริงๆ คือหมูตัวหนึ่งจะถูกเขาทำลายหรืออะไรเขาตีเอาหรืออะไรเป็นบาดเป็นแผล แล้วอะไรบ้าง เป็นสัตว์พิการ หมูตัวเดียวเสียก่อนเป็นต้นเหตุ จึงน่าคิดนะ เขาจะไปส่งข่าวให้ท่านทราบได้อย่างไร หมู..ภาษาสัตว์เขาก็มีประจำเขาถ้าเป็นอย่างนั้น เรามาจับจุดนี้ละ แล้วหมูเป็นหมูโทนตัวเดียวถูกเขาทำลาย มันก็ลงมาวัด ท่านจัดอาหารให้เขากิน ท่านสงสารไปเห็น โอ้อย่างไรกันนี่ เลยจัดอาหารเลี้ยงหมูตัวนี้ละ หมูโทนหมูตัวเดียว ..ท่านก็เลี้ยงดูจนเขาหายแล้วเขาก็ขึ้นไปจากวัด

เพื่อนฝูงไม่ทราบอยู่ที่ไหนมาดั้งเดิมไหลกันลงมา มากินอาหารกับท่าน ท่านเลยต้องจัดเป็นการเป็นงานจริงๆ มันไหลมาไม่ใช่น้อยๆ เป็นร้อยๆ หมูป่าไหลลงๆ ท่านเลยต้องจัดเอาจริงๆ นะ จัดเป็นการเป็นงานขึ้นมา จัดอาหารเลี้ยงหมูแล้วหมูเป็นร้อยๆ เอาทีนี้นกยูงก็มา อันนั้นก็แบบเดียวกันอีก ยั้วเยี้ยๆ เลยเลี้ยง แล้วสัตว์อะไรต่ออะไรอยู่ในป่ามาๆ จึงได้เห็นสัตว์ป่าธรรมชาติแท้ๆ นี้เขาอยู่ในป่าเขามาอาศัยคน เวลามีที่อาศัยเขาก็ลงมาอาศัย ถ้าไม่มีที่อาศัยเขาก็อยู่ตามป่าโดยหลักธรรมชาติของเขา

ขอสรุปความเลยว่าสัตว์ส่วนมากที่เอามาเลี้ยงไว้นี้มีแต่สัตว์ป่านะ คนเอามาเลี้ยงแล้วก็เลยกลายเป็นสัตว์บ้าน ทีนี้เลยเห็นว่าสัตว์อยู่ในป่าในเขาว่าเป็นสัตว์ป่าๆ เถื่อนๆ ที่ไหนได้ไปแย่งจากป่ามาเป็นบ้าน สัตว์ในบ้านของเราเป็นป่าๆ เถื่อนๆ พวกวัวพวกควายเหล่านี้ ควายป่าก็มีเยอะธรรมชาติแท้มันเป็นสัตว์ป่าทั้งนั้นแหละ อันนี้ก็ขึ้นอยู่กับนิสัยวาสนาของท่านของเรานะ เป็นเอง...”

สัตว์ร้ายเกรงบารมีหลวงปู่ชอบ หลวงปู่ฝั้น หลวงพ่อผาง

“...**หลวงปู่ชอบ**กับเสือนี้บ่อย เสือขึ้นไปหาท่าน มันแปลกอยู่นะ ก็แบบเสือที่เดินเอื่อยๆ ผ่านเรา มันปั๊บนี่เลย แล้วเขาก็เดินเฉย เสือพวกนั้นก็ลักษณะนั้นละ ดูเหมือนมันจะรักท่าน มันขึ้นไปหาท่านเรื่อย *‘สูมาทำไม’*

ท่านว่างั้น ถามเขา เขาขึ้นไปแล้วไปนั่งข้าง นี่ทางจงกรมบนถ้ำ เขาขึ้นมาเสียงเขากระหึ่มๆ *‘อาว’* นี่มันก็ตอนเช้าแล้ว เรากำลังจะลงไปบิณฑบาต เสียงมันกระหึ่มๆ *‘อาวๆๆ’* ขึ้นมา ท่านเดินอยู่ แล้วขึ้นมาจริงๆ นะ เดินขึ้นมาเฉยเลย ครั้นเดินขึ้นมาถึงทางจงกรมเขาก็มายืนอยู่นั่น ***‘มึงมาอะไรล่ะ มึงขึ้นมาอะไรกูกำลังจะไปบิณฑบาต ไป ลง’***

เขาก็เฉย ท่านเลยจับตัวมัน ***‘ไป ลง’***

มันก็ร้องโฮกแล้วไปเลย เวลาเขาลงไปสักครู่หนึ่งท่านก็เตรียมลงไปบิณฑบาต ท่านเลยคิดยิบแย็บขึ้นมา *‘หรือมันจะไม่ซื่อกับเราก็ไม่รู้’* เวลาเราเดินไปนี้เดี๋ยวมันจะดักอยู่ข้างทาง กลัวมันจะคิดไม่ซื่อต่อเรา เดินไปท่านก็ดูไป ไม่มีเขาไปแล้ว เจอบ่อยแหละเสือ อาจารย์ชอบเจอบ่อย

มันเป็นตามนิสัยวาสนา เป็นสัตว์ก็เคยเกี่ยวข้องกันมา เวลาเป็นสัตว์จิตใจก็ผูกพันสนิทสนมกันมาอย่างนั้น เป็นสัตว์แต่ร่าง แต่จิตใจมันเคยเกี่ยวข้องกันมาถึงเป็นอย่างนั้น ..

ท่านอาจารย์ฝั้นนี่พวกเสือพวกอะไร พวกสัตว์ลึกลับที่มองไม่เห็นด้วยตาท่านเด่นมากอยู่นะท่านอาจารย์ฝั้น ท่านเล่าให้ฟังเองท่านมาอยู่ปากช่อง ท่านอยู่ในย่านกลางดงไม่มีบ้านคนแต่ก่อน มีสองสามหลังคาเรือนพอบิณฑบาตได้เขาก็นิมนต์ให้ท่านไปพักด้วย ท่านก็ไปพัก อยู่กลางดง หินดาน โล่ง ท่านไปพักอยู่นู้นแล้วออกมาบิณฑบาตกับทับเขา เขาอยู่ปลูกเป็นทับเป็นอะไรอย่างนั้นละ เขาไปทำอะไรอยู่ที่นั่น เวลาออกมาเสือยังไม่มา พอรับบิณฑบาตพอสมควรแล้วก็กลับมา ก็มาเห็นมันนอนอยู่บนหินดานหินลาดอะไรนี่

กลางแจ้ง มองไปอะไรเหลืองๆ ท่านว่าอย่างนั้นนะ มองไป เขานอนสบาย มองไปเห็นแต่เหลืองๆ ไม่มองเห็นลาย ส่วนใหญ่มองไปจะเห็นเหลืองมากกว่า ดำเลยไม่ปรากฏ *‘เอ๊ นี่มันอะไร’* ท่านก็เดินไปเรื่อย พอไปใกล้ๆ ถึงรู้ว่าเสือ มันนอนตากแดดผิงแดด เสือโคร่งนะ ท่านเดินไปแล้วก็ว่า *‘มึงมานอนอะไรที่นี่ไอ้นี่น่ะ’*

มันร้องโฮกแล้วเปิดเลย วิ่งเข้าป่าเลย อย่างนั้นแหละ ..

(ส่วน**หลวงพ่อผาง**) พวกงู จระเข้ เหล่านี้ เหมือนกับท่านเป็นครูเลยเชียว พวกนี้หมอบกลัวหมด จระเข้ตัวหนึ่งมันอยู่ในสระที่วัดนั้น (วัดป่าอุดมคงคาคีรีเขต อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น) เราเคยไปแล้ววัดนี้ เวลาเขาไปปลูกกุฏิกลางน้ำ เวลาเผลอๆ คนกำลังทำกุฏิ มันมางับเอาขาละซิ ร้อง ***‘เอิ๊กอ๊าก’*** ขึ้นเลย

พอร้องขึ้นหลวงพ่อผางก็มา พอมันได้ยินเสียงหลวงพ่อผาง จระเข้มันจำได้เลยนะ พอหลวงพ่อผางมานี่ไม่ทราบหนีไปไหนมันกลัว ถ้าได้ยินเสียงหลวงพ่อผาง หมอบเลย กลัว...”

สละชีวิต..ค้ำชาติไทย

องค์หลวงตาสละชีวิตครั้งแรกเพื่อต่อสู้กับกิเลสภายในใจ
ครั้นพอมาถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ ชาติบ้านเมืองเกิดวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรง
ท่านจึงประกาศตนเป็นผู้นำกอบกู้ชาติมิให้ล่มจมลงต่อหน้าต่อตา
เพราะหากชาติพัง พระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์ก็ต้องพังลงไปด้วย
ท่านจึงยอมเสียสละชีวิตอีกครั้งเพื่อค้ำชาติไทย

นับตั้งแต่ก่อตั้งวัดป่าบ้านตาดในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นต้นมา องค์หลวงตาเมตตาให้ความสงเคราะห์โลกในด้านวัตถุด้วยประการต่างๆ มากมายหลายด้านหลายทาง ชนิดไม่สามารถจะบรรยายได้หมดสิ้นอย่างต่อเนื่องตลอดมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๐

การสงเคราะห์โลกของท่านเป็นแบบเงียบ ไม่ยอมให้ปรากฏเป็นข่าวทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ยิ่งในอดีตระยะที่ท่านแข็งแรงไปไหนมาไหนองค์เดียวได้ ท่านก็ให้ความเมตตาช่วยเหลือในลักษณะนี้มาโดยตลอดเช่นกันและไม่เคยสนใจจะประกาศให้โลกรู้ เพราะท่านมุ่งสงเคราะห์จริงๆ ดังนี้

“...เรานี่ก็ไม่เคยคิดนี่นะว่าจะได้มาช่วยโลกอย่างนี้ นี่มันก็เป็นมาเอง เราก็ทำตามนิสัยของเราอยู่อย่างงั้น อยู่ใต้ดิน ใครจะมาออกข่าวออกคราวอะไร หนังสือผอกลือพิมพ์อะไร เราไม่ให้มาทำนะ เราปัดออกทันทีนะ .. เราทำอะไรจึงไม่มีข่าวมีคราวอะไรทั้งนั้น เราปัดทันทีเลย ไม่ให้มายุ่ง ว่างั้นเลย เราทำตามอัธยาศัยของเรา .. อย่างสมมุติพวกหนังสือ-พิมพ์จะเอามาออก ก็เราเอามาทำนี้มันของลูกศิษย์ลูกหามาทำต่างหาก เรามาทำแทนเขานี่นา เครื่องจตุปัจจัยไทยทานเป็นของเขาทั้งนั้นนี่

ถ้าหากว่าจะออกหนังสือพิมพ์ ก็ต้องเอาออกมาหมดซิ เราถึงจะให้ออก ถ้าออกไม่หมดอย่าเอามาออกนะ มาอวดแต่เราคนเดียว ใช้ไม่ได้นะ เราว่างั้นนะ เขาก็ไม่กล้านะซี เพราะพูดอย่างเด็ดซะด้วยนะ บอกห้ามไม่ให้มายุ่ง ว่างั้นเลย .. ไม่ให้ลง

ทำแบบใต้ดินๆ ตลอดมา สร้างโรงร่ำโรงเรียน โรง-พยาบาล สถานสงเคราะห์ ที่ไหนก็ตาม เราไม่ให้มายุ่ง เราทำของเราเอง มันก็อยู่ใต้ดินๆ ไม่มีใครทราบละ ภายนอกไม่ค่อยทราบ นอกจากคนใกล้วัดนี้ เขาทราบกัน...”

โครงการช่วยชาติ

สงครามเศรษฐกิจ ๒๕๔๐

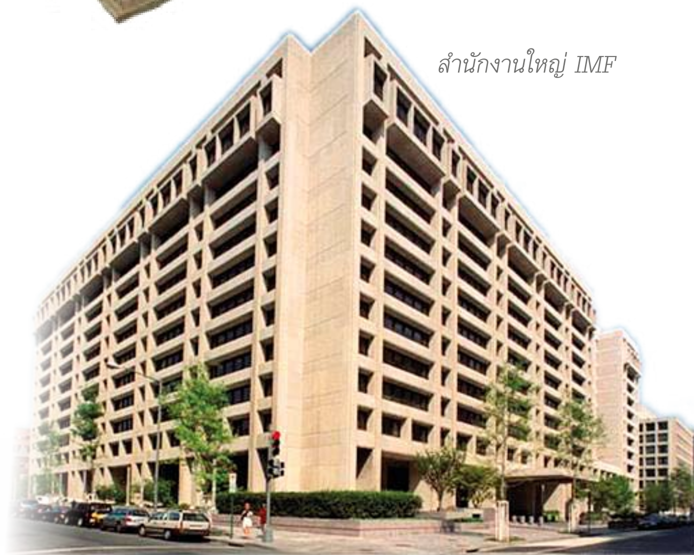
ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ชาติไทยของเราประสบกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจและความสับสนทางสังคม เฉพาะอย่างยิ่งทางด้านจิตใจ เผลอลืมที่พึ่งที่ระลึกอันประเสริฐ ลืมเรื่องศีลเรื่องธรรม เรื่องบุญเรื่องบาป เรื่องทานศีลภาวนาไปเสีย มัวมุ่งสนใจแต่เพียงวัตถุสิ่งของเงินทองยศถาบรรดาศักดิ์บริษัทบริวารมากกว่าความรักชาติด้วยข้อปฏิบัติที่ถูกต้อง

เมื่อดูจากภาวะจิตใจและความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนสภาพบ้านเมืองในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ กล่าวได้ว่า ในชั่วพริบตาเดียวไม่ทันที่ชาวไทยจะตั้งตัวทัน ประเทศไทยก็ต้องประสบกับวิบากกรรมครั้งใหญ่แทบสูญสิ้น "เอกราช" หนี้สินล้นพ้นตัว หมดทางไป

บรรยากาศในเวลานั้นดูมืดมิดปิดตา ผู้คนพากันท้อแท้ประหนึ่งว่าชาติไทยเราจะไม่มีวันพ้นจากหล่มลึกได้อีกต่อไปแล้ว และเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๑ องค์หลวงตาก็ได้กล่าวถึงชะตากรรมของชาติในครั้งนี้ไว้เช่นกันว่า

"...นี่ละเขาเรียก**สงครามเศรษฐกิจ** สงครามเงียบ เป็นอย่างนี้ละ กินแบบเงียบๆ ไม่ได้มีกระโตกกระตากอะไรแหละ เงียบเลย เราได้วิตกอันนี้ละจึงได้ปรารภออกมา แล้วเพื่อนบ้านก็เป็นแล้วนี่ ให้เห็นแล้วนี่ .. เราพูดตรงๆ เลย ได้พิจารณาทุกสิ่งทุกอย่างแล้วถึงได้พูดออกมา ไม่ใช่พูดออกมาแบบด้นแบบเดาเกาหมัดอย่างนั้นนะ พูดออกมาด้วยการพิจารณาแล้ว และเรื่องก็เป็นอย่างที่ว่าจริงๆ ไม่ผิด มันน่าคิด

สำนักงานใหญ่ IMF

เมืองไทยเราเป็นเมืองเอกราชเอกสิทธิ์มากี่กัปกี่กัลป์แล้วนี่ เป็นมาอย่างนี้ เรายังจะมาโดนเอาอย่างนี้ โอ้โห มันกระอักเลือดตายแล้ว เมืองไทยเราน่ะ แบบกลืนเลยไม่ต้องเคี้ยว แบบกลืนเลย มันน่าคิดมากนะ เวลานี้เพื่อนบ้าน

โดนแล้วนะ โดนอย่างที่ว่านี้ โดนอย่างกลืนเงียบเลย ยึดปุ๊บๆ เลย .. เงินตั้งเป็นแสนล้าน ฟังซิว่าแสนล้านกว่า ดอกเบี้ยออกเดือนหนึ่งเท่าไรแล้ว ตั้งแต่ค่าให้ดอกเบี้ยเขาก็จะไม่พอสำหรับประเทศไทยเรา ไหนจะมีปัญญาไปช่วยถึงแสนล้าน คิดดูซิ ถ้าทั้งประเทศเราไม่ช่วยกันแล้วไปไม่ไหวจริงๆ นะ

ไม่มีความเสียหายอะไรเราพิจารณาแล้ว เรื่องความเสียหายกับประเทศชาตินี้ไม่มี มีแต่ทำประเทศชาติให้มีความแน่นหนามั่นคง ช่วยตัวเองได้ในกาลต่อไปเป็นลำดับตั้งแต่บัดนี้ต่อไป เนื่องจากที่พวกเราทั้งหลายต่างคนต่างช่วยเหลือกัน ..

ใครก็ตามจะอยู่ได้เพราะชาติ ถ้าชาติจมไปเสียแล้วไม่มีใครอยู่ได้ สูงขนาดไหนต่ำขนาดไหนจมไปด้วยกัน ถ้าชาติอยู่ไม่ได้แล้วอยู่ไม่ได้ เมืองไทยเรา ... เพราะรากแก้วอยู่ที่นี่ ต้นลำอยู่ที่นี่ อยู่ที่ชาตินี่ เพราะฉะนั้นเราถึงวิตกวิจารณ์มากมันเกี่ยวกับชาติบ้านเมืองเรา ต้องรีบพิจารณา เวลากำลังเงียบๆ อยู่นี้ให้พิจารณา ครั้นเวลามามันมาเงียบนะ ไม่ได้มาแบบกระโตกกระตากอะไรนะ มาแบบเงียบ แล้วพูดอะไรไม่ได้ด้วย กลืนพร้อมไปด้วย ไม่ต้องเคี้ยว นี่เขาเรียกสงครามเศรษฐกิจ สงครามเงียบ ...

สงครามนี้ไม่ดังนะ ปุ๊บ กลืนปุ๊บๆ เลย วิตกมากอยู่เรา .. ทราบข่าวว่าเขายึด นั่นเห็นไหมล่ะ ติดหนี้เขาไม่มีเงินให้เขา เขาเข้ายึดธนาคาร ยึดทั่วประเทศเลย นี่แบบกลืนเงียบ กินเงียบ เขาเรียกสงครามเศรษฐกิจ กินแบบนี้ละ...”

ผลของวิกฤตเศรษฐกิจใน ปี พ.ศ.๒๕๔๐ นี้ ทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยประสบภาวะขาดทุนจากการซื้อขายเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ธนาคารและสถาบันการเงินถูกสั่งปิด หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ตลอดจนประชาชนต่างประสบภาวะหนี้สินพะรุงพะรังแม้แต่โรงพยาบาลต่างๆ ก็ถูกตัดงบประมาณจากรัฐ ข่าวฆ่าตัวตายเกิดขึ้นรายวันเพราะกิจการล้มละลาย ไม่มีเงินใช้หนี้ โรงงานและกิจการห้างร้านทยอยปิดตัวไป ตึกแถวอาคารพาณิชย์มีแต่ความรกร้างว่างเปล่าไม่มีผู้อยู่อาศัย โครงการก่อสร้างถนนหนทางกลายเป็นเศษอิฐเศษปูน ผู้คนต่างพากันตกงาน บัณฑิตจบการศึกษา ก็ไม่มีงานทำ ทั่วทุกหัวระแหงจึงมีแต่ภาพแห่งความสลดหดหู่ใจอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย

ความลำบากยากแค้นดังกล่าวนี้หมุนเข้ามาใกล้ชิดติดพันกับการสงเคราะห์ประจำวันขององค์หลวงตาถึงกับทำให้ท่านต้องกล่าวว่า

. ”...ทางโรงพยาบาล เป็นที่หนึ่งที่ไปช่วยเต็มกำลังความสามารถ ปีนี้ยิ่งเป็นปีที่หนักเป็นกรณีพิเศษอีก คือโรงพยาบาลต่างๆ วิ่งมาขอเงินไปใช้หนี้ ว่างบประมาณไม่มี .. ทางรัฐบาลสั่งมาให้ซื้อของในวงเงินเท่านั้นๆ แล้วจะส่งเงินมา ทีนี้รัฐบาลไม่ได้ส่งมาให้ เลยติดหนี้เขา วิ่งเข้ามาหาวัด เราช่วยแทบเป็นแทบตาย ช่วยเป็นล้านๆ แต่ละโรงๆ ติดหนี้เขา แล้วจะทำยังไง มีเท่าไรก็ทุ่มกันลง บางทีถึงกับบอกว่าจ่ายไม่หมดนะ ให้จ่ายเป็นงวดๆ งวดที่สองที่สามมีมาแล้วค่อยจ่ายอีก เราว่าอย่างนั้น คือมันไม่ไหว มันมากจริงๆ ปีนี้เป็นอย่างนั้น

ทุกปีมีแต่มาขอเครื่องมือ เราก็ช่วยเครื่องมืออะไรต่ออะไร ปีนี้กลับมาขอใช้หนี้แล้ว มันเป็นยังไงรัฐบาลเราจะไม่จมแล้วเหรอ ปกครองบ้านเมืองกันยังไงถึงจะปล่อยให้บ้านเมืองจม แม้แต่โรงพยาบาลซึ่งเป็นหัวใจของชาติจริงๆ ก็ยังจะล้มไปนี้ จะทำยังไงกัน...”

แม้ในยามปกติปัญหาเล็กกว่า ท่านยังมีเมตตาช่วยเหลือสงเคราะห์อย่างจริงจัง บัดนี้ปัญหาขยายวงกว้างขึ้นเป็นความทุกข์โดยรวมของคนทั้งชาติจนอาจถึงขั้นสูญสิ้นอธิปไตยของไทยเลยก็ว่าได้หากไม่ช่วยกันเยียวยาแก้ไขให้ทันการณ์ ประกอบกับความเมตตาสงสารพี่น้องชาวไทยเป็นล้นพ้น ท่านจึงปรารภขึ้นด้วยความห่วงใยว่า

“จำเป็นต้องอาศัยความสามัคคีของพี่น้องไทยทุกคนให้เสียสละช่วยกันอย่างจริงจัง”

การย้ายราชธานีจากกรุงธนบุรีเป็นกรุงรัตนโกสินทร์

นิมิตหลวงตา..
รู้ทันสนธิสัญญา IMF

ภาวะแห่งความทุกข์ระทมเช่นนี้ สำหรับพระภิกษุผู้ประจักษ์แจ้งในธรรมขั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนาเช่นองค์หลวงตาแล้ว ย่อมเห็นเป็นปกติธรรมดาของโลกและสรรพสัตว์ที่ล้วนต้องประสบกับความทุกข์ ความไม่เที่ยง และความไม่มีตัวตนพอจะยึดถือเป็นสาระแก่นสารได้ ในยามที่ชาติไทยต้องประสบกับทุกข์เช่นนี้องค์หลวงตาย่อมพิจารณาเห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดาและไม่น่าจะมีสิ่งใดเข้ามากระทบต่อความรู้สึกของท่านได้

อย่างไรก็ตาม ด้วยใจที่เปี่ยมด้วยเมตตาธรรมขององค์หลวงตาและความรุนแรงของเหตุการณ์ในครั้งนี้ทำให้องค์หลวงตาตัดสินใจทำในสิ่งที่เหนือความคาดหมายของเหล่าศิษยานุศิษย์ทั่วทั้งประเทศ ท่านเกิดความรู้สึกสลดสังเวชใจเป็นอย่างยิ่งในวิกฤตการณ์ของชาติในคราวนี้ ซึ่งมิใช่เกิดจากภาพหรือข่าวที่เห็นจากภายนอกเท่านั้น ภาพแห่งความทุกข์และหนทางเยียวยาแก้ไขได้แสดงอย่างชัดเจนประจักษ์ใจจากการอบรมจิตตภาวนามาอย่างช่ำชอง ภาพภายในนี้กระเทือนจิตของท่านถึงกับทำให้มิอาจนิ่งดูดายต่อวิกฤตการณ์ในครั้งนี้และเริ่มแนะแนวทางเข้าช่วยเหลืออย่างจริงจังดังคำกล่าวเมื่อ **๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐** ว่า

"...เราพูดจริงๆ จะขายโง่ขายความฉลาดขายเลวขายดีก็แล้วแต่เถอะ ก็ภาวนาอยู่ธรรมดาทุกคืน เราภาวนาอยู่อย่างนั้น จากนั้นแผ่เมตตาจิตทั่วไปหมด เมื่อคืนนี้ .. มันขึ้นขึ้นอะไร ห่วงโลกห่วงสงสารแล้วก็ย่นเข้ามาๆ เข้ามาถึงจุดเมืองไทยเรา ทีนี้เกิดความสงสารขึ้นมา เกี่ยวกับเรื่องเมืองไทยเรานี้ติดหนี้ติดสินเมืองนอก .. ทำยังไงกัน .. เพื่อกู้ชาตินี่นะ

อย่างนี้ละความเมตตามันหากซอกแซกซิกแซ็กไป เมื่อคืนนี้โผล่ขึ้นมาจนได้ เราก็ไม่เคยเป็น เมื่อคืนนี้ออกพุ่งมาตรงนี้ ว่าจะแก้ตรงไหน แก้เราก็ต้องเอาเงินกับลูกศิษย์ลูกหาทั่วประเทศไทยนี้มาให้เราเอง พูดง่ายๆ ไม่ใช่ให้ใครละ มาให้เราเอง ก็มีเท่านั้นละจะทำยังไงเราคิดอยากให้ทางรัฐบาลพินิจพิจารณาเรื่องเหล่านี้ จะพิจารณากันยังไง .. ตามธรรมดาอะไรที่รู้แล้ว ควรไม่ควรนี้ก็เก็บไว้ อันใดควรออกมากน้อย อันไหนไม่ควรก็เก็บไว้ในลิ้นชัก

บันทึกนิมิตกู้ชาติไทย

องค์หลวงตาเล่านิมิตภาวนาให้ฟังว่า ปกติทุกคืนท่านเข้าสมาธิภาวนาแผ่เมตตาจิตแก่สรรพสัตว์ทั้งมวล อำนาจของจิตแผ่ไปไม่มีประมาณในสามแดนโลกธาตุ คืนหนึ่งจิตของท่านย่นเข้ามาสะดุดกึ๊กอยู่ที่จุดเมืองไทยของเรา เกิดความห่วงโลกห่วงสงสาร ประเทศชาติบ้านเมืองถึงขั้นจะล่มจะจม

ในนิมิตภาวนานั้นปรากฏว่า ชาติไทยมีแต่ความมืดดำปกคลุมมืดครึ้มไปหมด ในจิตอ่อนนิ่มแผ่เมตตาไปทางใดประหนึ่งว่าจะหมดหวัง ทั้งๆ ที่ก่อนนี้ไม่เคยมีอะไรขวางกั้นทางเดินแห่งจิตที่เมตตาครอบโลกธาตุนี้ได้เลย แม้พิจารณาแผ่เมตตา ครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ ก็เป็นเช่นนั้น

จึงกำหนดจิตพิจารณาหาผู้ใดจะมาช่วยแบ่งเบาภาระและจุดประกายให้แสงสว่างแก่ประเทศชาติที่ดำมืดครึ้มนั้นก็ไม่เห็นมี ประหนึ่งว่า *"หมดหวังแล้วหนอ!"* ชาติบ้านเมืองคราวนี้ ถึงคราวที่จะสูญสลายสิ้นชาติและพระพุทธศาสนาที่ให้ความร่มเย็นแก่โลกมาเป็นเวลานาน มองไปช่องทางใดก็มีแต่ทางคับแคบตีบตัน กว้างก็กว้างเพื่อตีบตัน

เมื่อไม่เห็นมีผู้ใดที่พอจะช่วยได้แล้ว จึงกำหนดจิตย้อนเข้ามาภายในตน .. ปรากฏว่าเห็นเป็นแสงสว่างเพียงหิ่งห้อย จึงกำหนดจิตเข้าไปตามลำแสงอันน้อยนิดนั้น แม้จะเป็นช่องแคบๆ ก็จริงแต่เมื่อกำหนดดูปรากฏว่าทะลุไปได้ พิจารณาดูแล้วแสงเพียงหิ่งห้อยนั้น ก็คือตัวท่านเอง

นอกจากนี้ ท่านยังกล่าวด้วยว่า การออกมาช่วยชาติในคราวนี้ของท่านจะมีอยู่ ๒ ทาง คือ

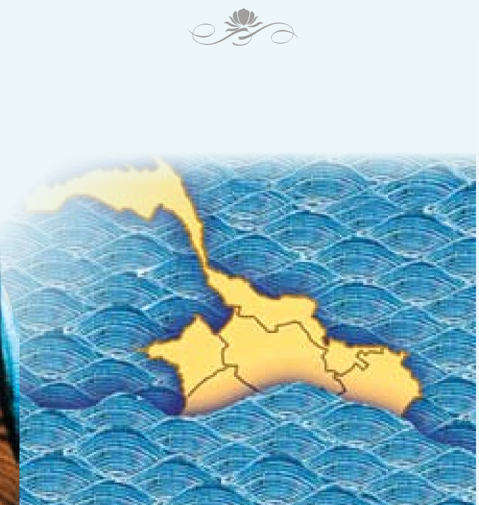
๑. จะเป็นทางบุญนำประชาชนไปสวรรค์ พรหมโลก นิพพาน

๒. จะเป็นทางบาปไปนรกสำหรับผู้ไม่เห็นด้วย ไม่อนุโมทนา แต่คิดจ้องทำลาย ลบหลู่ เหยียบย่ำ สกัดกั้นการช่วยชาติ

นิมิตภาวนาในครั้งนี้ถึงกับทำให้ท่านร้อง *"โก้ก"* และออกประกาศเลยว่า

"ถ้าหลวงตาบัวยังไม่ตาย เมืองเรายังจมไม่ได้ นี่คือกำลังใจของเรา มันพยายามแหวกว่ายเอาให้ได้ ส่วนร่างกายไม่ต้องพูดถึงเลย มันหมดสภาพแล้ว ที่อยู่ได้ก็เพราะกำลังใจอย่างเดียวเท่านั้น ไม่อย่างนั้นหลวงตาตายแล้ว"

แต่อันนี้ไม่อยู่เสียแล้ว เตะลิ้นชักแตกกระจายเลย ..

นี่เป็นนิมิตเราเป็นจริงๆ เมื่อคืนนี้ จึงได้ออกพูด ก็เราทำของเราทุกคืน เราพูดจริงๆ จิตใจแผ่ทั่วแดนโลกธาตุมาว่าอะไรแคบๆ เท่านี้ ค่อยวนเข้ามาแคบเข้ามาๆ เข้ามาถึงเมืองไทย เมื่อคืนนี้ออกมาติดตรงนี้เสียแล้ว ทุกคืนไม่ติด ไม่ออกช่องนี้มันออกช่องอื่น แต่เมื่อคืนนี้ออกช่องเมืองไทย ช่องเมืองไทยติดหนี้เขา แล้วเมืองไทยเราคนไทยเป็นทุกข์กันมากมายก่ายกอง ฆ่าตัวตายก็มี โห ..

เมื่อพูดถึงจุดนี้แล้วให้พิจารณากัน ต่างคนก็ต่างเป็นไทยด้วยกันทำไมจะไม่มีน้ำใจ เราแน่ใจว่ามี หาได้คนละบาทก็เอา ขึ้นตั้งแต่บาทหนึ่งขึ้นไปถึงล้านถึงแสนถึงหมื่นถึงพันถึงร้อยถึงสิบช่างมัน ควรจะได้ยังไงเอา พรืบเลย เราคิดว่าจะได้นะ เพราะไม่มีอะไรเสียหายนี่ ประกาศน้ำใจเมืองไทยเราอีกด้วยซ้ำ ทั้งๆ ที่เขาก็ติดหนี้เหมือนกัน เมืองอื่นก็ดี แต่เขาไม่แสดงอาการอย่างนั้น เมืองไทยเราแสดงอาการอย่างนี้ขึ้นมาเพื่อกู้ชาติไทยเราให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ให้ผาสุกร่มเย็นทั่วหน้ากัน เสียหายตรงไหน พิจารณาแล้วไม่มีอะไรเสียหาย มีแต่ทางได้อย่างเดียว บริจาคทางอื่นยังบริจาคได้ ต่างคนต่างเป็นชาติไทยด้วยกันบริจาคเพื่อกันเองจะเป็นอะไรไป

พากันจำเอานะลูกศิษย์ลูกหา วันนี้เพียงเผดียงเท่านั้น นี่พูดจริงๆ ออกมาจากหัวใจจริงๆ เป็นอย่างนั้นเมื่อคืนนี้ มาข้องตรงนี้ อ้าวทำยังไงกัน เกี่ยวกับทางช่วยโลกเราก็ช่วยมาพอ ทางแผ่เมตตาจิตก็แผ่เต็มเม็ดเต็มหน่วย แล้วเมื่อคืนนี้มาข้องตรงนี้แก้ไม่ตก ถ้าไม่แก้กับลูกศิษย์ลูกหาทั่วเมืองไทยเรานี้แก้ไม่ตก ถ้าแก้อย่างนี้แล้วตกแน่ๆ หนี้สินในเมืองไทยเราตกพรืบเลย ทำยังไงมันแน่นหัวอกเมื่อคืนนี้ อ้าวเอาแล้วทีนี้ มาติดตรงนี้ปึ๋งเลยเทียว ติดไม่ใช่ติดน้อยๆ ติดปึ๋งเลยเทียว ถ้าออกก็ออกแบบปึ๋งเลยเหมือนกันออกได้ .. ไปติดหนี้เขาก็เมืองไทยเราเองเป็นคนไปติด เรียกว่าทำให้ล่มจม ฟื้นกลับคืนมาก็เป็นเมืองไทยคนไทยเราเองจะเป็นอะไรไป ..

นี่ละวิตกวิจารณ์ แต่เวลามาออกเมื่อคืนนี้ไม่ได้ออกจากการเป็นอารมณ์นะ ไม่ได้เอาอันนี้มาเป็นอารมณ์ พิจารณาตามธรรมดาๆ วนเข้ามาๆ แคบเข้ามาๆ ถึงเมืองไทย คราวนี้อันนี้ออกปึ๋งเสียแล้ว มาถึงเมืองไทยแต่ก่อนก็ธรรมดา เมื่อคืนนี้ไม่ธรรมดาเสียแล้วใส่ปึ๋งเลย .. การติดหนี้เป็นทุกข์นะ ทุกข์ที่สุดเลย ในธรรมท่านก็บอก ความติดหนี้เป็นทุกข์ที่สุดในโลก ความไม่มีหนี้มีสินเป็นสุขมากในโลก ท่านก็บอกไว้มีในธรรมในบาลี **อิณาทานัง ทุกขัง โลเก** ความติดหนี้เป็นทุกข์มากในโลก ความไม่มีหนี้มีสินเป็นสุขมากในโลก ท่านแสดงไว้...”

หลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ สถิติการฆ่าตัวตายของคนไทยเพิ่มสูงขึ้นจนน่าตกใจ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ มีคนไทยเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตาย ถึง ๕,๒๐๐ คน เฉลี่ยวันละ ๑๔ คน

พระธรรมเทศนานี้จึงเป็นการประกาศเจตนารมณ์แห่งการกู้ชาติขององค์หลวงตาเป็นครั้งแรก สร้างความฉงนแก่บรรดาศิษย์และประชาชนชาวไทยไม่น้อยทีเดียว และที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนอกเหนือความรู้ของคนทั่วไปในเวลานั้น นั่นคือก่อนที่องค์หลวงตาจะเล่านิมิตนี้เพียง ๒ วัน คือ เมื่อวันที่ **๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐** นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ร่วมลงนามเซ็นสัญญากู้เงินจาก IMF โดยทำ**หนังสือแสดงเจตจำนง (Letter of Intent) เป็นครั้งที่ ๒** และได้ทำความตกลงในเงื่อนไขสำคัญระหว่างประเทศไทยกับ IMF ให้ต้องกระทำการตามสัญญาโดยมิได้นำมาเปิดเผยต่อรัฐสภาหรือสาธารณชนแต่อย่างใด ในเวลานั้นจึงแทบจะ

ตารางแสดงการเบิกจ่ายเงินกู้ของประเทศไทย จาก IMF รวม 12 งวด

งวดที่	วันที่	จำนวนเงิน (ล้าน SDR) (1 SDR = 1.33418 เหรียญสรอ.)	เงื่อนไขและการปฏิบัติ
1	สิงหาคม 2540	1,200	คณะกรรมการบริหารกองทุน ฯ อนุมัติกู้
2	30 พ.ย. 2540*	600	ทำได้ตามเงื่อนไข ทบทวนครั้งที่ 1
3	28 ก.พ. 2541	200	ทำได้ตามเงื่อนไข ทบทวนครั้งที่ 2
4	31 พ.ค. 2541	100	ทำได้ตามเงื่อนไข ทบทวนครั้งที่ 3
5	31 ส.ค. 2541	100	ทำได้ตามเงื่อนไข ทบทวนครั้งที่ 4
6	30 พ.ย. 2541	100	ทำได้ตามเงื่อนไข ทบทวนครั้งที่ 5
7	28 ก.พ. 2542	100	ทำได้ตามเงื่อนไข ทบทวนครั้งที่ 6
8	31 พ.ค. 2542	100	ทำได้ตามเงื่อนไข
9	31 ส.ค. 2542	100	ทำได้ตามเงื่อนไข ทบทวนครั้งที่ 7
10	30 พ.ย. 2542	100	ทำได้ตามเงื่อนไข
11	28 ก.พ. 2543	100	ทำได้ตามเงื่อนไข ทบทวนครั้งที่ 8
12	31 พ.ค. 2543	100	ทำได้ตามเงื่อนไข

** การอนุมัติเงินกู้ยืมในงวดนี้ทำให้เกิดเงื่อนไขผูกมัดประเทศไทยอย่างร้ายแรง ซึ่งก่อนหน้านี้ ๒ วัน องค์หลวงตาได้เล่านิมิตวิกฤตของประเทศไทยให้ลูกศิษย์ฟัง เพียงแต่มิได้บอกว่า เป็นญาณความรู้ล่วงหน้าของท่านเอง*

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตัวอย่างแสดงเงื่อนไขที่ไทยต้องปฏิบัติตามหนังสือแสดงเจตจำนงกับ IMF

หนังสือแสดงเจตจำนง Letter of Intent	สาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการด้านกฎหมาย
ฉบับที่ ๑ (๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๐)	๑. ... ๒. ... ๓. ... } เนื้อหาในฉบับนี้ไม่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับคลังหลวง
ฉบับที่ ๒ (๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐)	๑. ... ๒. ทั้งนี้ คาดว่าจะสามารถเสนอให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายที่จำเป็น ใน**การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ**ที่ยังไม่ได้แปรรูปเป็นบริษัทจำกัด ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๔๑ ... สำหรับกฎหมายทางด้านการเงิน ก็ได้มีการทบทวนและแก้ไขส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว รวมทั้ง**จะได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเงินตรา** เพื่อให้การออกกฎหมายสำหรับการดำเนินการของธนาคารแห่งประเทศไทยทัน สมัยขึ้น ...
ฉบับที่ ๓ (๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑)	๑. ... ๒. ... ๓. ... } เนื้อหาในฉบับนี้ไม่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับคลังหลวง

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ รัฐบาลทำหนังสือแสดงเจตจำนงฉบับที่ ๒ กับ IMF
๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ รัฐบาลลงนามทำสัญญากู้เงินจาก IMF
๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ องค์หลวงตาภาวนามีนิมิตเห็นวิกฤตของชาติจากสัญญาฉบับนี้ว่าจะส่งผลกระทบต่อคลังหลวงอย่างรุนแรง องค์ท่านจึงก้าวออกมาเป็นผู้นำพาพี่น้องชาวไทยปกปักรักษาคลังหลวง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา...นับเป็นญาณความรู้ขององค์หลวงตาโดยแท้

ไม่มีผู้ใดทราบรายละเอียดของเงื่อนไขดังกล่าวเลย จะมีก็แต่เพียงรัฐบาลและหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่กี่คนเท่านั้น ไม่ต้องกล่าวถึงบรรดาศิษยานุศิษย์ขององค์หลวงตาที่อยู่วงนอกยิ่งไม่มีทางจะล่วงรู้ได้

อย่างไรก็ตาม มหันตภัยในสนธิสัญญาฉบับนี้ไม่อาจปิดบังญาณความรู้ขององค์หลวงตาไปได้ เงื่อนไขตอนหนึ่งระบุว่ารัฐบาลต้องดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติเงินตราโดยอ้างว่าเพื่อให้การดำเนินการของธนาคารแห่งประเทศไทยมีความทันสมัยขึ้นซึ่งข้อตกลงกับ IMF ในเรื่องนี้ได้ปรากฏชัดเจนในอีก ๓ เดือนต่อมา เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้ทำหนังสือที่ ธปท.ชบ.๑๒๕๙/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๔๑ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ให้ใช้แนวทาง "การรวมบัญชี" ของฝ่ายการธนาคาร และ ฝ่ายออกบัตรเข้าด้วยกัน จนกลายมาเป็น "ร่างกฎหมายรวมบัญชี" ในเวลาต่อมา

สำหรับมหาภัยของเงื่อนไขตามสนธิสัญญา IMF ในแต่ละฉบับนี้ กล่าวได้ว่าแทบทุกฉบับล้วนส่งผลกระทบร้ายแรงต่อความมั่นคงของชาติ และยังมีผลผูกพันต่อสมบัติของชาติและต่อคนไทยทุกคนอีกด้วย ซึ่งกว่าจะรับรู้โดยทั่วกันได้ก็ล่วงเลยมาหลายต่อหลายปีจนชาติไทยแทบจะสูญสิ้นอธิปไตยและสูญเสียสมบัติของชาติไปมากมายมหาศาล ทั้งยังทำให้มีภาระหนี้สินตามมาอีกจำนวนมาก

ดังนั้น การเล่านิมิตขององค์หลวงตาที่ถูกจังหวะสอดคล้องกับวันทำสัญญาฉบับที่ ๒ กับ IMF พอดิบพอดีเช่นนี้ จึงเหมือนกับเป็นการส่งสัญญาณให้รู้ว่า ณ จุดนี้เองเป็น**จุดเริ่มต้นของกฎหมายมหาภัย** ซึ่งจะทำชาติให้ล่มจมได้ และ ณ จุดเดียวกันนี้อีกเช่นกันเป็น**จุดเริ่มต้นของการกู้ชาติ**ขององค์หลวงตาและยังยืนยันด้วยว่าจะสามารถนำพาชาติให้พ้นจากภัยได้ด้วยความรู้จากจิตตภาวนาขององค์หลวงตาในครั้งนี้จึงเป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่ง ดังนี้

"...ได้มาเห็นสภาพการณ์ของเมืองไทยเราอยู่ในขั้นวิกฤตการณ์ ขั้นที่จะเข้าขั้นแห่งความล่มจมได้ ซึ่งเป็นไปด้วยความน่าวิตกวิจารณ์เอามาก ดังที่เราทั้งหลายก็ทราบด้วยกันแล้ว มองไปไหนก็มองไม่เห็น ใครจะเป็นผู้นำชาติไทยของเรานี้ให้ขึ้นจากหล่มลึก มองไปที่ไหนก็มีแต่ตีบตันอั้นตู้ๆ ใครจะเป็นผู้สามารถยกได้ มองไปไหนก็ไม่เห็นๆ..

จึงได้หันหน้าเข้ามาสู่ความเป็นหัวหน้าก่อนที่จะมาเป็นหัวหน้าของพี่น้องทั้งหลาย ก็ได้คิดทบทวนเต็มกำลังความสามารถแล้วว่าประเทศไทยของเรานี้จะออกพ้นภัยไปได้ในทาง

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

IMF หรือ International Monetary Fund คือองค์กรที่รัฐบาลของกลุ่มประเทศพันธมิตรได้ร่วมก่อตั้งขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยถือกำเนิดขึ้นจากการประชุม United Nations Monetary and Financial Conference เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๗ (ค.ศ. ๑๙๔๔) มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลเสถียรภาพของระบบการเงินระหว่างประเทศ อันจะเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของการค้าโลก และเป็นพื้นฐานสำหรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุนในช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก

IMF เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๙ (ค.ศ. ๑๙๔๖) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดีซี และมีฐานะเป็นทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ มีหน้าที่สนับสนุนความร่วมมือทางการเงิน การค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ สร้างเสถียรภาพในอัตราแลกเปลี่ยน ป้องกันการแข่งขันกันลดค่าเงินเพื่อชิงความได้เปรียบทางการค้า ให้ความสนับสนุนด้านการเงินแก่ประเทศสมาชิก ในการปรับฐานะดุลการชำระเงินให้ดีขึ้น โดยไม่ต้องใช้มาตรการต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียทั้งต่อเศรษฐกิจของประเทศนั้นและประเทศสมาชิกอื่น ๆ โดยส่วนรวม เป็นต้น

ถ้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติอยู่ก่อนแล้ว ก็สามารถสมัครเป็นสมาชิกของ IMF ได้ และเมื่อเป็นสมาชิก IMF แล้วก็จะได้ “โควตา” โดยจำนวนโควตาจะขึ้นกับขนาดของเศรษฐกิจ เงินสำรอง ของประเทศนั้นๆ เมื่อได้จำนวน “โควตา” ก็จะรู้ว่าประเทศนั้นๆ สามารถกู้เงินจาก IMF ไปได้จำนวนเท่าใด .. และ “โควตา” ก็ถูกใช้เป็นหลักในการคิด “คะแนนเสียง” เช่นกัน

เงินทุนที่ IMF ใช้จะเรียกว่า “resources” หรือ “ทรัพยากร” (เงินนั่นเอง) ได้มาจากการชำระเงินค่าโควตาของประเทศสมาชิกเป็นสำคัญ (ค่าสมาชิก) แต่ว่า IMF ไม่ได้ให้กู้เงินเป็น US ดอลลาร์ โดยจะใช้หน่วยเงินเป็น SDR (Special Drawing Rights) คือ สิทธิพิเศษถอนเงินเป็นสินทรัพย์สำรองระหว่างประเทศ (๑ SDR ปัจจุบันมีมูลค่าประมาณ ๑.๓ ดอลลาร์สหรัฐฯ)

การเข้าเป็นสมาชิก IMF ของประเทศไทย

ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิก IMF เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นสมาชิกลำดับที่ ๔๔ โดยมีโควตาปัจจุบันเท่ากับ ๑,๐๘๑.๙ ล้าน SDR คะแนนเสียง ๑๑,๐๖๙ คะแนน หรือเทียบเท่ากับร้อยละ ๐.๕๒ ของคะแนนเสียงทั้งสิ้น นับตั้งแต่เป็นสมาชิก IMF ประเทศไทยเคยได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจาก IMF ตามโครงการเงินกู้ Stand-by รวม ๕ ครั้งด้วยกันในวงเงินรวมทั้งสิ้น ๔,๔๓๑ ล้าน SDR โดยเข้าโครงการ Stand-by

๑. ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ จำนวนเงิน ๔๕.๒๕ ล้าน SDR

๒. ต่อมาในช่วงที่ไทยประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหลังวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ ๒ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๒๙ ประเทศไทยได้เข้าโครงการ Stand-by ๓ ครั้ง รับจำนวนเงินทั้งหมด ๑,๔๘๖ ล้าน SDR

๓. ล่าสุดเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ ๒๕๔๐ ไทยได้รับความช่วยเหลือจาก IMF เพื่อใช้แก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเงินเป็นวงเงินทั้งสิ้น ๒,๙๐๐ ล้าน SDR

โครงการช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการของ IMF

มีมาตรฐานเหมือนกันทุกประเทศสมาชิกโดยให้ความช่วยเหลือ ดังนี้

๑) การเบิกจ่ายเงินกู้ยืมเงินตราต่างประเทศให้แก่ธนาคารกลาง โดยจะต้องเบิกทีละงวด ไม่เต็มจำนวนตั้งแต่เริ่มแรก โดยปกติจะกำหนดให้เบิกได้ไตรมาสละ ๑ งวด ไปตลอดจนครบระยะเวลาโครงการ ซึ่งจะขึ้นกับจำนวนรวมของยอดรวมเงินกู้ยืม และการกำหนดยอดการเบิกเงินแต่ละงวดตามที่ได้ตกลงกันไว้ตั้งแต่แรก อนึ่ง การเบิกเงินในแต่ละงวดให้ถือว่าให้ครบกำหนดชำระคืนภายในเวลา ๓ ปี (ในกรณีของประเทศไทยก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน)

๒) การเบิกจ่ายเงินแต่ละงวด จะต้องผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน IMF ซึ่งคณะกรรมการนี้จะประกอบไปด้วยตัวแทนจากประเทศสมาชิกสมทบเงินใหญ่ให้แก่กองทุนฯ ประกอบไปด้วย สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประเทศใหญ่ในกลุ่มอี.ยู. ส่วนกรรมการจากประเทศสมาชิกกำลังพัฒนาจะมีลักษณะคัดสรรเวียนมาเป็นกรรมการหมุนเวียนและเป็นเสียงส่วนน้อยมาก

การพิจารณาอนุมัติของคณะกรรมการกองทุนฯ ได้กำหนดไว้เป็นมาตรฐานทั่วไปว่า รัฐบาลของประเทศผู้กู้จะต้องทำหนังสือแสดงเจตจำนง (Letter of Intent หรือ LOI) ทุกครั้งประกอบการพิจารณาในหนังสือแสดงเจตจำนงซึ่งโดยแท้จริงแล้วก็คือ **เงื่อนไขผูกพันของ IMF ร่วมกับประเทศผู้กู้ยืม** โดยปกติจะแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

- ส่วนแรก ได้แก่หลักการและเป็นเป้าหมายสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ การเงิน และการสังคมของประเทศผู้กู้
- ส่วนที่สอง ได้แก่การแสดงตัวเลขทางด้านดัชนีเศรษฐกิจ รวมทั้ง projections ของระบบเศรษฐกิจซึ่งสามารถทบทวนได้ทุกๆ ไตรมาส
- ส่วนสุดท้าย จะมีการแสดงตารางกำหนดเวลาเป้าหมายการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ภายใต้หลักการที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งในการปฏิบัติโดยทั่วไปให้ถือกันว่าให้มีการยืดหยุ่นกันได้ตามสถานการณ์เศรษฐกิจที่จะพลิกผันหรือมีอุปสรรคในการปฏิบัติเกิดขึ้น

อนึ่ง เมื่อมีการเบิกจ่ายแต่ละงวดจนครบข้อตกลงแล้ว ให้ถือว่าการแสดงหนังสือเจตจำนงเป็นอันหมดไป เท่ากับว่ากองทุนการเงินระหว่างประเทศหรือ IMF ยกเลิกพันธะกรณีเงื่อนไขต่างๆ ที่มีกับประเทศผู้กู้ยืม เพียงแต่รอรับชำระเงินกู้ยืมคืนตามเวลาชำระเท่านั้น

จึงถือเป็นพันธะกรณีของรัฐบาลจากโครงการช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการ ตลอดจนเงื่อนไขผูกพันและมาตรการสำคัญต่างๆ ที่ทำความตกลงไว้กับ IMF

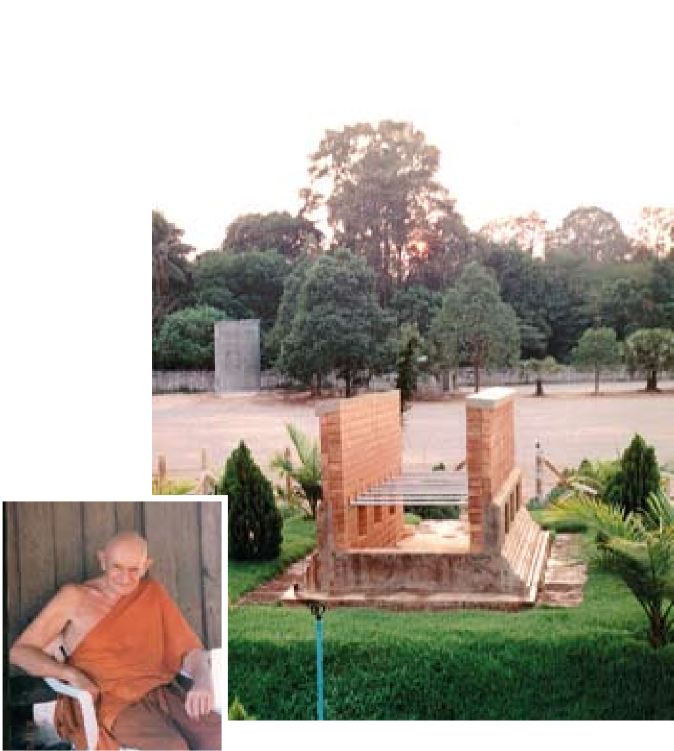

(ข้อมูล : ธนาคารแห่งประเทศไทย)

ใดแงใดมุมใด พิจารณาเต็มความสามารถก็ไม่เห็นทางที่จะออกไปได้ เปิดตรงนั้นก็ปิดตรงนี้ เปิดตรงนี้ก็ปิดตรงนั้น เสียรอบด้านหาทางออกไม่ได้

สุดท้ายก็วกวนเข้ามาหาหลวงตาบัวเอง มาเห็นช่องแคบๆ หลวงตาบัวมีช่องแคบๆ เท่านี้ มองดูเอาช่องแคบๆ เท่านี้แหละ วาสนาน้อยไม่ได้กว้างขวางอะไร ช่องนี้คือช่องอะไร เห็นช่องแคบๆ แต่ช่องนี้เป็นช่องแห่งความปลอดภัยแห่งสมบัติทั้งหลายที่จะไหลเข้ามานี้ มีเท่าไรไหลเข้าสู่คลังหลวงทั้งหมด ไม่มีตกค้างตรงไหนเลย ไอ้ช่องกว้างๆ มันลงทะเลหลวง ลงพุงหลวงไปเสียมากต่อมาก จึงได้ประกาศตนออกมาเป็น**ผู้นำ**พี่น้องทั้งหลายดังที่เห็นอยู่นี้...”

ปี ๒๕๔๐ องค์หลวงตาอาพาธหนักจากโรคถ่ายท้อง จึงได้สั่งให้ท่านพระอาจารย์ปัญญาฯ ก่อสร้างเมรุเตรียมไว้สำหรับเผาศพองค์ท่านเอง

หายเพราะยาเทวดา

การที่ประเทศชาติและประชาชนต้องประสบกับเคราะห์กรรมในครั้งนี้ทำให้องค์หลวงตาไม่อาจนิ่งเฉยอยู่ได้ แต่เพราะความเมตตาสงสารต่อพี่น้องชาวไทยเป็นล้นพ้น แม้จะชราภาพหรือเหน็ดเหนื่อยเพียงใดด้วยวัยขณะนั้นย่างเข้า ๘๕ ปีแล้ว อีกทั้งในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ก่อนเข้าพรรษา ธาตุขันธ์ของท่านยังมีโรคภัยเข้าเบียดเบียนอาการคล้ายกับท้องเสียต้องถ่ายท้องถึงวันละ ๗-๘ ครั้งต่อวัน ต่อเนื่องกันเป็นเวลาถึง ๘ เดือนเต็ม จนถึงต้องเกาะราวระเบียงกุฏิ พยุงสังขารด้วยกำลังเรี่ยวแรงที่เหลืออยู่เพียงน้อยนิดไม่ยอมให้สังขารเป็นภาระแก่ผู้ใด และมีหลายครั้งที่เดินจากกุฏิไปยังไม่ถึงศาลาระยะทางเพียง ๓๐-๔๐ เมตร ก็ยังต้องหยุดถ่ายท้องระหว่างทางก่อน อาการในช่วงนั้นไม่มีวี่แววว่าจะดีขึ้นแต่อย่างใดเลย มีแต่หมดกำลังลงๆ และทรุดลงทุกวันๆ

ในช่วงเวลานั้นองค์ท่านจึงดูซูบผอมหมดเรี่ยวแรง แม้จะเดินจากกุฏิไปศาลาเพียง ๓๐-๔๐ เมตรก็ยังโซเซแทบจะเดินไม่ไหว ถึงกับทำให้ท่านตกลงปลงใจแล้วว่าจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่ทันเข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๔๑ นี้อย่างแน่นอน องค์ท่านจึงได้สั่งให้ท่านพระอาจารย์ปัญญาพระฝรั่งสร้าง **“เมรุ”** ไว้ เป็นรอยมือของท่านไว้เรียบร้อยโดยออกแบบให้เป็นกรรมฐานเรียบง่ายไม่หรูหราสำหรับเตรียมเผาศพองค์ท่านเองดังปรากฏอยู่ใกล้ศาลาใหญ่ที่หน้าวัดป่าบ้านตาดนั่นเอง

แม้ธาตุขันธ์ร่างกายของท่านจะทรุดโทรมลงมากท่านก็ยังอุตส่าห์ฝืนสังขารจะช่วยโอบอุ้มชาติบ้านเมืองอย่างเต็มที่ท่ามกลางความห่วงใยของลูกศิษย์ลูกหา แต่ก็ไม่มีใครสามารถทัดทานความเมตตาของท่านได้ด้วยเหตุผล ดังนี้

“อย่างที่ได้มานำชาติบ้านเมืองนี้ เราก็ไม่เคยคาดเคยคิด มันก็เป็นของมันมาอย่างนี้ จะทำไง โอ๊ มันสะดุ้งจิตมากนะ เป็นห่วงเป็นใยชาติไทยของเรา ทั้งร่างกายของเราก็ทรุดมากๆ จนเหมือนกับว่า ถ้าเราตายไปนี่ เหมือนกับว่าเราจะมองหลังๆ ด้วยความเป็นห่วงนะ โอ๊ ทำไง? สุขภาพของเราก็จะเป็นไปไม่ได้แล้ว แล้วบ้านเมืองก็ยิ่งเป็นไปอย่างนี้ ทำยังไงน้า ?”

และในระหว่างที่อาการของท่านทรุดหนักลงเช่นนั้นคณะศิษย์ได้กราบขอความเมตตาจากท่านขออนุญาตให้คณะแพทย์ของโรงพยาบาลศรีนครินทร์จังหวัดขอนแก่นเข้าตรวจรักษา ซึ่งผลการตรวจพบว่ามีก้อนเนื้อผิดปกติอยู่บริเวณลำไส้ใหญ่ส่วนปลาย เมื่อพบเช่นนั้นท่านก็ไม่อนุญาตให้คณะแพทย์ทำการตรวจวินิจฉัยรักษาต่อแต่ประการใด อย่างไรก็ตามบุญของชาติไทยปรากฏแสงแวววาวขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เมื่อท่านเริ่มฉันยาสมุนไพรและใช้ธรรมโอสถ แล้วปรากฏชัดทันทีว่าอาการต่างๆ เริ่มดีขึ้น และจากนั้นก็ค่อยฟื้นตัวขึ้นๆ มีกำลังวังชามากขึ้นๆ เพราะเมื่อฉันอาหารแล้วไม่สูญเสียตกหล่นออกไปหมดเหมือนเมื่อครั้งที่ป่วยด้วยโรคท้องอยู่ทุกขณะคืนวัน ดังนี้

“...เราพูดไม่ใช่คุย เอาความจริงมาพูด ท้องเสียตั้งแต่พรรษา ๑๐ ออกปฏิบัติพรรษา ๗ ฟัดกันแล้วนั่น ถึงพรรษา ๑๐ ท้องเริ่มเสีย เสียก็ไม่สนใจ ซัดกันเรื่อย เพราะอดอาหารๆ เท่าไรการภาวนายิ่งดีๆ เดี๋ยวก็ท้องเสีย ถ่ายๆ

ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค พระมาตุจฉาในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการประชาสัมพันธ์โครงการช่วยชาติขององค์หลวงตาในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยท่านผู้หญิงให้ความกรุณาประสานงานกับนิตยสารสกุลไทย นิตยสารดิฉัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ ซึ่ง พล.อ.แป้ง มาลากุล ณ อยุธยา ผู้อำนวยการสถานีในขณะนั้นให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างดี โดยช่วยให้การแสดงธรรมช่วยชาติขององค์หลวงตามีการแพร่ภาพออกอากาศทาง Global Network ไปกว่า ๑๔๐ ประเทศทั่วโลกตลอดทั้งปี ซึ่งองค์หลวงตาได้เมตตาอนุญาตด้วยเล็งเห็นประโยชน์ต่อประชาชนชาวไทยในสถานที่ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศจะได้รับรู้ข่าวสารการช่วยชาติกันอย่างกว้างขวาง และเข้าร่วมบุญเป็นมหาทานมหากุศลอันสูงสุดต่อชีวิต

จนพรรษา ๑๖ ลงเวทีละนั่น พรรษา ๑๖ พ.ศ. ๒๔๙๓ ลงเวที ท้องเลยเสียไปเรื่อยๆ เลย กลายเป็นเรื้อรังอยู่ภายใน ตอนนั้นไม่ได้สนใจกับปากกับท้องอะไร สนใจแต่กับธรรม พอถึงพรรษา ๑๖ แล้วก็ฉันธรรมดา ตั้งแต่นั้นมาฉันธรรมดาเลย ทีนี้ท้องก็เสียไปเรื่อยๆ จนจะออกช่วยชาติ มันจะไปจริงๆ ..

มันเป็นโรคเรื้อรังแล้ว หมอเขาตรวจคนไหนเขาก็บอกเป็นเสียงเดียวกัน เป็นอะไรเป็นถึงขั้นมะรงมะเร็ง .. เขาไม่กล้าบอก เขาอาจจะกลัวว่าเราจะเสียจงเสียใจ เรามันไม่ได้เสียเรียนจบแล้วเรื่องเกิดเรื่องตาย ไม่ตื่นไม่เต้นไม่กล้าไม่กลัว เรียนจบแล้ว แต่เขาก็กลัวอย่างนั้นละนิสัยของโลก ถ้าเป็นโรคลึกลับเขาไม่ค่อยบอกแหละ เช่นโรคมะเร็งอย่างนี้ เขาไม่ค่อยบอกกัน สำหรับเราให้ยกโคตรมันมาเลย ถ้ามันมีทั้งโคตรมาอยู่ในท้องเราให้บอกมันมาเลย เราไม่กล้าเราไม่กลัว กล้าก็ไม่มี กลัวก็ไม่มี เรียนจบแล้ว ..

นี่หมอทั้งหลายบอก ***'เป็นมะเร็งลำไส้ไปไม่รอด จะตาย อย่าไปประมาทนะ'***

เราก็จะตายปี ๒๕๔๐ ที่จะช่วยโลกแหละ มันจะตายจะไม่ชนพรรษา

ก็เดชะดวงชะตาของบ้านเมืองเรามันเกี่ยวโยงกันก็เลยพยุงกันอยู่ได้ เลยได้ยา **หมอเติ้ง**มาฉัน เขาบอกว่ายาขนานใดรักษาก็ไม่หายโรคประเภทนี้ เขามาเล่าให้ฟัง **ตั้งฮั่วไถ่** เล่าเราไม่ลืมนะ เขาบอกเขารับประทานยานี้แล้ว เดี๋ยวนี้หายเลย *'ขอนิมนต์หลวงพ่อฉันเถอะจะหายอย่างเดียวกัน'*

หมอเติ้ง หมอชาวจีน *คุณสันติ วัฒนลี*

หมอเติ้งเอาได้ หมอเติ้งคนจีน เป็นชาวจีน แกกำหนดให้เอง ฉันวันหนึ่งเท่าไร แกบอกไม่ให้เคลื่อนคลาดนะ ให้ฉันวันหนึ่งเท่าไร ฉันกี่ครั้ง แกก็บอกไว้ให้ แกว่า

'เรื่องถ่ายไม่ต้องตกใจ การถ่ายด้วยโรคนี้ถ่ายเท่าไรยิ่งอ่อนยิ่งเพลีย การถ่ายด้วยยานี้ถ่ายเท่าไรก็ไม่อ่อนเพลีย ไม่ต้องตกใจ ทีแรกมันจะถ่ายมากเพราะโรคมาก'

'เอ้า ถ้างั้นก็ลองดูเป็นครั้งสุดท้ายของยา ถ้าไม่หายนี้เราปล่อยเลย'..."

การทดลองรักษาโรคเป็นครั้งสุดท้ายจากหมอคนสุดท้ายของท่านปรากฏผลเป็นที่อัศจรรย์ ดังนี้

*"มันก็ไม่เคยดีดเคยดิ้นนะจนกระทั่งป่านนี้ จนปรกติ หายเงียบหมดเลย ถึงว่าเป็นฤทธาศักดานุภาพแห่งดวงชะตาของชาติไทยเราจริงๆ ไม่งั้นเรานำชาติไม่ได้แล้ว จึงได้ดีดขึ้นมาจนกระทั่งบัดนี้ นี่ก็เป็นดวงชะตาอันหนึ่ง เป็นปาฏิหาริย์นะ เราเรียกหมอนี้ว่า **หมอเทวดา หมอปาฏิหาริย์** โรคเราก็เลยกลายเป็น**โรคปาฏิหาริย์**ไปด้วย"*

ทนฝืนสังขารเพื่อชาติ : ได้นกต่อ ผ้าป่าช่วยชาติต้นแรก

เมื่อธาตุขันธ์ของท่านหายขาดจากโรคมะเร็งแล้ว ความตั้งใจช่วยชาติก็ออกได้เต็มเหนี่ยวไม่มีอะไรมาสะดุดอีก ในเบื้องต้นองค์ท่านประกาศขอรับเงินสกุลดอลลาร์เข้าช่วยชาติก็ประจวบพอดีกับในวันนั้นคือวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๑ คุณสันติ วัฒนลี ลูกศิษย์คนหนึ่งขององค์หลวงตาก็ได้นำเงินดอลลาร์เข้าถวายสอดรับกับเจตนารมณ์ของท่านพอดี ดังนี้

*"เราได้**นกต่อ**แล้วนะ วันนี้มีท่านผู้ศรัทธาถวายเหรียญสหรัฐฯ ๒,๔๙๗ เหรียญ นี่เราได้นกต่อแล้ว .. เป็นห่วงเป็นใยมากจริงๆ นะ เป็นห่วงเป็นใยชาติบ้านเมือง ไม่ใช่ห่วงธรรมดานะ เพราะฉะนั้นถึงได้ออกขายตัวว่างั้นเถอะนะ หลวงตาบัวนี้ออกขายตัว ขอบิณฑบาตทั่วประเทศไทย ฟังซิ .. เราไม่เคยเลยนี่ได้ออกขายตัวแล้ว ขอบิณฑบาตทั่วประเทศไทยเงินเพื่อชาติเรา"*

ต่อมาในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นงานบุญประทายข้าวเปลือกซึ่งในปีนี้มีประชาชนมาร่วมทำบุญประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน องค์ท่านจึงได้ถือโอกาสนี้ประกาศท่ามกลางพุทธศาสนิกชนว่า

"เรารู้สึกสะเทือนใจมาก เมื่อทราบว่าประเทศไทยเป็นหนี้เขาอยู่แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ นี่ก็เท่ากับนิวเคลียร์นิวตรอนนั่นเอง คนทั้ง ๖๒ ล้านคน เป็นสัตว์ไปหมด เขามาเป็นเจ้าของ เป็นเจ้าอำนาจ ครองบ้านครองเมืองของเรา ด้วยการยึดสิ่งนั้น ยึดสิ่งนี้ สาระสำคัญซึ่งเป็นหัวใจของชาติไทยเรา เขาเป็นเจ้าของหมด เรามีแต่ลมหายใจ มันมีความหมายอะไร ในชีวิตเราจะไม่ยอมเห็นชาติล่มจมในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ พวกเราต้องช่วยกัน วันนี้เป็นวันดี เป็นวันบุญข้าวเปลือก เราจึงขอรับบริจาคดอลลาร์เพื่อช่วยชาติ"

เมื่อท่านพูดจบเสียง *"สาธุ"* ของพุทธศาสนิกชน ดังกึกก้องไปทั่วบริเวณจากนั้นผู้มีจิตศรัทธาต่างเข้าถวายเงินบาท เงินสกุลต่างประเทศ ต่อองค์หลวงตากันเป็นแถวยาวเหยียด

ต่อมาคณะศิษย์หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้เริ่มต้นจัดทำต้นผ้าป่าช่วยชาติในชื่อ **"ผ้าป่า**

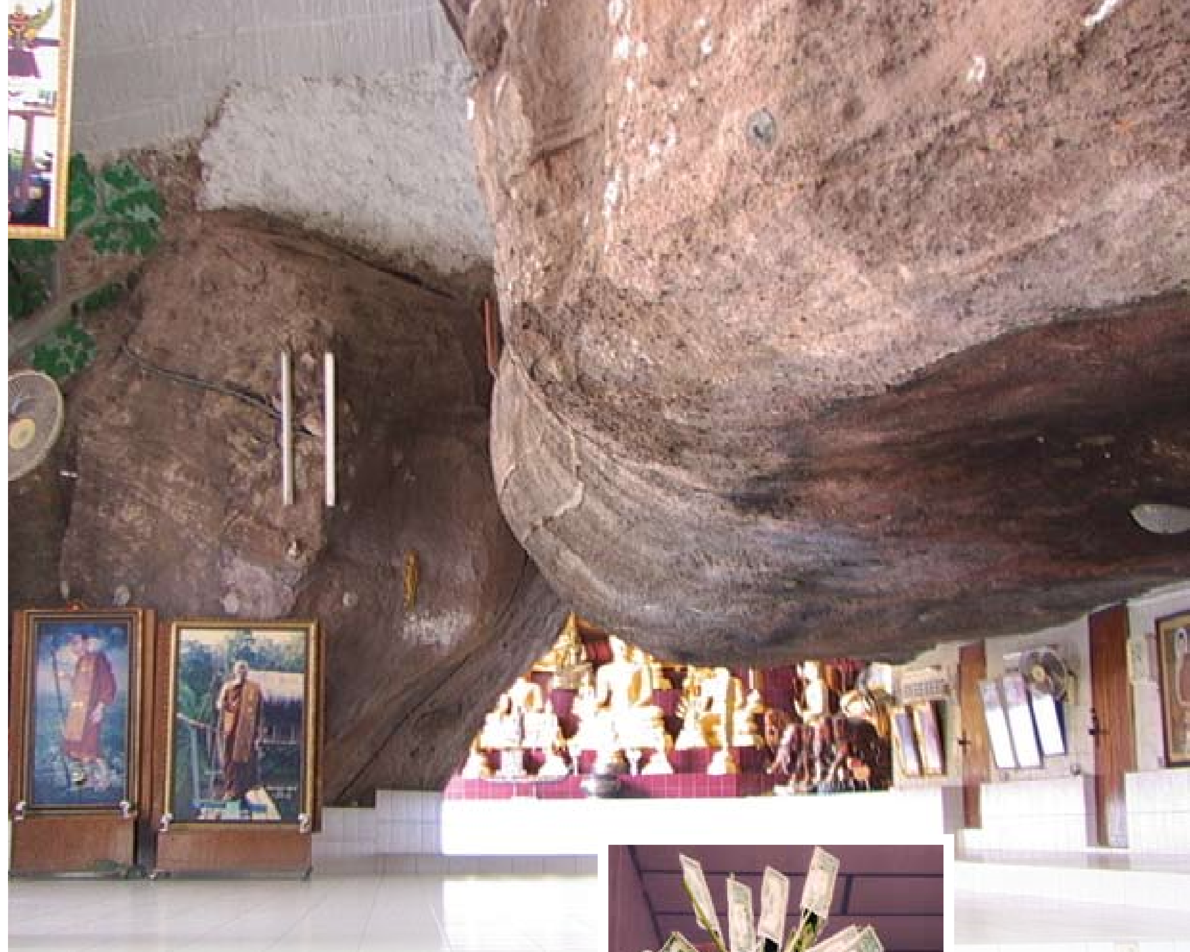
คนจนบ้านถ้ำกลองเพล” โดยใช้ต้นกล้วยสำหรับเสียบธนบัตรดอลลาร์ ๑๐๐ ใบๆ ละ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ และยังมีผู้มาร่วมบุญเพิ่มเติมอีก โดยหลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต รับเป็นประธานพร้อมได้มอบหมายให้ชาวบ้านน้อยๆ เป็นตัวแทนอุ้มต้นผ้าป่าช่วยชาติเข้าถวายองค์หลวงตา ท่านกล่าวตอบรับในทันทีว่า

“โอ้โห! ท่านเพ็งเก่งกว่าเรา ท่านเพ็งไปหามาจากไหน เราหาแทบเป็นแทบตายยังไม่ค่อยจะได้ นี่ท่านเพ็งอยู่ในป่ายังหาดอลลาร์มาได้”

นับจากวันนั้นเป็นต้นมา ประชาชนจากที่ต่างๆ มักนิยมนำต้นผ้าป่าช่วยชาติทั้งเงินบาทและเงินสกุลต่างประเทศมาถวายองค์หลวงตาอย่างต่อเนื่องไม่เว้นแต่ละวันเลยทีเดียว “ต้นผ้าป่าช่วยชาติ” จึงกลายเป็นภาพแห่งประวัติศาสตร์ชาติไทย เป็นสัญลักษณ์แห่งโครงการช่วยชาติและเป็นสัญลักษณ์แห่งความสามัคคีร่วมใจของชาวไทยสืบไป และสำหรับการรับบริจาคทองคำนั้น ต่อมาอีกระยะหนึ่งท่านก็เมตตาเปิดรับบริจาคทองคำเข้าสู่คลังหลวงเพิ่มเติมจน “ทองคำ” กลายเป็นปัจจัยหลักของโครงการช่วยชาติเลยทีเดียว

การช่วยชาติในระยะนี้ดูเหมือนจะสะดวกราบรื่นดีงามทุกอย่างแล้ว แต่การณ์กลับไม่เป็นดังนั้นเสียทีเดียว หากมีอุปสรรคกีดขวางทางเดินอย่างหนักหนาสาหัสในสายตาของลูกศิษย์ผู้รักเคารพห่วงใยสุขภาพขององค์หลวงตา กล่าวคือในวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ หลังฉันภัตตาหารเช้าองค์หลวงตาได้ขึ้นรถตู้ตามปกติเพื่อไปแจกจ่ายข้าวสารอาหารแห้ง และบริจาคเงินช่วยเหลือโรงพยาบาลในอำเภอใกล้เคียง

ในช่วงเวลาประมาณ ๑๑ นาฬิกา ระหว่างการเดินทางในถนนสายสว่างแดนดิน-เจริญศิลป์-วานรนิวาส เขตอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร องค์หลวงตาได้ประสบอุบัติเหตุกะทันหันรถตู้ตกลงจากถนนไม่ถึงกับพลิกคว่ำแต่ตกลงไปกระแทกบริเวณที่วางท่อข้างทางอย่างแรงจนทำให้ยางแตกเกือบทุกเส้น องค์หลวงตาซึ่งนอนอยู่บนเบาะรถแถวหน้าได้กระแทกเข้ากับคอนโซลที่วางของหลังคนขับ จนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บที่หัวไหล่ขวา ดังนี้

“...แล้วข้างนี้ไปเกิดอุบัติเหตุ เลยไม่เป็นท่า แขนข้างเดียวก็ไม่เป็นท่า กระดูกแตกเหมือนกันนะ ไปตรวจ ออกจากที่เกิดเหตุรถเขาก็นำเป็นแถวยาวเหยียด ได้สัก ๕ กิโล รถทางหลวงมันมากต่อมากเป็นแถวยาวเหยียดเลย ได้สัก ๕ กิโล ไปถึงก็เข้าโรงพยาบาล เอามีอะไรเอาตรวจดู เขาบอก *‘กระดูกแตกตรงนี้’*

เขาเตรียมห้องเตรียมหับไว้เรียบร้อยแล้ว เขาจะให้เราพักอยู่ที่โรงพยาบาล เตรียมไว้หมด พอเราไปนี้ทั้งหมอทั้งพยาบาลเต็มหน้าโรงพยาบาลเลย ไปให้เขาตรวจดู พอตรวจดูเสร็จสรรพ แล้วมีอะไรล่ะ *‘แล้วมีอะไรอีกละ เอาว่ามา’*

มีแต่จะเอาเฝือกแฝกมาใส่ *‘ไม่เอา เราไม่ใส่’* แล้วเอาผ้าพันมาเลย จากนั้นลุกจะกลับจะเอาให้เข้าพักโรงพยาบาล *‘ไม่พักไม่ใช่วัด’* ไปเลย เป็นอย่างนั้นน่ะเรา หมดท่า โรงพยาบาลทั้งโรง ทั้งหมอทั้งพยาบาลเต็มหมด เดินไปต่อหน้าเลยกลับเลย เป็นอย่างนั้นน่ะเราไม่ได้เหมือนใครนะ

‘ถ้าสมควรจะอยู่ไม่บอกก็อยู่ สมควรจะไปให้อยู่ก็ไม่อยู่’

เราพิจารณาของเราเรียบร้อยแล้วไปแล้วมันก็ค่อยดี กระดูกอันนี้ก็ยังมีที่มันแตก

ผ้าป่าช่วยชาติต้นแรกก่อนเปิดโครงการ

แตกช่างหัวมันเถอะ ถ้าหากว่าเราไม่หลบนี้ก็ชนคน พอหลีกคนก็เลยตก คนๆ นั้นมันเป็นอะไร มันกรรมอะไรไม่รู้ บทเวลาจะเป็นก็ขี่มอเตอร์ไซค์เก้งก้างเข้ามานี่เลยนะ ทางกว้างๆ ไม่ได้แคบนะทางกว้าง ไม่มีรถมีราที่ไหน เราก็ไปสายของเราตามสายถูก เขาก็ไปทางนู้นเราก็ไปทางนี้ เวลาไปนั้นเก้งก้างๆ เข้ามาเลยนะ หลบไม่ทัน ถ้าจะไปตามนี้รถคันนั้นพอดีชนแหลก คนจะตายทั้งคน หลบนี้ก็เลยตกไปนั้น เรื่องราวเป็นอย่างนั้นละ

คนขับมันก็จะเป็นกรรมอันหนึ่งกันละ มอเตอร์ไซค์ทางกว้างๆ เขาก็ขับมาทางนู้น แล้วอย่างไรมานี่เก้งก้างเข้ามาหานี่เลย รถเราก็ไปธรรมดา มันหลบที่ไหนไม่ได้ ตกลงก็หลีก หลีกก็

ตกลง คนนั้นก็รอดไป ถ้าหากว่าเราไม่หลีกตาย จะว่าอย่างไร นั่นละที่เกิดอุบัติเหตุ ตอนนั้นกำลังเริ่มช่วยชาติอยู่ ทางไหนๆ ลูกศิษย์ลูกหาถามมาจะงดไหมเรื่องการช่วยชาติ ไม่งดเราบอก ช่วยตลอดไปเลย ช่วยชาติของเรา...”

ทางคณะแพทย์โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีทำการรักษาโดยเข้าเฝือกอ่อนไว้ก่อนและจัดคณะแพทย์เฝ้าดูแลที่วัดอย่างใกล้ชิดและมีเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนกว่า ๒๐๐ นายมารักษาความปลอดภัย ส่วนพระติดตามที่นั่งบริเวณด้านเบาะหลังกระดูกข้อต่อสันหลังเคลื่อน อุบัติเหตุครั้งนี้ทำให้ไหล่ขวาของท่านต้องเยียวยาอยู่หลายเดือนกว่าจะหายเป็นปกติ คณะศิษย์ต่างก็ห่วงใยในสุขภาพจึงกราบขอร้องให้ท่านยุติการช่วยชาติ แต่ท่านปฏิเสธด้วยเหตุผลว่าความเมตตาสงสารชาติบ้านเมืองมีน้ำหนักมากกว่า ดังนี้

“...แม้หลวงตาจะประสบอุบัติเหตุ กระดูกแขนแตกพิกลพิการเช่นนี้ หลวงตายังไม่รู้สึกห่วงตัวเองยิ่งกว่าชาติไทยของเรา เราห่วงชาติไทยเราจริงๆ นะ .. เราติดหนี้เขาจนถึงขนาดที่ว่าเมืองไทยเราจะจม ในปี ๔๐ เป็นปีที่ร้อนมากที่สุดสำหรับเมืองไทยเรา ร้อนเข้าไปถึงศาสนา ร้อนเข้ามาหาหลวงตาถึงขนาดร้อง ***‘โก้ก’*** เลย หลวงตาบวชมาก็ไม่เคยร้อง ***‘โก้ก’*** แบบสะเทือนมากทั่วประเทศไทยนี้ มาคราวนี้ถึงกับร้อง ***‘โก้ก’*** เชียว สิ่งที่จะร้องก็คือ

๑. เราติดหนี้เขาเวลานี้ เรียกว่าเราอยู่ใต้อุ้งเล็บเขา เขาจะกำเราเมื่อไรก็ได้ จ่ออยู่ฝั่งทะเลหลวงที่จะจม .. จนถึงขนาดได้พูดว่า นี่สงครามเศรษฐกิจ ให้ดูเอานะเวลานี้ครอบเมืองไทยเรา พี่น้องชาวไทยเราเป็นยังไง อยู่ใต้อุ้งเล็บเขายังนอนหลับครอกๆ แครกๆ อยู่เหรอ นี้อันหนึ่ง

๒. ดอลลาร์เขาดอลล์เดียว ฟาดเงินไทยเราจากเดิม ๒๕ บาท เป็น ๕๖ บาท นี้อันหนึ่ง

๓. คนไทยเราคิดเฉลี่ยติดหนี้เขา ๖๒ ล้านคนนี้ ติดหนี้เขาคนละ ๕ หมื่นบาท

ฟังซิ ให้ลูกศิษย์ไปค้นคว้าเอาต้นมูลต้นเหตุมาจากข้างในโน้น ให้เราดูเรื่องราวมันก่อนที่เราจะขึ้นเวทีช่วยพี่น้องทั้งหลายนะ อะไรที่เป็นความจำเป็นมากที่สุด ที่ล่อแหลมต่อความล่มจมของชาติไทยเรา .. ก็ได้ความว่าติดหนี้ไอเอ็มเอฟโห ติดหนี้พวกนี้ไม่ใช่ของเล่น เรียกว่า หนูตัวหนึ่งอยู่ใต้อุ้งเล็บของเสือโคร่ง ใช่เล่นเมื่อไร ร้อง ***‘โก้ก’*** เลยเทียวเรา ..

คนไทยเราเคยเป็นใหญ่เป็นโตเป็นหลักเป็นเกณฑ์ เป็นเนื้อเป็นหนังของตัวเองมาสักกี่ดึกดำบรรพ์แล้วนะ นานสักเท่าไรแล้วเมืองไทยเรานี่ จะมาถูกเขาฮุบเอาเป็นบ๋อยคนใช้กลางบ้านกลางเรือนเขานี่ แหม พูดได้คำเดียวว่าแหม ออกอุทานว่างั้นเถอะ เพราะฉะนั้นจึงต้องรีบ ให้พากันตื่นเนื้อตื่นตัว เราทำเพื่อเมืองไทยเรา...”

ปีที่ 49 ฉบับที่ 14669 วันเสาร์ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2541 ราคา 8.00 บาท

ทูลรายงานฟ้าหญิง นาทีรถคว่ำ หลวงตา'มหาบัว'

พระวิปัสสนาดังไหล่ร้าว ออกรพ.กลับวัดบ้านตาด

ครบทุกรส สดทุกเรื่อง

ข่าวสด

ประทานดอกไม้ เยี่ยมหลวงตาบัว

ถอดเฝือกกลับวัด อบสมุนไพรช่วย

หลวงตาให้อภัยทุกคน

วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เวลา ๐๙.๓๐ น. เจ้าคุณพระราชเมธากร (เจ้าคุณปาน) เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต) พร้อมด้วยคณะเดินทางมาเยี่ยมอาการอาพาธขององค์หลวงตาที่กุฏิ ซึ่งลูกศิษย์ได้ช่วยกันรักษาแบบพื้นบ้าน คือ **"ย่าง"** หรือ **"ตั้งยา"** สมุนไพรร่วมกับหมอชาวจีนที่มีความชำนาญในด้านการรักษา ไหล่ขวาของท่านมีรอยช้ำเป็นบริเวณกว้าง แต่องค์หลวงตายังมีอาการปกติ และได้เทศน์โปรดท่านเจ้าคุณพระราชเมธากร ในขณะที่นอนรักษาไหล่ขวาอยู่ว่า

"...นี่ท่านเจ้าคุณ ผมเป็นมาแล้วครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ แต่ละครั้งหนักทั้งนั้น

ครั้งแรก ป่วยเป็นไข้เจ็บขัดในหัวอก ชาวบ้านตายวันละ ๗-๘ คน เป็นโรคติดต่อ เป็นหนักที่บ้านกาหม-โพนทอง อำเภอบ้านผือ ติดต่อกับอำเภอท่าบ่อ มีแม่น้ำทอนเป็นเขตแดน .. ต้นปี ๒๔๙๓ นึกว่าจะตายแล้ว แต่ก็ไม่ตาย

ดวง "ธรรม" คือดวง "ทิพย์" เลื่อนลอยลิบ บนเวหา
แผ่ซุ่ม ทั่วโลกา ทั้งไตรภพ ครบสมบูรณ์
แม้ขันธ์ จะอ่อนล้า แม้ชีวา แทบดับสูญ
หลวงตา ยังการุญ ช่วยเกื้อกูล คลังหลวงไทย
หาทอง เพื่อลูกหลาน "สืบสามตัน" น้อยไฉน
เรืองรอง ผ่องอำไพ เจิดจ้าใน คลังหลวงเรา
ยังมี พินัยกรรม หลวงตาย้ำ จงนำเอา
เงินบริจาค งานศพเรา ซื้อทองเข้า ค้ำแผ่นดิน
ร่างเรา เผาให้สูญ ไม่ต้องวุ่น เสียทรัพย์สิน
ด้วยไฟ ให้พังภินท์ ศิษย์ซึ้งสิ้น ทุกถิ่นคาม

องค์หลวงตากล่าวว่า "แม้กระดูกแขนขวาแตกพิกลพิการเช่นนี้ หลวงตายังไม่รู้สึกห่วงตัวเองยิ่งกว่าชาติไทยของเรา"

ครั้งที่สอง เป็นโรคท้องร่วงถ่ายติดต่อกัน ๒๕ ครั้ง อาเจียนอย่างรุนแรง ๒ หน ร่างกายตายไปแล้ว ๙๙% เหลือเพียง ๑% ก็นึกว่าคงตายแน่ แต่ก็อยู่รอดมาได้

พอ**ครั้งที่สาม** คือครั้งนี้ ก็ไม่เห็นมันเป็นอะไร มันเป็นเรื่องของกรรมนะท่านเจ้าคุณ ..

เรากำลังจะรับบริจาคดอลลาร์ช่วยชาติ ก็มาเป็นอย่างนี้ ขณะนี้ได้รับเงินบริจาค ๒ แสนดอลลาร์เศษแล้ว เพราะมีการป่าวประชาสัมพันธ์ไปทางทีวี หนังสือพิมพ์ คิดว่าคงจะได้เพิ่มขึ้นอีกเร็วๆ นี้ รวมทั้งเงินไทยด้วย ได้มาเท่าไหร่ก็ออกไปช่วยในสิ่งที่เดือดร้อนกันหมด

โรงพยาบาลนาทม กิ่งอำเภอนาทม จังหวัดนครพนมนั้น ไม่มียา เพราะไม่มีงบประมาณ แม้แต่เงินเดือนหมอ พยาบาล เจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้รับมา ๒-๓ เดือนแล้ว เราต้องนำเงินที่ได้รับบริจาคไปแจกจ่ายให้ เราทำเพื่อโลกล้วนๆ *‘เจ็บป่วยคราวนี้คงไม่นานแล้วนะท่านเจ้าคุณฯ คิดว่าสิ้นเดือนนี้คงหาย เหลืออีกกี่วันนะ’...”*

ท่านเจ้าคุณฯ จึงตอบว่า *“อีก ๑๓ วัน ครับหลวงตา”*

พระวัดป่าบ้านตาดช่วยกันประคบยาสมุนไพรไทย ถวายพ่อแม่ครูอาจารย์หลวงตาฯ

เจ้าคุณพระราชเมธากร (เจ้าคุณปาน)

ต่อมาเวลา ๑๕.๐๐ น. นายวิชัย ทัศนเศรษฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เป็นผู้แทนพระองค์สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี นำพุ่มพานดอกบัวถวายและเยี่ยมอาการองค์หลวงตา ที่วัดป่าบ้านตาด ซึ่งองค์ท่านกล่าวถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้นด้วยว่า

“การเกิดอุบัติเหตุครั้งนี้ คิดว่าเป็นกรรมของทุกคนไม่ว่าจะเป็นกรรมของคนขี่รถจักรยานยนต์ กรรมของคนขับรถหรือแม้แต่ตัวเองก็ไม่เว้นจะไปโทษใครไม่ได้ ทุกคนมีกรรมร่วมกันจึงต้องช่วยเหลือกัน สำหรับอาการบาดเจ็บของหลวงตาไม่มากนัก หมอก็มาดูแลแล้วไม่น่าเป็นห่วง

เมื่อคืนที่ผ่านมาเฝือกที่ใส่ไว้มันหดแน่น ทำให้เจ็บมาก จึงต้องให้หมอถอดออก ก็ไม่มีอาการเจ็บแล้ว หมอบอกว่าไม่มีอะไรหนักใจ อีกไม่นานก็ไปรับบาตร และเทศนาได้เหมือนเดิมแล้ว ขอบอกผ่านญาติโยมทุกคนด้วยว่า ไม่ต้องเป็นห่วง ไม่ต้องเดินทางมาเยี่ยมหรอก เดี๋ยวจะตายเพราะคนแห่มาเยี่ยมมากกว่า”

แม้เจ็บปวดแขนสักเพียงใดท่านก็ไม่บ่นไม่ว่าไม่ติดใจถือเอาเป็นโทษเป็นความกับผู้หนึ่งผู้ใดเลย ถือเป็นคุณธรรมและเมตตาธรรมอันสูงสุดเป็นที่เคารพสักการะกราบไหว้ของศิษยานุศิษย์ได้อย่างสนิทใจ

ฟ้าหญิงฯ.. ประธานเปิดโครงการช่วยชาติ

องค์หลวงตาได้ประกาศช่วยชาติอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ **๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๑ เวลา ๐๗.๐๐ น. โดยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี** เสด็จไปทรงเป็นประธาน ณ สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพมหานคร ในวันเปิดโครงการช่วยชาตินั้น องค์ท่านอยู่ในสภาพผอมจนกระดูกและเส้นเอ็นปูดโปน แขนขวาที่กระดูกเดาะ ถูกสะพายไว้ด้วยผ้า หัวไหล่ขวาที่บวมเป่งสีดำคล้ำนับเป็นนักรบกับความจนโดยแท้จริง

“โครงการช่วยชาติโดยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน” เป็นการปลุกจิตสำนึกของชาวไทยในยามประสบทุกข์ให้รู้จักน้อมนำหลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ส่วนทางด้านวัตถุนั้น องค์หลวงตาเมตตาออกมาเป็นผู้นำในการรับบริจาคเงินทองจากพี่น้องชาวไทยทุกภาคทั่วประเทศ เพื่อนำทองคำเข้าสู่ “คลังหลวง” เป็นการรักษาเสถียรภาพทางการเงินให้มั่นคงปลอดภัยและเป็นหลักประกันชาติ สำหรับเงินบาทท่านได้นำไปช่วยสงเคราะห์เป็นสาธารณประโยชน์กระจายไปทั่วประเทศ

ในระยะแรกของโครงการท่านนำเงินดอลลาร์เข้าสู่ “คลังหลวง” และในระยะต่อมาได้ประกาศจะนำเงินดอลลาร์ที่รับบริจาคไปทำประโยชน์กระจายทั่วประเทศเหมือนเงินบาท เนื่องจากมีโรงพยาบาล โรงเรียน หน่วยงานราชการ และสถานสงเคราะห์ต่างๆ มาขอความช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก องค์ท่านเมตตา กล่าวถึงเงินบริจาคเหล่านั้นว่า

“เราเป็นผู้ถือบัญชี เป็นผู้สั่งเก็บสั่งจ่ายและรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้นขอไว้วางใจได้ว่าเงินบริจาคเหล่านี้ปลอดภัยทุกบาททุกสตางค์”

การเปิดโครงการช่วยชาติโดยองค์หลวงตาท่านประกาศตนเป็นผู้นำในครั้งนี้ ก็เพื่อให้พี่น้องชาวไทยรับทราบกันโดยทั่วถึงและเป็นที่ลงใจในคุณธรรมของท่านว่า จะรักษาทรัพย์สินที่บริจาคมาด้วยความเป็นธรรมให้ลงสู่จุดหมายคือคลังหลวงได้อย่างปลอดภัย โดยพี่น้องชาวไทยทั่วประเทศจะได้แสดงน้ำใจช่วยกันมากบ้างน้อยบ้างตามกำลัง เพราะเรื่องของชาติเป็นเรื่องใหญ่ มีความจำเป็นต้องได้ช่วยกันทุกคนครั้งแล้วครั้งเล่า

สิ่งนี้ไม่ใช่วิสัยของคนๆ เดียว หากเป็นวิสัยที่องค์หลวงตาทำได้ด้วยตนเองเพียงคนเดียวท่านจะไม่ยอมรบกวนผู้หนึ่งผู้ใดเลย ความเมตตาและเสียสละอันยิ่งใหญ่ที่อยู่ภายในใจของท่านนี้ ทำให้ท่านถึงกับได้ออกปากว่า

"...เราช่วยโลกอย่างนี้ เราช่วยด้วยความเมตตาจริงๆ ไม่ได้ช่วยเล่นๆ .. นี่ถ้าหากว่าเรามีนะ เราจะไม่กวนชาวบ้าน ชาวเมืองเลย แต่ของเราคนเดียวพอแล้ว ตูมเดียวทั่วประเทศไทยชั่วโมงเดียวหมด เรียบวุธหมดเลย แต่นี้เราไม่มีนั่นซี จึงได้เรียกร้องให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันช่วยกันเพื่อยก ถ้าเรามีแล้ว โอ๊ย ไม่ยาก เราจะไม่ถามใครให้ลำบากเสียเวล่ำเวลา ยกตูมเดียวเลยท่วมปุ๊บเลยเทียว ความจนลงทะเลหลวงมองตามหลังไม่ทันเลย มันจมไปเลย

แต่นี้เพราะไม่มีนั่นเอง จึงได้ขอร้องจากพี่น้องทั้งหลายให้ช่วยกัน อันนี้ไม่ใช่กำลังของคนคนเดียวจะยกได้ มันกำลังของทุกคนที่จะยกชาติของตนขึ้นถึงถูก ถึงต้องได้พยายามอย่างนี้ เมื่อมันหนักมากก็พักไปเป็นระยะๆ เพราะเวลานี้แก่มากแล้ว เดินไปก็โซซัดโซเซ แล้วกำลังวังชาไม่มี แต่จิตใจนั้นแข็งแกร่งตลอดเวลา ไม่งั้นไปไม่ได้นะ นี้เราไปด้วยอำนาจกำลังใจ กำลังความเมตตาต่างหาก ที่เราตะเกียกตะกายอยู่ทุกวันนี้ ใจเป็นสำคัญมากนะ..."

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินกราบนมัสการองค์หลวงตา ทรงสดับพระธรรมเทศนา และทรงถวายทองคำพร้อมปัจจัย ณ สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๑

กองผ้าป่ามีสง่าราศี เพราะมีพระมหากษัตริย์

ต่อมาวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๑ เวลา ๑๙.๓๐ น. **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช** และ**สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ** เสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ ไปทรงนมัสการองค์หลวงตาที่สวนแสงธรรม องค์ท่านกล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญในขณะนั้นว่า

"...เวลาสนทนาอะไรๆ กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่นั่งคุยไม่ใช่อะไรนะ ๙๐% เรื่องโรงพยาบาลล้วนๆ เลย เราทูลถวายท่านด้วยเหตุด้วยผลทุกสิ่งทุกอย่าง ท่านทรงสดับฝ่ายเดียวเราเป็นคนทูล เรื่องราวอะไรๆ ไล่เข้าไปเลย เหมือนหนึ่งว่าเป็นนักวิชาการใหญ่ ไม่ใช่เล่นนะ ท่านไม่รับสั่งอะไรละ ทรงยิ้มๆ เราก็ทูลท่านเป็นลำดับลำดาๆ ขึ้นตลอดเลย ตบท้ายก็บอกว่าเราทุ่มเสียจริงๆ กระทรวงทั่วประเทศไทยทุกกระทรวง ไม่มีกระทรวงใดที่มีความจำเป็นยิ่งกว่าสาธารณสุขเราบอก ..

พระองค์ก็ทรงเห็นชอบด้วย รู้สึกว่าพระอัธยาศัยยิ้มแย้มแจ่มใสต่อการทูลของเรา เราทูลเรื่องโรงพยาบาล ท่านพอพระทัยมาก

พอออกไปไม่นานก็ตัดงบประมาณจากมหาดไทย ๒๐๐ ล้านมาให้สาธารณสุขโดยด่วนเลยนะ อย่างนั้นแล้ว เพราะเป็นความจำเป็น เราทูลท่านทูลแต่สิ่งที่จำเป็นๆ จำเป็นตลอดเลยเกี่ยวกับโรงพยาบาล ..

วันหนึ่งๆ ส่วนมากเกี่ยวกับเรื่องโรงพยาบาลมากกว่าเพื่อนนะ เพราะเราเป็นห่วงมาก การช่วยโรงพยาบาลนี้เรียกว่าเป็นอันดับหนึ่งเต็มเลยเทียวนะ คือการช่วยโลกช่วยโรงพยาบาลรู้สึกจะเป็นอันดับหนึ่ง เพราะจิตใจเราเน้นหนักกับคนเจ็บไข้ได้ป่วย...”

ในวันนั้น**พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช** และ**สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ** ทรงถวายทองคำพร้อมปัจจัยเข้า **“โครงการช่วยชาติโดยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน”** อีกด้วย ยังความปลาบปลื้มปีติแก่เหล่าศิษยานุศิษย์องค์หลวงตาเป็นล้นพ้น นอกจากนี้ในเวลาประชาชนนำต้นผ้าป่าช่วยชาติมาถวายองค์หลวงตาจะนำพระบรมฉายาลักษณ์ของสองพระองค์ประดับไว้ในกองผ้าป่าแต่ละกองๆ ด้วยซึ่งองค์หลวงตากล่าวในเรื่องนี้ไว้ว่า

“...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ท่านทรงทำอย่างนั้นได้ก็เท่ากับทั้งสองพระองค์อยู่ที่นั่นด้วย พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ที่กองผ้าป่าแต่ละกองๆ ที่ไปตั้งไว้ที่ไหนก็ตามอยู่นั้นด้วย แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ ซึ่งเป็นพ่อใหญ่แม่ใหญ่ของเรา จะมาประทับเป็นคู่เคียงกับองค์ศาสดานั้นด้วย เพราะฉะนั้นเรื่องการตั้งกองผ้าป่านี้จึงมีความสง่าราศีมาก คือเอาในนามของชาติๆ ไปตั้งลงกึ๊กๆ .. ให้ถือผ้าป่าเป็นมหามงคลแก่พี่น้องชาวไทย เอ้า จะไปตั้งที่ไหนไปตั้งเถอะ ตั้งแต่วงราชการสูงสุดลงมานี้คือผ้าป่าของชาติไทยเรา

เป็นพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ หนึ่ง เป็น**พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ หนึ่ง** มาประทับอยู่ที่กองผ้าป่าแต่ละกองๆ ให้พากันกราบ ถ้าเราไม่อยากกราบออกมาเป็นกิริยา ก็ให้นึกกราบพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ กราบพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ด้วยความนอบน้อมทางใจ

แล้วเอาเงินในกระเป๋าออกไปตั้งในผ้าป่านี่เชิดชาติไทยของเราแล้ว เข้าใจเหรอ ให้เป็นความเห็นอย่างนี้ทั่วหน้ากันนะ เพราะฉะนั้นกองผ้าป่าไปที่ไหนไปเถอะ ไม่มีเสนียดจัญไร นี้กองมหามงคล ที่จะอุ้มชาติไทยของตัวเองขึ้นจะเสียหายที่ตรงไหน ใครที่เห็นว่ากองผ้าป่าเป็นของเสนียดจัญไรคนนี้เป็นคนขวางโลก คนจะทำโลกให้จม อันนี้กองผ้าป่านี้จะยกชาติไทยขึ้นมาไม่ได้ทำชาติไทยให้จม จะเสียหายที่ตรงไหน ผู้ที่ดูถูกเหยียดหยามกองผ้าป่าว่าเป็นเหมือนนรกหรือคนขอทาน นั้นแหละคนขอทานที่ยังไม่ตายมันเป็นคนขอทานแล้ว ..

นี่เรามีพ่อมีแม่ มีพี่มีน้อง พี่เบิ้มของเราก็มี ฟ้าหญิงๆ ท่านยังอุตส่าห์มาเป็นประธานเป็นมหามงคลแก่เราทุกๆ ครั้งไป เราอบอุ่นมาก เรามีพ่อมีแม่ ในการดำเนินงานช่วยชาติของ

เราสมบูรณ์พูนผลด้วยผู้นำ พวกเราทั้งหลายไม่ใช่ลูกกำพร้าไม่มีพ่อไม่มีแม่ หรือมีแต่ลูกเต้าหยอมแหยมทำกันไปอย่างนั้น แต่เรามีหลักมีเกณฑ์

กษัตริย์ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย พ่อแม่ของชาติไทยทั้งชาติ เราจะต้องปฏิบัติให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย สมกับเรามีพ่อมีแม่คือวงศ์กษัตริย์ของเราเป็นพ่อเป็นแม่ของเรา ให้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติ ขอให้ภาคภูมิใจในการดำเนินของตน เพื่อสนองคุณของพระพุทธเจ้า พระมหากษัตริย์ ให้เต็มภูมิของเรานะ ให้กตัญญูต่อชาติบ้านเมือง ผู้มีอุปการะต่อเราแม้น้อย พระพุทธเจ้ายังไม่ให้ลืมบุญคุณ นี้ชาติทั้งชาติมีคุณต่อชีวิตจิตเราหาประมาณไม่ได้ พวกเราจะไม่กตัญญูรู้คุณชาติให้เกิดอยู่เชียวหรือ?...”

สายบุญชาวไทยในปางก่อน : ชะตากรรมชาติ

เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จไปทรงเป็นประธานสดับพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตา ณ วัดป่าบ้านตาด มีพระกรรมฐานสายพระอาจารย์มั่นจำนวนมากร่วมในพิธีด้วย ในวันนั้นองค์หลวงตากล่าวถึงชะตากรรมบ้านเมือง ความเกี่ยวข้องโยงใยกับชาติบ้านเมือง และสายบุญสายกรรมของคนไทยที่เคยทำไว้ในอดีตกาล ดังนี้

“พวกเราชาวไทยทั้งหลาย ต่างก็เป็นสายบุญสายกรรมที่เคยร่วมสร้างสมอบรมคุณงามความดี มีความเกี่ยวโยงกัน เคยเป็นพี่เป็นน้อง เป็นสายวงศ์ญาติ เป็นครูเป็นอาจารย์ เป็นลูกศิษย์ลูกหากันมาแต่อดีตกาล จึงต่างมีบุญร่วมสร้างบารมีมหาทานอันยิ่งใหญ่นี้ด้วยกัน

เราจึงแน่ใจว่า สายบุญสายกรรมของพวกเราทั้งหลายนี้ ต้องมีความเกี่ยวโยงกันมาตั้งแต่อดีตชาติ ไม่อย่างงั้นรวมกันเข้าไม่ได้ ลงใจต่อกันไม่ได้ เชื่อถือกันไม่ได้ บริจาคไม่ได้ ผู้นำเองก็ไม่ลงใจ ที่จะปลงใจเป็นผู้นำของพี่น้องทั้งหลายได้ นี่ทั้งสองฝ่ายต่างท่านต่างมีความลงใจบริจาค หมดไปมากน้อยไม่สำคัญ สำคัญที่บริจาคด้วยความเชื่อถือ ด้วยความไว้วางใจ เพื่อความปลอดภัยแก่ชาติของเรา จึงเป็นบุญกรรมของพี่น้องทั้งหลาย ตลอดถึงผู้นำคือหลวงตานี้ด้วย ว่าจะเป็นธรรมที่เกี่ยวโยงกันในบุพเพชาติปางก่อน ซึ่งเคยได้สั่งสมอบรมคุณงามความดีและได้สร้างบารมีมาด้วยกัน จึงเป็นญาติพี่น้อง เป็นครูอาจารย์กันมาตลอดเวลานี้ หากไม่เป็นอย่างนั้นแล้ว จะเป็นไปไม่ได้

เรียกว่าทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายหลวงตาบัวซึ่งเป็นผู้นำก็พร้อมแล้ว พี่น้องทั้งหลายก็พร้อมแล้วในการบริจาค และบริจาคมาตลอด

ผลแห่งการบริจาคของทั้งสองฝ่ายนี้ จะเป็นเครื่องอุดหนุน เป็นเครื่องค้ำชูประเทศไทยเรา ให้มีความแน่นหนามั่นคงขึ้นโดยลำดับ

ขอให้พี่น้องทั้งหลายมีความภาคภูมิใจในบุพเพวาสนา คือเราเคยสร้างความดีมาตลอด เราก็ได้พบความดีมาเรื่อยๆ เวลานี้เราก็ได้พบความดีที่จะได้ช่วยชาติบ้านเมืองของเรา ด้วยการบริจาคทานให้เป็นมหากุศลเพราะกุศลอันนี้หาได้ยาก ..

ชะตาของเมืองไทยมีเราเป็นผู้นำ ดวงชะตานี้มันมีอยู่ ๓ จุด

จุดที่ ๑ ชะตาของประเทศไทย

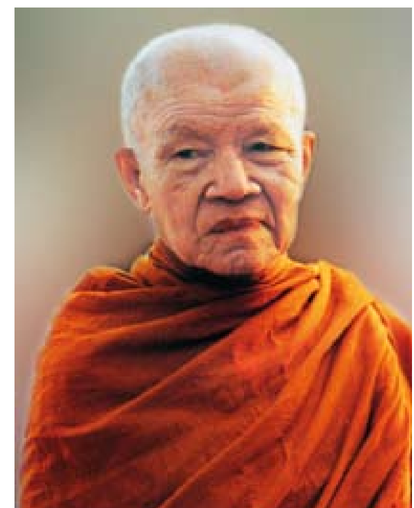
จุดที่ ๒ ชะตาของหลวงตาบัว คือต้องตาย แต่กลับไม่ตาย หมอโรงพยาบาลมาเอกซเรย์ที่วัดป่าบ้านตาดว่า เป็นโรคมะเร็งลำไส้ขั้นสุดท้าย เพื่อความแน่ใจจึงไปตรวจที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น ทางโรงพยาบาลศรีนครินทร์ก็ยืนยันเช่นเดียวกัน หลังจากนั้นได้เดินทางไปตรวจที่โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ คณะหมอก็ยืนยันเช่นเดียวกันว่าอีกไม่นานจะต้องตายให้เตรียมตัวไว้ อย่างช้าต้องตายก่อนเข้าพรรษาปี ๒๕๔๑

จุดที่ ๓ ชะตาของลูกศิษย์ทั้งหลาย ที่จะร่วมกันทำประโยชน์ใหญ่ให้แก่ชาติและพระศาสนา ...ดวงชะตา ๓ อย่างนี้รวมกันแล้วจะช่วยยกเมืองไทยขึ้นได้

หลวงตาเป็นผู้นำ ให้ทำตามที่ผู้นำบอกทุกอย่าง หลวงตาเด็ด ลูกศิษย์ต้องเด็ดพร้อมใจกันเสียสละ แม้คอขาดก็ต้องยอม ดวงชะตายังพอมีพอเป็นไปได้อยู่ต้องสำเร็จ...”

และเมื่อมีคำถามจากลูกศิษย์ลูกหาถามว่างานยกชาติบ้านเมืองครั้งนี้จะสำเร็จได้ด้วยคุณธรรมข้อใด ท่านก็กล่าวตอบทันทีว่า

“ด้วยธรรมะข้อ ‘สู้ไม่ถอย’ สู้ไม่หยุดไม่ถอยเดี๋ยวชนะเอง”

สละชีวิตพิชิตสงคราม เป็นประวัติศาสตร์ชาติไทย

องค์หลวงตากล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญที่สุดในชีวิตของท่านสองครั้งซึ่งต้องยอมทุ่มเทเสียสละถึงชีวิตและความจริงจังในการต่อสู้เพื่อให้งานสำคัญดังกล่าวสำเร็จลุล่วงผ่านพ้นไปได้ ดังนี้

"...นี้เป็นสงครามที่หนักมากในขั้นเริ่มแรกขั้นหนึ่ง นี่เรียกว่าขั้นหนึ่งของเรา สงครามในตัวเองของเรา ระหว่างเรากับกิเลส

ทีนี้สงครามครั้งที่สองนี้เราจะรบกับความจนในประเทศไทยของเรา อันนี้ก็สละเลือดเนื้อทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความอิ่มพอภายในใจแล้ว เราไม่เสาะแสวงหาธรรมหาอะไรอีกแล้ว ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันแล้ว .. เราจึงลงจากเวทีมาทีนี้ก็มาเสียสละชีวิตเลือดเนื้อของตัวเองเพื่อชาติของเรา จึงได้ออกสนามรบ ว่าหลวงตาบัวเป็นผู้นำ

ประกาศออกมาอย่างอาจหาญชาญชัยอย่างไม่สะทกสะท้าน .. ไม่มีความบกพร่องในการนำพี่น้องทั้งหลาย เพราะฉะนั้นจึงขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ช่วยกันเต็มเม็ดเต็มหน่วย สู้สงครามจนของเมืองไทยเรา ..

สละครั้งแรกสละฆ่ากิเลส ผ่านมาแล้ว สละครั้งที่สองนี่สละเพื่อรบกับความจนของเมืองไทยของเรา เพื่อจะเอาชัยชนะมาสู่เมืองไทยของเรา จึงเสียสละทุกสิ่งทุกอย่าง ชีวิตจิตใจมอบไว้กับเมืองไทยเราทั้งนั้น ด้วยความเมตตาสงสารเต็มหัวใจ ..

คราวนี้เป็นคราวประวัติศาสตร์ก็ว่าได้ ถ้าคราวนี้ขึ้นไม่ได้แล้วก็ไม่ทราบว่าคราวไหนจะขึ้นได้ มีแต่ความจะจมโดยถ่ายเดียว ความจมกับความขึ้นได้เราจะเอาทางไหน ความขึ้นได้ความชนะ นี่เราเอาทางนี้ ให้ต่างคนต่างเสียสละ อย่าถอยหลังนะ มีห้าบาทแบ่งสองบาทหรือสิบสลึง เสียสละลงไป นี่เรียกว่าเราสร้างมหาทาน ทานเพื่อชาติเราไม่เคยทาน ทานเพื่อคนนั้นคนนี้อะไรๆ เราทานมา ต่างคนต่างทานมาด้วยกันแล้ว แต่ทานนี้เป็นทานมหากุศลอย่างยิ่ง ทานเพื่อชาติของเราเรายังไม่เคยได้ทำ

ขอให้ต่างคนต่างสร้างมหากุศลขึ้นสู่เมืองไทยของเรา เราก็จะมีกุศลชุ่มเย็นมากที่สุด จนกระทั่งวันตายเราก็ตายด้วยความชุ่มเย็น ตายด้วยความสง่างามในเมืองไทยของเรา นี่เรียกว่าเราสร้างมหากุศล มหากุศลอันยิ่งใหญ่ ทำเมืองไทยของเราให้ร่มเย็นทั้งชาติเลย..."

สมเด็จพระเทพฯ กับหลวงตา..เท่านั้น

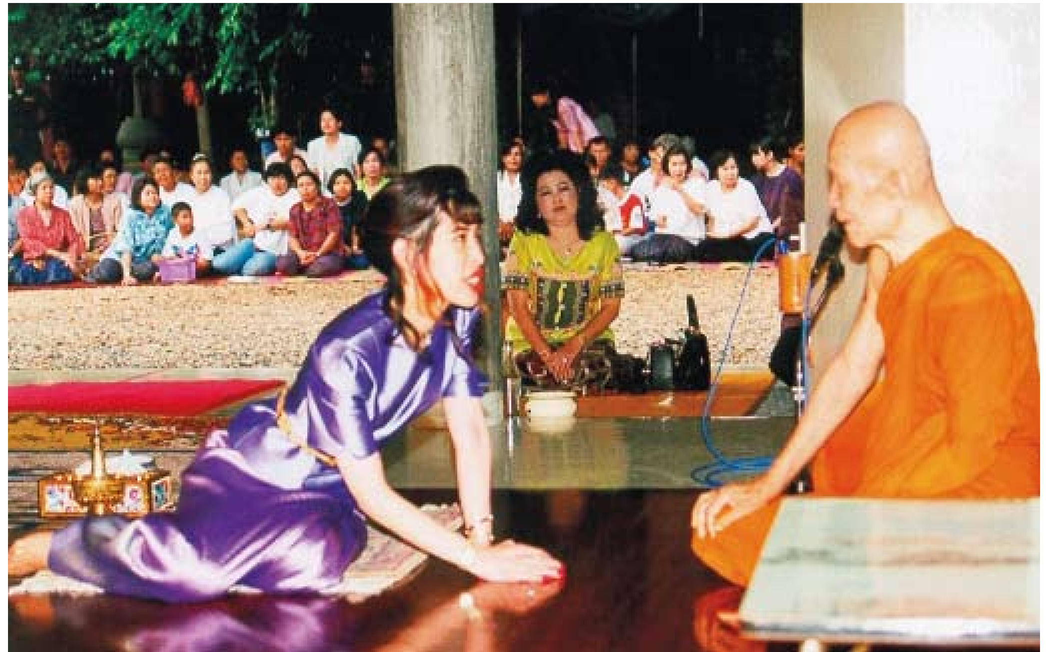
วันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ องค์หลวงตาได้รับนิมนต์ให้เข้าชมสถานที่เก็บทองคำของชาติ ณ ห้องมั่นคง ธนาคารแห่งประเทศไทย จึงมีโอกาสได้สอบถามถึงปริมาณทุนสำรองทองคำกับบุคคลผู้รับผิดชอบโดยตรง คำตอบในตอนนั้นถึงกับทำให้ท่านรู้สึกสะเทือนใจอย่างมาก ดังนี้

"...นี่ทองคำเก็บเล็กผสมน้อยไปตลอดนะ ฝนตกทีละหยดละหยาดสามารถทำท้องฟ้ามหาสมุทรให้เต็มด้วยน้ำได้ นี่น้ำใจของพี่น้องชาวไทยที่รักชาติพากันเสียสละคนละหยดละหยาด เท่ากับเม็ดฝนที่ตกลงมาจากท้องฟ้า จะทำพื้นแผ่นดินให้เต็มได้ อันนี้ก็เหมือนกัน

คลังหลวงของเราบกพร่องมากนะ เราเป็นผู้ไปดูเอง คลังหลวงทองคำนี้ไม่มีใครดู เรียกว่าห้ามกันเด็ดขาด ได้ทอดพระเนตรเฉพาะสมเด็จ-

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ทอดพระเนตรทองคำที่ใช้เป็นทุนสำรอง

พระเทพรัตนราชสุดา เท่านั้น แล้วก็หลวงตาเป็นองค์ที่สอง .. ตอนที่เราไปมอบทองคำ เจ้าหน้าที่รับผิดชอบมานิมนต์เราเข้าโดยเฉพาะเลย .. เจ้าหน้าที่เขาบอกว่า นี้ทรงทอดพระเนตรเฉพาะสมเด็จพระเทพฯ เท่านั้น .. แล้วกับหลวงตาเป็นองค์ที่สอง เขานิมนต์เราเข้าไปทุกห้องทุกหับทุกซอกทุกมุม บรรดาที่ทองคำเก็บไว้ตรงไหนบอกหมดละเอียดลออ เราก็เป็นผู้ถาม ถามเพื่อรู้เหตุผลกลไกความบกพร่องหรือสมบูรณ์อย่างไรบ้างในคลังหลวงของเรา เพื่อประเทศชาติของเรา ..

ไปเห็นด้วยตาของตัวเองแล้วรู้สึกว่าใจเสียวๆ เสียววาบอยู่ คือไปดูทองคำของชาติแล้วรู้สึกว่าตกใจอยู่ ทั้งชาติมีแค่นี้หรือ ทั้งชาติมีเท่านี้หรือ ใจหายอยู่นา เราจึงได้เตือนพี่น้องชาติไทยทั้งหลายให้เห็นความสำคัญให้มากให้เป็นหลักของชาติ หัวใจของเมืองไทยอยู่ตรงนั้นแหละ เราไปดูที่หัวใจของไทยเลย .. เพราะเขาเห็นว่าเราช่วยชาติ อยู่ๆ เขาก็นิมนต์เราไปดูทองคำ ทองคำนี้อยู่ใต้ดินนะ ลงลิฟท์ไปแล้วก็ไปดู อยู่ในลูกกรง เป็นลูกกรงเหล็กใหญ่ๆ มองเห็นทองคำชัดเจน ..

จึงได้ประกาศให้บรรดาพี่น้องทั้งหลายทราบว่าทองคำเราในคลังหลวงเรามีน้อยมาก ให้พากันพินิจพิจารณา คลังหลวงคือหัวใจของเราทุกคน ในประเทศไทยนี้หัวใจเราอยู่ที่คลังหลวงทุกคนๆ ให้พยายามหาทองคำให้ได้สืบทอดลมหายใจ ต่างคนต่างพยายามคนละเล็กละน้อยเพิ่มลมหายใจในคลังหลวงของเรามากขึ้นๆ เราจะได้มีความอบอุ่นแน่นหนามั่นคง ..

เมืองไทยเราทองคำไม่ได้มีมากนะ ก็เราไปดูเอง พอไปดูเราออกมาก็ประกาศป้างทันทีเลยเรื่องทองคำ จะไม่มีเป็นลมหายใจให้พี่น้องชาวไทยทั้งหลายได้หายใจนะ ทองคำจะไม่มีเหลือแล้วทำอย่างไรกัน จึงได้ฟื้นขึ้นมาจึงได้ทองคำขนาดนี้แหละ พอหายใจได้บ้าง ประเทศไหนๆ เราสอบถามหมด เห็นไหมล่ะธรรม ธรรมไม่ต้องหาคุ้ยเขี่ยขุดค้นที่ไหนไปเรียนที่ไหนมาพูดมันก็พูดได้ถูกต้อง เช่นเราสืบถามว่าทองคำในเมืองไทยเรานี้ที่ไปฝากในประเทศนั้นประเทศนี้เพื่อประกันตัว เวลาติดหนี้ติดสินเขาจะได้เอาทองคำเป็นเครื่องยืนยัน

เราคิดไว้เรียบร้อยแล้วก็ถาม ไปฝากเมืองไหนบ้างล่ะทองคำ เมืองนั้นเท่าไร เมืองนี้เท่าไร บอกตรงเป๋งเลยนั่น เราไปยุ่งอะไรเกี่ยวกับใคร แต่เรื่องของธรรมละเอียดนี่ ถามเข้าไปก็ถูกเป๋งๆ เช่นอย่างสหรัฐตั้ง ๕๓ ตัน ทองคำของเราไปอยู่ในสหรัฐตั้ง ๕๓ ตัน ในอังกฤษ ๕ ตัน ปรากฏว่ามีสองประเทศเท่านั้นละ คือเราไปถามจริงๆ เหตุที่ได้ถามก็เนื่องจากวันนั้นเป็นวันที่เราเอาทองคำและดอลลาร์เข้าไปมอบคลังหลวง หัวหน้าคลังหลวงก็นิมนต์เราไปตอนนั้นละ เพราะมีหวัง เมื่อเชิญเราเข้าไปแล้วเหตุการณ์ต่างๆ มันจะเกิดขึ้นในทางผลบวก คิดว่าอย่างนั้นละ

ไปก็เป็นจริงๆ พอเข้าไปดูเรื่องเรียบร้อยออกมาแล้วก็ออกล่ะ เป็นผลบวกขึ้นมาเรื่อยๆ คุ้ยเขี่ยหาทองคำได้มาเรื่อยๆ อย่างนี้แหละ ถ้าไม่ได้ไปดูก็ไม่ได้อะไร หากได้ก็เล็กๆ น้อยๆ ไม่ได้รุนแรงเหมือนเราไปเห็นเหตุการณ์มาแล้วพูดได้เต็มปาก ส่วนได้ส่วนเสียพี่น้องชาวไทยเราทราบทั่วหน้ากัน...”

ทองคำ หลักประกันชาติ

ในการรับบริจาคเงินดอลลาร์และทองคำเข้าโครงการช่วยชาติขององค์หลวงตานั้น ท่านให้ความสำคัญกับ **“ทองคำ”** มากกว่า

ประเภทอื่นด้วยเหตุผล ดังนี้

"...เมืองไทยเรานี้คราวนี้เป็นคราวที่ยิ่งใหญ่ที่สุดแล้ว ถ้าทรงตัวได้เอาตัวรอดได้ก็เป็นคราวนี้ ถ้าคราวนี้ไม่ได้แล้วไม่มีหวังว่างั้นเลยนะ ไม่ทราบว่าใครจะมาสามารถยกเมืองไทยทั้งประเทศขึ้นได้ นี่ลงศาสนา พระมหากษัตริย์ พี่น้องชาวไทยเรายกไม่ขึ้นแล้วไม่มีใครยกขึ้นว่างั้เลย เราเอาตรงนี้ตรงสำคัญ ..

ทองคำเป็นสำคัญมากทีเดียว เพราะทองคำเป็นหัวใจของชาติ ชาติไหนก็ตามที่มีทองคำมากชาตินั้นสง่างาม เป็นที่เกรงขามของโลกทั่วๆ ไป ถ้าชาติไทยมีทองคำน้อยและไม่มีทองคำชาตินั้นเหลวไหล ไม่มีศักดิ์ศรีดีงามอะไรเลย ศักดิ์ศรีทั้งหลายมันไปขึ้นอยู่กับสมบัติเครื่องประดับชาตินะ เหล่านี้เป็นเครื่องประดับชาติเรา อยู่แต่ตัวเฉยๆ ก็ไม่ผิดอะไรกับสัตว์ มนุษย์เรามีคุณค่าเพราะเครื่องประดับประจำชาติมนุษย์ และศีลธรรมเป็นของสำคัญมากทีเดียว

นี่ละที่เราเห็นทองคำเข้ามาสู่คลังหลวงของเราไหลเข้ามาเรื่อยๆ ขึ้นจากความรักชาติของเรา ความรักชาติและความสามัคคี ฟังเสียงหัวหน้า หัวหน้าคิดเป็นธรรมพาก้าวเดินอย่างไรให้เดินตามนั้น เราเป็นลูกชาวพุทธ หัวหน้าของเราคือพระพุทธเจ้า พระสงฆ์สาวกนำธรรมที่ประกาศธรรมสอนโลกอย่างถูกต้องแม่นยำมาสั่งสอนพวกเรา ให้พยายามเดินตามธรรม เดินตามอย่างอื่นแล้วไม่ค่อยแคล้วคลาดปลอดภัยนะ ส่วนเดินตามธรรมนี้สงบร่มเย็นเป็นลำดับ ..

นี่เราไม่ได้ว่าจะเอาน้อยๆ นะ คราวนี้ทองคำจะเอาเป็นตันๆ ไม่ใช่น้อยๆ นะ ไม่งั้นไม่เหมาะกับชาติไทยของเราซึ่งเป็นชาติใหญ่โตตั้ง ๖๐ กว่าล้านคน ทองคำไม่ได้กี่ตันเป็นประโยชน์อะไร ไม่สมชื่อสมนามกับเมืองไทยของเรา

ให้มันเข้มแข็งซี ให้เขาได้เห็นความสามารถของคนไทยเราคราวนี้ เป็นยังไงเมืองไทยคราวนี้ มีพระนำหน้าด้วย ศาสนา พระมหากษัตริย์ นำหน้าเป็นยังไงเวลานี้ เขาก็ยิ่งจะจ้องมากละ เอากันให้เต็มยันทุกคนนะอย่าถอยหลัง ถอยไม่ได้ เวลานี้ถอยไม่ได้ ฟังแต่ว่าถอยไม่ได้ ให้ก้าวหน้าเรื่อยไป

คนทุกคนเป็นคนไทยด้วยกันทั้งนั้น เวลากระเทือน กระเทือนทั่วประเทศไทยเหมือนกันหมดเลย เวลาชุ่มเย็นก็ชุ่มเย็นทั่วกันหมด เพราะฉะนั้นจงให้พากันตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติหน้าที่ของตนเต็มเม็ดเต็มหน่วยอย่าถอยหลัง แล้วมีพระนำหน้าเสียด้วย ศาสนานำหน้า พระมหากษัตริย์นำหน้าด้วย เป็นมหามงคลอย่างยิ่งแก่ชาติไทยของเรา แก่โครงการของเราแล้ว..."

รวมใจชาวไทย เป็นหนึ่งเดียว..เพื่อชาติ

เมื่อพี่น้องชาวไทยทั่วประเทศได้รับรู้ข่าวสารในโครงการช่วยชาติแล้วต่างมีน้ำใจอยากร่วมบริจาคช่วยชาติกับองค์หลวงตา หน่วยงานจากจังหวัดต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งฝ่ายบรรพชิตและฆราวาสจึงขานรับด้วยการเป็นตัวแทนขออาราธนานิมนต์องค์หลวงตาไปแสดงธรรมในที่ต่างๆ ทำให้องค์หลวงตาในวัยชรากว่า ๘๕ ปี ต้องอดทนตรากตรำเดินทางไปทั่วทุกสารทิศเพื่อรวบรวมหัวใจชาวไทยเป็นหนึ่งเดียวเพื่อชาติ ดังนี้

"...ขอให้พี่น้องทั้งหลายผู้รักชาติ จงรวมน้ำใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อเทิดทูนชาติไทยของเราด้วยการบริจาคอุดหนุนชาติไทยของเราให้กระเตื้องขึ้นโดยลำดับ เราจะมีความร่มเย็นเป็นสุขทั่วหน้ากัน แล้วงานที่หลวงตาเป็นผู้นำนี้ ไม่มีก๊กมีเหล่า ไม่มีคู่แข่ง ไม่มีกรรมมีเวรต่อผู้ใด ไม่ได้นำด้วยมีโลภเข้ามาแฝงเลย เป็นธรรม จึงไม่มีคู่กรรมคู่เวร ไม่มีคู่แข่ง ไม่มีข้าศึกศัตรู ไม่มีก๊กนั้นก๊กนี้ มีแต่ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันล้วนๆ ที่พร้อมเพรียงกันบริจาคเพื่อชาติไทยของเรา ..

น้ำใจเป็นของสำคัญ อันนี้แหละที่จะหนุนเมืองไทยของเราให้สง่างามขึ้นไปโดยลำดับ ก็คือความรักชาติความสามัคคีซึ่งกันและกัน และด้วยความต่างคนต่างเสียสละช่วยกัน ใครอยู่บ้านนอกในเมืองที่ไหน ก็คือคนไทยร้อยเปอร์เซ็นต์เช่นเดียวกัน มีสิทธิที่จะหนุนเมืองไทยเราได้ทุกๆ คน เราจงพากันหนุนเมืองไทยของเราขึ้นให้ได้ สมบัติที่จะมาหนุนเมืองไทยนั้นตั้งไว้ตามโครงการ ก็มีทองคำ ดอลลาร์ เงินสด ..

โดยปกติแล้วเราไม่เคยเกี่ยวข้องกับเงินกับทองแต่ไหนแต่ไรมา แต่มาคราวนี้ได้เป็นเจ้ากี้เจ้าการ เจ้าอำนาจเกี่ยวกับการเงินการทอง การเก็บการรักษาเสียแล้ว เพราะเรารักษาความแคล้วคลาดปลอดภัยในสมบัติเหล่านี้ไม่ให้รั่วไหลแตกซึมไปสถานที่ใด นอกจากจะให้เข้าสู่จุดมุ่งหมายคือความปลอดภัยเท่านั้นจึงต้องได้เข้มงวดกวดขัน..."

ความเสียสละมีน้ำใจเฉลี่ยเผื่อแผ่เป็น

ประชาชนทุกเพศทุกวัยทุกสาขาอาชีพทุกหมู่เหล่าทั่วสารทิศต่างน้อมใจมาร่วมบุญสละทรัพย์สินเงินทอง เพื่อช่วยชาติกับองค์หลวงตา

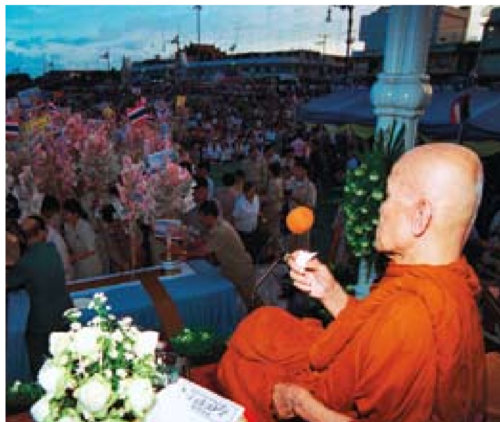

ธรรมพื้นฐานที่อยู่ในจิตใจชาวไทยมาแต่รุ่นปู่ย่าตายายดั้งเดิมนานมาแล้ว ดังนั้นเมื่อถึงคราวยากของบ้านเมืองมีความจำเป็นต้องช่วยกัน พี่น้องชาวไทยจากทุกภาคทุกภาษาทุกท้องถิ่นซึ่งไม่รู้จักกันมาก่อน แต่เมื่อถึงคราวจำเป็นก็สามารถร่วมไม้ร่วมมือได้อย่างรวดเร็วเพราะมีศาสนาเป็นผู้นำ จึงไม่มีทิฐิมานะไม่แบ่งกลุ่มไม่มีก๊กมีเหล่าอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ดังนี้

"...งานคราวนี้เป็นคราวที่ใหญ่โตมาก เรียกว่างานของชาติเลยเทียวนะ งานนี้ไม่มีก๊ก ไม่มีเหล่า ไม่มีฝักมีฝ่าย เมืองไทยเราทั้งชาติ รวมเป็นหัวใจดวงเดียวกันยกขึ้น ยกชาติบ้านเมืองของเราขึ้นโดยถ่ายเดียวเท่านั้น งานนี้เป็นงานของศาสนา เป็นงานของธรรม มีพระสงฆ์เป็นผู้นำของพี่น้องทั้งหลาย รวมหัวใจเป็นอันเดียวกันแล้ว ยกชาติของเราให้ขึ้นอย่างรวดเร็ว เวลานี้กำลังตกอับมาก จึงต้องได้ช่วยกันเต็มเม็ดเต็มหน่วย มิหนำซ้ำศาสนาต้องนำศาสนานี้ไม่เป็นข้าศึกต่อผู้ใด ศาสนาไม่เป็นภัยต่อผู้ใด เป็นแต่คุณล้วนๆ นำประเทศไทยของเราให้ขึ้น ด้วยคุณธรรม ด้วยความสามัคคี ด้วยความรักชาติ เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เป็นความเสียสละทั้งนั้น

ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ร่วมมือร่วมใจกัน อย่าคิดว่านั้นเป็นของคนนั้น นี้เป็นของคนนี้ นั่นเป็นของคณะนั้น นี่เป็นของคณะนี้ ไม่ถูกกับความมุ่งหมายของศาสนา ที่รวมประสานกันเข้าไปให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ใช่ทำความแตกแยกต่อกันด้วยโครงการที่ช่วยชาติคราวนี้ไม่มีอย่างนั้น..."

แม้พี่น้องชาวไทยอยู่ในที่ห่างไกล ก็ยังมีน้ำใจเสียสละทำบุญช่วยชาติกับองค์หลวงตา

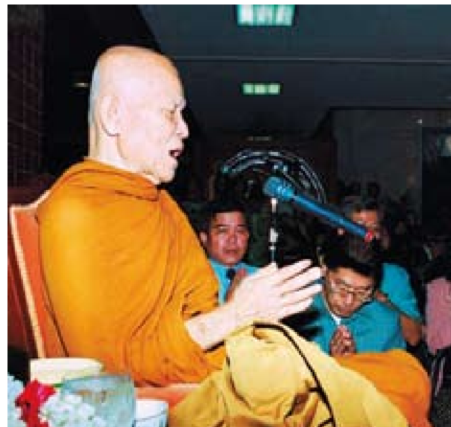
องค์หลวงตาเคยกล่าวถึงสาเหตุที่คนไทยมีความกลมเกลียวเข้ากันได้ง่าย ก็เพราะมีหลักธรรมฝังลึกอยู่ในใจเป็นพื้นฐาน เมื่อมีน้ำใจต่อกันแล้วจึงเข้ากันได้สนิทใจ ดังนี้

"...โลกเราอยู่ด้วยกันได้ด้วยอำนาจแห่งการเสียสละ คือการให้ทานต่อกัน ความช่วยเหลือกัน มีแต่การเสียสละทั้งนั้น โลกถ้าไม่มีการช่วยเหลือ ไม่มีการให้ทาน เฉลี่ยเผื่อแผ่กันแล้ว ไม่มีความหมาย โลกมีความหมายมากน้อย อยู่ที่การเฉลี่ยเผื่อแผ่ มีน้ำใจต่อกัน ความมีน้ำใจต่อกันนี้สำคัญมาก ผู้มีน้ำใจต่อกัน เฉลี่ยเผื่อแผ่กัน ความเสียสละก็ย่อมมีได้

ถ้าไม่มีน้ำใจ ไม่มีแก่ใจแล้ว อะไรๆ ก็หลุดมือออกไปไม่ได้ ที่นี้อยู่กันเป็นร้อยเป็นพันก็ไม่มีความหมาย คนหนึ่งจะตายดิ้นอยู่นี่ ก็ไม่มีใครดูแลกัน นี่แหละความไม่มีแก่ใจ เพราะฉะนั้นจึงว่า มีมากเท่าไหร่ก็ตาม ถ้าไม่มีความเสียสละ ไม่มีแก่ใจแล้ว ไม่มีความหมายทั้งนั้นแหละมนุษย์เราอยู่ร่วมกัน จะอยู่ใกล้อยู่ไกลไม่สำคัญ สำคัญที่น้ำใจที่มีต่อกัน อันนี้สำคัญมาก

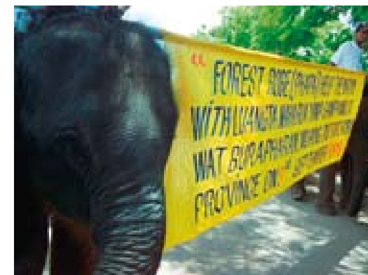
ชาติชั้นวรรณะมันตั้งไปตามลักษณะเฉยๆ มันก็คนนั่นแหละ แต่โดยหลักธรรมแท้คือคนเกิดมาจากท้องพ่อท้องแม่ด้วยกัน ไม่ได้เกิดมาจากท้องเทวดาที่ไหน มาเกิดเป็นคนแล้วก็ว่าชาตินั้น ชั้นนั้น วรรณะนี้ไป ว่ากันไปเฉยๆ ดีไม่ดี เอาสิ่งเหล่านี้มากระทบกระเทือนกัน ไม่ใช่ของดี ความไม่ถือกัน มีน้ำใจ อันนี้สำคัญมาก ใกล้ไกลไปไหนไม่อดอยากไม่ตาย คนเรามีความเสียสละต่อกัน มีน้ำใจต่อกัน คนเราย่อมสนิทกันได้อย่างง่ายดาย ไม่จำเป็นจะต้องเกิดมาในพ่อแม่เดียวกัน แม้แต่พ่อแม่เดียวกัน ยังทะเลาะกันได้ เอาถือเป็นความสนิทติดจมจริงๆ ไม่ได้

มันสำคัญอยู่ที่น้ำใจ ถ้ามีน้ำใจแล้ว คนเราย่อมเข้ากันได้สนิท ต่างคนต่างเสียสละกันอย่างนี้แหละดี มนุษย์เราจะได้มีคุณค่า มีความชุ่มเย็นเป็นสุข .. มนุษย์นี้เท่านั้นที่มีน้ำใจต่อกันได้มากยิ่งกว่าสัตว์อื่นๆ เพราะมนุษย์นี้รู้ดีรู้ชั่ว รู้บุญรู้บาป..."

องค์หลวงตาเมตตาเดินทางไปรับต้นผ้าป่าช่วยชาติ และแสดงธรรมเทศนาแทบทุกจังหวัดทั่วประเทศ

วงราชการแทบทุกหน่วยงานได้นิมนต์องค์หลวงตาไปรับผ้าป่าช่วยชาติ

ผู้ใหญ่ต้องเป็นผู้นำ เสียสละเพื่อชาติ

ความร่วมไม้ร่วมมือของผู้น้อยโดยมีผู้ใหญ่ในหน่วยงาน ในจังหวัด หรือในประเทศ ออกมาเป็นผู้นำร่วมแรงร่วมใจยกชาติไทยของเรา เป็นการแสดงออกถึงความสามัคคีได้อย่างชัดเจน ดังนี้

“...ดังพี่น้องทั้งหลายได้นำเครื่องบริจาคประเภทต่างๆ มาวันนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่มีคุณค่าออกจากน้ำใจแห่งความรักชาติของพี่น้องทั้งหลายได้มาช่วยเหลือกัน ปรากฏสง่างามอยู่ที่ศาลาและที่อื่นๆ ในบริเวณนี้เต็มไปหมด ..

ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของพี่น้องทั้งหลาย เพราะผู้ใหญ่สำคัญมากที่สุด ในครอบครัวเหย้าเรือนก็มีพ่อบ้านแม่เรือนเป็นที่อยู่ของเด็กลูกๆ หลานๆ ในสกุลนั้นๆ ถ้าผู้ใหญ่ไม่มี ผู้ปกครองไม่มี หาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้

นี่บ้านเมืองของเราก็ต้องมีผู้ใหญ่ เช่นจังหวัด...ก็มีท่านผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นผู้นำมาเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นหลักอันใหญ่โต เป็นความอบอุ่นของพี่น้องทั้งหลาย วันนี้จึงมีความสง่าราศีมากในงานของเรา เพราะมีท่านผู้ใหญ่มาประดับเกียรติแก่จังหวัดและชาติไทยของเราให้สง่างาม

ถ้ามีตั้งแต่เด็กเล็กเด็กน้อยตาสีตาสาขวนขวายทำกัน โดยผู้ใหญ่บกพร่อง ผู้ใหญ่ไม่สนใจอย่างนี้ เรียกว่าเสียความงาม เสียความสง่าราศี ไม่มีคุณค่าประการใด ดีไม่ดีเขายังตำหนิผู้ใหญ่อีกด้วย .. หาความร่มเย็นให้ประชาชนพลเมืองไม่ได้ อย่างนี้เขาก็อาจยกโทษได้

ต่อเมื่อมีผู้ใหญ่มาเป็นผู้นำแล้ว ทำไมใครจะไม่อบอุ่น ต้องมีความอุ่นทั่วหน้ากัน ตั้งแต่ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดและรองลงมาตามลำดับลำดา ข้าราชการทุกหน่วย ตำรวจ ทหาร ประชาชน ข้าราชการทุกหน่วยพร้อมเพรียงกันมา ให้ความสนับสนุนและความร่มเย็นแก่พี่น้องชาวไทยและชาติไทยของเราแล้ว ต้องเป็นงานที่มีสง่าราศีมาก...”

ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดทั่วประเทศต่างก็เป็นตัวแทนพี่น้องประชาชนในจังหวัดนั้นๆ ทำหนังสือนิมนต์องค์หลวงตาไปแสดงธรรมช่วยชาติไม่เว้นแม้จังหวัดเดียว ซึ่งท่านก็เมตตาเดินทางไปเยือนแทบทุกหนทุกแห่งทั่วประเทศ มีเพียงภาคใต้ที่ท่านตั้งใจแน่วแน่ว่าจะต้องเดินทางไปเยี่ยมเยียนและรับผ้าป่าช่วยชาติด้วยตนเองให้ได้ เพราะท่านให้ความสำคัญกับภาคใต้มากถือเป็นภาคใหญ่เมื่อถึงเวลาก็จะเดินทางไปในคราวเดียวกัน แต่ในระยะต่อมาสุขภาพของท่านกลับทรุดโทรมลงมาก การเดินทางจึงสะดุดลงด้วยความอาลัยอาวรณ์ยิ่ง ดังนี้

“...พี่น้องทั้งหลาย จังหวัดนราธิวาสนี้ไกล หลวงตาเคยไปแล้ว ตั้งแต่ปี ๒๕๑๓ .. ทางภาคใต้ก็ไปอยู่เรื่อยๆ แต่ส่วนมากไปธุระก็เหมือนกับเป็นผู้ต้องหาไป ต้องจองจำไปตามวันตามเวลาที่นั่นที่นี่ ไม่ได้เป็นอัธยาศัยของตัวเอง จึงไม่ค่อยสะดวกสบาย ไปหลายครั้งเหมือนกัน ไปทางเครื่องบินก็ไป ไปทางรถยนต์ก็ไป

จากนั้นมาแก่แล้วยังรู้สึกเสียใจ ยังประกาศออกให้พี่น้องทางภาคใต้เราทราบทั่วถึงกันอยู่ว่า เราตั้งโปรแกรมไว้เรียบร้อยแล้วทั่วประเทศไทยนะ คือในการช่วยชาติคราวนี้เราจะไปเทศน์ทุกภาคเลย กำหนดไว้เรียบร้อยนะ ภาคใต้เป็นภาคใหญ่ เรากำหนดไว้ว่าระ

สุดท้าย พอไปภาคนั้นภาคนี้เสร็จแล้วก็จะลงภาคใต้ จนกระทั่งทั่วถึงหมดแล้วค่อยขึ้นมา .. ทีนี้เวลาเที่ยวไปเทศน์ไปๆ อ่อนลงๆ สุดท้ายภาคอื่นๆ ก็จะไม่หมด ภาคใต้เลยไปไม่ได้เลย เพราะเหตุนี้เองนะ

เราเคยไปพังงา พักพังงาคืนหนึ่งไม่ได้พักนาน แล้วก็ไปภูเก็ตคืนหนึ่งแล้วกลับมา ไม่ได้เที่ยว ไปพักวัดท่านอาจารย์เทสก์ พอตื่นเช้าก็มาเลย ไม่ได้เข้าไปในเมืองนะ ไม่ได้ไปทั้งสองแห่ง ไปพังงา ภูเก็ต ไม่ได้เที่ยวเลย ไม่ได้เที่ยวทั้งนั้น ส่วนที่หาดใหญ่หลวงตาเคยไปพักแล้วที่วัดควนจง พอถึงสถานีควนจงก็ขึ้นเขาเลย ไปพักภาวนาอยู่นั้น อยู่ไหล่เขา อยู่ที่นั่นสบายหน่อยเพราะได้ภาวนา สบายดี สงัดเงียบ ไปพักอยู่หลายวัน ท่านมหาจิตอยู่ที่นั่น คุ้นกันมานานแล้วแหละ ท่านอยู่ที่นั่น อยู่ไหล่เขา กุฏิขึ้นไปตั้งข้างบน .. ส่วนมากพระท่านชอบอยู่ตีนเขาไม่ค่อยชอบขึ้นหลังเขา ก็ดีอยู่ สงบสงัดเงียบ ไปบิณฑบาตตามสวนเขา *(‘วัดนี้อยู่อำเภอนาหม่อมค่ะหลวงตา’)* วาสนามีแค่นั้นกุดด้วนเลย ไม่ได้ไปอีก ไปสงขลา หาดใหญ่นี้ดูว่าตั้งแต่ปี ๒๕๒๗* .. ลูกศิษย์ทางหาดใหญ่เขาก็มาเยี่ยมอยู่นี้ .. มาพักภาวนาอยู่นี่นานเขาเป็นลูกศิษย์กรรมฐาน เดิมจริงๆ เป็นลูกศิษย์อาจารย์เม้า แต่อาจารย์เม้าเสียไปนานแล้วแหละ เขาเป็นลูกศิษย์ท่านเรื่อยมา .. เขามาต่อว่าว่าเราไปแล้วไม่ไปอีกเลย ..

คิดถึงอยู่ตลอดเวลาคิดถึงบรรดาลูกศิษย์ลูกหา เพราะได้กำหนดไว้แล้วก็เคยบอก ออกทางวิทยุก็ออกแล้วนี่ เราไม่ได้พูดมีเล่ห์มีเหลี่ยมมีสันมีคมอะไร เราพูดอย่างตรงไปตรงมาด้วยความเป็นอรรถเป็นธรรมล้วนๆ เรากำหนดกฎเกณฑ์ไว้หมดเลยทั่วประเทศไทย คือวาระสุดท้ายจะเอาทางภาคใต้ของเรา กำหนดไว้นะทางโน้นทางนี้แล้วก็เข้าภาคใต้เรา คือภาคใต้เป็นภาคใหญ่ใช่ไหมล่ะ พอกลับมาทีนี้ก็ทิ้งตูมเลยหงายว่างั้นเถอะนะ ยังไม่ถึงไหน เอ้า มันเริ่มหงายไปแล้วๆ เอ้า ยังไงๆ สุดท้ายก็เลยต้องยอมรับ ไปไม่ได้แล้ว อย่างนี้แหละ

จึงได้ประกาศให้บรรดาพี่น้องทั้งหลายทราบ เฉพาะอย่างยิ่งคือทางภาคใต้ของเรา ซึ่งผิดความมุ่งหมายของเราที่ตั้งไว้แล้วร้อยเปอร์เซ็นต์ ธาตุขันธ์มันพาให้ล้มไปเลย นี่ละเรื่องราวมันเป็นอย่างนั้น จึงได้ประกาศออกให้พี่น้องทั้งหลายทราบเฉพาะอย่างยิ่งทางภาคใต้ของเรา อย่าเสียอกเสียใจ อย่าน้อยอกน้อยใจ อาจารย์นี้เป็นอาจารย์ของคนทุกคนของคนทุกภาค ของเมืองไทยทุกชีวิตเราบอกนะ เมื่อมันไปไม่ได้มันก็ต้องยอมรับว่าไปไม่ได้ ก็บอกอย่างนี้ เอ้า ทีนี้ต่างคนต่างอุตส่าห์พยายามก็แล้วกัน ก็บอกอย่างนี้...”

---

* องค์หลวงตาและคณะมีโอกาสไปเยือนทางภาคใต้โดยรถยนต์ของคหบดีชาวหนองคาย ปรากฏว่ารถคันดังกล่าวได้เสียในระหว่างการเดินทางไปหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ศิษย์ทางหาดใหญ่ได้อาสาเป็นธุระจัดการให้จนรถใช้งานได้ตามปกติ ยังความซาบซึ้งใจแก่องค์หลวงตาอย่างฝังลึกมิลืมเลือน ทำให้ท่านมักปรารภถึงศิษย์ทางหาดใหญ่และเหตุการณ์ในครั้งนั้นเสมอๆ

น้ำใจคนจนเพื่อชาติ

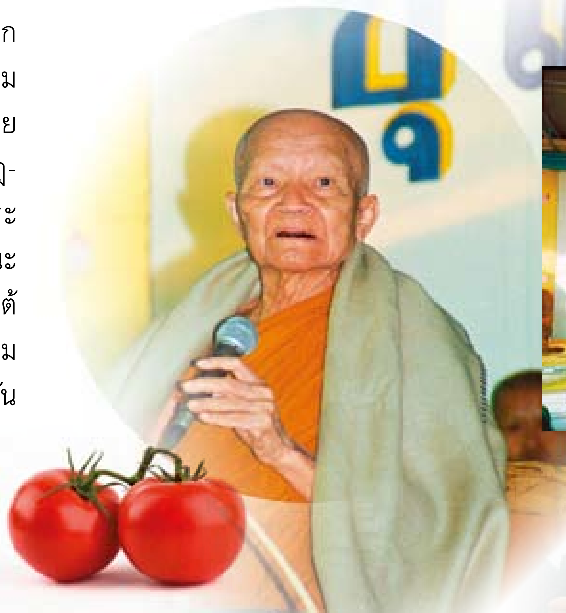
ชาวสวนกลุ่มหนึ่งเป็นคนจนไม่มีเงินมีทองบริจาคแต่มีใจอยากช่วยชาติ จึงอุตส่าห์รวบรวมกันขาย**มะเขือเทศ** ตั้งใจว่าได้เท่าไหร่ก็จะร่วมบริจาคช่วยชาติกับท่าน น้ำใจแห่งการช่วยชาติครั้งนี้ทำให้องค์หลวงตาซาบซึ้งในน้ำใจอย่างมาก ดังนี้

“...ไปวันนี้ ไปจากน้ำใจ เขาจะบริจาครวมกันขายมะเขือเทศทอดตลาดไปเลย ได้กี่บาทกี่สตางค์ก็ตามจะเอาเงินจำนวนนี้เข้ามาช่วยชาติ นี่ฟังแล้วถึงใจนะเรา เพราะเราช่วยชาติด้วยความถึงใจจริงๆ ไม่ได้ช่วยแบบจืดๆ จางๆ นะ เราช่วยจริงจังอย่างที่สุด ที่ดีดที่ดิ้นอยู่นี้มีแต่เพื่อช่วยชาติอย่างเดียวเท่านั้น

ถ้าใครไม่เห็นความสำคัญของชาติก็เรียกว่าคนนั้นไร้สาระ ไม่มีชาติเกิดกับเขา ไม่มีชาติเป็นหลัก ไร้ค่าไม่มีราคาเลย คนประเภทนั้นถ้าอยู่ใกล้ริมแม่น้ำโขงให้เขี่ยลงแม่น้ำโขงนะ เข้าใจไหม ถ้าอยู่ใกล้ทะเลให้เขี่ยลงทะเล อย่าให้ตกค้างอยู่ในเมืองไทย คนไม่มีหลักมีเกณฑ์ คนไม่รักชาติ ต้องเขี่ยลงทะเล ให้พวกที่เขารักชาติอยู่ในเมืองไทย ..

ที่รักชาติอุตส่าห์ขวนขวายรวบรวมกัน .. บริจาคเพื่อช่วยชาติ เราฟังแล้ว ถึงใจนะ มันสำคัญอยู่ที่น้ำใจ ความรักชาติหนุนชาติ รักษาชาติเป็นสิ่งที่เป็นมงคลมากทีเดียว ก็เหมือนลูกรักพ่อรักแม่ พ่อแม่จะเป็นคนมีคนจน ลูกรักด้วยกันทั้งนั้น คนจนก็รักพ่อรักแม่ คนมั่งมีก็รักพ่อรักแม่ หลักใหญ่อยู่ที่รักพ่อแม่ของตน นี่คือชาติของตน นั่นเราเอาตรงนี้นะ คนมีคนจนไม่สำคัญ ความรักชาติสำคัญมากทีเดียว ..

วันนี้จะไปเทศน์อนุโมทนาน้ำใจที่รักชาติอุตส่าห์พยายามรวบรวมกัน มีมากมีน้อยชาวสวนด้วยกัน รวมมาเป็นน้ำใจช่วยชาติของเรานี้ เด่นมากนะ พี่น้องทั้งหลายให้ฟังให้ถึงใจนะ เขาเป็นคนทุกข์คนจนเป็นชาวสวนวิ่งเต้น

แม้ทรัพย์สินเงินทองมีอยู่จำกัด แต่ด้วยใจรักชาติก็ยังพร้อมใจร่วมบุญกับองค์หลวงตา ด้วยการบริจาคผลผลิตทางการเกษตรที่มาจากน้ำพักน้ำแรงของตน

ขวนขวายหามามากน้อย เขายังอุตส่าห์มาหนุนชาติของตัว มันควรจะเป็นคติตัวอย่างทั่วประเทศไทยของเรา...”

การช่วยชาติ เป็นกิจของสงฆ์

องค์หลวงตากล่าวถึงความเสียสละของพระภิกษุสามเณรจำนวนมากจากทุกภาคทั่วประเทศ แสดงสามัคคีธรรมออกจากป่าเขาแม้ในถิ่นทุรกันดารร่วมบริจาคเงินและทองคำเข้าในโครงการช่วยชาติ ดังนี้

“...นี่แหละที่จะออกมาในครั้งหนึ่งๆ ล่ะ ออกมาจากป่าจากเขา ท่านเป็นครูเป็นอาจารย์เขาอยู่ตามที่ต่างๆ แล้วก็มารวมกัน รวมนี่ก็แสดงน้ำใจของผู้มีธรรม ผู้มีธรรมย่อมมีจิตใจกว้างขวาง ย่อมมีจิตเมตตามีจิตใจสะอาด แสดงออกมาด้วยความเป็นมงคลแก่โลกแก่สงสาร ดังพระพุทธเจ้าท่านเสด็จไปไหน เป็นมงคลแก่โลก พระสาวกไปไหน เป็นมงคลแก่โลก เป็นเนื้อนาบุญอันชุ่มเย็นของโลก นั่นนะท่านไปอย่างนั้นนะ

ทีนี้ถ้าหากผู้สืบต่อสายธรรมของพระพุทธเจ้าแล้ว จะมีลักษณะเช่นเดียวกัน ไม่มากก็น้อยต้องแสดงออกซึ่งน้ำใจอันดีงามนี่หละ เรียกว่า ออกมาจากใจที่ขาวสะอาด ออกมาจากใจที่มีเมตตาเฉลี่ยเผื่อแผ่ต่อกัน นี่ชาติไทยของเราเวลานี้กำลังจนตรอกจนมุมทั้งประเทศ

นี่แล้วพระสงฆ์เหล่านี้ที่อยู่ในเมืองไทยนี้เป็นลูกของใครบ้าง เอาซิ ไล่เข้าไป พระสงฆ์ที่มาเป็นพระสงฆ์ไทยอยู่เวลานี้ เป็นลูกของใคร ลูกมีพ่อมีแม่น่ะ พ่อแม่ของพระสงฆ์นี้อยู่ตามป่าตามเขา อยู่ตามที่ต่างๆ ทั่วประเทศไทย อยู่ที่ไหนมีหมดพ่อแม่ของพระสงฆ์ในสมัยปัจจุบันนี้

เวลานี้กำลังตกทุกข์ได้ยากลำบากทั่วประเทศไทยเรียกว่าพ่อแม่ของสงฆ์ไทย เรานี้กำลังได้รับความตกทุกข์ลำบาก แล้วทำไมลูกสงฆ์คือลูกมีพ่อมีแม่ ลูกพระสงฆ์ไทยซึ่งมีพ่อมีแม่แล้ว ทำไมจึงจะใจดำน้ำขุ่นช่วยพ่อช่วยแม่ไม่ได้ พ่อแม่กำลังตกทุกข์ได้ยากลำบากเข็ญใจ

นี่พระสงฆ์ออกมาช่วยนี้ เรียกว่า ทำกิจ

พระภิกษุสงฆ์ทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุต ทั้งสายปกครองและสายกรรมฐานจากทุกสารทิศ ต่างก็แสดงความรักชาติออกมาร่วมบริจาคเงินและทองคำเข้าโครงการช่วยชาติจำนวนมากและหลายวาระ

สงฆ์โดยสมบูรณ์ นี่หละงานของสงฆ์เป็นงานอย่างนี้ สงฆ์ต้องช่วยชาติซิ ช่วยโลกช่วยสงสารสัตว์ทั้งหลาย

พระพุทธเจ้าท่านว่า **มหาการุณิโก นาโถ หิตายะ สัพพะปาณินัง** พระพุทธเจ้าทรงพระเมตตามหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ ฟังซิ แล้วทำประโยชน์ให้แก่สัตว์นี้ ไม่มีประมาณ นั่นแหละแปลออกมา ทำประโยชน์ให้สัตวโลกไม่มีประมาณเลย ไม่มีใครเกินพระพุทธเจ้า

เราเป็นลูกศิษย์ของพระตถาคตก็ต้องแสดงลวดลายออกมาบ้าง ไม่มากก็น้อยตามกำลังความสามารถของตน มันถึงจะถูก ไม่ใช่พระสงฆ์แบบใจดำน้ำขุ่น..."

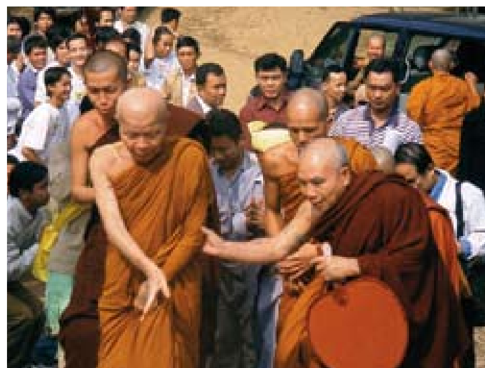
องค์หลวงตากล่าวถึงความจริงจังของหลวงพ่อสังวาลย์ในการช่วยชาติว่า "หลวงพ่อสังวาลย์เป็นหลวงพ่อที่เด่นดังมากในคุณธรรมนะ กับเรานี่ หลวงพ่อสังวาลย์ท่านเป็นแขนซ้าย เราเป็นแขนขวาในการช่วยชาติคราวนี้ หลวงพ่อสังวาลย์เป็นแขนซ้ายช่วยกัน เราเป็นแขนขวาพานำ ท่านก้าวเดินตาม .. ถ้าเป็นหลวงพ่อสังวาลย์แล้วไม่ค่อยขัดข้องนะเรา ท่านว่าอะไรๆ มานี้เรายอมรับหมด เพราะส่วนใหญ่ลงกัน อย่างปลีกย่อยล้มไปตามหมดเลย หลวงพ่อสังวาลย์กับเราเป็นเหมือนอวัยวะเดียวกัน เป็นแขนซ้ายแขนขวา"

แม้องค์หลวงตาจะรับบริจาคเงินทองมากมายมหาศาล แต่ท่านก็ยังดำรงความเรียบง่ายแบบกรรมฐานเสมอ ดูจากสภาพรองเท้าขององค์หลวงตาเป็นตัวอย่างหนึ่ง

องค์หลวงตาเมตตาเดินทางไปรับผ้าป่าและสงเคราะห์โลกตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๕๓ เฉพาะที่จดบันทึกไว้อย่างเป็นทางการจำนวน ๘๗๑ ครั้ง รวมระยะทางประมาณการอย่างน้อย ๒๖๓,๑๘๖ กิโลเมตร

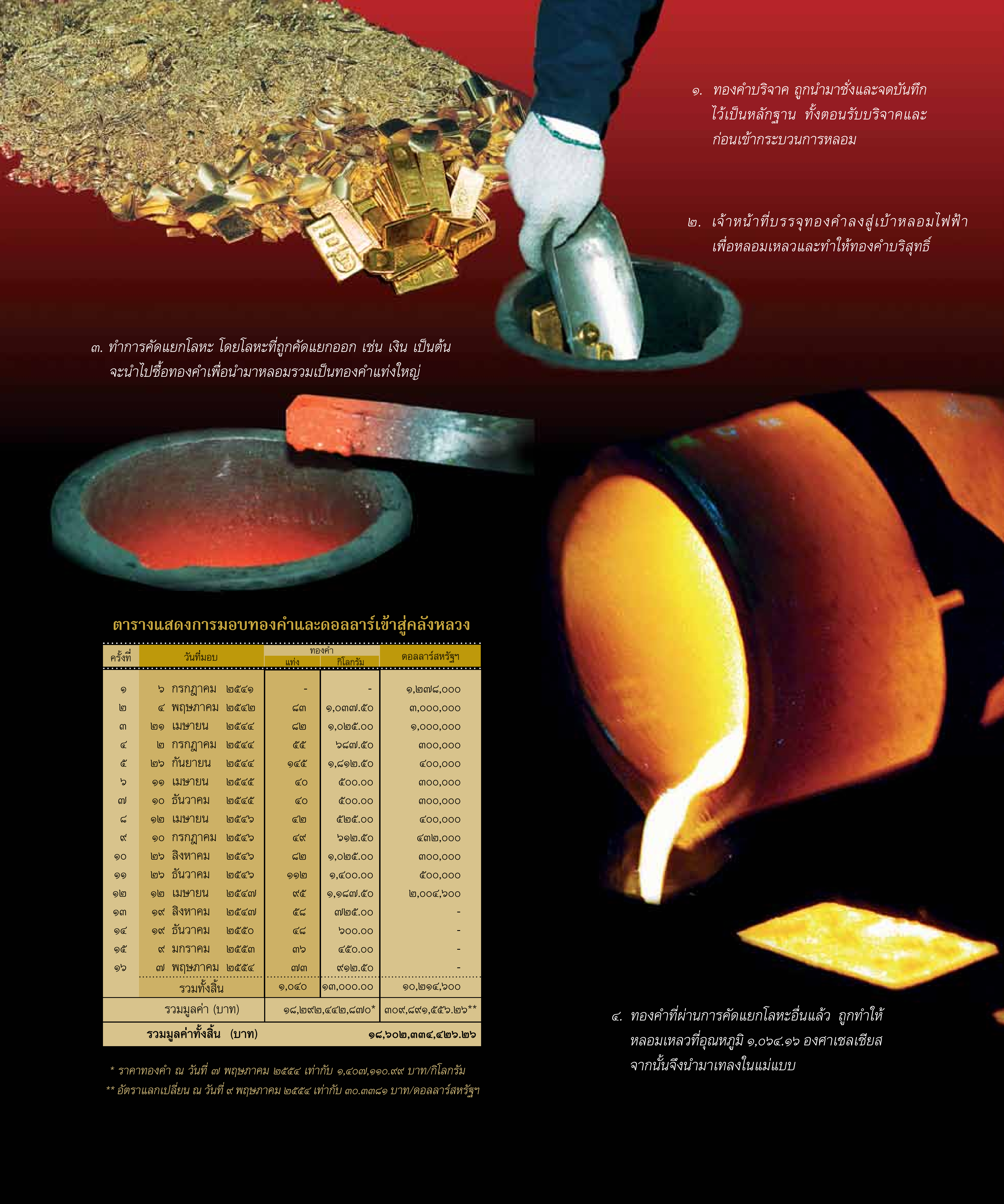

ภาพบางส่วนของพระสงฆ์ที่ออกมาร่วมช่วยชาติกับองค์หลวงตา

๑. ทองคำบริจาค ถูกนำมาชั่งและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ทั้งตอนรับบริจาคและก่อนเข้ากระบวนการหลอม

๒. เจ้าหน้าที่บรรจุทองคำลงสู่เบ้าหลอมไฟฟ้า เพื่อหลอมเหลวและทำให้ทองคำบริสุทธิ์

๓. ทำการคัดแยกโลหะ โดยโลหะที่ถูกคัดแยกออก เช่น เงิน เป็นต้น จะนำไปซื้อทองคำเพื่อนำมาหลอมรวมเป็นทองคำแท่งใหญ่

๔. ทองคำที่ผ่านการคัดแยกโลหะอื่นแล้ว ถูกทำให้หลอมเหลวที่อุณหภูมิ ๑,๐๖๔.๑๖ องศาเซลเซียส จากนั้นจึงนำมาเทลงในแม่แบบ

ตารางแสดงการมอบทองคำและดอลลาร์เข้าสู่คลังหลวง

ครั้งที่	วันที่มอบ	ทองคำ		ดอลลาร์สหรัฐฯ
		แท่ง	กิโลกรัม	
๑	๖ กรกฎาคม ๒๕๔๑	-	-	๑,๒๗๘,๐๐๐
๒	๔ พฤษภาคม ๒๕๔๒	๘๓	๑,๐๓๗.๕๐	๓,๐๐๐,๐๐๐
๓	๒๑ เมษายน ๒๕๔๔	๘๒	๑,๐๒๕.๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐
๔	๒ กรกฎาคม ๒๕๔๔	๕๕	๖๘๗.๕๐	๓๐๐,๐๐๐
๕	๒๖ กันยายน ๒๕๔๔	๑๔๕	๑,๘๑๒.๕๐	๔๐๐,๐๐๐
๖	๑๑ เมษายน ๒๕๔๕	๔๐	๕๐๐.๐๐	๓๐๐,๐๐๐
๗	๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๕	๔๐	๕๐๐.๐๐	๓๐๐,๐๐๐
๘	๑๒ เมษายน ๒๕๔๖	๔๒	๕๒๕.๐๐	๔๐๐,๐๐๐
๙	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖	๔๙	๖๑๒.๕๐	๔๓๒,๐๐๐
๑๐	๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๖	๘๒	๑,๐๒๕.๐๐	๓๐๐,๐๐๐
๑๑	๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๖	๑๑๒	๑,๔๐๐.๐๐	๕๐๐,๐๐๐
๑๒	๑๒ เมษายน ๒๕๔๗	๙๕	๑,๑๘๗.๕๐	๒,๐๐๔,๖๐๐
๑๓	๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๗	๕๘	๗๒๕.๐๐	-
๑๔	๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐	๔๘	๖๐๐.๐๐	-
๑๕	๙ มกราคม ๒๕๕๓	๓๖	๔๕๐.๐๐	-
๑๖	๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔	๗๓	๙๑๒.๕๐	-
	รวมทั้งสิ้น	๑,๐๔๐	๑๓,๐๐๐.๐๐	๑๐,๒๑๔,๖๐๐
	รวมมูลค่า (บาท)	๑๘,๒๙๒,๔๔๒,๘๗๐*		๓๐๙,๘๙๑,๕๕๖.๒๖**
	รวมมูลค่าทั้งสิ้น (บาท)			**๑๘,๖๐๒,๓๓๔,๔๒๖.๒๖**

* ราคาทองคำ ณ วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เท่ากับ ๑,๔๐๗,๑๑๐.๙๙ บาท/กิโลกรัม

** อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เท่ากับ ๓๐.๓๓๘๑ บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ

ในการส่งมอบ
ทองคำเข้าสู่
คลังหลวงทุกครั้ง
องค์หลวงตาจะทำการ
ประพรมน้ำมนต์ลงบนทองคำ
เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชาติบ้านเมือง

ทองคำแท่งน้ำหนักแท่งละ ๑๒.๕ กิโลกรัม จะถูกรวบรวมเก็บไว้ในธนาคาร รอกำหนดวันมอบทองคำเข้าสู่คลังหลวง โดยมอบหมายให้ธนาคาร-แห่งประเทศไทยทำหน้าที่ดูแล

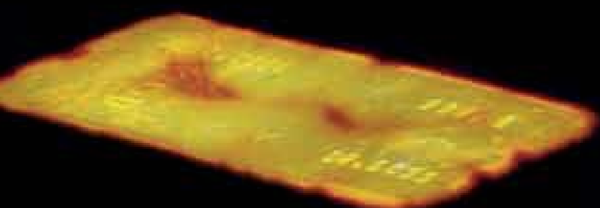
กระบวนการหลอมทอง

ทองคำที่ได้รับบริจาคในโครงการช่วยชาติส่วนใหญ่เป็นทองรูปพรรณ ซึ่งมีความบริสุทธิ์อยู่ที่ ๙๖.๕% เนื่องจากมีโลหะอื่นเจือปน ซึ่งไม่ได้มาตรฐานทองคำสำรอง ดังนั้นจึงได้ให้บริษัทที่มีเทคโนโลยีที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั่วโลกเป็นผู้หลอม โดยผ่านกระบวนการทางไฟฟ้าซึ่งควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ผ่านเครื่องมือที่ให้ความละเอียดสูง (SCADA) มาตรฐาน ISO 9002 ทองคำที่ได้จึงมีความบริสุทธิ์ถึง ๙๙.๙๙ % ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานทองคำสำรอง พร้อมสำหรับใช้เป็นสินทรัพย์ค้ำประกันฐานะการเงินของประเทศต่อไป

การมอบทองคำแต่ละครั้ง ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ชั่งน้ำหนักและวิเคราะห์หาค่าความบริสุทธิ์ของทองคำโดยการเจาะทองคำแท่ง การดำเนินการดังกล่าวทำให้สูญเสียน้ำหนักทองคำไปบางส่วน

ยอดทองคำบริสุทธิ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับมอบตามโครงการช่วยชาติฯ และได้นำเข้าสู่คลังหลวงเป็นทุนสำรองเงินตราจำนวน ๑๖ ครั้ง มียอดรวมทั้งสิ้น ๑๓,๐๐๐,๐๖๑.๙๔๑๙๘๕ กรัม หรือ ๑๓ ตัน ๖๒ กรัม

แผนภาพ
บัญชีทุนสำรองทางการ
ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)

ทุนสำรอง
ระหว่างประเทศ

หมายเหตุ

๑. คลังหลวง มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า ทุนสำรองเงินตรา ประกอบด้วย ๓ บัญชีดังภาพ เป็นสินทรัพย์ที่มิใช่เป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย แต่เป็นกรรมสิทธิ์ร่วมของคนไทยทั้งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีสถานะเป็นเพียง "ผู้ดูแลรักษา" เท่านั้น

๒. ทุนสำรองทั่วไป เป็นสินทรัพย์ในฝ่ายการธนาคาร เป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่จะบริหารจัดการ

คลังหลวง หัวใจของชาติ*

"คลังหลวง" เป็นถ้อยคำที่องค์หลวงตาใช้เรียก มีชื่อเป็นทางการว่า "ทุนสำรองเงินตรา" ประกอบด้วยบัญชีทั้ง ๓ บัญชีได้แก่

๑. บัญชีทุนสำรองเงินตรา

๒. บัญชีผลประโยชน์ประจำปี

๓. บัญชีสำรองพิเศษ

องค์หลวงตาท่านพยายามเน้นย้ำบอกเตือนชาวไทยให้รู้ซึ้งถึงคุณค่าและรู้จักรักหวงแหน "คลังหลวง" ยิ่งชีวิต เมื่อได้ศึกษาย้อนหลังเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ก็ยิ่งเข้าใจในคำสอนขององค์ท่านมากขึ้น และดูเหมือนองค์ท่านจะเล็งเห็นสายทางความเกี่ยวโยงอันลึกซึ้งกับสถาบันกษัตริย์ในฐานะทรงเป็นเจ้าของพระราชทรัพย์ในคลังหลวง ทรงริเริ่มก่อตั้งวางรากฐานและเก็บรักษาสืบต่อกันมายาวนานรุ่นแล้วรุ่นเล่า จึงไม่มีถ้อยคำใช้เรียก "ทุนสำรองแผ่นดิน" คำใดจะเหมาะสมแม่นยำ บ่งบอกถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนานตรงกับคุณค่าและความหมายที่รอบด้านเหมือนกับคำว่า "คลังหลวง" ซึ่งเป็นถ้อยคำที่องค์หลวงตาใช้เรียกตั้งแต่วันแรกที่ประกาศเป็นผู้นำกอบกู้ชาติ นับเป็นความอัศจรรย์อย่างหนึ่งเลยทีเดียว

ช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๓ คณะศิษย์ได้กราบเรียนถามองค์หลวงตาที่กุฏิ ณ สวนแสงธรรม กรุงเทพฯ ว่าการที่ท่านก่อตั้งโครงการช่วยชาติรวบรวม "เงินบริจาคในโครงการช่วยชาติ" เข้าสู่ "คลังหลวง" นั้น มีเจตนารมณ์เพื่อเพิ่มพูนสินทรัพย์ในคลังหลวงและต้องการปกป้องหวงแหนเฉพาะ "เงินบริจาคในโครงการฯ" เท่านั้นหรือต้องการปกปักรักษา "สินทรัพย์ทั้งหมดในคลังหลวง" ด้วย

องค์ท่านตอบทันทีว่า *"รักษาสมบัติในคลังหลวงทั้งหมด"*

คณะศิษย์ถามต่อว่า *"หากเปรียบคลังหลวงเป็นน้ำในโอ่ง เงินบริจาคของหลวงตาก็คือน้ำมนต์ในขัน ซึ่งหลวงตาต้องการเอาน้ำมนต์ในขัน เทรวมเข้ากับน้ำในโอ่ง เพื่อทำให้น้ำในโอ่งคลังหลวงทั้งหมดเป็นน้ำมนต์มีความ*

หอรัษฎากรพิพัฒน์

---

* ศึกษารายละเอียดเรื่อง "คลังหลวง" ได้ที่ www.klangluang.com

ศักดิ์สิทธิ์ตามไปด้วย จะได้ไม่มีใครกล้าแตะต้องเท่ากับหลวงตาต้องการรักษาโอ่งน้ำคลังหลวงให้อยู่คู่บ้านคู่เมืองตลอดไปใช่หรือไม่"

องค์หลวงตาตอบว่า *"เข้าใจถูกต้องแล้ว หลวงตาต้องการรักษาคลังหลวงไม่อยากให้ใครมาแตะต้องเพราะคลังหลวงคือหัวใจของชาติ..."*

ด้วยความเป็นมาที่ผูกโยงไว้กับราชประเพณี ด้วยมูลค่าที่เป็นสมบัติค้ำประกันชาติ และด้วยความมีส่วนร่วมที่ชาวไทยทุกคนร่วมเป็นเจ้าของและร่วมบริจาคเข้าโครงการช่วยชาติ คำว่า "คลังหลวง" จึงเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความผูกพันระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนทั้งแผ่นดิน และเมื่อมีเงินทองบริจาคใน "โครงการช่วยชาติ" ขององค์หลวงตาเข้าสมทบเพิ่มพูนใน "ทุนสำรองเงินตรา" จากความสำคัญปกติธรรมดาก็ขยับขยายกลายเป็นความศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมาในทันที เพราะเงินทองบริจาคขององค์หลวงตามีการกล่าวถวายยกเป็นสมบัติของสงฆ์ และสงฆ์ก็พร้อมใจกันยกเป็นสมบัติของชาติ มีเจตนารมณ์เพื่อการเก็บรักษาไว้ใน "คลังหลวง" เพื่อหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกันกับสมบัติของบรรพบุรุษปู่ย่าตายาย

สมบัติในคลังหลวงขณะนี้จึงกลายเป็นสมบัติที่ถูกหลอมรวมกันระหว่างพระราชทรัพย์ของบูรพมหากษัตริย์จากอดีตถึงปัจจุบัน พระสงฆ์ทั่วพุทธอาณาจักร ตลอดจนชาวไทยทั่วทั้งประเทศ โดยทั้ง ๓ สถาบันมีเจตนารมณ์เป็นอันเดียวกับเจตนารมณ์เดิมของบูรพมหากษัตริย์และบรรพบุรุษที่ท่านวางรากฐานไว้และพาดำเนินสืบต่อกันมาอย่างเคร่งครัด "คลังหลวง" ในปัจจุบันจึงเป็นสถานที่หลอมรวมทั้งความศักดิ์สิทธิ์ ความสำคัญ และคุณค่าที่ลึกซึ้งเกินกว่าจะเห็นเป็นเพียงวัตถุ เป็นธนบัตร เป็นทองคำ เป็นอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา หรือเห็นเป็นเพียงการเงินการคลังตามหลักวิชาเศรษฐศาสตร์แบบตะวันตกเท่านั้น

ความคิดของคนทางโลกมักจะมอง "คลังหลวง" เพียงแง่เดียวเป็นมูลค่าทางการเงินเท่านั้น ซึ่งย่อมจะยินดีหากมีการเปลี่ยนแปลงหรือเคลื่อนย้ายถ่ายเทคลังหลวงไปในจุดที่ทำให้กลุ่มของตนหรือหน่วยงานของตนพลอยได้รับประโยชน์ไปด้วยก็จะพากันจัดสัมมนาหรือเขียนบทความสนับสนุน โดยไม่ทันคาดคิดว่าความคิด การพูด และการกระทำดังกล่าวเป็นการก้าวล่วงเข้ามาแตะต้องสมบัติในคลังหลวง ซึ่งเวลานี้เป็นสมบัติของสงฆ์ที่ใครเข้ามาถือเอาจะด้วยเจตนาหรือไม่ก็ตาม ย่อมเป็นกรรมหนักที่ได้ก่อไว้ เปรียบเหมือนกับก้าวย่างเข้ามาในวัดวาอารามแล้วหยิบฉวยเอาสมบัติของสงฆ์ก็ต้องเป็นหนี้สงฆ์เป็นกรรมอีกนานแสนนาน

รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเรื่องคลังหลวงจึงควรตระหนักถึงบทบาทของคลังหลวงในอีกแง่หนึ่งนอกเหนือจากความหมายในเชิงวัตถุว่าคลังหลวงนั้นมีความศักดิ์สิทธิ์เพียงใด ในเรื่องนี้องค์หลวงตาเมตตากล่าวแสดงธรรมตักเตือนไว้อย่างน่าสะพรึงกลัว

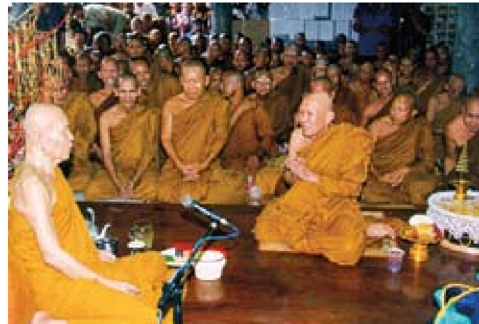
พระธรรมเทศนาเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของคลังหลวง

คลังหลวงคือเงินสงฆ์ ใครแตะ.. ตกนรกไม่มีวันขึ้น

"...บาปกรรมอะไรไม่เกินการทำลายต่อชาติซึ่งเป็นส่วนรวมนะ สมบัติมากน้อยนี้ อย่างพี่น้องทั้งหลายนำมาบริจาคเพื่อชาติไทยนี้ เป็นมหากุศล ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยนะ เราให้ทานธรรมดาเป็นอย่างหนึ่ง เราให้ทานเพื่อชาติไทยของเราซึ่งเป็นเรื่องใหญ่หลวงนี้ บุญกุศลนั้นเป็นมหากุศลของเรา ทีนี้เวลาใครมาแตะต้องทำลายสมบัติซึ่งเป็นสมบัติของชาตินี้ เป็นโทษมหันตโทษทีเดียว แล้วตกนรกหมกไหม้ไม่มีวันขึ้นเลย กี่กัปกี่กัลป์อยู่นั้น ..

เงินนี้เป็นเงินพระนะ ไม่ได้เหมือนเงินธรรมดาของคนทั่วๆ ไป นี้รวมเข้ามา มาให้เราแล้ว กลายเป็นเงินพระไปแล้ว เป็นเงินสงฆ์ด้วย ไม่ใช่เงินพระธรรมดาเป็นเงินสงฆ์พระพุทธเจ้าเป็นเจ้าของสมบัตินี้ด้วย เพราะฉะนั้นใครจึงมาทำสุ่มสี่สุ่มห้าไม่ได้ ตกนรกไม่มีวันขึ้นเลย เรื่องนี้กรรมหนักนะ เพราะมหากุศลของชาตินี่นะ จะทำเล่นๆ ได้เหรอ จมอย่างไม่มีวันฟื้นเลย หมดทางเลยว่างั้นเถอะน่า ถ้าใครมาแตะมายุ่งกับเงินเหล่านี้ เพราะมันเป็นบาปหนัก กรรมหนักจริงๆ ไม่ใช่ธรรมดา ไม่ได้เหมือนเงินทั่วๆ ไป สงฆ์ยกให้เพื่อชาติ นั่นมีแต่เรื่องใหญ่ๆ ทั้งนั้น ฉะนั้นจึงได้เตือนไว้ให้ทราบทุกคน อย่ามาทำสุ่มสี่สุ่มห้าไม่ได้นะ..."

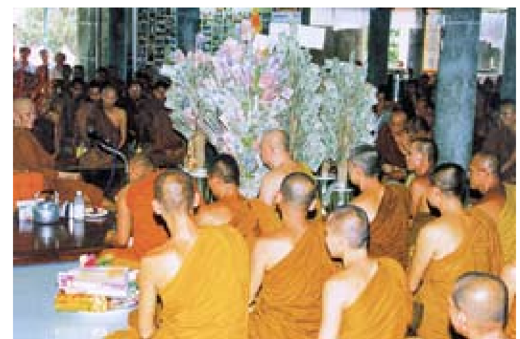

คณะสงฆ์สายกรรมฐานกราบคารวะองค์หลวงตาพร้อมถวายทองคำเพื่อนำเข้าสู่คลังหลวง

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆ-ปริณายก ก็ทรงร่วมพระราชทานทองคำเข้าสู่คลังหลวง

โกงกินสมบัติคลังหลวง เป็นอนันตริยกรรม ๕

"...สมบัติเงินทองข้าวของที่เอามาจากตับปอดของพี่น้องชาวไทยเราทั้งชาติ มีจำนวนมากขนาดไหน ต่างคนต่างเสียสละเข้าสู่ส่วนรวม เพื่อหนุนชาติไทยของตนเอง แต่ครั้นเข้าไปแล้วพวกพุงใหญ่พุงหลวง พวกยักษ์พวกผี พวกความโลภไม่มีเมืองพอ มันกลืนเอาๆ อย่างภาคภูมิใจ กินโต๊ะเลี้ยงโต๊ะบนเก้าอี้กันนี้อย่างภาคภูมิใจ นี่คือเอาตับปอดของประชาชนไปเลี้ยงโต๊ะกัน พวกนี้พวกบาปหนาที่สุดเลย จะเทียบว่าพวกอนันตริยกรรมเราก็ยอมรับทันทีเพราะคนทั้งประเทศเป็นอาหารของพวกพุงหลวง กินไม่อิ่มพอ กินโต๊ะกันคนสองสามคนสองสามก๊กเท่านี้ กินตับกินปอดของประชาชนด้วยความภาคภูมิใจในสมบัติเหล่านี้ที่ได้มามากน้อยจากตับปอดของประชาชน นี่ก็ภาคภูมิใจประเภทหนึ่ง ที่กิเลสหลอกให้ภาคภูมิใจ แล้วจากนั้นเรามียศถาบรรดาศักดิ์ เรามีอำนาจบาตรหลวงปกครองบ้านเมือง ชี้ไปยังไงก็ได้ นี้ก็เป็นความภูมิใจของกิเลสหลอกพวกดินเหนียวติดหัวอีกประเภทหนึ่ง นี่ละเครื่องหลอกพวกนี้ให้จมลงในนรกอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัวเลย

เราจึงไม่กล้าค้านที่ว่า อนันตริยกรรม กรรมที่หนักมากที่สุดคืออะไร ท่านก็แสดงไว้แล้วในธรรม บอกไว้ ๕ ประการคือ ฆ่ามารดาหนึ่ง ฆ่าบิดาหนึ่ง ฆ่าพระอรหันต์หนึ่ง ทำลายพระพุทธเจ้าแม้ไม่ตายก็ตาม เพียงได้รับความบอบช้ำบ้างเท่านั้นหนึ่ง ทำลายสงฆ์ที่ท่านมีความพร้อมเพรียงสามัคคีกลมกลืนกัน ด้วยหลักธรรมวินัย ให้แตกร้าวจากกันหนึ่ง ธรรม ๕ ประการนี้ท่านยังเตือนไว้ด้วยว่า ถ้ายังพอมีสติ

ระลึกได้อยู่บ้าง อย่าทำเป็นอันขาด ฟังซิน่ะ อันนี้เอาเข้าไปเรียกว่าลักษณะตัดสินธรรมวินัย

พระพุทธเจ้าทรงวางไว้อย่างกลางๆ อันไหนที่เข้าไปในสิ่งไม่ควรก็ให้โอนไปสิ่งไม่ควรเสีย อันไหนที่ควรให้โอนไปสิ่งที่ควรเสีย ... กรรมกินตับปอดคนทั้งชาติเป็นของเล็กน้อยเมื่อไร ทำไมจะโอนเข้าไม่ได้ ฆ่าพ่อฆ่าแม่เพียงคนหนึ่งสองคนยังโทษหนักมาก นี่ฆ่าคนทั้งประเทศ กินตับกินปอดแต่ไม่ให้ตาย เอาตับเอาปอดออกมากิน ให้ทนทุกข์ทรมานอยู่ด้วยความทุกข์จนข้นแค้นทั่วประเทศไทยของเรา เห็นไหมเวลานี้ นี่ประชาชนเราได้รับความทุกข์จนเพราะอะไร เพราะสิ่งเหล่านี้เอง ได้มาแล้วไม่เข้าตามจุดที่หมาย รั่วไหลแตกซึมออกไปลงมหาสมุทรทะเล จากนั้นก็ไหลขึ้นบนโต๊ะบนเก้าอี้ สะแตกแดกปอดกันอยู่นั้นเสียแหลกเลย นี่ละกินตับกินปอดของประชาชน มีเท่าไรๆ ขนเข้าไปกินกันตลอด จะไม่เป็น อนันตริยกรรมได้ยังไง เข้าได้อย่างสนิทเลย เราพูดจริงๆ..."

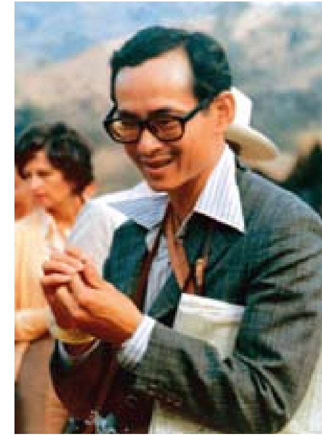
ความศักดิ์สิทธิ์แห่งคลังหลวง

"...สมบัติเงินทองที่ได้มานี้ นับแต่วงศ์กษัตริย์ลงมาถึงพี่น้องชาวไทยทั่วหน้ากันบริจาครวมหัวกันในนามของชาติไทย .. ได้เสียสละลงมาพร้อมหน้ากัน นี่เรียกว่าสมบัติของชาติ ในนามของชาติ แล้วจะเอาเข้าสู่คลังหลวงซึ่งเป็นของคู่ควรกันกับชาติ ..

สมบัติคือคลังหลวงนี้เป็นหัวใจของคนไทยทั้งชาตินับแต่วงศ์กษัตริย์ลงมา วงศ์กษัตริย์คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรรักษาสมบัติก้อนใหญ่หลวงซึ่งเป็นหัวใจของชาตินี้ นั่นฟังซิน่ะ คลังหลวงอันนี้เป็นเรื่องเล็กน้อยหรือ แล้วตั้งแต่วันที่จะเอาเข้าจุดนี้เพื่อจะเสริมคลังหลวงของเราให้ใหญ่มโหฬารเป็นสง่าราศีขึ้นมา และเป็นความแน่นหนามั่นคงแก่ชาติไทยของเรา ทั้งเป็นหลักประกันใหญ่แห่งชาติไทยของเราที่จะติดต่อซื้อขาย การทำหน้าที่การงานระหว่างประเทศต่อกัน เช่นเขามาลงทุนลงรอนหรือกู้ยืมอะไร อันนี้ก็เป็นเครื่องยืนยันรับรองโดยหลักธรรมชาติแล้ว .. ความพร้อมเพรียงความรักชาติ ความสามัคคี เป็นพลังอันใหญ่โตให้เห็นอยู่ชัดเจนต่อหน้านี้ เมืองไทยเราจะไปรอดด้วยอำนาจแห่งความสามัคคี ความรักชาติทั้งหลายเหล่านี้ อย่างอื่นไม่มี เราอย่าไปหวังพึ่งภายนอกเขา ชาติไหนภาษาใดก็ตามเราอย่าไปหวังพึ่ง มีคนไทยเราเท่านั้น..."

รัชกาลที่ ๕
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๙
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ขอบิณฑบาต..ยุติกฎหมายมหาภัยต่อคลังหลวง

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ รัฐบาลเตรียมเสนอร่าง **"กฎหมายรวมบัญชี"** ๒ ฉบับในชื่อ "ร่างพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ..." และ "ร่างพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ..." ร่างกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นการทำลายหลักการและเจตนารมณ์เดิมของ "คลังหลวง" โดยสิ้นเชิง เนื่องจากในอดีตบูรพมหากษัตริย์ไทยทรงก่อตั้ง "คลังหลวง" เพื่อรักษาทรัพย์กองนี้ไว้อย่างมั่นคงปลอดภัยเป็นหลักประกันชาติ มิได้หวังเอาทรัพย์กองนี้ไปลงทุนหวังเก็งกำไรแต่อย่างใด สอดคล้องกับเจตนารมณ์ขององค์หลวงตาและพี่น้องประชาชนที่ต้องการนำ "เงินบริจาค" เข้าสู่จุดที่มั่นคงปลอดภัยสูงสุดคือ "คลังหลวง" แห่งนี้ เพื่อเพิ่มพูนให้แน่นหนามั่นคงยิ่งๆ ขึ้นไป

ในขณะที่รัฐบาลกลับทำตรงข้ามโดยเสนอ "ร่างกฎหมายรวมบัญชี" เพื่อยุบคลังหลวงทิ้งไปโดยรวบเอาทรัพย์สินทั้งหมดของคลังหลวงที่เก็บใน "ฝ่ายออกบัตร" ยึดเอามาเป็น "ฝ่ายการธนาคาร" เสียทั้งหมด นั่นคือ การให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยอย่างเต็มที่ในการบริหารจัดการสินทรัพย์ในคลังหลวง เป็นการทำลายกำแพงให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถหยิบฉวยเอา "เงินเก็บ" หรือ "เงินมั่นคง" ในคลังหลวงไปใช้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงสูงขึ้นถึงขั้นอาจพาชาติล่มจมได้ในที่สุด

เมื่อรัฐบาลได้เสนอร่างกฎหมายฉบับนี้ องค์หลวงตาท่านขอบิณฑบาตรัฐบาล "อย่าแตะคลังหลวง" ในทันทีอย่างน้อย ๓ ครั้ง ขอให้ยกเลิกไป ครั้งแรกคือ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๓ ครั้งที่สอง ๓๑ มีนาคม และครั้งที่สาม ๒ พฤษภาคม ปีเดียวกัน โดยท่านได้กล่าวว่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการองค์หลวงตา ทรงสดับพระธรรมเทศนาและทรงถวายทองคำพร้อมปัจจัย ณ สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๑

"...คลังหลวงของเราก็คือหัวใจของชาติไทยเรา .. รักษากันมานมนานตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ปู่ย่าตายายแห่งประเทศไทยของเรา รักษาสมบัติกองนี้ไว้มาตลอด ไม่เคยมีใครมาแตะต้อง แม้ตั้งรัฐบาลมากี่ชุดก็ไม่เคยมีรัฐบาลใดมาแตะต้องเงินจำนวนนี้ เพราะฉะนั้นเมื่อได้ทราบว่าจะเอาเงินเหล่านี้มารวมกัน ๓ กองนับจำนวนหนึ่งกองนี้ด้วยเข้าไปนั้น เราจึงไม่เห็นด้วยตามหลักของธรรม แล้วไม่ใช่ด้วยเป็นทิฏฐิมานะของเรา ถึงขนาดที่ว่าเราขอบิณฑบาตขออย่าได้มาแตะต้องเงินจำนวนนี้เลย ซึ่งเท่ากับการเข้ามาทำลายชาติของเราทั้งชาติทีเดียว..."

อย่างไรก็ตาม หากรัฐบาลมีความจำเป็นเกี่ยวกับภาระหนี้สินของชาติก็อาจยังพอมีหนทางแก้ไขได้โดยไม่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของคลังหลวงซึ่งเป็นสมบัติปราการด่านสุดท้ายของชาติ แม้องค์หลวงตาจะขอร้องถึงเพียงนี้แล้วก็ตาม รัฐบาลยังคงเมินเฉยและไม่มีทีท่าจะยุติ ยังเผยแพร่โฆษณาชวนเชื่อทางสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เพื่อโน้มน้าวให้ประชาชนเห็นคล้อยตามโดยให้ข้อมูลเพียงบางส่วน หรือบางครั้งถึงกับบิดเบือนความจริง ทำให้ประชาชนจำนวนไม่น้อยเข้าใจเจตนารมณ์ของ "โครงการช่วยชาติ" ผิดไป และเริ่มตำหนิติเตียน จนในที่สุดองค์หลวงตาจำเป็นต้องแสดงพระธรรมเทศนาอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ยุติการออกกฎหมาย ดังต่อไปนี้

สื่อมวลชนทุกแขนงลงข่าวการออกมากู้ชาติขององค์หลวงตา

**รัฐบาลต้องฟังเสียงประชาชน..
อย่าแตะคลังหลวง**

"...รัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลของประชาชนตั้งขึ้นมา .. ต้องฟังเสียงประชาชน .. จะเอาอำนาจบาทหลวงขึ้นมาว่า เราเป็นรัฐบาล เป็นเจ้าอำนาจบาทหลวงเหยียบย่ำทำลายชาติบ้านเมือง หรือพ่อแม่ของรัฐบาลได้แก่ประชาชนนี้ไม่ได้ ผิดทั้งนั้นแหละ อำนาจอันใดก็ตามต้องให้มีประชาชนเป็นผู้ควบคุมอำนาจนั้นไว้ ไม่ใช่กฎหมายของคนสองสามคนเข้ามาตั้งเป็นเจ้าอำนาจวาสนาใหญ่โต มาเหยียบย่ำทำลายชาติไทยของเรา ก็เรียกว่ารัฐบาลมหาภัยเท่านั้นเอง ไม่ใช่รัฐบาลที่ดีสมความมุ่งหมายของประชาชนที่ตั้งขึ้นมา .. แล้วกฎหมายใดที่มาทำชาติไทยของเราให้เสียหายไปอย่างนี้ เรียกว่ากฎหมายมหาภัยต่อชาติ จึงไม่ควรเอาเข้ามาทำลาย นี่ละหลักของธรรมพูดอย่างนี้ ..

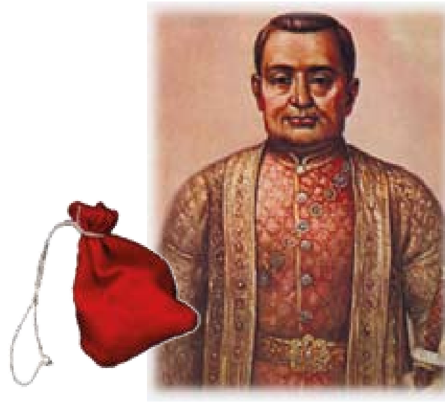
เราจะนำสมบัติเหล่านี้เข้าสู่คลังหลวง คลังหลวงคือจุดนี้เอง จุดที่ปลอดภัย ไม่ให้ใคร

มาแตะต้องตลอดมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ปู่ย่าตายายของชาติไทยเรา รักษาสมบัตินี้โดยมีกฎหมายเข้มงวดกวดขัน รักษามาตลอด จึงไม่ให้ใครเข้ามาแตะต้อง .. กฎหมายก็ต้องอยู่ใต้อำนาจของคนทั้งชาติ ไม่ได้เหนืออำนาจนะ ตั้งขึ้นมาเพื่อรักษาประชาชน สมบัติเงินทองข้าวของ ไม่ใช่ตั้งขึ้นมาเพื่อทำลายชาติบ้านเมือง...”

คลังหลวงเก็บไว้เพื่ออะไร?

“...คลังหลวงคือคลังสมบัติเดิมของบรรพบุรุษเราที่รักษาไว้เป็นมรดกของชาติ เป็นหัวใจของชาติ เป็นหลักเป็นเกณฑ์เป็นแก่นเป็นสารของชาติ คือคลังหลวง อันนี้บรรพบุรุษของเราได้รักษามานมนาน มีกฎหมายบ้านเมืองรักษามาด้วยตลอดเวลา ก็ไม่ปรากฏว่ามีใครมาแตะต้องทำลาย .. สมบัติเหล่านี้มีเก็บไว้เพื่ออะไร? ก็บรรพบุรุษท่านมีความเฉลียวฉลาดรอบคอบในบ้านในเมืองที่ท่านปกครอง สมบัติเหล่านี้ท่านจึงเก็บไว้เพื่อความจำเป็น เวลามีความจำเป็นจริงๆ เรียกว่าเข้าขั้นวิกฤตการณ์หาทางไหนไม่ได้แล้ว ท่านจึงจะนำสมบัติเหล่านี้ไปแก้เหตุการณ์ต่างๆ เพื่อเอาตัวรอดเป็นพักเป็นตอนไปจากสมบัติเหล่านี้ เพราะฉะนั้นสมบัติเหล่านี้เมื่อยังไม่ถึงขั้นวิกฤตการณ์ขนาดนั้น จึงต้องเก็บไว้ตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

เวลานี้ก็ได้ทราบจากทางราชการว่า จะนำสมบัตินี้ออกไปเพื่อความเจริญ ฟื้นฟูชาติไทยของเราว่างั้น แล้วสมบัติเหล่านี้ได้เคยเก็บไว้มาดั้งเดิมอยู่แล้ว เป็นของแน่นหนามั่นคงมาก เพราะหัวใจประชาชนทั้งประเทศอยู่ในสมบัติกองนี้ทั้งนั้น ชีวิตจิตใจศักดิ์ศรีดีงามหรือเครดิตอะไรอยู่ในนี้ทั้งหมด ในสมบัติกองนี้ ซึ่งไม่เคยแตะต้องเลย ก็รู้สึกว่าเป็นสิริมงคลแก่ชาติไทยของเราตลอดมา สมบัติกองนี้ที่เก็บไว้ไม่ใช้จ่ายในเวลาที่ยังไม่จำเป็นอย่างนี้ ก็ไม่เคยปรากฏว่าก่อความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้ใด ก็เป็นสิริมงคลและเป็นที่ภาคภูมิใจของชาติไทยเราตลอดมา...”

รัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เงินถุงแดง เดิมเป็นพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์รัชกาลที่ ๓ พระราชทานเป็นเงินแผ่นดิน โดยแยกเก็บไว้มิให้ปะปนกับทรัพย์อื่น และในสมัยรัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ ก็มิได้นำเงินถุงแดงมาใช้จ่าย แม้ระยะต่อมารายได้ของแผ่นดินจะลดลงจนไม่พอต่อรายจ่ายก็ตาม แต่เมื่อกรุงเทพฯ ถูกยึดครองด้วยกองเรือรบติดอาวุธของฝรั่งเศสและยื่นข้อเรียกร้องที่ไม่เป็นธรรมให้ไทยตอบภายใน ๔๘ ชั่วโมง รัชกาลที่ ๕ จึงจำเป็นต้องนำเงินถุงแดงออกมาไถ่บ้านไถ่เมืองช่วยรักษาเอกราชของชาติไว้ได้

ถ้าเอาคลังหลวงไปใช้ประโยชน์ จะฟื้นฟูชาติได้จริงหรือ?

“...ทราบชัดเจนมาโดยลำดับว่า ทางรัฐบาลจะตั้งกฎหมายจะเข้ามาเอาสมบัติเหล่านี้ แต่ก่อนมีสมบัติอยู่สามกอง ว่างั้นนะเท่าที่ทราบ กองนี้เป็นกองใหญ่ที่ไม่มีใครแตะต้องในคนทั้งชาติ รักษาอย่างเดียวกันหมดไม่มีอะไรมาแตะต้อง ก็ทราบว่าจะเอาสมบัติทั้งสามกองนี้มารวมกัน สมบัติมารวมกันก็เท่ากับว่า โกยเอาสมบัติในชาติไทย หัวใจของชาติไทยเราทั้งชาตินี้ออกไปละเลงในน้ำทะเลไปหมด ที่พูดว่าจะไปฟื้นฟู คำว่าฟื้นฟูกับความจะเอาไปล่มจม ว่างั้นเถอะ เป็นเสียงเดียวกัน ในหลักธรรมชาติตามอรรถตามธรรมนะ

ไอ้เรื่องคำพูดของคนว่าจะไปฟื้นฟูอย่างนั้นอย่างนี้พูดได้ทั้งนั้น คนเรามีลิ้นมีปากพูดให้หวานขนาดไหนก็ได้ แต่ความขมมันติดกันแทรกกันอยู่กับความหวาน .. จะเอาไปฟื้นฟูหรือจะเอาคนทั้งชาตินี้ไปจมในทะเลหลวง มันก็อดถามกันไม่ได้นะ เพราะสมบัติทั้งชาตินี้พากันรักษาอยู่ ก็ไม่เห็นพาชาติไทยของเราให้ล่มจม

ชาวไทยทั่วสารทิศพร้อมใจกันบริจาคทรัพย์สินเข้าสู่คลังหลวง

ด้วยการเก็บรักษาสมบัตินี้ไว้ เมื่อความขัดแย้งเข้ามา เห็นว่าเก็บไว้อย่างนี้ไม่เกิดประโยชน์ เอาไปฟื้นฟูชาติไทยของเราเพื่อเกิดประโยชน์ มันก็เกิดปัญหาสวนทางกันเข้ามาว่า สมบัติเหล่านี้ให้ความร่มเย็นแก่ชาติไทยของเรามาเต็มสัดเต็มส่วนแล้ว ไม่เป็นประโยชน์อย่างใด มันมองไม่เห็น มีแต่ประโยชน์เต็มตัว...”

ถูกต้องหรือไม่ถ้าจะเอาคลังหลวงทั้งกองไปใช้หนี้?

“...ชาติไทยของเราภาคภูมิใจด้วยสมบัติกองนี้ทั้งนั้น ไม่ได้ภาคภูมิใจกับสมบัติกองใดแล้วจะนำสมบัติเหล่านี้ไปฟื้นบ้านเมือง จะไปฟื้นฟูแบบไหน ที่มันเสื่อม มันเสื่อมเพราะใครเป็นคนทำ สมบัติกองนี้ไม่ได้ไปทำลายอะไรให้ล่มจมไปพอจะนำสมบัติเหล่านี้ไปฟื้นฟู ถ้าสมบัติเหล่านี้มีคดีติดตัวทำให้บ้านเมืองล่มจมจะมาเอาสมบัติกองนี้ไปฟื้นฟูก็มีเหตุผลอยู่ แต่นี่สมบัติกองนี้ไม่เคยทำความเดือดร้อนแก่ผู้ใด ชาวไทยทั้งชาติมีความสงบร่มเย็นอบอุ่นอยู่ด้วยสมบัติกองนี้กันทั้งชาติ ทีนี้เวลาเอาสมบัติเหล่านี้ออกไปแล้ว ก็เท่ากับโกยเอาหัวใจของคนไทยทั้งชาตินี้ ออกไปฟื้นฟูลงในทะเล นี่ละคำว่าฟื้นฟูนี่เอาไปฟื้นฟูลงในทะเล ให้ไปเจริญอยู่น้ำทะเลหรือพุงหลวงของใครคณะใด พี่น้องชาวไทยเราทราบไม่ได้ เมื่อหลุดจากคลังหลวงนี้ออกไปแล้ว มันจะเป็นทุกแบบทุกฉบับ ถ้ามันไม่ตั้งเค้ามาตั้งแต่ต้นว่าเพื่อจะเป็นอย่างนั้นแล้ว ไม่ควรที่จะเข้ามาทะลึ่งกับสมบัติกองนี้ ..

สมบัติกองนี้ไม่ไปหากว้านยืมเขามาเพื่อติดหนี้ติดสินพอจะนำสมบัติกองนี้ไปใช้หนี้เขา เป็นเรื่องของสิ่งภายนอกเท่านั้นก่อขึ้นมา ไปกู้ยืมเขามากี่หมื่นกี่แสนกี่พันล้าน กี่ล้านๆ ๆ ก็ไม่ใช่สมบัติกองนี้ไปกู้ยืมมา เป็นคนไปกู้ยืมมา เช่น คณะรัฐบาล เป็นต้น เป็นผู้ไปกู้ยืมมา กู้ยืมมามากน้อย คณะรัฐบาลไปกู้ยืมเงินเขามานั้น ก็ต้องไปกู้ยืมด้วยความว่ามีปัญญา ถ้ามีปัญญากู้ยืมเขามาได้ ทำไมจะไม่มีปัญญาหาเงินไปใช้หนี้เขา จำเป็นอะไรจะต้องมากอบโกยเอาตับเอาปอดของคนทั้งชาติจากสมบัติกองใหญ่นี้ไปฟื้นฟู ก็แสดงว่า .. เป็นมหาภัยต่อชาติไทยของเราอย่างยิ่ง...”

ศิษย์น้ำตาคลอ
‘หลวงตามหาบัว’
สั่งทำพินัยกรรม
ไทยรัฐ
มอบสมบัติทั้งหมด
ทั้งก่อน-หลังละสังขาร
ให้ส่งเข้าพระคลังหลวง

ออกกฎหมายมหาภัยบีบบังคับเอาคลังหลวงแล้ว..ชาติจม

“...คลังหลวงนี้เป็นความแน่นหนามั่นคงแก่ชาติไทยของเรา ทั้งเป็นหลักประกันใหญ่แห่งชาติไทยของเราที่จะติดต่อซื้อขาย การทำหน้าที่การงานระหว่างประเทศต่อกัน เช่นเขามาลงทุนลงรอนหรือกู้ยืมอะไร อันนี้ก็เป็นเครื่องยืนยันรับรองโดยหลักธรรมชาติแล้ว .. กฎหมายข้อนี้ที่จะมาลุกลามหรือมาโกยเอาสมบัติของชาติไทยเรานี้ เรียกว่า กฎหมายมหาภัย ชาติไทยจะรับไม่ได้ ตามเรื่องความรู้สึกในแง่แห่งธรรมแล้วเป็นอย่างนั้น .. จะมีความเจริญที่ตรงไหน ที่ว่ากฎหมายข้อนี้ที่จะมานี้ คือมาบีบบังคับเอาเงินก้อนนี้นั่นเอง ถ้าไม่ใช่มหาภัยจะมาบีบทำไม เงินกองนี้ไม่ได้เป็นมหาภัย สิ่งที่จะมาทำลายเงินกองนี้ต่างหากเป็นมหาภัย จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องกำจัดจากพี่น้องชาวไทยทุกคนที่รักชาติหรือรักสมบัติกองนี้ จะต้องต่างคนต่างต้องป้องกันไว้เต็มเหนี่ยว ไม่อย่างนั้นชาติไทยจมไม่มีอะไรเหลือเลยแหละ กฎหมายมหาภัยนี้จะมาเผาแหลกหมดเลย...”

ต้องพลีชีพ..ปกป้องคลังหลวง

วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๓ ณ ศาลาสวนแสงธรรม องค์หลวงตาได้ประกาศเร่งทำพินัยกรรมประหนึ่งว่าจะละขันธ์ไปในไม่ช้านี้แล้ว ยังความเศร้าสลดเสียใจแก่บรรดาลูกศิษย์ลูกหาในขณะนั้นเป็นอย่างมาก ส่วนเจตนารมณ์แท้จริงของท่านก็คือการให้ความสำคัญแก่ “คลังหลวง” ด้วยการปกป้องและเพิ่มพูนสมบัติในคลังหลวงให้มั่นคงถาวรเป็นมรดกตกทอดสู่ลูกหลานสืบไป มิต้องการให้ผู้หนึ่งผู้ใดหรือคณะหนึ่งคณะใดเข้ามาแตะต้อง และเพราะเหตุนี้เองในวาระสุดท้ายของชีวิต องค์ท่านจึงนำทรัพย์สินทั้งปวงทุ่มกำลังลงที่จุดนี้อย่างเต็มที่ ดังนี้

“...เรื่องศพหลวงตาบัวนี้เรียกว่าเด็ดขาดเลยนะ คอยแต่เวลาจะเผาหลวงตาบัวเท่านั้นล่ะ เรื่องจะก้าวเดินตามนี้ทั้งหมดแยกเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ ที่ว่าเงินที่ท่านผู้มาบริจาคทั่วประเทศไทยของเราที่มานี้

‘เราจะนำเงินหมดทุกบาททุกสตางค์เข้าซื้อทองคำแล้วยกให้คลังหลวงของเราทั้งหมดเป็นวาระสุดท้ายของเราที่ช่วยโลกอย่างเต็มหัวใจ’

อันนี้เป็นคำพูดของเราที่เด็ดขาดแล้ว ไม่มีเคลื่อนไหว ไม่มีเปลี่ยนแปลงอะไรเลยละ เรียกว่า คำพูดที่เด็ดขาด ตายแล้วต้องเป็นอย่างนั้นจริงๆ เป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ ว่างั้นเถอะ เด็ดตลอด จนกระทั่งตายแล้วศพยังเด็ดอีก เด็ดวางลวดลายไว้วาระสุดท้ายแล้ว เพราะตายไปตอนนี้ เราจะไม่มาเกิดอีกแล้ว เราบอกตรงๆ เลย

จะเป็นวาระสุดท้ายของเราที่ตายกองกันในวัฏจักรนี้กี่กัปกี่กัลป์มา เราเคยตายมาแล้วกี่กัปกี่กัลป์ แล้วกี่ภพกี่ชาติ คราวนี้เลิกกันเพราะฉะนั้น จึงอุ้มชาติไทยของเราเต็มสติกำลังความสามารถ จากนั้นสุดวิสัยแล้วของธาตุขันธ์ที่นำมาใช้เพื่อประโยชน์แก่โลกนี้ เป็นอันว่า ดีดปั๊บทันที ดีดแล้วก็เท่านั้น ไปเลย คำว่า ***นิพพานธาตุ*** หรือ ***ธรรมธาตุ*** เราไม่ถามใครแล้ว....”

พินัยกรรมองค์หลวงตาแล้วเสร็จตั้งแต่วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๓ การเร่งทำเช่นนี้เหมือนเป็นความพยายามจะสื่อสารบอกเตือนพี่น้องชาวไทยตลอดลูกหลานในภายหน้าว่า ให้รับรู้อย่างถึงใจว่า “ทองคำ” และ “คลังหลวง” เป็นสิ่งสำคัญเป็นความมั่นคงของชาติไทยสูงสุดทั้งปัจจุบันและอนาคต การทำพินัยกรรมเป็นเสมือนการนำพระสรีระสังขารขององค์ท่านเองเข้าปกปักรักษาคุ้มครองคลังหลวงให้แน่นหนามั่นคงถาวรตลอดไป หากลูกหลานชาวไทยมีความเคารพรักในองค์หลวงตาและมีความเคารพบูชาในธรรมของท่านแล้วจะต้องไม่ปล่อยปละละเลยดูดายสมบัติในคลังหลวง แต่จะต้องช่วยกันรักษาพระสรีระตามพินัยกรรมและสนองเจตนารมณ์ของท่านด้วยการปฏิบัติคือการพลีชีพปกป้องและเพิ่มพูนสินทรัพย์ใน “คลังหลวง” ให้มั่นคงถาวรยิ่งๆ ขึ้นไป

องค์หลวงตาได้เมตตาแสดงธรรมไว้หลายวาระเพื่อให้พี่น้องประชาชนร่วมกันปกป้องคลังหลวงให้แคล้วคลาดปลอดภัย มิให้ผู้ใดเข้ามาแตะต้องหลักการและเจตนารมณ์ของคลังหลวงให้แปรเปลี่ยนไปได้ ท่านเน้นย้ำเสมอว่า คลังหลวงมีความสำคัญต่อชาติมากและในฐานะที่คนไทยทั้งประเทศเป็นเจ้าของคลังหลวงจึงต้องช่วยกันรักษา แม้ชีวิตก็เสียสละได้เพื่อรักษาคลังหลวงไว้ให้เป็นสมบัติคู่ชาติไทยของเราตลอดไป ท่านได้ให้เหตุผลและวางแนวทางการรักษาคลังหลวงไว้ ดังนี้

หนังสือ “คลังหลวงแห่งประเทศไทย” กล่าวถึงประวัติและความสำคัญของ “คลังหลวง” ตลอดถึงวิธีการปกป้องคลังหลวงตามอุบายธรรมขององค์หลวงตา

กษัตริย์และประชาชน เจ้าของคลังหลวง

“...เราเป็นเจ้าของทรัพย์สมบัติคือคลังหลวงนี้เป็นหัวใจของคนไทยทั้งชาตินับแต่วงศ์กษัตริย์ลงมา วงศ์กษัตริย์คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรรักษาสมบัติก้อนใหญ่หลวงซึ่งเป็นหัวใจของชาตินี้นั่นฟังซิน่ะ มันเรื่องเล็กน้อยหรือ .. ผู้รักษาก็นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวลงมา จนกระทั่งถึงทหาร ตำรวจ ประชาชนทั่วหน้ากันในแดนไทยนี้ เป็นเจ้าของสมบัติเหล่านี้ทั้งนั้น .. ตำรวจ ทหารนั้นยิ่งเป็นหน้าที่อันสำคัญมากยิ่งกว่าประชาชน เพราะเป็นหน้าที่ผู้รักษาบ้านเมืองอยู่แล้ว สมบัติของบ้านของเมือง ตลอดถึงชีวิตจิตใจของประเทศไทยทั้งชาตินี้ .. ด้วยการพลีชีพเข้าไปรักษาสมบัติของตน เอาชีวิตเข้าแลกเลย ตั้งแต่วงใหญ่ลงมาจนกระทั่งตำรวจ ทหาร มีหน้าที่เข้มงวดกวดขันสละชีวิตเพื่อสมบัติและชาติของตนเสมอกันหมด...”

องค์หลวงตาในวัยเกือบ ๙๐ ปี ยอมลำบากเดินทางไปแสดงธรรมในสถานที่ต่างๆ เพื่อรวบรวมเงินและทองคำเข้าสู่คลังหลวง และนำธรรมะเข้าสู่ใจประชาชนทั่วประเทศ

มดแดงรักษารัง ไทยรักษาคลังหลวง

"...พี่น้องทั้งหลายฟังให้ถึงใจทุกคนนะ เราเป็นเจ้าของสมบัติคลังหลวงนี้ทุกคน มดแดงมันอยู่ในรังของมัน มันรับผิดชอบในรังของมัน ช้างมามันก็ไม่ถอย มดแดงตายก็ตาย มดแดงยอมทั้งรังเลย ช้างก็ช้างเถอะ ภูเขาทั้งลูกก็มา มดแดงจะไม่ถอย นี่พี่น้องทั้งหลายเป็นเหมือนมดแดงที่รักษาสมบัติคือคลังของชาตินี้ .. เราจะรักษาแบบไหน แบบมดแดงหรือจะแบบไหน แบบพากันเผ่นๆ เปิดตับให้เขากินจนหมดนั้นเหรอ? เข้าใจเหรอ

ถ้าเป็นแบบมดแดงต้องเป็นตัวของตัวทุกคน มีสิทธิอำนาจเต็มที่ในการรักษาสมบัติ เพราะสมบัตินี้เป็นสมบัติของคนทั้งชาติ ๖๒ ล้านคน เป็นเจ้าของด้วยกันทุกคนสมบัติกองนี้ เป็นหัวใจของชาติโดยตรง ไม่ได้เป็นของใครนะ .. สมบัติมีเจ้าของ ตั้งแต่หมาก็ยังหวงซากมัน นี่คลังหลวงเป็นหัวใจของชาติ ไม่ใช่ซาก แล้วจะมีราคาต่างกันยังไงกับที่ว่าซาก หมามันก็หวงซากมัน แต่นี้ไม่ใช่ซาก หัวใจของชาติจะไม่หวงได้ยังไง คนเรามันต้องหวง คอขาด ขาดไปเลย .. เอ้า พูดยกตัวอย่างไม่ต้องมากละนะ เงินนี่ ๒ ชั่งว่างั้นเลยนะ พ่อกับแม่มอบให้กูแล้วตายไปแล้ว กูเป็นคนรักษา เอ้า โจรมารคนไหนจะมายึดเป็นกรรมสิทธิ์ของมัน ให้มึงมาทั้งโคตรทั้งแซ่ของมึง บอกอย่างนั้นเลย ให้ไปจดจารึกมา .. มาก็ผางเดียวขาดสะบั้นเลย อำนาจสิทธิ์ขาดของความเป็นเจ้าของใช่ไหมล่ะ..."

เลือดทากองสมบัติ สู้..มหาโจรปล้นคลังหลวง

"...คลังหลวงเป็นสมบัติอันถูกต้องดีงาม ทั้งทางด้านธรรม ทั้งทางด้านทางโลก ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องรักษาไว้ด้วยดีทุกคน อะไรเข้ามาล่วงล้ำก็จะต้องมีการต่อต้าน เช่น เดียวกับโจรผู้ร้ายเข้าไปปล้นบ้านของใครก็ตามนั้นเอง นี่บ้านใหญ่คือสมบัติกองใหญ่ได้แก่คลังหลวงแห่งพี่น้องชาวไทยเรา เรียกว่าสมบัติอันใหญ่หลวง พี่น้องชาวไทยเราจึงเป็นเจ้าของด้วยกันทุกคน ที่จะต้องปกป้องรักษาสมบัติเหล่านี้อย่างเต็มกำลังความสามารถ หัวใจขาดสะบั้นลงไปเลือดทากองสมบัติก็ต้องยอมทาลงไป นี่เรียกว่าสิทธิอำนาจของเจ้าของสมบัติ ต้องรักษากันอย่างนี้ กรุณาทราบไว้โดยหลักธรรม นี่ละหลักธรรมชาติแห่งธรรมท่านไม่ได้ขัดข้อง สำหรับผู้รักษาสมบัติจะมีการต่อต้านกันกับมหาโจรที่เข้ามาปล้นบ้าน เพราะมหาโจรเป็นฝ่ายผิด เจ้าของสมบัติไม่ได้ผิด เมื่อล่วงล้ำเข้ามาก็ต้องมีการโต้ตอบกัน ..

หลักใหญ่แห่งชาติไทยของเราอยู่ที่คลังหลวงนี้เท่านั้น ไม่ได้อยู่ที่ไหนนะ สง่าราศีทุกสิ่งทุกอย่างว่าประเทศไทย ที่มีหน้ามีตาเหมือนเขาก็คือ คลังหลวงนี้เป็นตัวประกันแห่งชาติไทยของเราให้มีศักดิ์ศรีดีงามเหมือนชาติทั้งหลายเขา ถ้าลงนี้ได้ขาดสะบั้นลงไปแล้วหมดความหมาย ชาติไทยคือหมาไทย .. สมบัติอันนี้เป็นชีวิตจิตใจของชาติไทยเรา ถ้าสมบัติก้อนนี้ได้หลุดลอยไปแล้ว ชาติไทยเราไม่มีความหมายเลย และไม่มีความหมายตลอดไป ใครมาก็จะขึ้นมาตั้งโต๊ะกินเลี้ยงกันตลอดไปเลย ประชาชนชาวไทยเราเป็นชิ้นเนื้อ เอาไปเลี้ยงโต๊ะกันตลอดไปเลย ..

เราจึงต้องรักษาสมบัติกองนี้ไว้เพื่อความแน่นหนามั่นคงของเรา สืบทอดจากบรรพบุรุษปู่ย่าตายายของเรามาเป็นจีรังถาวรตลอดไปด้วยความอารักขา ด้วยความเข้มงวดกวดขันในการรักษาสมบัติเหล่านี้..."

หลวงตาย้ำ..รวมบัญชีหลอกตาคน

"...หัวใจของชาติตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ชาติไทยอยู่ได้เพราะคลังหลวงนี้ ฉะนั้น อย่าแตะเป็นการหลอกตาคนต่างหากว่า **รวมบัญชี** เมื่อได้รวมแล้วก็หมด เพราะงั้นถึงได้เอากันอย่างแรง .. เงินกองที่ว่าคลังหลวงๆ นี้ ก็คือหัวใจประเทศไทย .. ธรรมลงแล้วว่าถูกต้องสมบูรณ์เต็มที่แล้ว จึงขอใครๆ อย่ามาแตะต้องหัวใจแห่งชาติไทยของเรา ทุกคนเป็นเจ้าของอยู่ในสมบัติกองนี้ทั้งนั้น คน ๖๒ ล้านคน ตั้งแต่บรรพบุรุษท่านเก็บหอมรอมริบรักษามาเป็นมรดกให้แก่พี่น้องชาวไทยเราทั้งหลาย ที่เป็นลูกเป็นหลานรักษาเอาไว้ ลูกหลานทั้งหลายจึงต้องรักษาเอาไว้ ตามแบบฉบับของบรรพบุรุษที่ท่านพาดำเนินมา

ด้วยเหตุนี้เองใครอย่ามาแตะต้องเงินจำนวนนี้ คือ เป็นสมบัติชิ้นใหญ่ที่สุด กระเทือนทั่วประเทศไทย ถ้ามาทำอันนี้แล้วกระเทือนทั่วประเทศไทย จิตใจประเทศไทยนี้เสียหมดเลย สมบัติก็เสียไป จิตใจคนทั้งประเทศก็เสียไป นี่เรื่องร้ายแรง ส่วนใหญ่มันมีอยู่จุดนี้... สมบัติอันนี้เป็นสมบัติค้ำบ้านค้ำเมือง ค้ำประเทศชาติของเรา สมบัติอันนี้เองเป็นเจ้าหน้าเจ้าตา เป็นเครดิต เป็นจุดสำคัญที่ให้โลกภายนอกเขาไว้วางใจ เขาจะมาติดต่อซื้อขาย หรือตั้งโรงงานต่างๆ เรียกว่ามาลงทุน เพราะอันนี้เป็นเครื่องประกันไว้แล้ว นี่เห็นไหมล่ะ มันครอบไปหมดทั่วเมืองไทยเรา จึงต้องรักษาอันนี้เอาไว้ให้ประกันตลอดไป..."

นักวิชาการเศรษฐศาสตร์สนับสนุนหลวงตา

ดร.วีรพงษ์ รามางกูร

รศ.วิทยากร เชียงกูล

ดร.สุชาติ ธาดาธำรงเวช

ระหว่างที่องค์หลวงตาและประชาชนได้ออกมาปกป้อง "คลังหลวง" นั้น บรรดานักเศรษฐศาสตร์ นักกฎหมาย ตลอดจนนักวิชาการจำนวนไม่น้อยได้ออกมากล่าว สนับสนุนองค์หลวงตาและนำความจริงทางวิชาการเกี่ยวกับความเป็นมาของ "ทุนสำรองเงินตรา" มาเป็นข้อยืนยัน อาทิ ดร.วีรพงษ์ รามางกูร อดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้กล่าวไว้ว่า

"...คำว่าคลังหลวงไม่มีในกฎหมาย แต่เป็นปริศนาธรรม ผมได้ไปนมัสการหลวงตาที่สวนแสงธรรม ขณะนั้นประเทศของเราอยู่ในวิกฤตอย่างมาก ผู้คนหดหู่หมดกำลังจิตกำลังใจ หลวงตาได้ลุกขึ้นมาระดมศรัทธาของพี่น้องประชาชนชาวไทย เพื่อให้สละทองคำและดอลลาร์ ก็มีปัญหาว่ารัฐบาลในขณะนั้นก็ไม่ค่อยเข้าใจว่าคลังหลวงหมายถึงอะไร ..

ทุนสำรองเงินตรานี้ตามกฎหมายแล้วเป็นของแผ่นดิน ไม่ใช่ของใคร ไม่ใช่ของธนาคารแห่งประเทศไทย แม้แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยก็เอาไปใช้ไม่ได้ ในขณะนั้นทองคำและดอลลาร์ที่ประชาชนได้บริจาคมาก็ไม่ทราบว่าจะไปเข้าบัญชีใด ในที่สุดก็ตกลงกันว่าบัญชีคลังหลวงที่องค์หลวงตาท่านกรุณารวบรวมจิตศรัทธาของพี่น้องประชาชนชาวไทยให้ช่วยชาติคือ ทุนสำรองเงินตรา และก็ได้มีการนำทองคำและดอลลาร์ต่างๆ ที่รับบริจาคเข้าไปไว้ในทุนสำรองเงินตรา

แม้ว่าเงินทองบริจาคที่นำเข้าไปในทุนสำรองเงินตราจะไม่มาก แต่จะทำให้ทุนสำรองเงินตราของเราเป็นของที่ศักดิ์สิทธิ์ ต่อไปจะไม่มีผู้ใดเอาไปใช้ได้ จะอยู่เป็นทุนสำรองของประเทศชาติของเราตลอดไป ประเทศชาติเราผ่านวิกฤตการณ์ต่างๆ มาได้ก็เพราะทุนสำรองเงินตราที่มั่นคง ที่ไม่ใช่ของผู้ใด ไม่มีผู้ใดเอาไปใช้ได้..."

รองศาสตราจารย์วิทยากร เชียงกูล นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์อีกท่านหนึ่งก็ได้เขียนไว้ ดังนี้

"...สาเหตุที่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน(กองทุนฯ) ขาดทุน ก็เพราะรัฐบาลบริหารผิดพลาดทุ่มเทเงินทองไปโอบอุ้มธนาคารและสถาบันการเงินที่มีปัญหา โดยรัฐบาลอ้างว่าจำเป็นที่จะต้องกู้สถาบันธนาคารหรืออุ้มคนรวยเพื่อที่จะช่วยเศรษฐกิจส่วนรวมให้ดีขึ้น แต่การทำงานในรอบ ๓ ปี ชี้ให้เห็นชัดว่า นอกจากกองทุนฯ จะขาดทุนมากแล้ว เศรษฐกิจส่วนรวมกลับยิ่งเสียหายมากขึ้น

การดำเนินงานของกองทุนฯ ที่ขาดทุนเห็นชัดก็เช่น การประมูลขายทรัพย์สินที่ยึดมาจากบริษัทเงินทุน ๕๖ แห่งที่ถูกปิดไปให้ต่างชาติในราคาที่ขาดทุนไปนับแสนล้านบาท แล้วรัฐบาลยังไปสัญญาจะหาเงินก้อนอื่นใช้หนี้ให้เจ้าหนี้ต่างชาติเต็มจำนวนอีก ส่วนที่ขาดทุนส่วนอื่นๆ ก็เกิดจากการที่รัฐบาลเข้าไปเพิ่มทุนและอัดฉีดเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่ธนาคารที่ทุจริตฉ้อฉลและบริหารผิดพลาด (ทั้งเอกชนและรัฐ)

รัฐบาลอ้างว่า ที่ต้องรวมบัญชีธนาคารชาติเพื่อโอนเงินกำไรสะสมของธนาคารชาติบางส่วนมาใช้หนี้ให้กองทุนฯ นั้น ก็เพราะว่าหนี้ของกองทุนฯ เป็นหนี้ที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบ ดังนั้นถึงอย่างไรรัฐบาลก็ต้องหาเงินมาใช้หนี้ก้อนนี้ ถ้ารัฐบาลไม่ได้เงินจากธนาคารชาติ รัฐบาลก็จะต้องขึ้นภาษีกับประชาชนหรือไปตัดทอนงบลงทุนในงบประมาณประจำปี ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจตกต่ำและประชาชนเดือดร้อนมากขึ้น

การที่รัฐบาลอ้างเช่นนี้ เป็นการใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ตะวันตกมาครอบงำหลอกลวงประชาชน ด้วยการทำให้ประชาชนรู้สึกว่า การเอาเงินกำไรสะสมจากธนาคารชาติมาใช้หนี้ให้กองทุนฯ น่าจะเป็นวิธีการที่ดีกว่าการขึ้นภาษี หลายคนก็เลยพาลคิดไปว่า หลวงตามหาบัวไม่เข้าใจเรื่องเศรษฐกิจ...

เราจึงควรจะใช้เงินก้อนนี้เพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างมองการณ์ไกลเท่านั้น ไม่ใช่หาทางใช้เงินซึ่งเป็นก้อนสุดท้ายของประชาชนเพื่อแก้ปัญหาของพวกคนรวย คือธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเอกชนที่บริหารผิดพลาดและทุจริตฉ้อฉล โดยการเชื่อตามข้ออ้างของรัฐบาลว่าเพื่อไม่ให้ระบบธนาคารทั้งหมดล้ม..."

รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ธาดาธำรงเวช นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ กล่าวคัดค้านกฎหมายรวมบัญชีไว้อีกเช่นกันว่า

"...**เงินสำรองระหว่างประเทศของไทย**ในปัจจุบันแยกออกเป็น ๓ ส่วน ..

เงินสำรองระหว่างประเทศ	(หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ)
1. ฝ่ายออกบัตร	27,000
2. ฝ่ายการธนาคาร	4,600
3. กองทุนรักษาระดับฯ	100
รวม	**31,700**

เงินที่ท่านอาจารย์หลวงตามหาบัวมาจากโครงการผ้าป่าช่วยชาติ ท่านมีเจตจำนงจะใส่ในส่วนที่ ๑ คือ ไปรวมในส่วน ๒๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ **หลวงตาเรียกเงินในส่วนที่ ๑ ว่า เงินคลังหลวง** ...

เงินสำรองในส่วนที่ ๑ นี้ไม่ใช่เงินของแบงค์ชาติหรือของรัฐบาล เป็นเงินของประเทศ เป็นของประชาชนไทยทุกคน ที่มีมานานแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๔๕ สมัยพระพุทธเจ้าหลวงรัชกาลที่ ๕ ซึ่งทรงเริ่มพิมพ์ธนบัตรออกใช้ โดยมีเงินตราต่างประเทศส่วนนี้หนุนการพิมพ์ธนบัตร เพิ่งจะโอนเงินสำรองฯ ในส่วนที่ ๑ นี้ให้แบงค์ชาติดูแลเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ คือ โอนการพิมพ์ธนบัตรให้แบงค์ชาติเป็นผู้ดูแล โดยใช้เงินส่วนนี้หนุนหลัง แล้วเงินส่วนนี้ก็เพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะไปฝากแล้วได้ดอกเบี้ยจนถึงวันนี้มีประมาณ ๒๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ..

ข้อพิจารณา ก็คือ การที่กองทุนฟื้นฟูฯ มาขอแบ่งเงินที่เก็บมาตั้งแต่สมัยล้นเกล้ารัชกาลที่ ๕ โดยจะขอแบ่งมาประมาณ ๑๓๒,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อไปใช้หนี้ดังกล่าว ประชาชนควรถามว่ากองทุนฟื้นฟูฯ จะเอาเงินไปจ่ายอะไรบ้างในหนี้ก้อนโต ๑.๔ ล้านล้านบาทนี้ เอาเงินไปชดเชยการขาดทุนที่ ปรส. ขายสินทรัพย์ให้ต่างชาติ ควรหรือไม่? สินทรัพย์จำนวนประมาณ ๗๕๐,๐๐๐ ล้านบาท ขายได้เงินมา ๒๕๐,๐๐๐ ล้านบาท แล้วกองทุนฟื้นฟูฯ ก็ตามไปใช้ส่วนที่ขาดทุนด้วยเงินที่แบ่งจากเงินคลังหลวงควรหรือไม่?

คำถามต่อมา คือ เงิน ๒๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ที่จะถูกแบ่งให้แบงค์ชาติประมาณ ๘,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ เพื่อไปใช้หนี้ขาดทุนจากการถูกโจมตีค่าเงินบาท ควรหรือไม่? คนอื่นๆ ที่เป็นเกษตรกรยากจน เป็นหนี้เป็นสิน จะขอแบ่งเงินในคลังหลวงด้วยได้หรือไม่? เพื่อมาใช้หนี้ เพราะหนี้สินเกษตรเฉพาะส่วนที่เกิดจากนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐบาลต่างๆ มีเพียง ๑๙,๐๐๐ ล้านบาทเท่านั้น

ประชาชนไทยจึงควรทราบว่าเงิน ๒๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ เป็นสมบัติส่วนรวมของทุกคน **ดังนั้น ที่พระอาจารย์หลวงตามหาบัวพูดไว้นั้น ท่านพูดถูก เพราะท่านไม่ได้พูดเฉพาะเงินที่ท่านนำมาบริจาค แต่ท่านพูดถึงเงินคลังหลวง** คือ เงิน ๒๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์นี้ ว่าเอาเงินนี้ไปรวมบัญชีอาจจะเสียหาย ท่านอาจมองเห็นอะไรในอนาคตที่ท่านกังวลอยู่ ท่านได้พยายามหาเงินบริจาคมาตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้เพื่อเป็นยันต์ปิดฝาโอ่งที่เก็บเงินคลังหลวงนี้เพื่อไว้ให้เป็นสมบัติของลูกหลาน ไว้ค้ำประกันค่าเงินบาทและความมั่นคงของเศรษฐกิจไทย หากจะขอเงินบางส่วนไปใช้และมีเหตุผลเพียงพอ อาจทำได้โดยการออกกฎหมายขอเป็นครั้งๆ ไป แต่การยกเลิกส่วนกลางให้แบงค์ชาติเลยอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศได้ในอนาคต...”

เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยขณะนั้น ได้กล่าวถึงความสำคัญของ “โครงการช่วยชาติ” ที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงิน และยังสามารถปกป้องภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อฐานะการเงินของชาติได้ ดังนี้

“...ในช่วงตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ถึงกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามที่จะรักษาค่าเงินบาทให้สูงอยู่ในระดับที่ ๑ ดอลลาร์เท่ากับ ๒๕ บาท โดยการนำเงินดอลลาร์สหรัฐออกขายในตลาด การนำเงินดอลลาร์สหรัฐออกขายในตลาดนี้ ทำได้เฉพาะด้วยการนำเงินจากฝ่ายการธนาคารเท่านั้น ไม่สามารถนำเงินออกจากฝ่ายออกบัตรหรือที่เราเรียกกันติดปากว่า “คลังหลวง” ได้ เพราะมีกฎหมายห้ามไว้

จึงมีผลให้เงินในบัญชีของฝ่ายออกบัตรหรือคลังหลวงนั้น ยังคงเหลืออยู่สูงถึง ๑๙,๘๐๐ ล้านดอลลาร์ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๐ ในขณะที่เงินในบัญชีของฝ่ายการธนาคารนั้นมีการนำเงินดอลลาร์ออกขายจนหมด และยังมีการทำสวอป (Swap) นำเงินดอลลาร์มาขายเพิ่มเติมอีก โดยมีสิ่งที่เรียกว่า “สัญญาซื้อขายล่วงหน้า” เป็นภาระติดค้างที่จะนำส่งคืนเขา ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๐ นั้น ปรากฏว่าฝ่ายการธนาคารมีเงินดอลลาร์เหลือ ๑๑,๘๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ขณะเดียวกันก็มีภาระที่เรียกว่า “สัญญาล่วงหน้า” ที่ต้องส่งคืนในอนาคตสูงถึง ๒๙,๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ แปลว่า อะไร

ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล
อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

สินทรัพย์บริจาคจากพี่น้องไทย ซึ่งมีสร้อยแหวน กำไลทอง ทองรูปพรรณต่างๆ และทองคำแท่ง รวมทั้งเงินบาทและเงินตราต่างประเทศจำนวนมากที่นำมาถวายองค์หลวงตาเพื่อนำเข้าสู่คลังหลวง

แปลว่า บัญชีของฝ่ายการธนาคาร ณ วันนั้น เนื่องจากการพยายามนำดอลลาร์ออกขายรักษาค่าเงินบาทนั้น มีฐานะติดลบสุทธิถึง ๑๗,๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

โดยสรุป ณ สิ้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๐ ก่อนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ๑ วัน เงินสำรองสุทธิที่มีเหลืออยู่ ๒,๘๐๐ ล้านดอลลาร์นั้น ประกอบด้วยเงินดอลลาร์ในคลังหลวง ๑๙,๘๐๐ ล้านดอลลาร์ เป็นบวกนะครับอันนี้ ในบัญชีทุนรักษาระดับ ๗๐๐ ล้านดอลลาร์ ในขณะที่บัญชีของฝ่ายการธนาคารมีฐานะสุทธิติดลบ ๑๗,๗๐๐ ล้านดอลลาร์ จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารของธนาคารแห่งประเทศไทย ไม่สามารถนำเงินดอลลาร์จากคลังหลวงออกมาขายได้เลย เนื่องจากมีกฎหมายห้ามไว้ หาไม่แล้วเงินในคลังหลวงคงจะถูกนำไปขายแทนการทำสวอปในจำนวนที่สูงมากทีเดียว

ครั้นต่อมา ระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา จากต้นเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ถึงปลายเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕ นี้ ประเทศไทยได้ทำมาค้าขายสินค้าและบริการ ก็ได้เงินเข้าประเทศมา เมื่อหักเงินที่ชำระหนี้ต่างประเทศแล้ว ก็สามารถนำเข้าบัญชีของฝ่ายการธนาคาร ทำให้ในวันสิ้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕ ฝ่ายการธนาคารซึ่งเดิมมีฐานะสุทธิลบ ๑๗,๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ กลับมีเงินดอลลาร์สูงถึง ๘,๐๙๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ส่วนเงินดอลลาร์ในบัญชีฝ่ายออกบัตรหรือคลังหลวงนั้น ก็ได้เพิ่มพูนขึ้นจาก ๑๙,๘๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อปลายมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๐ ณ ขณะนี้เพิ่มเป็น ๒๗,๔๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐแล้ว เมื่อปลายมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕ โดย

๑) ได้มาจากดอกผลของเงินที่มีอยู่เดิม

๒) ได้มาจากการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเติมให้ เมื่อต้องการพิมพ์ธนบัตรเพิ่มเติมขึ้น

๓) จากเงินบริจาคขององค์หลวงตา (โครงการช่วยชาติ โดยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน)

ทุนสำรองระหว่างประเทศสุทธิ (โดยประมาณ)

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ

ทุนสำรอง	30 มิถุนายน 2540	30 มิถุนายน 2545
บัญชีฝ่ายออกบัตร	19,800	27,400
บัญชีฝ่ายการธนาคาร		
SPOT	11,800	8,090
FORWARD	29,500	880
ทุนรักษาระดับ	700	910
รวม	**2,800**	**35,520**

เงินบริจาคขององค์หลวงตา แม้ว่าจะเป็นจำนวนที่ไม่มากเมื่อเทียบกับเงินในคลังหลวงที่มีอยู่เดิม แต่มีบทบาทสำคัญที่ป้องกันมิให้มีการนำเงินในคลังหลวงออกไปใช้ จนอาจเกิดอันตรายขั้นหายนะแก่ประเทศชาติได้ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ

ถ้าใครจำได้ เมื่อกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ก็มีการกล่าวขานว่า อาจจะมีการชำระหนี้ให้ไอเอ็มเอฟก่อนกำหนด ในขณะนั้นเงินในฝ่ายการธนาคารไม่พอ จึงมีความคิดจะนำเงินฝ่ายออกบัตร ไปรวมกับฝ่ายการธนาคาร จะได้มีพอที่จะไปชำระหนี้ให้ไอเอ็มเอฟก่อนกำหนด ซึ่งถ้าหากปล่อยให้เป็นเช่นนั้นแล้ว เป็นไปได้ว่า เงินสำรองระหว่างประเทศในขณะนั้นจะลดต่ำลงมาก จนทำให้ต่างชาติขาดความเชื่อมั่นได้ และถ้าขาดความเชื่อมั่นแล้ว อาจทำให้มีเงินไหลออกมากอีกครั้งหนึ่ง

ผมใช้คำว่า อาจจะนะครับ แต่จำนวนที่จะชำระนั้นก็มีจำนวนสูง ถ้าปล่อยให้นำเงินในคลังหลวงไปชำระหนี้ให้ไอเอ็มเอฟก่อนกำหนดล่ะก็ ส่วนที่เหลือจะมีน้อยมาก ทำให้ขาดความเชื่อมั่นได้

การที่องค์หลวงตาท่านออกมาขัดขวาง "การรวมบัญชี" ก็เท่ากับว่าเป็นการป้องกันไม่ให้มีการนำเงินจากคลังหลวงไปใช้เพื่อการอื่น นอกจากการสำรองเพื่อผลิตธนบัตร จึงทำให้เงินในคลัง-หลวงยังคงมีเหลืออยู่เต็มที่ และพอกพูนขึ้นตามจำนวนที่กล่าวถึงข้างต้น คือมีอยู่ถึง ๒๗,๔๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐแล้ว เป็นหลักฐานของความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจของประเทศ แล้วสร้างความเชื่อมั่นในสายตาของต่างประเทศทั่วโลก ส่วนการชำระหนี้ให้ไอเอ็มเอฟนั้น เราก็ไม่ได้ละเลย ก็มีการชำระหนี้ให้ไอเอ็มเอฟตรงตามเวลา โดยอาศัยเงินที่ค่อยๆ หาได้จากการขายสินค้าและบริการตามปกติ ไม่มีการชักออกมาจากคลังหลวงเพื่อการนี้แต่ประการใด ..

ตอนนี้สถานการณ์เราดีมาก คือ วิธีที่ฝรั่งเขาดูว่า เมืองไทยมั่นคงหรือไม่ เขาดูสำรองในกระเป๋าเรา มีเท่าไหร่ เทียบกับหนี้ส่วนที่ต้องชำระในปีหน้าเท่าไหร่ แล้วดูว่ามีกี่เท่า ถ้ารัฐบาลชุดก่อนออก "กฎหมายรวมบัญชี" เขาจะเอาไปชำระไอเอ็มเอฟทั้งก้อน ทุนสำรองจะลดพรวดไปเลย นี่ที่น่ากลัวมาก..."

นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์-กฎหมาย ก็สนับสนุน

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช และนักวิชาการด้านอื่น ร่วมแสดงความคิดเห็นคัดค้านกฎหมายรวมบัญชีไว้ ดังนี้

"...สินทรัพย์ในคลังหลวงนี้มีการสะสมมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ และก่อนที่จะมีการจัดองค์กรของรัฐใหม่ รวมทั้งก่อนการจัดตั้ง **ธนาคารแห่งประเทศไทย** อีกด้วย

สินทรัพย์ในคลังหลวงนี้ถูกแยกไว้ต่างหากมิให้ปะปนกับเงินแผ่นดินประเภทอื่น จึงมิได้เป็นของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือเป็นของรัฐบาล

หนึ่งรัฐบาลใดหากเป็นทรัพย์สิน ส่วนรวมของชาติ ของประชาชนทั้งประเทศ เป็นกรรมสิทธิ์ร่วมของประชาชนชาวไทย เป็นสมบัติของชาติที่อยู่เหนือนโยบายเฉพาะหน้าของรัฐบาล เพราะการมีอยู่ของคลังหลวงนี้ ตั้งอยู่บนหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษ หลักการนี้ได้มีการสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องและเคร่งครัด ก่อนที่จะมีรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร จึงถือได้ว่าเป็นหลักธรรมนูญทางเศรษฐกิจของชาติ

ทั้งนี้ในเวลาต่อมา ก็ได้มีการยอมรับในความสูงสุดของหลักการนี้ โดยมีพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๔๗๑ มาตรา ๑๕ ได้ระบุให้กันคลังหลวงไว้ต่างหากจากเงินแผ่นดินประเภทอื่นทั้งหลาย ต่อมามีพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๘๕ และพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ ก็ยังกำหนดให้แยกสินทรัพย์ของคลังหลวงไว้ต่างหากจากสินทรัพย์ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่อยู่ใน **ฝ่ายการธนาคาร**

สินทรัพย์ของคลังหลวงในปัจจุบันมีชื่อเรียกว่า **ทุนสำรองเงินตรา** ซึ่งเก็บรักษาไว้ใน **ฝ่ายออกบัตร** ประกอบด้วยบัญชีสำคัญ ๓ บัญชี คือ

๑. บัญชีทุนสำรองเงินตรา

๒. บัญชีผลประโยชน์ประจำปี

๓. บัญชีสำรองพิเศษ

การที่รัฐบาลถือโอกาสอ้างความจำเป็นในการแก้ไขวิกฤตภาวะการคลังของรัฐ คิดสั้น พยายามใช้วิธีการอ้างเสียงข้างมากในสภาผู้แทน-ราษฎร และอาศัยกระบวนการนิติบัญญัติทำลายหลักการและเจตนารมณ์ของบรรพชน โดยมิได้คำนึงถึงทางเลือกอื่น แต่อาศัยอำนาจหน้าที่พยายามเสนอมาตรการทางกฎหมายแปรเปลี่ยนสินทรัพย์ที่มีการสะสมไว้อันเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของชาติ โดยธนาคาร-แห่งประเทศไทยเป็นเพียงผู้ดูแลรักษา ไปเป็นสินทรัพย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นฝ่ายที่มีกรรมสิทธิ์ สามารถเข้ามาดำเนินการบริหารจัดการหรือจำหน่ายจ่ายโอนได้อย่างเต็มที่ และยังแบ่งปันสินทรัพย์บางส่วนให้แก่กระทรวงการคลังนำไปล้างหนี้กองทุนเพื่อการพัฒนาและฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินที่เกิดจากกระทรวงการคลังเข้าไปค้ำประกันเงินฝากและหนี้ของสถาบันการเงินซึ่งมีผลขาดทุนจำนวนมหาศาล

ความคิดและความพยายามดังกล่าวเป็นการล้มล้างหลักการอันเป็นปราการด่านสุดท้ายของการรักษาชาติ รักษาแผ่นดิน ล้มล้างหลักธรรมนูญทางเศรษฐกิจแห่งชาติที่ได้มีการวางรากฐานไว้ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ เป็นหลักการที่บรรพชนวางและรักษาไว้เพื่อรักษาแผ่นดิน เป็นหลักการที่ได้รับการยึดมั่นมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน เป็นหลักการที่อยู่เหนือกาลเวลา และอยู่เหนือนโยบายของรัฐบาลใดๆ เป็นหลักการที่รัฐบาลทุกรัฐบาลพึงรักษาไว้ยิ่งชีวิต มิใช่เพื่อทำลาย หรือเปลี่ยน-แปลงเพียงเพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารงานที่ผิดพลาดของธนาคารแห่งประเทศไทย

การแก้ไขกฎหมายเพื่อล้มล้างหลักการดังกล่าว จึงเป็นการผิดประเพณีธรรมในการ

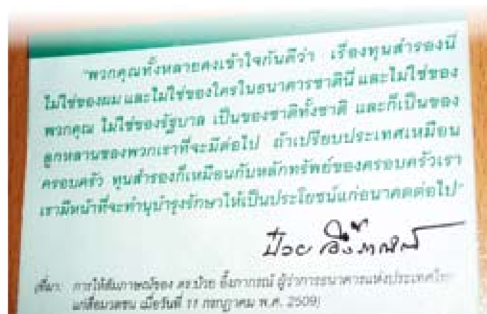
ภาพวาดในอดีตเล่าเหตุการณ์ถึงเรือฝรั่งเศสเข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณพระบรมมหาราชวัง

ปกครองประเทศ และย่อมขัดกับรัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์ให้การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน และยังได้คุ้มครองสิทธิของบุคคลและสินมรดกของบุคคลว่าย่อมเป็นไปตามกฎหมายบัญญัติด้วย

การที่บรรพบุรุษกำหนดให้แยกสินทรัพย์ในคลังหลวงไว้เป็นพิเศษมิให้ปะปนกับทรัพย์อื่นใดจึงย่อมมีความสำคัญยิ่งไปกว่าสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน และจัดว่าเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมของบุคคลทุกคนในชาติ กฎหมายที่ออกมารองรับกรรมสิทธิ์ร่วมนี้ เป็นการสอดคล้องกับหลักธรรมนูญทางเศรษฐกิจเพื่อความอยู่รอดของชาติ เงื่อนไขเดียวที่จะแตะต้องกรรมสิทธิ์ร่วมของแผ่นดินได้ คือการถูกบีบคั้นจนถึงขั้นจะต้องเสียอธิปไตยของรัฐอันเป็นเงื่อนไขที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า-เจ้าอยู่หัวทรงตัดสินพระทัยนำ “เงินถุงแดง” ออกมาไถ่ถอนชาติจากการคุกคามของฝรั่งเศสซึ่งกำหนดเงื่อนไขแบบไร้มนุษยธรรมให้นำเงินเหรียญทองมูลค่ามหาศาลมาชดใช้ฝรั่งเศสให้ได้ภายใน ๔๘ ชั่วโมง พระองค์จึงยอมสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิตของชาติไทย

ในเมื่อมีรัฐธรรมนูญซึ่งให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของปัจเจกบุคคล และการสืบทอดมรดกไว้ว่าย่อมเป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ ดังนั้นในกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ พระราช-บัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๘๕ และพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติคุ้มครองสิทธิของบุคคลทั้งหมดในชาติ และคุ้มครองการสืบมรดกอันเป็นทรัพย์-สินของชาติ จึงย่อมจะต้องได้รับความคุ้มครองเคร่งครัดยิ่งกว่าทรัพย์สินในปัจเจกบุคคล

"พวกคุณทั้งหลายคงเข้าใจกันดีว่า เรื่องทุนสำรองนี้ ไม่ใช่ของผม และไม่ใช่ของใครในธนาคารชาตินี้ และไม่ใช่ของพวกคุณ ไม่ใช่ของรัฐบาล เป็นของชาติทั้งชาติ และก็เป็นของลูกหลานของพวกเราที่จะมีต่อไป ถ้าเปรียบประเทศเหมือนครอบครัว ทุนสำรองก็เหมือนกับหลักทรัพย์ของครอบครัวเรา เรามีหน้าที่จะทำนุบำรุงรักษาให้เป็นประโยชน์แก่อนาคตต่อไป"

ป๋วย อึ๊งภากรณ์

(ที่มา: การให้สัมภาษณ์ของ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย แก่สื่อมวลชน เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2509)

ศ.ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ กล่าวเตือนผู้เกี่ยวข้องให้ตระหนักว่า ทุนสำรองเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ใช่ของธนาคารชาติ เป็นสมบัติส่วนรวมที่ทุกคนต้องช่วยกันรักษาไว้เพื่อลูกหลานสืบไป....ซึ่งสอดคล้องกับการปกป้องคลังหลวงขององค์หลวงตา

ที่ถูกต้องแล้ว การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล จักต้องยึดมั่นในหลักการของการรักษามรดกอันดีงามของชาติ โดยยึดถือหลักการเก็บรักษา และสะสมสินทรัพย์ในบัญชีต่างๆ ของคลังหลวงเพื่อสำรองไว้ใช้ในยามคับขันถึงขั้นจะสูญเสียเอกราชและอธิปไตยเท่านั้น การแสดงเจตจำนงและพยายามแก้ไขร่างกฎหมายดังกล่าวของรัฐบาลเพื่อสละละทิ้งหลักการนี้ จึงถือได้ว่าเป็นจุดพลิกผันสำคัญในการที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะทางด้านจิตสำนึกของการสืบทอดมรดก ในการดำรงชีพ ดำรงชาติ...”

สำหรับความเห็นด้านกฎหมายนั้น มีหลักฐานยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการตีความทุนสำรองเงินตราหรือคลังหลวง เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยมีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ธปท.ม. ๑๒๗/๒๕๒๓ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้ตีความ “คลังหลวง” หรือ “ทุนสำรองเงินตรา” ว่าเป็นของใคร เป็นของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือไม่ มีใจความดังปรากฏในหนังสือบันทึกต่อไปนี้

บันทึก
เรื่อง การตีความกฎหมายเกี่ยวกับ “ทุนสำรองเงินตรา” ตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501

[illegible]

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การตีความทางกฎหมายเกี่ยวกับ “คลังหลวง” หรือ “ทุนสำรองเงินตรา”

“...ทุนสำรองเงินตรานั้นให้กันไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากสินทรัพย์อื่นๆ บรรดาที่เป็นของธนาคารแห่งประเทศไทย .. ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกระทำการผูกพันทรัพย์อันเป็นทุนสำรองเงินตราหรือใช้ผลประโยชน์แห่งทุนสำรองเงินตราให้ผิดไปจากที่กฎหมายบัญญัติไว้มิได้ และ **ทุนสำรองเงินตรา** มิใช่เป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย...”

จากคำวินิจฉัย จะเห็นได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้การยอมรับในหลักการและเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษว่า มุ่งหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีสถานะเพียง **“ผู้ดูแลรักษา”** เท่านั้น มิใช่ **“ผู้บริหารจัดการ”** คลังหลวง ดังนั้นทั้งรัฐบาลและธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมิใช่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์คลังหลวง คลังหลวงจึงเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินก้อนเดียวและก้อนสุดท้ายที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานและเป็น **“กรรมสิทธิ์ร่วมกัน”** ของคนไทยทั้งชาติ มิใช่เป็นกรรมสิทธิ์ขององค์กรหรือของหน่วยงานใดโดยเฉพาะเหมือนทรัพย์ของแผ่นดินกองอื่นๆ ในธนาคารแห่งประเทศไทยและในกระทรวงการคลัง

นายไพศาล พืชมงคล นักกฎหมายอีกท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า

“...ร่างกฎหมายเกี่ยวกับการรวมบัญชี เนื้อแท้ก็คือการปล้นเงินของราษฎรทั้งชาติเอามาเป็นเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย ไม่ต่างอะไรกับการออกกฎหมายและให้เอาบัญชีเงินฝากของคนไทยทั้งชาติมาเป็นของรัฐบาลนั่นเอง ด้วยเหตุนี้สิ่งที่หลวงตาพระมหาบัวคัดค้านและประณามว่าเป็นการปล้นชาติปล้นประชาชน จึงเป็นเรื่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงและสอดคล้องกับความรู้สึกของประชาชนทั้งชาติ เพราะบัดนี้ไม่ว่าโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือบิดเบือนอย่างไร คนไทยทั้งชาติเชื่อพระเชื่อความจริงดังกล่าวนี้ หลวงตาพระมหาบัวจึงเป็นที่พึ่งทางความคิดและเป็นที่พึ่งทางใจของคนไทยทั้งชาติที่จะปกป้องทรัพย์สมบัติของราษฎรทั้งมวลไม่ให้ถูกเขายึดไปทำปู้ยี่ปู้ยำ...”

รัฐบาลยอมรับหลวงตา.. ยกเลิกรวมบัญชี

เมื่อองค์หลวงตา ประชาชน และนักวิชาการ ยกเหตุผลความจริงที่ถูกต้องทั้งวิชาการทางโลกและทางธรรมดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจึงยอมรับและยกเลิกความคิดรวมบัญชีในที่สุด อย่างไรก็ตาม ด้วยภาระหนี้สินของชาติจำนวนมาก รัฐบาลจึงคิดไปในทางกู้ยืมเงินมาพัฒนาประเทศอีก จนเป็นประเด็นวิพากษ์วิจารณ์กันในสังคมขณะนั้น องค์หลวงตาจึงเมตตาแสดงธรรมเป็นเครื่องเตือนใจรัฐบาลอีกครั้ง ดังนี้

"...ทุกข์จนหนโลกสำคัญที่สุดคืออย่าได้ติดหนี้เขาพะรุงพะรังดังที่เคยเป็นมาแล้วนี้ การกู้หนี้ยืมสินขอให้พิจารณาให้มาก เฉพาะอย่างยิ่งวงรัฐบาล ไม่ควรจะกู้มาสุ่มสี่สุ่มห้า เวลานี้เราติดหนี้ติดสินเขาจนกระทั่งจะหายใจไม่ได้แล้วเมืองไทยเรา คิดคนหนึ่งๆ ตั้งห้าหมื่นบาทคน ๖๒ ล้านคน นี่แต่ก่อนนะ เดี๋ยวนี้จะเพิ่มขึ้นอีกนะ เพราะกู้ยืมมันกู้มาเรื่อย เอะอะกู้มาๆ เพราะเหตุไรมันถึงกู้เอานักหนา ทางเมืองไทยเรานี้ก็แบกหามกันจนจะเป็นจะตายแล้วยังไม่รู้อยู่เหรอ กู้มาหาอะไรพิจารณาซิ

กู้มาแต่ละครั้งๆ เราไม่ไปดูก็ได้ลูกศิษย์เราเต็มกระทรวง กระทรวงไหนไม่มีลูกศิษย์เราไม่มี มาบอกทุกสิ่งทุกอย่างละเอียดลออ เป็นคนดีทั้งนั้นซึ่งเชื่อถือได้ร้อยเปอร์เซ็นต์เลย เขามาพูดถึงเรื่องความแยบยลที่สกปรกมากที่สุดในวงราชการของเรา กินกันมาเล็กๆ น้อยๆ กินกันมาเรื่อยๆ กินจนกระทั่งบานปลาย เวลานี้ชาติไทยของเราจะจม นี่เพราะกินไม่หยุดไม่ถอย กินไม่อิ่มไม่พอ กินตะกละตะกลาม ชาติไทยของเราจนจะไม่เหลือ เพราะความตะกละตะกลาม นี่ละกู้หนี้ยืมสินเขามานี้

พอเงินบกพร่องในกระเป๋าแล้วก็ไปกู้เงินเขามา กู้เงินเขามาไม่ใช่น้อยๆ ไม่ใช่สองล้านสามล้าน เป็นหมื่นเป็นแสนล้านขึ้นไปนู่นน่ะ มันของเล่นเมื่อไร แล้วกู้มานี้หนี้มันก็มาพร้อมล่ะซีเป็นลูกหนี้เขาพร้อม แล้วดอกวันหนึ่งเท่าไรกินไปเท่าไร พิจารณาซิ แล้วใครเป็นผู้แบกผู้หามหนี้สินอันนี้ พวกที่กู้มามันไม่ได้มารับผิดชอบนะ ชุดนี้ตั้งขึ้นมาเป็นรัฐบาลแล้วก็มากู้หนี้ยืมสินกินกันจนท้องป่อง จนท้องมันจะระเบิดแล้วมันก็โดดออกไปๆ ตั้งคนใหม่ขึ้นมา กู้มาเรื่อยๆ ชาติไทยผู้แบกหนี้สินมันจะตายแล้วนะ พิจารณาซิ ..

การติดหนี้ติดสินเขาพะรุงพะรังทั่วเมืองไทย แล้วแบกหนี้สินทั้งนั้น ฟังซิเป็นของเล่นเมื่อไร เราจึงได้เตือนทางรัฐบาล เพราะรัฐบาลเป็นรัฐบาลของชาติ เราก็ในนามของชาติของศาสนาด้วย ได้เตือนรัฐบาลเราด้วยความหวังดี เพราะท่านเหล่านี้เป็นผู้ที่จะนำชาติบ้านเมือง จึงเตือนผู้นำ อย่าได้ทำสุ่มสี่สุ่มห้า การกู้การยืมเขามาบำรุงชาติไทยของเรานี้เท่ากับเอาไฟมาเผาเสียมากต่อมากนะ กู้มามากน้อยเพียงไรหนี้ก็มาพร้อมกัน ดอกเบี้ยที่จะขยี้ขยำชาติไทยของเราก็มาพร้อมกันๆ นี่ละเหยียบลง

เท่าที่แบกหามอยู่เวลานี้ก็แทบจะเป็นจะตายแล้ว จนจะไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัวแล้ว ยังจะไปหากู้หายืมเอามาอีก จากที่ไหนๆ อีก ขอให้พิจารณาให้ดีนะ เราเป็นหัวใจของชาติขอให้พิจารณาด้วยดี อย่าได้ทำสุ่มสี่สุ่มห้า ด้วยเห็นแก่ได้ เห็นแก่ร่ำแก่รวย ความตะกละตะกลามนี้แหละมันกลืนบ้านกลืนเมืองมานานแล้ว..."

ประมาณความเสียหาย จำแนกตามประเภทการให้ความช่วยเหลือ
(หน่วย : ล้านบาท)

ประเภทความช่วยเหลือ	ความเสียหายสุทธิ
1. การให้ความช่วยเหลือผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้ และการให้ความช่วยเหลือสภาพคล่อง (56 สถาบันการเงินและสถาบันการเงินอื่นๆ)	554,149
2. ขาดทุนจากการถือหุ้นในสถาบันการเงินที่ทางการแทรกแซง	169,139
3. ขาดทุนจากสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ	650,750
4. ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยและอื่นๆ	165,975
หัก เงินนำส่งและอื่นๆ	138,563
รวมความเสียหายทั้งสิ้น	**1,401,450**

ขันเล็กตักคลังหลวง..แบ่งเบาหนี้สินชาติ

ภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้คำนวณความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยประมาณการความเสียหายทั้งสิ้น ๑,๔๐๑,๔๕๐ ล้านบาท (ดังปรากฏในตาราง)

เบื้องต้นรัฐบาลคิดแก้ปัญหาดังกล่าวด้วย "การรวมบัญชี" โดยกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้ากราบนมัสการองค์หลวงตาที่สวนแสงธรรมเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๔๓ เพื่อเข้าชี้แจงถึงความจำเป็นของ "การรวมบัญชี" ซึ่งองค์หลวงตาและประชาชนไม่เห็นด้วยกับแนวทางนี้ โดยให้เหตุผลแก่รัฐบาล

ทั้งทางพระธรรมเทศนาและทางวิชาการมาโดยตลอดก่อนรัฐบาลจะมาชี้แจงในวันนี้ แม้ในวันนี้องค์ท่านก็ยังกล่าวย้ำกับรัฐบาลอีกครั้ง มีใจความสำคัญว่า

"หลวงตาไม่เห็นด้วยกับการรวมบัญชี เพราะเท่ากับเป็นการทุบตุ่มคลังหลวงให้สิ้นไป แต่หากมีความจำเป็นจริงๆ ไม่อาจแก้ไขได้โดยวิธีอื่นอีก จะตักขันสองขันจากตุ่มคลังหลวงก็พอได้"

แต่ในเวลานั้นรัฐบาลยังไม่เข้าใจความหมายขององค์หลวงตา จึงมิได้ดำเนินการตามกุศโลบายนี้แต่อย่างใด กระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ได้เข้ากราบองค์หลวงตา เพื่อขอหารือเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาหนี้กองทุนฟื้นฟูฯ กองเดียวกันนี้โดยกล่าวกับองค์หลวงตาว่า

"จะขอแก้ไขด้วยวิธีการขึ้นภาษี เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมาทยอยใช้หนี้จำนวนมหาศาลนี้จะเป็นการเหมาะสมอย่างไร"

ผลปรากฏว่าองค์หลวงตาคัดค้านในทันทีและกล่าวด้วยความห่วงใยประชาชนว่า

"วิธีนี้ไม่ควร เป็นการซ้ำเติมพี่น้องประชาชนจนเกินไป แค่นี้ก็บอบช้ำกันมากพอแล้ว"

ต่อมาผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้เดินทางไปวัดป่าบ้านตาดเพื่อกราบเรียนปรึกษาองค์หลวงตาอีกครั้งหนึ่งในปัญหาเดียวกันว่า

"จะเหมาะสมหรือไม่ หากแก้ปัญหาหนี้กองทุนฟื้นฟูฯ กองเดิมนี้โดยยึดหลักว่า รัฐบาลจะขอเฉพาะดอกผลของคลังหลวงที่จะมีขึ้นทุกๆ ปี และย่อมรวมถึงดอกผลของเงินบริจาคหลวงตาด้วย มาทยอยใช้หนี้ ทั้งนี้จะไม่แตะเงินต้นของคลังหลวงและเงินต้นของเงินบริจาคหลวงตาแต่อย่างใด

ถ้าหลวงตาพิจารณาแล้วเห็นเหมาะสม จะใช้เวลา ๒๐-๓๐ ปีจึงจะหมดหนี้"

ผลปรากฏว่าองค์หลวงตาพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับแนวทางนี้ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว ท่านได้กล่าวไว้หลายครั้งหลายหนแล้วแต่หน่วยงานผู้เกี่ยวข้องมิได้นำไปขบคิดเพราะคนทั่วไปมิได้คาดคิดว่าองค์หลวงตาจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง เมื่อถึงภาวะจำเป็นจริงๆ ก็สามารถใช้ **"ขันเล็กๆ"** มาตักน้ำจาก **"ตุ่มน้ำใหญ่"** คือคลังหลวงได้แบบรู้คุณค่าและตักเฉพาะน้ำส่วนที่ล้นตุ่มเท่านั้น ไม่ให้ทุบตุ่มให้พังไป ดังพระธรรมเทศนาต่อไปนี้

ตุ่มใหญ่ที่แห้งผาก จะมีความหมายอะไร

"...ใครจะมาแตะต้องมาทำลายสมบัติกองนี้ไม่ได้นะ นี่เป็นความถูกต้องโดยธรรมแล้ว ... ถ้าทำจากนี้ผิด ทั้งเงินนี้ก็จะล่มจมลงไปไม่มีอะไรเหลือ ถ้าลงเข้าได้แล้วก็หมด เหมือนน้ำเปิดช่องให้ไหลออก ออกจนหมด หมดตุ่ม หมดไห หมดบึงก็ได้ เมื่อเปิดไม่หยุด เมื่อเปิดเข้าไปแล้วก็ต้องเป็นอย่างนั้น ฉิบหายหมดไม่มีอะไรเหลือ น้ำนั้นจะไหลไปเพื่อประโยชน์ส่วนไหนๆ ก็ตาม แต่ไม่เห็นมีความหมายอะไรเลย ยิ่งกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสระใหญ่ที่หมดน้ำแล้ว แห้งผากหมดแล้ว ตุ่มใหญ่นี้หมดแล้ว แห้งผากหมดแล้ว เอาไปฟื้นฟูที่ไหนก็ไม่เกิดประโยชน์เลย ..

ให้เก็บเอาไว้สมบัติกองนี้ ใครอย่ามาแตะต้อง มนุษย์ตาดำๆ ด้วยกันย่อมรู้จัก แม้แต่เด็กก็รู้ว่านี่คือสมบัติใหญ่ ส่วนกลางของชาติไทยเรา เด็กเขาก็รู้ ทำไมผู้ใหญ่จะไม่รู้ ถ้าไม่ตะกละตะกลาม เป็นเปรตเป็นผี เป็นยักษ์ เป็นมาร เป็นมหาภัยต่อชาติบ้านเมืองแล้ว มาทำไมล่ง ทำไม่ได้ว่างั้นเลย ต่างคนต่างทะนุถนอม รักษา ดีไม่ดีหามาเพิ่มเติมอีก นั่นจะเป็นที่ชมเชยสรรเสริญของชาติไทยเรา..."

ชาติไทย : หมาไทย

"...อย่าหาเรื่องหาราวเข้ามาเอาไฟเผาคลังหลวงทั้งคลังให้เสียหายหมดทั่วประเทศไทยเราหมดเลย ไม่มีคุณค่าไม่มีราคา เหมือนหมา ๖๒ ล้านตัวอยู่ในนี้ ถ้าเงินกองนี้ได้หลุดไปแล้ว เท่ากับชาติไทยของเรา ๖๒ ล้านคน ย่อมๆ ๖๒ ล้านคน กลายเป็นหมา ๖๒ ล้านตัว ไม่ได้มีคุณค่ามีราคาอะไรเลย เครื่องประกันตัวของหมาไม่มี เจ้าของของหมาไม่มี คือสมบัติอันใหญ่นี้เป็นเจ้าของของหมาไม่มี หมาปราศจากเจ้าของฉิบหายไปได้อย่างง่ายดาย เรียกว่าจม จมทั้งประเทศไปเลย

หลักใหญ่แห่งชาติไทยของเราอยู่ที่ไหน อยู่ที่คลังหลวงนี้เท่านั้น ไม่ได้อยู่ที่ไหนนะ อยู่ที่คลังหลวง สง่าราศีทุกสิ่งทุกอย่างว่าประเทศไทย ที่มีหน้ามีตาเหมือนเขาก็คืออันนี้เป็นตัวประกันคลังหลวงนี้เป็นตัวประกันแห่งชาติไทยของเราให้มีศักดิ์ศรีดีงามเหมือนชาติทั้งหลายเขา ถ้าลงนี้ได้ขาดสะบั้นลงไปแล้วหมดความหมาย ชาติไทยคือหมาไทย ว่างั้นเลย..."

ประชาชนชาวไทยต่างร่วมใจกันเพิ่มพูนสมบัติในคลังหลวง

ขันเล็กๆ ตักน้ำ ยามจำเป็น

แม้องค์หลวงตาตั้งใจจะสงวนรักษาคลังหลวงอย่างสูงสุด เพราะคำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัยเป็นอันดับแรก การเก็บรักษาคลังหลวงเพียงอย่างเดียวโดยปกติก็เป็นคุณอเนกอนันต์ต่อชาติอยู่แล้ว แต่หากมีความจำเป็นจริงๆ ก็อาจนำออกได้เพียงเล็กน้อยไม่ให้เสียส่วนใหญ่ พระธรรมเทศนาส่วนหนึ่งขององค์หลวงตาที่พอจะเข้ากันได้กับการแก้ปัญหาหนี้สินชาติจำนวนมหาศาลในครั้งนี้ มีดังนี้

"...แล้วเวลาเก็บไว้อย่างนี้ก็ไม่ได้บอกว่าเก็บไว้ให้เป็นแบบขอนซุงทั้งท่อนนะ รากฐานอันใหญ่โตให้เอาไว้คงเส้นคงวา เหมือนอย่างน้ำในตุ่มในไหใหญ่ๆ เราเก็บไว้ตุ่มใหญ่ๆ นี้คือคลังหลวงของเรา หากว่ามีความจำเป็นจะมาตักเอาน้ำนี้ออกเป็นเล็กๆ น้อยๆ เพื่อไปชโลมๆ ที่จำเป็นๆ ให้ชุ่มเย็นขึ้นมา ก็ตักออกได้ แต่ไม่ให้เอามาก ให้เอาเพียงเล็กน้อย ไม่ให้เสียส่วนใหญ่

นี่คือเงินคลังหลวงนี้ ไม่ได้ให้เก็บไว้เฉยๆ เมื่อมีพอเป็นไปแล้ว คลังหลวงนี้มีรากฐานสำคัญไว้แล้ว เศษเหลือจากนั้นก็ไปช่วยประเทศไทยได้ทั้งประเทศ ที่นั้นบ้าง ที่นี้บ้าง เหมือนกับเอาแก้วเล็กๆ ไปตักน้ำออกไป ตักจากตุ่มใหญ่นี้ออกไปช่วยทางนั้นทางนี้ ไม่ให้เสียส่วนใหญ่ นี่เราก็พิจารณาหมด ก็แสดงตามนั้น อย่าได้มาแตะต้อง .. ผู้รักษาต้องเป็นผู้รักษาจริงๆ เข้มงวดกวดขันโดยอรรถโดยธรรม ถ้าจะแยกแยะออกไปไหน เหมือนเราตักน้ำอยู่ในตุ่ม ขันเล็กๆ นี้มาตักออกไป แต่ไม่ให้ตุ่มใหญ่กระเทือน เอาแยกออกไปช่วยทางนู้นทางนี้ เพราะชาติไทยของเราทั้งชาติต้องอาศัยเงินก้อนนี้แหละ

เวลาจำเป็นจริงๆ เงินก้อนนี้เป็นตัวประกันชาติไทยของเรา หากเกิดวิกฤตการณ์ขึ้นมาจะเอาไหน ก็ต้องเอาอันนี้แหละออกช่วยเพื่อเอาตัวรอด ชาติไทยของเราไม่มีนี้ประกันก็จมหมดเลยนี้อันหนึ่งนะ เพราะฉะนั้นเวลาใช้ก็ต้องได้ใช้ด้วยความระมัดระวังทุกอย่าง เรียกว่าใช้แบบที่ว่าเอาขันเล็กๆ ไปตักออกมา เล็กๆ ตักออกมาจากสิ่งที่เหลือแล้ว มันเต็มโอ่งแล้ว ที่นี้มันจะล้นแล้วที่นี้ก็ตักออกไปใช้ มันจะล้นโอ่งแล้วตักออกไปใช้ตักออกไปใช้อย่าให้มันล้นโอ่งออกไปทิ้งเปล่าๆ..."

ล้นโอ่ง ใช้ได้..ทุบโอ่ง จม

"...เก็บไว้เฉยๆ เป็นซุงก็ไม่เกิดประโยชน์ ให้แยกอันนี้ออกไป พอเต็มโอ่งแล้ว ระดับเต็มโอ่งแล้วให้เก็บไว้ ที่มันจะล้นโอ่งไปนั้นให้ตักออกๆ ไปใช้ประโยชน์ทั่วประเทศไทย นี่เป็นมงคล ถ้าไปเอาทั้งตุ่มแล้วจมเลย ไม่มีอะไรเป็นมงคล ตกนรกทั้งเป็นคือเมืองไทยเรา ๖๒ ล้านคนนี้ กระเทือน โลกไหนเขาก็ไม่เคยตกนรกทั้งเป็น แต่เมืองไทยเรานี้มาตกนรกทั้งเป็น เพราะชาติไทยเราสังหารชาติไทยเราเอง ..

ถ้าอยู่ด้วยความเป็นธรรม นำออกไปใช้ด้วยความเป็นธรรมดังที่ว่านี้แล้วเป็นธรรมตลอดไป เก็บไว้ก็เป็นธรรม เป็นสิริมงคลอบอุ่นแก่ชาติไทยของเราตลอดไป ถึงไม่นำมาใช้ความอบอุ่นของชาติไทยก็อยู่นี้หมด คือใช้แล้วด้วยความอบอุ่น ใช้กันอยู่แล้วประจำมา เป็นความอบอุ่นของชาติไทยตลอดมาเพราะเงินกองนี้ ไม่เป็นประโยชน์ได้ยังไง เก็บไว้ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นประโยชน์ยังไง ชาติไทยเราเย็นทั้งบ้านทั้งเมืองหรืออบอุ่นกันทั้งบ้านทั้งเมืองเพราะสมบัติกองนี้ นี้ประโยชน์เกิดจากสมบัติกองนี้ ไม่เกิดประโยชน์ได้ยังไง ฟังซิน่ะให้พิจารณาทุกคนๆ ให้เข้มงวดกวดขันนะ..."

ซึ่งตรงกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่พี่น้องชาวไทยได้พากันเสียสละเงินทองเข้าสู่คลังหลวง

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาสุดารัตน์ราชประยูร หรือพระองค์เจ้าหญิงลม่อม พระธิดาในรัชกาลที่ ๓ ทรงเป็นตัวอย่างอันดีงามในการเสียสละทรัพย์สินจำนวนมากเพื่อไถ่บ้านไถ่เมืองเอาไว้จนพ้นภัยต่างชาติ

รัฐบาลออกกฎหมาย..ขอเงินบรรพบุรุษใช้หนี้

เมื่อรัฐบาลได้แนวทางแก้ปัญหาโดยไม่ทำลายหลักการและเจตนารมณ์เดิมของคลังหลวงที่บรรพบุรุษพาดำเนินมาและไม่ขัดต่อพระธรรมเทศนาที่องค์หลวงตาได้เคยให้แนวทางไว้ นั่นคือยังดำรงสถานะคลังหลวงเป็นสมบัติร่วมของคนไทยทั้งชาติ มิได้ยึดมาเป็นของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือของรัฐบาลแต่อย่างใด เมื่อหลักการนี้เป็นที่ยอมรับพอสมควรแล้ว รัฐบาลจึงออกประกาศพระราชกำหนดถึง ๓ ฉบับ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕ คือ

๑. พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินและจัดการเงินกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ระยะที่สอง พ.ศ. ๒๕๔๕

๒. พระราชกำหนดโอนทรัพย์สินบางส่วนในบัญชีสำรองพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยเงินตรา พ.ศ. ๒๕๔๕

๓. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

มีผลให้เงินบริจาคใน "โครงการช่วยชาติขององค์หลวงตา" เข้าสู่ "คลังหลวง" หรือ "ฝ่ายออกบัตร" ได้จริงตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค ซึ่งก่อนหน้านี้ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๔ เงินบริจาคถูกเก็บไว้ใน "ฝ่ายการธนาคาร" ซึ่งเป็นจุดที่ไม่มั่นคงปลอดภัย อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นสำคัญบางประเด็นที่ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่ได้กราบเรียนปรึกษาหรือขออนุญาตจากองค์หลวงตา ซึ่งมีเนื้อหาที่ขัดต่อหลักการและเจตนารมณ์ของคลังหลวงด้วย

* ทุกๆ ปีจะนำ "ดอกผลคลังหลวง" จ่ายคืนเงินต้นหนี้ FIDF2,3 คาดว่า ๒๐ ปีจะคืนเงินต้นครบ

พระราชกำหนดเหล่านี้เป็นการตรากฎหมายเพื่อออกพันธบัตรและเพื่อขอเอาดอกผลคลังหลวงมาใช้แก้ปัญหาหนี้ ซึ่งรัฐบาลให้การรับรองว่าจะไม่ให้กระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ไม่เพิ่มภาระหนี้สินของชาติด้วยการกู้ยืมอีก และไม่ทำลายหลักการและเจตนารมณ์ของ "คลังหลวง" ให้เสียไปเหมือน "วิธีการรวมบัญชี" และเมื่อใช้หนี้เสร็จแล้ว "คลังหลวง" ก็จะเริ่มมีดอกผลเพิ่มพูนขึ้นมาได้อีก สำหรับภาระดอกเบี้ยที่รัฐบาลจะต้องตั้งงบประมาณในแต่ละปีมาจ่ายนั้น อาจเกิดปัญหาอยู่บ้าง แต่เมื่อคิดภาระหนี้แล้ววงเงินสูงสุดประมาณ ๕% ของงบประมาณแต่ละปี โดยทุกๆ ๑๐ ปีอัตราการผ่อนจ่ายจะลดลงไปเรื่อยจนเหลือต่ำกว่า ๑% ในปี พ.ศ.๒๕๖๓ ซึ่งเมื่อชำระหนี้หมดแล้ว "คลังหลวง" ก็จะยังมีกฎหมายดูแลเป็นการเฉพาะเช่นเดิม ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือองค์กรหนึ่งองค์กรใดจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวไม่ได้

บทสรุปของการแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในครั้งนี้ อาจพอเทียบเคียงได้กับเหตุการณ์ในอดีตเมื่อปี พ.ศ.๒๔๓๖ ที่ประเทศได้รับ **"เงินถุงแดง"** จากล้นเกล้ารัชกาลที่ ๓ มาไถ่ถอนเอกราชของชาติจากการคุกคามของฝรั่งเศสได้ทันภายใน ๔๘ ชั่วโมง เมื่อมาถึงปี พ.ศ.๒๕๔๕ ลูกหลานยุคปัจจุบันก็ได้อาศัย "ดอกผลคลังหลวง" จากล้นเกล้ารัชกาลที่ ๕ และบรรพบุรุษมาแบ่งเบาทยอยไถ่ถอนหนี้สินกองมหึมาของชาติ ให้ผ่านพ้นวิกฤตไปได้อีกครั้ง

การแก้ไขวิกฤตการณ์ทั้ง ๒ ครั้งนี้เป็นการยืนยันถึง **คุณค่าของ "คลังหลวง" ซึ่งหมายถึง การรู้จักเก็บหอมรอมริบทรัพย์ทีละอันพันละน้อยเผื่อไว้ใช้ในยามจำเป็น** เพราะหากเราไม่มี "เงินถุงแดง" ในอดีตไทยเราก็คงไม่มีวันนี้ และหากเราไม่มี "คลังหลวง" วันนี้ไทยเราก็คงมีหนี้สินล้นพ้นตัวและล้มละลายในที่สุด อานิสงส์ของการปกป้องคลังหลวง และแยกคลังหลวงไว้ต่างหากจากเงินส่วนอื่นๆ รวมทั้งการเก็บสะสมทรัพย์ให้เพิ่มพูนใน "คลังหลวง" ตามเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษและตาม "โครงการช่วยชาติของหลวงตา" จึงเป็นเครื่องยืนยันได้จากเหตุการณ์จริงว่าถูกต้องและเป็นเหตุเป็นผล สามารถนำชาติให้พ้นภัยอันตรายได้เป็นลำดับไป และจะเป็นภูมิคุ้มกันให้ชาติแน่นหนามั่นคงเป็นมรดกตกทอดสู่ลูกหลานอีกนานแสนนานตลอดไป

หมดหนี้ IMF
ปิดโครงการช่วยชาติ

เมื่อปัญหาหนี้กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินจำนวนกว่า ๑.๔ ล้านล้านบาท พอจะมีหนทางเยียวยาได้บ้างจากความช่วยเหลือของบรรพบุรุษที่ท่านบริหารจัดการทรัพย์ของแผ่นดินโดยไม่ประมาท รู้จักแบ่งกินแบ่งใช้ และแบ่งมาเพื่อการเก็บสะสมไว้โดยไม่ยอมให้เสียวินัยของคลังหลวง ทำให้สินทรัพย์ในคลังหลวงมีจำนวนมากพอจะเจียดแบ่งมาช่วยลูกหลานยุคปัจจุบันผู้มีนิสัยฟุ่มเฟือยได้ แม้จะต้องใช้เวลากว่า ๒๐-๓๐ ปีก็ยังดีกว่าไม่มีทางออกเลย

หากกล่าวถึงค่าเงินบาทที่ตกต่ำลงมาอย่างมากในช่วงปี ๒๕๔๐ นั้น องค์หลวงตาได้กล่าวอย่างฝังใจเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๔ กับผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยว่า

"พูดจริงๆ นะ หลวงตานี่สะเทือนมากที่สุดในชีวิตของพระที่มาเกี่ยวกับชาติไทยเรานะ เราไม่เคยไปสนใจกับชาติบ้านเมืองอะไร เพราะไว้ใจตายใจกับทางบ้านเมือง เราก็มีแต่หน้าที่ปฏิบัติตัวเอง แต่เวลามันมากระเทือนนี่กระเทือนเอาหนัก จนร้องโก้กเลยเชียวนะ เงินฟาดเอา ๕๖ บาทต่อ ๑ ดอลลาร์ ๕๖ บาทให้เขากลืนเอาเหยียบหัว หัวเรามีเท่าไหร่ให้เขาเหยียบ แล้วพูดถึงเรื่องเงินที่จะมาใช้หนี้เขาก็เรียกว่าเป็นลมๆ แล้งๆ นี่ที่มันร้อนมาก มีแต่จะลงๆ มีแต่คอยจะจม นี่ที่มันสะเทือนแรงนะ เพราะงั้นถึงได้ออกมา"

ส่วนหนี้จากภายนอกประเทศที่ยังคาราคาซังมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจครั้งรุนแรง จนรัฐบาลต้องขอกู้เงินจาก IMF มาเพิ่มทุนสำรองระหว่างประเทศเพื่อรักษาค่าเงินบาทไม่ให้ตกต่ำถึงขั้นกลายเป็นเงินกงเต็กหรือเป็นเพียงเศษกระดาษที่ไม่มีค่าอีกต่อไปนั้น ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยได้กราบเรียนองค์หลวงตาเกี่ยวกับหนี้ IMF ขณะนี้เหลืออีกไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐ คาดว่าราวปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ก็จะใช้คืนได้หมด จากนั้นได้กล่าวว่า

"...เราก็ใช้หนี้เขาตรงเวลาตลอดทุกเดือน .. ตอนนี้สถานการณ์เราดีมาก คือ วิธีที่ฝรั่งเขาดูว่าเมืองไทยมั่นคงหรือไม่ เขาดูสำรองในกระเป๋าของเรามีเท่าไหร่เทียบกับหนี้ส่วนที่ต้องชำระ

ในปีหน้าเท่าไหร่ แล้วดูว่ามีกี่เท่า ขณะนี้เรามี ๒.๔ เท่าของหนี้ที่ต้องชำระในปีหน้า ในส่วนปีหน้าระยะสั้นเรามีสำรองถึง ๒.๔ เท่าซึ่งตามมาตรฐานโลก ๒ เท่านี้ก็ถือว่าดีมาก ตอนนี้ก็เลยสบายใจได้

อย่างปีหน้าถ้าเราทยอยใช้หนี้ไป ปีหน้าคาดว่าเงินสำรองเราอาจจะลงมาเหลือจาก ๓๓,๐๐๐ เหลือ ๒๙,๐๐๐ หรือ ๓๐,๐๐๐ ล้านเหรียญก็ไม่เป็นไร เพราะตอนนั้นเงินที่จะใช้หนี้ก็ลงอยู่แล้ว เขาจะดูสัดส่วน ควบคุมสัดส่วน ตอนนี้เขาก็ให้ Rating ประเทศไทยขึ้นมานิดหนึ่ง .. ในฐานะที่สบายใจมีเงินใช้หนี้แน่ ฝรั่งเขาก็ดูว่ามีเงินใช้หนี้เขาหรือไม่ .. เขามาดูเรื่อยครับ .. ก็คงจะยังไม่ฟื้นเร็ว ...”

ถึงจุดนี้องค์หลวงตาเมตตากล่าวปลอบใจพร้อมๆ กับให้หลักเกณฑ์ด้วยว่า

“เร็วไม่เร็วก็ตามเถอะ ความช้าไม่มีการกระทบกระเทือนให้เสียหายแก่ชาติไทยของเราช้าก็เป็นธรรมดา นอกเสียจากว่าช้าแล้วถูกปรับถูกไหม มันเป็นความกระทบกระเทือนก็เป็นอีกอย่างหนึ่งนะ นี่ไม่เป็นไร อย่าให้มีการกระทบกระเทือน”

การจ่ายชำระหนี้ IMF ยังดำเนินเรื่อยมาตามปกติ กระทั่งเมื่อรัฐบาลมีความพร้อมมากขึ้น จึงได้ประกาศต่อประชาชนว่าจะเร่งชำระหนี้ให้ครบก่อนกำหนด และเมื่อองค์หลวงตาทราบความดังกล่าว ก็ได้กล่าวตอบรับทันทีว่า

“เดือนกรกฎานี้เป็นเดือนที่จะสิ้นสุดถึงเรื่องอุ้งเหยี่ยวที่มันจะกำเรา เราจะใช้หนี้ให้หมดในเดือนกรกฎานี้เอง อุ้งเหยี่ยวที่จะกำเรานี้ก็เรียกว่าล้มไปเลย ก็เพราะอำนาจแห่งพี่น้องชาวไทยที่มีกำลังความรักชาติความเสียสละ เตะออกนั่นเอง”

กระทั่งเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ประเทศไทยก็สามารถชำระหนี้ได้ครบสมบูรณ์ หมดภาระหนี้สินของชาติที่มีต่อ IMF ไม่ต้องชำระอีกต่อไป ถึงกับทำให้องค์หลวงตาแสดงธรรมไว้อย่างถึงใจว่า

“ให้ยกธงชาติ ใครมีธงชาติก็ไปปักๆ ไว้ เดี๋ยวนี้เป็นอิสระแล้วว่า IMF นี่ มันเหยียบหัวชาติไทยเรา จนถึงหลวงตาร้องโก้กเลย ทีนี้ร้องออกมาว่าพ้นแล้วได้แล้วทีนี้นะ เรียบร้อยแล้ว เมื่อวานวันที่ ๓๑ นะ เสร็จเรียบร้อยแล้ว นี่เป็นยังไงเราพูดอย่างนี้ผิดไปแล้วเหรอ เมืองไทยเราจะจมเพราะ IMF นี้กลืนลงๆๆ อยู่ใต้อำนาจมัน มันเหยียบเอาๆ .. โถ มันของง่ายหรือ IMF เมืองไทยเราจะจม หายใจแขม่วๆ ทีนี้ดีดผึงเมื่อวานนี้เสร็จสิ้นไปเรียบร้อยแล้ว เพราะฉะนั้นจึงบอกให้พากันยกธงนะ ยกธงชัยชนะเรียบร้อยแล้วเป็นอิสระแล้ว IMF ตกทะเลไปเลยเข้าใจไหม”

การที่ประเทศไทยติดหนี้ IMF ทำให้เกิดเงื่อนไขเป็นคำมั่นสัญญา

กฎหมายขายชาติ ๑๑ ฉบับ

องค์หลวงตาประพรมน้ำมนต์ก่อนนำทองคำเข้าสู่คลังหลวง

“กฎหมายขายชาติ” ที่รัฐบาลในครั้งนั้นเรียกว่า “กฎหมายฟื้นฟูเศรษฐกิจ” แบ่งเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่ม ๑ มี ๕ ฉบับ คือ กฎหมายล้มละลาย กฎหมายจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย กฎหมายแก้ไขวิธีพิจารณาความแพ่งในคดีมโนสาเร่ กฎหมายแก้ไขวิธีพิจารณาความแพ่งในกรณีขาดนัด และกฎหมายแก้ไขวิธีพิจารณาความแพ่งในการบังคับคดี

ผลกระทบ ก็คือ ทำให้เจ้าหนี้นายทุนต่างชาติในขณะนั้น สามารถฟ้องล้มละลายลูกหนี้คนไทยได้อย่างง่ายดาย และให้โอกาสเจ้าหนี้มากกว่าลูกหนี้ในการต่อสู้คดี ร่วมกับการบังคับยึดทรัพย์ และขายทอดตลาดได้อย่างรวดเร็ว ด้วยเงื่อนไขที่เจ้าหนี้เป็นคนกำหนด และด้วยกฎหมายกลุ่มนี้ทำให้ “คณะกรรมการปฏิรูปและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (ปรส.)” นำทรัพย์สินของประชาชนที่รัฐบาลยึดมาจากสถาบันการเงินต่างๆ ไป “กำหนดเงื่อนไขเฉพาะ” ขายให้ต่างชาติในราคาถูกๆ เพียง ๑ ใน ๕ ของราคาทุนโดยไม่ยอมให้คนไทยซื้อ จนขาดทุนไปประมาณ ๖ แสนล้านบาท แล้วต่างชาติที่ “จับเสือมือเปล่า” เหล่านั้นก็ขายคืนให้คนไทยทันที และได้กำไรไปหลายแสนล้านบาท ผลของกฎหมายกลุ่มนี้ยังทำให้ประชาชนที่ผ่อนบ้าน ผ่อนรถ ผ่อนเครื่องมือหากินและอื่นๆ กับสถาบันการเงินต่างๆ ถูกยึดทรัพย์สินโดยไม่รู้ที่ไปที่มาของกฎหมายด้วย แต่ต้องมารับความเดือดร้อนแสนสาหัส ธุรกิจและอุตสาหกรรมไทยที่เคยกู้เงินมาขยายกิจการกันมากมายในช่วงปี ๒๕๓๖-๒๕๓๙ ก็ต้องล้มละลาย กลายเป็นของต่างชาติ รวมทั้งโรงพยาบาลเอกชนหลายแห่งด้วย

กลุ่ม ๒ มี ๓ ฉบับ คือ กฎหมายที่ดิน กฎหมายการเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่กำหนดให้เป็นทรัพย์สิทธิ์ และกฎหมายอาคารชุด

ผลกระทบ ก็คือ ทำให้ต่างชาติเป็นเจ้าของที่ดินในประเทศไทยได้ เช่าที่ดินเป็น ๑๐๐ ปีได้ เป็นเจ้าของอาคารชุดได้ทั้งหมด ๑๐๐% และสามารถใช้ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ ที่ตนเช่ามา

ว่าจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงอันเปรียบเสมือนเป็นเมืองขึ้นของ IMF และยังต้องทำรายงานส่งเป็นระยะ รัฐบาลไม่มีอิสระในการบริหารราชการแผ่นดิน จะทำอะไรก็ต้องบอกหรืออาจเรียกได้ว่าต้องขออนุญาตเขา อะไรที่เขาให้ทำจึงทำได้ ที่เขาไม่เห็นด้วยก็ยากจะเป็นไป ที่สำคัญกฎหมายแต่ละฉบับที่ทำตาม IMF ล้วนแต่ทำให้ไทยทรุดลง เสียเปรียบ และนำไปสู่ความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงระหว่างคนไทยด้วยกัน ดังที่เรียกกันว่า "กฎหมายขายชาติ ๑๑ ฉบับ" เพราะเป็นกฎหมายที่ลิดรอนสิทธิของคนไทยแต่เปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาครอบครองสมบัติของชาติได้อย่างง่ายดาย ซึ่งองค์หลวงตาพระสงฆ์และประชาชนคนไทยมีสามัคคีธรรมร่วมกันแสดงเจตนารมณ์คัดค้านร่างกฎหมายขายชาติเหล่านี้ด้วยเช่นกันเพราะเป็นเงื่อนไขที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาอย่างร้ายแรง

อย่างไรก็ตาม ในที่สุดประเทศไทยก็สามารถผ่านพ้นวิกฤตการณ์และปมเชือกอันแน่นหนาของสนธิสัญญา IMF ก่อนกำหนดถึง ๒ ปีได้อย่างน่าอัศจรรย์ ทั้งๆ ที่ในช่วงแรกเหมือนจะไม่มีทางเยียวยาแก้ไขได้อีกแล้ว เพราะการจะใช้หนี้ได้ต้องอาศัยความพร้อมด้วยปัจจัยต่างๆ ทั้งจากภายในและต่างประเทศ ซึ่งหากมีเหตุการณ์ไม่เอื้ออำนวยให้ก็แทบไม่มีทางจะเป็นไปได้เลย ภาระหนักหน่วงผ่านพ้นไปได้อย่างเหนือความคาดหมายเช่นนี้ ก็เนื่องด้วยผลานิสงส์แห่งการบำเพ็ญมหาทานเข้าสู่ "คลังหลวง" ของพี่น้องชาวไทยนั่นเอง

ที่กล่าวเช่นนี้ก็เนื่องจากก่อนหน้านี้ไม่นานนัก ราวปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๕ รัฐบาลเพิ่งจะโอนเงินบริจาคขององค์หลวงตาหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกับโอ่ง "คลังหลวง" ของบรรพบุรุษโดยสมบูรณ์ เพราะก่อนหน้านี้ (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ – ๒๕๔๕) เงินบริจาคถูกแยกไว้ใน "ทุนสำรอง

เงินบริจาคในโครงการช่วยชาติ เพิ่งจะเข้าหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกับคลังหลวง (โอ่งที่ ๑) ราวปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยก่อนหน้านี้ เงินบริจาคถูกนำเข้าไว้ในโอ่งที่ ๒ ซึ่งมิใช่คลังหลวงจึงเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ขององค์หลวงตาและประชาชน

เป็นทรัพยสิทธิ์ได้ นั่นคือ นำไปจำนองได้ นำไปค้ำประกันได้ ยกให้ผู้อื่นได้เป็นต้น

กลุ่ม ๓ มี ๑ ฉบับ คือ กฎหมายประกอบธุรกิจคนต่างด้าว

ผลกระทบ ก็คือ เป็นการเปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาแย่งการทำมาหากินของคนไทย สามารถประกอบอาชีพในประเทศไทยได้เท่าเทียมกับคนไทยหรือมากกว่าคนไทยด้วยวิธีส่งเสริมพิเศษ ทำให้ต่างชาติแอบแฝงเข้ามาเปิดบริษัทที่เป็นสัญชาติไทยประกอบธุรกิจได้ทุกอย่าง โดยต่างชาติควบคุมการบริหารอยู่ข้างหลัง แล้วยังเปิดช่องให้ "ทุนยักษ์ข้ามชาติ" ใช้วิธีการทุ่มตลาด และใช้กลเม็ดพลิกแพลงต่างๆ ในการเอาเปรียบผู้ผลิตไทยและผู้ซื้อไทยด้วย เช่น ร้านค้าปลีกยักษ์ใหญ่ต่างชาติขยายสาขาในต่างจังหวัด ส่งเสริมการลงทุนแก่นายทุนยักษ์ใหญ่ต่างชาติ เช่น กรณีปลูกและส่งออกกล้วยไม้ ฯลฯ

กลุ่ม ๔ มี ๑ ฉบับ คือ กฎหมายทุนรัฐวิสาหกิจ

ผลกระทบ ก็คือ เป็นการขายรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นทรัพย์สินของชาติของประชาชน เพราะเกิดจากภาษีอากรและความเดือดร้อนของประชาชน เช่น การถูกเวนคืนที่ ถูกน้ำท่วมจากเขื่อน ฯลฯ โดยแปลงเป็นหุ้นเพื่อขายในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งแน่นอนว่าต่างชาติจะมุ่งหน้าเข้ามาซื้อหุ้นรัฐวิสาหกิจที่มีกำไร แล้วกอบโกยกำไรออกไปโดยปล่อยให้คนไทยถูก "ขูดรีด" จากค่าไฟ ค่าน้ำ ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำมัน ค่าก๊าซ และอื่นๆ ที่จะแพงขึ้นๆ ตามลักษณะของธุรกิจที่ต้องการค้ากำไรสูงสุด และผู้ที่ดำเนินการขายรัฐวิสาหกิจก็จะได้ "คอมมิชชัน" ไม่ว่าในรูปของเงินค่าการตลาด ค่าพิจารณาวิธีจำหน่าย หุ้นลม หุ้นต่ำกว่าราคาจริง กำไรจากการปั่นหุ้นในระยะแรก และอื่นๆ

ตัวอย่างประเทศที่ล้มละลายไปแล้ว อาทิ เม็กซิโก อาร์เจนตินา บราซิล และนิการากัว ซึ่งอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศนิการากัวเคยสรุปภาวะเสียเปรียบจากการตรากฎหมายนี้ว่า "Privatization is legalized corruption" นั่นคือการขายรัฐวิสาหกิจเป็นการทุจริตคอร์รัปชั่นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

กลุ่ม ๕ มี ๑ ฉบับ คือ กฎหมายประกันสังคม

ผลกระทบ ก็คือ IMF รู้ว่ากฎหมาย ๑๐ ฉบับข้างต้นจะทำให้ธุรกิจและโรงงานต้องล้มละลายเป็นจำนวนมาก คนจะตกงานมหาศาล และจะทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมขึ้น ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อนายทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในไทย จึงจำเป็นต้องหาทางให้รัฐต้องอุ้มชูคนงานเหล่านั้น ไม่ให้เกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมที่จะทำให้นายทุนต่างชาติต้องขาดทุนได้

จากสาระสำคัญของ "กฎหมาย ๑๑ ฉบับ" จึงเป็นกฎหมายขายชาติขายแผ่นดินอย่างสมบูรณ์ และเกิดขึ้นจากรัฐบาลไทยไปผูกพันเงื่อนไขสนธิสัญญากับ IMF ดังปรากฏในหนังสือแสดงเจตจำนงฉบับที่ ๓-๖ ซึ่งมีเนื้อหาทำให้ชาติไทยและคนไทยล่มสลายหายนะหนักกว่าหนังสือแสดงเจตจำนงฉบับแรก

ทั่วไป" ของฝ่ายการธนาคารซึ่งผิดเจตนารมณ์ขององค์หลวงตาและประชาชนผู้บริจาค

องค์หลวงตาและประชาชนประสงค์ให้นำเงินบริจาคเข้าเพิ่มพูนใน "คลังหลวง" ซึ่งเป็นเงินเก็บสะสมเดิมของบรรพชน ไม่ประสงค์ให้เป็นสินทรัพย์ของธนาคารแห่งประเทศไทยแต่อย่างใด และเพราะการผลักดันกฎหมายรวมบัญชีของรัฐบาลในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงทำให้ประชาชนได้ทราบความจริงว่า เงินบริจาคในโครงการช่วยชาติที่มอบไปแล้วหลายครั้งยังไม่เข้าคลังหลวงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งปรากฏเป็นหลักฐานจากเอกสารของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และจากการบันทึกบัญชีของธนาคาร-แห่งประเทศไทย และเมื่อความผิดพลาดอันใหญ่หลวงนี้ทราบถึงองค์หลวงตา ท่านก็เร่งให้ย้ายเงินบริจาคเข้าสู่ **"คลังหลวง"** โดยเร็ว จนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๕

องค์หลวงตากล่าวว่า เมื่อเงินบริจาคหรือ **"เงินหัวหน้า"** เข้าคลังหลวงปรากฏเป็นผลานิสงส์ติดตามมามากมาย นั่นคือทำให้ **"เงินบริษัทบริวารพากันไหลเข้า (ทุนสำรองทั่วไป) อย่างต่อเนื่อง"** ยังความประหลาดใจแก่นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงประชาชนในระยะนั้น ที่เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งๆ ที่เพิ่งเผชิญกับวิกฤตการณ์ร้ายแรงเหมือนจะไม่มีวันฟื้นให้คืนมาได้ ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่ง-ประเทศไทย ได้กล่าวเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๖ ยืนยันข้อเท็จจริง ดังนี้

"กระผมเชื่อเป็นแม่นมั่นว่า ทองคำแท่งและเงินดอลลาร์สหรัฐที่ได้รับจากการโครงการช่วยชาติ โดยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน อันเป็นที่รวมของศรัทธามหาชนทั่วประเทศ เมื่อได้นำเข้าไปรวมไว้ในคลังหลวง ย่อมจะเป็นสิริมงคลต่อคลังหลวง มีผลให้มีเงินไหลเข้ากองทุนเงินสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นโดยไม่ขาดสาย เป็นระยะเวลาติดต่อกันตลอด ๒ ปี หรือ ๒๔ เดือนที่ผ่านมา จนในที่สุดเราจึงมีเงินมากพอที่จะใช้หนี้ IMF ได้ก่อนกำหนด"

รวมระยะเวลาจากจุดแรกที่กู้เงินจาก IMF จนกระทั่งหมดหนี้นับเป็นเวลาถึง ๖ ปีเต็ม และจากภาระหนี้ IMF ที่หมดสิ้นไปนี้เอง ทำให้องค์-หลวงตาตัดสินใจยุติโครงการช่วยชาติ แต่ยังช่วย "สงเคราะห์โลก" และรับบริจาคทองคำหลอมเข้าสู่คลังหลวงเช่นเดิม สังขารร่างกายในวัย ๘๕-๙๑ ปี ที่ต้องตรากตรำเดินทางไปเทศนาช่วยชาติเกือบจะทั่วแดนไทยจนภาระหนี้ต่างประเทศลดน้อยถอยลงไปและภาระหนี้ IMF ก็หมดสิ้นไป ซึ่งท่านกล่าวไว้ ดังนี้

"...เราเหนื่อยมากนะ แต่เราก็ทำเพื่อชาติ.. นี่ตั้งแต่วันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ถึงวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็น ๖ ปีนะ นั่นไม่ใช่เล่น หลวงตาแบกอยู่ตลอดเวลา ๖ ปีเต็มนี้ เราพูดอย่างตรงไปตรงมาว่าหนักมาก เรารู้สึกว่าหนักมากกว่าบรรดาพี่น้องชาวไทยเราทั้งประเทศ เพราะเราเป็นผู้ออกโครงการเอง คิดอ่านไตร่ตรองเพื่อชาติบ้านเมืองเองทุกอย่าง เป็นเรื่องออกจากเราๆ การเคลื่อนไหวไปมาที่ไหนๆ ก็ออกจากเรา เราเป็นผู้เคลื่อนไหว เป็นผู้ไปผู้มา เพราะฉะนั้นเรื่องจึงหนักมากอยู่ตลอดตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว

การเทศนาว่าการก็ ๖ ปีนี้เต็มๆ เทศน์มาได้ ๖ ปีเต็มเลยเชียว ในโครงการ นอกโครงการ .. การเทศน์คราวนี้เราก็ยอมรับว่าเรานี้ได้เทศน์มากที่สุดเลยในชีวิตของเราเอง ซึ่งไม่เคยคิดเคยอ่านว่าจะได้ทำอย่างนี้ ก็ได้ทำอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อพี่น้องชาวไทยทั้งประเทศนั่นแหละ ไม่ใช่เพื่อใครนะ .. อยากให้มีเนื้อมีหนังมีหน้ามีตา มีศักดิ์ศรีดีงามเหมือนโลกทั่วๆ ไป..."

พิธีปิดโครงการช่วยชาติ

เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๗ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จ-พระราชดำเนินไปเป็นประธานในพิธี มอบทองคำและเงินดอลลาร์เข้าสู่คลังหลวง ครั้งที่ ๑๒ และพิธีปิดโครงการช่วยชาติ ณ เวทีใหม่สวนอัมพร กรุงเทพมหานคร ในโอกาสนี้ สมเด็จพระเจ้า-ลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราช-กุมารี รอรับเสด็จ ซึ่งการจัดงานครั้งนี้มีรัฐบาลเป็นเจ้าภาพ

ด้วยเมตตาธรรมขององค์หลวงตาที่มีต่อชาติไทยและต่อชาวไทยจนกลายเป็นจุดเริ่มแห่งการช่วยชาติและโครงการช่วยชาติในเวลาต่อมา จนกระทั่งบัดนี้การดำเนินงานในโครงการช่วย-ชาติได้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์แล้ว อีกทั้งประเทศชาติก็พ้นจากภาระหนี้สินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

"โครงการช่วยชาติ" จึงเป็นประวัติศาสตร์แห่งความภาคภูมิใจของพี่น้องชาวไทย ที่ได้ร่วมกันจารึกไว้ว่า เมื่อยามบ้านเมืองเข้าสู่ภาวะคับขัน ชาวไทยทุกคนจากทั่วทุกมุมโลก ต่างแสดงความรักชาติ ด้วยความเสียสละ พร้อมเพรียงสามัคคี จนกระทั่งเมืองไทยสามารถกอบกู้ศักดิ์ศรี ความดีงาม กลับฟื้นขึ้นมาอย่างสง่า-งามในเวทีโลก

พิธีปิด...โครงการผ้าป่าช่วยชาติ...
โดย พระหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

"...แผ่นดินไทยอันเป็นที่ประดิษฐานพระบวรพุทธศาสนา ประสบความคับขัน ชีวิตของประชาชนถูกบีบคั้นทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ความล่มสลายคืบคลานเข้าสู่ครัวเรือนอย่างน่าหวาดวิตก ความเดือดร้อนได้แพร่ขยายไปทั่ว จิตใจของประชาชนขาดที่พึ่ง ไฟที่ลุกท่วมหัวใจของชาวไทย เริ่มแพร่ขยายลุกลามออกจากหัวอก เป็นไฟที่ลุกท่วมแผ่นดินได้ในไม่ช้า หากไม่ตัดไฟเสียแต่ต้นลม เหตุการณ์นี้หามีผู้ใดรู้เห็นได้ นอกจากพระญาณหยั่งรู้ตามแนวทางพระบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงตาได้พิจารณาแล้วว่ามีเพียงพระศาสนาเท่านั้นที่จะเป็นสรณะ และดับไฟที่ลุกท่วมหัวใจคนไทยได้ ... หลวงตาจึงได้พยุงสังขารของท่านออกจากป่า ... ด้วยเมตตาธรรมและสามัคคีธรรมกู้ชาติบ้านเมือง ให้พ้นพิษภัยโดยพลัน ก่อนที่จะสายเกินไป..."

ทองคำ ๑๐ ตัน กับอีก ๓๑๒.๕ กิโลกรัม
(จำลองขนาดเท่าของจริง)
มอบคลังหลวงจำนวน ๑๒ ครั้ง
โครงการช่วยชาติโดย หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

"... ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

... วันที่ ๑๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๑ ซึ่งถือเป็นวันเปิดโครงการ โดยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาเสด็จไปเป็นองค์ประธานเปิดโครงการ หลังจากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ก็ได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ ไปยังสำนักสงฆ์สวนแสงธรรม เพื่อถวายพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ร่วมในโครงการช่วยชาติกับหลวงตา นับว่าเป็นมหาอุดมมงคลอันยิ่งใหญ่ต่อโครงการช่วยชาติของหลวงตา ด้วยแรงศรัทธาจากทุกสารทิศต่อหลวงตามหาบัว และด้วยความรักชาติรักแผ่นดินของชาวไทยทุกหมู่เหล่า เป็นเหตุให้ทองคำ เงินเหรียญสหรัฐ เงินตราสกุลต่างประเทศ รวมทั้งเงินบาทหลั่งไหลเข้าสู่บัญชีช่วยชาติอย่างต่อเนื่องมิได้ขาดสาย และหลวงตาก็ได้รวบรวมส่งมอบให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อนำเข้าบัญชีฝ่ายออกบัตร หรือคลังหลวง ..

การมอบทองคำและเงินเหรียญสหรัฐในวันนี้ ย่อมเป็นประวัติศาสตร์ของชาติอีกวาระหนึ่ง ดังที่ปรากฏแก่สายตาแล้วว่า ขณะนี้สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์สานกันไว้ด้วยความสมานฉันท์ พระมหากรุณาธิคุณที่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเสด็จมาเป็นองค์ประธานในงานนี้ ตลอดจนศรัทธาของปวงชนทั้งหลายย่อมเป็นเสมือนฟ้าและดินที่หล่อหลอมเข้าด้วยกันภายใต้ร่มเงาแห่งศาสนา จึงนับเป็นมหาอุดมมงคล เป็นบุญตาบุญใจยิ่งนัก สมดังคำกล่าวของหลวงตาว่า อำนาจแห่งความรักชาติ ความสามัคคีแห่งความเสียสละของพี่น้องชาวไทยมารวมตัวกันแล้ว ยกได้ทั้งประเทศ...

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ..."

"... ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

พระธรรมวิสุทธิมงคลเป็นพระเถระที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป เมื่อท่านได้ทราบถึงวิกฤตทางการเงินของชาติ จึงได้ดำเนินโครงการช่วย-ชาติขึ้น ด้วยการชักชวนพี่น้องประชาชนผู้มีจิตศรัทธา ให้ช่วยกันเสียสละและแบ่งปันทรัพย์ เพื่อรวบรวมเข้าสู่คลังหลวงเป็นสมบัติของชาติบ้านเมือง ตลอดระยะเวลา ๖ ปีที่ผ่านมานี้ พระธรรมวิสุทธิมงคลได้เสียสละแรงกายแรงใจ และเดินทางไปทุกหนแห่งที่มีผู้มีจิตศรัทธาจะร่วมในโครงการ ทั้งยังได้ขอให้คนไทยร่วมใจและสามัคคีปรองดองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อช่วยประเทศให้พ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจ

การมอบทองคำและเงินตราสกุลต่างๆ ให้แก่คลังหลวงได้ดำเนินการมาแล้ว จนถึงครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๑๒ และเป็นวันปิดโครงการ รวมจำนวนทองคำที่ได้รับบริจาคทั้งสิ้น ๑๐ ตัน และเงิน ๑๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา มูลค่าประมาณห้าพันแปดร้อยล้านบาท นับเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจ และยากที่จะมีผู้ใดกระทำได้ โครงการช่วยชาตินอกจากทำให้คนในชาติรู้รักสามัคคี สอนให้คนไทยรู้จักแบ่งปันและเสียสละเพื่อบ้านเมืองในยามที่ชาติต้องการแล้ว ทุกครั้งที่รับผ้าป่าช่วยชาติพระธรรมวิสุทธิมงคล ยังได้เทศนาสั่งสอนให้ทุกคนทำแต่กรรมดีอีกด้วย

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ..."

โอวาทองค์หลวงตาในมหาพิธีปิดโครงการช่วยชาติ

"... วันนี้เป็นวันมหามงคลของพี่น้องชาวไทยทั้งประเทศ โดยมี สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้เสด็จมาเป็นประธานในงานนี้ จึงรู้สึกว่าเป็นมงคลอันสูงสุด

ในวันนี้เป็นวันที่ได้มอบทองคำและดอลลาร์ ที่พี่น้องทั้งหลายทั้งประเทศได้อุตส่าห์พยายามขวนขวายหามาด้วยความรักชาติความเสียสละด้วยความพร้อมเพรียงกันเป็นต้นมา ตั้งแต่วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๑ จนกระทั่งถึงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๗ นี้ ปรากฏผลแห่งความรักชาติ ความเสียสละด้วยความพร้อมเพรียงกัน

ขอท่านทั้งหลายจงรับคำชี้แจง หรือโอวาทธรรมของพระพุทธเจ้าซึ่งแทรกมาในนี้นำไปปฏิบัติ ระลึกถึงตนเองและรักตนเองคือรักชาติรักศาสนาด้วยความเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ระลึกถึงธรรมติดแนบอยู่กับใจเสมอ ความชั่วทั้งหลายจะไม่มีโอกาสเข้ามารังควานได้อย่างง่ายดาย เพราะธรรมของพระพุทธเจ้าเคยปราบความชั่วช้าลามกอันเป็นภัยต่อสัตว์โลกมาเป็นประจำนานแสนนานกี่กัปกี่กัลป์

เฉพาะปัจจุบันนี้ก็คือพระพุทธเจ้าสมณโคดมของเรา ได้ทรงปราบมารตัวมหาภัยอย่างยิ่งในพระองค์จนเรียบ-ราบลงไปแล้ว ได้นำธรรมะนั้นมาสั่งสอนสัตว์โลกตลอดมา จนกระทั่ง ๒๕๐๐ กว่าปี ไม่ได้จืดจางยังสดๆ ร้อนๆ คือธรรมอันเป็นมหามงคลแก่โลก

จึงขอให้พี่น้องชาวพุทธทั้งหลายที่นับถือกราบไหว้พระพุทธเจ้าเป็นขวัญตาขวัญใจตลอดมาตั้งแต่ปู่ย่าตายายได้นำไปประพฤติปฏิบัติ วันคืนปีเดือนล่วงไป จิตใจกับธรรมอย่าให้ห่างเหินจากกัน

วันนี้หลวงตาจะไม่พูดอะไรมากนักเพราะได้พูดมาเป็นเวลา ๖ ปีแล้ว ขอความเห็นใจจากพี่น้องทั้งหลายเพื่อชาติไทยและศาสนาไทยของเรา ให้ต่างท่านต่างได้อุ้มชูขึ้นมาด้วยการประพฤติปฏิบัติตัวเป็นคนดี นี่เป็นความมุ่ง-หมายของชาติไทยด้วย เป็นความมุ่งหมายขององค์ศาสดา

ขอความสวัสดีจงมีแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกันเทอญฯ..."

ร่างกฎหมายล้วงบัญชีคลังหลวง

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐบาลมีมติรับ **"ร่างพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่...) พ.ศ. ..."** มีสาระสำคัญที่กระทบต่อคลังหลวงโดยคิดในมุมเดียวว่าจะเอาไปลงทุนเพื่อให้มีดอกผลที่สูงขึ้น โดยไม่คิดในทางกลับกันบ้างว่าหากไม่เป็นเช่นนั้นจะเกิดอะไรขึ้นกับประเทศชาติ สาระสำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้อาจสรุปโดยย่อได้ ๖ ประเด็น เพื่อเป็นกรณีศึกษาและเป็นคติแก่อนุชนรุ่นหลังจะได้ไม่หลงผิดก้าวเดินตามเพียงเพราะความโลภโมโทสันหลงเอาทรัพย์สินอันมั่นคงไปโปรยทิ้งด้วยการลงทุนเพราะเชื่อว่าจะได้ดอกผลที่ดีกว่า แท้จริงแล้วกลายเป็นความหายนะอันใหญ่หลวง ดังนี้

๑. เพิ่มประเภทของหลักทรัพย์ต่างประเทศที่จะประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตรา และเพิ่มกรณีการออกกฎกระทรวงให้สามารถกำหนดหลักทรัพย์ที่ออกโดยองค์การหรือนิติบุคคลต่างประเทศอื่นได้ด้วย

ผลกระทบ เป็นการให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังนำสินทรัพย์ในคลังหลวงไปลงทุนในตราสารที่มีผลตอบแทนสูงกว่าแต่ก็ทำให้มีความเสี่ยงสูงมากขึ้น

๒. เพิ่มเงินตราต่างประเทศ ที่ฝากกับสถาบันการเงินต่างประเทศนอกราชอาณาจักร และสถาบันผู้เก็บรักษาหลักทรัพย์นอกราชอาณาจักร เป็นสินทรัพย์ที่จะประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตรา รวมทั้งเพิ่มเติมให้รัฐมนตรีกำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะของผู้รับฝากหรือผู้เก็บรักษาเงินตราต่างประเทศ

ผลกระทบ เป็นการเปิดกว้างให้นักการเมืองมีอำนาจเข้ามาบริหารจัดการสินทรัพย์ในคลังหลวงได้อย่างไม่มีขอบเขต อาจกำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะและตั้งกฎเกณฑ์เพื่อมุ่งเอาผลประโยชน์เข้าตนเองหรือพวกพ้องได้

๓. เปลี่ยนวิธีการบันทึกผลกำไรขาดทุนจากการตีราคาสินทรัพย์และจากการจำหน่ายสินทรัพย์ โดยให้บันทึกผลกำไรขาดทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ในบัญชีสำรองพิเศษ ส่วนกำไรขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ให้บันทึกในบัญชีผลประโยชน์ประจำปี

ผลกระทบ การบันทึกบัญชีแบบใหม่นี้ทำให้ตลอด ๒๐-๓๐ ปีจากนี้ไป หากปีใดขาดทุนจากการตีราคา กฎหมายปี พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้นำกำไรสุทธิในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีไปจ่ายหนี้กองทุนฟื้นฟูฯ ก่อน ซึ่งส่งผลให้มูลค่าของบัญชีสำรองพิเศษต้องลดน้อยถอยลงไปทุกที เนื่องจากต้องถูกตัดไปชดเชยสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตราให้เต็มมูลค่าธนบัตรออกใช้

๔. ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการบริหารจัดการสินทรัพย์ในทุนสำรองเงินตรา โดยขยายขอบเขตการทำธุรกรรม

ผลกระทบ เป็นการทำลายหลักการและเจตนารมณ์เดิมของบรรพบุรุษอย่างสิ้นเชิง โดยมุ่งหน้าเอาสินทรัพย์ในคลังหลวงไปเสาะแสวงหาวิธีการลงทุนประเภทต่างๆ เพื่อการเก็งกำไร ที่สำคัญเป็นการเปลี่ยนสถานะจาก "ผู้ดูแลรักษา" กลายเป็น "ผู้บริหารจัดการ" สินทรัพย์ในคลังหลวงได้ ประหนึ่งว่าเป็น "เจ้าของ" คลังหลวงเสียเอง กล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า เป็นการแสดงเจตนาเพื่อจะ "ปล้น" เอากรรมสิทธิ์ในคลังหลวงของประชาชนมาเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย เนื่องจากเข้าไปจัดการคลังหลวงได้เสมือนเป็นทรัพย์สินของตนเอง

๕. ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจมอบหมายให้สถาบันการเงินต่างชาติบริหารจัดการแทนได้

ผลกระทบ เป็นการสะท้อนความคิดว่าเห็นคลังหลวงเป็นเพียงสินทรัพย์ที่มีค่าเพียงแค่วัตถุนิยมหรือทุนนิยมเท่านั้น ขาดจิตสำนึกของความเป็นไทย ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคม ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดมาช้านาน ควรจะรักษาคลังหลวงให้เป็นมรดกตกทอด ให้ลูกหลานได้ภาคภูมิใจถึงความสามารถของคนไทยในการดูแลรักษาสมบัติก้อนสุดท้ายของชาติ โดยมิต้องอาศัยต่างชาติ

๖. ยกเลิกการให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยโอนสินทรัพย์จากบัญชีสำรองพิเศษเข้าเป็นสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตรา เพื่อหนุนหลังธนบัตรออกใช้

ผลดี มีเพียงข้อนี้เท่านั้นที่สมควรได้รับการแก้ไขเพราะสอดคล้องกับหลักการเดิมที่เคยปฏิบัติมาที่ว่าการพิมพ์ธนบัตรควรโอนสินทรัพย์จากผลการดำเนินการของธนาคารแห่งประเทศไทยโดยตรงซึ่งก็คือฝ่ายการธนาคาร ไม่ควรโอนจากบัญชีสำรองพิเศษเพราะบัญชีนี้เป็นส่วนหนึ่งของคลังหลวง

นักวิชาการค้านร่างพ.ร.บ.เงินตรา ๒๕๕๐

กฎหมายเดิมดีแล้ว ไม่ควรแก้ไข

ดร.วีรพงษ์ รามางกูร อดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

"...สาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้(ฉบับเดิมที่ใช้อยู่)ก็คือ การกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการในการออกธนบัตรที่ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีวิธีการที่เคร่งครัดไม่เหมือนของประเทศอื่น พระราชบัญญัติฉบับนี้ออกมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๑ โดยมีหลักการสำคัญๆ ก็คือ

ธนบัตรของประเทศไทยนั้นออกโดยฝ่ายออกบัตร ซึ่งอยู่ในธนาคารแห่งประเทศไทยก็จริง แต่ก็ไม่ใช่ของธนาคารแห่งประเทศไทย ดังจะเห็นปรากฏอยู่ในธนบัตรว่า "รัฐบาลไทย" ไม่ได้เขียนว่า "ธนาคารแห่งประเทศไทย" เหมือนกับธนบัตรของประเทศอื่นๆ ว่าเป็นของธนาคารกลาง เช่น Bank of England ของอังกฤษ หรือ Federal Reserve Note ของอเมริกา เป็นต้น ..

ในการแก้พ.ร.บ.เงินตราครั้งนี้ แก้หลักการหนักเข้าไปอีก กล่าวคือ

๑) การแก้กฎหมายเช่นว่า เป็นการเปลี่ยนหลักการเป็นว่า เงินต้นเป็นของทุนสำรองเงินตรา ส่วนผลประโยชน์ของทุนสำรองเงินตราเป็นของธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นการถาวรไปเลย อีกทั้งยังเป็นการให้อำนาจ ธปท.ทำผิดหลักบัญชี

ตามหลักบัญชีค่าใช้จ่ายรวมทั้งการตีราคาทรัพย์สินต้องนำมาหักออกจากบัญชีกำไรขาดทุนก่อนค่อยโอนไปที่อื่นได้ ไม่ใช่โอนเงินกำไรขาดทุนจากการตีราคาทรัพย์สินไปหักออกจากบัญชีเงินทุนเลย ทำให้ดูมีกำไรเกินจริง ถ้าแก้ตรงนี้ ธปท.จะไปอธิบายธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่นๆ เขาอย่างไร ความข้อนี้ปรากฏในมาตรา ๓๔ วรรค ๒

๒) โดยปกติแล้ว ฝ่ายออกบัตรเป็นเจ้าของธนบัตร กล่าวคือเป็นผู้พิมพ์ธนบัตร เมื่อ ธปท.จะนำธนบัตรออกใช้ ธปท.ต้องนำทรัพย์สิน คือ เงินตราต่างประเทศ หรือพันธบัตรรัฐบาลมาแลกธนบัตรออกไปใช้ มีการแก้หลักการอันนี้โดยพระราชกำหนด พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๔/๒ ว่า "ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจโอนสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองพิเศษเข้าเป็นทุนสำรองทรัพย์สินในบัญชีทุนสำรองเงินตรา เพื่อการนำออกใช้ธนบัตรได้" ซึ่งก็เท่ากับว่า พ.ร.ก.ฉบับนี้แก้หลักการในการนำออกใช้ธนบัตร โดยธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ต้องเอาทรัพย์อะไรมาแลกได้เลย ใช้ทรัพย์สินเดิมของทุนสำรองเงินตราในบัญชีทุนสำรองพิเศษมาใช้ได้เลย ซึ่งเท่ากับว่า ธปท.สามารถพิมพ์ธนบัตรออกมาใช้ได้เลย ไม่ต้องระมัดระวังว่าจะไม่มีสินทรัพย์ที่ใช้เป็นทุนสำรองมาแลก

ร่าง พ.ร.บ.ฉบับใหม่นี้ ในมาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๔/๒ ของพระราชกำหนด พ.ศ. ๒๕๔๕ ก็ดีแล้ว แต่ก็ยังเปิดช่องให้ ธปท.สามารถนำธนบัตรออกใช้โดยไม่ต้องนำทรัพย์สินต่างประเทศมาแลก ยังโอนไปจากบัญชีทุนสำรองพิเศษได้อยู่ แต่ดึง รมต.คลังมาร่วมด้วย โดยการออกเป็นกฎกระทรวง เพียงแต่ต้องให้เหตุผลความจำเป็นและกำหนดการโอนทรัพย์สินกลับคืนบัญชีทุนสำรองพิเศษ ซึ่งไม่ชัดเจนว่าการโอนดังกล่าวเป็นการโอนมาจากบัญชีของ ธปท.หรือไม่ อย่างไร หรือว่า ธปท.นำธนบัตรออกไปใช้โดยไม่ต้องมีทรัพย์สินมาแลกแล้วไม่ต้องนำทรัพย์สินมาชดใช้ภายหลัง

ดร.วีรพงษ์ รามางกูร

๓) ที่น่าห่วงมากอีกประการหนึ่งก็คือ การเพิ่มอำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการบริหารจัดการทรัพย์สินในบัญชีทั้งสามบัญชีของทุนสำรองเงินตรา .. สามารถทำธุรกรรมทางการเงิน .. ได้กว้างขวางกว่าเดิม ที่ห่วงก็คือ สามารถทำกับสถาบันการเงินต่างประเทศที่เป็นเอกชนก็ได้ เช่น ซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า หรือแลกเปลี่ยนภาระการรับจ่ายดอกเบี้ย หรือแลกเปลี่ยนภาระการรับจ่ายเงินตราต่างประเทศ หรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์เงินตราต่างประเทศต่างสกุล ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่ให้อำนาจ ธปท.ทำการ "เก็งกำไร" จากการทำธุรกรรมทางการเงินได้ ซึ่งเป็นการให้อำนาจ ธปท.นำสินทรัพย์ของทุนสำรองเงินตราเข้าเสี่ยงเพื่อหากำไรที่สูงขึ้น แต่ก็มีความเสี่ยงที่สูงขึ้นจนจะกลายเป็นกองทุน "เก็งกำไร" หรือ hedge fund ได้

ถ้าได้กำไรมากขึ้นก็อยู่ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีแล้วก็โอนไปเป็นของ ธปท. เพื่อชำระหนี้อย่างอื่น ถ้าขาดทุนขึ้นมาจะทำอย่างไร ถ้ารมต.คลังตามทันก็แล้วไป ถ้าตามไม่ทันก็น่าเป็นห่วง ไม่ควรให้อำนาจ ธปท.มากขนาดนั้น

ที่สำคัญ .. ไม่ได้เขียนให้ชัดเจนว่า การทำสวอป (swap) ทำได้เฉพาะระหว่างเงินตราต่างประเทศสกุลหนึ่งกับอีกสกุลหนึ่ง จะทำระหว่างเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นไม่ได้ ถ้าต้องตีความแล้วเกิดตีความว่า ทำได้ ก็ยิ่งไปกันใหญ่ อาจจะใช้เงินในบัญชีทุนสำรองเงินตราไปต่อสู้ป้องกันค่าเงินบาทได้ ก็อาจจะเกิดความหายนะกับทุนสำรองเงินตราได้ เพราะไม่ได้เขียนห้ามไว้ ..

พ.ร.บ.เงินตรา ๒๕๐๑ แก้ไขเพิ่มเติม ๒๕๑๖ นั้นดีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องไปแก้ไขอะไร ถ้าจำเป็นจะหยิบยืมเงินไปใช้ ก็ออกเป็นพระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด เป็นคราวๆ ไป ไม่ต้องไปแก้ไขพระราชบัญญัติ

เรื่องทั้งหมดที่เกิดขึ้น ก็เพราะ ธปท.ปล่อยให้เงินบาทแข็งขึ้นมามาก เมื่อต้องตีราคาทรัพย์สินตอนสิ้นปีก็จะขาดทุนทุกบัญชี ก็เลยไม่มีเงินเหลือจะไปชดเชยจากบัญชีผลประโยชน์ประจำปี และไม่มีเหลือให้โอนไปใช้ ก็เลยใช้วิธีแก้กฎหมายไปเลย ไม่ต้องปรับปรุงวิธีการทำงานของตัวเอง..."

บัญชีสำรองพิเศษ.. ปราการด่านสุดท้ายยามวิกฤต

ดร.ธีระบูลย์ อินทรกำธรชัย นักบริหารเงิน ได้ยกกรณีศึกษาหากประเทศชาติเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินขึ้น จะเห็นความสำคัญของบัญชีสำรองพิเศษว่ามีความจำเป็นที่ต้องรักษาไว้ และควรต้องสะสมเพิ่มพูนให้มากขึ้นอีกด้วย ดังนี้

"...ทุนสำรองเงินตราหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าบัญชีฝ่ายออกบัตร เป็นส่วนหนึ่งของทุนสำรองระหว่างประเทศ (Official Foreign Reserves) ทุนสำรองเงินตราประกอบด้วย ๓ บัญชีย่อย คือ บัญชีทุนสำรองเงินตรา บัญชีผลประโยชน์ประจำปี และบัญชีสำรองพิเศษ ..

ขนาดของบัญชีสำรองพิเศษมิได้มีขนาดใหญ่พอที่จะทำให้เกิดความน่าไว้วางใจเท่าใดนัก ยิ่งไปกว่านั้น พ.ร.ก. เงินตรา พ.ศ. ๒๕๔๕ ยังอนุญาตให้นำสินทรัพย์จากบัญชีสำรองพิเศษเข้าหนุนในบัญชีทุนสำรองเงินตราเพื่อพิมพ์ธนบัตรเพิ่มได้โดยตรงโดยไม่จำกัด ซึ่งธปท.ยอมรับว่ามีความจำเป็นในขณะออก พ.ร.ก. นั้น แต่ปัจจุบันไม่มีการกระทำเช่นนั้นแล้ว อย่างไรก็ตามกฎหมายที่เปิดช่องให้กระทำเช่นนั้นยังอยู่ สมควรที่จะได้มีการแก้กฎหมายในประเด็นนี้โดยเร็ว เพราะหากมีการใช้ช่องทางนี้พิมพ์ธนบัตรอีกในอนาคต ผลกระทบที่ตามมาจะทำให้บัญชีสำรองพิเศษลดลงอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะแทนที่จะใช้บัญชีสำรองพิเศษเพื่อกันผลกระทบจากการขาดทุนจากการตีราคาตามอัตราแลกเปลี่ยน กลับเพิ่มวัตถุประสงค์อีกหนึ่งประการคือนำไปใช้พิมพ์ธนบัตรได้ด้วย ทำให้เจตนารมณ์ของกฎหมายเดิมถูกบิดเพี้ยนไปอย่างมาก สำหรับการวิเคราะห์ผลกระทบต่อบัญชีสำรองพิเศษในกรณีนี้จะละเว้นไว้ เนื่องจาก ธปท.อ้างว่าไม่ได้กระทำเช่นนั้นแล้วและได้โอนคืนธนบัตรที่เกิดจากการใช้บัญชีสำรองพิเศษหนุนโดยตรงกลับคืนให้ฝ่ายออกบัตรหมดแล้ว

กล่าวโดยสรุป **บัญชีสำรองพิเศษ** นั้นมิได้มีขนาดใหญ่มากหรือเหลือเฟือสำหรับการทำหน้าที่เป็นปราการด่านสุดท้ายในการรักษาค่าเสมอภาคของธนบัตรออกใช้ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์เดิมของบัญชีนี้ ในอดีตที่ผ่านมา ประเทศไทยเคยแต่ประสบวิกฤตการณ์ที่ค่าเงินบาทอ่อน ซึ่งส่งผลให้บัญชีสำรองพิเศษเพิ่มพูนขึ้นโดยที่สาธารณชนไม่ค่อยได้รับทราบ แต่ในวิกฤตการณ์ที่จะเกิดในวันข้างหน้าอาจเป็นไปในทางกลับกัน คือเป็นวิกฤตการณ์ที่เกิดจากเงินบาทแข็งค่า ซึ่งจะเป็นโอกาสที่บัญชีสำรองพิเศษได้ทำหน้าที่ตามวัตถุประสงค์เดิม แต่เนื่องจากมีการโอนผลประโยชน์จากบัญชีในฝ่ายออกบัตรไปเข้าบัญชีสะสมพิเศษเพื่อใช้หนี้กองทุนฟื้นฟูฯ ทำให้บัญชีสำรองพิเศษอาจไม่มีโอกาสได้เติบโตตามการขยายตัวของบัญชีทุนสำรองเงินตรา ส่งผลให้ความสามารถของบัญชีสำรองพิเศษในการรองรับวิกฤตการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในวันข้างหน้าต้องลดลงอย่างน่าเสียดาย

ปรับโครงสร้างภาษี..
เป็นธรรมกับประชาชน

รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ชัย อัตถากร นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่หลักของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สรุปโดยย่อ ดังนี้

"...ปัจจุบันบัญชีทุนสำรองเงินตรามีทรัพย์สินประมาณเกือบ ๘ แสนล้านบาท สำหรับดอกผลจากทุนสำรองเงินตรา จะถูกนำเข้าบัญชีผลประโยชน์ประจำปี ตอนนี้มีรวม ๑ หมื่นล้านบาทเศษ ส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายต่างๆ ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีจะโยกไปไว้ในบัญชีทุนสำรองพิเศษ ซึ่งมีรวมกันกว่า ๗ แสนล้านบาท บัญชีนี้รวมถึงบัญชีผ้าป่ามหากุศลกู้ชาติของหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานีอยู่ด้วย เงินทั้ง ๓ บัญชีมีรวมกันอยู่ประมาณ ๑.๖ ล้านล้านบาท ในอดีตด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกลด้านความมั่นคงทางการคลังของประเทศ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานเงิน ๑๒ ล้านบาท (เมื่อเกือบหนึ่งร้อยปีที่แล้วมีมูลค่ามหาศาล) เป็นทุนประเดิมในคลังหลวง เพื่อรักษาเสถียรภาพค่าเงินบาท นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยจักต้องจารึกและจดจำ เพราะเงินจำนวนนี้เป็นเสมือน "เงินขวัญถุง" อันเป็นสิริมงคลอเนกอนันต์ที่รักษาไว้เรื่อยมา เป็นเงินเริ่มต้นเข้าคลังหลวงเพื่อสร้างรากฐานความมั่นคงให้กับประเทศซึ่งจัดอยู่ในบัญชีสำรองพิเศษ เรื่องอดีตที่ทรงคุณค่าน่าจดจำอย่างนี้กลับไม่ได้รับการบอกกล่าวเล่าต่อ ถ่ายทอดให้ลูกหลานไทยได้รับรู้รับทราบ จึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมคนไทยสมัยนี้จึงทำตัวเป็นคนไร้ราก...

รศ.ดร.วิวัฒน์ชัย อัตถากร

ผมมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. แก้กฎหมายให้ธปท.นำเงินเฉพาะของฝ่ายการธนาคารลงทุนได้มากขึ้น โดยจัดความเสี่ยงให้เหมาะสม อย่าแก้กฎหมายให้นำทุนสำรองจากสามบัญชีในฝ่ายออกบัตร ไปลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยง ควรเก็บรักษาไว้เพื่อแนวทางเดิมจะดีกว่า

๒. ออกกฎหมายเก็บภาษีมรดก ภาษีกำไรจากการขายหุ้น และแก้ภาษีกำไรจากการเก็งกำไรที่ดินให้มีอัตราก้าวหน้ายิ่งขึ้น นำเงินภาษีดังกล่าวมาแก้ไขความเสียหายจากวิกฤตการณ์ทางการเงิน ในส่วนดอกเบี้ยที่กระทรวงการคลังรับภาระอยู่ ส่วนภาระเงินต้นให้ กรส.รับผิดชอบครึ่งหนึ่ง อีกครึ่งหนึ่งนำมาจากภาษีทางตรงตัวใหม่ดังกล่าว ทำอย่างนี้เป็นธรรมกับประชาชนคนชั้นกลางและชั้นล่างมากกว่า ไม่ต้องแบกรับจนเกินไป เพราะไม่ใช่ "ตัวการ" ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ในครั้งนั้นเลย โครงสร้างภาษีที่ดำรงอยู่ไม่ยุติธรรม เพราะพึ่งพาภาษีทางอ้อมทุกยุคทุกรัฐบาล จนป่านนี้ยังไม่มีพรรคการเมืองใดๆ กล้าหาญชาญชัยคิดจะปฏิรูปภาษีที่ทางตรงตัวใหม่ดังกล่าวเลยและเป็นมาช้านานแล้ว การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจการเมือง จึงมักสร้างภาระให้คนชั้นล่างที่หมดทางไป มายาวนานชั่วนาตาปีก็ว่าได้

๓. ไม่ปฏิเสธการมอบบทบาทสำคัญแก่ธปท.ในการบริหารนโยบายการเงินและอัตราแลกเปลี่ยนแต่ควรมีการคาดคะเนให้ดี การมีคณะกรรมการหลายชุด มิใช่จะมีหลักประกันอย่างดีพร้อมเสมอไปอย่างที่ธปท.อ้าง .. ดังนั้นจึงควรมีกลไกคัดค้านจากภาคประชาชน นักวิชาการอิสระและรัฐสภา อย่างเป็นจริงเสมอๆ

๔. ที่รมช.คลังอ้างความเร่งด่วน บอกให้เร่งผ่าสนช.วาระแรกเลย แล้วค่อยไปแก้ไขในชั้นกรรมาธิการ ในสมัยรัฐบาลชั่วคราวอยากผลักดันกฎหมายไหนให้ผ่านเร็วๆ ก็จะเล่นมุขนี้ทั้งนั้น ผมกลับมองต่างมุมว่า กฎหมายที่มีความสำคัญต่ออนาคตของชาติอย่างนี้ ควรทำให้เรียบร้อยก่อนนำเข้าสนช.จะดีกว่า โดยการเปิดเวทีสาธารณะ เคารพการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง ..

ควรเลื่อนการพิจารณา พ.ร.บ. เงินตราออกไป ทำให้สมบูรณ์เสียก่อนแล้วนำสู่สนช. พิจารณาต่อไปหากอยากได้ของดีเป็นที่ยอมรับกันทุกฝ่าย เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ ไม่มีอะไรล่าช้าไปหรอกครับ..."

จากการที่หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน คณะสงฆ์ นักวิชาการ ตลอดจนพี่น้องประชาชนชาวไทยได้เรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิก**ร่างพระราชบัญญัติเงินตราฉบับดังกล่าว** ด้วยความเข้าใจในเหตุผลทำให้รัฐบาลถอนร่างกฎหมายดังกล่าวออกจากกระบวนการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในที่สุด

ดร.ปรียานุช พิบูลสราวุธ

คลังหลวง
กับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ดร.ปรียานุช พิบูลสราวุธ ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจพอเพียง สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เคยกล่าวถึงความสำคัญของคลังหลวงไว้โดยสรุปย่อ ดังนี้

"...ระบบที่จะคุ้มครองและรักษาค่าของเงินบาทที่ดี ก็คือ กลไก ขั้นตอน กระบวนการ และกฎระเบียบกติกา ในการดูแลรักษาคลังหลวงหรือทุนสำรองเงินตรา ให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคง รวมถึงการคัดสรรบุคลากรที่มีคุณภาพและคุณธรรมมาเป็นผู้ดูแลรักษา ซึ่งระบบนี้จะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีของการรักษามูลค่าหรือรักษาความมั่นใจในค่าของเงินบาท กล่าวคือ ต้องมี**ระบบการดูแลรักษาทุนสำรองเงินตราที่ทุกคนมั่นใจ** ..

การมีระบบการเก็บรักษาสินทรัพย์ในคลังหลวงที่ไม่ดีพอ หรือไม่รัดกุมจนสามารถสร้างความเชื่อมั่นในระยะยาว จะทำให้ค่าของเงินบาทในวันนี้มีความเสี่ยง จนอาจทำให้คนหมดความเชื่อถือในค่าของเงินบาทไปเลยก็ได้.. การดูแลรักษาคลังหลวงที่ดีตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นที่จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำหลักวิชาการมาใช้ประกอบการพิจารณาข้อมูลต่างๆ .. และบุคลากรก็ต้องมีความสามารถที่จะตัดสินใจว่าจะต้องมีทุนสำรองเท่าไรจึงจะสมดุลกับสถานการณ์แต่ละช่วงของเศรษฐกิจโดยรวม .. แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือเรื่องของ**คุณธรรม** โดยมี**ระบบกลั่นกรองให้ได้คนดีที่มีคุณธรรมเป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลรักษาคลังหลวง**ซึ่งเป็นสมบัติร่วมของคนทั้งชาติ ..

คุณลักษณะของผู้ที่สมควรได้รับการแต่งตั้งหรือคัดเลือกให้มาดูแลรักษาสินทรัพย์ในคลังหลวงนั้น อย่างน้อยควรมีคุณธรรม สอดคล้องกับหลัก ๔ ประการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ซึ่งรวมถึงข้าราชการของรัฐ ในคราวสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ประกอบด้วย

*"**ประการแรก** คือการรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม*

***ประการที่สอง** คือการรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น*

***ประการที่สาม** คือการอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด*

***ประการที่สี่** คือการรู้จักละวางความชั่วความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง*

คุณธรรมสี่ประการนี้ ถ้าแต่ละบุคคลพยายามปลูกฝังและบำรุงให้งอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์"

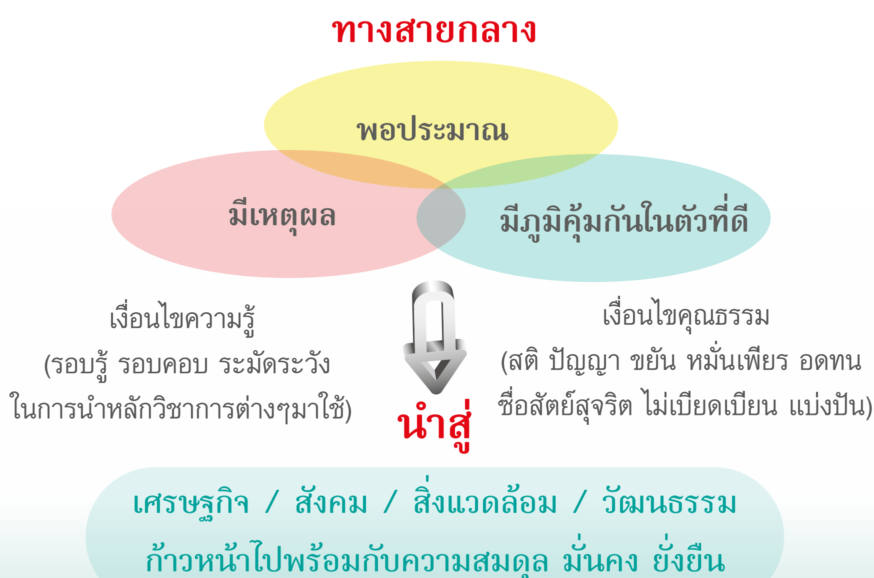
อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการสรรหาบุคคลลักษณะเช่นนั้นเป็นไปได้ยาก ดังนั้นจึงต้องมีระบบที่รัดกุม มีระเบียบที่เคร่งครัด มีระบบการติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการใช้มาตรการทางสังคม เพื่อป้องกันไม่ให้คนไม่มีคุณธรรมมาใช้ประโยชน์จากเงินทุนสำรองก้อนนี้ผิดไปจากวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ เกี่ยวกับการเลือกคนดีปกครองบ้านเมือง ความว่า

"...ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้..."

การบริหารกิจการต่างๆ ของประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น โดยทั่วไปก็ควรใช้เงินภาษีหรือรายได้จากทางต่างๆ ของรัฐเป็นหลัก ไม่ควรนำเงินออมหรือทุนสำรองในคลังหลวง มาใช้ในการบริหารประเทศ เพราะเงินออมเป็นส่วนของเงินที่ควรเก็บไว้ใช้ในกรณีฉุกเฉิน หรือเกิดวิกฤตจริงๆ เพื่อให้ประเทศมีภูมิคุ้มกันที่ดี จะนำไปใช้ได้ก็ต่อเมื่อมีวิกฤตจำเป็นจริงๆ การนำเงินที่เก็บออมไว้ในยามฉุกเฉิน ย้ายมาเข้าบัญชีฝ่ายบริหารจึงเป็นการทำลายภูมิคุ้มกันของประเทศ เป็นเรื่องไม่ถูกต้องตามหลักเหตุหลักผล แต่หากจำเป็นต้องนำออกมาใช้เพื่อแก้วิกฤตของประเทศในยามฉุกเฉินจริงๆ แล้ว เมื่อนำเอาออกมาใช้แล้ว ก็ต้องหาทางนำมาใช้คืน เพื่อให้รักษาระดับเงินออมไว้ตามความเหมาะสมและจำเป็น..."

เรามีเงินสำรองไม่มากอย่างที่เข้าใจกัน

สัมภาษณ์พิเศษ : ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล
นสพ.กรุงเทพธุรกิจ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๓

"...ใครคิดจะนำเงินสำรองไปทำอย่างอื่น เช่น ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน หรือชำระหนี้ กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบการเงิน ก็ต้องคิดให้รอบคอบว่า ข้อเท็จจริง คือ เรามีเงินสำรองไม่มากอย่างที่เข้าใจกัน ที่สำคัญ การนำเงินสำรองเพื่อทำอะไรสักอย่างแล้ว เมื่อประตูเปิดครั้งแรกแล้ว ย่อมมีการขอเข้ามาอย่างต่อเนื่อง..."

คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยที่วัดป่าบ้านตาด

หลวงตามหาบัวและผ้าป่าช่วยชาติ หยดน้ำมนต์ที่ยิ่งใหญ่ดั่งมหาสมุทร

บทความ : ศ.ดร.ตีรณ พงศ์มฆพัฒน์
นสพ.มติชน ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

"...ในประเทศที่แทรกแซงค่าเงินมาก เช่น เอเชียและไทย จึงมีเงินตราต่างประเทศที่เป็นเงินกระดาษอยู่เป็นจำนวนมากแต่มีทรัพย์สินแท้จริงคือทองคำเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่นเพียง ๒% ไม่เหมือนประเทศที่พัฒนาแล้วที่ไม่เห็นความจำเป็นมากนักที่จะรักษาค่าเงินด้วยการสะสมเงินกระดาษและมักเก็บไว้ในรูปทองคำซึ่งอาจสูงถึง ๗๐-๘๐% ถ้ามองในแง่ระยะยาวซึ่งนักเศรษฐศาสตร์ยังให้ความสนใจไม่มากเท่าบรรพบุรุษที่เคยผ่านความยากลำบากในยามสงคราม ประเทศจำเป็นต้องมีทุนสำรองไว้ไม่เพียงแค่รองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจตามปรกติเท่านั้น หากต้องมีส่วนไว้สำหรับความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ เช่น สงครามและภาวะเงินเฟ้อทั่วโลกที่อาจเกิดขึ้นเมื่อประเทศต่างๆ จมอยู่ใต้ปริมาณกระดาษที่ใช้กระตุ้นเศรษฐกิจ สะสมกันนานนับทศวรรษ..."

ตารางแสดงปริมาณและร้อยละในการถือครองทองคำในทุนสำรองระหว่างประเทศของประเทศต่างๆ และในองค์กรทางการเงินระหว่างประเทศ

ลำดับที่	ประเทศ	ทองคำ (ตัน)	ทองคำ/ทุนสำรอง %	ลำดับที่	ประเทศ	ทองคำ (ตัน)	ทองคำ/ทุนสำรอง %
1	สหรัฐอเมริกา	8,133.50	74.70	21	เบลเยี่ยม	227.50	38.80
2	เยอรมัน	3,401.00	71.70	22	แอลจีเรีย	173.60	4.60
3	กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)	2,814.00		23	ฟิลิปปินส์	152.20	11.00
4	อิตาลี	2,451.80	71.40	24	ลิเบีย	143.80	5.60
5	ฝรั่งเศส	2,435.40	66.10	25	สิงคโปร์	127.40	2.50
6	สาธารณรัฐประชาชนจีน	1,054.10	1.60	26	สวีเดน	125.70	12.20
7	สวิสเซอร์แลนด์	1,040.10	17.60	27	อัฟริกาใต้	125.00	12.30
8	รัสเซีย	830.50	7.80	28	ธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (BIS)	119.00	
9	ญี่ปุ่น	765.20	3.30	29	ตุรกี	116.10	5.90
10	เนเธอร์แลนด์	612.50	59.40	30	กรีซ	111.50	79.50
11	อินเดีย	557.70	8.70	31	ไทย*	108.90	2.90
12	ธนาคารกลางยุโรป (ECB)	502.10	31.30	32	เม็กซิโก	106.00	4.00
13	สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)	423.60	5.00	33	โรมาเนีย	103.70	9.80
14	โปรตุเกส	382.50	84.80	34	โปแลนด์	102.90	4.70
15	เวเนซูเอล่า	365.80	64.80	35	ออสเตรเลีย	79.90	9.10
16	ซาอุดีอาระเบีย	322.90	33.30	36	คูเวต	79.00	12.30
17	สหราชอาณาจักร	310.30	16.50	37	อียิปต์	75.60	11.20
18	เลบานอน	286.80	29.60	38	อินโดนีเซีย	73.10	3.20
19	สเปน	281.60	40.70	39	คาซัคสถาน	67.30	9.20
20	ออสเตรีย	280.00	55.40	40	เดนมาร์ก	66.50	3.60

ที่มา : World Gold Council (updated in July 2011)

* ข้อมูลการถือครองทองคำในทุนสำรองของประเทศไทยล่าสุด ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล ผู้ว่าการ ธปท. กล่าวเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ว่า *"ตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งผู้ว่าฯ ได้ทยอยซื้อทองคำเพิ่มอีก ๓๐ ตัน ทำให้ ธปท. ถือครองทองคำทั้งหมด ๑๓๐ ตัน ซึ่งเป็น ๓% ของทุนสำรองระหว่างประเทศ"*

พระธรรมเทศนาขจัดปัญหา ร่างพ.ร.บ.เงินตรา ๒๕๕๐

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ องค์หลวงตาเมตตาแสดงพระธรรมเทศนาเพื่อแก้ปัญหาการแก้ไขพระราชบัญญัติเงินตราของรัฐบาล ให้คณะศิษยานุศิษย์ได้ยึดถือเป็นข้อปฏิบัติ ดังนี้

อย่าเอาคลังหลวงไปอีลุ่ยฉุยแฉก

ศิษยานุศิษย์ขององค์หลวงตาออกมาทำหน้าที่ปกป้องคลังหลวง

"...เรามีจดหมายไปแล้วให้พระติดตามไป ๔-๕ องค์ เป็นสมบัติของเราเพื่อช่วยชาติ คือไม่ให้ออกเลย ฟังว่าเขาจะเอาเงินเหล่านี้ออก พอเราทราบเราก็รีบเขียนจดหมายให้พระเราติดตามไป.. เราหามาเพื่อชาติบ้านเมืองของเรา ไม่ใช่เพื่อฉิบหาย เราว่างั้น เราเลยรีบเขียนจดหมายไปดักหน้า ถ้าเป็นจดหมายเราแล้วจะมีฤทธิ์มีเดชอยู่ละ เพราะจดหมายเพื่อชาติ จดหมายของชาติ ไม่ใช่ธรรมดา เรากลัวมันจะเป็น ฟังเสียงเขาประชุมกันมันจะออกไม่ใช่เข้า ที่เราหามาน่ะ

อันไหนแยกแยะ อะไรที่ควรให้ออกก็ปล่อยเขาไป อันไหนที่ควรจะเก็บไว้ เป็นเรื่องของเราที่เอาเข้าไปเพื่อเก็บให้เก็บ ไม่ให้ไปอีลุ่ยฉุยแฉก เราต้องได้ติดตามเรื่อง เรื่องอะไรก็หลวงตาบัวนี่ละเข้าเรื่องเข้ากระทรวงเรื่อย คือเราเข้าเราเข้าจริงๆ นี่นะ เอ้า เถียงมาว่างั้นเลย ถ้าลงได้ออกแล้ว ถูกต้องๆ เลยเหล่านั้นมันอีลุ่ยฉุยแฉกเห็นแก่ได้แก่เอา เอาอำนาจบาตรหลวงเข้าใส่บ้างอะไรป่าๆ เถื่อนๆ เราอย่างนั้นไม่ได้ ไม่มีอะไรเหนือธรรมเท่านั้นพอ..."

โลกสกปรก ธรรมต้องชะล้าง

"...เกือบเป็นเกือบตายการช่วยชาติของเราไม่ใช่ธรรมดา เราบวชมาเราไม่เคยสนใจว่าจะช่วยชาติบ้านเมืองประเภทดังที่ช่วยอยู่เวลานี้นะ ก็ได้หลวมตัวเข้ามาช่วยแล้ว เมื่อช่วยแล้วเป็นยังไงก็ต้องฟัดกันเข้าใจไหม จึงเรียกว่าช่วยจึงเรียกว่านักสู้ ซี สู้เพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เราเสียหายที่ตรงไหน หลักธรรมวินัยไม่ขัดข้อง อะไรที่ขัดต่อธรรมวินัยไม่เล่นด้วย กลับตัวทันทีเลย อะไรที่เป็นทางเดินตามธรรมวินัยและถูกต้องแม่นยำเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมแล้วเอา ..

แล้วทางวัดเราไปเกี่ยวข้องก็เพราะเราขนเงินเข้าคลังหลวงละซิเราถึงเกี่ยวข้องได้ เราทำเรามีหลักมีเกณฑ์ทุกอย่าง มาค้านไม่ได้นะ นี่ตีเข้าไปในคลังหลวงน่ะ เพราะเงินเราเข้าคลังหลวงๆ แล้วจะมาเอาไปอีลุ่ยฉุยแฉกไม่ได้ ก็ไม่พ้นเรื่องของเราไปเกี่ยวข้องจนได้ละ เกี่ยวก็เกี่ยวเถอะ ก็เราเอาน้ำสะอาดมาชะล้างของสกปรกผิดไปไหนว่ะ พระพุทธเจ้าสอนโลกก็สอนพวกสกปรกนั่นเอง สะอาดแล้วท่านไม่สอน สอนแต่พวกสกปรก ธรรมสอนโลกก็สอนอย่างนั้นซิจะให้ว่าไง..."

บอกลูกศิษย์ไปดูแลคลังหลวง

"...เราก็ไม่เคยคิดบวชมาจะได้ออกมาเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง ก็ได้ออกมาอย่างนี้แหละ เพราะมันสกปรก นี่เอาน้ำมาชะล้าง บางคนพวกปากอมขี้เขาก็ว่าพระมาเล่นการบ้านการเมือง การบ้านการเมืองอะไรมันการส้วมการถานต่างหาก เอาน้ำมาชะล้างการส้วมการถานให้มันสะอาดพอดูได้เราที่มาช่วยอยู่เวลานี้ ไม่งั้นจมไปหมดนะอะไรก็ดี จึงมักมีชื่อทางวัดอยู่ เฉพาะอย่างยิ่งหลวงตาบัวเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ก็เกี่ยวข้องเพื่อความปลอดภัยแห่งสมบัติของชาติเรานั่นเอง ไม่ได้มาเกี่ยวข้องเพื่อความเสียหายแต่ประการใด มันน่าจะคิดนะ

ผู้ใหญ่ในวงราชการต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้ควรจะคิดให้มากนะ อย่าเห็นแต่เราเป็นผู้ใหญ่ใหญ่ป่าๆ เถื่อนๆ ไม่มีใครเคารพนับถือ ใหญ่ป่าๆ เถื่อนๆ นี้ทำชาติให้ล่มจมได้ ถ้าใหญ่เป็นศีลเป็นธรรมเชิดด้วยกันทั้งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เราจึงต้องได้เข้าไปเกี่ยวข้องอยู่เสมอ เราก็ไม่เคยคิดว่าเราจะได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับชาติบ้านเมือง แต่ก็เป็นอย่างนี้แหละ เมืองไทยเราจะจมมันก็ทนไม่ได้ต้องมาช่วยอุ้ม ครั้นอุ้มขึ้นมาแล้วจะปัดมือให้แตกกระจัดกระจายไปนี้เราก็ไม่ยอมใช่ไหมล่ะ .. ให้พากันไปดูแลทรัพย์สินของเรา บอกลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายไม่งั้นมันจะฉิบหายไปหมด ก็มีเท่านั้นละ..."

เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๔ คณะศิษย์นำโดยหลวงพ่อคูณ สุเมโธ ได้เดินทางไปกระทรวงการคลังเพื่อแสดงเจตจำนงปกป้องคลังหลวง (ทุนสำรองเงินตรา) ตามพินัยกรรมขององค์หลวงตา มิให้นำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น กรณีรัฐบาลมีดำริจะใช้เงินสำรองระหว่างประเทศจัดตั้งกองทุนเพื่อความมั่งคั่ง ซึ่งได้รับคำยืนยันจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลังว่า "ไม่แตะต้องทุนสำรองเงินตราหรือคลังหลวงและไม่มีการแก้ไข พ.ร.บ. เงินตราอย่างแน่นอน"

เงินคลังหลวง ไม่ใช่เงินการพนัน

"...นี่ก็เราแหละเข้าไปคัดค้านตรงนั้น เขาจะถอนเงินออกไปอีลุ่ยฉุยแฉกแหลกหมด เราเอาเข้าไปให้เป็นกอบเป็นกำ เป็นหลักเกณฑ์ของชาติไทยเรา เรามุ่งมั่นอย่างนั้น หากมีความจำเป็นอะไรก็ให้ออกจ่ายด้วยความเป็นธรรม นี่จะเอาไปเหมือนว่าเล่นการพนัน เรียกว่าเสี่ยงได้เสี่ยงเสีย เราไม่เห็นด้วยเลยการพนัน

เงินนี้ไม่ใช่เงินการพนัน เขาบริจาคมาไม่ใช่บริจาคเพื่อการพนัน เรารับไว้ก็ไม่เพื่อการพนัน ไปทำอย่างนั้นผิด แน่ะ ให้พระสอดเข้าไป ดูเหมือนห้าองค์ เราจัดให้ไป พร้อมทั้งความคัดค้านของเราด้วย ตกลงก็เลยได้ช่วยบ้านเมืองเป็นเรื่องปกติ เราก็ต้องเข้าไปคลุกเคล้าจนได้ ไปชะล้างละซี..."

ให้เอาธรรมพิจารณา ถ้าเป็นโลกแล้วไม่แน่นอน

"...ความรู้ความเห็นของเรายังคงเส้นคงวาอยู่ไม่เคลื่อนไหว เพราะฉะนั้นเราจึงกล้าค้าน อะไรกล้าค้าน ได้พิจารณาเต็มหัวใจแล้วออกๆ ไม่ใช่ดันเดาออก พิจารณาๆ แล้ว เหมาะสมตรงไหนจะออกตรงนั้นปั๊บ นี่ก็เหมาะสมอย่างที่ว่านี้ให้เอา (คลัง-หลวง) ไว้ อย่าเอาออก เอาธรรมละเข้าพิจารณา ถ้าเอาโลกพิจารณามันไม่แน่นอน ว่าแต่จะร่ำรวยๆ จมก็มีเข้าใจไหมล่ะ ถ้าเอาธรรมเข้าพิจารณาแล้วจะเหมาะสมตลอดไป นี่เราก็เอาธรรมเข้าพิจารณาแล้วบอกกับบรรดาพี่น้องทั้งหลายทั่วประเทศไทยโดยถือธรรมเป็นหลักเกณฑ์..."

จากการวิเคราะห์ทั้งทางโลกและทางธรรม จะเห็นได้ว่าร่างกฎหมายฉบับนี้ทำลายหลักการเก็บรักษาคลังหลวงเพื่อความมั่นคงกลายเป็นความเสี่ยงซึ่งอาจนำมาซึ่งความวิบัติล้มละลายทางการเงินของชาติได้ในที่สุด และเพราะเหตุนี้คณะสงฆ์ฝ่ายกรรมฐานนำโดยองค์-หลวงตาจึงได้เขียนจดหมายขอบิณฑบาตให้ยกเลิกแนวความคิดดังกล่าว ซึ่งรัฐบาลก็ยอมรับในเหตุผล ร่างกฎหมายฉบับนี้จึงล้มเลิกไป

หลังจากนั้นไม่ถึง ๖ เดือนปรากฏว่าภาวะเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและยุโรปต่างก็ประสบภาวะตกต่ำอย่างรุนแรง ซึ่งหากรัฐบาลในตอนนั้นไม่เชื่อฟังองค์หลวงตาและฝ่าฝืนบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้แล้ว ประเทศไทยจักต้องประสบกับความหายนะโดยแน่แท้ เพราะหลงผิดเอาเงินที่มั่นคงไปลงทุนในสหรัฐฯ และยุโรปซึ่งได้ล่มสลายในเวลาต่อมา

การขอบิณฑบาตขององค์หลวงตาให้ยกเลิกร่างกฎหมายฉบับนี้จึงเป็นการปกป้องคุ้มครองชาติให้พ้นจากความหายนะได้อย่างน่าอัศจรรย์อีกครั้งหนึ่ง

วัตถุเป็นพื้นฐาน ธรรมะกระจายทั่วแผ่นดิน

สิ่งที่ท่านย้ำเตือนเสมอในที่ต่างๆ ถึงต้นเหตุของปัญหาที่แท้จริงของชาตินั้น ก็เนื่องจากมนุษย์เราขาดธรรมะนั่นเอง องค์หลวงตากล่าวว่า ที่ท่านออกมาช่วยชาติในครั้งนี้ ท่านต้องการฟื้นฟูเป็นอันดับที่หนึ่งก็คือ **จิตใจ** และ **วัตถุ** ก็จะฟื้นฟูติดตามกันมา นอกจากนี้องค์หลวงตายังเมตตาให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรักษาตนรักษาชาติ ดังพระธรรมเทศนาต่อไปนี้

ช่วยชาติด้วยการปรับปรุงตนเอง

"...ธรรม ๔ ข้อนี้มีไว้สำหรับชาวพุทธเรา ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ปฏิบัติตามในข้อนี้

อุฏฐานสัมปทา ให้มีความขยันหมั่นเพียรในกิจการงานที่ชอบ อย่าขี้เกียจขี้คร้าน

อารักขสัมปทา เมื่อเราเสาะแสวงหามาได้มากน้อย ให้พยายามเก็บรักษา แล้วแบ่งไว้สำหรับกินของเรา สำหรับใช้ของเรา สำหรับการเจ็บไข้ได้ป่วยทุกอย่างเป็นความจำเป็น ให้แยกแยะสมบัติที่ได้มานั้นให้เป็นสัดเป็นส่วน ด้วยความมีเหตุมีผล อย่าได้ใช้แบบสุรุ่ยสุร่าย

สมชีวิตา การเลี้ยงชีพไปวันหนึ่งๆ นั้น ให้พอเหมาะพอดีกับครอบครัวสังคมของเรา อย่าให้ฟุ้งเฟ้อเกินเนื้อเกินตัวเกินฐานะของตัวเอง

กัลยาณมิตตตา การคบค้าสมาคมกับเพื่อนฝูงไม่ว่าหญิงว่าชาย ให้มีการระมัดระวัง การคบค้าสมาคมนี้เป็นสำคัญมาก ทำคนให้ล่มจมได้มากมาย ก่อนที่จะคบค้าสมาคม ให้ใช้ความพินิจพิจารณาโดยทางจิตวิทยาเท่าที่ควรก่อน แล้วค่อยคบค้าสมาคมกันไป เราจะไม่ได้ประสบหรือไม่ได้เจอสิ่งที่เลวร้าย คือคนพาลที่จะทำความเสียหายแก่เราถึงขั้นล่มจมก็มีได้...”

ไม่อิ่ม ไม่เลิกรา

“...การช่วยชาติด้วยการเสียสละเงินทองส่วนตนเข้าเป็นสมบัติกลางนี้ จริงๆ แล้วเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ แต่ก็มีความจำเป็นต้องช่วยกัน เพราะคลังหลวงแห่งชาติยังขาดตกบกพร่องอยู่ จึงต้องขอให้ชาวไทยเราทุกคนต่างช่วยกันเสียสละ มากน้อยไม่สำคัญ สำคัญที่ต่างช่วยกันอุดหนุนครั้งแล้วครั้งเล่า เหมือนเรารับประทานอาหาร ไม่อิ่มไม่เลิกรา การเสียสละก็เช่นกัน เมื่อมีมากน้อยเท่าไร ก็แบ่งมาช่วยหนุนเพื่อชาติเราครั้งแล้วครั้งเล่าเช่นกัน จนกว่าคลังหลวงจะอิ่ม ใครมีเงินก็ช่วย มีทองคำก็ช่วย เพื่อเอามาเป็นหลักประกันแก่ชาติ...”

รักชาติ ต้องส่งเสริมสินค้าไทย

“...เมืองไทยเราเป็นเมืองฟุ้งเฟ้อมาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย เพราะไม่เคยอดเคยอยาก สมบูรณ์พูนผลตลอดมา ทีนี้เวลามาเจอเหตุการณ์เข้าอย่างประจักษ์ใจประจักษ์ตาแล้วมันปรับไม่ทัน เพราะอย่างนั้นจึงได้เตือนเสมอ อย่าฟุ้งเฟ้อนะ เมืองไทยเราชอบเป็นเมืองฟุ้งเฟ้อตลอด เอะอะเมืองไทยเรานี้ละเป็นกองรับเหมานะ อะไรเมืองไทยเรารับเหมาหมด ถ้าว่ารถยนต์ก็ป่าช้ารถอยู่เมืองไทยนี้เต็มไปหมดละ เอะอะคว้ามับๆ ลิงร้อยตัววิ่งไม่ทันตรงนี้ละ เข้าใจไหมล่ะ มันเร็ว นี่ละคือการลืมเนื้อลืมตัว เช่นอย่างได้ของมาจากเมืองนอก ได้ช็อกโกแลตอะไรแท่งนี้มาให้เราด้วยความดีใจ .. ได้มาจากฝรั่งเศสทางนี้ก็ปี๊วะกันเลย มันไปชมฝรั่งเศสดีกว่าเมืองไทยเรา มันก็ขัดกันตรงนี้ .. คนนี้มันสงวนชาติสงวนเนื้อหนังมันไม่ได้ดีใจด้วยนะ

ทำไมเราจะฟิตตัวของเราให้ได้ทันเขา ต้องให้ฟิตตัวซิ เอะอะก็วิ่งตามเขาๆ เป็นนิสัยวิ่งตามเขาใช้ไม่ได้ ต้องมีการแข่งขันกันซิ มันจึงมีบทแพ้บทชนะกัน ถ้ามีแต่ยอมตลอดก็แพ้ตลอดไปอย่างนี้ละ นิสัยอันนี้จะติดไปถึงลูกถึงหลานนะแพ้ไปตลอด ถ้าเป็นของเขาดีหมด ของเราไม่ดีๆ ก็เห่อกันเป็นบ้าตามของเขา เขาก็ขนเงินจากตับปอดเราไปไม่มีเหลือละ

เวลานี้สภาพบ้านเมืองของเราไม่เหมือนแต่ก่อน เราเกิดในอู่ข้าวอู่น้ำ เมืองไทยของเราเป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำ ใครเกิดที่ไหนก็สมบูรณ์พูนผลไปด้วยเครื่องอุปโภคบริโภค จึงไม่ได้สนใจกับความขาดแคลนอะไร ไม่ได้วิ่งเต้นขวนขวายเพราะสมบูรณ์อยู่แล้ว ครั้นต่อมาสภาพการณ์เหล่านี้เปลี่ยนแปลงไป โลกนับวันเดือดร้อนเข้าทุกวันๆ กระทบกระเทือนถึงกัน ทั้งเมืองนอกเมืองใน เมืองไทยเมืองเขาเมืองเรา กระทบกระเทือนกันเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจ คือ ความเป็นอยู่พูวายของเรานี้ เราจึงต้องได้ปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์เหล่านี้

ที่ปรับตัวก็คืออะไร ให้มีการประหยัด นี่เป็นหลักสำคัญมาก อย่าฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมจนเกินเนื้อเกินตัว การอยู่การกินการใช้สอย ให้ทำอย่างง่ายดายสมกับเราเป็นชาวพุทธ พระพุทธเจ้าไม่สอนให้เราฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม สอนให้อยู่ในความพอดิบพอดี การอยู่การกิน การหลับการนอน การใช้การสอย ให้อยู่ในความพอดิบพอดี อย่าเป็นความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมเกินไป ลืมเนื้อลืมตัว สมบัติอันใดก็ตามที่เกิดในเมืองไทยของเรานี้ ให้ถือว่าเป็นสมบัติอันล้ำค่าของไทยเรา ที่จะช่วยเหลือกันใช้สอยหรือดื่มกิน

ของเมืองนอกให้ถือว่าเป็นสมบัติกาฝาก เมื่อรั่วไหลเข้ามาแล้ว ก็มากัดเนื้อกัดหนังของเรา สมบัติเมืองไทยของเรานี้เป็นสมบัติเป็นเนื้อหนังของตนโดยแท้ มีมากมีน้อยก็เป็นสมบัติของตนแท้ ไม่รั่วไหลแตกซึม ไม่ทำลายตัวเองเหมือนสมบัติที่มาจากเมืองนอกเมืองนาที่ไม่จำเป็น เข้ามาแล้วเป็นสมบัติกาฝาก เป็นเนื้อหนังกาฝาก เข้ามากัดตับกัดปอดกัดเนื้อกัดหนังของชาวไทยเราไป ให้สึกหรอไปเป็นลำดับๆ บ้านเมืองของเราก็ร่อยหรอไปตาม เอนเอียงไปตาม เพราะเมืองไทยไม่รักษาหลักเกณฑ์ของชาติไทยเอาไว้ด้วยความมีหลักมีเกณฑ์

เพราะฉะนั้นจึงต้องให้ต่างคนต่างเสียสละในสิ่งที่จำเป็นต่อเรา เช่น เวลานี้กำลังเสียสละต่อชาติบ้านเมืองด้วยความรักชาติของเราก็เสียสละ แล้วต่างคนต่างใช้ต่างสอย อยู่กินให้อยู่กินพอประมาณ อย่าฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม สินค้าต่างๆ ที่มีอยู่ภายในประเทศของเรานี้มีมากมายก่ายกอง แต่เรามักจะไปสนใจกับสินค้าทางเมืองนอกเมืองนาซึ่งเป็นเนื้อหนังกาฝาก เข้ามากัดกินเนื้อหนังมังสังของเราให้เสียไปๆ วันละเล็กละน้อย...”

ศาสนากับบ้านเมือง แยกจากกันไม่ได้

"...วงราชการเป็นสำคัญมากที่จะโอบจะอุ้มชาติบ้านเมืองของเราได้ .. ที่จะกู้ชาติของเราขึ้นมาได้ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมของราชการหน่วยต่างๆ เพราะจุดนี้คือหัวใจของประชาชน .. ทั้งทางความเจริญ ทั้งทางความเสื่อม ที่ถูกต้องดีงามตามความมุ่งหมายของประชาชนทั้งชาตินั้น วงราชการต่างๆ ได้รับหน้าที่การงานจากการแต่งตั้งขึ้นมาและมีเงินเดือนของพี่น้องชาวไทยมาเลี้ยงดูเป็นพื้นฐาน ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความสุจริตยุติธรรม .. งานราชการนี้แลจะก้าวเดินอย่างเด่นชัดยิ่งกว่างานใดๆ เช่นอย่างงานที่หลวงตาบัวเป็นผู้นำของพี่น้องทั้งหลาย โดยนำศาสนามาเป็นผู้นำนี้ เป็นเพียงขี้ปะติ๋วเท่านั้น ไม่ใช่เป็นงานใหญ่งานโตเหมือนงานราชการ ..

เหตุที่ทางศาสนาจะมาเกี่ยวข้องในชาติไทยของเรา ดังที่หลวงตาบัวนำมาประกาศสอนพี่น้องทั้งหลายเวลานี้ ก็เพราะชาติไทยของเราเป็นชาติแห่งชาวพุทธ พระพุทธศาสนาเป็นพ่อเป็นแม่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของพวกเรา เรากราบไหว้บูชายึดถือเป็นขวัญตาขวัญใจ ฝากชีวิตชีวาไว้นี้หมด เมื่อเป็นอย่างนั้นศาสนากับทางบ้านเมืองจึงแยกกันไม่ได้ ถ้าหากมีแต่ทางบ้านเมืองอย่างเดียวมาช่วยชาติบ้านเมือง ก็เท่ากับชาติของเรามีเพียงแขนเดียว

บ้านเมืองของเราคนมีจำนวน ๖๒ ล้าน แล้วเพียงแขนเดียวจะยกอุ้มชาติบ้านเมืองของเราขึ้นนั้น รู้สึกจะหนักมากทีเดียว จึงต้องอาศัยศาสนาอันเป็นแขนอีกข้างหนึ่ง เรียกว่ามีแขนซ้ายแขนขวาสมบูรณ์แบบแล้วในการที่จะอุ้มชูชาติไทยของเราศาสนาจึงได้มาเกี่ยวข้องกับพี่น้องทั้งหลาย...ถ้ามีแต่เรื่องของโลกล้วนๆ เข้าไปทำงานแล้ว โลกมันมีกิเลสอยู่ภายในนั้น ย่อมลืมเนื้อลืมตัวทำความชั่วช้าลามก ด้วยอาศัยอำนาจหน้าที่ของตนลงไปทำให้เสียหายได้ แต่ถ้ามีธรรมในใจแล้วประดับผู้ที่ไปทำหน้าที่การงานวงราชการ เป็นเจ้าเป็นนาย มีศีลมีธรรมประจำตัวแล้ว เป็นความรู้สึกตัวตลอดเวลา ไม่หลงตัวเอง หน้าที่การงานก็สะอาดสะอ้าน ตัวเองก็ไว้ใจตัวเองได้ ประชาชนก็ไว้วางใจได้ งานการต่างๆ ที่ดำเนินไปมากน้อยก็เป็นผลเป็นประโยชน์มากยิ่งกว่าจะเสียหาย นี่คือศีลธรรมประจำชาติไทยซึ่งเป็นลูกชาวพุทธ..."

ความรู้เมืองนอก เบ็ดล่อปลา

"...ไปเรียนวิชาทางบ้านทางเมืองเขา พวกเขามันมีแต่วิชาทางโลก ทางเห็นแก่ได้ เห็นแก่เอารัดเอาเปรียบ เขาประสิทธิ์ประสาทวิชาใดเข้ามา เขามีตาข่ายครอบเอาไว้ๆ ในวิชาที่เขาประสิทธิ์ประสาท เขาจะมาหวังเอากับวิชาของเราที่เรียนมาแล้ว จะต้องปฏิบัติตามเขา เขาก็รีดเอาๆ เหล่านี้เราหาทราบไม่ เป็นยังไง ไปเรียนมาเท่าไรก็มีแต่วิชาของเขา แล้วตาข่ายเขาครอบมากับวิชา เรียนมาแล้วไม่นอกเหนือตาข่ายไปได้ ก็ต้องทำตามอุบายของเขา เขากินไปๆ เรื่อยๆ ทางนี้ก็หมดไปกุ้นไป ด้วนไป หดไป จนจะไม่มีเหลือ...

ชาติไทยของเราก็เป็นชาติที่อยู่ด้วยความสงบซื่อสัตย์สุจริต จนกลายเป็นเซ่อไป เขาต้มตุ๋นแบบไหนก็ไม่รู้ เพราะเราซื่อ ครั้นซื่อแล้วก็กลายเป็นเซ่อไป เป็นอย่างนั้นนะเวลานี้ อันนี้เราพูดย่อๆ นะว่าขอให้พากันรู้เนื้อรู้ตัว ปรับเนื้อปรับตัว พวกนักวิชาการ เรียนมาจากเมืองนอก อย่าเอาตั้งแต่พวกเปรตพวกผีมาเป็นเนื้อเป็นหนัง มันจะมากินเนื้อกินหนังเพิ่มกับเนื้อหนังของมันให้อ้วนท้วนขึ้นไปนะพวกนี้ เราอย่าหวังว่าเขาจะมีหวังอะไรให้เรา เหมือนกับเหยื่อบนปลายเบ็ดนั่นแหละ เหยื่อนั้นเขาสละเล็กน้อย เบ็ดเขาอยู่ข้างใน จะหวังเอาปลาตัวใหญ่กว่าเหยื่อที่สละไปนั้นๆ วิชาการต่างๆ ที่เรียนมาคือเหยื่อล่อปลานั่นเอง พวกเราเหมือนปลากินเบ็ดเวลาความทุกข์ความทรมานมาเต็มอยู่กับชาติไทยของเราทั้งหมด มีแต่งับเบ็ดเขาด้วยความเซ่อซ่าไม่รู้เนื้อรู้ตัว มีมากเวลานี้นะ

เพราะฉะนั้นขอให้พากันรู้เนื้อรู้ตัว ให้อยู่เพียงพอ ถ้าเป็นศัพท์ภาษาศาสนาเรียกว่า มีความสันโดษ อย่าโดดอย่าดิ้น ความโดดความดิ้นนี้ขัดกับความสันโดษ ความสันโดษคือว่ามีความเพียงพอ มีความสงบร่มเย็น บ้านเราเป็นบ้านเรา เรือนเราเป็นเรือนเรา ประเทศของเราเป็นประเทศของเรา ต่างคนต่างมีขอบเขต รักษาบ้านเรือนสังคมขอบเขตของตนๆ ไว้ด้วยขนบประเพณีอันดีงาม นี่เรียกว่าความเป็นอยู่เพียงพอ..."

วิชาธรรมครอบโลกธาตุ

"...หลวงตานี้ไม่ได้เรียนดอกเตอร์ดอกแต้อะไร เรียนแต่ธรรมอย่างเดียว แต่ธรรมของพระพุทธเจ้านี้ครอบโลกธาตุ ความรู้ที่เราเรียนมามากน้อยนี้เป็นความรู้วิชาของวัฏจักร ความรู้ของสัตวโลกที่อยู่ในเรือนจำแห่งวัฏจักร ไม่ใช่ความรู้ของวิวัฏจักรดังความรู้ของพระพุทธเจ้า ต่างกันตรงนี้นะ ท่านจึงไม่จำเป็นต้องเรียนดอกเตอร์ดอกแต้มาอวดกัน

ไปเรียนดอกเตอร์มามากๆ แล้วเบ่ง อู้ย พวกบ้าเบ่ง ได้เพียงวิชาความรู้เอาความจำมาเท่านั้น แล้วมาเบ่ง สร้างความชั่วช้าลามกใส่บ้านใส่เมืองสกปรกมากเพราะพวกที่เรียนมากๆ จิตใจสกปรกนั่นเอง ถ้าเรียนมาตามหลักวิชาจริงๆ แล้วจะเป็นประโยชน์แก่บ้านแก่เมืองมาก ไม่มีใครเกินวิชาของดอกเตอร์นะ แต่นี้มันเอาดอกเตอร์มาเป็นดอกแต้ไปหมด บีบบี้สีไฟบ้านเมือง เป็นอย่างนั้นนะเวลานี้ชาติไทยของเราจะจมเพราะวิชาสกปรกเหล่านี้แหละมาทำลาย ให้พากันจำเอานะ

ชาติไทยของเราเป็นชาติชาวพุทธ อย่าลืมเนื้อลืมตัวลืมธรรมไม่ได้นะ ธรรมเป็นวิชาที่สะอาดมากสุดยอดไม่มีอะไรเสมอเหมือน กิเลสนี้เป็นวิชาที่สกปรกมากไม่มีอะไรเสมอเหมือน จึงเป็นข้าศึกกับธรรมเสมอมา เราเรียนวิชาทางโลกมามากน้อยเพียงไร ถ้าไม่มีธรรมเข้าแทรกแล้ว เป็นตัวสกปรกใหญ่สุดยอดเลย ถ้ามีวิชาธรรมเข้าแทรกเป็นเครื่องประกันต้านทานกันไว้เสมอ และมีวิชาธรรมมากเท่าไรแทรกในวิชาของวัฏจักรนั้น จะได้นำวิชาของวัฏจักรมาเป็นประโยชน์แก่โลกได้..."

"...ความเสียสละเพื่อชาติของตน .. เป็นเครื่องประดับชาติของไทยเรา ก็คือสมบัติของเราเองที่นำออกไปประดับแล้วสวยงามไปหมด แล้วนี้ยังจะเป็นเครื่องฝังใจของกุลบุตรสุดท้ายชาวไทยของเราไปตลอดอวสานนะว่า พ่อแม่ปู่ย่าตายายของเด็กไทยเรา พาลูกหลานของตนดำเนินอย่างไรบ้าง นี่เป็นคติอันสำคัญ เป็นรากฐานอันสำคัญที่เราทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ใหญ่ของเด็กไทยเราที่กำลังติดตามพ่อแม่มา ตามแบบพิมพ์มา ..

แบบพิมพ์เป็นยังไง คือผู้ใหญ่ของเรานี่ เวลานี้กำลังคับขัน ผู้ใหญ่ของชาติไทยเราทุกคนๆ ตั้งหน้าตั้งตาช่วยเหลือกันเต็มกำลังความสามารถ เอาสมบัติของตนแต่ละคนๆ ออกไปเป็นเครื่องประดับให้เป็นสมบัติของโลกสง่างามหมด นี่ผู้ใหญ่ก็เป็นที่ภาคภูมิใจ เป็นคติตัวอย่างอันดีงามแก่กุลบุตรสุดท้ายภายหลังได้ดีมาก

และอันนี้ยังจะฝังใจของเด็กไทยเราไปตลอดนะ ให้เป็นผู้เข้มแข็ง มั่นคงต่อทุกสิ่งทุกอย่าง อันใดที่จะเป็นภัย ฟัดกันเลย .. เรียกว่า ไม่ท้อถอย ไม่อ่อนแอ ไม่ล้มเหลว เพราะหัวหน้าพ่อแม่ปู่ย่าตายายของเด็กไทยเราเป็นผู้นำด้วยความกล้าหาญชาญชัยทุกสิ่งทุกอย่าง ..

เด็กไทยเรา จะเป็นเด็กที่มีความแน่นหนามั่นคง มีหลักใจ มีหลักทุกอย่างในประเทศไทยของเราแน่นหนามั่นคง เพราะพวกเราทั้งหลายเป็นผู้นำสำคัญมาก ไม่ใช่ว่าเราทำนี้ จะเป็นประโยชน์เฉพาะปัจจุบัน ยังจะเป็นประโยชน์ต่อกุลบุตรสุดท้ายภายหลังต่อไปอีก เรียกว่า ชาติไทยเราเป็นชาติที่แกร่งด้วยความแน่นหนามั่นคงด้วยความเสียสละด้วยความรักชาติทุกคน ..

ถ้าชาติไทยของเราต่างคนต่างมีน้ำใจอย่างที่ว่า ให้เป็นอรรถเป็นธรรมแล้ว ชาติไทยของเราจะแน่นหนามั่นคง มีแต่คนดี ดีหมดทั้งชาติไทยเรานั่น ถ้าว่าดีแล้ว ดีทั่วประเทศเลย ถ้าเลว ก็เลวกันหมดเลย .. เพราะฉะนั้นจึงตั้งหน้าตั้งตาให้เป็นหลักเกณฑ์อันดี ให้เป็นคนดีมีศรีสง่าแก่กุลบุตรสุดท้ายภายหลังซึ่งเป็นลูกไทยของเราสืบทอดต่อไปจากมรดกของพ่อแม่ปู่ย่าตายายที่มอบให้นี้ด้วยความเสียสละ เพื่อชาติของตน เวลานี้กำลังหัวเลี้ยวหัวต่อละ เอาให้เต็มเหนี่ยวเลยนะ อย่าถอยหลังเป็นอันขาด คราวนี้เป็นชาติที่พลีชีพเพื่อชนะความจนให้ได้..."

เน้นประโยชน์ด้านจิตใจมากกว่าวัตถุ

"...การช่วยชาติคราวนี้ เราเห็นประโยชน์ทางด้านจิตใจมากกว่าด้านวัตถุนะ เพราะธรรมจะกระจายออก เรียกว่าทั่วประเทศไทย .. เพราะมันมีทีวี มีวิทยุ พวกเทปและอะไรเรื่อยๆ

และเทศน์ เราก็เทศน์ไม่หยุด ตั้งแต่เทศน์มานี้ เทศน์ไม่หยุด เทศน์ทุกแห่งทุกหน เทศน์กระจายออกไป มีทุกประเภทของการเทศน์ เทศน์สูงเทศน์ต่ำก็มี สุดยอดมี มีหมด ตามสถานที่ต่างๆ

ถ้ามีพระมามาก ธรรมะจะสูง หมายถึงพระปฏิบัติ ถ้าพระทั่วๆ ไป เราไม่สนใจอะไร .. เราเทศน์เน้นหนักทางจิตใจกับธรรม สาระของที่ตั้งที่เกาะของใจคือธรรม เน้นหนักตรงนี้มาก เพราะฉะนั้นจึงว่า การก้าวเดินด้วยวัตถุนี้เป็นเพียงพื้นฐานการก้าวเดินเฉยๆ หลักใหญ่เราอยู่กับธรรม

เพราะธรรมเกี่ยวข้องกับจิตใจ จิตใจเป็นเรื่องใหญ่โตมาก ทั้งวัตถุเหล่านี้ก็จะต้องเกี่ยวข้องกับจิตใจ วัตถุช่วยชาติเหล่านี้นะ ความเป็นอยู่ของประชาชน ก็จะค่อยกระเตื้องขึ้นมา ไม่ลืมเนื้อลืมตัวจนเกินไป จะรู้ตัวเรื่องประหยัดบ้าง..."

การช่วยชาติเป็นคติตัวอย่างลูกหลาน

องค์หลวงตาท่านชราภาพมากแล้ว แต่ท่านยังมีแก่ใจเสียสละยอมฝืนสังขารแบกธาตุขันธ์ร่างกายไปสงเคราะห์ตามสถานที่ต่างๆ ด้วยการแสดงธรรมเพราะเห็นแก่พี่น้องร่วมชาติ ท่านมีความอุตสาหะวิริยะพากเพียรเพื่อชาติถึงเพียงนี้ ก็ด้วยหวังให้พี่น้องไทยเราทุกคนมีหลักธรรมประจำใจ มีความประพฤติดีมีศีลธรรมเป็นหลักยึด มีความประหยัดมัธยัสถ์อดออม และรู้จักเมตตาเฉลี่ยเผื่อแผ่มีน้ำใจ รู้จักเสียสละเพื่อผู้อื่น เพื่อสังคมและประเทศชาติ สิ่งนี้คือเครื่องชี้วัดที่แท้จริงว่าชาติบ้านเมืองเจริญด้วยธรรม มิใช่เจริญด้วยวัตถุซึ่งอาจล่มสลายได้เช่นที่ผ่านมา

ความเสียสละชีวิตเป็นครั้งที่สองขององค์หลวงตาด้วยการกอบกู้ชาติบ้านเมืองนั้น จึงมีความหมายที่ละเอียดลออลึกซึ้ง เป็นคุณูปการอันใหญ่หลวง ความเสียสละของพี่น้องชาวไทยในยุคที่มีองค์หลวงตาเป็นผู้นำทางธรรมเช่นนี้จึงเป็นมหามงคลเป็นอย่างยิ่ง และจะเป็นคติตัวอย่างอันดีงามแก่กุลบุตรสุดท้ายภายหลังไว้ยึดถือเป็นข้อปฏิบัติต่อชาติได้ต่อไปอีกนานแสนนาน

พระธรรมเทศนาสำหรับรัฐบาลและประชาชน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจทำให้องค์หลวงตามีความจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับชาติบ้านเมืองและประชาชนโดยตรง เพราะการบริหารประเทศของรัฐบาลและการดำเนินชีวิตของประชาชนล้วนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม พระธรรมเทศนาตักเตือนสั่งสอนเพื่อให้เป็นรัฐบาลและประชาชนที่ดีที่รู้จักรับผิดชอบบ้านเมืองในทางที่ถูกที่ควรจึงหลั่งไหลพรั่งพรูออกมา

ขอน้อมนำบางส่วนของพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตามาแสดง ดังนี้

ธรรมนำโลก ผิดกับ โลกนำโลก ราวฟ้ากับดิน

"...คนหนึ่งหามาแทบล้มแทบตาย คนหนึ่งมาโกยออก มีศอกก็จะศอกงัดเอาเลย มันน่าโมโห ผู้หาหาเข้ามาแทบตาย ผู้โกยโกยออกไปแทบตาย เหมือนกันนี่ก็ดี เรามีอะไรบกพร่องการช่วยชาติ เราไม่มี ชาติเสียเองเป็นผู้ทำลาย มันน่าโมโหซิ

ไปที่ไหนมีแต่ยักษ์แต่ผีคอร์รัปชันรับแซ่นอะไรอู่ย น่าทุเรศนะ ธรรมนำโลกกับโลกนำโลก ผิดกันราวฟ้ากับดิน ธรรมนำโลกไม่มีอะไรออก เข้าตลอดๆ โลกนำโลกนี้เอาไปตัมไปยำกันที่ไหนยุ่งไปหมด เมื่อมันเปิดเผยมากๆ ก็มีฟ้องร้องกัน ที่ไม่ฟ้องร้องไปไหนไม่รู้ นี่ดูเอาซิธรรมนำโลกกับโลกนำโลกเป็นยังไง ดูเอา .. วงราชการจน ไปทำราชการเพื่อรับใช้พี่น้องประชาชนแล้วไม่มีอะไรจะอยู่จะกิน ทุกสิ่งทุกอย่างขาดเขินบกพร่อง เราก็ไม่เคยได้ยิน ได้ยินตั้งแต่พุงกางๆ ออกมา

ใครเข้าไปเหมือนเอาหมาเข้าถานนั่นละ ถ้าได้เข้าไปแล้วจับหางดึงออก หางขาดมันไม่ยอมออก มันเสียดายอะไรอยู่ในถานนั่นน่ะฟังซิ เวลาออกมานี่ท้องกางๆ ออกมา ใครไปเป็นราชการจึงมีแต่พุงกางออกมาๆ ที่จะได้รับความอดอยากขาดแคลนเพราะช่วยชาติบ้านเมืองในนามราชการอย่างนี้ไม่ค่อยเห็นมี มีแต่ตัมแต่ตุ๋นกัน กินกันทุกแบบทุกฉบับ วงราชการเลวที่สุดในปัจจุบันนี้เห็นชัดเจนมาก ออกแง่ไหนๆ มีแต่ความไม่พอใจของประชาชนที่เขาถูกบีบถูกบังคับด้วยวิธีการต่างๆ สุดท้ายตับจะไม่มีในตัวของเขาเลย เขาก็บ่นเขาก็ว่าบ้าง เขาบ่นว่าก็เพราะพุงมันหมด ตับไตไส้พุงหมด พวกนี้เอาไปสะแตกหมด นี่ละวงราชการมันใหญ่ไปทางนี้นะ ไม่ได้ใหญ่ในศีลในธรรม..."

ขอให้ธรรมเข้าแทรกวงราชการ

"...คนเรามีค่ามีราคาอยู่กับธรรมมีภายในใจ มีคุณธรรมภายในใจ คนหมดค่าหมดราคาคนไม่มีศีลมีธรรมเลย มีตั้งแต่อำนาจบาตรหลวงป่าๆ เถื่อนๆ แบบดินเหนียวติดหัวแล้วก็ไปเพลินในดินเหนียวที่ติดหัว เพลินในอำนาจบาตรหลวงที่ได้รับตั้งมาให้เป็นนั้นเป็นนี้ เพลินในนั้นเรียกว่าเพลินในดินเหนียว ไม่ได้ทำหน้าที่การงานให้เป็นประโยชน์แก่บ้านแก่เมือง นอกจากเป็นความเสียหายแก่ชาติบ้านเมืองและศาสนาเท่านั้น เรียกว่าคนไม่มีธรรมเป็นผู้ทำลายตัวเองและทำลายส่วนรวม

ผู้มีธรรมเป็นผู้สนับสนุนตนเองและส่วนรวมให้จีรังถาวรแน่นหนามั่นคง และเจริญรุ่งเรืองต่อไป จึงขอให้มีธรรม ใครอยู่ที่ไหนก็ขอให้มีธรรม เป็นวงราชการงานเมืองขอให้มีธรรมเข้าแทรก จะไม่ลืมเนื้อลืมตัว ไม่เป็นดินเหนียวติดหัว หลงดินเหนียวนะ คนมีธรรมในใจจะไม่หลงดินเหนียวติดหัว คือไม่หลงยศศักดิ์อะไรที่เขาตั้งให้ รู้ดีรู้ชั่ว ปฏิบัติตัวให้เป็นไปตามขอบเขต นั่นละถูกต้อง พากันจำเอา..."

ปกครองบ้านเมืองต้องมีธรรม ใช้กฎหมายเป็นธรรม

"...การปกครองบ้านเมืองต้องปกครองด้วยความเป็นธรรม อำนาจใดที่เป็นธรรมที่จะนำมาบังคับบัญชา เอา ให้ทำตามกฎหมาย กฎหมายเป็นธรรมแล้ว กฎหมายมาจากธรรม ธรรมมาเป็นกฎหมาย แล้วทีนี้ออกจากกฎหมายแล้ว ถ้าคนชั่วไปครองกฎหมายแล้วกฎหมายนี้จะกลายเป็นกฎหมอยกฎหมา กฎหมัดไป เป็นไปได้ทุกอย่าง แล้วแต่ลิ้นมันจะดิ้นไปอย่างไร มันพาดิ้นไปได้หมดอำนาจบาตรหลวง พูดก็ไพเราะเพราะพริ้ง หลอกลวงเขาให้เคลิ้มหลับ ผู้ดีมี ผู้ชั่วมี ผู้ฉลาดมี ผู้โง่มี มันจะหลงไปตามด้วยกันทุกคนเหรอมนุษย์เรา ความผิดถูกชั่วดีเคยฟังกันมาแต่วันเกิดทำไมจะไม่รู้กัน..."

ควรค้านต้องค้าน ควรเขี่ยต้องเขี่ย

"...ขอพูดเสียเถอะวันนี้น่ะ มันคันฟันมานานแล้ว หัวอกมันจะแตก ดูไปไหนๆ มีตั้งแต่เรื่องขวางหูขวางตาที่จะเผากันนั่นละ ไม่มีที่จะพยุงกันให้มีความเจริญรุ่งเรือง ตั้งใครมาเป็นผู้ใหญ่ๆ ก็เท่ากับตั้งเป็นยักษ์เป็นผีมา อย่างรัฐบาลตั้งมาที่ชุดกี่ยุคกี่สมัย ก็เป็นยักษ์เป็นผีกินมาโดยลำดับ ..

ไม่ดีเขี่ยออก เอาไว้ทำไมคนไม่ดีในวงราชการก็ดี ราชการเป็นราชการของคนทั้งประเทศ ตั้งขึ้นเป็นวงราชการ แม้แต่นายกรัฐมนตรี หย่อนบัตรให้แทบเป็นแทบตายก็เพื่อจะให้เป็นวงราชการ ให้เป็นนายกฯที่ดิบที่ดี รัฐบาลที่ดิบที่ดี แล้วมาตั้งทำลายหัวใจคน เฉพาะอย่างยิ่งเอาพุทธศาสนามาขยี้ขยำต่อประชาชนทั้งประเทศด้วยวิธีการต่างๆ นี้ดูไม่ได้

ควรเขี่ย เขี่ยออก คนประเภทนี้อย่าเอาไว้มันหนักชาติ หนักศาสนา หนักพระมหากษัตริย์ อย่าเอาไว้นะ ถ้าเอาไว้จะแหลกนะคนๆ นี้ หมอบหัวให้มันเหยียบหัวอยู่เหรอ หัวคนไม่ใช่หัวเต่านี่นะ ต้องดูซิผิดถูกชั่วดีอะไร มีธรรมที่จะพูดกัน ตั้งกฎนี้กฎถูกหรือผิด กฎทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หรือกฎเป็นเครื่องส่งเสริม ดูกันให้ดีซิ อะไรควรค้านต้องค้านกัน มนุษย์ด้วยกันอยู่ด้วยกันปกครองกัน..."

ประชาชนต้องเป็นใหญ่ รัฐบาลดีไม่ดีอยู่ที่ประชาชน

"...ประชาชนเขาเป็นเจ้าของประเทศ เป็นรัฐบาลขึ้นมา เป็นนายกขึ้นมา ก็เป็นขึ้นจากประชาชน ทำไมประชาชนจะตำหนิติเตียนหรือชมเชยไม่ได้ ต้องตำหนิได้ ควรจะพิจารณากันยังไงประชาชนมีทางที่จะทำได้เช่นเดียวกัน พอไปเป็นรัฐบาล เป็นใหญ่แล้วประชาชนจะแตะไม่ได้อย่างนั้นไม่มี ประชาชนต้องเป็นใหญ่อยู่ตลอดเวลา ขอให้พิจารณาทั่วถึงกัน การปกครองชาติบ้านเมืองขอให้เป็นไปเพื่อความสงบร่มเย็นโดยความเป็นธรรมๆ บ้านเมืองของเราจะมีความสงบร่มเย็นต่อไป ถ้าจะเอาแต่ทิฐิมานะแข็งกระด้างไปเลยอย่างนั้นเสียนะ ดีไม่ดีเจ้าของจะพังจะว่าไง ให้พากันเข้าใจอย่างนี้ ..

เป็นรัฐบาลมาได้อย่างไร ความผิดไม่ยอมแก้ตัวเอง แต่ไปบีบบังคับคนอื่นนี่มันใช้ไม่ได้ ไม่ใช่

รัฐบาล มันรัฐประหาร รัฐเพชฌฆาต .. รัฐมหาโจร รัฐมหาภัย รัฐเพชฌฆาต ถ้าไม่ยอมรับแก้ไขตนเอง แต่จะไปบีบบังคับคนอยู่อย่างนี้ไม่ใช่รัฐบาลที่ชอบธรรม ประชาชนยอมรับไม่ได้ เรื่องธรรมเป็นอย่างนี้ แต่ใครจะทำอย่างไรๆ นั้นเป็นเรื่องของธรรมสอนแล้ว เขาจะทำอย่างไรก็เป็นเรื่องของเขา เราไม่ไปบีบบังคับเขา นี่เป็นเรื่องของธรรมสอนโลกเป็นอย่างนั้น ..

เราเป็นคนทุกคนๆ เวลานี้กำลังยกคนพวกนี้ให้เป็นผู้รักษาบ้านเมือง ให้เป็นผู้นำ มันนำไปทางไหน เวลานี้ส่อให้เห็นชัดเจนแล้ว มันนำไปทางล่มจม ศาสนาที่เป็นเครื่องพยุงโลกมานมนาน มันก็ดมันกันมันทำลาย มันจะทำให้ล่มจมลงได้เห็นชัดๆ ด้วยกัน ธรรมที่เราออกแสดงนี้เห็นชัดเจนมากทีเดียว ศาสนาไม่เคยปรากฏว่าได้รับการส่งเสริมที่ไหน ..

ท่านทั้งหลายเป็นเจ้าของแห่งชาติ รัฐบาลนี้ก็เป็นประชาชนเป็นผู้ตั้งขึ้นมา หย่อนบัตรให้เป็นรัฐบาลขึ้นมา เมื่อรัฐบาลเป็นยังไง มีความผิดพลาดประการใดที่ไม่ไว้ใจ เตือนได้ๆ ถ้าหากว่าควรที่จะเอารัฐบาลทิ้งหนี เอารัฐบาลอื่นที่ดีขึ้นมา พี่น้องชาวไทยทำไมทำไม่ได้ ตั้งรัฐบาลยังตั้งได้ คว่ำรัฐบาลที่เลวร้ายทำไมจะคว่ำไม่ได้ เหตุผลกลไกมันมีอยู่ พลิกจากหลักความจริงไปไหน นี่เราพูดตามหลักธรรมเป็นความจริง ตั้งขึ้นได้ล้มได้ ถ้าไม่ดีล้มได้ เปลี่ยนได้ ถ้าดีเสริมขึ้นได้ นี่คือความเป็นธรรมเป็นอย่างนี้...”

ผู้นำต้องทำเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ไม่เห็นแก่พรรคแก่พวก

“...ยิ่งวงราชการงานเมืองด้วยแล้วเป็นงานของแผ่นดิน ผู้นำชาตินำบ้านเมืองต้องคิดอ่านไตร่ตรองเต็มเม็ดเต็มหน่วย เพื่อชาติ เพื่อศาสนา ไม่ใช่เพื่อพรรคเพื่อพวก เพื่อพุงตัวเอง ถ้าอย่างนั้นแหลกไม่มีเหลือ ถ้าเพื่อพรรคเพื่อพวกเพื่อพุงตัวเองแหลก ชาติไทยแหลก ถ้าเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์แล้ว เรียกว่าเจริญๆ ให้พากันพิจารณาเพื่อส่วนใหญ่ อะไรส่วนใหญ่จะมีความแน่นหนามั่นคงให้พากันหนักแน่นในทางนั้น การประพฤติปฏิบัติตัวก็ให้มุ่งมั่นไปในทางที่จะให้เกิดความเจริญและแน่นหนามั่นคงต่อส่วนรวม อันนี้สำคัญมาก ..

สมบัติเงินทองที่พี่น้องชาวไทยเราเอาเข้าไปหนุน เพื่อชาติบ้านเมืองของตน กลายเป็นอาหารการบริโภค หรือเป็นส้วมเป็นถานของพวกนี้เข้าไปกินเสียจนหมด ไม่ยอมออกนะ จับหางดึงออก หางขาดมันยังไม่ยอมออกพวกนี้ พวกนี้ถ้าปล่อยเข้าไปแล้วเหมือนปล่อยหมาเข้าถานนั่นละ เข้าไปท้องป่องออกมา ท้องป่องออกมา โลกสงสารจะเดือดร้อนขนาดไหนก็ตาม เรากับพวกเพื่อนของเราญาติมิตรวงศาของเรานั้น ได้ท้องป่องก็พอใจๆ...”

ระบบประธานาธิบดีเทวทัตมักกุมอำนาจ ประชาชนก็ฟุ้งเฟ้อ คือต้นเหตุชาติล่มจม

“...ด้วยเหตุที่ชาติจะล่มจม ก็เพราะรัฐบาลนั่นละพาชาติให้ล่มจมเป็นตัวใหญ่ตัวโตนะ นอกจากนั้นก็ประชาชนคนไทย ดังที่เราพูดแล้ว ความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ความไม่รู้เนื้อรู้ตัว นี้เป็นการทำลายชาติของตนแต่ละรายๆ แล้วก็รวมไปหาผู้ใหญ่ก็ทำลายกินใหญ่ กลืนใหญ่ เอากันอย่างใหญ่ทั้งนั้นมาโดยลำดับ รัฐบาลก่อนๆ มา .. ใครแตะไม่ได้เลยรัฐบาล .. เป็นรัฐบาลยักษ์มหายักษ์เขาว่างั้น ประเทศไทยเราเขาว่ามหายักษ์ ใครแตะไม่ได้เลย ไปเที่ยวหากุมอำนาจไว้หมดๆ เพื่อประธานาธิบดีคนเดียวนี้แหละเขาว่างั้น ..

รัฐบาลเราที่กำลังเป็นฟืนเป็นไฟต่อโลกทั้งหลายนี้ก็คือไอ้หลังลายนี้ตัวใหญ่ๆ เข้าใจไหม มันไปหาจ้างหาวานเงินหว่านล้อมไปหมดเลย ไปที่ไหนถ้าพวกปลาตัวโง่ละจะกินไอ้หลังลายที่มันไปหว่านล้อมจ้างคนนั้นจ้างคนนี้ราชการหน่วยราชการต่างๆ มันเอาเงินไปโปะๆ ให้ไปตามอำนาจของมัน ไอ้หลังลายตัวสำคัญมากนะ เสริมไอ้เมาหมัดได้ดีเข้าใจไหม ตัวเมาหมัดกับไอ้หลังลายเข้ากันได้ดี นี่เราเตือนรัฐบาลของเรา เราไม่ชมเวลานี้นะรัฐบาลเรา เพราะหาสิ่งที่จะชมมีน้อยมาก สิ่งที่จะเป็นภัยต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์นี้เต็มในรัฐบาล ..

รัฐบาลทำผิด ควรเราเกิดในชาติเป็นผู้นำของชาติ อย่าทำลายชาติ อย่าทำลายศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งสามพระองค์นี้เป็นธรรมชาติที่เลิศเลอ ที่เราได้อาศัยเป็นความร่มเย็นอยู่ อย่าพากันทำลายชาติ จะเท่ากับตัดแข้งตัดขาตัดคอของตัวเองนั่นแหละ จะเอาความเจริญจากการทำลาย ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ไม่มีทาง เท่ากับบุคคลสิ้นท่าแล้ว มาตัดแข้งตัดขาตัดคอตัดอวัยวะตัวเองให้ฉิบหายเท่านั้นเอง ..

นี่ละธรรมพูดอย่างตรงไปตรงมา หลวงตาบัวเอาธรรมพระพุทธเจ้ามาสอน เลวต้องบอกว่าเลว ดีต้องบอกว่าดี เวลานี้วงราชการมักจะสร้างความเลวร้ายใส่ความคนดี ไปหาทำลายคนดีความดี แต่ส่งเสริมความชั่วคนชั่วให้หนาแน่นขึ้นมาๆ เมืองไทยจะเป็นไฟกันไปหมดแล้วเวลานี้ มีแต่ลูกก็ลูกเทวทัตฆ่าพ่อฆ่าแม่ตายไปหมด ก็มีแต่ลูกเทวทัตกัดฉีกกันกินเวลานี้น่ะ ลูกเทวทัตรู้ไหม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือพ่อคือแม่ของชาติไทยเรามาดั้งเดิม เป็นความสงบร่มเย็นมาดั้งเดิม ครั้นลูกคนนั้นเกิดมา คนนี้เกิดมา ตั้งรัฐบาลนั้นตั้งรัฐบาลนี้ขึ้นมา .. เป็นชุดที่เริ่มจะร้ายแรงมากนะ จะฆ่าพ่อฆ่าแม่เข้าไปแล้วเวลานี้ เราฟังไม่ได้นะ พวกไหนๆ ก็ตาม ตั้งแต่วงรัฐบาลลงมาก็เป็นลูกชาวพุทธ น่าจะเอาไปคิด ให้คิดบ้างนะ นี่ธรรมเตือนโลก...”

๑๒

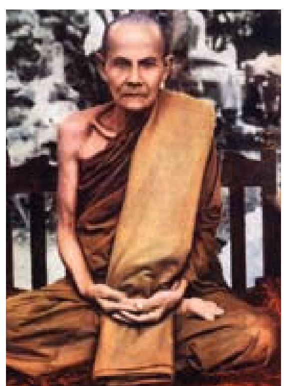

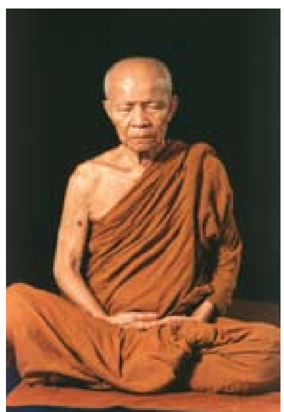
จอมทัพรักษ์ศาสน์กษัตริย์

เมื่อบ้านเมืองมีแนวโน้มจะออกกฎเกณฑ์แบบโลก ๆ ที่มุ่งเน้นแต่อำนาจ
ชื่อเสียง ลาภ ยศ จนกระทบสถาบันหลักโดยเฉพาะต่อศาสนาและพระมหากษัตริย์
องค์หลวงตาที่เพิ่งออกมาเป็นผู้นำกู้ชาติ จึงได้เป็นจอมทัพออกสนามด้วย
องค์ท่านเอง นำทัพพระกรรมฐานออกปกป้องพระธรรมวินัยมิให้คลาดเคลื่อน
พร้อมรักษาพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์และสมเด็จพระสังฆราช
มิให้ถูกลิดรอนไป ให้คงดำรงมั่นตามหลักพระธรรมวินัย
และจารีตประเพณีอันดีงาม

ออกสนามปกป้องพระพุทธศาสนา

เสาหลักค้ำพระพุทธศาสนา สมัยกึ่งพุทธกาล

ในระยะที่องค์หลวงตาได้เป็นผู้นำกอบกู้วิกฤตการณ์บ้านเมือง บรรดาพระกรรมฐานทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตต่างก็ออกจากป่าจากเขามาช่วยกันอย่างแข็งขัน ไม่ว่าจะเป็นการระดมทองคำเข้าสู่คลังหลวง การตั้งกองผ้าป่าช่วยชาติหรือเพื่อสาธารณประโยชน์ต่างๆ เป็นวาระ เช่น กฐินและผ้าป่า ๘๔๐๐๐ กอง ผ้าป่าสร้างโรงพยาบาล เป็นต้น ตลอดจนการเดินทางมาร่วมประชุมสงฆ์ตามหลักธรรมวินัยเพื่อปกป้องพระพุทธศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ ความสามัคคีมีใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพระกรรมฐานจากทุกสารทิศในวาระต่างๆ นี้ องค์หลวงตากล่าวอนุโมทนาไว้ดังนี้

“...*ภาคอีสานรู้สึกพระกรรมฐานมากตลอดมา เพราะต้นลำอันใหญ่โตอยู่ที่นั่นมีหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ เป็นต้นลำอันสำคัญ .. เวลาเข้าไปหากันถึงรู้ พระกรรมฐานท่านจะประสับประสานกันอยู่ตลอดมา ตั้งแต่ครูบาอาจารย์มา ไปหาลูกศิษย์ลูกหา ประสานกันอยู่เรื่อยๆ เงียบๆ ท่านไปมาหาสู่ ศึกษาอบรมทางด้านจิตตภาวนา องค์ไหนเป็นยังไงๆ ก็ทราบกันหมดเพราะไปเล่าให้ครูให้อาจารย์ฟัง และเพื่อนฝูงได้ยินด้วยกัน องค์ไหนอยู่ในขั้นใดภูมิใดปิดไม่อยู่เวลาแสดงออกมาแล้วและครูบาอาจารย์แนะนำสั่งสอน แก้ไขดัดแปลงตรงไหนที่ยังขัดข้องๆ เพื่อความราบรื่นดีงามต่อไป ..*

ในระยะนี้เห็นว่าครูบาอาจารย์คือเราออกมาช่วยชาติบ้านเมือง ท่านจึงได้เคลื่อนไหวออกมามากมายเวลานี้ แต่ก่อนท่านไม่ออกละ ดูซิการช่วยชาติบ้านเมืองในวงกรรมฐานนี้เด่นมากทีเดียว ไม่ว่าอยู่ที่ไหนอยู่ในป่าในเขา มีประชาชนญาติโยมจำนวนมากน้อยปรึกษาหารือกันได้มากน้อยเพียงไรก็รวมกันๆ แล้วก็เอามารวมในจุดใหญ่ๆ อย่างที่เห็นมานี้แหละ วงกรรมฐานนี้มากทั้งฝ่ายมหานิกายฝ่ายธรรมยุต ฝ่ายมหานิกายก็เป็นลูกศิษย์กรรมฐาน คืออย่างสายท่านอาจารย์ชา อาจารย์ชาก็ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นเรา นี่เป็นลำดับ จึงเรียกว่าสายหลวงปู่มั่นก็ทั้งสองเลย ครอบกันทั้งสอง

ท่านเหล่านี้เป็นผู้เอาจริงเอาจังต่อชาติบ้านเมือง เห็นน้ำใจของท่าน เราอดที่จะขอบคุณและอนุโมทนากับท่านไม่ได้ .. เราขอขอบคุณและอนุโมทนากับบรรดา

คณะสงฆ์มีความพร้อมเพรียงสามัคคีร่วมกอบกู้ชาติบ้านเมือง กับองค์หลวงตามาโดยตลอด

พระกรรมฐานที่เป็นห่วงเป็นใยต่อชาติ ศาสนา ซึ่งมีอยู่ในเมืองไทยแห่งเดียวกัน และได้ช่วยกันเต็มเม็ดเต็มหน่วยตลอดมา แต่ละแห่งๆ ช่วยมาแต่ละครั้งน้อยเมื่อไร เวลาท่านประชุมกันนี่ก็พรึ่บเลย ได้ยินผู้ใหญ่พูดคำเดียวเท่านั้นท่านจะพร้อมกัน พร้อมเพรียงกันพรึ่บๆๆ ท่านไม่มีอิดอาดเหนื่อยหน่าย มาโต้มาเถียงครูอาจารย์อย่างนั้นอย่างนี้ท่านไม่มี เพราะท่านพิจารณาแล้วคำพูดของครูบาอาจารย์แต่ละประโยคแต่ละเรื่องละราวเป็นคำพูดที่เป็นอรรถเป็นธรรมแล้ว ท่านยอมรับและปฏิบัติตามทันทีๆ เรื่อยมา ...”

ด้วยความรักชาติ รักศาสนา รักครูบาอาจารย์ของพระกรรมฐานทั่วประเทศเช่นนี้ เมื่อใดที่มีสิ่งมากระทบต่อหลักธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา และองค์หลวงตาได้กล่าวเตือนบ้างแล้วแต่ยังไม่เป็นผลเท่าใดนัก พระกรรมฐานท่านก็จะออกมาประชุมหารือช่วยเหลือกันโดยทันทีภายใต้การปรึกษากับองค์หลวงตาเพื่อมิให้คลาดเคลื่อนจากหลักพระธรรมวินัย

องค์หลวงตาออกสนาม ปกป้องพระพุทธศาสนา

ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นมา มีร่างกฎหมายหลายฉบับที่กระทบกระเทือนต่อหลักพระธรรมวินัยจนเป็นเหตุให้พระกรรมฐานทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตจากทั่วประเทศภายใต้การนำขององค์หลวงตาได้ออกมาประชุมพิจารณาตัดสินตามหลักพระธรรมวินัยหลายวาระ โดยใช้สถานที่ประชุมหลายแห่งส่วนมากมักเป็นที่วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ ประเด็นปัญหาเหล่านี้องค์หลวงตาได้ให้ข้ออรรถธรรมไว้หลายแบบ ดังจะได้นำมาแสดงในโอกาสต่อไป

สำหรับร่างกฎหมายที่น่าสนใจเป็นพิเศษ เพราะเป็นประเด็นถกเถียงในสังคมชาวพุทธอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องยาวนานจนเกือบเป็นสังฆเภทก็คือ **“ร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ...”** โดยรัฐบาลได้เห็นชอบในหลักการเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ สาระสำคัญมีเนื้อหาหลายประการที่ขัดต่อพระธรรมวินัยและจารีตประเพณีอย่างร้ายแรง ดังนั้นเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕ องค์หลวงตาจึงเมตตาทำหนังสือที่พิเศษ ๐๐๐๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ขอให้**ทบทวน**เนื้อหา

ในร่างใหม่ สำหรับสาระสำคัญโดยย่อของร่างกฎหมายฉบับนี้ยกมาเฉพาะในประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. ยกสมเด็จพระสังฆราชให้มีแต่พระคุณ ไม่ต้องเกี่ยวข้องกับการใช้พระเดช

๒. ยกมหาเถรสมาคมขึ้นเป็นที่ปรึกษาสมเด็จพระสังฆราช และให้ความเห็นชอบในการออกกฎระเบียบของมหาคณิสสร เนื่องจากมหาเถรสมาคมประกอบด้วยพระผู้ใหญ่ที่มีพรรษามาก

๓. กำหนดให้มีกรรมการมหาคณิสสร ทำหน้าที่บริหารแทนมหาเถรสมาคม เพื่อที่จะให้โอกาสแก่พระภิกษุหนุ่มที่มีความรู้ความสามารถ ได้เข้ามาบริหารงานพระศาสนาแทนมหาเถรสมาคม

๔. กำหนดให้มีกองทุนเพื่อกิจการพระพุทธศาสนาโดยได้รับเงินอุดหนุนจากศาสนสมบัติกลาง

ต่อมาองค์หลวงตา พระกรรมฐาน และประชาชนจำนวน ๖๑๑,๘๕๒ คน จากทั่วประเทศ ได้ยื่นรายชื่อคัดค้านร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อประธานรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ สำหรับรายชื่อผู้คัดค้านมีองค์หลวงตาและนายกรัฐมนตรีลงลายมือชื่อร่วมอยู่ด้วย จากนั้นผู้แทนพระกรรมฐานทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตยื่นหนังสือถึงมหาเถรสมาคมขอให้ยกเลิกร่างฯ ดังกล่าว เพราะขัดต่อพระธรรมวินัย องค์หลวงตาได้กล่าวถึงเหตุที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องว่า

“ทางด้านศาสนาก็ไม่พ้นที่เราจะได้เกี่ยวข้องเหมือนกัน ศาสนาจะออกแบบไหน ก็ไม่ทราบ ฟังว่าจะตั้งอะไรต่ออะไรกันยุ่งไปหมด หาเกาแต่ที่ไม่คัน ที่คันไม่เกา อันนี้อันหนึ่งที่วิตกมากเกี่ยวกับเรื่องศาสนา หาตั้งแต่กฎนั้นระเบียบนี้ กฎนั้นกฎนี้ มันก็กลายเป็นโลกไป .. กำลังตั้งกฎข้อบังคับอะไรๆ จะมาบีบมารีดคนทั้งชาติ สุดท้ายคนทั้งชาติ พระก็ทั้งธรรมยุตกับมหานิกาย คนทั้งชาติจี้เข้ามาหาหลวงตาอีกแล้วนะ ให้หลวงตาเป็นใจกลางเป็นผู้นำ หลวงตาก็ได้รับปากแล้ว

*พระทั้งฝ่ายปริยัติ ฝ่ายปฏิบัติ ส่วนมากฝ่ายปฏิบัตินั้นแหละ พร้อมหน้าพร้อมตากันมา เราไม่ได้บังคับบัญชา นอกจากท่านเหล่านี้มาปรึกษาหารือเรา ด้วยความจงรักภักดีต่อชาติต่อศาสนา .. คำว่า “**เรา**” ก็คือพระสงฆ์ทั่วประเทศไทย มาขอร้องให้เราเป็นหัวหน้า เพื่อจะต้านทานรักษาสมบัติอันมีคุณค่า คือหลักศาสนาไว้ด้วยดีตามเดิม จะไม่ให้ใครมาแตะต้อง”*

องค์หลวงตานำคณะสงฆ์ทั่วประเทศออกปกป้องพระธรรมวินัยมิให้ถูกทำลายด้วยร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์

ในบรรดากรรมการมหาเถรสมาคมมีสมเด็จพระมหาธีราจารย์ วัดชนะสงคราม เพียงพระองค์เดียวที่แสดงความคิดเห็นออกมาชัดเจนและตรงกับพระกรรมฐานว่า ร่างกฎหมายฉบับนี้จะทำให้ “**มหาคณิสสร**” กุมอำนาจปกครองสงฆ์แบบเบ็ดเสร็จ ทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ ยิ่งกว่าเผด็จการทางโลก และจะได้เห็นการวิ่งเต้นช่วงชิงอำนาจมหาคณิสสร เพราะจะแบ่งเป็นกลุ่มเป็นโควต้า

สมเด็จพระมหาธีราจารย์ วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร ในงานมอบทองคำเข้าสู่คลังหลวงครั้งที่ ๕ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๔

เป็นฝักฝ่ายคล้ายเกมการเมือง และยังทำให้พระต้องมาเกี่ยวข้องกับสมบัติเงินทองซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมด้านอำนาจ เงินตรา บารมีอีกด้วย แม้จะตรงข้ามกับธรรมวินัยอย่างชัดเจน แต่ก็ยังมีกลุ่มชาวพุทธที่เห็นด้วยและสนับสนุนร่างนี้อยู่เช่นกัน อาจเพราะเล็งเห็นแต่ทางคุณเพียงด้านเดียวก็เป็นได้ สังคมในขณะนั้นจึงมีแต่ความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันซึ่งจำต้องได้รับการตัดสินด้วยหลักพระธรรมวินัยโดยเร็ว ก่อนจะลุกลามบานปลายมากไปกว่านี้ ดังนั้นเพื่อให้ปัญหามีทางออกและได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องเป็นธรรม บรรดาพระกรรมฐานจากทุกสารทิศภายใต้การนำขององค์หลวงตาจึงพร้อมใจกันมาประชุมหารือร่วมกัน

สำหรับสถานที่การประชุมสงฆ์เพื่อพิจารณาเรื่องสำคัญๆ มีหลายแห่ง อาทิ วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี วัดป่ากกสะทอน จังหวัดอุดรธานี วัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น ในที่นี้จักขอยกตัวอย่างการประชุมสงฆ์ที่องค์หลวงตาได้กล่าวไว้มาแสดงในที่นี้เพียงตัวอย่างเดียว คือ การประชุมสังฆสามัคคีประกอบด้วยพระทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตจากจตุรทิศจำนวนกว่าหมื่นรูป ณ วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖ ในวันนั้นองค์หลวงตาได้เข้าร่วมประชุมในช่วงกลางระหว่างกำลังประชุมหารือกันอยู่ และเมื่อถึงตอนท้ายการประชุม องค์ท่านได้กล่าวว่า

ตารางแสดงการประชุมคณะสงฆ์เพื่อพิจารณาอธิกรณ์ด้วยพระธรรมวินัย*

วันที่ / เวลา	จำนวน / สถานที่	มติที่ประชุมสังฆสามัคคี
๒๑ เม.ย.๒๕๔๕ เวลา ๑๓.๐๐ น.	ที่ประชุมคณะสงฆ์ไทยจากทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตจำนวนกว่า ๗,๕๐๐ รูป ณ วัดอโศการาม	ที่ประชุมมีมติโจทก์อธิกรณ์และประกาศลงนิคหกรรมผู้เสนอร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฉบับใหม่ อันมีที่มาไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย จารีตประเพณี และกฎหมาย ซึ่งแต่ละมาตราทำความเสียหายแก่พระพุทธศาสนา ถึงขั้นสร้างความแตกแยก (พระสงฆ์และประชาชนที่คัดค้านจำนวน ๖๑๑,๘๕๒ รายชื่อ)
๒๒ ม.ค.๒๕๔๖ เวลา ๑๓.๓๐ น	ที่ประชุมคณะสงฆ์ไทยจากทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตจำนวนกว่า ๑๐,๐๐๐ รูป ณ วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม	ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติว่า ร่างพ.ร.บ.คณะสงฆ์ฉบับนี้ขัดต่อพระธรรมวินัย รวบอำนาจเป็นเผด็จการ ลิดรอนพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ยึดอำนาจสมเด็จพระสังฆราช ขัดจารีตประเพณี (องค์หลวงตาเข้าร่วมประชุมในช่วงกลาง) ในวันนั้นได้นำรายชื่อพระสงฆ์และประชาชนที่คัดค้านจำนวน ๑,๐๓๗,๐๐๐ ราย มาแสดงต่อที่ประชุมด้วย **ข้อ ๑** มีมติให้ยกเลิกการพิจารณาใดๆ ทั้งสิ้น คือให้ปัดร่างฯ ทิ้ง เพราะเป็นโมฆะ **ข้อ ๒** กรณีถ้ามีการนำร่างฯ ตามข้อ ๑ เข้าสู่กระบวนการของคณะรัฐมนตรีเพื่อจะให้มีผลบังคับใช้โดยไม่รับฟังมติของคณะสงฆ์ไทย ที่ประชุมคณะสงฆ์ไทยจะสละชีวิตเพื่อรักษาพระธรรมวินัย **ข้อ ๓** กรณีมีความจำเป็นต้องมี พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฉบับใหม่หรือไม่ ที่ประชุมมีมติไม่เห็นด้วย เพราะข้อปฏิบัติของพระมีพระธรรมวินัยเป็นธรรมนูญอยู่แล้ว **ข้อ ๔** กรณีฆราวาสผู้หวังดีต่อพระพุทธศาสนาแจ้งต่อที่ประชุมสงฆ์เรื่องได้ยื่นคำร้องต่อมหาเถรสมาคม และดำเนินคดีกับบุคคลที่สนับสนุนร่างฯ ที่ขัดต่อพระธรรมวินัยและเคลื่อนไหวกำจัดองค์หลวงตาโดยหวังให้ร่างฯ เข้าสู่คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาโดยปราศจากผู้คัดค้าน ที่ประชุมคณะสงฆ์ไทยมีมติรับทราบ **ข้อ ๕** ให้ตัวแทนคณะสงฆ์นำมติไปดำเนินการโดยนำขึ้นกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชและนำส่งนายกรัฐมนตรี เพื่อทราบและปฏิบัติตามมติที่ชอบด้วยพระธรรมวินัย

* นำมาแสดงเฉพาะการประชุมครั้งสำคัญเท่านั้น

คณะสงฆ์มีมติให้ปัดร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์ ฉบับมหาคณิสสรทิ้ง เนื่องจากมีเนื้อหาบ่อนทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และขัดต่อพระธรรมวินัยอย่างร้ายแรง

"...วันนี้เป็นวันมหามงคลอันยิ่งใหญ่แก่พี่น้องชาวพุทธเรา ซึ่งสมบูรณ์ด้วยพระและประชาชนศรัทธาทั้งหลาย มารวมกันเป็นมหาสมัยครั้งหนึ่งในปัจจุบันนี้ เพราะพระที่จะมีจำนวนมากขนาดนี้มาปรากฏรวมกันด้วยความพออกพอใจ ใคร่ต่อหลักธรรมหลักวินัย คือศาสนาและชาติบ้านเมือง .. ทั้งประชาชนก็จำนวนมากมาย .. ท่านมาด้วยความเป็นธรรมมาประชุมกันด้วยความเป็นธรรม ท่านไม่ได้มาก่อม็อบก่อแม็บ ท่านไม่ได้มาหาอุบายวิธีบีบบังคับนั้น บีบบังคับผู้นี้ให้ทำตามอย่างนั้นให้ทำตามอย่างนี้ด้วยอำนาจป่าเถื่อนของตนโครงการป่าเถื่อน เหล่านี้ท่านไม่มี

ท่านมาระงับดับสิ่งที่เป็นป่าเป็นเถื่อนเป็นฟืนเป็นไฟทั้งหลาย เพื่อให้สงบตัวลงผู้ปฏิบัติศาสนาจะได้ปฏิบัติด้วยความสะดวกสบาย ร่มเย็นเป็นสุข ตักตวงเอาบุญเอากุศลมรรคผลนิพพานไปเรื่อยๆ มีความสบาย เมื่อไม่มีมหาภัยเข้ามาเกี่ยวข้องเผาบ้านเผาเมืองเผาศาสนาแล้ว เพราะฉะนั้นท่านจึงได้ออกมาท่านมาด้วยความพอใจในนามที่ว่าท่านเป็นชาติไทย แต่ละองค์ๆ พ่อแม่ของท่านมีอยู่ทุกแห่งทุกหน ทุกภาค เมื่อศาสนาเดือดร้อน แล้วชาติเดือดร้อน ท่านก็ต้องเดือดร้อนเหมือนกันก็ช่วยกันดังที่เห็นอยู่นี้แหละ ..

วันนี้วันมงคลที่พระสงฆ์มาร่วมชุมนุมกันทำในสิ่งที่ดีงาม เราจะเอาชีวิตของเราบูชาพระพุทธศาสนาประกอบทั้งชาติบ้านเมืองทั้งหมด เนื้อหาใน พ.ร.บ.สงฆ์ ทุกอย่างเข้ากับพระธรรมวินัยไม่ได้เลย เป็นมหาภัยต่อชาติศาสนาล้วนๆ เรายอมไม่ได้ จะยอมสละชีวิตเพื่อรักษาพระธรรมวินัย

เราก็ได้เห็นกำลังใจของพระที่มีต่อพุทธศาสนานะ ไม่ได้ไปหาบังคับบัญชาอะไรอะไรล่ะ เป็นไปตามอัธยาศัยของท่าน ท่านก็บอกกล่าวกันไปตามธรรมดา มาเต็มหมดเลยทุกภาค ตะวันออก อีสาน ภาคเหนือ ภาคใต้ก็มีเรียกว่าหมดทุกภาคเลย ฉะนั้นถึงต้องเทศน์ให้ฟังเรื่องการปฏิบัติกรรมฐาน

นับว่าเป็นประวัติการณ์ของพระกรรมฐานที่มีจำนวนมาก ปริยัติก็มีเพียงเล็กน้อยไม่มากนะ ทั้งๆ ที่ปริยัติก็เต็มประเทศไทย เวลาออกมาแสดงน้ำใจต่อพระพุทธศาสนาและประชาชนเรานี้ เลยกลับเป็นพระกรรมฐานออกแนวหน้า

ทั้งหมดเลย นี่มันแปลกอยู่นะ มันอดคิดไม่ได้นะอะไรๆ มีอะไรปั๊บ มันจะคิดทันที เห็นพระเต็มวัดพิลึกจริงๆ นะ มองไปทางไหนนี่พระเต็มแน่นไปหมดเลย พระเป็นหมื่นขึ้นไป รถมากหาที่จอดไม่ได้ มีทุกประเภท วัดอโศการามเป็นทะเลรถหาทางเดินไม่ได้..."

 บทสัมภาษณ์ตัวแทนพระสงฆ์ที่คัดค้านร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์

คุณกนก และคุณรุ่งนภา ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการข่าว

ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง UBC 8 วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๙.๓๐ น.

คุณกนก ที่วัดอโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เหลืองไปหมดเลยนะครับ พระสงฆ์นับเป็นหมื่นรูป คุณรุ่งนภาได้ไปร่วมในที่ชุมนุม คัดค้านร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ด้วย แน่นอนครับ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เราจะไปพูดคุยกันนะครับกับเรื่องนี้ในรายละเอียด

คุณรุ่งนภา กับตัวแทนคณะสงฆ์สายวัดป่าที่คัดค้านร่าง พ.ร.บ.สงฆ์ค่ะ ..

คุณกนก การที่พระสงฆ์นับหมื่นรูปมารวมกันเป็นหมื่นนี้ วันนี้มารวมกันด้วยจุดประสงค์เดียวใช่ไหมครับ คือ คัดค้าน พ.ร.บ.คณะสงฆ์ใช่ไหมครับ

ตัวแทนสงฆ์ ใช่ คือพระสงฆ์ท่านได้ศึกษาเรื่องเหล่านี้มาพอสมควรแล้ว ก็เป็นเรื่องปีกว่าแล้ว ท่านมาด้วยความไม่สบายใจว่า เดิมที่มีข่าวออกทางหน้าหนังสือพิมพ์ว่า คุณวิษณุ เครืองาม ได้พูดเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ปีที่ผ่านมานี้ (ต่อพระสังฆาธิการ) ที่พุทธมณฑลว่า จะนำร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฉบับที่ขัดต่อพระธรรมวินัยอันนี้เข้าสู่การพิจารณาของ ครม.แล้วจะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภาให้ได้ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ที่จะถึงนี้ ตรงนี้แหละที่ทำให้บรรดาพระสงฆ์ ซึ่งมีทั้ง ๒ นิกายเลย ทั้งมหานิกายและธรรมยุตจากทั่วประเทศท่านก็เลยนัดแนะกันว่า จะต้องมาปรึกษาหารือกันในประเด็นตรงนี้ว่าไม่สามารถที่จะยอมรับในร่าง พ.ร.บ.สงฆ์ฉบับนี้ได้อีกต่อไป ขอให้ถอนออกจากกระบวนการพิจารณาอย่างสิ้นเชิงเลย

คุณกนก เราไม่เอาทั้งฉบับเลยใช่ไหมครับ

ตัวแทนสงฆ์ ไม่เอาทั้งฉบับเลย

คุณกนก เราไม่มีการพบกันครึ่งทางว่าเปลี่ยน ปรับเปลี่ยนบางมาตราเลยหรือครับ

ตัวแทนสงฆ์ เนื่องจากว่าประเด็นตรงนี้คือเรื่องเนื้อหาสาระอย่างที่ทราบกันก็คือมีส่วนที่ขัดต่อพระธรรมวินัยอยู่มาก แต่ว่าจริงๆ แล้วเวลานี้แทบจะไม่พูดกันถึงเรื่องเนื้อหาสาระแล้ว พูดถึงที่มาของร่างเลย

คุณกนก ครับพระคุณเจ้า ยกตัวอย่างให้ฟังหน่อยได้ไหมครับว่า วันนี้พระสงฆ์มาคัดค้านนี่ จุดใหญ่ๆ ที่รับไม่ได้ของ พ.ร.บ.สงฆ์คืออะไรครับ

ตัวแทนสงฆ์ ก็คือว่าที่มาของร่างนี้ละ คือ หนังสือของกรมศาสนานี่เขียนไว้ชัดเจนว่า ร่างนี้เป็นร่างที่ได้มาจากกรรมการมหาเถรสมาคมรูปหนึ่ง ทางกรมการศาสนาก็บอกชื่อมาเลยว่าเป็นพระระดับสมเด็จ .. ส่งร่างมาให้กรมการศาสนา แล้วหลังจากนั้นกรมการศาสนาก็นำร่างนี้มาตั้งคณะทำงานขึ้นมา อะไรต่ออะไร **เพราะฉะนั้น ประเด็นตรงนี้จึงเป็นประเด็นที่ขัดต่อพระธรรมวินัยอย่างร้ายแรง เพราะว่าไม่เคยมีมาก่อนเลยตั้งแต่ครั้งพุทธกาลมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ที่จะมีพระองค์ใดองค์หนึ่งเสนอร่างกฎหมาย อันนี้ไม่ใช่กิจของสงฆ์ กิจของสงฆ์มีแต่พูดถึงเรื่องสิกขาบท พูดถึงเรื่องพระธรรมวินัย ถ้าจะเสนอก็เสนอสิกขาบทหรือพระไตรปิฎกอะไรแบบนี้ให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย แต่นี่เพิ่งจะมีพระในยุคปัจจุบันนี้ที่เสนอกฎหมาย เสนอร่าง พ.ร.บ.ว่า เออ อันนี้ดีนะ อันนั้นทำอย่างนี้นะ ซึ่งตรงนี้จึงเรียกว่าเป็นโมฆะ เพราะขัดต่อพระธรรมวินัยตั้งแต่แรกเลย**

อันนี้ถ้าจะเปรียบเทียบ ในที่ประชุม (คณะสงฆ์ไทย วัดอโศการาม) ก็มีพระรูปหนึ่ง พูดขึ้นมายกเปรียบเปรยมาเหมือนกับว่า ถ้าพระมาหุงอาหาร มาหุงข้าว ทำกับข้าว มาผัดนั่นแกงนี่ แล้วก็เอาอาหารนี้มาให้พระด้วยกันฉันนี่ ในพระธรรมวินัยฉันไม่ได้ (ท่านปรับอาบัติ) ต้องเป็นอนุปสัมบัน คือต้องเป็นฆราวาสญาติโยมเท่านั้นที่จะปรุงอาหาร หุงหาอาหาร หุงข้าวแล้วมาใส่บาตรให้พระเหล่านั้นฉันได้ **แต่ที่นี้ปรากฏว่าพระกลับมาปรุงกฎหมายซึ่งไม่ได้ทำในสิ่งซึ่งเป็นกิจของสงฆ์ เพราะฉะนั้นพระทั้งประเทศจะยอมรับในสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เลย**

คุณรุ่งนภา ผิดมาตั้งแต่ต้น เพราะฉะนั้นรายละเอียดต่อมาก็ไม่ต้องคุยกันแล้ว

ตัวแทนสงฆ์ ต้องเป็นโมฆะไปหมดเลยเมื่อต้นตอผิด ถึงแม้ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนั้นๆ จะดีเลิศขนาดไหนก็ตาม แต่ว่าที่มา เกิดมาจากพระเป็นผู้ปรุงอาหารนั้นเอง พระทั้งหลายทั้งปวงทั่วประเทศไทย ก็จะยอมรับในร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ไม่ได้เลย ทางพระท่านถือว่าผิดพระธรรมวินัย ทั้งทางโลกก็เรียกว่าเป็นโมฆะ

คุณรุ่งนภา แล้วทางคณะสงฆ์จะทำอย่างไรต่อไปคะ จะปักหลักอยู่ที่วัดอโศการามต่อไปเรื่อยๆ หรือคะ

ตัวแทนสงฆ์ เวลานี้ท่านต้องแยกย้าย เพราะพระท่านมีหน้าที่จะชี้ถูกชี้ผิดตามพระธรรมวินัย ท่านมีกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนแล้วว่า พระธรรมวินัยถือเป็นเสมือนองค์พระศาสดา แทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระองค์ปรินิพพานไปแล้ว ถ้ามีสิ่งที่ขัดต่อพระธรรมวินัยก็เท่ากับขัดต่อพระศาสดาของเรา เพราะฉะนั้น พระทั้งหลายท่านยอมรับไม่ได้ เมื่อท่านมาชี้แล้วว่าสิ่งนี้ผิด แล้วยังมีผู้ที่ดึงดันจะเอาเข้าก็เท่ากับว่าไม่เคารพพระพุทธเจ้าของเรา ไม่เคารพพระศาสดาของเรา ถ้าอย่างนี้ก็จะเห็นได้เลยว่าเรากำลังจะร่างพ.ร.บ.มาเพื่ออุปถัมภ์หรือเพื่อทำลายองค์พระพุทธศาสนาของเรา..

คุณรุ่งนภา เพราะฉะนั้น มติของคณะสงฆ์วันนี้จะเสนอต่อรัฐบาลใช่ไหมคะ

ตัวแทนสงฆ์ ได้ทำหนังสือไปถึงคุณวิษณุ เครืองาม (รองนายกรัฐมนตรี) เรียบร้อยแล้วว่าขอให้ถอนร่างนี้ออกจากกระบวนการพิจารณาอย่างสิ้นเชิง คือไม่ต้องเอากลับมาอีกเลยร่างนี้

สื่อมวลชนทุกแขนงต่างเสนอข่าวการประชุมคณะสงฆ์ครั้งประวัติศาสตร์ชาติไทย โดยร่าง พ.ร.บ.สงฆ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเหยียบย่ำทำลายพระธรรมวินัยอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้พระสงฆ์ที่รักเคารพในพระธรรมวินัยไม่ยอมรับ หากอธิกรณ์ครั้งนี้มิได้ถูกระงับดับลง จะเป็นเหตุให้ความขัดแย้งในสังฆมลฑลลุกลามบานปลายถึงขั้นเป็น "สังฆเภท" สงฆ์แตกจากกัน อันเป็นการสร้างกรรมหนักที่สุดในพระพุทธศาสนา

นับแต่รัฐบาลมีมติรับหลักการเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ จนกระทั่งพระกรรมฐานทั่วประเทศเดินทางมาประชุมสงฆ์ที่วัดอโศการาม เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๔๖ จนมีมติให้ปัดทิ้งร่าง พระราชบัญญัติฉบับนี้เพียงสถานเดียวและพร้อมจะสละชีพเพื่อรักษาพระธรรมวินัย บทสรุปของภาครัฐก็คือ รองนายกรัฐมนตรีผู้เกี่ยวข้องก็ตอบรับโดยให้คำสัตย์ปฏิญาณต่อผู้แทนคณะสงฆ์ไทย (พระกรรมฐาน) ที่นำมติไปมอบให้ว่า

๑. จะไม่ทำสิ่งใดที่ขัดต่อพุทธประสงค์
๒. จะไม่ทำสิ่งใดที่ขัดต่อพระธรรมวินัย
๓. จะไม่ทำสิ่งใดที่ขัดต่อพระราชอำนาจพระมหากษัตริย์
๔. จะไม่ทำสิ่งใดที่ขัดหรือล่วงพระอำนาจของสมเด็จพระสังฆราช

ในที่สุดรัฐบาลก็ตัดสินใจยกเลิกร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับนี้

พระเทวทัต

พระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาที่กล่าวถึงเหตุการณ์ในครั้งพุทธกาลเมื่อมีอธิกรณ์เกิดขึ้นทำให้สงฆ์แตกแยกเป็นสังฆเภท พระพุทธเจ้าทรงต้องเข้ามาชำระด้วยพระองค์เอง ดังนี้

"...ครั้งพุทธกาลพระเทวทัตมาโต้ตอบทุกสิ่งทุกอย่างกับพระพุทธเจ้า เสี้ยมสอนให้พระเจ้าอชาตศัตรูไปฆ่าพระราชบิดาตาย แต่ไม่ได้ตั้งหน้าฆ่าตาย ฆ่าด้วยวิธีการต่างๆ จนกระทั่งถึงตายในเรือนจำ ทุกสิ่งทุกอย่างสลดสังเวช พระเจ้าพิมพิสารท่านสำเร็จพระโสดาฯ แล้ว เรียกว่าเป็นพระอริยบุคคลแล้ว ท่านจะมีอะไรกับโลก ลูกมาทรมานวิธีใดเพราะได้รับการเสี้ยมสอนจากพระเทวทัตคือพระเจ้าอชาตศัตรูแล้วฆ่าพระราชบิดาเสียแล้วเป็นพระเจ้าแผ่นดินแทน พระเทวทัตนี้ก็จะทำลายพระพุทธเจ้าจะเป็นศาสดาแทน ..

พอถึงวาระพระราชโอรสของพระเจ้าอชาตศัตรูประสูติขึ้นมา พอมองเห็นลูกเท่านั้นสลดสังเวชปึ๋งขึ้นมาทันที ความรักลูกถึงขนาดไหนวิ่งหาพ่อตัวเอง อ๋อ พ่อรักเราอย่างงี้ รีบไปจัดการสั่งปล่อยพ่อทันที พอรีบไปพ่อก็ตายในเวลาเดียวกัน สลดสังเวชเห็นโทษเห็นภัย แล้วโศกเศร้าเหงาหงอยเป็นกำลัง เมื่อฆ่าพระราชบิดาแล้วเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าก็ได้รับคำแนะนำสั่งสอน มันสุดวิสัยไปแล้วทำยังไง พระองค์ก็แนะนำสั่งสอน ยังไงก็ตกนรกไม่สงสัย ..

พระเทวทัตมาขอพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าไม่ทำตาม จึงได้แยกจากพระพุทธเจ้า

๑) ให้พระอยู่ในป่าเป็นวัตร เป็นประจำชีวิตตั้งแต่วันบวช เข้าบ้านเป็นผิด พระองค์ก็อนุญาตไม่ได้ เพราะพระเกิดมากับญาติกับโยม พระมีความเคลื่อนไหวไปมาได้ ตถาคตเองก็อยู่ได้ทั้งป่าทั้งบ้านเกี่ยวกับโลกสงสาร แน่ะ เราอนุญาตไม่ได้

๒) ไม่ให้ฉันเนื้อฉันปลา ถ้าฉันเป็นผิด อันนี้ก็เหมือนกัน สิ่งที่เกิดมาตามที่อธิบายผ่านมาแล้ว พระองค์ยังทรงเล็งญาณดูอีกนะ เอาย่อๆ นักปฏิบัติภาวนาจะรู้เรื่องของพระพุทธเจ้าเหล่านี้ได้เต็มกำลังของตัวเอง ..

๓) ให้บิณฑบาตตลอดชีวิต ถ้าหยุดหรือขาดเป็นไม่ได้ ปรับโทษ พระพุทธเจ้าก็ไม่ทรงอนุญาต

๔) ฉันมื้อเดียว พระพุทธเจ้าไม่ทรงอนุญาต จึงแหวกแนวหนีจากพระพุทธเจ้าไป ถ้าสมควรแล้วพระพุทธเจ้าจะทรงบัญญัติไว้แล้วตั้งแต่ต้น ไม่ให้ฉันเนื้อฉันปลา พระพุทธเจ้าจะเป็นพระองค์เอกทรงห้ามก่อนใครแล้ว นี่พระองค์ไม่เห็นห้าม นี่ละเรื่องราวมันก็มีอย่างนี้ พวกสัตว์ทั่วโลกกินแดนที่เขาตายแล้ว เนื้อหนังของเขายังเป็นประโยชน์แก่เขาเองเวลาเอาไปทำบุญให้ทาน

๕) ให้ถือผ้าบังสุกุลอย่างเดียวเท่านั้น รับคหบดีจีวรเขาถวายต่อมือนี้ไม่ได้ ให้แสวงหาชักผ้าบังสุกุลเอาอย่างเดียวตลอดชีวิต พระพุทธเจ้าก็ไม่ทรงอนุญาต ในเมื่อเขาอยากทานก็ให้เขาทานตามอัธยาศัยของเขา ผู้ใดองค์ใดที่อยากรับก็รับไป ไม่เป็นสิ่งที่จะบังคับกัน ..

พระเทวทัตมาต่อสู้พระพุทธเจ้า แยกส่วน ถ้าใครเห็นว่าพระเทวทัตดีก็ให้ไปกับพระเทวทัต ใครเห็นว่าพระพุทธเจ้าดีก็ให้ไปอยู่กับพระพุทธเจ้า แล้วก็ยกทัพออกจากพระพุทธเจ้าออกไปตั้งเป็นคณะหนึ่งเป็นศาสดาขึ้นมาอีกองค์หนึ่ง เรียกว่าศาสดาเทวทัต แล้วสั่งเสียพระอานนท์ .. ให้ไปบอกพระพุทธเจ้าว่า *'ตั้งแต่บัดนี้ต่อไปเรากับพระพุทธเจ้าแยกกันอยู่แล้ว จะไม่เป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้าต่อไป'* แยกแล้วพระเทวทัตก็นำบริษัทบริวารออกไป ผู้ที่ไม่รู้อีโหน่อีเหน่อะไรก็ติดตาม บวชใหม่ยังไม่เข้าอกเข้าใจก็แตกไปกับพระเทวทัต ฟังว่า ๕๐๐ องค์ แล้วก็ให้ไปบอกพระพุทธเจ้าว่า เวลานี้เราแยกตัวจากพระพุทธเจ้าแล้ว เป็นคนละสัดละส่วนแล้ว .. พระอานนท์ก็มาทูลพระพุทธเจ้าว่าบัดนี้พระเทวทัตได้สั่งมาเรียบร้อยแล้วว่า พระเทวทัตจะแยกตัวเป็นอีกฝ่ายหนึ่งจากศาสดาแล้วตั้งแต่บัดนี้ต่อไป .. แต่ก็ไม่นาน พอไปแล้วพระสารีบุตร พระโมคคัลลานก็ติดตามไปเกลี้ยกล่อม แนะนำสั่งสอน นั่นเห็นไหมล่ะ พอรู้โทษรู้ภัยถอนตัวออกมาพระสารีบุตร พระโมคคัลลาน เป็นของเล่นเมื่อไร ช่วยฉุดลากผู้ลุ่มหลงมา ..

ในอนันตริยกรรม ๕ พระเทวทัตสร้างตั้ง ๒ อย่าง และสร้างความปั่นป่วนวุ่นวายแก่โลกก็มากในวงศาสนา พระเทวทัตเป็นองค์ที่หนึ่งที่แตกแยกกันเรื่องพุทธศาสนา และแตกแยกทำลายจิตใจของคนชาวพุทธให้ว้าวุ่นขุ่นมัวตามๆ กันไปหมด นี่อันหนึ่ง แล้วทำลายสงฆ์ สงฆ์ที่มีความพร้อมเพรียงสามัคคีกัน แยกแตกจากกันไปเลยเป็นสังฆเภท ทำลายพระพุทธเจ้า พระเทวทัตเป็นอนันตริยกรรมข้อหนึ่ง ..

พระเทวทัตยังรู้จักโทษของตน จะเข้ามาเฝ้าพระพุทธเจ้า แล้วไปขอขมาพระพุทธเจ้า แม้จะถูกแผ่นดินสูบหน้าพระเชตวัน วาระสุดท้ายไม่มีอะไรที่จะถวายเป็นเครื่องขมาพระพุทธเจ้าเพราะถูกแผ่นดินสูบ เหลือแต่คางกรรไกรนี้ ก็ขอถวายคางกรรไกรเป็นพุทธบูชาต่อพระพุทธเจ้าของเรา แล้วจากนั้นก็ถูกแผ่นดินสูบหายไป พระพุทธเจ้าทรงรับว่า *'เออ..เธอตายคราวนี้ก็ยอมรับว่าบาปเป็นบาป บุญเป็นบุญ ความชั่วเป็นความชั่ว ความดีเป็นความดี เวลานี้เธอจะได้รับกรรมของเธอตามอำนาจแห่งความชั่วของเธอที่ทำเอาไว้ แล้วต่อไปอานิสงส์แห่งการถวายคางกรรไกรคราวนี้จะเป็นอานิสงส์อันยิ่งใหญ่ มีความหมายในวาระสุดท้ายเรียกว่าเป็นมหาศาล ต่อไปเธอจะได้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าชื่ออัฏฐิสาระ'...*"

	ร่างกฎหมายต่างๆ และสาระสำคัญของร่างที่เป็นปัญหาต่อพระธรรมวินัย
๑	ร่างพระราชบัญญัติ ปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. .... (หรือร่าง พ.ร.บ.ฆราวาสปกครองสงฆ์) ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๔ เป็นการยุบกรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรม ส่งผล ดังนี้ ● บรรดากิจการงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาจะถูกโอนถ่ายไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนี้ด้วย อาทิ ปกครองดูแลวัดร้าง ที่ดินของวัดร้าง ที่ธรณีสงฆ์ของวัดร้าง ทรัพย์สินของวัดร้างทั่วประเทศ การให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่วัดที่กันไว้ เป็นที่จัดประโยชน์ที่มีกำหนดระยะเวลาเกิน ๓ ปี การเก็บรักษาเงินของวัดที่เกิน ๓,๐๐๐ บาทขึ้นไป ถูกกำหนดให้ฝากต่อสำนักงานคณะกรรมการการศาสนามาตามลำดับจนถึงระดับตำบล ● องค์ประกอบของคณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรมจำนวน ๓๙ ท่าน จะมาจากตัวแทนองค์กรของศาสนาต่างๆ ๕ ศาสนา ได้แก่ พุทธ คริสต์ อิสลาม ซิกข์ และพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งจะมากำกับดูแลกิจการขององค์กรพุทธศาสนา ได้แก่ มหาเถรสมาคมอีกด้วย **ผล** มีการจัดตั้ง “สำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ”
๒	ร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. .... ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๔ ลิดรอนพระราชอำนาจสมเด็จพระสังฆราช ให้อำนาจทั้งปวงแก่มหาคณิสสร เข้าแทรกแซงสมบัติของสงฆ์ประจำวัด และควบคุมศาสนสมบัติกลาง **ผล** ยกเลิก
๓	ร่างพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. .... ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๗ ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของวัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ในเขตดำเนินการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่ ถ้าผู้ดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินจำเป็นจะต้องนำมาใช้ในการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา **ผล** คณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาลมีความเห็นควรให้ตัดคำว่า ที่ดินวัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลาง ออกไปจากกฎหมายฉบับนี้ทุกมาตรา
๔	ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา (องค์การมหาชน) พ.ศ. .... ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๗ บทเฉพาะกาลได้บัญญัติให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้และเงินงบประมาณของสำนักงานศาสนสมบัติไปเป็นของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา **ผล** ยกเลิก (๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗ คณะสงฆ์ไทย คัดค้าน)
๕	ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง สนง.ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา (องค์การมหาชน) พ.ศ. .... ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๗ **ผล** ยกเลิก
๖	ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. .... ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๘ เขตเศรษฐกิจพิเศษมีอำนาจเด็ดขาดในการเพิกถอน ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท ไม่เว้นแม้เป็นที่ธรณีสงฆ์ และน่าจะรวมไปถึงที่ราชพัสดุและที่ดินส่วนพระมหากษัตริย์ให้มาเป็นที่ของเอกชน โดยสามารถนำไปขายหรือให้เช่ากับคนต่างด้าวในการประกอบกิจการทุกชนิด **ผล** ยกเลิก
๗	คำสั่ง ๒ ฉบับ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เรื่องนโยบายและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๘ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) ได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ โดยกำหนดให้พระสงฆ์ที่ต้องการธุดงค์ในเขตป่าสงวนฯ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องขอใบอนุญาตก่อนเข้า **ผล** ยกเลิก

ประชาชนผู้เป็นเจ้าของศาสนาเข้าประสานงานหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมปกป้องพระธรรมวินัย

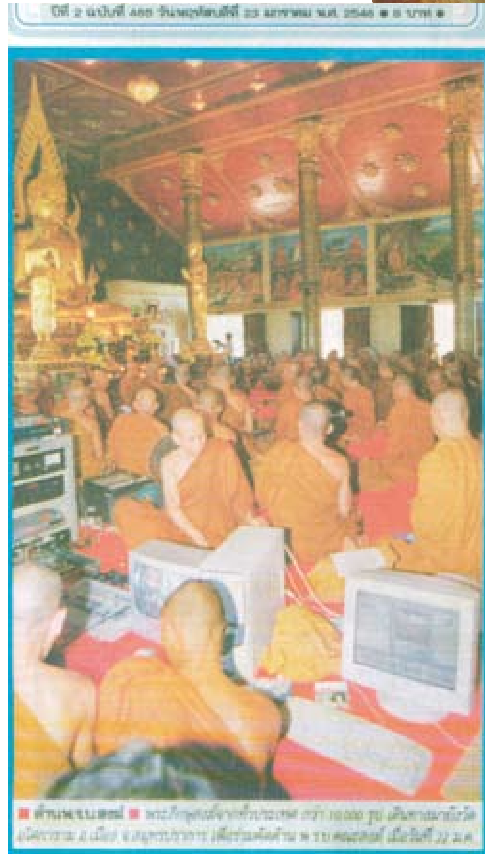

สำหรับร่างกฎหมายอื่นๆ ก็เช่นร่างพระราชบัญญัติปฏิรูปการศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการมีข้อกำหนดไม่ให้มีการเรียนวิชาศาสนาในโรงเรียน ซึ่งเมื่อองค์หลวงตาทราบเรื่อง ท่านก็ได้แสดงธรรมเป็นข้อคิดแก่วงราชการในทันทีว่า

"เขาปฏิรูป (การศึกษา) เราก็ปฏิรูป ปฏิรูปแปลว่าพลิกกลับ เขาจะไม่ให้มีการศึกษาอะไรๆ ในโรงร่ำโรงเรียน แหม! พวกเปรตว่างั้นเลย ไม่ให้มีการศึกษามีอย่างเหรอ .. เรื่องของศาสนานี้เป็นเรื่องของเราร้อยเปอร์เซ็นต์ด้วย คือเรารักษาอยู่ตลอดเวลา เราเป็นพระนี่วะ ทางบ้านเมืองก็เป็นอีกแง่หนึ่งที่เกี่ยวโยงกับเรา ซึ่งจะต้องได้เข้าอย่างที่ผ่านมาแล้ว (ช่วงช่วยชาติ) นี้ แล้วคราวนี้มาเข้าตรงๆ เลย เพราะฉะนั้นมันถึงเข้มข้นเข้าซีเรื่องราว ไม่อย่างนั้นไม่ได้ ศาสนาจะจม"

*สื่อการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
ในระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๖)*

ภาพข่าวการประชุมคณะสงฆ์กว่าหมื่นรูป ยืนยันพระธรรมวินัยสมบูรณ์แล้ว ไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่จะต้องแก้ไข พ.ร.บ.คณะสงฆ์ หากฝ่าฝืนมีแต่จะเป็นโทษมหันตภัยทำให้สงฆ์เกิดความร้าวฉานและทำให้สงฆ์แตกแยกจากกันในที่สุด

อย่างไรก็ตามวงราชการส่วนใหญ่ก็เป็นลูกชาวพุทธมีความเคารพเชื่อถือในข้อวัตรปฏิบัติของพระกรรมฐานที่มุ่งตรงต่อพระธรรมวินัยอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อท่านทักท้วงในเรื่องใดหน่วยงานราชการเหล่านั้นก็มักไม่ดื้อดึงจะรีบปฏิบัติตามอรรถธรรมที่ถูกต้องในทันที เรื่องราวต่างๆ จึงมักสงบลงได้โดยเร็ว

ในบรรดาร่างกฎหมายทั้งหลายที่มีเนื้อหาส่อเค้าว่าจะกระทบต่อพระธรรมวินัยนั้น เมื่อเรื่องมาถึงองค์หลวงตา ท่านจะเมตตาแสดงธรรมให้ความรู้ตามหลักพระธรรมวินัยในทันทีว่าเป็นอย่างไร ผิดถูกประการใด และมีวิธีปฏิบัติต่อสิ่งนั้นตามหลักพระธรรมวินัยอย่างไร จึงขอน้อมนำพระธรรมเทศนาของท่านมาแสดงแต่โดยย่อและเพียงบางส่วน ดังนี้

ร่างพ.ร.บ.สงฆ์ตั้งขึ้นทำไม ธรรมวินัยสมบูรณ์แล้ว

"...เราพูดเต็มปากของเรา อะไรจะเกินศาสดา **ธรรมวินัย**สมบูรณ์แบบแล้วบกพร่องที่ไหน ตั้งมาหาอะไรอยากว่าอย่างงั้น นอกจาก พ.ร.บ.ขี้นี่ ว่าอย่างนี้ละเรา ก็เห็นอยู่ด้วยกัน ธรรมก็เห็นวินัยก็เห็น อ่านมากี่คัมภีร์ด้วยกันแล้ว เอาอะไรมาอวดกันวะ พ.ร.บ.แรแบ มันตั้งมาหาอะไร .. กำลังไปโฆษณาหาประชุม ที่นั่นที่นี่หาพรรคหาพวก ว่ามีจำนวนมากแล้ว จะมาโจมตีชาวพุทธเราทั่วประเทศไทย ที่ปกครองจากพระพุทธเจ้าจากธรรมวินัยด้วยดีนั้นแหละ จะให้แหลกไปเลย แล้วศาสดาองค์ใหม่องค์เทวทัตก็จะขึ้นแทน .. อะไรจะสมบูรณ์แบบยิ่งกว่าหลักธรรมหลักวินัยจนเป็นองค์แทนศาสดาได้

'อานนท์ พระธรรมและพระวินัยนั้นแลจะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลายแทนเราตถาคต'

อีกอันหนึ่ง *'อานนท์ เมื่อมีผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมหลักวินัยเราอยู่ พระอรหันต์ไม่สูญจากโลกนะอานนท์'*

นั่นก็คือธรรมวินัยนั้นแลที่เป็นองค์ศาสดาประกันเรื่องมรรค ผล นิพพาน ใครจะมาประกัน ก็สอนไว้ขนาดนั้นแล้ว แล้วจะไปหาอะไรมาเก่งกว่าศาสดาอีก เดี๋ยวตั้งข้อนั้นแล้วตั้งข้อนี้ขึ้น แหมพิลึกนะ .. อ่านมีกี่ข้อซึ่งเป็นตัวทำลายเป็นเพชฌฆาตๆ นี้ กี่ข้อที่เขามาอ่าน ที่มีคัดค้านอะไรกันมา อันนี้จะออกสนามเลยล่ะ คราวนี้ออกเลย .. อำนาจป่าเถื่อนฟังไม่ได้นะ แล้วก็ทำให้ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเดือดร้อนไปตาม กระทบกระเทือนไปตามหมดนะ ตามพวกนี้ พวกเปรตนี่หาเก็บตก

พระธรรมวินัยพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติแล้ว ใครสมบูรณ์ยิ่งกว่าพระพุทธเจ้าพระวินัยก็ดีกฎหมายบ้านเมืองก็ติดแนบกันมากับธรรมวินัยของศาสนา คือมีกฎหมายแนบมาอยู่ด้วยแล้วรักษากันมาด้วยความสงบร่มเย็น ถ้าพูดถึงเรื่องศาสนาไม่มีใครสมบูรณ์ยิ่งกว่าพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้หมดเรียบร้อยแล้วตั้งแต่ปาราชิก สังฆาทิเสส เรียกว่า โทษประหารชีวิตลงมา ติดคุกตั้งแต่ตลอดชีวิตลงมา ๙ ปี ๑๐ ปี เป็นโทษตามหลักพระวินัยนี้ ..

ในลักษณะปกครองสงฆ์ .. ต้องถือธรรม-วินัยเป็นกฎเป็นเกณฑ์ มากระทบกระเทือนธรรมวินัยไม่ได้ กฎข้อบังคับเหล่านั้นจะเป็นโมฆะทันที.. อย่างการปกครองสงฆ์นี้เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส เจ้าอาวาสที่จะปกครองด้วยความเป็นธรรมแล้วสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นในท่ามกลางของวัด หรือสถานที่ที่วัดตั้งอยู่นั้นหัวหน้าเป็นผู้จัดแจงทำให้สม่ำเสมอ นั่นพระวินัยท่านสมบูรณ์แบบ .. ถ้าตั้งใจปฏิบัติตามหลักธรรมวินัย การปกครองก็จะน้อยมากทีเดียว ไม่ต้องยุ่งเหยิงวุ่นวายถึงเหตุที่ตั้งการปกครองมาจะกลายมาเป็นการกระเทือนศาสนาเข้าไปอีกโดยไม่รู้สึกตัวนะ กิเลสมันแทรกเข้าทันทีๆ อันนี้ที่วิตกอันหนึ่ง..."

สมบัติสงฆ์ตามพระวินัย

"...พระวินัยท่านพูดเกี่ยวกับเรื่องจตุปัจจัยไทยทาน ที่เกิดขึ้นมากับพระเจ้าพระสงฆ์และภายในวัดนั้นๆ ให้เป็นหน้าที่ของสงฆ์ อำนาจหน้าที่ของพระ เป็นเรื่องที่เขารับมาถวายด้วยตามอัธยาศัย พระก็รับไปตามอัธยาศัย จะใช้จ่ายมากน้อยเพียงไรก็เป็นเรื่องของพระ ไม่มีคำว่าผิดว่าพลาด ถ้าทำตามนั้นแล้ว นี่พระวินัย

ทีนี้ส่วนที่ของสงฆ์ .. ก็เป็นเรื่องของพระ หัวหน้าวัดภายในวัดนั้น พร้อมทั้งวัดจะเป็นผู้ปฏิบัติรักษาสมบัติที่เป็นของสงฆ์ อันไหนที่ควรแจก แจกไปยังไง ไม่ควรแจกยังไง ก็มีในพระวินัยแล้วว่า ลหุภัณฑ์ ครุภัณฑ์ แล้วก็สังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์

(การมา) บัญญัติข้อที่ว่า จะมาเป็นเจ้าอำนาจบาตรหลวงควบคุม เปิบมือกินอยู่บนหัวพระทั้งประเทศไทยทุกวัดทุกวา แต่กลุ่มเดียวสองกลุ่มนี้นั้นไม่มีในพระวินัย เพิ่งตั้งขึ้นมาจากความลึกลับเมื่อเร็วๆ นี้เท่านั้นเอง .. เอ้า จะตั้งขึ้นมาว่าชนะพระไทยทั้งชาติ พระไทยจะไม่ปฏิบัติตามเลย จะปฏิบัติตามพระวินัยของพระพุทธเจ้านี้เท่านั้น ไม่ว่าวัดใดๆ ทั่วประเทศไทย พวกนี้จะเป็นผู้ควบคุมการเงินการทองศาสนสมบัติทั้งหมด เรียกว่าทุกวัด .. ชื่อของพวกคณะนี้ว่า **มหาคณิสสร** ว่าอย่างนั้น .. พวกนี้จะเป็นผู้กอบโกยทุกสิ่งทุกอย่าง จะเอาไปถลุงที่ไหนเราไม่ทราบด้วย ทราบแต่ว่าจะมาเป็นเจ้าอำนาจปกครองวัดทั่วประเทศไทยเรา นี่มีกฎข้อบังคับออกมาอย่างนี้ ใครจะไปฟ้องร้องว่าอะไรไม่ได้ จะปรับทั้งโทษติดทั้งคุกด้วย .. ค้านพวกนี้ไม่ได้ ค้านไม่ได้ก็ตาม หลวงตาบัวจะค้านว่างี้เลย ค้านจนวันตายหลวงตาบัว เอ้า มาเก่งกว่าพระพุทธเจ้า เราเทิดทูนพระพุทธเจ้าต่างหาก เราไม่ได้เทิดทูนพวกเปรตพวกผีนี่นะ ..

สมบัติทั้งหลายตามหลักพระวินัยนะ คือสมบัติเงินทองข้าวของเขาถวายมาเป็นจตุปัจจัยไทยทานแก่พระเจ้าพระสงฆ์ตามศรัทธาของเขา พระสงฆ์ท่านก็รับด้วยความบริสุทธิ์ใจ เป็นสมบัติของตนโดยสมณสารูป คือพระเป็นเจ้าของสมบัติ ไม่เป็นโลกเป็นสงสาร ไม่เป็นกิเลสตัณหา รักษาโดยอรรถโดยธรรม ใช้สอยกันมาสงเคราะห์กันมา ดังที่วัดป่าบ้านตาดปฏิบัติอยู่เวลานี้

วัดนี้เป็นผู้รักษาสมบัติที่ได้มาเอง ไม่มีเจ้าอำนาจบาตรหลวงมาจากที่ไหน ที่จะมาปกครองรักษาสมบัติ ให้เป็นผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดแต่ผู้เดียว .. พระพุทธเจ้าท่านก็ทรงแสดงไว้แล้วว่า ไม่ให้บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่บัญญัติ ไม่รื้อถอนสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แล้ว มีในหลักธรรมหลักวินัย นี้บัญญัติใหม่หรือไม่บัญญัติใหม่ บัญญัติที่เอาสงฆ์เป็นนักโทษ เอาขอบเขตของวัดแต่ละวัดเป็นเรือนจำๆ แล้วพวกนี้เป็นนายคุมเข้ามาเหยียบย่ำทำลายอย่างนี้ มีในพระบัญญัติข้อไหน มันมาเสือกกะโหลกหาทำอะไร ตั้งแต่เด็กกอมมือเขาก็ไม่ทำ ..

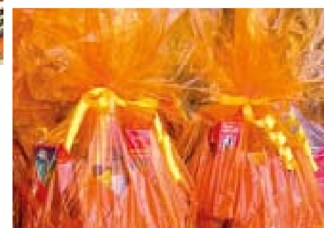
พระพุทธเจ้าถือสำคัญมากเรื่องรวม

ที่ดิน โบสถ์ วิหาร เครื่องไทยทานต่างๆ
เป็นสมบัติของสงฆ์ที่สงฆ์ต้องรักษาตามพระธรรมวินัย

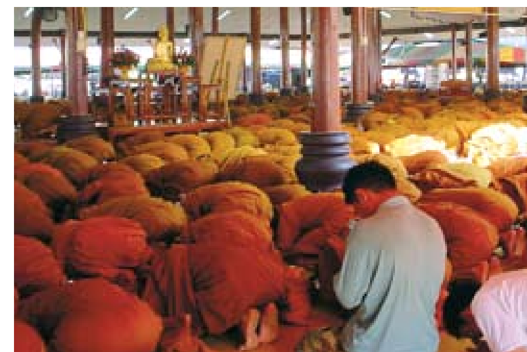
ความสามัคคี ความสงวนส่วนใหญ่ เช่น อย่างกิจของสงฆ์ งานของสงฆ์ถือเป็นสำคัญมาก มีวินัยบังคับเลย เช่น สมบัติเบาอย่างหนัก เคลื่อนที่ได้ ท่านบอก เคลื่อนที่ได้เราก็รู้กันแล้ว พวกเตียงพวกตั่ง พวกอะไรสมบัติที่ยกไปมาได้ เป็นของสงฆ์ อันที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น เขาถวายที่เป็นวัดเป็นวา กัลปนาสงฆ์ เป็นอสังหาริมะ เคลื่อนที่ไม่ได้ ท่านให้มีวินัย รักษาไว้ตามนั้นๆ...”

ร่างกฎหมายต้องให้ประชาชน เจ้าของศาสนายอมรับ

“...อย่างเวลานี้พระของเราก็ในวงพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ เพื่อความสงบร่มเย็น มันก็กลายเป็นความยุ่งเหยิงวุ่นวาย ตั้งสภาป่าๆ เถื่อนๆ ขึ้นในวงพุทธศาสนาเวลานี้ แล้วก็ตั้งข้อบัญญัติไปต่างๆ นานา พ.ร.บ.รอแบอะไรมันก็ตั้งขึ้นไป อะไรจะเกิน พ.ร.บ.ของพระพุทธเจ้ามันไม่ได้มองนะ พ.ร.บ.เพื่อลิ้นเพื่อปาก เพื่อยกตนข่มท่าน เหยียบย่ำทำลายเขา นั่นละ พ.ร.บ.ของกิเลส มันเป็นอย่างนั้น ถ้า พ.ร.บ.ของธรรมแล้ว ปัดหมดไม่มีอะไรมายุ่ง .. ได้ยินแต่ว่าจะเข้าสภาๆ มันก็ไม่แน่ใจคำว่าเข้าสภา หมูก็เข้าได้ หมาก็เข้าได้ เปรตก็เข้าได้ ผีก็เข้าได้ บัณฑิตนักปราชญ์ก็เข้าได้ เพราะฉะนั้นเพื่อความรอบคอบนี้ ชาวพุทธเราซึ่งเป็นเจ้าของสมบัติด้วยกันทุกคนทั่วประเทศไทยนี้ จึงควรจะได้รับทราบเสียก่อน ก่อนที่จะเข้าสภา ให้ประชาชนยอมรับเสียก่อน ..

‘แล้วพระสงฆ์เรานี่เข้าใจรียังที่ความมุ่งหมายของเราซึ่งเป็นหัวหน้ามุ่งยังไงๆ’ *(**พระตอบ** ‘เข้าใจครับผม’)* ตามหลักความจริงที่เราพูดนี้ก็คือว่า ถอนออกให้หมดอย่ามายุ่งนี่หลักใหญ่ มายุ่งทำไม พุทธศาสนาสมบูรณ์แบบแล้ว มายุ่งหาอะไร ถอนออกให้หมด แล้วยังจะดึงเข้าสภาอีก เข้าสภาแล้วเขาไม่ถอนให้เขาฟาดคอเลย .. แล้วทีนี้ *‘รายชื่อของคนตลอดพระเณรเราจำนวนกี่แสน’ (‘ประมาณ ๙ แสนครับ’)* นี่ก็คือรายชื่อของผู้รักสงวนชาติศาสนาของตัวเอง...”

เพิกถอนร่างพ.ร.บ.สงฆ์ ด้วยลักษณะตัดสินธรรมวินัย

“...ท่านบอกว่าลักษณะตัดสินธรรมวินัย อะไรเป็นธรรมเป็นวินัย อะไรไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย คืออะไรปลอม อะไรจริง ท่านแสดงไว้หมดพระพุทธเจ้า เช่น การบวชเข้ามา มาสั่งสมกิเลสราคะตัณหา รายได้รายรวยโลกามิสอย่างโลกเขานี้ไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่วินัย ท่านบอกไว้เลย เป็นคนละฝั่งเลยเทียว ธรรมเหล่าใดเป็นไปเพื่อความสละละวางกิเลสตัณหา มีราคะตัณหา เป็นต้น ตลอดถึงลาภ ยศ สรรเสริญ ความร่ำความรวย ยศถาบรรดาศักดิ์ สลัดอันนี้แล้วเรียกว่านี้ธรรม นี้วินัย ถ้าตรงกันข้ามนี้แล้วไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่วินัย เป็นของปลอม ..

(เรื่อง พ.ร.บ.คณะสงฆ์) เราสั่งไปว่าให้เพิกถอนทั้งหมด ข้อของเขาที่ดำเนินมามากน้อยให้ถอนออกให้หมดเลย เรียกว่าเป็นฝั่งเขาฝั่งเรา ฝั่งนั้นฝั่งมหาโจร ฝั่งนี้เป็นฝั่งเจ้าของสมบัติแห่งชาติ เข้าใจไหม ให้เลิกไปคนละฝั่งๆ แล้วค่อยเข้ากันทีหลัง เอ้า เข้าตรงโน้น เอ้า มาทางนี้ก็จะยกทัพใส่กัน เข้าใจเหรอ คือไม่ให้อะไรเข้ามาแทรกมาแซง ซึ่งเป็นสื่อเป็นสารอะไรต่ออะไรที่จะเป็นภัยต่อชาติไทยของเรา เพราะฉะนั้นมีมากน้อยจึงต้องให้ถอนออกให้หมดเป็นคนละฝั่งเลย เรียกว่าร้อยเปอร์เซ็นต์ ..

หลวงตาเป็นห่วงทั้งชาติทั้งศาสนาไปด้วยกันเลยเต็มหัวใจเวลานี้ พ.ร.บ.คณะสงฆ์ หรือพ.ร.บีบคณะสงฆ์ หลวงตาไม่อยากว่า พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ร.บีบ มันบีบทั้งชาติทั้งศาสนา พ.ร.บ.นี้ใครเป็นคนตั้งขึ้นมาและตั้งขึ้นมาจากไหน .. เรื่องพุทธศาสนาสมบูรณ์แบบมาแล้ว .. เพราะงั้นพ.ร.บ.พ.ร.บีบนี้จะขึ้นมาเหยียบหัวประเทศไทยเราไม่ได้ ต้องถอนออกให้หมด เพราะสิ่งเหล่านี้จอมปลอมทั้งหมด ไม่ได้มีของจริงติดอยู่นิดหนึ่ง มีตั้งแต่มหาภัยทั้งนั้น พุทธศาสนาเป็นมหาคุณเต็มที่แล้วสมบูรณ์แบบแล้ว สมควรที่เราจะเทิดทูนต่อไปดังที่เราเทิดทูนมาแล้ว...”

จำนวนคนบีบบังคับ หลักพระธรรมวินัยไม่ได้

“...จะเอาจำนวนเท่านั้นคนเท่านี้คนมาบีบบังคับหลักธรรมวินัยได้เหรอ ธนบัตรปลอมเป็นกี่หมื่นกี่แสนกี่ล้านๆ กองเท่าภูเขา แต่ธนบัตรจริงใบละห้าบาทสิบบาทขึ้นมาใบเดียวสองใบกับอันนั้น อะไร (มีค่า) มีน้ำหนักมากกว่ากันควรจะปัดทางไหนออกไป ไม่จำเป็นต้องหามากถ้าเป็นของจริง เข้าใจหรือ เพียงใบเดียวก็พอ นี่ความจริงก็คือศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นความจริง เพียงพระโอวาทตัดออกมาปึ๋งเท่านั้นจอมปลอมขาดสะบั้นไปหมด ..

หลักธรรมวินัยอันเดียวเท่านั้นพอ ไม่ต้องหาอะไรมาอวด ว่าจำนวนมากน้อยอย่าเอามาอวด เอาของจริง ไม่ต้องหามากของจริง ก็มีเท่านั้น อย่าไปหวั่น พวกเปรตพวกผีหวั่นมันทำไม .. หลักธรรมวินัยมีอยู่มันไม่ดู มันไปหายุ่งไม่เข้าเรื่องเข้าท่าเข้าทางอะไรเลย ให้ผู้ตั้งใจปฏิบัติตามหลักธรรมวินัยเดือดร้อนวุ่นวาย จนกระทั่งพระที่อยู่ในป่าในเขาก็ต้องได้ออกมามาชะมาล้างของสกปรกที่อยู่เต็มบ้านเต็มเมือง

ปลาตัวหนึ่งอยู่ในข้องของเราฟังซิน่ะ เอาอีกทีหนึ่งนะที่เราจะกินอยู่เดี๋ยวนี้ ปลาตัวนี้เรากำลังจะเอาไปแกง อยู่ในข้องของเรา แต่พอดีเขาเอาขี้มาโยนใส่ในปลานี้แล้วจะทำยังไงทีนี้ โอ๋ย ต้องรีบเอาปลาออกล้างทิ้งอันนั้นออกไปทันทีใช่ไหม ด้วยความขยะแขยง อันนี้ก็ขยะแขยงความเลวร้ายนี่เข้าใจไหม...”

องค์หลวงตาเมตตาเดินทางไปทุกสารทิศ เพื่อรับผ้าป่าช่วยชาติ และเพื่อการประสับประสานกับพระกรรมฐาน ในจังหวัดต่างๆ ที่บำเพ็ญสมณธรรมตามป่าเขาในที่สงบสงัด ด้วยเหตุนี้ พระกรรมฐานทั่วประเทศจึงออกมาทำหน้าที่ในการรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ด้วยหลักพระธรรมวินัยได้อย่างสมบูรณ์แบบ

ป้องกันมิให้ผู้ยกร่างทำสังฆเภท

การคัดค้านร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มิใช่ของง่ายแม้จะแสดงเจตนาหลายครั้งแล้วก็ยังไม่เป็นผล ด้วยเหตุนี้การประชุมสงฆ์จึงยิ่งใหญ่กว้างขวางขึ้น และองค์หลวงตาก็จำเป็นต้องแสดงธรรมแบบนิวเคลียร์นิวตรอนมีความเข้มข้นหนักหน่วงมากยิ่งขึ้น เปรียบเสมือนผู้ใหญ่ที่หวังดีเข้ามาตีมือเด็กที่ไม่รู้เดียงสากำลังจะจับขั้วกระแสไฟฟ้า องค์ท่านจึงแนะนำให้มุ่งเข้าหาผู้เป็นต้นเหตุของร่างฉบับนี้ เพื่อจะได้รื้อถอนสิ่งที่ขัดต่อพระธรรมวินัยออกไปได้ตรงจุดมิให้เป็นกรรมหนัก นับเป็นเมตตาธรรมของท่านอย่างที่สุด ประเด็นความขัดแย้งในสังคมจะได้ยุติลงโดยเร็ว

“...จากนั้นตามเข้าไปสิ เราก็เคยพูดแล้วต้นตอมาจากไหน ต้นตอที่เกิดเรื่องขึ้นมา ยกร่างนี้ขึ้นมา ใครเป็นคนยก ให้ไล่เข้าไปหาตรงนั้นใครเป็นต้นเหตุ ผู้ที่ยกร่างขึ้นมาคือใคร กลุ่มนี้คือใครมาจากไหน ใครเป็นคนรับรองยืนยันมา .. สมบัติที่จะไปฉกไปลักไปขโมยเขามาในจำพวกโจรพวกมารมันต้องลี้ๆ ลับๆ หลบๆ ซ่อนๆ อันนี้มันก็ออกกฎกติกาข้อบังคับมาว่าตั้ง พ.ร.บ. แร.แบ.อะไรเราก็ไม่ทราบ .. ตั้งมหาภัยขึ้นมาเหยียบย่ำทำลายทั้งชาติทั้งศาสนาให้จมไปด้วยกัน อย่างนี้เหมาะสมมากกว่า .. ใครเป็นคนตั้งขึ้นมาในกฎข้อบังคับเหล่านี้ ถามหาตัวมันหลบๆ หลีกๆ มันไม่เอาตัวจริงออกมาแสดงให้ฟัง

ถ้าเป็นของจริงเอามาซิ ใครเป็นคนตั้งขึ้นมากฎข้อกติกาอันนี้ มีข้อประชุมกันอย่างไรบ้าง ใครเป็นคนรับรองในกฎกติกาเหล่านี้ ที่มาตั้งเหยียบหัวพระศาสนาและประชาชนที่เป็นชาวพุทธอยู่เวลานี้ ตั้งขึ้นมาจากผู้ใดมันก็ไม่บอกเข้าใจไหม มันตั้งอยู่ใต้ดิน แล้วคณะใดเป็นผู้ตั้งขึ้นมาจากใต้ดินนี้ จนมาเป็นฟืนเป็นไฟเผาไหม้ทั่วโลกอยู่เวลานี้เห็นไหมพุทธศาสนา ..

แล้วคณะไหนที่รวมหัวกันทั้งพระทั้งโยมมาตั้งเป็นกรรมการ ที่จะออกเป็นมหาคณิสสรนี่น่ะ (พ.ร.บ.สงฆ์ ครับ) เออ พ.ร.บ.สงฆ์แล้งนั่นน่ะ มันไปทำอยู่ใต้ดินไม่ให้ใครเห็น นี่เห็นไหมลักษณะของผู้ร้าย ของขโมย ลักษณะของมหาโจรปล้นชาติปล้นศาสนามันทำมาอย่างนี้ ทีนี้เวลาออกมาก็ว่าผ่านโน้นผ่านนี้ ผ่านแบบโจรนะ

รีบๆ ด่วนๆ ว่าของลับบ้างอะไรบ้าง พอออกไปหลอกคนได้ ว่าผ่านมหาเถรสมาคม คือผ่านไปเฉยๆ ..

พวกนี้เป็นพวกมหาภัยจริงๆ ต่อจากนี้มันจะขึ้นเป็นสังฆเภทนะ เป็นสังฆเภทยุยงให้สงฆ์แตกจากกันทั่วประเทศไทย นี่จะเป็นกรรมหนักมาก รุนแรงมากพวกนี้ มีแต่จะเอาท่าเดียวๆ พูดให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยก็คือว่ามันผิดพลาดมาตั้งแต่ชาติเข้าใจไหม ไม่ได้เปลาะนั้น จะเอาเปลาะนี้ จะเอาเปลาะนี้จะดึงขึ้นไปหาชาติบ้านเมือง จะเอาให้จมทั้งชาติทั้งศาสนาเลย ก็ชาติศาสนาของเรามีเจ้าของด้วยแล้ว จะยอมให้จมได้ง่ายๆ หรือ

เวลานี้จะเริ่มแยกแล้วนะ เริ่มแยกเป็นสังฆเภทครั้งที่สอง .. ครั้งที่หนึ่งเทวทัตแยกตัวออกจากพระพุทธเจ้าไปเป็นศาสดาองค์ใหม่ขึ้นมา .. ครั้งที่สองก็ศาสนธรรม คือพระธรรมและพระวินัยนั้นแล .. ครั้งแรกเป็นองค์ศาสดาเสียเอง ครั้งที่สองเป็นธรรมวินัยซึ่งเป็นองค์แทนของศาสดาเสียเอง เวลานี้กำลังเข้าอยู่วาระองค์ศาสดาครั้งที่สอง คือเข้ามาทำลายธรรมวินัย หลักธรรมวินัยท่านสอนไว้โดยถูกต้องแล้วนี้คือองค์แทนศาสดา แล้วพวกนี้บุกเข้ามา ไม่มีธรรมมีวินัย...”

สงฆ์สมมุติมักบดบังอริยสงฆ์

“...ไปที่ไหนก็มีแต่นักปราชญ์ นักแปดมันไม่ได้ว่านะ เข้าใจไหม มันมาแต่นักปราชญ์ๆ ยิ่งมีคนยอว่า นี่เป็นพระไตรปิฎกเคลื่อนที่ เลยเป็นบ้าไปเลย นั่นน่ะเขาเรียกว่า สงฆ์สมมุติมักบังอริยสงฆ์ อริยสงฆ์อยู่ในหัวใจนั่น แต่มันไม่มองดูนี้ มันมองดูแต่คัมภีร์ใบลาน ไขว่คว้าไปลมๆ แล้งๆ อันของจริงอริยสงฆ์อยู่ภายในหัวใจตัวเองไม่ดู กระจายออกไปอีก ก็เห็นการศึกษาเล่าเรียนการจดจำมา ได้แต่เสียงได้แต่ลมเหมือนนกขุนทองว่าเป็นของดีไปเสีย ภาคปฏิบัติไม่สนใจจะปฏิบัติเอาธรรมที่เลิศเลอขึ้นมา...”

ข้อพึงระวังของคณะสงฆ์ไทย ในสมัยปัจจุบัน

ความคิดอยากปรับปรุงระเบียบกฎหมายต่างๆ เพื่อหวังจะทำให้พระพุทธศาสนาเจริญขึ้น แต่กลับกลายเป็นเสี้ยนหนามเป็นพิษภัยแก่พระพุทธศาสนาเสียเองเพราะข้อกฎหมายเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ขัดแย้งกับพระธรรมวินัยแทบทั้งสิ้น ซึ่งองค์หลวงตาได้ออกมาอธิบายอรรถธรรมต่างๆ ต่อสู้กับความคิดผิดเหล่านี้ทำให้ผู้เสียประโยชน์หรือผู้ไม่เข้าใจเจตนาดีของท่านเกิดความโกรธเคืองและอาฆาตมาดร้าย บางคนอาจคิดถึงขั้นทำลายท่านก็มี ดังนี้

“...อ่านอะไรก็อ่านไป เราก็ไม่ค่อยสะดุดใจเหมือนคำที่ว่าจะมากำจัดเรา ฆ่าเรา อู๊ย เราสลดสังเวชนะ คือเราพูดจริงๆ เราไม่มีอะไร เราก็เคยประกาศมาให้ทราบแล้วว่า ความกล้าเราก็ไม่มี ความกลัวเราก็ไม่มี ความได้เปรียบเสียเปรียบ ความแพ้ความชนะเราไม่มี มีแต่ความเมตตาสงสารโลก สอนอรรถสอนธรรมไปตามความผิด ถูก ชั่ว ดีของผู้กระทำ เราสอนไปอย่างนั้น เราไม่มีอะไรกับใครในโลกอันนี้ สอนด้วยความเมตตาล้วนๆ

แต่ที่มันกระเทือนใจก็คือว่า ผู้หวังจะเป็นใหญ่เป็นโตปกครองทั้งชาติทั้งศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง ความหมายว่าอย่างนั้นละมัง แต่นี้ทำไมการดำเนินจึงต้องตีราบ ฆ่าราบ ฟันราบปราบราบไปเพื่อครองบ้านครองเมืองในนามของพระ เพศของพระ ดูไม่ได้เลยนะ อย่างทางโลกทางสงสารเขาก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง เขาต้องการเป็นใหญ่เป็นโต ใช่ไหมล่ะ อำนาจสกปรกของทางบ้านทางเมือง โลกทั้งหลายเขาใครมาผ่านฆ่าไปเลยๆ เพื่อจะเป็นใหญ่เป็นโตตามความมุ่งหมาย

อันนี้มันเรื่องของศาสนา เรื่องของธรรม เรียกว่าห่างกันคนละโลก ที่ว่าให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ พ.ร.บ.ปกครองสงฆ์ ทำไมถึงต้องปราบไปอย่างนั้นแบบเลยโลกไป หยาบโลนที่สุด ก็คือว่าพระด้วยกันนี้ แล้วก็มากำจัดพระด้วยกัน เช่นจะมากำจัดหลวงตาบัวนี้ อู๊ย สลดสังเวชนะเรา แสดงถึงความหยาบโลนที่สุดเลย หยาบช้าที่สุด ในเมืองไทยเราไม่เคยมี ..

เราวิตกวิจารณ์พวกที่สร้างบาปสร้างกรรม เฉพาะอย่างยิ่งสร้างต่อเรา ทีนี้เราไม่มีอะไรเลย โยนเข้ามาผางมันก็ตูมเข้าหาเจ้าของหมด ไม่มีใครรับไว้ เราไม่มีความผิดที่จะเป็นช่องรับที่เขาโจมตี เราไม่มี โยนเข้าไปผางเหมือนกำแพงมันก็สะท้อนกลับมาหาเจ้าของหมดไม่ไปไหน เราอดวิตกวิจารณ์ไม่ได้ก็คือตรงนี้เอง ..

หลวงตาบัวนี้เรียกว่าอยู่ในเสี้ยนในหนามอยู่ในท่ามกลางแห่งหอกแห่งหลาว ประหนึ่งว่าหลวงตาบัวนี้เป็นหัวใจของพี่น้องชาวไทยเราทั้งพุทธศาสนา ทั้งชาติของเราทั้งชาติ รวมอยู่ในจุดของเราจุดเดียว และเป็นหัวใจของประชาชน ประชาชนทั้งหลายเขาก็ห่วงใยละชิ

เพราะพวกเปรตพวกผีพวกยักษ์พวกมาร มันห้อมมันล้อม มันจะฆ่าหัวใจของชาติของศาสนาให้ล่มจม คือจะฆ่าหลวงตาบัว .. ตายก็ตายแบบหลวงตาบัว ไม่มีได้มีเสีย ไม่มีแพ้มีชนะ ตามเดิม ใครจะฆ่าไม่ฆ่าก็ตามเดิม ตายเองก็ตามเดิม ใครมาฆ่าก็ตามเดิม หลักธรรมชาตินั้นเป็นธรรมชาติของตัวเองแล้ว...”

สำหรับพระธรรมเทศนาที่ให้ข้อคิดคติเตือนใจเกี่ยวกับข้อปฏิบัติของคณะสงฆ์ไทยในสมัยปัจจุบันนั้น รวบรวมแต่พอสังเขป ดังนี้

บัณฑิต มหาบัณฑิต จอมปราชญ์

“...ในบรรดาบัณฑิตที่ควรคบค้าสมาคม ตลอดถึงครูอาจารย์ที่ให้อุบายสั่งสอนอันดีงามแก่เรา ชื่อว่าบัณฑิต ไม่ต้องมีความรู้ความฉลาดถึงขนาดต้องแบกตู้พระไตรปิฎกมายืนยัน หรือมีความรู้ความฉลาดขั้นปริญญาตรี โท เอก ก็ตาม สำคัญอยู่ที่ความคิดความเห็น การประพฤติตัวเป็นธรรม ซึ่งเป็นเครื่องชักจูงให้คนอื่นได้คติและได้รับประโยชน์อันชอบธรรม และเห็นเป็นความถูกต้องดีงามไปด้วย เหล่านี้ท่านเรียกว่า “**บัณฑิต**” เป็นผู้ควรแก่การคบค้าสมาคมระยะสั้นหรือยาว ย่อมเป็นมงคลแก่ผู้คบ ไม่เสียหายล่มจมแต่อย่างใด ยังจัดว่าผู้รู้จักเลือกคบ เป็นผู้มีชีวิตชีวาอันอุดมมงคลเสียอีก ทางพระพุทธศาสนาท่านหมายคนอย่างนั้นว่า “บัณฑิต”

ส่วน “**บัณฑิตภายใน**” ได้แก่ความคิดอุบายวิธีต่างๆ ที่จะเป็นไปเพื่อคุณงามความดีแก่ตนและผู้อื่น นับแต่พื้นความคิดเห็นอันเป็นเหตุจะให้เกิดคุณงามความดี จนกระทั่งถึงสติปัญญาที่จะถอดถอนกิเลสออกจากจิตใจเป็นลำดับๆ เป็นขั้นๆ ของสติปัญญา เรียกว่า “บัณฑิต” “นักปราชญ์” เป็นชั้นๆ ไปจนถึงขั้น “มหาบัณฑิต”

“**มหาบัณฑิต**” ได้แก่ท่านผู้ทรงมหาสติมหาปัญญานั่นแล เลยขั้น “มหาบัณฑิต” ไปแล้วก็ถึง “วิมุตติ” เรียกว่า “**จอมปราชญ์**” หรือ “**อัครมหาบัณฑิต**” เลยขั้นมหาบัณฑิตไปแล้วก็เป็น “จอมปราชญ์” ได้แก่ผู้เฉลียวฉลาดรอบตัวภายในใจ คือพระอรหันต์สิ้นกิเลสอาสวะโดยประการทั้งปวง...”

มหาวิทยาลัยสงฆ์ สังหารพระ

“...ไปดูซิมหาวิทยาลัยสงฆ์มีอะไร มีแต่วิชาทางโลก เอาครูเอาอาจารย์ฆราวาสเข้ามาสอนพระเต็มไปหมด .. เดินอ้วดอ้าดๆ โอ๊ย ท่าใหญ่เสียด้วยนะ ฆราวาสเข้าไปสอนพระ พระก็หมอบละซิ อู๊ย เราดูแล้วดูไม่ได้ เราสลดสังเวช .. พระก็อ้าปากอยู่ตลอดเวลาไม่ได้สนใจกับอรรถกับธรรม เรียนแล้วก็เพื่อจะสึกออกไปอย่างนั้นละ มหาวิทยาลัยสงฆ์นี้เป็นเรื่องของโลกเกือบจะว่าล้วนๆ ไปเลย .. ไม่ได้เป็นวิชาของพระพุทธเจ้าเพื่อคุณงามความดี เพื่อหลุดพ้นจากทุกข์แต่ประการใดๆ เลย ..

มีแต่ความรู้วิชาของดิรัจฉานวิชา มีแต่ล้วนแต่ถานเต็มอยู่ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ เอาฆราวาสเข้าไปสอนพระ มีแต่สอนเรื่องวิชาทางโลกทางสงสารเรื่องกิเลสตัณหาล้วนๆ โดยอาศัยศาสนาเป็นเขียงเหยียบขึ้นๆ เพื่อวิชาของกิเลสได้เหยียบย่ำทำลายธรรมโดยถ่ายเดียวเท่านั้น .. ศาสนามีความหมายอะไร .. ตามภาษาบาลีภาษาของพระพุทธเจ้า ท่านไม่บอกวิชาทางโลกท่านบอกว่า ดิรัจฉานวิชา คือวิชาของสัตว์โลกผู้ยังติดข้อง พัวพันอยู่กับโลกกับสงสาร แปลออกเป็นอย่างนั้น ท่านจึงไม่ให้เข้ามาคละเคล้ากัน

วิทยาลัยป่าพระพุทธเจ้าก็ทรงตั้งมาแล้วตั้งแต่ก่อน ท่านว่า **รุกขมูลเสนาสนัง** ปฏิบัติตนอยู่ในป่าในเขา นี้เรียกว่ามหาวิทยาลัยป่า .. พระสงฆ์ที่อยู่ในป่า สำเร็จมาจากป่า เป็นพระโสดาฯ สกิทาฯ อนาคาฯ อรหันต์มาทั้งนั้นๆ มาเป็นสรณะของพวกเรา นี่เราจึงเรียกว่ามหาวิทยาลัยป่า คือมหาวิทยาลัยของพระพุทธเจ้านั้นเป็นมหาวิทยาลัยพระสังหารกิเลสให้ขาดสะบั้นลงไป นำอมตะมหานิพพานเป็นความบริสุทธิ์เต็มภูมิเข้ามาครองใจ ..

มีการประชุมคณะสงฆ์เพื่อปกป้องพระธรรมวินัย ณ วัดป่าบ้านตาด หลายวาระ

แต่เวลานี้มหาวิทยาลัยที่เขาตั้งขึ้นทุกวันนี้ คือ มหาวิทยาลัยกิเลส มีตั้งแต่วิชาความรู้ของโลกของสงสาร ของกิเลสตัณหาทั้งนั้น เข้าไปเต็มอยู่ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ๆ .. นี่เรียกว่ามหาวิทยาลัยบ้าน เป็นมหาวิทยาลัยกิเลสสังหารพระ มีเท่าไรแหลกหมดๆ ไม่มีอะไรเหลือเลย...”

ตั้งธนาคารสงฆ์ เหยียบย่ำธรรมวินัย

“...พระสมัยปัจจุบันสนใจในลาภยศยิ่งกว่าอรรถธรรม ถึงขนาดว่าคิดสนับสนุนการก่อตั้งธนาคารพระฯ ทั้งที่ขัดต่อพระธรรมวินัยอย่างร้ายแรง ไปยุ่งเกี่ยวกับเงินทอง บริหารเงินทอง มิใช่กิจของสงฆ์แต่อย่างใดเลย พระพุทธเจ้าตำหนิเงินทองข้าวของมามากน้อยเพียงไรก็เห็นอยู่ในธรรมวินัย แล้วไหนยังจะมาส่งเสริมยกขบวนเป็นสงฆ์ขึ้นมา ตั้งธนาคารสงฆ์ขึ้นมาก็เท่ากับเหยียบหัวพระพุทธเจ้าผู้ทรงบัญญัติห้ามการเงินการทองละซิ มันก็เห็นอยู่นี้ธรรมวินัยก็เห็นอยู่นี้ มันดูเมื่อไรไฟแดง มีแต่มันจะไปท่าเดียวพวกนี้ เปิดเป็นไฟเขียวตลอด มันไม่มีธรรมมีวินัย เลยกลายเป็นหน้าด้านไปหมด กวนบ้านกวนเมือง คือพระของเราที่ไม่มีธรรมมีวินัยในตัวนั่นแหละ ..

ตั้งแต่พระที่ดื้อด้านหาญทำเกี่ยวกับการเงินการทองเวลานี้มันก็ทนดูกันไม่ได้แล้ว ยังจะมาตั้งธนาคารสงฆ์ขึ้นมาอีกก็เท่ากับเหยียบหมดเรื่องศาสนาจะไม่ให้มีอะไรเหลือเลย .. ในพระวินัยนี้มีทั้งต้นบัญญัติ มีทั้งอนุบัญญัติ นี้ดูมาหมดแล้วนี่นะ ต้นบัญญัติตัดขาดเรื่องเงินเรื่องทองไม่ให้มายุ่งเลย ขาดสะบั้นไปเลย เป็นภัยต่อการบำเพ็ญสมณธรรมของพระ นั่นฟังซิ

พระพุทธเจ้าตัดขาดหมดเลยพุทธบัญญัติ **โย ปน ภิกขุ ชาตรูปรชตัง อุคคัณเหยย วา อุคคัณหาเปยย วา อุปนิกขิตตัง วา สาทิเยยย นิสสัคคิยัง ปาจิตติยัง** นี้เป็นต้นบัญญัติ ภิกษุรูปใดรับเงินและทองเองก็ดี ให้เขาเก็บไว้เพื่อตนก็ดี เป็นนิสสัคคีย์ ของนั้นต้องเสียสละออกไปเจ้าของแสดงอาบัติปาจิตตีย์ เป็นอาบัติแล้ว นั่นบอกไว้แล้วอย่างนี้ นี้ต้นพุทธบัญญัติห้ามไม่ให้พระสงฆ์เกี่ยวกับเงินกับทองเลย...”

สมณศักดิ์ชั้นสูงหรือชั้นเหยียบย่ำ ?

“...พระองค์จึงทรงตั้งให้เลิศคนละทางๆ เรียกว่าตั้งสมณศักดิ์ยศของพระ แต่พระพุทธเจ้าตั้ง ...ท่านตั้งให้พระอรหันต์เป็นยศพระ องค์นี้เลิศในทางนั้น เช่นอย่างพระสารีบุตรเลิศทางด้านปัญญา พระโมคคัลลาน์เลิศทางด้านฤทธาศักดานุภาพ พระอานนท์เลิศทางเป็นพหูสูต .. นี่เลิศไปคนละทางๆ จนกระทั่ง ๘๐ องค์ จากนั้นท่านก็ไม่ตั้งอีกเลย จนกระทั่งปรินิพพาน เพราะฉะนั้นท่านตั้งท่านจึงตั้งตามความเลิศเลอ ตามแถวของอุปนิสัยของแต่ละองค์ๆ ไม่ใช่ตั้งสุ่มสี่สุ่มห้า ตั้งมาแล้วก็มาเหยียบย่ำศาสนาอย่างที่เป็นอยู่เวลานี้ ตั้งยกยอขึ้นมา พอดินเหนียวติดหัวก็ว่าตัวมีหงอน แล้วกลับมาเหยียบหัวพระพุทธเจ้าเหยียบหัวพระมหากษัตริย์ที่ทรงตั้งให้เป็นยศถาบรรดาศักดิ์ขึ้นมา ก็กลับมาเหยียบหัวพระพุทธเจ้าเหยียบหัวพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังที่พระตาบอดหูหนวกสมัยปัจจุบันเราๆ ท่านๆ เป็นอยู่เวลานี้ ไม่ได้เหมือนกันกับพวกนี้เข้าใจไหม ได้รับตั้งเท่าไรยิ่งเทิดทูน อันนี้เหยียบลงตั้งเท่าไรยิ่งเหยียบลง ..

สงฆ์สาวก ๘๐ องค์ที่ได้รับสมณศักดิ์จากพระพุทธเจ้า แล้วปรากฏองค์ไหนบ้างที่เห่อเหิมที่คึกคะนองเป็นบ้ายศ มีองค์ไหนปรากฏว่าเสียไปไม่เคยมี อย่างพระเราปัจจุบันนี้มันเลยบ้ายศไปแล้วนะ.. ยศของพระคือ มีศีลเต็มองค์ มีสมาธิ มีพระวินัยเต็มตัวๆ จากนั้นวิมุตติหลุดพ้นจะหนีเงื้อมมือพระผู้ตั้งใจปฏิบัติตามหลักธรรมวินัยนี้ไปไม่ได้ นี่คือทางเดินของศาสดา ..

การตั้งสมณศักดิ์ คือ ยศของพระ ความดีงามของพระ ศักดิ์ศรีของพระนั้น เพื่อความเป็นมงคลแก่พระเราเอง แล้วก็เป็นความดีแก่ผู้มาส่งเสริมเรา ให้เราตอบรับความส่งเสริมทั้งสองด้านนี้ไว้ด้วยดี ผู้ให้ก็ให้ด้วยความพอออกพอใจ เช่นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านประทานสมณศักดิ์ให้พระ พระก็ให้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติตามพระราชประสงค์ของท่าน แล้วปฏิบัติตัวให้เป็นคนดี เป็นพระมีสมณศักดิ์สูงเท่าไรยิ่งมีความเข้มงวดกวดขันในสมณศักดิ์คือความดีงามของตนซึ่งได้รับมาจากชั้นสูง ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต้องปฏิบัติตัวให้ดีประหนึ่งว่าเทิดทูนท่านด้วย แล้วก็เทิดทูนธรรมภายในจิตใจของเราให้งอกเงย หรือเจริญขึ้นเป็นลำดับ นี่เป็นความถูกต้อง...”

พระกาฝาก วัดกาฝาก

"...มีแต่เปรตแต่ผีหัวโล้นๆ ผ้าเหลืองๆ เต็มบ้านเต็มเมืองทำลายศาสนา ทำลายตัวเอง ทำลายสังคม นี่คือผู้เหยียบหัวพระพุทธเจ้า ไม่คำนึงถึงธรรมวินัย มีตั้งแต่เรื่องที่จะอยากดิบอยากดี มันอยากเลวนะ ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ลืมเนื้อลืมตัว ยศถาบรรดาศักดิ์ ดินเหนียวติดหัวก็ว่าตัวมีหงอนเสีย เป็นนั้นเป็นนี้ขึ้นมาแล้วเป็นบ้า ธรรมวินัยไม่สนใจ .. เกลื่อนศาสนาเกลื่อนบ้านเกลื่อนเมือง มีแต่พวกอลัชชิตา หาความละอายบาปไม่ได้ ทำลายศาสนาคือพวกพระเรานี้เอง ..

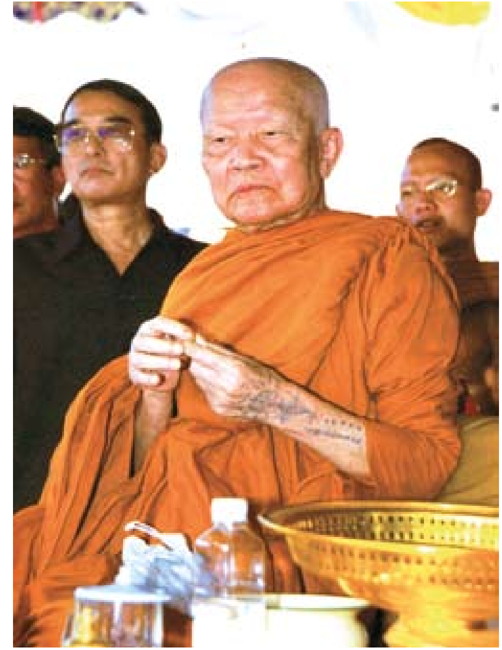
อะไรผิดกับหลักธรรมหลักวินัย นั่นคือกาฝากๆ มันผิดมากผิดน้อยเป็นกาฝาก ถ้าคนก็คนกาฝาก พระกาฝากเรื่อยไปเลย แล้วก็ทำลายศาสนาที่แท้จริงให้สึกหรอและเสื่อมทราม จนกระทั่งอันตรธานไปหมดเลยก็ได้ เพราะอำนาจแห่งกาฝากมีมาก .. วัดก็ไม่ใช่วัดจริงเป็นวัดกาฝากไปเสีย เป็นวัดปลอมๆ ไปเสีย มีแต่รูปร่างของวัด ผู้ไปครองวัดก็มีแต่พระแต่เณรที่กาฝาก กัดตับกัดปอดศาสนาแหลกไปทุกวันๆ ไม่มีพระที่ดีเทิดทูนศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองเลย..."

อุปัชฌาย์ทุกรูป สอนให้เข้าป่า

"...อุปัชฌาย์องค์ใดบวชกุลบุตรไม่สอนนิสสัย ๔ นี้ เรียกว่าผิด นู่นน่ะฟังซิ ท่านเน้นหนักมาก ผิดองค์ของผู้เป็นอุปัชฌาย์ .. ขึ้นต้นก็ **รุกขมูลเสนาสนัง** บรรพชาอุปสมบทแล้วให้ท่านทั้งหลายไปอยู่ตามรุกขมูลร่มไม้ ในป่า ในเขา ตามถ้ำ เงื้อมผา ป่าช้าป่ารกชัฏอะไร แล้วแต่เป็นความสะดวกในสถานที่เช่นนั้น เพื่อประกอบความเพียร ไม่ยุ่งเหยิงวุ่นวายกับข้าศึกภายนอกจุ้นจ้านวุ่นวาย แล้วมิหนำซ้ำยังให้ทำความอุตส่าห์พยายามอยู่อย่างนั้นตลอดชีวิตเถิด ฟังซิของเล่นเมื่อไร ให้ทำความพากเพียรอย่างนั้น

นี่ท่านสั่งเข้าไปเลย ถึงขนาดที่ว่าเคลื่อนไปไม่ได้ พระทุกองค์ต้องได้รับโอวาทข้อนี้ หลังจากบวชเสร็จแล้วท่านจะสอนอนุศาสน์ ๘ นิสสัย ๔ อกรณียกิจ ๔ นี้ทันทีเลย ส่วนระยะทางวัดกับบ้านก็มีในหนังสือ อรัญวาสี แปลว่าผู้อยู่ป่า คามวาสี ผู้อยู่แดนบ้าน .. ตามหลักธรรมท่านแสดงไว้ เรียกวัดป่าตั้งแต่หนึ่งกิโลขึ้นไป เป็นป่าๆ ไกลเท่าไรก็เรียกว่าป่าเรื่อย ที่ต่ำกว่าหนึ่งกิโลมาเรียกว่าบ้าน ตั้งแต่ต่ำลงมา จนกระทั่งเข้ากลางบ้านก็เรียกว่าคามวาสี ผู้อยู่ในแดนบ้าน หรือบ้านเป็นปรกติ ..

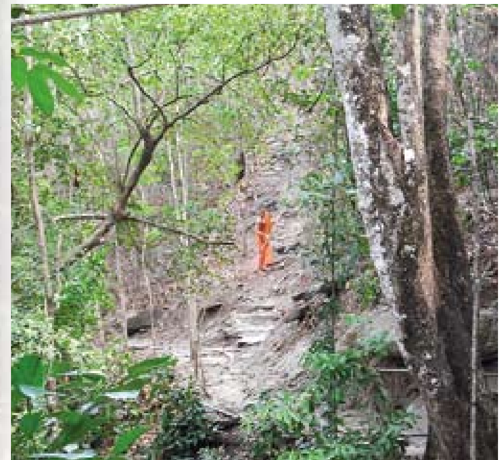
อันนี้ท่านไม่เห็นบอกว่าบวชแล้วให้เธอทั้งหลายไปอยู่ในแดนบ้าน .. แล้วมันก็สมัครกันเต็ม เห็นไหมล่ะ ดีไม่ดีตำหนิพวกอยู่ป่าว่าวิกลจริตไปอีก เห็นไหมเหยียบหัวพระพุทธเจ้า .. แล้วพระว่านี่ซิมันดูไม่ได้เลย..."

พระพุทธเจ้าเป็นพระป่า

"...เวลานี้อวดตัวว่าเป็นคนดิบคนดีเป็นผู้บริสุทธิ์ ไปเที่ยวตรวจพระเจ้าพระสงฆ์ในวัดในวา ไปเที่ยวตรวจหมด จนกระทั่งถึงพระพุทธเจ้าก็เป็นพระวิกลจริตไปหมด เขาบริสุทธิ์ พระพุทธเจ้าเป็นพระวิกลวิการ พระ-สงฆ์สาวกเป็นพระวิกลวิการ พระป่าที่อยู่สืบทอดกันมาเป็นพระวิกลวิการ เห็นไหมในหนังสือพิมพ์ ออกโฆษณาทางอะไร ทีวีแทแวพระอยู่ในป่าพระวิกลจริต อู๋ย ทุเรศ พระวิกลจริตพระอยู่ในป่าวิกลจริต พระพุทธเจ้าเป็นศาสนาคนวิกลจริต สาวกทั้งหลายวิกลจริตผู้ปฏิบัติอยู่ในป่าตามพระพุทธเจ้าวิกลจริตไปหมดเลย พิจารณาซิน่ะ มันน่าทุเรศไหมคำพูดคำนี้น่ะ ความคิดเช่นนี้น่ะ เหยียบหัวพระพุทธเจ้าเหยียบศาสนาลงแหลก ยกตนขึ้นไปซึ่งเป็นขี้ทั้งกอง แล้ววิเศษวิโสอะไร ใครจะไปกราบกองขี้อย่างนั้นล่ะ ว่าพระป่าเป็นพระวิกลจริตเป็นยังไง ทำลายศาสนาขนาดไหน ร้อยเปอร์เซ็นต์เลยเทียว

โคตรเหง้าของพุทธศาสนาคือป่า พระพุทธเจ้าเป็นโคตรเป็นแซ่ของศาสนา ประทับอยู่ในป่าทรงบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ในป่าอิสิปตนมฤค-ทายวัน กรุงพาราณสี ตรัสรู้อยู่ในป่า นี่อันดับแรกนี่องค์ศาสดาของโลกทั้งสาม อันดับที่สองก็สั่งสอนบริษัทบริวารมีพระสงฆ์เป็นต้น เข้าไปศึกษาอบรม ไปอยู่ในป่าๆ พระเจ้าพระสงฆ์ทั้งหลาย แล้วปฏิบัติหน้าที่ของตนตามศาสดาที่ประทับอยู่ในป่า บรรลุธรรมอยู่ในป่าเพราะบำเพ็ญอยู่ในป่า..."

ปปง.คิดจะขับรถชนภูเขาเชียวหรือ??

"...เราจริงจังมากทุกอย่างนี้ช่วยพี่น้องทั้งหลายเราช่วยขนาดนั้น ไหนจะมาคิดแย็บหนึ่ง ยังไม่คิดนะว่าจะมาสนใจกับเงินบาทหนึ่งสองบาท เอามาเพื่อเป็นมลทินเผาหัวอกตัวเองถึงขนาดพวก ปปง. เขาจะมาตรวจหลวงตาบัวนี่มันยังไง มันจะร่ำลือนะ เราจึงเตือนว่าอย่ามาเสียดีกว่านะ เราพูดจริงๆ ถ้าจะมาจริงๆ เราก็จะบอกให้ยกโคตรมาเลย คือว่าอย่ามานั่นหมายถึงมันจะเสียหน้าเจ้าของ ดีไม่ดีจะจมให้คนทั้งประเทศได้เห็น ถ้าลงได้มาตรวจเงินกับหลวงตาบัวนี้ จะออกลั่นทั่วประเทศไทยเลย ความเสียของคนนั้นแหละ

เราปฏิบัติเพื่อชาวไทยเราทั้งชาติด้วยความบริสุทธิ์ใจ แม้เงินบาทหนึ่งเราไม่เคยแตะช่วยโลกช่วยสงสารทั่วบ้านทั่วเมืองทั่วประเทศไทย จนไม่มีเงินติดเนื้อติดตัว บางครั้งบางคราวติดหนี้เขาก็ยังมี แล้วก็ยังจะมีอำนาจบาตรหลวงมาจากไหนอีก มาแผ่รัศมีอะไร อำนาจบาตรหลวงอันใหญ่โต ที่จะมาตรวจเงินของหลวงตาบัวที่เอามาจากพี่น้องชาวไทยนี่ ทุจริตยังไง ก็ต้องหมายความว่า พอจับหลวงตาบัวติดคุกก็ต้องให้ติดไป มันเลยสลดสังเวชนะหลวงตาน่ะ เราไม่อยากให้พูดเสียด้วยคำนี้นะ แม้แต่คิดก็ไม่ควรจะคิด หนักเข้ามาก็อย่าพูดเสียดีกว่ามิหนำซ้ำยังจะมาตรวจหลวงตาบัวนี้ แผ่นดินไทยเรานี้จะถล่ม แทนที่จะเป็นผลดี จะเป็นเรื่องถล่มจมกันทั้งประเทศ เพราะตัวเหตุที่ว่าเก่งๆ นี้มาตรวจหลวงตาบัว

มันยังมาหาเรื่องหาราว จะมาตรวจสมบัติเงินทองก็ให้มาบอก แต่เราเตือนไปไว้ก่อนว่าก่อนที่จะมา อย่าเอามีดไปฟันเหล็ก ก็เตือน **หนึ่ง** อย่าเอามีดไปฟันเหล็ก **สอง** อย่าขับรถยนต์ชนภูเขานะ บอก ถ้าหากว่ามาตรวจเราเราก็พูดตรงๆ มันจะเป็นอย่างนั้น ว่างั้นเถอะน่ะ เข้าใจเหรอ จะไล่ไปหาตรวจดูสมบัติเงินทองที่พี่น้องบริจาคทั้งหลายนี้ อยู่ที่ไหนบ้างๆ .. บอกให้ไปหาดู มันจะตายทิ้งเปล่าๆ มันดาดาษไปหมด มีแต่สิ่งก่อสร้าง พวกสงเคราะห์สงหา ..

มันมีแต่ของปลอมเต็มบ้านเต็มเมือง .. ตั้งตัวเป็นเจ้าอำนาจบาตรหลวง ไปเที่ยวไล่เบี้ยคนนั้นไล่เบี้ยคนนี้มาโดยตลอด มาเรื่อย หลวงตานี้ก็ถูกไล่เบี้ยมาตลอด จะมาตรวจเงินตรวจทองตรวจข้าวตรวจของของหลวงตาบัวที่เอามาช่วยชาติ เอาไปไหน .. ถ้าหากว่าพอจะจับใส่คุกได้เขาอาจจะจับหลวงตาบัวใส่คุกใส่ตะรางเพราะหลวงตาบัวทุจริตต่อพี่น้องชาวไทย แต่นี้หลวงตาบัวไม่มี บอกว่าบาทหนึ่งก็ไม่มี ฟังซินะ ... ไปที่ไหนหาจดหาจ้องที่จะคอยจับทุจริตเรา แล้วก็จะเอาออกประจานเรา เข้าใจไหม

หลวงตาบัวให้เงินคนนั้นเท่านั้น ให้เงินคนนี้เท่านี้ นี่มันหาจับผิด ว่าให้เงินคนนั้นเท่านั้นเท่านี้ ก็ทั่วแผ่นดินไทยเราให้ทั้งนั้น ฟังซิว่าให้คนจนเป็นล้านๆ เป็นยังไงผิดไหมล่ะ .. อันเงินเพียง ๑๒๐ ล้าน นั้นมันตรวจหาอะไร เงินที่หลวงตาบัวช่วยโลกไปแล้วนี้เป็นพันๆ หมื่นๆ ล้านมันไปอยู่ที่ไหน ไปหาตรวจเอา..ไป..."

ข้าราชการในสำนักพุทธฯ ต้องเคารพ "ธรรม"

ผู้แทนคณะสงฆ์ฝ่ายกรรมฐานเข้ายื่นหนังสือที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อมิให้ถือเอากฎหมายเหนือหลักพระธรรมวินัย

"...ฆราวาสนั้นแหละจะมาบีบบังคับพระไม่สมควรอย่างยิ่ง ไม่ถูกต้อง ไม่เคยมีในหลักธรรมหลักวินัย กฎหมายบ้านเมืองก็ไม่มี ถ้าทำก็ทำเอาแบบดื้อๆ นั่นแหละจะไปทำอะไร เพราะเล็งหาหลักธรรมวินัยเป็นเครื่องพาดพิงก็ไม่มี หลักกฎหมายท่านก็ไม่มาบีบบังคับ .. การทำอันนี้เป็นการที่จะต้องบีบบังคับพระโดยตรง เมื่อได้เป็นผู้ใหญ่ เช่น สำนักพุทธศาสนา

สำนักพุทธศาสนาคือองค์ศาสดาเองเป็นพระองค์แรก สำนักพุทธศาสนาตั้งมาแล้วตั้งแต่พระองค์ตรัสรู้ขึ้นมา นี่คือสำนักพุทธศาสนาโดยแท้ ท่านปฏิบัติมาราบรื่นดีงาม สำนักนี้เอามาจากไหนมาตั้งเป็นสำนักพุทธศาสนา แล้วจะใหญ่ยิ่งกว่าพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าโดยตรงมีอย่างเหรอ ไม่มี นี่เราพูดให้ฟังเป็นคำสัตย์คำจริงว่าไม่มี ..

ออกทุกแง่ทุกมุม มีแต่การบีบบี้สีไฟพระเจ้าพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักธรรมหลักวินัยมาตลอด .. ทราบว่าเวลานี้มาจากฆราวาสนั่นเอง .. ก็เพิ่งมามีเอาตอนนี้แหละ เฉพาะอย่างยิ่งตอนตั้งสำนักพุทธศาสนาขึ้นมาแอบในพุทธศาสนาของเรา .. ฆราวาสประเภทนี้ไม่ควรที่จะอยู่ในสำนักพุทธศาสนา ที่จะปฏิบัติต่อพุทธศาสนาต่อไปอีก ถ้าเป็นดังที่เป็นมานี้มีตั้งแต่ภัยของพุทธศาสนาล้วนๆ จากคนประเภทนี้

คณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์เข้ายื่นหนังสือขององค์หลวงตาต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อขอให้ยึดหลักพระธรรมวินัยเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของคณะสงฆ์

คนผู้จะส่งเข้าไปทำงานในพุทธศาสนา เช่นสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ต้องเอาคนที่เข้าใจในอรรถในธรรม มีความเคารพในอรรถในธรรมจึงถูกต้อง นี้มันเอาข้าศึกศัตรูเอามหาภัยเข้าไปเผาศาสนาโดยตรงนะ...”

ร่างสนง.ทรัพย์สินพุทธฯ เพื่อโกยศาสนสมบัติไปถลุง

“...พระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา (ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๗) ก็จะเอาอีกแหละคราวนี้ มีแต่พระป่าเดือดร้อนไปหมดเวลานี้ .. ฟังแต่ว่า ของสงฆ์ของพุทธศาสนามายุ่งทำไม เอาไปเป็นส่วนของบุคคลมีอย่างที่ไหน .. ทีนี้ตั้งอันนี้ขึ้นมาแล้วนี่จะมาโกยเอาสมบัติของพุทธศาสนาทั่วประเทศไทยหรือทั่วดินแดน ในบรรดาสมบัติของพุทธ-ศาสนาเอาเป็นส่วนของบุคคล

บุคคลจะเป็นส่วนยักษ์ส่วนหมาส่วนอะไรเราก็ไม่รู้ละ นี่กำลังขึ้นแล้วเวลานี้ ขึ้นแง่นี้ให้พากันจำเอา มีแต่แง่ที่เลวร้ายทั้งหมด ฟังไม่ได้เลย สมบัติของศาสนาเอาไปเป็นเรื่องของบุคคลไม่เคยมีมาแต่กาลไหนๆ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเสียเองเป็นพื้นฐานแห่งสมบัติของพุทธศาสนา ใครจะมาแยกแยะเอาไปเป็นสมบัติของผู้ใดไม่ได้ทั้งนั้น

เรื่องพุทธศาสนาท่านวางระเบียบมาเรียบร้อยแล้วตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงมา ใครจะเอาไปเป็นของใครไม่ได้ เป็นสมบัติของพุทธ-ศาสนา เป็นของสงฆ์อยู่โดยตรงๆ ไม่มีใครจะมาแยกแยะได้ นอกจากพวกหนอนเท่านั้นละ เข้าใจเหรอ .. พวกสิ้นท่าหาทางกินไม่ได้ก็มากลืนศาสนา มากินศาสนา มันอะไรนักหนา (ลูกศิษย์อ่านข่าว *‘ให้สนง.ทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา สามารถขายที่ดินและทรัพย์สมบัติของวัดได้’*)

‘ใครจะไปซื้อก็ไปซี ก็มีเท่านั้นแหละเราใครอยากไปซื้อไปซื้อซี นี่ละแผนทำลายพุทธ-ศาสนา’.. ใครจะมาติดต่อซื้อขายวัตถุสิ่งของเงินทอง ซึ่งเป็นสมบัติของพุทธศาสนานี้ได้ทั้งนั้น แบมือรับหมด เพราะไปเป็นเจ้าของแล้วยึดอำนาจเต็มสัดเต็มส่วนแล้ว .. เวลานี้กำลังจะไปกอบโกยเอาพุงของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่าศาสนสมบัตินั้นออกไปถลุงกัน

อันนี้ก็เพื่อชาติเพื่อศาสนา ที่พระท่านอยู่ในป่าในเขาก็ไม่พ้นความเดือดร้อน ต้องได้วิ่งออกมาระงับดับไฟซึ่งกำลังเผาชาติเผาศาสนาอยู่เวลานี้ พระเหล่านี้อยู่ในป่าทั้งนั้นนะ แต่ก่อนท่านไม่เคยออกมาเกี่ยวข้องกับบ้านกับเมืองอะไรแหละ แต่พอบ้านเมืองของเราตั้งแต่ ๒๕๔๐ กระเทือนขึ้นอย่างหนักมากทีเดียว ถึงขั้นที่จะได้กุสลากัน ชาติไทย ศาสนาไทยจะจม .. จึงกระเทือนกับทางพระปฏิบัติ ท่านเหล่านี้ท่านไม่สนใจอะไรยิ่งกว่าหลักธรรมหลักวินัยเป็นหัวใจของพระ ..

ตามหลักธรรมวินัยเป็นอย่างนั้น คือทางศาสนาเป็นอำนาจแต่ผู้เดียว ฆราวาสเข้ามายุ่งอย่างนี้ไม่ได้ นี่ก็มีขึ้นมาแล้วเห็นไหมล่ะ เอาฆราวาสเข้ามาเป็นใหญ่ในศาสนสมบัติ แล้วออกไปถลุง เป็นเรื่องโลกไปหมดเลย แสวงหารายได้ ตั้งที่ว่านี่นะ จะมาลงทุนลงรอนมาเอาเงินอันนี้โกยไปหมดเลย (ศิษย์ : *‘๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗ คณะสงฆ์ประชุมกันที่สวนแสงธรรม’*) ประชุมวันนี้ไม่ใช่ธรรมดานะ เรื่องที่ออกนี้ออกจากข้อประชุมของพระสงฆ์ไทย ที่อ่านวันนั้นให้ได้ทั่วถึงกันเลย โห พวกนี้มันเก่งมากนะ ต้องมีตัวเด็ดๆ รับกัน คนไทยทั้งประเทศไม่มีเจ้าของไม่มีตัวเด็ดได้เหรอ คนที่จะออกสนามรบต้องเป็นผู้เด็ดซิ เพื่อชาติทั้งชาติ ศาสนาทั้งศาสนา เอาความเหยาะๆ แหยะๆ อ่อนแอท้อแท้ถอยหลังมาใช้ไม่ได้เลย ชาติและศาสนาจม...”

เล่ห์เหลี่ยมการทำร้ายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

"...ทั้งฝ่ายพระฝ่ายฆราวาส ความรู้น้อยเมื่อไร แล้วมันเอาความรู้ที่เป็นประโยชน์นั้นมาใช้เมื่อไร มีแต่เอาฟืนเอาไฟเข้ามา เราจึงเรียกว่ากฎหมายมันไม่ได้เอามาใช้ มันเอาแต่กฎหมอยมาใช้ทั้งนั้น มันถึงได้เผาบ้านเผาเมือง เห็นชัดเจนในคราวนี้ .. กฎหมายจริงๆ ออกมาจากธรรม พิจารณาด้วยความเป็นธรรมแล้วมาตั้งกฎเกณฑ์เป็นกฎหมายออกมาด้วยความเป็นธรรม แล้วมันไม่เอามาใช้นะ

มันเอาตั้งแต่กฎหมายออกมาใช้ที่จะเผาบ้านเผาเมือง เผาชาติเผาศาสนาที่ตรงไหนมันจะคุ้ยเขี่ยขุดค้นหามา เล่ห์เหลี่ยมหลายสันพันคมไม่เกินพวกนี้นะ พวกนี้เล่ห์เหลี่ยมหลายสันพันคมพลิกนั้นพลิกนี้ตลอดเวลา เขาคิดว่าธรรมจะไม่รู้ไม่เห็น ธรรมมองเห็นหมด

นี่พูดถึงเรื่องฆราวาส .. เป็นยักษ์เป็นมารในร่างมนุษย์ก็คือพวกนี้นี่แหละ ที่ว่าเขาร่ำลือหรือเขายกย่องสรรเสริญมาแต่ก่อนว่าเป็นนักกฎหมาย เป็นนักความรู้ เดี๋ยวนี้มันกลายเป็นนักกฎหมอย เอากฎนี้แลเป็นเครื่องมือปล้นบ้านปล้นเมือง ยิ่งใหญ่โตที่สุดก็คือกฎหมอยที่ผู้เรียนหลักกฎหมายมากๆ นี่ละ .. ทะนงตัวว่าเป็นนักกฎหมาย เป็นนักปกครอง เป็นผู้มีอำนาจทุกอย่างอยู่ในหัวใจนี้หมด นี่ละตัวอึ่งอ่างมันพอง อึ่งอ่างแข่งวัว แข่งวัวคือกรรม กรรมดีกรรมชั่วอย่าไปแข่งนะใคร ใครจะเก่งขนาดไหนไม่เหนือกรรมไปได้เลย กรรมเหยียบหัวลงทันทีเลย

ทีนี้ฝ่ายพระ .. ธรรมดาพระต้องอยู่ในกฎธรรมวินัย สมบูรณ์แบบในความเป็นพระ จากนั้นการดำเนิน แล้วจะมีอำนาจหน้าที่อะไรต้องอำนาจหน้าที่ในธรรมในวินัย แล้วอันนี้มันไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ธรรมวินัย มันก็เอากฎหมอยไปใช้อีกเหมือนกัน พระก็ใช้กฎหมอย พระธรรมวินัยมีมันไม่เอามาใช้ มันเอามาใช้ไปบีบบังคับตั้งแต่เจ้าคณะภาคลงมา

แล้วพูดตรงๆ .. คนทั้งชาติอยู่ใต้กฎหมาย เราคนเดียวอยู่เหนือกฎหมายทำชาติบ้านเมืองให้แหลกเหลวไปได้ด้วยคนที่เลวร้ายที่สุด เรียกว่าเนื้อร้าย เราอย่าให้มีอย่าให้เป็น กฎหมายบ้านเมืองมีไว้สำหรับความสงบร่มเย็นต่อคนทั่วหน้าไป อย่างศีลธรรมก็เหมือนกัน ศีลธรรมมีไว้สำหรับผู้ปฏิบัติศีลธรรมให้อยู่ด้วยกันเป็นความสงบสุข ท่านเรียกว่า สมานสังวาส อยู่ด้วยกันสม่ำเสมอกัน มีความผาสุก พระแต่ละองค์ๆ มีศีลมีธรรมอยู่ด้วยกันเป็นผาสุก แต่องค์ใดองค์หนึ่งถ้าเป็น อลัชชิตา หาความละอายบาปไม่ได้ เหยียบย่ำทำลายศาสนธรรม พระพุทธเจ้า ซึ่งเท่ากับเหยียบย่ำทำลายหัวพระพุทธเจ้าให้แหลกเหลวไปหมด ผู้นี้เป็นเนื้อร้ายต่อศาสนาต่อวัดต่อวา ต้องขับออก เรื่องราวมันก็เป็นอย่างงั้น ..

ผู้นั้นไม่ทำตามกฎป่ากฎเถื่อนของเรา แล้วไปปลดท่าน ก็เราผิดจะไปบังคับให้ท่านมาทำผิดตามตัวเองได้ยังไง ท่านไม่ทำตามไปปลดท่าน เราก็ผิดสองชั้นไปแล้วนี่จะว่าไง เรียกว่าปลดก็ไม่เป็นอันปลด เพราะอันหนึ่งได้มาด้วยความชอบธรรม อันหนึ่งไปปลดด้วยความผิดธรรมมันจะเข้ากันได้ยังไง พูดตามหลักธรรมแล้วไม่มีความหมายการปลดเพราะปลดผิด ถ้าปลดถูก ถูกต้อง หลักมันมีอยู่อย่างงั้น อยู่ๆ ไม่พอใจก็ไปปลดเอาเลยมีอย่างเหรอ นี่ละพวกขวางบ้านขวางเมือง ขวางชาติขวางศาสนา

ใช้อำนาจป่าๆ เถื่อนๆ หายางอายไม่ได้ ถือทิฐิมานะเหยียบคนทั้งแผ่นดินไทย ศาสนาพระพุทธเจ้าก็เหยียบลงไปเลย นี่ด้านที่สุดแล้วพวกนี้พวกด้านที่สุดแล้ว นี้ไม่เห็นด้วยก็บอกไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยเพราะขัดต่อหลักธรรมหลักวินัย หลักกฎหมายบ้านเมือง

..สามพักสี่พักมาแล้ว ระงับลงได้ด้วยธรรมๆ ก็นี้แหละเป็นหัวหน้าเข้าใจไหม ตั้งแต่มหาคณิสสรนิดแสนโน่นมา มาตั้งสมเด็จพระ-สังฆราช แล้วทีนี้ก็ตั้งกฤษฎีกาว่าเจ้าของเป็นนักกฎหมาย .. กฎหมายนี้มันเรียนมาจริง แต่เวลานี้มันเอากฎหมายมาใช้ นั่นเห็นไหม ต่อจากกฎหมายแล้วก็กฎหมา และก็กฎหมัดไปเลย เข้าใจหรือ นี่แหละมันมาใช้กับโลกเมืองไทยซึ่งเป็นโลกที่มีคุณค่ามาก มีพุทธศาสนาคุ้มครองมานานแสนนาน มันจะเอากฎหมายกฎหมากฎหมัดนี้มาทำลายพุทธศาสนา มีใครพูดมีแต่เรา .. ถ้าว่าเป็นนักกฎหมายจริงๆ ต้องเอากฎหมายมาใช้ให้ถูกกฎระเบียบของชาติบ้านเมือง ซึ่งปกครองกันมานานด้วยกฎหมายนี้ตลอดไปถึงจะถูก ..

อันนี้เราเคยเทศน์แล้ว ถอดออกมาจากหัวใจมาเทศน์เลย .. นี้เป็นกาฝากมหาภัย .. ถ้าตัวนี้ขึ้นได้แล้วหมดศาสนา เราจะบอกอุบายวิธีอีก มันไม่ได้ทำลายทีเดียวนะ คือพอมันได้แล้วมันจะทำลายกิ่งนั้นกิ่งนี้ .. จนกระทั่งหมดศาสนาไม่มีเหลือ .. ทีนี้เหยียบชาติไม่ยาก .. แล้วเหยียบเข้าไปหาพระมหากษัตริย์ .. ตัวนี้ตัวมหาภัยกำลังทำความเดือดร้อน จะโค่นหมดไม่ให้มีเหลือ จะคืบคลานเข้าไปหาพระมหากษัตริย์ จะไม่ให้มีชาติ มีศาสนา ไม่ให้มีพระมหากษัตริย์...”

หาเรื่องใส่หลวงตา

“...พูดอยู่อย่างนี้ทั้งๆ ที่เป็นนักโทษที่ถูกฟ้องร้องอยู่ว่าเป็นสังฆาปาราชิกอะไรอย่างนี้ .. สอนโลกมานี้เฉพาะอย่างยิ่ง ๖ ปีนี้เป็นยังไงสอนโลก ธรรมเทศนาที่นำมาสอนโลกกี่กัณฑ์ หลับตาสอนหรือลืมตาสอน ไอ้ผู้ที่มันมาว่าอย่างนั้นมันหลับตาว่ามา .. แล้วก็ว่าหลวงตาบัวนี้ไปเที่ยวเรี่ยไรเงินโดยไม่ได้รับอนุญาต จะรับอนุญาตจากใคร ใครเป็นอำนาจใหญ่โต บอกมาซิจะให้ขออนุญาตจากใครรับอนุญาตจากใคร ก็ประกาศลั่นให้ทราบทั่วกันแล้วในเมืองไทยที่รับผิดชอบในชาติของตนให้รู้ทั่วถึงกัน

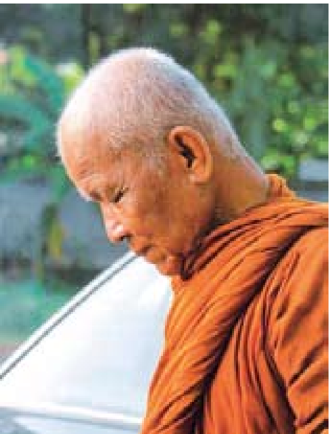
ต่างคนก็ต่างวิ่งเต้นขวนขวายแล้วไปเรี่ยไรใคร เข้าใจไหมละ ก็ประกาศให้ทราบแล้ว ต่างคนต่างมีความยินดี และขวนขวายเข้ามา เราไม่ได้ไปขอคนนั้นขอคนนี้ แม้รายเดียว เราก็ไม่เคยขอ เราเรี่ยไรที่ไหน ถ้าพูดถึงเรี่ยไรเพื่อส่วนรวมก็ไม่เป็นอาบัติ ถ้าเรี่ยไรเพื่อตัวเองปรับอาบัติ มันก็เรียนมาแล้วรู้ด้วยกัน อันนี้มันยังละเอียดยิ่งกว่าสองอย่างนี้ เรี่ยไรส่วนรวมหนึ่งเรี่ยไรเฉพาะตนเอง นี่ไม่ได้เรี่ยไร ประกาศให้ทราบทั่วถึงกัน ไม่ระบุใครพอที่จะว่าเรี่ยไรกับคนนั้นคนนี้

สำหรับเราใครจะมาโจมตีอะไรก็ช่าง บอกว่าให้ยกโคตรมาเลยเราบอกงั้นนะ เราไม่เคยสนใจละ แต่ที่เราแก้ปัญหาต่างๆ ที่เขาโจมตีมา เราโต้ตอบอย่างนั้นเราโต้ตอบเพื่อประชาชนญาติโยมคนทั้งแผ่นดินต่างหากนะ เราไม่ได้โต้ตอบเพื่อเรา .. แต่นี้ประชาชนทั่วประเทศยังไม่รู้เหตุรู้ผลอะไรก็พลอยเสียไปด้วย จึงต้องได้โต้ตอบกันเพื่อท่านผู้ฟังทั้งหลายจะได้เข้าอกเข้าใจในการที่เขาโจมตีอย่างนั้น ..

มันแหย่นั้นยุนี้นะ หลวงตาบัวอยากเป็นสมเด็จสังฆราช ฟังซินะ ตัวหัวมันปีนเป็นบ้าอยู่นี้อยากเป็นสมเด็จสังฆราชมันไม่พูด .. ฟังซิยกสามโลกธาตุมาให้เราปัดทีเดียวตกห้าทวีปนู่น สังฆราชคะแรดอะไร อะไรจะเลิศยิ่งกว่าธรรม จากนั้นก็หายุแหย่นะ หลวงตาบัวไม่ชอบมหานิกาย ธรรมยุตมหานิกายท่านก็อยู่ด้วยกันมาตั้งแต่ไหนแต่ไร แต่ไอ้นี้มันเกิดมาได้สองสามวันนี้มันมาหายุแหย่แล้ว...”

พระธุดังคเจดีย์
วัดอโศการาม
จ.สมุทรปราการ

จ้องทำลายหลวงตา

"...หลวงตาบัวนี้เรียกว่าอยู่ในเสี้ยนในหนาม อยู่ในท่ามกลางแห่งหอกแห่งหลาว ประหนึ่งว่าหลวงตาบัวนี้เป็นหัวใจของพี่น้องชาวไทยเราทั้งพุทธศาสนา ทั้งชาติของเราทั้งชาติ รวมอยู่ในจุดของเราจุดเดียว และเป็นหัวใจของประชาชน ประชาชนทั้งหลายเขาก็ห่วงใยละซิ เพราะพวกเปรตพวกผีพวกยักษ์พวกมารมันห้อมมันล้อม มันจะฆ่าหัวใจของชาติของศาสนาให้ล่มจม คือจะฆ่าหลวงตาบัว

นี่เราได้ยินชัดๆ เราไม่ได้มาอุตริ มีอยู่เหมือนตาสับปะรด คอยจ้องคอยมองที่จะทำลายหลวงตาบัว ได้ยินทั่วไป แต่ครั้นแล้วหลวงตาบัวไม่เคยมีกับสิ่งเหล่านี้เลยแม้เม็ดหินเม็ดทราย ฟังซิน่ะ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสมมุติ ธรรมชาตินั้นไม่ใช่สมมุติ มันจะมาเข้ากันได้ยังไง แล้วจะมีกลัวยังไง มีกล้าไปหาอะไร มันก็รู้อยู่ชัดๆ ในหัวใจ

ประชุมสงฆ์เพื่อรักษาพระธรรมวินัย ณ สวนแสงธรรม

พระธุตังคเจดีย์ วัดอโศการาม จ.สมุทรปราการ

ในการจาริกไปประเทศอินเดีย เมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๓ ท่านพ่อลี ธัมมธโร ได้เห็นภาพนิมิตพระเจดีย์และพระสถูปที่พระเจ้าอโศกมหาราชสร้างไว้ จึงมีดำริว่า

"เราจักต้องสร้างวัดอโศการามและพระเจดีย์สักแห่งในประเทศไทย เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานแก่พระเจ้าอโศกมหาราช ผู้มีคุณูปการต่อพระบวรพุทธศาสนาอย่างหาที่สุดมิได้"

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๐๐ ภายหลังงานฉลองกึ่งพุทธกาล ณ วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ ท่านพ่อลีได้ดำริที่จะสร้างพระเจดีย์ขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่เสด็จมาด้วยบุญญานุภาพและแรงอธิษฐานของท่าน โดยท่านตั้งชื่อว่า **"พระธุตังคเจดีย์"** เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังไม่ลืมธุดงควัตร ๑๓ ประการ โดยในปี พ.ศ.๒๕๐๓ ท่านพ่อลีให้สร้างเจดีย์ขนาดย่อมขึ้นซึ่งเป็นองค์ประธานแกนกลางของพระธุตังคเจดีย์ ภายหลังการสร้างเจดีย์สำเร็จ ท่านพ่อลีได้ละสังขารเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ.๒๕๐๔

และเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๐๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี มาทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ณ พระธุตังคเจดีย์

ในระหว่างปี พ.ศ.๒๕๔๖ พระธุตังคเจดีย์ผุกร่อนไปตามกาลเวลา ทางวัดอโศการามจึงมีดำริจะบูรณะปฏิสังขรณ์พระธุตังคเจดีย์ขึ้นมาใหม่เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและพระธาตุของพระอรหันต์ ๒๘ องค์ในยุคปัจจุบัน โดยคงสภาพเจดีย์องค์เดิมเอาไว้ภายในแล้วสร้างองค์ใหม่ครอบพระเจดีย์องค์เดิมไว้ ซึ่งสำเร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ.๒๕๕๑ มีลักษณะเป็นเจดีย์หมู่รวม ๑๓ องค์ ตั้งอยู่บนพื้นที่สี่เหลี่ยม ในการนี้องค์หลวงตาพระมหาบัวได้เมตตาเป็นประธาน พร้อมนำพาพุทธศาสนิกชนร่วมบุญจนแล้วเสร็จ

องค์หลวงตาท่านได้กล่าวไว้ว่า *"เจดีย์วัดอโศการามไม่ใช่เล่นนะ ท่านพ่อลีเป็นหัวหน้าสร้างเจดีย์ แต่ผู้หมุนจริงๆ คือหลวงตาบัว เงินสักเท่าไรๆ ไหลเข้าตรงนั้น มันก็แปลกอยู่ .. ปรกติเราไม่มีนิสัยทางการก่อสร้างนั้นนี้ แต่มักจะหมุนเข้าไปเป็นแกนอยู่ในนั้นๆ ตลอดนะ ก็แปลกเหมือนกัน*

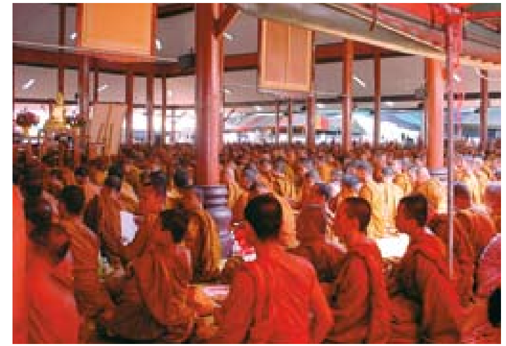
เจดีย์วัดอโศการามนี่เราจะเป็นภาระอันหนึ่งเหมือนกัน ที่จะไปอาราธนาอัฐิธาตุที่กลายเป็นพระธาตุเรียบร้อยแล้วของครูบาอาจารย์แต่ละองค์ๆ มารวมอยู่ในเจดีย์วัดอโศการาม ไว้ให้พี่น้องลูกหลานไทยเราได้กราบไหว้บูชา เพราะเป็นสาวกปัจจุบันนี้ อัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุๆ แล้วเราจะอาราธนามาที่วัดอโศการาม เจ้าคุณอาจารย์ลีท่านอุตส่าห์พยายามทำเจดีย์ธุดงค์ ๑๓ ..

ธุดงค์ ๑๓ นี่คือมีข้อปฏิบัติในอรรถธรรม ธุดงค์ ๑๓ ข้อนี่ประจำพระเราที่ปฏิบัติ เช่น อยู่ในป่า อยู่ในป่าช้า รุกขมูลร่มไม้ อยู่ในธุดงค์ ๑๓ ท่านทำเป็นเครื่องหมายเอาไว้ เจดีย์ ๑๓ ยอดนั่น ท่านล่วงไปแล้วเจดีย์นี้ก็ชำรุดทรุดโทรม เลยฟื้นทำใหม่ รื้อออกอันไหนควรจะรื้อ รื้อออก เจดีย์ที่กำลังทำอยู่นี้ ไม่ใช่ ๗๐ กว่าล้านเหรอ ดูเหมือน ๗๐ กว่าล้าน นี่ก็ไม่พ้นที่เราจะต้องเข้าเกี่ยวข้อง เพราะเราเคารพครูบาอาจารย์ และเป็นห่วงลูกหลานไทยเรา ให้ได้สรณะภายในบุญกุศลคุณธรรมเข้าสู่ใจ เบิกทางกว้างออกไปเพื่อภพชาติของตน ถ้าไม่มีผู้นำแล้วก็จะจมๆ มนุษย์เราจะว่าฉลาดยังไง มันไม่ได้ฉลาด"

ใครจะมีกับเราสักเท่าไรเราก็ไม่มีกับใคร ใครจะสร้างบาปสร้างกรรมกับเราให้สมใจเขาเท่าไร มันก็สมใจไปตามกรรมของเขานั่นเอง เราก็สมใจของเราแล้วตั้งแต่กิเลสขาดสะบั้นลงไปแล้ว เขาไม่ฆ่าเราก็สมใจของเราตลอดเวลา เราจะหวังได้หวังเสียจากอะไร เราจึงไม่มีอะไรกับโลก บรรดาลูกศิษย์ลูกหาเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลรักษา รู้สึกว่าเป็นกังวลกับเราเป็นห่วงเป็นใยกับเรามาก เคลื่อนไหวไปไหนคอยห้อมคอยล้อม คอยดูคอยแล...”

หลวงตารับผิดชอบชาติศาสนาเต็มหัวอก

“...เรื่องของกิเลส จะต้องหาเรื่องฟืนเรื่องไฟเผาไหม้คนอื่นให้สมใจตัวเองเท่านั้นแหละ เรื่องราวจึงเกิดขึ้นมาเรื่อยๆ ในเมืองไทยของเรา ตั้งแต่ ๒๕๔๑ มาเรื่อยๆ ก็มาหนักเอาตอนตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมา พอตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมานี้ เรื่องราวก็หนักขึ้นทุกแง่ทุกมุม หาวิธีการจองล้างจองผลาญ ฟังเสียงระเบิดวางในเครื่องบินก็มี ยาพิษฟาดเข้ามาในวัดก็มี เห็นไหม

นี่ละเรื่องของความชั่วช้าลามก เรื่องของกิเลสตัณหาแสดง จากนั้นก็ตั้งเรื่องนี้ขึ้นมา ตั้งเรื่องนั้นขึ้นมาที่จะให้เป็นฟืนเป็นไฟเผาฝ่ายตรงกันข้ามที่ตนไม่พอใจ เรื่องราวจึงได้เกิดขึ้นมาเรื่อยๆ เดี๋ยวเรื่องนั้นเดี๋ยวเรื่องนี้ เฉพาะอย่างยิ่งเรื่องพุทธศาสนา แสดงออกมาตั้งแต่ต้นทาง อยากเป็นใหญ่เป็นโต ตั้งกฎนั้นขึ้นมา บัญญัติข้อนี้ขึ้นมา ..

พระเราก็เหมือนกันอย่านั่งหลับหูหลับตา เห็นเขาชมว่าเป็นเจ้าฟ้าเจ้าคุณเป็นสมเด็จเคลิ้มหลับตาลืมเนื้อลืมตัว ชาติจะจมศาสนาจะจม ทำไมไม่คิดบ้าง .. วิ่งตามพวกบัดซบพวกสังหารทำลายชาติทำลายศาสนาเป็นของดีแล้วหรือ เราวิ่งตามเราก็เป็นเพชฌฆาตคนหนึ่งสังหารทั้งชาติทั้งศาสนา แล้วก็เป็นเทวทัตคนหนึ่ง ลูกน้องเทวทัตไปอีก .. พระสายหลวงตาบัวไม่บอกว่าหลวงตาบัวเป็นผู้ควบคุม มันก็เป็นโดยหลักธรรมชาติ หลวงตาบัวไม่ไปควบคุมใคร แต่เพราะอำนาจแห่งความเคารพนับถือของพระตั้งแต่ต้นมาจนกระทั่งบัดนี้ นี่มีความเคารพเลื่อมใส อย่างเราช่วยชาติบ้านเมือง พระทั้งหลายที่มีความเคารพเลื่อมใส และเห็นดีด้วยที่เราทำว่าเกิดผลเกิดประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองก็รุมกันมาช่วยเรื่อยมา ..

เรารับผิดชอบทั้งชาติทั้งศาสนาเต็มหัวอกเรา รับอย่างคอขาดเสียด้วยไม่ใช่ธรรมดา .. พระอยู่ในป่าในเขาซึ่งไม่เคยได้ออกมาอย่างนั้นเลย คราวนี้ได้หลั่งไหลออกมา พระเป็นยังไง พิจารณาซิ อยู่ในป่าในเขาออกมาประชุมหลายครั้งนะ ครั้งใหญ่ที่สุดก็ ๑๐,๓๕๙ รูป .. จากนั้นก่อเรื่องนี้ขึ้นอีก ตั้งคณะอุปถัมภ์อุปัฏฐากสมเด็จพระสังฆราช...”

พระและประชาชนเป็นเจ้าของต้องปกป้องชาติศาสนา

“...*‘พระที่ไปเป็นพระภาคปฏิบัติหรือปริยัติไปชี้แจง’ (‘พระปฏิบัติครับ’) ‘เออ ถ้าเป็นพระปฏิบัติเราลงใจ ถ้าพระทั่วๆ ไปนี้เราบอกตรงๆ เราไม่ลงใจ ถ้าเป็นพระปฏิบัติดึงออกจากไหนมีแต่หลักแต่เกณฑ์ตามหลักธรรมหลักวินัยล้วนๆ ออกเลย อย่างนั้นตายใจ’* เราที่นำอยู่เวลานี้ก็นำเพื่อพลังของชาติไทยเราขึ้น ทั้งชาติทั้งศาสนาให้ขึ้นไปด้วยกัน เรานำไม่ได้นำเพื่อความแตกความแยก อะไรที่เป็นเรื่องแตกเรื่องแยกนั้นเราไม่ประสงค์อย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นการชี้แจงอรรถธรรมทุกอย่างทางโลกทางธรรมไปด้วยกัน

เราจะแสดงโดยความเป็นธรรมล้วนๆ อยู่จุดศูนย์กลาง หรือว่าธรรมนี้อยู่เหนือโลก ว่างั้นเถอะ โลกนี้ถ้าจะเทียบแล้วก็เรียกว่า โลกมันไม่สงบ ถ้าลดลงไปกว่านั้นก็ว่าโลกหมากัดกัน มันจึงต้องมีทะเลาะกันยุ่งเหยิงวุ่นวาย เอาธรรมเข้ามาสาดลงไป ตรงไหนมัวหมองคือเห็นเป็นความผิดก็ชี้แจงไปตามนั้นให้รู้จักเรื่องความถูกต้องดีงามเป็นยังไง เป็นผลยังไงบ้างในทางดีงาม ผลของความดีงามเป็นอย่างไร ผลแห่งความเลวร้ายเป็นอย่างไร ก็ชี้แจงให้ทราบอะไรที่ไม่ดีให้ละ อะไรที่ดีให้ส่งเสริมกันขึ้น เราก็ทำอย่างนั้นตลอดมา ..

รายนามครูบาอาจารย์เพชรน้ำหนึ่งที่ประดิษฐานในพระธุตังคเจดีย์ วัดอโศการาม

<<

• หลวงปู่เสาร์ กันตสีโล
วัดเลียบ
จ.อุบลราชธานี

• หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
วัดป่าสุทธาวาส
จ.สกลนคร

• หลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม
วัดป่าสาลวัน
จ.นครราชสีมา

• หลวงปู่พรหม จิรปุญโญ
วัดป่าประสิทธิธรรม
จ.อุดรธานี

• หลวงปู่กงมา จิรปุญโญ
วัดดอยธรรมเจดีย์
จ.สกลนคร

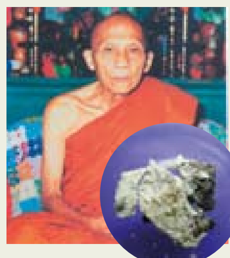
• ท่านพ่อลี ธัมมธโร
วัดอโศการาม
จ.สมุทรปราการ

• หลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม
วัดป่าอรัญญวิเวก
จ.นครพนม

• หลวงปู่ดูลย์ อตุโล
วัดบูรพาราม
จ.สุรินทร์

• หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ
วัดป่านิโครธาราม
จ.อุดรธานี

• หลวงปู่ชอบ ฐานสโม
วัดป่าสัมมานุสรณ์
จ.เลย

• หลวงปู่หลุย จันทสาโร
วัดถ้ำผาบิ้ง
จ.เลย

• หลวงปู่ขาว อนาลโย
วัดถ้ำกลองเพล
จ.หนองบัวลำภู

• หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
วัดป่าอุดมสมพร
จ.สกลนคร

• หลวงปู่แหวน สุจิณโณ
วัดดอยแม่ปั๋ง
จ.เชียงใหม่

• หลวงปู่สาม อกิญจโน
วัดป่าไตรวิเวก
จ.สุรินทร์

• หลวงปู่คำดี ปภาโส
วัดถ้ำผาปู่
จ.เลย

• หลวงปู่สิม พุทธาจาโร
วัดถ้ำผาปล่อง
จ.เชียงใหม่

• หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
วัดป่าบ้านตาด
จ.อุดรธานี

• หลวงปู่มหาเขียน ฐิตสีโล
วัดรังสีปาลิวัน
จ.กาฬสินธุ์

• หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท
วัดป่าภูริทัตตปฏิปทาราม
จ.ปทุมธานี

• หลวงพ่อชา สุภัทโท
วัดหนองป่าพง
จ.อุบลราชธานี

• หลวงปู่บัว สิริปุณโณ
วัดป่าหนองแซง
จ.อุดรธานี

• หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ
วัดป่าเขาน้อย
จ.บุรีรัมย์

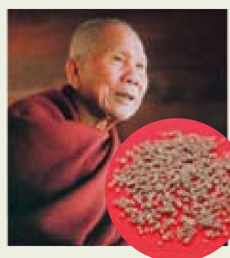
• พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ
วัดเจติยาคีรีวิหาร
จ.หนองคาย

• พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร
วัดป่าแก้วชุมพล
จ.สกลนคร

• หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต
วัดอุดมคงคาคีรีเขต
จ.ขอนแก่น

• หลวงปู่หล้า เขมปัตโต
วัดบรรพตคีรี
จ.มุกดาหาร

• หลวงปู่ผาง ปริปุณโณ
วัดป่าประสิทธิธรรม
จ.อุดรธานี

แมลงวันบ้าน แมลงวันป่า

"...แมลงวันบ้านมันจะป้วนเปี้ยนอยู่ตามบ้านตามเรือน ตามที่สกปรกโสมม ที่สกปรกโสมมมีมากที่ไหนแมลงวันบ้านนี้มันจะชอบไต่ตอมจนเต็มไปหมด นี่แมลงวันบ้าน จะจับมันเข้าในป่ามันก็ไม่ยอมอยู่ มันต้องวิ่งมาหาถังขยะ ตามนิสัยของแมลงวันบ้าน ชาดกท่านแสดงไว้ ผิดกันกับแมลงวันป่า

ท่านว่านะ มันมีสองประเภท แมลงวันป่าไล่เข้าบ้านมันไม่เข้า เข้าอยู่ในป่า แมลงวันบ้านไล่เข้าป่าไม่อยู่ต้องวิ่งเข้าบ้าน ทีนี้พระที่ประพฤติตัวจนกลายเป็นแมลงวันป่าแล้ว เช่นพระอริยบุคคล ตั้งแต่โสดาขึ้นไป นั่นละประเภทเป็นแมลงวันป่าแล้ว

ท่านไม่คุ้นกับบ้านกับเรือน กับผู้คน หญิงชาย สถานที่หรูหราฟู่ฟ่าอะไรท่านไม่คุ้น เพราะเป็นสถานที่อยู่ของแมลงวันบ้าน เข้าใจไหม ท่านเป็นแมลงวันป่า ท่านชอบอยู่ในป่าในเขา ชั่วระยะกาลที่เขามานิมนต์ให้ไปสงเคราะห์โลก เช่นไปฉันในบ้านบ้าง ในงานอะไรบ้าง ท่านก็ไปชั่วระยะเพื่อสงเคราะห์เขาเป็นกาลเป็นเวลา พอเสร็จแล้วท่านบึ่งเลยแมลงวันป่าบึ่งเข้าป่าเข้าเขาไปเลย นั่นประเภทแมลงวันป่า ท่านอยู่ผาสุกสบายอย่างงั้นตลอดจนวันท่านนิพพาน สถานที่นั้นจึงไม่มีเบื่อสำหรับท่านประเภทแมลงวันป่า ท่านอยู่อย่างงั้นกันทั้งนั้น ท่านแสดงเป็นข้อเทียบเคียงเอาไว้ในชาดก มีอย่างนี้แหละ เวลาเรียนไปมันไปสัมผัสก็นำออกมา ถ้าไม่ไปสัมผัสก็เหมือนไม่เรียนเหมือนไม่รู้ เวลาไปสัมผัสมันก็ออกมา..."

องค์หลวงตากล่าวว่า "การกอบกู้ชาติบ้านเมืองในคราวนี้ มีพระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่นเป็นกำลังสำคัญ"

ต่างคนต่างต้านทานทุกสิ่งทุกอย่างที่จะมาทำลายสมบัติและชาติของตน ศาสนาของตน เอาให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่ว่าเด็กไม่ว่าผู้ใหญ่เป็นเจ้าของของชาติทั้งนั้นแหละ มันผิดตรงไหนๆ ฟัดกันเลย ต้านทานกันเลยซิมันถึงถูก

จะมาหมอบเหมือนเต่าหมอบหดหัวอยู่ในกระดองได้เหรอ เมืองไทยจมนะ ศาสนาจมนี้เป็นภาษาพระ พูดนี้จะไม่มีสอง ถ้าไม่ปฏิบัติตามธรรมที่กล่าวนี้แล้วจมแน่ๆ ..

ภาษาธรรมนี่พูดได้อย่างตรงไปตรงมา เราเป็นจุดศูนย์กลางของโลกทั้งดีและชั่ว เราอยู่ในจุดศูนย์กลาง พูดไปตามหลักความจริง ดีบอกว่าดี ชั่วบอกว่าชั่ว

เราไปอยู่ในจุดศูนย์กลาง เราไม่มีคำว่าแพ้ว่าชนะ ในหัวใจของเราหมดโดยสิ้นเชิง..."

หลวงตาตายแล้วให้ก้าวเดินแบบนี้

"...หลวงตาบัวนี้ถ้ารบ รบด้วยธรรม ไม่เอากิเลสตัณหา ความโมโหโทโส ความโลภโลเล ความกินไม่พอ กลืนไม่พอ นี้มารบ เราจะรบโดยเหตุโดยผล ..

อะไรเอน อะไรเอียง อะไรปลอมแปลง มันก็ล้มไปๆ ธรรมนี้เป็นของเที่ยงตรงก็ทรงชาติบ้านเมืองมาได้โดยลำดับ ด้วยความราบรื่นดีงาม

ขอให้พี่น้องทั้งหลายทราบว่า ชีวิตของหลวงตานี้มีหนักอยู่สองหน ครั้งสุดท้ายนี่ละครั้งช่วยชาติบ้านเมือง เอาคอขาดเลยเชียว ให้ถอยไม่มี ยังไงก็จะเอาเมืองไทยเราขึ้นให้อยู่ในความยุติธรรม ..

หลวงตานี้หนักกว่าเพื่อน แบกทั้งชาติทั้งศาสนาไปด้วยกันเลย ไม่ได้เพียงแต่ชาตินะ

ศาสนาก็กำลังยุ่งเหยิงวุ่นวายเวลานี้ เวลานี้ กำลังข้าศึกเข้าโจมตีศาสนา ออกทุกแง่ทุกมุม .. เราจวนจะตายแล้วเราเตือนไว้ๆ ไม่เกิดประโยชน์อะไร เราตายแล้วถึงมาเชื่อทีหลังเราไม่เล่นด้วย เชื่อเดี๋ยวนี้เอาเดี๋ยวนี้ซี ..

เสี้ยนหนามเต็มประเทศไทยเราเวลานี้ ให้พากันต่างคนต่างตั้งอกตั้งใจ บอกตรงๆ ว่าอย่าเชื่อ เพราะจอมปลอมทั้งหมด .. มีแต่หลอกลวงโลก เพื่อจะกว้านเอาโลกมาเป็นเครื่องมือแล้วกลืนโลกได้ง่าย เหยียบชาติไทย ศาสนาไทยให้จมลงได้ง่ายดาย ทีนี้มันจะเอาอะไรมาแทนฟังซิน่ะ

จมูกโด่งๆ เด่งๆ นั่นตัวนายใหญ่มัน พวกมันก็มาเหยียบหัวเรา จมูกโด่งๆ เด่งๆ มาเหยียบหัวมัน แล้วชาติไทยเราก็จม จำเอานะ พวกนี้พยายามจะทำลายชาติไทยทั้งชาติ ศาสนาทั้งหมด เฉพาะอย่างยิ่งผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเคร่งครัดในธรรมวินัย คือพระกรรมฐาน จะเอาให้แหลกไปเลย ..

หลวงตาบัวตายไปแล้วก็ให้เดินอย่างนี้ เดินอย่างหลวงตาพาเดิน อ่อนแอไม่ได้จม ชาติจม ศาสนาจม เพราะพวกนี้เป็นเพชฌฆาตจะสังหารทั้งชาติทั้งศาสนาให้ไปด้วยกัน แล้วก็เอาไอ้จมูกโด่งๆ เข้ามาเป็นนายเหนือหัวมัน มันก็เอาตีนมันเหยียบหัวชาติศาสนาไทยของเราให้แหลกเป็นชิ้นๆ ลงไป คำพูดเทศนาว่าการจะแผดจะเผาจะเผ็ดเด็ดขาดขนาดไหนก็ตาม เราเอาธรรมออกล้วนๆ ไม่มีกิเลสแม้เม็ดหินเม็ดทรายเข้ามาแฝงในหัวใจ แล้วกิริยาของเราที่แสดงออกไปโดยอรรถโดยธรรมล้วนๆ เลยแหละ จึงได้สั่งเอาไว้ หากว่าเราตายไปให้ดำเนินตามนี้นะ คืออุบายนี้ถูกต้องแล้ว...”

การที่องค์หลวงตานำคณะสงฆ์ออกปกป้องมิให้สิ่งใดมากระทบต่อพระธรรมวินัยเช่นนี้ ท่านยังเมตตากล่าวย้ำด้วยว่า

“จำให้ดีคำนี้ จำให้ดีนะ หลวงตาบัวตายแล้วให้จำวิธีดำเนินที่หลวงตาพาดำเนินมานี้ไม่ผิด ถูกต้องทุกอย่างเลย”

แม้คิดร้าย หลวงตาให้อภัย

“...ที่ว่าเราควรให้อภัย เราให้อภัยมาตลอด เรื่องราวเกิดขึ้นโดยลำดับๆ ก็พระป่าออกมาระงับ สงบลงไปเป็นขั้นเป็นตอน .. ทางนั้นสงบลงเพราะเหตุผลของทางนี้เหนือกว่า ได้แก่ธรรมแก่วินัยมาเป็นเครื่องยืนยัน ทางนั้นก็สงบลงไป ทางนี้ก็ให้อภัยแล้วไม่ถือสีถือสา ไม่ถือโทษถือกรรม ถ้าธรรมดาก็ต้องย้อนไปหาผู้ที่ทำผิด ทำผิดอะไร เพราะเหตุใดจึงมาทำผิดต่อคณะสงฆ์ ต่อพุทธศาสนาอย่างนี้ ..

เราต้องการความสามัคคีอยู่แล้ว ธรรมะเป็นธรรมสามัคคี ธรรมพระพุทธเจ้าไม่ใช่ธรรมแตกร้าว สิ่งที่มาทำให้แตกร้าวไม่ใช่ธรรม ท่านก็ระงับลงด้วยธรรมด้วยความสามัคคี ให้ถือหลักธรรมหลักวินัยเป็นจุดศูนย์กลาง รวมตัวเข้ามาที่นั่นแล้วจะสงบลง เป็นความสามัคคีไปในตัวเสร็จ ก็มีเท่านั้นเอง...”

นำพระกรรมฐาน
ปกป้องสมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ
เสด็จมาพักภาวนา ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๑๓

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก กับองค์หลวงตามีความสนิทสนมคุ้นเคยมายาวนาน พระองค์ทรงสนพระทัยเรื่องการปฏิบัติกรรมฐานมาก เสด็จมาพักภาวนาที่วัดป่าบ้านตาดและวัดป่ากรรมฐานอื่นๆ บ่อยครั้ง ยังความปลาบปลื้มปีติยินดีแก่พระกรรมฐานในสังฆมณฑลและประชาชนคนไทยเป็นล้นพ้น

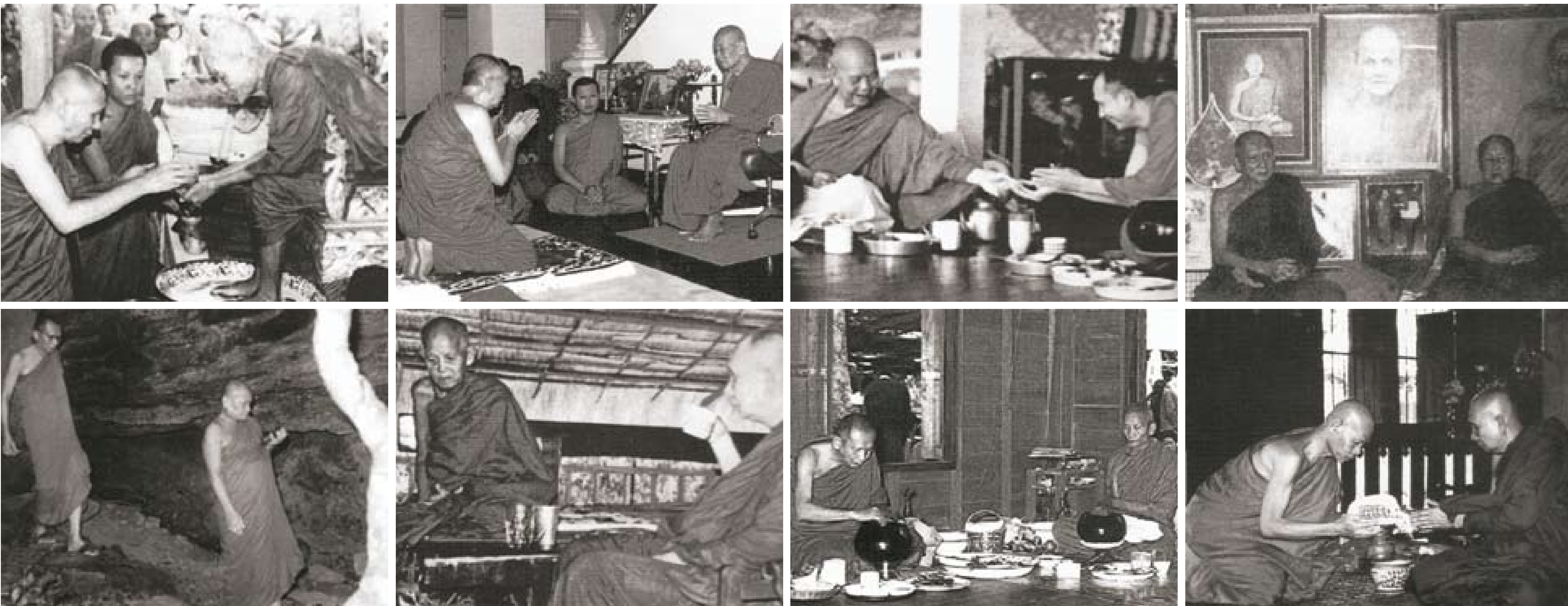
เสด็จมาภาวนาวัดป่าบ้านตาด

องค์หลวงตากล่าวถึงสมเด็จพระสังฆราชเมื่อครั้งอดีตที่เคยมาพักภาวนาที่วัดป่าบ้านตาดว่า

"...เรากับสมเด็จสังฆราชองค์ปัจจุบันสนิทสนมกันมาก เวลาท่านเป็นสังฆราชแล้วเราก็ไม่ค่อยอาจเอื้อมแหละ เราอยู่ของเราท่านก็อยู่ของท่าน แต่ท่านยังเป็นฝ่ายเมตตาเรามากนะ หลังจากท่านเป็นพระสังฆราชท่านยังอุตส่าห์เสด็จมานี่หนหนึ่ง เขามีงานที่กุมภวาปีทูลอาราธนาท่านมา พอออกจากนั้นท่านลุกปุ๊บปั๊บบึ่งมานี่เลยไม่ฟังเสียงใคร ท่านบอกว่าจะไปวัดป่าบ้านตาด มาเลยเทียวนะ ท่านก็ดี ปุ๊บมานี่เลยไม่บอกใครให้ทราบ มาเราก็ขึ้นมากราบท่าน ท่านเอาผ้ามาถวายไตรหนึ่งเราไม่ลืม ท่านไม่ค่อยชอบพูดแหละ .. ออกจากนี้ดูว่าขึ้นเครื่องบินกลับเลย ..

ตั้งแต่นั้นมาท่านก็ไม่ได้มาอีกนะท่านก็แก่ เราเป็นผู้ถือเนื้อถือตัวเสียเอง เราเป็นผู้น้อย ตั้งแต่ท่านเป็นสมเด็จพระสังฆราชแล้ว เรายังไม่มีโอกาสจะเข้ากราบนมัสการท่านเลยจนกระทั่งป่านนี้ ท่านยังเป็นฝ่ายมา เป็นผู้ใหญ่กว่าเรามาที่นี่ .. ท่านเคยมาภาวนาที่นี่แต่ก่อน

สมเด็จพระสังฆราชฯ เสด็จไปกราบนมัสการ เรียนรู้ สนทนาธรรมและปฏิบัติจิตตภาวนากับครูบาอาจารย์กรรมฐาน สายวัดป่าอยู่เป็นนิจ

ที่ท่านยังไม่ได้เป็นสมเด็จสังฆราช สมัยนั้น สมเด็จพระสังฆราชท่านยังทรงพระชนม์อยู่ กรมหลวงวชิรญาณวงศ์น่ะ ท่านก็มีโอกาสมาล่ะซิ มาพักอยู่กับเราทีละไม่น้อยกว่าสิบแหละ ท่านมาแต่ละครั้งๆ เป็นอาทิตย์ๆ ท่านมาเสมอมาที่นี่ มาบ่อยแหละแต่ก่อน..

ท่านไปอยู่ทางกุฏิท่านสุดใจ แต่ก่อนหลังเล็กกว่านั้น ท่านไปพัก อยู่คนเดียวตลอด เอาจริงเอาจังนะเวลาภาวนา เราก็ไม่ไปกวน จะคุยกันเวลาที่ควรคุยเท่านั้น นอกนั้นก็เปิดโอกาสให้ท่านภาวนาของท่าน เวลามีโอกาสอันดีท่านก็สนทนาธรรมะกันกับเรา เฉพาะสองต่อสอง ท่านคุยธรรมดา ไม่ได้ว่าพูดน้อย ท่านพูดธรรมดา สงสัยข้อไหนๆ ซักถามๆ หรือมีข้อเคล็ดลับอะไรที่สงสัยอะไร ออกจากนี้ไป ภายนอกท่านก็ถามเฉพาะๆ ไม่มีใครทราบแหละ มีท่านกับเราถามกันเฉพาะ ..

โห เวลาคุยธรรมะนี้ท่านเอาจริงเอาจังมาก เฉพาะกับเราคุยกันสองต่อสอง ท่านชอบซักนั้นซักนี้เรื่องจิตตภาวนา เราเป็นผู้เล่าถวายท่าน หรือจะว่าแนะก็ไม่ผิด เพราะท่านตั้งใจศึกษากับเราจริงๆ ทางด้านจิตตภาวนา เราก็ถวายอุบายต่างๆ ให้ท่านฟังตลอด ท่านหนักในทางจิตตภาวนาอานาปานสติ ท่านมาอยู่นี้ท่านภาวนาไม่เกี่ยวกับใครเลย เราก็ไม่ไปกวน ท่านอยู่เงียบๆ นะ ท่านจะมาแต่ตอนเช้ามาบิณฑบาต มาพบกันตอนเช้านี่เท่านั้น ท่านบิณฑบาตหน้าศาลานี้แล้วก็มาฉันที่นี่แล้วไปเงียบเลย เช้าวันหลังจะมาพบกันใหม่ๆ ท่านก็ภาวนาเต็มที่ของท่าน แต่ก่อนพระก็ไม่มีมาก เราไม่ได้รับพระมาก ๑๘ องค์เป็นอย่างมากวัดนี้...”

สมเด็จพระสังฆราชเป็นเพื่อนหลวงตา

องค์หลวงตากล่าวถึงอุปนิสัยใจคอพื้นฐานของสมเด็จพระสังฆราชว่า พระองค์ไม่ชอบพูด ทรงดูนิ่งสงบมาก แต่สำหรับกรณีองค์หลวงตาแล้ว ความที่สนิทสนมคุ้นเคยกันมากและทรงใฝ่พระทัยในการภาวนามาก ทำให้เมื่ออยู่กันตามลำพังพระองค์กลับเป็นผู้ซักถามพูดคุยสนทนากับองค์หลวงตาอย่างเต็มที่ ดังนี้

“...สังฆราชเป็นเพื่อนเรา ก็เป็นจริงๆ

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวัฑฒโน)

สมเด็จพระญาณสังวรฯ ประสูติเมื่อวันศุกร์ ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีฉลู ตรงกับวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๕๖ ณ บ้านรุ่งสว่าง ถนนปากแพรก ริมน้ำแคว ต.บ้านเหนือ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี พระนามเดิมคือ เจริญ คชวัตร ทรงเป็นบุตรชายคนหัวปีของนายน้อย คชวัตร ที่รับราชการจนได้เป็นปลัดอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนพระชนนีคือ นางกิมน้อย รุ่งสว่าง ทำอาชีพช่างตัดเสื้อ พระชนก นายน้อย มีเชื้อสายมาจากทางกรุงเก่าสายหนึ่ง และจากทางปักษ์ใต้ในตระกูล ณ ตะกั่วทุ่ง อีกสายหนึ่ง ขณะที่พระชนนี นางกิมน้อย มีเชื้อสายสืบมาจากทางญวณฝากหนึ่ง และทางจีนอีกฝากหนึ่ง

การศึกษาเล่าเรียน เมื่อพระชันษา ๘ ปี เข้าเรียนในโรงเรียนประชาบาล วัดเทวสังฆาราม อ.เมือง จ.กาญจนบุรี จบชั้นประถม ๕ ในราว พ.ศ.๒๔๖๘

บรรพชาและอุปสมบท เมื่อพระชันษาย่าง ๑๔ ปี บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดเทวสังฆาราม มีพระอุปัชฌาย์ชื่อพระครูอดุลยสมณกิจ (ดี พุทธโชติ) เจ้าอาวาสวัดเทวสังฆาราม และพระอาจารย์ให้ศีลและสรณะคือ พระครูนิวิฐสมาจาร (เหรียญ สุวัณณโชติ) เจ้าอาวาสวัดอุปลาราม เมื่อวันจันทร์ แรม ๕ ค่ำ เดือน ๗ ปีระกา ตรงกับวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๗๖ ได้อุปสมบทที่วัดเทวสังฆาราม โดยมี พระครูอดุลยสมณกิจ เป็นอุปัชฌาย์ พระครูนิวิฐสมาจาร เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระปลัดหลุง วัดทุ่งสมอ เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้ฉายาว่า "สุวัฑฒโน" ต่อมาในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๗๖ (สมัยนั้นเปลี่ยน พ.ศ.ในเดือนเมษายน) ได้ทำทัฬหีกรรมคืออุปสมบทซ้ำที่วัดบวรนิเวศวิหารอีกครั้ง โดยสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ (สุจิตโต ม.ร.ว ชื่น นพวงศ์) เป็นพระอุปัชฌาย์ และ พระรัตนธัชมุนี (จู อิสสรญาโณ) เป็นพระกรรมวาจาจารย์

การศึกษาพระปริยัติธรรม ในปี พ.ศ.๒๔๗๐ พระครูอดุลยสมณกิจ ได้นำสามเณรเจริญ คชวัตร ไปฝากไว้กับพระครูสังวรวินัย (อาจ) เจ้าอาวาสวัดเสนหา (ชาวบ้านมักเรียกว่าวัดเสน่หา) จังหวัดนครปฐม เพื่อให้ศึกษาบาลีไวยากรณ์ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๗๒ พระอุปัชฌาย์ได้นำขึ้นเฝ้าถวายตัวต่อสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ (ต่อมาเป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์) เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ขณะเป็นสามเณรได้ศึกษาพระปริยัติธรรมที่สำนักวัดบวรนิเวศวิหาร สอบได้นักธรรมชั้นเอกและเปรียญธรรม ๔ ประโยค เมื่ออุปสมบทแล้วก็ได้ศึกษาเล่าเรียนเปรียญธรรมจนจบเปรียญธรรม ๙ ประโยค ในปี พ.ศ.๒๔๘๔

ฝึกพระกรรมฐาน เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ทรงสนพระทัยการฝึกสมาธิหรือวิปัสสนากรรมฐานมาตั้งแต่ยังทรงเป็นพระเปรียญ โดยสมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ พระองค์นี้เองที่ทรงเป็นครูบาอาจารย์พระองค์แรก จากจุดเริ่มต้นที่พระอุปัชฌาย์ของพระองค์มีรับสั่งให้เข้าเฝ้า และตรัสถามว่า *"กำลังเรียนใหญ่หรือ อย่าบ้าเรียนมากนัก หัดทำกรรมฐานเสียบ้าง"* เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ทรงปฏิบัติพระองค์ดังเช่นพระกรรมฐานในเมือง ทรงสำรวมเคร่งครัดในพระธรรมวินัย ดำเนินชีวิตอย่างมักน้อยสันโดษ โดยทรงยึดถือเอาพระปฏิปทาของสมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ พระอาจารย์กรรมฐานพระองค์แรกเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ ทรงเอาพระทัยใส่ในการศึกษาวิจัยธรรม และการปฏิบัติสมาธิกรรมฐานอยู่เป็นกิจวัตร เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ยังได้เสด็จไปพบครูบาอาจารย์กรรมฐานสายวัดป่าต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนทนาธรรมอยู่เป็นนิจ โดยมักเสด็จจาริกไปประทับแรมที่วัดป่าทางภาคอีสานเสมอ

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๔๙๐ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระโศภณคณาภรณ์
พ.ศ.๒๔๙๕ และ ๒๔๙๘ เป็นพระราชาคณะชั้นราช และชั้นเทพในราชทินนามเดิม
พ.ศ.๒๔๙๙ เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมวราภรณ์
พ.ศ.๒๕๐๔ เป็นพระราชาคณะ เจ้าคณะรอง ชั้นหิรัญบัฏ ที่พระสาสนโสภณ
พ.ศ.๒๕๑๕ เป็นสมเด็จพระราชาคณะ ชั้นสุพรรณบัฏ ที่สมเด็จพระญาณสังวร
พ.ศ.๒๕๓๒ เป็นสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ตำแหน่ง

พ.ศ.๒๔๘๔ เป็นผู้อำนวยการสำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร
พ.ศ.๒๔๘๘ เป็นพระวินัยธรชั้นอุทธรณ์ เป็นอาจารย์และกรรมการสภาการศึกษาของมหามกุฏราชวิทยาลัย
พ.ศ.๒๔๘๙ เป็นเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์
พ.ศ.๒๔๙๙ เป็นพระอภิบาล (พระพี่เลี้ยง) ของพระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะที่ทรงผนวช เสด็จประทับอยู่วัดบวรนิเวศวิหาร ระหว่างวันที่ ๒๒ ตุลาคม ถึง ๕ พฤศจิกายน
พ.ศ.๒๔๙๙ รักษาการพระวินัยธรชั้นฎีกา
พ.ศ.๒๕๐๔ เป็นเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร สืบต่อจากพระพรหมมุนี (ผิน สุวโจ)
พ.ศ.๒๕๐๖ เป็นกรรมการมหาเถรสมาคมชุดแรก ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ๒๕๐๕ และทรงร่วมพิจารณาร่างกฎมหาเถรสมาคม มาทุกสมัย
พ.ศ.๒๕๑๗ เป็นประธานกรรมการคณะธรรมยุต
พ.ศ.๒๕๓๑ รักษาการเจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต
พ.ศ.๒๕๓๒ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาเป็น สมเด็จพระสังฆราช ในราชทินนามเดิมคือ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช เป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และเป็นเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต สืบต่อจาก สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน)

สมเด็จสังฆราชเป็นเพื่อนสนิทกันมาก เกิดปีเดียวกัน เราเกิดก่อนท่าน ท่านเกิดตุลาวันที่ ๓ เราเกิดสิงหาวันที่ ๑๒ เวลาบวชก็เหมือนกัน ท่านบวชก่อนเราดูเหมือนสองเดือน ไล่เลี่ยกันทุกอย่าง

ท่านนิ่งๆ ท่านไม่ค่อยชอบพูด ธรรมดาๆ ทั่วๆ ไปท่านไม่ค่อยชอบพูดสมเด็จสังฆราช เฉพาะสองต่อสองกับเรานี่ โถ เป็นคนใหม่ขึ้นมา ซักเรื่องอรรถเรื่องธรรม เรื่องจิตตภาวนา เปิดเต็มที่ให้ท่านฟัง ท่านสนใจมาก เพราะแต่ก่อนเราไปพักอยู่วัดบวรฯ เป็นประจำ จากนั้นท่านออกไปพักที่วัดป่าบ้านตาดทีละอาทิตย์ๆ ท่านไป ..

ทรงเยี่ยมหลวงปู่ฝั้น อาจาโร และทรงร่วมเสวยจังหันกับพระสงฆ์ ณ วัดถ้ำขาม จ.สกลนคร

เวลาอยู่ธรรมดาท่านไม่ค่อยคุย ทั่วๆ ไปนี่ท่านเฉย นิ่ม บทเวลาขึ้นเวทีสองต่อสองกับเรานี่ โถ ซัก สงสัยข้อไหนท่านถามมาเลยๆ เราก็เปิดเลยเชียวนะ ให้ท่านได้เห็นเรื่องภาคปฏิบัติว่าอย่างนั้น ฟัดกันจนถึงที่สุดเลยกับสมเด็จ-สังฆราช สองต่อสอง ท่านหาความจริงเราก็เอาความจริงออกเต็มเหนี่ยวๆ เลย ถ้าอยู่ธรรมดาท่านไม่ค่อยคุยละ เฉยๆ ธรรมดา เวลาเข้ากันสองต่อสอง โห เป็นคนใหม่ขึ้นมานะ ซักละเอียดลออเรื่องจิตตภาวนา

เราก็ได้เปิดหัวอกออกให้ท่านฟังอย่างเต็มเหนี่ยวเหมือนกัน ท่านรู้สึกว่าสนใจมากจริงๆ ต่อธรรมที่เราถอดออกจากหัวใจพูดให้ท่านฟัง เพราะไม่มีใครต่อใคร สองต่อสองเท่านั้น เปิดเต็มเหนี่ยวใส่กันเลย เอาจนถึงเหตุถึงผลว่าอย่างนั้นเถอะ ท่านพอใจมาก

ปรกติท่านไม่ค่อยคุย เฉยนะ อยู่กับเราก็ตามถ้ามีแขกมีคนท่านก็ไม่คุย แต่เวลาเอาจริงเอาจังท่านจะหาเหตุหาผลกับภาคปฏิบัติจริงๆ ท่านก็ซักจริงๆ นั่นละภาคปฏิบัติ เราก็เปิดเลยเชียว ให้ท่านได้ฟังสักทีเถอะภาคปฏิบัตินี่น่ะ ภาคเป็นสมบัติของตนโดยแท้ คือการศึกษาเล่าเรียนนั้นมันเป็นความจำ จำมาได้เท่าไรมันก็หลงลืมไปๆ .. สำหรับความจริงไม่เป็น ตรงแน่วตลอดเวลา ..

นั่นละคำว่าสนิทกัน สนิทมากมานานก่อนนี้อีกด้วยนะ ท่านเป็นพระที่สุขุมมาก เราอยากจะพูดว่าท่านดุใครไม่เป็น ไม่เคยเห็นท่านดุใครเลยนะ เรานี้ไปที่ไหนมันต้องได้สะพายยา-ทันใจติดย่ามไปด้วยแก้ปวดหัว วันไหนไม่มีอะไรดุแล้ววันนั้นปวดหัว ต้องงัดยาทันใจออกมาฉันเพื่อระงับปวดหัว มันไม่ได้ดุ วันนี้ปวดหัวมาก เข้าใจไหม (หัวเราะ) ต้องมียาทันใจติดย่ามไปด้วย ไปทั้งมองโน้นมองนี้ไม่เห็นอะไรก็คว้าเอายาทันใจออกมาฉันแล้วก็เดินไป

พอไปเจออะไรเข้าไปนี้เวิ้กว้ากแล้วยา-ทันใจก็สบาย นอนหลับ มันคนละแบบเราน่ะ ท่านแบบหนึ่ง ถ้าท่านดุแล้วท่านก็คงจะปวดหัว เราไม่ได้ดุเราปวดหัว นี่มันต่างกันนะนิสัยคนเรา มันต่างกัน มันหากเป็นตามนิสัยนะ ไม่ต้องมีท่ามีทางตั้งโปรกงโปรแกรมอะไรไว้เรื่องดุไม่ดุ ท่านไม่เคยดุท่านก็เป็นของท่านอย่างนั้น ไอ้เราเคยดุเราก็เป็นของเราอย่างนี้ แม้ที่สุดนอนก็ต้องเอาย่ามมัดติดคอไว้ บางทีหนูมาครอกแครกนี้ดุหนูล่ะซี ถ้าไม่ได้ดุหนูมันก็ปวดหัวอย่างนั้นละเรา มันเป็นนิสัยคนละอย่างๆ...”

ทรงร่วมบิณฑบาตกับองค์หลวงตา ณ วัดป่าบ้านตาด

สมเด็จพระสังฆราชทรงสนทนาธรรมกับคุณแม่ชีแก้ว

เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๙-๒๕๑๐ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ขณะนั้นทรงดำรงสมณศักดิ์ที่ "พระสาสนโสภณ" ได้ไปที่วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี และพำนักอยู่หลายวัน ในตอนนั้นท่านได้สนทนาธรรมกับคุณแม่ชีแก้ว โดยมีองค์หลวงตาและคณะแม่ชีร่วมรับฟังด้วย ใจความการสนทนาธรรมมีดังต่อไปนี้

พระสาสนโสภณ : (เทปตอนนี้ความไม่ชัดเจน)

คุณแม่ : เร่งความเพียรจนตัวเองไม่รู้สึก .. ไม่รู้เลย ไม่รู้เรา ไม่รู้จิต เวลามันจะเป็นขึ้นมา รู้ขึ้นมาๆ อะไรก็รู้หมด รู้ขึ้นมาๆ รู้ขึ้นมารวมลงที่ใจหมด รู้เข้ามาๆ แล้วตกวูบลงไปที่รู้ แล้วก็มีแต่รู้ตัวเดียวเท่านั้น รู้มาก รู้น้อยมันก็รู้หมดเลย มีมากมีน้อยมันก็รู้หมดเลย .. มันเป็นอย่างนั้น ไม่รู้ว่ามันจะเป็นอะไร (หัวเราะ)

พระสาสนโสภณ : ขึ้นอยู่กับทำสิ่งนั้น ..

คุณแม่ : ก็ช่วงนั้นพระอาจารย์ไปเที่ยวธุดงค์ ท่านยังไม่กลับ การภาวนาไม่เป็นเหมือนอย่างเก่า รู้สึกอัศจรรย์ใจ มันเป็นอย่างไรใจนี่น่ะ ภาวนาไม่เป็นอย่างเก่านี้ แต่ก่อนแล้วพอภาวนาลงไปรู้สึกว่ามันมีอะไรขึ้นมา เมื่อท่านอาจารย์กลับมา ท่านถามว่า เป็นอย่างไรสมาธิภาวนา ถ้าภาวนาไม่มีอะไร อาตมาจะหนี ท่านว่าอย่างนั้น .. ก็เลยเล่าเรื่องให้ท่านฟัง เหมือนกับเล่าให้พระเดชพระคุณฟังนี่แหละ ท่านก็ตอบปัญหาให้หมด อันนั้นเป็นอย่างนั้น อันนี้เป็นอย่างนี้ .. ท่านจึงบอกว่า เอ้า! ให้พิจารณาว่าใจเรามันเป็นอย่างไร มันออกไปอย่างไรก็ต้องรู้..

ก็เลยมานั่งภาวนา มานั่งภาวนา ภาวนาไปไม่รู้สึกอะไร มีแต่ผู้รู้ผุดขึ้นมาในใจแล้วมีเสียงพูดแจ๋วๆ บอกท่านหมดเลย ท่านบอกว่า ท่านเองก็พูดขึ้นมาเหมือนกัน .. "พระอนุรุทธะขึ้นเต็มดวง สว่างไสวใจคอพระอนุรุทธะแจ้งเต็มดวงใสสว่าง เหมือนพระจันทร์สว่างไสวเต็มดวง .." หมดเท่านั้นแหละ ไม่รู้จักถูกจักผิด ขออภัยอย่าโกรธเลย พระเดชพระคุณ ข้าน้อยก็ไม่รู้อะไร แล้วแต่พระเดชพระคุณ .. ขออภัยพระเดชพระคุณ ขอนิมนต์

พระสาสนโสภณ : ยังต้องการจะฟัง

คุณแม่ : รู้หมดทุกสิ่งทุกประการ ธาตุสี่ ขันธ์ห้า ดิน น้ำ ลม ไฟ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ความโกรธ ความโลภ ความหลงทั้งหลาย มันก็เป็นอยู่ตามสภาพของมัน แล้วก็ลองพิจารณาให้มันเป็นอย่างเก่ามันก็ไม่เป็น เกิดมาแล้วก็ดับ ถ้าเกิดก็เกิดเป็นชาติใหม่ เป็นอย่างนี้ล่ะ ไม่ใช่ชาติเก่า ตายแล้วเกิดชาติใหม่ไม่ใช่เป็นชาติเก่า จักถูกหรือผิดก็ไม่รู้ ขอเล่าถวายเพียงเท่านี้ ขออภัยถ้ามันผิดไป ผิดถูกก็ขออภัย

พระสาสนโสภณ : คิดอย่างไรกับชาติเก่าชาติใหม่

คุณแม่ : โอ๊ย! ชาติเก่าชาติใหม่นี้ เมื่อเทียบกับตัวเรา เหมือนพวกเรานอนหลับ นอนหลับไปสนิทไม่รู้สึกตัว เวลาตื่นขึ้นมาแล้วก็รู้สึกตัว ยังเป็นตัวคนผู้เก่า เป็นคนผู้เก่า เขาก็ว่า อ้าว! สิ่งของชนิดนี้ก็ลืมไปแล้ว ของชนิดนี้ก็เสื่อมไปแล้ว เขาเมาเหล้าเขาก็หลงหมด หลงตัวนี้อะไรก็วางทิ้งไว้..คนเราเอาอะไรไปคือจะเป็นอย่างนั้น ก็ไม่รู้ มันถูกก็ไม่รู้ คือจะเป็นอย่างนั้น

พระสาสนโสภณ : เป็นคนเดียวกันแต่ว่าเปลี่ยนสังขาร ใช่ไหม

คุณแม่ : สังขารก็สังขารอันเก่า กายก็กายอันเก่า ยังเปลี่ยนแต่ผู้รู้เท่านั้น..ยังอยู่แต่ผู้รู้เท่านั้นเป็นอย่างนี้ ขออภัยด้วยเถิด แล้วพวกเรามีสิ่งของอะไร..อะไรก็มีหมดทุกสิ่งทุกประการ สิ่งนั้นก็ได้เก็บ สิ่งนี้ก็ได้รักษาไว้ พยายามรักษาไว้ แล้วของสิ่งนั้นมันก็ดับไปหมด ไม่มีอะไรมาปกปักรักษา มันก็อยู่เรื่อยๆ เปื่อยๆ คนเราไม่มีอะไร คนจนๆ นี่เอง

พระสาสนโสภณ : หมายถึงว่าที่รู้สึกว่าเดี๋ยวนี้เป็นอย่างนั้นสำหรับแม่แก้ว ใช่ไหม

คุณแม่ : ใช่ เจ้าค่ะ

(คัดมาเพียงบางส่วนเท่านั้น)

คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ

พระเถระในพระราชพิธีพุทธาภิเษกพระพุทธรูปปางประทานพร ภปร.ครั้งที่ ๒ (จากขวา) รูปที่ ๑ หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน รูปที่ ๓ หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท รูปที่ ๑๓ สมเด็จพระญาณสังวรฯ รูปที่ ๑๔ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) ถ่ายบริเวณหน้าพระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๐

คัดค้านการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๗ รัฐบาลได้ลงนามแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชด้วยวิธีที่ผิดไปจากหลักเกณฑ์ดั้งเดิมในอดีต คือขัดต่อหลักพระธรรมวินัยเพราะกลายเป็นการแต่งตั้งโดยคฤหัสถ์ ขัดต่อจารีตประเพณีเพราะไม่มีการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชแบบถาวรทำทุกหน้าที่ โดยยกเอาพระอาการอาพาธของพระองค์มาเป็นข้ออ้าง และขัดต่อกฎหมายเพราะกระบวนการผิดขั้นตอนเป็นโมฆะ จนกระทั่งต้องพยายามแก้เอกสารเพื่อให้มีการรับรองย้อนหลังอีกด้วย จนทำให้พระกรรมฐานทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตจากจตุรทิศทั่วประเทศมีองค์หลวงตาเป็นผู้นำในการแสดงอรรถาธิบายพระธรรมวินัย ต้องหมั่นมาประชุมโดยพร้อมเพรียงกันหลายวาระ เพื่อปกป้องสมเด็จพระสังฆราช ดังแสดงเฉพาะการประชุมนัดสำคัญ ดังปรากฏในตาราง

ตารางแสดงกระบวนการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชและการคัดค้าน

วันที่	เรื่อง	รายการ
๒๒ ต.ค. ๒๕๔๖	ลงลายมือชื่อถวายคืนพระราชอำนาจในหลวง	เจ้าคณะจังหวัดหนองบัวลำภู ธรรมยุต ทำหนังสือมากราบเรียนองค์หลวงตาที่ศาลาวัดป่าบ้านตาด เพื่อเชิญชวนพี่น้องประชาชนชาวไทยให้ลงลายมือชื่อ เพื่อขอคืนพระราชอำนาจในการแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช
๒๑ พ.ย. ๒๕๔๖		จังหวัดอุดรธานีมีหนังสือเชิญลงลายมือชื่อ เพื่อถวายคืนพระราชอำนาจในหลวงในการแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช และในช่วงเวลาเดียวกัน กำนันตำบลบ้านตาดทำหนังสือไปยังทุกตำบลทั่วประเทศ
๙ ม.ค. ๒๕๔๗	รัฐบาลเสนอเรื่องต่อ มส.	รองนายกรัฐมนตรีเสนอเรื่องต่อมหาเถรสมาคม เพื่อแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
๑๓ ม.ค. ๒๕๔๗	รัฐบาลลงนามแต่งตั้ง	รองนายกรัฐมนตรีลงนามประกาศแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
๑๔ ม.ค. ๒๕๔๗	**ประกาศแต่งตั้ง**	**ประกาศแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ในราชกิจจานุเบกษา**
๑๗ ม.ค. ๒๕๔๗	คัดค้านประกาศ	ชาวพุทธผู้หวังดีต่อพระพุทธศาสนาคัดค้านประกาศฯ ว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย
๒๐ ม.ค. ๒๕๔๗	รับรองย้อนหลัง (ถูกแก้ไขแล้ว)	มหาเถรสมาคมลงมติรับรองการแต่งตั้งตามประกาศย้อนหลัง (เอกสารการประชุม มส.ถูกแก้ไข ให้มีการรับรองตั้งแต่วันที่ ๙ ม.ค. ๒๕๔๗)
๒๖ ม.ค. ๒๕๔๗	สมเด็จพระสังฆราชขีดทิ้งในช่องที่ให้ลงพระนามเห็นชอบ	พระเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช เข้ากราบทูลสมเด็จพระสังฆราช ขอให้ทรงลงพระนาม ทรงทราบและเห็นชอบ การแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ฯ แต่จากหลักฐานพบว่า สมเด็จพระสังฆราชทรงลงพระนามแล้วขีดทิ้ง
๒๘ ม.ค. ๒๕๔๗	ประชุมสงฆ์ที่วัดป่ากกสะทอน จ.อุดรธานี	คณะสงฆ์ไทย ๕๙๖ รูป มีมติขอให้ยกเลิกประกาศฯ ดังกล่าวเนื่องจากขัดต่อธรรมวินัย จารีตประเพณี และ กฎหมาย
๓ ก.พ. ๒๕๔๗	ประชาชนลงลายมือชื่อ	ถึงแม้คณะสงฆ์ไทยแจ้งมติแล้วแต่ผู้รับผิดชอบยังนิ่งเฉย และให้การตอบรับผู้สนับสนุนการกระทำของตน ทำให้เหตุการณ์ความขัดแย้งรุนแรงยิ่งขึ้น ประชาชนจึงเริ่มลงลายมือชื่อขอให้พิจารณารองนายกรัฐมนตรี
๗ ก.พ. ๒๕๔๗	คณะสงฆ์ไทยลงนิคหกรรมรองนายกรัฐมนตรี ณ วัดอโศการาม	คณะสงฆ์ไทยจากจตุรทิศจำนวน ๑๐,๓๕๙ รูป แสดงสังฆามติยืนยันมติคณะสงฆ์ไทยวัดป่ากกสะทอน และลงนิคหกรรม “คว่ำบาตร” รองนายกรัฐมนตรีด้วยการสวดญัตติทุติยกรรมตามพระธรรมวินัย เพื่อให้เห็นโทษที่ได้ก้าวล่วงและแทรกแซงในกิจของสงฆ์ ฯลฯ
๓ มี.ค. ๒๕๔๗	ประชุมสงฆ์ที่วัดป่าหลวงตาบัวฯ จ.กาญจนบุรี	คณะสงฆ์ประชุมมีมติว่าหนังสือเรื่องสมเด็จพระสังฆราชทรงรับทราบและเห็นชอบการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชลงนามโดยเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีมูลมาจากความอันเป็นโมฆะ จึงไม่มีผลใดๆ ต่อคณะสงฆ์
๒๓ มี.ค. ๒๕๔๗	ประชุมสงฆ์ชี้โทษที่วัดป่าบ้านตาด	คณะสงฆ์มีมติชี้โทษความผิด กรณียินดีรับแต่งตั้งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช และนิคหกรรมคว่ำบาตรตามหลักพระธรรรมวินัย
๒๒ พ.ค. ๒๕๔๗	คัดค้านการจัดตั้งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา	๑. เป็นการจัดหาผลประโยชน์ทางธุรกิจในศาสนสมบัติกลาง และศาสนสมบัติวัด มุ่งเน้นหารายได้ด้วยวิธีทางโลกเน้นวัตถุเงินทองมากกว่าจิตใจ ๒. รวบอำนาจการดูแลศาสนสมบัติของสงฆ์ไปเป็นกรรมสิทธิ์ของฆราวาสโดยเด็ดขาด ๓. จำนวนและที่มาของคณะกรรมการสำนักงานฯ ไม่ได้มาจากการแต่งตั้งจากมหาเถรสมาคมซึ่งเป็นหลักการเดิม ๔. รวบเอาทรัพย์สินของพระพุทธศาสนาทั้งหมด เช่น เงินสดสะสม ที่ดินของวัด ที่ธรณีสงฆ์ ที่กัลปนา ที่ศาสนสมบัติ และทรัพย์อันติดกับที่ดิน ให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงาน เป็นอันตรายต่อศาสนสมบัติอย่างยิ่ง

พระธรรมเทศนาเกี่ยวกับสมเด็จพระสังฆราช

องค์หลวงตาได้เมตตาแสดงหลักพระธรรมวินัยกรณีการปฏิบัติหน้าที่ต่อสมเด็จพระสังฆราช เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ไว้อย่างกว้างขวางและหลากหลายแง่มุมมาก ขอน้อมนำมาแสดง ดังนี้

สังฆราชถูกรุมกินโต๊ะ

"...มีคนเขาพูดว่าสมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบันเรานี้กำลังจะถูกกินเลี้ยงบนโต๊ะเก้าอี้จากพวกรุมทึ้งที่จะแย่งตำแหน่งหน้าที่เป็นใหญ่เป็นโต แล้วเอาสมเด็จพระสังฆราชเรานี้ขึ้นบนโต๊ะ กินโต๊ะกัน สมเด็จสังฆราชองค์นี้ยังไม่ตาย กินโต๊ะกันแต่ยังไม่ตายแล้วเวลานี้ นี่คนพูดมามากแล้วเวลานี้ กำลังรุมกินโต๊ะกัน พวกที่เคยเป็นนั้นละเป็นมาเรื่อยๆ ก่อแล้วเรื่องนี้ล้มไปก่อใหม่ขึ้นมาเรื่อย ก่อใหม่ขึ้นมาเรื่อย มันตั้งหน้าตั้งตาที่จะทำลายทั้งชาติ ทั้งศาสนาของเมืองไทยให้ล่มจม ทั้งๆ ที่มันเป็นคนไทยด้วยกันนั่นแหละ ..

แล้วทีนี้ก็มาอีกสายหนึ่งอีกแล้ว พวกนี้จะหาอุบายวิธีการที่จะขึ้นเป็นสังฆราชสององค์แข่งกัน ว่างั้นเอาอีกแหละ สมเด็จสังฆราชสององค์แข่งกันเราก็ไม่เคยเห็น เพิ่งจะเห็นเดี๋ยวนี้กำลังรุมทึ้งกินสมเด็จสังฆราชนี้ กินสดๆ ร้อนๆ แล้วสมเด็จสังฆราชอื่นก็จะขึ้นมาแทน..."

การอุปัฏฐากอาการประชวรสมเด็จพระสังฆราช

"...พระอยู่กับท่านเป็นประจำเราก็ไม่ถามแต่ก่อนถาม อยู่ประจำเลยเชียว ๔ องค์ อยู่ประจำทั้งวันทั้งคืน ผลัดเปลี่ยนกันมาครั้งละ ๔ องค์ ๔ องค์เป็นประจำ นั่นละที่ว่ามันเป็นบ้ามันเสือกมา มาเป็นอุปถัมภ์อุปัฏฐากสมเด็จสังฆราชนั่นละ เราตีหน้าผากเอา กลัวใครเมื่อไรนี่ ไม่ได้มีคำว่ากลัวใคร กล้ากับใครไม่มีเพราะฉะนั้นจึงพูดได้เป็นธรรมไปเลย

ก็พระในวัดบวรฯ มีสักจำนวนเท่าไร ลูกของท่านทั้งนั้นนะ ลูกกับพ่อกับแม่ การอุปถัมภ์อุปัฏฐากใครจะไปสนิทกว่าระหว่างพ่อแม่กับลูกที่ไหนๆ มาอวดมาโฆษณาจะมาเป็นอุปถัมภ์อุปัฏฐากทำหน้าที่ดูแลสมเด็จสังฆราช นู่นอยู่ทวีปยุโรปมันเสือกมาพูดหาอะไร มันน่าหัวเราะในหลักธรรมวินัยก็ไม่มี พูดเอาหลักธรรมวินัยยืนกันซี

พระที่ดูแลรักษาครูบาอาจารย์แต่ละแห่งแต่ละวัดๆ ในวัดนั้นๆ เท่านั้น ไม่ได้ไปหายุ่งเอาวัดนู้นมาอุปัฏฐาก วัดนี้มาอุปัฏฐาก อยู่วัดไหนก็ดูแลกันอยู่ในวัดนั้นระหว่างพ่อกับลูก ท่านก็เป็นอาจารย์เป็นพ่อ ลูกวัดทั้งหมดพระก็เป็นพระลูกวัด ใครจะอุปถัมภ์อุปัฏฐากสนิทสนมยิ่งกว่าระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์ที่อยู่ในวัดเดียวกัน ซึ่งเป็นเหมือนครอบครัวเดียวกัน แยกไปข้างนอกผิดทั้งนั้นนะ นี่ละมันมีธรรมวินัยบังคับอยู่นี้ เพราะอย่างนั้นจึงเสือกนู้นมาเสือกนี้มา ตีหน้าผากเอาเรา เข้าใจไหม ก็มันเรียนมาด้วยกันมันรู้ด้วยกัน ..

อันนี้ในวัดบวรฯ นั้นพระเต็มวัด ไม่มีองค์ไหนบ้างหรือที่จะคอยดูแลอุปถัมภ์อุปัฏฐากสมเด็จพระสังฆราชให้อยู่เช่นเดียวกับสมเด็จสังฆราชทั้งหลายมาสมัยปัจจุบันนี้ .. พระอุปัฏฐากสมเด็จสังฆราชสมัยปัจจุบันทำไมมันจึงพิสดารมากนัก .. ตั้งคณะกรรมการขึ้นนั้นขึ้น ตั้งขึ้นนี้ ตั้งขึ้นนั้น ฟาดจนกระทั่งมหาเถรสมาคม ตั้งไปที่สุดเท่าไร แล้วดูอันไหนมันไม่เห็นมีสาระ มีแต่ตั้งเพื่อกวนกันเท่านั้น วางอำนาจผึ่งผายลายเล้น ด้วยการตั้งเป็นกรรมการ

องค์หลวงตานำคณะสงฆ์ทั่วประเทศออกปกป้องสมเด็จพระสังฆราช ให้การปฏิบัติต่อพระองค์ถูกต้องตามพระธรรมวินัยและราชประเพณี

เราสงสารสมเด็จสังฆราชเรา .. ทำไมชราของสมเด็จสังฆราชเราจึงต่างกับความชราของสมเด็จสังฆราชทั้งหลายซึ่งมีมาตั้งดึกดำบรรพ์ .. อะไรก็ประชวร ประชวรเสียจนพิลึกพิลือ ต้องตั้งคณะกรรมการเข้ามาบีบบี้สีไฟอยู่ในตัวของมันนั่นแหละ ทั้งๆ ที่พระในวัดดูแลท่านมาประจำ กรรมการเหล่านี้ใครมาดูแลมีไหม มีแต่ประกาศป้างๆ ให้ก่อความยุ่งเหยิงวุ่นวายกับประชาชน .. จำเป็นอะไรที่จะเอาโรคเข้ามาเป็นใหญ่เป็นโต เพื่อจะนำผลประโยชน์ของตัวเองไปเหยียบประชาชน .. พวกนี้พวกเก่งกว่าแพทย์ เก่งทุกอย่างพวกนี้เราไม่พูดอะไรมากละ โอ๊ย สกปรกไม่อยากฟังไปแย่งกินโต๊ะสมเด็จสังฆราชองค์นี้ พิลึกนะสมเด็จสังฆราชมีมากี่องค์แต่องค์นี้ถูกแย่งกินโต๊ะ...”

การแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช พระราชอำนาจพระมหากษัตริย์

“...อย่างพระมหากษัตริย์ท่านทรงตั้งสมเด็จสังฆราชนี้ดีอยู่แล้วมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ ปู่ ย่า ตา ยายของเราเสียหายตรงไหน แน่ะ ถ้าพูดถึงเรื่องหลักธรรมวินัยเป็นเรื่องของศาสนาล้วนๆ ท่านก็ดำเนินมาด้วยดีอยู่แล้วตามหลักธรรมวินัยเสียหายที่ตรงไหน เรื่องที่มันเกิดเหล่านี้มีแต่เรื่องทำลายนะ ไม่ได้เป็นเรื่องที่ดิบที่ดี อย่างลิดรอนพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์นี้เป็นของดีเมื่อไร ก็เท่ากับตัดหัวใจของคนทั้งชาตินั่นเอง ด้วยศาสตราวุธที่แหลมคมจากมหาพาล มหาภัยเข้าใจไหม

สมเด็จพระสังฆราชก็พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งเอง ลบไปเลยลบอำนาจมันจะมาตั้งเอง .. ไปเอาอึ่งอ่างมาตั้งมาเหยียบหัววัวหัวราชสีห์ พิจารณาซิ วัวก็ดี ราชสีห์ก็ดี ใหญ่ตามหลักธรรมชาติของสัตว์ประเภทนั้น นี่ท่านก็ใหญ่ด้วยอำนาจวาสนาบารมีของท่าน สมควรที่จะเป็นผู้ใหญ่ แล้วประชาชนทั้งประเทศยกยอท่านขึ้นเป็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านเป็นปลอมๆ เมื่อไหร่ มาเหยียบท่านต่อหน้าประชาชนได้ยังไง ประชาชนยกขึ้นแท้ๆ มาเหยียบทำไม .. สมเด็จพระสังฆราช ก็พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถวายให้เป็นเอกสิทธิ์เฉพาะสมเด็จพระสังฆราชเพียงพระองค์เดียว ใครจะมาเป็นสองเป็นสามขึ้นไม่ได้ นี่หลักก็มีอย่างนั้น อันนี้มันก็ตั้งขึ้นเป็นสังฆราชปลอมขึ้นมา ปลอมขึ้นมา ..

พระราชอำนาจนี้มีอยู่ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชและพระองค์จะทรงปฏิบัติหน้าที่อย่างไรต่อสมเด็จพระสังฆราชนั้นเป็นเรื่องของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพียงพระองค์เดียวเท่านั้น ไม่มีใครมามีอำนาจบาตรหลวงยิ่งใหญ่กว่าในหลวงไป .. ใครจะไปยุ่งไม่ได้ ไอ้นี้มันยุ่มย่ามๆ เข้ามา อยากเป็นใหญ่เป็นโตขึ้นช่องนั้นขึ้นช่องนี้ พวกเปรตว่างั้นเลยเรา .. ที่แสดงอยู่เหล่านี้มีแต่กาฝากมหาภัยต่อชาติ ต่อศาสนาต่อพระมหากษัตริย์ทั้งนั้น เพราะฉะนั้นจึงต้านกันเต็มเหนี่ยวๆ...”

แสดงประชามติถวายคืน พระราชอำนาจในหลวง

‘ที่ลงชื่อกัน **(ถวายคืนพระราชอำนาจพระมหากษัตริย์ในการปฏิบัติต่อสมเด็จพระสังฆราช)** *ลงแล้วส่งแล้วยัง’ (‘ส่งแล้วเจ้าค่ะ’) ‘ส่งแล้วเหรอ’ (‘เขารวบรวมกันอยู่’)*

‘รวบรวมแล้วส่ง ส่งไปไหนก็ส่งไปเลย เรื่องพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นยอดหัวใจของชาติไทยเรา ซึ่งพี่น้องชาวไทยเราเทิดทูนอยู่ตลอดมานี้ จะปล่อยพระองค์ให้สิ่งเลวทรามทั้งหลายเข้าไปเหยียบย่ำทำลายนี้ ไม่สมควรแก่ชาติไทยเราอย่างยิ่ง’

ที่มีกษัตริย์ครองหัวใจชาติไทยเรา ตั้งแต่สัตว์มันยังมีพ่อมีแม่ คนก็มีพ่อมีแม่ ประเทศทั้งประเทศก็มีพ่อมีแม่ มันจึงมีที่ยุติ กษัตริย์ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย เป็นความร่มเย็น .. หัวใจของชาติไทยเราคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พวกมหาภัยเหล่านั้นที่มาลิดรอน มาตัด มาลดเหยียบอำนาจของพระองค์ลงอย่างนี้ใครไปกราบมัน .. แม้คนเดียวก็ไม่มีใครกราบ ไม่มีใครที่จะไม่บูชา เทิดทูน อบอุ่นจากท่านคือ

การพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอยู่ในนั้นหมดเลยว่าไง รวมหัวใจของชาติไทยเราเข้านั้น รวมอยู่นั้นหมด ..

ไอ้ผู้ที่มาบั่นทอนทำลายทั้งชาติทั้งศาสนาด้วยวิธีการต่างๆ เรื่อยมาตั้งแต่ ๒๕๔๐ มันมีเบื้องหน้าเบื้องหลังหรือไม่มีพวกนี้ ก่อมาตลอดใครเป็นคนก่อ พี่น้องทั้งหลายก็ทราบทั่วหน้ากัน เวลานี้ก็กำลังก่อจะบีบอำนาจตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวลงมา ทั้งๆ ที่พระองค์ทรงมีพระราชอำนาจเกี่ยวกับเรื่องสมเด็จพระสังฆราชมาตลอดตั้งดึกดำบรรพ์มาแล้ว นี้จะมากดขี่บังคับให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธย หรือทรงเซ็นรับรองตามเขาที่มีอำนาจป่าๆ เถื่อนๆ เข้ามาบีบบังคับ พระองค์ก็ทรงเมตตาหย่อนลงมาเพียงรับทราบ

นี่เป็นเรื่องของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงหย่อนลงมา เพราะคนทั้งดีทั้งชั่วทั่วประเทศไทยเป็นลูกของพระองค์ทั้งนั้น .. ส่วนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงรับทราบนั้นก็ให้เป็นเรื่องของพระองค์ไป อันนี้เป็นเรื่องของประชาชนซึ่งเป็นลูกของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะแสดงประชามติของตนให้เต็มกำลังความสามารถตามความสัตย์ความจริง...”

พระสงฆ์ ประชาชน ร่วมรักษาศาสนา

“...วันที่ ๖ ก.ค. นี้ พระประมาณ ๑ หมื่นรูปและประชาชนประมาณ ๒ หมื่นคนก็จะไปพร้อมกันที่หน้าทำเนียบรัฐบาลเพื่อพบนายกฯ เรื่องก็ไม่เห็นมีอะไร เป็นไปด้วยความเรียบร้อยทุกอย่าง ในฐานะที่เราเป็นเจ้าของแผ่นดินและพุทธศาสนาไทย เราทำหน้าที่เต็มเม็ดเต็มหน่วยของความเป็นเจ้าของแห่งชาติและศาสนาของตน ไม่มีอะไรที่ผิดพลาดว่าทำไปนี้ผิด เป็นความถูกต้องในฐานะผู้เป็นเจ้าของของชาติและพุทธศาสนาของชาติไทยเรา เป็นความถูกต้องแล้ว เราจึงหาที่คัดค้านไม่ได้

(**ลูกศิษย์อ่านคำกล่าว** การส่งมอบรายชื่อประชาชนจำนวน ๑ ล้าน ๕ แสนชื่อ ที่แสดงประชามติ เพื่อเรียกร้องให้การปฏิบัติต่อ

คณะสงฆ์นับหมื่นและประชาชนจำนวนมาก ประชุมพร้อมกัน ณ วัดอโศการาม มีมติคัดค้านการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระสังฆราชทุกกรณีให้เป็นพระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว) ..

หลวงตา : ที่อ่านไปแล้วนี้ ถูกต้องแล้วนี่น่ะ เหมาะสมแล้วกับประชาชนทั้งแผ่นดินเห็นอย่างนี้ ที่ได้คัดค้านนี่ก็คือเสี้ยนคือหนามของศาสนา แสดงออกมาอยู่เรื่อยๆ ก่อให้เกิดเรื่องเกิดราวตลอดมานี้คือใครก็รู้กันแล้วทุกคน นี่คือกาฝากมหาภัย ..ดังวันพรุ่งนี้ที่จะไปก็ไปปัดอันนี้นั่นเอง ให้ไปด้วยความพร้อมเพรียงสามัคคีกันนี่เป็นเรื่องของชาติไทยเรา ปัดกาฝากมหาภัยออก ไม่ให้มาแปดมาเปื้อน มาทำลายชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ของเราซึ่งเป็นที่เทิดทูนมาดั้งเดิม ..

พี่น้องทั้งหลายฟังให้ดี ดูให้ทันเหตุการณ์อย่าดูเฉยๆ ให้สอดให้ส่องทุกอย่าง เราเป็นเจ้าของสมบัติ นี้เป็นมหาโจรมหาภัยที่เข้ามาช่องนั้นช่องนี้ โฆษณาตรงนั้นตรงนี้ มีแต่โฆษณาเรื่องฟืนเรื่องไฟจะเผาชาติเผาศาสนาทั้งนั้น ว่างี้เลย ของดิบของดีที่จะมาให้ได้ยินไม่มี ว่างั้นเลย มีแต่ตามจองล้างจองผลาญกันมาตลอดอย่างนี้ นี่แหละภาษาธรรมท่านทั้งหลายฟังเอา เราไม่ให้ร้ายให้ดีแก่ผู้ใดโดยหาเหตุผลไม่ได้ .. ฟืนไฟเผาไหม้ทั่วประเทศไทยมันทำไมไม่คิดไม่อ่านกัน พระก็เต็มบ้านเต็มเมืองเต็มวัดเต็มวา หัวหดอยู่ในกระดองอะไร เราเป็นผู้รักษาชาติบ้านเมือง พระก็รักษา ดังที่หลวงตาปฏิบัติอยู่เวลานี้...”

สงฆ์ดูแลกัน ฆราวาสมิบังอาจแต่งตั้ง

“...ฆราวาสที่จะมายุ่งกับพระไม่เคยมีในครั้งพุทธกาลตลอดมาจนกระทั่งบัดนี้ ที่ฆราวาสที่จะมาเป็นใหญ่เป็นโตตั้งหน้าที่การงานขึ้นมาบนหัวพระ และประจบประแจงว่า

เพื่ออุปถัมภ์อุปัฏฐาก เช่น สมเด็จพระสังฆราช เป็นต้น อย่างนี้ไม่มี ..

อันนี้เป็นมติของสงฆ์เป็นใหญ่เลย พวกนี้เป็นฆราวาส จะไม่มีอำนาจเข้ามาก้าวก่ายหรือมาบีบอำนาจบังคับพระสงฆ์ พระสงฆ์จึงได้มาประชุมกันถึงหมื่นองค์ ล้วนแล้วตั้งแต่ผู้ทรงตามหลักธรรมหลักวินัย เอามาทดสอบทุกสิ่งทุกอย่างลงกันหมดแล้ว อ่านประกาศข้อประชุมนี้ส่งไปทางนายกรัฐมนตรี นี่เป็นข้อยืนยัน จะมาตั้งอะไรตั้งไม่ได้

ตามหลักพระวินัยแล้วนะ ฆราวาสไม่มีอำนาจที่จะมาตั้งผู้อุปถัมภ์อุปัฏฐากพระสงฆ์ พระท่านมีธรรมมีวินัย อยู่วัดไหนวัดไหน ธรรมวินัยของท่านละเอียดลออมาก

องค์ไหนเจ็บไข้ได้ป่วยท่านจะรักษากัน ไม่มีอะไรละเอียดยิ่งกว่าพระรักษาพระ เข้าใจมั้ย ฆราวาสญาติโยมนอกจากจะตั้งเพื่อหาหน้าที่การงานอำนาจเข้ามาเพื่อตัวเองและพรรคพวกของตัวเองมีเท่านั้น ..

ปัญหาเกิดขึ้นจากการไปทำลายธรรม-วินัยของพระ ทำลายพระ เหยียบหัวพระไปเอาฆราวาสขึ้นเป็นใหญ่แทน นี่แหละกระเทือนใหญ่อยู่เวลานี้นะ .. ในธรรมวินัยมีพระสงฆ์เท่านั้นเป็นผู้ดูแลซึ่งกันและกัน ตั้งแต่สององค์ขึ้นไปเรื่อย มีความรับผิดชอบซึ่งกันและกันตลอดทั่วถึงในสังฆมณฑลแห่งพระพุทธศาสนา นี้คือธรรมวินัยปกครองพระสงฆ์ ฆราวาสญาติโยมที่ไหนไม่มีเข้ามาปกครอง ไม่มีอำนาจที่จะมาบีบบังคับปกครองพระเจ้าพระสงฆ์แบบนั้นแบบนี้ อย่างนี้ไม่มี นี่หลักธรรมวินัย ยืนตัวมาอย่างนี้ ..

แล้วตัวเสนียดจัญไรตัวกาฝากมหาภัยมันขึ้นมาในระยะนี้ กำลังเริ่มขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา นี่ละกาฝากมหาภัยเริ่มเกิดขึ้น เกิดแง่นั้นตั้งแง่นี้ขึ้นมา ตั้งแง่นั้นขึ้นมาแล้วก็ระงับด้วยความเป็นศีลเป็นธรรมของผู้ดี ผู้ทรงศีลทรงธรรมเรื่อยมา .. เวลานี้มันแทรกเข้ามาเป็นเจ้าอำนาจบาตร-หลวง ดีไม่ดีมันตั้งให้เป็นสังฆราชก็ได้

ฆราวาสขี้เหม็นๆ นั้นแหละ มันเป็นมาทุกแบบทุกฉบับ ให้ท่านทั้งหลายจำไว้ อย่าหลงกลอุบายนะ ดินเหนียวติดหัวนี้ คือตัวมหาภัยที่จะทำลายทั้งชาติทั้งศาสนา พระมหากษัตริย์ได้โดยไม่ต้องสงสัย .. ธรรมวินัยต่างหากพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แล้ว ฆราวาสไม่มีสิทธิ์ไม่มีอำนาจพอจะมาประกาศตนโจ่งแจ้งยิ่งกว่าพระไป ..

รัฐบาลมีอำนาจบาตรหลวงมาจากไหน .. ถึงขนาดที่จะมาตั้งพระตั้งเณร หรือตั้งพระให้เป็นสังฆร่งฆราชได้อย่างนี้ .. ไม่ว่าที่ไหนรัฐบาลไหนเอาเทวดามาเป็นรัฐบาลก็ตาม ต้องอยู่ในกรอบของศีลของธรรม ธรรมเหนือรัฐบาลมาตลอด รัฐบาลจะเหนือธรรมไปไม่ได้...”

ตราประทับ บริขาร สมเด็จพระสังฆราช

“...คนที่อยากเป็นใหญ่เป็นโต มีชื่อมีเสียง เอาตับเอาปอดของผู้อื่นเข้ามาเป็นอวัยวะเป็นเนื้อเป็นหนังของตน สมเด็จพระสังฆราชท่านก็ยังทรงมีพระชนม์อยู่ นี่ก็ทราบชัดเจนแล้ว แถลงการณ์อะไรก็ออกแล้วว่า รถพระประเทียบ เครื่องบริขาร เครื่องทรงของสมเด็จพระสังฆราช .. ท่านไม่ได้ทรงอนุญาตให้ไป ไม่ได้เป็นความปลงพระทัยของท่านที่มอบให้ไปทำอย่างนั้น ..

เครื่องยศสมณศักดิ์ของสมเด็จพระสังฆราช ประกอบไปด้วย พัดยศสมณศักดิ์, พระสุพรรณบัฏ, พระตราตำแหน่ง, เศวตฉัตร ๓ ชั้น, พระแท่น, บาตรพร้อมด้วยฝาและเชิงบาตรถมปัด, พานพระศรี ประกอบด้วย มังสี ๒ ตลับพู่ ๑ จอก ๑ ซองพลู ๑ (พร้อมพลู) ถาดสรงพระพักตร์, หีบตราจักรี (หีบหลังเจียด), หีบพระโอสถหลังนูน, คณโท, กาทรงกระบอก, หม้อลักจั่น, ปิ่นโตกลม ๔ ชั้น, สุพรรณราช, สุพรรณศรี, ขันน้ำพานรองมีจอกคลุมตาดรูปฝาชี (จากภาพนำมาแสดงเพียงส่วนหนึ่ง)

ทรงรับพระราชทานพัดยศจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๒

และนี่ใครก็รู้อยู่แล้วตราสมเด็จพระสังฆราช เป็นสมบัติของพระองค์แต่พระองค์เดียวเท่านั้นไปยุ่งทำไม เมื่อเราว่าให้อย่างนี้มันก็หาเรื่องใส่เราอย่างนั้นอย่างนี้ พวกเปรตมันจะยุ่งจะกลืนอยู่ตลอดไปอย่างนี้แหละ ตราสมเด็จพระสังฆราชใครก็รู้ทั้งแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานทุกสิ่งทุกอย่างถวายท่านเรียบร้อยแล้ว ท่านเป็นพระสังฆราชโดยสมบูรณ์ ..เครื่องบริขารของสมเด็จพระสังฆราชจริงเฉพาะพระองค์ท่านองค์เดียว คนอื่นเอาไปใช้ปลอมหมด นี่มันจะเอาไปใช้ที่ไหนมันก็ปลอมกันไปหมด ..

ในพระวินัยท่านมีนี่ ถึงขั้นปาราชิกได้เลย เพราะนี้เป็นสิทธิเป็นสมบัติของท่าน เป็นกรรมสิทธิ์มาตั้งแต่วันท่านเป็นสมเด็จพระสังฆราช สมบัติเหล่านี้เป็นสมบัติของท่านโดยสมบูรณ์ เราเอามาอย่างนี้เป็นยังไง ถ้าแยกเข้าไปทางพระวินัยอาจปรับได้ถึงขั้นปาราชิก เพราะไปยึดไปเอาของมาครอง ท่านไม่รู้นี่เป็นขโมยก็ได้ ขโมยแบบมหาโจรอย่างนี้ก็ได้ .. เรามีของจริงคือธรรมเป็นทองคำทั้งแท่ง เมื่อเรามีของจริงเราเอาของจริงออกมาประจันหน้ากันไม่ได้เหรอ .. นี้ก็พวกสังฆราชปลอมมันกำลังแทรกขึ้นมาๆ ตีตรานั้นตรานี้ อยากเป็นเหลือเกินอยากเป็นสมเด็จสังฆราช ..

คิดดูสมเด็จพระสังฆราชตั้งมากี่ยุคกี่สมัย มีใครมาแย่งมาชิงท่านได้ พวกเปรตมันยังเข้ามาแย่งมาชิงเอาตราสมเด็จพระสังฆราชไปตีตราแล้วยกตัวขึ้นเป็นสังฆราช เป็นกี่ร้อยกี่พันองค์ก็ปลอมทั้งนั้น ไม่ใช่ของจริง เหมือนกับธนบัตร มันจะพิมพ์มากองเท่าภูเขาซึ่งเป็นธนบัตรปลอม มันปลอมทั้งนั้น ไม่มีคุณค่าราคาแต่อย่างไร ..

สังฆราชที่จริงก็มีองค์เดียว คือสมเด็จพระสังฆราชเรา นี้คือประชาชนทั้งชาติมอบทุกสิ่งทุกอย่างให้ด้วยความลงใจ กราบไหว้บูชาอย่างสนิทใจ.."

คณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช

"...ถ้าสมเด็จพระราชาคณะเหล่านี้ตั้งขึ้นมา มีคุณธรรมที่ควรจะรับได้ก็รับ ถ้าไม่มีคุณธรรมตั้งขึ้นมาเท่าไรก็เป็นโมฆะทั้งนั้น .. เช่นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงตั้งใครให้เป็นสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ก็ทรงพินิจพิจารณาแล้วว่า สมควรหรือไม่กับจิตใจประชาชน

ถ้าไม่สมควร เอามาสุ่มสี่สุ่มห้า..มาตั้งเป็นสังฆราช ใครจะไปกราบ..มันก็รู้อยู่นี่ .. คำว่าอาวุโสสูงสุด ถ้าอาวุโสไม่มีคุณธรรม สูงสุดขนาดไหนก็ตาม อันนี้หลักพระวินัยขัดแย้งมาตลอด คือผู้มีอายุพรรษาถึง ๖๐ พรรษา ๗๐ พรรษาก็ตาม แต่ขาดคุณธรรม ไม่มีคุณธรรมสมควรจะเป็นอาวุโสได้โดยสมบูรณ์ ท่านบังคับลงไปให้ไปขอนิสัยให้อยู่ในโอวาทของพระเพียง ๑๐ พรรษา แต่ท่านมีคุณธรรม เป็นผู้สามารถท่านไม่ได้เอาอาวุโสเป็นสำคัญยิ่งกว่าคุณธรรมนะ

คุณธรรมเป็นสำคัญมาก จะพรรษาเท่าไรก็ตามอาวุโสไหนก็ตาม ถ้าไม่มีคุณธรรมสมควรเป็นแล้วเป็นไม่ได้ตามหลักพระวินัย พระวินัยมีข้อนี้มี .. ธรรมวินัยยืนตัวตลอด อะไรที่ขัดต่อธรรมวินัยต้องหยุดทันที หลักกฎหมายที่ตั้งท่านก็บอกไว้อย่างนั้น กฎข้อบังคับอะไรๆ ก็ตามต้องไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ถ้าขัดหรือลบล้างธรรมวินัยแล้วไม่ได้ .. เอาหลักธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าเป็นหลักซิเป็นของสำคัญ เอาโลกเป็นหลักเลอะเทอะไปหมดอย่างนี้ละ..."

สังฆเภท..เพราะเหตุแต่งตั้งสังฆราช

"...โครงการอันนี้มันมีมาตั้งแต่เริ่มแรกเป็นรัฐบาล พอเป็นรัฐบาลเริ่มแรกแล้วก็โครงการหนึ่ง โครงการสอง ก่อกวนเรื่อยมาๆ ระงับดับลงได้ที่หนึ่งที่สอง นี่ครั้งที่สามเป็นโครงการอันใหญ่หลวงมาก โดยมาหาเรื่องว่าพระสงฆ์ที่ออกมาประชุมกันที่วัดอโศการามเป็นจำนวนตั้ง ๑๐,๓๕๙ รูปนี้เป็นเรื่องทำให้เป็นความแตกสามัคคี นี่เขาจะทำเพื่อความสามัคคีเขาจึงประกาศทั่วโลกเวลานี้ นี่ละแผนการทำลายพระพุทธศาสนา แผนการทำลายเป็นสังฆเภทคือแผนนี้เอง จำให้ดีนะ

ลองอันนี้ประกาศออกไปทั่วดูซิ พระสงฆ์เวลานี้กำลังชุลมุนวุ่นวาย ไม่ทราบเชื่อทางไหน ไม่เชื่อทางไหน ยุ่งเหยิงไปหมด พวกหนึ่งไม่ยอมรับ พวกหนึ่งยอมรับ นี่กำลังตีกันอยู่เวลานี้ ยังไม่ออกแถลงนี่ก็ตีกันอยู่แล้วเวลานี้ ยิ่งออกแถลงนี้ด้วยแล้วพระสงฆ์ทั่วสังฆมณฑลนี้จะแตกเป็นสังฆเภทโดยไม่ต้องสงสัย ..

เหตุแห่งการตั้งผู้ทำหน้าที่สมเด็จสังฆราชนี้แหละ แล้วว่าเป็นเจตนาที่ว่าหวังดีๆ หวังดีอะไร ใครก็รู้ เด็กก็รู้นี่นะ หวังดีทำไมจึงจะเดือดร้อนอย่างนี้ เวลานี้พระระส่ำระสายทั่วประเทศไทย หวังดีทำไมเป็นอย่างงั้น ผลแห่งการหวังดีต้องมีผู้อนุโมทนาสาธุการซี แต่นี้มีตั้งแต่ความเดือดร้อนวุ่นวายระส่ำระสาย พระกำลังยุ่งกันเวลานี้ เตรียมเป็นสังฆราชีคือความร้าวรานแห่งพระสงฆ์ ยังไม่แตก พอตั้งอันนี้ขึ้นปึ๊บเมื่อไรแตกทันทีเลย เป็นของดีแล้วเหรอ อันนี้เป็นไฟบรรลัยกัลป์มาเผาชาติแล้วก็เผาศาสนาไปด้วยกัน เป็นยังไง ..

ดังที่เราพูดเมื่อสองสามวันนี้ เขาสั่งมาให้สั่งการไปตามเจ้าคณะภาคเจ้าคณะจังหวัดอะไรๆ ไม่ต้องทำตาม นั่นเราสั่งไปแล้ว บอกคณะธรรมยุตเราไม่ต้องทำตาม เพราะอันนี้เป็นกฎข้อบังคับของมหาโจรต่างหาก .. สิ่งที่มีที่ยืนตัวตายได้ เป็นที่เชื่อถือได้ก็คือ ดังที่พระสงฆ์ท่านออกไปรวมกันประกาศข้อเท็จจริงขึ้นที่วัดอโศการาม พระเป็นหมื่นกว่ารูป นั่นละคือแบบฉบับของธรรมของวินัยตลอดไป มันก็หาเรื่องว่าพวกเราพวกนี้เป็นพวกก่อกวน ทีนี้มันจะก่อกวนหรือไม่ก่อกวนก็ตาม พระสงฆ์ในประเทศไทยกำลังจะแตกเป็นสังฆเภทเวลานี้ .. ถ้าขึ้นเมื่อไรแตก ชาติไทยแตก สังฆเภทขึ้นทันทีเลย ทั้งธรรมยุตมหานิกายจะขึ้นทันทีเลย ให้ผู้ใหญ่พิจารณาอีกทีหนึ่ง .. ตั้งสังฆราชขึ้นมาเมื่อไรสังฆเภทจะแตกกระจายทั่วดินแดนของพุทธศาสนาเรานั่นละ ..

เป็นยังไงใครทำสงฆ์ให้แตกเวลานี้ พระสงฆ์อยู่ในป่าท่านมาทำอย่างนี้เมื่อไร ท่านกราบไหว้สังฆราชองค์เดียวท่านพอใจของท่านแล้ว กราบอย่างสนิทติดจม .. อันนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนะท่านทรงตั้งสมเด็จสังฆราชของเรา ที่กราบไหว้บูชาด้วยความสนิทใจของประชาชนและสังฆมณฑลทั่วประเทศไทย แต่ไอ้นี้มันเอาฆราวาสคนไหน .. มันเก่งมาจากที่ไหน มาตั้งเป็นสังฆราชแข่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว .. เรื่องสังฆเภทเป็นกรรมขนาดไหน ..

พระพุทธเจ้าว่าสังฆเภทเป็นเรื่องที่ใหญ่โตมาก อนันตริยกรรม ๕ คืออะไร ฟัง ๑) ฆ่ามารดา ๒) ฆ่าบิดา ๓) ฆ่าพระอรหันต์ ๔) ทำลายพระพุทธเจ้าแม้ไม่ตายก็ตาม ๕) สังฆเภททำลายสงฆ์ที่อยู่กันด้วยความพร้อมเพรียง

สามัคคี ให้แตกกระจัดกระจาย ๕ ข้อนี้ท่านเรียกว่าอนันตริยกรรม เป็นกรรมที่หนักมากที่สุด อนันตริยะ หาระหว่างไม่ได้ ชั่วฟ้าแลบก็ไม่มี...”

องค์หลวงตาเข้ากราบเยี่ยมอาพาธพระสังฆราช

ภายหลังที่องค์หลวงตาเป็นผู้นำพระกรรมฐานออกมาปกป้องสมเด็จพระสังฆราชให้รอดพ้นจากการถูกรุมกินโต๊ะอันเป็นผลมาจากการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชที่ขัดต่อพระธรรมวินัยและราชประเพณี จนกระทั่งเหตุการณ์ความขัดแย้งได้ระงับดับลงไปได้ เมื่อมีโอกาสองค์หลวงตาก็ได้เข้ากราบเยี่ยมอาการพระประชวรสมเด็จพระสังฆราชเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เวลา ๑๐.๑๙ น. ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

องค์หลวงตากราบเยี่ยมเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๘

“...วันนี้ไปเยี่ยมสมเด็จสังฆราชแล้ว โอ้ ท่านน่าสงสาร ท่านไม่รับสั่งอะไรละกับเรา แต่ท่านจ้องมองเราตลอดเลยนะ ไปก็ขึ้นบนเข่าเลย เราปั๊บเข้าไปนั่นเลย กราบเรียนท่าน ท่านจ้องดู ดูว่าท่านไม่ได้รับสั่งสักคำนะ เราก็กราบเรียนท่านย่อๆ พอให้ท่านทราบชื่อ แล้วท่านจ้องดู .. เราไปดูท่าน จับพระหัตถ์ท่านเห็นไหมล่ะ รูปติดอยู่นี้ดูเหมือนมีมั้ง รูปของเราที่จับพระหัตถ์ท่าน เราเป็นฝ่ายจ้อเลย ท่านเป็นฝ่ายเมิน ลักษณะเมิน เราเป็นฝ่ายจ้อ ..

จับมือจับแขนกัน เท่ากับเพื่อนเก่า เป็นเพื่อนกัน แต่ก่อนเป็นเพื่อนกัน .. เราจะใช้เสียงน้อยมาก แต่ท่านไม่ได้ใช้ เสียงท่านไม่ได้ใช้ มีแต่เราใช้กราบเรียนท่าน ที่เหลือเราก็มาเยี่ยมท่านอะไรๆ นิดหน่อย แต่ดูอาการก็สนใจ จับมือจับแขนกันดูซิน่ะ ใครจะไปจับมือจับแขนท่านได้ มีแต่หลวงตาละจับได้สบาย นี่ดูเอา .. ท่านรู้อยู่ได้ทุกอย่างอยู่ เป็นแต่เพียงว่าเครื่องมือของท่านใช้ไม่ได้และไม่ค่อยได้เท่านั้นเอง ท่านเป็นฝ่ายเมินลักษณะเมินๆ เราเป็นฝ่ายจ้อถามเหตุถามผล นี่เวลาท่านจ้อกัน ดูอาการท่านจ้อกัน ท่านนิ่งเฉยทางนี้ก็กำลังจ้อ สนใจกัน ..

บทเวลาเราจะลาท่านกลับ ไม่อยากรบกวนท่านนาน ท่านก็ชี้มาเก้าอี้ให้นั่งเก้าอี้เสียก่อนยังไม่อยากให้กลับ เก้าอี้อยู่ตรงพระพักตร์ท่าน เราคุยกับท่านแล้วเรานั่งพื้น ท่านเลยชี้ให้เรานั่งที่นั่น

องค์หลวงตากราบเยี่ยมเมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๔๙

สุดท้ายเราก็ไม่ไปนั่ง ออกจากนั้นลุกไปเลย .. ไม่อยู่แล้ว ท่านอยากให้นั่งเก้าอี้ ดูว่ายังไม่อยากให้กลับนะ ชี้ให้เรานั่งที่เก้าอี้ เราอยู่ที่ตักที่เข่าท่านไปลาท่าน ท่านก็ชี้มาเก้าอี้ เราเลยไม่มา ลาจากนั้นแล้วก็เปิดเลย ไม่นั่งเก้าอี้ ..

เจ้าคุณเทพฯ บอกมากับคุณหลวง (คุณเฉลิมพล ชาญวิเศษ) บอกว่าอยากให้เราไปกราบเยี่ยมสมเด็จสังฆราชอยู่วัดบวรฯ กุฏิท่านฯ คณะกุฏิเราเคยไปพักเวลาไปกรุงเทพฯ คือเจ้าคุณเทพฯ นี่แหละให้เอาผ้ามาถวาย ไปบอกว่าผ้าสมเด็จสังฆราชให้เอามาถวายเรา แต่เราไม่ค่อยเชื่อ ธรรมดาท่านก็ไม่สนใจกับอะไรแล้ว เอาผ้านั่นมา

องค์หลวงตากราบเยี่ยมเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๐ โดยสมเด็จพระสังฆราชทรงถวายทองคำสมทบเข้าสู่คลังหลวงกับองค์หลวงตาด้วย

แล้วพูดสั่งคำมาว่าอยากให้เราไปเยี่ยมสมเด็จสังฆราช เพราะท่านไม่เห็นเราไปตั้งแต่ท่านได้เป็นสมเด็จสังฆราชแล้วเราไม่เคยไปวัดบวรฯ ที่ท่านนิมนต์ก็เพราะเหตุนี้เอง เพราะท่านทราบดีเรื่องเรากับสมเด็จสังฆราชสนิทกันอย่างไรบ้าง และสนิทกับท่าน แต่อยู่ๆ ก็ไม่เห็นไปสักที ท่านเลยหาอุบาย เอาผ้าไตรมาเมื่อวานหรือวันซืน บอกว่าผ้าสมเด็จสังฆราช เอาผ้ามาถวายแล้วอยากให้ไปกราบเยี่ยมสมเด็จสังฆราช

ไปวันนี้มีแต่พระสามสี่องค์ เป็นประจำสี่องค์ ก็ไปคุยกับท่านไม่มากนัก ไม่นาน แต่ท่านไม่รับสั่งอะไร เป็นแต่เพียงว่าท่านจ้องเราตลอด นั่นเรียกว่าเป็นการปฏิสันถารต้อนรับด้วยกิริยาอย่างนั้น เราก็พูดบ้างเล็กน้อย เรายังไม่ได้ไปกราบท่าน ตั้งแต่ท่านเป็นสมเด็จสังฆราชแล้วเราเป็นฝ่ายเย่อหยิ่งน่ะถูกนะ แต่ไม่มีในเจตนา หากไม่ได้ไป ไม่สมกับว่าแต่ก่อนสนิทสนมกันมากกับท่าน อายุท่านก็ไล่เลี่ยกัน ใกล้เคียงกันมาก แต่ท่านรู้สึกว่าอาการของท่านเพียบกว่าเรามากนะ แต่ดูท่านรู้สึกจะเพียบกว่าเรามากอาการทุกอย่าง .. ตั้งแต่ท่านเป็นสมเด็จพระสังฆราชแล้วเราก็ไม่ค่อยได้มาเข้าเฝ้าท่าน เพราะรู้สึกว่าท่านทรงมีภาระหนักมากเป็นพิเศษ เราจึงไม่กล้ามารบกวนท่าน...”

ต่อมาสมเด็จพระสังฆราชทรงร่วมทำบุญกับองค์หลวงตาเมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๙ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และอีกคราวหนึ่งเมื่อสำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราชวัดบวรนิเวศวิหาร มีหนังสือลงวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๐ ลงนามโดยพระเทพสารเวที ผู้ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการสมเด็จพระสังฆราช กราบอาราธนาองค์หลวงตาเพื่อประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลเป็นการส่วนพระองค์สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ เนื่องในโอกาสวันสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชครบ ๑๘ ปี ในวันเสาร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ ตึกวชิรญาณ สามัคคีพยาบาลชั้น ๖ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พร้อมนี้ทรงร่วมถวายทองคำด้วย องค์หลวงตาจึงมีโอกาสได้เข้าเยี่ยมถวายพระพรสมเด็จพระสังฆราชอีกครั้ง

องค์หลวงตากับพระมหากษัตริย์

พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ตั้งแต่โบราณกาลทรงให้ความเคารพเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาชนิดยอมมอบกายถวายชีวิต หลักทศพิธราชธรรมตลอดจนราชประเพณีทั้งหลายของพระองค์ก็ล้วนมีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้น

หากกล่าวถึงปณิธานความมุ่งมั่นในการปกครองชาติบ้านเมืองของแต่ละพระองค์ก็ไม่เว้นการอุปถัมภ์ค้ำชูพระพุทธศาสนาอีกเช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เมตตาเยี่ยมชมอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี

น้ำพระทัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

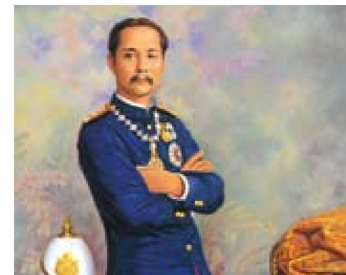
"อันตัวพ่อชื่อว่าพระยาตาก
ทนทุกข์ยากกู้ชาติพระศาสนา
ถวายแผ่นดินให้เป็นพุทธบูชา
แด่พระศาสดาสมณะพระพุทธโคดม
ให้ยืนยงคงถ้วนห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชีปฏิบัติให้พอสม
เจริญสมถะวิปัสสนาพ่อชื่นชม
ถวายบังคมรอยบาทพระศาสดา
คิดถึงพ่อพ่ออยู่คู่กับเจ้า
ชาติของเราคงอยู่คู่พระศาสนา
พระศาสนาอยู่ยงคู่องค์กษัตรา
พระศาสดาฝากไว้ให้คู่กัน"

**พระราชปณิธานพระบาทสมเด็จ
พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช**

"ตั้งใจจะอุปถัมภก
ยอยกพระพุทธศาสนา
ป้องกันขอบพระขัณฑสีมา
รักษาประชาชนและมนตรี"

**พระราชดำรัสสมเด็จพระปิยมหาราช
ร.ศ.๑๑๒**

"ข้าพเจ้าอาจจะปฏิญาณใจได้ว่า ถ้าข้าพเจ้ายังมีชีวิตอยู่ตราบใดแล้ว คงจะคิดทะนุบำรุงพระศาสนาให้ไพโรจน์รุ่งเรืองเจริญขึ้นและอุดหนุนพระสงฆ์ทั้งปวง ให้ได้ดำรงอยู่ในความสุขเกษมนิราศไภย จะได้อยู่ประพฤติพรตพรหมจรรย์ตามธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เป็นที่เลื่อมใสสักการบูชาของมหาชนสืบไป และทั้งจะได้ช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ถาวรจิรฐิติกาล.. พระพุทธศาสนาในสยามประเทศก็จะมีความไพบูลย์มิได้เสื่อมถอย เป็นเหตุชักนำให้อเนกชนนิกรเลื่อมใสละบาปบำเพ็ญบุญอันเป็นเหตุให้เกิดบรมสุขตลอดอนาคตกาล"

**พระราชปณิธาน
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช**

๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓
"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"

พระบรมราโชวาท

๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๗

"...เป็นโชคดีอย่างยิ่งที่ประเทศไทยเรามีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้คนไทยทุกเชื้อชาติศาสนาอยู่ร่วมกันด้วยความสุข มีความรัก ความปรารถนาดีต่อกัน มีการสงเคราะห์อนุเคราะห์ซึ่งกัน และมีความสมัครสมานสามัคคีกันเป็นอย่างดี..."

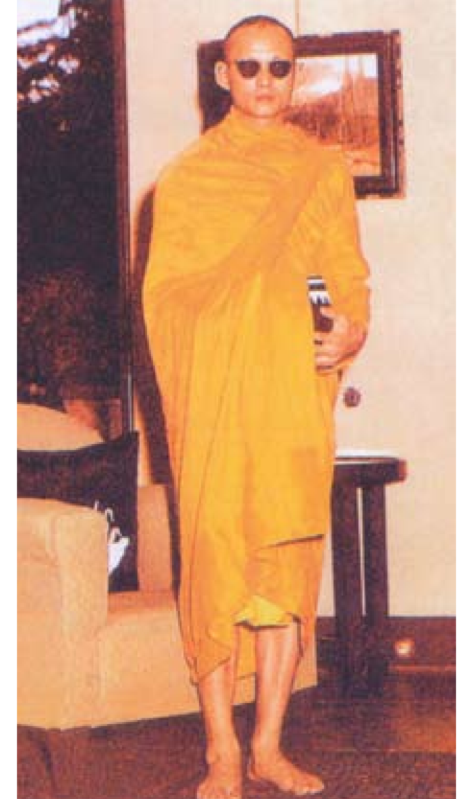

*การพระราชพิธีบรมราชาภิเษกตาม
แบบอย่างโบราณขัตติยราชประเพณี*

*พระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงผนวช
ในธรรมยุติกนิกาย ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๔๙๙
โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ทรงเป็น
พระอุปัชฌาย์ ซึ่งพระองค์ได้รับพระนามฉายาว่า "ภูมิพโล"
และทรงประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร*

พระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกทรงบำเพ็ญสมณกิจ เวลาที่เสด็จพระราชดำเนิน ไปยังสถานที่ใด สมเด็จพระสังฆราช (องค์ปัจจุบัน) จะตามเสด็จด้วยเสมอในฐานะพระอภิบาล (พระพี่เลี้ยง)

พระเจ้าแผ่นดินเสด็จมาสนทนาธรรม

ในชีวิตองค์หลวงตากว่า ๙๗ ปีอยู่ใต้ร่มพระบารมีของพระมหากษัตริย์มากถึง ๔ พระองค์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๖-๙ และมีส่วนเกี่ยวข้องในลักษณะต่างๆ อยู่ไม่น้อยกับพระมหากษัตริย์ในรัชกาลปัจจุบันคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ไม่ว่าสถาบันโดยรวม ส่วนพระองค์ หรือผ่านพระบรมวงศานุวงศ์ องค์หลวงตาได้กล่าวกับพระเณรถึงความสำคัญของพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้ต่อชาติบ้านเมืองไว้หลายวาระอย่างเช่นเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๒ ท่านกล่าวว่า

*“ใครจะใหญ่ขนาดไหน ผมไม่เห็นที่จะไปสัมผัสสัมพันธ์อยู่ในจิตใจ นี่ถ้าไม่ได้**ในหลวงฯ** ค้ำเอาไว้มันจมไปนานแล้วแหละเมืองไทย มันสะแตกกันทั้งนั้น ประชาชนเขารู้เต็มหู*

ภาพวิถีชีวิตชาวนาในจังหวัดอุดรธานีช่วงรัชสมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่องค์หลวงตาถือกำเนิด

องค์หลวงตาออกบวช เรียน และเข้าปฏิบัติใน สำนักหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ในช่วงรัชสมัยรัชกาลที่ ๘

องค์หลวงตาบรรลุธรรมเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ตรงกับช่วงรัชสมัยรัชกาลที่ ๙ รัชกาลปัจจุบัน ซึ่งมีพระปฐมบรมราชโองการเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓

เต็มตาเต็มใจ เขาไม่พูดอะไร เขารู้ ตั้งแต่เราอยู่นอกๆ เรายังรู้ เหตุไรเราถึงรู้ ลูกศิษย์เราเหมือนตาสับปะรดอยู่ในกรุงเทพฯ ไม่รู้ได้อย่างไร ประการที่สองก็คิดพิจารณาแต่ละเรื่องๆ ที่มันปรากฏขึ้นมา มีด้วยเหตุเป็นมายังไงๆ มันจะหนีหลักความจริงไปได้เหรอ"

สำหรับความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้ ไม่เพียงทรงมีความเคารพเลื่อมใสเท่านั้น ยังทรงมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับพระปฏิบัติทั้งหลายในสถานที่ต่างๆ อีกด้วยโดยเฉพาะพระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทรงนมัสการเยี่ยมเยียนและสนทนาไต่ถามธรรมะกับครูบาอาจารย์หลายรูป ไม่ว่าจะทุรกันดารหรือเสี่ยงอันตรายจากภาวะการเมืองในประเทศและต่างประเทศเพียงใด พระองค์ก็มิได้ถือเป็นอุปสรรคให้ท้อพระทัยแต่อย่างใด ทรงเห็นคุณค่าแห่งธรรมปฏิบัติเหนืออุปสรรคและอุปัทวันตรายทั้งปวง ดังเหตุการณ์คราวหนึ่งเกิดขึ้นกับองค์หลวงตาโดยตรงและมีการบันทึกไว้ ดังนี้

"...ในตอนเช้าของวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๒ องค์หลวงตาได้สั่งกำชับพระเณรในวัดว่า

'วันนี้จะมีบุคคลสำคัญเข้ามา พวกท่านทั้งหลายจงพากันทำความสะอาดวัดวาอาวาสให้เรียบร้อย อย่าให้บกพร่อง'

พระทั้งหลายเมื่อได้ฟังดังนั้นก็ไม่ได้เอะใจอะไร ต่างก็ทำข้อวัตรปฏิบัติไปตามปกติ ..

ในบ่ายวันนั้นนั่นเอง ชาวนาคนหนึ่ง เดินสะพายแห เพื่อออกไปทอดแหหาปลามาเป็นอาหาร มีรถยนต์คันงามคันหนึ่ง วิ่งบึ่งมาจอดเทียบ แล้วเรียกถามด้วยเสียงอันนุ่มนวลว่า *'ลุงๆ ทางที่จะไปวัดหลวงตาบัวไปทางไหน'*

'ไปทางนี้..เด้อ' เขากล่าวห้วนๆ แบบสำนวนชาวบ้าน พร้อมทั้งชี้มือและแหงนหน้าดูผู้ที่ถามไถ่

เมื่อเขาเพ่งมองดูใบหน้าบุคคลที่ถามทางอย่างพินิจพิจารณา ภาพแห่งบุคคลผู้สง่ายิ่งใหญ่เทียมฟ้าในสมองเริ่มปรากฏในห้วงนึก เขาเริ่มเข่าอ่อนและทรุดตัวนั่งลงกับพื้นดิน พร้อม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอทั้งสองพระองค์ ทรงสนทนาธรรมกับหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน และสมเด็จพระญาณสังวรฯ อยู่ในลำดับที่ ๒ และ ๓ จากซ้าย)

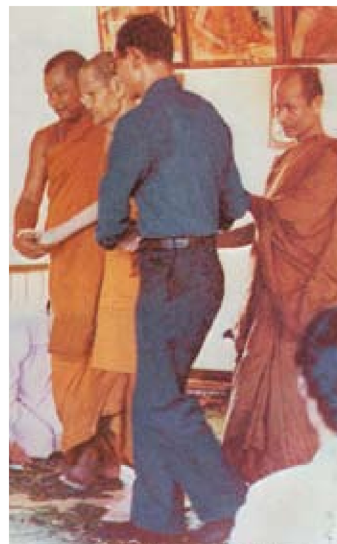
หลวงปู่ดูลย์ อตุโล

หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

หลวงปู่แหวน สุจิณโณ

หลวงปู่ขาว อนาลโย

หลวงปู่หลุย จันทสาโร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการครูบาอาจารย์สายกรรมฐาน

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

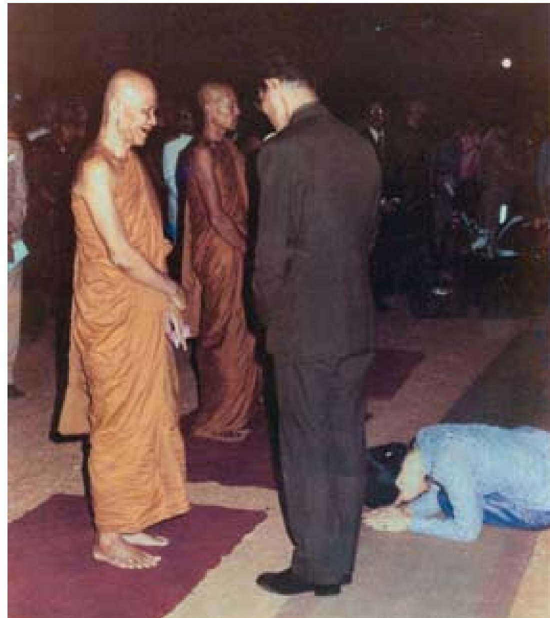
หลวงปู่สิม พุทธาจาโร

หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต

หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ

องค์หลวงตา

กับพนมมือขึ้นเหนือเศียรเกล้า กล่าวถ้อยคำแสดงความปลาบปลื้มใจเป็นล้นพ้น ล้นเกล้าล้นกระหม่อม ที่ครั้งหนึ่งในชีวิตได้สัมผัสสมมุติเทพ ด้วยตาเนื้อใกล้ๆ เพียงแค่เอื้อมถึง

'โอ! ในหลวง..สาธุเด้อในหลวง..สาธุ..สาธุ ทางไปวัดป่าบ้านตาดของหลวงตา ตรงไปทางนี้' เขาอุทานเสียงดัง น้ำตาคลอเบ้าด้วยความตื้นตันใจ อยากหยุดห้วงเวลานั้นเอาไว้

หลังจากนั้นพระองค์ท่านจึงเสด็จฯ ไปที่วัดป่าบ้านตาด เพื่อกราบนมัสการองค์หลวงตา เมื่อถามไถ่สนทนากันทราบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ มากับพระบรมวงศานุวงศ์จากพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์เป็นการส่วนพระองค์ ไม่ได้บอกแม้กระทั่งทหารใกล้ชิด ทหารทั้งหลายต่างสืบข่าวเป็นการโกลาหลว่า เมื่อเวลาบ่ายโมงพระองค์ท่านทรงขับรถออกจากพระตำหนัก ไม่รู้ว่าเสด็จฯ ไป ณ ที่ใด ถ้าบอกข่าวการเสด็จฯ มาล่วงหน้า กลัวเป็นการเอิกเกริกรบกวน ต้องการเสด็จฯ มาเป็นการส่วนพระองค์

หลวงตาจึงให้โอวาทว่า ***'มหาบพิตร! พระองค์เป็นถึงพระเจ้าอยู่หัว เป็นเจ้าชีวิตของชนทั้งชาติ หากพระองค์เสด็จมาโดยลำพัง มีอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น จะเป็นความเสียหายแก่ชาติบ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง ถ้าพระองค์เป็นอะไรขึ้นมา คนทั้งชาติจะไม่เหยียบหลวงตาบัวมิดแผ่นดินละหรือ?'***

'กลัวจะเป็นการรบกวนองค์หลวงตา' พระองค์กล่าวพร้อมพนมพระหัตถ์ด้วยความศรัทธาเลื่อมใส

'รบกวน ไม่รบกวนจะเป็นอะไร แผ่นดินนี้เป็นของพระองค์ พระองค์พึงมาได้ทุกเมื่อ'

ที่องค์หลวงตาเป็นห่วงมากเช่นนั้นเพราะในสมัยนั้นคอมมิวนิสต์มีอยู่ทั่วไป หลังจากนั้นอีกไม่นานเสียงรถทหารตำรวจที่สืบทราบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ มาวัดป่าบ้านตาด จึงติดตามมาอารักขาเป็นทิวแถว ชาวบ้านบางคนไม่รู้เรื่อง เห็นรถทหารตำรวจบึ่งมาเป็นทางยาว บางคนวิ่งหนีเข้าบ้านนึกว่าเกิดศึกสงคราม..."

ศุกร์ที่ ๑๐ พ.ย. ๒๒ เวลา 16.20 น. =
[illegible] พระเจ้าอยู่หัว-พระราชินี พร้อม
กับเจ้าฟ้าหญิงทั้งสองพระองค์
เสด็จมาเยี่ยม ประทับอยู่ [illegible]
[illegible] นาที คือเสด็จจากสกลนคร
คือ เกือบ 16.20 น. เสด็จกลับ
17.10 น.
ทรงถวายผ้าห่ม และไทยทาน
อื่นๆ มากมาย พร้อมกับปัจจัย
3 หมื่นบาท (ใบละ 100 ล้วนๆ
300 ใบ) เราได้ถวายธรรมะ
พอประมาณ เป็นธรรมะสำคัญและ
ประโยค [illegible]

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมกับพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จยังวัดป่าบ้านตาดเป็นการส่วนพระองค์ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ (ภาพขวา) ลายมือองค์หลวงตาเขียนในสมุดบันทึก

บทสนทนาจอมปราชญ์

อีกคราวหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ พระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ มายังวัดป่าบ้านตาด โดยมีพระอาจารย์ภูสิต (จันทร์) ขันติธโร ปัจจุบันเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าหลวงตาบัวญาณสัมปันโน กาญจนบุรี เป็นพระอุปัฏฐากองค์หลวงตาในขณะนั้น พระอาจารย์จันทร์ท่านเล่าเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า

"...เหตุการณ์ที่น่าทึ่งที่สุดคือ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จไปนิมนต์หลวงตาไปในงานในวัง ปกติหลวงตาท่านไม่ค่อยไปไหน แต่ตอนที่พระเจ้าอยู่หัวไปนิมนต์ ท่านไปนิมนต์ด้วยพระองค์เอง เรายังจำได้

วันนั้นเป็นวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๓๑ เป็นปีเฉลิมราชรัชมังคลาภิเษกที่ทรงครองราชย์มากกว่ากษัตริย์ใดในประวัติศาสตร์ไทย ท่านนิมนต์หลวงตาเข้าวัง มาเป็นขบวนใหญ่ หลวงตาท่านจะอยู่ที่กุฏิ ท่านให้เราควบคุมดูแลญาติโยม ดูแลพวกทหารที่มา พระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จฯ มาตอน ๖ โมงเย็น

เมื่อขบวนพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ มาถึง เรายืนตรงนี้ ผู้ว่าฯ สายสิทธิ์ (พรแก้ว) ยืนตรงนี้ หมออวย (เกตุสิงห์) แล้วใครต่อใครยืนเป็นแถว รอรับเสด็จแล้วท่านก็ขึ้นไปข้างบนซึ่งหลวงตารอท่านอยู่แล้ว ส่วนเราก็อยู่ตรงบันได ส่วนหลวงตาอยู่ข้างบน ที่ขึ้นไปก็มีพระบรมวงศานุวงศ์ตามเสด็จครบหมดเลย พระราชินี พระบรมฯ พระเทพฯ เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ หมดทั้งครอบครัว เพื่อจะนิมนต์หลวงตาไปงานพิธีในวัง..."

เมื่อพระองค์กราบองค์หลวงตาเสร็จ ทรงถวายคำถามดังต่อไปนี้ (พระเจ้าอยู่หัวเรียกหลวงตาว่า "หลวงปู่")

พระเจ้าอยู่หัว *หลวงปู่.. สาวกภูมิกับพุทธภูมิต่างกันอย่างไร*

หลวงตา *พุทธภูมิ ก็เหมือนดั่งเรานั่งรถไฟ นั่งรถไฟไปเชียงใหม่ หรือนั่งรถไฟไปอุดรนั่นแหละพุทธภูมิ แต่ถ้าเรานั่งจักรยานมาหรือนั่งมอเตอร์ไซค์ ขี่มอเตอร์ไซค์ไปนั่นแหละ.. สาวกภูมิ เพราะฉะนั้นการเป็นพุทธภูมิก็คือการนำคนไปได้เยอะๆ ส่วนสาวกภูมินั้นนำไปได้*

องค์หลวงตาเมตตาเป็นประธาน พิธีเททองหล่อ "พระพุทธกาญจนาภิเษก"

วันอุดมมงคล ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๙ ณ สวนแสงธรรม กรุงเทพฯ องค์หลวงตาเมตตาเป็นประธานในพิธีเททองหล่อ "พระพุทธ-กาญจนาภิเษก" พระพุทธปฏิมาประธานแห่งวัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน มีประชาชนจำนวนมากร่วมถวายทองคำอันเป็นเครื่องประดับเพื่อบูชาธรรมรวมน้ำหนักกว่า ๘๐ กิโลกรัม

พระพุทธปฏิมาประธานพระองค์นี้มีที่มาจาก ฯพณฯ ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์ องคมนตรี ได้แจ้งให้พระอาจารย์ภูสิต (จันทร์) ขันติธโร ทราบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะสร้างพระพุทธรูปประธานขนาดใหญ่พระราชทานแด่องค์หลวงตา เพื่อบำเพ็ญพระราชกุศลเป็นการส่วนพระองค์ โดยทรงกำชับให้ใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอธิษฐานให้หายจากพระอาการประชวรด้วยโรคทางพระหทัย พร้อมพระราชทานนามว่า "พระพุทธกาญจนาภิเษก"

ในการนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดหานายช่างออกแบบและควบคุมการหล่อเป็นพิเศษ เพื่อให้งานสร้างพระพุทธรูปสำเร็จตรงตามพระราชประสงค์ทุกประการ

น้อยๆ ไม่ได้มากนัก อย่างเก่งก็ ๑ คน หรือ ๓-๔ คน ก็ว่ากันไป นั่นคือสาวกภูมิเข้าใจไหมล่ะพ่อหลวง

พระเจ้าอยู่หัว *เข้าใจแล้วหลวงปู่ แล้วนิพพานเป็นอย่างไรนะหลวงปู่*

หลวงตา *อ้อ พ่อหลวงเหมือนพ่อหลวงมาวัดป่าบ้านตาดนี่แหละรู้ไหมว่าวัดป่าบ้านตาดอยู่ตรงไหน อยู่บนกุฏินี่เหรอ วัดป่าบ้านตาดอยู่ไหนล่ะ แต่พอพระมหากษัตริย์มาถึงนี่แล้วบริเวณนี้ทั้งหมดคือวัดป่าบ้านตาดนี้แหละแต่จะชี้ลงไปว่าที่กุฏิอาตมาก็ไม่ใช่ ที่กุฏิพระก็ไม่ใช่ที่ศาลาก็ไม่ใช่ไม่ใช่ทั้งหมด แต่เมื่อรวมกันทั้งหมดในกำแพงวัดนี้นี่แหละคือวัดป่าบ้านตาดนี่แหละพระนิพพานก็มีความหมายแบบเดียวกัน*

พระเจ้าอยู่หัว *ขอบารมีหลวงตาช่วยต่ออายุให้แม่หลวง (คือในตอนนั้นสมเด็จย่าทรงประชวรอยู่)*

หลวงตา (ตอบปฏิเสธ) *พ่อหลวงนั่นแหละก็จัดการเองได้ขอเองได้ พ่อหลวงก็สามารถจัดการได้เอง ให้พระเจ้าอยู่หัวขอเอง จัดการเองอาตมาต่อให้ไม่ได้หรอก*

พระเจ้าอยู่หัว (ทรงกราบลา) *ได้เวลาแล้วจะกลับแล้ว ท่านหลวงปู่มีอะไรจะบอกไหม*

พระอาจารย์จันทร์เล่าต่อไปว่า

"...จากนั้นหลวงตาท่านได้เทศนาสั้นๆ ว่า 'การเป็นพุทธภูมิสร้างบารมีเพื่อความเป็นพุทธะ พอจบพุทธภูมิได้ก็เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว พระพุทธเจ้าก็มีพุทธกิจ ๕ คือ ตอนเช้าบิณฑบาต ตอนบ่ายสอนคหบดีมนุษย์ทั่วไป ตกเย็นสอนนักบวช สมณะชีพราหมณ์ ตอนกลางคืนแก้ปัญหาเทวดา พอมาตอนเช้ามืดเล็งญาณดูสัตว์โลก สัตว์โลกตัวไหนมีกิเลสเบาบางพอที่จะบรรลุธรรมได้ท่านก็จะเล็งญาณดูรีบไปโปรดก่อน พระพุทธเจ้าสร้างบารมีพุทธภูมิจนได้เป็นพระพุทธเจ้า เมื่อเป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ท่านก็มีพระพุทธกิจ ๕ อย่างนี้ แต่...ไม่รู้ว่าพ่อ-หลวงแม่หลวงของประเทศไทยปรารถนาอะไรทำงานกันจนไม่มีเวลาจะพักผ่อน..เอาล่ะๆ ...อาตมาจะให้พร'

พอฟังมาถึงตรงนี้นะ เรายังจำได้แม่นเพราะพระเจ้าอยู่หัวท่านถามเรื่องพุทธภูมิเสร็จแล้วพอท่านจะลากลับ หลวงตาท่านสรุปให้เสร็จสรรพเลย ไม่รู้ว่าพ่อหลวงแม่หลวงของไทยทำงานปรารถนาความเป็นอะไร ทำงานกันจนไม่มีเวลาพักผ่อน เอาล่ะๆ อาตมาจะให้พร

เมื่อพระเจ้าอยู่หัวท่านเสด็จลงมา ท่านก็ตรัสว่า *'อยากให้ท่านอาจารย์อยู่กับหลวงตาไปนาน ๆ'*

เราก็ได้ตอบท่านว่า *'เจริญพร มหาบพิตร อาตมาก็อยากจะอยู่แต่ถ้าถึงเวลาที่อาตมาจะต้องเอาตัวเองให้รอด อาตมาก็ขอเอาตัวเองให้รอดก่อนเพราะทุกอย่างเป็นเหตุเป็นผลถึงเวลาไปก็ต้องไปเหมือนกัน'*

แล้วพระเจ้าอยู่หัวก็บอกขอทำบุญกับหลวงตา ๒๐๐,๐๐๐ ถวายอาจารย์ ๒๐,๐๐๐แล้วท่านก็ถามว่า *'พระที่อยู่ในวัดนี้กี่รูป'*

เราก็ตอบท่าน *'ทั้งหมด ๒๙ รูปรวมหลวงตานั่นแหละ'*

ท่านจึงถวายให้รูปละ ๒,๐๐๐ ท่านถาม *'แล้วปัจจัยจะให้ไว้กับใคร'* ท่านหยิบออกมาให้เลยนะ ท่านผู้ว่าฯ ยังรับมือสั่น พระเจ้าอยู่หัวไม่เพียงมากราบหลวงตาท่านมาที่วัด ท่านยังมาทำบุญกับพระด้วยปัจจัยที่เตรียมพร้อมจากพระหัตถ์ของท่าน

ทรงรับบิณฑบาตจากพระชนนี

เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการองค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ทรงสดับพระธรรมเทศนา และทรงถวายทองคำพร้อมปัจจัย ณ สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๑ เวลา ๑๙.๐๐ น.

เอง จากนั้นพระเจ้าอยู่หัวก็เสด็จออกไปเยี่ยมประชาชนแล้วก็ขึ้นรถไป

นั่นแหละเราได้ฟังมา เรื่องของพุทธภูมิ เรื่องของพระโพธิสัตว์สาวกภูมิกับพุทธภูมิต่างกันอย่างไร เสร็จแล้วพอตอนจบของพรหลวงตาท่านก็สรุปและให้พรจึงบอกได้ว่าเป็นบทสนทนาของจอมปราชญ์...”

พระมหากษัตริย์คือสถาบันหลักของชาติ

องค์หลวงตากล่าวเสมอว่าท่านรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ยิ่งกว่าชีวิตขององค์ท่านเอง เพราะสามสิ่งนี้เป็นเสาหลักค้ำบ้านเมืองไทยของเราให้ดำรงอยู่ต่อไปได้อย่างแน่นหนามั่นคง และเมื่อองค์หลวงตาได้เข้ามาเป็นผู้นำกอบกู้บ้านเมืองในยามวิกฤตตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ ยิ่งประสบพบเห็นสิ่งที่ล่อแหลมอันตรายต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อย่างไม่อาจแยกออกจากกันได้ ร่างกฎหมายแต่ละฉบับที่เป็นไปตามเงื่อนไขกับ IMF ล้วนกระทบต่อความมั่นคงของชาติแทบทั้งสิ้น และแม้เป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับศาสนาก็กลับกระทบต่อพระธรรมวินัยและกระทบต่อพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์จนสังคมพุทธแทบจะแตกออกจากกันเกือบจะเป็น “สังฆเภท” เลยทีเดียว เดชะบุญมีองค์หลวงตาและพระกรรมฐานคอยกระตุกเตือนไว้

พระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาที่กล่าวถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์และคุณธรรมของพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้มีจำนวนมากหลายวาระหลายแง่มุม ขอสรุปมาแต่พอสังเขป ดังนี้

ในหลวงกราบธรรมตลอดเวลา

“...ประเทศไทยของเรานี่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงบำเพ็ญคุณงามความดีในพระทัยของท่านทั้งสองพระองค์นั้นใครสู้ท่านได้วะ .. ท่านกราบธรรมอยู่ตลอดเวลา อะไรที่เป็นธรรมท่านเย็นพระทัย อะไรขัดข้องต่อธรรมนั้นคือข้าศึก ท่านจะทรงตำหนิ ไม่ว่าท่านว่าเรา ทรงตำหนิอยู่ภายในใจว่าอันนี้ไม่ดี คนนี้ไม่ดี มันพาดพิงกับคนผู้ทำกับสัตว์ผู้ทำ ดีชั่วมันบอกอยู่กับเจ้าของผู้ทำ ก็จะต้องทรงตำหนิชมเชยเป็นธรรมดา แต่ความรู้สึกของท่านผู้มีเมตตามหาคุณต่อโลกต่อสงสารเป็นพ่อแม่ของชาติไทย (หาก) ท่านจะแสดงออกมาทุกแง่ทุกมุมก็ไม่เหมาะกับท่าน .. เราก็ให้รู้ว่าท่านเป็นยังไง พระทัยของท่านกับพวกเรา ควรที่จะปฏิบัติตัวของเราให้ดีทุกคนๆ ให้ท่านเป็นที่เย็น

พระทัยบ้างถึงถูก นี้ละเพราะท่านถือธรรม ท่านเอาธรรมกางซิ ดูไพร่ฟ้าประชาชีทั้งหลายทั่วประเทศไทยของเรา ด้วยพระเมตตาสงสารทั้งนั้น ท่านไม่ได้ดูด้วยความดูถูกเหยียดหยามจะทำโทษทำกรรมต่อผู้ใด ท่านไม่มี ถึงกิเลสมีท่านก็ตีมันตลอดเวลา ท่านเอาแต่ความดีออกมา (ทั้ง) ที่จะเป็นประโยชน์แก่โลกแก่ท่านเอง เท่านั้น...”

อยากให้ในหลวง เป็นทั้งกษัตริย์และนายกฯ

“...พูดตามภาษาธรรมในความยุติธรรม ในความไว้วางใจตามสายธรรม เราเห็นตั้งแต่ในหลวง คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราเท่านั้น เป็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย เป็นนายกรัฐมนตรีด้วย ในนามนั้น แต่พระองค์ไม่ทรงงานละ สั่งให้ลูกน้องทำอะไรก็ได้ ในคำสั่งของพระองค์เองนี้จะเป็นที่แน่ใจสำหรับธรรม และหลวงตาบัวแน่ใจด้วย เอ้าไม่เคยมีก็ฟังเสียวันนี้นะ

ถ้าตั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นทั้งพระเจ้าแผ่นดินด้วย เป็นทั้งนายกฯ ด้วย บ้านเมืองจะร่มเย็นไปโดยลำดับลำดา (สาธุ) เพราะประชาชนชาวไทยทั้งประเทศเป็นลูกของพระเจ้าอยู่หัวทั้งนั้น พระเจ้าอยู่หัวเป็นทั้งพ่อทั้งแม่แล้วชาติไทยของเราจะชุ่มเย็น จะไม่เป็นที่ระแวงแคลงใจอย่างทุกวันนี้ ซึ่งกำลังก่อหวอดอยู่ทุกแห่งทุกหน จะเป็นรัฐบาล ตั้งเป็นพรรคนั้นพรรคนี้ เต็มบ้านเต็มเมือง เดี๋ยวนี้นี่กำลังจะเอาชาติไทยของเราเหยียบไปละ พวกนี้พวกเหยียบหัวชาติไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนายกฯเราแน่ใจ ท่านเป็นทั้งพ่อทั้งแม่ ท่านไม่เหยียบลูกของท่าน เราอยากจะให้ท่านเป็นนายกฯ ว่ะ ใครจะว่ายังไง เอ้าถ้าว่าหลวงตาพูดผิด เอาคอหลวงตาบัวไปตัด เราพูดเพื่อพี่น้องชาวไทยทั้งชาติ เพราะเราไม่ไว้วางใจกับพวกนี้ ตั้งพวกไหนขึ้นมาก็มีแต่พวกจะเหยียบหัวประชาชน กินตับกินปอดประชาชนทั้งนั้นๆ แหละ นั้นว่าดี มาเสียทางนี้ นี้ว่าดี มาเสียทางนั้น มันไว้ใจไม่ได้ ตั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเราเป็นนายกฯ เสียเองเป็นยังไง

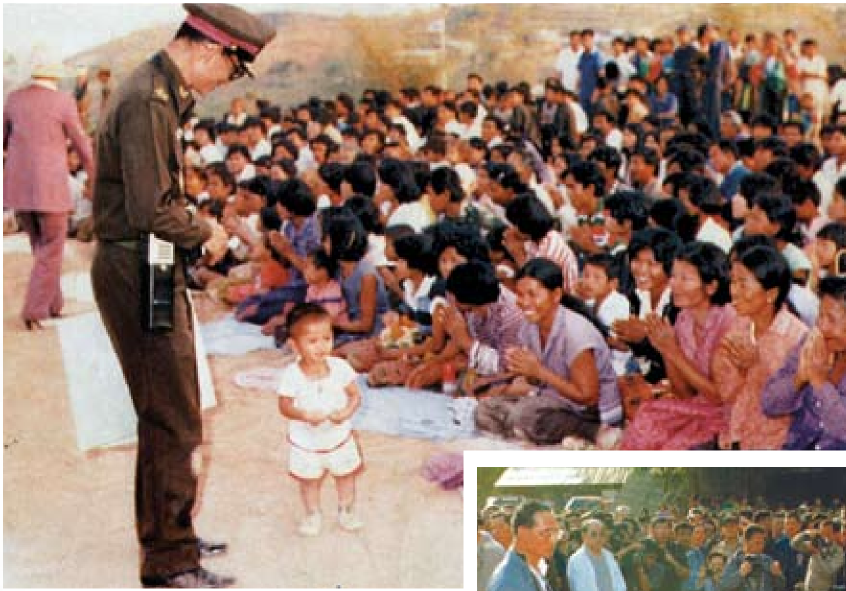

ทรงเป็นศูนย์รวมดวงใจของพสกนิกรชาวไทย

เราพูดด้วยเจตนาต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เต็มหัวใจเรา อุ้มทุกวิถีทางที่จะทำได้ ทีนี้อุ้มตรงนั้นมันก็หลุดตรงนี้ อุ้มตรงนี้มันหลุดตรงนั้น จะเอายังไง เราเลยยกให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่าน ให้ท่านอุ้มพระองค์เดียวเท่านั้นมันจะไม่ยุ่งยาก ว่างั้นนะ เพราะทั้งประเทศนี้เป็นลูกของท่านทั้งนั้นจะว่าไง มอบให้ท่านเป็นผู้ดูแลลูกของท่านเอง คนอื่นมาดูแลช่วยยุ่งไปหมดๆ ให้ท่านทรงดูแลลูกของท่านเอง หน้าที่การงานอะไรของท่านที่จะทรงดำเนินตามความเป็นพ่อเป็นแม่ของชาติทั้งชาตินี่แล้ว ความเฉลียวฉลาดยกให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ท่านจะทรงพิจารณาเอง หลักใหญ่ก็คือคนทั้งชาติขอมอบทูลถวายให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเราเป็นทั้งนายกฯ เป็นทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วจะเป็นที่อบอุ่นนอนใจของคนทั้งชาติ เรื่องราวทั้งหลายก็จะสงบระงับลงไปตามกำลังของมัน

แต่เรื่องที่จะให้ไม่มีอะไรเลยมันเป็นไปไม่ได้แหละ ส่วนใหญ่ตั้งได้แล้วไม่เป็นไร ส่วนเล็กส่วนน้อย เช่นเจ็บนั้นปวดนี้นิดๆ หน่อยๆ ไม่เป็นไร ส่วนใหญ่ให้ดี อันนี้ก็เหมือนกัน ส่วนใหญ่ให้ดี ยกให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราเลย เราลงใจเราก็บอกด้วยความลงใจของเราถ้าลงจุดนี้แล้ว เราจึงได้เรียนให้พี่น้องทั้งหลายทราบ ใครจะว่าเราอุตริก็แล้วแต่จะว่า เราพูดเป็นธรรม คือวางที่ไหนมันวางไม่ได้ วางที่ไหนก็มีแต่ภัยๆ มีแต่ฟืนแต่ไฟจะเผาจะไหม้ วางจุดไหนที่ไหน ปลงใจลงได้ตรงไหนแน่ใจตรงไหนก็วางลงตรงนั้น ปล่อยลงตรงนั้นแหละ เรื่องราวเป็นอย่างนี้...”

หยาดเหงื่อพ่อไหลรินรดแผ่นดินไทยทั่วหล้า หยาดเหงื่อซับน้ำตาชาวประชาทั้งแผ่นดิน

พระมหากษัตริย์คือหลักใหญ่ของชาติ

"...หลักใหญ่อยู่ส่วนรวม เราอย่าเห็นสิ่งปลีกย่อยดีกว่าส่วนรวมส่วนใหญ่นะ ส่วนใหญ่นั่นละเป็นของสำคัญ พ่อกับแม่ **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** อะไรที่เป็นหลักของชาติเป็นหัวใจของชาติให้พากันรักกันสงวน อย่าพากันทำลาย ลูกเต้าจะอวดดีกว่าพ่อกว่าแม่มันไม่ดีละ

คิดดูในพุทธศาสนาพระเจ้าอชาตศัตรูทำลายพระราชบิดา ก็ไม่เห็นเจริญอะไร ท่านว่า **เยเกจิ พุทธัง สรณัง คตาเส น เต คมิสสันติ อปายภูมิ** พวกสัตว์ทั้งหลายถ้านึกถึงคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มีความเทิดทูนในสิ่งที่ดีงามที่มีคุณมีประโยชน์ทั้งหลายแล้วผู้นั้นเจริญ ผู้ใดไปทำลายหลักใหญ่แล้วจะเอาให้ส่วนเล็กๆ นี้ขึ้นครองบ้านครองเมืองมันก็ไม่ดี เพราะฉะนั้นให้พากันรักษาหลักใหญ่เอาไว้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือหัวใจของชาติไทยเรา ให้พากันจำเอาไว้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี นี้คือหัวใจของชาติไทยเรา ให้พากันเทิดทูน อย่าพากันดูถูกเหยียดหยามทำลาย เช่นอย่างจะทำลายจะไม่ให้มีพระเจ้าอยู่หัว คนเกิดมาแล้วพ่อแม่ตายหมด มีแต่ลูกกำพร้าหยิมแหยมๆ มันใช้ไม่ได้นะ สกุลใดที่มีคนคับแคบอยู่ในบ้านนั้นเมืองนั้นแล้วสกุลนั้นไม่เจริญ สกุลใดที่มีความกว้างขวาง มีจิตใจอันกว้างขวาง พิจารณารอบคอบเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวมผู้นั้นเป็นผู้ดี

นี่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของพวกเราคือหัวใจของคนไทยทั้งชาติ ให้พากันทะนุถนอม อย่าพากันไปทำลาย มีแต่ลูกหยอมแหยมๆ พ่อแม่ผู้ให้ความร่มเย็นไม่มีมันไม่เกิดประโยชน์ อย่างไรต้องรักษาส่วนใหญ่เอาไว้ ในประเทศไทยเราก็คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี นี่คือหัวใจของชาติให้พากันเคารพเทิดทูน อะไรที่เป็นหลักใหญ่ของชาติของส่วนรวมให้พากันรักษา พากันเทิดทูน อย่าพากันทำลายโดยอวดดี

ดังที่ท่านว่าอึ่งอ่างกับวัวนั่นละ เราก็เห็นในนิทานอีสปแต่ก่อนเรียนหนังสือ อึ่งอ่างตัวเท่ากำปั้นนี่ วัวมันตัวขนาดไหน ลูกอยู่ในรู แม่ไปหากิน ลืมแล้วนิทานอีสป มันเป็นอย่างไรละที่นี่ (ลูกเห็นวัว พอแม่กลับมาเลยเล่าให้แม่ฟังว่าเจอตัวอะไรไม่รู้ใหญ่มาก แม่ก็พองตัวแล้วว่าตัวเท่านี้ได้ไหม ลูกว่าใหญ่กว่านี้อีกค่ะ) ได้ไหมๆ สุดท้ายสิ่งที่ได้คือพุงแตก ให้ระวังนะ ตัวเล็กๆ อย่าไปพองตัว มันไม่สมควรจะพอง อึ่งอ่างกับวัว วัวมันตัวใหญ่ขนาดไหน อึ่งอ่างตัวเท่ากำปั้น มาพอง มันตัวเท่านี้ไหมๆ เรื่อยสุดท้ายเลยตาย เข้าใจไหม นี่อึ่งอ่างกับวัวมันไม่ดีอย่างนั้นละ..."

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีรับสั่งว่า "ถ้าประชาชนไม่ทิ้งข้าพเจ้าแล้วข้าพเจ้าจะทิ้งประชาชนอย่างไรได้"

กรรมหนัก..หากคิดทำลายพระมหากษัตริย์

"...พระมหากษัตริย์ก็เป็นพ่อแม่ของคนทั้งชาติ ให้ความร่มเย็นแก่คนทั้งประเทศมานานสักเท่าไร ใครมาทำก็เป็นกรรมอย่างหนักทีเดียวมาทำลายพระมหากษัตริย์ของเรา เพราะนี้คือหัวใจของคนทั้งชาติอยู่ในพระมหากษัตริย์นั้นเอง ใครกราบใครไหว้ได้หมด เห็นพระรูปของพระองค์อยู่ในสถานที่ใดกราบทันทีๆ นี่ละผู้ที่ดีผู้ที่ควรจะเป็นเจดีย์ของโลกของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของเรานี้เองที่จะเป็นเจดีย์ของชาติของเรา ศาสนาพระองค์ก็คุ้มครอง ทรงอุปถัมภ์ดิบดีด้วยกันทุกอย่าง ไม่เคยปรากฏว่าสิ่งใดที่พระมหากษัตริย์เรา ทำความเสียหายให้ประชาชนทั้งหลายได้รับความเดือดร้อน ให้ยึดให้พากันเทิดทูนอย่าพากันทำลาย อย่าพากันไปแตะต้องขัดกับหลักธรรมที่พ่อแม่มีมาดั้งเดิม

ลูกเกิดมาจากพ่อแม่ ลูกไม่มีพ่อมีแม่ ลูกกำพร้า ลูกระหกระเหิน ลูกไม่มีกฎมีเกณฑ์ กัดกันยิ่งกว่าหมาลูกไม่มีพ่อมีแม่ ใครใหญ่ขึ้นมาก็อยากใหญ่อยากเบ่งๆ ละซิ ไม่เหมือนลูกของพ่อแม่เดียวกัน ใครใหญ่ก็ลูกของพ่อแม่ๆ ให้ความร่มเย็นเป็นสุขเสมอหน้ากันไปหมด ไม่ได้ใหญ่แบบพองตัวเฉยๆ เหมือนอึ่งอ่างพองตัวแข่งวัวเห็นไหมล่ะ นี่ละผู้มีธรรมเป็นอย่างนี้ให้พากันเข้าใจ ให้พากันรักษา ชาติเป็นของสำคัญมากให้ต่างคนต่างรักษา ศาสนาเป็นหัวใจของโลกที่จะประสานกันให้อยู่ร่วมกันเป็นสุข พระมหากษัตริย์เป็นพ่อแม่คนทั้งแผ่นดินมาดั้งเดิม เป็นพ่อเป็นแม่ ให้พากันทะนุถนอมท่านเหล่านี้ให้มีความสงบเย็นใจ อย่าไปก่อกวนเรื่องนั้นเรื่องนี้ อย่าไปทำลายแบบนั้นทำลายแบบนี้ซึ่งเป็นสัตว์นรก ..

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ คือพ่อแม่ของแผ่นดินไทย ท่านปกครองบ้านเมืองมาให้ได้รับความร่มเย็นขนาดไหน ฟังซิน่ะ ประชาชนเทิดทูนท่านมาตลอด ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ถ้าเห็นรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ แล้วเขากราบทันทีๆ ไม่ว่าผู้ใหญ่ผู้น้อย .. แล้วพวกวงราชการเขากราบใคร ฟังซิน่ะ มันน่าคิดนะเดี๋ยวนี้วงราชการเรา มันทำไมถึงลืมเนื้อลืมตัวเอานักหนา พวกนี้เป็นพวกที่ลืมเนื้อลืมตัวมากเห็นแก่ยศแก่ลาภแก่ความได้ความมีดีเด่นท้องป่องๆ..."

ปฏิบัติดีงามตามพ่อของชาติไทย

"...ใครมีความสามารถในทางใดๆ เอาเปิดทางให้กันมา มาช่วยชาติบ้านเมืองของเราให้เจริญรุ่งเรืองแน่นหนามั่นคงขึ้นไป นี้เป็นความถูกต้องแห่งชาติไทยของเรา ซึ่งเป็นลูกมีพ่อมีแม่ นับแต่วงศ์มหากษัตริย์ลงมานี้หนึ่ง นี้คือพ่อของชาติไทยเรา พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ หนึ่ง นี้เป็นที่พึ่งอันใหญ่หลวงของเรานับแต่พระมหากษัตริย์ลงมา

พระองค์ทรงกราบไหว้บูชาตลอดเวลาเป็นขวัญพระทัยประจำ ไม่มีใครสู้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การสนพระทัยในการกราบไหว้บูชาธรรม และความเป็นธรรม หาชิจะหาที่ไหนจะเป็นเหมือนพระองค์ ควรจะเป็นตัวอย่างแก่ลูกเต้าหลานเหลนของพี่น้องชาวไทยเราบ้างได้ไหม ต้องเอามาคิดบ้างซิ

เราเป็นลูก พ่อของเราดีอย่างนั้น แล้วลูกของเราทำไมเลว ใช้ไม่ได้เลย ต้องให้ต่างคนต่างปรับปรุง เราเป็นลูกหัวปี ลูกผู้พี่ลูกผู้น้องเรียงรายกันไป ล้วนแล้วตั้งแต่ลูกของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราทั้งนั้นแหละ

เราจะปรับปรุงยังไงจะให้พระองค์ได้รับความสงบร่มเย็น ต่อการประพฤติปฏิบัติต่อกันด้วยความดีงาม โดยไม่ต้องถือทิฐิมานะ ซึ่งเป็นการกีดการขวางการทำลายส่วนรวมแห่งชาติของเราให้ร่อยหรอและล่มจมลงไป ..

ให้พากันฟังเสียงอรรถเสียงธรรม ให้อยู่กันอย่างพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านรับสั่งนี้ แหมแม่นยำมากทีเดียวนะ ให้พอเพียง ทุกสิ่งทุกอย่างมาอาศัยซึ่งกันและกัน พอเพียงแล้วเป็นสุขๆ นะ ถ้าเลยนี้แล้วหาความสุขไม่ได้ มีแต่จะทำให้ดีดให้ดิ้นทั้งนั้น ให้พากันจำเอานะ..."

ทรงทุ่มเทพระสติปัญญา พระวิริยะอุตสาหะ ทรงตรากตรำพระวรกาย เสด็จฯ เยี่ยมราษฎรผู้ทุกข์ยากเดือดร้อนทุกแห่งหน

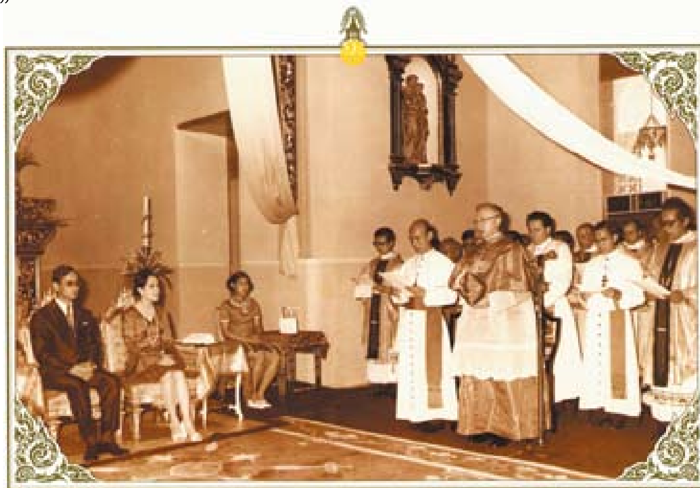
ให้เห็นใจในพระเจ้าอยู่หัว
นับแต่วงราชการลงมา

"...เราเป็นลูกชาวพุทธด้วยกัน ลูกศิษย์พระด้วยกันทั้งนั้น นับแต่วงราชการงานเมืองลงมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นจอมแห่งความให้อภัยแก่พี่น้องชาวไทยเราทั่วประเทศ ให้เห็นอกเห็นใจเห็นพระทัยพระองค์บ้าง พวกเราเป็นลูกหลานของท่าน อย่าให้พระองค์ได้ทรงหนักพระทัยมากเกินไป เราเป็นลูกมนุษย์ แล้วลูกก็ลูกพระมหากษัตริย์เสียด้วยนะไม่ใช่ลูกธรรมดา จึงขอให้ตั้งหน้าตั้งตาทำราชการงานเมืองไป เพื่อความกลมกลืนสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจ ความคิดอ่านไตร่ตรองในทางถูกทางผิด แล้วให้แก้ไขดัดแปลงไปตามเหตุการณ์นั้นๆ แล้ว บ้านเมืองของเราก็เจริญรุ่งเรือง เมื่อเจริญรุ่งเรืองแล้วก็เย็นไปหมดประเทศไทยของเรา นับแต่วงศ์พระมหากษัตริย์ลงมา จะเย็นทั่วหน้ากันไปหมด..."

ขอให้ระลึกถึงศาสนา
พระมหากษัตริย์เป็นที่พึ่ง

"...ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ระลึกธรรมทั้งสองประเภท คือวงศ์กษัตริย์ ๑ พระพุทธศาสนา ๑ ให้เข้าครองภายในจิตใจ จะเป็นเหมือนว่าเรามีพ่อมีแม่ ไปที่ไหนอบอุ่น ผิดกับลูกกำพร้าเป็นไหนๆ ลูกกำพร้าไม่มีพ่อมีแม่ หาความเคารพยำเกรงหาที่ยึดที่เกาะไม่ได้ สุดท้ายก็เอาความทะเลาะเบาะแว้งมาเป็นเพื่อนเป็นฝูง มันเลยกลายเป็นฟืนเป็นไฟเผาไหม้กันทั่วโลกดินแดน เพราะไม่มีที่ยับยั้งชั่งตวง ไม่มีที่เกาะที่ยึด ไม่มีที่ต้านทานเอาไว้ นี่เรามีที่เกาะเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของเรา หมุนไปทางศาสนาก็เป็นธรรมอันเลิศเลอ หมุนไปทางพระมหากษัตริย์ท่านก็ทรงเลิศเลอด้วยคุณธรรมมาแล้วไม่มีใครเสมือนแล้วแหละ สำหรับเมืองไทยเรา ในการที่ทรงสนพระทัยต่อพุทธศาสนา พระองค์ทรงมอบทุกสิ่งทุกอย่างกับพระพุทธศาสนาเป็นต้นมา จึงเรียกว่าเป็นน้ำอันเย็นฉ่ำแก่พี่น้องชาวไทยเรา ขอให้ยึดหลักทั้งสองประเภทที่เลิศเลอนี้ไว้เป็นขวัญตาขวัญใจของเรา

การจะทำความชั่วช้าลามกขอให้ระลึกถึงพ่อถึงแม่ คือ พระพุทธเจ้าและวงศ์กษัตริย์เสียก่อนว่า ท่านสอนให้ทำตั้งแต่คุณงามความดี สอนให้ละชั่ว ให้ทำความดีเราอย่าฝืน เมื่อเราไม่ฝืนทำตามที่ท่านแนะนำสั่งสอนไว้แล้ว เราก็จะมีความสงบร่มเย็น..."

ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกแก่ทุกศาสนา

พี่น้องมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าเยี่ยมองค์หลวงตาแสดงความรักพ่อหลวง

กุฏิกลางน้ำ สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพฯ

เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๙ เวลา ๑๑.๐๐ น. คณะโต๊ะอีหม่ามจำนวนไม่น้อยได้เข้ามาเยี่ยมและสนทนากับองค์หลวงตา ณ กุฏิองค์หลวงตา สวนแสงธรรม กรุงเทพฯ มีหัวข้อสนทนาที่น่าสนใจและเป็นคติ ดังนี้

ผู้กำกับ อันนี้เขาเขียนมานะครับ "อุสตาซ-ผู้นำศาสนาอิสลาม (โต๊ะอีหม่าม) มาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และจังหวัดเชียงราย ตระหนักดีว่าหลวงตาซึ่งเผยแพร่ธรรมะทางวิทยุในสามจังหวัดภาคใต้ และพระป่าทางสายของหลวงตาที่ลงไปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้ทรงอาราธนานิมนต์ให้จำพรรษาในปี พ.ศ.๒๕๔๘ นั้น มีความจริงใจที่ต้องการให้ภาคใต้มีความสงบจริง ลูกหลานจะได้อยู่กันอย่างสันติ และธรรมะที่หลวงตาเทศน์สอนนั้นเข้ากันได้กับคำสอนในศาสนาอิสลาม จึงต้องการมาแสดงความสมานฉันท์กับองค์หลวงตา เพราะองค์หลวงตามีความจริงใจที่สุด และเชื่อมั่นว่าธรรมะเท่านั้นที่จะทำให้มนุษย์เราที่ต่างศาสนากัน สามารถมาอยู่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็น

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๖๐ ปีครองราชย์ และ ๘๐ พระชนมพรรษาในปี พ.ศ.๒๕๕๐ ผู้นำศาสนาอิสลาม-อุสตาซ-โต๊ะอีหม่ามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความตั้งใจที่จะแสดงถึงเจตนารมณ์ของมุสลิมทั้งมวลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ต้องการอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมชาติทุกศาสนา โดยเฉพาะชาวพุทธอย่างสันติฉันพี่น้อง และต้องการถวายความจงรักภักดีต่อพ่อของแผ่นดิน และต้องการแสดงความรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของล้นเกล้าล้นกระหม่อมทั้งสองพระองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ที่ได้ทรงมีพระเมตตาอันเปี่ยมล้นต่อชาวไทยมุสลิม ในยะลา ปัตตานี นราธิวาส มาตลอดเวลา ๓๐ ปี อันเป็นความอบอุ่นและร่มเย็นที่ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับมาโดยตลอดอย่างหาประมาณมิได้ และพร้อมจะร่วมแรงร่วมใจดำเนินการทุกอย่างเพื่อให้เกิดสันติสุขสู่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้จงได้

หลวงตา พูดมาธรรมดาก็ถูกต้องมาโดยลำดับ ไม่เห็นมีอะไรขัดแย้ง แล้วเป็นอย่างไรมาหาหลวงตาวันนี้ มีความรู้สึกอย่างไร

โต๊ะอีหม่าม ดีใจมากครับ รู้สึกว่ารักหลวงตามากครับ

หลวงตา รักมาก โอ้ยก็พอดีแล้วละกับหลวงตาก็รักพี่น้องทั้งหลายมากอยู่แล้ว พอดีกัน รักต่อรักกันอย่างนี้เป็นมงคลแล้วนะ ทางนู้นก็รักหลวงตา หลวงตาก็รักทางนี้ นี่รักมานานแล้วนะ ไม่ใช่มารักเดี๋ยวนี้นะ ดีไม่ดีหลวงตานี้อาจรักก่อนมากกว่าทางนู้นเสียด้วยซ้ำ เอาละ รักขนาดไหนก็อยู่ในหัวใจของแต่ละคนๆ นะ พอใจ หลวงตาพอใจ ท่านทั้งหลายมานี่มาเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้างละ อ่านมาแล้วเข้าใจ

ที่ท่านทั้งหลายมาเยี่ยมหลวงตานี้ก็เป็นความดีงาม เป็นมงคลแล้ว หลวงตาที่ท่านทั้งหลายมาเยี่ยมนี้ก็ได้ทำประโยชน์แก่ตัวเอง จนกระทั่งถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อย่างเต็มความสามารถตลอดมาด้วยความเมตตา ความเสียสละ เรื่องความเมตตานี้มันเป็นอยู่ในหัวใจกระจายทั่วไปหมด **สัพเพ สัตตา** อันว่าสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น ไม่เลือกชาติชั้นวรรณะฐานะสูงต่ำ จนกระทั่งสัตว์เดรัจฉาน เมตตาทั่วถึงกันหมด แต่ที่เราทำการสงเคราะห์นี้เราก็ทำเต็มกำลังของเราเท่าที่เป็นไปได้

พระเจ้าอยู่หัว ท้าวมหาพรหมของชาวไทย

"...ชาติไทยเป็นของเราทุกคนๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นท้าวมหาพรหมของพี่น้องชาวไทยทุกคน นี้เป็นการอันควรแล้วที่จะเทิดทูนพระองค์ท่าน อย่าให้มาถูกเหยียบย่ำทำลาย .. ไม่สมควรอย่างยิ่ง ..

คนทั้งประเทศไทยนี้จะรับหมด ให้มาตำหนิหรือจะมาแฉเรื่องราวไม่ดีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คนไทยทั้งประเทศจะรับเอาหมด ใครๆ ในโลกนี้จะหาเหมือนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา มาแฉท่านหาอะไร ถ้าไม่ใช่มาแฉด้วยความเป็นมหาโจรทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เท่านั้นเรามองหาไม่เห็น แฉเรื่องอะไร .. เมืองไทยทั้งประเทศจะเป็นผู้รับรองความผิดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งหมด .. เรื่องของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเทิดทูนบนหัวใจทีเดียว ..

ตั้งแต่ทุคตะเข็ญใจเขาอยู่ในบ้านในเรือนของเขา เขายังเทิดทูนพ่อแม่ของเขา อันนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นพ่อเป็นแม่ของคนทั่วประเทศไทย สมควรอย่างยิ่งที่ลูกทั้งหลายทั่วประเทศไทยจะเทิดทูนพ่อแม่ของตนนะ จะไปแตะต้องเหยียบย่ำทำลายไม่ควรอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นเราจึงเห็นด้วยทันทีเลย..."

ทรงเป็นพระมิ่งขวัญแห่งทวยราษฎร์

ลูกชาวไทยอย่าทะเลาะเบาะแว้ง ให้ฟังเสียงพ่อแม่

"...ทีนี้ชาติไทยของเราหัวใจของชาติคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงพระเมตตาอย่างยิ่งสุดส่วน แล้วครอบโลกธาตุนี้คือพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ในเมืองไทยนี้ทั้งนั้น นี่ที่เป็นอย่างนี้เพราะอะไร หัวใจของชาติไทยเราจึงหนักแน่นมากที่สุดอยู่ที่จุดนี้นะ แล้วเราที่ช่วยชาติเวลานี้ เราก็ช่วยหนุนเข้ามาในจุดใหญ่อันใหญ่หลวงและเลิศเลอนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย แล้วก็พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ด้วย เราเกิดทูนเพื่อชาติไทยของเราให้อยู่เย็นเป็นสุขมีความแน่นหนามั่นคง อย่าทะเลาะเบาะแว้งกันไม่ใช่ของดี เราเป็นลูกชาวไทย ตำหนิที่ตรงไหนว่าไม่ดี อย่าดื้ออย่าดึงอย่าฝ่าอย่าฝืน ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ความถูกต้องดีงามมีอยู่นั้นเรียกว่าหลักเกณฑ์ ให้น้อมตัวเข้าไปสู่หลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง

ผิดตรงไหนให้แก้ไขๆ นี่เรียกว่าลูกมีพ่อมีแม่ ชาติไทยของเรามีพ่อพระบาทสมเด็จ-พระเจ้าอยู่หัว มีพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ครอบงำอยู่ ให้ฟังเสียงพ่อเสียงแม่อันเลิศเลอของเรา เราอย่ามีแต่การทะเลาะเบาะแว้ง กัดฉีกกันกิน ใครได้ไปมากน้อยก็คือเศษคือเดนของไฟนรกนั่นละ แล้วก็เป็นก้อนอันใหญ่หลวงเป็นทองแดงเผาตัวเองด้วยความฝ่าฝืนอรรถฝืนธรรม ไม่ฟังเสียงอรรถเสียงธรรมแล้วโทษของตัวจะเป็นอย่างนั้น ไม่เป็นอย่างอื่น นี่เราก็พยายาม การสอนพี่น้องทั้งหลายเราไม่ได้อยู่ในวงการเรื่องราวทั้งหลายเหล่านี้ เอาธรรมพระพุทธเจ้ามาสอนเหนือตลอดเวลา ผิดถูกประการใดเราจะบอกตามเหตุตามผล แล้วก็พยายามแก้ไขดัดแปลง..."

วันเฉลิมพระชนมพรรษาในหลวงฯ

"...วันนี้เป็นวันเฉลิมพระชนม์ฯของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นพ่อเป็นแม่อันใหญ่หลวงแห่งชาติไทยในจำนวนคน ๖๒ ล้านคนเป็นอย่างน้อย วันนี้ควรที่พี่น้องทั้งหลายทุกคนซึ่งเป็นลูกเต้าของท่านได้พากันระลึกกราบไหว้บูชาท่าน และทำบุญกุศลเป็นที่ระลึกด้วยในวันเช่นนี้ เช่น ทำบุญตักบาตรการกุศลใดๆ ก็ตาม ควรจะทำให้เป็นที่ระลึกของพ่อชาติบ้านเมืองของเรา แม้แต่สัตว์ก็มีพ่อมีแม่ มนุษย์เราไม่มีพ่อแม่ได้ยังไง เมืองไทยเราก็มีพ่อมีแม่ วันนี้เป็นวันสำคัญ คือวันเฉลิมพระชนม์ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นพ่อของเราทั่วประเทศไทย ขอให้พากันรำลึกคิดถึงท่าน แล้วการจะสร้างความชั่วช้าลามกทั้งหลายนี่ขอให้ระลึกถึงพ่อถึงแม่นะ อย่าไประลึกถึงแต่ความอยากทำอย่างเดียว ความอยากทำส่วนมากเป็นนิสัยของจิตที่มีกิเลสฝังอยู่ภายในนั้น และเป็นตัวเจ้าอำนาจมากมักแสดงออกมาก่อน ทำให้อยากทำสิ่งนั้น อยากทำสิ่งนี้ ส่วนมากมีแต่ความชั่ว

เฉพาะวันนี้เป็นวันเฉลิมพระชนม์ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นพ่อของพี่น้องชาวไทยเราได้ปรากฏในวันนี้นั้น ขอให้พากันรำลึกกราบไหว้บูชา ทำบุญอุทิศถวายพระองค์และบรรดาสัตว์ทั่วโลกดินแดน แล้วก็ย้อนเข้ามาทำความระลึกถึงตัวว่าพ่อเรา เอ้าพูดชัดๆ เลยว่าพ่อของเราพระองค์นี้ คือพระบาทสมเด็จ-พระเจ้าอยู่หัว ท่านพาลูกเต้าเหล่ากอของท่านทั่วประเทศไทยตั้ง ๖๒ ล้านคนทำบาปทำกรรมที่ไหนไหม และพระองค์ประทานโอวาทหรือสั่งสอนว่า ให้พี่น้องทั้งหลายซึ่งเป็นลูกของพระองค์ทั้งลูกหญิงลูกชาย ให้พากันไปทำความชั่วช้าลามกเป็นที่ระลึกเฉลิมพระชนม์ฯ ของพ่อ อย่างนี้เคยมีไหม พิจารณาให้ดี

พระประมุขและผู้แทนพระองค์จาก ๒๕ ประเทศ มาร่วมในงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นการครองราชย์ที่ยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในประวัติศาสตร์ชาติไทยและในโลกจนถึงปัจจุบัน

วันนี้เป็นวันเฉลิมพระชนม์ฯ ซึ่งเป็นวันเลิศเลอแห่งพี่น้องชาวไทยเรา ได้ประกาศบูชาพระองค์ เป็นพิธีการทุกแห่งทุกหนตามจังหวัดต่างๆ วันนี้ พระองค์ไม่เคยชักชวนบรรดาประชาชนทั้งหลายในแดนแห่งเมืองไทยของเรา ให้พากันทำความชั่วช้าลามก อย่างนี้ไม่เคยมี มีแต่ชักชวนให้พากันทำความดิบความดี ระลึกถึงบุญถึงคุณตั้งแต่พ่อแม่ของเราลงมา นี่ก็พระมหากษัตริย์ท่านเป็นพ่อเป็นแม่สมเด็จพระบรมราชินีนาถเป็นพ่อเป็นแม่ของคนทั้งประเทศของเรา เราจึงควรระลึกเป็นอย่างมากทีเดียว เช่นวันนี้ระลึกถึงบุญถึงคุณของพระองค์ ทำบุญอุทิศถวายพระองค์ แล้วอุทิศส่วนกุศลแก่บรรดาสัตว์ทั้งหลาย

แล้วก็รวมเข้ามาสู่ตัวของเรานี้ว่า ให้พยายามทำความดิบความดี ให้สมพระองค์มีพระเจตนาเมตตาสงสารพวกเราทั้งหลายอยู่มาก ชักชวนให้แต่สร้างคุณงามความดี ไม่ให้สร้างความชั่ว ทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกท่านจะให้แสดงออกทางความดี ที่จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนตนและส่วนรวมมากน้อย จึงขอให้ระลึกถึงพระโอวาทหรือพระรำพึงของพระองค์ซึ่งมีประจำต่อสัตว์โลกมาเป็นเวลานานก็ได้ รำพึงถึงว่า ไม่อยากให้ผู้ใดในเมืองไทยเป็นคนชั่วช้าลามก เป็นคนไม่ดี หรือเป็นภัยต่อชาติบ้านเมืองพระองค์ไม่ประสงค์ พระองค์สร้างพระบารมีมาประจำตลอดเวลา และแนะนำสั่งสอนประชาชนทั้งหลายตั้งแต่ความดิบความดี ..

วันนี้เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา ท่านทั้งหลายทำบุญกุศลมากน้อย ให้อุทิศส่วนกุศลถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรานะ ท่านเป็นพ่อของชาติบ้านเมือง ไม่มีใครที่จะให้ความร่มเย็นยิ่งกว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้า-อยู่หัวของเรา ไม่มีเรื่องมีราวอะไรเลยกับประชาชนทั้งประเทศ ฟังให้ดี เขากราบไหว้บูชาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกันทั้งประเทศในเมืองไทยของเรา เพราะท่านให้แต่ความร่มเย็นโดยถ่ายเดียว ที่เป็นพิษเป็นภัยที่จะทำความเดือดร้อนแก่ประชาชนในขอบเขตของพระองค์ที่ทรงเมตตาปกครองอยู่นั้นไม่มีเลย นั่นฟังซิน่ะ เราจะหาผู้ใดมาให้ความร่มเย็นเป็นสุขยิ่งกว่านี้ อย่างอื่นมีเรื่องยุ่งเหยิงวุ่นวายตลอดนะทางโลก...”

องค์หลวงตากับ
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระราชสมภพ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ **ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๓** มีพระราชพิธีราชาภิเษกสมรส ณ วังสระปทุม สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงเป็นประธานพระราชทานน้ำพระพุทธมนต์และเทพมนต์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร ได้ทรงจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย และในวันนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงสถาปนาหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์เป็นสมเด็จพระราชินี

วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ เป็นวันพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับเฉลิมพระบรมนามาภิไธยว่า "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว" และ ทรงสถาปนาเฉลิมพระยศสมเด็จพระราชินีเป็น "สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี" ทรงมีพระราชโอรสและพระราชธิดารวม ๔ พระองค์ ได้แก่ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช-

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินในการพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๙

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงประกอบพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสกับม.ร.ว.หญิง สิริกิติ์ กิติยากร แล้วมีพระบรมราชโองการสถาปนาเป็นสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์

มิให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่เป็นความชั่ว และเป็นแนวทางให้มนุษย์เลือกกระทำแต่ความดี จึงทรงตระหนักถึงความสำคัญในการอุปถัมภ์ ศาสนา นอกจากจะทรงเป็นพุทธศาสนิกชน ที่ปฏิบัติพระราชกรณียกิจทางศาสนาโดยสม่ำเสมอแล้ว ยังทรงทะนุบำรุงศาสนาต่างๆ ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์-ฮินดู และ ซิกข์ เพราะทรงถือว่าทุกศาสนาต่างก็มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนเช่นเดียวกัน ดังนั้น คราวใดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปในงานพระราชพิธี หรือทรงประกอบพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับศาสนา สมเด็จพระบรมราชินีนาถ มักจะโดยเสด็จเสมอไม่ว่าจะเป็นพิธีของศาสนาใด

มีน้ำพระราชหฤทัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทรงยึดมั่นในสัจจะอยู่ในโอวาทครูอาจารย์ พระบิดามารดา

เมื่อเข้าสู่พระราชพิธีราชาภิเษกสมรส และทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมราชินีนาถแล้ว ได้ทรงศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมในพระบวรพุทธศาสนามากขึ้น ทรงยกย่องเทิดทูนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่าเป็นผู้พระราชทานความรู้แก่พระองค์ในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านพระพุทธศาสนา ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทรงกราบนมัสการและสนทนาธรรมกับพระเถรานุเถระอยู่เสมอ ทรงใช้หลักธรรมเป็นแนวปฏิบัติทั้งในส่วนพระองค์และในฐานะ

ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยความเคารพตามหลักคำสอนของศาสนาต่างๆ ยังความสามัคคีแก่พี่น้องชาวไทยทุกศาสนา

กุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ-วลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่เป็นลำดับมา ทั้งในฐานะที่ ทรงเป็นสมเด็จพระบรมราชินีของไทย และในฐานะคู่พระราชหฤทัยแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กล่าวคือ ทรงช่วยแบ่งเบาพระราชภาระทั้งหลายไปได้มาก ทรงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาประเทศอยู่เนืองๆ เห็นได้ชัดจากพระราชกรณียกิจที่เผยแพร่สู่สายตาประชาชนอยู่ทุกวันนี้

สมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงตระหนักว่า ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์

บางครั้งก็เสด็จพระราชดำเนินโดยลำพังพระองค์เอง ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยความเคารพในประเพณีของศาสนานั้นๆ อย่างดียิ่ง

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ มีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนามาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ด้วยทรงรับการอบรมพื้นฐานความรู้เรื่องศาสนามาจากพระบิดาพระมารดา คือ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ และหม่อมหลวงบัว กิติยากร ทรงเป็นพุทธศาสนิกชนที่เคร่งครัดทรงเคารพนอบน้อมในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ทรงบำเพ็ญกุศลทาน เช่น ทรงบาตร ทรงเก็บดอกไม้มาบูชาพระ ทรงสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยได้ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์

ทรงสนทนาธรรมกับสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ดอยปุย จ.เชียงใหม่

ในวันธรรมสวนะ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ เสด็จพระราชดำเนินไปในงานพิธีเจริญพระพุทธมนต์ของคณะสงฆ์ และทรงสดับพระธรรมเทศนา ซึ่งสมเด็จพระมหาธีราจารย์ เจ้าอาวาสวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร เป็นองค์แสดงธรรม ณ พระอุโบสถวัดชนะสงคราม กรุงเทพฯ

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ดังพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่กลุ่มนักข่าวหญิงเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ว่า

"...ฉันรู้สึกว่า ชีวิตของฉันทั้งโดยฐานะส่วนตัว และในฐานะที่เป็นพระราชินี ถ้าเผื่อไม่ได้พระพุทธศาสนา ก็คงจะแข็งแรงอยู่ไม่ได้อย่างนี้..."

และความอีกตอนหนึ่งแสดงถึงความซาบซึ้งพระทัยในพระพุทธศาสนาซึ่งพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่นักศึกษาพยาบาล ณ หอประชุมราชแพทยาลัย โรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ ว่า

"...ความเจริญทางด้านวัตถุจำต้องควบคู่ไปกับความเจริญทางด้านจิตใจจะทำให้ชีวิตมนุษย์สมบูรณ์และมีค่า บุคคลแม้จะเป็นผู้ที่ขาดความมั่นคงทางวัตถุ แต่ร่ำรวยในด้านคุณธรรม มีความรักและห่วงใยในเพื่อนมนุษย์จึงนับว่าเป็นผู้ที่พระพุทธศาสนายกย่องแล้วว่าเจริญแท้..."

ความรู้ทางธรรมของพระองค์นอกจากทรงได้รับจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว สมเด็จพระบรมราชินีนาถยังทรงศึกษาธรรมะ ด้วยการทรงสนทนาธรรมกับพระเถระและภิกษุที่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ในยามที่เสด็จแปรพระราชฐานไปทรงเยี่ยมราษฎรในภูมิภาคต่างๆ หากทรงมีโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมวัดวาอารามใด ก็จะมีพระราชศรัทธาถวายเงินบำรุงวัด รวมทั้งทรงสนทนาธรรมกับพระภิกษุสงฆ์ที่วัดนั้นๆ อีกด้วย นอกจากนี้ ยังโปรดให้ข้าราชบริพารจัดซื้อหนังสือธรรมะ หนังสือเกี่ยวกับพุทธประวัติ ประวัติพระอัครสาวก และพระอริยสงฆ์มาถวาย รวมทั้งยังทรงอุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุสงฆ์หลายด้าน อาทิ ทรงถวายปัจจัยแด่พระเถระชั้นผู้ใหญ่ และพระเถระที่ทรงรู้จักเป็นประจำทุกเดือน ทรงอนุเคราะห์พระภิกษุสงฆ์ที่อาพาธ ทรงถวายปัจจัยเป็นค่ารักษาพยาบาล หรือพระราชทานทรัพย์แก่โรงพยาบาลเป็นทุนในการบริการ และอำนวยความสะดวกแก่พระสงฆ์ที่มารับการรักษา ตลอดจนมีพระราชเสาวนีย์ให้จัดภัตตาหารไปถวายพระเถระที่อาพาธเป็นพิเศษ เป็นต้น

สำหรับพระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต นั้น สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงมีความเคารพเลื่อมใสอย่างต่อเนื่องยาวนาน ดังจะเห็นจากการเสด็จเข้ากราบเยี่ยมพระกรรมฐานองค์สำคัญในที่ต่างๆ ทุกภูมิภาคทั่วประเทศเป็นระยะเสมอมา สำหรับองค์หลวงตาก็เช่นกัน ทรงเข้าพระทัยในข้อวัตรปฏิบัติและจริยวัตรขององค์หลวงตาเป็นอย่างดี เพราะเสด็จมาเยี่ยมและสนทนาธรรมอยู่หลายวาระทั้งที่วัดป่าบ้านตาด

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการพระนิโรธรังสี (หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี) ณ วัดหินหมากเป้ง อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการหลวงปู่ขาว อนาลโย ณ วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๓

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการหลวงปู่ฝั้น อาจาโร เป็นการส่วนพระองค์ ณ วัดป่าอุดมสมพร จ.สกลนคร เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๘

ทรงกราบนมัสการองค์หลวงตา

จังหวัดอุดรธานีและที่สวนแสงธรรม กรุงเทพมหานคร และที่อื่นๆ ซึ่งองค์หลวงตาเมตตากล่าวในเรื่องนี้ไว้เป็นที่ปลื้มปีติใจแก่บรรดาลูกศิษย์ลูกหาขององค์ท่านดังนี้

"...สมเด็จพระนางเจ้าฯ ท่านก็เสด็จมาเยี่ยม ได้เห็นหรือเปล่าวันนั้น ดูเหมือนคืนวันที่ ๓๑ (ธันวาคม ๒๕๓๙) ท่านเสด็จมาเฉพาะพระองค์เดียว เสด็จมาอยู่ไม่นาน ท่านมา ๓๐ นาที พระอาการทุกสัดทุกส่วน กิริยามารยาทการกราบการไหว้การเคารพนี้ แหม นิ่มมากเชียวนะ คราวนี้รู้สึกว่าสุดยอดเลยนะ ทั้งๆ ที่แต่ก่อนท่านก็สวยงามมากนะ พระอาการทุกส่วนเวลากราบเวลาไหว้อะไรเรานี่เราก็ว่าสวยงามมากเลย ได้ชมเต็มที่แล้ว คราวนี้เลยล้นฝั่งไปเลย พระอาการของท่านนิ่มมากเชียว จะรับสั่งแต่ละคำแต่ละประโยคนี้ต้องประนมมือตลอดๆ ท่านก็มาเล่าเรื่องลูกสาว (เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ) ให้ฟังว่า

'ลูกสาวรู้สึกว่าได้กำลังขึ้นมากมาย ได้กำลังใจสำคัญ ส่วนร่างกายก็เข้มแข็งไปตามๆ กัน'

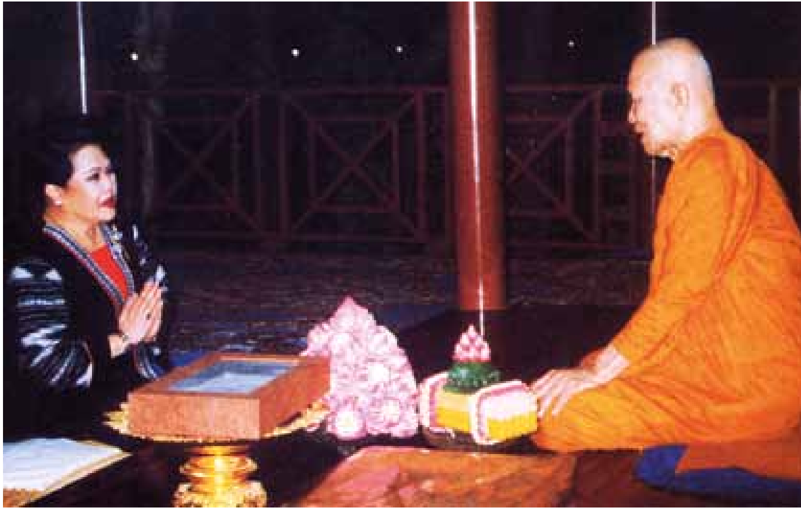
แล้วก็มาขอขอบบุญขอบคุณเรา เป็นวาสนาของเขา

ท่านรับสั่งว่า *'เป็นวาสนาของเขาที่ได้มาพบครูบาอาจารย์'* ว่าอย่างนั้น..."

และอีกคราวหนึ่งที่องค์หลวงตาเมตตากล่าวถึงสมเด็จพระราชินีฯ ดังนี้

"...เรากับสมเด็จพระเทพฯ กับฟ้าชาย ไม่ค่อยได้คุยกันสนทนากัน สมเด็จพระนางเจ้าฯ เสียอีกที่ได้คุยกันมากที่สุด ท่านนิมนต์ให้เราไปศิริราช หม่อมแม่ท่าน หม่อมบัวมารักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช แล้วท่านนิมนต์เราไป

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการองค์หลวงตาเป็นการส่วนพระองค์
ที่สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพมหานคร

ใบปวารณาที่สมเด็จพระราชินีฯ ทรงกราบถวายแด่องค์หลวงตา
ซึ่งองค์ท่านเมตตาเก็บไว้ที่กุฏิจนวาระสุดท้าย

สมเด็จพระนางเจ้าฯ นิมนต์ให้เราไปเยี่ยม ท่านนิมนต์ไปฉันที่ศิริราช นั่นละที่ได้คุยกันนาน

เราเริ่มช่วยชาติใหม่ๆ ปี ๒๕๔๑ ตอนที่เราไปศิริราชนั้นเราเริ่มช่วยชาติแล้ว ก็มีเกี่ยวโยงกันอยู่ ท่านรับสั่งมามันเกี่ยวโยงกับที่เราช่วยชาติ พอระลึกได้บ้าง มันเกี่ยวกัน นั่นละคุยกันนาน จริงๆ สมเด็จพระนางเจ้าฯ กับฟ้าหญิงเล็กๆ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ฯ
ในงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตา ณ วัดป่าบ้านตาด จ.อุดรธานี
เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔

คุยกันนาน พอออกจากนี้เราก็จะขึ้นเครื่องบินกลับ หลังจากฉันเสร็จแล้วเรือบินจะออก ก่อนเครื่องบินจะมานั่นชีมีเวลานาน ได้สนทนาธรรมะกับท่านสมเด็จพระนางเจ้าฯ นะ ได้คุยนานจริงๆ...”

ความใส่พระทัยในพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับองค์หลวงตาและพระกรรม-ฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต จึงเป็นที่ประจักษ์แจ้งและเป็นคติตัวอย่างอันงดงามนับเป็นศิริมงคลแก่พสกนิกรชาวไทย ต่อพระพุทธศาสนา และต่อชาติไทย อย่างมิอาจประมาณค่าได้

(บน)พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานถวายสมณศักดิ์ "พระราชญาณวิสุทธิโสภณ" แด่องค์หลวงตา เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๖

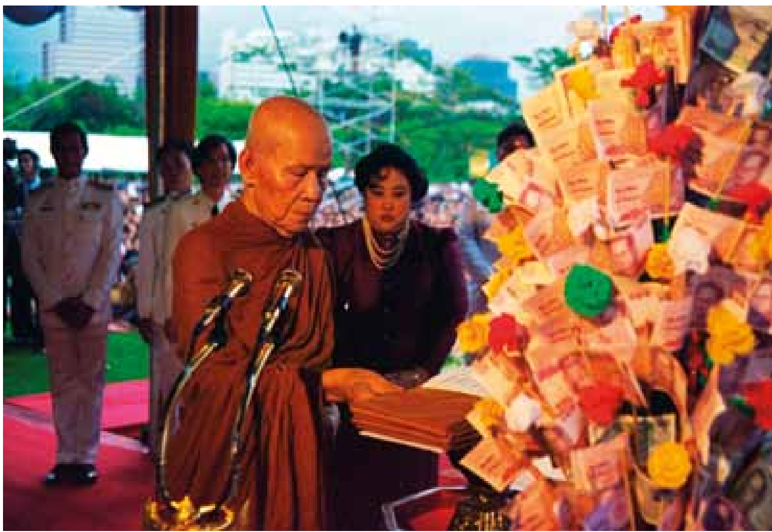

(บน)สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ แทนพระองค์ ไปทรงถวายสมณศักดิ์ "พระธรรมวิสุทธิมงคล" แด่องค์หลวงตา เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๒

*องค์หลวงตาเคยกล่าวว่า "ไม่ค่อยได้สนทนากับ
พระบรมวงศานุวงศ์พระองค์อื่นมากเท่า
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
มีโอกาสได้สนทนากับพระองค์มากที่สุด"*

*องค์หลวงตากับพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ
ในงานทอดผ้าป่าช่วยชาติ ณ สวนลุมพินี กรุงเทพฯ
เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๒*

*องค์หลวงตาในโอกาสที่พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา
เสด็จไปทรงนมัสการ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๑*

องค์หลวงตากับสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

ในการเรียนปริญญาเอกทรงศึกษาด้วยพระวิริยะอุตสาหะ ใฝ่พระทัยในการศึกษาเล่าเรียนเป็นที่ยิ่ง ทั้งที่มีพระราชกิจในฐานะสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ พระองค์ก็ยังเสด็จพระดำเนินไปทรงพระอักษรร่วมกับพระสหายในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนทรงงานในห้องแล็บด้วยพระองค์เองอย่างไม่ทรงท้อถอย แม้จะทรงแพ้สารเคมีก็ตาม

ปัจจุบันทรงเป็นนักวิทยาศาสตร์ผู้มีผลงานดีเด่นของโลกในสาขาสารเคมีก่อมะเร็งและพิษวิทยาสิ่งแวดล้อม และด้วยทรงตระหนักถึงปัญหา และความเดือดร้อนของอาณาประชาราษฎร์ที่ขาดแคลนบุคคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขโดยเฉพาะ อีกทั้งทรงต้องการการสนับสนุนเรื่องการศึกษาวิจัยทาง

ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เป็นพระราชธิดาพระองค์เล็กในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ประสูติเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๐๐ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน ในพระราชวังดุสิต สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงมีความสามารถทางโลก

จบวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี เกียรตินิยมอันดับ ๑ ทรงได้รับรางวัลเรียนดีตลอดระยะเวลา ๔ ปีการศึกษา และทรงได้รับทุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกทางวิทยาศาสตร์ สาขาอินทรีย์เคมี โดยไม่ต้องผ่านมหาบัณฑิตก่อน เนื่องจากทรงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยคะแนนยอดเยี่ยม

สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

วิชาการวิทยาศาสตร์ การแพทย์ และการสาธารณสุข จึงทรงก่อตั้งกองทุนจุฬาภรณ์ขึ้น และต่อมาได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิจุฬาภรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทย

นอกจากนี้ยังทรงก่อตั้งสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ขึ้นเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๐ มีเป้าหมายสำคัญคือ ส่งเสริมความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการศึกษา และพัฒนาบุคลากรสาขาวิทยาศาสตร์ การแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งเป็นแหล่งระดมสติปัญญาของนักวิชาการที่มีศักยภาพและวิทยาการที่ก้าวหน้า เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนตลอดไป โดยทรงเป็นองค์ประธานของสถาบัน และปัจจุบันยังเป็นศาสตราจารย์ประจำภาควิชาชีวเคมี คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เองสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี จึงทรงได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติในพระปรีชาสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์

การเป็นพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้ทรงมีภารกิจมากกว่าคนสามัญทั่วไป แต่พระองค์ก็ทรงสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ให้สำเร็จด้วยดี และที่สำคัญงานทั้งหมดของพระองค์ล้วนเป็นผลจากความมุ่งมั่นเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อมวลมนุษยชาติ ความรัก ความยกย่อง และความศรัทธาที่พสกนิกรมีต่อสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี จึงเกิดขึ้นด้วยพระกรณียกิจอันทรงคุณประโยชน์ด้วยพระเมตตาธรรมและพระจริยาวัตรอันงดงามของพระองค์โดยแท้ สำหรับมูลนิธิหรือโครงการที่อยู่ในพระอุปถัมภ์ของพระองค์มี ดังนี้

๑. มูลนิธิเทียนส่องใจเพื่อคนไข้โรคลมชัก

๒. โครงการรักษาผู้ป่วยโรคลมชักครบวงจร

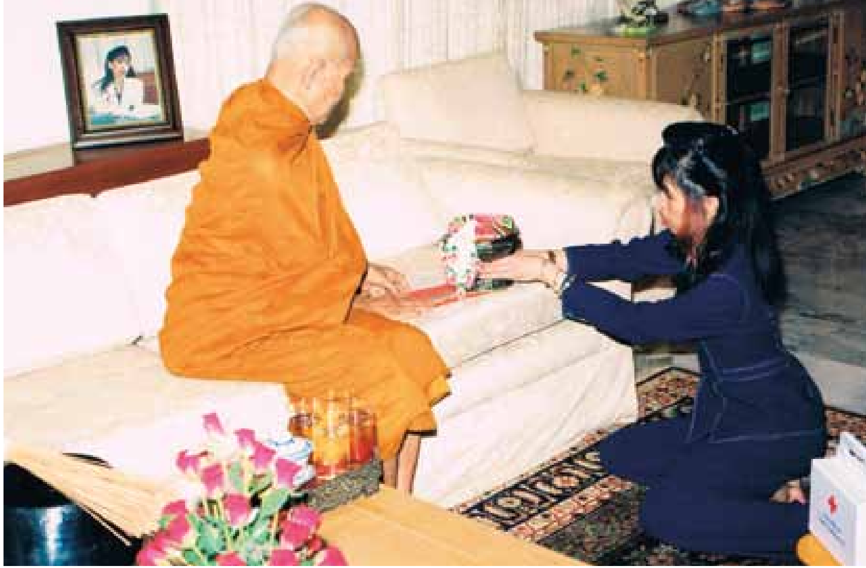
๓. โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม ๐๔ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

๔. เครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชนทั่วประเทศ

คุณธรรมของพระองค์อีกด้านหนึ่งนอกเหนือจากการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในด้านต่างๆ แล้ว ยังทรงสนพระทัยในการปฏิบัติธรรมกรรมฐานอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังทรงมีพระกตัญญูกตเวทิตาคุณอย่างสูงยิ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งแก่ผู้เกี่ยวข้อง ดังตัวอย่างการชำระตกแต่งสังขารคุณหญิงไขศรี ณ ศีลวันต์ พระอาจารย์ของพระองค์ซึ่งวายชนม์จากอุบัติเหตุทางการบิน และการเสด็จเยี่ยมอาการอาพาธองค์หลวงตาอย่างต่อเนื่องโดยมิเห็นแก่ความยากลำบาก และภาระหน้าที่ที่มีอยู่มากมายหลายด้าน ยังทรงแสดงความรักความผูกพันและความ

จดหมายฉบับนี้แสดงถึงความละเอียดอ่อน และความกตัญญูของฟ้าหญิงฯ ต่อพระอาจารย์

ห่วงใยอย่างเต็มที่ ทรงใส่พระทัยเป็นกรณีพิเศษจวบจนวาระสุดท้ายขององค์หลวงตาอย่างยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน

สำหรับความรักความผูกพันของพระองค์ต่อองค์หลวงตาซึ่งทรงเปรียบประดุจเป็นพระบิดาในทางธรรมของพระองค์นั้น ทรงกล่าวด้วยพระองค์เองอย่างภาคภูมิพระทัยหลายแห่งหลายวาระ ซึ่งขอยกมาแสดงแต่พอสังเขปในคราวหนึ่งที่พระองค์ประทานให้สัมภาษณ์กับนิตยสารฉบับหนึ่งในโอกาสที่องค์หลวงตารับนิมนต์มาฉันเช้าที่พระตำหนักใหม่สวนจิตรลดา ดังนี้

"หวังอะไรก็คงไม่หวังมาก แต่ก็ได้มาอยู่แล้วเพราะว่าหลวงตามหาบัวจะมาฉันเช้าที่บ้านนิมนต์ท่านไว้ อันนี้เป็นความปลาบปลื้มที่สุดเพราะหลวงตาอุตส่าห์รับเป็นศิษย์เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๘ และเมื่อปีที่แล้วท่านก็รับเป็นบุตรบุญธรรมเป็นความซาบซึ้งมากแล้ว .. มีเวลาก่อนนอนที่ไม่ขาดคือสวดมนต์แล้วนั่งสมาธิภาวนาไม่ได้นั่งยาวๆ เป็นชั่วโมงๆ คือ มี ๑๐ นาที ก็นั่ง ๑๐ นาที มี ๒๐ นาที ก็นั่ง ๒๐ นาที แล้วแต่จะเป็นไปได้ แต่ทำเป็นประจำ"

นอกจากนี้ยังโปรดประทานอนุญาตให้คณะผู้จัดทำนิตยสารฉบับหนึ่งเข้าเฝ้าฯ ในห้องทรงงานโรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๙ ดังนี้

"...(คำถาม) *'นอกจากภาคใต้แล้ว ระยะนี้คงต้องเสด็จฯ อีสานบ่อยกระมังเพคะ'*

'อีสานที่ไปบ่อยเพราะว่าศึกษาธรรมะอยู่ที่อุดรธานี ไปเกือบทุกอาทิตย์ วีคเอนด์จะอยู่ที่อุดรฯ คือว่าตอนที่ไม่สบายแล้วปวดศีรษะไม่หายเสียที อันนี้เป็นเหมือนชะตาฟ้าลิขิต คือธรรมดาพระเถระองค์นี้ท่านไม่เคยไปไหน ท่านไม่ขึ้นเครื่องบิน ท่านมากรุงเทพฯ แต่ท่านไม่ค่อยไปไหน ท่านไม่ชอบพับลิคซิตี้ ตอนที่ไม่สบายท่านมาโปรดที่โรงพยาบาล แล้วพอท่านพูดธรรมะปั๊บนี่ก็รู้สึกเข้าใจ รู้สึกสบายใจ แล้วหลังจากนั้นก็ดีขึ้นเรื่อยๆ เลยศึกษาธรรมะกับท่านก็บอกกับท่านว่า คงไม่ถึงกับไปนุ่งขาวห่มขาวหรอก แต่ว่าทำใจได้ขึ้นเยอะ

ท่านบอกว่า ทุกอย่างนี้ไปแบกไว้ทำไม ทุกอย่างมาถึงรับมาพิจารณา ถ้าไม่เกี่ยวกับตัวเราก็จับวาง เรื่องอะไรจะไปถือเอาไว้ แล้วถ้าเป็นข่าวลือลือไป ถ้าคนมาถาม อธิบายหนเดียวแต่ถ้าถามหลายหนก็ไม่ต้องอธิบายแล้ว แสดงว่าเขาไม่ตั้งใจจะเข้าใจ เขาจะหาเรื่อง ก็ต้องปล่อยวาง เราไม่ต้องไปเคียดแค้นด้วย แล้วตั้งแต่ไปเรียนกับท่านนี่ โกรธก็ไม่ค่อยโกรธสบายขึ้นเยอะ'..."

อีกคราวหนึ่งเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ทรงโปรดประทานอนุญาตให้สัมภาษณ์นิตยสารอีกฉบับหนึ่ง ณ พระตำหนักใหม่ในสวนจิตรลดา ดังนี้

"...(คำถาม) *'ทรงมีวิธีดูแลพระวรกายอย่างไรบ้างไหมเพคะ'*

'...ในทางปฏิบัติคือ ทำใจให้แจ่มใส เห็นอะไรบางครั้งเราก็มองไปในมุมที่ว่ามันตลกได้ ทุกเรื่องจะมองให้ซีเรียสก็ได้ จะมองให้ตลกก็ได้ ในเมื่อเราทำงานกันเต็มที่แล้วมีอีกชิ้นโผล่มา ฉันก็จะมองเป็นตลกไป อันนั้นก็เป็นแนวหนึ่ง อีกแนวหนึ่งที่เราทำแล้วรู้สึกดีมากคือนั่งวิปัสสนาที่ท่านหลวงตามหาบัวสอน ยังนั่งอยู่ทุกวัน วันละครึ่งชั่วโมงถึงสี่สิบห้านาที นั่งตอนกลางคืนก่อนนอน

ที่ทำอยู่คือกำหนดลมหายใจ โดยภาวนาคำว่าพุทโธ พุท-ก็หายใจเข้า โธ-ก็หายใจออก แล้วต้องอยู่กับคำว่าพุทโธอย่างเดียว ห้ามวอกแวกไปคิดเรื่องอื่นๆ แรกๆ ก็ทำยาก หลังๆ ทำได้ เจตนาของการนั่งคืออยากให้สงบ ไม่ได้อยากเห็นอะไร และเวลาสงบแล้วจะมีสิ่งที่เรียกว่าปิติ เป็นความรู้สึกที่มีความสุข วิธีปฏิบัตินี่จะนั่งท่าไหนก็ได้ ที่ไหนก็ได้ เดินไปรอบๆ ก็ยังได้'..."

ทรงสดับพระธรรมเทศนา ณ กุฏิองค์หลวงตา วัดป่าบ้านตาด

คำปรารภองค์หลวงตาเกี่ยวกับฟ้าหญิงฯ

องค์หลวงตาเมตตากล่าวถึงพระองค์ท่านไว้หลายวาระด้วยกัน ดังนี้

ทรงหลั่งทักษิโณทก ขณะองค์หลวงตาอนุโมทนาให้พร ณ ศาลาวัดป่าบ้านตาด

กำลังใจของฟ้าหญิงฯ

"...ทูลกระหม่อมเล็กป่วยอยู่ เราได้ไปเยี่ยม ดูวิชัยยุทธนี่น้า ทั้งๆ ที่ป่วยหนักอยู่โรงพยาบาล แต่บ่นจะมาอุดรฯ อ้าว ยังไงกัน ทางสำนักพระราชวังเลยโทรฯ มาทางผู้ว่าฯ ให้บอกเราว่า ฟ้าหญิงฯ จะมาวันพรุ่งนี้ เวลานี้อยู่โรงพยาบาลวิชัยยุทธ ป่วย ว่างั้นนะ อ้าว มายังไงป่วย ไม่ทราบยังไง แต่จะมาวันพรุ่งนี้ เราก็เลยให้ทางนี้ตอบโดยด่วนเลย ไม่ต้องมาทางนี้จะไปกรุงเทพฯ วันพรุ่งนี้ เราว่างั้นเลย ไม่งั้นไม่ทันการณ์ คนหนึ่งป่วยอยู่ยังจะมา เข้าโรงพยาบาลแทนที่จะพูดถึงยาถึงหมอ ไม่พูดเลย ว่างั้น มีแต่บ่น ว่าจะไปวัดป่าบ้านตาดๆ ตกลงเราเลยจะไปวันพรุ่งนี้ พอเขาได้ความเขาก็โทรฯ มาทางนี้เลย ทางนี้ก็ตอบรับกันว่า ทางโน้นไม่ต้องมาทางนี้จะไป ตกลงก็ต้องไปขึ้นเครื่องบินเที่ยวเช้าไปเลยเทียว วิชัยยุทธนี่แหละ

ท่านชอบหัวเราะนะ อยู่วิชัยยุทธก็เหมือนกัน หัวเราะเหมือนเด็ก ร้องกิ๊ก เขาถามปัญหาเรา พวกหมอโรงพยาบาลเต็ม เขาถามปัญหาเรา เราตอบปุ๊บนี้ยังไงไม่ทราบ ร้องกิ๊กเลย หัวเราะจนสกัดเอาไว้ คือลืมไปเลย ทุกอย่างลืมตัวไปหมดเลย พอรู้ตัวแล้วทำท่านิ่ง นิ่งอะไรมันขายไปร้อยเปอร์เซ็นต์แล้ว นั่นไปเยี่ยม เยี่ยมแล้วกลับวันนั้นด้วยนะ เราถึงได้เห็นโรงพยาบาลนี้แหละ ดูว่ามีตั้งแต่พระไปรักษาอยู่ที่นั่นเยอะ โรงพยาบาลวิชัยยุทธ มีพระไปรักษาอยู่ที่นั่นเยอะ ฟ้าหญิงฯ หัวเราะดังกิ๊กเลย เหมือนเด็กหัวเราะ คือไปสะดุดอย่างแรงการตอบปัญหา ใส่ปิ๊บเข้าไปมันก็สะดุดใจ คนอื่นเขาก็หัวเราะแต่ไม่เหมือนผู้นี้ ผู้นี้ โอ๋ย ภาษาของเราก็เรียกว่า เหมือนเด็กแหละ ไม่ได้สติสตังเลยหัวเราะ ทางโน้นเขาก็หัวเราะเหมือนกัน แต่คนธรรมดาหัวเราะกับนี้หัวเราะมันก็ต่างกันใช่ไหมล่ะ นิดก็เป็นมากเป็นอย่างนั้น

เราไปก็ได้เทศนาว่าการให้ฟัง หายวันหายคืนไปเลยแล้วกลับ อ้าว ไปโรงพยาบาลกรุงเทพก็อีกแหละ ทรงประชวรแล้วไปโรงพยาบาลกรุงเทพ ครั้นไปแล้วแทนที่จะถามถึงหมอถึงยาอะไร กลับไม่ถาม บ่นถึงแต่หลวงตามหาบัว อันนี้ถ้าเป็นภาษาของเราก็เรียกว่าจะน้อยใจก็มาหาหมอหาพยาบาลหาหยูกหายา แทนที่จะถามเกี่ยวกับเรื่องหมอ เรื่องหยูกเรื่องยา กลับไม่ถาม พูดคำไหนมีแต่พูดถึงเรื่องหลวงตา-มหาบัว อยากไปกราบท่านอยู่งั้น เอาอีกแล้ว ทีนี้ทางสำนักพระราชวังอีกเหมือนกัน โทรฯ มาหาเราอีก เราก็เลยเข้าไปเยี่ยม ตอนนั้นเราอยู่สวนแสงธรรม ค่อยยังชั่วหน่อย เราเลยไปเยี่ยม โอ๋ย ดีใจมากนะล่ะ เป็นกำลังใจอยู่มากเหมือนกัน พอไปก็หายวันหายคืนเลย

นี่กำลังของใจสำคัญ กำลังของใจของธรรมสำคัญ ดูว่าเราจะไปเยี่ยมสองหนนะ ตอนนั้นท่านพระอาการหนัก ไปเยี่ยมติดกันสองวัน เรามาท่านยังไม่อยากให้มา ยังอุตส่าห์ ตอนออกมาส่ง เราบอกไม่ให้มาก็ไม่ยอม อุตส่าห์ออกมาส่งเรานี่โรงพยาบาลกรุงเทพ วิชัยยุทธได้ไปหนหนึ่ง เพราะฟ้าหญิงฯ โรงพยาบาลกรุงเทพได้ไปก็ฟ้าหญิงฯ เหมือนกัน ท่านทรงประชวรอยู่ที่นั่นก็เลยต้องไปเยี่ยม..."

เสด็จไปทรงเป็นประธานในงานพิธีมอบทองคำเข้าคลังหลวง ณ สวนแสงธรรม เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๗

สอนฟ้าหญิงฯ "ธรรมโอสถ"

"...ฟ้าหญิงเล็กท่านก็เสด็จมาเยี่ยม ๒ หน ท่านไม่สบายเป็นโรคหลายชนิด เราก็ถวายธรรมท่าน ให้ท่านแยกส่วนแบ่งส่วน ก็รู้สึกว่าท่านปฏิบัติได้ดีนะ วันเราไปจากที่นี่ท่านโทรศัพท์สวนทางมาท่านจะเสด็จมานี่ เราบอกว่ามากรุงเทพฯแล้ว กำหนด ๓ วันว่างวันไหนท่านจะมาท่านบอก มารับกันที่นั่น ดูเหมือน วันที่ ๖ วันเสาร์และประมาณวันที่ ๑๐ ท่านเสด็จมาอีก พระอาการท่านดีขึ้นเยอะ ทางด้านจิตใจดี ท่านเอาจริงเอาจัง ยาเกือบไม่จำเป็น ท่านได้ธรรมโอสถ

ไปบอกยาฟ้าหญิงเล็กท่านสนพระทัยมาก ท่านเป็นคนจริงจังอยู่นะ ทำอะไรทำจริง เวลาเชื่อ เชื่อจริง เคารพจริง ฉลาด เวลานี้ท่านกำลังหมุนเข้าทางธรรมะ เราก็สอนเน้นหนักทางหลักใจ เรื่องหยูกเรื่องยาเรื่องอะไร เหล่านี้ให้ยกให้หมอเขาให้หมด เราอย่าไปเป็นกังวลอย่าไปเป็นหมอแทรกกับหมอนะ เราให้เป็นเราให้เป็นหมอรักษาใจของเราให้ดีด้วยด้านธรรมะนะ ส่วนโรคภัยไข้เจ็บเป็นยังไงให้มอบให้หมอเขาให้หมด เราอย่าไปเป็นกังวล

เรื่องของหมอเขาเรียนวิชามาแล้วในการรักษาโรค เราอย่าไปเป็นหมอแทรกเขาให้เป็นกังวลแก่ใจเรา ให้เราเป็นหมอรักษาตัวของเราใจของเราให้ดี ให้แยกประเภทกันออกให้ได้ ถ้าแยกอันนี้ออกแล้วจิตใจสงบไม่วุ่นวายนัก โรคภัยไข้เจ็บก็ไม่รุนแรง แม้โรคจะรุนแรงรวดเร็วนะ มันจะเป็นธรรมดาๆ จิตใจก็มีกำลังขึ้นเรื่อยดีไม่ดีต้านทานโรคได้ ถ้าถึงขั้นแก่กล้าของธรรมะต้านทานกันได้เกือบไม่จำเป็น เร่งทางด้านจิตใจกระปรี้กระเปร่า..."

ทรงชอบฟังองค์หลวงตาเทศน์อบรมพระ

"...ท่านภาวนาดีอยู่นะ เทปรู้สึกจะได้ไปหลายม้วนเหมือนกัน พระท่านให้ ท่านขอเองนะท่านอยากได้เทป ว่างั้น เราก็ให้พระให้หลายขั้นของธรรม ตั้งแต่ขั้นพื้นๆ ขั้นสูง ถึงขั้นสูงสุดเลย ท่านบอกว่าท่านฟังเทปทุกคืน นั่งภาวนาก็เปิดเทปไว้ เหมือนว่าฟังเทศน์ท่านพ่อ ท่านพ่อเทศน์ให้ฟังก็นั่งภาวนาฟัง รู้สึกว่าเพลิน

บทสุดท้ายท่านมาชอบกัณฑ์เทศน์สอนพระเป็นอย่างนั้นนะ เทศน์ทั่วๆ ไปท่านก็ชอบ แต่ที่ชอบมากที่สุดคือเทศน์สอนพระ แสดงว่าจิตทางด้านจิตตภาวนามันเข้ากันได้แล้ว จึงฟังเทศน์ธรรมะขั้นเทศน์สอนพระได้ ท่านบอกว่าอยากฟังแต่เทศน์สอนพระ มันถึงใจดี ท่านว่างั้น ท่านพูดตรงๆ กับเรา เราก็เหมือนพ่อกับลูกมาหากัน แบบพ่อกับลูกเลย กิริยากษัตริย์อะไรไม่มี แบบพ่อกับลูกพูดกัน เราก็เลยถาม แล้วเทศน์กัณฑ์ต่างๆ ธรรมะมีหลายขั้นหลายภูมิที่ได้ไป แล้วกัณฑ์ไหนที่ชอบมากกว่ากัน ท่านบอกว่าเทศน์สอนพระ มันถึงใจดี เทศน์สอนพระวัดป่าบ้านตาดมีแต่เน้นหนักๆ ธรรมะขั้นสูงทั้งนั้น เรียกว่าแกงหม้อเล็กแกงหม้อจิ๋ว เทศน์สอนพระ

เทศน์ทั่วๆ ไปก็เป็นอีกแบบหนึ่ง ถ้าเทศน์สอนพระมีแต่ธรรมะขั้นแกงหม้อเล็กหม้อจิ๋วตลอด พุ่งๆ เลย สุดท้ายท่านมาชอบเทศน์สอนพระ ว่างั้นนะ มันถึงใจดี แสดงว่าจิตนี้มันเข้ากันแล้ว พอว่าอย่างนั้นเราเข้าใจทันที ภูมิจิตจะเข้าธรรมะขั้นใดๆ แสดงออกมารู้ทันทีเลย แสดงว่าจิตนี้หนักเข้าทางด้านภาวนา ธรรมะขั้นสูงเท่าไรยิ่งเข้ากันดีๆ ในด้านภาวนา ผู้ไม่เคยบางทีก็ยังไม่เข้าใจนะ เทศน์ธรรมะขั้นสูงนี้ยังไม่ค่อยเข้าใจ พอเข้าใจแล้วทีนี้ไม่อยากฟังเทศน์ไหนแหละ อยากฟังตั้งแต่เทศน์ธรรมะขั้นสูงๆ จิตตภาวนาพุ่งๆ เทศน์ธรรมะล้วนๆ ธรรมะเพื่อมรรคเพื่อผลจริงๆ ไม่ได้เหมือนเทศน์ทั่วๆ ไป เทศน์ทั่วๆ ไปแกงหม้อใหญ่นี้ก็ไปสะเปะสะปะอย่างนั้นแหละ พอมาแกงหม้อเล็กหม้อจิ๋วนี้พุ่งเลยนะ..."

ตัวอย่างซีดีพระธรรมเทศนาองค์หลวงตา

สอนฟ้าหญิงฯ แบบกันเอง ไม่สอนแบบกษัตริย์

"...ฟ้าหญิงฯ ได้โทรฯ มานี่ว่าจะมา เราโทรฯ ตอบไปว่า จะไปเองเราไม่ให้ท่านมา บางทีอยู่ในโรงพยาบาลด้วย เราไม่ให้มาเราไปเอง วันเราไปกรุงเทพฯ โทรศัพท์สวนมาว่าจะมาที่นี่ ก็พอดีทางนี้บอกว่า ท่านไปกรุงเทพฯ แล้ว เราไปพักที่กรุงเทพฯ ได้ไปเยี่ยมท่าน ๒ หน ก็ดีขึ้นเยอะนะทางด้านจิตใจ เพราะสอนเป็นกันเองนี่นะ สอนอย่างเด็ดเฉียบขาดเลยสอนแบบกันเอง คือสอนแบบกษัตริย์ไม่ได้ เพราะกิเลสมันไม่ได้ถือว่า เป็นกษัตริย์นี่นะ มันตีได้ทั้งนั้น

เราสอนเราจะสอนเห็นแก่กษัตริย์ไม่ได้ ต้องเห็นแก่กิเลสฟัดกิเลสเลย เอาอย่างหนัก บอกเรื่องหยูกเรื่องยาเรื่องหมออย่าไปกังวลกับเขา หมอเขาเรียนวิชามาเต็มภูมิแล้ว วิชาทุกอย่างเต็มภูมิของหมอแล้ว มอบให้หมอเรื่องร่างกาย แต่เรื่องจิตใจมอบให้ เราเป็นผู้ปฏิบัติเอง อย่าไปยุ่งกับเขาอย่าเป็นกังวล เราว่างี้ ตอนกลับไปฟังว่าเกือบจะไม่แตะยาเลยว่างั้น ไปใหญ่เลย คือไม่สนใจกับยาเลย ใส่ใหญ่คึกคัก สามสี่วันเสด็จมาอีก ก่อนที่จะเสด็จไปเมืองนอก..."

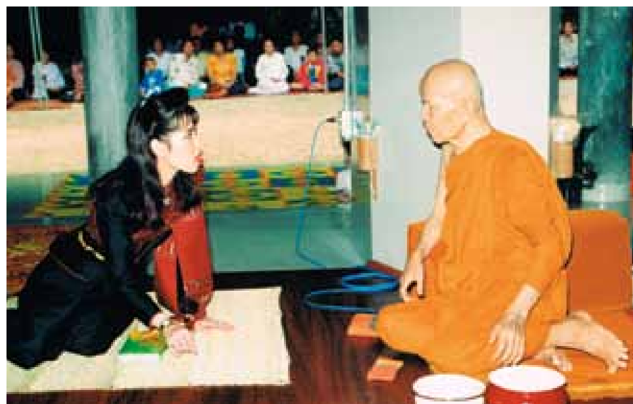
ทรงเข้าร่วมประชุม ณ นครโอซากา ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

ฟ้าหญิงฯ คิดถึงเมืองไทย

"...**(ช่วงปลายปี ๒๕๓๘)** ฟ้าหญิงเล็กท่านสนใจทางด้านจิตตภาวนามาก ว่าไปเมืองนอกอดคิดถึงเมืองไทยไม่ได้ทั้งๆ ที่เมืองไทยเป็นเมืองของเราและเราก็ไปเที่ยวชั่วคราว ยังคิดถึงเมืองไทย นั่นเป็นอุบายอันหนึ่งสำคัญอยู่นะ คือไปที่ไหน ดูอะไร นี้ไม่ได้เป็นแบบของเมืองไทย เป็นแบบอะไรพูดไม่ถูก แบบอิสระจนเกินเนื้อเกินตัว เมืองไทยเรายังมีกฎมีระเบียบศีลธรรมติดตัว มองดูน่าดู อันนั้นอะไรก็ไม่รู้ เลยคิดถึงเมืองไทยทั้งที่ไปชั่วคราวเท่านั้นยังอดคิดถึงเมืองไทยไม่ได้ เมื่อเห็นสิ่งเหล่านี้แสลงกันกับเมืองไทยเรามาก แต่เมืองไทยเราอย่าลืมตัวนะ ท่านยกยอบ้างเท่านั้น เป็นบ้ากันแล้วเมืองไทยเราเลยไปคว้าเอาของเมืองนอกมาแต่งตัวเป็นเหมือนลิง จะไม่นุ่งซิ่นนุ่งผ้า เอามาจากเมืองนอกนะนี่นิสัยลิงนิสัยสัตว์ไม่มีกฎมีระเบียบอันดีงาม ท่านไปท่านยังได้พิจารณา ไปสองสามวันไม่เห็นนานอะไรนักก็ยังอดคิดถึงเมืองไทยไม่ได้ เมื่อเห็นสิ่งทั้งหลายที่เข้ามาสัมผัสสัมพันธ์ไม่เจริญหูเจริญตา เลยอดคิดถึงเมืองไทยไม่ได้ ..

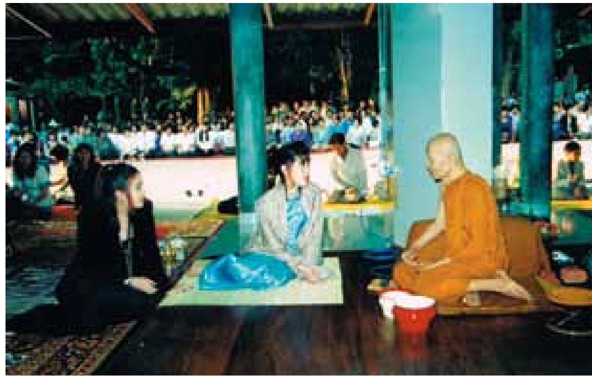
ฟ้าหญิงเล็กท่านสนใจภาวนาดี เราก็ได้สอนภาวนาให้ พูดแปลก ที่ว่าไปเมืองนอกยังคิดถึงเมืองไทยทั้งๆ ที่ก็ไปชั่วกาลชั่วเวลา แต่อดคิดถึงเมืองไทยไม่ได้ ไปดูสภาพแล้วมันดิ้นมันดีดมันอะไร แบบผิวๆเผินๆหาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้ น่าฟังเป็นความจริงอย่างนั้นด้วย ไม่มี

หลักเกณฑ์เป็นอย่างนั้นละ แล้วก็ต่างคนต่างดิ้นต่างดีดหาที่หลบหาที่เกาะที่ยึดไม่ได้นะ คือไม่มีธรรม มันดิ้นมันดีดตามประสาของมันที่กิเลสฟัดเหวี่ยงไปไม่ใช่ธรรมฟัดเหวี่ยง ธรรมฟัดเหวี่ยง ลงที่สงบร่มเย็น ถ้ากิเลสฟัดเหวี่ยงแล้วเอาให้แตกกระจายไปเลย...”

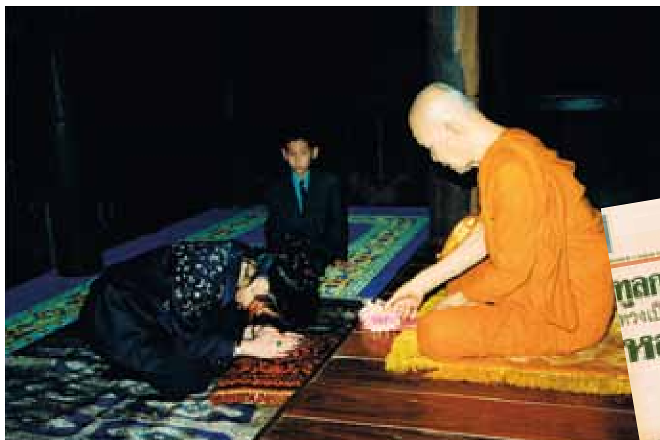

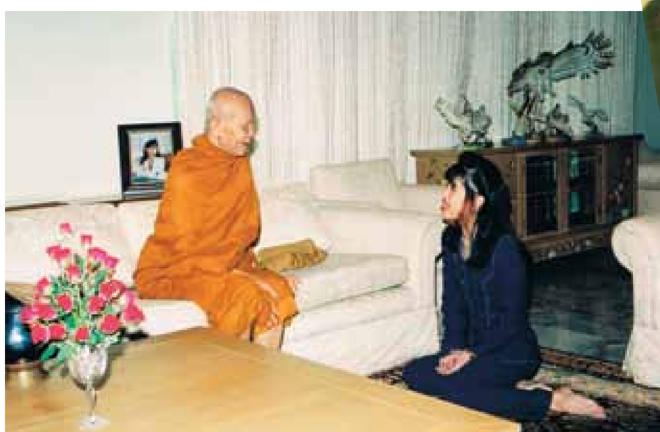
ทรงถวายพระองค์เป็นลูกบุญธรรม

“...ฟ้าหญิงฯ นิมนต์เราไปเยี่ยม ไม่นานก็ถวายตัวเป็นลูกศิษย์ พออันดับที่สองถวายตัวเป็นลูก ฟ้าหญิงเล็กนะ .. ท่านถวายองค์ท่านเป็นลูกบุญธรรม .. คราวป่วยอยู่โรงพยาบาลกรุงเทพ เราลงมากรุงเทพฯ ก็ไปเยี่ยม ป่วยอยู่โรงพยาบาลวิชัยยุทธก็ไป ไปแทนที่จะพูดเรื่องหมอเรื่องยาไม่พูด มีแต่จะมาวัดป่าบ้านตาดท่าเดียว นั่นท่านถวายตัวเป็นลูกบุญธรรมก่อนหน้านั้นแล้ว แต่เราจำไม่ได้ ต่อจากนั้นมาก็พัวพันมาตลอดเลย โรงพยาบาลกรุงเทพท่านประชวรไปอยู่ที่นั่น เราก็ได้ไปเยี่ยมโรงพยาบาลวิชัยยุทธ เราก็ไปจากอุดรฯ ไปเยี่ยม ..

เราเรียกฟ้าหญิงฯ คือท่านเป็นลูกบุญธรรมของเรา พ่อกับลูกพูดกัน ฟ้าหญิงฯ เป็นลูกลูกทูลกระหม่อมหญิง ลูกอย่างนั้นแหละ .. ท่านมาบำเพ็ญกองการกุศล ความคิดความอ่านความปรุงตั้งแต่อยู่ในกรุงเทพฯ ออกมาเป็นความคิดที่เป็นกุศล ล้วนๆ ตลอดมา และความคิดอันนี้ก็จะกระจายไปตลอดเวลา จนกระทั่งเสด็จถึงพระนคร ท่านสร้างบุญสร้างกุศลในมโนคือในใจตลอดมา จิตนี้เป็นจิตที่เป็นกุศลอย่างมากตลอดมา เราขออนุโมทนาสาธุการกับท่านท่านเป็นผู้นำ ด้ายมาเย็บต้องอาศัยเข็ม เข็มเป็นผู้นำ ด้ายมาเย็บเดินตามๆ อย่างเขาเย็บผ้านั่นละ ด้ายมาเย็บวิ่งตามเข็มๆ นั่นละ ..

ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านถวายตัวเป็นลูกบุญธรรม เวลาเราพูดกับท่านเราก็พูดแบบพ่อกับลูกเลย ท่านพูดกับเราก็แบบเดียวกันแบบพ่อกับลูก ท่านลงใจเต็มที่ .. จึงพูดในฐานะพ่อกับลูก ว่าฟ้าหญิงฯ ไปเลย ว่าไปอย่างนั้นเลย คนอื่นจะฟังยังไงก็ตาม เราฟังเข้าใจระหว่างพ่อกับลูกเป็นที่พอใจ เป็นคติของท่านทั้งหลายได้อย่างดีละวันนี้ .. ท่านได้เสด็จมาเยี่ยมบ่อยๆ นะ ท่านเสด็จมาตามพระอัธยาศัยของท่านแหละ ท่านอยากมาเมื่อไรท่านก็มาเพราะท่านถือว่าหลวงตานี้เป็นพ่อบุญธรรมของท่าน หลวงตาก็ถือท่านก่อนที่ท่านจะถวายตัวเป็นลูกแล้วว่าลูกบุญธรรมมาแล้วเหมือนกันนะ เพราะฉะนั้นจึงเข้ากันได้อย่างนั้นเหมาะสม พ่อกับลูกมาหากันเมื่อไรก็มาได้เป็นไรไป เหมือนอย่างพ่อแม่กับลูกของพี่น้องทั้งหลายก็เป็นแบบเดียวกันนั่นแหละ...”

ทรงพักภาวนาที่วัด เป็นตัวอย่างอันดีงาม

“...ฟ้าหญิงฯ ท่านเสด็จมาพักค้างที่วัดป่าบ้านตาด ท่านเสด็จมาบ่อย มาทีแรกเอาของมาพะรุงพะรังเอามาถวาย เราก็ว่า *‘เอามาหาอะไร ลูกมาเยี่ยมพ่อมาแต่ตัวจะเป็นอะไร?’* ตั้งแต่นั้นจึงไม่เอาอะไรมา ไม่ให้เอาอะไรมา เดินเข้ามา ลูกไปหาพ่อ พ่อไปหาลูกเหมือนกัน เราไม่ได้พูดธรรมดา ดุด้วย ..

(อีกคราวหนึ่ง) วันนี้เป็นวันมหามงคลสำหรับวัดป่าบ้านตาดของเรา พี่น้องชาวอุดรฯ หรือชาวจังหวัดไหนๆ ได้มาชมพระบารมีของ

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ ท่านเสด็จมา ท่านก็เสด็จมาฟังอรรถฟังธรรมอบรมศีลธรรมเข้าภายในพระทัยนั้นแหละ เป็นตัวอย่างอันดีของพวกเราทั้งหลาย ผู้ใหญ่ดีเด็กก็ค่อยดีไปตาม เด็กก็ดีไปตาม ไม่ว่าหน่วยงานต่างๆ หน่วยไหนก็ตามผู้ใหญ่เป็นสำคัญยิ่งกว่าผู้น้อย ถ้าผู้ใหญ่พาดีผู้น้อยอาจหาญไปทำความชั่วช้าลามกมันอายนะ ถ้าไม่ใช่มนุษย์หน้าด้าน ผู้ใหญ่พากันทำดีพวกผู้น้อยไปทำชั่วช้าลามกต่อหน้าต่อตาผู้ใหญ่ เลวมากที่สุดเลย ผู้ใหญ่จึงเป็นผู้นำสำคัญผู้หนึ่งๆ ..

ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านเสด็จมา .. เสาะแสวงหาคุณงามความดี กราบอรรถกราบธรรมบำเพ็ญกุศลเข้าสู่จิตใจให้มีความสง่างาม ก็เป็นคติตัวอย่างแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายที่มาได้เห็นได้ยินได้ฟังกับท่าน แล้ววันนี้ เป็นมหามงคลวันนี้ ให้พากันยึด ท่านอุตส่าห์พยายาม กรุงเทพฯ กับนี้ใกล้เมื่อไร ไกลแสนไกล ถ้าเป็นรถก็ ๖ ชั่วโมงขึ้นไป เครื่องบินก็เป็นชั่วโมงกว่าจะมาถึง ก่อนจะมาถึงต้องเตรียมเนื้อเตรียมตัว เป็นความกังวลวุ่นวาย เป็นความทุกข์ไม่น้อย มาถึงแล้วก็ได้ฟังอรรถฟังธรรมไปเป็นคติเครื่องเตือนใจ ชักฟอกจิตใจของตนให้มีความสงบร่มเย็น ..

ท่านอุตส่าห์เสด็จมา ท่านอยู่กรุงเทพฯ มีความผาสุกสำราญบานพระทัยขนาดไหน ภาวนาก็เก่ง ท่านยังอุตส่าห์มา วันนี้ก็มานอนอยู่นี้ฟังเสียงไก่ขัน ฟังเสียงไอ้ปุ๊กกี้มันเห่ามันหอน มันไปปีนท่านนะ เออ ไอ้ปุ๊กกี้มันของเล่นเมื่อไรไอ้ปุ๊กกี้เรา มันนึกว่าเจ้าของเดิมของมัน คือ พรสวรรค์เป็นเจ้าของเดิม พอดีท่านเสด็จขึ้นมาก็มากุฏิหลังนั้น ไอ้ปุ๊กกี้เห็นกระโดดขึ้นไปมองนั้นมองนี้สุดท้ายก็ปีนท่านนะ หากปีนไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยปีนทั้งระวัง คือไม่แน่ใจนัก นี่เห็นไหมท่านยังอุตส่าห์มานี่ ท่านมาบำเพ็ญภาวนา วันนี้ก็ทราบว่าท่านจะประทับค้างที่นี่ก่อน แล้วตอนบ่ายก็อาจจะเข้าไปสนทนาธรรมะกัน นี่พี่น้องทั้งหลายนับว่ามีวาสนาบารมี แล้วท่านเสด็จมาก็มาส่งเสริมวาสนาบารมีของพี่น้องทั้งหลายให้มีกำลังใจบำเพ็ญคุณงามความดี ปฏิบัติต่อตนเองและส่วนรวมให้เป็นมหามงคลแก่ชาติของเรา...”

แม้หนาวก็เสด็จมาวัด

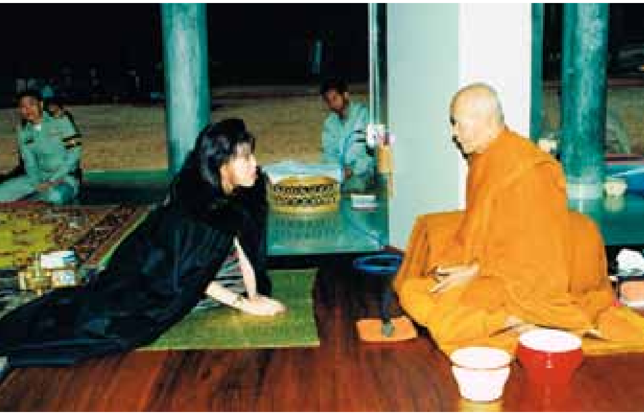
“...ท่านหนาวหรือไม่หนาว นู่นน่ะเสด็จมาตอนตี ๔ ตี ๕ ซึ่งกำลังหนาวจัด พวกเรายังนอนไม่ตื่นกัน ท่านเสด็จมานี้ นั่นละความพอใจ ไม่ว่าอะไรก็ตามถ้าความพอใจแล้วสิ่งนั้นเป็นฤทธิ์เป็นเดชขึ้นมา กำลังวังชาทุกด้านทุกทางมีมาพร้อมกัน ไม่ว่าทางชั่วทางดี ทางชั่วถ้ามีกำลังใจแล้วพินาศ ทำโลกให้พินาศได้ กำลังใจทางด้านธรรมะถ้ามีสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมนี้ เมื่อใจมีกำลังมากเท่าไรกิเลสก็พังได้ สำคัญที่กำลังใจ

ถ้าใจไม่มีกำลังทำอะไรก็ไม่ค่อยเป็นผลเท่าที่ควร เพราะกำลังอยู่ที่ใจ ความอ่อนแอ

พระตำหนักฟ้าหญิงฯ และห้องน้ำส่วนพระองค์ ภายในบริเวณวัดป่าบ้านตาด

อยู่ที่ใจ ความเข้มแข็งอยู่ที่ใจ เพราะฉะนั้นการได้ยินได้ฟังในทางที่ดี เช่น เสียงอรรถเสียงธรรม จึงเป็นกำลังใจอันใหญ่หลวงที่จะทำประโยชน์มหาศาลแก่เราได้โดยไม่ต้องสงสัย คิดดูทูลกระหม่อมฯ ท่านอยู่กรุงเทพฯ นู่นน่ะ ท่านยังอุตส่าห์เสด็จมาก็ด้วยอรรถด้วยธรรม เพราะกำลังใจเหมือนกัน ท่านสนพระทัยในการภาวนา เรื่องภาวนาท่านเอาจริงเอาจัง ท่านอุตส่าห์เสด็จมาทั้งที่หนาว ก็เป็นมงคลแก่พี่น้องชาวอุดรฯ ของเรา มาสดับธรรมแล้วไปประพฤติปฏิบัติกำจัดสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายอยู่ภายในใจ เพราะสิ่งนี้มันอยู่ได้ทุกหัวใจ ทั้งสัตว์ทั้งบุคคล ..

หลวงตา *วันนี้จะเสด็จมาค้างหรือจะเสด็จกลับ*

เจ้าฟ้าหญิงฯ *ไม่ได้ค้างเจ้าค่ะ เดี๋ยวลูกบินกลับเลยเจ้าค่ะ*

หลวงตา *จะเสด็จกลับตอนไหน*

เจ้าฟ้าหญิงฯ *ตอนกลางวันเจ้าค่ะ*

หลวงตา *เป็นยังไงฟังเทศน์ เทศน์ให้พวกนี้ฟัง เหอ*

เจ้าฟ้าหญิงฯ *สนุกดีเจ้าค่ะ*

หลวงตา *ไม่ได้เทศน์ให้ทูลกระหม่อมฯ ฟังนะ เทศน์ให้พวกนี้ฟังต่างหาก*

เจ้าฟ้าหญิงฯ *งั้น ลูกลาท่านพ่อเลย*

หลวงตา *เออไปๆ สวัสดีนะ ให้หายโรคหายภัยทุกอย่าง ให้ระลึกตามที่ถวายแล้วจะไม่มีอะไรละ ..*

(อีกคราวหนึ่ง) เห็นไหมล่ะ ตั้งแต่ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ ท่านยังอุตส่าห์เสด็จมา มาก็เพื่ออรรถเพื่อธรรม ไม่มีอะไรสูงส่งยิ่งกว่าธรรมในโลกนี้ ท่านอุตส่าห์เสด็จมาบำเพ็ญ หนาวก็ยอมรับว่าหนาวเหมือนเรานี่แหละ แต่ใจของท่านไม่ได้หนาว อบอุ่นด้วยอรรถด้วยธรรม ท่านเสด็จมาก็เป็นคติตัวอย่างอันดีงามของบรรดาพี่น้องทั้งหลายทั่วประเทศไทยเรา ให้นำไปปฏิบัติ เป็นผู้ใหญ่มีคุณธรรมดีเท่าไรยิ่งเป็นที่เทิดทูนของผู้น้อยๆ และทั่วโลก ถ้าเป็นผู้ใหญ่ ใหญ่ด้วยทิฐิมานะ ใหญ่ด้วยความชั่วช้าลามกนี้ ไปที่ไหนใครก็รังเกียจ อย่างคนชั่วหรือผู้มีอำนาจมาก อำนาจมากไปใช้ในทางที่ผิดก็เกิดความเสียหายและประชาชนรังเกียจทั่วประเทศเขตแดน ..

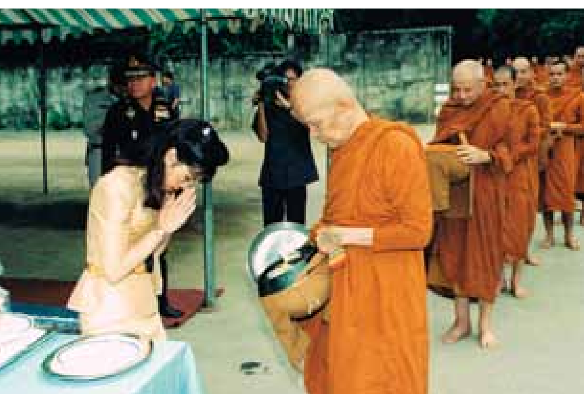
ทูลกระหม่อมฯ ท่านยังอุตส่าห์มาเยี่ยม ท่านประทับอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นใจของคนทั้งชาติท่านยังอุตส่าห์เสด็จมานี่ มาเพื่ออรรถเพื่อธรรม จิตตภาวนาเป็นของสำคัญ ท่านมาด้วยอรรถด้วยธรรม ท่านไม่ได้มาด้วยคำว่ายศถาบรรดาศักดิ์ ท่านพอแล้วทุกอย่าง ทุกอย่างท่านพอหมดแล้วทางโลกทางสงสาร ท่านอุตส่าห์พยายามหาอรรถหาธรรม ให้พอภายในพระทัยท่าน เพื่อจะมีความสุขความเจริญไปโดยลำดับลำดา เราควรตามเสด็จท่านด้วยการรักใคร่ใฝ่ธรรม อุตส่าห์พยายามทำคุณงามความดีนะ

(เจ้าฟ้าหญิงฯ *'ราว สัปดาห์หน้าลูกจะขึ้นมาอีกเจ้าค่ะ'*) *'อ๋อ สัปดาห์หน้าถึงจะมาแล้วการภาวนาล่ะ สัปดาห์หน้าถึงจะภาวนาหนหนึ่งเหรอ'* (เจ้าฟ้าหญิงฯ *'ไม่ใช่เจ้าค่ะ'*) *'เหรอสัปดาห์หน้าถึงจะภาวนาหนหนึ่ง'* (เจ้าฟ้าหญิงฯ *'ภาวนาทุกคืนเจ้าค่ะ'*) *'เออ ต้องอย่างนั้นซิ จะไปคอยหาสัปดาห์นั้นสัปดาห์นี้อะไร'* (หัวเราะ)..."

ทรงทำบุญวันประสูติ

"...ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาบำเพ็ญกุศลในวันนี้ ซึ่งเป็นวันคล้ายกับวันประสูติของท่าน มีบุญกุศลเป็นสิริมงคลสำหรับวันเกิดทุกท่านทุกคน อย่าลืมวันเกิดของตน เกิดมาเพราะอะไร เกิดมาเพราะบุญเพราะกรรมของเรา เราจะตกแต่ง ให้เกิดเอาตามความต้องการไม่ได้ ต้องการด้วยอำนาจแห่งบุญแห่งกรรมทั้งนั้น วันนี้ท่านมาบำเพ็ญกุศล ซึ่งเป็นวันคล้ายวันประสูติของท่าน ที่มาบำเพ็ญกองการกุศลนับว่าเป็นมงคลอย่างมากทีเดียว ให้พี่น้องทั้งหลายระลึกจำเอาไว้เป็นคติตัวอย่างอันดีงามต่อไป ..

ท่านอุตส่าห์มา มาก็มาฟังอรรถฟังธรรมจากครูจากอาจารย์ แล้วไปส่งเสริมบารมีของตนให้สูงส่งยิ่งขึ้น นั่น เพราะความไม่ลืมตัว ถ้าลืมตัวว่าเป็นใหญ่เท่าไรก็ลืมตัวเรื่อยๆ แล้วนี่เรียกว่าเป็นน้อยลงมาโดยลำดับ เป็นใหญ่ไม่ลืมตัว มีศีลมีธรรมเข้าประดับแล้วก็ยิ่งสวยงามสง่าผ่าเผยทั้งชาตินี้และชาติหน้า นั่นเรียกว่าคนไม่ลืมตัว วันนี้ท่านเสด็จมาพักที่นี่คืนหนึ่ง มาโปรดพวกพี่น้องชาวอุดรฯ เรา นานๆ ท่านจะได้เสด็จมาทีหนึ่ง เมื่อวานท่านก็เสด็จมา

เสด็จมาบำเพ็ญพระกุศลกับองค์หลวงตา ณ วัดป่าบ้านตาด หลายต่อหลายวาระ

ทรงถวายภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมในโอกาสต่างๆ เสมอ

เสด็จไปทรงเป็นประธานบำเพ็ญพระกุศลถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ณ ลานพระศรีมหาโพธิ์ จ.นครปฐม เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๖

วันนี้ท่านก็จะได้เสด็จกลับไปทำธุระหน้าที่อะไรของท่าน พวกเราก็ได้อนุโมทนาสาธุการชมบารมีของท่าน ในวันที่ท่านเสด็จมา แล้วให้ไปประกอบความดีงามทั้งหลายใส่หัวใจตนเองนะ...”

ทรงสนพระทัยเรื่องการภาวนา

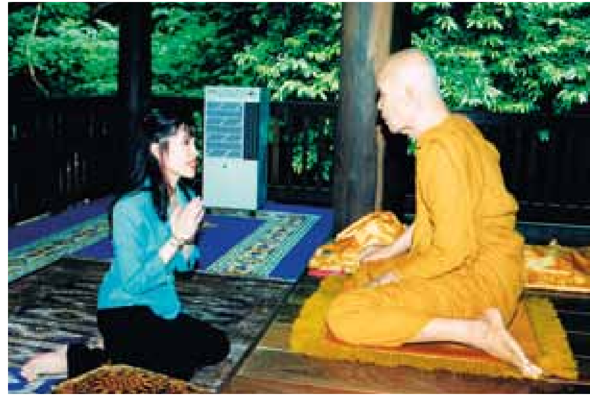
“...ท่านเป็นนักภาวนา นี่ละผู้ใหญ่ยิ่งมีอรรถมีธรรมภายในใจ ยิ่งเป็นที่สง่างามเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรอันหนาแน่นมั่นคง ไปที่ไหนชุ่มเย็นเป็นสุขไปหมดด้วยกัน ทั่วหน้ากัน นั่นท่านมีอรรถมีธรรมท่านภาวนา พวกเราอย่ามาอวดตัวเลยว่า ลูกศิษย์หลวงตาบัว อยู่ในครัวนี้เป็นร้อยกว่าหรือไง ถามใคร มาอะไร มาภาวนาๆ มันไม่มีคนสอดถามเข้าไปว่า มาภาวนาหรือมาหาที่นอนนะ ว่ายังไง ถ้าไปอย่างนั้นมันก็ตอบยากนะ จะว่ายังไง

นี่ท่านเอาจริงเอาจัง ท่านภาวนาของท่านเราให้ถือเป็นคติตัวอย่าง วันนี้เป็นมหามงคลแก่พี่น้องชาวไทย เฉพาะอย่างยิ่งชาวอุดรฯ และวัดป่าบ้านตาด บรรดาพี่น้องทั้งหลายมาก็ได้มาชมพระบารมีของท่าน ในเช้าวันนี้ท่านมาอย่างปุบปับเลย ถ้าเป็นนักมวยก็ไม่ต้องยกครู ต่อยเลยๆ นี่ท่านไม่ยกครู จนกระทั่งหลวงตาบัวหลบไม่ทันวันนี้ มาเจอกันตรงนี้เลยละ *‘เหอ มาเหรอ’* เท่านั้นละ ก็มันไม่มีทางตอบหลบไม่ทัน เหอ มาเหรอเท่านั้นเอง ท่านมาถึงก่อนเราแล้วนะ พอดีท่านมาถึงนี้เราก็เข้ามาพอดีก็มาทราบเอาตรงนี้

นี่ละเวลาท่านจะเสด็จมาท่านก็เสด็จมาเวลานี้อยู่ทางปราจีนฯ ก็มีที่ประทับบำเพ็ญภาวนาของท่าน เรียกว่า วัดอะไร เกษียรใหญ่หรืออะไรทางโน้น ท่านเคยไปภาวนาบ่อยๆ จากโน้นท่านก็มาที่นี่ จากที่นี่ท่านก็ไปวัดนั้นท่านไปทางโน้นท่านไปอยู่นานๆ ภาวนาจริงๆ จังๆ นี้ ไปประทับภาวนาอยู่นั้น เป็นหลายๆ วันท่านถึงได้เสด็จกลับ มาทางนี้ท่านมาไม่ได้นานนักละ ท่านมาเป็นรายการก็ยังเป็นมหามงคลแก่พี่น้องทั้งหลายเราอยู่ไม่น้อยนะ ท่านมาภาวนา ท่านมาหาครูบาอาจารย์ มาหาศีลหาธรรม กราบไหว้**พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์** ครูบาอาจารย์ในสถานที่นี่ ..

(อีกคราวหนึ่ง) ฟ้าหญิงฯ ท่านมาคุยธรรมะรวมเวลาแล้วได้ชั่วโมงกว่านะ ชั่วโมง ๑๐ นาที พอมานั่งปั๊บมีแต่เรื่องธรรมล้วน เอาเทปมาอัดไว้เลย ท่านมาถึงนี่ยังไม่ถึง ๔ โมง (บ่าย) ขาดอยู่ ๑๒ นาที เราดูนาฬิกา ตอนเลิกกันก็ ๕ โมงกว่า มีแต่คุยธรรมะล้วน ไม่มีเรื่องใดมาเจือปนเลยเมื่อวานนี้ พูดธรรมะเรื่องจิตตภาวนาและธรรมะภาคทั่วๆ ไปเกี่ยวกับการปฏิบัติ ท่านสนพระทัยมาก ท่านตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติจริงๆ ด้านจิตตภาวนาท่านสนพระทัยมาก นั่งภาวนาทุกคืนเลย

ฟ้าหญิงฯ ท่านก็มาถึง ๒ วัน ตอนเช้าดูไม่สบายในธาตุขันธ์ เช้าวานนี้เลยมาไม่ได้ ตอนเย็นเมื่อวานนี้ค่อยมา มาก็พูดแต่ธรรมะล้วนๆ มาถึงปั๊บนั่งปุ๊บก็พูดธรรมะล้วนๆ ขึ้นตลอดจนกระทั่งจบ อัดเทปไว้ ชั่วโมงกว่า อัดเทปไว้หมดเมื่อวานนี้ พูดธรรมะทางด้านจิตตภาวนาล้วนๆ เลย เพราะท่านสนพระทัยในเรื่องการภาวนามาก เวลานี้รู้สึกว่าเข้มข้นเข้าโดยลำดับ ..ท่านรู้สึกจะลงใจในธรรมะฝ่ายกรรมฐานมาก ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ ลงใจทางธรรมะภาคปฏิบัติมากทีเดียว ..

วันนี้ฟ้าหญิงฯ ท่านจะประทับค้างที่นี่ .. ท่านก็จะมาพักค้างคืนหนึ่ง มาก็พูดธรรมะละ ฟ้าหญิงฯ ท่านชอบภาวนา อยู่ที่กรุงเทพฯ ท่านอยู่ปทุมฯ นะ ท่านอยู่พระตำหนักปทุมธานี เราก็เคยไป ท่านนิมนต์ไปทีแรก วางฤกษ์วางเถา อะไรปลูกสร้างบ้าน จากนั้นมาแล้วดูว่าได้ไปอีกหนหนึ่งหรือไงนะ ที่ปทุมธานี ท่านไม่ได้พักอยู่ในพระราชวังสวนจิตรฯ ท่านประทับอยู่ที่ปทุมธานี ..

ท่านบำเพ็ญอยู่ในพระราชวัง พระราชวังนั้นมีอรรถมีธรรม มีบุญมีกุศล ดีไม่ดีเทวบุตรเทวดามาอารักขาท่าน ใครมีศีลมีธรรมแล้วเทวดาตามที่ท่านพูดไว้ในธรรมว่า เทวดานี้อยู่ห่างจากมนุษย์ตั้งโยชน์หนึ่ง กลิ่นมนุษย์นี้ฉุน ไม่หอมหวนชวนชม เทวดาจึงรังเกียจ ไม่ค่อยเข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์ เพราะมนุษย์นี้กลิ่นฉุน ไปด้วยอำนาจแห่งความโลภ ความโกรธ ราคะ ตัณหา ความอิจฉาพยาบาทอาฆาตจองเวร ซึ่งกันและกัน นี้เรียกว่าเต็มอยู่กับมนุษย์ จึงเป็นเรื่องสกปรก มนุษย์ทั้งคน เป็นภาชนะสำหรับความสกปรกของกิเลสที่มันทุ่มลงมาๆ ตลอดเวลา หาความสุขความสบายไม่ได้ ..

(อีกคราวหนึ่ง) ท่านจะมาเรื่อยๆ ครั้งก่อนมาบวกกันกับเรื่องอื่นบ้าง คือภาวนาบวกกับเรื่องอื่น มาคราวนี้มีแต่เรื่องภาวนาล้วนๆ มาก็เล่าเรื่องภาวนาให้ฟัง ท่านภาวนาเอาจริงเอาจังมาก ไม่มีลดมีละ งานการขนาดไหนถึงเวลาที่จะเอา ต้องถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ปล่อยหมดเลย ภาวนาไม่หยุด เก่งนะ ทำทุกวันภาวนา ทุกอย่างในเรื่องด้านธรรมะ ถึงเวลาของท่าน ปล่อยงานหมดแล้วท่านจะเข้าหาทางด้านธรรมะล้วนๆ เลย นั่นจริงจังอย่างงั้นนะ ฟังซิ นี่ละทำอะไรให้มีจริงมีจัง ถึงทำวาระไหนให้เป็นไปเลยๆ มันก็เป็นผลขึ้นมา

อย่างทูลกระหม่อมฯ พูดเมื่อวานนี้น่าฟัง มานี้ก็ตั้งหน้ามาโดยเฉพาะ มาเรื่องภาวนา เวลาจะไปนี้ยังบอกว่าอาทิตย์หน้าจะมาอีก แต่จะมาก็จะต้องโทรฯ มาถามดูเสียก่อน ว่าเราอยู่หรือไม่อยู่ เพราะเราไม่ค่อยแน่นอนนัก เดี๋ยวไปนั้นไปนี้ .. เราไม่แน่เรื่องการอยู่การไปเอาความแน่นอนไม่ได้ แต่ท่านก็บอกไว้ว่าท่านจะมาอาทิตย์หน้า มาเกี่ยวกับเรื่องนี้แหละ .. ท่านภาวนาดีนะ ในใจภาวนาดี ท่านนิมนต์เราไปพระตำหนักที่ปทุมธานี เราไปให้หนหนึ่งหรือสองหน บริเวณทำเลภาวนาดี ท่านเสด็จมาบ่อยแหละที่นี่...”

ทรงเป็นประธานงานช่วยชาติหลายวาระ ทรงนั่งภาวนาฟังธรรม

“...วันนี้จะมอบทองคำเวลา ๑๑ นาฬิกา ที่ศาลาใหญ่ บรรดาพี่น้องทั้งหลายจึงมากันจำนวนมาก เจ้าฟ้าหญิงฯ ท่านก็มาอนุโมทนากับพวกเรา ท่านมีส่วนด้วยกับสิ่งเหล่านี้เหมือนเราทั้งหลายมีกัน นับว่าเป็นบุญเป็นกุศลของชาวพุทธเรา .. ท่านก็เสด็จมาเป็นสิริมงคลแก่พี่น้องชาวไทยชาวพุทธเราเป็นอย่างมาก ให้พากันดีอกดีใจ ทำอะไรปรากฏเป็นผลขึ้นมา ผลก็อย่างนี้เราได้เห็น เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินก็มาอย่างนี้แหละ ถ้าอยู่เฉยๆ ใครจะมา ไม่มีใครมา นี่เราก็สร้างมหามงคลขึ้นที่วัดนี้เพื่อเป็นสาระสำคัญแก่ชาติไทยของเรา ..

เวลาจะเทศน์ เวลามีงานที่ท่านเสด็จนี้ เขาจัดที่ประทับ พวกเก้าอ้งเก้าอี้อะไรนี้ ท่านจะมาประทับรอเวลา พอถึงเวลาเราไปแล้ว พอเราขึ้นธรรมาสน์ปั๊บ ท่านก็เสด็จปุ๊บมานั่งประทับ

ทรงเป็นกำลังสำคัญในโครงการช่วยชาติโดยองค์หลวงตา

นั่งข้างนี่นะ มานั่งข้างๆ ธรรมาสน์ เราก็เทศน์ เวลาท่านถวายของอะไรๆ บ้าง นั่นละตอนจะถาม เราก็ลงไปรับของ ถามว่า *'เป็นยังไงล่ะฟังเทศน์'* ท่านก็รับสั่ง *'เหมาะเจาะดี ไม่มากนะโห ท่านพ่อเทศน์มันสงบแน่วเลยจิต ไม่ออกนะ สงบแน่วเลยจิต แต่เวลาบรรยายออกไปบางทีกายเหมือนไม่มีนะ เพราะจิตมันเพลินๆ เข้าข้างใน'* บอกว่า *'ท่านพ่อเทศน์ไม่ได้เหมือนใครเทศน์'* ว่างี้เลย *'องค์อื่นๆ ท่านเทศน์ท่านก็เล่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ไป ท่านพ่อเทศน์ตีเข้ามานี้ๆ จิตมันก็หดเข้ามาๆ สงบ'* แน่ะท่านก็รู้เห็นไหมล่ะ เราเทศน์อย่างนั้นจริงๆ ตีเข้ามาหาตัวกองทุกข์ มันฟุ้งซ่านออกไปตีเข้ามานี้มันก็หมอบๆ สงบ เป็นอย่างนั้นละ ..

ไม่ว่าเราเทศน์ที่ไหน ฟ้าหญิงฯ เขาจัดที่ประทับให้ท่าน ท่านก็ประทับเวลาธรรมดานะ พอเราขึ้นธรรมาสน์ปั๊บท่านก็ปั๊บมานี่เลย ทุกแห่ง ปั๊บมานี่เลย เวลาถามแล้วเป็นยังไงฟังเทศน์ อ๋อ ท่านพ่อเทศน์ดีมีตลกด้วย เราก็เฉย ท่านฟังอยู่เรื่อยๆ ท่านฟังเทศน์ของเรามากนะ ๑๐ กว่าครั้งนะเท่าที่เราจำได้ ที่ขอนแก่นก็มัญจาฯ วัดหลวงพ่อผาง อุดรฯ ก็กุมภวาฯ ทุ่งศรีเมือง กาฬสินธุ์ สุรินทร์ มุกดาหาร ปราจีนบุรี กรุงเทพฯ ก็ศิริราช สวนจตุจักร สนามกอล์ฟรถไฟ สนามหลวง นั่นละฟังเทศน์มากจริงๆ ฟังเทศน์เรารู้สึกจะเป็นปรกติธรรมดาไปเลย ฟังไม่รู้กี่ครั้งกี่หน ..

เราเทศน์ในงานต่างๆ ท่านเสด็จมาท่านก็ไปฟังด้วย เฉพาะอยู่ในศาลาได้ฟังทุกเช้าที่ท่านเสด็จมา .. เทศน์กรุงสยามอันดับหนึ่งก็ที่สนามหลวง งานใหญ่ที่สุดมาครบหมดเลย **ชาติ** ก็นายกฯ พร้อมคณะรัฐมนตรี **ศาสนา** ก็พระเป็นพันๆ แน่นหมดสนามหลวง **พระมหากษัตริย์** ก็ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมา เรียกว่า ครบ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ใช้เวลาเทศน์ตั้ง ๑ ชั่วโมง ๒๓ นาที ฟ้าหญิงฯ ท่านฟังเทศน์เรา ๒๐ กว่าครั้ง เวลามาเขาจัดให้ประทับท่านก็ประทับ พอเราขึ้นธรรมาสน์ ท่านก็นั่งทำสมาธิฟังทุกครั้ง .. ท่านภาวนาเก่งนะ ท่านในใจภาวนาจริงจัง ท่านไปประทับที่ปทุมธานี ท่านก็ทำที่ไว้สำหรับภาวนา อยู่ไหนท่านก็มีที่ภาวนาของท่านโดยเฉพาะ เอาเทปเทศน์เฉพาะสอนพระวัดป่าบ้านตาด มีแต่ธรรมะเฉพาะที่พุ่งเป็นแกงหม้อจิ๋ว ท่านก็ฟัง ครั้นเวลาท่านพูดน่าฟังนะ

เราถามว่า *'เป็นยังไงล่ะ เทศน์สอนฆราวาสกับเทศน์สอนพระต่างกันไหม'*

'ต่างกันมาก แต่รู้สึกว่าชอบเทศน์สอนพระมากกว่า' ท่านตรัสอย่างนั้น

อย่างที่เทศน์สนามหลวงในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๔ นั้น พอเทศน์จบลงแล้วจะถวายของ เราก็ลงไปรับของแล้วเลยถามท่านดู *'เป็นยังไงล่ะฟังเทศน์'*

ท่านออกอุทานขึ้นทันทีเลยว่า ***'โอ้โห ท่านพ่อเทศน์ถอดออกมาจากจิตใจจริง ฟังแล้วกายเบาหวิวเลย แทบไม่มีกาย แทบไม่รู้กาย'***

นั่นละท่านถึงนั่งแน่ว คือจิตไม่ออกมาอวัยวะส่วนต่างๆ เจ็บนั้นปวดนี้ อยู่ภายในเวลาฟังเทศน์มันถึงแน่ว กายเบาหวิวเลย แทบไม่มีกาย คือจิตเข้าอยู่ภายใน เวลาฟังก็เพลิน .. ท่านว่าท่านฟังตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบไม่กระดุกกระดิกเลยนะ จนคนทั้งหลายอัศจรรย์เหมือนกัน แหม ท่านเป็นกษัตริย์เวลาท่านนั่งฟังเทศน์ไม่มีใครสู้ได้เลย ไม่กระดุกกระดิกเลย ไม่มีใครสู้ได้เลย .. ท่านพูดอย่างนั้น หมายถึง ***จิตรวมแล้ว*** จิตสงบเข้ามาสู่ธรรม ธรรมกล่อมจิตก็หมุนอยู่กับธรรม มันเลยไม่ส่งกระแสออกไปข้างนอก แล้วก็ไม่เจ็บนั้นปวดนี้ ท่านว่า *'กายเบาหวิวแทบไม่มีกาย'* เท่านั้น เราเข้าใจทันที เพราะเราเคยมาแล้ว ..

เสด็จไปทรงเป็นประธานในงานบูชาคุณแผ่นดิน ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๔

อย่างที่ไปเทศน์นี่เราก็ไม่ได้เทศน์สูงอะไร เพราะแกงหม้อใหญ่ เราจะไปเทศน์ ให้มันเข้าสภาพเดียวกันกับแกงหม้อใหญ่ คนจำนวนมากมายก่ายกอง ผู้ไม่เคยเห็นศาสนารู้ศาสนาก็มีมากมาย ผู้ที่พอเข้าใจบ้างเล็กๆ น้อยๆ ไม่มีมาก ทีนี้เราจะเทศน์ให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยไปนั้นก็ไม่ได้ แบ่งโน้นแบ่งนี้ เพราะฉะนั้นการเทศน์ที่สนามหลวงจึงไม่ได้เทศน์สูงอะไรนัก เทศน์ไปพื้นๆ ธรรมดา ท่านประทับนั่งอยู่นี้ ท่านยังว่าฟังแล้วเพลิน แน่ะยังงั้นนะ...”

ทรงเป็นประธานในงานฉลองเจดีย์ครูบาอาจารย์สายกรรมฐานหลายรูป

ทรงกราบสมณะทั้ง ๔

"...ทูลกระหม่อม ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านได้อุตส่าห์เสด็จมาเยี่ยมโปรดเมตตาพวกเราเสมอๆ พวกเราก็ให้ได้ภาวนาตามเสด็จท่าน ท่านเสด็จมานี้ก็เพื่อภาวนา มากราบครูบาอาจารย์ ตั้งแต่มาพระจิตนั้นเป็นกุศลตลอดมา วันนี้จะไปกราบไปเยี่ยมครูบาอาจารย์ท่านพ่อบัว ท่านมาท่านเป็นกุศลตลอดมา แต่ท่านพ่อบัวเวลาลูกจะมาเยี่ยม หลับครอกอยู่ก็ไม่รู้นะอันนี้เราก็ไม่รับรองตรงนี้นะ เอาตรงที่ท่านมาก็แล้วกัน ไอ้เราไม่ได้เรื่อง เรื่องของเราไม่ได้เรื่อง เอาเรื่องของท่านเป็นเรื่องของพวกเรานี้อีก ให้เป็นคติบำเพ็ญกุศลตามเสด็จท่าน ท่านเอาจริงเอาจังมากนะ ทรงภาวนาไม่ได้หยุดได้ถอย เราอย่าไปกีดขวางท่านนะ ไปต่อสู้เป็นข้าศึกต่อท่าน ท่านมาวัด วัดนี้ไม่ใช่เป็นวัดก่อข้าศึก ท่านมาท่านเร่งทางด้านจิตใจ จิตตภาวนาทางบุญทางกุศล เราเร่งทางความขี้เกียจขี้คร้าน ท้อแท้อ่อนแอสู้กับท่านใช้ไม่ได้นะ เข้าใจเหรอ อย่าทำนะอย่างนี้นะ พากันจำเอา

วันนี้ท่านเสด็จมา ไม่มีอะไรแหละท่านเสด็จมาเยี่ยมพวกเรา มากราบครูบาอาจารย์ เห็นพระเจ้าพระสงฆ์ก็เป็นสิริมงคลแก่หูแก่ตาแก่จิตใจ เป็นมงคลอยู่ที่นี่ ถ้าไปเจอไปเห็นสิ่งที่ไม่ดีเข้ามา ก็เป็นฟืนเป็นไฟมาเผาไหม้หัวใจเรานั้นแหละ จึงว่า **สมณานัญจ ทัสสนัง เอตัมมังคลมุตตมัง** การเห็นสมณะเป็นมงคลอันสูงสุด สมณะคืออะไรท่านแยกไว้เป็นประเภท สมณะ คือผู้สงบกาย วาจา ใจ จากบาป รวมแปล แต่สมณะนั้นมีหลายประเภท **สมณะที่ ๑**

คือ พระโสดา สมณะที่ ๒ คือ พระสกิทาคา สมณะที่ ๓ คือ พระอนาคา สมณะที่ ๔ คือ พระอรหันต์

ได้เห็นสมณะเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด จิตใจก็ยิ้มแย้มแจ่มใส ตาเห็นเป็นเครื่องมือของใจยิ้มแย้มเข้าไปสู่ใจ หูได้ยินยิ้มแย้มเข้าไปสู่ใจ ทุกสิ่งทุกอย่างสัมผัสสัมพันธ์เข้าไปสู่ใจ ใจเป็นผู้ยิ้มแย้มแจ่มใสในสิ่งที่เป็นมงคลทั้งหลายซึ่งมีอยู่รอบตัว และใจได้ไปสัมผัสกับสิ่งเหล่านั้นจากทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ผลประโยชน์เข้ามาสู่จิตใจเป็นมงคลมหามงคลแก่เรา พากันจำเอานะ วันนี้ก็พูดเพียงเท่านี้แหละ ทูลกระหม่อมฯ ท่านก็จะเสด็จกลับวันนี้ จากนี้แล้วท่านก็จะไปเมืองนอก ไปเมืองนอกก็เพื่อชาติไทยของเรานั้นแหละ ท่านจะไปเพื่อใครถ้าไม่เพื่อพี่น้องชาวไทยทั้งประเทศ ได้อะไรมาก็มาแจกมาจ่ายทั่วประเทศไทย..."

ท่านพ่อเทศน์มีตลกด้วย

"...เทศน์วันที่ ๑๐ ที่โคกมน เห็นไหมล่ะ ตอนเทศน์ท่านหัวเราะ นิสัยท่านชอบหัวเราะนะ เรามันก็นิสัยอันนี้อีกแหละ เราก็ไม่ได้ว่าเราจะตลกนะ มันหากเป็นไปในแนวธรรมของการเทศน์แหละไป มันออกไปเป็นเรื่องเหมือนตลกทางนั้นหัวเราะกิ๊ก เป็นอย่างนั้นละ จะว่าเป็นไปตามนิสัยก็ถูก ไปตามแนวธรรมแล้วซอกแซกไปนิสัยอีกผสมกันอย่างนั้น ..

แม้แต่ฟ้าหญิงฯ ท่านก็ยังมี เวลาเทศน์จบลง ส่วนมากไปเทศน์ที่ไหนท่านจะมาประทับอยู่ข้างธรรมาสน์ ท่านประทับอยู่โน่นก็ตาม จะประทับในที่เขาจัดไว้รับเสด็จนั้นครู่เดียว พอเราขึ้นธรรมาสน์ปั๊บท่านจะปุ๊บมาประทับข้างๆ ไม่ว่าที่ไหนเหมือนกันหมด เวลาเทศน์จบลงแล้วท่านมักจะถวายทองคำ นิมนต์ลงไปรับแล้วมีสิ่งอื่นด้วยแทรกกันเข้ามา เราก็ลงไปรับสิ่งเหล่านั้นแหละ ทีนี้ไปเราก็ถาม เป็นยังไงฟังเทศน์ อ๋อ ท่านพ่อเทศน์ดีมีตลกด้วย ว่ามีตลกด้วย อย่างนั้นแล้ว แม้แต่กษัตริย์ก็ยังประกาศออกมาว่ามีตลกด้วย ก็ตัวจริงมันอยู่นี่วะ ว่าท่านพ่อเทศน์ดีมีตลกด้วย ขบขัน

ท่านยังไปเล่า ภาษาของเราเรียกว่า ท่านไปเล่าให้แม่ท่านฟัง วันนั้นท่านมาทำบุญวันเกิดที่สวนแสงธรรม ตอนเช้า ตอนเราไปสวนแสง-ธรรม เวลาทำเสร็จเรียบร้อยแล้วท่านก็มากราบลา ไปนี้ก็จะได้ไปปล่อยสัตว์ปล่อยปลา ปล่อยอะไรต่ออะไรท่านว่างั้นนะ เราก็ทำท่าคึกคัก โอ๋ย เหมือนจะจริงจะจังนะ *'เอ๊อ ดีแล้ว เป็นโอกาสอันดีเหลือเกิน จะได้ฝากอะไรไปปล่อยด้วย'* เราว่าอย่างนี้ ท่านก็ต้องนึกว่าเป็นสัตว์เป็นอะไรต่ออะไร

เราก็บอกว่า *'ไอ้พวกความขี้เกียจขี้คร้าน ความท้อแท้อ่อนแอในการภาวนานั้นให้เอาไปปล่อยด้วยนะ'*

หัวเราะแก๊กเลย แน่ะอย่างนั้นละเข้าใจไหม มันหากมาอย่างนี้ เราพูดคึกคักเหมือนจะไม่ไปอย่างนี้ ท่านก็จ้อฟัง ครั้นแล้วเอาความขี้เกียจขี้คร้านไปปล่อยด้วย ท่านไปเล่าให้สมเด็จฯ ฟัง สมเด็จพระนางเจ้าฯ ท่านก็มาเล่าให้ฟัง ฟ้าหญิงเล็กว่า หลวงตาฝากของไปปล่อย ทีแรกฟังนึกว่าจะเป็นของอะไร ปุ๊บปั๊บว่า ความขี้เกียจขี้คร้าน อุ๊ย เอาไปเล่าให้แม่ฟังอย่างนี้ละมันก็เป็นอยู่ในนั้น..."

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี พระราชทานสัมภาษณ์ออกอากาศในรายการของทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ (ช่อง ๙ อสมท.) เมื่อวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ และ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเนื้อหาส่วนหนึ่งกล่าวถึงองค์หลวงตา ดังนี้

ผู้ดำเนินรายการ ใต้ฝ่าพระบาทเองมีการรับมือกับปัญหาในชีวิตยังไงพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ก่อนอื่นต้องบอกว่า เป็นเด็กวัด คืออยู่วัดป่าบ้านตาดมา ๑๕ ปีกับหลวงตามหาบัว ยังไงคนเราต้องมีแน่สิ่งกระทบ ขอเรียกว่าสิ่งกระทบทางสังคม อย่างพวกแสงสีเสียง เสียงอะไรที่เราได้ยินมาเรารับมาล้วนทั้งดีและไม่ดี พอพระท่านบอกว่า สรรเสริญควบคู่กับนินทา อยู่ในโลกนี้มันเลี่ยงไม่ได้ แต่ว่าถูกเขานินทาว่าร้ายถ้ายังกระทบใจเรา สิ่งที่เราต้องกระทำก็คือ พิจารณาตัวเองก่อน พระท่านสั่งให้พิจารณาตัวเองก่อน ก่อนที่จะไปพิจารณาคนอื่น เราต้องดูตัวเราเองก่อนต้องพิจารณาตัวเราเองก่อน ว่าสิ่งที่เขาว่าที่มากระทบเรานี้มันเป็นจริง เราเป็นจริงอย่างที่เขาว่าไหม ถ้าเราเป็นจริงต้องแก้ไขด้วยตัวเอง แก้ไขเสร็จแล้วก็วาง แต่พิจารณาแล้วไม่เป็นจริงก็วางเลย ต้องขอพูดเล่นๆ ว่า ถ้ามีของ เราแบกไว้เราหนักไหม มันหนัก การปล่อยวางนี้มันเบาโอ๊ยมันสบาย เพราะฉะนั้นต้องปล่อยวางให้อภัยได้

ผู้ดำเนินรายการ แต่บางครั้งดูเหมือนจะยากพระพุทธเจ้าข้า อย่างข้าพระพุทธเจ้ายังรู้สึกโรคจิตคือแบกอยู่ได้ บางครั้งยังต้องปล่อย แต่ก็คิดว่าพนักงานจะอยู่ยังไง มันไม่สามารถกลับบ้านไปปิดประตูได้เลย ทำไม่ได้

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ต้องทำให้ได้ ค่อยๆ ทำ การปล่อยวางนี้เป็นสิ่งที่ทำยาก ตัวเราเองนี้ก็ทำยากแต่ต้องปล่อย อย่างแต่ก่อนเป็นคนนอนไม่หลับสมัยสาวๆ เป็นคนนอนไม่หลับ แต่พอมาตอนหลังๆ อยู่กับหลวงตามหาบัว ก็ต้องบอกตัวเองว่า ต้องนอนแล้วนะ มันก็ต้องหลับ ทุกอย่างวางไว้ก่อน พรุ่งนี้ค่อยคิดต่อ ตอนแรกทำยากค่ะ แต่สิ่งที่จะช่วยได้ในการทำคือการนั่งสมาธิ พอจิตนิ่งพอสงบมันจะกลายเป็นความสุข

ผู้ดำเนินรายการ ทุกวันนี้ทูลกระหม่อมฯ มีความสุขทุกวันเวลาที่ตื่นขึ้นมาไหมพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ก็ไม่ทุกวันหรอกค่ะ ชีวิตคนเราก็ต้องมีสิ่งที่เราถูกใจไม่ถูกใจ มีทั้งนั้นที่จะมากระทบ แต่ฉันวาง ต้องหัดวางให้เร็ว

ผู้ดำเนินรายการ ทูลกระหม่อมฯ บอกว่าทรงเป็นเด็กวัด ตอนนี้เสด็จฯ ไปที่วัดของหลวงตามหาบัวได้ข่าวว่า ทรงอยู่ในกุฏิเล็กๆ เองพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ กุฏินี้มีห้องเดียวและก็นอนกับพื้น และก็มีห้องน้ำก็ห้องเล็กๆ เกือบเท่าห้องน้ำในเครื่องบิน อยู่ได้ ก็อยู่มาหลายปีแล้ว

ผู้ดำเนินรายการ ทูลกระหม่อมฯ อยู่มาอย่างสบายๆ แต่ตอนนี้ทูลกระหม่อมฯ ตัดทุกอย่างทิ้งมันทำใจยังไง

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ หลวงตามีวิธีสอนให้ทำใจ คือตอนที่เป็นลูกศิษย์หลวงตาใหม่ๆ ท่านยังไม่ให้ไปอยู่ในวัด ท่านบอกขอเตรียมความพร้อมก่อน ท่านให้ไปอยู่โรงแรม ตี ๔ กว่า ท่านให้เริ่มจากการใส่บาตรตอนเช้า พอใส่บาตรเสร็จจะเดินตามท่านเข้าไปทานอาหารเช้าพร้อมกับพระ จากนั้นท่านก็จะเทศน์ พอเทศน์เสร็จท่านก็จะให้พรเป็นอันจบกิจวัตรตอนเช้า พอตอนบ่ายท่านก็จะให้เข้าไปที่กุฏิหลวงตาและท่านก็จะสอนตัวต่อตัวและก็ติวเข้มเลย ว่ากิจวัตรประจำวันควรจะเป็นยังไงทำตัวยังไง

ผู้ดำเนินรายการ หลวงตาสอนอะไรบ้างพระพุทธเจ้าข้า ที่ทรงจำได้

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ สอนมากมาย แต่ว่าหลักใหญ่สำคัญที่ใจ คนเรามีใจเป็นประธาน ถ้าใจดีแล้วทุกอย่างก็จะดีตามด้วย และท่านก็สอน อย่างพอมีความทุกข์ก็ไปหาท่าน ท่านก็สอนว่า อดีตเป็นสิ่งที่ผ่านไปแล้วเราไม่สามารถดึงมาแก้ไขได้ เพราะฉะนั้น เรื่องในอดีตให้ปล่อยวางไปเลยอย่าคิด

ผู้ดำเนินรายการ หลวงตาท่านดุไหมพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ไม่ดุค่ะ และท่านก็สอนต่ออีกว่าอนาคตเป็นสิ่งที่ยังมาไม่ถึง ไม่ควรที่จะไปคาดเดาจินตนาการ เพราะฉะนั้นจะทำให้ฟุ้งซ่านขอให้อยู่ในปัจจุบัน ทำปัจจุบันให้ดีที่สุดแล้วอนาคตก็จะดีเอง

ผู้ดำเนินรายการ เรียกหลวงตาท่านว่าอย่างไรพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านพ่อค่ะ

ผู้ดำเนินรายการ หลวงตาเรียกใต้ฝ่าพระบาทว่าอย่างไรพระพุทธเจ้าข้า

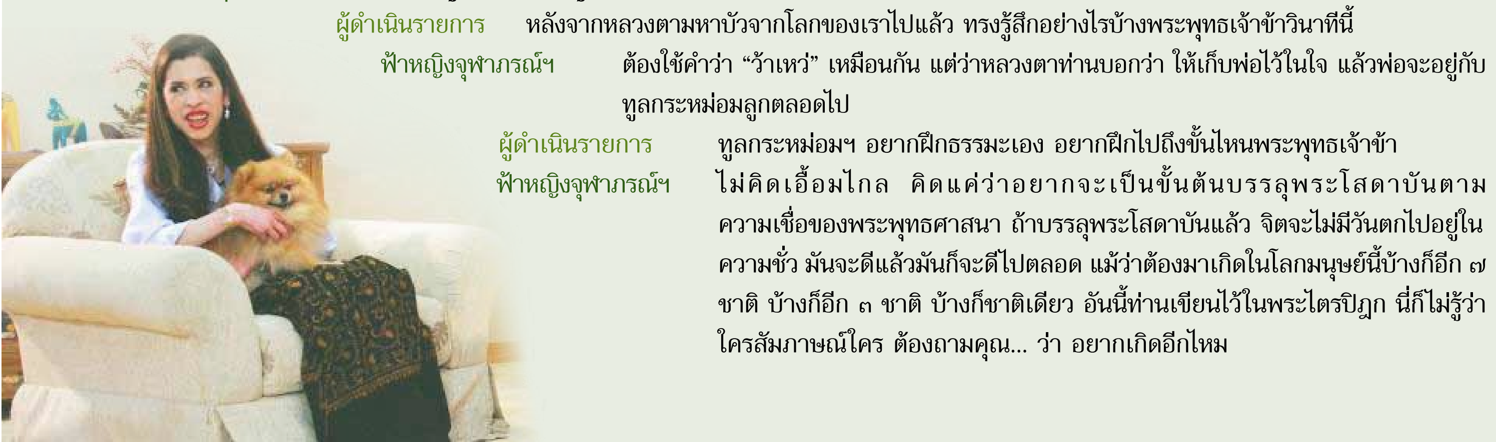
เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านเรียก ***"ทูลกระหม่อมลูก"***

ผู้ดำเนินรายการ หลังจากหลวงตามหาบัวจากโลกของเราไปแล้ว ทรงรู้สึกอย่างไรบ้างพระพุทธเจ้าข้าวินาทีนี้

ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ต้องใช้คำว่า "ว้าเหว่" เหมือนกัน แต่ว่าหลวงตาท่านบอกว่า ให้เก็บพ่อไว้ในใจ แล้วพ่อจะอยู่กับทูลกระหม่อมลูกตลอดไป

ผู้ดำเนินรายการ ทูลกระหม่อมฯ อยากฝึกธรรมะเอง อยากฝึกไปถึงขั้นไหนพระพุทธเจ้าข้า

ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ไม่คิดเอื้อมไกล คิดแค่ว่าอยากจะเป็นขั้นต้นบรรลุพระโสดาบันตามความเชื่อของพระพุทธศาสนา ถ้าบรรลุพระโสดาบันแล้ว จิตจะไม่มีวันตกไปอยู่ในความชั่ว มันจะดีแล้วมันก็จะดีไปตลอด แม้ว่าต้องมาเกิดในโลกมนุษย์นี้บ้างก็อีก ๗ ชาติ บ้างก็อีก ๓ ชาติ บ้างก็ชาติเดียว อันนี้ท่านเขียนไว้ในพระไตรปิฎก นี่ก็ไม่รู้ว่าใครสัมภาษณ์ใคร ต้องถามคุณ... ว่า อยากเกิดอีกไหม

ผู้ดำเนินรายการ อยากพระพุทธเจ้าข้าฯ อยากที่จะอยู่บนโลกนี้ไม่อยากตาย แต่ทุกคนบอกว่า จะต้องตาย

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ลองสังเกตดูนะ คนเราเกิดมาต้องตายหมดทุกคน เพราะการเกิดก็มีทุกข์แล้ว ลองสังเกตดู มีเด็กคนไหนไหม เกิดมาแล้วหัวเราะ เกิดมามีแต่ร้องไห้ ร้องไห้ทั้งนั้นออกมาก็ร้องไห้เลย (พระพุทธเจ้าข้า) การแก่ บางคนก็ไม่อยากแก่ และการเจ็บนี้ไม่มีใครอยากเจ็บและไม่มีใครอยากตาย เพราะฉะนั้นถ้ามาเกิดซ้ำๆ อีก ก็จะได้รับความทุกข์ของการเกิด แก่ เจ็บ ตายอีก อันนี้แค่หลักๆ เท่านั้น ถ้าจะแจงให้ละเอียด ความทุกข์บนโลกมนุษย์มีอีกเยอะเลย สู้เราไปให้พ้นเลยไม่ดีกว่าเหรอ

ผู้ดำเนินรายการ พระพุทธเจ้าข้า (ฟ้าหญิงฯ หัวเราะ) อย่างผู้หญิงบางคนจะยึดติดกับแบรนด์เนม ใช่ไหมพระพุทธเจ้าข้า (ค่ะ) สำหรับทูลกระหม่อมฯ เอง รู้สึกอย่างไร หลังจากศึกษาธรรมะแล้วทิ้งได้ไหมพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ก็ยังชอบนะ แต่ว่าไม่ถึงกับติด เพราะว่าหลวงตาท่านสอนไม่ให้ยึดติดกับอะไรทั้งสิ้น แต่จริงๆ แล้วในตัวฉันยังเป็นคนชอบแต่งตัว ฉันยังเหมือนผู้หญิงธรรมดาแต่ว่าบาปในส่วนอื่นๆ มาอยู่กับหลวงตาก็ลดลงไปเยอะ คือไม่ทำบาปอะไรอย่างอื่น การฆ่าสัตว์ แม้แต่มด แม้แต่ยุงเคยตบ เดี๋ยวนี้ก็ไม่ตบแล้ว (แต่ก่อนตบใช่ไหมพระพุทธเจ้าข้า) เคย สมัยก่อนเคยแต่ตอนนี้ไม่แล้ว

ทรงถวายพระพุทธรูปแด่องค์หลวงตา เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๙

ผู้ดำเนินรายการ จะทำยังไงพระพุทธเจ้าข้า เวลานั่งสมาธิมันมาไต่ กัดอยู่

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ บางทีก็เอาปากเป่าถ้าตัวมันเบาๆ แต่ถ้ามันตัวโตหน่อยก็ค่อยคีบไปปล่อยข้างนอก

ผู้ดำเนินรายการ แล้วเจ้ามดตัวน้อยๆ ไม่กัดเหรอพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ไม่กัดค่ะ สงสัยมันเรียนธรรมะด้วย

ผู้ดำเนินรายการ ทรงหวังที่จะนิพพานเลยหรือไม่ พระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ก็อยากนะ แต่ชาตินี้คงทำไม่ได้ เพราะว่ายังถูกผูกมัดด้วยหน้าที่คือเกิดมาเป็นลูกพระเจ้าอยู่หัว มีหน้าที่มากมายเพราะฉะนั้นยังต้องทำอะไรที่เกี่ยวกับทางโลกมาก จริงๆ แล้วเคยคิดว่าอยากจะไปอยู่วัดเลย แต่ไม่เป็นที่ยอมรับของญาติมิตร ก็เลยไปๆ มาๆ เสาร์-อาทิตย์จะเข้าไปอยู่วัด

ผู้ดำเนินรายการ ไม่เป็นที่ยอมรับหมายความว่ายังไงพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ คือเขากลัวว่าจะหลุดไปเลย คือไปทางสายนั้นเลย คือเขาห่วงว่าจะติดต่อได้หรือเปล่า ถ้าเป็นอุบาสิกาอยู่ที่วัดเลย (หัวเราะ)

ผู้ดำเนินรายการ นอกจากปฏิบัติธรรมแล้วใต้ฝ่าพระบาทยังทรงเป็นกำลังสำคัญ ดำเนินการจัดทำผ้าป่าสำคัญช่วยชาติของหลวงตาและปัจจุบันนี้ยังคงดำเนินไปถึงขั้นใดแล้วพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ตอนนี้ทองที่ได้หลังจากที่หลวงตาจะละสังขารนี่อยู่ที่ ๑๒ ตันในคลังหลวง แต่ช่วงที่หลวงตาละสังขารไปแล้วรอพระราชทานเพลิงอยู่ ๑ เดือนนี้ก็มีคนมาบริจาคทั้งเงินทั้งทอง เข้าใจว่าคงจะถึง ๑๓ ตันแล้ว เพราะว่าคนมาบริจาคเยอะ แล้วพูดก็ไม่น่าเชื่อ เงินเพียงแค่ ๓๐ วัน ได้มา ๖๐๐ ล้าน แต่ใน ๖๐๐ ล้านหลวงตาเขียนไว้ในพินัยกรรมอย่างชัดเจนว่าให้ไปซื้อทองเข้าคลังหลวง ท่านระบุไว้อย่างชัดเจนเลย แต่จริงๆ แล้วก็อยากจะดำเนินเจตนารมณ์ต่อจากหลวงตาเหมือนกัน แต่ก็เกรงว่าบารมีของตัวฉันเองนี้จะไม่พอ จะไม่เท่าหลวงตาก็อาจทำได้แต่ช้าหน่อย

ผู้ดำเนินรายการ ทรงพระกรรแสงเยอะไหมพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ไม่ค่ะ เพราะว่าหลวงตาสั่งไว้ไม่ให้ร้องไห้ แต่มันก็จุกๆ ขึ้นมาเกือบๆ เหมือนกันแต่ตอนที่รู้สึกอีกตอนนึงก็คือตอนเผา เผาแล้วพอไปเห็นอัฐิท่านนั้นก็อีกอันหนึ่ง เอ๊ะ ใจเราจะทนได้ไหม เพราะว่าเคยเห็นท่านเป็นองค์ เคยคุยกับท่าน แล้วมาดูอีกที ท่านเป็นกระดูกไปแล้ว คือว่า หลวงตาท่านอาจจะอยากให้เป็นอย่างนั้น อยากจะให้ดูและจะได้พิจารณา จะได้ไม่ยึดติด

ผู้ดำเนินรายการ เขาบอกว่า การที่เราเป็นเจ้า สบายเหลือเกิน มีทุกอย่างเพียบพร้อม ทูลกระหม่อมฯ รู้สึกอย่างไรกับประโยคนี้พระเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ถือว่าตลกดี ชีวิตฉันนี้ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กว่า เกิดเป็นเจ้าต้องรับใช้ประชาชน แล้วท่านก็ใช้มา

ตั้งแต่เด็กแล้ว ที่เริ่มออกเยี่ยมราษฎรไปอยู่หน่วยแพทย์ (พอ.สว.) ของท่าน ดูแลประชาชน ท่านเริ่มใช้ตั้งแต่อายุ ๑๔ ปี แล้วการเรียนก็จำเป็นต้องเรียนพิเศษกลางคืน ต้องทำงานถวายก่อนแล้วเรียนพิเศษตอนกลางคืน ทำอย่างนี้มาจนจบปริญญาเอก ซึ่งมันยากเพราะเวลาเรียนมันมีน้อย เวลาพักผ่อนก็น้อย มันก็ง่วง เพราะเหนื่อยมาทั้งวันแล้ว แล้วยังต้องเรียนอีก แต่ก็เข้าใจทูลกระหม่อมฯ เสด็จพ่อเสด็จแม่ว่า ท่านให้ทำเพื่ออะไร ทำไมต้องทำงานเพราะมีหน้าที่ เข้าใจ และยิ่งตอนนี้อายุมากขึ้นด้วยยิ่งเข้าใจเสด็จพ่อมากขึ้นเลย

ผู้ดำเนินรายการ เข้าใจว่าอย่างไรบ้างพระเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เข้าใจว่าเป็นเจ้าเราต้องบำเพ็ญบารมี คือให้ทานและบารมี ให้ทานให้ความสุขแก่ราษฎร ให้ความสุขยังไง เช่น เขาป่วยเราก็รักษา เขาไม่มีอาชีพทำก็นำมาอบรมให้มีอาชีพทำ เขามีปัญหาทางเกษตรกรรม เช่นน้ำไม่พอ พระเจ้าอยู่หัวก็ทรงสร้างเขื่อนให้เขา บุกไปดูพื้นที่ว่าต้องทำเขื่อนตรงโน้นตรงนี้เพื่อให้ราษฎรมีน้ำใช้ นี้คือพ่ออยู่หัวและสมเด็จ-พระราชินี ทรงทำอย่างนี้มา ๖๐ ปี

ผู้ดำเนินรายการ พระพุทธเจ้าข้า ทูลกระหม่อมฯ เองก็ประชวร แต่ก็ยังเสด็จไปหลายพื้นที่มากโดยวีลแชร์ อึดอัดไหมพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ไม่ค่ะ เพราะว่าทำนี่มันทำด้วยใจ คือที่ออก พอ.สว.ก็ได้ถามแพทย์เขาแล้วว่าไม่อันตรายใช่ไหม ตอนที่ช่วงหลวงตาป่วยนี่ จริงๆ แล้วอันตรายสำหรับฉันที่จะเดินทาง แต่ข้าพเจ้าบอกว่า หลวงตาไม่สบายยังไงก็ต้องไป หมอก็บอกว่า งั้นต้องเอกเซอร์ไซส์ตลอด คือเอกเซอร์ไซส์ท่าต่างๆ มีหลายท่า ซึ่งเหนื่อยมากเลย กว่าจะถึงอุดรธานี เอกเซอร์ไซส์ ไป ๓ ท่า ท่าละ ๑๖๐ ครั้ง...

เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงบรรยายในหัวข้อ “การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน” ตามหลักขององค์หลวงตา สรุปใจความสำคัญได้ดังนี้

“สิ่งที่ข้าพเจ้าพูดในวันนี้ไม่ใช่สิ่งที่เป็นคำสอนของข้าพเจ้า แต่เป็นคำสอนของหลายหลวงปู่หลวงตา โดย ๙๙ % เป็นของหลวงตามหาบัว ซึ่งข้าพเจ้าเป็นลูกศิษย์อยู่ ๑๕ ปี .. หลวงตาสอนว่า คนเราควรอยู่กับปัจจุบันและทำให้ดีที่สุด .. อยากบอกเคล็ดลับความงามของวัดป่าบ้านตาด ใบหน้าสะท้อนจิตใจข้างใน เราทำเรื่องดี มองโลกในแง่ดี ทำจิตใจสดใส หน้าตาจะสดใส ถ้ามัวแต่คิดร้าย จิตใจหมกมุ่นในเรื่องร้ายๆ จะแต่งเท่าไหร่ก็ไม่สวย คนเราสวยได้ด้วยธรรมะ คือทำแต่สิ่งที่ถูกต้องและดีงาม ..

พลังใจของข้าพเจ้าที่ทำให้ทำงานลุล่วงไปได้ด้วยดีมีอยู่ ๓ พระองค์ องค์แรก คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ที่สองควบคู่กันคือ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม-ราชินีนาถ .. สำหรับแรงใจในการทำงานองค์ที่สาม คือ หลวงตามหาบัว ที่เป็นเหมือนพ่อบุญธรรม ท่านทำเพื่อส่วนรวมตลอด คนเอาเงินมาบริจาคมากมาย ไม่เคยเก็บไว้กับตัว ไปสร้างโรงพยาบาล ให้พระ ให้คนยากจนไม่เคยทำเพื่อตัวเอง .. และในฐานะลูกบุญธรรมของหลวงตา จะเผยแผ่ธรรมเพื่อเป็นประโยชน์ด้วย .. ”

๑๒

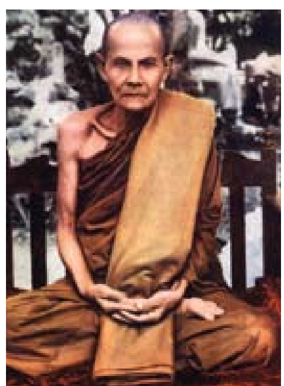

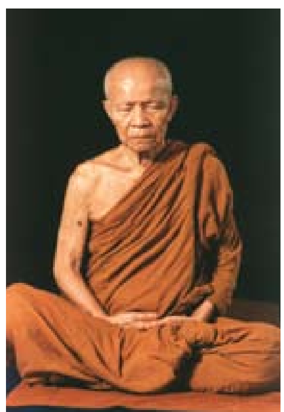
จอมทัพรักษ์ศาสน์กษัตริย์

เมื่อบ้านเมืองมีแนวโน้มจะออกกฎเกณฑ์แบบโลก ๆ ที่มุ่งเน้นแต่อำนาจ
ชื่อเสียง ลาภ ยศ จนกระทบสถาบันหลักโดยเฉพาะต่อศาสนาและพระมหากษัตริย์
องค์หลวงตาที่เพิ่งออกมาเป็นผู้นำกู้ชาติ จึงได้เป็นจอมทัพออกสนามด้วย
องค์ท่านเอง นำทัพพระกรรมฐานออกปกป้องพระธรรมวินัยมิให้คลาดเคลื่อน
พร้อมรักษาพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์และสมเด็จพระสังฆราช
มิให้ถูกลิดรอนไป ให้คงดำรงมั่นตามหลักพระธรรมวินัย
และจารีตประเพณีอันดีงาม

ออกสนามปกป้องพระพุทธศาสนา

เสาหลักค้ำพระพุทธศาสนา สมัยกึ่งพุทธกาล

ในระยะที่องค์หลวงตาได้เป็นผู้นำกอบกู้วิกฤตการณ์บ้านเมือง บรรดาพระกรรมฐานทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตต่างก็ออกจากป่าจากเขามาช่วยกันอย่างแข็งขัน ไม่ว่าจะเป็นการระดมทองคำเข้าสู่คลังหลวง การตั้งกองผ้าป่าช่วยชาติหรือเพื่อสาธารณประโยชน์ต่างๆ เป็นวาระ เช่น กฐินและผ้าป่า ๘๔๐๐๐ กอง ผ้าป่าสร้างโรงพยาบาล เป็นต้น ตลอดจนการเดินทางมาร่วมประชุมสงฆ์ตามหลักธรรมวินัยเพื่อปกป้องพระพุทธศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ ความสามัคคีมีใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพระกรรมฐานจากทุกสารทิศในวาระต่างๆ นี้ องค์หลวงตากล่าวอนุโมทนาไว้ดังนี้

"...ภาคอีสานรู้สึกพระกรรมฐานมากตลอดมา เพราะต้นลำอันใหญ่โตอยู่ที่นั่น มีหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ เป็นต้นลำอันสำคัญ .. เวลาเข้าไปหากันถึงรู้ พระกรรมฐานท่านจะประสับประสานกันอยู่ตลอดมา ตั้งแต่ครูบาอาจารย์มา ไปหาลูกศิษย์ลูกหา ประสานกันอยู่เรื่อยๆ เงียบๆ ท่านไปมาหาสู่ ศึกษาอบรมทางด้านจิตตภาวนา องค์ไหนเป็นยังไงๆ ก็ทราบกันหมดเพราะไปเล่าให้ครูให้อาจารย์ฟัง และเพื่อนฝูงได้ยินด้วยกัน องค์ไหนอยู่ในขั้นใดภูมิใด ปิดไม่อยู่เวลาแสดงออกมาแล้วและครูบาอาจารย์แนะนำสั่งสอน แก้ไขดัดแปลงตรงไหนที่ยังขัดข้องๆ เพื่อความราบรื่นดีงามต่อไป ..

ในระยะนี้เห็นว่าครูบาอาจารย์คือเราออกมาช่วยชาติบ้านเมือง ท่านจึงได้เคลื่อนไหวออกมามากมายเวลานี้ แต่ก่อนท่านไม่ออกละ ดูซิการช่วยชาติบ้านเมืองในวงกรรมฐานนี้เด่นมากทีเดียว ไม่ว่าอยู่ที่ไหนอยู่ในป่าในเขา มีประชาชนญาติโยมจำนวนมากน้อยปรึกษาหารือกันได้มากน้อยเพียงไรก็รวมกันๆ แล้วก็เอามารวมในจุดใหญ่ๆ อย่างที่เห็นมานี้แหละ วงกรรมฐานนี้มากทั้งฝ่ายมหานิกายฝ่ายธรรมยุต ฝ่ายมหานิกายก็เป็นลูกศิษย์กรรมฐาน คืออย่างสายท่านอาจารย์ชา อาจารย์ชาก็ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นเรา นี่เป็นลำดับ จึงเรียกว่าสายหลวงปู่มั่นก็ทั้งสองเลย ครอบกันทั้งสอง

ท่านเหล่านี้เป็นผู้เอาจริงเอาจังต่อชาติบ้านเมือง เห็นน้ำใจของท่าน เราอดที่จะขอบคุณและอนุโมทนากับท่านไม่ได้ .. เราขอขอบคุณและอนุโมทนากับบรรดา

คณะสงฆ์มีความพร้อมเพรียงสามัคคีร่วมกอบกู้ชาติบ้านเมือง กับองค์หลวงตามาโดยตลอด

องค์หลวงตาออกสนาม ปกป้องพระพุทธศาสนา

พระกรรมฐานที่เป็นห่วงเป็นใยต่อชาติ ศาสนา ซึ่งมีอยู่ในเมืองไทยแห่งเดียวกัน และได้ช่วยกันเต็มเม็ดเต็มหน่วยตลอดมา แต่ละแห่งๆ ช่วยมาแต่ละครั้งน้อยเมื่อไร เวลาท่านประชุมกันนี่ก็พรึ่บเลย ได้ยินผู้ใหญ่พูดคำเดียวเท่านั้นท่านจะพร้อมกัน พร้อมเพรียงกันพรึ่บๆๆ ท่านไม่มีอืดอาดเหนื่อยหน่าย มาโต้มาเถียงครูอาจารย์อย่างนั้นอย่างนี้ท่านไม่มี เพราะท่านพิจารณาแล้วคำพูดของครูบาอาจารย์แต่ละประโยคแต่ละเรื่องละราวเป็นคำพูดที่เป็นอรรถเป็นธรรมแล้ว ท่านยอมรับและปฏิบัติตามทันทีๆ เรื่อยมา ...”

ด้วยความรักชาติ รักศาสนา รักครูบาอาจารย์ของพระกรรมฐานทั่วประเทศเช่นนี้ เมื่อใดที่มีสิ่งมากระทบต่อหลักธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา และองค์หลวงตาได้กล่าวเตือนบ้างแล้วแต่ยังไม่เป็นผลเท่าใดนัก พระกรรมฐานท่านก็จะออกมาประชุมหารือช่วยเหลือกันโดยทันทีภายใต้การปรึกษากับองค์หลวงตาเพื่อมิให้คลาดเคลื่อนจากหลักพระธรรมวินัย

ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นมา มีร่างกฎหมายหลายฉบับที่กระทบกระเทือนต่อหลักพระธรรมวินัยจนเป็นเหตุให้พระกรรมฐานทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตจากทั่วประเทศภายใต้การนำขององค์หลวงตาได้ออกมาประชุมพิจารณาตัดสินตามหลักพระธรรมวินัยหลายวาระ โดยใช้สถานที่ประชุมหลายแห่งส่วนมากมักเป็นที่วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ ประเด็นปัญหาเหล่านี้องค์หลวงตาได้ให้ข้ออรรถธรรมไว้หลายแบบ ดังจะได้นำมาแสดงในโอกาสต่อไป

สำหรับร่างกฎหมายที่น่าสนใจเป็นพิเศษ เพราะเป็นประเด็นถกเถียงในสังคมชาวพุทธอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องยาวนานจนเกือบเป็นสังฆเภทก็คือ “**ร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ...**” โดยรัฐบาลได้เห็นชอบในหลักการเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ สาระสำคัญมีเนื้อหาหลายประการที่ขัดต่อพระธรรมวินัยและจารีตประเพณีอย่างร้ายแรง ดังนั้นเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕ องค์หลวงตาจึงเมตตาทำหนังสือที่พิเศษ ๐๐๐๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ขอให้**ทบทวน**เนื้อหา

ในร่างใหม่ สำหรับสาระสำคัญโดยย่อของร่างกฎหมายฉบับนี้ยกมาเฉพาะในประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. ยกสมเด็จพระสังฆราชให้มีแต่พระคุณ ไม่ต้องเกี่ยวข้องกับการใช้พระเดช

๒. ยกมหาเถรสมาคมขึ้นเป็นที่ปรึกษาสมเด็จพระสังฆราช และให้ความเห็นชอบในการออกกฎระเบียบของมหาคณิสสร เนื่องจากมหาเถรสมาคมประกอบด้วยพระผู้ใหญ่ที่มีพรรษามาก

๓. กำหนดให้มีกรรมการมหาคณิสสร ทำหน้าที่บริหารแทนมหาเถรสมาคม เพื่อที่จะให้โอกาสแก่พระภิกษุหนุ่มที่มีความรู้ความสามารถ ได้เข้ามาบริหารงานพระศาสนาแทนมหาเถรสมาคม

๔. กำหนดให้มีกองทุนเพื่อกิจการพระพุทธศาสนาโดยได้รับเงินอุดหนุนจากศาสนสมบัติกลาง

ต่อมาองค์หลวงตา พระกรรมฐาน และประชาชนจำนวน ๖๑๑,๘๕๒ คน จากทั่วประเทศได้ยื่นรายชื่อคัดค้านร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อประธานรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ สำหรับรายชื่อผู้คัดค้านมีองค์หลวงตาและนายกรัฐมนตรีลงลายมือชื่อร่วมอยู่ด้วย จากนั้นผู้แทนพระกรรมฐานทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตยื่นหนังสือถึงมหาเถรสมาคมขอให้ยกเลิกร่างฯ ดังกล่าว เพราะขัดต่อพระธรรมวินัย องค์หลวงตาได้กล่าวถึงเหตุที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องว่า

"ทางด้านศาสนาก็ไม่พ้นที่เราจะได้เกี่ยวข้องเหมือนกัน ศาสนาจะออกแบบไหน ก็ไม่ทราบ ฟังว่าจะตั้งอะไรต่ออะไรกันยุ่งไปหมด หาเกาแต่ที่ไม่คัน ที่คันไม่เกา อันนี้อันหนึ่งที่วิตกมากเกี่ยวกับเรื่องศาสนา หาตั้งแต่กฎนั้นระเบียบนี้ กฎนั้นกฎนี้ มันก็กลายเป็นโลกไป .. กำลังตั้งกฎข้อบังคับอะไรๆ จะมาบีบมารีดคนทั้งชาติ สุดท้ายคนทั้งชาติ พระก็ทั้งธรรมยุตกับมหานิกาย คนทั้งชาติจี้เข้ามาหาหลวงตาอีกแล้วนะ ให้หลวงตาเป็นใจกลางเป็นผู้นำ หลวงตาก็ได้รับปากแล้ว

*พระทั้งฝ่ายปริยัติ ฝ่ายปฏิบัติ ส่วนมากฝ่ายปฏิบัตินั้นแหละ พร้อมหน้าพร้อมตากันมา เราไม่ได้บังคับบัญชา นอกจากท่านเหล่านี้มาปรึกษาหารือเรา ด้วยความจงรักภักดีต่อชาติต่อศาสนา .. คำว่า "**เรา**" ก็คือพระสงฆ์ทั่วประเทศไทย มาขอร้องให้เราเป็นหัวหน้า เพื่อจะต้านทานรักษาสมบัติอันมีคุณค่า คือหลักศาสนาไว้ด้วยดีตามเดิม จะไม่ให้ใครมาแตะต้อง"*

ในบรรดากรรมการมหาเถรสมาคมมีสมเด็จพระมหาธีราจารย์ วัดชนะสงคราม เพียงพระองค์เดียวที่แสดงความคิดเห็นออกมาชัดเจนและตรงกับพระกรรมฐานว่า ร่างกฎหมายฉบับนี้จะทำให้ "**มหาคณิสสร**" กุมอำนาจปกครองสงฆ์แบบเบ็ดเสร็จ ทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ ยิ่งกว่าเผด็จการทางโลก และจะได้เห็นการวิ่งเต้นช่วงชิงอำนาจมหาคณิสสร เพราะจะแบ่งเป็นกลุ่มเป็นโควต้า

องค์หลวงตานำคณะสงฆ์ทั่วประเทศออกปกป้องพระธรรมวินัยมิให้ถูกทำลายด้วยร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์

สมเด็จพระมหาธีราจารย์ วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร ในงานมอบทองคำเข้าสู่คลังหลวงครั้งที่ ๕ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๔

เป็นฝักฝ่ายคล้ายเกมการเมือง และยังทำให้พระต้องมาเกี่ยวข้องกับสมบัติเงินทองซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมด้านอำนาจ เงินตรา บารมีอีกด้วย แม้จะตรงข้ามกับธรรมวินัยอย่างชัดเจน แต่ก็ยังมีกลุ่มชาวพุทธที่เห็นด้วยและสนับสนุนร่างนี้อยู่เช่นกัน อาจเพราะเล็งเห็นแต่ทางคุณเพียงด้านเดียวก็เป็นได้ สังคมในขณะนั้นจึงมีแต่ความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันซึ่งจำต้องได้รับการตัดสินด้วยหลักพระธรรมวินัยโดยเร็ว ก่อนจะลุกลามบานปลายมากไปกว่านี้ ดังนั้นเพื่อให้ปัญหามีทางออกและได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องเป็นธรรม บรรดาพระกรรมฐานจากทุกสารทิศภายใต้การนำขององค์หลวงตาจึงพร้อมใจกันมาประชุมหารือร่วมกัน

สำหรับสถานที่การประชุมสงฆ์เพื่อพิจารณาเรื่องสำคัญๆ มีหลายแห่ง อาทิ วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี วัดป่ากกสะทอน จังหวัดอุดรธานี วัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น ในที่นี้จักขอยกตัวอย่างการประชุมสงฆ์ที่องค์หลวงตาได้กล่าวไว้มาแสดงในที่นี้เพียงตัวอย่างเดียว คือ การประชุมสังฆสามัคคีประกอบด้วยพระทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตจากจตุรทิศจำนวนกว่าหมื่นรูป ณ วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖ ในวันนั้นองค์หลวงตาได้เข้าร่วมประชุมในช่วงกลางระหว่างกำลังประชุมหารือกันอยู่ และเมื่อถึงตอนท้ายการประชุม องค์ท่านได้กล่าวว่า

ตารางแสดงการประชุมคณะสงฆ์เพื่อพิจารณาอธิกรณ์ด้วยพระธรรมวินัย*

วันที่ / เวลา	จำนวน / สถานที่	มติที่ประชุมสังฆสามัคคี
๒๑ เม.ย.๒๕๔๕ เวลา ๑๓.๐๐ น.	ที่ประชุมคณะสงฆ์ไทยจากทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตจำนวนกว่า ๗,๕๐๐ รูป ณ วัดอโศการาม	ที่ประชุมมีมติโจทก์อธิกรณ์และประกาศลงนิคหกรรมผู้เสนอร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฉบับใหม่ อันมีที่มาไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย จารีตประเพณี และกฎหมาย ซึ่งแต่ละมาตราทำความเสียหายแก่พระพุทธศาสนา ถึงขั้นสร้างความแตกแยก (พระสงฆ์และประชาชนที่คัดค้านจำนวน ๖๑๑,๘๕๒ รายชื่อ)
๒๒ ม.ค.๒๕๔๖ เวลา ๑๓.๓๐ น	ที่ประชุมคณะสงฆ์ไทยจากทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตจำนวนกว่า ๑๐,๐๐๐ รูป ณ วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม	ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติว่า ร่างพ.ร.บ.คณะสงฆ์ฉบับนี้ขัดต่อพระธรรมวินัย รวบอำนาจเป็นเผด็จการ ลิดรอนพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ยึดอำนาจสมเด็จพระสังฆราช ขัดจารีตประเพณี (องค์หลวงตาเข้าร่วมประชุมในช่วงกลาง) ในวันนั้นได้นำรายชื่อพระสงฆ์และประชาชนที่คัดค้านจำนวน ๑,๐๓๗,๐๐๐ ราย มาแสดงต่อที่ประชุมด้วย **ข้อ ๑** มีมติให้ยกเลิกการพิจารณาใดๆ ทั้งสิ้น คือให้ปัดร่างฯ ทิ้ง เพราะเป็นโมฆะ **ข้อ ๒** กรณีถ้ามีการนำร่างฯ ตามข้อ ๑ เข้าสู่กระบวนการของคณะรัฐมนตรีเพื่อจะให้มีผลบังคับใช้โดยไม่รับฟังมติของคณะสงฆ์ไทย ที่ประชุมคณะสงฆ์ไทยจะสละชีวิตเพื่อรักษาพระธรรมวินัย **ข้อ ๓** กรณีมีความจำเป็นต้องมี พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฉบับใหม่หรือไม่ ที่ประชุมมีมติไม่เห็นด้วย เพราะข้อปฏิบัติของพระมีพระธรรมวินัยเป็นธรรมนูญอยู่แล้ว **ข้อ ๔** กรณีฆราวาสผู้หวังดีต่อพระพุทธศาสนาแจ้งต่อที่ประชุมสงฆ์เรื่องได้ยื่นคำร้องต่อมหาเถรสมาคม และดำเนินคดีกับบุคคลที่สนับสนุนร่างฯ ที่ขัดต่อพระธรรมวินัยและเคลื่อนไหวกำจัดองค์หลวงตาโดยหวังให้ร่างฯ เข้าสู่คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาโดยปราศจากผู้คัดค้าน ที่ประชุมคณะสงฆ์ไทยมีมติรับทราบ **ข้อ ๕** ให้ตัวแทนคณะสงฆ์นำมติไปดำเนินการโดยนำขึ้นกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชและนำส่งนายกรัฐมนตรี เพื่อทราบและปฏิบัติตามมติที่ชอบด้วยพระธรรมวินัย

* นำมาแสดงเฉพาะการประชุมครั้งสำคัญเท่านั้น

คณะสงฆ์มีมติให้ปัดร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์ ฉบับมหาคณิสสรทิ้ง เนื่องจากมีเนื้อหาบ่อนทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และขัดต่อพระธรรมวินัยอย่างร้ายแรง

"...วันนี้เป็นวันมหามงคลอันยิ่งใหญ่แก่พี่น้องชาวพุทธเรา ซึ่งสมบูรณ์ด้วยพระและประชาชนศรัทธาทั้งหลาย มารวมกันเป็นมหาสมัยครั้งหนึ่งในปัจจุบันนี้ เพราะพระที่จะมีจำนวนมากขนาดนี้มาปรากฏรวมกันด้วยความพออกพอใจ ใคร่ต่อหลักธรรมหลักวินัย คือศาสนาและชาติบ้านเมือง .. ทั้งประชาชนก็จำนวนมากมาย .. ท่านมาด้วยความเป็นธรรม มาประชุมกันด้วยความเป็นธรรม ท่านไม่ได้มาก่อม็อบก่อแม็บ ท่านไม่ได้มาหาอุบายวิธีบีบบังคับนั้น บีบบังคับผู้นี้ให้ทำตามอย่างนั้นให้ทำตามอย่างนี้ด้วยอำนาจป่าเถื่อนของตน โครงการป่าเถื่อน เหล่านี้ท่านไม่มี

ท่านมาระงับดับสิ่งที่เป็นป่าเป็นเถื่อน เป็นฟืนเป็นไฟทั้งหลาย เพื่อให้สงบตัวลง ผู้ปฏิบัติศาสนาจะได้ปฏิบัติด้วยความสะดวกสบาย ร่มเย็นเป็นสุข ตักตวงเอาบุญเอากุศล มรรคผลนิพพานไปเรื่อยๆ มีความสบาย เมื่อไม่มีมหาภัยเข้ามาเกี่ยวข้องเผาบ้านเผาเมือง เผาศาสนาแล้ว เพราะฉะนั้นท่านจึงได้ออกมา ท่านมาด้วยความพอใจในนามที่ว่าท่านเป็นชาติไทย แต่ละองค์ๆ พ่อแม่ของท่านมีอยู่ทุกแห่งทุกหน ทุกภาค เมื่อศาสนาเดือดร้อน แล้วชาติเดือดร้อน ท่านก็ต้องเดือดร้อนเหมือนกัน ก็ช่วยกันดังที่เห็นอยู่นี้แหละ ..

วันนี้วันมงคลที่พระสงฆ์มาร่วมชุมนุมกันทำในสิ่งที่ดีงาม เราจะเอาชีวิตของเราบูชาพระพุทธศาสนาประกอบทั้งชาติบ้านเมืองทั้งหมด เนื้อหาใน พ.ร.บ.สงฆ์ ทุกอย่างเข้ากับพระธรรมวินัยไม่ได้เลย เป็นมหาภัยต่อชาติศาสนาล้วนๆ เรายอมไม่ได้ จะยอมสละชีวิตเพื่อรักษาพระธรรมวินัย

เราก็ได้เห็นกำลังใจของพระที่มีต่อพุทธศาสนานะ ไม่ได้ไปหาบังคับบัญชาอะไรอะไรล่ะ เป็นไปตามอัธยาศัยของท่าน ท่านก็บอกกล่าวกันไปตามธรรมดา มาเต็มหมดเลยทุกภาค ตะวันออก อีสาน ภาคเหนือ ภาคใต้ก็มีเรียกว่าหมดทุกภาคเลย ฉะนั้นถึงต้องเทศน์ให้ฟังเรื่องการปฏิบัติกรรมฐาน

นับว่าเป็นประวัติการณ์ของพระกรรมฐานที่มีจำนวนมาก ปริยัติก็มีเพียงเล็กน้อยไม่มากนะ ทั้งๆ ที่ปริยัติก็เต็มประเทศไทย เวลาออกมาแสดงน้ำใจต่อพระพุทธศาสนาและประชาชนเรานี้ เลยกลับเป็นพระกรรมฐานออกแนวหน้า

ทั้งหมดเลย นี่มันแปลกอยู่นะ มันอดคิดไม่ได้นะอะไรๆ มีอะไรปั๊บ มันจะคิดทันที เห็นพระเต็มวัดพิลึกจริงๆ นะ มองไปทางไหนนี่พระเต็มแน่นไปหมดเลย พระเป็นหมื่นขึ้นไป รถมากหาที่จอดไม่ได้ มีทุกประเภท วัดอโศการามเป็นทะเลรถหาทางเดินไม่ได้..."

บทสัมภาษณ์ตัวแทนพระสงฆ์ที่คัดค้านร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์

คุณกนก และคุณรุ่งนภา ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการข่าว

ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง UBC 8 วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๙.๓๐ น.

คุณกนก ที่วัดอโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เหลืองไปหมดเลยนะครับ พระสงฆ์นับเป็นหมื่นรูป คุณรุ่งนภาได้ไปร่วมในที่ชุมนุม คัดค้านร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ด้วย แน่นอนครับ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เราจะไปพูดคุยกันนะครับกับเรื่องนี้ในรายละเอียด

คุณรุ่งนภา กับตัวแทนคณะสงฆ์สายวัดป่าที่คัดค้านร่าง พ.ร.บ.สงฆ์ค่ะ ..

คุณกนก การที่พระสงฆ์นับหมื่นรูปมารวมกันเป็นหมื่นนี้ วันนี้มารวมกันด้วยจุดประสงค์เดียวใช่ไหมครับ คือ คัดค้าน พ.ร.บ.คณะสงฆ์ใช่ไหมครับ

ตัวแทนสงฆ์ ใช่ คือพระสงฆ์ท่านได้ศึกษาเรื่องเหล่านี้มาพอสมควรแล้ว ก็เป็นเรื่องปีกว่าแล้ว ท่านมาด้วยความไม่สบายใจว่า เดิมที่มีข่าวออกทางหน้าหนังสือพิมพ์ว่า คุณวิษณุ เครืองาม ได้พูดเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ปีที่ผ่านมานี้ (ต่อพระสังฆาธิการ) ที่พุทธมณฑลว่า จะนำร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฉบับที่ขัดต่อพระธรรมวินัยอันนี้เข้าสู่การพิจารณาของ ครม.แล้วจะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภาให้ได้ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ที่จะถึงนี้ ตรงนี้แหละที่ทำให้บรรดาพระสงฆ์ ซึ่งมีทั้ง ๒ นิกายเลย ทั้งมหานิกายและธรรมยุตจากทั่วประเทศท่านก็เลยนัดแนะกันว่า จะต้องมาปรึกษาหารือกันในประเด็นตรงนี้ว่าไม่สามารถที่จะยอมรับในร่าง พ.ร.บ.สงฆ์ฉบับนี้ได้อีกต่อไป ขอให้ถอนออกจากกระบวนการพิจารณาอย่างสิ้นเชิงเลย

คุณกนก เราไม่เอาทั้งฉบับเลยใช่ไหมครับ

ตัวแทนสงฆ์ ไม่เอาทั้งฉบับเลย

คุณกนก เราไม่มีการพบกันครึ่งทางว่าเปลี่ยน ปรับเปลี่ยนบางมาตราเลยหรือครับ

ตัวแทนสงฆ์ เนื่องจากว่าประเด็นตรงนี้คือเรื่องเนื้อหาสาระอย่างที่ทราบกันก็คือมีส่วนที่ขัดต่อพระธรรมวินัยอยู่มาก แต่ว่าจริงๆ แล้วเวลานี้แทบจะไม่พูดกันถึงเรื่องเนื้อหาสาระแล้ว พูดถึงที่มาของร่างเลย

คุณกนก ครับพระคุณเจ้า ยกตัวอย่างให้ฟังหน่อยได้ไหมครับว่า วันนี้พระสงฆ์มาคัดค้านนี่ จุดใหญ่ๆ ที่รับไม่ได้ของ พ.ร.บ.สงฆ์คืออะไรครับ

ตัวแทนสงฆ์ ก็คือว่าที่มาของร่างนี้ละ คือ หนังสือของกรมศาสนานี่เขียนไว้ชัดเจนว่า ร่างนี้เป็นร่างที่ได้มาจากกรรมการมหาเถรสมาคมรูปหนึ่ง ทางกรมการศาสนาก็บอกชื่อมาเลยว่าเป็นพระระดับสมเด็จ .. ส่งร่างมาให้กรมการศาสนาแล้วหลังจากนั้นกรมการศาสนาก็นำร่างนี้มาตั้งคณะทำงานขึ้นมา อะไรต่ออะไร **เพราะฉะนั้น ประเด็นตรงนี้จึงเป็นประเด็นที่ขัดต่อพระธรรมวินัยอย่างร้ายแรง เพราะว่าไม่เคยมีมาก่อนเลยตั้งแต่ครั้งพุทธกาลมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ที่จะมีพระองค์ใดองค์หนึ่งเสนอร่างกฎหมาย อันนี้ไม่ใช่กิจของสงฆ์ กิจของสงฆ์มีแต่พูดถึงเรื่องสิกขาบท พูดถึงเรื่องพระธรรมวินัย ถ้าจะเสนอก็เสนอสิกขาบทหรือพระไตรปิฎกอะไรแบบนี้ให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย แต่นี่เพิ่งจะมีพระในยุคปัจจุบันนี้ที่เสนอกฎหมาย เสนอร่าง พ.ร.บ.ว่า เออ อันนี้ดีนะ อันนั้นทำอย่างนี้นะ ซึ่งตรงนี้จึงเรียกว่าเป็นโมฆะ เพราะขัดต่อพระธรรมวินัยตั้งแต่แรกเลย**

อันนี้ถ้าจะเปรียบเทียบ ในที่ประชุม (คณะสงฆ์ไทย วัดอโศการาม) ก็มีพระรูปหนึ่ง พูดขึ้นมายกเปรียบเปรยมาเหมือนกับว่า ถ้าพระมาหุงอาหาร มาหุงข้าว ทำกับข้าว มาผัดนั่นแกงนี่ แล้วก็เอาอาหารนี้มาให้พระด้วยกันฉันนี่ในพระธรรมวินัยฉันไม่ได้ (ท่านปรับอาบัติ) ต้องเป็นอนุปสัมบัน คือต้องเป็นฆราวาสญาติโยมเท่านั้นที่จะปรุงอาหาร หุงหาอาหาร หุงข้าวแล้วมาใส่บาตรให้พระเหล่านั้นฉันได้ **แต่ทีนี้ปรากฏว่าพระกลับมาปรุงกฎหมายซึ่งไม่ได้ทำในสิ่งซึ่งเป็นกิจของสงฆ์ เพราะฉะนั้นพระทั้งประเทศจะยอมรับในสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เลย**

คุณรุ่งนภา ผิดมาตั้งแต่ต้น เพราะฉะนั้นรายละเอียดต่อมาก็ไม่ต้องคุยกันแล้ว

ตัวแทนสงฆ์ ต้องเป็นโมฆะไปหมดเลยเมื่อต้นตอผิด ถึงแม้ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนั้นๆ จะดีเลิศขนาดไหนก็ตาม แต่ว่าที่มา เกิดมาจากพระเป็นผู้ปรุงอาหารนั้นเอง พระทั้งหลายทั้งปวงทั่วประเทศไทย ก็จะยอมรับในร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ไม่ได้เลย ทางพระท่านถือว่าผิดพระธรรมวินัย ทั้งทางโลกก็เรียกว่าเป็นโมฆะ

คุณรุ่งนภา แล้วทางคณะสงฆ์จะทำอย่างไรต่อไปคะ จะปักหลักอยู่ที่วัดอโศการามต่อไปเรื่อยๆ หรือคะ

ตัวแทนสงฆ์ เวลานี้ท่านต้องแยกย้าย เพราะพระท่านมีหน้าที่จะชี้ถูกชี้ผิดตามพระธรรมวินัย ท่านมีกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนแล้วว่า พระธรรมวินัยถือเป็นเสมือนองค์พระศาสดา แทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระองค์ปรินิพพานไปแล้ว ถ้ามีสิ่งที่ขัดต่อพระธรรมวินัยก็เท่ากับขัดต่อพระศาสดาของเรา เพราะฉะนั้น พระทั้งหลายท่านยอมรับไม่ได้ เมื่อท่านมาชี้แล้วว่าสิ่งนี้ผิด แล้วยังมีผู้ที่ดึงดันจะเอาเข้าก็เท่ากับว่าไม่เคารพพระพุทธเจ้าของเรา ไม่เคารพพระศาสดาของเรา ถ้าอย่างนี้ก็จะเห็นได้เลยว่าเรากำลังจะร่างพ.ร.บ.มาเพื่ออุปถัมภ์หรือเพื่อทำลายองค์พระพุทธศาสนาของเรา..

คุณรุ่งนภา เพราะฉะนั้น มติของคณะสงฆ์วันนี้จะเสนอต่อรัฐบาลใช่ไหมคะ

ตัวแทนสงฆ์ ได้ทำหนังสือไปถึงคุณวิษณุ เครืองาม (รองนายกรัฐมนตรี) เรียบร้อยแล้วว่าขอให้ถอนร่างนี้ออกจากกระบวนการพิจารณาอย่างสิ้นเชิง คือไม่ต้องเอากลับมาอีกเลยร่างนี้

สื่อมวลชนทุกแขนงต่างเสนอข่าวการประชุมคณะสงฆ์ครั้งประวัติศาสตร์ชาติไทย โดยร่าง พ.ร.บ.สงฆ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเหยียบย่ำทำลายพระธรรมวินัยอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้พระสงฆ์ที่รักเคารพในพระธรรมวินัยไม่ยอมรับ หากอธิกรณ์ครั้งนี้มิได้ถูกระงับดับลง จะเป็นเหตุให้ความขัดแย้งในสังฆมลฑลลุกลามบานปลายถึงขั้นเป็น "สังฆเภท" สงฆ์แตกจากกันอันเป็นการสร้างกรรมหนักที่สุดในพระพุทธศาสนา

นับแต่รัฐบาลมีมติรับหลักการเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ จนกระทั่งพระกรรมฐานทั่วประเทศเดินทางมาประชุมสงฆ์ที่วัดอโศการาม เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๔๖ จนมีมติให้ปัดทิ้งร่าง พระราชบัญญัติฉบับนี้เพียงสถานเดียวและพร้อมจะสละชีพเพื่อรักษาพระธรรมวินัย บทสรุปของภาครัฐก็คือ รองนายกรัฐมนตรีผู้เกี่ยวข้องก็ตอบรับโดยให้คำสัตย์ปฏิญาณต่อผู้แทนคณะสงฆ์ไทย (พระกรรมฐาน) ที่นำมติไปมอบให้ว่า

๑. จะไม่ทำสิ่งใดที่ขัดต่อพุทธประสงค์
๒. จะไม่ทำสิ่งใดที่ขัดต่อพระธรรมวินัย
๓. จะไม่ทำสิ่งใดที่ขัดต่อพระราชอำนาจพระมหากษัตริย์
๔. จะไม่ทำสิ่งใดที่ขัดหรือล่วงพระอำนาจของสมเด็จพระสังฆราช

ในที่สุดรัฐบาลก็ตัดสินใจยกเลิกร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับนี้

พระเทวทัต

พระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาที่กล่าวถึงเหตุการณ์ในครั้งพุทธกาลเมื่อมีอธิกรณ์เกิดขึ้นทำให้สงฆ์แตกแยกเป็นสังฆเภท พระพุทธเจ้าทรงต้องเข้ามาชำระด้วยพระองค์เอง ดังนี้

"...ครั้งพุทธกาลพระเทวทัตมาโต้ตอบทุกสิ่งทุกอย่างกับพระพุทธเจ้า เสี้ยมสอนให้พระเจ้าอชาตศัตรูไปฆ่าพระราชบิดาตาย แต่ไม่ได้ตั้งหน้าฆ่าตาย ฆ่าด้วยวิธีการต่างๆ จนกระทั่งถึงตายในเรือนจำ ทุกสิ่งทุกอย่างสลดสังเวช พระเจ้าพิมพิสารท่านสำเร็จพระโสดาฯ แล้ว เรียกว่าเป็นพระอริยบุคคลแล้ว ท่านจะมีอะไรกับโลกลูกมาทรมานวิธีใดเพราะได้รับการเสี้ยมสอนจากพระเทวทัตคือพระเจ้าอชาตศัตรูแล้วฆ่าพระราชบิดาเสียแล้วเป็นพระเจ้าแผ่นดินแทน พระเทวทัตนี้ก็จะทำลายพระพุทธเจ้าจะเป็นศาสดาแทน ..

พอถึงวาระพระราชโอรสของพระเจ้าอชาตศัตรูประสูติขึ้นมา พอมองเห็นลูกเท่านั้นสลดสังเวชปึ๋งขึ้นมาทันที ความรักลูกถึงขนาดไหนวิ่งหาพ่อตัวเอง อ๋อ พ่อรักเราอย่างงี้ รีบไปจัดการสั่งปล่อยพ่อทันที พอรีบไปพ่อก็ตายในเวลาเดียวกัน สลดสังเวชเห็นโทษเห็นภัย แล้วโศกเศร้าเหงาหงอยเป็นกำลัง เมื่อฆ่าพระราชบิดาแล้วเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าก็ได้รับคำแนะนำสั่งสอน มันสุดวิสัยไปแล้วทำยังไง พระองค์ก็แนะนำสั่งสอน ยังไงก็ตกนรกไม่สงสัย ..

พระเทวทัตมาขอพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าไม่ทำตาม จึงได้แยกจากพระพุทธเจ้า

๑) ให้พระอยู่ในป่าเป็นวัตร เป็นประจำชีวิตตั้งแต่วันบวช เข้าบ้านเป็นผิด พระองค์ก็อนุญาตไม่ได้ เพราะพระเกิดมากับญาติกับโยม พระมีความเคลื่อนไหวไปมาได้ ตถาคตเองก็อยู่ได้ทั้งป่าทั้งบ้านเกี่ยวกับโลกสงสาร แน่ะ เราอนุญาตไม่ได้

๒) ไม่ให้ฉันเนื้อฉันปลา ถ้าฉันเป็นผิด อันนี้ก็เหมือนกัน สิ่งที่เกิดมาตามที่อธิบายผ่านมาแล้ว พระองค์ยังทรงเล็งญาณดูอีกนะ เอาย่อๆ นักปฏิบัติภาวนาจะรู้เรื่องของพระพุทธเจ้าเหล่านี้ได้เต็มกำลังของตัวเอง ..

๓) ให้บิณฑบาตตลอดชีวิต ถ้าหยุดหรือขาดเป็นไม่ได้ ปรับโทษ พระพุทธเจ้าก็ไม่ทรงอนุญาต

๔) ฉันมื้อเดียว พระพุทธเจ้าไม่ทรงอนุญาต จึงแหวกแนวหนีจากพระพุทธเจ้าไป ถ้าสมควรแล้วพระพุทธเจ้าจะทรงบัญญัติไว้แล้วตั้งแต่ต้น ไม่ให้ฉันเนื้อฉันปลา พระพุทธเจ้าจะเป็นพระองค์เอกทรงห้ามก่อนใครแล้ว นี่พระองค์ไม่เห็นห้าม นี่ละเรื่องราวมันก็มีอย่างนี้ พวกสัตว์ทั่วโลกกินแดนที่เขาตายแล้ว เนื้อหนังของเขายังเป็นประโยชน์แก่เขาเองเวลาเอาไปทำบุญให้ทาน

๕) ให้ถือผ้าบังสุกุลอย่างเดียวเท่านั้น รับคหบดีจีวรเขาถวายต่อมือนี้ไม่ได้ ให้แสวงหาชักผ้าบังสุกุลเอาอย่างเดียวตลอดชีวิต พระพุทธเจ้าก็ไม่ทรงอนุญาต ในเมื่อเขาอยากทานก็ให้เขาทานตามอัธยาศัยของเขา ผู้ใดองค์ใดที่อยากรับก็รับไป ไม่เป็นสิ่งที่จะบังคับกัน ..

พระเทวทัตมาต่อสู้พระพุทธเจ้า แยกส่วน ถ้าใครเห็นว่าพระเทวทัตดีก็ให้ไปกับพระเทวทัต ใครเห็นว่าพระพุทธเจ้าดีก็ให้ไปอยู่กับพระพุทธเจ้า แล้วก็ยกทัพออกจากพระพุทธเจ้าออกไปตั้งเป็นคณะหนึ่งเป็นศาสดาขึ้นมาอีกองค์หนึ่ง เรียกว่าศาสดาเทวทัต แล้วสั่งเสียพระอานนท์ .. ให้ไปบอกพระพุทธเจ้าว่า *'ตั้งแต่บัดนี้ต่อไปเรากับพระพุทธเจ้าแยกกันอยู่แล้ว จะไม่เป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้าต่อไป'* แยกแล้วพระเทวทัตก็นำบริษัทบริวารออกไป ผู้ที่ไม่รู้อีโหน่อีเหน่อะไรก็ติดตาม บวชใหม่ยังไม่เข้าอกเข้าใจก็แตกไปกับพระเทวทัต ฟังว่า ๕๐๐ องค์ แล้วก็ให้ไปบอกพระพุทธเจ้าว่า เวลานี้เราแยกตัวจากพระพุทธเจ้าแล้ว เป็นคนละสัดละส่วนแล้ว .. พระอานนท์ก็มาทูลพระพุทธเจ้าว่าบัดนี้พระเทวทัตได้สั่งมาเรียบร้อยแล้วว่า พระเทวทัตจะแยกตัวเป็นอีกฝ่ายหนึ่งจากศาสดาแล้วตั้งแต่บัดนี้ต่อไป .. แต่ก็ไม่นาน พอไปแล้วพระสารีบุตร พระโมคคัลลานก็ติดตามไปเกลี้ยกล่อม แนะนำสั่งสอน นั่นเห็นไหมล่ะ พอรู้โทษรู้ภัยถอนตัวออกมาพระสารีบุตร พระโมคคัลลาน เป็นของเล่นเมื่อไร ช่วยฉุดลากผู้ลุ่มหลงมา ..

ในอนันตริยกรรม ๕ พระเทวทัตสร้างตั้ง ๒ อย่าง และสร้างความปั่นป่วนวุ่นวายแก่โลกก็มากในวงศาสนา พระเทวทัตเป็นองค์ที่หนึ่งที่แตกแยกกันเรื่องพุทธศาสนา และแตกแยกทำลายจิตใจของคนชาวพุทธให้ว้าวุ่นขุ่นมัวตามๆ กันไปหมด นี่อันหนึ่ง แล้วทำลายสงฆ์ สงฆ์ที่มีความพร้อมเพรียงสามัคคีกัน แยกแตกจากกันไปเลยเป็นสังฆเภท ทำลายพระพุทธเจ้า พระเทวทัตเป็นอนันตริยกรรมข้อหนึ่ง ..

พระเทวทัตยังรู้จักโทษของตน จะเข้ามาเฝ้าพระพุทธเจ้า แล้วไปขอขมาพระพุทธเจ้า แม้จะถูกแผ่นดินสูบหน้าพระเชตวัน วาระสุดท้ายไม่มีอะไรที่จะถวายเป็นเครื่องขมาพระพุทธเจ้าเพราะถูกแผ่นดินสูบ เหลือแต่คางกรรไกรนี้ ก็ขอถวายคางกรรไกรเป็นพุทธบูชาต่อพระพุทธเจ้าของเรา แล้วจากนั้นก็ถูกแผ่นดินสูบหายไป พระพุทธเจ้าทรงรับว่า *'เออ..เธอตายคราวนี้ก็ยอมรับว่าบาปเป็นบาป บุญเป็นบุญ ความชั่วเป็นความชั่ว ความดีเป็นความดี เวลานี้เธอจะได้รับกรรมของเธอตามอำนาจแห่งความชั่วของเธอที่ทำเอาไว้ แล้วต่อไปอานิสงส์แห่งการถวายคางกรรไกรคราวนี้จะเป็นอานิสงส์อันยิ่งใหญ่ มีความหมายในวาระสุดท้ายเรียกว่าเป็นมหาศาล ต่อไปเธอจะได้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าชื่ออัฏฐิสาระ'*..."

ร่างกฎหมายต่างๆ และสาระสำคัญของร่างที่เป็นปัญหาต่อพระธรรมวินัย

๑ ร่างพระราชบัญญัติ ปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. .... (หรือร่าง พ.ร.บ.ฆราวาสปกครองสงฆ์) ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๔
เป็นการยุบกรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรม ส่งผล ดังนี้
- บรรดากิจการงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาจะถูกโอนถ่ายไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนี้ด้วย อาทิ ปกครองดูแลวัดร้าง ที่ดินของวัดร้าง ที่ธรณีสงฆ์ของวัดร้าง ทรัพย์สินของวัดร้างทั่วประเทศ การให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่วัดที่กันไว้ เป็นที่จัดประโยชน์ที่มีกำหนดระยะเวลาเกิน ๓ ปี การเก็บรักษาเงินของวัดที่เกิน ๓,๐๐๐ บาทขึ้นไป ถูกกำหนดให้ฝากต่อสำนักงานคณะกรรมการการศาสนามาตามลำดับจนถึงระดับตำบล
- องค์ประกอบของคณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรมจำนวน ๓๙ ท่าน จะมาจากตัวแทนองค์กรของศาสนาต่างๆ ๕ ศาสนา ได้แก่ พุทธ คริสต์ อิสลาม ซิกข์ และพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งจะมากำกับดูแลกิจการขององค์กรพุทธศาสนา ได้แก่ มหาเถรสมาคมอีกด้วย

ผล มีการจัดตั้ง “สำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ”

๒ ร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. .... ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๔
ลิดรอนพระราชอำนาจสมเด็จพระสังฆราช ให้อำนาจทั้งปวงแก่มหาคณิสสร เข้าแทรกแซงสมบัติของสงฆ์ประจำวัด และควบคุมศาสนสมบัติกลาง
ผล ยกเลิก

๓ ร่างพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. .... ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๗
ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของวัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ในเขตดำเนินการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่ ถ้าผู้ดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินจำเป็นจะต้องนำมาใช้ในการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา
ผล คณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาลมีความเห็นควรให้ตัดคำว่า ที่ดินวัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลาง ออกไปจากกฎหมายฉบับนี้ทุกมาตรา

๔ ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา (องค์การมหาชน) พ.ศ. .... ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๗
บทเฉพาะกาลได้บัญญัติให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้และเงินงบประมาณของสำนักงานศาสนสมบัติไปเป็นของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา
ผล ยกเลิก (๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗ คณะสงฆ์ไทย คัดค้าน)

๕ ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง สนง.ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา (องค์การมหาชน) พ.ศ. .... ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๗
ผล ยกเลิก

๖ ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. .... ➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๘
เขตเศรษฐกิจพิเศษมีอำนาจเด็ดขาดในการเพิกถอน ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท ไม่เว้นแม้เป็นที่ธรณีสงฆ์ และน่าจะรวมไปถึงที่ราชพัสดุและที่ดินส่วนพระมหากษัตริย์ให้มาเป็นที่ของเอกชน โดยสามารถนำไปขายหรือให้เช่ากับคนต่างด้าวในการประกอบกิจการทุกชนิด
ผล ยกเลิก

๗ คำสั่ง ๒ ฉบับ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เรื่องนโยบายและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้
➡ เสนอร่างปี พ.ศ.๒๕๔๘
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) ได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ โดยกำหนดให้พระสงฆ์ที่ต้องการธุดงค์ในเขตป่าสงวนฯ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องขอใบอนุญาตก่อนเข้า
ผล ยกเลิก

ประชาชนผู้เป็นเจ้าของศาสนาเข้าประสานงานหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมปกป้องพระธรรมวินัย

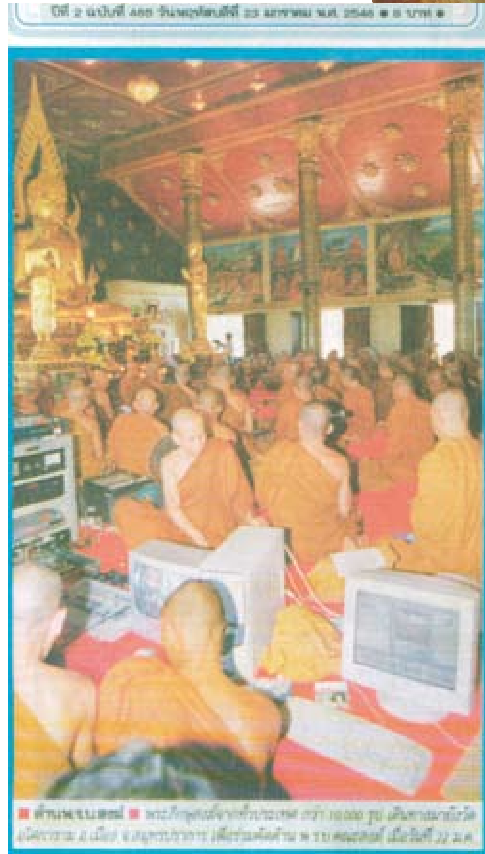

สำหรับร่างกฎหมายอื่นๆ ก็เช่นร่างพระราชบัญญัติปฏิรูปการศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการมีข้อกำหนดไม่ให้มีการเรียนวิชาศาสนาในโรงเรียน ซึ่งเมื่อองค์หลวงตาทราบเรื่องท่านก็ได้แสดงธรรมเป็นข้อคิดแก่วงราชการในทันทีว่า

"เขาปฏิรูป (การศึกษา) เราก็ปฏิรูป ปฏิรูปแปลว่าพลิกกลับ เขาจะไม่ให้มีการศึกษาอะไรๆ ในโรงร่ำโรงเรียน แหม! พวกเปรตว่างั้นเลย ไม่ให้มีการศึกษามีอย่างเหรอ .. เรื่องของศาสนานี้เป็นเรื่องของเราร้อยเปอร์เซ็นต์ด้วย คือเรารักษาอยู่ตลอดเวลา เราเป็นพระนี่วะ ทางบ้านเมืองก็เป็นอีกแง่หนึ่งที่เกี่ยวโยงกับเรา ซึ่งจะต้องได้เข้าอย่างที่ผ่านมาแล้ว (ช่วงช่วยชาติ) นี้ แล้วคราวนี้มาเข้าตรงๆ เลย เพราะฉะนั้นมันถึงเข้มข้นเข้าซีเรื่องราว ไม่อย่างนั้นไม่ได้ ศาสนาจะจม"

สื่อการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ในระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๖)

ภาพข่าวการประชุมคณะสงฆ์กว่าหมื่นรูป ยืนยันพระธรรมวินัยสมบูรณ์แล้ว ไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่จะต้องแก้ไข พ.ร.บ.คณะสงฆ์ หากฝ่าฝืนมีแต่จะเป็นโทษมหันตภัยทำให้สงฆ์เกิดความร้าวฉานและทำให้สงฆ์แตกแยกจากกันในที่สุด

อย่างไรก็ตามวงราชการส่วนใหญ่ก็เป็นลูกชาวพุทธมีความเคารพเชื่อถือในข้อวัตรปฏิบัติของพระกรรมฐานที่มุ่งตรงต่อพระธรรมวินัยอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อท่านทักท้วงในเรื่องใดหน่วยงานราชการเหล่านั้นก็มักไม่ดื้อดึงจะรีบปฏิบัติตามอรรถธรรมที่ถูกต้องในทันที เรื่องราวต่างๆ จึงมักสงบลงได้โดยเร็ว

ในบรรดาร่างกฎหมายทั้งหลายที่มีเนื้อหาส่อเค้าว่าจะกระทบต่อพระธรรมวินัยนั้น เมื่อเรื่องมาถึงองค์หลวงตา ท่านจะเมตตาแสดงธรรมให้ความรู้ตามหลักพระธรรมวินัยในทันทีว่าเป็นอย่างไร ผิดถูกประการใด และมีวิธีปฏิบัติต่อสิ่งนั้นตามหลักพระธรรมวินัยอย่างไร จึงขอน้อมนำพระธรรมเทศนาของท่านมาแสดงแต่โดยย่อและเพียงบางส่วน ดังนี้

ร่างพ.ร.บ.สงฆ์ตั้งขึ้นทำไม ธรรมวินัยสมบูรณ์แล้ว

"...เราพูดเต็มปากของเรา อะไรจะเกินศาสดา **ธรรมวินัย**สมบูรณ์แบบแล้วบกพร่องที่ไหน ตั้งมาหาอะไรอยากว่าอย่างงั้น นอกจาก พ.ร.บ.ขี้นี่ ว่าอย่างนี้ละเรา ก็เห็นอยู่ด้วยกัน ธรรมก็เห็นวินัยก็เห็น อ่านมาที่คัมภีร์ด้วยกันแล้ว เอาอะไรมาอวดกันวะ พ.ร.บ.แรมบมันตั้งมาหาอะไร .. กำลังไปโฆษณาหาประชุมที่นั่นที่นี่หาพรรคหาพวก ว่ามีจำนวนมากแล้วจะมาโจมตีชาวพุทธเราทั่วประเทศไทย ที่ปกครองจากพระพุทธเจ้าจากธรรมวินัยด้วยดีนั้นแหละ จะให้แหลกไปเลย แล้วศาสดาองค์ใหม่องค์เทวทัตก็จะขึ้นแทน .. อะไรจะสมบูรณ์แบบยิ่งกว่าหลักธรรมหลักวินัยจนเป็นองค์แทนศาสดาได้

'อานนท์ พระธรรมและพระวินัยนั้นแลจะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลายแทนเราตถาคต'

อีกอันหนึ่ง *'อานนท์ เมื่อมีผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมหลักวินัยเราอยู่ พระอรหันต์ไม่สูญจากโลกนะอานนท์'*

นั่นก็คือธรรมวินัยนั้นแลที่เป็นองค์ศาสดาประกันเรื่องมรรค ผล นิพพาน ใครจะมาประกัน ก็สอนไว้ขนาดนั้นแล้ว แล้วจะไปหาอะไรมาเก่งกว่าศาสดาอีก เดี๋ยวตั้งข้อนั้นแล้วตั้งข้อนี้ขึ้น แหมพิลึกนะ .. อ่านมีกี่ข้อซึ่งเป็นตัวทำลายเป็นเพชฌฆาตๆ นี้ กี่ข้อที่เขามาอ่าน ที่มีคัดค้านอะไรกันมา อันนี้จะออกสนามเลยล่ะ คราวนี้ออกเลย .. อำนาจป่าเถื่อนฟังไม่ได้นะ แล้วก็ทำให้ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเดือดร้อนไปตาม กระทบกระเทือนไปตามหมดนะ ตามพวกนี้ พวกเปรตนี่หาเก็บตก

พระธรรมวินัยพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติแล้ว ใครสมบูรณ์ยิ่งกว่าพระพุทธเจ้าพระวินัยก็ดีกฎหมายบ้านเมืองก็ติดแนบกันมากับธรรมวินัยของศาสนา คือมีกฎหมายแนบมาอยู่ด้วยแล้ว รักษากันมาด้วยความสงบร่มเย็น ถ้าพูดถึงเรื่องศาสนาไม่มีใครสมบูรณ์ยิ่งกว่าพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้หมดเรียบร้อยแล้วตั้งแต่ปาราชิก สังฆาทิเสส เรียกว่า โทษประหารชีวิตลงมา ติดคุกตั้งแต่ตลอดชีวิตลงมา ๙ ปี ๑๐ ปี เป็นโทษตามหลักพระวินัยนี้ ..

ในลักษณะปกครองสงฆ์ .. ต้องถือธรรมวินัยเป็นกฎเป็นเกณฑ์ มากระทบกระเทือนธรรมวินัยไม่ได้ กฎข้อบังคับเหล่านั้นจะเป็นโมฆะทันที.. อย่างการปกครองสงฆ์นี้เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส เจ้าอาวาสที่จะปกครองด้วยความเป็นธรรมแล้วสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นในท่ามกลางของวัด หรือสถานที่ที่วัดตั้งอยู่นั้นหัวหน้าเป็นผู้จัดแจงทำให้สม่ำเสมอ นั่นพระวินัยท่านสมบูรณ์แบบ .. ถ้าตั้งใจปฏิบัติตามหลักธรรมวินัย การปกครองก็จะน้อยมากทีเดียว ไม่ต้องยุ่งเหยิงวุ่นวายถึงเหตุที่ตั้งการปกครองมาจะกลายมาเป็นการกระเทือนศาสนาเข้าไปอีก โดยไม่รู้สึกตัวนะ กิเลสมันแทรกเข้าทันทีๆ อันนี้ที่วิตกอันหนึ่ง..."

สมบัติสงฆ์ตามพระวินัย

"...พระวินัยท่านพูดเกี่ยวกับเรื่องจตุปัจจัยไทยทาน ที่เกิดขึ้นมากับพระเจ้าพระสงฆ์และภายในวัดนั้นๆ ให้เป็นหน้าที่ของสงฆ์ อำนาจหน้าที่ของพระ เป็นเรื่องที่เขารับมาถวายด้วยตามอัธยาศัย พระก็รับไปตามอัธยาศัย จะใช้จ่ายมากน้อยเพียงไรก็เป็นเรื่องของพระ ไม่มีคำว่าผิดว่าพลาด ถ้าทำตามนั้นแล้ว นี่พระวินัย

ทีนี้ส่วนที่ของสงฆ์ .. ก็เป็นเรื่องของพระ หัวหน้าวัดภายในวัดนั้น พร้อมทั้งวัดจะเป็นผู้ปฏิบัติรักษาสมบัติที่เป็นของสงฆ์ อันไหนที่ควรแจกแจกไปยังไง ไม่ควรแจกยังไง ก็มีในพระวินัยแล้วว่า ลหุภัณฑ์ ครุภัณฑ์ แล้วก็สังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์

(การมา) บัญญัติข้อที่ว่า จะมาเป็นเจ้าอำนาจบาตรหลวงควบคุม เปิบมือกินอยู่บนหัวพระทั้งประเทศไทยทุกวัดทุกวา แต่กลุ่มเดียวสองกลุ่มนี้นั้นไม่มีในพระวินัย เพิ่งตั้งขึ้นมาจากความลึกลับเมื่อเร็วๆ นี้เท่านั้นเอง .. เอ้า จะตั้งขึ้นมาว่าชนะพระไทยทั้งชาติ พระไทยจะไม่ปฏิบัติตามเลย จะปฏิบัติตามพระวินัยของพระพุทธเจ้านี้เท่านั้น ไม่ว่าวัดใดๆ ทั่วประเทศไทย พวกนี้จะเป็นผู้ควบคุมการเงินการทองศาสนสมบัติทั้งหมด เรียกว่าทุกวัด .. ชื่อของพวกคณะนี้ว่า **มหาคณิสสร** ว่าอย่างนั้น .. พวกนี้จะเป็นผู้กอบโกยทุกสิ่งทุกอย่าง จะเอาไปถลุงที่ไหนเราไม่ทราบด้วย ทราบแต่ว่าจะมาเป็นเจ้าอำนาจปกครองวัดทั่วประเทศไทยเรา นี่มีกฎข้อบังคับออกมาอย่างนี้ ใครจะไปฟ้องร้องว่าอะไรไม่ได้ จะปรับทั้งโทษติดทั้งคุกด้วย .. ค้านพวกนี้ไม่ได้ ค้านไม่ได้ก็ตาม หลวงตาบัวจะค้านว่างี้เลย ค้านจนวันตายหลวงตาบัว เอ้า มาเก่งกว่าพระพุทธเจ้า เราเทิดทูนพระพุทธเจ้าต่างหาก เราไม่ได้เทิดทูนพวกเปรตพวกผีนี่นะ ..

สมบัติทั้งหลายตามหลักพระวินัยนะคือสมบัติเงินทองข้าวของเขาถวายมาเป็นจตุปัจจัยไทยทานแก่พระเจ้าพระสงฆ์ตามศรัทธาของเขา พระสงฆ์ท่านก็รับด้วยความบริสุทธิ์ใจ เป็นสมบัติของตนโดยสมณสารูปคือพระเป็นเจ้าของสมบัติ ไม่เป็นโลกเป็นสงสาร ไม่เป็นกิเลสตัณหา รักษาโดยอรรถโดยธรรม ใช้สอยกันมาสงเคราะห์กันมา ดังที่วัดป่าบ้านตาดปฏิบัติอยู่เวลานี้

วัดนี้เป็นผู้รักษาสมบัติที่ได้มาเอง ไม่มีเจ้าอำนาจบาตรหลวงมาจากที่ไหน ที่จะมาปกครองรักษาสมบัติ ให้เป็นผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดแต่ผู้เดียว .. พระพุทธเจ้าท่านก็ทรงแสดงไว้แล้วว่า ไม่ให้บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่บัญญัติ ไม่รื้อถอนสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แล้ว มีในหลักธรรมหลักวินัย นี้บัญญัติใหม่หรือไม่บัญญัติใหม่ บัญญัติที่เอาสงฆ์เป็นนักโทษ เอาขอบเขตของวัดแต่ละวัดเป็นเรือนจำๆ แล้วพวกนี้เป็นนายคุมเข้ามาเหยียบย่ำทำลายอย่างนี้ มีในพระบัญญัติข้อไหน มันมาเสือกกะโหลกหาทำอะไร ตั้งแต่เด็กกอมมือเขาก็ไม่ทำ ..

พระพุทธเจ้าถือสำคัญมากเรื่องรวม

ที่ดิน โบสถ์ วิหาร เครื่องไทยทานต่างๆ เป็นสมบัติของสงฆ์ที่สงฆ์ต้องรักษาตามพระธรรมวินัย

ความสามัคคี ความสงวนส่วนใหญ่ เช่น อย่างกิจของสงฆ์ งานของสงฆ์ถือเป็นสำคัญมาก มีวินัยบังคับเลย เช่น สมบัติเบาอย่างหนัก เคลื่อนที่ได้ ท่านบอก เคลื่อนที่ได้เราก็รู้กันแล้ว พวกเตียงพวกตั่ง พวกอะไรสมบัติที่ยกไปมาได้ เป็นของสงฆ์ อันที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น เขาถวายที่เป็นวัดเป็นวา กัลปนาสงฆ์ เป็นอสังหาริมะ เคลื่อนที่ไม่ได้ ท่านให้มีวินัย รักษาไว้ตามนั้นๆ...”

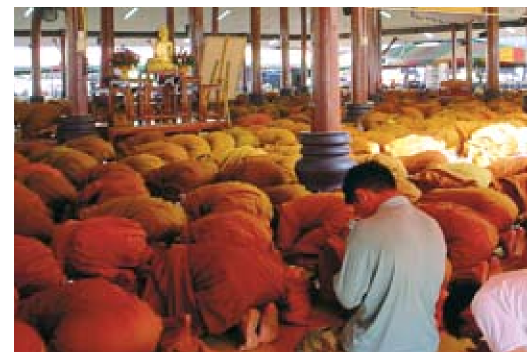

ร่างกฎหมายต้องให้ประชาชน เจ้าของศาสนายอมรับ

“...อย่างเวลานี้พระของเราก็ในวงพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ เพื่อความสงบร่มเย็น มันก็กลายเป็นความยุ่งเหยิงวุ่นวาย ตั้งสภาป่าๆ เถื่อนๆ ขึ้นในวงพุทธศาสนาเวลานี้ แล้วก็ตั้งข้อบัญญัติไปต่างๆ นานา พ.ร.บ.รอแบอะไรมันก็ตั้งขึ้นไป อะไรจะเกิน พ.ร.บ.ของพระพุทธเจ้ามันไม่ได้มองนะ พ.ร.บ.เพื่อลิ้นเพื่อปาก เพื่อยกตนข่มท่าน เหยียบย่ำทำลายเขา นั่นละ พ.ร.บ.ของกิเลส มันเป็นอย่างนั้น ถ้า พ.ร.บ.ของธรรมแล้ว ปัดหมดไม่มีอะไรมายุ่ง .. ได้ยินแต่ว่าจะเข้าสภาๆ มันก็ไม่แน่ใจคำว่าเข้าสภา หมูก็เข้าได้ หมาก็เข้าได้ เปรตก็เข้าได้ ผีก็เข้าได้ บัณฑิต นักปราชญ์ก็เข้าได้ เพราะฉะนั้นเพื่อความรอบคอบนี้ ชาวพุทธเราซึ่งเป็นเจ้าของสมบัติด้วยกันทุกคนทั่วประเทศไทยนี้ จึงควรจะได้รับทราบเสียก่อน ก่อนที่จะเข้าสภา ให้ประชาชนยอมรับเสียก่อน ..

‘แล้วพระสงฆ์เรานี่เข้าใจรียังที่ความมุ่งหมายของเราซึ่งเป็นหัวหน้ามุ่งยังไงๆ’ ***(พระตอบ** ‘เข้าใจครับผม’)* ตามหลักความจริงที่เราพูดนี้ก็คือว่า ถอนออกให้หมดอย่ามายุ่งนี่หลักใหญ่ มายุ่งทำไม พุทธศาสนาสมบูรณ์แบบแล้ว มายุ่งหาอะไร ถอนออกให้หมด แล้วยังจะดึงเข้าสภาอีก เข้าสภาแล้วเขาไม่ถอนให้เขาฟาดคอเลย .. แล้วทีนี้ *‘รายชื่อของคนตลอดพระเณรเราจำนวนกี่แสน’ (‘ประมาณ ๙ แสนครับ’)* นี่ก็คือรายชื่อของผู้รักสงวนชาติศาสนาของตัวเอง...”

เพิกถอนร่างพ.ร.บ.สงฆ์ ด้วยลักษณะตัดสินธรรมวินัย

"...ท่านบอกว่าลักษณะตัดสินธรรมวินัย อะไรเป็นธรรมเป็นวินัย อะไรไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย คืออะไรปลอม อะไรจริง ท่านแสดงไว้หมดพระพุทธเจ้า เช่น การบวชเข้ามา มาสั่งสมกิเลสราคะตัณหา รายได้รายรวยโลกามิส อย่างโลกเขานี้ไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่วินัย ท่านบอกไว้เลย เป็นคนละฝั่งเลยเทียว ธรรมเหล่าใดเป็นไปเพื่อความสละละวางกิเลสตัณหา มีราคะตัณหา เป็นต้น ตลอดถึงลาภ ยศ สรรเสริญ ความร่ำความรวย ยศถาบรรดาศักดิ์ สลัดอันนี้แล้วเรียกว่านี้ธรรม นี้วินัย ถ้าตรงกันข้ามนี้แล้วไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่วินัย เป็นของปลอม ..

(เรื่อง พ.ร.บ.คณะสงฆ์) เราสั่งไปว่าให้เพิกถอนทั้งหมด ข้อของเขาที่ดำเนินมามากน้อยให้ถอนออกให้หมดเลย เรียกว่าเป็นฝั่งเขาฝั่งเรา ฝั่งนั้นฝั่งมหาโจร ฝั่งนี้เป็นฝั่งเจ้าของสมบัติแห่งชาติ เข้าใจไหม ให้เลิกไปคนละฝั่งๆ แล้วค่อยเข้ากันทีหลัง เอ้า เข้าตรงโน้น เอ้า มาทางนี้ก็จะยกทัพใส่กัน เข้าใจเหรอ คือไม่ให้อะไรเข้ามาแทรกมาแซง ซึ่งเป็นสื่อเป็นสารอะไรต่ออะไรที่จะเป็นภัยต่อชาติไทยของเรา เพราะฉะนั้นมีมากน้อยจึงต้องให้ถอนออกให้หมด เป็นคนละฝั่งเลย เรียกว่าร้อยเปอร์เซ็นต์ ..

หลวงตาเป็นห่วงทั้งชาติทั้งศาสนาไปด้วยกันเลยเต็มหัวใจเวลานี้ พ.ร.บ.คณะสงฆ์ หรือพ.ร.บีบคณะสงฆ์ หลวงตาไม่อยากว่า พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ร.บีบ มันบีบทั้งชาติทั้งศาสนา พ.ร.บ.นี้ใครเป็นคนตั้งขึ้นมาและตั้งขึ้นมาจากไหน .. เรื่องพุทธศาสนาสมบูรณ์แบบมาแล้ว .. เพราะงั้นพ.ร.บ.พ.ร.บีบนี้จะขึ้นมาเหยียบหัวประเทศไทยเราไม่ได้ ต้องถอนออกให้หมด เพราะสิ่งเหล่านี้จอมปลอมทั้งหมด ไม่ได้มีของจริงติดอยู่นิดหนึ่ง มีตั้งแต่มหาภัยทั้งนั้น พุทธศาสนาเป็นมหาคุณเต็มที่แล้ว สมบูรณ์แบบแล้ว สมควรที่เราจะเทิดทูนต่อไปดังที่เราเทิดทูนมาแล้ว..."

จำนวนคนบีบบังคับ หลักพระธรรมวินัยไม่ได้

"...จะเอาจำนวนเท่านั้นคนเท่านี้คนมาบีบบังคับหลักธรรมวินัยได้เหรอ ธนบัตรปลอมเป็นกี่หมื่นกี่แสนกี่ล้านๆ กองเท่าภูเขา แต่ธนบัตรจริงใบละห้าบาทสิบบาทขึ้นมาใบเดียวสองใบกับอันนั้น อะไร (มีค่า) มีน้ำหนักมากกว่ากันควรจะปัดทางไหนออกไป ไม่จำเป็นต้องหามากถ้าเป็นของจริง เข้าใจหรือ เพียงใบเดียวก็พอ นี่ความจริงก็คือศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นความจริง เพียงพระโอวาทตัดออกมาปึ๋งเท่านั้นจอมปลอมขาดสะบั้นไปหมด ..

หลักธรรมวินัยอันเดียวเท่านั้นพอ ไม่ต้องหาอะไรมาอวด ว่าจำนวนมากน้อยอย่าเอามาอวด เอาของจริง ไม่ต้องหามากของจริง ก็มีเท่านั้น อย่าไปหวั่น พวกเปรตพวกผีหวั่นมันทำไม .. หลักธรรมวินัยมีอยู่มันไม่ดู มันไปหายุ่งไม่เข้าเรื่องเข้าท่าเข้าทางอะไรเลย ให้ผู้ตั้งใจปฏิบัติตามหลักธรรมวินัยเดือดร้อนวุ่นวาย จนกระทั่งพระที่อยู่ในป่าในเขาก็ต้องได้ออกมามาชะมาล้างของสกปรกที่อยู่เต็มบ้านเต็มเมือง

ปลาตัวหนึ่งอยู่ในข้องของเราฟังซิน่ะ เอาอีกทีหนึ่งนะที่เราจะกินอยู่เดี๋ยวนี้ ปลาตัวนี้เรากำลังจะเอาไปแกง อยู่ในข้องของเรา แต่พอดีเขาเอาขี้มาโยนใส่ในปลานี้แล้วจะทำยังไงทีนี้ โอ๋ย ต้องรีบเอาปลาออกล้างทิ้งอันนั้นออกไปทันทีใช่ไหม ด้วยความขยะแขยง อันนี้ก็ขยะแขยงความเลวร้ายนี่เข้าใจไหม...”

องค์หลวงตาเมตตาเดินทางไปทุกสารทิศ เพื่อรับผ้าป่าช่วยชาติ และเพื่อการประสับประสานกับพระกรรมฐาน ในจังหวัดต่างๆ ที่บำเพ็ญสมณธรรมตามป่าเขาในที่สงบสงัด ด้วยเหตุนี้ พระกรรมฐานทั่วประเทศจึงออกมาทำหน้าที่ในการรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ด้วยหลักพระธรรมวินัยได้อย่างสมบูรณ์แบบ

ป้องกันมิให้ผู้ยกร่างทำสังฆเภท

การคัดค้านร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มิใช่ของง่ายแม้จะแสดงเจตนาหลายครั้งแล้วก็ยังไม่เป็นผล ด้วยเหตุนี้การประชุมสงฆ์จึงยิ่งใหญ่กว้างขวางขึ้น และองค์หลวงตาก็จำเป็นต้องแสดงธรรมแบบนิวเคลียร์นิวตรอนมีความเข้มข้นหนักหน่วงมากยิ่งขึ้น เปรียบเสมือนผู้ใหญ่ที่หวังดีเข้ามาตีมือเด็กที่ไม่รู้เดียงสากำลังจะจับขั้วกระแสไฟฟ้า องค์ท่านจึงแนะนำให้มุ่งเข้าหาผู้เป็นต้นเหตุของร่างฉบับนี้ เพื่อจะได้รื้อถอนสิ่งที่ขัดต่อพระธรรมวินัยออกไปได้ตรงจุดมิให้เป็นกรรมหนัก นับเป็นเมตตาธรรมของท่านอย่างที่สุด ประเด็นความขัดแย้งในสังคมจะได้ยุติลงโดยเร็ว

“...จากนั้นตามเข้าไปสิ เราก็เคยพูดแล้วต้นตอมาจากไหน ต้นตอที่เกิดเรื่องขึ้นมา ยกร่างนี้ขึ้นมา ใครเป็นคนยก ให้ไล่เข้าไปหาตรงนั้นใครเป็นต้นเหตุ ผู้ที่ยกร่างขึ้นมาคือใคร กลุ่มนี้คือใครมาจากไหน ใครเป็นคนรับรองยืนยันมา .. สมบัติที่จะไปฉกไปลักไปขโมยเขามาในจำพวกโจรพวกมารมันต้องลี้ๆ ลับๆ หลบๆ ซ่อนๆ อันนี้มันก็ออกกฎกติกาข้อบังคับมาว่าตั้ง พ.ร.บ. แร.แบ.อะไรเราก็ไม่ทราบ .. ตั้งมหาภัยขึ้นมาเหยียบย่ำทำลายทั้งชาติทั้งศาสนาให้จมไปด้วยกัน อย่างนี้เหมาะสมมากกว่า .. ใครเป็นคนตั้งขึ้นมาในกฎข้อบังคับเหล่านี้ ถามหาตัวมันหลบๆ หลีกๆ มันไม่เอาตัวจริงออกมาแสดงให้ฟัง

ถ้าเป็นของจริงเอามาซิ ใครเป็นคนตั้งขึ้นมากฎข้อกติกาอันนี้ มีข้อประชุมกันอย่างไรบ้างใครเป็นคนรับรองในกฎกติกาเหล่านี้ ที่มาตั้งเหยียบหัวพระศาสนาและประชาชนที่เป็นชาวพุทธอยู่เวลานี้ ตั้งขึ้นมาจากผู้ใดมันก็ไม่บอกเข้าใจไหม มันตั้งอยู่ใต้ดิน แล้วคณะใดเป็นผู้ตั้งขึ้นมาจากใต้ดินนี้ จนมาเป็นฟืนเป็นไฟเผาไหม้ทั่วโลกอยู่เวลานี้เห็นไหมพุทธศาสนา ..

แล้วคณะไหนที่รวมหัวกันทั้งพระทั้งโยมมาตั้งเป็นกรรมการ ที่จะออกเป็นมหาคณิสสรนี่น่ะ (พ.ร.บ.สงฆ์ ครับ) เออ พ.ร.บ.สงฆ์แล้งนั่นน่ะ มันไปทำอยู่ใต้ดินไม่ให้ใครเห็น นี่เห็นไหมลักษณะของผู้ร้าย ของขโมย ลักษณะของมหาโจรปล้นชาติปล้นศาสนามันทำมาอย่างนี้ ทีนี้เวลาออกมาก็ว่าผ่านโน้นผ่านนี้ ผ่านแบบโจรนะ

รีบๆ ด่วนๆ ว่าของลับบ้างอะไรบ้าง พอออกไปหลอกคนได้ ว่าผ่านมหาเถรสมาคม คือผ่านไปเฉยๆ ..

พวกนี้เป็นพวกมหาภัยจริงๆ ต่อจากนี้มันจะขึ้นเป็นสังฆเภทนะ เป็นสังฆเภทยุยงให้สงฆ์แตกจากกันทั่วประเทศไทย นี่จะเป็นกรรมหนักมาก รุนแรงมากพวกนี้ มีแต่จะเอาท่าเดียวๆ พูดให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยก็คือว่ามันผิดพลาดมาตั้งแต่ชาติเข้าใจไหม ไม่ได้เปลาะนั้น จะเอาเปลาะนี้ จะเอาเปลาะนี้จะดึงขึ้นไปหาชาติบ้านเมือง จะเอาให้จมทั้งชาติทั้งศาสนาเลย ก็ชาติศาสนาของเรามีเจ้าของด้วยแล้ว จะยอมให้จมได้ง่ายๆ หรือ

เวลานี้จะเริ่มแยกแล้วนะ เริ่มแยกเป็นสังฆเภทครั้งที่สอง .. ครั้งที่หนึ่งเทวทัตแยกตัวออกจากพระพุทธเจ้าไปเป็นศาสดาองค์ใหม่ขึ้นมา .. ครั้งที่สองก็ศาสนธรรม คือพระธรรมและพระวินัยนั่นแล .. ครั้งแรกเป็นองค์ศาสดาเสียเอง ครั้งที่สองเป็นธรรมวินัยซึ่งเป็นองค์แทนของศาสดาเสียเอง เวลานี้กำลังเข้าอยู่วาระองค์ศาสดาครั้งที่สอง คือเข้ามาทำลายธรรมวินัย หลักธรรมวินัยท่านสอนไว้โดยถูกต้องแล้วนี้คือองค์แทนศาสดา แล้วพวกนี้บุกเข้ามา ไม่มีธรรมมีวินัย...”

 สงฆ์สมมุติมักบดบังอริยสงฆ์

“...ไปที่ไหนก็มีแต่นักปราชญ์ นักแปดมันไม่ได้ว่านะ เข้าใจไหม มันมาแต่นักปราชญ์ๆ ยิ่งมีคนยอว่า นี่เป็นพระไตรปิฎกเคลื่อนที่ เลยเป็นบ้าไปเลย นั่นน่ะเขาเรียกว่า สงฆ์สมมุติมักบังอริยสงฆ์ อริยสงฆ์อยู่ในหัวใจนั่น แต่มันไม่มองดูนี้ มันมองดูแต่คัมภีร์ใบลาน ไขว่คว้าไปลมๆ แล้งๆ อันของจริงอริยสงฆ์อยู่ภายในหัวใจตัวเองไม่ดู กระจายออกไปอีก ก็เห็นการศึกษาเล่าเรียนการจดจำมา ได้แต่เสียงได้แต่ลมเหมือนนกขุนทองว่าเป็นของดีไปเสีย ภาคปฏิบัติไม่สนใจจะปฏิบัติเอาธรรมที่เลิศเลอขึ้นมา...”

ข้อพึงระวังของคณะสงฆ์ไทยในสมัยปัจจุบัน

ความคิดอยากปรับปรุงระเบียบกฎหมายต่างๆ เพื่อหวังจะทำให้พระพุทธศาสนาเจริญขึ้น แต่กลับกลายเป็นเสี้ยนหนามเป็นพิษภัยแก่พระพุทธศาสนาเสียเองเพราะข้อกฎหมายเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ขัดแย้งกับพระธรรมวินัยแทบทั้งสิ้น ซึ่งองค์หลวงตาได้ออกมาอธิบายอรรถธรรมต่างๆ ต่อสู้กับความคิดผิดเหล่านี้ทำให้ผู้เสียประโยชน์หรือผู้ไม่เข้าใจเจตนาดีของท่านเกิดความโกรธเคืองและอาฆาตมาดร้าย บางคนอาจคิดถึงขั้นทำลายท่านก็มี ดังนี้

“...อ่านอะไรก็อ่านไป เราก็ไม่ค่อยสะดุดใจเหมือนคำที่ว่าจะมากำจัดเรา ฆ่าเรา อ๊ย เราสลดสังเวชนะ คือเราพูดจริงๆ เราไม่มีอะไร เราก็เคยประกาศมาให้ทราบแล้วว่า ความกล้าเราก็ไม่มี ความกลัวเราก็ไม่มี ความได้เปรียบเสียเปรียบ ความแพ้ความชนะเราไม่มี มีแต่ความเมตตาสงสารโลก สอนอรรถสอนธรรมไปตามความผิด ถูก ชั่ว ดีของผู้กระทำ เราสอนไปอย่างนั้น เราไม่มีอะไรกับใครในโลกอันนี้ สอนด้วยความเมตตาล้วนๆ

แต่ที่มันกระเทือนใจก็คือว่า ผู้หวังจะเป็นใหญ่เป็นโตปกครองทั้งชาติทั้งศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง ความหมายว่าอย่างนั้นละมัง แต่นี้ทำไมการดำเนินจึงต้องตีราบ ฆ่าราบ ฟันราบ ปราบราบไปเพื่อครองบ้านครองเมืองในนามของพระ เพศของพระ ดูไม่ได้เลยนะ อย่างทางโลกทางสงสารเขาก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง เขาต้องการเป็นใหญ่เป็นโต ใช่ไหมล่ะ อำนาจสกปรกของทางบ้านทางเมือง โลกทั้งหลายเขาใครมาผ่านฆ่าไปเลยๆ เพื่อจะเป็นใหญ่เป็นโตตามความมุ่งหมาย

อันนี้มันเรื่องของศาสนา เรื่องของธรรมเรียกว่าห่างกันคนละโลก ที่ว่าให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ พ.ร.บ.ปกครองสงฆ์ ทำไมถึงต้องปราบไปอย่างนั้นแบบเลยโลกไป หยาบโลนที่สุด ก็คือว่าพระด้วยกันนี้ แล้วก็มากำจัดพระด้วยกัน เช่นจะมากำจัดหลวงตาบัวนี้ อ๊ย สลดสังเวชนะเรา แสดงถึงความหยาบโลนที่สุดเลย หยาบช้าที่สุด ในเมืองไทยเราไม่เคยมี ..

เราวิตกวิจารณ์พวกที่สร้างบาปสร้างกรรม เฉพาะอย่างยิ่งสร้างต่อเรา ทีนี้เราไม่มีอะไรเลย โยนเข้ามาผางมันก็ตูมเข้าหาเจ้าของหมด ไม่มีใครรับไว้ เราไม่มีความผิดที่จะเป็นช่องรับที่เขาโจมตี เราไม่มี โยนเข้าไปผางเหมือนกำแพงมันก็สะท้อนกลับมาหาเจ้าของหมดไม่ไปไหน เราอดวิตกวิจารณ์ไม่ได้ก็คือตรงนี้เอง ..

หลวงตาบัวนี้เรียกว่าอยู่ในเสี้ยนในหนามอยู่ในท่ามกลางแห่งหอกแห่งหลาว ประหนึ่งว่าหลวงตาบัวนี้เป็นหัวใจของพี่น้องชาวไทยเราทั้งพุทธศาสนา ทั้งชาติของเราทั้งชาติ รวมอยู่ในจุดของเราจุดเดียว และเป็นหัวใจของประชาชน ประชาชนทั้งหลายเขาก็ห่วงใยละซิ

เพราะพวกเปรตพวกผีพวกยักษ์พวกมาร มันห้อมมันล้อม มันจะฆ่าหัวใจของชาติของศาสนาให้ล่มจม คือจะฆ่าหลวงตาบัว .. ตายก็ตายแบบหลวงตาบัว ไม่มีได้มีเสีย ไม่มีแพ้มีชนะ ตามเดิม ใครจะฆ่าไม่ฆ่าก็ตามเดิม ตายเองก็ตามเดิม ใครมาฆ่าก็ตามเดิม หลักธรรมชาตินั้นเป็นธรรมชาติของตัวเองแล้ว...”

สำหรับพระธรรมเทศนาที่ให้ข้อคิดคติเตือนใจเกี่ยวกับข้อปฏิบัติของคณะสงฆ์ไทยในสมัยปัจจุบันนั้น รวบรวมแต่พอสังเขป ดังนี้

บัณฑิต มหาบัณฑิต จอมปราชญ์

“...ในบรรดาบัณฑิตที่ควรคบค้าสมาคม ตลอดถึงครูอาจารย์ที่ให้อุบายสั่งสอนอันดีงามแก่เรา ชื่อว่าบัณฑิต ไม่ต้องมีความรู้ความฉลาดถึงขนาดต้องแบกตู้พระไตรปิฎกมายืนยัน หรือมีความรู้ความฉลาดขั้นปริญญาตรี โท เอก ก็ตาม สำคัญอยู่ที่ความคิดความเห็น การประพฤติตัวเป็นธรรม ซึ่งเป็นเครื่องชักจูงให้คนอื่นได้คติและได้รับประโยชน์อันชอบธรรม และเห็นเป็นความถูกต้องดีงามไปด้วย เหล่านี้ท่านเรียกว่า “**บัณฑิต**” เป็นผู้ควรแก่การคบค้าสมาคมระยะสั้นหรือยาว ย่อมเป็นมงคลแก่ผู้คบไม่เสียหายล่มจมแต่อย่างใด ยังจัดว่าผู้รู้จักเลือกคบ เป็นผู้มีชีวิตชีวาอันอุดมมงคลเสียอีก ทางพระพุทธศาสนาท่านหมายคนอย่างนั้นว่า “บัณฑิต”

ส่วน “**บัณฑิตภายใน**” ได้แก่ความคิดอุบายวิธีต่างๆ ที่จะเป็นไปเพื่อคุณงามความดีแก่ตนและผู้อื่นนับแต่พื้นความคิดเห็นอันเป็นเหตุจะให้เกิดคุณงามความดี จนกระทั่งถึงสติปัญญาที่จะถอดถอนกิเลสออกจากจิตใจเป็นลำดับๆ เป็นขั้นๆ ของสติปัญญา เรียกว่า “บัณฑิต” “นักปราชญ์” เป็นชั้นๆ ไปจนถึงขั้น “มหาบัณฑิต”

“**มหาบัณฑิต**” ได้แก่ท่านผู้ทรงมหาสติมหาปัญญานั่นแล เลยขั้น “มหาบัณฑิต” ไปแล้วก็ถึง “วิมุตติ” เรียกว่า “**จอมปราชญ์**” หรือ “**อัครมหาบัณฑิต**” เลยขั้นมหาบัณฑิตไปแล้วก็เป็น “จอมปราชญ์” ได้แก่ผู้เฉลียวฉลาดรอบตัวภายในใจ คือพระอรหันต์สิ้นกิเลสอาสวะโดยประการทั้งปวง...”

มหาวิทยาลัยสงฆ์ สังหารพระ

“...ไปดูซิมหาวิทยาลัยสงฆ์มีอะไร มีแต่วิชาทางโลก เอาครูเอาอาจารย์ฆราวาสเข้ามาสอนพระเต็มไปหมด .. เดินอ้วดอ้าดๆ โอ๊ย ท่าใหญ่เสียด้วยนะ ฆราวาสเข้าไปสอนพระ พระก็หมอบละซิ อู๊ย เราดูแล้วดูไม่ได้ เราสลดสังเวช .. พระก็อ้าปากอยู่ตลอดเวลาไม่ได้สนใจกับอรรถกับธรรม เรียนแล้วก็เพื่อจะสึกออกไปอย่างนั้นละ มหาวิทยาลัยสงฆ์นี้เป็นเรื่องของโลกเกือบจะว่าล้วนๆ ไปเลย .. ไม่ได้เป็นวิชาของพระพุทธเจ้าเพื่อคุณงามความดี เพื่อหลุดพ้นจากทุกข์แต่ประการใดๆ เลย ..

มีแต่ความรู้วิชาของดิรัจฉานวิชา มีแต่ล้วมแต่ถานเต็มอยู่ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ เอาฆราวาสเข้าไปสอนพระ มีแต่สอนเรื่องวิชาทางโลกทางสงสารเรื่องกิเลสตัณหาล้วนๆ โดยอาศัยศาสนาเป็นเขียงเหยียบขึ้นๆ เพื่อวิชาของกิเลสได้เหยียบย่ำทำลายธรรมโดยถ่ายเดียวเท่านั้น .. ศาสนามีความหมายอะไร .. ตามภาษาบาลีภาษาของพระพุทธเจ้า ท่านไม่บอกวิชาทางโลก

มีการประชุมคณะสงฆ์เพื่อปกป้องพระธรรมวินัย ณ วัดป่าบ้านตาด หลายวาระ

ท่านบอกว่า ดิรัจฉานวิชา คือวิชาของสัตว์โลกผู้ยังติดข้อง พัวพันอยู่กับโลกกับสงสาร แปลออกเป็นอย่างนั้น ท่านจึงไม่ให้เข้ามาคละเคล้ากัน

วิทยาลัยป่าพระพุทธเจ้าก็ทรงตั้งมาแล้วตั้งแต่ก่อน ท่านว่า **รุกขมูลเสนาสนัง** ปฏิบัติตนอยู่ในป่าในเขา นี้เรียกว่ามหาวิทยาลัยป่า .. พระสงฆ์ที่อยู่ในป่า สำเร็จมาจากป่า เป็นพระโสดาฯ สกิทาฯ อนาคาฯ อรหันต์มาทั้งนั้นๆ มาเป็นสรณะของพวกเรา นี่เราจึงเรียกว่ามหาวิทยาลัยป่า คือมหาวิทยาลัยของพระพุทธเจ้านั้นเป็นมหาวิทยาลัยพระสังหารกิเลสให้ขาดสะบั้นลงไป นำอมตะมหานิพพานเป็นความบริสุทธิ์เต็มภูมิเข้ามาครองใจ ..

แต่เวลานี้มหาวิทยาลัยที่เขาตั้งขึ้นทุกวันนี้ คือ มหาวิทยาลัยกิเลส มีตั้งแต่วิชาความรู้ของโลกของสงสาร ของกิเลสตัณหาทั้งนั้น เข้าไปเต็มอยู่ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ๆ .. นี่เรียกว่ามหาวิทยาลัยบ้าน เป็นมหาวิทยาลัยกิเลสสังหารพระ มีเท่าไรแหลกหมดๆ ไม่มีอะไรเหลือเลย...”

ตั้งธนาคารสงฆ์ เหยียบย่ำธรรมวินัย

“...พระสมัยปัจจุบันสนใจในลาภยศยิ่งกว่าอรรถธรรม ถึงขนาดว่าคิดสนับสนุนการก่อตั้งธนาคารพระฯ ทั้งที่ขัดต่อพระธรรมวินัยอย่างร้ายแรง ไปยุ่งเกี่ยวกับเงินทอง บริหารเงินทอง มิใช่กิจของสงฆ์แต่อย่างใดเลย พระพุทธเจ้าตำหนิเงินทองข้าวของมามากน้อยเพียงไรก็เห็นอยู่ในธรรมวินัย แล้วไหนยังจะมาส่งเสริมยกขบวนเป็นสงฆ์ขึ้นมา ตั้งธนาคารสงฆ์ขึ้นมาก็เท่ากับเหยียบหัวพระพุทธเจ้าผู้ทรงบัญญัติห้ามการเงินการทองละซิ มันก็เห็นอยู่นี้ธรรมวินัยก็เห็นอยู่นี้ มันดูเมื่อไรไฟแดง มีแต่มันจะไปท่าเดียวพวกนี้ เปิดเป็นไฟเขียวตลอด มันไม่มีธรรมมีวินัย เลยกลายเป็นหน้าด้านไปหมด กวนบ้านกวนเมือง คือพระของเราที่ไม่มีธรรมมีวินัยในตัวนั่นแหละ ..

ตั้งแต่พระที่ดื้อด้านหาญทำเกี่ยวกับการเงินการทองเวลานี้มันก็ทนดูกันไม่ได้แล้ว ยังจะมาตั้งธนาคารสงฆ์ขึ้นมาอีกก็เท่ากับเหยียบหมดเรื่องศาสนาจะไม่ให้มีอะไรเหลือเลย .. ในพระวินัยนี้มีทั้งต้นบัญญัติ มีทั้งอนุบัญญัติ นี้ดูมาหมดแล้วนี่นะ ต้นบัญญัติตัดขาดเรื่องเงินเรื่องทองไม่ให้มายุ่งเลย ขาดสะบั้นไปเลย เป็นภัยต่อการบำเพ็ญสมณธรรมของพระ นั่นฟังซิ

พระพุทธเจ้าตัดขาดหมดเลยพุทธบัญญัติ **โย ปน ภิกขุ ชาตรูปรชตัง อุคคัณเหยย วา อุคคัณหาเปยย วา อุปนิกขิตตัง วา สาทิเยยย นิสสัคคิยัง ปาจิตติยัง** นี้เป็นต้นบัญญัติ ภิกษุรูปใดรับเงินและทองเองก็ดี ให้เขาเก็บไว้เพื่อตนก็ดี เป็นนิสสัคคีย์ ของนั้นต้องเสียสละออกไปเจ้าของแสดงอาบัติปาจิตตีย์ เป็นอาบัติแล้ว นั่นบอกไว้แล้วอย่างนี้ นี้ต้นพุทธบัญญัติห้ามไม่ให้พระสงฆ์เกี่ยวกับเงินกับทองเลย...”

สมณศักดิ์ชั้นสูงหรือชั้นเหยียบย่ำ ?

“...พระองค์จึงทรงตั้งให้เลิศคนละทางๆ เรียกว่าตั้งสมณศักดิ์ยศของพระ แต่พระพุทธเจ้าตั้ง ...ท่านตั้งให้พระอรหันต์เป็นยศพระ องค์นี้เลิศในทางนั้น เช่นอย่างพระสารีบุตรเลิศทางด้านปัญญา พระโมคคัลลาน์เลิศทางด้านฤทธาศักดานุภาพ พระอานนท์เลิศทางเป็นพหูสูต .. นี่เลิศไปคนละทางๆ จนกระทั่ง ๘๐ องค์ จากนั้นท่านก็ไม่ตั้งอีกเลย จนกระทั่งปรินิพพาน เพราะฉะนั้นท่านตั้งท่านจึงตั้งตามความเลิศเลอ ตามแถวของอุปนิสัยของแต่ละองค์ๆ ไม่ใช่ตั้งสุ่มสี่สุ่มห้า ตั้งมาแล้วก็มาเหยียบย่ำศาสนาอย่างที่เป็นอยู่เวลานี้ ตั้งยกยอขึ้นมา พอดินเหนียวติดหัวก็ว่าตัวมีหงอน แล้วกลับมาเหยียบหัวพระพุทธเจ้าเหยียบหัวพระมหากษัตริย์ที่ทรงตั้งให้เป็นยศถาบรรดาศักดิ์ขึ้นมา ก็กลับมาเหยียบหัวพระพุทธเจ้าเหยียบหัวพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังที่พระตาบอดหูหนวกสมัยปัจจุบันเราๆ ท่านๆ เป็นอยู่เวลานี้ ไม่ได้เหมือนกันกับพวกนี้เข้าใจไหม ได้รับตั้งเท่าไรยิ่งเทิดทูน อันนี้เหยียบลงตั้งเท่าไรยิ่งเหยียบลง ..

สงฆ์สาวก ๘๐ องค์ที่ได้รับสมณศักดิ์จากพระพุทธเจ้า แล้วปรากฏองค์ไหนบ้างที่เห่อเหิมที่คึกคะนองเป็นบ้ายศ มีองค์ไหนปรากฏว่าเสียไปไม่เคยมี อย่างพระเราปัจจุบันนี้มันเลยบ้ายศไปแล้วนะ.. ยศของพระคือ มีศีลเต็มองค์มีสมาธิ มีพระวินัยเต็มตัวๆ จากนั้นวิมุตติหลุดพ้นจะหนีเงื้อมมือพระผู้ตั้งใจปฏิบัติตามหลักธรรมวินัยนี้ไปไม่ได้ นี่คือทางเดินของศาสดา ..

การตั้งสมณศักดิ์ คือ ยศของพระ ความดีงามของพระ ศักดิ์ศรีของพระนั้น เพื่อความเป็นมงคลแก่พระเราเอง แล้วก็เป็นความดีแก่ผู้มาส่งเสริมเรา ให้เราตอบรับความส่งเสริมทั้งสองด้านนี้ไว้ด้วยดี ผู้ให้ก็ให้ด้วยความพอออกพอใจ เช่นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านประทานสมณศักดิ์ให้พระ พระก็ให้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติตามพระราชประสงค์ของท่าน แล้วปฏิบัติตัวให้เป็นคนดี เป็นพระมีสมณศักดิ์สูงเท่าไรยิ่งมีความเข้มงวดกวดขันในสมณศักดิ์คือความดีงามของตนซึ่งได้รับมาจากชั้นสูง ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต้องปฏิบัติตัวให้ดีประหนึ่งว่าเทิดทูนท่านด้วย แล้วก็เทิดทูนธรรมภายในจิตใจของเราให้งอกเงย หรือเจริญขึ้นเป็นลำดับ นี่เป็นความถูกต้อง...”

พระกาฝาก วัดกาฝาก

"...มีแต่เปรตแต่ผีหัวโล้นๆ ผ้าเหลืองๆ เต็มบ้านเต็มเมืองทำลายศาสนา ทำลายตัวเอง ทำลายสังคม นี่คือผู้เหยียบหัวพระพุทธเจ้า ไม่คำนึงถึงธรรมวินัย มีตั้งแต่เรื่องที่จะอยากดิบอยากดี มันอยากเลวนะ ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ลืมเนื้อลืมตัว ยศถาบรรดาศักดิ์ ดินเหนียวติดหัวก็ว่าตัวมีหงอนเสีย เป็นนั้นเป็นนี้ขึ้นมาแล้วเป็นบ้า ธรรมวินัยไม่สนใจ .. เกลื่อนศาสนาเกลื่อนบ้านเกลื่อนเมือง มีแต่พวกอลัชชิตา หาความละอายบาปไม่ได้ ทำลายศาสนาคือพวกพระเรานี้เอง ..

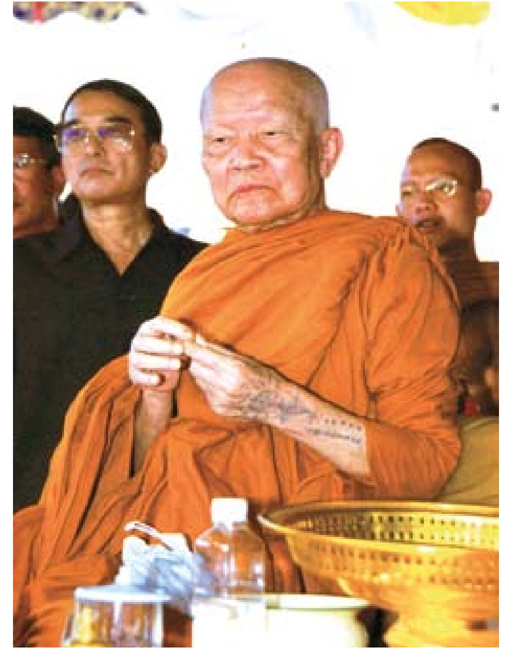
อะไรผิดกับหลักธรรมหลักวินัย นั่นคือกาฝากๆ มันผิดมากผิดน้อยเป็นกาฝาก ถ้าคนก็คนกาฝาก พระกาฝากเรื่อยไปเลย แล้วก็ทำลายศาสนาที่แท้จริงให้สึกหรอและเสื่อมทราม จนกระทั่งอันตรธานไปหมดเลยก็ได้ เพราะอำนาจแห่งกาฝากมีมาก .. วัดก็ไม่ใช่วัดจริงเป็นวัดกาฝากไปเสีย เป็นวัดปลอมๆ ไปเสีย มีแต่รูปร่างของวัด ผู้ไปครองวัดก็มีแต่พระแต่เณรที่กาฝาก กัดตับกัดปอดศาสนาแหลกไปทุกวันๆ ไม่มีพระที่ดีเทิดทูนศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองเลย..."

อุปัชฌาย์ทุกรูป สอนให้เข้าป่า

"...อุปัชฌาย์องค์ใดบวชกุลบุตรไม่สอนนิสสัย ๔ นี้ เรียกว่าผิด นู่นน่ะฟังซิ ท่านเน้นหนักมาก ผิดองค์ของผู้เป็นอุปัชฌาย์ .. ขึ้นต้นก็ **รุกขมูลเสนาสนัง** บรรพชาอุปสมบทแล้วให้ท่านทั้งหลายไปอยู่ตามรุกขมูลร่มไม้ ในป่า ในเขา ตามถ้ำ เงื้อมผา ป่าช้าป่ารกชัฏอะไร แล้วแต่เป็นความสะดวกในสถานที่เช่นนั้น เพื่อประกอบความเพียร ไม่ยุ่งเหยิงวุ่นวายกับข้าศึกภายนอกจุ้นจ้านวุ่นวาย แล้วมิหนำซ้ำยังให้ทำความอุตส่าห์พยายามอยู่อย่างนั้นตลอดชีวิตเถิด ฟังซิของเล่นเมื่อไร ให้ทำความพากเพียรอย่างนั้น

นี่ท่านสั่งเข้าไปเลย ถึงขนาดที่ว่าเคลื่อนไปไม่ได้ พระทุกองค์ต้องได้รับโอวาทข้อนี้ หลังจากบวชเสร็จแล้วท่านจะสอนอนุศาสน์ ๘ นิสสัย ๔ อกรณียกิจ ๔ นี้ทันทีเลย ส่วนระยะทางวัดกับบ้านก็มีในหนังสือ อรัญวาสี แปลว่าผู้อยู่ป่า คามวาสี ผู้อยู่แดนบ้าน .. ตามหลักธรรมท่านแสดงไว้ เรียกวัดป่าตั้งแต่หนึ่งกิโลขึ้นไป เป็นป่าๆ ไกลเท่าไรก็เรียกว่าป่าเรื่อย ที่ต่ำกว่าหนึ่งกิโลมาเรียกว่าบ้าน ตั้งแต่ต่ำลงมา จนกระทั่งเข้ากลางบ้านก็เรียกว่าคามวาสี ผู้อยู่ในแดนบ้าน หรือบ้านเป็นปรกติ ..

อันนี้ท่านไม่เห็นบอกว่าบวชแล้วให้เธอทั้งหลายไปอยู่ในแดนบ้าน .. แล้วมันก็สมัครกันเต็ม เห็นไหมล่ะ ดีไม่ดีตำหนิพวกอยู่ป่าว่าวิกลจริตไปอีก เห็นไหมเหยียบหัวพระพุทธเจ้า .. แล้วพระว่านี่ซิมันดูไม่ได้เลย..."

พระพุทธเจ้าเป็นพระป่า

“...เวลานี้อวดตัวว่าเป็นคนดิบคนดีเป็นผู้บริสุทธิ์ ไปเที่ยวตรวจพระเจ้าพระสงฆ์ในวัดในวา ไปเที่ยวตรวจหมด จนกระทั่งถึงพระพุทธเจ้าก็เป็นพระวิกลจริตไปหมด เขาบริสุทธิ์ พระพุทธเจ้าเป็นพระวิกลวิการ พระสงฆ์สาวกเป็นพระวิกลวิการ พระป่าที่อยู่สืบทอดกันมาเป็นพระวิกลวิการ เห็นไหมในหนังสือพิมพ์ ออกโฆษณาทางอะไร ทีวีแทแวพระอยู่ในป่าพระวิกลจริต อู๋ย ทุเรศ พระวิกลจริตพระอยู่ในป่าวิกลจริต พระพุทธเจ้าเป็นศาสนาคนวิกลจริต สาวกทั้งหลายวิกลจริตผู้ปฏิบัติอยู่ในป่าตามพระพุทธเจ้าวิกลจริตไปหมดเลย พิจารณาซิน่ะ มันน่าทุเรศไหมคำพูดคำนี้น่ะ ความคิดเช่นนี้น่ะ เหยียบหัวพระพุทธเจ้าเหยียบศาสนาลงแหลก ยกตนขึ้นไปซึ่งเป็นขี้ทั้งกอง แล้ววิเศษวิโสอะไร ใครจะไปกราบกองขี้อย่างนั้นล่ะ ว่าพระป่าเป็นพระวิกลจริตเป็นยังไง ทำลายศาสนาขนาดไหน ร้อยเปอร์เซ็นต์เลยเทียว

โคตรเหง้าของพุทธศาสนาคือป่า พระพุทธเจ้าเป็นโคตรเป็นแซ่ของศาสนา ประทับอยู่ในป่าทรงบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ในป่าอิสิปตนมฤคทายวัน กรุงพาราณสี ตรัสรู้อยู่ในป่า นี่อันดับแรกนี่องค์ศาสดาของโลกทั้งสาม อันดับที่สองก็สั่งสอนบริษัทบริวารมีพระสงฆ์เป็นต้น เข้าไปศึกษาอบรม ไปอยู่ในป่าๆ พระเจ้าพระสงฆ์ทั้งหลาย แล้วปฏิบัติหน้าที่ของตนตามศาสดาที่ประทับอยู่ในป่า บรรลุธรรมอยู่ในป่าเพราะบำเพ็ญอยู่ในป่า...”

ปปง.คิดจะขับรถชนภูเขาเชียวหรือ??

"...เราจริงจังมากทุกอย่างนี้ช่วยพี่น้องทั้งหลายเราช่วยขนาดนั้น ไหนจะมาคิดแย็บหนึ่ง ยังไม่คิดนะว่าจะมาสนใจกับเงินบาทหนึ่งสองบาท เอามาเพื่อเป็นมลทินเผาหัวอกตัวเองถึงขนาดพวก ปปง. เขาจะมาตรวจหลวงตาบัวนี่มันยังไง มันจะร่ำลือนะ เราจึงเตือนว่าอย่ามาเสียดีกว่านะ เราพูดจริงๆ ถ้าจะมาจริงๆ เราก็จะบอกให้ยกโคตรมาเลย คือว่าอย่ามานั่นหมายถึงมันจะเสียหน้าเจ้าของ ดีไม่ดีจะจมให้คนทั้งประเทศได้เห็น ถ้าลงได้มาตรวจเงินกับหลวงตาบัวนี้ จะออกลั่นทั่วประเทศไทยเลย ความเสียของคนนั้นแหละ

เราปฏิบัติเพื่อชาวไทยเราทั้งชาติด้วยความบริสุทธิ์ใจ แม้เงินบาทหนึ่งเราไม่เคยแตะ ช่วยโลกช่วยสงสารทั่วบ้านทั่วเมืองทั่วประเทศไทย จนไม่มีเงินติดเนื้อติดตัว บางครั้งบางคราวติดหนี้เขาก็ยังมี แล้วก็ยังจะมีอำนาจบาตรหลวงมาจากไหนอีก มาแผ่รัศมีอะไร อำนาจบาตรหลวงอันใหญ่โต ที่จะมาตรวจเงินของหลวงตาบัวที่เอามาจากพี่น้องชาวไทยนี่ ทุจริตยังไง ก็ต้องหมายความว่า พอจับหลวงตาบัวติดคุกก็ต้องให้ติดไป มันเลยสลดสังเวชนะหลวงตาน่ะ เราไม่อยากให้พูดเสียด้วยคำนี้นะ แม้แต่คิดก็ไม่ควรจะคิด หนักเข้ามาก็อย่าพูดเสียดีกว่ามิหนำซ้ำยังจะมาตรวจหลวงตาบัวนี้ แผ่นดินไทยเรานี้จะถล่ม แทนที่จะเป็นผลดี จะเป็นเรื่องถล่มจมกันทั้งประเทศ เพราะตัวเหตุที่ว่าเก่งๆ นี้มาตรวจหลวงตาบัว

มันยังมาหาเรื่องหาราว จะมาตรวจสมบัติเงินทองก็ให้มาบอก แต่เราเตือนไปไว้ก่อนว่าก่อนที่จะมา อย่าเอามีดไปฟันเหล็ก ก็เตือน **หนึ่ง** อย่าเอามีดไปฟันเหล็ก **สอง** อย่าขับรถยนต์ชนภูเขานะ บอก ถ้าหากว่ามาตรวจเราเราก็พูดตรงๆ มันจะเป็นอย่างนั้น ว่างั้นเถอะน่ะเข้าใจเหรอ จะไล่ไปหาตรวจดูสมบัติเงินทองที่พี่น้องบริจาคทั้งหลายนี้ อยู่ที่ไหนบ้างๆ .. บอกให้ไปหาดู มันจะตายทิ้งเปล่าๆ มันดาดาษไปหมด มีแต่สิ่งก่อสร้าง พวกสงเคราะห์สงหา ..

มันมีแต่ของปลอมเต็มบ้านเต็มเมือง .. ตั้งตัวเป็นเจ้าอำนาจบาตรหลวง ไปเที่ยวไล่เบี้ยคนนั้นไล่เบี้ยคนนี้มาโดยตลอด มาเรื่อย หลวงตานี้ก็ถูกไล่เบี้ยมาตลอด จะมาตรวจเงินตรวจทองตรวจข้าวตรวจของของหลวงตาบัวที่เอามาช่วยชาติ เอาไปไหน .. ถ้าหากว่าพอจะจับใส่คุกได้เขาอาจจะจับหลวงตาบัวใส่คุกใส่ตะรางเพราะหลวงตาบัวทุจริตต่อพี่น้องชาวไทย แต่นี้หลวงตาบัวไม่มี บอกว่าบาทหนึ่งก็ไม่มี ฟังซิน่ะ ... ไปที่ไหนหาจดหาจ้องที่จะคอยจับทุจริตเราแล้วก็จะเอาออกประจานเรา เข้าใจไหม

หลวงตาบัวให้เงินคนนั้นเท่านั้น ให้เงินคนนี้เท่านี้ นี่มันหาจับผิด ว่าให้เงินคนนั้นเท่านั้นเท่านี้ ก็ทั่วแผ่นดินไทยเราให้ทั้งนั้น ฟังซิว่าให้คนจนเป็นล้านๆ เป็นยังไงผิดไหมล่ะ .. อันเงินเพียง ๑๒๐ ล้าน นั้นมันตรวจหาอะไร เงินที่หลวงตาบัวช่วยโลกไปแล้วนี้เป็นพันๆ หมื่นๆ ล้านมันไปอยู่ที่ไหน ไปหาตรวจเอา..ไป..."

ข้าราชการในสำนักพุทธฯ ต้องเคารพ "ธรรม"

ผู้แทนคณะสงฆ์ฝ่ายกรรมฐานเข้ายื่นหนังสือที่สำนักงานพระพุทธ-ศาสนาแห่งชาติ เพื่อมิให้ถือเอากฎหมายเหนือหลักพระธรรมวินัย

"...ฆราวาสนั้นแหละจะมาบีบบังคับพระไม่สมควรอย่างยิ่ง ไม่ถูกต้อง ไม่เคยมีในหลักธรรมหลักวินัย กฎหมายบ้านเมืองก็ไม่มี ถ้าทำก็ทำเอาแบบดื้อๆ นั้นแหละจะไปทำอะไร เพราะเล็งหาหลักธรรมวินัยเป็นเครื่องพาดพิงก็ไม่มี หลักกฎหมายท่านก็ไม่มาบีบบังคับ .. การทำอันนี้เป็นการที่จะต้องบีบบังคับพระโดยตรง เมื่อได้เป็นผู้ใหญ่ เช่น สำนักพุทธศาสนา

สำนักพุทธศาสนาคือองค์ศาสดาเองเป็นพระองค์แรก สำนักพุทธศาสนาตั้งมาแล้วตั้งแต่พระองค์ตรัสรู้ขึ้นมา นี่คือสำนักพุทธ-ศาสนาโดยแท้ ท่านปฏิบัติมาราบรื่นดีงาม สำนักนี้เอามาจากไหนมาตั้งเป็นสำนักพุทธ-ศาสนา แล้วจะใหญ่ยิ่งกว่าพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าโดยตรงมีอย่างเหรอ ไม่มี นี่เราพูดให้ฟังเป็นคำสัตย์คำจริงว่าไม่มี ..

ออกทุกแง่ทุกมุม มีแต่การบีบบี้สีไฟพระเจ้าพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักธรรมหลักวินัยมาตลอด .. ทราบว่าเวลานี้มาจากฆราวาสนั่นเอง .. ก็เพิ่งมามีเอาตอนนี้แหละ เฉพาะอย่างยิ่งตอนตั้งสำนักพุทธศาสนาขึ้นมาแอบในพุทธศาสนาของเรา .. ฆราวาสประเภทนี้ไม่ควรที่จะอยู่ในสำนักพุทธศาสนา ที่จะปฏิบัติต่อพุทธศาสนาต่อไปอีก ถ้าเป็นดังที่เป็นมานี้มีตั้งแต่ภัยของพุทธศาสนาล้วนๆ จากคนประเภทนี้

คณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์เข้ายื่นหนังสือขององค์หลวงตาต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อขอให้ยึดหลักพระธรรมวินัยเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของคณะสงฆ์

คนผู้จะส่งเข้าไปทำงานในพุทธศาสนา เช่นสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ต้องเอาคนที่เข้าใจในอรรถในธรรม มีความเคารพในอรรถในธรรมจึงถูกต้อง นี้มันเอาข้าศึกศัตรูเอามหาภัยเข้าไปเผาศาสนาโดยตรงนะ...”

ร่างสนง.ทรัพย์สินพุทธฯ เพื่อโกยศาสนสมบัติไปถลุง

“...พระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา (ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๗) ก็จะเอาอีกแหละคราวนี้ มีแต่พระป่าเดือดร้อนไปหมดเวลานี้ .. ฟังแต่ว่า ของสงฆ์ของพุทธศาสนามายุ่งทำไม เอาไปเป็นส่วนของบุคคลมีอย่างที่ไหน .. ทีนี้ตั้งอันนี้ขึ้นมาแล้วนี่จะมาโกยเอาสมบัติของพุทธศาสนาทั่วประเทศไทยหรือทั่วดินแดน ในบรรดาสมบัติของพุทธศาสนาเอาเป็นส่วนของบุคคล

บุคคลจะเป็นส่วนยักษ์ส่วนหมาส่วนอะไรเราก็ไม่รู้ละ นี่กำลังขึ้นแล้วเวลานี้ ขึ้นแง่นี้ให้พากันจำเอา มีแต่แง่ที่เลวร้ายทั้งหมด ฟังไม่ได้เลย สมบัติของศาสนาเอาไปเป็นเรื่องของบุคคลไม่เคยมีมาแต่กาลไหนๆ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเสียเองเป็นพื้นฐานแห่งสมบัติของพุทธศาสนา ใครจะมาแยกแยะเอาไปเป็นสมบัติของผู้ใดไม่ได้ทั้งนั้น

เรื่องพุทธศาสนาท่านวางระเบียบมาเรียบร้อยแล้วตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงมา ใครจะเอาไปเป็นของใครไม่ได้ เป็นสมบัติของพุทธศาสนา เป็นของสงฆ์อยู่โดยตรงๆ ไม่มีใครจะมาแยกแยะได้ นอกจากพวกหนอนเท่านั้นละ เข้าใจเหรอ .. พวกสิ้นท่าหาทางกินไม่ได้ก็มากลืนศาสนา มากินศาสนา มันอะไรนักหนา (ลูกศิษย์อ่านข่าว *‘ให้สนง.ทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา สามารถขายที่ดินและทรัพย์สมบัติของวัดได้’*)

‘ใครจะไปซื้อก็ไปซี ก็มีเท่านั้นแหละเรา ใครอยากไปซื้อไปซื้อซี นี่ละแผนทำลายพุทธศาสนา’.. ใครจะมาติดต่อซื้อขายวัตถุสิ่งของเงินทอง ซึ่งเป็นสมบัติของพุทธศาสนานี้ได้ทั้งนั้น แบมือรับหมด เพราะไปเป็นเจ้าของแล้ว ยึดอำนาจเต็มสัดเต็มส่วนแล้ว .. เวลานี้กำลังจะไปกอบโกยเอาพุงของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่าศาสนสมบัตินั้นออกไปถลุงกัน

อันนี้ก็เพื่อชาติเพื่อศาสนา ที่พระท่านอยู่ในป่าในเขาก็ไม่พ้นความเดือดร้อน ต้องได้วิ่งออกมาระงับดับไฟซึ่งกำลังเผาชาติเผาศาสนาอยู่เวลานี้ พระเหล่านี้อยู่ในป่าทั้งนั้นนะ แต่ก่อนท่านไม่เคยออกมาเกี่ยวข้องกับบ้านกับเมืองอะไรแหละ แต่พอบ้านเมืองของเราตั้งแต่ ๒๕๔๐ กระเทือนขึ้นอย่างหนักมากทีเดียว ถึงขั้นที่จะได้กุสลากัน ชาติไทย ศาสนาไทยจะจม .. จึงกระเทือนกับทางพระปฏิบัติ ท่านเหล่านี้ท่านไม่สนใจอะไรยิ่งกว่าหลักธรรมหลักวินัยเป็นหัวใจของพระ ..

ตามหลักธรรมวินัยเป็นอย่างนั้น คือทางศาสนาเป็นอำนาจแต่ผู้เดียว ฆราวาสเข้ามายุ่งอย่างนี้ไม่ได้ นี่ก็มีขึ้นมาแล้วเห็นไหมล่ะ เอาฆราวาสเข้ามาเป็นใหญ่ในศาสนสมบัติ แล้วออกไปถลุง เป็นเรื่องโลกไปหมดเลย แสวงหารายได้ ตั้งที่ว่านี่นะ จะมาลงทุนลงรอนมาเอาเงินอันนี้โกยไปหมดเลย (ศิษย์ : *‘๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗ คณะสงฆ์ประชุมกันที่สวนแสงธรรม’*) ประชุมวันนี้ไม่ใช่ธรรมดานะ เรื่องที่ออกนี้ออกจากข้อประชุมของพระสงฆ์ไทย ที่อ่านวันนั้นให้ได้ทั่วถึงกันเลย โห พวกนี้มันเก่งมากนะ ต้องมีตัวเด็ดๆ รับกัน คนไทยทั้งประเทศไม่มีเจ้าของไม่มีตัวเด็ดได้เหรอ คนที่จะออกสนามรบต้องเป็นผู้เด็ดซิ เพื่อชาติทั้งชาติ ศาสนาทั้งศาสนา เอาความเหยาะๆ แหยะๆ อ่อนแอท้อแท้ถอยหลังมาใช้ไม่ได้เลย ชาติและศาสนาจม...”

เล่ห์เหลี่ยมการทำร้ายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

"...ทั้งฝ่ายพระฝ่ายฆราวาส ความรู้น้อยเมื่อไร แล้วมันเอาความรู้ที่เป็นประโยชน์นั้นมาใช้เมื่อไร มีแต่เอาฟืนเอาไฟเข้ามา เราจึงเรียกว่ากฎหมายมันไม่ได้เอามาใช้ มันเอาแต่กฎหมอยมาใช้ทั้งนั้น มันถึงได้เผาบ้านเผาเมือง เห็นชัดเจนในคราวนี้ .. กฎหมายจริงๆ ออกมาจากธรรม พิจารณาด้วยความเป็นธรรมแล้วมาตั้งกฎเกณฑ์เป็นกฎหมายออกมาด้วยความเป็นธรรม แล้วมันไม่เอามาใช้นะ

มันเอาตั้งแต่กฎหมายออกมาใช้ที่จะเผาบ้านเผาเมือง เผาชาติเผาศาสนาที่ตรงไหนมันจะคุ้ยเขี่ยขุดค้นหามา เล่ห์เหลี่ยมหลายสันพันคมไม่เกินพวกนี้นะ พวกนี้เล่ห์เหลี่ยมหลายสันพันคมพลิกนั้นพลิกนี้ตลอดเวลา เขาคิดว่าธรรมจะไม่รู้ไม่เห็น ธรรมมองเห็นหมด

นี่พูดถึงเรื่องฆราวาส .. เป็นยักษ์เป็นมารในร่างมนุษย์ก็คือพวกนี้นี่แหละ ที่ว่าเขาร่ำลือหรือเขายกย่องสรรเสริญมาแต่ก่อนว่าเป็นนักกฎหมาย เป็นนักความรู้ เดี๋ยวนี้มันกลายเป็นนักกฎหมอย เอากฎนี้แลเป็นเครื่องมือปล้นบ้านปล้นเมือง ยิ่งใหญ่โตที่สุดก็คือกฎหมอยที่ผู้เรียนหลักกฎหมายมากๆ นี่ละ .. ทะนงตัวว่าเป็นนักกฎหมาย เป็นนักปกครอง เป็นผู้มีอำนาจทุกอย่างอยู่ในหัวใจนี้หมด นี่ละตัวอึ่งอ่างมันพอง อึ่งอ่างแข่งวัว แข่งวัวคือกรรม กรรมดีกรรมชั่วอย่าไปแข่งนะใคร ใครจะเก่งขนาดไหนไม่เหนือกรรมไปได้เลย กรรมเหยียบหัวลงทันทีเลย

ทีนี้ฝ่ายพระ .. ธรรมดาพระต้องอยู่ในกฎธรรมวินัย สมบูรณ์แบบในความเป็นพระ จากนั้นการดำเนิน แล้วจะมีอำนาจหน้าที่อะไรต้องอำนาจหน้าที่ในธรรมในวินัย แล้วอันนี้มันไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ธรรมวินัย มันก็เอากฎหมอยไปใช้อีกเหมือนกัน พระก็ใช้กฎหมอย พระธรรมวินัยมีมันไม่เอามาใช้ มันเอามาใช้ไปบีบบังคับตั้งแต่เจ้าคณะภาคลงมา

แล้วพูดตรงๆ .. คนทั้งชาติอยู่ใต้กฎหมาย เราคนเดียวอยู่เหนือกฎหมายทำชาติบ้านเมืองให้แหลกเหลวไปได้ด้วยคนที่เลวร้ายที่สุด เรียกว่าเนื้อร้าย เราอย่าให้มีอย่าให้เป็น กฎหมายบ้านเมืองมีไว้สำหรับความสงบร่มเย็นต่อคนทั่วหน้าไป อย่างศีลธรรมก็เหมือนกัน ศีลธรรมมีไว้สำหรับผู้ปฏิบัติศีลธรรมให้อยู่ด้วยกันเป็นความสงบสุข ท่านเรียกว่า สมานสังวาส อยู่ด้วยกันสม่ำเสมอกัน มีความผาสุก พระแต่ละองค์ๆ มีศีลมีธรรมอยู่ด้วยกันเป็นผาสุก แต่องค์ใดองค์หนึ่งถ้าเป็น อลัชชิตา หาความละอายบาปไม่ได้ เหยียบย่ำทำลายศาสนธรรมพระพุทธเจ้า ซึ่งเท่ากับเหยียบย่ำทำลายหัวพระพุทธเจ้าให้แหลกเหลวไปหมด ผู้นี้เป็นเนื้อร้ายต่อศาสนาต่อวัดต่อวา ต้องขับออก เรื่องราวมันก็เป็นอย่างงั้น ..

ผู้นั้นไม่ทำตามกฎป่ากฎเถื่อนของเรา แล้วไปปลดท่าน ก็เราผิดจะไปบังคับให้ท่านมาทำผิดตามตัวเองได้ยังไง ท่านไม่ทำตามไปปลดท่าน เราก็ผิดสองชั้นไปแล้วนี่จะว่าไง เรียกว่าปลดก็ไม่เป็นอันปลด เพราะอันหนึ่งได้มาด้วยความชอบธรรม อันหนึ่งไปปลดด้วยความผิดธรรมมันจะเข้ากันได้ยังไง พูดตามหลักธรรมแล้วไม่มีความหมายการปลดเพราะปลดผิด ถ้าปลดถูก ถูกต้อง หลักมันมีอยู่อย่างงั้น อยู่ๆ ไม่พอใจก็ไปปลดเอาเลยมีอย่างเหรอ นี่ละพวกขวางบ้านขวางเมือง ขวางชาติขวางศาสนา

ใช้อำนาจป่าๆ เถื่อนๆ หายางอายไม่ได้ ถือทิฐิมานะเหยียบคนทั้งแผ่นดินไทย ศาสนาพระพุทธเจ้าก็เหยียบลงไปเลย นี่ด้านที่สุดแล้ว พวกนี้พวกด้านที่สุดแล้ว นี้ไม่เห็นด้วยก็บอกไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยเพราะขัดต่อหลักธรรม หลักวินัย หลักกฎหมายบ้านเมือง

..สามพักสี่พักมาแล้ว ระงับลงได้ด้วยธรรมๆ ก็นี้แหละเป็นหัวหน้าเข้าใจไหม ตั้งแต่มหาคณิสสรนิดแสนโน่นมา มาตั้งสมเด็จพระ-สังฆราช แล้วทีนี้ก็ตั้งกฤษฎีกาว่าเจ้าของเป็นนักกฎหมาย .. กฎหมายนี้มันเรียนมาจริง แต่เวลานี้มันเอากฎหมายมาใช้ นั่นเห็นไหม ต่อจากกฎหมายแล้วก็กฎหมา และก็กฎหมัดไปเลย เข้าใจหรือ นี่แหละมันมาใช้กับโลกเมืองไทยซึ่งเป็นโลกที่มีคุณค่ามาก มีพุทธศาสนาคุ้มครองมานานแสนนาน มันจะเอากฎหมาย กฎหมากฎหมัดนี้มาทำลายพุทธศาสนา มีใครพูดมีแต่เรา .. ถ้าว่าเป็นนักกฎหมายจริงๆ ต้องเอากฎหมายมาใช้ให้ถูกกฎระเบียบของชาติบ้านเมือง ซึ่งปกครองกันมานานด้วยกฎหมายนี้ตลอดไปถึงจะถูก ..

อันนี้เราเคยเทศน์แล้ว ถอดออกมาจากหัวใจมาเทศน์เลย .. นี้เป็นกาฝากมหาภัย .. ถ้าตัวนี้ขึ้นได้แล้วหมดศาสนา เราจะบอกอุบายวิธีอีก มันไม่ได้ทำลายทีเดียวนะ คือพอมันได้แล้วมันจะทำลายกิ่งนั้นกิ่งนี้ .. จนกระทั่งหมดศาสนาไม่มีเหลือ .. ทีนี้เหยียบชาติไม่ยาก .. แล้วเหยียบเข้าไปหาพระมหากษัตริย์ .. ตัวนี้ตัวมหาภัยกำลังทำความเดือดร้อน จะโค่นหมดไม่ให้มีเหลือ จะคืบคลานเข้าไปหาพระมหากษัตริย์ จะไม่ให้มีชาติ มีศาสนา ไม่ให้มีพระมหากษัตริย์...”

หาเรื่องใส่หลวงตา

“...พูดอยู่อย่างนี้ทั้งๆ ที่เป็นนักโทษที่ถูกฟ้องร้องอยู่ว่าเป็นสังฆาปาราชิกอะไรอย่างนี้ .. สอนโลกมานี้เฉพาะอย่างยิ่ง ๖ ปีนี้เป็นยังไงสอนโลก ธรรมเทศนาที่นำมาสอนโลกกี่กัณฑ์ หลับตาสอนหรือลืมตาสอน ไอ้ผู้ที่มันมาว่าอย่างนั้นมันหลับตาว่ามา .. แล้วก็ว่าหลวงตาบัวนี้ไปเที่ยวเรี่ยไรเงินโดยไม่ได้รับอนุญาต จะรับอนุญาตจากใคร ใครเป็นอำนาจใหญ่โต บอกมาซิจะให้ขออนุญาตจากใคร รับอนุญาตจากใคร ก็ประกาศลั่นให้ทราบทั่วกันแล้วในเมืองไทยที่รับผิดชอบในชาติของตนให้รู้ทั่วถึงกัน

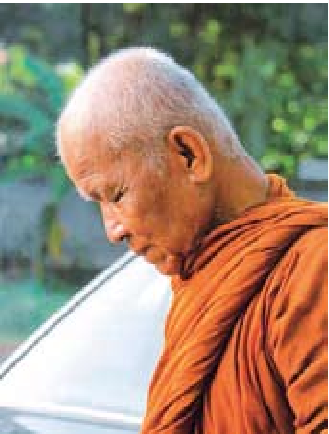
ต่างคนก็ต่างวิ่งเต้นขวนขวายแล้วไปเรี่ยไรใคร เข้าใจไหมละ ก็ประกาศให้ทราบแล้ว ต่างคนต่างมีความยินดี และขวนขวายเข้ามา เราไม่ได้ไปขอคนนั้นขอคนนี้ แม้รายเดียว เราก็ไม่เคยขอ เราเรี่ยไรที่ไหน ถ้าพูดถึงเรี่ยไรเพื่อส่วนรวมก็ไม่เป็นอาบัติ ถ้าเรี่ยไรเพื่อตัวเองปรับอาบัติ มันก็เรียนมาแล้วรู้ด้วยกัน อันนี้มันยังละเอียดยิ่งกว่าสองอย่างนี้ เรี่ยไรส่วนรวมหนึ่ง เรี่ยไรเฉพาะตนเอง นี่ไม่ได้เรี่ยไร ประกาศให้ทราบทั่วถึงกัน ไม่ระบุใครพอที่จะว่าเรี่ยไรกับคนนั้นคนนี้

สำหรับเราใครจะมาโจมตีอะไรก็ช่าง บอกว่าให้ยกโคตรมาเลยเราบอกงั้นนะ เราไม่เคยสนใจละ แต่ที่เราแก้ปัญหาต่างๆ ที่เขาโจมตีมา เราโต้ตอบอย่างนั้นเราโต้ตอบเพื่อประชาชนญาติโยมคนทั้งแผ่นดินต่างหากนะ เราไม่ได้โต้ตอบเพื่อเรา .. แต่นี้ประชาชนทั่วประเทศยังไม่รู้เหตุรู้ผลอะไรก็พลอยเสียไปด้วย จึงต้องได้โต้ตอบกันเพื่อท่านผู้ฟังทั้งหลายจะได้เข้าอกเข้าใจในการที่เขาโจมตีอย่างนั้น ..

มันแหย่นั้นยุนี้นะ หลวงตาบัวอยากเป็นสมเด็จสังฆราช ฟังซิน่ะ ตัวหัวมันปีนเป็นบ้าอยู่นี้อยากเป็นสมเด็จสังฆราชมันไม่พูด .. ฟังซิ ยกสามโลกธาตุมาให้เราปัดทีเดียวตกห้าทวีปนู่น สังฆราชคะแรดอะไร อะไรจะเลิศยิ่งกว่าธรรม จากนั้นก็หายุแหย่นะ หลวงตาบัวไม่ชอบมหานิกาย ธรรมยุตมหานิกายท่านก็อยู่ด้วยกันมาตั้งแต่ไหนแต่ไร แต่ไอ้นี้มันเกิดมาได้สองสามวันนี้มันมาหายุแหย่แล้ว...”

พระธุดังคเจดีย์
วัดอโศการาม
จ.สมุทรปราการ

จ้องทำลายหลวงตา

"...หลวงตาบัวนี้เรียกว่าอยู่ในเสี้ยนในหนาม อยู่ในท่ามกลางแห่งหอกแห่งหลาว ประหนึ่งว่าหลวงตาบัวนี้เป็นหัวใจของพี่น้องชาวไทยเราทั้งพุทธศาสนา ทั้งชาติของเราทั้งชาติ รวมอยู่ในจุดของเราจุดเดียว และเป็นหัวใจของประชาชน ประชาชนทั้งหลายเขาก็ห่วงใยละซิ เพราะพวกเปรตพวกผีพวกยักษ์พวกมารมันห้อมมันล้อม มันจะฆ่าหัวใจของชาติของศาสนาให้ล่มจม คือจะฆ่าหลวงตาบัว

นี่เราได้ยินชัดๆ เราไม่ได้มาอุตริ มีอยู่เหมือนตาสับปะรด คอยจ้องคอยมองที่จะทำลายหลวงตาบัว ได้ยินทั่วไป แต่ครั้นแล้วหลวงตาบัวไม่เคยมีกับสิ่งเหล่านี้เลยแม้เม็ดหิน เม็ดทราย ฟังซิน่ะ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสมมุติ ธรรมชาตินั้นไม่ใช่สมมุติ มันจะมาเข้ากันได้ยังไง แล้วจะมีกลัวยังไง มีกล้าไปหาอะไร มันก็รู้อยู่ชัดๆ ในหัวใจ

ประชุมสงฆ์เพื่อรักษาพระธรรมวินัย ณ สวนแสงธรรม

พระธุตังคเจดีย์ วัดอโศการาม จ.สมุทรปราการ

ในการจาริกไปประเทศอินเดีย เมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๓ ท่านพ่อลี ธัมมธโร ได้เห็นภาพนิมิตพระเจดีย์และพระสถูปที่พระเจ้าอโศกมหาราชสร้างไว้ จึงมีดำริว่า

"เราจักต้องสร้างวัดอโศการามและพระเจดีย์สักแห่งในประเทศไทย เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานแก่พระเจ้าอโศกมหาราช ผู้มีคุณูปการต่อพระบวรพุทธศาสนาอย่างหาที่สุดมิได้"

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๐๐ ภายหลังงานฉลองกึ่งพุทธกาล ณ วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ ท่านพ่อลีได้ดำริที่จะสร้างพระเจดีย์ขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่เสด็จมาด้วยบุญญานุภาพและแรงอธิษฐานของท่าน โดยท่านตั้งชื่อว่า **"พระธุตังคเจดีย์"** เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังไม่ลืมธุดงควัตร ๑๓ ประการ โดยในปี พ.ศ.๒๕๐๓ ท่านพ่อลีให้สร้างเจดีย์ขนาดย่อมขึ้นซึ่งเป็นองค์ประธานแกนกลางของพระธุตังคเจดีย์ ภายหลังการสร้างเจดีย์สำเร็จ ท่านพ่อลีได้ละสังขารเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ.๒๕๐๔

และเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๐๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี มาทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ณ พระธุตังคเจดีย์

ในระหว่างปี พ.ศ.๒๕๔๖ พระธุตังคเจดีย์ผุกร่อนไปตามกาลเวลา ทางวัดอโศการามจึงมีดำริจะบูรณะปฏิสังขรณ์พระธุตังคเจดีย์ขึ้นมาใหม่เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและพระธาตุของพระอรหันต์ ๒๘ องค์ในยุคปัจจุบัน โดยคงสภาพเจดีย์องค์เดิมเอาไว้ภายในแล้วสร้างองค์ใหม่ครอบพระเจดีย์องค์เดิมไว้ ซึ่งสำเร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ.๒๕๕๑ มีลักษณะเป็นเจดีย์หมู่รวม ๑๓ องค์ ตั้งอยู่บนพื้นที่สี่เหลี่ยม ในการนี้องค์หลวงตาพระมหาบัวได้เมตตาเป็นประธาน พร้อมนำพาพุทธศาสนิกชนร่วมบุญจนแล้วเสร็จ

องค์หลวงตาท่านได้กล่าวไว้ว่า *"เจดีย์วัดอโศการามไม่ใช่เล่นนะ ท่านพ่อลีเป็นหัวหน้าสร้างเจดีย์ แต่ผู้หนุนจริงๆ คือหลวงตาบัว เงินสักเท่าไรๆ ไหลเข้าตรงนั้น มันก็แปลกอยู่ .. ปรกติเราไม่มีนิสัยทางการก่อสร้างนั้นนี้ แต่มักจะหมุนเข้าไปเป็นแกนอยู่ในนั้นๆ ตลอดนะ ก็แปลกเหมือนกัน*

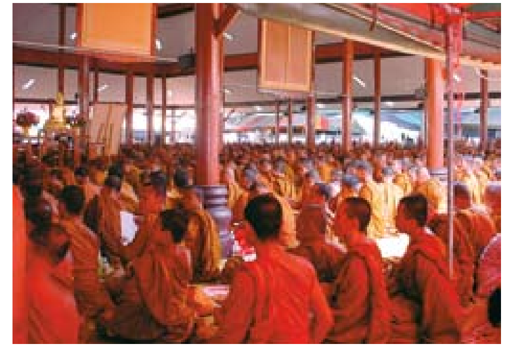
เจดีย์วัดอโศการามนี่เราจะเป็นภาระอันหนึ่งเหมือนกัน ที่จะไปอาราธนาอัฐิธาตุที่กลายเป็นพระธาตุเรียบร้อยแล้วของครูบาอาจารย์แต่ละองค์ๆ มารวมอยู่ในเจดีย์วัดอโศการาม ไว้ให้พี่น้องลูกหลานไทยเราได้กราบไหว้บูชา เพราะเป็นสาวกปัจจุบันนี้ อัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุๆ แล้วเราจะอาราธนามาที่วัดอโศการาม เจ้าคุณอาจารย์ลีท่านอุตส่าห์พยายามทำเจดีย์ธุดงค์ ๑๓ ..

ธุดงค์ ๑๓ นี่คือมีข้อปฏิบัติในอรรถธรรม ธุดงค์ ๑๓ ข้อนี่ประจำพระเราที่ปฏิบัติ เช่น อยู่ในป่า อยู่ในป่าช้า รุกขมูลร่มไม้ อยู่ในธุดงค์ ๑๓ ท่านทำเป็นเครื่องหมายเอาไว้ เจดีย์ ๑๓ ยอดนั่น ท่านล่วงไปแล้วเจดีย์นี้ก็ชำรุดทรุดโทรม เลยฟื้นทำใหม่ รื้อออกอันไหนควรจะรื้อ รื้อออก เจดีย์ที่กำลังทำอยู่นี้ ไม่ใช่ ๗๐ กว่าล้านเหรอ ดูเหมือน ๗๐ กว่าล้าน นี่ก็ไม่พ้นที่เราจะต้องเข้าเกี่ยวข้อง เพราะเราเคารพครูบาอาจารย์ และเป็นห่วงลูกหลานไทยเรา ให้ได้สรณะภายในบุญกุศลคุณธรรมเข้าสู่ใจ เบิกทางกว้างออกไปเพื่อภพชาติของตน ถ้าไม่มีผู้นำแล้วก็จะจมๆ มนุษย์เราจะว่าฉลาดยังไง มันไม่ได้ฉลาด"

ใครจะมีกับเราสักเท่าไรเราก็ไม่มีกับใคร ใครจะสร้างบาปสร้างกรรมกับเราให้สมใจเขาเท่าไร มันก็สมใจไปตามกรรมของเขานั่นเอง เราก็สมใจของเราแล้วตั้งแต่กิเลสขาดสะบั้นลงไปแล้ว เขาไม่ฆ่าเราก็สมใจของเราตลอดเวลา เราจะหวังได้หวังเสียจากอะไร เราจึงไม่มีอะไรกับโลก บรรดาลูกศิษย์ลูกหาเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลรักษา รู้สึกว่าเป็นกังวลกับเราเป็นห่วงเป็นใยกับเรามาก เคลื่อนไหวไปไหนคอยห้อมคอยล้อม คอยดูคอยแล...”

หลวงตารับผิดชอบชาติศาสนาเต็มหัวอก

“...เรื่องของกิเลส จะต้องหาเรื่องฟืนเรื่องไฟเผาไหม้คนอื่นให้สมใจตัวเองเท่านั้นแหละ เรื่องราวจึงเกิดขึ้นมาเรื่อยๆ ในเมืองไทยของเรา ตั้งแต่ ๒๕๔๑ มาเรื่อยๆ ก็มาหนักเอาตอนตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมา พอตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมานี้เรื่องราวก็หนักขึ้นทุกแง่ทุกมุม หาวิธีการจองล้างจองผลาญ ฟังเสียงระเบิดวางในเครื่องบินก็มี ยาพิษฟาดเข้ามาในวัดก็มี เห็นไหม

นี่ละเรื่องของความชั่วช้าลามก เรื่องของกิเลสตัณหาแสดง จากนั้นก็ตั้งเรื่องนี้ขึ้นมาตั้งเรื่องนั้นขึ้นมาที่จะให้เป็นฟืนเป็นไฟเผาฝ่ายตรงกันข้ามที่ตนไม่พอใจ เรื่องราวจึงได้เกิดขึ้นมาเรื่อยๆ เดี๋ยวเรื่องนั้นเดี๋ยวเรื่องนี้ เฉพาะอย่างยิ่งเรื่องพุทธศาสนา แสดงออกมาตั้งแต่ต้นทาง อยากเป็นใหญ่เป็นโต ตั้งกฎนั้นขึ้นมาบัญญัติข้อนี้ขึ้นมา ..

พระเราก็เหมือนกันอย่านั่งหลับหูหลับตาเห็นเขาชมว่าเป็นเจ้าฟ้าเจ้าคุณเป็นสมเด็จเคลิ้มหลับตาลืมเนื้อลืมตัว ชาติจะจมศาสนาจะจมทำไมไม่คิดบ้าง .. วิ่งตามพวกบัดซบพวกสังหารทำลายชาติทำลายศาสนาเป็นของดีแล้วหรือ เราวิ่งตามเราก็เป็นเพชฌฆาตคนหนึ่งสังหารทั้งชาติทั้งศาสนา แล้วก็เป็นเทวทัตคนหนึ่งลูกน้องเทวทัตไปอีก .. พระสายหลวงตาบัวไม่บอกว่าหลวงตาบัวเป็นผู้ควบคุม มันก็เป็นโดยหลักธรรมชาติ หลวงตาบัวไม่ไปควบคุมใคร แต่เพราะอำนาจแห่งความเคารพนับถือของพระตั้งแต่ต้นมาจนกระทั่งบัดนี้ นี่มีความเคารพเลื่อมใส อย่างเราช่วยชาติบ้านเมือง พระทั้งหลายที่มีความเคารพเลื่อมใส และเห็นดีด้วยที่เราทำว่าเกิดผลเกิดประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองก็รุมกันมาช่วยเรื่อยมา ..

เรารับผิดชอบทั้งชาติทั้งศาสนาเต็มหัวอกเรา รับอย่างคอขาดเสียด้วยไม่ใช่ธรรมดา .. พระอยู่ในป่าในเขาซึ่งไม่เคยได้ออกมาอย่างนั้นเลย คราวนี้ได้หลั่งไหลออกมา พระเป็นยังไง พิจารณาซิ อยู่ในป่าในเขาออกมาประชุมหลายครั้งนะ ครั้งใหญ่ที่สุดก็ ๑๐,๓๕๙ รูป .. จากนั้นก่อเรื่องนี้ขึ้นอีก ตั้งคณะอุปถัมภ์อุปัฏฐากสมเด็จพระสังฆราช...”

พระและประชาชนเป็นเจ้าของต้องปกป้องชาติศาสนา

“...*‘พระที่ไปเป็นพระภาคปฏิบัติหรือปริยัติไปชี้แจง’ (‘พระปฏิบัติครับ’) ‘เออ ถ้าเป็นพระปฏิบัติเราลงใจ ถ้าพระทั่วๆ ไปนี้เราบอกตรงๆ เราไม่ลงใจ ถ้าเป็นพระปฏิบัติดึงออกจากไหนมีแต่หลักแต่เกณฑ์ตามหลักธรรมหลักวินัยล้วนๆ ออกเลย อย่างนั้นตายใจ’* เราที่นำอยู่เวลานี้ก็นำเพื่อพลังของชาติไทยเราขึ้น ทั้งชาติทั้งศาสนาให้ขึ้นไปด้วยกัน เรานำไม่ได้นำเพื่อความแตกความแยก อะไรที่เป็นเรื่องแตกเรื่องแยกนั้นเราไม่ประสงค์อย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นการชี้แจงอรรถธรรมทุกอย่างทางโลกทางธรรมไปด้วยกัน

เราจะแสดงโดยความเป็นธรรมล้วนๆ อยู่จุดศูนย์กลาง หรือว่าธรรมนี้อยู่เหนือโลก ว่างั้นเถอะ โลกนี้ถ้าจะเทียบแล้วก็เรียกว่า โลกมันไม่สงบ ถ้าลดลงไปกว่านั้นก็ว่าโลกหมากัดกัน มันจึงต้องมีทะเลาะกันยุ่งเหยิงวุ่นวาย เอาธรรมเข้ามาสาดลงไป ตรงไหนมัวหมองคือเห็นเป็นความผิดก็ชี้แจงไปตามนั้นให้รู้จักเรื่องความถูกต้องดีงามเป็นยังไง เป็นผลยังไงบ้างในทางดีงาม ผลของความดีงามเป็นอย่างไร ผลแห่งความเลวร้ายเป็นอย่างไร ก็ชี้แจงให้ทราบอะไรที่ไม่ดีให้ละ อะไรที่ดีให้ส่งเสริมกันขึ้น เราก็ทำอย่างนั้นตลอดมา ..

รายนามครูบาอาจารย์เพชรน้ำหนึ่งที่ประดิษฐานในพระธุตังคเจดีย์ วัดอโศการาม

<<

- หลวงปู่เสาร์ กันตสีโล
  วัดเลียบ
  จ.อุบลราชธานี

- หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
  วัดป่าสุทธาวาส
  จ.สกลนคร

- หลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม
  วัดป่าสาลวัน
  จ.นครราชสีมา

- หลวงปู่พรหม จิรปุญโญ
  วัดป่าประสิทธิธรรม
  จ.อุดรธานี

- หลวงปู่กงมา จิรปุญโญ
  วัดดอยธรรมเจดีย์
  จ.สกลนคร

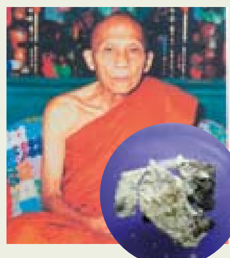
- ท่านพ่อลี ธัมมธโร
  วัดอโศการาม
  จ.สมุทรปราการ

- หลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม
  วัดป่าอรัญญวิเวก
  จ.นครพนม

- หลวงปู่ดูลย์ อตุโล
  วัดบูรพาราม
  จ.สุรินทร์

- หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ
  วัดป่านิโครธาราม
  จ.อุดรธานี

- หลวงปู่ชอบ ฐานสโม
  วัดป่าสัมมานุสรณ์
  จ.เลย

- หลวงปู่หลุย จันทสาโร
  วัดถ้ำผาบิ้ง
  จ.เลย

- หลวงปู่ขาว อนาลโย
  วัดถ้ำกลองเพล
  จ.หนองบัวลำภู

- หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
  วัดป่าอุดมสมพร
  จ.สกลนคร

- หลวงปู่แหวน สุจิณโณ
  วัดดอยแม่ปั๋ง
  จ.เชียงใหม่

- หลวงปู่สาม อกิญจโน
  วัดป่าไตรวิเวก
  จ.สุรินทร์

- หลวงปู่คำดี ปภาโส
  วัดถ้ำผาปู่
  จ.เลย

- หลวงปู่สิม พุทธาจาโร
  วัดถ้ำผาปล่อง
  จ.เชียงใหม่

- หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
  วัดป่าบ้านตาด
  จ.อุดรธานี

- หลวงปู่มหาเขียน ฐิตสีโล
  วัดรังสีปาลิวัน
  จ.กาฬสินธุ์

- หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท
  วัดป่าภูริทัตตปฏิปทาราม
  จ.ปทุมธานี

- หลวงพ่อชา สุภัทโท
  วัดหนองป่าพง
  จ.อุบลราชธานี

- หลวงปู่บัว สิริปุณโณ
  วัดป่าหนองแซง
  จ.อุดรธานี

- หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ
  วัดป่าเขาน้อย
  จ.บุรีรัมย์

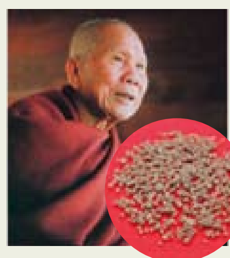
- พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ
  วัดเจติยาคีรีวิหาร
  จ.หนองคาย

- พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร
  วัดป่าแก้วชุมพล
  จ.สกลนคร

- หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต
  วัดอุดมคงคาคีรีเขต
  จ.ขอนแก่น

- หลวงปู่หล้า เขมปัตโต
  วัดบรรพตคีรี
  จ.มุกดาหาร

- หลวงปู่ผาง ปริปุณโณ
  วัดป่าประสิทธิธรรม
  จ.อุดรธานี

แมลงวันบ้าน แมลงวันป่า

“...แมลงวันบ้านมันจะป้วนเปี้ยนอยู่ตามบ้านตามเรือน ตามที่สกปรกโสมม ที่สกปรกโสมมมีมากที่ไหนแมลงวันบ้านนี้มันจะชอบไต่ตอมจนเต็มไปหมด นี่แมลงวันบ้าน จะจับมันเข้าในป่ามันก็ไม่ยอมอยู่ มันต้องวิ่งมาหาถังขยะ ตามนิสัยของแมลงวันบ้าน ชาดกท่านแสดงไว้ ผิดกันกับแมลงวันป่า

ท่านว่านะ มันมีสองประเภท แมลงวันป่าไล่เข้าบ้านมันไม่เข้า เข้าอยู่ในป่า แมลงวันบ้านไล่เข้าป่าไม่อยู่ต้องวิ่งเข้าบ้าน ทีนี้พระที่ประพฤติตัวจนกลายเป็นแมลงวันป่าแล้ว เช่นพระอริยบุคคล ตั้งแต่โสดาขึ้นไป นั่นละประเภทเป็นแมลงวันป่าแล้ว

ท่านไม่คุ้นกับบ้านกับเรือน กับผู้คน หญิงชาย สถานที่หรูหราฟู่ฟ่าอะไรท่านไม่คุ้น เพราะเป็นสถานที่อยู่ของแมลงวันบ้าน เข้าใจไหม ท่านเป็นแมลงวันป่า ท่านชอบอยู่ในป่าในเขา ชั่วระยะกาลที่เขามานิมนต์ให้ไปสงเคราะห์โลก เช่นไปฉันในบ้านบ้าง ในงานอะไรบ้าง ท่านก็ไปชั่วระยะเพื่อสงเคราะห์เขาเป็นกาลเป็นเวลา พอเสร็จแล้วท่านบึ่งเลย แมลงวันป่าบึ่งเข้าป่าเข้าเขาไปเลย นั่นประเภทแมลงวันป่า ท่านอยู่ผาสุกสบายอย่างงั้นตลอดจนวันท่านนิพพาน สถานที่นั้นจึงไม่มีเบื่อสำหรับท่านประเภทแมลงวันป่า ท่านอยู่อย่างงั้นกันทั้งนั้น ท่านแสดงเป็นข้อเทียบเคียงเอาไว้ในชาดก มีอย่างนี้แหละ เวลาเรียนไปมันไปสัมผัสก็นำออกมา ถ้าไม่ไปสัมผัสก็เหมือนไม่เรียนเหมือนไม่รู้ เวลาไปสัมผัสมันก็ออกมา...”

องค์หลวงตากล่าวว่า “การกอบกู้ชาติบ้านเมืองในคราวนี้ มีพระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่นเป็นกำลังสำคัญ”

ต่างคนต่างต้านทานทุกสิ่งทุกอย่างที่จะมาทำลายสมบัติและชาติของตน ศาสนาของตน เอาให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่ว่าเด็กไม่ว่าผู้ใหญ่เป็นเจ้าของของชาติทั้งนั้นแหละ มันผิดตรงไหนๆ ฟัดกันเลย ต้านทานกันเลยซิมันถึงถูก

จะมาหมอบเหมือนเต่าหมอบหดหัวอยู่ในกระดองได้เหรอ เมืองไทยจมนะ ศาสนาจมนี้เป็นภาษาพระ พูดนี้จะไม่มีสอง ถ้าไม่ปฏิบัติตามธรรมที่กล่าวนี้แล้วจมแน่ๆ ..

ภาษาธรรมนี่พูดได้อย่างตรงไปตรงมา เราเป็นจุดศูนย์กลางของโลกทั้งดีและชั่ว เราอยู่ในจุดศูนย์กลาง พูดไปตามหลักความจริง ดีบอกว่าดี ชั่วบอกว่าชั่ว

เราไปอยู่ในจุดศูนย์กลาง เราไม่มีคำว่าแพ้ว่าชนะ ในหัวใจของเราหมดโดยสิ้นเชิง...”

หลวงตาตายแล้วให้ก้าวเดินแบบนี้

“...หลวงตาบัวนี้ถ้ารบ รบด้วยธรรม ไม่เอากิเลสตัณหา ความโมโหโทโส ความโลภโลเล ความกินไม่พอ กลืนไม่พอ นี้มารบ เราจะรบโดยเหตุโดยผล ..

อะไรเอน อะไรเอียง อะไรปลอมแปลง มันก็ล้มไปๆ ธรรมนี้เป็นของเที่ยงตรงก็ทรงชาติบ้านเมืองมาได้โดยลำดับ ด้วยความราบ-รื่นดีงาม

ขอให้พี่น้องทั้งหลายทราบว่า ชีวิตของหลวงตานี้มีหนักอยู่สองหน ครั้งสุดท้ายนี่ละครั้งช่วยชาติบ้านเมือง เอาคอขาดเลยเชียว ให้ถอยไม่มี ยังไงก็จะเอาเมืองไทยเราขึ้นให้อยู่ในความยุติธรรม ..

หลวงตานี้หนักกว่าเพื่อน แบกทั้งชาติทั้งศาสนาไปด้วยกันเลย ไม่ได้เพียงแต่ชาตินะ

ศาสนาก็กำลังยุ่งเหยิงวุ่นวายเวลานี้ เวลานี้กำลังข้าศึกเข้าโจมตีศาสนา ออกทุกแง่ทุกมุม .. เราจวนจะตายแล้วเราเตือนไว้ๆ ไม่เกิดประโยชน์อะไร เราตายแล้วถึงมาเชื่อทีหลังเราไม่เล่นด้วยเชื่อเดี๋ยวนี้เอาเดี๋ยวนี้ซี ..

เสี้ยนหนามเต็มประเทศไทยเราเวลานี้ ให้พากันต่างคนต่างตั้งอกตั้งใจ บอกตรงๆ ว่าอย่าเชื่อ เพราะจอมปลอมทั้งหมด .. มีแต่หลอกลวงโลก เพื่อจะกว้านเอาโลกมาเป็นเครื่องมือแล้วกลืนโลกได้ง่าย เหยียบชาติไทย ศาสนาไทยให้จมลงได้ง่ายดาย ทีนี้มันจะเอาอะไรมาแทนฟังซิน่ะ

จมูกโด่งๆ เด่งๆ นั่นตัวนายใหญ่มัน พวกมันก็มาเหยียบหัวเรา จมูกโด่งๆ เด่งๆ มาเหยียบหัวมัน แล้วชาติไทยเราก็จม จำเอานะ พวกนี้พยายามจะทำลายชาติไทยทั้งชาติ ศาสนาทั้งหมด เฉพาะอย่างยิ่งผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเคร่งครัดในธรรมวินัย คือพระกรรมฐาน จะเอาให้แหลกไปเลย ..

หลวงตาบัวตายไปแล้วก็ให้เดินอย่างนี้ เดินอย่างหลวงตาพาเดิน อ่อนแอไม่ได้จม ชาติจม ศาสนาจม เพราะพวกนี้เป็นเพชฌฆาตจะสังหารทั้งชาติทั้งศาสนาให้ไปด้วยกัน แล้วก็เอาไอ้จมูกโด่งๆ เข้ามาเป็นนายเหนือหัวมัน มันก็เอาตีนมันเหยียบหัวชาติศาสนาไทยของเราให้แหลกเป็นชิ้นๆ ลงไป คำพูดเทศนาว่าการจะแผดจะเผาจะเผ็ดเด็ดขาดขนาดไหนก็ตาม เราเอาธรรมออกล้วนๆ ไม่มีกิเลสแม้เม็ดหินเม็ดทรายเข้ามาแฝงในหัวใจ แล้วกิริยาของเราที่แสดงออกไปโดยอรรถโดยธรรมล้วนๆ เลยแหละ จึงได้สั่งเอาไว้ หากว่าเราตายไปให้ดำเนินตามนี้นะ คืออุบายนี้ถูกต้องแล้ว...”

การที่องค์หลวงตานำคณะสงฆ์ออกปกป้องมิให้สิ่งใดมากระทบต่อพระธรรมวินัยเช่นนี้ ท่านยังเมตตากล่าวย้ำด้วยว่า

“จำให้ดีคำนี้ จำให้ดีนะ หลวงตาบัวตายแล้วให้จำวิธีดำเนินที่หลวงตาพาดำเนินมานี้ไม่ผิด ถูกต้องทุกอย่างเลย”

แม้คิดร้าย หลวงตาให้อภัย

“...ที่ว่าเราควรให้อภัย เราให้อภัยมาตลอด เรื่องราวเกิดขึ้นโดยลำดับๆ ก็พระป่าออกมาระงับ สงบลงไปเป็นขั้นเป็นตอน .. ทางนั้นสงบลงเพราะเหตุผลของทางนี้เหนือกว่า ได้แก่ธรรมแก่วินัยมาเป็นเครื่องยืนยัน ทางนั้นก็สงบลงไป ทางนี้ก็ให้อภัยแล้วไม่ถือสีถือสา ไม่ถือโทษถือกรรม ถ้าธรรมดาก็ต้องย้อนไปหาผู้ที่ทำผิด ทำผิดอะไร เพราะเหตุใดจึงมาทำผิดต่อคณะสงฆ์ ต่อพุทธศาสนาอย่างนี้ ..

เราต้องการความสามัคคีอยู่แล้ว ธรรมะเป็นธรรมสามัคคี ธรรมพระพุทธเจ้าไม่ใช่ธรรมแตกร้าว สิ่งที่มาทำให้แตกร้าวไม่ใช่ธรรม ท่านก็ระงับลงด้วยธรรมด้วยความสามัคคี ให้ถือหลักธรรมหลักวินัยเป็นจุดศูนย์กลาง รวมตัวเข้ามาที่นั่นแล้วจะสงบลง เป็นความสามัคคีไปในตัวเสร็จ ก็มีเท่านั้นเอง...”

นำพระกรรมฐาน ปกป้องสมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ เสด็จมาพักภาวนา ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๑๓

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก กับองค์หลวงตามีความสนิทสนมคุ้นเคยมายาวนาน พระองค์ทรงสนพระทัยเรื่องการปฏิบัติกรรมฐานมาก เสด็จมาพักภาวนาที่วัดป่าบ้านตาดและวัดป่ากรรมฐานอื่นๆ บ่อยครั้ง ยังความปลาบปลื้มปีติยินดีแก่พระกรรมฐานในสังฆมณฑลและประชาชนคนไทยเป็นล้นพ้น

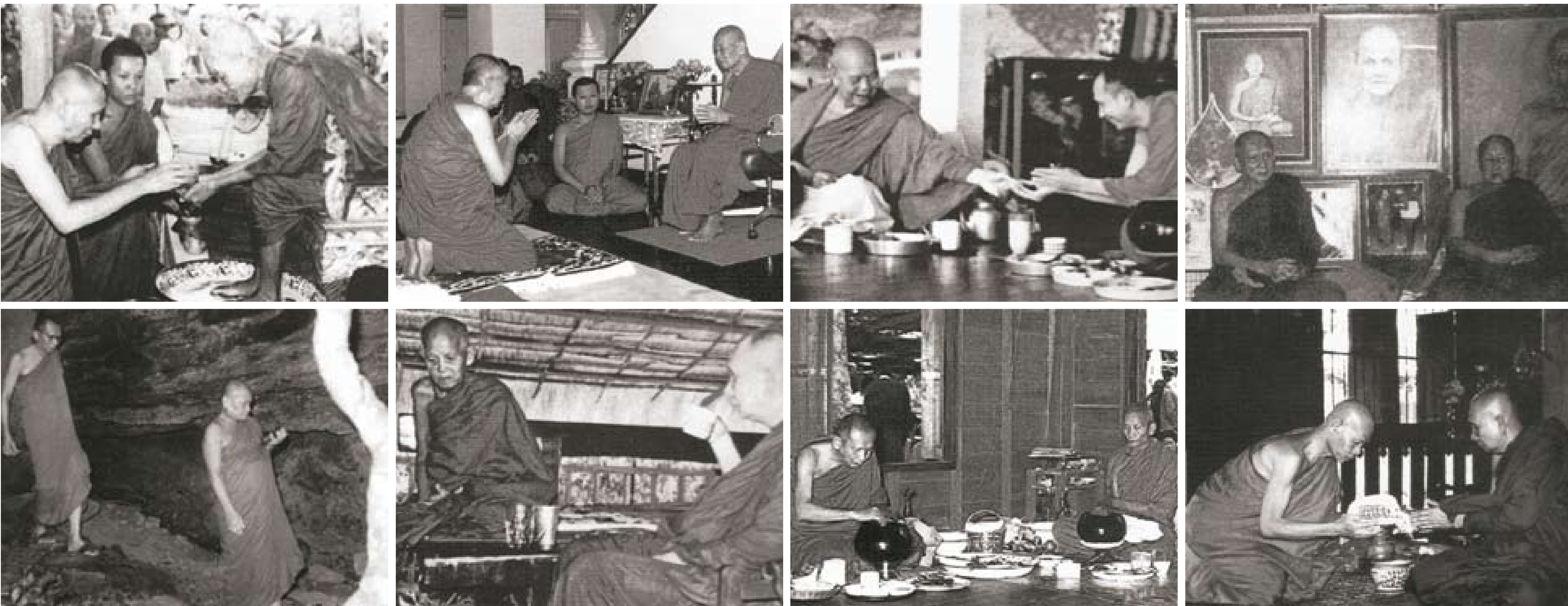
เสด็จมาภาวนาวัดป่าบ้านตาด

องค์หลวงตากล่าวถึงสมเด็จพระสังฆราช เมื่อครั้งอดีตที่เคยมาพักภาวนาที่วัดป่าบ้านตาดว่า

“...เรากับสมเด็จสังฆราชองค์ปัจจุบัน สนิทสนมกันมาก เวลาท่านเป็นสังฆราชแล้ว เราก็ไม่ค่อยอาจเอื้อมแหละ เราอยู่ของเรา ท่านก็อยู่ของท่าน แต่ท่านยังเป็นฝ่ายเมตตาเรามากนะ หลังจากท่านเป็นพระสังฆราชท่านยังอุตส่าห์เสด็จมานี่หนหนึ่ง เขามีงานที่กุมภวาปีทูลอาราธนาท่านมา พอออกจากนั้นท่านลุกปุ๊บปั๊บบึ่งมานี่เลยไม่ฟังเสียงใคร ท่านบอกว่าจะไปวัดป่าบ้านตาด มาเลยเทียวนะ ท่านก็ดี ปุ๊บมานี่เลยไม่บอกใครให้ทราบ มาเราก็ขึ้นมากราบท่าน ท่านเอาผ้ามาถวายไตรหนึ่ง เราไม่ลืม ท่านไม่ค่อยชอบพูดแหละ .. ออกจากนี้ดูว่าขึ้นเครื่องบินกลับเลย ..

ตั้งแต่นั้นมาท่านก็ไม่ได้มาอีกนะท่านก็แก่ เราเป็นผู้ถือเนื้อถือตัวเสียเอง เราเป็นผู้น้อย ตั้งแต่ท่านเป็นสมเด็จพระสังฆราชแล้ว เรายังไม่มีโอกาสจะเข้ากราบนมัสการท่านเลยจนกระทั่งป่านนี้ ท่านยังเป็นฝ่ายมา เป็นผู้ใหญ่กว่าเรามาที่นี่ .. ท่านเคยมาภาวนาที่นี่แต่ก่อน

สมเด็จพระสังฆราชฯ เสด็จไปกราบนมัสการ เรียนรู้ สนทนาธรรมและปฏิบัติจิตตภาวนากับครูบาอาจารย์กรรมฐาน สายวัดป่าอยู่เป็นนิจ

ที่ท่านยังไม่ได้เป็นสมเด็จสังฆราช สมัยนั้นสมเด็จพระสังฆราชท่านยังทรงพระชนม์อยู่ กรมหลวงวชิรญาณวงศ์น่ะ ท่านก็มีโอกาสมาล่ะซิ มาพักอยู่กับเราทีละไม่น้อยกว่าสิบแหละ ท่านมาแต่ละครั้งๆ เป็นอาทิตย์ๆ ท่านมาเสมอมาที่นี่ มาบ่อยแหละแต่ก่อน..

ท่านไปอยู่ทางกุฏิท่านสุดใจ แต่ก่อนหลังเล็กกว่านั้น ท่านไปพัก อยู่คนเดียวตลอด เอาจริงเอาจังนะเวลาภาวนา เราก็ไม่ไปกวน จะคุยกันเวลาที่ควรคุยเท่านั้น นอกนั้นก็เปิดโอกาสให้ท่านภาวนาของท่าน เวลามีโอกาสอันดีท่านก็สนทนาธรรมะกันกับเรา เฉพาะสองต่อสอง ท่านคุยธรรมดา ไม่ได้ว่าพูดน้อย ท่านพูดธรรมดา สงสัยข้อไหนๆ ซักถามๆ หรือมีข้อเคล็ดลับอะไรที่สงสัยอะไร ออกจากนี้ไปภายนอกท่านก็ถามเฉพาะๆ ไม่มีใครทราบแหละ มีท่านกับเราถามกันเฉพาะ ..

โห เวลาคุยธรรมะนี้ท่านเอาจริงเอาจังมาก เฉพาะกับเราคุยกันสองต่อสอง ท่านชอบซักนั้นซักนี้เรื่องจิตตภาวนา เราเป็นผู้เล่าถวายท่าน หรือจะว่าแนะก็ไม่ผิด เพราะท่านตั้งใจศึกษากับเราจริงๆ ทางด้านจิตตภาวนา เราก็ถวายอุบายต่างๆ ให้ท่านฟังตลอด ท่านหนักในทางจิตตภาวนาอานาปานสติ ท่านมาอยู่นี้ท่านภาวนาไม่เกี่ยวกับใครเลย เราก็ไม่ไปกวน ท่านอยู่เงียบๆ นะ ท่านจะมาแต่ตอนเช้ามาบิณฑบาต มาพบกันตอนเช้านี่เท่านั้น ท่านบิณฑบาตหน้าศาลานี้แล้วก็มาฉันที่นี่แล้วไปเงียบเลย เช้าวันหลังจะมาพบกันใหม่ๆ ท่านก็ภาวนาเต็มที่ของท่าน แต่ก่อนพระก็ไม่มีมาก เราไม่ได้รับพระมาก ๑๘ องค์เป็นอย่างมากวัดนี้...”

สมเด็จพระสังฆราชเป็นเพื่อนหลวงตา

องค์หลวงตากล่าวถึงอุปนิสัยใจคอพื้นฐานของสมเด็จพระสังฆราชว่า พระองค์ไม่ชอบพูด ทรงดูนิ่งสงบมาก แต่สำหรับกรณีองค์หลวงตาแล้ว ความที่สนิทสนมคุ้นเคยกันมากและทรงใฝ่พระทัยในการภาวนามาก ทำให้เมื่ออยู่กันตามลำพังพระองค์กลับเป็นผู้ซักถามพูดคุยสนทนากับองค์หลวงตาอย่างเต็มที่ ดังนี้

“...สังฆราชเป็นเพื่อนเรา ก็เป็นจริงๆ

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวัฑฒโน)

สมเด็จพระญาณสังวรฯ ประสูติเมื่อวันศุกร์ ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีฉลู ตรงกับวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๕๖ ณ บ้านรุ่งสว่าง ถนนปากแพรก ริมน้ำแคว ต.บ้านเหนือ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี พระนามเดิมคือ เจริญ คชวัตร ทรงเป็นบุตรชายคนหัวปีของนายน้อย คชวัตร ที่รับราชการจนได้เป็นปลัดอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนพระชนนีคือ นางกิมน้อย รุ่งสว่าง ทำอาชีพช่างตัดเสื้อ พระชนก นายน้อย มีเชื้อสายมาจากทางกรุงเก่าสายหนึ่ง และจากทางปักษ์ใต้ในตระกูล ณ ตะกั่วทุ่ง อีกสายหนึ่ง ขณะที่พระชนนี นางกิมน้อย มีเชื้อสายสืบมาจากทางญวณฟากหนึ่ง และทางจีนอีกฟากหนึ่ง

การศึกษาเล่าเรียน เมื่อพระชันษา ๘ ปี เข้าเรียนในโรงเรียนประชาบาลวัดเทวสังฆาราม อ.เมือง จ.กาญจนบุรี จบชั้นประถม ๕ ในราว พ.ศ.๒๔๖๘

บรรพชาและอุปสมบท เมื่อพระชันษาย่าง ๑๔ ปี บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดเทวสังฆาราม มีพระอุปัชฌาย์ชื่อพระครูอดุลยสมณกิจ (ดี พุทธโชติ) เจ้าอาวาสวัดเทวสังฆาราม และพระอาจารย์ให้ศีลและสรณะคือ พระครูนิวิฐสมาจาร (เหรียญ สุวัณณโชติ) เจ้าอาวาสวัดอุปลาราม เมื่อวันจันทร์ แรม ๕ ค่ำ เดือน ๗ ปีระกา ตรงกับวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๗๖ ได้อุปสมบทที่วัดเทวสังฆาราม โดยมี พระครูอดุลยสมณกิจ เป็นอุปัชฌาย์ พระครูนิวิฐสมาจาร เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระปลัดหลุง วัดทุ่งสมอ เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้ฉายาว่า "สุวัฑฒโน" ต่อมาในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๗๖ (สมัยนั้นเปลี่ยน พ.ศ.ในเดือนเมษายน) ได้ทำทัฬหีกรรมคืออุปสมบทซ้ำที่วัดบวรนิเวศวิหารอีกครั้งโดยสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ (สุจิตโต ม.ร.ว ชื่น นพวงศ์) เป็นพระอุปัชฌาย์ และ พระรัตนธัชมุนี (จู อิสสรญาโณ) เป็นพระกรรมวาจาจารย์

การศึกษาพระปริยัติธรรม ในปี พ.ศ.๒๔๗๐ พระครูอดุลยสมณกิจ ได้นำสามเณรเจริญ คชวัตร ไปฝากไว้กับพระครูสังวรวินัย (อาจ) เจ้าอาวาสวัดเสนหา (ชาวบ้านมักเรียกว่าวัดเสน่หา) จังหวัดนครปฐม เพื่อให้ศึกษาบาลีไวยากรณ์ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๗๒ พระอุปัชฌาย์ได้นำขึ้นเฝ้าถวายตัวต่อสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ (ต่อมาเป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์) เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ขณะเป็นสามเณรได้ศึกษาพระปริยัติธรรมที่สำนักวัดบวรนิเวศวิหาร สอบได้นักธรรมชั้นเอกและเปรียญธรรม ๔ ประโยค เมื่ออุปสมบทแล้วก็ได้ศึกษาเล่าเรียนเปรียญธรรมจนจบเปรียญธรรม ๙ ประโยค ในปี พ.ศ.๒๔๘๔

ฝึกพระกรรมฐาน เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ทรงสนพระทัยการฝึกสมาธิหรือวิปัสสนากรรมฐานมาตั้งแต่ยังทรงเป็นพระเปรียญ โดยสมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ พระองค์นี้เองที่ทรงเป็นครูบาอาจารย์พระองค์แรก จากจุดเริ่มต้นที่พระอุปัชฌาย์ของพระองค์มีรับสั่งให้เข้าเฝ้า และตรัสถามว่า *"กำลังเรียนใหญ่หรือ อย่าบ้าเรียนมากนัก หัดทำกรรมฐานเสียบ้าง"* เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ทรงปฏิบัติพระองค์ดังเช่นพระกรรมฐานในเมือง ทรงสำรวมเคร่งครัดในพระธรรมวินัย ดำเนินชีวิตอย่างมักน้อยสันโดษ โดยทรงยึดถือเอาพระปฏิปทาของสมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ พระอาจารย์กรรมฐานพระองค์แรกเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ ทรงเอาพระทัยใส่ในการศึกษาวิจัยธรรม และการปฏิบัติสมาธิกรรมฐานอยู่เป็นกิจวัตร เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ยังได้เสด็จไปพบครูบาอาจารย์กรรมฐานสายวัดป่าต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนทนาธรรมอยู่เป็นนิจ โดยมักเสด็จจาริกไปประทับแรมที่วัดป่าทางภาคอีสานเสมอ

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๔๙๐ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระโศภณคณาภรณ์
พ.ศ.๒๔๙๕ และ ๒๔๙๘ เป็นพระราชาคณะชั้นราช และชั้นเทพในราชทินนามเดิม
พ.ศ.๒๔๙๙ เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมวราภรณ์
พ.ศ.๒๕๐๔ เป็นพระราชาคณะ เจ้าคณะรอง ชั้นหิรัญบัฏ ที่พระสาสนโสภณ
พ.ศ.๒๕๑๕ เป็นสมเด็จพระราชาคณะ ชั้นสุพรรณบัฏ ที่สมเด็จพระญาณสังวร
พ.ศ.๒๕๓๒ เป็นสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ตำแหน่ง

พ.ศ.๒๔๘๔ เป็นผู้อำนวยการสำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร
พ.ศ.๒๔๘๘ เป็นพระวินัยธรชั้นอุทธรณ์ เป็นอาจารย์และกรรมการสภาการศึกษาของมหามกุฏราชวิทยาลัย
พ.ศ.๒๔๘๙ เป็นเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์
พ.ศ.๒๔๙๙ เป็นพระอภิบาล (พระพี่เลี้ยง) ของพระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะที่ทรงผนวช เสด็จประทับอยู่วัดบวรนิเวศวิหาร ระหว่างวันที่ ๒๒ ตุลาคม ถึง ๕ พฤศจิกายน
พ.ศ.๒๔๙๙ รักษาการพระวินัยธรชั้นฎีกา
พ.ศ.๒๕๐๔ เป็นเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร สืบต่อจากพระพรหมมุนี (ผิน สุวโจ)
พ.ศ.๒๕๐๖ เป็นกรรมการมหาเถรสมาคมชุดแรก ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ๒๕๐๕ และทรงร่วมพิจารณาร่างกฎมหาเถรสมาคม มาทุกสมัย
พ.ศ.๒๕๑๗ เป็นประธานกรรมการคณะธรรมยุต
พ.ศ.๒๕๓๑ รักษาการเจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต
พ.ศ.๒๕๓๒ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาเป็น สมเด็จพระสังฆราช ในราชทินนามเดิมคือ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช เป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และเป็นเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต สืบต่อจาก สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน)

สมเด็จสังฆราชเป็นเพื่อนสนิทกันมาก เกิดปีเดียวกัน เราเกิดก่อนท่าน ท่านเกิดตุลาวันที่ ๓ เราเกิดสิงหาวันที่ ๑๒ เวลาบวชก็เหมือนกัน ท่านบวชก่อนเราดูเหมือนสองเดือน ไล่เลี่ยกันทุกอย่าง

ท่านนิ่งๆ ท่านไม่ค่อยชอบพูด ธรรมดาๆ ทั่วๆ ไปท่านไม่ค่อยชอบพูดสมเด็จสังฆราช เฉพาะสองต่อสองกับเรานี่ โถ เป็นคนใหม่ขึ้นมา ซักเรื่องอรรถเรื่องธรรม เรื่องจิตตภาวนา เปิดเต็มที่ให้ท่านฟัง ท่านสนใจมาก เพราะแต่ก่อนเราไปพักอยู่วัดบวรฯ เป็นประจำ จากนั้นท่านออกไปพักที่วัดป่าบ้านตาดทีละอาทิตย์ๆ ท่านไป ..

ทรงเยี่ยมหลวงปู่ฝั้น อาจาโร และทรงร่วมเสวยจังหันกับพระสงฆ์ ณ วัดถ้ำขาม จ.สกลนคร

เวลาอยู่ธรรมดาท่านไม่ค่อยคุย ทั่วๆ ไปนี่ท่านเฉย นิ่ม บทเวลาขึ้นเวทีสองต่อสองกับเรานี่ โถ ซัก สงสัยข้อไหนท่านถามมาเลยๆ เราก็เปิดเลยเชียวนะ ให้ท่านได้เห็นเรื่องภาคปฏิบัติว่าอย่างนั้น ฟัดกันจนถึงที่สุดเลยกับสมเด็จ-สังฆราช สองต่อสอง ท่านหาความจริงเราก็เอาความจริงออกเต็มเหนี่ยวๆ เลย ถ้าอยู่ธรรมดาท่านไม่ค่อยคุยละ เฉยๆ ธรรมดา เวลาเข้ากันสองต่อสอง โห เป็นคนใหม่ขึ้นมานะ ซักละเอียดลออเรื่องจิตตภาวนา

เราก็ได้เปิดหัวอกออกให้ท่านฟังอย่างเต็มเหนี่ยวเหมือนกัน ท่านรู้สึกว่าสนใจมากจริงๆ ต่อธรรมที่เราถอดออกจากหัวใจพูดให้ท่านฟัง เพราะไม่มีใครต่อใคร สองต่อสองเท่านั้น เปิดเต็มเหนี่ยวใส่กันเลย เอาจนถึงเหตุถึงผลว่าอย่างนั้นเถอะ ท่านพอใจมาก

ปรกติท่านไม่ค่อยคุย เฉยนะ อยู่กับเราก็ตามถ้ามีแขกมีคนท่านก็ไม่คุย แต่เวลาเอาจริงเอาจังท่านจะหาเหตุหาผลกับภาคปฏิบัติจริงๆ ท่านก็ซักจริงๆ นั่นละภาคปฏิบัติ เราก็เปิดเลยเชียว ให้ท่านได้ฟังสักทีเถอะภาคปฏิบัตินี่น่ะ ภาคเป็นสมบัติของตนโดยแท้ คือการศึกษาเล่าเรียนนั้นมันเป็นความจำ จำมาได้เท่าไรมันก็หลงลืมไปๆ .. สำหรับความจริงไม่เป็น ตรงแน่วตลอดเวลา ..

นั่นละคำว่าสนิทกัน สนิทมากมานานก่อนนี้อีกด้วยนะ ท่านเป็นพระที่สุขุมมาก เราอยากจะพูดว่าท่านดุใครไม่เป็น ไม่เคยเห็นท่านดุใครเลยนะ เรานี้ไปที่ไหนมันต้องได้สะพายยา-ทันใจติดย่ามไปด้วยแก้ปวดหัว วันไหนไม่มีอะไรดุแล้ววันนั้นปวดหัว ต้องงัดยาทันใจออกมาฉันเพื่อระงับปวดหัว มันไม่ได้ดุ วันนี้ปวดหัวมาก เข้าใจไหม (หัวเราะ) ต้องมียาทันใจติดย่ามไปด้วย ไปทั้งมองโน้นมองนี้ไม่เห็นอะไรก็คว้าเอายาทันใจออกมาฉันแล้วก็เดินไป

พอไปเจออะไรเข้าไปนี้เว้กว้ากแล้วยา-ทันใจก็สบาย นอนหลับ มันคนละแบบเราน่ะ ท่านแบบหนึ่ง ถ้าท่านดุแล้วท่านก็คงจะปวดหัว เราไม่ได้ดุเราปวดหัว นี่มันต่างกันนะนิสัยคนเรา มันต่างกัน มันหากเป็นตามนิสัยนะ ไม่ต้องมีท่ามีทางตั้งโปรกงโปรแกรมอะไรไว้เรื่องดุไม่ดุ ท่านไม่เคยดุท่านก็เป็นของท่านอย่างนั้น ไอ้เราเคยดุเราก็เป็นของเราอย่างนี้ แม้ที่สุดนอนก็ต้องเอาย่ามมัดติดคอไว้ บางทีหนูมาครอกแครกนี้ดุหนูล่ะซี ถ้าไม่ได้ดุหนูมันก็ปวดหัวอย่างนั้นละเรา มันเป็นนิสัยคนละอย่างๆ...”

ทรงร่วมบิณฑบาตกับองค์หลวงตา ณ วัดป่าบ้านตาด

สมเด็จพระสังฆราชทรงสนทนาธรรมกับคุณแม่ชีแก้ว

เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๙-๒๕๑๐ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ขณะนั้นทรงดำรงสมณศักดิ์ที่ "พระสาสน-โสภณ" ได้ไปที่วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี และพำนักอยู่หลายวัน ในตอนนั้นท่านได้สนทนาธรรมกับคุณแม่ชีแก้ว โดยมีองค์หลวงตาและคณะแม่ชีร่วมรับฟังด้วย ใจความการสนทนาธรรมมีดังต่อไปนี้

พระสาสนโสภณ : (เทปตอนนี้ความไม่ชัดเจน)

คุณแม่ : เร่งความเพียรจนตัวเองไม่รู้สึก .. ไม่รู้เลย ไม่รู้เรา ไม่รู้จิต เวลามันจะเป็นขึ้นมา รู้ขึ้นมาๆ อะไรก็รู้หมด รู้ขึ้นมาๆ รู้ขึ้นมารวมลงที่ใจหมด รู้เข้ามาๆ แล้วตกวูบลงไปที่รู้ แล้วก็มีแต่รู้ตัวเดียวเท่านั้น รู้มาก รู้น้อยมันก็รู้หมดเลย มีมากมีน้อยมันก็รู้หมดเลย .. มันเป็นอย่างนั้น ไม่รู้ว่ามันจะเป็นอะไร (หัวเราะ)

พระสาสนโสภณ : ขึ้นอยู่กับทำสิ่งนั้น ..

คุณแม่ : ก็ช่วงนั้นพระอาจารย์ไปเที่ยวธุดงค์ ท่านยังไม่กลับ การภาวนาไม่เป็นเหมือนอย่างเก่า รู้สึกอัศจรรย์ใจ มันเป็นอย่างไรใจนี่น่ะ ภาวนาไม่เป็นอย่างเก่านี้ แต่ก่อนแล้วพอภาวนาลงไปรู้สึกว่ามันมีอะไรขึ้นมา เมื่อท่านอาจารย์กลับมา ท่านถามว่า เป็นอย่างไรสมาธิภาวนา ถ้าภาวนาไม่มีอะไร อาตมาจะหนี ท่านว่าอย่างนั้น .. ก็เลยเล่าเรื่องให้ท่านฟัง เหมือนกับเล่าให้พระเดชพระคุณฟังนี่แหละ ท่านก็ตอบปัญหาให้หมด อันนั้นเป็นอย่างนั้น อันนี้เป็นอย่างนี้ .. ท่านจึงบอกว่า เอ้า! ให้พิจารณาว่าใจเรามันเป็นอย่างไร มันออกไปอย่างไรก็ต้องรู้..

ก็เลยมานั่งภาวนา มานั่งภาวนา ภาวนาไปไม่รู้สึกอะไร มีแต่ผู้รู้ผุดขึ้นมาในใจแล้วมีเสียงพูดแจ๋วๆ บอกท่านหมดเลย ท่านบอกว่า ท่านเองก็พูดขึ้นมาเหมือนกัน .. "พระอนุรุทธะขึ้นเต็มดวง สว่างไสวใจคอพระอนุรุทธะแจ้งเต็มดวงใสสว่าง เหมือนพระจันทร์สว่างไสวเต็มดวง .." หมดเท่านั้นแหละ ไม่รู้จักถูกจักผิด ขออภัยอย่าโกรธเลย พระเดชพระคุณ ข้าน้อยก็ไม่รู้อะไร แล้วแต่พระเดชพระคุณ .. ขออภัยพระเดชพระคุณ ขอนิมนต์

พระสาสนโสภณ : ยังต้องการจะฟัง

คุณแม่ : รู้หมดทุกสิ่งทุกประการ ธาตุสี่ ขันธ์ห้า ดิน น้ำ ลม ไฟ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ความโกรธ ความโลภ ความหลงทั้งหลาย มันก็เป็นอยู่ตามสภาพของมัน แล้วก็ลองพิจารณาให้มันเป็นอย่างเก่ามันก็ไม่เป็น เกิดมาแล้วก็ดับ ถ้าเกิดก็เกิดเป็นชาติใหม่ เป็นอย่างนี้ล่ะ ไม่ใช่ชาติเก่า ตายแล้วเกิดชาติใหม่ไม่ใช่เป็นชาติเก่า จักถูกหรือผิดก็ไม่รู้ ขอเล่าถวายเพียงเท่านี้ ขออภัยถ้ามันผิดไป ผิดถูกก็ขออภัย

พระสาสนโสภณ : คิดอย่างไรกับชาติเก่าชาติใหม่

คุณแม่ : โอ๊ย! ชาติเก่าชาติใหม่นี้ เมื่อเทียบกับตัวเรา เหมือนพวกเรานอนหลับ นอนหลับไปสนิทไม่รู้สึกตัว เวลาตื่นขึ้นมาแล้วก็รู้สึกตัว ยังเป็นตัวคนผู้เก่า เป็นคนผู้เก่า เขาก็ว่า อ้าว! สิ่งของชนิดนี้ก็ลืมไปแล้ว ของชนิดนี้ก็เสื่อมไปแล้ว เขาเมาเหล้าเขาก็หลงหมด หลงตัวนี้อะไรก็วางทิ้งไว้..คนเราเอาอะไรไปคือจะเป็นอย่างนั้น ก็ไม่รู้ มันถูกก็ไม่รู้ คือจะเป็นอย่างนั้น

พระสาสนโสภณ : เป็นคนเดียวกันแต่ว่าเปลี่ยนสังขาร ใช่ไหม

คุณแม่ : สังขารก็สังขารอันเก่า กายก็กายอันเก่า ยังเปลี่ยนแต่ผู้รู้เท่านั้น..ยังอยู่แต่ผู้รู้เท่านั้นเป็นอย่างนี้ ขออภัยด้วยเถิด แล้วพวกเรามีสิ่งของอะไร..อะไรก็มีหมดทุกสิ่งทุกประการ สิ่งนั้นก็ได้เก็บสิ่งนี้ก็ได้รักษาไว้ พยายามรักษาไว้ แล้วของสิ่งนั้นมันก็ดับไปหมด ไม่มีอะไรมาปกปักรักษา มันก็อยู่เรื่อยๆ เปื่อยๆ คนเราไม่มีอะไร คนจนๆ นี่เอง

พระสาสนโสภณ : หมายถึงว่าที่รู้สึกว่าเดี๋ยวนี้เป็นอย่างนั้นสำหรับแม่แก้ว ใช่ไหม

คุณแม่ : ใช่ เจ้าค่ะ

(คัดมาเพียงบางส่วนเท่านั้น)

คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ

พระเถระในพระราชพิธีพุทธาภิเษกพระพุทธรูปปางประทานพร ภปร.ครั้งที่ ๒ (จากขวา) รูปที่ ๑ หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน รูปที่ ๓ หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท รูปที่ ๑๓ สมเด็จพระญาณสังวรฯ รูปที่ ๑๔ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) ถ่ายบริเวณหน้าพระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๐

คัดค้านการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๗ รัฐบาลได้ลงนามแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชด้วยวิธีที่ผิดไปจากหลักเกณฑ์ดั้งเดิมในอดีต คือขัดต่อหลักพระธรรมวินัยเพราะกลายเป็นการแต่งตั้งโดยคฤหัสถ์ ขัดต่อจารีตประเพณีเพราะไม่มีการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชแบบถาวรทำทุกหน้าที่ โดยยกเอาพระอาการอาพาธของพระองค์มาเป็นข้ออ้าง และขัดต่อกฎหมายเพราะกระบวนการผิดขั้นตอนเป็นโมฆะ จนกระทั่งต้องพยายามแก้เอกสารเพื่อให้มีการรับรองย้อนหลังอีกด้วย จนทำให้พระกรรมฐานทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตจากจตุรทิศทั่วประเทศมีองค์หลวงตาเป็นผู้นำในการแสดงอรรถาธิบายพระธรรมวินัย ต้องหมั่นมาประชุมโดยพร้อมเพรียงกันหลายวาระ เพื่อปกป้องสมเด็จพระสังฆราช ดังแสดงเฉพาะการประชุมนัดสำคัญ ดังปรากฏในตาราง

ตารางแสดงกระบวนการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชและการคัดค้าน

วันที่	เรื่อง	รายการ
๒๒ ต.ค. ๒๕๔๖	ลงลายมือชื่อถวายคืนพระราชอำนาจในหลวง	เจ้าคณะจังหวัดหนองบัวลำภู ธรรมยุต ทำหนังสือมากราบเรียนองค์หลวงตาที่ศาลาวัดป่าบ้านตาด เพื่อเชิญชวนพี่น้องประชาชนชาวไทยให้ลงลายมือชื่อ เพื่อขอคืนพระราชอำนาจในการแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช
๒๑ พ.ย. ๒๕๔๖		จังหวัดอุดรธานีมีหนังสือเชิญลงลายมือชื่อ เพื่อถวายคืนพระราชอำนาจในหลวงในการแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช และในช่วงเวลาเดียวกัน กำนันตำบลบ้านตาดทำหนังสือไปยังทุกตำบลทั่วประเทศ
๙ ม.ค. ๒๕๔๗	รัฐบาลเสนอเรื่องต่อ มส.	รองนายกรัฐมนตรีเสนอเรื่องต่อมหาเถรสมาคม เพื่อแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
๑๓ ม.ค. ๒๕๔๗	รัฐบาลลงนามแต่งตั้ง	รองนายกรัฐมนตรีลงนามประกาศแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
๑๔ ม.ค. ๒๕๔๗	**ประกาศแต่งตั้ง**	**ประกาศแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ในราชกิจจานุเบกษา**
๑๗ ม.ค. ๒๕๔๗	คัดค้านประกาศ	ชาวพุทธผู้หวังดีต่อพระพุทธศาสนาคัดค้านประกาศฯ ว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย
๒๐ ม.ค. ๒๕๔๗	รับรองย้อนหลัง (ถูกแก้ไขแล้ว)	มหาเถรสมาคมลงมติรับรองการแต่งตั้งตามประกาศย้อนหลัง (เอกสารการประชุม มส.ถูกแก้ไข ให้มีการรับรองตั้งแต่วันที่ ๙ ม.ค. ๒๕๔๗)
๒๖ ม.ค. ๒๕๔๗	สมเด็จพระสังฆราชขีดทิ้งในช่องที่ให้ลงพระนามเห็นชอบ	พระเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช เข้ากราบทูลสมเด็จพระสังฆราช ขอให้ทรงลงพระนาม ทรงทราบและเห็นชอบ การแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ฯ แต่จากหลักฐานพบว่า สมเด็จพระสังฆราชทรงลงพระนามแล้วขีดทิ้ง
๒๘ ม.ค. ๒๕๔๗	ประชุมสงฆ์ที่วัดป่ากกสะทอน จ.อุดรธานี	คณะสงฆ์ไทย ๕๙๖ รูป มีมติขอให้ยกเลิกประกาศฯ ดังกล่าวเนื่องจากขัดต่อธรรมวินัย จารีตประเพณี และ กฎหมาย
๓ ก.พ. ๒๕๔๗	ประชาชนลงลายมือชื่อ	ถึงแม้คณะสงฆ์ไทยแจ้งมติแล้วแต่ผู้รับผิดชอบยังนิ่งเฉย และให้การตอบรับผู้สนับสนุนการกระทำของตน ทำให้เหตุการณ์ความขัดแย้งรุนแรงยิ่งขึ้น ประชาชนจึงเริ่มลงลายมือชื่อขอให้พิจารณารองนายกรัฐมนตรี
๗ ก.พ. ๒๕๔๗	คณะสงฆ์ไทยลงนิคหกรรมรองนายกรัฐมนตรี ณ วัดอโศการาม	คณะสงฆ์ไทยจากจตุรทิศจำนวน ๑๐,๓๕๙ รูป แสดงสังฆามติยืนยันมติคณะสงฆ์ไทยวัดป่ากกสะทอน และลงนิคหกรรม “คว่ำบาตร” รองนายกรัฐมนตรีด้วยการสวดญัตติทุติยกรรมตามพระธรรมวินัย เพื่อให้เห็นโทษที่ได้ก้าวล่วงและแทรกแซงในกิจของสงฆ์ ฯลฯ
๓ มี.ค. ๒๕๔๗	ประชุมสงฆ์ที่วัดป่าหลวงตาบัวฯ จ.กาญจนบุรี	คณะสงฆ์ประชุมมีมติว่าหนังสือเรื่องสมเด็จพระสังฆราชทรงรับทราบและเห็นชอบการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชลงนามโดยเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีมูลมาจากความอันเป็นโมฆะ จึงไม่มีผลใดๆ ต่อคณะสงฆ์
๒๓ มี.ค. ๒๕๔๗	ประชุมสงฆ์ชี้โทษที่วัดป่าบ้านตาด	คณะสงฆ์มีมติชี้โทษความผิด กรณียินดีรับแต่งตั้งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช และนิคหกรรมคว่ำบาตรตามหลักพระธรรรมวินัย
๒๒ พ.ค. ๒๕๔๗	คัดค้านการจัดตั้งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา	๑. เป็นการจัดหาผลประโยชน์ทางธุรกิจในศาสนสมบัติกลาง และศาสนสมบัติวัด มุ่งเน้นหารายได้ด้วยวิธีทางโลกเน้นวัตถุเงินทองมากกว่าจิตใจ ๒. รวบอำนาจการดูแลศาสนสมบัติของสงฆ์ไปเป็นกรรมสิทธิ์ของฆราวาสโดยเด็ดขาด ๓. จำนวนและที่มาของคณะกรรมการสำนักงานฯ ไม่ได้มาจากการแต่งตั้งจากมหาเถรสมาคมซึ่งเป็นหลักการเดิม ๔. รวบเอาทรัพย์สินของพระพุทธศาสนาทั้งหมด เช่น เงินสดสะสม ที่ดินของวัด ที่ธรณีสงฆ์ ที่กัลปนา ที่ศาสนสมบัติ และทรัพย์อันติดกับที่ดิน ให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงาน เป็นอันตรายต่อศาสนสมบัติอย่างยิ่ง

พระธรรมเทศนาเกี่ยวกับสมเด็จพระสังฆราช

องค์หลวงตาได้เมตตาแสดงหลักพระธรรมวินัยกรณีการปฏิบัติหน้าที่ต่อสมเด็จพระสังฆราช เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ไว้อย่างกว้างขวางและหลากหลายแง่มุมมาก ขอน้อมนำมาแสดง ดังนี้

สังฆราชถูกรุมกินโต๊ะ

"...มีคนเขาพูดว่าสมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบันเรานี้กำลังจะถูกกินเลี้ยงบนโต๊ะเก้าอี้ จากพวกรุมทึ้งที่จะแย่งตำแหน่งหน้าที่เป็นใหญ่เป็นโต แล้วเอาสมเด็จพระสังฆราชเรานี้ขึ้นบนโต๊ะ กินโต๊ะกัน สมเด็จสังฆราชองค์นี้ยังไม่ตาย กินโต๊ะกันแต่ยังไม่ตายแล้วเวลานี้ นี่คนพูดมามากแล้วเวลานี้ กำลังรุมกินโต๊ะกัน พวกที่เคยเป็นนั้นละเป็นมาเรื่อยๆ ก่อแล้วเรื่องนี้ล้มไปก่อใหม่ขึ้นมาเรื่อย ก่อใหม่ขึ้นมาเรื่อย มันตั้งหน้าตั้งตาที่จะทำลายทั้งชาติ ทั้งศาสนาของเมืองไทยให้ล่มจม ทั้งๆ ที่มันเป็นคนไทยด้วยกันนั้นแหละ ..

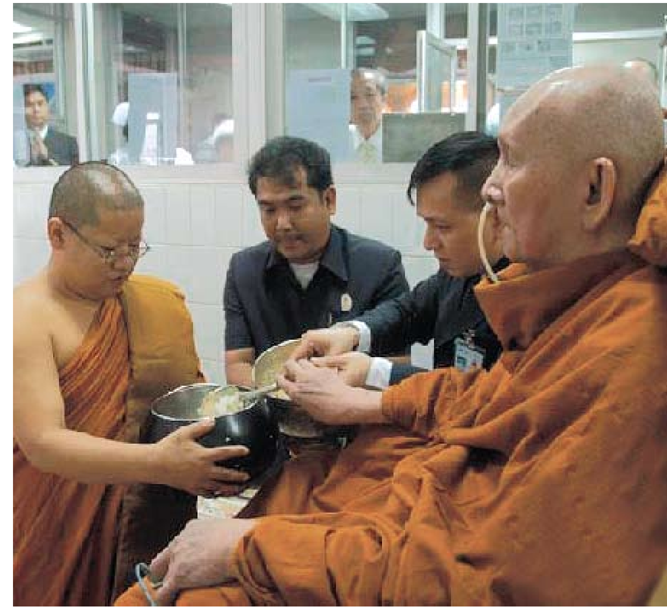
แล้วทีนี้ก็มาอีกสายหนึ่งอีกแล้ว พวกนี้จะหาอุบายวิธีการที่จะขึ้นเป็นสังฆราชสององค์แข่งกัน ว่างั้นเอาอีกแหละ สมเด็จสังฆราชสององค์แข่งกันเราก็ไม่เคยเห็น เพิ่งจะเห็นเดี๋ยวนี้กำลังรุมทึ้งกินสมเด็จสังฆราชนี้ กินสดๆ ร้อนๆ แล้วสมเด็จสังฆราชอื่นก็จะขึ้นมาแทน..."

การอุปัฏฐากอาการประชวรสมเด็จพระสังฆราช

"...พระอยู่กับท่านเป็นประจำเราก็ไม่ถามแต่ก่อนถาม อยู่ประจำเลยเชียว ๔ องค์ อยู่ประจำทั้งวันทั้งคืน ผลัดเปลี่ยนกันมาครั้งละ ๔ องค์ ๔ องค์เป็นประจำ นั่นละที่ว่ามันเป็นบ้ามันเสือกมา มาเป็นอุปถัมภ์อุปัฏฐากสมเด็จสังฆราชนั่นละ เราตีหน้าผากเอา กลัวใครเมื่อไรนี่ ไม่ได้มีคำว่ากลัวใคร กล้ากับใครไม่มีเพราะฉะนั้นจึงพูดได้เป็นธรรมไปเลย

ก็พระในวัดบวรฯ มีสักจำนวนเท่าไร ลูกของท่านทั้งนั้นนะ ลูกกับพ่อกับแม่ การอุปถัมภ์อุปัฏฐากใครจะไปสนิทกว่าระหว่างพ่อแม่กับลูกที่ไหนๆ มาอวดมาโฆษณาจะมาเป็นอุปถัมภ์อุปัฏฐากทำหน้าที่ดูแลสมเด็จสังฆราช นู่นอยู่ทวีปยุโรปมันเสือกมาพูดหาอะไร มันน่าหัวเราะในหลักธรรมวินัยก็ไม่มี พูดเอาหลักธรรมวินัยยืนกันซี

พระที่ดูแลรักษาครูบาอาจารย์แต่ละแห่งแต่ละวัดๆ ในวัดนั้นๆ เท่านั้น ไม่ได้ไปหายุ่งเอาวัดนู้นมาอุปัฏฐาก วัดนี้มาอุปัฏฐาก อยู่วัดไหนก็ดูแลกันอยู่ในวัดนั้นระหว่างพ่อกับลูก ท่านก็เป็นอาจารย์เป็นพ่อ ลูกวัดทั้งหมดพระก็เป็นพระลูกวัด ใครจะอุปถัมภ์อุปัฏฐากสนิทสนมยิ่งกว่าระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์ที่อยู่ในวัดเดียวกัน ซึ่งเป็นเหมือนครอบครัวเดียวกัน แยกไปข้างนอกผิดทั้งนั้นนะ นี่ละมันมีธรรมวินัย

บังคับอยู่นี้ เพราะอย่างนั้นจึงเสือกนู้นมาเสือกนี้มา ตีหน้าผากเอาเรา เข้าใจไหม ก็มันเรียนมาด้วยกันมันรู้ด้วยกัน ..

อันนี้ในวัดบวรฯ นั้นพระเต็มวัด ไม่มีองค์ไหนบ้างหรือที่จะคอยดูแลอุปถัมภ์อุปัฏฐากสมเด็จพระสังฆราชให้อยู่เช่นเดียวกับสมเด็จสังฆราชทั้งหลายมาสมัยปัจจุบันนี้ .. พระอุปัฏฐากสมเด็จสังฆราชสมัยปัจจุบันทำไมมันจึงพิสดารมากนัก .. ตั้งคณะกรรมการขึ้นนั้นขึ้น ตั้งขึ้นนี้ ตั้งขึ้นนั้น ฟาดจนกระทั่งมหาเถรสมาคม ตั้งไปที่สุดเท่าไร แล้วดูอันไหนมันไม่เห็นมีสาระ มีแต่ตั้งเพื่อกวนกันเท่านั้น วางอำนาจผึ่งผายลายเล็น ด้วยการตั้งเป็นกรรมการ

องค์หลวงตานำคณะสงฆ์ทั่วประเทศออกปกป้องสมเด็จพระสังฆราช ให้การปฏิบัติต่อพระองค์ถูกต้องตามพระธรรมวินัยและราชประเพณี

เราสงสารสมเด็จสังฆราชเรา .. ทำไมชราของสมเด็จสังฆราชเราจึงต่างกับความชราของสมเด็จสังฆราชทั้งหลายซึ่งมีมาตั้งดึกดำบรรพ์ .. อะไรก็ประชวร ประชวรเสียจนพิลึกพิลือ ต้องตั้งคณะกรรมการเข้ามาบีบบี้สีไฟอยู่ในตัวของมันนั่นแหละ ทั้งๆ ที่พระในวัดดูแลท่านมาประจำ กรรมการเหล่านี้ใครมาดูแลมีไหม มีแต่ประกาศป้างๆ ให้ก่อความยุ่งเหยิงวุ่นวายกับประชาชน .. จำเป็นอะไรที่จะเอาโรคเข้ามาเป็นใหญ่เป็นโต เพื่อจะนำผลประโยชน์ของตัวเองไปเหยียบประชาชน .. พวกนี้พวกเก่งกว่าแพทย์ เก่งทุกอย่างพวกนี้เราไม่พูดอะไรมากละ โอ๊ย สกปรกไม่อยากฟังไปแย่งกินโต๊ะสมเด็จสังฆราชองค์นี้ พิลึกนะสมเด็จสังฆราชมีมากี่องค์แต่องค์นี้ถูกแย่งกินโต๊ะ...”

การแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช พระราชอำนาจพระมหากษัตริย์

“...อย่างพระมหากษัตริย์ท่านทรงตั้งสมเด็จสังฆราชนี้ดีอยู่แล้วมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ ปู่ ย่า ตา ยายของเราเสียหายตรงไหน แน่ะถ้าพูดถึงเรื่องหลักธรรมวินัยเป็นเรื่องของศาสนาล้วนๆ ท่านก็ดำเนินมาด้วยดีอยู่แล้วตามหลักธรรมวินัยเสียหายที่ตรงไหน เรื่องที่มันเกิดเหล่านี้มีแต่เรื่องทำลายนะ ไม่ได้เป็นเรื่องที่ดิบที่ดี อย่างลิดรอนพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์นี้เป็นของดีเมื่อไร ก็เท่ากับตัดหัวใจของคนทั้งชาตินั่นเอง ด้วยศาสตราวุธที่แหลมคมจากมหาพาล มหาภัยเข้าใจไหม

สมเด็จพระสังฆราชก็พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งเอง ลบไปเลยลบอำนาจมันจะมาตั้งเอง .. ไปเอาอึ่งอ่างมาตั้งมาเหยียบหัววัวหัวราชสีห์ พิจารณาซิ วัวก็ดี ราชสีห์ก็ดี ใหญ่ตามหลักธรรมชาติของสัตว์ประเภทนั้น นี่ท่านก็ใหญ่ด้วยอำนาจวาสนาบารมีของท่าน สมควรที่จะเป็นผู้ใหญ่ แล้วประชาชนทั้งประเทศยกยอท่านขึ้นเป็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านเป็นปลอมๆ เมื่อไหร่ มาเหยียบท่านต่อหน้าประชาชนได้ยังไง ประชาชนยกขึ้นแท้ๆ มาเหยียบทำไม .. สมเด็จพระสังฆราช ก็พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถวายให้เป็นเอกสิทธิ์เฉพาะสมเด็จพระสังฆราชเพียงพระองค์เดียว ใครจะมาเป็นสองเป็นสามขึ้นไม่ได้ นี่หลักก็มีอย่างนั้น อันนี้มันก็ตั้งขึ้นเป็นสังฆราชปลอมขึ้นมา ปลอมขึ้นมา ..

พระราชอำนาจนี้มีอยู่ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช และพระองค์จะทรงปฏิบัติหน้าที่อย่างไรต่อสมเด็จพระสังฆราชนั้นเป็นเรื่องของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพียงพระองค์เดียวเท่านั้น ไม่มีใครมามีอำนาจบาตรหลวงยิ่งใหญ่กว่าในหลวงไป .. ใครจะไปยุ่งไม่ได้ ไอ้นี้มันยุ่มย่ามๆ เข้ามา อยากเป็นใหญ่เป็นโตขึ้นช่องนั้นขึ้นช่องนี้ พวกเปรตว่างั้นเลยเรา .. ที่แสดงอยู่เหล่านี้มีแต่กาฝากมหาภัยต่อชาติ ต่อศาสนา ต่อพระมหากษัตริย์ทั้งนั้น เพราะฉะนั้นจึงต้านกันเต็มเหนี่ยวๆ...”

แสดงประชามติถวายคืน พระราชอำนาจในหลวง

‘ที่ลงชื่อกัน **(ถวายคืนพระราชอำนาจพระมหากษัตริย์ในการปฏิบัติต่อสมเด็จพระสังฆราช)** *ลงแล้วส่งแล้วยัง’ (‘ส่งแล้วเจ้าค่ะ’) ‘ส่งแล้วเหรอ’ (‘เขารวบรวมกันอยู่’)*

‘รวบรวมแล้วส่ง ส่งไปไหนก็ส่งไปเลย เรื่องพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นยอดหัวใจของชาติไทยเรา ซึ่งพี่น้องชาวไทยเราเทิดทูนอยู่ตลอดมานี้ จะปล่อยพระองค์ให้สิ่งเลวทรามทั้งหลายเข้าไปเหยียบย่ำทำลายนี้ ไม่สมควรแก่ชาติไทยเราอย่างยิ่ง’

ที่มีกษัตริย์ครองหัวใจชาติไทยเรา ตั้งแต่สัตว์มันยังมีพ่อมีแม่ คนก็มีพ่อมีแม่ ประเทศทั้งประเทศก็มีพ่อมีแม่ มันจึงมีที่ยุติ กษัตริย์ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย เป็นความร่มเย็น .. หัวใจของชาติไทยเราคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พวกมหาภัยเหล่านั้นที่มาลิดรอน มาตัด มาลดเหยียบอำนาจของพระองค์ลงอย่างนี้ใครไปกราบมัน .. แม้คนเดียวก็ไม่มีใครกราบ ไม่มีใครที่จะไม่บูชา เทิดทูน อบอุ่นจากท่านคือ

การพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอยู่ในนั้นหมด เลยว่าไง รวมหัวใจของชาติไทยเราเข้านั่น รวมอยู่นั่นหมด ..

ไอ้ผู้ที่มาบั่นทอนทำลายทั้งชาติทั้งศาสนา ด้วยวิธีการต่างๆ เรื่อยมาตั้งแต่ ๒๕๔๐ มันมีเบื้องหน้าเบื้องหลังหรือไม่มีพวกนี้ ก่อมาตลอด ใครเป็นคนก่อ พี่น้องทั้งหลายก็ทราบทั่วหน้ากัน เวลานี้ก็กำลังก่อจะบีบอำนาจตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวลงมา ทั้งๆ ที่พระองค์ทรงมีพระราชอำนาจเกี่ยวกับเรื่องสมเด็จพระสังฆราชมาตลอดตั้งดึกดำบรรพ์มาแล้ว นี้จะมากดขี่บังคับให้พระบาทสมเด็จ-พระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธย หรือทรงเซ็นรับรองตามเขาที่มีอำนาจป่าๆ เถื่อนๆ เข้ามาบีบบังคับ พระองค์ก็ทรงเมตตาหย่อนลงมาเพียงรับทราบ

นี่เป็นเรื่องของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงหย่อนลงมา เพราะคนทั้งดีทั้งชั่วทั่วประเทศไทยเป็นลูกของพระองค์ทั้งนั้น .. ส่วนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงรับทราบนั้นก็ให้เป็นเรื่องของพระองค์ไป อันนี้เป็นเรื่องของประชาชนซึ่งเป็นลูกของพระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะแสดงประชามติของตนให้เต็มกำลังความสามารถตามความสัตย์ความจริง...”

พระสงฆ์ ประชาชน ร่วมรักษาศาสนา

“...วันที่ ๖ ก.ค. นี้ พระประมาณ ๑ หมื่นรูปและประชาชนประมาณ ๒ หมื่นคนก็จะไปพร้อมกันที่หน้าทำเนียบรัฐบาลเพื่อพบนายกฯ เรื่องก็ไม่เห็นมีอะไร เป็นไปด้วยความเรียบร้อยทุกอย่าง ในฐานะที่เราเป็นเจ้าของแผ่นดินและพุทธศาสนาไทย เราทำหน้าที่เต็มเม็ดเต็มหน่วยของความเป็นเจ้าของแห่งชาติและศาสนาของตน ไม่มีอะไรที่ผิดพลาดว่าทำไปนี้ผิด เป็นความถูกต้องในฐานะผู้เป็นเจ้าของของชาติและพุทธ-ศาสนาของชาติไทยเรา เป็นความถูกต้องแล้ว เราจึงหาที่คัดค้านไม่ได้

(**ลูกศิษย์อ่านคำกล่าว** การส่งมอบรายชื่อประชาชนจำนวน ๑ ล้าน ๕ แสนชื่อ ที่แสดงประชามติ เพื่อเรียกร้องให้การปฏิบัติต่อ

คณะสงฆ์นับหมื่นและประชาชนจำนวนมาก ประชุมพร้อมกัน ณ วัดอโศการาม มีมติคัดค้านการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระสังฆราชทุกกรณีให้เป็นพระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว) ..

หลวงตา : ที่อ่านไปแล้วนี้ ถูกต้องแล้วนี่น่ะ เหมาะสมแล้วกับประชาชนทั้งแผ่นดินเห็นอย่างนี้ ที่ได้คัดค้านนี่ก็คือเสี้ยนคือหนามของศาสนา แสดงออกมาอยู่เรื่อยๆ ก่อให้เกิดเรื่องเกิดราวตลอดมานี้คือใครก็รู้กันแล้วทุกคน นี่คือกาฝากมหาภัย ..ดังวันพรุ่งนี้ที่จะไปก็ไปปัดอันนี้นั่นเอง ให้ไปด้วยความพร้อมเพรียงสามัคคีกัน นี่เป็นเรื่องของชาติไทยเรา ปัดกาฝากมหาภัยออก ไม่ให้มาแปดมาเปื้อน มาทำลายชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ของเราซึ่งเป็นที่เทิด-ทูนมาดั้งเดิม ..

พี่น้องทั้งหลายฟังให้ดี ดูให้ทันเหตุการณ์ อย่าดูเฉยๆ ให้สอดให้ส่องทุกอย่าง เราเป็นเจ้าของสมบัติ นี้เป็นมหาโจรมหาภัยที่เข้ามาช่องนั้นช่องนี้ โฆษณาตรงนั้นตรงนี้ มีแต่โฆษณาเรื่องฟืนเรื่องไฟจะเผาชาติเผาศาสนาทั้งนั้น ว่างี้เลย ของดิบของดีที่จะมาให้ได้ยินไม่มี ว่างั้นเลย มีแต่ตามจองล้างจองผลาญกันมาตลอดอย่างนี้ นี่แหละภาษาธรรมท่านทั้งหลายฟังเอา เราไม่ให้ร้ายให้ดีแก่ผู้ใดโดยหาเหตุผลไม่ได้ .. ฟืนไฟเผาไหม้ทั่วประเทศไทย มันทำไมไม่คิดไม่อ่านกัน พระก็เต็มบ้านเต็มเมืองเต็มวัดเต็มวา หัวหดอยู่ในกระดองอะไร เราเป็นผู้รักษาชาติบ้านเมือง พระก็รักษา ดังที่หลวงตาปฏิบัติอยู่เวลานี้...”

สงฆ์ดูแลกัน ฆราวาสมิบังอาจแต่งตั้ง

“...ฆราวาสที่จะมายุ่งกับพระไม่เคยมีในครั้งพุทธกาลตลอดมาจนกระทั่งบัดนี้ ที่ฆราวาสที่จะมาเป็นใหญ่เป็นโตตั้งหน้าที่การงานขึ้นมาบนหัวพระ และประจบประแจงว่า

เพื่ออุปถัมภ์อุปัฏฐาก เช่น สมเด็จพระสังฆราช เป็นต้น อย่างนี้ไม่มี ..

อันนี้เป็นมติของสงฆ์เป็นใหญ่เลย พวกนี้เป็นฆราวาส จะไม่มีอำนาจเข้ามาก้าวก่ายหรือมาบีบอำนาจบังคับพระสงฆ์ พระสงฆ์จึงได้มาประชุมกันถึงหมื่นองค์ ล้วนแล้วตั้งแต่ผู้ทรงตามหลักธรรมหลักวินัย เอามาทดสอบทุกสิ่งทุกอย่างลงกันหมดแล้ว อ่านประกาศข้อประชุมนี้ส่งไปทางนายกรัฐมนตรี นี่เป็นข้อยืนยัน จะมาตั้งอะไรตั้งไม่ได้

ตามหลักพระวินัยแล้วนะ ฆราวาสไม่มีอำนาจที่จะมาตั้งผู้อุปถัมภ์อุปัฏฐากพระสงฆ์ พระท่านมีธรรมมีวินัย อยู่วัดไหนวัดไหน ธรรมวินัยของท่านละเอียดลออมาก

องค์ไหนเจ็บไข้ได้ป่วยท่านจะรักษากัน ไม่มีอะไรละเอียดยิ่งกว่าพระรักษาพระ เข้าใจมั้ย ฆราวาสญาติโยมนอกจากจะตั้งเพื่อหาหน้าที่การงานอำนาจเข้ามาเพื่อตัวเองและพรรคพวกของตัวเองมีเท่านั้น ..

ปัญหาเกิดขึ้นจากการไปทำลายธรรมวินัยของพระ ทำลายพระ เหยียบหัวพระไปเอาฆราวาสขึ้นเป็นใหญ่แทน นี่แหละกระเทือนใหญ่อยู่เวลานี้นะ .. ในธรรมวินัยมีพระสงฆ์เท่านั้นเป็นผู้ดูแลซึ่งกันและกัน ตั้งแต่สององค์ขึ้นไปเรื่อย มีความรับผิดชอบซึ่งกันและกันตลอดทั่วถึงในสังฆมณฑลแห่งพระพุทธศาสนา นี้คือธรรมวินัยปกครองพระสงฆ์ ฆราวาสญาติโยมที่ไหนไม่มีเข้ามาปกครอง ไม่มีอำนาจที่จะมาบีบบังคับปกครองพระเจ้าพระสงฆ์แบบนั้นแบบนี้ อย่างนี้ไม่มี นี่หลักธรรมวินัย ยืนตัวมาอย่างนี้ ..

แล้วตัวเสนียดจัญไรตัวกาฝากมหาภัยมันขึ้นมาในระยะนี้ กำลังเริ่มขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา นี่ละกาฝากมหาภัยเริ่มเกิดขึ้น เกิดแง่นั้นตั้งแง่นี้ขึ้นมา ตั้งแง่นั้นขึ้นมาแล้วก็ระงับด้วยความเป็นศีลเป็นธรรมของผู้ดี ผู้ทรงศีลทรงธรรมเรื่อยมา .. เวลานี้มันแทรกเข้ามาเป็นเจ้าอำนาจบาตรหลวง ดีไม่ดีมันตั้งให้เป็นสังฆราชก็ได้

ฆราวาสขี้เหม็นๆ นั้นแหละ มันเป็นมาทุกแบบทุกฉบับ ให้ท่านทั้งหลายจำไว้ อย่าหลงกลอุบายนะ ดินเหนียวติดหัวนี้ คือตัวมหาภัยที่จะทำลายทั้งชาติทั้งศาสนา พระมหากษัตริย์ได้โดยไม่ต้องสงสัย .. ธรรมวินัยต่างหากพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แล้ว ฆราวาสไม่มีสิทธิ์ไม่มีอำนาจพอจะมาประกาศตนโจ่งแจ้งยิ่งกว่าพระไป ..

รัฐบาลมีอำนาจบาตรหลวงมาจากไหน .. ถึงขนาดที่จะมาตั้งพระตั้งเณร หรือตั้งพระให้เป็นสังฆร่งฆราชได้อย่างนี้ .. ไม่ว่าที่ไหน รัฐบาลไหนเอาเทวดามาเป็นรัฐบาลก็ตาม ต้องอยู่ในกรอบของศีลของธรรม ธรรมเหนือรัฐบาลมาตลอด รัฐบาลจะเหนือธรรมไปไม่ได้...”

ตราประทับ บริขาร สมเด็จพระสังฆราช

“...คนที่อยากเป็นใหญ่เป็นโต มีชื่อมีเสียง เอาตับเอาปอดของผู้อื่นเข้ามาเป็นอวัยวะเป็นเนื้อเป็นหนังของตน สมเด็จพระสังฆราชท่านก็ยังทรงมีพระชนม์อยู่ นี่ก็ทราบชัดเจนแล้ว แถลงการณ์อะไรก็ออกแล้วว่า รถพระประเทียบ เครื่องบริขารเครื่องทรงของสมเด็จพระสังฆราช .. ท่านไม่ได้ทรงอนุญาตให้ไป ไม่ได้เป็นความปลงพระทัยของท่านที่มอบให้ไปทำอย่างนั้น ..

เครื่องยศสมณศักดิ์ของสมเด็จพระสังฆราช ประกอบไปด้วย พัดยศสมณศักดิ์, พระสุพรรณบัฏ, พระตราตำแหน่ง, เศวตฉัตร ๓ ชั้น, พระแท่น, บาตรพร้อมด้วยฝาและเชิงบาตรถมปัด, พานพระศรี ประกอบด้วย มังสี ๒ ตลับพู่ ๑ จอก ๑ ซองพลู ๑ (พร้อมพลู) ถาดสรงพระพักตร์, หีบตราจักรี (หีบหลังเจียด), หีบพระโอสถหลังนูน, คณโท, กาทรงกระบอก, หม้อลักจั่น, ปิ่นโตกลม ๔ ชั้น, สุพรรณราช, สุพรรณศรี, ขันน้ำพานรองมีจอกคลุมตาดรูปฝาชี (จากภาพนำมาแสดงเพียงส่วนหนึ่ง)

ทรงรับพระราชทานพัดยศจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๒

และนี่ใครก็รู้อยู่แล้วตราสมเด็จพระสังฆราช เป็นสมบัติของพระองค์แต่พระองค์เดียวเท่านั้นไปยุ่งทำไม เมื่อเราว่าให้อย่างนี้มันก็หาเรื่องใส่เราอย่างนั้นอย่างนี้ พวกเปรตมันจะยุ่งจะกลืนอยู่ตลอดไปอย่างนี้แหละ ตราสมเด็จพระสังฆราชใครก็รู้ทั้งแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานทุกสิ่งทุกอย่างถวายท่านเรียบร้อยแล้ว ท่านเป็นพระสังฆราชโดยสมบูรณ์ ..เครื่องบริขารของสมเด็จพระสังฆราชจริงเฉพาะพระองค์ท่านองค์เดียว คนอื่นเอาไปใช้ปลอมหมด นี่มันจะเอาไปใช้ที่ไหนมันก็ปลอมกันไปหมด ..

ในพระวินัยท่านมีนี่ ถึงขั้นปาราชิกได้เลย เพราะนี้เป็นสิทธิเป็นสมบัติของท่าน เป็นกรรมสิทธิ์มาตั้งแต่วันท่านเป็นสมเด็จพระสังฆราช สมบัติเหล่านี้เป็นสมบัติของท่านโดยสมบูรณ์ เราเอามาอย่างนี้เป็นยังไง ถ้าแยกเข้าไปทางพระวินัยอาจปรับได้ถึงขั้นปาราชิก เพราะไปยึดไปเอาของมาครอง ท่านไม่รู้นี่เป็นขโมยก็ได้ ขโมยแบบมหาโจรอย่างนี้ก็ได้ .. เรามีของจริงคือธรรมเป็นทองคำทั้งแท่ง เมื่อเรามีของจริงเราเอาของจริงออกมาประจันหน้ากันไม่ได้เหรอ .. นี่ก็พวกสังฆราชปลอมมันกำลังแทรกขึ้นมาๆ ตีตรานั้นตรานี้ อยากเป็นเหลือเกินอยากเป็นสมเด็จสังฆราช ..

คิดดูสมเด็จพระสังฆราชตั้งมากี่ยุคกี่สมัย มีใครมาแย่งมาชิงท่านได้ พวกเปรตมันยังเข้ามาแย่งมาชิงเอาตราสมเด็จพระสังฆราชไปตีตราแล้วยกตัวขึ้นเป็นสังฆราช เป็นกี่ร้อยกี่พันองค์ก็ปลอมทั้งนั้น ไม่ใช่ของจริง เหมือนกับธนบัตร มันจะพิมพ์มากองเท่าภูเขาซึ่งเป็นธนบัตรปลอม มันปลอมทั้งนั้น ไม่มีคุณค่าราคาแต่อย่างไร ..

สังฆราชที่จริงก็มีองค์เดียว คือสมเด็จพระสังฆราชเรา นี้คือประชาชนทั้งชาติมอบทุกสิ่งทุกอย่างให้ด้วยความลงใจ กราบไหว้บูชาอย่างสนิทใจ.."

คณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน สมเด็จพระสังฆราช

"...ถ้าสมเด็จพระราชาคณะเหล่านี้ตั้งขึ้นมา มีคุณธรรมที่ควรจะรับได้ก็รับ ถ้าไม่มีคุณธรรมตั้งขึ้นมาเท่าไรก็เป็นโมฆะทั้งนั้น .. เช่นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงตั้งใครให้เป็นสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ก็ทรงพินิจพิจารณาแล้วว่า สมควรหรือไม่กับจิตใจประชาชน

ถ้าไม่สมควร เอามาสุ่มสี่สุ่มห้า..มาตั้งเป็นสังฆราช ใครจะไปกราบ..มันก็รู้อยู่นี่ .. คำว่าอาวุโสสูงสุด ถ้าอาวุโสไม่มีคุณธรรม สูงสุดขนาดไหนก็ตาม อันนี้หลักพระวินัยขัดแย้งมาตลอด คือผู้มีอายุพรรษาถึง ๖๐ พรรษา ๗๐ พรรษาก็ตาม แต่ขาดคุณธรรม ไม่มีคุณธรรมสมควรจะเป็นอาวุโสได้โดยสมบูรณ์ ท่านบังคับลงไปให้ไปขอนิสัยให้อยู่ในโอวาทของพระเพียง ๑๐ พรรษา แต่ท่านมีคุณธรรม เป็นผู้สามารถ ท่านไม่ได้เอาอาวุโสเป็นสำคัญยิ่งกว่าคุณธรรมนะ

คุณธรรมเป็นสำคัญมาก จะพรรษาเท่าไรก็ตามอาวุโสไหนก็ตาม ถ้าไม่มีคุณธรรมสมควรเป็นแล้วเป็นไม่ได้ตามหลักพระวินัย พระวินัยมีข้อนี้มี .. ธรรมวินัยยืนตัวตลอด อะไรที่ขัดต่อธรรมวินัยต้องหยุดทันที หลักกฎหมายที่ตั้งท่านก็บอกไว้อย่างนั้น กฎข้อบังคับอะไรๆ ก็ตาม ต้องไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ถ้าขัดหรือลบล้างธรรมวินัยแล้วไม่ได้ .. เอาหลักธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าเป็นหลักซิเป็นของสำคัญ เอาโลกเป็นหลักเลอะเทอะไปหมดอย่างนี้ละ..."

สังฆเภท..เพราะเหตุแต่งตั้งสังฆราช

"...โครงการอันนี้มันมีมาตั้งแต่เริ่มแรกเป็นรัฐบาล พอเป็นรัฐบาลเริ่มแรกแล้วก็โครงการหนึ่ง โครงการสอง ก่อกวนเรื่อยมาๆ ระงับดับลงได้ที่หนึ่งที่สอง นี่ครั้งที่สามเป็นโครงการอันใหญ่หลวงมาก โดยมาหาเรื่องว่าพระสงฆ์ที่ออกมาประชุมกันที่วัดอโศการามเป็นจำนวนตั้ง ๑๐,๓๕๙ รูปนี้เป็นเรื่องทำให้เป็นความแตกสามัคคี นี่เขาจะทำเพื่อความสามัคคีเขาจึงประกาศทั่วโลกเวลานี้ นี่ละแผนการทำลายพระพุทธศาสนา แผนการทำลายเป็นสังฆเภทคือแผนนี้เอง จำให้ดีนะ

ลองอันนี้ประกาศออกไปทั่วดูซิ พระสงฆ์เวลานี้กำลังชุลมุนวุ่นวาย ไม่ทราบเชื่อทางไหน ไม่เชื่อทางไหน ยุ่งเหยิงไปหมด พวกหนึ่งไม่ยอมรับ พวกหนึ่งยอมรับ นี่กำลังตีกันอยู่เวลานี้ ยังไม่ออกแถลงนี่ก็ตีกันอยู่แล้วเวลานี้ ยิ่งออกแถลงนี้ด้วยแล้วพระสงฆ์ทั่วสังฆมณฑลนี้จะแตกเป็นสังฆเภทโดยไม่ต้องสงสัย ..

เหตุแห่งการตั้งผู้ทำหน้าที่สมเด็จสังฆราชนี้แหละ แล้วว่าเป็นเจตนาที่ว่าหวังดีๆ หวังดีอะไร ใครก็รู้ เด็กก็รู้นี่นะ หวังดีทำไมจึงจะเดือดร้อนอย่างนี้ เวลานี้พระระส่ำระสายทั่วประเทศไทย หวังดีทำไมเป็นอย่างงั้น ผลแห่งการหวังดีต้องมีผู้อนุโมทนาสาธุการซี แต่นี้มีตั้งแต่ความเดือดร้อนวุ่นวายระส่ำระสาย พระกำลังยุ่งกันเวลานี้ เตรียมเป็นสังฆราชีคือความร้าวรานแห่งพระสงฆ์ ยังไม่แตก พอตั้งอันนี้ขึ้นปึ๊บเมื่อไรแตกทันทีเลย เป็นของดีแล้วเหรอ อันนี้เป็นไฟบรรลัยกัลป์มาเผาชาติแล้วก็เผาศาสนาไปด้วยกัน เป็นยังไง ..

ดังที่เราพูดเมื่อสองสามวันนี้ เขาสั่งมาให้สั่งการไปตามเจ้าคณะภาคเจ้าคณะจังหวัดอะไรๆ ไม่ต้องทำตาม นั่นเราสั่งไปแล้ว บอกคณะธรรมยุตเราไม่ต้องทำตาม เพราะอันนี้เป็นกฎข้อบังคับของมหาโจรต่างหาก .. สิ่งที่มีที่ยืนตัวตายได้ เป็นที่เชื่อถือได้ก็คือ ดังที่พระสงฆ์ท่านออกไปรวมกันประกาศข้อเท็จจริงขึ้นที่วัดอโศการาม พระเป็นหมื่นกว่ารูป นั่นละคือแบบฉบับของธรรมของวินัยตลอดไป มันก็หาเรื่องว่าพวกเราพวกนี้เป็นพวกก่อกวน ทีนี้มันจะก่อกวนหรือไม่ก่อกวนก็ตาม พระสงฆ์ในประเทศไทยกำลังจะแตกเป็นสังฆเภทเวลานี้ .. ถ้าขึ้นเมื่อไรแตก ชาติไทยแตก สังฆเภทขึ้นทันทีเลย ทั้งธรรมยุตมหานิกายจะขึ้นทันทีเลย ให้ผู้ใหญ่พิจารณาอีกทีหนึ่ง .. ตั้งสังฆราชขึ้นมาเมื่อไรสังฆเภทจะแตกกระจายทั่วดินแดนของพุทธศาสนาเรานั่นละ ..

เป็นยังไงใครทำสงฆ์ให้แตกเวลานี้ พระสงฆ์อยู่ในป่าท่านมาทำอย่างนี้เมื่อไร ท่านกราบไหว้สังฆราชองค์เดียวท่านพอใจของท่านแล้ว กราบอย่างสนิทติดจม .. อันนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนะท่านทรงตั้งสมเด็จสังฆราชของเรา ที่กราบไหว้บูชาด้วยความสนิทใจของประชาชนและสังฆมณฑลทั่วประเทศไทย แต่ไอ้นี้มันเอาฆราวาสคนไหน .. มันเก่งมาจากที่ไหน มาตั้งเป็นสังฆราชแข่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว .. เรื่องสังฆเภทเป็นกรรมขนาดไหน ..

พระพุทธเจ้าว่าสังฆเภทเป็นเรื่องที่ใหญ่โตมาก อนันตริยกรรม ๕ คืออะไร ฟัง ๑) ฆ่ามารดา ๒) ฆ่าบิดา ๓) ฆ่าพระอรหันต์ ๔) ทำลายพระพุทธเจ้าแม้ไม่ตายก็ตาม ๕) สังฆเภททำลายสงฆ์ที่อยู่กันด้วยความพร้อมเพรียง

สามัคคี ให้แตกกระจัดกระจาย ๕ ข้อนี้ท่านเรียกว่าอนันตริยกรรม เป็นกรรมที่หนักมากที่สุด อนันตริยะ หาระหว่างไม่ได้ ชั่วฟ้าแลบก็ไม่มี...”

องค์หลวงตาเข้ากราบเยี่ยมอาพาธพระสังฆราช

ภายหลังที่องค์หลวงตาเป็นผู้นำพระกรรมฐานออกมาปกป้องสมเด็จพระสังฆราชให้รอดพ้นจากการถูกรุมกินโต๊ะอันเป็นผลมาจากการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชที่ขัดต่อพระธรรมวินัยและราชประเพณี จนกระทั่งเหตุการณ์ความขัดแย้งได้ระงับดับลงไปได้ เมื่อมีโอกาสองค์หลวงตาก็ได้เข้ากราบเยี่ยมอาการพระประชวรสมเด็จพระสังฆราชเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เวลา ๑๐.๑๙ น. ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

องค์หลวงตากราบเยี่ยมเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๘

“...วันนี้ไปเยี่ยมสมเด็จสังฆราชแล้ว โอ้ ท่านน่าสงสาร ท่านไม่รับสั่งอะไรละกับเรา แต่ท่านจ้องมองเราตลอดเลยนะ ไปก็ขึ้นบนเข่าเลย เราปั๊บเข้าไปนั่นเลย กราบเรียนท่าน ท่านจ้องดูดูว่าท่านไม่ได้รับสั่งสักคำนะ เราก็กราบเรียนท่านย่อๆ พอให้ท่านทราบชื่อ แล้วท่านจ้องดู .. เราไปดูท่าน จับพระหัตถ์ท่านเห็นไหมล่ะ รูปติดอยู่นี้ดูเหมือนมีมั้ง รูปของเราที่จับพระหัตถ์ท่าน เราเป็นฝ่ายจ้อเลย ท่านเป็นฝ่ายเมิน ลักษณะเมิน เราเป็นฝ่ายจ้อ ..

จับมือจับแขนกัน เท่ากับเพื่อนเก่า เป็นเพื่อนกัน แต่ก่อนเป็นเพื่อนกัน .. เราจะใช้เสียงน้อยมาก แต่ท่านไม่ได้ใช้ เสียงท่านไม่ได้ใช้ มีแต่เราใช้กราบเรียนท่าน ที่เหลือเราก็มาเยี่ยมท่านอะไรๆ นิดหน่อย แต่ดูอาการก็สนใจ จับมือจับแขนกันดูซิน่ะ ใครจะไปจับมือจับแขนท่านได้ มีแต่หลวงตาละจับได้สบาย นี่ดูเอา .. ท่านรู้อยู่ได้ทุกอย่างอยู่ เป็นแต่เพียงว่าเครื่องมือของท่านใช้ไม่ได้และไม่ค่อยได้เท่านั้นเอง ท่านเป็นฝ่ายเมินลักษณะเมินๆ เราเป็นฝ่ายจ้อถามเหตุถามผล นี่เวลาท่านจ้อกัน ดูอาการท่านจ้อกัน ท่านนิ่งเฉยทางนี้ก็กำลังจ้อ สนใจกัน ..

บทเวลาเราจะลาท่านกลับ ไม่อยากรบกวนท่านนาน ท่านก็ชี้มาเก้าอี้ให้นั่งเก้าอี้เสียก่อนยังไม่อยากให้กลับ เก้าอี้อยู่ตรงพระพักตร์ท่าน เราคุยกับท่านแล้วเรานั่งพื้น ท่านเลยชี้ให้เรานั่งที่นั่น

องค์หลวงตากราบเยี่ยมเมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๔๙

สุดท้ายเราก็ไม่ไปนั่ง ออกจากนั้นลุกไปเลย .. ไม่อยู่แล้ว ท่านอยากให้นั่งเก้าอี้ ดูว่ายังไม่อยากให้กลับนะ ชี้ให้เรานั่งที่เก้าอี้ เราอยู่ที่ตักที่เข่าท่านไปลาท่าน ท่านก็ชี้มาเก้าอี้ เราเลยไม่มา ลาจากนั้นแล้วก็เปิดเลย ไม่นั่งเก้าอี้ ..

เจ้าคุณเทพฯ บอกมากับคุณหลวง (คุณเฉลิมพล ชาญวิเศษ) บอกว่าอยากให้เราไปกราบเยี่ยมสมเด็จสังฆราชอยู่วัดบวรฯ กุฏิท่านฯ คณะกุฏิเราเคยไปพักเวลาไปกรุงเทพฯ คือเจ้าคุณเทพฯ นี่แหละให้เอาผ้ามาถวาย ไปบอกว่าผ้าสมเด็จสังฆราชให้เอามาถวายเรา แต่เราไม่ค่อยเชื่อธรรมดาท่านก็ไม่สนใจกับอะไรแล้ว เอาผ้านั่นมา

องค์หลวงตากราบเยี่ยมเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๐ โดยสมเด็จพระสังฆราชทรงถวายทองคำสมทบเข้าสู่คลังหลวงกับองค์หลวงตาด้วย

แล้วพูดสั่งคำมาว่าอยากให้เราไปเยี่ยมสมเด็จ-สังฆราช เพราะท่านไม่เห็นเราไปตั้งแต่ท่านได้เป็นสมเด็จสังฆราชแล้วเราไม่เคยไปวัดบวรฯ ที่ท่านนิมนต์ก็เพราะเหตุนี้เอง เพราะท่านทราบดีเรื่องเรากับสมเด็จสังฆราชสนิทกันอย่างไรบ้าง และสนิทกับท่าน แต่อยู่ๆ ก็ไม่เห็นไปสักที ท่านเลยหาอุบาย เอาผ้าไตรมาเมื่อวานหรือวันซืน บอกว่าผ้าสมเด็จสังฆราช เอาผ้ามาถวายแล้วอยากให้ไปกราบเยี่ยมสมเด็จสังฆราช

ไปวันนี้มีแต่พระสามสี่องค์ เป็นประจำสี่องค์ ก็ไปคุยกับท่านไม่มากนัก ไม่นาน แต่ท่านไม่รับสั่งอะไร เป็นแต่เพียงว่าท่านจ้องเราตลอด นั่นเรียกว่าเป็นการปฏิสันถารต้อนรับด้วยกิริยาอย่างนั้น เราก็พูดบ้างเล็กน้อย เรายังไม่ได้ไปกราบท่าน ตั้งแต่ท่านเป็นสมเด็จสังฆราชแล้วเราเป็นฝ่ายเย่อหยิ่งน่ะถูกนะ แต่ไม่มีในเจตนา หากไม่ได้ไป ไม่สมกับว่าแต่ก่อนสนิทสนมกันมากกับท่าน อายุท่านก็ไล่เลี่ยกัน ใกล้เคียงกันมาก แต่ท่านรู้สึกว่าอาการของท่านเพียบกว่าเรามากนะ แต่ดูท่านรู้สึกจะเพียบกว่าเรามากอาการทุกอย่าง .. ตั้งแต่ท่านเป็นสมเด็จพระสังฆราชแล้วเราก็ไม่ค่อยได้มาเข้าเฝ้าท่าน เพราะรู้สึกว่าท่านทรงมีภาระหนักมากเป็นพิเศษ เราจึงไม่กล้ามารบกวนท่าน...”

ต่อมาสมเด็จพระสังฆราชทรงร่วมทำบุญกับองค์หลวงตาเมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๙ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และอีกคราวหนึ่งเมื่อสำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราชวัดบวรนิเวศวิหาร มีหนังสือลงวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๐ ลงนามโดยพระเทพสารเวที ผู้ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการสมเด็จพระสังฆราช กราบอาราธนาองค์หลวงตาเพื่อประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลเป็นการส่วนพระองค์สมเด็จ-พระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ เนื่องในโอกาสวันสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชครบ ๑๘ ปี ในวันเสาร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ ตึกวชิรญาณ สามัคคีพยาบาลชั้น ๖ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พร้อมนี้ทรงร่วมถวายทองคำด้วย องค์หลวงตาจึงมีโอกาสได้เข้าเยี่ยมถวายพระพรสมเด็จพระสังฆราชอีกครั้ง

องค์หลวงตากับพระมหากษัตริย์

พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ตั้งแต่โบราณกาลทรงให้ความเคารพเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาชนิดยอมมอบกายถวายชีวิต หลักทศพิธราชธรรมตลอดจนราชประเพณีทั้งหลายของพระองค์ก็ล้วนมีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้น

หากกล่าวถึงปณิธานความมุ่งมั่นในการปกครองชาติบ้านเมืองของแต่ละพระองค์ก็ไม่เว้นการอุปถัมภ์ค้ำชูพระพุทธศาสนาอีกเช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เมตตาเยี่ยมชมอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี

น้ำพระทัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

"อันตัวพ่อชื่อว่าพระยาตาก
ทนทุกข์ยากกู้ชาติพระศาสนา
ถวายแผ่นดินให้เป็นพุทธบูชา
แด่พระศาสดาสมณะพระพุทธโคดม
ให้ยืนยงคงถ้วนห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชีปฏิบัติให้พอสม
เจริญสมถะวิปัสสนาพ่อชื่นชม
ถวายบังคมรอยบาทพระศาสดา
คิดถึงพ่อพ่ออยู่คู่กับเจ้า
ชาติของเราคงอยู่คู่พระศาสนา
พระศาสนาอยู่ยงคู่องค์กษัตรา
พระศาสดาฝากไว้ให้คู่กัน"

พระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

"ตั้งใจจะอุปถัมภก
ยอยกพระพุทธศาสนา
ป้องกันขอบพระขัณฑสีมา
รักษาประชาชนและมนตรี"

พระราชดำรัสสมเด็จพระปิยมหาราช ร.ศ.๑๑๒

"ข้าพเจ้าอาจจะปฏิญาณใจได้ว่า ถ้าข้าพเจ้ายังมีชีวิตอยู่ตราบใดแล้ว คงจะคิดทะนุบำรุงพระศาสนาให้ไพโรจน์รุ่งเรืองเจริญขึ้นและอุดหนุนพระสงฆ์ทั้งปวง ให้ได้ดำรงอยู่ในความสุขเกษมนิราศไภย จะได้อยู่ประพฤติพรตพรหมจรรย์ตามธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เป็นที่เลื่อมใสสักการบูชาของมหาชนสืบไป และทั้งจะได้ช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ถาวรจิรฐิติกาล.. พระพุทธศาสนาในสยามประเทศก็จะมีความไพบูลย์มิได้เสื่อมถอย เป็นเหตุชักนำให้อเนกชนนิกรเลื่อมใสละบาปบำเพ็ญบุญอันเป็นเหตุให้เกิดบรมสุขตลอดอนาคตกาล"

พระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓
"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"

พระบรมราโชวาท

๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๗

"...เป็นโชคดีอย่างยิ่งที่ประเทศไทยเรามีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้คนไทยทุกเชื้อชาติศาสนาอยู่ร่วมกันด้วยความสุข มีความรัก ความปรารถนาดีต่อกัน มีการสงเคราะห์อนุเคราะห์ซึ่งกัน และมีความสมัครสมานสามัคคีกันเป็นอย่างดี..."

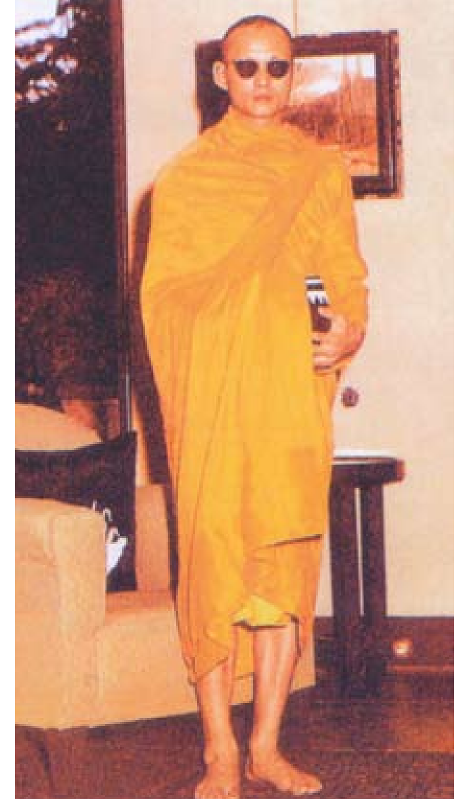

การพระราชพิธีบรมราชาภิเษกตามแบบอย่างโบราณขัตติยราชประเพณี

พระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชในธรรมยุติกนิกาย ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๔๙๙ โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ ซึ่งพระองค์ได้รับพระนามฉายาว่า "ภูมิพโล" และทรงประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

พระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกทรงบำเพ็ญสมณกิจ เวลาที่เสด็จพระราชดำเนิน ไปยังสถานที่ใด สมเด็จพระสังฆราช (องค์ปัจจุบัน) จะตามเสด็จด้วยเสมอในฐานะพระอภิบาล (พระพี่เลี้ยง)

พระเจ้าแผ่นดินเสด็จมาสนทนาธรรม

ในชีวิตองค์หลวงตากว่า ๙๗ ปีอยู่ใต้ร่มพระบารมีของพระมหากษัตริย์มากถึง ๔ พระองค์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๖-๙ และมีส่วนเกี่ยวข้องในลักษณะต่างๆ อยู่ไม่น้อยกับพระมหากษัตริย์ในรัชกาลปัจจุบันคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ไม่ว่าสถาบันโดยรวม ส่วนพระองค์ หรือผ่านพระบรมวงศานุวงศ์ องค์หลวงตาได้กล่าวกับพระเณรถึงความสำคัญของพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้ต่อชาติบ้านเมืองไว้หลายวาระอย่างเช่นเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๒ ท่านกล่าวว่า

*“ใครจะใหญ่ขนาดไหน ผมไม่เห็นที่จะไปสัมผัสสัมพันธ์อยู่ในจิตใจ นี่ถ้าไม่ได้**ในหลวงฯ** ค้ำเอาไว้มันจมไปนานแล้วแหละเมืองไทย มันสะแตกกันทั้งนั้น ประชาชนเขารู้เต็มหู*

ภาพวิถีชีวิตชาวนาในจังหวัดอุดรธานีช่วงรัชสมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่องค์หลวงตาถือกำเนิด

องค์หลวงตาออกบวช เรียน และเข้าปฏิบัติใน สำนักหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ในช่วงรัชสมัยรัชกาลที่ ๘

องค์หลวงตาบรรลุธรรมเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ตรงกับช่วงรัชสมัยรัชกาลที่ ๙ รัชกาลปัจจุบัน ซึ่งมีพระปฐมบรมราชโองการเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓

เต็มตาเต็มใจ เขาไม่พูดอะไร เขารู้ ตั้งแต่เราอยู่นอกๆ เรายังรู้ เหตุไรเราถึงรู้ ลูกศิษย์เราเหมือนตาสับปะรดอยู่ในกรุงเทพฯ ไม่รู้ได้อย่างไร ประการที่สองก็คิดพิจารณาแต่ละเรื่องๆ ที่มันปรากฏขึ้นมา มีด้วยเหตุเป็นมายังไงๆ มันจะหนีหลักความจริงไปได้เหรอ"

สำหรับความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้ ไม่เพียงทรงมีความเคารพเลื่อมใสเท่านั้น ยังทรงมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับพระปฏิบัติทั้งหลายในสถานที่ต่างๆ อีกด้วยโดยเฉพาะพระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทรงนมัสการเยี่ยมเยียนและสนทนาไต่ถามธรรมะกับครูบาอาจารย์หลายรูป ไม่ว่าจะทุรกันดารหรือเสี่ยงอันตรายจากภาวะการเมืองในประเทศและต่างประเทศเพียงใด พระองค์ก็มิได้ถือเป็นอุปสรรคให้ท้อพระทัยแต่อย่างใด ทรงเห็นคุณค่าแห่งธรรมปฏิบัติเหนืออุปสรรคและอุปัทวันตรายทั้งปวง ดังเหตุการณ์คราวหนึ่งเกิดขึ้นกับองค์หลวงตาโดยตรงและมีการบันทึกไว้ ดังนี้

"...ในตอนเช้าของวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๒ องค์หลวงตาได้สั่งกำชับพระเณรในวัดว่า

'วันนี้จะมีบุคคลสำคัญเข้ามา พวกท่านทั้งหลายจงพากันทำความสะอาดวัดวาอาวาสให้เรียบร้อย อย่าให้บกพร่อง'

พระทั้งหลายเมื่อได้ฟังดังนั้นก็ไม่ได้เอะใจอะไร ต่างก็ทำข้อวัตรปฏิบัติไปตามปกติ ..

ในบ่ายวันนั้นนั่นเอง ชาวนาคนหนึ่ง เดินสะพายแห เพื่อออกไปทอดแหหาปลามาเป็นอาหาร มีรถยนต์คันงามคันหนึ่ง วิ่งบึ่งมาจอดเทียบ แล้วเรียกถามด้วยเสียงอันนุ่มนวลว่า *'ลุงๆ ทางที่จะไปวัดหลวงตาบัวไปทางไหน'*

'ไปทางนี้..เด้อ' เขากล่าวห้วนๆ แบบสำนวนชาวบ้าน พร้อมทั้งชี้มือและแหงนหน้าดูผู้ที่ถามไถ่

เมื่อเขาเพ่งมองดูใบหน้าบุคคลที่ถามทางอย่างพินิจพิจารณา ภาพแห่งบุคคลผู้สง่ายิ่งใหญ่เทียมฟ้าในสมองเริ่มปรากฏในห้วงนึก เขาเริ่มเข่าอ่อนและทรุดตัวนั่งลงกับพื้นดิน พร้อม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอทั้งสองพระองค์ ทรงสนทนาธรรมกับหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน และสมเด็จพระญาณสังวรฯ อยู่ในลำดับที่ ๒ และ ๓ จากซ้าย)

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล

หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

หลวงปู่แหวน สุจิณโณ

หลวงปู่ขาว อนาลโย

หลวงปู่หลุย จันทสาโร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการครูบาอาจารย์สายกรรมฐาน

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

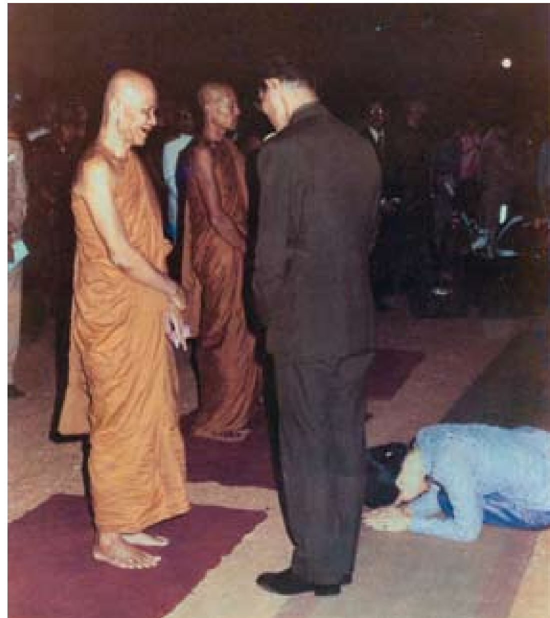
หลวงปู่สิม พุทธาจาโร

หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต

หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ

องค์หลวงตา

กับพนมมือขึ้นเหนือเศียรเกล้า กล่าวถ้อยคำแสดงความปลาบปลื้มใจเป็นล้นพ้น ล้นเกล้าล้นกระหม่อม ที่ครั้งหนึ่งในชีวิตได้สัมผัสสมมุติเทพ ด้วยตาเนื้อใกล้ๆ เพียงแค่เอื้อมถึง

'โอ! ในหลวง..สาธุเด้อในหลวง..สาธุ..สาธุ ทางไปวัดป่าบ้านตาดของหลวงตา ตรงไปทางนี้' เขาอุทานเสียงดัง น้ำตาคลอเบ้าด้วยความตื้นตันใจ อยากหยุดห้วงเวลานั้นเอาไว้

หลังจากนั้นพระองค์ท่านจึงเสด็จฯ ไปที่วัดป่าบ้านตาด เพื่อกราบนมัสการองค์หลวงตา เมื่อถามไถ่สนทนากันทราบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ มากับพระบรมวงศานุวงศ์จากพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์เป็นการส่วนพระองค์ ไม่ได้บอกแม้กระทั่งทหารใกล้ชิด ทหารทั้งหลายต่างสืบข่าวเป็นการโกลาหลว่า เมื่อเวลาบ่ายโมงพระองค์ท่านทรงขับรถออกจากพระตำหนัก ไม่รู้ว่าเสด็จฯ ไป ณ ที่ใด ถ้าบอกข่าวการเสด็จฯ มาล่วงหน้า กลัวเป็นการเอิกเกริกรบกวน ต้องการเสด็จฯ มาเป็นการส่วนพระองค์

หลวงตาจึงให้โอวาทว่า ***'มหาบพิตร! พระองค์เป็นถึงพระเจ้าอยู่หัว เป็นเจ้าชีวิตของชนทั้งชาติ หากพระองค์เสด็จมาโดยลำพัง มีอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น จะเป็นความเสียหายแก่ชาติบ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง ถ้าพระองค์เป็นอะไรขึ้นมา คนทั้งชาติจะไม่เหยียบหลวงตาบัวมิดแผ่นดินละหรือ?'***

'กลัวจะเป็นการรบกวนองค์หลวงตา' พระองค์กล่าวพร้อมพนมพระหัตถ์ด้วยความศรัทธาเลื่อมใส

'รบกวน ไม่รบกวนจะเป็นอะไร แผ่นดินนี้เป็นของพระองค์ พระองค์พึงมาได้ทุกเมื่อ'

ที่องค์หลวงตาเป็นห่วงมากเช่นนั้น เพราะในสมัยนั้นคอมมิวนิสต์มีอยู่ทั่วไป หลังจากนั้นอีกไม่นานเสียงรถทหารตำรวจที่สืบทราบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ มาวัดป่าบ้านตาด จึงติดตามมาอารักขาเป็นทิวแถว ชาวบ้านบางคนไม่รู้เรื่อง เห็นรถทหารตำรวจบึ่งมาเป็นทางยาว บางคนวิ่งหนีเข้าบ้านนึกว่าเกิดศึกสงคราม..."

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมกับพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จยังวัดป่าบ้านตาดเป็นการส่วนพระองค์ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ (ภาพขวา) ลายมือองค์หลวงตาเขียนในสมุดบันทึก

วันศุกร์ที่ 10 พ.ย. 22 เวลา 16.20 น. =
พระเจ้าอยู่หัว-พระราชินี พร้อม
กับเจ้าฟ้าหญิงทั้งสองพระองค์
เสด็จมาเยี่ยม ประทับอยู่ [illegible]
กับ 20 นาทีจึงเสด็จกลับสกลนคร
คือ เสด็จมา 16.20 น. เสด็จกลับ
17.10 น.
ทรงถวายผ้าห่มและไทยทาน
อื่นๆ มากมาย พร้อมกับปัจจัย
3 หมื่นบาท (ใบละ 100 ล้วนๆ
300 ใบ) เราได้ถวายธรรมะ
พอประมาณ เป็นธรรมะสำคัญและ
ประโยชน์ [illegible]

บทสนทนาจอมปราชญ์

อีกคราวหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ พระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ มายังวัดป่าบ้านตาด โดยมีพระอาจารย์ภูสิต (จันทร์) ขันติธโร ปัจจุบันเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าหลวงตาบัวญาณสัมปันโน กาญจนบุรี เป็นพระอุปัฏฐากองค์หลวงตาในขณะนั้น พระอาจารย์จันทร์ท่านเล่าเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า

"...เหตุการณ์ที่น่าทึ่งที่สุดคือ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จไปนิมนต์หลวงตาไปในงานในวัง ปกติหลวงตาท่านไม่ค่อยไปไหน แต่ตอนที่พระเจ้าอยู่หัวไปนิมนต์ ท่านไปนิมนต์ด้วยพระองค์เอง เรายังจำได้

วันนั้นเป็นวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๓๑ เป็นปีเฉลิมราชรัชมังคลาภิเษกที่ทรงครองราชย์มากกว่ากษัตริย์ใดในประวัติศาสตร์ไทย ท่านนิมนต์หลวงตาเข้าวัง มาเป็นขบวนใหญ่ หลวงตาท่านจะอยู่ที่กุฏิ ท่านให้เราควบคุมดูแลญาติโยม ดูแลพวกทหารที่มา พระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จฯ มาตอน ๖ โมงเย็น

เมื่อขบวนพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ มาถึง เรายืนตรงนี้ ผู้ว่าฯ สายสิทธิ์ (พรแก้ว) ยืนตรงนี้ หมออวย (เกตุสิงห์) แล้วใครต่อใครยืนเป็นแถวรอรับเสด็จแล้วท่านก็ขึ้นไปข้างบนซึ่งหลวงตารอท่านอยู่แล้ว ส่วนเราก็อยู่ตรงบันได ส่วนหลวงตาอยู่ข้างบน ที่ขึ้นไปก็มีพระบรมวงศานุวงศ์ตามเสด็จครบหมดเลย พระราชินี พระบรมฯ พระเทพฯ เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ หมดทั้งครอบครัว เพื่อจะนิมนต์หลวงตาไปงานพิธีในวัง..."

เมื่อพระองค์กราบองค์หลวงตาเสร็จ ทรงถวายคำถามดังต่อไปนี้ (พระเจ้าอยู่หัวเรียกหลวงตาว่า "หลวงปู่")

พระเจ้าอยู่หัว *หลวงปู่.. สาวกภูมิกับพุทธภูมิต่างกันอย่างไร*

หลวงตา *พุทธภูมิ ก็เหมือนดั่งเรานั่งรถไฟ นั่งรถไฟไปเชียงใหม่ หรือนั่งรถไฟไปอุดรนั่นแหละพุทธภูมิ แต่ถ้าเรานั่งจักรยานมาหรือนั่งมอเตอร์ไซค์ ขี่มอเตอร์ไซค์ไปนั่นแหละ.. สาวกภูมิ เพราะฉะนั้นการเป็นพุทธภูมิก็คือการนำคนไปได้เยอะๆ ส่วนสาวกภูมินั้นนำไปได้*

องค์หลวงตาเมตตาเป็นประธาน พิธีเททองหล่อ "พระพุทธกาญจนาภิเษก"

วันอุดมมงคล ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๙ ณ สวนแสงธรรม กรุงเทพฯ องค์หลวงตาเมตตาเป็นประธานในพิธีเททองหล่อ "พระพุทธ-กาญจนาภิเษก" พระพุทธปฏิมาประธานแห่งวัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน มีประชาชนจำนวนมากร่วมถวายทองคำอันเป็นเครื่องประดับเพื่อบูชาธรรมรวมน้ำหนักกว่า ๘๐ กิโลกรัม

พระพุทธปฏิมาประธานพระองค์นี้มีที่มาจาก ฯพณฯ ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์ องคมนตรี ได้แจ้งให้พระอาจารย์ภูสิต (จันทร์) ขันติธโร ทราบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะสร้างพระพุทธรูปประธานขนาดใหญ่พระราชทานแด่องค์หลวงตา เพื่อบำเพ็ญพระราชกุศลเป็นการส่วนพระองค์ โดยทรงกำชับให้ใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมด และอธิษฐานให้หายจากพระอาการประชวรด้วยโรคทางพระหทัย พร้อมพระราชทานนามว่า "พระพุทธกาญจนาภิเษก"

ในการนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดหานายช่างออกแบบและควบคุมการหล่อเป็นพิเศษ เพื่อให้งานสร้างพระพุทธรูปสำเร็จตรงตามพระราชประสงค์ทุกประการ

น้อยๆ ไม่ได้มากนัก อย่างเก่งก็ ๑ คน หรือ ๓-๔ คน ก็ว่ากันไป นั่นคือสาวกภูมิเข้าใจไหมล่ะพ่อหลวง

พระเจ้าอยู่หัว *เข้าใจแล้วหลวงปู่ แล้วนิพพานเป็นอย่างไรนะหลวงปู่*

หลวงตา *อ้อ พ่อหลวงเหมือนพ่อหลวงมาวัดป่าบ้านตาดนี่แหละรู้ไหมว่าวัดป่าบ้านตาดอยู่ตรงไหน อยู่บนกุฏินี่เหรอ วัดป่าบ้านตาดอยู่ไหนล่ะ แต่พอพระมหากษัตริย์มาถึงนี่แล้วบริเวณนี้ทั้งหมดคือวัดป่าบ้านตาดนี้แหละแต่จะชี้ลงไปว่าที่กุฏิอาตมาก็ไม่ใช่ ที่กุฏิพระก็ไม่ใช่ที่ศาลาก็ไม่ใช่ไม่ใช่ทั้งหมด แต่เมื่อรวมกันทั้งหมดในกำแพงวัดนี้นี่แหละคือวัดป่าบ้านตาดนี่แหละพระนิพพานก็มีความหมายแบบเดียวกัน*

พระเจ้าอยู่หัว *ขอบารมีหลวงตาช่วยต่ออายุให้แม่หลวง (คือในตอนนั้นสมเด็จย่าทรงประชวรอยู่)*

หลวงตา (ตอบปฏิเสธ) *พ่อหลวงนั่นแหละก็จัดการเองได้ขอเองได้ พ่อหลวงก็สามารถจัดการได้เอง ให้พระเจ้าอยู่หัวขอเอง จัดการเองอาตมาต่อให้ไม่ได้หรอก*

พระเจ้าอยู่หัว (ทรงกราบลา) *ได้เวลาแล้วจะกลับแล้ว ท่านหลวงปู่มีอะไรจะบอกไหม*

พระอาจารย์จันทร์เล่าต่อไปว่า

"...จากนั้นหลวงตาท่านได้เทศนาสั้นๆ ว่า 'การเป็นพุทธภูมิสร้างบารมีเพื่อความเป็นพุทธะ พอจบพุทธภูมิได้ก็เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว พระพุทธเจ้าก็มีพุทธกิจ ๕ คือ ตอนเช้าบิณฑบาต ตอนบ่ายสอนคหบดีมนุษย์ทั่วไป ตกเย็นสอนนักบวช สมณะชีพราหมณ์ ตอนกลางคืนแก้ปัญหาเทวดา พอมาตอนเช้ามืดเล็งญาณดูสัตว์โลก สัตว์โลกตัวไหนมีกิเลสเบาบางพอที่จะบรรลุธรรมได้ท่านก็จะเล็งญาณดูรีบไปโปรดก่อน พระพุทธเจ้าสร้างบารมีพุทธภูมิจนได้เป็นพระพุทธเจ้า เมื่อเป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ท่านก็มีพุทธกิจ ๕ อย่างนี้ แต่...ไม่รู้ว่าพ่อ-หลวงแม่หลวงของประเทศไทยปรารถนาอะไรทำงานกันจนไม่มีเวลาจะพักผ่อน..เอาล่ะๆ ...อาตมาจะให้พร'

พอฟังมาถึงตรงนี้นะ เรายังจำได้แม่นเพราะพระเจ้าอยู่หัวท่านถามเรื่องพุทธภูมิเสร็จแล้วพอท่านจะลากลับ หลวงตาท่านสรุปให้เสร็จสรรพเลย ไม่รู้ว่าพ่อหลวงแม่หลวงของไทยทำงานปรารถนาความเป็นอะไร ทำงานกันจนไม่มีเวลาพักผ่อน เอาล่ะๆ อาตมาจะให้พร

เมื่อพระเจ้าอยู่หัวท่านเสด็จลงมา ท่านก็ตรัสว่า *'อยากให้ท่านอาจารย์อยู่กับหลวงตาไปนาน ๆ'*

เราก็ได้ตอบท่านว่า *'เจริญพร มหาบพิตร อาตมาก็อยากจะอยู่แต่ถ้าถึงเวลาที่อาตมาจะต้องเอาตัวเองให้รอด อาตมาก็ขอเอาตัวเองให้รอดก่อนเพราะทุกอย่างเป็นเหตุเป็นผลถึงเวลาไปก็ต้องไปเหมือนกัน'*

แล้วพระเจ้าอยู่หัวก็บอกขอทำบุญกับหลวงตา ๒๐๐,๐๐๐ ถวายอาจารย์ ๒๐,๐๐๐แล้วท่านก็ถามว่า *'พระที่อยู่ในวัดนี้กี่รูป'*

เราก็ตอบท่าน *'ทั้งหมด ๒๙ รูปรวมหลวงตานั่นแหละ'*

ท่านจึงถวายให้รูปละ ๒,๐๐๐ ท่านถาม *'แล้วปัจจัยจะให้ไว้กับใคร'* ท่านหยิบออกมาให้เลยนะ ท่านผู้ว่าฯ ยังรับมือสั่น พระเจ้าอยู่หัวไม่เพียงมากราบหลวงตาท่านมาที่วัด ท่านยังมาทำบุญกับพระด้วยปัจจัยที่เตรียมพร้อมจากพระหัตถ์ของท่าน

ทรงรับบิณฑบาตจากพระชนนี

เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการองค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ทรงสดับพระธรรมเทศนา และทรงถวายทองคำพร้อมปัจจัย ณ สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๑ เวลา ๑๙.๐๐ น.

เอง จากนั้นพระเจ้าอยู่หัวก็เสด็จออกไปเยี่ยมประชาชนแล้วก็ขึ้นรถไป

นั่นแหละเราได้ฟังมา เรื่องของพุทธภูมิ เรื่องของพระโพธิสัตว์สาวกภูมิกับพุทธภูมิต่างกันอย่างไร เสร็จแล้วพอตอนจบขอพรหลวงตาท่านก็สรุปและให้พรจึงบอกได้ว่าเป็นบทสนทนาของจอมปราชญ์...”

พระมหากษัตริย์คือสถาบันหลักของชาติ

องค์หลวงตากล่าวเสมอว่าท่านรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ยิ่งกว่าชีวิตขององค์ท่านเอง เพราะสามสิ่งนี้เป็นเสาหลักค้ำบ้านเมืองไทยของเราให้ดำรงอยู่ต่อไปได้อย่างแน่นหนามั่นคง และเมื่อองค์หลวงตาได้เข้ามาเป็นผู้นำกอบกู้บ้านเมืองในยามวิกฤตตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ ยิ่งประสบพบเห็นสิ่งที่ล่อแหลมอันตรายต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อย่างไม่อาจแยกออกจากกันได้ ร่างกฎหมายแต่ละฉบับที่เป็นไปตามเงื่อนไขกับ IMF ล้วนกระทบต่อความมั่นคงของชาติแทบทั้งสิ้น และแม้เป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับศาสนาก็กลับกระทบต่อพระธรรมวินัยและกระทบต่อพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์จนสังคมพุทธแทบจะแตกออกจากกันเกือบจะเป็น “สังฆเภท” เลยทีเดียว เดชะบุญมีองค์หลวงตาและพระกรรมฐานคอยกระตุกเตือนไว้

พระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาที่กล่าวถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์และคุณธรรมของพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้มีจำนวนมากหลายวาระหลายแง่มุม ขอสรุปมาแต่พอสังเขป ดังนี้

ในหลวงกราบธรรมตลอดเวลา

“...ประเทศไทยของเรานี่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงบำเพ็ญคุณงามความดีในพระทัยของท่านทั้งสองพระองค์นั้นใครสู้ท่านได้วะ .. ท่านกราบธรรมอยู่ตลอดเวลา อะไรที่เป็นธรรมท่านเย็นพระทัย อะไรขัดข้องต่อธรรมนั้นคือข้าศึก ท่านจะทรงตำหนิ ไม่ว่าท่านว่าเรา ทรงตำหนิอยู่ภายในใจว่าอันนี้ไม่ดี คนนี้ไม่ดี มันพาดพิงกับคนผู้ทำกับสัตว์ผู้ทำ ดีชั่วมันบอกอยู่กับเจ้าของผู้ทำ ก็จะต้องทรงตำหนิชมเชยเป็นธรรมดา แต่ความรู้สึกของท่านผู้มีเมตตามหาคุณต่อโลกต่อสงสารเป็นพ่อแม่ของชาติไทย (หาก) ท่านจะแสดงออกมาทุกแง่ทุกมุมก็ไม่เหมาะกับท่าน .. เราก็ให้รู้ว่าท่านเป็นยังไง พระทัยของท่านกับพวกเรา ควรที่จะปฏิบัติตัวของเราให้ดีทุกคนๆ ให้ท่านเป็นที่เย็น

พระทัยบ้างถึงถูก นี้ละเพราะท่านถือธรรม ท่านเอาธรรมกางชิ ดูไพร่ฟ้าประชาชีทั้งหลายทั่วประเทศไทยของเรา ด้วยพระเมตตาสงสาร ทั้งนั้น ท่านไม่ได้ดูด้วยความดูถูกเหยียดหยาม จะทำโทษทำกรรมต่อผู้ใด ท่านไม่มี ถึงกิเลสมี ท่านก็ตีมันตลอดเวลา ท่านเอาแต่ความดีออกมา (ทั้ง) ที่จะเป็นประโยชน์แก่โลกแก่ท่านเอง เท่านั้น...”

อยากให้ในหลวง เป็นทั้งกษัตริย์และนายกฯ

“...พูดตามภาษาธรรมในความยุติธรรม ในความไว้วางใจตามสายธรรม เราเห็นตั้งแต่ในหลวง คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราเท่านั้น เป็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย เป็นนายกรัฐมนตรีด้วย ในนามนั้น แต่พระองค์ไม่ทรงงานละ สั่งให้ลูกน้องทำอะไรก็ได้ ในคำสั่งของพระองค์เองนี้จะเป็นที่แน่ใจสำหรับธรรม และหลวงตาบัวแน่ใจด้วย เอ้าไม่เคยมีก็ฟังเสียวันนี้นะ

ถ้าตั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นทั้งพระเจ้าแผ่นดินด้วย เป็นทั้งนายกฯ ด้วย บ้านเมืองจะร่มเย็นไปโดยลำดับลำดา (สาธุ) เพราะประชาชนชาวไทยทั้งประเทศเป็นลูกของพระเจ้าอยู่หัวทั้งนั้น พระเจ้าอยู่หัวเป็นทั้งพ่อทั้งแม่แล้วชาติไทยของเราจะชุ่มเย็น จะไม่เป็นที่ระแวงแคลงใจอย่างทุกวันนี้ ซึ่งกำลังก่อหวอดอยู่ทุกแห่งทุกหน จะเป็นรัฐบาล ตั้งเป็นพรรคนั้นพรรคนี้ เต็มบ้านเต็มเมือง เดี๋ยวนี้นี่กำลังจะเอาชาติไทยของเราเหยียบไปละ พวกนี้พวกเหยียบหัวชาติไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนายกฯเราแน่ใจ ท่านเป็นทั้งพ่อทั้งแม่ ท่านไม่เหยียบลูกของท่าน เราอยากจะให้ท่านเป็นนายกฯ ว่ะ ใครจะว่ายังไง เอ้าถ้าว่าหลวงตาพูดผิด เอาคอหลวงตาบัวไปตัด เราพูดเพื่อพี่น้องชาวไทยทั้งชาติ เพราะเราไม่ไว้วางใจกับพวกนี้ ตั้งพวกไหนขึ้นมาก็มีแต่พวกจะเหยียบหัวประชาชน กินตับกินปอดประชาชนทั้งนั้นๆ แหละ นั้นว่าดี มาเสียทางนี้ นี้ว่าดี มาเสียทางนั้น มันไว้ใจไม่ได้ ตั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเราเป็นนายกฯ เสียเองเป็นยังไง

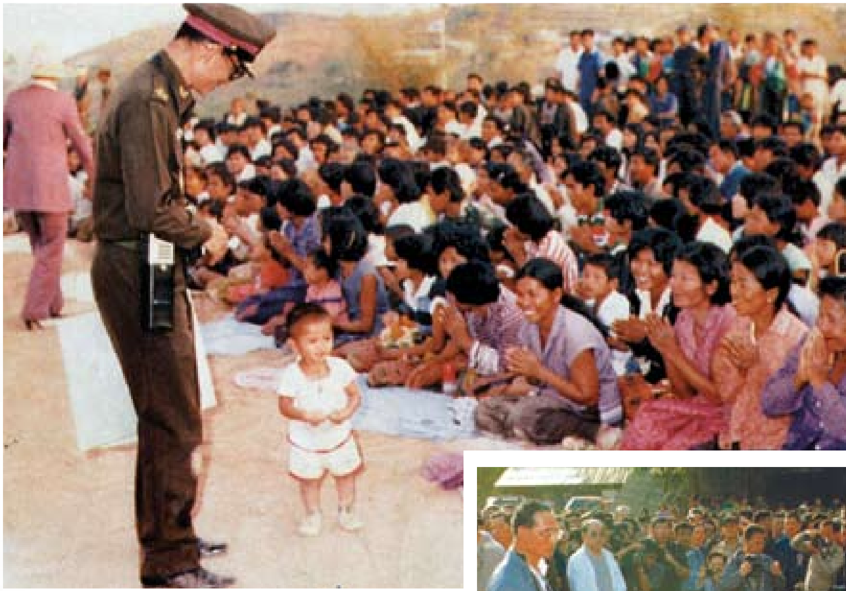

ทรงเป็นศูนย์รวมดวงใจของพสกนิกรชาวไทย

เราพูดด้วยเจตนาต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เต็มหัวใจเรา อุ้มทุกวิถีทางที่จะทำได้ ที่นี้อุ้มตรงนั้นมันก็หลุดตรงนี้ อุ้มตรงนี้มันหลุดตรงนั้น จะเอายังไง เราเลยยกให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่าน ให้ท่านอุ้มพระองค์เดียวเท่านั้นมันจะไม่ยุ่งยาก ว่างั้นนะ เพราะทั้งประเทศนี้เป็นลูกของท่านทั้งนั้นจะว่าไง มอบให้ท่านเป็นผู้ดูแลลูกของท่านเอง คนอื่นมาดูแลช่วยยุ่งไปหมดๆ ให้ท่านทรงดูแลลูกของท่านเอง หน้าที่การงานอะไรของท่านที่จะทรงดำเนินตามความเป็นพ่อเป็นแม่ของชาติทั้งชาตินี่แล้ว ความเฉลียวฉลาดยกให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ท่านจะทรงพิจารณาเอง หลักใหญ่ก็คือคนทั้งชาติขอมอบทูลถวายให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเราเป็นทั้งนายกฯ เป็นทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วจะเป็นที่อบอุ่นนอนใจของคนทั้งชาติ เรื่องราวทั้งหลายก็จะสงบระงับลงไปตามกำลังของมัน

แต่เรื่องที่จะให้ไม่มีอะไรเลยมันเป็นไปไม่ได้แหละ ส่วนใหญ่ตั้งได้แล้วไม่เป็นไร ส่วนเล็กส่วนน้อย เช่นเจ็บนั้นปวดนี้นิดๆ หน่อยๆ ไม่เป็นไร ส่วนใหญ่ให้ดี อันนี้ก็เหมือนกัน ส่วนใหญ่ให้ดี ยกให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราเลย เราลงใจเราก็บอกด้วยความลงใจของเราถ้าลงจุดนี้แล้ว เราจึงได้เรียนให้พี่น้องทั้งหลายทราบ ใครจะว่าเราอุตริก็แล้วแต่จะว่า เราพูดเป็นธรรม คือวางที่ไหนมันวางไม่ได้ วางที่ไหนก็มีแต่ภัยๆ มีแต่ฟืนแต่ไฟจะเผาจะไหม้ วางจุดไหนที่ไหน ปลงใจลงได้ตรงไหนแน่ใจตรงไหนก็วางลงตรงนั้น ปล่อยลงตรงนั้นแหละ เรื่องราวเป็นอย่างนี้...”

หยาดเหงื่อพ่อไหลรินรดแผ่นดินไทยทั่วหล้า หยาดเหงื่อซับน้ำตาชาวประชาทั้งแผ่นดิน

พระมหากษัตริย์คือหลักใหญ่ของชาติ

"...หลักใหญ่อยู่ส่วนรวม เราอย่าเห็นสิ่งปลีกย่อยดีกว่าส่วนรวมส่วนใหญ่นะ ส่วนใหญ่นั่นละเป็นของสำคัญ พ่อกับแม่ **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** อะไรที่เป็นหลักของชาติ เป็นหัวใจของชาติให้พากันรักกันสงวน อย่าพากันทำลาย ลูกเต้าจะอวดดีกว่าพ่อกว่าแม่มันไม่ดีละ

คิดดูในพุทธศาสนาพระเจ้าอชาตศัตรูทำลายพระราชบิดา ก็ไม่เห็นเจริญอะไร ท่านว่า **เยเกจิ พุทธัง สรณัง คตาเส น เต คมิสสันติ อปายภูมิ** พวกสัตว์ทั้งหลายถ้านึกถึงคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มีความเทิดทูนในสิ่งที่ดีงามที่มีคุณมีประโยชน์ทั้งหลายแล้วผู้นั้นเจริญ ผู้ใดไปทำลายหลักใหญ่แล้วจะเอาให้ส่วนเล็กๆ นี้ขึ้นครองบ้านครองเมืองมันก็ไม่ดี เพราะฉะนั้นให้พากันรักษาหลักใหญ่เอาไว้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือหัวใจของชาติไทยเรา ให้พากันจำเอาไว้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี นี้คือหัวใจของชาติไทยเรา ให้พากันเทิดทูน อย่าพากันดูถูกเหยียดหยามทำลาย เช่นอย่างจะทำลายจะไม่ให้มีพระเจ้าอยู่หัว คนเกิดมาแล้วพ่อแม่ตายหมด มีแต่ลูกกำพร้าหยิมแหยมๆ มันใช้ไม่ได้นะ สกุลใดที่มีคนคับแคบอยู่ในบ้านนั้นเมืองนั้นแล้วสกุลนั้นไม่เจริญ สกุลใดที่มีความกว้างขวาง มีจิตใจอันกว้างขวาง พิจารณารอบคอบเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวมผู้นั้นเป็นผู้ดี

นี่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของพวกเราคือหัวใจของคนไทยทั้งชาติ ให้พากันทะนุถนอม อย่าพากันไปทำลาย มีแต่ลูกหยอมแหยมๆ พ่อแม่ผู้ให้ความร่มเย็นไม่มีมันไม่เกิดประโยชน์ อย่างไรต้องรักษาส่วนใหญ่เอาไว้ ในประเทศไทยเราก็คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี นี่คือหัวใจของชาติให้พากันเคารพเทิดทูน อะไรที่เป็นหลักใหญ่ของชาติของส่วนรวมให้พากันรักษา พากันเทิดทูน อย่าพากันทำลายโดยอวดดี

ดังที่ท่านว่าอึ่งอ่างกับวัวนั่นละ เราก็เห็นในนิทานอีสปแต่ก่อนเรียนหนังสือ อึ่งอ่างตัวเท่ากำปั้นนี่ วัวมันตัวขนาดไหน ลูกอยู่ในรู แม่ไปหากิน ลืมแล้วนิทานอีสป มันเป็นอย่างไรละที่นี่ (ลูกเห็นวัว พอแม่กลับมาเลยเล่าให้แม่ฟังว่าเจอตัวอะไรไม่รู้ใหญ่มาก แม่ก็พองตัวแล้วว่าตัวเท่านี้ได้ไหม ลูกว่าใหญ่กว่านี้อีกค่ะ) ได้ไหมๆ สุดท้ายสิ่งที่ได้คือพุงแตก ให้ระวังนะ ตัวเล็กๆ อย่าไปพองตัว มันไม่สมควรจะพอง อึ่งอ่างกับวัว วัวมันตัวใหญ่ขนาดไหน อึ่งอ่างตัวเท่ากำปั้น มาพอง มันตัวเท่านี้ไหมๆ เรื่อยสุดท้ายเลยตาย เข้าใจไหม นี่อึ่งอ่างกับวัวมันไม่ดีอย่างนั้นละ..."

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีรับสั่งว่า "ถ้าประชาชนไม่ทิ้งข้าพเจ้า แล้วข้าพเจ้าจะทิ้งประชาชนอย่างไรได้"

กรรมหนัก..หากคิดทำลายพระมหากษัตริย์

"...พระมหากษัตริย์ก็เป็นพ่อแม่ของคนทั้งชาติ ให้ความร่มเย็นแก่คนทั้งประเทศมานานสักเท่าไร ใครมาทำก็เป็นกรรมอย่างหนักทีเดียวมาทำลายพระมหากษัตริย์ของเรา เพราะนี้คือหัวใจของคนทั้งชาติอยู่ในพระมหากษัตริย์นั้นเอง ใครกราบใครไหว้ได้หมด เห็นพระรูปของพระองค์อยู่ในสถานที่ใดกราบทันทีๆ นี่ละผู้ที่ดีผู้ที่ควรจะเป็นเจดีย์ของโลกของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของเรานี้เองที่จะเป็นเจดีย์ของชาติของเรา ศาสนาพระองค์ก็คุ้มครอง ทรงอุปถัมภ์ดิบดีด้วยกันทุกอย่าง ไม่เคยปรากฏว่าสิ่งใดที่พระมหากษัตริย์เรา ทำความเสียหายให้ประชาชนทั้งหลายได้รับความเดือดร้อน ให้ยึดให้พากันเทิดทูนอย่าพากันทำลาย อย่าพากันไปแตะต้องขัดกับหลักธรรมที่พ่อแม่มีมาดั้งเดิม

ลูกเกิดมาจากพ่อแม่ ลูกไม่มีพ่อมีแม่ ลูกกำพร้า ลูกระหกระเหิน ลูกไม่มีกฎมีเกณฑ์กัดกันยิ่งกว่าหมาลูกไม่มีพ่อมีแม่ ใครใหญ่ขึ้นมาก็อยากใหญ่อยากเบ่งๆ ละซิ ไม่เหมือนลูกของพ่อแม่เดียวกัน ใครใหญ่ก็ลูกของพ่อแม่ๆ ให้ความร่มเย็นเป็นสุขเสมอหน้ากันไปหมด ไม่ได้ใหญ่แบบพองตัวเฉยๆ เหมือนอึ่งอ่างพองตัวแข่งวัวเห็นไหมล่ะ นี่ละผู้มีธรรมเป็นอย่างนี้ให้พากันเข้าใจ ให้พากันรักษา ชาติเป็นของสำคัญมากให้ต่างคนต่างรักษา ศาสนาเป็นหัวใจของโลกที่จะประสานกันให้อยู่ร่วมกันเป็นสุข พระมหากษัตริย์เป็นพ่อแม่คนทั้งแผ่นดินมาดั้งเดิม เป็นพ่อเป็นแม่ ให้พากันทะนุถนอมท่านเหล่านี้ให้มีความสงบเย็นใจ อย่าไปก่อกวนเรื่องนั้นเรื่องนี้ อย่าไปทำลายแบบนั้นทำลายแบบนี้ซึ่งเป็นสัตว์นรก ..

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ คือพ่อแม่ของแผ่นดินไทย ท่านปกครองบ้านเมืองมาให้ได้รับความร่มเย็นขนาดไหน ฟังซิน่ะ ประชาชนเทิดทูนท่านมาตลอด ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ถ้าเห็นรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ แล้วเขากราบทันทีๆ ไม่ว่าผู้ใหญ่ผู้น้อย .. แล้วพวกวงราชการเขากราบใคร ฟังซิน่ะ มันน่าคิดนะเดี๋ยวนี้วงราชการเรา มันทำไมถึงลืมเนื้อลืมตัวเอานักหนา พวกนี้เป็นพวกที่ลืมเนื้อลืมตัวมากเห็นแก่ยศแก่ลาภแก่ความได้ความมีดีเด่นท้องป่องๆ..."

ปฏิบัติดีงามตามพ่อของชาติไทย

"...ใครมีความสามารถในทางใดๆ เอาเปิดทางให้กันมา มาช่วยชาติบ้านเมืองของเราให้เจริญรุ่งเรืองแน่นหนามั่นคงขึ้นไป นี้เป็นความถูกต้องแห่งชาติไทยของเรา ซึ่งเป็นลูกมีพ่อมีแม่ นับแต่วงศ์มหากษัตริย์ลงมานี้หนึ่ง นี้คือพ่อของชาติไทยเรา พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ หนึ่ง นี้เป็นที่พึ่งอันใหญ่หลวงของเรานับแต่พระมหากษัตริย์ลงมา

พระองค์ทรงกราบไหว้บูชาตลอดเวลาเป็นขวัญพระทัยประจำ ไม่มีใครสู้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การสนพระทัยในการกราบไหว้บูชาธรรม และความเป็นธรรม หาซิจะหาที่ไหนจะเป็นเหมือนพระองค์ ควรจะเป็นตัวอย่างแก่ลูกเต้าหลานเหลนของพี่น้องชาวไทยเราบ้างได้ไหม ต้องเอามาคิดบ้างซิ

เราเป็นลูก พ่อของเราดีอย่างนั้น แล้วลูกของเราทำไมเลว ใช้ไม่ได้เลย ต้องให้ต่างคนต่างปรับปรุง เราเป็นลูกหัวปี ลูกผู้พี่ลูกผู้น้องเรียงรายกันไป ล้วนแล้วตั้งแต่ลูกของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราทั้งนั้นแหละ

เราจะปรับปรุงยังไงจะให้พระองค์ได้รับความสงบร่มเย็น ต่อการประพฤติปฏิบัติต่อกันด้วยความดีงาม โดยไม่ต้องถือทิฐิมานะ ซึ่งเป็นการกีดการขวางการทำลายส่วนรวมแห่งชาติของเราให้ร่อยหรอและล่มจมลงไป ..

ให้พากันฟังเสียงอรรถเสียงธรรม ให้อยู่กันอย่างพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านรับสั่งนี้ แหมแม่นยำมากทีเดียวนะ ให้พอเพียง ทุกสิ่งทุกอย่างมาอาศัยซึ่งกันและกันพอเพียงแล้วเป็นสุขๆ นะ ถ้าเลยนี้แล้วหาความสุขไม่ได้ มีแต่จะทำให้ดีดให้ดิ้นทั้งนั้นให้พากันจำเอานะ..."

ทรงทุ่มเทพระสติปัญญา พระวิริยะอุตสาหะ ทรงตรากตรำพระวรกาย เสด็จฯ เยี่ยมราษฎรผู้ทุกข์ยากเดือดร้อนทุกแห่งหน

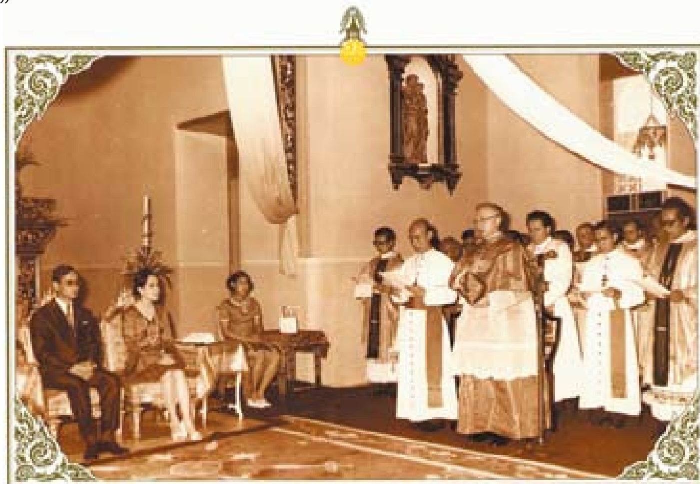
ให้เห็นใจในพระเจ้าอยู่หัว นับแต่วงราชการลงมา

"...เราเป็นลูกชาวพุทธด้วยกัน ลูกศิษย์พระด้วยกันทั้งนั้น นับแต่วงราชการงานเมืองลงมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นจอมแห่งความให้อภัยแก่พี่น้องชาวไทยเราทั่วประเทศ ให้เห็นอกเห็นใจเห็นพระทัยพระองค์บ้าง พวกเราเป็นลูกหลานของท่าน อย่าให้พระองค์ได้ทรงหนักพระทัยมากเกินไป เราเป็นลูกมนุษย์ แล้วลูกก็ลูกพระมหากษัตริย์เสียด้วยนะไม่ใช่ลูกธรรมดา จึงขอให้ตั้งหน้าตั้งตาทำราชการงานเมืองไปเพื่อความกลมกลืนสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจ ความคิดอ่านไตร่ตรองในทางถูกทางผิด แล้วให้แก้ไขดัดแปลงไปตามเหตุการณ์นั้นๆ แล้ว บ้านเมืองของเราก็เจริญรุ่งเรือง เมื่อเจริญรุ่งเรืองแล้วก็เย็นไปหมดประเทศไทยของเรา นับแต่วงศ์พระมหากษัตริย์ลงมา จะเย็นทั่วหน้ากันไปหมด..."

ขอให้ระลึกถึงศาสนา พระมหากษัตริย์เป็นที่พึ่ง

"...ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ระลึกธรรมทั้งสองประเภท คือวงศ์กษัตริย์ ๑ พระพุทธศาสนา ๑ ให้เข้าครองภายในจิตใจ จะเป็นเหมือนว่าเรามีพ่อมีแม่ ไปที่ไหนอบอุ่น ผิดกับลูกกำพร้าเป็นไหนๆ ลูกกำพร้าไม่มีพ่อมีแม่หาความเคารพยำเกรงหาที่ยึดที่เกาะไม่ได้ สุดท้ายก็เอาความทะเลาะเบาะแว้งมาเป็นเพื่อนเป็นฝูง มันเลยกลายเป็นฟืนเป็นไฟเผาไหม้กันทั่วโลกดินแดน เพราะไม่มีที่ยับยั้งชั่งตวง ไม่มีที่เกาะที่ยึด ไม่มีที่ต้านทานเอาไว้ นี่เรามีที่เกาะเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของเรา หมุนไปทางศาสนาก็เป็นธรรมอันเลิศเลย หมุนไปทางพระมหากษัตริย์ท่านก็ทรงเลิศเลอด้วยคุณธรรมมาแล้วไม่มีใครเสมือนแล้วแหละสำหรับเมืองไทยเรา ในการที่ทรงสนพระทัยต่อพุทธศาสนา พระองค์ทรงมอบทุกสิ่งทุกอย่างกับพระพุทธศาสนาเป็นต้นมา จึงเรียกว่าเป็นน้ำอันเย็นฉ่ำแก่พี่น้องชาวไทยเรา ขอให้ยึดหลักทั้งสองประเภทที่เลิศเลอนี้ไว้เป็นขวัญตาขวัญใจของเรา

การจะทำความชั่วช้าลามกขอให้ระลึกถึงพ่อถึงแม่ คือ พระพุทธเจ้าและวงศ์กษัตริย์เสียก่อนว่า ท่านสอนให้ทำตั้งแต่คุณงามความดีสอนให้ละชั่ว ให้ทำความดีเราอย่าฝืน เมื่อเราไม่ฝืนทำตามที่ท่านแนะนำสั่งสอนไว้แล้ว เราก็จะมีความสงบร่มเย็น..."

ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกแก่ทุกศาสนา

พี่น้องมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าเยี่ยมองค์หลวงตาแสดงความรักพ่อหลวง

กุฏิกลางน้ำ สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพฯ

เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๙ เวลา ๑๑.๐๐ น. คณะโต๊ะอีหม่ามจำนวนไม่น้อยได้เข้ามาเยี่ยมและสนทนากับองค์หลวงตา ณ กุฏิองค์หลวงตา สวนแสงธรรม กรุงเทพฯ มีหัวข้อสนทนาที่น่าสนใจและเป็นคติ ดังนี้

ผู้กำกับ อันนี้เขาเขียนมานะครับ "อุสตาซ-ผู้นำศาสนาอิสลาม (โต๊ะอีหม่าม) มาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และจังหวัดเชียงราย ตระหนักดีว่าหลวงตาซึ่งเผยแพร่ธรรมะทางวิทยุในสามจังหวัดภาคใต้ และพระป่าทางสายของหลวงตาที่ลงไปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้ทรงอาราธนานิมนต์ให้จำพรรษาในปี พ.ศ.๒๕๔๘ นั้น มีความจริงใจที่ต้องการให้ภาคใต้มีความสงบจริง ลูกหลานจะได้อยู่กันอย่างสันติ และธรรมะที่หลวงตาเทศน์สอนนั้นเข้ากันได้กับคำสอนในศาสนาอิสลาม จึงต้องการมาแสดงความสมานฉันท์กับองค์หลวงตา เพราะองค์หลวงตามีความจริงใจที่สุด และเชื่อมั่นว่าธรรมะเท่านั้นที่จะทำให้มนุษย์เราที่ต่างศาสนากัน สามารถมาอยู่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็น

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๖๐ ปีครองราชย์ และ ๘๐ พระชนมพรรษาในปี พ.ศ.๒๕๕๐ ผู้นำศาสนาอิสลาม-อุสตาซ-โต๊ะอีหม่ามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความตั้งใจที่จะแสดงถึงเจตนารมณ์ของมุสลิมทั้งมวลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ต้องการอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมชาติทุกศาสนา โดยเฉพาะชาวพุทธอย่างสันติฉันพี่น้อง และต้องการถวายความจงรักภักดีต่อพ่อของแผ่นดิน และต้องการแสดงความรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของล้นเกล้าล้นกระหม่อมทั้งสองพระองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ที่ได้ทรงมีพระเมตตาอันเปี่ยมล้นต่อชาวไทยมุสลิม ในยะลา ปัตตานี นราธิวาส มาตลอดเวลา ๓๐ ปี อันเป็นความอบอุ่นและร่มเย็นที่ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับมาโดยตลอดอย่างหาประมาณมิได้ และพร้อมจะร่วมแรงร่วมใจดำเนินการทุกอย่างเพื่อให้เกิดสันติสุขสู่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้จงได้

หลวงตา พูดมาธรรมดาก็ถูกต้องมาโดยลำดับ ไม่เห็นมีอะไรขัดแย้ง แล้วเป็นอย่างไรมาหาหลวงตาวันนี้ มีความรู้สึกอย่างไร

โต๊ะอีหม่าม ดีใจมากครับ รู้สึกว่ารักหลวงตามากครับ

หลวงตา รักมาก โอ้ยก็พอดีแล้วละกับหลวงตาก็รักพี่น้องทั้งหลายมากอยู่แล้ว พอดีกัน รักต่อรักกันอย่างนี้เป็นมงคลแล้วนะ ทางนู้นก็รักหลวงตา หลวงตาก็รักทางนี้ นี่รักมานานแล้วนะ ไม่ใช่มารักเดี๋ยวนี้นะ ดีไม่ดีหลวงตานี้อาจรักก่อนมากกว่าทางนู้นเสียด้วยซ้ำ เอาละ รักขนาดไหนก็อยู่ในหัวใจของแต่ละคนๆ นะ พอใจ หลวงตาพอใจ ท่านทั้งหลายมานี้มาเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้างละ อ่านมาแล้วเข้าใจ

ที่ท่านทั้งหลายมาเยี่ยมหลวงตานี้ก็เป็นความดีงาม เป็นมงคลแล้ว หลวงตาที่ท่านทั้งหลายมาเยี่ยมนี้ก็ได้ทำประโยชน์แก่ตัวเอง จนกระทั่งถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อย่างเต็มความสามารถตลอดมาด้วยความเมตตา ความเสียสละ เรื่องความเมตตานี้มันเป็นอยู่ในหัวใจกระจายทั่วไปหมด **สัพเพ สัตตา** อันว่าสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น ไม่เลือกชาติชั้นวรรณะฐานะสูงต่ำ จนกระทั่งสัตว์เดรัจฉาน เมตตาทั่วถึงกันหมด แต่ที่เราทำการสงเคราะห์นี้เราก็ทำเต็มกำลังของเราเท่าที่เป็นไปได้

ตั้งแต่ทุคตะเข็ญใจเขาอยู่ในบ้านในเรือนของเขา เขายังเทิดทูนพ่อแม่ของเขา อันนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นพ่อเป็นแม่ของคนทั่วประเทศไทย สมควรอย่างยิ่งที่ลูกทั้งหลายทั่วประเทศไทยจะเทิดทูนพ่อแม่ของตนนะ จะไปแตะต้องเหยียบย่ำทำลายไม่ควรอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นเราจึงเห็นด้วยทันทีเลย...”

พระเจ้าอยู่หัว ท้าวมหาพรหมของชาวไทย

“...ชาติไทยเป็นของเราทุกคนๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นท้าวมหาพรหมของพี่น้องชาวไทยทุกคน นี้เป็นการอันควรแล้วที่จะเทิดทูนพระองค์ท่าน อย่าให้มาถูกเหยียบย่ำทำลาย .. ไม่สมควรอย่างยิ่ง ..

คนทั้งประเทศไทยนี้จะรับหมด ให้มาตำหนิหรือจะมาแฉเรื่องราวไม่ดีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คนไทยทั้งประเทศจะรับเอาหมด ใครๆ ในโลกนี้จะหาเหมือนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา มาแฉท่านหาอะไร ถ้าไม่ใช่มาแฉด้วยความเป็นมหาโจรทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เท่านั้นเรามองหาไม่เห็น แฉเรื่องอะไร .. เมืองไทยทั้งประเทศจะเป็นผู้รับรองความผิดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งหมด .. เรื่องของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเทิดทูนบนหัวใจทีเดียว ..

ทรงเป็นพระมิ่งขวัญแห่งทวยราษฎร์

ลูกชาวไทยอย่าทะเลาะเบาะแว้ง ให้ฟังเสียงพ่อแม่

"...ทีนี้ชาติไทยของเราหัวใจของชาติคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงพระเมตตาอย่างยิ่งสุดส่วน แล้วครอบโลกธาตุ นี้คือพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ในเมืองไทยนี้ทั้งนั้น นี่ที่เป็นอย่างนี้เพราะอะไร หัวใจของชาติไทยเราจึงหนักแน่นมากที่สุดอยู่ที่จุดนี้นะ แล้วเราที่ช่วยชาติเวลานี้ เราก็ช่วยหนุนเข้ามาในจุดใหญ่อันใหญ่หลวงและเลิศเลอนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย แล้วก็พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ด้วย เราเกิดทูนเพื่อชาติไทยของเราให้อยู่เย็นเป็นสุขมีความแน่นหนามั่นคง อย่าทะเลาะเบาะแว้งกันไม่ใช่ของดี เราเป็นลูกชาวไทย ตำหนิที่ตรงไหนว่าไม่ดี อย่าดื้ออย่าดึงอย่าฝ่าอย่าฝืน ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ความถูกต้องดีงามมีอยู่นั้นเรียกว่าหลักเกณฑ์ ให้น้อมตัวเข้าไปสู่หลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง

ผิดตรงไหนให้แก้ไขๆ นี่เรียกว่าลูกมีพ่อมีแม่ ชาติไทยของเรามีพ่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ครอบงำอยู่ ให้ฟังเสียงพ่อเสียงแม่อันเลิศเลอของเรา เราอย่ามีแต่การทะเลาะเบาะแว้ง กัดฉีกกันกิน ใครได้ไปมากน้อยก็คือเศษคือเดนของไฟนรกนั่นละ แล้วก็เป็นก้อนอันใหญ่หลวงเป็นทองแดงเผาตัวเองด้วยความฝ่าฝืนอรรถฝืนธรรม ไม่ฟังเสียงอรรถเสียงธรรมแล้วโทษของตัวจะเป็นอย่างนั้น ไม่เป็นอย่างอื่น นี่เราก็พยายาม การสอนพี่น้องทั้งหลายเราไม่ได้อยู่ในวงการเรื่องราวทั้งหลายเหล่านี้ เอาธรรมพระพุทธเจ้ามาสอนเหนือตลอดเวลา ผิดถูกประการใดเราจะบอกตามเหตุตามผล แล้วก็พยายามแก้ไขดัดแปลง..."

วันเฉลิมพระชนมพรรษาในหลวงฯ

"...วันนี้เป็นวันเฉลิมพระชนม์ฯของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นพ่อเป็นแม่อันใหญ่หลวงแห่งชาติไทยในจำนวนคน ๖๒ ล้านคนเป็นอย่างน้อย วันนี้ควรที่พี่น้องทั้งหลายทุกคนซึ่งเป็นลูกเต้าของท่านได้พากันระลึกกราบไหว้บูชาท่าน และทำบุญกุศลเป็นที่ระลึกด้วยในวันเช่นนี้ เช่น ทำบุญตักบาตรการกุศลใดๆ ก็ตาม ควรจะทำให้เป็นที่ระลึกของพ่อชาติบ้านเมืองของเรา แม้แต่สัตว์ก็มีพ่อมีแม่ มนุษย์เราไม่มีพ่อแม่ได้ยังไง เมืองไทยเราก็มีพ่อมีแม่ วันนี้เป็นวันสำคัญ คือวันเฉลิมพระชนม์ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นพ่อของเราทั่วประเทศไทย ขอให้พากันรำลึกคิดถึงท่าน แล้วการจะสร้างความชั่วช้าลามกทั้งหลายนี่ขอให้ระลึกถึงพ่อถึงแม่นะ อย่าไประลึกถึงแต่ความอยากทำอย่างเดียว ความอยากทำส่วนมากเป็นนิสัยของจิตที่มีกิเลสฝังอยู่ภายในนั้น และเป็นตัวเจ้าอำนาจมากมักแสดงออกมาก่อน ทำให้อยากทำสิ่งนั้น อยากทำสิ่งนี้ ส่วนมากมีแต่ความชั่ว

เฉพาะวันนี้เป็นวันเฉลิมพระชนม์ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นพ่อของพี่น้องชาวไทยเราได้ปรากฏในวันนี้นั้น ขอให้พากันรำลึกกราบไหว้บูชา ทำบุญอุทิศถวายพระองค์และบรรดาสัตว์ทั่วโลกดินแดน แล้วก็ย้อนเข้ามาทำความระลึกถึงตัวว่าพ่อเรา เอ้าพูดชัดๆ เลยว่าพ่อของเราพระองค์นี้ คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านพาลูกเต้าเหล่ากอของท่านทั่วประเทศไทยตั้ง ๖๒ ล้านคนทำบาปทำกรรมที่ไหนไหม และพระองค์ประทานโอวาทหรือสั่งสอนว่า ให้พี่น้องทั้งหลายซึ่งเป็นลูกของพระองค์ทั้งลูกหญิงลูกชาย ให้พากันไปทำความชั่วช้าลามกเป็นที่ระลึกเฉลิมพระชนม์ฯ ของพ่อ อย่างนี้เคยมีไหม พิจารณาให้ดี

พระประมุขและผู้แทนพระองค์จาก ๒๕ ประเทศ มาร่วมในงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นการครองราชย์ที่ยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในประวัติศาสตร์ชาติไทยและในโลกจนถึงปัจจุบัน

วันนี้เป็นวันเฉลิมพระชนม์ฯ ซึ่งเป็นวันเลิศเลอแห่งพี่น้องชาวไทยเรา ได้ประกาศบูชาพระองค์ เป็นพิธีการทุกแห่งทุกหนตามจังหวัดต่างๆ วันนี้ พระองค์ไม่เคยชักชวนบรรดาประชาชนทั้งหลายในแดนแห่งเมืองไทยของเรา ให้พากันทำความชั่วช้าลามก อย่างนี้ไม่เคยมี มีแต่ชักชวนให้พากันทำความดิบความดี ระลึกถึงบุญถึงคุณตั้งแต่พ่อแม่ของเราลงมา นี่ก็พระมหากษัตริย์ท่านเป็นพ่อเป็นแม่ สมเด็จพระบรมราชินีนาถเป็นพ่อเป็นแม่ของคนทั้งประเทศของเรา เราจึงควรระลึกเป็นอย่างมากทีเดียว เช่นวันนี้ระลึกถึงบุญถึงคุณของพระองค์ ทำบุญอุทิศถวายพระองค์ แล้วอุทิศส่วนกุศลแก่บรรดาสัตว์ทั้งหลาย

แล้วก็รวมเข้ามาสู่ตัวของเรานี้ว่า ให้พยายามทำความดิบความดี ให้สมพระองค์มีพระเจตนาเมตตาสงสารพวกเราทั้งหลายอยู่มาก ชักชวนให้แต่สร้างคุณงามความดี ไม่ให้สร้างความชั่ว ทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกท่านจะให้แสดงออกทางความดี ที่จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนตนและส่วนรวมมากน้อย จึงขอให้ระลึกถึงพระโอวาทหรือพระรำพึงของพระองค์ซึ่งมีประจำต่อสัตว์โลกมาเป็นเวลานานก็ได้ รำพึงถึงว่า ไม่อยากให้ผู้ใดในเมืองไทยเป็นคนชั่วช้าลามก เป็นคนไม่ดี หรือเป็นภัยต่อชาติบ้านเมือง พระองค์ไม่ประสงค์ พระองค์สร้างพระบารมีมาประจำตลอดเวลา และแนะนำสั่งสอนประชาชนทั้งหลายตั้งแต่ความดิบความดี ..

วันนี้เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา ท่านทั้งหลายทำบุญกุศลมากน้อย ให้อุทิศส่วนกุศลถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรานะ ท่านเป็นพ่อของชาติบ้านเมือง ไม่มีใครที่จะให้ความร่มเย็นยิ่งกว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้า-อยู่หัวของเรา ไม่มีเรื่องมีราวอะไรเลยกับประชาชนทั้งประเทศ ฟังให้ดี เขากราบไหว้บูชาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกันทั้งประเทศในเมืองไทยของเรา เพราะท่านให้แต่ความร่มเย็นโดยถ่ายเดียว ที่เป็นพิษเป็นภัยที่จะทำความเดือดร้อนแก่ประชาชนในขอบเขตของพระองค์ที่ทรงเมตตาปกครองอยู่นั้นไม่มีเลย นั่นฟังซิน่ะ เราจะหาผู้ใดมาให้ความร่มเย็นเป็นสุขยิ่งกว่านี้ อย่างอื่นมีเรื่องยุ่งเหยิงวุ่นวายตลอดนะทางโลก...”

องค์หลวงตากับ
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระราชสมภพ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ **ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๓** มีพระราชพิธีราชาภิเษกสมรส ณ วังสระปทุม สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงเป็นประธานพระราชทานน้ำพระพุทธมนต์และเทพมนต์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร ได้ทรงจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย และในวันนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงสถาปนาหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์เป็นสมเด็จพระราชินี

วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ เป็นวันพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับเฉลิมพระบรมนามาภิไธยว่า "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว" และ ทรงสถาปนาเฉลิมพระยศสมเด็จพระราชินีเป็น "สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี" ทรงมีพระราชโอรสและพระราชธิดารวม ๔ พระองค์ ได้แก่ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช-

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินในการพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๙

กุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ-วลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่เป็นลำดับมา ทั้งในฐานะที่ ทรงเป็นสมเด็จพระบรมราชินีของไทย และในฐานะคู่พระราชหฤทัยแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กล่าวคือ ทรงช่วยแบ่งเบาพระราชภาระทั้งหลายไปได้มาก ทรงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาประเทศอยู่เนืองๆ เห็นได้ชัดจากพระราชกรณียกิจที่เผยแพร่สู่สายตาประชาชนอยู่ทุกวันนี้

สมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงตระหนักว่า ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์มิให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่เป็นความชั่ว และเป็นแนวทางให้มนุษย์เลือกกระทำแต่ความดี จึงทรงตระหนักถึงความสำคัญในการอุปถัมภ์ ศาสนา นอกจากจะทรงเป็นพุทธศาสนิกชน ที่ปฏิบัติพระราชกรณียกิจทางศาสนาโดยสม่ำเสมอแล้ว ยังทรงทะนุบำรุงศาสนาต่างๆ ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์-ฮินดู และ ซิกข์ เพราะทรงถือว่าทุกศาสนาต่างก็มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนเช่นเดียวกัน ดังนั้น คราวใดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปในงานพระราชพิธี หรือทรงประกอบพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับศาสนา สมเด็จพระบรมราชินีนาถมักจะโดยเสด็จเสมอไม่ว่าจะเป็นพิธีของศาสนาใด บางครั้งก็เสด็จพระราชดำเนินโดยลำพังพระองค์เอง ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยความเคารพในประเพณีของศาสนานั้นๆ อย่างดียิ่ง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงประกอบพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสกับม.ร.ว.หญิง สิริกิติ์ กิติยากร แล้วมีพระบรมราชโองการสถาปนาเป็นสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ มีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนามาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ด้วยทรงรับการอบรมพื้นฐานความรู้เรื่องศาสนามาจากพระบิดาพระมารดา คือ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ และหม่อมหลวงบัว กิติยากร ทรงเป็นพุทธศาสนิกชนที่เคร่งครัดทรงเคารพนอบน้อมในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ทรงบำเพ็ญกุศลทาน เช่น ทรงบาตร ทรงเก็บดอกไม้มาบูชาพระ ทรงสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยได้ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ มีน้ำพระราชหฤทัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทรงยึดมั่นในสัจจะอยู่ในโอวาทครูอาจารย์ พระบิดามารดา

เมื่อเข้าสู่พระราชพิธีราชาภิเษกสมรส และทรงดำรงพระราชอิสริยศเป็นสมเด็จพระบรมราชินีนาถแล้ว ได้ทรงศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมในพระบวรพุทธศาสนามากขึ้น ทรงยกย่องเทิดทูนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่าเป็นผู้พระราชทานความรู้แก่พระองค์ในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านพระพุทธศาสนา ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทรงกราบนมัสการและสนทนาธรรมกับพระเถรานุเถระอยู่เสมอ ทรงใช้หลักธรรมเป็นแนวปฏิบัติทั้งในส่วนพระองค์และในฐานะ

ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยความเคารพตามหลักคำสอนของศาสนาต่างๆ ยังความสามัคคีแก่พี่น้องชาวไทยทุกศาสนา

ทรงสนทนาธรรมกับสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ดอยปุย จ.เชียงใหม่

ในวันธรรมสวนะ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ เสด็จพระราชดำเนินไปในงานพิธีเจริญพระพุทธมนต์ของคณะสงฆ์ และทรงสดับพระธรรมเทศนา ซึ่งสมเด็จพระมหาธีราจารย์ เจ้าอาวาสวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร เป็นองค์แสดงธรรม ณ พระอุโบสถวัดชนะสงคราม กรุงเทพฯ

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ดังพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่กลุ่มนักข่าวหญิงเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ว่า

"...ฉันรู้สึกว่า ชีวิตของฉันทั้งโดยฐานะส่วนตัว และในฐานะที่เป็นพระราชินี ถ้าเผื่อไม่ได้พระพุทธศาสนา ก็คงจะแข็งแรงอยู่ไม่ได้อย่างนี้..."

และความอีกตอนหนึ่งแสดงถึงความซาบซึ้งพระทัยในพระพุทธศาสนาซึ่งพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่นักศึกษาพยาบาล ณ หอประชุมราชแพทยาลัย โรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ ว่า

"...ความเจริญทางด้านวัตถุจำต้องควบคู่ไปกับความเจริญทางด้านจิตใจจะทำให้ชีวิตมนุษย์สมบูรณ์และมีค่า บุคคลแม้จะเป็นผู้ที่ขาดความมั่นคงทางวัตถุ แต่ร่ำรวยในด้านคุณธรรม มีความรักและห่วงใยในเพื่อนมนุษย์จึงนับว่าเป็นผู้ที่พระพุทธศาสนายกย่องแล้วว่าเจริญแท้..."

ความรู้ทางธรรมของพระองค์นอกจากทรงได้รับจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว สมเด็จพระบรมราชินีนาถยังทรงศึกษาธรรมะ ด้วยการทรงสนทนาธรรมกับพระเถระและภิกษุที่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ในยามที่เสด็จแปรพระราชฐานไปทรงเยี่ยมราษฎรในภูมิภาคต่างๆ หากทรงมีโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมวัดวาอารามใด ก็จะมีพระราชศรัทธาถวายเงินบำรุงวัด รวมทั้งทรงสนทนาธรรมกับพระภิกษุสงฆ์ที่วัดนั้นๆ อีกด้วย นอกจากนี้ ยังโปรดให้ข้าราชบริพารจัดซื้อหนังสือธรรมะ หนังสือเกี่ยวกับพุทธประวัติ ประวัติพระอัครสาวก และพระอริยสงฆ์มาถวาย รวมทั้งยังทรงอุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุสงฆ์หลายด้าน อาทิ ทรงถวายปัจจัยแด่พระเถระชั้นผู้ใหญ่ และพระเถระที่ทรงรู้จักเป็นประจำทุกเดือน ทรงอนุเคราะห์พระภิกษุสงฆ์ที่อาพาธ ทรงถวายปัจจัยเป็นค่ารักษาพยาบาล หรือพระราชทานทรัพย์แก่โรงพยาบาลเป็นทุนในการบริการ และอำนวยความสะดวกแก่พระสงฆ์ที่มารับการรักษา ตลอดจนมีพระราชเสาวนีย์ให้จัดภัตตาหารไปถวายพระเถระที่อาพาธเป็นพิเศษ เป็นต้น

สำหรับพระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต นั้น สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงมีความเคารพเลื่อมใสอย่างต่อเนื่องยาวนาน ดังจะเห็นจากการเสด็จเข้ากราบเยี่ยมพระกรรมฐานองค์สำคัญในที่ต่างๆ ทุกภูมิภาคทั่วประเทศเป็นระยะเสมอมา สำหรับองค์หลวงตาก็เช่นกัน ทรงเข้าพระทัยในข้อวัตรปฏิบัติและจริยวัตรขององค์หลวงตาเป็นอย่างดี เพราะเสด็จมาเยี่ยมและสนทนาธรรมอยู่หลายวาระทั้งที่วัดป่าบ้านตาด

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการพระนิโรธรังสี (หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี)
ณ วัดหินหมากเป้ง อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย
เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการหลวงปู่ขาว อนาลโย
ณ วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู
เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๓

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการหลวงปู่ฝั้น อาจาโร
เป็นการส่วนพระองค์ ณ วัดป่าอุดมสมพร จ.สกลนคร
เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๘

ทรงกราบนมัสการองค์หลวงตา

จังหวัดอุดรธานีและที่สวนแสงธรรม กรุงเทพมหานคร และที่อื่นๆ ซึ่งองค์หลวงตาเมตตากล่าวในเรื่องนี้ไว้เป็นที่ปลื้มปีติใจแก่บรรดาลูกศิษย์ลูกหาขององค์ท่านดังนี้

"...สมเด็จพระนางเจ้าฯ ท่านก็เสด็จมาเยี่ยม ได้เห็นหรือเปล่าวันนั้น ดูเหมือนคืนวันที่ ๓๑ (ธันวาคม ๒๕๓๙) ท่านเสด็จมาเฉพาะพระองค์เดียว เสด็จมาอยู่ไม่นาน ท่านมา ๓๐ นาที พระอาการทุกสัดทุกส่วน กิริยามารยาทการกราบการไหว้การเคารพนี้ แหม นิ่มมากเชียวนะ คราวนี้รู้สึกว่าสุดยอดเลยนะ ทั้งๆ ที่แต่ก่อนท่านก็สวยงามมากนะ พระอาการทุกส่วนเวลากราบเวลาไหว้อะไรเรานี่เราก็ว่าสวยงามมากเลย ได้ชมเต็มที่แล้ว คราวนี้เลยล้นฝั่งไปเลย พระอาการของท่านนิ่มมากเชียว จะรับสั่งแต่ละคำแต่ละประโยคนี้ต้องประนมมือตลอดๆ ท่านก็มาเล่าเรื่องลูกสาว (เจ้าฟ้าหญิง-จุฬาภรณ์ฯ) ให้ฟังว่า

'ลูกสาวรู้สึกว่าได้กำลังขึ้นมากมาย ได้กำลังใจสำคัญ ส่วนร่างกายก็เข้มแข็งไปตามๆ กัน'

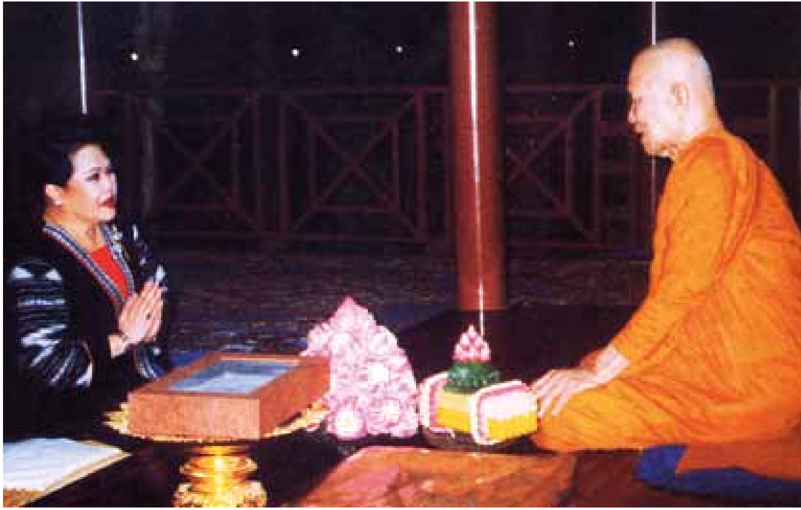
แล้วก็มาขอขอบบุญขอบคุณเรา เป็นวาสนาของเขา

ท่านรับสั่งว่า *'เป็นวาสนาของเขาที่ได้มาพบครูบาอาจารย์'* ว่าอย่างนั้น..."

และอีกคราวหนึ่งที่องค์หลวงตาเมตตากล่าวถึงสมเด็จพระราชินีฯ ดังนี้

"...เรากับสมเด็จพระเทพฯ กับฟ้าชายไม่ค่อยได้คุยกันสนทนากัน สมเด็จพระนางเจ้าฯ เสียอีกที่ได้คุยกันมากที่สุด ท่านนิมนต์ให้เราไปศิริราช หม่อมแม่ท่าน หม่อมบัวมารักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช แล้วท่านนิมนต์เราไป

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการองค์หลวงตาเป็นการส่วนพระองค์ ที่สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพมหานคร

ใบปวารณาที่สมเด็จพระราชินีฯ ทรงกราบถวายแด่องค์หลวงตา ซึ่งองค์ท่านเมตตาเก็บไว้ที่กุฏิจนวาระสุดท้าย

สมเด็จพระนางเจ้าฯ นิมนต์ให้เราไปเยี่ยม ท่านนิมนต์ไปฉันที่ศิริราช นั่นละที่ได้คุยกันนาน

เราเริ่มช่วยชาติใหม่ๆ ปี ๒๕๔๑ ตอนที่เราไปศิริราชนั้นเราเริ่มช่วยชาติแล้ว ก็มีเกี่ยวโยงกันอยู่ ท่านรับสั่งมามันเกี่ยวโยงกับที่เราช่วยชาติ พอระลึกได้บ้าง มันเกี่ยวกัน นั่นละคุยกันนานจริงๆ สมเด็จพระนางเจ้าฯ กับฟ้าหญิงเล็กๆ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ฯ ในงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตา ณ วัดป่าบ้านตาด จ.อุดรธานี เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔

คุยกันนาน พอออกจากนี้เราก็จะขึ้นเครื่องบินกลับ หลังจากฉันเสร็จแล้วเรือบินจะออก ก่อนเครื่องบินจะมานั่นซีมีเวลานาน ได้สนทนาธรรมะกับท่านสมเด็จพระนางเจ้าฯ นะ ได้คุยนานจริงๆ...”

ความใส่พระทัยในพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับองค์หลวงตาและพระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต จึงเป็นที่ประจักษ์แจ้งและเป็นคติตัวอย่างอันงดงามนับเป็นศิริมงคลแก่พสกนิกรชาวไทย ต่อพระพุทธศาสนา และต่อชาติไทย อย่างมิอาจประมาณค่าได้

(บน)พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานถวายสมณศักดิ์ "พระราชญาณวิสุทธิโสภณ" แด่องค์หลวงตา เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๖

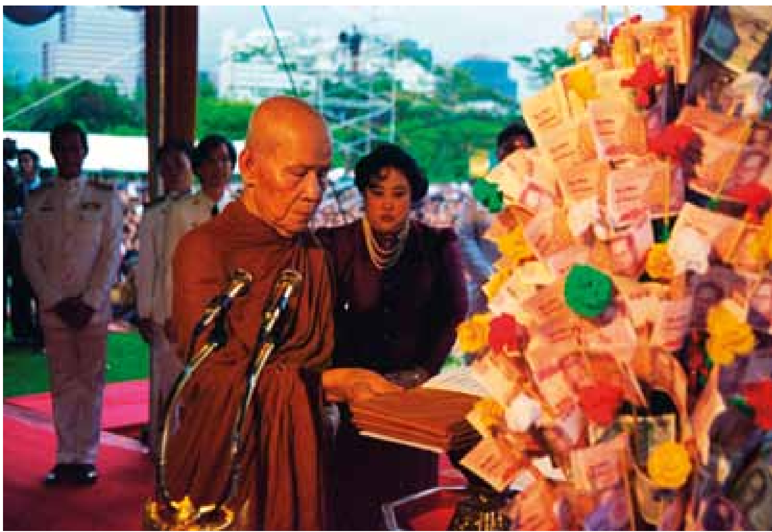

(บน)สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ แทนพระองค์ไปทรงถวายสมณศักดิ์ "พระธรรมวิสุทธิมงคล" แด่องค์หลวงตา เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๒

องค์หลวงตาเคยกล่าวว่า "ไม่ค่อยได้สนทนากับพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์อื่นมากเท่าสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีโอกาสได้สนทนากับพระองค์มากที่สุด"

องค์หลวงตากับพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ในงานทอดผ้าป่าช่วยชาติ ณ สวนลุมพินี กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๒

องค์หลวงตาในโอกาสที่พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จไปทรงนมัสการ ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๑

องค์หลวงตากับสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

ในการเรียนปริญญาเอกทรงศึกษาด้วยพระวิริยะอุตสาหะ ใฝ่พระทัยในการศึกษาเล่าเรียนเป็นที่ยิ่ง ทั้งที่มีพระราชกิจในฐานะสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ พระองค์ก็ยังเสด็จพระดำเนินไปทรงพระอักษรร่วมกับพระสหายในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนทรงงานในห้องแล็บด้วยพระองค์เองอย่างไม่ทรงท้อถอย แม้จะทรงแพ้สารเคมีก็ตาม

ปัจจุบันทรงเป็นนักวิทยาศาสตร์ผู้มีผลงานดีเด่นของโลกในสาขาสารเคมีก่อมะเร็งและพิษวิทยาสิ่งแวดล้อม และด้วยทรงตระหนักถึงปัญหา และความเดือดร้อนของอาณาประชาราษฎร์ที่ขาดแคลนบุคคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขโดยเฉพาะ อีกทั้งทรงต้องการการสนับสนุนเรื่องการศึกษาวิจัยทาง

ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เป็นพระราชธิดาพระองค์เล็กในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ประสูติเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๐๐ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน ในพระราชวังดุสิต สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงมีความสามารถทางโลก

จบวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี เกียรตินิยมอันดับ ๑ ทรงได้รับรางวัลเรียนดีตลอดระยะเวลา ๔ ปีการศึกษา และทรงได้รับทุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกทางวิทยาศาสตร์ สาขาอินทรีย์เคมีโดยไม่ต้องผ่านมหาบัณฑิตก่อน เนื่องจากทรงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยคะแนนยอดเยี่ยม

สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

วิชาการวิทยาศาสตร์ การแพทย์ และการสาธารณสุข จึงทรงก่อตั้งกองทุนจุฬาภรณ์ขึ้น และต่อมาได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิจุฬาภรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทย

นอกจากนี้ยังทรงก่อตั้งสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ขึ้นเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๐ มีเป้าหมายสำคัญคือ ส่งเสริมความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการศึกษา และพัฒนาบุคลากรสาขาวิทยาศาสตร์ การแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งเป็นแหล่งระดมสติปัญญาของนักวิชาการที่มีศักยภาพและวิทยาการที่ก้าวหน้า เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนตลอดไป โดยทรงเป็นองค์ประธานของสถาบัน และปัจจุบันยังเป็นศาสตราจารย์ประจำภาควิชาชีวเคมี คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เองสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี จึงทรงได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติในพระปรีชาสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์

การเป็นพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้ทรงมีภารกิจมากกว่าคนสามัญทั่วไป แต่พระองค์ก็ทรงสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ให้สำเร็จด้วยดี และที่สำคัญงานทั้งหมดของพระองค์ล้วนเป็นผลจากความมุ่งมั่นเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อมวลมนุษยชาติ ความรัก ความยกย่อง และความศรัทธาที่พสกนิกรมีต่อสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี จึงเกิดขึ้นด้วยพระกรณียกิจอันทรงคุณประโยชน์ด้วยพระเมตตาธรรมและพระจริยาวัตรอันงดงามของพระองค์โดยแท้ สำหรับมูลนิธิหรือโครงการที่อยู่ในพระอุปถัมภ์ของพระองค์มี ดังนี้

๑. มูลนิธิเทียนส่องใจเพื่อคนไข้โรคลมชัก

๒. โครงการรักษาผู้ป่วยโรคลมชักครบวงจร

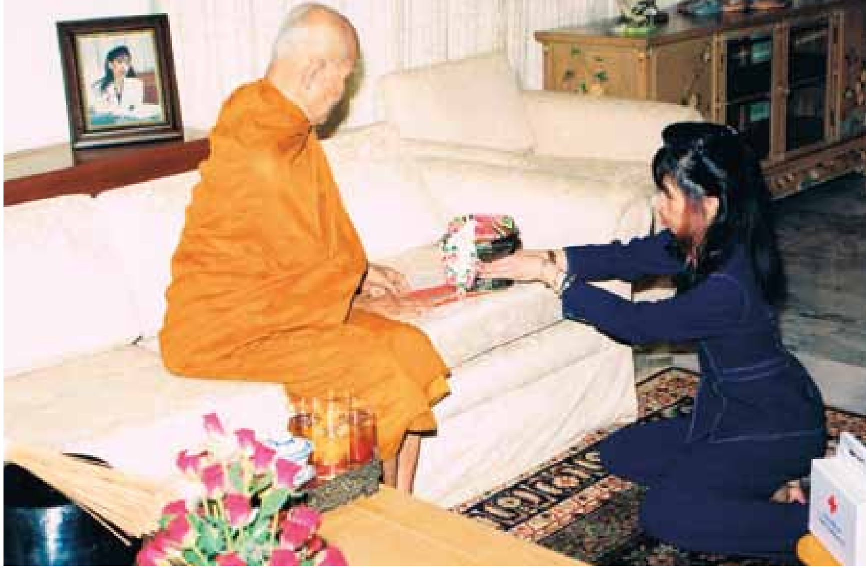
๓. โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม ๐๔ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

๔. เครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชนทั่วประเทศ

คุณธรรมของพระองค์อีกด้านหนึ่งนอกเหนือจากการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในด้านต่างๆ แล้ว ยังทรงสนพระทัยในการปฏิบัติธรรมกรรมฐานอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังทรงมีพระกตัญญูกตเวทิตาคุณอย่างสูงยิ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งแก่ผู้เกี่ยวข้อง ดังตัวอย่างการชำระตกแต่งสังขารคุณหญิงไขศรี ณ ศีลวันต์ พระอาจารย์ของพระองค์ซึ่งวายชนม์จากอุบัติเหตุทางการบินและการเสด็จเยี่ยมอาการอาพาธองค์หลวงตาอย่างต่อเนื่องโดยมิเห็นแก่ความยากลำบากและภาระหน้าที่ที่มีอยู่มากมายหลายด้าน ยังทรงแสดงความรักความผูกพันและความ

จดหมายฉบับนี้แสดงถึงความละเอียดอ่อนและความกตัญญูของฟ้าหญิงฯ ต่อพระอาจารย์

ห่วงใยอย่างเต็มที่ ทรงใส่พระทัยเป็นกรณีพิเศษจวบจนวาระสุดท้ายขององค์หลวงตาอย่างยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน

สำหรับความรักความผูกพันของพระองค์ต่อองค์หลวงตาซึ่งทรงเปรียบประดุจเป็นพระบิดาในทางธรรมของพระองค์นั้น ทรงกล่าวด้วยพระองค์เองอย่างภาคภูมิพระทัยหลายแห่งหลายวาระ ซึ่งขอยกมาแสดงแต่พอสังเขปในคราวหนึ่งที่พระองค์ประทานให้สัมภาษณ์กับนิตยสารฉบับหนึ่งในโอกาสที่องค์หลวงตารับนิมนต์มาฉันเช้าที่พระตำหนักใหม่สวนจิตรลดาดังนี้

"หวังอะไรก็คงไม่หวังมาก แต่ก็ได้มาอยู่แล้วเพราะว่าหลวงตามหาบัวจะมาฉันเช้าที่บ้านนิมนต์ท่านไว้ อันนี้เป็นความปลาบปลื้มที่สุดเพราะหลวงตาอุตส่าห์รับเป็นศิษย์เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๘ และเมื่อปีที่แล้วท่านก็รับเป็นบุตรบุญธรรมเป็นความซาบซึ้งมากแล้ว .. มีเวลาก่อนนอนที่ไม่ขาดคือสวดมนต์แล้วนั่งสมาธิภาวนาไม่ได้นั่งยาวๆ เป็นชั่วโมงๆ คือ มี ๑๐ นาทีก็นั่ง ๑๐ นาที มี ๒๐ นาที ก็นั่ง ๒๐ นาที แล้วแต่จะเป็นไปได้ แต่ทำเป็นประจำ"

นอกจากนี้ยังโปรดประทานอนุญาตให้คณะผู้จัดทำนิตยสารฉบับหนึ่งเข้าเฝ้าฯ ในห้องทรงงานโรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๙ ดังนี้

"...(คำถาม) *'นอกจากภาคใต้แล้ว ระยะนี้คงต้องเสด็จฯ อีสานบ่อยกระมังเพคะ'*

'อีสานที่ไปบ่อยเพราะว่าศึกษาธรรมะอยู่ที่อุดรธานี ไปเกือบทุกอาทิตย์ วีคเอนด์จะอยู่ที่อุดรฯ คือว่าตอนที่ไม่สบายแล้วปวดศีรษะไม่หายเสียที อันนี้เป็นเหมือนชะตาฟ้าลิขิต คือธรรมดาพระเถระองค์นี้ท่านไม่เคยไปไหน ท่านไม่ขึ้นเครื่องบิน ท่านมากรุงเทพฯ แต่ท่านไม่ค่อยไปไหน ท่านไม่ชอบพับลิคซิตี้ ตอนที่ไม่สบายท่านมาโปรดที่โรงพยาบาล แล้วพอท่านพูดธรรมะปั๊บนี่ก็รู้สึกเข้าใจ รู้สึกสบายใจ แล้วหลังจากนั้นก็ดีขึ้นเรื่อยๆ เลยศึกษาธรรมะกับท่านก็บอกกับท่านว่า คงไม่ถึงกับไปนุ่งขาวห่มขาวหรอก แต่ว่าทำใจได้ขึ้นเยอะ

ท่านบอกว่า ทุกอย่างนี้ไปแบกไว้ทำไม ทุกอย่างมาถึงรับมาพิจารณา ถ้าไม่เกี่ยวกับตัวเราก็จับวาง เรื่องอะไรจะไปถือเอาไว้ แล้วถ้าเป็นข่าวลือลือไป ถ้าคนมาถาม อธิบายหนเดียวแต่ถ้าถามหลายหนก็ไม่ต้องอธิบายแล้ว แสดงว่าเขาไม่ตั้งใจจะเข้าใจ เขาจะหาเรื่อง ก็ต้องปล่อยวาง เราไม่ต้องไปเคียดแค้นด้วย แล้วตั้งแต่ไปเรียนกับท่านนี่ โกรธก็ไม่ค่อยโกรธสบายขึ้นเยอะ'..."

อีกคราวหนึ่งเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ทรงโปรดประทานอนุญาตให้สัมภาษณ์นิตยสารอีกฉบับหนึ่ง ณ พระตำหนักใหม่ในสวนจิตรลดา ดังนี้

"...(คำถาม) *'ทรงมีวิธีดูแลพระวรกายอย่างไรบ้างไหมเพคะ'*

'...ในทางปฏิบัติคือ ทำใจให้แจ่มใส เห็นอะไรบางครั้งเราก็มองไปในมุมที่ว่ามันตลกได้ ทุกเรื่องจะมองให้ซีเรียสก็ได้ จะมองให้ตลกก็ได้ ในเมื่อเราทำงานกันเต็มที่แล้วมีอีกชิ้นโผล่มา ฉันก็จะมองเป็นตลกไป อันนั้นก็เป็นแนวหนึ่ง อีกแนวหนึ่งที่เราทำแล้วรู้สึกดีมากคือนั่งวิปัสสนาที่ท่านหลวงตามหาบัวสอน ยังนั่งอยู่ทุกวัน วันละครึ่งชั่วโมงถึงสี่สิบห้านาที นั่งตอนกลางคืนก่อนนอน

ที่ทำอยู่คือกำหนดลมหายใจ โดยภาวนาคำว่าพุทโธ พุท-ก็หายใจเข้า โธ-ก็หายใจออก แล้วต้องอยู่กับคำว่าพุทโธอย่างเดียว ห้ามวอกแวกไปคิดเรื่องอื่นๆ แรกๆ ก็ทำยาก หลังๆ ทำได้ เจตนาของการนั่งคืออยากให้สงบ ไม่ได้อยากเห็นอะไร และเวลาสงบแล้วจะมีสิ่งที่เรียกว่าปิติ เป็นความรู้สึกที่มีความสุข วิธีปฏิบัตินี่จะนั่งท่าไหนก็ได้ ที่ไหนก็ได้ เดินไปรอบๆ ก็ยังได้'..."

ทรงสดับพระธรรมเทศนา ณ กุฏิองค์หลวงตา วัดป่าบ้านตาด

คำปรารภองค์หลวงตาเกี่ยวกับฟ้าหญิงฯ

องค์หลวงตาเมตตากล่าวถึงพระองค์ท่านไว้หลายวาระด้วยกัน ดังนี้

ทรงหลั่งทักษิโณทก ขณะองค์หลวงตาอนุโมทนาให้พร ณ ศาลาวัดป่าบ้านตาด

กำลังใจของฟ้าหญิงฯ

“...ทูลกระหม่อมเล็กป่วยอยู่ เราได้ไปเยี่ยม ดูวิชัยยุทธนี่น้า ทั้งๆ ที่ป่วยหนักอยู่โรงพยาบาล แต่บ่นจะมาอุดรฯ อ้าว ยังไงกัน ทางสำนักพระราชวังเลยโทรฯ มาทางผู้ว่าฯ ให้บอกเราว่า ฟ้าหญิงฯ จะมาวันพรุ่งนี้ เวลานี้อยู่โรงพยาบาลวิชัยยุทธ ป่วย ว่างั้นนะ อ้าว มายังไงป่วย ไม่ทราบยังไง แต่จะมาวันพรุ่งนี้ เราก็เลยให้ทางนี้ตอบโดยด่วนเลย ไม่ต้องมาทางนี้จะไปกรุงเทพฯ วันพรุ่งนี้ เราว่างั้นเลย ไม่งั้นไม่ทันการณ์ คนหนึ่งป่วยอยู่ยังจะมา เข้าโรงพยาบาลแทนที่จะพูดถึงยาถึงหมอ ไม่พูดเลย ว่างั้น มีแต่บ่น ว่าจะไปวัดป่าบ้านตาดๆ ตกลงเราเลยจะไปวันพรุ่งนี้ พอเขาได้ความเขาก็โทรฯ มาทางนี้เลย ทางนี้ก็ตอบรับกันว่า ทางโน้นไม่ต้องมาทางนี้จะไป ตกลงก็ต้องไปขึ้นเครื่องบินเที่ยวเช้าไปเลยเทียว วิชัยยุทธนี่แหละ

ท่านชอบหัวเราะนะ อยู่วิชัยยุทธก็เหมือนกัน หัวเราะเหมือนเด็ก ร้องกิ๊ก เขาถามปัญหาเรา พวกหมอโรงพยาบาลเต็ม เขาถามปัญหาเรา เราตอบปุ๊บนี้ยังไงไม่ทราบ ร้องกิ๊กเลย หัวเราะจนสกัดเอาไว้ คือลืมไปเลย ทุกอย่างลืมตัวไปหมดเลย พอรู้ตัวแล้วทำท่านิ่ง นิ่งอะไรมันขายไปร้อยเปอร์เซ็นต์แล้ว นั่นไปเยี่ยม เยี่ยมแล้วกลับวันนั้นด้วยนะ เราถึงได้เห็นโรงพยาบาลนี้แหละ ดูว่ามีตั้งแต่พระไปรักษาอยู่ที่นั่นเยอะ โรงพยาบาลวิชัยยุทธ มีพระไปรักษาอยู่ที่นั่นเยอะ ฟ้าหญิงฯ หัวเราะดังกิ๊กเลย เหมือนเด็กหัวเราะ คือไปสะดุดอย่างแรงการตอบปัญหา ใส่ปึ๊บเข้าไปมันก็สะดุดใจ คนอื่นเขาก็หัวเราะแต่ไม่เหมือนผู้นี้ ผู้นี้ โอ๋ย ภาษาของเราก็เรียกว่า เหมือนเด็กแหละ ไม่ได้สติสตังเลยหัวเราะ ทางโน้นเขาก็หัวเราะเหมือนกัน แต่คนธรรมดาหัวเราะกับนี้หัวเราะมันก็ต่างกันใช่ไหมล่ะ นิดก็เป็นมากเป็นอย่างนั้น

เราไปก็ได้เทศนาว่าการให้ฟัง หายวันหายคืนไปเลยแล้วกลับ อ้าว ไปโรงพยาบาลกรุงเทพก็อีกแหละ ทรงประชวรแล้วไปโรงพยาบาลกรุงเทพ ครั้นไปแล้วแทนที่จะถามถึงหมอถึงยาอะไร กลับไม่ถาม บ่นถึงแต่หลวงตามหาบัว อันนี้ถ้าเป็นภาษาของเราก็เรียกว่าจะน้อยใจก็มาหาหมอหาพยาบาลหาหยูกหายา แทนที่จะถามเกี่ยวกับเรื่องหมอ เรื่องหยูกเรื่องยา กลับไม่ถาม พูดคำไหนมีแต่พูดถึงเรื่องหลวงตา-มหาบัว อยากไปกราบท่านอยู่งั้น เอาอีกแล้วทีนี้ทางสำนักพระราชวังอีกเหมือนกัน โทรฯ มาหาเราอีก เราก็เลยเข้าไปเยี่ยม ตอนนั้นเราอยู่สวนแสงธรรม ค่อยยังชั่วหน่อย เราเลยไปเยี่ยม โอ๊ย ดีใจมากนะล่ะ เป็นกำลังใจอยู่มากเหมือนกัน พอไปก็หายวันหายคืนเลย

นี่กำลังของใจสำคัญ กำลังของใจของธรรมสำคัญ ดูว่าเราจะไปเยี่ยมสองหนนะ ตอนนั้นท่านพระอาการหนัก ไปเยี่ยมติดกันสองวัน เรามาท่านยังไม่อยากให้มา ยังอุตส่าห์ ตอนออกมาส่ง เราบอกไม่ให้มาก็ไม่ยอม อุตส่าห์ออกมาส่งเรานี่โรงพยาบาลกรุงเทพ วิชัยยุทธได้ไปหนหนึ่ง เพราะฟ้าหญิงฯ โรงพยาบาลกรุงเทพได้ไปก็ฟ้าหญิงฯ เหมือนกัน ท่านทรงประชวรอยู่ที่นั่นก็เลยต้องไปเยี่ยม...”

เสด็จไปทรงเป็นประธานในงานพิธีมอบทองคำเข้าคลังหลวง ณ สวนแสงธรรม เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๗

สอนฟ้าหญิงฯ “ธรรมโอสถ”

“...ฟ้าหญิงเล็กท่านก็เสด็จมาเยี่ยม ๒ หน ท่านไม่สบายเป็นโรคหลายชนิด เราก็ถวายธรรมท่าน ให้ท่านแยกส่วนแบ่งส่วน ก็รู้สึกว่าท่านปฏิบัติได้ดีนะ วันเราไปจากที่นี่ท่านโทรศัพท์สวนทางมาท่านจะเสด็จมานี่ เราบอกว่ามากรุงเทพฯแล้ว กำหนด ๓ วันว่างวันไหนท่านจะมาท่านบอก มารับกันที่นั่น ดูเหมือน วันที่ ๖ วันเสาร์และประมาณวันที่ ๑๐ ท่านเสด็จมาอีก พระอาการท่านดีขึ้นเยอะ ทางด้านจิตใจดี ท่านเอาจริงเอาจัง ยาเกือบไม่จำเป็น ท่านได้ธรรมโอสถ

ไปบอกยาฟ้าหญิงเล็กท่านสนพระทัยมาก ท่านเป็นคนจริงจังอยู่นะ ทำอะไรทำจริง เวลาเชื่อ เชื่อจริง เคารพจริง ฉลาด เวลานี้ท่านกำลังหมุนเข้าทางธรรมนะ เราก็สอนเน้นหนักทางหลักใจ เรื่องหยูกเรื่องยาเรื่องอะไร เหล่านี้ให้ยกให้หมอเขาให้หมด เราอย่าไปเป็นกังวล อย่าไปเป็นหมอแทรกกับหมอนะ เราให้เป็นเราให้เป็นหมอรักษาใจของเราให้ดีด้วยด้านธรรมะนะ ส่วนโรคภัยไข้เจ็บเป็นยังไงให้มอบให้หมอเขาให้หมด เราอย่าไปเป็นกังวล

เรื่องของหมอเขาเรียนวิชามาแล้วในการรักษาโรค เราอย่าไปเป็นหมอแทรกเขาให้เป็นกังวลแก่ใจเรา ให้เราเป็นหมอรักษาตัวของเราใจของเราให้ดี ให้แยกประเภทกันออกให้ได้ ถ้าแยกอันนี้ออกแล้วจิตใจสงบไม่วุ่นวายนัก โรคภัยไข้เจ็บก็ไม่รุนแรง แม้โรคจะรุนแรงรวดเร็วนะมันจะเป็นธรรมดาๆ จิตใจก็มีกำลังขึ้นเรื่อยดีไม่ดีต้านทานโรคได้ ถ้าถึงขั้นแก่กล้าของธรรมะต้านทานกันได้เกือบไม่จำเป็น เร่งทางด้านจิตใจกระปรี้กระเปร่า...”

ทรงชอบฟังองค์หลวงตา เทศน์อบรมพระ

“...ท่านภาวนาดีอยู่นะ เทปรู้สึกจะได้ไปหลายม้วนเหมือนกัน พระท่านให้ ท่านขอเองนะ ท่านอยากได้เทป ว่างั้น เราก็ให้พระให้หลายขั้นของธรรม ตั้งแต่ขั้นพื้นๆ ขั้นสูง ถึงขั้นสูงสุดเลย ท่านบอกว่าท่านฟังเทปทุกคืน นั่งภาวนาก็เปิดเทปไว้ เหมือนว่าฟังเทศน์ท่านพ่อ ท่านพ่อเทศน์ให้ฟังก็นั่งภาวนาฟัง รู้สึกว่าเพลิน

บทสุดท้ายท่านมาชอบกัณฑ์เทศน์สอนพระ เป็นอย่างนั้นนะ เทศน์ทั่วๆ ไปท่านก็ชอบ แต่ที่ชอบมากที่สุดคือเทศน์สอนพระ แสดงว่าจิตทางด้านจิตตภาวนามันเข้ากันได้แล้ว จึงฟังเทศน์ธรรมะขั้นเทศน์สอนพระได้ ท่านบอกว่าอยากฟังแต่เทศน์สอนพระ มันถึงใจดี ท่านว่างั้น ท่านพูดตรงๆ กับเรา เราก็เหมือนพ่อกับลูกมาหากัน แบบพ่อกับลูกเลย กิริยากษัตริย์อะไรไม่มี แบบพ่อกับลูกพูดกัน เราก็เลยถาม แล้วเทศน์กัณฑ์ต่างๆ ธรรมะมีหลายขั้นหลายภูมิที่ได้ไป แล้วกัณฑ์ไหนที่ชอบมากกว่ากัน ท่านบอกว่าเทศน์สอนพระ มันถึงใจดี เทศน์สอนพระวัดป่าบ้านตาดมีแต่เน้นหนักๆ ธรรมะขั้นสูงทั้งนั้น เรียกว่าแกงหม้อเล็กแกงหม้อจิ๋ว เทศน์สอนพระ

เทศน์ทั่วๆ ไปก็เป็นอีกแบบหนึ่ง ถ้าเทศน์สอนพระมีแต่ธรรมะขั้นแกงหม้อเล็กหม้อจิ๋วตลอด พุ่งๆ เลย สุดท้ายท่านมาชอบเทศน์สอนพระ ว่างั้นนะ มันถึงใจดี แสดงว่าจิตนี้มันเข้ากันแล้ว พอว่าอย่างนั้นเราเข้าใจทันที ภูมิจิตจะเข้าธรรมะขั้นใดๆ แสดงออกมารู้ทันทีเลย แสดงว่าจิตนี้หนักเข้าทางด้านภาวนา ธรรมะขั้นสูงเท่าไรยิ่งเข้ากันดีๆ ในด้านภาวนา ผู้ไม่เคยบางทีก็ยังไม่เข้าใจนะ เทศน์ธรรมะขั้นสูงนี้ยังไม่ค่อยเข้าใจ พอเข้าใจแล้วทีนี้ไม่อยากฟังเทศน์ไหนแหละ อยากฟังตั้งแต่เทศน์ธรรมะขั้นสูงๆ จิตตภาวนาพุ่งๆ เทศน์ธรรมะล้วนๆ ธรรมะเพื่อมรรคเพื่อผลจริงๆ ไม่ได้เหมือนเทศน์ทั่วๆ ไป เทศน์ทั่วๆ ไปแกงหม้อใหญ่นี้ก็ไปสะเปะสะปะอย่างนั้นแหละ พอมาแกงหม้อเล็กหม้อจิ๋วนี้พุ่งเลยนะ...”

ตัวอย่างซีดีพระธรรมเทศนาองค์หลวงตา

สอนฟ้าหญิงฯ แบบกันเอง ไม่สอนแบบกษัตริย์

"...ฟ้าหญิงฯ ได้โทรฯ มานี่ว่าจะมา เราโทรฯ ตอบไปว่า จะไปเองเราไม่ให้ท่านมา บางทีอยู่ในโรงพยาบาลด้วย เราไม่ให้มาเราไปเอง วันเราไปกรุงเทพฯ โทรศัพท์สวนมาว่าจะมาที่นี่ ก็พอดีทางนี้บอกว่า ท่านไปกรุงเทพฯ แล้ว เราไปพักที่กรุงเทพฯ ได้ไปเยี่ยมท่าน ๒ หน ก็ดีขึ้นเยอะนะทางด้านจิตใจ เพราะสอนเป็นกันเองนี่นะ สอนอย่างเด็ดเฉียบขาดเลยสอนแบบกันเอง คือสอนแบบกษัตริย์ไม่ได้ เพราะกิเลสมันไม่ได้ถือว่า เป็นกษัตริย์นี่นะ มันตีได้ทั้งนั้น

เราสอนเราจะสอนเห็นแก่กษัตริย์ไม่ได้ ต้องเห็นแก่กิเลสฟัดกิเลสเลย เอาอย่างหนัก บอกเรื่องหยูกเรื่องยาเรื่องหมออย่าไปกังวลกับเขา หมอเขาเรียนวิชามาเต็มภูมิแล้ว วิชาทุกอย่างเต็มภูมิของหมอแล้ว มอบให้หมอเรื่องร่างกาย แต่เรื่องจิตใจมอบให้ เราเป็นผู้ปฏิบัติเอง อย่าไปยุ่งกับเขาอย่าเป็นกังวล เราว่างี้ ตอนกลับไปฟังว่าเกือบจะไม่แตะยาเลยว่างั้น ไปใหญ่เลย คือไม่สนใจกับยาเลย ใส่ใหญ่คึกคัก สามสี่วันเสด็จมาอีก ก่อนที่จะเสด็จไปเมืองนอก..."

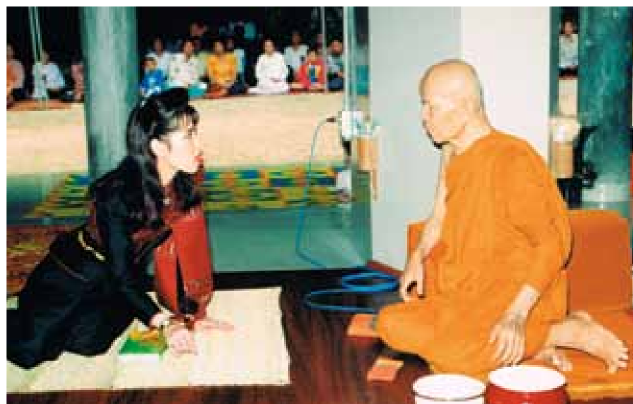
ทรงเข้าร่วมประชุม ณ นครโอซากา ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

ฟ้าหญิงฯ คิดถึงเมืองไทย

"...**(ช่วงปลายปี ๒๕๓๘)** ฟ้าหญิงเล็กท่านสนใจทางด้านจิตตภาวนามาก ว่าไปเมืองนอกอดคิดถึงเมืองไทยไม่ได้ทั้งๆ ที่เมืองไทยเป็นเมืองของเราและเราก็ไปเที่ยวชั่วคราว ยังคิดถึงเมืองไทย นั่นเป็นอุบายอันหนึ่งสำคัญอยู่นะ คือไปที่ไหน ดูอะไร นี้ไม่ได้เป็นแบบของเมืองไทย เป็นแบบอะไรพูดไม่ถูก แบบอิสระจนเกินเนื้อเกินตัว เมืองไทยเรายังมีกฎมีระเบียบศีลธรรมติดตัว มองดูน่าดู อันนั้นอะไรก็ไม่รู้ เลยคิดถึงเมืองไทยทั้งที่ไปชั่วคราวเท่านั้นยังอดคิดถึงเมืองไทยไม่ได้ เมื่อเห็นสิ่งเหล่านี้แสลงกันกับเมืองไทยเรามาก แต่เมืองไทยเราอย่าลืมตัวนะท่านยกยอบ้างเท่านั้น เป็นบ้ากันแล้วเมืองไทยเราเลยไปคว้าเอาของเมืองนอกมาแต่งตัวเป็นเหมือนลิง จะไม่นุ่งซิ่นนุ่งผ้า เอามาจากเมืองนอกนะนี่นิสัยลิงนิสัยสัตว์ไม่มีกฎมีระเบียบอันดีงาม ท่านไปท่านยังได้พิจารณา ไปสองสามวันไม่เห็นนานอะไรนักก็ยังอดคิดถึงเมืองไทยไม่ได้ เมื่อเห็นสิ่งทั้งหลายที่เข้ามาสัมผัสสัมพันธ์ไม่เจริญหูเจริญตา เลยอดคิดถึงเมืองไทยไม่ได้ ..

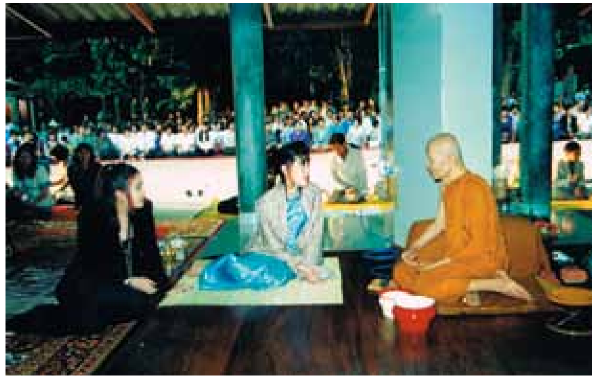
ฟ้าหญิงเล็กท่านสนใจภาวนาดี เราก็ได้สอนภาวนาให้ พูดแปลก ที่ว่าไปเมืองนอกยังคิดถึงเมืองไทยทั้งๆ ที่ก็ไปชั่วกาลชั่วเวลา แต่อดคิดถึงเมืองไทยไม่ได้ ไปดูสภาพแล้วมันดิ้นมันดีดมันอะไร แบบผิวๆเผินๆหาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้ น่าฟังเป็นความจริงอย่างนั้นด้วย ไม่มี

หลักเกณฑ์เป็นอย่างนั้นละ แล้วก็ต่างคนต่างดิ้นต่างดีดหาที่หลบหาที่เกาะที่ยึดไม่ได้นะ คือไม่มีธรรม มันดิ้นมันดีดตามประสาของมันที่กิเลสฟัดเหวี่ยงไปไม่ใช่ธรรมฟัดเหวี่ยง ธรรมฟัดเหวี่ยง ลงที่สงบร่มเย็น ถ้ากิเลสฟัดเหวี่ยงแล้วเอาให้แตกกระจายไปเลย...”

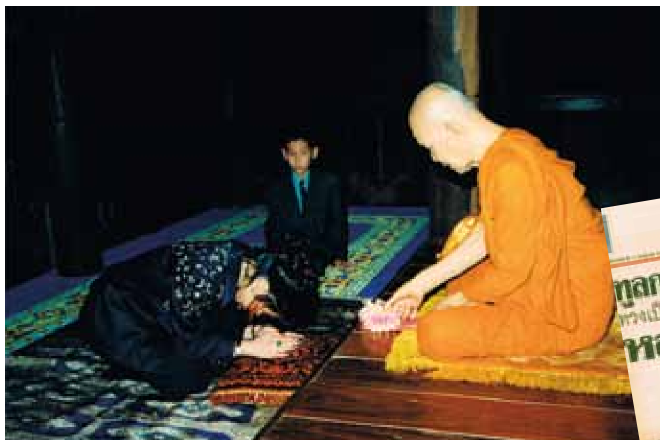

ทรงถวายพระองค์เป็นลูกบุญธรรม

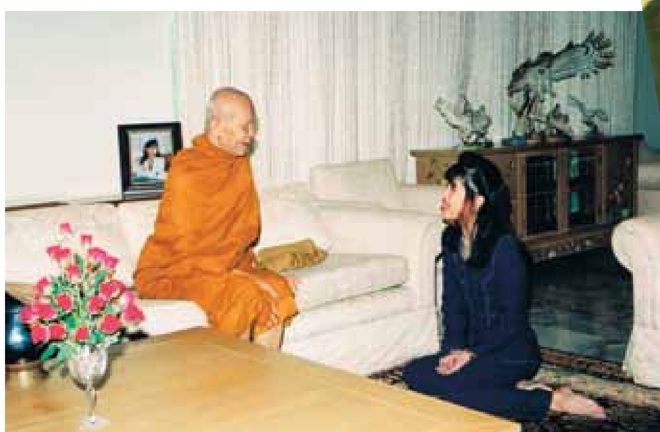
“...ฟ้าหญิงฯ นิมนต์เราไปเยี่ยม ไม่นานก็ถวายตัวเป็นลูกศิษย์ พออันดับที่สองถวายตัวเป็นลูก ฟ้าหญิงเล็กนะ .. ท่านถวายองค์ท่านเป็นลูกบุญธรรม .. คราวป่วยอยู่โรงพยาบาลกรุงเทพ เราลงมากรุงเทพฯ ก็ไปเยี่ยม ป่วยอยู่โรงพยาบาลวิชัยยุทธก็ไป ไปแทนที่จะพูดเรื่องหมอเรื่องยาไม่พูด มีแต่จะมาวัดป่าบ้านตาดท่าเดียว นั่นท่านถวายตัวเป็นลูกบุญธรรมก่อนหน้านั้นแล้ว แต่เราจำไม่ได้ ต่อจากนั้นมาก็พัวพันมาตลอดเลย โรงพยาบาลกรุงเทพท่านประชวรไปอยู่ที่นั่น เราก็ได้ไปเยี่ยมโรงพยาบาลวิชัยยุทธ เราก็ไปจากอุดรฯ ไปเยี่ยม ..

เราเรียกฟ้าหญิงฯ คือท่านเป็นลูกบุญธรรมของเรา พ่อกับลูกพูดกัน ฟ้าหญิงฯ เป็นลูกลูกทูลกระหม่อมหญิง ลูกอย่างนั้นแหละ .. ท่านมาบำเพ็ญกองการกุศล ความคิดความอ่านความปรุงตั้งแต่อยู่ในกรุงเทพฯ ออกมาเป็นความคิดที่เป็นกุศล ล้วนๆ ตลอดมา และความคิดอันนี้ก็จะกระจายไปตลอดเวลา จนกระทั่งเสด็จถึงพระนคร ท่านสร้างบุญสร้างกุศลในมโนคือในใจตลอดมา จิตนี้เป็นจิตที่เป็นกุศลอย่างมากตลอดมา เราขออนุโมทนาสาธุการกับท่านท่านเป็นผู้นำ ด้ายมาเย็บต้องอาศัยเข็ม เข็มเป็นผู้นำ ด้ายมาเย็บเดินตามๆ อย่างเขาเย็บผ้านั่นละ ด้ายมาเย็บวิ่งตามเข็มๆ นั่นละ ..

ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านถวายตัวเป็นลูกบุญธรรม เวลาเราพูดกับท่านเราก็พูดแบบพ่อกับลูกเลย ท่านพูดกับเราก็แบบเดียวกันแบบพ่อกับลูก ท่านลงใจเต็มที่ .. จึงพูดในฐานะพ่อกับลูก ว่าฟ้าหญิงฯ ไปเลย ว่าไปอย่างนั้นเลย คนอื่นจะฟังยังไงก็ตาม เราฟังเข้าใจระหว่างพ่อกับลูกเป็นที่พอใจ เป็นคติของท่านทั้งหลายได้อย่างดีละวันนี้ .. ท่านได้เสด็จมาเยี่ยมบ่อยๆ นะ ท่านเสด็จมาตามพระอัธยาศัยของท่านแหละ ท่านอยากมาเมื่อไรท่านก็มาเพราะท่านถือว่าหลวงตานี้เป็นพ่อบุญธรรมของท่าน หลวงตาก็ถือท่านก่อนที่ท่านจะถวายตัวเป็นลูกแล้วว่าลูกบุญธรรมมาแล้วเหมือนกันนะ เพราะฉะนั้นจึงเข้ากันได้อย่างนั้นเหมาะสม พ่อกับลูกมาหากันเมื่อไรก็มาได้เป็นไรไป เหมือนอย่างพ่อแม่กับลูกของพี่น้องทั้งหลายก็เป็นแบบเดียวกันนั่นแหละ...”

ทรงพักภาวนาที่วัด เป็นตัวอย่างอันดีงาม

“...ฟ้าหญิงฯ ท่านเสด็จมาพักค้างที่วัดป่าบ้านตาด ท่านเสด็จมาบ่อย มาทีแรกเอาของมาพะรุงพะรังเอามาถวาย เราก็ว่า *‘เอามาหาอะไร ลูกมาเยี่ยมพ่อมาแต่ตัวจะเป็นอะไร?’* ตั้งแต่นั้นจึงไม่เอาอะไรมา ไม่ให้เอาอะไรมา เดินเข้ามา ลูกไปหาพ่อ พ่อไปหาลูกเหมือนกัน เราไม่ได้พูดธรรมดา ดุด้วย ..

(อีกคราวหนึ่ง) วันนี้เป็นวันมหามงคลสำหรับวัดป่าบ้านตาดของเรา พี่น้องชาวอุดรฯ หรือชาวจังหวัดไหนๆ ได้มาชมพระบารมีของ

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ ท่านเสด็จมา ท่านก็เสด็จมาฟังอรรถฟังธรรมอบรมศีลธรรมเข้าภายในพระทัยนั้นแหละ เป็นตัวอย่างอันดีของพวกเราทั้งหลาย ผู้ใหญ่ดีเด็กก็ค่อยดีไปตาม เด็กก็ดีไปตาม ไม่ว่าหน่วยงานต่างๆ หน่วยไหนก็ตามผู้ใหญ่เป็นสำคัญยิ่งกว่าผู้น้อย ถ้าผู้ใหญ่พาดีผู้น้อยอาจหาญไปทำความชั่วช้าลามกมันอายนะ ถ้าไม่ใช่มนุษย์หน้าด้าน ผู้ใหญ่พากันทำดีพวกผู้น้อยไปทำชั่วช้าลามกต่อหน้าต่อตาผู้ใหญ่ เลวมากที่สุดเลย ผู้ใหญ่จึงเป็นผู้นำสำคัญผู้หนึ่งๆ ..

ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านเสด็จมา .. เสาะแสวงหาคุณงามความดี กราบอรรถกราบธรรมบำเพ็ญกุศลเข้าสู่จิตใจให้มีความสง่างาม ก็เป็นคติตัวอย่างแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายที่มาได้เห็นได้ยินได้ฟังกับท่าน แล้ววันนี้ เป็นมหามงคลวันนี้ ให้พากันยึด ท่านอุตส่าห์พยายามกรุงเทพฯ กับนี้ใกล้เมื่อไร ไกลแสนไกล ถ้าเป็นรถก็ ๖ ชั่วโมงขึ้นไป เครื่องบินก็เป็นชั่วโมงกว่าจะมาถึง ก่อนจะมาถึงต้องเตรียมเนื้อเตรียมตัวเป็นความกังวลวุ่นวาย เป็นความทุกข์ไม่น้อยมาถึงแล้วก็ได้ฟังอรรถฟังธรรมไปเป็นคติเครื่องเตือนใจ ชักฟอกจิตใจของตนให้มีความสงบร่มเย็น ..

ท่านอุตส่าห์เสด็จมา ท่านอยู่กรุงเทพฯ มีความผาสุกสำราญบานพระทัยขนาดไหน ภาวนาก็เก่ง ท่านยังอุตส่าห์มา วันนี้ก็มานอนอยู่นี้ฟังเสียงไก่ขัน ฟังเสียงไอ้ปุ๊กกี้มันเห่ามันหอน มันไปปีนท่านนะ เออ ไอ้ปุ๊กกี้มันของเล่นเมื่อไรไอ้ปุ๊กกี้เรา มันนึกว่าเจ้าของเดิมของมัน คือ พรสวรรค์เป็นเจ้าของเดิม พอดีท่านเสด็จขึ้นมาก็มากุฏิหลังนั้น ไอ้ปุ๊กกี้เห็นกระโดดขึ้นไปมองนั้นมองนี้สุดท้ายก็ปีนท่านนะ หากปีนไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยปีนทั้งระวัง คือไม่แน่ใจนัก นี่เห็นไหมท่านยังอุตส่าห์มานี่ ท่านมาบำเพ็ญภาวนา วันนี้ก็ทราบว่าท่านจะประทับค้างที่นี่ก่อน แล้วตอนบ่ายก็อาจจะเข้าไปสนทนาธรรมะกัน นี่พี่น้องทั้งหลายนับว่ามีวาสนาบารมี แล้วท่านเสด็จมาก็มาส่งเสริมวาสนาบารมีของพี่น้องทั้งหลายให้มีกำลังใจบำเพ็ญคุณงามความดี ปฏิบัติต่อตนเองและส่วนรวมให้เป็นมหามงคลแก่ชาติของเรา...”

แม้หนาวก็เสด็จมาวัด

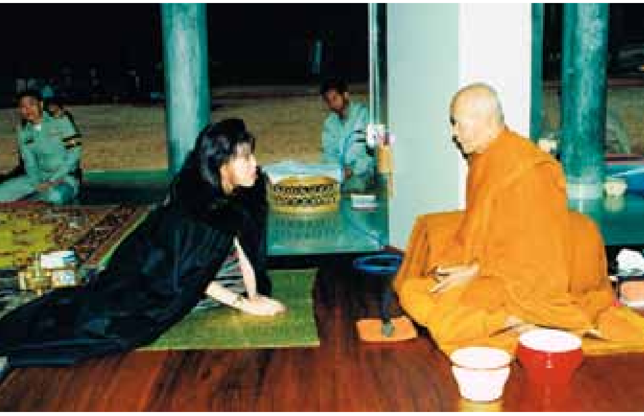
“...ท่านหนาวหรือไม่หนาว นู่นน่ะเสด็จมาตอนตี ๔ ตี ๕ ซึ่งกำลังหนาวจัด พวกเรายังนอนไม่ตื่นกัน ท่านเสด็จมานี้ นั่นละความพอใจ ไม่ว่าอะไรก็ตามถ้าความพอใจแล้วสิ่งนั้นเป็นฤทธิ์เป็นเดชขึ้นมา กำลังวังชาทุกด้านทุกทางมีมาพร้อมกัน ไม่ว่าทางชั่วทางดี ทางชั่วถ้ามีกำลังใจแล้วพินาศ ทำโลกให้พินาศได้ กำลังใจทางด้านธรรมะถ้ามีสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมนี้ เมื่อใจมีกำลังมากเท่าไรกิเลสก็พังได้ สำคัญที่กำลังใจ

ถ้าใจไม่มีกำลังทำอะไรก็ไม่ค่อยเป็นผลเท่าที่ควร เพราะกำลังอยู่ที่ใจ ความอ่อนแอ

พระตำหนักฟ้าหญิงฯ และห้องน้ำส่วนพระองค์ ภายในบริเวณวัดป่าบ้านตาด

อยู่ที่ใจ ความเข้มแข็งอยู่ที่ใจ เพราะฉะนั้น การได้ยินได้ฟังในทางที่ดี เช่น เสียงอรรถเสียงธรรม จึงเป็นกำลังใจอันใหญ่หลวงที่จะทำประโยชน์มหาศาลแก่เราได้โดยไม่ต้องสงสัย คิดดูทูลกระหม่อมฯ ท่านอยู่กรุงเทพฯ นู่นน่ะ ท่านยังอุตส่าห์เสด็จมาก็ด้วยอรรถด้วยธรรม เพราะกำลังใจเหมือนกัน ท่านสนพระทัยในการภาวนา เรื่องภาวนาท่านเอาจริงเอาจัง ท่านอุตส่าห์เสด็จมาทั้งที่หนาว ก็เป็นมงคลแก่พี่น้องชาวอุดรฯ ของเรา มาสดับธรรมแล้วไปประพฤติปฏิบัติกำจัดสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายอยู่ภายในใจ เพราะสิ่งนี้มันอยู่ได้ทุกหัวใจ ทั้งสัตว์ทั้งบุคคล ..

หลวงตา *วันนี้จะเสด็จมาค้างหรือจะเสด็จกลับ*

เจ้าฟ้าหญิงฯ *ไม่ได้ค้างเจ้าค่ะ เดี๋ยวลูกบินกลับเลยเจ้าค่ะ*

หลวงตา *จะเสด็จกลับตอนไหน*

เจ้าฟ้าหญิงฯ *ตอนกลางวันเจ้าค่ะ*

หลวงตา *เป็นยังไงฟังเทศน์ เทศน์ให้พวกนี้ฟัง เหอ*

เจ้าฟ้าหญิงฯ *สนุกดีเจ้าค่ะ*

หลวงตา *ไม่ได้เทศน์ให้ทูลกระหม่อมฯ ฟังนะ เทศน์ให้พวกนี้ฟังต่างหาก*

เจ้าฟ้าหญิงฯ *งั้น ลูกลาท่านพ่อเลย*

หลวงตา *เออไปๆ สวัสดีนะ ให้หายโรคหายภัยทุกอย่าง ให้ระลึกตามที่ถวายแล้วจะไม่มีอะไรละ ..*

(อีกคราวหนึ่ง) เห็นไหมล่ะ ตั้งแต่ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ ท่านยังอุตส่าห์เสด็จมา มาก็เพื่ออรรถเพื่อธรรม ไม่มีอะไรสูงส่งยิ่งกว่าธรรมในโลกนี้ ท่านอุตส่าห์เสด็จมาบำเพ็ญ หนาวก็ยอมรับว่าหนาวเหมือนเรานี่แหละ แต่ใจของท่านไม่ได้หนาว อบอุ่นด้วยอรรถด้วยธรรม ท่านเสด็จมาก็เป็นคติตัวอย่างอันดีงามของบรรดาพี่น้องทั้งหลายทั่วประเทศไทยเรา ให้นำไปปฏิบัติ เป็นผู้ใหญ่มีคุณธรรมดีเท่าไรยิ่งเป็นที่เทิดทูนของผู้น้อยๆ และทั่วโลก ถ้าเป็นผู้ใหญ่ ใหญ่ด้วยทิฐิมานะ ใหญ่ด้วยความชั่วช้าลามกนี้ ไปที่ไหนใครก็รังเกียจ อย่างคนชั่วหรือผู้มีอำนาจมาก อำนาจมากไปใช้ในทางที่ผิดก็เกิดความเสียหาย และประชาชนรังเกียจทั่วประเทศเขตแดน ..

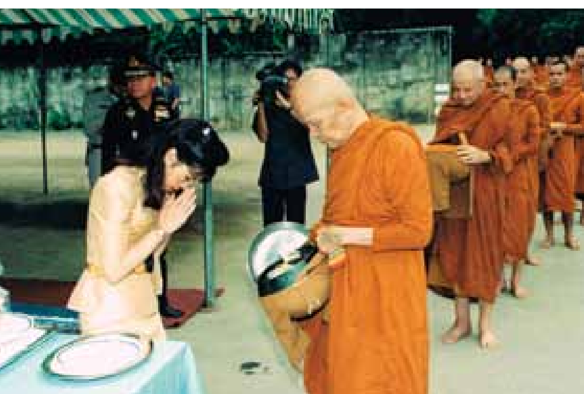
ทูลกระหม่อมฯ ท่านยังอุตส่าห์มาเยี่ยม ท่านประทับอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นใจของคนทั้งชาติท่านยังอุตส่าห์เสด็จมานี่ มาเพื่ออรรถเพื่อธรรม จิตตภาวนาเป็นของสำคัญ ท่านมาด้วยอรรถด้วยธรรม ท่านไม่ได้มาด้วยคำว่ายศถาบรรดาศักดิ์ ท่านพอแล้วทุกอย่าง ทุกอย่างท่านพอหมดแล้วทางโลกทางสงสาร ท่านอุตส่าห์พยายามหาอรรถหาธรรม ให้พอภายในพระทัยท่าน เพื่อจะมีความสุขความเจริญไปโดยลำดับลำดา เราควรตามเสด็จท่านด้วยการรักใคร่ใฝ่ธรรม อุตส่าห์พยายามทำคุณงามความดีนะ

(เจ้าฟ้าหญิงฯ *'ราว สัปดาห์หน้าลูกจะขึ้นมาอีกเจ้าค่ะ'*) *'อ๋อ สัปดาห์หน้าถึงจะมาแล้วการภาวนาล่ะ สัปดาห์หน้าถึงจะภาวนาหนหนึ่งเหรอ'* (เจ้าฟ้าหญิงฯ *'ไม่ใช่เจ้าค่ะ'*) *'เหรอ สัปดาห์หน้าถึงจะภาวนาหนหนึ่ง'* (เจ้าฟ้าหญิงฯ *'ภาวนาทุกคืนเจ้าค่ะ'*) *'เออ ต้องอย่างนั้นซิ จะไปคอยหาสัปดาห์นั้นสัปดาห์นี้อะไร'* (หัวเราะ)..."

ทรงทำบุญวันประสูติ

"...ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาบำเพ็ญกุศลในวันนี้ ซึ่งเป็นวันคล้ายกับวันประสูติของท่าน มีบุญกุศลเป็นสิริมงคลสำหรับวันเกิดทุกท่านทุกคน อย่าลืมวันเกิดของตน เกิดมาเพราะอะไร เกิดมาเพราะบุญเพราะกรรมของเรา เราจะตกแต่ง ให้เกิดเอาตามความต้องการไม่ได้ ต้องการด้วยอำนาจแห่งบุญแห่งกรรมทั้งนั้น วันนี้ท่านมาบำเพ็ญกุศล ซึ่งเป็นวันคล้ายวันประสูติของท่าน ที่มาบำเพ็ญกองการกุศลนับว่าเป็นมงคลอย่างมากทีเดียว ให้พี่น้องทั้งหลายระลึกจำเอาไว้เป็นคติตัวอย่างอันดีงามต่อไป ..

ท่านอุตส่าห์มา มาก็มาฟังอรรถฟังธรรมจากครูจากอาจารย์ แล้วไปส่งเสริมบารมีของตนให้สูงส่งยิ่งขึ้น นั่น เพราะความไม่ลืมตัว ถ้าลืมตัวว่าเป็นใหญ่เท่าไรก็ลืมตัวเรื่อยๆ แล้วนี่เรียกว่าเป็นน้อยลงมาโดยลำดับ เป็นใหญ่ไม่ลืมตัว มีศีลมีธรรมเข้าประดับแล้วก็ยิ่งสวยงามสง่าผ่าเผยทั้งชาตินี้และชาติหน้า นั่นเรียกว่าคนไม่ลืมตัว วันนี้ท่านเสด็จมาพักที่นี่คืนหนึ่ง มาโปรดพวกพี่น้องชาวอุดรฯ เรา นานๆ ท่านจะได้เสด็จมาทีหนึ่ง เมื่อวานท่านก็เสด็จมา

เสด็จมาบำเพ็ญพระกุศลกับองค์หลวงตา ณ วัดป่าบ้านตาด หลายต่อหลายวาระ

ทรงถวายภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมในโอกาสต่างๆ เสมอ

เสด็จไปทรงเป็นประธานบำเพ็ญพระกุศลถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ณ ลานพระศรีมหาโพธิ์ จ.นครปฐม เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๖

วันนี้ท่านก็จะได้เสด็จกลับไปทำธุระหน้าที่อะไรของท่าน พวกเราก็ได้อนุโมทนาสาธุการชมบารมีของท่าน ในวันที่ท่านเสด็จมา แล้วให้ไปประกอบความดีงามทั้งหลายใส่หัวใจตนเองนะ...”

ทรงสนพระทัยเรื่องการภาวนา

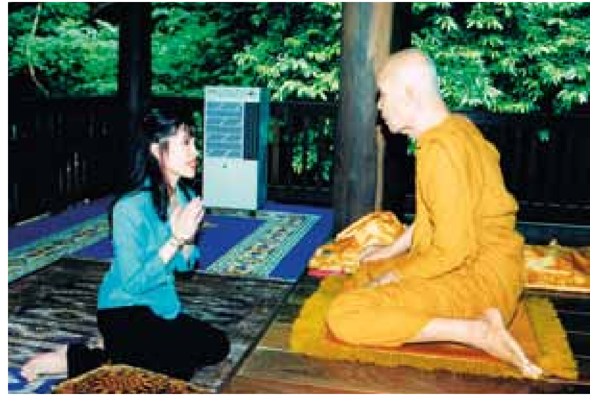
“...ท่านเป็นนักภาวนา นี่ละผู้ใหญ่ยิ่งมีอรรถมีธรรมภายในใจ ยิ่งเป็นที่สง่างามเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรอันหนาแน่นมั่นคง ไปที่ไหนชุ่มเย็นเป็นสุขไปหมดด้วยกัน ทั่วหน้ากัน นั่นท่านมีอรรถมีธรรมท่านภาวนา พวกเราอย่ามาอวดตัวเลยว่า ลูกศิษย์หลวงตาบัว อยู่ในครัวนี้เป็นร้อยกว่าหรือไง ถามใคร มาอะไร มาภาวนาๆ มันไม่มีคนสอดถามเข้าไปว่า มาภาวนาหรือมาหาที่นอนนะ ว่ายังไง ถ้าไปอย่างนั้นมันก็ตอบยากนะ จะว่ายังไง

นี่ท่านเอาจริงเอาจัง ท่านภาวนาของท่านเราให้ถือเป็นคติตัวอย่าง วันนี้เป็นมหามงคลแก่พี่น้องชาวไทย เฉพาะอย่างยิ่งชาวอุดรฯ และวัดป่าบ้านตาด บรรดาพี่น้องทั้งหลายมาก็ได้มาชมพระบารมีของท่าน ในเช้าวันนี้ท่านมาอย่างปุบปับเลย ถ้าเป็นนักมวยก็ไม่ต้องยกครู ต่อยเลยๆ นี่ท่านไม่ยกครู จนกระทั่งหลวงตาบัวหลบไม่ทันวันนี้ มาเจอกันตรงนี้เลยละ *‘เหอ มาเหรอ’* เท่านั้นละ ก็มันไม่มีทางตอบหลบไม่ทัน เหอ มาเหรอเท่านั้นเอง ท่านมาถึงก่อนเราแล้วนะ พอดีท่านมาถึงนี้เราก็เข้ามาพอดีก็มาทราบเอาตรงนี้

นี่ละเวลาท่านจะเสด็จมาท่านก็เสด็จมา เวลานี้อยู่ทางปราจีนฯ ก็มีที่ประทับบำเพ็ญภาวนาของท่าน เรียกว่า วัดอะไร เกษียรใหญ่หรืออะไรทางโน้น ท่านเคยไปภาวนาบ่อยๆ จากโน้นท่านก็มาที่นี่ จากที่นี่ท่านก็ไปวัดนั้น ท่านไปทางโน้นท่านไปอยู่นานๆ ภาวนาจริงๆ จังๆ นี้ ไปประทับภาวนาอยู่นั้น เป็นหลายๆ วัน ท่านถึงได้เสด็จกลับ มาทางนี้ท่านมาไม่ได้นานนักละ ท่านมาเป็นรายการก็ยังเป็นมหามงคลแก่พี่น้องทั้งหลายเราอยู่ไม่น้อยนะ ท่านมาภาวนา ท่านมาหาครูบาอาจารย์ มาหาศีลหาธรรม กราบไหว้**พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์** ครูบาอาจารย์ในสถานที่นี่ ..

(อีกคราวหนึ่ง) ฟ้าหญิงฯ ท่านมาคุยธรรมะรวมเวลาแล้วได้ชั่วโมงกว่านะ ชั่วโมง ๑๐ นาที พอมานั่งปั๊บมีแต่เรื่องธรรมล้วน เอาเทปมาอัดไว้เลย ท่านมาถึงนี่ยังไม่ถึง ๔ โมง (บ่าย) ขาดอยู่ ๑๒ นาที เราดูนาฬิกา ตอนเลิกกันก็ ๕ โมงกว่า มีแต่คุยธรรมะล้วน ไม่มีเรื่องใดมาเจือปนเลยเมื่อวานนี้ พูดธรรมะเรื่องจิตตภาวนาและธรรมะภาคทั่วๆ ไปเกี่ยวกับการปฏิบัติ ท่านสนพระทัยมาก ท่านตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติจริงๆ ด้านจิตตภาวนาท่านสนพระทัยมาก นั่งภาวนาทุกคืนเลย

ฟ้าหญิงฯ ท่านก็มาถึง ๒ วัน ตอนเช้าดูไม่สบายในธาตุขันธ์ เช้าวานนี้เลยมาไม่ได้ ตอนเย็นเมื่อวานนี้ค่อยมา มาก็พูดแต่ธรรมะล้วนๆ มาถึงปั๊บนั่งปุ๊บก็พูดธรรมะล้วนๆ ขึ้นตลอดจนกระทั่งจบ อัดเทปไว้ ชั่วโมงกว่า อัดเทปไว้หมดเมื่อวานนี้ พูดธรรมะทางด้านจิตตภาวนาล้วนๆ เลย เพราะท่านสนพระทัยในเรื่องการภาวนามาก เวลานี้รู้สึกว่าเข้มข้นเข้าโดยลำดับ ..ท่านรู้สึกจะลงใจในธรรมะฝ่ายกรรมฐานมาก ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ ลงใจทางธรรมะภาคปฏิบัติมากทีเดียว ..

วันนี้ฟ้าหญิงฯ ท่านจะประทับค้างที่นี่ .. ท่านก็จะมาพักค้างคืนหนึ่ง มาก็พูดธรรมะละ ฟ้าหญิงฯ ท่านชอบภาวนา อยู่ที่กรุงเทพฯ ท่านอยู่ปทุมฯ นะ ท่านอยู่พระตำหนักปทุมธานี เราก็เคยไป ท่านนิมนต์ไปทีแรก วางฤกษ์วางเถา อะไรปลูกสร้างบ้าน จากนั้นมาแล้วดูว่าได้ไปอีกหนหนึ่งหรือไงนะ ที่ปทุมธานี ท่านไม่ได้พักอยู่ในพระราชวังสวนจิตรฯ ท่านประทับอยู่ที่ปทุมธานี ..

ท่านบำเพ็ญอยู่ในพระราชวัง พระราชวังนั้นมีอรรถมีธรรม มีบุญมีกุศล ดีไม่ดีเทวบุตรเทวดามาอารักขาท่าน ใครมีศีลมีธรรมแล้ว เทวดาตามที่ท่านพูดไว้ในธรรมว่า เทวดานี้อยู่ห่างจากมนุษย์ตั้งโยชน์หนึ่ง กลิ่นมนุษย์นี้ฉุน ไม่หอมหวนชวนชม เทวดาจึงรังเกียจ ไม่ค่อยเข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์ เพราะมนุษย์นี้กลิ่นฉุนไปด้วยอำนาจแห่งความโลภ ความโกรธ ราคะตัณหา ความอิจฉาพยาบาทอาฆาตจองเวรซึ่งกันและกัน นี้เรียกว่าเต็มอยู่กับมนุษย์ จึงเป็นเรื่องสกปรก มนุษย์ทั้งคน เป็นภาชนะสำหรับความสกปรกของกิเลสที่มันทุ่มลงมาๆ ตลอดเวลา หาความสุขความสบายไม่ได้ ..

(อีกคราวหนึ่ง) ท่านจะมาเรื่อยๆ ครั้งก่อนมาบวกกันกับเรื่องอื่นบ้าง คือภาวนาบวกกับเรื่องอื่น มาคราวนี้มีแต่เรื่องภาวนาล้วนๆ มาก็เล่าเรื่องภาวนาให้ฟัง ท่านภาวนาเอาจริงเอาจังมาก ไม่มีลดมีละ งานการขนาดไหนถึงเวลาที่จะเอา ต้องถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งปล่อยหมดเลย ภาวนาไม่หยุด เก่งนะ ทำทุกวันภาวนา ทุกอย่างในเรื่องด้านธรรมะ ถึงเวลาของท่าน ปล่อยงานหมดแล้วท่านจะเข้าหาทางด้านธรรมะล้วนๆ เลย นั่นจริงจังอย่างงั้นนะ ฟังซิ นี่ละทำอะไรให้มีจริงมีจัง ถึงทำวาระไหนให้เป็นไปเลยๆ มันก็เป็นผลขึ้นมา

อย่างทูลกระหม่อมฯ พูดเมื่อวานนี้น่าฟัง มานี้ก็ตั้งหน้ามาโดยเฉพาะ มาเรื่องภาวนาเวลาจะไปนี้ยังบอกว่าอาทิตย์หน้าจะมาอีก แต่จะมาก็จะต้องโทรฯ มาถามดูเสียก่อน ว่าเราอยู่หรือไม่อยู่ เพราะเราไม่ค่อยแน่นอนนัก เดี๋ยวไปนั้นไปนี้ .. เราไม่แน่เรื่องการอยู่การไปเอาความแน่นอนไม่ได้ แต่ท่านก็บอกไว้ว่าท่านจะมาอาทิตย์หน้า มาเกี่ยวกับเรื่องนี้แหละ .. ท่านภาวนาดีนะ ในใจภาวนาดี ท่านนิมนต์เราไปพระตำหนักที่ปทุมธานี เราไปให้หนหนึ่งหรือสองหน บริเวณทำเลภาวนาดี ท่านเสด็จมาบ่อยแหละที่นี่...”

ทรงเป็นประธานงานช่วยชาติหลายวาระ ทรงนั่งภาวนาฟังธรรม

“...วันนี้จะมอบทองคำเวลา ๑๑ นาฬิกา ที่ศาลาใหญ่ บรรดาพี่น้องทั้งหลายจึงมากันจำนวนมาก เจ้าฟ้าหญิงฯ ท่านก็มาอนุโมทนากับพวกเรา ท่านมีส่วนด้วยกับสิ่งเหล่านี้เหมือนเราทั้งหลายมีกัน นับว่าเป็นบุญเป็นกุศลของชาวพุทธเรา .. ท่านก็เสด็จมาเป็นสิริมงคลแก่พี่น้องชาวไทยชาวพุทธเราเป็นอย่างมาก ให้พากันดีอกดีใจ ทำอะไรปรากฏเป็นผลขึ้นมา ผลก็อย่างนี้เราได้เห็น เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินก็มาอย่างนี้แหละ ถ้าอยู่เฉยๆ ใครจะมา ไม่มีใครมา นี่เราก็สร้างมหามงคลขึ้นที่วัดนี้เพื่อเป็นสาระสำคัญแก่ชาติไทยของเรา ..

เวลาจะเทศน์ เวลามีงานที่ท่านเสด็จนี้ เขาจัดที่ประทับ พวกเก้าอ้งเก้าอี้อะไรนี้ ท่านจะมาประทับรอเวลา พอถึงเวลาเราไปแล้ว พอเราขึ้นธรรมาสน์ปั๊บ ท่านก็เสด็จปุ๊บมานั่งประทับ

ทรงเป็นกำลังสำคัญในโครงการช่วยชาติโดยองค์หลวงตา

นั่งข้างนี่นะ มานั่งข้างๆ ธรรมาสน์ เราก็เทศน์ เวลาท่านถวายของอะไรๆ บ้าง นั่นละตอนจะถาม เราก็ลงไปรับของ ถามว่า *'เป็นยังไงล่ะฟังเทศน์'* ท่านก็รับสั่ง *'เหมาะเจาะดี ไม่มากนะโห ท่านพ่อเทศน์มันสงบแน่วเลยจิต ไม่ออกนะ สงบแน่วเลยจิต แต่เวลาบรรยายออกไปบางทีกายเหมือนไม่มีนะ เพราะจิตมันเพลินๆ เข้าข้างใน'* บอกว่า *'ท่านพ่อเทศน์ไม่ได้เหมือนใครเทศน์'* ว่างี้เลย *'องค์อื่นๆ ท่านเทศน์ท่านก็เล่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ไป ท่านพ่อเทศน์ตีเข้ามานี้ๆ จิตมันก็หดเข้ามาๆ สงบ'* แน่ะท่านก็รู้เห็นไหมล่ะ เราเทศน์อย่างนั้นจริงๆ ตีเข้ามาหาตัวกองทุกข์ มันฟุ้งซ่านออกไปตีเข้ามานี้มันก็หมอบๆ สงบ เป็นอย่างนั้นละ ..

ไม่ว่าเราเทศน์ที่ไหน ฟ้าหญิงฯ เขาจัดที่ประทับให้ท่าน ท่านก็ประทับเวลาธรรมดานะ พอเราขึ้นธรรมาสน์ปั๊บท่านก็ปั๊บมานี่เลย ทุกแห่ง ปั๊บมานี่เลย เวลาถามแล้วเป็นยังไงฟังเทศน์ อ๋อ ท่านพ่อเทศน์ดีมีตลกด้วย เราก็เฉย ท่านฟังอยู่เรื่อยๆ ท่านฟังเทศน์ของเรามากนะ ๑๐ กว่าครั้งนะเท่าที่เราจำได้ ที่ขอนแก่นก็มัญจาฯ วัดหลวงพ่อผาง อุดรฯ ก็กุมภวาฯ ทุ่งศรีเมือง กาฬสินธุ์ สุรินทร์ มุกดาหาร ปราจีนบุรี กรุงเทพฯ ก็ศิริราช สวนจตุจักร สนามกอล์ฟรถไฟ สนามหลวง นั่นละฟังเทศน์มากจริงๆ ฟังเทศน์เรารู้สึกจะเป็นปรกติธรรมดาไปเลย ฟังไม่รู้กี่ครั้งกี่หน ..

เราเทศน์ในงานต่างๆ ท่านเสด็จมาท่านก็ไปฟังด้วย เฉพาะอยู่ในศาลาได้ฟังทุกเช้าที่ท่านเสด็จมา .. เทศน์กรุงสยามอันดับหนึ่งก็ที่สนามหลวง งานใหญ่ที่สุดมาครบหมดเลย **ชาติ**ก็นายกฯ พร้อมคณะรัฐมนตรี **ศาสนา** ก็พระเป็นพันๆ แน่นหมดสนามหลวง **พระมหากษัตริย์**ก็ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมา เรียกว่า ครบชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ใช้เวลาเทศน์ตั้ง ๑ ชั่วโมง ๒๓ นาที ฟ้าหญิงฯ ท่านฟังเทศน์เรา ๒๐ กว่าครั้ง เวลามาเขาจัดให้ประทับท่านก็ประทับ พอเราขึ้นธรรมาสน์ ท่านก็นั่งทำสมาธิฟังทุกครั้ง .. ท่านภาวนาเก่งนะ ท่านในใจภาวนาจริงจัง ท่านไปประทับที่ปทุมธานี ท่านก็ทำที่ไว้สำหรับภาวนา อยู่ไหนท่านก็มีที่ภาวนาของท่านโดยเฉพาะ เอาเทปเทศน์เฉพาะสอนพระวัดป่าบ้านตาด มีแต่ธรรมะเฉพาะที่พุ่งเป็นแกงหม้อจิ๋ว ท่านก็ฟัง ครั้นเวลาท่านพูดน่าฟังนะ

เราถามว่า *'เป็นยังไงล่ะ เทศน์สอนฆราวาสกับเทศน์สอนพระต่างกันไหม'*

'ต่างกันมาก แต่รู้สึกว่าชอบเทศน์สอนพระมากกว่า' ท่านตรัสอย่างนั้น

อย่างที่เทศน์สนามหลวงในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๔ นั้น พอเทศน์จบลงแล้วจะถวายของ เราก็ลงไปรับของแล้วเลยถามท่านดู *'เป็นยังไงล่ะฟังเทศน์'*

ท่านออกอุทานขึ้นทันทีเลยว่า ***'โอ้โห ท่านพ่อเทศน์ถอดออกมาจากจิตใจจริง ฟังแล้วกายเบาหวิวเลย แทบไม่มีกาย แทบไม่รู้กาย'***

นั่นละท่านถึงนั่งแน่ว คือจิตไม่ออกมาอวัยวะส่วนต่างๆ เจ็บนั้นปวดนี้ อยู่ภายในเวลาฟังเทศน์มันถึงแน่ว กายเบาหวิวเลย แทบไม่มีกาย คือจิตเข้าอยู่ภายใน เวลาฟังก็เพลิน .. ท่านว่าท่านฟังตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบไม่กระดุกกระดิกเลยนะ จนคนทั้งหลายอัศจรรย์

เสด็จไปทรงเป็นประธานในงานบูชาคุณแผ่นดิน ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๔

เหมือนกัน แหม ท่านเป็นกษัตริย์เวลาท่านนั่งฟังเทศน์ไม่มีใครสู้ได้เลย ไม่กระดุกกระดิกเลย ไม่มีใครสู้ได้เลย .. ท่านพูดอย่างนั้น หมายถึง **จิต*รวมแล้ว*** จิตสงบเข้ามาสู่ธรรม ธรรมกล่อมจิตก็หมุนอยู่กับธรรม มันเลยไม่ส่งกระแสออกไปข้างนอก แล้วก็ไม่เจ็บนั้นปวดนี้ ท่านว่า *'กายเบาหวิวแทบไม่มีกาย'* เท่านั้น เราเข้าใจทันทีเพราะเราเคยมาแล้ว ..

อย่างที่ไปเทศน์นี่เราก็ไม่ได้เทศน์สูงอะไร เพราะแกงหม้อใหญ่ เราจะไปเทศน์ ให้มันเข้าสภาพเดียวกันกับแกงหม้อใหญ่ คนจำนวนมากมายก่ายกอง ผู้ไม่เคยเห็นศาสนารู้ศาสนาก็มีมากมาย ผู้ที่พอเข้าใจบ้างเล็กๆ น้อยๆ ไม่มีมาก ทีนี้เราจะเทศน์ให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยไปนั้นก็ไม่ได้ แบ่งโน้นแบ่งนี้ เพราะฉะนั้นการเทศน์ที่สนามหลวงจึงไม่ได้เทศน์สูงอะไรนัก เทศน์ไปพื้นๆ ธรรมดา ท่านประทับนั่งอยู่นี้ ท่านยังว่าฟังแล้วเพลิน แน่ะยังงั้นนะ...”

ทรงเป็นประธานในงานฉลองเจดีย์ครูบาอาจารย์สายกรรมฐานหลายรูป

ทรงกราบสมณะทั้ง ๔

"...ทูลกระหม่อม ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านได้อุตส่าห์เสด็จมาเยี่ยมโปรดเมตตาพวกเราเสมอๆ พวกเราก็ให้ได้ภาวนาตามเสด็จท่าน ท่านเสด็จมานี้ก็เพื่อภาวนา มากราบครูบาอาจารย์ ตั้งแต่มาพระจิตนั้นเป็นกุศลตลอดมา วันนี้จะไปกราบไปเยี่ยมครูบาอาจารย์ท่านพ่อบัว ท่านมาท่านเป็นกุศลตลอดมา แต่ท่านพ่อบัวเวลาลูกจะมาเยี่ยม หลับครอกอยู่ก็ไม่รู้นะอันนี้เราก็ไม่รับรองตรงนี้นะ เอาตรงที่ท่านมาก็แล้วกัน ไอ้เราไม่ได้เรื่อง เรื่องของเราไม่ได้เรื่อง เอาเรื่องของท่านเป็นเรื่องของพวกเรานี้อีก ให้เป็นคติบำเพ็ญกุศลตามเสด็จท่าน ท่านเอาจริงเอาจังมากนะ ทรงภาวนาไม่ได้หยุดได้ถอย เราอย่าไปกีดขวางท่านนะ ไปต่อสู้เป็นข้าศึกต่อท่าน ท่านมาวัด วัดนี้ไม่ใช่เป็นวัดก่อข้าศึก ท่านมาท่านเร่งทางด้านจิตใจ จิตตภาวนาทางบุญทางกุศล เราเร่งทางความขี้เกียจขี้คร้าน ท้อแท้อ่อนแอสู้กับท่านใช้ไม่ได้นะ เข้าใจเหรอ อย่าทำนะอย่างนี้นะ พากันจำเอา

วันนี้ท่านเสด็จมา ไม่มีอะไรแหละท่านเสด็จมาเยี่ยมพวกเรา มากราบครูบาอาจารย์ เห็นพระเจ้าพระสงฆ์ก็เป็นสิริมงคลแก่หูแก่ตาแก่จิตใจ เป็นมงคลอยู่ที่นี่ ถ้าไปเจอไปเห็นสิ่งที่ไม่ดีเข้ามา ก็เป็นฟืนเป็นไฟมาเผาไหม้หัวใจเรานั้นแหละ จึงว่า **สมณานัญจ ทัสสนัง เอตัมมังคลมุตตมัง** การเห็นสมณะเป็นมงคลอันสูงสุด สมณะคืออะไรท่านแยกไว้เป็นประเภทสมณะ คือผู้สงบกาย วาจา ใจ จากบาป รวมแปล แต่สมณะนั้นมีหลายประเภท **สมณะที่ ๑**

คือ พระโสดา สมณะที่ ๒ คือ พระสกิทาคา สมณะที่ ๓ คือ พระอนาคา สมณะที่ ๔ คือ พระอรหันต์

ได้เห็นสมณะเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด จิตใจก็ยิ้มแย้มแจ่มใส ตาเห็นเป็นเครื่องมือของใจ ยิ้มแย้มเข้าไปสู่ใจ หูได้ยินยิ้มแย้มเข้าไปสู่ใจ ทุกสิ่งทุกอย่างสัมผัสสัมพันธ์เข้าไปสู่ใจ ใจเป็นผู้ยิ้มแย้มแจ่มใสในสิ่งที่เป็นมงคลทั้งหลายซึ่งมีอยู่รอบตัว และใจได้ไปสัมผัสกับสิ่งเหล่านั้นจากทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ผลประโยชน์เข้ามาสู่จิตใจเป็นมงคลมหามงคลแก่เรา พากันจำเอานะ วันนี้ก็พูดเพียงเท่านี้แหละ ทูลกระหม่อมฯ ท่านก็จะเสด็จกลับวันนี้ จากนี้แล้วท่านก็จะไปเมืองนอก ไปเมืองนอกก็เพื่อชาติไทยของเรานั้นแหละ ท่านจะไปเพื่อใครถ้าไม่เพื่อพี่น้องชาวไทยทั้งประเทศ ได้อะไรมาก็มาแจกมาจ่ายทั่วประเทศไทย..."

ท่านพ่อเทศน์มีตลกด้วย

"...เทศน์วันที่ ๑๐ ที่โคกมน เห็นไหมล่ะ ตอนเทศน์ท่านหัวเราะ นิสัยท่านชอบหัวเราะนะ เรามันก็นิสัยอันนี้อีกแหละ เราก็ไม่ได้ว่าเราจะตลกนะ มันหากเป็นไปในแนวธรรมของการเทศน์แหละไป มันออกไปเป็นเรื่องเหมือนตลกทางนั้นหัวเราะกึ๊ก เป็นอย่างนั้นละ จะว่าเป็นไปตามนิสัยก็ถูก ไปตามแนวธรรมแล้วซอกแซกไปนิสัยอีกผสมกันอย่างนั้น ..

แม้แต่ฟ้าหญิงฯ ท่านก็ยังมี เวลาเทศน์จบลง ส่วนมากไปเทศน์ที่ไหนท่านจะมาประทับอยู่ข้างธรรมาสน์ ท่านประทับอยู่โน่นก็ตาม จะประทับในที่เขาจัดไว้รับเสด็จนั้นครู่เดียว พอเราขึ้นธรรมาสน์ปั๊บท่านจะปุ๊บมาประทับข้างๆ ไม่ว่าที่ไหนเหมือนกันหมด เวลาเทศน์จบลงแล้วท่านมักจะถวายทองคำ นิมนต์ลงไปรับแล้วมีสิ่งอื่นด้วยแทรกกันเข้ามา เราก็ลงไปรับสิ่งเหล่านั้นแหละ ทีนี้ไปเราก็ถาม เป็นยังไงฟังเทศน์ อ๋อ ท่านพ่อเทศน์ดีมีตลกด้วย ว่ามีตลกด้วย อย่างนั้นแล้ว แม้แต่กษัตริย์ก็ยังประกาศออกมาว่ามีตลกด้วย ก็ตัวจริงมันอยู่นี่วะ ว่าท่านพ่อเทศน์ดีมีตลกด้วย ขบขัน

ท่านยังไปเล่า ภาษาของเราเรียกว่า ท่านไปเล่าให้แม่ท่านฟัง วันนั้นท่านมาทำบุญวันเกิดที่สวนแสงธรรม ตอนเช้า ตอนเราไปสวนแสงธรรม เวลาทำเสร็จเรียบร้อยแล้วท่านก็มากราบลา ไปนี้ก็จะได้ไปปล่อยสัตว์ปล่อยปลาปล่อยอะไรต่ออะไรท่านว่างั้นนะ เราก็ทำท่าศึกคัก โอ๋ย เหมือนจะจริงจะจังนะ *'เอ๊อ ดีแล้ว เป็นโอกาสอันดีเหลือเกิน จะได้ฝากอะไรไปปล่อยด้วย'* เราว่าอย่างนี้ ท่านก็ต้องนึกว่าเป็นสัตว์เป็นอะไรต่ออะไร

เราก็บอกว่า *'ไอ้พวกความขี้เกียจขี้คร้าน ความท้อแท้อ่อนแอในการภาวนานั้นให้เอาไปปล่อยด้วยนะ'*

หัวเราะแก๊กเลย แน่ะอย่างนั้นละเข้าใจไหม มันหากมาอย่างนี้ เราพูดศึกคักเหมือนจะไม่ไปอย่างนี้ ท่านก็จ้อฟัง ครั้นแล้วเอาความขี้เกียจขี้คร้านไปปล่อยด้วย ท่านไปเล่าให้สมเด็จฯ ฟัง สมเด็จพระนางเจ้าฯ ท่านก็มาเล่าให้ฟัง ฟ้าหญิงเล็กว่า หลวงตาฝากของไปปล่อย ทีแรกฟังนึกว่าจะเป็นของอะไร ปุ๊บปั๊บว่า ความขี้เกียจขี้คร้าน อุ๊ย เอาไปเล่าให้แม่ฟังอย่างนี้ละมันก็เป็นอยู่ในนั้น..."

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี พระราชทานสัมภาษณ์ออกอากาศในรายการของทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ (ช่อง ๙ อสมท.) เมื่อวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ และ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเนื้อหาส่วนหนึ่งกล่าวถึงองค์หลวงตา ดังนี้

ผู้ดำเนินรายการ ใต้ฝ่าพระบาทเองมีการรับมือกับปัญหาในชีวิตยังไงพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ก่อนอื่นต้องบอกว่า เป็นเด็กวัด คืออยู่วัดป่าบ้านตาดมา ๑๕ ปีกับหลวงตามหาบัว ยังไงคนเราต้องมีแน่สิ่งกระทบ ขอเรียกว่าสิ่งกระทบทางสังคม อย่างพวกแสงสีเสียง เสียงอะไรที่เราได้ยินมาเรารับมาล้วนทั้งดีและไม่ดี พอพระท่านบอกว่า สรรเสริญควบคู่กับนินทา อยู่ในโลกนี้มันเลี่ยงไม่ได้ แต่ว่าถูกเขานินทาว่าร้ายถ้ายังกระทบใจเรา สิ่งที่เราต้องกระทำก็คือ พิจารณาตัวเองก่อน พระท่านสั่งให้พิจารณาตัวเองก่อน ก่อนที่จะไปพิจารณาคนอื่น เราต้องดูตัวเราเองก่อนต้องพิจารณาตัวเราเองก่อน ว่าสิ่งที่เขาว่าที่มากระทบเรานี้มันเป็นจริง เราเป็นจริงอย่างที่เขาว่าไหม ถ้าเราเป็นจริงต้องแก้ไขด้วยตัวเอง แก้ไขเสร็จแล้วก็วาง แต่พิจารณาแล้วไม่เป็นจริงก็วางเลย ต้องขอพูดเล่นๆ ว่า ถ้ามีของ เราแบกไว้เราหนักไหม มันหนัก การปล่อยวางนี้มันเบาโอ๊ยมันสบาย เพราะฉะนั้นต้องปล่อยวางให้อภัยได้

ผู้ดำเนินรายการ แต่บางครั้งดูเหมือนจะยากพระพุทธเจ้าข้า อย่างข้าพระพุทธเจ้ายังรู้สึกโรคจิตคือแบกอยู่ได้ บางครั้งยังต้องปล่อย แต่ก็คิดว่าพนักงานจะอยู่ยังไง มันไม่สามารถกลับบ้านไปปิดประตูได้เลย ทำไม่ได้

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ต้องทำให้ได้ ค่อยๆ ทำ การปล่อยวางนี้เป็นสิ่งที่ทำยาก ตัวเราเองนี้ก็ทำยากแต่ต้องปล่อย อย่างแต่ก่อนเป็นคนนอนไม่หลับสมัยสาวๆ เป็นคนนอนไม่หลับ แต่พอมาตอนหลังๆ อยู่กับหลวงตามหาบัว ก็ต้องบอกตัวเองว่า ต้องนอนแล้วนะ มันก็ต้องหลับ ทุกอย่างวางไว้ก่อน พรุ่งนี้ค่อยคิดต่อ ตอนแรกทำยากค่ะ แต่สิ่งที่จะช่วยได้ในการทำคือการนั่งสมาธิ พอจิตนิ่งพอสงบมันจะกลายเป็นความสุข

ผู้ดำเนินรายการ ทุกวันนี้ทูลกระหม่อมฯ มีความสุขทุกวันเวลาที่ตื่นขึ้นมาไหมพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ก็ไม่ทุกวันหรอกค่ะ ชีวิตคนเราก็ต้องมีสิ่งที่เราถูกใจไม่ถูกใจ มีทั้งนั้นที่จะมากระทบ แต่ฉันวาง ต้องหัดวางให้เร็ว

ผู้ดำเนินรายการ ทูลกระหม่อมฯ บอกว่าทรงเป็นเด็กวัด ตอนนี้เสด็จฯ ไปที่วัดของหลวงตามหาบัวได้ข่าวว่า ทรงอยู่ในกุฏิเล็กๆ เองพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ กุฏินี้มีห้องเดียวและก็นอนกับพื้น และก็มีห้องน้ำก็ห้องเล็กๆ เกือบเท่าห้องน้ำในเครื่องบิน อยู่ได้ ก็อยู่มาหลายปีแล้ว

ผู้ดำเนินรายการ ทูลกระหม่อมฯ อยู่มาอย่างสบายๆ แต่ตอนนี้ทูลกระหม่อมฯ ตัดทุกอย่างทิ้งมันทำใจยังไง

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ หลวงตามีวิธีสอนให้ทำใจ คือตอนที่เป็นลูกศิษย์หลวงตาใหม่ๆ ท่านยังไม่ให้ไปอยู่ในวัด ท่านบอกขอเตรียมความพร้อมก่อน ท่านให้ไปอยู่โรงแรม ตี ๔ กว่า ท่านให้เริ่มจากการใส่บาตรตอนเช้า พอใส่บาตรเสร็จจะเดินตามท่านเข้าไปทานอาหารเช้าพร้อมกับพระ จากนั้นท่านก็จะเทศน์ พอเทศน์เสร็จท่านก็จะให้พรเป็นอันจบกิจวัตรตอนเช้า พอตอนบ่ายท่านก็จะให้เข้าไปที่กุฏิหลวงตาและท่านก็จะสอนตัวต่อตัวและก็ติวเข้มเลย ว่ากิจวัตรประจำวันควรจะเป็นยังไงทำตัวยังไง

ผู้ดำเนินรายการ หลวงตาสอนอะไรบ้างพระพุทธเจ้าข้า ที่ทรงจำได้

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ สอนมากมาย แต่ว่าหลักใหญ่สำคัญที่ใจ คนเรามีใจเป็นประธาน ถ้าใจดีแล้วทุกอย่างก็จะดีตามด้วย และท่านก็สอน อย่างพอมีความทุกข์ก็ไปหาท่าน ท่านก็สอนว่า อดีตเป็นสิ่งที่ผ่านไปแล้วเราไม่สามารถดึงมาแก้ไขได้ เพราะฉะนั้น เรื่องในอดีตให้ปล่อยวางไปเลยอย่าคิด

ผู้ดำเนินรายการ หลวงตาท่านดุไหมพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ไม่ดุค่ะ และท่านก็สอนต่ออีกว่าอนาคตเป็นสิ่งที่ยังมาไม่ถึง ไม่ควรที่จะไปคาดเดาจินตนาการ เพราะฉะนั้นจะทำให้ฟุ้งซ่านขอให้อยู่ในปัจจุบัน ทำปัจจุบันให้ดีที่สุดแล้วอนาคตก็จะดีเอง

ผู้ดำเนินรายการ เรียกหลวงตาท่านว่าอย่างไรพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านพ่อค่ะ

ผู้ดำเนินรายการ หลวงตาเรียกใต้ฝ่าพระบาทว่าอย่างไรพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านเรียก ***"ทูลกระหม่อมลูก"***

ผู้ดำเนินรายการ หลังจากหลวงตามหาบัวจากโลกของเราไปแล้ว ทรงรู้สึกอย่างไรบ้างพระพุทธเจ้าข้าวินาทีนี้

ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ต้องใช้คำว่า "ว้าเหว่" เหมือนกัน แต่ว่าหลวงตาท่านบอกว่า ให้เก็บพ่อไว้ในใจ แล้วพ่อจะอยู่กับทูลกระหม่อมลูกตลอดไป

ผู้ดำเนินรายการ ทูลกระหม่อมฯ อยากฝึกธรรมะเอง อยากฝึกไปถึงขั้นไหนพระพุทธเจ้าข้า

ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ไม่คิดเอื้อมไกล คิดแค่ว่าอยากจะเป็นขั้นต้นบรรลุพระโสดาบันตามความเชื่อของพระพุทธศาสนา ถ้าบรรลุพระโสดาบันแล้ว จิตจะไม่มีวันตกไปอยู่ในความชั่ว มันจะดีแล้วมันก็จะดีไปตลอด แม้ว่าต้องมาเกิดในโลกมนุษย์นี้บ้างก็อีก ๗ ชาติ บ้างก็อีก ๓ ชาติ บ้างก็ชาติเดียว อันนี้ท่านเขียนไว้ในพระไตรปิฎก นี่ก็ไม่รู้ว่าใครสัมภาษณ์ใคร ต้องถามคุณ... ว่า อยากเกิดอีกไหม

ผู้ดำเนินรายการ อยากพระพุทธเจ้าข้าฯ อยากที่จะอยู่บนโลกนี้ไม่อยากตาย แต่ทุกคนบอกว่า จะต้องตาย

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ลองสังเกตดูนะ คนเราเกิดมาต้องตายหมดทุกคน เพราะการเกิดก็มีทุกข์แล้ว ลองสังเกตดู มีเด็กคนไหนไหม เกิดมาแล้วหัวเราะ เกิดมามีแต่ร้องไห้ ร้องไห้ทั้งนั้นออกมาก็ร้องไห้เลย (พระพุทธเจ้าข้า) การแก่ บางคนก็ไม่อยากแก่ และการเจ็บนี้ไม่มีใครอยากเจ็บและไม่มีใครอยากตาย เพราะฉะนั้นถ้ามาเกิดซ้ำๆ อีก ก็จะได้รับความทุกข์ของการเกิด แก่ เจ็บ ตายอีก อันนี้แค่หลักๆ เท่านั้น ถ้าจะแจงให้ละเอียด ความทุกข์บนโลกมนุษย์มีอีกเยอะเลย สู้เราไปให้พ้นเลยไม่ดีกว่าเหรอ

ผู้ดำเนินรายการ พระพุทธเจ้าข้า (ฟ้าหญิงฯ หัวเราะ) อย่างผู้หญิงบางคนจะยึดติดกับแบรนด์เนม ใช่ไหมพระพุทธเจ้าข้า (ค่ะ) สำหรับทูลกระหม่อมฯ เอง รู้สึกอย่างไร หลังจากศึกษาธรรมะแล้วทิ้งได้ไหมพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ก็ยังชอบนะ แต่ว่าไม่ถึงกับติด เพราะว่าหลวงตาท่านสอนไม่ให้ยึดติดกับอะไรทั้งสิ้น แต่จริงๆ แล้วในตัวฉันยังเป็นคนชอบแต่งตัว ฉันยังเหมือนผู้หญิงธรรมดาแต่ว่าบาปในส่วนอื่นๆ มาอยู่กับหลวงตาก็ลดลงไปเยอะ คือไม่ทำบาปอะไรอย่างอื่น การฆ่าสัตว์ แม้แต่มด แม้แต่ยุงเคยตบ เดี๋ยวนี้ก็ไม่ตบแล้ว (แต่ก่อนตบใช่ไหมพระพุทธเจ้าข้า) เคย สมัยก่อนเคยแต่ตอนนี้ไม่แล้ว

ทรงถวายพระพุทธรูปแด่องค์หลวงตา เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๙

ผู้ดำเนินรายการ จะทำยังไงพระพุทธเจ้าข้า เวลานั่งสมาธิมันมาไต่ กัดอยู่

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ บางทีก็เอาปากเป่าถ้าตัวมันเบาๆ แต่ถ้ามันตัวโตหน่อยก็ค่อยคีบไปปล่อยข้างนอก

ผู้ดำเนินรายการ แล้วเจ้ามดตัวน้อยๆ ไม่กัดเหรอพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ไม่กัดค่ะ สงสัยมันเรียนธรรมะด้วย

ผู้ดำเนินรายการ ทรงหวังที่จะนิพพานเลยหรือไม่ พระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ก็อยากนะ แต่ชาตินี้คงทำไม่ได้ เพราะว่ายังถูกผูกมัดด้วยหน้าที่คือเกิดมาเป็นลูกพระเจ้าอยู่หัว มีหน้าที่มากมายเพราะฉะนั้นยังต้องทำอะไรที่เกี่ยวกับทางโลกมาก จริงๆ แล้วเคยคิดว่าอยากจะไปอยู่วัดเลย แต่ไม่เป็นที่ยอมรับของญาติมิตร ก็เลยไปๆ มาๆ เสาร์-อาทิตย์จะเข้าไปอยู่วัด

ผู้ดำเนินรายการ ไม่เป็นที่ยอมรับหมายความว่ายังไงพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ คือเขากลัวว่าจะหลุดไปเลย คือไปทางสายนั้นเลย คือเขาห่วงว่าจะติดต่อได้หรือเปล่า ถ้าเป็นอุบาสิกาอยู่ที่วัดเลย (หัวเราะ)

ผู้ดำเนินรายการ นอกจากปฏิบัติธรรมแล้วใต้ฝ่าพระบาทยังทรงเป็นกำลังสำคัญ ดำเนินการจัดทำผ้าป่าสำคัญช่วยชาติของหลวงตาและปัจจุบันนี้ยังคงดำเนินไปถึงขั้นใดแล้วพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ตอนนี้ทองที่ได้หลังจากที่หลวงตาจะละสังขารนี่อยู่ที่ ๑๒ ตันในคลังหลวง แต่ช่วงที่หลวงตาละสังขารไปแล้วรอพระราชทานเพลิงอยู่ ๑ เดือนนี้ก็มีคนมาบริจาคทั้งเงินทั้งทอง เข้าใจว่าคงจะถึง ๑๓ ตันแล้ว เพราะว่าคนมาบริจาคเยอะ แล้วพูดก็ไม่น่าเชื่อ เงินเพียงแค่ ๓๐ วัน ได้มา ๖๐๐ ล้าน แต่ใน ๖๐๐ ล้านหลวงตาเขียนไว้ในพินัยกรรมอย่างชัดเจนว่าให้ไปซื้อทองเข้าคลังหลวง ท่านระบุไว้อย่างชัดเจนเลย แต่จริงๆ แล้วก็อยากจะดำเนินเจตนารมณ์ต่อจากหลวงตาเหมือนกัน แต่ก็เกรงว่าบารมีของตัวฉันเองนี้จะไม่พอ จะไม่เท่าหลวงตาก็อาจทำได้แต่ช้าหน่อย

ผู้ดำเนินรายการ ทรงพระกรรแสงเยอะไหมพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ไม่ค่ะ เพราะว่าหลวงตาสั่งไว้ไม่ให้ร้องไห้ แต่มันก็จุกๆ ขึ้นมาเกือบๆ เหมือนกันแต่ตอนที่รู้สึกอีกตอนนึงก็คือตอนเผา เผาแล้วพอไปเห็นอัฐิท่านนั้นก็อีกอันหนึ่ง เอ๊ะ ใจเราจะทนได้ไหม เพราะว่าเคยเห็นท่านเป็นองค์ เคยคุยกับท่าน แล้วมาดูอีกที ท่านเป็นกระดูกไปแล้ว คือว่า หลวงตาท่านอาจจะอยากให้เป็นอย่างนั้น อยากจะให้ดูและจะได้พิจารณา จะได้ไม่ยึดติด

ผู้ดำเนินรายการ เขาบอกว่า การที่เราเป็นเจ้า สบายเหลือเกิน มีทุกอย่างเพียบพร้อม ทูลกระหม่อมฯ รู้สึกอย่างไรกับประโยคนี้พระเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ถือว่าตลกดี ชีวิตฉันนี้ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กว่า เกิดเป็นเจ้าต้องรับใช้ประชาชน แล้วท่านก็ใช้มา

ตั้งแต่เด็กแล้ว ที่เริ่มออกเยี่ยมราษฎรไปอยู่หน่วยแพทย์ (พอ.สว.) ของท่าน ดูแลประชาชน ท่านเริ่มใช้ตั้งแต่อายุ ๑๔ ปี แล้วการเรียนก็จำเป็นต้องเรียนพิเศษกลางคืน ต้องทำงานถวายก่อนแล้วเรียนพิเศษตอนกลางคืน ทำอย่างนี้มาจนจบปริญญาเอก ซึ่งมันยากเพราะเวลาเรียนมันมีน้อย เวลาพักผ่อนก็น้อย มันก็ง่วง เพราะเหนื่อยมาทั้งวันแล้ว แล้วยังต้องเรียนอีก แต่ก็เข้าใจทูลกระหม่อมฯ เสด็จพ่อเสด็จแม่ว่า ท่านให้ทำเพื่ออะไร ทำไมต้องทำงานเพราะมีหน้าที่ เข้าใจ และยิ่งตอนนี้อายุมากขึ้นด้วยยิ่งเข้าใจเสด็จพ่อมากขึ้นเลย

ผู้ดำเนินรายการ เข้าใจว่าอย่างไรบ้างพระเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เข้าใจว่าเป็นเจ้าเราต้องบำเพ็ญบารมี คือให้ทานและบารมี ให้ทานให้ความสุขแก่ราษฎร ให้ความสุขยังไง เช่น เขาป่วยเราก็รักษา เขาไม่มีอาชีพทำก็นำมาอบรมให้มีอาชีพทำ เขามีปัญหาทางเกษตรกรรม เช่นน้ำไม่พอ พระเจ้าอยู่หัวก็ทรงสร้างเขื่อนให้เขา บุกไปดูพื้นที่ว่าต้องทำเขื่อนตรงโน้นตรงนี้เพื่อให้ราษฎรมีน้ำใช้ นี้คือพ่ออยู่หัวและสมเด็จพระราชินี ทรงทำอย่างนี้มา ๖๐ ปี

ผู้ดำเนินรายการ พระพุทธเจ้าข้า ทูลกระหม่อมฯ เองก็ประชวร แต่ก็ยังเสด็จไปหลายพื้นที่มากโดยวีลแชร์ อึดอัดไหมพระพุทธเจ้าข้า

เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ไม่ค่ะ เพราะว่าทำนี่มันทำด้วยใจ คือที่ออก พอ.สว.ก็ได้ถามแพทย์เขาแล้วว่าไม่อันตรายใช่ไหม ตอนที่ช่วงหลวงตาป่วยนี่ จริงๆ แล้วอันตรายสำหรับฉันที่จะเดินทาง แต่ข้าพเจ้าบอกว่า หลวงตาไม่สบายยังไงก็ต้องไป หมอก็บอกว่า งั้นต้องเอกเซอร์ไซส์ตลอด คือเอกเซอร์ไซส์ท่าต่างๆ มีหลายท่า ซึ่งเหนื่อยมากเลย กว่าจะถึงอุดรธานีเอกเซอร์ไซส์ ไป ๓ ท่า ท่าละ ๑๖๐ ครั้ง...

เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงบรรยายในหัวข้อ “การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน” ตามหลักขององค์หลวงตา สรุปใจความสำคัญได้ดังนี้

“สิ่งที่ข้าพเจ้าพูดในวันนี้ไม่ใช่สิ่งที่เป็นคำสอนของข้าพเจ้า แต่เป็นคำสอนของหลายหลวงปู่หลวงตา โดย ๙๙ % เป็นของหลวงตามหาบัว ซึ่งข้าพเจ้าเป็นลูกศิษย์อยู่ ๑๕ ปี .. หลวงตาสอนว่า คนเราควรอยู่กับปัจจุบันและทำให้ดีที่สุด .. อยากบอกเคล็ดลับความงามของวัดป่าบ้านตาด ใบหน้าสะท้อนจิตใจข้างใน เราทำเรื่องดี มองโลกในแง่ดี ทำจิตใจสดใส หน้าตาจะสดใส ถ้ามัวแต่คิดร้าย จิตใจหมกมุ่นในเรื่องร้ายๆ จะแต่งเท่าไหร่ก็ไม่สวย คนเราสวยได้ด้วยธรรมะ คือทำแต่สิ่งที่ถูกต้องและดีงาม ..

พลังใจของข้าพเจ้าที่ทำให้ทำงานลุล่วงไปได้ด้วยดีมีอยู่ ๓ พระองค์ องค์แรก คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ที่สองควบคู่กันคือ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ .. สำหรับแรงใจในการทำงานองค์ที่สาม คือ หลวงตามหาบัว ที่เป็นเหมือนพ่อบุญธรรม ท่านทำเพื่อส่วนรวมตลอด คนเอาเงินมาบริจาคมากมาย ไม่เคยเก็บไว้กับตัว ไปสร้างโรงพยาบาล ให้พระ ให้คนยากจนไม่เคยทำเพื่อตัวเอง .. และในฐานะลูกบุญธรรมของหลวงตา จะเผยแผ่ธรรมเพื่อเป็นประโยชน์ด้วย .. ”

๑๓

สื่อสารทานธรรมแห่งประเทศไทย

องค์หลวงตาเห็นคุณค่าของใจยิ่งกว่าสมบัติใดในโลก การสงเคราะห์ด้านวัตถุเป็นเพียงพื้นฐานเท่านั้นไม่สำคัญยิ่งกว่าจิตใจ ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงส่งเสริมการเผยแผ่ธรรมะเป็นธรรมทานผ่านเครื่องมือสื่อสารทุกประเภท โดยไม่มีการซื้อขายแต่อย่างใด มุ่งปรารถนาให้พุทธบริษัทมีธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในชีวิตเปรียบดั่งมีเข็มทิศนำทางให้พาก้าวเดินได้อย่างถูกต้องปลอดภัย

องค์หลวงตาเมตตากล่าวถึงความสำคัญของธรรมเมื่อเปรียบกับสิ่งมีค่าใดๆ ในโลกไว้ว่า

"...สมบัติใดก็ตามที่เข้าสู่ภายในจิตใจไม่เหมือนธรรมสมบัตินะ ธรรมสมบัตินี้เข้าไปแล้วตีกระจายออกเป็นผลเป็นประโยชน์เรื่อยเลยนะ สมบัติอย่างอื่นยังทำตัวให้เหลิงเจิ้งได้นะ มีมากเท่าไรยิ่งโลภมากๆ เลยเป็นบ้าโลกไปเลย นั่นสมบัติอย่างอื่นเป็นอย่างนั้น ถ้าสมบัติภายในใจมีเท่าไรยิ่งเย็นยิ่งชุ่มไปหมดเลย พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ไปที่ไหน ไปไม่ไปก็ตามจิตใจท่านครอบโลกธาตุ..."

สำหรับความรู้ทางธรรมที่องค์หลวงตานำออกสอนพระเณรและประชาชนนั้น ท่านสอนด้วยความรู้จริงเห็นจริงออกจากใจซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิบัติจริงตั้งแต่สมัยที่อยู่ศึกษากับหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต การเทศนาธรรมทุกขั้นทุกภูมิขององค์หลวงตาจึงไม่มีสิ่งใดเป็นข้อลังเลสงสัย ดังนี้

"...การสอนโลกเราถึงบอกตรงๆ เลย เราไม่อัดไม่อั้น ฟังซิพี่น้องทั้งหลาย ฟังซิ มันจ้าครอบโลกธาตุนี้ เอา มาว่างั้นเลย ถามทางไหนถ้าจะเป็นผลเป็นประโยชน์ จะออกทันทีๆ ออกมาเต็มภูมิก็ใส่กันเต็มภูมิ เพราะนี่ถ้าว่าน้ำก็เต็มถังแล้ว เปิดตรงไหนออกหมด น้ำไม่ว่าจะเปิดแง่ไหนๆ เต็มถังอยู่แล้ว ธรรมครอบโลกธาตุอยู่แล้ว เปิดมาทางไหนออกหมด ฟังซิ

นั่นละในหัวใจอันนี้เป็นธรรมหมดแล้ว ไม่มีอะไรที่จะมาเคลือบมาแฝง กิเลสตัณหาแม้เม็ดหินเม็ดทรายไม่มี มันก็จ้าไปหมด แล้วทำไมจะไม่เห็น ทำไมจะไม่รู้ ..

สื่อสารทานธรรม

“ธรรมะนี้กระจายทั่วประเทศไทย แต่ก็ดูว่าเป็นผลเท่าที่ควร การเทศนาว่าการเป็นผลเท่าที่ควรตลอดมา แล้ววิทยุก็กระจายทั่วประเทศไทย ไม่ว่าทางด้านไหน อินเทอร์เน็ต หรือวิทยุหรืออะไรออกทุกแง่ทุกมุม ทางด้านจิตใจนับว่าได้รับการฟื้นฟูขึ้นพอประมาณ จากอรรถจากธรรมที่เราเสียสละเพื่อพี่น้องทั้งหลายด้วยความเมตตาสั่งสอนมาตั้งแต่บัดนั้นจนกระทั่งบัดนี้”

ลายมือองค์หลวงตาเขียนอธิบายกัณฑ์เทศน์บนปกเทป

ธรรมะของเรามีทุกขั้นเลยนะ เริ่มไปตั้งแต่หลวงตาสอนเด็ก หลวงตาสอนผู้ใหญ่ หลวงตาสอนคนแก่ หลวงตาสอนคนไม่เอาไหนไปเรื่อยๆ มันมีทุกอย่าง ธรรมะเรามีทุกขั้น ภูมิไหนเราก็สอนทั้งนั้น เด็กก็สอน อย่างพวกนักเรียนมานี้ก็สอน ไปที่อื่นได้อบรมนักเรียนก็มี ไปนักเรียนก็สอนนักเรียน ไปทางเด็กก็สอนเด็ก เกี่ยวกับพวกตำรวจก็ไปทางตำรวจ เกี่ยวกับหมอก็ไปทางหมอ ไปหาหมอก็เป็นอีกแบบหนึ่ง เอาอ้อยไปขายสวน สอนหมอ ไปกระทรวงสาธารณสุขก็ไปสอนหมอ ก็อย่างนั้นแล้ว เรียกว่าสอนทุกขั้นของธรรม ทุกขั้นของคน...”

สำหรับการสั่งสอนโลกขององค์หลวงตา นอกจากท่านจะเมตตาสอนโดยตรงจากการเทศนาที่วัด การเดินทางไปเทศน์ในสถานที่ต่างๆ หรือการเขียนจดหมายธรรมะตอบลูกศิษย์ลูกหาแล้ว ท่านยังเมตตายอมให้นำธรรมะของท่านออกกระจายตามสื่อประเภทต่างๆ โดยไม่มีลิขสิทธิ์อีกด้วย อาทิ หนังสือ เทป ซีดี วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ดาวเทียม อินเทอร์เน็ต เป็นต้น และไม่ว่าจะนำออกทางสื่อชนิดใด สิ่งที่ท่านเน้นย้ำเป็นพิเศษตลอดชีวิตของท่านก็คือการนำธรรมะออกเป็นธรรมทานเท่านั้น ไม่ให้มีการซื้อขาย ซึ่งท่านได้ให้เหตุผล

ภาพตัวอย่างรายการทีวีที่องค์หลวงตาทรงเมตตารับสัมภาษณ์

ไว้อย่างชัดเจนปรากฏในสื่อประเภทต่างๆ ด้วยว่า

"ถ้าท่านผู้ใดประสงค์จะนำแจกเป็นธรรมทาน ท่านผู้นั้นกรุณาทำได้ตามประสงค์โดยไม่ต้องขออนุญาตจากหลวงตาแต่อย่างใด นอกจากเพื่อจำหน่ายจึงขอสงวนลิขสิทธิ์ เพราะหลวงตาไม่ต้องการอะไรยิ่งกว่าใจที่เป็นสมบัติล้นค่ากว่าสมบัติใดๆ ในโลก"

เมื่อต้นปีพุทธศักราช ๒๕๔๑ ก่อนเปิด "โครงการช่วยชาติ โดย หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน" องค์หลวงตาได้แสดงความห่วงใยชาติบ้านเมืองที่ประสบปัญหาหนี้สินจำนวนมหาศาล ถึงขั้นวิกฤตจะสิ้นชาติศาสนา ท่านจึงยอมเสียสละออกมาเป็นผู้นำในการกอบกู้วิกฤตของชาติ ด้วยการเทศนาว่าการ ในเบื้องต้นการกระจายข่าวสารการกอบกู้ชาติของท่านค่อนข้างอยู่ในวงแคบ เพราะใช้วิธีส่งข่าวแบบปากต่อปากหรือถอดคำเทศน์ประจำวันเฉพาะกัณฑ์ที่น่าสนใจพิมพ์เป็นเล่มแจกจ่าย ส่วนใหญ่ก็ได้รับเฉพาะผู้มีความคุ้นเคยกันเท่านั้น เนื่องจากในขณะนั้นยังไม่ค่อยมีช่องทางการเผยแพร่ผ่านสื่อ ธรรมเทศนาประจำวันของท่านจึงรู้กันเฉพาะภายในวงลูกศิษย์ลูกหา

ต่อมาเมื่อองค์หลวงตาเทศนาถึงอานิสงส์ของการนำธรรมะและข่าวสารการช่วยชาติอันเป็นมหามงคลออกกระจายกว้างขวางไปยังพี่น้องชาวไทยในสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าในเมืองหรือในป่าเขาที่ห่างไกลย่อมมีอานิสงส์มากเท่ากับเป็นการเปิดหูเปิดตาประชาชนให้ได้รู้ได้เห็นได้ยินได้ฟังธรรมตลอดถึงข่าวสารอันเป็นมหามงคล บุญเหล่านี้จะส่งผลให้หูแจ้งตาสว่างในธรรมมีหูทิพย์ตาทิพย์มองเห็นเทวบุตรเทวดาอินทร์พรหมได้ จากพระธรรมเทศนากัณฑ์นี้ทำให้เกิดการประสานงานไปยังสื่อประเภทต่างๆ ที่มีใจรักชาติบ้านเมืองและเห็นคุณค่าของธรรมในพระพุทธศาสนาว่าสามารถยกชาติบ้านเมืองให้ขึ้นจากหล่มลึกได้จริง ทำให้พระธรรมเทศนาของท่านเริ่มออกสู่วงกว้างผ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสารรายสัปดาห์ รายปักษ์ วิทยุกระจายเสียงสถานีต่างๆ ในหลายจังหวัด สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ทั้งแบบข่าวสั้นและแบบยาวเดือนละ ๑-๒ ครั้งตลอดปี รวมถึงการนำธรรมเทศนาของท่านออกทั่วโลกผ่านระบบอินเทอร์เน็ต พระธรรมเทศนากัณฑ์นี้ จึงถือเป็นจุดกำเนิดแห่งงาน "การสื่อสารทานธรรม" กระจายสู่พุทธศาสนิกชนผู้สนใจทั่วโลก

หากกล่าวถึงความรู้และความเมตตาอย่างไม่มีประมาณในการเทศนาสั่งสอนขององค์หลวงตานั้น นอกจากจะแสดงธรรมเพื่อสั่งสอนพระเณรและประชาชนแล้ว ท่านยังเมตตาอบรมสั่งสอนสรรพสัตว์ทั้งหลายในภพภูมิต่างๆ อีกด้วย ดังท่านได้กล่าวไว้อย่างถึงใจว่า

"...เทวบุตรเทวดามาฟังเทศน์ฟังธรรมของท่านในคืนหนึ่งๆ สำหรับท่านผู้อยู่ในที่สงัดงบเงียบนั้นมีน้อยเมื่อไร มีมากยิ่งกว่าคนที่มาฟังเทศน์เต็มศาลานี้อีกเป็นไหนๆ แต่พระท่านมุ่งอรรถมุ่งธรรม ปฏิบัติต่ออรรถต่อธรรม ท่านไม่เคยพูด รู้ก็รู้เป็นภาษาเทวดากับภาษาท่านรวมแล้วเรียกว่าเป็นภาษาธรรม สนทนากัน ฟังอรรถฟังธรรมซึ่งเป็นธรรมชาติที่เลิศเลอประสานใจกับธรรมเข้าสู่กัน เป็นความรื่นเริงบันเทิงต่อกันระหว่างพระเจ้าพระสงฆ์กับเทวบุตรเทวดาอินทร์พรหมทั้งหลายที่เข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน สะเทือนไปทั่วดินแดนเทวโลก .. พูดให้มันเต็มหัวอกตามที่บรรจุไว้ในหัวใจนี้ ตั้งแต่ท้าวมหาพรหมลงมา จะมาว่าอะไรมนุษย์ขี้เหม็นนี่วะ พูดแล้วมันคันฟันนะที่รู้แล้วไม่มีใครรู้ด้วยนี่ซิมันโมโหน่ะ อ้าว จริงๆ นะ เพราะฉะนั้นเวลาเขาถามปัญหาถึงผางออกเลย..."

หนังสือ จดหมาย เทป ซีดี ธรรมะหลวงตา

หนังสือธรรมะขององค์หลวงตานั้นมีทั้งจากงานเขียนหรือถอดเทปจากการเทศน์อบรมพระและฆราวาส ทั้งในวัดและนอกสถานที่ บางเล่มเป็นการรวบรวมคำตอบปัญหาธรรมจากจดหมายของพระเณร ฆราวาส ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ท่านเริ่มแจกหนังสือธรรมะมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๔-๑๕ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ การจัดพิมพ์แต่ละครั้งๆ เป็นจำนวนนับหมื่นนับแสนเล่ม และพิมพ์มาตลอด หากต้องมีการประมาณจำนวนเล่มก็น่าจะหลายล้านเล่มแล้ว เพราะมีผู้ต้องการจำนวนมาก ทั้งมาด้วยตนเองที่วัด ทั้งที่เขียนจดหมายขอจากที่ต่างๆ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกวันๆ

หนังสือที่มีผู้สนใจมากที่สุด คือ หนังสือ ***ประวัติท่านอาจารย์มั่น ภูริทัตโต*** และ ***ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน สายท่านอาจารย์มั่น*** ซึ่งเป็นหนึ่งในหนังสือที่ท่านเขียนด้วยตนเอง ดังนี้

"เราเขียนหนังสือ ***ธรรมคู่แข่งขัน*** *เล่มแรก จากนั้นก็* ***ประวัติหลวงปู่มั่น ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ประวัติหลวงปู่ขาวย่อๆ ปัญญาอบรมสมาธิ****"*

สื่อธรรมะขององค์หลวงตาอีกประเภทหนึ่งก็คือเทปอบรมพระและฆราวาสซึ่งมีพระเณร ประชาชนจำนวนมากจากที่ต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนวัดต่างๆ ก็ได้ติดต่อขอมาทางวัดป่าบ้านตาดเพื่อขอรับแจกเป็นธรรมทาน ท่านได้เมตตากล่าวไว้ ดังนี้

"ที่อยู่ในวัดป่าบ้านตาดนี้ เรียกว่าคลังเทปแหละนะ ทั่วประเทศไทยกรรมฐานสายหลวงปู่มั่นติดต่อมาทางนี้ๆ สำนักเหล่านั้นได้หมดได้จากนี้นะ ได้แบบเงียบๆ ตั้งแต่ยังไม่ได้ออกช่วยชาติบ้านเมือง คือเราไม่ได้ออกเปิดเผย แต่เทศน์ธรรมะที่สำคัญๆ นั้นในวงกรรมฐานทั่วๆ ไปในประเทศไทยได้หมด ไม่ว่าภาคไหนท่านติดต่อมาขอ ส่งไปๆ อันนี้เป็นประจำมานานแล้ว"

เบื้องหลังงานเขียนหนังสือและการบันทึกเทป

ท่านกล่าวถึงเบื้องหลังงานเรียบเรียงหนังสือประวัติหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เป็นการประสานกันระหว่างงานภายนอกคือประวัติของหลวงปู่มั่นและงานภายในคือความรู้สว่างกระจ่างแจ้งในธรรมขององค์ท่านเองไว้ดังนี้

"...หากเป็นความจริง งานแต่งหนังสือก็งานภายในของเราออกแต่งประวัติท่าน งานภายนอกก็เรื่องราวของท่าน งานภายในแทรกเข้าไปที่เป็นสาระสำคัญๆ แทรกเข้าๆ เพราะความรู้เวลาปฏิบัติท่านก็รู้ เราก็รู้ มันก็วิ่งถึงกันได้ ไม่ได้คุยนะ เวลาเขียนประวัติหลวงปู่มั่น จิตของเรามันกระจ่างแล้วนั่น เพราะฉะนั้นท่านออกแป๊บนึงมันจับได้ปุ๊บๆๆ ออกตามกันไปเลย

ได้เขียนประวัติท่านไว้กว้างขวางอยู่ ปี ๒๕๑๔ ละมั้งถึงได้ออกแจก ประวัติหลวงปู่มั่น ๒๕๑๓ แต่ง เราเขียนเองประวัติ เรียนพิมพ์ดีดมาแต่งหนังสือประวัติของท่านโดยเฉพาะกับปฏิปทาพระกรรมฐาน สองเล่มเท่านั้น เราเรียนพิมพ์ดีด พอจบสองเล่มนี้ เราทิ้งพิมพ์ดีดเลย ไม่เอา ได้แต่งหนังสือสองเล่ม หนังสือประวัติพ่อแม่ครูจารย์มั่นหนึ่ง หนังสือปฏิปทาของพระธุดงคกรรมฐานสายหลวงปู่มั่นหนึ่ง สองเล่มเท่านั้น จากนั้นก็ทิ้งหมด พิมพ์ดีดก็ทิ้ง อะไรทิ้งหมดเลย..."

และสำหรับหนังสือ ***ปัญญาอบรมสมาธิ*** ที่ท่านเขียนและตั้งชื่อด้วยตนเองนั้น ท่านกล่าวอธิบายถึงที่มาของชื่อและแนวทางในการพิจารณาธรรมไว้ ดังนี้

หนังสือที่องค์หลวงตาเขียนด้วยตนเอง และส่วนหนึ่งของหนังสือที่คณะศิษย์จัดพิมพ์ขึ้น โดยรวบรวมจากพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตา

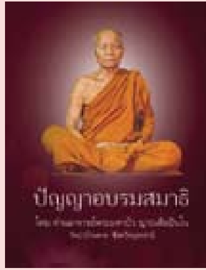
"...ปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา เราเรียนนี่เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เมื่อจิตหาความสงบไม่ได้ก็ใช้ปัญญาหมุนติ้วๆ มันเลยกลายเป็นจิตกลับมาสงบด้วยอำนาจของปัญญา เขาไม่ได้ปฏิบัติ อันนี้เราปฏิบัติ ผลออกมาจากการปฏิบัติมันก็ไม่ผิดละซิ เราเรียกว่าได้ดำเนินตามแนวทุกวรรคทุกตอน ว่าปริยัติเราก็เรียนเสีย ว่าปฏิบัติเราก็ได้ออกปฏิบัติ ผลของการปฏิบัติเราก็ปรากฏผลตามกำลังแห่งการปฏิบัติของเรา เรียกว่าครบ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปริยัติได้แก่การศึกษาเล่าเรียน ปฏิบัติได้แก่การศึกษาเล่าเรียนแล้วนำไปปฏิบัติ ปฏิเวธผลแห่งการปฏิบัติเกิดมาเป็นปฏิเวธ แปลว่าความรู้แจ้ง ความรู้แจ้งแทงทะลุ

ปัญญาอบรมสมาธินี้ไม่มีใครเขียน หลักใหญ่ก็ว่าสมาธิอบรมปัญญา **สีลปริภาวิโต สมาธิ มหัปผโล โหติ มหานิสังโส** สมาธิเมื่อศีลอบรมแล้วย่อมมีผลมาก อานิสงส์มาก พอศีลอบรมสมาธิแล้ว จากสมาธิแล้วก็ปัญญา ปัญญาแล้วก็วิมุตติ เรามันภาคปฏิบัติ มันไม่ได้ไปตามแนว ภาคปฏิบัติต้องใช้ปัญญา ทีนี้เวลาผลเกิดขึ้นทางด้านปัญญามันชัดเจน เพราะมันประจักษ์กับตัวเอง เพียงเราอ่านเราจำมาไม่ชัด ท่านก็จำเราก็จำได้มากแบบเดียวกัน ท่านก็ปฏิบัติเราปฏิบัติผลได้มาแปลกต่างโดยลำดับลำดา

พอเห็นหนังสือนี้ละเราระลึกได้ **มหาพุทธา** เกิดปีเดียวกัน พรรษาเท่ากัน เป็นมหาด้วยกัน เราแก่วันกว่า พรรษาเท่ากัน แต่แก่เดือนกว่าเท่านั้น เกิดก็พอๆ กัน ท่านอยู่วัดท่านเพิ่งอยู่ทุกวันนี้ วัดวิเวกธรรม เขาเรียกวัดเหล่างา แต่ก่อนชื่อวัดเหล่างา เขาเอา

ปัญญาอบรมสมาธิ

"...ความจริงการภาวนาเพื่อให้ใจสงบ ถ้าสงบด้วยวิธีปลอบโยนโดยทางบริกรรมไม่ได้ ต้องภาวนาด้วยวิธีปราบปรามขู่เข็ญ คือค้นคิดหาเหตุผลในสิ่งที่จิตติดข้องด้วยปัญญา แล้วแต่ความแยบคายของปัญญา จะหาอุบายทรมานจิตดวงพยศ จนปรากฏใจยอมจำนนตามปัญญาว่า เป็นความจริงอย่างนั้นแล้ว ใจจะฟุ้งซ่านไปไหนไม่ได้ ต้องหยั่งเข้าสู่ความสงบเช่นเดียวกับสัตว์พาหนะตัวคะนอง ต้องฝึกฝนทรมานอย่างหนักจึงจะยอมจำนนต่อเจ้าของ

ฉะนั้นในเรื่องนี้จะขอยกอุปมาเป็นหลักเทียบเคียง เช่น ต้นไม้บางประเภทตั้งอยู่โดดเดี่ยวไม่มีสิ่งเกี่ยวข้อง ผู้ต้องการต้นไม้นั้นก็ต้องตัดด้วยมีดหรือขวาน เมื่อขาดแล้ว ไม้ต้นนั้นก็ล้มลงสู่จุดที่หมาย แล้วนำไปได้ตามต้องการ ไม่มีความยากเย็นอะไรนัก แต่ไม้อีกบางประเภท ไม่ตั้งอยู่โดดเดี่ยว ยังเกี่ยวข้องอยู่กับกิ่งแขนงของต้นอื่นๆ อีกมาก ยากที่จะตัดให้ลงสู่ที่หมายได้ ต้องใช้ปัญญาหรือสายตาตรวจดูสิ่งเกี่ยวข้องของต้นไม้นั้นโดยถี่ถ้วน แล้วจึงตัดต้นไม้นั้นให้ขาด พร้อมทั้งตัดสิ่งเกี่ยวข้องจนหมดสิ้นไป ไม้ย่อมตกหรือล้มลงสู่ที่หมายและนำไปได้ตามความต้องการฉันใด จริตนิสัยของคนเราก็ฉันนั้น

คนบางประเภทไม่ค่อยมีสิ่งแวดล้อมเป็นภาระกดถ่วงใจมาก เพียงใช้คำบริกรรมภาวนา **พุทโธ ธัมโม สังโฆ** เป็นต้น บทใดบทหนึ่งเข้าเท่านั้น ใจก็ได้รับความสงบเยือกเย็นเป็นสมาธิลงได้ กลายเป็นต้นทุนหนุนปัญญา ให้ก้าวหน้าต่อไปได้อย่างสบายที่เรียกว่า **สมาธิอบรมปัญญา** แต่คนบางประเภทมีสิ่งแวดล้อมเป็นภาระกดถ่วงใจมาก และเป็นนิสัยชอบคิดอะไรมากอย่างนี้ จะอบรมด้วยคำบริกรรมอย่างที่กล่าวมาแล้วนั้น ไม่สามารถที่จะยังจิตให้หยั่งลงสู่ความสงบเป็นสมาธิได้ ต้องใช้ปัญญาไตร่ตรองเหตุผล ตัดต้นเหตุของความฟุ้งซ่านด้วยปัญญา เมื่อปัญญาได้หว่านล้อมในสิ่งที่จิตติดข้องนั้นไว้อย่างหนาแน่นแล้ว จิตจะมีความรู้เหนือปัญญาไปไม่ได้ และจะหยั่งลงสู่ความสงบเป็นสมาธิได้ ฉะนั้นคนประเภทนี้ จะต้องฝึกฝนจิตให้เป็นสมาธิได้ด้วยปัญญา ที่เรียกว่า **ปัญญาอบรมสมาธิ** ตามชื่อหัวเรื่องที่ให้ไว้แล้วในเบื้องต้นนั้น เมื่อสมาธิเกิดมีขึ้นด้วยอำนาจปัญญา อันดับต่อไปสมาธิก็กลายเป็นต้นทุนหนุนปัญญาให้มีกำลังก้าวหน้า สุดท้ายก็ลงรอยเดียวกันกับหลักเดิมที่ว่า สมาธิอบรมปัญญา

ผู้ต้องการอบรมใจให้เป็นไปเพื่อความฉลาด รู้เท่าทันกลมายาของกิเลส อย่ายึดปริยัติจนเกิดกิเลส แต่ก็อย่าปล่อยวางปริยัติจนเลยศาสดา ผิดพระประสงค์ของพระพุทธเจ้าทั้งสองนัย คือ ในขณะที่ทำสมาธิภาวนา อย่าส่งใจไปยึดปริยัติจนกลายเป็นอดีตอนาคตไป ให้ตั้งจิตลงสู่ปัจจุบัน คือ เฉพาะหน้ามีธรรมที่ตนเกี่ยวข้องเป็นอารมณ์เท่านั้น เมื่อมีข้อข้องใจ ตัดสินใจลงไม่ได้ว่าถูกหรือผิด เวลาออกจากที่ภาวนาแล้ว จึงตรวจสอบกับปริยัติ แต่จะตรวจสอบทุกขณะไปก็ผิด เพราะจะกลายเป็นความรู้ในแบบไม่ใช่ความรู้เกิดจากภาวนา ใช้ไม่ได้

สรุปความ ถ้าจิตสงบได้ด้วยอารมณ์สมถะ คือ คำบริกรรมด้วยธรรมบทใด ก็บริกรรมบทนั้น ถ้าจะสงบได้ด้วยปัญญาสกัดกั้นโดยอุบายต่างๆ ก็ต้องใช้ปัญญาเป็นพี่เลี้ยงเพื่อความสงบเสมอไป ผลรายได้จากการอบรมทั้งสองวิธีนี้ คือ ความสงบและปัญญา อันจะมีรัศมีแผ่งขึ้นจากความสงบนั้นๆ..."

หนังสือมา มหาพุทธาก็อยู่นั้นอยู่ข้างนอก เขาได้หนังสือมา *'นี่ได้หนังสือมา' 'ไหนหนังสืออะไร'* ว่างั้น

มหาพุทธานะ *'หนังสืออะไร' 'หนังสืออาจารย์มหาบัวแต่ง'*

'ชื่อว่าไงล่ะ' 'ชื่อปัญญาอบรมสมาธิ'

'เหอ มหาบัวมันเก่งกว่าพระพุทธเจ้ามาจากไหนวะ พระพุทธเจ้าว่าสมาธิอบรมปัญญา มหาบัวมันเก่งกว่าพระพุทธเจ้ามาจากไหนวะ ว่าปัญญามาอบรมสมาธิ ไหนมาดูน่ะ เอามาอ่านดู'

ว่าจะอ่านดูเล่นๆ ทีแรก นั่งอยู่เก้าอี้ข้างกุฏิข้างล่างนั้น พออ่านแล้ว เอ๊ะ ชอบกลๆ สุดท้ายอ่านปัญญาอบรมสมาธิ ซึ่งจบประมาณเทศน์กัณฑ์หนึ่งนะ อ่านจนจบเลย *'เอ้อ เข้าท่าดีเว้ย'*

เวลาไปเจอกันก็เลยเล่าให้ฟัง เพราะสนิทกันมาแต่ไหนแต่ไร เอ้อ ยอมรับแล้วละ ทีแรกมันโมโห โมโหยังไง ก็ว่าปัญญาอบรมสมาธิ พระพุทธเจ้าว่าสมาธิอบรมปัญญา มหาบัวมันเก่งมาจากไหนจะมาแข่งพระพุทธเจ้านี่น่ะ ไหนเอามาดู พอดูแล้วเข้าท่าๆ เลยยอมรับว่างั้นนะ สนิทกัน ลงนะลงเรา ลงจริงๆ ไม่ใช่ลงธรรมดาอย่างเทศน์ที่ไหนท่านบอกว่ามันลงเองนะว่างั้น มหาพุทธาเกิดปีเดียวกัน เป็นเพื่อนฝูงกันอยู่วัดบรมนิวาส ท่านเสียแล้วละ อันนี้ยอมรับเลย ว่าลงในภูมิธรรมภาคปฏิบัติยอมรับ...”

ท่านพระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก วัดป่านาคำน้อย จังหวัดอุดรธานี ได้จำพรรษาวัดป่าบ้านตาดหลายปีในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ได้เล่าถึงจุดเริ่มต้นของการบันทึกเสียงพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาไว้ ดังนี้

“...หลวงตาเทศน์อบรมพระก็พอดีกับมีพระฝรั่งเข้ามา ท่านปัญญา ท่านเชอรี่เข้ามา พวกเราสังเกตดูไหมเทศน์เสียงของหลวงตามีตั้งแต่ปี ๒๕๐๔-๒๕๐๕ .. อาตมภาพจึงได้รำลึกนึกถึงท่านปัญญาวัฑโฒนะ โห เป็นผู้ที่มีบุญคุณสำหรับพวกเรามากๆ นะ .. เพราะเหตุว่าท่านเป็นผู้คิดอัดเทปหลวงตาของเราไว้ ท่านเป็นคนอัดเทปหลวงตา .. ส่วนท่านเชอรี่เป็นผู้ออกทุน ท่านปัญญาเป็นผู้สั่งเทป Grundig มาจากเยอรมันใช้ถ่านถึง ๑๒ ก้อน ซึ่งตัวใหญ่มาก ม้วนประมาณซัก ๖ นิ้ว ม้วนกลมว่างั้นเถอะสมัยก่อน

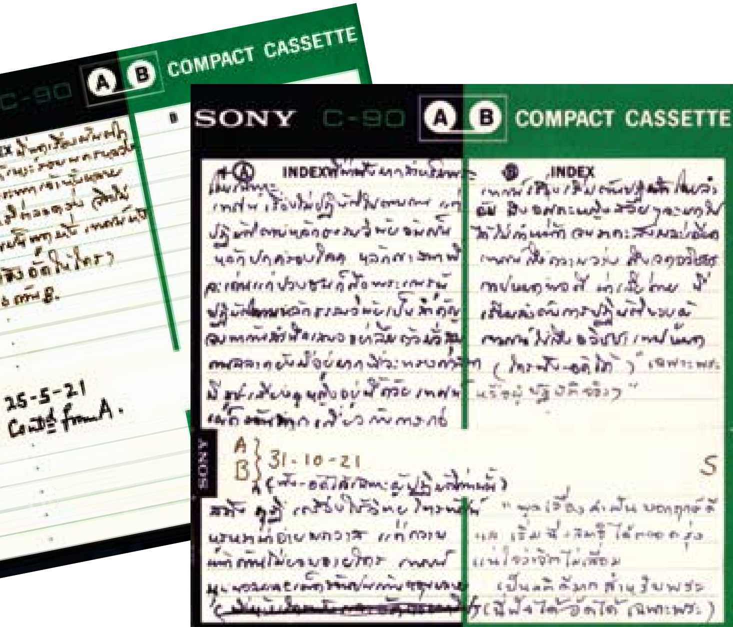
เครื่องบันทึกเสียง เครื่องอัดสำเนาเทป เครื่องเล่นเทปของวัดป่าบ้านตาด ในสมัยก่อน เป็นเครื่องมือสำหรับการเผยแผ่ธรรม

ท่านก็พยายามอัดเทศน์ของหลวงตา จากนั้นท่านนำมาอัดเก็บๆ เอาไว้ แต่ต่อมาหลวงตาก็ไม่ค่อยสบายเท่าไร เส้นเลือดไปเลี้ยงหัวใจไม่เพียงพอ ท่านเหนื่อย ในช่วงนั้นเกิดสงครามเครื่องบินมาลงที่สนามบินตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ มาเป็นช่วงที่หลวงพ่อมาอยู่กับหลวงตา หลวงตาจะประชุมพระบ่อย ที่ศาลาข้างบนตอนกลางวัน บางที ๓ วันประชุมครั้งหนึ่ง บางที ๗ วันประชุมครั้งหนึ่ง ไม่เกิน ๗ วัน ..

หลวงตาประชุม ๓ วันครั้งหนึ่ง ๗ วันครั้งหนึ่ง พอประชุมอัดเทปไม่ได้เพราะเหตุใด เพราะเครื่องบินมันขึ้นลง เสียงเครื่องบินดังสนั่นหวั่นไหว พอเครื่องบินมาก็ต้องบอกหยุดๆ ไม่ต้องอัดเทป ให้สังเกตว่าช่วงปี ๒๕๑๓-๒๕๑๕ มานี้ให้พวกเราสังเกตว่าในเสียงเทศน์ของหลวงตานั้น จะโผล่มาในปี ๒๕๑๘ นะ ให้พวกเราสังเกตเทปของหลวงตานี้ ..

ต่อมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ หลวงตาท่านเทศน์มากขึ้น พอตอนเย็นหลวงตาก็ลงไปเทศน์ให้คุณเพาพงาฟัง แกเป็นโรคมะเร็งในกระดูกและมาพักภาวนาอยู่ที่วัดป่าบ้านตาด บางทีก็เอาท่านปัญญาลงไปนั่ง บางทีก็หลวงปู่ลี บางทีก็หลวงปู่บุญมี นาคูณ โดยมากก็ ๓ องค์นี้ บางทีท่านปัญญาก็ให้ท่านอาจารย์ลีเป็นผู้กดเทปให้ พอไปถึงหลวงปู่ลีไม่รู้กดตัวไหน .. บางวันกลับมาไม่ได้ ท่านปัญญาก็ไม่รู้จะทำอย่างไร มีแต่พูดมุบมับๆ จึงได้เป็น**ธรรมะชุดเตรียมพร้อม ..**

จากนั้นมาก็คุณหญิงเสริมศรีเป็นน้องสาวของคุณหญิงส่งศรีภรรยาของอาจารย์หมออวยเป็นผู้ถอดเทปของหลวงตา **อวกาศของจิต-อวกาศของธรรม ธรรมะชุดเตรียมพร้อม ..** จากนั้นก็นำไปให้หลวงตาเป็นคนตรวจทานแล้วจึงพิมพ์ ส่วน**ประวัติของหลวงปู่มั่น** ท่านพิมพ์ส่งศรีสัปดาห์ สมัยนั้นศรีสัปดาห์เป็นผู้พิมพ์ **ประวัติหลวงปู่มั่น** ต่อมาก็พิมพ์ **ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานฯ** แต่พิมพ์ดีดคราวนั้นหลวงตาพิมพ์เองนะ พิมพ์แบบสัมผัสด้วย หลวงตาพิมพ์เองเก่งนะ หลวงตานี้อัจฉริยะจริงๆ ท่านพิมพ์เองเขียนแล้วก็พิมพ์ แล้วก็ให้ศรีสัปดาห์ลงประวัติหลวงปู่มั่น แล้วก็ลงปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ..

สมัยนั้นหลวงพ่อก็เป็นพระอยู่ที่นี่ พิมพ์เสร็จแล้วหลวงพ่อก็เอาไปเย็บกระดาษที ๒ แผ่น ๓ แผ่นบ้าง นี่แหละ ต้องเย็บแผ่นสำเนากับตัวจริง ตัวจริงเก็บไว้สำเนาส่งมาให้ศรีสัปดาห์ลงเป็นสัปดาห์ๆ ไปทุกๆ ๗ วัน **ประวัติหลวงปู่มั่น ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานฯ** และ **เพื่อใจที่ได้ทุกข์** เล่มนั้นหนานะ

อันนั้นคือผลงานของท่านปัญญาวัฑโฒที่ท่านได้ถ่ายเทปอัดเทปธรรมเทศนาของหลวงตา .. ธรรมะตอนกลางคืนทุกวันที่อบรมพระทั้งหลายทั้งปวงนี้ เป็นฝีมือของท่านปัญญาทั้งหมด พูดอย่างนั้นได้เลยเพราะฉะนั้นจึงถือว่าท่านปัญญานี้เป็นผู้มีอุปการคุณ สำหรับพวกเราที่ได้รับธรรมเทศนาขององค์หลวงตาทุกวันนี้ เพราะท่านปัญญา ถ้าไม่ใช่ท่านปัญญาหลวงพ่อมองไม่เห็นใครเลยที่จะทำได้อย่างนั้นท่านปัญญาจึงเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าจริงๆ ในธรรมะคำสอนขององค์หลวงตา ท่านพิถีพิถันมากเพราะอัดมาแล้วท่านไม่เคยปล่อยปละละเลยให้หลุดมือ ท่านจะหักเดือยก่อนกลัวจะเกิดการอัดซ้ำ หรือมาล้างเทปของท่านก่อน บางทีมากดผิดกดถูก บางคนทำไม่เป็นอาจจะทำให้เสียได้ จะอัดไว้ ๒-๓ อันแล้วให้คนอื่นยืม อันนั้นคือความพิถีพิถันของท่าน ทำให้เห็นความละเอียดอ่อนของพระฝรั่ง .. และก็ท่านเชอรี่ จากนั้นก็คุณเพ็ญศรี มกรานนท์ ท่านก็ซื้อเทป ยูเฮอร์ (Uher) ของเยอรมันราคาตั้ง ๒๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ บาท มาให้ท่านปัญญา แล้วก็ซื้อไมค์ เบเยอร์ (Beyer) ตัวละตั้ง ๗,๐๐๐-๘,๐๐๐ บาท มาให้ท่านปัญญา

คือหลวงตาเทศน์ จะเอาไมค์ไปใกล้ไม่ได้ ต้องเอาไมค์ไว้ห่างๆ เพราะฉะนั้นเสียงหลวงตาจึงไม่ค่อยดีเท่าไร เพราะว่าไมค์มันอยู่ห่างจากหลวงตา เสียงแมลง ตุ๊กแก มันแทรกในเทศน์ของหลวงตาทั้งหมด ไม่เหมือนทุกวันนี้ ...”

จ่าย เพื่อหัวใจโลก

งานเขียนหนังสือและการแสดงธรรมอบรมพระเณรและฆราวาสขององค์หลวงตานั้นสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์โดยย่อ ดังนี้

ปี พ.ศ.๒๕๑๔ ได้มีการตีพิมพ์เป็นรูปเล่มบทนิพนธ์สำคัญขององค์หลวงตา คือประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ ทยอยลงพิมพ์ในนิตยสาร “ศรีสัปดาห์” ที่มีม.ล.จิตตินพวงศ์ เป็นบรรณาธิการ และตีพิมพ์เป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษาด้วยกัน

ปี พ.ศ.๒๕๑๕ ได้มีการตีพิมพ์เป็นรูปเล่มบทนิพนธ์สำคัญอีกเล่มหนึ่งคือ ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ และตีพิมพ์เป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษาเช่นเดียวกัน

ปี พ.ศ.๒๕๑๖ องค์หลวงตามีอายุ ๖๐ ปีในช่วงนี้ องค์ท่านเอาใจใส่เน้นอบรมพระอย่างจริงจัง

ปี พ.ศ.๒๕๑๘–๒๕๒๘ ธรรมเทศนาในช่วงนี้เริ่มมีจำนวนมากขึ้น เพราะในช่วงนี้ธาตุขันธ์องค์ท่านแข็งแรงขึ้น แต่ก็เน้นการอบรมพระภิกษุสามเณรเป็นหลัก ด้วยธรรมเทศนาสำคัญ เช่น “เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม” “เข้าสู่แดนนิพพาน” ฯลฯ ต่อมาก็ได้เมตตาอบรมฆราวาส อาทิ “ธรรมะชุดเตรียมพร้อม” ที่ศิษยานุศิษย์ได้ลิ้มรสอมตธรรมแห่งพระธรรมเทศนา เป็นที่ประจักษ์หู ประจักษ์ตาประจักษ์ใจ

ปี พ.ศ.๒๕๒๘ องค์หลวงตามีอายุ ๗๒ ปี ยังคงให้การอบรมพระภิกษุสามเณรฆราวาสญาติโยมอยู่เป็นครั้งคราว

มีคนเป็นจำนวนมากที่ห่วงเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดส่งหนังสือและเทปไปยังสถานที่ต่างๆ เกรงว่าจะทำให้องค์ท่านและทางวัดป่าบ้านตาดต้องลำบาก แต่องค์ท่านคำนึงถึงประโยชน์ด้านธรรมะที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนพระเณรมากกว่า ภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ จึงถือเป็นเรื่องรองลงไปดังคำกล่าวต่อไปนี้

“...หนังสือของเรานี้ไม่มีการซื้อการขาย มีแต่การให้ฟรีๆ ส่งให้ฟรีด้วย บางคนเขามาถาม เขาคงวิตกถึงเรื่องการส่งของเรา เขาถามเฉพาะเรื่องส่ง

‘เรื่องส่งคงจะหมดมากนะหลวงพ่อส่งหนังสือนี้’

‘โอ๊ย อย่ามาถาม’ เราบอกตรงๆ เลย

ถ้าเราจะมาวิตกวิจารณ์กับเรื่องการได้การเสียแล้ว เราทำไม่ได้ เราไม่ทำจริงๆ เราทำไม่ได้จริงๆ เช่น ค่าส่งนี้มันก็เป็นแสนๆ ล้านๆ จะว่าไง ค่าส่งหนังสือนี้ วันหนึ่งๆ ส่งมากขนาดไหน บางวันรถปิ๊กอัพเต็มเลย ส่งมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๔ แล้ว ส่งใกล้ส่งไกลขนาดในเมืองไทยไม่ต้องพูดแหละ โน่นเมืองนอกยังส่งออกไป ทั้งเทปทั้งหนังสือ

องค์หลวงตาเมตตาเขียนหนังสือประวัติท่านอาจารย์มั่น ภูริทัตโต และปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน สายท่านอาจารย์มั่น ลงตีพิมพ์ในนิตยสารศรีสัปดาห์ เพื่อเผยแผ่พระธรรมสายพระกรรมฐานให้เข้าถึงประชาชนในวงกว้างยิ่งขึ้น

เวลานี้เทปดูจะมากกว่าหนังสือด้วยซ้ำ ขอมานี้เป็นเหมือนกับไฟลามทุ่งเลยเชียว ต้องให้พระท่านพักเครื่อง ไม่งั้นพระตาย ไม่ไหว อัดให้ไม่ทัน เครื่องอัดเทปนี้เราก็หามาให้นะ ด้วยความสงสารทั้งนั้นแหละ...”

ประวัติของเราไม่ให้มี

หากจะกล่าวถึงประวัติชีวิตความเป็นมาขององค์หลวงตาโดยปกติศิษยานุศิษย์ก็สนใจอยากรู้เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ครั้นพอมาถึงระยะช่วยชาติตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ เป็นต้นมา ประชาชนทั่วประเทศ ตลอดในต่างประเทศรู้จักท่านในสื่อต่างๆ เป็นวงกว้างมากขึ้น ก็ยิ่งสนใจอยากทราบประวัติชีวิตความเป็นมาขององค์หลวงตามากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน ในขณะที่องค์ท่านเองก็ไม่ต้องการให้มีหนังสือชีวประวัติหรือเขียนชีวิตความเป็นมาของท่านเลย ดังนี้

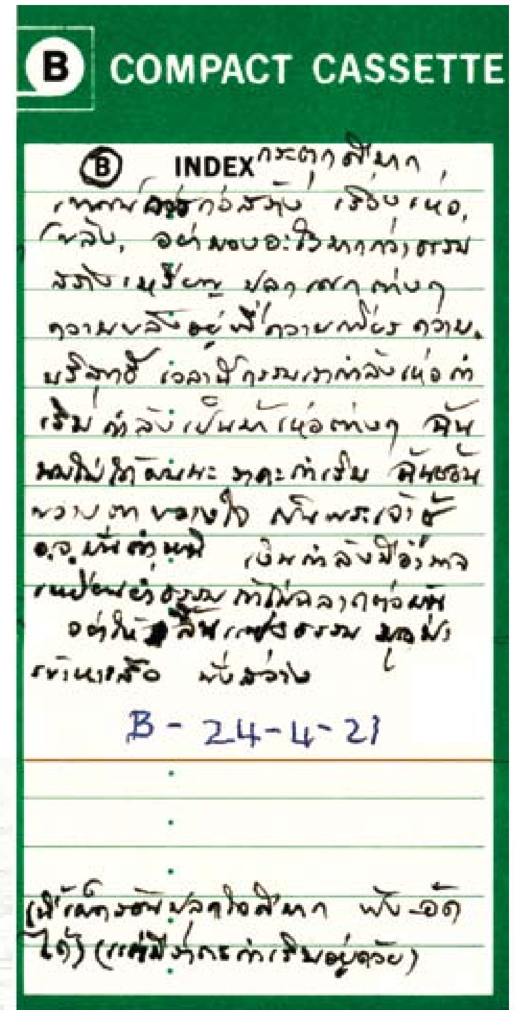
“เรื่องประวัติตัวเองนั้นความจริงหลวงตาไม่สนใจนะ ใครมาขอประวัติของเรามากต่อมาก แม้แต่ใหญ่ที่สุดก็เคยมาขอประวัติ แต่ไม่เคยให้ไม่ว่าผู้ใหญ่ที่สุดหรือเล็กที่สุด เราไม่ค่อยชอบ แต่ส่วนมากในหลักธรรมชาติแล้ว การเขียนหนังสือ การเทศน์ที่อัดไว้ในเทป ก็แสดงเอาตัวของตัวออกมาเหมือนกันเพียงแต่เราเป็นคนรู้เราเป็นคนเห็นเท่านั้น แต่หลักความจริงที่ออกจากใจก็ออกจากนี้เอง”

และด้วยเหตุนี้ การรวบรวมประวัติชีวิตของท่านจึงเป็นเพียงเรื่องเล่าสั้นๆ คัดออกมาเป็นตอนจากการแสดงธรรมในที่ต่างๆ ไม่ว่าจากเทศน์อบรมพระ อบรมฆราวาส หรือเป็นเพียงเรื่องเล่าแบบกันเองประสาศิษย์อาจารย์ในวงเล็กๆ เช่นโรงน้ำร้อนหรือกุฏิ เป็นต้น ต่อมาเมื่อกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับคณะศิษยานุศิษย์ได้กราบขออนุญาตถ่ายรูปองค์หลวงตาในท่านั่งสมาธิภาวนา เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ตลอดประชาชนผู้สนใจ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๑ ณ สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพมหานคร องค์หลวงตาก็ได้เมตตาตอบรับเพราะเห็นประโยชน์ด้านอรรถธรรมแก่พี่น้องประชาชน เหตุการณ์ในวันนั้นท่านยังกล่าวด้วยว่า

“ไม่ได้นั่งเพียงให้ถ่ายรูปอย่างเดียวนะ แต่เราภาวนาจริงๆ”

ความเมตตาครั้งนี้จึงเป็นปฐมฤกษ์มงคลต้นเหตุแห่งการรวบรวมเรื่องราวประวัติชีวิตของท่าน จนกระทั่งในระยะต่อมาท่านได้เมตตาอนุญาตให้จัดพิมพ์หนังสือ **“หยดน้ำบนใบบัว”** แจกจ่ายเป็นธรรมทานและวิทยาทานเข้าสู่ห้องสมุดของสถานศึกษาต่างๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในทุกระดับชั้นทั่วประเทศ โดยได้จัดพิมพ์เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๒ ในนามกรมวิชาการและกระทรวงศึกษาธิการ ๖๐,๐๐๐ เล่ม โดยกรมวิชาการพิจารณาแล้วอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้ ในเรื่องนี้องค์หลวงตาเมตตากล่าวว่า

“...นี่**หยดน้ำบนใบบัว**ก็ดูจะเป็นประวัติของเรา พระมาขอ เราบอกว่านี่ประวัติ เลยไปอย่างไรได้มาเป็นหยดน้ำบนใบบัวน่าจะเป็นประวัติของเรา แต่เราไม่ได้ลงมือดำริคิดเขียน จนกระทั่งพิมพ์มาเป็นเล่ม เราไม่เกี่ยวข้อง พระท่านเสาะแสวงหาเองนะ คือประวัติของเราไม่ให้มีเลย ปัดออกหมดเลย ใครจะมาเขียนเรื่องประวัติของเราอะไรๆ เราไม่ให้เขียน ดีกับชั่วอยู่กับเรา ไม่มีใครรู้เรื่องดียิ่งกว่าเรา เราว่า

อย่างนั้น และการนำธรรมออกสอนโลกผิดถูกประการใดเอาทำ เราว่าอย่างนั้น เท่านั้นพอ...

หยดน้ำบนใบบัวคือประวัติของเรา พระท่านไปหาเก็บตกเอามา เวลาเราเล่า ท่านก็จดเอาๆ เพราะเล่าตรงไหนมันจริงตรงนั้นน่ะ เจ้าของเล่าเองใช่ไหมล่ะ มันจะโกหกไปได้ยังไงที่มารวมกันแล้ว พิมพ์เป็นเล่มขึ้นมา เรียกว่า หยดน้ำบนใบบัว เขาว่างั้น พิมพ์เยอะเหมือนกันนะ เรียกว่า กระทรวงศึกษา พิมพ์หมดทั้งกระทรวง แจกทั่วโรงเรียน

ไปโกดังเมื่อคืน .. ไปจับหนังสือกองพะเนิน .. หนังสือหยดน้ำบนใบบัว ๑ แสน ๕ หมื่นเล่ม บริษัทกระทิงแดง

กับดร.เชาวน์ ร่วมกันพิมพ์ส่งมา ส่วนกระทรวงต่างๆ ตามโรงร่ำโรงเรียนเขาส่งไปหมด นี้เขาส่งมานี้เพื่อให้แจกประชาชน เรามาอ่านด้านหลังเมื่อคืนนี้นะสะดุดใจกึ๊กเลย ด้านหน้าเขาก็บอกไว้แล้วดังที่เราเห็น ด้านหลังมีอีกนะ สุดเล่มปกหลังว่า

'เราจะทำประโยชน์ให้โลกด้วยความเมตตาเต็มความสามารถ หลังจากนี้แล้ว คือเราตายไปแล้วเราจะไม่กลับมาเกิดอีกตลอดไปจนถึงอนันตกาล'

นี่ถึงใจทั้งสองเลย หาที่ต้องติไม่ได้คำเหล่านี้ ออกจากหัวใจเรา แน่ใจว่าเราเป็นผู้พูดจึงมาเขียนของเรา เราถอดออกจากนี้จริงๆ เราไม่สงสัย..

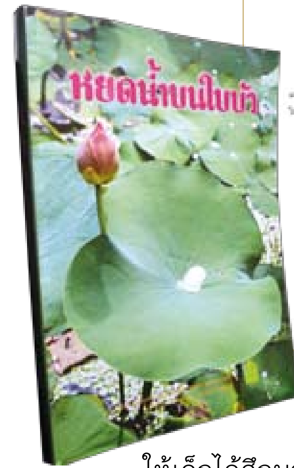
แล้วหนังสือที่ออกมาเป็นหยดน้ำบนใบบัวนี้ เรียกว่าออกจากความเดนตายของเรา เราถึงไม่สงสัยในแง่มุมต่างๆ ของหนังสือเล่มนี้ตั้งแต่ต้นจนสุด เราได้อ่านดูเรียบร้อยแล้วว่า ที่แต่งไปนี้เขียนไปนี้ผิดกับความเคลื่อนไหวการกระทำของเราอย่างไรหรือไม่ ไม่ผิด นี่เราถึงยอมรับ ในเรื่องของเราทุกอย่างออกก็รับ ที่จะนำไปพิมพ์นั้นเราเห็นด้วยแล้ว ให้ต่ำไปเราไม่คิดเลยแหละ ผู้รับจะรับได้มากน้อยเพียงไรเท่านั้นเอง เรื่องต่ำไปเราไม่คิด เพราะธรรมเหล่านี้เป็นธรรมที่ออกมาจากความเดนตาย ด้วยความพินิจพิจารณาทุกด้านทุกทาง จนกระทั่งออกเป็นหนังสือตั้งแต่ต้นจนสุดของหนังสือเล่มนี้ สุดประวัติเรื่องของเรา เราไม่มีที่ต้องติ เพราะฉะนั้นเวลาพิมพ์ก็พิมพ์ได้เลย แจกก็แจกไปได้เลย เพราะเราแน่ใจในการปฏิบัติของเรา..."

ประวัติหลวงตาเข้าสู่สถานศึกษาทั่วประเทศ

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครและกระทรวงศึกษาธิการ โดยผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดและผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดจากทุกจังหวัด และอีกหลายหน่วยงาน ได้มีหนังสือมายังวัดป่าบ้านตาดขอรับหนังสือ "หยดน้ำบนใบบัว" เข้าห้องสมุดของโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนตาม "หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ซึ่งในระยะนั้นกำลังส่งเสริมวิธีการสอนแบบบูรณาการ คณะศิษยานุศิษย์เห็นความสำคัญจึงได้จัดพิมพ์เพิ่มเติมอีกหลายครั้งจำนวนกว่า ๕๐๐,๐๐๐ เล่ม ซึ่งองค์หลวงตาได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้หลายวาระสรุปได้ ดังนี้

"...ที่เขาเอา**หยดน้ำบนใบบัว**เป็นหลักสูตร (เรียน) นั้น ที่เราไม่มีอะไรคัดค้านเขาก็คือเราดำเนินมาอย่างนั้นอยู่แล้ว .. เราอ่านแล้วก็ไม่มีอะไรขัดแย้งกันกับความเป็นจริงของเราที่ดำเนินไป .. เวลานี้ก็ปรากฏว่าทางการบ้านเมืองเขาก็ได้คัดได้เลือกเอาหนังสือธรรมะไปสอนเด็กตามโรงร่ำโรงเรียน เช่น หยดน้ำบนใบบัวเป็นต้น เราก็ไม่ขัดข้อง ที่เขามาติดต่ออยากได้ไปเราไม่ขัดข้อง เพราะเราเชื่อในการปฏิบัติของเราแล้วว่า หนังสือเล่มนี้จะไม่ทำโลกให้ล่มจม ถ้าปฏิบัติตามที่เราปฏิบัติมานี้ จนกระทั่งปรากฏเป็นประวัติขึ้นมา เราภาคภูมิใจในการปฏิบัติของเรา ..

นี้บรรดาพี่น้องทั้งหลายก็ได้คิดขึ้นมาเวลานี้เรากำลังฟื้นฟูธรรมขึ้น นี่ก็ออกแล้วหยดน้ำบนใบบัว เริ่มแต่เด็กขึ้นไป เด็กก็ออกมาจากผู้ใหญ่เป็นผู้พินิจพิจารณา ตกออกมาเป็นหยดน้ำบนใบบัว ไปตามโรงเรียนต่างๆ นี่ก็ออกจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ก็คือผู้เห็นการณ์ไกล เห็นปัจจุบัน ทั้งเห็นการณ์ไกล พิจารณาแล้วจึงได้แสดงกิริยาออกมาให้ท่านทั้งหลายทราบว่าหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือธรรมะ ธรรมะนี้เป็นความร่มเย็นแก่โลกตลอดมา จึงได้คิดแยกอันนี้ออกมาเป็นเอกเทศ เช่น หยดน้ำบนใบบัว เพื่อ

ให้เด็กได้ศึกษาเล่าเรียนในข้ออรรถข้อธรรม เริ่มแล้วนี่ จากนั้นก็แตกกระจายออกไป ๆ

เรานี้ยินดีเห็นด้วย ตั้งแต่เริ่มแรกมาติดต่อกับเราว่า จะเอาหยดน้ำบนใบบัวของหลวงตาออก ให้เด็กพวกนักเรียนได้ศึกษาประกอบกับหลักสูตรไปด้วยตามขั้นต่างๆ ของวิชาที่เรียนมา เราก็ตอบรับทันที เราเห็นด้วยมานานแล้ว ไม่ว่าเห็นด้วยแต่เดี๋ยวนี้ เป็นแต่เพียงว่า วิสัยของผู้จะรับได้กระดิกพลิกแพลงออกมาพอจะรับทราบกันบ้างหรือไม่เท่านั้น เมื่อกระดิกออกมานี้ก็ตอบรับทันที เราเห็นด้วยมานานแล้ว

ตัวเองที่ออกมายืนยันเป็นตัวหนังสือเป็นหยดน้ำบนใบบัวนี้ ก็ทำมาแบบนั้น เรียกว่ารอดเป็นรอดตายเดนตายมา ได้พูดให้พี่น้องทั้งหลายบรรดาลูกศิษย์ลูกหาฟังเสมอ ใครจะเชื่อได้หรือไม่ได้ก็แล้วแต่ความรู้ความเห็นของคนๆ นั้น แต่สำหรับเรานี้เราทำอย่างที่ว่ามาจริงๆ ไม่เคลื่อนคลาดเลย เพราะฉะนั้นหนังสือนี้จึงไม่ขัดแย้งกันกับการดำเนินของเรา ดึงออกไปเป็นประวัติแล้วก็เป็นประวัติของเราโดยตรง ของเราก็คือของธรรมนั้นแหละจะเป็นอะไรไป เพราะเราดำเนินตามธรรม ผู้อยู่ในภูมิใดๆ ก็ควรจะได้เป็นหลัก เป็นข้อยึด ๆ...

เวลาออกมาอย่างนี้มันก็เป็นคติตัวอย่างแก่กุลบุตรสุดท้ายภายหลังได้เป็นอย่างดี .. อย่างที่ว่าหยดน้ำบนใบบัวนี้คือเรื่องธรรม คติธรรมทั้งนั้นอยู่ในนั้น ฟังได้ทุกคน ยึดไปเป็นคติได้ทุกคน ..."

เว็บไซต์หลวงตา

ที่มาหลวงตา ดอทคอม

ต้นปีพุทธศักราช ๒๕๔๑ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการนำชีวประวัติย่อและธรรมะของหลวงตาออกเผยแพร่ด้วยระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อรองรับงานกอบกู้ชาติบ้านเมืองของท่าน ซึ่งในช่วงเวลานั้นได้มีการประสานงานจากพระสงฆ์วัดป่าบ้านตาดในการหาพื้นที่ การกำหนดโครงสร้างและการใช้ชื่อเว็บไซต์ ตลอดจนการวางแนวทางการจัดส่งธรรมะและข้อมูลจากทางวัด เพื่อให้เว็บไซต์มีการปรับปรุงข้อมูล (update) อยู่เป็นระยะ เมื่อได้ข้อสรุปจากทางวัดให้ชื่อเว็บไซต์ว่า Luangta เนื่องจากสั้นกระชับ เป็นที่รับรู้แก่ศิษยานุศิษย์และคนทั่วไปอยู่แล้วว่าถ้าพูดถึง “หลวงตา” ก็หมายถึง “หลวงตามหาบัว วัดป่าบ้านตาด” นั่นเอง

เมื่อองค์ประกอบต่างๆ มีความพร้อมในเวลาไม่นานนักเนื่องจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเคารพในองค์หลวงตา และถือว่างานครั้งนี้เป็นงานบุญของวัดเพื่อการเผยแผ่ธรรมะจึงไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น เว็บไซต์หลวงตาภายใต้ชื่อ www.thai.net/luangta จึงถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการมีทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยได้จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๑ อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรกพระธรรมเทศนาที่อยู่ในเว็บไซต์ยังไม่ค่อยได้รับการปรับปรุงเท่าใดนักเพราะระยะนั้นทางวัดยังไม่มีการถอดกัณฑ์เทศน์แบบวันต่อวัน และได้เริ่มจดทะเบียนกับ NEDSTAT เพื่อเริ่มต้นนับจำนวนผู้ใช้บริการเว็บไซต์ของหลวงตาเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๒

ต่อมาเมื่อทางวัดมีการถอดกัณฑ์เทศน์บ่อยครั้งมากขึ้นในราว ๓-๔ วันต่อสัปดาห์ ประกอบกับในระยะต่อมาได้ใช้ File server เป็นของตนเองโดยทางวัดได้มอบหมายอย่างไม่เป็นทางการให้จดทะเบียนเว็บไซต์พร้อมกับกำหนดให้ใช้ชื่อ Luangta ไว้คงเดิม เว็บไซต์หลวงตาจึงมีพื้นที่เป็นของตนเองโดยสมบูรณ์ภายใต้ชื่อ www.Luangta.com เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๓ ซึ่งในช่วงแรกทางวัดได้จัดส่งพระธรรมเทศนาเป็นระยะๆ ต่อมามีการถอดกัณฑ์เทศน์แบบวันต่อวันโดยทางวัดได้จัดส่งให้ทีมงานนำขึ้นเว็บไซต์แบบประจำวัน องค์หลวงตาได้กล่าวถึงกัณฑ์เทศน์ประจำวันไว้เช่นกันว่า

“อย่างเทศน์ตอนเช้านี้ พอตกตอนเย็นมาเขาเอาอินเทอร์เน็ตมาอ่านให้ฟัง เป็นการทบทวนอินเทอร์เน็ตอยู่ในตัวนะ คือทางอินเทอร์เน็ตเขาจะออกเป็นทางหนังสือออกมา ทางนี้ก็อัดอินเทอร์เน็ตไว้แล้วตอนเย็นก็มาอ่านให้เราฟัง นั่นละคือทบทวนในตัว เรียกว่าตรวจทานไปในตัว เราได้ฟังอ่านจากอินเทอร์เน็ตแล้วก็ไม่ปรากฏว่าได้แก้ไขดัดแปลงตรงไหน แม้ตัวเดียวไม่มีขนาดนั้นละนะเราฟังเอง แสดงว่าตายใจได้แล้วๆ อ่านไม่คัดค้านก็เรียกว่ารับรองแล้ว ไม่เคยมีที่จะแก้ไขตรงไหน ไม่เคยมีจริงๆ นะ ไม่ว่าเทศน์กัณฑ์ไหนเหมือนกัน”

ด้วยการพัฒนาเว็บไซต์ของทีมงานศิษย์หลวงตาที่มีความสามารถและด้วยการถอดกัณฑ์เทศน์แบบประจำวันจากทางวัดโดยการช่วยเหลือจากทีมงานคณะศิษย์ ทำให้ในระยะนั้นเว็บไซต์หลวงตาได้รับความนิยมอย่างมาก เป็นที่รู้จักแพร่หลายแก่สาธารณชนดังปรากฏในหน้า NEDSTAT แสดงสถิติผู้ใช้บริการตั้งแต่วันที่ ๑๐ มีนาคม ถึงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๒ จำนวนมากถึง ๑๙๑,๖๘๘ ครั้ง (Total number of page views up till now)

ต่อมาในปี ๒๕๔๕ ได้มีการจดทะเบียนเพิ่มเติมอีกชื่อหนึ่งในชื่อ www.Luangta.or.th ทางวัดจึงมีเว็บไซต์หลวงตาถึง ๒ ชื่อ คือ www.Luangta.com และ www.Luangta.or.th โดยในระยะนี้เว็บไซต์ได้รับการพัฒนาจากทีมงานมืออาชีพของกลุ่มบริษัทชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) และได้ถวายส่งมอบเป็นธรรมทานอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ประกอบกับคณะศิษย์ได้ร่วมกันบริจาค File server ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นโดยฝากไว้ภายใต้การดูแลของกลุ่มบริษัทชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งทำให้สามารถบรรจุเทศน์องค์หลวงตาในรูปแบบต่างๆ ได้มากขึ้นนอกจากตัวอักษร คือ สามารถรับฟังและรับชมภาพวิดีโอได้ พระสงฆ์วัดป่าบ้านตาดจึงได้ทยอยแปลงเทปธรรมะหลวงตาให้อยู่ในรูปแบบดิจิตอล และอัพโหลดไว้บน File server

ต่อมาไม่นานเมื่อพระสงฆ์วัดป่าบ้านตาดร่วมกับโปรแกรมเมอร์ได้ทำการทดลองทางเทคนิคทำให้เว็บไซต์สามารถถ่ายทอดสดพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาทั้งในวัดป่าบ้านตาด สวนแสงธรรม และสถานที่อื่นๆ ออกกระจายไปทั่วโลกได้เป็นผลสำเร็จนับเป็นเว็บไซต์แห่งแรกหรือลำดับแรกๆ ของประเทศไทยที่มีการถ่ายทอดสดผ่านระบบอินเทอร์เน็ต สำหรับเว็บไซต์ที่เป็นของวัดป่าบ้านตาดที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมาก็คือ www.klangluang.com เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับคลังหลวง และ www.siangdham.com เพื่อให้ข้อมูลรายละเอียดและการประสานงานระหว่างเครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน

เทศน์ถ่ายทอดสด

ทีวีออนไลน์

วิทยุออนไลน์

www.luangta.com และ www.luangta.or.th
หน้าเว็บเพจภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

เว็บคลังหลวง

เว็บเสียงธรรม

ธรรมะหลวงตาออกทั่วโลก เป็นประวัติศาสตร์

“...นี้ก็นับว่าเป็นประวัติศาสตร์อันหนึ่งอีกเหมือนกัน คือเทศน์นี้ไม่ได้มีเฉพาะประเทศไทยของเรานะ เวลานี้ออกเมืองนอก ทางอินเทอร์เน็ตออกทั่วโลก .. เดี๋ยวนี้หนังสือเรามันจะร้อยกว่าเล่มละมั้ง (ร้อยกว่าครับ) ร้อยกว่าแน่ๆ แล้วที่พิมพ์นะ นี่ก็เทศน์ทุกวัน แล้วสุดท้ายมันก็จะไปเป็นหนังสือจนได้นี่นะ ออกอินเทอร์เน็ตๆ นั่นซีอินเทอร์เน็ตนี้ออกทั่วไปเวลานี้ ..

การเทศน์ก็เทศน์ทุกเช้า ออกวิทยุทุกเช้าอุดรฯ นี้ ๙ สถานีออกด้วยกันหมด เป็นแต่เพียงไม่ซ้ำเวลากัน ออกทุกสถานี ๙ สถานีออกหมด เทศน์นี้อัดเทปไว้ข้างบนแล้วเขาก็เอาออกวิทยุ ๘ สถานี เป็นแต่เพียงว่าเวลาไม่ซ้ำกัน จากนี้ก็ออกกรุงเทพ สถานีใหญ่ๆ นี้ออกทั้งนั้น แล้วอันที่สามก็ออกทางอินเทอร์เน็ต เวลานี้ทั่วโลกออกจากคำพูดของคนคนเดียวนี้ทั่วโลกไปเลยตลอดมานะ เป็นคำพูดประจำวันดังที่เขาเขียนไว้วันต่อวัน พอเทศน์นี้ปื๊บ มันก็ติดเทป เทปออกมันก็ทั่วไปหมด เมืองไทยทางวิทยุก็ได้ยินได้ฟังทางอินเทอร์เน็ตก็ออก ทางหนังสือก็ออก ..

เทศน์ที่วัดป่าบ้านตาดนี้เทศน์อยู่นี้นะ เขาฟังทางสหรัฐฯ เวลานี้เขาก็ฟังอยู่ด้วยกันดูด้วยกัน อินเทอร์เน็ตออกทั่วถึงกันหมด แล้วเทศน์นี้เขาได้ยินทั่วโลก เวลานี้เขากระจายออกไปหมด ก็ดูเหมือนมีแต่ธรรมะหลวงตาบัวละออกทั่วประเทศและออกทั่วโลกไปหมดเลย ยิ่งกระจายไปเรื่อยๆ นี่เขาให้เห็นทั้งรูปร่าง สังขารร่างกายทั้งซุ่มทั้งเสียง กิริยามรรยาทเขาให้เห็นทางอินเทอร์เน็ตหมดนะเวลานี้ เพราะฉะนั้นถึงกระจายไปทั่วถึง ทั่วถึงอย่างรวดเร็วนะ ก็ออกจากธรรมะหลวงตาองค์เดียวนี้แหละ เทศนาว่าการเราก็ไม่เคยคิดเคยคาดเคยฝันว่า เราจะได้เทศนาว่าการสอนพี่น้องชาวไทยเราทั่วประเทศอย่างที่เป็นอยู่เวลานี้ ถึงขนาดที่ว่าเวลานี้มันไปไม่ได้แล้ว แต่คำพูดคำจานี้ไปได้ทั่วถึงหมดนี่ เทศน์ออกเวลานี้ก็ออกกระจายลง นู่น ถึงสหรัฐฯ ถึงที่ไหนในขณะเดี๋ยวนี้นะ เดี๋ยวนี้ เขาฟังอินเทอร์เน็ต...”

อุปกรณ์การถ่ายทอดสดเทศน์หลวงตานอกสถานที่ด้วยระบบอินเทอร์เน็ต

การถ่ายทอดสดพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาทางอินเทอร์เน็ตนอกสถานที่

คนไทยในต่างประเทศ ได้รับธรรมะหลวงตา

“...ทางเมืองนอกเขาบอกมาว่า อินเทอร์เน็ตเป็นเพื่อนเป็นเพื่อนตายของเขาได้ดีมาก คือทางโน้นเขาไม่ไปเที่ยวหาพ่นน้ำลายใส่กันคุยกัน อยู่เมืองนอกตัวใครตัวเรา นอกเวลาทำงานแล้วมีแต่ตัวคนเดียว พอได้อินเทอร์เน็ตจากทางนี้ไปแล้วอบอุ่น เสียงอรรถเสียงธรรมกล่อมใจอบอุ่น คือเมืองนอกเขาไม่ได้เป็นเมืองบ้านน้ำลายเหมือนเมืองไทยเรา เมืองไทยเรามันบ้านน้ำลาย ไปอยู่ที่ไหนพ่นนี้ๆ อย่างนั้นนะ คือเพื่อนฝูงมีอยู่ทั่วไปคนไทย เป็นเพื่อนกันได้หมดเลย ไปที่ไหนคุยกันได้สบาย มันถึงพ่นน้ำลายพ่นโน้นพ่นนี้ อยู่เมืองนอกไม่มีใครมาพ่นด้วยซีน้ำลายของเราคนเดียวไม่ทราบจะพ่นกับใคร พอได้ฟังได้ดูอินเทอร์เน็ตแล้วรู้สึกว่าอบอุ่นมาก ทางโน้นเสียงอรรถเสียงธรรมไม่มี มีอยู่ที่เมืองไทยเรา พอดีได้ฟังทางอินเทอร์เน็ตได้ยินจากอินเทอร์เน็ตทางเมืองไทยเรารู้สึกว่ามีความอบอุ่นมากกว่างั้น ..

ทางโน้นเขาก็อนุโมทนาสาธุการมาทางอินเทอร์เน็ตเหมือนกันนะ นี่หมายถึงคนไทยเราที่ไปอยู่เมืองนอก ใครมีอินเทอร์เน็ตบางคนพูดกันจนสนิทนะ เขาบอกว่า เขาไม่เคยได้ยินได้ฟังธรรมะอย่างนี้ เหมือนกับเขานี้หมดคุณค่าไปแล้วเรื่องศาสนา เป็นอย่างงั้นนะ พอมาได้ยินได้ฟังธรรมะนี้แล้ว เหมือนว่าเขาได้เกิดชาติใหม่ เขาอนุโมทนามา ออกอินเทอร์เน็ตทุกวันนั่นแหละ ออกไปทั่วประเทศไทย ถ้าใครรู้จุดมันแล้วเขาก็กด ว่างั้นนะ ออกทุกวันๆ ทีนี้มันกว้างขวางแล้ว สุดท้ายเวลานี้นะ เทศน์ทั่วประเทศไทยแล้วยังไม่แล้ว ยังทั่วโลกอีก ..

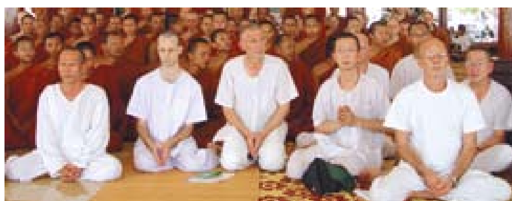
ในระยะนี้ศาสนาของเราก็กระจายออกไปทั่วโลกแล้วนี่ อย่างเทศน์อยู่เวลานี้ก็ออกทั่วโลกได้ยินทั่วกัน ออกทางอินเทอร์เน็ตก็อย่างนั้นแหละ คนที่ไม่เคยเห็นศีลเห็นธรรมเข้าใจในศีลในธรรม ก็จะพอรู้เรื่องรู้ราวบ้าง .. ทางด้านศีลธรรมหลวงตาก็ได้เริ่มพร้อมกันมา ดูเริ่มก่อนรัฐบาลจะขึ้นด้วยซ้ำ นี่ก็ฟื้นฟูทางจิตใจและด้านวัตถุ เพื่อประชาชนชาวไทยและชาวพุทธทั้งหลาย ตั้งแต่แคบๆ ถึงกว้างขวางมากมาย เรียกว่าทั่วโลก โดยทางอินเทอร์เน็ตอย่างพูดอยู่เวลานี้ทั่วโลกได้เห็นกันนะ ได้เห็นกันทั่วโลกในขณะเดียวกันนี้ อันนี้หลวงตาก็เพียงจับได้ว่า ธรรมะนี้รู้สึกว่าประชาชนทางเมืองนอกเมืองนาตื่นเต้นกันมากอยู่จากอินเทอร์เน็ต จำนวนคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องมากน้อยในอินเทอร์เน็ตนั้นเพิ่มขึ้นโดยลำดับ ก็คิดว่าจะเป็นประโยชน์ทางด้านจิตใจไม่น้อยเลย แล้วทางเมืองไทยของเราก็กอดคัมภีร์อยู่แล้ว ผู้จะฟื้นฟูคัมภีร์มาปฏิบัติดัดแปลงกายวาจาใจของตนให้เป็นลูกชาวพุทธที่ดีมีความสงบร่มเย็น ก็ควรจะได้รับประโยชน์มาโดยลำดับ ..

ศาสนาพุทธเรานี้รู้สึกจะกระจายออกประเทศนอกเยอะนะเวลานี้ เวลาที่เราช่วยชาติเทศน์นี้ออกทางอินเทอร์เน็ต ออกทั่วโลก นี่จะเป็นข้อคิดได้คติมากอยู่จากที่เทศน์นี้ ออกทั่วประเทศไทยแล้วก็ออกทางอินเทอร์เน็ตทั่วโลกเลย ได้ฟังทุกวันๆ พุทธศาสนาแต่ก่อนก็มีอยู่ตามคัมภีร์ใบลานไม่ได้แสดงออกมา อันนี้แสดงออกทางเสียงทางอะไร เช่น อินเทอร์เน็ต เท่าที่ทราบมานี้หลายประเทศนะ ที่ออกจากเมืองไทยเราไป คนไทยเรามีอยู่ทุกประเทศ ได้ยินได้ฟังอรรถธรรมนี้ทั่วทุกแห่งทุกหน เมืองนอกเขาก็มีหูมีตานี่ ดีชั่วเขาก็รู้ เห็นไหมนี่ฝรั่งมาเต็มอยู่ในศาลาเรา มาจากประเทศไหนๆ บ้าง มาทำไม อยู่ที่หัวใจ หัวใจเชื่อหัวใจฝังลึกในสิ่งใดแล้วย่อมติดพันในสิ่งนั้น นี่เขาเชื่อพุทธศาสนา ..

ถ้าหากว่าเราจะพิจารณาตามหลักธรรมชาติจริงๆ แล้ว ก็ไม่มีความหมายอะไรเพียงว่าทั่วโลก เรียกว่าน้อยไปมากกับธรรมที่ครอบโลกธาตุ...”

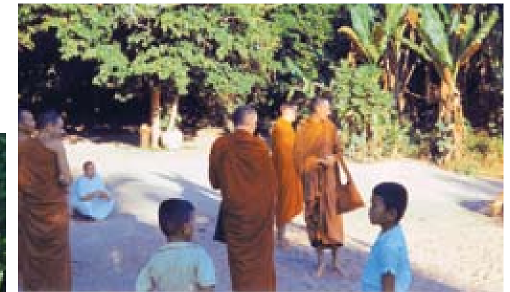

ชาวต่างชาติก็สนใจธรรม

“...(โยม) ‘มาจากเม็กซิโก ได้อ่านเกี่ยวกับหลวงตาทางอินเทอร์เน็ต ภาษาอังกฤษจากอเมริกา ได้อ่านข่าวเกี่ยวกับหลวงตาทางอินเทอร์เน็ต อ่านแล้วก็เลยสนใจ เป็นยิว อยู่ในนิวยอร์ค อเมริกา พออ่านข่าวแล้วเลยอยาก

ชาวต่างชาติที่มาศึกษาธรรมที่วัดป่าบ้านตาด ในอดีตและปัจจุบัน

มากราบหลวงตา เขาอยากติดต่อกับพระเจ้าของเขาโดยตรง ก็เลยให้เขาลองมาติดต่อกับหลวงตา ติดต่อได้อยู่’ ..

เมื่อวานนี้เขาก็มาพวกสหรัฐฯ เขามา ๔-๕ คน คนไทยเรามา โอ๊ย ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดน้ำตาคลอเลย ก่อนที่เขาจะมาที่นี่เขาตั้งสัจอธิษฐานยังไงขอให้พบหลวงพ่อว่างั้น ถ้ามีวาสนาขอให้พบในวันนี้อย่าให้เคลื่อนคลาดเขาว่างั้นนะ ตั้งสัจอธิษฐานด้วยกันแล้วเขาก็มา มาก็พบจริงๆ เขาว่า เราก็เฉย เขาไม่เคยทำบุญ ใส่บาตร ไม่รู้จักทาน พอได้ทำเขาก็รู้สึกมีความสุขมากที่อยู่กับเรา เขาถวาย ๕๐ ดอลล์

เดี๋ยวนี้อินเทอร์เน็ตกำลังกระจายออกทั่วโลก เมืองนอกนี้ เมื่อวานนี้เขาตั้งหน้ามาจริงๆ เขาติดต่อเรื่องของเรามาตลอดเขาบอกงั้นนะ ไม่ว่าทางหนังสือ ทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ ทางไหนๆ เขาติดต่อ แต่ทางอินเทอร์เน็ตไม่ได้ยินเขาพูด เราก็เลยพูดทางอินเทอร์เน็ตขึ้นให้เขาได้ติดต่อกระจายออกไปอีกทีนึง เพื่อความสะดวก เพราะเขาอยู่เมืองนอกเขาตั้งหน้ามาเขาบอกตรงๆ เลย หนังสือนี้ก็ออกไปมากละเวลานี้ ออกไปมากจริงๆ อย่างพูดอย่างนี้ก็ออกนี่ผู้ปฏิบัติทางด้านธรรมะจะได้ธรรมะข้อนี้ไปเป็นเครื่องเตือนใจได้เป็นอย่างดีมากทีเดียวนะ ไม่ใช่ดีธรรมดา ..

ทางทีวีกิริยาเป็นอย่างหนึ่ง ดูตัวจริงก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ไม่เหมือนกัน นี่ก็ออกทั่วประเทศไทย ทีวีนี้ก็ออกมานานแล้ว โทรทัศน์วิดีโอ ออกมาตั้งนานแล้ว ๕ ปีกว่าแล้วมั้ง เวลานี้ออกทางอินเทอร์เน็ตด้วยนะ ออกทั่วโลกเลย เวลาเราพูดอยู่นี้เขาฟังเขาดูอยู่นะเวลานี้ออกทั่วโลกทางอินเทอร์เน็ต เราพูดอย่างนี้กิริยาอย่างนี้ เขาดูอยู่ทางโน้น มีสหรัฐฯ เป็นต้น มีหลายประเทศเขาฟังเช่นเดียวกับเรานี่ ได้ฟังพร้อมๆ กัน ได้เห็นพร้อมกัน เวลานี้กำลังกระจายออกมากธรรมะหลวงตา แสดงทางอินเทอร์เน็ต ประเทศไหนต่อประเทศไหน แล้วถามปัญหามาเรื่อย เราก็ตอบ ตอบนี้ก็ออกรับกันๆ เรื่อยๆ ไปอย่างนี้...”

แสดงธรรมและตอบปัญหาเพื่อปลุกคนทั่วโลก

“...วันนั้นเราได้ตั้งใจพูดตั้งใจเทศน์ วิธีปฏิบัติอุปัฏฐากดูแลหลวงปู่มั่นเราทำยังไงๆ เราได้ชี้แจงวันนั้น ธรรมประเภทนี้เราไม่เคยแสดง เพราะฉะนั้นจึงได้บอกพระจะเอาออกทางอินเทอร์เน็ตก็ได้ ให้โลกได้เห็นเสียบ้าง การปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์ เราได้เอาตัวของเราออกแสดงเลย ที่เราได้ปฏิบัติต่อพ่อแม่ครูจารย์-มั่นนี้ ถึงได้ให้เอาออกบ้างทางอินเทอร์เน็ตเราบอก โลกเขาคงไม่เคยมีกันแหละแบบนั้นนะ แบบเราทำกับท่านไม่มีใครทำกัน เราแน่ใจว่าจะไม่ค่อยมี จะว่าไม่มีก็ไม่ได้ ไม่ค่อยมี ..

ถาม *‘ดิฉันตอนนี้อยู่ที่ประเทศสวิส-เซอร์แลนด์เจ้าค่ะ แต่ดิฉันได้ฟังท่านหลวงตาเทศน์ทุกๆ วันทางอินเทอร์เน็ต ฟังเสียงชัดแจ๋วมากและเห็นภาพหลวงตาด้วยเจ้าค่ะ ต้องฟัง*

ทุกๆ เช้า ไม่ฟังไม่ได้ เกิดความหงุดหงิด ใจไม่มีความสุขเปรียบเหมือนติดยาเลยเจ้าค่ะ นี้เรียกว่าเกิดกิเลสทางไหนเจ้าคะ?'

หลวงตาตอบ *'อย่างนี้เรียกว่ากิเลสดับ ธรรมเกิดเข้าใจไหม จะเกิดกิเลสอะไร กิเลสเกิดไม่ได้ ธรรมเกิด กิเลสดับ เข้าใจ'* ..

(อีกคราวหนึ่ง) ปัญหาอินเทอร์เน็ตมีหรือเปล่าวันนี้ ไม่มีเหรอ ปัญหาอินเทอร์เน็ตมาจากทางสหรัฐมาบ่อยๆ เริ่มมีปัญหา เราก็ได้เคยพูดอยู่เสมอมาว่า การช่วยชาติคราวนี้โดยทางการเทศนาว่าการนี้ รู้สึกว่าการถามการตอบปัญหาบกพร่องมาก เราบอก มีแต่เทศน์ เทศน์มันไปกลางๆ ปัญหามันซอกแซกซิกแซ็ก ตามความรู้สึกของแต่ละคนๆ เมื่อออกมา แล้วก็ทำให้เกิดสะดุดใจ เป็นคติเครื่องเตือนใจ ระลึกไว้ ไม่ค่อยลืมนะ แล้วก็พยายามเอานั้น มาเป็นคติเตือนตนเสมอ ปัญหาเป็นอย่างงั้นนะ ปัญหามันซอกแซก การเทศน์ไปเรื่อยๆ แต่ปัญหาออกมาจากความรู้สึกของคนจำนวนมาก แล้วแต่ใครจะมีความรู้สึกยังไงออกมา การตอบก็ตอบไปตามทางของปัญหามา ..

พี่น้องชาวไทยทั่วประเทศนี้ออกอากาศทางวิทยุทั่วประเทศไทย มิหนำซ้ำออกอินเทอร์เน็ตอีกด้วยนะ ออกนี้ประกาศก้องทั่วประเทศไทยเราให้ตื่นเนื้อตื่นตัวนะคราวนี้ อย่านอนจมอยู่นะ ศาสนาไม่ได้พาใครให้ล่มจมนะ มาปลุกมาให้ตื่นทุกคน..."

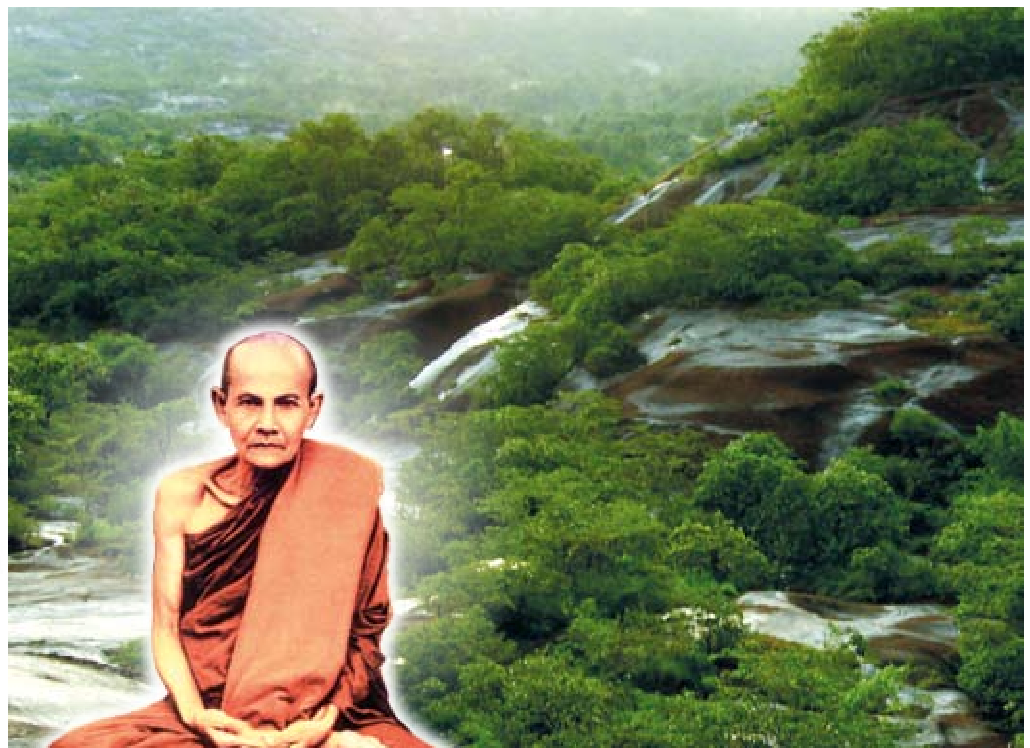

เมื่อมีเว็บไซต์และการถ่ายทอดทางอินเทอร์เน็ต ทำให้มีชาวต่างชาติที่สนใจพระพุทธศาสนาเข้ามาศึกษาธรรมกับองค์หลวงตาที่วัดป่าบ้านตาดเพิ่มขึ้นมาก ทั้งพระสงฆ์และฆราวาส

เครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ

องค์หลวงตาได้กล่าวไว้แล้วว่าหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เป็นพระผู้บุกเบิกกรรมฐานท่านเดินนำหน้า ยอมทุกข์ยากลำบากทุกอย่างจนได้ธรรมมาสอนโลก ท่านเปรียบหลวงปู่มั่นประดุจโรงงานใหญ่ผลิตพระเณรลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายให้เจริญงอกงามทางด้านอรรถธรรมให้กระจายออกไปทั่วประเทศและทั่วโลก ดังจะเห็นมีชาวต่างชาติจำนวนมากเข้ามาอุปสมบทประพฤติปฏิบัติในสายกรรมฐาน

การได้ยินได้ฟังธรรมเทศนาของประชาชนในสมัยนั้นยังไม่สะดวกเท่าใดนัก เนื่องจากครูบาอาจารย์สายกรรมฐานท่านชอบความวิเวกสงบสงัดในป่าเขามักอยู่ในที่ห่างไกล เทศนาคำสอนของท่านจึงแพร่หลายอยู่ในวงจำกัดเฉพาะพระเณร สำหรับฆราวาสผู้สนใจปฏิบัติต้องดั้นด้นเสาะหาถึงองค์ท่านจริงๆ จึงจะได้ฟังคำสอนของท่าน ต่อมาเมื่อเครื่องมือทางอิเล็คทรอนิคส์และเครื่องมือสื่อสารเจริญมากขึ้น การเข้าถึงพระธรรมคำสอนของท่านก็มีความสะดวกมากขึ้น ดังปรากฏว่ามีการบันทึกเสียงธรรมะลงในรูปเทป ซีดี หรือไฟล์ภาพและเสียง เป็นต้น

ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงสื่อได้ และเมื่อพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๔๓ มีผลบังคับใช้ ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงภาคประชาชนซึ่งไม่ใช่ภาครัฐและภาคธุรกิจก็เริ่มพากันก่อตั้งวิทยุภาคประชาชนขึ้นอย่างกว้างขวางกระจายไปทั่วประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเจริญแก่สังคมเป็นประโยชน์สาธารณะไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจแต่อย่างใด ในวงการนิยมเรียกวิทยุประเภทนี้ว่า วิทยุกระจายเสียงชุมชน (Community Radio)

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทำให้ประชาชนผู้สนใจในพระพุทธศาสนาฝ่ายกรรมฐานสายหลวงปู่มั่นได้เริ่มคิดก่อตั้งสถานีวิทยุภาคประชาชนขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากจะหารับฟังธรรมะกรรมฐานทางสถานีวิทยุที่มีอยู่ในขณะนั้นได้ยากหรือไม่ได้เลย เพราะทุกสถานีล้วนเป็นสถานีวิทยุภาครัฐหรือไม่ก็ให้ภาคธุรกิจเข้าสัมปทานแทบทั้งสิ้น เนื้อหารายการทั้งหมดจึงมุ่งไปเพื่อตอบสนองความต้องการของรัฐบาลและเน้นความบันเทิงหารายได้เข้าธุรกิจของผู้สัมปทานเท่านั้น

สถานีวิทยุภาคประชาชนได้ก่อตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกที่จังหวัดกาญจนบุรีซึ่งในระยะนั้นยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ(กสช.)จึงไม่มีองค์กรเข้ามาพิจารณาใบอนุญาตให้แก่สถานีวิทยุที่เกิดใหม่ ซึ่งสิ่งนี้ก็มิอาจตัดสิทธิของประชาชนให้หยุดรอคณะกรรมการชุดนี้เพราะเกิดความผิดพลาดทางกฎหมายทำให้กระบวนการสรรหาเป็นโมฆะ ประชาชนจึงอาศัยสิทธิตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญและตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้เป็นการกรุยทางสร้างสื่อและรายการที่ดี เพื่อประโยชน์ของสังคมที่มิอาจประเมินค่าได้

สำหรับสถานีวิทยุที่กระจายเสียงด้านธรรมปฏิบัติสายหลวงปู่มั่นนั้นเกิดขึ้นแห่งแรกที่วัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ต่อมาประชาชนก็พากันก่อตั้งขึ้นที่วัดดอยเทพสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู และก่อตั้งที่โรงเรียนบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ ในชื่อ “สถานีวิทยุชุมชุนเสียงธรรมบ้านตาด” คลื่นความถี่ระบบ FM 103.25 โดยสถานีวิทยุทั้ง ๓ แห่งข้างต้นได้จัดหาผู้ดำเนินรายการเองและออกอากาศตามผังรายการของแต่ละสถานี สัดส่วนรายการมีเนื้อหาทางโลกประมาณกึ่งหนึ่ง โดยมิได้ร่วมกันจัดรายการให้เป็นเครือข่ายเดียวกันแต่อย่างใด

จุดกำเนิดและลักษณะเครือข่ายวิทยุเสียงธรรม

พระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาขณะที่ท่านออกมาเป็นผู้นำในการช่วยชาติท่านปรารภเสมอว่า การช่วยชาติทางวัตถุเป็นเพียงปลายเหตุเท่านั้น ต้นเหตุที่ออกมาช่วยชาติแท้จริงก็คือการนำธรรมะออกกระจายสู่จิตใจประชาชนนั่นเอง ดังนั้นเมื่อรัฐมีนโยบายเพื่อการปฏิรูปสื่อและกฎหมายก็เปิดโอกาสให้ประชาชนประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงได้ อีกทั้งขณะนี้สถานีวิทยุภาคประชาชนที่ไม่มีโฆษณาและมีเนื้อหาเป็นประโยชน์ต่อประชาชนก็พากันก่อตั้งขึ้น ดังนั้นหากจะมีสถานีวิทยุภาคประชาชนกระจายเสียงธรรมกรรมฐานเกิดขึ้นอย่างจริงจังบ้างจะเป็นไปได้หรือไม่ และจะตรงต่อคำปรารภที่องค์หลวงตาท่านได้แสดงไว้หรือไม่อย่างไร บรรดาพระสงฆ์และประชาชนจึงได้เข้ากราบเรียนปรึกษาและขออนุญาตต่อองค์หลวงตาก่อตั้งสถานีวิทยุขึ้นที่สำนักสงฆ์สวนแสงธรรม ถนนพุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพมหานคร ซึ่งท่านก็เมตตาอนุญาตให้ก่อตั้งได้เพราะเห็นแก่ประโยชน์ด้านธรรมะของพี่น้องประชาชน พระสงฆ์และประชาชนจึงได้พร้อมใจกันอาราธนาองค์หลวงตาเมตตาเป็นประธานอำนวยการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ด้วยเหตุนี้ “สถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน สวนแสงธรรม” จึงถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยเริ่มออกอากาศเมื่อวันที่

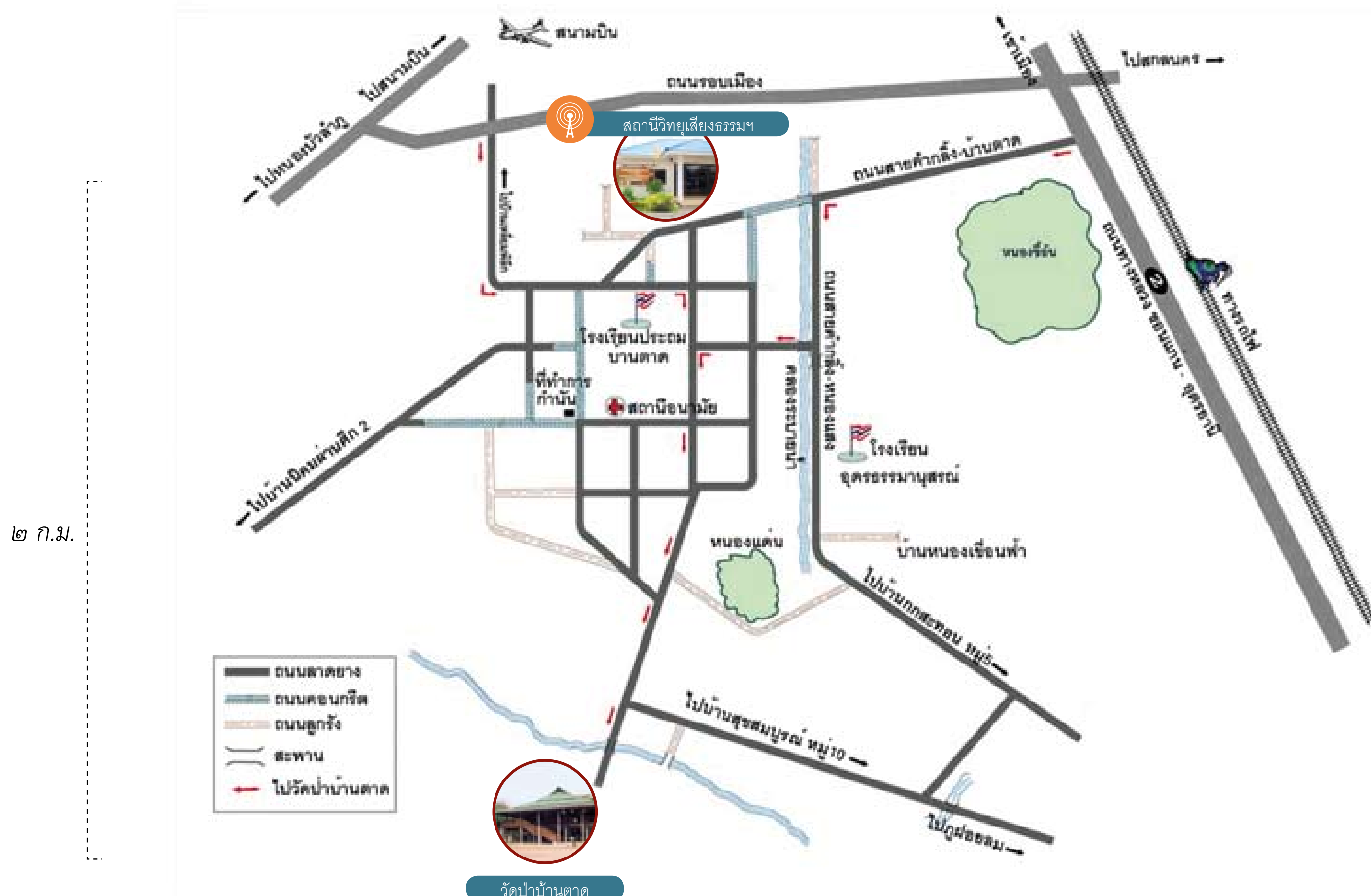
สถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน สวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพฯ

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗ กระจายเสียงด้วยคลื่นความถี่ FM 103.25 ตลอด ๒๔ ชั่วโมง และเมื่อประชาชนในจังหวัดอื่นๆ เห็นตัวอย่างสถานีที่สวนแสงธรรมว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นอย่างมาก ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ อยากมีโอกาสได้รับฟังธรรมเช่นนี้บ้าง จึงพร้อมใจกันรวมตัวเป็นกลุ่มผู้ก่อตั้งสถานีในแต่ละแห่งขึ้นด้วยกำลังของตน และเป็นที่น่าอัศจรรย์เนื่องจากหากถือจุดนี้เป็นจุดเริ่มต้นในช่วงเวลาเพียง ๖ เดือนเท่านั้นประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้พากันก่อตั้งสถานีวิทยุภาคประชาชนขึ้นรวมแล้วเป็นจำนวนมากถึง ๒๔ สถานี และเมื่อได้คลื่นความถี่ออกอากาศได้แล้ว ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นต่างพร้อมใจกันเดินทางเข้ามามอบถวายสถานีแด่องค์หลวงตาเพื่อยกให้เป็นสมบัติของสงฆ์และขอเป็นสถานีลูกข่ายรับสัญญาณ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ประสงค์ให้ลูกหลานได้สืบทอดเจตนารมณ์เผยแผ่ธรรมะสายกรรมฐานสืบไป พร้อมกับขอเชื่อมสัญญาณจากสถานีแม่ข่ายที่สวนแสงธรรม โดยในระยะแรกส่งสัญญาณด้วยระบบอินเทอร์เน็ตไปยังสถานีเครือข่ายทั่วประเทศ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๘ สถานีวิทยุที่ก่อตั้งที่โรงเรียนบ้านตาดได้ย้ายมาตั้งในเขตที่ดิน ๑๔ ไร่เศษซึ่งเป็นพื้นที่ของวัดป่าบ้านตาดอยู่บริเวณหมู่บ้านตาดใกล้โรงเรียนบ้านตาดและใช้ชื่อใหม่ว่า “สถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน วัดป่าบ้านตาด” โดยเพิ่มความสูงของเสาให้สูงขึ้น และ ขยายกำลังส่งให้แรงขึ้น เพื่อกระจายเสียงให้ทั่วจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดใกล้เคียง ตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้บริจาคจำนวนมาก ในระยะแรกสถานีแห่งนี้เป็นทั้งแม่ข่ายและลูกข่ายในเวลาเดียวกันเนื่องจากเนื้อหารายการในเวลา ๐๗.๐๐-๒๒.๐๐ น. รับสัญญาณจากสวนแสงธรรมและส่งสัญญาณไปยังสวนแสงธรรมในเวลา ๒๒.๐๐-๐๗.๐๐ น. ด้วยระบบ Leased Line

ต่อมาเมื่อสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ วัดป่าบ้านตาดก่อสร้างแล้วเสร็จสมบูรณ์ มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร ด้านเทคนิค มีโครงสร้างองค์กรและจัดวางระบบงานที่ชัดเจนพอสมควรแล้ว จึงได้ทำการย้ายสถานีแม่ข่ายจากสวนแสงธรรมมาประจำที่วัดป่าบ้านตาดโดยสมบูรณ์เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๘ และมีการส่งสัญญาณจากที่นี่ไปยังสถานีลูกข่ายทั่วประเทศตลอด ๒๔ ชั่วโมง ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ ได้ปรับเปลี่ยนการส่งสัญญาณจากเดิมด้วยระบบอินเทอร์เน็ตไปเป็นดาวเทียมไทยคมระบบซีแบนด์ (C-Band)

เครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชนทั่วประเทศได้รับพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นจากสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เนื่องจากทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๘ และเสด็จเป็นองค์ประธานเปิดแพรคลุมป้ายสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชนเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๙ เครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ ทั่วประเทศจึงพร้อมใจกันถือวันอุดมมงคลนี้เป็นวันสถาปนาสถานี

แผนที่แสดงตำแหน่งวัดป่าบ้านตาด และสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ วัดป่าบ้านตาด ซึ่งตั้งอยู่ห่างกันในระยะ ๒ กิโลเมตร

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์ สถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน

สำหรับประชาชนผู้ฟังรายการนั้น นอกจากฆราวาสแล้ว อีกส่วนหนึ่งที่สำคัญ ก็คือ พระภิกษุสามเณรฝ่ายกรรมฐานที่อยู่ตามวัดป่าห่างไกลจากที่ตั้งของสถานีวิทยุ บางพื้นที่ไม่สามารถรับฟังได้เนื่องจากคลื่นวิทยุที่ส่งออกไปยังไม่ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และอีกส่วนหนึ่งก็คือคนสูงอายุและคนเจ็บป่วยที่ยากลำบากในการเดินทางไปวัด แต่สะดวกที่จะสวดมนต์ไหว้พระฟังเทศน์ปฏิบัติธรรมไปพร้อมๆ กับรายการของทางสถานี ดังนั้นเครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ จึงได้พยายามปรับปรุงและพัฒนาระบบการส่งสัญญาณให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อเปิดโอกาสให้พระเณรและประชาชนที่ประสงค์จะก่อตั้งสถานีวิทยุในเครือข่ายแต่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกลสามารถรับสัญญาณดาวเทียมจากสถานีแม่ข่ายได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และประชาชนในทุกพื้นที่ก็สามารถรับชมภาพวิดีโอเทศนาขององค์หลวงตาได้อีกด้วย ดังนั้นเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๙ สถานีวิทยุเสียงธรรมฯ วัดป่าบ้านตาด จึงได้ทำสัญญาเช่าช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม ๕ กับบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด ทำให้สามารถส่งได้ทั้งสัญญาณเสียงของสถานีวิทยุในเครือข่ายและภาพโทรทัศน์พระธรรมเทศนาขององค์หลวงตากระจายไปทั่วประเทศไทยและประเทศใกล้เคียง จึงเรียกได้ว่า เป็นทั้งกิจการสถานีวิทยุและโทรทัศน์ นับแต่นั้นเป็นต้นมา

เมื่อกิจการของสถานีวิทยุและโทรทัศน์ฯ มีการพัฒนาและมีจำนวนสถานีเครือข่ายเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การดำเนินการมีความมั่นคงถาวรสืบไป ในเดือนมิถุนายน ๒๕๔๙ องค์หลวงตาจึงได้จัดตั้ง “มูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชน” ขึ้นรองรับการดำเนินการโดยมีคณะกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนมาจากเครือข่ายวิทยุเสียงธรรมฯ ในแต่ละภูมิภาค มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการเข้ามาบริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบายที่ตัวแทนแต่ละภูมิภาคได้ตกลงกันไว้ นอกจากนี้คณะสงฆ์ได้มีมติให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในกิจการของสถานีวิทยุและโทรทัศน์เสียงธรรมเพื่อประชาชน โดยหลวงปู่ลี กุสลธโร เมตตารับเป็นประธานคณะกรรมการบริหารกองทุน ในการนี้องค์หลวงตาได้เมตตากล่าวตอบรับว่า

“นี่เราก็เห็นด้วยแล้ว เมื่อวานนี้เขาประชุมกันเรียบร้อยก็มาหาเรา เราไม่ได้ไปประชุม ว่าได้มอบเงินให้เป็นกองทุน ๑ ล้านบาท เราก็ให้พร้อมในขณะเดียวกันเลยเมื่อวานนี้ ๑ ล้านบาทเหมือนกันเป็นกองทุน เรียกว่าได้เงิน ๒ ล้านแล้ว เราคิดทุกด้านทุกทางเพื่อพี่น้องชาวไทยลูกหลานไทยเรา เราไม่หวังอะไรแหละเราพูดตรงๆ ถ้าพูดทางด้านจิตใจเราก็พอเต็มที่แล้ว พูดถึงอย่างอื่นก็เหลือเฟือดังที่เห็น แต่ที่คิดไปภายนอกกระจายออกไปเพื่อลูกหลานของเรานั่นละบกพร่อง เราจึงได้อุตส่าห์พยายามคิดไว้ทุกด้านทุกทาง เมื่ออยู่ในฐานะพอเป็นไปได้อยู่เราก็พาตะเกียกตะกายอย่างนี้แหละ”

เครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ มีรูปแบบการจัดตั้งเกิดจากความต้องการของประชาชนที่มีความสนใจร่วมกันในพระธรรมเทศนาของพระกรรมฐานทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตจากทั่วประเทศตามปฏิปทาของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ลักษณะการประกอบการมีความเป็น “วิทยุภาคประชาชน” และ “วิทยุกระจายเสียงชุมชน” โดยสมบูรณ์ทั้งโดยเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมถึงหลักวิชาการ เนื่องจากเป็นสถานีวิทยุที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ปราศจากการครอบงำจากภาครัฐและภาคธุรกิจ ในทางสากลจะใช้ชื่อในทางวิชาการว่า “Community Radio of Interest” ซึ่งในประเทศที่เจริญแล้วกฎหมาย

สถานีวิทยุเสียงธรรมฯ วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเปิดแพรคลุมป้าย “สถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน” เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ณ บ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์มูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชน

ไม่จำกัดสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับความเป็นเครือข่ายและการใช้กำลังส่ง กล่าวคือ ผู้ประกอบการภาคประชาชนมีความเสมอภาคมีสิทธิทัดเทียมกับภาครัฐและภาคธุรกิจโดยสมบูรณ์

ปัจจุบันเครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ มีสถานีวิทยุในเครือข่ายกระจายเสียงครอบคลุมพื้นที่ทุกภาคของประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒๑ สถานี โดยแยกเป็นภูมิภาคต่างๆ ดังนี้

ภาคเหนือ	๒๕ สถานี
ภาคกลาง	๒๖ สถานี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๕๐ สถานี
ภาคตะวันออก	๑๑ สถานี
ภาคใต้	๙ สถานี
รวม	๑๒๑ สถานี

รายชื่อครูบาอาจารย์พระกรรมฐานที่ออกอากาศในเครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล	วัดบูรพาราม อ.เมือง จ.สุรินทร์
หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ	วัดดอยแม่ปั๋ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
หลวงปู่บุดดา ถาวโร	วัดกลางชูศรีเจริญสุข อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี
หลวงปู่สาม อกิญฺจโน	วัดไตรวิเวก อ.เมือง จ.สุรินทร์
หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ	วัดป่านิโครธาราม อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
หลวงปู่ชอบ ฐานสโม	วัดป่าสัมมานุสรณ์ อ.วังสะพุง จ.เลย
หลวงปู่หลุย จันทสาโร	วัดถ้ำผาบิ้ง อ.วังสะพุง จ.เลย
หลวงปู่ขาว อนาลโย	วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู
หลวงปู่ฝั้น อาจาโร	วัดป่าอุดมสมพร อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร
ท่านพ่อลี ธมฺมธโร	วัดอโศการาม ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
หลวงปู่คำดี ปภาโส	วัดถ้ำผาปู่ อ.เมือง จ.เลย
หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร	สำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน	วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี
ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก	วัดธรรมสถิตย์ อ.เมือง จ.ระยอง
หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล	วัดป่าสันติกาวาส อ.ไชยวาน จ.อุดรธานี
หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท	วัดป่าภูริทัตตปฏิปทาราม อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
หลวงพ่อชา สุภทฺโท	วัดหนองป่าพง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี
หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ	วัดป่าเขาน้อย อ.เมือง จ.บุรีรัมย์
หลวงพ่อพุธ ฐานิโย	วัดป่าสาลวัน อ.เมือง จ.นครราชสีมา
พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ	วัดเจติยาคีรีวิหาร (ภูทอก) อ.เมือง จ.บึงกาฬ
พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร	วัดป่าแก้วชุมพล อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร
หลวงปู่หล้า เขมปตฺโต	วัดบรรพตคีรี (ภูจ้อก้อ) อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร
หลวงปู่ศรี มหาวีโร	วัดประชาคมวนาราม (วัดป่ากุง) อ.ศรีสมเด็จ จ.ร้อยเอ็ด
พระอาจารย์แบน ธนากโร	วัดดอยธรรมเจดีย์ อ.โคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร
หลวงพ่อสังวาลย์ เขมโก	วัดทุ่งสามัคคีธรรม อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี
พระอาจารย์ปัญญา ปัญญาวัฑฺโฒ	วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี

สถานีแม่ข่ายของสถานีวิทยุโทรทัศน์เสียงธรรมเพื่อประชาชน
ภาพภายนอกอาคารและภายในห้องส่ง

เนื้อหารายการของเครือข่ายวิทยุเสียงธรรมฯ เป็นสาระประโยชน์แก่ประชาชน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ หากไม่นับการพูดเข้ารายการเนื้อหาประกอบด้วยสาระประโยชน์ ๓ ส่วน คือ

๑. พระธรรมเทศนาของครูบาอาจารย์พระกรรมฐานตามรายนามข้างต้น ซึ่งการเทศนามาจากภาคปฏิบัติของจริง เนื้อหาจึงเน้นธรรมปฏิบัติด้านจิตตภาวนาเพื่อความพ้นทุกข์ เนื้อหารายการส่วนนี้มีสัดส่วนมากที่สุด

๒. พระธรรมเทศนาประจำวันและในโครงการช่วยชาติขององค์หลวงตา มีเนื้อหาเป็นสาระประโยชน์เพื่อความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เนื้อหารายการส่วนนี้มีสัดส่วนรองลงมา

๓. เนื้อหาเกี่ยวกับชีวประวัติพระมหากษัตริย์ไทย ประวัติบุคคลสำคัญของชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย บทเพลงที่ให้ข้อคิดดีงาม ข่าวสารบ้านเมือง ฯลฯ

การกำหนดผังรายการและเนื้อหาของแต่ละรายการนั้น เครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ คำนึงถึงความแตกต่างของผู้ฟังเกี่ยวกับชาติพันธุ์ ภูมิศาสตร์ อายุ สถานะ เพศ วัย การศึกษา อาชีพ ความสนใจ และสภาพปัญหา อีกทั้งต้องการให้นโยบายและการดำเนินการเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่ประชาชนอย่างยั่งยืน จึงมีมติให้ก่อตั้ง "เครือข่ายสภาผู้ฟัง" ขึ้นเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ และส่งเสริมให้ประชาชนพร้อมใจกันคัดเลือกผู้แทนแต่ละจังหวัดและแต่ละกลุ่มเข้าเป็นสมาชิกโดยจัดประชุมที่ศาลาวัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการการควบคุมดูแลด้วยตัวเอง (Self Regulation) การตรวจสอบประเมินผล และเฝ้าระวังการกระจายเสียงให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้ก่อตั้งและผู้บริโภคสื่อ นอกจากนี้ยังเป็นการควบคุมดูแลร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ (Co-Regulation) อันเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่การกำกับดูแลของ กสทช. อีกด้วย

เครือข่ายผู้ฟังหรือสภาผู้ฟังวิทยุเสียงธรรมนั้น ประกอบด้วยสมาชิกจากกลุ่มต่างๆ คือ ๑. ผู้แทนคนในพื้นที่ ๒. ผู้แทนกลุ่มเฉพาะ ได้แก่

- กลุ่มบรรพชิต
- กลุ่มผู้สูงอายุ
- กลุ่มสตรี
- กลุ่มผู้พิการ
- กลุ่มข้าราชการ
- กลุ่มสุขภาพ
- กลุ่มลูกจ้าง
- กลุ่มช่างฝีมือ
- กลุ่มศิลปิน
- กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มนักวิชาการ
- กลุ่มนิสิตนักศึกษา
- กลุ่มเด็กและเยาวชน
- กลุ่มวิชาชีพ
- กลุ่มชาติพันธุ์และชนกลุ่มน้อย
- กลุ่มแรงงานในระบบและนอกระบบ
- กลุ่มธุรกิจและผู้ประกอบการ และอื่นๆ

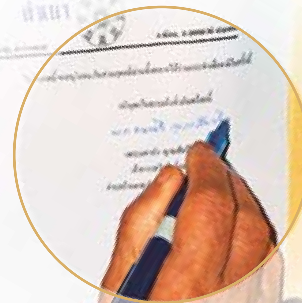

ประชาชนผู้รับฟังสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ มาร่วมเปิดสถานีวิทยุอย่างเป็นทางการ (๘ กรกฎาคม ๒๕๔๙) และร่วมประชุมใหญ่สภาผู้ฟังวิทยุเสียงธรรม (๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓)

และเพื่อให้ผังรายการมีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังอย่างแท้จริงและยั่งยืนสืบไป เครือข่ายผู้ฟังวิทยุเสียงธรรมจึงได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความสามารถทางวิชาการหลากหลายสาขาเข้ามาเป็นที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำและคุ้มครองสิทธิการรับฟังของประชาชน เพื่อให้กลุ่มประชาชนทุกกลุ่มได้บริโภคข้อมูลข่าวสารทางธรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความสนใจของกลุ่มอย่างทั่วถึงอีกด้วย

นอกจากนี้ มูลนิธิเสียงธรรมฯ ยังเน้นความมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะผู้รับฟังหรือผู้รับบริการโดยการเปิดช่องทางให้สามารถติดต่อสื่อสารโดยตรงกับตัวแทนประชาชนในท้องถิ่นในฐานะคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุ หรือผู้แทนสมาชิกสภาผู้ฟัง และยังสามารถติดต่อโดยตรงกับทางมูลนิธิเสียงธรรมฯ ทั้งทางเว็บไซต์ www.siangdham.com โทรศัพท์ ทางจดหมายอิเลคทรอนิคส์ (e-mail) หรือ Facebook ทั้งนี้เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ และการกำหนดผังรายการที่หลากหลายตอบสนองความต้องการร่วมกันของประชาชนที่สนใจในธรรมะสายกรรมฐาน

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของเครือข่ายวิทยุเสียงธรรมฯ นั้น ในระยะแรกพบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจในการออกกฎระเบียบควบคุมวิทยุภาคประชาชน ดังนั้นเมื่อประกาศกฎเกณฑ์ใดๆ ออกมาจึงไม่เป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะหากขัดต่อเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปสื่อและมีแนวคิดที่ลิดรอนสิทธิของวิทยุภาคประชาชนให้ต่ำต้อยกว่าวิทยุภาครัฐและภาคธุรกิจ ซึ่งมักมีเนื้อหาตอบสนองทางการเมืองและทางบันเทิงเพื่อการแสวงหากำไรโดยถ่ายเดียวมากกว่าเพื่อสาระประโยชน์ของประชาชนด้วยแล้ว กฎเกณฑ์เหล่านั้นย่อมเป็นโมฆะ เพราะขัดต่อกฎหมายและขัดต่อหลักธรรม ประชาชนย่อมมีสิทธิคัดค้านได้ ซึ่งในเรื่องนี้องค์หลวงตาได้เมตตาแสดงพระธรรมเทศนาไว้อย่างชัดเจนจำนวนมาก เพื่อจะได้ถือเป็นหลักเกณฑ์ให้กุลบุตรสุดท้ายภายหลังจักได้ช่วยกันปกป้องสื่อธรรมะทุกประเภทของครูบาอาจารย์สายกรรมฐานให้แคล้วคลาดปลอดภัยและให้มั่นคงถาวรเป็นที่พึ่งที่ยึดถือแก่พี่น้องชาวไทยและแก่สรรพสัตว์ทั้งหลายสืบไป

เกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้เครือข่ายวิทยุเสียงธรรมฯ ได้รับการรับรองทางกฎหมายนั้น องค์หลวงตาในฐานะประธานมูลนิธิเสียงธรรมฯ ได้เมตตาทำหนังสือให้คณะสงฆ์และประชาชนเข้าไปเสนอแนวทางที่ถูกต้องเป็นธรรมเกี่ยวกับสื่อภาคประชาชนต่อคณะกรรมาธิการซึ่งพิจารณาร่างกฎหมายทั้งฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรและฝ่ายวุฒิสภา ซึ่งคณะกรรมาธิการทั้ง ๒ คณะมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นด้วยกับข้อเสนอของมูลนิธิเสียงธรรมฯ ที่เสนอให้ยกเลิกการใช้ข้อความ "ชุมชนท้องถิ่น" เพราะจะทำให้คำว่า "ชุมชน" มีความหมายจำกัดไว้เพียงภายในท้องถิ่นเท่านั้นซึ่งย่อมจะทำให้การกระจายเสียงถูกจำกัดในพื้นที่ที่คับแคบเท่านั้น ส่วนข้อเสนออีกประการหนึ่งที่ได้รับการสนับสนุนก็คือเสนอให้ระบุคำนิยาม "ชุมชน" เป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจนเพื่อให้มีความหมายอย่างกว้างครอบคลุมทั้งในเชิงพื้นที่ (Area base) และในเชิงความสนใจร่วมกัน (Interest base) ซึ่งจะทำให้สิทธิการประกอบการ พื้นที่กระจายเสียง กำลังส่ง และการดำเนินการในลักษณะเครือข่ายมีความทัดเทียมกับภาครัฐและภาคธุรกิจอย่างสมบูรณ์

หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ
ประธานมูลนิธิเสียงธรรมฯ
สืบต่องานเผยแผ่พระธรรม
ตามรอยองค์หลวงตาต่อไป

หลวงปู่ลี กุสลธโร
เมตตารับเป็นประธาน
คณะกรรมการบริหาร
กองทุน

เป็นการป้องกันมิให้ตีความ "วิทยุภาคประชาชน" หรือ "วิทยุกระจายเสียงชุมชน" ขัดต่อเจตนารมณ์แห่งการปฏิรูปสื่อตามรัฐธรรมนูญหรือขัดต่อหลักวิชาด้านสื่อสารมวลชน สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และวิศวกรรมการสื่อสาร ซึ่งนานาอารยะประเทศต่างก็ยอมรับ สำหรับข้อเสนอของมูลนิธิเสียงธรรมฯ ที่เรียกร้องเป็นผลสำเร็จนี้ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้ว

สำหรับการดำเนินการภายหลังองค์หลวงตาได้ดับขันธ์เข้าสู่พระนิพพานนั้น คณะสงฆ์มีมติเป็นเอกฉันท์ขออาราธนานิมนต์หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่าบ้านนาคูณ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี เป็นประธานมูลนิธิเสียงธรรมฯ สืบต่องานขององค์หลวงตาต่อไป ซึ่งหลวงปู่บุญมีได้เมตตารับตามมติคณะสงฆ์เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔ ณ วัดป่าเกษรศีลคุณธรรม เจดีย์ (ภูผาแดง) อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งภาระการงานขณะนี้อยู่ระหว่างการประสานกับสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ที่ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการร่างประกาศ

ผังโครงสร้างการบริหารจัดการเครือข่ายวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน

มูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชน ในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

- คณะกรรมการกองทุนเสียงธรรมฯ
- คณะที่ปรึกษามูลนิธิ
- คณะกรรมการอำนวยการวิทยุกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และโทรคมนาคมเสียงธรรม
  - คณะกรรมการเครือข่ายภาคกลางและตะวันออก
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๑ นนทบุรี — ๒๐ สถานี
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๕ จันทบุรี — ๑๑ สถานี
  - คณะกรรมการเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๒ อุบลราชธานี — ๑๕ สถานี
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๖ ขอนแก่น — ๑๑ สถานี
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๗ นครราชสีมา — ๙ สถานี
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๘ อุดรธานี — ๑๕ สถานี
  - คณะกรรมการเครือข่ายภาคเหนือ
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๓ ลำปาง — ๑๑ สถานี
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๙ เชียงใหม่ — ๖ สถานี
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๑๐ พิษณุโลก — ๑๑ สถานี
  - คณะกรรมการเครือข่ายภาคใต้
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๔ สงขลา — ๕ สถานี
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๑๑ ภูเก็ต — ๒ สถานี
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๑๒ นครศรีธรรมราช — - สถานี
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๑๓ ระนอง — ๑ สถานี
    - ผู้ประสานงานศูนย์ เขต ๑๔ ชุมพร — ๔ สถานี

(แต่ละภาค) คณะกรรมการสถานี → ผู้อำนวยการ → รอง ผอ.(ถ้ามี), รอง ผอ.(ถ้ามี) → รายการ, ธุรการ, เทคนิค

***หมายเหตุ** การบริหารเครือข่ายวิทยุเสียงธรรมแต่ละภูมิภาค แบ่งสถานีตามเขตการตรวจสอบและเฝ้าฟังวิทยุของสำนักงาน กสทช. ส่วนภูมิภาค

ตัวอย่างเครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรม จาก ๑๒๑ สถานีทั่วประเทศ

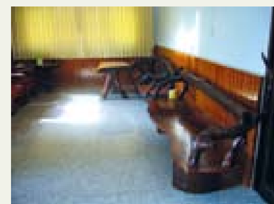
เกี่ยวกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงชุมชนให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและข้อกฎหมายข้างต้น นอกจากนี้ยังต้องสอดคล้องกับหลักวิชาการที่เป็นสากลเป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศ ประการสำคัญที่สุดต้องเป็นประกาศที่รองรับพระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นสถาบันหลักอันสำคัญของชาติ ประกาศข้อบังคับต้องเปิดทางให้พระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าโดยเฉพาะภาคปฏิบัติที่เป็นของจริงให้แผ่กระจายไปทั่วประเทศ

มูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชนฯ

มูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชนในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เป็นมูลนิธิที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๙ โดยหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน เพื่อรองรับการบริหารจัดการเครือข่ายสถานีวิทยุและโทรทัศน์เสียงธรรมเพื่อประชาชน ตั้งอยู่ที่เลขที่ ๓๐๙/๑ หมู่ ๑ ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีเนื้อที่ ๑๔ ไร่เศษ

และเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์มูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชน ปัจจุบันมูลนิธิมีสถานีวิทยุในเครือข่ายมูลนิธิจำนวน ๑๒๑ สถานี คือขอรับรายการ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์และขอให้การประกอบการเป็นของมูลนิธิโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีสถานีวิทยุในเครือข่ายรายการอีก ๒ สถานี คือขอรับรายการ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์จากมูลนิธิ แต่ขอประกอบการด้วยตนเอง

สำนักงานมูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชน ซึ่งตั้งใกล้กับสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน บ้านตาด ต.บ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี

ลักษณะการประกอบการของสถานีวิทยุในเครือข่ายมูลนิธิ

๑. การประกอบการของมูลนิธิ เป็นการประกอบการภาคประชาชน สถานีวิทยุในเครือข่ายมูลนิธิก่อตั้งขึ้นโดยพระสงฆ์และประชาชนแล้วพร้อมใจถวายสถานีแด่องค์หลวงตาในนามมูลนิธิ เพื่อให้เป็นสมบัติของสงฆ์ โดยการบริหารจัดการในระดับชาติองค์หลวงตาได้แต่งตั้ง “คณะกรรมการอำนวยการ” ซึ่งองค์หลวงตาเป็นองค์ประธานและพระสงฆ์ซึ่งเป็นตัวแทนจากภูมิภาคต่างๆ อีกจำนวน ๙ รูป

๒. ขอบเขตของการส่งกระจายเสียงและภาพ มีสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ บ้านตาดเป็นสถานีแม่ข่ายทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมการผลิตรายการที่ได้มาตรฐานจากภูมิภาคต่างๆ แล้วส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมไปยังสถานีเครือข่ายและผู้รับสัญญาณทั่วประเทศ

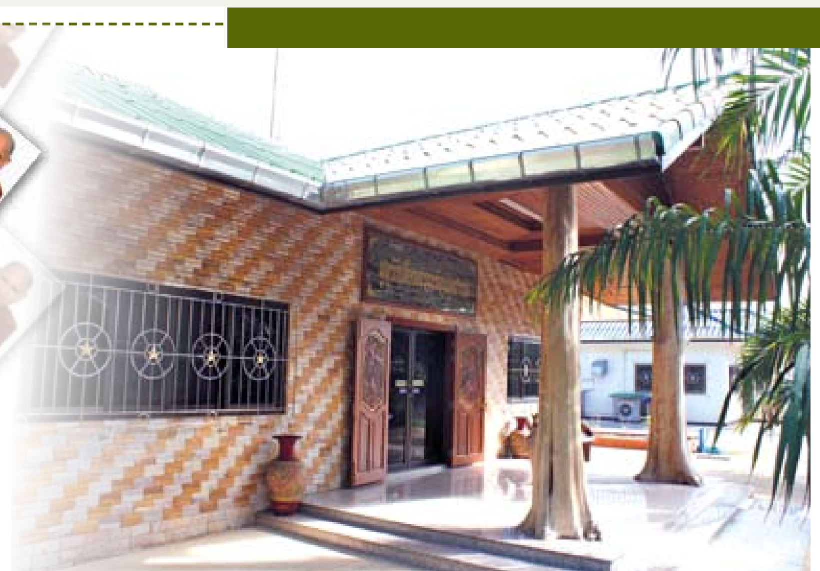
๓. เนื้อหาของรายการเกือบทั้งหมดเป็นสาระประโยชน์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาสายกรรมฐานตั้งแต่บทธรรมขั้นพื้นฐานการดำรงชีวิตสำหรับทุกเพศวัย ความรู้เพื่อความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จนกระทั่งถึงบทธรรมภาคปฏิบัติด้านสมถวิปัสสนาเพื่อความหลุดพ้น สำหรับสาระประโยชน์ด้านอื่นๆ เป็นข่าวสารจากกรมประชาสัมพันธ์ บทเพลงคติธรรม และอื่นๆ ตามกาลอันเหมาะสม

๔. ไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจและไม่มีการโฆษณาสินค้า

๕. ทุนในการก่อตั้งและการบริหารงาน มาจากการบริจาคของประชาชนผู้รับฟังและมีจิตศรัทธา

ตัวอย่างเอกสารการได้รับสิทธิทดลองออกอากาศในลักษณะชั่วคราวของสถานีวิทยุในเครือข่ายมูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชน

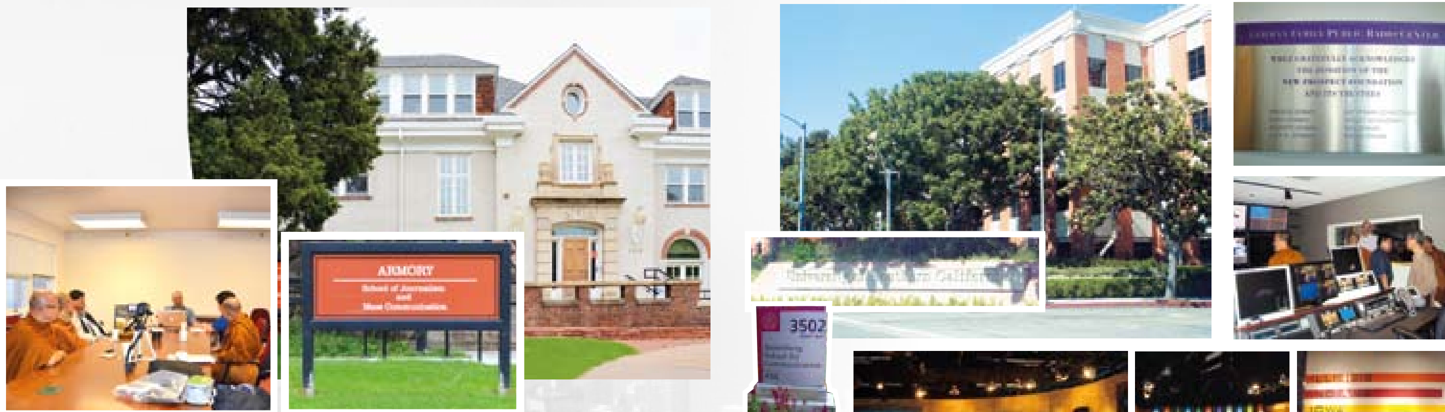

ภาพกิจกรรมเพียงบางส่วนที่คณะสงฆ์และประชาชนผู้เห็นคุณค่าของคลื่นธรรมะยิ่งกว่าคลื่นกิเลส เข้าติดต่อประสานงานกับสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และภาคส่วนต่างๆ เช่น สภาทนายความ มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค กรรมการสิทธิมนุษยชน ฯลฯ จนกระทั่งกฎหมายด้านสื่อได้รับการแก้ไขให้เกิดความเป็นธรรม ทุกฝ่ายยอมรับว่าวิทยุภาคประชาชนและวิทยุชุมชนเชิงประเด็น ต้องมีสิทธิทัดเทียมกับวิทยุภาครัฐและภาคธุรกิจ

ผู้แทนพระสงฆ์และประชาชนเครือข่ายวิทยุเสียงธรรมฯ ทั่วประเทศร่วมประชุมโฟกัสกรุ๊ปในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๓ ที่สำนักงาน กสทช. และเข้าร่วมสัมมนา ๔ ภาค เกี่ยวกับวิทยุชุมชนเชิงประเด็น เพื่อวางหลักเกณฑ์ให้ กสทช. กำกับดูแลวิทยุภาคประชาชนให้มีสิทธิทัดเทียมกับวิทยุภาครัฐและภาคธุรกิจ สอดคล้องกับข้อเรียกร้องของมูลนิธิเสียงธรรมฯ ซึ่งได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นเอกฉันท์จากรัฐสภา และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ตราเป็นกฎหมาย

เข้าพบคณะทำงานวิทยุกระจายเสียงชุมชน คณะอนุกรรมการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และ กสทช. เพื่อเรียกร้องให้ประกาศกสทช.มีความเป็นธรรม เห็นคุณค่าของสื่อภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานีวิทยุชุมชนเชิงประเด็นที่กระจายเสียง เนื้อหารายการเพื่อสังคม อาทิ เพื่อธรรมะ ผู้พิการ เด็ก การศึกษา วัฒนธรรมสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ให้ได้รับสิทธิทัดเทียมวิทยุเพื่อการบันเทิง และสื่อธุรกิจ

คณะสงฆ์ผู้แทนมูลนิธิเสียงธรรมฯ เข้าศึกษาดูงานสถานีวิทยุและโทรทัศน์ในสหรัฐอเมริกา เข้าพบนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสารมวลชนในมหาวิทยาลัยระดับโลก อาทิ University of Southern California (Annenberg School for Communication), University of Colorado at Boulder (Armory School of Journalism and Mass Communication), Lehman Family Public Radio, BIGTEN network และสถานีวิทยุที่มีกลุ่มเป้าหมายหลากหลายชาติพันธุ์ในมลรัฐชิคาโก

โทรทัศน์ดาวเทียมหลวงตา

หลังจากวัดป่าบ้านตาดได้ทำสัญญาเช่าช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม ๕ แล้ว ประชาชนทั่วประเทศตลอดประเทศใกล้เคียงที่มีจานรับระบบซีแบนด์ (C Band) และตั้งค่าเครื่องรับตามที่กำหนดไว้ก็สามารถรับชมภาพโทรทัศน์ขององค์หลวงตาได้อย่างชัดเจน ช่วงเวลาที่ลูกศิษย์ลูกหาติดตามมากที่สุดก็คือช่วงเวลาถ่ายทอดสดพระธรรมเทศนาประจำวันของท่านในตอนเช้า นอกจากนี้ในช่วงเวลาอื่นหากองค์หลวงตาเมตตาออกมาเทศนาต้อนรับประชาชนที่มากราบเยี่ยมองค์ท่านก็จะมีการถ่ายทอดสดทั้งภาพและเสียงออกทางโทรทัศน์และวิทยุด้วยเช่นกัน ในการรับชมภาพโทรทัศน์ช่องหลวงตานั้นนอกจากออกอากาศทางโทรทัศน์ดาวเทียมฟรีทีวีแล้วยังมีผู้ให้บริการเคเบิลทีวีหลายแห่งรับไปถ่ายทอดในพื้นที่บริการของตนอีกด้วย

มีกลุ่มประชาชนจำนวนมากที่เห็นภาพองค์หลวงตาในโทรทัศน์ไม่ว่าจะเห็นทางข่าวทางการถ่ายทอดสดงานสำคัญ หรือเห็นทางโทรทัศน์ดาวเทียมก็ตาม เมื่อประชาชนกลุ่มนั้นมีโอกาสเดินทางมากราบเยี่ยมที่วัดและได้เห็นองค์จริงของท่านก็มักจะกราบเรียนให้ท่านทราบ องค์หลวงตาก็นำมาเล่าต่อให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังอย่างเช่นครั้งนี้

“เมื่อวานนี้อนุบาลมาเต็มไปหมด เรายังพูดขบขัน .. ว่าครูพาพวกเด็กอนุบาลมานี้เต็มหัวเท่ากำปั้นๆ กำลังน่ารักดี เราเห็นเราอยากหยอกนะ มานี้พอพูดอะไรๆ พอสมควรแล้วเขาอยากจะขอถ่ายภาพหลวงตา พวกเด็กเหล่านี้คือเริ่มที่เขาจะมา เขาดูหนังสือหยดน้ำบนใบบัวแล้วเขาได้เห็นหลวงตาในทีวี ได้ทราบเรื่องราวของหลวงตาแล้วเขาอยากมาดู เด็กนะ เราก็คิดถ้าเด็กอยากมาดูก็นับว่าค่อนข้างดีมากสำหรับเด็กนะ ทำไมถึงอยากดูพระเฒ่าพระแก่

พอเห็นในหนังสือหยดน้ำบนใบบัว เห็นในทีวี แล้วเขาอยากมาดูตัวจริง เสร็จแล้วเขาอยากจะขอถ่ายรูปเรา เราก็ต้อนรับอย่างเต็มยศเลย พอเขาขออนุญาตถ่ายรูปเรา เออ เราเปิดโอกาสให้เรียบร้อยแล้ว เอ้ามาถ่าย ยกโคตรยกแซ่มา ยกหมูหมาเป็ดไก่มาถ่ายได้หมด วันนี้ เราว่าอย่างนั้น เด็กเขาก็หัวเราะ เปิดให้แล้ววันนี้ ทำไมเด็กถึงอยากดูมันน่าคิดอยู่”

และอีกคราวหนึ่งพี่น้องชาวอยุธยาเดินทางหลายคันรถบัสเข้านมัสการกราบเยี่ยมองค์หลวงตาซึ่งต่างก็เคยเห็นองค์หลวงตาทางโทรทัศน์มาก่อนแล้วเมื่อมาพบเห็นองค์จริงของท่านก็อดจะนำกิริยาความเผ็ดร้อนระหว่างองค์จริงกับในโทรทัศน์มาเปรียบเทียบกันมิได้ เหตุการณ์ในครั้งนั้นท่านนำมาเล่าให้ฟัง ดังนี้

“...วันนั้นรถบัสใหญ่นะ ไปตั้ง ๔-๕ คัน ศาลานี้แน่นหมดเลยเชียว .. ชาวอยุธยามา เราก็ถามเหตุถามผล *‘พากันมายังไงมีเหตุผลกลไกอะไรบ้าง’* เราก็ถาม

เขาบอกเหตุผลกลไกก็คือว่า *‘ดูท่านที่ออกทางทีวีรู้สึกว่าเผ็ดร้อนมาก ทุกสิ่งทุกอย่างกิริยาที่แสดงออกนี้เผ็ดร้อนมาก แต่มันไม่สนิทใจ เพราะเห็นในนั้นจึงต้องพากันมาดูต่อหน้าต่อตาที่นี่’*

‘เวลาดูทางทีวีเป็นยังไง’ ‘โอ๊ นั่นเข้มข้นมาก ดูทางทีวีนี้เข้มข้นมาก’

‘แล้วดูทางนี้ล่ะเป็นยังไง’ ‘ทางนี้เห็นสงบๆ ไม่มีลวดลายเข้มข้นเหมือนอย่างทีวี’

เราก็นึกในใจ คือมันก็ยังไม่ได้ขึ้นเวทีจะให้ต่อยดะไปยังไงใช่ไหมล่ะ เวลาดูทางเวทีนี้เข้มข้นมาก แล้วเวลามาดูอยู่อย่างนี้เป็นยังไงล่ะ สงบๆ ธรรมดาว่างั้น ทีนี้พอว่าอย่างนั้นก็เริ่มละทีนี้ เริ่มเรื่องเริ่มราว เริ่มขึ้นเรื่อยๆ เลย ต่อจากนั้นไปมันก็ถึงพริกถึงขิงซัดกัน สุดท้ายไอ้พวกที่นั่งอยู่ก็คู้เข่าขึ้นๆ ยืนขึ้น เลยยืนกันหมดทั้งศาลา ดูมันไม่ถึงใจเขาว่างั้น มันเข้มข้นเขาจึงยืนขึ้นดู เลยยืนดูกันหมด รสบัสตั้ง ๔-๕ คัน พี่น้องชาวอยุธยาเขาตั้งใจมาดูเฉยๆ เขาว่างั้น เขาเห็นในทีวี จะมาดูตัวจริงบนศาลา ทีนี้มันก็เผ็ดร้อนละซิ มาก็จริงๆ ขึ้นเวทีก็ซัดกันเลย พอออกจากนั้นแล้ว (จึงถามอีกทีคราวนี้)

‘เป็นยังไง ดูทีวีกับดูตัวจริงเป็นยังไง ที่ดูมาแล้วกับดูเวลานี้มันต่างกันยังไง’

‘หูย ดูที่นี่มันเข้มข้นมากกว่านั้น ตัวจริงเผ็ดร้อนมากกว่า’

นี่พวกอยุธยามา .. ตั้งหน้ามาดูเฉยๆ เขาว่างั้น คือเห็นทางนู้นมันสะดุดใจในทางนู้น แต่ว่ามันไม่สะดุดใจที่จะมาดูซ้ำเข้าอีก ดูทางนี้สะดุดใจมากกว่าก็เลยมา เขามาดูเรา ..

นี่ก็จะออกทั่วประเทศไทยเดี๋ยวนี้นะ เริ่มออกแล้ว จะเริ่มออกทั่วประเทศไทยไปนี้นะ ทางนี้ยังไงไม่ได้ยกครู ทางนั้นเริ่มออกทั่วประเทศไทยแล้ว ..

ที่กล่าวทั้งนี้ไม่ใช่เรื่องอะไรนะ ในหัวใจจริงๆ เป็นธรรมล้วนๆ แต่กิริยานี้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ของธรรม แล้วแต่จะแสดงอากัปกิริยาหนักเบามากน้อยที่พลังของธรรมบ่งบอกออกมาเข้าใจไหมล่ะ คือดันออกมาขนาดไหนๆ แต่เป็นธรรมล้วนๆ จะเผ็ดจะร้อนขนาดไหนจะไม่มีภัยเลย มีแต่ธรรมล้วนๆ แสดงออกๆ กิริยานี้จึงแปลกๆ ต่างๆ กัน

คนที่จะมาดูตั้งแต่กิริยาเฉยๆ มันก็ไม่เข้าใจละ ให้นักปฏิบัติดูกัน รู้กัน ต่างคนต่างรู้นักปฏิบัตินักรู้ธรรมเห็นธรรม คลังของธรรมภายในใจแสดงออกตามความเป็นจริงของธรรม ต่างคนต่างรู้ด้วยกันแล้วจะเข้าใจกันได้ทันทีๆ ทุกกระเบียดเลย ถ้าหากภายนอกมาดูนี้มันดูยากและดูไม่ออก เขาก็ต้องดูเป็นแบบโลก เพราะเขาเป็นโลกทั้งนั้น ใครมาๆ ตา หู จมูก ลิ้น กาย จิต เป็นโลกทั้งนั้น เวลามาดูมาสัมผัสสัมพันธ์เท่ากับเป็นโลกทั้งนั้นไปเลย มันไม่เป็นธรรม นี่ละต่างกันอย่างนี้...”

สำหรับโทรทัศน์ดาวเทียมช่องหลวงตานั้นออกอากาศพระธรรมเทศนาตลอด ๒๔ ชั่วโมง ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มีเวลาว่างในช่วงเวลาที่แตกต่างกันจะได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมได้ทุกช่วงเวลา ท่านที่รับชมรายการของสถานีจะได้เห็นภาพการบิณฑบาต การขบฉัน การแสดงธรรมขององค์หลวงตาประจำวันและการแสดงธรรมช่วยชาติในสถานที่ต่างๆ ชีวประวัติครูบาอาจารย์องค์สำคัญ และอื่นๆ สำหรับอานิสงส์ของการได้เห็นสมณะ ได้เห็นข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ ของพระกรรมฐาน องค์หลวงตาก็ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า

“...เวลานี้เราก็พอใจอยู่กับทางวิทยุที่ออกเพื่อประชาชนทั้งหลาย ไม่มากก็ขอให้เป็นคติเครื่องเตือนใจ เพราะเป็นธรรม จะเป็นสิริมงคลแก่จิตใจผู้ได้เห็นได้ยินได้ฟัง ได้เห็นก็เห็นพระเจ้าพระสงฆ์ผู้ทรงศีลทรงธรรม ตานี้ก็เป็นมงคล **ทัสสนานุตตริยะ** การเห็นที่สูงที่เลิศเลอก็คือการเห็นสมณะ ท่านบอก สมณะท่านก็บอกไว้คำว่าสมณะคือสงบกายวาจาใจจากบาปทั้งหลาย ตั้งแต่พระโสดาก็เรียกสมณะ สกิทา อนาคาเรียกสมณะ อรหันต์ เรียกสมณะทั้งนั้น พระท่านผู้ทรงธรรมเหล่านี้ไว้เป็นสรณะหรือเป็นมงคลแก่ท่านเองแล้ว ยังเป็นมงคลแก่ผู้ได้เห็นได้ยินได้ฟัง เห็นท่านเป็นมงคล เรียกทัสสนานุตตริยะ

ใจของเราขอให้อบรมจะเป็นมงคล เราได้เห็นพระเจ้าพระสงฆ์ผู้ทรงศีลทรงธรรม หูตาเป็นมงคลตลอด พอพูดอย่างนี้เราก็เคยพูดแล้วได้เขียนในหนังสือไม่ใช่เหรอ ที่ได้ไปพบเห็นพ่อแม่ครูจารย์มั่นเบื้องต้นที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ อันนั้นมันถึงใจไม่ลืมจนกระทั่งบัดนี้ .. พอท่านใกล้เข้ามาก็ปุ๊บปั๊บเข้าในห้อง ห้องมันก็มีช่องอยู่ จะว่าไง ถึงมีฝามันก็มีช่อง เข้าใจไหม พอท่านใกล้เข้ามาก็ปุ๊บเข้าห้อง จ่อดูในช่อง คอยดู

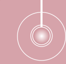

ดูท่านด้วยความเอิบอิ่ม ด้วยความเคารพเลื่อมใสสุดหัวใจนะเวลานั้น ดูจ้อเข้ามาๆ ดู ทีนี้พอท่านผ่านไปแล้วออกจากห้องมาดูท่านอีก ดูข้างหลังท่าน ดู วันนั้นปีติทั้งวันนะ ชาตินี้เราก็ภูมิใจ เราได้พบพระอรหันต์เสียแล้ว วันนี้ได้พบแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างเราได้สังเกตดูท่านทุกอย่างด้วยความปลื้มปีติในใจของเรา ทีนี้วันนั้นจิตใจไม่ได้ไปไหน อยู่กับท่านอาจารย์มั่นทั้งนั้น เป็นมงคลสูงสุดว่าเรามีวาสนาเกิดมาได้พบพระอรหันต์เสียแล้วในคราวนี้ แม้เราไม่ได้เป็นพระอรหันต์เราได้ชมบารมีท่านเราก็พอใจ อันนี้ถึงใจหมดนะที่ว่านี้

เราพูดถึงเรื่องได้เห็นครูบาอาจารย์ ทัสสนานุตตริยะ เรายกตัวอย่าง เช่น เราเห็นท่านอาจารย์มั่น นี่ละมันถึงใจตลอดทั้งวันเลยเชียวนะ **ทัสสนานุตตริยะ** เป็นความเห็นที่เลิศเลอ เรายังไม่เห็นภายใน เราเห็นสมณะภายนอกเสียก่อน อย่างที่เราเห็นหลวงปู่มั่นเราพอใจ นี่เรียกว่าสมณะอยู่ภายนอก ทีนี้พอเราบำเพ็ญเข้าๆ สมณะภายในจะเริ่มเกิดขึ้นจากเราผู้บำเพ็ญ โสดา สกิทา อนาคา อรหันต์ จะขึ้นที่นี่ๆ ทีนี้อรหันต์นอกกับอรหันต์ในเข้ากันได้แล้วพอใจเต็มสัดเต็มส่วน...”

ในเวลาที่องค์หลวงตาดำรงธาตุขันธ์อยู่นั้น ประชาชนมีโอกาสได้รับชมการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ดาวเทียมและทางอินเทอร์เน็ตทำให้ได้เห็นการเคลื่อนไหวไปมาของท่านในปัจจุบันทันทีเหมือนได้มาสัมผัสองค์จริงที่วัดเลยทีเดียว ต่อเมื่อองค์ท่านดับขันธ์เข้าสู่พระนิพพานแล้ว สิ่งที่จะทำให้เหล่าศิษยานุศิษย์ตลอดถึงกุลบุตรสุดท้ายลูกหลานชาวพุทธได้สัมผัสองค์หลวงตามีสังฆานุสสติระลึกถึงองค์ท่านได้อย่างยอดเยี่ยมที่สุดและเป็นการป้องกันมิให้พระพุทธศาสนาแท้ต้องค่อยจืดจางหายไปก็คือการรักษาโทรทัศน์ดาวเทียมหลวงตาให้อยู่คู่ชาติไทยของเราตลอดไปนั่นเอง จึงขอให้ศิษยานุศิษย์ช่วยกันเผยแผ่ธรรมะเป็นธรรมทานแก่ลูกแก่หลานอย่างต่อเนื่องตลอดไป ซึ่งองค์หลวงตาได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ด้วยว่า

“อยู่ที่นี่เขาถ่ายทอดสดนะ เขาถ่ายเห็นกันทั่วประเทศไทย หลวงตาบัวนั่งอยู่นี้พูดแต่ละครั้งๆ เห็นกันทั่วประเทศไทย มันออกทั่วประเทศไทย .. ทีวีนั้นคงอยู่กระมัง ออกเมื่อไรก็ได้ที่ออกตอนช่วยชาติน่ะ จะออกเมื่อไรก็ได้หรือว่าไง เขามีฟิล์มอยู่ไม่ใช่เหรอ เขามีอะไรติดไว้ไม่ใช่เหรอ ออกเมื่อไรก็ได้ นี่หลวงตาตายไปแล้วยังจะออกทีวีอยู่นะ ตายไปแล้วทางนี้ยังจะออกทีวีให้โลกเขาดูอยู่”

พระธรรมเทศนากับเครื่องมือสื่อสารทางธรรม

พระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาแสดงถึงความสำคัญของเครื่องมือสื่อสารในการเผยแผ่ธรรมะสายกรรมฐานออกสู่ประชาชน ท่านได้ให้หลักเกณฑ์และวิธีการปกป้องรักษาเครื่องมือสื่อสารทางธรรม ดังนี้

วิทยุเสียงธรรมเป็นประโยชน์แก่หัวใจโลก

“...ถามไปตรงไหนมีแต่กุดแต่ด้วนๆ ถูกไฟความทุกข์ความจน ความล่มความจมเผาเข้ามาๆ อ้าว มันจะไม่มีอะไรเหลือเมืองไทยเรา ปู่ย่าตายายพาถ่อพาพายมาตั้งนานแสนนาน ก็พากันสงบร่มเย็นมาโดยลำดับ แต่เวลาลูกหลานไทยเกิดมาทีหลังนี้ จำนวนมากขึ้นตั้ง ๕๐-๖๐ ล้าน แล้วรวมหัวกันจะจมลงในทะเลเป็นไปได้เหรอ นั่นละเรื่องราว

จึงได้ออกประกาศ เอา จะช่วย ตายให้เห็นต่อหน้าต่อตาเรา ตายท่ามกลางความจม เอา เราอยู่ในท่ามกลาง จะออกละช่วยชาติว่างั้นละ เราก็ออกประกาศเลย เอ้า เราจะเป็น

ผู้นำช่วยชาติ ทีนี้คำว่าช่วยชาติบรรดาประชาชนทั้งหลาย ส่วนมากจะคิดไปถึงด้านวัตถุช่วยการเงินการทองข้าวของทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นด้านวัตถุ ช่วยชาติๆ เขาไม่ค่อยคิดด้านนามธรรม คือธรรมที่จะสั่งสอนโลก แต่เราคิดเรียบร้อยแล้ว ด้านวัตถุนี้โลกจะมองเห็นก่อนใคร ด้านธรรมจะไม่มอง แต่ธรรมมองดูธรรมก่อนอื่น วัตถุเหล่านี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนธรรมนี้ออกกระจาย ..

นี่ก็เริ่มต้นมาตั้งแต่ออกช่วยชาติทีแรก พิจารณาซิหัวใจใครต่างกันไหมล่ะ ไม่ใช่ยอเรานะ พอว่าจะช่วยชาติ เอาเราจะช่วยเราจะนำ คือเราคิดไปหมด วัตถุนี้เป็นเพียงเล็กน้อย แต่ประชาชนทั้งหลายจะถือว่าเป็นเรื่องใหญ่โตมาก ช่วยชาติก็เกี่ยวกับเรื่องวัตถุเงินทองข้าวของต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจตกต่ำถึงเมืองไทยจะล่มจม แต่หัวใจของคนไทยจะพาคนไทยทั้งชาติล่มจมไปนั้น โลกไม่ได้คิด

เราพอออกคราวนี้ก็ เอ้อ ดีแล้วละ คราวนี้คราวธรรมจะได้เข้าสู่จิตใจของประชาชนพร้อมไปกับการที่ว่าช่วยชาติทาง ด้านวัตถุ ด้านวัตถุนี้โลกจะทราบทั่วถึงกันทันที แต่เรื่องธรรมจะไม่มีใครคิด เราอยากจะพูดอย่างนี้ เราคิดเต็มหัวใจคนเดียว ว่าคราวนี้คราวธรรมจะได้ออกช่วยโลกเข้าสู่จิตใจของประชาชน เป็นการฟื้นอันใหญ่-หลวงคือฟื้นจิตใจ วัตถุไม่สำคัญ ขอให้จิตใจฟื้นได้เถอะจะขึ้นทันที ถ้าจิตใจยังต่ำ อะไรจะมีสูงขนาดไหนก็ไม่มีความหมาย เดี๋ยวนี้ก็ออกแล้วเห็นไหมล่ะธรรมะ ..

คราวนี้คราวธรรมะจะได้กระจายออกสู่หัวใจประชาชน จะเป็นการฟื้นฟูอันใหญ่หลวงจากจิตใจที่เป็นเจ้าของของชาติ ว่างั้นเถอะของแต่ละคนๆ รวมแล้วเป็นของชาติ .. ก็ออกจริงๆ เวลานี้ก็กระจายไปหมดแล้วเห็นไหมล่ะนี่คิดไว้แล้วผิดไหม .. อะไรที่ออกทุกอย่างพิจารณาเรียบร้อยแล้วออกๆ จะออกช่องแคบช่องกว้างไม่ผิด ไม่มีคำว่าผิด เพราะธรรมชาตินี้ถูกต้องสมบูรณ์แบบแล้ว พิจารณาออกจากนี้ช่องแคบช่องกว้างถูก จะออกแค่ไหนๆ จะเป็นในตัวของมันเสร็จเลย แล้วก็เดินตามนั้นไม่ผิดๆ

เดี๋ยวนี้ก็ออกทางด้านธรรมะ .. วิทยุเรานี้ก็ โอ้โห ครอบไปเยอะนะ วิทยุต่างๆ กว้างขวางมากนะ เป็นประโยชน์แก่คนทั้งประเทศ เวลานี้วิทยุนี้ออกกระจายอย่างรวดเร็วทีเดียว ธรรมะนี่นะ .. ฟังว่าวิทยุนี้ออกเดี๋ยวนี้ทั่วประเทศไทยแล้ว ธรรมะเข้าสู่จิตใจของประชาชนไม่ใช่น้อยๆ นะ นี่เป็นประโยชน์อันใหญ่หลวง การฟื้นฟูจิตใจนี้เป็นประโยชน์อันใหญ่หลวง และวัตถุสิ่งของอะไรๆ จะรู้จักประมาณเองจากหัวใจที่รับอรรถรับธรรมซึ่งเป็นความพอดีตลอดมา ธรรมนี้ความพอดี อะไรจะหนักไปเบาไปธรรมจะพินิจพิจารณาแก้ไขดัดแปลง จึงว่าธรรมคราวนี้ออกสู่โลกเรานี้กว้างขวางออกทางอินเทอร์เน็ตเมืองนอกเมืองนาก็ออกทั่วไปหมดเวลานี้ ..

ด้านวัตถุจะพอประมาณ แต่ธรรมนี้จะกระจายไปกว้างขวาง เห็นไหมล่ะกว้างขวางไหม นี่ละคิดด้วยธรรมไม่ผิด ถ้าลงได้คิดด้วยธรรม...”

สมเจตนารมณ์ ที่นำช่วยชาติบ้านเมือง

“...สถานีวิทยุนี้ดูตั้งออกไปเรื่อยๆ นะ เดี๋ยวนี้มีทุกภาคแล้วเครือข่ายของบ้านตาดออกไปเรียกว่าทั่วประเทศไทยแล้วเดี๋ยวนี้ทุกภาค .. ที่วิทยุเสียงธรรมออกทั่วประเทศไทยนี้ก็จะเป็นประโยชน์แก่หัวใจของโลกไม่ใช่น้อยนะ หัวใจเป็นสำคัญในตัวของบุคคลแต่ละคนๆ ทุกสิ่งทุกอย่างสมบัติศฤงคารบริวารอะไรอยู่ที่หัวใจหมด ความประพฤติหน้าที่การงานความเคลื่อนไหวของคนแต่ละคนออกจากใจ ถ้าใจได้รับการอบรมศีลธรรมแล้วทุกสิ่งทุกอย่างจะมีเบรกห้ามล้อ จะมีคันเร่งเป็นไปตามสายทางที่ปลอดภัยได้ประโยชน์ ถ้าไม่มีธรรมแล้วเบรกก็ไม่มี ทะลุพุ่งไปเลยลงเหวลงคลองไปเลย คันเร่งก็เร่งในทางที่ลงเหวลงคลอง เบรกไม่มี ..

เราก็พอใจนะที่ออกนี้ เข้ากันได้กับเจตนารมณ์ของเราตั้งแต่เริ่มแรกช่วยชาติบ้านเมือง ที่เราออกประกาศว่า เอ้า จะเป็นผู้นำนั่นเพราะเรื่องของชาติไทยเรามันจะจมลงทะเลหลวงแห่งความล่มจม หมู หมา เป็ด ไก่ หัวจ่อเข้าไปลงทะเลหลวงแห่งความล่มจมด้วยกันทั้งนั้น เราก็เป็นลูกหลานไทย เกิดในท่ามกลางของเมืองไทย เมื่อชีวิตลมหายใจและความคิดอ่านยังมีอยู่ เราจะปล่อยให้พี่น้องชาวไทยพร้อมทั้งเราเอง จมไปด้วยกันทั้งหมดเลยเหรอ ไม่ได้ เพราะฉะนั้นถึงได้ออกละซิว่าจะเป็นผู้นำ ทีนี้พอเป็นผู้นำ เอ้า จะเป็นผู้นำ คิดทางด้านวัตถุก็จะฟื้น แต่ประชาชนทั้งหลายจะทราบทางด้านวัตถุก่อน ว่าเป็นผู้นำเพื่อช่วยชาติทางด้านวัตถุ เขาไม่ได้คิดทางด้านอรรถ-ธรรม แต่เรานี้มันพุ่งไปเลย

คราวนี้คราวธรรมที่จะได้ออกสู่โลก วัตถุนี้เป็นเพียงเล็กน้อย แต่สายตาของโลกเปิดเผยกันหมดว่าช่วยบ้านเมืองด้วยวัตถุ แต่ด้านนาม-ธรรมที่จะช่วยจิตใจ ฟื้นฟูจิตใจของโลกทั้งหลายให้ได้ฟื้นตัวขึ้นมานี้ไม่ได้คิด เราคิดเต็มหัวใจ คราวนี้คราวธรรมจะออก แล้วก็ออกมาตั้งแต่นู้น ไปเทศนาว่าการที่ไหนธรรมออกๆ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ธรรมยังไม่ถอยนะ ยังออกเรื่อยๆ นี่ละสมเจตนารมณ์ของเรา เมื่อธรรมเข้าสู่จิตใจมันจะค่อยยุบยอบลง ฟืนไฟที่แสดงเปลวจะค่อยอ่อนตัวลงๆ ธรรมเข้าถึงไหนจิตใจจะค่อยอ่อนลงไปๆ นี่ละเราจึงพอใจที่วิทยุออก

> “ทองคำเข้าคลังหลวง ค้ำจุนชาติไทย
> ธรรมะเข้าสู่จิตใจ ค้ำจุนโลก”

ทั่วโลก ธรรมออกทั่วโลก สมเจตนาที่เราคิดไว้เรียบร้อย ไม่ผิด ที่ธรรมจะได้ออก

ธรรมที่เราแสดงนี้เป็นธรรมที่ไม่สงสัยด้วย ถอดออกจากหัวใจไปเลยเชียว ไม่ว่าจะเป็นธรรมขั้นใดๆ ถอดออกจากนี้ๆ แม่นยำๆ สำเร็จรูปแม่นยำสมบูรณ์ๆ แบบตลอดไปเลย ไม่ว่าจะธรรมขั้นใดถึงนิพพานบอกตรงๆ เลย พูดได้เต็มปากทีเดียว ถอดออกมาจากหัวใจ จึงว่าเป็นมงคลละคราวนี้...”

คลื่นกิเลสทำโลกร้อน คลื่นธรรมคือน้ำดับไฟ

“...เราอยากให้เสียงธรรมเข้าสู่จิตใจของประชาชนชาวพุทธเรา มันเหือดแห้งจากศีลจากธรรมมาแทบว่าเป็นประจำ ส่วนมากเป็นอย่างนั้น ส่วนน้อยมีเราก็ยอมรับว่ามี แต่ว่าน้อยมาก เพราะฉะนั้นโลกถึงเดือดร้อนวุ่นวาย เพราะไม่มีธรรมคือน้ำดับไฟ ไฟ ราคัคคินา โทสัคคินา โมหัคคินา เป็นไฟทั้งนั้น ..

เราพอใจนะให้พากันตั้งเถิด เป็นความเจริญแก่ผู้บำเพ็ญนั่นแหละ ผู้สนใจฟังก็ได้อรรถได้ธรรมมาเป็นคติเครื่องเตือนใจ นี่ละธรรมกระจายอยู่ทั่วโลก ใครนำไปฟังได้ประโยชน์ทั้งนั้น เหมือนกับความชั่วกระจายอยู่ทั่วโลกทั่วจิตใจคน ธรรมก็ทั่วโลกทั่วจิตใจคน กระจายออกไปธรรมเป็นความสว่างไสว ส่วนโลกเป็นเรื่องความมืดบอด มากแล้วนะสถานีวิทยุ รู้สึกว่ามากขึ้นโดยลำดับ ตั้งทางโน้นตั้งทางนี้ ..

เดี๋ยวนี้กำลังตั้งขึ้นทุกแห่งทุกหน ธรรมะของเราออกๆ ไปหมดเลย เราอยากให้ธรรมะนี้กระจายออกทั่วประเทศไทยเรา เวลานี้ชาวพุทธเราเหลวไหลมากอยู่นะ เหลวไหลมากทีเดียวไม่อยากว่าธรรมดา เหลวไหลมากแทบจะไม่มีคำว่าพุทธแฝงอยู่ในวงงานในประชาชนทั่วๆ ไป ตั้งแต่ราชการลงมา มีตั้งแต่โลกล้วนๆ ไม่มีธรรมเลย ฟังแง่ไหนมันฟังไม่ได้นะ คือมันขวางธรรมๆ นี่ละเรารู้สึกอ่อนใจเหมือนกัน ทางโลกนี้มันเท่าคลื่น (สึนามิ) ทางภาคใต้จมลงไป คลื่นอันนั้นละ อันนี้คลื่นกิเลสกำลังเป็นอย่างนั้น มันจะเอาให้คนฉิบหายไปทั่วโลก ไม่ใช่ธรรมดานะ ไอ้คลื่นนั้นฮือฮากันๆ คลื่นกิเลสมันเอาคนฉิบหายไปทั่วโลก เดือดร้อนวุ่นวาย รบราฆ่าฟันกันทั่วโลกดินแดน ไม่ได้คิดนะ คลื่นอันนี้รุนแรงมากเขาไม่คิด แต่เราคิดหมด...”

วิทยุเสียงธรรม ต้องเป็นธรรมล้วนๆ ไม่เป็นโลกสกปรก

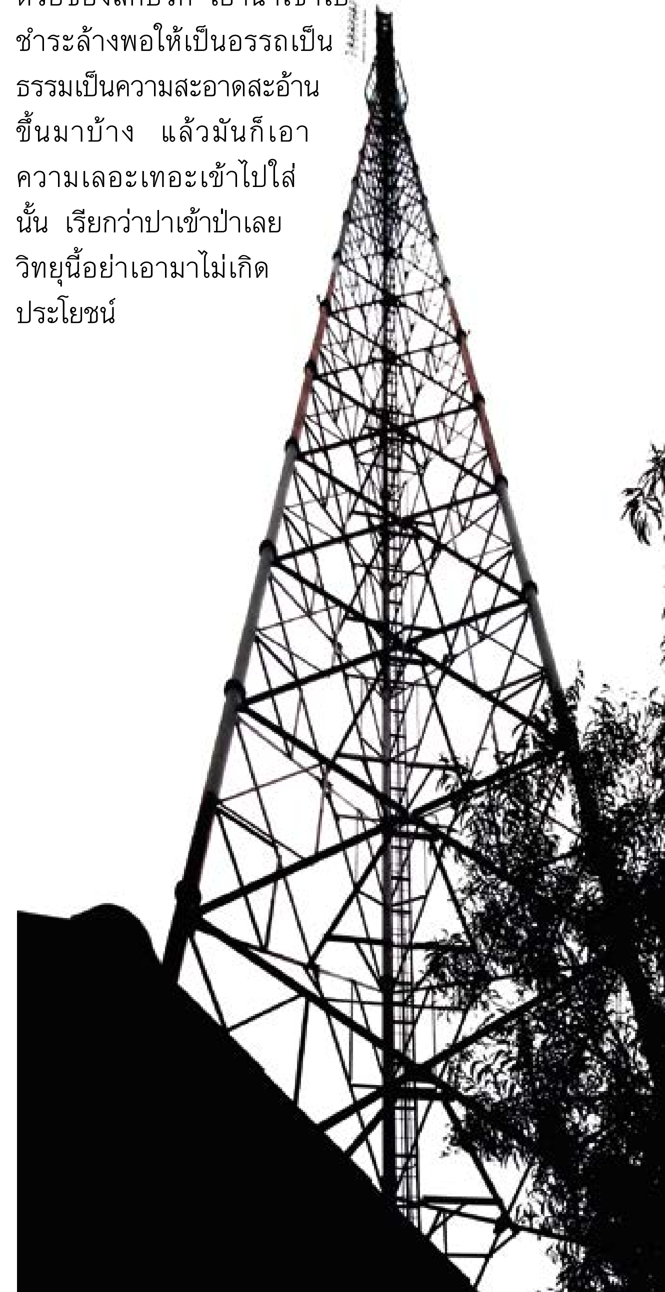
“...พอใจๆ เวลานี้วิทยุออกดูเหมือนจะทั่วประเทศไทยแล้วมัง ทุกภาค ทางภาคใต้ก็ ๔-๕ แห่ง ภาคใต้มันยาวได้ถึง ๔-๕ แห่งนะ นอกนั้นไปทั่วหมด ทางภาคอีสานก็ทั่วไปหมดเลย เฉพาะร้อยเอ็ดนี้กว้างขวางมาก ของเสี่ยสมหมายกว้างขวางมาก เปิดตลอด ๒๔ ชั่วโมงเลย ที่จะทราบได้ชัดว่าคนสนใจมากก็คือว่า พอเครื่องขัดข้องชั่วไม่กี่นาที โทรศัพท์ โอ๋ย แหลกเลย โรงสี โทรศัพท์ไม่ทราบมาจากไหนๆ เป็นยังไงๆ เรื่อยมาเลย แสดงว่าเขาจ่อฟังอยู่ตลอดที่ร้อยเอ็ด ร้อยเอ็ดนี้กว้างขวางมาก สูงเต็มที่เลยแล้วก็เปิด ๒๔ ชั่วโมง เป็นของเขาทั้งหมดเลย ก็โรงสีใหญ่นี่วะ นอกจากนั้นก็มีทั่วๆ ไปสำหรับธรรมะนะ แต่ไม่ให้โลกเข้าไปเกี่ยวข้อง อันนี้เป็นเรื่องของเราพูดเอง

วิทยุนี้เราก็วิตกวิจารณ์เหมือนกัน ผลได้กับผลเสียมันจะตามกันมา เบื้องต้นก็ว่าได้ผลดีออกวิทยุนี้พูดเป็นอรรถเป็นธรรมให้คนทั้งหลายได้ยินพอเป็นคติเครื่องเตือนใจ ครั้นต่อมานี้ความเลอะเทอะมันจะแทรกเข้าไป คืบคลานเข้าไปนะ แล้วเสียงขับเสียงลำเสียงเพลงเสียงอะไรมันจะเข้าไป ต่อจากนั้นจะมีแต่เสียงมูตรเสียงคูถเต็มวิทยุนี่นะ คอยดูคำพูดอย่างนี้จะผิดไหม พิจารณาซิ หรือเดี๋ยวนี้มันจะมีแล้วก็ไม่รู้ ไอ้เรื่องสกปรกมันเร็ว

ทำวิทยุนี้เราทำประโยชน์แก่โลกสงสาร เพราะโลกมันมีแต่เรื่องสกปรกรกรุงรัง เรื่องอรรถเรื่องธรรมไม่ค่อยมี เมื่อมีผู้มาขออยากจะทำวิทยุนี้ขึ้นเป็นอรรถเป็นธรรมสอนประชาชน เราก็เห็นดีด้วยจึงอนุโลมให้ แต่ก็อดคิดไม่ได้เหมือนกัน เรื่องสกปรกมันจะแทรกเข้า ต่อไปนี้เรื่องสกปรกมันจะเริ่มนะ เรื่องอรรถเรื่องธรรมจะมีน้อยมาก ต่อไปจะมีแต่เรื่องขับลำทำเพลง เรื่องอะไรต่ออะไรยุ่งไปหมด โลกมันเป็นอย่างนั้น ความสกปรกนี้เข้าอย่างรวดเร็วนะ ธรรมไปที่ไหนมันแทรกเข้าไป แล้วเหยียบหัวธรรมไปเลย...”

ถ้ากลายเป็นเสียงมูตรคูถ ให้รื้อเสียงธรรมทิ้ง

“...วิทยุสวนแสงธรรมนี้ระวังให้ดีนะ ใครเป็นคนกำกับ ถ้าหากว่าไม่เป็นท่าแล้ว เราให้รื้อเลยนะ เราไม่ได้เหมือนใคร รื้อทิ้งเลย ไม่เสียหายมากยิ่งกว่าเอาวิทยุนี้ไว้นานๆ กระจายสิ่งที่เสียหายให้แก่โลกได้ทราบทั่วถึงกัน แล้วทำลายทั่วประเทศเขตแดน อันนั้นมีความเสียหายมาก รื้อวิทยุทิ้งเข้าป่าไม่เห็นเสียหายอะไร ถ้าไม่เป็นท่าจริงๆ แล้วสั่งงด รื้อถอนทิ้งเลย เราไม่ได้เสียดายอะไรยิ่งกว่าหัวใจคน เราทำนี้เราทำเพื่อหัวใจคน เพราะหัวใจมันคลุกเคล้าด้วยของสกปรก เอาน้ำเข้าไปชำระล้างพอให้เป็นอรรถเป็นธรรมเป็นความสะอาดสะอ้านขึ้นมาบ้าง แล้วมันก็เอาความเลอะเทอะเข้าไปใส่นั้น เรียกว่าปาเข้าป่าเลย วิทยุนี้อย่าเอามาไม่เกิดประโยชน์

**รายนามสถานีวิทยุที่ออกอากาศพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตาในบางเวลา (ช่วงโครงการช่วยชาติ)
(โดยรับเทปบันทึกเสียงหรือรับสัญญาณจากสถานีวิทยุยานเกราะอุดรธานี)
มีรายนามดังต่อไปนี้**

ภาคเหนือ (๑๗ สถานี)

สวท. น่าน พะเยา แพร่ พิษณุโลก แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง สุโขทัย อุตรดิตถ์ ตาก
สสส. เพชรบูรณ์
ทภ. กำแพงเพชร ตาก พิจิตร สุโขทัย (๒ สถานี)
อื่นๆ กรป.กลาง เชียงราย

ภาคกลาง (๑๘ สถานี)

สวท. กาญจนบุรี จันทบุรี สระแก้ว สุพรรณบุรี
สสส. กรุงเทพฯ ชลบุรี
ทภ. สุพรรณบุรี
อื่นๆ สทร.๑๐ ตราด ค่ายจักรพงษ์ ปราจีนบุรี จทบ.ชลบุรี จปร.FM นครนายก ศูนย์การทหารราบ ประจวบคีรีขันธ์ วศป.๖๑๒ ลพบุรี สอต.FM ระยอง กรมเจ้าท่า ๑ สมุทรสงคราม ทอ.๑ กรุงเทพฯ สพทม. ราชบุรี ๙๓๔ อุทัยธานี

ภาคอีสาน (๑๗ สถานี)

สวท. กาฬสินธุ์ ชัยภูมิ นครพนม มหาสารคาม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ อุบลราชธานี
สสส. ยโสธร สกลนคร หนองคาย
ทภ. นครราชสีมา บุรีรัมย์ เลย อุดรธานี
อื่นๆ ทอ.๒๐๒ ขอนแก่น หอการค้า อุดรธานี

ภาคใต้ (๑๕ สถานี)

สวท. กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา สงขลา สตูล
สสส. ภูเก็ต
อื่นๆ จส.๓ สุราษฎร์ธานี อสมท. ระนอง มอ.FM ปัตตานี

ที่มา: สถานีวิทยุยานเกราะ จังหวัดอุดรธานี

ที่พูดเหล่านี้จะไม่ผิด ที่ไหนเขาก็ขอ เวลานี้เยอะนะเขาขอวิทยุเกี่ยวกับธรรมะของหลวงตาอย่างสกลนครมีตั้ง ๑๐ แห่งออกทั่วไป ภาคอีสานกระจายๆ ออกไป ไปตั้งวิทยุแล้วก็เอาเสียงอรรถเสียงธรรมเราเข้าไป เอาเทปเอาอะไรก็แล้วแต่ทุกอย่างแหละเข้าไปเทศน์ให้คนฟัง มาขอหลายแห่งแล้วนะ เราก็อดคิดไม่ได้เรื่องอย่างนี้แหละ เรื่องสกปรกมันจะค่อยคืบคลานเข้าไปมันเอาธรรมะเป็นโล่บังหน้าก็ได้ แต่ไม่มีเจตนามันหากเป็นโดยหลักธรรมชาติของมัน มันจะมีอย่างนั้นจนได้แหละ

สวนแสงธรรมเรานี้ก็เหมือนกัน ให้ระวังนะใครเป็นคนกำกับรักษา ถ้าหากว่าทำให้เลอะๆ เทอะๆ เรารื้อทิ้งเลยนะ เราพูดไม่เหมือนใครพูด เราไม่มีอะไรเสียดาย ยิ่งกว่าหัวใจคนที่เสียหายไป ไม่อยากให้เสียหายเพราะความเลอะเทอะเหล่านี้ ตั้งวิทยุขึ้นมาแทนที่จะเป็นประโยชน์ เป็นวิทยุเสียงอรรถเสียงธรรมกลับเป็นวิทยุเสียงมูตรเสียงคูถเสียงตดเสียงขี้ไปหมดไม่เอานะ เราสั่งให้รื้อเลยไม่มีอะไรเสียดาย เหตุผลเท่านั้น เราก้าวเดินตามเหตุผลจะไปเสียดายนั้นเสียดายนี้อย่างไม่มีเหตุผลเราไม่มี จะมีแต่เหตุผลเท่านั้น ควรตัดตัดทันทีควรเสริมเสริมทันที ผู้ที่รักษาวิทยุให้ระมัดระวังนะ อย่าทำสุ่มสี่สุ่มห้า ทำแบบเลยเถิดเตลิดเปิดเปิง มันจะเป็นไปได้นะไม่สงสัย

ตอนกลางค่ำกลางคืนก็ให้พี่น้องทั้งหลายได้ภาวนากันบ้าง สงบใจประมาณสัก ๕ นาทีก็ยังดี เบื้องต้นบังคับเสียก่อน ท่านทั้งหลายให้บังคับท่านทั้งหลายเอง บังคับความชั่วที่มันคิดมันปรุงอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งหลับ เอาความหลับนั้นเป็นเวลาระงับความคิดนี้ ถ้าไม่ได้หลับ..ตายมนุษย์เรา นี้ได้นอนหลับได้ระงับความคิดความปรุง มันก่อฟืนก่อไฟตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งหลับ ให้เอาไประงับ ภาวนา ภาวนาธรรมบทใดก็ตามให้ได้วันหนึ่งสัก ๕ นาที เอาไปบังคับตัวเองบ้างซิ...”

อย่าเอาการบ้านการเมืองเข้ามายุ่ง

“...บางทีมันเอาการบ้านการเมืองเข้ามาแทรกในวิทยุเสียงธรรมของเรา บอกว่าไม่ได้เราห้ามขาดเลย อย่าเอาเข้ามายุ่งทางการบ้านการเมืองให้เป็นของเขาไป ทางเรื่องอรรถเรื่องธรรมเป็นเรื่องของเราไปเรื่อยๆ อย่าเอาการบ้านการเมืองเข้ามาแทรกวิทยุนี้เสีย ทางวิทยุทางธรรมะนี้เสีย เพราะฉะนั้นเราถึงห้าม ห้ามมาตั้งแต่ต้นแล้วแหละ หากมันจะออกมันก็แทรกออกมาอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเราถึงได้ขู่ไว้เสมอไม่งั้นไม่ได้ ..

นี่ทางวิทยุก็ออกกว้างขวางมากมาย การเทศนาว่าการเราไม่สงสัยในการเทศน์ ถอดออกจากหัวใจที่บำเพ็ญมาด้วยความถูกต้องๆ จนกระทั่งถึงสมบูรณ์เต็มที่แล้วออก ออกจึงไม่ไปปรึกษาใคร เทศน์ไปนี้ไม่ต้องไปตรวจไปทานว่าแก้ไขหรือโวหารสำนวนว่าหนักไปหรือเบาไปหรือว่าบกพร่องตรงไหนหรือมันขาดเหลืออะไรเพิ่มเติมไม่มี ออกเต็มเม็ดเต็มหน่วยไปพร้อมๆ กันเลย ออกแล้วออกพิมพ์ได้เลย สำนวนเทศน์ของเราเหมือนว่าอ่านไปเลยเชียว ทุกวันนี้อย่างพูดนี้ก็ออกละ ..

นี่เป็นยังไงหัวใจดวงนี้น่ะ ท่านทั้งหลายฟังเอาซิ คือไม่ต้องตรวจทานออกไปเรียบร้อยแล้วทุกอย่างๆ ไม่ว่าธรรมะขั้นใดๆ เหมาะสม

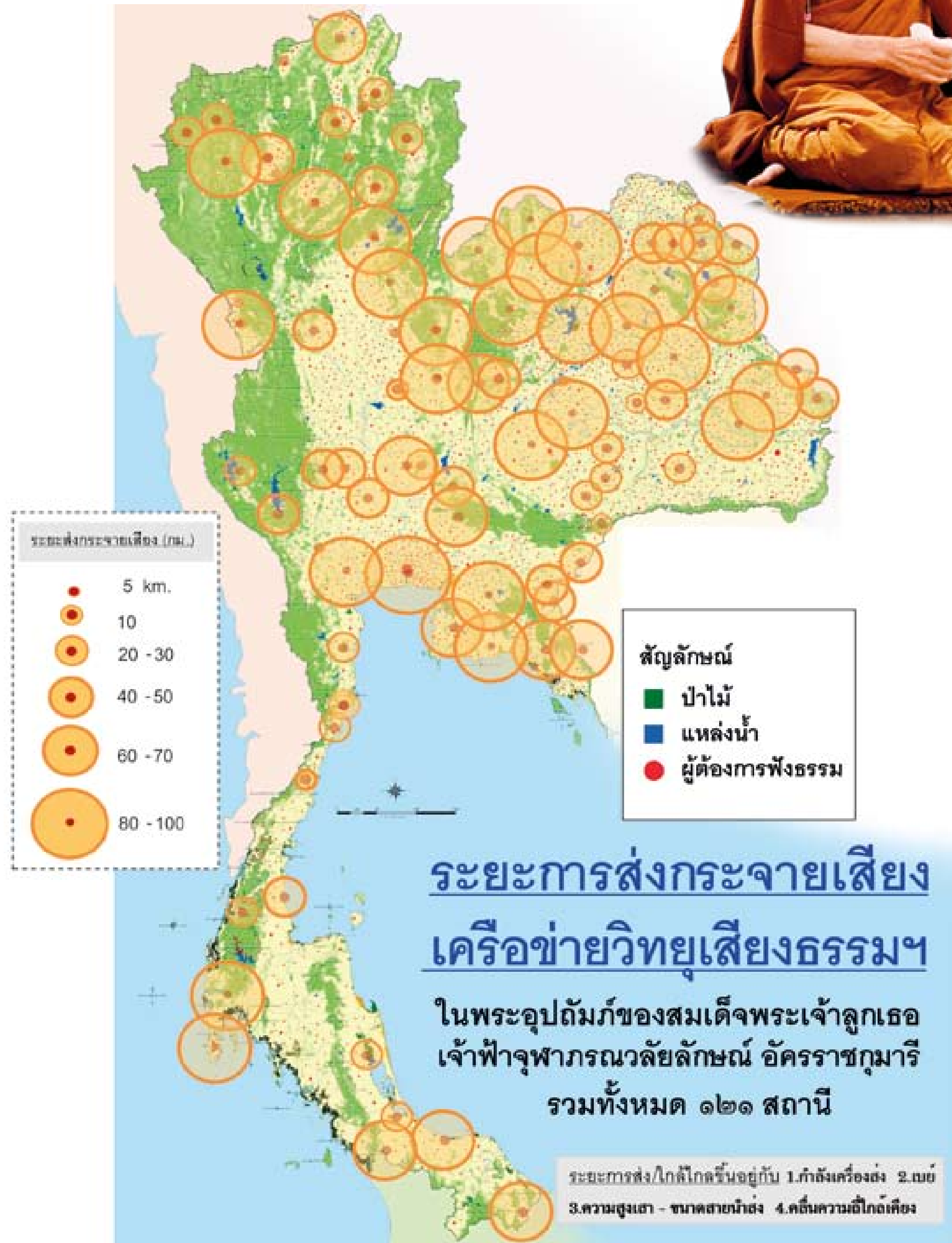

ตลอด ถูกต้องไปเลยตลอด เราไม่สงสัยในหัวใจของเรา เพราะฉะนั้นการออกไปจึงไม่สงสัยว่าหนักไปเบาไป เหมือนเขาถากไม้ ไม้ที่เขาจะมาทำต้นเสามีประเภทต่างๆ กัน ถ้าตรงไหนที่มันตรงแน่วเขาก็ถากเรียบๆ ไปธรรมดา ที่ไหนมันคดมันงอมากเขาก็ถากหนักมือๆ

อันนี้เรื่องคลื่นของกิเลสก็เหมือนกัน คลื่นเรียบๆ ก็มี คลื่นคดๆ งอๆ ก็มี ต้องใช้ธรรมะซึ่งเป็นเหมือนขวาน นายช่างถากก็ได้แก่ครูอาจารย์ที่นำมาสั่งสอนนั้น ควรหนักมือตรงไหนควรเน้นหนักตรงไหนก็ต้องเน้นหนักไปตรงนั้นๆ เพื่อจะทำต้นเสาให้ดี นี่ละเพื่อจะทำคนให้ดีก็ต้องเป็นอย่างนั้นเหมือนกัน จะว่าหนักไปเบาไปไม่ได้ มันขึ้นอยู่กับต้นเสา ต้นเสาเป็นยังไงควรจะถากยังไงดัดแปลงยังไง มันขึ้นอยู่กับคน คนเป็นยังไง ควรจะหนักจะเบามันคดมันงอ หรือไม่คดไม่งออะไรบ้าง การแนะนำสั่งสอนจะเป็นไปตามนั้น...”

เทศนาในเสียงธรรมกลั่นกรองแล้ว.. ด้วยภาคปฏิบัติ

“..วิทยุที่ออกนี่ จะเป็นประโยชน์เฉพาะอย่างยิ่งแก่ประเทศไทยเรามากมาย จากนั้นก็ออกทั่วโลกไปเลย ธรรมะเหล่านี้เป็นธรรมะที่กลั่นกรองเรียบร้อยแล้วตั้งแต่ภาคปฏิบัติยุติลงเป็นธรรมะที่บริสุทธิ์สุดส่วน ที่นำไปแสดงทั้งหมดนี้เรียกว่าเป็นหลักธรรมชาติยืนยันตัวเองในนั้นเสร็จ ไม่มีบกพร่องที่ตรงไหนๆ เลย แสดงให้โลกทั้งหลายได้เห็นได้ยินได้ฟัง ธรรมของพระพุทธเจ้ามีคุณค่าขนาดไหน รื้อขนสัตว์-โลกให้พ้นจากทุกข์เป็นจำนวนมากเพียงไร นี่เราก็นำมาสอนตามกำลังความสามารถของเราโดยลำดับ

แสดงตำแหน่งสถานีวิทยุในเครือข่ายมูลนิธิเสียงธรรมฯ ระยะการส่งกระจายเสียง

เวลานี้วิทยุกำลังกระจายออกทั่วประเทศไทย ก็เป็นสำนวนของเราเป็นรากฐาน ส่วนครูบาอาจารย์เหล่านั้นๆ ก็เอามาแทรกนิดหน่อยๆ หลักใหญ่เป็นของเราทั้งนั้นออกในวิทยุของครูบาอาจารย์ทั้งหลายก็เอามาแทรกเพราะเราเปิด เปิดไว้เลย เราไม่ได้ถือสิทธิ์ในเรื่องธรรมที่จะทำประโยชน์ให้แก่โลก ใครที่จะช่วยเหลือได้แบบไหน เอาๆ ช่วยมา จะมาเข้าทางวิทยุเราให้เอามา เราบอก นอกจากสิ่งที่จะมาเป็นภัยต่อวิทยุของเราปัดออก เราบอกงั้น ที่จะเป็นคุณ เช่นอย่างครูบาอาจารย์องค์ใดๆ ท่านเทศนาว่าการเป็นคติเครื่องเตือนใจแล้วให้เอาเข้ามา เราว่าอย่างนี้นะ เราเปิดรับเต็มเหนี่ยวเลย เรื่องความดีทั้งหลายที่จะให้เป็นมงคลแก่พี่น้องชาวไทยเรา แต่เรื่องที่จะมาเป็นภัยนี้เรียกว่าตัดมาตลอด ..

คือธรรมะมีหลายประเภท ธรรมะทั่วๆ ไปเรียกว่าแกงหม้อใหญ่ ธรรมะหม้อเล็ก หม้อจิ๋วเป็นธรรมะสูงขึ้นเรื่อย หม้อเล็กหม้อจิ๋วตั้งแต่สมาธิขึ้นไปเรื่อยจนกระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้น นี่เรียกว่าแกงหม้อเล็กหม้อจิ๋ว ธรรมะประเภทเด็ดเดี่ยวเฉียบขาด พุ่งทะลุถึงนิพพานเลย ธรรมะเหล่านี้กำลังออก นี่ก็เข้ากันได้เรียบร้อยแล้วกับที่เราคิดคาดไว้แต่เบื้องต้น ที่เราจะ

ภาพงานทอดผ้าป่าสมทบทุนมูลนิธิฯ เพียงวันเดียวได้ยอดบริจาคทั้งสิ้น ๘,๙๔๕,๐๘๙ บาท

ประกาศลั่นขึ้นมาในท่ามกลางเมืองไทยของเรา ปี ๒๕๔๐ เราไม่ได้ลืมนะ

นี่ก็ออกทุกวันละวิทยุทั่วประเทศ เดี๋ยวนี้ออกหมดเลย .. วิทยุออกทุกภาค ธรรมสอนโลกส่วนมากก็เป็นวิทยุของเรา ครูบาอาจารย์ทั้งหลายในสายกรรมฐานก็มาเทศน์ ก็ช่วยสนับสนุนบ้างเล็กๆ น้อยๆ ไม่ได้มากนะ ที่ออกสนามจริงๆ ก็คือเราออกๆ เรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ครูบาอาจารย์ทั้งหลายก็ได้นำเทปท่านออกมา เทศน์ออกทางวิทยุ ก็เอามาช่วยกันบ้างๆ ตามนิสัยวาสนาของแต่ละท่านๆ การเทศนาว่าการจึงไม่เหมือนกัน สำหรับเรานี้เรียกว่าออกทุกอย่างเลย ไม่ว่าจะสำนวนธรรมดาๆ เด็ดเผ็ดร้อนทุกอย่างฟ้าดินถล่มมีอยู่ในนั้นหมดเลย เพราะกิเลสประเภทฟ้าดินถล่มมันจะเอาคนทั้งโลกให้คว่ำเลยก็มี ปรมาณู นิวเคลียร์ต้องซัดให้กิเลสพังไปนู่นเข้าใจไหมล่ะ นั่นละที่ว่าสำนวนโวหารเด็ดเผ็ดร้อนเป็นอย่างนั้นละ ตามขั้นของกิเลสมันมียังไงบ้าง...”

กฎเกณฑ์ของสัตว์นรกเท่านั้นที่กีดกันวิทยุเสียงธรรม

“...ถ้าเป็นเจ้ากรรมใหญ่แล้วมันก็เป็นอีกแบบหนึ่ง เห็นศาสนาเป็นข้าศึกศัตรูไปดังที่เวลานี้กำลังเริ่มขึ้น วิทยุกำลังเริ่มออกเพื่อเป็นคุณธรรมประกาศธรรมสอนโลกกระจายออกไปๆ แล้วทางวิทยุเขาก็มีความสมัครรักใคร่ใฝ่ใจกับอรรถกับธรรม เขาตั้งวิทยุขึ้นในสถานที่ต่างๆ ทีนี้ตัวแสบตัวสำคัญอยู่ในวงรัฐบาลเรานี้แหละ กำลังเริ่มตั้งกฎเกณฑ์กฎข้อบังคับขึ้นมากิเลสนั่นน่ะ คลังกิเลสกำลังตั้งกฎข้อบังคับขึ้นมาสอนอรรถสอนธรรมสอนพระพุทธเจ้า คอยฟังดูก็แล้วกัน

วิทยุเวลานี้มันหาเรื่องว่าตั้งถ่งตั้งเถื่อน อันนี้เราได้ยินออกทางหนังสือพิมพ์ พูดได้เต็มปากเลย ท่านทั้งหลายให้พิจารณา พี่น้องทั้งหลาย ธรรมะเป็นสมบัติประเภทใด สิ่งที่กีดขวางนี้เป็นสมบัติประเภทใด มีคุณค่าหรือมีโทษประการใด เอาไปพินิจพิจารณานะ เวลานี้กำลังตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมาบีบบังคับธรรมไม่ให้ออก คือห้ามขาดเสียจริงๆ ไม่ได้แล้ว ก็ห้ามเป็นกฎเป็นเกณฑ์ ให้มีเท่านั้นกิโลฯ เท่านี้กิโลฯ ความสูงเท่านั้นของวิทยุนะ เราได้เห็นในหนังสือพิมพ์ แล้วพูดตามหนังสือพิมพ์ไม่ผิด ถ้าลงได้เห็นแล้วเราไม่มีถอยใครทั้งนั้นแหละ ธรรมถอยใครไม่ได้ ต้องพูดอย่างตรงไปตรงมา

นี้ก็ข้าศึกอันหนึ่งที่กำลังทำลายพุทธ-ศาสนาเราอยู่นี้ แกนข้าศึกมันมาจากไหน ออกมาจากรัฐบาลเวลานี้ จะประชุมกันข้อนั้นข้อนี้กำลังจะตั้งกฎเกณฑ์บังคับอรรถธรรมไม่ให้กระจายออกไปที่ไหน จะห้ามอย่างนั้นจริงๆ ก็ไม่ได้ มีกฎเกณฑ์ย่นเข้ามาๆ คือให้ตั้งความกว้างประมาณเท่านั้น เช่น ๑๕ กิโลเมตร ความสูง ๓๐ เมตรหรืออะไรเหล่านี้ กำลังตั้งข้อกฎเกณฑ์มา นี่คลังกิเลส รัฐบาลนี้มันจะกลายเป็นรัฐบาลเพชฌฆาต สังหารจิตใจประชาชนที่มีต่อธรรมให้พินาศฉิบหายไปโดยไม่สงสัยละ ถ้าออกทางหนังสือพิมพ์ดังที่เห็นนี้แล้วชัดเจนแล้ว

ธรรมก็เป็นธรรมของพระพุทธเจ้า นำสอนโลกมานี้สอนมามากเท่าไร พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์รื้อขนสัตว์ให้พ้นจากทุกข์มาโดยลำดับลำดา ไม่เคยมีความเสียหาย ธรรมที่ประกาศสอนโลกอยู่เวลานี้ก็เป็นธรรมประเภทเดียวกัน มีคุณค่าต่อจิตใจมากน้อยเพียงไร ที่มากีดมากันมาขัดมาขวางมาบีบบังคับนี้มีคุณอะไรหรือไม่ หรือเป็นข้าศึกต่อศาสนา หรือเป็นก้างขวางคอศาสนา เราไม่อยากพูดนะก้างขวางคอ เป็นข้าศึกอันใหญ่หลวงของศาสนา .. ตั้งกฎนั้นตั้งกฎนี้ ตั้งกฎหมายแล้วตั้งกฎหมอย ตั้งกฎหมาตั้งกฎหมัด ตั้งกฎเพชฌฆาตมาจะทำลายศาสนา เห็นอย่างโจ่งแจ้งมาโดยลำดับ ไอ้ตัวแสบๆ นี้ไม่เคยที่จะส่งเสริมศาสนา มีแต่บีบบี้สีไฟกีดกันแล้วจะเอาไฟเผาศาสนา ..

ถูกบังคับไม่ให้สูงอย่างนั้นสูงอย่างนี้ สูงต่ำมันผิดกันตรงไหน นี่ตรงนี้จะรอ จะฟัดกันละนะ เราไม่รอนะ เราไม่ถอยใคร เอาธรรมะนี้ออกสอนโลกมาตั้งกัปตั้งกัลป์แล้ว ไม่เคยผิดเลย มันจะมาผิดที่เมืองไทยเราหรือ ธรรมะที่สอนโลกเป็นธรรมะที่แน่นอนเหมือนกัน ผิดที่ตรงไหน เอาไล่กันตรงนี้ มันจะเอากันตรงนี้ เวลานี้เราคอยฟังอยู่ ไม่ได้เล่น ทำอะไรทำไม่เล่น เราทำเพื่อพี่น้องทั้งหลายทั้งประเทศไทยเรา เราไม่ได้ทำเล่นๆ นะ สำหรับเราเราไม่เอาอะไรแล้ว เราพอทุกอย่าง ทั้งหมดไม่เอาเลย

อันนี้เราทำเพื่อโลกทั้งนั้นขอให้พี่น้องทั้งหลายได้เห็นใจ จะเด็ดเดี่ยวขนาดไหนก็เพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของเราเท่านั้นเอง ไม่มีอย่างอื่นสำหรับเรา เรื่องที่มันจะคอยกัดคอยฉีก คอยกีดคอยขวาง มันมีอยู่ตลอดนะ ไอ้พวกนี้พวกมหาภัยพวกมหาโจร ถ้าว่าเข้าไปเป็นตั้งข้าราชการงานเมือง ก็ข้าราชการเพชฌฆาตที่จะทำลายสังหารประชาชน-ศาสนา

ให้ล่มจม ว่าอย่างอื่นไปไม่ได้ ถ้าอุบายมันยังแสดงอย่างนี้อยู่ ก็เป็นอุบายวิธีการที่จะทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้ล่มจมโดยไม่ต้องสงสัย เพราะฉะนั้นจึงได้เอากันอยู่เรื่อยกับเรา ธรรมะนี้พิจารณาเท่าไรมันก็รู้ไปหมดนี่จะว่าไง กิเลสเต็มหัวใจมันจะมาอวดเหรอ ว่าจี้เลย ..

เสียงธรรมออกประกาศทางวิทยุ ก็ถูกกลั่นแกล้งกีดกันต่างๆ อ้างมาตรานั้นมาตรานี้มาบีบบังคับเสียงธรรมไม่ให้ออก .. เรานี้สลดสังเวชมากนะ เพราะเสียงธรรมไม่ค่อยมีที่จะให้เป็นประโยชน์แก่โลก เสียงกิเลสตัณหา เสียงฟืนเสียงไฟมันทั่วโลก ไม่บอกว่าพวกนี้ฟุ้งเฟ้อ พวกนี้เป็นอันตรายต่อโลก ไม่ประกาศออกมาในกฎหมายข้อใดมาตราใดก็ไม่เคยแสดงออกมา

แต่เรื่องอรรถเรื่องธรรมที่แสดงออกมาเพื่อเป็นประโยชน์แก่โลกอย่างมหาศาลนี้ มีมาตรานั้นมาตรานี้ออกมา ความสูงความต่ำวิทยุอย่างนั้นอย่างนี้มีบังคับมาๆ นี้มาจากไหน ถ้าไม่มาจากสัตว์นรกจะมาจากไหน ขอให้พูดเต็มปากเถอะ ถ้าสัตว์สวรรค์สัตว์นิพพานจะไม่พูดอย่างนี้ มีแต่อนุโมทนาสาธุการ ถ้าสัตว์นรกแล้วกีดกันทุกแบบทุกฉบับ ที่จะเป็นอรรถเป็นธรรมเพื่อหัวใจโลกได้รับความสงบร่มเย็นนี้ต้องกีดต้องกัน ด้วยมาตรฐานของเปรตของผี เอ้าฟังให้ชัด เราพูดให้เต็มยัน...”

สิ่งที่เป็นข้าศึกต่อศาสนา ประชาชนค้านได้ล้มได้

“...วิทยุต่างๆ ที่บรรดาพี่น้องทั้งหลายมีความรักใคร่ใฝ่ธรรมตั้งลงสถานที่ต่างๆ เพื่อจะได้ยินได้ฟังอรรถธรรมชโลมจิตใจให้มีความสงบร่มเย็น ถูกกีดถูกกันถูกบังคับเข้ามาโดยลำดับแล้วเวลานี้ หาว่าเป็นอันตรายอย่างนั้นอย่างนี้ เป็นอันตรายต่อสิ่งใด ที่มันกีดมันกันบีบบังคับอยู่นี้มันเป็นอันตรายหรือเป็นคุณ เอามาแยกกันซิ ธรรมของพระพุทธเจ้าเคยเป็นโทษต่อผู้ใดไม่เคยมี สิ่งที่เป็นภัยต่อธรรมก็คือกิเลสที่กำลังมันกีดมันขวางอยู่นี้ ตั้งตัวเป็นเจ้าอำนาจ ..

ประชาชนเขาไม่ใช่หมานี่นะ เขามีความรักใคร่ใฝ่ธรรม ธรรมที่เขาได้ยินได้ฟังเป็นธรรมประเภทใด ใครก็รู้ทั่วประเทศไทยเรา ธรรมพระพุทธเจ้าแท้ๆ ไม่เคยเป็นโทษแก่ผู้ใดเลยตลอดมาตั้งกัปตั้งกัลป์ ท่านสอนธรรมท่านสอนอย่างนี้ เวลามากีดกันทำอย่างนี้ก็ไม่เคยมี พึ่งจะมีในเมืองไทยเรานี้แหละ คอยฟังกันนะพี่น้องทั้งหลาย พึ่งจะมีในเมืองไทยนี้ กำลังกีดกันท่านั้นท่านี้ กำลังเริ่มเข้ามาแล้วล่ะ ให้ดูนะ

หัวใจคนไทยเป็นหัวใจหมาหรือหัวใจคน เอา พิจารณาให้ดี ออกมานี้มันออกมาแบบไหน ดูให้ดีนะ จำให้ดี นี้เป็นเสียงธรรม เราพูดเป็นกลางๆ ไว้อย่างนี้เอง เป็นยังไงก็ว่าไปตามเรื่องตามราวของที่มันเป็นขึ้นมา จิตใจของคนทั่วประเทศไทยเราซึ่งเป็นชาวพุทธมีคุณค่าขนาดไหนต่ออรรถต่อธรรม ที่จะนำมาชโลมจิตใจหล่อเลี้ยงจิตใจให้มีความสงบร่มเย็นด้วยอรรถด้วยธรรม จากทางข่าวประเภทต่างๆ เช่น ทางวิทยุเป็นต้น ทำไมจะเป็นภัยไปหมด ข่าวที่ดีที่เลิศเลอทำไมเป็นภัย ข่าวที่เป็นมหาภัยที่กำลังก่อตัวขึ้นมาเวลานี้ทำไมจึงกลายเป็นมหาคุณไปได้ เอาไปพิจารณาพี่น้องทั้งหลาย เวลานี้กำลังเริ่มออก

จะตั้งกฎใดๆ เข้ามาก็ตาม กฎใดก็เพื่อประชาชนชาวไทยเรานี้แหละ มาจากไหน ก็มาจากรัฐบาล รัฐบาลใครเป็นคนตั้งขึ้นมา บรรดาพี่น้องทั้งหลายหย่อนบัตรแทบเป็นแทบตายให้เป็นรัฐบาลขึ้นมา ถ้ารัฐบาลเป็นเพชฌฆาตสังหารจิตใจประชาชนในทางที่ถูกที่ดีแล้ว ประชาชนก็ค้านได้ หรือค้านไม่ค้านก็ฟัดกันเหมือนนักมวยก็ได้นี่นะ เอา เราตั้งรัฐบาลขึ้นมาได้ ทีนี้รัฐบาลไม่ดี รัฐบาลเป็นข้าศึกของคนทำไมประชาชนจะล้มไม่ได้วะ ตามหลักธรรมเป็นอย่างนี้ แต่ส่วนหลักกฎหมายกฎหมอยเขาจะเป็นยังไงเราไม่ทราบด้วยนะ แต่หลักธรรมเป็นอย่างนี้ ตั้งได้ล้มได้ ถ้าเห็นไม่ดีทำลายได้

'พ.ร.บ.คลื่นความถี่ฯ' กับการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

"ศิษย์หลวงตาบัว" เดินหน้าป้อง "เสียงธรรมฯ"

แยกแยะออกหนี เอาแต่ของดีเข้ามาได้ นี่เป็นเรื่องของธรรม เราพูดกลางๆ ให้เป็นธรรม

เวลานี้กำลังเริ่มนะ พวกที่คอยทำลายศาสนามันก่อมันกวน ทำลายเรื่อยมาๆ แกนของมันเป็นตัวสำคัญยิ่งกว่าเทวทัตเสียอีก เทวทัตยังยอมรับพระพุทธเจ้า อันนี้มันไม่ยอมรับศาสนธรรมของพระพุทธเจ้า จะหนักกว่าเทวทัตเข้าไปอีก เอา ฟังทุกคนนะ นี่ออกให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบทั่วกัน ในฐานะที่เราเอาธรรมะเข้ามาเป็นหัวใจ **พุทธัง ธัมมัง สังฆัง สรณัง คัจฉามิ** ได้ยินได้ฟังเสียงอรรถเสียงธรรมเป็นที่พอใจตายใจตลอดมา แต่จะถูกกีดกันด้วยวิธีการต่างๆ นี้ไม่อยากฟังสำหรับคนไทยชาวพุทธแล้ว...”

วงราชการกำจัดวิทยุเสียงธรรม เท่ากับทำลายหัวใจชาวไทย

“...เช้านี้ก็ได้พูดเกี่ยวกับเรื่องศาสนากำลังถูกเบียดเบียน ถูกบีบบี้สีไฟเข้ามาเป็นลำดับลำดานะ ที่ออกมานี้ก็จากวงราชการนั่นแหละมาบีบบี้สีไฟด้วยวิธีการต่างๆ แก่ศาสนาเราไม่ใช่ใครที่ไหนนะ เวลานี้ศาสนารู้สึกว่าถูกเบียดเบียนบีบบี้สีไฟโดยประการต่างๆ มีเยอะ ออกแบบนั้นแบบนี้ มีแต่แบบที่จะทำลายศาสนาในเมืองไทยของเราให้ล่มจม ถ้าศาสนาของเมืองไทยที่เคยเทิดทูนมาดั้งเดิมซึ่งถือว่าเป็นของเลิศของเลอมาแต่พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์นี้ได้ถูกเบียดเบียนได้ถูกทำลายล่มจมลงไป เฉพาะเมืองไทยเราเท่ากำปั้นนี่ก็เรียกว่าจมกันเท่ากำปั้นนี้หมด แล้วก็จะจมไปอีกมากมาย

ศาสนาไม่ควรที่จะถูกเบียดเบียนอย่างนี้ ควรจะได้รับการส่งเสริมจากคนผู้มีหัวใจเป็นธรรม ที่มันกีดกันนี้ก็คือว่าหัวใจไม่เป็นธรรมนั่นแหละมันเป็นอยู่เวลานี้ ศาสนาพุทธเรานี้รู้สึกว่าจะเด่นชัดขึ้นมาในระยะสี่ห้าหกปีนี้ ที่ถูกเบียดเบียนด้วยวิธีการต่างๆ มีมาโดยลำดับระยะนี้ก็กำลัง นี่ก็ธรรมะที่ออกทางวิทยุ การทำอย่างนี้ไม่ได้ถูกบังคับแต่อย่างใด เขาทำด้วยความชอบใจพอใจเคารพเลื่อมใสของผู้ที่ตั้งต้นเหตุขึ้นมา คือวิทยุแต่ละแห่งๆ เพื่อจะเป็นเสียงออกมาเป็นผลดีงามแก่ประชาชน ถูกบีบบี้สีไฟเข้ามาเป็นลำดับ หาว่าเรื่องอรรถเรื่องธรรมเหล่านี้กลายเป็นสิ่งรบกวนไปหมด โลกเขาอยู่ด้วยความสงบ แต่ธรรมเราเป็นธรรมคึกคะนองเที่ยวกวนเขา เป็นอย่างนั้นนะเวลานี้ หาอุบายวิธีการบีบบี้สีไฟต่างๆ น่าสลดสังเวชนะ

แต่ก่อนก็ไม่เห็นมีอะไร มีมาระยะนี้ระยะที่เราช่วยชาติ ธรรมะออกประกาศสอนโลกตั้งแต่บัดนั้นมา จากนั้นก็ถูกกีดกันหรือกลั่นแกล้งด้วยวิธีการต่างๆ เรื่อยมา เวลานี้กำลังเข้ามาอยู่ในจุดวิทยุ วิทยุนี้เราก็ไม่ได้บีบบังคับให้ผู้ใดไปตั้งการเทศนาว่าการ เราก็ไม่ได้บีบบังคับเทศนาว่าการ เหมือนพระพุทธเจ้า พระสาวกทั้งหลายท่านสอนธรรมแก่โลกมาเป็นเวลาตั้งกัปตั้งกัลป์ ท่านไม่ได้บีบบังคับผู้ใด แต่เป็นความรักใคร่ใฝ่ใจของบรรดาสัตว์ทั้งหลาย เกิดความเชื่อความเลื่อมใสได้ยินได้ฟังธรรมนั้นแล้วพอออกพอใจในการที่จะปฏิบัติธรรมของท่าน แล้วก็นำไปปฏิบัติตัวเอง เป็นการเทิดทูนศาสนาในหัวใจของตัวเองให้รุ่งเรือง การเทศน์สอนธรรมท่านก็เทศน์แบบนี้ ท่านไม่ได้บีบบังคับผู้ใด

ธรรมะพระพุทธเจ้าเป็นมหาคุณมาดั้งเดิมแล้ว ในเมืองไทยของเรานี้ก็ต้องอาศัยพุทธศาสนาเป็นเครื่องพยุงกันอยู่ ถ้าศาสนาไม่มีแล้วพูดไม่ได้เลย แต่ความเข้าใจชัดเจนไม่สงสัยว่าจะมีอะไรอยู่ในนั้น เมืองหมา เข้าใจไหม ไม่มีศาสนาเขาก็เรียกเมืองหมาละซิ ผู้มีศาสนาเทิดทูนตามหลักธรรมพระพุทธเจ้า แต่ผู้มากีดกันทำลายพุทธศาสนานั้นก็คือหมาตัวหนึ่งอีกเหมือนกัน มันไม่รู้จักหนักจักเบา คอยแต่จะทำลายโดยถ่ายเดียว

ที่วิทยุออกเวลานี้ออกด้วยความสมัครใจของประชาชนชาวพุทธเรา กระจายออกไป นี่เขาก็ตำหนิว่าออกมากต่อมาก คนพาลสันดานหยาบที่ทำลายชาติบ้านเมืองอยู่เวลานี้มันมีมากขนาดไหน ทำไมไม่พูดบ้าง ผู้ที่จะสร้างคนให้เป็นคนดีด้วยอรรถด้วยธรรม นำออกมาประกาศสอนโลกทำไมจะเป็นของเสนียดจัญไรไป มันน่าคิดไหมเรื่องเหล่านี้น่ะ หัวใจของคนแต่ละคนมีคุณค่าขนาดไหน ได้ธรรมเข้าไปชโลมจิตใจจะชุ่มเย็นขึ้น ทำความสงบร่มเย็นแก่ตนและส่วนรวมไม่มีประมาณนะ เรื่องธรรมเป็นอย่างนั้น ..

ธรรมที่เรานำมาสอนโลกเวลานี้ ก็ชื่อว่าธรรมเรานำมาจากพระพุทธเจ้านั่นแหละ มาสอนโลกเวลานี้ก็เป็นธรรมประเภทเดียวกัน สอนไปที่ตรงไหนๆ ไปก่อกวนให้ได้รับความเสียหายล่มจมที่ตรงไหนก็ไม่เคยเห็นมี มีแต่ผู้ที่ชอบแล้วก็ติดตาม ถึงขนาดที่กระจายออกมาเป็นตั้งวิทยุ สร้างวิทยุที่นั่นที่นี่ก็เป็นความสมัครใจ อัน

นี้ก็ถูกกีดกันถูกบังคับในแง่ต่างๆ มาโดยลำดับ คราวนี้กระจายออกมาแล้ววิทยุนี้จะถูกบังคับ การเทศน์สอนธรรมจะถูกเป็นผู้ต้องหาไปแล้ว เวลานี้ การฟังอรรถฟังธรรมของพี่น้องชาวพุทธเราด้วยความพอออกพอใจ เมื่อทางวิทยุอันเป็นเสียงของธรรมเข้าสู่ใจถูกกำจัดออกไป ทำลายออกไป หัวใจพี่น้องชาวไทยก็ต้องถูกทำลายไปตามๆ กัน...”

วงราชการต้องอุปัฏฐากพระพุทธศาสนา

“...อันนี้มีแต่เรื่องกีดกันศาสนา กีดกันอรรถธรรม เฉพาะอย่างยิ่งเวลานี้กำลังกีดกันทางวิทยุกระจายเสียงซึ่งเป็นเสียงธรรมของประชาชน ฟังซิมันฟังได้ไหม ไม่ออกจากรัฐบาลจะออกจากใครจากที่ไหน ที่มาตั้งข้อนั้นข้อนี้ขึ้นมา ถ้าอย่างนั้นรัฐบาลนี้ซึ่งแต่ก่อนก็เป็นรัฐบาลที่ว่า เป็นคู่เคียงกับพุทธศาสนา หรือว่าอุปัฏฐากศาสนาก็ได้ เป็นลูกศิษย์ศาสนาก็ได้ตลอดมา ไม่เคยมีการคัดค้าน ไม่เคยมีการทำลาย แต่เข้ามาในรัฐบาลยุคปัจจุบันนี้ ทำไมจึงกลายเป็นรัฐบาลที่เป็นเพชฌฆาตทำลายศาสนาให้ฉิบหายลงไปได้ โดยวิธีกลั่นแกล้งห้ามนั่นห้ามนี่ดังที่เห็นมานี้ มันเป็นมงคลที่ไหน

เสียงอรรถเสียงธรรมที่ออกกระจายธรรมต่อโลกนี้ ตั้งแต่ท้าวมหาพรหมลงมา พระพุทธเจ้าสอนได้หมด บรรดาพระสาวกที่ท่านสอนธรรม อย่าว่าแต่มนุษย์ขี้เหม็นนี้เลย ท่านสอนมาเป็นลำดับ ทำไมธรรมมาสอนมนุษย์จึงต้องถูกกลั่นแกล้งทุกแบบทุกฉบับอย่างนี้ .. มาในยุคปัจจุบันนี้ก็เรียกว่ารัฐบาลไทยเรา แทนที่จะเชิดชูศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองกลับ บีบบี้สีไฟศาสนามาโดยลำดับลำดา ..

เวลานี้เรื่องวิทยุกำลังจะให้อยู่ในเขตนั้นเขตนี้ บังคับหาอะไร บังคับไว้อะไร วิทยุไปทำความเสียหายอะไรแก่ผู้ใด นอกจากทำประโยชน์ให้โลกมากมายเท่านั้น การห้ามอันนั้นมีคุณค่ายังไงบ้าง เอามาเทียบกันซิ ถ้าไม่ใช่เรื่องกลั่นแกล้งเบียดสีเข้ามาๆ เพื่อจะทำลายเท่านั้น ไม่เห็นเป็นอย่างอื่น นี้เราพิจารณาโดยธรรม ตรงไหน ที่ไม่ดียังไงก็ปรับปรุงเพื่อเสริมขึ้นเรื่อยถึงถูก นี้มันไม่ใช่ปรับปรุง มันเหยียบลงมากีดกันๆ แล้วเหยียบลงๆ พวกทำลายศาสนาพวกนี้ มันอยู่ในไหน ก็รัฐบาลเป็นผู้ตั้งกฎเกณฑ์ออกมาต่างๆ ไม่อยู่ในรัฐบาลจะอยู่ที่ไหน เมื่อเป็นเช่นนั้นก็เรียกว่ารัฐบาลเพชฌฆาตสังหารศาสนาก็ไม่ผิด ..

หัวใจมีทุกคนคนไทยเรา จะหมอบให้มันเหยียบกระดองไปอย่างนั้นเหรอ เหตุผลมีอยู่ที่จะพูดได้ มีสิทธิที่จะพูดได้ด้วยกัน ต้องนำมาวิพากษ์วิจารณ์ซิ ผู้มันตั้งออกมา มันต้องคิดของมันแล้วด้วยวิธีการต่างๆ มันถึงออกมาทางนี้ก็คิดแล้วที่จะโต้ตอบกันอย่างไรก็ต้องคิดเหมือนกัน .. หูมีตามีมันฟังมาได้ยินได้คิดได้อ่านด้วยกันทุกคนนั่นแหละ มีสิทธิที่จะคิดได้ทั้งผิดทั้งถูกด้วยกัน ทำไมเวลาคิดแล้วก็พูดออกตามสิทธิของตนที่รู้ที่เห็นยังไงออกมาได้จะผิดไปที่ตรงไหน เอาผิดตรงไหนแก้กันไป พิจารณาเหตุผลกลไกกันไปซิ เอาอำนาจป่าเถื่อนมาใช้อย่างนี้ไม่ได้นะ เมืองไทยไม่ใช่เมืองป่าเถื่อน เมืองชาวพุทธแท้ๆ ฟังระยะนี้มีตั้งแต่เรื่องทำลายศาสนานะ มันเป็นยังไง มันตัวไหนสำคัญอยู่ในวงนั้น ที่กระจายออกมาทำลายศาสนาอยู่เรื่อย เดี๋ยวตั้งกฎนั้นเดี๋ยวตั้งกฎนี้บังคับข้อนั้น บังคับข้อนี้มาเรื่อยๆ ฟังแล้วมันฟังไม่ได้นะ ..

ถึงขนาดที่ว่ามีความพอออกพอใจจะตั้งขึ้นเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงออกไปให้กว้างขวางออกไป เท่านั้นเอง ไม่เห็นมีอะไรที่จะไปทำลายจิตใจเขาให้เขาบอบช้ำดำเขียว พอที่จะมาเบียดเบียนทำลายศาสนาเหมือนที่ว่ารัฐบาลปัจจุบันนี้ .. มันวิเศษมาจากไหน มันเหนือใครมาจากไหน เหนือพระพุทธเจ้า เหนือธรรมไปหมดแล้วเหรอ ที่มาตั้งกฎข้อนั้นตั้งกฎข้อนี้มาบีบบังคับศาสนาซึ่งเป็นธรรมสอนโลกให้ทำตามคลังกิเลสของตัวเอง...”

หน่วยราชการที่จะต้องทำหน้าที่โอบอุ้มสื่อภาคประชาชนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ผู้ได้รับประโยชน์จากสื่อธรรมะหลวงตา

มีประชาชนผู้สนใจใฝ่ธรรมจำนวนมากที่ได้อ่านหนังสือ ฟังเทป ซีดี วิทยุเสียงธรรม โทรทัศน์ดาวเทียม หรือสื่อประเภทอื่นเกี่ยวกับพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตา แล้วเขียนจดหมายกราบนมัสการมาถึงท่านด้วยความปลื้มปีติใจหลายลักษณะ ดังนี้

"แต่เดิมนั้นคิดสิ้นหวังแล้วในเรื่อง .. มรรคผลนิพพานและพระพุทธศาสนา เข้าใจว่าเป็นของที่มีแต่เพียงในตำรับตำราเท่านั้น ปัจจุบันนี้คงจะหมดสิ้นไปแล้ว ผู้ทรงมรรคทรงผลก็คงหาไม่ได้แล้ว"

หรือบางรายก็เคยคิดขนาดว่า *"ศาสนานี้หมดหวังแล้ว มีแต่ตัวหนังสือ มีแต่ชื่อ ดูพระดูเณรผู้ปฏิบัติมีแต่เรื่องที่ดูไม่ได้เลย เป็นที่สลดสังเวชใจมาก"*

ต่อเมื่อได้อ่านหนังสือธรรมะเล่มนั้นๆ ของท่านแล้วเกิดความรู้สึกใหม่ว่า *"กลับพลิกขึ้นมาเลย เหมือนกับว่าได้เกิดชาติใหม่"*

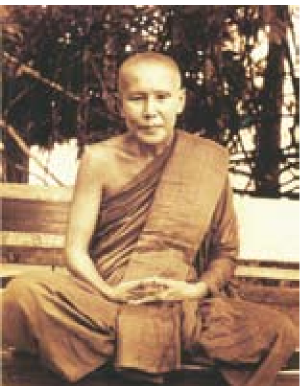
บรรดานักปฏิบัติธรรมจำนวนไม่น้อยก็มีความรู้สึกเช่นเดียวกันเมื่อได้อ่านหนังสือหรือฟังเทปแล้วเกิดความซาบซึ้งในธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างน่าอัศจรรย์ใจ จดหมายที่ส่งมาถึงวัดป่าบ้านตาดเพื่อกราบนมัสการถึงความรู้สึกเหล่านี้ต่อองค์ท่านจึงมีจำนวนมากอย่างต่อเนื่องตลอดมา และนับวันจะเพิ่มมากขึ้น ในจำนวนจดหมายประจำวันทั้งหมดที่ส่งมาถึงองค์ท่าน ส่วนใหญ่เป็นการทำบุญปกติธรรมดา และก็มีจำนวนไม่น้อยที่เขียนจดหมายมาถามปัญหาธรรมะตั้งแต่ขั้นพื้นฐานทั่วๆ ไป จนถึงเรื่องเกี่ยวกับจิตตภาวนา ซึ่งองค์หลวงตาก็เมตตาตอบจดหมายสอนสั่งแนะนำเรื่อยมา

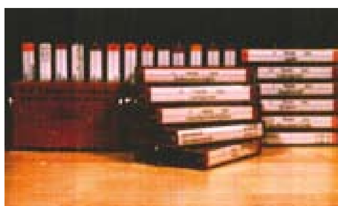
สำหรับพระภิกษุสามเณรและประชาชนผู้ได้รับประโยชน์จากสื่อธรรมะขององค์หลวงตาประเภทหนังสือ เทป หรือซีดี มีจำนวนมาก ซึ่งจะขอยกตัวอย่างมาแสดงในที่นี้แต่เพียงบางส่วนเท่านั้น ดังนี้

เจ้าคุณอริยเวที (หลวงปู่มหาเขียน) วัดรังสีปาลิวัน จังหวัดกาฬสินธุ์

ท่านเจ้าคุณอริยเวที เป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต อีกองค์หนึ่งที่มีความรู้ภาคปริยัติอย่างสมบูรณ์และอยู่ในสายทางของพระฝ่ายปกครอง ต่อมาภายหลังท่านก็มีโอกาสได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมโดยติดตามรับฟังเทปธรรมเทศนาอบรมพระขององค์หลวงตาอย่างต่อเนื่องซึ่งทางวัดป่าบ้านตาดจะคอยจัดส่งให้เป็นระยะๆ องค์หลวงตาได้กล่าวในเรื่องนี้ไว้เช่นกันว่า

"...ท่านมหาเขียน ๙ ประโยค อายุพรรษาเท่ากัน เราบวชก่อนท่าน ๓ เดือน อายุพรรษาเท่ากัน ท่านเคารพนับถืออย่างลับๆ นะ เงียบๆ นะ คือพระในวัดของท่านจะเปลี่ยนตัวเรื่อยๆๆ นะ เดี๋ยวให้องค์นั้นมาอยู่ พอองค์นั้นกลับไปให้องค์นั้นมาอยู่ องค์นี้กลับไป เปลี่ยนตลอดนะ บทเวลาท่านล่วงไปแล้วถึงทราบทีหลังว่าเทปของเรานี้เต็มอยู่ในกุฏิท่าน พอตกเย็นๆ ท่านจะไม่ให้ใครเข้าไปยุ่งเลย ท่านเจ้าคุณเขียนท่านจะเอาแต่เทปเราฟังตลอด ฟังเทปเราตลอด พอตกค่ำมานี้เสียงอ็อดๆๆ (เสียงดังขณะเปิดเครื่องเทปในสมัยนั้น) อยู่องค์เดียว อย่างนั้นเป็นประจำนะ เรียกว่าท่านลงอย่างลึกๆ ลับๆ เงียบๆ นี่ก็กลายเป็นพระธาตุนะ อัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุ จิตท่านลงแล้วก็เป็นอย่างนั้นละ มันลงที่จิตนะ จิตนี่สำคัญมาก ถ้าจิตไม่ลงอย่างไรก็ไม่ดี ถ้าจิตลงแล้วยอบเลย เป็นอย่างนั้น

^ ส่วนหนึ่งของเทปธรรมะขององ์คหลวงตา

< หลวงปู่มหาเขียน ฐิตสีโล

ท่านก็ออกจากโคราชมาก็มาอยู่นี่ เขาให้เป็นเจ้าคณะจังหวัดที่โคราชท่านไม่เป็น ท่านหนีมาจากโคราช ท่านก็มาอยู่บ้านโพน เราพาญาติโยมไปเยี่ยมท่านหนหนึ่ง นานนะนาน ท่านไปอยู่ที่นั่นไม่นานนักละ ท่านออกจากโคราชไปตั้งสำนักอยู่ที่นั่นไม่นานนัก ก้ำกึ่งความสงสัยคือไปนี้ตั้งใจจะฟังเทศน์ ท่านออกมาอยู่เป็นกรรมฐานแล้วเป็นอย่างไรการเทศนาว่าการของท่าน คิดไว้อย่างลึกลับนะ พาญาติโยมไปพอไปทอดผ้าป่าเรียบร้อยแล้วเรียกว่าท่านเทศน์ เราจะคอยฟังสำนวนเทศน์ท่าน เทศน์ผลได้ใหม่ได้เก่ารู้ทันที ผลได้ใหม่คือภาคปฏิบัติจะออกสดๆ ร้อนๆ สดๆ ร้อนๆ ไปเลย ถ้าผลได้เก่าคือความจำ ให้ท่านเทศน์ให้ฟัง ท่านเทศน์มีแต่ของเก่า ท่านยังไม่ได้อะไรน้า ทางนั้นบอกแล้วนะนั่น ท่านยังไม่ได้จากภาคปฏิบัติที่เป็นผลใหม่ ท่านเทศน์มีแต่เรื่องของเก่าที่ท่านเรียนมาต่อจากนั้นมาก็เลยไม่ได้ไปอีก แต่ทราบว่าอัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุแล้ว ถ้าลงเป็นอันนั้นแล้วแน่เลย ฟังไม่ฟังดูไม่ดูก็แน่ อันนี้แน่นอนมากนะ

องค์หลวงตาทรงรับนิมนต์เป็นประธานในงานบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ฉลองเจดีย์หลวงปู่เขียน ฐิตสีโล ณ วัดรังสีปาลิวัน จ.กาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ ๓-๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ท่านออกมาจากโคราชมาสร้างวัดเป็นวัดป่าเลยละ เป็นวัดป่าล้วนๆ เราเคยไป อย่างเงียบ เพราะฉะนั้นท่านถึงเอาพระมาฝากเราเอาองค์นี้มาแล้วขอองค์นั้นกลับไป แล้วให้องค์นี้กลับมา ขอองค์นั้นกลับไป ติดต่อกันเรื่อยนะ เงียบๆ ท่านล่ะทำเอง ท่านขอฝากพระมาให้เราแล้วขอองค์นี้กลับไป แล้วเอาองค์นี้มาฝากแล้วขอองค์นี้กลับไป พระวัดท่านนะที่เอามาฝากแล้วขอกลับไปก็เป็นพระวัดท่านนั่นละ อันนี้ท่านก็ลงเราอย่างเงียบๆ ท่าน ๙ ประโยค เรียนมาปริยัติถึง ๙ ประโยค เรา ๓ ประโยค แต่ท่านลงอย่างลับๆ เงียบๆ แต่เวลาทราบจากพระ ที่ไหนได้ เทปเรานี้เต็มอยู่ในกุฏิท่าน ตอนค่ำมานี้ท่านจะเอาเทปเรามาเปิดฟัง ค่ำๆ อ็อดๆๆ อยู่คนเดียว เสียงจะพอได้ยินเฉพาะท่านละเป็นประจำนะ

ท่านเจ้าคุณเขียนเรียกว่าท่านลงเราอย่างลับๆ เช่นอย่างให้พระมาอยู่กับเรา แล้วขอองค์นั้นกลับไปแล้วส่งองค์นี้กลับมา เป็นการลงใจอย่างลับๆ

ลูกศิษย์ถาม *'ท่านเป็นพระวัดบวรนิเวศฯ ตอนนั้นหลวงตาได้พบท่านที่วัดบวรฯ บ้างไหมครับ'*

'อ๋อ ได้พบ จะไม่พบอย่างไรเราเข้าออกวัดบวรฯ อยู่ตลอด .. แต่วัดบวรนิเวศฯ ไปวัดเมื่อไรก็เจอกัน ท่านอยู่วัดบวรฯ ๙ ประโยค เรียนจบเปรียญ ๙ ประโยค'..."

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ
วัดป่าเขาน้อย จ.บุรีรัมย์

หลวงปู่สุวัจน์ เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นอีกองค์หนึ่ง และท่านยังเป็นศิษย์หลวงปู่ฝั้นที่สกลนครอีกด้วย ในช่วงบั้นปลายของชีวิตท่านได้ไปจำพรรษาอยู่สหรัฐอเมริกาหลายปี ต่อมาจึงได้กลับเมืองไทย หลวงปู่สุวัจน์ท่านเคยบอกกับลูกหลานพระเณรทั้งที่วัดป่าบ้านตาดและวัดของท่านเองเสมอๆ ว่า ที่ท่านเคารพนับถือหลวงตามหาบัวก็เพราะได้อ่านหนังสือของท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกัณฑ์เทศน์ภาคปฏิบัติคราวหนึ่งที่องค์หลวงตาแสดงธรรมไว้ ณ วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนหนึ่งของเทศน์กัณฑ์นั้นกล่าวถึงเรื่องราคะตัณหาและวิธีพิจารณาถอดถอน หลวงปู่สุวัจน์เมตตาเล่าว่า พอท่านอ่านแล้วมันสะดุดใจปุ๊บ รู้สึกเผ็ดร้อนถึงใจขึ้นทันที จากนั้นก็จับเงื่อนได้ ทีนี้จิตก็หมุนติ้วในธรรม มีแก่ใจที่จะเร่งความพากความเพียรตลอดเวลา ท่านกล่าว

องค์หลวงตารับนิมนต์เป็นประธานในงาน บรรจุพระบรมสารีริกธาตุและเปิดเจดีย์พิพิธภัณฑ์ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ณ วัดป่าเขาน้อย จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๖-๗ เมษายน ๒๕๕๐

ว่าท่านได้กำลังครั้งใหญ่ในคราวนั้นก็ด้วยเหตุที่ได้อ่านหนังสือในตอนนั้นนั่นเอง รายละเอียดในเรื่องนี้องค์หลวงตาได้กล่าวไว้ ดังนี้

"...อย่างท่านสุวัจน์ท่านมาเล่าเองนะ เล่าด้วยความตื่นเต้นจริงๆ ว่า ท่านได้ฟังเทศน์จะเป็นในเทป ฟังว่าเทปม้วนนี้เราเทศน์ที่วัด-อโศการาม ท่านฟังเทปม้วนนี้ การเทศน์สอนพระ ธรรมะมักสูงเสมอแหละ เทศน์สอนพระวัดอโศการาม ท่านฟังเทปไป ฟังไปๆ ไปถึงจุดสำคัญ พอเทศน์ผางออกมาตรงนั้นมันมาโดนเอาอย่างนี้เลย ท่านว่านะ สะดุดกึ๊กเลยจนตัวไหวท่านว่า นั่นเห็นไหมล่ะ ธรรมะนั้นมาสะดุดใจปึ๋งเลย เพราะธรรมะเป็นจุดสำคัญนั่นแหละ ระหว่างกิเลสกับธรรมฟัดกันในเทศน์ เลยสะดุดใจอย่างแรง

ตอนนั้นท่านก็พิจารณาของท่านอยู่แล้ว พอดีไปได้ธรรมะข้อนี้เข้าไปก็เลยเปิดกุญแจใหญ่เลยเทียว พอจิตสะดุดกึ๊กจนตัวไหว ท่านว่าอย่างนั้นนะ ทำไมมันสะดุดแรงเอาขนาดนั้น นี่เห็นไหมธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าเทศน์สอนโลกสำเร็จมรรคผลนิพพานเป็นหมื่นๆ แสนๆ เทวบุตรเทวดามนุษย์มนาเต็มไปหมด ก็มีมาอย่างนี้ ไม่มากก็มีอย่างนี้ แต่ธรรมะนี้ต้องเป็นธรรมะที่ผู้ปฏิบัติธรรมเป็นผู้รู้ผู้เห็น แสดงมาจากความรู้ความเห็นจริงๆ ไม่ใช่ว่าไปอ่านตำรับตำรา เราไม่ได้ประมาท อ่านตำรับตำราเท่าไรมันก็ไม่สะดุดใจนะ ก็เราเคยอ่านมาแล้วมันก็ไม่สะดุดใจ มันไปเรียบๆ เป็นคำบอกเล่าๆ ไปเลย มันไม่ใช่ผู้นั้นไปเจอจริงๆ เห็นจริงๆ ไปพบเข้าจริงๆ เหมือนผู้ปฏิบัติรู้จริงเห็นจริง ระหว่างกิเลสกับธรรมกระทบกันตรงไหนๆ มันก็ออกมา

การบอกเล่าก็คืออ่านตามตำรับตำรา ท่านว่ายังไงตามตำรับตำราก็ว่าไปเรื่อย เป็นคำบอกเล่าๆ ไปเรียบๆ ผิวเผินว่างั้นเลย ได้เรียบๆ เราไม่อยากพูดแหละมันเป็นการส่งเสริมกิเลส กิเลสว่าเรียบๆ มันชอบ ผิวเผินนี่จะฟัดหัวกิเลส มันผิวเผินๆ ไม่ว่าท่านว่าเราที่อ่านในพระไตรปิฎก นี้ก็เคยอ่านมาแล้วนี่ถึงเอามาพูด มาพูดเล่นๆ เมื่อไรวะ มันลอยๆๆ ไปเรื่อย เพราะจำเป็นคำบอกเล่าเฉยๆ เจ้าของไม่ได้เจอเอง แต่ภาคปฏิบัตินี้เป็นภาคที่เจอจริงๆ เพราะท่านสอนวิธีการเข้าไปๆ ดำเนินตามนั้นเรียกว่าภาคปฏิบัติ ก้าวเข้าไปก็ไปเจออย่างที่ว่าซิ พอเจอแล้วมันก็สะดุดกึ๊กๆ ท่านแก้กิเลสท่านแก้อย่างนั้นนะ

ธรรมะที่ว่านี้ก็คงเป็นอย่างนั้นละท่า ท่านฟังไปๆ เทศน์กัณฑ์นี้ว่างั้นนะ พอไปถึงจุดนั้นสะดุดปึ๋งเลยทันทีจนกายไหว มันสะเทือนแรง นั่นเห็นไหมล่ะ ตั้งแต่นั้นมาจิตหมุนติ้วเลยเทียว โอ๋ย ไม่มีวันมีคืน นั่นเข้าแล้ว หมุนติ้วๆ เราจับได้ทันที แต่ก่อนมันก็เป็นธรรมดาไป พอสะดุดกึ๊กแล้วเหมือนว่าเปิด ที่มานั้นก็พุ่งเลย ท่านพูดด้วยความตื่นเต้นนะ พูดให้เราฟังเอง จากนั้นท่านก็เล่าไปๆ เรียกว่าเข้าไปจุดนั้นแล้วไม่ไปไหนแหละ มันจะเข้าพังวัฏจักร ป้อมใหญ่ของวัฏจักรคืออวิชชา นี่ป้อมใหญ่ของวัฏจักรที่พาโลกให้เกิดแก่เจ็บตายอยู่ตลอดมาตั้งกัปตั้งกัลป์คือป้อมนี้ มันฝังลึกอยู่ในหัวใจของสัตว์

หลวงปู่สุวัจน์ออกบิณฑบาตกับองค์หลวงตาที่วัดป่าบ้านตาด

หลวงปู่สุวัจน์บิณฑบาตที่ประเทศสหรัฐอเมริกา

ที่นี้ธรรมเอาเข้ามาก็เป็นประเภทนิวเคลียร์ นิวตรอนละซิ เข้าไปก็ผางกันตรงนั้น มันก็แตกกระจาย

อันนี้พังแล้วความเกิดแก่เจ็บตายก็พังไปด้วยกัน ความทุกข์พังไปด้วยกันหมด ท่านจึงแสดงไว้ว่า **ทุกขัง นัตถิ อชาตัสส** ทุกข์ย่อมไม่มีแก่ผู้ไม่เกิด การว่าเกิด ทุกข์ก็มาพร้อมกันเป็นเงาตามตัว ไม่เกิด ความทุกข์ก็ไม่มีและไม่ตายด้วย จิตดวงนี้เป็นจิตบริสุทธิ์ล้วนๆ แล้วไม่เกิดอีกเหมือนที่เคยเกิดเคยตายมาแต่ก่อน บริสุทธิ์แล้วก็ผางเลยเป็นธรรมทั้งแท่ง นี่สูญเมื่อไร จิตไม่เคยสูญ พอบริสุทธิ์แล้วก็เป็นธรรมธาตุไปเลย

ท่านมาเล่าให้ฟังอย่างนั้นแหละ เราเข้าใจทันที เข้าจุดแล้วมีแต่พุ่งแล้วไม่มีถอย เราลืมๆ เสียตอนสุดท้าย ถึงเราลืมก็ตาม อันนี้มันก็เป็นทางที่จะเข้าจุดนั้นอยู่แล้ว เราก็หายสงสัยไปเลยทีเดียว จึงว่าท่านองค์นี้องค์หนึ่งที่อัฐิจะกลายเป็นพระธาตุ นักปฏิบัติพูดกันคุยกันไม่ได้ผิดนะ...”

พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร วัดป่าวาชูคุ จ.กาญจนบุรี

องค์ท่านกล่าวถึงพระอาจารย์เสถียร ดังนี้

“..(โยม)*‘อาจารย์เสถียร สมาจาโร ที่ว่าอัฐิเป็นแก้วน่ะครับ’* (หลวงตา)*‘ไหนนี่เหรอ’*

‘นี่ละครับ ด้านหลังหนังสือนี่เป็นแก้วเลยครับ’ ‘ก็อย่างนี้แหละเห็นไหม หาอรรถหาธรรม หาความดีงาม ดูเคยมาอยู่วัดป่าบ้านตาดหรือ’

‘เป็นคนอุดรฯครับ’

‘เอ้อ ว่าเป็นคนอุดรฯ ท่านไปอยู่ทางแดนพม่านะ กะเหรี่ยง พม่า ท่านองค์นี้ ท่านบอกทำนายไว้เลย นั่นเห็นไหมความแน่นในหัวใจ เวลาท่านตายให้ทำอย่างนั้นๆ อัฐิของท่านจะเป็นพระธาตุแน่นอนท่านบอกไว้แล้ว องค์นี้ละใครจะเอาไปแจกๆ เป็นมงคล อันนี้นับว่าเป็นมงคล’

‘เหล่านี้รูปอะไร นี่ๆ’

‘ท่านธุดงค์ แล้วท่านบิณฑบาต มีอาจารย์อุทัยกับท่านอาจารย์สาครร่วมอยู่ด้วย ท่านไปเจออาจารย์สาคร แล้วก็ติดตามไปที่เมืองกาญจน์ แล้วก็ไปธุดงค์กรรมฐานที่นั่น ท่านอาจารย์อุทัยก็ได้เจอกัน ได้ร่วมบิณฑบาตด้วยกันครับ ใหม่ๆ จิตท่านฟุ้งซ่านท่านให้พระมัดท่านไว้ทั้งแขนทั้งขาสามวันสามคืน’

คือจิตท่านฟุ้งซ่าน แล้วให้พระมัดแข้งมัดขาไว้เช่นนั้น มัดแข้งมัดขาเห็นไหมล่ะ นี่ละท่าน เวลาตายแล้วท่านบอกแต่ยังไม่ตาย เวลาตายแล้วให้เผาศพท่าน แล้วอัฐิของท่านจะกลายเป็นพระธาตุแน่นอนท่านบอกอย่างนั้น แน่ะเห็นไหมล่ะ

ครั้นเวลาถามไปๆ ไม่พ้นท่านมีครูมีอาจารย์ มายังไงต่อยังไงท่านถึงไปอยู่นู้น ท่านได้รับการอบรมจากใคร บทเวลาสรุปลงแล้วเทปหลวงตามหาบัวเต็มอยู่ในนั้นว่างั้น แน่ะ อย่างนั้นนะ มันก็ไปอย่างนั้นจนได้ ท่านฟังเทปอาจารย์มหาบัวตลอดเลย ก็อย่างนั้นแหละ เวลาจิตท่านฟุ้งซ่าน นั่นฟังซิ เวลาจิตท่านฟุ้งซ่านท่านสั่งให้พระมามัดแขนมัดขาท่านไว้สามวันสามคืน แล้ว .. ท่านก็ภาวนาเรื่อย มัดแขนมัดขาไว้เลยภาวนาเรื่อย เห็นไหมล่ะ

วิธีไหนก็ตามเถอะถ้าวิธีกิเลสจะพังละเอาเลยเข้าใจไหม มัดแข้งมัดขาอะไรได้ เอ้า ถ้ากิเลสจะพังฟัดลงไปเลย นี่ละวิธีการสู้ น่าฟังอยู่นะท่านพูด จิตท่านฟุ้งซ่านวุ่นวายเลยให้พระมามัดขามัดแขนอะไรไว้ ท่านภาวนาว่างั้น น่าฟังอยู่นะภาวนา พวกนี้มีใครมัดขามัดแขนไว้มั่ง มันมัดติดหมอนนั่นน้าพวกนี้ นี่ล่ะวิธีการภาวนาเป็นอย่างนั้น .. นี่อัฐิท่านกลายเป็นพระธาตุแล้วเป็นพระธาตุหลายแบบอยู่นะ

‘เขาถ่ายรูปมา ตอนเผาศพท่าน’

พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร วัดป่าวาชูคุ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เขตทุ่งใหญ่นเรศวร

สภาพป่าทุ่งใหญ่นเรศวร

ชาวกะเหรี่ยงมาทำบุญตักบาตรที่วัดป่าวาชูคุ

เอ้อ นี่เผาศพท่าน นี่เป็นพระธาตุ .. เรื่องพระเสถียรนี้ท่านมัดแข้งมัดขาท่านไว้ท่านภาวนา ฟังซิเคยมีไหมล่ะ ท่านให้พระมามัดแขนมัดขาท่านไว้ นั่นละท่านภาวนา คือจิตท่านฟุ้งซ่านมาก ให้พระมัดแขนมัดขาเอาไว้แล้วท่านภาวนา เห็นไหมอัฐิท่านกลายเป็นพระธาตุ แล้วท่านบอกไว้ด้วยว่า

'เวลาผมตายแล้วให้ทำอย่างนั้นๆ อัฐิจะกลายเป็นพระธาตุแน่นอน' นั่นท่านบอกแล้ว ก็เป็นจริงๆ..."

นักภาวนาชาวจันทบุรี

นักภาวนากลุ่มนี้รับสื่อธรรมะโดยเขียนจดหมายกราบเรียนถามปัญหาข้อข้องใจเรื่องภาวนาจากองค์หลวงตาเสมอๆ และองค์ท่านเองก็เมตตาให้การอบรมทางจดหมายอย่างต่อเนื่องตลอดมา เฉพาะที่รวบรวมได้ตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๔๙๙ จนกระทั่ง ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๙ มีจำนวนถึง ๕๗ ฉบับ ส่วนมากองค์ท่านตอบที่วัดป่าบ้านตาด มีนอกเหนือนั้นบ้างเป็นบางครั้งที่องค์ท่านลงไปธุระที่กรุงเทพฯ หัวจดหมายจึงเป็นที่วัดบวรนิเวศวิหาร และวัดเทพศิรินทราวาส

องค์หลวงตาตอบ... (ฉบับที่ ๓๙)

วัดป่าบ้านตาด อุดรฯ

๖ กันยายน ๒๕๐๕

การภาวนาจะดีหรือไม่ดี ละเอียดหรือไม่ละเอียด จงถือเป็นกิจจำเป็นประจำอิริยาบถและประจำวัน เราเป็นศิษย์พระตถาคต บุกหน้าเรื่อยไป ไม่ต้องถอยหลัง

ความตายไม่เคยไว้หน้าคน และถอยหลังให้ผู้ใดได้เยาะเย้ยเขา จงตั้งหน้ารับความตายด้วยความเพียรของเรา จะมีชัยชนะไปเป็นลำดับ ทางอื่นไม่มีท่าจะสู้ความตายได้ ใครก็ใครเถอะ ถ้าเว้นความดีแล้ว ต้องหมอบราบต่อเขาแน่

โลก เราทุกคนได้เคยผ่านมาแล้ว ความสุขในทางโลกใครโกหกกันไม่ได้เพราะใครก็มีเครื่องรับ (อายตนะ) เหมือนกัน และสุขทุกข์จะต้องผ่านอายตนะด้วยกัน รู้ด้วยกัน เห็นสุขทุกข์ด้วยกัน ที่สุดของสุขทุกข์ก็แค่ตายเท่านั้น ไม่มีใครสามารถเลยไปได้

ถ้าผู้มีบุญอันได้สร้างไว้แล้ว ผู้นั้นแลจะมีโอกาส ได้เห็นสุขแลทุกข์เยี่ยมกว่าโลกเขาเป็นชั้นๆ ขึ้นไป จนสามารถข้ามแดนแห่งทุกข์ถึงบรมสุขคือพระนิพพานได้แน่

ฉะนั้น ทาน ศีล ภาวนา จึงเป็นทางข้ามแดนแห่งทุกข์ได้โดยสวัสดี ขอได้พากันอุตสาหะพยายามตามรอยพระพุทธเจ้าเสด็จไป จะเห็นแดนแห่งความอัศจรรย์ในวันหนึ่งแน่ เอวํ.

บัว

ฆราวาสหญิงผู้มีโรคร้าย

ฆราวาสหญิงผู้นี้มีอายุ ๓๘ ปี มีบุตรหญิง ๒ คน คนโตอายุ ๑๓ ปี คนเล็กอายุ ๙ ปี ได้เคยมากราบนมัสการองค์หลวงตาที่วัดป่าบ้านตาดหลายครั้ง และเธอได้เขียนจดหมายมากราบเรียนปรึกษาหาหลักใจ เพื่อให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติธรรมท่ามกลางการถูกรุมเร้าอย่างหนักด้วยโรคภัย ดังนี้

จากความเมตตาที่ท่านแสดงธรรมให้แก่ผู้ป่วยที่ต้องการการเยียวยาทางด้านจิตใจและเป็นธรรมโอสถ ให้รู้จักพิจารณาทุกขเวทนาที่เกิดจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งทางกายและทางใจ ทำให้สามารถรวมเล่มอยู่ในหนังสือ **"ธรรมชุดเตรียมพร้อม"** ซึ่งเนื้อหาเหมาะกับผู้ปฏิบัติธรรมจริงจัง ผู้ปฏิบัติสูงขึ้นๆ ผู้ต้องการต่อสู้กับทุกขเวทนาจากโรคภัยไข้เจ็บ หรือผู้ต้องการฝึกจิตเพื่อเตรียมสู้ เตรียมรับมรณภัย และเพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์โดยสิ้นเชิง

จดหมาย

ลูกได้เคยมากราบนมัสการฟังธรรมจากท่านอาจารย์ และเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๖ อันเป็นวันเปิดตึก "รวมเมตตามหาคุณ" โรงพยาบาลอุดรฯ ก็ได้มาร่วมในพิธี ลูกดีใจมากที่ได้มีโอกาสโดยสารขบวนการสร้างกุศลกับหลวงตาที่ลูกกราบเคารพนบไว้เป็นครูอาจารย์ด้วยดวงใจแท้จริง มาบัดนี้ลูกได้รับทุกขเวทนาจากโรคชนิดหนึ่ง .. ซึ่งเป็นโรคที่ค่อนข้างจะร้าย คือภาษาแพทย์เรียกว่า โรคเลือด (เม็ดเลือดขาวมีจำนวนน้อยลง) ..

ต่อมาในวันที่ .. นี้เองก็มีอาการผิดปกติ คือมีเลือดออกทางช่องจมูกโดยผิดปกติ คือออกวันหนึ่งหลายหนและหยุดยาก จึงต้องไปพบแพทย์ทางเลือด เจาะตรวจ นับเม็ดเลือดดูปรากฏว่า เม็ดเลือดขาวลดลงผิดปกติ .. ขณะนี้มีอาการเหนื่อย หอบ เพลีย ราวกับคนแก่อายุ ๘๐ ปี จะเดิน จะยืน จะทำอะไร แม้แต่จะพูดก็เหนื่อย

ลูกคิดถึงท่านและธรรมเป็นที่สุด ได้อาศัยหนังสือ **"แว่นดวงใจ"** กับ **"ธรรมชุดเตรียมพร้อม"** เป็นหลักยึดในใจขณะนี้ เพราะได้ทราบอยู่ตลอดมาว่า คนเราไม่พ้นตาย แต่ก็ไม่มีใครอยากตาย ลูกเอารูปหลวงตาไว้บูชา พร้อมกับทำสมาธิภาวนาอบรมจิตให้สงบอยู่ขณะนี้ ..

ลูกอยากกราบเรียนหลวงตาให้ทราบทุกอย่างว่าในหัวใจนี้คิดอะไร ปรารถนาอะไร ลาภ ยศ เงินทอง สรรเสริญ ไม่อาจช่วยใจให้สงบได้ ดังที่ท่านพร่ำสอนจริงแท้แน่เหลือเกิน ถ้าขณะนี้ลูกไม่ได้พบพระ ไม่ได้คติธรรมจากท่าน ..

แน่นอน การป่วยเจ็บครั้งนี้ ย่อมนำมาซึ่งความวุ่นวายโศกเศร้า และทุกข์ทรมาน อาการที่ลูกเป็นนี้วงการแพทย์ไม่อาจให้ยาใดบำบัดได้ ลูกได้ธรรมโอสถเท่านั้นมาช่วยบำบัด

ขณะที่เขียนจดหมายนี้ อาการที่ทราบว่าแย่ลงก็คือ เหนื่อย หายใจขัด อึดอัดในร่างกาย เพลีย ต่อเมื่อได้ทำสมาธิภาวนา พุท-โธ ทั้งเวลานอนพักแล้ว จะพอมีกำลังบ้าง คิดถึงธรรมจากปากท่านอาจารย์เทศน์ให้ฟังเหลือเกิน ใคร่ได้ยินได้ฟังอีก การเดินทางไกลๆ เป็นอุปสรรคต่อสังขารขณะนี้มาก ถ้ามาได้ จะพยายามมาหาธรรมเพื่อบำรุงใจให้เข้มแข็งสู้กับมรณภัยให้ได้ ..

ยามป่วยนี้ลูกเห็นคุณค่าของโรงพยาบาลยิ่ง คนจนป่วยมันแย่กว่าคนมีป่วยแน่นอน คนมีก็มีสถานบำบัดทันสมัย หมอดี ยาดี แต่โรคสมัยใหม่ก็เร็วจนตามไม่ทัน ดังที่ลูกกำลังประสบอยู่ แม้มีสมบัติล้นฟ้าก็มิอาจจะนำพายาหรือหมอใดมารักษาไข้หนักๆ ให้หายหรือให้คนรอดตายได้

ขอกราบเท้าท่านอาจารย์ที่ลูกเคารพสูงยิ่งมาด้วยดวงใจระลึกถึงในธรรม และระลึกใน สังฆัง สรณัง คัจฉามิ ตลอดมาและตลอดไปตราบเท่าชีวิต

ลูกพยายามตัดห่วงคือบุตรและพ่อบ้าน หากแต่เจ้าความสงสารมันคอยตืออยู่เสมอ การป่วยครั้งนี้ ถ้าไม่อาจจะหยุดการลดลงของเม็ดเลือดได้ ก็หมดทางรักษา .. ขอเมตตาจากท่านช่วยแนะนำให้ลูกได้ลดสงสารกับความห่วงลงให้หมดด้วยเถิด .. พระคุณเจ้า ขอพึ่งธรรมของพระบรมศาสดาเพียงทางเดียว .. จะอบรมจิตให้สงบได้

ขอกราบเท้านมัสการท่านอาจารย์ด้วยความเคารพสุดดวงจิตดวงใจ

ป.ล. ขอท่านอาจารย์โปรดรักษาสุขภาพท่านด้วยเจ้าค่ะ

คำตอบขององค์หลวงตา

จ.ม. ทราบแล้วด้วยความสงสารมาก กรุณายึดธรรมเป็นเส้นชีวิตทั้งเป็นทั้งตาย อย่ายึดสังขารเป็นเส้นชีวิตหวังพึ่งเขาถ่ายเดียวโดยไม่มีคติธรรมเข้าแทรก ผู้ยังปกติกับผู้ที่เจ็บป่วยก็คือผู้จะเจ็บป่วยและตายด้วยกันทั้งโลก เป็นเพียงก่อนและหลังกันบ้างเท่านั้น

จงนำปัญญาออกกางเป็นตาข่ายรอบสังขารไว้เสียแต่บัดนี้ แม้ถึงคราว จิตที่มีปัญญาย่อมไม่มัวกอดสังขารที่กำลังจะพังอยู่แล้วเป็นแน่ จะรักษาตัวได้ด้วยความแคล้วคลาดปลอดภัย ธรรมะในหนังสือทุกเล่มบอกความจริงล้วนๆ ไว้แล้ว กรุณาอ่าน-ตรอง และย้อนดูจิตดวงไม่เคยตายนี้ว่า ยังกลัวตายกับสังขารอันเป็นสิ่งแตก-ตายอยู่อย่างไม่มองดูธรรมบ้างหรืออย่างไร

ใจไม่เคยตาย ธรรมไม่เคยตาย เป็นคู่เคียงกัน แต่สังขารแล้ว แตก-ตายทั้งสิ้น กรุณาพิจารณาแยกจิตดวงไม่ตายออก อย่าให้กอดกองเพลิงคือสังขารร่างกายที่กำลังก้าวหน้าหาความตายอยู่ทุกนาทีเดือนปี กรุณาทำใจให้สงบด้วยธรรมบทใดบาทใดก็ได้ ใจเรามิได้ป่วยไข้กับสังขารร่างกาย แต่อย่าคว้าเอาสังขารมาเป็นใจ ใจเป็นสังขาร จะแผดเผาใจให้วุ่นวายไปตาม

จับให้มั่นในคำว่า ใจไม่เคยตาย ใจไม่มีป่าช้าเหมือนร่างกาย ใจเป็นอมตะโดยหลักธรรมชาติแม้ยังมีกิเลสอยู่ เป็นแต่ท่องเที่ยวในภพต่างๆ เท่านั้น ใจเป็นสมบัติของเราแท้ จงรักษาใจให้สงบเย็นอยู่โดยลำพังในท่ามกลางขันธ์ที่กำลังถูกไฟไหม้อยู่ขณะนี้ เอาละเหนื่อยขันธ์แล้ว ขอให้คุณได้ชัยชนะมารในขันธ์

ตัวอย่างผู้ได้รับประโยชน์ การตอบปัญหาธรรมะ ทางอินเทอร์เน็ต

เด็กวัยรุ่นจากสหรัฐอเมริกา

โยม ตอนนี้หนูกำลังศึกษาอยู่ในต่างประเทศ หนูเป็นเด็กวัยรุ่นที่ไม่เคยสนใจธรรมะ ไม่สวดมนต์ ไม่เป็นนักปฏิบัติ ทำตัวไร้สาระไปวันๆ แต่หนูชอบอ่านหนังสือ จนกระทั่งน้าสาวได้มอบหนังสือธรรมะของหลวงตาให้อ่านชื่อธรรมะชาวบ้าน และหนังสือพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าเรื่องพุทธโอวาทก่อนปรินิพพาน พอได้อ่านแล้วก็ซึ้งใจ แล้วก็ตามเก็บตามอ่านอยู่เรื่อยไป บางทีเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง พอจะจับใจความสำคัญได้ หนูท่องพุทโธจนติดเป็นนิสัย จะทำอะไรก็แล้วแต่คำว่าพุทโธติดอยู่ในใจตลอด จะทำอะไรก็มีพุทโธ จนบางทีเคยสงสัยว่า คำว่า พุทโธ นี้อยู่ดีๆ เราคิดขึ้นมาได้อย่างไร ดังนั้นหนูจึงมีคำถามอยากจะรบกวนหลวงตา ดังนี้

ข้อ ๑ การที่เราทำกิจกรรมต่างๆ ควบคู่ไปกับการภาวนาพุทโธนั้น เป็นสิ่งที่บังควรหรือไม่ เพราะหนูคิดว่าพุทโธเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ แต่บางกิจกรรม เช่น การอาบน้ำ จิตก็คิดถึงพุทโธก็ท่องติดตลอด อันนี้ควรจะทำหรือไม่เจ้าคะ

หลวงตา ต้องทำให้หนักมือ เวลาอาบน้ำเวลาถ่ายมูตรถ่ายคูถนั้นตัวสกปรก **พุทโธ** ตัวสะอาดที่สุดเอามาชะล้างอย่างหนัก พุทโธติดแนบเลยตรงนั้นเวลานั้นเข้าใจไหม เพราะเวลานั้นมันสกปรกมาก เอาพุทโธที่สะอาดมากๆ นี้สาดลงไปเลยเข้าใจไหม เอ้า ว่าไป

ข้อ ๒ บางที**พุทโธ**เข้ามาอยู่ในใจเราเมื่อไรก็ไม่รู้ มารู้อีกทีตัวเองท่องพุทโธๆ ไปเรียบร้อยแล้วเหตุใดจึงเป็นเช่นนี้เจ้าคะ

หลวงตา พุทโธก็ดี กิเลสก็ดี เกิดได้ทุกเวลา แต่เวลากิเลสเกิดไม่เห็นพูดมันเกิดขึ้นได้ยังไง มาระลึกได้**พุทโธ**คำสองคำก็มาอวดตัวเองว่ามาระลึก**พุทโธ**ได้ยังไง แต่มันระลึกกิเลสตั้งแต่เกิดมาจนกระทั่งป่านนี้มันระลึกได้ยังไงก็ถามมาบ้างซิน่ะ เข้าใจไหม

ข้อ ๓ เวลาหนูเรียนหนังสือหรือทำกิจกรรมอื่นๆใดก็ทำได้ แต่คำว่า**พุทโธ**ก็เข้ามาตลอด

หลวงตา เออ ให้เข้าตลอดเหมาะสมแล้วนะ **พุทโธ** ไม่มีคำว่าต่ำว่าสูง เป็นธรรมชาติที่เลิศเลอเข้าได้หมด น้ำสะอาดสาดกระจายไปได้หมด ทำสิ่งต่างๆ ที่สกปรกให้สะอาดได้ทั้งนั้นเข้าใจไหม ไม่เลือกว่าน้ำนี้อยู่ที่สูงที่ต่ำ มันสกปรกที่ไหนสาดเข้าไปเถอะ ธรรมก็แบบเดียวกันเข้าใจเหรอ .. ให้มันติดตลอดนั่นละเข้าใจไหม เออ เพราะกิเลสมันพาเรื่อยเปื่อยไปมันเท่าไร มันไม่ได้เห็นโทษของกิเลส มันมาเอาโทษของพระพุทธเจ้าพุทโธนี้มาใส่ นี่คือกิเลสมันแทรก เข้าใจไหม เอ้า ว่าไป

ถาม(ต่อ) เรื่องอัศจรรย์ที่สุดที่หนูอยากจะเผยแพร่ตรงนี้ผ่านสู่เยาวชนและเพื่อนนักเรียนด้วยกันคือ ตั้งแต่หนูท่องพุทโธในใจจิตเป็นสมาธิมากขึ้น เรียนหนังสืออย่างเข้าใจมากขึ้น และเปลี่ยนนิสัยของหนูให้เป็นคนมีวินัย ไม่เกียจคร้าน ไม่สุรุ่ยสุร่าย สิ่งที่แต่ก่อนจัดได้ว่าเป็นคนที่ใช้เงินใช้ทองหมดไปโดยไร้สาระ เดี๋ยวนี้ไม่อยากได้ไม่อยากมี เอาแค่พออยู่พอกินก็เพียงพอแล้ว แล้วจะหันไปทำอะไรที่มีสาระมากกว่าเดิม หนูขอกราบขอบพระคุณหลวงตา และขอบคุณทีมงานที่ทำให้หนูซึ่งอยู่ต่างประเทศได้ฟังเทศน์จากหลวงตาทุกวันๆ ยิ่งหนูมาอยู่คนเดียว ความเหงาซึ่งเป็นกิเลสอันร้ายกาจชอบมาตามรังควานอยู่เรื่อย ก็ได้ธรรมะของหลวงตาคอยขัดเกลาจิตใจให้หนูพบทางสุขสงบมากขึ้น

หลวงตา เออ ถูกต้องแล้ว ให้ทำกันอย่างนี้ละนะ ทำอย่างนี้ถูกต้องแล้ว ไม่มีคำว่าสูงว่าต่ำ มีแต่กิเลสมันคอยเตะคอยถีบ พอเราจะระลึกพุทโธ ก็ว่าพุทโธเป็นของสูงนะ ไม่ควรจะระลึกเวลาเช่นนั้น แต่เวลามันขี้แตกป้าดๆ มันของสูงหรือของต่ำ ทำไมมันขี้แตกป้าดๆ ได้ ควรหรือไม่ควรเข้าใจไหม มันยังขี้แตกป้าดๆ พุทโธทำไมจะพูดไม่ได้คิดไม่ได้ อยู่ในหัวใจอันเดียวกัน ก็ยังบอกว่ากิเลสก็ดีธรรมก็ดีอยู่ที่หัวใจอันเดียวกัน แก้กันได้ตลอดเข้าใจไหม เอ้า มีอะไรว่าไป

โยมจากประเทศนิวซีแลนด์

ที่ประเทศนิวซีแลนด์ มีวัดเนื้อที่พันกว่าไร่ ตั้งอยู่ในหุบเขา มีป่าแต่ไม่สมบูรณ์ อากาศเย็นจัด ขณะนี้มีพระจำพรรษาอยู่สองรูป มีคนเล่าถึงความเพียรของพระฝรั่งสองรูป ว่าเคยธุดงค์จากเหนือสุดถึงใต้สุดของประเทศนิวซีแลนด์ เดินตลอด มีใครจอดรับก็ไม่ขึ้นรถ บางทีปฏิเสธคนไม่ได้ก็ขึ้นรถไปกับเขา แล้วก็เดินย้อนกลับมาที่เดิม แล้วค่อยเดินต่อไป จะเว้นก็ตอนขึ้นเรือข้ามฟากจากเกาะเหนือไปเกาะใต้ ระยะทางประมาณจากเชียงใหม่ถึง

จังหวัดสงขลา ที่นี่จะมีกัณฑ์เทศน์ของหลวงตาลงพิมพ์เผยแพร่ด้วยครับ

ทำให้ผู้พบเห็นพระธุดงค์รู้สึกเย็นตาเย็นใจ ไม่ว่าฆราวาสหรือพระด้วยกันพบเห็นท่านเพียรเดินธุดงค์ในอิริยาบถที่สำรวมในระยะทางไกลๆ ก็ทำให้รู้สึกว่าพวกเรามีวาสนาที่ได้มาพบเห็น ได้อยู่กับพุทธศาสนาแม้จะอยู่ในต่างประเทศ หรือแม้แต่พระฝรั่งที่ท่านเดินธุดงค์ด้วยอิริยาบถสำรวม เราก็ไม่เคยคิดแยกว่า ถือพุทธศาสนาต้องเป็นคนไทย พระธรรมท่านเข้าถึงผู้ตั้งใจปฏิบัติเข้าถึงมรรคผลนิพพาน จึงขอกราบเรียนหลวงตาเพราะความเย็นตาเย็นใจกับพระธุดงค์และพุทธศาสนาของเราในต่างประเทศ และทำให้มีกำลังใจในการปฏิบัติความดี ดำเนินชีวิตในต่างแดนด้วยการภาวนาตามคำสอนที่หลวงตาเมตตาเทศน์สอนมาโดยตลอด

ชาวต่างชาติที่นี่ได้รู้จักหลวงตา และรับฟังเทศน์ของหลวงตา มีความสนใจในการปฏิบัติตาม มีการตั้งเป็นกลุ่มการปฏิบัติธรรม เช่น ชาวมาเลเซียทั้งสามีและภรรยาเขาตั้งใจปฏิบัติภาวนา พอได้ทราบว่าหลวงตาเมตตาแสดงการตอบปัญหาธรรม ชาวต่างชาติที่นี่รู้สึกสนใจปีติยินดี ถึงแม้เขาจะอยู่ไกลจากหลวงตา แต่ผ่านคำถามมาทางอินเทอร์เน็ตก็รู้สึกได้ใกล้ชิดในธรรมะมากขึ้น จึงรบกวนเรียนถามปัญหาธรรมหลวงตา ดังนี้

คำถาม ขณะที่ดิฉันนั่งสมาธิและฝึกการรับรู้ ให้สามารถรู้ถึงสิ่งต่างๆ ได้ และบางทีดิฉันได้ยินเสียง และมีความคิดต่างๆ ดิฉันก็จะพยายามกลับไปหาคำบริกรรม บางครั้งดิฉันรู้สึกถึงความนิ่ง ความสว่างและความว่าง ดิฉันขอถามว่า อะไรคือจุดประสงค์ของการนั่งสมาธิเพื่อการให้สามารถรับรู้ทางกายและใจเร็วขึ้น หรือเพื่อความสว่าง ความว่างในใจนั้น กราบนมัสการมาด้วยความเคารพ จาก โยมชาวมาเลเซีย

หลวงตา อันนี้ก็เป็นจุดประสงค์อันหนึ่งที่ปรากฏขึ้นกับตัวเอง เช่น ความว่าง ความสว่าง เป็นต้น แต่การภาวนานี้จุดประสงค์ก็คือ เพื่อน้ำดับไฟ จิตใจของเราเป็นฟืนเป็นไฟด้วยการคิดการปรุงแต่งเรื่องราวต่างๆ ส่วนมากมักจะมีแต่ความชั่ว ซึ่งเป็นฟืนเป็นไฟเผาตัวเอง เราภาวนานี่คือเพื่อระงับอารมณ์ทั้งหลายเหล่านั้นด้วยบทธรรม บทธรรมจะเป็นคำบริกรรมคำใดก็ได้ นั้นเท่ากับน้ำดับไฟ นำคำบริกรรมนั้นเข้ามากำกับจิต ให้จิตทำหน้าที่กับคำบริกรรมซึ่งเป็นบทแห่งธรรมนั้นอย่างเดียว มีสติควบคุมอยู่เสมอ ไม่ให้มีช่องสำหรับคิดปรุงของเรื่องกิเลสที่เคยก่อฟืนก่อไฟมาใส่ตัวเอง ให้มีแต่คำบริกรรมกับสติติดแนบอยู่นั้น

ที่ว่าความประสงค์ไม่อยากวุ่นวาย มันก็สงบเอง นี่เป็นความประสงค์อันหนึ่งของเรา ในเบื้องต้นเป็นอย่างนี้ก่อน ต่อจากนั้นถ้าได้ทำจิตของเราด้วยจิตตภาวนา หรือว่าด้วยการสงบอารมณ์อย่างที่ว่านี้แล้ว สิ่งที่เราต้องการไม่เคยคาดเคยหมาย ไม่เคยรู้เคยเห็นก็จะเป็นขึ้นมาจากใจ เพราะเหตุแห่งการทำที่ถูกต้องตามจุดหมายที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้แล้ว ว่าใจตัวพยศเพราะกิเลสพาพยศ เมื่อจิตได้รับการฝึกทรมานก็เท่ากับน้ำดับไฟ ไฟคือความทุกข์ทั้งหลายภายในใจก็สงบลงไป ไม่ต้องบอกความเย็น เย็นเอง สถานที่ไฟเคยไหม้ หรือแสดงเป็นเปลวจรดเมฆ เมื่อถูกน้ำดับลงไปแล้วสถานที่นั่นก็จะกลับเย็นขึ้นมา ก็เท่านั้น .. ความสว่าง ความว่าง เกิดจากจิตที่ไม่มีอะไรยุ่ง กิเลสนั้นแหละยุ่ง คิดปรุงนั้นคิดปรุงเรื่องนี้ สังขารตัวนี้เป็นสำคัญมากทีเดียว คือมีสมุทัย พื้นฐานของกิเลสท่านเรียกว่าอวิชชา ให้ชื่อว่าอย่างงั้น มันอยู่ในใจ ตัวนั้นแหละผลักดันออกมา ผลักดันออกมาให้คิดให้ปรุงไม่หยุดไม่ถอย ไม่เลิกไม่แล้ว หิวโหยตลอดเวลา คือธรรมชาตินี้ดันออกๆ เมื่อเราระงับไม่ให้มันคิด ธรรมก็ดับเข้าไป เหมือนน้ำดับไฟ หินทับหญ้าเข้าไปเสียก่อน แล้วนั้นจะสงบๆ ใจก็เย็นขึ้นมาเลย เข้าใจ

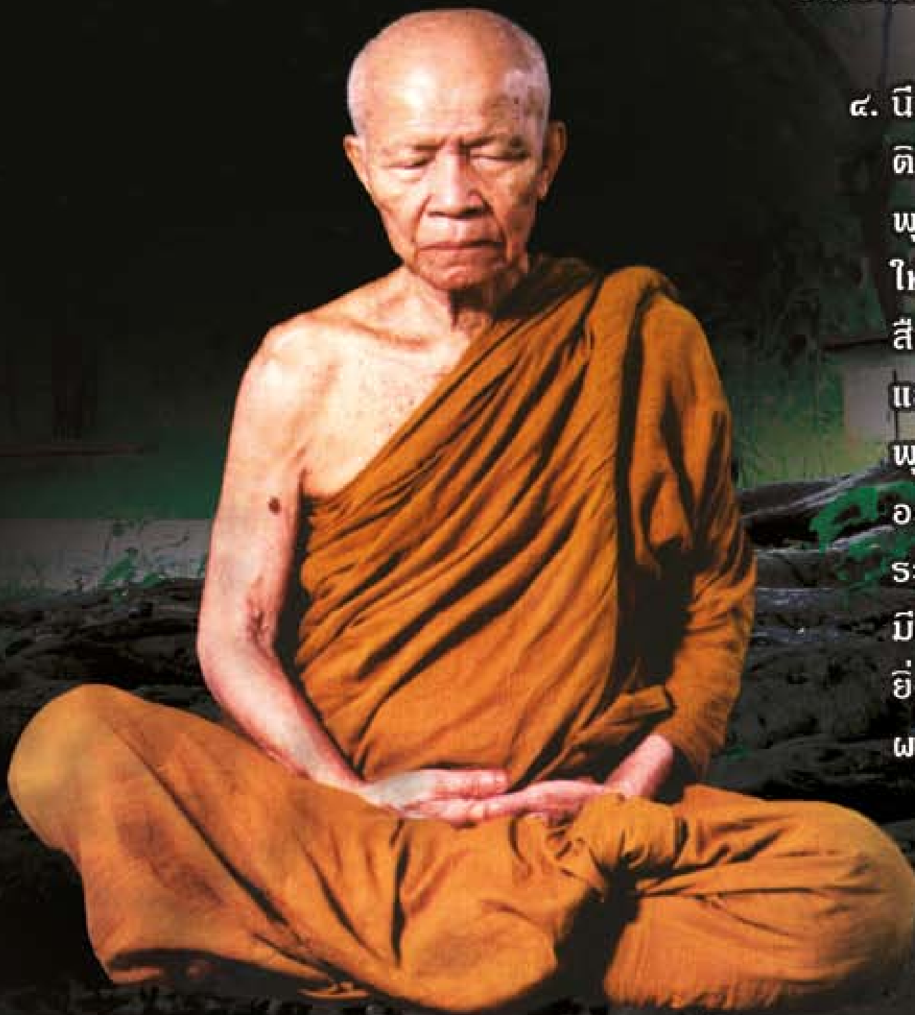

การนั่งสมาธิ

๑. นั่งขัดสมาธิ ตามแบบพระพุทธรูป
เอาขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย วางมือทั้งสองไว้บนตัก

๒. ตั้งกายให้ตรง อย่าให้ก้มนักเงยนัก อย่าให้เอียงซ้ายเอียงขวา
จนผิดธรรมดา ไม่กดหรือเกร็งอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง
อันเป็นการบังคับกายให้ลำบาก ปล่อยวางอวัยวะทุกส่วนไว้ตามปกติธรรม

๓. ระลึก พุทโธ ธัมโม สังโฆ ๓ ครั้ง
อันเป็นองค์พระรัตนตรัยก่อน

๔. นึกคำบริกรรมภาวนา โดยกำหนดเอาเพียงบทเดียว
ติดต่อกันไปด้วยความมีสติ เช่น
พุทโธ พุทโธ พุทโธ... เป็นต้น
ให้นึก พุทโธ พุทโธ พุทโธ...
สืบเนื่องกันไปด้วยความมีสติ
และพยายามทำความรู้สึกตัวอยู่กับ
พุทโธ พุทโธ พุทโธ...
อย่าให้จิตเผลอตัวไปสู่อารมณ์อื่น
ระหว่างจิต สติ กับคำบริกรรม
มีความกลมกลืนกันได้เพียงไร
ยิ่งเป็นความมุ่งหมายของการภาวนาเพียงนั้น
ผลคือความสงบเย็นใจจะพึงเกิดขึ้น

การเดินจงกรม

๑. พึงกำหนดทางจงกรมที่ตนจะพึงเดิน สั้นหรือยาวเพียงไร
ความยาว ๒๕-๓๐ ก้าวเป็นความเหมาะสมทั่วไป
พึงดูว่าเราจะเดินจากที่นี่ไปถึงที่นั่นหรือถึงที่โน้น
สำหรับทิศทางที่ท่านนิยมปฏิบัติมามี ๓ ทิศ คือ
ตรงตามแนวตะวันออก-ตะวันตก ๑ ตามแนวตะวันออกเฉียงใต้ ๑
ตามแนวตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ จากนั้นตกแต่งทางจงกรมให้เรียบร้อยก่อนเดิน

๒. ผู้จะเดินกรุณาไปยืนที่ต้นทางจงกรม และพึงยกมือทั้งสองขึ้นประนมไว้
เหนือระหว่างคิ้ว ระลึกคุณพระรัตนตรัย และระลึกถึงคุณของบิดามารดา
อุปัชฌาย์อาจารย์ตลอดท่านผู้เคยมีพระคุณแก่ตน จบลงแล้วรำพึงถึงความ
มุ่งหมายแห่งความเพียรที่กำลังจะทำด้วยความตั้งใจเพื่อผลนั้น ๆ
เสร็จแล้วปล่อยมือลง เอามือขวาทับมือซ้ายทาบกันไว้ใต้สะดือ
ตามแบบพุทธรำพึง เจริญพรหมวิหาร ๔ จบแล้วทอดตาลงเบื้องต่ำ ท่าสำรวม

๓. ตั้งสติกำหนดจิตและธรรมที่เคยนำมาบริกรรมกำกับใจมี
พุทโธ พุทโธ พุทโธ... เป็นต้น แล้วออกเดินจงกรมจาก
ต้นทางถึงปลายทางจงกรมที่กำหนดไว้ เดินกลับไปกลับมาในท่าสำรวม
มีสติอยู่กับบทธรรมหรือสิ่งที่พิจารณาโดยสม่ำเสมอ
ไม่ส่งจิตไปอื่นจากงานที่กำลังทำอยู่ในเวลานั้น

๔. ขณะเดินจงกรม พึงกำหนดสติกับคำบริกรรม พุทโธ พุทโธ พุทโธ...
ให้กลมกลืนเป็นอันเดียวกัน ประคองความเพียรด้วยสติสัมปชัญญะ
มีใจแน่วแน่ต่อธรรมที่บริกรรมให้จิตรู้อยู่กับ พุทโธ พุทโธ พุทโธ...
ทุกระยะที่ก้าวเดินไปและถอยกลับมา

ข้อพึงสำรวม

๐ การเดินไม่พึงเดินไกวแขน

๐ ไม่เอามือขัดหลังหรือกอดอก

๐ ไม่เดินมองโน้นมองนี่ อันเป็นท่าไม่สำรวม

๑๔

ปัจฉิมโอวาท อาพาธ...ลาวัฏสงสาร

ธาตุขันธ์องค์หลวงตาเริ่มแสดงอาการอาพาธปรากฏแก่สายตาศิษยานุศิษย์ เมื่อวันจันทร์ที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓ และไม่สามารถออกมาฉันจังหันที่ศาลาได้ตามปกติตั้งแต่วันจันทร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓ เป็นต้นมา องค์ท่านละสังขารเข้าสู่แดนนิพพาน เวลา ๓ นาฬิกา ๕๓ นาที ของวันอาทิตย์ที่ ๓๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ สิริอายุ ๙๗ ปี ๕ เดือน ๑๘ วัน รวม ๗๗ พรรษา

องค์หลวงตามีประสบการณ์เกี่ยวกับความตายหลายวาระ ตั้งแต่เมื่อครั้งเป็นฆราวาสก็ป่วยหนักเหมือนจะไม่มีโอกาสหาย มีแต่หนักไปหน้าจนถึงกับต้องได้ตั้งจิตอธิษฐานขอบวช อาการป่วยจึงค่อยทุเลาลง ระยะต่อมาเป็นเหตุการณ์เมื่อองค์ท่านบวชได้หลายพรรษาแล้ว หลังจากที่หลวงปู่มั่นนิพพาน ท่านเป็นโรคเจ็บขัดในหัวอกอย่างรุนแรงถึงขั้นเฉียดตายแต่ก็หายได้ด้วยธรรมโอสถ ต่อมาไม่นานมีเหตุต้องถ่ายท้องอย่างหนักเท่ากับร่างกายได้ตายไปแล้ว ๙๙ % แต่ด้วยความสมบูรณ์แห่งสติสัมปชัญญะองค์ท่านก็กลับฟื้นคืนมาได้อย่างน่าอัศจรรย์

ประสบการณ์เช่นนี้ทำให้องค์ท่านสามารถแสดงธรรมเกี่ยวกับมรณานุสสติได้อย่างละเอียดลออ พร้อมกับการบอกเตือนศิษยานุศิษย์มิให้ใช้ชีวิตอย่างประมาท ให้มีหลักธรรมในใจเป็นที่ยึดเหนี่ยว ขณะเดียวกันก็ใช้เหตุการณ์เหล่านี้สอนพระเณรถึงความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และรู้จักวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องในวาระจวนตัวของท่าน ดังเช่นเทศนาธรรมเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ องค์ท่านเมตตากล่าวไว้ดังนี้

“...ถ้าพอว่าไม่สบายนี่มันก็เหมือนกับลิงช่วยลิงนะ ทั้งพระทั้งเณรมา ได้ขู่ไล่ลงกุฏิ ไม่ให้ขึ้นมา

ยุ่งอะไร มันเป็นอยู่กับเราต่างหาก ไม่ได้เป็นอยู่กับพระกับเณรกับใครต่อใคร อย่ามายุ่งนะ พอว่าไม่สบาย คนนั้นก็มายุ่งคนนี้ก็มายุ่ง คนนั้นมาถามคนนี้มาถาม ตอบกับคนก็เลยจะตาย มันไม่ได้เรื่องอะไรนี่ เคยเป็นเคยอะไรอยู่

'เรื่องเจ็บไข้ได้ป่วยมันมีอยู่ในธาตุในขันธ์นี้ด้วยกันทุกคน ถ้ามันจะหายก็หาย ถ้าไม่หายมันก็เป็นอยู่ในธาตุในขันธ์ มาเยี่ยมมายามมาดูกันเกิดประโยชน์อะไร ว่ากำลังใจ กำลังใจอะไร เราไม่ได้เอาจากใครแหละกำลังใจ พอมีคนมาเยี่ยมก็ดีใจอย่างงั้นเหรอ นี่ไม่ดีใจมีแต่ไล่ขนาบเลย เยี่ยมหาอะไรว่างั้นเลย หมอจะมาตรวจไม่ให้ตรวจ เวลานี้ปกติ ไม่จำเป็น..ไม่ตรวจ'

นี่เคยพูดแล้วเป็นสองเมื่อไร ไม่ได้เป็นสองเหมือนใครนะ พูดยังไงเป็นอย่างงั้นเลย บอกแล้วเป็นระยะๆ

'ถ้าพอที่จะเกี่ยวข้องกับหยูกกับยาอะไรเราก็เกี่ยว พอที่จะลดส่วนไหนลงเราลดของเราเองๆ เวลามันเป็นมากจริงๆ อะไรก็ไม่เกิดประโยชน์แล้ว..ยาไม่ต้อง นั่นตัดเข้าๆ สุดท้ายใครมายุ่งไม่ได้นะ ห้ามไม่ให้มาแตะต้องจนกระทั่งร่างกาย ห้าม.. จะตายคนเดียว'

นั่น ก็อริยสัจแสดงป้างๆ เรียนธรรมะไม่เรียนอริยสัจจะเรียนอะไร ถ้ารู้ต้องรู้อริยสัจนี่ซิ รู้กันแล้วจะไปหลงกันอะไร อะไรมันทนอยู่ได้ก็อยู่ อะไรอยู่ไม่ได้มันพังของมัน ก็รู้กันอยู่ว่าพังจะไปตื่นมันหาอะไร ไม่ตื่น พูดจริงๆ ใครจะว่าบ้าก็ว่า ไม่ตื่นก็บอกไม่ตื่น เวลาตื่นก็บอกว่าตื่นนี่มันไม่ตื่นก็บอกไม่ตื่น

อย่างเมื่อคืนวันที่ ๒๖ มันเอาอย่างหนักหนักแบบหนึ่ง เป็นอยู่ข้างบน ลุกนั่งไม่ได้เลย ล้มตูมๆ นั่งอยู่กับหมอนก็พันกันอยู่กับหมอน กุฏิมันหมุนไปหมดเลย อะไรๆ หมุน แม้ที่สุดที่นอนหมอนมุ้งหมุนไปตามๆ กันหมด เราก็รู้ว่ามันหมุน ธาตุขันธ์มันเป็นของมันก็ไม่เห็นตื่นมันอะไร มันจะหมุนไปไหนว่ะ ปิดประตูไว้หมดแล้วมันจะหมุนออกนอกทวีปได้เหรอ ประตูปิดแล้วใส่กลอนแล้วนี่ เอ้า มันก็หมุนอยู่ภายในนี่ๆ

คืนแรกดูเหมือนคืนวันที่ ๒๖ พอวันที่ ๒๗ หกทุ่มเริ่มอีกแล้ว เริ่มคราวนี้มันไม่ได้เป็นอยู่ข้างบน มันเข้าข้างในละซิ หมุนแล้วเข้าไปข้างใน เอ นี่มันจะไม่ได้ถอดกลอนประตูออกเหรอ เวลาตายพระเณรก็จะมางัดประตูลำบากนี่นะ ขนาดนั้นนะวันนั้น มันหมุนเข้าข้างใน ต้องได้รับกันละ เรียกว่าตั้งกองทัพรับกัน มันเข้าข้างในนี้รุนแรงนะ เขาเรียกเข้าอุโมงค์ใหญ่ เป็นอยู่ภายนอกนี้ค่อยยังชั่ว วันนั้นเข้าข้างในด้วยจนจะได้เปิดประตูไว้ ผู้มาดูให้เห็นชัดเจนไม่ต้องมางัดประตูให้ลำบาก หนักอยู่คืนนั้น จากนั้นมาก็เบามาเรื่อยๆ แต่กำลังไม่มีนี่ซีสำคัญ มันคงเป็นเพราะยาอะไรก็ไม่รู้

'เรื่องตายน่ะอย่ามาวิตกวิจารณ์กับเรานะ บอกชัดๆ เลย อย่ามาวิตกวิจารณ์กับหลวงตาบัว กลัวหลวงตาบัวจะเป็นอย่างโน้นอย่างนี้'

ลงนรกหลุมไหนเราจะลงของเราเอง ถ้ามันควรจะไปลงนรกเราจะลงของเราเอง มันควรจะไปไหนเรารู้อยู่ในตัวของเราแล้ว เพราะฉะนั้นเราถึงไม่สะทกสะท้านเราบอกตรงๆ เลย ไม่งั้นสอนทำไมสอนคน สอนหลอกๆ หลอนๆ ได้ยังไง ถอดออกมาจากหัวใจ ถ้ามันจะรู้ก็รู้ที่หัวใจนี้ ถอดออกจากนี้สอน เพราะฉะนั้น ถึงสอนให้มีธรรมภายในใจหนา มันถึงมีหลักยึดนะ สิ่งภายนอกเอาเรื่องไม่ได้นะ เงินทองกองเท่าภูเขานี่ก็จะเกิดประโยชน์อะไร เวลาจำเป็นมาแล้ว เกาะไม่ได้ยึดไม่ได้ พังๆๆ ดีไม่ดีเป็นเปรตเฝ้ากองทรัพย์สมบัติอยู่นั่นอีก จะไปไหนมาไหนก็ไปไม่ได้แหละ นั่นมันเป็นภัยแก่ตัวเอง ถ้าไม่รอบคอบตัวเอง

เพราะฉะนั้นจึงให้สร้างความดี อบรมจิตใจของเราให้มีความแน่นหนามั่นคง ให้มีหลักใจกับธรรมะ ธรรมะเป็นเกาะที่สำคัญมากที่จะยึดเพื่อความแคล้วคลาดปลอดภัย ถ้าไม่มีธรรมะแล้ว กำหนดดูเจ้าของเวลาไหนก็เร่ๆ ร่อนๆ โลเลโลกเลก เวลาจะตายก็แบบเดียวกันนี้ หาความแน่นอนไม่ได้ มันก็กลิ้งไปเลยซี..."

กิจวัตรองค์หลวงตา

ภารกิจขององค์ท่านตั้งแต่อดีตจนถึงบั้นปลายชีวิตมีการปรับเปลี่ยนไปตามวัย สุขภาพ การอนุเคราะห์และเกี่ยวข้องกับโลก การกล่าวถึงกิจวัตรของท่านในที่นี้ จึงเป็นการกล่าวถึงกิจวัตรหลักซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของชีวิตตั้งแต่ระยะที่สุขภาพของท่านพอเป็นไปยังสามารถออกบิณฑบาตเองได้จนถึงในระยะที่ภารกิจต้องปรับเปลี่ยนไปตามสภาพธาตุขันธ์ ดังนี้

ตี ๓ ตื่นจากจำวัดแล้วจึงบริหารกาย จากนั้นนั่งสมาธิภาวนาเรื่อยไปจนกระทั่งได้เวลารุ่งอรุณ

รุ่งอรุณ พระอุปัฏฐากองค์ท่านจะเข้าไปทำหน้าที่ต่างๆ ภายในกุฏิและบริเวณ ช่วงเวลานี้องค์ท่านจะออกไปเดินจงกรมอยู่ในป่าด้านหลังกุฏิ (เว้นแต่มีธุระอื่นที่ควรจัดทำในเวลานี้) จนใกล้เวลาบิณฑบาตท่านจึงออกจากทางจงกรมแล้วขึ้นไปยังศาลาเพื่อกราบพระประธานและรูปครูบาอาจารย์ จากนั้นจึงออกบิณฑบาตในหมู่บ้านซึ่งห่างจากวัด ๑ กม.

องค์ท่านพยายามรักษาธุดงค์ข้อบิณฑบาตเป็นวัตรจนถึงที่สุดแม้จะชราภาพมากแล้วก็ยังฝืนธาตุขันธ์ฝืนโรคภัยไข้เจ็บออกโปรดสัตว์เสมอมามิให้ขาด ในระยะที่สุขภาพเป็นปกติ องค์ท่านออกบิณฑบาตร่วมสายกับพระเณรอย่างสม่ำเสมอ ต่อเมื่อธาตุขันธ์ร่างกายเริ่มทรุด ฉันอาหารไม่ค่อยได้ การพักผ่อนหลับนอนไม่เป็นปกติ ราวปี พ.ศ.๒๕๒๖ องค์ท่านก็ย่นระยะทางลง จากเข้าในหมู่บ้านมาหยุดที่ชายบ้าน ๓-๔ หลังคาเรือน ต่อมาเมื่อชราภาพมากเข้าองค์ท่านก็ยังอุตส่าห์ฝืนธาตุขันธ์ที่มักวิงเวียนเสมอๆ ออกบิณฑบาตที่หน้าวัด เพื่อรักษาธุดงค์ข้อนี้โดยเคร่งครัด ซึ่งจะต้องรับบาตรและเทบาตรที่มีน้ำหนักมากในวัยที่กำลังเสื่อมถอยลง จำนวนหลายร้อยครั้ง

เอกลักษณ์ประจำองค์ท่านอีกข้อหนึ่งก็คือในการออกบิณฑบาตไม่ว่าช่วงอายุใดหรือไปใกล้ไกลเพียงใด ท่านจะให้พระเณรออกบิณฑบาตล่วงหน้าไปก่อน องค์ท่านจะไปตามลำพังเท่านั้นเพราะถือเป็นการเดินจงกรมไปด้วย องค์ท่านจะกำหนดพิจารณาเรื่องอรรถธรรมที่ลึกตื้นหยาบละเอียดของธรรมบทต่างๆ แง่ต่างๆ ไปด้วยตลอดการบิณฑบาต จึงไม่มีพระเณรองค์ใดหรือฆราวาสคนใดเข้าไปพูดคุยหรือทำสิ่งใดที่อาจเป็นการรบกวนองค์ท่านได้เลยในช่วงเวลาเช่นนี้

ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ ในช่วงที่องค์หลวงตารับนิมนต์เดินทางมาที่กรุงเทพฯ โดยเข้าพักที่สวนแสงธรรม ถนนพุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพฯ เช้าวันหนึ่งระหว่างที่องค์ท่านออกบิณฑบาตเฉพาะภายในบริเวณสวนแสงธรรม ซึ่งเป็นกิจวัตรประจำวันเหมือนทุกวันที่ผ่านมา ระยะนั้นองค์ท่านก็อายุย่างเข้า ๘๔ ปีแล้ว ประกอบกับจำนวนผู้คนพากันหลั่งไหลมาทำบุญใส่บาตรมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ต้องถ่ายบาตร ๑๐๐-๒๐๐ กว่าครั้งต่อวัน การก้มและเงยศีรษะบ่อยๆ ทำให้ท่านเวียนศีรษะจนเกือบล้มอยู่หลายครั้ง และเมื่อพิจารณาเห็นว่าธาตุขันธ์ไม่อำนวย องค์หลวงตาจึงงดการบิณฑบาตและให้พระอุปัฏฐากถือบาตรขององค์ท่านออกรับบาตรแทน ส่วนองค์ท่านก็ใช้ช่วงเวลาเดียวกันนี้ออกเดินจงกรม ท่านกล่าวว่าพิจารณาแล้วจะเป็นประโยชน์มากกว่า

องค์หลวงตากล่าวถึงกำลังของธาตุขันธ์ในวัยต่างๆ ขององค์ท่านเองว่า

"...อายุของเรานี้เราพอกำหนดได้อายุ ๔๖ นั่นละกำลังลด อายุ ๔๖ กำลังลด ตั้งแต่ต้นขึ้นไปหา ๔๕ คงเส้นคงวา เราเดินคือแต่ก่อนมันไม่มีรถมีรา เช่นจะไปอุดรฯ นี้ก็เดินเลย จากนี้ถึงนั้นปั๊บเวลาเท่านั้น ไปทีไรปั๊บถึงปั๊บๆ ไม่เคลื่อนแม้นาทีเดียวนะ กำลังของเราคงเส้นคงวาอยู่ถึงอายุ ๔๕ มันคงเส้นคงวาอยู่ ๔๕ นานนะ พอไปถึงต้นเสาสะพานปั๊บมันจะได้หนึ่งชั่วโมงๆ ต่อจากนั้นมาอายุ ๔๖ ยังไม่ถึงสะพาน ถึงแค่นี้ได้หนึ่งชั่วโมงแล้วยังไม่ถึง ต่อจากนั้นก็ค่อยลดช้าลงไป.. แต่ก่อนไม่มีรถ ต้องเดิน ทีนี้มีรถยนต์มามันเลยเหยียบไปเลย เลยไม่รู้เวลาเท่าไรต่อเท่าไร จนกระทั่งทุกวันนี้ ฟาดตั้งแต่วัดป่าบ้านตาดมาถึงนี้เพียงแค่ ๖ ชั่วโมง

พูดถึงเรื่องว่าเดิน เราเดินเก่งมากนะ เรียกว่าตามร่องรอยของตา ตานี่เดินเก่งมาก ถ้าลงได้ก้าวออกไป ๒ ชั่วโมงแล้วใครตามไม่ทัน คือเดินไปนั้นยิ่งแข็งแรงเรื่อยๆ เดินระยะสองชั่วโมงนี้ยังไม่เท่าไร ก้าวออกคราวแรกไปถึงสองชั่วโมง พอสามชั่วโมง สี่ชั่วโมงไปแล้ว ทีนี้มันเหมือนว่าเครื่องร้อนนะ พุ่งๆ รอใครไม่ได้ มีใครไปด้วยก็ตาม ต้องทิ้งไปเลย หากว่าจะไปรอก็ต้องไปหยุดพักข้างหน้า ที่จะให้รอไม่ได้ เครื่องมันร้อนแล้วมันหมุนของมันเองพุ่งๆ อันนี้เราเป็นเอง กำลังวังชามันดีพอเครื่องร้อนแล้วมันก็พุ่งๆ ใครไปด้วยกันทิ้งเลยๆ ออกหน้าเรื่อยๆ เลย คือจะให้เรารอไม่ได้ ต้องไปหยุดรอ เวลามันเดิน การเดินทางนี้เก่งละเรา พ่อ ตาก็เก่งเดินทาง นั่นก็บอกรอใครไม่ได้..."

ฉันจังหัน องค์หลวงตานอกจากจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับข้อวัตรการบิณฑบาตแล้ว ยังเคร่งครัดธุดงค์ข้อฉันในบาตร และฉันอาสนะเดียวหรือฉันเพียงมื้อเดียวเท่านั้น เมื่อพระเณรช่วยกันแจกจ่ายอาหารใส่บาตรพระ และจัดอาหารสำหรับญาติโยมที่มาถือศีลภาวนาและมาทำบุญที่วัดประจำวันแล้ว องค์ท่านจะเป็นผู้สวดอนุโมทนากถาให้พรแก่ญาติโยม จากนั้นท่านจะพิจารณาอาหารก่อนฉันทุกครั้ง พระเณรก็เริ่มพิจารณาอาหารตาม เมื่อพระที่มีอายุพรรษาสูงกว่าเริ่มฉัน พระที่อายุพรรษารองลงไปจึงค่อยฉัน องค์หลวงตาเมตตาฝึกพระให้รู้จักระมัดระวังมิให้ข้ามเกินข้อวินัยเรื่องอาวุโสภันเต คือการเคารพกราบไหว้กันตามอายุพรรษาเช่นเดียวกับการเรียงลำดับขณะบิณฑบาต

เมื่อพระเณรฉันเสร็จ หากวันนั้นไม่ตรงกับวันหยุดและมีคณะศรัทธามาทำบุญ

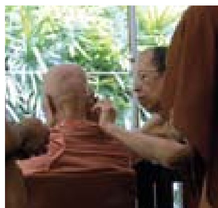

แม้องค์ท่านจะอยู่ในวัยชราและอาพาธยากลำบากเพียงใด ก็ยังเมตตาเดินทางไปสงเคราะห์โลกจนตลอดชีวิตของท่าน (ซ้าย) โยมเที่ยงและครอบครัวเป็นเสมือนโรงครัวของวัด อีกครอบครัวหนึ่งที่คอยดูแลอาหาร น้ำปานะ ตลอดกิจธุระต่างๆ ของวัดมายาวนานหลายสิบปี

แม้มีจำนวนไม่มากท่านก็เมตตาแสดงธรรมให้ฟังอย่างสม่ำเสมอนับแต่อดีตมา แต่ถ้ามีเฉพาะผู้มาทำบุญประจำเห็นกันอยู่ได้ฟังธรรมเป็นประจำทุกวันอยู่แล้ว องค์ท่านก็อาจพูดให้ฟังเล็กน้อยแล้วบอกให้กลับ อย่างไรก็ตามในช่วง ๒๐ ปีก่อนมรณภาพ มักมีคณะศรัทธาจากที่ใกล้ที่ไกลหมุนเวียนกันมาทำบุญและฟังธรรมแบบไม่ซ้ำคณะมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะวันหยุดราชการและวันพระยิ่งมากันมาก องค์ท่านก็เมตตาตอบรับด้วยการแสดงธรรมเป็นปกติทุกวันมิเคยขาด แม้บางครั้งเป็นไข้หวัดไม่สบายธาตุขันธ์ เสียงแหบพร่าเพราะพิษไข้ก็ยังสู้อุตส่าห์ออกมาเทศนาธรรมโปรดญาติโยมอีกเช่นเคย ทั้งที่ต้องทนอยู่ในอิริยาบถนั่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนานก็ตาม

ก่อนฉันจังหันและภายหลังการแสดงธรรมมักมีประชาชนเข้ามาถวายจตุปัจจัยไทยทานต่างๆ เป็นแถวยาวเหยียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีงานบุญสำคัญ จากนั้นองค์ท่านจะให้พรโดยย่ออีกครั้งเป็นอันยุติภารกิจที่ศาลา ประชาชนต่างพากันแยกย้ายเดินทางกลับ สำหรับวันพระเมื่อครั้งอดีต ญาติโยมที่มาทำบุญจะพร้อมใจกันขออาราธนาศีลกับองค์หลวงตา และท่านจะเมตตานำสวดรับศีลด้วยองค์ท่านเอง ต่อมาเมื่อชราภาพมากขึ้นพิธีสวดขออาราธนาศีลจึงได้งดเว้นไป แต่องค์ท่านก็เมตตาสอนญาติโยมให้รู้คุณค่าแห่งศีลและให้ตั้งเจตนางดเว้นด้วยตนเอง

ออกสงเคราะห์โรงพยาบาล หลังจังหันแล้ว องค์ท่านมักนำข้าวสาร อาหารสด อาหารแห้ง ปลากระป๋อง น้ำปลา น้ำมันพืช ขนม ไข่ ผ้าขาว และอื่นๆ ไปแจกจ่ายหมุนเวียนตามโรงพยาบาลต่างๆ อยู่เป็นประจำ พร้อมกับสอบถามถึงความขาดเขินในวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์หรือหยูกยาต่างๆ หากมีความจำเป็น ท่านจะเมตตาช่วยเหลือทันที

ในบางวันท่านก็เมตตาออกเยี่ยมเยียนพระเณรในสำนักหรือวัดในถิ่นทุรกันดารที่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นกำลังใจ พร้อมนำเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ สงเคราะห์ช่วยเหลืออีกด้วย

สุขภาพเริ่มทรุดลง นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นต้นมา สุขภาพของท่านเริ่มทรุดเห็นประจักษ์ การออกตรวจจึงเหลือเพียงวาระเดียวโดยส่วนมากมักเป็นช่วงบ่ายที่ว่างจากแขก แม้ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ไปแล้ว ธาตุขันธ์ร่างกายของท่านจะดีขึ้นก็ตาม แต่เมื่อมีพระเณรประชาชนหลั่งไหลมากราบนมัสการขอฟังธรรมมากขึ้นผิดหูผิดตา ความบอบช้ำย่อมเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ท่านจึงต้องการเวลาเยียวยาให้กับธาตุขันธ์ร่างกายมากขึ้น แม้กระนั้นก็ตาม ด้วยกิจวัตรที่ท่านเคยกระทำมาเมื่อมีเวลาที่พอจะสะดวกบ้างท่านจะต้องออกเดินตรวจอย่างน้อยวันละครั้งอยู่เสมอ

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แม้ท่านจะชราภาพมากมีอายุย่างเข้า ๙๔ ปีแล้ว แต่ด้วยความรักความห่วงใยในการปฏิบัติของพระเณรทำให้ท่านยังเมตตาเดินตรวจตราอยู่เสมอมิได้ขาด ดังคำกล่าวเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ว่า

“(พระเณร)ทำหน้าที่การงานข้อวัตรปฏิบัติพร้อมเพรียงกันก็ดีอยู่แล้ว .. เราดูทุกเวลา เดินไปที่ไหนมีแต่เที่ยวดูทุกสิ่งทุกอย่าง ตาต้องสอดต้องแทรกไม่งั้นไม่เห็นความบกพร่อง นี่มันบกพร่องทั่วๆ ไปนะ ให้ต่างคนต่างปฏิบัติหน้าที่ของตน”

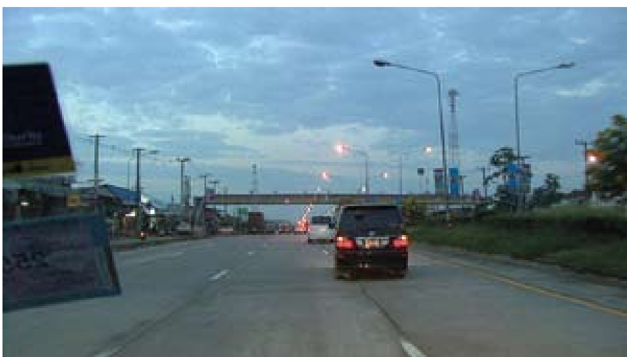

ภาพปฏิทิน (ซ้าย) ในการออกสงเคราะห์โลก องค์หลวงตาบันทึกปฏิทินด้วยองค์ท่านเอง (ขวา) วันสุดท้ายในการบันทึกปฏิทินของท่าน แต่ยังออกสงเคราะห์โลกเช่นเคย

ช่วงเวลาบ่าย เป็นช่วงเวลาที่ท่านออกต้อนรับแขก จะมีพักบ้างเพียงเล็กน้อยในช่วงเวลาปัดกวาดลานวัดและสรงน้ำ เมื่อใกล้ค่ำจึงงดรับ หากวันใดท่านออกเดินทางไปสงเคราะห์สิ่งของตามโรงพยาบาล วันนั้นมักจะกลับมาในช่วงบ่ายโมงถึงบ่าย ๓ โมง จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับระยะทางที่ไป

๖ โมงเย็น องค์ท่านมักอยู่ภาวนาภายในกุฏิหรือเดินจงกรมในป่า บางครั้งก็ออกตรวจตามที่พักพระเณร

๒ ทุ่ม องค์ท่านออกจากกุฏิมาตรวจข้าวของเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ ในโกดังโรงทานสำหรับการสงเคราะห์ช่วยเหลือโรงพยาบาลดูว่ามีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือไม่ พร้อมกับดูว่ามีโรงพยาบาลหรือหน่วยงานใดมาขอรับสิ่งของในวันนั้นบ้าง ช่วงเวลานี้ท่านมักจะสอบถามธุระต่างๆ กับพระเวรศาลา และในโอกาสพิเศษท่านจะเมตตานั่งฉันน้ำปานะที่โรงน้ำร้อน ในช่วงเวลานี้เองที่ท่านจะเมตตาเล่าธรรมะและประสบการณ์ชีวิตนักบวชของท่านกับโยมที่คุ้นเคย จากนั้นท่านจึงกลับขึ้นกุฏิ และเดินจงกรมหรือนั่งภาวนาต่อไปจนเวลาประมาณ ๕ ทุ่มจึงเข้าจำวัด

การตรวจตราพระเณร แต่เดิมในช่วงเวลาที่ไม่ได้รับแขก องค์ท่านจะใช้เวลาสำหรับการพักผ่อน อ่านหนังสือ หรือตอบจดหมายบ้างตามอัธยาศัย แต่ส่วนมากท่านจะออกเดินตรวจตราไปตามที่อยู่ของพระเณร ซึ่งกระจายอยู่ทั่วบริเวณวัดในเนื้อที่ ๑๖๓ ไร่อยู่เป็นประจำไม่ค่อยขาด และมักจะหยิบยกสิ่งบกพร่องที่พบเห็นมาสอนย้ำเตือนพระเณรเสมอถึงชีวิตความเป็นอยู่ การบำเพ็ญภาวนา เพื่อให้ขยันหมั่นเพียร และยังใช้โอกาสนี้กำชับพระเณรให้ใส่ใจเลี้ยงดูเรื่องอาหาร น้ำ และภัยอันตรายต่างๆ ให้กับสัตว์ที่มาอาศัยภายในวัดอีกด้วย

ความถี่ของการออกตรวจตราขึ้นอยู่กับสุขภาพของท่าน หากปกติดีจะมีถึง ๓ วาระ คือ เช้า บ่าย และค่ำ มีบางสถานที่ที่ท่านเคยจำพรรษาหากพบพระเณรองค์ใดขี้เกียจทำความเพียร เอาแต่หลับนอนหรือมั่วสุมคุยกันในเรื่องไม่เกี่ยวกับอรรถธรรม ไม่สมกับความเมตตาของท่านที่เปิดโอกาสให้เข้าศึกษาอบรม แม้เวลาดึกดื่นตี ๒ หรือเช้ามืดตี ๔ ท่านก็จะลองออกไปตรวจดูอีก หากพบว่าเป็นเช่นนั้นติดต่อกันถึง ๓ ครั้งโดยไม่ยอมแก้ไขปรับปรุงตนเอง รายเช่นนั้นจะถูกขับออกจากวัดในเวลาไม่ช้าเลยทีเดียว การออกตรวจตราสอดส่องเช่นนี้ทำให้พระเณรเกรงกลัวไม่อาจนิ่งนอนใจอยู่ด้วยความประมาทได้ ต่างพากันขวนขวายทำความพากเพียรอยู่เสมอ ซึ่งนอกจากจะเกิดความสงบร่มเย็นแก่ตัวเองแล้ว ยังส่งผลไปถึงหมู่คณะที่อยู่ร่วมกันให้มีความสงบสุขร่มเย็นไปด้วย

การสอดส่องพระเณรในวัยชราของท่านยังคงความเข้มข้นเด็ดขาดจนตลอดชีวิตขององค์หลวงตาถึงแม้จะมิได้ออกเดินตรวจตราบ่อยครั้งเหมือนก่อน แต่ด้วยสายตาธรรมที่แหลมคมของท่านทำให้ไม่เป็นการยากที่จะสังเกตเห็นความผิดพลาดของพระเณร จากนั้นก็จะสั่งสอนตักเตือนหนักเบาเพียงใดเป็นไปตามเหตุผลและความเป็นธรรม ดังนี้

"อายุดูเหมือน ๙๖ แล้วมัง จะเต็มวันที่ ๑๒ สิงหาคมข้างหน้า แต่เจ้าของมันจะไปไม่ไหวล่ะ โซซัดโซเซ เดินมาระยะนี้ลำบากมาก แต่เวลาเด็ดนี้เด็ดมากนะ พูดจริงๆ นะ เวลาเด็ดขาดๆ มากทีเดียว พระด้วยกันไหลเข้ามาอยู่นี้ เด็ดจริงๆ พอขับ ขับเลย ไล่เลย เวลาอ่อนก็อ่อน อ่อนธรรมดา ถ้าเวลาแข็ง แข็งก็ด้วยเหตุด้วยผล เอาล่ะทีนี้ ใครค้านไม่ได้ เอา..มา ว่าอย่างนั้นเลย เป็นอย่างนั้นนิสัยเรามันไปทางนั้น"

คำปรารภอัศจรรย์และเหตุการณ์สำคัญก่อนอาพาธ

ทุกปีในช่วงวันสงกรานต์ ก่อนเข้าพรรษา และก่อนวันขึ้นปีใหม่ องค์หลวงตามักเมตตารับนิมนต์ไปโปรดศิษยานุศิษย์ในกรุงเทพฯ เสมอแทบมิเคยขาด เพราะทราบดีว่าหากท่านไม่มา บรรดาศิษย์เหล่านี้ก็จะต้องพากันหลั่งไหลมาที่วัดป่าบ้านตาดอย่างแน่นอน และเนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงวันหยุดราชการ ประชาชนทั่วทุกสารทิศต่างเดินทางกลับต่างจังหวัด ถนนหนทางจึงเต็มไปด้วยรถราและมักมีอุบัติเหตุอยู่บ่อยครั้ง องค์หลวงตาท่านรู้สึกห่วงใยความปลอดภัยของบรรดาศิษย์ที่จะต้องมุ่งหน้ามาหาท่านที่วัด ทำให้ท่านตัดสินใจเป็นฝ่ายออกเดินทางไปเยี่ยมเยียนด้วยองค์ท่านเองเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่องยาวนานตลอดมา จนกระทั่งมาสิ้นสุดยุติลงเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ก่อนเข้าพรรษา เป็นการเดินทางมาโปรดศิษยานุศิษย์ในกรุงเทพฯ เที่ยวสุดท้าย ในช่วงเวลานั้นอายุของท่านก็ชราภาพมากแล้ว ซึ่งอีกเพียงเดือนเดียวจะครบ ๙๕ ปีเต็ม หลังจากนั้นเป็นต้นมาองค์ท่านก็มิได้เดินทางมาที่กรุงเทพฯ อีก

โอวาทธรรมก่อนอาพาธหนัก

ในช่วงบั้นปลายชีวิตของท่าน หากสังเกตเนื้อหาการแสดงธรรมพบว่ามีคำปรารภอรรถธรรมที่ละเอียดเกินอายตนะของปุถุชนคนธรรมดาจะรับรู้บ่อยครั้งขึ้น ขอน้อมนำบางส่วนมาแสดง ดังนี้

๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐
ท้าวสักกเทวราชมาขอฟัน

เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐ องค์หลวงตารับนิมนต์ไปจำวัดที่จังหวัดร้อยเอ็ดเนื่องในงานก่อเจดีย์มหามงคลบัว ท่านได้เมตตาเล่านิมิตความฝันอัศจรรย์ที่ปรากฏขึ้นในคืนนั้น ดังนี้

"...มันแปลกประหลาดยังไงก็ไม่รู้ เมื่อวานได้พูดอยู่ ได้สองสามคืนผ่านมานี้ มันแปลก

ไม่ใช่นั่งภาวนานะ เราหลับ (ตอนกลางคืนวันที่ ๕ พฤษภาคม) ปรากฏว่าท้าวสักกเทวราชมาขอฟัน ฝันนะไม่ใช่นั่งภาวนา เรานอนหลับฝัน ฝันว่าท้าวสักกเทวราชลงมา เป็นหัวหน้าบริษัทบริวารลงมา คำฝันมันชัดเจนมากนะ แต่ฝันไม่ใช่ภาวนา มาขอฟันเราไปกราบไหว้บูชา ให้ทวยเทพทั้งหลายได้กราบไหว้บูชา นี่คำฝันนะ ถ้าคำฝันโกหกเราก็โกหกด้วย เพราะฝันอย่างนั้นจริงๆ ถึงท้าวสักกเทวราช แต่ในใจของเราก็ปลงใจให้นะ ปลงใจให้ฟัน มันมีฟันอันหนึ่งที่มันโยกคลอนอยู่ยังไม่ถอน ปล่อยมันไว้นั้นละ

พอดีท้าวสักกเทวราชมาขอฟัน เราในความรู้สึกในความฝันว่าได้ปลงใจให้ท้าวสักกเทวราชฟันซี่นี้นะ พอตื่นเช้ามาฟันนี้หายเลย อันนี้เราก็อัศจรรย์เหมือนกัน ฟันที่ว่านี้มันโยกคลอนหายเลย ไม่ทราบหายไปไหน หลังจากฝันมาแล้วหายเลย นี่เป็นเองนะ เราเป็นเอง .. จะปล่อยให้มันหลุดเอง เราว่างั้น พอดีท้าวสักกเทวราชมาขอไป คำฝันก็สดๆ ร้อนๆ พอตื่นขึ้นมาฟันหาย หายจริงๆ

มันก็แปลกนะ เป็นจริงๆ ก็มันเป็นกับเราเอง เราไม่ได้โกหกใคร โฮ้ เป็นอย่างนี้ก็เป็น พอตื่นนอนขึ้นมาฟันนี้หายแล้วไม่ทราบหายไปไหน คงเป็นท้าวสักกเทวราชเอาไป เอ้า ผิดก็ผิด ผิดในคำฝันเป็นอะไรไป เราไม่ได้โกหก มันฝันว่างั้นเราก็พูดตามความฝัน พอท้าวสักกเทวราชมาขอฟัน เราปลงใจให้นะ พอตื่นนอนขึ้นมาฟันซี่นี้หายเลย ที่มันโยกคลอนหาย หายเงียบเลย ได้สองสามวันนี้ เอ้อ อันนี้ก็แปลกอยู่ .. ปรากฏมาจริงๆ คล้ายกับภาวนา .. ตกลงฟันเราก็หายแต่คืนนั้นละ หายเงียบเลย ไม่ทราบไปไหน คำฝันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ ก็พูดอย่างนั้น ท้าวสักกเทวราชว่าถ้าให้มนุษย์มันยุ่ง .. แล้วตื่นขึ้นมาฟันหายเลย หายจริงๆ ก็พอดีกับที่เราปลงใจให้นะ ในคำฝันว่าปลงใจให้ พอตื่นขึ้นมาฟันซี่นั้นหายเลย

มันโยกคลอนเราปล่อยให้มันหลุดเอง ถ้าจะไปถอนมันเกิดเรื่อง ให้มันหลุดเองเราก็เก็บไว้เลย เราคิดว่างั้น พอดีท้าวสักกเทวราชมาขอเลย หายเงียบไปเลยนี่ก็ดี เอ้อ มันมีหลายแบบนะ .. เอ แปลกอยู่..."

๑๒ กันยายน ๒๕๕๑
ทวยเทพมาอนุโมทนาเรื่องเราสงเคราะห์โลก

"...วันหนึ่งมาฝันแปลกๆ เหมือนกัน แต่เราไม่พูดมันจะเป็นการยอตัว ไม่พูดละ หากแปลกประหลาด เราไม่เคยฝันอย่างนี้ ฝันอัศจรรย์อยู่นะ เราไม่เคยฝันจริงๆ ฝันแบบนี้อาจจะร้อนถึงเทวบุตรเทวดาท้าวมหาพรหมก็ได้

การทำความดีของเราต่อโลกนี้อาจกระเทือน จึงเข้ามาประสานกับความฝันเราทางนู้นลงมาประสานกับความฝันของเรา มาอนุโมทนาด้วย ว่าอย่างนั้นจริงๆ นะ พวกท้าวสักกเทวราชพวกอะไรเข้ามาในฝัน พวกทวยเทพทั้งหลายมาอนุโมทนาในเรื่องที่เราสงเคราะห์โลกนี้เป็นที่พอใจ

อย่าว่าตั้งแต่มนุษย์มนา เทวบุตรเทวดายังได้รับ นั่นฟังซิ เราไม่เคยได้ยินว่าเทวบุตรเทวดาได้รับส่วนกุศลจากเรา มาบอกในความฝันถึงรู้ พวกนั้นก็ได้รับเหมือนกัน เพราะเมตตาธรรมทั่วแดนโลกธาตุ ไม่มีสูงมีต่ำ เมตตาธรรมถึงหมดเลย นี่ละพวกเหล่านี้ได้รับ แปลกประหลาดอยู่..."

๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๒
เล่านิมิต..บอกเตือนศิษย์ล่วงหน้า

ราว ๑ ปี ๓ เดือนก่อนมรณภาพ องค์หลวงตาในขณะนั้นมีอายุกว่า ๙๖ ปีแล้ว แต่ธาตุขันธ์ยังดูแข็งแรงสมบูรณ์ จะมีเพียงนิ้วหัวแม่เท้าด้านซ้ายเท่านั้นที่เป็นแผลเรื้อรัง ส่วนระบบอื่นไม่มีทีท่าว่าจะเป็นอะไร อาการทุกอย่างยังสดชื่นแจ่มใสกว่าคนชราวัยเดียวกัน ดูแล้วน่าจะ

อยู่เป็นที่พึ่งแก่ศิษยานุศิษย์ได้อีกนานหลายปี แต่แล้วการแสดงธรรมที่วัดเขาใหญ่เจริญ-ธรรมฯ จ.นครราชสีมา ในวันนั้นกลับตรงกันข้าม องค์ท่านได้เล่านิมิตความฝันแปลกประหลาด มีลักษณะเหมือนอยากบอกศิษยานุศิษย์ให้เตรียมตัวเตรียมใจไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับความเป็นความตายของท่าน ดังนี้

"...เราก็จวนเท่าไรยิ่งไปนู่นไปนี่นะ ให้พิจารณาบ้างนะ

('หลวงตาอย่าพึ่งทิ้งขันธ์เจ้าค่ะ')

ขันธ์นี้โลกเขาทั้งโลกทิ้งทั้งนั้นแหละ ให้แบกคนเดียวแต่เรามันไม่เหมาะ เขาทิ้งเราต้องทิ้ง เดี๋ยวนี้ใครให้ไปก็ไม่ยอมไป บทเวลาจะไปไม่บอกใคร ปุ๊บเลย พอพูดอย่างนี้ก็แปลกอยู่นะล่ะ มีแปลกอยู่ แต่นี้มันเป็นความฝันนี่นะ ความฝันนี้แปลกๆ น่าคิดอยู่นะ

'ท่านก็อยู่โลกนี้มาเท่านั้นปีเท่านี้ปีควรละขันธ์ได้แล้ว'

'เธอยังไม่เห็นทิ้ง จะให้เราทิ้งคนเดียวไม่ได้'

หันหน้ากลับไปเลย ไม่ตอบ (ลูกศิษย์พากันกล่าว *'สาธุ'*) อย่างนั้นละมันมีเรื่องแปลกๆ เข้ามานะ เข้ามาหานี้ แต่นี้มันไปสัมผัสเลยพูดเฉยๆ นอกนั้นมีมากกว่านี้นะ

('หลวงตาอย่าพึ่งทิ้งนะคะ')

'ไม่ทิ้งละถึงได้พูดนี่ ถ้าจะทิ้ง ไปเลย'..."

๙ มกราคม ๒๕๕๓ เวลา ๐๘.๒๐ น.
ในหลวงและพระราชินีฯ กราบอาราธนา

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัย-ลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงกราบเรียนองค์หลวงตาว่า

"พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับสมเด็จ-พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ รับสั่งว่าท่าน

พ่อเป็นเสาหลักของประเทศไทย ทรงฝากมากราบอาราธนาให้ท่านพ่อรักษาสุขภาพ เพื่อจะได้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของประชาชนคนไทยต่อไปเจ้าค่ะ"

องค์หลวงตาตอบว่า *"เจริญพร รับแล้วนะ"*

๑๙ เมษายน ๒๕๕๓ (บ่าย)
พญามัจจุราชเฉี่ยวเข้ามาหาแล้ว

องค์ท่านเล่านิมิตความฝันแปลกประหลาด ทำให้บรรดาศิษย์ที่กำลังฟังธรรม ณ วัดเขาใหญ่-เจริญธรรมฯ จ.นครราชสีมา ในวันนั้น เริ่มรู้สึกประหวั่นพรั่นพรึงไม่สบายใจหนักขึ้นกว่านิมิตเตือนในครั้งก่อนๆ ดังนี้

"...นี่ก็เดินเข้ามาแล้ว พญามัจจุราชมาเฉี่ยวกันแล้ว มาเฉี่ยวกันแล้ว กลางคืนฝันแปลกๆ อยู่ หากไม่อยากพูดเพราะไม่เป็นผลดีจึงไม่พูด ถ้าเป็นผลดีแล้วจะพูด นี่เป็นผลไม่ดีเราไม่พูด เฉี่ยวเข้ามา เฉี่ยวเข้ามาหาเรานี่ละ มันเข้าถึงตัวแล้ว เขาเฉี่ยวแล้ว มันเฉี่ยวแล้วก็ปัดแล้วล่ะ ถ้าฝันแล้วมักจะฝันแม่นยำนะ ถ้าฝันอย่างนั้นแม่นยำมาก ถ้าฝันโกโรโกโสไม่ได้เรื่อง ถ้าฝันอย่างนั้นแล้วแม่นยำมาก..."

๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ เวลา ๑๒.๔๕ น.
หลวงตาบิณฑบาตเมืองผี

องค์หลวงตาปรารภธรรม ณ วัดเขาใหญ่เจริญ-ธรรมฯ จ.นครราชสีมา เป็นการเตือนลูกศิษย์มิให้ประมาท ให้รู้จักห่วงใยตนเองด้วยการสร้างธรรมขึ้นในใจให้มาก ดังนี้

"...อยู่มานานก็เห็นมานาน เห็นเรื่องราวนานๆ

อยู่นานๆ เห็นเรื่องราวนานๆ กว้างขวางมาก แปลกนะ เมื่อคืนนี้ไปบิณฑบาตเมืองผี ฟังซิน่ะ ไปบิณฑบาตเมืองผี เขาหาอะไรใส่บาตรดีนะ เมืองผี เหมือนเมืองคนนั่นละ มีชั้นวรรณะเหมือนกัน เขามาใส่บาตร น่าแปลกอยู่ (ผู้กำกับ : *'มีใส่กับข้าวพร้อมครับ') 'ใส่พร้อม'*

เราก็แปลก เอ๊! ชอบกล บิณฑบาตเมืองผี อยู่ไปนานไปรู้ไป อยู่ไปนานไปรู้ไปๆ เรื่อยๆ แต่อันนี้ไม่พรรณนา ไม่พูดนะ เป็นเอกเทศพูดนิดเดียว ที่ปรากฏอย่างนี้มากต่อมาก พวกเปรตพวกผีพวกอะไร พวกแสวงบุญทั้งนั้นละ

พอมีครูบาอาจารย์ไปแล้วเขาดีใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส เขารู้เหมือนกันนะว่าครูบาอาจารย์เป็นอย่างไรๆ เขารู้ อาจารย์เป็นอย่างไรเขารู้ พวกผีอันธพาลจับเขามาแล้วก็เอาพวกผีอันธพาลทั่วๆ ไปเอาไว้ประเภทหนึ่ง ผีอันธพาลพิเศษอีกขังไว้ ขังไว้ทำไมนั่น พวกนี้ปล่อยไม่ได้เป็นอันธพาล อันธพาลหนึ่งแล้ว เป็นอันธพาลที่สองอีก นั่นฟังซิน่ะ มันแปลกอยู่นะ อัศจรรย์ พระพุทธเจ้ารับสั่งอะไรไว้ไม่มีผิด ไม่ผิด พวกเปรตพวกผีพวกอะไรพระพุทธเจ้ารับสั่งไว้แล้วไม่ผิด ..

'เราก็พูดตรงๆ รีบไปทางนู้นทางนี้เดี๋ยวตายไม่นาน พูดตรงๆ อย่างนี้ละ ไม่ได้ห่วงเจ้าของนะ ห่วงโลกต่างหาก ตื่นขึ้นมาปั๊บจิตมันจะพุ่งเลย ไม่ได้มาห่วงเรานะ เราจะตายเมื่อไรมันไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ ไม่กลัวไม่กล้า แต่เรื่องโลกนี้ โห ลำบากลำบนมากนะ จึงต้องคิดถึงเรื่องโลกมากกว่า

ตัวเอง เพราะอย่างนั้น ขอให้พี่น้องทั้งหลาย คิดถึงตัวเองให้มากนะ อย่าให้แต่ครูบาอาจารย์คิดถึงนะ ตัวเองก็ต้องคิดถึงตัวเอง ห่วงใยตัวเอง สร้างคุณงามความดีให้ดี จวนเข้าไปเท่าไรจิตกับธรรมให้ใกล้สนิทกันเข้าไปเรื่อยๆ อย่าให้บาปพันเข้าไป พันเข้าไปไม่ได้จมนะ บอกเสียวันนี้ ให้แต่ครูบาอาจารย์ห่วง เราไม่ห่วงตัวเองไม่ได้'

นี่ก็รีบไปเสีย ไม่นานมันก็จะตายเหมือนกัน รีบไปเสียเดี๋ยวนี้ หมดลมก็หยุดเท่านั้นละ จวนแล้ว จวนเข้าทุกวันๆ แล้ว ความตายย่นเข้ามาย่นเข้ามา

ได้พูดถึงว่าบิณฑบาตเมืองผี ฟังซิน่ะเคยได้ยินไหมพูดอย่างนี้ เอามาอุตริทำไม ผีเขาอดอยากขาดแคลนเหมือนกัน เขาเห็นพระเจ้าพระสงฆ์ยิ้มแย้มแจ่มใสนะพวกผีนะ ผีรู้นะ พระดีไม่ดีผีรู้ ไม่ว่าแต่เขาเรารู้นะ พระดีพระไม่ดีเท่าไรแล้วผีเขาก็รู้ นี่ก็เปิดเสียบ้างมันก็จวนจะตายแล้ว *('หลวงตาบอกว่าห่วงลูกศิษย์ก็รั้งไว้ก่อน')* ก็ห่วงนั่นละถึงได้มานี่ ไม่ห่วงมองดูนี่คนเต็มศาลา เรามาเพื่อคนเต็มศาลา ไม่ห่วงอย่างนั้นละ ..เราก็เป็นห่วงเป็นใยพี่น้องทั้งหลายนะได้อุตส่าห์พยายามบำเพ็ญกองบุญกองกุศลนะ อันนี้ละพึ่งเป็นพึ่งตายนะ กองบุญกองกุศลพึ่งเป็นพึ่งตาย แต่เวลาบุญกุศลไม่ค่อยมีนี้เดือดร้อน พอคิดถึงเวลาจะเป็นจะตายเดือดร้อนนะ พอบุญกุศลมากเข้าๆ จนเต็มหัวใจแล้วไม่ห่วงเวลาเต็มแล้วเหมือนเอาน้ำมหาสมุทรมาเทก็ล้นออกหมด เต็มจิตเหมือนกันเต็มให้เต็มอย่างนั้นซิ

นี่พูดจริงๆ มันจวนจะตายแล้ว พูดกับพี่น้องทั้งหลาย เราไปนู้นไปนี้ไม่ใช่ห่วงเรานะ เราห่วงโลกต่างหาก เราไม่ได้ห่วงเรานะ เราห่วงโลกต่างหาก ไปจิตนี่มันจะออกละ ออกพั้บมันจะออกกระจายออกหมดต่อโลก อันนี้มันก็เป็นตัวเท่าหนูก็ตาม มันเป็นเท่าหนูก็บอกเป็นเท่าหนู มันเป็นเท่าช้างก็บอกเป็นเท่าช้าง นี่มันเป็นนะ มันเป็นจริงๆ...”

๑๓ กันยายน ๒๕๕๓
หลวงตาฝันถึงในหลวง

เวลา ๑๓.๒๐ น. องค์หลวงตาแสดงธรรมที่วัดเขาใหญ่เจริญธรรมฯ จ.นครราชสีมา พร้อมกับได้เล่าความฝันเกี่ยวกับในหลวงด้วยว่า

“...มีอันเดียวแต่ว่าเลิศนะ อะไรสู้ไม่ได้บอกเท่านั้น อันนั้นคืออะไรเราก็ไม่ได้เห็น.. ความฝัน ในหลวงเอานี้มาให้เมื่อคืนนี้ ในหลวงเอาอะไรมาให้ เอามาอันเดียว แต่ว่าดีมากบอกเท่านั้นละ ตื่นขึ้นมาถึงระลึกได้ .. ในหลวงนะเอามาให้ เป็นของชิ้นหนึ่ง แต่ว่าดีมาก ท่านบอกว่าดีมาก ..

ฝันว่าในหลวงเอาอะไรให้ เอาก้อนหนึ่ง ดูเหมือนเท่านี้พอดี เราก็ไม่ได้เปิดดู เอามาให้บอกว่าของนี้ดีมาก เวลาตื่นขึ้นมาของก็ไม่เห็นเพิ่งมาระลึกได้ตอนเช้า หนหนึ่งหายไป มานี่มาระลึกได้อีกจึงได้พูด ถ้าระลึกไม่ได้ก็ไม่ได้พูดแปลกอยู่ ทุกวันนี้ความหลงลืมมี หลงลืม .. ไม่เคยฝันถึงในหลวง ห่อเท่านี้ แล้วห่ออย่างดี เอามาให้ว่าของนี้ดีมาก...”

๑๘ กันยายน ๒๕๕๓
เทวดาบนฟ้าอนุโมทนา

ที่วัดแสงธรรมวังเขาเขียว อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา เวลา ๑๒.๕๐ น. องค์หลวงตาแสดงธรรมอัศจรรย์ส่วนหนึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเทพยดาบนท้องฟ้า ดังนี้

“...วันนี้คนก็มากนะ เต็มศาลาเลย พวกเราถ้ามีตาทิพย์เราจะได้เห็นคนเต็มแผ่นดิน เทวดาบนฟ้าเต็ม แต่นี้พวกเราพวกตาบอดไม่เห็น ยกแต่ว่าคนมามากคนมามาก เทวดามามากกว่านี้อีกไม่เห็น พวกเรา เข้าใจหรือเปล่าล่ะ ท่านอาจารย์มั่นจะออกจากเชียงใหม่มาอุดรฯ พวกเทวดาเขามาอนุโมทนาบนฟ้า...”

๒๐ กันยายน ๒๕๕๓
ธาตุขันธ์มีวัย จิตไม่มีวัย นิพพานเที่ยง

ที่วัดเขาใหญ่เจริญธรรมฯ จ.นครราชสีมา เวลา ๑๒.๕๐ น. องค์หลวงตาแสดงธรรมส่วนหนึ่งกล่าวถึงความอ่อนแอของธาตุขันธ์ต่างกันอย่างมากกับใจ ดังนี้

“...เราไปไหนมาไหนลำบาก ธาตุขันธ์อ่อนแต่จิตใจไม่เคยอ่อน พูดตรงๆ จิตใจดีดผึงตลอดๆ เวลา จิตใจไม่มีวันคืนปีเดือน ยืนเดินนั่งนอนหลับดีดผึง แจ่มแจ้งอยู่ ส่วนธาตุขันธ์อ่อนแอ ธาตุขันธ์ไม่สบาย ใจดีดผึง

ฝึกให้มันได้ซิ ฝึกจิตฝึกให้ได้ ถ้าฝึกได้แล้วเป็นอย่างที่ว่า จิตนี้ไม่มีวัย ธาตุขันธ์มีวัยมีอ่อนแอท้อแท้ แต่จิตนี้ไม่มีวัย ดีดผึงตรงแน่วรวมตัวไปแล้วนิพพานเที่ยงคืออันนั้น...”

๒๒ กันยายน ๒๕๕๓
เทวดากับมนุษย์ชมธรรม

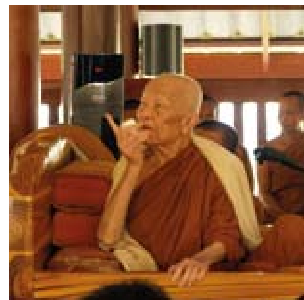
ที่วัดแสงธรรมวังเขาเขียว จ.นครราชสีมา เวลา ๑๒.๔๐ น. องค์หลวงตาแสดงธรรมส่วนหนึ่งกล่าวถึงการวางตำแหน่งรูปหลวงปู่มั่นให้สูงกว่ารูปองค์หลวงตา และยังกล่าวถึงความเคารพในธรรมของเทพยดาอีกด้วย ดังนี้

“...เห็นหลวงปู่ทั้งสององค์ท่านอยู่ข้างบน เราอยู่ข้างล่างเหมาะ เหมาะมาก ดูว่าเราให้ย้ายลงมาใช่ไหม เราให้ย้ายลงมาให้ เราสั่งเอง ดูว่าไว้เสมอกันไม่เหมาะ

ให้เอาท่าน(รูปหลวงปู่มั่น)ไว้ข้างบน ให้(รูปหลวงตา)ลงข้างล่าง

('ยาหอมที่หลวงตาเคยฉันครับ') ทำไมถึงหอมอย่างนี้ล่ะ เราฉันยาหอมไปนี้เทวบุตร

เทวดาท้องฟ้าต่างๆ หอมไปตามเลย อันนี้จะหอมหรือไม่ก็ไม่รู้ เราไม่นึกว่าคนจะมากขนาดนี้ มาที่ไหนคนเต็มหมดเลย เรานึกว่าจะมากแต่เทวดาบนท้องฟ้า ที่ไหนได้มนุษย์บนแผ่นดินก็มากเหมือนกัน เห็นแต่ว่าเสมอกัน เทวดากับมนุษย์เสมอกัน มาชมธรรมของพระพุทธเจ้า...”

๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๓
ตอบปัญหาเทวดา

ที่วัดเขาใหญ่เจริญธรรมฯ จ.นครราชสีมา เวลา ๑๓.๒๐ น. องค์หลวงตาแสดงธรรมส่วนหนึ่งกล่าวถึงข้อปัญหาของเทวดาที่ปรากฏขึ้นในนิมิตความฝันของท่าน ดังนี้

“...พอพูดอย่างนี้มันก็แปลกๆ นะ มันฝันนะ ไม่ใช่ตั้งเป็น มันฝันของมัน ก็ไม่น่าจะพูดแต่มันก็เป็นเรื่องจริงในความฝัน เราจำเป็นต้องพูดให้ผู้ฟังเพื่อได้เป็นคติได้ ฝันอะไรก็ไม่ทราบมีคนมาว่าให้นะ มีคนมาเหมือนหนึ่งเหมือนเทวดาลักษณะรูปร่างเหมือนเทวดา เข้ามาหาด้วยความเคารพนะ เรานั่งอยู่เงียบๆ แล้วเทวดาเข้ามา ท่านมายกมือไหว้นะ พวกเทวดายกมือไหว้เหมือนกันกับมนุษย์เราด้วยความนอบน้อมนะ ด้วยความเคารพ มานอบน้อม *‘ท่านจะสร้างไปอะไรนักหนาสร้างบุญ’* ว่าอย่างนั้นนะว่าให้เรานะ

‘ท่านจะสร้างบุญสร้างอะไรนักหนา ท่านพอแล้วยังไม่รู้หรือ ผู้อยู่ข้างนอกยังรู้ว่าท่านพอแล้ว’

‘ถ้ารู้แล้วเราจะถามนะว่าผู้ถามอย่างนี้พอหรือยัง’

ทางนั้นติดนะ ติด *‘ท่านจะสร้างอะไรนักหนาสร้างบุญสร้างกุศล มากต่อมากแล้ว’*

แล้วทีนี้เราก็เลยถามแปลกอยู่นะปัญหาความฝันมันก็มีแยบคายของมันเหมือนกัน ทางนี้ก็ถาม *‘แล้วทางนี้ล่ะ พอหรือยังล่ะ ทางนี้สร้างพอหรือยัง’*

เลยตอบไม่ได้เลย นิ่ง แปลกอยู่นะ ความฝันตอบรับกันก็แปลกอยู่ ท่านพอหรือยัง ไม่บอกว่าอย่างไร ยิ้มๆ แสดงว่าติดปัญหาเราทางนู้นว่าพอแล้วหรือไม่พอ ทางนี้ก็จะมีคำตอบอีกอันหนึ่ง ทางนั้นไม่ตอบเลยนิ่งเลย ทางนี้ก็เลยนิ่งไม่ตอบต่อไป เป็นอย่างนั้นละ...”

๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓
เทวดาตามอารักขา

ที่วัดเขาใหญ่เจริญธรรมฯ จ.นครราชสีมา เวลา ๑๓.๓๐ น. องค์หลวงตาแสดงธรรมส่วนหนึ่งกล่าวถึงการเดินทางไปมาของท่านจะมีเทพยดาคอยอารักขาคุ้มครองอยู่ตลอด ดังนี้

“...เราแปลกๆ อยู่นะ มันแปลกๆ อยู่ ฝันนะ ฝันว่าพวกเทวดามา

‘ท่านไปไหนมาไหน ท่านเคยเห็นไหมพวกเทวดาทั้งหลายน้อยใจ’

‘น้อยใจอย่างไร’ ‘เขาตามดูแลรักษาท่าน ท่านไม่ได้มองหน้าเขาเลย พวกเทวดาทั้งหลายเขาน้อยใจ’

‘เอ้า! ทีนี้อย่าน้อยใจเลย เราพอใจกับทุกๆ ท่านที่มาหาเรา’ เป็นอย่างนั้นจริงๆ นี่นะ เขาว่าเขาน้อยใจ เขาว่าอย่างนั้น

‘เราไปพวกเทวดาทั้งหลายเขาติดตามอารักขา’ เขาว่าอย่างนั้น

นี่ก็แปลกๆ อยู่ มันมาสัมผัสก็เลยพูด ถ้าไม่อย่างนั้นก็ไม่พูด เป็นจริงๆนะ มันเป็นขึ้นในความฝัน

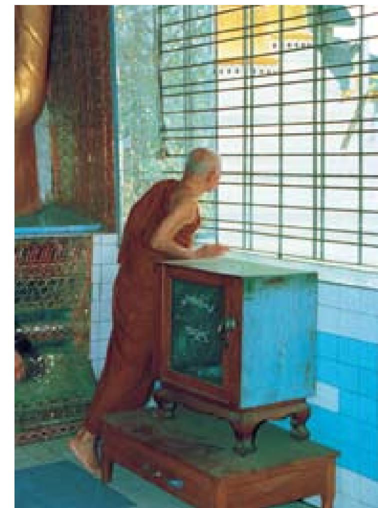
เราฝันว่าเทวดาเขาติดตามอารักขา เขาว่าอย่างนั้น แล้วไม่มองหน้าเขาเลย เขาน้อยใจ เราก็บอกให้อย่าน้อยใจเลยทีนี้นะ ให้ใจใหญ่ๆ นะทีนี้นะ เราบอก อย่างนั้นก็เป็น

มาเห็นพี่น้องมาหนาหน้าหนาตาเราพอใจ พี่น้องทั้งหลายจะพอใจกับเราหรือไม่ก็ไม่ทราบ หรือคอยแต่จะขับเรา ดีและได้มาพบพี่น้องทั้งหลายแล้วเราพอใจแล้วละ พอใจกับพี่น้องทั้งหลายทั่วหน้ากัน แต่ยังสงสัยพี่น้องทั้งหลายจะพอใจกับหลวงตาหรือเปล่าก็ไม่รู้ เราพอใจแต่เราคนเดียวคนอื่นจะพอใจด้วยหรือเปล่าเราก็ไม่ทราบได้ละ ..

เคยได้ยินไหมที่ว่าเมื่อสักครู่นี้ พวกเทวดาเขามาอนุโมทนา เราไปไหนมีเทวดาเขาบอกอย่างนั้นนะ ว่าตามอารักขาเขาว่าอย่างนั้น แล้วท่านไม่มองหน้าเขาเลย พวกเทวดาทั้งหลายน้อยใจ

‘เออๆ ให้ใจใหญ่นะทีนี้นะ เรามองทุกหน้านั่นแหละ’

เราว่าอย่างนั้น...”

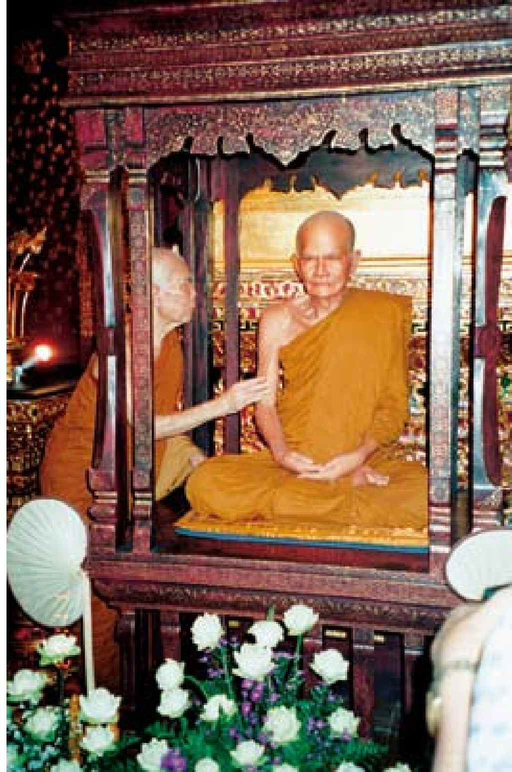
ภารกิจช่วงสุดท้ายขององค์หลวงตา

ภารกิจในช่วงสุดท้ายที่คณะศิษย์สังเกตเห็นว่าองค์หลวงตาให้ความสำคัญมากมี ดังนี้

ซาบซึ้งพระคุณหลวงปู่มั่นไม่มีเสื่อมคลาย

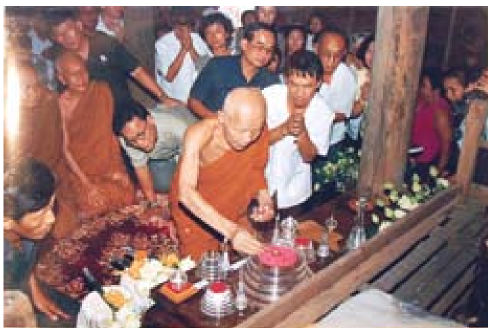
องค์หลวงตาผูกพันกับหลวงปู่มั่นมาก ท่านถือเอาการไปกราบไหว้หลวงปู่มั่นที่วัดป่า-สุทธาวาส จังหวัดสกลนคร แห่งนี้ เป็นภารกิจหลักที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในชีวิตของท่านเลยก็ว่าได้ เพราะไม่ว่าฝนฟ้าอากาศจะเป็นอย่างไร ไม่ว่าจะเจ็บไข้ได้ป่วยเพียงใด หรือไม่ว่าจะเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจากการแสดงธรรมและเดินทางไปสงเคราะห์ที่นั่นที่นี่อยู่ตลอดเวลาก็ตาม ปัญหาและภาระหน้าที่เหล่านี้กลับไม่ทำให้องค์หลวงตายกเอามาเป็นข้ออ้างให้ยุติเลิกล้มไปหรือทำให้องค์หลวงตาต้องรู้สึกอ่อนล้าต่อการเข้ากราบเยี่ยมหลวงปู่มั่นเลยแม้แต่น้อย ซึ่งการเดินทางเข้ากราบไหว้บูชาก็มิใช่เพียงเพราะว่าวัดป่าสุทธาวาสเป็นสถานที่ที่หลวงปู่มั่นมานิพพานหรือเป็นที่ประชุมเพลิงถวายเท่านั้น และยิ่งเข้าใกล้วาระสุดท้ายขององค์หลวงตามากเข้าๆ ก็ดูเหมือนว่าองค์ท่านยิ่งเดินทางเข้ากราบไหว้หลวงปู่มั่นถี่ขึ้นด้วยเช่นกัน องค์ท่านมีเหตุผลที่ลึกซึ้งกินใจมากมายหลายเหตุผลซึ่งจะขอน้อมนำมาแสดงเพียงบางส่วน ดังนี้

"...เมื่อวานว่างๆ เราก็ไปกราบหลวงปู่มั่นเราที่วัดสุทธาวาส กราบทั้งรูปปั้น ทั้งพระธาตุท่าน ทั้งคุณมหาคุณของท่านด้วย ไปกราบออกมา เขาก็มาตั้งเก้าอี้ตั้งอะไร คนรุมมาเลยนะ ไปเราก็ขออภัย เรานั่งให้ประมาณสัก ๕ นาที ต้องขออภัยด้วยเพราะเราลำบากลำบนเหน็ดเหนื่อยมาก อย่าให้รับแขกรับคนตลอดเวลาเลย ไปไหนมีแต่รับแขกรับคน พอขอความเห็นใจจากเขาแล้วก็ลุกจากเก้าอี้มาเลย พอเห็นเราไป รุมมาทุกแห่งทุกหน เก้าอี้ไม่ทราบมาจากไหนมารออยู่แล้ว เราก็นั่งให้ดูเหมือนไม่ถึง ๕ นาทีมั้ง จากนั้นก็ขึ้นรถมาเลย เพราะตั้งหน้าไปกราบพ่อแม่ครูจารย์มั่นโดยเฉพาะเท่านั้นไม่ไปไหน เราไม่ยุ่งกับอะไร แต่พวกแขกคนยั้วเยี้ยๆ เมื่อวานมันวันอาทิตย์คนยั้วเยี้ยๆ เราก็นั่งคุยสักสามสี่นาทีแล้วก็ลุกเลย มาจากทางไหนๆ เราไม่ถาม เรื่องราวมันจะยืดยาว ..

ที่วิหารหลวงปู่มั่น ภูริทัตตะเถระ วัดเจดีย์หลวง อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ที่วัดป่ากลางโนนภู่ อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร
แคร่และไม้หามที่นำหลวงปู่มั่นมาจากวัดป่าบ้านหนองผือ

(อีกคราวหนึ่ง) เมื่อวานนี้ก็ไปกราบหลวงปู่มั่นที่พิพิธภัณฑ์ เราไปเป็นประจำ เช่น จะไปกรุงเทพฯ ก็ไปกราบท่าน เวลาขากลับมาก็ไปกราบท่าน ไปที่ไหนนานๆ ไปกราบ เป็นที่อบอุ่นเป็นที่ซาบซึ้ง ในโลกทั้งหลายนี้รู้สึกว่าผู้ที่ให้กำเนิดแห่งธรรมที่เลิศเลอนี้ หลวงปู่มั่นนั่งอยู่บนหัวใจเราตลอด ไม่มีใครจะสอนได้อย่างท่าน เราไม่ได้ประมาทครูบาอาจารย์องค์ใด เราไม่ได้สนิทติดพันกับท่านเหล่านั้นบรรดาที่เป็นครูบาอาจารย์ แต่หลวงปู่มั่นนี้ติดจนกระทั่งปัจจุบันนี้ไม่มีถอน และอนันตกาลไปเลย ไม่มีถอน **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เข้ามายุ่งไม่ได้ ความเปลี่ยนแปลงอะไรๆ จะให้เคลื่อนนี้ไม่มีเลย เพราะฉะนั้นจึงไปกราบท่านด้วยความซาบซึ้ง ..

(อีกคราว) เมื่อวานไปสุทธาวาสไปกราบพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นที่สุทธาวาส ไปก็ไม่มีอะไรเข้าไปกราบเสร็จแล้วออกเลย ตั้งหน้าตั้งตาไปกราบหลวงปู่มั่นเรา นั่นละผู้มีคุณแก่เราอันดับหนึ่ง สอนทุกกิทุกกี ทุกแง่ทุกมุม ทั้งสับทั้งยำคุณเหล่านั้นมาอยู่ในหัวใจหมด ไปกราบพระธาตุท่านที่อยู่วัดสุทธาวาส อัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุหมดเลย ใครเก็บไว้ที่ไหนๆ ก็เป็น..หลวงปู่มั่น นี่ละพระอรหันต์สมัยปัจจุบัน ..

(๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒) ออกจากนี่ปั๊บก็ต้องวัดสุทธาวาส สกลนคร พ่อใหญ่อยู่นั้นน่ะดึงดูดตลอด อำนาจแห่งบุญแห่งคุณมหาคุณของท่านที่มีต่อกระหม่อมเรานะไม่ลืมเลยนะพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น ไปปั๊บต้องเข้าไปกราบท่านเสียก่อน มันลงขนาดนั้นละ ลงขนาดหมอบให้จมมิดไปเลย ไม่มียกคอมองดูนั้นดูนี้เสียก่อน หมอบเลยเข้าไปเลย นั่นละลงหลวงปู่มั่นเราลงขนาดนั้นละ บอกให้ตายตายเลย ท่านมีเหตุผลของท่านว่าเอามหาบัวนี่ให้ตายเสียดีกว่า ดีกว่าอะไร เล็งเข้าไปเลยเรา เหตุผลลงแล้วตายเลยได้เลย ..

(๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ณ วัดป่าสุทธาวาส) นี่ก็มาเยี่ยมวัดสุทธาวาสก็เท่ากันกับวัดเรา พ่อแม่ครูอาจารย์เสาร์ครูอาจารย์มั่นท่านอยู่ที่นี่ เราก็เข้าออกพักที่นี่ตลอดมานะห่างๆ แต่ระยะนี้แหละ อาจารย์เสาร์อาจารย์มั่นก็ล่วงไป เราก็มาเป็นกาลเป็นเวลา หากมามากกว่าวัดอื่นๆ นะ วัดนี้มามากที่สุดวัดสุทธาวาส เป็นวัดของพ่อของแม่ คือหลวงปู่มั่นหลวงปู่เสาร์ท่านอยู่ที่นี่ เข้าออกๆ อยู่ที่นี่เสมอเรา ถึงทุกวันนี้ระลึกปั๊บจิตมันสัมผัสได้ว่าจะไปที่ไหนมันจะเตือนจะสัมผัส ว่ามาสุทธาวาสดูดปั๊บเลย คือพ่อแม่อยู่ที่นั่น สุทธาวาสเราก็เคย

พิพิธภัณฑ์บริขารท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร

พักเคยอยู่มากี่ครั้งกี่หน มาอยู่กับครูบาอาจารย์ก็เคยมาตั้งแต่เป็นพระหนุ่มน้อยนะวัดสุทธาวาสนี่เราเคยมาเคยพักเคยอยู่ทีละนานๆ ก็มี บางทีไปภูเขาลงมาก็มาพักที่นี่ ออกจากนี้ไปทางนี้มาก็มาพักที่นี่ ไปที่ไหนมาก็พักที่นี่

วัดสุทธาวาสจึงเป็นเหมือนวัดเราเลย เพราะครูบาอาจารย์ท่านพาอยู่นี่ หลวงปู่มั่นน่ะสำคัญ เลยเป็นวัดที่สนิทสนม เป็นเหมือนวัดเราเราอยากมาเมื่อไหร่เราก็มา เช่นอย่างว่าจะไปไหนกำหนดจิต พอว่าสุทธาวาส ดูดปั๊บเลย สุทธาวาสดูดเลย มันเป็นของมันเองนะไม่มีใครบอก ถ้าจะไปที่ไหนกำหนดดูมันจืดๆ ชืดๆ ไม่ไป ไปที่ไหนจืดๆ ชืดๆ ไม่ไป ไม่เกิดประโยชน์ เฉพาะอย่างยิ่งเช่นวัดสุทธาวาสดูดปั๊บเลยเชียว ไม่เคยมีการจืดชืดนะ เพราะพ่อของเราก็อยู่ที่นี่ หลวงปู่มั่นหลวงปู่เสาร์อยู่ที่นี่ เราก็เคยมาอยู่ที่นี่แล้ว .. เราก็มาอยู่นี้เป็นประจำ พึ่งๆ ห่างๆ แต่ระยะนี้ไม่ได้มาค้างที่นี่นะ แต่ก่อนมาพักมาค้างเที่ยวตามนี่เดี๋ยวนี่เฒ่าแก่แล้วก็อยู่วัด ถ้ามาก็มาเป็นครั้งเป็นคราว แต่ถือเป็นหลักใหญ่เหมือนวัดเรา...”

ระลึกบุญคุณวัดดอยธรรมเจดีย์

ศิษยานุศิษย์ต่างสังเกตเห็นองค์หลวงตาตั้งใจเดินทางไปยังวัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร อันเป็นสถานที่ที่องค์ท่านในวัยหนุ่ม ได้เข้ามาพักบำเพ็ญภาวนาขั้นมหาสติมหาปัญญาจนสามารถเข้าถึงบรมสุขได้ธรรมครองใจเป็นผลสำเร็จ โดยเฉพาะในช่วงบั้นปลายของชีวิตองค์

พิพิธภัณฑ์บริขารท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ

พิพิธภัณฑ์บริขารท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ วัดป่าสุทธาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

พิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ตั้งอยู่ในวัดป่าสุทธาวาส ณ บริเวณกุฏิที่ท่านมรณภาพ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๒ ภายหลังจากถวายเพลิงศพท่านเสร็จเมื่อวันอังคารที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๓ คณะศิษย์ได้ปรึกษาหารือกันว่า สมควรที่จะสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อเป็นที่รวบรวมเครื่องใช้ อัฐบริขารของท่าน จึงได้เริ่มสร้างพิพิธภัณฑ์ขึ้น โดยหลวงปู่ฝั้น อาจาโร เป็นประธานอำนวยการ องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน เป็นประธานดำเนินงาน ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์ เป็นประธานฝ่ายฆราวาส เพื่อเป็นเครื่องระลึกและเป็นแบบอย่างให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา

พิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่นเริ่มสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ทำพิธีวางศิลามงคลเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๖ และทำพิธีเปิดในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ เมื่อที่เก็บบริขารในพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จ องค์หลวงตาและดร.เชาวน์ได้ติดต่อขอบริขารของหลวงปู่มั่นที่กระจายไปในที่ต่างๆ คืนมาเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑ์เพื่อให้เป็นปูชนียสมบัติของกลางต่อไป ลักษณะของพิพิธภัณฑ์คล้ายถ้ำและเงื้อมผา มีลักษณะการก่อสร้างแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ประยุกต์ สร้างด้วยกระเบื้องดินเผา ส่วนภายในเป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อเหมือนขนาดเท่าองค์จริงของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ในท่านั่งสมาธิ และมีตู้กระจกบรรจุอัฐิของท่านที่แปรสภาพเป็นแก้วผลึกใสสีขาว ยกฐานสูง พื้นปูด้วยหินอ่อน พร้อมทั้งตู้แสดงเครื่องอัฐบริขาร รวมทั้งประวัติความเป็นมาของท่านตั้งแต่เกิดจนมรณภาพ องค์หลวงตาได้กล่าวถึงพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่นไว้ว่า

“...เราทำมาทีแรกก็คือพิพิธภัณฑ์พ่อแม่ครูจารย์มั่นเรา อันนั้นเราขวนขวายเต็มกำลังความสามารถ ไม่มีใครมานิมนต์ให้เป็นประธานอะไรละ เราเข้าเป็นทันทีเลยเป็นเจ้าภาพ จะว่าเป็นประธานไม่เป็นประธานก็ตาม เป็นเจ้าภาพเป็นเจ้าของงานที่พิพิธภัณฑ์พ่อแม่ครูจารย์มั่นก็เสร็จลงด้วยความเรียบร้อยดี..

ไปทีไรพอกราบท่านเสร็จเรียบร้อยแล้วจะไปเดินดูบริขารท่าน จากนั้นก็เดินมาดูบริขารทางด้านนี้แล้วน้อมด้วยความเคารพกราบไหว้อย่างสุดหัวใจ แล้วออกมา อย่างนั้นทุกครั้งไป .. เห็นไหมนั่นพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่น สบง จีวร บริขาร เครื่องใช้สอยของท่าน ไปดูเป็นยังไง ท่านฟุ่มเฟือยไหม ปะติดปะต่อ ปะ ๆ ชุน ๆ เต็มอยู่ในกองบริขารท่าน เราไปเห็นทีไรสะดุดใจกึ๊ก ๆ ...”

ท่านก็ยิ่งแวะเยี่ยมถี่มากขึ้นแม้ไม่อาจเทียบเท่าการเดินทางไปกราบไหว้หลวงปู่มั่นที่วัดสุทธาวาสก็ตาม องค์ท่านเมตตาให้เหตุผลไว้ ดังนี้

“...วัดดอยธรรมเจดีย์เป็นวัดที่มีพระคุณล้นหัวล้นเกล้าเรา .. ตั้งแต่ก่อนพอเราไปถึงปั๊บจะขึ้นกุฏินั้นเลยนะ ขึ้นหลังเขากุฏิที่เราพัก กุฏินั้นเป็นกุฏิกระต๊อบอยู่บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ จะขึ้นไปกุฏินั้นทันที ไปรำพึงรำพันระลึกอยู่ตลอดเวลาความอัศจรรย์ที่เป็นอยู่ที่นั่น แต่เดี๋ยวนี้ขึ้นไม่ได้แล้วเพราะกำลังไม่มี เลยไม่ขึ้นแต่ไปอยู่เสมอนะวัดดอยธรรมเจดีย์ เป็นวัดที่วางรากวางฐานอย่างลึกซึ้งตลอดไปเลย .. จะขึ้นไปเที่ยวภูเขาแล้วก็มาพักวัดดอยธรรมเจดีย์ก่อน ทีนี้เวลาลงมาจากภูเขาที่เป็นแดนบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ทางนู้นกว้างขวางมากนะ ข้างบนนู้นคือเลยจากวัดดอยธรรมเจดีย์นี้ก็เข้าป่าเข้าเขาไปลึกๆ มันเป็นสายทางที่เหมาะสมกับพระกรรมฐาน ไปนี้เข้าไปวัดดอยธรรมเจดีย์ไปพักที่นั่น พอได้จังหวะจากนั้นก็ขึ้นเขาเลย ..

แต่ก่อนมาปั๊บขึ้นเลยๆ ขึ้นไปดูที่หลังเขาโล่งๆ เป็นทางจงกรมเรียบๆ อากาศตอนกลางคืนนี้แหมละเอียดมากทีเดียว เดินจงกรมอยู่บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ มาทีไรเราไม่อยู่แหละข้างล่าง ไม่เคยอยู่ ปั๊บขึ้นบนหลังเขาเลย หลังเขาที่โล่งๆ จริงๆ สูงกว่าเพื่อนแถวนั้น มองไปที่ไหนโล่งไปหมดเลย นั่นละไปอยู่ที่นั่นๆ ทุกวันนี้ไปไม่ได้แล้วเพราะปีนขึ้นไม่ได้ วัดดอยธรรมเจดีย์นี้เป็นวัดที่เราอยู่เป็นประจำนะ เวลาจะขึ้นไปบนภูเขานู้นก็ไปพักนั่นเสียก่อน ขึ้นไปภูเขาลงมาก็มาพักที่นั่น เพราะความสงบสงัดพอๆ กัน ..

วัดดอยธรรมเจดีย์ เป็นวัดที่ได้ความอัศจรรย์ถึงสองครั้ง .. แต่ก่อนท่านอาจารย์กงมาท่านอยู่ที่นั่น เคยไปพักอยู่ที่นั่นทีละนานๆ เพราะสงบสงัดดี ไปบิณฑบาตบ้านนาสีนวล เวลาไปทั้งไปทั้งกลับแต่ก่อนถ้าจำไม่ผิดชั่วโมง ๓๕ นาที เดินบุกป่าไปประมาณ ๓ กิโลเมตร ไปอยู่ที่นั่นสบาย ไม่มีถนนหนทาง เป็นป่าเป็นเขาทั้งนั้น นั่นละไปฟัดกับกิเลสอยู่ตรงนั้น มันแปลกอยู่นะ เวลาไปหลงกิเลสหลงอวิชชาก็หลงอยู่ที่ภูเขาลูกนี้ .. ฟาดกิเลสพังทลายลงก็บนเขาลูกนี้แหละ เราไม่ได้ลืมนะ วันที่ ๑๕ พฤษภา ๒๔๙๓ เวลา ๕ ทุ่มพอดี ..

ระหว่างจิตกับกิเลสพรากจากกัน ระหว่างจิตกับกายกระเทือนมากนะ ตัวนี้กระเด็นเลยเทียวพุ่งเลย นั่นละที่ว่าเป็นเหมือนฟ้าดินถล่ม ฟ้าดินเขาก็อยู่ธรรมดาเขานั่นแหละ แต่มันเป็นระหว่างกายกับจิต ระหว่างกิเลสกับจิตขาดสะบั้นจากกัน แล้วจิตกับกายมันกระเทือนกัน กระเทือนไปหมดเลย โถ ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย วัฏจักรวัฏจิตขาดจากกันนี้รุนแรงมากสำหรับเรา ..

วัดดอยธรรมเจดีย์เป็นวัดที่ฝังลึกในหัวใจของเรา ฝังลึกมากทีเดียว .. เป็นวัดที่สำคัญมากในชีวิตของเรา .. นี่ละที่ได้ธรรมมาสอนอยู่เวลานี้ .. พูดให้มันชัดเจนว่าเป็นวัดที่ลืมไม่ได้จนกระทั่งวันตาย กิเลสขาดสะบั้นลงบนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ ไม่ลืม .. กระต๊อบเล็กๆ เรามาทีไรเราต้องขึ้นไปที่นั่น เดี๋ยวนี้กระต๊อบนั้นดูเหมือนจะรื้อไปแล้วมั้ง เล็กๆ อยู่ที่หน้าพระยืน พระอยู่ข้างบน กระต๊อบเล็กๆ หันหน้ามาทางพระ เรามาอยู่ที่นั่น .. จึงเป็นวัดที่ลืมไม่ได้เลย การบำเพ็ญนี้สะดวกมาก ทั้งคืนทั้งวันสงัดเงียบเลย ตั้งหน้าตั้งตาภาวนาจริงๆ มาอยู่ที่นี่...”

แม้เหตุการณ์วันฟ้าดินถล่มขององค์หลวงตาผ่านพ้นมานานหลายสิบปีแล้ว แต่ความรู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณของสถานที่แห่งนี้สำหรับองค์ท่านกลับไม่มีวันเสื่อมคลายไปได้เลย ดังนี้

“...หลังจากฟ้าดินถล่มที่วัดดอยธรรมเจดีย์แล้วเราก็ไปเรื่อยอยู่ ไปก็ไปกราบที่เป็นที่ระลึกของเรา ไม่ลืมนะ ไปทีไรปั๊บไปกราบตรงนั้น กราบตรงนั้น .. แต่ก่อนเรายังหนุ่มอยู่นี้พอมาปั๊บจะขึ้นไปสถานที่เจ้าของเคยเป็นนะแต่ก่อน อยู่บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ พอมาปั๊บก็จะขึ้นนู้นเลย มันเห็นบุญเห็นคุณกันแบบลึกซึ้งพูดไม่ถูก แล้วจะไปไหนค่อยไป ต้องไปที่นั่นเสียก่อน แต่เวลานี้มันแก่มันไปไม่ได้ เพียงไปถึงศาลาก็พอแล้วมันจะตายแล้ว นี่ละที่ว่ามันฝังลึกมาก .. มันคิดถึงบุญถึงคุณนะ ไปล่ะไปวัดดอยธรรมเจดีย์ เราไม่เคยพูดให้ใครฟังนะ ไปก็ไปธรรมดาๆ แต่ความลึกซึ้งกับสถานที่นั่นลึกซึ้งขนาดเรียกว่าฟ้าดินถล่ม เอาขนาดนั้นละ

ฟ้าดินถล่มทางวัฏจักร ความเกิดความตายนี้เรียกว่าตัดสินกันวันนั้น (*‘วันที่ ๑๕ พฤษภาเวลา ๕ ทุ่มตรงเจ้าค่ะ’*) มันหลงๆ ลืมๆ ไป เรานึกว่าเรื่องใหญ่โตขนาดนี้มันก็ลืมไปได้อย่าว่านะ ลืมได้หมด โดยเจ้าของเองเป็นมาให้เห็นแล้วอย่างไรมันก็ไม่ลืม ลืมหมด สถานที่เป็นอยู่ที่นั่นที่นี่ จำได้ถนัดชัดเจนที่วัดดอยธรรมเจดีย์เท่านั้นเอง จากนั้นมาผาสุกเย็นใจ

ถ้าหากจะพูดแบบนักปราชญ์ต่อนักปราชญ์พูดกัน ธรรมต่อธรรมพูดกัน แล้วธรรมท่านจะถามมาว่าที่อยากไปนิพพาน อยากเป็นพระอรหันต์ เวลานี้ท่านเป็นแล้วยัง ปัญหามากระทบเราเอง ทางนี้ไม่ตอบ ไม่ตอบหากยอมแล้วว่าอย่างนั้น เวลาตอบมันกระจายไปอีก ไม่เหมือนเดี๋ยวนี้ เดี๋ยวนี้มันเฒ่าแก่แล้วละใครจะว่าไอ้บัวก็ได้ไอ้หมาบัว มันไม่มีความหมาย ไม่เป็นอะไร พรรษา ๑๖ นะ เป็นเรื่องกระเทือนใจกระเทือนมาก ไม่นึกเลยว่ามันจะลืมได้นะ ลืมได้แต่เหตุการณ์ที่มันกระเทือนไม่ลืมอันนี้ อันนี้ฝังลึกไม่ลืม

ได้พูดตอนสุดท้ายพูดสุดท้ายเข้ามาๆ หาอีตาบัว อีตาบัวเที่ยว

กรรมฐานเข้าใจไหม เราไปผลาญหัวกิเลสขาดสะบั้นที่วัดดอยธรรมเจดีย์ วัดนี้จึงมีคุณแก่เรามาก ไปปึ๊บมันสะเทือนแล้วๆ .. แต่เวลานี้ไปหากไม่ขึ้น ญาติโยมพระเณรเตรียมพร้อมที่จะหาแคร่มาหามเราขึ้นไป หามขึ้นไปตอนที่กิเลสกับธรรมซัดกันมันคว่ำกันตรงไหนน่ะ ไม่บอกหากไปตรงนั้นแหละ จากนั้นมาแล้วก็สง่าผ่าเผย ยิ้มแย้มแจ่มใส ยืนเดินนั่งนอนสว่างจ้า ไม่มีอิริยาบถ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ธรรมชาติจ้า นอนหลับก็จ้า ตื่นขึ้นมาก็จ้า เดินไปก็จ้า มันถึงนั้นมันจ้า มันจ้าอย่างนั้นละ การบวชเอาแทบเป็นแทบตายก็มายุติกันตรงนี้ละ จากนั้นมาก็ไม่มีงาน ..

ไปได้ของแปลกประหลาดอัศจรรย์ที่ไรมักจะได้อยู่ที่วัดดอยธรรมเจดีย์จนสะดุดใจตลอด พอไปถึงปึ๊บสถานที่เรากับธรรมเจอกันเจอที่ตรงไหนๆ มันจะวิ่งถึงกันทันทีๆ .. ตั้งแต่บัดนั้นมาเราจึงไม่เคยลืมบุญลืมคุณของวัดดอยธรรมเจดีย์นะ คุณอันนี้ฝังลึกมากทีเดียว เราระลึกย้อนหลังไปหาพระพุทธเจ้าที่ทรงตรัสรู้ใน**ต้นโพธิ์ใหญ่** ได้ถือต้นโพธิ์เป็นคู่เคียงของพุทธศาสนา เพราะพระองค์ทรงเห็นบุญเห็นคุณของต้นโพธิ์ใหญ่นั้น นี่ก็เห็นบุญเห็นคุณของธรรมกองใหญ่ ธรรมธาตุขึ้นในที่นั่น จึงไม่มีวันลืมเลย ..

อย่างที่ว่าต้นโพธิ์ๆ เป็นคู่เคียงของศาสดาองค์เอกเรา ใครไม่กล้าแตะต้อง มีแต่กราบไหว้บูชา นั่นเป็นต้นไม้ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ ต้นโพธิ์นี้จึงเป็นคู่เคียงของพุทธศาสนาเรื่อยมาอย่างนี้เอง และบรรดาท่านผู้ที่บรรลุธรรมในสถานที่ใดๆ อันนั้นจะฝังลึกในใจของท่านอย่างลึกลับนะ ถ้าท่านไม่พูดไม่มีใครรู้ ท่านก็ไม่อยากพูด นี้ถึงกาลเวลาเข้าไปสัมผัสก็เลยพูดเสียบ้าง

แต่ก่อนมานี่ ปึ๊บ ขึ้นหลังวัดดอยธรรมเจดีย์เลย ไปดูสถานที่บุญคุณนะนั่น ฝังลึกๆ อยู่ในนั้นเหมือนต้นโพธิ์เป็นบุญเป็นคุณต่อพระพุทธเจ้านั่นแหละ ที่ว่าทรงประทับอยู่แห่งละเจ็ดวันๆ นั้นเกี่ยวกับเรื่องต้นโพธิ์ ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยเพราะฉะนั้นต้นโพธิ์จึงเป็นต้นไม้ที่สำคัญประจำสถานที่ ท่านเป็นที่ไหน นั่นละ สถานที่นั่นเป็นสำคัญ พอถึงที่นั่นแล้ว มันกระจ่างขึ้นที่นั่นเลย ไม่มีวันลบ ตายไปด้วยกันเลย ฝังลึกมากนะ บุญคุณอันนี้ อย่างต้นโพธิ์ กระทั่งทุกวันนี้ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ มหาคุณอยู่ตรงนั้น อยู่ต้นโพธิ์ต้นนั้น ท่านระลึกถึงบุญถึงคุณ ไปที่ไหนก็เหมือนกัน...”

ภาพงานบุญในปีพ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่มีองค์หลวงตาเมตตาเป็นองค์ประธาน

งานบุญประทายข้าว วันเปิดโลกธาตุ วันเกิดองค์หลวงตา และวันกฐินในช่วงปีสุดท้าย

^ ปล่อยสัตว์หลากหลายชนิดนับแสนนับล้านตัว และการปล่อยนกปล่อยปลา ไถ่ถอนชีวิตนับเฉพาะโค กระบือกว่า ๒๑,๐๐๐ ตัว เป็นเมตตาธรรมที่องค์หลวงตาเร่งเน้นหนักในช่วง ๒-๓ ปีสุดท้าย

< การทำผ้าป่า ๘๔๐๐๐ กอง สร้างตึก ๑๐ ชั้น รพ.ศูนย์อุดรฯ ก็เป็นอีกภารกิจหนึ่งที่องค์หลวงตาให้ความสำคัญในช่วงปีท้ายๆ ก่อนละขันธ์

ปัจฉิมโอวาทและลำดับอาการอาพาธองค์หลวงตา*

ขอน้อมนำพระโอวาทและข้อปรารภอรรถธรรมประกอบลำดับอาการอาพาธขององค์หลวงตา ตลอดถึงลักษณาการแห่งการดับขันธ์ลาวัฏสงสารเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพาน ดังนี้

กรกฎาคม ๒๕๕๒

มีแผลที่นิ้วหัวแม่เท้าซ้ายจากการตัดเล็บ และบางครั้งท่านเดินไปสะดุดของแข็งกระแทก แผลจึงรักษาไม่หายจนลุกลามเป็นแผลตายเน่า (Gangrene) เริ่มจากแผลตายแห้งดำๆ จนต่อมาแผลเริ่มแฉะ มีแพทย์จากโรงพยาบาลต่างๆ มาขอทำการรักษา ท่านปฏิเสธในระยะแรก และยอมให้ลูกศิษย์นำยาสมุนไพร แผนจีน แผนไทยชนิดต่างๆ มาทาแผล ต่อมาแผลอักเสบ ลุกลามมากจากปลายนิ้วถึงโคนนิ้ว

* การบันทึกรายงานอาการอาพาธขององค์หลวงตานี้ บันทึกตามแบบธรรมวินัย โดยถือรุ่งอรุณเป็นเวลาเริ่มวันใหม่ แล้วสรุปรายงานประจำวันเสนอต่อคณะสงฆ์และประชาชนให้รับทราบ

อีกทั้งเนื่องจากองค์หลวงตาเป็นปูชนียบุคคลและเป็นครูบาอาจารย์กรรมฐานที่มีความสำคัญในระดับประเทศ ชีวิตของท่านเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของชาติไทยอย่างแยกไม่ออก ประชาชนจำนวนมากต่างสอบถามถึงอาการอาพาธของท่านด้วยความห่วงใยยิ่งตลอดมาจวบจนวาระสุดท้าย คณะผู้จัดทำเห็นความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าวจึงกราบขอขมาต่อองค์หลวงตา ขอน้อมนำลำดับการอาพาธของท่านตลอดจนจริยาวัตรปฏิปทาในยามอาพาธหนัก มาแสดงให้ประจักษ์ถึงอานุภาพแห่งธรรม โดยเฉพาะในขณะที่องค์หลวงตาต้องเผชิญต่อเวทนาทางขันธ์อย่างสาหัสและมรณภัยในเบื้องหน้า ด้วยความองอาจสมชาติอาชาไนย ทั้งนี้เพื่อเป็นคติตัวอย่างแก่กุลบุตรสุดท้ายภายหลังสืบไป

นอกจากนี้ยังแสดงความเมตตาขององค์หลวงตาอย่างสุดซึ้งต่อศิษยานุศิษย์ในการยอมรับน้ำใจของศิษย์ทั้งหลายที่ได้พยายามจัดหาคณะแพทย์เข้ามาดูแลธาตุขันธ์ด้วยความรักและกตัญญูกตเวที

ธันวาคม ๒๕๕๒

แพทย์จากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี นำโดยผู้อำนวยการและคณะ มาช่วยล้างแผลให้ทุกวัน รวมทั้งให้ยาปฏิชีวนะ เมื่อแผลมีอาการอักเสบ

มกราคม ๒๕๕๓

ศ.นพ.นิพนธ์ พวงวรินทร์ และ ศ.นพ.สุชาย สุนทราภา จากโรงพยาบาลศิริราช ได้นำแพทย์เฉพาะทางศัลยกรรมหลอดเลือดมาตรวจพบว่า หลอดเลือดแดงตีบ เลือดไปเลี้ยงส่วนปลายเท้าไม่เพียงพอ วัดความดันเลือด (ABI= Artero Brachial Index) เท่ากับ ๐.๔ ปกติ ๐.๘ ขึ้นไป แต่ท่านปฏิเสธการไปตรวจรักษาในโรงพยาบาล

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

แผลปลายนิ้วหัวแม่เท้าซ้าย เนื้อและกระดูกตายดำแห้ง ส่วนตรงกลาง โคนนิ้วเท้าเริ่มอักเสบบวมแดงมากขึ้น ทางโรงพยาบาลศูนย์อุดรฯ ได้ส่งบุรุษพยาบาล ๓ คน มาอยู่ประจำเพื่อดูแล และคณะแพทย์ทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง มาช่วยประเมินการรักษา

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๓

ศ.นพ.จอมจักร จันทรสกุล ผู้เชี่ยวชาญเรื่องแผลและโภชนบำบัด เป็นประธานชมรมสมานแผลแห่งประเทศไทย และ ศ.นพ.อมร ลีลารัศมี ผู้เชี่ยวชาญโรคติดเชื้อจาก โรงพยาบาลศิริราช ได้ขอมาทำการรักษาในนามลูกศิษย์ ศ.นพ.อวย เกตุสิงห์ (เป็นอาจารย์แพทย์ที่เคยมาปฏิบัติธรรม และช่วยอุปถัมภ์อุปัฏฐากวัดป่าบ้านตาดในหลายๆ ด้าน) ปรากฏว่าองค์หลวงตาเมตตาอนุญาตให้ทำการรักษาโดยการตัดแต่งเนื้อและกระดูกที่ตายร่วมกับการใช้ยาสมานแผลเฉพาะที่ และให้ยาปฏิชีวนะเป็นระยะๆ ผลการรักษาแผลหายช้ามากเนื่องจากหลอดเลือดแดงตีบตัน เลือดไปเลี้ยงแผลปลายเท้าไม่เพียงพอ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงแต่งตั้งคณะแพทย์จากศิริราชพยาบาล นำโดยคณบดี ศ.นพ.ธีรวัฒน์ กุลทนันท์ และคณะ พร้อมได้กราบอาราธนานิมนต์องค์หลวงตาไปตรวจรักษาด้วยเครื่องมือพิเศษในโรงพยาบาลและทำการแก้ไขตามสาเหตุ โดยการผ่าตัดเปลี่ยนหลอดเลือด หรือ ถ่างหลอดเลือดโดยขดลวด แต่องค์หลวงตาปฏิเสธการรักษาวิธีนี้ ยินยอมให้ นพ.จอมจักร รักษาโดยการตัดแต่งเนื้อและกระดูกตาย (ถูกตัดถึงโคนนิ้ว) รวมทั้งให้ยาสมานแผลเฉพาะที่กุฏิของท่าน ให้เป็นไปตามธรรมชาติ โดยจำลองห้องผ่าตัดด้วยวิธีปลอดเชื้อ ทั้งเครื่อง-มือ บุคลากรทั้งแพทย์และพยาบาล

ในการรักษาองค์หลวงตา แพทย์เห็นว่าองค์ท่านมีความอดทนมาก เนื่องจากในการตัดแต่งแผลใช้ยาแก้ปวดน้อยมาก (ท่านอยู่เหนือเวทนา) ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้เลย แพทย์เดินทางไปกลับกรุงเทพฯ-อุดรธานี ประมาณอาทิตย์ละ ๑-๒ ครั้ง จนแผลเริ่มสะอาด มีเนื้อแดงๆ มาคลุมกระดูก แผลตื้นขึ้นเรื่อยๆ ประเมินว่าในเดือนกุมภาพันธ์ หรือ มีนาคม ๒๕๕๔ แผลจะหาย

(หมายเหตุ คณะแพทย์พยาบาลจากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี มาช่วยทำแผลตามแผนที่ นพ.จอมจักร แนะนำไว้ และตรวจโรครวมทั้งอาการแทรกซ้อนทุกวัน)

พฤษภาคม ๒๕๕๓

นพ.นิพนธ์ พวงวรินทร์ มีโอกาสกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับปัญหาแผลเรื้อรังที่นิ้วหัวแม่เท้าซ้ายขององค์หลวงตาที่มีอาการมาเกือบ ๑๐ เดือน และยังไม่หาย เพราะมีอาการติดเชื้อซ้ำๆ กันหลายครั้ง และองค์หลวงตาก็ไม่ประสงค์ที่จะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

จากนั้นได้กราบบังคมทูลโดยละเอียดถึงปัญหาของการเกิดแผลเรื้อรัง สาเหตุหรือองค์ประกอบในการแก้ไขและวิธีการรักษา ตลอดจนอุปสรรคและปัจจัยของการรักษาที่มีความหลากหลายจากหลายแหล่งหลายวิธีทั้งแผนปัจจุบัน แผนโบราณ แผนจีน แพทย์ทางเลือกที่ยังขาดความเชื่อมโยงกัน ตลอดจนเจตนารมณ์ขององค์หลวงตา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยองค์หลวงตาเป็นอย่างยิ่ง และทรงมีกระแสพระราชดำรัสให้คณะแพทย์ทั้งหมดดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้เตรียมห้องพักที่โรงพยาบาลศิริราชไว้ให้พร้อมในกรณีที่องค์หลวงตาต้องเข้ามารับการรักษาในโรงพยาบาล

๒. ให้คณะแพทย์ประชุมปรึกษาหารือกันอย่างรอบคอบ โดยหาวิธีการรักษาที่ดีที่สุดให้กับองค์หลวงตา

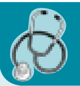
๓. ให้คณะแพทย์เดินทางไปวัดป่าบ้าน-ตาด อธิบายเกี่ยวกับแผนการรักษาที่ถูกต้องและดีที่สุด พร้อมทั้งนำภาพประกอบไปอธิบายให้องค์หลวงตารับทราบทั้งหมดอย่างชัดเจน

๔. ให้กราบนิมนต์องค์หลวงตาเข้ามารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช โดยให้กราบเรียนองค์หลวงตาว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้า-อยู่หัว ทรงขอนิมนต์องค์หลวงตา

๕. แต่ท้ายสุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงย้ำว่า การตัดสินใจทั้งสิ้นขอให้องค์หลวงตาพิจารณาตัดสินเลือกเองเป็นข้อยุติ เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทราบว่าก่อนหน้านี้ทูลกระหม่อม สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้า-ฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้ทรงเคยกราบนิมนต์องค์หลวงตาให้เดินทางมารับการรักษาที่โรงพยาบาล แต่องค์หลวงตาขอเลือกอยู่รักษาที่วัดป่าบ้านตาดมากกว่าการเข้าไปพักรักษาในโรงพยาบาล

วันรุ่งขึ้นคณะแพทย์ได้เดินทางไปยังวัดป่า-บ้านตาดทันที โดยได้เข้ากราบนมัสการองค์-หลวงตา และได้นำกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยองค์หลวงตา และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะแพทย์จากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลเป็นผู้แทนพระองค์มานิมนต์องค์หลวงตาเพื่อรับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลศิริราช

บันทึกอาการอาพาธเนื่องจากแผลที่เท้าขององค์หลวงตา

ผลของการดูแลแผลขึ้นอยู่กับการแก้ไขตัวสาเหตุ

จากการตรวจเช็คแผลที่เท้าขององค์หลวงตาโดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นาย-แพทย์จอมจักร จันทรสกุล คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล พบว่าองค์หลวงตามิได้เป็นเบาหวาน ท่านมีปัญหาเรื่องหลอดเลือดแดงที่ขาแข็งและตีบตัน ทำให้ปริมาณเลือดที่ลงไปเลี้ยงบริเวณปลายเท้าที่เป็นแผลมีปริมาณลดน้อยกว่าธรรมดามาก แพทย์เคยใช้เครื่องมือตรวจวัดความดันที่ขาเทียบกับที่แขน เพื่อหาค่าของ ABI ซึ่งมีค่าเพียง ๐.๔ (ในคนปกติที่มีแผลจะรักษาหายได้ค่า ABI ควรสูงกว่า ๐.๘) ดังนั้นการรักษาแผลขององค์หลวงตาด้วยวิธีประคับประคองจะหายได้ก็ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง จำเป็นต้องอาศัยแพทย์ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

วิธีผ่าตัดและวิธีการรักษาที่จะช่วยให้แผลนี้หายเร็วขึ้นจำเป็นต้องมีการตรวจด้วยวิธีพิเศษโดยใช้เครื่อง CT เพื่อทำ MRI และหรือ MRA ซึ่งจะช่วยบอกลักษณะและตำแหน่งการตีบตันของหลอดเลือด ศัลยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางการผ่าตัดหลอดเลือดจึงจะบอกได้ว่าสามารถทำการผ่าตัดได้หรือไม่ และควรจะทำการผ่าตัดด้วยวิธีใดเพื่อทำให้การขับถ่ายเลือดจากหลอดเลือดแดงที่ปกติผ่านข้ามหลอดเลือดแดงในบริเวณตีบตันไปหาตำแหน่งของหลอดเลือดแดงที่สามารถนำเลือดไปเลี้ยงบริเวณแผลได้เพิ่มขึ้น (Bypass) หรือด้วยวิธีขยายหลอดเลือดส่วนที่ตีบตัน (Ballooning) แล้วใส่ขดลวดพิเศษ (Stent) ไปถ่างบริเวณที่ตีบตันไว้ วิธีที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ จะทำให้เลือดไปเลี้ยงบริเวณแผลเพิ่มขึ้น แผลนั้นก็จะหายได้ดีขึ้น วิธีที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะต้องกระทำในห้องผ่าตัดของโรงพยาบาลที่มีทีมแพทย์พร้อม การเลือกทำวิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของศัลยแพทย์ทางหลอดเลือดแพทย์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้องจะได้มาช่วยกันดูแล แต่องค์หลวงตาท่านได้ปฏิเสธที่จะเข้ารับการรักษาภายในโรงพยาบาล องค์ท่านทราบดีว่าแผลนี้สามารถรักษาให้หายได้ที่วัด

วิธีการดูแลรักษาแผลไม่มีความสัมพันธ์กับการละสังขารขององค์หลวงตา

เมื่อวิธีการตรวจและดูแลแผลเรื้อรังขององค์หลวงตาไม่สามารถกระทำได้ตามเป้าหมายด้วยเหตุข้างต้น แพทย์จึงจำเป็นต้องพิจารณาหาวิธีการดูแลแผลเรื้อรังของท่านด้วยวิธีประคับประคองโดยไม่พยายามทำให้เกิดแผลใหม่เพิ่มเติมเข้ามาโดยไม่จำเป็นเพราะแผลที่เกิดใหม่นั้นจะต้องการเลือดมาเลี้ยงเพิ่มขึ้นจึงจะหายได้อย่างไรก็ตาม เนื้อหนังหรือกระดูกของนิ้วเท้าที่มีสีดำและแห้งแข็งเป็นแบบเนื้อตายแห้งที่แพทย์ได้ตรวจประเมินดูแล้วว่าจะต้องเอาออกไปจากร่างกายขององค์หลวงตาในโอกาสที่เหมาะสม เพราะเนื้อและกระดูกที่ตายแล้วนี้อาจเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดการติดเชื้อได้ ผู้ที่ดูแลองค์หลวงตาจะต้องระมัดระวังเรื่องนี้ให้มาก การเอาเนื้อกระดูกที่ตายนี้ออก แพทย์ได้ใช้วิธีตัดและเล็มเอาออกทีละน้อยๆ ใช้เวลาหลายวันกว่าจะเข้าไปถึงบริเวณเนื้อที่ดีด้วยเหตุปัจจัยของสิ่งแวดล้อมที่ควรนำเข้ามาพิจารณา

การตัดเนื้อตายออกจะกระทำก่อนการเอากระดูกที่ตายออก กระดูกท่อนปลายนิ้วสองท่อนเล็กๆ สามารถเอาออกได้ง่ายกว่าท่อนที่สาม ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่า กระดูกท่อนนี้แพทย์ได้ขออนุญาตองค์หลวงตาหลายครั้งเพื่อเอาออกตรงบริเวณข้อต่อ แต่ยังมิได้รับอนุญาตจึงพยายามป้องกันมิให้มีการติดเชื้อเกิดขึ้น แต่ในที่สุดก็เลี่ยงมิได้ เมื่อพบว่ามีเชื้อและมีหนองเกิดขึ้นบริเวณข้อต่อดังกล่าวจำเป็นต้องเอากระดูกท่อนนี้ออกไปตรงบริเวณข้อต่อ และหมั่นดูแลรักษาปลายกระดูกของนิ้วเท้าที่เหลืออยู่เหมือนกับดูแลเนื้อเยื่อ (Soft tissue) ที่อยู่รอบๆ กระดูกมิให้มีการติดเชื้อเกิดขึ้น ในขณะเดียวกันก็พยายามตัดเล็มเอาเนื้อเยื่อที่คิดว่าจะเป็นเนื้อตายออกทีละเล็กละน้อยโดยมิได้ใช้ยาชาเฉพาะที่แต่อย่างใด และไม่ต้องการให้องค์หลวงตาต้องเจ็บปวดจากการกระทำดังกล่าว ส่วนยาเฉพาะที่ก็พยายามเลือกเอาชนิดที่จะช่วยทะนุถนอมเนื้อเยื่อที่ยังไม่ตายให้อยู่รอดและพยายามใช้ยากระตุ้นให้มีหลอดเลือดเล็กๆ ขึ้นมาใหม่ด้วย

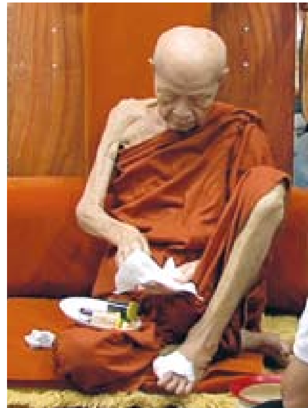
พร้อมถวายคำอธิบายถึงวิธีการรักษาต่างๆ โดยละเอียด อีกทั้งถวายภาพผู้ป่วยที่มีแผลที่เท้าทั้งก่อนและหลังการรักษาว่าได้ผลดีอย่างไร และถ้าแผลลุกลามออกไปจะเป็นผลเสียอย่างใด พร้อมทั้งอธิบายให้องค์หลวงตาทราบว่า หลอดเลือดแดงที่มาเลี้ยงที่เท้าในคนทั่วไปมีรูปร่างอย่างใด อุดตันแล้วจะเกิดอะไร จะแก้ไขโดยไม่ผ่าตัดได้อย่างไร ตลอดจนข้อจำกัดของการรักษาโดยวิธีนี้ว่าต้องมาทำในโรงพยาบาลที่มีเครื่องมือทันสมัยพร้อมกับต้องมีทีมงานครบครันคือต้องมีทีมแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการรักษาโดยวิธีนี้มาก่อน โดยใช้เวลาอธิบายให้องค์หลวงตาฟังอยู่นานราว ๓๐ นาที

ท้ายสุดองค์หลวงตาตอบว่า *“ขอพิจารณาดูก่อน”*

คณะแพทย์รู้สึกดีใจมาก เพราะเห็นว่ามีความหวังที่องค์หลวงตาจะรับนิมนต์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากนั้นคณะแพทย์ได้เดินทางกลับ

ตอนเช้าวันรุ่งขึ้น ศิษย์ผู้อุปัฏฐากได้บอกกับคณะแพทย์ว่าองค์หลวงตาได้พิจารณาแล้วเมื่อคืนและได้พูดว่า *“ถ้าเราไปศิริราช เราก็จะไม่ได้กลับมาวัดป่าบ้านตาดอีก”*

คณะแพทย์รับทราบการตัดสินใจขององค์หลวงตาและปฏิบัติตามความประสงค์ขององค์หลวงตาทั้งหมด ในตอนเย็นวันนั้น นพ.นิพนธ์ได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้กราบบังคมทูลให้ทรงทราบถึงการตัดสินใจขององค์หลวงตา พระองค์ตรัสว่า

“อย่าทิ้งหลวงตา ให้ไปดูแลรักษาท่านต่อที่วัดและให้การดูแลต่อไปอย่างดีที่สุด”

เทคนิคและวิธีการรักษาที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ส่วนปลายกระดูกที่ตายแล้วก็พยายามเอาออกจนถึงระดับที่มีเลือดออกซิบๆ ทั้งนี้เพื่อต้องการให้มีการสร้างเนื้อใหม่งอกตามออกมาคลุมบริเวณหัวกระดูกเหล่านั้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการเกิดเนื้อใหม่ จะดำเนินไปอย่างช้าๆ เพราะปริมาณของเลือดมาเลี้ยงบริเวณแผลมีน้อย เรื่องการป้องกันการติดเชื้อเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

ต่อมาแผลเกิดการติดเชื้อลุกลามไปยังเนื้อเยื่อที่ดีๆ ในบริเวณหลังเท้าอีกถึงขนาดที่แพทย์คิดว่าถ้าเป็นผู้ป่วยคนอื่น เช่น ผู้ป่วยที่เป็นเบาหวานด้วยแล้ว อาจต้องทำการผ่าตัดเอาเนื้อที่อักเสบติดเชื้อ นี้ออกไปจากบริเวณหลังเท้าก่อนนี้แล้ว หรือถ้าเป็นเชื้อที่รุนแรงอาจจำเป็นต้องทำการผ่าตัดในระดับใต้เข่าออกไป แต่ในกรณีขององค์หลวงตา แพทย์คิดว่าจะกระทำอย่างที่ว่ามิได้เพราะการผ่าตัดดังกล่าวจะเป็นการเพิ่มแผลให้กับองค์ท่าน แผลทุกแผลจะหายได้ต้องอาศัยเลือดมาเลี้ยงเพิ่มขึ้น ซึ่งไม่เหมาะกับการนำวิธีดังกล่าวมาใช้กับองค์ท่าน ครั้งนั้นแพทย์จึงขออนุญาตให้องค์หลวงตาเมตตาใช้พลังจิตของท่านมาช่วยรักษาการอักเสบที่หลังเท้าไปพร้อมๆ กับการให้ยาปฏิชีวนะลดอักเสบทางหลอดเลือด ทำให้การอักเสบหลังเท้าขององค์หลวงตาลดลงอย่างรวดเร็ว จนใกล้เคียงเนื้อปกติภายใน ๗ วัน

ส่วนภายในแผลนั้นยังมีเนื้อตายเกิดเพิ่มขึ้นทางด้านนอกของแผลซึ่งคลุมบริเวณข้อต่อของนิ้วเท้าที่สอง เมื่อพยายามตัดเนื้อตายส่วนนี้ออกไปก็จะทำให้ข้อต่อของนิ้วเท้านี้เปิดสู่ภายนอก ทำให้ใช้เวลาในการดูแลแผลนานวันเพิ่มขึ้น แผลนี้ค่อยๆ กระเตื้องดีขึ้นอย่างช้าๆ มีเนื้อใหม่ค่อยๆ ขยายตัวแผ่มาคลุมบริเวณข้อต่อของนิ้วเท้าที่สองภายหลังจากการใส่ลวดเหล็กเล็กๆ เพื่อยึดข้อต่อให้อยู่นิ่งไม่แยกออกจากกัน โดยหวังว่าแผลนี้จะค่อยๆ หดเล็กลงและคลุมด้วยผิวหนังจากขอบแผลเข้าไปยังส่วนกลาง คาดว่าแผลนี้จะหายได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๒ เดือน แต่องค์หลวงตา ก็มาเกิดอาการอาพาธหนักด้วยโรคอื่นเสียก่อน

ในช่วงที่องค์หลวงตาเข้ามารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราชระหว่างวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ ถึง ๓ มกราคม ๒๕๕๔ คณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลได้จัดทีมแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ เข้ามาถวายการดูแล แพทย์ได้ถวายการตรวจบริเวณช่องท้องด้วยเครื่อง CT พบว่าภายในช่องท้องมีก้อนเนื้ออยู่บริเวณตับอ่อนขนาดโตพอสมควร ซึ่งตรงกับตำแหน่งที่ทำให้เกิดการอุดตันของลำไส้เล็กส่วนต้น นอกจากนั้นแพทย์ยังตรวจพบเชื้อมะเร็งจากน้ำที่เจาะออกมาจากช่องเยื่อหุ้มปอดข้างซ้ายด้วย ในช่องท้องก็เริ่มมีน้ำเกิดขึ้น การรักษาจึงเป็นการดูแลแบบประคับประคองให้อาหารและสารน้ำทางหลอดเลือดดำใหญ่ ใส่สายในกระเพาะเพื่อเอาน้ำที่ถูกกักขังอยู่ออก เจาะน้ำในช่องปอดออกเป็นครั้งคราวเมื่อมีอาการเหนื่อยหอบและพบว่ามีน้ำในช่องปอดเพิ่มขึ้น

ต่อมาเมื่อองค์หลวงตากลับไปวัดป่าบ้านตาดแล้ว ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ได้ทรงจัดให้คณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจากโรงพยาบาลศิริราชติดตามไปถวายการดูแลรักษาองค์หลวงตาที่วัดอีกด้วย ภาวะอาการอาพาธขององค์ท่านเนื่องจากเนื้องอกที่ตับอ่อนนี้ คณะแพทย์มีความเห็นว่าน่าจะเป็นมานานพอสมควร เพราะตำแหน่งของเนื้องอกบริเวณตัว (Body) ของตับอ่อนมักจะทำให้ทราบอาการได้ค่อนข้างช้า ขณะที่เนื้องอกนั้นได้กระจายไปที่ส่วนอื่นของร่างกาย และตัวมันเองก็โตขึ้นจนไปกดทับส่วนต้นของลำไส้เล็ก เกิดภาวะตีบตันของลำไส้ทำให้ท่านอาเจียนบ่อยครั้งและต่อเนื่องกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าองค์หลวงตาเริ่มมีอาการอาเจียนครั้งแรกเมื่อประมาณต้นเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ และอาเจียนบ่อยขึ้นในเดือนพฤศจิกายน แพทย์ต้องถวายการใส่สายระบายน้ำที่ขังอยู่ในกระเพาะอาหารออกเป็นครั้งคราว

แพทย์มิได้ดูแลอาการอาพาธขององค์หลวงตาเฉพาะเรื่องแผลอย่างเดียว แต่พยายามสังเกตดูความผิดปกติของระบบอื่นในร่างกายขององค์ท่านด้วย หากมีระบบใดที่สงสัยจะมีปัญหา ก็จะเชิญผู้เชี่ยวชาญทางระบบนั้นๆ เช่นหัวใจเต้นเร็วผิดปกติก็จะเชิญแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางหัวใจจากโรงพยาบาลศิริราชมาดูและตรวจหัวใจขององค์หลวงตาไปพร้อมกับแพทย์โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี

แพทย์และคณะติดตามดูแลแผลเรื้อรังที่เท้าซ้ายขององค์หลวงตาเป็นระยะๆ ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละหนึ่งครั้งนับตั้งแต่วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นมา หากติดภารกิจมาดูแผลด้วยตนเองไม่ได้ก็จะมีแพทย์และบุรุษพยาบาลจากโรงพยาบาลศูนย์อุดรฯ มาทำหน้าที่แทนเช่นเดียวกัน จนสามารถกล่าวได้ว่า การดูแลรักษาแผลที่เท้าขององค์หลวงตาประสบความสำเร็จ แผลที่เท้าเกือบจะหายภายในเวลาไม่นานนี้ ทั้งนี้หากองค์หลวงตายังคงดำรงขันธ์อยู่ต่อไป

วันเสาร์ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เมื่อคืนองค์ท่านพักจำวัดที่ด้านหลังกุฏิ องค์ท่านตื่นนอนเวลา ๐๖.๑๐ น. คันไปทั้งหลัง พระเกาถวาย จากนั้นองค์ท่านได้ปรารภขึ้นว่า

"หมู่เพื่อนเอาผ้ามาไว้ให้เฮา (ผ้าครอง) อย่างนี้สิมันถึงเรียกว่าลูกศิษย์ฉลาด ยามครูบา-อาจารย์ช่วยเจ้าของบ่ได้ก็ฮู้จักคิดจักอ่าน"

วันหนึ่งขณะที่กำลังเดินไปที่เตียงด้านหลังกุฏิเพื่อจับเส้น องค์ท่านปวดปัสสาวะกะทันหัน พระหยิบกระโถนยื่นถวาย ขณะยืนปัสสาวะอยู่นั้นก็ได้สอนพระวินัยพระด้วย โดยยกสิกขาบทในพระปาฏิโมกข์เป็นภาษาบาลีขึ้นว่า

"น ฐิโต อคิลาโน อุจจารัง วา ปัสสาวัง วา กริสสามีติ สิกขา กรณียา

ภิกษุไม่เป็นไข้ จักไม่ยืนถ่ายอุจจาระปัสสาวะ"

วันพุธที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เป็นที่ทราบกันดีว่าองค์ท่านมีนิสัยเด็ดเดี่ยว อาจหาญ ไม่เคยแสดงความอ่อนแอให้ลูกศิษย์ลูกหาเห็นสักครั้ง ไม่ยุ่งกับหมอกับหยูกยาอะไร แต่ช่วงหลังที่องค์ท่านอนุโลมเมื่อชราภาพมานี้ก็เพื่ออนุเคราะห์หัวใจของชาวโลกที่หวังบุญกุศลกับครูบาอาจารย์ที่บริสุทธิ์ อย่างเช่นวันนี้องค์ท่านก็ไม่สบายมาก อ่อนเพลีย ตัวเย็น แผลที่หัวแม่เท้าซ้ายก็อักเสบมาก มีเนื้อตายกำลังลามไปนิ้วชี้ มีหนองอยู่ข้างใน

เวลา ๑๖.๒๐ น. มีคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชมานิมนต์องค์ท่านไปขยายหลอดเลือดที่โรงพยาบาลศิริราช เนื่องจากผลฟิล์มเอกซเรย์ที่เท้าซ้ายพบว่ามีหินปูนมาเกาะที่เส้นเลือด ทำให้แผลหายช้า ซึ่งจะขยายหลอดเลือดที่โรงพยาบาลศิริราช หรือโรงพยาบาลศรีนครินทร์ก็ได้ องค์ท่านตอบว่า

"แผลยังไม่หนักอะไร ถ้ามีเหตุอย่างอื่นหรือเป็นหนักกว่านี้สมควรไปก็จะไป ไม่ต้องนิมนต์ก็ไป แต่ตอนนี้ยังไม่ไป"

วันอังคารที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๒.๐๐ น. องค์ท่านลุกขึ้นมานั่งฉันหมากหน้าห้องแล้วถามพระเกี่ยวกับอายุองค์-ท่านว่า *"เฮาอายุเท่าไหร่แล้ว หือ"*

พระกราบเรียนว่า *"๙๖ ปี ๑๑ เดือนครับผม"*

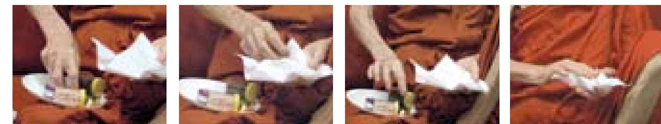
แล้วองค์ท่านก็พูดต่อไปว่า *"๙๖ ปี ๑๑ เดือน อย่างว่า มันหลงลืม เอาหยังกับเฮาบ่ได้ด๊ ความจดความจำบ่เป็นท่าล่ะ แต่สติบ่มีคลาด-เคลื่อน สติดีตลอด ๙๖ ปี ๑๑ เดือน ใกล้เวลามันจะไปล่ะ วันนี้นอนก็บ่ค่อยหลับ หมู่ก็บ่ได้หลับได้นอนเพราะเฮา แต่มันก็จำเป็นอยู่เนาะ เฮาสิอยู่อย่างงี้ล่ะ ถ้าสินอนอาจนอนที่นี่"*

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓

หลังจากฉันจังหันเสร็จ องค์ท่านเดินทางไปวัดป่าภูสังโฆ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี (เป็นครั้งสุดท้ายที่องค์ท่านเดินทางมาเยี่ยมวัดนี้) ได้ปรารภธรรมให้พระและฆราวาสฟังว่า *"อ่อนลงทุกวันๆ อ่อนลงๆ ทุกวัน จะอ่อนจะแข็งเราก็ไม่สนใจกับมัน ไม่สนใจ จะเป็นจะตายก็เท่ากัน เป็นก็ดี ตายก็ดี ไม่เห็นมีอะไร มีน้ำหนักมากกว่ากัน เท่าๆ เก่านั่นแหละ"*

จากนั้นก็ปรารภต่อไปว่า *"...อายุมัน ๙๗ แล้วนี่นะ อายุ ๙๗ แล้วมั้ง ใกล้แล้ว ใกล้จะไปแล้ว จวนเข้ามาทุกวันๆ ไม่อยากอยู่ล่ะ คือถ้าเทียบการอยู่กับการไป ผิดกันคนละโลก การอยู่พะรุงพะรัง แบกธาตุแบกขันธ์ จะเคลื่อนไหวไปมาที่ไหนลำบากนะ ไปนี่ดีดผึง ไปหายเงียบเลย*

ไม่มีอะไรแบก ไม่แบก มันต่างกัน

มันรู้อยู่ในจิตนี่ รู้อยู่ชัดๆ ในจิต ไปนี่เบาหวิวเลย อยู่หนักเวลาอยู่แบกธาตุแบกขันธ์แบกทุกอย่างแต่เวลาไป ทิ้งปั๊วะ ดีดผึงไปสบาย..."

วันอังคารที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓

วันนี้เป็นวันเข้าพรรษา องค์ท่านเมตตาแสดงธรรมอบรมพระ ณ ศาลาวัดป่าบ้านตาด เน้นถึงการประกอบความเพียรของพระเป็นสำคัญ ถือเป็นพรรษาสุดท้ายขององค์ท่านด้วย เนื้อความของเทศนาโดยย่อมี ดังนี้

"วันนี้วันเริ่มเข้าพรรษาแล้วนะ พระเณรเราให้ต่างองค์ต่างเข้มงวดกวดขันในข้อวัตรปฏิบัติ กำจัดกิเลสตัวขี้เกียจขี้คร้านออกให้หมด ทำความเพียรตลอดเวลาเว้นแต่หลับ .. ให้พากันตั้งอกตั้งใจการประกอบความพากเพียรเป็นของสำคัญมาก กิเลสตัวใดก็ตามจะไม่หลุดลอยไปจากความเพียรนี้ได้เลย ความเพียรเป็นของสำคัญ กำจัด (กิเลส) ให้หมดจากหัวใจ เมื่อกิเลสหมดไปจากหัวใจแล้วจิตใจว่างเปล่า ท่านทั้งหลายฟังคำนี้ให้ดีนะ

พอจิตใจว่างจากกิเลสไปหมดแล้วทีนี้โลกว่างหมด จิตใจว่างหมดเลย เรียกว่าหมดงานทำ ไม่มีงาน พระอรหันต์หมดงานทำ ไม่มีงานใดมาทำอีกแล้ว กิเลสตัวเป็นข้าศึกต่อความพากความเพียรก็กำจัดมันออกหมด เพราะอันนั้นเป็นกิเลสเอาให้ขาดสะบั้นไปจากจิตใจหมดแล้วว่างเปล่าหมด ท่านผู้สิ้นกิเลสแล้วท่านไม่มีงานล่ะ

จิตใจท่านว่างหมด เรียกว่าจิตใจว่าง โล่งหมดเลย อยู่ที่ไหนว่างตลอดเวลา ท่านไม่มีงานทำล่ะ พระ-อรหันต์สิ้นกิเลสแล้วหมดงาน ไม่มีงานอะไรที่จะทำอีก งานก็คืองานแก้กิเลส กิเลสสิ้นไปหมดแล้วก็ไม่มีอะไรเป็นงานเป็นการให้ยุ่งยากปากหมองเหมือนแต่ก่อน ให้พากันตั้งอกตั้งใจ

พอจิตว่างจากกิเลสนี้แล้วมันว่างหมด จิตนี้ว่างเปล่าไปหมดเลยโล่งหมดเลยจิต ให้มันเป็นในหัวใจล่ะ มันชัดเจนเอง ดูในหัวใจใครก็ไม่เหมือนดูในหัวใจเราที่กิเลสสิ้นซากลงไปหมดแล้วจากหัวใจ ใจนี้ว่างหมดเลย ไม่มีงานทำว่างตลอดเวลาคือใจพระอรหันต์ที่ท่านสิ้นกิเลสแล้ว ว่างตลอด ไม่ว่ากลางวันกลางคืนยืนเดินนั่งนอนเป็นเวลาว่างของใจทั้งนั้น ไม่มีอะไรเข้ามาแทรกนะ ..

จิตนี้ให้มันว่างเถอะน่ะ ให้รู้ในตัวของเราเอง พอว่างจากกิเลสหมดแล้วนี้ว่างหมดเลย ไม่มีงานทำ พระอรหันต์หมดงาน หมดงานที่จะทำนอกจากนั้นว่าหมดไม่ได้ สำหรับพระอรหันต์สิ้นหมด กิเลสไม่มีแล้วไม่มีงานทำ ว่างตลอดเวลา จิตใจว่างคือจิตพระอรหันต์สิ้นกิเลสหมดโดยสิ้นเชิง ให้พากันจำเอาไปปฏิบัติ การประกอบความเพียรอย่าถอยหลัง ให้ก้าวหน้าตลอดไป การถอยหลังไม่ใช่ทางพ้นทุกข์ ต้องก้าวหน้าตลอดถึงเรียกว่าเดินเพื่อความพ้นทุกข์ ..

เราก็อยากแข็งแรงแต่มันก็อ่อนลงทุกวันๆ ทำอย่างไร มันไม่แข็งแรงล่ะ เรื่องธาตุขันธ์อ่อนลงๆ ทุกวัน แต่จิตใจไม่มี คือจิตใจไม่มีวัย ไม่มีคำว่าอ่อนหรือแข็ง ส่วนร่างกายนี้อ่อนๆ อ่อนลงทุกวัน จิตใจไม่มีอ่อน เพราะอย่างนั้นท่านจึงเรียกว่านิพพานเที่ยง เที่ยงที่ใจ ใจหมดกิเลสเรียกว่าใจหมดสมมุติ เมื่อใจหมดสมมุติความแปรก็ไม่มี แปรปรวนอะไรไม่มี เที่ยงตรงท่านว่านิพพานเที่ยง คือใจท่านผู้สิ้นกิเลสแล้วเที่ยง ถ้ายังไม่สิ้นไม่เที่ยง ใจวอกแวกคลอนแคลน ถ้าสิ้นกิเลสแล้วใจก็เที่ยง นิพพานก็เที่ยง ใจก็เป็นธรรมธาตุเที่ยง เป็นเหมือนกัน

เข้าพรรษาละทีนี้ พระก็ไม่ไปแรมวันแรม-คืนที่ไหน มีแต่การประกอบความพากเพียร ให้จิตใจสว่างโร่เลย ใครเคยเป็นไหมจิตใจสิ้นกิเลสว่างหมดเลยจิตใจสิ้นกิเลส จิตใจไม่สิ้นกิเลสมีแต่ขวากแต่หนามทิ่มแทงตลอด สายทางเดินของจิต คิดไปไหนมีเสี้ยนมีหนามติดตามไป หาความสุขความสบายไม่ได้ คิดทางดีก็มีเสี้ยนมีหนามตามไป คิดทางชั่วยิ่งแล้ว มีแต่เสี้ยนแต่หนามตามหัวใจไป พอใจสิ้นกิเลสแล้วคิดอย่างไรโล่งหมดเลย นี่ละให้เห็นอย่างนั้นนะ

พูดนี้ท่านผู้ทรงไว้ซึ่งความบริสุทธิ์ประเภทนี้ก็คือพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ นอกนั้นไม่มีพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ พระอรหันต์ทุกองค์มีเหมือนกันหมด ว่างหมดเลยพระอรหันต์ว่างในจิต ไม่มีอะไรเสียดแทงใจหัวใจ เป็นจิตใจที่ว่าง นั่นละใครจึงอยากไปแต่นิพพาน นิพพานว่างอย่างนั้นละ ไม่มีอะไรเสียดแทงหัวใจเลย เรียกว่าหมดงานพระอรหันต์สิ้นกิเลสแล้ว หมดงานทำ ไม่มีงานอะไรจะทำ คิดอะไรขึ้นมาเป็นเรื่องกิเลสทั้งนั้นๆ เมื่อกิเลสยังมีอยู่ในใจ พอกิเลสสิ้นจากใจแล้วคิดอะไรก็ไม่มีกิเลส จิตเป็นธรรมแล้ว และเป็นธรรมล้วนๆ เลย เรียกว่าจิตเป็นธรรม คิดอะไรก็เป็นธรรมไปหมด ไม่มีกิเลส

เอามันเห็นนะ ที่พูดนี้มีตัวอย่าง พระอรหันต์เป็นอย่างนั้นละ พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทุกพระองค์ เป็นอย่างนั้นเหมือนกันหมด ไม่มีอะไรจะมาข้องใจ ว่างหมดเลย ให้มันเห็นประจักษ์ในใจ คืออันนี้เป็นได้ในหัวใจของผู้บำเพ็ญนะ ไม่ได้เลือกหน้านะ ใครทำเต็มกำลังความสามารถเป็นได้ด้วยกัน ...”

วันอังคารที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๓

เวลา ๑๕.๔๐ น. องค์ท่านวิงเวียน พระจับเส้นถวายถึงเวลา ๑๖.๔๕ น. ระหว่างนั้นได้ปรารภว่า

“ให้ทำเขตที่วัดให้ชัดเจนปักหลักไว้ ทางด้านทิศตะวันออก ช่วงที่เรามีชีวิตอยู่ให้รีบทำ ให้ช่วยกันคิด อย่าให้แต่เราคิด เฉพาะดูธาตุ-ขันธ์ตัวเองก็ยังไม่รู้ว่าจะแตกวันไหน ต้นยางอยู่สะพานหน้าวัดให้เอาลง กลัวจะล้มทับผู้คนสิ่งของ เอาไว้ทางวัดก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร ไม้ก็เป็นไม้เนื้ออ่อน ไม่เหมือนต้นแคนทางเข้าโรงครัวเป็นไม้เนื้อแข็ง”

วันอังคารที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๓

วันนี้องค์ท่านไม่สบาย หลังฉันจังหันเสร็จก็เข้าห้องพัก นอนจับเส้นตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ น. ถึง

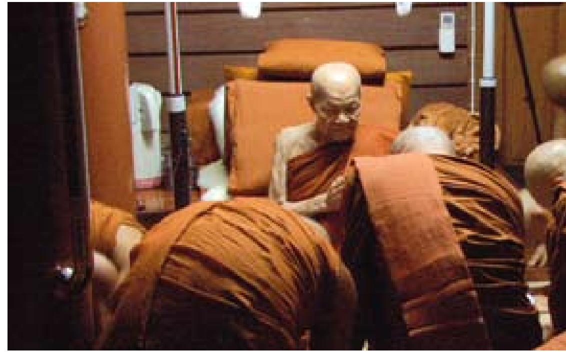

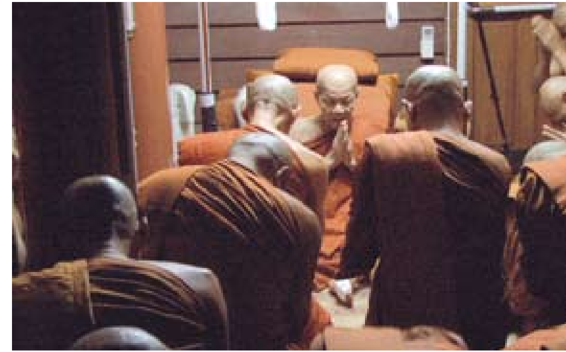

๑๒.๔๕ น. ระหว่างนั้นได้ปรารภขึ้นว่า *“ถ้านวดเส้นนานๆ ร่างกายก็จะฟื้นเร็ว เส้นขานี่สำคัญ ถ้าคนนวดเป็นจะฟื้นเร็ว แต่ถ้าคนนวดบ่เป็น มีแต่จะพังลงเสียลง เส้นขานี่สำคัญจะเป็นอัมพาตได้ จะเดินบ่ได้นู่นน่ะ”*

เวลา ๒๓.๓๕ น. องค์ท่านลุกขึ้นจากที่นอน พระจึงพาไปหน้าห้อง นั่งฉันหมากถึงเวลา ๐๐.๐๕ น. ก็เข้าห้องพัก ระหว่างนั่งฉันหมากอยู่นั้นได้ปรารภขึ้นว่า *“เฮาบ่อยากจะพูดให้หมู่ฟัง เดี๋ยวจะเดือดร้อน มันเป็นอยู่ภายใน นอนบ่หลับก็ลุกไป ถ้านอนบ่หลับ ก็เพลีย มันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาระยะนี้ มันบ่งบอกว่ามันใกล้จะไปแล้ว”*

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๓

องค์ท่านตื่นจำวัดเวลา ๐๕.๔๕ น. พระเข้ามาที่กุฏิเพื่อให้องค์ท่านแสดงบริสุทธิ์ ซึ่งวันนี้เป็นวันลงปาฏิโมกข์ พระได้ประคององค์ท่านครองผ้าจีวร แล้วนั่งลงกับพื้นหน้าห้อง องค์ท่านไม่ยอมนั่งบนอาสนะซึ่งสามารถนั่งหย่อนเท้าได้ ทั้งที่ลุกนั่งก็ลำบาก องค์ท่านได้ทำเป็นแบบอย่างให้เห็นถึงความเด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง ด้วยความเคารพในพระธรรมวินัย

ขณะที่องค์ท่านกำลังจะกล่าวแสดงอาบัติทุกกฏกับพระอาจารย์สุดใจ มีพระ ๓ รูปนั่งอยู่ใกล้ๆ องค์ท่านจึงดุพระว่า *"เวลาแสดงอาบัติให้พระองค์อื่นถอยห่าง พระวินัยก็บอกไว้แล้วนี่ว่าห่างเท่าไร"*

เวลา ๑๔.๕๐ น. หลังจากที่บังสุกุลผ้าให้ญาติโยมเสร็จแล้ว องค์ท่านได้ปรารภว่า

"อย่างนี้แหละ หลงๆ ลืมๆ กิ่งก้านไหวเอนเปลี่ยนแปลง แต่ลำต้นหนาแน่นมั่นคง เดี๋ยวนี้มีอะไรแปลกในระยะนี้ เราไม่อยากจะพูด เพราะพูดไปก็ไม่เป็นมงคลกับผู้ฟัง แต่ผู้รู้ก็รู้อยู่ ผู้ฟังได้ยินแล้วก็เกิดความกังวล แสดงความเป็นห่วงออกมาแบบไม่เป็นมงคล"

ช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๓

ช่วงเดือนนี้องค์ท่านเริ่มมีอาการคลื่นไส้อาเจียน ฉันอาหารได้น้อย มักบ่นว่า *"มีอาการเป็นลึกๆ ข้างในบอกไม่ถูก"* คณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีตรวจมีความเห็นตรงกันว่า ลิ้นหัวใจรั่วเล็กน้อย ประสิทธิภาพการทำงานของหัวใจปกติ ตรวจเลือดพบว่า ซีดจากโรคทาลัสซีเมียแฝง ต้องให้ยาฉีดเพิ่มเลือดเป็นระยะๆ การทำงานของไต เบาหวาน ไขมัน ตับ ปกติ สันนิษฐานว่า เลือดไปเลี้ยงลำไส้เล็กตีบตัน แพทย์แนะนำให้องค์ท่านฉันอาหารอ่อนๆ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เวลา ๐๗.๐๕ น. องค์หลวงตาให้พระพาออกมานั่งหน้าห้องเพื่อเตรียมตัวลงไปศาลา องค์ท่านพูดขึ้นว่า *"ร่างกายมันโอนมันเอียงไหวตลอดเหมือนจะไปทุกเมื่อ แต่จิตเราไม่ได้หวั่นไหวกับมัน ดูตั้งแต่ต้นจนรู้ว่ามันจะวูบไปเมื่อไหร่"*

วันเสาร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

องค์หลวงตาเริ่มมีอาการไม่สบายท้องอืดแน่น คลื่นไส้ อาเจียน และมีถ่ายเหลว อาเจียนเยอะมากตั้งแต่เวลา ๑๑.๑๕ น.

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

องค์ท่านบอกอยากฉันน้ำเปล่า พอฉันแล้วก็อาเจียนออกมาเกือบครึ่งกระโถนเล็กเป็นน้ำสีเขียว มีเศษอาหารปนเล็กน้อย องค์ท่านพูดว่า *"เหนื่อย หายใจไม่ทั่วท้องมาตั้งแต่เมื่อคืน"*

เวลา ๑๓.๐๐ น. องค์ท่านไอปนเสมหะ มีน้ำลายติดขอบริมฝีปากเป็นฟองแล้วอาเจียนเป็นน้ำสีเขียวประมาณ ๑/๓ กระโถน ขณะที่นอนอยู่ก็ได้พูดขึ้นว่า *"ทุกขัง อริยสัจจัง"* (ทุกข์เป็นความจริงอันประเสริฐ)

วันที่ ๑๕-๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

มีอาการท้องอืด อาเจียน ท้องผูก ถ่ายอุจจาระเป็นมูกๆ ทุก ๒-๓ วัน ไม่ลงฉันอาหารที่ศาลา ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป เริ่มมีแพทย์เฉพาะทางด้านโรคระบบทางเดินอาหารที่โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี และโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น เข้าไปให้การดูแลรักษาและปรนนิบัติองค์ท่านตอนกลางคืนตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยส่วนมากแล้วแพทย์และพยาบาลที่อยู่กลางคืนจะรอเข้าไปเฉพาะช่วงที่ท่านตื่นเพื่อถวายน้ำเกลือและสารอาหารทางหลอดเลือดเท่านั้น ส่วนการดูแลอุปัฏฐากอื่นๆ นั้นเป็นหน้าที่ของพระอุปัฏฐาก เช่น การบีบนวดเส้นถวายองค์ท่าน การเก็บปัสสาวะ เป็นต้น

ศิษยานุศิษย์ทั้งพระและฆราวาส ตลอดถึงประชาชนทั่วไปต่างรู้สึกกังวลห่วงใยในการอาพาธครั้งนี้เป็นอย่างมาก ได้ร่วมกันปรึกษาหารือและถวายการดูแลรักษาเพื่อบำบัดการอาพาธอย่างเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความเคารพรักเทิดทูนสูงสุด เพื่อรักษาธาตุขันธ์องค์-ท่านให้ยืนยาวนานที่สุด ท่านได้เมตตาอนุญาตให้คณะศิษย์ถวายการดูแลรักษาโดยถ้วนหน้า

ตามกาลอันสมควรและเป็นไปตามอัธยาศัยและปฏิปทาขององค์ท่าน คณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์องค์หลวงตาได้เริ่มเข้ามาอุปัฏฐากดูแลครูบาอาจารย์ตามพระธรรมวินัย และได้แต่งตั้งคณะแพทย์* ทำการรักษาประกอบด้วยแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลศรีนครินทร์ (ขอนแก่น) โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี และอื่นๆ ในการที่แพทย์เข้าไปขอโอกาสทำการตรวจรักษาแต่ละครั้ง ต้องมีเหตุผลในการทำทุกครั้ง เพราะองค์ท่านเป็นผู้ที่มีเหตุผลมาก จากประสบการณ์ของแพทย์ผู้ถวายการรักษาองค์หลวงตาสังเกตเห็นว่าหากมีเหตุผลในการกระทำใดๆ แล้วองค์ท่านมักอนุญาตให้ทำเสมอ และจะไม่ให้ทำหากไม่มีเหตุผลเพียงพอ

ช่วงแรกองค์ท่านมีปัญหาในเรื่องติดเชื้อในกระแสเลือด ฉันอาหารไม่ได้ มีอาเจียนเป็นส่วนมาก แพทย์จึงได้กราบนิมนต์ให้องค์ท่านฉันแต่น้อย ส่วนสารอาหาร คณะแพทย์พยาบาลได้จัดให้มีการถวายสารอาหารทางหลอดเลือดดำใหญ่และน้ำเกลือแทน รวมทั้งใส่สายระบายน้ำย่อยจากกระเพาะอาหารโดยใส่ผ่านทางจมูก งดอาหารและน้ำเป็นระยะๆ เมื่อลำไส้และกระเพาะอาหารเริ่มทำงาน แพทย์จะพิจารณาให้ฉันอาหารที่เหมาะสมกับธาตุขันธ์

ในช่วงที่องค์หลวงตาได้น้ำเกลือและรักษาอยู่นั้น หากเป็นบุคคลทั่วไปคงนอนพักผ่อน แต่สำหรับองค์ท่านแล้ว เมื่อพอมีกำลังองค์ท่านยังเมตตาเดินทางออกไปเยี่ยมและอบรมลูกศิษย์ทั้งภายในวัดป่าบ้านตาดและวัดอื่นๆ เช่น วัดภูผาแดง จังหวัดอุดรธานี วัดเขาใหญ่เจริญธรรมฯ จังหวัดนครราชสีมา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร เพื่อเคารพสักการะหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ผู้เป็นพ่อแม่ครูอาจารย์สุดหัวใจขององค์หลวงตาแม้ว่าสุขภาพจะไม่แข็งแรงก็ตามที ลูกศิษย์ทั่วประเทศมีความหวังว่าท่านจะหายป่วยเหมือนทุกๆ ครั้ง และนอกจากการรักษาด้วยคณะแพทย์แผนปัจจุบันแล้วยังมีแพทย์แผนจีนและแพทย์ทางเลือกผู้เชี่ยวชาญที่คณะศิษย์ผู้ใกล้ชิดองค์หลวงตาเป็นผู้ติดต่อประสานให้มาร่วมดูแลรักษาอีกด้วย

ในช่วงระหว่างวันที่ ๒๐-๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ มีเหตุการณ์ที่น่าบันทึกและข้อธรรมะที่เป็นประโยชน์นำมาแสดงแต่เพียงบางส่วน ดังนี้

วันเสาร์ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เวลา ๐๘.๒๐ น. องค์ท่านบ่นว่าเจ็บคอเหมือนคอจะแตก หมอสันนิษฐานว่าเกิดจากท่อสายยางที่สอดเข้าไปในจมูกผ่านช่องคอเพื่อดูดน้ำในกระเพาะ

เวลา ๑๐.๐๐ น. องค์ท่านเมตตายกธรรมะเป็นภาษาบาลีขึ้นว่า

“สุญญโต โลกัง อเวกขัสสุ โมฆราช ทา สโต
อัตตานุทิฏฐิง อูหัจจ เอวัง มัจจุตตโร สิยา
เอวัง โลกัง อเวกขันตัง มัจจุราชา น ปัสสติ
ดูก่อนโมฆราช เธอจงเป็นผู้มีสติทุกเมื่อ
พิจารณาโลกให้เป็นของสูญเปล่า ว่างเปล่า
ถอนอัตตานุทิฏฐิที่เห็นว่าตัว ว่าเรา ว่าเขาเสียแล้ว
จะพึงข้ามพ้นพญามัจจุราชเสียได้”

เวลา ๑๑.๐๐ น. หลังจากที่องค์ท่านปัสสาวะเสร็จได้พูดเปรยขึ้นว่า

“ร่างกายเป็นกองฟืนกองไฟ แต่ในจิตใจสว่างจ้ามันเป็นแปลกอยู่นะ”

เวลา ๐๑.๓๕ น. องค์ท่านลุกขึ้นนั่งฉันหมากในห้อง ได้ปรารภให้พระฟังว่า

“เราเหนื่อย...เหนื่อยก็ช่างเถอะ มีที่แวะแล้ว เป็นคนว่างงาน จิตว่างงาน”

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เวลา ๐๖.๕๐ น. องค์ท่านดุเตือนพระผู้ดูแลเวลาปฏิบัติสิ่งใดต่อองค์ท่านแล้วยังไม่ได้รับอนุญาตว่า *“ทำสุ่มสี่สุ่มห้ากับเราไม่ได้นะ มุทะลุ ต้องปรึกษาก่อนสิ”*

เวลา ๑๒.๕๐ น. องค์ท่านนั่งรถกอล์ฟไปหน้าวัด แล้วไปดูปลาที่สะพาน

เวลา ๒๑.๑๐ น. ก่อนฉันยาองค์ท่านปรารภขึ้นว่า *“อากาศก็เย็นสบายดี แต่ยังรู้สึกเพลียมาก ร่างกายเหมือนกองไฟ เป็นตอนเฒ่า”*

องค์หลวงตาเคยเล่าให้ฟังว่า สมัยที่ยังเป็นหนุ่มน้อยก่อนบวชเป็นคนที่ทำงานหนัก ใช้กำลังมาก เช่น เลื่อยไม้ ไม่มีใครเลื่อยสู้ได้ แต่ยังแพ้ชาวญวนเลื่อยเก่งกว่า บางครั้งต้องตีทอยขึ้นไปบนต้นยางสูงๆ เพื่อไปเอาผึ้ง เป็นงานที่ต้องใช้กำลังมากทั้งนั้น ทำให้เส้นตึงมาตั้งแต่สมัยเป็นฆราวาส เคยให้ผู้เฒ่าบีบเส้นให้

จนมาบวชองค์ท่านจะเส้นตึงบ่อย ๆ ยิ่งตอนชราเส้นจะตึงมาก ปวดมาก เดินก็แทบจะไม่ได้ ต้องได้จับเส้นเป็นประจำพอเส้นอ่อนขาก็เดินได้ เสียงก็ใสขึ้น บางทีฉันข้าวไม่ได้ เพราะเส้นท้องมันตึงต้องกดเส้นท้องให้อ่อน คนที่หลังค่อมตอนแก่ ส่วนมากเส้นท้องนี่แหละสำคัญ มันตึงหดเข้าทำให้หลังค่อม ต้องกดเส้นท้องให้หย่อน

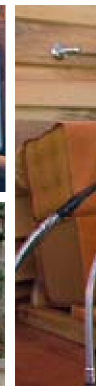
องค์ท่านเล่าว่า การจับเส้นเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งที่ทำให้อายุยืน ทรงธาตุทรงขันธ์ได้ พร้อมกับการที่คนแก่ได้พักผ่อนนอนหลับ ทำให้มีอายุยืน ช่วงที่ยังแข็งแรงองค์ท่านมักจะดัดเส้นตัวเองเป็นประจำไม่ว่าจะอยู่บนกุฏิ ก่อนบิณฑบาต บนศาลา หรือขณะตรวจวัด

---

* โดยคณะสงฆ์ได้แต่งตั้งคณะแพทย์จากหน่วยงาน โรงพยาบาลต่าง ๆ ทั้งแพทย์แผนปัจจุบัน แพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือกขึ้น นอกจากนั้นศิษยานุศิษย์ขององค์หลวงตาบางท่านที่เป็นแพทย์ก็ได้มีโอกาสเข้ามาร่วมดูแลด้วย และที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ยังมีอีกจำนวนมาก อย่างไรก็ตามทุกท่านทุกคนล้วนมีจิตใจหล่อหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว ถือความเคารพรักบูชา ห่วงใยที่มีต่อองค์หลวงตา อยากให้องค์ท่านทรงธาตุขันธ์สืบต่อไปอีกนานแสนนาน

วันอังคารที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ช่วงเช้าองค์ท่านเดินทางไปวัดภูผาแดง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี (ครั้งสุดท้ายที่มาเยี่ยมวัดนี้) ขณะที่พักบนกุฏิรับรองได้ถามพระว่า *"ธรรมลีไปไส"*

พระจึงกราบเรียนว่า *"อยู่วัดบ้านตาดครับผม"*

แล้วองค์ท่านก็พูดต่อไปว่า *"เฒ่ามาแล้วเมื่อย ไปไหนมาไหนก็ลำบาก"*

วันพุธที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

โอวาทธรรมที่องค์หลวงตาเมตตากล่าวไว้ในวันนี้แต่มิได้ระบุช่วงเวลา

"ผมอ่อนลงเรื่อยๆ จะหนักไปข้างหน้า แต่ผมมีสติอยู่ตลอด ไม่เผลอ"

"ผมปล่อยวางทั้งหมด ใครจะสรรเสริญหรือนินทา ผมไม่สนใจ ถึงเวลาก็ดีดผึงเลย"

"แต่ก่อนหมู่เพื่อนไม่ได้เข้ามายุ่งกับผมที่กุฏิ แต่คราวนี้ผมช่วยตัวเองไม่ได้ จะจับจะยกอะไร ให้ค่อยๆ คนแก่ก็เหมือนเด็ก"

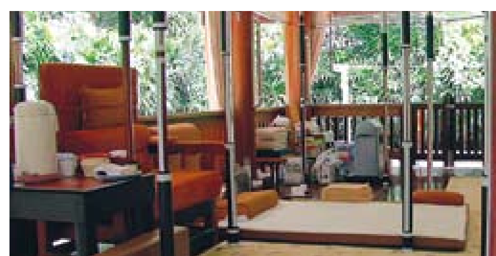
เวลา ๐๑.๔๕ น. ขณะฉันหมากในห้อง ได้ปรารภขึ้นว่า *"เครื่องปรนเปรอภิกษุเฒ่ากำลังจะตาย ดูเอาภิกษุเฒ่า นอนก็บ่สะดวกสบาย หลับนิดเดียวก็ตื่น"*

เครื่องปรนเปรอที่องค์ท่านกล่าวถึงคือเครื่องอำนวยความสะดวกภายในห้องที่ญาติโยมนำมาถวาย เช่น เครื่องทำความร้อน องค์ท่านก็เมตตาใช้ให้ ปกติตามอัธยาศัยองค์ท่านแล้วจะไม่สนใจกับสิ่งเหล่านี้ ซึ่งช่วงหลังๆ ถือว่าองค์ท่านอนุโลมให้มากแล้ว

เวลา ๐๔.๔๕ น. องค์ท่านปรารภว่า *"เหนื่อย จะลุกแค่นี้ก็จะลุกไม่ไหว"*

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เวลา ๐๖.๒๐ น. หลังจากทำแผลที่สะโพกซ้าย องค์ท่านฉันน้ำข้าวของหลวงปู่ลี กุสลธโร จากนั้นจึงเดินทางไปกราบหลวงปู่มั่น ที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร

เวลา ๑๙.๓๐ น. องค์ท่านอาเจียนเป็นครั้งที่ ๕ มีสีเขียวปนเหลืองมีกลิ่นคาว

เวลา ๒๐.๐๐ น. องค์ท่านปรารภขึ้นว่า

"เหนื่อย .. อยู่ท่าไหนก็ไม่สะดวกสบาย เหนื่อย .. วันหนึ่งคืนหนึ่งมีแต่เหนื่อย ความเฒ่าความแก่มีแต่บีบเข้าๆ เราหายสงสัยหมดในอรรถในธรรม โล่งหมดเลย เรียกว่าสิ้นสุดล่ะ การเกิดการตายในชาตินี้ เรียกว่าสิ้นสุดหมดเลย ในชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ทะลุหมด โลกธาตุนี้ทะลุหมดเลย ทุกสิ่งทุกอย่างปล่อยวางหมด ไม่มีอะไรเหลือ ความดีความชั่ว โทษคุณปล่อยวางหมด ไม่มีเหลือ"

เวลา ๒๒.๒๕ น. องค์ท่านอาเจียนเป็นครั้งที่ ๗-๘-๙ รวมประมาณ ๑ กระโถนเล็ก พอถึงเวลา ๒๓.๐๐ น. องค์ท่านบ่นว่าเหนื่อย และบอกให้พระพากันไปหลับไปนอน พร้อมกับพูดว่า *"หมู่เลยบ่ได้หลับได้นอน เฮากวนแต่หมู่ มันกะเป็นอย่างซี่ สิว่าจังใด๋"*

วันศุกร์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เวลา ๑๔.๓๐ น. มีคหบดีคนหนึ่งได้กราบอาราธนานิมนต์ไปทำ CT SCAN องค์ท่านเมตตารับให้ ขณะนั่งรถเดินทางไปโรงพยาบาลเอกอุดร องค์ท่านซักถามเล็กน้อยและปรารภว่า *"มีแต่คนลากไปนั่น ลากไปนี่ มันเลยสิตายก่อน"* ตกดึกเวลา ๐๓.๑๐ น. องค์ท่านได้ปรารภธรรมะว่า *"เวลานี้ก็ทุกข์แบบหนึ่ง เวลากิเลสมันคะนองก็ทุกข์แบบหนึ่ง"*

ผลการเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ที่ช่องท้องพบว่าลำไส้เล็กส่วนต้นตีบตันบางส่วน แต่ยังไม่ทราบสาเหตุชัดเจน ผลเลือดค่าเอนไซม์ตับอ่อนสูง สันนิษฐานว่าตับอ่อนอักเสบ ไปเบียดลำไส้เล็กส่วนต้นตีบ จึงฉันอาหารและน้ำไม่ได้ มีอาเจียนเป็นน้ำย่อยเขียวๆ

วันเสาร์ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เวลา ๑๓.๒๕ น. พระได้จัดยาจีนสูตรหมอเติ้งถวายให้ฉัน องค์ท่านบอกว่า *"มันข้นเกินไป ฉันยาก ถึงยาดีขนาดไหน ถ้าฉันยากก็คือเก่า"*

เวลา ๑๕.๐๐ น. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จเยี่ยมอาการองค์หลวงตา ตัวแทนคณะแพทย์ได้นำรายงานเข้ากราบทูลทราบ ซึ่งพระองค์รับสั่งว่าการที่คณะแพทย์ได้มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือและร่วมรักษาเป็นสิ่งที่ดี และทรงให้กำลังใจให้มีความมุ่งมั่นในการถวายการรักษาต่อไป

เวลา ๒๒.๔๕ น. องค์ท่านลุกขึ้นนั่ง เพราะมีลักษณะจะอาเจียน ฉันหมาก ๑ คำ และปรารภว่า

"พระหนุ่มน้อยมาวุ่นแต่กับภิกษุเฒ่า ไม่ได้เป็นอันภาวนา ไม่ได้หลับได้นอน ภิกษุเฒ่ากวนแต่หมู่" "เฮาฝึกจริงๆ เรื่องการตื่น ปกติตอนหนุ่มน้อย นอนห้าทุ่มตื่นตีสาม พอเฒ่ามามันดัดคืน เดี๋ยวลุกเดี๋ยวนอน" "พวกสัตว์มันคือบ่ไอ .. ไอบ่ได้ดอก ไอก็เป็นภัยกับเจ้าของ" "มนุษย์เฮาการอยู่การกิน การนอนแบบสบายๆ บ่คือสัตว์ สัตว์เขาต้องระวังตลอด"

องค์ท่านปวดหนัก กำลังจะไปเข้าห้องน้ำ พระเห็นว่าลุกเดินลำบากเลยขอโอกาสให้นั่งส้วมเคลื่อนที่ซึ่งตั้งอยู่ในห้อง องค์ท่านพูดว่า *"บ่ มันสิลืมตัว"* แล้วองค์ท่านก็ไปเข้าห้องน้ำ

เวลา ๐๓.๕๕-๐๔.๓๐ น. องค์ท่านนั่งฉันหมากในห้อง ระหว่างนั้นองค์ท่านปรารภธรรมให้ฟังว่า *"พูดให้หมู่ฟังคักๆ ซะ เฮาหมดแล้ว สมมุติ หมดมานานแล้วเด้"*

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

องค์หลวงตาเดินทางไปวัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร โดยขบวนรถเคลื่อนออกจากวัดป่าบ้านตาดประมาณ ๐๙.๐๐ น. มีแพทย์และพยาบาลติดตามไปในรถพยาบาลของโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีด้วย

ในวันนั้นมีศิษยานุศิษย์คอยเฝ้ากราบไหว้ที่วัดป่าสุทธาวาสจำนวนมาก เมื่อองค์หลวงตาลงจากรถตู้และนั่งรถเข็น คณะศิษย์ต่างก็เข้ากราบถวายปัจจัยอย่างล้นหลาม องค์หลวงตาได้ขึ้นกราบสักการะหลวงปู่มั่นในพิพิธภัณฑ์เช่นที่เคยกระทำมา อากัปกิริยาขององค์ท่านแสดงถึงความสำรวมกาย วาจา เป็นอย่างมากเช่นทุกครั้งที่เข้ากราบหลวงปู่มั่น จากนั้นได้ขึ้นพักที่กุฏิรับรองทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพิพิธภัณฑ์ โดยมีพระเณรถวายการนวดเส้นองค์หลวงตา

องค์ท่านได้เมตตากล่าวธรรมและเล่านิทานที่น่าขบขัน มีเสียงหัวเราะดังออกมาเป็นระยะๆ บ่งบอกถึงความเป็นผู้มีอารมณ์ขันขององค์ท่านแม้ในช่วงเวลาที่เจ็บป่วยอาพาธ วันนั้นองค์หลวงตากลับถึงวัดป่าบ้านตาดเวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น.

วันจันทร์ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เวลา ๑๓.๓๐ น. มีลูกศิษย์มากราบเยี่ยมที่กุฏิเพื่อจะขออนุญาตองค์ท่านให้หมอใส่สายยางเข้าทางจมูกลงไปที่กระเพาะอาหาร เพราะตอนนี้ตับอ่อนอักเสบและมีน้ำอยู่ในกระเพาะมาก จะขอดูดออก องค์ท่านจึงพูดว่า *“ไม่เอา ไม่รักษา ใครมามีแต่ได้ยาดีๆ มา ผู้รับยามันจะตาย กรรมฐานเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยไม่ชอบให้ใครมายุ่ง มันภาวนาอยู่ภายใน ไม่ว่านั่งหรือนอน”*

เวลา ๑๙.๒๐ น. องค์ท่านปรารภว่า *“เหนื่อยอย่างนี้แหละ คนแก่ไม่เหมือนคนหนุ่มแหละ อายุเราเท่าไหร่แล้ว”* เมื่อพระกราบเรียนแล้วองค์ท่านจึงกล่าวว่า *“นั่น ๙๗ แล้ว จะอยู่ไปถึงไหนอีก”*

เวลา ๒๐.๑๕ น. องค์ท่านนั่งอยู่ภายในห้องได้ปรารภธรรมว่า *“พระเณรเราทุกวันนี้มันหนาขึ้นทุกวันนะ เราดูพระเณรเราดูมาตลอด มันหน้าด้านขึ้นทุกวัน ตีเสมอ พระเณรก็ตีเสมอกับพระกับอะไรไป เราดูตลอด เพราะเราก็เคยเป็นพระหนุ่มมาจนถึงพระแก่ ความเคารพ เราเคารพตลอด อาวุโสภันเตมี พระเณรเราทุกวันนี้มันตีเสมอ เลยกลายเป็นพระเณรหน้าด้านไป มันด้านมานานแล้วล่ะ เราเพิ่งมาพูด ที่จะให้มันบางลงไม่มี มีแต่หนาขึ้น”*

เวลา ๒๒.๔๕ น. องค์ท่านฉันหมากแล้วจะหยิบกระดาษชำระ พอดีมีพระหยิบไปวางผิดตำแหน่งที่เคยอยู่ ซึ่งในทางกรรมฐานจะเน้นในเรื่องความสะอาดละเอียดรอบคอบทั้งภายนอกภายในในการทำข้อวัตรปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์ องค์ท่านจึงดุเตือนว่า *“เอามาไว้นี่ เฮ็ดหยังพรวดพราด บ่คิดบ่อ่าน”*

เวลา ๒๓.๕๐ น. องค์ท่านลุกขึ้นนั่งแล้วหันมาพูดกับพระว่า *“หมู่มาเฝ้าเลยบ่ได้หลับได้นอน ภิกษุเฒ่าพลิกไปพลิกมา บ่มีประมาณ หลับๆ ตื่นๆ”*

เวลา ๐๕.๓๐ น. องค์ท่านตื่นลุกขึ้นนั่งและได้ปรารภธรรมขึ้นว่า *“พระกรรมฐานมักสร้าง สร้างแต่วัตถุ มันเป็นการส่งจิตออกภายนอก ถ้าจิตหมุนเข้าภายใน ธรรมฆ่ากิเลส ถ้าจิตหมุนออกภายนอก กิเลสฆ่าธรรม เฮาจะต่างหมู่อยู่ เพราะเฮาหมุนเข้าแต่ภายใน พระทุกวันนี้เป็นกรรมฐานมักสร้าง”*

เดือนธันวาคม ๒๕๕๓

อาการขององค์ท่านนับแต่เริ่มอาพาธมีแต่ทรงกับทรุดไปเป็นลำดับวันละเล็กละน้อยจนกระทั่งถึงขั้นทรุดลงมาก ครูบาอาจารย์และพระเถรานุเถระต่างเริ่มทยอยกันมากราบเยี่ยมและปรนนิบัติองค์ท่านมากขึ้นเป็นลำดับ พระเณรผู้อยู่ใกล้ชิดได้จัดเป็นวาระเพื่อดูแลอุปัฏฐาก โดยอยู่ภายในกุฏิคราวละ ๓-๔ องค์ และนั่งภาวนาอยู่บริเวณเฉลียงภายนอกกุฏิอย่างเงียบๆ คอยสังเกตเหตุการณ์และอำนวยความสะดวกเมื่อถึงเวลาจำเป็น ตลอดถึงคณะแพทย์พยาบาลที่ต่างผลัดเปลี่ยนวาระกัน มาดูแลรักษาองค์ท่านที่วัดป่าบ้านตาด ทุกฝ่ายตั้งใจถวายการดูแลอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยและความยากลำบาก ทำด้วยความละเอียดประณีตที่สุดที่ตนจะพึงสามารถ เพราะโอกาสที่จะได้เข้าปรนนิบัติอย่างใกล้ชิดเช่นนี้เป็นไปได้ยากยิ่ง เนื่องจากอัธยาศัยขององค์ท่านชอบอยู่ตามลำพังในสถานที่อันสงบวิเวกมาแต่เดิม อันเป็นความสะดวกสบายต่อธาตุขันธ์ของท่าน

กิจวัตรองค์หลวงตาช่วงอาพาธ

ระยะนี้ในช่วงกลางคืนแพทย์พยาบาลเวรจากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีได้รับอนุญาตให้นอน

บริเวณกุฏิชั้นล่างขององค์หลวงตา โดยองค์ท่านจะพักอยู่ในห้องชั้นล่างของกุฏิและออกมาที่ระเบียงรับรองราว ๐๖.๐๐-๐๖.๓๐ น. ทุกวัน องค์ท่านจะล้างหน้า เช็ดหน้า แปรงฟัน และบ้วนปากก่อนโดยจะพยายามทำด้วยองค์ท่านเอง หลังจากนั้นจึงฉันจังหันเช้า ซึ่งฉันได้เพียง ๘-๑๐ คำเท่านั้น หรือบางครั้งก็ไม่ฉันเช้าเลย เวลาประมาณ ๐๘.๐๐ น. คณะแพทย์อีกชุดหนึ่งขอโอกาสทำแผลที่เท้าซ้าย และได้ขอโอกาสตรวจปอด ตรวจท้อง เสร็จแล้วก็กราบเรียนองค์ท่านว่าตรวจพบอะไรบ้าง และจะถวายการรักษาอย่างไร องค์หลวงตาจะพูดว่า *"เออ....พอใจ พอใจ"* ทุกเช้าในช่วงเวลานี้ศิษยานุศิษย์จะอาศัยเป็นโอกาสเข้ามากราบเมื่อการตรวจรักษาเสร็จก็จะพร้อมใจกันออกจากบริเวณกุฏิเพื่อมิให้เป็นการรบกวนองค์หลวงตา

องค์หลวงตาจะตื่นเวลากลางคืนเป็นส่วนใหญ่ แพทย์สังเกตว่าองค์ท่านจะตื่นขึ้นมาแล้วนั่งฉันหมาก และบางครั้งก็เทศน์ให้ลูกศิษย์ฟังด้วย องค์ท่านมักตื่นเวลา ๒๒.๐๐ น. ถัดไปก็ประมาณ ๐๒.๐๐ น. และในตอนเช้าก็ช่วงประมาณ ๐๔.๐๐ น. และ ๐๕.๐๐ น. แล้วจะออกมานอกห้อง ในระยะแรกที่องค์ท่านอาการอาพาธไม่มาก องค์ท่านจะปรารภสั่งสอนลูกศิษย์ในตอนกลางคืน คืนหนึ่งองค์ท่านลุกขึ้นเวลา ๐๒.๐๐ น. ในมือจะหยิบไฟฉายแล้วฉายไปรอบๆ ห้องเพื่อดูเวลาว่าเท่าไร คืนนั้นแพทย์ผู้เฝ้าไข้พอจะจับคำปรารภขององค์ท่านได้ว่า

"ตรงหน้าเราก็มีนาฬิกา ด้านข้างและด้านหลังเราก็มีนาฬิกา เดี๋ยวนี้ช่างฟุ่มเฟือยกันมาก ทั้งที่ประเทศชาติประสบภาวะเช่นนี้ .. ตัวเราเองมีนาฬิกาติดตัวแค่เรือนเดียว และเป็นเรือนเล็กด้วย ให้หัดใช้สอยอย่างประหยัด..."

แพทย์สังเกตว่าส่วนมากแล้วในเวลากลางวันองค์ท่านจะแสดงความแข็งแกร่งให้ปรากฏกับบรรดาลูกศิษย์ลูกหา และอาการส่วนมากขององค์ท่านจะทรุดในช่วงกลางคืน แต่ทุกคนก็ไม่เคยเห็นความอ่อนแอขององค์ท่านเลยแม้แต่น้อย อย่างเช่นบางคืนเมื่อพระช่วยพยุงองค์ท่านลุกจากที่นอนแล้ว องค์ท่านจะพยายามใช้มือจับขามาอยู่ในท่านั่งสมาธิด้วยองค์เอง แม้ว่าจะนั่งลำบากหรือนั่งแล้วจะโอนเอนไปด้านไหนก็ตาม คืนหนึ่งองค์ท่านเทศนาว่า

"ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายของเรา...เราจะไม่กลับมาเกิดอีกชั่วอนันตกาล .. อันกายนี้มันร้อนเป็นไฟ สังขารมันทรมาน แต่ใจนี่สิ อาจหาญ และสว่างจ้าอยู่ตลอด มันสว่างมากนะ จนไม่มีอะไรเปรียบได้"

คณะสงฆ์ถวายการดูแลรักษาองค์หลวงตา

การอาพาธขององค์ท่านในครั้งนี้นับตั้งแต่ช่วงกลางเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป เมื่อเห็นว่าองค์หลวงตามีลักษณะทรุดลงเป็นลำดับและเริ่มมีหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้น ครูบาอาจารย์สายกรรมฐานทั้งภายในวัดป่าบ้านตาดและวัดอื่น จึงจัดประชุมอย่างเป็นกิจลักษณะเพื่อจัดสรรหน้าที่ในการดูแลองค์หลวงตาอย่างเป็นสัดส่วนและเป็นระบบ โดยต่างฝ่ายต่างช่วยกันดูแลองค์ท่าน และเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ คณะสงฆ์ได้ร่วมประชุมหารือโดยมีหลวงปู่ลี วัดภูผาแดงเป็นองค์ประธาน ในการประชุมได้มีการแต่งตั้งคณะสงฆ์ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ถวายการดูแลอุปัฏฐากองค์หลวงตา โดยแยกออกเป็นส่วนและจัดเป็นเวรเพื่อเข้าถวายการดูแลองค์ท่านร่วมกับคณะแพทย์ ในการนี้พระผู้ดูแลและสงฆ์ได้ช่วยคณะแพทย์ในการลงบันทึกเกี่ยวกับอาการต่างๆ การขบฉัน การปัสสาวะอุจจาระ

ในแต่ละวัน ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกให้กับแพทย์เป็นอย่างมาก เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นพระสงฆ์ที่อยู่วาระเวร ก็จะบอกปัญหากับแพทย์เวร และเมื่อแพทย์เวรรับทราบ ก็จะทำการถวายการรักษาองค์หลวงตา โดยกราบเรียนแผนการรักษาต่อพระสงฆ์ก่อน เมื่อพระสงฆ์เห็นสมควรจึงจะกราบเรียนองค์หลวงตา หากองค์ท่านอนุญาตแล้ว คณะแพทย์จึงจะสามารถถวายการรักษาได้ การที่คณะสงฆ์เข้ามาดูแลและร่วมปรึกษาหารือกันเช่นนี้เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ผู้มีพระคุณและยังเป็นการปฏิบัติถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้อีกด้วย

ในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ มีเหตุการณ์ที่น่าบันทึกและข้อธรรมะที่เป็นประโยชน์มาแสดงแต่เพียงบางส่วน ดังนี้

วันพุธที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๑๒.๔๕ น. องค์ท่านนั่งรถกอล์ฟไปดูปลาที่สะพานหน้าวัดและดูต้นโพธิ์แล้วปรารภขึ้นว่า *"ต้นโพธิ์สวยงามมาก"*

เวลา ๒๐.๐๐ น. องค์ท่านลุกขึ้นนั่งฉันหมากในห้องและปรารภขึ้นว่า *"เหนื่อย นั่งก็เหนื่อย นอนก็เหนื่อย อยู่ท่าไหนก็เหนื่อย มันไม่มีทางไป มีแต่ทางตาย"*

วันพฤหัสบดีที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๓.๕๐ น. องค์ท่านปรารภขึ้นว่า *"หลวงปู่มั่น ๘๐ ก็ไป เราอายุเท่าไหร่ อยู่ขวาง อยู่เหมือนขอนซุงหนัก แต่ไม่มีกำลังก็อยู่ไป"*

เวลา ๐๕.๒๕ น. องค์ท่านปรารภธรรมะด้วยเสียงดังมีกำลังว่า *"ให้มีสตินะ สติ สัพพัตถ ปัตถิยา สติจำเป็นต้องปรารถนาในที่ทั้งปวง ให้พากันมีสติ เห็นเฮาร่างกายงกๆ งันๆ แต่สติบ่เคยเผลอ จิตบ่ได้งกๆ งันๆ เที่ยงจ้อก้ออยู่ตลอด ร่างกายจะมะลาบพาบพีบแต่จิตเที่ยงอยู่จ้อก้อ (อย่างนี้)"*

"เฮาเปิดให้หมู่ฟัง เฮาหายสงสัยทุกอย่างในชาตินี้ จิตเฮาโล่งมานานแล้ว นับวันร่างกายมีแต่ทรุดลงๆ โลกธรรม ๘ เฮาวางหมด ไผสิติฉินนินทาว่าหัวหลอกหัวโล้น เฮาก็วางหมด เหลือแต่ท่อนฟืนอันนี้"

เมื่อองค์ท่านลุกขึ้นจากที่นอนเวลา ๐๕.๕๐ น. ได้ปรารภกับพระว่า *"เหมือนจะอาเจียน ท้องอืด ในร่างกายว่างหมด อืดแต่ในท้อง"* *"ทุกสิ่งทุกอย่างสิ้นสุดในชาตินี้แหละ เหลือแต่ของสกปรกในร่างนี้"* *"นี่มีแต่สิ่งปรนเปรอ เฮาบ่แม่นพระพะรุงพะรัง"*

องค์ท่านปรารภถึงเครื่องทำความร้อน เครื่องปรับอากาศ เครื่องฟอกอากาศที่กุฏิภายในห้องจำวัด ที่ปกติไม่เคยสนใจ แต่ช่วงหลังก็อนุโลมให้อย่างมากเพื่อรักษาน้ำใจของญาติโยม

วันศุกร์ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๑๔.๐๐ น. ปรารภขึ้นว่า *"เฮาบ่อยากกระดุกกระดิกไปไสเด้ เฮาเหมิดกำลัง นอนคือขอนซุง"*

เวลา ๑๙.๓๕ น. ลุกขึ้นมาฉันหมากด้วยใบหน้าอิดโรย หายใจหอบแล้วก็พูดขึ้นว่า *"เหนื่อย ลุกมาแค่นี้ก็เหนื่อยแล้ว ยังไม่ถึงไหน"*

ไปสถานีแม่ข่ายวิทยุเสียงธรรมฯ ในหมู่บ้านตาด เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๒๑.๐๒ น. องค์ท่านนั่งฉันหมากแล้วปรารภธรรมให้ฟังว่า *"ก้นก็เจ็บมันไม่มีเนื้อรอง ไอ มีอาการจะอาเจียน ไฟมันเผาอยู่ในธาตุในขันธ์ แต่ใจมันสง่างาม การปฏิบัติธรรมของผมหาบ่อนต้องติไม่ได้เลย นั้นละมันเผาอยู่ในธาตุขันธ์ ใจมันจะเผาได้อย่างไร มันเหนื่อยหายใจไม่ทั่วท้อง"*

"ในครั้งพุทธกาลมีพระป่วย เหม็นเน่าไปทั้งตัว นอนเหมือนขอนซุง พระเณรทิ้งหมดเลย ไม่มีใครดูแล พระพุทธเจ้าจึงเสด็จมาดูแลเอง อย่างนั้นล่ะ ธรรมไม่มีสูงมีต่ำ จากนั้นพระเณรรุมเลย อย่างนั้นล่ะธรรมทั้งแท่งมีในตำรา"

เวลา ๐๐.๐๕ น. องค์ท่านนอนพักแล้วพูดขึ้นว่า *"ข้าวเพิ่งฉันได้มื่อเช้า พอมีกำลัง พอแลงมาก็เหมิด นี่ยังบ่สองทุ่มกะเมื่อยแล้ว เมื่อย"*

วันเสาร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๑๘.๐๐ น. คณะแพทย์ที่ถวายการรักษาได้เข้ามาขออนุญาตตรวจร่างกายที่ด้านหลังกุฏิ เนื่องจากองค์ท่านอ่อนเพลียมาก หนาว มีไข้ ท้องอืดคล้ายจะอาเจียน องค์ท่านเลยเทศน์ธรรมะให้ฟังว่า

"สติเป็นเครื่องกำจัดภัย ไม่มีสติไม่มีความเพียร ต้องมีสติจึงมีความเพียร นี่ฟัดมาพอแล้วนะ ไม่ใช่ไม่ฟัดนะกับกิเลส จนกระทั่งกิเลสหมอบเลย เห็นเดินซอมซ่อๆ อย่างนี้เป็นอย่างไร ภายในเราอยากถามว่าเป็นอย่างไรของข้านะ เราอยากถามอย่างนะ หรือเดินกรรมฐานโก้เก๋มันสง่างามอยู่ภายใน ไปไหนมีสติเครื่องกำจัดภัย เรียกว่าปลอดภัยตลอดเป็นอย่างนี้แหละ นี่ไม่คุยเฉยๆ นะ เดินไปซอมซ่อๆ เหมือนไม่มีค่าไม่มีราคานะ แต่หัวใจสง่างามจ้าอยู่อย่างนะ นั่นมีเครื่องกำกับสติ เรื่องอย่างนี้

ไม่ค่อยเจอง่ายๆ นะ ส่วนเขาก็ไม่ค่อยรู้เรื่องรู้ราว เรื่องฟาดกิเลสหมอบราบ ไปที่ไหนๆ ก็สง่างาม คนเขาไม่รู้เรื่องเขาจะไปรู้เหรอ

พระพุทธเจ้าตรัสรู้กระเทือนโลกมานานเท่าไหร่ เขาก็ไม่สนใจ ก็คงต้องปล่อยนะ นี่ก็ว่าจะว่ากันไม่ทัน ท่านเคยฆ่ากิเลสมาแล้ว กิเลสหมอบราบก็ทำมาแล้ว กรรมฐานไม่มีค่าเพราะทำตัวไม่มีค่า ถ้าทำตัวให้มีค่าไปที่ไหนก็สง่างาม ไม่มีอะไรเกินกรรมฐานนะ เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม แห่รอบอนุโมทนาสาธุการด้วย ไม่มีเทวดาเหรอ พระกรรมฐานที่ทรงธรรมภายในสง่างาม เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม แห่ตาม แต่ท่านไม่พูด .. พูดแล้วเขาจะว่าบ้าเขาเป็นบ้า พูดแล้วเขาว่า จะว่าท่านเป็นบ้า"

จากนั้นหมอได้ขออนุญาตตรวจร่างกายองค์ท่านเลยตอบว่า

"ไม่ตรวจ หลวงตาตรวจเจ้าของตลอด เราตรวจเราตลอด มันละเอียดลออยิ่งกว่าคนอื่นๆ ตรวจอีก เข้าใจไหมล่ะ พูดอย่างนี้เดี๋ยวจะหาว่าหลวงตาเป็นบ้าอีกนะ ไอ้เจ้าของเป็นบ้าไม่รู้ เข้าใจหรือเปล่าล่ะ นานๆ ได้พูดอย่างนี้ คงได้คิดนะ"

เวลา ๒๐.๐๐ น. องค์ท่านได้ลุกขึ้นนั่งพูดธรรมะให้ฟังว่า *"จิตสว่างไสวที่วัดดอยธรรมเจดีย์ ยิ่งอยู่ป่าลึกยิ่งสว่างจ้า ไม่มีอะไรจะละเอียดอัศจรรย์ยิ่งกว่าจิตเป็นธรรม ธรรมเป็นจิต"* *"ไปไหนมาไหนมีพวกทวยเทพตามดูแลตลอด"*

วันอาทิตย์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๒๓.๐๐ น.เศษ คณะกรรมการแพทย์

ที่ถวายการรักษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภายใต้การนำของคณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล รอเข้าเฝ้าถวายพระพรเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา โดยได้ตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เข้าเฝ้าฯ

ศ.นพ.สมหวัง ด่านชัยวิจิตร แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคติดเชื้อ ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการแพทย์ถวายการรักษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นแพทย์ที่ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงคุ้นเคยดี ได้กราบบังคมทูลเรื่องปัญหาต่างๆ ของการดูแลรักษาองค์หลวงตาที่วัดป่าบ้านตาด โดยมีคณะแพทย์กลุ่มต่างๆ มากมายที่ได้มาให้การดูแลทั้งแพทย์แผนปัจจุบัน แผนโบราณ แผนจีน แพทย์ทางเลือก และแพทย์จับเส้น

สำหรับแพทย์แผนปัจจุบันที่ได้เข้ามาดูแลรักษาองค์หลวงตา ก็มีหลายกลุ่มได้แก่ คณะแพทย์จากศิริราช คณะแพทย์จากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี คณะแพทย์จากโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น แพทย์ทหารเรือจากโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า นอกจากนี้ยังมีแพทย์สมุนไพร แพทย์จากโรงพยาบาลหัวเฉียว แพทย์แผนจีน แพทย์แผนไทยประยุกต์จากมหาวิทยาลัยรังสิต ตลอดจนแพทย์แผนจีนทั้งชาวจีนและชาวไทยที่นำยาจีนมาถวายการรักษาร่วมกับยาแผนไทยสูตรโบราณดั้งเดิมที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เคยใช้และบอกต่อๆ กันมาในหมู่ศิษยานุศิษย์

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงมีรับสั่งให้คณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล นพ.สมหวัง ด่านชัยวิจิตร และ นพ.นิพนธ์ พวงวรินทร์ ไปประชุมหารือกันเพื่อประสานคณะแพทย์แผนปัจจุบันของทุกแหล่งทุกสถาบันที่เกี่ยวข้องในการดูแลองค์หลวงตา โดยให้ตั้งเป็นคณะกรรมการขึ้นภายใต้การนำของทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เพื่อถวายการรักษาองค์หลวงตาให้ดีที่สุด โดยจะต้องร่วมมือกัน ประสานงานกัน ปรึกษาหารือกันและทำงานกันเป็นทีม โดยให้ นพ.สมหวัง ซึ่งมีอาวุโสสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบรับเรื่องนี้ไปดำเนินการต่อไป

วันจันทร์ที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๗.๓๐ น. ดูองค์ท่านอิดโรย ฉันอาหารได้น้อย องค์ท่านบ่นว่าเหนื่อยหลายครั้งตั้งแต่เช้ามา

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงพระกรุณาโปรดให้คณะแพทย์จากศิริราชมาเป็นที่ปรึกษาและร่วมประชุมกับคณะแพทย์ที่ถวายการรักษาองค์หลวงตา

วันนี้มีโอวาทธรรมที่องค์หลวงตาเมตตากล่าวไว้แต่มิได้ระบุช่วงเวลา

“ถูกต้องแล้ว..พุทธบริษัทต้องเป็นห่วงกันจึงจะถูกต้องเป็นธรรม”

เวลา ๒๔.๐๐ น. องค์ท่านปรารภว่า *“แข้งขาตึงเหมิด มันลิยางบ่ได้ ต้องได้นวดเส้นบ่อยๆ ท้องกะแข็ง พระเณรบ่ค่อยเอาใจใส่ เฮ็ดคือข้าราชการงานเมือง เขียนสมุดปากกาแล้วถิ่มไปเลย พระเณรหาผู้ที่จะเอาใจใส่บ่มี เฮาเบิ่งมาตลอดแต่เฮาบ่พูด”*

วันอังคารที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๖.๕๐ น. องค์ท่านตื่นจำวัด จากนั้นได้ฉันจังหันที่เป็นอาหารอ่อนๆ พอสมควร

เวลา ๑๒.๔๕ น. นั่งรถกอล์ฟไปดูปลาที่สะพานหน้าวัด และดูต้นโพธิ์ ซึ่งองค์ท่านปรารภให้ฟังบ่อยๆ ว่า *‘ต้นโพธิ์สวยงามดี’*

เวลา ๒๓.๒๐ น. องค์ท่านปรารภขณะนอนอยู่ว่า *“เหนื่อย นั่งอยู่เฉยๆ ก็เหนื่อย”*

เวลา ๐๔.๒๐-๐๔.๕๔ น. องค์ท่านตื่นขึ้นล้างหน้าและนั่งฉันหมากในห้อง ได้ปรารภขึ้นว่า *“เจ็บเอว นั่งนานไม่ได้ เดี๋ยวก็นอน”* *“นาฬิกา ๓ เรือน* (ที่ติดอยู่ข้างฝาในห้อง) *เหลือเฟือมีแต่สิ่งเหลือเฟือ”*

วันพุธที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓

พอตื่นขึ้นมาตอนเช้าองค์ท่านดูแข็งแรงขึ้นและได้ปรารภว่า *“อยู่แต่ในห้อง เหมิดมื้อ ปิดประตูตีหมา ขี้แตกซะในห้อง”*

เวลา ๐๗.๐๐ น. ฉันอาหารได้บ้าง ดีกว่าเมื่อวาน

เวลา ๐๗.๔๒ น. คณะแพทย์ที่ถวายยารักษาเข้าเส้นเลือดได้พบว่า ด้านใต้ต้นแขนซ้ายบวมน้ำและตามด้านหลังก็มีลักษณะบวมน้ำ

เวลา ๑๘.๔๕ น. ขณะที่องค์ท่านลุกนั่งฉันหมากในห้อง พระอาจารย์บุญช่วย ปุญญวันโต วัดป่าภูริทัตตปฏิปทาราม จังหวัดปทุมธานี พร้อมด้วยพระเถระจากวัดเขาน้อยสามผาน จังหวัดจันทบุรี ๓ รูป ได้เข้ามาขอโอกาสกราบเรียนปรึกษาเรื่องการเตรียมงานถวายเพลิงศพหลวงปู่ฟัก สันติธัมโม ซึ่งจะมีงานประชุมเพลิงในวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๓ ที่จะถึงนี้

อาการโดยรวมวันนี้ ดูองค์ท่านแจ่มใสดีพอสมควร

วันพฤหัสบดีที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๓

หลังฉันจังหัน แม้ว่าธาตุขันธ์ระยะนี้จะอ่อนแรงมาก พูดไม่มีเสียง แต่องค์ท่านยังเมตตาเดินทางไปที่วัดเขาใหญ่เจริญธรรมญาณสัมปันโน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

(เป็นครั้งสุดท้ายที่ได้มาเยี่ยมวัดนี้) ซึ่งใช้เวลาเดินทางไปกลับราว ๘ ชั่วโมง

องค์ท่านนั่งเมตตาพระและฆราวาสทั้งๆ ที่อ่อนแรง พูดไม่มีเสียง หลวงปู่อุทัย สิริธโร จึงกราบเรียนขอเพียงองค์ท่านนั่งเฉยๆเท่านี้ คณะศิษย์ก็ดีใจมากแล้ว กลับถึงวัดป่าบ้านตาด เวลา ๑๗.๕๐ น. ซึ่งอ่อนเพลียมาก

เวลา ๑๙.๕๕ น. องค์ท่านปรารภขึ้นด้วยน้ำเสียงอันแผ่วเบาว่า *"เฮาอ่อนหลาย เมื่อยหลาย"*

คณะแพทย์ได้นำเลือดไปตรวจ พบว่าค่าโพแทสเซียมในเลือดต่ำ จึงได้ถวายโพแทสเซียมเพิ่มโดยเปลี่ยนน้ำเกลือใหม่ องค์ท่านนอนหลับได้สนิทดีเกือบตลอดทั้งคืน

วันศุกร์ที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๑๓.๔๕ น. มีพระเถระเข้ามากราบเยี่ยมและได้กราบเรียนว่า ถ้าองค์ท่านทรงธาตุทรงขันธ์อยู่คณะสงฆ์ก็ร่มเย็น องค์ท่านพูดว่า *"ธาตุ-ขันธ์เฮา เป็นกองฟืนกองไฟ คณะสงฆ์จักฮู้บ่"* *"ส่วนมากมีแต่นอน นั่งนานๆ ก็เหนื่อย เวลานอนจิตเข้าภายในบ่มีหยังกวน"*

มีโยมคนหนึ่งกราบเรียนว่า แพทย์ที่โรง-พยาบาลศิริราชฝากกราบเรียนว่า *"ในหลวงทรงเป็นห่วง"*

องค์ท่านเลยพูดขึ้นว่า *"อย่าว่าแต่ในหลวงทรงเป็นห่วงเลย พวกทวยเทพอยู่เต็มท้องฟ้าคอยดูแลรักษาเราตลอด"*

ลูกศิษย์คนหนึ่งได้กราบเรียนว่า ช่วงนี้ไม่ค่อยแข็งแรง กำลังจะดีก็เดินทาง ทำให้หายยาก ขอองค์หลวงตาเมตตาพักอยู่ที่วัด อย่าเดินทางไกลบ่อย องค์ท่านพูดว่า *"คนหนึ่งจ้องแต่จะรักษาธาตุขันธ์ คนหนึ่งจ้องแต่จะทำลายธาตุขันธ์โดยไม่เจตนา"*

วันเสาร์ที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๖.๓๐ น. องค์ท่านฉันอาหารได้น้อย ปรารภว่า *"เบื่ออาหาร ถ้าฝืนฉันแล้วอาหารจะไม่ค่อยย่อย สะเปะสะปะ จะเอากำลังมาจากไหน"*

เวลา ๐๘.๒๐ น. องค์ท่านปรารภว่า *"เฮาบ่ค่อยสบายในร่าง เฮาเมื่อยหลายตั้ว จั๊กเป็นหยัง"*

เวลา ๐๙.๐๐ น. ระหว่างฉันหมากมีญาติโยมเอาปัจจัยมาถวาย องค์ท่านพูดว่า *"ไม่สบาย .. มา ๒-๓ วัน วันนี้ว่าจะนอนสักหน่อย ไม่สบาย มันเป็นของมันอยู่ภายใน ไม่อยากกระดุกกระดิกไปไหนมาไหน เวลามันไม่สบายทุกสิ่งทุกอย่างในร่างกายมันอ่อนแรงตามกันไปหมด ไม่อยากกระดุกกระดิกนะ วันนี้ไม่ไปไหนเป็นเพื่อนกันอยู่กับเตียง ไม่อยากไปไหนมาไหนมันอ่อนหมด"*

เวลา ๑๖.๑๕ น. ขณะที่ถวายยาลดกรดในกระเพาะอาหาร องค์ท่านได้พูดว่า *"นั่งกะเมื่อย นอนกะเมื่อย นอนกะขวาง นั่งกะขวาง"*

เวลา ๑๙.๓๐ น. องค์ท่านลุกนั่งฉันหมากและพูดว่า *"เฮาเมื่อยหลาย หายใจบ่ทั่วท้อง"* มีอาการหลับๆ ตื่นๆ อยู่ทั้งคืน

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๓

เช้านี้องค์ท่านนอนพักตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐-๐๙.๑๐ น. ขณะที่นอนพักอยู่นั้น มีพระเถระกราบขอโอกาสให้องค์ท่านพิจารณาฉันอาหาร ซึ่งก็ฉันได้ไม่มาก หลังฉันอาหาร ดูองค์ท่านอิดโรย เหนื่อย เพลีย และซีดมากจนน่าใจหายแก่คณะศิษย์

เวลา ๑๐.๓๐ น. คณะแพทย์จะนำเลือดถวายองค์ท่าน แต่พระส่วนหนึ่งยังไม่เห็นด้วยจึงขอปรึกษากันก่อนเพราะเมื่อประมาณต้นปีองค์ท่านเคยปฏิเสธและยังดุคณะสงฆ์ที่เข้ามาขออีกว่า *"คิดกันไปได้ยังไง"* ในอดีตพระบางรูปก็เคยได้ยินท่านพูดปฏิเสธในเรื่องนี้ว่า *"จะเอาเลือดคนขี้เหล้าเมายาที่ไหนมาใส่เรา"* บ้างเป็นต้น ในขณะที่คณะแพทย์ก็เห็นถึงความจำเป็นสมควรต้องถวายการให้เลือดในเวลานี้เพราะเห็นอาการไม่สู้ดีมาตั้งแต่เมื่อวานนี้แล้วจึงได้เตรียมการไว้ล่วงหน้าในระดับหนึ่งโดยรับบริจาคเฉพาะเลือดของพระวัดป่าบ้านตาดที่มีกลุ่มเลือดชนิดเดียวกับองค์ท่าน ซึ่งเป็นการเหมาะสมทั้งทางโลกและทางธรรมที่ลูกศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์ยิ่งกว่าจะนำเลือดจากคนอื่นเข้าไปสู่ธาตุขันธ์ขององค์ท่าน

เวลา ๑๑.๐๐ น. ระหว่างที่คณะสงฆ์กับคณะแพทย์ได้ประชุมกัน องค์ท่านรู้สึกตัวตื่นพระได้กราบเรียนว่า *"ขอโอกาสครับ หมอขอถวายเลือดแก่พ่อแม่ครูอาจารย์ครับ"* องค์ท่านพูดเบาๆ ว่า *"ไม่เอา"*

เวลา ๑๑.๓๐ น. ผู้อำนวยการโรงพยาบาล-ศูนย์อุดรฯ กราบเรียนว่า *"ขอโอกาสครับองค์หลวงตา ทางคณะแพทย์จะถวายเม็ดเลือดของพระรักษาองค์หลวงตา"*

กราบเรียนอยู่ถึง ๓ ครั้ง แต่องค์ท่านก็นอนนิ่ง คณะสงฆ์ซึ่งมีพระเถระหลายรูปเห็นดังนั้นจึงเข้าหารือกับคณะแพทย์ซักถามเหตุผลความจำเป็นอีกครั้งเพื่อให้มีความรอบคอบที่สุด

เวลา ๑๒.๐๐ น. พระเถระได้บอกให้ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์อุดรฯ กราบเรียนใหม่อีกครั้ง ผู้อำนวยการจึงกราบเรียนว่า *“ขอโอกาสครับองค์หลวงตา คณะแพทย์ คณะสงฆ์มีมติขอโอกาสถวายการรักษาเม็ดเลือดองค์หลวงตาเพื่อให้หายอ่อนเพลียครับผม”* มีพระพยายามพูดเสริมขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกันว่าเป็นเลือดของพระวัดป่าบ้านตาด

องค์ท่านพยักหน้า พูดเบาๆ ว่า *“เออ”*

เวลา ๑๒.๓๐ น. หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่าบ้านนาคูณ มากราบเยี่ยม

เวลา ๑๔.๔๗ น. องค์ท่านนั่งรถกอล์ฟไปดูปลาที่สะพานหน้าวัด ดูต้นโพธิ์ เลยไปถึงสามแยกทางบิณฑบาตจึงกลับ

เวลา ๑๙.๓๐ น. องค์ท่านลุกขึ้นมาฉันหมาก แล้วพูดว่า *“เราเหนื่อยมาก นั่งก็เหนื่อย นอนก็เหนื่อย เหนื่อยมาก”*

วันนี้มีโอวาทธรรมที่องค์หลวงตาเมตตากล่าวไว้แต่มิได้ระบุช่วงเวลา

“เราปล่อยวางหมดแล้ว ไม่มีสมมุติใดๆ เหลืออยู่ในจิตใจ ชาตินี้เราพอใจ เราทำสุดกำลังของเรา”

อาการโดยรวมตอนกลางคืนหลับได้ค่อนข้างดี

วันจันทร์ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๖.๓๐ น. องค์ท่านฉันอาหารได้บ้าง สีหน้าค่อนข้างแจ่มใส แต่ในช่วงสายหลังจากองค์ท่านเข้าห้องน้ำเสร็จ ได้พูดขึ้นว่า

“เราอ่อนมากไม่มีกำลัง”

เวลา ๑๒.๐๐ น. นั่งรถกอล์ฟออกไปหน้าวัด

เวลา ๑๗.๕๐ น. ฉันหมากบนเตียงด้านหลังกุฏิ พระได้ถวายยาที่หลวงปู่ลีทำถวายองค์ท่านฉันและได้พูดคุยธรรมะกับพระเถระ ๒ รูปว่า *“ทุกอย่างในสามแดนโลกธาตุปล่อยหมด .. ถ้าเดินไปเหยียบรากไม้นึกว่างูจะดีดพรึบ มันเป็นสัญชาตญาณ จิตแย็บนิดเดียวแล้วหายเงียบเลย”*

เวลา ๒๑.๓๐ น. องค์ท่านลุกขึ้นนั่งฉันหมาก และได้ถามถึงนาฬิกา พร้อมทั้งเรือนใหม่ที่ญาติโยมนำมาถวาย พระได้นำเอานาฬิกาเรือนใหม่ ๓ เรือนมาถวาย องค์ท่านจึงปรารภว่า *“โละออกหมด เราใช้เรือนเดียวจนตายก็ยังเหลือ”*

กลางคืนองค์ท่านนอนไม่ค่อยหลับ

วันอังคารที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๗.๐๐ น. ฉันจังหันได้น้อย องค์ท่านพูดว่า *“เห็นอาหารแล้วเบื่อ แต่ฝืนๆ ฉัน”*

เวลา ๑๑.๑๐ น. องค์ท่านปรารภว่า *“เมือย .. บ่อยากติงคิงไปไหน คือเมือยกะด้อกะเดี้ยแท้ ซูมื้อคือบ่เป็นจั่งซี้จั๊กเทือ”*

เวลา ๑๑.๕๐ น. นั่งรถกอล์ฟไปดูปลาหน้าวัด

เวลา ๐๔.๑๕ น. องค์ท่านพูดขึ้นว่า *“จั๊กเป็นหยัง ร่างกายมีแต่อ่อนลงๆ นั่งมีแต่อยากนอน”*

จากนั้นก็บอกว่า *“จัดอาหารไปวัดธรรมลี”*

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ (ธรรมเทศนากัณฑ์สุดท้าย)

เวลา ๐๖.๓๐ น. วันนี้ฉันจังหันได้ ๒๐ คำ จากนั้นองค์ท่านก็เดินทางไปกราบหลวงปู่มั่นที่วัดป่าสุทธาวาส หลังจากกราบแล้วพระได้จับเส้นถวายในกุฏิรับรอง ท่านได้ปรารภธรรมให้พระฟังว่า *“ใกล้ร้อยแล้วเด้ อายุ อายุเฮาท่อใด๋แล้ว หือ”*

พระกราบเรียนว่า *“๙๘ ครับผม”*

องค์ท่านจึงพูดต่อไปว่า *“นั่นแล้ว เกือบร้อยแล้ว ๙๘ อยู่อีกบ่ท่อใด๋มันกะไปท่อนั่นแล้ว ไปบ่ไปเฮากะบ่ว่าดอก เฮาบ่นซื่อๆ เด้ เป็นโอกาสสิเว่ากะเว่า ธรรมดาบ่เคยเว่าดอกแนวหมู่นี่ เรื่องจะไปจะอยู่ เฮาบ่มีอาลัย เฮาหมดห่วงหมดใยคูแนว ตัดขาดหมดเลย บ่มีอันใด๋เหลือในใจ ถึงจุดที่ว่า จิตว่าง ว่างทุกอย่าง มีแต่ธรรม ธรรมว่างไปแบบหนึ่งเด้*

๙๘ ย่างเข้ามาแล้ว มันกะใกล้แล้วเด้ ใกล้สิไปแล้ว

ไปกะไป เฮาบ่ย่านบ่หาญเด้ ซือๆ อยู่ ได้ธรรมมาเต็มหัวใจทุกอย่าง บำเพ็ญธรรมจนเต็มหัวใจแล้ว หายห่วง ยังอยู่แต่ร่างกายกับสุขภาพ มันสิไปมื้อใด๋มันกะไปท่อนั่นแล้ว บ่ไปก็อยู่อย่างนี้แหละ ความห่วงความใยอันใด๋บ่มีหมดเลย เดินอย่างสะดวกสบายละ สูงสุดไปเลยโลด

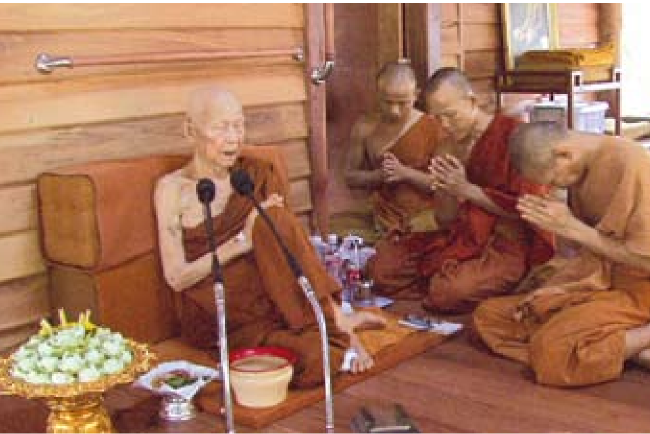
เว่ามันคักๆ จั่งซี้แหละ เฮาบ่เคยเว่าดอก คำเว่าหมู่นี่ สุ่มสี่สุ่มห้ามันสิเว่าได้บ่ พวกเปรตพวกผีมันคอย สิหาบเอากองฟืนกองไฟ เว่าจั่งซี้เป็นธรรม พวกเปรตพวกผีมันบ่เป็นนำเด้ หาว่าเว่าโอ้เว่าอวดไปจั่งซั่น บ่เป็นประโยชน์กับพวกเปรตพวกผี เป็นประโยชน์แต่กับผู้เป็นอรรถเป็นธรรมนั่นแล้ว เว่าซือๆ หมดแล้วเด้ หมดทุกอย่างแล้ว กิเลสกับจิต .. หมด ภพชาติก็หมดในชาตินี้เท่านั้น บ่มีสิต่อไปอีกแล้ว เว่าให้ฟังคักๆ แหละ

เฮาปฏิบัติมานานขนาดใด๋ เฮาเอาจริงเอาจังทุกอย่างเด้ เอาจริงเอาจังมันกะเห็นจริงเห็นจังเด้ บ่มีบ่อนสงสัยแล้ว มันบ่เป็นท่า .. ดีดเลยโลด บ่ต้องเสาะแสวงหาป่าช้าบ่อนใด๋อีกแล้ว มันหาบ่พ้อแล้ว ป่าช้าบ่อนเกิดบ่อนตาย ต่อไปนี้บ่หาแล้ว มันพอแล้วเด้ มันเต็มกำลังความสามารถแล้ว เอาจริงเอาจังตั้ว เคยทำเคยละกิเลส จริงจังมากทีเดียว

เว่าถึงกิเลสขาดสะบั้น เห็นประจักษ์ในใจ

แล้ว อยู่กะอยู่แบบหายห่วง แบบหมดงาน สิมีงานใด๋ทำอีกต่อไปกะบ่มี หมดแล้ว ว่างงานจิตที่สิ้นกิเลส หมด ว่างงานตลอด ตั้งกัปตั้งกัลป์ ว่างอยู่อย่างนั้น จั่งว่านิพพานเที่ยงนั่นแล้ว...”

เวลา ๑๖.๑๐ น. หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่าบ้านนาคูณ มากราบเยี่ยม

เวลา ๐๓.๓๐ น. องค์ท่านบอกว่า *“พรุ่งนี้เอาสายน้ำเกลือออก”*

วันศุกร์ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๖.๐๐ น. ขณะที่นอนพักอยู่ องค์ท่านพูดขึ้นว่า *“หลงวันหลงคืน เฮานอนหลับยามใด๋ ตื่นมา หลงวันหลงคืน”*

เวลา ๐๗.๐๐ น. ฉันอาหารได้ ๑๐ คำแล้ว นั่งรถกอล์ฟไปหน้าวัด

เวลา ๑๓.๑๕ น. นั่งรถกอล์ฟดูปลาหน้าวัดและไปจนถึงสามแยกบิณฑบาตจึงกลับ

เวลา ๑๖.๐๐ น. อาเจียนครั้งที่ ๖ เป็นน้ำสีเขียวปนเหลือง มีเศษอาหารปนออกมาด้วย

เวลา ๑๙.๓๐ น. องค์ท่านปรารภว่า *“สระที่อยู่ทิศตะวันตกวัด เฮายังพิจารณาบ่ออก เป็นของสาธารณะ ถ้าจะขุดขยายออกไปจะเป็นประโยชน์ กุ้ง หอย ปู ปลา จะได้อยู่อาศัย แต่เงินกะบ่ค่อยขยับ มีแต่ไหลออก ไหลกะในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ถ้าเฮาได้พิจารณาแล้วละเอียดลออล่ะ บ่ค่อยมีรั่วไหลแตกซึมได้ง่ายๆ”*

เวลา ๐๒.๐๐ น. ตื่นขึ้นมานั่งฉันหมากแล้วพูดว่า *“เส้นท้องตึงท้องแข็งเป็นแผ่นเป็นดาน ทำให้ฉันข้าวบ่ได้ ตื่นมามีแต่สิล้มสิตาย จะมายั่งยืนจังใด๋แล้ว”*

องค์ท่านนั่งฉันหมากได้สักพักจึงพูดขึ้นว่า *“คือจั๋งสิฮาก ตื่นมาบ่ได้มีกำลัง มีแต่เมือย”*

เวลา ๐๒.๕๐ น. องค์ท่านพูดเสียงเบาว่าหมดกำลังให้พลิกตัวไปทางซ้าย แล้วพูดต่อว่า *“มื่อนี่บ่เป็นทาล่ะ”*

อาการโดยรวมวันนี้ดูอิดโรยอ่อนแรงลงๆ

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๓

ตอนเช้าฉันจังหันได้ ๑๐ คำ ดูองค์ท่านยังอ่อนแรง แขนขวาบวมจากการรั่วของเส้นเลือดที่แทงเข็ม

เวลา ๑๕.๐๐ น. องค์ท่านลุกขึ้นนั่งฉันหมาก แล้วถามพระว่า *“หนาว เดือนนี้เดือนอะไร”* เมื่อพระกราบเรียนว่าเดือนธันวาคม องค์ท่านก็กล่าวต่อไปว่า *“อย่างว่ามันเข้าหน้าหนาวแล้ว ดูหมู่เพื่อนไม่ค่อยหนาว เฮาไปไหนบ่ได้เพราะความหนาวมันรัดกุมไว้”*

องค์ท่านลุกขึ้นมาอาเจียนเกือบทั้งคืน วันนี้อาเจียนทั้งหมด ๑๘ ครั้ง เป็นน้ำสีเขียวคล้ายน้ำดี ๘๐๐ มล.

วันจันทร์ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓

ตั้งแต่เวลา ๐๖.๔๓-๑๓.๐๕ น. อาเจียน ๑๑ ครั้งเป็นน้ำสีเขียวแก่ ดูอิดโรย

เวลา ๑๓.๐๐ น. องค์ท่านพูดว่า *“เฮาบ่สบายในธาตุ บ่สบายในท้อง เมือย นั่นแล้วบัดยามสิเป็น”*

อาการโดยรวมวันนี้ดูอ่อนเพลีย

วันอังคารที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๕.๑๕ น. ลุกขึ้นนั่งฉันหมากแล้วพูดว่า *“มีแต่อ่อนลงๆ”* เช้าวันนี้องค์ท่านฉันอาหารไม่ได้เป็นวันที่ ๒

เวลา ๐๗.๓๐ น. นั่งรถกอล์ฟไปรอบศาลาแล้วออกไปหน้าวัด ดูองค์ท่านอ่อนแรง

เวลา ๑๙.๕๐ น. ลุกขึ้นนั่งฉันหมาก อาการไม่ค่อยดี ดูอิดโรยปากแห้ง ช่วงหลังจากพระสงฆ์ลงอุโบสถแล้วได้ประชุมกันเกี่ยวกับการดูแลรักษา พระได้กราบเรียนเกี่ยวกับการดูแล องค์ท่านจึงพูดว่า *“ให้พากันดูแลเถอะ”*

เวลา ๐๓.๒๐ น. หลังจากอาเจียน องค์ท่านพูดขึ้นว่า *“ไอแทบสลบ เพราะมันไอเต็มกำลัง ตึงไปหมด ใจแทบจะขาด”*

อาการโดยรวมนอนไม่ค่อยหลับ ไม่มีเรี่ยวแรง อาเจียน ๑๓ ครั้ง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓

ตอนเช้าองค์ท่านฉันได้แต่น้ำข้าวของหลวงปู่ลี ๕ คำกลืน

เวลา ๑๑.๑๐ น. องค์ท่านลุกนั่งทำท่าคล้ายจะอาเจียนพร้อมกับพูดว่า *“๒-๓ มื่อมานี่ท้องเฮาบ่ค่อยดี”*

เวลา ๑๒.๐๐ น. อาเจียนครั้งที่ ๕ และพูดว่า *“หายใจไม่สะดวก”*

เวลา ๑๒.๑๐ น. อาเจียนครั้งที่ ๖ พร้อมกับพูดว่า *“โอ๋ แทบสลบ”*

เวลา ๑๒.๒๕ น. อาเจียนครั้งที่ ๗ และพูดว่า *“คือสิฮาก เป็นมาห้าวันแล้วเด้”*

เวลา ๑๓.๐๐น. ลูกศิษย์กราบนิมนต์ไปโรงพยาบาล องค์ท่านตอบว่า *“ไม่ไป จะเอาเราไปฆ่า พาไปตาย สิเอาไปตายบ่”*

องค์ท่านมีอาการอาพาธหนักขึ้นเรื่อยๆ หายใจไม่ทันและอ่อนกำลังลงมาก

เวลา ๑๖.๓๐ น. คณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชตรวจร่างกาย ถวายการรักษา

ตอนกลางคืนนอนไม่ค่อยหลับ มีไอเป็นระยะ และมีไข้สูง

วันศุกร์ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๓

วันนี้ไม่ได้ฉันอาหารเป็นวันที่ ๕

เวลา ๑๔.๓๐ น. หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่าบ้านนาคูณ มากราบเยี่ยม องค์ท่านจึงลุกขึ้นนั่ง

ตอนกลางคืนหลับได้บ้าง มีไอเป็นระยะๆ ตลอดคืน

วันเสาร์ที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๓

ระยะนี้องค์ท่านมีอาการอ่อนแรงลงเรื่อยๆ หมอต้องได้พ่นยาแก้หวัดป้องกันเชื้อไวรัส และพ่นยาขยายหลอดลม เนื่องจากหลอดลมตีบ

เวลา ๑๒.๐๕ น. ขณะที่องค์ท่านนอนพักอยู่บนเตียงด้านหลังกุฏิ องค์ท่านปรารภธรรมว่า *"ผู้สิ้นกิเลสบ่ได้ถามกันเด๊ ยังมีพูดสุ่มสี่สุ่มห้าอยู่ บ่แม่นผู้สิ้นกิเลส"*

เวลา ๑๗.๓๐ น. องค์ท่านเข้าห้องพัก ช่วงนั้นหลวงปู่ลี กุสลธโร วัดภูผาแดง ได้เข้ามากราบเยี่ยมที่กุฏิภายในห้องจำวัด องค์ท่านเลยพูดขึ้นว่า *"ธรรมลีเบ้าะ มานวดเส้นให้แนใครก้อนั่งอยู่เฉยๆ พระเณรที่มาเกี่ยวข้องเฮา มีแต่แข็งกระด้าง เฮาสอนให้ฉลาดแต่กลับโง่"*

กลางคืนนอนไม่ค่อยหลับ ลุกมานั่งฉันหมากบ่อยๆ

วันอาทิตย์ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๘.๒๐ น. อาการองค์ท่านดูน่าเป็นห่วงมาก อ่อนเพลีย ต้องนอนสลับกับลุกนั่ง พระต้องช่วยกันพยุงองค์ท่าน ลูกศิษย์ต่างเป็นห่วงจึงกราบนิมนต์ไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลศิริราช องค์ท่านตอบเพียงว่า *"เท่านั้นแหละ"*

เวลา ๑๐.๓๐ น. มีลูกศิษย์คนหนึ่งมากราบอาราธนานิมนต์ให้ไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลศิริราช องค์ท่านก็ตอบว่า *"เราไม่อยากไปไหนเลย เราพูดตรงๆ เรามาเกิดครั้งนี้เป็นชาติสุดท้าย ไม่มีครั้งที่สอง"*

เวลา ๑๔.๓๐ น. คณะลูกศิษย์ทางกรุงเทพฯ นำโดยคุณนเรศ โต๊ะสงวนพันธ์ และคณะได้กราบอาราธนานิมนต์มารักษาที่โรงพยาบาลศิริราชเป็นการนิมนต์เป็นครั้งที่ ๓ องค์ท่านเมตตารับนิมนต์ ซึ่งจะเดินทางโดยเครื่องบินในวันพรุ่งนี้ หลังจากนั้นองค์ท่านได้พูดกับพระอาจารย์สุดใจว่า *"ปัจจัยของผม ผมโอนให้สงฆ์ทั้งหมด"*

เวลา ๑๘.๓๐ น. องค์ท่านบอกพระให้เตรียมบริขารที่จะเดินทางพรุ่งนี้ว่า *"ลูกๆ ไป จะไปเตรียมผ้าสบง จีวร สังฆาฏิ หมากพลูไป"*

วันนี้แพทย์ได้อาราธนาขอใส่สายออกซิเจนทางจมูก ตอนกลางคืนตั้งแต่ค่ำเป็นต้นไปอาการหนักมากที่สุดตั้งแต่อาพาธมาจนวันนี้ องค์ท่านหายใจถี่มากขึ้น หอบบ่อยๆ ไอแรงและถี่ เหนื่อย แพทย์ได้ขอตรวจร่างกาย เมื่อดูจากฟิล์มเอกซเรย์ปอดแล้วพบว่ามีน้ำในร่างกายมาก

วันนี้มีโอวาทธรรมที่องค์หลวงตาเมตตากล่าวไว้แต่มิได้ระบุช่วงเวลา ดังนี้

"ให้ภาวนา ตั้งสติอยู่ตลอดเวลา ผมเห็นคุณค่าของสติมาก"

"ผมลงใจในปฏิปทาพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นมากที่สุด พูดอะไรตรงเป๊งเลย"

"เราไอมาก จะเป็นปอดนะ เราจะอ่อนลงไปเรื่อยๆ นะ ผมบอกตรงๆ เลย ผมมาเกิดเป็นชาติสุดท้าย ไม่มาเกิดอีก"

"ผู้มาศึกษากับผม มีหลักมีเกณฑ์อยู่หลายองค์นะ"

"ผมเคยพูดให้ฟังไหม เรื่องตอนที่อยู่ห้วยทราย ระยะท้าย ผมจะกว้างขวางมาก"

"ผมมาเกิดเป็นชาติสุดท้าย ไม่มาเกิดอีก สมมุติในใจไม่เหลือ"

กล่าวโดยสรุปในการดูแลรักษาองค์หลวงตามีคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี ได้ช่วยเหลือกันในการดูแลธาตุขันธ์องค์ท่าน โดยมีสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเป็นองค์เจ้าของไข้ ซึ่งในการนี้ทรงเข้าเยี่ยมอาการอาพาธองค์หลวงตาเป็นระยะๆ มาโดยตลอดด้วยทรงรู้สึกห่วงใยยิ่ง

อาการอาพาธองค์หลวงตาโดยรวมไม่ค่อยดีขึ้นนัก กลางคืนองค์ท่านจะไอแห้งๆ ฉันไม่ได้ มีอาเจียนออกมาบ่อยๆ ต้องอาราธนาขอโอกาสใส่สายทางจมูกเพื่อดูดเอาลมและน้ำออกจากกระเพาะอาหารขององค์ท่าน

อาพาธหนักเพียงใด ยังห่วงใยสัตว์โลก

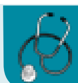
ในช่วงเดือนธันวาคมนี้ แม้องค์ท่านจะอาพาธหนักเพียงใดก็ยังมีเมตตาห่วงใยสัตว์ป่า โดยสอบถามอย่างน้อยสองครั้งเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของหมู่นกเป็ดน้ำที่อาศัยอยู่ ณ อ่างเก็บน้ำที่องค์ท่านได้เมตตาให้สร้างขึ้นในพื้นที่ป่าเขาของวัดป่าแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี สถานที่แห่งนี้องค์ท่านได้เมตตาส่งเสริมให้เป็นสถานที่ภาวนา ทั้งยังให้สร้างฝายน้ำล้น สำหรับเป็นแหล่งน้ำเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสรรพสัตว์ในถิ่นนั้นได้อาศัยด้วย

องค์ท่านเมตตาช่วยเหลือด้วยการสร้างฝายชลประทานอ่างเก็บน้ำเป็นสาธารณะประโยชน์เช่นนี้หลายต่อหลายแห่ง บางแห่งขุดสระน้ำให้ชาวบ้านได้ใช้สอย บางแห่งก็ขุดเพื่อให้สัตว์ได้ใช้กิน ความเมตตาอันยิ่งใหญ่ไม่มีประมาณขององค์หลวงตาไม่มีขอบเขตจำกัด คือไม่ว่าองค์ท่านมีโอกาสไปยังสถานที่ใดจะต้องจัดหาอาหารสด อาหารแห้ง ไปแจกจ่ายเป็นทานแก่สัตว์ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงนั้นด้วย โดยไม่จำกัดชนิดของสัตว์ที่สงเคราะห์ไม่ว่าจะเป็น สุนัข

การดูแลรักษาองค์หลวงตาก่อนไปโรงพยาบาลศิริราช

สำหรับรายละเอียดการตรวจอาการอาพาธองค์หลวงตาในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายนจนถึงวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ พบว่าองค์หลวงตามีปัญหาภาวะลำไส้อุดตันในบริเวณลำไส้ส่วนต้นที่ตำแหน่งเลยจากกระเพาะอาหารไปราวไม่เกิน ๒ ฟุต เพราะตรวจอาการแสดงทางหน้าท้องคือ พบ Splashing sound ชัดเจน แสดงว่ามีสารน้ำในกระเพาะอาหารจำนวนมากที่ทำให้องค์หลวงตามีอาการอาเจียน ฉันจังหันไม่ได้และไม่มีอุจจาระ

คณะแพทย์มีความเห็นว่าจำเป็นต้องใส่สายยางสวนคาทางรูจมูก (Nasogastric tube) เพื่อระบายเอาเศษอาหารและน้ำย่อยในกระเพาะออกมาให้หมด เพราะจะทำให้แก้อาการอาเจียนได้ มิเช่นนั้นองค์หลวงตาอาจอาเจียนและมีเศษอาหารพลัดตกลงไปในหลอดลม ทำให้เกิดภาวะปอดอักเสบเป็นเหตุให้สำลัก (Aspiration Pneumonia) ตามมาได้ ซึ่งเป็นภาวะแทรกซ้อนที่อันตรายยิ่งโดยเฉพาะในผู้สูงอายุ แพทย์จึงได้กราบเรียนองค์หลวงตา และขอโอกาสองค์ท่านโปรดอนุญาตให้ใส่สายยางทางรูจมูก ซึ่งก่อนหน้านี้เคยมีความพยายามใส่สายยางแบบนี้มา ๕–๖ ครั้ง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ คณะแพทย์ได้ดูดเอาน้ำดีปนกับน้ำย่อยและเศษอาหารทางสายยางที่สอดเข้าทางรูจมูกจนถึงกระเพาะอาหารออกมาเป็นสีเขียวจำนวน ๕๔๐ มล. ทำให้องค์หลวงตาหายคลื่นไส้อาเจียนแบบปลิดทิ้ง และองค์หลวงตาสามารถพักผ่อนได้เพราะความอ่อนเพลียและลดความทุกข์ทรมานทางขันธ์

คณะแพทย์ได้ขอร้องให้พระอุปัฏฐากคอยดูแลสายยางทางรูจมูกนี้อย่างดี โดยผ่านทางคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีซึ่งได้เฝ้าดูแลอาการลำไส้อุดตันขององค์หลวงตาอย่างใกล้ชิดมาตั้งแต่วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ร่วมกับคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะแพทย์ได้ประชุมกันจนได้ข้อสรุปเกี่ยวกับอาการลำไส้อุดตัน มีสมมุติฐานสาเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. มีพังผืดอุดตันบริเวณลำไส้เล็กส่วนต้น จากแผล Duodenal Ulcer แต่โอกาสจะเกิดจากภาวะนี้เป็นไปได้น้อย

๒. มีเนื้องอกอุดตันบริเวณลำไส้เล็กส่วนต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากเนื้องอกของตับอ่อนกดเบียดลำไส้ ซึ่งพบได้บ่อยในผู้สูงอายุ ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงในกรณีองค์หลวงตา คล้ายกับอาการของหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี ผิดกันที่หลวงปู่เทสก์เป็นเนื้องอกตับอ่อนที่ตำแหน่งใกล้กับทางเดินท่อน้ำดี สำหรับองค์หลวงตาตำแหน่งเนื้องอกตับอ่อนน่าจะอยู่ในบริเวณเลยตำแหน่งทางออกของท่อน้ำดี จึงไม่มีอาการตัวเหลืองหรือดีซ่านและคันตามผิวหนัง

น่าแปลกที่องค์หลวงตาไม่มีอาการปวดท้องหรือคลำได้ก้อนบริเวณใต้กระเพาะอาหารเลย จึงบ่งว่าก้อนเนื้องอกอาจมีขนาดไม่โตมากและยังเป็นระยะแรกของโรค อย่างไรก็ตามเนื้องอกในบริเวณตับอ่อนนี้ส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดจะเป็นเนื้อร้ายคือมะเร็ง และมักมีการพยากรณ์โรคที่ไม่ดี เพราะมักไม่ตอบสนองต่อเคมีบำบัด และการผ่าตัดเอาเนื้อมะเร็งออกเป็นการผ่าตัดใหญ่และมีความเสี่ยงสูงโดยเฉพาะในผู้สูงอายุที่อายุเกือบ ๑๐๐ ปีเช่นองค์หลวงตา ซึ่งมีสภาพร่างกายที่อ่อนแอพร้อมกับมีภูมิต้านทานต่ำ ตลอดจนมีภาวะขาดสารน้ำ สารอาหารเป็นระยะเวลานาน การพยากรณ์โรคมะเร็งตับอ่อนจึงไม่ดีนัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดและตำแหน่งของมะเร็ง อายุผู้ป่วย ระยะของโรค การแพร่กระจายของมะเร็งไปยังที่ใดบ้าง อนึ่ง การรักษาโดยการผ่าตัดร่วมกับเคมีบำบัดนั้นมักจะเลือกทำแต่ในเฉพาะรายที่มีความเหมาะสมเท่านั้น

ภาวะขององค์หลวงตา ดูเหมือนการเข้าผ่าตัดคงไม่ใช่หนทางที่เหมาะสม เพราะองค์หลวงตามีเจตนารมณ์ที่จะไม่ต้องการผ่าตัดแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามทางคณะแพทย์ก็ยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่าองค์หลวงตาเป็นมะเร็งตับอ่อนจริงหรือไม่ เป็นแต่เพียงข้อสงสัยเท่านั้น เพราะยังไม่ได้ทำการสืบค้นใดๆ เพราะถ้าทำคงต้องตรวจคอมพิวเตอร์ในช่องท้อง ซึ่งต้องนิมนต์องค์หลวงตาไปตรวจเพราะไม่สามารถนำเครื่องคอมพิวเตอร์ (Computerised body scan) มาถวายการตรวจในวัดป่าบ้านตาดได้ จึงเป็นโจทย์ใหญ่สำหรับคณะแพทย์ ซึ่งในเรื่องนี้ได้กราบเรียนขอโอกาสองค์หลวงตาแล้ว แต่ท่านยังไม่ได้ตอบรับ ดังนั้นจึงได้มีการประชุมคณะกรรมการแพทย์ผู้ถวายการดูแลรักษาองค์หลวงตาร่วมกันระหว่างคณะแพทย์จากศิริราช อุดรธานี และขอนแก่น สรุปว่าให้ถวายน้ำเกลือ ถวายโอสถทางหลอดเลือดดำ และให้งดการถวายอาหารหรือโอสถทางปากเพราะลำไส้ไม่ทำงาน ส่วนสายยางสวนทางจมูกให้คงใส่ไว้ให้นานที่สุด เพื่อเป็นทางระบายน้ำดีและน้ำย่อยในกระเพาะอาหารซึ่งโดยปกติร่างกายคนเราจะสร้างขึ้นมาวันละประมาณ ๕๐๐–๘๐๐ มล. อยู่เป็นประจำ

ในช่วงแรกๆ ภายหลังที่องค์หลวงตามีการอาเจียนติดต่อกันหลายๆ วัน เชื่อว่าจะมีการบวมของลำไส้เกิดขึ้นตรงตำแหน่งที่อุดตัน ทำให้น้ำดีและน้ำย่อยจากกระเพาะอาหารและลำไส้เล็กส่วนต้นผ่านไปไม่ได้สะดวก ถ้าใส่สายยางทางจมูกจะทำให้กระเพาะอาหารและลำไส้ได้พัก ดังนั้นอาการปวดที่เกิดจากการอาเจียนรุนแรงจะค่อยๆ ทุเลาลง และในเวลาต่อมาอาจทำให้สารน้ำผ่านลงไปได้บ้าง

หลังจากองค์หลวงตาได้รับสารอาหารทางน้ำเกลือเข้าหลอดเลือดดำร่วมกับการระบายน้ำดีและน้ำย่อยออกมาจากกระเพาะอาหารทางสายยางที่ใส่คาไว้ทางจมูก ประกอบกับกระเพาะอาหารและลำไส้เล็กได้หยุดพักการทำงานเป็นเวลา ๓ วัน พบว่าน้ำดีและน้ำย่อยที่ออกมาทางสายยางที่ต่อผ่านจมูกสู่กระเพาะมีปริมาณลดน้อยลงตามลำดับ จาก ๕๐๐ มล. เหลือ ๓๐๐ มล. ๒๐๐ มล. และ ๕๐ มล. องค์หลวงตาบอกรำคาญสายยางมากเพราะขัดต่ออุปนิสัยขององค์ท่านที่เป็นนักสู้ไม่ชอบพะรุงพะรัง จึงให้แพทย์เวรที่มาดูแลในเวลากลางคืนเอาสายยางที่คารูจมูกออก ซึ่งแพทย์ก็ได้ทำตามความประสงค์ขององค์หลวงตา

อนึ่ง ทุกคืนจะมีแพทย์จากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีร่วมกับแพทย์จากโรงพยาบาลศรีนครินทร์มาอยู่เวรเฝ้าองค์หลวงตาตลอด ๒๔ ชั่วโมงทั้งกลางวันและกลางคืน ร่วมกับบุรุษพยาบาลจากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีที่มาอยู่เวรร่วมกับพระภิกษุที่ทำหน้าที่อุปัฏฐากองค์หลวงตาตลอดเวลาด้วยเช่นกัน โดยจัดให้กุฏิองค์หลวงตาเป็นเสมือนห้องพิเศษของผู้ป่วยในโรงพยาบาล และมีการจำกัดผู้เข้ากราบเยี่ยมองค์หลวงตาอีกด้วย สิ่งนี้ก็เป็นอีกข้อหนึ่งที่ขัดต่ออุปนิสัยขององค์ท่านที่ไม่ชอบคลุกคลีไม่คุ้นกับใคร

>>

ปลา จระเข้ เสือ เก้ง กวาง ชะนี ลิง ไก่ป่า กระรอก กระแต กระต่ายป่า หมูป่า รวมไปถึงสัตว์ที่อยู่ตามห้วยหนองคลองบึงทั่วไปดังได้เคยกล่าวรายละเอียดมาแล้วในบทก่อน ความเมตตาห่วงใยสรรพสัตว์ทั้งหลายไม่ได้มีจืดจางหรือเสื่อมคลายลงไปแม้ในยามอาพาธเช่นนี้

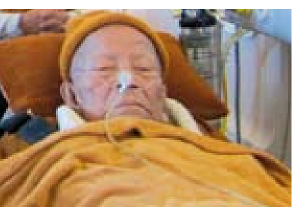
ความเป็นห่วงเป็นใยมีเมตตาสงสารอย่างเสมอภาคในทุกชีวิต มีความกรุณาเอื้ออาทรในทุกรูปทุกนามเช่นนี้นับเป็นคุณลักษณะประจำองค์หลวงตา สมตามพระมหาสมณภาษิตที่แสดงไว้ว่า **“มหาปุริสภาวัสส ลักขณัง กรุณาสโห** อัธยาศัยที่ทนอยู่ไม่ได้เพราะกรุณา เป็นลักษณะของมหาบุรุษ”

องค์หลวงตาเดินทางไปรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช

๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ – ๓ มกราคม ๒๕๕๔

องค์หลวงตาเมตตาเดินทางโดยเครื่องบินของกองทัพเรือ มาพักรักษาที่ตึก ๘๔ ปี ชั้น ๖ ห้อง ๖๐๒ ตะวันตก ซึ่งคณบดีและผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราชได้จัดห้องไว้รอรับองค์หลวงตาและคณะจำนวน ๖ ห้อง โดยจัดแยกห้องไว้ทั้งซีกของตึก คือห้องหมายเลข ๖๐๑-๖๐๖ คณบดียังได้เรียกประชุมคณะแพทย์พยาบาลผู้เกี่ยวข้องเป็นการด่วนในตอนเช้าวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐–๑๐.๓๐ น. และได้จัดรถพยาบาลฉุกเฉินของโรงพยาบาลศิริราชที่มีเครื่องมือพร้อม ออกเดินทางไปรับองค์หลวงตาที่กองบิน บก.๖ กองทัพอากาศ

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ โปรดให้คณบดีมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการถวายการดูแลโดยมีคณบดีเป็นประธาน มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทุกสาขาที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสิ้น ๒๖ ท่าน จากการรักษาและทำการตรวจอย่างละเอียดพบว่า เป็นมะเร็งตับอ่อนระยะสุดท้าย ก้อนโตไปเบียดลำไส้เล็กส่วนต้นตีบตัน โดยมะเร็งได้กระจายไปที่ช่องท้องและเยื่อหุ้มปอด ทำให้มีน้ำสีเหลืองจำนวนมาก ส่งผลให้มีอาการเหนื่อยหอบหายใจลำบาก

เป็นบางครั้ง

คณะแพทย์ได้ทำการรักษาโดยใส่สายระบายเอาน้ำย่อย น้ำดี ในกระเพาะที่ท่วมท้นออก ต้องงดน้ำและอาหารเป็นระยะ แต่ได้จัดสารอาหารและน้ำถวายทางหลอดเลือดดำใหญ่ ทำการเจาะปอดระบายน้ำจากเยื่อหุ้มปอดออกมาจำนวน ๖๕๐ มล. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงขอเมตตาให้องค์หลวงตาอยู่โรงพยาบาลเพื่อรักษาธาตุขันธ์ให้แข็งแรง แต่องค์ท่านขอกลับวัด ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ที่วัดป่าบ้านตาด คณะแพทย์จากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีได้เตรียมการสร้างห้องปลอดเชื้อบริเวณห้องพักด้านล่างของกุฏิองค์ท่านเพื่อจะได้ควบคุมอุณหภูมิให้พอเหมาะพอดี

ในระหว่างวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ ถึง ๓ มกราคม ๒๕๕๔ ที่โรงพยาบาลศิริราชมีเหตุการณ์ที่น่าบันทึกและข้อธรรมะที่เป็นประโยชน์มาแสดงแต่เพียงบางส่วน ดังนี้

วันจันทร์ที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๖.๑๕-๐๗.๔๐ น. ดูองค์ท่านแจ่มใสอยู่พอสมควร ไม่มีเสียงหายใจหอบ

เวลา ๑๐.๔๕-๑๒.๔๐ น. ออกเดินทางโดยเครื่องบินของกองทัพเรือจากอุดรธานีถึงดอนเมือง จากนั้นรถพยาบาลเข้ารับองค์หลวงตาไปยังโรงพยาบาลศิริราช โดยท่านคณบดี ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช ตลอดจนคณะกรรมการแพทย์มารอรับองค์หลวงตาอย่างพร้อมเพรียง

องค์หลวงตาได้ขึ้นถึงห้องพักโดยมีตัวแทนแพทย์จากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี โรงพยาบาลศรีนครินทร์ขอนแก่น โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า และบุรุษพยาบาลจากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีที่เดินทางมาพร้อม

จากนั้น ศ.นพ.นิพนธ์ พวงวรินทร์ และ รศ.นพ.ประเสริฐ อัสสันตชัย แพทย์ทางด้านโรคผู้สูงอายุ ได้มาตรวจร่างกายทั่วไปขององค์หลวงตา ศ.นพ.รุ่งโรจน์ กฤตยพงศ์ หัวหน้าสาขาหทัยวิทยา ได้มาตรวจระบบหัวใจและหลอดเลือดพร้อมทั้งได้ถวายการตรวจ 2-D Echocardiography เพื่อดูการทำงานของหัวใจองค์หลวงตา รศ.นพ.แจ่มศักดิ์ ไชยคุนา อุรุเวชแพทย์ ได้ถวายการตรวจฟังบริเวณปอดทั้งสองข้าง พร้อมทั้งได้เอกซเรย์ปอดถวายโดยคณะของ รศ.นพ.พิพัฒน์ เชี่ยววิทย์ รังสีแพทย์ รศ.นพ.สถาพร มานัสสถิตย์ ได้มาตรวจร่างกายและระบบทางเดินอาหารร่วมกับ ผศ.นพ.ธัญเดช นิมมานวุฒิพงษ์ ศัลยแพทย์ด้านโรคระบบทางเดินอาหาร และเวลาต่อมา นพ.จอมจักร จันทรสกุล ได้เข้ามาตรวจและทำความสะอาดแผลที่นิ้วเท้าซ้าย

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ได้เสด็จมาทรงทราบเยี่ยมองค์หลวงตาถึงห้องพัก พร้อม

การดูแลรักษาองค์หลวงตาก่อนไปโรงพยาบาลศิริราช

>>

ง่ายๆ แต่ด้วยความจำเป็นที่ต้องเกี่ยวข้องกับโลกและด้วยความเมตตาสงสารพระเณรและฆราวาสลูกศิษย์ลูกหาที่ตั้งใจมาอุปัฏฐากดูแลด้วยความเคารพรักห่วงใยครูบาอาจารย์อย่างแท้จริง องค์ท่านจึงยอมฝืนใจอนุโลมผ่อนผันให้ตามสมควร

ในวันรุ่งขึ้นหลังจากองค์หลวงตาเอาสายยางสวนกระเพาะอาหารออก องค์ท่านก็มีอาการแจ่มใสดี ไม่มีอาเจียน ฉันหมากได้ องค์หลวงตาได้นั่งรถกอล์ฟออกมาจากกุฏิ โดยคนขับรถพาท่านออกไปโปรดญาติโยมที่อยู่ในวัดและนอกวัดเป็นเวลา ๔๐ นาที ทำให้ญาติโยมต่างยินดีปรีดาและเปล่งสาธุการกันกึกก้องที่ได้เห็นอาการองค์หลวงตาทุเลาจนสามารถนั่งรถออกมาจากกุฏิได้ อย่างไรก็ตาม ความปีติยินดีอันนี้ก็มีเพียงเวลาสั้นๆ เพราะอีก ๒ วันต่อมา องค์หลวงตาก็มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน มีไข้รุมๆ และฉันอะไรไม่ได้อีก มีท้องอืดและอ่อนเพลียอย่างมาก

แพทย์โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีจึงได้แจ้งขอมายังโรงพยาบาลศิริราชให้เดินทางขึ้นมาดูแลองค์หลวงตาร่วมกัน คณะแพทย์ศิริราชจึงได้เดินทางจากกรุงเทพฯ มายังวัดป่าบ้านตาดในวันจันทร์ และได้ใส่สายยางคาทางจมูกเพื่อระบายน้ำย่อยในกระเพาะอาหารให้องค์หลวงตาอีกรอบเป็นครั้งที่สอง ครั้งนี้ทำได้ด้วยความยากลำบาก เพราะองค์หลวงตาขย้อนสายออกมาและต้องใช้แรงดันสายยางกลับเข้าไปใหม่ ทำให้เกิดความทุลักทุเลพอสมควร แต่ก็ประสบความสำเร็จด้วยดี คราวนี้แพทย์ได้กำชับพระอุปัฏฐากว่า ขอร้องอย่าถวายอาหารหรือยาจีนใดๆ ทางสายยาง และขอให้องค์หลวงตาเมตตาอย่าเอาสายยางออกจนกว่าจะแน่ใจว่าอาการลำไส้เล็กกลับมาทำงานได้ดีเช่นเดิม และการอุดตันของลำไส้ทุเลาดีแล้ว

ครั้งนี้คณะแพทย์ทราบผลการตรวจเลือดหาค่าทางเคมีของ Tumour marker CA 19-9 พบว่าสูงถึงเกือบ ๒,๐๐๐ (ค่าปกติไม่เกิน ๕๐) ทำให้ข้อสงสัยที่ว่าองค์หลวงตาจะเป็นมะเร็งตับอ่อนมีน้ำหนักมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ค่า CA 19-9 นี้อาจสูงได้ไม่เพียงแต่เฉพาะมะเร็งตับอ่อนเท่านั้น การอักเสบของตับอ่อนก็อาจทำให้ค่านี้สูงได้มากเช่นกัน ดังนั้นคำตอบที่แน่ชัดกว่านี้คือการตรวจคอมพิวเตอร์ช่องท้อง ซึ่งในขณะนั้นยังไม่ได้รับอนุญาตจากองค์หลวงตา ตลอดเวลาหนึ่งสัปดาห์ที่ผ่านมา องค์หลวงตายังไม่มีการถ่ายหนักเลย แสดงว่าลำไส้ยังไม่ทำงานและสารน้ำต่างๆ เช่น น้ำย่อยหรือน้ำดี ก็ยังผ่านบริเวณลำไส้เล็กส่วนบนไปได้น้อยมาก ทางคณะแพทย์ได้มีมติให้สวนอุจจาระองค์หลวงตา เพราะเกรงว่าจะมีปัญหาสะสมของเชื้อแบคทีเรียในลำไส้ใหญ่ได้ ปัญหาขณะนี้ดูเหมือนว่าแผลที่เท้าซ้ายขององค์หลวงตาจะดีขึ้น แต่มีปัญหาใหม่คือการอุดตันของลำไส้เล็กส่วนบนที่ยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่าเกิดจากสาเหตุใด

สัปดาห์ต่อมาได้ทราบข่าวดีว่าองค์หลวงตาเมตตาอนุญาตไปตรวจคอมพิวเตอร์ในช่องท้องที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ในจังหวัดอุดรธานี เนื่องจากที่นี่มีเครื่องมือตัวใหม่ CT-scan (64 slides) ที่ทำได้เร็วและคุณภาพดี ผลการตรวจพบว่ามีการอุดตันของลำไส้เล็กบริเวณส่วนต่อระหว่าง Duodenum กับ Jejunum (D-J junction) โดยมีก้อนขนาดไม่แน่ชัด (Ill – defined mass) รอบๆ ซึ่งน่าจะเป็นตับอ่อนที่อยู่บริเวณติดกันแต่ขนาดไม่โตนัก ส่วนในช่องท้องมีสารน้ำร่วมด้วย (Ascites) และสงสัยจะมีการกระจายของเนื้องอกเป็นจุดๆ ที่เยื่อบุในช่องท้องหลายตำแหน่ง พร้อมกันนี้ยังพบว่าในโพรงเยื่อหุ้มปอดข้างซ้ายมีสารน้ำจำนวนเล็กน้อยร่วมอยู่ด้วย ส่วนบริเวณตับไต ไม่พบภาวะผิดปกติใดๆ สำหรับกระเพาะอาหารมีขนาดโตและไม่มีแผลทั้งในกระเพาะและลำไส้เล็กส่วนต้น

สรุปว่าอาจจะมีภาวะอุดตันของลำไส้เล็กส่วน D-J junction อันเนื่องมาจากเนื้องอกตับอ่อนกดทับ และอาจมีการกระจายมายังเยื่อบุช่องท้องและเยื่อบุโพรงช่องปอดด้านซ้ายด้วย สำหรับค่า Tumour marker ในเลือด CA 19-9 ก็พบว่าสูงขึ้นกว่าเดิมจาก ๒,๐๐๐ กว่า เป็น ๓,๐๐๐ กว่า แต่อาการทั่วไปขององค์หลวงตาก็ยังคงทรงอยู่เหมือนเดิม สำหรับสายยางใส่คาผ่านรูจมูก คราวนี้สามารถคงอยู่ได้นานถึง ๕ วัน ซึ่งต่อมาก็ได้รับการดึงออก ทราบว่าในช่วงเวลานี้ได้มีการถวายยาจากแพทย์ทางเลือก มีทั้งยาไทย ยาจีน และยาสมุนไพร

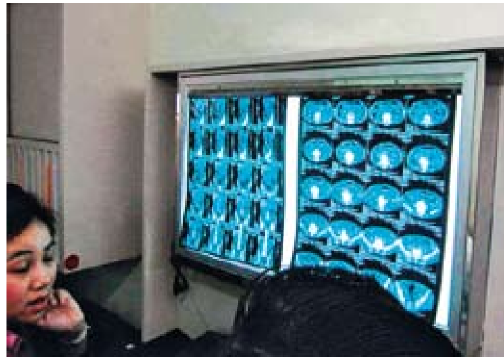
จากนั้นคณะแพทย์จากศิริราชได้เดินทางไปกราบนมัสการองค์หลวงตาและถวายการตรวจรักษาอีก ๔–๕ ครั้ง โดยเดินทางมาสัปดาห์ละครั้งในช่วงเวลาเดือนเศษ ทางคณะแพทย์ที่โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีก็ได้ใส่สายยางสวนทางรูจมูกให้องค์หลวงตาเป็นครั้งคราว ในช่วงที่มีอาการท้องอืดมากๆ และอาเจียนเป็นเศษยาที่องค์หลวงตาได้รับ แต่อาการที่ดีคือสามารถถ่ายอุจจาระได้เอง บางวันถ่าย ๕-๖ ครั้ง เชื่อว่าเป็นเพราะยาสมุนไพรไทย หรือยาจีน ที่มักมีฤทธิ์ระบาย คือ มักจะทำให้เกิดภาวะท้องร่วงได้ ช่วงนี้บางวันองค์หลวงตาก็มีอาการดีขึ้น จนสามารถนั่งรถกอล์ฟออกมานอกวัดได้นานถึง ๓๐ นาที โดยเฉพาะในบางวันที่ไม่มีไข้และไม่ต้องถวายน้ำเกลือ

ตลอดเวลา ๒ เดือนเศษที่องค์หลวงตาป่วยด้วยอาการลำไส้อุดตันนี้ อาการขององค์ท่านมีการสลับกันระหว่างทรงกับทรุด เพราะการรักษาหลักเป็นแบบประคับประคอง (Palliative หรือ Supportive Therapy) ไม่ใช่การรักษาแบบชนิดทำให้หายขาด (Curative Therapy) สำหรับการรักษาทางเลือก องค์หลวงตาได้รับหลายรูปแบบ ทั้งยาไทย ยาสมุนไพร ยาจีน การนวดคลายเส้น แต่ที่องค์หลวงตาได้มาตลอดคือ **ธรรมโอสถ** และทุกวันในช่วงบ่ายและเย็น พระภิกษุสงฆ์ในวัดป่าบ้านตาด ตลอดจนลูกศิษย์ที่เป็นฆราวาสจะสวดมนต์บทต่างๆ เช่น บทสวดพระปริตร บทสวดโพชฌงค์ และบทสวดมนต์บำรุงธาตุขันธ์องค์หลวงตาทุกวันไม่เคยขาด

นอกจากนี้ยังมีแพทย์จีนและแพทย์ไทยที่เรียนมาจากประเทศจีนหลายท่านมาร่วมให้การรักษาองค์หลวงตาโดยผ่านทางศิษย์สายต่างๆ ขององค์ท่าน ซึ่งทุกรายที่ถวายการรักษาต้องได้รับความเมตตาจากองค์หลวงตาอนุญาตให้รักษาก่อนจึงจะมีสิทธิ์ในการถวายยาได้อย่างถูกต้องตามการพิจารณาจากองค์หลวงตาเอง แต่การให้ยาต้องอยู่ในความรับผิดชอบของแพทย์หรือผู้ให้ยาไม่ว่าจะเป็นยาไทย ยาจีน หรือยาสมุนไพร ส่วนการให้ทางหลอดเลือดดำนั้นเบื้องต้นกำหนดให้แต่ยาแผนปัจจุบันเท่านั้น อันได้แก่ สารน้ำ น้ำเกลือ สารอาหารทางหลอดเลือดดำและยาปฏิชีวนะหรือยาขับปัสสาวะ ส่วนยาจีนที่ถวายทางหลอดเลือดดำให้อยู่ในความรับผิดชอบของแพทย์ทางเลือกและผู้ถวาย

อย่างไรก็ตาม แพทย์และแนวทางรักษาที่มาจากหลายทางไม่สามารถลดอาการอาพาธลงได้ องค์หลวงตามีอาการเหนื่อยหอบมาก และโรคทรุดหนักลง ทางคณะศิษย์จากกรุงเทพฯ ได้เข้ามากราบอาราธนานิมนต์ไปรักษาที่โรงพยาบาลศิริราชหลายครั้ง ซึ่งองค์ท่านก็ให้การปฏิเสธจนกระทั่งเมตตาอนุญาตในที่สุด

ทั้งได้กราบอาราธนานิมนต์องค์หลวงตาให้อยู่พักรักษาตัวให้หายดีก่อนจึงค่อยกลับไปวัดป่าบ้านตาด ซึ่งองค์หลวงตาก็ตอบรับด้วยดี ทูลกระหม่อมฯ ได้ตรัสกำชับให้คณบดี ผู้อำนวยการโรงพยาบาลและคณะแพทย์เฝ้าเอาใจใส่รักษาติดตามและดูแลอาการป่วยครั้งนี้ขององค์หลวงตาอย่างดีที่สุด และยังตรัสด้วยว่า

"ถ้าเป็นผู้ชายก็จะเฝ้าดูแลองค์หลวงตาด้วยตัวเองตลอดคืนเพื่อปรนนิบัติองค์หลวงตาในฐานะที่เป็นลูกสาวองค์หลวงตา แต่ก็ทำไม่ได้ จึงขอให้จัดแพทย์ดูแลองค์หลวงตาตลอด ๒๔ ชั่วโมง"

เวลา ๑๓.๐๐–๑๔.๐๐ น. คณะกรรมการแพทย์ที่แต่งตั้งขึ้นมีคณบดีเป็นประธานได้ประชุมร่วมกับแพทย์จากอุดรธานีและขอนแก่นกล่าวสรุปอาการขององค์หลวงตาทั้งหมดให้คณะกรรมการทราบในรายละเอียดตั้งแต่เริ่มต้นจนตลอดการรักษาที่ผ่านมา และรายงานผลการตรวจร่างกายในแต่ละระบบ ตลอดจนวางแผนการรักษาและดำเนินการต่อไปอย่างรวดเร็วและรีบด่วน ใช้เวลาประชุมประมาณเกือบ ๒ ชั่วโมง สรุปได้ดังนี้

๑. ถวายการเจาะเลือดองค์หลวงตาในวันรุ่งขึ้น โดยกำหนดเจาะตรวจทุกอย่างให้ครบรวมทั้ง Tumour markers ต่างๆ การเพาะเชื้อแบคทีเรียและเชื้อราจากหลอดเลือด ปัสสาวะและจากแผลที่เท้าซ้าย

๒. ตรวจคอมพิวเตอร์ช่องท้องซ้ำเพื่อติดตามผลการรักษา เพราะการตรวจใหม่ครั้งนี้ห่างจากครั้งแรกราว ๑ เดือน

๓. ให้สารอาหารและน้ำทางหลอดเลือดดำ โดยใช้วิธีให้ผ่านทางแขนขวาและสอดใส่สายเข้าไปในหลอดเลือดดำใหญ่บริเวณก่อนถึงหัวใจ (PICC line) หรือทำ PORT

๔. เจาะน้ำจากเยื่อหุ้มปอดข้างซ้ายซึ่งประเมินว่ามีปริมาณราว ๕๐๐–๖๐๐ มล.

๕. ถวายยาปฏิชีวนะโดยรีบด่วนเพื่อรักษาการติดเชื้อ เนื่องจากองค์หลวงตามีไข้สูงหอบเหนื่อย และอาเจียน

๖. ใส่สายยางสวนคาทางจมูกเพื่อดูดเอาน้ำดี และน้ำย่อยออกจากกระเพาะให้หมดพร้อมกับให้งดอาหารทางปากทุกชนิด

๗. ให้จัดแพทย์ทุกสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่ออยู่และเข้าเวรเฝ้าองค์หลวงตาตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๘. จัดถวายการดูแลองค์หลวงตาแบบพระป่าสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต อย่างเคร่งครัด คือกำหนดให้พยาบาลผู้ดูแลองค์หลวงตาเป็นบุรุษพยาบาลเท่านั้น และจัดบุรุษพยาบาลของโรงพยาบาลศิริราชอยู่เวรคู่กับบุรุษพยาบาลจากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีที่องค์ท่านคุ้นเคยมาก่อน แต่การให้ยาไม่ว่าจะให้ทางหลอดเลือดดำหรือทางใดหรือการปฏิบัติพยาบาลให้บุรุษพยาบาลของศิริราชเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด

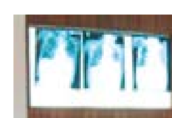
๙. กำหนดห้ามเยี่ยมเด็ดขาด และให้ระมัดระวังการติดเชื้ออย่างเคร่งครัด โดยกำหนดให้แพทย์ผู้ที่เข้ามาดูแลต้องล้างมือปิดปากด้วยผ้าผูกปาก (Mask) และใส่หมวกก่อนเข้าห้ององค์หลวงตา ทั้งนี้ให้ครอบคลุมถึงพระอุปัฏฐากและโยมใกล้ชิดด้วย

ในห้ององค์หลวงตากำหนดให้อยู่ได้ไม่เกิน ๔ คนในแต่ละขณะ เพราะหากเกินนี้จะทำให้ปริมาณของออกซิเจนในห้องพักไม่เพียงพอและอาจเป็นสาเหตุให้เกิดภาวะติดเชื้อได้สูง

เวลา ๑๕.๐๐ น. ผู้สื่อข่าวและสื่อมวลชนจากสถานีวิทยุและโทรทัศน์ต่างๆ ขอร้องให้ทางคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลออกแถลงข่าว โดยมีท่านคณบดี นพ.จอมจักร และนพ.นิพนธ์ เป็นผู้แถลงข่าว ซึ่งสรุปประเมินปัญหาอาการอาพาธขององค์หลวงตาได้ ๕ ประการ ดังนี้

๑. ปอดอักเสบ พร้อมทั้งยังมีสารน้ำในเยื่อหุ้มปอดด้านซ้าย

๒. ลำไส้อุดตัน บริเวณลำไส้เล็กส่วนต้น

๓. ภาวะขาดสารน้ำและสารอาหารอย่างรุนแรง

๔. แผลเรื้อรังที่เท้าซ้าย คาดว่าจะหายได้ภายในเวลา ๒ เดือน

๕. ภาวะหัวใจเต้นผิดปกติ

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

< ลายเซ็นต์องค์หลวงตา ครั้งสุดท้าย

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลได้จัดแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ทุกด้านที่เกี่ยวข้องมาร่วมถวายการรักษาองค์หลวงตาอย่างดีที่สุด

เวลา ๑๖.๓๐ น. ที่ห้องประทับชั้น ๑๖ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ท่านคณบดีและนพ.นิพนธ์ เข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กราบบังคมทูลถวายรายละเอียดอาการอาพาธขององค์หลวงตา ทั้งปัญหาความเจ็บป่วย สาเหตุ การสืบค้น และแผนการรักษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับฟังด้วยความเป็นห่วงและสนพระทัยยิ่ง ทรงแนะนำคณะกรรมการแพทย์ผู้ถวายการรักษาว่า

“ขอให้คณะแพทย์จัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามความรีบด่วนและแก้ไขในแต่ละกรณีตามลำดับ”

คณะแพทย์น้อมรับและวางแผนดำเนินการตามพระราชดำรัสอย่างเคร่งครัด

การไปโรงพยาบาลศิริราชขององค์หลวงตานี้ มีคณะบุรุษพยาบาลประจำที่ทราบอัธยาศัยและเคยดูแลปรนนิบัติองค์หลวงตาจากจังหวัดอุดรธานี พร้อมด้วยตัวแทนแพทย์จากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีและโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น เดินทางไปด้วยเพื่อประสานงานกับทางโรงพยาบาลศิริราช

กลางคืนองค์ท่านนอนหลับได้พอสมควร ไม่ค่อยไอแต่ยังมีเสมหะในลำคอมาก

วันอังคารที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๘.๐๐ น. คณะแพทย์เข้ามากราบเรียนเรื่องผลการตรวจร่างกายเมื่อวาน และได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ทรงทราบ พระองค์มีรับสั่งว่าให้ถวายการรักษาตามลำดับความสำคัญก่อน หลังจากนั้นแพทย์ได้นิมนต์องค์ท่านทำ CT-SCAN

เวลา ๐๘.๒๕ น. ทำ CT-SCAN จากนั้นคณะแพทย์ได้ทำการตรวจหัวใจ และทำแผลที่เท้าซ้าย

เวลา ๑๖.๒๕ น. องค์ท่านปรารภว่า *“เฮาเมือยหลาย เฮาจะนอน มีแต่อยากนอน”*

เวลา ๑๙.๕๐ น. องค์ท่านพูดว่า *“ท้องตึงเฮาเมือยหลาย”*

องค์ท่านนอนหลับได้ค่อนข้างดีตลอดคืน ไม่ค่อยไอ เสมหะลดลงมาก ปากแห้งจนหนังลอกเป็นแผ่น

ผล CT-SCAN พบว่าลำไส้ส่วนต้นตีบมากขึ้น

วันพุธที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๘.๒๐ น. องค์ท่านตื่นลุกขึ้นนั่งแล้วถามว่า *“เราจะกลับกุฏิได้ไหม”* อาการโดยรวมดีขึ้น มีไอเล็กน้อย

เวลา ๑๓.๐๐ น. เสมหะติดลำคอ ไอติดต่อกันนานเกือบ ๒๐ นาที

เวลา ๑๓.๒๕-๑๔.๕๐ น. ผ่าตัดใส่สายสารอาหารที่แขนขวา

เวลา ๒๑.๔๐ น. ดูดเสมหะออกได้มากพอสมควร

องค์ท่านนอนไม่ค่อยหลับเกือบทั้งคืน ไอและมีเสมหะเหนียว มีไข้ ปัสสาวะบ่อย

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๑๑.๔๕ น. ทำกายภาพบำบัด

เวลา ๑๓.๒๐ น. คณบดีคณะแพทยศาสตร์กราบเรียนองค์หลวงตาว่าได้กราบบังคมทูลในหลวงให้ทรงทราบเรื่องอาการอาพาธขององค์หลวงตา

อาการโดยรวมองค์ท่านนอนหลับได้ดีทั้งกลางวันและกลางคืน ไม่ค่อยไอ เสมหะน้อยลง

คำพูดขององค์ท่านมีลักษณะอยากจะกลับวัด

วันศุกร์ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓

เวลา ๐๖.๐๐ น. แพทย์ถวายยาและนำเลือดไปตรวจ องค์ท่านปรารภขึ้นว่า *“ไม่รู้เป็นอะไร มันอยู่ภายใน”*

เวลา ๑๑.๐๐ น. ผลเอกซเรย์น้ำในปอดข้างซ้ายเพิ่มมากขึ้น

เวลา ๑๒.๓๐ น. ดูดน้ำออกจากปอดข้างซ้ายได้ ๕๐๐ มล. มีสีเหลืองอ่อน

เวลา ๑๖.๐๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาทรงเยี่ยมดูอาการอาพาธประมาณ ๕-๑๐ นาที

อาการโดยรวม นอนไม่หลับทั้งคืน องค์ท่านมีแต่พูดว่า *“ไป ไป ไปกุฏิ”* เสมหะมากขึ้น หลัง

เที่ยงคืน จึงสามารถขับเสมหะได้บ้าง ผลการตรวจน้ำที่เจาะออกจากปอดพบเซลล์เนื้อร้าย โดยเริ่มเป็นที่ตับอ่อน แล้วลุกลามไปช่องท้อง โพรงเยื่อหุ้มปอดและมีอาการปอดอักเสบติดเชื้อ

วันเสาร์ที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๖.๕๐ น. องค์ท่านพูดว่า *"คือสิหมดลมหายใจ"*

เวลา ๑๖.๔๐-๑๗.๒๕ น. องค์ท่านลุกขึ้นนั่งฉันหมากบนเตียง ดูแจ่มใส แข็งแรงขึ้นกว่าทุกวันที่ผ่านมา ไม่เหนื่อย ไม่หอบ นั่งได้นาน องค์ท่านถามว่า *"อยู่ไหน"*

พระกราบเรียนว่า *"อยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช พักรักษาตัวอยู่ แข็งแรงแล้วค่อยกลับวัด มานอนพักที่นี่ ๖ วันแล้ว"* องค์ท่านบอกว่า *"แข็งแรงแล้วนี่ ไป กลับ"*

เวลา ๐๑.๐๐ น. เศษ ขณะที่องค์ท่านนอนพักบนเตียงในห้องพิเศษ มีพระอาจารย์สุดใจและหมู่พระที่ดูแลจับเส้นถวาย องค์ท่านมองและจับมือพระอาจารย์สุดใจพร้อมกับปรารภธรรมว่า

"มือของครูอาจารย์กับมือของลูกศิษย์ลูกหา ญาติมิตร เพื่อนฝูง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ใช้แทนกันได้ ไว้ใจกันได้ เชื่อใจกันได้ ตายใจกันได้"

ช่วงกลางคืนมีอาการนอนไม่ค่อยหลับ ลุกกลางดึก พูดถึงเรื่องจะไปบ้านแพงและจะกลับวัดป่าบ้านตาด

วันอาทิตย์ที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๑๑.๕๐ น. ขับถ่ายเลอะสบง องค์ท่านบอกว่า *"เช็ดออกหมดเลย อยู่ข้างนอกกับข้างในมันก็คืออันเดียวกัน"*

เวลา ๑๓.๒๕ น. องค์ท่านปรารภว่าจะไปบ้านแพง พระกราบเรียนว่าช่วงนี้มาพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลศิริราช หมออยากให้แข็งแรงก่อนค่อยกลับวัด แต่องค์ท่านยืนยันจะกลับ

เวลา ๑๕.๐๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาเพื่อนิมนต์ให้พักรักษาตัวให้อาการดีขึ้นเสียก่อน *"ขอเวลา ๗ วัน นับจากวันนี้ ถ้าหมอไม่ให้กลับจะตีหมอเอง"*

องค์หลวงตายิ้มแล้วตอบว่า *"เออ เอาล่ะ เอาล่ะ"* แล้วก็นอนพัก

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงห่วงใยองค์หลวงตามาก ทรงมีรับสั่งไว้กับคณะแพทย์ว่ายังไม่อยากให้องค์หลวงตากลับ ขอให้รอพระองค์ก่อนในกรณีที่องค์หลวงตาจะกลับวัด

เวลา ๑๙.๐๐ น. เมื่อองค์หลวงตาตื่นขึ้นก็บอกจะกลับวัดอีก สั่งว่า *"ไป..ไป"*

เมื่อเห็นชัดเจนหลายครั้งว่าองค์หลวงตาประสงค์จะกลับจริง พระและฆราวาสที่เกี่ยวข้องจึงตัดสินใจพาองค์ท่านลงจากชั้น ๖ ตึก ๘๔ ปี ขึ้นนั่งรถตู้เตรียมขับออกไป ทำให้แพทย์พยาบาลและเจ้าหน้าที่เข้ามาขอร้องให้รอทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ ทรงตัดสินพระทัยเสียก่อน เพราะการเดินทางโดยไม่มีออกซิเจน ไม่มีรถพยาบาลและไม่มีแพทย์จากศิริราชตามไปส่งด้วยจะเป็นอันตรายมาก สิ่งสำคัญคือ พระองค์มีรับสั่งอย่างจริงจังกับคณะแพทย์ไว้แล้วด้วย แพทย์จึงรีบกราบทูลพระองค์ในทันที

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ได้เสด็จลงมาจากห้องประทับชั้น ๑๕ อาคารเฉลิมพระเกียรติ และทรงกราบขอให้องค์หลวงตากลับไปที่ห้องพักบนชั้น ๖ ตึก ๘๔ ปี และทรงขอเวลาเตรียมการต่างๆ ให้พร้อม เพื่อให้องค์หลวงตาเดินทางกลับวัดป่าบ้านตาดในวันพรุ่งนี้ เพราะจะได้จัดเตรียมรายงานสรุปการรักษาและจัดให้มีคณะแพทย์ของโรงพยาบาลศิริราชร่วมเดินทางติดตามไปส่งองค์หลวงตาที่วัดป่าบ้านตาด ซึ่งองค์หลวงตาก็เมตตาด้วยดี จากนั้นทูลกระหม่อมฯ ได้เสด็จนำหน้า ทรงพาองค์หลวงตากลับขึ้นไปยังห้องพักตามเดิม โดยให้คณะราชองครักษ์ส่วนพระองค์มาทำหน้าที่อยู่

เวรแทน และกราบเรียนองค์หลวงตาว่าตอนเช้าวันที่ ๓ มกราคม สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงกราบเยี่ยมองค์หลวงตา

คืนนั้นทางแพทย์หารือกับคณะพระอุปัฏฐากทั้งคืนถึงการเตรียมการนำองค์หลวงตากลับวัดป่าบ้านตาด โดยทูลกระหม่อมฯ ทรงมีพระบัญชาให้กองทัพอากาศจัดเตรียมเครื่องบินลำเลียง C130 ถวายองค์หลวงตาเพื่อการเดินทางกลับวัดป่าบ้านตาดในวันพรุ่งนี้เวลา ๑๐.๐๐ น.

เวลาเที่ยงคืนแพทย์เข้ามากราบเรียนองค์หลวงตาว่า *"พรุ่งนี้เช้าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถจะเสด็จมากราบเยี่ยมองค์หลวงตา และพระองค์ได้มีพระกระแสรับสั่งให้จัดเตรียมเครื่องบินไว้สำหรับส่งองค์หลวงตาเดินทางกลับในวันพรุ่งนี้"*

คืนนี้องค์ท่านหลับได้ดี

วันจันทร์ที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๔ (เช้า)

เวลา ๐๗.๐๐ น. สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จพระราชดำเนินเข้าเยี่ยมอาการอาพาธองค์หลวงตา ณ ห้อง ๖๐๒ ตึก ๘๔ ปี ชั้น ๖ ตะวันตก เป็นเวลาประมาณ ๑๐ นาที พร้อมกันนี้สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงถวายปัจจัยทำบุญพร้อมใบปวารณาจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยห่อใส่ผ้าประเจียดลายไทยสีเลือดหมูอย่างดี และรับสั่งด้วยว่า ทรงมีพระราชประสงค์เสด็จมาเพื่อกราบนมัสการองค์หลวงตา แต่ทรงเกรงว่าจะเป็นการรบกวนองค์หลวงตาในช่วงอาพาธนี้จึงไม่ขอรบกวนเวลามากนัก

เวลา ๐๘.๐๐–๐๙.๐๐ น. คณะแพทย์ได้ช่วยอำนวยความสะดวกในการส่งองค์หลวงตาขึ้นรถพยาบาลของโรงพยาบาลศิริราช โดยให้องค์ท่านนอนบนรถเปลนอนปรับได้และได้ถวายให้สาย Oxygen ไปตลอดทาง นพ.สุชาย และนพ.นิพนธ์ ได้เดินทางไปในรถพยาบาลของโรงพยาบาลพร้อมด้วยบุรุษพยาบาลของโรงพยาบาลศิริราช โดยรถออกจากโรงพยาบาลศิริราชบริเวณหน้าตึก ๘๔ ปี

เวลา ๑๐.๐๐ น. ตลอดทางจากลิฟต์ลงมาถึงบริเวณโถงของตึก ๘๔ ปี ประชาชนและศิษยานุศิษย์ขององค์หลวงตามากันแน่นขนัดรอส่งองค์หลวงตาด้วยความเคารพและเป็นห่วง นพ.สุชายและนพ.นิพนธ์ได้ร่วมเดินทางไปในเครื่องบินลำเลียง C130 ที่ออกจากกองบัญชาการ บก.๖ สนามบินดอนเมืองพร้อมทั้งพระอุปัฏฐากและโยมติดตามรวมทั้งสิ้นราว ๔๐ คน มุ่งสู่สนามบินนานาชาติอุดรธานี ใช้เวลาเดินทาง ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที

ตลอดเวลาในเครื่องบินองค์หลวงตานอนบนเปลซึ่งแขวนอยู่ตอนท้ายเครื่อง โดยมีทีมงานฉุกเฉินจากโรงพยาบาลภูมิพลทำหน้าที่ขนถ่ายผู้ป่วยพร้อมอุปกรณ์ฉุกเฉินครบครัน ตลอดการเดินทางไม่มีปัญหาใดๆ ยกเว้นองค์หลวงตามีไอบ้างเป็นครั้งคราว และต้องคอยดูดเสมหะเป็นระยะๆ

เวลา ๑๑.๑๔ น. เครื่องบินมาถึงกองบิน ๒๓ อุดรธานี

เวลา ๑๒.๑๐ น. องค์หลวงตาได้กลับมาถึงวัดป่าบ้านตาดและเข้าพักกุฏิที่หลวงปู่ลีสร้างถวาย เป็นห้องพักกั้นม่านบังตาชั่วคราว ปูด้วยเสื่อน้ำมัน มีเตียงปรับได้แบบที่ใช้ในโรงพยาบาล เนื่องจากขณะนั้นยังอยู่ระหว่างการเร่งก่อสร้างห้องปลอดเชื้อภายในกุฏิองค์หลวงตา ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในราววันที่ ๘ มกราคมนี้

รวมเวลาที่รักษาที่โรงพยาบาลศิริราชทั้งสิ้น ๘ วัน โดยทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาเยี่ยมทุกวันโดยไม่เคยขาด โดยเสด็จมาในรถ Wheelchair เนื่องจากทรงประสบ

อุบัติเหตุหกล้ม กระดูกต้นพระอูรุข้างซ้ายแตก ต้องผ่าตัดใส่หมุดและยังไม่สามารถเสด็จพระดำเนินด้วยพระองค์เองได้ คณะแพทย์ได้ถวายคำแนะนำไม่ให้ทรงลงพระน้ำหนัก แต่พระองค์ก็ยังเสด็จมาทรงเยี่ยมและสอบถามอาการองค์หลวงตาด้วยความเป็นห่วงทุกวัน

กลับวัดป่าบ้านตาด องค์หลวงตาพักกุฏิที่หลวงปู่ลีสร้างถวาย

แม้องค์หลวงตาจะได้รับทุกขเวทนาทางขันธ์ เพราะโรคภัยเบียดเบียน จนสุขภาพทรุดลงเป็นลำดับ แต่องค์ท่านยังคงความเด็ดเดี่ยวอาจหาญ สมบูรณ์ด้วยสติสัมปชัญญะ มิได้แสดงความอ่อนแอท้อแท้หรือความพลั้งเผลอใดๆ ให้ปรากฏ หากระยะใดที่ธาตุขันธ์พอมีกำลังบ้าง องค์ท่านก็จะออกจากกุฏิไปวนรอบศาลาและบริเวณวัดเพื่อโปรดลูกศิษย์ลูกหาให้ได้กราบไหว้อย่างใกล้ชิด อันเป็นเครื่องแสดงถึงความเมตตาอย่างเต็มเปี่ยมที่ให้แก่บรรดาศิษย์อย่างไม่มีประมาณ

แพทย์ผู้รักษาองค์หลวงตาท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า ตลอดระยะเวลาของการรักษาองค์หลวงตาไม่เคยแสดงอาการย่อท้อต่อความเจ็บป่วยเลย ในทางกลับกันองค์ท่านแสดงให้เห็นถึงความอดทนต่อเวทนา ความอาจหาญสมกับเป็นครูผู้สูงส่งของฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน แม้ในขณะอาพาธหนักเช่นนี้ยังเปี่ยมล้นด้วยความเมตตาอันหาประมาณมิได้ต่อบุคคลใกล้ไกล และต่อปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า นับเป็นสิ่งที่ประทับใจและภาคภูมิใจแก่บรรดาแพทย์ผู้ถวายการรักษาเป็นอย่างยิ่ง

อาการโดยรวมขององค์หลวงตาในช่วงเดือนมกราคมไม่ดีขึ้น องค์ท่านหายใจถี่ในบางวัน บางวันพักหลับได้ในช่วงสั้นๆ โดยในระหว่างนั้นยังต้องใส่สายให้ออกซิเจนในปริมาณต่ำๆ อยู่ แต่เมื่อองค์ท่านตื่น ก็จะดึงสายออกซิเจนออกและหายใจเอง ธาตุขันธ์ของท่านยังอ่อนแรง เพลียไอเอาเสมหะออกได้น้อย เสมหะติดที่คอ ต้องช่วยดูดออกบ่อยๆ ส่วนน้ำในช่องปอดด้านซ้ายต้องดูดออกเป็นระยะ และทำแผลบริเวณรอยใส่สายระบายน้ำเมื่อแผลซึม ส่วนแผลที่เท้าแพทย์ได้รักษาอย่างต่อเนื่อง

สำหรับแนวทางการรักษา พระสงฆ์และคณะศิษย์ได้ประชุมหารือกับทางคณะแพทย์ว่าเห็นควรจะเอาสมุนไพรไทยและยาจีนเข้ามาช่วยในการรักษา ซึ่งทางคณะแพทย์ก็ไม่ขัดข้องแต่อย่างใด และในที่สุดก็สรุปว่าให้ถวายยาจีนแทนยาปฏิชีวนะ

ในระหว่างวันที่ ๓-๓๐ มกราคม ๒๕๕๔ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาทรงกราบเยี่ยมองค์หลวงตา โดยนำคณะแพทย์ที่เกี่ยวข้องมาทำการรักษาทุกสัปดาห์ และเมื่ออาการทรุดหนักลง พระองค์ทรงจัดแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชมาดูแลอาการตลอด ๒๔ ชม. ร่วมกับทางโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีและโรงพยาบาลศรีนครินทร์

จากการประชุมคณะแพทย์เมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๔ ได้ผลสรุปว่า ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ขอรับองค์หลวงตาไว้ในพระอุปถัมภ์และขอเป็นเจ้าของไข้ด้วยพระองค์เอง ทั้งนี้จะได้เสด็จมาเยี่ยมและส่งแพทย์มาดูแลองค์หลวงตาอย่างสม่ำเสมอ และหากมีการเปลี่ยนแปลงการรักษาใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการยกเลิกหรือเพิ่มตัวยาใดๆ ในการถวายการรักษาองค์หลวงตาหรือมีอาการของโรคเปลี่ยนแปลงไป ขอให้แจ้งให้พระองค์ทรงทราบด้วยทุกครั้ง

เมื่อธาตุขันธ์องค์หลวงตาถึงขั้นวิกฤตโดยเฉพาะในช่วงวันที่ ๒๘ มกราคมถึงเช้าวันที่

๓๐ มกราคม พระองค์ก็ทรงแสดงความห่วงใยอาการอาพาธอย่างมาก ทรงสละภาระหน้าที่ทางโลกที่มีอยู่มากมาพักที่อุดรธานีอย่างไม่มีกำหนดเพื่อทรงเยี่ยมดูแลองค์หลวงตาวันละหลายครั้ง ทรงนำคณะแพทย์คอยประคับประคององค์หลวงตาจวบจนวาระสุดท้าย

ในช่วงเวลานี้มีเหตุการณ์ที่น่าบันทึกและข้อธรรมะที่เป็นประโยชน์มาแสดงแต่เพียงบางส่วน ดังนี้

วันจันทร์ที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๔ (บ่าย)

เวลา ๑๒.๑๐ น. หลวงปู่ลี กุสลธโร รอรับองค์หลวงตาที่เพิ่งกลับจากโรงพยาบาลศิริราช และเนื่องจากขณะนี้ห้องปลอดเชื้อที่กุฏิองค์หลวงตาภายในวัดอยู่ระหว่างการก่อสร้าง หลวงปู่ลีจึงนิมนต์องค์หลวงตาเข้าพักกุฏิรับรองที่หลวงปู่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว กุฏิรับรองหลังนี้เพิ่งสร้างเสร็จอยู่ข้างกุฏิหลวงปู่ลีภายนอกกำแพงเก่า

เวลา ๑๔.๓๐-๑๔.๔๕ น. หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ หลวงปู่ลี กุสลธโร หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม เข้ากราบเยี่ยมตามลำดับ

อาการโดยรวมกลางคืนองค์ท่านหลับได้ค่อนข้างดี อาจเพราะอ่อนเพลียจากการเดินทางไกล

วันอังคารที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๖.๐๐ น. องค์ท่านถามว่า *"เราอยู่ไหน"* พระกราบเรียนว่า *"อยู่วัดป่าบ้านตาดครับผม"*

เวลา ๑๒.๐๗ น. องค์ท่านพูดว่า *"ฝาท้องแทบระเบิด"*

เวลา ๐๐.๑๐ น. องค์ท่านบอกว่า *"โอ้ เฮาเมือยหลายๆ"*

เวลา ๐๑.๐๐ น. องค์ท่านพูดว่า *"เมือยเราสิบ่ไหว"* แล้วลุกนั่ง อาเจียนครั้งที่ ๑๐

เวลา ๐๒.๐๐ น. องค์ท่านบอกว่า *"จะกลับกุฏิ"* พระได้กราบเรียนว่า *"เดี๋ยวนี้ตีสอง นิมนต์พักที่นี่ก่อนครับผม"* องค์ท่านตอบว่า *"ไม่เอา"* ช่วงนี้องค์ท่านยังพักอยู่กุฏินอกกำแพงเก่าข้างกุฏิหลวงปู่ลี ยังไม่ได้กลับกุฏิเดิมขององค์ท่านเพราะการสร้างห้องปลอดเชื้อยังไม่แล้วเสร็จ

อาการโดยรวมยังทรงตัว นอนไม่ค่อยหลับ ไอและมีเสมหะเหนียว

วันนี้ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ได้มีรับสั่งให้คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลดำเนินการดูแลรักษาองค์หลวงตาต่อไป โดยให้จัดคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ เดินทางไปดูแลองค์หลวงตาที่วัดป่าบ้านตาดอย่างต่อเนื่องตามความในพระหัตถเลขาที่ส่งมายังวัดป่าบ้านตาดลงวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔

วันพุธที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๑๑.๒๕ น. ก่อนจะอาเจียน องค์ท่านพูดว่า *"เฮาอ่อนลงหลายแล้วเด้"*

เวลา ๑๒.๐๐ น. อาเจียนออกมากทั้งทางปากและจมูกมีสีเขียวปนดำ องค์ท่านพูดว่า *"หายใจไม่ทัน"* พระได้ถวายออกซิเจน

เวลา ๑๒.๒๕-๑๓.๐๐ น. นั่งรถกอล์ฟไปโปรดญาติโยม ดูองค์ท่านอ่อนแรงมาก

วันพฤหัสบดีที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๙.๓๐ น. องค์ท่านลืมตาขึ้น และจับแขนพระที่นั่งอยู่ข้างๆ จึงเข้าใจทันทีว่าองค์ท่านหายใจไม่ออกเพราะมีเสมหะติดที่ลำคอ จึงให้บุรุษพยาบาลพ่นไอน้ำร้อนละลายเสมหะและดูดเสมหะออก

วันที่ 4 มกราคม 2554

เนื่องจาก หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ได้มารับการรักษาอาการอาพาธที่โรงพยาบาลศิริราช ตั้งแต่เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2553 ถึงวันที่ 3 มกราคม 2554 โดยมีปัญหาหลัก 5 ประการ ได้แก่

1. ภาวะขาดสารน้ำและขาดอาหารเรื้อรัง
2. ภาวะปอดอักเสบเฉียบพลัน
3. ภาวะทางเดินอาการส่วนต้นอุดตัน
4. แผลอักเสบเรื้อรังที่เท้าซ้ายจากหลอดเลือดอุดตันและติดเชื้อ
5. การทำงานของหัวใจเต้นผิดจังหวะ

คณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ได้ให้การดูแลรักษาหลวงตาฯ ตามลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหาต่างๆ จนอาการต่างๆ ดีขึ้นชัดเจน และหลวงตาฯ ก็มีสุขภาพดีขึ้นตามลำดับ จนเป็นที่พอใจของคณะสงฆ์และแพทย์ที่ถวายการรักษา

บัดนี้ หลวงตาฯ ได้เดินทางกลับไปรักษาตัวต่อที่วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี ตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม 2554 เพื่อให้การรักษาได้ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง และให้ได้ผลการรักษาที่ดีที่สุด สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้มีพระดำรัสสั่งให้คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ดำเนินการดูแลรักษาต่อไป โดยให้จัดคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ เดินทางไปดูแลหลวงตาฯ ที่วัดป่าบ้านตาดอย่างต่อเนื่อง

จึงเรียนมายังผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดรับดำเนินการ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐-๑๔.๒๐ น. องค์ท่านนอนหลับเป็นเวลานาน แต่ก็ลืมตาเป็นบางครั้ง

เวลา ๑๔.๓๐ น. พระราชวุฒาจารย์ (เจ้าคุณอุดร) วัดโพธิสมภรณ์ พาหมอจีนจากมณฑลกวางโจว ประเทศจีน มาตรวจดูอาการจากนั้นร่วมประชุมกับคณะแพทย์โรงพยาบาลศิริราช

เวลา ๒๐.๕๐ น. ปากคอแห้ง ลิ้นแห้ง พระใช้สำลีชุบน้ำอุ่นเช็ดตามริมฝีปากและฟันพอให้องค์ท่านสามารถกลืนน้ำลงคอได้

กลางคืนนอนหลับได้ค่อนข้างดี มีเสมหะบ้าง ไอทั้งกลางวันและกลางคืน

วันศุกร์ที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๗.๔๕ น. องค์ท่านหนาวต้องห่มผ้าให้ ๓ ชั้น พร้อมเป่าฮีทเตอร์ (Heater) องค์ท่านพูดว่า *"โอ้ เมือย"*

เวลา ๑๐.๒๐ น. พระอาจารย์สุดใจถวายยาจีนจากโรงพยาบาลหัวเฉียว บำรุงกระเพาะ ลดบวม หมอจีนจากโรงพยาบาลหัวเฉียวมีความเห็นว่าอาการอาพาธขององค์ท่านคราวนี้ค่อนข้างวิกฤตน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง

เวลา ๑๕.๔๐ น. องค์ท่านลุกนั่งและพูดว่า *"ไป ไป"* ประมาณ ๑๐ นาที ก็ล้มตัวลงนอน

เวลา ๑๖.๒๐ น. หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม วัดป่าแก้วชุมพล มากราบเยี่ยม องค์ท่านพูดขึ้นว่า *"กลับกุฏิ กลับกุฏิ"* ช่วงนี้ห้องปลอดเชื้อที่กุฏิองค์หลวงตายังไม่แล้วเสร็จ

เวลา ๑๖.๔๐ น. องค์ท่านพูดว่า *"ไป..ไป"* พระกราบเรียนว่า *"ขณะนี้พักอยู่ที่วัดป่าบ้านตาดครับผม"* ๒-๓ ครั้ง องค์ท่านก็ยังยืนยันบอกว่า *"ไป..ไป"* พระจึงอุ้มประคององค์ท่านขึ้นนั่งรถกอล์ฟไปสะพานหน้าวัดและกลับที่พัก

เวลา ๒๐.๐๐ น. ไอถี่ขึ้นเรื่อยๆ มีเสมหะมาก หายใจไม่สะดวก หอบ เหนื่อย นอนหลับๆ ตื่นๆ

เวลา ๐๐.๒๕ น. องค์ท่านพูดว่า *"ไป พากันไป กลับกุฏิ จะเอารถอะไรมารับ"*

เวลา ๐๕.๕๕ น. องค์ท่านใช้มือบอกให้เอานอนตะแคงซ้าย อาการไอและเสมหะค่อยดีขึ้น

อาการโดยรวมนอนไม่ค่อยหลับเกือบทั้งคืน เพราะไอมากจากเวลา ๒๐.๐๐-๒๓.๐๐ น. เวลา ๐๐.๓๐-๐๑.๓๐ น. และเวลา ๐๕.๐๐-๐๕.๕๕ น. ไอมากพร้อมเสมหะเหนียว

วันเสาร์ที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๖.๑๕ น. ระยะนี้อาการอาพาธหนักขึ้นเรื่อยๆ

เวลา ๑๓.๔๕ น. องค์ท่านลุกนั่ง อาการดูไม่ดีเลย หน้าตาอิดโรย ไอพร้อมกับมีเสมหะมากในลำคอ

เวลา ๑๓.๕๔ น. นั่งรถกอล์ฟไปสะพานปลาหน้าวัด ไปดูกุฏิหลังเดิมที่กำลังเร่งทำห้องปลอดเชื้อ แล้วกลับที่พัก ขณะนั่งรถกอล์ฟมีอาการมือสั่น มีน้ำไหลออกจากปาก น้ำมูกไหลเป็นระยะๆ เสมหะมาก นัยน์ตา มีน้ำคลอๆ

เวลา ๑๖.๓๐ น. องค์ท่านบอกว่า *"หนาว"* มือสั่น หายใจหอบ มีเสมหะติดในลำคอ อาเจียนเป็นน้ำสีเขียวขี้ม้าออกทั้งทางปากและทางจมูก มีน้ำไหลออกทางปากเป็นระยะๆ

เวลา ๑๘.๐๐ น. มีไข้สูงและพบว่าเท้าขวาที่บวมเริ่มมีสีคล้ำๆ แขนซ้ายที่ใส่สายให้สารน้ำบวม

ช่วงเวลาประมาณ ๑ ทุ่ม องค์ท่านมีไข้ขึ้นสูง หอบมาก หายใจถี่ประมาณ ๒๔ ครั้งต่อนาที ออกซิเจนในเลือดต่ำลง ต้องใช้ออกซิเจนช่วยในปริมาณที่สูงมากกว่าเดิม พยายามจัดให้องค์ท่านอยู่ในท่านั่ง

เวลา ๒๐.๐๐ น. ผลจากฟิล์มเอกซเรย์ปอดไม่เป็นอะไรมาก แพทย์สันนิษฐานว่าน่าจะมีการติดเชื้อที่ปอดและสายให้สารน้ำ จึงได้ประชุมกันที่กุฏิหลวงปู่ลี มีพระเถระผู้ใหญ่และคณะแพทย์ร่วมประชุมด้วย ได้ข้อสรุปว่าคืนนี้ให้ถวายยาปฏิชีวนะไปก่อนตามสมควรเพื่อรักษาปอดและเชื้อที่สายให้สารน้ำ เพราะเห็นว่าองค์หลวงตามีการติดเชื้อในกระแสเลือด และจะปรึกษากับคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชอีกครั้ง ซึ่งจะเดินทางมาพร้อมกับทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ในวันพรุ่งนี้เช้า

เวลา ๒๑.๐๐ น. อาการหอบน้อยลง นอนหลับได้บ้างแต่ยังคงมีเสมหะมาก ต้องดูดเสมหะเป็นระยะๆ

เวลา ๐๐.๓๐ น. องค์หลวงตาหายใจถี่มากขึ้น ประมาณ ๒๘-๓๐ ครั้งต่อนาที ออกซิเจนในเลือดลดลง ความดันโลหิตตกเหลือ ๙๐/๕๐ มม.ปรอท หัวใจเต้น ๑๔๐ ครั้งต่อนาที องค์ท่านไอเอาเสมหะออกไม่ได้เพราะอ่อนแรงมาก มีอาการหอบหนักมากที่สุด ใบหน้าซีดเผือดไม่มีเลือด แต่องค์ท่านระลึกรู้ดี แพทย์และบุรุษพยาบาลพ่นยาขยายหลอดลมและถวายออกซิเจน แต่องค์ท่านก็ยังคงหายใจหอบ

มาก ชีพจรเต้นเร็ว ความดันเริ่มตกลงเรื่อยๆ ครูบาอาจารย์ต่างๆ เริ่มทยอยเข้ามาเฝ้าดูอาการองค์ท่าน มีหลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ หลวงปู่ลี กุสลธโร หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก พระอาจารย์เชอรี่ อภิเจโต พระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน และครูบาอาจารย์อีกหลายรูป

คณะแพทย์ได้เข้ากราบเรียนปรึกษาหลวงปู่อุ่นหล้า ท่านพระอาจารย์อินทร์ถวาย ท่านพระอาจารย์สุดใจว่า สมควรหรือไม่ที่จะต้องช่วยการหายใจด้วยวิธีอื่นๆ เช่นการใส่ท่อช่วยหายใจ เพราะจะทำให้องค์ท่านไม่เหนื่อยมาก ดูดเสมหะได้ง่าย และช่วยให้ระบบไหลเวียนโลหิตดีขึ้น ซึ่งพระเถระทุกรูปเห็นด้วยจึงบอกให้แพทย์เข้ากราบเรียนขอคำปรึกษาต่อหลวงปู่ลีอีกครั้งเพื่อความรอบคอบที่สุดและมิให้ขัดต่อปฏิปทาองค์หลวงตา เนื่องจากในเวลานั้นเป็นเหตุการณ์ขั้นวิกฤตที่สุดเท่าที่มีมา ไม่มีใครทราบได้ว่าเหตุการณ์ในคืนนี้จะผ่อนคลายลงหรือหนักยิ่งขึ้น คณะสงฆ์และแพทย์ผู้เกี่ยวข้องทุกท่านมีความเคารพบูชาในปฏิปทาองค์หลวงตาที่เคยสั่งไว้ไม่ให้กระทำการใดๆ กับร่างกายองค์ท่านในวาระสุดท้าย และเมื่อแพทย์เข้ากราบเรียนองค์หลวงปู่ลีว่า *“หลวงปู่ข้าน้อย ตอนนี้องค์หลวงตาหายใจไม่สะดวก อาจจะต้องช่วยโดยการใส่ท่อช่วยหายใจเพื่อองค์ท่านจะได้ไม่หอบ และความดันโลหิตจะได้ดีขึ้น และดูดเสมหะง่ายขึ้น ข้าน้อย”*

หลวงปู่เมตตาตอบว่า *“สิถามหยังดู๋แท่ อีหยังมันดี กะเฮ็ดโลดเป็นหยัง”*

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์อุดรฯ ได้กราบเรียนองค์ท่านเพื่อขออนุญาตถวายออกซิเจนเนื่องจากอาการยังไม่ดีขึ้น อัตราการหายใจหอบ ชีพจรเต้นเร็ว เสมหะมาก ความดันตกลงเรื่อยๆ ในเบื้องต้นแพทย์ได้เตรียมเครื่องช่วยหายใจมาไว้ข้างๆ บุรุษพยาบาลทั้ง ๓ คนคอยช่วยอยู่ตลอด แพทย์จับเครื่องมือเตรียมจะใส่ท่อช่วยหายใจองค์ท่านและให้พยาบาลปรับหัวเตียงลงแล้วค่อยๆ ปรับให้องค์ท่านอยู่ในท่านอนหงาย ด้านนอกมีพระลูกศิษย์ลูกหาเต็มไปหมด ทุกองค์อยู่ในความเงียบ ขณะที่แพทย์ขอโอกาสเชยคางองค์ท่านเพื่อให้เงยมากขึ้น ปรากฏว่าองค์ท่านกลืนน้ำลายหนึ่งครั้ง เมื่อมองไปที่เครื่องมอนิเตอร์สัญญาณชีพ พบว่าอัตราการเต้นหัวใจลดลงมาที่ ๑๑๐-๑๒๐ ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต ๑๑๐/๖๐ มม.ปรอท หายใจประมาณ ๒๐-๒๒ ครั้งต่อนาที และออกซิเจนในเลือดเพิ่มขึ้นมาประมาณ ๙๗-๙๘% หลังจากนั้นแพทย์จึงได้ตัดสินใจไม่ใส่ท่อช่วยหายใจ แต่ใส่เครื่องไบแพพ (Bipap) แบบอัดอากาศเข้าปอดซึ่งเป็นการช่วยหายใจอีกแบบหนึ่ง แต่มีข้อเสียคือเครื่องดังกล่าวเวลาใส่จะมีลมรั่วออกมาด้านข้างแก้มและมีเสียงดังมาก ทำให้แพทย์ต้องใช้มือสองข้างบีบไม่ให้ลมรั่วออกมา

ในขณะที่แพทย์ใส่หน้ากากถวายออกซิเจนโดยมีเสียงปั๊มอากาศจากเครื่องเข้าปอดดังมาก ปรากฏว่าองค์ท่านได้ใช้มือขวาขึ้นมาจับเบาๆ ที่มือของแพทย์ด้วย แพทย์รับรู้สัญญาณนั้นว่าท่านยอมรับการถวายออกซิเจน แต่พระผู้ดูแลเห็นอาการองค์ท่านส่ายหน้าพร้อมกับใช้มือปัดออกจะไม่รับ แต่สักพักองค์ท่านก็เมตตารับให้ผ่านไป จากนั้นบุรุษพยาบาลจึงช่วยกันจับเครื่องช่วยหายใจเกือบครึ่งชั่วโมงอาการก็เริ่มดีขึ้น การหายใจหอบน้อยลง ความดันเริ่มปรับตัวสูงขึ้นเรื่อยๆ

องค์ท่านนอนโดยใช้เครื่องปั๊มอากาศเข้าปอดตั้งแต่เวลา ๑๑.๐๐ น. เป็นต้นไป โดยบุรุษพยาบาล ๓ คนได้ดูแลปฏิบัติอย่างทุ่มเทและตั้งใจ ผลัดเปลี่ยนกันจับหน้ากากออกซิเจนที่ครอบอยู่ตรงปากและจมูกให้ตลอดคืน จนรุ่งเช้าของอีกวันอาการขององค์ท่านก็ดีขึ้น สำหรับขาซ้ายและขาขวาขององค์ท่านมีการกระตุกเป็นระยะๆ จนรุ่งสาง ในช่วงเวลาวิกฤตฝ่าเท้าขององค์หลวงตาเย็นเฉียบเพราะอากาศในช่วงนั้นอยู่ในฤดูหนาวและกำลังหนาวมากแม้มีเครื่องทำความร้อนอยู่โดยรอบก็ไม่เพียงพอ จะจ่อเข้ามากก็ไม่ได้ พระผู้อยู่ในเหตุการณ์ต้องใช้ฝ่ามือสัมผัสฝ่าเท้าขององค์ท่านให้อบอุ่นอย่างต่อเนื่องตลอดคืนจนกระทั่งองค์ท่านรู้สึกตัวในตอนเช้า

วันนี้เป็นวันที่องค์ท่านมีอาการอาพาธหนักมากที่สุดเข้าขั้นวิกฤตนับแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เป็นต้นมา

วันอาทิตย์ที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๗.๒๐ น. ดูองค์ท่านผอมมากแต่ใบหน้ายังมีสีแดงเรื่อ แพทย์ได้เปลี่ยนการถวายออกซิเจน จากเครื่อง Bipap เป็นแบบธรรมดา องค์ท่านสามารถหายใจได้ค่อนข้างดี ไม่หอบ

เวลา ๐๘.๓๕ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ประทับรถเข็นพระที่นั่งไปยังกุฏิชั่วคราวองค์หลวงตา เสด็จมาพร้อมกับคณะแพทย์โรงพยาบาลศิริราชจำนวน ๑๑ ท่าน นำโดย นพ.ธีรวัฒน์ กุลทนันทน์ (คณบดี) นพ.จอมจักร จันทรสกุล นพ.สมหวัง ด่านชัยวิจิตร นพ.ชัยรัตน์ ฉายากุล นพ.สถาพร มานัสสถิตย์ นพ.แจ่มศักดิ์ ไชยคุนา นพ.ประเสริฐ สวัสดิ์วิภาชัย

จากนั้นทรงกราบเรียนองค์หลวงตา ขอโอกาสให้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านตรวจร่างกาย ทรงถามองค์หลวงตาว่า *“ท่านพ่อเป็นอย่างไรบ้างคะ”* องค์ท่านตอบว่า *“เราเหนื่อยมาก”*

จากนั้นมีรับสั่งให้คณะแพทย์ตรวจร่างกาย เริ่มจาก นพ.นิพนธ์ สอบถามประวัติและอาการโดยทั่วไปทั้งหมด พร้อมทั้งถวายการตรวจร่างกายโดยทั่วไปทุกระบบจากนั้น นพ.สถาพร ได้ถวายตรวจด้านช่องท้องและการอุดตันของลำไส้เล็กส่วนต้น นอกจากนี้แพทย์ยังได้ประเมินภาวะน้ำในช่องท้อง ตลอดจน

ตรวจสายยางใส่ทางสายจมูกที่มีส่วนผสมของน้ำดีออกมา และคะเนปริมาณของสารน้ำในกระเพาะอาหาร นพ.สถาพร ประเมินว่ามีสารน้ำในช่องท้องปริมาณพอสมควรแต่ไม่ต้องเจาะ ส่วนภาวะอุดตันของลำไส้เล็กยังคงเหมือนเดิม และต้องใส่สายยางทางจมูกต่อไป พร้อมทั้งให้งดอาหารและยาทุกชนิดที่จะถวายทางปาก

นพ.แจ่มศักดิ์ ได้ถวายการตรวจร่างกายในระบบทางเดินหายใจ พบว่าองค์หลวงตา มีอาการเหนื่อยหายใจลำบากเนื่องจากมีน้ำคั่งในโพรงเยื่อหุ้มปอดข้างซ้าย ซึ่งตรงกันกับภาพเอกซเรย์ปอดเมื่อวันก่อนที่พบว่ามีน้ำในโพรงเยื่อหุ้มปอดประมาณ ๕๐๐-๖๐๐ มล. จึงได้ขออนุญาตองค์หลวงตาเจาะเอาน้ำออกจากปอด ซึ่งก็ได้รับพระกรุณาจากทูลกระหม่อมฯ กราบขอโอกาสจากองค์หลวงตาในการทำหัตถการครั้งนี้ และองค์หลวงตาก็ได้เมตตาอนุญาต โดยนพ.นิพนธ์ทำหน้าที่เป็นลูกมือ นพ.แจ่มศักดิ์ในการเจาะน้ำออกจากช่องปอด ซึ่งได้น้ำสีเหลืองฟางปริมาณ ๕๐๐ มล. ทำให้องค์หลวงตาหายเหนื่อยอย่างชัดเจน

จากนั้น นพ.จอมจักร ได้ทำแผลที่เท้าซ้ายขององค์หลวงตา โดยมี นพ.สุชาย เป็นผู้ช่วย ใช้เวลาทำแผลนาน ๒๐ นาที ซึ่ง นพ.อมร ได้เฝ้าสังเกตดูแผลอย่างใกล้ชิด พบว่าแผลไม่มีลักษณะอักเสบ พื้นแผลสะอาดดีและมีเนื้อเยื่อเกิดใหม่มีลักษณะเป็นตุ่มเนื้อแดง (Granulation tissue) ปรากฏขึ้นที่บริเวณพื้นแผลซึ่งเป็นสิ่งที่น่าพอใจยิ่ง นพ.ประเสริฐ สวัสดิ์วิภาชัย ได้ขอตรวจสายที่ให้อาหารทางหลอดเลือดดำที่บริเวณแขนขวาซึ่งพบว่า อยู่ในสภาพดีและไม่มีอาการอักเสบ ดังนั้นจึงยังคงสามารถถวายการให้สารอาหารและน้ำทางหลอดเลือดดำต่อไปได้

สุดท้ายก่อนกลับทูลกระหม่อมฯ ได้ให้แพทย์กราบเรียนองค์หลวงตาว่าตรวจพบอะไรบ้าง และได้แก้ไขอะไรไปบ้าง การเปลี่ยนแปลงและดำเนินโรคระหว่างที่องค์หลวงตากลับมาวัดป่าบ้านตาดเป็นอย่างไรบ้าง และจากนี้ไปจะมีแผนการรักษาอย่างไร

เวลา ๐๙.๓๐ น. หลังจากที่ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงร่วมประชุมกับคณะแพทย์จบลง พระองค์ทรงกราบขออนุญาตองค์หลวงตาให้แพทย์ถวายการรักษา ซึ่งองค์ท่านได้เมตตาอนุญาต ดังนี้

๑. เจาะน้ำออกจากปอด เนื่องจากปอดด้านซ้ายมีน้ำมาก

๒. ใส่สายทางช่องจมูกผ่านลงไปในกระเพาะอาหารเพื่อดูดน้ำในกระเพาะและช่วยป้องกันการอาเจียน

จากนั้นทรงขอนิมนต์พระหลายรูปที่เป็นศิษย์องค์หลวงตามาประชุม และทรงอธิบายชี้แจงถึงอาการอาพาธขององค์หลวงตา การตรวจพบและการแก้ไขตลอดจนแนวทางการรักษา โดยมีหลวงปู่บุญมี ท่านพระอาจารย์อุ่นหล้า ท่านพระอาจารย์อินทร์ถวาย ท่านพระอาจารย์สุดใจ เป็นต้น ทรงขอความเมตตาต่อคณะสงฆ์ว่า ยาจีนหรือยาสมุนไพรใดๆ ในระยะนี้ ขอให้ระงับไว้ก่อน เพราะไปกลบอาการของโรคทำให้แพทย์วินิจฉัยได้ยาก ขอให้ใช้ยาแผนปัจจุบันแทน และเพื่อให้การรักษาเป็นไปอย่างดีที่สุด

เวลา ๑๑.๒๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ถวายปัจจัยส่วนพระองค์ซึ่งคณะแพทย์ได้รวบรวมเพิ่มเติมจากผู้ตามเสด็จทั้งข้าราชบริพาร ตลอดจนคณะแพทย์และพยาบาลทั้งศิริราช ขอนแก่นและอุดรฯ รวมได้เงินทั้งสิ้น ๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งทูลกระหม่อมฯ ได้ถวายเป็นใบปวารณากับองค์หลวงตา แล้วกราบลาเสด็จกลับ

เวลา ๑๒.๐๐ น. ไอเสียงดัง หายใจหอบเร็วและถี่ แขนขากระตุกถี่ขึ้นเรื่อยๆ

เวลา ๑๓.๓๐ น. องค์ท่านบอกว่า *"เราเหนื่อยมาก"* และยังคงไออยู่เรื่อยๆ

เวลา ๑๔.๕๐ น. หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่าบ้านนาคูณ เข้ามากราบเยี่ยม

เวลา ๑๔.๕๕ น. องค์ท่านพูดว่า *"หนาวเหนื่อย...เหนื่อยมาก"* พร้อมกับถอนหายใจ

เวลา ๑๙.๓๐ น. หายใจหอบแรงและเร็ว ขากระตุกส่ายไปมาบ่อยๆ ไอแรงเสียงดังถี่ๆ มีเสมหะเหนียวติดในลำคอ องค์ท่านพยายามดึงสายระบายน้ำจากกระเพาะอาหารที่จมูกออก

วันนี้องค์ท่านกล่าวโอวาทสั้นๆ เป็นปริศนาธรรมว่า *"ธรรมะครั้งสุดท้าย"*

วันจันทร์ที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๔

ระยะนี้อาการอาพาธค่อนข้างน่าเป็นห่วง ทั้งปอดอักเสบ ติดเชื้อ น้ำมากในปอด หอบ ไอมาก และมีเสมหะมาก

เวลา ๐๘.๕๕ น. หัวหน้าศาลลูกศิษย์องค์หลวงตาพาภรรยาและบุตรชายเข้ามากราบเยี่ยม องค์ท่านพูดขึ้นว่า *"หัวใจทุกคนมาวิตกกับหลวงตา พูดให้ฟังชัดๆ หัวใจเราจ้าตลอด"*

ท่านพระอาจารย์สุดใจในนามตัวแทนคณะสงฆ์ได้ทำหนังสือที่พิเศษ ๐๒/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๔ ส่งมายังกองงานในพระองค์ฯ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายขอบิณฑบาตในการถวายยาองค์หลวงตา เนื้อหาในจดหมายสรุปว่าทางคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์องค์หลวงตาจำนวน ๖๖ รูป จาก ๓๗ วัด ได้มาประชุมกัน ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๔ มีมติขอถวายสมุนไพรไทยจากตำรับหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ซึ่ง นพ.อวย เกตุสิงห์ ได้บันทึกไว้อีกครั้งหนึ่ง โดยอัญเชิญพระพุทธคุณประกอบพิธีการต้มยามาถวายองค์หลวงตาตั้งแต่วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๔ เพียงขนานเดียว ไม่ให้มียาจีนหรือยาไทยอื่นมาใช้ซ้อนอีก คณะสงฆ์และศิษยานุศิษย์ต่างสังเกตเห็นตรงกันว่าองค์หลวงตายอมรับยาเองและได้พิจารณาแล้วจึงตั้งใจฉันยาขนานนี้ คณะสงฆ์จึงขอบิณฑบาตขอความอนุเคราะห์ถวายยาขนานนี้ให้กับองค์หลวงตาต่อไป

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงมีความกังวลและเป็นห่วงองค์หลวงตาเป็นอย่างยิ่งเมื่อได้รับจดหมายดังกล่าว จึงตรัสเรียกคณะแพทย์ที่ถวายการรักษาเข้าพบ โดยมีท่านคณบดีฯ เป็นผู้นำเข้าเฝ้า ทรงมีรับสั่งว่า จะเสด็จขึ้นไปกราบองค์หลวงตาอีกครั้งในวันที่ ๑๔-๑๕ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๔ นอกจากนี้ทูลกระหม่อมฯ ทรงมีพระหัตถเลขาถึงคณะสงฆ์และศิษยานุศิษย์องค์หลวงตา ลงวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๔ ถึงแนวทางการดูแลรักษาองค์หลวงตาอีกด้วย

ขอเจริญพรมาพร้อมนี้

(พระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน)

รองเจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด

ตัวแทนคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์องค์หลวงตาฯ

องค์หลวงตาย้ายมาพัก ที่ห้องปลอดเชื้อ ณ กุฏิหลังเดิม

วันอังคารที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๑๑.๑๕ น. มีลูกศิษย์ขอติดกล้องวงจรปิดภายในห้องปลอดเชื้อ ซึ่งได้ก่อสร้างและติดตั้งระบบเสร็จแล้ว องค์ท่านได้พิจารณาอยู่ครู่หนึ่งจึงตอบไปว่า *"ไม่เอา เพราะเราไม่เคย เรื่องอนุญาตเราไม่อนุญาต เดี๋ยวมันจะเลอะเทอะ"*

เวลา ๑๑.๔๕ น. ท่านพระอาจารย์น้อย ปัญญาวุโธ วัดป่านานาชาติ รัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา เข้ากราบเยี่ยม องค์ท่านเมตตาปรารภธรรมให้ฟังว่า *"พระพุทธเจ้าองค์เดียวกัน พระธรรมวินัยอันเดียวกัน ให้เอาจริงเอาจังนะ"*

เมื่อห้องปลอดเชื้อภายในกุฏิองค์หลวงตาก่อสร้างเสร็จ องค์ท่านจึงเมตตาย้ายกลับเข้ากุฏิเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ ห้องปลอดเชื้อเป็นห้องกระจกปรับอุณหภูมิได้ ควบคุมการไหลของอากาศจากด้านบน วนในห้องและออกทางด้านล่างของห้อง ภายในห้องจัดให้มีพระเวรวาระละ ๕ รูปที่ต้องเข้าปรนนิบัติองค์ท่าน มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ตกลงกัน ส่วนแพทย์เวรกับบุรุษพยาบาลนั้น ได้รับอนุญาตให้พักที่ระเบียงด้านล่างของกุฏิองค์หลวงตา

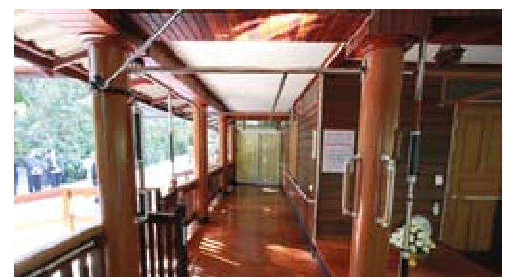

เมื่อมีเหตุจะต้องช่วย พระเวรจะกดออดเรียกบุรุษพยาบาลให้เข้าไปช่วยกันดูแลปรนนิบัติ เช่น การวัดความดันโลหิต วัดไข้ ดูดเสมหะ ฟังปอด ตรวจช่องท้อง เป็นต้น แพทย์กล่าวว่าพระเวรช่วยในเรื่องสำคัญๆ ได้มาก เช่น การเก็บปัสสาวะ การเก็บอุจจาระ เพราะเป็นกิจที่แพทย์พยาบาลไม่อาจเข้าไปก้าวก่ายได้ ควรเป็นเรื่องของสงฆ์ที่ทำถวายองค์หลวงตา

วันพุธที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๔

อาการโดยรวมยังไม่ดีขึ้น เมื่อคืนวานองค์ท่านนอนไม่หลับเกือบทั้งคืนเพราะว่าปัสสาวะบ่อย สำหรับการถวายการรักษานั้นมีทั้งแพทย์แผนปัจจุบัน แพทย์แผนจีน และยาสมุนไพรไทยของหลวงปู่ลี กุสลธโร วัดภูผาแดง

ภายหลังการทำความสะอาดแผลที่หัวแม่เท้าซ้ายและตรวจร่างกายประจำวันสรุปว่าแผลเริ่มดีขึ้น ตื้นขึ้นเรื่อยๆ ผลฟิล์มเอกซเรย์ปอดพบว่า ปอดอักเสบติดเชื้อ เสมหะที่นำไปตรวจพบว่ามีเชื้อโรค มีน้ำในปอดข้างซ้ายค่อนข้างมาก

องค์ท่านฉันจังหันไม่ได้ ต้องรับสารอาหารสารน้ำ และยาทางเส้นเลือดดำและจมูก จะมีสายยางเล็กๆ (สาย NG) ที่แพทย์ใส่สายเข้าทางจมูกผ่านหลอดอาหารถึงกระเพาะอาหาร เพื่อระบายน้ำเสียออกและป้องกันการอาเจียน เนื่องจากเกิดภาวะลำไส้ส่วนต้นอุดตันทำให้อาหารที่ได้รับไปไม่ย่อย ลำไส้ดูดซึมสารอาหารได้น้อย ประกอบกับร่างกายผลิตน้ำดีและน้ำย่อยออกมา ทำให้น้ำในกระเพาะอาหารมีมากจนไหลย้อนขึ้นไปตามหลอดอาหาร แพทย์จึงต้องใส่สายยางระบายไว้ มีการพ่นไอร้อนละลายเสมหะเป็นระยะๆ และดูดเสมหะอยู่บ่อยๆ

เวลา ๑๙.๔๐ น. ยังคงมีอาการไอและเหนื่อย และองค์ท่านได้พูดขึ้นว่า *“เหนื่อยเหนื่อยลงๆ”*

เวลา ๒๐.๐๐-๒๔.๐๐ น. หลับได้ค่อนข้างดี

เวลา ๐๒.๐๐-๐๓.๐๐ น. องค์ท่านพูดขึ้นอยู่บ่อยๆ ว่า *“โฮ้ เฮาเหนื่อยหลาย”*

ช่วงนี้ไอเป็นระยะๆ มีเสมหะบ้าง มีปัญหาที่พบบ่อยๆ ที่ต้องระวังเป็นพิเศษคือเสมหะเหนียว ต้องคอยดูดออกเป็นระยะๆ

การถวายการรักษาก็ต้องละเอียดรอบคอบ ต้องขอโอกาสกราบเรียนอย่างมีเหตุผล ชัดเจน กระชับ และทำด้วยความเคารพจริงๆ ทั้งยังต้องเข้าใจในอัธยาศัยขององค์ท่านได้บ้าง เป็นที่ไว้วางใจได้พอสมควร อย่างไรก็ตามบางครั้งก็ยังถูกดุ อย่างเบาก็จากอาการที่องค์ท่านมองด้วยสายตา อย่างหนักก็คำพูดที่น่าเกรงขาม แต่ศิษย์ย่อมเข้าใจในอัธยาศัยของอาจารย์ ซึ่งถือว่าเป็นสิริมงคลที่องค์ท่านดุก็เหมือนองค์ท่านให้พร ศิษย์ก็ย่อมปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่าให้เกิดขึ้นอีก ไม่เช่นนั้นก็หมดโอกาสที่จะเดินเข้าไปบริเวณกุฏิองค์ท่านอีกเพราะจะไปขวางธรรมขององค์ท่าน

ยาของหลวงปู่ลีเป็นสมุนไพรต้ม เป็นยาสำหรับรักษาโรคเนื้อร้ายซึ่งหลวงปู่ได้เล่าให้ลูกศิษย์ฟังว่า องค์หลวงตาได้นิมิตมานานหลายปีแล้วและให้หลวงปู่เขียนสูตรยาเอาไว้ จึงได้นำมาใช้รักษาองค์หลวงตา

หลังจากต้มยาเสร็จหลวงปู่จะนำกระบอกใส่ยาต้มเข้าไปในห้อง หลวงปู่ใช้เวลานานเป็นชั่วโมงในการภาวนาอธิษฐานจิตด้วยความตั้งใจอย่างมาก หลวงปู่บอกว่า ถ้าให้องค์หลวงตาฉันเฉพาะยานี้รับรองว่าหายและต้องให้หยุดยาตัวอื่นทั้งหมด

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๔

องค์ท่านนอนพักอยู่บนเตียงในห้องปลอดเชื้อ ตอนเช้าดูมีอาการไม่สบายอยู่ภายใน ดูเหนื่อยแม้จะสามารถหลับได้บ้าง เสมหะมากจนต้องคอยดูดออกบ่อยๆ หลังจากดูดเสมหะแล้วมีอาการดีขึ้นและสามารถหลับได้

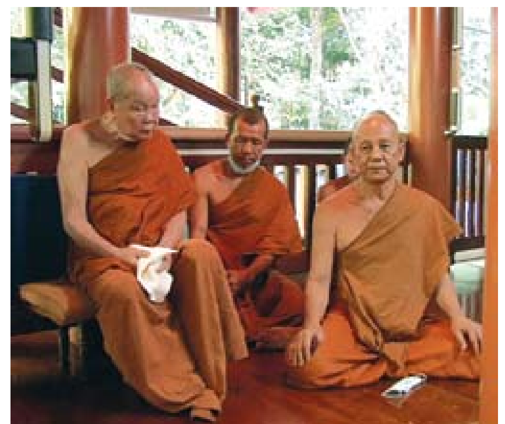
เวลา ๑๒.๔๐ น. หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่าบ้านนาคูณ มากราบเยี่ยม

เวลา ๑๓.๒๕ น. องค์ท่านถ่ายอุจจาระแล้วพระจึงทำความสะอาด พบว่าบริเวณก้นสองข้างเกิดแผลกดทับเนื่องจากนอนนานๆ เมื่อผิวหนังบางมากต้องระมัดระวังไม่ให้เสียดสีเพราะอาจจะถลอกได้

เวลา ๑๕.๓๕ น. หลวงปู่ลี กุสลธโร วัดภูผาแดง กับพระอาจารย์วันชัย วิจิตโต วัดป่าภูสังโฆ เข้ากราบเยี่ยม องค์ท่านลุกขึ้นนั่งและถามขึ้นว่า *“คนมาจากไหน เยอะแยะ”* แล้วก็นอนพัก

เวลา ๑๖.๐๐ น. พระอาจารย์วันชัยกราบลากลับ

อาการโดยรวมขององค์ท่านคือ เหนื่อยหายใจไม่สะดวก ต้องพลิกให้องค์ท่านนอนตะแคง บางครั้งมีอาการหอบ ไอห่างๆ เสมหะมากและเหนียว เครื่องดูดเสมหะดูดไม่ได้ ต้องใช้สำลีกว้านออกหรือใช้คีมคีบออกด้วยความระมัดระวัง ทำอย่างนี้ได้ไม่นานเสมหะก็เกิดขึ้นใหม่อีก ต้องได้ดูดออกบ่อยๆ ทำให้เหนื่อย ช่วงนี้องค์ท่านไม่ค่อยพูด แม้พูดก็ฟังยากเพราะไม่มีเสียง โดยมากถ้าต้องการอะไรก็จะใช้กิริยาท่าทางบอก บางครั้งก็ลุกขึ้นนั่ง นั่งได้ไม่นานก็เหนื่อย ต้องได้ประคององค์ท่านลงนอน ตอนกลางคืนนอนไม่ค่อยหลับเนื่องจากมีเสมหะมากต้องได้ดูดออกบ่อยๆ

วันศุกร์ที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๔

ช่วงเช้าอาการองค์ท่านค่อนข้างดี ไม่เหนื่อยมากเหมือนเมื่อวาน แผลที่นิ้วหัวแม่เท้าซ้ายดีขึ้นมาก ซึ่งคณะแพทย์ พยาบาล และผู้เกี่ยวข้องได้ขวนขวายหายาดีมารักษาองค์ท่าน

เวลา ๐๘.๑๐ น. แพทย์จากโรงพยาบาลศูนย์อุดรฯ ตรวจพบว่า ปอดข้างซ้ายมีน้ำมาก ส่วนปอดด้านขวาบวม

เวลา ๑๔.๐๐ น. องค์ท่านพูดขึ้นว่า *"เหนื่อย..เราเหนื่อย"*

เวลา ๑๕.๕๕ น. มีคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราช มาขออนุญาตเปลี่ยนสายยางให้สารน้ำที่แขนด้านขวาใหม่เนื่องจากสายเดิมเกิดการอุดตัน และพบว่ามีน้ำในปอด เสมหะมาก แพทย์แนะนำว่าต้องพ่นไอร้อนเพื่อช่วยละลายเสมหะและกระตุ้นให้ไอแล้วดูดเสมหะออก ให้ทำทุก ๖ ชั่วโมง แต่ถ้าจำเป็นต้องดูดก็ทำได้เลย พยายามให้องค์ท่านนอนหงายและหนุนศีรษะขึ้นสูง บางครั้งก็สามารถนอนตะแคงได้ มีอาการไอ เหนื่อยหอบ

วันเสาร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๔

ตอนเช้ามีการพ่นไอน้ำร้อนและยาขยายหลอดลม เนื่องจากองค์ท่านหายใจไม่สะดวก หลอดลมตีบ หายใจมีเสียงดังวี้ดๆ และดูดเสมหะออกมาก เสมหะเริ่มเปลี่ยนเป็นสีเหลือง แสดงว่าเริ่มมีการติดเชื้อที่ปอด ตาข้างซ้ายแดงมาก แพทย์บอกว่าเกิดจากการไอมากทำให้เส้นเลือดฝอยแตก และมีอาการเหนื่อยหอบ

ช่วงบ่ายคณะแพทย์ในทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ จากโรงพยาบาลศิริราช ๕ ท่าน และพล.ต.อ.ประชา พรหมนอก ได้กราบเรียนขออนุญาตเจาะน้ำออกจากปอดด้านซ้าย ซึ่งองค์ท่านก็อนุญาต ในวันนั้นคณะแพทย์ได้ถวายการตรวจองค์หลวงตา ณ ห้องปลอดเชื้อที่สร้างใหม่และเป็นห้องแยกเป็นสัดส่วน พร้อมกันนี้ นพ.แจ่มศักดิ์ถวายการเจาะดูดสารน้ำออกจากเยื่อหุ้มปอดได้ปริมาณ ๖๐๐ มล. พร้อมทั้งใช้วิธีใส่สายคาท่อระบายไว้ด้วย เพื่อในอนาคตเวลามีสารน้ำเพิ่มขึ้นในช่องปอด อายุรแพทย์โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี จะได้ทำการดูดระบายทุก ๒-๓ วัน หรือเมื่อจำเป็นโดยไม่ทำให้องค์หลวงตาเจ็บปวดจากการแทงเข็มผ่านบริเวณชายโครงเหมือนทุกคราว หลังจากเจาะน้ำออกจากปอดแล้วการหายใจก็ดีขึ้น

นอกจากนั้น นพ.ประเสริฐยังได้เปลี่ยนสายยางให้อาหารทางหลอดเลือดดำที่ใส่สายไว้ในตำแหน่งหลอดเลือดดำใกล้หัวใจอีกด้วย การเปลี่ยนครั้งนี้ทำโดยใช้สายใหม่แทนสายเส้นเดิมที่มีการอุดตันบางส่วนโดยไม่ต้องผ่าตัดหรือแทงหลอดเลือดตำแหน่งใหม่ แต่ใช้เทคนิคใส่สายลวด (Guidewire) เข้าในสายยางเส้นเดิมที่ตันแล้วดึงย้อนออกมา จากนั้นใส่สายยางเส้นใหม่แทนเพื่อมิให้องค์ท่านต้องเจ็บปวดแต่อย่างใด กรรมวิธีนี้ใช้เวลาดำเนินการเกือบหนึ่งชั่วโมงซึ่งปกติจะทำแต่เฉพาะในห้องผ่าตัดที่ปลอดเชื้อเท่านั้นเพื่อป้องกันมิให้มีการติดเชื้อเข้ากระแสเลือด แต่ในกรณีองค์หลวงตา กุฏิได้รับการปรับให้เป็นห้องพักที่ปลอดเชื้อที่ได้มาตรฐานแล้ว แพทย์จึงสามารถปฏิบัติการแบบห้องผ่าตัดได้ทุกประการโดยนำเครื่องมือตลอดอุปกรณ์ในการดำเนินการด้านนี้มาจากโรงพยาบาลศิริราช รวมถึงการปูผ้า ทำความสะอาดแขน ตลอดจนการป้องกันการติดเชื้อของคณะแพทย์ผู้ดำเนินการ

เวลา ๑๗.๐๐ น. นพ.จอมจักรได้ขอโอกาสทำแผลบริเวณก้นกบ ส่วนแผลที่เท้าพบว่ามีสภาพดีขึ้นอย่างมากเป็นที่น่าพอใจ องค์หลวงตาก็ได้แสดงความพอใจกับการปฏิบัติการของคณะแพทย์

ภาพรวมในวันนั้นตั้งแต่ค่ำเป็นต้นมา องค์ท่านนอนไม่หลับเกือบทั้งคืน ไอบ้าง มีเสมหะบ้าง พยายามดึงสายยางที่จมูกออก พร้อมทั้งมีอาการคันบริเวณศีรษะและใบหน้า

วันอาทิตย์ที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๖.๐๐ น. องค์ท่านพูดขึ้นว่า *"หมาก...พลู"* พระจึงได้นำมาถวาย องค์ท่านได้หยิบแก่นคูนเข้าปาก ทั้งมีอาการอิดโรยจากการไม่ได้นอนทั้งคืน ฉันหมากแทบไม่ได้เลย ทั้งแก่นคูน พลู ใบยาสูบ ที่คายออกมาเหมือนไม่ได้เคี้ยวเลย ที่องค์ท่านฉันหมากให้เห็นนั้นเหมือนกับพยายามจะแสดงให้ลูกศิษย์เห็นว่าอาการอาพาธไม่ได้หนักหนาอย่างที่เป็นกังวล

ระหว่างที่นั่งฉันหมากองค์ท่านได้พยายามจะดึงสายยางที่จมูกออก พระจึงได้กราบเรียนว่าสายนี้ใส่ไว้สำหรับดูดน้ำเสียในกระเพาะอาหาร

ถ้าเอาออกจะทำให้อาเจียนและแน่นท้อง องค์-ท่านก็พยักหน้า และได้มองไปที่ห้องซึ่งติดกับห้องปลอดเชื้อพร้อมกับถามพระว่า *"นั่นห้องอะไร"*

พระจึงกราบเรียนว่า *"ห้องนอนที่กุฏิหลังเก่าและกั้นห้องเพิ่มครับ"*

พระได้ถวายการเช็ดตัวด้วยน้ำอุ่น ระหว่างนั้นพระได้นำผ้าบังสุกุลพร้อมเช็คจากญาติโยมเข้าถวายองค์ท่าน ท่านใช้มือซ้ายจับผ้าขาว มือขวาจับกระดาษอ่านอยู่นาน แม้ขณะที่อาพาธหนักก็ยังเมตตาเปิดโอกาสให้ผู้คนที่อยากทำบุญได้ทำบุญตามประสงค์ จากนั้นก็พูดขึ้นว่า *"ลูก..เอ้า...ลูก"* หมายถึงให้พระที่จับเส้นด้านหลังลุกออกไป จาก-นั้นพระได้ประคองลงนอน องค์ท่านได้พูดขึ้นว่า *"เหนื่อยแทบตาย"* ซึ่งหมายถึงว่าช่วงนั้นนั่งนานมิใช่เพราะเหนื่อย

เวลา ๐๘.๑๕-๐๘.๔๐ น. แพทย์เข้ามาตรวจปอดและทำแผลที่เท้า พบว่าปอดข้างซ้ายดีขึ้น แล้วองค์ท่านก็พูดขึ้นว่า

"เฮาเหนื่อยหลาย ไป...ไป...ไป"

เวลา ๑๑.๓๐ น. องค์ท่านพูดขึ้นว่า *"ลูก..เอาลุกไม่ไหวแล้ว"* พระจึงประคององค์-ท่านลุกขึ้นนั่ง มีอาการคล้ายจะอาเจียน พระเลยเอาถุง NG ใส่ที่ปลายสายประมาณ ๕ นาที มีน้ำสีน้ำตาลปนเขียวไหลออกมาต่อเนื่องได้เกือบ ๒๐๐ มล.

เวลา ๑๓.๔๐ น. หลวงปู่แบน ธนากโร วัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร เข้ามากราบเยี่ยม แล้วกราบเรียนกับองค์หลวงตาว่า

"พอกระผมดูพ่อแม่ฯ แล้ว ได้พิจารณาว่าผู้ที่ยิ่งใหญ่ไม่มีใครเอาชนะได้ แม้แต่พระพุทธเจ้าคือความแก่ชรา"

เวลา ๑๔.๓๐ น. หลวงปู่บุญเพ็ง กัปปโก วัดป่าวิเวกธรรม จังหวัดขอนแก่น เข้ามากราบเยี่ยม องค์ท่านลุกขึ้นมาฉันหมากด้วย ๑ คำ

เวลา ๑๔.๕๐-๑๕.๑๕ น. องค์ท่านให้เปิดประตูห้องที่เคยจำวัดให้องค์ท่านดู แล้วนั่งรถกอล์ฟออกไปหน้าวัด ทั้งๆ ที่อาการไม่ค่อยดี เหนื่อยหอบ ตาแดง อิดโรย และพูดก่อนออกไปว่า *"ไป...ไป...ไป"* ระหว่างที่นั่งรถกอล์ฟนั้นได้ให้ออกซิเจนตลอดเวลา

หลังจากนั้นก็พาองค์ท่านกลับเข้าห้องปลอดเชื้อ ขณะนอนพักได้พูดว่า *"ไป...ไป...ไป"* หลายครั้ง

เวลา ๐๑.๓๐ น. องค์ท่านพยายามจะดึงสายยางที่จมูกออกอยู่หลายครั้งและให้เอาลุกนั่ง มีอาการเหนื่อย หน้าซีด มือสั่น และยังคงจะดึงสายยางที่จมูกออก พระกราบเรียนว่า *"หมอไม่ให้เอาออกครับผม เอาออกแล้วจะอาเจียน"*

องค์ท่านจึงพูดขึ้นว่า *"ใครจะว่าอะไรก็ว่าไปเถอะ มันเป็นอยู่นี่"* องค์ท่านพูดเสียงสั่นๆ พร้อมกับชี้มาที่คอ นั่งตัวเอียงจะล้ม มือสั่น

แล้วองค์ท่านก็พนมมือขึ้นแล้วพูดเป็นภาษาบาลี ๗-๘ คำ แต่ฟังได้ไม่ชัดเจน แล้วก็พูดขึ้นต่อว่า *"เหนื่อย..เหนื่อย..นอนเลย"*

องค์ท่านนอนไม่หลับเกือบตลอดคืนเป็นวันที่สอง เริ่มหลับได้บ้างตั้งแต่เวลา ๐๓.๓๐-๐๔.๑๓ น. แล้วก็ตื่นขึ้นมา มีเสมหะตลอด ไอเป็นระยะๆ

วันจันทร์ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๗.๓๐ น. องค์ท่านให้เอารถกอล์ฟมาเหมือนต้องการจะออกไปข้างนอก แต่อาการไม่ดี เหนื่อย ไม่ยอมให้ใส่ออกซิเจนที่จมูก เข้าใจว่าคงระคายเคือง พระจึงเอาไว้ใกล้ๆ กับจมูกแทน องค์ท่านพยายามดึงเอาสายยางที่จมูกออก และพูดขึ้นว่า *"เฮาเหนื่อยจะตาย"*

หลังจากนั้นแพทย์ได้เข้ามาทำแผลที่เท้าและเอาสายยางที่สอดเข้าในจมูกออก

เวลา ๐๘.๔๕ น. องค์ท่านนั่งรถกอล์ฟรอบศาลาเพื่อโปรดญาติโยมเป็นเวลา ๑๕ นาที จากนั้นพระจึงรีบพากลับเข้าห้องปลอดเชื้อ

เวลา ๑๕.๐๐ น. องค์ท่านนั่งรถเข็นไปตามทางจงกรมบนกุฏิ แล้วลงไปศาลาประมาณ ๑๕ นาที จึงกลับเข้าห้องปลอดเชื้อ

เวลา ๐๐.๓๐ น. ถอนหายใจ และพูดขึ้นว่า *"โฮ้..."* บ่อยๆ

เวลา ๐๑.๐๕ น. พูดขึ้นว่า *"โฮ้..ไม่ไหวแล้ว"*

พระได้ใช้ไฟฉายส่องดูในช่องปากพบว่ามีเสมหะเหนียวหนืด มีสีเหลืองและขาวติดตามเพดานปากและลำคอ ใช้เครื่องดูดเสมหะก็ดูดไม่หมด พระจึงค่อยๆ ใช้คีมคีบออกอย่างระมัดระวัง

เวลา ๐๔.๑๐ น. องค์ท่านนอนตะแคงจึงพอหลับได้ ไม่มีเสียงเสมหะอยู่ในลำคอ ปกติถ้าเสมหะไม่เหนียวจนเกินไปก็พอสังเกตได้จากเสียงหายใจ แต่ถ้ามีเสมหะมากแล้วไม่มีเสียงจะอันตราย พระจึงต้องคอยสังเกตอยู่ตลอดเวลา คืนนี้องค์ท่านก็นอนไม่หลับเกือบทั้งคืน มาหลับได้ช่วงเวลา ๐๔.๑๕ น.

วันอังคารที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงได้รับแจ้งจากแพทย์โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีว่าองค์-หลวงตามีอาการไข้สูง หอบเหนื่อยและซึมลง จึงมีพระดำรัสขอให้คณะแพทย์จากศิริราชจำนวน ๑๐ ท่าน ตามเสด็จมายังวัดป่าบ้านตาดเป็นกรณี

รีบด่วน (ตามคำสั่งคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลที่ ๑๙๒/๒๕๕๔ ให้เดินทางไปปฏิบัติราชการในพระองค์เป็นกรณีพิเศษ) จากนั้นรถขบวนเสด็จออกจากโรงพยาบาลศิริราชในตอนเช้ามืดเวลา ๐๖.๑๕ น. เพื่อประทับเครื่องบินพระที่นั่งที่กองบัญชาการกองทัพอากาศ ๖ สนามบินดอนเมืองไปยังสนามบินนานาชาติอุดรธานี

เวลา ๐๗.๓๐ น. องค์ท่านลุกขึ้นนั่งบนเตียง มีลักษณะอิดโรยมาก เนื่องจากไม่ได้นอนเกือบทั้งคืนเป็นคืนที่สาม

เวลา ๑๑.๕๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาพร้อมกับคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชทั้ง ๑๐ ท่าน เพื่อกราบนมัสการเยี่ยมและถวายการรักษา

นพ.แจ่มศักดิ์ได้ตรวจปอดพบว่ามีน้ำในปอดเพิ่มขึ้น ต้องเจาะน้ำออก โดยทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เป็นผู้ขอเมตตาอนุญาตจากองค์ท่าน และใส่สายไว้ถาวรเพื่อดูดน้ำออกจากปอดโดยในครั้งต่อไปจะได้ไม่ต้องเจาะใหม่

นพ.แจ่มศักดิ์ดูดน้ำออกจากปอดได้ ๗๒๐ มล. สีน้ำตาลปนแดง ซึ่งแสดงว่าไม่ค่อยดี

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงกล่าวกับคณะสงฆ์พระมหาเถระในที่ประชุมว่า

“ดิฉัน มากราบเยี่ยมอาการท่านพ่อด้วยความห่วงใย ท่านเคยบอกดิฉันว่า ให้มีท่านพ่ออยู่ที่ใจก็พอแล้ว ดิฉันยังเป็นปุถุชน ไม่ค่อยเข้าใจนัก แต่ดิฉันก็มีความปรารถนาที่จะมีท่านพ่อ ที่มีองค์ท่านจริงๆ ณ ที่นี้ด้วย เพราะท่านพ่อมีพระคุณแก่ดิฉันมาก คราวที่ดิฉันป่วย ต้องเข้านอนโรงพยาบาล นานเป็นเดือน ท่านพ่อมาโปรดเมตตา ให้คำสั่งสอนถึงโรงพยาบาล ทำให้ดิฉันสามารถออกจากโรงพยาบาลได้

ดิฉันปรารถนาจะตอบแทนพระคุณ และแสดงความกตัญญูกตเวที ด้วยความรักและเทิดทูนอย่างสูงสุดจริงๆ และดิฉันขออนุญาตมาเยี่ยมอาการท่านพ่อทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เพราะในวันธรรมดาก็ไปดูแลพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งก็ยังคงประชวร ดิฉันต้องการดูแลทั้ง ๒ ท่าน ซึ่งมีพระคุณแก่ดิฉันมาก เพราะพระเจ้าอยู่หัวก็เป็นพระบิดาที่ให้กำเนิดร่างกาย ส่วนหลวงตาก็เป็นท่านพ่อผู้ให้กำเนิดดวงใจ ให้แสงสว่างแก่ดิฉัน ดิฉันจะไม่รบกวนอะไรมาก เพียงแต่กราบเยี่ยม ดิฉันรัก เคารพ และเทิดทูนอย่างสูงสุด ต้องการให้ท่านพ่ออยู่กับเรานานที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ดิฉันจึงกราบเรียนขอความกรุณาต่อพระคุณเจ้าดังกล่าวข้างต้น”

พระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน ได้ถวายพระพรว่า *“เห็นด้วย”* จากนั้นพระองค์ก็เสด็จมาเยี่ยมองค์หลวงตาถี่ยิ่งขึ้น

เวลา ๑๒.๔๕ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์โดยข้าราชบริพาร แพทย์และพยาบาลร่วมสมทบปัจจัยถวายองค์หลวงตา แล้วทรงนมัสการลากลับ

จากนั้น นพ.จอมจักรได้เข้ามาทำแผลที่เท้า นพ.อมรเข้ามานำเชื้อที่เท้าไปตรวจด้วย ขณะที่ทำแผลดูองค์ท่านอิดโรยและมีอาการเหนื่อย

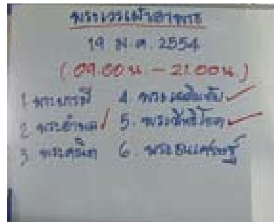
เวลา ๑๕.๔๕ น. พระอาจารย์กนกได้ปลงผมถวายองค์ท่านบนเตียง เพราะไม่สะดวกในการเคลื่อนย้าย

เวลา ๑๗.๓๐-๑๙.๐๐ น. องค์ท่านถอนหายใจบ่อยๆ เดี๋ยวร้อน เดี๋ยวหนาว เนื้อตัวเย็น

เวลา ๒๒.๐๐ น. ขณะที่ร่างกายแปรปรวนอยู่นั้น องค์ท่านได้พนมมือขึ้น สักพักก็เอามือลง

เวลา ๒๒.๓๐ น. อาการโดยรวมยังไม่ดีขึ้น เหมือนจะอาเจียนอยู่ตลอดเวลา องค์ท่านบอกให้พลิกตัวนอนตะแคงด้านซ้ายอยู่หลายครั้ง และพูดขึ้นว่า *“โอ๋ๆๆๆ”* ที่สุดก็บอกให้พยุงท่านลุกขึ้นนั่ง มีอาการเหนื่อยหอบจะอาเจียนตลอดเวลา แพทย์และบุรุษพยาบาลได้เข้ามาตรวจปอดและท้อง พบว่าท้องตึงมาก น่าจะมีน้ำมาก จึงขอโอกาสใส่สายยางเข้าทางรูจมูกผ่านหลอดอาหารถึงกระเพาะอาหารเพื่อระบายน้ำออก และพ่นยาขยายหลอดลม ถวายออกซิเจน จากนั้นอาการเริ่มดีขึ้น น้ำที่ไหลออกมาทางปากมีสีเขียวปนเหลือง แพทย์และบุรุษพยาบาลได้พ่นยาขยายหลอดลมอีกครั้งแล้วดูดเสมหะ กระทั่งเวลา ๐๐.๔๐ น. อาการโดยรวมจึงเริ่มดีขึ้น และพอนอนหลับได้บ้าง ในบางช่วงองค์ท่านพยายามใช้มือดึงเอาสายออกซิเจนและสายยางที่จมูกออก

เมื่อคืนตอนที่องค์ท่านอาเจียนออกมามีกลิ่นคาวมากกว่าทุกครั้ง

วันพุธที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๗.๓๐-๐๗.๔๕ น. ช่วงนี้ดูเหมือนองค์ท่านจะเกิดเวทนาในขันธ์มาก จนถึงเวลา ๐๗.๕๐ น. อาการต่างๆ จึงเริ่มสงบลง แต่ก็มีไอเป็นระยะๆ ระหว่างที่นอนพักได้พูดขึ้นว่า *“เหนื่อย...เหนื่อย”* และพยายามดึงสาย NG ออก

เวลา ๑๑.๓๐ น. หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่าบ้านนาคูณ และหลวงปู่คูณ สุเมโธ วัดป่าภูทอง มากราบเยี่ยม

เวลา ๑๒.๔๐ น. หลวงพ่อกัณหา สุขกาโม วัดทรัพย์ทวีธรรมาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เข้ามากราบเยี่ยม

เวลา ๑๙.๐๐ น. เป็นต้นมา องค์ท่านสามารถนอนพักได้บ้าง

เวลา ๒๓.๔๐ น. องค์ท่านบอกให้ประคองลุกขึ้นนั่งและพยายามปัดสายออกซิเจนออก อาการโดยรวมไม่ดี จึงให้องค์ท่านนอนพัก

เวลา ๐๐.๓๐ น. องค์ท่านบอกให้ประคองลุกขึ้นนั่งและให้เอาสายออกซิเจนออก มีอาการเหนื่อยหอบ แพทย์และบุรุษพยาบาลจึงถวายออกซิเจนแบบถุง เสร็จแล้วจึงใช้มือบอกให้พระช่วยพยุงท่านลงนอน

เวลา ๐๕.๐๐-๐๕.๓๐ น. ระหว่างที่องค์ท่านนอนพักอยู่บนเตียง ได้ชี้มือขึ้นบนฟ้าแล้วบอกว่า *“ไป...ไป”*

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๔

เช้านี้แพทย์ได้เข้ามาตรวจร่างกายและทำแผลที่เท้าประจำวัน อาการโดยรวมค่อนข้างดี ไม่อิดโรย แววตาและสีหน้าดี

เวลา ๐๘.๔๐ น. แพทย์จากโรงพยาบาล

ศูนย์อุดรฯ ขอโอกาสเอกซเรย์ปอด จากนั้น นพ.อมรจากโรงพยาบาลศิริราช ขออนุญาตตรวจร่างกาย พบว่าท้องดี ไม่แน่น สายน้ำเกลือดี ปอดขวาด้านล่างฟังเสียงได้ชัดเจนว่ามีการอักเสบ ผลเอกซเรย์ปอดก็เป็นตามข้อสันนิษฐาน พบว่าปอดด้านขวาส่วนล่างอักเสบจริง

เวลา ๑๑.๒๐ น. หลวงปู่อุทัย สิริธโร วัดเขาใหญ่เจริญธรรม จังหวัดนครราชสีมา มากราบเยี่ยม องค์ท่านลืมตาดูแต่ไม่ได้พูดอะไร แล้วหลับตาต่อไป

เวลา ๑๓.๐๐ น. หลวงปู่เผย วิริโย วัดถ้ำผาปู่ จังหวัดเลย มากราบเยี่ยม

ตั้งแต่เช้ามา องค์ท่านนอนหลับได้ดี อาการโดยรวมดี

เวลา ๑๔.๓๐ น. องค์ท่านรู้สึกตัวตื่น มีลักษณะนัยน์ตาอิดโรย เปียกชุ่ม มีอาการเหมือนคนนอนไม่เต็มอิ่ม แต่ไม่มีอาการกระสับกระส่าย หายใจได้ดีกว่าวันก่อนๆ

วันนี้แพทย์แผนจีนทั้งหมอลิ้มและหมอหมิงเข้ามาขออนุญาตตรวจดูอาการซึ่งองค์ท่านก็เมตตา

เวลา ๑๖.๓๕ น. พระได้ประคององค์ท่านให้นั่งอยู่บนเตียงมีอาการอิดโรย นัยน์ตาอิดโรยมีน้ำตาคลอ แขนขาไม่มีกำลัง วันนี้ทั้งวันองค์ท่านไม่ได้พูดอะไรเลย

เวลา ๑๙.๑๕ น. พระอาจารย์จันทร์เรียน คุณวโร วัดถ้ำสหาย จังหวัดอุดรธานี เข้ามากราบเยี่ยมประมาณ ๑๐ นาที ระหว่างที่พระอาจารย์จันทร์เรียนกราบลา ขณะนั้นองค์ท่านยังนอนหลับตาอยู่บนเตียงได้ยกมือขึ้นรับไหว้ด้วยเหมือนกับองค์ท่านรับทราบอยู่ตลอดเวลา

เวลา ๒๓.๐๕ น. องค์ท่านรู้สึกตัวตื่น หน้าตาผ่องใสดี พูดอยู่ในลำคอแต่ฟังไม่ชัด พระได้ขอโอกาสนำสำลีชุบน้ำตาลทรายแดงแตะที่ลิ้นองค์ท่าน ๒ ครั้ง ซึ่งทำเช่นนี้ก็เพื่อทำให้ปากคอไม่แห้ง ให้ร่างกายสดชื่นมีกำลัง วันนี้องค์ท่านหลับได้ดีทั้งกลางวันและกลางคืน อาการโดยรวมดีขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๖.๒๐ น. องค์ท่านใช้มือดึงสายออกซิเจนออก พระจึงลองให้องค์ท่านหายใจเอง สังเกตดูได้ประมาณ ๕–๑๐ นาที วัดค่าออกซิเจนในเลือดอยู่ที่ ๙๑% จึงได้ใส่สายออกซิเจนถวายใหม่ องค์ท่านพยายามจะดึงสายออกซิเจนและสาย NG ออกบ่อยครั้ง นอกจากนี้ยังมีเสมหะค่อนข้างมากต้องคอยดูดออกเป็นระยะๆ พร้อมทั้งได้พ่นยาขยายหลอดลม

เวลา ๑๐.๑๕ น. พระอาจารย์จันทร์เรียน คุณวโร วัดถ้ำสหาย จังหวัดอุดรธานี มากราบเยี่ยม และได้ลากลับเมื่อเวลา ๑๐.๒๐ น.

ตั้งแต่เช้ามาจนถึงเวลา ๑๕.๒๐ น. องค์ท่านนอนหลับพักผ่อนได้ดีมีอาการไอเป็นระยะๆ มีสีหน้าผ่องใส ดวงตาแจ่มใส

เวลา ๑๖.๑๐ น. องค์ท่านบอกให้เอาผ้าห่มมาห่มให้

เวลา ๑๗.๐๐ น. นอนไม่หลับ ดูมีเวทนาในขันธ์มาก และพยายามดึงสาย NG ออกหลายครั้ง จนเวลา ๒๐.๑๕ น. พระจึงไปบอกให้แพทย์มาถอดสาย NG ที่จมูกออก หลังจากนั้นดูองค์ท่านถอนหายใจบ่อยขึ้น นอนไม่หลับ มักพูดว่า *"เหนื่อย"* หายใจไม่สะดวกเพราะมีเสมหะในคอมาก แพทย์จะขอดูดเสมหะออก องค์ท่านไม่อนุญาตให้ดูด

แสดงกิริยาการจงกรมเป็นวาระสุดท้าย

เวลา ๒๑.๐๐ น. องค์หลวงตาซึ่งมีท่าทางอ่อนเพลียดูอิดโรย และยังมีสายออกซิเจนติดอยู่ที่จมูกทั้งสองข้าง ให้ปรับเตียงขึ้นในท่านั่ง แล้วชี้ไปที่ประตู ปลายเตียงขององค์ท่านเมื่อเปิดประตูทั้งสองฝั่ง จะสามารถทะลุถึงกันได้ องค์ท่านเปล่งวาจาเบาๆ ว่า *"ไป....ไป"* พูดเช่นนี้อยู่ ๒-๓ ครั้ง พระจึงได้ยกประคององค์ท่านขึ้นรถเข็นในเวลาประมาณ ๒๑.๑๐ น. แพทย์รีบประคับประคองสายน้ำเกลือและเข็นเสาน้ำเกลือตามองค์ท่านไปไม่ห่าง พระอีกรูปคอยถือกระโถนตามรถเข็นเคลื่อนจากเตียงที่องค์ท่านนอนอยู่ ผ่านประตูแรกไปทะลุห้องที่ท่านเคยจำวัดอยู่และทะลุเลยออกไปทางระเบียงด้านทิศเหนือของกุฏิ จากนั้นก็เลี้ยวรถเข็นไปด้านซ้าย เมื่อสุดทางจงกรมแล้วก็วนขวา เลียบระเบียงกุฏิโดยวนขวาตามเข็มนาฬิกา องค์ท่านให้หยุดรถเข็นและเคลื่อนมือขององค์ท่านไปแตะราวจงกรม สักพักองค์ท่านก็ให้เคลื่อนรถเข็นต่อและหยุดเอามือแตะราวจงกรมอีกครั้ง องค์ท่านให้วนรถเข็น เวียนด้านขวาอยู่เช่นนี้ถึง ๓ รอบ

หลังจากเวียนครบแล้วองค์ท่านบอกให้หยุด พระจึงช่วยกันนำองค์ท่านกลับมานอนพักบนเตียงเช่นเดิม ขณะนั้นนาฬิกาที่ผนังบอกเวลา ๒๑.๒๕ น. การที่องค์ท่านให้เข็นรถเวียน ๓ รอบประดุจการกระทำประทักษิณเช่นสมัยพุทธกาลเช่นนี้ เป็นการฝืนธาตุขันธ์อย่างมาก เพราะในเวลานี้องค์ท่านมีสภาพที่อ่อนเพลียมาก ปัจจัยต่างๆ ไม่เอื้ออำนวยให้เคลื่อนไหวไปมาอีกแล้ว หมู่พระและแพทย์ที่พาท่านออกไปต่างรับรู้กันว่านั่นเป็น "กิริยาการจงกรมขององค์หลวงตาเป็นวาระสุดท้ายแห่งชีวิตนักบวช"

ขณะนั้นสีหน้าเริ่มขาวซีดปากซีด นัยน์ตาอิดโรย องค์ท่านก็ดูอิดโรย อ่อนเพลีย นั่งก้มหน้ามีน้ำไหลออกมาทางปาก ตกดึกนอนไม่หลับช่วงนั้นมีเสมหะมาก พระกับบุรุษพยาบาลพยายามหาวิธีบรรเทาความอึดอัดจากเสมหะซึ่งก็ต้องเสี่ยงกับอัธยาศัยขององค์ท่านที่ไม่

ต้องการให้มีสิ่งพะรุงพะรัง องค์ท่านจึงดุพระกับบุรุษพยาบาลหลายครั้ง จากนั้นเมื่อพระและบุรุษพยาบาลขอโอกาสดูดและจะพ่นยาขยายหลอดลม องค์ท่านก็โบกมือปฏิเสธพร้อมกับดึงมือพระออกและดุซ้ำอีก จึงยุติตามธรรมของท่าน

เวลา ๐๕.๑๕ น. องค์ท่านจึงอนุญาตให้ดูดเสมหะ ซึ่งมีปริมาณมาก ในส่วนอื่นดูเหมือนแขนซ้ายและเท้าขวาบวมขึ้น

วันเสาร์ที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๖.๐๐ น. องค์ท่านลุกขึ้นนั่งบนเตียงโดยไม่ยอมรับออกซิเจน มีอาการหอบมากขึ้น พระและบุรุษพยาบาลพยายามขออนุญาตใส่สายออกซิเจนและดูดเสมหะ องค์ท่านเอามือปัดออก ตั้งแต่เมื่อวานเป็นต้นมาเสมหะมีมากขึ้น ดูดออกสักพักก็เกิดขึ้นใหม่

เวลา ๐๖.๑๐ น. องค์ท่านชี้มือไปทางซ้ายซึ่งมีพระคอยยืนส่องดูทางกระจกนอกห้องปลอดเชื้อ พระจึงเอาผ้าม่านปิดลง จากนั้นองค์ท่านชี้มือให้เปิดประตูห้องที่เคยจำวัดเดิมแล้วล้มตัวลงนอน อาการโดยรวมไม่ดี เหนื่อยหอบมือไม่มีเรี่ยวแรง พระจึงได้ขอโอกาสใส่สายออกซิเจนใหม่ มีไอบ้างเป็นระยะ

เวลา ๐๖.๑๕ น. บุรุษพยาบาลได้ดูดเสมหะออกจำนวนมาก องค์ท่านหันไปทางซ้ายบอกบุรุษพยาบาลว่า *"ไป....ไป"*

เวลา ๐๗.๓๐ น. อาการโดยรวมไม่ดีเลย นัยน์ตาอิดโรย ซูบผอม สีหน้าไม่สู้ดี

เวลา ๐๘.๔๕ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาพร้อมคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชมี นพ.จอมจักร นพ.อมร นพ.นิพนธ์ นพ.ชัยรัตน์ ฉายากุล (อายุรแพทย์โรคไต) นพ.สถาพร และ นพ.แจ่มศักดิ์ เข้านมัสการกราบเยี่ยม

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ถวายใบปวารณา องค์ท่านนั่งอ่านอยู่ครู่หนึ่ง พระจึงประคองนอนลง ดูมีอาการอิดโรย นัยน์ตาอิดโรย มีเสมหะมาก ทรงกราบขออนุญาตถวายการรักษาโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาซึ่งได้ตรวจปอด ท้อง สายให้สารน้ำ และทำแผลที่เท้า

จากนั้นทรงกราบขออนุญาตให้แพทย์ถวายเลือดจำนวน ๑ ยูนิต (๒๖๕ มล.) และดูดระบายสารน้ำออกจากช่องเยื่อหุ้มปอดด้านซ้ายออกมาปริมาณราว ๕๕๐ มล. ซึ่งองค์ท่านก็อนุญาต จากนั้นแพทย์ได้ชะล้างแผลที่เท้าองค์หลวงตา

การเอาน้ำออกจากปอดตามความเห็นของแพทย์ เนื่องจากผลเลือดมีจำนวนเม็ดโลหิตขาวสูงขึ้น และมีภาวะโลหิตจางที่อาจทำให้มีอาการเหนื่อยมากกว่าเดิม

เวลา ๑๐.๐๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จกลับไปประทับที่โรงแรมในตัวเมืองจังหวัดอุดรธานี พรุ่งนี้จึงจะเสด็จมาใหม่

เวลา ๑๘.๑๕ น. หลวงปู่ลี กุสลธโร วัดภูผาแดง จังหวัดอุดรธานี เข้ามากราบเยี่ยมสม่ำเสมอเป็นประจำเกือบทุกวัน

เวลา ๑๘.๓๐ น. หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม วัดป่าแก้วชุมพล จังหวัดสกลนคร เข้ามากราบเยี่ยม อาการโดยรวมขององค์ท่านดูไม่ดีเลย ซูบผอม อิดโรย อ่อนแรง นัยน์ตาอิดโรย เสมหะมาก ไอมาก

ในวันนี้เป็นวันแรกที่คณะแพทย์ได้ถวายยาปฏิชีวนะ เนื่องจากเอกซเรย์ปอดพบว่ามีการอักเสบติดเชื้อของปอดด้านขวาล่าง

องค์ท่านหลับจนถึงเช้าวันใหม่ จะตื่นก็เฉพาะเวลาดูดเสมหะ แขนซ้ายและเท้าขวายังบวมอยู่ แต่เสมหะลดลง

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๘.๑๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาทรงกราบนมัสการในห้องปลอดเชื้อ ช่วงนี้องค์หลวงตานอนหลับอยู่ ซึ่งหลับมาตั้งแต่เมื่อบ่ายวานนี้

เวลา ๐๘.๑๘ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงนมัสการลา

เวลา ๑๙.๐๕ น. ขณะกำลังพ่นยาละลายเสมหะ องค์ท่านลืมตาได้เล็กน้อย นัยน์ตาอิดโรย และพยายามดึงสายออกซิเจนออกอยู่หลายครั้ง

เวลา ๑๙.๕๕ น. องค์ท่านหายใจได้ช้าลง อัตราการหายใจ ๙ ครั้งต่อนาที ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหายใจได้ไม่ดี สังเกตดูเหมือนองค์ท่านเริ่มมีทุกขเวทนาในธาตุขันธ์มาก และมีอาการหนักขึ้น

เวลา ๒๒.๐๐–๒๓.๓๐ น. แพทย์ได้เข้ามาตรวจและดูดน้ำออกจากปอด พอช่วงเที่ยงคืนมีไอถี่ขึ้น และมีเสมหะ

เวลา ๐๐.๔๐ น. องค์ท่านลืมตาขึ้น นัยน์ตาไม่อ่อนล้าเหมือนเมื่อวันก่อน และสามารถลืมตาได้เต็มที่ เริ่มรู้สึกตัวเวลาปวดปัสสาวะ

เวลา ๐๒.๔๐ น. เริ่มมีทุกขเวทนามากขึ้น แขนขากระตุก องค์ท่านทำมือบอกให้ประคองลุกขึ้น แล้วนั่งหลับตา ร่างกายกระตุก แพทย์เข้ามาตรวจดูพบว่าท้องโตและแข็ง คาดว่าน้ำในกระเพาะมีมาก จึงใส่สาย NG เข้าทางจมูก แพทย์ดูดน้ำในกระเพาะได้ ๕๐ มล. มีสีเขียวเข้ม

เวลา ๐๔.๒๘ น. องค์ท่านเริ่มมีอาการดีขึ้น ลืมตาได้ มีสีหน้าดีขึ้น การหายใจเริ่มเป็นปกติ ตอบสนองได้ดี แล้วเริ่มนอนพักได้

วันจันทร์ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๗.๔๐ น. ขณะที่พระเช็ดตัวถวาย

พบที่ท้องบวมและแข็ง ต้นขาซ้ายมีลักษณะบวมน้ำค่อนข้างมาก เท้าขวายุบลงเกือบเป็นปกติ แขนซ้ายยังบวมอยู่แต่ลดลงกว่าวันก่อนๆ

เวลา ๐๘.๒๐ น. องค์ท่านเริ่มมองดูนั่นดูนี่ได้เกือบเป็นปกติ

เวลา ๑๖.๐๐ น. อาการโดยรวมดีขึ้นกว่าเมื่อวาน ไอน้อยลง เสมหะลดลง การหายใจสม่ำเสมอ มีสีหน้าและแววตาแจ่มใส

เวลา ๒๐.๑๐ น. องค์ท่านพยายามดึงสาย NG ออก แม้จะกราบเรียนอย่างไรองค์ท่านก็ยังดึงอยู่ ในที่สุดพระจึงให้บุรุษพยาบาลเอาออก

เวลา ๒๓.๒๕ น. องค์ท่านมีอาการเหนื่อยหอบมากขึ้น แพทย์ตรวจดูพบว่าหลอดลมตีบมากเนื่องจากปอดบวม จึงพ่นยาขยายหลอดลม

เวลาเที่ยงคืนเริ่มหอบมากขึ้น แพทย์ได้เปลี่ยนการถวายออกซิเจนจากสาย Canular เป็น Mask เนื่องจากอัตราการละลายของออกซิเจนในเลือดต่ำ แล้วเปลี่ยนจาก Mask เป็นเครื่อง Bipap องค์ท่านพยายามเอามือดึงหน้ากากออก

เวลา ๐๓.๒๕ น. แพทย์เปลี่ยนการถวายออกซิเจนจากเครื่อง Bipap เป็นสาย Canular เพราะอาการโดยรวมดีขึ้น อัตราการหายใจสม่ำเสมอปกติ

เวลา ๐๕.๐๐ น. องค์ท่านให้พระประคองลุกขึ้น ช่วงนั้นพระให้บุรุษพยาบาลพ่นยาละลายเสมหะและยาขยายหลอดลม ขณะพ่นยาดูองค์ท่านมีลักษณะซึม ตาบวม เหนื่อยหอบหายใจได้ไม่ดี แล้วจึงดูดเสมหะ จากนั้นจึงประคององค์ท่านลงนอน จนกระทั่งเวลา ๐๖.๑๐ น. เริ่มหายใจดีขึ้น

วันอังคารที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๗.๓๕ น. องค์ท่านบอกพระให้พยุงลุกขึ้นนั่งพักอยู่บนเตียง ดูมีอาการนัยน์ตาอิดโรย หายใจมีเสียงดังในลำคอ ตอนเช้าที่เช็ดตัวถวายสังเกตเห็นท้องบวมแข็ง ต้นขาซ้ายบวมขึ้นมาก เสมหะที่ดูดออกมามีสีเขียว มีน้ำไหลออกมาทางปาก

แพทย์และบุรุษพยาบาลได้ใส่สาย NG ทางจมูกให้ใหม่ พอสอดสายเข้าไปน้ำดีจากกระเพาะก็ไหลออกมามีสีเขียวแก่ปริมาณ ๑๕๐ มล. เมื่อดูดน้ำออกแล้วมีอาการดีขึ้น องค์ท่านก็บอกให้พยุงนอนลงแล้วก็หลับไป

เวลา ๐๘.๑๕ น. องค์ท่านบอกให้ประคองลุกขึ้นนั่ง มีอาการหอบ นัยน์ตาอิดโรย แสดงการรับรู้น้อยลง แพทย์ได้เข้ามาตรวจดูอาการพบว่ามีน้ำในปอดมาก กระเพาะมีน้ำมาก ต้องระบายน้ำออก ขณะที่แพทย์และบุรุษพยาบาลระบายน้ำจากปอด ดูองค์ท่านอ่อนแรงมาก จากนั้นลงนอนพัก แต่ไม่ได้หลับ ยังมองดูนั่นดูนี่ได้ ระบบการหายใจสม่ำเสมอดี

เวลา ๑๐.๕๐ น. หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต วัดถ้ำกลองเพล จังหวัดหนองบัวลำภู มากราบเยี่ยมประมาณ ๕ นาที แล้วก็ลากลับ

เวลา ๑๔.๐๐ น. หลวงปู่บุญเพ็ง กัปปโก วัดป่าวิเวกธรรม จังหวัดขอนแก่น มากราบเยี่ยม จนถึงเวลา ๑๔.๔๐ น. จึงลากลับ

เวลา ๑๖.๐๕ น. หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม วัดป่าแก้วชุมพล จังหวัดสกลนคร มากราบเยี่ยม และลากลับเวลา ๑๖.๓๐ น.

เวลา ๑๖.๑๕ น. พระอาจารย์อัครเดช(ตั๋น) ถิรจิตโต วัดบุญญาวาส จังหวัดชลบุรี มากราบเยี่ยม และได้ลากลับพร้อมกับหลวงปู่อุ่นหล้า

เวลา ๑๘.๑๕ น. องค์ท่านบอกให้พยุงลุกขึ้นนั่ง และชี้ไปที่ประตู หมายถึงให้เปิดประตูห้องที่เคยจำวัด ระหว่างนั้นอาการโดยรวมไม่ดีเลย หายใจหอบมากขึ้น ดูอิดโรย มีเสมหะมากทั้งเปลี่ยนเป็นสีเหลืองซึ่งเข้าใจว่าเกิดจากการติดเชื้อ

เวลา ๑๘.๒๕ น. หลวงปู่ลี กุสลธโร วัดภูผาแดง เข้ามากราบเยี่ยม และลากลับเมื่อเวลา ๑๘.๕๐ น.

ระหว่างนี้ได้ดูดเสมหะออกเป็นระยะๆ หายใจได้ดีขึ้น จากนั้น ๕-๑๐ นาที เสมหะก็เกิดขึ้นใหม่อีกเป็นอยู่อย่างนี้เรื่อยๆ

เวลา ๒๐.๐๐ น. องค์ท่านบอกให้พยุงลุกขึ้นนั่ง ดูสีหน้าอิดโรย หอบ หนังใต้ตาบวม พยายามจะพูดแต่ก็ไม่มีเสียง แล้วพูดกับพระซึ่งพอจับความได้ว่า *"ไป..ลุก..ไป"* จากนั้นพระจึงประคององค์ท่านลงนอน

เวลา ๒๓.๒๐ น. แพทย์ได้อัลตราซาวด์ พบว่าน้ำในปอดมีมากและดูดน้ำออกจากปอดข้างซ้ายได้ ๒๘๐ มล. สีน้ำตาลปนแดง ช่วงนี้นอนหลับได้ดี

จนกระทั่งเวลา ๐๓.๓๐ น. ปัสสาวะ และดูเหมือนองค์ท่านเกิดเวทนาในขันธ์

เวลา ๐๓.๕๐ น. พระได้ประคององค์ท่านลุกขึ้นนั่ง ตาบวม ดูดเสมหะออกได้มาก จากนั้นก็ประคองลงนอน

เวลากลางคืนมีการถวายยาอินซูลินเพื่อลดระดับน้ำตาลในเลือด เนื่องจากตรวจพบว่าระดับน้ำตาลในเลือดสูง เพราะถ้าระดับน้ำตาลในเลือดมากจะมีอาการซึม ร่างกายดูดซับอาหารได้น้อย และจะทำให้เชื้อโรคเจริญเติบโตได้ง่าย

ปกติคนป่วยที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยเฉพาะคนแก่ถ้านอนนานๆ จะเกิดแผลกดทับ แพทย์ได้แนะนำให้พลิกตัวผู้ป่วยทุก ๑-๒ ชม. แต่ในกรณีนี้เป็นเรื่องลำบากเพราะโดยปกติองค์ท่านมักนอนตะแคงด้านซ้ายแต่ขณะนี้ติดขัดที่มีสายระโยงระยาง การตะแคงซ้ายจะทำให้เจ็บหน้าอกซ้ายที่แพทย์ได้เจาะน้ำออกจากปอดและมีสายระบายน้ำคาไว้ และหากจะพลิกหันตะแคงขวาก็ไม่ได้เนื่องจากเจ็บต้นแขนที่เคยประสบอุบัติเหตุในช่วงเปิดโครงการช่วยชาติใหม่ๆ แต่ถ้าไม่พลิกตัวเลยก็จะเกิดแผลกดทับซึ่งเป็นการยากลำบากในการปฏิบัติกับองค์ท่านในช่วงเวลานี้

วันพุธที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๔

เวลา ๐๗.๕๐ น. แพทย์แผนจีนจากโรงพยาบาลหัวเฉียวขออนุญาตนำขิงอังไฟแปะที่ฝ่ามือ ฝ่าเท้าและหน้าท้อง สักพักหนึ่งแพทย์จากโรงพยาบาลศูนย์อุดรฯ ได้เข้ามาทำแผลที่เท้า ระหว่างนั้นองค์ท่านบอกให้พยุงลุกขึ้นนั่ง มีอาการอิดโรย หน้าแดงก่ำ ลืมตาได้เล็กน้อย

เวลา ๐๙.๓๘ น. พระอาจารย์อัครเดช ถิรจิตโต วัดบุญญาวาส จังหวัดชลบุรี มากราบ

เยี่ยม จากนั้นไม่นานก็ลากลับ

แพทย์ได้ตรวจดูต้นขาซ้ายที่บวม แล้วบอกว่าเริ่มดีขึ้น

เวลา ๑๑.๐๐ น. องค์ท่านปัสสาวะออกลำบาก พระได้ประคององค์ท่านลุกขึ้นนั่งปัสสาวะ น้ำปัสสาวะมีสีเหลืองปนแดง

เวลา ๑๒.๐๐–๑๓.๐๐ น. องค์ท่านหลับๆ ตื่นๆ หายใจปกติ

เวลา ๑๓.๒๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาพร้อมกับคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชเพื่อกราบเยี่ยมและตรวจรักษา ช่วงนี้ดูองค์ท่านเหนื่อยๆ แล้วพระก็ประคองลงนอน

คณะแพทย์ที่ตามเสด็จในวันนี้ประกอบด้วย นพ.แจ่มศักดิ์ดูแลเรื่องปอด นพ.สถาพรและนพ.สุชายดูแลเรื่องท้อง นพ.นิพนธ์ดูแลเรื่องประสาท นพ.อมรดูแลเรื่องการติดเชื้อ นพ.ประเสริฐดูแลเรื่องสายให้สารน้ำ และนพ.จอมจักรดูแลแผลที่เท้า ส่วนที่วัดจะมีคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศูนย์อุดรฯและโรงพยาบาลศรีนครินทร์คอยดูแลเป็นประจำทั้งกลางวันและกลางคืนตลอดมาตั้งแต่เริ่มอาพาธเกี่ยวกับท้อง

ผลการตรวจวันนี้ปรากฏว่า เสมหะไม่มาก น้ำในปอดไม่มาก ท้องตึงแน่นกว่าเดิม สายให้สารน้ำเป็นปกติ แผลที่นิ้วเท้าดี

เวลา ๑๔.๐๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ถวายปัจจัยจากนั้นก็เสด็จกลับ

อาการช่วงนี้ไม่ดี ดูอ่อนแรง ลืมตาแทบไม่ได้

เวลา ๑๔.๔๕ น. พ่นยาขยายหลอดลมและละลายเสมหะ เนื่องจากเสมหะเหนียวและมีมาก ช่องคอมีแผลที่เกิดจากใส่สาย NG

เวลา ๑๘.๒๐ น. หลวงปู่ลี กุสลธโร เข้ามากราบเยี่ยมแล้วลากลับเมื่อเวลา ๑๘.๕๐ น.

เวลา ๒๑.๓๐ น. ขณะที่พ่นยาขยายหลอดลมและละลายเสมหะ ดูองค์ท่านเกิดทุกข์ทางขันธ์ เหนื่อยหอบ ยิ่งเมื่อดูดเสมหะบ่อยๆ ก็ยิ่งทำให้เหนื่อยหนักเข้าไปอีก ในช่วงนี้มีบุรุษพยาบาลเข้ามาผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่ได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งองค์ท่านก็เมตตามาก

ตั้งแต่ค่ำมาจนถึงเวลา ๐๑.๐๐ น. เสมหะมากนอนหลับๆ ตื่นๆ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๔

ตั้งแต่เวลา ๐๖.๑๐-๐๘.๒๐ น. มีเสมหะมากและเหนียว เวลาหายใจมีเสียงดัง จึงดูดเสมหะและพ่นยาละลายเสมหะถวายองค์ท่านหลายครั้ง ช่วงนี้องค์ท่านหลับๆ ตื่นๆ อาการโดยรวมช่วงนี้มีแต่ทรงกับทรุด

เวลา ๑๑.๕๐ น. แพทย์ดูดน้ำออกจากปอดได้ ๕๐๐ มล. มีสีแดงจางๆ

เวลา ๑๔.๒๕ น. ช่วงนี้อาการทรุดลงมาก หายใจหอบแรงและถี่ขึ้น แพทย์จึงใช้เครื่อง Bipap แล้วมีอาการดีขึ้น และพอหลับได้

เวลา ๑๗.๕๐ น. หลวงพ่อเมือง พลวัฑโฒ วัดป่ามัชฌิมาวาส จังหวัดกาฬสินธุ์ มากราบเยี่ยม จากนั้นไม่นานก็ลากลับ

เวลา ๑๘.๒๕ น. หลวงปู่ลี กุสลธโร วัดภูผาแดง มากราบเยี่ยมเช่นเคย

เวลา ๒๓.๑๐ น. แพทย์วัดอุณหภูมิร่างกายพบว่ามีไข้ สันนิษฐานว่ามีการติดเชื้อเพิ่มขึ้น บุรุษพยาบาลได้ถวายยาลดไข้แบบน้ำทางสาย NG หายใจหอบถี่

ช่วงนี้มีเสมหะมาก จึงดูดออกเป็นระยะๆ วัดความดันเมื่อเวลา ๐๕.๕๓ น. ได้ ๙๗/๓๕ มม.ปรอท วันนี้องค์ท่านมีการตอบสนองน้อยลง มีไข้สูง ความดันต่ำลง หายใจหอบ มีเสมหะมาก ได้ดูดน้ำออกจากปอดมีน้ำไหลออกทางสายยางเกือบ ๑ ลิตร

แพทย์สังเกตเห็นว่าสุขภาพขององค์หลวงตาอยู่ในสภาพทรุดลงเรื่อยๆ ตามลำดับ โดยพละกำลังร่างกายอ่อนเพลียลงเรื่อยๆ องค์ท่านยังไม่สามารถฉันอาหารได้เอง ยังคงเหนื่อยเป็นพักๆ เพลีย พร้อมทั้งมีอาการหลับมากและพูดน้อยลง

ทูลกระหม่อมฯ ทรงเป็นห่วงอาการขององค์หลวงตาอย่างมาก และได้กำชับแพทย์ผู้ดูแลว่า ถ้าหากมีปัญหารีบด่วนอย่างไรให้รีบรายงานให้พระองค์ทราบโดยเร็วเพื่อจะได้เสด็จมาทันที เพราะช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์ พระองค์ต้องเสด็จออกหน่วยแพทย์ พอ.สว.ไปตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศตามหมายกำหนดการ ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์พระองค์จะเสด็จมากราบองค์หลวงตาทุกสัปดาห์ ซึ่งทูลกระหม่อมฯ ได้ทรงถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอตลอดมานับตั้งแต่องค์หลวงตากลับจากโรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๔ เป็นต้นมา

ระหว่างวันที่ ๒๘-๒๙ มกราคม ๒๕๕๔

ธาตุขันธ์ขององค์ท่านแสดงอาการเด่นชัดขึ้นเรื่อยๆ ถึงความไม่สนิทที่จะครองธาตุขันธ์อีกต่อไป บรรดาศิษย์ที่ทราบข่าวต่างเริ่มตระหนักถึงความวิปโยคพลัดพรากที่ดวงประทีปกำลังจะดับลง รู้สึกว้าเหว่หงอยเหงา อ้างว้างในจิตใจจนยากที่จะบรรยาย ต่างทยอยกันมากราบเยี่ยมองค์ท่านเป็นจำนวนมาก ไม่ขาดระยะ

อาการขององค์ท่านทรุดหนักลงเรื่อยๆ ปอดมีการติดเชื้อหายใจเหนื่อยต้องให้ออกซิเจนตลอดเวลา บางวันต้องใช้เครื่องช่วยหายใจร่วมด้วยเป็นระยะๆ ต้องเจาะปอดเพื่อระบายน้ำออกจากเยื่อหุ้มปอดครั้งละ ๓๕๐-๖๕๐ มล.

ลำดับเหตุการณ์ในช่วง ๒ วันสุดท้ายมีดังนี้

วันศุกร์ที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๔

ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงทราบตั้งแต่เมื่อคืนว่า องค์หลวงตามีอาการทรุดหนักลง มีไข้สูง ซึม และมีอาการหอบเหนื่อย คาดว่าเกิดจากภาวะปอดอักเสบหรือติดเชื้อ จึงมีรับสั่งให้จัดคณะแพทย์ตามเสด็จไปยังวัดป่าบ้านตาดในตอนเช้า โดยมี นพ.จอมจักร นพ.สุชาย นพ.นิพนธ์ นพ.ชัยรัตน์ และ

นพ.แจ่มศักดิ์ ตามเสด็จในขบวนของเครื่องบินพระที่นั่งเป็นการด่วน เมื่อเครื่องบินพระที่นั่งถึงสนามบินนานาชาติอุดรธานี ก็ได้รีบรุดเดินทางมุ่งตรงมายังวัดป่าบ้านตาดทันที

ที่วัดป่าบ้านตาดเช้านี้มีประชาชนมาทำบุญจำนวนมากเนื่องจากทราบว่าองค์หลวงตามีอาการทรุดลงจากสื่อมวลชนแขนงต่างๆ และการสอบถามส่งข่าวระหว่างบรรดาลูกศิษย์ลูกหาด้วยกัน ต่างตั้งใจมากราบเยี่ยมและลงรายชื่อกราบเยี่ยมด้วยความห่วงใยยิ่ง

เวลา ๐๖.๒๐ น. แพทย์และบุรุษพยาบาลช่วยกันดูดเสมหะ องค์ท่านลืมตาดู ไม่ค่อยตอบสนอง ไข้สูงขึ้น อาการโดยรวมน่าเป็นห่วงมาก

เช้านี้อาการขององค์ท่านทรุดลงมาก หายใจถี่ขึ้น และต้องใช้เครื่องช่วยหายใจแบบ Bipap อยู่เช่นเดิม ความดันโลหิตต่ำลง วัดได้ ๙๐/๕๐ มม.ปรอท แพทย์ได้ให้บุรุษพยาบาลดูดเสมหะให้องค์ท่าน เพราะฟังปอดแล้วพบว่าลมเข้าปอดได้ไม่ดี พบว่าเสมหะองค์ท่านมีปริมาณมาก เหนียว ต้องดูดบ่อยๆ เพราะดูดแล้วก็มีเสียงเสมหะติดอยู่ที่คอ วัดระดับออกซิเจนในเลือดจากปลายนิ้วองค์ท่านได้ ๙๕-๙๖% วัดไข้ได้ ๓๗.๘°C (องศาเซลเซียส) แพทย์ได้เอามือจับที่มือขวาขององค์ท่าน สังเกตว่าองค์ท่านขยับมือขวาเบาๆ พร้อมกับยกมือซ้ายจากที่องค์ท่านวางไว้แนบลำตัว แล้วยกขึ้นมาวางไว้ที่หน้าอกด้วยองค์ท่านเอง

เวลา ๐๖.๕๐ น. หลวงปู่ลี กุสลธโร วัดภูผาแดง เข้ามากราบเยี่ยม และสนทนากับหลวงพ่ออินทร์ถวาย สันตุสสโก ในห้องปลอดเชื้อ จากนั้นไม่นานหลวงปู่ลีจึงกราบลา

เวลา ๐๗.๑๐ น. หลวงปู่ลีสั่งการมาให้ทางคณะแพทย์หยุดการถวายยาทุกประเภท ห้ามทำอะไรกับองค์ท่าน องค์ท่านใบหน้าเริ่มบวม ความดันก็ลดลงเรื่อยๆ

เวลา ๐๘.๑๕ น. พระอาจารย์วันชัย วิจิตโต เข้ามากราบเยี่ยม

เมื่อทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาถึง โดยประทับมาในรถเข็นได้เข้าเยี่ยมในห้องปลอดเชื้อเมื่อเวลา ๐๙.๒๕ น. ด้วยอาการเคารพยิ่ง ขณะที่องค์หลวงตาจำวัดอยู่ ทรงกราบ ๓ ครั้งลงบนรถเข็นพระที่นั่ง พระอาจารย์สุลานได้กราบเรียนองค์หลวงตาว่า ทูลกระหม่อมฯ เสด็จมากราบเยี่ยมองค์หลวงตา องค์ท่านลืมตาและหันหน้ามายังทูลกระหม่อมฯ แสดงการรับรู้และมองมาด้วยสายตาที่เมตตา จากนั้นคณะแพทย์ได้ถวายการตรวจร่างกายระบบต่างๆ ตามลำดับ

ขณะนั้นองค์ท่านนอนอยู่บนเตียงมีการตอบสนองน้อยลงอย่างมาก มีผู้สังเกตเห็นน้ำพระเนตรของทูลกระหม่อมฯ เอ่อทั้งสองข้าง ทรงก้มกราบองค์หลวงตาอย่างนอบน้อม แพทย์ได้กราบทูลถึงอาการขององค์หลวงตา จากนั้นทรงอ่านรายงานอาการองค์หลวงตาด้วยพระองค์เอง

เมื่อประเมินสุขภาพโดยทั่วไปพบว่าองค์ท่านมีอาการเหนื่อย มีไข้รุมๆ ซีด อ่อนเพลีย มีภาวะขาดน้ำและอาหาร ชีพจรเต้นเร็ว (๑๐๐-๑๑๐ ครั้งต่อนาที) หายใจเร็วและตื้น (๒๘-๓๐ ครั้งต่อนาที) ความดันโลหิต ๑๑๐/๕๐ มม.ปรอท อุณหภูมิร่างกาย ๓๘.๒°C ขาสองข้างลีบเพราะกล้ามเนื้อฝ่อลีบจากการไม่ได้ใช้งาน แผลที่เท้าซ้ายมีผ้าพันแผลปิดอยู่ แต่ไม่บวมแดงร้อนที่เป็นลักษณะของการอักเสบแต่อย่างใด การตรวจดูบริเวณคอพบว่าหลอดเลือดดำที่คอไม่โป่งและอยู่ในระดับสูงเพียง ๑ ซ.ม. ซึ่งบ่งชี้ว่ามีการขาดสารน้ำ ประกอบกับการตรวจผิวหนังพบว่ามีความตึงตัวลดลง (Skin turgor) คือมีความเหี่ยวย่นแบบขาดสารน้ำ

องค์หลวงตาอยู่ในสภาพอิดโรยจากภาวะไข้และมีไอเป็นครั้งคราวในขณะตรวจร่างกาย แต่เป็นไอแห้งๆ โดยมีเสมหะอยู่ในบริเวณหลอดลมและในคอส่วนลึกๆ พร้อมกับมีไอเหนื่อยหลังไอติดต่อกัน แพทย์จึงให้วัดความเข้มข้นของออกซิเจนในเลือด โดยใช้เครื่องมือวัดจากปลายนิ้วนางข้างซ้ายได้ค่า Oxygen saturation ๙๘% โดยในขณะนั้นได้ถวายออกซิเจนผ่านสายยางทางจมูกในอัตราเร็ว ๒ ลิตรต่อนาที การตรวจฟังปอดพบว่าเคาะทึบบริเวณปอดด้านซ้าย (ข้างที่มีน้ำในเยื่อหุ้มปอด) และฟังได้ยินเสียงผิดปกติชนิด Crepitation ดังทั่วไป โดยได้ยินมากบริเวณปอดด้านขวาส่วนล่าง

ส่วนการฟังเสียงหัวใจพบว่าหัวใจมีการเต้นไม่สม่ำเสมอ และมีอัตราเร็วแต่ไม่มีเสียงผิดปกติใดๆ ที่บริเวณลิ้นหัวใจ การตรวจช่องท้องพบว่า มีท้องอืดและมีลมในลำไส้จำนวนมากร่วมกับมีน้ำในช่องท้องในปริมาณพอสมควร การตรวจคลำไม่พบว่ามีภาวะตับหรือม้ามโตแต่อย่างใด ไม่มีจุดกดเจ็บที่บริเวณท้อง ฟังเสียงลำไส้ทำงานได้ยินนานๆ ครั้ง หน้าท้องส่วนล่างไม่พบว่ามีการคั่งค้างของน้ำปัสสาวะแต่อย่างใด แพทย์คลำต่อมน้ำเหลืองทั่วร่างกายไม่พบว่าบริเวณใดมีขนาดโตพอที่จะคลำได้ การตรวจดูระบบสมองและกล้ามเนื้อ พบว่าองค์หลวงตารู้สึกตัวดี ประสาทสมองทั้ง ๑๒ คู่อยู่ในเกณฑ์ปกติ กล้ามเนื้อโดยทั่วไปมีลักษณะฝ่อลีบทั้งแขนและขาเพราะไม่ได้ใช้งาน แต่ข้อต่อต่างๆ ไม่มีติดขัด แพทย์ไม่ได้ถวายการตรวจกล้ามเนื้อแต่อย่างใด เพราะอาจทำให้องค์หลวงตาต้องออกแรงมากและอาจมีผลต่ออาการเหนื่อยหอบได้

นอกจากนี้แพทย์ได้ประเมินสภาพทางปอดและการหายใจ พบว่าองค์หลวงตามีภาวะน้ำในช่องปอดด้านซ้ายเพิ่มขึ้นร่วมกับมีภาวะปอดอักเสบด้านขวาที่เกิดขึ้นใหม่ ทูลกระหม่อมฯ จึงกราบขอโอกาสองค์หลวงตาดูดเอาสารน้ำออกจากช่องปอดซีกซ้าย ซึ่งองค์หลวงตาก็เมตตา

อนุญาต แพทย์จึงได้ดูดสารน้ำออกมาจากช่องปอดซ้ายได้ประมาณ ๕๐๐ มล.

สำหรับสายยางสอดทางจมูกที่ใส่ลงกระเพาะอาหารนั้น พบว่ามีน้ำดีและน้ำย่อยออกมาราว ๑๐๐ มล. โดยใส่ลงถุงห้อยไว้ข้างเตียง สำหรับตำแหน่งที่ให้อาหารทางหลอดเลือดดำของแขนขวาที่แพทย์ได้เปลี่ยนเส้นใหม่ไปเมื่อ ๑ สัปดาห์ก่อนหน้านี้นั้น ยังคงเป็นปกติดี ไม่มีการรั่วซึมหรือบวมของหลอดเลือดดำบริเวณข้อศอกที่สอดสายให้อาหารทางหลอดเลือดแต่อย่างใด และไม่มีลักษณะของการอักเสบหรือจะเป็นแหล่งของการติดเชื้อปรากฏให้เห็น ส่วนแผลที่เท้าซ้าย แพทย์พบว่าแผลดีขึ้นมากและมีเนื้อแดงเป็นจุดๆ จำนวนมาก (Granulation tissue) และขอบแผลแห้งดีไม่มีการติดเชื้อแต่อย่างใด

เวลา ๐๙.๕๐ น. แพทย์และบุรุษพยาบาลได้ช่วยกันดูดเสมหะ

จากนั้นคณะสงฆ์กับคณะแพทย์ได้หารือแนวทางปฏิบัติรักษาและตกลงกันในที่ประชุมว่าห้ามเจาะคอองค์ท่านโดยเด็ดขาด ระหว่างนั้นพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) วัดโพธิสมภรณ์เข้าเยี่ยม และพระอาจารย์จันทร์เรียน คุณวโร วัดถ้ำสหาย เข้ากราบเยี่ยมตามลำดับ องค์ท่านยังลืมตาดูได้แบบอิดโรย แม้ว่าอาการช่วงนั้นจะหนักมากอย่างไร แต่ขณะนั้นสีหน้าองค์ท่านกลับผ่องใสสีแดงเรื่อ ต่างจากก่อนหน้านี้ที่องค์ท่านมีสีหน้าออกเหลืองซีด

เวลา ๑๐.๐๕ น. หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม วัดป่าแก้วชุมพล มากราบเยี่ยม

แพทย์ได้ใช้เครื่องช่วยหายใจแบบ Bipap ระหว่างนี้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างคณะสงฆ์ผู้ใหญ่ มีทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ ร่วมพิจารณาอยู่ด้วย

เวลา ๑๐.๓๘ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จเข้ามากราบเยี่ยมองค์ท่านอีกครั้ง แพทย์ได้กราบทูลถวายรายงานการตรวจร่างกาย พระองค์รับสั่งว่า เมื่อสักครู่ประชุมกับคณะสงฆ์แล้วไม่ให้ใส่ท่อที่คอเพื่อดูดเสมหะและให้หยุดใช้ยาปฏิชีวนะทั้งหมดเสียก่อน (ซึ่งให้ยาปฏิชีวนะมาตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม) ให้รักษาแบบประคองไปก่อน ออกซิเจนไม่ให้เอาออก ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ เฝ้าดูอาการองค์หลวงตาอย่างใกล้ชิดด้วยทรงเป็นห่วงอย่างมาก

เวลา ๑๐.๕๓ น. องค์ท่านเริ่มรู้สึกตัว ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ ทรงกราบอาราธนาขอให้องค์ท่านดำรงธาตุขันธ์อยู่ตราบนานเท่านาน

เวลา ๑๐.๕๕ น. พระองค์เสด็จไปพักที่พระตำหนักภายในวัด

ภายหลังทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ เสด็จกลับที่ประทับ คณะแพทย์ทั้งจากโรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี และโรงพยาบาลศรีนครินทร์ขอนแก่น ได้ร่วมกันวิเคราะห์ค่าของผลต่างๆ ทางห้องปฏิบัติการที่ได้จากการตรวจเลือด การเพาะเชื้อต่างๆ ตลอดจนการรายงานผลของภาพรังสีทรวงอก ซึ่งคณะแพทย์มีความเห็นตรงกันว่า องค์หลวงตามีการติดเชื้อที่ปอดด้านขวา ซึ่งน่าจะเกิดจากเชื้อแบคทีเรียจึงลงความเห็นกันว่า องค์หลวงตาน่าจะต้องได้รับยาปฏิชีวนะชนิดที่มีฤทธิ์คุมได้ทั้งแบคทีเรียกรัมบวกและกรัมลบ ส่วนยาต้านเชื้อรายังไม่ต้องถวายเพราะอาจมีผลแทรกซ้อนจากยาได้สูง ในการตัดสินใจร่วมกันในครั้งนี้ได้มีการโทรศัพท์ปรึกษาหารือกับ นพ.อมร ลีลารัศมี แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคติดเชื้อจากโรงพยาบาลศิริราช และ ศ.พญ.เพลินจันทร์ เชษฐโชติศักดิ์ อายุรแพทย์โรคติดเชื้อจากโรงพยาบาลศรีนครินทร์ด้วย

อย่างไรก็ตามข้อเสนอในการถวายยาปฏิชีวนะของคณะแพทย์ทั้งสามสถาบันได้รับการปฏิเสธ เนื่องจากทางคณะสงฆ์และคณะศิษย์แสดงความประสงค์ขอถวายยาจีนเป็นทางเลือกสุดท้าย ซึ่งแพทย์ผู้ถวายมีข้อแม้ว่าห้ามใช้ยาแผนปัจจุบันทุกชนิดเพราะจะทำให้ยาจีนเสียประสิทธิภาพ การรักษาองค์หลวงตาในขณะนี้จึงถูกกำหนดให้เป็นแบบแพทย์ทางเลือกไม่ใช่แพทย์แผนปัจจุบัน และการถวายยาอยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มแพทย์ทางเลือก

เวลา ๑๒.๒๕ น. หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม วัดป่าแก้วชุมพล มากราบเยี่ยม

เวลา ๑๒.๓๕-๑๒.๔๕ น. หมอหมิงเข้ามาแมะตรวจดูอาการและบอกว่า ไม่มียาไหนรักษาองค์ท่านได้

เวลา ๑๓.๒๐ น. หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่าบ้านนาคูณ มากราบเยี่ยม ดูนัยน์ตาของหลวงปู่แดงมีน้ำตาคลอ

เวลา ๑๓.๓๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมากราบเยี่ยมอีกครั้ง จากนั้น

ไม่นานก็เสด็จกลับพระตำหนักภายในวัด

เวลา ๑๓.๕๕ น. หลวงปู่ลี กุสลธโร สั่งพระให้มาบอกผู้อยู่ภายในห้องปลอดเชื้อว่าห้ามนวด ห้ามสัมผัสตัวองค์ท่าน เพราะขณะนี้องค์ท่านกำลังฟอกธาตุขันธ์อยู่

เวลา ๑๔.๓๐ น. ความดันตัวล่างลดต่ำลงจาก ๔๐ มือเท้าเย็น

เวลา ๑๔.๔๐ น. หลวงปู่บุญเพ็ง กัปปโก มากราบเยี่ยม

เวลา ๑๖.๐๕ น. หลวงปู่อุทัย สิริธโร วัดเขาใหญ่เจริญธรรมญาณสัมปันโน จ.นครราชสีมา และพระอาจารย์บุญทัน ฐิตสีโล วัดเขาเจริญธรรม จ.เพชรบูรณ์ มากราบเยี่ยม จากนั้นไม่นานก็ลากลับ

เวลา ๑๖.๑๖ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมายังห้องปลอดเชื้อ และทรงอาราธนาองค์ท่านให้ดำรงธาตุขันธ์ ๑๒๐ ปี

เวลา ๑๖.๒๐ น. คณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชได้ทำการตรวจร่างกายขององค์ท่าน และรายงานว่า มีไข้ บวม ติดเชื้อในกระแสเลือด ต้องให้ยาปฏิชีวนะ และจากการตรวจปอดพบว่าออกซิเจนเพียงพอ หลังจากตรวจเสมหะที่ดูดไว้พบว่าเป็นหนอง แสดงว่าปอดอักเสบซ้ำและขอระบายน้ำออกจากปอดส่วนที่ท้องมีน้ำมาก นัยน์ตายังตอบสนองดีอยู่

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จกลับพระตำหนักภายในวัด

นพ.แจ่มศักดิ์ได้ดูดน้ำออกจากปอดได้ ๒๕๐ ซีซี มีสีแดง

เวลา ๑๗.๐๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาประชุมร่วมกับคณะสงฆ์ผู้ใหญ่และเวลา ๑๗.๒๐ น. เสด็จเข้ามากราบเยี่ยมองค์ท่าน จากนั้นไม่นานก็เสด็จกลับไปประทับที่โรงแรมในตัวเมืองอุดรฯ เพื่อรอดูอาการขององค์หลวงตาอย่างใกล้ชิด

เวลา ๑๙.๐๐ น. องค์ท่านมีปฏิกิริยาตอบสนองโดยขยับแขน ขณะที่พระกำลังเช็ดตัวองค์ท่านพยายามลืมตา

เวลา ๒๐.๔๐ น. พระอาจารย์อนันต์ อกิญจโน วัดมาบจันทร์ จังหวัดระยอง เข้ามากราบเยี่ยม

เวลา ๒๐.๔๕ น. องค์ท่านขยับมือซ้ายส่งสัญญาณว่าปวดปัสสาวะ พระจึงให้องค์ท่านปัสสาวะลงกระโถน

เวลา ๒๒.๓๐ น. ตัวร้อน มีเหงื่อซึมออกมาตามผิวหนัง

เวลา ๐๐.๑๕ น. หมอลิ้มเข้ามาแมะตรวจดู บอกว่าอาการยังไม่ดี

เวลา ๐๐.๒๕ น. องค์ท่านขยับแขนไปมาได้

เวลา ๐๒.๔๕ น. หมอลิ้มเข้ามาแมะตรวจดูอาการอีกครั้ง บอกว่าไม่ดี หัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอ

อาการโดยรวมทรุดลงเรื่อยๆ ต้นขาซ้ายยังบวม แขนซ้ายบวมเพิ่มขึ้นเป็นวันแรก

คืนนั้นอากาศหนาวมากและเป็นเดือนมืด แพทย์ผู้เฝ้าไข้ในคืนนี้สัมผัสได้ถึงความเงียบเหงาของบรรยากาศรอบๆ ทั้งๆ ที่รายรอบกุฏิองค์หลวงตามีพระหลายรูปมาเฝ้าดูอาการขององค์หลวงตา แต่กลับรู้สึกว่าเป็นคืนที่ค่อนข้างว้าเหว่ เสียงกดออดจากพระเวรในห้องก็ไม่ดังเช่นทุกคืน

วันเสาร์ที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๔

วันนี้ตอนเช้าตรู่มีฝนโปรยบ่อยๆ แปลกๆ พระอาจารย์อนันต์ อกิญจโน วัดมาบจันทร์ จังหวัดระยอง เข้ามากราบเยี่ยมแต่เช้า

เวลา ๐๗.๐๐ น. แพทย์วัดความดันได้ ๑๐๐/๔๘ มม.ปรอท วัดอุณหภูมิได้ ๓๘.๒°C วัดชีพจรได้ ๑๒๐ ครั้ง/นาที วัดอัตราการหายใจได้ ๒๔ ครั้ง/นาที พระได้ใช้ผ้าชุบน้ำเย็นเช็ดตามร่างกายเพื่อลดไข้ตามคำแนะนำของหมอหมิง แขนซ้ายบวมขึ้นทั้งแขน

ในช่วงเช้าทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ออกจากโรงแรมที่ประทับเพื่อเดินทางมายังวัดป่าบ้านตาดมีคณะแพทย์ตามเสด็จมาด้วย ทรงบาตรพระสงฆ์พร้อมกับข้าราชบริพารและประชาชนทั่วไป จนเวลา ๐๗.๓๐ น. แล้วเสด็จมาประทับบริเวณพระตำหนักในวัดห่างจากศาลาราว ๕๐-๖๐ เมตร พระองค์ทรงเสวยพระกระยาหารเช้าที่บริเวณพระตำหนักชั้นล่าง คณะแพทย์พร้อมผู้ตามเสด็จรับประทานอาหารซึ่งรวมถึงข้าวก้นบาตรที่ได้จากการพิจารณาของพระสงฆ์ด้วย

เวลา ๐๘.๔๕ น. บุรุษพยาบาลเข้ามาดูดเสมหะ และพบว่าบริเวณจมูกทั้งสองข้างมีสีม่วงคล้ำเนื่องจากใบหน้าบวมและถูกกดทับด้วยหน้ากากออกซิเจนมานาน

เวลา ๐๙.๐๐ น. ทูลกระหม่อมฯ ได้เข้ากราบเยี่ยมองค์หลวงตาอีกครั้งพบว่าอาการขององค์หลวงตาทรุดหนักลง กล่าวคือองค์ท่านหลับตาตลอดโดยไม่มีการลืมตาเลย ไม่พูด และยังเหนื่อยหายใจเร็ว มีภาวะไข้สูง

โลหิตต่ำ ๑๑๐/๕๐ มม.ปรอท นพ.นิพนธ์ได้เข้าถวายการตรวจร่างกายองค์หลวงตา พร้อมทั้ง นพ.แจ่มศักดิ์ ซึ่งก็ยังคงยืนยันว่า องค์หลวงตายังคงมีอาการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจหรือภาวะปอดอักเสบอยู่ ซึ่งขณะนั้นไม่ได้รับยาปฏิชีวนะแบบแผนปัจจุบันใดๆ ได้รับแต่ยาจีนชนิดฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ส่วนแผลที่เท้าซ้ายองค์หลวงตา นพ.จอมจักร ได้ทำหน้าที่ถวายการชะล้างแผล

เวลา ๐๙.๑๕ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาทรงกราบเยี่ยมในห้องปลอดเชื้อ คณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชกราบทูลว่าฟิล์มเอกซเรย์ปอดด้านขวาติดเชื้อเพิ่มขึ้นมาก

เวลา ๑๐.๐๐ น. เศษ ทูลกระหม่อมฯ ทรงกราบลากลับพระตำหนัก และทรงกราบเรียนองค์หลวงตาว่า จะเสด็จกลับมากราบเยี่ยมองค์หลวงตาในตอนบ่ายอีกครั้ง พร้อมทรงกำชับให้คณะแพทย์เฝ้าดูแลองค์หลวงตาอย่างใกล้ชิด และถ้าหากอาการองค์หลวงตามีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ให้กราบทูลให้ทรงทราบโดยเร็ว

เวลา ๑๐.๒๐ น. คณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชเรียนว่า อาการขององค์ท่านอยู่ในระยะที่ ๔ ถึงวันนี้ก็ถือว่าหนักมาก เมื่อวานปัสสาวะน้อยไม่ถึง ๑๐๐ มล. ไตเริ่มไม่ทำงาน หัวใจทำงานไม่ดี มีโอกาสที่องค์ท่านจะหยุดหายใจได้ทุกเมื่อ ระยะนี้องค์ท่านหายใจหลายจังหวะ แขนซ้ายบวมถึงนิ้ว

เวลา ๑๐.๕๕ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เข้ามากราบเยี่ยม คณะแพทย์ได้กราบทูลถวายรายงานอาการอาพาธ ช่วงนี้ความดันเริ่มต่ำลงเรื่อยๆ

เวลา ๑๑.๓๕ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงอาราธนาขอให้องค์หลวงตาเมตตาดำรงธาตุขันธ์อยู่นานเท่านาน จากนั้นก็เสด็จกลับพระตำหนักภายในวัด

เวลา ๑๒.๒๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาทรงกราบเยี่ยมอีกครั้ง

เวลา ๑๒.๓๕ น. พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก วัดป่านาคำน้อย นำคณะสงฆ์กราบอาราธนาองค์ท่านให้ทรงธาตุขันธ์ถึง ๑๒๐ ปี และกล่าวคำขอขมา

เวลา ๑๒.๔๓ น. พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) วัดโพธิสมภรณ์ เข้าเยี่ยมองค์หลวงตา

เวลา ๑๓.๑๐ น. หลวงพ่อเมือง พลวัฑโฒ วัดป่ามัชฌิมาวาส เข้ามากราบเยี่ยม ขณะนั้นความดันวัดได้ ๘๑/๓๗ มม.ปรอท

เวลา ๑๓.๓๕ น. หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม วัดป่าแก้วชุมพล เข้ามากราบเยี่ยม

เวลา ๑๓.๔๕ น. หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่าบ้านนาคูณ เข้ามากราบเยี่ยม นั่งอยู่สักครู่หนึ่งก็ลากลับ

ฝ่าเท้าขององค์ท่านเริ่มมีสีม่วงคล้ำ แพทย์บอกว่า ถ้าความดันตัวบนต่ำกว่า ๗๐ จะทำให้สมองขาดเลือด

เวลา ๑๔.๐๐ น. ฝ่าเท้าองค์หลวงตาเย็น พระจึงแปะแผ่นความร้อนถวายองค์ท่าน

ตลอดทั้งวันคณะแพทย์จากทั้งโรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี และโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ได้ประชุมร่วมกันเรื่องการปรับเปลี่ยนการถวายปริมาณและชนิดของสารน้ำและอาหารทางสายยางผ่านเข้าทางหลอดเลือดดำ ตลอดจนการวิเคราะห์ผลเลือด การถ่ายภาพรังสีปอด เพื่อติดตามดูการเปลี่ยนแปลงของพยาธิสภาพของปอดและการประเมินผลการรักษา ซึ่งแพทย์ทางเลือกขอให้ใช้ยาจีนเข้ารักษาโดยการฉีดเข้าหลอดเลือดดำ เพราะอาจถูกกับธาตุขันธ์องค์ท่าน

สำหรับแนวทางการรักษาองค์หลวงตาที่ผ่านมานั้น ล้วนเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ดีของคณะศิษยานุศิษย์ทุกฝ่าย ในการตัดสินใจแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับองค์หลวงตาเป็นลำคัญ ลำดับถัดมาก็เป็นไปตามมติที่ประชุมคณะสงฆ์ที่จะพิจารณาด้วยความรอบคอบที่สุดจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นไปอย่างไรนั้นคำนึงถึงคำกล่าว ข้อวัตรปฏิบัติ และปฏิปทาขององค์ท่าน นำมาพิจารณาประกอบกับเหตุผลและปัจจัยต่างๆ เพื่อความเหมาะสมที่สุดในช่วงเวลานั้น

ภายหลังการถ่ายภาพรังสีปอด พบว่า ภาวะการอักเสบของปอดซีกขวามีการขยายของรอยโรคเพิ่มมากขึ้น และสารน้ำในช่องปอดด้านซ้ายพบว่ามีปริมาณเพิ่มขึ้นจากเมื่อ ๓ วันก่อน แทนที่จะหายไป ดังนั้นแพทย์จึงได้ดูดสารน้ำออกจากปอดข้างซ้ายอีกครั้ง ซึ่งได้ปริมาณสารน้ำออกมาในราว ๖๐๐ มล. ทำให้อาการเหนื่อยและหายใจเร็วขององค์หลวงตาทุเลาลง แต่ก็ยังคงต้องถวายออกซิเจนทางสายที่จมูกในอัตราเร็ว ๓ ลิตรต่อนาทีอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้สามารถดำรงค่า Oxygen saturation ได้ที่ ๙๘–๙๙% แต่ถ้าเมื่อใดที่ถอดสายออกซิเจนออกชั่วคราว ค่า Oxygen saturation จะตกลงมาอยู่ที่ระดับ ๘๙–๙๐ % ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับร่างกายและทำให้องค์หลวงตามีอาการเหนื่อยเพิ่มขึ้น แนวทางของแพทย์แผนปัจจุบันได้ประเมินตั้งแต่เมื่อคราวเข้ารับการตรวจอย่างละเอียดที่โรงพยาบาลศิริราชแล้วว่า สภาพขององค์หลวงตาไม่สามารถให้ยาเคมีบำบัดหรือรักษาโรคมะเร็งตับอ่อนให้หายขาดได้ การรักษาเป็นแบบประคับประคอง (Supportive treatment) เท่านั้น

นพ.นิพนธ์ได้เฝ้าดูอาการขององค์หลวงตามาตลอดวันพบว่า อาการต่างๆ ขององค์หลวงตาทรุดหนักลงไปเรื่อยๆ ธาตุขันธ์องค์ท่านเริ่มมีความรู้สึกตัวน้อยลงไปตามลำดับ เริ่มจากไม่ขยับแขนขาแต่ยังคงลืมตาบ้าง ต่อมาไม่ลืมตาและนอนสงบนิ่งไม่เคลื่อนไหวร่างกายเลยแทบจะตลอดเวลา นานๆ ครั้งจึงจะมีอาการไอสักครั้ง แต่จะมีอาการไอติดต่อกันเพราะมีเสมหะติดอยู่ลึกๆ ภายในลำคอ พระอุปัฏฐากและบุรุษพยาบาลต่างคอยดูดเสมหะและปรับเปลี่ยนอิริยาบถขององค์ท่านโดยการพลิกขวาพลิกซ้ายและนอนหงายทุกๆ ๒-๓ ชั่วโมงเพื่อป้องกันการเกิดแผลกดทับที่อาจเกิดตามมา

เวลา ๑๕.๐๐ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ได้เสด็จกลับมาเฝ้าดูอาการองค์หลวงตาที่ห้องปลอดเชื้ออีกครั้ง พร้อมกับทรงถวายพานขันธ์ ๕ ประกอบด้วยดอกไม้และเทียนอย่างละ ๕ คู่ พร้อมทรงกราบอาราธนาขอ

องค์หลวงตาให้ดำรงธาตุขันธ์อยู่ต่อไป โดยทรงตั้งนะโม ๓ จบ และทรงกล่าวว่า

"ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และด้วยบุญกุศลทั้งหลายที่ลูกได้บำเพ็ญมาตั้งแต่อดีตชาติ จนถึงปัจจุบันชาติ ตลอดจนผลบุญความดีทั้งหลาย ที่ลูกตั้งใจศึกษาค้นคว้าวิจัยทางการแพทย์เพื่อช่วยเหลือมนุษยชาติให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ คุณความดีที่ลูกก่อตั้งโรงพยาบาลต่างๆ และพากเพียรออกเยี่ยมเยียนช่วยเหลือพี่น้องชาวไทยในสถานที่ต่างๆ ด้วยความอุตสาหะวิริยะ และความรักความห่วงใย

ขอบุญกุศลทั้งปวงของลูกและศิษยานุศิษย์ทั้งหลายตลอดจนพระภิกษุเถระที่เป็นศิษย์ทุกองค์ จงช่วยหนุนนำให้ท่านพ่อหายจากโรคภัยไข้เจ็บโดยเร็วพลัน ลูกกราบอาราธนาท่านพ่อหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน โปรดเมตตาดำรงธาตุขันธ์ถึง ๑๒๐ ปี เหมือนเมื่อครั้งพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ ด้วยพระสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ เพื่อเป็นมิ่งขวัญ เป็นสิริมงคล เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรแก่ประเทศชาติ และประชาชนชาวไทยอีกนานแสนนานด้วยเทอญ"

จากนั้นทรงกล่าว *"สาธุ สาธุ สาธุ"*

บรรดาคณะสงฆ์ตลอดจนคณะแพทย์และบุรุษพยาบาลที่อยู่ในห้ององค์หลวงตาต่างเปล่งวาจาสาธุพร้อมกัน ๓ ครั้งภายหลังที่ทูลกระหม่อมฯ ทรงกล่าวอาราธนาธาตุขันธ์องค์หลวงตาจบลง จากนั้นพระองค์ประทับเฝ้าดูอาการขององค์หลวงตาด้วยความสงบ แต่ขณะนั้นองค์หลวงตามิได้ลืมตาหรือขยับร่างกายแต่อย่างใด แต่ผู้แวดล้อมมั่นใจว่าองค์หลวงตาสามารถรับรู้ด้วยญาณวิถีแม้ธาตุขันธ์จะไม่มีการตอบสนองใดๆ ให้ปรากฏเห็นก็ตาม

เวลา ๑๕.๒๘ น. หลวงปู่บุญเพ็ง กัปปโก วัดป่าวิเวกธรรม มากราบเยี่ยม

เวลา ๑๖.๕๐ น. หลวงปู่ลี กุสลธโร วัดภูผาแดง มากราบเยี่ยม

เวลา ๑๗.๑๕ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมาทรงกราบเยี่ยม และแพทย์ได้ถวายรายงานอาการโดยรวมให้ทรงทราบ จากนั้นพระองค์เสด็จกลับพระตำหนักภายในวัด

เวลา ๑๗.๔๕ น. หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม วัดป่าแก้วชุมพล เข้ามากราบเยี่ยม ไม่นานก็ลากลับ

ช่วงบ่ายๆ ถึงช่วงเย็น ความดันโลหิตขององค์ท่านลดต่ำลงเรื่อยๆ เหลือ ๘๐-๙๐/๕๐-๕๕ มม.ปรอท และชีพจรเต้นในอัตราเร็ว ๑๒๐-๑๓๐ ครั้ง/นาที แต่ Oxygen saturation ยังคงอยู่ในระดับที่ดีคือ ๙๕-๙๗% โดยการถวาย Oxygen ในอัตราเร็ว ๓ ลิตร/นาที แพทย์ได้ถวายเครื่องช่วยการหายใจด้วยเครื่อง Bipap (Bilevel positive airway pressure) ใส่ครอบบริเวณปากและจมูกขององค์หลวงตามาตั้งแต่ ๒ วันก่อนหน้านี้แล้ว เพราะการให้แค่ Oxygen cannula ทางสายใส่ที่จมูกได้ค่าไม่แน่นอนและไม่มีประสิทธิภาพดีเพียงพอ โดยเฉพาะในผู้ป่วยที่มีระดับความรู้สึกตัวเช่นนี้

เวลา ๑๘.๕๐ น. ความดันเริ่มลดลงเรื่อยๆ ที่ฝ่าเท้าขวามีสีม่วงคล้ำ แขนซ้ายบวมเพิ่มขึ้น

เวลา ๑๙.๒๕ น. พระอาจารย์จันทร์เรียน คุณวโร วัดถ้ำสหาย มากราบเยี่ยมและนั่งพิจารณาอยู่ประมาณ ๑๐ นาทีจึงลากลับ

ตั้งแต่เช้ามาจนถึงตอนนี้องค์ท่านยังไม่ปัสสาวะเลย แพทย์แจ้งว่าไตวาย ความดันโลหิตขององค์ท่านยังมีค่าต่ำ ออกซิเจนในเลือดประมาณ ๙๒% ยังใช้เครื่องช่วยหายใจแบบเดิมมาตั้งแต่เมื่อคืน ผลเอกซเรย์ปอดพบว่ามีการติดเชื้อที่ปอดด้านขวามากขึ้น และยังมีน้ำที่ช่องปอดด้านซ้าย นพ.นิพนธ์ นพ.สุชาย และนพ.จอมจักรจากโรงพยาบาลศิริราชได้มาช่วยตรวจรักษาองค์หลวงตาด้วย ความดันโลหิตวัดได้ ๗๐/๔๐ มม.ปรอท อัตราการเต้นของหัวใจวัดได้ ๑๑๐-๑๒๐ ครั้งต่อนาที

ต่อมาในเวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. เศษ ความดันโลหิตต่ำลงมา วัดได้ ๖๐/๓๐ มม.ปรอท หัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอเฉลี่ยแล้วประมาณ ๑๒๐ ครั้งต่อนาที ปัสสาวะออกน้อยวัดได้ประมาณ ๑๐ มล. ด้านข้างมีศิษย์รอเฝ้าถวายยาจีน

เวลา ๑๙.๔๕ น. ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จออกจากพระตำหนักภายในวัดทรงเข้ากราบเยี่ยมองค์หลวงตาในเวลา ๑๙.๕๐ น. โดยนำแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชมาตรวจปอด ตรวจท้อง และกระเพาะปัสสาวะ แพทย์ได้กราบทูลผลการตรวจให้ทรงทราบว่า ปอดด้านขวามีน้ำ ส่วนปอดด้านซ้ายที่ใส่สายระบายไว้

ไม่มี ระบบการหายใจสม่ำเสมอ ถ้าเอาน้ำออกจากปอดขณะนี้จะมีผลเสียมากกว่าผลดี ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงฯ รับสั่งว่า องค์หลวงตาหายใจได้ดีกว่าตอนบ่าย จากนั้นพระองค์ก็เสด็จกลับโรงแรมที่ประทับในตัวเมืองอุดรธานี

ก่อนเสด็จกลับทรงกล่าวคำอาราธนาบูชาธาตุขันธ์องค์หลวงตาอีกครั้ง มีข้อความกล่าวอาราธนาเหมือนตอนกลางวันขอให้องค์หลวงตาดำรงธาตุขันธ์ต่อไป ทูลกระหม่อมฯ ตรัสกับนพ.นิพนธ์เป็นการส่วนพระองค์ว่า

“ขอให้โทรศัพท์รายงานทุกอย่างที่เปลี่ยนแปลงในองค์หลวงตาให้ทราบตลอดเวลา แม้จะเป็นเวลามืดค่ำหรือดึกดื่นเพียงใดก็ให้โทรศัพท์ตามเพื่อให้เสด็จมาได้ตลอดเวลาเพราะประสงค์จะเฝ้าดูแลองค์หลวงตาให้ดีที่สุด”

คืนนั้น นพ.นิพนธ์ พร้อมทั้งคณะแพทย์จากศิริราชมี นพ.จอมจักร นพ.สุชาย นพ.ชัยรัตน์ นพ.แจ่มศักดิ์ ต่างอยู่เฝ้าองค์หลวงตาตลอดเวลาโดยผลัดกันเข้าๆ ออกๆ ในห้องปลอดเชื้อเป็นระยะๆ จนถึงเวลา ๒๔.๐๐ น. จึงเข้าที่พักรอการประสานงานตลอดเวลาจากแพทย์เวรซึ่งดูแลองค์หลวงตาอยู่

เวลา ๒๐.๐๐ น. ท่านพระอาจารย์จันทร์เรียนเข้ามากราบเยี่ยมในห้องปลอดเชื้อประมาณ ๑๕ นาที และนั่งสมาธิภาวนาประมาณ ๑๐ นาที จากนั้นจึงเดินทางกลับ ทราบกันชัดเจนว่าเมื่อกลับถึงวัดถ้ำสหายท่านได้เล่าให้พระผู้ใหญ่ที่วัดฟังว่า

“ปีติขนลุกขนพองมาก เห็นเทวดามาทุกชั้นทุกภูมิ นั่งเต็มไปหมดในอากาศจนไม่มีที่จะอยู่”

เวลา ๒๑.๒๕ น. องค์ท่านมีลักษณะกลืนน้ำลาย ขาขวาและขาซ้ายกระตุก

เวลา ๒๑.๓๐–๒๒.๐๐ น. หัวใจเต้นเร็ว ๑๔๐ ครั้งต่อนาที เป็นอยู่ ๓-๔ ครั้ง

เวลา ๒๒.๐๐ น. วัดความดันได้ ๖๗/๓๐

เวลา ๒๒.๒๘ น. ขาขวากระตุก ๒ ครั้ง

เวลา ๒๒.๓๑ น. ขาขวาและขาซ้ายกระตุก

เวลา ๒๒.๕๕ น. องค์ท่านไอจนได้ยินชัดเจน และกลืนน้ำลาย ๒ ครั้ง

เวลา ๒๓.๐๐ น. ระหว่างนั้นองค์ท่านไอและกลืนน้ำลาย ๒ ครั้ง

เวลา ๒๓.๓๒ น. ขาซ้ายกระตุก ๑ ครั้ง

เวลา ๐๑.๑๕ น. ขาขวาและขาซ้ายขยับ ๑ ครั้ง

ตั้งแต่เวลา ๐๑.๓๐ น. เป็นต้นมาจนถึงเวลา ๐๓.๕๓ น. องค์ท่านมีความดันตัวบนต่ำกว่า ๗๐ มม.ปรอท แพทย์บอกว่าสมองจะขาดเลือดและออกซิเจนในเลือดก็น้อยลงๆ

องค์หลวงตาดับขันธ์.. เข้าสู่แดนนิพพาน

เมื่อเวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น. นพ.นิพนธ์ได้รับโทรศัพท์แจ้งมาจาก นพ.สุกิจ รักษาสุข ซึ่งเป็นแพทย์ประจำบ้านจากโรงพยาบาลศิริราชที่อาสามาเข้าเวรเฝ้าองค์หลวงตาว่า องค์หลวงตามีอาการทรุดหนักลง ความดันโลหิตลดลงเหลือ ๗๐/๕๐ มม.ปรอท และชีพจรเร็ว ๑๓๐ ครั้ง/นาที

นพ.นิพนธ์ พร้อมนพ.สุชาย นพ.ชัยรัตน์ นพ.แจ่มศักดิ์ รีบเดินทางมาถึงวัดป่าบ้านตาดในเวลา ๐๒.๑๕ น. พบว่าความดันโลหิตขององค์หลวงตาลดลงเหลือเพียง ๖๐/๒๐ มม.ปรอท ชีพจร ๑๐๕ ครั้ง/นาที โดยธาตุขันธ์องค์ท่านไม่แสดงความรู้สึก นพ.นิพนธ์จึงได้โทรศัพท์กราบทูลสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ฯ โดยทันที ซึ่งในอีก ๑๐ นาทีถัดมา ทูลกระหม่อมฯ พร้อมทั้งคณะผู้ติดตามเสด็จทั้งหมด รวมทั้ง นพ.จอมจักร ก็ได้เดินทางมาถึงวัดป่าบ้านตาด

ระหว่างนี้ในบางช่วงความดันโลหิตขององค์ท่านต่ำมากวัดได้ประมาณ ๔๐/๒๐ มม.ปรอท และเมื่อวัดซ้ำประมาณ ๓ ครั้งยังต่ำอยู่เช่นเดิม ออกซิเจนในเลือดต่ำลงเหลือ ๘๔%

เวลา ๐๒.๓๐ น. องค์ท่านเริ่มแสดงอาการลาขันธ์ลาวัฏฏวนครั้งสุดท้าย ธาตุขันธ์เริ่มปรากฏชัดถึงการทำงานของระบบต่างๆ ที่สำคัญของร่างกายว่าใกล้จะยุติลง เริ่มมีอาการตอบสนองน้อยลงเรื่อยๆ และมีอาการเหนื่อยหอบเป็นพักๆ ความดันโลหิตขององค์ท่านยังต่ำมาก วัดได้ประมาณ ๕๐/๒๐ มม.ปรอท มีบางช่วงลดลงเหลือ ๔๐/๑๕ มม.ปรอท ออกซิเจนต่ำบางช่วงวัดได้ประมาณ ๘๐% ศิษยานุศิษย์ทุกคนระลึกรู้และคอยเตือนตนว่าจะไม่แตะต้องสัมผัสกับองค์ท่านแต่อย่างใดตามคำสั่งที่องค์หลวงตาเคยบอกไว้ล่วงหน้า

ความดันโลหิตขององค์ท่านในช่วงนี้เริ่มเปลี่ยนไปมา หัวใจเต้นเร็วและค่อยๆ ช้าลง ความดันเลือดและความเข้มข้นของออกซิเจนในเลือดลดลง ทุกสายตาต่างจดจ้องมองเครื่องมอนิเตอร์เพื่อดูสัญญาณชีพอยู่ตลอดเวลา หวังให้การแสดงค่าต่างๆ ในเครื่องดีขึ้นกลับคืนเป็นปกติโดยเร็ว วินาทีใดที่เครื่องแสดงค่าตัวเลขเปลี่ยนแปลงไม่คงที่เข้าขั้นวิกฤต หัวใจก็จะกวัดแกว่งไปตาม หายใจไม่ทั่วท้องไม่อยากพบอยากเห็น ไม่อยากให้ถึงช่วงเวลาแห่งความพลัดพรากจากพ่อแม่ครูอาจารย์ผู้เป็นเนื้อนาบุญอันประเสริฐ จะหาครูบาอาจารย์ที่มีข้อวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดปฏิปทาที่เข้มแข็ง มีเทศนาคำสอนที่เข้มงวดแม่นยำกระจ่างแจ้ง ไขปัญหาข้อข้องใจได้กว้างขวางทุกแง่มุมด้วยอุบายคำสอนที่ฉลาดแหลมคม หากท่านละขันธ์ลาจากแล้วจะหาพ่อแม่ครูอาจารย์ที่เพียบพร้อมเช่นนี้ได้อีกที่ไหน..

อัตราการเต้นหัวใจขององค์ท่านเริ่มช้าลงเหลือประมาณ ๘๐ ครั้งต่อนาที บางครั้งเหลือประมาณ ๙๐ ครั้งต่อนาที เมื่อสังเกตดูการหายใจขององค์ท่าน พบว่าองค์ท่านจะหายใจไม่สม่ำเสมอ แม้มีเครื่องช่วยหายใจใส่อยู่ก็ตาม มีหยุดหายใจเป็นบางครั้ง หายใจเบา บรรดาครูบาอาจารย์และศิษยานุศิษย์ที่ได้รับทราบข่าวได้รีบทยอยกันมาที่กุฏิของท่านก่อนหน้านี้และ

นั่งอยู่ด้วยความสงบ ทูลกระหม่อมฟ้าหญิง-จุฬาภรณ์ฯ ก็เสด็จมาถึงในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน พระองค์ประทับบนรถเข็นพระที่นั่งอยู่ด้านขวาของเตียงองค์หลวงตา ดูพระองค์ทรงเศร้าไม่น้อยไปกว่าคนอื่นภายในห้องนั้น

บรรยากาศในห้องปลอดเชื้อที่กุฏิองค์-หลวงตาขณะนี้จึงเต็มไปด้วยคณะภิกษุสงฆ์ราว ๓๐ รูป นั่งอยู่โดยรอบเตียงองค์หลวงตา ฝ่ายฆราวาสนอกจากทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ แล้ว ยังมีคณะแพทย์จาก ๓ โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลศูนย์อุดร ฯ และโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น นอกจากนี้ยังมีแพทย์ทางเลือกที่ฉีดยาจีนถวาย และลูกศิษย์ฆราวาสจำนวนหนึ่งที่ใกล้ชิดคุ้นเคยกับองค์หลวงตาอีกด้วย ในขณะนั้นต่างจ้องมองมายังเครื่อง Monitoring ซึ่งเป็นเครื่องบอกค่าความดันโลหิต ชีพจรและการหายใจขององค์-หลวงตา ที่วางไว้ข้างเตียงด้านซ้ายมือขององค์-หลวงตาตลอดเวลา เพราะเป็นเพียงสิ่งเดียวที่พวกเราจะสามารถเฝ้าติดตามดูการเปลี่ยนแปลงด้านสัญญาณชีพขององค์หลวงตาได้

พระทุกรูปอยู่ในความเงียบสงัด มีผู้สังเกตว่าหลายรูปนัยน์ตาแดง บางรูปน้ำตาคลอเบ้า มีจำนวนมากต่างเฝ้าจ้องมองผ่านทางห้องกระจกเข้ามาแลดูใบหน้าเศร้าสลดยิ่งนัก บริเวณโดยรอบกุฏิเต็มไปด้วยพระ รอบนอกออกไปหนาแน่นไปด้วยประชาชนจนไม่มีพื้นที่ว่าง แม้อยู่อย่างเบียด-เสียดยัดเยียดแออัดชวนให้หงุดหงิด แต่ทุกคนต่างพากันนั่งอยู่ด้วยความสงบเงียบบ่งบอกถึงความเคารพรักเทิดทูนบูชาอย่างสุดหัวใจที่มีต่อองค์-หลวงตา ทุกสายตาต่างจดจ้องไปยังบริเวณที่องค์-ท่านนอนอยู่แม้จะเห็นหรือไม่ก็ไม่ถือเป็นอารมณ์ บัดนี้องค์ท่านกำลังนอนนิ่งในท่านอนหงาย ลมหายใจค่อยอ่อนลงเป็นลำดับ ชีพจรและความดันโลหิตลดลงไปเรื่อยๆ องค์ท่านนอนสงบนิ่ง อวัยวะทุกส่วนมิได้แสดงความผิดปกติใดๆ อากาศข้างนอกหนาวมาก แต่ข้างในหัวใจทุกดวงขณะนั้น คงเหน็บหนาวและเจ็บปวดมากยิ่งกว่า

เวลา ๐๒.๔๙ น. คณะแพทย์ตรวจพบว่าสมองหยุดทำงาน

เวลา ๐๓.๐๐ น. ความดันโลหิตขององค์-หลวงตาลดลงเรื่อยๆ จากค่าความดันตัวบน ๖๐ มม.ปรอท เป็น ๕๐ มม.ปรอท ซึ่งเครื่องมือแสดงแต่ค่าความดันโลหิตตัวบนเท่านั้น และเครื่องมือไม่สามารถอ่านค่าความดันโลหิตตัวล่างได้ ต่อมาค่าความดันโลหิตตัวบนลดลงอีกเรื่อยๆ จนเหลือ ๔๐ มม.ปรอท

เวลา ๐๓.๑๕ น. องค์ท่านมีลักษณะกลืนน้ำลายอยู่ ๑ ครั้ง

เวลา ๐๓.๒๐ น. ค่าชีพจรแสดงการเต้นของหัวใจเท่ากับ ๗๐ ครั้งต่อนาที นพ.นิพนธ์จึงได้รีบรุดเข้าไปถวายการตรวจองค์หลวงตาในทันที ด้วยการคลานเข้าไปด้านขวาของเตียงองค์หลวงตา ขณะนั้นทูลกระหม่อมฯ ทรงเคลื่อนรถเข็นพระที่นั่งถอยออกมา

นพ.นิพนธ์ได้กราบขอโอกาสใช้ไฟฉายส่องตรวจรูม่านตาขององค์หลวงตาทั้งสองข้างพบว่ารูม่านตาขยายโตขึ้นทั้งสองข้างโดยมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางราว ๕ มม. และไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อแสงแต่อย่างใด ซึ่งปกติต้องตรวจโดยการพลิกศีรษะหันไปมา (Oculocephalic reflex) แต่การทดสอบอันนี้ต้องรบกวนองค์หลวงตา โดยการหันศีรษะขององค์หลวงตาอย่างเร็วไปทั้งด้านซ้ายและด้านขวาตลอดจนการก้มและเงยศีรษะ เพื่อทดสอบการทำงานของก้านสมองว่า ยังคงเป็นปกติหรือไม่ ซึ่งในกรณีขององค์หลวงตาจะให้ผลทดสอบที่บ่งว่าก้านสมองหยุดทำงานแล้วแน่นอน เพราะขณะที่ตรวจดูขนาดรูม่านตาองค์-หลวงตา ก็พบว่ารูม่านตาขยายเต็มและไม่ตอบสนองต่อแสงแต่อย่างใด จากนั้น นพ.นิพนธ์ได้กราบขอโอกาสตรวจระบบประสาทโดยการทดสอบปฏิกิริยาที่ฝ่าเท้าด้านขวา โดยใช้ด้านปลายของไม้เคาะรีเฟล็กซ์ทดสอบระบบประสาท พบว่าไม่มีการตอบสนองใดๆ ของกล้ามเนื้อเท้าและกล้ามเนื้ออื่นๆ ทั่วร่างกาย

ส่วนทางด้านเท้าซ้าย นพ.นิพนธ์ไม่ได้ทำการทดสอบเนื่องจากมีผ้าพันแผลปิดเท้าซ้ายอยู่ประกอบกับนิ้วหัวแม่เท้าซ้ายขององค์หลวง-ตาก็ได้รับการผ่าตัดไปนานแล้ว จึงไม่สามารถแปลผลการทดสอบที่เรียกว่า Plantar reflex หรือปฏิกิริยาตอบสนองของฝ่าเท้าได้ จากนั้น นพ.นิพนธ์ได้ใช้เครื่องฟัง (Stethoscope) ฟังเสียงหัวใจขององค์หลวงตา และการหายใจขององค์หลวงตาก็พบว่ายังคงทำงานได้อยู่ จึงได้กราบทูลว่า ขณะนี้รูม่านตาขององค์หลวง-ตาขยายโตและไม่ตอบสนองต่อแสงไฟที่ส่องโดยตรง แสดงว่าก้านสมองไม่ทำงาน และองค์-หลวงตาไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อการกระตุ้นของกล้ามเนื้อใดๆ จากการทดสอบรีเฟล็กซ์ที่ฝ่าเท้า ซึ่งเป็นภาวะที่เข้ากันได้กับภาวะสมองตาย (Brain death) ทางการแพทย์ แต่ระบบหัวใจและการหายใจยังคงทำงานได้อยู่ เมื่อเสร็จสิ้นการตรวจ นพ.นิพนธ์จึงกราบองค์หลวงตา

เวลา ๐๓.๓๐ น. ผู้แวดล้อมรายรอบเตียงนอนขององค์ท่าน สายตาต่างก็จดจ้องที่องค์-ท่านและเครื่องแสดงสัญญาณชีพแบบตาไม่กะพริบ บางท่านนั่งนิ่งภาวนาภายในใจด้วยคำบริกรรมพุทโธ พุทโธ.. พร้อมกับกำหนดลมหายใจเข้า-ออกตามลมหายใจขององค์ท่าน บางท่านพิจารณาว่ากิจการงานทางธรรมขององค์หลวงตาได้จบสิ้นสมบูรณ์แล้ว องค์ท่านทุกข์เพียงขันธ์แต่จิตบริสุทธิ์หลุดพ้นเลิศโลกนานแล้ว แต่ตัวของเรายังมีทุกข์ทั้งกายทั้งใจ ยังจะมัวประมาทเพลิดเพลินใช้เวลาให้ผ่านไปกับภาระหน้าที่ทางโลกใดๆ อีกเล่า

ขณะที่หัวใจขององค์หลวงตาเต้นช้าลง บรรยากาศในห้องก็ยิ่งเงียบสงัดประหนึ่งไม่มีใครอยู่ในห้องนั้นเลย พระได้เปิดผ้าม่านออกเพื่อให้ญาติโยมมีโอกาสมองเห็นจากข้างนอก

เวลาผ่านไปแต่ละวินาทีมีผลต่อจิตใจ คณะศิษย์ต่างยังหวังอยู่ลึกๆว่าอาจมีปาฏิหาริย์แม้จอ Monitoring ในขณะนั้นจะแสดงเพียงชีพจรเท่านั้นก็ตาม โดยแสดงตัวเลขที่บ่งบอกถึงอัตราการเต้นของหัวใจองค์หลวงตาที่ค่อยๆ ลดต่ำลงเรื่อยๆ จาก ๗๐ ครั้งต่อนาที เหลือ ๖๐ และ ๕๐ ครั้งต่อนาที ตามลำดับ

เวลา ๐๓.๔๐ น. ความดันโลหิตลดต่ำลงเหลือ ๓๕/๑๗ มม.ปรอท ชีพจร ๕๕ ครั้ง/นาที หายใจ ๑๖ ครั้ง/นาที ระดับออกซิเจนในเลือดมีค่าเท่ากับ ศูนย์

เวลา ๐๓.๕๐ น. ความดันโลหิต ๓๙/๑๕ มม.ปรอท ชีพจร ๖๓ ครั้ง/นาที หายใจ ๑๖ ครั้ง/นาที ระดับออกซิเจนในเลือดมีค่าเท่ากับ ศูนย์

ต่อมาสัญญาณชีพบ่งอัตราการเต้นของชีพจรองค์หลวงตามีความแปรปรวนและมีค่าลดลงเรื่อยๆ ตามลำดับ โดยลดลงเหลือเท่ากับ ๓๕ ครั้งต่อนาที อีก ๑ นาทีถัดมาชีพจรกลับสูงขึ้นมาเป็น ๕๙ ครั้งต่อนาที จากนั้นค่าชีพจรก็ลดลงเหลือ ๓๒ ครั้งต่อนาที และกลับมาเพิ่มเป็น ๕๓ ครั้งต่อนาที

ภาพขันธ์ ๕ ที่ทูลกระหม่อมฯ ทรงกราบอาราธนาองค์หลวงตา จากนั้นได้นำเก็บไว้บนตู้ภายในกุฏิขององค์หลวงตา

จนกระทั่งเวลา ๐๓.๕๓ น. โดยที่ไม่คาดฝันหัวใจขององค์หลวงตาในขณะนั้นเต้นอยู่ที่ค่าชีพจร ๕๖ ครั้งต่อนาที จากนั้นสัญญาณการเต้นหัวใจขององค์ท่านก็กลับดีดเป็นเส้นตรงเหลือศูนย์ (ครั้งต่อนาที) นั่นคือหัวใจหยุดเต้นในทันที สายตาทุกคู่หยุดนิ่งและหันมาดูที่นาฬิกาที่แขวนไว้ที่ตำแหน่งผนังห้องด้านปลายเตียงขององค์หลวงตาที่บ่งบอกเวลา ๐๓.๕๓ น. นั่นเป็นครั้งสุดท้ายของสัญญาณชีพที่วัดได้จากเครื่อง คณะศิษย์ผู้มีประสบการณ์ทางการแพทย์กล่าวขานกันว่าภาวะเช่นนี้เป็นไปสมดังคำที่องค์ท่านเคยปรารภเสมอว่า *"เมื่อถึงเวลาตายแล้วดีดผึงเลย"*

นพ.นิพนธ์รีบรุดคลานเข้าไปข้างเตียงขององค์หลวงตาและใช้เครื่องฟัง (Stethoscope) จ่อฟังที่บริเวณหัวใจขององค์หลวงตา พบว่าไม่ได้ยินการเต้นของหัวใจเลย แต่ยังสามารถฟังได้ยินเสียงเครื่อง Bipap ที่ทำงานอยู่อันบ่งว่าการหายใจยังคงมีอยู่ นพ.นิพนธ์ขยับ Stethoscope ย้ายตำแหน่งเพื่อฟังเสียงหัวใจในตำแหน่งต่างๆของหัวใจอีก ๓ ตำแหน่ง ก็ยังไม่ได้ยินเสียงการเต้นของหัวใจ แต่ยังคงได้ยินเสียงการหายใจอยู่ นพ.นิพนธ์รอจนเสียงการหายใจหยุดนิ่งอย่างแน่ชัดตอน ๐๓.๕๕ น. จึงคลานออกมากราบทูลว่า หัวใจองค์หลวงตาหยุดเต้นเวลา ๐๓.๕๓ น. แต่การหายใจหยุดเมื่อเวลา ๐๓.๕๕ น. ทูลกระหม่อมฯ จึงทรงบอกให้ถือเอา**เวลาหัวใจหยุดเต้นคือ ๐๓.๕๓ น. เป็นเวลาแห่งการละสังขารขององค์หลวงตา** ขณะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างหยุดนิ่งอยู่ในความสงบโดยไม่มีเสียงใดๆ ทั้งสิ้นเป็นการรับรู้การจากไปขององค์หลวงตาผู้เป็นพ่อแม่ครูอาจารย์ที่ควรแก่การเคารพกราบไหว้บูชาของเหล่าศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย อย่างไม่มีวันหวนคืนกลับมาอีกตลอดกาล

เวลา ๐๔.๐๐ น. ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ ท่านเจ้าคุณอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เพิ่งตื่นขึ้นจากการพักจำวัดหลับไป ปรากฏเป็นความฝันจำได้ชัดเจนว่า หลวงตามหาบัวแวะมาหาแล้วกราบ ๓ ครั้ง จากนั้นก็พูดว่า *"เจ้าคุณๆ ผมมาลานะ"*

เจ้าคุณหลวงปู่จึงถามองค์หลวงตาในฝันว่า *"จะลาไปไหน"*

องค์หลวงตาบอกว่า *"ไปที่ไม่เกิดอีก เพราะชาติสุดท้ายของผม ให้เจ้าคุณอยู่ต่อไปให้ลูกหลานได้กราบไหว้"* แล้วองค์หลวงตาก็หายไป

เจ้าคุณหลวงปู่ก็ตื่นขึ้นและจำความฝันได้ชัดเจน ในขณะนั้นเป็นเวลาประมาณ ๔ นาฬิกา เจ้าคุณหลวงปู่ยังนึกในเวลานั้นด้วยว่า

"หลวงตามหาบัว คงไม่ได้อยู่กับเราแล้ว"

องค์หลวงตาได้ละขันธ์ลาโลกเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพานด้วยอาการอันสงบ สมเป็นจอมปราชญ์แห่งวงกรรมฐานอาจหาญเหนือเวทนา องค์ท่านยอมให้แพทย์รักษามิใช่เพื่อความสะดวกสบาย มิใช่เพื่อให้หายอาพาธ แต่เพื่อประคับประคองจิตใจความห่วงใยและความกตัญญูรู้คุณของศิษยานุศิษย์ทุกหมู่เหล่าอย่างทั่วถึงเป็นธรรม เสมอภาคทุกชาติชั้นวรรณะ องค์ท่านยอมรับในศาสตร์และน้ำใจของแพทย์ทั้งแผนตะวันตกและตะวันออก ไม่เคยดูถูกเหยียดหยามหรือเหยียบย่ำทำลายให้เสียน้ำใจแม้แต่น้อย ท่านนำธรรมหลายระดับและหลายแง่มุม มาสั่งสอนให้คณะศิษย์ได้รู้ มาปฏิบัติให้คณะศิษย์ได้เห็น แม้ในขณะที่กำลังอาพาธ การเผชิญกับทุกขเวทนาขององค์ท่านจึงเป็นเพียงขันธ์ ไม่มีผลต่อจิตที่บริสุทธิ์แล้ว ดังพระธรรมเทศนาตอนหนึ่งที่องค์ท่านได้กล่าวไว้อย่างกระจ่างแจ้งว่า

"...จิตที่บริสุทธิ์แล้วจะมาเสวยเวทนาที่ไหน จิตที่บริสุทธิ์แล้วมีเวทนาที่ไหน เวทนานี้เป็นสมมุติต่างหาก จิตนั้นเป็นวิมุตติแล้วเข้ากันได้ยังไง เป็นอฐานะนี่ โดยหลักธรรมชาติ รู้ๆ เห็นๆ อยู่นั้นน่ะจะว่ายังไง

ถ้าเราจะเทียบก็เหมือนกับเราจ่อไฟเข้ากอไผ่ เผากอไผ่ทั้งกอ ลองดูซิ ราดน้ำมันเข้าไป เสียงกอไผ่ระเบิดนี้เหมือนฟ้าถล่ม ไฟก็ส่งเปลวจรดเมฆโน่น ปึงปังๆ ส่งเปลวจรดเมฆ เหมือนกับว่าไฟนั้นมีวิญญาณมีจิตมีใจ ฟืนคือกอไผ่นั้นก็เหมือนมีจิตมีใจมีวิญญาณ เหมือนกับต่อสู้กัน ความจริงแล้วไฟรู้ความหมายของมันไหมว่ามันร้อนมันหนาวมันเย็น มันเป็นฟืนเป็นไฟ ไม่รู้ ไฟก็ไม่รู้ความหมายของตัวเองและไม่รู้ความหมายของไฟ แต่ก็เผาไหม้กันอย่างระเบิดเปิดเปิงให้เห็นชัดๆ อยู่ด้วยตาของเรา ได้ยินด้วยหูของเรานั่นแหละ ดูซิ

ผู้ที่รู้จริงๆ ก็คือคนที่ยืนดูอยู่นี้ ไฟกับฟืน

มันเผาไหม้กันฉันใด ขันธ์นี้ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ระหว่างรูปขันธ์กับทุกขเวทนาขันธ์บีบบังคับกัน ก็เหมือนกันทำนองนั้น ทำให้หงิกให้งอ บางทีอาจให้เป็นเสียงร้องเสียงครางไป อือๆ อีๆ ไปก็ได้ เหมือนกับไฟระเบิดกอไผ่ปึงปังๆ นั่นแหละ

แต่จิตที่บริสุทธิ์จะมาเป็นอะไรกับอันนี้ล่ะ ทั้งๆ ที่อยู่ในนั้นแหละ ขันธ์ก็เป็นขันธ์จะมีอะไรกัน อันนี้มันเป็นไปได้ ทำให้งอให้หงิกให้กระตุกกระติก ให้บางทีทิ้งเนื้อทิ้งตัวไปได้ เพราะเส้นมันกระตุก มันเป็นขันธ์ เหมือนกับว่าไฟกับฟืนไหม้กันนั่นแหละ ระเบิดปึงปังๆ มันอยู่เป็นสุขได้เมื่อไร

อันนี้ก็เหมือนกัน เวลามันรัดตัวกันเข้าเต็มที่แล้วก็อาจมีกระดุกกระดิกหรือเป็นในแง่ต่างๆ เช่น นิสัยที่เคยมีครวญครางอาจเป็นได้ พระอรหันต์น่ะ แต่จิตของท่านไม่เป็น เป็นด้วยอาการของขันธ์ที่มันกระทบกระเทือนกันนี้ เวลาสุดท้ายของมันที่จะแตกกระจายออกจากกันมันเป็นได้ เรายอมรับอันนี้ แต่เรื่องจิตของพระอรหันต์ที่เข้ามาสุงสิงกับอันนี้ ให้มามั่วมาสุมมาหลงใหลอันนี้ นั่นเป็นอฐานะ เป็นไปไม่ได้

ดังนั้นที่หลวงปู่มั่นท่านพิจารณารู้เห็น ที่ว่าพระอรหันต์นิพพานในท่าต่างๆ กันนั้น เราจึงเชื่อร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะจิตของท่านไม่ได้อยู่ในอำนาจของขันธ์เหมือนสามัญชนทั่วๆ ไปนี่ ท่านจึงนิพพานในท่าต่างๆ ได้ตามอัธยาศัยของผู้มีจิตใจที่อยู่เหนือโลกแล้ว...”

การยอมรับการรักษาด้วยแพทย์ด้วยยาหลากชนิด จึงเป็นการตอบรับน้ำใจเหล่าศิษยานุศิษย์ด้วยเมตตาธรรมโดยแท้ ทั้งนี้เพราะองค์ท่านมีญาณหยั่งรู้ประจักษ์อยู่ภายในใจแล้ว และได้พยายามบอกเตือนศิษยานุศิษย์หลายครั้งหลายคราให้ทราบ แม้จะไม่ได้กล่าวโดยตรงอย่างที่หลวงปู่มั่นเคยกล่าวไว้ก็ตามว่า

“ป่วยคราวนี้เป็นครั้งสุดท้ายของเรา จะไม่มีวันหาย ยาจากเทวดามาก็ไม่หาย ถึงวาระของมันแล้ว มันจะค่อยเป็นค่อยไปของมันอย่างนี้ ไม่ตายง่ายนะ เป็นโรคทรมาน เขาเรียกว่าโรคคนแก่ จะเอายาเทวดามาใส่ก็ไม่หาย ตายโดยถ่ายเดียว”

องค์หลวงตาเมตตานำธาตุขันธ์ขององค์ท่านออกแสดงธรรมเป็นเทศน์กัณฑ์สำคัญที่สุด เข้มข้นที่สุดและวิกฤตที่สุด เทศน์กัณฑ์นี้จะติดหูติดตาและสะเทือนจิตสะเทือนใจแก่บรรดาลูกศิษย์ลูกหาตลอดไป

ท่ามกลางความอาลัยอาวรณ์และความโศกเศร้าสุดพรรณนาถึงความสูญเสียพระมหาเถระผู้ทรงคุณธรรม ทรงคุณูปการใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ท่านได้มอบมรดกธรรมล้ำค่าที่สำคัญยิ่ง อันได้แก่

ลวดลายนิพพาน

“...**สอุปาทิเสสนิพพาน** ใจเป็นนิพพานแล้ว แต่ยังครองธาตุครองขันธ์อยู่ นี่เรียกว่า สอุปาทิเสสนิพพาน คือยังรับผิดชอบในธาตุในขันธ์อยู่

อนุปาทิเสสนิพพาน ธาตุขันธ์สลายไปแล้วนั้นเป็นธรรมธาตุ คือ นิพพานล้วนๆ สมมุติไม่มีเลยให้รับผิดชอบ ไม่มีขันธ์เป็นสมมุติให้รับผิดชอบ ถึงท่านไม่ติดก็ตามก็รับผิดชอบเป็นสัญชาตญาณอันหนึ่ง ..

จะตายแบบไหนท่าไหน จะยืนตาย เดินตาย นั่งตาย นอนตายไม่มีปัญหา เพราะเป็นเรื่องอาการของสมมุติต่างหาก เพราะฉะนั้นเราจึงได้เชื่อที่ว่าพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นท่านว่าท่านพิจารณาเห็นพระอรหันต์มาแสดงท่านิพพานให้ดู บางองค์เดินจงกรมนิพพานให้ดู บางองค์นั่งนิพพานให้ดู บางองค์นอนนิพพานให้ดู บางองค์ยืนนิพพานให้ดู ท่านว่าท่าอะไรก็จะเป็นอะไร เมื่อผ่านจากสมมุติไปหมดแล้ว อยู่เหนือสมมุติแล้ว ทุกขเวทนาเหนือจิตดวงบริสุทธิ์นั้นได้ยังไง ความบริสุทธิ์ของจิตเหนือสิ่งเหล่านี้อยู่แล้ว เพียงอาการของขันธ์ที่แสดงต่อกัน คือ ทุกขเวทนากับขันธ์เป็นสมมุติด้วยกันมันแสดงต่อกัน

ท่านจึงสามารถเดินจงกรมนิพพานได้อย่างสบาย เมื่อหมดกำลังแล้วก็ยุบยอบลงตรงนั้นเลย ยืนก็เหมือนกันเมื่อหมดกำลังแล้วก็ยุบยอบลงตรงนั้น ไม่ได้ล้มแบบทั้งหงายทั้งอะไรอย่างนี้ให้ดู ยอบลงอย่างนี้เลย นั่งก็เหมือนกันเอนแล้วก็ค่อยๆ ลง ค่อยอ่อนลงไป นั่งนิพพาน แล้วเวลายืนนิพพานก็เหมือนกัน ยอบลงไปแล้วก็ค่อยล้มไปธรรมดาๆ เดินก็เหมือนกัน พอถึงที่นั้นแล้วก็หยุดกึ๊กก็นั่ง คือเหมือนปุยนุ่น ท่านว่าอย่างนั้นนะ อ่อนนิ่ม อาการของท่านขณะที่ท่านปลงขันธ์นิพพานในท่าต่างๆ นั้นเหมือนปุยนุ่น อ่อนนิ่มไปเลย ไม่มีอากัปกิริยาที่เป็นเหมือนโลก ที่ว่าทุรนทุรายหรือระส่ำระสาย จะเอาอะไรมาระส่ำระสายลงจิตขนาดนั้นแล้ว เราเชื่อร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะเหล่านี้ไม่มีปัญหาอะไรที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับความบริสุทธิ์นั้นได้ ..

อย่างพระพุทธเจ้าปรินิพพาน ก่อนจะเข้าปรินิพพานทรงเข้าสมาธิสมาบัติมีปฐมฌานเป็นต้น นั้นท่านทรงแสดงลวดลายให้สมกับความเป็นศาสดาของโลกต่างหาก ตามพระอัธยาศัยของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ทำเพื่อจะแก้กิเลสหรือชำระกิเลส หรือจะต่อสู้กิเลสในขณะตายหรือในขณะนิพพาน หาไม่ ขนาดเป็นศาสดาเอกของโลก ทำไมขณะที่จะนิพพานจะไม่วางลวดลายของศาสดาไว้เป็นวาระสุดท้ายมีอย่างเหรอ ต้องวาง เราเห็นอย่างนั้นเราเชื่ออย่างนั้น

ส่วนพระอรหันต์ทั้งหลายท่านถนัดทางใดท่านก็นิพพานของท่าน ตามแบบหรือตามความถนัดของท่าน คำว่าสมาธิสมาบัติเป็นไปตามรายของบุคคลแต่ละบุคคล เป็นไปตามพระอรหันต์แต่ละประเภท ไม่ว่าเป็นประเภทใดมีความถนัดอย่างไหน ก็นิพพานในท่าถนัดของท่านสะดวกสบาย

พระพุทธเจ้าทรงเสด็จเข้าฌานสมาธิสมาบัติ แล้วปรินิพพานไปในท่าสมาธิสมาบัตินั้น นั่นเป็นลวดลายของศาสดาผู้เป็นครูเอกของโลกไม่ทิ้งลวดลาย ตั้งแต่ขณะตรัสรู้แล้วสั่งสอนโลกจะด้วยพระอาการใดที่แสดงออก ไม่เคยลดละแห่งความเป็นศาสดาเลย สัตวโลกจะยึดได้ทุกพระอาการที่ทรงเคลื่อนไหว เพราะเป็นศาสดาโดยสมบูรณ์ทุกๆ อาการ เพราะฉะนั้นวาระสุดท้ายที่พระองค์จะปรินิพพาน พระองค์ต้องแสดงให้เต็มลวดลายของศาสดาเอกในวาระสุดท้าย...”

ปฏิปทาเครื่องดำเนินไปสู่ความบริสุทธิ์วิมุตติหลุดพ้น สืบสานอริยประเพณีอริยวงศ์ได้อย่างหมดจดงดงามตั้งแต่เบื้องต้นจวบจนวาระสุดท้าย การเกิดในคราวนี้เป็นการเกิดครั้งสุดท้าย การบวชคราวนี้ก็เป็นการบวชครั้งสุดท้าย และการตายในคราวนี้ก็เป็นการตายครั้งสุดท้ายด้วยเช่นกัน ซึ่งองค์ท่านได้กล่าวยืนยันในเรื่องนี้ด้วยความอาจหาญว่า

"...เราจะทำประโยชน์ให้โลกเต็มกำลังความสามารถของเรา จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายแห่งการตายของเรา เพราะการตายของเรานั้นจะเป็นการตายในครั้งสุดท้ายครั้งนี้ครั้งเดียวเท่านั้น เราจะไม่กลับมาเกิดอีกแล้ว

ในธัมมจักกัปปวัตนสูตรท่านแสดงไว้ว่า

ญาณัญจ ปน เม ทัสสนัง อุทปาทิ
อกุปปา เม วิมุตติ
อยมันติมา ชาติ นัตถิทานิ ปุนัพภโว

ความรู้ความเห็นอันล้ำเลิศประเสริฐสุดได้เกิดขึ้นกับเราแล้ว

ความหลุดพ้นจากกิเลสวัฏฏวนความเกิดตายนี้ไม่มีการกำเริบแล้ว

ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายของเรา

ตั้งแต่บัดนี้ต่อไปอีกเราจะไม่กลับมาเกิดอีกแล้ว..."

จึงเป็นการสมควรที่พุทธศาสนิกชนและอนุชนรุ่นหลัง จักภาคภูมิใจและน้อมนำองค์ท่านมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต แสดงการเทิดทูนบูชาตอบแทนพระคุณอย่างไม่มีวันจืดจางด้วยการปฏิบัติฝึกหัดตนให้อยู่ในโอวาทคำสอน จึงจะสมเจตนาขององค์หลวงตาที่ตั้งใจมอบมรดกธรรมอันทรงค่าทั้งหลายไว้เป็นเข็มทิศทางเดินที่ถูกต้องแก่โลกให้ก้าวเดินตามเพื่อความพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิงตลอดกาล

การปฏิบัติต่อพระสรีระสังขารองค์หลวงตา

ภายหลังองค์หลวงตาดับขันธ์เข้าสู่พระนิพพาน สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารีทรงโทรศัพท์กราบบังคมทูลสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถให้ทรงทราบในขณะนั้นทันที เพราะทรงคอยติดตามสอบถามอาการอาพาธองค์หลวงตาจากทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ อย่างต่อเนื่องตลอดมา

จากนั้นแพทย์และบุรุษพยาบาลได้ช่วยกันถอดเครื่องช่วยหายใจออกจากองค์ท่าน เสียงเครื่องช่วยหายใจดับลง พระอาจารย์สุชินเปิดหน้าต่างบอกญาติโยมที่อยู่ด้านนอกว่า *"หลวงตาเสด็จสู่พระนิพพานแล้ว"* ทันใดนั้นน้ำตาแห่งความพลัดพรากจากบุคคลผู้เป็นที่รัก จากครูบาอาจารย์ผู้เป็นที่พึ่ง และจากสมณะผู้เป็นเนื้อนาบุญสูงสุดของเหล่าศิษย์ทั้งหลายต่างไหลนองหน้า เสียงร้องไห้แม้ไม่ดังหากได้ยินชัดเจนกระจายทั่วบริเวณ หัวใจทุกดวงทุกข์ระทมด้วยความอาลัยอาวรณ์สงสารตนเองต้องกลายเป็นศิษย์กำพร้าไร้ที่พึ่งพิงอันอบอุ่น บัดนี้องค์หลวงตาผู้เป็นทั้งพ่อแม่และครูบาอาจารย์ เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรใหญ่แก่วงกรรมฐานได้ถึงกาลจากไปอย่างไม่มีวันหวนคืนกลับมา

คณะสงฆ์ แพทย์ บุรุษพยาบาล กราบขอโอกาสถอดอุปกรณ์ทางการแพทย์อื่นๆ และสายต่างๆ ออกจากธาตุขันธ์องค์หลวงตา จากนั้น คณะแพทย์ พร้อมบรรดาคณะสงฆ์และศิษยานุศิษย์ต่างพร้อมเพรียงกันพนมมือและก้มลงกราบขอขมาต่อองค์หลวงตา ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงเป็นองค์แทนคณะศิษยานุศิษย์ทั้งปวงถวายพานดอกไม้และทรงถวายผ้าครองแด่พระสรีระสังขารองค์หลวงตา จากนั้นทรงกราบขอขมาองค์หลวงตาร่วมกับคณะศิษยานุศิษย์โดยพระอาจารย์สุชินเป็นองค์แทนคณะสงฆ์ประกาศให้ญาติโยมในบริเวณโดยรอบกุฏิกล่าวคำขอขมาโดยพร้อมเพรียงกัน ลำดับนั้นทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ และคณะ เสด็จออกจากห้องปลอดเชื้อโดยทรงรอคณะสงฆ์อยู่ภายนอก

คณะสงฆ์สรงน้ำพระสรีระสังขารด้วยน้ำอุ่นและใส่ผ้าครองทั้งสบง จีวร สังฆาฏิ ใหม่ทั้งชุด แล้วจัดวางมือทั้งสองขององค์ท่านเข้าประสานกันโดยมือขวาประทับไว้บนมือซ้ายลักษณะคล้ายองค์ท่านขณะเดินจงกรม ดูงดงามตามแบบกรรมฐานผู้รักการเดินจงกรมและการภาวนาเป็นชีวิตจิตใจ ผิวพรรณสีเหลืองอร่ามผ่องพรรณไปทั้งองค์ คณะสงฆ์มีมติไม่ให้ฉีดยาฟอร์มาลิน โดยในระหว่างงานพิธีบำเพ็ญกุศลและเตรียมงานพระราชทานเพลิงให้เก็บรักษาพระสรีระสังขารองค์หลวงตาไว้ในโลงเย็นราว ๑ เดือน ตามความประสงค์องค์หลวงตาที่ต้องการให้เผาโดยเร็ว ไม่ให้เก็บไว้นาน

ลำดับต่อมา ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ คณะแพทย์ พร้อมบรรดาคณะสงฆ์และศิษยานุศิษย์ต่างพร้อมเพรียงกันพนมมือและก้มลงกราบขอขมาลาโทษต่อพระสรีระสังขารองค์หลวงตาด้วยเบญจางคประดิษฐ์ ๓ ครั้ง เสียงคำกล่าวขอขมาที่พร้อมเพรียงกันของเหล่าศิษยานุศิษย์ดังกึกก้องไปทั่วบริเวณวัดป่าบ้านตาดด้วยความรู้สึกที่แตกต่างจากการขอขมาลาโทษในอดีตที่ผ่านมาทั้งหลายโดยสิ้นเชิง

ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงอยู่ในฐานะองค์แทนสถาบันและยังเป็นลูกบุญธรรมขององค์หลวงตาอีกด้วย พระองค์ทรง

ข่าวในพระราชสำนัก

พระบรมมหาราชวัง

วันอาทิตย์ ที่ ๓๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

วันนี้ เวลา [illegible] น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ไปในการพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) เจ้าอาวาสวัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) ณ วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

แสดงความรักความห่วงใยถึงกับยอมสละหน้าที่การงานสำคัญเพื่อมาดูแลรักษาอาการอาพาธองค์หลวงตาอย่างสุดความสามารถตลอดมา ไม่ทรงทอดทิ้ง ทรงอยู่ร่วมสุขร่วมทุกข์ร่วมคิดอ่านร่วมประชุมกับคณะสงฆ์และศิษยานุศิษย์ประดุจครอบครัวเดียวกันตราบจนวาระสุดท้ายขององค์หลวงตา

เมื่อองค์หลวงตาดับขันธ์นอนสงบนิ่งอยู่ตรงหน้าพระองค์ท่านและคณะสงฆ์ในเวลาเช่นนี้ ท่านพระอาจารย์อินทร์ถวายในนามตัวแทนคณะสงฆ์ฯ และศิษยานุศิษย์ทั้งปวง จึงกล่าวมอบความไว้วางใจถวายให้ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ทรงพิจารณาในการดำเนินงานต่อจากนี้ได้เต็มที่ พระองค์ทรงตอบรับและกราบนมัสการขอบคุณที่คณะสงฆ์ไว้วางใจ พระองค์ทรงมอบหมายให้ ดร.ไพศาล ล้อมทอง และ ดร.สมชาย ธรณิศร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักพระราชวังเข้ามาประสานงานร่วมกับคณะสงฆ์โดยระเบียบพิธีการดำเนินงานต่างๆ ให้เป็นไปตามที่คณะสงฆ์เห็นสมควร นับเป็นพระกรุณาธิคุณต่อคณะสงฆ์และเป็นการแสดงความเคารพบูชาต่อปฏิปทาองค์หลวงตาอย่างสุดซึ้ง

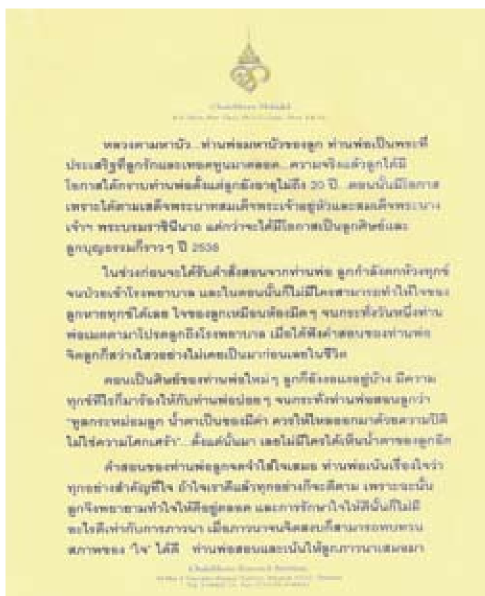
จากนั้นคณะสงฆ์ได้หารือเกี่ยวกับพิธีการสรงน้ำพระสรีระสังขารองค์หลวงตา เห็นว่าองค์หลวงตาเป็นที่เคารพบูชาอย่างสูงสุดแก่ชนทุกระดับชั้น ประชาชนทั่วทุกสารทิศจะต้องพากันเดินทางมากราบไหว้สักการะแบบมืดฟ้ามัวดิน หากเปิดโอกาสให้ประชาชนจำนวนมากเข้าห้อมล้อมใกล้ชิดพระสรีระสังขารองค์ท่านมากเกินไปเกรงจะยากลำบากในการดูแล จึงมีมติเห็นชอบตามที่มีผู้เสนอให้ใช้ตามแบบพิธีของสำนักพระราชวังในการสรงน้ำพระศพพระบรมวงศานุวงศ์ระดับสูง กล่าวคือใช้สายสิญจน์พันรอบเท้าองค์หลวงตาแล้วโยงออกมาใส่พานให้คนทั่วไปสรงน้ำลงบนบริเวณสายสิญจน์แทนการสรงน้ำบนส่วนใดส่วนหนึ่งของพระสรีระองค์ท่าน

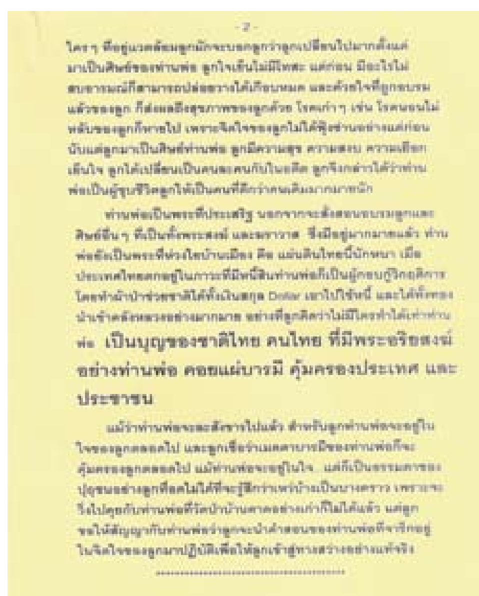
ลำดับต่อไปคณะสงฆ์ได้ช่วยกันเคลื่อนย้ายพระสรีระสังขารขององค์หลวงตาจากห้องปลอดเชื้อเข้ามาภายในห้องที่อยู่ติดกัน เป็นห้องที่องค์ท่านใช้จำวัดมาแต่เดิม โดยหันศีรษะไปทางทิศเดิมตามปกติที่องค์ท่านนอนจำวัด เป็นอันเสร็จพิธีในวันนี้ เวลาประมาณ ๐๕.๓๐ น.

พิจารณาทบทวนปฏิปทา

ในระยะที่อาการอาพาธขององค์หลวงตาทรุดลงเรื่อยๆ องค์ท่านได้ปรารภธรรมะสำคัญในลักษณะเป็นการทบทวนปฏิปทาขององค์ท่านเองที่ได้ดำเนินมาจนเข้าถึงวิมุตติธรรมเป็นพระอรหันต์ขีณาสพ และเมื่อถึงคราวต้องประสบกับเวทนาในยามอาพาธหนักเช่นนี้ สิ่งนี้จึงเป็นสาเหตุทำให้องค์ท่านต้องคิดทบทวนด้วยความภาคภูมิใจว่าหากจิตไม่ได้รับการฝึกมาก่อนแล้วต้องมาประสบเวทนาเช่นนี้ องค์ท่านจะทุกข์ร้อนเพียงใด ดังนี้

"...นี่ถ้าหากว่าไม่ได้สร้างความดีมาตั้งแต่ต้น รู้สึกระยะนี้จะเป็นระยะที่สร้างความเดือด-

พ่อ เป็นบุญของชาติไทย คนไทย ที่มีพระอริยสงฆ์อย่างท่านพ่อ คอยแผ่บารมี คุ้มครองประเทศ และประชาชน

พระนิพนธ์ทูลกระหม่อมฯ ถึงองค์หลวงตาด้วยความเคารพรักอาลัยยิ่ง

ท้องฟ้าภายในวัดป่าบ้านตาดวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๖.๓๐ น. เมื่อมองจากพระตำหนักทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ไปทางทิศตะวันออก ทรงทอดพระเนตรท้องฟ้าในวันนี้แล้วจึงตรัสว่า *"ท้องฟ้าวันนี้แลดูโศกเศร้าและเหงาหงอยผิดไปจากวันอื่นๆ"*

สื่อมวลชนทุกแขนงทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ต่างออกข่าวการละสังขารขององค์หลวงตาโดยถ้วนหน้า

ร้อนแก่ตัวเอง แต่ทีนี้มาพิจารณามาลงในนี้โล่งหมด ว่างหมดโลกธาตุ ปล่อยวางด้วย ว่างในจิตด้วย หมดเลย

สังขารร่างกายเดินโขยกเขยกก็ตาม จิตไม่ได้เป็น ไม่มีวิตกวิจารณ์ การก้าวหน้าถอยหลังไม่มี ก้าวหน้าถอยหลังไม่มี ไม่วิตกวิจารณ์ ปัจจุบันเป็นอย่างไรเท่านั้นพอ พอๆ ใจ..."

และเมื่อองค์ท่านพิจารณาย้อนหลังเกี่ยวกับประสบการณ์ที่มักต้องเข้าไปแก้ปัญหาเรื่องราวต่างๆ ในพระศาสนาและในวงกรรมฐาน ท่านก็ให้ข้อสรุปของชีวิตในเรื่องนี้ว่า

"...บวช พ.ศ.๒๔๗๗ มาถึงวันนี้ได้กี่ปี ดูเหมือนวันที่ ๑๒ พฤษภา ๒๔๗๗ คงจะ ๗๕ ไม่ได้นับนะ เราจำได้ ๒๔๗๗ วันที่ ๑๒ พฤษภา ๒๔๗๗ บวช จากนั้นมาจนกระทั่งป่านนี้เลยไม่ทราบว่ากี่พรรษา ๒๐ ปีกับ ๙ เดือน คือนับตั้งแต่วันตกคลอดออกมาเลย ๒๐ ปีกับ ๙ เดือน

ดี รู้สึกว่าสายศาสนานี้รู้สึกจะราบรื่นดีนะ ไม่เคยมีอะไรเลยนะ ตั้งแต่เริ่มบวชมาจนกระทั่งป่านนี้ไม่เคยมีอะไรมาขัดมาข้อง หรือเรื่องราวใดๆ มัวหมองไม่เคยมี มีแต่ระงับ ระงับเรื่องราวต่างๆ หรืออธิกรณ์ต่างๆ มักจะเด่นอยู่ เด่น..."

การที่องค์หลวงตาได้รับความเคารพนับถือและความไว้วางใจในกิจของพระศาสนานั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งย่อมต้องมาจากความแตกฉานรอบรู้ในหลักพระธรรมวินัย ซึ่งองค์ท่านก็ได้พิจารณาทบทวนย้อนหลังตั้งแต่เมื่อเริ่มต้นชีวิตการบวชเรียนว่ามีสาเหตุมาจากความเคารพรักในพระธรรมวินัยอันเป็นคุณสมบัติประการสำคัญที่มีอยู่ในองค์ท่านเอง ดังนี้

"...พระวินัยเราเรียนมาก เราสนใจเพราะเรารักพระวินัย ไม่ให้มีคำว่าล่วงเกินด้วยไม่มีหิริโอตตัปปะนั้นไม่มี นอกจากจะต้องอาบัติก็ต้องด้วยความไม่รู้ไม่เห็นหรือเผลอไป ที่จะให้มีเจตนาเราไม่เคยปรากฏตั้งแต่เราบวชมา..."

คุณสมบัติสำคัญที่หนุนนำชีวิตขององค์ท่านให้ประสบผลสำเร็จอย่างสูงสุดตามความตั้งใจและเป็นอุปนิสัยเด่นประจำองค์ท่านในทุกหน้าที่การงาน องค์ท่านได้สรุปไว้ ดังนี้

"...เราอาจจะมีนิสัยวาสนาอยู่บ้าง คือทำ

ผ้ารับประเคนที่องค์หลวงตาถือติดตัวไว้เสมอ

อะไรมันจริงทุกอย่างไม่ได้มีคำว่าเหลาะแหละ พิจารณาย้อนหลังไปหาการกระทำของเจ้าของเราอืดอาดเนือยนายท้อแท้อ่อนแอที่ไหน ไม่มี ถึงจะยากลำบากล้มลุกคลุกคลานมันก็เอาแบบล้มลุกคลุกคลาน จะได้หลักได้เกณฑ์ มันก็เอาตามแบบได้หลักได้เกณฑ์ ที่จะอืดอาดเนือยนายท้อแท้อ่อนแอ ไม่ปรากฏ...”

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑–๒๕๔๖ ซึ่งเป็นห้วงเวลาที่องค์หลวงตาเมตตาเป็นผู้นำดำเนินการโครงการช่วยชาติ มีพระธรรมเทศนา ไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ กัณฑ์ ณ สถานที่ต่างๆ ทั่วประเทศ กว่า ๑,๐๐๐ แห่ง การออกเป็นผู้นำกอบกู้บ้านเมืองเช่นนี้เป็นเสมือนอุปนิสัยแต่ดั้งเดิมขององค์ท่านที่คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ เคยกล่าวไว้ว่าองค์หลวงตาเคยปรารถนาพุทธภูมิมาก่อน จึงเป็นพระผู้มีใจคอกว้างขวางดุจดั่งพระโพธิสัตว์สมตามคำที่คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ ผู้มีดวงตาธรรมอันแหลมคมเคยพูดย้ำไว้เสมอ นอกจากนี้ในยุคขององค์หลวงตาเป็นเสมือนยุคทองของการฟื้นฟูข้อวัตรปฏิบัติโดยเฉพาะพระกรรมฐานให้ปฏิบัติตรงแนวต่อหลักพระธรรมวินัย และเมื่อคุณแม่ชีแก้วได้ลองสอบถามองค์หลวงตาถึงสาเหตุที่ยุติความปรารถนาพุทธภูมิในชาตินี้ และยุติการสร้างสมบารมีเพื่อความเป็นพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งในอนาคตกาลว่าเป็นเพราะเหตุใด องค์หลวงตากลับมิได้ตอบคำถามนี้จนกระทั่งทุกวันนี้ ในเรื่องนี้องค์หลวงตานำเหตุการณ์ครั้งนั้นมาเล่าให้ฟังด้วยว่า

“...(คุณแม่ชีแก้วถาม) *‘เท่าที่พิจารณานะที่รู้มานะ ญาท่านนี่เคยปรารถนาพุทธภูมินะ แล้วทำไมถึงหยุดเสียล่ะ’* ..

เราก็เฉยเลย แกก็จับคำอะไรเราไม่ได้นะ เราก็ไม่เคยพูดที่ไหนว่าเราเคยปรารถนาพุทธภูมิมา เราก็ไม่เคยพูดที่ไหน แต่แกทำไมนำมาพูดทั้งๆ ที่เราไม่เคยพูดที่ไหนเลยนะว่าเราเคยปรารถนาพุทธภูมิหรือไม่เคยปรารถนาเราก็ไม่เคยพูด แล้วแกก็มาพูดอย่างนั้น .. เราก็เฉย แกจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ตามแกก็ไม่กล้าถามอีกนะ เราก็เฉยมาจนกระทั่งทุกวันนี้ แกตายไปแล้วเราก็เฉย...”

คืนวันบรรลุธรรมกระเทือนทั่วโลกธาตุ

องค์หลวงตาเมตตาเปิดเผยความรู้อัศจรรย์เลิศโลกขณะบรรลุธรรมในคืนเดือนดับภายในกุฏิบนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร ท่ามกลางความวิเวกสงัดอากาศละเอียดประณีต จิตขององค์ท่านเข้าถึงธรรมธาตุก็พลันบังเกิดอานุภาพสะเทือนสะท้านทั่วถึงกันหมดทั้งหมื่นแดนโลกธาตุ ดังนี้

“...ความทุกข์ความทรมานในเวลาที่ต่อกรกับกิเลสนั้นเป็นเวลา ๙ ปีเต็ม ตั้งแต่พรรษา ๗ นี่เรียกว่าสอบเปรียญได้แล้วตามคำอธิษฐานว่าสอบเปรียญจบลงได้แล้วจะเข้าบำเพ็ญกรรมฐาน สังหารกิเลสให้ขาดสะบั้นจากจิตใจโดยสิ้นเชิง ตั้งแต่บัดนั้นพรรษา ๗ แล้วจึงได้ก้าวขึ้นสู่เวที ได้รับอบรมคำสอนจากหลวงปู่มั่นเป็นที่พอใจแล้ว ก็ขึ้นเวทีไม่ยอมลงเป็นเวลา ๙ ปี จนกระทั่งถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ เวลา ๕ ทุ่มพอดี เป็นเวลาที่ตัดสินกันลงได้ด้วยกิเลสถูกสังหารอย่างสิ้นเชิง ไม่มีซากเหลืออยู่ภายในใจเลย ชนะอย่างเด็ดขาด อย่างเอกอย่างเลิศเลอ

ในชีวิตของเราเองเกิดมาตั้งแต่โคตรแซ่ของหลวงตาบัวก็ไม่เคยปรากฏ ไม่เคยคิดเคยนึกว่าจะได้รู้ได้เห็นได้ครองธรรมประเภทเลิศเลออัศจรรย์นี้ แต่แล้วก็ได้ประจักษ์ขึ้นในคืนวันนั้น

พระอรหันต์รู้จริงแล้วจึงประกาศธรรมสอนโลก

“...ใครจะว่าเราบ้าก็ให้ว่าไป เราไม่ได้พูดออกด้วยความเป็นบ้า เราพูดออกด้วยความเป็นธรรม ขอให้พี่น้องทั้งหลายฟังเป็นธรรม อย่าไปหาว่าหลวงตาบัวนี้โอ้อวดอย่างนั้นอย่างนี้ นั่นล่ะ กิเลสมันเข้าไปย่ำยีตีแหลกไปตีตลาดแล้วนะนั่นน่ะ แล้วแทนที่จะได้ผลประโยชน์จากคติธรรมที่ท่านสอนนี้ กลับไปเป็นข้าศึกต่อตัวเองเผาลนตัวเอง ..

ว่าหลวงตาบัวโอ้อวดอย่างนั้นอย่างนี้ โอ้อวดอะไร ของปลอมมียังแสดงออกได้เต็มบ้านเต็มเมืองเต็มโลกเต็มสงสาร จนหาที่อยู่ไม่ได้เพราะของปลอมทั้งนั้น ของจริงมีแสดงออกมาไม่ได้มีอย่างเหรอ ถ้าอย่างนั้นศาสนาก็หมดแล้วในประเทศไทยเรา พุทธศาสนาไม่มีแล้ว

ผู้รู้ของจริง เห็นของจริง นำของจริงออกมาพูดไม่ได้ ว่าเป็นการโอ้การอวด เห็นไหมกิเลสเอารัดเอาเปรียบ กิเลสเหยียบย่ำทำลายหมด ไม่ให้พูดของจริง ให้พูดแต่ของปลอม เรื่องของกิเลสเต็มบ้านเต็มเมืองพูดได้ทั้งนั้น ถ้าพูดของจริงพูดไม่ได้ นี่เห็นไหมศาสนาจะหมดแล้วนะ ถ้าของจริงพูดออกมาไม่ได้ ..

นี่เรารู้จริงเห็นจริงอย่างนี้ เราพูดตามเรื่องความรู้จริงเห็นจริงอย่างนี้ เหมือนพระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ธรรมแล้ว ท่านรู้จริงเห็นจริงท่านประกาศธรรมสอนโลกเรื่อยมา ไม่ว่าพระพุทธเจ้าพระองค์ใด ทรงทำแบบเดียวกัน และพระสาวกเหมือนกัน เมื่อรู้ธรรมแล้วก็ประกาศธรรมสอนโลก คือเอาความจริงออกสอนโลก นี่ก็ความจริงอันเดียวกัน เรานำมาพูดนี้จะผิดไปที่ตรงไหน...”

อย่างอัศจรรย์ล้นโลกล้นสงสาร ตั้งแต่บัดนั้นมา กิเลสตัวไหนเท่าเม็ดหินเม็ดทรายไม่ปรากฏภายในใจเลย เรียกว่าครองบรมสุขตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนกระทั่งบัดนี้ การแนะนำสั่งสอนโลกเราสั่งสอนตั้งแต่บัดนั้นมา แต่สั่งสอนด้วยความอิ่มเอิบ สั่งสอนด้วยบรมสุข ไม่ได้สั่งสอนโลกที่แบกกองทุกข์มาหาเรา ด้วยการที่เราก็แบกกองทุกข์ไปสั่งสอนโลก แต่เรานำบรมสุขจากหัวใจที่บริสุทธิ์ล้วนๆ แล้วนี้สั่งสอนโลก ที่กำลังแบกหามกองทุกข์ทั้งหลายอยู่ทั่วหน้ากันมาหาเรา

จนกระทั่งมาถึงวาระอันสำคัญที่เราจะได้ช่วยบ้านช่วยเมือง นับตั้งแต่วันก้าวลงเวทีมาแล้ว มาด้วยความสง่างาม มาด้วยความอัศจรรย์ล้นโลกล้นสงสาร เทวบุตรเทวดา อินทร์ พรหม ชั้นไหนๆ กระทบกระเทือนสะเทือนถึงกันหมดในคืนวันที่ ๑๕ พฤษภาคม เวลา ๕ ทุ่มนั้น เทวบุตรเทวดามีกี่ชั้น สวรรค์ ๖ ชั้น แต่ละชั้นๆ มีเทวบุตรเทวดามากขนาดไหน มนุษย์เราทั้งโลกนี้สู้เทวดาชั้นเดียวก็ไม่ได้ เช่น จาตุมฯ เทวดาในชั้นจาตุมฯ มีจำนวนมากกว่ามนุษย์ของเราทั่วโลกนี้ขนาดไหน แล้วยังเทวดา ๖ ชั้น ตั้งแต่ชั้นจาตุมฯ ขึ้นไปถึงปรนิมมิตวสวัตตี เป็นสวรรค์ ๖ ชั้น เต็มไปด้วยเทวดาทุกชั้นๆ นี้มีจำนวนมากขนาดไหน จากนั้นก็พรหมโลกมี ๑๖ ชั้น พรหมโลกแต่ละชั้นๆ นั้นคนทั่วโลกของเรานี้ถ้าเทียบแล้ว คนทั่วโลกนี้เท่ากับกำปั้นเท่านั้นไม่ได้ใหญ่โตอะไรเลย เพียงชั้นพรหมโลกชั้นเดียวเท่านั้นก็มากเหลือล้นพ้นประมาณที่จะมาเทียบกับมนุษย์เราเท่ากำปั้นนี้แล้ว

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เทวดาถึง ๖ ชั้น พรหมโลก ๑๖ ชั้น กระเทือนประสานกันทั่วโลกดินแดน สมกับที่พระพุทธเจ้าแสดงไว้ในธัมมจักกัปปวัตนสูตรว่า **ทสสหัสสี โลกธาตุ สังกัมปิ สัมปกัมปิ สัมปเวธิ อัปปมาโณ จ โอฬาโร โอภาโส โลเก ปาตุรโหสิ** หมื่นโลกธาตุ อย่าว่าสามโลกธาตุนี้เลย หมื่นแดนโลกธาตุสะเทือนสะท้านหวั่นไหวทั่วกันหมดทั้งหมื่นแดนโลกธาตุนั้น อานุภาพแห่งความสว่างไสวของธรรมในพระทัยของพระพุทธเจ้าที่เป็นธรรมธาตุล้วนๆ แล้วนั้น เป็นความสว่างไสวครอบโลกธาตุ เกินกว่าอานุภาพแสงสว่างของเทวดาตนใดจะเทียบเสมอเหมือนได้ นี้แปลออกตามศัพท์เป็นอย่างนั้น

จิตดวงนี้เมื่อได้กระเทือนเข้าถึงธรรมธาตุเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ท่านเข้าสู่ธรรมธาตุแล้ว ก็เป็นธรรมชาติอันเดียวกัน จึงกระเทือนทั่วแดนโลกธาตุ สวรรค์ ๖ ชั้น พรหมโลก ๑๖ ชั้น พูดเพียงย่อๆ พวกเปรตผีจำนวนมากขนาดไหน รุกขเทวดา อากาสาเทวดา มีจำนวนมากขนาดไหน กระเทือนถึงกันหมด นั่นเป็นวันที่ปรากฏชื่อลือนาม เป็นวันที่จิตนี้แสดงฤทธิ์เดชของตนเองที่พ้นแล้วจากการกดขี่บังคับของวัฏจักรคือกิเลส ได้แสดงฤทธิ์เดชเป็นธรรมธาตุขึ้นมาในหัวอกของเราผู้บำเพ็ญเองอย่างไม่สะทกสะท้าน อย่างอัศจรรย์ไม่เคยคาดเคยฝัน น้ำตาไหลพรากลงมาด้วยความอัศจรรย์ธรรมประเภทที่ได้ปรากฏขึ้นในปัจจุบันนั้น โดยไม่เคยคิดเคยอ่านว่าจะได้รู้ได้เห็น ได้ประสบพบเห็นธรรมอัศจรรย์ประเภทนี้

นี่ละพูด ถ้าว่าเรื่องความดังนั้นน่ะ หลวงตานี้ดังมาแล้วตั้งแต่ปี ๒๔๙๓ แม้มนุษย์จะไม่ทราบก็ตาม แต่มนุษย์นี้เพียงกำมือหนึ่งเท่านั้น เทวบุตรเทวดา อินทร์ พรหม กี่ชั้นกระเทือนถึงกันหมด ทราบเรื่องราว ประสับประสานระหว่างจิตดวงนี้กับเทวดาทั้งหลายอย่างกว้างขวางมากมาย มากยิ่งกว่ามนุษย์ซึ่งมีเท่ากำมือนี้เท่านั้น นี่เรียกว่าเราดังมาแล้วตั้งแต่โน้น พวกเทวบุตรเทวดาทั้งหลายทราบทั่วกัน มนุษย์ก็ค่อยมาทราบทีหลังๆ หลังจากที่ได้ระบายธรรมทั้งหลายที่ได้รู้ภายในจิตใจของตนเต็มสัดเต็มส่วนหาสงสัยไม่ได้แล้ว พอแล้วทุกอย่าง ในโลกธาตุนี้ไม่มีอันใดเสมอเหมือนธรรมธาตุนี้เลย ได้ครองเต็มหัวใจแล้ว

แล้วก็ได้ค่อยกระจายออกแก่บรรดาผู้ไปเกี่ยวข้อง เฉพาะอย่างยิ่งภิกษุคือพระกรรมฐาน ติดสอยห้อยตาม ได้แนะนำสั่งสอนเรื่อยมา หลังจากนั้นก็มีประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้อง แนะนำสั่งสอนสงเคราะห์สงหา ทั้งด้านวัตถุและด้านนามธรรม คือการแนะนำสั่งสอน ด้านวัตถุ ได้แก่เงินทองข้าวของที่ได้มามากน้อยเพียงใด เราบริจาคเพื่อโลกสงสารเรื่อยมา นับตั้งแต่วันมาตั้งวัดป่าบ้านตาดขึ้นมาวัตถุไทยทานได้มามากน้อยช่วยสงเคราะห์สงหาคนทุกข์คนจนทั่วประเทศไทย...”

ด้วยข้อวัตรปฏิบัติขององค์หลวงตาจนเข้าถึงความบริสุทธิ์หลุดพ้นเป็นเบื้องต้น และด้วยการประกาศธรรมความจริงสอนโลกตั้งแต่บัดนั้นจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิตเป็นลำดับต่อมานั้น สิ่งนี้เป็นเครื่องยืนยันถึงปฏิปทาการดำเนินของท่านที่สามารถสืบสานตามรอยอริยวงศ์อริยประเพณีได้อย่างสง่างาม

หลวงตาทำพิธีตายลาโลก พินัยกรรมอุ้มโลก

ลาวัฏสงสารแบบอาชาไนย

องค์หลวงตาเมตตาวางแนวทางในการปฏิบัติต่อพระสรีระสังขารขององค์ท่านเมื่อถึงกาลเวลาแห่งการละขันธ์ลาโลกลาวัฏสงสาร ท่านกล่าวไว้ ดังนี้

“...นี่เราพูดตรงๆ หลวงตาบัวเคยประกาศเสมอให้ลูกศิษย์ลูกหาฟัง ไม่สอนเฉยๆ จะว่าท้าทายก็ไม่ใช่ท้าทาย แต่เอาความจริงมาพูดให้ลูกศิษย์ได้เป็นคติ ว่าเวลาหลวงตาบัวตายอย่า

นิมนต์พระมา **กุสลา ธัมมา** นะ สร้างมาตั้งแต่วันอุปสมบทเรื่อยมา เฉพาะอย่างยิ่งเวลาขึ้นเวทีฟัดกับกิเลสคือออกปฏิบัติกรรมฐาน อยู่แต่ในป่าในเขาทั้งนั้นล่ะ คนเดียวๆๆ เป็นตายคนเดียวๆ เรียกว่า**กุสลา**คนเดียว เจ้าของ**กุสลา**ให้เจ้าของเองคนเดียว จนกระทั่งเต็มความสามารถมาจนกระทั่งทุกวันนี้ จึงประกาศออกมาด้วยหัวใจอันเป็นจริงไม่ได้หลอกลวงใครๆ ทั้งนั้น

เวลาหลวงตาบัวตายแล้ว อย่านิมนต์พระมา **กุสลา ธัมมา** เราได้พยายามทำเต็มความสามารถของเราแล้ว อะไรจะมีก็มีแล้วเวลานี้ ถ้าไม่มีก็ไม่มี ให้จมไปเสียคนเดียวนี่ อย่าเอาคนอื่นมา **กุสลา ธัมมา** ให้ยุ่งเปล่าๆ เราทุกคนให้สร้าง **กุสลา ธัมมา** ไว้จนเป็นที่แน่ใจ เมื่อแน่ใจแล้วไม่ต้องไปหากุสลาที่ไหน หากประจักษ์อยู่ภายในจิตใจของตัวเอง เช่นว่าตายแล้วนี้จะไปเกิดสวรรค์ชั้นไหนมันก็รู้ คนมีบุญค่อยรู้เป็นลำดับ ค่อยแน่ใจเป็นลำดับ คนมีหลักธรรมเป็นอย่างนั้น แล้วจิตมีความละเอียดลออเข้าด้วยจิตตภาวนาเท่าไรยิ่งรู้ชัดๆ

พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้สวรรค์ ๖ ชั้น พรหมโลก ๑๖ ชั้น จนกระทั่งนิพพาน ๑ ชั้น ไม่มีอะไรเป็นปัญหาเลย เป็นความกระจ่างแจ้งอยู่กับภายในใจของผู้บำเพ็ญ เพราะดำเนินตามทางของพระพุทธเจ้าที่ทรงบำเพ็ญและทรงรู้ทรงเห็นมาแล้วทั้งนั้น เมื่อเราบำเพ็ญตามสวากขาตธรรมที่ท่านตรัสไว้ชอบแล้ว ก็ย่อมเดินตามเข็มทิศทางเดินที่ถูกต้องแล้วนั้นก็ไปเจอจนได้ ..

หลวงตาบัวตายนี้บอกชัดๆ เลยว่าไม่ให้นิมนต์พระมา **กุสลา ธัมมา** เราสร้างมาพอแล้วทุกสิ่งทุกอย่าง เต็มหัวใจของเรา เราไม่สงสัยแล้วในธรรมของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าจะพระไตรปิฎกไม่ว่าจะธรรมความจริงทั่วไตรโลกธาตุ เราบรรจุเข้าในหัวใจนี้หมดแล้ว เราไม่ได้สงสัยแล้ว

ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๓๗

เพราะฉะนั้นจึงไม่จำเป็นต้องนิมนต์พระมา **กุสลา ธัมมา กุสลา ธัมมา** หลวงตาบัวตายแล้วไปไหนนา ไปสันพร้า (สันมีด) นี่เราจะว่าอย่างนั้น เราไม่ว่าไปไหนละ

ถ้าสร้างให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยแล้วสงสัยไปไหน แล้วสงสัยอยู่สอนคนไปหาอะไร ถ้าเรายังสงสัยอรรถธรรมอยู่แล้ว สอนคนเต็มเม็ดเต็มหน่วยได้ยังไง นี่เราสอนคนเต็มเม็ดเต็มหน่วยเต็มหัวใจเรานะ สอนด้วยความแน่ใจไม่ได้สงสัยเลย และตายแล้วจะไปสงสัยตัวเรายังไงนี่ อันหนึ่ง

อันที่สองนี้ ให้เป็นตามอัธยาศัยของเราเอง เวลาเราจะตายจริงๆ เราเข้าห้องปั๊บ นี้เป็นตามอัธยาศัยของเรานะ เราอยู่คนเดียวถึงวาระที่จะตายแล้ว เราเข้าห้องปั๊บ จะทำวิธีไหนก็ตาม จะนอนก็ตาม จะนั่งก็ตาม ทำพิธีตายลาโลกลาสงสาร ลาการไม่กลับมาอีก ดีดผึงเดียวเท่านั้นไปเลย ..

เวลาหลวงตาบัวตายอย่ายุ่งนะ เราบอกให้พระเณรหมดเรียบร้อยแล้ว บอกยังไง เวลาธาตุขันธ์มันเพียบแล้วไม่รับอะไรแล้ว หยูกยาก็ไม่รับ ไม่มีวิสัยอะไรที่จะรับกับสิ่งใดแล้ว ยาให้หยุดแล้วก็ให้หยุดนะ อย่าเอายามาแตะมาต้องมาฉีดมาให้ฉัน อันนั้นดีอันนี้ดี อย่าเอามายุ่งนะ บอกว่าพอแล้วยาให้พอ ตามที่สั่งแล้วด้วยความแน่ใจนี้ จากนั้นใครอย่ามาแตะต้องกายนะ ถ้าเราได้ตายกับหมู่กับเพื่อนใครอย่ามาแตะต้องกายเราเป็นอันขาด

'เราจะทำหน้าที่ของเราอย่างองอาจกล้าหาญอาชาไนย สมกับเราสอนโลกมาเต็มเม็ดเต็มหน่วย ๔๗ ปี และสมกับเราที่ตั้งใจขึ้นเวทีฟัดกับกิเลสมาเป็นเวลา ๙ ปีเต็ม'..."

มีเหตุการณ์ที่ล่อแหลมต่อชีวิตขององค์หลวงตาในฐานะผู้นำแห่งการรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เกิดขึ้นหลายครั้ง อาทิ
ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ มียาพิษในอาหารแต่มีผู้พบเห็นและแยกออกได้ทัน
ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ไฟพุ่งใส่เหมือนจะเผาทั้งเป็น แต่องค์ท่านก็เอี้ยวตัวหลบพ้นไปได้อย่างสง่างาม
ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ต้นไม้ล้มใส่รถตู้ที่องค์หลวงตานั่งระหว่างเดินทางไปสงเคราะห์โลก
เหตุการณ์อันตรายน่าตื่นตระหนกเหล่านี้ไม่ได้ทำให้องค์หลวงตาสะทกสะท้านหวั่นไหว องค์ท่านสมบูรณ์ด้วยสติสัมปชัญญะมั่นคง กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว ประดุจพญาช้างสารออกศึกกลางสงคราม ไม่หวั่นไหวต่อลูกศรของศัตรูที่ระดมยิงมาจากทุกสารทิศฉะนั้น

พินัยกรรม..เอาศพอุ้มโลก

ด้วยความห่วงใยชาติบ้านเมืองในยามเกิดวิกฤต ทำให้องค์ท่านมิอาจนิ่งนอนใจมิได้ทอดธุระ ยอมแบกสังขารซึ่งชราภาพมากแล้ว ออกเดินทางไปทั่วทุกสารทิศเพื่อรวบรวมน้ำใจความรักชาติ ความเสียสละของชาวไทยเข้าเยียวยาชาติ แม้ในยามที่องค์ท่านจะสละละขันธ์จากโลกนี้ไป ก็ยังไม่ยอมปล่อยชาติบ้านเมืองไว้แบบนาวาที่ล่องลอยอยู่กลางมหาสมุทรอย่างไร้ทิศทาง ไม่เห็นฝั่ง ซึ่งวันหนึ่งอาจประสบกับคลื่นลมมรสุมน้อยใหญ่ และอับปางลงไปในที่สุด ด้วยเมตตาธรรมขององค์หลวงตา องค์ท่านจึงให้ทำ "พินัยกรรม" ยกสมบัติขององค์ท่านให้เป็นสมบัติของชาติ หวังเป็นมรดกตกทอดแก่ลูกหลานสืบไป ดังคำกล่าวตอนหนึ่งว่า

"...เวลาเรามีชีวิตอยู่ เราก็ช่วยอย่างนี้เต็มกำลังความสามารถ เวลาตายไปแล้ว สมบัติเงินทองข้าวของที่พี่น้องชาวไทยมาบริจาคเพื่อเผาศพเรานั้น เราจะเอาเงินจำนวนนี้ไปซื้อทองคำเข้าสู่คลังหลวงทั้งหมด สำหรับตัวหลวงตาเองนั้น จะเผาด้วยไฟ ไม่ได้เผาด้วยเงิน..."

ในช่วงปีสุดท้าย แม้อาการอาพาธขององค์หลวงตาจะหนักหนาเพียงใด องค์ท่านก็ไม่เคยแสดงความอาลัยอาวรณ์หรือห่วงใยในธาตุขันธ์ร่างกาย แต่กลับแสดงความเมตตาสงสารและห่วงใยพระเณรและศิษยานุศิษย์เกรงจะไม่ได้หลักเกณฑ์ในการภาวนา ธาตุขันธ์ร่างกายของท่านดำรงอยู่เพื่อการสงเคราะห์โลกโดยแท้ เป็นการสงเคราะห์ทั้งด้านนามธรรมคือพระธรรมเทศนาและทางด้านวัตถุธรรมคือทรัพย์สินเงินทอง แม้ที่สุดในวาระสุดท้าย องค์ท่านยังนำพระสรีระสังขารของท่านออกทำประโยชน์เพื่อโลกได้อย่างน่าอัศจรรย์ ดังนี้

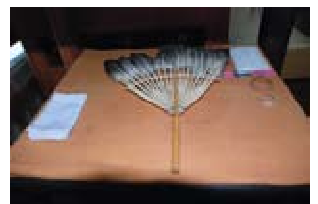
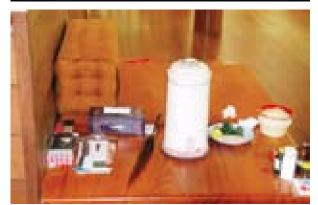
"...เรื่องศพหลวงตาบัวนี้เรียกว่าเด็ดขาดเลยนะ คอยแต่เวลาจะเผาหลวงตาบัวเท่านั้นหละ เรื่องจะก้าวเดินตามนี้ทั้งหมดแยกเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ ที่ว่าเงินที่ท่านผู้มาบริจาคทั่วประเทศไทยของเราที่มานี้ เราจะนำเงินหมดทุกบาททุกสตางค์ยกให้คลังหลวงของเราหมด เป็นวาระสุดท้ายของเราที่ช่วยโลกอย่างเต็มหัวใจ

อันนี้เป็นคำพูดของเราที่เด็ดขาดแล้ว ไม่มีเคลื่อนไหว ไม่มีเปลี่ยนแปลงอะไรเลยละ เรียกว่าคำพูดที่เด็ดขาด ตายแล้วต้องเป็นอย่างนั้นจริงๆ เป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ ว่างั้นเถอะ เด็ดตลอด จนกระทั่งตายแล้วศพยังเด็ดอีก เด็ดวางลวดลายไว้วาระสุดท้ายแล้ว เพราะตายไปตอนนี้ เราจะไม่มาเกิดอีกแล้ว เราบอกตรงๆ เลย

จะเป็นวาระสุดท้ายของเราที่ตายกองกันในวัฏจักรนี้กี่กัปกี่กัลป์มา เราเคยตายมาแล้วกี่กัปกี่กัลป์ กี่ภพกี่ชาติแล้ว คราวนี้เลิกกัน เพราะฉะนั้น จึงอุ้มชาติไทยของเราเต็มสติกำลังความสามารถ จากนั้นสุดวิสัยแล้วของธาตุขันธ์ ที่นำมาใช้เพื่อประโยชน์แก่โลกนี้ เป็นอันว่า ดีดปึ๊บทันที ดีดแล้วก็เท่านั้น ไปเลย คำว่า **นิพพานธาตุ** หรือ **ธรรมธาตุ** เราไม่ถามใครแล้ว...."

องค์หลวงตาได้เมตตาสั่งไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อศพหรือพระสรีระสังขารของท่านให้เป็นไปด้วยความเรียบง่ายเป็นธรรม พร้อมยกตัวอย่างกรณีปัญหาหลวงปู่ฝั้นที่ถูกโจมตีเพื่อเป็นคติเครื่องเตือนใจแก่คณะศิษย์ ดังนี้

"...**ศพนี้** ขออย่างเดียวอย่าเอาไปประกาศเป็นปลาเน่าขายให้แมลงวันแมลงวนมันกวนยุ่งนะ ศพหลวงตาบัวตายนี้จะเป็นปลาเน่าประกาศขายลั่นโลกอยู่นะ .. มันจะประกาศลั่นไปหมดนั่นล่ะ มันไม่ได้เสาะแสวงหาบุญหากุศล มันหาแต่เงินหาแต่ไอ้หลังลาย แล้วหลวงตาบัวก็เลยกลายเป็นสินค้าไอ้หลังลายไปเลย แหลกไปหมด

อันนี้เราขอจากพี่น้องทั้งหลายชาวพุทธของเราไว้ตั้งแต่บัดนี้ อย่าให้มีอย่าให้เป็น ให้ทำกันด้วยความสงบเสงี่ยม ตายแล้ว ๒-๓ คนขึ้นไปเผาเท่านั้นพอแล้ว อย่ายุ่มย่ามๆ อย่าเอายศถาบรรดาศักดิ์มาเหยียบย่ำทำลายธรรมของพระพุทธเจ้า ให้เป็นธรรมล้วนๆ ทำอะไรให้เป็นธรรมล้วนๆ นั่นเป็นที่พอใจของเรา เพราะพระพุทธเจ้าทรงชมเชยอย่างนั้น..."

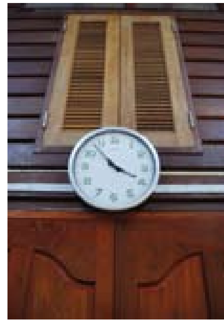
เงินทุกบาทเพื่อโลก ยิ่งจวนตายยิ่งห่วงประชาชน

องค์หลวงตาเมตตาแสดงความห่วงใยโลก เงินทุกบาททุกสตางค์ก็เพื่อโลก จึงกล่าวเตือนไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับการโจมตีบัญชีการเงินโดยปราศจากมูลความจริงเมื่อถึงแก่มรณภาพโดยยกกรณีหลวงปู่ฝั้นเป็นเหตุ ดังนี้

องค์หลวงตาให้ความสำคัญเกี่ยวกับคลังหลวงอย่างมาก หนังสือ "คลังหลวงแห่งประเทศไทย" เป็นหนึ่งในหนังสือไม่กี่เล่มที่องค์ท่านเมตตาเก็บไว้บนเก้าอี้ประจำกุฏิอยู่นานหลายปีตราบจนวาระสุดท้าย

"...ได้บอกบรรดาพี่น้องทั้งหลาย เวลาหลวงตาตายไปนี้ เคยมีมาแล้วเป็นบทเรียนสำคัญนะ นี่ก็เราตามแก้เอง เขาตั้งหน้าตั้งตาจะโจมตีหลวงปู่ฝั้น เวลานั้นลัทธิเปรตๆ ผีๆ มันมีมันคอยแทรกเข้าไป หลวงปู่ฝั้นท่านมีเงินอยู่ตอนนั้นเงินราคาแพงกว่าทุกวันนี้ ๒๐ ปีมาแล้วนี่นะ ท่านบอกว่ามีเงินอยู่ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ไปวัดนั้น ๕๐๐,๐๐๐ บาท นั้นให้ไปวัดนั้น ๕๐๐,๐๐๐ บาท นั้นให้มาทางอุดม-สมพร ท่านสั่งเสียไว้หมดเราทราบนี่นะ ทีนี้เวลาท่านตายลงไปนี้ เขาก็เอาบัญชีอันนี้ สมุดฝากของท่านมาประกาศว่ามีเงิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ คนจนยุบไปหมด

โอ๋ ท่านอาจารย์ฝั้นเป็นที่เคารพบูชาของประชาชนทั่วประเทศไทย บทเวลาตายแล้วนึกว่าท่านเป็นเศรษฐีธรรม ทำไมท่านกลายเป็นเศรษฐีเงินไปได้ อย่างนี้ก็ได้ มากมายใช่ไหมล่ะ ท่านต้องล่มจมไปในชื่อเสียง แต่สำหรับท่านเองไม่มีอะไรแหละ

พอทราบอย่างนั้นแล้วเราก็ โอ๋ ตาย ยังไงกันนี่ สมเด็จมหามุนีวงศ์พอท่านทราบอย่างนี้ท่านก็บึ่งมาหาเราเลย พอดีไปเจอกันกลางทางจะเข้าบ้านตาดนี้ เราจะไปธุระตอนบ่าย ท่านพอเห็นรถเราไป ท่านก็เปิดไฟพ้าบๆ เราก็ให้แอบรถทางนี้ พอมาใกล้ๆ โอ๋ สมเด็จท่านนี่นะ มาก็ลงทางนั้นเราก็ลงทางนี้ เข้าหากัน ท่านก็เลยเล่าเรื่องราวให้ฟังอย่างชัดเจน เราก็แก้ให้ท่านทันทีเลย เพราะเรารู้หมดเรื่องของท่านอาจารย์ฝั้น

'เอ๊อ อย่างนี้เบาใจๆ จะไปแก้ข่าว กลับไปนี้แก้เลย' ท่านว่า

'ไปเลยแหละ ที่กราบเรียนนี้ไม่ผิด' เราบอก นี่ละเรื่องราว

อย่างท่านอาจารย์ฝั้นท่านจะมีอะไร มันยังไปโจมตีท่านได้ นี่ก็เป็นคติเครื่องเตือนใจของพวกเรา เฉพาะอย่างยิ่งก็เตือนเรา เราถึงได้เตือนบรรดาพี่น้องทั้งหลายให้ทราบว่า เงินเราในบัญชีมีอยู่ แต่เงินเหล่านี้เรากะไว้อันนั้นเพื่อนั้นๆ เวลานี้ยังไม่ได้จ่ายใช่ไหม ทีนี้เราตายไปเสีย เงินยังอยู่นี่ เขาจะโจมตี เราจึงได้บอกว่าเงินจะมากกว่าในบัญชีนี้ก็ตาม ในต่อไปหรือกาลใดก็ตาม มันจะไม่มีเหลือเข้ามาหาหลวงตาแม้แต่บาทเดียว ให้พี่น้องทั้งหลายทราบไว้

หลวงตาไม่เคยคิดกับเงินแม้หนึ่งบาทสำหรับตัวเองนะ มีแต่คิดเพื่อโลกเพื่อสงสารทั้งนั้น จะเหลือมากน้อยเพื่อโลก ทุ่มลงๆ ทั้งหมดนั่นแหละ เหลือเท่าไรก็เพื่อเท่านั้น กรุณาทราบเอาไว้อย่างนี้

สำหรับเรา เราไม่มีอะไรแหละ ในหัวใจเราก็เปิดโล่งหมดแล้ว ไม่มีอะไรในหัวใจก็ดี ถ้าว่าอิ่มก็อิ่มเต็มที่มาแล้วได้ ๕๐ กว่าปี หมุนตัวเป็นเกลียวอยู่กับโลกกับสงสาร จิตเราไม่ได้หมุน จิตเราอิ่มพอทุกอย่าง มีแต่ความเมตตาสงสารโลกที่มันหมุนติ้วๆ อยู่อย่างนี้ สำหรับเราเองเราไม่มีอะไร ตายเมื่อไรได้สบายเลยไม่คิดเป็นห่วง นี่เวลาเราจวนจะตายยิ่งเป็นห่วงประชาชนทั้งหลายมากๆ มันก็ไปอย่างนั้นเสีย มันไม่ได้มาหาเรานะ ที่ว่าเป็นห่วงเราอะไรไม่มีเลย นี่จึงเรียกว่าพอ..."

 พิพิธภัณฑ์อัฐบริขาร เจติยสถานขององค์หลวงตา

องค์หลวงตาเมตตาแสดงธรรมเกี่ยวกับการสร้างเจดีย์ของท่านไว้หลายวาระ ขอยกตัวอย่างเทศนาธรรมพอเป็นแนวทางให้คณะศิษยานุศิษย์ได้ถือปฏิบัติ ดังนี้

"...อย่าเอาไปจำหน่ายขายกินก็แล้วกัน หลวงตาบัวตายแล้วเอาศพหลวงตาบัวหมักดองไว้นั้น เอาคนนั้นมาห้าคนนี้มาสิบอยู่อย่างงั้นดองไว้กิน กินเลี้ยงกันอยู่งั้นตลอดไม่มีวันจบสิ้น อย่าทำนะ เมื่อเก็บไว้พอเหมาะกับกาลอันควรเท่านั้น เลยนั้นไปไม่ได้นะ แล้วจะเผาจะฝังจะโยนลงเหวลงบ่อก็โยนไปเถอะ เราสลัดหมดแล้ว แต่ที่เราพูดอยู่นี้ก็เกี่ยวกับเรื่องที่จะทำความสกปรกโสมมต่อคนดีทั้งหลายต่อไป ให้เป็นการเสียไปอีก แล้วจำหน่ายขายกิน กินศพครูบา-อาจารย์ ตายแล้วกินกันอยู่ตลอด กุสลา ธัมมาๆ กินอยู่อย่างงั้นตลอด ไม่ได้หน้าได้หลังอะไร ..

ใครประกาศกันว่า จะสร้างเจดงเจดีย์อะไรให้เรา อย่ามายุ่งนะ เจดีย์ให้โลก เราสร้างพอแล้วให้เอาไปเป็นที่ระลึก เป็นคติเครื่องเตือน-ใจ นั้นเป็นผลอันยิ่งใหญ่ เจดีย์นี้มีประโยชน์อะไร เรากำลังสร้างเจดีย์ให้โลกเวลานี้ ที่ว่าช่วยโลกๆ นำโลก เราแทบเป็นแทบตายทุกวันนี้ ช่วยโลกนี้เป็นเจดีย์ ให้เป็นคติเครื่องเตือนใจแก่โลก เรียกว่าเราไม่เอาอะไรเลย ทุกสิ่งทุกอย่างเราไม่เอา เราเปิดออกหมดเลย ..

..จนกระทั่งถึงการตายก็เหมือนกันเราไม่ห่วงใย อย่างพูดที่ว่าหน้าศาลาหน้าวัดเรานี้สนามนี่เขาพูดเป็นความงามนะ เป็นความสวยงามเขาว่า เขาทำไว้เป็นสนามรถๆ เขาทำไว้เพื่อเผาหลวงตาบัวรู้ไหม ครั้นตายแล้วก็จะมายุ่งมาก่อเจดงเจดีย์อะไรยุ่ง ก็น่าที่เขาจะคิดนี่นะ เราก็จะค้านเขาไม่ได้ การทำประโยชน์ให้โลกมากน้อยเพียงไรนี้เราก็ทำเห็นประจักษ์ตัวของเราอยู่ ทำไมเขามีหูมีตาเขาจะไม่รู้ไม่เห็น แล้วเรื่องเหล่านี้มันจะแสดงเป็นเนมิตกนาม คือเป็นเครื่องระลึกขึ้นมาจนได้แหละ ถ้าหากบ้านเมืองยังเป็นอยู่ปกติดีงามอยู่อย่างนี้มันจะเป็นขึ้นแน่ๆ

แต่ที่เราวิตกมากก็คือว่าเรานี่ไม่อยากเป็นปลาเน่าประกาศขาย กวนบ้านกวนเมืองน่ะซิ เอาเงินนั้นมาทำอันนี้ อาจารย์มหาบัวสร้างอันนั้น อาจารย์มหาบัวสร้างอะไรๆ แล้วไปคว้าเอาเงินคนนั้นคนนี้กวนบ้านกวนเมือง อย่างนี้เราไม่ต้องการ เพราะตามปกติเราก็ไม่เคยกวนใคร มีมากมีน้อยที่ไปทำประโยชน์นี้มีแต่ลูกศิษย์ลูกหายื่นมาให้ด้วยความพอใจ เราก็รับด้วยความเต็มใจ แล้วก็ไปทำประโยชน์ให้โลกเห็น ส่วนที่จะไปขอคนนั้นขอคนนี้เราไม่เคย

เรารักษาเกียรติพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้า

ทำประโยชน์อย่างเดียว ไม่ใช่พระพุทธเจ้าเป็นคนกวนโลกกวนสงสาร ไม่เคยมีในตำรับตำรา นอกจากพระพุทธเจ้าไปที่ไหนเย็นไปที่นั่นเท่านั้น เราขอเดินตามรอยพระพุทธเจ้า รักษาพระเกียรติท่าน จึงไม่กล้ารบกวนผู้ใดเลย แม้ปวารณาไว้ก็อนุโมทนาไว้อย่างนั้น ถ้าไม่จำเป็นจริงๆ เราก็ไม่ขอ แต่นี้ก็ยังไม่เห็นมีอะไรจำเป็นจริงๆ พอจะขอ จึงไม่ได้ขอเรื่อยมาจนกระทั่งบัดนี้ ..

เรานี้ก็อดไม่ได้ มีพระมาปรึกษาหารือกับเรา เรายังไม่ตายละ บรรดาพระลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายมีประชาชนด้วยบวกกันเข้ามา มาพูดถึงเรื่องจะก่อเจดีย์ให้หลวงตาบัว เวลาหลวงตาบัวตายจะก่อเจดีย์ไว้เป็นที่ระลึก อย่ามายุ่ง นั่นเราทำไว้แล้วสำหรับเป็นที่ระลึกในหัวใจของทุกคนๆ เจดีย์ใครเห็นก็ได้ไม่เห็นก็ได้ประสาอิฐปูนหินทรายสำคัญอะไร สำคัญที่พาดำเนินยังไงจารีตประเพณีพาดำเนินมาแล้วถูกต้องมาแล้วทั้งนั้นๆ ให้ยึดนั้นเป็นหลักเป็นเกณฑ์ นั่นละเจดีย์ใหญ่เราว่างั้น ให้เอานั้นเป็นเจดีย์เลย

คือสร้างนั้นเราไม่เห็นด้วย นิสัยเราก็ไม่ชอบ ทำอะไรลงไปแล้วที่จะประกาศชื่อนามตัวเองเราไม่เอาเราไม่เล่นด้วย อย่างที่ให้รถเขาไป เขาก็เขียนของเขาเอง บริจาคโดย รถโรงพยาบาลแต่ละคันๆ เราให้ เขาเขียนไว้ **บริจาคโดยหลวงตามหาบัว อาจารย์มหาบัว** เราห้ามเขาแล้วนะ แต่เราห้ามเท่านั้นแล้วก็แล้วนะ ทีนี้เขาก็เขียนของเขาไปเรื่อย ไอ้เราอยากอ่านก็อ่านไม่อยากอ่านก็เฉยเสียจะเป็นไร เขาไม่ได้มากวนเรานี่ มันมีอยู่ทั่วไป ..

พากันช่วยชาติบ้านเมืองของเรา ต่อไปนี้ชาติบ้านเมืองก็จะเป็นสมบัติของลูกหลานนั้นแหละ หลวงตาบัวนี้ไม่เอาอะไรแหละ ไม่เอาจริงๆ คิดดูเวลาจะตายก็ยังทำ**พินัยกรรม**เอาไว้ด้วย แล้วทำเมรุไว้ด้วย เมรุก็อยู่นั้น ตายแล้วไม่มีอะไรแล้วนั่นแหละ เอ้า เผาเลย เผากบเผาเขียดยังเผาได้ เผาคนทำไมเผาไม่ได้ เผาเลย แล้วสมบัติมีมากน้อยเวลาเผาศพเรา เราจะรวบรวมสมบัติทั้งหมดนี้ ให้คณะกรรมการเก็บรวบรวม แล้วนำเข้าไปซื้อทองคำเข้าสู่คลังหลวงทั้งหมดเลย

เราจะเผาด้วยไฟ แน่ะ เพราะร่างกายนี้กับไฟเป็นคู่ควรกัน สมบัติกับคนที่มีชีวิตอยู่ก็เป็นของคู่ควรกัน เราจึงจะนำสมบัตินี้เข้าสู่คลังหลวง เพื่อผู้มีชีวิตอยู่ได้สืบทอดต่อไป อันนี้เป็นพินัยกรรมเรียบร้อยแล้ว พอเราตายแล้วมาอ่านปึ๋งก็เป็นคำพูดของเรา แล้วก็ปฏิบัติตามนั้น ไม่ให้คลาดให้เคลื่อน ไม่ให้ฝ่าฝืน

ทำหรูๆ หราๆ เวลาหลวงตาตาย ก่อขึ้นไปอย่างงั้นหรูๆ หราๆ สิ้นเปลืองเงินไปเท่าไร พอทำเสร็จแล้วรื้อกันอีกทีกครึกโครม ไม่เห็นเกิดประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้นจึงไม่ให้ทำอะไรมากมาย เท่านั้นแหละ แต่ก็ทำให้คิดเหมือนกัน เรื่องเมรุเรานี่ คิดทางเหตุผลนะ คือธรรมดาเราแล้วนั้นแลคือที่เผาศพเราอย่างดี นั้นแหละอย่างดี ถ้าให้เป็นหลักธรรมชาติแล้วตายอยู่ในร่มไม้ร่มไหน เอา ไม่เผาก็ฝัง ไม่ฝังโยนเข้าป่าไปเลย เราสละหมดแล้ว นี่เป็นหลักธรรมชาติของเราเองจะไม่ห่วงไม่ใยอะไรเลย

แต่นี่ เอ้า เป็นครูบาอาจารย์มีลูกศิษย์ลูกหาก็ทำเมรุให้เขาเห็นเสีย นี่เมรุหลวงตาบัว เอาเผาที่เมรุนี้ นี่เป็นอันดับสอง

อันดับสามนี้คิดยากอยู่นะ เพราะเหตุผลเป็นเครื่องบังคับอยู่ สมมุติว่าเราตายลงไปนี้ คนก็นับถือกันเรียกว่าทั่วประเทศไทย แล้วสถานที่นั้นมันพออยู่พอเป็นพอไปหรือในงานนี้ มันจะพอกับคนเหรอ นี่ซิ รับสั่งมาปั๊วะเดียวเท่านั้นตายหมดเลย เข้าใจไหม นี่เราคิดแล้วนะ จะพิจารณาอย่างที่เราพิจารณานี่ใช่ไหมล่ะ นี่กว้างแคบขนาดไหนที่นั่น สมควรยังไงที่จะเหมาะสมกันที่ไหนกว้างเอาตรงนั้น ชี้ทีเดียวเท่านั้นมันก็เป็นสิ่งนั้นขึ้นมาเลย นี่จึงทำให้คิดมากอยู่นะเรา

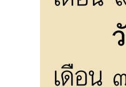
เราจึงไม่กล้าเพราะเราให้เกียรติ แล้วเคารพเหตุผลด้วย เหตุผลคนมามากเพียงเท่านั้นมันพอเหรอ ถ้ายอมรับกันแล้วไม่พอ จะทำยังไงให้พอ แน่ะก็เป็นอย่างงั้น จึงได้คิดไว้อันหนึ่ง ..

มีผู้คิดปรึกษาหารือกัน บรรดาลูกศิษย์ลูกหาจะมาขอสร้างเจดีย์ให้เราไว้เป็นที่ระลึก เวลาเราตายแล้วก็เอานั้นเป็นเจดีย์ ปัดปุ๊บเลย ไม่เอาอิฐปูนหินทรายเกิดประโยชน์อะไร ที่เราทำให้โลกทราบทั่วถึงกันนี้ นั่นละเป็นที่ระลึก ให้ถือเป็นคติตัวอย่างเราว่างี้ อิฐปูนหินทรายไม่เป็นคติอะไร สิ่งที่เราทำไปแล้วทั้งหมดเป็นคติตัวอย่างทั้งนั้นแหละ ให้เอานั้นเป็นคติตัวอย่าง ดีกว่าจะมาสร้างเจดีย์ให้เรา เราว่างี้แหละ เราไม่เอา ให้ถือที่เราพาดำเนินเป็นคติตัวอย่าง เพราะเราได้ดำเนินโดยอรรถโดยธรรมทุกอย่าง...”

ในที่สุดองค์ท่านก็ได้ละขันธ์เป็นอนุปาทิเสสนิพพานจากโลกนี้ไป แต่เมตตาธรรมปฏิปทาอันงดงามและธรรมะขององค์ท่านจะตราตรึงอยู่ในหัวใจของพวกเราทั้งหลาย และจะจารึกจดจำวันสำคัญๆ ขององค์ท่านได้อย่างไม่มีวันลืมเลือนตลอดไป

วันสูติกาล ตรงกับวันอังคารที่ ๑๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๕๖ ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๙ ปีฉลู ณ หมู่บ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

วันอุปสมบท ตรงกับวันอังคารที่ ๑๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗ ขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๗ ปีจอ เวลา ๑๔ นาฬิกา ๔๕ นาที ณ วัดโยธานิมิตร จังหวัดอุดรธานี

วันครองธรรม ตรงกับวันจันทร์ที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ ปีขาล เวลา ๒๓ นาฬิกา ณ วัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร

วันนิพพาน ตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๓๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ แรม ๑๑ ค่ำ เดือนยี่ ปีขาล เวลา ๓ นาฬิกา ๕๓ นาที ณ วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

สิริรวมอายุ ๙๗ ปี ๕ เดือน ๑๘ วัน พรรษา ๗๗

ภายในถ้ำที่วัดภูผาแดง (วัดหลวงปู่ลี) สถานที่ที่องค์หลวงตาเคยปรารภจะละขันธ์

๑๕

งานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขาร พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)

วันแห่งประวัติศาสตร์

วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ เป็นวันที่ประวัติศาสตร์ชาติไทยต้องจารึกไว้ว่า คลื่นศรัทธามหาชนจำนวนนับล้านคนได้หลั่งไหลมารวมกัน ณ เมรุชั่วคราว วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เพื่อร่วมงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) พระมหาเถระผู้ทรงคุณธรรมอันสูงสุด และเป็นหลักจิตหลักใจแก่พุทธศาสนิกชนอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้มาเกิดเป็นชาติสุดท้ายจะไม่กลับมาเกิดมาตายอีกตลอดอนันตกาล

ด้วยเหตุนี้ หากไม่เหลือวิสัยแล้ว ประชาชนทุกระดับชั้นทุกเพศวัยจึงอุตสาห์พยายามมาร่วมงานพิธี แม้ตระหนักดีว่าจะพบกับความแออัดยัดเยียดและความไม่สะดวกสบายนานัปการ เนื่องจากเป็นวาระสุดท้ายและเป็นโอกาสเดียวเท่านั้นที่จะได้มีส่วนเข้าร่วมสร้างมหากุศลกราบถวายบูชาพระคุณและแสดงความกตัญญูกตเวทิตาเคารพคารวะอาลัยยิ่งต่อพระสรีระสังขารองค์หลวงตา สมดังคำเทศนาขององค์ท่านตอนหนึ่งที่ว่า

“เกิดมาในชาตินี้เราสมใจ เราล้างป่าช้าความเกิดตายมาตั้งกัปตั้งกัลป์ มาขาดสะบั้นลงในภพนี้ชาตินี้แหละ หมด ล้างป่าช้าแล้ว ไม่มีที่จะมาเกิดอีก จ้าอยู่ในหัวใจ ถามไปหาอะไร พระพุทธเจ้าไม่ถามใคร ***สันทิฏฐิโก*** *ย่อมรู้เห็นผลงานของตนทำได้มากน้อย เป็น****สันทิฏฐิโก*** *ไปโดยลำดับ ทำเท่าไรได้เท่าๆๆ เต็มที่แล้วรู้ว่าเต็มที่ ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันแล้วเรียกว่าเต็มที่ ถ้ายังไม่เป็นอันเดียวกันยังไม่เต็มนะ ต้องให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันเสียก่อน เมื่อธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันแล้วไม่หาอะไร หาธรรมก็อยู่กับใจ หาใจก็อยู่กับธรรม ไม่ต้องหา หมด นั่นละเป็นอย่างนั้นละ”*

ตลอดเวลาประมาณ ๑ เดือนก่อนงานพระราชทานเพลิง คณะศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ต่างร่วมกันตระเตรียมความพร้อมในภารกิจที่จำเป็นต่างๆ เพื่อรองรับบรรดาพุทธบริษัทที่คาดว่าจะมาร่วมในงานเป็นจำนวนนับล้านคน ซึ่งจะมากยิ่งกว่างานใดๆ ที่ผ่านมาทั้งหมดของวัดป่าบ้านตาด องค์หลวงตาก็ได้เคยปรารภถึงเรื่องดังกล่าวไว้ว่า รถยนต์ที่เดินทางมาร่วมงานศพขององค์ท่านจะติดยาวเหยียดไปถึงขอนแก่น หนองบัวลำภู สกลนคร หนองคาย ทำให้คณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานต้องตระหนักในคำปรารภนี้ นอกจากคลื่นศรัทธาสาธุชนจะเข้ามาร่วมงานพิธีจำนวนมากแล้ว คาดว่าจะมีพระภิกษุสามเณรมาร่วมงานอีกประมาณ ๒-๓ หมื่นรูปขึ้นไป

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในการพระราชทานเพลิง ซึ่งเป็นเวลานานหลายปีแล้วที่พระองค์มิได้เสด็จยังต่างจังหวัด แต่ครั้งนี้นับเป็นกรณีพิเศษสมพระเกียรติองค์หลวงตาที่มีเมตตาสร้างมหาคุณต่อชาติบ้านเมือง ยากจะหาผู้ใดทัดเทียมได้ พระมหากรุณาธิคุณคราวนี้ยังส่งผลให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทุกส่วน ตลอดถึงพ่อค้าประชาชนมีกำลังใจไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง เพื่อจะได้มีโอกาสสนองงานครั้งสำคัญที่สุดครั้งหนึ่งในชีวิตและได้เข้าเฝ้าใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท ชื่นชมพระบารมี บรรดานักข่าวและสื่อมวลชนทุกแขนงต่างยกทัพสัมภาระรถถ่ายทอดสดมารอทำข่าวและเก็บภาพแห่งประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญนี้อย่างพร้อมเพรียง

วันแห่งความวิปโยค

คืนวันเสาร์ที่ ๒๙ ย่างเข้าสู่เช้าวันอาทิตย์ที่ ๓๐ มกราคม ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ เวลา ๐๓.๕๓ น. องค์หลวงตาได้ละสังขารปลดปลงธาตุขันธ์ที่แบกหามรับผิดชอบมาเป็นเวลานาน เข้าสู่แดนแห่งความเกษม ดังคำเทศนาขององค์ท่านตอนหนึ่งว่า

"วาระสุดท้ายแห่งสมมุติที่รับผิดชอบก็คือขันธ์ พอลมหายใจขาดปั๊บ สมมุตินี้ขาดพร้อมกันเลย ความรับผิดชอบขาดพร้อมกันไปเลย ท่านเรียกว่านิพพานสมบูรณ์แบบ แต่ก่อนเรื่องความสมบูรณ์ในจิตนั้นสมบูรณ์ แต่มันมีสมมุติที่ป้วนเปี้ยนๆ อยู่นั้นให้รับผิดชอบ จึงเรียกว่ายังไม่สมบูรณ์ ที่ยังมีขันธ์ให้รับผิดชอบอยู่ ท่านจึงเรียกว่า ***สอุปาทิเสสนิพพาน*** *จิตถึงวิมุตติหลุดพ้นโดยสมบูรณ์แล้ว แต่ยังมีความรับผิดชอบอยู่ในธาตุในขันธ์ ที่นี้* ***อนุปาทิเสสนิพพาน*** *ธาตุขันธ์นี้ปล่อยโดยสิ้นเชิงแล้ว จิตปล่อยไปหมดนั้น เรียกว่า* ***อนุปาทิเสสนิพพาน*** *สมมุติหมดโดยสิ้นเชิงไม่มีอะไรเหลือ ขันธ์นี้เป็นวาระสุดท้ายของสมมุติ หมดในขณะนั้น ท่านเรียกว่าจิตหมดสมมุติ จิตถึงนิพพาน"*

ในช่วงเวลานั้นสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ประทับทอดพระเนตรอยู่ด้านขวาขององค์หลวงตา แวดล้อมด้วยครูบาอาจารย์คณะสงฆ์และคณะแพทย์ มีประชาชนเนืองแน่นอยู่รอบนอกกุฏิ ต่างจดจ่อติดตามดูอาการองค์หลวงตาด้วยความห่วงใยจวบจนวาระสุดท้าย ภายหลังคณะแพทย์ได้ใช้เครื่องฟังจ่อฟังที่บริเวณหัวใจขององค์หลวงตา ในเวลา ๐๓.๕๓ น. พบว่าไม่ได้ยินเสียงการเต้นของหัวใจเลย แต่ยังสามารถได้ยินเสียงเครื่อง Bipap ที่ทำงานอยู่ ซึ่งบ่งว่าการหายใจยังคงมีอยู่ จนกระทั่งการหายใจขององค์หลวงตาหยุดนิ่งอย่างแน่ชัดเมื่อเวลา ๐๓.๕๕ น. ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงฯ จึงทรงให้ถือเอาเวลาหัวใจหยุดเต้น คือ เวลา ๐๓.๕๓ น. เป็นเวลาแห่งการละสังขาร จากนั้นทรงโทรศัพท์กราบบังคมทูลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถให้ทรงทราบ

ในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นลูกบุญธรรมขององค์หลวงตา คณะสงฆ์จึงเห็นชอบที่จะมอบถวายให้ทรงพิจารณาในเรื่องงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตาตามความเหมาะสม ลำดับนั้น ทรงเป็นองค์แทนศิษยานุศิษย์ถวายผ้าไตรจีวรแด่องค์หลวงตา แล้วเสด็จออกไปรอภายนอกห้องเพื่อเปิดโอกาสให้คณะสงฆ์ได้ถวายการดูแลและชำระพระสรีระสังขารด้วยน้ำอุ่น พร้อมเปลี่ยนผ้าไตรจีวรครองผืนใหม่ จากนั้นศิษยานุศิษย์ทั้งปวงได้กล่าวคำขอขมาโดยพร้อมเพรียงกัน และเคลื่อนย้ายพระสรีระสังขารองค์หลวงตาเข้าไปอีกห้องหนึ่งซึ่งองค์ท่านเคยใช้จำวัดมาแต่เดิม

ศิษยานุศิษย์ต่างเศร้าสลด สุดแสนอาลัยต่อการจากไปอย่างไม่มีวันกลับขององค์หลวงตาผู้เป็นที่เคารพรักเทิดทูนบูชายิ่ง บัดนี้ ลูกหลานขาดร่มโพธิ์ร่มไทรไร้ที่พึ่ง ไม่มีพ่อแม่ครูอาจารย์ที่แม่นยำกระจ่างแจ้งอาจหาญในการแสดงธรรมเช่นองค์หลวงตาอีกแล้ว แม้ว่าในคืนนั้นเต็มไปด้วยครูบาอาจารย์พระเณรประชาชนจำนวนมาก แต่บรรยากาศกลับมีแต่ความเศร้าซึม พอรุ่งเช้า สื่อมวลชนทุกแขนงทุกช่องทุกฉบับทั้งในและต่างประเทศได้ประกาศข่าวมหาวิปโยค อันเป็นวาระสุดท้ายแห่งสมมุติของอัครมหาบุรุษผู้ทรงคุณอเนกอนันต์ ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสรรพสัตว์ทั่วสามแดนโลกธาตุ ผู้เคารพธรรมต่างตระหนักถึงความสูญเสียที่เกินกว่าคำบรรยายใดๆ ประหนึ่งดวงประทีปที่เคยส่องนำทางได้ดับลง ความมืดมิดได้เข้ามาปกคลุมไปทั่ว

"แต่นี้หลวงตา ลาลับ ไปไม่กลับ มาเกิดตาย
ทอดร่างวาง ชีวาวาย สุดอาลัย ใจอาวรณ์"

เมื่อรุ่งอรุณ พระองค์จึงเสด็จไปกุฏิองค์หลวงตาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อทรงร่วมประชุมกับคณะสงฆ์พิจารณาเรื่องงานพระราชทานเพลิงว่าควรจะปฏิบัติอย่างไร เพื่อความเหมาะสมและถวายเกียรติโดยควรแก่ฐานะที่องค์ท่านเป็นพระมหาเถระองค์สำคัญ ที่พุทธบริษัทสี่ให้ความเคารพเลื่อมใสมาก ซึ่งได้กำหนดในเบื้องต้นว่าจะมีพิธีพระราชทานเพลิงประมาณต้นเดือนมีนาคม โดยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธี

พินัยกรรมองค์หลวงตา

วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๑๐.๐๐ น. ศิษยานุศิษย์ได้เคลื่อนพระสรีระสังขารองค์หลวงตาจากกุฏิไปยังชั้นบนของศาลาการเปรียญ (ศาลาใน) นำโดยพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ประธานฝ่ายสงฆ์ ตามด้วยพระมหาเถระซึ่งมีอายุพรรษา ๔๐ ขึ้นไป จากนั้นเป็นคณะสงฆ์ผู้อัญเชิญพระสรีระสังขารที่รองรับด้วยเตียงพยาบาล ตามด้วยพระภิกษุสามเณรเป็นจำนวนมาก ในวาระนี้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้เสด็จเป็นองค์ประธานฝ่ายฆราวาส พร้อมข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เข้าร่วมในพิธีด้วย ท่ามกลางพุทธศาสนิกชนเรือนแสนแน่นขนัดสองข้างทาง ต่างพากันเปล่งเสียง "สาธุ" ดังกระหึ่มไปทั่วบริเวณ บ้างร่ำไห้หลั่งน้ำตาด้วย

พินัยกรรม

ทำที่ วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี
เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2543

ข้าพเจ้า พระธรรมวิสุทธิมงคล (พระมหาบัว ญาณสัมปันโน) อายุ 87 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ ณ วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ขอทำพินัยกรรมฉบับนี้ เพื่อให้ทราบทั่วกันว่าเมื่อข้าพเจ้ามรณภาพแล้ว ให้จัดการทรัพย์สินและงานศพของข้าพเจ้า ดังนี้

ข้อ ๑. บรรดาทรัพย์สินที่มีอยู่แล้วในขณะที่ข้าพเจ้ามรณภาพ และบรรดาทรัพย์สินต่างๆ ที่จะได้รับบริจาคในงานศพของข้าพเจ้า ให้จัดการดังนี้

๑.๑ ส่วนที่เป็นทองคำ ให้หลอมเป็นทองคำแท่ง

๑.๒ ส่วนที่เป็นเงิน ไม่ว่าจะเป็นเงินสกุลใด ให้นำไปซื้อทองคำแท่ง

ให้นำทองคำแท่ง ทั้งข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ ไปมอบไว้ให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย **เพื่อใช้เป็นเงินทุนสำรองเงินตราของฝ่ายออกบัตร ธนาคารแห่งประเทศไทย** โดยข้าพเจ้าไม่มีเจตนาจะให้บุคคล หรือคณะบุคคลใด นำไปใช้เพื่อการอื่น นอกจากเป็นเงินทุนสำรองของประเทศไทยเท่านั้น

ข้อ ๒. ให้ตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดงานศพ และร่วมกันจัดการดูแลทรัพย์สินทั้งปวง ที่มีอยู่ในขณะมรณภาพ และที่จะได้รับบริจาคในงานศพของข้าพเจ้าโดยให้ดำเนินการอย่างเปิดเผย และดำเนินการตามเจตนาของข้าพเจ้าที่ระบุไว้ในข้อ ๑.

ข้อ ๓. ให้คณะกรรมการตามข้อ ๒. มีจำนวน 9 คน ประกอบด้วย (1)พระอาจารย์พัก สันติธัมโม (2)พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก (3)พระปัญญาวัฑโฒ (4)พระอาจารย์วันชัย วิจิตโต (5)พณฯ องคมนตรี ดร.เชาวน์ ณศีลวันต์ (6)นายศิริ ผลกุล (7)ม.ร.ว.ทองศิริ ทองแถม (8)พ.ต.อ.ดฤษฎา บูรณพาณิช (9)พ.ต.ปัจจัย นารินทร์รักษ์

ข้อ ๔. ข้าพเจ้าขอตั้งให้ พระสุดใจ ทันตมโน เป็นผู้จัดการมรดกของข้าพเจ้า

พินัยกรรมฉบับนี้ ทำไว้สามฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน เก็บไว้ที่ (1)วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี (2)ธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด สาขาอุดรธานี (3)ธนาคาร กสิกรไทย จำกัด สาขาอุดรธานี

พินัยกรรมฉบับนี้ ทำขึ้นด้วยความสมัครใจของข้าพเจ้าเอง และข้าพเจ้ามีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ จึงลงชื่อไว้ต่อหน้าพยาน

(ลงชื่อ) พระมหาบัว ญาณสัมปันโน ผู้ทำพินัยกรรม
(พระมหาบัว ญาณสัมปันโน)
พระธรรมวิสุทธิมงคล

ข้าพเจ้า พระปัญญาวัฑโฒ และ พระสุดใจ ทันตมโน ขอรับรองว่า ผู้ทำพินัยกรรมได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้าจริง

(ลงชื่อ) Phra Paññāvaddho พยาน
(พระปัญญาวัฑโฒ)

(ลงชื่อ) พระสุดใจ ทันตมโน พยาน
(พระสุดใจ ทันตมโน)

พินัยกรรมฉบับนี้ ข้าพเจ้า พระสุดใจ ทันตมโน เป็นผู้พิมพ์/เขียน

(ลงชื่อ) พระสุดใจ ทันตมโน พิมพ์/เขียน
(พระสุดใจ ทันตมโน)

ความอาลัย นับเป็นภาพเหตุการณ์ที่ยังความสะเทือน-ใจแก่บรรดาศิษยานุศิษย์เป็นอย่างยิ่ง ยากจะทำใจให้ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นได้

เมื่อถึงชั้นบนของศาลาการเปรียญ ได้อัญเชิญพระสรีระสังขารขององค์หลวงตาลงบนเตียงไม้ จากนั้นคณะศิษยานุศิษย์นำโดยหลวงปู่บุญมี ปริปุณฺโณ ได้ร่วมกันกราบทำวัตรขอขมา แล้วท่านพระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก ได้อ่านพินัย-กรรมขององค์หลวงตาซึ่งมีสาระสำคัญระบุไว้ ดังนี้

๑. ส่วนที่เป็นทองคำ ให้หลอมเป็นทองคำแท่ง

๒. ส่วนที่เป็นเงิน ไม่ว่าสกุลใด ให้นำไปซื้อทองคำแท่ง

๓. ให้ตั้งคณะกรรมการจัดงานศพและจัดการดูแลทรัพย์สินที่มีอยู่ในขณะมรณภาพ และที่ได้รับบริจาคในงานศพ ซึ่งสอดคล้องกับเทศนาขององค์หลวงตาในหลายวาระว่า

"เราไม่เอาอะไรสักอย่างเดียว คิดดูซิเวลาเราจะตาย นี่เราก็ทำพินัยกรรมไว้แล้ว เวลาเราจะตายจะตั้งคณะกรรมการขึ้นเก็บสมบัติคือปัจจัย เงินละสำคัญมากนะ ตั้งคณะกรรมการขึ้นเก็บปัจจัยทั้งหมด ฟังแต่ว่าทั้งหมดนะ ไม่ให้เอาไปอีลุ่ยฉุยแฉก ตั้งนั้นตั้งนี้ประดับศพเน่าเฟะหลวงตาบัว ไม่ให้มาทำไม่เกิดประโยชน์ เงินทั้งหมดรวมเข้ามานี้หมดเลย แล้วให้คณะกรรมการเก็บรักษาเรียบร้อยเสร็จแล้ว เอาปุ๊บเข้าไปซื้อทองคำเข้าคลังหลวงปึ๋งเลย หลวง-ตาบัวเผาด้วยไฟไปเลย ไปไม่กลับ พูดให้ชัดเสีย"

"นี่สั่งไว้แล้ว ไม่ให้ทำอะไรหรูหราเวลาเราตาย สร้างนั้นสร้างนี้หรูหรา คนตายเน่าเฟะอยู่ในหีบ จะทำอะไรหรูหราฟู่ฟ่าไม่ให้ทำ เราสั่งไว้แล้ว นอกจากมันจะดื้อ แต่เราเองเป็นอย่างนั้น ไม่ต้องการ ต้องการแต่ประโยชน์ส่วนรวม อะไรที่จะเป็นประโยชน์ส่วนรวม รวมเข้ามาๆ เอาอันนี้ยกเข้าเช่นซื้อทองคำเข้าคลังหลวงหมดเลยเท่านั้น เราพอใจ เราต้องการอย่างนั้น

นี่อายุจะได้ ๙๖ แล้ว วันที่ ๑๒ สิงหา อายุเรา ๙๖ เต็ม นี่จวนแล้ว เราจึงเตรียมพร้อมอะไรๆ แต่ตัวเราเองจะให้วิตกวิจารณ์เรื่องความเป็นความตายเรา เราบอกตรงๆ เลยว่าเราไม่มี เหมือนว่าจัดให้ผู้อื่นผู้ใด เราจัดอย่างนี้จัดเพื่อส่วนรวม อะไรจำเป็นแก่ส่วนรวมเราจะขนเข้าๆ สำหรับเราอะไรก็พอหมดแล้ว พูดจริงๆ พอ ไม่มีอะไรบกพร่องในหัวใจเรา เราพอหมดแล้ว เพราะฉะนั้นอะไรที่ยังไม่พอสำหรับกุลบุตร ลูกหลานให้ได้สืบทอด จตุปัจจัยไทยทานได้มาให้รวมเข้าสู่คลังหลวงอันเป็นหัวใจของชาติไทย เราเท่านั้นเราพอใจ เราไม่ต้องการหรูหราฟู่ฟ่า"

ภายหลังการอ่านพินัยกรรมจบลง สมเด็จ-พระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ประทานพวงมาลัยที่ทรงประดิษฐ์ด้วยพระองค์เอง เพื่อน้อมบูชาพระสรีระสังขารองค์หลวงตา จากนั้นคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์นำโดยพระมหาเถระ อาทิ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) หลวงปู่บุญมี ปริปุณฺโณ หลวงปู่ลี กุสลธโร หลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม เป็นต้น ได้เข้าสรงน้ำองค์หลวงตา

จากนั้น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ-วลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเป็นประธานในการสรงน้ำองค์หลวงตา และได้จัดให้มีพิธีสรงน้ำผ่านทางด้ายสายสิญจน์ที่โยงจากฝ่ามือขององค์หลวงตามายังพานสรงสำหรับพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ซึ่งต่างทยอยเข้าสรงน้ำเป็นแถวยาวเหยียดแน่นขนัดมืดฟ้ามัวดิน กิริยาอาการของพุทธบริษัททั้งหลายช่างดูเศร้าสลดอาลัยอาวรณ์ต่อการจากไปของ "พ่อแม่ครูอาจารย์หลวงตามหาบัว" ผู้เป็นที่เคารพรักเทิดทูนบูชายิ่ง

การรับบริจาค ในงานพระราชทานเพลิงฯ

เพื่อให้เงินบริจาคเนื่องในงานพระราชทาน-เพลิงเป็นไปตามเจตนารมณ์ขององค์หลวงตา ซึ่งได้เมตตาระบุเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในพินัยกรรม คณะกรรมการจัดงานฯ ได้เปิดบัญชีออมทรัพย์ของธนาคาร ๓ แห่งเป็นการเฉพาะ และยังได้จัดให้มีจุดรับบริจาคในบริเวณที่กำหนด โดยมีสัญลักษณ์เฉพาะปรากฏบนตู้บริจาคเท่านั้น ห้ามมีตู้รับบริจาคหรือการเรี่ยไรอื่นใด แต่อนุญาตเป็นกรณีพิเศษเฉพาะการบริจาคโดยตรงกับหลวงปู่ลี กุสลธโร ในโครงการตึกสงฆ์อาพาธ ๑๐ ชั้น โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี ให้ครบจำนวน ๕๐๐ ล้านบาท ตามที่องค์หลวงตาได้กำหนดไว้ โดยก่อนองค์หลวงตาจะละสังขาร มีประชาชนจำนวนมากทั้งในและต่างประเทศได้ร่วมกันบริจาคเข้าโครงการจนมียอดเงินบริจาคถึง ๔๖๙.๕ ล้านบาท ขาดอีกเพียง ๓๐.๕ ล้านบาทเท่านั้น และหลังจากงานพระราชทานเพลิงเพียง ๒ วัน คือเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเงินบริจาคเพิ่มเติมเข้ามาจำนวน ๓๙.๕ ล้านบาท รวมกับยอดเดิมแล้วเป็นเงินบริจาคทั้งสิ้น ๕๐๙ ล้านบาท เกินกว่าที่องค์ท่านได้ตั้งไว้

ในการบริจาคเงินทำบุญนี้ ทางวัดได้จัดตู้รับบริจาคไว้ตามจุดต่างๆ จำนวนถึง ๕๓ ตู้ กระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณงาน ต้องเปิดนับเงินบริจาควันละหลายรอบ เจ้าหน้าที่การเงินภายใต้การรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องทำงานจนแทบจะไม่มีเวลาได้หยุดพัก ทุกท่านต่างเสียสละเวลาและการงานส่วนตัวทุ่มเทปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มิยอมให้ปัจจัยบุญเหล่านี้รั่วไหลแตกซึมไปที่อื่นแม้แต่น้อย เพื่อรวบรวมไปซื้อทองคำเข้าสู่คลังหลวงตามเจตนารมณ์ขององค์-หลวงตาให้เป็นผลสำเร็จ

วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ น. วัดป่าในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ ร่วมกับคณะ-ศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายพระภิกษุสงฆ์และฆราวาส ได้พร้อมเพรียงกันจัดงานบุญทอดผ้าป่าครั้งสุดท้าย เพื่อน้อมถวายบูชาพระสรีระสังขารองค์หลวงตา เป็นการร่วมบุญครั้งใหญ่ก่อนถึงวันงานพระราชทาน-เพลิง โดยมีหลวงปู่บุญมี ปริปุณฺโณ เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านนาคูณ อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี เป็นประธาน เพื่อรวบรวมทองคำและปัจจัยสมทบซื้อทองคำเข้าคลังหลวงตามพินัยกรรม งานครั้งนี้มีพุทธศาสนิกชนเข้าร่วมบุญจำนวนมาก สรุปยอดรวมดังรายการต่อไปนี้

ประเภท	ยอดบริจาค
เงินสด	8,235,916 บาท
เช็ค	10,063,640 บาท
เงินดอลลาร์	1,699 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา
ทองคำ	13 กิโลกรัม 60 บาท 86 สตางค์

สรุปยอดบริจาครายวันภายหลังการละสังขารขององค์หลวงตา
ระหว่างวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

วัน/เดือน/ปี	เงินบาท	ดอลลาร์สหรัฐฯ	ทองคำ	
			กิโลกรัม	บาท
30 ม.ค. 54	2,629,820.00	130	-	-
31 ม.ค. 54	3,268,497.00	264	-	-
1 ก.พ. 54	3,329,151.00	703	-	22.33
2 ก.พ. 54	2,422,302.00	211	-	11.89

วัน/เดือน/ปี	เงินบาท	ดอลลาร์สหรัฐฯ	ทองคำ	
			กิโลกรัม	บาท
3 ก.พ. 54	3,676,804.00	188	-	12.47
4 ก.พ. 54	4,052,409.00	337	-	15.87
5 ก.พ. 54	8,393,979.00	1,362	-	29.64
6 ก.พ. 54	6,485,838.00	199	-	35.88
7 ก.พ. 54	2,747,928.00	127	-	13.21
8 ก.พ. 54	2,424,656.00	244	-	11.23
9 ก.พ. 54	49,653,149.02	377	1	8.91
10 ก.พ. 54	7,293,833.80	440	-	47.68
11 ก.พ. 54	11,443,238.42	624	1	31.21
12 ก.พ. 54	35,562,983.96	1,536	5	30.51
13 ก.พ. 54	13,264,487.70	1,480	2	30.86
14 ก.พ. 54	12,931,352.66	173	-	24.84
15 ก.พ. 54	7,989,334.02	1,045	2	53.81
16 ก.พ. 54	13,132,141.18	733	5	16.55
17 ก.พ. 54	11,969,564.60	544	-	18.00
18 ก.พ. 54	15,171,615.32	3,376	1	59.57
19 ก.พ. 54	21,854,975.27	2,593	3	47.83
20 ก.พ. 54	19,631,114.95	532	-	50.40
21 ก.พ. 54	16,529,011.84	1,465	-	18.26
22 ก.พ. 54	13,767,779.25	2,232	-	26.90
23 ก.พ. 54	15,850,420.75	441	1	16.89
24 ก.พ. 54	17,302,458.18	1,543	3	43.99
25 ก.พ. 54	20,334,507.37	2,256	2	45.50
26 ก.พ. 54	28,477,396.85	622	2	64.95
27 ก.พ. 54	33,979,702.11	3,207	2	96.56
28 ก.พ. 54	26,483,949.94	1,703	1	36.45
1 มี.ค. 54	23,309,574.90	3,804	8	3.13
2 มี.ค. 54	27,297,770.15	7,302	2	46.98
3 มี.ค. 54	50,340,975.57	9,905	16	112.44
4 มี.ค. 54	59,624,591.93	4,984	4	62.82
5 มี.ค. 54	97,012,617.49	8,027	22	0.20
6 มี.ค. 54	42,638,118.00	16,785	9	28.82
7 มี.ค. 54	7,409,366.00	366	-	15.81
8 มี.ค. 54	31,150,885.54	-	-	-
9 มี.ค. 54	1,728,213.61	-	-	-
10 มี.ค. 54	10,975,293.50	-	-	-
11 มี.ค. 54	1,073,898.29	-	-	-
12 มี.ค. 54	4,027,198.00	488	1	12.25
รวม	788,642,904.17	82,348	93	1,204.64

รวมยอดทองคำสะสมเฉพาะจากตู้รับบริจาคภายในวัดป่าบ้านตาดมีน้ำหนักทั้งสิ้น ๑๗๒ กิโลกรัม ๑ บาท ๓๑ สตางค์ โดยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงร่วมถวายบูชาคุณองค์หลวงตาในครั้งนี้ด้วยทองคำแท่งน้ำหนัก ๑๐ บาท

บำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน ในพระบรมราชานุเคราะห์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานน้ำหลวงสรงพระสรีระสังขาร พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศพระราชาคณะชั้นธรรม อันประกอบด้วย โกศโถ ฉัตรเบญจา (ฉัตร ๕ ชั้น ๒ คู่) ตั้งประดับ ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทาน และทรงรับพระสรีระสังขารอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ ๗ วัน นอกจากนี้ผู้แทนพระองค์ยังแจ้งว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงห่วงใยในเรื่องการจัดเตรียมสถานที่พักพระสงฆ์และฆราวาสให้อำนวยความสะดวกแก่พระสงฆ์โดยจัดบริเวณให้มีเขตของสงฆ์ให้ชัดเจนและในการดูแลความเรียบร้อยในด้านต่างๆ ขอให้ส่วนราชการทุกภาคส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือทางวัดอย่างเต็มที่

วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๑๘.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์ไปในการพระราชทานน้ำหลวงสรงพระสรีระสังขารและทรงทอดผ้าไตร จากนั้นพระเถระและพระภิกษุวัดป่าบ้านตาดร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง อัญเชิญพระสรีระสังขารองค์หลวงตาลงในหีบทองทึบ แล้วบรรจุไว้ภายในโลงเย็น ในการดำเนินการเช่นนี้ เป็นไปตามมติคณะสงฆ์ที่พิจารณาแล้วเห็นควรปฏิบัติตามแนวทางที่องค์หลวงตาเคยสั่งให้ปฏิบัติต่อร่างของพระสงฆ์ผู้เป็นศิษย์ขององค์ท่านเองที่ถึงแก่มรณกาลล่วงไปก่อนแล้วว่า ไม่ต้องฉีดยาฟอร์มาลินและให้บรรจุร่างไว้ภายในโลงเย็น ในการปฏิบัติต่อพระสรีระสังขารองค์หลวงตาจึงให้ดำเนินการเช่นเดียวกันนี้

จากนั้น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเชิญพวงมาลาพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพวงมาลาประทานของพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์วางที่หน้าโกศโถ พระสงฆ์สวดบังสุกุล โดยไม่มีพิธีสวดพระอภิธรรม ทรงถวายจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนา เป็นอันเสร็จพิธี

กำหนดการพิธีบำเพ็ญพระราชกุศล
พระธรรมวิสุทธิมงคล
(หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)
ในพระบรมราชานุเคราะห์
ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔
ถึงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔

เวลา ๑๘.๓๐ น. พระสงฆ์พร้อมฆราวาสร่วมไหว้พระสวดมนต์

เวลา ๑๙.๐๐ น. ประธานในพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย พระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๒๐.๐๐ น. ทอดผ้าบังสุกุล พระสงฆ์ในพิธีพิจารณาผ้าบังสุกุล พระสงฆ์อนุโมทนา

เป็นอันเสร็จพิธี

สำหรับพิธีบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน นั้น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์

อัครราชกุมารี เสด็จมาร่วมพิธีด้วยพระองค์เองแทบทุกวัน มีเพียง ๒ วันสุดท้ายที่ทรงประชวรไม่ได้มาร่วมในพิธี โปรดให้นายคมสัน เอกชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี และนายองอาจ คล้ามไพบูลย์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์

น้ำพระทัยฟ้าหญิงฯ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงมีความเคารพบูชาองค์หลวงตาเป็นอย่างยิ่ง จึงทรงพระกรุณาวางแนวทางในการจัดงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตาไว้แต่ต้น ให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายดำเนินการตามความเห็นชอบของคณะสงฆ์ซึ่งยึดถือปฏิปทาขององค์หลวงตาเป็นหลักปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ ทางจังหวัดจึงจัดให้มีการประชุมหารือร่วมกันหลายวาระ ระหว่างคณะสงฆ์ สำนักพระราชวัง หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดอุดรธานี ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ในการบำเพ็ญกุศลถวายแด่พระสรีระสังขารองค์หลวงตานั้นได้งดเว้นการสวดพระอภิธรรม ทั้งนี้เนื่องจากทุกฝ่ายถือปฏิบัติตามที่องค์หลวงตาได้เมตตาเทศนาไว้ว่า

“เราไม่ได้หวังอะไรกับการช่วยโลกสงสารนี้ แม้เม็ดหินเม็ดทราย เราพอทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว พอในหัวใจ ไม่ต้องไปถามใคร พออยู่ในหัวใจ พอลมหายใจนี้ขาดสะบั้นลงไปเป็นยังไงไม่ต้องถาม แม้แต่ลมหายใจไม่ขาดมันก็รู้อยู่แล้วอย่างนี้ จะต้องไปหาถามที่ไหนเวลาตายไปแล้ว เวลาตายจึงนิมนต์พระมา ***กุสลา ธัมมา ๆ*** *อย่ามากุสลาธัมมา หลวงตา หลวงตาบอกตรง ๆ หลวงตากุสลาตัวเองเต็มเหนี่ยวแล้ว ไม่สงสัยทุกสิ่งทุกอย่าง”*

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๑๘.๒๐ น. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี พร้อมด้วยพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ พระธิดา เสด็จแทนพระองค์ไปในการบำเพ็ญพระราชกุศล ทรงสดับพระธรรมเทศนา โดยพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) วัดโพธิสมภรณ์ อ.เมือง จ.อุดรธานี เป็นองค์ถวายศีลและถวายพระธรรมเทศนา จากนั้นสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงถวายจตุปัจจัยไทยธรรมบูชากัณฑ์เทศน์และทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์สดับปกรณ์ ทรงหลั่งทักษิโณทกพระสงฆ์ถวายอดิเรก จากนั้นทรงกราบที่รูปภาพองค์หลวงตา แล้วเสด็จกลับ

ประชาชนที่มาเฝ้ารับเสด็จต่างรู้สึกซาบซึ้งในความกตัญญูกตเวทิตาคุณของพระองค์ ต่างประจักษ์ถึงความรัก ความใส่พระทัย เป็นกรณีพิเศษที่พระองค์มีต่อองค์หลวงตา และยังเป็นความรักความผูกพันที่มีมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานอีกด้วย ประชาชนจำนวนมากที่เฝ้ารับเสด็จจึงพร้อมใจกันกล่าวถวายพระพรอย่างไม่ขาดสายโดยมิได้นัดหมายกันมาก่อนเลยว่า ***“ทรงพระเจริญๆๆ...”*** นับเป็นความรู้สึกที่มาจากใจของประชาชนโดยแท้ ส่วนพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ พระธิดาในพระองค์ ก็ทรงกราบที่รูปภาพองค์หลวงตาด้วยเช่นกัน จากนั้นทรงตรวจดูความเรียบร้อยบนศาลาสักระยะหนึ่งแล้วจึงเสด็จกลับ

กล่าวถึงการปฏิบัติของทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงฯ ต่อองค์หลวงตาในระยะที่ผ่านมา พระองค์ทรงติดตามและถวายการดูแลรักษาอาการอาพาธขององค์หลวงตาด้วยความห่วงใยยิ่ง ในวันที่ท่านละสังขาร พระองค์มีเวลาบรรทมเพียงน้อยนิด เนื่องจากทรงร่วมประทับอยู่ในเหตุการณ์โดยตลอด นอกจากนี้ ในช่วงเตรียมงานพระราชทานเพลิงฯ ทั้งที่ทรงมีพระภารกิจที่สำคัญจำเป็นอย่างที่สุด ที่ต้องถวายการดูแลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่โรงพยาบาลศิริราชเป็นประจำทุกวัน พระองค์ก็ยังทรงมีพระอุตสาหะ เสด็จมาทรงบำเพ็ญพระกุศลถวายแด่พระสรีระสังขารองค์หลวงตาในทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ บางสัปดาห์เสด็จถึง ๒ ครั้ง โดยทุกครั้งเสด็จมาทรงเป็นประธานในงานบำเพ็ญพระราชกุศลและสดับพระธรรมเทศนาในตอนค่ำ และทรงบาตรในเช้าวันรุ่งขึ้น ทรงเอาพระทัยใส่และสนพระทัยสอบถามเจ้าหน้าที่อยู่เสมอในเรื่องการจัดงานต่างๆ ทรงให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และยังทรงมีพระนิพนธ์แสดงความอาลัยอย่างยิ่งต่อการจากไปของ **“ท่านพ่อมหาบัวของลูก”** มอบถวายแด่องค์หลวงตาอีกด้วย

การปฏิบัติของพระองค์ต่อองค์หลวงตาแบบสุดจิตสุดใจดังกล่าวนี้ จึงเป็นเครื่องยืนยันถึงความเคารพรักเทิดทูนอย่างสูงสุด สมบูรณ์ทั้งในฐานะที่เป็นศิษย์และลูกบุญธรรม เป็นพระจริยาวัตรที่งดงามและประทับใจแก่ทุกท่านที่ได้พบเห็น ประชาชนต่างสรรเสริญถึงพระกตัญญูกตเวทิตาคุณอันโดดเด่นลึกซึ้งถึงจิตถึงใจเป็นอย่างยิ่ง ทรงเป็นคติตัวอย่างอันดีงามแก่พสกนิกรและกุลบุตรสุดท้ายภายหลังสืบไปตราบนานเท่านาน

งานบำเพ็ญกุศล น้อมถวายบูชาพระคุณ

ภายหลังพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลในพระบรมราชานุเคราะห์ครบ ๗ วัน ตามหมายกำหนดการของพระราชพิธีหลวง คณะกรรมการจัดงานฯ ได้จัดให้มีการบำเพ็ญกุศลน้อมถวายบูชาพระคุณองค์หลวงตา โดยอนุญาตให้คณะศิษยานุศิษย์ร่วมกันเป็นเจ้าภาพระหว่างวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ถึง ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ มีกำหนดการประจำวัน ดังนี้

เวลา ๐๗.๓๐ น. พระภิกษุ สามเณรบิณฑบาต

เวลา ๐๘.๐๐ น. ฉันภัตตาหารเช้า

เวลา ๑๔.๐๐ น. ถ่ายทอดสด แจ้งข่าวประจำวัน

เวลา ๑๙.๐๐ น. ประธานในพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ทำวัตรสวดมนต์เย็น

เวลา ๑๙.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๒๐.๐๐ น. เจ้าภาพร่วมกันทอดผ้าบังสุกุลถวายแด่พระสงฆ์ ๑๐ รูป

ในแต่ละคืนตลอดงาน พระภิกษุสามเณรและประชาชนมาร่วมทำวัตรสวดมนต์เย็น ฟังพระธรรมเทศนา ปฏิบัติสมาธิภาวนาเป็นจำนวนมาก เพื่อปฏิบัติบูชาพระคุณองค์หลวงตา ซึ่งเป็นการบูชาอย่างยอดเยี่ยมที่พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญ ตามกำหนดการทุกคืนภายหลังการแสดงพระธรรมเทศนาแล้ว พระสงฆ์จะสวดบังสุกุลโดยไม่มีการสวดพระอภิธรรมตามปฏิปทาองค์หลวงตา เช่นเดียวกับพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลในพระบรมราชานุเคราะห์ ๗ วันที่ผ่านมา โดยในแต่ละคืน คณะศิษยานุศิษย์จากหลายภาคส่วนได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพ อาทิ คณะสงฆ์ วัด สถานปฏิบัติธรรม ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ นักการเมือง รัฐมนตรี นักเรียน นักศึกษา พ่อค้า นักธุรกิจ หน่วยงานราชการ มูลนิธิ สมาคม บริษัท ห้างร้าน ธนาคาร ประชาชนทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น

จำนวนคณะเจ้าภาพตั้งแต่วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ มีประมาณ ๙๐๐ คณะ ในระหว่างวัน มีประชาชนจำนวนมากจากทั่วทุกสารทิศเดินทางมาสักการะอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสายตลอดทั้งวัน จนต้องเปิดระเบียงทำเป็นบันไดขึ้นลงศาลาเพิ่มอีก ๒ ด้าน และจัดให้เข้าสักการะเป็นชุดๆ ครั้งละไม่เกิน ๑ นาที เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย สำหรับคณะเจ้าภาพสายบรรพชิตที่ควรนำมากล่าวไว้ ณ โอกาสนี้มีดังต่อไปนี้

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงพระกรุณารับพระสรีระสังขารพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) ไว้ในพระสังฆราชานุเคราะห์หนึ่งวัน คือในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ น. โดยมีพระบัญชาให้พระเทพสารเวที ผู้ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการสมเด็จพระสังฆราช เป็นผู้แทนพระองค์เดินทางมาร่วมประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลทักษิณานุประทานถวาย โดยนิมนต์พระสงฆ์สวดพระพุทธมนต์จำนวน ๑๐ รูป (ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ๕ รูป และฝ่ายมหานิกาย ๕ รูป) พร้อมนี้ได้ประทานจตุปัจจัยเป็นจำนวนเงิน ๒๔๒,๖๐๐ บาท น้อมถวายสมทบซื้อทองคำเข้าคลังหลวงตามเจตนารมณ์ขององค์หลวงตาด้วย

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๑๖.๐๐ น. สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพรเถร) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรรมการมหาเถรสมาคม สมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พรหมคุตฺโต) รักษาการแทนเจ้าคณะใหญ่คณะสงฆ์ธรรมยุต วัดบวรนิเวศวิหาร กรรมการมหาเถรสมาคม และพระพรหมมุนี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรรมการมหาเถรสมาคม พร้อมด้วยพระมหาเถระคณะสงฆ์ธรรมยุตหลายรูป เช่น พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธ.) และที่ปรึกษากรรมการมหาเถรสมาคม วัดโพธิสมภรณ์ จ.อุดรธานี พระธรรมฐิติญาณ (ศรีจันทร์ ปุญฺญรโต น.ธ.เอก) เจ้าคณะภาค ๑๐ วัดบึงพลาญชัย (พระอารามหลวง) จ.ร้อยเอ็ด พระธรรมเจติยาจารย์ (บุญเรือง ปุญฺญโชโต) เจ้าคณะภาค ๘ วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร พระธรรมดิลก (สมาน สุเมโธ ป.ธ.๙) เจ้าคณะภาค ๙ วัดป่าแสงอรุณ จ.ขอนแก่น เป็นต้น พระมหาเถระตามรายนามข้างต้นได้เดินทางเข้าร่วมประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลทักษิณานุประทานถวายแด่องค์หลวงตา พร้อมมอบถวายจตุปัจจัยร่วมบำเพ็ญกุศลจำนวนรวมทั้งสิ้น ๖๘๕,๑๔๐ บาท

เครื่องบูชาธรรมอันทรงค่าอีกประการหนึ่ง คือ กองทุนสนทนาธัมม์นำสุข ท่านผู้หญิง ม.ล.มณีรัตน์ บุนนาค ในพระสังฆราชูปถัมภ์สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ ร่วมกับโครงการเผยแผ่พระไตรปิฎกสากล ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้พร้อมใจกันอัญเชิญ “พระไตรปิฎกปาฬิจุลจอมเกล้าบรมธัมมิกมหาราช อักษรสยาม : ฉบับอนุรักษ์ดิจิทัล ๒๕๕๔” เพื่อน้อมถวายเป็นพุทธบูชาและเป็นธัมมานุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตา ที่ละขันธ์เข้าสู่แดนพระนิพพาน ผู้ซึ่งได้เคร่งครัดปฏิบัติตามคำสอนของพระบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามพระไตรปิฎกอย่างงดงาม พร้อมทั้งมีคุณูปการแก่ชาติและประชาชนอันประมาณมิได้ พร้อมกับจัดพิมพ์ “ภิกขุปาติโมกขปาฬิ ฉบับ จปร.อักษรสยาม” ในวาระ ๑๐๐ ปี วันสวรรคตพระจุลจอมเกล้าบรมธัมมิกมหาราช เพื่อเผยแผ่เป็นธรรมทาน เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) ณ วัดป่าบ้านตาด อุดรธานี

การพิมพ์ “ภิกขุปาติโมกขปาฬิ ฉบับ จปร. อักษรสยาม” ในครั้งนี้ เป็นการนำอักขรวิธีการเขียนอักษรสยามในพระไตรปิฎก จปร. พ.ศ. ๒๔๓๖ ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้จัดพิมพ์อักษรสยามไว้ มาจัดพิมพ์ใหม่เป็นระบบที่ประชาชนทั่วไปแม้ผู้ที่ไม่คุ้นกับอักษรบาลีก็สามารถอ่านออกเสียงได้โดยง่าย และมีความถูกต้องแม่นยำเหมือนครั้งพุทธกาล

บุญประทายข้าวเปลือก

ในช่วงเวลาที่จัดงานพิธีพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตานี้ เป็นช่วงที่มีงานประจำปีของวัดป่าบ้านตาดอีกงานหนึ่ง คือ งานบุญประทายข้าวเปลือกซึ่งได้กำหนดงานไว้ในวันเสาร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยครูบาอาจารย์และศิษยานุศิษย์ได้ร่วมใจกันจัดงานดังกล่าวตามประเพณีที่องค์ท่านเคยนำพาปฏิบัติมา

งานบุญประทายข้าวเปลือกปีนี้เป็นปีที่เงียบเหงาวังเวงใจ เสมือนลูกกำพร้าที่ขาดพ่อแม่เป็นหลักใจนำพา ทุกคนหงอยเหงาเศร้าสร้อย ทุกปีจะมีองค์หลวงตานั่งเป็นประธานเทศนาว่าการ ที่ทุกคนฟังแล้วชุ่มชื่นอิ่มเอิบใจ หรือแม้เพียงมองเห็นองค์ท่านนั่งอยู่ก็รู้สึกอบอุ่นใจสุดจะบรรยาย

บัดนี้ไม่มีองค์ท่านมานำพากองบุญนี้อีกต่อไปแล้ว แม้ว่าทุกคนจะโศกสลดว้าเหว่ก็ตาม ก็ยังร่วมมือร่วมใจกันจัดงานได้อย่างเรียบร้อยสมบูรณ์ สามารถขายข้าวเปลือกในครั้งนี้ได้ถึง ๑๗,๗๗๔,๒๐๑ บาท (สิบเจ็ดล้านเจ็ดแสนเจ็ดหมื่นสี่พันสองร้อยเอ็ดบาทถ้วน) และนำเข้าสมทบเงินบริจาคในงานบำเพ็ญกุศลพระสรีระสังขารองค์หลวงตา เพื่อซื้อทองคำเข้าสู่คลังหลวงตามพินัยกรรมที่ระบุไว้ สำหรับงานบุญประทายข้าวเปลือกนับจากนี้ให้ถือปฏิบัติตามที่องค์หลวงตามีเมตตาพาดำเนินมาแต่กาลก่อนสืบไป

คณะกรรมการจัดงาน พระราชทานเพลิงพระสรีระสังขาร

การตระเตรียมงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารเพื่อน้อมถวายบูชาพระคุณท่านให้ทันกับเวลาที่กำหนดและสมบูรณ์เรียบร้อยเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วน ซึ่งคณะกรรมการจัดงานฯ ประกอบด้วยฝ่ายบรรพชิต คฤหัสถ์ และข้าราชการทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ต่างประชุมหารือและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างทั่วถึง ทุกองค์ทุกท่านต่างเอาใจใส่ในภาระหน้าที่ ขยันขันแข็งไม่ย่อหย่อนอ่อนกำลัง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนจำนวนมหาศาลที่เดินทางมาร่วมในงานพิธี ขอบเขตของงานจึงเป็นความรับผิดชอบที่กว้างขวาง ตั้งแต่งานในปะรำพิธี ที่พัก โรงทาน ระบบสาธารณูปโภค อาทิ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ห้องสุขา สถานที่จอดรถ เต็นท์ ระบบเครื่องเสียงและโทรทัศน์วงจรปิด รถบริการรับส่ง สาธารณสุขและอนามัย การรักษาความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์ การจราจร การจัดเตรียมเครื่องไทยทานถวายพระสงฆ์ หนังสืออนุสรณ์ และอื่นๆ

ในการดำเนินการต่างๆ นอกจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรง อาสาสมัครผู้มีจิตศรัทธาสละแรงกายแรงใจ ข้าวของเครื่องไม้เครื่องมือตลอดจนทุนทรัพย์ต่างๆ เข้าช่วยเหลือการงานในครั้งนี้แล้ว ยังมีชาวบ้านจำนวนไม่น้อยที่ยินดีให้ใช้ที่นาของตนเป็นที่จอดรถชั่วคราวอีกด้วย เมื่อรวมหลายแห่งเข้าด้วยกันก็นับได้เป็นพันๆ ไร่ ทุกฝ่ายต่างขวนขวายโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยและสิ้นเปลือง ต่างปรารถนาให้งานพระราชทานเพลิงขององค์หลวงตาสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยงดงาม สมเกียรติขององค์ท่านที่ได้เสียสละฝืนธาตุขันธ์ทำประโยชน์เพื่อโลกตลอดมา

มีพระภิกษุสามเณรจากวัดต่างๆ จำนวนมากอาสาเข้ามาช่วยเหลือการงาน จึงมีการประชุมแบ่งภาระหน้าที่กันอย่างชัดเจน ยิ่งใกล้ถึงวันพระราชทานเพลิง จำนวนพระและสามเณรก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากร้อยเป็นพัน และในวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ พระภิกษุสามเณรเฉพาะที่ลงทะเบียนมีจำนวนกว่า ๘,๐๐๐ รูป ที่ไม่ลงทะเบียนก็ยังมีอีกจำนวนมาก บริเวณเขตที่พักสงฆ์จึงแน่นขนัดเต็มไปด้วยกลด

และเต็นท์ ที่เรียงรายกันไปตามประรำที่พักและร่มไม้โดยรอบ ตลอดถึงทางจงกรม

ด้านอาหารการบริโภคก็มีผู้มีจิตศรัทธาเสียสละช่วยเหลือ บางคนมาด้วยตัวเองไม่ได้ก็ฝากปัจจัยและข้าวของวัตถุดิบต่างๆ มาให้ส่วนกลางใช้ทำโรงทานอาหารและเครื่องดื่มมากมายหลายชนิดสำหรับทั้งพระภิกษุสามเณรและญาติโยม ตลอดระยะเวลาเตรียมงานจึงมีอาหารอย่างเหลือเฟือไม่บกพร่อง โรงทานหลายแห่งตั้งอยู่นานติดต่อกันเป็นเดือนๆ ตั้งแต่องค์หลวงตาเริ่มอาพาธหนัก จากนั้นก็เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ จากร้อยเป็นพัน หากนับโรงทานที่มาร่วมบุญเฉพาะที่ลงทะเบียนจากวันที่ ๓๐ มกราคม ถึงวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ มีโรงทานรวมทั้งสิ้น ๙๗๒ โรง มาจากจังหวัดต่าง ๆ ทุกภูมิภาคอย่างน้อย ๕๕ จังหวัดทั่วประเทศ (มี ๑๒๖ โรงทานที่ไม่ได้ระบุจังหวัดที่มา) นอกจากนั้นยังมีโรงทานของคณะศิษย์จากต่างประเทศ (ลาว สวีเดน สหรัฐอเมริกา และเยอรมนี) อีกจำนวน ๖ โรงทาน หากจำแนกประเภทของโรงทานพบว่าเป็นประเภทอาหาร ๓๔๙ โรง ประเภทเครื่องดื่ม ขนม กาแฟ ยา ปรมัตถ์ และผลไม้ จำนวน ๖๙, ๔๘, ๒๒, ๑๓, และ ๖ โรงทาน ตามลำดับ มีโรงทานที่ไม่ระบุประเภทอาหารจำนวน ๔๕๔ โรง โรงทานดังกล่าวนั้นสามารถรองรับสาธุชนจำนวนเรือนแสนเรือนล้านที่มากราบสักการะพระสรีระสังขารขององค์หลวงตาได้อย่างบริบูรณ์ไม่มีขาดตกบกพร่อง นอกจากนี้สาธุชนเหล่านั้นยังได้จัดเตรียมข้าวปลาอาหารมาทำบุญตักบาตรอย่างเหลือเฟืออีกด้วย

งานนี้ไม่มีมหรสพรื่นเริงบันเทิงใดๆ ไม่มีการเรี่ยไร ไม่มีการซื้อการขาย ไม่มีการเช่าบูชาวัตถุมงคล การแต่งกายต้องสุภาพเรียบร้อย หากแต่งกายไม่เหมาะสม ทางวัดได้จัดเตรียมชุดสุภาพไว้ให้เปลี่ยนหรือสวมทับ จึงจะอนุญาตให้ขึ้นไปกราบพระสรีระขององค์หลวงตาได้ และเพื่อให้ประชาชนสามารถกราบสักการะได้อย่างทั่วถึง จึงจัดซุ้มที่มีรูปภาพองค์หลวงตา ประดับตกแต่งด้วยดอกไม้เรียบง่ายแบบกรรมฐานกระจายไว้หลายจุดทั่วบริเวณวัด ซึ่งออกแบบและจัดทำโดยศิษยานุศิษย์หลายคณะ แต่ละซุ้มก็จัดเปลี่ยนดอกไม้ให้สดชื่นสวยงามอยู่เสมอ ตลอดการจัดงาน

จากถนนสายหลักเข้ามาถึงบริเวณงาน มีรถรางรับส่งผู้คนจากจุดต่างๆ ให้เข้าถึงส่วนกลางได้อย่างสะดวกรวดเร็ว อีกทั้งมีอาสาสมัครนำรถเข้าร่วมบริการประชาชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ อีกด้วย การที่ต้องมีรถรับส่งเช่นนี้เนื่องจากที่จอดรถบางแห่งไกลจากบริเวณงานมาก รถบริการเหล่านี้จึงช่วยอำนวยความสะดวก เป็นที่ประทับใจของพระเณรและประชาชนที่มาร่วมงานเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังมีรถบริการรับส่งประจำอยู่ทุกช่องทางคมนาคม เช่น สนามบิน สถานีรถไฟ สถานีขนส่ง ตลอดจนจุดสำคัญๆ หลายจุดในตัวเมือง รวมทั้งหน่วยงานราชการและบริษัทเอกชนบางแห่งก็ได้ร่วมบุญโดยจัดรถบริการสำหรับผู้ต้องการเข้าไปร่วมงานโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ เช่นกัน

อีกสิ่งหนึ่งที่ประทับใจผู้ที่มีโอกาสไปร่วมงาน คือ ป้ายและโปสเตอร์ขนาดใหญ่ที่แสดงรูปภาพอิริยาบถต่างๆ ขององค์หลวงตา ชีวประวัติ ปฏิปทาเทศนาธรรม ตลอดจนเมตตาคุณคุณูปการที่องค์ท่านได้ดำเนินมาตลอดระยะเวลาที่ทรงธาตุขันธ์เพื่อยังประโยชน์แก่โลกอย่างไม่มีประมาณ ป้ายนิทรรศการอันสง่างามและให้สาระความรู้คติธรรมอันมิอาจประมาณค่าได้เหล่านี้ ตั้งตระหง่านดึงดูดสายตามหาชนอยู่ทั่วบริเวณงาน

เนื่องจากพินัยกรรมขององค์หลวงตาได้กำหนดให้นำเงินบริจาคทุกบาททุกสตางค์ไปซื้อทองคำเข้าสู่คลังหลวง คณะสงฆ์จึงมีมติให้ดำเนินการตามพินัยกรรมโดยเคร่งครัด ส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดงานทั้งหมดนั้น คณะศิษยานุศิษย์จากสายต่างๆ ทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายฆราวาส ต่างร่วมใจกันรับผิดชอบโดยมิได้ประชาสัมพันธ์หรือตั้งตู้บริจาค ปรากฏว่ามียอดสมทบถึง ๔๑ ล้านบาท ภาพบรรยากาศแห่งความสามัคคีร่วมใจเช่นนี้ ยังความปลาบปลื้มปีติยินดีแก่ผู้รับรู้รับทราบหรือได้ประสบพบเห็น ที่บรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งหลายต่างมีจิตสำนึกกตัญญูกตเวทีในพระเมตตาคุณขององค์หลวงตา สามารถรวมใจเป็นหนึ่งเดียวสมัครสมานสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลและตั้งใจบำเพ็ญความดีเพื่อน้อมถวายแด่องค์หลวงตาอย่างสุดกำลังความสามารถ ทำให้การตระเตรียมงานทุกอย่างเพื่อรองรับประชาชนจำนวนมหาศาลภายในระยะเวลาอันสั้น สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย สง่างาม สมบูรณ์แบบและเรียบง่ายตามแบบอย่างอริยประเพณี

บรรยากาศที่ประชาชนจากที่ต่างๆ ซึ่งไม่เคยรู้จักมักคุ้นกันมาก่อน แต่เมื่อมาถึงบริเวณงานแล้วต่างสนิทสนมรักใคร่ปรองดองเสมือนญาติ ทุกท่านล้วนเสียสละเข้ามาช่วยการงานต่างๆ ด้วยน้ำใจอันงดงาม มีความปลาบปลื้มปีติยินดี สมานสามัคคีไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยและวัตถุเงินทองของตอบแทนใดๆ ซึ่งแทบจะหามิได้แล้วในยุคปัจจุบันและนับวันก็คงจะหาได้ยากยิ่ง ภาพเช่นนี้จึงเป็นสิ่งอันทรงคุณค่าที่ทุกคนจะจารึกไว้ในใจอย่างมิลืมเลือนตลอดไปตราบนานเท่านาน

การสร้างเมรุและจิตกาธาน

เมรุพิธีจัดทำขึ้นในพื้นที่ที่องค์หลวงตาเมตตาชี้จุดไว้ ณ บริเวณลานกว้างหน้าศาลานอก ซึ่งเป็นจุดที่คณะศิษยานุศิษย์เคยกราบเรียนขออนุญาตองค์หลวงตาเพื่อก่อสร้างพิพิธภัณฑ์อนุสรณ์ในราวปี พ.ศ. ๒๕๔๙ (แต่ต่อมาได้สั่งให้หยุดไว้ก่อน) คณะศิษยานุศิษย์จึงนอบน้อมถือเอาจุดอันเป็นมงคลนี้จัดทำเมรุพิธีถวาย โดยกำหนดให้สร้างตามแบบที่องค์หลวงตาได้เคยสั่งพระอาจารย์ปีเตอร์ ปัญญาวัฑโฒ (ท่านพระอาจารย์ปัญญา) สร้างไว้เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๐ บริเวณหน้าศาลานอกเพื่อเตรียมไว้สำหรับเผาองค์ท่านเองซึ่งในขณะนั้นกำลังอาพาธอย่างหนัก อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ท่านพระอาจารย์ปัญญาได้ถึงแก่มรณภาพ องค์หลวงตาได้เมตตาให้ใช้เมรุที่เตรียมไว้สำหรับองค์ท่านมาใช้ในงานประชุมเพลิงของท่านพระอาจารย์ปัญญาแทน

ด้วยเหตุนี้ การออกแบบเมรุพิธีในงานพระราชทานเพลิงถวายแด่พระสรีระสังขารองค์หลวงตา จึงมีความเรียบง่าย เพียงพูนดินให้สูงและก่อสร้างเตาขึ้น ด้านบนของเมรุมีกลดขนาดใหญ่แขวนไว้ตามแบบกรรมฐานโดยไม่มีการประดับประดาอะไรให้หรูหราฟุ่มเฟือย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามปฏิปทาที่องค์ท่านพาดำเนินมาว่า

“นี่มันเกี่ยวกับศพกับเมรุที่เกี่ยวโยงกับเรา เรามาพูดเฉยๆ ว่า ที่เราทำเมรุไว้นั้นเราทำเมรุแบบผ่อนผัน คือยังไงมันก็ดังละ ว่าอย่างนั้นเลย หลวงตาบัวนี้ดังแน่ๆ ว่างั้นเลย จะปิดไว้ก็เหมือนเอาใบบัวปิดช้างทั้งตัวจะปิดไม่อยู่ ไม่ให้ดัง การเผาศพเผาเมรุ แม้ความตายจะเป็นเหมือนกบเหมือนเขียดเหมือนปูเหมือนปลาก็ตาม แต่เรื่องที่จะเกี่ยวข้องกับความตายของเรานี้จะไม่เหมือนกบเหมือนเขียด มันจะต้องกระเทือนแน่ ๆ เราจึงอนุโลมให้ทำเมรุขนาดนั้น

ถ้าปล่อยให้ทำตามเรื่องโลกสงสารแล้ว เมรุเรานี้จะหรูหราฟู่ฟ่า สละเงินทองข้าวของมากที่สุด เต็มไปหมดเลย เพราะฉะนั้นเราจึงทำบีบบังคับเอาไว้ฐานอนุโลม ให้เป็นเมรุฐานอนุโลมเท่านั้น ไม่ให้มากกว่านั้น ถ้าเราปล่อยแล้วมันจะกระเทือนไปหมด เราถึงบีบอันนั้นเอาไว้ให้ทำอย่างนี้ นี้เป็นอนุโลมนะ

ถ้าธรรมดาเราแล้ว กบเขียดปูปลาตายยังไงเผายังไง เราตายจะเผาแบบเดียวกัน ไม่เห็นแปลกต่างอะไร ความเป็นกับความตาย คนกับสัตว์ตายได้เหมือนกัน ตายแล้วหมดคุณค่าไป

เหมือนกัน เราตายแล้วก็ให้เป็นแบบนั้น เผาที่ไหนก็ตาม ไม่เผาที่ไหนก็ตาม เราไม่ได้สนใจกับสิ่งเหล่านี้เลย เพราะเราพอทุกอย่างมาแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ เรื่องศพเรื่องเมรุนี้เป็นถังขยะ คือจิตมาอาศัยร่างถังขยะนี้ทำประโยชน์ให้โลกพอประมาณเท่านั้น เมื่อถึงกาลเวลาของมันแล้ว ถังขยะนี้ซึ่งเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ทำประโยชน์ให้โลกจากธรรมที่เป็นเจ้าของ ก็ปล่อยมันเลย เราไม่สนใจ เราพอทุกอย่างแล้วในสามแดนโลกธาตุนี้ เราไม่เคยมีความสัมผัสสัมพันธ์กับอะไร จึงเรียกว่าพอการเผาศพเผาเมรุนี้เกี่ยวกับโลก เราจึงอนุโลมให้ทำอย่างนั้นเป็นอย่างมาก อย่างที่เราทำไว้นั้น

นี่ล่ะเราพูดให้เป็นคติตัวอย่างแก่เราและแก่โลกผู้มุ่งต่ออรรถต่อธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ไม่ให้กิเลสเข้ามาตีตลาด พระองค์หนึ่งครูบาอาจารย์องค์หนึ่งตายนี้ กิเลสเข้าไปตีตลาด หารายได้รายรํ่ารายรวยกอบโกยทุกสิ่งทุกอย่าง ทุจริตไปเสียแทบทั้งนั้น ไม่ค่อยจะมีสุจริตจิตเป็นอรรถเป็นธรรมอะไรเลย อาศัยศาสนาอาศัยครูบาอาจารย์แต่ละองค์ตายนั่นละ จะหาทางกอบโกย กิเลสตีตลาดแหลกหมด เรากลัวมากที่สุดอันนี้ เราจึงกั้นกางเอาไว้ เพราะฉะนั้นเวลาเราตายนี้เราก็ประกาศก้องไว้แล้ว ให้พี่น้องชาวไทยทั้งหลายทราบทั่วกัน"

ความหมายในเชิงพระพุทธศาสนา
ของการสร้างจิตกาธาน
เมรุพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขาร
พระธรรมวิสุทธิมงคล
(หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)
วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

....

๑. ลักษณะของเมรุเป็นรูปสัณฐานทรงกลม ๓ ชั้น ความสูงจากพื้นถึงพื้นบนสุด ๓.๘๐ เมตร หมายถึง มงคล ๓๘ ประการ ชั้นทั้ง ๓ หมายถึงเจดีย์ เป็นเครื่องหมายแสดงถึงการสักการบูชาซึ่งผู้ที่คู่ควรแก่เจดีย์ ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก พระเจ้าจักรพรรดิ

ฐานเจดีย์ชั้นที่ ๑ หมายถึง ศีล มีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔๐ เมตร สื่อถึง "กรรมฐาน ๔๐"

ฐานเจดีย์ชั้นที่ ๒ หมายถึง สมาธิ มีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓๒ เมตร สื่อถึง "อาการ ๓๒"

ฐานเจดีย์ชั้นที่ ๓ หมายถึง ปัญญา มีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๖ เมตร สื่อถึง "โสฬสญาณ ๑๖"

ชั้นบนสุด วางเตาเผาลักษณะเรียบง่าย ผนังทำด้วยอิฐ เตานี้จะอยู่กึ่งกลางพอดี เพื่อสื่อถึงความหมายว่า องค์หลวงตาได้บำเพ็ญเพียรจนบรรลุธรรมขั้นสูงสุด ได้เสวยวิมุตติธรรม เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานโดยแท้

๒. บันไดทางขึ้น

ชั้นที่ ๑ ขึ้นไปชั้นที่ ๒ มีทางขึ้น ๔ ด้าน หมายถึง อริยสัจ ๔ หัวเสามี ๑๓ เหลี่ยม ๒ ด้าน แทนหมวดธรรม "ธุดงควัตร ๑๓" หัวเสากลม ๒ ด้าน แทนหมวดธรรม "โยนิโสมนสิการ" แต่ละทางมีขั้นบันได ๗ ขั้น หมายถึง "โพชฌงค์ ๗"

ชั้นที่ ๒ ขึ้นไปชั้นที่ ๓ มี ๒ ทาง หมายถึง โลกิยธรรม กับ โลกุตรธรรม

๓. ส่วนยอด คือ จิตกาธาน หมายถึง วิมุตติ หลุดพ้น มีความกว้าง ๑.๖๐ เมตร ยาว ๒.๔๐ เมตร สูง ๑.๘๐ เมตร จำนวนอิฐประสาน ๘๔๒ ก้อน อิฐทนไฟ ๖๕๓ ก้อน

๔. กลด มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๘.๓๐ เมตร สูงจากยอดก้านกลางลงมาถึงดุมตรงกลางกลด ๙๘ เซนติเมตร ก้านของกลดทำด้วยสเตนเลส ดุมทำด้วยไม้ชิงชัน ก้านกลดตัวยาวมี ๔๒ ซี่ และตัวสั้นมี ๔๒ ซี่ ทำจากไม้ตาลโตนดซึ่งมีคุณสมบัติเบาและเหนียว คลุมด้วยผ้ามุ้งสีกรัก ประดับรอบกลดด้วยดอกไม้ ๒ ชนิด คือดอกรักสีขาวและดอกกระดังงาสีเหลือง น้ำหนักรวมเมื่อประดับตกแต่งรอบตัวกลดแล้วประมาณ ๘๐๐ กิโลกรัม ใช้เวลาทำ ๑๗ วัน แล้วชักรอกกลดขึ้นไปประดิษฐานเหนือจิตกาธานขององค์หลวงตาคล้ายกับเมรุของท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

๕. ฟืน ใช้ไม้จิก (ไม้เต็ง) ๑๔๙ ท่อน มีขนาด ๔ x ๔ นิ้ว ยาวท่อนละ ๕๐ เซนติเมตร การที่คณะศิษยานุศิษย์พร้อมใจกันเลือกต้นจิกมาทำเป็นท่อนฟืนถวายในพิธีครั้งนี้ก็เนื่องจากคำปรารภขององค์หลวงตาว่า

"ฟืน (เผาศพท่านพระอาจารย์ปัญญา) ดีทั้งนั้นนะ เราไปดูจนกระทั่งฟืนเป็นยังไง มันแสดงเกี่ยวกับอัฐิ .. ถ้าฟืนดีไฟกล้าดีนี้อัฐิสดใส ถ้าฟืนไม่ดีไฟไม่ดีอัฐิจะเศร้าๆ หมองๆ ดำๆ มันขึ้นอยู่กับไฟ อย่างของผู้เฒ่าแม่แก้วนั้น อัฐิกลายเป็นพระธาตุแต่ไม่ใสแจ๋ว เราเองเป็นคนสั่งให้เขาโกยออกหนีหมด ดอกไม้เต็มไปหมดเลยมองไม่เห็นฟืน เห็นแต่ควันขึ้นมา ไฟไม่ส่งเปลวสักทีมันเป็นยังไงเลยสั่งเขามาเดี๋ยวนี้ โกยออกให้หมด นั่นเราสั่งเองนะ เมรุมีแต่ดอกไม้ทั้งนั้นไม่มีฟืน บอกโกยออกให้หมดเอางั้นเลย สั่งเด็ดขาดเสียด้วยนะ โธ่ๆ ขนออกมีตั้งแต่ดอกไม้ ฟืนจนไม่มี ถึงเผาใหม่นี้ก็ตาม ฟืนก็ไม่ได้คัดเลือกด้วยดี เอาฟืนอะไรๆ มาใส่สุ่มสี่สุ่มห้า เวลาอัฐิออกมา ผู้เฒ่าแม่แก้วนี้เป็นพระธาตุๆ แต่ที่จะสดใสไม่ค่อยสดใส มันบอกอยู่ในฟืนในไฟ

*จากนั้นมาก็เป็นบทเรียน หลวงพ่อตัน (วัดป่าดานศรีสำราญ อ.พรเจริญ จ.หนองคาย) เราเป็นคนกำชับไว้เลยตั้งแต่ต้น ให้ไปหาฟืนดีๆมา พวก**ไม้เต็งไม้รัง** ไม้ประเภทที่เป็นไฟกล้าแข็งดี ให้เอาฟืนประเภทนั้นมา เช่น พวกไม้เต็งไม้รัง ไม้อยู่ในนี้เราก็มีไม้ที่มันเป็นไฟกล้าแข็งมี คือฟืนมีไม้หลายประเภทนะ ถ้าฟืนไม่ดีไฟก็ไม่ดี อัฐิเป็นเศร้าๆ หมองๆ ขึ้นอยู่กับไฟ หลวงพ่อตันเราไปสั่งเลย กำกับท่านทุย สั่งท่านทุยให้ไปตรวจฟืนให้ดี อย่าเอาใครมาเป็นผู้รับผิดชอบในศพหลวงพ่อตัน มอบให้ท่านทุยเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องฟืนสำคัญมากนะ ให้ไปหาคัดเลือกฟืนดีๆ มา เราก็ว่างั้น ก็ดี เพราะก่อนจะเผา เราก็ได้ไปดูฟืนหมดแล้ว เป็นฟืนได้มาตามที่เราสั่ง ไม้ประเภทนั้นดีอยู่"*

คณะศิษยานุศิษย์ต่างพร้อมใจกันนำไม้จิกหรือไม้เต็งทำเป็นท่อนๆ ขนาดเท่าๆ กัน และใช้กระดาษทรายขัดอย่างประณีตให้เนื้อไม้หมดเสี้ยนเนียน แลดูสวยงามจับแล้วสบายมือ อนึ่ง ต้นจิกตามพุทธประวัติได้บันทึกไว้ว่า หลังจากพระพุทธเจ้าประทับอยู่โคนต้นโพธิ์และต้นไทรแห่งละ ๗ วันแล้ว จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินประทับอยู่โคนต้นจิกอีก ๗ วัน ในขณะประทับอยู่ที่นั้น มีฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน พญานาคชื่อมุจลินท์เห็นดังนั้นจึงออกมาขดเป็นวงและแผ่พังพานปรกพระองค์ไว้

๖. ทิศทางของเมรุ กำหนดจากแนวทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตก บันไดทางขึ้นอยู่ทางทิศตะวันตกโดยยึดแนวศาลานอกเป็นหลัก

๗. การประดับเครื่องสดตกแต่งรอบจิตกาธานอย่างประณีตด้วยหยวกกล้วยแกะสลักลวดลาย (แทงหยวก) โดยช่างจากสำนักพระราชวัง ออกแบบด้วยแนวคิดที่ผสมผสานระหว่างศิลปะพื้นบ้านอีสานกับราชสำนัก โดยจัดทำจิตกาธาน ๒ สำรับ คือ

สำรับที่ ๑ จิตกาธานเบญจาทรงบุษบกยกยอดห้าชั้น ใช้สำหรับประดิษฐานโกศลองใน อันเป็นเครื่องประกอบสมณศักดิ์ชั้นธรรมฝ่ายวิปัสสนาธุระ

สำรับที่ ๒ เป็นจิตกาธานสำหรับใช้ในพิธีพระราชทานเพลิงฯ (จริง) เรียกตามภาษาช่างว่า "หยวกร้านม้า" ซึ่งรูปแบบที่นำมาใช้นี้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เมื่อมีการเผาศพจะต้องประกอบร้านม้าขึ้น เพื่อเรียงฟืนและตั้งหีบศพสำหรับเผาในป่าช้าหรือในวัด หากแต่ในปัจจุบันมีการทำเตาหรือเมรุถาวรขึ้น "หยวกร้านม้า" จึงหายไปในที่สุด

ดังนั้น เมื่อมีการออกแบบเครื่องสดประดับจิตกาธานในงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตาเช่นนี้ จึงถือเป็นการฟื้นฟูรูปแบบเครื่อง-

สดประดับจิตกาธานในงานส่งสักการะพระเถระชั้นผู้ใหญ่ผู้มีมหากรุณาธิคุณต่อแผ่นดินขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งรูปแบบเช่นนี้หาดูแทบมิได้แล้วในสมัยปัจจุบัน

สำหรับรูปแบบการแกะสลักของอ่อนประดับจิตกาธานในครั้งนี้ ได้ออกแบบการแกะสลักดอกบัวหลวงสีขาวจากมะละกอดิบจำนวน ๗๐ ดอก ใช้ประดับบริเวณจิตกาธาน เพื่อแสดงสัญลักษณ์ถึงความบริสุทธิ์ของพระสายกรรมฐาน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เข้าร่วมงานร่วมถวายมะละกอดิบ ซึ่งเป็นพืชผักที่มีปลูกไว้แทบทุกบ้านและสามารถหาได้ในท้องถิ่นอีสาน จากนั้นจะแกะสลักมะละกอเป็นรูปดอกบัวหลวงดอกบาน (เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑๐–๑๒ นิ้ว) ดอกแย้มและดอกตูม ส่วนใบแกะสลักจากเปลือกมะละกอดิบ

ตาข่ายดอกไม้ประดิษฐ์จากดอกรักสดทั้งหมด ๑๓๐ กิโลกรัม และดอกข่าประดิษฐ์จากกล้วยไม้สีขาวประมาณ ๓,๕๐๐ ดอก

ลายตาข่ายดอกไม้สด ใช้ลายอกแมงมุม ติดเลื่อมสีเงินห้ากลีบ

สำหรับแผงตาข่ายประดับจิตกาธาน มีขนาดต่างๆ ดังนี้

ความยาว ๘๐ เซนติเมตร จำนวน ๑๐ แผง

ความยาว ๑๐๐ เซนติเมตร จำนวน ๖ แผง

ความยาว ๑๓๕ เซนติเมตร จำนวน ๔ แผง

ดอกไม้ประดิษฐ์ โคมญี่ปุ่นแขวนตามระยะของแผงตาข่ายจำนวน ๒๔ โคม ใช้ดอกทัดหูเย็บแบบประจำมุมประดิษฐ์ด้วยดอกกล้วยไม้สีขาวและสีเหลืองจำนวน ๒๔ ดอก

การบรรพชาอุปสมบท ในงานพระราชทานเพลิงฯ

คณะกรรมการจัดงานฯ เห็นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาในสายกรรมฐานเข้าบรรพชาอุปสมบทบูชาพระคุณเนื่องในงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตา โดยน้อมนำเอาเหตุการณ์ครั้งอดีตเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ ในงานประชุมเพลิงของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ซึ่งจัดให้มีพิธีบรรพชาอุปสมบทมาก่อนแล้ว ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ คำปรารภที่องค์ท่านเมตตากล่าวไว้โดยยกหลวงปู่ลี กุสลธโร วัดเกษรศีลคุณธรรมเจดีย์ (วัดภูผาแดง) จ.อุดรธานี มาเป็นเหตุว่า

“ธรรมลีนี้เป็นเศรษฐีธรรมมานานนะ ติดสอยห้อยตามเราตั้งแต่บวช พอบวชเสร็จติดเราไปเรื่อยเลย ไปที่ไหนติดสอยห้อยตามตลอดคือธรรมลีนี้มาอยู่ที่นี่ก็มาด้วย ไปไหนติดไปเรื่อยเลย ออกจากนี้ก็ไปอยู่ผาแดง”

“เราเรียกแต่ธรรมลี เหมือนปลิงนะธรรมลีเกาะติดปั๊บดึงไม่ออกเลย วันนั้นเป็นวันเผาศพพ่อแม่ครูจารย์ ธรรมลีบวชวันนั้นละ วันถวายเพลิงพ่อแม่ครูจารย์มั่น บวชในวันนั้นหลายองค์ แต่นอกนั้นยังเหลือหรือไม่เหลือก็จำไม่ได้ จำได้ธรรมลีองค์เดียวที่บวชในวันเผาศพหลวงปู่มั่น เรากับท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์เรานี่ละ บวชในวันนั้นมากนะ วันเผาศพพ่อแม่ครูจารย์มั่น บวชวันนั้นหลายองค์ บวชแล้วติดตามเราไปเรื่อย ไม่ยอมปล่อยเลยนะ พอบวชแล้วเราก็ไปเลย แล้วติดตามตลอด”

การบรรพชาอุปสมบทเนื่องในงานพระราชทานเพลิงนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีอันดีงามและสืบสานศาสนทายาทสายกรรมฐานให้ดำรงอยู่ต่อไป ดังคติแบบอย่างที่หลวงปู่ลี กุสลธโร ได้ดำเนินมา คณะกรรมการจัดงานฯ จึงไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น แต่จะเข้มงวดในเรื่องคุณสมบัติผู้ขอรับการบรรพชาอุปสมบท และมีเงื่อนไขเพิ่มเติมอีกด้วยว่า จะต้องดำรงสมณเพศอย่างน้อยถึงวันออกพรรษา (๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔) แม้กระนั้นก็มีผู้ขอสมัครทั้งสิ้นถึง ๒๙๒ ราย แต่ที่ผ่านเกณฑ์การเข้าศึกษาอบรม (เข้านาค) ตามข้อกำหนดของโครงการเป็นพระภิกษุจำนวน ๒๔๕ รูป สามเณร จำนวน ๖ รูป รวมทั้งสิ้นจำนวน ๒๕๑ รูป มีกำหนดการ ดังนี้

วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๐๙.๓๐ น. มีพิธีบรรพชานาคเป็นสามเณรทั้งสิ้นจำนวน ๒๕๑ รูป ณ ศาลานอก วัดป่าบ้านตาด โดยพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เป็นพระอุปัชฌาย์

วันที่ ๑-๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ มีพิธีอุปสมบทเป็นพระภิกษุจำนวน ๒๔๕ รูป โดยกระจายกันไปอุปสมบทตามวัดต่างๆ จำนวน ๕ วัด ได้แก่ วัดโพธิสมภรณ์ อุดรธานี วัดป่าสุทธาวาส สกลนคร วัดป่ากกสะทอน อุดรธานี วัดป่าศรัทธาถวาย อุดรธานี วัดป่านาแองญาณสัมปันโน อุดรธานี

การเตรียมความพร้อม ดูแลสุขภาพประชาชน

การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนจำนวนมากที่เดินทางมาในงาน คณะกรรมการจัดงานฯ ได้จัดให้มีการรักษาพยาบาล การสุขาภิบาล อาหาร น้ำดื่ม ห้องสุขา และการกำจัดขยะ เพื่อป้องกันโรคติดต่อ โดยจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่และระดมทีมแพทย์พยาบาลกว่า ๕๐๐ คน จากโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น โรงพยาบาลค่ายประจักษ์ศิลปาคม อุดรธานี โรงพยาบาลหนองบัวลำภู โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี โรงพยาบาลกรุงเทพ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โรงพยาบาลบึงโขงหลง บึงกาฬ โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งหมดในจังหวัดอุดรธานี โดยตั้งจุดบริการรักษาพยาบาลจุดใหญ่ ๙ จุด มีหน่วยพยาบาลย่อยเคลื่อนที่อีกประมาณ ๑๐๐ หน่วย เพื่อเข้าไปดูแลทั้งพระภิกษุสงฆ์และประชาชนรอบบริเวณวัด นอกจากนี้ยังมีรถพยาบาลฉุกเฉิน ๒๐ คัน และได้เตรียมเฮลิคอปเตอร์ไว้อีก ๓ ลำ เพื่อใช้เคลื่อนย้ายผู้ป่วยทางอากาศกรณีจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งได้ตั้งโรงพยาบาลสนาม ๑ แห่ง ที่โรงเรียนบ้านตาด มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทุกสาขาพร้อมอุปกรณ์การแพทย์ชั้นสูง มีเตียงรองรับผู้ป่วย ๑๐ เตียง มีแพทย์ประจำการตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยให้โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานีเป็นโรงพยาบาลหลักในการรับส่งต่อผู้ป่วยเข้ารักษาตัว สำหรับการดำเนินการเหล่านี้เปิดบริการถึงวันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นการดูแลรักษาฟรีไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

เครื่องไทยทานและของที่ระลึก

คณะศิษยานุศิษย์ผู้มีจิตศรัทธาได้ช่วยกันจัดเตรียมเครื่องไทยทานและของที่ระลึกขึ้นเป็นพิเศษเนื่องในงานพระราชทานเพลิง แม้จะมีระยะเวลาเพียง ๑ เดือน ก็ได้พยายามจัดเตรียมกันอย่างเต็มที่และดีที่สุดตามกำลังความสามารถ เพื่อถวายบูชาพระคุณองค์หลวงตา ของที่ระลึกเหล่านี้มีจำนวนมากและหลายประเภท อาทิ รูปภาพ หนังสือ แผ่นซีดีและดีวีดีพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตา ผ้าขาว ผ้าไตรจีวร ยารักษาโรค เป็นต้น ซึ่งบางส่วนก็ทยอยแจกตั้งแต่ช่วงต้นของงานเรื่อยมา อีกส่วนหนึ่งก็เตรียมไว้เพื่อถวายแก่พระสงฆ์สามเณรและแจกจ่ายประชาชนที่มาร่วมในวันพระราชทานเพลิง ซึ่งก็ได้รับแจกกันอย่างถ้วนหน้า หากจะมีตกหล่นบ้างก็เป็นจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

สำหรับหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตาฉบับสมบูรณ์นั้น ทางสำนักพระราชวังและคณะกรรมการจัดงานฯ มีความเห็นพ้องกันว่า เพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหา ปฏิปทา ธรรมะ ข้อวัตรปฏิบัติ การสงเคราะห์โลก ตลอดจนรูปภาพทุกขั้นตอน จึงควรจัดทำขึ้นภายหลังงานพระราชทานเพลิง โดยกำหนดในเบื้องต้นว่า ให้แล้วเสร็จเข้าสู่กระบวนการพิมพ์

ภายในวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ และเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์หนังสือได้ และต้องไม่มีการจำหน่ายแต่อย่างใด วัตถุประสงค์การพิมพ์เพื่อแจกเป็นธรรมทานตามปฏิปทาที่องค์หลวงตาพาดำเนินมา และเนื่องจากการพิมพ์มีจำนวนจำกัด คณะกรรมการจัดทำหนังสืออนุสรณ์ฯ จะพิจารณาจัดให้กับวัด ห้องสมุด ในสถานศึกษา หน่วยราชการ สถานทูตและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นลำดับแรก แล้วจึงจะแจกจ่ายให้กับประชาชนที่แสดงความประสงค์ต่อไป

คลื่นมหาชนจากทุกสารทิศ หลั่งไหลเข้าวัดป่าบ้านตาด

เมื่อองค์หลวงตาละสังขาร เหตุการณ์ก็เป็นไปตามที่ทุกคนคาดหมาย คือพุทธศาสนิกชนจากทั่วทุกสารทิศทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ต่างเดินทางมาที่วัดป่าบ้านตาดอย่างเนืองแน่นกว่างานครั้งใดๆ ที่เคยจัดมา ทั้งนี้เพื่อรอคอยวันงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตา ศาลาบำเพ็ญกุศลต้องสร้างบันไดชั่วคราวเพิ่มอีก ๒ ด้าน ที่จอดรถต้องสร้างเพิ่มอีกเป็นระยะทางไกลออกไปนับสิบกิโลเมตร โรงทานโดยรอบต้องย้ายออกไปจากบริเวณประรำพิธี ศาลานอกห้ามใช้เป็นที่พักนอนเนื่องจากต้องใช้สถานที่จัดเป็นที่นั่งในพิธี กำแพงวัดด้านข้างต้องทุบเปิดเป็นช่องประตูเพิ่มขึ้นเพื่อให้สะดวกต่อการเข้าออก มีการทำบันไดขึ้นลงจำนวนมากรอบกำแพงวัด ผู้คนจำนวนมหาศาลต่างจับจองสถานที่ปูเสื่อ กางเต็นท์เต็มพื้นที่โดยรอบวัด มีการปรับถนนให้รถยนต์สามารถเข้าออกได้ชั่วคราวเพิ่มขึ้นอีกหลายเส้นทาง แม้เพิ่มพื้นที่จอดรถมากเพียงใดก็ยังไม่เพียงพอ ผู้คนจำนวนมากเดินไปมาเต็มพื้นที่จนแทบหาที่ว่างไม่ได้ บริเวณศาลาการเปรียญชั้นบน (ศาลาใน) เนืองแน่นไปด้วยผู้คนที่ต่อแถวยาวไปถึงหน้าวัดร่วม ๗๐๐ เมตร เพื่อเข้ากราบพระสรีระสังขารองค์หลวงตาตลอดทั้งวัน ส่วนในตอนค่ำคืนประชาชนก็พักนอนตามสถานที่ต่างๆ ทั่วบริเวณโดยไม่มีเต็นท์กันยุง ไม่มีที่คลุมกันน้ำค้าง แต่ทุกคนก็ไม่ถือเป็นอุปสรรค ทำให้ผู้ที่มาพบเห็นเกิดความปลื้มปิติ เกิดศรัทธาเอื้อเฟื้อต่อกัน เกิดกำลังใจ เกิดความสามัคคีรักใคร่ปรองดอง เสมือนญาติพี่น้องใกล้ชิดที่ขาดหลักใจเดียวกัน บรรยากาศที่มีอารมณ์เศร้าโศก สูญเสียว้าเหว่ร่วมเป็นหนึ่งเดียวกันนี้จะตราตรึงอยู่ในดวงใจของทุกๆ คนอย่างมิรู้ลืม

กำหนดการงานพระราชทานเพลิง
พระสรีระสังขารพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)
ณ เมรุชั่วคราว วัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) อ.เมือง จ.อุดรธานี
วันที่ ๓–๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

วันพฤหัสบดีที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

เวลา ๐๗.๐๐ น.	พระสงฆ์-สามเณรออกรับบิณฑบาต ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์-สามเณร
เวลา ๑๙.๐๐ น.	ทำวัตรเย็น แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ พระสงฆ์ ๑๐ รูป พิจารณาผ้าบังสุกุล เจ้าภาพถวายเครื่องไทยธรรม / พระสงฆ์อนุโมทนา

วันศุกร์ที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

เวลา ๐๗.๐๐ น.	พระสงฆ์-สามเณรออกรับบิณฑบาต ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์-สามเณร
เวลา ๑๐.๐๐ น.	พระสงฆ์ทั้งนั้นพร้อมกัน ณ ศาลาการเปรียญ พระสงฆ์ทั้งนั้นประกอบพิธีขอขมาต่อพระสรีระสังขาร พระเดชพระคุณพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) อัญเชิญโกศพระสรีระสังขารพระธรรมวิสุทธิมงคลจากศาลาการเปรียญ ขึ้นสู่จิตกาธาน
เวลา ๑๙.๐๐ น.	ทำวัตรเย็น แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ พระสงฆ์ ๑๐ รูป พิจารณาผ้าบังสุกุล เจ้าภาพถวายเครื่องไทยธรรม / พระสงฆ์อนุโมทนา

วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

เวลา ๐๗.๐๐ น.	พระสงฆ์-สามเณรออกรับบิณฑบาต ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์-สามเณร
เวลา ๑๓.๐๐ น.	แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ พระสงฆ์ทั้งนั้นพิจารณาผ้าบังสุกุล / พระสงฆ์อนุโมทนา พระราชาคณะพิจารณาผ้าไตรประทานจากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เวลา ๑๗.๐๐ น.	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเข้าพลับพลา ทรงทอดผ้าไตร ๑๐ ไตร ที่จิตกาธานรอบโกศพระสรีระสังขาร พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล พิธีพระราชทานเพลิง
เวลา ๑๗.๔๕ น.	ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จฯ กลับ

วันอาทิตย์ที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

เวลา ๐๖.๐๐ น.	พระราชทานผ้าไตร และภัตตาหาร ๓ หาบ (ของหลวง)
เวลา ๐๗.๐๐ น.	พระสงฆ์ออกรับบิณฑบาต ฉันภัตตาหารเช้า

เคลื่อนพระสรีระสังขารสู่จิตกาธาน

เช้าตรู่วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลาประมาณ ๐๔.๓๐ น. พระภิกษุสงฆ์ทั้งธรรมยุตและมหานิกายกว่า ๗,๐๐๐ รูป ได้พร้อมเพรียงกันประชุมลงอุโบสถฟังสวดพระปาฏิโมกข์ ณ บริเวณศาลาการเปรียญภายในวัดแน่นขนัดเต็มทั้งชั้นบนและชั้นล่างขยายออกไปทั่วบริเวณโดยรอบ นับเป็นอุโบสถครั้งสำคัญยิ่งคราวหนึ่งที่พระสงฆ์จำนวนมากทั้ง ๒ นิกายมาร่วมกันทำสังฆกรรม สิ่งนี้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าองค์หลวงตาเป็นที่เคารพสักการะเทิดทูนยิ่ง เป็นเสาหลักแห่งวงกรรมฐานและคณะสงฆ์ไทย เป็นปูชนียบุคคลของชาติ และเป็นพระอรหันต์แห่งประวัติศาสตร์ผู้หาได้ยากยิ่งในโลก

เวลา ๐๙.๓๐ น. ที่ชั้นบนศาลาการเปรียญ พระภาวนาวิสุทธิญาณเถร (หลวงปู่แบน ธนากโร) เจ้าอาวาสวัดดอยธรรมเจดีย์ อ.โคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร เป็นประธานสงฆ์นำศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ร่วมกันกล่าวคำขอขมาองค์-

หลวงตาโดยพร้อมเพรียงกัน เฉพาะฝ่ายบรรพชิตมีพระภิกษุสามเณรทั้งธรรมยุตและมหานิกายจำนวนกว่า ๘,๐๐๐ รูป

ในการนี้ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้เสด็จจากพระตำหนักภายในวัดเข้าร่วมพิธีด้วย โดยทรงเป็นประธานนำศิษยานุศิษย์ฝ่ายคฤหัสถ์กล่าวสมาทานศีล ๕ แล้วกล่าวคำขอขมาต่อองค์หลวงตาโดยพร้อมเพรียงกัน จากนั้นทรงเป็นประธานพิธีอัญเชิญพระสรีระสังขารองค์หลวงตาจากศาลาการเปรียญขึ้นสู่จิตกาธาน ณ เมรุชั่วคราว เพื่อรอพระราชทานเพลิงในวันรุ่งขึ้น ในการอัญเชิญหีบบรรจุพระสรีระสังขารองค์หลวงตา เริ่มจากพระสงฆ์ตัวแทนวัดป่าบ้านตาดเป็นผู้อัญเชิญแล้วส่งต่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนจากตชด.๒๔ ค่ายเสนีย์รณยุทธ จากนั้นเมื่อขบวนเข้าสู่บริเวณเมรุชั่วคราวแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจจะส่งถวายคืนพระสงฆ์ตัวแทนวัดป่าบ้านตาดอีกครั้งเพื่ออัญเชิญหีบบรรจุพระสรีระสังขารองค์หลวงตาขึ้นสู่จิตกาธานต่อไป

ขบวนอัญเชิญหีบบรรจุพระสรีระสังขารองค์หลวงตานำโดยพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) วัดโพธิสมภรณ์ อ.เมือง จ.อุดรธานี หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่าบ้านนาคูณ อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี พระภาวนาวิสุทธิญาณเถร (หลวงปู่แบน ธนากโร) วัดดอยธรรมเจดีย์ อ.โคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร หลวงปู่ลี กุสลธโร วัดเกษรศีลคุณธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง) จ.อุดรธานี และพระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก วัดป่านาคำน้อย อ.นายูง จ.อุดรธานี ตามด้วยพระเถระชั้นผู้ใหญ่ที่พรรษาสูงกว่า ๔๐ พรรษา และคณะสงฆ์จากวัดป่าบ้านตาด สำหรับรูปภาพองค์หลวงตาในขบวนอัญเชิญเป็นภาพในอิริยาบถนั่งสมาธิซึ่งถ่ายไว้ตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ตามด้วยขบวนพัดยศและสมณศักดิ์ชั้นธรรม มีพระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน รักษาการเจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาดนำขบวน

เมื่อขบวนเคลื่อนออกจากศาลาการเปรียญราว ๕๐ เมตร มาถึงหน้าพระตำหนัก สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเข้าร่วมขบวนโดยมีพระประสงค์ขอตามแถวต่อจากคณะพระเถระ นำหน้าหีบบรรจุพระสรีระสังขารองค์หลวงตาที่เป็นโลงไม้ทองแกะสลักรูปดอกบัว โดยในช่วงนี้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน ๘ นาย เป็นผู้อัญเชิญ ตามด้วยคุณแม่จันดี โลหิตดี และคุณแม่สุวรรณ โลหิตดี น้องสาวขององค์หลวงตาปิดท้ายที่ขบวนข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ โดยตลอด ๒ ข้างทางที่ขบวนเคลื่อนผ่าน มีพระสงฆ์สามเณรยืนพนมมือตั้งแถวยาวเหยียดตั้งแต่บริเวณทางขึ้นศาลาใน ต่อเนื่องไปจนถึงบริเวณหน้าเมรุ ทางฝั่งขวา สำหรับประชาชนก็นั่งพนมมือกันอยู่ ๒ ข้างทาง เมื่อขบวนเคลื่อนไปถึงหน้าเมรุ เจ้าหน้าที่ทหารอากาศโยธิน กองบิน ๒๓ เครื่องแบบเต็มยศ ๓๐ นาย ยืนประจำการรอบเมรุ การเคลื่อนขบวนไม่มีการเดินรอบเมรุ ๓ รอบตามแบบประเพณีทั่วไป เนื่องจากองค์หลวงตาเคยบอกไว้ว่า ***"เราจะไม่กลับมาเกิดอีกแล้ว"*** คณะศิษยานุศิษย์จึงเห็นพ้องต้องกันว่า ขออัญเชิญพระสรีระสังขารองค์หลวงตาขึ้นสู่จิตกาธานโดยไม่มีการเวียนรอบเมรุ

ขณะขบวนเคลื่อนผ่าน ศิษยานุศิษย์และศรัทธาสาธุชนต่างเปล่งเสียง **"สาธุ"** ดังกระหึ่มต่อเนื่องตลอดทาง ภาพแห่งความอาลัยอาวรณ์ของประชาชนผู้มีใบหน้านองไปด้วยน้ำตาพบเห็นได้ตลอดทางเคลื่อนขบวน และในช่วงเวลาเดียวกันแสงแดดที่กำลังแผดจ้าก็กลับร่มเย็นเพราะมีเมฆปกคลุมและมีลมพัดเย็นสบายตลอดเวลาแห่งการเคลื่อนขบวน หมู่สรรพสัตว์น้อยใหญ่ภายในวัดซึ่งมีทั้งกระรอกขาว ไก่ป่า นกยูง และนกเขาซึ่งตามปกติเคยตื่นกลัวผู้คน กลับพากันออกมาส่งเสียงร้องดังสนั่น โดยเฉพาะฝูงนกยูงพากันออกจากเขตสงฆ์มาปรากฏตัว ส่งเสียงร้องดังกังวานไปทั่วบริเวณประหนึ่งนัดหมายกันออกมาแสดงความเคารพองค์หลวงตาเป็นครั้งสุดท้าย

เวลา ๑๙.๐๐ น. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จเป็นการส่วนพระองค์ไปในพิธีบำเพ็ญพระกุศลถวายพระสรีระสังขารองค์หลวงตาที่บริเวณเมรุ ทรงร่วมสวดมนต์ทำวัตรเย็นและสดับเทปบันทึกเสียงพระธรรมเทศนาองค์หลวงตาโดยมีท่านพระอาจารย์ปรีดา ฉันทกโร (พระอาจารย์ทุย) วัดป่าดานวิเวก อ.โซ่พิสัย จ.บึงกาฬ เป็นประธานสงฆ์ และท่านพระอาจารย์เมือง พลวัฑโฒ วัดป่ามัชฌิมาวาส อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ เป็นองค์ถวายศีล จากนั้นโปรดให้ผู้แทนพระองค์ประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมบูชากัณฑ์เทศน์ และให้ผู้แทนพระองค์ทอดผ้าไตร พระสงฆ์สดับปกรณ์ พระสงฆ์ถวายอดิเรก จากนั้นทรงกราบพระสรีระสังขารองค์หลวงตาแล้วเสด็จกลับ ประชาชนที่เฝ้ารับเสด็จถวายพระพรทรงพระเจริญ

พระราชทานเพลิงพระสรีระสังขาร ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นวันแห่งประวัติศาสตร์ที่หลอมรวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนและผู้มีศรัทธาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เฝ้ารอคอยงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตา พระมหาเถระองค์สำคัญซึ่งเป็นหลักของพระกรรมฐานศิษย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ผู้ทรงคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติ กอบกู้วิกฤติเศรษฐกิจจนพ้นภัย ความเมตตาอันบริสุทธิ์เป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ดึงดูดจิตใจของชนทุกชาติชั้นวรรณะ เกิดความเลื่อมใสศรัทธายินดี เมื่อองค์ท่านละสังขารจึงมีพระภิกษุสามเณรและประชาชนมาร่วมงานจำนวนมากเป็นประวัติการณ์

ปวงประชาที่มาร่วมงานต่างมีใบหน้าโศกสลดด้วยความศรัทธาอาลัยในองค์หลวงตา เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าองค์หลวงตาเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยการบำเพ็ญธรรม บรรลุธรรม และเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนสู่ชาวพุทธทั่วประเทศ และยังสงเคราะห์โลกช่วยเหลือสรรพชีวิตที่ยากไร้ สร้างคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองมากมายมหาศาลโดยเฉพาะโครงการผ้าป่าช่วยชาติที่ดึงดูดประชาชนให้หันมาสนใจธรรมะ

ณ วันนี้ ศรัทธามหาชนจากทั่วสารทิศหลั่งไหลมาที่วัดอย่างไม่ขาดสาย ส่วนหนึ่งปักหลักค้างแรมอยู่รอบบริเวณวัดที่จัดเตรียมสถานที่รองรับไว้เป็นจำนวนมาก พุทธศาสนิกชนที่มาร่วมงานพิธีอันยิ่งใหญ่ ส่วนใหญ่อยู่ในชุดปฏิบัติธรรม นุ่งขาวห่มขาว นอกจากมีการจัดเตรียมสถานที่ให้พักแรมแล้ว ยังเตรียมความพร้อมทุกๆ ด้านกระจายไปตามจุดต่างๆ อีกด้วย

ประชาชนจำนวนมากเดินทางมาโดยรถยนต์ทำให้การจราจรบนถนนทุกสายที่มุ่งหน้าสู่วัดป่าบ้านตาดติดขัดเป็นอย่างมากแม้ได้จัดเตรียมรองรับไว้ก็ตาม บริเวณวัดจึงแน่นขนัดไปด้วยประชาชนนับล้านคน ทางวัดได้จัดกระบะไม้ไว้โดยรอบเมรุชั่วคราวเพื่อประชาชนที่กระจายตามจุดต่างๆ จะได้ถวายเครื่องสักการะองค์หลวงตาอย่างทั่วถึง

เวลา ๐๙.๐๐ น. ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ อัญเชิญ "ไม้จิก" ขึ้นวางที่จิตกาธาน

เวลา ๑๓.๐๐ น. พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๑๕.๐๐ น. นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเดินทางมาร่วมพิธี

เวลา ๑๗.๐๐ น. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินถึงเมรุชั่วคราววัดป่าบ้านตาด เสด็จฯ เข้าพลับพลาที่ประทับโดยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์-

อัครราชกุมารี และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า-อทิตยาทรกิติคุณเฝ้าฯ รับเสด็จ จากนั้นเสด็จฯขึ้นเมรุ ทรงทอดผ้าไตรพระราชทาน ๑๐ ไตร ที่รอบโกศพระสรีระสังขาร

จากนั้นพระสงฆ์สมณศักดิ์ ๑๐ รูป ประกอบด้วย สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ วัดสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพฯ สมเด็จพระวันรัต วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ พระพรหมวชิรญาณ วัดยานนาวา กรุงเทพฯ พระพรหมมุนี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพฯ พระธรรมวราภรณ์ วัดเครือวัลย์ กรุงเทพฯ พระธรรมเจติยาจารย์ วัดพระศรีมหาธาตุ กรุงเทพฯ พระธรรมบัณฑิต วัดพระรามเก้ากาญจนาภิเษก กรุงเทพฯ พระธรรมดิลก วัดป่าแสงอรุณ ขอนแก่น และพระญาณสิทธาจารย์ วัดสามัคคีอุปถัมภ์ บึงกาฬ ขึ้นบังสุกุล

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงหยิบกระทงข้าวตอกดอกไม้ วางข้างโกศ ทรงหยิบธูปเทียน ดอกไม้จันทน์ ทรงจุดไฟ และพระราชทานเพลิง

เสด็จพระราชดำเนินกลับในเวลา ๑๗.๔๕ น.

เวลา ๑๘.๑๐ น. พระเถรานุเถระที่เป็นศิษย์ชั้นผู้ใหญ่ขององค์หลวงตาขึ้นวางไม้จิกจุดเพลิงบูชา จากนั้นสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จขึ้นไปถวายพระเพลิงจริงตามด้วยพระเถรานุเถระ โดยบุคคลทั่วไปวางไม้จิกลงในกระบะไม่ได้ขึ้นไปบนเมรุ ต่างอธิษฐาน-จิตกราบพระสรีระองค์หลวงตาอยู่ด้านล่าง โดยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ประทับภายในพลับพลาพิธีตลอดเวลา จนกระทั่งไฟมอดลงในราวเที่ยงคืน จึงเสด็จกลับที่ประทับ

การเก็บพระอัฐิองค์หลวงตา

วันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๐๓.๓๐ น. คณะสงฆ์ ได้เคลื่อนย้ายหีบสเตนเลสรองรับพระอัฐิและพระอังคารขององค์หลวงตา ไปเก็บรักษาไว้ภายในกุฏิองค์หลวงตา โดยคล้องกุญแจที่หีบทั้ง ๔ มุม มุมละ ๒ ลูก รวม ๘ ลูก และมีคณะพระภิกษุครูบาอาจารย์ ๘ รูป อาทิ พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก พระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน และพระสงฆ์จากวัดป่าบ้านตาด เป็นผู้รับผิดชอบถือกุญแจรูปละดอกไม่ซ้ำกัน โดยมีหลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ และหลวงปู่ลี กุสลธโร เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ควบคุมดูแลทั้งหมด มีกำลังตำรวจทหารเฝ้ารักษาความปลอดภัยตลอด ๒๔ ชั่วโมง

เวลาประมาณ ๐๗.๐๐ น. ภายหลังจากทรงบาตร สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารีได้เสด็จไปยังกุฏิองค์หลวงตา เพื่อดูหีบที่บรรจุพระอัฐิและพระอังคารองค์หลวงตา เมื่อเปิดหีบออก พระองค์ทรงสรงน้ำที่ตำแหน่งเท้าองค์หลวงตาเป็นครั้งสุดท้าย พบว่ายังมีควันกรุ่นและไอร้อนปรากฏขึ้น ทรงทอดผ้าไตรพระราชทาน ๔ ชุด พระสงฆ์สวดบังสุกุล จากนั้นพระอาจารย์อินทร์-ถวาย สันตุสสโก และพระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน ได้ร่วมกันเก็บอัฐิเพื่อบรรจุลงในโถแก้ว

เวลา ๐๗.๓๐ น. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเป็นประธานพิธีบังสุกุลภัตตาหารสามหาบ ฝ่ายสงฆ์มีพระมหาเถระผู้ใหญ่ ๓ รูป คือ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) วัดโพธิสมภรณ์ จ.อุดรธานี พระเทพวรคุณ วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ และพระราชสารโกศล วัดสารภาณนิมิต จ.นครพนม พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก วัดป่านาคำน้อย จ.อุดรธานี และพระสงฆ์จากวัดป่าบ้านตาด

การแบ่งและเก็บรักษาพระอัฐิหลวงตา

ที่ประชุมคณะสงฆ์มีมติให้แบ่งพระอัฐิขององค์หลวงตาให้กับวัดทั่วประเทศที่แสดงความประสงค์ขอรับ โดยคณะกรรมการฯ ขอพระ-ราชทานถวายแด่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬา-ภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารีเป็นปฐมฤกษ์ในวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งทรงอัญเชิญผอบนำกลับกรุงเทพฯ ด้วยพระองค์เอง

จากนั้นคณะกรรมการฯ ได้จัดการแบ่งพระอัฐิและพระอังคารออกเป็น ๕ ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก เป็นส่วนสำคัญเก็บบูชาไว้เป็นส่วนกลางในสถานที่มั่นคงถาวรที่จะได้จัดสร้างขึ้นภายหลัง ในระหว่างนี้ได้บรรจุลงในผอบทองคำรูปดอกบัวบานเก็บรักษาไว้ในตู้เซฟภายในกุฏิขององค์หลวงตา

สำหรับผอบทองคำนี้ คณะศิษย์ได้ร่วมกันจัดสร้างขึ้นเป็นพิเศษเพื่อน้อมบูชาพระคุณองค์หลวงตา ประกอบด้วยทองคำบริสุทธิ์ ๙๙.๙๙ % น้ำหนัก ๑,๓๕๒.๔ กรัม ส่วนฐานประดับเพชรนิลจินดา มีลักษณะเป็นรูป “ดอกบัวหลวงบาน” ซึ่งหมายถึง องค์หลวงตา ดอกบัวมีความสูง ๑๒ เซนติเมตร ตรงกับวันเกิดขององค์หลวงตา ความกว้าง ๓.๕๓ นิ้วตรงกับเวลาละสังขาร กลีบบัวบานชั้นบนมี ๘ กลีบ หมายถึง วิชชา ๘ กลีบชั้นล่างมี ๘ กลีบ หมายถึงมรรคมีองค์ ๘ และก้านบัวหมายถึงจุดศูนย์รวมหรือพระนิพพาน ส่วนฐานผอบ สูง ๕ เซนติเมตร หมายถึงขันธ์ ๕ กว้าง ๘ เซนติเมตร หมายถึงอริยบุคคล ๘ ด้านบนมี ๑๖ กลีบ หมายถึง ญาณ ๑๖ หรือโสฬสญาณ ด้านล่างมี ๑๖ กลีบ หมายถึง พรหมโลก ๑๖ ใต้ฐานมีพลอยนพเก้า ประกอบไปด้วย เพชร ทับทิม เขียวส่อง บุษราคัม โกเมน ไพลิน มุกดา เพทาย และไพฑูรย์

ส่วนที่ ๒ มอบให้วัดและพระเจดีย์ที่สำคัญทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรและประชาชนในสถานที่ใกล้เคียงสามารถเข้าสักการบูชากราบไหว้ได้โดยสะดวก

ส่วนที่ ๓ มอบให้พระเถรานุเถระที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงตาหรือที่เดินทางมาร่วมงาน ตลอดจนพระภิกษุสามเณรที่ช่วยเหลือการงานหรือเคยจำพรรษากับองค์หลวงตาที่วัดป่าบ้านตาด

ส่วนที่ ๔ มอบให้ศิษย์ฆราวาสผู้เคารพเลื่อมใสอุปถัมภ์อุปัฏฐากองค์หลวงตา หรือช่วยในกิจธุระของวัดด้วยดีตลอดมา

ส่วนที่ ๕ มอบเถ้าอังคารให้แก่ประชาชนทั่วไปที่เคารพเลื่อมใสและประสงค์จะนำไปเก็บไว้สักการบูชา

วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ มีการประชุมสงฆ์สายวัดป่าทั่วประเทศกว่า ๑๐๐ แห่ง เพื่อพิจารณาเกณฑ์การแจกจ่ายพระอัฐิไปยังวัดและเจดีย์ที่สำคัญต่างๆ เมื่อที่ประชุมได้ข้อสรุปก็ดำเนินการแจกจ่ายพระอัฐิและพระอังคารแก่วัดที่เดินทางมารับในวันนั้นทันที นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ได้จัดแบ่งพระอังคารจำนวนมากถึง ๑๐,๐๐๐ ตลับ แก่พุทธศาสนิกชนทั่วไปที่เดินทางมาสักการะองค์-หลวงตาที่วัดป่าบ้านตาดในวันนั้น ทุกคนที่ได้รับแจกต่างปีติยินดีเป็นอย่างมากที่มีโอกาสได้นำเครื่องบูชาอันเป็นมงคลไปสักการบูชา การแจกจ่ายในวันนั้นหมดไปอย่างรวดเร็ว แม้จะจัดเตรียมไว้จำนวนมากถึงหมื่นตลับ แต่ก็ถือได้ว่าเป็นจำนวนที่น้อยนิดยังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนประชาชนที่มีความเคารพศรัทธาต่อองค์หลวงตา

การที่งานพิธีนับแต่วันละสังขารจนกระทั่งวันแจกจ่ายพระอัฐิเพื่อสักการบูชาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น ก็เนื่องด้วยความร่วมแรงร่วมใจของศิษยานุศิษย์ทั้งบรรพชิตและฆราวาส และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระมหากรุณาธิคุณในพระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์โดยตลอดนับตั้งแต่การพระราชทานน้ำหลวงสรงศพและเครื่องเกียรติยศประกอบศพ พิธีบำเพ็ญกุศล การเชิญพระสรีระสังขารขึ้นตั้งบนจิตกาธาน พิธีพระ-ราชทานเพลิงฯ และการพระราชทานผ้าไตรในการเก็บอัฐิ ยังความซาบซึ้งแก่บรรดาศิษยานุศิษย์เป็นล้นพ้น

หลวงตา....ละขันธ์

มกรา ปีห้าสี่	เป็นกาลที่ สุดโศกศัลย์
ตีสาม ห้าสิบสามพลัน	ใจหวิววาบ กำซาบทรวง
ราตรี ยี่สิบเก้า	ต่อด้วยเช้า สามสิบ ปวง-
ศิษย์ต่าง น้ำตาร่วง	หวังสลาย ไร้หลวงตา
ยอกร กราบแทบบาท	สุดอนาถ วาสนา
ขาดท่าน ช่วยนำพา	ดังโลกา พินาศพลัน
หลวงตา ละขันธ์แล้ว	สิ้นโพธิ์แก้ว แทบอาสัญ
เปลี่ยวเปล่า เศร้าจาบัลย์	วันที่ท่าน จากเราไป
ต่อนี้ เราเหล่าศิษย์	จักฝึกจิต รักษาใจ
วิริยะ พากเพียรไป	ตามคำสอน ของหลวงตา

พิธีเคลื่อนพระสรีระสังขารและสรงน้ำองค์หลวงตา

คณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์นำโดยพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ได้พร้อมเพรียงกันเคลื่อนพระสรีระสังขารองค์หลวงตาไปยังศาลาใน โดยมีหลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ เป็นผู้นำกราบทำวัตรขอขมา จากนั้นท่านพระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก อ่านพินัยกรรม และในวาระนี้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธานฝ่ายฆราวาส

พิธีบำเพ็ญพระราชกุศลในพระบรมราชานุเคราะห์

พิธีบำเพ็ญกุศลในพระบรมราชานุเคราะห์ ระหว่างวันที่ ๓๐ มกราคม ถึงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารีเสด็จแทนพระองค์ ไปในการพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ ทรงทอดผ้าไตร แล้วทรงเชิญพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ที่หน้าโกศโถ พระสงฆ์สวดบังสุกุล โดยไม่มีพิธีสวดพระอภิธรรม

พิธีบำเพ็ญกุศล

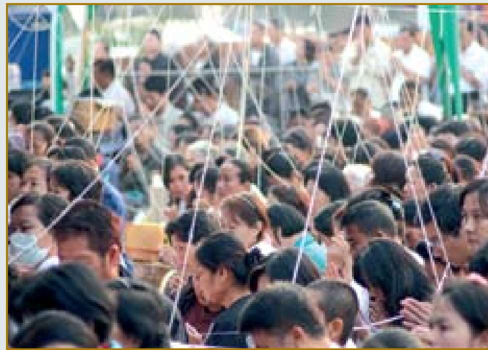

ภายหลังพิธีบำเพ็ญกุศลในพระบรมราชานุเคราะห์ครบ ๗ วัน คณะศิษยานุศิษย์ได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลระหว่างวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ถึง ๔ มีนาคม ๒๕๕๔ มีประชาชนมาร่วมพิธีอย่างล้นหลามทุกวัน ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ ทรงรับไว้ในสังฆราชานุเคราะห์โดยมีพระบัญชาให้พระเทพสารเวที ผู้ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการในสมเด็จพระสังฆราชฯ เป็นผู้แทนพระองค์มาร่วมพิธี

งานบุญประทายข้าวเปลือก

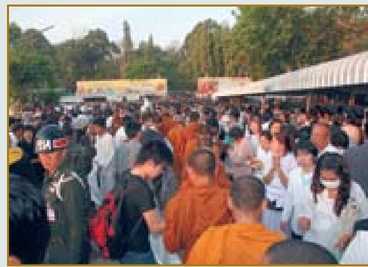

ระหว่างการเตรียมงานพระราชทานเพลิงฯ คณะศิษยานุศิษย์ได้พร้อมใจจัดงานบุญประทายข้าวเปลือกที่องค์หลวงตาพาดำเนินมาทุกปีด้วย ซึ่งในปีนี้ตรงกับวันเสาร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

คณะสงฆ์ออกรับบิณฑบาตและฉันภัตตาหารเช้า

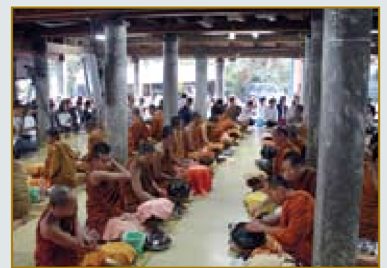

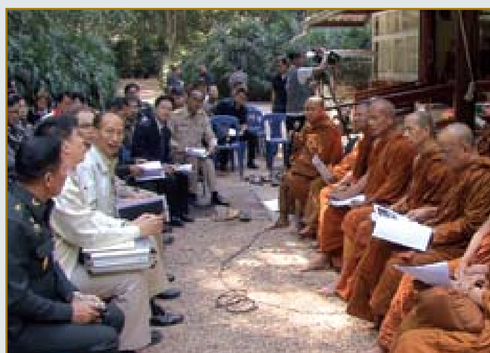

การประชุมเตรียมงานระหว่างคณะสงฆ์ สำนักพระราชวัง หน่วยงานราชการและภาคส่วนต่างๆ

การประชุมเตรียมงานระหว่างคณะสงฆ์ เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง หน่วยงานราชการ ภาคส่วนต่างๆ และศิษยานุศิษย์ ในวาระต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในพิธีพระราชทานเพลิงฯ

การสร้างเมรุ

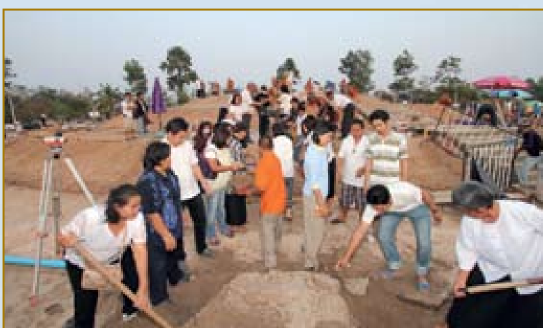

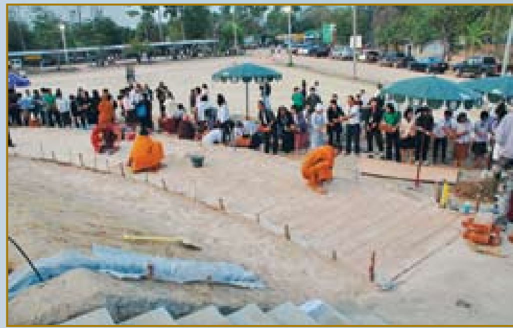

ภาพบรรยากาศ และภาพถ่ายทางอากาศที่พระภิกษุสามเณรและประชาชนจากทั่วสารทิศร่วมแรงร่วมใจกัน
สร้างเมรุในพื้นที่ที่องค์หลวงตาเคยเมตตาชี้จุดไว้ ณ บริเวณลานกว้างหน้าศาลาใหญ่

การประดับและตกแต่งจิตกาธาน

ส่วนบนของเมรุคือ จิตกาธาน ตกแต่งด้วยเครื่องสดโดยช่างสิบหมู่จากสำนักพระราชวัง กลดมีน้ำหนักกว่า ๘๐๐ กิโลกรัม ใช้เวลาประดิษฐ์ ๑๗ วัน ชักรอกขึ้นไปไว้เหนือจิตกาธาน ฟืนใช้ไม้จิก (ไม้เต็ง) ซึ่งองค์หลวงตาเคยกล่าวว่าถึงไม้ชนิดนี้ว่า *“เป็นฟืนดี ไฟกล้าแข็งดี”* คณะศิษยานุศิษย์ทั่วสารทิศต่างอาสาร่วมแรงร่วมใจกันช่วยงานในทุกๆ ส่วน เพื่อบูชาคุณองค์หลวงตาในวาระสุดท้าย

ระหว่างพิธีบำเพ็ญกุศล กิจกรรมและการเตรียมความพร้อมงานพระราชทานเพลิงฯ

ประชาชนเข้ากราบสักการะบูชารูปเหมือนองค์หลวงตาตามจุดต่างๆ ที่จัดเตรียมไว้ภายในงานด้วยความเคารพบูชาเทิดทูนอย่างสูงสุด โดยมีการจัดเตรียมบริเวณลานจอดรถรอบบริเวณวัดในพื้นที่หลายร้อยไร่ เพื่อรับรองคลื่นมหาชนที่เดินทางมากราบไหว้บูชาประจำวันและที่จะมาร่วมงานพระราชทานเพลิงฯ นับเป็นภาพแห่งประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญยิ่ง

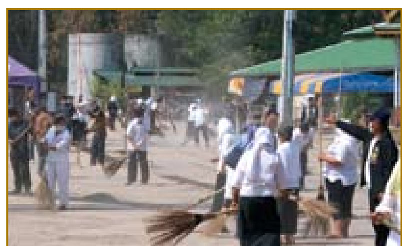

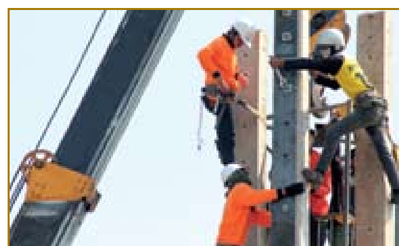

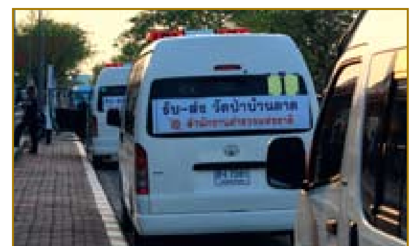

บรรยากาศการเตรียมงานเพื่อรองรับพระภิกษุสามเณรและประชาชนนับล้านที่จะมาร่วมงาน โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากท่ามกลางแสงแดดแผดกล้า ทุกคนต่างสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ และยินดีสละทรัพย์ร่วมสมทบซื้อทองคำเข้าสู่คลังหลวงตามพินัยกรรมอันทรงคุณค่าที่องค์หลวงตาได้เสียสละเอาพระสรีระสังขารเข้าอุ้มชาติ จนมียอดบริจาคนับถึงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ รวมกว่า ๙๐๖ ล้านบาท

พระภิกษุสงฆ์ทั้งธรรมยุตและมหานิกายลงอุโบสถ และฟังสวดปาฏิโมกข์

พระภิกษุสงฆ์ทั้งธรรมยุตและมหานิกายกว่า ๗,๐๐๐ รูป ร่วมลงอุโบสถสามัคคีฟังสวดปาฏิโมกข์ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๔.๓๐ น. นอกจากนี้ในระหว่างวันที่ ๑-๓ มีนาคม ยังมีการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรจำนวน ๒๕๑ รูป และอัญเชิญพระไตรปิฎกปาฬิฯ ถวายแด่องค์หลวงตา พร้อมทั้งน้อมถวายผ้าป่าทองคำสมทบเข้าสู่คลังหลวงอีกด้วย

พิธีอัญเชิญพระสรีระสังขารองค์หลวงตาสู่จิตกาธาน

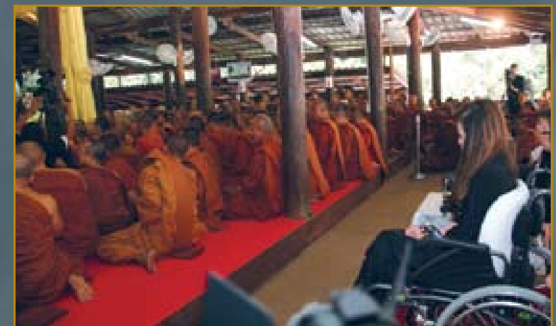

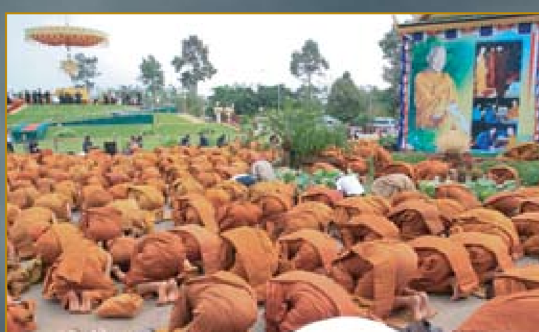
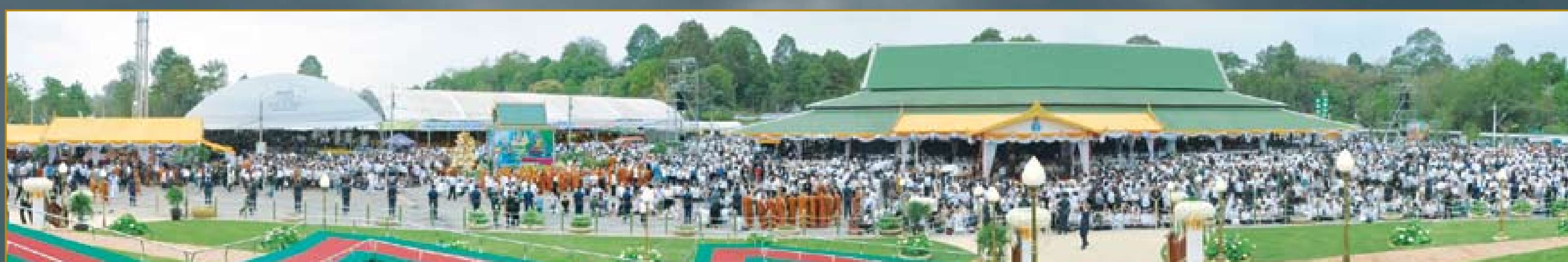

เช้าวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๔ หลังภัตตาหาร ได้ประกอบพิธีขอขมา ก่อนจะอัญเชิญพระสรีระสังขารองค์หลวงตาจากศาลาไปสู่จิตกาธาน โดยมีศิษยานุศิษย์ทั้งพระภิกษุสามเณรและศรัทธาสาธุชนเฝ้ารอส่งอย่างเนืองแน่นพร้อมเปล่งเสียง “สาธุ” ดังกระหึ่มตลอดเส้นทาง

คืนก่อนวันพระราชทานเพลิงฯ อีกบรรยากาศหนึ่งของวันสำคัญแห่งประวัติศาสตร์ชาติไทย

คืนวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๔ พระภิกษุสามเณรจำนวนนับหมื่น และคลื่นประชาชนจำนวนมหาศาลหลั่งไหลเข้าสู่บริเวณงานฯ แน่นขนัดในทุกพื้นที่ เพื่อร่วมบำเพ็ญกุศล ทำวัตรสวดมนต์ กราบขอขมาเพื่อแสดงความเคารพต่อองค์หลวงตาอย่างใกล้ชิดเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนถึงวันพระราชทานเพลิงฯ ในวันรุ่งขึ้น

พิธีพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขาร

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ พระภิกษุสามเณรทั้งธรรมยุตและมหานิกาย พร้อมประชาชนทุกหมู่เหล่าเฝ้ารออยู่รอบบริเวณวัดอย่างเนืองแน่นโดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก
เพื่อร่วมพิธีพระราชทานเพลิงฯ และกราบน้อมบูชาองค์หลวงตา ผู้ทรงคุณูปการอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติและพระศาสนา นับเป็นภาพแห่งวันประวัติศาสตร์ที่หาได้ยากยิ่ง

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงฯ

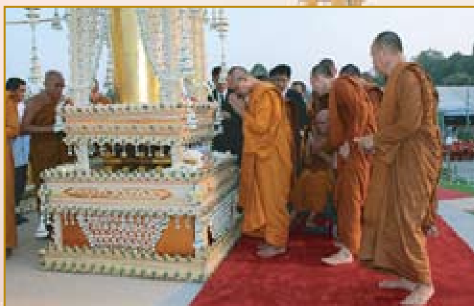

วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๔ เวลา ๑๗.๐๐ น. สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ในโอกาสนี้ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ รอรับเสด็จ พร้อมพี่น้องประชาชนนับล้านที่มาร่วมงาน

พิธีพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขาร

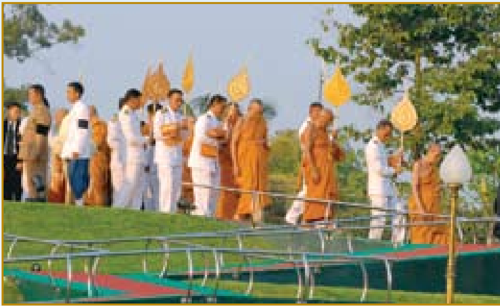

พระเถรานุเถระและพระที่จำพรรษาวัดป่าบ้านตาด ขึ้นวางไม้จิก จุดเพลิงบูชา ประชาชนทุกหมู่เหล่ารอบบริเวณพื้นที่กินวงกว้างหลายกิโลเมตร ต่างพร้อมใจกันอธิษฐานจิตกราบสรีระสังขารองค์หลวงตาด้วยความเคารพรัก เทิดทูน และอาลัยยิ่ง

พิธีพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขาร

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๘.๑๐ น. พระเถรานุเถระขึ้นวางไม้จิกจุดเพลิงบูชา จากนั้น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จไปทรงถวายพระเพลิงจริง แล้วประทับภายในพลับพลาพิธี ยาวนานจนกระทั่งไฟจวนจะดับลงในเวลาประมาณ ๐.๓๐ น. ของวันใหม่ จึงเสด็จกลับที่ประทับ

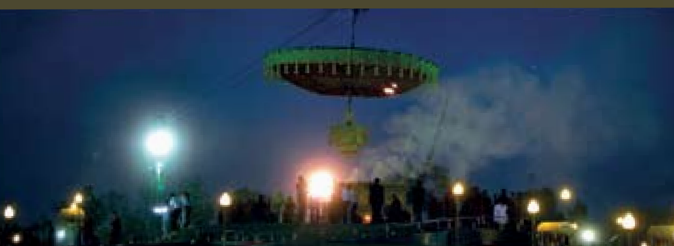
กราบขอขมาองค์หลวงตา

(นะโม ๓ จบ)

มะหาเถเร ปะมาเทนะ, ท๎วารัตตะเยนะ กะตัง, สัพพัง อะปะราธัง, ขะมะตุ โน ภันเต (กล่าว ๓ จบ)

กรรมใด อันเป็นบาป อกุศล
ศิษย์ทุกคน ได้ประมาท ขาดเดียงสา
หากศิษย์ได้ ล่วงเกิน องค์หลวงตา
จะด้วยกาย วาจา อีกทั้งใจ
กราบแทบเท้า ขอขมา อย่ามีโทษ
หลวงตาโปรด ให้อภัย ศิษย์ทั้งหลาย
อย่ามีบาป เวรกรรม ติดตัวไป
โทษจงไกล จากศิษย์ นิจกาล
จากวันนี้ ต่อไป ได้สำนึก
จักรำลึก สำรวมใจ ไม่หักหาญ
สำรวมกาย มีสติ ที่จำนรรจ์
จะยึดมั่น คำสอน ไม่นอนใจ
กราบขอพร หลวงตา มาสถิต
ประทับไว้ ที่จิต มิห่างหาย
ให้ไร้ทุกข์ ไร้โศก ไร้โรคภัย
ยกจิตใจ ให้เข้าถึง ซึ่งนิพพาน

ช่วงเวลาแห่งการถวายเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตา เริ่มตั้งแต่เวลา ๑๘.๑๐ น. และใช้เวลากว่า ๖ ชั่วโมงไฟจึงมอดดับลง ประชาชนต่างพากันบันทึกภาพแห่งความทรงจำนี้ไว้เป็นจำนวนมาก ภาพที่ได้ล้วนเป็นที่น่าอัศจรรย์และสร้างความประทับใจแก่ผู้ที่ได้พบเห็นยิ่งนัก โดยแต่ละภาพมิได้มีการตกแต่งเพิ่มเติมแต่อย่างใด...สาธุ เหล่าปวงศิษย์ต่างตั้งจิตกราบขอขมา น้อมส่งองค์หลวงตาสู่พระนิพพาน

การเก็บพระอัฐิและพระอังคาร

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๓.๓๐ น. คณะสงฆ์ได้เคลื่อนย้ายหีบสเตนเลสรองรับพระอัฐิอังคารธาตุขององค์หลวงตากลับไปยังกุฏิ ประชาชนจำนวนมากยังยืนหยัดรายล้อมอยู่อย่างเนืองแน่น หลายคนพยายามเสาะหาประกายไฟที่แตกปะทุออกมาจากจิตกาธาน ซึ่งลอยกระจายออกมาตกอยู่โดยรอบบริเวณเมรุ มีลักษณะพิเศษเป็นประกายสวยงามระยิบระยับอย่างน่าอัศจรรย์ สร้างความปลาบปลื้มปิติยินดีแก่ผู้ที่มีโอกาสได้เก็บไปบูชาเป็นอย่างยิ่ง

พิธีแจกพระอัฐิและพระอังคารเพื่อกราบไหว้บูชาในจตุรทิศ

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๔ เวลาประมาณ ๗.๐๐ น. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จมาทรงสรงน้ำที่ตำแหน่งเท้าองค์หลวงตาเป็นครั้งสุดท้าย ทรงถวายผ้าไตร ๔ ชุด หลังจากนั้นท่านพระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก และท่านพระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน ได้นำคณะสงฆ์ร่วมกันเก็บแยกอัฐิบรรจุลงในโถแก้วเพื่อแจกจ่ายไปยังวัดกรรมฐานและศิษยานุศิษย์ให้ทั่วถึงกัน โดยในส่วนแรกได้มอบให้ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงฯ ซึ่งทรงถือกลับไปด้วยพระองค์เอง

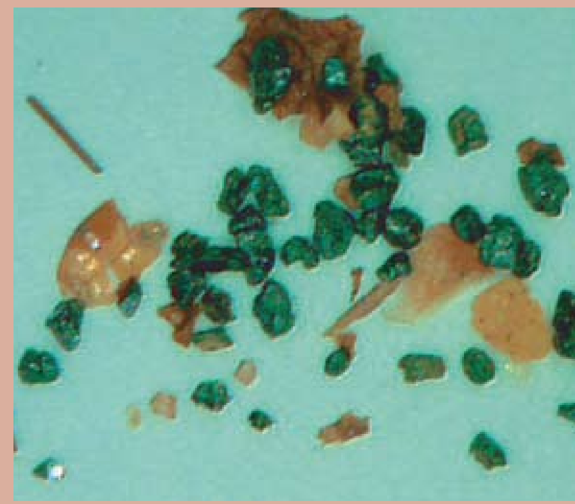

งานพระราชทานเพลิงฯ ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์โดยตลอด อาทิ น้ำหลวงสรงศพ พร้อมเครื่องประกอบเกียรติยศ
พิธีบำเพ็ญกุศล การเชิญพระสรีระสังขารฯ ขึ้นตั้งบนจิตกาธาน พิธีพระราชทานเพลิงฯ และการพระราชทานผ้าไตร ในการเก็บอัฐิ
นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณยังความซาบซึ้งแก่บรรดาศิษยานุศิษย์เป็นล้นพ้น

▲ พระเกสาธาตุขององค์หลวงตาแปรสภาพเป็นพระธาตุ

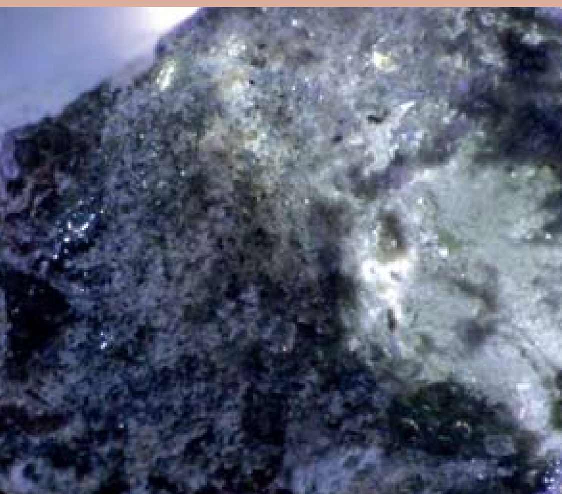

▲ พระโลมาธาตุที่แปรสภาพ

▲ พระนขาธาตุที่แปรสภาพ

▲ พระทันตธาตุที่แปรสภาพ

▲ พระอัฐิธาตุที่แปรสภาพ

พระอัฐิและพระอังคารขององค์หลวงตาแปรสภาพเป็นพระธาตุ

▲ พระปุพโพธาตุ พระโลหิตธาตุขององค์หลวงตา

งานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตาผ่านไปได้ไม่นาน มีศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายพระสงฆ์และฆราวาสที่เชื่อถือได้จำนวนไม่น้อยที่พบเห็นด้วยตนเองว่า พระอัฐิและพระอังคารขององค์หลวงตาได้แปรสภาพเป็นพระธาตุ มีสีและรูปพรรณสัณฐานต่างๆ ตรงตามตำรา สิ่งนี้เป็นเครื่องยืนยันชัดเจนว่าผู้มีจิตหลุดพ้นจากอาสวะกิเลสเท่านั้นที่พระอัฐิจะกลายเป็นพระธาตุ ซึ่งองค์หลวงตาก็ได้แสดงพระธรรมเทศนาในเรื่องนี้ไว้แล้วว่า

"กิเลสขาดสะบั้นลงบนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ กิเลสพังลงจากใจเมื่อเวลา ๕ ทุ่มพอดี ฟัดกับกิเลสเป็นเวลา ๙ ปี ตั้งแต่ออกพรรษา ๗ จนกระทั่งพรรษา ๑๖"

จึงเป็นที่แจ้งประจักษ์ทั้งในเวลาที่องค์หลวงตายังดำรงขันธ์อยู่และแม้ในเวลาที่ดับขันธ์ไปแล้วว่าจิตที่บริสุทธิ์ของท่าน ได้ครองขันธ์มาเป็นเวลาถึง ๖๐ ปี ๘ เดือน ๑๕ วัน ก่อนที่จะละขันธ์เข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพาน เวลา ๐๓.๕๓ น. ของวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ อำนาจจิตที่บริสุทธิ์ของท่านได้ซักฟอกธาตุขันธ์มาเป็นเวลานาน พระอัฐิและพระอังคารจึงกลายเป็นพระธาตุได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามด้วยเหตุปัจจัยของผู้รับที่แตกต่างกัน ผลที่ได้รับย่อมต่างกันด้วย อาทิ ความเคารพศรัทธา การปฏิบัติตนตามโอวาทคำสอน การเก็บรักษาไว้ในที่อันควร การมีศีลธรรม การหมั่นสวดมนต์บูชา การภาวนาความเกี่ยวข้องกับองค์ท่าน และอื่นๆ

▲ พระปุพโพธาตุ แปรสภาพบนก้อนสำลีทำความสะอาดแผลขององค์หลวงตา

▲ ชานหมากขององค์หลวงตาที่แปรสภาพ

▲ พระอังคารที่แปรสภาพเป็นพระธาตุ

▲ ปัสสาวะที่แปรสภาพเป็นพระธาตุ

▲ มูลธาตุที่แปรสภาพ

พินัยกรรมองค์หลวงตา ปกปักรักษา "คลังหลวง" ตลอดไป

ครั้งที่ ๔

ทองคำ ๕๕ แท่ง ๖๘๗.๕ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๓๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๒ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ณ สวนแสงธรรม
ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๘

ทองคำ ๔๒ แท่ง ๕๒๕ กิโลกรัม ดอลลาร์ ๔๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๑๒ เมษายน ๒๕๔๖ ณ สวนแสงธรรม
ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นตัวแทนรับมอบ

ครั้งที่ ๙

ทองคำ ๔๙ แท่ง ๖๑๒.๕ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๔๓๒,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ณ สวนแสงธรรม
ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๑๓

ทองคำ ๕๘ แท่ง ๗๒๕ กิโลกรัม
๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ณ สวนแสงธรรม สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ เสด็จไปทรงเป็นประธาน
ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๑๔

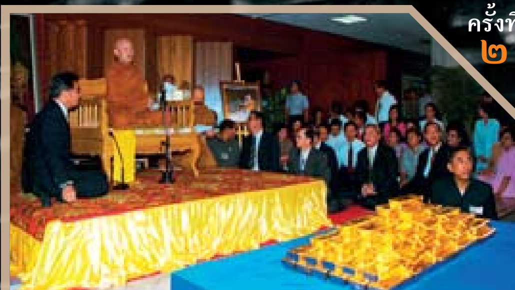
ทองคำ ๔๘ แท่ง ๖๐๐ กิโลกรัม
๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ ณ สวนแสงธรรม สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ เสด็จไปทรงเป็นประธาน
ดร.ธาริษา วัฒนเกส ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๑

ดอลลาร์ ๑,๒๗๘,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๖ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย
ม.ร.ว.จัตุมงคล โสณกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๒

ทองคำ ๘๓ แท่ง ๑,๐๓๗.๕๐ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๓,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๔ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย
ม.ร.ว.จัตุมงคล โสณกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๓

ทองคำ ๘๒ แท่ง ๑,๐๒๕ กิโลกรัม ดอลลาร์ ๑,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๒๑ เมษายน ๒๕๔๔ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ เสด็จไปทรงเป็นประธาน
พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๕

ทองคำ ๑๔๕ แท่ง ๑,๘๑๒.๕ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๔๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๒๖ กันยายน ๒๕๔๔ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล
พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๖

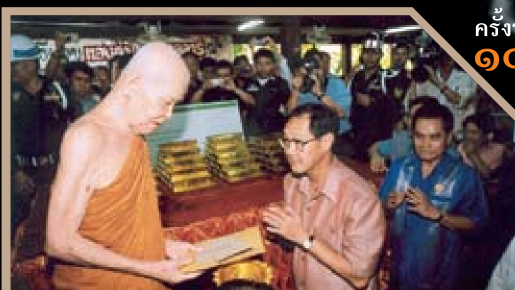
ทองคำ ๔๐ แท่ง ๕๐๐ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๓๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๑๑ เมษายน ๒๕๔๕ ณ สวนแสงธรรม
พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๗

ทองคำ ๔๐ แท่ง ๕๐๐ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๓๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย
ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๑๐

ทองคำ ๘๒ แท่ง ๑,๐๒๕ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๓๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๖ ณ สวนแสงธรรม
ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๑๑

ทองคำ ๑๑๒ แท่ง ๑,๔๐๐ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๕๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๖ ณ สวนแสงธรรม
ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๑๒

ทองคำ ๙๕ แท่ง ๑,๑๘๗.๕ กิโลกรัม ดอลลาร์ ๒,๐๐๔,๖๐๐ เหรียญสหรัฐฯ
๑๒ เมษายน ๒๕๔๗ ณ เวทีใหม่สวนอัมพร สมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธาน
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ เฝ้าฯ รับเสด็จ
พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๑๕

ทองคำ ๓๖ แท่ง ๔๕๐ กิโลกรัม ๙ มกราคม ๒๕๕๓
ณ ศาลาใหญ่วัดป่าบ้านตาด จ.อุดรธานี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ เสด็จไปทรงเป็นประธาน
ดร.ธาริษา วัฒนเกส ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้รับมอบ

ครั้งที่ ๑๖

วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จไปทรงเป็นประธาน
พระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน ในนามผู้จัดการมรดกและศิษยานุศิษย์ร่วมมอบทองคำน้ำหนัก ๙๑๒.๕ กิโลกรัม เข้าสู่คลังหลวงตามเจตนารมณ์ในพินัยกรรมองค์หลวงตา
โดยมี ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้รับมอบ ณ สวนแสงธรรม กรุงเทพมหานคร

การดำเนินการก่อสร้าง พิพิธภัณฑ์ธรรมเจดีย์พระธรรมวิสุทธิมงคล

(หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)

ด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารีทรงพระกรุณาโปรดให้มูลนิธิจุฬาภรณ์ประสานมายังจังหวัดอุดรธานี เพื่อขอหารือกับวัดป่าบ้านตาดเกี่ยวกับการดำเนินการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์และเจดีย์พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) โดยจะเสด็จมาด้วยพระองค์เอง ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

คณะสงฆ์จำนวนกว่า ๑,๐๐๐ รูป จึงได้จัดประชุมกันเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยหลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่าบ้านนาคูณ จ.อุดรธานี เป็นประธาน เพื่อหารือเกี่ยวกับสถานที่และรูปแบบของพิพิธภัณฑ์และเจดีย์ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้คณะสงฆ์วัดป่าบ้านตาดตัดสินใจเลือกสถานที่ โดยให้ปรึกษาหลวงปู่ลีกุสลธโร วัดเกษรศีลคุณธรรมเจดีย์ (วัดภูผาแดง) จ.อุดรธานี ได้ข้อสรุปในเบื้องต้นเห็นควรดำเนินการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์และเจดีย์ในที่ไม่ห่างไกลจากเมรุที่ใช้ในงานพระราชทานเพลิงฯ โดยรักษาสภาพเดิมของเมรุไว้ ในการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรจุพระอัฐิธาตุ อัฐบริขาร และบริขารอื่น รวมทั้งเก็บรวบรวมพระธรรมเทศนาและชีวประวัติองค์หลวงตา อันจะเป็นศูนย์รวมจิตใจและให้แนวทางการปฏิบัติธรรมแก่พุทธศาสนิกชน อีกทั้งเป็นคติเตือนใจให้อนุชนรุ่นหลังได้ระลึกถึงคุณูปการขององค์หลวงตาที่เมตตาสงเคราะห์ทั้งทางโลกและทางธรรม ซึ่งต่อมามีมติถวายนามอันเป็นมหามงคล แก่ปูชนียสถานแห่งนี้ว่า **"พิพิธภัณฑ์ธรรมเจดีย์พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน)"**

ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงฯ เสด็จมายังวัดป่าบ้านตาด ทรงปรึกษาหารือกับคณะสงฆ์เรื่องสถานที่และรูปแบบ พร้อมกันนี้ทรงนำแผ่นพับโครงการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ธรรมเจดีย์เสนอต่อคณะสงฆ์เพื่อพิจารณา และทรงพระกรุณาโปรดให้สถาปนิกซึ่งเป็นศิลปินแห่งชาติมาช่วยออกแบบโดยมีพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ พร้อมคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิประสานงานออกแบบในรายละเอียดกับทางวัด เพื่อให้ได้รูปแบบที่งดงามตามแบบสถาปัตยกรรมไทย เรียบง่ายแบบกรรมฐาน และสมเกียรติพระมหาเถระผู้ทรงคุณูปการต่อประเทศชาติและพระศาสนา โดยให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ขององค์หลวงตาที่ให้ความสำคัญด้านธรรมะ เพื่อประโยชน์แก่โลกยิ่งกว่าสิ่งก่อสร้าง สำหรับสถานที่ตั้งพิพิธภัณฑ์นั้น คณะสงฆ์ได้ร่วมประชุมพิจารณามีมติให้ก่อสร้างภายในพื้นที่ว่างราว ๓๕ ไร่ ตั้งอยู่อีกฟากหนึ่งของห้วยบริเวณฝั่งตรงข้ามเมรุ เพื่อให้เด่นเป็นสง่าเป็นขวัญตาขวัญใจของสาธุชน สถานที่ก่อตั้งอยู่ในที่ชุมนุมชนทางสามแพร่งสี่แพร่งสมเป็นปูชนียสถานตรงตามตำรา เป็นที่เคารพสักการบูชากราบไหว้ของพุทธศาสนิกชนทั่วโลกสืบไป

ภาคผนวก

หนังสือพระธรรมเทศนา
ของหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

งานเขียนขององค์หลวงตา

1. ธรรมคู่แข่งขัน พ.ศ. 2501
2. ปัญญาอบรมสมาธิ พ.ศ. 2501
3. อันชนกชนนีนี้รักเจ้า เทียบเท่าชีวาก็ว่าได้ พ.ศ. 2501
4. ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ พ.ศ. 2514
5. ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน สายพระอาจารย์มั่น พ.ศ. 2515
6. ประวัติท่านพระอาจารย์ขาว พ.ศ. 2525
7. ธรรมสามัคคี
8. เพื่อใจที่ได้ทุกข์

หนังสือที่เรียบเรียงมาจากการถามตอบปัญหาธรรม

1. คำตอบปัญหาธรรม
2. คำถาม คำตอบปัญหาธรรม
3. คำถาม คำตอบปัญหาธรรม 2
4. ธัมมะในลิขิต

ข้อมูล : วัดป่าบ้านตาด - www.luangta.com

รายชื่อหนังสือที่มีพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตา

ก กฎหมายมหาภัย • กตัญญูกตเวทิตา • กรรม • กาเมสุมิจฉาจาร อาการ 32 อสุภกรรมฐาน • แก่นธรรม • การทำบุญอุทิศส่วนกุศล • เกิดกับชาติต้องช่วยชาติ กายคตาสติ พระพุทธเจ้าทุกพระองค์สอนกายคตาสติ • การปฏิบัติต่อสมเด็จพระสังฆราช ให้เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์เท่านั้น การฟื้นฟูชาติ • ก้าวเดินตามหลักศาสนธรรม • กิเลสไม่เหนือธรรม • กิเลสสิ้นสมมุติสิ้น • เก้าสิบเจ็ดปีแล้วสักการแก้วอรหันต์ • แกนของชาติ

ข ขลังแบบพระพุทธเจ้า • ขออภัย...ขึ้นเวทีบั้นแก่ • ขออภัยคำที่มีคุณค่า • ข้าวทิพย์รวงทอง • เข็นใจขึ้นสู่ธรรม • เข็มทิศทางเดิน • เข้าสู่แดนนิพพาน เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม

ค คติธรรม • คลังหลวง คือ หัวใจของชาติ • ความเกิดคือกองเพลิง • ความโง่และความสงสัย • คุณค่าของมนุษย์อยู่ที่คุณธรรม • คุณธรรมนำชาติไทย ความจริง กับ ความจอมปลอม • ความพิสดารของจิตตภาวนา • ความรักเสมอตนไม่มี • ความลึกลับซับซ้อนของจิตวิญญาณ • ความสำคัญแห่ง "จิต" คำขาดของหลวงตา เกี่ยวกับผ้าป่า 84000 กอง • คู่มือพิจารณา ธาตุขันธ์ สังขาร • เคลื่อนขบวนไปสู่ความจริง • โครงการช่วยชาติด้วยเมตตาธรรม • คานอวิชชาหัก

ง งานของหลวงตา

จ จงกลัวบาป • จงสร้างใจ ให้ช่วยตัวเอง • จิตตภาวนา • จิตตภาวนาเป็นรากแก้ว • จิตตภาวนาเป็นสิ่งที่ต้านทานความกลัวได้ จิตตภาวนาหนทางติดตามภพชาติ • จิตเป็นของแปลกประหลาดและน่าอัศจรรย์ • จิตเป็นนามธรรม • จิตผ่องใส คือ อวิชชา • จิตพระอรหันต์ จิตภาวนา...หนทางสู่ความสงบเย็นใจ • จิต...มุ่งสู่ความหลุดพ้น • จิตสันติ • จิตเสื่อมเพราะขาดคำบริกรรม • ใจเป็นบุญ ใจเป็นธรรม อยู่สบายเหนือโลก

ช ช่วยชาติกับหลวงตาบัว • ช่วยชาติ...บริจาคเพื่อตัวเอง • ชัยชนะเป็นของเรา แม้วาระสุดท้าย • ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คือ มหาคุณของชาติไทย ชาติไทยเจอมรสุมหนอนในไส้ • ชาตินี้เป็นชาติที่เลิศแล้ว • ชาติสุดท้าย • ชี้ทางดับทุกข์ • ชีวิตไม่สิ้นหวัง • ชีวิตใหม่

ญ ญาณสัมปันโน บูชา • ญาณสัมปันโนวาท

ด ดับไฟในใจกันเถิด • ดีไม่มีที่สิ้นสุดคือใจ • ดูใจตัวเอง

ต ตอบข้อข้องใจ • ตามรอยธรรม • ตามรอยพระบาท • ตามเสด็จพระพุทธเจ้าทุกฝีก้าว • ตายแบบไหน • ตาสอนหลาน

ถ ถ้าจิตลงอะไรในสามแดนโลกธาตุทำลายไม่ได้

ท ทรมานจิตทางลัด • ทองคำขาดคลังหลวง • ทองคำครบ 10 ตัน • ทองคำหลักประกันชาติไทย • ทางของศาสดาและสาวก • ทางเดินของเศรษฐี ทางเดินเพื่อความหลุดพ้น • ทางพ้นทุกข์ • ทางพักใจ • ทางร่มเย็น • ทาน • ท่านพ่อเป็นเสาหลักของประเทศไทย • ท้าวมหาพรหมมี 4 หน้า ท้าวสักกเทวราชมาขอ • ทำไมหลวงตาบัวต้องออกจากป่ามาช่วยชาติ ? หรือว่าทางนี้เป็นทางรอด ? • ที่พึ่งของใจ • ที่สุดแห่งทุกข์ • ทุกข์เพราะไม่พอ เทวดามาใส่บาตร • เที่ยวกรรมฐานในกายนคร

ธ ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโนโหติ • ธรรมครองใจ • ธรรมค้ำแผ่นดิน • ท่านอาจารย์พระมหาบัวฯ ในกรุงลอนดอน • ธรรมชาติที่ไม่สูญสิ้น ธรรมชุดเตรียมพร้อม • ธรรมเตือนใจ • ธรรมทายาท และ อวิชชารวมตัว ปกปิดจิตแท้-ธรรมแท้ ธรรมแท้ ปรากฏที่ใจ • ธรรมธาตุ • ธรรมนำทาง โดย พ่อแม่ครูอาจารย์ • ธรรมบรรณาการ • ธรรมบูชา • ธรรมเปิดโลก • ธรรมพระบูรพาจารย์ • ธรรมฟื้นฟูชาติไทย ธรรมรักษาคลังหลวง • ธรรมรักษาพระพุทธศาสนา • ธรรมรัฐแท้...ต้องเป็นเช่นนี้ • ธรรมรัตนะ • ธรรมวินัยกู้ศาสนา • ธรรมวิสุทธิ์ 90 ปี หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ธรรมสมบัติ • ธรรมสมบัติเป็นสิ่งสำคัญมาก • ธรรมสามัคคีนี้เพื่อชาติ • ธรรมสู่ใจ • ธรรมอุโฆษ • ธรรมโอวาทของหลวงตา • ธรรมะชาวบ้าน (พบตัวเอง) ธรรมะพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต พุทโธหาย • ธรรมะออกจากใจ • ธรรมาลังการ • ธรรมาวุธ • ธรรมไม่คุ้นกับใคร • ธรรมสถิตที่ใจ

น น้อมเอาธรรมมาเป็นครูสอนตน • นักปฏิบัติให้ยึดการพิจารณาร่างกายเป็นหลัก • นักรบธรรมนำชาติรอด หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน • น้ำตาร่วงจากธรรมอัศจรรย์ นิพพาน คือ นิพพาน • นิพพานมิใช่อัตตา มิใช่อนัตตา • นิสัยวาสนาทางธรรมกับทางโลก • นี่ละของจริง • ในหลวงกับพระป่ากรรมฐาน

บ บัวเหนือน้ำ สายธารพุทธธรรมล้ำเลิศประเสริฐแท้ • บำรุงจิตด้วยคุณธรรม • บิณฑบาตเงิน • บูชาธรรม

ป ปฏิปทาของนักปราชญ์ • ปลุกใจให้ตื่น • ปัจจัยปัจจเวกขณะ • ปาฏิหาริย์ของพระพุทธศาสนา • ปูมหลังหลวงตา • เปิดเสียบ้างวันนี้ • เป็นคนดีต้องฝึก • เป็นเพชรน้ำหนึ่งเพราะความพากเพียร • เปิดไตรโลกธาตุ

ผ ผู้บูชาตถาคต • ผู้ประสิทธิ์ประสาทธรรม • ผู้มีวาสนา • ผู้ไม่รู้แต่งไม่ได้ • แผ่นธรรม

ฝ ฝากมรดก • ฝึกจิต รักษาใจ • ฝันเพื่อความดี

พ พระจริง พระปลอม • พระไตรปิฎกใน พระไตรปิฎกนอก • พระธรรมเทศนา ของ ท่านพระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน • พระธุดงคกรรมฐาน • พระพุทธเจ้าที่แท้จริงเป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ • พระพุทธศาสนารักษาชาติไทย • พระโพธิสัตว์ • พระมหากษัตริย์ คือ หัวใจของชาติไทย • พระรัตนตรัย • พระอรหันต์ • พระอรหันต์ไม่สูญจากโลก • พระอรหันต์แห่งประวัติศาสตร์ • พระอัฐิธาตุพระอาจารย์มั่น เป็นของอัศจรรย์ • พระอัฐิธาตุพ่อแม่ครูอาจารย์เป็นของอัศจรรย์ • พลังจิตอัศจรรย์ ท่านพ่อลี • พ่อตาย พ่อยัง • พ่อแม่เป็นบ่อแห่งชีวิต • พัฒนาใจ • พุทธบริษัทและธรรมโอสถ • พุทธรักษา • พุทธรัตนะ • พุทธศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ • พุทโธหาย • พูดเปิดอกในสภา • พูดเสียบ้าง ไม่ใช่คุย • เพชรน้ำหนึ่ง • เพื่อพระนิพพานเป็นที่สุด

ฟ ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม

ภ ภาวนารักษาใจ • ภาษาธรรม • ภาษาธรรม น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย

ม มรดกล้ำค่าของชาวประจวบฯ • มรดกล้ำค่าของชาวพุทธ • มรรคผลนิพพานท้าทายอยู่ตลอดเวลา • มรรควิธีของหลวงตา ฤๅว่าทางรอดเศรษฐกิจไทย? • มหาทานมหากุศล • มหาวิทยาลัยสงฆ์ • มหาสมัยในปัจจุบัน • มัญฐกุณฑลี • มาฆบูชา • เมตตาธรรม ค้ำชาติไทย • เมตตาธรรม ธรรมค้ำแผ่นดินไม่สูญสิ้นความเป็นไทย • เมตตาธรรมของหลวงตามหาบัว • เมืองกรรมฐาน • แม่จะไปละนะ • แมวหลวงปู่ฝั้น • ไม่มีใครลำบากยิ่งกว่าหลวงปู่มั่น • ไม่มีสมมุติใดจะมากีดขวางจิตที่ว่างได้

ย "ยาเสพติดหยุดได้ขอให้ใจเด็ดเถอะ" • ยกเลิกกัน - ให้อภัยซึ่งกันและกันเป็นประโยชน์อันใหญ่หลวง

ร รวมคติธรรมคำสอน จิตตภาวนา • ร่วมบุญช่วยชาติกับหลวงตาบัว • รวมพระธรรมเทศนา และ คำตอบ คำถามปัญหาธรรม • รวมพลังพิทักษ์คลังหลวง • ร้อยเรียงภาพธรรมะ บูชาอาจารียะ 96 ปี องค์หลวงตามหาบัว • ระลึกถึงบุญคุณ • รักชาติไทย ส่งเสริมสินค้าไทย • รักษาชาติ รักษาคลังหลวง • รักษาแผ่นดินธรรมแผ่นดินไทยไว้ให้ลูกหลาน • รากแก้วของศาสนา • รุกขมูล (เข้าป่า-เข้าเขา) • เรา กับ จิต • เรียงลำดับอริยภูมิ • เรื่องที่คุยกันกับลูกศิษย์ • เรือนใจ • โรงงานใหญ่ของหลวงตา

ฤ ฤๅจะเกิดสังฆเภทซ้ำสอง • ฤๅจะล้ม "คนทั้งแผ่นดิน"

ล โลกนี้ไม่มีสิ่งใดเหนือกรรม • โลกฤๅขาดธรรมได้ • โลกวัฏฏะ • โลกอยู่ได้ด้วยธรรม

ว วัดป่าบ้านตาด แดนธรรมอันล้ำค่า • วัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน • วัดละกองอย่างน้อย • วันเกิด วันตาย • วารสารหลักของใจ (ฉบับที่ 1) • วารสารหลักของใจ (ฉบับที่ 2) • วารสารหลักของใจ (ฉบับที่ 3) • วาระสุดท้าย • วิธีการภาวนา • วิธีเดินจงกรมภาวนา-นั่งสมาธิภาวนา • วิธีตั้งจิตให้สงบเป็นสมาธิ • วิธีปฏิบัติธรรมเบื้องต้น และ ธรรมเป็นอาหารใจ • วิสาขบูชา • วิหารธรรมของพระอริยเจ้า • แว่นดวงใจ • แว่นส่องธรรม

ศ ศาสนธรรมปลุกคนให้ตื่น • ศาสนาเป็นตัวอย่างของโลก • ศาสนาอยู่ที่ไหน? • ศีล สมาธิ ปัญญา • ศีลธรรมกลับมา • ศีลธรรมสำหรับครอบครัว • ศีลธรรมไม่เคยล้าสมัย

ส สงสารโลก • สติ นายคุมงาน • สติปัฏฐาน 4 • สมถธรรม-วิปัสสนาธรรม • สอางค์อนุสรณ์ • สะเดาะเคราะห์ให้ชาติ • สังฆรัตนะ • สังวรธรรม • สามเณรระลึกชาติ • สายทางของวัฏวน • สายบุญสายกรรมคนไทยเคยร่วมสร้างไว้ในกาลก่อน • สายใยแห่งธรรม • สำคัญที่สติ • สู่จุดหมายแห่งชัยชนะ • สู้ไม่ถอย • แสงโลก แสงธรรม

ห หนีนรกมาเกิด • หนึ่งในพระไตรรัตน์ • หมอต้องเป็นบุคคลตัวอย่าง • หยดน้ำบนใบบัว • หยดน้ำบนใบบัว (ฉบับ ก.ศึกษาธิการ) • หยดน้ำบนใบบัว (ฉบับ ก.ต่างประเทศ) • หลวงตา - บอก กัมมัฏฐาน กรรมฐาน ... กัมฐาน • หลวงตาบัวมาระยอง • หลวงตาฝากถึงนักข่าว • หลวงตาพาดำเนิน • หลวงตาพูดตรงไปตรงมาไม่ไว้หน้าใคร • หลวงตามหาบัว มหัศจรรย์มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ • หลวงตาสอนเด็ก • หลักการดำเนินเพื่อมรรคเพื่อผล • หลักเกณฑ์การปฏิบัติสมาธิ-ปัญญา • หลักของใจ • หลักของพระศาสนา และ ทำไมมรรคผล ความสงบไม่ปรากฏ • หลักทรัพย์-อุดหนุนปลายหลักใจ-แก้ไขเหตุสยามประเทศยืนยง • หลักธรรมคือหลักใจ • หลักธรรม-หลักความจริง • หลักนิยยานิกธรรม • หลักมัชฌิมาสายทางร่มเย็น 1,2,3 • ห่วงใยหมู่คณะ • หอมอะไรนา • หัวใจดวงเสาะแสวงหา • ห่างทุกข์ด้วยธรรม • เหตุผลเหนือชีวิต • เหนือสิ่งอื่นใด คือ พระอรหันต์ที่ฉายแสงธรรม • ให้พากัน จงรักภักดี • ให้พากันจำ • ให้เห็นใจนายกฯ • หยดน้ำบนใบบัว (ฉบับนักเรียน)

อ อนุปุพพิกถา และ ธรรมะบางตอน • อมตธรรม • อย่ามองข้ามใจ • อยู่แบบมีที่พึ่ง • อริยจิต อริยธรรม ในจิตและสติปัฏฐาน 4 • อริยสัจ • อริยสัจจริงอย่างนี้ • อริยสัจเป็นสัจธรรมอย่างเอก • ออกจากหัวใจหลวงตา • อะไรจะจริงยิ่งกว่าธรรม • อานิสงส์ของทาน • อำนาจจิตอัศจรรย์พระอาจารย์ฝั้น • อำนาจทานพารอดตาย • อำนาจแห่งความดี • อำนาจแห่งใจ • อีสานเขียว ใครกล้าพูด • อุบายวิธีกลืนกินสมบัติในคลังหลวง • เอาศีลธรรมคืนมา • เอาให้หนักนะเรื่องการชำระจิตใจ

หนังสือภาษาเยอรมัน

- Von Herz Zu Herz "Der Ehrwurdige Lehrmeister Mann Bhuridatta Thera" Ein Leben Inner Werte : Ein Umfassender Leitfaden zur Buddhistischen Praxis (so far Extracts) (1999)
- Patipada : Die Praxis Ehrenwerten Lehrmeisters Acharn Mun (so far Extracts) (1999)

หนังสือภาษาอังกฤษ

- Arahattamagga Arahattaphala The Path to Arahantship
- A Life of Inner Quality A Comprehensive Guide to Buddhist Practice
- Forest Dhamma
- Kammatthana The Basis of Practice
- Patipada or The mode of practice of Venerable Acharn Mun
- Straight from the Heart
- The Dhamma Teaching Of Acariya Maha Boowa In London
- Things As They Are
- Venerable Acariya Mun Bhuridatta Thera
- Wisdom Develops Samadhi
- Venerable Ajaan Khao Analayo : A True Spiritual Warrior
- Amata Dhamma
- To The Last Breath : Dhamma Talks on Living and Dying
- Samana : Luangta Maha Boowa

หมายเหตุ : หนังสือธรรมะขององค์หลวงตาสามารถหาอ่านและค้นคว้าเพิ่มเติมได้ ณ พิพิธภัณฑ์หนังสือธรรมะขององค์หลวงตา บนศาลาสวนแสงธรรม พุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพฯ

สถานพยาบาลที่องค์หลวงตาเมตตาสงเคราะห์ด้านการแพทย์และเครื่องอุปโภคบริโภค (225 แห่ง)

ประเทศไทย (45 จังหวัด, 217 แห่ง) : ประกอบด้วยโรงพยาบาล 198 แห่ง, สถานีอนามัย 11 แห่ง, สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 2 แห่ง, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 3 แห่ง, ศูนย์ทางการแพทย์ 2 แห่ง, ศูนย์สุขภาพชุมชน 1 แห่ง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (18 จังหวัด 172 แห่ง)

อุดรธานี (31 แห่ง) : สาธารณสุขจังหวัด, รพ.ศูนย์อุดรธานี, ค่ายประจักษ์ศิลปาคม, หนองแสง, หนองวัวซอ, กุดจับ, สร้างคอม, เพ็ญ, นายูง, น้ำโสม, บ้านดุง, ทุ่งฝน, ไชยวาน, หนองหาน, ศรีธาตุ, วังสามหมอ, กองบิน 23 กุมภวาปี, โนนสะอาด, พิบูลรักษ์, บ้านผือ, ห้วยเกิ้ง, สถานีอนามัยบ้านตาด, สถานีอนามัยบ้านหนองหมื่นท้าว, สถานีอนามัยโนนสำราญ อ.โนนสะอาด, สถานีอนามัยกุดดอกคำ อ.โนนสะอาด, สถานีอนามัยทมนางาม อ.โนนสะอาด, ศูนย์สุขภาพชุมชน อ.โนนสะอาด, สถานีอนามัยทมป่าข่า, สถานีอนามัยท่าลุมภู, สถานีอนามัยหนองแสง

สกลนคร (20 แห่ง) : สาธารณสุขจังหวัด, รพ.สว่างแดนดิน, บ้านม่วง, คำตากล้า, วาริชภูมิ, กุดบาก, พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร, เจริญศิลป์, ส่องดาว, ค่ายกฤษณ์สีวะรา, โพนนาแก้ว, นิคมน้ำอูน, อากาศอำนวย, พังโคน, วานรนิวาส, โคกศรีสุพรรณ, เต่างอย, กุสุมาลย์, พระอาจารย์แบน ธนากโร (ภูพาน), สกลนคร

หนองคาย (15 แห่ง) : รพ.หนองคาย, พรเจริญ, บึงกาฬ, ปากคาด, โพนพิสัย, บึงโขงหลง, สมเด็จพระยุพราชท่าบ่อ, เซกา, ศรีเชียงใหม่, บุ่งคล้า, สังคม, สาธารณสุข อ.บึงโขงหลง, ศรีวิไล, โซ่พิสัย, สระใคร

นครพนม (13 แห่ง) : รพ.นครพนม, บ้านแพง, นาหว้า, ศรีสงคราม, นาทม, เรณูนคร, โพนสวรรค์, ท่าอุเทน, สถานีอนามัยสามผง, สถานีอนามัยบ้านกกบก, สาธารณสุขอำเภอนาทม, รพ.ศรีสงคราม, สมเด็จพระยุพราชธาตุพนม

ขอนแก่น (15 แห่ง) : รพ.พล, แวงน้อย, แวงใหญ่, บ้านฝาง, เขาสวนกวาง, สีชมพู, ภูผาม่าน, ซำสูง, สมเด็จพระยุพราชกระนวน, ชุมแพ, สถานีอนามัยตำบลบ้านเชี่ยงชุน (ป่าหวาย) อ.บ้านฝาง, แผนกจักษุวิทยา รพ.ศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ ม.ขอนแก่น, รพ.สัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ ม.ขอนแก่น รพ.ชุมแพ, รพ.ศูนย์จังหวัด

เลย (9 แห่ง) : รพ.วังสะพุง, ภูหลวง, นาแห้ว, ภูเรือ, ด่านซ้าย, ท่าลี่, ปากชม, เมืองเลย, จิตเวชราชนครินทร์

หนองบัวลำภู (7 แห่ง) : สาธารณสุขจังหวัด, รพ.หนองบัวลำภู, โนนสัง, ศรีบุญเรือง, นากลาง, สุวรรณคูหา, นาวังเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา

กาฬสินธุ์ (13 แห่ง) : รพ.นามน, คำม่วง, หนองกุงศรี, ท่าคันโท, ยางตลาด, สหัสขันธ์, สมเด็จ, ร่องคำ, ห้วยเม็ก, ห้วยผึ้ง, กมลาไสย, สมเด็จฯ กุฉินารายณ์, เขาวง

บุรีรัมย์ (9 แห่ง) : รพ.บ้านกรวด, นาโพ, พุทไธสง, พลับพลาไชย, ห้วยราช, หนองหงส์, บุรีรัมย์, บรบือ, ปะคำ

ชัยภูมิ (11 แห่ง) : รพ.เกษตรสมบูรณ์, ชัยภูมิ, คอนสาร, คอนสวรรค์, หนองบัวระเหว, บ้านแท่น, ภักดีชุมพล, เทพสถิต, เนินสง่า, บ้านเขว้า, ภูเขียว

มหาสารคาม (4 แห่ง) : รพ.กันทรวิชัย, วาปีปทุม, นาดูน, พยัคฆภูมิพิสัย

นครราชสีมา (4 แห่ง) : รพ.ครบุรี, พิมาย, ค่ายสุรนารี, บ้านเหลื่อม

ศรีสะเกษ (2 แห่ง) : รพ.ศรีรัตนะ, ยางชุมน้อย

ร้อยเอ็ด (5 แห่ง) : รพ.เมยวดี, โพนทราย, ธวัชบุรี, โพธิ์ชัย, ปทุมรัตน์

สุรินทร์ (1 แห่ง) : รพ.สนม

มุกดาหาร (6 แห่ง) : รพ.มุกดาหาร, ดงหลวง, หนองสูง, คำชะอี, ดอนตาล, หว้านใหญ่

ยโสธร (1 แห่ง) : รพ.คำเขื่อนแก้ว

อุบลราชธานี (6 แห่ง) : รพ.เขมราฐ, โขงเจียม, บุณฑริก, สมเด็จพระยุพราชเดชอุดม, สิรินธร, กุดข้าวปุ้น

ภาคกลาง (12 จังหวัด 18 แห่ง)

ฉะเชิงเทรา (1 แห่ง) : รพ.พนมสารคาม
นนทบุรี (1 แห่ง) : ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ
จันทบุรี (3 แห่ง) : รพ.สองพี่น้อง, แก่งหางแมว, พระปกเกล้า
ราชบุรี (1 แห่ง) : รพ.โพธาราม
อำนาจเจริญ (3 แห่ง) : รพ.พนา, ทุ่งศรีอุดม, อำนาจเจริญ
ระยอง (1 แห่ง) : รพ.ปลวกแดง
สุพรรณบุรี (1 แห่ง) : รพ.สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 17
ลพบุรี (3 แห่ง) : รพ.ลพบุรี, โคกเจริญ, บ้านหมี่
นครปฐม (1 แห่ง) : รพ.นครปฐม
เพชรบุรี (1 แห่ง) : รพ.พระจอมเกล้า
อ่างทอง (1 แห่ง) : รพ.สามโก้
ชลบุรี (1 แห่ง) : รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อ.สัตหีบ

ภาคเหนือ (9 จังหวัด 17 แห่ง)

เชียงใหม่ (1 แห่ง) : ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์ ม.เชียงใหม่ รพ.มหาราชนครเชียงใหม่ (สวนดอก)
เชียงราย (1 แห่ง) : รพ.เวียงแก่น
เพชรบูรณ์ (5 แห่ง) : รพ.หล่มสัก, น้ำหนาว, เขาค้อ, เพชรบูรณ์, ชนแดน
พิษณุโลก (2 แห่ง) : รพ.ชาติตระการ, แผนกจักษุวิทยา รพ.มหาวิทยาลัยนเรศวร
อุตรดิตถ์ (3 แห่ง) : รพ.อุตรดิตถ์, ฟากท่า, น้ำปาด
พิจิตร (2 แห่ง) : รพ.พิจิตร, โพธิ์ประทับช้าง
น่าน (1 แห่ง) : รพ.น่าน
แม่ฮ่องสอน (1 แห่ง) : รพ.ปาย
ตาก (1 แห่ง) : รพ.แม่ละมาด

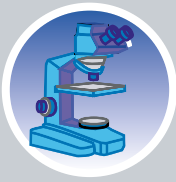
ภาคใต้ (6 จังหวัด 10 แห่ง)

สงขลา (1 แห่ง) : รพ.หาดใหญ่ พังงา (3 แห่ง) : รพ.เกาะยาว, พังงา, ศูนย์พยาธิแพทย์อันดามัน รพ.พังงา สุราษฎร์ธานี (2 แห่ง) : รพ.ไชยา, พุนพิน
นราธิวาส (1 แห่ง) : รพ.นราธิวาสราชนครินทร์ กระบี่ (2 แห่ง) : รพ.ปลายพระยา, เกาะพีพี สตูล (1 แห่ง) : รพ.ละงู

ประเทศเพื่อนบ้าน (8 แห่ง) : ลาว 7 แห่ง, พม่า 1 แห่ง

ประเทศลาว (6 แขวง รวม 7 แห่ง) : รพ.เวียงจันทน์, คำม่วน, บริกำไชย, สุวรรณเขต, พงสาลี, ปากซัน, ศูนย์ปิ่นปัวและรักษาสุขภาพตานครหลวงเวียงจันทน์
ประเทศพม่า (1 แห่ง) : รพ.ท่าขี้เหล็ก

(ปรับปรุงล่าสุด : 3 พฤษภาคม 2552)

ครุภัณฑ์และอุปกรณ์การแพทย์ ที่องค์หลวงตาเมตตาสงเคราะห์

เครื่องมือผ่าตัด • เครื่องกระตุกหัวใจ • เครื่องช่วยหายใจชนิด Bipap Harmony S/T • รถทำแผล • หัวต่อออกซิเจน • ชุดเจาะกะโหลกศีรษะ • รถเข็นนั่งแบบพิเศษ
เครื่องตรวจเลือดทางเคมีชนิดเทียบสี • เครื่องปรับอากาศใช้กับห้องเก็บยา • หม้ออบไอน้ำเครื่องมือ • เครื่องบริหารหัวเข่าและสะโพกแบบอัตโนมัติ • เครื่องเลเซอร์พร้อมอุปกรณ์
ครุภัณฑ์เวชกรรมฟื้นฟู • เครื่องยิงผิวหนัง • เตียงผ่าตัดพิเศษ • เครื่องอบแห้ง • เครื่องขบนิ่ว • ยาและวัสดุการแพทย์ • โคมไฟผ่าตัด • เตียงเฟาเลอร์พร้อมที่นอน หมอน
เครื่องเฝ้าติดตามการทำงานของหัวใจ • เครื่องช่วยชีวิตคนไข้ฉุกเฉิน • เครื่องนึ่ง • ตู้เย็นเก็บเลือด • เครื่องเอกซเรย์ขนาด 320 เอ็มเอ • เครื่องกระตุกหัวใจแบบมีจอภาพ
เครื่องซักผ้าอบผ้าในตัว • ครุภัณฑ์การแพทย์ตึกรวมเมตตา • โครงโลหะถ่างแขน-ขาผู้ป่วย • เตียงออกกำลังกายแขน • กล้องผ่าตัดระบบสมองแบบไมโคร
เครื่องรักษาด้วยแสงเลเซอร์ชนิดลำแสงไดโอด • เครื่องเอกซเรย์ซีอาร์ม • หลอดเครื่องเลเซอร์พร้อมอุปกรณ์ • เครื่องควบคุมการให้สารละลายด้วยกระบอกฉีดยา
เครื่องตรวจเลือด • เครื่องอัลตราซาวด์ • เครื่องช่วยหายใจชนิดควบคุมความดัน • เครื่องดมยาสลบ • ครุภัณฑ์ห้องผ่าตัดกระดูก 6 รายการ • เครื่องตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจ
เครื่อง Monitor 3 option 1) NIBP 2) EKG 3) O_2 Saturation • ชุดออกกำลังกายแขน-หัวไหล่ • RESPIROMETER • เครื่องวัดค่าคาร์บอนไดออกไซด์
กล้องส่องตรวจระบบทางเดินอาหารพร้อมอุปกรณ์ • กล้องจุลทรรศน์สำหรับขยายการผ่าตัดสมองลอด • เครื่องบันทึกการบีบรัดของมดลูก • เครื่องติดตามการทำงานของหัวใจ
ชุดศูนย์การติดตามการทำงานของหัวใจ พร้อมเครื่องเฝ้าติดตามการทำงานของหัวใจ • กล้องจุลทรรศน์ชนิด 2 กระบอกตา
เครื่องตรวจอวัยวะภายในด้วยคลื่นเสียงความถี่สูง ชนิดสีระบบฟูลดิจิตอล • เครื่องเอกซเรย์เคลื่อนที่ชนิดขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ ขนาด 400 mA
โคมไฟส่องตรวจชนิดล้อเลื่อน • เครื่องปรับอุณหภูมิร่างกายผู้ป่วย Hyper - Hypothermia Unit • ชุด Otoscopes พร้อม Handle และ Blade (แบบชาร์จถ่านได้)
F.O. Laryngoscopes พร้อม Handle และ Blade (แบบชาร์จถ่านได้) • ออกซิเจนโฟลมิเตอร์ 0-15 ลิตร / นาทีแบบติดผนัง • หัวเสียบออกซิเจนอะแดปเตอร์
ชุดดูดเสมหะผู้ป่วยชนิดติดผนัง • เครื่องวัดความดันโลหิตแบบอัตโนมัติ • เครื่องตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจ พร้อมระบบแปรผลอัตโนมัติ
เครื่องตรวจคลื่นเสียงสะท้อนหัวใจ ชนิดหิ้วถือ • M - BASIC FRAME โครงโลหะสำหรับถ่างแขน ขา ผู้ป่วย • เครื่องช่วยกระตุ้นการกลืน
Exercise Tubing - Low Power (Yellow, Red, Green) • พุตตี้ สีเหลือง, สีแดง, สีเขียว • Semi - Circular Pegboard 20 Digi - Grip Hand Exerciser
"KOKUSAN" เครื่องปั่น Hematocrit รุ่น Bitmatic - 8 • โต๊ะคร่อมเตียง • เตียงเฟาว์เลอร์ 2 กลไก ขนาด 90x200x60 ซม.
ตู้ข้างเตียง ขนาด 38x46x75 ซม. ทำด้วยสเตนเลส • เสาแขวนน้ำเกลือ 4 แฉก ปรับสูง-ต่ำ ทำด้วยสเตนเลส • ยูรินอลสเตนเลส • หม้อนอนสเตนเลส
กระโถนอลูมิเนียม ขนาด 14 ซม. • ที่คว่ำกระโถนยูรินอลพร้อมหม้อนอนทำด้วยสเตนเลส • รถฉุกเฉิน พร้อมอุปกรณ์และแผ่นปั๊มหัวใจใส่ลูกล้อ 5 นิ้ว
รถเข็นยา 20 ลิ้นชัก ทำด้วยสเตนเลส ใส่ล้อ 5 นิ้ว • รถฉีดยาและดมยา ทำด้วยสเตนเลส • รถเข็นเทปัสสาวะพร้อมฝาและหูหิ้ว ทำด้วยสเตนเลส
รถให้น้ำเกลือและทำทรีทเม้นท์ ทำด้วยสเตนเลส • แผ่นชาร์ทฟอร์มปรอท ทำด้วยอลูมิเนียม • ตู้ติดฟิล์มแบบ 2 ช่องและ 3 ช่อง • รถเข็นศพ ทำด้วยสเตนเลส
รถเข็นของ 2 ชั้น ทำด้วยสเตนเลส • ตะแกรงแขวนปลายเตียง • ไม้เคาะเข่า • ถังน้ำถูพื้นพร้อมที่บีบผ้า ทำด้วยสเตนเลส • หูฟัง STETHOSCOPE CLASSIC II
เครื่องวัดความอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือดและชีพจรชนิดพกพา • ชุดวัดปริมาตรลมหายใจ • เครื่องกระตุ้นกล้ามเนื้อด้วยไฟฟ้าชนิดอินเตอร์เฟอร์เรนซ์และ TENS
THU - MUSCLE เม็ดเหล็กในถุงหนังขนาด 0.5 - 3.0 กก. • เครื่องให้การบำบัดรักษาด้วยคลื่นอัลตร้าซาวด์ • หม้อต้มแผ่นคอเคลื่อนที่ได้ • เครื่องช่วยหายใจชนิดเคลื่อนที่
เครื่องช่วยหายใจ transport • เครื่องควบคุมการให้สารละลายอัตโนมัติโดยใช้กระบอกฉีดยา รุ่น Ingectomat Agilia • ระบบผลิตน้ำบริสุทธิ์ชนิดเคลื่อนที่ย้ายได้ พร้อมอุปกรณ์
เครื่องไตเทียม Fresenius รุ่น 4008 พร้อมอุปกรณ์ • เครื่องช่วยการเคลื่อนไหวข้อเข่าและข้อสะโพกแบบต่อเนื่อง รุ่น L4D

ชุดส่องตรวจหู • ชุดตรวจตา หู จมูก คอ • เครื่องตรวจตาพร้อมอุปกรณ์วัดแรงดันลูกตา • เครื่องมือประกอบการสลายต้อกระจก
เครื่องจี้ด้วยความเย็น • เครื่องวัดความดันตาแบบปากกา (Tono Pen AVIA Tonometer) • เครื่องเอกซเรย์ฟัน • เครื่องตรวจตา Slit Lamp
เครื่องมือผ่าตัดตา • แหล่งกำเนิดแสงเลเซอร์ • กล้องจุลศัลยกรรมทางจักษุ • ยูนิตทำฟัน • เครื่องตรวจตาแบบลำแสงแคบ Digital Slit Lamp
เครื่องขูดหินปูน • เลเซอร์ตา • เครื่องรักษาโรคตาด้วยแสงเลเซอร์ • เครื่องตรวจวิเคราะห์ขั้วประสาทตาด้วยระบบเลเซอร์สแกนเนอร์
เครื่องวัดความดันตา / ความโค้งกระจกตา Auto Kerato - Refracto - Tonometer • เครื่องตรวจวิเคราะห์หูชั้นกลาง

เครื่องให้ความอบอุ่นเด็กแรกเกิด • เครื่องทำคลอดสุญญากาศ • กล้องผ่าตัด หู คอ จมูก • เครื่องวัดความอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือด
เครื่องส่องไฟเด็ก • เครื่องฟังหัวใจทารกในครรภ์ • ครุภัณฑ์ ไอ ซี ยู เด็ก • เครื่องช่วยหายใจชนิดควบคุมปริมาตรสำหรับเด็กอ่อน
เครื่องวัดความอิ่มตัวของออกซิเจนที่ปลายนิ้ว • ชุดช่วยเหลือเด็กฉุกเฉิน • ตู้อบเด็ก • ชุดอภิบาลเด็ก ฯลฯ

รถตู้พยาบาล พร้อมอุปกรณ์ช่วยชีวิตและวิทยุสื่อสาร • รถปิกอัพ เครื่องดีเซล 1 คัน • อาคารตึกคลอด 1 หลัง • อุปกรณ์ภายในตึก
ซื้อที่ดินให้จำนวน 16 ไร่ 3 งาน 67 ตร.ว. • อาคารผู้ป่วย 30 เตียง • อาคารหลวงตามหาบัว 96 ปี • อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ปรับปรุงอาคารผู้ป่วยโรคกระดูก • สร้างอาคารศัลยาคารอุตราทร • ปรับปรุงตึก ไอ ซี ยู เด็ก

ตั้งกองทุนสงเคราะห์คนพิการ • กองทุนช่วยเหลือผู้ป่วยที่ยากจนและไร้ที่พึ่ง • ตั้งมูลนิธิธรรมเมตตามหาคุณ ฯลฯ

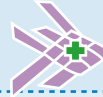

โรงพยาบาลที่องค์หลวงตาเมตตาสงเคราะห์ เฉพาะอุปกรณ์รักษาตา
รวม 23 โรงพยาบาล คิดเป็นมูลค่า 198 ล้าน 7 แสนบาท

ภาคเหนือ
1. รพ.มหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. รพ.มหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก
3. รพ.อุตรดิตถ์
4. รพ.เพชรบูรณ์

ภาคใต้
22. รพ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

ภาคกลาง
5. รพ.โพธาราม จ.ราชบุรี
6. รพ.สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่17 อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี
7. รพ.นครปฐม
8. รพ.พระจอมเกล้า จ.เพชรบุรี
9. รพ.ลพบุรี

ประเทศลาว
23. ศูนย์ฟื้นฟูและรักษาสุขภาพตา นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศ สปป.ลาว

(ข้อมูลถึง 18 กุมภาพันธ์ 2553)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

10. รพ.กาฬสินธุ์
11. รพ.บุรีรัมย์
12. รพ.ศูนย์อุดรธานี
13. รพ.ศูนย์ขอนแก่น
14. รพ.ศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
15. รพ.สัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
16. รพ.เลย
17. รพ.หนองบัวลำภู
18. รพ.พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร จ.สกลนคร
19. รพ.ค่ายประจักษ์ศิลปาคม จ.อุดรธานี
20. รพ.สกลนคร
21. รพ.อำนาจเจริญ

หน่วยงานราชการ และอื่นๆ ที่องค์หลวงตาเมตตาสงเคราะห์

ภาคกลาง (7 จังหวัด 12 แห่ง) กรุงเทพมหานคร (5 แห่ง) : ทัณฑสถานหญิงกรมราชทัณฑ์, บ้านเลี้ยงสุนัขถนนพุทธมณฑลสาย 3, สวนสัตว์ดุสิต , เรือนจำลาดยาว, สถานีตำรวจนครบาลศาลาแดง นนทบุรี (2 แห่ง) : บ้านสงเคราะห์เด็กปากเกร็ด, สถานสงเคราะห์สัตว์พิการ นครนายก (1 แห่ง) : บ้านสงเคราะห์สุนัข วัดโปร่งไผ่จันทรังษี ต.เขาเพิ่ม อ.บ้านนา กาญจนบุรี (1 แห่ง) : มูลนิธิวัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน ปราจีนบุรี (1 แห่ง) : อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (ด่าน จ.ปราจีนฯ) จันทบุรี (1 แห่ง) : กองพันทหารราบที่ 2 กองพลทหารราบที่1 กรมนาวิกโยธิน สมุทรปราการ (1 แห่ง) : โรงเรียนคลองหลวง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (12 จังหวัด 62 แห่ง) อุดรธานี (39 แห่ง) : ตชด.ค่ายเสนีย์รณยุทธ, ตำรวจทางหลวงจังหวัด, ตำรวจภูธร อ.เมืองอุดรธานี, สถานีตำรวจภูธร อ.กุมภวาปี, ตำรวจสันติบาลจังหวัด เรือนจำกลางจังหวัด, รพช.จังหวัด, สถานีรถไฟจังหวัด, สถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ศูนย์สงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, บ้านเด็กแสงตะวัน, ศูนย์เลี้ยงเด็ก อ.โนนสะอาด โรงเรียนบ้านตาด, โรงเรียนอุดรธรรมานุสรณ์, โรงเรียนสตรีราชินูทิศ, โรงเรียนหนองแสงวิทยา, โรงเรียนบ้านดงเมือง, โรงเรียนบ้านหนองตุ, โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม, โรงเรียนโนนสะอาดพิทยาสรรค์, โรงเรียนบ้านถ่อน โรงเรียนบ้านเสาเล้าผักชี, โรงเรียนบ้านหาดสถาพร อ.โนนสะอาด, โรงเรียนหนองตูม, โรงเรียนโนนสะอาดผาสุข อ.เมือง, โรงเรียนหนองหานวิทยา อ.หนองหาน, ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อ.โนนสะอาด สภอ.เมืองอุดรธานี นาข่า, โรงเรียนบ้านกกสะทอน, มูลนิธิอุดรสว่างเมธาธรรม, กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่3 ค่ายเจ้าพระยาสุริวงศ์วัฒนศักดิ์, กองบิน 23 กองพลที่ 2 กองบัญชาการยุทธการทางอากาศ ศูนย์การศึกษาพิเศษ จ.อุดรธานี, สถานีตำรวจภูธร อ.เพ็ญ , ค่ายทหารปืนใหญ่ อ.โนนสูง, โรงเรียนบ้านตูม อ.กุมภวาปี, โรงเรียนอนุบาลค่ายประจักษ์ศิลปาคม, สถานสงเคราะห์สุนัข บ้านหนองแสง อ.เมือง, สนง.สัสดีจังหวัดอุดรธานี สกลนคร (3 แห่ง) : สถานีตำรวจภูธรกิ่ง อ.ภูพาน, โครงการพระราชดำริฝนหลวง, เรือนจำสว่างแดนดิน ขอนแก่น (3 แห่ง) : อุทยานแห่งชาติภูเวียง, เรือนจำอำเภอพล, กองพันทหารปืนใหญ่ นครราชสีมา (3 แห่ง) : อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, สำนักงานหน่วยป้องกันรักษาป่า นม.10 (วะภูแก้ว) อ.สูงเนิน, กองทัพภาคที่ 2 หนองบัวลำภู (2 แห่ง) : เรือนจำกลางจังหวัด, กองกำกับการตำรวจภูธร หนองคาย (2 แห่ง) : สถานีเรือรัตนวาปี เรือนจำอำเภอบึงกาฬ ชัยภูมิ (4 แห่ง) : เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว, ศูนย์พิทักษ์ป่าภูเขียวที่ 2 (ปางม่วง), สถานีตำรวจภูธร อ.เกษตรสมบูรณ์, สถานีตำรวจภูธร ต.บ้านเดื่อ อ.เกษตรสมบูรณ์ ศรีสะเกษ (1 แห่ง) : สถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอ ศิลาลาด นครพนม (1 แห่ง) : กรมทหารราบที่ 3 กาฬสินธุ์ (1 แห่ง) : ที่ว่าการอำเภอคำม่วง มหาสารคาม (1 แห่ง) : เรือนจำจังหวัด เลย (2 แห่ง) : โรงเรียนบ้านนาแห้ว อ.นาแห้ว, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง อ.ภูเรือ

ภาคเหนือ (4 จังหวัด 10 แห่ง) เพชรบูรณ์ (4 แห่ง) : สถานีตำรวจภูธร อ.น้ำหนาว, อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว (ห้วยสนามทราย), ป้อมตำรวจห้วยสนามทราย บ้านรวมใจรักษ์ ศูนย์บำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชน อ.หล่มสัก ลำปาง (1 แห่ง) : ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด อุตรดิตถ์ (3 แห่ง) : โรงเรียนฟากท่าวิทยา, โรงเรียนบ้านนาหน่ำ, โรงเรียนวัดบ้านปากไพร เชียงใหม่ (1 แห่ง) : มูลนิธิช่วยเหลือชนบท

ภาคใต้ (2 จังหวัด 3 แห่ง) กระบี่ (1 แห่ง) : โรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม อ.ปลายพระยา พังงา (2 แห่ง) : โรงเรียนบางเตย, โรงเรียนเกาะเคี่ยม อ.เมือง

ประเทศเพื่อนบ้าน 1 แห่ง ประเทศลาว (1 แห่ง) : มูลนิธิช่วยเหลือคนทุกข์ยากแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

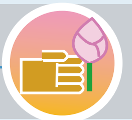
(ปรับปรุงล่าสุด 6 พฤศจิกายน 2553)

หน่วยงานและสถานที่ ที่องค์หลวงตาสงเคราะห์สัตว์
โดยการมอบเงินสนับสนุนและนำอาหารไปเลี้ยงสัตว์

กรุงเทพฯ สวนสัตว์ดุสิต (เขาดินวนา) ● บ้านสงเคราะห์สุนัข พุทธมณฑลสาย 3 (ปัจจุบันย้ายไปอยู่ อ.บางเลน จ.นครปฐม) ● ซาฟารีเวิลด์ นนทบุรี มูลนิธิบ้านสงเคราะห์สัตว์พิการ (ปากเกร็ด) ปทุมธานี เลี้ยงปลาท่าน้ำวัดหงษ์ปทุมาวาส พระนครศรีอยุธยา วังช้าง แลเพนียด ● สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจืดวังปลา กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อ.บางไทร นครปฐม เลี้ยงปลาท่าน้ำวัดไร่ขิง เลี้ยงสุนัขจรจัดภายในเขตพุทธมณฑล ● ท่าน้ำวัดบางพระ อ.นครชัยศรี ● ท่าน้ำตลาดท่านา อ.นครชัยศรี ● ฟาร์มจระเข้ สวนสามพราน นครนายก บ้านสงเคราะห์สัตว์ป่าสำรวย กาญจนบุรี วัดป่าหลวงตาบัว ญาณสัมปันโน อุทัยธานี ท่าน้ำวัดจันทาราม (วัดท่าซุง) ชัยนาท สวนนกชัยนาท เชียงใหม่ สวนสัตว์เชียงใหม่ ● ปางช้างแม่ริม ลำปาง ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย และโรงพยาบาลช้าง อ.ห้างฉัตร ยโสธร สวนลิง อ.ป่าติ้ว สุรินทร์ หมู่บ้านช้างบ้านตากลาง อ.ท่าตูม ชลบุรี สวนสัตว์เปิดเขาเขียว ● สถานเพาะเลี้ยงพันธ์สัตว์ป่าบางละมุง ● สวนเสือศรีราชา ● สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา จันทบุรี โอเอซิส ซีเวิลด์ อ.แหลมสิงห์ ประจวบคีรีขันธ์ กองบิน 53 อ่าวมะนาว ● วัดเขาตะเกียบ อ.หัวหิน สมุทรปราการ ฟาร์มจระเข้ นครราชสีมา สวนสัตว์เปิดนครราชสีมา

สาธารณประโยชน์อื่นๆ ที่องค์หลวงตาเมตตาสงเคราะห์

ประเภทอาคารและสิ่งก่อสร้าง
- สร้างถนน ● สร้างป้อมตำรวจ ● สิ่งก่อสร้างภายในหน่วยงาน ● สร้างสถานีรถไฟ
- ต่อเติมเรือนนอนผู้ต้องขังหญิง ● สมทบสร้างอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
- ห้องอาบน้ำรวมในเรือนจำ ● ห้องสุขานักโทษชายและหญิง ● สร้างป้อมป่าไม้ ● อาคารในเรือนจำ
- เจาะบาดาล ถังน้ำ ติดตั้งไฟฟ้าในอุทยาน ● ลานฝึกและอาคารปันน้ำใจ ● สถานที่ทำงาน
- สร้างห้องน้ำและประปาในอุทยาน ● ซื้อที่ดินกว่าแสนไร่ฟื้นฟูสภาพป่า
- ซ่อมแซมและก่อสร้างเรือนอาคารสำหรับเด็กแรกเกิดในเรือนจำหญิง

ประเภทรถยนต์และเครื่องมืออุปกรณ์
- รถยนต์ ● อุปกรณ์สำนักงาน ● เครื่องอุปโภคบริโภคข้าราชการ
- รถปรับอากาศ ● รถตู้พยาบาลพร้อมอุปกรณ์ ● รถกระบะ
- เครื่องอุปโภคแก่นักโทษ ● ทำฝนเทียม ● เครื่องมือทำงาน
- ถุงยังชีพเพื่อผู้ประสบภัยพิบัติ ฯลฯ

ประเภทอื่นๆ
- เงินว่าจ้างเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ
- ช่วยเหลือการเกษตร
- จ่ายเงินค่าจ้างเจ้าหน้าที่
- ตั้งกองทุนมูลนิธิ
- สงเคราะห์อาชีพผู้มีรายได้น้อย

รายชื่อเครือข่ายสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชนฯ

จำนวนทั้งสิ้น 121 สถานี

ภาคเหนือ

ลำดับ	ชื่อสถานี	จังหวัด	FM	ช่วงเวลาออกอากาศ
1.	วัดป่าดอยลับงา	กำแพงเพชร	94.50	24 ชม.
2.	วัดป่าแม่จันญาณสัมปันโน	เชียงราย	102.75	24 ชม.
3.	บ้านสันทรายต้นกอก	เชียงใหม่	100.25	24 ชม.
4.	วัดจันทร์	เชียงใหม่	104.00	05.00 - 24.00 น.
5.	วัดป่าดอยแสงธรรมญาณสัมปันโน	เชียงใหม่	103.25	24 ชม.
6.	วัดถ้ำอินทนิน	ตาก	92.00	04.00 - 23.00 น.
7.	วัดป่าขะเนจื้อ	ตาก	103.25	04.00 - 24.00 น.
8.	วัดเขาน้อยเทสรังสี	น่าน	104.00	04.30 - 22.30 น.
9.	บ้านป่าสัก	พะเยา	103.00	05.00 - 24.00 น.
10.	วัดรัตนวนาราม	พะเยา	104.00	24 ชม.
11.	วัดป่าบ้านบ่อน้อย	พะเยา	106.50	05.00 - 21.00 น.
12.	สำนักปฏิบัติธรรมเนกขัมมะสาริกา	พะเยา	99.00	24 ชม.
13.	บ้านสากเหล็ก	พิจิตร	98.50	24 ชม.
14.	บ้านจุฬามณี	พิษณุโลก	92.00	24 ชม.
15.	วัดเขาเจริญธรรม	เพชรบูรณ์	99.00	24 ชม.
16.	วัดป่าไชยชุมพล	เพชรบูรณ์	103.25	24 ชม.
17.	บ้านสวนพิทยา	เพชรบูรณ์	106.50	24 ชม.
18.	บ้านห้วยขึม	แพร่	102.00	04.30 - 23.30 น.
19.	วัดบ้านใหม่	แม่ฮ่องสอน	94.75	06.00 - 22.00 น.
20.	วัดป่าเมืองปาย	แม่ฮ่องสอน	101.00	05.00 - 23.00 น.
21.	บ้านข่อย	ลำปาง	103.25	05.00 - 23.00 น.
22.	วัดถ้ำพระสบาย	ลำปาง	92.00	05.00 - 22.00 น.
23.	วัดป่าอุดมรัตนาราม	ลำปาง	92.00	24 ชม.
24.	วัดน้ำพุ	ลำพูน	97.25	04.00 - 22.00 น.
25.	บ้านห้วยบง	อุตรดิตถ์	103.00	24 ชม.

ภาคกลาง

ลำดับ	ชื่อสถานี	จังหวัด	FM	ช่วงเวลาออกอากาศ
1.	สวนแสงธรรม	กรุงเทพมหานคร	103.25	24 ชม.
2.	สาทร	กรุงเทพมหานคร	103.25	24 ชม.
3.	วัดธุดงคนิมิต	กาญจนบุรี	96.25	05.00 - 24.00 น.
4.	วัดป่าเขาใหญ่	กาญจนบุรี	97.75	24 ชม.
5.	วัดป่าหลวงตาบัวญาณสัมปันโน	กาญจนบุรี	103.25	07.00 - 18.00 น.
6.	โรงสีสินอุดม	นครนายก	103.25	24 ชม.
7.	วัดคลองสมอ	นครสวรรค์	99.00	04.00 - 22.00 น.
8.	ร้านจันทร์เพ็ญเภสัช	นครสวรรค์	100.75	05.00 - 24.00 น.
9.	วัดป่าภูริทัตตปฏิปทาราม	ปทุมธานี	103.25	24 ชม.
10.	บ้านไชยราช	ประจวบคีรีขันธ์	105.00	24 ชม.
11.	เกาะหลัก	ประจวบคีรีขันธ์	93.25	04.00 - 23.00 น.
12.	สามร้อยยอด	ประจวบคีรีขันธ์	103.25	24 ชม.
13.	บ้านท่าโล้	เพชรบุรี	103.25	24 ชม.
14.	วัดสันติพุทธาราม	ราชบุรี	103.25	24 ชม.
15.	บ้านทิวสน	ลพบุรี	106.75	24 ชม.
16.	สำนักแม่ชีธุดงค์บุญ บ้านท่าโขลง	ลพบุรี	94.00	24 ชม.
17.	บ้านไร่สายธารธรรม	ลพบุรี	103.25	24 ชม.
18.	วัดป่ามหาไชย	สมุทรสาคร	97.25	24 ชม.
19.	วัดพระธาตุเจริญธรรม	สระบุรี	103.25	05.00 - 24.00 น.
20.	ค่ายพม่า	สิงห์บุรี	103.25	24 ชม.
21.	วัดสระเมืองท้าว	สุพรรณบุรี	90.50	03.00 - 21.00 น.
22.	วัดสองเขต	สุพรรณบุรี	104.00	24 ชม.
23.	บ้านดงกะเชา	สุพรรณบุรี	108.00	24 ชม.
24.	วัดป่าน้ำตกเขมโก	สุพรรณบุรี	103.25	24 ชม.
25.	บ้านคลองวัว	อ่างทอง	103.25	24 ชม.
26.	บ้านคลองชะนี	อุทัยธานี	99.00	24 ชม.

ภาคตะวันออก

ลำดับ	ชื่อสถานี	จังหวัด	FM	ช่วงเวลาออกอากาศ
1.	สำนักสงฆ์เขาสอยดาวใต้	จันทบุรี	104.50	04.00 - 23.00 น.
2.	หจก.ไพรัชแก๊สและน้ำมัน	จันทบุรี	94.75	24 ชม.
3.	โรงพยาบาลสองพี่น้อง	จันทบุรี	88.50	24 ชม.
4.	วัดป่าเขาแหลม	จันทบุรี	105.25	24 ชม.
5.	โรงงานทองคำบรรจง	ชลบุรี	103.25	24 ชม.
6.	วัดเขาพระ	ชลบุรี	103.25	24 ชม.
7.	วัดห้วงพัฒนา	ตราด	96.25	24 ชม.
8.	วัดธรรมสถิต	ระยอง	96.25	24 ชม.
9.	วัดโนนป่าว่าน	สระแก้ว	107.50	04.00 - 24.00 น.
10.	วัดร้อยไร่	สระแก้ว	95.50	04.00 - 23.00 น.
11.	ที่พักสงฆ์สันตินิมิต	สระแก้ว	106.00	24 ชม.

ภาคอีสาน

ลำดับ	ชื่อสถานี	จังหวัด	FM	ช่วงเวลาออกอากาศ
1.	วัดรังสีปาลิวัน	กาฬสินธุ์	105.25	24 ชม.
2.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ	กาฬสินธุ์	103.50	24 ชม.
3.	นิวแสงไทย	ขอนแก่น	101.00	05.00 - 24.00 น.
4.	วัดอุดมคงคาคีรีเขต	ขอนแก่น	99.00	05.00 - 23.00 น.
5.	มอดินแดง	ขอนแก่น	104.00	24 ชม.
6.	สำนักสงฆ์บ้านสุขสมบูรณ์	ขอนแก่น	104.00	24 ชม.
7.	วัดป่าประดู่งาม	ชัยภูมิ	91.00	05.00 - 23.00 น.
8.	วัดเขาตาเงาะอุดมพร	ชัยภูมิ	97.00	05.00 - 24.00 น.
9.	ร้านชูชัยเทเลคอม	ชัยภูมิ	91.75	24 ชม.
10.	วัดทุ่งศรีสองเมือง	นครพนม	105.00	07.00 - 18.00 น.
11.	วัดบ้านโนนแพง	นครพนม	108.00	04.00 - 24.00 น.
12.	วัดป่าคำสะอาด	นครพนม	105.75	24 ชม.
13.	วัดกิตติพรพุทธาราม	นครพนม	105.75	24 ชม.
14.	โรงแรมวิวโขง	นครพนม	103.25	24 ชม.
15.	วัดป่าพิมาย	นครราชสีมา	103.25	24 ชม.
16.	วัดป่าภูผาสูง	นครราชสีมา	103.25	24 ชม.
17.	วัดหนองรังกา (วัดป่าเสาหงษ์)	นครราชสีมา	103.25	04.00 - 01.30 น.
18.	วัดป่ากองพระทราย	บุรีรัมย์	102.75	03.00 - 24.00 น.
19.	วัดป่าเขาน้อย	บุรีรัมย์	93.00	24 ชม.
20.	สำนักสงฆ์บ้านโคกกลาง	บุรีรัมย์	103.25	04.00 - 22.00 น.
21.	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	มหาสารคาม	94.75	24 ชม.
22.	วัดป่าคำสร้อย	มุกดาหาร	91.25	04.00 - 22.00 น.
23.	วัดป่าสวนปาล์มมโนธรรม	มุกดาหาร	102.25	24 ชม.
24.	วัดป่าภูผาผึ้ง	มุกดาหาร	104.25	24 ชม.
25.	วัดป่าพระธาตุฝุ่น	ยโสธร	103.50	24 ชม.
26.	โรงสีบัวสมหมาย	ร้อยเอ็ด	93.25	24 ชม.
27.	บ้านหนองฮี	เลย	98.25	24 ชม.
28.	วัดถ้ำผาปู่	เลย	99.50	24 ชม.
29.	วัดป่าสันตินิมิต	ศรีสะเกษ	96.25	24 ชม.
30.	วัดป่าอภัยดำรงธรรม (วัดถ้ำพวง)	สกลนคร	94.00	04.00 - 22.00 น.
31.	บ้านกกส้มโฮง	สกลนคร	101.00	24 ชม.
32.	วัดป่าถ้ำโพรง	สกลนคร	102.75	24 ชม.
33.	วัดป่าศรีจำปาชนบท	สกลนคร	103.75	24 ชม.
34.	สำนักสงฆ์สระเสด็จ	สุรินทร์	97.75	24 ชม.
35.	บริษัท ต.เอกอนันต์ก่อสร้าง	สุรินทร์	103.25	24 ชม.
36.	บ้านสระแก้ว	สุรินทร์	100.50	05.00 - 01.00 น.
37.	ร้านนำชัย	สุรินทร์	93.00	24 ชม.
38.	วัดเจติยาคีรีวิหาร (ภูทอก)	หนองคาย	103.25	24 ชม.
39.	วัดศิริสมควรวนาราม	หนองคาย	95.00	05.00 - 24.00 น.
40.	บริษัท ศรีไทยใหม่การเกษตร	หนองบัวลำภู	103.50	24 ชม.
41.	วัดดอยเทพสมบูรณ์	หนองบัวลำภู	89.00	24 ชม.
42.	วัดป่าสุขะวนาราม	อำนาจเจริญ	91.00	24 ชม.
43.	บ้านศรีธาตุ	อุดรธานี	88.50	24 ชม.
44.	วัดป่านาคำน้อย	อุดรธานี	107.25	24 ชม.
45.	วัดป่าบ้านตาด	อุดรธานี	103.25	24 ชม.
46.	วัดป่าบ้านนาคูณ	อุดรธานี	103.50	24 ชม.
47.	ร้านมีชัย	อุบลราชธานี	106.75	24 ชม.
48.	วัดบูรพา	อุบลราชธานี	98.75	24 ชม.
49.	วัดป่าศรีแสงธรรม	อุบลราชธานี	96.00	24 ชม.
50.	วัดศรีบุญเรือง	อุบลราชธานี	99.75	24 ชม.

ภาคใต้

ลำดับ	ชื่อสถานี	จังหวัด	FM	ช่วงเวลาออกอากาศ
1.	วัดทัพชัย	ชุมพร	105.50	05.00 - 24.00 น.
2.	สำนักสงฆ์พระธาตุภูเขาทอง	นราธิวาส	103.75	05.00 - 24.00 น.
3.	วัดหัวควนธรรมนิคม	ปัตตานี	99.00	04.00 - 24.00 น.
4.	วัดถ้ำบางเตย	พังงา	103.25	24 ชม.
5.	วัดอุทัยธรรมาราม	พัทลุง	103.75	24 ชม.
6.	วัดเจริญสมณกิจ (วัดหลังศาล)	ภูเก็ต	103.25	24 ชม.
7.	ระนองธานี	ระนอง	103.00	05.00 - 24.00 น.
8.	โรงเรียนเสนพงศ์	สงขลา	103.75	05.00 - 22.00 น.
9.	เสนพงศ์อพาร์ตเมนต์	สงขลา	105.00	24 ชม.

รายชื่อสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ ที่ได้มอบถวายองค์หลวงตาแล้วแต่ขณะนี้ได้หยุดการถ่ายทอดสัญญาณ เนื่องจากมีสถานีวิทยุเสียงธรรมฯ ในเขตใกล้เคียงกระจายเสียงครอบคลุมพื้นที่แล้ว มีดังต่อไปนี้

1. สถานีวิทยุเสียงธรรมฯ วัชรธรรมสถาน อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม
2. สถานีวิทยุเสียงธรรมฯ สุโขทัย อ.เมือง จ.สุโขทัย
3. สถานีวิทยุเสียงธรรมฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จ.เลย
4. สถานีวิทยุเสียงธรรมฯ วัดป่าบ้านเจี่ย จ.ศรีสะเกษ

ตารางแสดงจำนวนครั้งและประมาณการระยะทาง*
ที่องค์หลวงตาเมตตาเดินทางไปรับผ้าป่าช่วยชาติและสงเคราะห์โลกอย่างเป็นทางการ
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2553

ลำดับ	จังหวัด	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	รวม (ครั้ง)	ระยะทาง	รวมระยะทาง (กม.)
1.	กรุงเทพมหานคร	26	20	26	28	25	38	15	7	5	13	5			208	100	20,800
2.	กาญจนบุรี		1		2	1	1	1							6	256	1,536
3.	กาฬสินธุ์				1		3	4			2				10	384	3,840
4.	กำแพงเพชร		1			2									3	716	2,148
5.	ขอนแก่น	1	4	2	1	2	6		1	1	3	2	1		24	230	5,520
6.	จันทบุรี	2	1	2	2		4	6		5					22	490	10,780
7.	ฉะเชิงเทรา	1					1	2	1	1					6	164	984
8.	ชลบุรี	3		6			7	5	3						24	162	3,888
9.	ชัยนาท		1			1									2	388	776
10.	ชัยภูมิ			2		1				1					4	532	2,128
11.	เชียงใหม่	1	1		1	13	5	6	1	5					33	1,534	50,622
12.	เชียงราย	1	1			4	1								7	364	2,548
13.	ตราด		1	1											2	630	1,260
14.	ตาก		3		4										7	530	3,710
15.	นครนายก		1	1			1								3	214	642
16.	นครปฐม		3	1	2	3	3				1				13	112	1,456
17.	นครพนม		2	1			3		2	5	3				16	504	8,064
18.	นครราชสีมา	1	1	2	3	5	1	1	1	2	6	2	2		27	610	16,470
19.	นครสวรรค์		1												1	480	480
20.	นนทบุรี	2	1		2	2	3	1		2	3				16	40	640
21.	น่าน	1					1								2	636	1,272
22.	บุรีรัมย์	1	1			1	2				2				7	630	4,410
23.	ปทุมธานี		3	1		2	1	1	3	1	2	1			15	92	1,380
24.	ประจวบคีรีขันธ์		1	1			2								4	562	2,248
25.	ปราจีนบุรี		2		1		4	1		1					9	272	2,448
26.	พระนครศรีอยุธยา		1	2	2	4	3	1							13	152	1,976
27.	พะเยา		1			4									5	444	2,220
28.	พิจิตร		2			3	1								6	688	4,128
29.	พิษณุโลก	1	1			2	1			1					6	754	4,524
30.	เพชรบุรี		2						1	2					5	246	1,230
31.	เพชรบูรณ์		1	2		1	3			1					8	684	5,472
32.	แพร่		1			2			1	1					5	402	2,010
33.	มหาสารคาม	1				1	1								3	376	1,128
34.	มุกดาหาร		2				6			1					9	556	5,004
35.	แม่ฮ่องสอน		1												1	698	698
36.	ยโสธร	1	1			2									4	606	2,424
37.	ร้อยเอ็ด	1		1		3	3			1	1	1			11	456	5,016
38.	ระยอง	3		3		6				2	1				15	358	5,370
39.	ราชบุรี		1				3								4	200	800
40.	ลพบุรี	1		2			4			1					8	306	2,448
41.	ลำปาง		2		2	3	1								8	184	1,472
42.	ลำพูน		1		3										4	42	168
43.	เลย		1				2	2		1					6	304	1,824
44.	ศรีสะเกษ	1		2	1	5	1		1						11	924	10,164
45.	สกลนคร	1	2	3	2	4	2			1	2	1			18	318	5,724
46.	สมุทรปราการ		3	2	3	1	2	3	3	2	4	1			24	58	1,392
47.	สมุทรสงคราม		1				1								2	144	288
48.	สมุทรสาคร		2	3											5	72	360
49.	สระแก้ว		1					1							2	474	948
50.	สระบุรี		1	1			2								4	214	856
51.	สิงห์บุรี			1											1	284	284
52.	สุโขทัย	1					1								2	596	1,192
53.	สุพรรณบุรี		2	1	1	2	1	2					1		10	200	2,000
54.	สุรินทร์	1		2	1		3		2						9	746	6,714
55.	หนองคาย		1	2			2		2		1	1			9	102	918
56.	หนองบัวลำภู			2			2								4	92	368
57.	อ่างทอง			1			1								2	210	420
58.	อำนาจเจริญ		2				1		2						5	714	3,570
59.	อุดรธานี	13	8	10	8	18	13	13	13	13	11	10	4	10	144	120	17,280
60.	อุตรดิตถ์	1	1			3									5	462	2,310
61.	อุทัยธานี		1												1	438	438
62.	อุบลราชธานี	1		3			4	1							9	802	7,218
63.	ประเทศพม่า					2									2	490	980
64.	ประเทศลาว								1	6	2				9	200	1,800
	รวม (ครั้ง)	67	93	89	70	128	152	66	45	62	57	24	8	10	871		
	รวมระยะทาง (กม.)	17,294	26,798	22,752	15,404	55,222	47,880	21,758	11,638	23,594	13,110	4,406	2,130	1,200			263,186

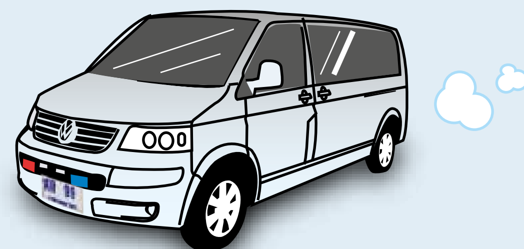
*หมายเหตุ ประมาณการระยะทางในการเดินทางไป-กลับระหว่างจังหวัด โดยใช้ศูนย์กลางการเดินทางใน 3 จังหวัด คือ ภาคเหนือมีศูนย์กลางอยู่ที่จ.เชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.อุดรธานี ส่วนภาคอื่นๆ ใช้ศูนย์กลางที่กรุงเทพฯ

แผนภูมิแสดงจำนวนครั้ง และระยะทางที่องค์หลวงตาเมตตาเดินทางไปรับผ้าป่าช่วยชาติ และสงเคราะห์โลกอย่างเป็นทางการ

(ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2553)

กรุงเทพมหานคร / อุดรธานี

ปี	จำนวนครั้ง	ระยะทาง
2541	67 ครั้ง	ระยะทาง 17,294 กม.
2542	93 ครั้ง	ระยะทาง 26,798 กม.
2543	89 ครั้ง	ระยะทาง 22,752 กม.
2544	70 ครั้ง	ระยะทาง 15,404 กม.
2545	128 ครั้ง	ระยะทาง 55,222 กม.
2546	151 ครั้ง	ระยะทาง 47,880 กม.
2547	66 ครั้ง	ระยะทาง 21,758 กม.
2548	45 ครั้ง	ระยะทาง 11,638 กม.
2549	62 ครั้ง	ระยะทาง 23,594 กม.
2550	57 ครั้ง	ระยะทาง 13,110 กม.
2551	24 ครั้ง	ระยะทาง 4,406 กม.
2552	8 ครั้ง	ระยะทาง 2,130 กม.
2553	10 ครั้ง	ระยะทาง 1,200 กม.

* หมายเหตุ ประมาณการระยะทางในการเดินทางระหว่างจังหวัด
โดยใช้ศูนย์กลางการเดินทางใน 3 จังหวัด คือ อุดรธานี กรุงเทพฯ และเชียงใหม่
ทั้งนี้ไม่นับการเดินทางตามอัธยาศัย

จำนวนครั้งที่องค์หลวงตาเดินทางไปช่วยชาติและสงเคราะห์โลก รวม 870 ครั้ง

กรุงเทพมหานคร 208 ครั้ง ต่างจังหวัด / ประเทศเพื่อนบ้าน 662 ครั้ง

1-2 ครั้ง
- ชัยนาท
- ตราด
- นครสวรรค์
- น่าน
- แม่ฮ่องสอน
- สมุทรสงคราม
- สระแก้ว
- สิงห์บุรี
- สุโขทัย
- อ่างทอง
- อุทัยธานี
- ประเทศพม่า

3-4 ครั้ง
- กำแพงเพชร
- ชัยภูมิ
- นครนายก
- ประจวบคีรีขันธ์
- มหาสารคาม
- ยโสธร
- ราชบุรี
- ลำพูน
- สระบุรี
- หนองบัวลำภู

5-7 ครั้ง
- กาญจนบุรี
- ฉะเชิงเทรา
- เชียงราย
- ตาก
- บุรีรัมย์
- พิจิตร
- พะเยา
- พิษณุโลก
- เพชรบุรี
- แพร่
- เลย
- สมุทรสาคร
- อำนาจเจริญ
- อุตรดิตถ์

8-10 ครั้ง
- กาฬสินธุ์
- เพชรบูรณ์
- มุกดาหาร
- ลพบุรี
- ลำปาง
- ปราจีนบุรี
- สุพรรณบุรี
- สุรินทร์
- หนองคาย
- อุบลราชธานี

11-20 ครั้ง
- นครปฐม
- นครพนม
- นนทบุรี
- ปทุมธานี
- อยุธยา
- ร้อยเอ็ด
- ระยอง
- ศรีสะเกษ
- สกลนคร

20-35 ครั้ง
- ขอนแก่น
- จันทบุรี
- ชลบุรี
- เชียงใหม่
- นครราชสีมา
- สมุทรปราการ

ประเภทของงานและองค์กรที่มาร่วมช่วยชาติและสงเคราะห์โลก กับองค์หลวงตา อย่างเป็นทางการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2553

	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	รวม
งานมอบทอง	1	1		3	2	4	2			1			1	15
งานที่พระบรมวงศานุวงศ์เป็นประธานพิธี	4	4	6	2	2	3	5	1	2	1	1	1	1	33
งานพระราชทานเพลิงครูบาอาจารย์		1	1	1	2	4	5	2	1	2	1	2		22
งานฉลอง/บรรจุเจดีย์		1	2		2	3	4	1	3	4	1	2		23
งานที่มีประธานเป็นบุคคลสำคัญ[1]		2	7	4	4	3			1			1		22
หน่วยงานของรัฐ	30	49	34	16	41	50	8	5	1	7	1			242
วัด/สถานปฏิบัติธรรม	12	22	30	22	60	50	22	9	23	14	5	2		271
สถานศึกษา	11	18	10	8	13	15	5	4	5	3	2			94
คณะบุคคล/มูลนิธิ	25	41	27	5	8	8		2	2	3	2			123
สถานพยาบาล	4	1	4	3	1		1	2		3	2	1		22
บริษัท	4	9	17	9	17	13	7	7	5	2	1			91
หน่วยงานที่นำคณะมาถวายที่วัดป่าบ้านตาด	10	2	4	3	2	1	1	2	2	2		2		31
หน่วยงานที่นำคณะมาถวายที่สวนแสงธรรม	4	1		2	1	3	2	1	1		1			16
บันทึกเทปออกรายการ	6	2		4	1		1							14
งานฌาปนกิจฆราวาส					2	1		1	3	4				11
สถานที่ส่วนบุคคล				1	12	13	8	1	3	1				39
สถานที่สำคัญอื่นๆ[2]	13	26	13	6	4	14	4	1		1				82
ประเทศเพื่อนบ้าน (ลาว พม่า)					2			1	6	2				11

1. เช่น นายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรี เป็นต้น
2. เช่น สวนลุมพินี, สนามหลวง, สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) เป็นต้น

หมายเหตุ : ทั้งนี้ไม่นับพระธรรมเทศนางานบุญประจำปีของวัด และพระธรรมเทศนาตามอัธยาศัยในสถานที่ต่างๆ

จำนวนโรงทานที่มาร่วมในงานพระราชทานเพลิงพระสรีระสังขารองค์หลวงตา

จำแนกตามภูมิภาคและประเภทโรงทาน (ไม่รวมโรงทานที่ไม่ได้ลงทะเบียน)

ภูมิภาค	จำนวนจังหวัด	อาหาร ขนม ผลไม้	ปรมัตถ์ น้ำปานะ	เครื่องดื่ม	ยาสมุนไพร	ไม่ระบุ	รวมโรงทาน
เหนือ	13	17	2	5	1	20	45
กลาง	8	23	5	7	1	28	64
ตะวันออก	6	15	1	2	1	8	27
อีสาน	19	313	31	43	11	294	692
ใต้	5	6	-	1	-	5	12
ต่างประเทศ	4	3	-	-	-	3	6
ไม่ระบุ	-	25	4	1	-	96	126
รวม	55	402	43	59	14	454	972

ประกาศเกียรติคุณ
ที่หน่วยงานต่างๆ น้อมถวายองค์หลวงตา

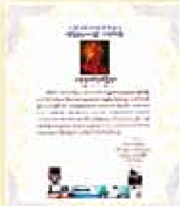

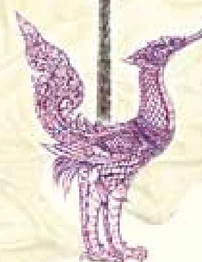

ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาปรัชญา มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๑

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๑

ได้รางวัล "มหิดลวรานุสรณ์" ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาส "วันมหิดล" ประจำปี ๒๕๔๑ โดยสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

ได้รางวัล ผู้มีผลงานดีเด่นเป็นแบบอย่างในการใช้วัฒนธรรมไทยสู้ภัยเศรษฐกิจ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี โดยกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๓

ได้รางวัล พุทธคุณูปการ วัชรเกียรติคุณ และประกาศเกียรติคุณ น้อมถวายโดย คณะกรรมาธิการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๒

เกียรติคุณบัตรและเกียรติคุณบัตรพิเศษ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย เนื่องในการส่งมอบทองคำ และ เงินดอลลาร์สหรัฐ เพื่อนำไปเป็นทุนสำรองเงินตราของชาติ รวมทั้งสิ้น ๑๖ ครั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๑ ถึง ๒๕๕๔

เหรียญ ได้รางวัลและเกียรติบัตรที่น้อมถวายเนื่องในการบริจาคที่ดิน อาคาร อุปกรณ์การแพทย์ และเครื่องอุปโภคบริโภค สำหรับโรงพยาบาลและหน่วยงานราชการทั้งในและต่างประเทศ อาทิ

- เหรียญตราไชพัฒนา ชั้น ๓ จากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื่องในการบริจาคเครื่องมือแพทย์แก่ศูนย์ฟื้นฟูและรักษาสุขภาพดวงตา นครหลวงเวียงจันทร์
- โล่ที่ระลึกเนื่องในการบริจาคเครื่องมือแพทย์ ประจำศูนย์พยาธิแพทย์อันดามัน โรงพยาบาลพังงา
- โล่เกียรติคุณเนื่องในการบริจาคเงินก่อสร้างอาคารเรียน อาคาร ๗๖ พรรษามหาราชินี น้อมถวายโดยโรงเรียนบ้านคลองหลวง จ.ปทุมธานี เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๔
- ใบย่องยอ (เกียรติบัตร) จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื่องในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมในแขวงบริคำไซ มูลค่า ๑๔ ล้านกีบ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๘
- เกียรติบัตรจากประเทศพม่า เนื่องในการมอบเครื่องมือและอุปกรณ์การแพทย์แก่ *Tachileik District Hospital* วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๗
- ฯลฯ

ถ้อยแถลงคณะผู้จัดทำ

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) เจ้าอาวาสวัดเกษรศีลคุณ (วัดป่าบ้านตาด) ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ได้ละขันธ์เป็นอนุปาทิเสสนิพพาน ณ วัดเกษรศีลคุณ เมื่อคืนวันที่ ๒๙ ต่อเช้าวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๓.๕๓ น. สิริรวมอายุ ๙๗ ปี ๕ เดือน ๑๘ วัน พรรษา ๗๗

ในการนี้ สำนักพระราชวัง หน่วยราชการในจังหวัดอุดรธานี ร่วมกับคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์องค์หลวงตาได้ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ ให้จัดทำหนังสืออนุสรณ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงถวายแด่พระสรีระสังขารองค์หลวงตา เพื่อเป็นอาจาริยบูชาน้อมรำลึกถึงพระปัญญาคุณ พระวิสุทธิคุณและพระกรุณาคุณขององค์หลวงตา ที่มีต่อชาติบ้านเมืองและสถาบันหลักทั้ง ๓ ตลอดถึงประชาชนชาวไทยและแผ่ไพศาลกว้างไกลไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลายครอบโลกธาตุ พระเมตตาบารมีธรรมขององค์หลวงตามากมายมหาศาลไม่อาจพรรณนาได้ครบถ้วนในหน้ากระดาษที่จำกัด เปรียบดั่งจะเอาน้ำในมหาสมุทรมาใส่โอ่งใหญ่ๆ โอ่งเดียวก็ย่อมได้เพียงเล็กน้อยฉะนั้น

อีกประการหนึ่ง ประวัติชีวิตขององค์หลวงตาในหนังสือเล่มนี้มาจากการค้นคว้าหามาใหม่เกือบทั้งหมด เนื่องจากคณะสงฆ์และวัดป่าบ้านตาดมีเจตนามาแต่เดิมว่าจะไม่มีการตระเตรียมไว้ล่วงหน้า ด้วยความเคารพบูชาในปฏิปทาและความสะดวกใจขององค์ท่าน เกี่ยวกับการทำหนังสือประวัติที่องค์ท่านเคยกล่าวไว้ว่า

"...เรื่องของเราไม่อยากจะเอามาพูด แต่หากมันจะเป็นประโยชน์แก่โลกบ้างเราก็หวังประโยชน์แก่โลก เราไม่ได้หวังอะไรเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของเรา .. เราพอทุกอย่างแล้ว .. พูดให้เต็มยศคือว่าใจเราไม่ใช่ใจโลกใจกิเลส ใจธรรมล้วนๆ สิ่งเหล่านี้จึงเข้ากันไม่ได้กับเรา พอสัมผัสปั๊บมันจะปัดของมันเองเหมือนกับน้ำตกลงบนใบบัว .. ตามหลักนิสัยแล้ว เราไม่อยากจะพูดเรื่องเหล่านี้ออกที่ชุมนุมชน ถ้าให้ก็ให้แบบฝืนใจ ถ้าธรรมดาเราไม่ให้

หากถึงว่าเราจะมีขัดข้อง แต่ประโยชน์ได้แก่โลกมีอย่างนี้เราก็ฝืนให้ แต่เราไม่ได้ให้แบบโลกๆ ให้กัน เราให้แบบธรรมล้วนๆ ธรรมเหล่านี้ทุกประเภทที่นำมาสั่งสอนโลก เราไม่ได้นำมาสอนแบบสุ่มสี่สุ่มห้า การสอนทั้งหมดนี้ เรายืนยันในหัวใจของเราออกไปเรียบร้อยแล้วว่าถูกต้อง ใครจะนำไปประพฤติปฏิบัติไปพิจารณาอย่างไร เราก็พร้อมเสมอว่า เราไม่มีอะไรขัดข้อง เพราะเราเอาไปด้วยความพอดีแห่งธรรมทุกขั้นทุกประเภทแห่งธรรมโดยลำดับอยู่แล้ว..."

อย่างไรก็ดีเมื่อทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่า ถึงกาลอันควรที่จะน้อมนำเอาชีวประวัติและคติธรรมขององค์ท่านมาเผยแพร่เพื่อยังประโยชน์แก่โลก โดยจัดพิมพ์เป็นหนังสือ **"ญาณสัมปันนธัมมานุสรณ์"** น้อมรำลึกถึงธรรมแห่งท่านผู้ถึงพร้อมด้วยญาณเช่นนี้ คณะผู้จัดทำในนามคณะสงฆ์จึงเร่งสืบค้นข้อมูลอย่างละเอียดสุดความสามารถภายในกรอบเวลาเพียง ๓ เดือน โดยรวบรวมจากพระธรรมเทศนาทุกประเภททุกระดับไม่ว่าแกงหม้อใหญ่ แกงหม้อเล็กแกงหม้อจิ๋ว รวมถึงโอวาทขององค์ท่านในวาระต่างๆ แล้วนำมาร้อยเรียงลำดับเหตุการณ์ และอีกหลายเรื่องราวที่ครูบาอาจารย์และผู้มีจิตศรัทธาต้องเดินทางไปสอบถามท่านผู้อยู่ร่วมสมัยเพื่อให้ได้เนื้อหาครอบคลุมทุกแง่มุมทุกช่วงชีวิตขององค์ท่านมากที่สุด นอกจากนั้นการคัดเลือกภาพอันทรงคุณค่าจำนวนนับล้านภาพจากหลากหลายช่างภาพเพื่อนำมาลงในเนื้อที่อันจำกัดก็เป็นงานที่ละเอียดอ่อนและยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง

คำกล่าวขององค์ท่านข้างต้น เป็นสิ่งยืนยันธรรมแท้ซึ่งได้มาจากการปฏิบัติอย่างมุ่งมั่น เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว จริงจัง สู้ไม่ถอยชนิดยอมสละชีวิตจึงได้ธรรมมาครองใจ ดังที่องค์ท่านกล่าวถึงการบำเพ็ญสมณธรรมขององค์ท่านเองว่า *"ถ้ากิเลสไม่ตาย เราก็ต้องตายเท่านั้น"*

ในช่วงที่ช่วยชาติและสงเคราะห์โลก องค์ท่านก็ช่วยอย่างทุ่มเทสุดชีวิตจิตใจแม้จะต้องแบกขันธ์อันอ่อนล้าทรุดโทรมในวัยชราก็ตาม เมตตาธรรมของท่านก็ยังดำรงอย่างต่อเนื่องตราบจนวาระสุดท้ายของชีวิต ดังปรากฏผลให้เห็นเป็นรูปธรรมหลายรูปแบบหลายด้านหลายทาง ยากจะมีผู้ใดในโลกกระทำได้สมกับเป็น "พ่อแม่ครูอาจารย์" ของศิษยานุศิษย์และประชาชน และสมควรที่บรรดาเราท่านจะนำมาเทิดไว้เหนือเศียรเกล้าบนกระหม่อมจอมขวัญเพื่อเป็นมหามงคลแก่ชีวิตด้วยความเคารพบูชาอย่างสูงสุดตลอดไป

องค์ท่านเป็นพระผู้สืบสานอริยวงศ์ โดยเฉพาะวงศ์พระกรรมฐานต่อจากหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์บริบูรณ์สมกับความเป็นศิษย์ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งในกาลที่ครูบาอาจารย์ทรงขันธ์อยู่และแม้ดับขันธ์ไปแล้ว องค์ท่านก็ยังเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยกตัญญูกตเวทิตาอย่างหาประมาณมิได้

ดังนั้นไม่ว่าจะมององค์ท่านในมุมใด ก็งดงามถึงพร้อมไม่มีที่ต้องติด่างพร้อย ทั้งในเพศคฤหัสถ์และนักบวช จนถึงอวสานสุดท้ายของชีวิต นับได้ว่าเป็นชีวประวัติที่หาได้ยากยิ่งในปัจจุบัน และจะตราตรึงอยู่ในหัวใจของศิษยานุศิษย์และพี่น้องชาวไทยอย่างมิรู้ลืม ไม่เพียงในยุคสมัยนี้เท่านั้น แต่จะตราตรึงเป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวแก่กุลบุตรสุดท้ายภายหลังสืบต่อไปในอนาคตตราบนานเท่านาน

หนังสือเล่มนี้คณะผู้จัดทำพยายามออกแบบเป็นหนังสือเชิงวิชาการเพื่อการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นแก่พระภิกษุสามเณร นักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชนในทุกระดับ การลำดับเรื่องราวในชีวิตขององค์ท่านจึงมีภาพบุคคลและสถานที่จริง ตามช่วงเวลาจริง ประกอบเนื้อหาตลอดเล่ม นอกจากนี้ยังมีภาพวาดเป็นระยะๆ เพื่อให้ง่ายต่อเยาวชนที่สนใจใฝ่ธรรมจะได้เกิดความซาบซึ้งในพระพุทธศาสนา ได้น้อมนำธรรมะและข้อคิดคติธรรมจากชีวประวัติขององค์ท่านมาปรับใช้ในชีวิต หากท่านผู้ใดสนใจศึกษาอย่างละเอียดก็สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้ในเว็บไซต์ **www.Luangta.com** ซึ่งมีทั้งภาพวิดีโอและไฟล์เสียง มีทั้งภาคภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอีกด้วย

ขอกล่าวอีกครั้งหนึ่งว่า ในการจัดทำหนังสือแม้จะใช้ความอุตสาหะวิริยะเพียงใดก็คงไม่สามารถนำคุณธรรมและเมตตาธรรมขององค์ท่านมานำเสนอได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน คงได้เพียงเศษเสี้ยวหนึ่งเท่านั้น แต่แม้ในเศษเสี้ยวแห่งเมตตาธรรมขององค์ท่านนี้ คณะผู้จัดทำเชื่อมั่นว่าจักต้องเกิดประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านอย่างแน่นอนไม่ว่าผู้หวังความเจริญรุ่งเรืองในทางโลกหรือผู้หวังวิมุตติหลุดพ้นในทางธรรม ขอเพียงเป็นผู้มีความแน่วแน่มั่นคง จริงจังและต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งของการจัดพิมพ์หนังสือครั้งนี้ก็คือ เพื่อแจกจ่ายหนังสือเป็นธรรมทานไปยังห้องสมุดของวัด หน่วยราชการและสถานศึกษา เป็นสมบัติส่วนรวม สอดคล้องกับความตั้งใจที่ท่านลิขิตไว้ในหนังสือธรรมะทุกเล่มว่า

"หลวงตาไม่ต้องการอะไรยิ่งกว่าใจ ที่เป็นสมบัติล้นค่ากว่าสมบัติใดๆ ในโลก"

แม้องค์หลวงตาจะนิพพานไปแล้ว ท่ามกลางความอาลัย เศร้าโศก อ้างว้างและว้าเหว่ของศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย แต่ธรรมะที่ท่านได้เมตตาสั่งสอนอบรมไว้ทุกลำดับขั้นตอนจะยังคงอยู่ แม้นว่าผู้ใดนำมาประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่องค์ท่านให้ไว้ ก็จะเจริญรุ่งเรือง อยู่เย็นเป็นสุข ทั้งทางโลกทางธรรม เสมือนว่าได้อยู่ใกล้องค์ท่าน และได้อัญเชิญองค์ท่านมาสถิตไว้ ณ กลางดวงใจของผู้นั้นตลอดไป

แม้คณะผู้จัดทำจะมีความเคารพเทิดทูนบูชาองค์หลวงตาอย่างสูงสุดและระมัดระวังรอบคอบในการจัดทำอย่างที่สุดแล้วก็ตามก็อาจจะมีข้อผิดพลาดในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ท่าน โดยไม่ได้ตั้งใจและโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คณะผู้จัดทำกราบเท้าขอขมาองค์หลวงตาด้วยเศียรเกล้าไว้ ณ โอกาสนี้ ขออย่าได้มีเวรภัยสืบต่อไปทั้งในปัจจุบันและอนาคตด้วยเทอญ

พระสุดใจ ทันตมโน

(พระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน)

ประธานคณะผู้จัดทำหนังสือฯ

๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๔

นัตถิ สันติ ปรัง สุขัง

สุขอื่นใดยิ่งกว่าความสงบไม่มี
ก็คือ "ใจ" นั้นแหละสงบ

ความฟุ้งซ่านวุ่นวายจนถึงกับเป็นผลมหันตทุกข์ขึ้นมา
ก็คือ "ใจ" นั้นแหละเป็นตัวสำคัญ มันมียาพิษอยู่ภายในนั้น
ฉะนั้นจึงให้พยายามกำจัดยาพิษนี้ออก
ด้วยการประกอบความพากเพียร
อย่าเห็นสิ่งอื่นใดว่าเป็นสาระสำคัญยิ่งกว่า ..

ถ้าไม่ตั้งใจอุตส่าห์พยายามตะเกียกตะกายจะไม่มีวันพ้นไปได้นะ
เราอย่าเข้าใจว่าจิตนี้มีวันมีคืนมีปีมีเดือนมีสิ้นมีสุดโดยไม่ต้องชำระสะสางกัน
เพราะเมื่อไม่มีธรรมเป็นเครื่องชำระ มันก็มีกิเลสฝังจมอยู่นั้น
แล้วมันจะพาให้โลกนี้สิ้นสุดไปที่ไหนได้

เรื่องของกิเลสก็เคยพูดแล้วว่าเหมือนมดแดงไต่ขอบด้ง
วกไปเวียนมาอยู่อย่างนี้ ของเก่าของใหม่
เกิดแล้วเกิดเล่าไม่รู้กี่หมื่นกี่แสนกี่ล้านๆ ภพก็จำไม่ได้
เมื่อจำไม่ได้แล้วคนเราก็นอนใจ มิหนำซ้ำว่าตายแล้วสูญไปอีก

(๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๐)

นัตถิ สันติ ปรัง สุขัง

เวลามีชีวิตอยู่นี้

เราจะทำความดีให้โลกทั้งหลาย

ได้เป็นคติตัวอย่างอันดีงาม

และทำด้วยความเมตตาสงสารต่อโลก

เพราะหลังจากนี้แล้ว เราตายแล้ว

เราจะไม่กลับมาเกิดในโลกนี้อีกต่อไป

เป็นตลอดอนันตกาล